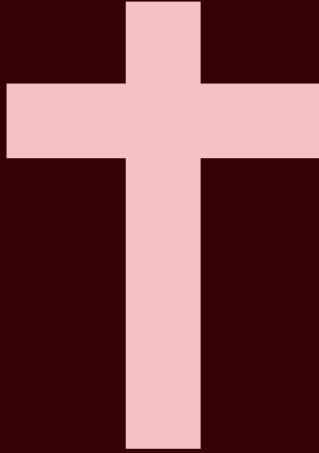


# Gwo Ma Arumgimis



Uduk New Testament and OT Portions

# **Gwo Ma Arumgimis**

## **Uduk New Testament and OT Portions**

copyright © 2005 SIM International

Language: Uduk

Translation by: SIM International

## **Uduk New Testament and OT Portions**

Published by Bible Alliance Mission, 1983.

. If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at [www.sim.org](http://www.sim.org).

. This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

---

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022  
f734434c-b6bd-5d21-abc6-692c3842e034

Contents

TAKWIIN . . . . .	1
MMO/II KA PIJE/ MO . . . . .	59
GWAY GI IDAWUU'D . . . . .	82
MATA . . . . .	177
MARKUS . . . . .	216
LUUKA . . . . .	241
YOHAAN . . . . .	282
MII GUN MIINU MO . . . . .	312
RUUMIYA . . . . .	351
KURINTĤUUS 'DE/ . . . . .	368
KURINTĤUUS SU/ . . . . .	385
GALATHIYYA . . . . .	396
EPASUS . . . . .	402
PILIBBI . . . . .	408
KULUUSI . . . . .	412
TASALUNIIKI 'DE . . . . .	416
TASALUNIIKI SU/ . . . . .	420
TIMUTĤAWUUS 'DE/ . . . . .	422
TIMUTĤAWUUS SU/ . . . . .	427
TIITHUS . . . . .	431
PILIMUUN . . . . .	433
Ībraniyyiin . . . . .	434
YAKUUB . . . . .	447
BUTĤERUS 'DE/ . . . . .	451
BUTĤERUS SU/ . . . . .	456
YOHAAN 'DE/ . . . . .	459
YOHAAN SU/ . . . . .	463
YOHAAN KWARA . . . . .	464
YAHUUSA . . . . .	465
GWO JIN 'CEENU MO . . . . .	467

## Gwo ma Musa jin 'Kwara A'di jin Ta jin Twa/a/ mo jin Yuƙu Gway ka Takwiin

<sup>1</sup> Ka muƙ'kup mo tani Arumgimis uƙki momis dhali mony'cesh mo. <sup>2</sup> Dhali mony'cesh a'di 'ceƙhi'da 'thintha/ mo dhali di bwa 'te/ mo, dhali mondhurumi'd a'di wupki'da apo/ mo jin 'kula'kul mo. Dhali Shi/in ma Arumgimis a'di wukurki'd apowa ris kumma/ yi'de/ mo.

<sup>3</sup> Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki monƙush piyi'd mo. Dhali monƙush diki'd mo. <sup>4</sup> Dhali Arumgimis parki monƙush e ki a'di 'bora'bor mo. Dhali Arumgimis ki kwa/ monƙush bwa 'peni mondhurumi'd mo. <sup>5</sup> Arumgimis ki yuƙ monƙush ki Montee mo dhali mondhurumi'd yuƙa a'di ki Mon'thiny mo. Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cim 'de/ mo.

<sup>6</sup> Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka balany di'd mo ibwaman kumma/ yi'de/ mo dhali dhalki a'di kwa/ a'da ris kumma/ yi'de/ bwa mo 'pena ris kumma/ yi'de/ mo. <sup>7</sup> Dhali Arumgimis ki uƙa balany mmokwa/ a ris kumma/ yi'de/ bwa mo, uni kun 'kokin e bwaƙ'kwariny ma balany 'pena ris kumma/ yi'de/ mo, uni kun 'kokina powa balany mo. Dhali uni 'kokin kan mo. <sup>8</sup> Dhali Arumgimis ki yuƙa balany ki Momis mo. Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cim su/ mo.

<sup>9</sup> Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka ris kumma/ yi'de/, uni kun 'kokin e bwaƙ'kwariny momis mo minu tul isi mon'tal 'de/ mo e mon 'de/ mo, dhali dhalki monƙuthu'd piyi'd mo. Dhali a'di waki'd kan mo. <sup>10</sup> Arumgimis ki yuƙ mo jin kuthaƙu'th ki Mony'cesh mo, dhali aris yi'de/ gwansan kun tulu isi mon'tal 'de/ mo tani yuƙkina a'di gway ki Kumma/ Yi'de/ mo be. Dhali Arumgimis ki par a'di e ki a'di 'bora'bor mo. <sup>11</sup> Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka 'cesh 'ka to ale/ ki ton dhii/in mo, to kun minu si kun mini dho'th maman ki emen buni mo, dhali cwa kun mini dho'th maman ki emen buni kun cinu uni mo, uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ isi ki e jin 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo, apo/ mony'cesh mo. Dhali a'di waki'd kan mo. <sup>12</sup> Mony'cesh a'di dho'thki ton dhii/in kun 'kana le/ mo, to kun sinu mo kun dhodhi maman mo isi ka ka'bany buni kun 'kona e uni ki she/ ki she/ mo, dhali cwa kun dho'thki maman ki emen buni ki she/ ki she/ kun cinu uni mo, uni 'baar ki isi e kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e mo ki a'di 'bora'bor mo. <sup>13</sup> Dhali mom'pimpili/

diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cimi kwara mo.

<sup>14</sup> Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki monƙush uni i'kon eya balany gi momis mo mmokwa/ montee bwa 'peni mon'thiny mo. Dhali dhalki uni ta jama mii mo dhali goma yir mo dhali goma tee mo dhali gom yil mo, <sup>15</sup> dhali dhalki uni kushi mo mo 'pena balany gi momis mo mmoci monƙusha po/ mony'cesh mo. Dhali a'di waki'd kan mo. <sup>16</sup> Dhali Arumgimis ki uƙ dhan monƙush kun caaca isu/ mo, a'di jin ta dhan monƙush jin caaca mmoji mo jin yuƙu ki montee mo, dhali a'di jin boƙa is ka kamu/ mmoji mo jin yuƙu ki mon'thiny mo. A'di uƙki'da risa cul si'da/ mo. <sup>17</sup> Dhali Arumgimis ki dhu uni eya balany gi momis mo mmoci monƙush buni apo/ mony'cesh mo. <sup>18</sup> mmoji mo jin yuƙu ki montee mo dhali apo/ mon'thiny mo, dhali mmokwa/ monƙush bwa 'peni mondhurumi'd mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e mo ki a'di 'bora'bor mo. <sup>19</sup> Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cimi doƙon mo.

<sup>20</sup> Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalka ris yi'de/ dhodhona risa waambuhany to/ e kun uƙu mo, dhali dhalka ris 'dii pena apo/ mony'cesh mmo'cith' ka 'cithan dhul apowa balany gi momis mo. <sup>21</sup> Wakan Arumgimis ki uƙ dhan to kun 'kon e kumma/ yi'de/ kun caaca mo dhala ris to kun 'kon ki e kun kalki ya ka bor mo, uni kun 'tu'dki yi'de/ isi ki em buni kun 'ko uni kuku/ mo, dhala ris 'dii kun 'kan ma bi mo isi ki em buni kun 'ko uni kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e mo ki a'di 'bora'bor mo. <sup>22</sup> Dhali Arumgimis ki 'bor uni mii mo, mmo/ o gwo mo ki: Dhodhi maman mo, dhali mari is mo dhali 'tu'di aris yi'de/ ki piny piny mo e bwam uni kun ta kumma/ yi'de/ mo, dhali dhalka ris 'dii mar is apo/ mony'cesh mo. <sup>23</sup> Dhali mom'pimpili/ diki'd mo dhali mon'thamo/ diki'd mo, a'di jin ta'da cim ma mudhe'd mo.

<sup>24</sup> Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki mony'cesh dhodho'da ris to kun 'kon ki e kun uƙu mo isi ki em buni kun 'ko uni kuku/ mo: bip dhali to kun parana 'cesh mo dhali tombwaasho mo kun 'kon e mony'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo. Dhali a'di waki'd kan mo. <sup>25</sup> Dhali Arumgimis ki uƙ tonyuƙ kun 'kon e mony'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo dhali bip isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo, dhali aris to kun parana po/ mony'cesh isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki she/ kuku/ mo. Dhali Arumgimis ki par a'di e ki a'di 'bora'bor mo.

<sup>26</sup> Dhali yan'ko'd Arumgimis ki o gwo mo ki: Dhalki ana uƙa wathi/ en'thi/ mo ki jama bana mo, mmowa e ki jama bana mo,

dhali dhalki uni ta gi mom'bi'th mo apo/ yi'de/ kun 'kon e bwan kumma/ yi'de/ mo, dhali apowa ris 'dii kun pen e mis mo, dhali apo/ bip mo, dhali apowa ris mony'ceshi 'baar mo, dhali apowa ris to/e kun parana 'cesh mo, uni kun parkin apo/ mony'cesh mo. <sup>27</sup>Wakan Arungimis ukki wathi/en'thi/ mo ki jamas pitinj gana/ mo, ki jamas ma Arungimis gana/ mo tani a'di i/ukkina a'di a'di mo. A'di jin ta wathinj gwaṭh mo dhali a'di jin ta wathim 'bomi mo, uni i/ukkina a'di mo. <sup>28</sup>Dhali Arungimis ki 'bor uni mii mo, dhali Arungimis ki o uni gwo mo ki: Dhodhi maman mo, dhali mari is mo, dhali 'tu'di mony'cesh mo, dhali dili a'di abora 'cesh mo, dhali tayi gi mom'bi'th apo/ to yi'de/ gi kumma/ yi'de/ mo dhali apowa ris 'dii kun pen e mis mo, dhali apowa ris to kun 'kon ki e kun kalki ya apo/ mony'cesh mo. <sup>29</sup>Dhali Arungimis ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ cikina um aris emen to kun minu si mo kun mini dho'th mo uni kun 'kokin apo/ bwam/e gi mony'cesh 'baar mo, dhali arisa ka'bany cwa ki maman buni ki she/ ki she/ mo. Um mini bu'th uni haali/ uni mini ta tonṭe/ gom um mo. <sup>30</sup>Dhala ris tonyucuk gi mony'cesh mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo dhala ris to kun parana po/ mony'cesh mo, dhali aris to kun shi/irin kun 'kon ki e mo tani aha/ cikina aris ton dhii/in kun minu si gom tonṭe/ mo. Dhali a'di waki'd kan mo. <sup>31</sup>Dhali Arungimis parki aris to/e kun ukkina a'di mo, dhali hili mo mo ma, a'di 'bora e ki 'bor mo. Dhali mom'pimpili/ diki'd mo, dhali mon'thamo/ diki'd mo, dhali a'di ta'da cim ma pe'de/ mo.

## 2

<sup>1</sup> Wakan momis dhali mony'cesh uni 'baarkunu mo dhali aris to kun 'koni bwaman uni mo. <sup>2</sup> Dhali ka cim ma pesu/ mo tani Arungimis 'baarki miim piti jin miikina a'di mo, dhali a'di ki si is ka cim ma pesu/ 'pena ris miin tom piti kun miikina a'di mo. <sup>3</sup> Wakan Arungimis ki 'bora cim ma pesu/ mii mo dhali kar a'di ki she/ ki dhelel dhelel mo, haali/ eya cim ma pesu/ yan mo tani Arungimis ki si is mo 'pena ris tom piti kun miikina a'di ki uk jin ukkina a'di to mo.

<sup>4</sup> Uni gwansan itana nyaṭum yil ki momis mo dhali mony'cesh mo me'd jin 'konu mmo/uk uni mo be.

Ka tee jin uka Tapa Arungimis mony'cesh mo dhali momis mo tani <sup>5</sup> ki to jin sinu e mombunto piyi'd e mony'cesh naskina/ mo dhali to jin miinuwa 'tash 'koki 'ko e bunto mo mmo'ka/ a le/ naskina/ mo - haali/ Tapa Arungimis diki dhal uniya sho'k bway mo mmohetha po/ mony'cesh mo, dhali wathimpa en'thi/ piyi'd mmokora 'cesh mo. <sup>6</sup> Hili jasa shile/ a'di icuki mis 'peni mony'cesh mo dhali ya'th bwam/ e

gi mony'cesh ki japem piti mo - <sup>7</sup> dhali yan'ko'd Arungimis ki 'dikil wathimpa en'thi/ 'peni bu'da'cesh mo, dhali pi shi/ in e shush piti, shi/in jin di ki e mo dhali wathimpa en'thi/ warki'd ki jin di ki e mo. <sup>8</sup> Dhali Tapa Arungimis thosonki bwaagon e Idin, e mom'pesho'k mo dhali e mun mo a'di ki kar wathi/ jin ukkina a'di icine/ mo. <sup>9</sup> Dhali 'pena 'cesh mo tani Tapa Arungimis ki kara 'cesh jin mina cwa 'ka a'diya po/ mo, aris cwa 'baar mo kun 'bora'bor kun minu hil mo dhali kun 'boron kun minu shwa maman 'peni nycine/ mo. Dhali cwa gi mondiki/ e si'da/ di'd e bwaman ma goṛ mo dhali cwa jin minu nyiṭh to jin 'boro'd dhali jin shiyi'd diki'd si'da/ mo.

<sup>10</sup> Yi'de/ guski'd 'peni bwaman ma goṛ ma Idin mo, a'di jin wolki'd e bwaagon mo dhali a'di kwa/ kunu bwa mo mmo'ko 'kusi doṇon mo. <sup>11</sup> Dhali gway gi yi'de/ jin twa/ a/ yuku gway ka Pishun mo, a'di jin guski'd mmokulum bampa/ gi Pam Hawilla isi 'baar mo e mo jin 'kokina 'dolkon gana/ mo. <sup>12</sup> Dhali 'dolkon gana/ gi mony'cesh yan mo tani uni 'bora'bor mo. Dhala 'bica wasin dhela/ dhala wasin dhela/ jin ta'da jamas kush mo uni 'kokin mo. <sup>13</sup> Dhali gway kumma/ yi'de/ jin 'kon ma po/i su/ mo tani yuku gway ka Jihun mo, a'din tal 'de/ jin guski'd mo mmo'kama 'cesh gi Pan Kush is mo. <sup>14</sup> Dhali kumma/ yi'de/ jin 'kon ma po/i kwara mo tani a'di yuku gway ka Hiddaagil mo, a'di jin guski'd 'kupki mom'pesho'k ki Pan Ashshuur mo. Dhali yi'de/ jin 'kon ma po/i doṇon mo yuku gway ka Elpuraat mo.

<sup>15</sup> Dhali Tapa Arungimis ki bu'th wathimpa en'thi/ mo mmokar a'di e bwaagon ma Idin mmokorki a'di mo dhali mmokar a'di mo. <sup>16</sup> Dhali Tapa Arungimis kanki wathimpa en'thi/ gwo mo mmo/o gwo mo ki: /E mini shwa aris cwa gi bwaman bwaagon 'bakany mo <sup>17</sup> hili cwa jin minu 'bi'th e ki miim 'boro'd mo dhali ki mii shiyi'd mo tani /e mini dhalki a'di ki shwa mo, haali/ ka tee jin mina /e shwa a'di mo tani /e mini wu mo be.

<sup>18</sup> Dhali yan'ko'd Tapa Arungimis ki o gwo mo ki: A'di diki 'bor mmokar wathimpa en'thi/ a'di 'de/ kan mo. Aha/ mina mii uk ki a'di amanwoth, a'di jin midi gam ki a'di mo. <sup>19</sup> Wakan 'pena 'cesh mo tani Tapa Arungimis ki uka ris tombwaasho mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo, dhali a'di ki 'doyu uni wathimpa en'thi/ mmohil mo ki a'di midi yer uni gway mo, dhali ma gway gunn kun yerkina wathi/ to/e kun ukkunu mo kun 'ko ki e mo tani a'di ita gway kun yeru uni mo. <sup>20</sup> Wathi/ en'thi/ ki ci aris to/e gway 'baar mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo dhali aris tombwaasho mo. Hili gom wathi/ en'thi/ mo tani wathi/ piyi'd jin gamkunu jin midi

woth a'di, a'di jin midi gam gom a'di mo. <sup>21</sup> Wakan Tapa Arumgimis ki dhal mo jin 'ce'du e kagahara mmobita po/ wathimpa en'thi/ mo, dhali ki a'di di'di mmo/ ish e mo tani a'di bu'thki'da simanj gwar tal 'de/ 'peni a'di mo dhali a'di ki 'dapki bungwar is ki shuman 'twa/ mo. <sup>22</sup> Dhali 'pena simanj gwar jin bu'thkina Tapa Arumgimis 'peni wathinj gwaḥ mo tani a'di ki uk a'di mmota a'bom mo dhali guya yim e wathinj gwaḥ mo. <sup>23</sup> Dhali yan'ko'd wathinj gwaḥ ki o gwo mo ki:

Hayyiye ayaase ita'da siman pema dhali bungwar is ki shuman is pema. Ayim minu yuk gway ka A'bom mo, haali/ ayim a'di bu'thkunu 'peni Wathinj Gwaḥ mo.

<sup>24</sup> Dhali gom gwo gi wakan mo tani wathinj gwaḥ midi dhal com 'pen mo dhali kum mo dhali 'dap is piti me'd ki ash mo dhali uni su/ warkina bungwar is ki isa 'de/ mo. <sup>25</sup> Dhali wathinj gwaḥ dhali ashim piti mo tani uni 'ko ki is 'te/ mo dhali uni 'kona is ki 'theya 'the mo.

### 3

<sup>1</sup> Dhali tasha/ a'di kora e ki kor mo mmobola ris tombwaasho kun uku mo, uni gun ukkina Tapa Arumgimis mo. A'di ki owa 'bom gwo mo ki: A/ Arumgimis o gwo mo ki: Um mini mii dhalku/ cwan tal 'de/ ki shwa 'peni bwaagor 'te/o? <sup>2</sup> Dhala 'bom ki thok tasha/ gwo mo ki: Aman dhalu bway mmoshwa aris maman cwa gi bwaagor mo. <sup>3</sup> Hili Arumgimis ki o gwo mo ki: Um mini mii dhalku/ ki shwa maman cwa jin di'd e bwaman gi bwaagor mo, walla dhalku/ ki ta a'di is ki me'd mo gom isi ciki/ um mini wu mo. <sup>4</sup> Hili tasha/ ki owa 'bom gwo mo ki: Um mini wu mo yisa. <sup>5</sup> Haali/ Arumgimis mishki'd ki um mini shwa a'di mo tani em bum minu ka'd mo dhali um mina e wa ka Arumgimis mo mmonyith jin 'boro'd dhali jin ta thus ki thus mo. <sup>6</sup> Wakan ka 'bom ki par cwa e ki a'di 'bora'bor mmoshwa mo, dhali a'di 'kunya'kuny e jis/em piti mo, dhali cwa a'di iminu o bwa mmokar jan tal 'de/ mmoyuka yuk mo tani ayim ki bu'th maman cwa mo dhali shwa a'di, dhali ayim si'da/ ki ciki a'di ka katham piti mo, dhali a'di shwaki'd mo. <sup>7</sup> Dhali yan'ko'd uni su/ ka'dkunu em buni mo, dhali uni su/ mishki mo mo ki uni 'ko ki is 'te/ mo, dhali uni ki sho 'cemena pu/ mmontal 'de/ mo dhali uni ki uka rompa/ 'peni 'cemena pu/ gom is buni mo.

<sup>8</sup> Dhali uni cikki is gi Tapa Arumgimis mmoyakina a'di e bwam ma goj e mom'pimpili/ jin 'thup ma tee she/ mo, dhali wathinj gwaḥ dhali ash uni bagki is buni 'peni bunj'kus gi Tapa Arumgimis mo e bwanyacwa gi bwaman gi bwaagor

mo. <sup>9</sup> Hili Tapa Arumgimis yukki wathi/ mo dhali o a'di gwo mo ki: /E dini mana?

<sup>10</sup> Dhali a'di ki thok gwo mo ki: Aha/ cika is jin gwo /e e bwaman ma goj mo, dhali aha/ ko/ kina is mo, haali/ aha/ dina is 'te/ mo, dhali aha/ bagkina is pem mo. <sup>11</sup> A'di o gwo mo ki: Kaja itor /e gwo mo ki /e di is 'te/a? Ki /e ishwaki cwa jin kanka/ /e gwo mo ki: /E mini mii dhalku/ a'di ki shwa mo? <sup>12</sup> Dhali wathi/ ki o gwo mo ki: A'bom a'di jin cikina /e mmonyak ca'b ki aha/ mo tani ayim a'di iciki aha/ maman cwa mo dhali aha/ shwakina a'di mo. <sup>13</sup> Dhali yan'ko'd Tapa Arumgimis ki owa 'bom gwo mo ki: Katinta sa/ jin miikina /e mo? Dhali a'bom ki thok gwo mo ki: Tasha/ a'di imu'thki aha/ e mo dhali aha/ shwakina a'di mo. <sup>14</sup> Dhali Tapa Arumgimis ki o tasha/ gwo mo ki:

Haali/ gom miim pini jin miikina /e kansan tan mo tani

monyjeem pini boli'da ris to/e kun uku e ki shi/ mo

dhali apowa ris to/ e kun 'koni bwaasho 'baar mo.

Dhali ka bor pini mo tani /e mini para bora 'cesh mo,

dhali bu'da'cesh mina /e shwa mo

ka risa tee gi mondiki/em pini 'baar mo.

<sup>15</sup> Aha/ mina kar mo jin dupu i bwaman /e mo dhala 'bom mo,

dhali e bwaman emen pini mo dhali emen ma yim mo.

A'di midi pwaḥ /e 'kup pini mo

dhali /e mini tikina tirkilam piti ka ulmany mo.

<sup>16</sup> Eya 'bom mo tani a'di ki o gwo mo ki:

Isa nyor dho'th pini gom uci mo tani miga/ mar is kagahara gom /e mo.

/e mini dho'th uci ki isa nyor i e mo,

hili bwam pini mini mii o ka katham pini mo dhali a'di midi ta tapa apo/ /e mo.

<sup>17</sup> Dhali a'di ki owa Aadam gwo mo ki:

Gom miim pini jin cika /e 'twa/ gi ashim pini mo

dhali shwa cwa yansan jin kanka/ /e gwo mo ki: /E mini mii dhalku/ ki shwa a'di mo tani

mony'cesh jeenu mo gom /e mo be.

Aris to kun mina /e shwa mo tani uni mina /e gam 'peni mii jin mina /e 'kosha shir shir mo ka tee gi mondiki/ em pini 'baar mo.

<sup>18</sup> A'de/ dhala lit uni mini 'ka gom /e mo,

dhali /e mini shwa to kun sinu 'peni bunto mo.

<sup>19</sup> /E mini shwa tonte/ ki jiti/ bwam/em pini mo

ntagi /e mini dok ki bu'da'cesh ka nyan'ko'd, haali/ 'peni bu'da'cesh mo tani /e bu'thkunu mo be.

/E ta bu'd gana/ mo,

dhali e bu'da'cesh mo tani/e mini dok ki a'di ka nyan'ko'd mo.

<sup>20</sup> Dhali wathi/ki yuƙ ash gway ka Hawwa mo, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: To jin di'd ki e mo, haali/ ayim ta'da ata'da ma ris to 'baar kun 'kon ki e mo. <sup>21</sup> Dhali Tapa Arungimis ki uƙ ka Aadam dhali gom ashim piti burrinye/ 'pena yi'c mo, dhali hi'thki uni i is mo.

<sup>22</sup> Dhali yan'ko'd Tapa Arungimis ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, wathi/ a'di wakina e ki jan tal 'dem bana mo, mmomish jin 'boro'd dhali jin ta thus ki thus mo. Dhali shwane/ isi ciki/ ki a'di mido'k me'd piti dhali bu'th cwa gi mondiki/e si'da/ mo dhali shwa a'di mo dhali a'di mido' ca'b ki e ki sule/ sule/ mo. <sup>23</sup> Dhali gom gwo gi wakan mo tani Tapa Arungimis ki kar a'di 'pen ka pije/ 'peni bwaagon ma Idin mo, mmoya ƙora 'cesh ki me'd piti mo 'peni mo jin bu'thkunu a'di 'peni cine/ mo. <sup>24</sup> A'di ki ur wathi/ ka pije/ mo dhali e mom'pesho'k gi bwaagon ma Idin mo tani a'di ki dhu karubiim kun ta iman'doyu gwo mo dhali gandal jin kaaka jin shwa'd ki o'd ki bar bar mo a'di jin tu'kki'd ki washar washar 'ban kuku/ mo, mmoji bway gi maman cwa jin di ki e mo.

#### 4

<sup>1</sup> Dhala Aadam mishki'da Hawwa jin ta ash mo, dhali ayim bwaaki'd mo dhali dhodha Kayiin mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ gamkina a'ciŋwath ki mowoth gi Tapa mo. <sup>2</sup> Dhali dok/ e ayim dho'thki'da kam piti jin yuku gway ka Habiil mo. Dhala Habiil ta'da manhil ka'bal mo dhala Kayiin ta'da manƙora 'cesh mo. <sup>3</sup> Dhali ki eŋ kamu/ mo tani Kayiin a'di ki 'doyi maman to kun sinu eya 'cesh mo mmoçi ki Tapa mo, <sup>4</sup> dhala Habiil a'di ki 'doyi ushi ka'bal kun tana bwanyara/ mo 'pena ma'diny ka'bal piti mo dhali 'peni unim buni kun 'thi'ka'thik ki tuntum tuntum mo. Dhali Tapa ki ciya hirdhe/ gom to ma Habiil jin cina a'di ki me'd mo, <sup>5</sup> hili goma Kayiin dhali tom piti kun cina a'di ki me'd mo tani a'di diki ciya hirdhe/ mo be. Wakan a'di shwakin ma Kayiina nyor kagahara mo dhali jis/em piti bushura/ bushur mo. <sup>6</sup> Dhali Tapa ki owa Kayiin gwo mo ki: Atinta shwana /e anyor kan mo dhali atinta 'bushurkina jis/ em pini ki 'bushur kan mo? <sup>7</sup> Waƙki/ /e mini mii ki 'bore/ mo tani a/e minu diki mish bu'th mowa? Dhali waƙki/ /e diki mii ki 'bore/ mo tani miinthus a'di wupki'd e 'twanƙal gu'b mo. A'di ona bwa ki /e mo, hili /e mini mii ta tapa apo/ a'di mo.

<sup>8</sup> Kayiin ki owa Habiil gwo jin ta'da kam piti mo ki: Dhalki ana iina ka pije/ e bwam bunto mo. Dhali ki uni 'kokin e bwam bunto mo tani aKayiin cuki mis apowa kam piti jin ta'da Habiil mo dhali 'kosh a'di jwa mo.

<sup>9</sup> Dhali yan'ko'd Tapa ki owa Kayiin gwo mo ki: Mana Habiil jin ta'da kam pini mo? A'di ki o gwo mo ki: Mishгаа? Aha/ tana manhila kam pema? <sup>10</sup> Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Atinta miikina /e? 'Twa/ ma bas ma kam pini a'di gwoki'd 'twa/ i aha/ 'pena 'cesh mo. <sup>11</sup> Dhali shwane/ /e jeekunu 'pena 'cesh mo, a'di jin ka'dki 'twa/ mo mmolosa bas ma kam pini 'peni me'd pini mo. <sup>12</sup> Ki /e mini ƙora 'cesh mo tani a'di mido' dok/ e dho'th to kagahara gom /e 'peni mom'bi'th is piti mo yisa. /E mini ta jwa ki jwa mo dhali ya any ƙa/ e mony'ceshi 'baar mo. <sup>13</sup> Kayiin ki o Tapa gwo mo ki: Miim pem jin di aha/ 'ba/ a'di caaca gom aha/ mmokal mo. <sup>14</sup> Hili mo mo ma, /e urki aha/ ka pije/ ka cim yansan mo 'pena 'cesh mo. Dhali 'peni jis/em pini mo tani aha/ minu bag mo, dhali aha/ mina ta jwa ki jwa mo dhali ya any ƙa/ e mony'cesh mo dhali ma a'diyin jin mido' gam aha/ mo tani mido' 'kosh aha/ jwa mo. <sup>15</sup> Dhali yan'ko'd Tapa ki o a'di gwo mo ki: Mido' wakan yisa. Waƙki/ jan tal 'deŋ kamu/ mido' 'kosh Kayiin jwa mo tani mori'c mido' di apo/ a'di me'di pesu/ mo. Dhali Tapa ki ciya Kayiin jama's mo, isi ciki/ ki a'din 'de/ yin jin mido' ya apo/ a'di mido' diki 'kosh a'di jwa mo. <sup>16</sup> Dhali yan'ko'da Kayiin yaki'd ka pije/ 'peni buŋ'kus gi Tapa mo dhali ƙa'b e mony'cesh gi Pa Nud mo, e mom'pesho'k ma Idin mo.

<sup>17</sup> Dhala Kayiin mishki'da 'bom piti mo dhali ayim bwaaki'd mo dhali dhodha Hanuuk mo. Dhali a'di nyanƙi dhan 'penƙuman bampa/ mo dhali yuƙ 'penƙuman bampa/ gway mmobaŋ gway gi ya/m piti ka Hanuuk i'ko'd mo. <sup>18</sup> Dhali Hanuuk dho'th ya/ jin yuku ka Irad mo. Dhala Irad ta'da baba ma Mahuya/ iil mo dhala Mahuya/ iil ta'da baba ma Matusha/ iil mo dhala Matusha/ iil ta'da baba ma Laamak mo. <sup>19</sup> Dhala Laamak ki masha upi su/ mmota i/ ash mo. Dhali gway jan 'de/ mo tani yuku ka Aadah dhali gway ka kamu/ yuku ka Sillah mo. <sup>20</sup> Aadah a'di dho'thki'da Yabal mo. A'di ta'da baba gi uni gwansan kun 'kon e gu'b burrinye/ dhali ta gi to/e mo. <sup>21</sup> Dhali gway ma kam piti yuku gway ka Yubal. A'di ta'da baba gi uni gwansan kun pikina dhen'dhenye/ kun 'kon ma shu/i pesu/ mo dhala baranƙu/ mo. <sup>22</sup> Dhala Sillah dho'thki'da Tubalkayiin mo. A'di ta'da mandor to kun kaaka mo dhali gurany mo dhali toŋƙuthu'd mo. Dhali 'bwaham ma Tubalkayiin yuku gway ka Naama mo.

<sup>23</sup> Dhala Laamak ki o up gwo mo ki: Aadah dhala Sillah, ciki gwo 'peni 'twam pem mo.

Um kun ta up ma Laamak mo tani ciki gwo jin miga/ o mo:

Aha/ 'koshkina wathi/ jin 'koshki aha/ mmo- taƙ jama/ mo,

wathi/ jin ta dhuru'c jin 'koshki aha/ mo.

<sup>24</sup> Waḵka Kayiin ri'ckunu me'di pesu/ mo tani

ka jin gana/ si'da/ Laamak minu ri'c me'di iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka pesu/ mo.

<sup>25</sup> Dhala Aadam mishki'da 'bom piti dok/ e mo, dhali ayim dho'thki'da 'ci jin ta ya/ mo dhali yuḵ a'di gway ka Shiit mo, haala yim o gwo mo ki: Arungimis karki aha/ 'pen ka pije/ mmodhodha 'cinj kamu/ mmodhalka Habiil e i is mo, haala Kayiin 'koshki a'di jwa mo. <sup>26</sup> Dhala Shiit si'da/ ta'dki ya/ jin dho'thki'da mo dhali a'di mo dhali a'di yuḵ a'di gway ka Anuush mo. Dhali ka tee caan mo tani 'kwani telki mii 'pen mo mmoko 'twa/ apo/ Tapa mo.

## 5

<sup>1</sup> A'di ta'da warka/ ma nyakum yil gi uci ma Aadam mo. Ka Arungimis ki uḵ wathimpa en'thi/ mo tani a'di ki uḵ a'di mmowa e ka Arungimis mo. <sup>2</sup> Wathin gwath dhali wathim 'bomi a'di ki uḵ uni mo dhali a'di ki 'bor uni mii mo dhali a'di ki yuḵ uni gway ki 'kwani en'thi/ mo me'd jin uḵkina a'di uni mo. <sup>3</sup> Ka Aadam ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba gom ya/m piti jin wakina e ki a'di mo, mmobu'thki'da a'di isi jamas piti mo, dhali yuḵ a'di gway ka Shiit mo. <sup>4</sup> Atee kun din ma Aadam 'ko'di a'di taki'da baba goma Shiit mo tani a'di 'kokina yili iss 'kwanimpa i/iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. <sup>5</sup> Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Aadam ki e mo tani a'di ta yil kun ta iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka 'kume'd mo, dhali a'di wuki'd mo.

<sup>6</sup> Dhala Shiit ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka mudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Anuush mo. <sup>7</sup> Dhala Shiit ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Anuush mo ka yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka pesu/ mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. <sup>8</sup> Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Shiit ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

<sup>9</sup> Ka Anuush ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa idonjon i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Kinan mo. <sup>10</sup> Anuush ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Kinan mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka karpa'c mo dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. <sup>11</sup> Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Anuush ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka mudhe'd apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

<sup>12</sup> Ka Kinan ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Mahlal/iil mo. <sup>13</sup> Dhala Kinan ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Mahlal/iil mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. <sup>14</sup> Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Kinan ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'da apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

<sup>15</sup> Ka Mahlal/ iil ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka mudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Yarid mo. <sup>16</sup> Dhala Mahlal/ iil ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Yarid mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dka iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'da apo/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. <sup>17</sup> Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Mahlal/iil ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa idonjon i'ce'dka karpa'c apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

<sup>18</sup> Ka Yarid ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipekware i'ce'dka su/ mo tani a'di warki'd ka baba ma Aknuuk mo. <sup>19</sup> Dhala Yarid ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Aknuuk mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo. <sup>20</sup> Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Yarid ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipekware i'ce'dka su/ apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

<sup>21</sup> Ka Aknuuk ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka mudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Maṭushaalal mo. <sup>22</sup> Aknuuk nyak ya ka Arungimis mo 'ko'di dho'th ma Maṭushaalal mo ki yili iss 'kwanimpa karpa'c mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. <sup>23</sup> Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Aknuuk ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa karpa'c i'ce'dki iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka mudhe'd apo/ mo. <sup>24</sup> Aknuuk a'di nyakki ya ka Arungimis mo, dhali a'di dinuki gam mo haali/ Arungimis suski a'di mo be.

<sup>25</sup> Ka Maṭushaalal ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipedonjon i'ce'dka pesu/ mo tani a'di warki'd ka baba ma Laamak mo. <sup>26</sup> Dhala Maṭushaalal ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Laamak mo ka yili iss 'kwanimpa i/iss su/ aṭh/ de/ i'ce'dka su/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo. <sup>27</sup> Dhali wakan arisa tee kun ca'bkin ma Maṭushaalal ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipekware i'ce'dka pedonjon apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

<sup>28</sup> Ka Laamak ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ipedonjon i'ce'dka su/ mo tani a'di



warki'd ka baba gi ya/ mo <sup>29</sup>dhali a'di ki yuk a'di gway ka Nuuh mo mmo/o gwo mo ki: 'Pena 'cesh jin jeekina Tapa mo tani jan 'de/ yansansan a'di mididi ka ana mo jin minu rak ana is ka 'cesh mo 'peni miin tom bana mo dhali 'peni miin tom bana jin 'kosha ana ki me'd bana ki tu/ul tu/ul ki is jin wu ana e mo. <sup>30</sup>Dhala Laamak ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Nuuh mo ka yili iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa ipedonon i'ce'dka karpa'c apo/ mo, dhali a'di ta'dki iya/ a tiya mo dhali i'bwa/ a tiya mo. <sup>31</sup>Dhali wakan arisa tee kun ca'bkina ma Laamak ki e mo tani 'kona yili iss 'kwanimpa i/iss su/ ath iss su/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka pesu/ apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

<sup>32</sup>Ka Nuuh taki'd ki yili iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Saam dhala Haam dhala Yapath mo.

## 6

<sup>1</sup>Ki 'kwani telki mii 'pen mmomar is mo apo/bwam/e ga 'cesh mo dhali 'bwa/m buni dho'thkunu uni mo tani <sup>2</sup>iya/ ma Arumgimis mo uni parki i'bwa/ gi 'kwani e mo ki uni 'bora'bor mo dhali uni ki mash uni mo mmota i/ash mo me'd jin kwanyakina uni uni wakan mo. <sup>3</sup>Dhali yan'ko'd Tapa ki o gwo mo ki: Shi/in pem mididi diki malas 'kwani ki sule/ sule/ mo haali/ a'di ta bungwar is mo, hili aateem piti mididi ta yili iss 'kwanimpa ipe'de/ mo. <sup>4</sup>Dhan kampo 'kwani uni 'kokin e mony'cesh ka tee gwansan mo dhali uni 'koni 'ko'd si'da/ mo me'd jin pu'dkina iya/ ma Arumgimis e i'bwa/ gi 'kwani mo dhali uni dho'thki uni uci mo. Uni gwansan ita 'kwani kun ca'bki dem dem 'peni kadhamo/ mo dhali kun tora gway karash mo.

<sup>5</sup>Tapa parki tonthus e kun miikina 'kwani caaca kagahara e mony'cesh mo dhali misha ris gwalal buni kun kulumkina uni eya dum buni mo ta jasi tonthus ki sule/ sule/ mo. <sup>6</sup>Dhali Tapa kalki bwan di'ti'd mo ki a'di ukki 'kwani e mony'cesh mo dhali a'di jwakatki a'di adum piti mo. <sup>7</sup>Wakan Tapa a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina dhi'th 'kwani sho'k mo uni kun ukka/ 'peni bwam/ e ga 'cesh mo, 'kwanimpa en'thi/ dhali tombwaasho dhali to kun parana 'cesh dhali 'dii kun pen e mis mo haali/ aha/ di'ta bwa mo ki aha/ i/ukkina uni mo. <sup>8</sup>Hili Nuuh gamki'da 'the e e gi Tapa mo.

<sup>9</sup>Uni gwansan itana nyakum yil ma Nuuh mo. Nuuh a'di ita wathin kar/e mo, dar gi mii 'ba/ e nyakum yil gi 'kwanim piti mo. Nuuh nyak ya ka Arumgimis mo. <sup>10</sup>Dhala Nuuh ta gi iya/ ikwara mo: Saam dhala Haam dhala Yapath mo.

<sup>11</sup>Hili mony'cesh a'di pu/ki'd e bwam/ e ma Arumgimis mo dhali mony'cesh

'tu'dkunu ki piny piny ki mo jin bujurkunuwa bujur mo. <sup>12</sup>Dhali Arumgimis mishki mony'cesh mo dhali hili mo mo ma, a'di pu/ki'd mo haali/ aris bungwar isi 'baar pu/ki uni isiny cine/ mo e bway buni jin iina uni apo/ mony'cesh mo. <sup>13</sup>Dhali Arumgimis ki owa Nuuh gwo mo ki: Aha/ kara/ dina gwo ibwa mo ba/ mmodaka ris bungwar is 'kup mo haali/ mony'cesh a'di 'tu'dkunu ki piny piny ki mo ma bujur gi uni mo. Hili mo mo ma, aha/ mina 'ce'd uni sho'k nyakki mony'ceshi lu/ mo. <sup>14</sup>Uki/ e is pini adhana kur yi'de/ 'pena cwa jin wana e ki tu'b mo dhali /e mini thoson bwan ga'b e bwaman ma kur mo dhali /e mini gwa'c a'di bwaman dhali 'ko'd gwar ka 'cesh jin dekadek jin ta'da jillo mo. <sup>15</sup>Mii a'dihe/ be jin mina /e uk a'di mo. Alu ma kur mididi ta gula iss 'kwanimpa karpa'c mo dhali beem piti mididi ta iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo ki gulam piti mo dhali tur piti mididi ta iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo ki gulam piti mo. <sup>16</sup>Nyana kur 'kupan mo dhali 'baari a'di mo ntagi gulam piti 'kup mo dhali /e mini kar 'twanak goma kur si'da/ e em bwaman piti mo dhali uki a'di ki dhunya/ dhunya/ ka makampo/ mo ka po/i kwara mo. <sup>17</sup>Haali/ hili mo mo ma aha/ mina hasha gannu/ yi'de/ apo/ mony'ceshi 'baar mo mmo'ce'da ris bungwar is sho'k mo uni gun shi/ irin mon'koki/ e 'peni bwan'kwariny momis mo. Aris to 'baar mo kun 'kon e mony'cesh mo tani mini wu mo. <sup>18</sup>Hili aha/ mina tel gwom pem jin gamka/ me'd nyakki /e sho'k mo dhali /e mini ciç bwaa kur mo /e dhali iya/ m pini dhali ashin dhali up gi iya/ m pini nyakki /e mo. <sup>19</sup>Dhali 'peni aris to kun 'ko ki e kun ta shuman is mo tani /e mini 'doyi uni ka susu/ susu/ aris uni kun 'kona e ki she/ ki she/ mo e bwaa kur mo mmodhu uni ki e nyakki /e mo uni gun ta gwasan dhali kuman mo. <sup>20</sup>'Pena ris 'dii isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki e kuku/ mo, dhali 'pena ris to/ e mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki e kuku/ mo, 'pena ris to kun parana 'cesh mo isi ki em buni kun 'ko uni ki she/ ki e kuku/ mo, ka susu/ susu/ uni mini nyak ii ki /e mo ki /e mini dhu uni ki e mo. <sup>21</sup>Wakan /e mini kala ris tonte/ 'baar kun 'kona e ki she/ ki she/ uni kun shwanu mo, dhali dhuyi uni themes mo, dhali a'di mididi ta tonte/ jin minu mii ki /e mmoshwa mo dhali gom uni mo. <sup>22</sup>Nuuh miiki mii yansan mo. A'di miiki'da ris gwo kun kankin ma Arumgimis a'di mo be.

## 7

<sup>1</sup>Dhali yan'ko'd Tapa ki owa Nuuh gwo mo ki: Yaku/ bwaa kur mo, /e dhala risa wak gi gu'b pini mo, haali/ aha/ misha ki /e ta wathin kar/ e ibwambori aha/ ki nyakum yil gi 'kwani gwansan mo. <sup>2</sup>Susi nyakki /e

to/e kun 'koni pesu/ ka pesu/ mo kun mishu shum 'ka mo, kun ta gwasan dhali kuman buni mo, dhali to/ enj kamu/ si'da/ kun molu shum 'ka mo, arasan dhali kuman mo, <sup>3</sup> dhali 'dii kun 'koni pesu/ ka pesu/ pesu/ mo kun pen e mis si'da/ mo, rasan dhali kuman mo, mmodhu uni ki e ki jamas buni ki she/ ki she/ e bwam/ e gi mony'ceshi 'baar mo. <sup>4</sup> Haali/ ka cim pesu/ mo tani aha/ mina hasha sho'k apo/ mony'cesh mo acim ma iss su/ montee mo dhali acim ma iss su/ mon'thiny mo. Dhali aris to/ e 'baar mo kun 'kon ki e mo kun ukka/ mo tani aha/ mina kal uni sho'k ka pije/ 'peni bwam/ e ga 'cesh mo. <sup>5</sup> Dhala Nuuh a'di mii'da ris to kun kana Tapa a'di mo.

<sup>6</sup> Dhala Nuuh 'koni yil iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd mo me'd jin pu'dkin ma gannu/ yi'de/ apo/ mony'cesh mo. <sup>7</sup> Dhala Nuuh dhali iya/ m piti dhali ash dhali i/ ash gi iya/ m piti nyakki a'di mo tani uni iikin e bwaa kur mo mmoye 'pena gannu/ yi'de/ mo. <sup>8</sup> To/ e kun mishu shum 'ka mo dhali to/ e kun molu shum 'ka mo, dhali 'dii mo dhala ris to kun parana 'cesh mo <sup>9</sup> ka susu/ susu/ mo, gwasan dhali kuman mo, iikin e bwam ma kur nyakka Nuuh mo me'd gwo jin kankin ma Arungimisa Nuuh mo. <sup>10</sup> Dhali 'ko'da cim pesu/ thimkin mo tani agannu/ yi'de/ pu'dki'da po/ mony'cesh mo.

<sup>11</sup> Ka yil iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd jin ta yil mondiki/ e ma Nuuh mo tani, ka ppe jin 'ko'd mo jin ta'da cim 'kume'd i'ce'dka pesu/ ma appe mo, dhali ka cim caan mo tani aris yi'de/ kun kasha e 'peni jisa 'kulga/ uni 'twakkin mo dhali campur gi momis a'di ka'dkunu 'twa/ mo. <sup>12</sup> Dhala sho'k wolki 'twa/ a po/ mony'cesh ka cim iss su/ montee mo dhali ka cim iss su/ mon'thiny mo. <sup>13</sup> Dhali ka tenten gana/ yan mo tani Nuuh dhali iya/ m piti jin ta'da Saam dhala Haam dhala Yapath dhali asha Nuuh dhali up gi iya/ m piti kun 'koni kwara nyakki ciç ki uni e bwam ma kur mo, <sup>14</sup> uni dhali aris tombwaasho 'baar mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, dhali aris bip mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, dhali aris to jin parkin mo kun parana 'cesh mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, dhali aris 'dii 'baar mo isi ki jamas buni ki she/ ki she/ mo, aris 'dii ka warom buni ki she/ ki she/ mo. <sup>15</sup> Uni iikin nyakka Nuuh e bwam ma kur mo, ka susu/ susu/ mo, aris to kun ta ga shuman is mo e uni kun pinu shush buni mmo'ko ki e mo. <sup>16</sup> Dhali uni gwansan kun ta gwasan mo dhali kuman mo kun ta shuman isi 'baar mo, uni ciçkin mo me'd gwo jin kankin ma Arungimis a'di mo. Dhali Arungimis ki mu'thki a'diya campur mo.

<sup>17</sup> Agannu/ yi'de/ a'di tikirki'd ka cim iss su/ apo/ mony'cesh mo dhali yi'de/ marki is

mo dhali a'di ki 'deka kur mo dhali a'di ki cu mo mmobola 'cesh ka po/ mo. <sup>18</sup> Dhali yi'de/ a'di piki mii e mo dhali mar is kagahara apo/ mony'cesh mo dhali akur a'di hashki'd e 'kupan yi'de/ mo. <sup>19</sup> Dhali yi'de/ a'di piki mii e ki mo ma dem dem mo apo/ mony'cesh wakan mo, dhali aris wosha turga/ kun 'kokin e bwanj'kwariny momis mo tani uni haçkina yi'de/ ki 'peny 'ce i e mo. <sup>20</sup> Dhali yi'de/ piki mii e mo apowa ris wosha turga/ mo mmolos uni mo ki enggula kun 'koni karpa'c ki 'kul piti mo. <sup>21</sup> Dhali aris bungwar is wukin mo dhali to kun 'koni mmokal ya apo/ mony'cesh mo, 'dii dhali bip dhali tombwaasho, dhali aris to kun tana ris kun yan ka nul 'kup kun 'kona po/ mony'cesh mo dhali aris 'kwani 'baar mo, <sup>22</sup> aris to kun 'kon eya 'cesh jin kuthaku'th mo kun pinu shush buni mmo'ko ki e mo tani uni wukin mo be. <sup>23</sup> A'di kalki'da ris to 'baar mo sho'k ka pije/ mo kun 'kon ki e 'peni bwam/ e ga 'cesh mo, 'kwani dhali to/ e dhali to kun parana 'cesh mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani uni ikalkina a'di sho'k ka pije/ 'peni mony'cesh mo. Jasa Nuuh a'di 'de/ idhalkunu mo dhali uni gwansan kun nyak 'ko ki a'di eya kur mo. <sup>24</sup> Dhali yi'de/ piki mii e apo/ mony'cesh mo ka tee iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd mo.

## 8

<sup>1</sup> Hili Arungimis kaki'da Nuuh e mo dhala ris tombwaasho mo dhala ris to/ e mo kun nyak 'ko ki a'di e bwam ma jin mo. Dhali Arungimis ki uk dhan 'tham mmoposha po/ mony'cesh mo dhali yi'de/ a'di guki'da wuuy mo. <sup>2</sup> Yi'de/ kun kasha e 'peni mo kun 'kula'kul mo dhala campur gi momis mo tani uni mu'thkunu mo dhala sho'k 'peni momis a'di guki 'twa/ mo, <sup>3</sup> dhali yi'de/ cunycumki'd ka 'cesh mo 'pena 'cesh ki sule/ sule/ mo. Dhali ka cim iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd thimin mo tani yi'de/ a'di mara'd ma apo/ mo. <sup>4</sup> Dhali ka appe 'kupi pesu/ mo dhali ka cim 'kume'd i'ce'dka pesu/ jin ta jama/ appe mo tani akur a'di pu'dki'da po/ 'kuwosha turga/ kun yuku gway ka Ararath dhali rep mo. <sup>5</sup> Dhali yi'de/ di'di mmotikir mmomara'd is mo ntaga ppe 'koni 'kupi 'kume'd mo, dhali ka appe 'koni 'kupi 'kume'd mo tani a'di jin ta'da tee jin twa/ a/ ka appe mo tani 'kupan dhan wosha turga/ uni parkunu e mo.

<sup>6</sup> Dhali 'ko'da cim iss 'kwanimpa su/ 'baarki'd mo tani Nuuh 'ce'dki'da shubbaak ma kur mo a'di jin ukkina a'di mo. <sup>7</sup> Dhali a'di ki hasha warangwak mo, dhali a'di wukurki'd ntagi yi'de/ ku'thki'd 'peni mony'cesh mo. <sup>8</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki hasha gurko/ 'peni a'di mo mmopar mo e mo wakki/ yi'de/ midi gu ka wuuy 'peni bwam/ e ga 'cesh mo. <sup>9</sup> Hili gurko/ diki

gam monkamu/ jin mina a'di kar sho'k piti icine/ mo, dhala yim dokki'd ka nyanj'ko'd e a'di e bwam ma kur mo haali/ yi'de/ di'd naskina/ e bwam/e gi mony'ceshi 'baar mo. Wakan a'di ki kar me'd piti mo dhali budha yim mo dhali susa yim bwam ma kur nyakki a'di mo. <sup>10</sup> A'di cor'ki'da cim pesuj kamu/ dok/ e mo dhali a'di ki hash gurko/ ka pije/ 'peni bwam ma kur dok/ e mo. <sup>11</sup> Dhali gurko/ pu'dki'd ka nyanj'ko'd i a'di mom'pimpili/ mo dhali hili mo mo ma, ayim kalki'd e 'twam piti 'cemen jipi/ cwa setuun jin ta'da go'd go'd mo jin daka 'cithkunu ki she/ mo. Wakana Nuuh a'di mishki mo mo ki yi'de/ a'di guki'da wuuy 'peni mony'cesh mo. <sup>12</sup> Dhali yan'ko'd a'di cor'ki'da cim pesuj kamu/ mo, dhali a'di hash gurko/ mo, dhala yim yaki'd mo dhali diki do'ku/ ka nyanj'ko'd i a'di mo.

<sup>13</sup> Ka yil iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka 'de/ mo, dhali ka appe jin t'wa/a/ dhali ka cim 'de/ ka appe mo, yi'de/ a'di ku'thki'd 'peni mony'cesh mo dhala Nuuh a'di 'ceeki'da kur 'kup mo dhali a'di ki par mo e mo dhali hili mo mo ma, bwam/ e ga 'cesh a'di pupura/ pupur mo. <sup>14</sup> Dhali ka appe kun 'kon ma po/i su/ mo ka cim iss 'de/ i'ce'dka pesu/ ka appe mo tani mony'cesh a'di pupuri'di 'baar mo. <sup>15</sup> Dhali yan'ko'd Arumgimis ki owa Nuuh gwo mo ki: <sup>16</sup> Yaku/ ka pije/ 'peni bwam ma kur mo, /e dhali ashin mo dhali iya/m pini mo dhali up gi iya/m pini nyakki /e mo. <sup>17</sup> Doyi aris to kun 'kon ki e nyakki /e mo uni gun ta to ki shuman isi 'baar mo, aris 'dii dhali to/ e dhali aris to kun paran mo kun paran e mony'cesh mo ki uni mini cis ka enthus apo/ mony'cesh mo ki uni mini dho'th maman dhali mar is apo/ mony'cesh mo. <sup>18</sup> Wakana Nuuh yaki'd ka pije/ mo dhali iya/m piti mo dhali ash mo dhali up gi iya/ nyakki a'di mo. <sup>19</sup> Dhali aris tombwaasho mo dhali aris to kun parana 'cesh mo dhali aris 'dii mo dhali aris to kun kalki ya apo/ mony'cesh mo, iilkin ka pije/ ka wak buni ki she/ ki she/ 'peni bwam ma kur mo.

<sup>20</sup> Dhali yan'ko'da Nuuh ki nyanja gwa'a/ mmomiya bas gom Tapa mo dhali a'di ki bu'th to/e kun dheeladhelel mo 'pena ris tiya mo dhali 'dii kun dheeladhelel mo 'pena ris tiya mo dhali a'di ki ci to kun 'cithu/ 'kus mmomiya bas eya gwa'a/ mo. <sup>21</sup> Dhali ki Tapa cik'ki'da shim jin ciyi mo ki cii jin 'bor a'di bwa mo tani Tapa o gwo eya dum piti mo ki: Aha/ mina diki dok/ e jee a'cesh mo gom 'kwani ki sule/ mo haali/ gwalal buni kun kulumkina uni gwo ibwa ta thus ki thus 'peni dhuru'c buni mo. Aha/ si'dayi mina diki 'ce'da ris to sho'k dok/ e ki sule/ mo kun 'kon ki e kun uku mo me'd jin miikika/ mo. <sup>22</sup> Ki mony'cesh diki'd mo tani mo jin sinu aka'bany to dhali mo jin

'cithu/ to uni 'kokin mo, dhali mon'thupu'd dhali mom'batha'd, dhali moyurantee dhali mondit mo, dhali montee dhali mon'thiny uni mol dak ki sule/ sule/ mo.

## 9

<sup>1</sup> Dhali Arumgimis ki 'bora Nuuh mii mo dhali iya/m piti mo dhali o uni gwo mo ki: Dhodhi maman mo dhali mari is mo dhali 'tu'di mony'cesh mo. <sup>2</sup> Dhali um mina to/ e ko/ mo dhali um mina to/ e dee ki bir bir mmo'cuki 'kup mo, aris to/ e kun 'kon e mony'cesh mo dhali aris 'dii kun pen e momis mo dhali aris to kun parana 'cesh mo dhali aris to yi'de/ kun 'koni bwanj kumma/ yi'de/ mo. E me'd bum mo tani uni cikunu um mo. <sup>3</sup> Aris to kun jo'kin kun 'kon ki e mo tani uni mini ta tonte/ gom um mo, dhali me'd jin cika/ um ton dhii/i'd mmosi mo tani aha/ mina ci um aris to 'baar mo. <sup>4</sup> Hili um mini mii dhalku/ ki 'ka to ka basi e mo, haala bas a'di ta mondiki/em piti mo. <sup>5</sup> Goma bas bum jin 'kona um ki e mo tani aha/ ka jin gana/ aha/ mina 'the'g gwo mo mmokara kar mo. 'Pena ris tombwaasho mo aha/ mina 'the'g gwo mo dhali 'peni 'kwani mo. Dhali 'peni aris 'kwani kun ta ikam mo tani aha/ mina 'the'g gwo gom mondiki/ e gi wathi/ mo. <sup>6</sup> A'diyin jin mido 'kosh wathi/ jwa mo mmoga'a bas piti a'cesh mo tani abas piti gara/ mina 'kwani ga'a 'cesh mo, haali/ Arumgimis ki uk wathi/ ki jamas pitij gana/ mo. <sup>7</sup> Dhali um mini dho'th maman dhali mar is mo, ki um mini kala dho'th ka enthus mo dhali mara mar is kagahara i mony'cesh nycine/ mo.

<sup>8</sup> Dhali yan'ko'd Arumgimis ki owa Nuuh dhali iya/ kun nyak 'ko ki a'di gwo mo ki: <sup>9</sup> Hili mo mo ma, aha/ telkina gwom pem jin gamka/ me'd nyakki um mo dhali emen bum kun mini bath um 'ko'd mo <sup>10</sup> dhali aris to/e kun 'kon ki e kun uku mo kun nyak 'ko ki um mo, 'dii dhali tonkal, dhali tombwaasho kun nyak 'ko ki um e mony'cesh me'd jin tana uni aris ka ris mmo/iuyu/ 'peni bwam ma kur mo. <sup>11</sup> Aha/ telkina gwom pem jin gamka/ me'd nyakki um mo ki aris bungwar is gi 'kwani minu 'ce'd sho'k ka ganu/ yi'de/ dok/ e yisa ki sule/ dhali mony'cesh yisa minu 'ce'd sho'k ka ganu/ yi'de/ dok/ e yisa ki sule/ mo. <sup>12</sup> Dhali Arumgimis ki o gwo mo ki: A'di ta jamas mii gi gwom pem jin gamka/ me'd a'dihe/ mo, a'di jin miga/ gam me'd nyakki um mo dhali aris to/ e kun uku mo kun nyak 'ko ki um mo gom yilankamu/ ma nyakum yil buni 'baar mo. <sup>13</sup> Aha/ karkina bwaam pem e bwam ma rak mo, dhali a'di mido ta jamas mii gi gwo jin gamka/ me'd ibwaman aha/ dhali mony'cesh mo. <sup>14</sup> Ki aha/ mina dhala rak mmo'ka apo/ mony'cesh mo dhali 'kwani ki para bwa e e bwam ma rak mo tani

<sup>15</sup> aha/ mina ka gwom pem jin gamka/ me'd e mo jin karka/ ibwaman aha/ mo dhali un mo dhali aris to/e kun 'kon ki e mo kun ta shuman isi 'baar mo, dhali yi'de/ mido dok/ e war ka gannu/ mmo'ce'da ris buŋwar is sho'k mo yisa ki sule/. <sup>16</sup> Ka bwaa mido di e bwaman ma rak mo tani aha/ mina hil apo/ a'di mo dhali ka gwo jin gamu me'd e jin di'd ki sule/ sule/ mo e bwaman ma Arungimis mo dhali aris to/e kun 'kon ki e mo dhali aris buŋwar is kun 'kon apo/ mony'cesh mo. <sup>17</sup> Arungimis ki owa Nuuh gwo mo ki: A'di ta jamaa mii gi gwo jin gamka/ me'd mo, a'di jin miga/ tel sho'k ibwaman aha/ mo dhali aris buŋwar is kun 'kon e mony'cesh mo.

<sup>18</sup> Iya/ ma Nuuh kun iikin ka piye/ 'peni bwaman ma kur mo tani jan 'de/ yuku gway ka Saam mo, dhali jan kamu/ yuku gway ka Haam mo dhali jan kamu/ yuku gway ka Yapaṯ mo. Haam a'di ta'da baba ma Kanaan mo. <sup>19</sup> Unij kwaran gwansan mo tani ita iya/ ma Nuuh mo, dhali 'peni uni gwansan mo tani mony'cesh taki'd gi 'kwani mo.

<sup>20</sup> Nuuh a'di ta wathin tal 'de/ jin twa/ a/ jin kori'da 'cesh mo. A'di siki'da mura'th mo. <sup>21</sup> Dhali a'di ki pi yimana mura'th jin ka/ u ki nah nah mo, dhali a'di 'koshkunu ki a'di me'da su mo, dhali a'di ishki e gu'b bur-rinyem piti ki dar gi toj kamu/ mmokum is mo. <sup>22</sup> Dhala Haam jin ta'da ababa ma Kanaan mishki com mmodi is 'te/ mo dhali a'di ki tor ikam piti isu/ gwo mo uni kun 'kona piye/ mo. <sup>23</sup> Dhali yan'ko'd Saam dhala Yapaṯ uni ki bu'th burrinye/ mo, uni ki hi'th a'di 'kupa bim buni mmontal 'de/ mo dhali ii ka cinj'ko'd mo dhali kumki ababam buni is piti jin dina a'di is 'te/ mo, dhali bwam/ em buni tu'kkina uni mo dhali uni 'koki par com e mmodina a'di is 'te/ mo. <sup>24</sup> Ka Nuuh merki e mo 'peni mom piti jin 'kosha yimana mura'th a'di mo dhali mish to jin miina a'di ya/ jin gwa'da'd a'di wakan mo tani <sup>25</sup> a'di o gwo mo ki:

Monyjee mido di goma Kanaan mo.

Cinjina/ jin tanu mmota cinjina/ mo tani a'di imido wakan gom ikam piti mo.

<sup>26</sup> A'di si'da/ o gwo mo ki:

Mom'bor mii gi Tapa Arungimis pem mido di goma Saam mo,

dhali dhalka Kanaan ta cinjinam piti mo.

<sup>27</sup> Arungimis dwaKa Yapaṯ mo ma

dhali dhalki a'di ca'ba'd e gu'b burrinye/ ma Saam mo,

dhali dhalka Kanaan ta cinjinam piti mo.

<sup>28</sup> Dhali 'ko'da gannu/ yi'de/ 'baarki'd mo tani Nuuh ca'bki'd ki e mo ki yili iss 'kwanimpa karpa'c i'ce'dki iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo. <sup>29</sup> Dhali arisa tee ma Nuuh kun ca'bkiina a'di ki e mo tani uni 'koni iss 'kwanimpa i/iss su/ i'ce'dki iss

'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo, dhali a'di wuki'd mo.

## 10

<sup>1</sup> Uni gwansan itana nyaikum yil gi iya/ ma Nuuh mo uni gun ta Saam dhala Haam dhala Yapaṯ mo. Iya/ dho'th'kunu uni mo 'ko'da gannu/ yi'de/ mo be.

<sup>2</sup> Iya/ ma Yapaṯ: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Jumar mo, dhala Majuuj mo dhala Maday mo dhala Yawan mo dhala Tubal mo dhala Maashik mo dhala Tiras mo. <sup>3</sup> Dhali iya/ ma Jumar: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Ashkanaas mo, dhala Ripaṯ mo dhala Tujarmah mo. <sup>4</sup> Dhali iya/ ma Yawan: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Aliishah mo, dhala Tarshiish mo dhala Kittiim mo dhala Dudaaniim mo. <sup>5</sup> 'Peni uni 'kwani gwansan kun 'kokin e yana gap mo tani uni a'di ipeperkin mo be. Uni gwansan kun ta iya/ ma Yapaṯ mo kun 'kon e mony'cesh buni mo, uni ka 'dete/ 'dete/ ki 'twam buni gun wala uni mo ka wak buni i'pen mo dhali ki kal buni ilu/ mo.

<sup>6</sup> Iya/ ma Haam: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Kush mo, dhala Masir mo dhala Puth mo dhala Kanaan mo. <sup>7</sup> Dhali iya/ ma Kush: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Saba mo, dhala Hawiila mo dhala Sabtah mo dhala Raamah mo dhala Sabtaka mo. Dhali iya/ ma Raamah: a'di jin twa/ a/ yuku gway ka Shaba mo, dhala Dadaan mo. <sup>8</sup> Kush a'di warki'd ka baba ma Nimruud mo. A'di ta wathi/ en'thi/ jin twa/ a/ jin ca'bki dem dem e mony'cesh mo. <sup>9</sup> A'di ta wathi/ jin ca'bki dem dem mmopar ka yempa/ ibwambori Tapa mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di onu gwo mo ki: Wathi/ jin waga Nimruud jin ca'bki dem dem ibwambori Tapa mo. <sup>10</sup> Dhali montel 'pen gi 'penkuman bampam piti mo ta Pam Baabil mo dhali Pan Arak mo dhali Pa Akkad mo, aris uni 'baar mo 'kon e mony'cesh gi Pan Shinaar mo. <sup>11</sup> 'Peni mony'cesh caan mo tani a'di yaki'd mo e Pa Ashshuur mo dhali nyan Pa Ninawa mo dhali Pa Rahubuteer mo dhali Pan Kaalah mo <sup>12</sup> Dhali Pa Rasan ibwaman gi Pa Ninawa mo dhali gi Pan Kaalah mo, a'di jin ta 'penkuman bampa/ jin caaca mo. <sup>13</sup> Masir warki'd ka baba ma Ludim mo dhala Anamiim mo dhala Lahabiim mo dhala Naptuhiim mo <sup>14</sup> dhala Patrusiim mo dhala Kashiim mo (uni i/ iyyina 'Kwani gi Pa Piliithiin 'peni cine/ mo) dhali Pan Kapturiim mo.

<sup>15</sup> Kanaan warki'd ka baba ma Sidun mo a'di jin ta ya/ m piti jin twa/ a/ mo, dhala Hiith mo <sup>16</sup> dhali 'Kwani gi Pa Yabuus mo dhali 'Kwani gi Pa Amuur mo dhali 'Kwani gi Pa Jirjaash mo <sup>17</sup> dhali 'Kwani gi Pa Hiwwi mo dhali 'Kwani gi Pa Argi mo dhali 'Kwani gi Pan Siin mo <sup>18</sup> dhali 'Kwani gi Pa Arwaad

mo dhali 'Kwani gi Pan Samaar mo dhali 'Kwani gi Pa Hamaat mo. Dhali yan'ko'd mo tani awak gi 'Kwani gi Pan Kanaan uni ihagaski mony'cesh ki lala'th mo. <sup>19</sup> Dhali mo gi 'Kwani gi Pan Kanaan par 'twa/ ki ribi/ ribi/ 'peni Pan Sidun e mo jin cutha a'di bway 'kup ki Pany Jaraar ki si'd piti jin si'da a'di ntagi Pan Ghassa mo dhali 'peni mo jin cutha a'di bway 'kup ki bway Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo dhali Pa Admah mo dhali Pa Sabuyiim ki si'd piti jin si'da a'di ntagi Pan Laasha/ mo. <sup>20</sup> Uni gwansan uni ta iya/ ma Haam mo ka wak buni i'pen mo dhali ki 'twam buni ilu/ mo dhali ki mony'cesh buni ilu/ mo dhali ki kal buni ilu/ mo be.

<sup>21</sup> Dhali uci dho'thkunu eya Saam si'da/ a'di jin taki'da baba gom uci ma Aabir 'baar mo, a'di jin ta'da kam ma Yapaṯh jin ca'd mo. <sup>22</sup> Iya/ ma Saam: a'di jin 'twa/a/ yuku gway ka Ilaam mo, dhala Ashshuur mo dhala Arpakshaad mo dhala Lud mo dhala Araam mo. <sup>23</sup> Dhali iya/ ma Araam: a'di jin 'twa/ a/ yuku gway ka Uus mo, dhala Hul mo dhala Jaaṯar mo dhala Mash mo. <sup>24</sup> Dhala Arpakshaad warki'd ka baba ma Shaalah mo dhala Shaalah warki'd ka baba ma Aabir mo. <sup>25</sup> Eya Aabir mo tani iya/ su/ dho'thkunu mo. Dhali jan 'de/ yuku gway ka Paalaj mo haali/ ka teem piti mo tani mony'cesh kwa/ kunu bwa mo, dhala kam jin ta 'ko'd piti mo tani yuku gway ka Yagthaan mo. <sup>26</sup> Yagthaan warki'd ka baba ma Almudad mo dhala Shaalap mo dhala Hadharmoot mo dhala Yaarah mo <sup>27</sup> dhala Haduraam mo dhala Usal mo dhala Diglah mo <sup>28</sup> dhala Uubal mo dhala Abi-maayil mo dhala Shaba mo <sup>29</sup> dhala Upir mo dhala Hawiila mo dhala Yubab mo. Aris uni gwansani 'baar mo tani uni ta iya/ ma Yagthaan mo. <sup>30</sup> Dhali mony'cesh jin 'kokina uni nycine/ mo tani a'di parki 'twa/ ki ribi/ ribi/ mo 'peni Pa Misha mo e mo jin ta bway jin cu'thki 'twa/ ki Pan Sapaar ibampa/ ki pan 'kuwosh gi mom'pesho'k mo. <sup>31</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Saam mo ka wak buni i'pen mo dhali ki 'twam buni gun wala uni ilu/ mo dhali ki mony'cesh buni ilu/ mo dhali ki kal buni ilu/ mo be.

<sup>32</sup> Uni gwansan itana wak gi iya/ ma Nuuh mo isi gi gwom buni jin bele'thkunu mo dhali gom kal buni mo, dhali 'peni uni gwansan mo tani kal gi 'kwani uni ihagaski mony'cesh ki lala'th mo 'ko'da gannu/ yi'de/ mo be.

## 11

<sup>1</sup> Dhali aris 'kwani 'baar mo kun 'koni mony'cesh mo tani uni ta gi jasi 'twan 'de/ jin wala uni kadhamo/ mo dhali 'twa/ yisa misha uni ki thatha/ thatha/ yisa. <sup>2</sup> Dhali me'd jin borkina 'kwani is mo e

mom'pesho'k mo tani uni gamki mony'cesh jin ta'da thithin thith mo e Pan Shinaar mo dhali uni ki 'ko nycine/ mo. <sup>3</sup> Dhali uni ki o gwo ka rem 'kup mo ki: Iiyu/ bala dhalki ana uka je mo dhali 'thos uni mo ki til til mo. Dhali uni tan ga jen gu'b 'peni wosh mo dhala dena ma sipti mmoreus to mo. <sup>4</sup> Dhali yan'ko'd uni ki o gwo mo ki: Iiyu/ mo dhalki ana nyaṯa dhan 'penkuman bampa/ gom is bana mo dhali gu'b jin turatur, a'di jin midi gu 'kup piti gamki mis mo dhali dhalki ana 'kwara gwo gom is bana mo isi ciki/ ki ana 'konuki ceke bwa e bwam/e gi mony'ceshi 'baar mo. <sup>5</sup> Dhali Tapa a'di thulki'd ka 'cesh mo mmogar 'penkuman bampa/ e mo dhali gu'ba turga/ yan mo a'di jin nyanjina iya/ gi 'kwani mo. <sup>6</sup> Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, uni ta 'kwani jin tala en 'de/ mo dhali uni 'baar mo wal 'twan tal 'de/ mo, dhali a'di ta jasi montel 'pen jin 'twa/a/ mo a'di jin mina uni mii mo, dhali ma to yin jin mina uni o bwa mmomii mo tani a'di midi diki ta to jin midi pi uni e mo. <sup>7</sup> Iiyu/ mo dhali dhalki ana iina ka 'cesh mo dhali tunkur uni 'twa/ is mo ki uni mini 'koki mish cik gwo ka gam 'kup mo jin wala uni mo. <sup>8</sup> Wakan Tapa ki ceke uni bwa e mo 'baar mo 'peni mun ntagi bwam/e gi mony'ceshi 'baar mo, dhali uni dhalki 'penkuman bampa/ 'pen ki dar gi mo jin 'kona uni ki 'ka a'di 'kup mo. <sup>9</sup> Wakan gway piti yuku gway ka Baabil mo haali/ Tapa tunkurki 'twa/ gi mony'ceshi 'baar mo is mo, dhali 'peni mun mo tani Tapa ki ceke uni bwa eya ris bwam/e gi mony'ceshi 'baar mo.

<sup>10</sup> Uni gwansan uni ita emen ma Saam mo. Ka Saam 'kokina yil iss 'kwanimpa imudhe'd ka dhan piti mo tani a'di warki'd ka baba ma Arpakshaad mo 'ko'di yili su/ mo i'ko'di gannu/ yi'de/ mo. <sup>11</sup> Dhala Saam ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Arpakshaad mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

<sup>12</sup> Ka Arpakshaad ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka kapa'c mo tani a'di warki'd ka baba ma Shaalah mo. <sup>13</sup> Dhala Arpakshaad ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Shaalah mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dka kwara mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

<sup>14</sup> Ka Shaalah ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Aabir mo. <sup>15</sup> Dhala Shaalah ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Aabir mo ki yili iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dka kwara mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

<sup>16</sup> Ka Aabir ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka donjon apo/ mo tani

a'di warki'd ka baba ma Paalaj mo. <sup>17</sup> Dhala Aabir ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Paalaj mo ki yili iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd apo/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

<sup>18</sup> Ka Paalaj ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Ra/u mo. <sup>19</sup> Dhala Paalaj ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Ra/u mo ki yili iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka pedoŋon mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

<sup>20</sup> Ka Ra/u ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo tani a'di warki'd ka baba ma Saruuj mo. <sup>21</sup> Dhala Ra/u ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Saruuj mo ki yili iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka pesu/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

<sup>22</sup> Ka Saruuj ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Nahur mo. <sup>23</sup> Dhala Saruuj ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Nahur mo ki yili iss 'kwanimpa i'kume'd mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

<sup>24</sup> Ka Nahur ca'bki'd ki e ki yili iss 'de/ i'ce'dka pedoŋon mo tani a'di warki'd ka baba ma Taarah mo. <sup>25</sup> Dhala Nahur ca'bki'd ki e mo 'ko'di dho'th ma Taarah mo ki yili iss 'kwanimpa ipe'de/ i/aṭh 'de/ mo, dhali a'di ta'dki iya/a tiya mo dhali i'bwa/a tiya mo.

<sup>26</sup> Ka Taarah ca'bki'd ki e ki yili iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo tani a'di warki'd ka baba ma Abraam mo dhala Nahur mo dhala Haraan mo.

<sup>27</sup> Dhali uni gwansan mo tani uni ita emen ma Taarah mo. Taarah a'di ta'da baba ma Abraam mo dhala Nahur mo dhala Haraan mo, dhala Haraan ta'da baba ma Luuth mo. <sup>28</sup> Haraan wuki'di twa/ a/ mo ki com ga Taarah mo eya 'cesh jin dho'thkunu a'di mo e Pa Ur ma Kaldaan mo. <sup>29</sup> Dhala Abraam dhala Nahur mashkin mo. Dhali asha Abraam yuku gway ka Saray, dhali gway gi asha Nahur yuku ka Milkah mo a'di jin ta 'bwa/ ma Haraan mo a'di jin ta com ga Milkah dhala Yiskah mo. <sup>30</sup> Dhala Saray a'di ta'da burum mo. Ayim ta ga 'ciŋ kamuwa?

<sup>31</sup> Taarah ki susa Abraam jin ta ya/m piti mo dhala Luuth jin ta'da 'ci ma Haraan mo, jin tana a'di adhancom mo, dhala Saray jin ta'da mar piti mo, a'di jin ta ash gi ya/m piti jin ta'da Abraam mo, dhali uni iikin mo mmontal 'de/ mo 'peni Pa Ur ma Kaldaan mmo/ii e bampa/ gi Paŋ Kanaan mo. Hili ki uni pu'dkin e Pan Haraan mo tani uni ki 'ko mo be. <sup>32</sup> Yil ma Taarah jin ca'bkina a'di ki e mo tani a'di ta yili iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka mudhe'd mo, dhala Taarah wuki'd mo e Pan Haraan mo be.

## 12

<sup>1</sup> Dhali Tapa ki owa Abraam gwo mo ki: Yaku/ mo 'peni bampam pini mo dhali 'peni 'kwani ma bas pini mo dhali 'peni 'kwani gi gu'b gi cim mo e mony'cesh jin miga/ tor /e mo. <sup>2</sup> Dhali aha/ mina kar /e mnota dhan kal caaca mo, dhali aha/ mina 'bor /e mii mo dhali kar gway pini ki ca mo, wakan ki /e mini 'bora 'bor mii mo be. <sup>3</sup> Aha/ mina 'bor uni gwansan mii gun 'bor /e mii mo dhali a'di jin midi jee /e mo tani aha/ si'da/ mina jee a'di mo, dhali gom /e mo tani arisa waŋ gi 'kwaniny'cesh mo tani minu 'bor mii mo be.

<sup>4</sup> Wakan Abraam yaki'd mo, me'd gwo jin torkina Tapa a'di mo dhala Luuth yaki'd nyakki a'di mo. Dhala Abraam 'kokini yili issi kwara i'ce'dka karpa'c mo me'd jin kwana a'di 'peni Pan Haraan mo. <sup>5</sup> Dhala Abraam ki susa Saray jin ta ashim piti ilu/ mo dhali a'di ki susa Luuth jin ta'da 'ci ma kam mo, dhali aris tani bunu kun tana uni mo uni gun tulkina uni is mo, dhali 'kwani kun gamkina uni e Pan Haraan. Dhali uni 'kakin ka ji sho'k ki bway Paŋ Kanaan mo. Ki uni pu'dkin e bampa/ gi Paŋ Kanaan mo tani <sup>6</sup> Abraam yaki'd ki tur mo e mony'cesh gi bampa/ gi Pan Shakiim mo e dhan cwa jin wana e ka 'kwattan ma Murah mo. Ka cim caan mo tani 'Kwani Kanaan uni 'kokin e mony'cesh caan mo. <sup>7</sup> Dhali yan'ko'd Tapa ki piya Abraam i is mo mmo/o gwo mo ki: E emen pini mo tani aha/ mina ci uni mony'cesh yansan mo. Wakan a'di ki nyan agwata/ jin miinuwa bas gom Tapa mo a'di jin piki a'di i is mo. <sup>8</sup> Yan'ko'd a'di ki thoŋ mo e 'kuwosha turga/ gi mom'pesho'k ki Pam Beet/ iil mo dhali a'di ki tel gu'b burrinyem piti mo. Pam Beet/ iil di'd ka bora lungu'b mo dhali Pa Aay di'd ki 'ban gi mom'pesho'k mo. Dhali e mun mo tani a'di ki nyanja gwata/ jin miinuwa bas gom Tapa mo dhali a'di ki yuŋ gway gi Tapa mo. <sup>9</sup> Dhala Abraam yaki'd mo mmoya naskina/ 'kup ki bway ma Januub mo.

<sup>10</sup> Dhali te/ 'koshki'd kagahara mo e bampa/ mo. Wakan Abraam yaki'd ka lungu'b e Pam Masir mo ki ya yilkina/ mo e mun mo, haali/ te/ shina 'kosh ki shi/ e bampa/ mo. <sup>11</sup> Ki a'di 'dishi 'twa/ mmociŋ Pam Masir mo tani a'di ki owa Saray gwo mo, a'di jin ta ash mo ki: Aha/ misha ki /e tana 'bom jin ta jaro/ ki jaro/ jin teru/ mo. <sup>12</sup> Dhali ki 'Kwani gi Pam Masir mini par /e e mo tani uni mini o gwo mo ki: A'di yansan ta ashim piti mo. Dhali yan'ko'd uni mini 'kosh aha/ jwa mo, hili /e minu dhalku/ ki e mo. <sup>13</sup> /E mini o gwo mo ki /e ta 'bwah pem mo, ma a'di mina to ya ki 'bore/ gom aha/ gom /e mo, dhali mondiki/em pem minu 'tash 'twa/ 'peni jwa gom miim pini mo. <sup>14</sup> Ka Abraam ciŋki'd e Pam Masir mo tani 'Kwani

gi Pam Masir parki'da 'bom e jin shina jaro/i me'd mo. <sup>15</sup> Dhali ki iya/ ma Pīrawn parki'da yim e mo tani uni mankina yim eya Pīrawn mo. Dhala 'bom suskunu mo e gu'b ma Pīrawn mo. <sup>16</sup> Dhali gom gway ma yim mo tani a'di miid ki 'bore/ goma Abraam mo. Dhali a'di ta'dki ka'bal mo dhala morbip mo dhali gwasin thuluny mo dhali 'kwani kun miina tu'c mo dhali cinjina/nyara/ mo dhali kuman thuluny mo dhali kalman mo.

<sup>17</sup> Hili Tapa 'koshki'da Pīrawn dhali kun gu'b piti ka dhan 'ba'th jin wo'cki is she/ mo goma Saray, a'di jin ta asha Abraam mo. <sup>18</sup> Wakana Pīrawn yukki'da Abraam mo dhali o a'di gwo mo ki: Atinta tan jin miina /e aha/ kan mo? Atinta dina /e ki tor aha/ gwo ka yim ta ashin mo? <sup>19</sup> Dhali /e ki 'cur gwo o ka yim ta 'bwahan mo. Wakan aha/ de budha yim mo mmo'taki ta ashim pem mo. Shwane/, ashim pini a'dan mo. Susi a'di mo, dhali iiyi mo. <sup>20</sup> Dhala Pīrawn ki ci gwath gwonkan mo isi gom a'di mo. Dhali uni ki kar ki a'di 'pen mo nya'kki ashim piti mo dhali aris to kun tana a'di mo be.

### 13

<sup>1</sup> Wakan Abraam yaki'd ka gagamis 'peni Pam Masir mo a'di uni ki ashim piti nya'kki a'di mo dhali aris to kun tana a'di mo dhala Luuth si'da/ nya'kki uni mo eya Januub mo.

<sup>2</sup> Dhala Abraam ta pa ki pa mo e to/ e mo dhali e 'dolkon kush mo dhali e 'dolkon gana/ mo. <sup>3</sup> Dhali a'di yaki'd 'pena Januub mo ntagi Pam Beet/ iil mo e mo jin dikina gu'b burrinyem piti ki montel 'pen mo, mo jin diki'di bwaman gi Pam Beet/ iil mo dhali gi Pa Ayy mo, <sup>4</sup> e mo jin nyanjina a'diya gwata/ jin miinuwa bas mo itwa/ a/ mo. Dhali e mun mo tani a/ Abraam a'di yukki gway gi Tapa mo. <sup>5</sup> Dhala Luuth, a'di jin yaki'd nya'ka Abraam mo tani a'di si'da/ ta'dki ma'diny ka'bal ka ris mo dhali ma'diny mi ka ris mo dhali to/ e ka ris mo dhali gu'b burrinye/ ka ris mo. <sup>6</sup> Ki a'di wakan mo tani bampa/ mol uni thip mo uni su/ mmonya'k uni 'ko mo mmontal 'de/ mo, haali/ tom buni kun takina uni mo tani uni tana ris ka ris kagahara mo. Wakan uni moli nya'k 'ko mo mmontal 'de/ mo. <sup>7</sup> Dhali mo jin biruwa bir diki'di bwaman imanhil to/ e ma Abraam mo dhali imanhil to/ e ma Luuth mo. Dhali ka tee caan mo tani 'Kwani gi Panj Kanaan mo dhali 'Kwani gi Pam Paaris 'kokin mo e bampa/ mo.

<sup>8</sup> Dhali yan'ko'd Abraam ki owa Luuth gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal mo jin biruwa bir bway mo mmodi ibwaman ana mo, aha/ dhali /e mo, dhali ibwaman imanhil to/em pini mo dhali imanhil to/em pem mo haali/ ana tana ikam mo. <sup>9</sup> Dina bampa/ isi 'baar mo ki di ibwambori /e mo 'taa? Kwa/ ki is pini bwa mo 'peni aha/ mo ma. Wakki/

/e mini bu'th 'ban ma biny cam mo tani wakan aha/ mina ya ki 'ban ma bim poros mo, walla wakki/ /e mini bu'th 'ban ma bim poros mo tani wakan aha/ mina ya ki 'ban ma biny cam moyi. <sup>10</sup> Dhala Luuth 'de'kki em piti ki mis mo dhali mishki mo mo ki embul ma Uurdun a'di ya'thkunu ki 'bore/ eya ris mo 'baar mo me'd bwaagon jin ta monsinu gi Tapa mo, me'd bampa/ gi Pam Masir si'da/ e mo jin cutha a'di bway 'kup ki Pan Suugar mo. Yansan diki'di twa/ a/ mo ki Pan Saduum dhali Panj Gamuura 'konuki 'ce'd sho'k mo ki Tapa mo. <sup>11</sup> Wakan mo Luuth kwanyki'd gom is piti aris mo 'baar mo jin ta embul ma Uurdun mo, dhala Luuth yaki'd mo 'kup ki mom'pesho'k mo. Wakan uni kwa/ ki is buni bwa mo ka rem 'kup mo. <sup>12</sup> Abraam ca'bki'd mo e bampa/ gi Panj Kanaan mo, ka Luuth ca'bki'd mo e bwan 'kwani eya ris 'penkuman bampa/ gi embul mo dhali a'di ijocki gu'b burrinyem piti ntagi Pan Saduum mo be. <sup>13</sup> Dhali 'Kwani gi Pan Saduum mo tani uni ta uni gun ta thus ki thus mo dhali gun ta imanmii miinthus kun shi/ashi/ apo/ Tapa mo.

<sup>14</sup> Dhali Tapa ki owa Abraam gwo mo 'ko'da Luuth kwa/ ki is piti bwa mo 'pena Abraam mo ki: 'Deki em pini imis mo ma, dhali hili mo mo ma, 'peni mo jin dina /e nycine/ mo 'kup ki mon'ko'd gwar ma bim poros mo dhali 'kup ki mon'ko'd gwar ma biny cam mo dhali 'kup ki mom'pesho'k mo dhali 'kup ki bora lungu'b mo, <sup>15</sup> haali/ aris mony'cesh 'baar mo jin mishu /e mo tani a'di miga/ ci gom /e mo dhali gom emen pini kun mini pi 'peni /e mo ki sule/ sule/ mo be. <sup>16</sup> Aha/ mina dhu emen pini kun mini pi 'peni /e mo mmota aris me'd emen gi bu'da'cesh gi mony'cesh mo. Wakan mo tani wakki/ wathij kamu/ mishi emen gi bu'da'cesh gi mony'cesh denj e mo tani emen pini kun mini pi 'peni /e mo si'da/ minu mish denj e mo be. <sup>17</sup> Cuyi mis mo ma, dhali ya ki sho'k ki tur mo e mony'cesh yan mo ka luc piti mo dhali ki beem piti mo haali/ aha/ mina ci a'di ki /e mo be. <sup>18</sup> Wakan Abraam ijocki gu'b burrinyem piti mo dhali a'di pu'dki'd mo dhali ca'bki'd mo e 'ko'd gwar gi dhan cwa jin wana e ka 'kwattan ma Mamra kun 'kon e Pa Habruun mo. Dhali e mun mo tani a'di ki nyanja gwata/ jin miinuwa bas gom Tapa mo be.

### 14

<sup>1</sup> Ka tee ma Amraapal jin ta'da malik gi Pan Shinaar mo dhala Aryuuk jin ta'da malik gi Pa Allasar mo dhala Kadarla/ oomar jin ta'da malik gi Pa lilaam mo dhala Tid/ aal jin ta'da malik gi Pa Juyim mo tani <sup>2</sup> imalik gwansan miiki mo/as apowa Baara/ jin ta'da malik gi Pan Saduum mo dhala Birshaa/ jin ta'da malik gi Panj Gamuura mo

dhala Shin/aab jin ta'da malik gi Pa Admah mo dhala Shim/iibar jin ta'da malik gi Pan Sabuyiim mo dhali a'di jin ta'da malik gi Pam Baala/ mo (yansan ita Pan Suugar mo).<sup>3</sup> Dhali aris 'kwani ma mee gwansan gamki 'twa/ 'kup mmontal 'de/ mo e Embul ma Siddiim mo (yansan ita a'di jin ta Al\* 'Donkoro/ mo).<sup>4</sup> Dhali yil 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun miikina uni to mo goma Kadarla/ oomar mo, hili ki yil 'koni 'kupi 'kume'd i'ce'dka kwara mo tani uni pishki is ka le'd mo.<sup>5</sup> Dhali ki yil 'koni 'kupi karpa'c ath 'de/ mo tani Kadarla/ oomar dhali imalik kun nyaƙ 'ko ki a'di mo pu'dkin mo dhali 'dapki uni e bwan'kwariny buni mo uni gun ta 'Kwani Rapa e Pa Ashtaruthgarnaayim mo dhali 'Kwani Suus e Pa Haam mo dhali 'Kwani Iim e Pan Shawagiryataayim mo<sup>6</sup> dhali 'Kwani Hur e Wosh Si/iir buni mo ntagi Pam Paran mo e mo jin di'd e gwayu/ gi mombwaasho mo.<sup>7</sup> Dhali yan'ko'd mo tani uni dokkin ka nyan'ko'd mo e Pa Een-mishpaath (yansan ita Pan Kaadish mo), dhali uni 'dapki aris bampa/ gi 'Kwani gi Pa Amalik e bwan'kwariny buni mo ki 'Kwani gi Pa Amuur ilu/ mo uni gun 'kokin mo e Pa Hassuun Tamar mo.<sup>8</sup> Dhali yan'ko'd mo tani malik gi Pan Saduum mo dhala malik gi Pan Gamuura mo dhala malik gi Pa Admah mo dhala malik gi Pan Sabuyiim mo dhala malik gi Pam Baala/ mo (yansan ita Pan Suugar mo), uni iikin ka pije/ mo dhali uni gamki 'twa/ 'kup mo e mo ma mee mo e Embul ma Siddiim mo<sup>9</sup> uni nyaƙka Kadarla/oomar jin ta'da malik gi Pa lilaam mo dhala Tid/ aal jin ta'da malik gi Pany Juyim mo dhala Amraapal jin ta'da malik gi Pan Shinaar mo, dhala Aryuuk jin ta'da malik gi Pa Allasar mo, uni gun ta imalik kun 'koni doƙon mo apo/ imalik kun 'koni mudhe'd mo be.<sup>10</sup> Dhali Embul ma Siddiim mo tani a'di i'tu'dkunu ki jis ma dena ma sipti mo, dhali me'd jin soyina malik gi Pan Saduum mo dhala malik gi Pan Gamuura mo tani kun tiya ta'kkin e uni mo, dhali kun tiya sokin mo e 'kuwosh mo.<sup>11</sup> Wakan mo tani uni kun ta 'kup gi uni mo tani uni ki budha ris to kun tana 'Kwani gi Pan Saduum mo dhali 'Kwani gi Pan Gamuura mo dhali aris tontem buni gom bway mo, dhali uni iikini bway buni mo.<sup>12</sup> Dhala Luuth si'da/ ibu'thkina uni mo, a'di jin ta ya/ ma kam ma Abraam mo, a'di jin ca'bki'd mo e Pan Saduum mo dhali aris tom piti bu'thkina uni mo dhali uni iikin mo be.

<sup>13</sup> Dhali yan'ko'd jan 'de/ jin yeki'd mo tani a'di pu'dki'd mo dhali a'di ki to'ra Abraam, a'di jin ta ji Ibraani† gwo mo, a'di jin diki'd mmo'ca'b mo e 'ko'd gwar gi dhan cwa jin

wana e ka 'kwattan ma Mamra mo, a'di jin ta wathi/ gi Pa Amuur mo, jin ta'da kam ma Ashkuul mo dhala Anir mo. Uni ta imangam gwo me'd mo nyaƙka Abraam mo.<sup>14</sup> Dhali ka Abraam cikki gwo mo ki a'di jin ta'da bas piti ibu'thkunu mo mmota habuus mo tani a'di ki shu 'kwanim piti kun ye'thkunu sho'k ka pije/ mo uni kun dho'thkunu mo e gu'b piti mo, uni kun 'kon ki iss 'kwanimpa karpa'c i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka pekwara apo/ mo dhali uni iikin mo mmo/ur uni isho'k mo ntagi Pan Daan mo.<sup>15</sup> Dhali a'di ki kwa/ 'kwani ma meem piti gun gamki 'twa/ 'kup bwa mo apo/ uni ki mon'thiny mo, dhali a'di uni ki icin'kinam piti ilu/ mo 'koshki uni mo dhali urki uni isho'k mo ntagi Pan Hubah mo jin di'd ki 'ban ma bim poros gi Pan Dimashk mo.<sup>16</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki 'doyu aris to ka nyan'ko'd mo, dhali a'di si'da/ ki sus abas piti ka Luuth ka nyan'ko'd mo nyaƙki tom piti mo ki upi lu/ mo dhali 'kwani ma mee gara/ mo be.

<sup>17</sup> Dhali 'ko'di modok piti ka nyan'ko'd mo 'peni mo jin pinuwa Kadarla/ oomar e mo dhali itapa kun nyaƙ 'ko ki a'di mo tani tana gi Pan Saduum mo yaki'd ka pije/ mmogam a'di 'kup mo e Embul ma Shawa (a'di jin onu mo ki, Embul ma Malik mo).<sup>18</sup> Dhala Malkisaadag si'da/ jin ta'da malik gi Pan Saliim mo a'di ki 'doyu tonte/ ka pije/ mo dhali yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo. A'di ta'da gasiis ma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo.<sup>19</sup> Dhali a'di 'borki a'di mii mo dhali oki gwo mo ki:

Mom'bor mii midi di goma Abraam mo ka Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo,

a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

<sup>20</sup> Dhali mom'bor mii midi di si'da/ goma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo,

a'di jin ciki uni kun ta 'kup ki /e mo e me'd pini mo.

Dhala Abraam ki ci a'di to jin 'dapki'da 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo 'peni aris to 'baar mo.<sup>21</sup> Dhala malik gi Pan Saduum oki'da Abraam gwo mo ki: Ciyi aha/ 'kwani mo ma, hili budha ris to gom is piniƙ gana/ ma.<sup>22</sup> Hili Abraam oki'da malik gi Pan Saduum gwo mo ki: Aha/ thulkina gwo me'da po/ gom Tapa Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo, a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo,<sup>23</sup> ki aha/ mina 'taki diki budha tush mo walla waƙkana appa/ mo walla ma toƙ kamu/ jin ta jim pini moyi, isi ciki/ ki /e mini o gwo mo ki: Aha/ de aha/ ikarkina Abraam mmota pa ki pa mo.<sup>24</sup> Toƙ kamu/ miga/ bu'th yisa, hili jasi a'di jin shwakina 'kwanim dhuru'c mo dhali to jin pwaƙkunu bwa mo gom 'kwaniƙ gwas kun nyaƙ ii ki

\* **14:3** Al Wu † **14:13** Ibraani jin ta 'pemen gwo jin onu mo ki: Jan 'de/ jin pu'dki'd 'peni bwamp/ Yi'deƙ Kamma/ Elpuraat mo.



aha/ mo. Dhalka Aanir mo dhala Ashkuul mo dhala Mamra mo bu'th to kun pwaḵkunu bwa mo gom uni mo ma.

## 15

<sup>1</sup> 'Ko'di to gwansan mo tani gwo gi Tapa pu'dki'd mo eya Abraam mo ki tonyjan mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki is ki ḵo/ mo ma, Abraam. Aha/ tana goṅgorom pini mo. Adhan to jin ish kumma/ jin caaca kagahara mo tani a'di mididi ta jim pini mo. <sup>2</sup> Hili Abraam oki gwo mo ki: Ayy Tapa Arumgimisa ki to jin ta'da ta imina /e ciyaa/ mo? haali/ aha/ tikirina di mo ki dar gi uci mo dhali a'di jin mididi ḵal mal gom gu'b pem mo tani a'di ita Eli/ aasar gi Pan Dimashk mo. <sup>3</sup> Dhala Abraam oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, emena kamu/ yisa cikina /e aha/ mo, dhali ciṅkina/ jin dho'thkunu mo e gu'b pem mo tani a'di mididi ta a'di jin mididi ḵal mal pem mo. <sup>4</sup> Dhali hili mo mo ma, gwo gi Tapa pu'dki'd mo e a'di mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan mididi ta amankal mal pini mo yisa. Ya/m piniṅ gana/ a'di imidi ta amankal mal pini mo be. <sup>5</sup> Dhali a'di suski a'di mo ka piḵe/ mo dhali oki gwo mo ki: Hilli /e mo 'kupki momis mo, dhali denji arisa cul e mo wakki/ /e mini mish uni denj e mo. Dhali yan'ko'd a'di oki a'di gwo mo ki: Wakan be, emen pini kun mini pi 'peni /e mo tani uni imini 'ko mo be. <sup>6</sup> Dhali a'di gamki Tapa gwo is mo dhali a'di karki a'di gom a'di mo ki mo ma ḵar/e mo.

<sup>7</sup> Dhali a'di oki a'di gwo mo ki: Aha/ tana Tapa mo, a'di jin suski /e mo 'peni Pa Ur ma Kaldaan mo mmoci /e mony'cesh yan mmobu'th mo be. <sup>8</sup> Hili a'di oki a'di gwo mo ki: Ayy Tapa Arumgimisa, ki tonta imiga/ mish mo mo ki aha/ mina bu'th a'diya? <sup>9</sup> A'di oki a'di gwo mo ki: 'Doyu/ i aha/ anas bip jin ta'd gi yili kwara mo ma dhali kuman mi jin ta'd gi yili kwara si'da/ mo dhali arasiṅ ḵa'bal jin ta'd gi yili kwara gara/ dhali bim-bir gurko/ mo dhali gurko/ jin bapki'd mo. <sup>10</sup> Dhali a'di 'doyi'da ris to gwansan e a'di mo dhali 'ciṅki uni bwa mo ka 'ban su/ mo dhali 'bwanu'ba kanu/ 'thikina a'di mo ka par 'bana kamu/ mo ka 'dete/ 'dete/ mo. Hili 'dii gwansan 'ciṅkina a'di bwa mo ki 'ban su/ mo yisa. <sup>11</sup> Dhali me'd jin pu'dkina 'dii kun 'kwar to ka gwapi/ mo ka 'cesh mo apo/ bunḵar isa goṅgoro/ mo tani Abraam ki ur uni asho mo be.

<sup>12</sup> Me'd jin din ma tente/ mmoyul mo tani mo jin 'ce'du e kagahara biṅki'da powa Abraam mo. Dhali hili mo mo ma, dhan mondthurumi'd jin deenu ki bir bir biṅki'da apo/ a'di mo. <sup>13</sup> Dhali yan'ko'd Tapa oki'da Abraam gwo mo ki: Mishi gwo 'ban mo ma me'd to jin 'tashu 'twa/ mo ki emen pini kun mini pi 'peni /e mo tani uni mini ta uni kun iiki iin 'kus e bampa/ jin diki ta

jin buni mo, dhali uni mini ta ciṅkina/ e mun mo, dhali uni minu siri'c ki sho'k mo ki yili iss 'kwanimpa i/ iss 'de/ mo. <sup>14</sup> Hili aha/ mina dhu uni e mo jin dwallu gwo mo, kal gi 'kwani gwansan jin mina uni mii to mo, dhali n'ko'd mo tani uni mini pu'du/ ka piḵe/ mo nmota gi to kun ish ka enthus mo. <sup>15</sup> Dhali hili gom is pini mo tani /e mini ya e icim mo e moṅḵu'th is mo. /E minu kan mo ki /e mini ta adhan mo ki 'bore/ mo, e mo jin canu ki yil mo. <sup>16</sup> Dhali uni mini doḵu/ mmahan ka nyan'ko'd mo e bwan' kwani ma nyakum yil kun min ma apo/i 'ko/i donḵon mo, haali/ miinthus gi 'Kwani Amuur mo a'di ithimkunu mo yisa naskina/ moyi.

<sup>17</sup> Ka tente/ yulki'd mo dhali mo di'd ki mondthurum mo tani hili mo mo ma, 'ku'kus gwansan pekunu 'kup mbwaman mo ka nos jin 'thanu o'd nycine/ mo jin diki'd mo mmoya aku'd mo dhali ki dhantho/ o'd si'da/ jin diki'd mmoshwa ka le'dan mo. <sup>18</sup> Ka tee yin mo tani Tapa gamki gwo me'd mo nyakka Abraam mo mmo/o gwo mo ki: E emen kun mini pi mo 'peni /e mo tani aha/ mina ci bampa/ yan mo 'peni yi'denj kumma/ ma Masir mo ntagi dhan yi'denj kumma/ ma Elpuraat mo <sup>19</sup> a'di jin ta bampa/ gi 'Kwani Giin mo, dhali 'Kwani Genissi mo, dhali 'Kwani Gadmuun mo, <sup>20</sup> dhali 'Kwani Hiththa mo, dhali 'Kwani Paaris mo, dhali 'Kwani Rapa mo, <sup>21</sup> dhali 'Kwani Amuur mo, dhali 'Kwani Kanaan mo, dhali 'Kwani Jirjaash mo, dhali 'Kwani Yabusu mo.

## 16

<sup>1</sup> Dhala Saray, a'di jin ta asha Abraam mo tani ayim dho'thki a'di a'ciṅ kamu/ yisa. Dhala yim ta'diki nyarany ciṅkina/ gi Pam Masir jin yuku gway ka Haagar mo. <sup>2</sup> Dhala Saray oki'da Abraam gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa a'di ki non aha/ mo mmodho'th uci mo. Mashi nyarany ciṅkinam pem mo ma, ma a'di miga/ gam uci ki a'di moyi. Dhala Abraam cikki 'twa/ ma Saray mo be. <sup>3</sup> Wakan 'ko'di Abraam ca'bki'd mo e Paṅ Kanaan mo ki yili 'kume'd mo tani Saray jin ta asha Abraam mo tani bu'thki'da Haagar jin ta ji gi Pam Masir mo dhali jin ta nyarany ciṅkina/ ma yim mo dhali ciki a'di ka Abraam jin ta'da kathim piti mo mmota ash mo. <sup>4</sup> Dhali a'di mashki'da Haagar mo dhala yim bwaaki'd mo. Dhali ka yim mishki'd mo ka yim bwaaki'd mo tani ayim hilki'da 'bom jin karu mmohil nyarany ciṅkina/ yin ka waḵ mo. <sup>5</sup> Dhala Saray ki owa Abraam gwo mo ki: Dhalki to jin thuthu mii apo/ aha/ mo di /e 'ba/ mo ma. Aha/ de cikina /e nyarany ciṅkinam pem mmokoth e me'd pini mo dhali ka yim mishki'd mo ka yim bwaaki'd mo tani ayim ki hil aha/ ka waḵ mo. Dhalki Tapa a'di idwall gwo ibwaman /e mo dhali aha/ mo

ma. <sup>6</sup> Hili Abraam ki owa Saray gwo mo ki: Hili mo mo ma, nyarany c̣in̄kina pini di'd e mom'bi'th pini mo. Miyyi to ka yim me'd jin o /e bwa mo ma. Yan'ko'd Saray ki us mii is mo ki gwony 'cwar goma yim mo dhala ayim ki gus ya n̄waça/ mo 'peni a'di mo be.

<sup>7</sup> Dhala man'doyu gwo gi Tapa gamki'da yim e yi'de/ jin kasha e mo e mombwaasho mo. A'di ta yi'de/ jin kasha e jin di'd e bway gi Pan Shur mo. <sup>8</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Haagar nyarany c̣in̄kina/ ma Saray, /e pu'dkin mo 'peni mana mo dhali /e yani ya mana mo? Ayim oki gwo mo ki: Aha/ guskina ka n̄waça/ mo 'pena 'bom jin karu mmohil aha/ jin tana nyarany c̣in̄kina/ mo, ayim jin yuku gway ka Saray mo. <sup>9</sup> Aman'doyu gwo gi Tapa ki owa yim gwo mo ki: Doğu/ mo eya 'bom pini jin karu mmohil nyarany c̣in̄kina/ mo dhali 'dapi 'twa/ a 'cesh eya yim mo. <sup>10</sup> Aman'doyu gwo gi Tapa ki owa yim gwo mo si'da/ ki: Aha/ mina mar emen pini kun mini pi 'peni /e mo is kagahara mo wakansan ki uni minu mol deŋ e gom uni mini ta adhana buhany wathimpa caaca kan mo. <sup>11</sup> Dhala man'doyu gwo gi Tapa ki owa yim gwo mo ki: Hili mo mo ma, /e bwaakin mo dhali /e mini dho'th ya/ mo. /E mini yer a'di gway ka Isma/iil mo haali/ Tapa ciki'da hirdhe/ gom monto'c bwam pini mo. <sup>12</sup> A'di mididi ta wathin̄ gwa'th me'd thulun̄y bwaasho mo, dhali me'd piti mididi apo/ aris 'kwani 'baar mo dhali me'd ga ris 'kwani 'baar si'da/ mini 'ko apo/ a'di mo dhali a'di mididi ç'a'b apo/ aris uni ma bas piti mo be. <sup>13</sup> Dhala yim yerki gway gi Tapa jin torki a'di gwo mo ki: /E tana Arumgimis jin mishi mo mo, haali/ ayim ki o gwo mo ki: A/aha/ ka jin gana/ mishkina Arumgimis mo dhali aha/ dina ki e mo naskina/ 'ko'di aha/ mishkina a'di mo 'taa? <sup>14</sup> Haali/ a'di wakan mo tani jis yi'de/ yan yuċkunu gway ka Birlahayru/i mo. A'di di'di bwaman ma Kaadish dhala Baara'd mo.

<sup>15</sup> Dhala Haagar dho'thki ya/ gom Abraam mo dhala Abraam ki yer gway gi ya/m piti jin dho'thkin ma Haagar mo ka Isma/iil mo. <sup>16</sup> Dhala Abraam 'kokini yili iss 'kwanimpa idon̄on i'ce'dka pe'de/ mo me'dyin Haagar ki dho'th Isma/iil eya Abraam mo be.

## 17

<sup>1</sup> Dhali ka Abraam 'koni yili iss 'kwanimpa imudhe'd a'thka 'de/ mo tani Tapa piki Abraam i is mo dhali oki a'di gwo mo ki: Aha/ tana Tapa Arumgimis jin Eka/ e ki Ek mo. Yayi ki sho'k ibwambori aha/ mo ma dhali tayi ki dar gi mii i'ba/ mo. <sup>2</sup> Dhali gwom pem miga/ gam me'd nyakki /e mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo dhali aha/ mina

mar /e amar is kagahara mo be. <sup>3</sup> Yan'ko'd Abraam bitki bwam/em piti a'cesh mo dhali Arumgimis oki a'di gwo mo ki: <sup>4</sup> Hili mo mo ma, gwom pem jin gamka/ me'd mo a'di di'd e /e mo dhali /e mini ta ababa goma waambuhany kal gi 'kwaniny'cesh mo. <sup>5</sup> Gway pini minu doċ/ e yuċ ka Abraam\* mo yisa, hili gway pini minu yuċ ka Ibrahiim† mo, haali/ aha/ karkina /e mo mmota ababa goma waambuhany kal gi 'kwaniny'cesh mo be. <sup>6</sup> Aha/ mina kar /e jin mina /e dho'th maman mmokala dho'th ka enthus mo dhali 'peni /e mo tani miga/ dhu kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali imalik mini pu'du/ mo 'peni /e mo be. <sup>7</sup> Dhali gwom pem jin gamka/ me'd mo a'di imiga/ tel sho'k mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo dhali emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo eya ris nyakum yil gi 'kwanim buni mo, mmota gwo jin gamu me'd mo jin di'd ki sule/ sule/ mo be, mmota Arumgimis gom /e mo dhali gom emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo be. <sup>8</sup> Dhali e /e mo dhali e emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo tani aha/ mina ç'i um mony'cesh gi mo/i ki iin̄ 'kus bum mo dhali aris mony'cesh gi Pan Kanaan mo mmota mom bum jin mina um ibu'th ki sule/ sule/ mo dhali aha/ mina ta Arumgimis buni mo be.

<sup>9</sup> Dhali Arumgimis oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Dhali gom /e mo tani /e mini mii dhu gwom pem jin gamu me'd mo, /e dhali emen pini kun mini pi 'peni /e mo 'ko'di /e mo eya ris nyakum yil gi 'kwanim buni mo be. <sup>10</sup> A'di ta gwom pem jin gamu me'd mo jin mina /e imii dhu mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo dhali emen pini kun mini pi mo 'peni /e mo 'ko'di /e mo. Aris gwasan kun 'koni bwaman um mo tani uni minu mii i'ci'tha/ munyjal yis buni mo. <sup>11</sup> Um minu mii i'ci'tha/ munyjal yis bum mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis jin 'kuċkunu is mo, dhali a'di mididi ta jama mii gi gwo jin gamka/ me'd mo ibwaman aha/ mo dhali /e mo. <sup>12</sup> Dhali a'diyin jin di'di bwaman um mo jin ta'd ga cim pekwaro mo tani a'di iminu mii 'ci'tha/ munyjal yis piti mo, aris gwasani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo eya ris nyakum yil gi 'kwanim bum mo wakki/ a'di dho'thkunu mo e gu'b pini mo walla a'di yolokunu mo ka guurush pini mo 'peni 'kwanin tiya kun 'koki ta ji gi emen pini mo. <sup>13</sup> A'di jin dho'thkunu mo e gu'b pini mo dhali a'di jin yolokunu mo ka guurush pini mo tani a'di iminu mii i'ci'tha/ munyjal yis mo be. Wakan gwom pem jin gamka/ me'd mo tani a'di mididi e shuman is pini mo gwo jin gamu me'd mo jin mididi ki sule/ sule/ mo be. <sup>14</sup> Jan tal 'deŋ kamu/ 'peni

\* 17:5 'pemen piti jin o'd ka ababa jin karu ki ca mo †

17:5 'pemen piti jin o'd ka baba goma waambuhany 'kwani

gwasan kun 'konuki 'ciṭha/ munyjal yis mo jin diki 'ciṭha/ munyjal yis piti mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis jin 'kuṭkunu is mo tani a'di iminu mii 'ciṭh 'twa/ mo 'peni 'kwanim piti mo be. A'di 'ce'dki gwom pem jin gamka/ me'd mo.

<sup>15</sup> Dhali Arungimis oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Dhali goma Saray jin ta ashim pini mo tani /e mini yuḱ a'di ki gway ma yim ka Saray yisa. Hili gway ma yim minu mii iyuk ka Saarah mo be. <sup>16</sup> Aha/ mina 'bora yim mii mo dhali bahili aha/ mina ci /e ya/m ka yim mo. Aha/ mina 'bora yim mii mo dhala yim midi ta kum gi kal gi 'kwaniny' cesh mo, dhali imalik gi 'kwaniny' cesh mini pu'du/ mo 'pena yim mo be. <sup>17</sup> Yan'ko'd a/Ibrahiim bitki bwam/em piti a'cesh mo dhali a'di ki pe'th mo dhali o gwo ki is piti mo ki: A/ dhali ya/ minu dho'th e wathij gwaṭh jin 'koni yili iss 'kwanimpa imudhe'd mowa? A/dhali Saarah si da/ jin 'koni yil iss 'kwanimpa idonjon i'ce'dka 'kume'd mo ayim midi dhodha 'ciya? <sup>18</sup> Dhala Ibrahiim oki'da Arungimis gwo mo ki: Ayy, dhalka Isma/ iil ḱa'b ki e mo e jis/em pini mo. <sup>19</sup> Dhali Arungimis oki gwo mo ki: Yisa. Hili Saarah jin ta ashim pini mo midi dho'th /e ya/in mo dhali gway piti mina /e iyuk ka Is/hak mo. Gwom pem jin gamka/ me'd mo tani miga/ tel sho'k mo nyakki a'di mo mmota gwo jin gamu me'd mo jin di'd ki sule/ sule/ mo gom emen piti kun mini pi 'peni a'di mo 'ko'di a'di mo be. <sup>20</sup> Dhali goma Isma/ iil mo tani /e ciḱga/ mo. Hili mo mo ma, aha/ mina 'bor a'di mii mo dhali kar a'di mmodho'th maman mo dhali mar a'di amar is mo kagahara mo. A'di midi ta ababa gom uni kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun ta iya/ ma malik mo dhali aha/ mina kar a'di mmota kal jin caaca mo. <sup>21</sup> Hili gwom pem jin gamka/ me'd mo tani miga/ tel sho'k mo nyakka Is/hak mo jin min ma Saarah dho'th /e mo ka yir yan ka yil jin 'ko'd mo.

<sup>22</sup> Ki a'di thimki'da ṭor jin ṭorkina a'di nyakki a'di mo tani Arungimis yaki'd ki mis mo 'pena Ibrahiim mo. <sup>23</sup> Yan'ko'd a/ Ibrahiim bu'thki'da Isma/iil jin ta ya/m piti mo dhali aris ciṅkina/ kun yolu mo, uni kun dho'thkunu mo e gu'b piti mo walla uni kun yolukunu mo ka guurush piti mo, aris gwasani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'koni bwaman 'kwanij gwas gi gu'b ma Ibrahiim mo, dhali a'di ki 'ciṭh uni amunyjal yis mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis buni kun 'kuṭkunu is mo ka tee yin gana/ mo, me'd jin okin ma Arungimis a'di mo be. <sup>24</sup> Dhala Ibrahiim 'kona yili iss 'kwanimpa imudhe'd i/ath 'de/ mo me'dyin a'di 'ciṭhkunuwa munyjal yis mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis piti jin 'kuṭkunu is mo. <sup>25</sup> Dhala Isma/iil jin ta ya/m piti mo tani a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka kwara mo me'dyin a'di

'ciṭhkunuwa munyjal yis mo e shuman is ma yi'c ma munyjal yis piti jin 'kuṭkunu is mo. <sup>26</sup> Ka tee yin gana/ mo tani Ibrahiim dhali ya/m piti ka Isma/iil mo uni i'ciṭhkunuwa munyjal yis mo. <sup>27</sup> Dhali aris 'kwanij gwas gi gu'b piti mo, uni kun dho'thkunu mo e gu'b mo dhali uni kun yolukunu mo ka guurush 'peni wathij kamu/ mo tani uni i'ciṭhkunuwa munyjal yis nyakki a'di mo be.

## 18

<sup>1</sup> Dhali Tapa piki a'di i is mo e 'ko'd gwar gi dhan cwa kun wana e ka 'kwattan ma Mamra mo me'd jin ḱa'bkina a'di eya campur gi gu'b burrinyem piti mo e mo jin ta mom'batha'd jin 'koshki to montee mo. <sup>2</sup> Dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali hilki mo mo, dhali hili mo mo ma, 'kwanij gwasi kwara doshkin mo ibwambori a'di mo. Dhali ki a'di parki uni e mo tani a'di guski'd 'pena campur gi gu'b burrinye/ mmoraḱ uni ibway mo dhali a'di kunki is piti 'twa/a 'cesh mo <sup>3</sup> dhali oki gwo mo ki: Tapam pema, wakki/ aha/ gamkina 'the e jis/em pini mo tani dhalku/ ki ya ciṅkinam pini pe mo. <sup>4</sup> Dhali ari yi'de/ ha'bkunu mo mo ma dhali lami sho'k bum mo ma dhali siyi is bum mo eya lany cwa mo <sup>5</sup> ki aha/ ki ya guwa gabul maanḱuthu'd mo ki um mini ye is bum 'ba/ mo dhali ḱ'ko'd mo tani um mini mish iim pe mo - haali/ um pu'dkin mo e ciṅkinam bum mo. Wakan uni oki gwo mo ki: Miiyi me'd jin okina /e mo mo ma. <sup>6</sup> Dhala Ibrahiim miiki is ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmopu'd e gu'b burrinye/ eya Saarah mo dhali oki gwo mo ki: Thosoni to ki jahanne/ mo ma, to jin ta'da dipany jin 'tiya'ti jin baru ka ucaji kwara mo. Na'th a'di mo ma dhali miiya guraasa mo ma. <sup>7</sup> Dhala Ibrahiim guski'd mo eya ma'diny bip mo dhali a'di ki bu'th ari bip jin 'th'dama'ta'dam mo dhali jin 'bora'bor mo dhali ḱi a'di ciṅkina/ mo a'di jin miiki is ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmothoson a'di mo. <sup>8</sup> Yan'ko'd a'di ki guwa kantaṅka/ mo dhala ko mo dhali ari bip jin thosonkina a'di mo dhali dhuki uni ibwambori uni mo. Dhali a'di doshki'd ki 'dishe/ i uni mo e bwan'kwariny gi cwa mo ki uni shwaki to mo.

<sup>9</sup> Uni oki a'di gwo mo ki: Mane Saarah jin ta ashim pini mo mane? Dhali a'di oki gwo mo ki: A'di di'di gu'b burrinye/ mo be. <sup>10</sup> Dhali a'di oki gwo mo ki: Ka jin gana aha/ mina mii doku/ e /e mo ki yil midi ta jin this mo, dhala Saarah jin ta ashim pini midi dho'th ya/ mo be. Dhala Saarah di'd mmocik gwo mo eya campur gi gu'b burrinye/ jin di'di bwampo/ a'di mo. <sup>11</sup> Hili Ibrahiim dhala Saarah uni itakina dhan mo dhali cakin ki yil mo dhali goma Saarah mo tani mo jin bathu mii gi up daḱki'd mo. <sup>12</sup> Haali/ a'di wakan mo tani Saarah pe'thki'd ki is piti

mo mmo/o gwo mo ki: 'Ko'di aha/ takina dhan mo dhala kathim pem si'da/ta'da dhan mo tani miga/ ta gi 'cej kamu/ jin mido 'kol aha/ mowa? <sup>13</sup> Dhala Tapa oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Ata pe'thkin ma Saarah kan mo dhali ata on ma yim gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ mina dhodha 'ciya ki aha/ shwane/ cakina yil mo? <sup>14</sup> Ton tal den kamu/ di'da jin mola Tapa mii mo 'taa? Ka tenten kar/e mo tani miga/ dok/ e /e mo e mo jin tana yil this mo dhala Saarah mido dho'th ya/ mo be. <sup>15</sup> Hili Saarah watki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki pe'th mo, haali/ ayim ko/ki is mo. Dhali a'di oki gwo mo ki: Yisa wakana, hili /e pe'thkin mo ka jin gana/ mo.

<sup>16</sup> Yan'ko'd 'kwaninj gwas gwansan 'kakin ka ji sho'k 'peni mattan mo, dhali uni hilkin mo 'kup ki Pan Saduum mo. Dhala Ibrahiim suski uni 'pen mbway buni mo. <sup>17</sup> Dhali Tapa oki gwo mo ki: A/dhali a'di jin murka/ mii mo tani miga/ bag 'pena Ibrahiim mo 'taa? <sup>18</sup> Haali/ Ibrahiim mido war mo ki kal gi 'kwaniny'cesh jin caaca mo dhali jin eka/ ek mo dhali e a'di mo tani aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo minu 'bor mii mo be. <sup>19</sup> Yisa, haali/ a'di kwanyikka/ mo ki a'di mido kan ucin piti gwo mo dhali uni gi gu'b piti kun mini 'ko mo n'ko'di a'di mo ki uni mini dhu bway gi Tapa mo mmo'ko mmomii mii ma kar/ e mo dhali mii kun miinu ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo. Ki a'di wakan mo tani a'di mina Tapa 'taki gu eya Ibrahiim mo a'di jin okina Tapa gwo is mo. <sup>20</sup> Yan'ko'd Tapa oki gwo mo ki: Haali/ cu- uwa/ jin 'theru apo/ Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo maru is mo dhali min- inthus buni caaca kagahara mo tani <sup>21</sup> aha/ mina ya ka 'cesh mo mmopar e mo wakki/ uni miiki mii mo isi gi cuuwa/ jin 'theru e aha/ ki 'bil kan mo, dhali wakki/ a'di yisa wakan mo tani aha/ mina mish mo mo.

<sup>22</sup> Wakan mo tani 'kwaninj gwas gwansan tu'kkin mo 'peni mattan mo dhali iikin mo 'kup ki Pan Saduum mo. Hili Ibrahiim doshki'd mo naskina/ ibwambori Tapa mo. <sup>23</sup> Yan'ko'd Ibrahiim 'dishki is mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ / e mini 'ce'd uni sho'k mowa uni gun mii miinjkar/ e mo nyakki uni gun mii tonthus mowa? <sup>24</sup> Wakki/ uni gun mii miinjkar/ e mo mini 'taki 'ko iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman 'penkuman bampa/ mo tani wakan mina /e 'taki 'ce'd mo sho'k mo dhali diki 'taki 'tash a'di 'twa/ mo gom uni gun mii miinjkar/ e mo kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman a'di mo 'taa? <sup>25</sup> Dhalka mii gi wakan mido mii diki thoht / e is mo ma mmo'kosh uni gun mii miinjkar/ e mo nyakki uni gun mii tonthus mo, wakan ki uni gun mii miinjkar/ e mina e wa gi uni gun mii tonthus mo. Dhalka mii yan mido mii diki thoht / e is mo ma. A/ min ma

Mandwall aris mony'cesh gwo mo diki mii miim 'boro'da? <sup>26</sup> Dhali Tapa oki gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina 'taki gam e Pan Saduum mo uni gun mii miinjkar/ e mo kun 'koni iss 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo ibwaman 'penkuman bampa/ mo tani aha/ mina 'tash aris mo yani 'baar mo 'twa/ mo gom gway buni mo be. <sup>27</sup> Dhala Ibrahiim thohti 'twa/ mo ki: Hili mo mo ma, aha/ bu'thkina a'di apo/ is pem mo mmo'gor gwo e Tapa mo, aha/ be jin ta jasi bu'da'cesh mo dhali 'piny mo. <sup>28</sup> Wakki/ uni imudhe'd 'peni uni kun 'koni iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo kun mii miinjkar/ e mo tani mini 'taki ath mo, a/mina /e 'ce'd 'penkuman bampa/ sho'k mo ka 'bimbi mo mmo/atha 'kwani imudhe'd mowa? Dhali a'di oki gwo mo ki: Aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo wakki/ aha/ mina 'taki gam uni kun 'koni iss 'kwan- impa su/ i'ce'dka mudhe'd mo mmun mo be. <sup>29</sup> Dhali dok/ e a'di ki tor a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Wakki/ uni 'koni iss 'kwanimpa isu/ kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di thohti gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni iss 'kwanimpa isu/ mo tani aha/ mina diki mii a'di mo. <sup>30</sup> Yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Ayy Tapa dhalku/ anyor ki shwa mo ma, dhali aha/ mina tor gwo mo. Wakki/ uni 'koni iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di thohti gwo mo ki: Aha/ mina diki mii a'di mo tani wakki/ aha/ mina 'taki gam uni kun 'koni iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka 'kume'd mmun mo. <sup>31</sup> A'di oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ bu'thkina a'di apo/ is pem mo mmo'gor gwo e Tapa mo. Wakki/ uni 'koni iss 'kwanimpa 'de/ mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di thohti gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni iss 'kwanimpa 'de/ mo tani aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo. <sup>32</sup> Yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Ayy Tapa dhalku/ anyor ki shwa mo ma, dhali aha/ mina gwo tor dok/ e mo jasi me'd 'den gana/ mo. Wakki/ uni 'koni 'kume'd mo kun minu 'taki gam mmun mowa? Dhali a'di thohti gwo mo ki: Gom gway gi uni kun 'koni 'kume'd mo tani aha/ mina diki 'ce'd a'di sho'k mo. <sup>33</sup> Dhali Tapa yaki bway piti mo me'd jin thinkina a'di gwo tor ka Ibrahiim mo. Dhala Ibrahiim dogki'd ka nyan'ko'd mo e mom piti mo be.

## 19

<sup>1</sup> Iman'doyu gwo su/ gwansan pu'dkin mo e Pan Saduum mo e mom'pimpili/ mo. Dhala Luuth diki'd mo mmo'ca'b 'pena 'cesh e 'twanjal gi Pan Saduum mo. Ki Lu- uth parki uni e mo tani a'di cuki mis mo mmogam uni 'kup mo dhali a'di kumki is piti mo ki bwam/ em piti eya 'cesh mo. <sup>2</sup> Dhali a'di oki gwo mo ki: Itapam pema, aha/ dotkina um mo. Tuki mo ma 'peni bway

bum mo e gu'b gi c̣in̄kinam bum mo dhali 'baari mon'thiny mo dhali lami sho'k bum mo. Yan'ko'd um mini mish cu mis mo ki jahanne/ mon'thamo/ mo dhali ii ki bway bum mo. Uni oki gwo mo ki: Yisa. Am mina i'baar mon'thiny mo e bway tur mo. <sup>3</sup> Hili a'di ṭir̄r̄ishki uni ki gwom 'bi'thga/ mo. Wakan uni tu'kki mo 'peni bway buni e a'di mo dhali c̣icki gu'b piti mo. Dhali a'di miiki uni dhan mo jin shwanu to mo dhali shunki maan̄kuthu'd jin miinu ki dar ka cumat̄ mo dhali uni ishwakin mo be. <sup>4</sup> Hili ki uni 'koki ish 'ko'da 'cesh naskina/ mo tani 'kwaniṅ gwas gi 'per̄jkuman bampa/ yan mo, 'kwaniṅ gwas gi Pan Saduum mo, uni kun ta dhuru'c mo dhali uni kun tana dhani lu/ mo, aris 'kwani 'baar mo ntagi wath̄iṅ gwaṭh̄ jin 'ko'd mo tani uni 'kamki gu'b mo. <sup>5</sup> Dhali uni yuḱki 'twa/eya Luuth mo ki: Mane 'kwaniṅ gwas kun pu'dkin e /e mon'thiny yan mo mane? Susi uni ka pije/ e aman mo ma ki aman mina mish uni mo. <sup>6</sup> Dhala Luuth yaki'd ka pije/ki campur mo e 'kwaniṅ gwas mo dhali mu'thki campur i'ko'di a'di mo, <sup>7</sup> dhali oki gwo mo ki: Aha/ doṭkina um mo ikam pema, dhalku/ tonthus ki miu wakan mo ma. <sup>8</sup> Hili mo ma, aha/ takina gi i'bwa/i su/ mo kun 'koki mish wath̄iṅ kamu/ mo. Dhalki aha/ bway mo mmosus uni ka pije/ e um mo dhali miyi um e uni mo me'd jin o um bwa mo. Hili dhalku/ toṅ kamu/ ki mi e 'kwaniṅ gwas gwansan mo ma haali/ uni pu'dkin mo ibwan'kwariny ma darha'da/ ma galgin gu'b pem mo. <sup>9</sup> Hili uni oki gwo mo ki: Doshi ka c̣in̄'ko'd mo ma. Dhali uni oki gwo mo ki: Cim yan pu'dki'd mo mmoḱa'b yilkina/ mo dhali a'di mid̄i 'taki lo'b mo jin tanuwa mandwall gwo moyi. Shwane/ aman mina tu/ul/ e mo ki miu kun warkin ki shi/ kagahara mo mmobol kun minu miu gom uni e mo. Yan'ko'd uni yapki apo/ wath̄iṅ gwaṭh̄ jin yuku ka Luuth ki is kagahara mo dhali 'dishki is mo mmo'ce'da campur mo. <sup>10</sup> Hili 'kwaniṅ gwas dhuki me'd buni mo dhali susa Luuth bway bwan gu'b e uni mo, dhali mu'thki'da campur mo. <sup>11</sup> 'Kwaniṅ gwas kun 'kokin mo eya campur gu'b mo tani dha'bkina uni em buni ki ja'da/ mo, uni kun gwa'da is mo dhali kun caaca mo, wakan ki uni wukina is buni e mo mmotopuwa campur mo.

<sup>12</sup> Yan'ko'd 'kwaniṅ gwas okina Luuth gwo mo ki: Tal 'den̄ kamu/ takina /e imahana? Iya/ kun ta imar mo 'taa? Iya/ mo 'taa? I'bwa/ mo 'taa? Walla ma a'din̄ kamu/ jin takina /e mo e 'per̄jkuman bampa/ yan mo tani susi uni ka pije/ mo 'peni mo yan mo <sup>13</sup> haali/ am mura 'ce'd mo yan sho'k mo haali/ cuuwa/ jin 'theru apo/ 'kwanim piti mo tani a'di warki'd mmomaru is mo ibwambori Tapa mo dhali aman hashkina Tapa mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be. <sup>14</sup> Dhali

wakan mo tani Luuth yaki'd ka pije/ mo dhali oki iya/ kun ta imar mo uni kun mini 'taki mash i'bwa/ piti gwo mo ki: Cuyi mis mo ma. Iiku/ ka pije/ mo 'peni mo yan mo, haali/ Tapa muru'di 'ce'd 'per̄jkuman bampa/ yan sho'k mo. Hili a'di wakina e ga man/o gwo ki maḱ mo e iya/ kun ta imar piti mo.

<sup>15</sup> Ki e ma tente/ kasha'd mo tani aLuuth miikina iman'doyu gwo is ki 'kasa/ 'kasa/ mo mmo/ o gwo mo ki: Cuyi mis mo ma mmosus ashim pini dhali i'bwa/m pini isu/ mo, uni kun 'koyin mmahan mo, isi ciki/ ki /e minu diki 'ce'd sho'k mo e mo jin doruwa dor mo gi 'per̄jkuman bampa/ mo. <sup>16</sup> Dhali ki a'di d̄i d̄i mmoḱora/ ḱor naskina/ mo tani 'kwaniṅ gwas gwansan bu'thki a'di i is apo/ me'd piti mo dhali apo/ me'd gi ashim piti mo dhali apo/ me'd gi i'bwa/m piti isu/ ilu/ mo. Tapa si'da/ a'di d̄i d̄i mmomi-imii apo/ a'di mo. Dhali uni isuski a'di ka pije/ mo dhali karki a'di ka pije/ mo 'peni 'per̄jkuman bampa/ mo be. <sup>17</sup> Dhali Luuth suskina uni ka pije/ mo tani uni ki o gwo mo ki: Yeyi /e mo ma gom mondiki/em pini mo. Dhalku/ /e ki hil ka c̣in̄'ko'd ḱ'ko'di / e mo ma walla dhalku/ /e ki ḱa'b e mo isi 'baar mo jin ta'da mom'ba'da'd mo. Yeyi /e mo ma 'kup ki wosh mo isi ciki/ ki /e minu diki kup ki 'ci'da/ mo be. <sup>18</sup> Dhala Luuth oki uni gwo mo ki: Ayy tapam pema, dhalku/ a'di ki di wakan mo ma. <sup>19</sup> Hili mo ma, shwane/ c̣in̄kinam pini gamki'da 'the e jis/ em pini mo, dhali momiimiim pini ekkina /e mo, a'di jin ṭorkina /e i aha/ mo e mo jin woṭhuwa woṭh gom mondiki/ em pem mo. Dhali mmoye mo e 'kup ki wosh mo molga/ mii mo isi ciki/ ki tonthus yan mid̄i 'taki kal aha/ ka 'cesh mo dhali aha/ mina 'taki wu mo be. <sup>20</sup> Hili mo ma, shwane/ 'per̄jkuman bampa/ yaase a'di 'disha'dish mo mmoye nycine/ mo, dhali a'di si'da/ gwa'dagwa'd mo. Ayy, dhalki aha/ mmoye mo imun mo ma - a'di diki ta ari gwa'dga/ mo 'taa? - Dhali mondiki/em pem minu woṭh mo be. <sup>21</sup> Dhali a'di oki a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ mina mii mii ma 'the si'da/ mmomiga/ diki kum 'per̄jkuman bampa/ yaase 'twa/ a 'cesh mo, a'di jin doṭkina /e mo. <sup>22</sup> Layu/ /e ki jahanne/ mo ma mmoye imun mo haali/ aha/ mola toṅ kamu/ miu mo ntagi /e mini pu'du/ mo e mun mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani a'di iyuḱkunu 'per̄jkuman bampa/ yan gway ka Suugar mo. <sup>23</sup> Atente/ sulki'd mo hila/ apo/ mony'cesh mo me'd jin c̣ickin ma Luuth e Pan Suugar mo.

<sup>24</sup> Dhali yan'ko'd mo tani Tapa a'di he'thki'da po/ Pan Saduum mo dhali apo/ Paṅ Gamuura mo to jin si'du/ mo dhala kapany o'd 'peni Tapa mo 'peni bwaman momis mo. <sup>25</sup> Dhali a'di kumki 'per̄jkuman bampa/ gwansan 'twa/a 'cesh mo dhala ris

mom'ba'da'd si'da/ mo dhali aris uni gun 'kokin mo e 'pejnkuman bampa/ gwansan mo dhali to jin caki'd mo apo/ mony'cesh mo. <sup>26</sup> Hili ashim piti jin diki'di 'ko'd mo ibwampo/ a'di mo tani a'di hilki mo ka cinj'ko'd mo dhali a'di warki'd mo ki wosh 'donkororo/ mo. <sup>27</sup> Dhala Ibrahiim la cuki mis mo mon'thamo/ mo e mo jin doshkina a'diya dosh mo ibwambori Tapa mo. <sup>28</sup> Dhali a'di hilki'da 'cesh mo 'kup ki Pan Saduum mo dhali Panj Gamuura mo dhali 'kup ki aris bampa/ jin ta mom'ba'da'd mo dhali a'di hilki mo mo. Dhali hili mo mo ma, aku'd 'peni bampa/ cuki mis mo me'da ku'd 'peni mo jin 'thanu o'd ki wur wur mo.

<sup>29</sup> Dhali a'di warki'd mo ka Arumgimis 'ce'dki 'pejnkuman bampa/ kun 'koni bwaman mom'ba'da'd sho'kmo tani Arumgimis kaki'da Ibrahiim e mo dhali karki'da Luuth ki ya mo 'peni bwaman mo jin kumkunu 'twa/ a 'cesh mo me'd jin kumkina a'di 'pejnkuman bampa/ gwansan 'twa/a 'cesh mo uni kun ca'bkin ma Luuth nycine/ mo be.

<sup>30</sup> Dhala Luuth yaki'di ya ki mis ka piye/ mo 'peni Pan Suugar mo dhali ca'bki'd mo e 'kuwosha turga/ mo dhali i'bwa/ m piti isu/ nyaḱki a'di mo. Haali/ a'di ko/ ki'da ko/ is mo mmo'ko e Pan Suugar mo. Dhali a'di ca'bki'd mo ibwamana jurum wosh mo dhali i'bwa/ m piti isu/ nyaḱki a'di mo. <sup>31</sup> Dhali a'di jin ta bwanyara/ ki o a'di jin ta jin 'ko'd gwo mo ki: Ababam bana ta'da dhan mo dhali wathinj gwaḱa kamu/ yisa di'da e mony'cesh mo mmoyayu/ bwaybwaman ana mo me'd mii jin baḱu imii mo isi mony'ceshi 'baar mo. <sup>32</sup> Yayu/ /e mo dhali dhalki ana tuca babam bana mo mmopiya yimana mura'th jin ka/ u ki njah njah mo, dhali ana mina nyaḱ ish ki a'di mo ki ana mina 'taki dhuwa dhu mo gom emen ma babam bana mo be. <sup>33</sup> Dhali uni tu'ckina babam buni mo mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki njah njah mo ki mon'thiny yin gana/ mo. Dhali a'di jin ta bwanyara/ yaki'd mo dhali nyaḱ ish ki com piti mo. Dhala Luuth a'di diki mish mo mo, atente/ jin ishkina a'diya yim 'ko'da 'cesh mo walla atente/ jin cukina a'di ki mis mo. <sup>34</sup> Dhali a'di warki'd mo ka cim jin 'ko'd mo tani a'di jin ta bwanyara/ ki o a'di jin ta jin 'ko'd mo ki: Hili mo mo ma katili/ ki mon'thiny mo tani aha/ nyaḱkina ish ka babam pem mo. Dhalki ana ki tu'c a'di mo mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki njah njah ki mon'thiny shwane/ si'da/ mo. Dhali yayi/ e mo dhali ish nyaḱki a'di mo ki ana mina 'taki dhuwa dhu mo gom emen ma babam bana mo. <sup>35</sup> Dhali uni tu'ckina babam buni mo mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki njah njah mo ki mon'thiny dok/ e mo. Dhali a'di jin ta jin 'ko'd cuki mis mo dhali ishki nyaḱki a'di mo. Dhali dok/ e aLuuth diki mish mo mo, atente/ jin ishkin ma yim

'ko'da 'cesh mo walla atente/ jin cukin ma yim ki mis mo. <sup>36</sup> Wakan be uni su/ kun ta i'bwa/ ma Luuth mo uni 'kokin mo ki uci ibwa mo ki com buni mo be. <sup>37</sup> Dhali ayim jin ta bwanyara/ dho'thki ya/ mo dhali a'di yerkonu gway mo ka Muwab mo. A'di yaase ita com gom 'Kwani gi Pa Muwab mo ntagi shwanesan mo be. <sup>38</sup> Dhali ayim jin ta jin 'ko'd mo a'di si'da/ idho'thki ya/ mo dhali gway piti yerkonu mo ka Ben/ ammi mo. A'di yaase ita com gom uci ma Ammuun mo ntagi shwanesan mo be.

## 20

<sup>1</sup> Dhali 'peni mattaan mo tani Ibrahiim yaki'di yam pe mo 'kup ki bampa/ jin di'd e 'ko'd gwar ga biny jam mo dhali a'di ca'bki'd mo ibwaman gi Panj Kaadish mo dhali gi Pan Shur mo dhali a'di pu'dki'd ki yan'kus e Pan Jaraar mo. <sup>2</sup> Dhala Ibrahiim oki gwo mo goma Saarah jin ta ashim piti mo ki: Ayim ita 'bwah pem mo. Dhala Abimaalik jin ta malik gi Pan Jaraar mo karki'da kar 'pen mo dhali bu'thki'da Saarah mo. <sup>3</sup> Hili Arumgimis pu'dki'd eya Abimaalik gi tony jan ki mon'thiny mo dhali oki a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, /e ta wathinj gwaḱ jin wana e gi wathi/ jin wu'd mo goma 'bom jin bu'thkina/ e mo haali/ ayim ita ash gi wathinj kamu/ mo. <sup>4</sup> Hili Abimaalik a'di i'dishkin ma yimi is yisa dhali a'di oki gwo mo ki: Tapa a/mina /e i'kosh kal gi 'kwaniny'cesh gun daran gi mii m'ba/ si'da/ moyi? <sup>5</sup> Dina a'di ki o gwo mo ki is pitinj gana/ ki aha/ mo ki: Ayim ita 'bwah pem mowa? Dhala yim si'da/ ayim ki is pitinj gana/ o gwo mo ki: A'di ita'da kam pem mo. E mo jin dika/ ki mii ki njadhun eya dum pem mo dhali e mo jin dika/ ka po/ gi me'd pem mo tani a'di imiikika/ mii yan mo be. <sup>6</sup> Dhali yan'ko'd Arumgimis oki a'di gwo mo ki tony jan mo ki: Nye, a'di imishka/ mo ki mii yan a'di imiikina /e mo ki mii jin miikunu mo ki dar gi njadhun eya dum pini mo. Dhali a'di ita aha/ si'da/ jin nonkina /e mo 'peni mo jin miikunu miinthus apo/ aha/ mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani a'di dika/ ki dhal /e bway mo mmota ayim is ki me'd moyi. <sup>7</sup> Hili shwane/ mo tani dokki/ /e e wathinj gwaḱ ashim piti ka nyan'ko'd mo ma, haali/ a'di ita aman/o gwo mo dhali a'di mididi 'tho gom /e mo, dhali /e mini di ki e mo. Hili waḱki/ /e mini diki doka ayim ka nyan'ko'd mo tani mishi/ e mo mo ma ki /e mini mii wu mo ka jinj gana/ mo, /e dhala ris uni 'baar mo gun ta kam pini mo be.

<sup>8</sup> Wakan be Abimaalik la cuki mis mo mon'thamo/ mo dhali a'di yuḱki imanmiiya tu'c piti i'baar mo dhala ris to gwansani 'baar mo iḱorkina a'di mo e 'cem buni mo. Dhali 'kwaninj gwas gwansan uni ko/ kina

ko/ is kagahara mo. <sup>9</sup> Dhali yan'ko'd Abimaalik yu'ki'da Ibrahiim mo dhali oki a'di gwo mo ki: To gi wakatinta imiikina /e mo apo/ aman mo? Dhali ton shigga/ gi wakata si'da/ imiikika/ apo/ /e mo mmo'doyina /e dhan miinthus caaca apo/ aha/ mo dhali apo/ bampam pem si'da/ mo. /E be imiiki to apo/ aha/ mo kun ka ba/ iminu 'koki mii mii mo be. <sup>10</sup> Dhala Abimaalik ki owa Ibrahiim gwo mo ki: Atinta caan jin kulumkina /e ibwa mo mmomiikina /e mii yan mo? <sup>11</sup> Dhala Ibrahiim ki o gwo mo ki: A'di imiikika/ kan haali/ a'di itoshkika/ mo mmo/o gwo mo ki: Ka jin gana/ monko/ isa kamu/ yisa di'da goma Arumgimis e mo yansan mo dhali uni mini 'kosh aha/ jwa mo gom gway gi ashim pem mo. <sup>12</sup> Dhali bahili ayim ka jin gana/ ita 'bwah pem mo, a'di jin ta 'bwa/ ma babam pem mo, hili ayim diki ta 'bwa/ ma ta'dam pem mo. Dhali ayim warki'd ki ashim pem mo. <sup>13</sup> Dhali ki aha/ rakkin ma Arumgimis mo mmo/ii ki ii ma ca/ mo 'peni gu'b ma babam pem mo tani aha/ okina yim gwo mo ki: A'di yansan ta miim pini jin mina /e ikar bwa jin kushakush gom aha/ mo. Eya ris mo i'baar mo jin mina ana ipu'du/ mo tani oyi gwo gom aha/ mo ki: A'di ita'da kam pem mo. <sup>14</sup> Dhali yan'ko'd Abimaalik bu'thki ka'bal mo dhala morbip mo dhali 'kwani kun miina tu'c mo dhali up kun miina tu'c mo dhali ciki uni ka Ibrahiim mo dhali warki a'di aSaarah i is mo, ayim jin ta ashim piti mo be. <sup>15</sup> Dhala Abimaalik ki o gwo mo ki: Hili mo ma, bampam pem di'di bwambori /e mo. Ca'bi /e mo mo ma e mo jin midi 'bor /e bwa mo. <sup>16</sup> Dhali eya Saarah a'di oki gwo mo ki: Hili mo ma, aha/ cikina akam pini gabul 'dolkon kushi alip mo. A'di ita mom pini jin yenuwa ye mo e jis/ e gi uni 'baar mo kun nyak 'ko ki /e mo. Dhali ibwambori aris 'kwani 'baar mo tani /e minu kar ki mo ma kar/ e mo be. <sup>17</sup> Dhali yan'ko'd Ibrahiim 'thoki'd ka Arumgimis mo. Dhali Arumgimis ki wa'a Abimaalik mo dhali ashim piti si'da/ wackunu mo dhali aris up kun miina tu'c mo ki uni ki dho'thki uci mo be. <sup>18</sup> Haali/ aris bwa gi gu'b ma Abimaalik molona dho'th mo mmomu'thkina Tapa uni mo gom gway ma Saarah mo a'di jin ta ash ma Ibrahiim mo.

## 21

<sup>1</sup> Dhali Tapa a'di yayi'd mo mmobuta Saarah me'd jin okina a'di mo, dhali Tapa a'di miiki eya Saarah mo me'd jin okina a'di gwo is mo be. <sup>2</sup> Dhala Saarah bwaaki'd mo dhali ayim ki dhodha 'ci jin ta ya/ goma Ibrahiim mo ki yil jin cana a'di mmota dhan mo ka tee caan mo a'di jin okin ma Arumgimis a'di mo be. <sup>3</sup> Dhala Ibrahiim yu'ki gway gi ya/m piti jin dho'thkunu gom

a'di mo tani, a'di jin dho'thkin ma Saarah mo gom a'di mo tani ka Is/ hak mo be. <sup>4</sup> Dhali me'd jin kankin ma Arumgimis a'di mo tani Ibrahiim 'cithki'da Is/haka munyal yis mo ki ya/m piti ka Is/hak 'kon ma cimi pekwara mo. <sup>5</sup> Dhala Ibrahiim 'kokina yil iss 'kwanimpa imudhe'd ka dhan piti mo tani me'd jin dho'thkunu ya/ m piti ka Is/ hak gom a'di mo. <sup>6</sup> Dhala Saarah oki gwo mo ki: Arumgimis a'di ciki mo gi mompe'th gom aha/ mo. Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun mini cik gwo mo mini pe'th gom aha/ mo. <sup>7</sup> Dhali ayim ki o gwo mo ki: Kaja a'di jin midi 'taki o ka Ibrahiim gwo mo ka Saarah midi 'taki ci uci ako mmopi moyi? Hili aha/ be ki dho'th a'di ya/ mo ki yil jin cana a'di mmota dhan mo be.

<sup>8</sup> Dhali a'di ca'd mo dhali a'di dhalkunuwa kon kum 'pen mo dhala Ibrahiim miiki'da dhan mo jin yu'kunuwa yu'k mo ka cim jin dhalkunuwa kon kum 'pen mo goma Is/hak mo. <sup>9</sup> Hili Saarah parki ya/ ma Haagar jin ta ji gi Pam Masir e mo, a'di jin dho'thkin ma yim goma Ibrahiim mo, dhali a'di ki mii a'di ka mak mo. <sup>10</sup> Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki owa Ibrahiim gwo mo ki: Uri a'bom cinjina/ yan ka piye/ mo nyakka 'cim piti mo haali/ ya/ ma 'bom cinjina/ yan mo tani midi diki pwak mal bwa nyakki ya/ m pem mo, isi a'di jin ta'da Is/ hak mo. <sup>11</sup> Dhali gwo yan jwaka'tki'da Ibrahiima du e jis/ em piti mo gom gway gi ya/ mo be. <sup>12</sup> Dhala Arumgimis ki owa Ibrahiim gwo mo ki: Dhalku/ gwo yan ki kar mmojwagat /eya du e jis/ em pini mo goma 'ci yan mo, dhali gom gwo gi ashin jin ta'da 'bom cinjina/ mo. Dhali eya ris gwo kun on ma Saarah /e mo tani ciki 'twa/ ma yim mo ma haala Is/ hak a'di midi ta emen pini jin minu yu'k gway i'ko'd mo be. <sup>13</sup> Dhali gom ya/ ma 'bom cinjina/ si'da/ mo tani aha/ mina kar a'di mmota kal mo haali/ a'di ta emen pini mo be. <sup>14</sup> Dhala Ibrahiim cu mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali bu'th maan'kuthu'd mo dhali kucan yi'de/ mo dhali a'di ki ci ka Haagar mo mmokar ki a'di e 'kupa bi ma yim mo dhali a'di ki ci ka yima 'ci mo dhali karka ayim 'pen mo dhala ayim a'di yaki'd mo dhali yaki yany ca/ mo e mombwaasho e Pam Birsaba mo.

<sup>15</sup> Dhali yi'de/ jin di'di bwa kucan mo tani a'di ku'thki'd mo dhala yim ki bita 'ci me'd e bwaman ma bwaabuuy mo. <sup>16</sup> Dhala yim yaki'd mo dhali a'di ki ca'ba 'cesh mo mmoci a'di 'ko'di is mo ari is 'ko'd mo kantaan me'd mo jin shiinu aththa mo kantaan, haala ayim oki gwo mo ki: Aha/ mina mii dhalku/ ki par jwa ma 'ci e mo. Dhala ayim ki ca'b mmoci a'di 'ko'di is mo dhali a'di ki 'de'k 'twam piti mo dhali ko mo. <sup>17</sup> Dhali Arumgimis cikki 'twa/ ma ara 'ci mo dhala man'doyu gwo ma Arumgimis

yukki'da Haagar mo 'peni momis mo dhali owa yim gwo mo ki: Ata mii /e mo, Haagar? Dhalku/ is ki ko/ mo haali/ Arumgimis cikki 'twa/ ma ara 'ci e mo jin dina a'di mo. <sup>18</sup> Cuyi mis mo dhali 'deka 'ci mo dhali susi a'di ki me'd pini mo haali/ aha/ mina kar a'di ki dhan kala caaga/ mo. <sup>19</sup> Dhali yan'ko'd Arumgimis ki ka'd e ma ayim mo dhala yim ki par jis yi'de/ e mo. Dhala yim yaki'd mo dhali 'tu'd kucan/ ki yi'de/ mo dhali a'di ki ci ka 'ci mmopi mo be. <sup>20</sup> Dhali Arumgimis nyaq di ka 'ci mo dhali a'di caki'd mo dhali a'di ca'arki'd e mombwaasho mo dhali warki'd ki wathi/ jin yukeyuk mo mmoshiina aththa mo. <sup>21</sup> Dhali a'di ca'arki'd e mombwaasho gi Pam Paaraan mo dhali kum ki napa/ki a'di a'bom mo 'peni Pa Masir mo.

<sup>22</sup> Dhali a'di warki'd ki mo jin peki'd mo ka tee caan mo ka Abimaalik dhala Pikul jin ta tapa gi 'kwani ma mee mo oki'da Ibrahiim gwo mo ki: Arumgimis nyaq di e /e eya ris to kun miikina /e mo be. <sup>23</sup> Dhali gom gwo gi wakan mo tani thuli /e me'da po/ mmahan ki gway ma Arumgimis mo gom aha/ mo ki /e mini diki mii to shiyi'da po/ aha/ mo walla apo/ ya/ m pem mo walla apo/ iya/ m pem kun mini dho'th iya/ i'ko'd mo, hili gom mii kun miiga/ ki bwan'kush gom /e mo tani /e si'da/ mini mii a'di gom aha/ mo be, dhali e mony'cesh a'di jin mina /e ya ki yan'kus mo. <sup>24</sup> Dhala Ibrahiim oki gwo mo ki: Aha/ mina thul gwo me'da po/ mo be.

<sup>25</sup> Dhala Ibrahiim nyo/ki'da Abimaalik ki gwo mo gom jis yi'de/ mo a'di jin bu'thkina cin'kina/ ma Abimaalik ki 'bi'th mo. <sup>26</sup> Dhala Abimaalik ki o ki gwo mo ki: Aha/ yisa misha wathi/ jin thami to mii kansan mo yisa. /E si'da/ diki tor aha/ gwo mo. Dhali kan si'da/ aha/ si'da/ dinaki cik'gwoŋ kamu/, hili jasi ki 'dishe/ ishunsan mo. <sup>27</sup> Dhala Ibrahiim bu'thki ka'bal mo dhala morbip mo dhali a'di ki ci ki uni ka Abimaalik mo dhali uni su/ miiki gwo jin gamu me'd mo be. <sup>28</sup> Dhala Ibrahiim ki dhu ushi nas ka'bali pesu/ 'pen ka pije/ mo 'pena ma'diny piti mo uni 'cena mo. <sup>29</sup> Dhala Abimaalik ki owa Ibrahiim gwo mo ki: 'Pemen gwo yan ta'da ta mo mmodhuna /e ushi nas ka'bali pesu/ 'pen ka pije/ mo mmo'ko uni 'cena mo? <sup>30</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Ushi nas ka'bali pesu/ gwansan mina /e ibu'th ki me'd pini mo ki uni mini ta iman/o gwo gom aha/ mo ki aha/ cwanykina jis yi'de/ yansan mo be. <sup>31</sup> Gom gwo gi wakan mo a'di iyukkunu mo yansan gway ka Birsaba mo, haali/ uni su/ thulki gwo me'da po/ mo be. <sup>32</sup> Dhali gom gwo gi wakan mo tani uni gamki gwo me'd mo e Pam Birsaba mo. Dhala Abimaalik cuki mis mo dhala Pikul mo a'di jin ta wathi/ gom 'kwani ma meem piti mo dhali uni dokkin ka nyan'ko'd mo

eya 'cesh gi Pam Piliistiin mo. <sup>33</sup> Dhala Ibrahiim siki cwa jin wana e ka 'kwattan e Pam Birsaba mo dhali a'di ki yuk' gway gi Tapa mo a'di jin ta'da Arumgimis jin di'd ki e ki sule/sule/ mo be. <sup>34</sup> Dhala Ibrahiim yaki'd ki yan'kus e Bampa/ gi Pam Piliistiin yil ka ris mo be.

## 22

<sup>1</sup> Dhali ki a'di warki'd ki mo jin pekin ma ris to gwansan mo tani Arumgimis nyo/ ki'da Ibrahiim mo dhali o a'di gwo mo ki: Ibrahiim. Dhali a'di ki thok' a'di 'twa/ mo ki: Aha/ dina mmahan mo be. <sup>2</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Susi ya/ m pini shwane/ a'di jin ta jim piniŋ gana/ mo, a'di jin ena /e, isi a'di jin ta'da Is/hak mo dhali iiyi mo eya 'cesh gi Pa Muriyya dhali /e mini 'ciŋh a'di 'kus mmomiiya roroŋo/ e 'kuwosh mo e mo jin miga/ tor /e mo be. <sup>3</sup> Dhala Ibrahiim cuki mis mo mon'thamo/ ka'tum mo dhali a'di ki shi'd thuluny piti akakasha apo/ mo dhali a'di ki sus dhuru'c washan piti isu/ dhala Is/hak jin ta ya/ m piti mo. Dhali a'di ki 'ce'd cin'kira/ mo goma roroŋo/ mo dhali a'di ki cu mis mo dhali ya mo e mo jin tor ma Arumgimis a'di mo. <sup>4</sup> Dhali ka cim 'koni kwara mo tani Ibrahiim 'de'kki em piti 'kupki mis mo dhali a'di ki par mo e isa dhana/ mo be. <sup>5</sup> Dhala Ibrahiim ki o dhuru'c 'kwanim piti gwo mo ki: 'Koyi mmahan mo nya/ki thuluny mo. Dhali aha/ dhali a'ci mina ii i mat'aaan ari is 'ko'd mo dhali aman mina luŋ mo dhali doku/ ka nyan'ko'di um mo be. <sup>6</sup> Dhala Ibrahiim ki bu'th cin'kira/ jin minu miyya roroŋo/ mo dhali 'thik' a'di mo e 'kupa bi ma Is/hak jin ta ya/ m piti mo dhali a'di ki kal o'di me'd piti mo dhali gandal mo. Dhali uni ki ii 'kupki misi montal 'de/ mo be. <sup>7</sup> Dhala Is/hak oki'da Ibrahiim jin ta com mo dhali o gwo mo ki: Ababam pema! Dhali a'di ki thok' a'di gwo mo ki: Aha/ dina mmahan mo be. Hili mo mo ma. O'd jin shwa'd di'di mmahan dhali cin'kira/ mo. Hili mane ka'bal jin mina ana i'ciŋh 'kus mmomiiya roroŋo/ mo? <sup>8</sup> Dhala Ibrahiim ki o gwo mo ki: Arumgimis ki is piti mididi thosan ana ka'bal jin mina ana 'ciŋh mmomiiya basa 'cesh mo, ya/ m pem mo. Dhali uni su/ iikin ki misi montal 'de/ mo be.

<sup>9</sup> Dhali uni pu'dkin e mo jin tor ma Arumgimis a'di mo. Dhala Ibrahiim ki ka'ba gwaŋa/ mo dhali su'k cin'kira/ mo dhali deka Is/hak jin ta ya/ m piti mo dhali 'thi a'di apo/ 'kupa gwaŋa/ apo/ cin'kira/ mo be. <sup>10</sup> Dhali yan'ko'd Ibrahiim he'thki me'd piti mo dhali bu'th gandal mo mmomuri 'taki 'kosh ya/ m piti mo be. <sup>11</sup> Hili aman'doyu gwo gi Tapa yukki a'di mo 'peni momis mo dhali oki a'di gwo mo ki: Ibrahiim. Ibrahiim. Dhali a'di oki gwo mo ki: Aha/ dina mmahan mo be. <sup>12</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ki



kar me'd pini apowa 'ci mo, walla dhalku/ ki mii toj kamu/ gom a'di mo. Haali/ aha/ misha mo shwane/ ki /e ko/kina Arumgimis mo mmomishka/ ki /e diki non ya/m pini mo a'di jin ta ya/in gana/ 'peni aha/ mo be. <sup>13</sup> Dhala Ibrahiim 'de'kki em piti 'kupki mis mo dhali a'di ki par mo e mo dhali hili mo mo ma e bwampo/ a'di mo tani arasiñ ka'bal di'd jin bu'th ma 'de/ i'cem piti mo. Dhala Ibrahiim yaki'd mo dhali bu'th arasiñ ka'bal mo dhali a'di ki ci a'di mo mmo'ciñ 'kus mo mmomiya basa 'cesh mo mmodhal ya/ m piti e i is mo. <sup>14</sup> Dhala Ibrahiim ki yuk mo yan gway ka Yahwah Yir/ah mo, me'd jin okunu gwo ka tee yan mo ntagi shwane/ mo ki: E 'kuwosh gi Tapa mo tani a'di iminu thoson to mo be.

<sup>15</sup> Dhala man'doyu gwo gi Tapa yukki Ibrahiim mo me'di su/ 'peni momis mo be. <sup>16</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ ki is pem mo tani thulkina gwo me'da po/ mo a'di ita gwo jin ona Tapa gom to yan jin miikina /e mo dhali mmodina /e ki non ya/m pini a'di jin ta ya/m piniñ gana/ mo. <sup>17</sup> Gom mom'bor mii tani aha/ mina mar 'bor /e mii mo dhali gom mo jin maruwa mar is mo tani aha/ mara emen pini is mo mmowa e ka cul gi momis mo dhali mmowa e ka si'b kun 'koni bwaman ma gap mo. Dhali emen pini mini dila ris to 'pena goñ gi 'kwani gun ta 'kup pini mo, <sup>18</sup> dhali e emen pini mo tani aris kal gi 'kwaniny' cesh minu 'bor mii mo haali/ /e haki gwo gi 'twam pem e mo. <sup>19</sup> Gom gwo gi wakan mo tani Ibrahiim dokki'd mo nya'ki 'kwanin dhuru'c piti mo dhali uni ki cu mis mo dhali ii mo i montal 'de/ mo e Pam Birsaba mo. Dhala Ibrahiim ca'bki'd e Pam Birsaba mo be.

<sup>20</sup> Dhali a'di warki'd ki mo jin peki'd mo 'ko'da ris to gwansan gun tokunu Ibrahiim mo mmo/ o ki: Hili mo mo ma, aMilkah a'di dho'thki uci mo ka kan ka Nahur mo, <sup>21</sup> Jin twa/ a/ yuku gway ka Uus mo dhali jin 'ko'd yuku gway ka Buus dhali jin 'kon ma po/ ikwara yuku gway ka Gamu/iil mo a'di jin ta'da baba ma Araam mo <sup>22</sup> dhali Kaasad mo dhala Hasu mo dhala Pildaash mo dhala Yidlaap mo dhala Ba'u/iil mo be. <sup>23</sup> Dhala Ba'u/iil dho'thki'da Ripka mo. Uci ipekwaru gwansan idho'thkin ma Milkah goma Nahur mo jin ta'da kam ma Ibrahiim mo be. <sup>24</sup> Dhala 'boma 'bwaash piti jin yuku gway ka Ra/ uumah mo ayim si'da/ dho'thki'da Thaabah mo dhala Jaaham mo dhala Taahash mo dhala Maakah mo be.

## 23

<sup>1</sup> Dhala Saarah diki'd ki e ki yili iss 'kwan- impa ipe'de/ i'ce'dka pesu/ apo/ mo. Uni ta yil kun din ma Saarah ki e mo be. <sup>2</sup> Dhala Saarah a'di wuki'd mo e Panj Giryat/ arba (a'di jin ta Habruun) e bampa/ gi

Panj Kanaan mo dhala Ibrahiim yaki'd mo mmoko goma Saarah dhali ko ki gwony jabu'th goma yim mo be. <sup>3</sup> Dhala Ibrahiim cuki mis mo ibwambor a'di jin wuki'd mo dhali o 'Kwani gi Pa Hiththa gwo mo ki: <sup>4</sup> Aha/ tana wathi/ yilkina/ dhali aha/ yana yany ca/ ibwaman um mo. Ciya/ mo mb- wam um jin miga/ kana kan mo ki aha/ mina kan jwam pem 'peni jis/em pem mo. <sup>5</sup> 'Kwani gi Pa Hiththa thokkina Ibrahiim gwo mo ki: <sup>6</sup> Ciki aman gwo mo ma. Tapam pem /e ta wathi/ jin ca'bki dem dem ibwa- man aman mo. Kani jwam pini e mo jin mina /e ikwany mo e mo gi jis jwam bam mo. Wathiñ kamu/ yisa mido non /e 'peni mo gi jis jwam piti yisa, walla mido non / e 'peni mmokan jwam pini yisa. <sup>7</sup> Dhala Ibrahiim cuki mis mo dhali luñ is piti mb- wambori 'Kwani gi Pa Hiththa uni kun ta 'kwani gi bampa/ caan mo. <sup>8</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakki/ um ona bwa ki aha/ mina kan jwam pem 'peni jis/em pem mo tani ciki aha/ gwo mo dhali 'thoyi Ipruun jin ta ya/ ma Suuhar mo <sup>9</sup> ki a'di mido ci aha/ jurum wosh gi Pa Makpiilah mo a'di jin ta jim piti mo, a'di jin di'di shemen buntom piti mo. Ka thaman gana/ mo tani dhalki a'di ci a'di aha/ e bwambori um mo ki a'di mido ta mo jin miga/ bu'th mmokana/ kan mo be. <sup>10</sup> Dhala Ipruun a'di diki'di bwaman 'Kwani gi Pa Hiththa mo dhali a'di ki thokki Ibrahiim gwo mo ki gwo jin cikina 'Kwani gi Pa Hiththa mo 'pena ris 'kwani kun iyyin ka pije/ gi 'twanjala goñ gi 'penkuman bampam piti mo. <sup>11</sup> Yisa, tapam pem cik aha/ gwo mo. Aha/ cikina /e bwam bunto dhali aha/ cikina /e jurum wosh dhali to jin di'di bwaman a'di mo. E bwambori jis/e iya/ gi 'kwanim pem mo tani aha/ cikina /e a'di mmokan jwam pini mo be. <sup>12</sup> Dhali yan'ko'd Ibrahiim a'di luñki is piti ibwambori 'kwani gi bampa/ yan mo be. <sup>13</sup> Dhali a'di ki owa Ipruun e mo jin cika 'kwani gi bampa/ gwo mo ki: Hili wakki/ / e mini cik aha/ gwo mo tani aha/ mina ci / e thaman gi bunto mo. Buthi a'di 'peni aha/ mo ki aha/ mina kan jwam pem imun mo. <sup>14</sup> Ipruun thokki'da Ibrahiim gwo mo mmo/ o gwo mo ki: <sup>15</sup> Tapam pem, ciki gwo 'peni aha/ mo ma. Mony'cesh jin yolka/ tani a'di ta iss 'kwanimpa i/iss 'de/ jin ta'da guurush gi 'dolkon kush mo. To yan mido ta atinta ibwaman /e dhali aha/ mo? Kani jwam pini mo ma. <sup>16</sup> Ibrahiim gamki gwo me'd nya'ka Ipruun mo dhala Ibrahiim ki bara guurush 'dolkon kush mo goma Ipruun mo a'di jin yerkina a'di gway e gwo jin cikina 'Kwani gi Pa Hiththa jin ta'da guurush iss 'kwanimpa i/iss 'de/ 'peni 'dolkon kush mo me'd isi mii jin barkunu a'di ibwaman 'kwani kun ta imanyol to mo.

<sup>17</sup> Gom gwo gi wakan mo tani bunto ma

Ipruun e Pa Makpiilah a'di jin di'd 'kup ka bor ki mis gi Pa Mamra mo, e bunto jin dina jurum wosh a'di jin di'di bwaman mo dhala ris cwa kun 'koni bunto mo ntagi shemen piti 'baar mo tani a'di i'kwarkunu mo <sup>18</sup> ga Ibrahiim mo a'di ta mom piti mo ibwambori 'Kwani gi Pa Hiththa mo dhali ibwambora ris uni kun iin bway bwamana gonj gi 'penkuman bampam piti mo. <sup>19</sup> N'ko'd mii yan mo tani Ibrahiim kanki'da Saarah jin ta ash mo e jurum wosh gi mom bunto jin ta Makpiilah mo jin di'd 'kupki mis ki Pa Mamra mo (a'di jin ta Pa Habruun) jin ta bampa/ gi Panj Kanaan mo. <sup>20</sup> Mombunto dhali jurum wosh jin di'di bwaman mo tani uni i'kwarkunu mo ga Ibrahiim mo mmota jim piti mo gom mo jin minu kana kan ki 'Kwani gi Pa Hiththa mo be.

## 24

<sup>1</sup> Dhala Ibrahiim ta'da dhan mo, a'di ta dhana dhan gana/ ki yil piti mo. Dhali Tapa a'di 'borki'da Ibrahiim mii ka ris to 'baar mo be. <sup>2</sup> Dhala Ibrahiim oki cinjinam piti gwo mo ki, a'di jin caki'd jin hilki gu'b piti mo, a'di jin ta tapa apowa ris tom piti kun tana a'di mo, ki: Kari me'd pini awum pem mo. <sup>3</sup> Dhali aha/ mina kar / e mmothul gwo me'da apo/ ki Tapa mo ka Arumgimis jin di'di momis mo dhali a'di jin di'di mony'cesh mo ki / e mini diki gama 'bom gom ya/m pem 'peni i'bwa/ gi 'Kwani gi Panj Kanaan mo e bwaman uni kun ca'bka/ mo. <sup>4</sup> Hili / e mini ya mo e bampam pem mo dhali e 'kwani ma bas pem mo dhali gama 'bom gom ya/m pem ka Is/hak mo be. <sup>5</sup> Dhali cinjina/ ki o a'di gwo mo ki: Wariba/ a'bom midi diki hayaa/ gwo e mmobathaa/ e bampa/ yan mo. Wakki/ wakan mo tani ya/ m pini miga/ mii sus mo ka nyan'ko'd e bampam pini jin yayina / e 'peni nycine/ mo? <sup>6</sup> Ibrahiim ki thok a'di gwo mo ki: A/ e mini mii dhalku/ ki sus ya/ m pem ka nyan'ko'd e bampa/ caan mo. <sup>7</sup> Tapa jin ta'da Arumgimis gi momis mo a'di jin suski aha/ mo 'peni gu'b ma babam pem mo dhali 'pena 'cesh jin dho'thkunu aha/ mo dhali a'di jin oki aha/ gwo mo dhali thulki aha/ gwo me'da apo/ mo gom emen pem mo mmo/ o ki: Aha/ mina ci emen pini a'cesh yan mo. Dhali a'di midi hasha man'doyu gwom piti ibwambori jis/em pini mo dhali / e mini gama 'bom gom ya/ m pem 'peni mun mo be. <sup>8</sup> Hili wakka 'bom dina bwa ki oyu/ mmobath / e mo tani yan'ko'd / e din ki 'kus 'peni gwo yan jin gama ana me'd mo haali/ / e yisa mini sus ya/ m pem imuna. <sup>9</sup> Dhali gom gwo gi wakan mo tani cinjinam piti karki me'd piti eya wum ma Ibrahiim mo a'di jin ta tapam piti mo dhali thul gwo me'd apo/ gom a'di isi gom gwo gi to yan mo be.

<sup>10</sup> Dhali yan'ko'd cinjina/ a'di suski kalmani 'kume'd jin ta ji gi tapam piti mo dhali bu'th moyam piti mo. Dhali a'di ki kala ris to kun cinu ki me'd e kugu 'peni tapam piti mo. Dhali a'di cuki mis mo dhali ya mo e uka 'cesh jin tana dhan yi'deya kara'b e 'penkuman bampa/ ma Nahur mo be. <sup>11</sup> Dhali a'di ki kana ris kalman mo mmo'ko ki jin 'kupa'dupuna 'cesh ka pije/ 'peni 'penkuman bampa/ mo e yany jis yi'de/ ka tee caan mom'pimpili/ mo ka tente/ jin 'cetha up ka pije/ mmo/ ii ha'b yi'de/ mo be. <sup>12</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Ayy Tapa Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, nyonji aha/ ki 'bore/ mo jin miga/ gam mii adu is mo, aha/ 'thona / e mo. / E ki tor aha/ mmodhal mii e is ki mo/en gi tapam pem ka Ibrahiim mo. <sup>13</sup> Hili mo mo, aha/ doshkina e shemen jis yi'de/ jin kasha e mo dhali i'bwa/ gi 'kwani gi 'penkuman bampa/ uni iikin ka pije/ mmoha'b yi'de/ mo be. <sup>14</sup> Dhalki nyara/ jin miga/ o gwo ki: Aha/ 'thona / e ki / e mini dhal dhur yi'dem pini mo ki aha/ mina 'taki pi yi'de/ mo, dhali jin midi oyaa/ gwo mo ki: Piyi ma tani dhali aha/ mina ciki kalman pini mmopi mo, dhalka yim midi mii ta a'di jin mina / e mii kar 'pen ka pije/ gom cinjinam pini ka Is/hak mo be. Dhali gom mii yan kan mo tani aha/ mina mish ki / e torki aha/ mo/en gi tapam pem mo be.

<sup>15</sup> Ntwa/ a/ ki a'di ki 'baarki gwom piti mmo/ o mo tani hili mo mo ma, Ripka a'di jin dho'thkunu ka Batu/ iil jin ta ya/ ma Milkah jin ta ash ma Nahur jin ta'da kam ma Ibrahiim mo tani a'di yayi'd ka pije/ ka dhur yi'dem piti me'd e 'kupa bi ma yim mo be. <sup>16</sup> Ayim nyara/ ta jaro/ ki jaro/ mo, a'di jin di'd ki nyaran gana/ a'di jin dina wathij kamu/ ki mash mo. Ayim yaki'd ka lung'u b e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali 'tu'd dhur ma yim mo dhali a'di pu'dki'd mo be. <sup>17</sup> Yan'ko'd a'di jin ta cinjina/ guski'd mo mmogama ayim 'kup mo dhali o gwo mo ki: Aha/ 'thona / e mmo'ciyaa/ ari yi'de/ 'peni dhur pini mo. <sup>18</sup> Dhala yim ki o gwo mo ki: Piyi ma, tapam pem mo, dhala yim ki jahanne/ ki dhal dhur piti me'd 'peni me'd ma yim mo dhali a'di ki ci a'di yi'de/ mmopi mo. <sup>19</sup> Dhali ka yim 'baarki yi'de/ mmo'ci a'di mmopi mo tani ayim ki o gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina mush ki kalman pini yi'de/ mo ntagi uni mini pi ikap mo be. <sup>20</sup> Dhali ki jahanne/ ayim ki gaç yi'dem piti eya kur mo dhali gus ka nyan'ko'd bway jis yi'de/ mo mmomush yi'de/ mo dhala yim mushki yi'de/ goma ris kalman piti mo be. <sup>21</sup> Wathi/ ki guwa yim ki e ki e ma 'thime/ ki shwamm mo mmoda/ar gwo wakki/ Tapa thoson moyam piti mo walla yisa.

<sup>22</sup> Ki kalman kapki yi'de/ mmopi mo tani wathi/ ki bu'th 'dolkon jin hidhu i me'd jin

baru ka nusa guurush mo dhali gurany 'perisu/ mo goma yim ki hidha bi mo jin baru ki 'dolkoni 'kume'd ka guurush mo. <sup>23</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Toraa/ gwo mo ma ki /e ta 'bwa/ maja mo? A/ mo jin ishu di'di gu'b gi cima jin mina aman i/ishi cineya? <sup>24</sup> Ayim ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana 'bwa/ ma Batu/iil jin ta ya/ ma Milkah mo a'di jin dho'thkin ma yim ka Nahur mo be. <sup>25</sup> Dhala yim ki mar gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Am tana ka wusha/ dhali tonte/ mmo'kosh jwa mo dhali gu'b mmo/ishi cine/ mo be. <sup>26</sup> Wathi/ ki goj 'kup piti ka lungu'b mo dhali luɔ Tapa mo be. <sup>27</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Mom'bor mii gom Tapa mo a'di jin ta'da Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, a'di jin diki dhal mo/en piti 'pen mo dhali mii ma isij gana/ 'kup ki tapam pem mo. Dhali gom aha/ tani Tapa ki shu aha/ bway gu'b gi ibas gi itapam pem mo.

<sup>28</sup> Dhali yan'ko'd nyara/ a'di guski'd mo dhali tor 'kwani gi gu'b gi kum gwo mo goma ris to gwansan mo be. <sup>29</sup> Dhala Ripka ta'd ka kam jin yuku gway ka Laabaan mo. Dhala Laabaan ki gus ka piye/ e wathi/ mo e jis yi'de/ jin kasha e mo be. <sup>30</sup> Dhali a'di ki par tome'd e mo dhali gurany 'per eya bi gi 'bwaham mo dhali me'd jin cikina a'di gwo gi 'bwaham ga Ripka mo ki: Wathi/ torki'da tor ki aha/ mo tani a'di yaki'd mo e wathi/ mo. Dhali hili mo mo ma, a'di doshki'd nyakka kalman e jis yi'de/ jin kasha e mo be. <sup>31</sup> A'di ki o gwo mo ki: Yayi mo. Ayy mom'bor mii gi Tapa mo. Atinta dosha / eya piye/ kan mo? Haali/ aha/ thosonkina / e gu'b mo dhali mo gom kalman mo be. <sup>32</sup> Gom gwo gi wakan mo tani wathi/ pu'dki'd e gu'b mo. Dhala Laabaan 'cukki kalman ashi/ mo dhali a'di ki ci uni awusha/ mo dhali tonte/ gom kalman mmoshwa mo dhali yi'de/ mmolam sho'k piti mo dhali sho'k gi 'kwani kun nyak iiyu/ ki a'di mo be. <sup>33</sup> Dhali yan'ko'd mo tani tonte/ karu ibwambori a'di mmoshwa mo. Hili a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina diki shwa tonte/ naskina/ ntagi aha/ mina tor 'pemen 'kup yam pem yan. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Tori gwo mo ma.

<sup>34</sup> Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki o gwo mo ki: Aha/ tana cinjina/ ma Ibrahiim mo be. <sup>35</sup> Tapa a'di 'borki tapam pem mii kagahara mo dhali a'di caki'd mo. Dhali Arumgimis ciki a'di tonkal mo dhali bip mo dhali 'dolkon kush dhali 'dolkon gana/ dhala ris cinjina/ kun miina tu'c mo kun ta gwaɔ mo dhala ris cinjina/ kun miina tu'c kun ta nyara/ mo dhala ris kalman dhala ris thuluny mo be. <sup>36</sup> Dhala Saarah jin ta ash gi tapam pem mo tani a'di dho'thki ya/ mo gom tapam pem mo ka yim ta'da dhan mo dhali ki a'di mo tani a'di ciki'da ris to 'baar

mo kun tana a'di ki a'di mo. <sup>37</sup> Tapam pem ki kar aha/ mmothul gwo me'da po/ mo mmo/ o gwo mo ki: /E mini mii diki dhal ya/ m pem bway mmogam nyara/ 'peni 'Kwani gi Paɔ Kanaan mo e mony'cesh jin dika/ mo. <sup>38</sup> Hili /e mini ya mo e gu'b ma babam pem mo e 'kwani ma bas pem mo dhali gama 'bom gom ya/ m pem mo be. <sup>39</sup> Dhali aha/ ki o tapam pem gwo mo ki: Wariba/ a'bom midi ushu mmoyayu/ nyakki aha/ mo. <sup>40</sup> Hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: Tapa a'di jin yaka/ ibwambor midi hasha man'doyu gwom piti nyakki /e mo mmoshu /e bway mo dhali /e mini gama 'bom gom ya/ m pem 'peni 'kwani ma bas pem mo dhali 'peni 'kwani gi gu'b ma baba mo be. <sup>41</sup> Dhali yan'ko'd /e mini di ki 'kus mo 'peni gwo jin thulka/ me'da po/ mo, me'd jin mina /e ya mo e 'kwani ma bas pem mo. Dhali wakki/ uni mini 'koki ci ayim ki /e mo tani /e din ki 'kus mo 'peni gwo jin thulka/ me'da po/ mo be.

<sup>42</sup> Aha/ pu'dkina mo shwane/ e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa /e jin tana Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, wakki/ /e shwane/ mini shu/aa/ bway e bway jin miga/ ya mo tani <sup>43</sup> hili mo mo ma aha/ doshkina e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali dhalki nyara/ jin pu'du'd mmoya mush yi'de/ mo a'di jin miga/ o gwo mo ki: Ciyaa/ ari yi'de/ 'pena dhur mo ma tani <sup>44</sup> dhali a'di midi oyaa/ gwo mo ki: Piyi ma dhali aha/ mina mush gom kalman pini si'da/ mo. Dhalki a'di ta'da yim jin mina Tapa kar 'pen ka piye/ gom ya/ gi tapam pem mo be.

<sup>45</sup> Nɔwa/ a/ ki aha/ daɔa gwom pem o mo eya du mo tani hili mo mo ma, aRipka a'di ayim pu'dki'd mo nyakki dhur yi'de/ e 'kupa bi ma yim mo dhala yim yaki'd ka lungu'b e jis yi'de/ jin kasha e mo dhali mush yi'de/ mo dhali aha/ ki owa yim gwo mo ki: Ciyaa/ dhalki aha/ pina ma. <sup>46</sup> Dhali ki jahanne/ ayim ki dhal dhur yi'de/ me'd 'peni 'kupa bi ma yim mo dhali o aha/ gwo mo ki: Piyi ma dhali aha/ mina ci ki kalman pini si'da/ mmopi mo. <sup>47</sup> Gom gwo gi wakan mo tani aha/ pikina mo dhala yim ki ci ki kalman mmopi si'da/ mo be. Dhali yan'ko'd mo tani aha/ ki doɔa yim gwo mo mmo/ o ki: /E ta 'bwa/ maja si'da/? Ayim ki thok aha/ gwo mo ki: Aha/ tana 'bwa/ ma Batu/iil jin ta ya/ ma Nahur mo, a'di jin dho'thkin ma Milkah a'di mo. Gom gwo gi wakan mo tani aha/ ki kar dhirriny 'dolkon e shush ma yim dhali gurany 'per eya bi ma yim mo be. <sup>48</sup> Dhali yan'ko'd aha/ ki luɔ 'kup pem mo dhali luɔ Tapa mo, dhali 'bor Tapa mii mo a'di jin ta'da Arumgimis gi tapam pem ka Ibrahiim mo, a'di jin shu aha/ bway, ki bwaya 'borgaɔ gana/ mmosus 'bwa/ gi 'kwani ma bas gi tapam pem gom ya/ m piti mo be. <sup>49</sup> Dhali shwane/ wakki/ /e mini tu/ul gi mii ma teɔe/

mo dhali gi miin gana/ gi tapam pem mo tani tori /e aha/ gwo mo dhali wakki/ diki ta gwoj gana/ mo tani tori aha/ gwo mo ki aha/ mina tu'k mo ki me'da bim poros mo walla ki me'da biny cam mo.

<sup>50</sup> Dhali yan'ko'd mo tani Laabaan dhala Baṭu/iil thoḱki gwo mo ki: To gwan pu'dkin 'peni Tapa mo dhali aman mola gwo shiyi'di o i/e walla jim 'boro'd mo. <sup>51</sup> Hili mo mo ma, aRipka a'di di'di bori /e mo. Susa yim mo dhali iyyi mo me'd gwo jin okina Tapa mo be.

<sup>52</sup> Dhali ki cɪŋkina/ ma Ibrahiim cikki gwo jin ona uni mo tani a'di goŋki is piti mo ka 'cesh ibwambori Tapa mo be. <sup>53</sup> Dhali cɪŋkina/ a'di kalki'da ris tonyjaro/ kun ta 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo dhali burrinye/ dhali ciki uni ka Ripka mo dhali a'di ki ci ki uni ka kam nyara/ mo dhali ki kum nyara/ mo to gi 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. <sup>54</sup> Dhali a'di dhali 'kwani kun nyak ii ki a'di mo tani uni shwaki to mo dhali piki to mo dhali uni ki isha cim 'deŋ gana/imun mo. Ki uni cuki mis mon'thamo/ mo tani a'di ki o gwo mo ki: Hashi aha/ ka nyan'ko'd e tapam pem mo. <sup>55</sup> Akam gi nyara/ dhali kum nyara/ ki o gwo mo ki: Ayim midi ca'b naskina/ ka cimi 'kume'd mo. 'Ko'da cim caan mo tani ayim midi ya beseene/. <sup>56</sup> Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ ki mii aha/ mii ka diite/ mo. Me'd jin 'borkina Tapa aha/ mii e bway pem mo tani dhalki aha/ yana mo ki aha/ mina ya mo e tapam pem mo. <sup>57</sup> Uni ki o gwo mo ki: Am mina yuḱ nyara/ mo dhali dota yim mo be. <sup>58</sup> Dhali uni yuḱkina aRipka mo dhali owa ayim gwo mo ki: A/e mini ya nyaḱki wathi/ yan mo? Ayim ki o gwo mo ki: Aha/ mina ya mo be. <sup>59</sup> Gom gwo gi wakan mo tani uni hashkina Ripka jin ta 'bwaham mo dhala yim jin midi nyak di ki a'di mo dhali cɪŋkina/ ma Ibrahiim mo dhali 'kwanim piti mo be. <sup>60</sup> Dhali uni 'borkina Ripka mii mo dhali owa yim gwo mo ki: 'Bwah bama, tayi ata'da gi 'kwani ma alaap ka ris kun maru is ka alaapi 'kume'd mo dhali dhalki emen pini dil to 'peni 'twaman ma goŋ gi uni gwansan kun shi/ uni i e mo. <sup>61</sup> Dhali yan'ko'd aRipka dhali nyara/ kun nyak ii ki a'di cuki mis mo dhali mer kalmana po/ mo dhali bath wathi/ mo. Dhali kan cɪŋkina/ suski'da Ripka dhali ya e bway piti mo be.

<sup>62</sup> Dhala Is/ hak a'di yayi'd 'peni Pam Birlahayru/ i dhali a'di ca'bki'd mo eya Januub mo. <sup>63</sup> Dhala Is/ hak yaki'd ka pije/ mmo'thowa pije/ mo e mom'pimpili/ mo. Dhali a'di 'de'kki em piti 'kupki mis mo dhali par mo e mo dhali hili mo mo ma, kalman uni pu'dkin mo be. <sup>64</sup> Dhala Ripka 'de'kki em piti 'kup ki mis mo dhali ka yim parki'da Is/ hak e mo tani ayim ki thul ka 'cesh 'peni kalman mo <sup>65</sup> dhali o cɪŋkina/ gwo mo ki: Wathi/ jana idi'di mattaan mo a'di jin yayi'd

mmogam ana 'kup mo? Cɪŋkina/ ki thoḱ a'di gwo mo ki: A'di ta tapam pem mo. Wakan ayim ki bu'th burrinyeŋ 'kup piti dhali kum is piti mo be. <sup>66</sup> Dhali cɪŋkina/ ki tor Is/ hak gwo goma ris to kun miikina a'di mo be. <sup>67</sup> Dhali yan'ko'd Is/ hak ki susa yim e gu'b burrinye/ mo dhali a'di ki butha Ripka dhali ayim warki'd ki ash mo dhali a'di enki'da yim mo. Dhala Is/ hak a'di malaskunuwa du mo 'ko'di jwa gi kum mo be.

## 25

<sup>1</sup> Ibrahiim a'di bu'thki'da 'boma kamu/ mo a'di jin yuku gway ka Gathuurah mo be. <sup>2</sup> Ayim dho'thki a'di aSimraan mo dhala Yagshaan mo dhala Madaan mo dhala Midyaan mo dhala Yishbaag mo dhala Shuha mo be. <sup>3</sup> Yagshaan si'da/ a'di ita'da baba ma Shaba mo dhala Dadaan mo. Dhali iya/ ma Dadaan uni si'da/ annihe/ mo: Ashshuriim dhala Lathushiim dhala La/ummiim mo be. <sup>4</sup> Dhali iya/ ma Midyaan uni si'da/ annihe/ mo: Epah dhala Ipir mo dhala Hanuuk mo dhala Abiidaa/ mo dhala Elda/ ah mo be. Aris uci gwansan uni ta kuma Gathuurah mo be. <sup>5</sup> Ibrahiim ciki'da ris tom piti kun tana a'di ka Is/ hak i'baar mo be. <sup>6</sup> Hili e iya/ gi up lacam piti yan mo tani Ibrahiim ki ci uni to kun cinu ki me'd mo, dhali ki a'di di'd ki e naskina/ mo tani a'di ki dhuki uni 'pen mo 'peni ya/ m pitiŋ gana/ ka Is/ hak mo mmo/iiku/ mmo'koku/ 'kupki mom'pesho'k isa dhana/ imun mo jin ta bampa/ gi mom'pesho'k mo be.

<sup>7</sup> Hili atee yil jin din ma Ibrahiim ki e annihe/ mo, a'di 'kona yili iss 'kwan-impa ipekwar a'ce'dka karpa'c apo/ mo be. <sup>8</sup> Ibrahiim a'di ciki shi/ in piti jin 'ko'd mo dhali a'di wuki'd mo ki dhana dhan gana/ mo mmotana a'di dhan gumpan dhan ki yil piti mo dhali a'di gamkunu me'd nyaḱki 'kwanim piti mo be. <sup>9</sup> Is/ hak dhala Isma/iil uni kun ta iya/ m piti mo tani uni kanki a'di e jurum wosh ma Makpilaal e e bwam bunto ma Ipruun jin ta ya/ ma Suuhar jin ta wathi/ Hiththa jin di'd 'kup ka bor ki mis ki Pa Mamra mo be. <sup>10</sup> Bwam bunto yan yolkin ma Ibrahiim 'peni 'kwani Hiththa mo tani a'di ikankunu a'di nycine/ uni ka ashim piti ka Saarah mo be. <sup>11</sup> 'Ko'di jwa ma Ibrahiim mo tani Arumgimis 'borki'da Is/ hak mii mo a'di jin ta ya/ m piti mo. Dhala Is/ hak a'di ca'bki'd mo e pam Birlahayru/ i mo be.

<sup>12</sup> Uni kun ta emen ma Isma/ iil kun yerkuu gwayi 'ko'd mo a'di jin ta ya/ ma Ibrahiim mo ka Haagar jin ta ji Masir mo a'di jin ta cɪŋkina/ nyara/ ma Saarah a'di jin dho'thki a'di ka Ibrahiim mo be. <sup>13</sup> Gway gi iya/ ma Isma/iil mo tani uni annihe/ mo, a'di jin yerkuu ka bath 'pen ka dho'th buni mo: Nabayuut a'di ita'da bwanyara/ ma Isma/iil mo dhala Gidar mo dhala Adab/iil

mo dhala Mibsaam mo, <sup>14</sup> dhala Mishmaa/ mo dhala Duumah mo dhala Massa mo <sup>15</sup> dhala Hadaar mo dhala Teema mo dhala Yathuur mo dhala Napish mo dhala Gidmah mo be. <sup>16</sup> Uni gwansan uni ita iya/ ma Isma/ iil mo dhali gway buni si'da/ uni anann mo be. Dhali gway bampam buni dhali aṭa/ kun 'kona uni tani uni 'kume'd i'ce'dka su/ mo ka waḵ buni kun tana uni iya/ ma malik mo. <sup>17</sup> Hili atee yil jin din ma Isma/ iil annihe/ mo, a'di 'kona yili iss 'kwanimpa ipesu/ ath ikwara mo dhali a'di ciki shi/in piti jin' ko'd mo dhali a'di wuki'd mo dhali a'di nyakkunu is gam me'd ki 'kwani ma bas piti mo be. <sup>18</sup> Uni 'peni Pa Hawiila ntagi Pan Shur mo a'di jin di'd ka par 'twa/ ki Pa Masir mo 'kupki bway jin cuthi 'twa/ 'kupki bway Pa Ashshuur mo be. A'di ca'bki'da po/ aris 'kwanim piti mo be.

<sup>19</sup> Gway gi iya/ ma Is/ hak uni kun ta emen piti mo a'di jin ta ya/ ma Ibrahiim mo: Ibrahiim jin ta'da baba ma Is/hak mo. <sup>20</sup> Is/ hak a'di i'kokina yili issu/ mo ka dhan piti me'd jin bu'thkina a'di aRipka ki ash mo a'di yim jin ta 'bwa/ ma Baṭu/iil mo jin ta Wathi/ Araam gi Pam Ḥaddaan/araam jin ta 'bwah ma Laabaan Wathi/ Araam mo be. <sup>21</sup> Dhala Is/ hak 'thoki'da Arumgimis gom ash mo, dhala Ripka jin ta ash a'di yim bwaaki'd mo be. <sup>22</sup> Dhali uci su/ gwansan uni gurunyki is e bwa ma yim mo, dhali ayim ki o gwo mo ki: Waḵki/ a'di wakan mo tani, ata si'da/ idika/ ki e mo? Gom gwo gi wakan mo tani ayim yuki'd mo dhali 'theḵ gwo yan e Tapa Arumgimis mo. <sup>23</sup> Dhali Tapa ki owa yim gwo mo ki:

Kal 'koni su/ e bwa ma dho'th pini mo, dhali 'kwani su/ gwan kun mina /e dho'th mo tani uni mini kwa/ bwa mo dhali jan tal 'de/ a'di imidi 'bitha'bi'th mo mmobola kamu/ e mo, dhali a'di jin ca'd a'di imidi mii ara kam to mo be.

<sup>24</sup> Ka tee ma yim jin mina a'di dho'th thimkunu mo tani, hili mo mo ma, ushi uci su/ 'kon e bwa ma yim mo be. <sup>25</sup> A'di jin pu'dki'di twa/ a/ mo tani a'di tagi 'per mo, dhali aris buḡgwar is piti wana e ki burrinnye/ muri is mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di yuḵki a'di gway ka Iisu mo. <sup>26</sup> Dhali yan'ko'd mo tani akam pu'dki'd mo, dhali me'd piti bu'thki 'pena ṭṭṭkila/ ma Iisu mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di yuḵkunu gway ka Yakuub mo. Is/hak 'kona yil issi kwara mo me'd jin dho'thkin ma yim uni mo be.

<sup>27</sup> Me'd jin cakina uci su/ mo tani Iisu ta wathi/ jin kora e ki kor e mompar mo, a'di ta wathi/ ma shonj gana/ mo ka Yakuub ta wathi/ jin bu'th is piti ka mathan'kur dhali ca'b e gu'b burrinnye/ mo be. <sup>28</sup> Is/hak enki'da Iisu mo haali/ a'di 'kaki shum piti

kun parkina a'di mo. Hila Ripka enki'da Yakuub mo be.

<sup>29</sup> Ka cima kamu/ me'd jin miikin ma Yakuub a'tash mo tani Iisu pu'dki'di pa mo 'peni bwaasho mo dhali a'di mutṭa/ te/ is kagahara mo. <sup>30</sup> Dhali Iisu ki owa Yakuub gwo mo ki: Dhalki aha/ nyoka 'tash pini yan jin cesa /e e ki 'per 'per mo haali/ aha/ mutṭa/ te/ is mo (gom gwo gi wakan mo tani a'di iyuḵkunu a'di gway ka Aduum mo). <sup>31</sup> Yakuub oki gwo mo ki: /E mini yolaa/ mo ma bwanyaran dho'th ganam pini yan mo. <sup>32</sup> Iisu thoḵki gwo mo ki: Aha/ mura wu 'te/ mo be. Mo ma bwanyara/ yan midi miiya ta gom aha/ mo? <sup>33</sup> Yakuub ki o gwo mo ki: /E mini thul gwo me'da po/ ntwa/ a/ gom aha/ mo, dhali wakan a'di thulki gwo me'da po/ gom a'di dhali yol mo ma bwanyaran dho'th pitin gana/ ka Yakuub mo be. <sup>34</sup> Yan'ko'da Yakuub ki cika Iisu maanḡ guraasa dhala 'tasha pasuliya jin cesu/ mo dhali a'di shwaki a'di mo dhali a'di piki to mo dhali cu mis mo dhali ya e bway piti mo. Iisu a'di ishi/ ki mo ma bwanyaram pitin gana/ i e mo be.

## 26

<sup>1</sup> Dhali shwane/ te/ pu'dki'd mo e bampa/ mo mmowaki ṭen dhamo/ mo me'd jin din ma Ibrahiim mo. Dhala Is/hak a'di yaki'd mo e Pany Jaraar mo eya Abimaalik jin ta'da malik gi 'Kwani Pīlisthiin mo. <sup>2</sup> Dhali Tapa piki a'di i is mo, dhali o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ki ya ka lungu'b bway Pa Masir mo. Hili ca'bi /e eya 'cesh jin miga/ tor /e mo. <sup>3</sup> Tayi aca/ eya 'cesh yan mo dhali aha/ mina di nyakki /e mo dhali 'bor /e mii mo, dhali gom /e mo dhali gom emen pini mo tani aha/ mina ci aris bampa/ gwan ki /e mo dhali aha/ mina thim gwom pem jin oka/ is mo mmothul gwo me'da po/ goma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo be ki: <sup>4</sup> Aha/ mina mar emen pini is mo me'da cul gi momis mo dhali aha/ mina ci emen pini aris bampa/ yani 'baar mo. Dhali gom gway gi emen pini mo tani aris kal gi mony'cesh mini 'bor is buni mii ki uni mo be. <sup>5</sup> Haala Ibrahiim haki gwo gi 'twam pem e mo dhali dhu gwo kun kanka/ a'di mo dhali gwoḡkan pem mo dhali gwoḡkan pem kun cinu ki 'twa/ mo dhali gwoḡkan pem jin cinu mo be.

<sup>6</sup> Gom gwo gi wakan mo tani Is/hak a'di ca'bki'd mo e Pany Jaraar mo be. <sup>7</sup> Ki 'kwaniḡ gwaṭḡ gi mo yan doṭki a'di gwo mo gom ash mo tani, a'di ki thoḵ gwo mo ki: Ayim a'di ita 'bwah pem mo, haali/ a'di ko/ki is mo mmo/o ki a'di ta ashim piti mo isi ciki/ 'kwani gi mo yan imini 'taki 'kosh a'di jwa mo gom gway ma Ripka mo, haala yim dina jarom piti ki she/ mo mmohil mo be. <sup>8</sup> Ki a'di diki'd e mun ki rash rash mo tani Abimaalik jin ta'da malik gi 'Kwani Pīlisthiin mo tani

a'di hilki mo ki e shu'd gu'b mo dhali para Is/hak e mo mmolo'bkina a'di aRipka jin ta ash mo. <sup>9</sup> Gom gwo gi wakan mo tani Abimaalik yukki'da Is/hak mo dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, ayim ta ashin mo ba/, kata jan ona /e gwo oki ayim ta 'bwahan mo? Is/hak ki thoꝓ a'di gwo mo ki: Haali/ aha/ kulumkina gwo ibwa mo oki aha/ mina wu mo gom gwo ma yim mo be. <sup>10</sup> Abimaalik ki o a'di gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina / e wakan apo/ aman mo, wathiꝓ kamun 'de/ wariba/ midu 'taki ya mo isha 'bom pini mo dhali /e mini 'taki guyu/ mo jin thamu mii apo/ aman mo be. <sup>11</sup> Gom gwo gi wakan mo tani Abimaalik ki ruma aris 'kwani 'baar ki gwo mo mmo/o ki: A'di yin jin midu ta wathi/ yan is ki cwa mo walla ashim piti mo tani a'di minu 'kosh jwa mo be.

<sup>12</sup> Dhala Is/hak siki to mo e bampa/ yan mo dhali a'di 'ciṯhi ki to mo ki yila 'de/ yan mo ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo. Haali/ Tapa a'di 'borki a'di mii mo be. <sup>13</sup> Dhali wathi/ warki'd ki wathimpa mo dhali gama ris to ki nyanye/ kun markunu is mo ntagi a'di ta wathi/ jin eka/ 'pen ki ek mo. <sup>14</sup> A'di taki'd ga ma'diny ka'bal kun jin mo dhali bip mo dhali aris ciṯkina/ tana ris mo kun 'kokin e gu'b piti mo, dhali gom gwo gi wakan mo tani 'Kwani Piṯiṯhiin uni taki dhapan apo/ a'di mo be. <sup>15</sup> (Dhali shwane/ 'Kwani Piṯiṯhiin uni 'dapkina aris jis yi'de/ 'twa/ ka dihar mo uni kun cwanikin ma ris ciṯkina/ gi com ka tee ma babam piti ka Ibrahiim mo.) <sup>16</sup> Dhali Abimaalik ki owa Is/hak gwo mo ki: Yaku/ /e mo 'peni aman mo haali/ /e ta wathi/ jin ca'arki dem dem mmobol am e mo.

<sup>17</sup> Gom gwo gi wakan mo tani Is/hak yaki'd mo 'peni mattaan mo dhali nyan gu'b burriyem piti e embul wosh ma Jaraar mo dhali ca'bi mun mo be. <sup>18</sup> Dhala Is/hak cwaniki jis yi'de/ dok/ e mo e mo jin 'thissa/ cwanikunu uni ka tee ma Ibrahiim jin ta com mo haali/ 'Kwani Piṯiṯhiin 'thissa/ 'dapki uni 'twa/ ka dihar mo 'ko'di jwa ma Ibrahiim mo dhali a'di yerki uni gway mo me'd jin yerkina com uni gway mo be. <sup>19</sup> Hili ki ciṯkina/ ma Is/hak cwaniki jis yi'de/ mo e embul wosh mo tani uni gamki jis yi'de/ kun kasha yi'de/ e ki kash mo. <sup>20</sup> Dhali imanhil ka'bal gi Pany Jaraar uni walkin ki imanhil ka'bal ma Is/hak mo mmo/ o gwo mo ki: Yi'de/ ta jim bam mo be. Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di yukki jis yi'de/ yan ki gway mo ka Isig haali/ uni askin gom a'di mo be. <sup>21</sup> Dhali yan'ko'd uni cwaniki jis yi'deṅ kamu/ mo dhali uni si'da/ walkina po/ caan mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki yuk jis yi'de/ yan ka Sithnah mo. <sup>22</sup> Dhali a'di so'kki'd mo 'peni mun mo dhali cwaniki jis yi'deṅ kamu/ mo dhali apo/ caan mo tani uni 'koki wal mo, dhali gom

gwo gi wakan mo tani a'di ki yuk jis yi'de/ yan gway ka Rahubut mmo/ o gwo mo ki: Tapa a'di ithosonki ana embul mo mo dhali ana shwane/ mina kal mamana dho'th mo e bampa/ yan mo be.

<sup>23</sup> 'Peni mattaan mo tani a'di yaki'd ka gagamis mo e Pan Birsaba mo be. <sup>24</sup> Dhali Tapa piki a'di i is mon'thiny mo dhali o gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis ma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo, dhalku/ is ki ko/ mo haali/ aha/ mina nyaꝓ di ki /e mo dhali 'bor /e mii mo dhali mar emen pini is mo gom gway gi ciṯkinam pem ka Ibrahiim mo be. <sup>25</sup> Gom gwo gi wakan mo tani a'di nyaꝓki'da gwata/ jin miinuwa basa 'cesh mo e mun mo dhali yuk gway gi Tapa mo dhali thum gu'b burriyem piti i mun mo. Dhali e mun mo tani ciṯkina/ ma Is/hak uni cwaniki jis yi'de/ ka ris mo.

<sup>26</sup> Dhali yan'ko'd Abimaalik yaki'di a'di 'peni Pany Jaraar mo nyaꝓka Ahussaata jin ta'da amanlogom a'di ki gwo mo dhala Piṯul jin ta'da 'kar'kup gom 'kwani ma meem piti mo. <sup>27</sup> Is/hak ki o uni gwo mo ki: Atinta iiyina umi aha/ mo? 'Kona um ki misha ki um shi/i aha/ i e mo dhali ur aha/ mo 'peni um mowa? <sup>28</sup> Uni ki thoꝓ a'di gwo mo ki: Aman misha eya tenṅ gana/ ki Tapa di'd nyaꝓki /e mo, a'di i/ona aman gwo jin waki cise/ mo ki: Dhalki mo jin minu mii thul gwo me'da po/ midu mii di mo e bwaman am dhali /e mo, dhali dhalki ana gama gwo jin gamu me'd mo nyaꝓki /e mo. <sup>29</sup> Ki /e mini diki mii to shiyi'da kamu/ apo/ aman mo, me'd jin 'kona aman ki ta /e is ki cwa mo dhali aman si'da/ 'konaki mii toṅ kamu/ mo hili jasi tom 'boro'd mo dhali hashki /e mo ki moṅku'th is mo. /E shwane/ 'borkina Tapa mii mo be. <sup>30</sup> Gom gwo gi wakan mo tani a'di miiki uni tonṅe/ jin shwanu ka tul 'kup mo dhali uni shwaki to mo dhali uni piki to mo be. <sup>31</sup> Dhali mon'thamo/ mo tani uni cuki mis mo ki jahanne/ mo dhali thul gwo me'da po/ ka rem'kup mo, dhala Is/hak dhuki uni 'pen mo e bway buni mo dhali uni iikin mo 'peni a'di ki moṅku'th is mo be. <sup>32</sup> Dhali 'pena cim 'de/ yan mo tani ciṯkina/ ma Is/hak pu'dkin mo dhali tor a'di gwo gom jis yi'de/ kun cwanikina uni mo dhali o gwo mo ki: Aman gamkina yi'de/ mo be. <sup>33</sup> A'di yukki jis yi'de/ yan gway mo ka Shibah mo. Gom 'pemen gwo gi wakan mo tani a'di iyuk'kunu 'pen'kuman bampa/ yan gway ka Birsaba ntagi shwanesan mo be.

<sup>34</sup> Me'd jin 'kona yili Iisu i issu/ mo tani a'di bu'thki ash mo jin yuku gway ka Yahudiit jin ta 'bwa/ ma Biiri jin ta Wathi/ Hiṯṯha mo dhala Basmah jin ta 'bwa/ ma Iiluun jin ta Wathi/ Hiṯṯha mo. <sup>35</sup> Dhali uni gwan mii moṅ'ko apowa Is/hak dhala Ripka mmoka/ a ka/ mo.

## 27

<sup>1</sup> Ka Is/ hak taki'da dhan mo dhali em piti si'da/ dhuruma/ dhurum wakan mo a'di imolkina a'di mo mmopar e ki 'bore/ mo, a'di iyukkina a'di a/Iisu mo a'di jin ta ya/m piti jin ca'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Ya/ m pema, dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. <sup>2</sup> A'di ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ tana adhan mo dhali aha/ dinaki misha cim jwam pem mo. <sup>3</sup> Hili shwane/ buthi to gi mo/as pini mo dhala kulpem pini dhala bwam pini mo dhali ya ka piye/ e mombwaasho mo dhali par tom bwaasho mo gom aha/ mo. <sup>4</sup> Dhali thosoni shum jin 'kunya'kuny gom aha/ mo, a'di jin enka/ mo dhali kali a'di ki aha/ ki aha/ mina shwa a'di mo dhali 'bor/ e mii ntwa/ a/ ki aha/ dinaki wu mo be.

<sup>5</sup> Dhala Ripka cikki gwo yan me'd jin okin ma Is/hak gwo e ya/m piti ka Iisu mo. Gom gwo gi wakan mo tani Iisu a'di yaki'd ka piye/ mo dhali par tombwaasho mo dhali 'koshi a'di mo dhali kali a'di mo. <sup>6</sup> Ripka si'da/ oki ya/ m piti ka Yakuub gwo mo ki: Aha/ cikkina 'twa/ mmo'ora/ tor ka kan ka Iisu mo, ki: <sup>7</sup> Kalaa/ shum tombwaasho mo dhali thosoni shum jin 'kunya'kuny gom aha/ mo ki aha/ mina shwa a'di mo dhali 'bor/ e mii mo mbwambor ki Tapa mo ntwa/ a/ ki aha/ dinaki wu mo be. <sup>8</sup> Hili mo mo ma, ya/m pem, hayi gwom pem e mo me'd jin kankika/ /e mo. <sup>9</sup> Yaku/ e ma'diny ka'bal mo dhali kwanyi ushi gungulu mi isu/ mo ki aha/ mina thoson shum kun 'kunya'kuny 'peni uni mo gom cim mo a'di jin enkina a'di kagahara mo. <sup>10</sup> Dhali /e mini kalki a'di ki cim mo mmoshwa mo. Wakan ki a'di mididi 'bor/ e mii mo ntwa/ a/ ki a'di diki wu mo. <sup>11</sup> Hila Yakuub oki'da Ripka jin ta kum gwo mo ki: Hili mo mo ma, akam pem ka Iisu a'di ta wathi/ jin 'kan ma muri is mo, dhali aha/ 'tikila/ bungwar ki 'tikil mo. <sup>12</sup> Wariba/ ababa mididi tayaa/ is is ki me'd mo, dhali aha/ mina e waki aha/ miina a'di ka mak mo dhali aha/ mina kal monyjee apo/ is pem mo, yisa mom'bor mii mo. <sup>13</sup> Kum ki o a'di gwo mo ki: Monyjee pini mididi di apo/ aha/ mo ya/m pem mo, hili hayi gwom pem e mo dhali yayi mo dhali kwanyi uni gom aha/ mo. <sup>14</sup> Gom gwo gi wakan mo tani a'di yaki'd mo dhali buthi uni mo dhali 'doyu/ uni ki kum mo, dhali kum ki thoson shum kun 'kunya'kuny mo, me'd jin enkina com kagahara mo be. <sup>15</sup> Dhala Ripka ki bu'th burrinyem 'borga/ ma Iisu jin ta ya/ ma yim jin ca'd mo uni kun 'koni gu'b nyakka yim mo a'di ki hi'thki a'di ka Yakuub mo a'di jin ta ya/m piti jin gwa'da'd mo. <sup>16</sup> Dhala yim ki hi'thki a'di ayi'c mi e 'bame'd piti mo dhali e 'bam piti jin 'tikila/ 'tikil mo. <sup>17</sup> Dhali ayim ki ci shum jin 'kunya'kuny mo dhali

maan'kuthu'd mo a'di jin thosonkin ma yim mo e me'd gi ya/m piti ka Yakuub mo.

<sup>18</sup> Wakan a'di yaki'd bway gu'b gi com mo, dhali o a'di gwo mo ki: Ababam pema, dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. Ki /e aja a'dun mo? ya/ m pem. <sup>19</sup> Yakuub oki com gwo mo ki: Aha/ tana Iisu jin ta'da bwanyaram pini mo. Aha/ miikina me'd jin kankina /e aha/ gwo mo dhali shwane/ ca'bi /e ki mis mo dhali 'kayi shum tombwaashom pem mo ki/e mini 'bor aha/ mii mo. <sup>20</sup> Hila Is/hak oki ya/m piti gwo mo ki: Mii wakata ganne/ gamkina /e a'di ki jahanne/ kan mo? ya/ m pem. A'di ki thok gwo mo ki: Haali/ Tapa Arumgimis pini a'di ciki aha/ a'di ki 'ta'b kan mo be. <sup>21</sup> Yan'ko'd Is/hak ki owa Yakuub gwo mo ki: Shoru/ is ki 'dishe/ mo ki aha/ mina ta /e is is ki me'd mo ya/m pem mo ki aha/ mina mish /e mo wakki/ /e tana Iisu ka jin gana/ jin ta ya/ m pem mo, walla aja a'dan mo? <sup>22</sup> Wakan aYakuub a'di yaki'd mo mmo'disha Is/hak is mo a'di jin ta com mo, a'di taki a'di is is ki me'd mo dhali o gwo mo ki: 'Twa/ a'di ita jin ma Yakuub mo, hili me'd uni ita me'd ma Iisu mo be. <sup>23</sup> Dhali a'di diki nyith a'di mo haali/ me'd piti 'kan ma mur nycine/ mo me'd ji ma kam piti ka Iisu mo, dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki 'bor a'di mii mo be. <sup>24</sup> A'di ki o gwo mo ki: A/ e ta ya/ m pem ka jin gana/ mo jin ta'da Iisu mo? A'di ki thok gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo be. <sup>25</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Kali a'di ki aha/ mo ki aha/ mina 'ka shum tombwaasho gi ya/ m pem mo dhali 'bor/ e mii mo. Wakan a'di kalki a'di a'di mo dhali a'di 'kaki a'di mo dhali a'di kalki a'di yimana mura'th jin ka/ u ki nahjah mo dhali a'di piki a'di mo be. <sup>26</sup> Dhali yan'ko'd com ka Is/ hak ki o a'di gwo mo ki: Shoru/ is ki 'dishe/ mo dhali piyaa/ 'twa/ mo ya/ m pem mo. <sup>27</sup> Wakan a'di pu'dki'd ki 'dishe/ mo dhali pi a'di 'twa/ mo dhali a'di jikki'da shim burrinyem piti mo dhali 'bor a'di mii mo dhali o gwo mo ki:

Hili yisawa/, ashim gi ya/m pem mo ma isi me'da shim gi wathi/ jin yayi'd 'pena piye/ mo, a'di jin 'borkina Tapa mii be.

<sup>28</sup> Dhala Arumgimis ci jape/ gi momis mo, dhali aris tom 'boron gi mony'cesh mo, dhali pos mo dhala mura'th ki nyanye/ mo.

<sup>29</sup> Dhalka ris 'kwani 'baar mo mii /e to ime'd mo,

dhali aris kal gi mony'cesh mina 'ko ka bamambor mmoluj /e mo.

Tayi tapa apo/ ikam pini mo

dhali dhalki iya/ in gi kwan mini 'ko ka bamambor mmoluj /e mo.

Monyjee mididi di apo/ aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun jeeki /e mo,

dhali mom'bor mii mididi di apo/ aris 'kwani 'baar mo kun 'borki /e mii mo.

<sup>30</sup> Dhali ka Is/ hak daḳa/ 'baarki mii i'dishesan mmo'boru Yakuub mii mo, ka Yakuub 'tilki is mo mmoya ka piḳe/ mo 'peni bwambor ma Is/hak mo jin ta com mo tani Iisu jin ta'da kam mo tani a'di pu'dki'd mo 'peni mompam mo be. <sup>31</sup> A'di si'da/ thosonki shum jin 'kunya'kunyo mo dhali ḳali a'di e com mo. Dhali a'di ki o com gwo mo ki: Dhalka baba cu mis mo dhali 'ka shum tombwaasho gi ya/ m piti mo ki / e mini 'bor aha/ mii mo. <sup>32</sup> Ababam piti ka Is/ hak oki a'di gwo mo ki: Ki / e aja a'dun mo? A'di thoḳki gwo mo ki: Aha/ tana ya/ m pini, jin ta'da bwanyara/ jin ta'da Iisu mo be. <sup>33</sup> Yan'ko'd a/Is/hak a'di dekina is ki bir bir ki 'bi'th mo, dhali o gwo mo ki: Kaja sa/ yaki'd mo mmopar mo dhali 'koshi tombwaasho mo dhali ḳali aha/ shum mo, dhali aha/ 'kakina a'di 'baar mo ntwa/a/ ki / e diki pu'du/ mo dhali aha/ 'borkina a'di mii mo? Nye a'di minu mii 'bor mii mo. <sup>34</sup> Ka Iisu cikki gwo 'peni com mo tani a'di 'therki dhan ko ki 'bi'th mo dhali ko ki jabu'th ki ku'bu/ ku'bu/ mo, dhali o com gwo mo ki: 'Bori aha/ mii mo ma, isi aha/ gara/ si'dayi, ayy ababam pem mo. <sup>35</sup> Hili a'di oki gwo mo ki: Akam pini a'di pu'dki'd ka maḳ mo, dhali a'di bu'thki mom'bor miim pini mo. <sup>36</sup> Iisu oki gwo mo ki: A'di 'konuki yuḳ gway ka Yakuub ka jin gana/ 'taa? Haali/ a'di thamki aha/ thum me'di su/ mo. A'di bu'thki mo ma bwanyaram pem jin taka/ mo, dhali hili mo mo ma, shwane/ a'di bu'thki mom'bor miim pem 'peni aha/ mo. Yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: A/mom'bor miinj kamu/ bunya/ dina/ e ki 'tash 'twa/ mo gom aha/ mowa? <sup>37</sup> Is/hak ki thoḳa Iisu gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ karkina a'di mmota tapam pini mo, dhali aris ikam piti aha/ cikina uni ki a'di mmota cinḳina/ mo mmomii a'di i me'd mo dhali pos dhala mura'th kun sinu mo aha/ cikina uni ki a'di mo mmocil mo. Kata beseene/ imiga/ mii gom / e ya/ m pem mo? <sup>38</sup> Iisu ki o com gwo mo ki: A/e taki jasi mom'bor mii 'denj gana/ kan niina? ababam pem mo. 'Bori aha/ mii mo ma, isi aha/ gara/ si'dayi, ayy ababam pem mo. Dhala Iisu ceki 'twam piti mo dhali ko mo be. <sup>39</sup> Dhali yan'ko'd Is/ hak jin ta'da babam piti thoḳki a'di gwo mo ki:

Hili mo mo ma, / e mini si'd mo 'peni mony'cesh jin minu si to mo haali/ a'di ita mom pini jin mina / e ḳa'bi cine/ mo,

dhali / e si'da/ mini si'd mo 'peni jape/ gi memom e mo jin ḳa'dama/ ḳa'dam mo.

<sup>40</sup> Shemen gandala turgam pini mo tani a'di imina / e ndi ki e mo be.

Dhali / e mini miya kan to mo, hili ki / e mini kwa/ is pini bwa mo tani / e kwa/ ki dhanḳa'b tom'bam piti bwa mo 'peni 'bam pini mo be.

<sup>41</sup> Shwane/ Iisu shi/ ki'da Yakuubi e mo gom mom'bor mii jin 'borkina com a'di mii mo, dhala Iisu oki gwo e is piti mo ki: Atee jin minu kowa ko goma babam pem a'di 'dishkina 'twa/ mo. Aha/ mina 'kosha kam pem ka Yakuub jwa mo ḳ'ko'd mo. <sup>42</sup> Hili gwo gi Iisu a'di ṭorkunuwa Ripka mo a'di jin ta'da bwanyara/ ma yim mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim hashki gwo mo mmoyuḳa Yakuub jin ta ari ya/ ma yim jin gwa'da'd mo, dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, akam pini ka Iisu a'di malaski is piti mo dhali thoson is mo mmo'kosh / e jwa mo. <sup>43</sup> Dhali 'peni shwanesan mo, ya/ m pem hayi gwo gi 'twam pem e mo, dhali cuyi mis dhali gusi pa mo a Laabaan mo a'di jin ta'da kam pem mo e Pan Haraan mo. <sup>44</sup> Dhali ḳa'bi / e mun mo nyakki a'di ki ari mo mo ntaga nyor ma kan yan jin 'batha'ba'th mina she/ i'thup mo. <sup>45</sup> Ntaga nyor ma kan yan mina she/ i'thup mo dhali a'di midithis to gwan e mo kun miikina / e mo. Yan'ko'd aha/ mina hash gwo mo dhali susi / e ka nyanḳ'ko'd 'peni mun mo. Goma tinta imiga/ this um isu/ e mo mmontal' de/ ka cim 'de/ kan mo.

<sup>46</sup> Yan'ko'd aRipka ki owa Is/ hak gwo mo ki: Aha/ 'baka/ mondiki/em pem e mo haali/ aris up gi 'Kwani gi Pan Hiththa mo. Wakka Yakuub midithis mash jan 'de/ 'peni up gi Pan Hiththa me'd uni up gwansan kun 'kon e bampa/ yansan mo, dhali shim miim 'boro'da ta midithis di gom mondiki/em pem mo?

## 28

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd Is/hak yuḳki'da Yakuub mo dhali 'bor a'di mii mo dhali ḳan a'di gwo mo ki: / E mini dhalku/ ki mii masha 'boma kamu/ 'de/ 'peni 'Kwani gi Pan Kanaan mo. <sup>2</sup> Cuyi mis mo dhali yayi mo e Pam Paddaan/ araam e gu'b ma Baṭu/iil jin ta'da baba gi kwan mo dhali butha 'bom 'peni mun mo jan 'de/ 'peni i'bwa/ ma Laabaan jin ta'da kam gi kwan mo. <sup>3</sup> Arungimis jin Eḳa/ Eḳ mo 'borki / e mii mo dhali kar / e mmोधo'th mo dhali mar / e amar is mo ki / e mini ta dhana buhany 'kwani mo be. <sup>4</sup> Dhalki a'di ci mom'bor mii ma Ibrahiim ki / e mo dhali emen pini si'da/ mo ki / e mini bu'th bampa/ gwan kun takina / e aḳa/ apo/ mo a'di jin cikin ma Arungimis a/Ibrahiim mo. <sup>5</sup> Wakan Is/hak hashki'da Yakuub 'peni a'di mo dhali a'di yaki'd mo e Pam Paddaan/ araam mo eya Laabaan jin ta ya/ ma Baṭu/ iil mo jin ta Wathi/ Araam a'di jin ta'da kam ma Ripka mo a'di jin ta KoYakuub dhala Iisu mo.

<sup>6</sup> Dhala Iisu me'd jin mishkina a'di ka Is/ hak 'borki'da Yakuub mii mo dhali karki a'di 'pen mo e Pam Paddaan/ araam mo mmobutha 'bom 'peni mun mo tani dhali ki



a'di 'borki a'di mii mo dhali kan a'di gwo mo ki: /E mini dhalku/ ki mash jan 'de/ 'peni up 'Kwani Kanaan mo, <sup>7</sup> dhali ka Yakuub haki gwo gi com e mo dhali kum mo dhali ya mo e Pam Paddaan/araam mo. <sup>8</sup> Wakan lisu parki mo e mo ki up gi 'Kwani gi Pan Kanaan 'koki 'bora Is/hak bwa mo a'di jin ta com mo. <sup>9</sup> Iisu a'di yaki'd mo eya Isma/iil mo dhali butha 'bom mo mmomar upa tiya kun takina a'di is mo a'di jin ta'da Mahlah jin ta 'bwa/ ma Isma/iil mo jin ta ya/ ma Ibrahiim mo a'di jin ta 'bwaham ma Nabayuut mo be.

<sup>10</sup> Yakuub dhalki Pam Birsaba 'pen mo dhali yaki'd mo 'kupki bway Pan Haraan mo. <sup>11</sup> Dhali a'di pu'dki'd mo e monkamu/ mo dhali a'di ca'bki'd e mun mon'thiny mo haala tente/ yulki'd mo. A'di ki bu'th wosha kamu/ mo e mo yan mo mmokar 'kup piti mo dhali a'di ki ishi mo yan mo be. <sup>12</sup> Dhali a'di shu'bki jan mo ki to di'd jin karkunu mo 'peni mony'cesh mo jin senu sho'k mo dhali 'kupan piti jithirki momis mo dhali hili mo mo ma, iman'doyu gwo ma Arungimis seki momisi a'di mo dhali thulkin ki a'di mo. <sup>13</sup> Dhali hili mo mo ma, Tapa doshki'di 'kupi a'di mo dhali o gwo mo ki: Aha/ tana Tapa Arungimis ma Ibrahiim jin ta'da babam pini mo dhali Arungimis ma Is/hak mo. Mony'cesh yan jin isha /e apo/ mo tani aha/ mina ci a'di ki /e mo dhali emen pini mo be. <sup>14</sup> Dhali emen pini uni mina e waki bu'da 'cesh mo dhali /e mini hakas mo ka bor mo ntaga bora lungu'b mo dhali 'kupki mom'pesho'k mo dhali 'kupka 'bana bim poros mo dhali 'kupka 'bana biny cam mo, dhali ki/e mo dhali emen pini mo tani arisa wak gi 'kwaniny'cesh mini 'bor is buni mii mo be. <sup>15</sup> Hili mo mo ma, aha/ mina di nyakki/e mo dhali kar/e mo eya ris mo gunn kun mina/e iya mo dhali susi/e ka nyan'ko'd e bampa/ yansan mo. Haali/ aha/ yisa mina dhal /e 'pen yisa ntagi aha/ mina thim gwom pem jin okika/ /e mo be. <sup>16</sup> Yan'ko'd aYakuub merki e mo 'peni mo/ish em piti mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ Tapa a'di idiki'd e mo yan mo dhali aha/ molkina a'di mo be. <sup>17</sup> Dhali a'di ko/ki is mo dhali o gwo mo ki: Mo yan ta mo jin kogu mo. Mo yan a'di ita isi gu'b ma Arungimis gana/ mo 'tese/be dhali yansan a'di ita 'twanjala gonj gi bway momis mo be.

<sup>18</sup> Wakan aYakuub cuki mis mo mon'thamo/ ka 'tum mo dhali bu'th wosh jin isha a'di 'ba/ mo dhali thum a'di ki mis mo mmota tinjilinj mo dhali wol a'di ayini 'kup mo. <sup>19</sup> A'di yukki mo caan gway mo ka Beet/iil mo, hili gway gi 'penkuman bampa/ yan mo tani a'di yuku itwa/a/ ka Luus mo be. <sup>20</sup> Yan'ko'd aYakuub thulki gwo me'da apo/ mo mmo/o ki: Wakki/ Arungimis midi di e aha/ mo dhali kar aha/ e bway pem yan jin yaka/ iya mo dhali ciyaa/ tonte/

mmoshwa mo dhali burrinye/ mmohithi is mo, <sup>21</sup> wakan ki aha/ mina doku/ bway pa e gu'b ma babam pem ki monku'th is mo tani yan'ko'd Tapa a'di imidi ta Arungimis pem mo be. <sup>22</sup> Dhali wosh yan jin thumkika/ ki mis me'da tinjilinj mo tani a'di imidi ta gu'b ma Arungimis mo dhali aris to 'baar mo kun mina /e ci aha/ mo tani aha/ mina bu'th jan 'de/ mo 'pena 'kume'd mo gom /e mo be.

## 29

<sup>1</sup> Dhala Yakuub yaki'd mo e bway piti mo ntagi a'di pu'dki'd mo e 'kwani gi bampa/ gi mom'pesho'k mo be. <sup>2</sup> Ki a'di hilki mo mo tani a'di parki jis yi'de/ e mo e bwam bunto mo dhali hili mo mo ma, adhana ma'diny ka'bal ikwara kun ishkini shemen piti mo haali/ 'peni jis yi'de/ caan mo tani ama'diny ka'bal wolkunu yi'de/ mo. Dhali wosh gi 'twanjal jis yi'de/ yan mo tani a'di caaca mo be. <sup>3</sup> Dhali ka ma'diny ka'bal tulkunu isi montal 'de/ imattan mo tani imanhil ka'bal ki'danjkal wosh 'peni 'twanjal jis yi'de/ mo dhali wolki ka'bal yi'de/ mo dhali karki wosh ka nyan'ko'd mo e mom piti mo e 'twanjal jis yi'de/ mo.

<sup>4</sup> Yakuub ki o uni gwo mo ki: Ikam pema um iyyin 'peni mana mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: 'Peni Pan Haraan mo be. <sup>5</sup> A'di ki o uni gwo mo ki: A/um mishina Laabaan jin ta ya/ ma Nahur mowa? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Aman mishkina a'di mo be. <sup>6</sup> A'di ki o uni gwo mo ki: A/dhali a'di 'bora is mo 'te/ tana? Uni thokki a'di gwo mo ki: A'di 'bora is mo, dhali hili mo mo ma, aRahiil jin ta 'bwa/ pu'dki'd mo nyakki ka'bal mo be. <sup>7</sup> A'di ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, atente/ caaca kagahara mo, a'di diki ta atente/ jin minu tul to/e isi montal 'de/ mo, woli ka'bal yi'de/ mo ma dhali iiku/ mo mmoçi uni ashon dhii/i'd mo. <sup>8</sup> Hili uni thokki a'di gwo mo ki: Aman mola mii ntaga ma'diny ka'bal minu tul isi 'baar mo imontal 'de/ mo dhali wosh si'da/ minu 'danjalu/ mo 'peni 'twanjal jis yi'de/ mo dhali yan'ko'd aman ki wol ka'bal yi'de/ mo be.

<sup>9</sup> Ki a'di mal ma tor mmoçor ki uni mo tani Rahiil pu'dki'd mo nyakki ka'bal gi com haala yim a'di ita'da manhil uni mo be. <sup>10</sup> Dhali ka Yakuub parki'da Rahiil e mo a'di jin ta 'bwa/ ma Laabaan jin ta'da kam gi kum mo dhali ka'bal ma Laabaan jin ta'da kam gi kum mo tani Yakuub seki mis mo dhali 'danjal wosh mo 'peni 'twanjal jis yi'de/ mo dhali wolka ma'diny ka'bal ma Laabaan yi'de/ mo a'di jin ta'da kam gi kum mo be. <sup>11</sup> Dhali yan'ko'd a'di piki'da Rahiil 'twa/ mo dhali 'ther dhan ko kagahara mo be. <sup>12</sup> Dhala Yakuub tor'ki'da Rahiil gwo mo ki a'di ta'da bas gi com mo dhali a'di si'da/ ta ya/ ma Ripka mo, dhali ayim guski'd mo dhali tor com gwo mo be.

<sup>13</sup> Ka Laabaan ciki gwom 'borga/ goma Yakuub jin ta ya/ gi 'bwaham mo tani a'di guski'd mo mmogam a'di 'kup mo dhali kar a'di mmota isa kony mo dhali pi a'di 'twa/ mo dhali susi a'di bway gu'b piti mo. AYakuub torki'da Laabaan aris to gwansani 'baar mo be. <sup>14</sup> Dhali aLaabaan ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ /e tana simam pem mo dhali bungwar is pem mo. Dhali a'di ca'bki'd nyakki a'di ka appe i'de/ mo.

<sup>15</sup> Dhali yan'ko'da Laabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Haali/ /e tana bas pem mo tani a'di 'boro'da jin mina /e imii aha/ atu'c ki me'd mowa? Toraa/ gwo mo gom tom pini jin mina /e gam ki ji gi mina /e ta mo tani mido ta atinta mo? <sup>16</sup> Dhala Laabaan a'di ita gi i'bwa/i su/ mo: gway gi 'bwa/jin ca'd mo tani a'di iyuku ka Le/ah mo dhali gway gi 'bwa/ jin gwa'da'd mo tani a'di iyuku ka Rahiil mo be. <sup>17</sup> E ma Le/ah mol mo hil ki 'bore/ mo haali/ em piti 'cwara'cwar mo, hila Rahiil a'di ta jaron' gana/ mo dhali enu kagahara mo be. <sup>18</sup> Yakuub enki'da Rahiil mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina mii /e atu'c ki yili pesu/ mo gom 'bwa/ m pini jin ta'da Rahiil jin gwa'da'd mo be. <sup>19</sup> Laabaan ki o gwo mo ki: A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom aha/ mo mmociki /e a'di mo, ma mo diki ci a'di 'kwanin tiya mo, ca'bi /e nya'ki aha/ mo. <sup>20</sup> Wakana Yakuub miiki'da tu'c ki yili pesu/ goma Rahiil mo dhali uni wana mo i e ka cim mido diki ta rash rash gom mo/en jin enkina a'di ayim mo be.

<sup>21</sup> Yan'ko'da Yakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Ciya/ a'bom pem mo ki aha/ mina ya ayim mo haali/ mom pem 'baarki'd mo be. <sup>22</sup> Wakan aLaabaan tulki'da aris 'kwani gi mo caan isi montal 'de/ mo dhali shwa to jin yukuwa yu'k ka tul 'kup mo. <sup>23</sup> Hili mom'pimpili/ mo tani a'di ki bu'th 'bwa/ ka Le/ah dhali suski a'di aYakuub mo dhali a'di yaki'da yim mo be. <sup>24</sup> (Laabaan ciki nyarany cin'kinam piti jin ta'da Silpah e 'bwa/m piti ka Le/ah mo mmota cin'kina/ nyara/ ma yim mo.) <sup>25</sup> Dhali e mon'thamo/ mo tani hili mo mo ma, aLe/ah ayim ta a'di jin cikunu a'di mo dhala Yakuub ki owa Laabaan gwo mo ki: Dika/ ki miiki /e atu'c goma Rahiil mo 'taa? Atinta he'kkina /e aha/ e wakan mo. <sup>26</sup> Laabaan ki thok' a'di gwo mo ki: A'di yisa miinu wakana e bampam bam mo mmoci jin gwa'da'd ntwa/a/ mmodhal a'di ma bwanyara/ i'ko'd mo. <sup>27</sup> Thimi adhas nya'ki jan 'de/ yan mo dhali aman mina ci /e jan kamu/ si'da/ mo e mii jin mina /e dok/ e dok sho'k mmomii aha/ to ki yili pesu' kamu/ mo be. <sup>28</sup> Yakuub miiki'd kan mo dhali a'di 'baarki'da dhas 'de/ mo. Yan'ko'da Laabaan ciki a'di 'bwa/ ka Rahiil mo mmota ash mo be. <sup>29</sup> (Laabaan ciki cin'kina/ nyaram piti ka Bilhah ki 'bwa/ ka Rahiil mo mmota

cin'kina/ nyara/ ma yim mo.) <sup>30</sup> Wakan aYakuub yaki'd mo eya Rahiil mo si'da/ dhali a'di enki'da Rahiil mmobola Le/ah e mo, dhali a'di miiki'da Laabaan atu'c mo gom yili pesu' kamu/ mo be.

<sup>31</sup> Ki Tapa parki mo e ka Le/ah shi/kunu i e mo tani a'di ka'dki'da yim bwama dho'th piti 'twa/ mo, hila Rahiil a'di ta'da burum mo be. <sup>32</sup> Dhali aLe/ah a'di bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhala yim ki yu'k a'di gway ka Ra/ubiin mo haala yim oki gwo mo ki: Haali/ Tapa hilki'd apo/ to kun wo'cki aha/ is she/ mo, shwane/ akathim pem mido en aha/ ka jin gana/ mo be. <sup>33</sup> Ayim a'di bwaaki'd dok/ e mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Haali/ Tapa a'di iciki gwo mo ki aha/ shi/ kunu i e mo, a'di si'da/ icikina a'di aha/ ya/ m pem yan mo dhala yim yu'ki a'di gway ka Shim/uun mo. <sup>34</sup> Dok/ e ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Shwanesam mo akathim pem mido gam is piti me'd ki aha/ mo haali/ aha/ dho'thkina a'di ucingwa'thi kwara mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyuk'kunu a'di gway ka Lawi mo. <sup>35</sup> Dhali ayim bwaaki'd dok/ e mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Aha/ mina man' Tapa mo ganne/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyuk'kunu a'di gway piti ka Yahuuda mo, dhali yan'ko'da yim dak'ki'da dho'th mo be.

### 30

<sup>1</sup> Ka Rahiil parki e mo ka yim diki dho'thka Yakuub uci mo tani ayim taki dhapan apo/ 'bwaham mo dhali ayim owa Yakuub gwo mo ki: Ciya/ uci mo ma walla aha/ mina wu mo 'te/ ba/. <sup>2</sup> Anyor ma Yakuub a'di 'thakunu apowa Rahiil ki 'bi'th mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Aha/ dina e embul ma Arungimis mo a'di jin 'tashki bwama dho'th pini 'twa/ mo mmoka' mamana dho'th mowa? <sup>3</sup> Yan'ko'da yim ki o gwo mo ki: Bilhah jin ta nyarany cin'kinam pem di'd imahan mo. /E mini ya ayim mo ka yim mido ta gi uci e 'kupa'dupun pem mo dhali aha/ mina ta gi uci ka yim si'da/ moyi. <sup>4</sup> Wakan ayim ciki a'di aBilhah jin ta nyara/ cin'kinam piti mo mmota ash mo dhali aYakuub a'di yaki'da yim mo. <sup>5</sup> Dhala Bilhah a'di bwaaki'd mo dhali dho'thka Yakuub ya/ mo. <sup>6</sup> Dhali yan'ko'd Rahiil ki o gwo mo ki: Arungimis dwallki aha/ gwo mo dhali a'di si'da/ ciki aha/ 'twa/ mo dhali ciki aha/ ya/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki yu'k a'di gway mo ka Daan mo. <sup>7</sup> Nyara/ cin'kina/ ma Rahiil a'di bwaaki'd dok/ e mo dhali dho'thka Yakuub ya/ jin 'kon ma po/ isu/ mo. <sup>8</sup> Dhali yan'ko'd Rahiil oki gwo mo ki: Ki mon'thir jin ca'bki dem dem mo tani a'di i'thirkika/ 'bwah pem mo dhali pi gwo jipi/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani ayim ki yu'k a'di gway mo ka Naptaali mo.

<sup>9</sup> Ka Le/ah parki mo e mo ki a'di dakki'da dho'th mo tani ayim ki bu'th cɪŋkina/nyaram piti jin ta'da Silpah mo mmoçiki a'di ka Yakuub mo mmota ash mo be. <sup>10</sup> Yan'ko'd cɪŋkina/nyara/ ma Le/ ah a'di dho'thki'da Yakuub ya/ mo be. <sup>11</sup> Dhala Le/ah ki o gwo mo ki: Mo i e ki 'bor mo, wakan ayim ki yuk a'di gway mo ka Jaad mo. <sup>12</sup> Cɪŋkina/nyara/ ma Le/ah a'di jin ta'da Silpah mo dho'thki'da Yakuub ya/ jin 'kon ma po/i su/ mo. <sup>13</sup> Dhala Le/ah ki o gwo mo ki: Aha/ be i'bora bwa mo, haali/ aris upi 'baar mo mini yuk aha/ gway ki ji gi 'bora bwa mo, wakan ayim yukki a'di gway mo ka Ashiir mo.

<sup>14</sup> Ka tee jin 'cithkunu pos bunyancan mo tani aRa/ubiin a'di yakid'd mo dhali gam mamana kamu/ e bunto mo (a'di jin yuku ki 'twa/ ma Arab ka luppaaah mo). Dhali a'di ki kalki uni kum ka Le/ah mo. Dhali yan'ko'da Rahiil o gwo mo ki: Ciyaa/ mo ma, aha/ 'thona / e maman cwa ma luppaaah jin kalkina ya/ m pini mo. <sup>15</sup> Hila yim ki thoKa yim gwo mo ki: A/ a'di ta ari mii jin gwa'dagwa'd mo mmobutha kañhim pem mo 'peni aha/ mo 'taa? Dhali / e ki dok/ e o gwo mo ki / e mini kal maman cwa ma luppaaah jin kalkina ya/ m pem 'te/ si'dawa? Rahiil ki thoKa yim gwo mo ki: Ba a'di be midi ya ishi / e mon'thiny shwane/ mo gom maman cwa ma luppaaah jin kalina ya/ m pini mo 'te/ be. <sup>16</sup> Ka Yakuub pu'dki'd mo 'peni bunto mom'pimpili/ mo tani aLe/ah yakid'd ka pije/ mo mmogam a'di 'kup mo, dhali o a'di gwo mo ki: /E mini mii yayu/ aha/ shwane/ mo haali/ aha/ yolkina/ e mo ki maman cwa ma luppaaah jin ta jim ma ya/ m pem mo. Wakan a'di ishki'd nyakka yim mon'thiny caan mo. <sup>17</sup> Dhali Arungimis cikki gwo ma Le/ ah mo dhala yim bwaaki'd mo dhali dho'thka Yakuub ya/ jin 'kon ma po/ imudhe'd mo be. <sup>18</sup> Le/ah ki o gwo mo ki: Arungimis çiki aha/ tom pem jin karka/ ka bara tu'c mo haali/ aha/ çikina cɪŋkina/ nyaram pem ka kañhim pem mo. Wakana yim ki yuk a'di gway ka Yassaakar mo. <sup>19</sup> Dhali aLe/ah a'di bwaaki'd mo dok/ e dhala yim dho'thki'da Yakuub ya/ jin 'kon ma po/i pe'de/ mo be. <sup>20</sup> Dhali yan'ko'da Le/ ah ki o gwo mo ki: Arungimis a'di tashaa/ ki tom 'boro'd jin kamu/ akam mo. Shwane/ akathim pem midi tak aha/ mo haali/ aha/ dho'thki'da yim gwo mo dhali 'kon ma po/ ipe'de/ mo. Wakan ayim ki yuk a'di gway mo ka Sabuluun mo be. <sup>21</sup> Yan'ko'da yim dho'thki 'bwa/ mo dhali yuka yim gway mo ka Diinah mo. <sup>22</sup> Dhali yan'ko'da Arungimis si'da/ kaki'da Rahiil e mo dhali Arungimis cikki'da yim gwo mo dhali ka'dka yim bwa ma dho'th piti 'twa/. <sup>23</sup> Ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali o gwo mo ki: Arungimis kalki mowaç pem sho'k ka pije/ mo. <sup>24</sup> Dhala yim ki yuk

a'di gway ka Yuusup mo mmo/ o gwo mo ki: Dhalka Arungimis maraa/ ya/ a kamu/ is mo.

<sup>25</sup> Ka Rahiil dho'thki'da Yuusup mo tani aYakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Karki aha/ 'pen mo ki aha/ mina ya mo e gu'b pem mo dhali e bampam pem mo. <sup>26</sup> Ciyaa/ up pem mo dhali ucim pem mo uni kun miikika/ /e atu'c mo dhali dhalkaa/ bway ayana mo haali/ / e mishkina tu'c kun miikika/ / e mo be. <sup>27</sup> Hila Laabaan o a'di gwo mo ki: Waçki/ / e mini dhala/ bway mmo/ o gwo gi wakan mo si'da/ tani aha/ da/ arkina gwo mo ki to jin mishi ki jama mii mo tani Tapa a'di 'borki aha/ mii gom / e mo be. <sup>28</sup> Yeri to gway mo, uni kun gamu ki ji gi miinu to mo dhali aha/ mina çiki / e uni mo be. <sup>29</sup> AYakuub ki o a'di gwo mo ki: / E ki is pini mishi to kun miikika/ / e atu'c mo dhali aris to/ em pini 'ko / e ki 'kom pa mo gom mo jin hilka/ uni ki 'bore/ mo be. <sup>30</sup> Haali/ / e tan jasi ushi'ceenne/ kagush mo ntwa/ a/ ki aha/ dina ki pu'du/ mo dhali shwane/ uni markunu is ka enthus mo dhali Tapa 'borki / e mii eya ris mo gunn kun tu'kka/ mo. Hili dhali aha/ kakasja si'da/ miga/ mii thoson to gom ku gi gu'b pem mo? <sup>31</sup> A'di ki o gwo mo ki: Atinta a'di imiga/ ç / e mo? AYakuub o gwo mo ki: / E mini ç / e aha/ toj kamu/ yisa. Waçki/ / e mini mii to yan gom aha/ mo aha/ mina dok/ e ç / e ama' dinya ka'bal pini ashon dhii/i'd mo dhali ta amandhu uni mo. <sup>32</sup> Dhalki aha/ yana e bwaman ma arisa ma' dinya ka'bal pini ki tur mo shwane/ mmoçwa/ 'peni arisa unycur dhali adhudhunyan ka'bal dhali ka'bal 'thi/ ka ris mo dhali 'peni arisa dhudhunya/ min 'thi/ mo dhali arisa unycur mi mo, dhali uni gi wakan mo tani uni be ita tom pem jin gamka/ ki ji gi miinu to mo be. <sup>33</sup> Dhali gom gwom pem ji wakan mo jin oka/ ki o ma tete/ mo tani / e mini thok gwo gom aha/ yilan kamu/ i'ko'd mo ki / e mini pu'du/ mo, dhali para ris tom pem jin miga/ gam ki ji gi miinu to inyaçki / e mo. Aris uni kun tana unycur dhali gun tana dhudhunya/ mi dhali ka'bal 'thi/ waçki/ gamu mo tani uni minu deç e oki kuki kwalu mo be. <sup>34</sup> Laabaan ki o gwo mo ki: 'Boro'd be, dhalki a'di gi wakan mo me'd jin ona / e mo be. <sup>35</sup> Hili 'peni acim caan mo tani a'di kwa/ ki'da aris gwañhi mi bwa mo uni kun tana 'beres is mo dhala dhudhunya/ mo dhali aris kuman mi kun tana unycur mo dhali kan iya/ gwo mo mmoji uni mo be. <sup>36</sup> Dhali a'di hashki uni mmo/i mo si'dasi'd ka cim kwara mo 'peni bwaman a'di ki is piti mo dhala Yakuub mo. Dhala Yakuub dhuki kun tiya mo uni kun tana ma' dinya ka'bal ma Laabaan mo be.

<sup>37</sup> Dhali yan'ko'da Yakuub kwa/ ki'da biny cwan this jin 'ta' dama' ta' dam mo dhali 'cih uni mo dhali thoson uni mo dhali 'ce cwa

is mo mmotagi kush mo mmoṭor gulu'c cwanj'kush gwan eya tente/ mo. <sup>38</sup> A'di dhuki cwanj'kush gwan jin 'cena a'di is mbwambor ma ma'diny ka'bal mo eya al yi'de/ mo jin wolkunu uni yi'de/ ka kur mo e mo jin pu'dkin ma ma'diny ka'bal mo mmopi yi'de/ mo. Dhali me'd jin merkina uni mo mmo-mash mo tani uni pu'dkin mmopi yi'de/ mo be. <sup>39</sup> Dhali ama'diny ka'bal merkin mo dhali mash mo mbwambor cwa gwan jin 'cena a'di is mo dhali wakan ama'diny dho'thki ushan kun 'beresa is ki 'beres mo dhali tana unyur mo dhali kun tana dhudhunya/ mo. <sup>40</sup> Dhala Yakuub kwa/ki ka'bal bwa mo dhali kar jis/em piti 'kupki ka'bal kun 'beresa is ki 'beres mo dhali dhalki ka'bal 'thi/ e bwamana ma'diny ka'bal ma Laabaan mo dhali a'di ki dhu kum piti kun ura a'di ki she/ mo dhali diki gam uni me'd ka ma'diny kuma Laabaan mo be. <sup>41</sup> E bwaman ka'bal kun 'bitha is ki 'bi'th mo mmodho'th mo tani aYakuub ki gu cwa mo dhali dhu uni eya al yi'de/ mo mbwambori jis/e ma ma'diny ka'bal mo ki uni mini mer mo dhali mash mo e bwaman cwa su/ gwan mo. <sup>42</sup> Hili e ka'bal kun 'ka'da is ki 'ka'd mo tani a'di diki dhu cwa gwan imun mo wakan uni gwan kun ta ka'bal kun 'ka'da is mo tani uni kuma Laabaan mo dhali kun 'bitha is ki 'bi'th gwan mo tani uni ta kuma Yakuub mo be. <sup>43</sup> Ki mii wakan mo tani wathi/ ta pa mo ijasa/? dhali a'di taki'd ka ma'diny ka'bal jin caaca mo dhali up piti si'da/ takin gi up ciŋkina/ ka ris mo kun mii uni to ime'd mo dhali 'kwaniŋ gwaṭh tana ris kun ta ciŋkinam piti mo kun mii a'di to ime'd mo dhali aris kalman mo dhali aris thuluny mo be.

### 31

<sup>1</sup> Dhala Yakuub cikki gwo jin 'kokina iya/ ma Laabaan mmo/o mo ki: aYakuub a'di bu'thki'da ris to 'baar mo kun ta kuma babam bana mo, dhali 'peni kuma babam bana mo tani a'di igamkina a'di mii adu is mmota pa ki pa kagahara mo be. <sup>2</sup> Dhala Yakuub si'da/ mishki mo mo ka Laabaan diki hil a'di i e ki 'bore/ ki hila 'the mo me'd jin twa/a/ mo. <sup>3</sup> Dhali yan'ko'd Tapa ki owa Yakuub gwo mo ki: Doki / e eya 'cesh gi ibabam pini ka nyan'ko'd mo dhali e 'kwani ma bas pini mo dhali aha/ mina di e / e mo. <sup>4</sup> Gom gwo gi wakan mo tani aYakuub hashki gwo eya Rahiil dhala Le/ ah e mombwaasho jin 'kona ma'diny ka'bal piti mo. <sup>5</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ misha ka babam bum diki hil aha/ i e ki 'bore/ ki hila 'the mo me'd jin twa/a/ mo. Hili Arumgimis ma babam pem a'di nyakki di ki aha/ mo. <sup>6</sup> Um mishkin ki aha/ miikina ababam bum aṭu'c ki mom'bi'th pemi 'baar mo. <sup>7</sup> Dhali hili ababam bum a'di di'd

mmohe'k aha/ e mo dhali ak' tom pem e mo jin gamka/ki ji gi miiga/ to mo me'di 'kume'd mo. Hili Arumgimis diki dhal a'di bway mo mmo'kosh aha/ mo. <sup>8</sup> A'di oki gwo mo ki: Wakki/ min dhudhunya/ mini dho'th mo tani uni a'di imini ta kum pini mo kun mina / e igam ki ji gi miina / e to mo, dhali arisa ma'diny uni ka jin gana/ uni idho'thkina dhudhunya/ mi mo. Dhali yan'ko'd dok/ e a'di ki o gwo mo ki: Wakki/ mi kun 'beresa is ki 'beres mini 'ko mo tani uni a'di imini ta kum pini kun mina / e igam mo ki ji gi miina / e to mo, dhali arisa ma'diny uni ka jin gana/ uni idho'thkina 'beres is mi mo. <sup>9</sup> Gom gwo gi wakan mo tani a'di ibu'thkin ma Arumgimis to/ e ma babam bum mo dhali ci uni ki aha/ mo. <sup>10</sup> Dhali yil kun bwan ma ma'diny ka'bal dhali mo mo tani aha/ 'de'kkina em pem 'kupki mo momis mo dhali mish to ki jan mo ka ris gwas mi ji kun pekina jappa/ apo/ ma'diny ka'bal mo tani uni tana dhudhunya/ mo dhali uni 'beresa is ki 'beres mo dhali uni itana diŋdiŋ mo. <sup>11</sup> Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo gi Tapa o aha/ gwo ki jan mo ki: Yakuub, dhali aha/ ki tho'k a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. <sup>12</sup> Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: 'Deki em pini 'kupki mo momis mo dhali pari mo e mo, aris mi kun pena jappa/ apo/ ama'diny ka'bal mo tani uni 'beresa is ki 'beres mo dhali uni tana dhudhunya/ mo dhali uni tana diŋdiŋ mo haali/ aha/ mishkina ris to kun miikin ma Laabaan apo/ e mo. <sup>13</sup> Aha/ tana Arumgimis ma Beet/ iil e mo jin wolkina / e ayini 'kuwosh jin karkina / e ka tin'kilin mo dhali / e ki thul gwo me'da po/ gom aha/ mo. Cuyi mis shwane/ mo 'peni bampa/ yan mo dhali dok/ i / e ka nyan'ko'd e bampam pini jin dhothu / e mo. <sup>14</sup> Yan'ko'da Rahiil dhala Le/ ah tho'ki a'di gwo mo ki: A/ toŋ kamu/ di'd jin 'tuntulkunu bwa ime'd mo walla mala kamu/ dhalkunu aman e gu'b ma babam bam mowa? <sup>15</sup> Aman shwane/ dina a'di ki yuk ki bunyan pan 'kwaniŋ tiya mowa? Haali/ a'di yolki aman mo dhali a'di 'baarki'da guurush jin cikunu a'di gom aman mo. <sup>16</sup> Aris mal kun bu'thkin ma Arumgimis mo 'pena babam bam mo tani uni ta kum bam mo dhali kuki uciŋ bam mo. Hili shwane/ aris gwo gunn kun min ma Arumgimis i o / e mo tani miiyi uni mo ma.

<sup>17</sup> Wakan aYakuub cuki mis mo dhali dhu iya/ dhali i/ ash e kalman mo. <sup>18</sup> Dhali a'di dilki'da ris to/em piti sho'k mo, aris mal piti kun gamkina a'di adu is ki mii jin miikina a'di to mo, to/em piti kun tulkina a'di is mo e Pam Pa'ddaan/ araam mo mmo/ii mo e bampa/ gi Pan Kanaan eya babam piti ka Is/ hak mo be. <sup>19</sup> Dhali ka cim caan mo tani aLaabaan a'di yaki'd mo mmo'ciṭh ka'bal piti amur mo dhala Rahiil a'di kwalki

tompinycon gi gu'b gi com mo. <sup>20</sup> Dhala Yakuub shakalki'd mo ki e ka wu mo i'ko'da Laabaan jin ta wathi/ Araam mo mmodiki tor a'di gwo ki a'di murki'di gus mo be. <sup>21</sup> A'di guski'd mo nya'ki aris to kun tana a'di mo dhali cu mis mo mmo'ci'ih Yi'de'j Kumma/ Elpuraat mo dhali a'di cu'thki jis/ em piti 'kupki bampa/ gi pa'j 'kuwosh e Pany Jil/aad mo.

<sup>22</sup> Dhali yan'ko'd gwo tor'kunuwa Laabaan 'ko'da cim kwara mo ka Yakuub guski'd mo be. <sup>23</sup> A'di bu'thki 'kwani ma bas piti nya'ki a'di mo dhali ur a'di isho'k ka cim pesu/ mo dhali bath a'di isho'k ki ya'th ya'th mo e bampa/ gi Pany Jil/ aad mo be. <sup>24</sup> Hili Arumgimis pu'dki'da Laabaan mo a'di jin ta wathi/ Araam ki jan mo mon'thiny mo dhali o a'di gwo mo ki: 'Cunycuri is pini ki 'bore/ mo ki /e mini diki o gwon tal 'de'j kamu/ ka Yakuub mo walla ki gwom 'boro'd mo walla ki gwo shiyi'd mo.

<sup>25</sup> Dhali aLaabaan gamki'da Yakuub mo. Dhala Yakuub a'di thumki gu'b burrinyem piti e bampa/ gi pa'j 'kuwosh mo dhali aLaabaan nya'ki 'kwani ma bas piti mo tani uni ish'kina yuuka/ mo e pa'j 'kuwosh gi Pany Jil/ aad mo be. <sup>26</sup> Dhali aLaabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Atinta si'da/ imiikina /e mo mmokwal aha/ to mo kan mo dhali bor i'bwa/m pem mo me'd 'kwani kun bu'thkunu ki shemen gandala turga/ e mo wakan gomata mo? <sup>27</sup> Gomata iguskina /e ka kwali is mo dhali kwala aha/ to mo dhali ilu/ diki tor aha/ gwo mo, wakan ki aha/ mina 'taki karki/e 'pen ki bwan 'kunu'd mo dhali ki gway jin yuku mo ka danluuka kun doru ki me'd mo dhali ka dhe'jdhene/ kun 'kon ma shu/i pesu/ mo? <sup>28</sup> Dhali atinta dina /e ki dhalaa/ bway mo mmopi iya/m pem dhali i'bwa/m pem 'twa/ mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ ki 'bore/ ibway mo. Shwane/ /e mii miimpus mo. <sup>29</sup> A'di ta mom'bi'th pem mo mmo'kosh /e jwa mo shwanetan, hili Arumgimis ma babam pini a'di tor'ki aha/ gwo ki jan ka en'thiny mo mmo/o gwo mo ki: 'Cunycuri is pini ki 'bore/ mo ki /e mini diki o gwon tal 'de'j kamu/ ka Yakuub mo walla ki gwom 'boro'd mo walla ki gwo shiyi'd mo. <sup>30</sup> Shwane/ /e yakin mo haali/ /e 'kosha dhan tem pa kagahara gom gu'b gi cim mo, hili atinta si'da/ ikwalkina /e tompinycon pem mo? <sup>31</sup> AYakuub tho'ki'da Laabaan gwo mo ki: Haali/ aha/ ko/ kina is mo haali/ aha/ kulumkina gwo ibwa mo oki /e mini bu'th i'bwa/ yin ki 'bi'th 'peni aha/ mo be. <sup>32</sup> E a'din 'de/ yin jin mina /e gam tompinycon pini nycine/ mo tani mididi diki di ki e mo. E bur'kus 'kwani ma bas bana mo tani tori to e ki me'd mo uni kun ta kum pini kun bu'thka/ mo dhali kali uni mo. Dhala Yakuub yisa mishi gwo 'bana kamu/ mo ka Rahiil a'di ikwalki uni mo.

<sup>33</sup> Wakan aLaabaan ci'ki gu'b burrinye/ ma Yakuub mo dhali gu'b burrinye/ ma Le/ ah mo dhali gu'b burrinye/ gi up ci'j'kina/ su/ gi i'bwah mo, hili a'di diki gam uni mo. Dhali a'di yaki'd ka pi'je/ mo 'peni gu'b burrinye/ ma Le/ah mo dhali ci'j'jima Rahiil mo be. <sup>34</sup> Dhali aRahiil a'di ka jin gana/ ikwalki tompinycon gi gu'b gi com mo dhali dhu uni apoj kalman e bwam ma ras mo dhali ca'bi uni 'pena po/ mo. Laabaan a'di kulki'da ris gu'b burrinye/ 'baar mo dhali diki gam uni mo be. <sup>35</sup> Dhali ayim ki o com gwo mo ki: Tapam pem mididi mii dhalka nyor ki mii shwa mo haali/ aha/ mola cu ibwambori /e mo haali/ bway gi up mo tani a'di di'da po/ aha/ mo. Wakan a'di napki'da nap ki bur bur mo hili a'di diki gam tompinycon gi gu'b piti mo.

<sup>36</sup> Dhali yan'ko'da Yakuub warki'd ki dhana nyor jin caaca mo dhali waka Laabaan mo. Yakuub oki'da Laabaan gwo mo ki: Tom pem jin thamka/ mane si'da/ ti dhali mane miinthus pem mo? jin urkina /e aha/ isho'k ki 'bar 'bar mo kan? <sup>37</sup> Ba /e napki bwan tom pem mo ki bur bur mo. Aris uni 'baar mo kun gamkina /e mo tani uni ta ku ki gu'b piniya? Dhu uni imahan mo ibwambori 'kwani ma bas pem mo dhali 'kwani ma bas pini mo ki uni mini 'cunycur to mo e bwaman ana su/ mo. <sup>38</sup> Yil 'koni iss 'de/ kun nya'ka/ ca'b ki /e mo. Aris gwasin ka'bal pini dhali kuman ka'bal uni thamka/ hil yisa dhali aha/ si'da/ dinaki 'ka jan tal 'de'j kamu/ mo 'pena ma'diny ka'bal pini mo be. <sup>39</sup> Uni kun dhera to'ngwapi/ is ka gwapi/ mo tani uni 'koka/ kali /e mowa? Aha/ thiskina is 'ko'd e mo gom uni mo dhali e 'peni bwam me'd pem mo tani /e ki 'the'k gwo mo gom uni mo wakki/ uni kwalu montee mo walla mon'thiny mo. <sup>40</sup> Aha/ a'dan be montee jin 'ba'th ma tente/ mmoshilaa/ is mo dhali 'thama 'thupga/ mo mon'thiny mo dhali e ish em pem mo tani a'di guski'd mo 'peni em pem mo be. <sup>41</sup> Yil 'koni issu/ jin nya'ka di ki e e gu'b pini mo, dhali aha/ miikina /eya tu'c ki yili 'kume'd i'ce'dka donjon mo gom i'bwa/m pini su/ gwan mo, dhali yili pe'de/ si'da/ goma ma'diny ka'bal pini mo dhali /e akki tom pem e me'di 'kume'd mo uni kun gamka/ ki ji gi miinu to mo. <sup>42</sup> Wakki/ a'di mididi 'taki diki ta Arumgimis ma babam pem mo a'di jin ta'da Arumgimis ma Ibrahim mo dhali a'di jin ko/kin ma Is/hak mo wakki/ a'din gana/ yan mididi 'taki diki di ka 'ban pem mo tani /e ka jin gana/ mini 'taki hash aha/ mo me'd 'te'j gana/ mo. Arumgimis mishki isa nyor pem jin wo'c aha/ she/ mo dhala tu'c gi me'd pem mo dhali kucur /e ka en'thiny mo.

<sup>43</sup> Dhali yan'ko'da Laabaan tho'ki'da Yakuub gwo mo ki: I'bwa/m gwan mo tani

uni ita i'bwam pem mo dhali uci gwan mo tani uni ita ucin pem mo dhali ama'diny ka'bal gwan mo tani uni itana ma'diny pem mo dhali aris to kun parkina / e mo tani uni ta kum pem mo be. Hili ata a'di imiga/ mii shwane/ mo gom i'bwam pem gwan mo walla gom uci gwansan kun dho'thkina uni mo? <sup>44</sup> Yayoi/ shwane/ mo dhali dhalki ana gama gwo me'd mo / e dhali aha/ mo, dhali dhalki a'di ta gwo jin minu mish tor e bwaman / e dhali aha/ mo. <sup>45</sup> Wakana Yakuub bu'thki wosh mo dhali thum a'di ka tinjiliin mo be. <sup>46</sup> Dhala Yakuub ki tor 'kwani ma bas piti gwo mo mmotuli wosh is mo. Dhali uni bu'thki wosh mo dhali su'k uni ka tul 'kup mo dhali uni shwaki to imattaan e mo ma tul 'kup wosh mo. <sup>47</sup> Dhala Laabaan ki yuk mo caan gway ka YajarSahduutha mo, hila Yakuub yukki a'di gway ka Jal/iid mo. <sup>48</sup> Dhala Laabaan ki o gwo mo ki: Wosh su'k yan mo tani a'di midi tor gwo e bwaman / e dhali aha/ mo 'pena tee yan shwane/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di yukki mo yan gway ka Jal/iid mo be. <sup>49</sup> Dhala tinjiliin yan yukkuu gway ka Mispah mo haali/ a'di oki gwo mo ki: Tapa a'di ihilki'da hil e bwaman / e mo dhali aha/ mo ki ana mina mii pi mo ka rem'kup 'pena kamu/ kamu/ mo. <sup>50</sup> Wakki/ / e mini tham i'bwam/ m pem to mii apo/ mo walla / e wari mini bu'th upa tiya mmopana'd i'bwam/ m pem isa po/ mo tani, ba wathin kamu/ piyi'd mmonyak di ki ana mo mmomii mo, hili, kayi gwo e mo, Arungimis a'di ita'da amantor gwo e bwaman / e dhali aha/ mo be.

<sup>51</sup> Dhali yan'ko'da Laabaan ki owa Yakuub gwo mo ki: Pari wosh su'k gwan e mo dhala tinjiliin piti mo a'di jin thumkika/ mo e bwaman / e mo dhali aha/ mo. <sup>52</sup> Wosh su'k yan a'di ita'da man/ o gwo mo dhali atinjiliin a'di ita'da man/ o gwo mo ki aha/ mina diki pe 'kuwosh su'k yan mo e / e mo, dhali / e si'da/ mini diki pe 'kuwosh su'k yan e aha/ mo gom mo jin 'koshuwa 'kosh mo be. <sup>53</sup> Arungimis ma Ibrahiim dhali Arungimis ma Nahur a'di jin ta'da Arungimis ga babam buni mo dhalki a'di dwell gwo i bwaman ana mo. Wakana Yakuub thulki gwo me'da po/ mo ki monko/ is ma babam piti ka Is/hak mo. <sup>54</sup> Dhala Yakuub a'di ciki to mo mmomiiya basa 'cesh mo e 'kuwosh jin turatur mo dhali yuk 'kwani ma bas piti mo dhali shwa maanjuthu'd mo, dhali ki uni shwaki maanjuthu'd mo tani uni 'kokin e mun mmo'baar mon'thiny yan mo e 'kuwosh jin turatur mo be.

<sup>55</sup> Mon'thamo/ ka 'tum mo aLaabaan a'di cuki mis mo dhali pi idhancom 'twa/ mo dhali i'bwam/ m piti mo dhali 'bor uni mii mo dhali yan'ko'd a'di ki kwa/ is piti bwa 'peni

uni mo dhali dok bway pa ka nyan'ko'd mo be.

## 32

<sup>1</sup> AYakuub a'di iyaki'd mo e bway piti mo dhali iman'doyu gwo gamki a'di 'kup mo. <sup>2</sup> Dhali ka Yakuub mishi uni mo tani a'di oki gwo mo ki: Uni gwansan ita 'kwani ma mee ma Arungimis mo. Wakan a'di yukki mo caan gway mo ka Mahanaayim mo.

<sup>3</sup> Dhala Yakuub hashki'da ris 'kwani ma gum bway piti n'wa/ a/ ki a'di mo eya Iisu jin ta'da kam piti mo e bampa/ ki Pa Si/iir mo jin ta bampa/ Aduum mo. <sup>4</sup> A'di ye'thki uni sho'k ki gwo mo mmo/ o ki: Iiyi tor'ki tapam pem ka Iisu gwo mo ki: Cinjinam pini ka Yakuub oki gwo gi wakan mo ki: Aha/ yakina yanyca/ mo e pa Laabaan mo dhali ca'b ntagi shwane/ mo. <sup>5</sup> Dhali aha/ tana ga risa morbip mo dhali aris thulunyo mo dhali ama'diny ka'bal mo dhali aris cinjinan 'kwaniin gwa'wath mo kun miina tu'c mo dhali aris cinjina/ nyara/ mo kun miina tu'c mo dhali aha/ hashkina gwo mo mmotor tapam pem gwo mo ki aha/ mina gam mii ma 'the 'peni jis/em pini mo.

<sup>6</sup> Dhali aris 'kwani ma gum bway piti uni dokkin ka nyan'ko'da Yakuub mo mmo/ o gwo mo ki: Aman pu'dkina eya kam pini ka Iisu mo dhali a'di di'd mmoyayu/ mo mmogam / e 'kup mo nyakki 'kwaniin gwa'wath kun 'koni iss 'kwanimpa i/iss 'de/ kun nyak iyyu/ ki a'di mo. <sup>7</sup> Dhali yan'ko'da Yakuub ko/ki is kagahara mo dhali a'di butha 'tham mo dhali a'di kwa/ ki 'kwani bwa mo kun 'kokin nyakki a'di mo dhali ama'diny ka'bal mo dhala buhany bip mo dhali aris kalman mo mmo'ko ka ta/ isu/ mo. <sup>8</sup> A'di kulumki gwo ibwa mo wakki/ Iisu midi pu'du/ ka ta/ 'de/ mo dhali 'ce'da/ 'ce'd sho'k mo tani atan kamu/ minu dhalku mo mmoye mo be.

<sup>9</sup> Dhala Yakuub ki o gwo mo ki: Ayy Arungimis ma babam pem ka Ibrahiim mo dhali Arungimis ma babam pem ka Is/hak mo, ayy Tapa / e jin oki aha/ gwo mo ki: Dokki ka nyan'ko'd e bampam pini mo dhali e 'kwani ma bas pini mo dhali aha/ mina mii / e ki 'bore/ mo. <sup>10</sup> Aha/ dina ki ha me'd mo goma ris mo/en jin telu sho'k mo dhali goma ris mii ma isin ganam pini mo uni kun tor'kina / e cinjinam pini mo haali/ ki cwa gi me'd pem 'te/ mo tani a'di i'cithka/ Yi'dej Kumma/ Uurdun mo dhali shwane/ aha/ warkina ki wathi/ jin 'kon ma ta/ i su/ mo be. <sup>11</sup> 'Cuki aha/ mo ma, aha/ 'thona / e mo 'peni me'd ma kam pem mo isi 'peni me'd ma Iisu mo haali/ aha/ ko/kina a'di mo isi ciki/ a'di midi pu'du/ mo dhali 'kosh am 'baar mo jwa mo nyakki ita'da ki uci ilu/ mo. <sup>12</sup> Hili / e oki gwo mo ki: Aha/ mina mii / e ki 'bore/ mo dhali dhu emen pini mmowa e ka

si'b gi bwam ma al yi'de/ mo a'di jin minu mol de/ e mo goma buhany piti mo.

<sup>13</sup> Wakan a'di ishki'd imattaan mon'thiny mo dhali a'di ki bu'th 'peni to kun tana a'di mo to jin cinu ki me'd mo goma kam ka Iisu mo. <sup>14</sup> A'di ciki a'di kuman ka'bali iss 'kwanimpa i'kume'd mo dhali gwasi mi i/iss 'de/ mo dhali kuman ka'bali iss 'kwanimpa i'kume'd mo dhali gwasin ka'bali iss 'de/ mo. <sup>15</sup> Dhali kuman kalman kun umuwa ko i iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo nyakki ushan buni mo dhali bipi issu/ mo dhali amor-bipi 'kume'd mo dhali kuman thulunyi iss 'de/ mo dhali gwanhan thulunyi 'kume'd mo. <sup>16</sup> Aris to gwansan idhukina a'di e me'd ma ris cinjinam piti mo dhali aris uni urkunu ki she/ ki she/ mo dhali a'di oki'da ris cinjinam piti gwo mo ki: Iiku/ ntwa/ a/ ki aha/ mo dhali kari buli bwaman mo mmo/ur to mo dhali uri to mo. <sup>17</sup> A'di ye'thki uni kun iikin ntwa/a/ sho'k ki gwo mo ki: Ka Iisu jin ta'da kam pem midi gam um 'kup mo dhali dot um gwo mo ki um ta gu maja mo tani, dhali um iini ii mana mo? tani, dhali aris to maja gwansan kun iini bwambori um mo isan? tani, <sup>18</sup> dhali yan'ko'd um mini o gwo mo ki: Uni ta ku gi cinjinam pini ka Yakuub mo, uni ta to kun cinu ki me'd kun hashu /e tapam pem ka Iisu mo dhali a'di ki is piti yayi'di 'ko'di aman mo be. <sup>19</sup> A'di mii miin 'de/ yan jin nyakka'd mmoye'th uni kun 'kon ma po/ isu/ sho'k gi gwo mo dhali nyakki uni kun 'kon ma po/ ikwara mo dhali aris uni kun uru mo ki: Um mini mii o jasi gwon 'de/ mo eya Iisu mo ki um mini gam a'di 'kup mo. <sup>20</sup> Dhali um mini o a'di gwo mo ki cinjinam pini ka Yakuub a'di di'd mmoyayu/ ki is piti i'ko'di aman mo, haali/ a'di kulumki gwo ibwa mo ki aha/ mina 'taki wan a'di is ki to jin cinu ki me'd mo kun iini bwambori aha/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina par jis/ em piti e mo: wakki/ a'di wariba/ midi 'taki bu'th aha/ mo. <sup>21</sup> Wakan to kun cinu ki me'd iikin mo mmoshu a'di bway mbwambor mo dhali a'di ki is piti ishki'd mo mon'thiny yin e gu'b burryem piti mo.

<sup>22</sup> Dhali mon'thiny 'de/ yan mo tani a'di cu ki mis mo dhali bu'th i'ashi su/ mo dhali up cinjina/ nyaram piti isu/ mo 'dhali ucim piti 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali a'di 'ci'ha al yi'de/ ma Yabbuug mo. <sup>23</sup> A'di suski uni mo dhali hash uni mo mmo'ci'ih yi'de/ jin guski'd mo dhali nyakka ris to 'baar mo kun tana a'di mo. <sup>24</sup> Dhala Yakuub a'di dhalkunu a'di 'de/ mo dhali a'di 'tirki'd uni ki wathin kamu/ mo ntagi e kali kush mo. <sup>25</sup> Ki wathi/ parki mo e mo ki a'di diki piya Yakuub e ki mii mo tani a'di ki ta a'di bwa-man ma wum piti is ki me'd mo ntagi a'di burushki'd mo dhali awum gi Yakuub a'di irakki'd mo 'peni gacor piti mo me'd jin 'tirki-ina a'di nyakki a'di mo. <sup>26</sup> Dhali yan'ko'd a'di

ki o gwo mo ki: Dhalki aha/ me'd, aha/ yana mo haali/ mo kalki kush mo. Hila Yakuub oki gwo mo ki: Aha/ mina dhal /e me'd mo yisa isi ciki/ /e mini mii 'bor aha/ mii mo. <sup>27</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Gway pini yuku kaja mo? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ka: Yakuub mo. <sup>28</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Gway pini minu mii 'koki dok/ e yuk ka Yakuub yisa, hili ka Israyiil mo haali/ e askina Arungimis nycine/ mo dhali 'kwani mo dhali /e piki mii e mo be. <sup>29</sup> Dhali yan'ko'd Yakuub ki dot a'di gwo mo ki: Tori aha/ gwo mo ma aha/ 'thona /e mo, gway pini yuku kaja mo? Hili a'di oki gwo mo ki: Gomatinta idotkina /e gway pem mo? Dhali a'di ki la dhiñ mii is mo i'bor a'di mii mo be. <sup>30</sup> Wakan aYakuub yukki mo caan gway mo ka Panu/iil mo mmo/ o gwo mo ki: Haali/ Arungimis mishkika/ jis/em piti ka karambor mo dhali hili mondiki/em pem a'di 'tashkunu 'twa/ mo. <sup>31</sup> Atente/ sulki'da po/ a'di mo me'd jin pekina a'di Pa Panu/iil mo mmoto'b ki cwa mo haala wum piti ta njwol mo. <sup>32</sup> Gom gwo gi wakan mo 'pena cim caan mo tani 'Kwani ma Israyiili 'baar mo tani uni 'koki 'ka to kun miincuru/ 'kus ki 'bi'th mo mmoraq dugu'b buni 'peni awum mo haali/ a'di burushki'da Yakuub awum piti mo 'peni dugu'b mo be.

### 33

<sup>1</sup> Dhali aYakuub i'de'kki em piti ki mis mo dhali par mo e mo dhali hili mo mo ma, Iisu a'di pu'dki'd mo nyakki 'kwanim piti kun 'koni iss 'kwanimpa i/iss 'de/ mo. Wakan a'di kwa/ ki uci bwa mo e bwaman ma Le/ ah dhala Rahiil mo dhali upi su/ gwan kun ta cinjina/ nyara/ mo. <sup>2</sup> Dhali dhuki upi su/ gwan kun ta cinjina/ nyara/ mbwambor mo nyakki ucim buni mo dhali yan'ko'da Le/ah nyakki uci ma yim mo dhala Rahiil mo dhala Yuusup n'ko'd gana/ mo ki tiya 'baar mo. <sup>3</sup> A'di ki is piti yaki'd ntwa/a/ ki uni mo dhali lunji is piti a'cesh ki gonjo/ mo me'di pesu/ mo ntagi a'di 'dishki'da kam is mo be.

<sup>4</sup> Hila Iisu a'di guski'd mo mmogam a'di 'kup mo dhali kar a'di mmota isa kony mo dhali biti 'bam piti mo dhali pi a'di 'twa/ mo dhali uni ki ko mo imontal 'de/ mo be. <sup>5</sup> Dhali ka Iisu de'kki em piti ki mis mo dhali par up e mo dhali aris uci mo tani a'di ki o gwo mo ki: 'Kwani kuna anansan kun nyak iiyu/ ki /e mo? AYakuub ki thok gwo mo ki: Uci kun cinin ka Arungimis cinjinam pini ka 'the mo. <sup>6</sup> Dhali yan'ko'd up nyarany cinjina/ uni 'dishkin mo, uni dhali ucim buni mo dhali gonj is ka 'cesh mo. <sup>7</sup> Le/ah miiki'd wakan mo dhali uci ma yim mo uni 'dishkin mo dhali gonj is ka 'cesh mo dhala Yuusup n'ko'd mo dhala Rahiil i'dishki mo is mo dhali uni gonji is ka 'cesh mo. <sup>8</sup> Iisu dotki gwo mo ki: 'Pemen miim

pini yan ta'da ta mo jin gamkika/ arisa tanj 'kwanin 'kup mo kan? AYakuub a'di thokki gwo mo ki: Mmogam mii ma 'the 'peni jis/ e gi tapam pem mo be. <sup>9</sup> Hila Iisu thokki gwo mo ki: Aha/ tana gi to kun 'koshi jwa mo akam pem. Dhuyi uni kun tana /e mo gom is pini mo. <sup>10</sup> Yakuub thokki gwo mo ki: Yisa, aha/ 'thokina /e mo, wakki/ aha/ mina gam mii ma 'the 'peni jis/em pini mo tani /e mini mii bu'th tom pem gwan kun cinu ki me'd mo 'peni me'd pem mo haali/ka jin gana/ mmopar jis/em pini e mo wakan mo tani a'di wana e ki mmopar jis/e ma Arumgimis e mo mmobu'thkina /e aha/ ki mii ma 'the gi wakan mo be. <sup>11</sup> Buthi uni mo, aha/ 'thokina /e mo tom pem gwan kun cika/ ka 'ka'd me'd is mo kun kalkika/ gom /e mo haali/ Arumgimis tu/ulki aha/ ki mii ma 'the mo dhali haali/aha/ takina gi to jin 'kosh jwa mo. A'di tirrishki a'di mo dhali a'di bu'thki uni mo be.

<sup>12</sup> Dhali yan'ko'd Iisu ki o gwo mo ki: Dhalki ana iina mo e bway bana mo dhali aha/ mina shu /e bway mo. <sup>13</sup> Hila Yakuub thok a'di gwo mo ki: Tapam pem /e mishi uci ki uni gwa'dagwa'd mo dhali ama'diny ka'bal dhali dhana nul'kup ka'bal ta gi ushan mo kun miga/ hili e ki 'bore/ mo. Dhali wakki/ uni uru ki ur ma hala/hala/ ka cim 'de/ mo tani arisa ma'diny ka'bal uni mini wu 'baar mo be. <sup>14</sup> Dhalki tapam pem shuki cinkinam piti bway ntwa/ a/ mo dhali aha/ mina suska sus ka serec serec mo isi me'd ntagin to/e mo uni gun 'kon abori aha/ mo dhali isi me'd ntagin jin mina uci idhu mo, ntagi aha/ mina pu'dku/ i tapam pem e Pan Si/iir mo be.

<sup>15</sup> Wakan Iisu oki gwo mo ki: Dhalki aha/ dhalkina /e 'kwanin gwath kun nyak 'ko ki aha/ mo. Hili a'di oki gwo mo ki: Atinta a'di imina uni mii cor imun mo? Dhalki aha/ gama mii ma 'the 'peni jis/em pini mo tapam pem mo. <sup>16</sup> Wakana Iisu dokki'd mo ka tee caan mo e bway piti mo e Pan Si/iir mo be. <sup>17</sup> Hila Yakuub a'di yaki'd mo e Pan Sukkuut mo dhali nyan gu'b gom is piti mo dhali nyan ris cinja/ goma ris to/em piti mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyukkunu mo caan gway mo ka Sukkuut mo be.

<sup>18</sup> Dhala Yakuub a'di pu'dki'd ki 'dantar mo e 'penkuman bampa/ gi Pan Shakiim mo a'di jin di'di Pan Kanaan mo e bway piti jin yayina a'di mo 'peni Pam Paddaan/ araam mo dhali a'di pe'dki gu'b burrinyem piti ibwambor 'penkuman bampa/ mo. <sup>19</sup> Dhali 'peni iya/ ma Hamuur mo a'di jin ta'da baba gi 'Kwani gi Pan Shakiim mo tani a'di yolki'da 'cesha kamu/ ka riyaal iss 'kwan-impa imudhe'd mo a'di jin thumkina a'di gu'b burrinyem piti mo. <sup>20</sup> E mo yan mo tani a'di ka'bki'da gwa/ta/ mo a'di jin miinuwa

basa 'cesh mo dhali yuk mo yan gway mo ka El-Elohe Israyiil mo.

### 34

<sup>1</sup> Dhali aDiinah jin ta 'bwa/ ma Le/ah a'di jin dho'thkin ma yim ka Yakuub mo a'di yaki'd mo mmobuta ris up gi bampa/ yan mo be. <sup>2</sup> Dhali ka Shakiim jin ta ya/ ma Hamuur jin ta Wathi/ gi Pan Hiwwi jin ta ya/ ma malik gi bampa/ yan parki'da yim e mo tani a'di bu'thki'da yim mo dhali ish nyakka yim mo dhali kara yim is ki gwa'd mo. <sup>3</sup> Dhali akashiram piti dirkunu mo 'kup ka Diinah mo a'di jin ta 'bwa/ ma Yakuub mo. A'di enki nyara/ yan mo dhali wal 'twa/ ka yim ki wala tete/ mo. <sup>4</sup> Wakan Shakiim tor'ki'da tor ki com jin ta'da Hamuur mo mmo/o gwo mo ki: Guyaa/ nyara/ yan mo ma mnota a'bom pem mo. <sup>5</sup> Dhali ka Yakuub cikki gwo mo ki a'di shi/ki 'bwa/m piti ka Diinah is mo tani, hili iya/ 'koyina mo mmohil to/em piti e bwaasho/ mo. Wakana Yakuub bu'thki monju'th is piti mo ntagi uni pu'dkin mo be. <sup>6</sup> Dhala Hamuur jin ta'da baba ma Shakiim mo tani a'di yaki'd ka pije/ mo mmo'tora tor ka Yakuub mo. <sup>7</sup> Dhali iya/ ma Yakuub pu'dkin mo 'peni bwaasho mo ki uni cikki gwo yan mo dhali 'kwani gwan shwan ma anyor eya du mo dhali mi-ya anyor kagahara mo haali/ a'di wakaski tonthus yan jin ta pus e 'Kwani ma Israyiil mo mmo/ishi 'bwa/ ma Yakuub mo haali/ tonthus gi wakan ka ba/ iminu 'koki mii mii mo be.

<sup>8</sup> Hila Hamuur tor'ki'da tor ki uni mo dhali o gwo mo ki: Akashira/ gi ya/ m pem ka Shakiim a'di 'tho'tha bwa gom 'bwa/m bum mo, aha/ 'thona um mo, mmociya yim ki a'di mo mmomash mo. <sup>9</sup> Thosoni gwo gi mi-imash nyakki aman mo, ciyu/ i' bwa/m bum ki aman mo dhali buthi i' bwa/m bam gom is bum si'da/ mo. <sup>10</sup> Um mini nyak 'ko ki aman mo dhali mony'cesh midi di ki kany gom um mo. 'Koyi mo dhali miyiya tu'c e a'di mo dhali gami mal e a'di mo. <sup>11</sup> Shakiim si'da/ oki gwo eya baba ma yim mo dhali e ikam ma yim mo ki: Dhalki aha/ gama mii ma 'the e jis/em bum mo dhali aris to gunn kun mina um i o aha/ mo tani aha/ mina ci uni mo be. <sup>12</sup> Doti aha/ mo ma, ma to gom miimash jin taka/ ki nyanye/ mo a'di jin ta tontak dhali to kun cinu ki me'd mo dhali aha/ mina ci/ uni isi me'd jin ona um aha/ mo, hili ciyaa/ nyara/ yan mnota a'bom pem mo. <sup>13</sup> Dhali iya/ ma Yakuub thokkina Shakiim gwo mo dhali com ka Hamuur gwo ka he'k e mo haali/ a'di shi/ ki 'bwah buni ka Diinah is mo be. <sup>14</sup> Uni oki uni gwo mo ki: Aman mola to yan mii mo mmoci 'bwah bam ki wathi/ jin 'konuki 'ci'tha/ munnyjal yis mo haali/ mii yan a'di imidi ta mii jin midi 'the aman is mo be. <sup>15</sup> Hili e mii yan mo tani aman mina gam



gwo me'd nyaḱki /e mo ki /e mini mii war mo mmowa ki aman mo dhali aris 'kwaniḡ gwaḥ pini minu mii 'ciḥa/ munyjal yis mo be. <sup>16</sup> Dhali yan'ko'd aman mina ḱi i'bwam bam ki um mo dhali aman si'da/ mina bu'th i'bwam/ m bum gom is bam mo dhali aman mina 'ko nyaḱki um mo dhali warki 'kwani en 'de/ mo. <sup>17</sup> Hili waḱki/ /e diki ciḱ gwom bam mo dhali 'ciḥa/ munyjal yis mo tani aman mina bu'th 'bwa/ m bam mo dhali aman mina ii mo be.

<sup>18</sup> Gwom buni 'borki'da Hamuur bwa mo dhala Shakiim jin ta ya/ ma Hamuur mo be. <sup>19</sup> Dhali dhuru'c wathi/ diki ta diite/ mo mmomii to yan mo haali/ a'di 'kunya bwa ki 'kuny kagahara gom 'bwa/ ma Yakuub mo. Dhali a'di si'da/ ita wathi/ jin taḱu kagahara mmobol tiya 'baar mo e e bwaman ma waḱ piti ki montak mo. <sup>20</sup> Wakana Hamuur dhali ya/ m piti ka Shakiim uni iikin ka piye/ e 'twaḱkala goḡ gi 'peḱkuman bampa/ mo dhali tora tor ki 'kwani ki 'peḱkuman bampa/ mo dhali o gwo mo ki: <sup>21</sup> 'Kwani gwansan uni ita ikam bana mo. Dhalki uni 'kon mo e bampa/ yan mo dhali miiya tu'c apo/ a'di mo haali/ hili mo mo ma, bampa/ beeyabee mo dhali mido 'kosh jwa mo gom uni mo. Dhalki ana bu'th i'bwam/ m buni mo mmomash mo dhali dhalki ana si'da/ cina uni 'bwa/ m bana mo. <sup>22</sup> Hili jasi e mii yan 'de/ mo tani a'di imina 'kwani igam gwo me'd mo dhali nyaḱ 'ko ki ana mo dhali war ki 'kwani en 'de/ mo, ki aris 'kwaniḡ gwaḥ 'peni bwaman ana mo tani minu 'ciḥa/ munyjal yis mo me'd jin 'ciḥkunu uniya munyjal yis mo be. <sup>23</sup> Mina to/em buni dhali mal buni dhali aris toḱkal buni 'koki ta kum bana mowa? Dhalki ana gama jasi gwo yan me'd ki uni mo dhali uni mini nyaḱ 'ko ki ana mo be. <sup>24</sup> Aris 'kwani kun iikin ka piye/ 'peni 'twaḱkal ma goḡ 'peḱkuman bampam piti mo tani uni ciḱki gwo ma Hamuur mo dhali ya/ m piti ka Shakiim mo dhali aris 'kwaniḡ gwaḥi 'baar mo tani uni i'ciḥkunu amunyjal yis mo, aris uni 'baar mo kun iikin ka piye/ 'peni 'twaḱkal ma goḡ gi 'peḱkuman bampam piti mo.

<sup>25</sup> Dhali ka cim 'koni kwara mo ki uni 'kon ki jama/ i is mo tani iya/ ma Yakuub su/ mo a'di jin ta'da Shim/ uun dhala Lawi uni kun ta ikam ma Diinah mo bu'thki gandala turgam buni mo dhali pu'dku/ e 'peḱkuman bampa/ ki e ka wu mo dhali 'kosha ris 'kwaniḡ gwaḥi gwan jwa mo 'baar mo be. <sup>26</sup> Uni 'koshkina Hamuur dhali ya/ m piti ka Shakiim jwa ki gandala turga/ mo dhali susa Diinah ka piye/ 'peni gu'b ma Shakiim mo dhali uni ki ii mo be. <sup>27</sup> Dhali iya/ ma Yakuub uni pu'dkin e moḡ'kosha 'kosh mo dhali kar 'peḱkuman bampa/ mmota abar ka bar mo haali/ 'bwah buni a'di ishi/ kunu is mo be. <sup>28</sup> Uni bu'thkina ma'diny ka'bal buni mo dhala buhany bip buni mo dhali aris

thuluny buni mo dhali aris to gunn kun 'kon e 'peḱkuman bampa/ mo dhali kun 'kon e bwam bunto mo. <sup>29</sup> Aris tom buni kun tana uni pa ki pa mo dhali aris ushi uḱim buni mo dhali aris up buni mo dhali aris to gwan kun 'kon eya ris gu'b mo tani uni bu'thki uni mo dhali war ki tom buni jin dilina uni 'kwani mo. <sup>30</sup> Dhali yan'ko'da Yakuub ki owa Shim/ uun dhala Lawi gwo mo ki: Um ḱalki mo jin raḱu araḱ isa po/ aha/ mo mmokar aha/ gway pem mmoshi/ a shi/ e bwaman 'kwani gi bampa/ yan mo uni kun ta 'Kwani gi Paḡ Kanaan mo dhali 'Kwani gi Pam Pirissi mo. Aha/ tana a/ ushala/ mo dhali waḱki/ uni mini tul isi montal 'de/ apo/ aha/ mo dhali pu'daa/ i is mo tani aha/ minu 'ce'd sho'k mo aha/ dhali nyaḱki kun gu'b pem 'baar mo. <sup>31</sup> Hili uni oki gwo mo ki: A/ miiim piti 'boro'da? mmomii 'bwah bam me'da 'bom cal mowa?

## 35

<sup>1</sup> Arungimis oki'da Yakuub gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali yayi ka gagamis e Pam Beet/ iil mo dhali ḱa'bi e imun mo dhali ḱa'bi agwata/ goma Arungimis imun mo a'di jin piki /e i is mo me'd jin guskina / e mo 'pena kam pini ka Iisu mo. <sup>2</sup> Wakan aYakuub oki gwo e kun gu'b piti mo dhali aris uni 'baar mo kun nyaḱ 'ko ki a'di mo ki: Dhuya risa rum thus 'pen ka piye/ mo ma uni kun tana rum gi 'kwanim bunycani tiya mo 'peni bwam un mo dhali dhagami is bum mo dhali aḱi burrinyem bum e mo. <sup>3</sup> Dhali dhalki ana cuna mis mo dhali iina ka gagamis e Pam Beet/ iil mo ki aha/ mina ḱa'b agwata/ goma Arungimis imun mo a'di jin thokki aha/ 'twa/ mo ka teem pem jin taka cis ka cis mo dhali a'di jin nyaḱki di ki aha/ mo eya ris mo gunn kun yakika/ mo. <sup>4</sup> Wakan uni cikina Yakuub arisa rum thus gi bunycan 'kwanim tiya mo uni kun takina uni mo dhali aris malla/ 'cem buni mo dhali aYakuub ba'ḱki uni mo e 'peny cwa ma caww jin 'dish Pam Shakiim is mo.

<sup>5</sup> Dhali ki uni iikin ibway mo tani dhan moḡko/ is 'peni Arungimis yayi'da po/ 'peḱkuman bampa/ kun 'kamki uni is mo. Wakan uni 'koki ur iya/ ma Yakuub isho'k mo. <sup>6</sup> Dhala Yakuub a'di ipu'dki'd mo e Pam Luus mo a'di jin ta'da Beet/ iil mo a'di jin di'd e bampa/ Kanaan mo a'di dhali aris 'kwani kun nyaḱki 'ko ki a'di mo be. <sup>7</sup> Dhali imun mo tani a'di ika'bkina a'di gwata/ mo mmomiiya basa 'cesh mo dhali yuḱ mo yan gway mo ka iil Beet/ iil mo haali/ e mo yan mo tani Arungimis tor'ki a'di is piti e eya tente/ mo me'd jin guskina a'di mo 'pena kam piti mo. <sup>8</sup> Dhala Dabuuraḡ jin ta'da manhila Ripka mo a'di iwuki'd mo dhala yim a'di kankunu mo e 'peny cwa ma caww e mo jin di'd ka lungu'b ki Pam Beet/ iil

mo. Wakan a'di iyukkunu a'di gway mo ka Alluun Bakuut mo.

<sup>9</sup> Arungimis piki'da Yakuubi is dok/ e mo me'd jin pu'dkina a'di mo 'peni Pam Paddaan/araam mo dhali 'bor a'di mii mo be. <sup>10</sup> Dhali Arungimis ki o a'di gwo mo ki: Gway pini be yuku ka Yakuub mo be dhali /e yisa minu dok/e yuk gway pini ka Yakuuba mo yisa. Hili gway pini minu yuk ka Israyiil mo. Wakan a'di iyukkunu a'di gway ka Israyiil mo be. <sup>11</sup> Dhali Arungimis ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arungimis jin Eka/ Ek mo. Kali /e mamana dho'th mo dhali mari/e amar is mo. Kal 'kwaniny'cesh dhali arisa ta/ gi kal 'kwaniny'cesh mini piyu/ 'peni /e mo dhali imalik ka ris mini du'du/ 'peni /e mo. <sup>12</sup> Mony'cesh jin cikika/ ka Ibrahiim dhala Is/hak mo tani aha/ mina ci a'di / e mo dhali aha/ mina ci a'di ki emen pini i'ko'd mo be. <sup>13</sup> Dhali yan'ko'da Arungimis borki is piti imis mo 'peni mo jin torkina a'diya tor nyakki a'di mo be. <sup>14</sup> Dhala Yakuub thumki'da tinjilij mo e mo yan jin torkina a'diya tor nyakki a'di mo, a'di jin ta'da tinjilij wosh mo dhali wolki'da tinjilij tompi i'kupi a'di jin cinu ki bwa ma 'the mo dhali wola yini 'kupi a'di mo be. <sup>15</sup> Wakana Yakuub yukki mo yan gway ka Beet/iil mo a'di jin torkin ma Arungimis ator ki a'di mo be.

<sup>16</sup> Dhali yan'ko'd uni iikin mo 'pena Pam Beet/ iil mo dhali uni si'dasi'd naskina/ 'peni Pan Apraatah mo, aRahiil shwan ma 'ci mo dhali ayim di'd e mo jin shwana bwan dho'th mo. <sup>17</sup> Dhali ka yim diki'd e mo jin shwana bwan dho'th mo tani a'bom jin karu mo mmowotha woth mo gom mondho'th up mo tani oki a'di gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma haali/ / e shwane/ murkini ta ga 'cingwatha kamu/ mo be. <sup>18</sup> Dhali me'da kashira/ ma yim di'di mmokwa/ kina a'di is bwa 'pena yim mo (haali/ ayim wuki'd mo) tani a'di ayim ki yuk a'di gway ka Ben/uuni mo hili com a'di iyukki a'di gway mo ka Benyamiin mo. <sup>19</sup> Wakana Rahiil a'di wuki'd mo dhala yim a'di kankunu mo e bway gi Pa Apraatah mo, a'di jin ta Pam Beet/aham mo be. <sup>20</sup> Dhala Yakuub thumki'da tinjilij i'kup jis jwa ma yim mo a'di jin ta'da tinjilij i'kup jis jwa ma Rahiil mo a'di jin diki'd imun ntagi shwanean mo be. <sup>21</sup> Israyiil a'di yaki'd mo dhali thum gu'b burrinyem piti e bwamp/ gu'ba turga/ gi Pan Idir mo.

<sup>22</sup> Ka Israyiil ca'bki'd e bampa/ yan mo tani Ra/ubiin a'di yaki'd mo dhali isha Bilhah mo a'di jin ta'da 'bom laça/ gi com mo dhala Israyiil cikki gwo yan mo.

Dhali iya/ ma Yakuub uni 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo. <sup>23</sup> Iya/ ma Le/ah mo tani jin twa/a/ a'di jin ta'da bwanyara/ ma Yakuub a'di ita'da Ra/ubiin mo dhala Shim/uun mo

dhala Lawi mo dhala Yahuuda mo dhala Yassaakar mo dhala Sabuluun mo. <sup>24</sup> Iya/ ma Rahiil uni si'da/ annihe/ mo: Yuusup dhala Benyamiin mo be. <sup>25</sup> Dhali iya/ ma Bilhah a'di jin ta nyarany cingkina/ ma Rahiil mo uni si'da/ annihe/ mo: Daan dhala Naptaali mo. <sup>26</sup> Dhali iya/ ma Silpah uni si'da/ annihe/ mo: Jaad dhala Ashiir mo. Uni gwansan ita iya/ ma Yakuub mo kun dho'thkunu a'di me'd jin dikina a'di e Pam Paddaan/araam.

<sup>27</sup> Dhala Yakuub pu'dki'di com ka Is/hak mo e Pa Mamra mo walla e Pan Giryat/ arba mo a'di jin ta Pa Habruun mo e mo jin yakin ma Ibrahiim dhala Is/hak iinyça/ mo be. <sup>28</sup> Dhali atee yil ma Is/hak uni 'koni iss 'kwanimpa ipedoron mo be. <sup>29</sup> Dhala Is/ hak a'di ciki shi/in piti jin 'ko'd mo dhali a'di wuki'd mo dhali a'di gamkunu isi montal 'de/ nyakki 'kwanim piti mo mmotana a'di dhan guma dhan gana/ mo ka teem piti mo. Dhali iya/m piti jin ta'da Iisu dhala Yakuub uni kanki a'di mo be.

## 36

<sup>1</sup> Uni gwansan ita emen ma Iisu mo (a'di jin ta Aduum mo). <sup>2</sup> Iisu bu'thki'da ris up 'peni 'Kwaniij Kanaan mo: Ada jin ta 'bwa/ ma Iiluun jin ta Wathi/ Hiththa mo dhala Uhulibaamah jin ta 'bwa/ ma Ana jin ta ya/ ma Sib/ uun mo jin ta Wathi/ Hiwwi mo. <sup>3</sup> Dhala Basmah jin ta 'bwa/ ma Isma/ iil dhali 'bawah ka Nabayuut mo. <sup>4</sup> Dhala Ada dho'thki'da Iisu a/ Elipaas mo dhala Basmah dho'thki'da Ra/ u/ iil mo. <sup>5</sup> Dhala Uhulibaamah dho'thki'da Ya/ uush dhala Yalaam dhala Guurah mo. Uni gwansan ita iya/ ma Iisu mo kun dho'thkunu a'di mo me'd jin dikina a'di e Pan Kanaan mo be.

<sup>6</sup> Dhali yan'ko'da Iisu bu'thki'da ris up piti mo dhali aris iya/m piti mo dhali aris i' bwa/ m piti mo dhali arisa wak gi gu'b piti mo dhali to/ em piti mo dhali aris tonkal piti 'baar mo dhali aris mal piti 'baar mo kun gamkina a'di adu is mo 'peni bampa/ gi Pan Kanaan mo dhali a'di yaki'd mo e bampañ kamu/ mo 'pena kam piti ka Yakuub mo be. <sup>7</sup> Haali/ tom buni kun gamkina uni mo tani uni caaca kagahara mo gom uni mmo'ko imontal 'de/ mo haali/ mony'cesh jin tana uni aça/ apo/ mo tani midi mol uni thip mo gom to/ em buni mo. <sup>8</sup> Wakana Iisu a'di ca'bki'd mo e bampa/ gi pan 'kuwosh ma Si/ iir mo. Iisu a'di ita wathi/ Aduum mo.

<sup>9</sup> Uni gwansan ita emen ma Iisu mo jin ta'da baba gi 'Kwani gi Pan Aduum mo e bampa/ pan 'kuwosh ma Si/ iir mo be. <sup>10</sup> Gway gi iya/ ma Iisu uni annihe/ mo: Elipaas jin ta ya/ ma Ada mo jin ta asha Iisu mo dhala Ra/ u/ iil jin ta ya/ ma Basmah jin ta asha Iisu mo. <sup>11</sup> Dhali iya/ ma Elipaas uni annihe/ mo: Temaan dhala Awmaar

dhala Sapwa dhala Ja/ṭhaam dhala Ganaas mo be. <sup>12</sup> (Timnaa/ a'di ita'da 'bom laça/ goma Elipaas mo a'di jin ta ya/ ma Iisu mo. Ayim a'di idho'thki'da Amaliik ka Elipaas mo.) Uni gwansan ita iya/ ma Ada jin ta asha Iisu mo be. <sup>13</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Ra/u/iil mo: a'di jin yuku gway ka Nahath dhala Saarah dhala Shammah dhala Missa mo. Uni gwansan ita iya/ ma Basmah mo jin ta asha Iisu mo. <sup>14</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Uhulibaamah mo a'di jin ta 'bwa/ ma Ana mo jin ta ya/ ma Sib/uun mo jin ta asha Iisu mo. Ayim dho'thki a'di aYa/uush mo dhala Yalaam dhala Guurah mo be.

<sup>15</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Iisu kun tana ris tapa mo. Iya/ ma Elipaas a'di jin ta'da bwanara/ ma Iisu mo: Temaam dhala Awmaar dhala Sapwa dhala Ganaas uni ita tapa mo. <sup>16</sup> Guurah dhala Ja/ṭhaam dhala Amaliik uni gwansan si'da/ ita tapa 'pena Elipaas e bampa/ gi Pan Aduum mo uni kun ta iya/ ma Ada mo. <sup>17</sup> Uni gwansan si'da/ ita iya/ ma Ra/u/iil jin ta ya/ ma Iisu mo: Nahath dhala Saarah dhala Shammah dhala Missa mo uni gwansan ita tapa 'pena Ra/u/iil mo e bampa/ gi Pan Aduum mo. Uni gwansan ita iya/ ma Basmah mo jin ta asha Iisu mo. <sup>18</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Uhulibaamah jin ta asha Iisu mo uni kun ta itapa mo: Ya/ uush dhala Yalaam dhala Guurah mo. Uni gwansan ita tapa 'pena Uhulibaamah jin ta 'bwa/ ma Ana a'di jin ta asha Iisu mo be. <sup>19</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Iisu mo (jin ta Aduum mo) dhali itapam buni anann mo be.

<sup>20</sup> Uni gwansan si'da/ ita iya/ ma Si/iir jin ta Wathi/ gi Pan Huri mo a'di jin cila bampa/ yan mo: Luthan dhala Shubal dhala Sib/ uun dhala Ana mo. <sup>21</sup> Dishun dhala Iisar dhala Dishan mo uni gwansan ita itapan 'Kwani gi Pan Huri mo kun ta iya/ ma Si/iir e bampa/ Pan Aduum mo. <sup>22</sup> Iya/ ma Luthan mo tani ita iHuri dhala Hemam mo, dhali 'bwa/ ma Luthan mo tani a'di ita'da Timnaa/ mo. <sup>23</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Shubal mo: Alwaan dhala Manaahah dhala Eebaal dhala Shapwa dhala Unam mo. <sup>24</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Sib/ uun mo: Ayyah dhala Ana a'di jin ta'da Ana jin gamki yi'de/ jin kasha e ki kash jin 'batha'ba'th e mombwaasho mo me'd jin urkina a'di aris thuluny ma Sib/ uun jin ta'da babam piti mmoçiya shon dhii/ i'd mo. <sup>25</sup> Uni gwansan ita uçi ma Ana mo: Dishun dhala Uhulibaamah a'di ta 'bwa/ ma Ana mo. <sup>26</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Dishan mo: Hamdaan dhala Ashbaan dhala Yiṭhraan mo dhala Karaan mo. <sup>27</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Iisar mo: Bilhaan dhala Sawaan dhala Agaam mo. <sup>28</sup> Uni gwansan ita iya/ ma Dishun mo: Uus dhala Araan mo. <sup>29</sup> Uni gwansan ita itapan 'kwani bampa/ Huri mo, uni kun ta itapa

mo: aLuthan dhala Shubal dhala Sib/ uun dhala Ana mo. <sup>30</sup> Dishun dhala Iisar dhala Dishan uni gwansan ita itapa gi 'Kwani Huri mo isi me'da bas buni kun tana uni mo e Pan Si/iir mo.

<sup>31</sup> Uni gwansan ita imalik mmoji/ a ji e bampa/ Pan Aduum mo nṭwa/ a/ ka malik 'denj kamu/ diki ji/ a ji apo/ 'Kwani ma Israyiil mo be. <sup>32</sup> Baala/ a'di jin ta ya/ ma Ba/ uun mo a'di ijiki'da ji apo/ Pa Aduum mo dhali 'penkuman bampam piti yukunu gway ka Dinhaabah mo. <sup>33</sup> Baala/ a'di iwuki'd mo dhala Yubab jin ta ya/ ma Saarah 'pena Busrah mo tani a'di ijiki'da ji i embul piti mo. <sup>34</sup> Yubab a'di iwuki'd mo dhala Husham 'peni bampa/ 'Kwani gi Pan Temaam a'di ijiki'da ji mo i embul piti mo. <sup>35</sup> Husham a'di wuki'd mo dhala Hadaad jin ta ya/ ma Badaad a'di jin piki 'Kwani Midyaan e mo e bampa/ 'Kwani Pam Muwab mo tani a'di ki ji/ a ji i embul piti mo dhali gway 'penkuman bampam piti mo tani a'di yuku gway ka Awiit mo. <sup>36</sup> Hadaad a'di iwuki'd mo dhala Samlah 'pena Masriigah a'di ijiki'da ji i embul piti mo. <sup>37</sup> Samlah a'di iwuki'd mo dhala Sha/uul 'pena Rahubut 'peni 'kwani Yi'denj Kumma/ ma Elpuraat mo tani a'di ijiki'da ji i embul piti mo. <sup>38</sup> Sha/uul a'di iwuki'd mo dhala Baalhanaan a'di jin ta ya/ ma Akbuur a'di iwuki'd mo dhala Hadaad a'di ijiki'da ji i embul piti mo dhali gway gi 'penkuman bampam piti mo tani a'di iyukkunu gway ka Pa/ u mo. Ash yukunu gway ka Mahithab/iil mo a'di jin ta 'bwa/ ma Mathrid mo a'di jin ta 'bwa/ ma Maadahab mo.

<sup>40</sup> Uni gwansan ita gway itapa uçi ma Iisu mo isi me'd jin tana uni awaḳ buni mo dhali monj'kom buni jin 'kona uni mmoyer mo gway ki she/ ki she/ mo. Itapa ita iTimnaa/ mo dhala Alwaah mo dhala Yatiit mo. <sup>41</sup> Uhulibaamah dhala Iilah dhala Pinun mo. <sup>42</sup> Ganaas dhala Temaam dhala Mibsar. <sup>43</sup> Majdi/ iil dhala Iraam uni gwansan ita itapa 'Kwani Aduum (a'di Iisu jin ta'da baba gi 'Kwani Aduum mo) mo isi me'd monj'kom buni mo e mony'cesh jin takina uni mo be.

## 37

<sup>1</sup> Yakuub çab'ki'd mo e mony'cesh jin takina coma çā/ apo/ mo e bampa/ gi Pan Kanaan mo. <sup>2</sup> Yansan a'di ita gwo jin beledhu goma waḳ ma Yakuub mo.

Yuusup a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka pesu/ apo/ mo me'd jin urkina a'di ama'diny ka'bal nyakki ikam mo. A'di ta'da 'ci nyakki iya/ ma Bilhah dhala Silpah mo uni kun ta up ki com mo, dhala Yuusup kalki'da ris gwon thus kun thama ikam a'di imii mmoṭor ababam buni mo. <sup>3</sup> Dhala Israyiil a'di enki'da Yuusup kagahara mmobol

uĉim pitin tiya e mo haali/ a'di ta ya/ m piti jin tana a'di ka dhan piti mo. Dhali a'di shoki a'di burrinyen turga/ jin tur ma bi ki tur mo. <sup>4</sup> Hili ki ikam parki mo e ka babam buni enki a'di kagahara mo mmobol ikam piti e mo tani uni shi/ki a'di i e mo dhali 'te bwa mmoĉora ƚor nyaĉki a'di ki moŋku'th is mo be.

<sup>5</sup> Dhala Yuusup shu'bki jan mo dhali ki a'di ƚorki ikam gwo mo tani uni ki thisi 'cur 'pen ishi/ki a'di i e ki nyanye/ mo. <sup>6</sup> A'di oki uni gwo mo ki: Ciĉi gwony jan jin shu'bka/ mo ma. <sup>7</sup> Hili mo mo ma, ana 'kokina mmodeĉ deĉken pos e bwam bunto mo dhali hili mo mo ma, deĉken pos pem a'di icuki mis mo dhali doŝ ka ji sho'k mo dhali hili mo mo ma, deĉken pos bum uni tulki isi montal 'de/ iĉim pem mo dhali goŋ is ka 'cesh mmoluŋ deĉken pos pem mo. <sup>8</sup> Ikam piti o a'di gwo mo ki: A/e ka jin gana/ mini ji/a ji apo/ aman mowa? Walla a/e mini ta tapa apo/ aman mowa? Wakan uni shi/ ki, a'di i e ki nyanye/ mo gom gwony jan piti mo dhali gom gwom piti mo. <sup>9</sup> Dhali yan'ko'd a'di shu'bki jana kamu/ mo dhali ƚorki a'di ikam mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ shu'bkina jana kamu/ mo dhali hili mo mo ma, atente/ dhali appe mo dhali acul kun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ apo/ mo tani uni 'kokin mo mmogoŋ is ka 'cesh mo mmoluŋ aha/ mo be. <sup>10</sup> Hili ki a'di ƚorki 'pemen jan yan ki com mo dhali ikam piti mo tani ababam piti a'di iĉucurki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Jan yan ta'da ta mo jin shu'bkina /e mo? A/aha/ dhali kwan dhali ikam pini ka jin gana/ mina iiku/ mo dhali 'ko is bam ki goŋgo/ ibwambori /e mowa? <sup>11</sup> Dhali ikam piti uni ƚaca bwa gom a'di mo hili ababam piti a'di idhuki gwo gwansan ibwa mo.

<sup>12</sup> Dhali ikam iikin mo mmociya ma'diny ka'bal gi com aŝon dhii/i'd mo mmo'dish Pan Shakiim is mo. <sup>13</sup> Dhala Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Ikam pini 'koki ura ma'diny ka'bal mo mmociya shon dhii/i'd mmo'dish Pan Shakiim is mo 'taa? Yayu/ mo, aha/ mina hash /e i uni mo. Dhali a'di thoĉki a'di gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo be. <sup>14</sup> Wakan a'di oki a'di gwo mo ki: Yayi mo shwane/ dhali par mo e mo wakki/ ikan 'kon ki 'bore/ mo dhali nyaĉka ma'diny ka'bal mo dhali ka'laa/ gwo ka nyan'ko'd mo. Wakan a'di hashki a'di mo 'peni embul wosh ma Habruun mo dhali a'di pu'dki'd mo e Pan Shakiim mo. <sup>15</sup> Dhali wathiŋ kamu/ gamki a'di mo mmomaŋaskina a'di mo e mombwaasho mo dhali wathi/ doĉki a'di gwo mo ki: /E ŋapkina tinta mo? <sup>16</sup> Aha/ ŋapkina ikam pem mo. A'di oki gwo kan mo mmo/o ki: ƚoraa/ mo ma, aha/ 'thona /e mo, mane mom buni jin ĉina uni ama'diny ka'bal aŝon dhii/i'd mo? <sup>17</sup> Dhali wathi/

thoĉki a'di gwo mo ki: Uni iikin mo haali/ aha/ ciĉa ƚor jin ƚorkina uni mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki ana iina mo e Pan Duĉhan mo. Wakana Yuusup baĉki ikam isho'k mo dhali gam uni e Pan Duĉhan mo.

<sup>18</sup> Uni mishki a'di 'pena dhana/ ki si'd si'd mo dhali ntwa/ a/ ki a'di pu'dki'd mo mmo'dish uni is mo tani uni gamki 'twa/ 'kup mo mmo'kosh a'di jwa mo. <sup>19</sup> Uni oki gwo ka rem'kup mo ki: Amanshu'b jana aĉaan a'di ipu'dki'd mo. <sup>20</sup> Iiyu/ mo shwane/ dhalki ana 'kosha a'di jwa mo dhali biĉ a'di mo e jis 'deŋ kamu/ mo dhali yan'ko'd ana mina o gwo mo ki: A'di 'kosha tongwapi/ jin shwan ma nyor jwa mo dhali ana mina par mo e mo 'pemen jan piti yan midi wakata mo? <sup>21</sup> Hila Ra/ubiin ciĉki gwo yan mo tani a'di 'cuĉki a'di mo 'peni me'd buni mo dhali o gwo mo ki: Dhalkina ki 'kosh mondiki/em piti mo. <sup>22</sup> Dhali Ra/ubiin oki uni gwo mo ki: Dhalki a'diya bas ki po mo. Biĉi a'di e jis yi'de/ gwan kun 'kon e mombwaasho mo hili dhalki me'd bum ki dhu apo/ a'di mo, ki a'di midi 'taki ye a'di mo 'peni me'd buni mo mmowar a'di is mo goma babam piti mo be. <sup>23</sup> Wakana Yuusup me'd jin pu'dkina a'di e ikam piti mo tani uni 'cuĉki a'di burrinyen turga/ 'peni is mo a'di jin ta burrinyen turga/ jin tur ma bi ki tur jin hi'thkina a'di mo. <sup>24</sup> Dhali uni bu'thki a'di mo dhali biĉ a'di e jis yi'de/ mo. Jis yi'de/ yan a'di idi bwa 'te/ mo, yi'deŋ kamu/ yisa di'd nycineya.

<sup>25</sup> Dhali uni 'kokina 'cesh mo mmoshwa to mo dhali uni 'de'kki em buni 'kup ki mis mo tani uni parkina dhana ŋul'kup 'Kwani ma Isma/ iil e mo mmopu'dal mo 'peni Pany Jil/ aad mo nyaĉka ris kalman buni mo mmokala 'bi'c mo dhala 'bi'c 'peni cwa jin yuĉu ka balsam mo dhali cwa jin yuĉu ka murr mo mmo/iikina uni mo mmo/ii e bway buni bway Pa Masir mo mmokal uni ka lunġu'b mo. <sup>26</sup> Dhala Yahuuda oki ikam gwo mo ki: Miim 'boro'd jana mina ana gam mo wakki/ ana mina 'kosh a'di jwa mo dhali diĉa bas piti e mo. <sup>27</sup> Iiyu/ mo dhalki ana yola a'di mo e 'Kwani ma Isma/iil mo dhali dhalku/ me'd bana ki dhu apo/ a'di mo haali/ a'di ita'da kam bana mo, a'di jin ta buŋgwar is bana mo. Dhali ikam piti ĉikina hirdhe/ ki gwom piti mo. <sup>28</sup> Dhali 'Kwani Midyaan kun ta imanyol to mo si'da/ iikin ki iimpe mo dhali dirkina Yuusup ka piĉe/ mo dhali 'de'k a'di ka piĉe/ 'peni jis yi'de/ mo dhali yolki a'di mo e 'Kwani Isma/iil mo ka guurush jin 'koni iss 'de/ mo a'di jin ta 'dolkon kush mo dhali uni suskina Yuusup bway Pa Masir mo be.

<sup>29</sup> Ka Ra/ ubiin dokki'd ka nyan'ko'd e jis yi'de/ mo tani dhali para Yuusup e ki a'di diki di iĉis yi'de/ mo tani a'di dherki burrinyem piti bwa mo be. <sup>30</sup> Dhali a'di dokki'd ka nyan'ko'd e ikam piti mo dhali

o gwo mo ki: Ari dhuru'c wathi/ a'di piki'd mo dhali aha/ mo mane mo jin miga/ ya mo? <sup>31</sup>Uni bu'thki burrinye/ ma Yuusup mo dhali 'kosh mi jwa mo dhali bit burrinyen turga/ yan eya bas mo. <sup>32</sup>Dhali uni ki hash burrinyen tura bi yan mo dhali kali a'di eya babam buni mo dhali o gwo mo ki: A'di yan gamkina aman mo. Pari a'di e mo shwane/ wakki/ a'di ta ji gi ya/m pini mo walla yisa. <sup>33</sup>Dhali a'di nyithki a'di mo dhali o gwo mo ki: A'di ta burrinyen turga/ gi ya/m pem mo. A'di be 'koshkina tongwapi/ mo 'te/ be. Gwo jin minu dhanj goma Yuusup piyi'd mo haali/ a'di idherkina to bwa ka gwapi/ mo. <sup>34</sup>Dhali yan'ko'da Yakuub dherki burrinyem piti bwa mo dhali dek burrinyen shawaal e empa'd piti mo dhali ko gom ya/m piti acim ka ris ris mo. <sup>35</sup>Aris iya/m piti dhali aris i'bwa/m piti cuki mis mo mmomalas a'di mo tani hili a'di ushki'd mo ki a'di minu malas mo dhali o gwo mo ki: Yisa. Aha/ mina ya ka lungu'b eya Haawiya mo gom ya/m pem mo. Konj gana/ jin gwona ki kony jwa mo a'di idosh 'peni o'd kan mo. Wakan com gwoki'd gom a'di mo be. <sup>36</sup>Ki ari embul mo ar'ceenne/ mo tani 'Kwani Midyaan yolki a'di mo e Pa Masir mo eya Puthipar a'di jin ta wathi/ jin cil ma askar goma Pirawn mo a'di jin ca'd ki 'kwani ma mee kun jina ji mo be.

### 38

<sup>1</sup>A'di bu'thki embul ka cim caan mo ka Yahuuda a'di yaki'd ka lungu'b mo 'peni ikam piti mo dhali a'di tu'kki'd mo e monkamu/ mo dhali gam Wathi/ gi Pa Adullaam 'kup mo a'di jin yu'kkunu gway ka Hiirah mo. <sup>2</sup>E mun mo tani aYahuuda mishki 'bwa/ gi 'Kwanij Kanaan mo jin yu'kkunu gway ki Shuu/ mo. A'di mashki a'di mo dhali ya gu'b ma yim mo be. <sup>3</sup>Dhala yim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali a'di ki yu'k a'di gway ka lir mo be. <sup>4</sup>Dok/e ayim bwaaki'd mo dhali dho'th ya/ mo dhali ayim ki yu'k a'di gway ka Unan mo be. <sup>5</sup>Naskina/ dok/e ayim dho'thki ya/ mo dhali ayim ki yu'k a'di gway ka Shiilah mo. Ayim diki'd e Panj Kasiib mo me'd jin dho'thkin ma yim a'di mo be. <sup>6</sup>Dhala Yahuuda si'da/ gamki'da 'bom goma lir jin ta'da bwanyaram piti mo, dhala yim yuku ka Thamar. <sup>7</sup>Hili lir jin ta'da bwanyara/ ma Yahuuda mo tani a'di ta thus ki thus e jis/e gi Tapa mo dhali Tapa 'koshki a'di jwa mo. <sup>8</sup>Dhali yan'ko'da Yahuuda oki'da Unan gwo mo ki: Mashi asha kam pini mo mo ma, dhali miyi mii mo jin minu mii mii mo gom marem pini mo, dhali cis uci goma kam pini mo. <sup>9</sup>Hila Unan nyithki'd ka 'ci jin mina a'di icis mo tani mididi diki ta jim piti mo. Wakan ki a'di yaki bway gu'b e asha kam mo tani a'di wolki'da 'co/ piti eya 'cesh mo isi ciki/ ki a'di mididi diki cis

uci goma kam mo. <sup>10</sup>Dhali mii jin miikina a'di wakan mo tani a'di diki 'bor e jis/e gi Tapa mo dhali a'di si'da/ 'koshki a'di jwa mo. <sup>11</sup>Dhala Yahuuda oki'da Thamar gwo mo a'di jin ta'da mar pitim 'bomi gwo mo ki: Diyi ka dhalla/ e gu'b ki cim mo ntaga Shiilah jin ta ya/m pem mididi ca mo. Haali/ a'di ko/ki is mo oki a'di mididi wu mo me'd ikam mo. Wakana Thamar a'di yaki'd mo dhali ca'b e gu'b gi com mo be.

<sup>12</sup>N'ko'd mo tani mo pu'du'd mo ki 'bwa/ ma Shuu/ jin ta asha Yahuuda a'di iwuki'd mo dhali ka Yahuuda malaskunu mo tani a'di yaki'd mo e Pan Timnah mo eya manhil ka'bal piti mo a'di dhala mugum piti ka Hiirah mo jin ta Wathi/ gi Pa Adullaam mo. <sup>13</sup>Dhali ka Thamar 'orkunu gwo ka mar piti a'di yaki'd mo e Pan Timnah mo mmo'ci'ih ka'bal piti amur mo tani, <sup>14</sup>ayim 'cukki burrinyem ma dhallam piti 'peni is mo dhali hi'th burrinye/ jin kumu 'kup mo dhali 'tam is ma yim ki burrinye/ mo dhali ca'b e shemen bway ma Eenaayim a'di jin diki'd 'kup ki bway gi Pan Timnah mo haala yim mishki mo mo ka Shiilah a'di caki'd mo dhali a'di ayim dinuki ci ki a'di mmomash mo. <sup>15</sup>Ka Yahuuda parki'da yim e mo tani a'di kulumki'da yimi bwa mo oki a'di ta'da 'bom cal mo haali/ ayim a'di kumki jis/em piti mo. <sup>16</sup>A'di yaki'da yim mo e shemen bway mo dhali o a'di gwo mo ki: Yayu/ mo dhalki aha/ yana /e gu'bi is mo, haali/ a'di diki misha yim mo ki a'di ta'da mar piti mo. Ayim ki o a'di gwo mo ki: Atinta a'di imina/ e ici aha/ mo ki/ e mini yayu/ i aha/ mo. <sup>17</sup>A'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina ciki /e ari mi mo 'peni bwaman ma ma'diny ka'bal mo. Dhala yim ki o a'di gwo mo ki: Mina /e diki ciyaa/ jamas mii mo ntagi/ e mini hashi a'di mowa? <sup>18</sup>A'di thokki gwo mo ki: Jamas mii gi wakata imiga/ ci /e mo? Ayim thokki gwo mo ki: To me'd pini dhali dherdhenye/ jin 'kon ma ashu ipesu/ mo dhali cwa jin di'di me'd pini mo. Wakan a'di ciki'da yim uni mo dhali ya ayim gu'bi is mo dhali ayim bwaaki'd ki a'di mo be. <sup>19</sup>Dhali yan'ko'da yim cuki mis mo dhali ya mo dhali ayim bu'thki burrinyen 'kup piti mo dhali hi'th burrinyem ma dhallam piti i is mo.

<sup>20</sup>Ka Yahuuda hashki ari mi ka mugum piti jin ta Wathi/ gi Pa Adullaam mo jin mina a'di bu'th jama to mii 'peni me'd ma 'bom mo tani a'di diki gama yim mo be. <sup>21</sup>Dhali a'di dotki 'kwani gi mo yan mo ki: Mane a'bom cal yan mo a'di jin ca'bki'd e shemen bway gi Pa Eenaayim mo? Dhali uni thokki a'di gwo mo ki: A'bom cala kamu/ yisa di'di mahana. <sup>22</sup>Wakan a'di dokki'da Yahuuda ka nyan'ko'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aha/ dinaki gama yim mo dhali 'kwani gi mo yan o gwo si'da/ ki a'bom cala kamu/ yisa di'di mahana. <sup>23</sup>Yahuuda thokki gwo mo ki:

Dhalka yim dhu to gwan gom is pitin gana/ mo isi ciki/ ana mina 'kwani ipe'th mo. / E mishini ki aha/ hashkina ari mi yan mo dhali /e diki gama yim mo.

<sup>24</sup> 'Ko'da ppe kwara n'ko'd mo Yahuuda torunu gwo mo ka Thamar jin ta'da marem pini a'di lo'bki'di miinyal mo dhali shwane/ayim a'di bwaaki'da 'ci ki miinyal mo. Dhala Yahuuda oki gwo mo ki: Guya ayim ka pije/ mo dhali dhalka yim cidhu ki o'd mo. <sup>25</sup> Dhali me'd jin 'koyunu mmokala ayim ka pije/ mo tani ayim hashki gwo eya mar pitin gwa'th mo ki: Wathi/ yan jin cilkina to gwansan mo tani a'di ta wathi/ jin bwaakika/ a'ci mo. Dhala yim oki gwo mo ki: Nyithi jamas to gwansan mo aha/ 'thona / e mo. To gwansan uni ta kuma ja mo tome'd dhala dhenyene/ kun 'kon ma shu ipesu/ mo dhali cwa mo. <sup>26</sup> Dhali yan'ko'da Yahuuda nyithki uni mo dhali o gwo mo ki: Ayim a'di iboli aha/ e ki mii ma kar/e e mo haali/ aha/ dinaki ciya yim ki ya/m pem ka Shiilah mo. Dhali a'di diki ish nya'ka yim dok/e mo be.

<sup>27</sup> Dhali ki mo pu'dki'd mo jin min ma yimi dho'th mo tani ushi uci 'koni su/ e bwa ma yim mo be. <sup>28</sup> Dhali ka yim shwan ma 'ci mo tani jan tal 'de/ karki me'd ka pije/ mo dhali a'bom jin karu mmowotha woth mo gom mondho'th up mo tani a'di dekki me'd piti ka thus 'per mo mmo/o gwo mo ki: Yansan a'di ipu'dki'di t'wa/a/ mo be. <sup>29</sup> Hili ki a'di dokki me'd piti bway bwa mo tani hili mo mo ma, akam piti pu'dki'd ka pije/ mo dhala yim ki o gwo mo ki: Awanyam pini jin pu'dkina / e ka pije/ ki is pini mo tani isa wa'da. Wakan a'di iyukkunu a'di gway mo ka Paaris mo. <sup>30</sup> Dhali yan'ko'd akam pu'dki'd mo ka thus 'peri me'd piti mo dhali gway piti yukkunu ka Saarah mo be.

### 39

<sup>1</sup> Dhali aYuusup a'di isuskunu ka lun'gu'b e Pa Masir mo dhala Puthipar jin cil ma askar goma Pirawn dhali wathi/ jin cil ma askar kun jina ji mo gom 'Kwani Masir mo a'di yolki a'di 'peni 'Kwani Isma/iil mo uni kun kalki a'di ka lun'gu'b 'peni mun mo. <sup>2</sup> Dhali Tapa nya'ki di ka Yuusup mo dhali a'di warki'd ki wathi/ jin hana mii me'd mo dhali a'di diki'd e gu'b gi tapam piti jin ta Wathi/ Masir mo. <sup>3</sup> Dhali tapam piti mishki mo mo ki Tapa nya'ki di ki a'di mo dhali ki Tapa rakki'da ris mii jin mina a'di ha me'd mmorusa/ rus mo. <sup>4</sup> Wakana Yuusup gamki mii ma 'the e jis/em piti mo dhali buk a'di 'pen ka pije/ mo dhali a'di ki kar a'di mmota amanhil to gom gu'b mo dhali kar a'di ki tapa apowa ris tom piti jin tana a'di mo be. <sup>5</sup> Pena cim yan jin karkina a'di a'di mo mmota amanhil to gom gu'b piti mo dhali kar a'di ki tapa apowa ris tom piti jin tana

a'di mo tani Tapa 'borki 'kwani gi gu'b gi Wathi/ Masir mii mo gom gway ma Yuusup mo. Dhali mom'bor mii gi Tapa diki'da po/ aris to 'baar mo kun tana a'di mo e bwan gu'b mo dhali e bwam bunto mo. <sup>6</sup> Wakan a'di dhalki'da ris to 'baar mo e me'd ma Yuusup mmohil mo dhali mmodhalkina a'di a'di e me'd piti mo tani a'di yisa shwana jwa mo gom toj kamuwa, hili jasi gom tonte/ jin shwakina a'di mo.

Dhala Yuusup njala/ 'bora jaro/ ime'da/ a'di hili mo ki jis/e jin yesayes mo. <sup>7</sup> Dhali ki ara cima kamu/ mo tani a'bom gi tapam piti, ayim 'cemi'dki'da Yuusup ki e mo dhali o a'di gwo mo ki: Ishi nya'ki aha/ mo ma. <sup>8</sup> Hili a'di ushki'd mo dhali owa 'bom gi tapam piti gwo mo ki: Hili mo aha/ dhalkina tapam pem to ime'd mo dhali a'di dina jwa ki shwa mo goma ris to mo e gu'b mo kun dhalkina a'di aha/ e me'd pem mo. <sup>9</sup> A'di diki caaca kagahara e gu'b yan mmobol aha/ e mowa. Toj kamu/ yisa 'tasha a'di aha/ 'twa/ mo yisa hili isi ciki/ is pini' gana/ mo haali/ / e ta ashim piti mo. Aha/ mina mish dhan miinthus yan mii mo wakan mana dhali mii miinthus apowa Arungimis mowa? <sup>10</sup> Ba dhala yim tor'ki'da tor ka Yuusup isa yempa/ yempa/ mo dhali a'di 'tena bwa mmocik gwo ma yim mo mmo/isha ayim mo walla mmonyak ca'b ka yim mo. <sup>11</sup> Hili ka cimi 'denj kamu/ mo me'd jin yakina a'di gu'b mo mmomiya tu'c piti mo dhali 'kwanin tiya yisa 'koni bwan gu'b yisa uni kun miina tu'c e gu'b mo tani, <sup>12</sup> ayim bu'thki a'di e burrinyem piti mo mmo/o a'di gwo mo ki: Ishi nya'ki aha/ mo. Hili a'di dhalki burrinyem piti e me'd ma yim mo dhali gus mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo. <sup>13</sup> Dhali ka yim parki mo e mo ki a'di dhalki burrinyem piti e me'd ma yim mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo tani <sup>14</sup> ayim yuk 'kwani gi kun gu'b ma yim mo dhali o uni gwo mo ki: Hili a'di guyi Wathi/ Ibraan yan e bwam ana mo mmosor ana mo. A'di seyi bwan gu'b mo dhali di ki gwo ibwa mo mmo/ ish nya'ki aha/ mo dhali aha/ cuukina ki dhan 'twa/ jin caaca mo. <sup>15</sup> Dhali ki a'di cikki gwo ki aha/ 'deka 'twam pem ki mis mo dhali cuu mo tani a'di dhalki burrinyem piti i aha/ mo dhali gus mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo. <sup>16</sup> Dhali yan'ko'da yim karki burrinyem piti e me'd ma yim mo ntagi tapam piti pu'dki'di pa mo. <sup>17</sup> Dhali ayim tor'ki a'di gwo jin nya'ka'd mo mmo/o ki: Wathi/ Ibraan yan jin ta cin'kina/ a'di jin suskina / e ibwaman ana mo pu'dki'di aha/ mo mmosor aha/ mo be. <sup>18</sup> Hili me'd jin 'de'kkika/ 'twam pem 'kupki mis mo dhali cuu mo tani a'di dhalki burrinyem piti e aha/ mo dhali pu'd ka pije/ 'peni gu'b mo.

<sup>19</sup> Ki tapam piti cikki gwo 'peni 'twa/ gi ash mo ki: Mii a'dan jin miikina cin'kinam

pini jan aha/ mo tani anyor piti 'batha'ba'th mo. <sup>20</sup>Dhali tapa ma Yuusup bu'thki a'di mo dhali kar a'diya sijin mo e mo jin ta'kkunu habuus ma malik nycine/ mo dhali a'di diki'da sijin imun mo. <sup>21</sup>Hili Tapa a'di nya'kki di ka Yuusup mo dhali tor a'di mo/en piti jin telu sho'k mo dhali ci a'di mii ma 'the i jis/e ma manhila sijin mo. <sup>22</sup>Dhali amanhila sijin ciki'da Yuusup gwo ime'd mo mmota amanhil 'kwani ma sijin i'baar mo uni kun 'kokina sijin mo. Dhali aris mii gunn kun miinu mo tani a'di ki mii uni mo. <sup>23</sup>Dhali amanhila sijin mo tani a'di cina hirdhe/ yisa ki mii gunn kun miinu ma Yuusup mo mmohila hil mo haali/ Tapa nya'kki di ki a'di mo dhali eya ris to gunn kun miina a'di mo tani Tapa dhuki uni mmorusa/ rus mo be.

#### 40

<sup>1</sup> Ka cima kamu/ 'ko'di mii yan mo tani tapa jin karu mmohil 'kwani kun miina tu'c e gu'b ma malik gi 'Kwani Masir mo dhali aman'co'k maam piti mo tani uni thamki to mii mo gom tapa malik Masir buni mo. <sup>2</sup> Dhala Pirawn shwaki'da nyor gom 'kwani kun can ka askar piti su/ gwan mo, tapa jin karu mmohil 'kwani kun miina tu'c e gu'b ma malik mo dhali aman'co'k maam piti mo. <sup>3</sup> A'di dhuki uni eya sijin mo e gu'b gi wathi/ jin ca'd gom 'kwani ma mee kun jina ji eya sijin mo jin di'di bwan'kwariny mo jin dikin ma Yuusup nycine/ mo. <sup>4</sup> Wathi/ jin ca'd gom 'kwani ma mee kun jina ji mo tani a'di kanki'da Yuusup gwo mo gom uni mo dhali a'di miiki uni to mo dhali uni 'kon ki mondek is mo ki sule/ sule/ ntaga cima kamu/ mo. <sup>5</sup> Dhali mon'thinya kamu/ mo tani uni su/ shu'bki jan mo a'di jin ta tapa gom 'kwani kun miina tu'c mo dhali a'di jin ta'da man'co'k maa goma malik 'Kwani Masir mo uni kun 'kokin e bwan'kwariny ma sijin mo uni ita gi jan buni ki she/ ki she/ mo dhali 'pemen jan buni 'kon ki she/ ki she/ mo. <sup>6</sup> Ka Yuusup pu'dki'di uni mon'thamo/ mo tani dhali parki uni e ki uni tocu 'kus mo. <sup>7</sup> Wakan a'di dotki 'kwani ma mee ma Pirawn uni kun nyak 'ko ki a'di e mo jin dekuwa dek mo e gu'b gi tapam piti mo ki: Atinta itaka un jis/em bum ka lun'gu'b kan ganne/ mo? <sup>8</sup> Uni tor'ki a'di gwo mo ki: Aman takina ki jan mo dhali wathi/ piyi'd jin mididi tor 'pemen buni mo. Dhala Yuusup thokki uni gwo mo ki: Dina mo jin toru 'pemen jan ki ta kuma Arumgimis mowa? Tori uni ki aha/ mo ma aha/ 'thona um mo.

<sup>9</sup> Wakan tapa jin karu mmohil 'kwani ma tu'c tor'ki jan piti ka Yuusup mo dhali a'di oki a'di gwo mo ki: E jan pem mo tani cwalmana mura'th uni 'kokini bwambori aha/ mo. <sup>10</sup> Dhali apo/ cwalmana mura'th mo tani abi karkini kwara e a'di mo dhali me'd jin lu/ kina a'di mo tani jandim piti

ca'bki'd ki tup tup mo dhali atora mura'th iski'd mo jin minu 'cith mo. <sup>11</sup> Akubbaaya ma Pirawn diki'd e me'd pem mo dhali aha/ bu'thkina amura'th mo dhali nyu/ uni e bwam ma kubbaaya ma Pirawn mo dhali karka/ akubbaaya e me'd ma Pirawn mo. <sup>12</sup> Dhala Yuusup thokki a'di gwo mo ki: 'Pemen jan a'dan be: cwalman ma mura'th kun 'koni kwara mo tani a'di ita'da cimi kwara mo. <sup>13</sup> E bwaman ma cimi kwara yan mo tani aPirawn mididi 'de'k 'kup pini ki mis mo dhali wari/ e is mo mmodoka tu'c pini ka nyan'ko'd mo dhali / e mini dhuwa Pirawn akubbaaya e me'd piti mo me'd jan dhomo/ mo me'd jin karkunu / e mmota tapa gom 'kwani kun miina tu'c mo. <sup>14</sup> Hili / e mini mii kayaa/ e mo ki mii mididi mii ha me'd mo gom / e mo dhali miyi aha/ ki mii gi bwan'kush mo, aha/ 'thona / e mo jin mina / e mii pika Pirawn gwo yan i is gom aha/ mo dhali wakan / e mini 'cu'kaa/ ka piye/ 'peni gu'b yan mo. <sup>15</sup> Haali/ aha/ ka jin gana/ kwalkunu mo 'peni Panj 'Kwani Ibraan mo dhali e mahan si'da/ mo tani aha/ dinaki mii tonj kamu/ mo jin mina uni kar aha/ e jisa 'tum yan mo.

<sup>16</sup> Ki tapa jin ta'da man'co'k maa mo parki 'pemen jan yan e ki uni ha me'd mo tani a'di oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ si'da/ tana gi jan mo. Maanjuthu'd kun kaka/ ka nura/ ikwara mo tani uni 'koni 'kupi aha/ mo. <sup>17</sup> Dhali e 'kupan ma nura/ mo tani aris maanjuthu'd tana eya ris ka ris mo goma Pirawn mo hili aris 'dii 'kokin mo mmoshwa uni mo 'peni bwam ma nura/ e 'kupi aha/ mo be. <sup>18</sup> Dhala Yuusup thokki a'di gwo mo ki: 'Pemen jan a'dan be: anura/ kun 'koni kwara mo tani a'di ita'da cimi kwara mo. <sup>19</sup> E bwaman ma cimi kwara yan mo tani Pirawn mididi 'de'k 'kup pini ki mis mo 'peni / e mo dhali / e minu shir ka 'cajala/ apo/ cwa mo dhali aris 'dii mini 'ka shum gi bungwar is 'peni / e mo.

<sup>20</sup> Ka cima kwara a'di jin ta'da cim jin dhodhuwa Pirawn mo tani a'di yukki'da yuk jin yuku 'kwani mmotul 'kup mo goma ris 'kwanim piti kun miina tu'c mo dhali a'di 'de'kki 'kup gi wathi/ jin ta tapa gom 'kwani ma tu'c gi gu'b ma malik mo dhali 'kup gi wathi/ jin ta'da man'co'k maa mo e bwaman 'kwanim piti kun miina tu'c mo. <sup>21</sup> A'di warki wathi/ jin ta tapa jin karu mmohil 'kwani ma tu'c gi gu'b ma malik is mo dhali a'di karki'da kubbaaya e me'd ma Pirawn mo. <sup>22</sup> Hili a'di shirki tapa jin ta'da man'co'k maa 'kus ka shi/ mo me'd 'pemen jan jin tor'kin ma Yuusup uni mo. <sup>23</sup> Dhali wathi/ jin karu mmohil 'kwani kun miina tu'c e gu'b ma malik ma'ca/ ya'di ka aYuusup e mo yisa hili a'di thiski a'di e mo be.

## 41

<sup>1</sup> 'Ko'di yili su/ gwansani 'baar mo tani Pirawn a'di shu'bki jan mo ki a'di doshki'd e shemen Yi'den Kumma/ Niil mo. <sup>2</sup> Dhali hili mo mo ma, bip 'koni pesu/ kun pikin ka pije/ 'peni kumma/ yi'de/ mo kun yesa bungwar is ki yes mo dhali kun 'thika'thik mo dhali uni shwakina lupe/ mo. <sup>3</sup> Dhali hili mo mo ma, bip 'koni pesu/ kun 'bwaṭala'bwaṭal mo dhali kun korakor mo pikin mo 'peni Yi'den Kumma/ Niil mo dhali doshkin mo nyakki bipa tiya mo e yana gap Yi'den Kumma/ Niil mo be. <sup>4</sup> Dhali uni gwansan kun 'bwaṭala is ki 'bwaṭal dhali kun korakor mo tani uni 'kaki uni gwansan kun yesa bungwar is ki yes mo dhali kun 'thika'thik mo. Dhala Pirawn a'di merki e mo be. <sup>5</sup> Dhali a'di 'ce'dkina e mo dhali shu'bki jan jin 'kon ma po/ i su/ mo dok/ e dhali hili mo mo ma, awusham pos 'koni pesu/ mo kun dwama e ki dwam mo dhali kun 'bora'bor mo uni cakin mo e cwalman 'de/ nyakki uni ma 'de/ 'dete/ gwan mo. <sup>6</sup> Dhali hili mo mo ma, ṅ'ko'd unim pesu/ gwan waski 'kup mo, unij korga/ dhali kun 'ce'dkina 'ce'd ki 'tham gi mom'pesho'k mo. <sup>7</sup> Dhali pos kun tawash ma wusha/ ki tawash mo tani uni a'di iloski pos kun 'koni pesu/ kun dwam ma wusha/ e ki dwam mo dhali kun bora e ki bojor mo. Dhala Pirawn merki e mo dhali hili mo mo ma a'di ita jan mo be. <sup>8</sup> Wakan mon'thamo/ mo tani shi/ in piti to'ckunu 'kus mo dhali a'di hashki gwo mo dhali yuka/ yuk goma ris ṅaarin 'Kwani Masir mo kun ṭori gwo ki 'twan' gwocon mo dhali aris 'kwanin yukga/ mo, dhala Pirawn ṭorki uni jan piti mo. Hili jan 'den kamu/ yisa di'da a'di jin mishi 'pemen jan ka Pirawn ṭor mo.

<sup>9</sup> Dhali yan'ko'd tapa jin karu mo mmohil 'kwani gi gu'b ma malik oki'da Pirawn gwo mo ki: Aha/ kakina miim pem jin thamkika/ e shwane/ mo. <sup>10</sup> Ka Pirawn shwaki'da nyor apo/ 'kwanim piti kun dhuna a'di aṭu'c mo dhali kar aha/ dhala man'coḷ maa e mo jin 'tashuwa 'tash 'twa/ mo e gu'b gi a'di jin ji'da ji mo tani, <sup>11</sup> aman su/ shu'bkina jan ka cim 'de/ mo mon'thiny yin mo a'di dhali aha/ aman ka 'dete/ 'dete/ takina ki jan mo kun 'kona 'pemen buni ki she/ ki she/ mo. <sup>12</sup> Dhuru'c wathi/ Ibraan yan diki'd nyakki aman imun mo a'di jin ta'da man-mii wathi/ jin ca'da tu'c mo gom a'di jin ji'da ji mo. Dhali ki aman a'di ṭorkina a'di gwo mo tani a'di ṭorki 'pemen jan bam mo. A'di theke'thki 'pemen jan ṭor ki 'bore/ e 'kwani su/ gwan isi me'd jan buni mo be. <sup>13</sup> Dhali me'd jin ṭorkina a'di a'di ki aman mo tani wakan a'di pu'dki'd ki 'pemen gana/ mo dhali aha/ warkunu is mo mmodoka maktab pem mo dhali aman'coḷ maa a'di ishirkunu ka 'cajala/ mo.

<sup>14</sup> Dhala Pirawn a'di hashki gwo mo dhali yuka Yuusup mo dhali uni suski a'di ki 'ta'b mo 'peni jisa 'tum mo dhali ki a'di 'thiki'da mur 'kup mo dhali aḷ burrinyem piti e mo tani a'di pu'dki'di bwambor ma Pirawn mo be. <sup>15</sup> Dhala Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ takina gi jan mo dhali wathij kamu/ yisa di'da jin mishi 'pemen piti ṭor mo dhali aha/ cikkina gwo mo gom /e mo ki me'd jin cikkina /e gwo gom jan mo tani /e mishki 'pemen buni ṭor mo be. <sup>16</sup> Yuusup thokki'da Pirawn gwo mo ki: A'di yisa ta aha/ mo. Arungimis midu ciya Pirawn gwon thok jin ha me'd ki haḷ gana/ mo. <sup>17</sup> Dhala Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Hili mo mo ma e jan pem jin shu'bka/ mo tani aha/ doshkina apowa gap Yi'den Kumma/ Niil mo. <sup>18</sup> Dhali bip 'koni pesu/ kun 'thika'thik mo dhali kun yesa bungwar is ki yes mo pikin ka pije/ 'peni kumma/ yi'de/ mo dhali uni shwakina lupe/ mo. <sup>19</sup> Dhali bip 'koni pesu/ kun bathi uni isho'k mo kun hatha'ko'd ki ha'th mo dhali kun 'bwaṭala is ki 'bwaṭal mo dhali uni korakor mo uni kun wakan yisa mishkika/ me'd 'den kamu/ e bampa/ Masir mo. <sup>20</sup> Dhali unij korga/ dhali uni bip kun 'bwaṭala is ki 'bwaṭal mo tani uni 'kaki bip pesu/ gwan kun 'thika'thik kun 'koni twa/a/ mo. <sup>21</sup> Dhali me'd jin 'kakina uni uni mo tani wathij kamu/ yisa midu 'taki mish mo mowa mo jin 'kakina uni uni mo haali/ uni i'kokin ki 'bwaṭal kan naskina/ 'pena mun'kup mo dhali yan'ko'd aha/ merkina e mo. <sup>22</sup> Aha/ si'da/ mishkina e jan pem mo awusham pos kun 'koni pesu/ mo uni kun cakin mo eya cwalman 'de/ nyakki uni ma 'de/ 'dete/ gwan mo kun dwama e ki dwam mo dhali kun 'bora'bor mo. <sup>23</sup> Dhali awusham pos kun 'koni pesu/ uni ku'thkin mo mmokora kor mo dhali kun 'ce'dkina 'ce'd sho'k ki 'tham gi mom'pesho'k mo waski 'kupi 'ko'di uni mo. <sup>24</sup> Dhali uni wusham pos gwan kun korakor iloskina wusham posa dwamga/ gwan kun 'koni pesu/ mo. Dhali aha/ ṭorkina aris ṅaari/ gwan gwo mo uni kun ṭori gwo ki 'twan' gwocon mo, hili wathij kamu/ yisa di'da jin midu 'taki be'daa/ gwo 'pen ka pije/ ki 'bore/ mo.

<sup>25</sup> Dhali yan'ko'da Yuusup thokki'da Pirawn gwo mo ki: Jan ma Pirawn mo tani a'di tal 'de/ mo be. Arungimis be'dki'da Pirawn gwo mo gom to jin murkina a'di i'dish 'twa/ mmomii mo be. <sup>26</sup> Bipa 'borga/ kun 'koni pesu/ mo tani uni a'di ita yil kun mini 'ko ipesu/ kun mini 'bora'bor mo dhali awushan dwamga/ kun 'bora'bor mo tani uni si'da/ ita yili pesu/ mo, jan a'di itala 'pen 'de/ mo be. <sup>27</sup> Dhali bip kun 'koni pesu/ kun 'bwaṭala'bwaṭal dhali kun korakor mo kun pu'dkini 'ko'di uni mo tani uni a'di ita yili pesu/ mo dhala wusha/ kun



tawasha tawash mo tani uni kun ta 'tham gi mom'pesho'k kun 'ce'dkina 'ce'd sho'k mo tani a'di si'da/ ita yili pesu/ jin mina te/ i'kosh'a 'kosh mo be. <sup>28</sup> A'di a'dan be me'd jin torkika/ /e aPirawn ka Arumgimis murki'da tora Pirawn to jin i'disha 'twa/ a'di mmomia mo. <sup>29</sup> Yil imidi 'ko ipesu/ jin mina tonte/ idho'th kagahara mo e bampa/ Masiri 'baar mo. <sup>30</sup> Hili 'ko'di uni mo tani adhan te/ si'da/ midu cu mis i'kosh 'kwani ki yili pesu/ mo dhali aris to kun ishkin kagahara mo tani mina 'kwani i'ja mo be e bampa/ Masir mo. Adhan te/ midu kup bampa/ 'baar mo. <sup>31</sup> Dhali aris to kun tana 'kwani kagahara minu mol 'ban mo e bampa/ mo gom 'pemen gwon te/ mo a'di jin midu batha/ bathi 'ko'd mo haali/ te/ a'di midu jwakata du ki 'bi'th mo. <sup>32</sup> Dhali jan ma Pirawn kun shu'bkina a'di ka 'bukum 'ban mo tani uni ta kun thosonkin ma Arumgimis mo dhali Arumgimis midu tor uni eya tente/ ki 'dishe/ san mo. <sup>33</sup> Dhali gom gwo gi wakan mo tani dhalka Pirawn a'di kwany wathi/ jin midu ku'th is ki 'cese/ 'cese/ dhali wathi/ jin yukayuk mo dhali kari a'di apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. <sup>34</sup> Dhalka Pirawn di'b mii is mo mmodhu 'kwani 'pen ka pije/ mo mmota imanhil tonte/ apo/ bampa/ mo dhali bu'th 'bwanu'b tonte/ kun 'kon ma po/i mudhe'd kun gamkina 'Kwani Masir ka tee yan kun isha tonte/ ka enthus ki yili pesu/ mo. <sup>35</sup> Dhali dhalki uni tula ris tonte/ is mo 'peni yila 'borga/ yan mo kun i'iyin mo dhali dhuyi pos e me'd ma Pirawn a'di jin cili mom'bi'th mo gom tonte/ goma ris 'penkuman bampa/ mo dhali dhalki uni dhu uni mo. <sup>36</sup> Dhali tonte/ minu 'tash 'twa/ mo apo/ bampa/ gom yili pesu/ yan mo jin mina te/ ibita po/ bampa/ Masir mo wakan ki 'kwani kun 'koni bampa/ yan mina te/ diki 'ce'd sho'k mo.

<sup>37</sup> Gwo yan 'thinuwa 'cesh mo tani a'di wame'd 'boro'da Pirawn e ki 'bor mo dhali 'kwani si'da/ kun miina tu'c piti 'baar mo. <sup>38</sup> Dhala Pirawn oki'da ris 'kwanim piti kun miina tu'c piti gwo mo ki: A/ ana mina gam wathi/ jin wakansan 'peni mana mo a'di jin taki'd gi Shi/in ma Arumgimis mo? <sup>39</sup> Wakana Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Me'd jin torkin ma Arumgimis /e aris to gwansani 'baar mo tani, wathi'j kamu/ yisa di'da jin midu ku'th is ki 'cese/ 'cese/ dhali jin yukayuk wakansan me'd /e mo. <sup>40</sup> /E mini ta tapa apo/ gu'b pem mo, dhali aris 'kwanim pem uni mini nin is buni mo me'd jin mina /e i'kan uni gwo mo. Hili jasi gwo goma kursi ma malik mo tani aha/ imina a'di icil dhali bol /e e ki ca kagahara mo. <sup>41</sup> Dhala Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Hili mo mo ma aha/ karkina /e mo apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. <sup>42</sup> Dhali yan'ko'da Pirawn bu'thki tome'd piti 'peni

me'd piti mo dhali hi'thka Yuusup e me'd piti mo dhali shum a'di ki burri'nye/ ma malik jin na 'bulana'bul mo dhali hi'thki a'di ajindhiir 'dolkon i'bam piti mo. <sup>43</sup> Dhali a'di karki a'di mmomera arabiya jin dira shumaram piti mo a'di jin 'kon ma po/ i su/ mo dhali uni kumki cuuwa/ ibwambori a'di mo ki: Lunja lunj ki jin 'kupa'dupun mo ma. Nyca/ a'di karki a'di apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. <sup>44</sup> Dok/ e Pirawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ tana Pirawn mo. Wathi'j kamu/ yisa midu mii 'de'k me'di mis walla sho'k piti e bampa/ Masiri 'baar mo ki dar gi gwonkan pini mo. <sup>45</sup> Dhala Pirawn yukki'da Yuusup gway ka Sapnaat Paniih dhali ciki a'diya Asnaat mmomash mo a'di jin ta 'bwa/ ma Puthipaara/ mo a'di jin ta'da gasiis ma Uun mo. Wakana Yuusup raski'd ki mis e bampa/ Masiri 'baar mo.

<sup>46</sup> Yuusup a'di 'kona yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo me'd jin cigkina a'di e momii to ma Pirawn jin ta'da malik 'Kwani Masir mo be. Dhala Yuusup yaki'd ka pije/ 'peni bun'kus ma Pirawn mo dhali ya e bampa/ Pa Masiri 'baar mo. <sup>47</sup> Ki embul yil pesu/ yan mo tani a'cesh dho'thki to ka enthus mo. <sup>48</sup> Dhali a'di tulki'da aris tonte/ is mo 'peni yil pesu/ yan jin kapa 'pen 'kwani mo e bampa/ Masir mo dhali dhu uni e themes gi 'penkuman bampa/ mo. A'di si'da/ dhu e themes gi 'penkuman bampa/ 'peni bunto kun 'kam uni is mo. <sup>49</sup> Dhali aYuusup dhuki posi themes ki nyanyen gana/ ka enthus mo mmowa e ka si'b gi bwam ma gap mo ntagi a'di dak uni bar mo haali/ a'di molu bar mo be.

<sup>50</sup> Ntwa/a/ ki yil te/ diki pu'd naskina/ mo tani aYuusup a'di ita gi iya/ isu/ mo, uni kun dho'thkin ma Asnaat a'di jin ta 'bwa/ ma Puthipaara/ jin ta'da gasiis ma Uun mo. <sup>51</sup> Yuusup yukki gway ma 'ci ma bwanyaram piti ka Manassa mo haali/ a'di oki gwo mo ka: Arumgimis kar aha/ mmothisa ris mii kun ditadit e mo dhali aris to gi gu'b ma babam pem mo. <sup>52</sup> Dhali gway a'di jin 'kon ma po/ i su/ mo tani a'di yukki a'di gway ka Eprayim mo: Haali/ Arumgimis karki aha/ mmokal mamana dho'th mo e bampa/ jin wo'ckina is aha/ she/ mo.

<sup>53</sup> Yili pesu/ yansan jin kapa 'pen 'kwani a'di/ piki gwo jipi/ mo e bampa/ Masir mo tani a'di 'baarki'd mo. <sup>54</sup> Dhali yili pesu/ jin mina te/ i'kosh a'di itelki 'pen mo me'd gwo jin okin ma Yuusup mo. Dhan te/ a'di caaca e bampany 'ceshi 'baar mo dhali hili e bampa/ Masiri 'baar mo tani tonte/ di'd mo. <sup>55</sup> Ka ris 'kwanim bampa/ Masiri 'baar mo harki to mo tani 'kwani cuukin 'twa/ a Pirawn mo gom tonte/ mo dhala Pirawn torki 'Kwani Masir gwo mo ki: Iiku/ mo aYuusup mo dhali cik gwo jin mina a'di i'kan um mo mmomii mo. <sup>56</sup> Wakan me'd jin

peperkina te/ apo/ bampany 'ceshi 'baar mo tani aYuusup a'di ika'dki'da ris gu'b themes 'twa/ mo dhali yolki 'Kwani Masir tonte/ mo haali/ te/ shina 'kosh ki shi/ e bampa/ Masiri 'baar mo. <sup>57</sup> Dok/ e Adhana 'cesh yini 'baar mo uni pu'dkin e Pa Masir mo eya Yuusup mo mmoyol pos mo haali/ te/ shilki 'kwani isi 'baar mo e mony'cesh mo be.

## 42

<sup>1</sup> Ka Yakuub da/ arki gwo ki pos ishki'd mo e bampa/ Masir mo tani a'di oki iya/m piti gwo mo ki: Atinta i'kona um mmohili e ka rem'kup kan mo? <sup>2</sup> Dhali a'di oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ cikina gwo mo ki pos ishki'd mo e bampa/ Masir mo. Iiku/ ka lun'gu'b mo dhali yoli pos 'peni mun gom ana mo ki ana mina 'ko ki e mo dhali 'koki wu mo be. <sup>3</sup> Wakan ikam ma Yuusup kun 'koni 'kume'd uni iikin ka lun'gu'b mo mmoyoli pos 'peni bampa/ Masir mo be. <sup>4</sup> Hila Yakuub diki hasha Benyamiin mo a'di jin ta'da kam ma Yuusup mo nyakki ikam mo haali/ a'di ko/ki is mo oki tonthusa kamu/ midu 'taki bit' a'di apo/ mo be. <sup>5</sup> Wakan iya/ ma Israyil pu'dkin mo mmoyol to mo nyakki 'kwani kun pu'dkin mo gom gwon te/ 'peni bampa/ Kanaan mo be.

<sup>6</sup> Dhali aYuusup a'di itaki'da mudhiir mo apo/ pa 'baar mo. A'di iyolki to goma ris 'kwanim bampa/ 'baar mo. Dhali ikam ma Yuusup uni pu'dkin mo dhali gonj is buni ka 'cesh mo ibwambori a'di mo ki jis/ em buni kun 'dokina uni ka lun'gu'ba 'cesh mo. <sup>7</sup> AYuusup mishki ikam mo dhali nyith uni mo hili a'di miiki uni ka jin thus me'd 'kwanin tiya kun 'kona e ki she/ mo dhali a'di torki'da tor nyakki uni ki 'twany 'cwar mo mmo/ o ki: Um iyyin 'peni mana mo? A'di oki'd kan mo. Uni thokki a'di gwo mo ki: 'Peni Panj Kanaan mo mmoyol tonte/ mo be. <sup>8</sup> Wakana Yuusup nyithki ikam mo ihili uni i'koki mish a'di mo be. <sup>9</sup> Dhala Yuusup kakina gwony jan piti e mo a'di jin shu'bkina a'di gom uni mo dhali a'di oki uni gwo mo ki: Um ta 'kwani kun parkina mee mo, um pu'dkin mo mmopar bampa/ e mo ki a'di 'ka'da is ki 'ka'd mo. <sup>10</sup> Uni thokki a'di gwo mo ki: Yisa tapam bam hili mmoyol tonte/ mo a'di ipu'dkina cin'kinam pini mo. <sup>11</sup> Aman 'baar mo tana iya/ gi wathin 'de/ mo. Aman tana 'kwanij kar/ e mo, cin'kinam pini gwansan 'koki ta 'kwani kun parkina mee mo. <sup>12</sup> A'di oki uni gwo mo ki: Yisa mo ti mmo'ka'da bampa/ yan is ki 'ka'd mo ti. A'di ti ipu'dkina um mo mmopar mo e mo. <sup>13</sup> Dhali uni thokki gwo mo ki: Aman kun tana cin'kinam pini mo aman kun tana ikam kun 'kon jasi i'kume'd i'ce'dka su/ mo kun ta iya/ gi wathin 'de/ mo e bampa/ Kanaan mo dhali hili mo mo ma, ara gwa'dganj gana/ ka

tee yan mo tani a'di idiyi'di nyakka babam bam mo dhali jan kamu/ yisa di'd dok/eya. <sup>14</sup> Hila Yuusup thokki uni gwo mo ki: Me'd gwo jin okika/ um mo tani aha/ ona um ki um ta 'kwani kun parana mee ka jin gana/ mo. <sup>15</sup> Gom mii yansan mo tani um minu pal mo ki mondiki/ e ma Pirawn mo, um mini mish ii 'peni mo yan yisa ntagi um mini sus ara kam bum jin ta'da tu/ u imahan mo. <sup>16</sup> Hashi jan 'de/ 'peni um mo dhali dhalki a'di susi'da kam bum mo ki um 'kon ka yiha/ eya sijin mo ki gwom bum minu nyo/ mo, mishki gwoj gana/ di'd e um mo walla isi'da/ ki mondiki/ e ma Pirawn mo, um ka jin gana/ ta 'kwani kun parkina mee mo. <sup>17</sup> Dhali a'di dhuki uni 'baar mo mmontal 'de/ eya sijin mo ka cimi kwara mo.

<sup>18</sup> 'Ko'da cimi kwara mo tani aYuusup oki uni gwo mo ki: Miiyi mii yan mo a'di i'kona um ki e mo haali/ aha/ ko/ kina Arumgimis mo be. <sup>19</sup> Wakki/ um ta 'kwanij kar/ e mo tani dhalka kam buma kamu/ diki'da sijin mondek is mo dhali dhalki kun tiya ki ii mo dhali kal pos gom te/ mo gom kun gu'bi 'baar mo. <sup>20</sup> Dhali susi ara kam bum jin gwa'da'd i aha/ mo wakan ki gwom bum minu 'da'b 'pen mo dhali um mini 'koki wu mo be. Dhali uni miikin wakan mo be. <sup>21</sup> Dhali yan'ko'd uni oki gwo ka rem'kup mo ki: Ka jin gana/ ana 'kona mii i'ba/ isi gwo goma kam bana mo me'd jin mishkina ana mii ma kashiram piti jin diki'd e mo ma cis mo ki a'di suski ana gwo sho'k mo dhali ana 'konaki cik gwom piti mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di bita mii ma cis apo/ ana mo be. <sup>22</sup> Dhali aRa/ ubiin thokki uni gwo mo ki: Dika/ ki o um gwo mo ki: Dhalku/ miinthus ki mii apo/ ari dhuru'c wathi/ mowa? Hili um 'koki cik gwo mo. Wakan shwane/ mo jin ri/ u ari/ gom abas piti mo tani a'di ipu'dki'd mo be. <sup>23</sup> Uni yisa mish gwo 'bana ka Yuusup cikki gwom buni mo haala manluk 'twa/ a'di idiki'd e bwaman uni mo be. <sup>24</sup> Dhali yan'ko'd a'di tu'kki 'ban 'peni uni mo dhali ko mo be. Dhali a'di dokki'di uni ka nyan'ko'd mo dhali torki'da tor ki uni mo. Dhali a'di bu'thki'da Shim/ uun 'peni uni mo dhali dek a'di mo ibwambori jis/ em buni mo be. <sup>25</sup> Dhala Yuusup kanki gwo mo mmo'tu'da wolgwapim buni ki pos mo dhali ro'dki uniya guurush buni e 'twamana wolgwapim buni ka 'dete/ 'dete/ mo dhali thosonki uni tonte/ kun mina uni mii ishwa e bwai iim buni mo. Yan a'di imiikunu gom uni mo be.

<sup>26</sup> Dhali yan'ko'd uni su'kki thuluny buni to apo/ mo dhali shipiti ii mo be. <sup>27</sup> Dhali ki jan 'de/ 'peni uni ka'dki'da wolgwapi/ 'twa/ mo mmo'taki ci thuluny piti to mmoshwa e mo jin ishkina uni mo tani a'di mishki'da guurush e 'twaman ma wolgwapim piti mo be. <sup>28</sup> Dhali a'di oki ikam gwo mo ki: Agu-

urush pem dokkunu aha/ i is ka nyan'ko'd mo. A'di a'dihe/ e 'twaman ma wolgwapim pem mo. Gom mii yan mo tani adum buni ushki uni me'di e mo dhali uni tu'kkin ka rem'kup mo mmode ki bir bir mo mmo/o gwo mo ki: Atinta a'dan mo? a'di jin miikin ma Arumgimis ana mo.

<sup>29</sup> Ki uni pu'dkina Yakuub jin ta'da babam buni e bampa/ Kanaan mo tani uni tor'ki a'di aris to kun miikin ki uni mo mmo/o gwo mo ki: <sup>30</sup> Wathi/ jin ta tapa apo/ bampa/ yan mo tani a'di tor'ki da tor ki aman ki 'twany 'cwar mo dhali bu'th aman mo, o ki aman tana 'kwani kun parkina mee mo apo/ bampa/ mo. <sup>31</sup> Hili aman tho'kkina a'di gwo mo ki: Aman tana 'kwani'j kar/ e mo dhali aman yisa tana 'kwani kun parkina mee mo. <sup>32</sup> Aman tana ikam kun 'kon jasi 'kume'd i'ce'dka su/ mo, iya/ ma babam bam mo, jan 'de'j kamu/ yisa diy'i da dhali ara tu/u shwane/ yan a'di idi'yi'd nya'kka babam bam e bampa/ Kanaan mo. <sup>33</sup> Dhali yan'ko'd wathi/ jin ta tapa gom bampa/ yan mo oki aman gwo mo ki: Gom kan mo tani aha/ mina mish um ki um ta 'kwani'j kar/ e mo. Dhalka kam buma kamun 'de/ nya'kki aha/ mo dhali kali pos mo gom te/ gom kun gu'b bumi 'baar mo dhali iiku/ mo e bway bum mo. <sup>34</sup> Susi ara kam bum jin gwa'da'd e aha/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina mish um ki um 'koki ta 'kwani kun parkina mee mo hili um ta 'kwani'j kar/en'j gana/ mo dhali aha/ mina 'cukki uma kam bum mo dhali um mini yol to e bampa/ yan mo be.

<sup>35</sup> Me'd jin wol'kina uni arisa wolgwapim buni to mo 'peni bwaman mo tani hili mo mo ma, arisa guurush buni kun dekkunu is mo tani gamkunu e bwaman ma wolgwapim buni ki she/ ki she/ mo dhali uni dhala babam buni uni parkina guurush buni e mo kun dekkina uni mo, uni merkina ijamasa/. <sup>36</sup> Dhala Yakuub jin ta'da babam buni oki uni gwo mo ki: Um bu'thki uci 'peni aha/ mo dhala Yuusup yisa di da dhali aShim/uun si'da/ a'di piki'd mo adhali um shwane/ mini susa Benyamina? Aris mii gwansan uni pu'dkina po/ aha/ mo. <sup>37</sup> Dhali yan'ko'da Ra/ ubiin oki'da babam piti gwo mo ki: 'Koshi iya/ m pem su/ gwan jwa mo wakki/ aha/ dinaki do'ki a'di pa i/ e ka nyan'ko'd mo. Kari a'di e me'd pem mo ma dhali aha/ mina do'ki a'di pa ka nyan'ko'd mo e /e mo be. <sup>38</sup> Hili a'di tho'kki gwo mo ki: Ya/m pem midi mol ya ka lungu'b nya'kki um mo haali/ akam a'di iwuki'd mo dhali a'di idiki'd jasi 'de/ mo. Wakki/ tonthusa kamu/ midi 'taki bi't a'di apo/ e bway iim bum yan jin mura umi kar mo tani um mini ra'ka wuum pem yan jin 'kayaa/ mmodit' bwa ntaga Haawiya mo be.

## 43

<sup>1</sup> Shwane/ te/ shilki 'kwani is ki she/ e bampa/ mo be. <sup>2</sup> Dhali ki uni shwaki pos mo a'di jin kalkina uni 'peni Pa Masir mo tani ababam buni oki uni gwo mo ki: Iiku/ mo dok/ e mmoyoli ari ton'te/ gom ana mo. <sup>3</sup> Hila Yahuuda oki a'di gwo mo ki: Wathi/ rumki aman ki gwo ki 'bi'th mo mmo/o gwo mo ki: Um mini mol jis/em pem par e mo isi ciki/ akam bum midi nya'k yayu/ ki um mo. <sup>4</sup> Wakki/ /e mini hasha kam bam nya'kki aman mo tani aman mina ii ka lungu'b mo dhali yolu /e ton'te/ mo. <sup>5</sup> Hili wakki/ /e mini diki hash a'di mo tani aman yisa mina ii ka lungu'b mo haali/ wathi/ oki aman gwo mo ki: um mini mol jis/em pem par e mo isi ciki/ akam bum midi nya'k yayu/ ki um mo. <sup>6</sup> Israyiil oki gwo mo ki: Katinta jan miina um aha/ ka jin thus kan mo mmo'tor wathi/ gwo mo o ki um tan ga kama kamu/ mo? <sup>7</sup> Uni tho'kki gwo mo ki: Wathi/ be idotki aman gwo ka kar/ mo mo gom is bam mo dhala bas bam mo mmo/o gwo mo ki: A/ ababam bum di'd ki e naskina/ mowa? A/ um tan ga kam buma kamu/ mowa? A'di jin tor'kina aman a'di mo tani uni a'di ita gwon dot' kun tho'kkunu mo. A/ba aman misha to kun mina a'di i'taki mii owa? Mmo/o ki susa kam bum ka lungu'b mo. <sup>8</sup> Dhali aYahuuda oki'da Israyiil jin ta'da babam piti gwo mo ki: Hashi dhuru'c wathi/ nya'kki aha/ mo dhali aman mina cu mis dhali ii mo ki aman mina 'ko ki e mo dhali 'koki wu mo, aman imontal 'de/ inya'kki /e mo dhali ushi uc'ij gwa'dgam bam si'da/ mo. <sup>9</sup> Aha/ mina ya ta a'di jin 'tashu 'twa/ mo gom a'di mo. 'Peni me'd pem mo tani /e mini 'the'k gwo gom a'di. Wakki/ aha/ dinaki susu/ a'di pa ka nyan'ko'di /e mo dhali kar a'di ibwambori /e mo tani dhalki mo jin diluwa di' migal/ kal e 'ba/ pem ki sule/ sule/ mo. <sup>10</sup> Haali/ wakki/ aman mina 'taki 'koki ta adii'te/ kan mo tani aman anann be mina 'taki pu'du/ ka nyan'ko'd me'di su/ mo be.

<sup>11</sup> Dhali yan'ko'd ababam buni ka Israyiil oki uni gwo mo ki: Wakki/ a'di midi mii wakan mo tani ba mi'yi a'di yan mo. Buthi maman cwa kun mina umi kwany mo 'peni bampa/ mo dhali dhuyi uni e bwan'j kucar/ mo dhali kalki uni ka lungu'b gom wathi/ mo mmota to jin mina um tak' a'di mo ara 'bi'c cwa ma balsam dhali ara yina dham dhala 'bi'c en'thi/ dhala murr dhali emen cwa jin wana maman ki shu'be/ mo dhali emen cwan'j kamu/ si'da/ mo. <sup>12</sup> Kali aguurush ka 'bukum 'ban mo nya'kki um mo. Kalka guurush gwan ka nyan'ko'd kun dokkunu umi is mo e aris 'twaman ma wolgwapim bum mo, wariba/ a'di ta mii jin thamunu mi'yi mo. <sup>13</sup> Susa kam bum si'da/ mo dhali cuyi mis mo dhali iiku/ i wathi/ dok/ e mo. <sup>14</sup> Ba dhalka Arumgimis jin

Eka/ Ek ci um mii jin miinu mo ibwambori wathi/ mo ki a'di midi hasha kam bum akamu/ka nyan'ko'd nyaḱka Benyamiin mo. Wakki/ aha/ minu bu'th uci i'baar mo tani aha/ dara ki mowoth mo be. <sup>15</sup> Wakan 'kwani kalki tontak mo dhali uni ḱalkina aguurush ka 'bukum 'ban nyaḱki uni mo dhala Benyamiin mo dhali uni cuki mis mo dhali ii ka lunḱu'b bway bampa/ Masir mo dhali uni doshkini bwambor ma Yuusup mo be.

<sup>16</sup> Ka Yuusup parki'da Benyamiin e mo tani a'di oki'da manhil to e gu'b piti gwo mo ki: Susi 'kwani gu'b mo dhali 'ciḱhi/ to/e 'kus mo dhali thosoni to ki jahanne/ mo haali/ 'kwani mini nyaḱ to shwa ki aha/ montee mo. <sup>17</sup> Wathi/ miiki'd me'd jin kankin ma Yuusup a'di gwo mo dhali suski 'kwani e gu'b ma Yuusup mo. <sup>18</sup> Dhali 'kwani uni ḱo/ ki is mo haali/ uni suskunu bway gu'b ma Yuusup mo dhali uni oki gwo mo ki: A'di ta mii ma guurush wariba/ kun dhukunu e 'twamana wolgwapim bana mo ka cim gi twa/ a/ yin mo a'di isuskunu ana gu'b mo 'tese/ wakan ki a'di midi ḱap embula 'borga/ apo/ ana mo dhali biḱa po/ ana dhali dhu ana ki ciḱkina/ kun yolu mo dhali bu'th thuluny bana mo be. <sup>19</sup> Wakan uni iiki gu'b gi wathi/ jin ta'da manhil to ma Yuusup mo dhali tora tor nyaḱki a'di e shan'tamo/ gi gu'b mo.

<sup>20</sup> Dhali oki gwo mo ki: Ayy tapam bam, aman pu'dkina ka lunḱu'b ka cim jin twa/ a/ mo mmoyol tonte/ mo. <sup>21</sup> Dhali ki aman pu'dkina e mo jin ishu mo tani aman ḱa'dkina wolgwapim bam 'twa/ mo dhali imun mo tani aman 'kwani gamkina aguurush ka 'dete/ 'dete/ e 'twaman ma wolgwapim bam mo, aguurush bam uni iditadit mo, wakan aman kalina uni dok/ e nyaḱki aman mo. <sup>22</sup> Dhali aman si'da/ kalina aguurusha kamu/ ka lunḱu'b e me'd bam mo mmoyol tonte/ mo. Aman yisa misha wathi/ jin dhuki aman aguurush e 'twamana wolgwapim bam mo. <sup>23</sup> A'di thoḱki uni gwo mo ki: Shiyi is bum ki gwo jin rokomkunu mo ma. Dhalku/ is ki ḱo/ mo, Arumgimis bum dhali Arumgimis ma babam bum a'di be i'taki mii idhuki umi tom bum kun ish kumma/ e 'twamana wolgwapim bum mo gom um mo. Aha/ bu'thkina aguurush bum mo. Dhali yan'ko'd a'di suski'da Shim/uun ka piye/ e uni mo. <sup>24</sup> Dhali wathi/ suski 'kwani bway gu'b ma Yuusup mo dhali ci uni yi'de/ mo dhali ki uni lamki sho'k buni mo dhali ki a'di ciḱi thuluny buni to mmoshwa mo si'da/ tani <sup>25</sup> uni thosonki tontak buni is mo goma Yuusup midi yayu/ pa mo montee mo haali/ uni ciḱki gwo ki uni mini 'taki shwa tonte/ imun mo.

<sup>26</sup> Ka Yuusup pu'dki pa mo tani uni ḱalki a'di to bway gu'b mo kun ta tontak kun takina uni mo dhali uni gonki is ka 'cesh mo e a'di mo ntaga 'cesh gana/ mo. <sup>27</sup> Dhali

a'di 'theḱki gwondot mo gom mon'kom buni dhali o gwo mo ki: A/ ababam bum di'd ki 'bore/ mo 'te/ tana? wathin dhan jin torkina um aha/ gwo mowa? A/a'di di'd ki 'bore/ mowa? <sup>28</sup> Uni thoḱki a'di gwo mo ki: Ciḱkinam pini jin ta'da babam bam mo tani a'di idi'd ki 'bore/ mo, a'di di'd ki e naskina/ mo be. <sup>29</sup> Dhali a'di i'de'kki em piti ki mis mo dhali misha kam piti ka Benyamiin mo jin ta ya/ gi kum mo dhali o gwo mo ki: A/ara kam bum jin gwa'da'd a'dana a'di jin torkina um aha/ mowa? Arumgimis midi mii mii ma 'the gom/ e ya/m pem. <sup>30</sup> Dhali yan'ko'da Yuusup di'bki mii is mo ki jahanne/ haali/ adum piti gworki'd mo goma kam piti mo dhali a'di ḱapki mo mo mmoko nycine/ mo. Dhali a'di yaki gu'b ish piti mo dhali ko imun mo. <sup>31</sup> Dhali yan'ko'd a'di lamki jis/em piti mo dhali yayu/ ka piye/ mo dhali butha du mo dhali o gwo mo ki: Dhalki tonte/ a'di ipashu mo. <sup>32</sup> Uni ciḱi a'di tonte/ ki is piti a'di 'de/ mo dhali uni 'cena cem buni mo dhali 'Kwani Masir kun nyaḱki tonte/ shwa ki a'di uni 'cena cem buni mo haali/ 'Kwani Masir mini mol tonte/ shwa nyaḱki 'Kwani Ibraan mo haali/ a'di midi ta miin nyogga/ gom 'Kwani Masir mo. <sup>33</sup> Dhali uni dhukunu 'pena 'cesh mo ibwambori a'di mo, a'di jin ta'da bwanyara/ me'd isi gwo ma bwanyara/ jin tana a'di ka ḱar/ e mo dhali ara gwa'dga/ me'd isi dhuru'c piti jin tana a'di mo. Dhali 'kwani hilkin e ka rem 'kup mo dhali mer kagahara mo be. <sup>34</sup> To kun 'tuntulu/ bwa ime'd 'pena tharabeesa ma Yuusup mo tani a'di ḱalkunu uni mo hili aBenyamiin a'di 'tuntulkunu to ime'd me'di mudhe'd mo mmobol kum buni e mo. Wakan uni piki to mo dhali 'kuny bwa nyaḱki a'di mo be.

## 44

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd a'di ḱanki wathi/ jin ta'da manhil tom piti gwo mo ki: 'Tu'dki 'kwani awolgwapim buni ki tonte/ ki nyanye/ mo me'd mii jin mina uni imish a'di ḱal mo dhali dhuka guurush buni e 'twamana wolgwapi/ gi 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo. <sup>2</sup> Dhali kari akubbaayam pem a'di jin ta'da kubbaayan 'dolkon kush mo e 'twamana wolgwapi/ a'di jin gwa'dgaw'da mo nyaḱka guurush pos piti mo. Dhali a'di miiki a'di mo me'd gwo jin kankin ma Yuusup a'di mo be. <sup>3</sup> Me'd jin ḱalkina mo kush mon'thomo/ mo tani 'kwani uni idhukunu 'pen mo nyaḱki thuluny buni mo be. <sup>4</sup> Ki uni iikin mo ari is 'ko'd ari'ceenne/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo tani aYuusup oki'da manhil tom piti gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali ur 'kwani gwan isho'k mo dhali ki / e mini siri'c uni apo/ ki sho'k mo tani oyi uni gwo mo ki: Atinta irakina um tom 'boro'di bway mo mmowar ki to shigga/ mo? Atinta ikwalkina uma

kubbaayan 'dolkon kush pem mo? <sup>5</sup> A'di diki ta ji gi pina tapam pem to mowa dhali gom mii yan mo tani a'di inyitha a'di to kun mini mii yilan'kamu/ moyi? Um thamki mii mo mmomii wakan mo be.

<sup>6</sup> Ki a'di siri'cki uni apo/ ki sho'k mo tani a'di tor'ki da tor ki uni ki gwo gwansan mo be.

<sup>7</sup> Uni thokki a'di gwo mo ki: Atinta i/okina tapam bam gwo gi wakan mo? Gwo midi mii si'dasi'd 'peni aman kun tana cin'kinam pini mo ki uni mini 'taki mii to gi wakan mo. <sup>8</sup> Hili mo mo ma, aguurush kun gamkina aman 'peni 'twamana wolgwapim bam uni kalkina aman /e ka nyan'ko'd mo 'peni bampa/ Kanaan mo, dhali mii jin midi 'taki ta ata 'te/ imina aman kwal 'dolkon kush walla 'dolkon gana/ 'peni gu'b gi tapam pini mo? <sup>9</sup> Dhali e bwaman cin'kinan 'de/ yin jin minu gam to nycine/ mo tani dhalki a'di iwu'd mo dhali aman si'da/ mina ta cin'kina/ jin yolu gom tapam bam mo. <sup>10</sup> A'di thokki uni gwo mo ki: Dhalki a'di miinu mo me'd gwo jin okina um mo ki: Ki a'di yin jin minu gam to nycine/ mo tani a'di imidi ta cin'kina/ jin yolu pem mo dhali um kun bockin mo tani mini ta 'kwani kun mini dar gi mii i'ba/ mo be. <sup>11</sup> Dhali yan'ko'd aris 'kwani thulkina wolgwapim buni ka 'cesh ki jahanne/ mo dhali aris 'kwani uni ka'dkina wolgwapim buni 'twa/ mo be. <sup>12</sup> Dhali a'di n'apki to mo mmotel 'pen 'peni a'di jin ca'd mo dhali dak 'kup ki a'di jin gwa'da'd mo dhali akubbaaya a'di gamkunu e 'twaman ma wolgwapi/ ma Benyamiin mo be. <sup>13</sup> Dhali yan'ko'd uni dherki burriyem buni bwa mo dhali aris 'kwani dekki thuluny buni to apo/ ka nyan'ko'd mo mmodok bway 'pen'kuman bampa/ mo.

<sup>14</sup> Ka Yahuuda dhali ikam pu'dkin e gu'b ma Yuusup mo a'di di'd naskina/ imun mo dhali uni ta'kkina ibwambori a'di a'cesh mo be. <sup>15</sup> Yuusup oki uni gwo mo ki: Mii gi wakatinta imiikina um mii gi wakan mo? 'Kona um ki misha wathi/ me'd aha/ mo mina nyith to kun mini mii yilan'kamu/ mowa? <sup>16</sup> Dhala Yahuuda thokki gwo mo ki: Atinta a'di i mina amani o e tapam bam mo? Dhali aman mina o katinta mo? Walla am mina dhu is bam athithin thith kata mo? Arungimis a'di gamki mii jin thamu apo/ cin'kinam pini mo. Hili mo mo ma, aman takina cin'kina/ tapa kun yolu mo amani 'baari montal 'de/ dhali a'di si'da/ jin gamkunuwa kubbaaya e me'd piti mo. <sup>17</sup> Hili a'di si'da/ oki gwo mo ki: Mii yan midi si'dasi'd 'peni aha/ mo ki aha/ mina diki 'taki mii wakan mo. Hili jasi e me'd jin minu gama kubbaaya mo tani a'di imidi ta cin'kinam pem jin yolka/ mo hili gom um mo tani iiku/ ki mon'ku'th is eya babam bum mo.

<sup>18</sup> Dhali yan'ko'da Yahuuda yaki'di a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Ayy tapam

pem. Dhalki cin'kinam pini mo, aha/ 'thona /e mo, tora tor ki tapam pem e bwany'cem piti mo dhali dhalka nyor pini ki pur ki o'd apo/ aman kun tana cin'kinam pini mo haali/ /e wana e ka Pirawn ki is pini mo. <sup>19</sup> Tapam pem dotki cin'kinam piti gwo mo dhali oki: A/ um tan ga babam bum mo dhali akam buma? <sup>20</sup> Dhali aman okina gwo e tapam bam mo ki: Aman tana ka baba wathin dhan mo dhali ara kam bam jin gwa'dagwa'd mo jin ta'da 'cim piti ka dhan piti mo dhali akam piti a'di iwuki'd mo dhali a'di idhalkunu a'di 'de/ 'pena 'ci'j kum mo dhali ababam piti enki a'di kagahara mo. <sup>21</sup> Dhali yan'ko'd /e oki cin'kinam pini gwo ki susu/ a'di ka lungu'b i /e mo ki aha/ mina 'thos a'di em pema is mo. <sup>22</sup> Aman okina gwo yan e tapam bam mo ki: Ari dhuru'c wathi/ midi mol dhal com 'pen mo haali/ wakki/ a'di midi dhal com 'pen mo tani ababam piti a'di imidi wu mo. <sup>23</sup> Dhali yan'ko'd /e ki o cin'kinam pini gwo mo ki isi ciki/ wakka kam buma gwa'dga/ diki yayu/ ka lungu'b nyakki um mo tani um mini 'koki mish jis/em pem par e dok/e mo. <sup>24</sup> Ki aman dokkina e pa gi cin'kinam pini jin ta'da babam pem mo dhali tor gwon tapam pem mo, <sup>25</sup> dhali ka babam bam oki aman gwo mo ki: Iiku/ dok/e mo dhali yolu/ ari ton'te/ mo tani, <sup>26</sup> aman thokkina a'di gwo mo ki: Aman mola ii ka lungu'b mo. Wakki/ ara kam bam jin gwa'da'd midi nyak ya ki aman mo tani aman mina ii ka lungu'b mo. Haali/ aman mola par wathi/ jis/em piti e mo isi ciki/ ara kam bam jin gwa'da'd midi mii nyak di ki aman mo. <sup>27</sup> Dhali yan'ko'd cin'kinam pini jin ta'da babam pem ki o aman gwo mo ki: Um mishin ka 'bom pem dho'thki aha/ iya/i su/ mo. <sup>28</sup> Jan kamu/ thiska/ e mo dhali aha/ okina gwo ki: A'di ka jin' gana/ dherkina tongwapi/ bwa ka gwapi/ ki rut rut mo dhali aha/ dinaki mish a'di 'pena cim yin ki sule/ sule/ mo. <sup>29</sup> Wakki/ um mini sus jin tal 'de/ yan si'da/ 'peni aha/ mo tani dhali tonthus ki bita po/ a'di mo tani um mini ra'ka awuun kush pem yan isi bwani diti'd mo dhali ya mo eya Haawiya mo. <sup>30</sup> Dhali gom gwo gi wakan mo tani ki aha/ yakina e cin'kinam pini jin ta'da babam pem mo dhali ari dhuru'c wathi/ diki nyak yayu/ ki aman mo haali/ mondiki/em piti a'di dekkunu mo nyakki ji gi ari dhuru'c wathi/ mo. <sup>31</sup> Ki a'di parki mo e ki ari dhuru'c wathi/ diki nyak di ki aman mo tani a'di midi iwu mo be dhali cin'kinam pini mini ra'ka awuun kush piti isi bwani diti'd mo dhali a'di midi ya ka lungu'b eya Haawiya ki bwani diti'd mo a'di jin ta cin'kinam pini jin ta'da babam bam mo. <sup>32</sup> Haali/ cin'kinam pini a'di warki'd ka man-mish mo ki isi mish gana/ gom ari dhuru'c wathi/ goma babam pem mo mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ aha/ dinaki susi a'di pa i /e

mo tani dhalki aha/ a'di ikala mo jin diluwa dil mo e jis/e ma babam pem ki mondiki/em pemi 'baar mo. <sup>33</sup> Dhali gom gwo gi wakan mo tani dhalki cinjinam pini mo, aha/ 'thona / e mo, mmoça'bku/ mo e embul ma ari dhuru'c wathi/ mo mmota cinjina/ gi tapam pem jin yolu mo. Dhali dhalki ari dhuru'c wathi/ doğ bway pa nyakki ikam piti mo. <sup>34</sup> Haali/ aha/ mola doğ bway pa ababam pem mo waçki/ ari dhuru'c wathi/ diki nyak ya ki aha/ mo haali/ aha/ ko/ kina is mo mmopar tonthus gi wakan e mo mmopu'da po/ ababam pem mo be.

## 45

<sup>1</sup> Dhala Yuusup mol is piti non mo ibwam-bori aris 'kwani kun nyak 'ko ki a'di mo, dhali a'di 'therki ko mo ki: Raça ris 'kwani 'baar mo mmo/ii ka pije/ 'peni aha/ mo. Gom gwo gi wakan mo tani wathin tal 'denj kamu/ yisa di'd nyaçki a'di mo me'd jin 'orkin ma Yuusup is piti eya tente/ e ikam piti mo. <sup>2</sup> Dhali a'di 'therki ko kagahara mo, wakan 'Kwani Masir ciçki a'di mo dhali aris 'kwani gi gu'b ma Pırawni 'baar mo ciçki a'di mo. <sup>3</sup> Dhali aYuusup oki ikam gwo mo ki: Aha/ tana Yuusup mo. A/ ababam pem di'd ki e naskina/ mowa? Hili ikam piti mol a'di gwo thoğ mo haali/ uni ko/ ki is kagahara abun'kus piti mo be.

<sup>4</sup> Wakana Yuusup oki ikam piti gwo mo ki: Shori aha/ is ki 'dishe/ mo. Dhali uni shorki a'di is mo. Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Aha/ tana akam bum jin ta'da Yuusup a'di jin yolkina um mo e Pa Masir mo. <sup>5</sup> Dhali shwane/ dhalku/ is bum ki dhu ka madhan'kur mo walla ka nyor e bwaman is bum mo haali/ um yolki aha/ imahan mo, haali/ Arungimis hashki aha/ ntwa/a/ ki um mo mmo'tash mondiki/e 'twa/ mo. <sup>6</sup> Haali/ te/ diki'd e bampa/ yansan yili su/ mo dhali yil boçkini mudhe'd mo jin minu 'koki gorra 'cesh mo walla 'ciğ to mo. <sup>7</sup> Dhali Arungimis hashki aha/ ntwa/ a/ ki um mo mmo'tasha/ 'tash 'twa/ gom um mo haali/ um tana ushalla/ e mony'cesh mo dhali mmodhuya dhu ki e gom um mo uni ka ris kun minu 'ko ki e mo. <sup>8</sup> Wakan um yisa a'di ihashki aha/ imahan mo, hili Arungimis mo dhali a'di karki aha/ mmota ababa goma Pırawn mo dhali tapa gom kuğ gu'b piti 'baar mo dhali ta amanji/a ji apo/ bampa/ Masiri 'baar mo. <sup>9</sup> Thosoni is ki jahanne/ mo dhali iiku/ ka gagamis mo eya babam pem mo dhali oyi a'di gwo mo ki: Gwo jin ona ya/ m pini ka Yuusup a'dihe/ mo ki: Arungimis karki aha/ ki tapa 'Kwani Masiri 'baar mo. Yayu/ ka lungu'bi aha/ mo. Dhalka diiçe/ ki miyu/ mo. <sup>10</sup> E mini ça'b e bampa/ Jaasaan mo dhali /e mini 'dishaa/ is mo /e dhali uçim pini mo dhali uçi gi uçim pini mo dhali arisa ma'diny ka'bal pini mo

dhali arisa ñul'kup bip pini mo dhali aris to 'baar mo kun takina/ e mo. <sup>11</sup> Dhali e mahan mo tani aha/ mina thip /e ki to mo haali/ yil boçkini mudhe'd naskina/ jin mina te/ pu'du/ mmo'kosha/ 'kosh mo isi ciki/ e dhali aris kuğ gu'b pini dhali aris to kun tana /e mo mini war ki moha'th'ko'd pini mo. <sup>12</sup> Dhali shwane/ em pini midi mish mo mo dhali e ma kam pem ka Benyamiin mishki mo mo ki a'di ta 'twam pem jin 'orki'da tor nyaçki /e mo. <sup>13</sup> Um mini mii tora babam pem gwo mo goma ris to ma ra/ ra/ pem e Pa Masir mo dhali aris to 'baar mo kun parkina um e mo. Thosoni is ki jahanne/ mo dhali susa babam pem ka lungu'b imahan mo. <sup>14</sup> Dhali yan'ko'd a'di biçi'd m'ba/ ma kam piti ka Benyamiin mo dhali ko mo dhala Benyamiin si'da/ goki'd e 'ba/ piti mo. <sup>15</sup> Dhali a'di piki ikam piti 'twa/ i 'baar mo dhali ko eya po/ i uni mo dhali yan'ko'd mo tani ikam 'orkina tor nyaçki a'di mo be.

<sup>16</sup> Ki gwo jin kaçu cinçkin ma Pırawn e gu'b piti mo ki ikam ma Yuusup pu'dkin mo tani a'di 'borki'da Pırawn bwa mo dhali aris cinjinam piti gara/ mo be. <sup>17</sup> Dhala Pırawn oki'da Yuusup gwo mo ki: Oyi ikam pini gwo mo ki: Miiyi mii yansan mo ma, suki to/ e gwansan towa po/ mo dhali iiku/ ka nyar'ko'd e Pağ Kanaan mo. <sup>18</sup> Dhali susi ababam bum mo dhali aris kuğ gu'b bum mo dhali iiyu/ i aha/ mo dhali aha/ mina çu um mom'borga/ e bampa/ mo dhali um mini shwa to 'pena 'cesh yan jin tu/ atu/ mo. <sup>19</sup> Kani uni gwo si'da/ mo ki: Miiyi mii yansan mo ma. Kala arabiya kun dira shumarum 'peni Pa Masir mo mmokala ris ushi uçim bum mo dhali goma ris up bum mo dhali susa babam bum mo dhali iiyu/ mo. <sup>20</sup> Dhalki gwoğ kamu/ ki kulumi bwa gom tom bum mo haali/ mony'cesh jin mina um i'ko nycine/ mo tani a'di ta jim 'borgağ gana/ mo e bampa/ Masir mo a'di jin midi ta jim bum mo be.

<sup>21</sup> Iya/ ma Israyiil miikin kan mo dhala Yuusup çiki uni arisa arabiya kun dira shumarum mo isi me'd gwo jin kankin ma Pırawn mo dhali thosonki uni tonte/ kun mina uni ishwa e bway iim buni mo. <sup>22</sup> Eya ris uni ka 'dete/ 'dete/ dhali eya ris uni 'baar mo tani a'di çiki uni burrinye/ ka kwa kwara mmo/ağ e mo hili aBenyamiin mo tani a'di ki çiki a'di ariyaal iss 'kwanimpa karpa'c mo 'pena guurush jin ta 'dolkon kush mo dhali burrinye/ imudhe'd kun mina a'di mii ağ e mo. <sup>23</sup> Goma babam piti mo tani to kun hashkina a'di gom a'di mo tani uni ta thuluny i'kume'd mo kun su'kkunu tom 'boron gi Pa Masira po/ mo dhali kuman thuluny 'koni 'kume'd kun su'kkunu posa po/ mo dhali maan'kuthu'd mo dhali tonte/ si'da/ thosonkunu is mo goma babam piti mo gom ya jin mina a'di iyayu/ i bway mo.

24 Dhali yan'ko'd a'di dhuki ikam piti 'pen mo, dhali ki uni kwa/ is bwa mo tani a'di oki uni gwo mo ki: Dhalka wala ki wal i bway mo. 25 Wakan uni cuki mis ka pije/ 'peni bampa/ Masir mo dhali pu'd e Pañ Kanaan mo eya babam buni ka Yakuub mo be. 26 Dhali uni torki a'di gwo ka Yuusup di'd ki e naskina/ mo dhali a'di iji'da ji apo/ bampa/ Masiri 'baar mo, dhala dum piti a'di 'thikina buye/ mo haali/ a'di diki gam gwom buni is mo. 27 Hili ki uni torki a'di aris gwo ma Yuusup i'baar mo a'di jin okina a'di uni mo dhali a'di parki'da arisa arabiya kun dira shumaram e mo uni kun hashkin ma Yuusup mo mmokali a'di mo tani shi/in ma babam buni ka Yakuub a'di warkunu is mo be. 28 Dhala Israyiil oki gwo mo ki: A'di 'koshki jwa mo. Yuusup jin ta ya/m pem a'di idiki'd ki e naskina/ mo. Aha/ mina ya mo dhali par a'di e mo ntwa/a/ ki aha/ dinaki wu mo be.

## 46

1 Wakana Israyiil bu'thki moyam piti mo nyakka ris tom piti kun tana a'di mo dhali a'di pu'dki'd mo e Pam Birsaba mo dhali a'di ki ci to jin 'ciñu/ 'kus mmomiya basa 'cesh goma Arungimis ma babam piti ka Is/hak mo. 2 Dhali Arungimis torki'da tor ka Israyiil mon'thiny ki jan mo dhali o a'di gwo mo ki: Yakuub, Yakuub. Dhali a'di oki gwo mo ki: Aha/ dina imahan mo. 3 Dhali yan'ko'd a'di oki gwo mo ki: Aha/ tana Arungimis mo a'di jin ta'da Arungimis ma babam pini mo. Dhalku/ is ki ko/ mo mmoya ka lunḡu'b bway Pa Masir mo haali/ aha/ mina di imun mo dhali kar /e mmota adhan kal caaca mo. 4 Aha/ mina ya ka lunḡu'b nyakki /e mo e Pa Masir mo dhali aha/ si'da/ mina doku/ /e pa ka nyan'ko'd dok/e mo dhali me'd ma Yuusup a'di imidi mu'th em pini mo. 5 Dhala Yakuub cuki mis mo 'peni Pam Birsaba mo dhali aris iya/ ma Israyiil uni kalkina Yakuub jin ta'da babam buni mo nyakki ushi ućim buni mo dhali aris up buni mo eya risa arabiya kun dira shumaram mo uni kun hashkin ma Pirawn mo mmokalu/ uni mo be. 6 Uni si'da/ urki to/ em buni mo dhali tom 'borgam buni mo uni kun gamkina uniya du is mo e Pañ Kanaan mo dhali uni pu'dkin mo e Pam Masir mo aYakuub dhali aris kum piti kun cisa a'di nyakki a'di mo be. 7 Iya/ m piti dhali iya/ gi iya/ m piti nyakki a'di mo dhali i'bwa/ m piti mo dhali i'bwa/ gi iya/ m piti mo, aris kum piti 'baar mo kun cisa a'di mo tani uni 'doyina a'di bway Pa Masir mo be.

8 Dhali aris gway gi emen ma Israyiil uni annihe/ mo uni gun pu'dkin e Pa Masir mo aYakuub dhali iya/ m piti mo. Ra/ ubiin jin ta'da bwanyara/ ma Yakuub mo. 9 Dhali gway gi iya/ ma Ra/ ubiin uni annihe/

mo: Hanuuk dhala Pallu dhala Hasruun dhala Karmi mo. 10 Dhali gway gi iya/ ma Shim/uun uni annihe/ mo: Yamu/iil dhala Yaamiin dhala Uuhad dhala Yaakiin dhala Suuhar dhala Sha/ uul a'di jin ta ya/ ma 'bom 'Kwani Kanaan mo be. 11 Dhali gway gi iya/ ma Lawi uni annihe/ mo: Jirshuun dhala Gahaat dhala Maraari mo. 12 Dhali gway gi iya/ ma Yahuuda uni annihe/ mo: Iir dhala Unan dhala Shiilah dhala Paaris dhala Saarah mo (hila Iir dhala Unan uni a'di iwuyin mo e Pañ Kanaan mo) dhali gway gi iya/ ma Paaris mo uni annihe/ mo: Hasruun dhala Hamul mo. 13 Dhali gway gi iya/ ma Yassaakar uni annihe/ mo: Tuulaa/ dhala Pawwah dhala Yuub dhala Shimruun mo. 14 Dhali gway gi iya/ ma Sabuluun uni annihe/ mo: Saarad dhala Iiluun dhala Yahal/iil mo. 15 (Uni gwansan ita iya/ ma Le/ah mo uni kun dho'thikina a'diya Yakuub mo e Pam Paddaan/ araan imonta/ 'de/ nyakki ku gi 'bwa/ ka Diinah mo imonta/ 'de/ nyakki iya/ m piti dhali i'bwa/ m piti mo dhali mondeñ buni 'koni iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka kwara apo/ mo.) 16 Dhali gway gi iya/ ma Jaad uni annihe/ mo: Sipyuun dhala Hajji dhala Shuuni dhala Asbuun dhala Iiri dhala Aruudi dhala Ar/iili mo. 17 Dhali gway gi iya/ ma Ashiir uni annihe/ mo: Yimnah dhala Yishwah dhala Yishwi dhala Barii/ah nyakka Saarah jin ta 'bwah buni mo. Dhali gway gi iya/ ma Barii/ ah uni annihe/ mo: Haabar dhala Malki/iil mo. 18 (Uni gwansan ita iya/ ma Silpah mo a'di jin cikin ma Laabaana Le/ah jin ta 'bwa/ m piti mo dhali uni gwansan idho'thkin ma yima Yakuub mo, 'kwani kun 'koni 'kume'd i'ce'dka pe'de/ mo.) 19 Dhali gway gi iya/ ma Rahiil a'di jin ta asha Yakuub uni annihe/ mo: Yuusup dhala Benyamiin mo. 20 Dhali goma Yuusup e bampa/ Masir mo iya/ kun dho'thkunu a'di mo tani gway buni annihe/ mo: Manassa dhala Eprayim uni kun dho'thkin ma Asnaat a'di mo a'di ta 'bwa/ ma Puthipaara/ jin ta'da gasiis ma Uun mo be. 21 Dhali gway gi iya/ ma Benyamiin uni annihe/ mo: Baala/ dhala Baakar dhala Ashbiil dhala Jiira dhala Namaan dhala Iihi dhala Ruush dhala Muppiim dhala Huppiim dhala Ard mo. 22 (Uni gwansan ita iya/ ma Rahiil mo kun dho'thikina a'diya Yakuub mo kun ta 'kwani kun 'koni 'kume'd i'ce'dka donon 'baar mo.) 23 Dhali gway gi iya/ ma Daan uni annihe/ mo: Hushim mo. 24 Dhali gway gi iya/ ma Naptaali uni annihe/ mo: Yahas/ iil dhala Juuni dhala Yisr dhala Shiliim mo. 25 (Uni gwansan ita iya/ ma Bilhah a'di jin cikin ma Laabaana Rahiil jin ta 'bwa/ mo dhali uni gwansan kun dho'thkin ma yim ma Yakuub mo tani ta 'kwani kun 'kon jasi pesuñ gana/ 'baar mo.) 26 Aris 'kwani kun ta kuma Yakuub kun pu'dkin mo e bampa/

Masir mo tani uni ta jasi ku ki cisa a'di mo, yisa nyc/e ki ku ki aris up gi iya/ ma Yakuub mo. Hili aris uni 'baar mo imonta' 'de/ mo tani uni tana issi kwara i'ce'dka pe'de/ mo be. <sup>27</sup> Dhali iya/ ma Yuusup kun dho'thkunu a'di e bampa/ Masir mo tani uni 'koni jasi su/ mo dhali aris uni 'baar mo kun 'kon e gu'b ma Yakuub mo me'd jin pu'dkina uni e bampa/ Masir mo tani uni 'koni issi kwara i'ce'dka 'kume'd mo be.

<sup>28</sup> A'di hashki'da Yahuuda ntwa/a/ ki a'di mo eya Yuusup mo mmopi a'di i isi bwambor e Pan Jaasaan mo dhali uni pu'dkin mo e mony'cesh ma Jaasaan mo. <sup>29</sup> Dhali yan'ko'da Yuusup thosonki'da arabiyam piti jin dira shumaram is mo dhali cu mis mo dhali ya gama Israyiil 'kup mo a'di jin ta'da babam piti e Pan Jaasaan mo dhali a'di ciki is piti ki a'di mo dhali bi'ti 'bam piti mo dhali ko e 'bam piti ki rash rash gana/ mo. <sup>30</sup> Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Shwane/ dhalkaa/ wuna mo me'd jin mishkika/ jis/em pini mo dhali mish mo mo ki /e din ki e naskina/ mo. <sup>31</sup> Yuusup oki ikam piti gwo mo dhali aris 'kwani 'baar mo kun ta kuñ gu'b gi com mo ki: Aha/ mina ya mo dhali tora Pīrawn gwo mo dhali aha/ mina o a'di gwo mo ki: Ikam pem dhali aris 'kwani kun ta kuñ gu'b ma babam pemi 'baar mo uni kun 'kokin e mony'cesh gi Pan Kanaan mo tani uni pu'dkini aha/ mo be. <sup>32</sup> Dhali 'kwani uni ita imanhil ka'bal mo haali/ uni ta imanhil to/e mo dhali uni kalkina ma'diny ka'bal buni ilu/ mo dhala dhana nul'kup bip buni mo dhali aris to 'baar mo kun tana uni mo be. <sup>33</sup> Ka Pīrawn midu yuk um mo dhali o gwo mo ki: Miin tom bum ta'da tinta mo? tani, <sup>34</sup> um mini o gwo mo ki: Ciŋkinam pini uni ita imanhil to/ e mo 'peni dhuru'c bam kun tana aman mo ntagi shwanesan mo, aman dhali ibabam bam mo, ki um mini mish 'ko mo e mony'cesh gi Pan Jaasaan mo haala ris 'kwani kun ta imanhil ka'bal mo tani uni ita thus ki thus e jis/e gi 'Kwani Masir mo be.

## 47

<sup>1</sup> Wakana Yuusup yaki bway gu'b mo dhali tora Pīrawn gwo mo ki: Ababam pem dhali ikam pem nyakka ma'diny ka'bal buni dhala dhana nul'kup bip dhali aris to kun tagina uni mo tani uni ipu'dkin mo 'peni Pan Kanaan mo dhali uni shwane/ 'kokin e Pan Jaasaan mo. <sup>2</sup> Dhali 'peni bwaman ikam piti mo tani a'di bu'thki 'kwani imudhe'd mo dhali tori uniya Pīrawn i e mo. <sup>3</sup> Pīrawn oki ikam piti gwo mo ki: Miin tom bum ta'da tinta mo? Dhali uni thokkina Pīrawn gwo mo ki: Ciŋkinam pini uni ita imanhil ka'bal mo me'd ibabam bam mo. <sup>4</sup> Uni okina Pīrawn gwo mo ki: Aman pu'dkina mo mmo'ko ki 'ko ma ça/

e mony'cesh yan mo haali/ ashon dhii/i'da kamu/ yisa di'd imun kun mina ciŋkinam pini iŋiya ma'diny ka'bal mo haali/ te/ si'da/ a'di ishilki 'kwani is mo e Pan Kanaan mo. Dhali shwane/, aman 'thona / e mo, ki / e mini dhal ciŋkinam pini bway mo mmo'ko e Pan Jaasaan mo. <sup>5</sup> Dhali yan'ko'da Pīrawn ki owa Yuusup gwo mo ki: Ababam pini dhali ikam pini uni pu'dkini / e itan mo be. <sup>6</sup> Bampa/ Masir uni 'koni bwambori / e m'baar mo. Thumi ababam pini dhali ikan moñ'ko mo e mony'cesha 'borga/ mo dhali dhalki uni 'kon mo e Pan Jaasaan mo. Dhali wakki/ / e mishi wathi/ jin 'bora she/ 'peni bwaman uni mo tani dhuyi uni mmota imanhil to/em pem mo.

<sup>7</sup> Dhali yan'ko'da Yuusup ki susa Yakuub jin ta'da babam piti mo dhali kar a'di ibwambor ma Pīrawn mo dhala Yakuub 'borki'da Pīrawn mii mo be. <sup>8</sup> Dhala Pīrawn oki'da Yakuub gwo mo ki: Atee gi yil gi mondiki/ em pini uni 'kokin ekata mo? <sup>9</sup> Dhala Yakuub thokki'da Pīrawn gwo mo ki: Atee gi yila ça/ pem mo tani uni 'koni iss 'kwanimpa ipe'de/ i'ce'dka 'kume'da po/ mo. Dhala tee gi yil gi mondiki/em pem mo tani uni tana hony/e mo dhali kun pu'da tonthus apo/ aha/ mo dhali uni yisa i'thona/ 'tho/ ki me'd goma tee gi yil gi moñ'koki/e gi ibabam pem ka atee kun iikina uni iinyça/ mo. <sup>10</sup> Dhala Yakuub 'borki'da Pīrawn mii mo dhali ya ka piye/ 'peni buñ'kus ma Pīrawn mo be. <sup>11</sup> Dhali yan'ko'da Yuusup thumki'da babam piti dhali ikam moñ'ko mo dhali ciki uni mo mmota jim buni e bampa/ Masir mo e mony'cesh jin 'bora'bor mo e bampa/ Ra/ amsiis mo me'd gwo jin kankin ma Pīrawn mo be. <sup>12</sup> Dhala Yuusup thipki'da babam piti mo dhali ikam piti mo dhali aris 'kwani 'baar mo kun ta kuñ gu'b gi com mo ki tonte/ mo isi ki mii jin mina uni mii ta gi a'di mo be.

<sup>13</sup> Dhali tonte/ piyi'd eya ris bampa/ 'baar mo haali/ te/ a'di ishilki 'kwani is mo wakan bampa/ Masir dhali bampa/ Kanaan uni shi/ ki is mo gom gwon te/ mo be. <sup>14</sup> Dhala Yuusup tulki'da risa guurush is mo uni kun gamkunu mo e bampa/ Masir dhali 'peni Pan Kanaan gom pos jin yolkana 'kwani mo. Dhala Yuusup kalki'da guurush e gu'b ma Pīrawn mo. <sup>15</sup> Dhali ka guurush 'baarki'd mo e bampa/ Masir mo dhali e bampa/ Kanaan mo tani aris 'Kwani Masir uni pu'dkina Yuusup mo dhali o a'di gwo mo ki: Ciyi aman tonte/ mo ma. To jin ta'da tinta imina amani wu mo ibwambori jis/em pini kan mo? Haali/ aguurush bam a'di 'baarki'd mo be. <sup>16</sup> Dhala Yuusup thokki uni gwo mo ki: Ciyaa/ to/em bum mo dhali aha/ mina ci um tonte/ mo mmowan a'di e ki to/em bum mo wakka guurush bum 'baarki'd mo. <sup>17</sup> Wakan uni kalki to/em buni aYuusup mo



dhala Yuusup ciki uni tonṭe/ mo mmowan a'di e ki to/em buni kun tana ris, shumarum mo dhali ama'diny ka'bal mo dhala ṅul'kup bip dhali aris kuman thulunyo mo dhali a'di thipki uni ki tonṭe/ mo mmowan a'di e ki to/em buni kun tana uni ki yil caan mo. <sup>18</sup> Dhali ki yil caan 'baarki'd mo tani uni pu'dkini a'di ki yil jinj 'ko'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman yisa mina ba'k gwo 'peni tapam bam ka guurush bam i'baarki'd mo dhali arisa ṅul'kup to/e uni ta to gi tapam bam mo, toj kamu/ yisa bocki'da e jis/ e gi tapam bam mo hili jasi buṅwar is bam dhali mony'cesh bam mo be. <sup>19</sup> To jin ta'da tinta i mina amani wu e bwambori jis/em pini mo, aman dhali mony'cesh bam mo? Yoli aman mo dhali mony'cesh bam ki tonṭe/ mo dhali aman nyakki mony'cesh bam imina ta ciṅkina/ ma Pīrawn kun yolu mo, dhali ciyi aman emena ka'banyo to mo ki aman mina 'ko ki e mo dhali 'koki wu mo dhali mony'cesh si'da/ midi diki ta bwam ma'du/ mo.

<sup>20</sup> Wakana Yuusup yolki bampa/ Masiri 'baar mo goma Pīrawn mo haala ris 'Kwani Masir yolkina ris buntom buni mo haali/ te/ a'di ishilki'da shil ki she/ apo/ uni ki 'bi'th mo. Dhali mony'ceshi 'baar mo tani uni ta kuma Pīrawn gana/ mo be. <sup>21</sup> Dhali gom 'kwani mo tani a'di dhuki uni mmota ciṅkina/ kun yolu mo 'peni yoḱkam Pa Masir itor karash ntagi 'bana kamu/ mo. <sup>22</sup> Jasi mony'cesh 'kwani kun ta igasiis mo tani a'di dina a'di ki yol mo haali/ igasiis uni ita gi to kun ḱalkina uni ki me'd 'pena Pīrawn mo dhali 'ko ki e mo 'peni to gwansan kun ḱalkina uni ki me'd mo kun cikin ma Pīrawn uni mo. Gom gwo gi wakan mo tani uni 'koki yol mony'cesh buni mo be. <sup>23</sup> Dhali yan'ko'da Yuusup oki 'kwani gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ 'pena tee yansan mo tani aha/ yolkina um mo dhali mony'cesh bum goma Pīrawn mo. Shwane/ emena ka'bany annihe/ gom um mo dhali um mini si uni e mony'cesh mo. <sup>24</sup> Dhali e bwam monde'd mo tani um mini cika Pīrawn 'ban 'de/ 'peni uni kun 'kon ma po/i mudhe'd mo dhali 'ban kun 'kon ma po/i doḱon mo 'peni apo/ ma kamu/ mudhe'd mo tani uni imini ta jim bum mo jin midi ta emena ka'banyo to gom bunto mo dhali me'd tonṭe/ gom is bum mo dhali goma ris kun gu'b bum mo dhali gom tonṭe/ gom ushi uḱim bum mo. <sup>25</sup> Dhali uni oki a'di gwo mo ki: /E taki mondiki/em bam is is ki me'd mo. Dhalki gwo yan 'bor tapam bam bwa mo ki aman mina ta ciṅkina/ ma Pīrawn kun yolu mo. <sup>26</sup> Wakana Yuusup a'di karki a'di mmota gwonḱan jin bahu mo isi gom gwo gi bampa/ Masir mo dhali a'di 'dishki'd 'pena cim caan ntagi shwanesan mo ka Pīrawn midi bu'th 'ban 'de/ 'peni uni to kun 'kon ma

po/i mudhe'd mo. Mony'cesh gi igasiis uni 'cena 'koki ta ku ma Pīrawn mo be.

<sup>27</sup> Wakana Israyiil a'di iḱa'bki'd mo e Pa Masir mo e mony'cesh gi Pan Jaasaan mo dhali uni gamki miyiya du is e a'di mo, dhali dho'thki maman mo dhali mara/ amar is ki nyanye/ mo. <sup>28</sup> Dhala Yakuub ca'bki'd e bampa/ Masir ki yili 'kume'd i'ce'dka pesu/ apo/ mo. A'di ita'da tee ma Yakuub gi wakan mo dhali yil gi mondiki/ em piti 'koni iss 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka pesu/ apo/ mo.

<sup>29</sup> Dhali ki mo 'dishkina 'twa/ mo ka Israyiil midi mii wu mo tani a'di yukki ya/ m piti ka Yuusup mo dhali o a'di gwo mo ki: Waḱki/ aha/ shwane/ mina gam mii ma 'the 'peni jis/em pini mo tani kari me'd pini awum pem mo dhali oyi gwo is mo mmota ga dum paṅ gana/ dhali tayi wathiṅ gana/ gom aha/ mo. Dhalku/ /e ki kanaa/ e bampa/ Masir mo. <sup>30</sup> Dhalki aha/ yana ish nyakki ibabam pem mo. Kali aha/ ka pije/ 'peni bampa/ Masir mo dhali kani aha/ e mom buni jin kana uniyaa kan mo. A'di thoḱki gwo mo ki: Aha/ mina mii a'di me'd jin okina /e mo. <sup>31</sup> Dhali a'di oki gwo mo ki: Thuli /e gwo me'da po/ gom aha/ mo. Dhali a'di ithulki gwo me'da po/ gom a'di mo. Dhala Israyiil a'di ca'bki'd ki goṅgo/ ki is piti mo apo/ kupa cim piti mo be.

## 48

<sup>1</sup> 'Ko'di mii yan mo tani aYuusup a'di ṭorkunu gwo mo ki: Hili mo mo ma, ababam pini a'di 'ba'thki'd mo. Wakan a'di suski iya/ m piti isu/ mo iManassa dhala Eprayim mo. <sup>2</sup> Dhali a'di ṭorkunuwa Yakuub mo ki: Ya/ m pini ka Yuusup a'di pu'dki'di /e mo, dhali yan'ko'da Yakuub iriny is piti mo mmogam mom'bi'th mo dhali ca'bki mis mo apowa ci mo. <sup>3</sup> Dhala Yakuub oki'da Yuusup gwo mo ki: Arungimis jin Eka/ Ek a'di piki aha/ i is mo e Pan Luus mo e bampa/ Kanaan mo dhali a'di 'borki aha/ mii mo be. <sup>4</sup> Dhali a'di o aha/ gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ mina kar /e mo mmodho'th maman kagahara mo dhali aha/ mina mar /e amar is mo dhali aha/ mina kar /e mo mmota adhana ṅul'kup 'kwani mo dhali aha/ mina ci bampa/ yan ki emen pini mo i'ko'di /e mo mmota mom buni jin mina uni ibu'th ki sule/ sule/ mo. <sup>5</sup> Dhali shwane/ iya/ m pini isu/ gwansan uni kun dho'thkunu /e mo e bampa/ Masir mo nṭwa/ a/ ki aha/ dinaki pu'di /e e Pa Masir mo tani uni ta kum pem mo Eprayim dhala Manassa uni imini ta kum pem mo me'd jin tan ma Ra/ ubiin dhala Shim/ uun kum pem mo. <sup>6</sup> Dhali uni kun minu cis ki /e 'ko'di uni mo tani uni a'di imini ta kum pini mo. Uni minu yuk gway gi ikam buni mo e mal buni mo. <sup>7</sup> Haali/ me'd jin pu'dkika/ mo 'peni Pam Paddaan mo tani aRaḱiil ki bwani diṭi'd pem mo tani a'di wukaa/ mo e

Parj Kanaan mo e bway jin iiyina ana mo ki n̄atgin si'dasi'd naskina/ mo mmo'taki ii bway Pan Apraatah mo dhali aha/ kankina ayim imun mo e bway tur gi Pan Apraatah mo (a'di jin ta Pam Beetlaham mo).

<sup>8</sup> Ka Israyiil parki iya/ ma Yuusup e mo kun 'koni su/ mo tani a'di oki gwo mo ki: Ija anni'dan mo? <sup>9</sup> Yuusup oki com gwo mo ki: Uni ta iya/m pem mo uni kun cikin ma Arungimis aha/ imahan mo. Dhali a'di oki gwo mo ki: Susi uni i aha/ mo ma, aha/ 'thona / e mo, ki aha/ mina 'bor uni mii mo. <sup>10</sup> Dhali e ma Israyiil a'di dhuruma/ dhurum mo goma dhan piti mo, wakan a'di imolkina a'di mmopar e ki 'bore/ mo. Wakana Yuusup suski uni mmo'dish a'di is mo dhali a'di ki pi uni 'twa/ mo dhali dhu uni mmota isa kony mo. <sup>11</sup> Dhala Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Aha/ dara ki gwo ibwa mo me'dyin mo mmo'taki par jis/em pini e mo dhali hili mo mo ma, Arungimis ki dhal aha/ bway mo mmopar ucim pini e mo si'da/ mo. <sup>12</sup> Dhali yan'ko'da Yuusup shorki uni is mo 'peni 'kupa'dupun piti mo dhali a'di gon̄ki is piti mo dhali kar jis/em piti ka 'cesh mo. <sup>13</sup> Dhali aYuusup bu'thki uni isu/ mo, Eprayim ki me'da bim poros piti mo 'kupki me'da biny cam ma Israyiil mo, dhala Manassa ki me'da biny cam piti mo 'kupki me'da bim poros ma Israyiil mo dhali suski uni mmo'dish a'di is mo. <sup>14</sup> Dhala Israyiil he'thki me'da bim poros piti mo dhali 'thi a'di i'kup ma Eprayim a'di jin gwa'da'd mo dhali me'da biny cam piti di'di 'kup ma Manassa mo mmo/ aḳ abi e mo haala Manassa a'di ta'da bwanyara/ mo. <sup>15</sup> Dhali a'di 'borki'da Yuusup mii mo dhali o gwo mo ki:

Arungimis a'di jin iikina ibabam pem ka Ibrahiim dhala Is/hak mo

dhali Arungimis jin shuki aha/ bway eya ris mondiki/em pem mo ntagi shwane-san mo,

<sup>16</sup> aman'doyu gwo a'di jin wanki aha/ 'ba/ mo 'pena ris tonthus mo, 'bori uci mii mo.

Dhali e uni mo tani dhalki gway pem lu/ ki'd mo dhali gway gi ibabam pem ka Ibrahiim dhala Is/hak mo.

Dhali dhalki uni can mo mmota dhana buhany 'kwani mo e bwaman mony'cesh mo.

<sup>17</sup> Ka Yuusup parki com e mmokar me'da bim poros piti i'kupa Eprayim mo tani a'di ishi/ki a'di bwa mo, dhali a'di ki bu'th com ime'd mo dhali shor a'di me'd piti mo 'peni 'kup ma Eprayim mo mmokar a'di i 'kup ma Manassa mo be. <sup>18</sup> Dhala Yuusup ki o com gwo mo ki: Yisa ababam pem haali/a'di yansan ita'da bwanyara/ mo. Kari me'da bim poros pini i'kup piti mo. <sup>19</sup> Hili ababam piti a'di i/ ushki'd mo dhali o gwo mo ki:

Aha/ misha mo ya/ m pem mo, aha/ misha mo. A'di si'da/ midi war ki 'kwani mo dhali a'di si'da/ midi caaca mo. Bahili ara kam jin gwa'dagwa'd a'di imidi caaca kagahara mo mmobol a'di e mo dhali emen piti midi ta abuhany kal 'kwaniny'cesh ka ris mo. <sup>20</sup> Wakan a'di 'borki uni mii ka cim caan mo dhali o gwo mo ki:

Ki um mo tani Israyiil a'di imini bah mom'bor mii mo mmo/o gwo mo ki: Arungimis midi kar / e me'da Eprayim mo dhali me'da Manassa mo.

Dhali wakan a'di karki'da Eprayim n̄twa/ a/ ka Manassa mo be. <sup>21</sup> Dhali yan'ko'da Israyiil oki'da Yuusup gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ 'dishkina 'twa/ mmowu mo, hili Arungimis midi nyak̄ di ki / e mo dhali a'di midi susi / e bway pa ka nyan'ko'd e mony'cesh gi ibabam pini mo. <sup>22</sup> Ba aha/ cikin / e tony caaga/ mmobol ikan e mo a'di jin ta 'ban 'de/ ka wosha turga/ mo a'di jin bu'thka/ 'peni me'd gi 'Kwani Amuur ki gandala turgam pem mo dhali ki bwam pem mo be.

## 49

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'da Yakuub yuk̄ki iya/ m piti mo dhali o gwo mo ki: Tuli um is bumi montal 'de/ mo ki aha/ mina tor um to kun mini mii ṭaka po/ um yilin tiya kun mini iiyu/ mo.

<sup>2</sup> Tuli is mo dhali cik̄ gwo mo, ayy um iya/ ma Yakuub mo

dhali cik̄i gwo ma Israyiil jin ta'da babam bum mo.

<sup>3</sup> Ra/ubiin / e tana bwanyaram pem mo, 'peni mo ma dem dem pem mo dhali 'peni maman pem kun t̄wa/a/ gi mom'bi'th is mo

dhala lit̄gan pem mo e monyca mo dhala lit̄gan e mom'bi'th mo.

<sup>4</sup> /E jin gwakalki mii mo me'd yi'de/ mo tani/ e mini gam mo jin mina / e idiya lit̄gan yisa,

haali/ / e sekim ka ci gi cim mo dhali shi/ a'di is mo dhali / e yakin ki mis mo eya ci ma nyana'b pem mo.

<sup>5</sup> Shim/uun dhala Lawi uni kun ta ikam mo. To gi mo/as gom mo ma bujur mo tani uni ita gandala turgam buni mo.

<sup>6</sup> Ayy akashiram pem midi diki ya 'kup ki mo ma tul is buni mo.

Ayy shi/in pem midi diki gam dhana n̄ul'kup 'kwanim buni is mo.

Goma nyor buni mo tani uni 'koshki 'kwani mo

dhali mmocana uni bwa en'dap buni mo tani uni ki 'ciṭha morbip buni dugu'b gi 'kupa'dupun buni mo be.

<sup>7</sup> Monyjee midi di goma nyor buni mo haali/ a'di ciṭhiraṭhir mo,

dhali anyor buni mo tani a'di si'da/ita ji mat mo.

Aha/ mina kwa/ uni bwa mo e bwaman ma Yakuub mo

dhali cekeer uni bwa mo e bwaman ma Israyiil mo.

<sup>8</sup> Yahuuda, ikam pini uni imini maŋ /e mo dhali me'd pini midi di eya aris 'ba/ gi 'kwani kum ta 'kup ki /e mo.

Iya/ gi cim uni imini goŋ is ka 'cesh ibwam-bori /e mo.

<sup>9</sup> Yahuuda a'di ita adhop dhuru'c mo.

'Peni mo jin dheru to bwa ka gwapi/ mo, ayy ya/m pem, /e yaki bway mis mo.

A'di wupki'da 'cesh mo dhali a'di ishki'd ki bara'th me'da dhop mo

dhali me'd kumana dhop mo. Aja a'di iro'dki mii mo mmomer a'di e mo?

<sup>10</sup> Cwa ma malik midi diki pi mo 'peni Yahuuda ki sule/ mo

walla cwa gi amanjinuwa ji 'peni bwaman sho'k piti mo

ntagi a'di midi pu'dku/ e a'dim piti jin cila a'di mo,

dhali e a'di mo mo jin hanu gwo e ki 'kwani midi mii di mo.

<sup>11</sup> A'di dekki ari thuluny dhuru'c piti ki cwalmana mura'th mo

dhali ari dhuru'c thuluny piti cwalmana mura'th jin kwanykunu mo gom 'boro'd piti mo tani,

a'di wuski burrinyem piti ki yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah mo

dhali burrinye/ ma pom piti eya basa mura'th mo.

<sup>12</sup> Em piti midi ca'bki dhir dhir gom yimana mura'th jin ka/u ki ŋah ŋah mo

dhali she/ piti midi tagi kush goma ko mo be.

<sup>13</sup> Sabuluun a'di imidi ca'b e yana gap gi bwam ma al mo,

a'di imidi war ki mo kun min ma risa kur yi'de/ ikok 'kupi nycine/ mo,

dhali bwayam piti midi ya ntagi Pan Sidun mo.

<sup>14</sup> Yassaakar a'di imidi 'bitha'bi'th me'd thuluny mo

mmothum 'kup ka lun'gu'b mo e bwaman ma ma'diny ka'bal mo.

<sup>15</sup> A'di parki mo jin sinu is e mo, ki a'di 'bora'bor mo

dhali bampa/ ki a'di ta gi jin 'boru bwa mo. Wakan a'di igonkina a'di 'kupa bim piti ka

'cesh mo dhali kala/ kal mo dhali a'di warki'd ki cinkina/ jin yolu mo jin miinu ki 'bi'th goma tu'c mo.

<sup>16</sup> Daan a'di imidi ta amandwall 'kwanim piti gwo mo,

me'd a'din 'de/ e bwaman ma wak gi 'Kwani ma Israyiil mo.

<sup>17</sup> Daan a'di imina e i wa ki tasha/ jin ishki'd e shemen bway mo

a'di jin ta tashan 'thi/ jin ishki'd e bway tur jin iinu mo mmowo'c shumorum

'pena tinkilam piti mo wakan ka manmer a'di apo/ mo tani a'di

imidi bit ki tar mo be.

<sup>18</sup> Aha/ corkina mowoth pini mo ayy Tapa.

<sup>19</sup> Iman'ceya/ 'ce ki buw buw mini 'ceya Jaadi is mo,

hili a'di imidi 'ce uni ki is eya panyjapam buni mo.

<sup>20</sup> Tonte/ jin min ma Ashiir ishwa mo tani uni mini tawusatawus mo

dhali a'di midi dho'th ton tawusga/ ma malik mo.

<sup>21</sup> Naptaali a'di imina e wa ka yuul jin dhalkunu me'd ki 'kus mo

jin dho'thki ushana 'borga/ mo.

<sup>22</sup> Yuusup a'di imidi ta abincywa jin midi dho'th maman mo

abincywa jin midi dho'th maman monyjoço/ mo.

Abincywam piti mini so wupuni 'kup agangara/ ma goŋ bampa/ mo.

<sup>23</sup> 'Kwani kun mishina bwa shin kun cithiracithir mo tani iwupkina po/ a'di mo

dhali shin a'di mo dhali 'cwar a'di ki ŋara'd ŋara'd mmobur a'di adu mo.

<sup>24</sup> Baththo/ abwam piti tikir di mo mmo'konu ki joç a'di mo,

dhali abim piti dhunu ki mo jin mishu mii mo

ki me'd gi a'din 'de/ jin Eka/ Ek mo a'di jin ta jima Yakuub mo

(ki gway ma Manhil Ka'bal mo jin ta Wosh ma Israyiil mo.)

<sup>25</sup> Ka Arungimis ma babam pini mo a'di jin midi woth /e mo,

a'di jin ta'da Arungimis jin Eka/ Ek mo a'di jin midi 'bor /e mii mo

ka ris mom'bor mii gi momis kun 'koni bun'kup mo,

dhali aris mom'bor mii kun 'kon e moŋ'kulga/ mo kun parashaparash e bwan'kwariny mony'cesh mo

dhali aris mom'bor mii 'pena risa bor kun cina ko mmopi mo

dhali aris bwama dho'th mo.

<sup>26</sup> Mom'bor mii ma babam pini mo uni ita mo ma dem dem jin 'ce'dki gwayu/

ma ris mom'bor mii ma ris wosha turga/ kun 'konu ki sule/ sule/ mo

dhali maman gi wosha turga/ kun 'konu ki sule/ sule/ mo.

Dhalki uni 'kon mo e 'kupa Yuusup mo dhali eya mur 'ko'd em piti mo a'di jin

karkunu ki she/ 'peni ikam piti mo.

<sup>27</sup> Benyamiin a'di ita awuu jin pitili to ki she/ mo,  
e mon'thano/ mo tani a'di midi la shwa  
'kwani ki 'ci'd/da/ mo  
dhali mom'pimpili/ mo a'di ki pwaḵ to bwa  
mo uni kun dilina a'di 'kwani mo.

<sup>28</sup> Uni gwansani 'baar mo tani uni itana  
waḵ ma Israyiil kun 'koni 'kume'd i'ce'dka  
su/ mo, dhali gwo jin ṭorkin ma babam buni  
uni anann mo me'd jin 'borkina a'di uni  
mii mo mmo'bor uni mii ka 'dete/ 'dete/  
mo, mom'bor mii kun ha me'd mo gom a'di  
mo. <sup>29</sup> Dhali yan'ko'd a'di kanki uni gwo  
mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ minu mii  
'tuma bi is imonta/ 'de/ nyaḵki 'kwanim pem  
mo. Kanaa/ nyaḵki ibabam pem mo e jurum  
wosh gi mombunto Ipruun mo, jin ta Wathi/  
Hiḥḥtha mo. <sup>30</sup> E jurum wosh gi mombunto  
ma Makpiilah jin diki'd ki mom'pesho'k gi  
Pa Mamra mo e bampa/ gi Paṅ Kanaan  
mo a'di jin yolkin ma Ibrahim 'peni bwam  
bunto ma Ipruun jin ta 'Kwani Hiḥḥtha mo  
e mo jin mina a'di imii ta mo gom mo jin  
kanuwa kan mo. <sup>31</sup> E mo yan mo tani a'di  
ikankina uniya Ibrahim nycine/ mo dhala  
Saarah jin ta ash mo, dhali imun si'da/ mo  
tani a'di kankina uniya Is/hak dhala Ripka  
jin ta ash mo dhali imun si'da/ mo tani a'di  
ikankika/ aLe/ah mo. <sup>32</sup> Bwam bunto dhali  
jurum wosh gwansan mo tani a'di iyolkunu  
'peni 'Kwani Hiḥḥtha mo. <sup>33</sup> Ka Yakuub  
'baarki gwo jin kankina a'di ya/m piti mo tani  
a'di dhuki sho'k piti eya ci mo dhali a'di ciki  
shi/in piti jin 'ko'd mo dhali a'di tulkunuwa  
abi is nyaḵki 'kwanim piti mo be.

## 50

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'da Yuusup bitki'di 'ba/i com  
mo dhali ko eya po/i a'di mo dhali pi a'di  
'twa/ mo be. <sup>2</sup> Dhala Yuusup kanki'da ris  
ciṅkinam piti gwo mo ka ris uni kun tana  
hakiim mini lol com bwa mo a'di idina a'di  
ki bul mo. Wakana risa hakiim uni lulkina  
Israyiil bwa mo be. <sup>3</sup> Acimi iss 'kwanimpa  
su/ a'di i'theḵkunu gwo mo gom a'di mo,  
haali/ acim tana ris wakan kun 'theḵkunu  
gwo mo mmolol bwa mo. Dhali 'Kwani  
Masir uni gwokin gom a'di ka cim iss 'kwan-  
impa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo.

<sup>4</sup> Dhali ka tee jin gwokunu gom a'di  
'baarki'd mo tani aYuusup ṭorki'da ṭor ki kun  
gu'b ma Pirawni 'baar mo mmo/o gwo mo  
ki: Waḵki/ aha/ mina gam mii ma 'the e  
jis/em pini shwane/ mo tani, oyi gwo mo,  
aha/ 'thona /e mo, e bwany'ce ma Pirawn  
mo mmo/o ki: <sup>5</sup> Ababam pem kar aha/  
mmothul gwo me'da po/ mo mmo/o ki: Ki  
aha/ mura 'twa/ i'dish i mmomuri wu mo  
tani e jis wosh jwam pem jin 'kulkika/ mo  
e Paṅ Kanaan mo tani a'di iminu kan aha/  
imun mo. Dhali shwane/ gom gwo gi wakan  
mo tani dhalki aha/ yana ka gagamis mo,

aha/ 'thona /e mo, dhali kana babam pem  
mo dhali yan'ko'd aha/ ki doku/ mo. <sup>6</sup> Dhala  
Pirawn thoḵki gwo mo ki: Yaku/ ka gagamis  
mo dhali kani cim mo me'd jin karkina a'di  
'/e mmothul gwo me'da po/ mo. <sup>7</sup> Wakana  
Yuusup yaki'd ka gagamis mo mmokana  
babam piti mo dhali nyaḵki a'di mo tani  
ciṅkina/ tana ris kun baḥki a'di mo 'peni ku  
ma Pirawn mo dhali aris 'kwaninḡ gwany-  
jaka/ 'peni ku ki gu'b piti mo dhali aris  
'kwaninḡ gwanyjaka/ gi bampa/ Masiri 'baar  
mo. <sup>8</sup> Dhali isi kan aris kun gu'b ma Yuusup  
'baar mo ikam piti dhali aris kun gu'b gi com  
mo hili jasi ushi uḡim buni a'di idhalkunu  
mo dhali ama'diny ka'bal buni mo dhali  
adhana ḡul'kup bip buni mo uni a'di id-  
halkunu mo e Pan Jaasaan mo. <sup>9</sup> Dhali aris  
'kwani kun merkina arabiya kun dira shu-  
marum mo tani uni inyaḵki ii ka gagamis  
nyaḵki a'di mo dhali aris 'kwani kun mer  
shumaruma po/ mo a'di ta dhana buhany  
wathimpa jin seki'd jin caaca kagahara mo  
be. <sup>10</sup> Ki uni pu'dkin mo e ja'dam pos gi Pan  
Athaad mo a'di jin diki'd e bwampo/ Yi'dej  
Kumma/ Uurdun mo tani uni kumki ko mo  
imun mo gom dhan bwam diḡid kagahara  
mo e kony jwa jin gwokina uni mmo/up e  
ki jabu'th mo dhali a'di karki mo jin gwono  
ki kony jwa gom com ka cima pesu/ mo.  
<sup>11</sup> Ki 'kwani kun cila mony' cesh yan mo tani  
uni gun ta 'Kwaninḡ Kanaan mo parki kony  
jwa jin gwokunu mo e ja'dam pos gi Pan  
Athaad mo tani uni oki gwo mo ki: Kony jwa  
yansan jin gwokunu mo tani a'di ita a'di jin  
jwakaḡki'da du mo gom 'Kwani Masir mo.  
Gom gwo gi wakan mo tani a'di iyuḵkunu  
mo yan gway ka Aabilmisrayim mo. A'di  
jin diki'd e bwampo/ Yi'dej Kumma/ Uurdun  
mo be. <sup>12</sup> To jin miina iya/ m piti gom  
a'di a'dan mo me'd jin kankina a'di uni gwo  
mo. <sup>13</sup> Haali/ iya/ m piti kalki a'di mo e  
mony' cesh gi Paṅ Kanaan mo dhali kan a'di  
mo e bwam bunto ma Makpiilah mo a'di  
jin di'd 'kupki mom'pesho'k gi Pa Mamra  
mo a'di jin yolkin ma Ibrahim 'pena Ipruun  
jin ta wathi/ Hiḥḥtha mo mmokar a'di ki mo  
jin minu kana kani cine/ mo. <sup>14</sup> 'Ko'di a'di  
kanki'da babam piti mo tani, aYuusup dokki  
bway Pa Masir mo nyaḵki ikam piti mo dhali  
aris 'kwani 'baar mo kun nyaḵki ii ki a'di ka  
gagamis mo mmokana babam piti mo be.

<sup>15</sup> Ki ikam ma Yuusup parki mo e mo  
ka babam buni a'di iwuki'd mo tani uni  
oki gwo mo ki: Wariba/ aYuusup midi shi/  
ana i e mo dhali ri/ ana mo goma ris ton-  
thus kun miikina ana a'di apo/ me'd yin  
mo. <sup>16</sup> Gom gwo gi wakan mo tani uni  
hashki gwo aYuusup mo dhali o gwo mo ki:  
Ababam pini a'di ikanki gwo yansan nṭwa/  
a/ ki a'di diki wu mo ki: <sup>17</sup> Oya Yuusup  
gwo mo ki: Gwami agwam mo ma, aha/  
'thona /e mo, gwondhanḡ gi ikam piti mo

dhali miinthus buni mo haali/ uni miiki /e tonthusa po/ mo. Dhali shwane/ am 'thona / e ki /e mini gwama/ gwam mo gom gwond-han gi cin'kina/ ma Arungimis mo jin ta'da Arungimis ma babam pini mo. Yuusup a'di gwoki'd mo me'd jin tor'kina uni ator ki a'di mo. <sup>18</sup> Dhali ikam piti pu'dkin mo dhali taka 'ceshi bwambori a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aman tana cin'kinam pini mo. <sup>19</sup> Hila Yuusup oki uni gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma haali/ a/ aha/ be dina e embul ma Arungimis mowa? <sup>20</sup> Haali/me'd um mo, kagush tani um kar to apo/ aha/ ki 'pemen thus mo hili Arungimis a'di ikarki a'di ki 'pemen jim 'boro'd mo mmowaski mii yan mo ki 'kwani ka ris ris minu dhu ki e mo, me'd jin 'kokina uni ki e shwanesan mo. <sup>21</sup> Dhalku/ is ki ko/ wakan mo, aha/ mina thip um mo dhali ushi ucim bum mo. Wakan a'di rokomki uni ki gwo mo dhali malas uni mo.

<sup>22</sup> Wakan Yuusup a'di ca'bki'd mo e bampa/ Masir a'di nyakki 'kwani gi gu'b gi com mo. Dhala Yuusup a'di ca'bki'd ki e mo ki yil iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'da po/ mo. <sup>23</sup> Dhala Yuusup parki uci ma Eprayim e mo kun 'kon ma ata/ i kwara mo dhali uci ma Maakiir si'da/ mo a'di jin ta ya/ ma Manassa mo uni dho'thkunu mo e 'kupa'dupun ma Yuusup mo. <sup>24</sup> Dhala Yuusup oki ikam piti gwo mo ki: Aha/ 'dishkina 'twa/ mmomuri wu mo hili Arungimis a'di midi yayu/ mmobuti um mo dhali a'di midi susi um bway pa ka nyan'ko'd mo 'peni bampa/ yansan e mony'cesh jin thulkina a'di a/ Ibrahiim gwo me'da po/ mo goma Is/ hak dhala Yakuub mo be. <sup>25</sup> Dhali yan'ko'da Yuusup bu'thki mo jin thulu gwo me'da po/ mo e iya/ ma Israyil mo mmo/ o gwo mo ki: Arungimis midi yayu/ mmobuti um mo dhali um mini kal asimam pem mo 'peni mahan mo. <sup>26</sup> Wakana Yuusup a'di iwuki'd mo mmo'kokina yil a'di i/ iss 'kwanimpa imudhe'd i'ce'dka 'kume'da po/ mo, dhali uni lolki is piti mo dhali a'di karkunu mo e bwam ma kur jwa mo e bampa/ Masir mo be.

## Gwo ma Musa jin 'Kon ma Po/ i Su/: Mmo/ii ka Pije/ mo

*'Kwani ma Israyiil Sere'ckunu ki Sho'k mo*

<sup>1</sup> Gwansan i ta gway gi iya/ ma Israyiil mo uni kun iikin bway Pam Masir mo nyakka Yakuub mo, aris uni ka 'dete/ 'dete/ mo 'peni kun gu'b piti mo be. <sup>2</sup> Ra/ ubiin mo dhala Shim/uun dhala Lawi mo dhala Yahuuda/ mo be. <sup>3</sup> Yassaakar dhala Sabuluun dhala Benyamiin mo. <sup>4</sup> Daan dhala Naptaali dhala Jaad dhala Ashiir mo be. <sup>5</sup> Aris emen ma Yakuub i 'baar mo uni 'ko iss 'kwanimpa i kwara i'ce'dka 'kume'd mo. Dhala Yu-usup diki'di t'wa/ a/ e Pam Masir mo be. <sup>6</sup> Dhali yan'ko'd aYuusup wuki'd mo dhala ris ikam piti mo dhala risa nyakum yil ki u'cim buni mo be. <sup>7</sup> Hili emen ma Israyiil uni dho'thkin ka ris mo dhali markunu is kagahara mo. Dhali uni ekkin mo ki nyanye/ dhali 'bi'thkina is ki 'bi'th mo. Gom kan mo tani Pam Masir 'tu'dkunu ki uni mo.

<sup>8</sup> Dhali yan'ko'd amalik thisa kamu/ bu'thki embul ma kamu/ dhamo/ mo i Pam Masir mo a'di jin diki misha Yuusup mo be. <sup>9</sup> Dhali a'di ki o 'kwanim piti gwo mo ki: Ayy, 'kwani ma Israyiil uni tana ris ka ris mo dhali uni si'da/ 'bitha'bi'th mo mmobol ana e mo be. <sup>10</sup> Wakki/ mo/as mididi bita po/ i ana mo tani uni mini gam me'd ki 'kwani kun ta 'kup ki ana mo dhali as ana mo dhali ye mo 'peni bampam bana mo be. Dhalki ana tikira apo/ uni ki yuk yuk mo ki uni mini 'koki mar is mo.

<sup>11</sup> Gom 'kup gwo yan tani uni dhuki itapa apo/ uni mo mmo'ta/ uni is jwa ka tu'c kun ditadi't mo. Dhali uni nyan'kina Pirawn 'pen'kuman bampa/ ki jasi mondhu tom piti mo kun yuku gway ka Pituum dhala Ramasiis mo be. <sup>12</sup> Hili ki 'kwani ma Israyiil 'kokunu mo mmosirica po/ ki sho'k mo ki nyanye/ mo tani uni si'da/ markunu is mo ki nyanye/ mo dhali mmohakara 'cesh ka bor mo. Wakan 'kwani Pam Masir uni ko/ ki is mo gom 'kwani ma Israyiil mo be. <sup>13</sup> Wakan uni dhuki 'kwani ma Israyiil mo mmomiya tu'c ki cin'kina/ ki mom'bi'th mo be. <sup>14</sup> Dhali uni si'da/ dhuki 'kwani ma Israyiil is mmo'ta 'bula'ta'bul mo ka tu'c jin 'batha'ba'th mo mmo'thoka jeen gu'b mo dhali eya risa tu'c kun 'kona e ki she/ ki she/ mo e bwam buntom buni mo. Eya risa tu'c buni gwansani 'baar mo tani cinu uni ki dar gi mo si/is mo be.

<sup>15</sup> Dhali yan'ko'da malik gi 'kwani Pam Masir ki o iShipira uni ka Puu/ a kun ta up kun dho'th tiya Ibraniyiin gwo mo ki:

<sup>16</sup> Wakki/ um dho'th up 'kwani Ibraniyiin mo dhali um ki par uni e eya powa birish jin dhodhuwa dho'th apo/ mo tani, 'koshi a'di jwa mo wakki/ ta'da 'cingwath mo. Hili wakki/ ta'da 'bomi mo tani dhalka yim di'd ki e mo. <sup>17</sup> Hili up gwansan kun dhodhi tiya mo tani uni ko/kina Arumgimis mo. Dhali uni 'koki mii gwon'kan ma malik gi Pam Masir jin kankina a'di uni mo. Hili uni dhal u'cingwath mo mmo'ko ki e mo be. <sup>18</sup> Dhali amalik gi Pam Masir a'di yukki up gwansan mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta miina um kan mo mmodhal u'cingwath bway mo mmo'ko ki e kan mo?

<sup>19</sup> Up kun dhodhi tiya tho'kkina Pirawn gwo mo ki: Haali/ up gi 'kwani Ibraniyiin yisa wa ki up gi 'kwani Pam Masir yisa. Hili uni ca'b ki dem dem mo dhali uni la dho'th u'cim buni n'twa/a/ mo ki aman 'konaki pu'd naskina/ mo be.

<sup>20</sup> Wakan Arumgimis miiki'd ki 'bore/ gom up gun dho'thki tiya mo. Dhali 'kwani markunu is ki nyanye/ mo dhali uni ca'b ki dem dem e mom'bi'th buni mo be. <sup>21</sup> Dhali gom mon'ko/ jin ko/kina up Arumgimis mo tani a'di ciki uni u'cim buni si'da/ mo be. <sup>22</sup> Dhali yan'ko'd mo tani aPirawn kanki'da ris 'kwanim piti gwo 'baar mo ki: Aris iya/ kun dho'th'kununi gom 'kwani Ibraniyiin mo tani minu ta'kku/ mo e kumma/ yi'de/ mo, hili um mini dhalku/ ushi i'bwa/ i 'kon ki e mo be.

## 2

### *Mondho'th ma Musa*

<sup>1</sup> Dhali ki embul yan wathi/ 'peni 'Kwani Lawi masha'da 'bom 'pena wak piti mo. <sup>2</sup> Dhali a'bom bwaki'd mo dhali dho'th ya/ mo. Dhali ka yim parki a'di e mo ka 'ci 'bora'bor mo tani ayim ki bag a'di mo ka ppee 'kupi kwara mo be. <sup>3</sup> Dhali ka yim mol a'di bag ki rash rash mo tani ayim 'yucki'da guppa mo jin uk'kunu mo 'pena 'ci'd mo dhali rus a'di ka 'bi'c mo dhala sipti/ mo, mmonon yi'de/ ki bway mo mmoose bwa guppa mo. Dhala yim ki kara 'ci nycine/ mo dhali karki a'di e bwam ma 'ci'd jin di'd i shemen ma gap gi kumma/ yi'de/ mo be. <sup>4</sup> Dhali 'bwah ma 'ci doshki'd ari ka'tan mo mmopar mo e mo ka ta a'di i mididi pu'd e ara kam mo.

<sup>5</sup> Dhali 'bwa/ ma Pirawn pu'dki'd ka lun'gu'b mo mmo/ up yi'de/ mo e kumma/ yi'de/ mo. Dhali aris nyara/ gun mii a'di atu'c iikin e yan wor mo tani ayim mishki'da guppa mo e bwam ma 'ci'd mo. Dhali ayim ki hash nyarany cin'kinam piti mo mmo'cwam a'di mo be. <sup>6</sup> Dhali ka yim ka'dki a'di 'kup mo tani ayim parki ara 'cingwath e mo. Dhali ara 'ci di'd mmoko mo. Ayim hilki a'di ki e ma 'thime/ gi mo/en mo dhali o gwo mo ki: Yansan a'di i ta ara 'ci 'peni 'Kwani Ibraniyiin mo be.

<sup>7</sup> Dhali yan'ko'd 'bwah ma 'ci yansan ki o 'bwa/ ma Pīrawn gwo mo ki: Miga/ ya mo dhali yu'ki /eya manthipa 'ci 'peni bwaman up 'Kwani Ibraniyiin mo mmothip ki/eya 'ci mo 'taa?

<sup>8</sup> Dhali 'bwa/ ma Pīrawn ki o ari nyara/ gwo mo ki: Nye, yaku/ mo ma. Gom gwo gi wakan mo tani ari nyara/ yaki'd mo dhali yu'ki kum ma 'ci mo be. <sup>9</sup> Dhali 'bwa/ ma Pīrawn o'da yim gwo mo ki: kalka 'ci yansan mo dhali thipi a'di mo gom aha/ mo dhali aha/ mina çiki / e to jin miina / eya tu'c gom a'di mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'bom bu'thki'da 'ci mo dhali thip a'di mo be. <sup>10</sup> Dhali a'ci caki'd mo dhala yim ki kalki a'di 'bwa/ ma Pīrawn mo dhali a'di warki'd ki ya/ ma yim mo. Dhali ayim ki yer a'di gway ka Musa\* mo goma yim oki gwo mo ki: Haali/ aha/ 'cwamkina a'di ka piye/ mo 'peni yi'de/ mo be.

#### *AMusa Guski Pa Midyaan mo*

<sup>11</sup> Ka Musa caki'd mo tani a'di yaki'd ka piye/ mo mmobu'ti 'kwanim pitiŋ gana/ mo dhali para tuca di'tga/ gi kwanim piti e mo. Dhali a'di parki wathi/ Masir e mo mmo'koshkina a'di wathi/ Ibraniyiin mo a'di jin ta wathi/ 'peni 'kwanim piti mo be. <sup>12</sup> AMusa ki 'kar mo ki e mo dhali jan ta' deŋ kamu/ yisa di'da. Dhali a'di ki 'kosh wathi/ Masir jwa mo dhali bag a'di mo e bwam ma si'b mo be. <sup>13</sup> Ka cim jin 'ko'd, a'di yaki'd ka piye/ i 'kwanim piti dok e mo dhali a'di ki mish 'kwani Ibraniyiin i su/ kalkin ki ca cem buni mo. Dhali a'di ki mo wathi/ jin dina mi i 'ba/ gwo mo ki: Atinta i dorkina /eya wak pini mo kan?

<sup>14</sup> A'di tho'ki a'di gwo mo ki: Aja i kar / e ki tapa mo dhali ka mandwall aman gwo mo? A /e kulumki gwo i bwa mo mmoŋapi 'kosh aha/ jwa mo me'd jin 'koshkina / e wathi/ Pam Masir mo 'taa? Dhali yan'ko'd aMusa ko/ki is mo dhali kulumki gwo 'kup mo ki to yansan ka jin gana/ mishu mo be. <sup>15</sup> Yan'ko'da mali'k cikki gwo yansan mo dhali ŋapa Musa ki minu 'kosh jwa mo. Hila Musa guski'd mo 'pena Pīrawn mo dhali a'di yaki'd mmoça'b e Pam Midyaan mo be. Dhali ka cima kamu/ a'di ca' bki'da 'cesh e shemen jis yi'de/ mo. <sup>16</sup> Dhala gasiis gi Pam Midyaan taki'd gi i 'bwa/ i pesu/ mo dhali uni pu'dkin mo mmomush yi'de/ e mo jin ca'b ma Musa i shemen mo. Dhali uni 'tu'dkina kur ki yi'de/ mo goma ma'diny ka'bal dhali miya ma babam buni mo be. <sup>17</sup> Imanhil ka'bala tiya uni pu'dkin mo dhali ur uni mo. Hila Musa cuki mis mo dhali wothki nyara/ dhali doki uni ka nyan'ko'd mmowol ki uni to em buni yi'de/ mo be.

<sup>18</sup> Ki nyara/ dokkin eya babam buni ka Rau/ iil mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: 'Pemen ta'da ta layina um pu'du/ gane/ ki jahanne/ kan mo?

<sup>19</sup> Uni ki tho'k gwo mo ki: Wathi/ Masir a'di i wothki aman mo 'peni me'd gi imanhil ka'bal mo dhali a'di si'dayi ki mush ki aman yi'de/ mo dhali wolki to e mo be.

<sup>20</sup> A'di oki i' bwa/ gwo mo ki: Mane a'di mane? Atinta i dhalina um wathi/ mo? Yu'ki a'di mo ma ki a'di midi shwa to nyakki ana mo.

<sup>21</sup> Dhala Musa gamki gwo me'd mo mmoça'b mo nyakki wathi/ yan mo. Dhali a'di çiki'da Musa 'bwa/ jin yuku gway ka Sapuura mmota ash mo be. <sup>22</sup> Ayim dho'thki a'di ya/ mo dhala Musa ki yer a'di gway piti ka Jirshuum† mo haali/ a'di oki gwo mo ki: Aha/ dina ka cis e pampaŋ kamu/ mo.

<sup>23</sup> I'ko'di yil ka ris pekin mo tani amalik gi 'kwani Pam Masir a'di wuki'd mo be. Dhali 'kwani ma Israyiil uni 'kon mmo/ohon mo e bwan'kwariny miiny çin'kinam buni mo dhali uni kumki cuuwa mo gom mowoth mo. Dhali kom buni e bwan'kwariny miiny çin'kina/ mo tani cikkin ma Arungimis mo be. <sup>24</sup> Dhali Arungimis cikki mo/ohon buni mo dhali a'di kakina gwo e mo jin gamkina a'di me'd ki mondek nyakka Ibrahiim mo dhali nyakka Is/ hak mo dhali nyakka Yakuub mo be. <sup>25</sup> Dhali Arungimis mishki 'kwani ma Israyiil mo dhali a'di ta gi bwan' kulum apo/ uni mo gom moŋ'kom buni jin shi/ashi/ kan mo be.

### 3

#### *Arungimis Yukki'da Musa mo*

<sup>1</sup> Dhala Musa ta'da amanhila ma'diny ka'bal ma mar piti ka Rau/ iil mo jin ta'da gasiis gi Pa Midyaan mo. Dhala Musa urki'da ma'diny ka'bal piti dhali 'cith bway mombwaasho mo dhali pu'di Wosh Sinaa/ jin ta wosh jin kogu mo be. <sup>2</sup> Dhali aman'doyu/ gwo gi TAPA piki a'di i is ka le'dan o'd e ari bwaman cwa mo. Dhala Musa parki mo e dhali merki'd mo ki cwa shwakina o'd mo dhali a'di 'konu ki kup ki sule/ mo be. <sup>3</sup> Dhali aMusa ki kulum gwo i bwa mo ki: Atinta dina o'd ki kup ari bwaman cwa yan mo kan sa/? Aha/ mina shorki is mo dhali par dhan miimer yan e mo.

<sup>4</sup> Ki TAPA parki mo e ka Musa ya'd mmo'dish mo is mmopar mo e mo tani Arungimis yukki a'di 'peni ari bwaman cwa mo ki: Musa, Musa. Dhali a'di tho'ki gwo mo ki: Aha/ dina i se mo be.

\* 2:10 Gway yan wana e ki gwo jin onu ki 'cwam ki 'twan' 'kwani Ibraniyiin mo. † 2:22 Gway yan wana e ki gwo jin onu ki: Wathi/ 'peni bampaŋ kamu/ mo ki 'twan' 'kwani Ibraniyiin mo.

<sup>5</sup> Dhali yan'ko'd Arungimis ki o a'di gwo mo ki: Dhalku/ ki shor mmo'dish mo yan is mo. 'Cuka ppam pini 'peni sho'k mo ma haali/ mo yan jin dina /e i cine/ mo tani ta'da 'cesh jin kogu mo be. <sup>6</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arungimis gi ibabam pini jin ta'da Arungimis ma Ibrahiim mo dhali Arungimis ma Is/hak dhali Arungimis ma Yakuub mo be. Dhali yan'ko'da Musa tikki jis empiti mo haali/ a'di ko/ki is mo mmohila Arungimis mo be.

<sup>7</sup> Dhali yan'ko'd TAPA ki o a'di gwo mo ki: Aha/ misha isa nyor jin wo'cki 'kwanim pem mo uni kun 'kokin mo e Pam Masir mo. Dhali aha/ cikina kom buni mo gom mii gi imanjiya tu'c buni kun ta 'Kwani Masir mo. Dhali aha/ misha mon'kosh is ka nyor buni mo be. <sup>8</sup> Dhali aha/ thulkina ka 'cesh mo mmo'cuḱ uni 'peni me'd gi 'Kwani Masir mo. Dhali aha/ mina sus uni mo 'peni pa caan mo bway mo jin 'kosh jwa mo jin isha ris embul mo dhali jin 'bor ma 'cesh ki 'bor mo. A'di ta mo jin 'kona 'kwani Panj Kanaan mo dhali Pa Hiththa mo dhali Pa Amuur mo dhali Pam Paaris mo dhali Pa Haypa mo dhali Pa Yabuus mo be. <sup>9</sup> Dhali shwane/ aha/ cikina ko gi 'kwani ma Israyiil mo dhali aha/ mishkina mo jin siriju asiri'c ki sho'k jin 'kokina 'Kwani Pam Masir mmosiri'c uni apo/ ki sho'k mo be. <sup>10</sup> Dhali shwane/ yaku/ mo ma, aha/ mina hash /e aPirawn mo ki / e mini mish susu 'kwanim pem ka pije/ mo, uni kun ta 'kwani ma Israyiil mo 'peni Pam Masir mo be.

<sup>11</sup> Hila Musa thoḱki'da Arungimis gwo mo ki: Aha/ jana/ sa/ mina 'taki ya aPirawn dhali susi 'kwani ma Israyiil ka pije/ 'peni Pam Masir mo?

<sup>12</sup> Arungimis ki thoḱ a'di gwo mo ki: Aha/ mina nyak di ki / e mo. Dhali ki / e mini dili 'kwani sho'k ka pije/ 'peni Pam Masir mo tani um mini mii mii mnotak aha/ e 'kuwosh yan mo. Dhali mii yansan mididi ta jama mii mo gom/ e mo ki aha/ tana a'di jin hashkina /e mo be.

<sup>13</sup> Dhali yan'ko'd aMusa ki owa Arungimis gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina pu'dku/ e 'kwani ma Israyiil mo dhali o uni gwo mo ki: Arungimis gi ibabam bum a'di i hashki aha/ i um mo tani uni mini dot aha/ gwo mo ki: Gway piti yuku kaja mo? Atinta i miga/ thoḱ uni mo? <sup>14</sup> Arungimis ki thoḱa Musa gwo mo ki: Aha/ Be I Tana Aha/ be. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Oyi gwo yansan e 'kwani ma Israyiil ki: Aha/ jin Tana Aha/ mo tani i hashki aha/ i um mo.

<sup>15</sup> Arungimis si'da/ ki owa Musa gwo mo ki: Oyi gwo yansan mo ma e 'kwani ma Israyiil mo ki: Aha/ jin tana TAPA jin ta'da Arungimis gi ibabam bum mo a'di jin ta'da Arungimis ma Ibrahiim mo dhali Arungimis ma Is/hak mo dhali Arungimis

ma Yakuub mo aha/ i hashkina /e i uni mo. Gway pem a'dansan ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Gway yan a'di ta 'pemen jin min ma risa nyakum yili heri 'baar mo ka londhoth mo be.

<sup>16</sup> Yaku/ mo dhali tuli jwahan 'kwani ma Israyiil gun jina ji isi montal 'de/ mo dhali oyi uni gwo mo ki: TAPA jin ta'da Arungimis gi ibabam bum mo a'di jin ta'da Arungimis ma Ibrahiim mo dhali Arungimis ma Is/hak mo dhali Arungimis ma Yakuub mo a'di i piki aha/ i is mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ nyithkina um mo gom to kun miikunu um mo e Pam Masir mo be. <sup>17</sup> Dhali aha/ ona gwo is mo ki aha/ mina susi um ka pije/ mo 'peni mii jin woci um is she/ 'peni miin 'kwani gi Pam Masir mo mmpo'd mo e Panj kanaan mo dhali Pa Hiththa mo dhali Pan Amuur mo dhali Pam Paaris mo dhali Pa Haypa mo dhali Pa Yabuus mo e mo jin 'bor ma 'cesh ki 'bor mo.

<sup>18</sup> Dhali uni mini cik 'twam pini mo dhali /e dhali gwany jwahan 'kwani ma Israyiil um mini ii eya malik gi 'kwani gi Pam Masir mo dhali o a'di gwo mo ki: TAPA jin ta'da Arungimis gi 'kwani ma Ibraniyiin mo tani a'di butki'di aman mo. Dhali shwane/ aman doḱa /e 'twa/ mo ki /e mini dhal aman bway ki aman mina ii mo jin kala'da cimi kwara e mombwaasho mo ki aman mina 'cith to e 'kus mmomiya bas gom Tapa Arungimis bam mo be. <sup>19</sup> Aha/ misha ka malik gi Pam Masir mididi diki dhal um bway mo hili isi ciki/ a'di minu gaḱ ki dhan me'd jin 'bitha'bi'th mo be. <sup>20</sup> Wakan aha/ mina he'th me'd pem mo dhali dor 'Kwani Masir mo ka ris miimer mo uni kun miga/ mii mo. Yan'ko'd mo tani a'di mididi dhal um bway mo be.

<sup>21</sup> Dhali aha/ mina rak 'kwani gwansan mmoḱi um monyca mo. Dhali ki um mini ii mo tani um mini 'koki ii bwam me'd 'te/ mo be. <sup>22</sup> Up 'Kwani Israyiil ka 'dete/ 'dete/ mini ii gu'b gi 'Kwani Masir kun 'dish uni is mo dhali mini dot to 'peni uni mo dhali 'peni uni ilu/ gun 'koni gu'b buni mo. Dhali uni mini dot uni dhiriny 'dolkon kush mo dhali dhiriny 'dolkon gana/ mo dhali bur-rinye/ mo. Dhali um mini hi'thki iya/m bum burrinye/ i/ is mo dhali i'bwam bum si'da/ mo. Dhali um besene/ mini bu'th mal gi 'kwani Pam Masir ki mom'bi'th bum mo be.

## 4

### *Jamas Mii goma Musa mo*

<sup>1</sup> AMusa thoḱki gwo mo ki: Wakki/ uni 'koki gam gwom pem is mo walla cik 'twam pem mo dhali o aha/ gwo mo ki: TAPA yisa piki /e i is mo yisa tani, aha/ mina mii ata mo?



<sup>2</sup> Dhali yan'ko'd TAPA ki o a'di gwo mo ki: Atinta i di'di me'd pini mo sa/? A'di ki thoḱ a'di gwo mo ki: Alukaas mo be.

<sup>3</sup> Dhali TAPA ki o gwo mo ki: Biṭi a'di a'cesh mo ma. Wakan a'di biṭki a'di a'cesh mo dhali a'di warki'd ki tasha/ mo dhala Musa guski'd 'peni a'di mo be. <sup>4</sup> Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Luṅi ma dhali buthi a'di i thin mo. Wakan a'di luṅki'd mo dhali bu'th a'di mo dhali a'di warki'd ka lukaas doḱ e mo e me'd piti mo be. <sup>5</sup> Wakan ki uni mini gam gwo is ki TAPA a'di piki /e i is mo, a'di jin ta'da Arungimis jin ta ji gi ibabam buni mo, Arungimis ma Ibrahim mo dhali Arungimis ma Is/haḱ mo dhali Arungimis ma Yakuub mo.

<sup>6</sup> Doḱ e TAPA ki o a'di gwo mo ki: Dwari me'd abor pini mo ma, dhali a'di miiki'd kan mo. Dhali ki a'di buḱki a'di ka piye/ mo tani me'd piti 'koshkina monthus mo mmokusha/kush me'd 'thipiny gana/ mo be.

<sup>7</sup> Dhali yan'ko'd Arungimis ki o a'di gwo mo ki: Dwari me'd pini ka nyan'ko'd abor pini mo. Wakan a'di dwarki me'd ka nyan'ko'd abor piti mo. Dhali ki a'di buḱki a'di ka piye/ mo tani a'di dheelkunu ka nyan'ko'd mo me'd isi is pitiṅ gana/ mo be.

<sup>8</sup> Dhali TAPA ki o gwo mo ki: Wakki/ uni mini 'koki gam /e gwo is mo tani, walla 'koki ḱiya hirdhe/ ki to gi miimer jin twa/ a/ mo tani uni mini gam gwo is ki miimer yansan mo be. <sup>9</sup> Wakki/ uni 'koki gam gwo is, isi gom to gi miimera su/ gwansan mo walla 'koki ḱiya hirdhe/ ki 'twam pini mo tani / e mini pash yi'de/ 'peni kumma/ yi'de/ mo dhali gaḱ a'di apowa 'cesh jin kuthaku'th mo dhali yi'de/ mididi war ka bas mo be.

<sup>10</sup> Hila Musa thoḱki TAPA gwo mo ki: Ayy Tapam pem, aha/ mola gwo o ka ḱar e ki 'bore/ ki sule/ mo, 'peni n'twa/ a/ nniin wala 'peni embul jin tela/ e mii 'pen mmawal 'twa/ ki aha/ mo. Hili aha/ diṭa 'twa/ wal ki diṭ mo mmo/o gwo mo dhala le'd cumpula/ cumpul mo be.

<sup>11</sup> Dhali yan'ko'd TAPA ki o a'di gwo mo ki: Kaja a'di i uḱki 'twa/ gi wathi/ mo? Dhali kaja a'di i karki a'di mo mmota amanmol 'twa/ wal mo walla mmota 'diye/ mo walla mmomish to par e mo walla mmota aja'da/ mo? A'di diki ta aha/ mo 'taa jin tana TAPA mo? <sup>12</sup> Shwane/ yaku/ mo dhali aha/ mina di e 'twam pini mo dhali ṭor /e gwo jin mina /e i o mo be.

<sup>13</sup> Hili aMusa thoḱki gwo mo ki: Ayy Tapa, hashki wathin kamu/ mo ma mmomii wakan mo.

<sup>14</sup> Dhali yan'ko'd TAPA diṭkina bwa apo/ a Musa ki 'bi'th mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Din ma Haruun ki ta akam pini 'peni 'kwani Lawi mo 'taa? Aha/ misha ki a'di mish gwo o ki 'bore/ mo dhali a'di yayi'di bway mmogam /e 'kup mo. Dhali ki a'di

midi mish /e mo tani a'di mina bwa i 'bor kagahara mo be. <sup>15</sup> Dhali /e mini o a'di gwo mo dhali ṭor ki a'di gwo jin mina a'di o mo. Dhali aha/ mina di e 'twam pini mo dhali di e 'twam piti mo dhali ṭorki um gwo mo gom to kun mina uni mii mo be. <sup>16</sup> A'di mididi o gwo mo gom /e e 'kwani mo dhali mididi ta 'twa/ gom /e mo. Dhali /e a'di i mini wa a'di e ka Arungimis mo be. <sup>17</sup> Dhali /e mini ḱala lukaas yan i me'd mo mmoṭor miimer ka ris mo.

#### *AMusa Doḱki'd Bway Pam Masir mo*

<sup>18</sup> Yan'ko'd aMusa doḱki'd ka nyan'ko'd eya Rau/iil mo a'di jin ta'da mar piti mo dhali o a'di gwo mo ki: /E dotga/ 'twa/ mo ki: Dhalki aha/ bway mmodoḱ ka nyan'ko'd i 'kwanim pem e Pa Masir mo dhali par uni e mo wakki/ 'kon ki e mo. Dhala Rau/iil ki owa Musa gwo mo ki: Yaku/ ki monḱu'th is mo. <sup>19</sup> Dhali ka Musa di'd e Pam Midyaan naskina/ mo tani TAPA ki o a'di gwo mo ki: Doḱi ka nyan'ko'd e Pam Masir mo, haali/ aris 'kwani kun ṅapki /e mmo'kosh jwa mo tani uni wukin mo be. <sup>20</sup> Wakana Musa suski ash mo dhali iya/ m piti isu/ mo dhali dhu uni i 'ku thuluny mo dhali ṭel 'pen mmodoḱ ka nyan'ko'd eya 'cesh gi Pam Masir mo. Dhali e me'd piti mo tani a'di ki ḱala lukaas ma Arungimis mo be.

<sup>21</sup> Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Ki /e mini doḱ ka nyan'ko'd e Pam Masir mo tani hili ki 'bore/ mmomiiya ris miimeri 'baar mo ibwambor ma Pirawn mo uni kun ḱikika/ /e mom'bi'th mmomii mo. Hili aha/ mina 'bi'thki a'di adum piti is me'd wosh mo, wakan ki a'di mididi diki dhal 'kwani bway mo mmo/i mo be. <sup>22</sup> Dhali /e mini owa Pirawn gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAPA ki is piti mo ki: Israyiil ta'da bwanyaranḱ gwaṭh pem mo be. <sup>23</sup> Dhali aha/ ṭora /e gwo mo ki: Dhalki ya/ m pem ya'd mo ki a'di mididi mii mii mmotak aha/ mo. Dhali /e ushun mo mmodiki dhal a'di bway mmoya mo. Gom kan aha/ mina 'kosha bwanyaranḱ gwaṭh pini mo be.

<sup>24</sup> E mo jin ishkina uni mo e bway mo tani TAPA gamki a'di 'kup mo dhali ṅap a'di mmo'taki 'kosh jwa mo be. <sup>25</sup> Dhali yan'ko'da Sapuura ki 'de'k wosh jin kaaka dhali 'ci'th ya/ m piti amunyjal yis mo dhali ta aMusa sho'k piti ki a'di mo. Dhali a'di ki o gwo mo ki: /E ka jin gana/ tana kaṭhim pem ka bas e aha/ mo be. <sup>26</sup> Gom gwo gi wakan mo tani TAPA dhalki a'di mo. Dhali yan'ko'd a'di waka'd mo kan me'd jin okin ma yim a'di mo ki: /E tana kaṭhim pem ka bas mo. A'di o gwo yan goma munyjal yis jin 'ciṭhu mo be.

<sup>27</sup> Dhali TAPA oki'da Haruun gwo mo ki: Yaku/ e mombwaasho mo mmogama Musa 'kup mo. Gom mo tani a'di yaki'd mo

dhali gam a'di 'kup mo e wosha turga/ ma Arumgimis mo dhali pi aMusa 'twa/ mo be. <sup>28</sup> Dhala Musa *torki*'da Haruun aris gwo gi TAPA mo jin hashkina TAPA a'di mo. Dhali a'di si'da/ *torki*'da Haruun aris jamas miimer mo jin *kankina* TAPA a'di mo mmomii mo be.

<sup>29</sup> Dhala Musa uni ka Haruun iikin mo dhali tula ris gwanyjwahan' kwani ma Israyiil isi montal 'de/ mo. <sup>30</sup> Dhala Haruun oki'da ris gwo 'baar mo uni kun *torkina* TAPA aMusa mo. Dhali a'di ki mii jamas miimer i bwambori 'kwani 'baar mo be. <sup>31</sup> Dhali 'kwani gamki gwo is mo. Dhali uni cikki gwo ki TAPA yaya'di 'kwani ma Israyiil mo dhali ki a'di si'da/ ta gi bwan' kulum ki nyanye/ gom isa nyor buni jin wo'cki uni is she/ mo. Dhali uni lun'kina lun' mo be.

## 5

### *Ka Cim jin Twa/a/ i Bwambora Pirawn*

<sup>1</sup> Yan'ko'da Musa dhala Haruun iikina Pirawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA mo a'di jin ta'da Arumgimis gi 'kwani ma Israyiil mo ki: Dhalki 'kwanim pem iin mo mmota gi dhan moshwan to mmotak' aha/ e mombwaasho mo.

<sup>2</sup> Hila Pirawn oki gwo mo ki: Kaja i taki TAPA mo ki aha/ mina ci a'di embul mo dhali dhala Israyiil bway mo mmo/ii mo? Aha/ yisa misha TAPA yisa. Dhali aha/ yisa mina dhala Israyiil bway mo mmo/ii mo yisa.

<sup>3</sup> Dhali yan'ko'd uni ki o gwo mo ki: Arumgimis gi 'kwani Ibraniyiin a'di nya'kki is tul ki aman mo. Aman 'thona /e bway mo mmodhalki aman iina mo ari ii jin tura 'ba/ gom jasa cimi kwara mo e mombwaasho mo. Aman mina mii TAPA abasa 'cesh mo a'di jin ta'da Arumgimis bam mo, isi cikki/ ki a'di mididi diki bita po/ aman mo ki 'ba'th jin woci 'kwani is she/ mo walla ki mo ma mee mo be.

<sup>4</sup> Hila malik' gi 'kwani Pa Masir oki uni gwo mo ki: Musa um ka Haruun, ata njapa um mo mmosus 'kwani mo 'pena tu'c buni mo ma. <sup>5</sup> Dhala Pirawn ki o gwo mo ki: 'Kwani kun 'koni bampa/ yansan mo tani uni tana ris ka ris mo. Um ki dosh uni mo 'pena tu'c buni gomata?

<sup>6</sup> Ka tenten 'de/ yan mo tani aPirawn *kanki*'da ris imanjiya tu'c kun ta 'Kwani Masir gwo mo dhali imahil tiya kun ta 'kwani ma Israyiil mo. <sup>7</sup> Um mini dok' e ci 'kwani kun'tush i me'd mo mmo'thoka jengu'b yisa. Dhalki uni iini njapi kun'tush ki is buni mo. <sup>8</sup> Uni mini mii uka jengu'b me'd jin miina uni itwa/a/ mo. Ajen' gu'ba 'den' jamu/ yisa mididi piya. Uni tana piny is

ka piny is mo. Wakan a'di ona uni gwo ki: Dhalki aman iina i miiya Arumgimis bam abasa 'cesh 'te/ mo. <sup>9</sup> Dhalka tu'c kun ditadi' i 'thikkunu 'kwani i 'ba/ mo ki uni mini miiya tu'c mo dhali 'koki ci 'ce mo gom gwo ma mak' ka ris mo.

<sup>10</sup> Wakan imanjiya tu'c dhali imanhil tiya kun ta 'kwani ma Israyiil mo tani uni iikin ka pije/ mo dhali o 'kwani gwo mo ki: Yase ta gwo jin on ma Pirawn mo ki aha/ mina diki ci um kun'tush mo be. <sup>11</sup> Iiyi ki is bum mo dhali kali kun'tush 'peni mo jin mina umi gami a'di mo. Hili atu'c bum mina shej kamu/ i po'd yisa ki sule/ mo. <sup>12</sup> Wakan aris 'kwani ceckerki bwa mo mmopwak' is e Pa Masiri 'baar mo mmotula wusha is mo me'd kun'tush mo be. <sup>13</sup> Dhali imanjiya tu'c buni naskina/ 'kon mmopucur uni ka tu'c mo mmo/ o gwo mo ki: Miyyi atu'c bumi 'baar mo me'd jin miina um a'di ka cimi 'baar mo jin cinu um kun'tush inniin mo. <sup>14</sup> Dhali imahil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil uni kun dhuna imanmiya tu'c ma Pirawn ki imanhil tiya mo tani uni si'da/ dorkunu mo dhali dot'kunu gwo mo ki: Atinta 'kona um ki miyya risa tu'c bum mo mmo/uka jengu'b ka nimira shwane/ dhali katili mo me'd mii jin miikina um a'di itwa/a/ mo?

<sup>15</sup> Yan'ko'd imanhil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil pu'dkin mo dhali kum cuuwa eya Pirawn mo ki: Atinta tu/ula /e aman ki mii gi wakan mo? <sup>16</sup> Kun'tusha kamu/ yisa di'da jin kalunu cin'kinam pini mo. Hili uni 'kon mo mmo'ca'bi o aman gwo mo ki: 'Thoka jengu'b mo. Pari cin'kinam pini e 'koshu kata? Hili 'kwanim pini uni a'di thu'th mii mo.

<sup>17</sup> Hila malik' ki thok' uni gwo mo ki: Um tana piny is ka piny is mo. A'di ona um gwo ki: Dhalki aman iina mo mmomii TAPA abasa 'cesh mo. <sup>18</sup> Doki ka nyan'ko'd mo dhali miyya tu'c mo haali/ kun'tusha kamu/ minu ci ki um yisa. Hili uni mini uka jengu'b ki nyanye/ mo mmonyakki jin twa/a/ mo. <sup>19</sup> Imahil tiya 'peni 'kwani ma Israyiil uni mishki mo mo ki uni 'kokin mo e embul jin kan'kama kan'kam mo ka Pirawn oki gwo mo ki: Um mini dhalku/ miinj kamu/ ki guwa wuy mo 'pena tuca jengu'b mo a'di jin ta toma e me'd mo. <sup>20</sup> Uni gamki iMusa 'kup mo uni ka Haruun mo ki uni corki uni mo me'd jin iyyina uni ka pije/ mo 'pena Pirawn mo be. <sup>21</sup> Dhali uni ki thok' uni gwo mo ki: Dhalki TAPA hilki'da po/ um mo dhali dwall um gwo mo haali/ um dhuki aman mo mmota imankola kol mo e jis e ma Pirawn mo dhali aris imanmii a'di to mo dhali um dhu gandala turga/ e me'd buni mo mmo'kosh aman jwa mo be.

*Arumgimis Oki Gwo Is gom To jin Minu Mii mo*

<sup>22</sup> Dhali yan'ko'da Musa doḡko'd mo e TAPA mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa, atinta miikina / e to jin shi/ashi/ wakan apo/ 'kwani gwansan mo? Dhali atinta sa/ i hashina / e aha/ wakan mo? <sup>23</sup> Haali/ me'd jin yakika/ aPirawn mo dhali o gwo ki gway pini mo tani a'di botki mii ton thus ki nyanye/ apo/ 'kwani gwansan mo. Dhali /e si'da/ yisa 'cukki 'kwanim pini gwansan yisa ki sule/ sule/ mo.

## 6

<sup>1</sup> Yan'ko'd TAPA thokki'da Musa gwo mo ki: Shwane/ / e mini mish to jin miga/ miya Pirawn mo haali/ ki me'd pem jin 'bitha'bi'th mo tani aPirawn midu hashki uni ka pije/ mo. Nye, ki me'd pem jin 'bitha'bi'th mo tani a'di midu ur uni ka pije/ 'peni bampam piti mo be.

### *Arumgimis Yūkki'da Musa mo*

<sup>2</sup> Dhali Arumgimis ki owa Musa gwo mo ki: Aha/ tana TAPA mo. <sup>3</sup> Aha/ pikina Ibrahiim i is dhala Is/haḡ dhala Yakuub mo me'da Arumgimis jin ca'bi ki dem dem mo. Hili gom gway pem jin taka/ TAPA mo tani aha/ dina ki dhal gway yan bway mo uni ki mish aha/ mo be. <sup>4</sup> Aha/ si'da/ tela gwom pem jin gamga/ me'd ki mondeḡ nyakki uni mmociki uni Paḡ Kanaan mo e bampa/ jin 'kona uni 'pena gush ki hilkina/ mo be. <sup>5</sup> Dhali aha/ si'dayi cika ohon gi 'kwani ma Israyiil mo uni kun dhukina 'Kwani Masir mo mmota ciḡkinam buni mo. Dhali aha/ kakina gwom pem e jin gamga/ me'd mo.

<sup>6</sup> Oyi gwo cikise/ mo e 'kwani ma Israyiil mo ki: Aha/ tana TAPA mo dhali aha/ mina sus um ka pije/ mo 'peni ton diḡin gi 'kwani Pa Masir mo dhali aha/ mina 'cu'k um mo 'peni mii jin miina uni um ki ciḡkina/ mo. Dhali aha/ mina wan um 'ba/ mo ka bim pem jin miga/ ye'th ka pije/ mo dhali ki dhan mii jin caaca ki gwon dwall mo be. <sup>7</sup> Dhali aha/ mina bu'th um ki 'kwanim pem mo dhali aha/ mina ta Arumgimis bum mo. Dhali um mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA Arumgimis bum mo a'di jin suski um ka pije/ mo 'peni aris ton diḡin gi 'Kwani Masir mo be. <sup>8</sup> Dhali aha/ mina sus um ka pije/ mo e bampa/ jin oka/ gwo is ki gwon deḡ mo mmocika Ibrahiim mo dhala Is/haḡ mo dhala Yakuub mo be. Aha/ mina ci ki um a'di mo mmota mo jin mina umi bu'th is mo. Aha/ be i tana TAPA mo be.

<sup>9</sup> Musa si'da/ oki yase e 'kwani ma Israyiil mo, hili uni 'koki cik gwo ma Musa haali/ shi/in buni i 'ce'dkuun bwa mo dhali gom miiny ciḡkinam buni jin mathamaḡ mo be.

<sup>10</sup> Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki: <sup>11</sup> Yaku/ / e mo dhali ṭora Pirawn gwo mo a'di jin ta'da malik gi 'kwani Pam Masir

mo mmodhalki 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii ka pije/ mo 'peni bampam piti mo.

<sup>12</sup> Hila Musa thokki TAPA gwo mo ki: Hili wakki/ 'kwani ma Israyiil ush gwo cik 'peni aha/ mo tani bakata i min ma Pirawn i cik aha/ 'twany cumpulgam pem yan mo?

<sup>13</sup> Hili TAPA oki iMusa uni ka Haruun gwo mo gom 'kwani ma Israyiil mo dhali goma Pirawn mo a'di jin ta'da malik gi 'kwani Pam Masir mo. Dhali a'di kanki iMusa mmo-sus 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo be.

### *Kuḡ Gu'b ma Musa dhala Haruun*

<sup>14</sup> Gwansan uni tana 'kan'kup gom kuḡ gu'b gi ibabam buni mo, gway gi iya/ ma Ra/ ubiin mo a'di jin ta'da bwanyara/ ma Israyiil mo: Hanuuk dhala Pallu dhala Haruun dhala ḡarmi mo. Uni gwansan i tana waḡ ma Ra/ ubiin mo be.

<sup>15</sup> Gway gi iya/ ma Shim/uun si'da/ aniihe/ mo. Yamu/ iil dhala Yamiin dhala Uhad dhala Yakiin dhala Suhar dhala Sha/uul jin ta ya/ 'pena 'bom gi Paḡ Kanaan mo. Uni i tana waḡ ma Shim/uun mo be.

<sup>16</sup> Gwansan si'da/ i ta gway gi iya/ ma Lawi mo isi me'da nyaḡum yil buni kun tana uni mo: Jirshuun dhala Gahaat dhala Maraari mo. Dhali yil ma Lawi jin dikina a'di ki e mo tani 'koni 137 mo be. <sup>17</sup> Dhali gway gi iya/ ma Jirshuun aniihe/ mo: Libni dhala Shim/i nyaḡka waḡ buni mo be.

<sup>18</sup> Dhali gway gi iya/ ma Kahaat aniihe/ mo: Amraam dhala Yishaar dhala Hibruun dhala Usi/ iil mo. Dhali yil jin dikin ma Kahaat ki e mo 'koni 133 mo be.

<sup>19</sup> Dhali gway gi iya/ ma Maraari aniihe/ mo: Mahli dhala Mushi mo: Gwansan uni tana waḡ gi 'kwani Lawi mo isi me'da nyaḡum yil buni mo be.

<sup>20</sup> Amraam bu'thki'da 'bom jin yuku ka Yukabed mo a'di jin ta 'bwah ma babam piti mo dhala yim dho'thki a'diya Haruun mo dhala Musa mo. Dhali yil piti jin dikina a'di ki e mo tani a'di 'koni 137 mo be.

<sup>21</sup> Dhali gway gi iya/ ma Yashar aniihe/ mo: kuurah dhala Napu'c dhala Sikri mo be.

<sup>22</sup> Dhali gway gi iya/ ma Usi/iil aniihe/ mo: Misha/iil dhala Elsapaan dhala Sitri mo be.

<sup>23</sup> Haruun si'da/ bu'thki'da 'bom jin yuku gway ka Alishaba/ mo a'di jin ta 'bwa/ ma Aminadab mo dhali a'di jin ta 'bwah ma Nahshuun mo. Dhali ayim dho'thki a'di aNadaab dhala Abiihu dhala Eli/asar dhala Iḡhamaar mo be.

<sup>24</sup> Dhali gway gi iya/ ma kuurah aniihe/ mo: Assiir dhala Elkana dhala Abi/asaap mo. Gwansan uni i tana waḡ gi 'kwanin kuurah mo.

<sup>25</sup> Ili/assar a'di jin ta ya/ ma Haruun mo a'di bu'thki'da 'bom 'de/ mo 'peni 'bwa/ ma Puṭi/ iil mo. Dhala ayim dho'thki a'di a

Pinihas mo. Gwansan uni i tana 'kan'kup gu'b 'kwani ma Lawi mo 'pena waḵ buni mo be.

<sup>26</sup> AHaruun dhala Musa uni anansan kun ona TAPA gwo mo ki: Susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo ka waḵ buni mo. <sup>27</sup> Uni i ta uni kun oki gwo eya P̄irawn jin ta'da malik gi 'kwani Pa Masir mo mmomuri susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo, aMusan 'de/ yan mo dhala Haruun mo be.

*AHaruun Midi Ta Amanluḵ Goma Musa mo*

<sup>28</sup> Ka tee yin jin okina TAPA gwo eya Musa e Bampa/ Masir mo tani <sup>29</sup> TAPA oki'da Musa gwo mo mmo/o ki: Aha/ tana TAPA mo. Tori aP̄irawn jin ta'da malik gi 'Kwani Masir aris gwo kun oka/ /e 'baar mo.

<sup>30</sup> Hila Musa thoḵki TAPA gwo mo ki: Aha/ wana 'twam pemi cumpula/ ki jin ta'da tinta i min ma P̄irawn i cik 'peni aha/ mo?

## 7

<sup>1</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Hili ma. Aha/ mina mii /e me'da Arumgimis ibwambora malik mo. Akam pini ka Haruun midi o gwom pini goma malik me'd isa manci gwo ma Arumgimis jin o gwo ma Arumgimis gom 'kwani mo. <sup>2</sup> Torka Haruun aris to 'baar mo kun kankika/ /e mo dhala Haruun midi luḵ ka P̄irawn gwo mo mmodhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ii ka pije/ mo 'peni bampam piti mo. <sup>3</sup> Hili aha/ mina 'bitha P̄irawn adum piti mo, dhali ba aha/ mina mara ris jamas miim pem is mo dhali momer mo e Bampa/ Masir mo be. <sup>4</sup> P̄irawn yisa midi cik gwo 'peni/e mo. Dhali yan'ko'd aha/ mina dor Pam Masir mo dhali susa waḵ pem ka 'dete/ 'dete/ ka pije/ mo uni kun ta 'kwanim pem mo 'peni Bampa/ Masir mo. <sup>5</sup> Dhali 'kwanim Pam Masir mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo me'd jin miga/ dor Pam Masir mo dhali susu 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni bwam uni mo be.

<sup>6</sup> AMusa dhala Haruun uni miikin kan mo me'd isi ji gi kankina TAPA uni gwo mo be.

<sup>7</sup> Ka tee jin okina uni a P̄irawn gwo mo tani aMusa i 'kona yili iss 'kwanim pa i doḵon mo dhala Haruun i 'kona yili iss 'kwanimpa i doḵon i 'ce'dka kwara apo/ mo be.

*Alukaas ma Musa Warka'd ki Tasha/ mo be*

<sup>8</sup> Dhali TAPA oki'da Musa dhala Haruun gwo mo ki: <sup>9</sup> Waḵka P̄irawn midi kan um mmomii miimer mo tani / e mini owa Haruun gwo mo ki: Budhi cwam pini mo dhali biṭi a'di a 'cesh i bwambor ma P̄irawn mo ki a'di midi war ki tasha/ mo.

<sup>10</sup> Wakana Musa dhala Haruun uni iikina P̄irawn mo dhali miiki a'di me'd jin

kankina TAPA uni gwo mo. Haruun biṭki'da lukaas piti a'cesh ibwambor ma P̄irawn mo dhali aris imanmiiya tu'c piti mo dhali a'di warki'd ki tasha/ mo be. <sup>11</sup> Dhali yan'ko'd si'da/ P̄irawn yuḵki 'kwanim piti kun yuḵayuk mo dhali aris narim piti mo. Dhali uni si'da/ miiki to jin nyakan mo ki miilatṭ buni mo. <sup>12</sup> Haali/ aris uni ka 'dete/ 'dete/ biṭkina lukaas buni mo dhali uni warkin ki tasha/ mo. Hila lukaas ma Haruun a'di i loski'da lukaas buni i 'baar mo be. <sup>13</sup> Naskina/ adu ma P̄irawn wa ki wosh jin 'bitha'bi'th mo dhali ushki gwom buni gam is mo me'd gwo jin torkina TAPA uni mo be.

*Mompaljin Wo'c 'kwani is she/ka Bas mo*

<sup>14</sup> Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Adu ma P̄irawn a'di 'bitha'bi'th mo. A'di ushki'd mo mmodhal 'kwani bway mo mmo/ ii mo be. <sup>15</sup> Yaku/ a P̄irawn mon'thamo/ mo me'd isi mii jin miikina a'di mo mmoya ka pije/ e kumma/ Yi'de/ Niil mo. Ḷori a'di e yana gap mo dhali kala lukaas pini yani me'd mo a'di jin warki'd ki tasha/ mo. <sup>16</sup> Dhali /e mini o a'di gwo mo ki: TAPA jin ta'da Arumgimis gi 'kwani ma Ibraniyiin a'di i hashki aha/ i/e mo mmo/o /e gwo mo ki: Dhalki 'kwanim pem iin mo ki uni mini luḵ aha/ mo e mom bwaasho mo. Dhali /e ushki gwo ha e naskina/ mo be. <sup>17</sup> Yase i ta gwo jin ona TAPA mo. 'Peni mii yan mo tani /e mini mish gwo 'ban ki aha/ tana TAPA mo. Aha/ mina dor kumma/ yi'de/ mo ka lukaas pem mo a'di jin diki'd e me'd pem mo dhali a'di midi war ka bas mo be. <sup>18</sup> Dhali wa'c kun 'kokini kumma/ yi'de/ yan mo tani uni mini wu mo dhali kumma/ yi'de/ midi bula-bul mo be. Dhali 'kwani Pam Masir mini mol yi'de/ pi 'peni kumma/ yi'de/ yansan mo.

<sup>19</sup> Dhali TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Owa Haruun gwo mo ki: Budha lukaas pini mo dhali yetha bim pini mo apo/ aris moḵ'kulu yi'de/ ka ris mo gi Pam Masir mo eya ris wor buni i 'baar mo dhali eya kanycal buni mo dhali eya ris ushi mo kun doshkina yi'dem buni dhali eya al buni 'baar mo, ki uni mini war ka bas mo. Dhali abas minu mish ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo eya ris bwaman toḵ'kul bwa mo kun ta cwa mo dhali e bwaman wosh kun ta ton tantar bwa mo be.

<sup>20</sup> Musa dhala Haruun uni miikin me'd jin kankina TAPA gwo mo. E jis e ma P̄irawn dhali aris imanmiiya tu'c piti mo tani Haruun 'de'kki'da lukaas mo dhali dora po/ kumma/ Yi'de/ Niil mo. Dhala ris yi'de/ kun 'kokin mo eya Niil mo tani uni warkunu ka bas mo be. <sup>21</sup> Dhali aris wa'c kun 'kokin eya Niil mo tani uni wukin mo dhala Niil ki bul mo mo. Wakan 'kwani Pam Masir uni molki yi'de/ pi 'pena Niil mo. Dhali abas

si'da/ ishki'd ki tur e Bampa/ Masiri 'baar mo be.

<sup>22</sup> Hili njari gi Pam Masir mo tani uni si'da/ mii to jin nyakan ki miilat buni mo. Wakan adu ma Pirawn wa ki wosh jin 'bitha'bi'th mo. Dhali a'di diki ha uni gwo e mo me'd gwo jin okina TAPA mo be. <sup>23</sup> APirawn tu'kki'd mo dhali ya gu'b piti mo dhali a'di si'dayi diki kar 'cem piti gom to yan mo. <sup>24</sup> Dhala ris 'kwani Pam Masir si'da/ uni cwanyki jis e yana Niil ka ris mo gom yi'de/ mmopi mo, haali/ uni molki yi'de/ pi 'pena Niil mo be.

*Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka 'Dwa/ mo*

<sup>25</sup> Acim 'koni pesu/ kun pekin 'ko'di TAPA warki yi'den Niil ka bas mo be.

## 8

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ mo eya Pirawn mo dhali tori a'di gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAPA mo ki: Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ mo. <sup>2</sup> Hili wakki/ /e mini ush mo mmotaki dhal uni bway mo mmo/ii mo tani, aha/ mina 'kosh aris bampam pini ka ma'dinya 'dwa/ mo be. <sup>3</sup> Dhali kumma/ Yi'de/ Niil minu 'tu'd mo ka risa 'dwa/ mo. Uni mini seku bway gu'b pini mo dhali bway gu'b ish pini mo dhali apowa cim pini mo dhali eya ris gu'b gi imanmii tom pini mo dhali 'kwanim pini mo dhali eya ris mo ma purun pini mo dhali e bwaman ma sahan kun miikunu / eya gana'th mo. <sup>4</sup> Arisa 'dwa/ mini seku /e i is mo dhali apo/ 'kwanim pini mo dhali apo/ aris imanmiiya tu'c pini mo be.

<sup>5</sup> Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Tora Haruun gwo mo mmo'deka lukaas piti apo/ aris yi'de/ kun son mo dhali apowa risa kanycal dhali apowa risa al mo. Dhali raka risa 'dwa/ mmoseyu/ apo/ Bampa/ Masir mo.

<sup>6</sup> Wakana Haruun 'de'kki'da lukaas piti mo apowa ris yi'de/ gi Pam Masir mo. Dhali arisa 'dwa/ pu'dkin ka pije/ mo dhali kum Bampa/ Masir mo be. <sup>7</sup> Hili njari si'da/ miiki miilat buni gun gama uni adu is mo kun nyakkan ki mii gi iMusa mo. Dhali uni si'da/ rakana arisa 'dwa/ mmoseyu/ ka pije/ mo e Bampa/ Masir mo be.

<sup>8</sup> Dhali yan'ko'da Pirawn yukki'da Musa dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo ki: 'Thoyi TAPA mo ma ki a'di mididi kalka risa 'dwa/ mo 'peni aha/ mo dhali 'peni 'kwanim pem mo, dhali aha/ mina dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo mmomii TAPA a basa 'cesh mo be.

<sup>9</sup> Musa oki'da Pirawn gwo mo ki: Aha/ mina bwa 'kuny mo mmo'tho gom /e mo. Tori atente/ jin njapa /e aha/ ki 'tho gom /e

mo dhali goma ris imanmiiya tu'c pini mo dhali gom 'kwanim pini mo ka risa 'dwa/ minu 'ce'd sho'k mo dhali minu dhalku/ mo mmo'ko jasi e kumma/ Yi'de/ Niil mo be.

<sup>10</sup> Dhala Pirawn ki o gwo mo ki: Ka'thomo/ mo. AMusa thokki gwo mo kan ki: Dhalki mii yan miinu wakan mo me'd jin okina /e mo ki /e mini mish mo mo ki jar kamu/ yisa di'da jin wa ki TAPA Arungimis bam mo. <sup>11</sup> Ama'dinya 'dwa/ mini dhal um 'pen mo dhali aris gu'b pini mo dhali aris imanmii tom pini kun mii ki /eya tu'c mo dhali 'kwanim pini mo. Dhali momboç ma 'dwa/ mina uni 'ko jasi e kumma/ Yi'de/ Niil mo be.

<sup>12</sup> Wakana Musa dhala Haruun uni iikin ka pije/ mo 'pena Pirawn mo. Dhala Musa 'thoki'd ki 'bi'th mo e TAPA mo isi gom gwo ma 'dwa/ mo jin hashkina a'di a Pirawn mo. <sup>13</sup> Dhali TAPA miiki a'di mo isi me'd gwo ma Musa mo. Dhali arisa 'dwa/ wukin mo eya ris gu'bi 'baar mo dhali eya ris bwaagonji 'baar mo dhali e mondhe'di 'baar mo. <sup>14</sup> Dhali uni tulki uni is i montal 'de/ ka njul'kup mo dhali bampa/ bulabul mo be. <sup>15</sup> Hili ka Pirawn parki mo e mo ka 'dwa/ wukin mo tani a'di 'bi'thki'da dum piti mo dhali diki'd ki gwo i bwa mo mmo/ush gwo ma Musa dhala Haruun mo me'd jin torkina TAPA uni gwo mo be.

*Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Shokom mo*

<sup>16</sup> Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Tora Haruun gwo mo ki: 'Deki alukaas pini mo dhali dori bu'da 'cesh mo ki a'di mididi war ka shokom ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo. <sup>17</sup> Wakan aHaruun dorki'da 'cesh ka lukaas piti mo dhali dhan bu'd 'ce'dki'd ki to'bo/ to'bo/ mmowar ka shokom mo dhali shwa 'kwanim Pam Masiri 'baar mo dhali to em buni si'da/ mo be. <sup>18</sup> Dhali njari si'da/ palki mii mo mmo'taki raka shokom mmoseyu/ ka pije/ ki miilat buni mo jin gama uni adu is tani, hili uni pikunu e mo. Ashokom ishki'd e 'kwani mo dhali to e mo be.

<sup>19</sup> Dhali njari torkina Pirawn gwo mo ki: Yansan ta me'd ma Arungimis mo. Hila Pirawn i 'bi'thkin ma du mo dhali a'di si'da/ ush gwom buni cik mo me'd gwo jin okina TAPA mo be.

*Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka kanthi/ mo*

<sup>20</sup> Dhali yan'ko'd TAPA ki owa Musa gwo mo ki: Cuyi mis mo mon'thomo/ ka'tum mo dhali yayi dosha bora Pirawn mo me'd jin yakina a'di ka pije/ bwaya Niil mo, dhali tor a'di gwo mo ki: Yase ta gwo jin ona TAPA mo ki: Dhalki 'kwani bway mo mmo/ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki momanj mo. <sup>21</sup> Wakki/ /e mini diki dhal 'kwanim

pem bway mo mmo/ii mo tani aha/ mina hash ka dhana buhanya kan'thi/ apo/ /e mo dhali apo/ imanmiiya tu'c pini mo dhali apo/ 'kwanim pini mo dhali eya ris bwan'gu'b pini mo. Dhali eya ris bwan'gu'b gi 'kwani Pam Masir mo tani uni minu 'tu'd mo ka dhana buhanya kan'thi/ mo dhali i tagi mo jin karkina Bampa/ Masir 'kup mo be.

<sup>22</sup> Hili ka tee caan mo tani aha/ mina kwa/ Bampa/ Jaasaan bwa mo a'di jin 'kokina 'kwanim pem i cine/ mo, wakan ka buhanya kan'thi/ 'deŋ kamu/ mididi diki di imun mo, ki /e mini mish gwo 'ban ki aha/ tana TAPA jin di'd e bwaman gi mony'cesh mo. <sup>23</sup> Yaase/ i ta mii jin miga/ mii mo mmokwa/a kwa/ bwa mo e bwaman 'kwanim pem dhali 'kwanim pini mo. Ka'thamoŋ gana/ mo tani a'di i mina to mer yan i di mo be.

<sup>24</sup> Dhali TAPA miiki mii gi wakansan mo. E mun mo tani adhana buhanya kan'thi/ pu'dkin mo e gu'b ma Pīrawn mo dhali gu'b ma ris imanmii tom piti mo. Dhali eya ris Bampa/ Masiri 'baar mo uni shi/kunu is mo ki 'kup gwo ma kan'thi/ mo be.

<sup>25</sup> Dhali yan'ko'd a Pīrawn yukki'da Musa dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ mo dhali miiya Arungimis bum abasa 'cesh e bampa/ Masir mo.

<sup>26</sup> Hila Musa thoŋki gwo o ki: A'di yisa mididi bora mmomii mii gi wakan mo haali/ aman mina mii TAPA Arungimis bam abasa 'cesh mo. Mii yan mididi bulabul mo gom 'kwani Pam Masir mo. Wakki/ aman miina abasa 'cesh jin bulabul mo e jis e gi 'kwani Pam Masir mo tani uni mini 'koki 'kosh aman jwa mo ki wosh mo 'te/ tana?

<sup>27</sup> Aman mina mii ii mo goma cimi kwara mo e mom bwaasho mo dhali mii TAPA Arungimis bam abasa 'cesh mo me'd gwo jin kankina a'di aman mo be.

<sup>28</sup> Wakana Pīrawn oki gwo mo ki: Aha/ mina dhal ki um bway mo mmo/ii mo dhali mii TAPA Arungimis bum abasa 'cesh mo e mombwaasho mo hili um mini ii i si'dasi'd yisa. 'Thoyi gom aha/ si'da/ mo.

<sup>29</sup> Dhali yan'ko'da Musa oki gwo mo ki: Aha/ yana mo ka pije/ mo 'peni /e mo dhali aha/ mina 'tho TAPA ki a'di mididi hashka buhanya kan'thi/ mo 'peni /e mo jin tana Pīrawn mo dhali 'peni imanmiiya tu'c pini mo, dhali 'peni 'kwanim pini mo ka'thamoŋ gana/ mo. Pīrawn, dhalku/ ki ca'bi heka he'k em pus mo doŋ e mo mmodiki dhal 'kwani bwayi ii mo mnomii TAPA abasa 'cesh mo.

<sup>30</sup> Yan'ko'd aMusa a'di yaki'd ka pije/ mo dhali 'thoki TAPA mo be. <sup>31</sup> Dhali TAPA miiki'd wakan mo me'd jin okin ma Musa a'di mo dhali kalki'da buhanya kan'thi/ mo 'pena Pīrawn mo dhali 'peni imanmiiya tu'c piti mo dhali 'peni 'kwanim piti mo. Jan 'deŋ kamu/ yisa boŋo'da. <sup>32</sup> Hila Pīrawn 'bi'thki'da dum piti is mo doŋ e ka tente/

yansan gana/ si'da/ mo, dhali diki dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo be.

## 9

*Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ gom To/e kun Thipu mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ mo eya Pīrawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA Arungimis gi 'kwani Ibraniyiin mo ki: Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ mo. <sup>2</sup> Wakki/ /e mini ush mo mmodhal uni bway mo mmo/ii mo dhali di mmonon uni 'kup mo tani <sup>3</sup> me'd gi TAPA mididi bita po/ to em pini ki 'ba'th jin shi/ashi/ mo e uni 'baar kun 'kon eya pije/ mo, shumarun dhali thuluny dhali kalman dhali bip dhala ma 'diny ka'bal dhali miya si'da/ mo be. <sup>4</sup> Hili TAPA mididi kwa'th to e gi 'kwani ma Israyiil mo 'peni bwaman ji gi 'Kwani Masir mo. Wakan ki jin tal 'de/ mididi diki wu mo 'peni aris uni kun ta ku ma Israyiil mo be.

<sup>5</sup> Dhali TAPA karki'da cim 'pen ka pije/ mo dhali o gwo mo ki: Ka'thamoŋ gana/ aha/ TAPA mina mii to yansan mo be. <sup>6</sup> Dhali mon'thamoŋ gana/ mo tani TAPA miiki to yansan mo. Aris to e gi 'kwanim Pam Masir wukin mo. Hili to e gi 'kwani ma Israyiil mo tani tal 'deŋ kamu/ yisa wu'da. <sup>7</sup> Dhala Pīrawn hashki'da hash mmo'kar to e gi 'Kwani ma Israyiil mo. Dhali jan 'deŋ kamu/ yisa di'da 'peni ji gi 'kwani ma Israyiil jin wu'da. Hila Pīrawn 'bi'thki'da dum piti mo dhali a'di diki dhal 'kwani bway mo mmo/ii mo be.

*Mompal jin wo'c 'kwani is she/ ki 'Ba'th Jamany jwa mo*

<sup>8</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo dhala Haruun ki: Muthi 'pinyi 'tu'd me'd bum mo 'peni bwam ma gwaŋa/ mo dhali dhalka Musa yeŋ uni i mis mo e jis e ma Pīrawn mo. <sup>9</sup> Dhali a'di mididi war ki bu'da 'cesh gana/ mo apowa ris Pa Masiri 'baar mo. Dhali 'ba'th jamany jwa mididi mu/ 'kwani is dhali ki to e ilu/ ki tur mo e Pa Masiri 'baar mo be.

<sup>10</sup> Wakan uni mu'thki 'piny mo 'peni bwam ma gwaŋa/ mo dhali dosh mo ibwambor ma Pīrawn mo. Dhala Musa yeŋki 'piny mo isi mis mo dhali a'di warki'd ki 'ba'th jamany jwa mo apo/ i'kwanim pa ki to e ilu/ mo be. <sup>11</sup> Dhali 'kwani kun miiki to ki e ma rum thus molki dosh mo ibwambor ma Musa mo gom jamany jwa mo haali/ jamany jwa bitki'da po/ uni mo dhali apo/ 'kwani Pam Masir i 'baar mo be. <sup>12</sup> Hili TAPA i 'bi'thki'da Pīrawn adum piti is mo. Dhali a'di diki cik gwom buni mo me'd isi gwo jin torkina TAPA aMusa mo be.

*Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Wassa/ mo*

<sup>13</sup> Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Cuyi mis mon'thamo/ ka 'tum mo dhali doshi ibwambor ma Pirawn mo dhali oyi a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA Arungimis gi 'kwani ma Ibraniyiin mo ki: Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki moman mo. <sup>14</sup> Ka tee yansan aha/ mina hash mom'bi'th gi mompal jin wo'c 'kwani is she/ pem apo/ /e mo dhali apowa ris iman-miyya tu'c pini mo dhali apo/ aris 'kwanim pini mo, wakan ki / e mini mish mo mo ki wathin kamu/ yisa wa ki aha/ eya ris mony'ceshi 'baar mowah. <sup>15</sup> Wakki/ aha/ mina 'taki 'de'k me'd pem mmodor /e mo ki 'kwanim pini ilu/ mo tani um minu 'taki 'ce'd ki sho'k mo 'peni 'dishesan mo 'peni mony'cesh mo ki 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/ ki ra'b ra'b mo. <sup>16</sup> Hili gom 'kup mii yan mo tani aha/ dhalkina /e mo mmotor / e mom'bi'th pem mo, wakan ki gway pem minu bah ki tur mo eya ris mony'ceshi 'baar mo be. <sup>17</sup> / E din naskina/ mo mmokar is pini ki ca mo apo/ 'kwanim pem mo dhali diki dhal uni bway mo mmo/ ii mo be. <sup>18</sup> Gom kan mo tani ka'thamon gana/ ka tente/ gi wakansan mo tani aha/ mina rasa dhana wassa/ kun ditadit mo, ji gi wakan yisa mishkunu e Pam Masir mo yisa, 'pena cim caan jin ka'bkunu Pa Masir mo ntagi shwanesan mo be. <sup>19</sup> Hashi gwo mo mmo-tulu to em pini isi 'baar mo uni kun takina /e mo eya pije/ mo ki / e mini dhu uni ki 'dantar e bwan'kwarany ma darha'da/ mo haala wassa/ mini wolu ka 'cesh mo apo/ 'kwani 'baar mo dhali apo/ to e mo kun 'kokin apije/ mo. Dhali wakki/ uni 'konuki 'doyu/ pa mo tani uni mini wu mo be.

<sup>20</sup> Dhali yan'ko'd uni kun ko/ ki gwo gi TAPA mo e bwaman 'kwani kun miikina Pirawn atu'c mo tani uni dhuki aris cin'kina/ dhali to em buni mo mmosoyu/ bway bwan gu'b mo be. <sup>21</sup> Hili gwattan kun dina gwon TAPA ki tho'th ki is mo tani uni dhalki cin'kinam buni kun yola uni mo dhali to em buni eya pije/ mo be.

<sup>22</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yethi me'd pini 'kup ki momis mo ka wassa/ midi rasu/ apo/ Pam Masiri 'baar mo apo/ i 'kwani mo dhali apo/i to e mo dhali eya ris to kun sinu eya pije/ ki tur mo e Bampa/ Masir mo be. <sup>23</sup> Wakana Musa 'de'kki cwam piti mo 'kup ki mis mo dhali TAPA hashki mon-dor ma sho'k mo dhala wassa/ dhali o'd iik-ina war war ka 'cesh mo. Wakan TAPA a'di i he'thki'da wassa/ mo apo/ Bampa/ Masir mo be. <sup>24</sup> Awassa/raski'd, dhali awara sho'k su'kki'd ki dwa/a'd dwa/a'd ki sule/ sule/ mo 'peni bwaman ma wassa/ mo. 'Tham si'da/ bucurki'd ki 'bi'th mo. Ji gi wakansan yisa mishkunu yisa e Bampa/ Masiri 'baar mo 'pena dhamo/ me'dyin dina a'di ki war ki kal

mo. <sup>25</sup> Awassa/ raski'da po/a 'cesh eya ris to kun 'kona pije/ mo uni kun sikunu mo ki tur mo eya ris Bampa/ Masir mo ki 'kwani ilu/ mo dhali to e ilu/ si'da/ mo dhali dhera ris cwa bwa 'baar mo kun 'kokin e bwam bunto si'da/ mo be. <sup>26</sup> Dhali mon 'de/ jin dina a'di ki 'ce'd sho'k ka wassa/ mo tani ta'da 'cesh gi Pany Jaasaan jin 'kona uci ma Israyiil i cine/ mo be.

<sup>27</sup> Dhali yan'ko'da Pirawn hashki'da hash mo dhali yuka Musa dhala Haruun mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus ka tee yan mo. TAPA a'di i mii'd ki 'bore/ mo dhali aha/ dhali 'kwanim pem mo tani aman a'di i thamkina mii mo be. <sup>28</sup> 'Thoyi TAPA mo ma, haali/ a'di 'kosh jwa mo 'peni kon dor ma sho'k yan mo dhala wassa/ mo. Aha/ mina dhal um bway mo mmo/ ii mo. Um mini mii dhalku/ ki mii 'ko ki rash rash kan mo.

<sup>29</sup> Musa ki tho'k a'di gwo mo ki: Ki aha/ mina ya mo 'peni 'perjkuman bampa/ ki 'ta'b mo tani aha/ mina te'd me'd pem e TAPA mo dhali 'tho mo. Dhali mondor ma sho'k midi dosh mo dhala wassa/ si'da/ mini 'koki 'ko mo dok e ki / e mini mish gom 'ban ki mony'cesh ta ji gi TAPA mo be. <sup>30</sup> Hili gom /e mo dhali aris 'kwanim pini kun miiki / eya tu'c mo tani, aha/ misha ki um 'koki ko/ TAPA Arungimis naskina/ moyi.

<sup>31</sup> Emen to ma yin dhali kala uni i'ce'dkunu sho'k mo haali/ kala isi'd mo dhali emen to ma yin di'd e pimpal mo be. <sup>32</sup> Hila gameh yisa i'ce'dkunu sho'k mo haali/ a'di iski'd i 'ko'd mo be.

<sup>33</sup> Wakan aMusa a'di yaki'd ka pije/ mo 'peni 'perjkuman bampa/ mo 'pena Pirawn mo dhali te'd me'd piti e TAPA mo. Dhali mondor ma sho'k dhala wassa/ uni doshkin mo dhali asho'k yisa dok e hethi yi'de/ apo/ mony'cesh mowa. <sup>34</sup> Hili ka Pirawn mishki'd ka sho'k dhala wassa/ dhali mon-dor ma sho'k doshkin mo tani a'di mi-iki miinthus naskina/ dok e mo. Dhali a'di 'bi'thki'da dum piti ki 'bi'th mo, a'di i nyakki/ uni kun miiki a'di atu'c si'da/ mo be. <sup>35</sup> Wakan adu ma Pirawn a'di 'bi'thki'd mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ ii mo me'd gwo jin torkina TAPA eya Musa mo be.

## 10

*Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ ka Kuyu/ mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ aPirawn mo haali/ aha/ i'bi'thki'da a'di adum piti is mo dhala du gi aris 'kwani kun miiki a'di atu'c mo ki aha/ mina mii aris miimer pem gwansan i bwamani uni mo. <sup>2</sup> Dhali ki /e mini mii tor gwo mo ki ucim pini mo dhal ki uci gi iya/

in mo gom mon'the is jin 'thekika/ 'kwani Pam Masir mo ka tee jin miikika/ miimer e bwaman uni mo. Um 'baar mo mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo.

<sup>3</sup> Wakana Musa dhala Haruun uni iik-ina Pirawn mo dhali o a'di gwo mo ki: Yase/ ta gwo jin ona TAPA mo a'di jin ta 'da Arungimis gi 'kwani Ibraniyiin mo. Me'di ekata i mina / e i ca'bi ush is pini kar ki gwa'd' kan mo ibwambori aha/ mo? Dhalki 'kwanim pem bway mo mmo/ ii mo ki uni mini mii mii mmotak aha/ ki momaj mo be. <sup>4</sup> Haali/ wakki/ / e mini ush 'kwanim pem dhal bway mo mmo/ ii mo tani, ka'thamoj gana/ aha/ mina hashwa waambuhanya kuyu/ e bampam pini mo.

<sup>5</sup> Dhali uni mini tika 'cesh e mo, wakan ki wathin tal 'denj kamu/ midi diki misha 'cesh mo. Dhali uni mini shwa to ki ca'ba ca'ba kun urki 'kup mo i'ko'da wassa/ mo. Dhali uni mini shwa aris cwam bumi 'baar mo kun cakin mo e mondhe'd mo be. <sup>6</sup> Dhali uni si'da/ mini 'tu'd aris gu'b pini mo dhali aris gu'b gi 'kwanim pini kun miiki /eya tu'c mo dhali aris gu'b gi 'kwani Pam Masiri 'baar mo. To gi wakansan yisa mishkina ibabam pini mo dhali idhan cim mo 'pena tee caan jin pu'dkina uni e mo yan mo ntagi shwane/ mo yisa. Dhali yan'ko'd aMusa tu'kki'da bor mo 'pena Pirawn mo dhali ya ka pije/ mo be.

<sup>7</sup> Dhali 'kwani kun miikina Pirawna tu'c mo tani oki a'di gwo mo ki: Me'di ekata i mina wathi/ yan ica'bi yap ana ka gumme/ wakan mo? Dhalki 'kwani iin mo ki uni mini mii mii mmotak TAPA Arungimis buni mo. /E mala tumu'c pini mmomol gwo 'ban naskinaj gana/ mo? Dina /e ki mish gwo 'ban ki Pam Masir 'ce'dkunu shoka?

<sup>8</sup> Yan'ko'd aMusa dhala Haruun uni susunu ka nyan'ko'd eya Pirawn mo. Dhala Pirawn ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo mmomii mii mmotak TAPA jin ta'da Arungimis bum mo. Hili ija uni i mini ii mo?

<sup>9</sup> Dhala Musa ki tho'k a 'di gwo mo ki: Aman mina ii nya'kki dhuru'c bam mo dhali nya'kki 'kwani kun tana dhan mo. Dhali aman mina ii nya'kki iya/ m bam mo dhali i'bwa/ m bam mo dhali ura ma'diny ka'bal bam mo dhali aris bip bam mo haali/ aman mina mii ta gi dhan moshwan to mmotak TAPA mo be.

<sup>10</sup> Dhala Pirawn ki o uni gwo mo ki: Dhalki TAPA di'd e um mo ma, wakki/ aha/ dhala um bway mo mmo/ii mo nya'kki ucim bum mo. Um ta gi gwon thusa tiya eya dum bum mo ba/. <sup>11</sup> Yisa wakan 'teya. Iiku/ mo um 'kwani'gwa'wath um 'cena mo dhali miyi mii mmotak TAPA mo. Haali/ mii a'dan jin gwon ma dum bum mo. Dhala Musa uni ka Haruun urkunu ka pije/ 'peni buj'kus ma Pirawn mo be.

<sup>12</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: 'Deki me'd pini mo apo/ Bampa/ Masir mo goma kuyu/ mo ki uni mini thathu ki shen' 'kup mo eya 'cesh gi Pam Masir mo dhali shwa aris to kun sinu mo e bwam bunto mo aris uni 'baar mo kun urkin ma wassa/ 'kup mo be.

<sup>13</sup> Wakan aMusa a'di ihe'thki'da lukaas piti mo apo/ Bampa/ Masir mo. Dhali TAPA kalki 'tham gi mom'pesho'k mo mmoposh ka enthus mo ka cim caan ki mon'thiny ilu/ mo. Dhali ki mo ta mon'thamo/ mo tani 'tham gi mom'pesho'k a'di i kala'da risa kuyu/ mo be. <sup>14</sup> Dhala waambuhanya kuyu/ tha'thkin apowa 'cesh gi Pam Masir mo dhali thoson is buni mo mmo'ko mo e dhan Bampa/ Masiri 'baar mo. Adhana kuyu/ shwan ma risa nyor kagahara mo. Ji gi wakansan yisa mishkunuwu, dhali a'di midi dok e di ki sule/ sule/ mo yisa. <sup>15</sup> Uni kumkina 'ceshi 'baar mo. Wakan a'cesh ki kar 'kup ki dhurum mo mo. Dhali uni shwaki to kun sikunu mo e mony'cesh mo dhali aris maman to 'peni uni kun urkin ma wassa/ 'kup mo. Ton dhi/i'da kamu/ yisa bo'go'da walla cwa si'da/ walla to kun sinu mo em bunto mo ki tur eya 'cesh gi Pam Masir mo.

<sup>16</sup> Dhali yan'ko'da Pirawn yu'kki'da Musa dhala Haruun ki jahanne/ mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus apo/ TAPA Arungimis bum mo dhali apo/ um mo be. <sup>17</sup> Dhali shwanesan gwami aha/ miinthus pem jasi me'd 'denj gana/ mo. Dhali 'thoyi TAPA Arungimis bum mo gom aha/ mo mmojoc ki mompal jin 'kosho'da 'kosh jwa mo 'peni aha/ mo.

<sup>18</sup> Wakan aMusa yaki'd ka pije/ 'pena Pirawn mo dhali 'thoki TAPA mo be. <sup>19</sup> Dhali TAPA akki 'tham gi mompesho'k a'ban e mo mmowar ka bora lungu'b mo jin 'bitha'bi'th mo a'di jin yu'dki'da buhanya kuyu/ mo dhali kal uni sho'k mo e Yi'den' kummam 'Per mo. Ara kuyuj kamu/ 'de/ yisa di'd jin dhalkunu mo e Bampa/ Masira. <sup>20</sup> Hili TAPA 'bi'thki'da Pirawn adum piti is mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ ii mo be.

#### *Mompal jin Wo'c Kwani Is She/ ki Mondhurumi'd mo*

<sup>21</sup> Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Te'dki me'd pini 'kup ki momis mo ki mondhurumi'd jin 'cet'he'da 'tum midi wuma po/ Pam Masiri 'baar mo. Mondhurumi'd mina mon'kusha kamu/ i diki di ce e mo. <sup>22</sup> Wakan aMusa te'dki me'd piti 'kup ki momis mo dhali dhan mondhurumi'da 'tum diki'd mo e Bampa/ Masir goma cimi kwara mo be. <sup>23</sup> Wathinj kamu/ yisa di'da jin mishi tiyan tiya par e mo yisa. Walla jin tal 'denj kamu/ yisa cuki mis mo 'peni mom piti mo ka cimi kwara mo. Hili aris 'kwani ma



Israyiil uni a'di i ta gi monjkush mo e mo jin 'kokina uni mo be.

<sup>24</sup> Dhali yan'ko'd aPirawn yu'kki'da Musa mo dhali o gwo mo ki: liku/ mo mmomii mii mmotak TAPA mo ki up bumi lu/ mo. Dhali ucim bum si'da/ mini nya'k ii ki um mo. Hili dhalka ma'diny ka'bal dhali aris bip bum i mini 'koku/ ma'gaan mo.

<sup>25</sup> Hila Musa thokki gwo mo ki: /E mini mii dhal aman bway si'da/ mo mmota gi to jin mina aman i mi'ya basa 'cesh mo dhali to kun miinu mo kun cinu ki me'd mo jin 'thanu o'd ka kuluny ki aman mina ciki a'di TAPA Arungimis bam mo be. <sup>26</sup> To em bam si'da/ mini mii ii nya'kki aman mo, To e 'derj kamu/ yisa minu dhalku/ i'ko'd yisa, haali/ aman mina mii bu'th uni mo dhali mii mii mmotak TAPA Arungimis bam mo. Dhali aman yisa misha to kun mina aman i mii i 'ci'th 'kus naskina/ gom TAPA yisa ntagi aman mina pu'dku/ i mun mo be.

<sup>27</sup> Hili TAPA a'di i 'bi'thki'da Pirawna du is mo dhali a'di diki dhal uni bway mo mmo/ii mo be. <sup>28</sup> Dhala Pirawn ki owa Musa gwo mo ki: Guki jis em pini mo 'peni aha/ mo. Mishi gwo 'ban ki /e mini diki do'ku/ ka nya'ko'd dok e mo. Dhali ka cim jin mina /e i par jis em pem e mo tani /e mini wu mo be.

<sup>29</sup> Musa thokki a'di gwo mo ki: Me'd jin ona /e mo tani aha/ si'da/ mina diki par jis em pini e ki sule/ dok e mo be.

## 11

*Mompal jin Wo'c 'Kwani Is She/ Goma Bwanyara/ ma Dho'th mo*

<sup>1</sup> Itwa/ a/ TAPA tor'ki'da Musa gwo mo ki: Mompala kamu/ jin wo'c 'kwani is she/ diy'i'di 'de/ naskina/ mo a'di jin miga/ kala powa Pirawn mo dhali apo/ 'kwanim piti mo. Yan'ko'd mo tani a'di mididi dhal um bway mo mmo/ii mo beseene/ mo. Ki a'di mididi dhal um bway mo mmo/ii mo tani, a'di mididi ur um ka kuluny mo. <sup>2</sup> Tori 'kwaninj gwath gwo mo ki up ilu/ ki uni mini dot tiya kun 'dish uni gu'b is mo gom dhiriny 'dolkon kush dhali 'dolkon gana/ mo be. <sup>3</sup> Dhali TAPA ciki 'kwani mii ma 'the i jis e gi 'kwani Pam Masir mo. Dhali aMusa ki is piti mo tani a'di karu ki dhan gumpa/ mo e Pam Masir mo e jis e ma ris 'kwani kun miikina Pirawn atu'c mo dhali e jis e gi 'kwani mo be.

<sup>4</sup> Wakan aMusa oki'da Pirawn gwo mo ki: Yase/ i ta gwo jin ona TAPA mo. Ki mo mididi ta mombwam/e mo tani aha/ mina yaku/ e bwaman 'Kwani Masir mo. <sup>5</sup> Dhala bwanyara/ ucinj gwathi 'baar mo gun 'kon e Pam Masir mo tani mini wu mo 'pena bwanyara/ ma Pirawn jin ca'bka'da kurse/ ma malik mo ntaga bwanyara/ gi cinjinam piti kun miina yo mo dhali i ta ga bwanyaram bip

si'da/ mo be. <sup>6</sup> Dhali e mun mo tani adhan cuuwa minu 'ther ki tur mo e Bampa/ Masiri 'baar mo. Mii gi wakan yisa mishkunu me'd 'de/ yisa walla mii yan mididi dok e di yisa ki sule/ mo. <sup>7</sup> Hili e bwaman 'kwani ma Israyiil mo tani a'ka'j kamu/ yisa mididi buk wathinj kamu/ wala to e ilu/ yisa. Yan'ko'd um mini mish ki TAPA kar ki mo jin kwa/ uwa kwa/ bwa 'peni 'kwanim Pam Masir nya'kki 'kwani ma Israyiil mo be. <sup>8</sup> Dhali aris 'kwanim pini kun miiki /e to mo tani uni mini dhorothu aha/ mo dhali lu'ja lu'j gom aha/ mo dhali o gwo mo ki: Yaku/ /e ka pije/ mo dhali aris 'kwani kun bathki /e nsho'k 'baar mo. Dhali yan'ko'd mo tani aha/ mina ya ka pije/ mo. Dhali a'di yaki'd ka pije/ 'pena Pirawn ka nyor jin 'batha'ba'th mo.

<sup>9</sup> Dhali itwa/a/ TAPA oki'da Musa gwo mo ki: APirawn mididi cik gwo 'peni /e yisa mo. Wakan ki miimer pem miga/ mar is mo e Pam Masir mo be. <sup>10</sup> Musa dhala Haruun miikina ris to mer gwani 'baar mo i ibwambor ma Pirawn mo. Hili TAPA 'bi'thki'da Pirawn adum piti is mo dhali a'di diki dhal 'kwani ma Israyiil bway mo mmo/ ii mo 'peni bampam piti mo be.

## 12

*Mompe'kupanyolos mo*

<sup>1</sup> Dhali TAPA oki iMusa uni ka Haruun gwo mo e Pam Masir mo ki: <sup>2</sup> Appee yansan a'di ta'da ppee jin twa/a/ ki yil gom um jin mina umi tel 'pen goma risa ppee i 'baar mo. A'di mididi ta appee jin twa/a/ ki yil gom um mo be. <sup>3</sup> Tora risa nul 'kup 'kwani ma Israyiil gwo yan mo ka cima 'kume'd ka ppee yansan mo tani uni mini bu'th ushi ka'bal gwathan mo, wathi/ ka 'dete/ 'dete/ 'peni gu'b gi ibabam buni mo isi me'd jin wana a'di kan mo, ka'bala 'de/ gom gu'b ka kuluny mo be. <sup>4</sup> Dhali wakki/ kungu'b ka kuluny gwa'da she/ mo gom ka'bala 'de/ mo tani dhalki uni nya'k ka'bal ki gu'ba kamu/ mo jin 'dish uni is mo. Uni mini den 'kwani e me'd isa nimira jin mididi par shum isi me'd mo be. <sup>5</sup> ka'bal bum mini mii dar gi thalkin mo, 'pena rasan jin dina yili 'de/ gana/ mo. Um mini bu'th a'di 'peni bwanj ka'bal mo walla 'peni bwam mi mo. <sup>6</sup> Dhali um mini dhu uni ki 'bore/ mo ntaga cimi 'kume'd i'ce'd ka donjon ka ppee yansan mo. 'Kwani ma Israyiil ka nul 'kupi 'baar mo mini 'kosh ka'bal buni jwa mom 'penkaskum mo be. <sup>7</sup> Dhali yan'ko'd mo tani uni mini 'thupa bas mo dhali 'kosh a'di e cwa gi 'twan'kal gu'b ka 'ban su/ mo dhali i cwa gi bu'j'kup ma campur gu'b mo kun 'kokina uni mmo'ka shum mo be. <sup>8</sup> Uni mini 'thos shum ki isi o'd dhali 'ka a'di ki mon 'thinya 'de/ caan mo! Dhali uni mini 'ka a'di nya'kki jasse/ jin ka/ aka/ mo dhali nya'kki maanj'kuthu'd jin miinu

ki dar ga cumat mo. <sup>9</sup> Dhalku/ shum ki 'ka ki 'de/ mo walla dhalku/ a'di ki shum ki yi'de/ mo. Hili 'thosi a'di ki o'd mo ki 'kup ilu/ mo dhali ki 'basha'k ilu/ mo dhali ka ris to 'baar kun 'koni bwaman bungwar is ilu/ mo be. <sup>10</sup> Dhali um mini dhalku/ shuma kamu/ ki boç ntagi mon'thamo/ mo. Wakki/ kun tiya boça umi ta gi mon'thamo/ tani 'thayyi um uni o'd mo ka jin gana/ mo. <sup>11</sup> Bwaya 'dihe/ jin mina um i 'ka a'di mo: Deki waçkan e empa'd bum mo dhali hitha ppam bum mo dhali kala lukaas e me'd bum mo, dhali um mini 'ka shum ki yap yap ise/ ki jahanne/ mo. Haali/ a'di ta Mompe'kupanyolos gi TAPA mo be.

<sup>12</sup> Dhali aha/ mina pe ki tur e Bampa/ Masir ki mon'thiny çaan mo. Dhali aha/ mina 'koha bwanyara/ gi Pam Masir 'baar mo uni kun tana gwañh mo dhali ki to e ilu/ mo. Dhali arum pinycon jin luña uni mo tani aha/ mina dor uni mo. Aha/ be i tana TAPA mo be. <sup>13</sup> Abas a'di i mididi ta jamaas mmomish gwo 'ban gom mon'kom bum mo. Dhali ki aha/ mina para bas e mo tani aha/ mina pe um 'kupa nyolos mo. Dhali mii shi/ gañ kamu/ yisa mididi biña po/ um mo mmo'ce'd um sho'k mo me'd jin miga/ 'kosh Bampa/ Masir mo yisa.

<sup>14</sup> Atee mididi ta jim bum jin mina umi ka e mo be. Um mini ta gi dhan moshwan to mmotak TAPA mo. Um mini nyon a'di me'd gwonkan jin mina umi mii ki tur e emen bum ki sule/ sule/ mo be. <sup>15</sup> Um mini shwa maanjuthu'd jin miinu ki dar ga cumat goma cimi pesu/ mo. Dhali ka cim jin twa/a/ mo tani um mini kala cumat bum sho'k ka pije/ mo 'peni aris gu'b bum mo. Jan tal 'den kamu/ mididi diki shwa ji gi din ma cumati e mo'pena cim jin twa/a/ ntaga cimi pesu/ mo. Haali/ wakki/ wathin kamu/ shwa to ka mak tani minu 'ciñ 'twa/ mo 'peni 'kwani ma Israyiil mo be. <sup>16</sup> Ka cim jin twa/a/ mo tani um mini ta gi mo ma tul 'kup jin kogu mo. Dhali ka cimi pesu/ mo dok e um mini ta gi mo ma tul 'kup jin kogu mo. Atuca kamu/ minu mii ka tee gwansan yisa, hili jasi to jin miin ma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ i shwa mo a'di mina umi i mii thoson jasi is mo be.

<sup>17</sup> Um mini kar Dhan Moshwan To gi Maanjuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mmotak TAPA ki sule/ mo be. Haali/ a'di ta da tee yan gana/ jin kalkika/ wak bum ka pije/ 'peni Pam Masir mo. Ka cim yansan 'ko'di yili 'baar mo tani um mini shwa maanjuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo ki dhan mombut yan mo be. <sup>18</sup> Dhali ka cim jin twa/ a/ jin ta da 'kume'd i'ce'd ka donjon ma ppe mo mom'pimpili/ mo tani um mini shwa maanjuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo dhali wakan si'da/ ntaga cim iss 'de/ i'ce'd 'de/ ka ppe mo mom'pimpili/

mo be. <sup>19</sup> Haali/ goma cima pesu/ mo tani acumata kamu/ minu gam yisa eya ris gu'b mowa. Dhali wakki/ unin tiya shwaki maanjuthu'd jin miikunu ka cumat mo tani 'kwani gwansan minu 'ciñ 'twa/ mo 'pena n'ul'kup gi 'kwani ma Israyiil mo be. Nyakka'd kan wakki/ a'di ta wathi/ jin yayi yilkina/ mo walla wathi/ gi bampa/ mo be. <sup>20</sup> Dhalku/ maa jin minu ka cumat ki shwa mo. E mo 'baar kun 'kona um mo tani, um mini mii shwa to kun minu ki dar ga cumat mo be. <sup>21</sup> Dhala Musa yukki'da ris 'kwani jwaha/ ma Israyiil mo dhali tor uni gwo mo ki: Lahi ushi ka'bal gom is bum mo me'd isa wak bum mo dhali 'koshi uni mo goma Cim gi Mompe'kupanyolos yan mo. <sup>22</sup> Budhi dekken cwan 'tasha cal bip mo dhali 'thupi a'di ka bas jin diki'd e mo bwaman ma sahan mo. Dhali 'koshi a'di i bun'kup ma campur mo dhali ka 'ban su/ cwa ma campur mo ka bas jin diki'd e bwaman ma sahan mo. Dhali jan tal 'den kamu/ yisa mididi ya ka pije/ ka campur gu'b piti mo ntagi mon'thamo/ mo be. <sup>23</sup> Haali/ TAPA a'di i mididi ya pe ki tur mo mmo'kosh 'kwani Pam Masir mo. A'di mididi para bas e mo e bun'kup ma campur dhali 'ko'd gwara su/ mo. Dhali a'di mididi peya campur 'kup mo dhali mididi diki dhala aman'ce'da 'ce'd sho'k bway mo mmoci'c aris gu'b bum mo mmo'kosh um mo be.

<sup>24</sup> Um mini ha gwonkan e mo, um dhali iya/m bum ki sule/ sule/ mo. <sup>25</sup> Dhali ki um mini ci'c mo e bampa/ çaan jin okina TAPA mo mmoçi um mo me'd isi gwo jin okina a'di is mo tani um mini kar Mompe'kupanyolos yansan mo be. <sup>26</sup> Dhali uçim bum mini o um gwo mo ki: 'Pemen mii yan ta da tinta jin ona um gom miin to yan mo? Ki uni mini o um gwo kan mo tani <sup>27</sup> um mini o gwo mo ki: A'di ta mii ma basa 'cesh gi TAPA mo gom mompe'kupanyolos mo haali/ a'di peki gu'b gi 'kwani ma Israyiil 'kup e Pam Masir mo. A'di 'koshki 'kwani Pam Masir mo hili a'di i 'tashki gu'b bana 'twa/ mo be. Dhali 'kwani taki 'kup buni ka luñu'b mo dhali luña luñ mo be. <sup>28</sup> Dhali 'kwani ma Israyiil uni iikin mo dhali mii a'di wakansan mo me'd gwo jin kankina TAPA aMusa mo dhala Haruun mo.

<sup>29</sup> Ki mombwam/ e mo tani TAPA 'koshki'da risa bwanyara/ gi Bampa/ Masir mo. A'di 'koshki'da bwanyara/ ma Pirawn mo a'di jin ca'bki'da kursem piti mo. Dhali a'di 'koshki'da ris uni 'baar mo si'da/ ntaga bwanyara/ a'di jin di'da sijina 'kulga/ mo dhali arisa bwanyara/ gi to e mo be. <sup>30</sup> Dhali aPirawn cuki mis mo mon'thiny mo, a'di dhali aris imanmii a'di to mo dhali aris 'kwani Pam Masiri 'baar mo. Dhali adhan mo jin kumu/ ko caaca kagahara mo e Bampa/ Masir mo haali/ gu'ba kamu/

yisa di'da jin dina jan ʔal 'deŋ kamu/ ki wu i bwaman mowa.

*Mmo/ii ka Pije/ mo*

<sup>31</sup> Dhali a'di yukki'da Musa dhala Haruun ki mon'thinya 'de/ ɕaan mo dhali o gwo mo ki: Cuyi um mis mo dhali iiku/ mo ka pije/ 'peni bwarj 'kwanim pem mo isi um gwan dhali 'kwani ma Israyiil mo. Dhali iiku/ um mo dhali mii ki montak gom TAPA mo me'd jin okina um mo be. <sup>32</sup> Budhi arisa ma'diny ka'bal bum dhali aris bip bum mo me'd gwo jin okina um mo. Dhali iyyi mo dhali 'borki aha/ mii si'da/ mo.

<sup>33</sup> Dhali 'kwanim Pam Masir uni di'bki 'kwani is mo mmo/ iiku/ mo ki yap yap ki jahanne/ 'peni bampam buni mo haali/ uni oki gwo mo ki: Ahanne 'baar mo mura wu mo be. <sup>34</sup> Gom kan mo tani 'kwani kalkina gana'th buni ki dar ga cumat i e mo. Aƙwalal buni jin 'thoka uni to nycine/ mo tani koƙkina uni is mo ki burrinyem buni mo dhali shir uni mo e 'kupa bim buni mo be. <sup>35</sup> Dhali 'kwani ma Israyiil miikin mo me'd jin ʔorkin ma Musa uni gwo mo. Uni 'thoki 'kwani Pam Masir dhiriny 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo dhali burrinye/ mo be. <sup>36</sup> Dhali TAPA ciki 'kwani mii ma 'the e jis e gi 'kwani Pam Masir mo. Uni ciki uni to gun doƙa uni mo be. Yase/ i ta mii jin kalkina uni 'kwani Pam Masir to mo be.

<sup>37</sup> Dhali 'kwaninj gwaƙh ma Israyiil thum ii ka ji sho'k mo 'peni Pa Ramisiis mo ntagi Pan Suƙuut mo. 'Kwani 'kona alipi suttu miyya mo kun iikin ki sho'k mo mmodiki deŋ up e dhali uci mo be. <sup>38</sup> 'Kwanin tiya ka ris iikin nyaƙki uni mo dhali to e kun tana ris ka ris mo nyaƙka ma'diny ka'bal mo dhali aris bip mo be. <sup>39</sup> Dhali uni 'thoƙki maanƙkuthu'd ki dar ga cumat i e mo 'pena gana'th jin kalina uni mo ka pije/ 'peni Pam Masir mo. Uni 'konuki miyya cumat i e mo haali/ uni dhi'thunu sho'k ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo. Uni yisa tan ga tenter kamu/ mo mmothoson is buninj gana/ mo gom tonte/ gom bway mo yisa.

<sup>40</sup> Yil gun 'kokina 'kwani ma Israyiil mo e Pam Masir mo tani ta'da urbu/ miyya wa talatiin mo be. <sup>41</sup> Dhali e she/ yil ma urbu miyya wa talatiin mo 'pena cim gana/ 'de/ yan mo tani ku gi TAPA 'baar mo iikin ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo. <sup>42</sup> A'di ta mon'thiny jin jikina TAPA aji mo mmosusu uni ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo. Wakan ki mon'thiny yansan jin nyaƙka'd mo tani 'kwani ma Israyiili 'baar mo mini jiya ji ka tee yan eya risa nyaƙum yil buni mo be.

*Gwoŋkan Gom Mompe'kupanyolos mo*

<sup>43</sup> Dhali TAPA oki'da Musa dhala Haruun gwo mo ki: Yansan a'di i ta gwoŋkan gom

mompe'kupanyolos mo be. Wathi/ gi paŋ kamu/ midi 'ka a'di mo yisa.

<sup>44</sup> Hili aris ɕiŋkina/ kun yolu ka guurusu mo tani uni a'di i mini 'ka a'di mo ŋ'ko'di /e mini 'ciƙh uni amunyjal yis buni mo be. <sup>45</sup> Hili 'kwani gun iyyi yilkina/ mo walla 'kwani gun kwanyu ki imanmiiya ʔu'c mo tani uni mini 'ka yisa.

<sup>46</sup> E gu'ba 'de/ mo tani a'di i minu 'ka a'di mo. Um mini dhalku/ shum ki ƙal ka pije/ mo 'peni gu'b mo dhali um si'da/ mini dhalka sima/ ki 'ce'd bwa mo 'peni uni mo be. <sup>47</sup> Adhana waƙ 'kwani ma Israyiil ka kuluny mini mii moshwan to yan mmotak TAPA mo be.

<sup>48</sup> Dhali waƙki/ wathi/ jin dina e ki she/ di'di nyaƙki um mo dhali ŋapa'd mmokar Mompe'kupanyolos gi TAPA mo tani dhalka ris unim piti ka kuluny kun tana gwaƙh 'cihuwa munyjal yis mo, dhali yan'ko'd a'di midi yayu/ mo mmo'dish mo is mo dhali kar a'di mo. A'di si'da/ midi wa e ki wathi/ gi bampa/ mo. Hili wathi/ jin di'd ka munyjal yisi e mo tani midi diki 'ka shum yan mo. <sup>49</sup> Gwoŋkan midi ʔal 'de/ gom wathi/ gi bampa/ mo dhali gom wathi/ jin dina e ki she/ jin nyaƙki di ki um mo be.

<sup>50</sup> Yase/ i miikina 'kwani ma Israyiil i 'baar mo me'd jin ƙankina TAPA aMusa gwo dhala Haruun mo. <sup>51</sup> Dhali ka cima 'deŋ gana/ yan mo tani TAPA suski 'kwani ma Israyiil ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo ka waƙ buni 'peni e kun 'ko uni ki she/ ki she/ mo be.

## 13

*Monyciya Bwanyara mo*

<sup>1</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: <sup>2</sup> Ciyi aha/ arisa bwanyara/ mo 'peni kuŋ gwaƙh, uni kun ka'dki bwa ma dho'th gi 'kwani ma Israyiil mo 'peni wathinj gwaƙh mo dhali to e mo. Uni ta kum pem mo.

<sup>3</sup> Dhali aMusa oki 'kwani gwo mo ki: Kayi atee yansan e mo a'di jin pikina um ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo, 'peni mo jin miinu um ki miiny ɕiŋkina/ mo. Haali/ ki me'd gi TAPA jin 'bitha'bi'th mo tani i suskina a'di um ka pije/ mo 'peni mo yansan mo. Maanƙkuthu'da kamu/ yisa mina umi shwa jin din ma cumat i e mo yisa. <sup>4</sup> Ka ppee jin ʔwa/a/ jin yuku ka Abiib\* mo tani um mini ii ki sule/ suleŋ gana/ mo. <sup>5</sup> TAPA oki gwo is gom ibabam bum mmoƙi ki um a'cesh gi Bampa/ Kanaan mo dhali Bampa/ Hathath mo dhali Bampa/ Amuur mo dhali Bampa/ Hawb mo dhali Bampa/ Yabuus mo. Ki a'di midi 'doyu/ um eya 'cesh jin ta pa ki pa mo, um mini mii moshwan to yan ka ppee jin ʔwa/a/ 'ko'di yili 'baar mo be. <sup>6</sup> Goma cimi pesu/ um mini shwa maanƙkuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo. Dhali ka cim pesu/

\* 13:4 Abiib ta'da ppee ki 'dish ma sho'k mmohe'th mo.

mo tani dhan moshwan to mido di mnotak TAPA mo be. <sup>7</sup> Maanj<sub>k</sub>uthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo tani a'di i minu i shwa ka cim pesu/ mo. Maanj<sub>k</sub>uthu'da kamu/ jin miinu ka cumat yisa minu mii mishi um mo dhali acumat yisa si'da/ minu mii i mishi um eya ris gwayu/ mon'kom bumi 'baar mo yisa. <sup>8</sup> Dhali /e mini tor iya/m pini gwo ka tee caan mo ki: Mii yan miikika/ gom to jin miina TAPA gom aha/ mo ki aha/ pikina ka pije/ 'peni Bampa/ Masir mo be. <sup>9</sup> Dhali a'di mido ta jamas mii e me'd pini mo dhali me'd mo jin kanuwa ka e e buyem pini mo, ki gwonkan gi TAPA mido di e 'twam pini mo. Haali/ki me'da 'bi'thga/ gi TAPA mo tani a'di i suski /e ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo be. <sup>10</sup> Gom gwo gi wakansan mo tani /e mini kar gwonkan yansan ka kanne ka cim jin karu a'di gom ki sule/ 'ko'di yili 'baar mo be.

<sup>11</sup> Dhali TAPA mido susi / e e Bampañ Kanaan mo isi me'd mii jin thulkina a'di gwo me'da po/ mo gom /e mo dhali ibabam pini mo. Dhali ki a'di mido ciki /e a'di mo tani <sup>12</sup> /e mini dhu to ki she/ gom TAPA mo, uni kun t<sub>wa</sub>/a/ mo kun ka'dki bwama dho'th mo. Arisa bwanyaran to em pini mo uni kun tana rasan mo uni ta kun TAPA mo be. <sup>13</sup> Eya risa bwanyara ma rasan thuluny mo tani /e mini wan uni 'ba/ki ka'bal mo. Walla wakki/ /e diki wan uni 'ba/ mo tani 'ce'di a'di 'ba/ piti mo. Dhali arisa bwanyara/ ucingwath kun dho'th<sub>k</sub>unu mo e bwaman iya/m pini mo tani /e mini wan uni 'ba/ mo be.

<sup>14</sup> Dhali ka tee mido pu'du/ mo tani ya/m pini mido dot /e gwo mo ki: 'Pemen gwo yan ta'da tinta mo? /E mini thok a'di gwo mo ki: Ki me'd gi TAPA jin 'bitha'bi'th mo tani a'di i suskina a'di aman ka pije/ mo 'peni Pam Masir mo 'pena 'cesh gi miiny cingina/ mo be. <sup>15</sup> Haali/ ka Pirawn yan ushki'd ki 'tash mo mmodhal aman bway mo mmo/ ii mo tani TAPA ki 'kosh arisa bwanyara/ kun dhodhu e Bampa/ Masiri 'baar mo 'peni ucinj gwath kun tana bwanyara/ mo dhali 'pena risa bwanyaran to e mo. Gom gwo gi wakan mo tani aha/ miikina TAPA abasa 'cesh mo 'peni aris to e kun ta gwathan mo kun ka'dki bwama dho'th 'twa/ mo. Hila bwanyara/ gi iya/m pem 'baar mo tani aha/ wankina/ uni 'ba/ mo be. <sup>16</sup> A'di mido ta jamas gom /e e me'd pini mo walla e buyem pini mo ki me'da 'bi'thga/ gi TAPA a'di i suski aman ka pije/ 'peni Pam Masir mo be.

#### *Mony'ci'th kumma/ Yi'de/ mo*

<sup>17</sup> Ka Pirawn dhalki 'kwani bway mo mmo/ ii mo tani Arungimis diki shu uni bway mo ki bway Pam Pili<sub>stiyiin</sub> mo, ba ki a'di 'dish'a'dish mo kan de. Haali/ Arungimis oki gwo mo ki: Wakki/ uni mini par mo/as e mo tani uni wari mini rica du is

mo dhali dok bway Pam Masir ka nyan'ko'd mo ba/. <sup>18</sup> Hili Arungimis suski 'kwani ka kukul is mo ki bway gi mombwaasho mo 'kup ki kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo. Dhali 'kwani ma Israyiil uni iikin ka pije/ mo 'peni Bampa/ Masir mo mmonyaj is gom mo ma mee mo be.

<sup>19</sup> Dhali aMusa kalki'da sima/ ma Yuusup mo nyakki a'di mo haala Yuusup teki gwo gom 'kwani ma Israyiil mmo/o is mmomii kan mo be. A'di ki o gwo mo ki: Arungimis mido yayu/ i woth um mo. Dhali yan'ko'd mo tani um mini mii kala simam pem nyakki um mo 'peni maham mo.

<sup>20</sup> Dhali uni jockin mo 'peni Pa Sukuth mo dhali bu'th mon'ko me'd e Pan Ithaam mo e shemen gi mombwaasho mo be. <sup>21</sup> Dhali TAPA a'di i yaki uni ibwambor montee ka rak jin wana e ka ka'dum ki jamas piti mo mmoshu uni bway ki sule/ sule/ mo. Dhali mon'thiny si'da/ o'd jin wana e ka ka'dum ki jamas piti ciki uni monkush mo ki uni mini mish ii montee dhali mon'thiny mo be. <sup>22</sup> Ara<sub>ka</sub> ka'dum montee dhali ara<sub>ka</sub> ka'dum o'd mon'thiny mo uni 'koki dhal 'kwani 'pen mo 'peni jis em buni mo be.

## 14

### *Mmo'cith kumma/ Yi'dem 'Per mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: <sup>2</sup> Tori 'kwani ma Israyiil gwo mo mmo<sub>tuka</sub> bor ka nyan'ko'd mo dhali thum gu'b burrinyem buni mo i bwambor ma Pihaahiruth mo. A'di di'da nuss bwaman gi i Majduul dhali kumma/ yi'de/ mo jin 'dish pa Baalsapun is mo. <sup>3</sup> Haala Pirawn mido tosh ki 'kwani ma Israyiil ii ki ii ma wukura/ e mombwaasho mo dhali mombwaasho si'da/ mu'thki uni ki jit mo e bwaman mo. <sup>4</sup> Dhali aha/ mina 'bitha Pirawn adum piti is me'd wosh mo dhali a'di mido ur um i sho'k mo dhali aha/ mina gam monyca 'pena Pirawn mo dhali 'pena jesh piti mo. Dhali 'kwani Pam Masir mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo. Dhali 'kwani ma Israyiil miikin wakan si'da/ mo be.

<sup>5</sup> Ka malik gi 'kwanim Pam Masir torkunu gwo mo ki 'kwani sokin bway bwaasho mo tani bwa ma Pirawn ak e nyakki imanmii tom piti mo 'kup ki uni mo. Dhali uni oki gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina ana mo? Ana ki dhala Israyiil bway mo mmo/ ii mo 'peni mo jin miikina uni ana to mo. <sup>6</sup> Wakan a'di thosonki'da arabiyam piti jin dira shumarum ki jahanne/ mo dhali sus 'kwani ma meem piti nyakki a'di mo be. <sup>7</sup> Dhali a'di dilki'da arabiya sho'k i'baar mo gun dira shumarum mo e bwaman uni kun tana suthumiyya i 'bora'bor mmobol tiya e mo. I bwaman uni ta gi 'kwaniny kan ka 'dete/ 'dete/ mo. <sup>8</sup> Dhali TAPA 'bi'thki'da

du ma Pīrawn is mo a'di jin ta'da malik gi 'Kwani Masir mo dhali a'di urki 'kwani ma Israyiil i sho'k mo me'd jin iikina uni mo ki dar gi moŋko/ is mo. <sup>9</sup> 'Kwani Pam Masir uni urki uni i sho'k mo, aris shumarum ma Pīrawn mo dhali arisa arabiya kun dira shumarum mo dhali 'kwanim piti kun merki shumarum apo/ mo dhali 'kwanim piti mo dhali 'kwani ma meem piti mo. Dhali uni 'baar mo ur uni sho'k dhali dil uni is mo ki 'kwani ma Israyiil thumki gu'b burrinyem buni i shemen kumma/ yi'de/ mo ki bway gi Bampa/ Pan Pihahiiruth mo jin 'dish Bampa/ Baalsipuun is mo be.

<sup>10</sup> Ka Pīrawn 'dishki mo is mo tani 'kwani ma Israyiil uni 'deki em buni 'kup ki mis mo dhali 'kwani Pam Masir uni yakina ye'c ye'c i'ko'di uni mo. Dhali uni shwakin ma kape/ kagahara mo. Dhali 'kwani ma Israyiil uni gwo ki 'twa/ en TAPA mo. <sup>11</sup> Dhali uni okina Musa gwo mo ki: A a'di bese/ i ta mii mo haali/ jis jwa jin minu kan 'kwani e Pam Masir piyina? I suskina /e am mo mmowu mo mombwaasho kana? Atinta miikina /e aman kan mo mmosusu aman ka pije/ 'peni Pam Masir mo? <sup>12</sup> A'di diki ta gwo jin ona aman /e e Pam Masir ki: Dhalki aman mo. Dhalki aman miikina 'kwani Pam Masir to mo. Haali/ a'di midi 'taki ha me'd ki isi haj gana/ mo gom aman mo mmomii ki 'kwani Pam Masir to mo mmo'koki wu mo e mombwaasho mo be.

<sup>13</sup> Dhala aMusa oki 'kwani gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo. Doshi tel shoka 'cesh 'te/ mo dhali par mowoth gi TAPA e mo a'di jin mina a'di i miya tuca po/ shwane/ gom um mo. 'Kwani Pam Masir kun parkina um e mo shwane/ tani mina umi 'koki par e dok e ki sule/ sule/ mo. <sup>14</sup> TAPA a'di i midi as gom um mo dhali um a'di 'te/ i mini tel jasi shoka 'cesh mo.

<sup>15</sup> TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Atinta i gwokina /e 'twa/ i aha/ mo? Tori 'kwani ma Israyiil gwo mo mmo/ ii mo ki seth. <sup>16</sup> 'Deki cwam pini 'kup ki mis mo dhali yethi me'd pini apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali kwa/ i a'di bwa mo ki uni mini mish ii apo/ a 'cesh jin kuthaku'th ki tur mo e kumma/ yi'de/ mo be. <sup>17</sup> Dhali aha/ mina 'bitha du gi 'kwani Pam Masir is mo wakan ki uni mini i bath uni i sho'k mo. Dhali aha/ mina gam monyca 'pena Pīrawn mo dhala risa jesh piti mo dhali aris shumarum piti kun dirina arabiya mo dhali aris 'kwani ma meem piti kun merki shumaruma po/ mo be. <sup>18</sup> Dhali 'kwani Pam Masir mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA mo ki aha/ mina gam monyca mo apowa Pīrawn mo dhali arisa arabiyam piti kun dira shumarum mo dhali aris 'kwani ma meem piti kun merki shumaruma po/ mo be.

<sup>19</sup> Dhali yan'ko'd aman'doyu/ gwo ma Arungimis jin yaki'da jesh gi 'kwani ma Israyiil ibwambor mo tani a'di jocki'd mo dhali ya i'ko'di uni mo. Dhali araka ka'dum si'da/ jocki'd mo 'peni bwambori uni bway 'ko'd mo be. <sup>20</sup> A'di dwarki'di embul bwaman ma jesh 'Kwani Masir mo dhala jesh 'kwani ma Israyiil mo be. Araḡ kali mond-hurumi'd gom 'kwani pa Masir mo, hili a'di ki ciki moŋkush gom 'kwani ma Israyiil mo. Dhali mon'thiny yaki'di pe mo ki dar gi jin tal 'deŋ kamu/ mmoyaku/ mmo'disha kamu/ is ki mon'thiny cani 'baar mo be.

<sup>21</sup> Dhali yan'ko'd aMusa ye'thki me'd piti mo apo/ kumma/ yi'de/ mo. Dhali TAPA halki kumma/ yi'de/ ka nyan'ko'd ki 'tham gi mom'pesho'k jin 'bitha'bith mo mon'thiny 'baar mo dhali a'di ki kar kumma/ yi'de/ mo mmota a'cesh jin kuthaku'th mo dhali aris yi'de/ uni kwa/ kunu bwa mo be. <sup>22</sup> Dhali 'kwani ma Israyiil uni iikin mo e bwaman kumma/ yi'de/ apowa 'cesh jin ku'th ma po/ ki ku'th mo. Aris yi'de/ karki 'kup ki ta ganḡara/ gom uni mo ki 'ban sum buni mo be.

<sup>23</sup> 'Kwani Pam Masir uni urkina uri sho'k mo dhali iikin mmobath uni gi sho'k mo e bwaman kumma/ yi'de/ mo, aris shumarum ma Pīrawn mo dhali arisa arabiyam piti mo dhali aris 'kwani ma meem piti kun merki shumaruma po/ mo be. <sup>24</sup> Dhali i 'twa/ a/ gi mon 'twash e TAPA hilki mo ka lungu'b 'peni bwam ma ka'dum o'd dhali araḡ mo apo/ 'kwani ma mee Pam Masir mo dhali duŋgur uni 'kup is mo be. <sup>25</sup> A'di rakki'da arabiyam buni kun dirkina shumarum mo. Wakan mombor buni uni ditkin ki dit mo. Dhali 'kwani Pam Masir uni oki gwo mo ki: Dhalki ana sona mo 'peni 'kwani ma Israyil mo haali/ TAPA a'di i aski'd gom uni mo apo/ ana mo be.

<sup>26</sup> Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yethi /e me'd pini mo apo/ kumma/ yi'de/ mo ki yi'de/ midi doku/ ka nyan'ko'd apo/ 'kwani Pam Masir mo dhali apowa ris arabiyam buni mo dhali apo/ 'kwani ma meem buni kun merki shumaruma po/ mo. <sup>27</sup> Wakan aMusa a'di i ye'thki me'd piti mo apo/ kumma/ yi'de/ mo. Dhali mon'twash e kumma/ yi'de/ a'di dokki'd ka nyan'ko'd bway mo jin gusina a'di mo be. Dhali 'kwani Pam Masir uni sokin 'peni yi'de/ mo hili TAPA a'di belki uni mo e bwaman kumma/ yi'de/ mo be. <sup>28</sup> Yi'de/ dokki'd ka nyan'ko'd mo dhali kuma po/ a/ arabiya kun dirkina shumarum mo dhali 'kwani ma mee kun merki shumaruma po/ mo dhala risa jesh ma Pīrawn mo uni kun bathki 'kwani ma Israyiil i sho'k mo e kumma/ yi'de/ mo. Jan tal 'deŋ kamu/ dhalu ki e yisa.

<sup>29</sup> Hili 'kwani ma Israyiil uni iin ki tur eya 'cesh jin kuthaku'th mo e kumma/ yi'de/ mo,

yi'de/ i warki'd ka gan̄gara/ gom uni ki 'bana bim poros buni mo dhali ki 'bana biny cam buni mo be. <sup>30</sup> Yase/ i ta mii gi TAPA mo mmota Israyiil is ki me'd mo ka tee caan mo 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo. Dhala Israyiil mishki 'kwani Pam Masir wukin mo e yana gap gi kumma/ yi'de/ mo be. <sup>31</sup> Dhala Israyiil mishki dhan mom'bi'th jin miikina TAPA apo/ 'kwani Pam Masir mo. Dhali 'kwani uni ko/ki TAPA mo. Dhali uni gamki gwo is e TAPA mo dhali e c̄in̄kinam piti ka Musa mo be.

## 15

### *Gway Yūk ma Musa mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'da Musa dhali 'kwani ma Israyiil yūki gway yansan mo e TAPA mo mmo/o gwo mo ki:

Aha/ mina yūk gway e TAPA mo

haali/ a'di karu ki ji gi eka/ ek mo.

Shumarum dhali com piti mo tani

uni belkunu mo e kumma/ yi'de/ mo be.

<sup>2</sup> TAPA a'di i ta mom'bi'th pem mo dhali moroç pem mo

dhali a'di warki'd ki mowoth pem mo.

A'di i ta'da Arungimis pem mo dhali aha/ mina marj a'di mo,

Arungimis jin ta ji gi ibabam pem mo dhali aha/ mina kar a'di ki ji gi eka/ ek mo.

<sup>3</sup> TAPA a'di i ta a'di gi mo/as mo, gway piti i ta TAPA mo.

<sup>4</sup> Arabiya ma Pirawn kun dirkina shumaru ka ris mo dhali ajesh piti mo tani uni i ta'kkina a'di mo e kumma/ yi'de/ mo.

Dhali 'kwaniny can piti kun yūkayuk gun bol tiya e ki yūk mo tani uni loskina kumma/ Yi'de/ jin Ta gi 'Per mo be.

<sup>5</sup> Agannu/ yi'de/ i kumki uni mo, uni iikin ka 'cesh mo ki si'd si'd me'd wosh gana/ mo be.

<sup>6</sup> Me'da bim poros pini ayy TAPA, a'di eka/ ek e mom'bi'th mo.

Me'da bim poros pini, ayy TAPA a'di i ceckeri 'kwanin̄ kup bwa mo.

<sup>7</sup> E monycam pini jin caaca kagahara mo e mo jin eka/ /e ki ek mo tani

/E yocorki 'kwani 'twa/a 'cesh kun ta 'kup ki /e mo.

/E hashkina nyor pini jin 'batha'ba'th mo a'di shwa ki uni mo me'da wusha/ mo be.

<sup>8</sup> Eya le'dan gi jisan shush pini mo tani aris yi'de/ palan ka piye/ mo.

Dhali agannu/ yi'de/ a'di doshki'd ka jisho'k me'da gan̄gara/ mo

dhali mon'kulga/ gi kumma/ yi'de/ wara'd ki boro'th mo.

<sup>9</sup> 'Kwani kun ta 'kup oki gwo mo ki: Aha/ mina ura uri sho'k mo, dhali aha/ mina bu'th uni mo.

Dhali aha/ mina kwa/ mal buni bwa mo, dhali dil ku gi o aha/ bwa mo.

Dhali aha/ mina buk gandala turgam me'd pem mo.

Dhali me'd pem a'di i mido i 'ce'd uni sho'k mo be.

<sup>10</sup> /E 'thēkki 'tham pini mo dhali kumma/ yi'de/ i kumki uni 'twa/a 'cesh mo be.

Uni loskina yi'de/ mo ki 'kolo'c me'da hathith mo, e yi'de/ jin ca'b ki dem dem mo.

<sup>11</sup> Kaja a'di wana e ki /e, ayy TAPA, i bwaman ma risa ruma 'cesh mo kun yeru gway ka wuny is mo?

Kaja a'di wana e ki /e mo?

/e jin cayaa/ e ki ca mo e mo jin kogu mo.

/e dar ki lil e monycam pini jin miina/ e to mo

/e miiki miimer ka ris mo.

<sup>12</sup> /E ye'thki me'd pini jin ta'da bim poros mo tani mony'cesh loski uni mo be.

<sup>13</sup> 'Kwani kun wankina /e 'ba/ mo tani

/E shuki uni bway ki mo/en pini jin telkunu sho'k mo.

/E shuki uni bway ki mom'bi'th pini mo

e mon̄kogum pini jin dina /e nycine/ mo.

<sup>14</sup> Ka jul'kup 'kwani i cīkin mo tani uni dekin ki bir bir mo be,

dhali akape bu'thki 'kwani Pilistiyin mo be.

<sup>15</sup> Dhali aris tapa gi Pa Aduum uni si'da/ kalkina jwa mo

dhali aris tapa gi 'kwani Mu/ab mo tani mo jin denu ki bir bir mo tani a'di bu'thki uni mo.

Dhali aris 'kwani kun 'kokin mo e Pan̄ Kanaan mo tani uni thiski mo ma dum 'bi'thgam buni e mo be.

<sup>16</sup> Akape/ dhali mo jin tagu is jwa mo a'di i bitki'da po/ uni mo.

Gom monyca ma bim pini mo tani

uni doshkin mo mmoku'th gun̄kuru/ me'd wosh mo, Ayy TAPA.

Ntagi 'kwanin̄ pini pekin mo uni kun 'cūkkina /e mo be,

<sup>17</sup> /E mini susi uni mo dhali i dhu uni e 'kuwosha turgam pini mo,

ayy TAPA, e mo jin karkina /e mmota mondin̄ pini jin kogu/ mo

jin nyan̄kina /e ki me'd pini mo.

<sup>18</sup> TAPA /e i mini ta aMalik gom ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

### *Gway Yūk ma Miriyam*

<sup>19</sup> Ka arabiyān̄ 'kwani Pa Masir dhali shumaru ki imanmer uni ilu/ 'cethki bway kumma/ yi'de/ mo tani TAPA kalki yi'de/ ka nyan̄'ko'd 'peni kumma/ yi'de/ apo/ uni mo be. Hili 'kwani ma Israyiil uni iikin apo/a 'cesh jin kuthaku'th e bwaman kumma/ yi'de/ mo be.

<sup>20</sup> Dhali yan'ko'd aMiriyaam jin ta'da amanci gwo jin ta'da yim mo a'di jin ta

'bwah ma Haruun mo a'di 'bu'thki'da jallugga/ e me'd piti mo. Dhali aris upi 'baar mo iikin mo ka pije/ mmobathā yimi sho'k ka jalluggam buni i me'd mo dhali sa mo be. <sup>21</sup> Dhala Miriyam yukki uni gway mo mmo/ o gwo mo ki:

Yuki gway e TAPA mo haali/ a'di piki mii e ki monycaŋ gana/ mo.

Shumarum dhali imanmer uni apo/ mo tani uni belkunu mo e kumma/ yi'de/ mo be.

*Yi'deŋ ka/ga/ mo*

<sup>22</sup> Dhali yan'ko'd aMusa suski'da Israyiil ki seth mo 'peni kumma/ Yi'dem 'Per mo. Dhali uni iikin mo e mombwaasho jin yuku gway ka Shur mo. Uni iikin ka cimi kwara/ e mombwaasho mo dhali 'koki gam yi'deŋ kamu/ mo be. <sup>23</sup> Ki uni pu'dkin e mo jin yuku gway ka Murrah mo tani uni molki yi'de/ pi 'peni a'di mo haali/ a'di ka/ aka/ kagahara mo. Gom gwo gi wakan mo tani a'di i yukunu a'di gway ka Murrah mo. <sup>24</sup> Dhali 'kwani miikina gumgum apowa Musa mo mmo/o gwo mo ki: Atinta a'di mina ana i pi mo?

<sup>25</sup> Dhala Musa gwo ki 'twa/ e TAPA mo dhali TAPA ōrki a'di cwa mo. Dhali a'di birki a'di mo e yi'de/ mo dhali yi'de/ ca'b ki dhel dhel mo. E mun mo tani TAPA ciki uni gwoŋkan ki 'twa/ mmomii mo. Dhali e mun mo tani a'di palki uni mo. <sup>26</sup> A'di o gwo mo ki: Wakki/ um mini ha gwom pem e ki 'bor 'bor mo tani dhali mii jasi tom 'boron e jis em pem mo tani dhali ciya hirthe/ ki gwoŋkan pem mo dhali dhuwa ris gwoŋkan gi 'twam pem mo tani, aha/ mina dhu 'batha tiya apo/ um yisa me'd kun dhukika/ apo/ 'Kwani Masir mo. Haali/ aha/ tana TAPA jin waç um mo.

<sup>27</sup> Dhali yan'ko'd uni pu'dkin mo e Pa Iliim mo e mo yin jin 'kokina yi'de/ gun du'dun i 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali cwan jetkum 'kokina iss 'kwanimpa ikwara i'ce'dka 'kume'd mo. Dhali uni thumki gu'b burriyem buni mo e yan yi'de/ mo be.

## 16

*AManna/ dhali kuskun mo*

<sup>1</sup> Arisa ŋul'kup 'kwani ma Israyiil uni iikin mo 'peni Pa Iliim dhali pu'dkin mo e mom bwaasho jin yuku gway ka Sinaa/ mo a'di jin diki'd mo em bwaman gi Pa Iliim dhali Pa Sinaa/ mo. A'di ta'da cim ma 'kume'd i 'ce'dka mudhe'd ka ppee jin 'kon ma po/ i su/ mo i'ko'di monycaŋ buni 'peni Bampa/ Masir mo. <sup>2</sup> Dhali e mombwaasho tani uni miikina gumgum apowa Musa dhala Haruun mo. <sup>3</sup> Dhali uni oki uni gwo mo ki: Midi 'taki 'bor ki aman mina wuyu/ mo e me'd gi TAPA e Bampa/ Masir mo. E mun tani aman misha 'ko a'cesh dhali 'ka shum

mo dhali shwa aris to gun o am bwa i kap mo. Hili um bala suski aman ka pije/ mo e mom bwaasho mo i 'kosha tul 'kup kwani 'baar mo ki te/ mo ba/.

<sup>4</sup> Dhali yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Aha/ mina rasku/ tonŋe/ 'peni momis me'da sho'k mo gom um mo. Dhali 'kwani mini ii ka pije/ isa yempa/ mo dhali tul tonŋe/ is mo gom jasa cima 'de/ caan mo ki aha/ mina nyo/ uni mo waŋki/ uni mini ii e gwoŋkan pem walla yisa mo. <sup>5</sup> Ka cim pe'de/ mo tani uni mini kal tonŋe/ ka 'bukum 'ban mo dhali thoson a'di mo.

<sup>6</sup> Wakan aMusa dhala Haruun ōrkina ris 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: Ki mo midi ta mom'pimpili/ mo tani um mini mish gwo 'ban ki TAPA a'di suski um ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo. <sup>7</sup> Dhali ki mon'thamo/ um mini par monyca gi TAPA e mo haali/ a'di cikki'da gumgum bum apo/ a'di mo. Haali/ aman tana ija mo, jin miikina uma gumgum apo/ aman kan mo? <sup>8</sup> Dhala Musa oki gwo mo ki: Um mini mish ki a'di ta TAPA jin ci ki um shum mmo'ka mom'pimpili/ mo dhali maan'kuthu'd mmoshwa mon'thamo/ mo haali/ TAPA cikki'da gumgum bum mo apo/ a'di mo. Aman tana ija sa/? Mo ma gumgum bum di'd apo/ aman yisa hili apo/ TAPA mo be.

<sup>9</sup> Dhali a Musa oki'da Haruun gwo mo ki: Oyi arisa ŋul'kup 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: Iiyu/ ibwambori TAPA mo haali/ a'di cikki'da gumgum bum mo. <sup>10</sup> Dhali me'd jin ōrkin ma Haruun aŋul'kup 'kwani ma Israyiil gwo mo tani uni hilki mo mo 'kup ki mom bwaasho mo dhali monyca gi TAPA a'di piki'd mo eya rak mo be. <sup>11</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: <sup>12</sup> Aha/ cikkina gumgum gi 'kwani ma Israyiil mo. ōrki uni gwo mo ki: Mom'pen kaskum mo tani um mini 'ka shum mo, dhali mon'thamo/ mo tani um mini shwa maa i kap mo. Dhali yan'ko'd mo tani um mini mish mo mo ki aha/ tana TAPA Arungimis bum mo be.

<sup>13</sup> Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani kuskun tha'thkin ka ris mo dhali kuma 'cesh caan 'baar mo. Dhali mon'thamo/ jape/ 'kaka'd mo be. <sup>14</sup> Dhali ki jape/ birki is mo tani yan'ko'd bunya jin po'dapo'd diki'd mo eya po/ a 'cesh gi mom bwaasho mo me'da kwarma'c to mo jin wana e ka komo/ mo be. <sup>15</sup> Ki 'kwani ma Israyiil parki a'di e mo tani uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Atinta a'di a'dan mo? Haali/ uni 'koki mish a'di gi wakan mo. Dhala Musa oki uni gwo mo ki: A'di ta tonŋe/ jin cikina TAPA um mo mmoshwa mo be. <sup>16</sup> Yansan a'di ta gwo jin kankina TAPA mo ki: Tuli tonŋe/ is mo um 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo ki nyanye/ me'd jin mina umi ŋap a'di mo. Um mini bar a'di ka balapip isu/ mo isi me'da ris 'kwani gi gu'b pini mo.

<sup>17</sup> Dhali 'kwani ma Israyiil miiki a'di wakan mo, uni tulki uni is mo. Kun tiya tulki is ki nyanye/ mo dhali kun tiya tulki is ki gwa'd gwa'd mo be. <sup>18</sup> Hili ki uni barki a'di bwa mo tani a'di jin tul kum piti is ki nyanye/ mo tani a'di be i 'kosh jwa 'peni ji gi n̄apu mmodiki ur 'kup mo. Dhali a'di jin tulki is ki gwa'd gwa'd mo tani a'di yisa hara toŋ kamuwa. Aris uni tulki uni is mo isi me'd jin mina uni i shwa a'di mo be. <sup>19</sup> Dhali aMusa oki uni gwo mo ki: Wathin kamu/ yisa di'da jin midi bog a'di itagi mon'thamo/ mo. <sup>20</sup> Hili unin tiya cik gwo 'pena Musa yisa. Kun tiya bocki 'bana tiya i tagi mon'thamo/ mo dhali a'di shwakin ma yish mo dhali ca'b ki bul bul mo, dhali aMusa shwa'da nyor apo/ uni mo be. <sup>21</sup> Mon'thamo/ isa yempa/ uni tulki uni is mo aris uni ka 'dete/ 'dete/ me'd isi ji gi mina uni shwa a'di mo. Hili ka tente/ caki'd ka nyor piti ki 'ba'th 'ba'th mo tani uni gun bockona 'cesh to'dkin mo be.

<sup>22</sup> Ka cim pe'de/ mo tani uni tulki a'di is ki nyanye/ me'di su/ me'd tonte/ mo ka balapipi i doŋon gom uni ka 'dete/ 'dete/ mo. Dhali aris tapa ka n̄ul 'kup pu'dkin mo dhali tor ka Musa gwo mo. <sup>23</sup> A'di oki uni gwo mo ki: Yansan a'di i ta gwo jin kankina TAPA wakan mo ki: Ka'thamo/ a'di ta'da tee jin minu dosh shoka 'cesh mo mmosi/is mo jin kogu gom TAPA mo. 'Thoki to jin n̄apa umi 'thok mo dhali shuni to gun n̄apa umi shun mo. Dhali aris uni gun urki 'kup mo tani thoson ki uni mo ki uni minu dhuku/ mo ntaga 'thamo/ mo be. <sup>24</sup> Wakan uni thosonki uni mo ntagi mon'thamo/ mo me'd gwo jin kankin ma Musa uni mo. Dhali uni 'koki bul mo mo dhali ayisha kamu/ yisa di'di e uni mowaa. <sup>25</sup> Musa oki gwo mo ki: Shwayi a'di shwane/ mo ma, haali/ shwane/ a'di i ta'da cim ma pesu/ jin sinu is jin ta'da cim jin cinu ki TAPA mo. Shwane/ um yisa mini gam tonterj kamu/ apije/ mo yisa. <sup>26</sup> Goma cim pe'de/ mo tani um mini tul uni is mo hili ka cima pesu/ mo tani a'di jin ta'da cim mosi/ is mo, um yisa mini gam tonterj kamu/ yisa mowa.

<sup>27</sup> Ka cima pesu/ mo tani 'kwanin tiya uni iikin ka pije/ mo mmutul tonte/ is mo hili uni gam toŋ kamuwa? <sup>28</sup> Yan'ko'd TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Me'd e kata ushkina um gwoŋkan pem e mo 'peni gwo jin cika um ki 'ce'de/ 'ce'de/ mo? <sup>29</sup> Kayi gwo e ki TAPA ciki uma cim gi mosi/ is mo dhali gom kan mo tani ka cim pe'de/ mo aha/ cikina um tonte/ goma cimi su/ mo ba/. Dhalka ris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ 'kon e mom buni mo. Dhalku/ ki dhal wathin 'de/ bway mo mmoya ka pije/ mo 'peni mom piti ka cima pesu/ mo. <sup>30</sup> Wakan 'kwani si/ki is mo ka

cima pesu/ mo be.

<sup>31</sup> Wakan 'kwani ma Israyiil yukki a'di gway mo ka manna\* mo. A'di wana e ki emen to jin miinu a'tash dhali ta gi kush mo. Dhali 'kuny piti waka biskwiita po'd 'ban jin miinu ka yina dham mo be. <sup>32</sup> Dhali aMusa oki gwo mo ki: TAPA kanki ana mmod-huwa mannan tiya gom emen bana jin mina uni mish tonte/ 'peni ji gi cikina a'di ana mmoshwa e mombwaasho mo me'd jin suskina a'di ana ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo be. <sup>33</sup> Dhali aMusa oki'da Haruun gwo mo ki: Buthi dhur mo dhali 'thutha manna jin baru ka balapipi i bwaman mo. Dhali kar ki a'di ibwambor gi TAPA mo ki a'di minu kar ki tur mo gom emen bana mo. <sup>34</sup> Me'd gwo jin kankina TAPA aMusa mo tani wakan aHaruun karki'da manna e mo jin mina a'di di ki sule/ mo ibwambora sanduuk jin dina gwonkan jin tenu mo be. <sup>35</sup> Dhali 'kwani ma Israyiil uni shwakina manna ki yili issu/ mo ntagi uni pu'dkin mo e bampanj Kanaan mo dhali 'ko mo.

<sup>36</sup> Tom bar yan wana e ka balapipi iss 'de/ mo be.

## 17

### *Yi'de/ 'Pena Kuluny Wosh mo*

<sup>1</sup> Arisa n̄ul'kup 'kwani ma Israyiil 'baar mo uni jockin mo 'peni mombwaasho jin yuku gway ka Siin mo dhali jockon e mon tiya ka ris mo isi me'd gwonkan gi TAPA mo. Dhali uni ki thum moŋ'kom buni e Pan Repidiim mo hili yi'dej kamu/ yisa di'da jin mina 'kwani i pi mo. <sup>2</sup> Gom gwo gi wakan mo tani 'kwani miikina gungum apowa Musa o ki: Ci am yi'de/, aman ki pi mo ma. Dhala Musa thokki uni gwo mo ki: Atinta miikina uma gungum apo/ aha/ kan mo? Atinta si'da/ pala um TAPA kan?

<sup>3</sup> Hili 'kwani ku'thkina 'kus gunkuru/ mo imun gom yi'de/ mo dhali 'kwani miikina gungum apo/ aMusa naskina/ mo dhali o gwo mo ki: Atinta i susina / e aman ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo mmo'kosh aman dhali ucin bam dhali to em bam jwa mo ki yi'dem bu'th kan mo?

<sup>4</sup> Wakana Musa 'thoki TAPA mo ki: Atinta i miga/ mii mo gom 'kwani gwansan mo? Uni 'dishkina 'twa/ mo mmo'kosh aha/ ki wosh mo be.

<sup>5</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yayi ibwambori 'kwani mo. Susi 'kwanin gwanyjwaha/ ma Israyiila tiya nyakki /e mo dhali guyi cwam pini i me'd mo a'di jin dorkina /e yi'de/ ma Niil mo dhali yaku/ mo. <sup>6</sup> Aha/ mina dosh ibwambori /e apo/ wosh mo e Wosh Sinaa/ mo. Dhali /e mini dor wosh mo dhali yi'de/ midi gaçu/ ka pije/ mo 'peni a'di mo jin mina 'kwani i pi a'di

\* 16:31 Manna: 'pemen piti ta atinta a'dan?



mo. Dhali aMusa miiki a'di wakan mo e jis e gi gwanyjwahan 'kwani ma Israyiil mo be. <sup>7</sup> Dhali a'di yukki yansan gway ka Massa\* mo dhala Miiriba† mo haali/ 'kwani ma Israyiil miikina gumgum mo dhali uni palki TAPA mmo/o gwo mo ki: A TAPA di'di bwamani ana 'te/ tana walla piyi'd mo?

*'Kwani ma Amaliik Pikunu E mo*

<sup>8</sup> Yan'ko'd 'kwani Amaliik pu'dkin mo dhali as 'kwani ma Israyiil cine/ mo e Pa Repidiim mo be. <sup>9</sup> Dhali aMusa oki'da Jeshuwa gwo mo ki: Kwani 'kwanim bana mo. Dhali iiyi um ka piye/ mo mmo/ as 'kwani Amaliik nycine/ mo. Ka'thamo/ aha/ mina dosh i 'kupan wosh mo ki cwa ma Arumgimis e me'd pem mo be. <sup>10</sup> Wakana Jeshuwa miiki'd mo me'd jin kankin ma Musa a'di gwo mo. Dhali uni as ki 'kwani Amaliik nycine/ mo. Dhala Musa dhala Haruun dhala Huur iikin ka gagamis i 'kupan wosh mo be. <sup>11</sup> Me'd jin 'de'kkin ma Musa me'di mis mo tani Israyiil piki mii e mo. Dhali me'd jin thulkina a'di me'd piti ka 'cesh mo tani 'kwani Amaliik uni piki mii e mo be. <sup>12</sup> Hili me'd ma Musa i wuki e mo. Wakan uni kalki wosh mo gom a'di mmoça'b apo/ a'di mo. Dhali aHaruun dhala Huur bu'thki me'd piti mo, jan tal 'deñ kamu/ ki 'bana 'deñ kamu/ mo dhali jan kamu/ ka 'bana kamu/ mo. Wakan me'd piti 'bi'thkina is mo ntagi mo jin yakin ma tente/ jis mo be. <sup>13</sup> Ki mii yan mo tani Jeshuwa dorki 'kwani Amaliik 'twa/ a 'cesh mo ki gandala turga/ mo be.

<sup>14</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: 'Kwari gwo yansan mo ki gwo jin minu ka e mo e bwaman ma warkan 'kuç mo. Dhali bahi gwo yansan e bwany 'ce ma Jeshuwa mo haali/ aha/ mina 'ce'd 'kwani Amaliik sho'k ka kuluny mo be. <sup>15</sup> Dhali a Musa nyan'ki'da gwaça/ mo dhali yuk a'di gway mo ki: TAPA a'di i ta'da berkam pem mo. <sup>16</sup> A'di o gwo mo ki: 'Deka berkam piti isi mis mo. TAPA midi as 'kwani Amaliik nycine/ mo ki sule/ mo be.

## 18

*ARau/iil Ya ki Yilkina/ Bway Pa Musa mo*

<sup>1</sup> Rau/iil jin ta'da mar ma Musa ta'da gasiis gi Pam Midyaan mo. A'di cikki gwo goma ris to 'baar mo jin miikin ma Arumgimis goma Musa mo dhali 'kwanim piti ka Israyiil mo. Dhali a'di cikki gwo ki TAPA suski 'Kwani Israyiil ka piye/ 'peni Bampa/ Masir mo.

<sup>2</sup> Dhala Rau/iil jin ta'da mar ma Musa mo a'di suski'da Sippuura mo a'di jin ta'asha Musa mo i'ko'da Musa hashki'da yim mo

nyakki ucin gwaḥ ma yim su/ mo 'peni a'di mo, <sup>3</sup> dhali ucin gwaḥ ma yim su/ mo. Jan tal 'de/ yukkuu gway mo ka Jirshuum\* mo, haali/ aMusa oki gwo mo ki: Aha/ yakina yany ça/ mo e bampa/ 'kwanin tiya mo.

<sup>4</sup> Dhali gway gi jan kamu/ mo tani a'di i ta'da Iliyaasir† haali/ a'di oki gwo mo ki: Arumgimis ma babam pem mo tani a'di ta'da manwoḥ aha/ mo dhali woḥ aha/ mo 'peni gandal ma Pirawn mo be. <sup>5</sup> Dhala Rau/iil pu'dki'd mo nyakki asha Musa dhali iya/ i su/ mo e mo jin bu'thkin ma Musa mondi me'd e mombwaasho e wosha turga/ ma Arumgimis mo be. <sup>6</sup> Dhali a'di hashki'da Musa gwo mo ki: Amar pini ka Rau/iil a'di yayi'd nyakki ashin mo dhali ucin gwaḥ ma yimi su/ mo be.

<sup>7</sup> Wakana Musa yaki'd mo dhali gama mar piti 'kup mo dhali 'tuk a'di i is mo dhali pi a'di 'twa/ mo. Dhali uni theki me'di montal 'de/ mo dhali uni iiki bway gu'b burriyne/ mo be. <sup>8</sup> Dhali yan'ko'da Musa tor'ki'da mar piti aris to 'baar mo jin miikina TAPA a Pirawn mo dhali aris 'kwani Pam Masir i 'baar mo gom gway ma Israyiil mo. Dhali a'di tor'ki'da ris ton ditga/ kun pu'dkina po/ uni i bway mo dhali mii jin woḥkina TAPA uni mo be.

<sup>9</sup> Dhala Rau/iil 'kunykina bwa mo gom tom 'borga/ jin miikina TAPA goma Israyiil mo e mii jin miikina a'di mmo'cuç uni ka piye/ 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo be. <sup>10</sup> Dhala Rau/iil oki gwo mo ki: Mom'bor mii gom TAPA mo a'di jin 'cuçki um ka piye/ mo 'peni me'd gi 'kwani Pam Masir mo dhali 'peni me'd ma Pirawn mo. Dhali mom'bor mii gom TAPA jin 'cuçki 'kwani 'peni mii cinjinam buni mo be. <sup>11</sup> Shwane/ aha/ misha ki TAPA a'di i ekki'd mo mmobola risa ruma tiya e mo haali/ a'di 'cuçki 'kwani mo 'peni bwan 'kwariny me'd gi 'kwani Pam Masir mo ki uni tu/ ulki uni ki mii math mo. <sup>12</sup> Dhala Rau/iil a'di jin ta'da mar ma Musa mo a'di çiki to jin çinu ki me'd jin 'thanu o'd dhali miia Arumgimis abasa 'cesh mo. Dhala Haruun dhali aris 'kwani gwanyjwaha/ ma Israyiil uni pu'dkin mo dhali shwa tonte/ jin karu ki she/ goma Arumgimis mo nyakka mar ma Musa mo be.

<sup>13</sup> Dhali ka'thamo/ ki enj kamu/ mo tani aMusa çab'ki'd mo dhali dwall 'kwani gwo mo. Dhali 'kwani doshkin mo mmo'kama Musa is ki deç mo 'peni mon'thamo/ ntagi mom'pimpili/ mo be. <sup>14</sup> Ka mar ma Musa parki'da ris to gwansan e mo kun miikina a'di mo gom 'kwani mo tani a'di oki gwo mo ki: Atinta a'dan jin miikina /e 'kwani mo? Atinta dina /e /e 'de/ kan dhali aris 'kwani

\* 17:7 Massa: 'pemen piti ta mompal † 17:7 Meriba: 'pemen piti ta mo ma gumgum wana e ki gwo jin onu ki: Wathi/ 'peni bampañ kamu/ mo ki 'twan 'kwani Ibraniyiin mo. wana e ki gwo jin onu ki: Arumgimis woḥi aha/ mo.

\* 18:3 Jirshuum: Gway yan † 18:4 Eliyaasir: Gway yan

doshkini 'kam /e is mo 'peni mon'thamo/ ntagi mom'pimpili/ mo?

<sup>15</sup> Dhali a Musa thokki'da mar piti gwo mo ki: Haali/ 'kwani pu'dkini aha/ mo mmoth- eke'th gwo mo goma Arumgimis mo be. <sup>16</sup> Ki uni su'kkin ki gwo mo tani yan'ko'd uni ki iiyu/ i aha/ mo dhali aha/ ki mish gwo pwaḵ bwa bese/ i bwamani uni gun su'kkin ki gwo mo. Dhali aha/ ki dhu uni mo mmomish gwoḵkan ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo dhali gwoḵkan piti kun cinu mo be.

<sup>17</sup> Mar ma Musa oki a'di gwo mo ki: To jin miikina /e yisa 'boro'da. <sup>18</sup> /E dhali aris 'kwani gun iiyini /e mo tani um mina isi wu e mo, haali/ to diḵadiḵ gom/e mo. /E yisa mini mish tel shoka 'cesh /e 'de/ mo yisa. <sup>19</sup> Ciki gwo gi 'twam pem mo. Aha/ mina logom /e ki gwo mo dhali Arumgimis midi di nyakki/ e mo. A'di 'boro'd gom /e ki dosh i bwaman 'kwani dhali Arumgimis mo dhali kala ris tom buni kun toci uni 'kus eya Arumgimis mo be. <sup>20</sup> Dhali /e mini tor uni gwoḵkan mo dhali gwo gom mon'ko mo. Dhali dhuyi uni mo mmomish bway mo a'di jin mina uni mish ii nycine/ mo gom to jin mina uni i mii mii mo be.

<sup>21</sup> Hili kwanyi 'kwani kun mishi mii mo si'da/ 'peni aris 'kwani mo, dhali dhu uni ki jwaha/ apo/ 'kwani alip mo dhali apo/ iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo dhali apo/ iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo dhali apo/ 'kwani ka 'kume'd mo be. Uni mini mii ta 'kwani gun ko/ on Arumgimis mo, 'kwaniḵwath kun dhelel ma du mo dhali uni kun shi/ki mii kun wanu 'kwani is ki ton tiya i e mo. <sup>22</sup> Dhali dhalki uni a'di i dwall 'kwani gwo isa yempa/ mo. Eya ris dhan mii kun piki e mo tani uni mini mishi uni kalu i /e mo. Hili ushi mii kun po'da she/ mo tani uni a'di mini pwaḵ uni bwa mo uni ki is buni uni 'cena mo. Wakan a'di i mina to i 'dish mii ki 'dish gom /e mo dhali uni mini mish tom diḵin nyak kal ki /e mo be. <sup>23</sup> Wakki/ /e mini mii mii yan mo tani dhali Arumgimis kanki /e wakan mo tani yan'ko'd /e mini mish 'dim 'kup mo. Dhali aris 'kwani gwansan si'da/ mini ii mom buni ki mon'ku'th is mo be.

<sup>24</sup> Gom gwo gi wakan mo tani aMusa a'di ciki'da hirdhe/ki gwo ma mar piti mo dhali miya ris to gwansani 'baar mo jin okina a'di mo be. <sup>25</sup> AMusa a'di kwanyki 'kwaniḵ gwath kun mishki mii mo 'peni aris 'kwani ma Israyiil mo dhali dhuki uni mmota tapa apo/i 'kwani mo, i tapa kun ji 'kwani alip mo dhali 'kwani iss 'kwanimpa i mudhe'd mo dhali a/iss 'kwanimpa isu/ i'ce'dka 'kume'd mo dhali imandwall gwo i 'kume'd mo be. <sup>26</sup> Dhali uni dwallki 'kwani gwo isa yempa/ mo. Gwo kun 'bitha'bi'th mo tani uni kalki a'di ka Musa mo, hili ushi mii kun po'da she/

mo tani misha uni dwall ki is buni uni 'cena mo be.

<sup>27</sup> Dhali yan'ko'da Musa dhalki'da mar piti bway mo mmoya mo dhali a'di yaki'd mo ki bway bampam piti mo be.

## 19

### *E 'Kuwosh Sinaa/ mo*

<sup>1-2</sup> 'Kwani ma Israyiil iikin ka piye/ mo 'peni Pa Repidiim mo. Dhali ka cima 'de/ ka ppee 'kupi kwara 'ko'di uni iikin mo 'peni Pa Masir mo tani uni pu'dkin mo e momb- waasho pa Sinaa/ mo be. Dhali imun mo tani Israyiil bu'thki mon'ko me'd i bum'pen i wosha turga/ mo be.

<sup>3</sup> Dhali aMusa seki mis wosh mmogam Arumgimis 'kup mo. Dhali TAPA yukki a'di mo 'peni wosha turga/ mo dhali o gwo mo ki: Yase/ i mina /e i tor 'kwani ma Israyiil gwo mo ki: <sup>4</sup> Um mishki to kun miikika/ 'kwani Pa Masir me'dyin mo dhali bahili aha/ borkina um ka bi ma wulu/ mo dhali susu um e aha/ mo be. <sup>5</sup> Dhali wakki/ um mini ha gwo gi 'twam pem e mo dhali tel gwom pem jin gamu/ me'd mo tani um mini ta 'kwani gun kwanyka/ ka me'd pem kun miga/ nyuny mo e bwaman ma aris 'kwani mo haali/ aris mony'ceshi 'baar mo tani uni ta kum pem mo be. <sup>6</sup> Dhali um mini ta kum pem gun cinu aha/ aha/ 'de/ mo. Dhali um mini dhu miim pem me'd igasis mo. Gwo gwansan a'di i mina /e i tor 'kwani ma Israyiil mo be.

<sup>7</sup> Wakan aMusa thulki'd mo dhali yukki gwanyjwahaḵ 'kwani mo dhali tor uni aris gwo gwansani 'baar mo uni gun kankina TAPA a'di mo be. <sup>8</sup> Dhali aris 'kwani 'baar mo thokki gwo imontal 'de/ mo dhali oki gwo mo ki: Aris gwo gwansan kun okina TAPA mo tani mina amani mii mo. Dhali aMusa dokki gwoḵ 'kwani ka nyan'ko'd bway TAPA mo be.

<sup>9</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Aha/ mina yaku/ i /e ka rak jin dhinya/ ki dhiny mo ki 'kwani mini mish ki aha/ tora tor nyakki /e mo. Dhali uni si'da/ mini gam /e gwo is ki sule/ sule/ mo. Dhali yan'ko'd aMusa tor'ki gwoḵ 'kwani e TAPA mo be.

<sup>10</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Yaku/ i 'kwani mo dhali dhu uni ki she/ shwane/ mo dhali ka'thamo/ mo. Dhali dhalki uni wusi burrinyem buni mo <sup>11</sup> dhali thosoni is mo goma 'thamo/ can mo. Haali/ ka'thamo/ can mo tani TAPA a'di midi i thulu ka 'cesh mo apo/ 'Kuwosh Sinaa/ mo e jis e gi 'kwani 'baar mo. <sup>12</sup> Dhali /e mini kar gwayu/ ka kukul is mo ki 'ko'd gwar wosh jin mina 'kwani 'koki 'ciḵh a'di mo. Dhali oyi gwo mo ki: Hili ki 'bore/ ki um 'koki se 'ku wosh mo walla 'dish a'di is mo. Ba a'di yin jin midi ta Wosh Sinaa/ is ki me'd mo tani

minu 'kosh jwa mo be. <sup>13</sup> Me'da kamu/ yisa midi ta a'di is ki me'd yisa mo hili a'di minu 'kosh ki wosh mo walla minu shin ka thopa mo. Wakki/ ta to e walla wathimpa mo tani a'di midi mish di ki e yisa. Ka poome/ midi ko mo tani yan'ko'd uni mini iiku/ 'kup ki wosh mo.

<sup>14</sup> Wakan aMusa yaki'd ka 'cesh mo 'peni 'kuwosha turga/ mo e 'kwani mo dhali tor 'kwani gwo mmothoson is mmolun/ mo. Dhali uni wuski burrinyen buni mo be. <sup>15</sup> Dhali a'di oki 'kwani gwo mo ki: Thosoni is mo goma 'thamo/ can mo. Dhalku/ up ki mii 'dish is mo.

<sup>16</sup> Mon'thamo/ jin 'kon ma po/ i kwara mo tani kon dor ma sho'k diki'd mo dhala wara sho'k mo dhali arak jin 'cethe'da 'tum apo/ 'kuwosha turga/ mo. Dhali ko ma poome/ dhi'thki'd ki nyanye/ mo. Wakan aris 'kwani kun 'kokin e mo jin butha uni mon'ko me'd mo tani uni dekin ki bir bir mo. <sup>17</sup> Dhali yan'ko'da Musa suski 'kwani ka pije/ mo 'peni mon'kom buni mmogama Arumgimis 'kup mo. Dhali uni doshkin mo e bum'pen wosha turga/ mo. <sup>18</sup> Dhali 'kuwosh Sinaa/ ka kuluny a'di kothkununi is ka ku'd mo haali/TAPA i thulki'd a'di ki o'd mo. Dhali aku'd piti a'di yaki mis mo me'd ji ma purun mo. Dhali wosha turga/\* kakulu mo tani a'di yikinki is kagahara ki nyanye/ mo. <sup>19</sup> Dhali ki ko ma poome/ gwoki'd ki nyanye/ dhali ki nyanye/ mo tani aMusa tor'ki'da tor mo dhali Arumgimis thokki a'di gwo ki 'twa/ jin wa ki kon dor ma sho'k mo be.

<sup>20</sup> Dhali TAPA thulki'd ka 'cesh eya liman wosh Sinaa/ mo dhali yuka Musa bwaya liman wosh mo. Dhala Musa a'di i seki 'kuwosh mo be. <sup>21</sup> Dhali TAPA oki'da Musa gwo mo ki: Thulku/ ka 'ceshi 'kwani dhali rumi 'kwani ki gwo mo isi ciki/ ki uni mini 'koki 'cethku/ ki tur mo mmohil aha/ mo ka 'thime/ mo. Haali/ wakki/ miinu kan tani uni ka ris ka ris mini wu mo be. <sup>22</sup> Dhali si'da/ dhalki igasiis uni kun iyyin ki 'dishe/ e TAPA dhagam is buni mo isi ciki/ ki TAPA midi diki dor uni mo.

<sup>23</sup> Dhali aMusa oki TAPA gwo mo ki: 'Kwani mini molku/ seku/ bway 'kuwosh Sinaa/ mo haali/ e ki is pini kanki aman gwo mo mmo/o ki: Kari gwayu/ mo mmo'kam 'kuwosha turga/ is mo dhali dhagami a'di mo.

<sup>24</sup> Dhali TAPA oki a'di gwo mo ki: Yaku/ ka 'cesh mo dhali susa Haruun nya'kki / e bway aha/ mo. Hili dhalku/ ki dhal igasiis bway dhali aris 'kwani mo mmo'cith gwayu mo mmo/ii i aha/ mo haali/ wakki/ miina uni kan mo tani aha/ mina dor uni mo be. <sup>25</sup> Wakan aMusa a'di i yaki'd ka 'cesh mo

e 'kwani mo dhali tor'ki uni gwo jin okina TAPA mo be.

## 20

### *Gwoŋkan kun 'Koni 'Kume'd mo*

<sup>1</sup> Arumgimis oki'da ris gwo gwansani 'baar mo mmo/o ki:

<sup>2</sup> Aha/ tana TAPA Arumgimis pini jin suski /e ka pije/ mo 'peni Pa Masir mo 'peni mo jin miikunu /e ki miiny cin'kina/ mo.

<sup>3</sup> /E mini mii dhalku/ ki mii luja ruma tiya mo. /E mini mii luja jasi aha/ 'de/ mo.

<sup>4</sup> /E mini mii dhalku/ to ki mii uk mo jin mina / e i luja mo, a'di jin wana e ki tor kamu/ jin di'd e momis walla jin di'di mony'cesh walla jin di'd e yi'de/ e bwan'kwariny mony'cesh mo.

<sup>5</sup> /E mini mii dhalku/ ki mii luja to/ uka kamu/ mo walla mii uni to mo. Haali/ aha/ tana TAPA Arumgimis pini mo. Aha/ yisa mina dhal /e bway mmoluja ruma kamu/ mo. Aha/ dora 'kwani gun shi/aa/ i e dhali gun ush gwom pem mo. Dhali aha/ dora emen buni ka lonthoth i taga po/ donon mo. <sup>6</sup> Hili aha/ tora mo/en jin telu sho'k mo gom emena alip kun enki aha/ mo dhali dhu gwonkan pem mo.

<sup>7</sup> /E mini mii dhalku/ ki yer gway gi TAPA Arumgimis pini ka wuny is ka tor mo haali/ TAPA midi diki dhal a'di jin yeri gway piti ka tor mo be.

<sup>8</sup> Kayi acima pesu/ e mo mmokar a'di ki she/ ki dhelel dhelel mo.

<sup>9</sup> /E ta ga cimi pe'de/ mo mmomiiya risa tu'c pini 'baar mo. <sup>10</sup> Hili acim ma pesu/ mo tani a'di ta'da cim gi mo si/is gom aha/ mo be. E a'di mo tani /e mini mii dhalka tu'c pini mo, /e dhali ya/m pini mo dhali 'bwa/ m pini mo walla cin'kina/ wathin gwash jin mii'da tu'c pini mo dhali cin'kina/ nyara/ jin mii'da tu'c pini mo dhali bip pini mo dhali wathi/ jin yayi yilkina/ e pum mo. <sup>11</sup> Haali/ acim pe'de/ mo tani aha/ jin tana TAPA ukkina momis mo dhali mony'cesh mo dhali kumma/ yi'de/ mo dhali aris to kun 'kokin e bwaman uni mo. Bahili ka cim ma pesu/ mo aha/ sikina is mo. Gom gwo gi wakan mo tani aha/ 'borkina cim ma pesu/ mii mo dhali kar a'di ki ji gi kogu mo be.

<sup>12</sup> Tak i cim dhali kwan mo ma, ki yil pini jin dina /e ki e mo mini ta ris mo e mo jin min ma Arumimisi ciki /e mo be.

<sup>13</sup> /E mini mii dhalka mee ki 'kosh mo.

<sup>14</sup> /E mini mii dhalku/ miinyal ki mii mii mo.

<sup>15</sup> /E mini mii dhalku/ to ki kwal mo.

<sup>16</sup> /E mini mii dhalka tor ki kal apo/ wathin kamu/ mo.

<sup>17</sup> /E mini mii dhalku/ bwa ki mii 'thoth gom gu'b gi wathin kamu/ mo. /E mini

\* **19:18** Awarkan' kuca tiya o gwo ki: 'Kwani dekin ki bir bir mo.

mii dhalku/ bwa ki 'thoṭṭ goma 'bom gi wathiṅ kamu/ mo walla gom wathi/ jin ta cīṅkinam piti mo walla nyarany cīṅkinam piti mo walla mor bip piti mo walla thuluny piti mo walla ton ṭal 'deṅ kamu/ jin di'd e gu'b gi wathiṅ kamu/ mo be.

*'Kwani ƙo/ Is mo*

<sup>18</sup> Dhali ki 'kwani nyiṭṭ mondor ma sho'k mo dhala wara sho'k mo dhali ko ma poome/ mo dhali wosha turga/ mmoyakina a'di aku'd mo tani 'kwani ƙo/ki is mo dhali den ki bir bir mo dhali uni doshkin isa dhana mo be. <sup>19</sup> Dhali uni ki owa Musa gwo mo ki: /E a'di i mini wal 'twa/ nyaƙƙi aman mo dhali aman mina ciƙ gwo mo. Hili aman ƙo/a is gom waƙƙa Arungimis a'di midi wal 'twa/ i nyaƙƙi aman mo tani aman mina wu mo be.

<sup>20</sup> Dhali aMusa oki 'kwani gwo mo ki: Dhalki is ki ƙo/ mo ma, haali/ Arungimis pu'dki'd mo mmopal um mo dhali woṭṭ um mmoha gwom piti e mo ki um mini 'koki mii miinthus mo be

<sup>21</sup> Hili 'kwani doshkin isa dhananṅ gana/ mo imun mo. Jasa Musa a'di 'de/ 'dishki'da raƙa dhiny e is mo e mo jin dikiṅ ma Arungimis mo be.

*To kun Uƙu dhala Gwaṭa/*

<sup>22</sup> Dhali TAƆA oki'da Musa gwo mo ki: Yase a'di i mina /e i o 'kwani ma Israyiil mo ki: Um mishkin ki is bum ki aha/ ṭorkina aṭor nyaƙƙi um 'peni momis mo. <sup>23</sup> Um mini mii dhalka ruma kamu/ ki mii uƙ 'peni 'dolkon kush walla 'dolkon gana/ mo mmokar ka par ki aha/ mo, jin mina umi luṅ mo. <sup>24</sup> Agwaṭa/ ma 'cesh a'di i mina umi uƙ mo mmomii aha/ abasi cine/ mo 'peni ƙa'bal pini dhali bip pini mo mmota to jin cinu ki me'd goma Arungimis mo. Kun tiya minu ci mmo'tha o'd ka kuluny dhali kun tiya minu ci gom monƙu'th is goma Arungimis mo. E mo guni 'baar mo jin raƙ gway pem kakunu e mo tani aha/ mina pu'dku/ i um mo dhali 'bor um mii mo be.

<sup>25</sup> Dhali ki um mini uƙa gwaṭa/ 'peni wosh mo tani um mini mii dhalki a'di ki uƙ 'peni wosh jin paṭṭu ki 'doro/ mo haali/ waƙƙi/ um mini paṭṭu a'di ki 'doro/ mo tani a'di yisa midi 'kosh jwa mo yisa gom to jin ƙogu mo.

<sup>26</sup> Dhali um mini 'koki seya bor ki mis gi ushi mon tan eya gwaṭam pem mo haali/ um mini tora yir bungwar is bum eya tente/ mo be.

## Gway gi iDawuu'd AWARKA/ JIN TWA/A/ MO

### 1

1 Mom'bor mii gom wathi/ a'di jin diki ya e bway jin

logoma 'kwanin thus gwo mo, walla dosh e bway gi imanmii miinthus mo, walla ca'b mo e mon'ko gi uni gun 'theḡ shushi mis mo,

2 hili mom'bor bwam piti mo tani di'd e gwonḡan gi Tapa Arungimis jin ḡinu mo,

dhali e gwonḡan piti jin ḡinu mo tani a'di ki ḡi is ki a'di montee mo dhali mon'thiny mo be.

3 A'di wana e ki cwa jin ḡu'thkunu e shemen yi'de/ jin guski'd mo,

a'di jin gwono'dki maman ki yil piti mo, dhali 'cemen piti diki ku'th mo.

Eya ris to 'baar kun miina a'di mo tani a'di rusa/ rus mo.

4 Imanmii tonthus mo tani yisa wakana, hili uni wana e ka 'pi'b jin 'dashkina 'tham mo be.

5 Wakan imanmii tonthus mo tani mini 'koki dosh mo ka tee gi gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo walla imanmii miinthus si'da/ e dhan mo ma tul 'kup gi 'kwani ma kar/e mo,

6 haali/ Tapa Arungimis mishki bway gi a'dinḡ kar/e mo,

hili bway gi uni gun mii tonthus mo tani ta mony'ce'd sho'k mo be.

### 2

1 Ata miina 'kwani gi kala tiya adulaḡḡ mo, dhali 'kwani gam 'twa/ 'kup ki pe'th kan mo?

2 Imalikḡ gi 'kwaniny'cesh doshkin ki is buni ki 'dishe/ mo,

dhali itapa tuli isi monḡal 'de/ mo apo/ Tapa dhali apo/ a'din 'de/ jin 'koshkunu ki monyca mo, mmo/o gwo mo ki:

3 Dhalki ana 'ce'da mondeḡ buni mo dhali taka nyok buni 'peni ana mo.

4 A'di jin ca'bki'd eya ris momis mo tani pe'thki'd mo,

Tapa miiki uni ka mudhiny'cere/ mo.

5 Yan'ko'd a'di mididi tor uni gwo eya nyor piti mo

dhali dher uni is bwa ka nyor piti jin cithiraḡithir mo mmo/o gwo mo ki:

6 Aha/ karkina malikḡ pem mo apowa Si-hyuan,

a'di jin ta wosh pem jin ḡogu mo.

7 Aha/ mina tor gwonḡan gi Tapa mo:

A'di ta gwo jin ona a'di aha/ mo ki: /E ta Ya/ m pem mo,

shwane/ aha/ dho'thkina /e mo.

8 Doḡi aha/ ma, dhali aha/ mina ḡi/eya ris kal gi 'kwaniny'cesh mo mmota mal pini mo,

dhali 'pemen gi mony'cesh mo tani uni mini ta kum pini mo.

9 /E mini 'ce'd uni bwa mo ki cwan kol 'kus jin ta tonḡkuthu'd mo,

dhali mu/ uni 'twa/a 'cesh mo ka 'ci'cimi'th mo me'd tonḡkul bwa jin uḡu 'pena je mo.

10 Dhali wakan shwane/, ayy imalikḡ, yuḡi is mo ma,

muri is mo, ayy um itapa gi mony'cesh mo.

11 Miiyi Tapa to ki monḡko/ is mo

dhali ki mondee is mo, 12 piyi sho'k piti 'twa/ mo,

isi ciki/ ki a'di mididi diki shwaa nyor mo, dhali um minu 'ce'd sho'k ibway mo, haali/ anyor piti 'thakunu hila/ ki jahanne/ mo.

Mom'bor mii goma ris uni gun bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo.

### 3

*Gway jin yuku mo mmoka mo jin miin-uwa mii e mo jin ta jim ma Dawuu'd mo me'd jin guskina a'di mo 'peni ya/m piti ka Abshaluum mo.*

1 Ayy Tapa, 'kwani kun ta 'kup gi aha/ wana risa!

Uni tana ris ka ris kun cuna po/ aha/ mo.

2 Uni tana ris o gwo gom aha/ mo ki:

mowotha/ kamu/ mididi gom a'di eya Arungimis yisa.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

3 Hili /e, ayy Tapa, itana gonḡgoro/ gom aha/ mo,

dhali monycaḡ pem mo dhali aman'de'k 'kup pem ki mis mo.

4 Aha/ 'thera cuuwa/ ki nyanye/ e Tapa mo, dhali a'di thokki aha/ 'twa/ 'peni 'kuwosh piti jin ḡogu mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Aha/ isha 'ko'da 'cesh dhali ish e mo.

Aha/ mera e doḡ/e mo, haali/ Tapa a'di ḡeki aha/ mo.

6 Aha/ dinaki ḡo/ is gom 'kwani kun 'koni alaapi 'kume'd mo

uni gun doshkin ki is buni apo/ mo mmo'kama 'kam mo.

7 Cuyi mis mo ma, ayy Tapa.

'Cuḡi aha/ mo ma, ayy Arungimis pem.

Haali/ /e dorkina ris uni gun ta 'kup ki aha/ e peshe/ mo,

dhali /e ki 'ce'd she/ gi uni gun ta thus ki thus mo.  
<sup>8</sup> Mo jin 'cu'kuwa 'cu'k mo tani a'di ta ji gi Tapa mo,  
 mom'bor miim pini a'di midi di apo/ 'kwanim pini mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

**4**

*Eya manyuk gway mo nyakka risa dhen'dhenye/. Gway jin yuku mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Tho'ki aha/ 'twa/ mo ma ki aha/ yuka yuk mo, ayy Arumgimis pem jin ta'da kar/ e mo.  
 /E ciki aha/ mo mo ki aha/ dina ka cis mo.  
 Miiyi mii ma 'the apo/aha/ ma, dhali ciki mo ma 'thom pem mo.  
<sup>2</sup> Ayy 'kwani kakasja imina montak pem jin 'koshu is is ka nyor idi ki mo ma 'the is kan mo?  
 Kakasja imina /e dhal mo/en gi gwo jin di'd bwa 'te/ 'pen mo dhali simm jasi gwo ma tor e kan mo?  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>3</sup> Hili mishi gwo 'ban ki Tapa a'di dhuki unin gayiin ki she/ mo gom is piti mo.  
 Tapa ciki aha/ gwo mo ki aha/ gwona 'twa/ e a'di mo.  
<sup>4</sup> Ka nyor di'd mo tani hili dhalku/ miinthus ki mii mo.  
 Wali 'twa/ ka dum bum mo apowa cim bum mo dhali 'koyi um ki shwamm mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>5</sup> Ciyi to kun 'cithu/ 'kus kun tana kar/ en gana/ mo  
 dhali dhuyi mon'gam gwo is bum e Tapa mo.

<sup>6</sup> Kwani tana ris kun o gwo mo ki: Ayy, ki ana mina mish tom 'boro'da kamuyi.  
 'Deki mon'kush gi jis/em pini apo/ aman mo, ayy Tapa.

<sup>7</sup> /E karki mon'kuny bwa ki nyanye/ eya dum pem mo  
 mmobol uni gwansan e mo kun takin gi pos buni dhali yimana mura'th jin ka/u ki njah njah kun ishkin mo.

<sup>8</sup> E mo ma ku'th is mo tani aha/ mina ish 'ko'da 'cesh mo dhali ish e mo,  
 haali/ /e 'de/ mo tani ayy Tapa, kar aha/ mmoga'b ki 'dantar mo.

**5**

*Eya manyuk gway mo gom imanpiya thathar mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Ciyi 'cem pini ka ris gwom pem mo ma, ayy Tapa,  
 yipi/e 'kup mo gom ohon pem jin ohonkika/ mo.  
<sup>2</sup> Ciki kony cuuwam pem jin gwoka/ mo ma,

aMalik pem dhali Arumgimis pem, gom e /e mo tani aha/ 'thona mo.  
<sup>3</sup> Ayy Tapa, e mon'thamo/ mo tani /e ciki 'twam pem mo,  
 e mon'thamo/ mo tani aha/ 'citha to 'kus gom /e mo dhali tima tim mo.

<sup>4</sup> Haali/ /e diki ta Arumgimis jin 'kunya bwa mo e tonthus jin miikunu mo.  
 tonthus midi diki nyak di ki /e mo.

<sup>5</sup> Iman'thek 'ba/i mis mo mini 'koki doshi bwambori jis/em pini mo,  
 /e shi/kina ris imanmii tonthusi e mo.

<sup>6</sup> /E 'ce'dki uni gwansan sho'k mo kun oki gwo ma tor mo.  
 Tapa shi/i uni gwansani e kun budha te/ jasi goma bas mo dhali 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo.

<sup>7</sup> Hili aha/ ki mo/en pini jin telu sho'k mo jin ishki'd ka enthus mo tani aha/ mina ci'c gu'b pini mo,  
 dhali aha/ mina luja luja ka karambuye/ gi gu'b gi mondheleladhelel pini mo ki mon'ko/ /e mo.

<sup>8</sup> Shuyi aha/ bway mo ma, ayy Tapa, e mii ma kar/em pini mo  
 haali/ gom 'kup pem tana ris mo,  
 kari bway pini ka ji sho'k mo ibwambori aha/ mo.

<sup>9</sup> Haali/ gwon' gana/ yisa di'da e 'twam buni mo,  
 adum buni 'ce'dkunyo sho'k mo,  
 'kus buni wana e ki mon'kupaje jin ka'du 'twa/ mo,  
 dhali uni ko 'kus ka le'd buni mo.

<sup>10</sup> Dhuyi uni mmokal tom buni kun 'ko uni i'ba/ mo, ayy Arumgimis,  
 dhalki uni bitkin ki gwom bunin' gana/ gun 'ko uni ibwa mo,  
 haali/ goma dhij gwom buni ka ris mo tani taki uni ka piye/ mo,  
 haali/ uni walkin ki tas tas apo/ /e mo.

<sup>11</sup> Hili dhalka ris uni gwansan kun huri jwa mo e /e mo tani 'kunya bwa mo.  
 Dhalki uni yuk gway ki sule/ gom mon'kuny bwa mo,

dhali /e a'di imina uni jett me'di cine/ mo,  
 ki uni gwansan kun en gway pini mo tani mina bwa i/i imis gom /e mo.

<sup>12</sup> Haali/ /e 'borki unin' kar/ e mii mo, ayy Tapa,  
 /e kumki uni ki mo ma 'them pini me'da gongoro/ mo.

**6**

*Eya manyuk gway mo nyakki dhen'dhenye/ isi ki kon' ko jin 'kula 'kus ki 'kul mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Ayy Tapa, dhalku/ ki kucur aha/ ka nyor pini mo,

walla dor aha/ ka nyor pini jin 'batha'ba'th mo.

<sup>2</sup> Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo, ayy Tapa, haali/ aha/ 'dushura ki 'dushur mo.

Ayy Tapa, waci/ aha/ mo, haali/ arisa simam pem tocu bwa mo.

<sup>3</sup> Akashiram pem si'da/ a'di puru/ ki monto'c bwa mo.

Hili /e, ayy Tapa - kakasja sa/?

<sup>4</sup> Tuki mo, ayy Tapa, tayi mondiki/em pem is ki me'd mo,

'cuki aha/ mo gom gway gi mo/en pini jin telki sho'k mo.

<sup>5</sup> Haali/ e mowu mo tani monkamu/ yisa di'da jin kanu /e e mo.

E mo ma Haawiya mo tani aja si'da/ imidi ci /e moman mo?

<sup>6</sup> Aha/ 'thabula is mo gom is pem jin shunki aha/ mo,

aris mon'thinyi 'baar mo aha/ upa cim pem ki jabu'th mo.

Aha/ corosa/ ki coros apowa cim pem mo ki jabu'th pem jin gwoka/ mo.

<sup>7</sup> Em pem ca'bki reŋ reŋ mo gom monyjwakaŋ pem mo,

a'di warki'd ki mon'ka'd is mo haala ris 'kup pem tana ris ka ris mo.

<sup>8</sup> Iiku/ 'peni aha/ mo, aris um gun miiki tonthus mo,

haali/ Tapa a'di cikki cuuwa/ gi kom pem mo.

<sup>9</sup> Tapa cikki aha/ ko gom mo ma di'b is mo.

Tapa bu'thki mo ma 'thom pem mo be.

<sup>10</sup> Aris uni gun ta 'kup pem minu dhu ki mo ma 'the is mo dhali pura du ki monto'c bwa mo,

uni mini doŋ ka nyan'ko'd mo dhali minu dhu ki mo ma 'the is ki e 'kamu'thki'd hila/ mo.

## 7

*Ko ma Dawuu'd mo a'di jin yukkina a'di gway e Tapa mo isi ki gwo goma Kuush mo jin ta'da waŋ ma Benyamiin mo.*

<sup>1</sup> Ayy Tapa Arumgimis pem, e/e mo tani aha/ budha mo jin huru jwa mo,

tayi aha/ is ki me'd 'pena ris unim pem kun uri aha/ isho'k mo, dhali 'cuki aha/ mo ma,

<sup>2</sup> isi ciki/ ki uni mini 'koki dher aha/ bwa me'da dhoŋ mo,

mmodir aha/ mo mmodar gi jan tal 'de/ mmowoth aha/ mo.

<sup>3</sup> Ayy Tapa Arumgimis pem wakki/ aha/ mi-ina yansankan mo,

dhali wakki/ toŋ kamu/ di'd jin miiga/ ki me'd pem jin shiyi'd mo tani

<sup>4</sup> dhali wakki/ aha/ ri/ a amugum pem ki tonthus mo tani

walla dil a'di jin ta 'kup pem to ka wuny is mo tani

<sup>5</sup> dhalki a'di jin ta 'kup gi aha/ uri aha/ mo dhali bu'th mo,

dhali dhalki a'di pucur mondiki/ em pem 'twa/a 'cesh mo,

dhali 'thi/a kashiram pem e bwam bu'd mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>6</sup> Cuyi mis mo ma, ayy Tapa, eya nyor pini mo,

'deki is pini ki mis apo/ uni gwansan kun ta 'kup pem kun puri mii ki o'd mo,

meri is mo, ayy Arumgimis pem, /e toŋki gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo.

<sup>7</sup> Dhalki montul is gom 'kwani uni itul is gom /e mo,

dhali apo/ a'di mo tani budhi monyca'b pini jin eka/ ek mo.

<sup>8</sup> Tapa dwalli 'kwani gwo mo,

dwalli aha/ gwo mo ayy Tapa, isi ki mii ma kar/em pem mo

dhali isi ki gwo jin di'di aha/ jin dika/ ki mii ki nŋadhun mo.

<sup>9</sup> Ayy dhalki tonthus gi imanmii miinthus daŋu ka bwa i'ba/ mo ma,

hili teli /e imanmii ka kar/e sho'k mo, /e jin nyo/ki bwanj 'kwani mo dhali aduj 'kwani mo,

/e jin tana Arumgimis jin ta'da kar/e mo.

<sup>10</sup> Agongorom pem a'di di'd eya Arumgimis mo,

a'di jin ta uni is ki me'd mo, uni kun dhelel ma du mo.

<sup>11</sup> Arumgimis ta'da kar/e jin dwalli gwo mo, dhali Arumgimis jin deŋ ma nyor mo isa yempa/ mo.

<sup>12</sup> Wakki/ wathi/ diki rica du is mo tani Arumgimis midi cil gandal piti ki nŋar nŋar mo.

A'di ricŋi'da shum bwam piti mo.

<sup>13</sup> A'di thosonki to gi mo/as piti gom mo gi 'koshuwa 'kosh mo,

mmodhala thopa/ o'd piti me'd mo jin ca'bki wur wur mo.

<sup>14</sup> Hili mo mo ma, amanmii tonthus mo tani a'di bwaaki'da ris tonthus mo,

dhali di'd ka 'ci ibwa mo jin ta'da pibi ka pibi mo,

dhali a'di ki kala toŋ ka pije/ mo.

<sup>15</sup> A'di ki cwany jis mo tani dhali tor a'di karash ka pije/ mo,

dhali biti jis piti jin cwanykina a'di mo be.

<sup>16</sup> Mo ma pibim piti tu'kki'd e 'kup pitiŋ gana/ mo,

dhali mombujur piti thulu'd e bwanj 'kup pitiŋ gana/ mo.

17 Aha/ mina ci Tapa mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo jin ha me'd ki mo ma kar/em pitin gana/ mo  
dhali aha/ mina yuk gway mmoman gway gi Tapa mo, a'di jin Caa e ki Ca mo.

**8**

*Eya manyuk gway, isi ki gway jin yuku ka jattiyya mo. Gway ma Dawuu'd.*

1 Ayy Tapa, jin ta Tapam bam, gway pini wa'di eka/ e mony'ceshi 'baar mo!  
/E jin ta gi monyca apo/ momisi 'baar mo jin nani'da nana/ mo.

2 Ki 'twa/ gi usha na/ mo dhali uni gun tana 'pereny mo tani  
/e telkina cur sho'k mo haali/ gom uni gun ta 'kup gi /e mo,  
mmodosh a'di jin ta 'kup gi /e mo dhali a'di jin ri'cki'da ri'c mo.

3 Ki aha/ parkina momis pini e mo, jin ta'da tu'c gi me'd pini mo tani  
mmopara ppe e mo dhala risa cul kun telkina /e sho'k mo,

4 wathi/ gi wakata mo, jin mina /e i/o bwa ki a'di mo,  
walla ya/ gi wathi/ mo ki /e mini hil a'di i e mo?

5 Naskin/ e ki kar a'di mmota ari jin gwa'da'd ka Arumgimis mo  
dhali shum a'di ki monyca mo dhali mii montak mo.

6 /E ciki a'di mo jin tanu tapa apowa risa tu'c gi me'd pini mo  
dhali / e dhukina ris to 'baar mo e bwan'kwariny sho'k piti mo

7 aris ka'bal dhala morbip mo,  
dhali si'da/ aris tombwaasho mo,

8 dhali aris 'dii kun peni mis mo, dhala ris wa'c e bwan kumma/ yi'de/ mo  
dhala ris to gunn kun dhu bway e bwan kumma/ yi'de/ mo.

9 Ayy Tapa, jin ta Tapam bam mo,  
gway pini wa'di eka/ e mony'ceshi 'baar mo!

**9**

*Eya manyuk gway mo isi ki gwo mowu gi ya/m piti mo. Gway ma Dawuu'd.*

1 Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is e Tapa ka dum pemi 'baar mo.  
Dhali aha/ mina tora ris to kun miikina /e ki jaro/ jaro/ mo.

2 Aha/ mina bwa 'kuny mo dhali ya i mis gom /e mo.  
Dhali aha/ mina yuk gway mmoman gway pini mo, ayy /e jin Caa e ki Ca.

3 Ka ris uni kun ta 'kup gi aha/ dokkin ka nyan'ko'd mo  
dhali uni golkinki is mo dhali 'ce'd sho'k ibwambori /e mo.

4 Haali/ /e halki mom pem jin raku jin ta jin kar/ e mo.

/E ca'bkina po/ kursi ma malik mo mmoci mo ma kar/ e mo dhali gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo.

5 /E kucurkina ris kal gi 'kwaniny'cesh mo, / e 'ce'dki uni gun ta thus ki thus sho'k mo,

/e 'koshki gway buni ki sule/ dhali ki sule/ mo.

6 Uni gun ta 'kup mo tani uni torki sho'k ka pupush mo e mo jin mu/u 'twa/a 'ceshi 'baar mo,

aris 'penkuman bampam buni mo tani yu'dkina /e mo,  
dhali mom buni jin kanu uni e mo tani a'di i'ce'dkunu sho'k mo be.

7 Hili Tapa a'di ica'bki'd i mo ma kursi ma malik ki sule/ mo.

A'di telki'da kursi ma malik piti mo gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo,

8 dhali a'di dwallki 'kwaniny'cesh gwo ki mii ma kar/ e mo.  
A'di midi dwall 'kwani gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.

9 Tapa a'di 'bitha'bi'th me'da cur gom uni gun yapkunu mo,  
a'di ta'da cur jin 'bitha'bi'th ka tee jin tojuwa to'c bwa mo.

10 Dhali uni gwansan kun mishki gway piti mo tani dhuki mongam gwo is buni e /e mo,

haali/ gom /e mo tani ayy Tapa /e diki dhal uni gwansan 'pen mo gun simmki /e e mo.

11 Yuki gway ki manji Tapa mo a'di jin di'd eya Sihyuun mo.

Tori miin tom piti e bwaman ma ris 'kwani mo.

12 Haali/ a'di jin ri'cki'da bas mo tani a'di diki this uni e mo

dhali a'di diki this ko e mo, ko gi a'di jin wo'ckunu is she/ mo.

13 Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo ma, ayy Tapa.

Hili mo mo ma to jin 'koshi aha/ is ka nyor mo tani a'di ta to 'peni uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo,

Ayy /e jin 'de'kki aha/ mo 'peni 'twan'kal gi mowu mo,

14 ki aha/ mina rasha ris moman pini e mo, ki eya ris 'twan'kal ma gonj gi 'bwa/ ma Sihyuun mo

ki aha/ mina bwa 'kuny mo e mony'cu'k pini mo.



- 15 Aris kal gi 'kwaniny'cesh ciḡkin 'teki jorom mo e jis kun cwan'ykina uni mo,  
 eya nyok kun bagkina uni mo tani a'di bu'thki uni isho'k buninḡ gana/ mo.
- 16 Tapa dhalki is piti ki a'di minu mish mo, a'di torki gwon dwall 'twa/a 'cesh mo, uni gun ta thus ki thus mo tani bu'thkin ma gumem buni kun uḡkina uni ki me'd buninḡ gana/ mo.  
 Higgsaion. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 17 Uni gun ta thus ki thus mo tani uni mini ce'ker bwa mo eya Haawiya mo,  
 aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo kun thiskina Arungimis e mo.
- 18 Haali/ uni kun mini mii ta gi to mo tani uni minu mii 'koki this e isa yempa/ mo, dhali mo ma 'teḡ kape/ gi uni gun hatha'ko'd mo tani uni minu 'koki 'ce'd sho'k ki sule/ mo be.
- 19 Cuyi mis mo, ayy Tapa. Dhalku/ ki dhal 'kwani mmopi gwo jipi/ mo.  
 Dhalka ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo dwallu gwo mo ibwambori jis/ em pini mo.
- 20 Dhuyi uni ki mo ma ko/ is mo, ayy Tapa. Dhalka ris kal gi 'kwaniny'cesh ki mish uni mo ki uni tana ta, uni ta 'kwaniny'cesh mo!  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

**10**

- 1 Katinta doshkina /e isa dhana/ kan mo, ayy Tapa?  
 Katinta bagkina /e is pini 'pena tee jin tocu bwa mo?
- 2 E mo jin dhuna uni kun ta thus ki thus is ki ca mo tani uni ki ur uni kun hatha'ko'd isho'k mo.  
 Dhalki uni budhu mo e mom buni kun pishinkina uni ki 'pen mo kun kulumkina uni gwo ibwa mo.
- 3 Haali/ uni kun ta thus ki thus mo tani dhuki 'ba/ ki ca mo gom to kun gop uni bwam buni mo,  
 dhali wathi/ jin pura bwa ki pur gom nyun'ykina/ mo tani a'di midi jeeya je mo dhali ruḡ Tapa mo.
- 4 E bwam/em piti jin kara a'di 'ba/ ki ca mo tani a'di jin ta thus ki thus mo tani diki ḡap a'di mo.  
 Dhali aris gwom piti kun kuluma a'di ibwa mo tani ta ku kun wa cikise/ mo mmo/ o ki: Arungimis piyi'd mo be.
- 5 Bway piti ruski'd ki rus isa yempa/ mo, gwon dwall pini a'di ca'bki'd e mo jin eḡa/ eḡ mo, jin di'di bwampo/ gi jis/em piti mo:  
 dhali goma ris 'kup piti mo tani a'di ki 'tak uni manya/ i'kup mo.

- 6 A'di kulumki gwo eya dum piti mo ki: Aha/ mina mol joḡ mo,  
 eya risa nyakum yil gi 'kwani mo tani aha/ mina diki gam a'di jin ta mo jin 'konu ki 'twa/ jin 'bushura/ 'bushur 'kup mo.
- 7 'Twam piti 'tu'dkunu mo ki mo ma jee mo dhali ki mo ma he'k e mo dhali mmoyapa yap mo,  
 dhali 'ko'da le'd piti mo tani a'di taki'da pibi mo dhali miinthus jin shi/ashi/ mo.
- 8 A'di ca'bki'd mo mmobag mo eya ris bampa/ mo,  
 e mom piti jin bagkina a'di is mo tani a'di jin ta'da man'kosha mee gom uni gun 'kon ka po/ mo.  
 Em piti mii'd ki jir jir mmotim uni gun hatha'ko'd mo
- 9 a'di ki wupa 'cesh ka kwal is me'da dhop e bwanḡ gu'b piti mo,  
 a'di ki wupa 'cesh ki a'di midi bu'th uni gun hatha'ko'd mo,  
 a'di ki bu'th uni gun hatha'ko'd mo ki a'di di'd mmodir uni ka nyokḡ bway bwa-man mo.
- 10 Uni gun hatha'ko'd mo tani uni nyu/kunu mo, mmociḡ ka 'cesh mo,  
 dhali ta'k mo e mom'bi'th piti mo.
- 11 A'di kulumki gwo eya dum piti mo ki: Arungimis dhalki'da dhal 'pen mo,  
 a'di bagki jis/em piti mo, a'di midi mol a'di par e mo.
- 12 Cuyi mis mo ma ayy Tapa, ayy Arungimis. 'Deki me'd pini mo,  
 dhalku/ ki dhal uni gun woca is is she/ 'pen mo.
- 13 Katinta iruḡkina wathi/ jin ta thus ki thus Arungimis mo,  
 dhali o gwo eya dum piti mo ki: /E mini diki yuḡ a'di mmoḡi mondeḡ piti e mo?
- 14 /E mishkin mo, nye, /e nyithki mo jin tocu bwa mo dhali mo jin jwakaḡkunuwu jwakaḡ mo  
 ki /e mini 'taki kal a'di e me'd pini mo,  
 a'di jin hatha'ko'd mo tani a'di ci'ki is piti ki /e mo,  
 haali/ /e jin tana manwoḡ gom a'di jin dar gi com mo.
- 15 'Ce'dki /e a'di abi mo a'di jin ta thus ki thus mo dhali a'di jin ta'da manmii tonthus mo,  
 simmi miin tonthus piti e naskin mo ntagi / e mini diki gam toḡ kamu/ mo.
- 16 Tapa a'di ta'da malikḡ gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo.  
 Kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mini 'ce'd sho'k 'peni mony'cesh mo.
- 17 Ayy Tapa /e mini ciḡ to gi a'di jin 'ka'd ma du ki 'ka'd gom to jin o a'di bwa mo,

/e mini 'bi'th uni adum buni is mo dhali /e mini ka'd 'cem pini mo,  
 18 mmodhuwa dhu ka po/ mo gom uni gun dar gi icom mo dhali uni gun yapkunu mo be,  
 wakan ki wathi/ gi mony'cesh midi diki dhu uni ki monko/ is dok/e mo be.

**11**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.*

1 E Tapa mo tani aha/ bu'thkina mom pem jin hurkika/ jwa mo, dhali /e mini oyaa/ gwo kata mo ki:  
 Peyi me'd 'dii mo e 'kuwosha turga/ mo,  
 2 haali/ hili mo mo ma, haali/ uni gun ta thus ki thus mo tani gwana'dkina bwa mo, uni ka'bkina thopam buni eya shu/ mo mmoshin e mondhurumi'd mo apo/ uni kun dhelel ma du mo.  
 3 Dhali wakki/ mo kun ka'bkunu 'ce'dkunu sho'k mo tani imanmii ka qar/e mini miyya ta mo?

4 Tapa a'di di'd e gu'b gi mondheleladhelel piti jin kogu mo,  
 dhali akursi gi Tapa a'di di'd e momis mo,  
 dhali em piti hilki mo mo, dhali akwarma'c em piti a'di nyo/ki uci gi 'kwaniny'cesh mo be.

5 Tapa a'di nyo/ki uni gun miin ka kar/e mo dhali uni gun ta thus ki thus mo,  
 dhali akashiram piti shi/ki a'di i e mo a'di jin enki mo jin bujuruwa bujur mo.  
 6 Apo/ a'di jin ta thus ki thus kan mo tani a'di midi hetha po/ a'di akapany o'd mo dhali to jin si'du/ mo,  
 dhali 'tham jin shi'bil to mo tani a'di midi ta tom buni kun pwa'kkunu uni bwa ka 'to'd 'to'd mo be.

7 Haali/ Tapa a'di ta'da qar/e mo dhali a'di eni mii gun miinu ka qar/e mo.  
 Uni gun dhelel ma du mo tani mini hil bwam/em piti mo be.

**12**

*Eya manyuk gway mo: isi ki gwo ma sheminith mo. Gway ma Dawuu'd.*

1 Wothi/ awoth mo ma, Tapa. Haali/ jan kamu/ yisa di'da naskina/ jin ta'da gayiin mo,  
 haali/ uni kun ta ku isin gana/ mo tani torki sho'k ka pupush mo 'peni bwaman gi ya/ gi 'kwaniny'cesh mo be.

2 Aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani takina tor ka tor apo/ imannyak 'dish gu'b buni is mo,  
 ki gwo man buni 'pena le'd buni ka mak mo dhali ka du kun 'koni su/ mo tani uni ki tor gwo mo.

3 Dhalki Tapa a'di 'ci'ḥki'da risa man kun manu ka mak 'peni 'twa/ mo,  
 dhala le'd kun dhu dhan 'ba/ ki ca mo,  
 4 uni gwansan kun o gwo mo ki: Ka le'd bana mo tani ana mina pi gwo jipi/ mo,  
 ale'd bana 'kon nyakki ana mo, kaja a'di ita tapam bana mo?

5 Haali/ uni gun hatha'ko'd mo tani uni yapkunu mo, haali/ uni gun mini mii ta gi to mo tani uni ohonkin mo,  
 aha/ mina cu mis shwane/ mo, a'di ta gwo jin ona Tapa mo,  
 dhali aha/ mina kar a'di ki 'dantar e mo jin o a'di bwa mo.

6 Aris gwo kun ona Tapa is mo tani uni ta gwo kun onu is mo kun dhelelkin mo,  
 'dolkon kush uni ito'dkunu ki o'd jin ca'b ki wur wur mo 'pena'cesh mo,  
 uni dhukunu i o'd me'di pesu/ mmodhelel a'di mo.

7 Ayy Tapa, miyyi mii mmo'cesh am ka po/ mo ma,  
 jiyi aman 'pena nyakum yil gi 'kwani gwansan mo ma ki sule/ mo.

8 Eya ris 'twan'kal kuku/ mo uni kun ta thus ki thus mo tani 'ka'karki mo mo,  
 me'd miim bulga/ a'di ikaru ki ca e bwaman iya/ gi 'kwaniny'cesh mo.

**13**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.*

1 Kakasja, ayy Tapa? A/e mini dhal aha/ 'pen ki sule/ sule/ kan mowa?  
 Dhali /e mini bag jis/em pini 'peni aha/ ki mo gi wakata mo?

2 Dhali ki mo gi wakatinta imiga/ mii kal mom'pe'd shem pem eya kashiram pem mo,  
 dhali ta gi mondit bwa eya dum pem iyula tente/ kan mo?  
 Ki mo gi wakatinta imina a'di jin ta 'kup gi aha/ ica apo/ aha/ mo?

3 Nyithi ma dhali thok aha/ gwo mo, ayy Tapa, Arungimis pem mo.  
 Kushi em pem mo isi ciki/ ki aha/ mina ish e mo e a'di jin ta mo/ish e gi mowu mo,  
 4 isi ciki/ ki a'di jin ta 'kup ki aha/ midi o gwo mo ki: Aha/ pina a'di e mo be,  
 isi ciki/ ki uni kun ta 'kup ki aha/ mina bwa 'kuny mo haali/ aha/ yi'kinkunu is mo be.

5 Hili aha/ gamkina gwo is mo e mo/en pini jin telkunu sho'k mo,  
 adum pem mina bwa 'kuny mo e bway mowoth pini mo.

6 Aha/ mina yuk gway e Tapa mo,

haali/ a'di mii aha/ ki 'bore/ ki miin to kun ishkin ka enthus mo.

**14**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> A'di jin ta pus mo tani o gwo eya dum piti mo ki: Arungimis piyi'd mo.

Uni pu/kin mo, dhali uni mii mii kun bula-bul mo.

Jan kamu/ jin mii'd ka kar/e yisa di'da.

<sup>2</sup> Tapa hilki mo ka lungu'b 'peni mis apo/ uci gi 'kwaniny'cesh mo

mmopar mo e mo wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ mii mii ki yuk yuk mo,

mmosimm jasi Arungimis e mo.

<sup>3</sup> Uni 'baar mo iikini dheres mo, uni 'baar mo wakina e ki to gun pu/kin mo, jan tal 'deŋ kamu/ yisa di'da jin mii mii jin 'boro'd mo, tal 'de/ piyi'd mo be.

<sup>4</sup> Kona uni ki nyitha/, aris imanmii tonthus mowa,

uni kun shwa 'kwanim pem me'd tonŋe/ kun shwana uni mo,

dhali uni 'koki yuk Tapa mo.

<sup>5</sup> Uni minu dhu ki dhan moŋko/ is mo, haali/ Arungimis nyaŋ di ki 'kwani ma nyaŋum yil kun mii miin kar/e mo.

<sup>6</sup> Um mini 'taki non mo jin thosona wathi/ jin hatha'ko'd 'twa/ mo tani, hili Tapa a'di ita jim piti jin hura a'di jwa nycine/ mo be.

<sup>7</sup> Ayy mony'cuŋ mid i 'taki pu'd gom 'Kwani ma Israyiil moyi 'peni Sihyuun mo! Ki Tapa mid i wara shamanetan ki 'kwanim piti is mo tani

Yakuub mina bwa 'kuny mo dhali Israyiil mina bwa 'bor mo.

**15**

*Gway ma Dawuu'd*

<sup>1</sup> Ayy Tapa, aja a'di imidi ca'b ki ca'b yilkina/ e gu'b burryem pini mo?

Dhali aja a'di imidi ca'b e 'kuwosh pini jin kogu mo?

<sup>2</sup> A'di jin ya'd ki dar gi mii 'ba/ mo, dhali mii miim 'boro'd mo,

dhali tor gwoŋ gana/ 'pena dum piti mo,

<sup>3</sup> a'di jin diki thutha thu'th 'pen ka le'd piti mo,

dhali diki mii tonthus ka kam piti mo, walla kal mo jin waŋuwa waŋ apowa man-nyaŋ ca'b piti jin 'dish a'di is mo,

<sup>4</sup> dhali e jis/em piti mo tani aman/ush gwo gam is mo tani waŋkina a'di mo,

hili a'di tak uni gwansan kun ko/ki Tapa mo, dhali a'di jin thulki gwom piti me'da po/ mo ki to jin shi/ki a'di mo tani dhali diki aŋ gwom piti e mo be,

<sup>5</sup> a'di jin diki kara guurush piti e mo jin nyuny/ to mo,

dhali a'di diki bu'th mo jin wanu is apo/ a'di jin di'd ka po/ mo be.

A'di jin mii to gwansan mo tani minu mol joŋ ki sule/ mo be.

**16**

*Ko ma Dawuu'da dhamo/ jin kanu e mo.*

<sup>1</sup> Tashi aha/ 'twa/ mo ma, ayy Arungimis, haali/ e/ e mo tani aha/ bu'thkina mo jin huru jwa mo.

<sup>2</sup> Aha/ ki o Tapa gwo mo ki: /E ta Tapam pem mo.

Ki dar gi / e mo tani aha/ mina mol tom 'boro'd gam mo.

<sup>3</sup> Me'd uni gun dhunu ki she/ki dhelel dhelel e mony'cesh mo tani uni a'di ita kun bol tiya e ki 'bor mo,

dhali e uni mo tani a'di 'kunya/ bwam pemi 'baar mo.

<sup>4</sup> Uni gwansan kun kwanykina ruma tiya mo tani uni marki mondiŋ bwam buni is mo,

mon tom buni gun cina uni mmo'ciŋha basa 'cesh mo tani aha/ mina diki ci mo

walla aha/ mina diki kal gway buni e 'twam pem mo.

<sup>5</sup> Tapa a'di ta tom pem jin kwanyka/ mmobu'th mo dhala kubbaayam pem mo

dhali /e ko'dki mal pem is mo.

<sup>6</sup> Jil uni dirkini bwambori aha/ mo e mo jin 'kunya/ bwa mo, nye, aha/ tana gi mala 'borga/ mo.

<sup>7</sup> Aha/ 'bora Tapa mii mo a'di jin ciki aha/ gwo logom mo,

e mon'thiny si'da/ mo tani adum pem ye'thki aha/ sho'k ki gwo mo.

<sup>8</sup> Aha/ karkina Tapa isa yempa/ ibwambori jis/em pem mo,

haali/ a'di di'd ki me'da bim poros pem mo ki aha/ minu 'koki joŋ mo be.

<sup>9</sup> Wakan adum pem a'di 'borkunu bwa mo dhala kaŋshiram pem a'di 'kunya/ bwa mo.

Bungwar is pem a'di ca'bki'd ki ca'b 'pempaŋ gana/ mo.

<sup>10</sup> Haali/ e diki ci aha/ eya Haawiya mo, walla /e diki dhal a'din 'de/ jin ta'da gayiin pini bway mo mmopar jisa 'kulga/ e mo.

<sup>11</sup> /E tor ki aha/ bway tur gi mondiki/e mo, e bun'kus pini mo tani a'di isha mo jin 'tu'du ki moŋ'kuny bwa mo,

eya bim poros pini mo tani a'di 'kona mo jin 'boru bwa ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

**17**

*Mon'tho ma Dawuu'd*

- 1 Ciki gwon kar/e mo ma, ayy Tapa. Kari 'ce gom kom pem mo.  
 Ciyi 'cem pini gom mon'thom pem 'pena le'd pem jin di'd ki 'kus 'pena he'k e mo.
- 2 'Peni /e mo tani dhalki mom pem jin yenu pu'du'd mo.  
 Dhalki em pini a'di hili jim 'boro'd mo.
- 3 Wakki/ /e mini pala dum pem mo, dhali wakki/ /e mini yayu/ mmobuti aha/ mon'thiny mo,  
 dhali wakki/ /e mini nyo/ aha/ mo tani /e mini diki gam tonthusa kamu/ e aha/ mo.
- 'Twam pem diki dhan gwo mo.
- 4 Me'd mii gun miina 'kwani mo tani ki gwo gi 'twam pini mo tani aha/ gaskina mo 'peni bway gi uni kun bujurkina bujur mo.
- 5 Natgin pem telki sho'k mo e bway tur pini mo,  
 sho'k pem diki yeres mo.
- 6 Aha/ yukkina /e mo haali/ /e mini thok aha/ 'twa/ mo, ayy Arungimis.  
 Kari /e 'cem pini gom aha/ mo, ciki /e gwom pem mo ma.
- 7 Tori montel sho'k gi mo/en pini ki jaro/jaro/ mo,  
 ayy amanwoth gi uni gwansan kun simmki mo jin huru jwa e mo  
 'peni uni kun ta 'kup gi uni ki me'da bim poros pini mo.
- 8 Kari aha/ me'da pinya/ e e mo.  
 Bagi aha/ eya la ma bim pini mo,
- 9 'peni uni kun ta thus kun dilki aha/ to mo,  
 kun ta 'kup pem kun shi/in ki shij gana/ mo kun 'kamki aha/ mo.
- 10 Uni mu'thkina dum buni 'peni bwa jin hilu ki e ma 'thime/ mo.  
 Dhali ki 'twam buni mo tani uni oki gwo ki 'ba/ kun dhuna uni ki ca mo.
- 11 Uni thukki aha/ ki 'the'b 'the'b mo, dhali shwane/ uni 'kamki aha/ mo.  
 Uni dhuki em buni mo mmo'tuk aha/ ka 'cesh mo.
- 12 Uni wana e ka dhop jin gananki 'ba/ mo mmodher to bwa ka gwapi/ mo,  
 me'd ari dhuru'c ma dhop jin wupki'da 'cesh mmobag mo.
- 13 Cuyi mis mo, ayy Tapa, jemi uni 'kup mo, dhali piyi uni e mo.  
 Dhali 'cuki mondiki/em pem 'peni uni kun ta thus ki thus ki gandal pini mo,
- 14 'peni 'kwani ki me'd pini mo, ayy Tapa, 'peni 'kwani gwansan kun bu'th to jin ta mo'ko gi mony'cesh mo.  
 Dhalki bwam buni 'tu'du/ mo ki to kun dhukina /e gom uni mo.  
 Dhalki ucim buni uni tan gi to ki nyanye/ mo jin midi bol ji gi ca'd e mo.  
 Dhali dhalki uni ur ton tiya 'kup gom usha njam buni mo.

- 15 Dhali gom aha/ mo tani aha/ mina hil bwam/em pini mo e mo ma kar/e mo.  
 Ki aha/ mina mer e mo tani aha/ minu kap mo mmohila yir em pini mo be.

**18**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd, a'di jin ta cinjina/ gi Tapa mo, a'di jin dhalki'da ris gwo me'd mo ki gway jin yuka a'di e Tapa mo ka tee jin 'cukkina Tapa a'di mo 'peni me'd ma ris unim piti kun ta 'kup ki a'di mo dhali me'd ma Shawuul mo tani a'di ki o gwo mo ki:*

- 1 Aha/ ena /e mo, ayy Tapa, jin ta mom'bi'th pem mo.
- 2 Tapa a'di ta wosh pem mo, dhali acur pem mo, dhali aman'cuk aha/ mo,  
 dhali Arungimis pem mo, dhali wosh pem mo, e a'di jin bu'thkika/ mo jin hurga/ jwa mo,  
 a'di jin ta'da gorgorom pem mo, dhali ce gi bway gi mowoth pem mo, dhali mo ma cur pem jin tenu gwo mo.
- 3 Aha/ yukkina Tapa mo, a'di jin haki me'd mo jin minu marj mo,  
 dhali aha/ takunu is ki me'd mo 'pena ris unim pem kun ta 'kup ki aha/ mo.
- 4 Atomm gi mowu a'di 'tamkunu aha/ is mo, mii jin kar 'kus me'd yi'de/ 'peni mo jin daku/ gwo me'd mo a'di tik aha/ e mo,
- 5 dhali atomm ma Haawiya a'di kot'ki aha/ is mo,  
 dhali agume/ gi mowu a'di jemki aha/ 'kup mo.
- 6 E mo ma cis pem mo tani aha/ yukkina Tapa mo,  
 eya Arungimis pem mo tani aha/ gwokina 'twa/i a'di gom mowoth mo.  
 'Peni gu'b gi mondheleladhelel piti mo tani a'di cikki 'twam pem mo,  
 dhali kom pem a'di jidhirki'd mo e bwany'cem piti mo.
- 7 Dhali mony'cesh a'di yaki'd ka kul is mo dhali tu'k 'ban ki washar washar mo,  
 dhali monka'b ma ris wosha turga/ si'da/ uni deekin ki bir bir mo,  
 dhali yikinki is mo haali/ a'di shwaki'da nyor mo.
- 8 Aku'd yaki'd ka piye/ 'peni shush piti mo dhali o'd jin midi kupa kup 'peni 'twam piti mo,  
 akapany o'd jin kakaca kaka'c gacki'd ka piye/ 'peni a'di mo.
- 9 A'di gonjki momis is mo dhali thulu/ ka 'cesh mo  
 dhala rak jin 'cethki'da 'tum a'di di'd e bwan'kwariny sho'k piti mo.
- 10 A'di merki'da powa man'doyu gwo mo dhali pe mo,  
 a'di pu'dki'd ki 'ta'b apowa bi gi 'tham mo.

11 A'di karki mondhurumi'd mmota tom piti jin 'kamki a'di is mo, adarha'dam piti a'di ta'da rak jin 'cethki'da 'tum gom yi'de/ mo.  
 12 'Peni monkush jin kushi mo kagahara e bwambori a'di mo tani to pu'dki'd 'pena rak piti mo jin ta'da wasa/ mo dhali akapany o'd mo.  
 13 Dhali Tapa si'da/ a'di gwoki'da gur gur e momis mo dhali a'di jin Caa e ki Ca a'di bahki 'twam piti mo, awasa/ mo dhali akapany o'd mo.  
 14 Dhali a'di shinki'da thopam piti mo dhali ge uni bwa mo dhali a'di ki dhi'th mo ka war mo dhali ti'k uni 'pen mo.  
 15 Dhali bway tur e kumma/ yi'de/ mo tani uni 'kokunu mo mmomish mo, dhali monka'b gi mony'cesh uni mishkunu mo be, gom miinj kucur pini mo jin kucurkina /eya kucur mo, ayy Tapa, gom du'd gi shi/in 'peni shush pini mo.  
 16 A'di jidhirki'd 'peni mo jin eka/ ek mo, dhali a'di bu'thki aha/ mo, a'di ki dir aha/ ka pije/ 'pena ris yi'de/ mo.  
 17 A'di ki 'cuk aha/ mo 'peni a'di jin ta 'kup ki aha/ jin 'bitha'bi'th mo, dhali 'peni uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo, haali/ uni 'kona isi 'bitha gom aha/ mo.  
 18 Uni pu'dkina po/ aha/ ka teem pem jin ta jok ki jok mo, hili Tapa a'di ta mohal pem mo,  
 19 A'di ki buk aha/ ka pije/ e mo jin kwashara/ kwashar mo dhali a'di 'cukki aha/ mo, haali/ a'di 'borkina bwa ki 'bor ki aha/ mo.  
 20 Tapa a'di ciki aha/ adum pem jin ish kumma/ mo me'd isi mii ma kar/ em pem mo, dhali me'd isi mii jin dhelelkika/ me'd pem mo tani a'di rakki aha/ to ibway mo.  
 21 Haali/ aha/ dhukina bway gi Tapa mo dhali aha/ dinaki mii tonthus mmoper mo 'peni bway ma Arungimis pem mo.  
 22 Haali/ aris gwonkan piti kun onu mo tani uni 'koni bwambori aha/ mo, dhali gwonkan piti kun bahu mo tani aha/ dinaki dhu uni 'pen ka pije/ 'peni aha/ mo.  
 23 Aha/ dara gi mii 'ba/ ibwambori a'di mo, dhali aha/ karkina is pem 'peni mo jin 'konu ki mii 'ba/ mo.  
 24 Gom gwo gi wakan mo tani Tapa a'di irakki aha/ to ibway mo isi ki mii ma kar/ em pem mo, dhali isi ki me'd pem jin dhelelkika/ mo e jis/ em piti mo be.

25 Gom uni kun ta ku isinj gana/ mo tani /e ki tor is pini jin tana /e a/isinj gana/ e uni mo, dhali ki wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo tani / e ki tor is pini jin dara /e ki mii 'ba/ e wathi/ mo.  
 26 Dhali gom uni kun dhelelkin mo tani /e ki tor is pini jin dhelelkina /e e uni mo, dhali ki uni kun wanyarcarkina ii ki wanyjar mo tani /e ki tor is pini e uni ki ca'ckon mo.  
 27 Haali/ /e 'cukki 'kwani kun dhu is ki gwa'd mo, hili uni kun dhu 'bam buni ki ca ki e ma wak mo tani /e mini thul uni ka 'cesh mo be.  
 28 Nye, /e kanyki monkush ma lambam pem mo. Tapa Arungimis pem a'di 'twa'kki mondhurumi'd pem ki monkush mo.  
 29 Nye, ki /e mo tani aha/ misha sirica risa thuruk ma mee ki sho'k mo dhali ka Arungimis pem mo tani aha/ mina mish nyalla/ apo/ 'kupa ganggara/ mo.  
 30 Arungimis yansan mo tani bway piti 'boro'd ki 'bor gana/ mo. Dhali gwo jin ona Tapa is mo tani a'di nyo/ ki gwonj gana/ mo. A'di ta'da gongoro/ goma ris uni gwansan kun bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo be.  
 31 Haali/ aja a'di ta'da Arungimis mo? hili a'di jin ta Tapa mo. Dhali aja a'di ita wosh? isi ciki/ Arungimis bana mo.  
 32 Arungimis jin dekki aha/ ki mom'bi'th is mo, dhali kar bway pem ki 'dantar mo.  
 33 A'di ki kar sho'k pem mmowa e ki sho'k ma buyymo mo, dhali a'di ki kar aha/ ki kar 'pempa'j gana/ mo e mo jin turatur mo.  
 34 A'di tori me'd pem gwo mo gom mo ma mee mo, wakan ka bim pem mini mish gwana'da bwa me'da korok mo.  
 35 / E ciki aha/ agongoro/ gi bway mowoth pini mo, dhali ki me'da bim poros pini mo tani /e thipki aha/ mo, dhali ki mowoth pini mo tani a'di ki kar aha/ mmocaaca mo.  
 36 / E ki ci aha/ mo jin wangala/ wangal gom natgin pem kun dhuka/ e bwan'kwariny pem mo, dhali sho'k pem diki yeres mo.  
 37 Aha/ urkina ris uni kun ta 'kup gi aha/ isho'k mo, dhali bu'th uni mo dhali aha/ dinaki dok ka nyan'ko'd mo ntagi uni kupkunu mo be.

19

38 Aha/ puṭulkina uni i e mo, wakan ki uni molki cu mis mo.  
 Uni ta'kkin e bwan'kwariny sho'k pem mo.  
 39 Haali/ /e dekki aha/ ki mom'bith mo gom mo ma mee mo.  
 /E ki dhu uni kun tikki aha/ e mo mmociḥ ki jorom mo ibwan'kwariny aha/ mo.  
 40 /E ki dhu aris unim pem kun ta 'kup ki aha/ mmoṭu'k aha/ 'ko'd buni i is mo dhali uni gwansan kun shi/ ki aha/ i e mo tani aha/ 'ce'dkina uni sho'k mo be.  
 41 Uni cuukin gom mowoth mo hili jaṅ kamu/ piyi'd mmota uni is ki me'd mo.  
 Uni cuukin 'twa/ e Tapa mo tani hili a'di diki thoḥ uni gwo mo be.  
 42 Aha/ dorkina uni mmota agarisa/ ibwam-bori 'tham mo.  
 Aha/ ta'kkin uni ka pije/ me'da je e bway tur kun iinu mo.  
 43 /E 'cuḳki aha/ mo 'peni mo jin bira 'kwani abir mo,  
 /E ki kar aha/ mmota a'kan'kup ki kal gi 'kwaniny'cesh mo.  
 Ki 'kwani kun dika/ ki mish mo tani uni miiki aha/ to mo.  
 44 Haali/ me'd jin cikina uni gwo gom aha/ mo tani uni haki aha/ gwo e mo.  
 'Kwani kun wal 'twan tiya mo tani uni pu'dkin mo mmopar ki jin 'kupa'dupun 'kup ki aha/ mo.  
 45 'Kwani kun wal 'twan tiya mo tani uni thiskin ma du e mo,  
 dhali pu'du/ mo mmodee kagahara 'peni mo ma cur buni mo.  
 46 Tapa di ki e mo dhali mom'bor mii midi di gom wosh pem mo,  
 dhali mo/ek midi di goma Arumgimis pem jin ta bway mowoth pem mo.  
 47 Arumgimis jin ciki aha/ mori'c mo  
 dhali aris 'kwani mmo'dap 'twa/ a 'cesh i bwan'kwariny sho'k pem mo.  
 48 A'di jin 'cuḳki aha/ mo 'pena ris 'kup pem mo,  
 nye, /e karki aha/ ki ca mo mmoboloḥa ris uni kun ta 'kup ki aha/ e mo,  
 dhali /e 'cuḳki aha/ mo 'peni 'kwani kun bujurkina bujur mo.  
 49 Haali/ gom mii yan kan mo tani aha/ mina ci/ e montak gi gwo maṅ mo, ayy Tapa ibwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,  
 dhali yuk gway mmomaṅ gway pini mo be.  
 50 Adhan mo jin pinu mii e mo tani a'di cikina a'di goma malik piti mo,  
 dhali a'di ki tor mo jin telu mo/en piti sho'k mo ki a'dim piti jin 'koshkina a'di ki monyca mo,  
 eya Dawuu'd mo dhali e emen piti ki sule/ sule/ mo.

Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.  
 1 Aris momis uni tor ki monyca ma Arumgimis mo, dhala balany bahki miin tom piti ki me'd mo.  
 2 Ka yempa/ ka yempa/ mo a'di ki gaḥ gwontor piti mo,  
 dhali mon'thiny ka yempa/ mon'thiny mo tani a'di ki tor monyith piti mo,  
 3 Mowal 'twa/ piyi'd mo walla gwo piyin mo, dhali 'twam buni si'da/ 'konuki cik mo tani  
 4 hili 'twam buni a'di yaki'd ka pije/ e mony'ceshi 'baar mo,  
 dhali gwom buni a'di yaki'd ki 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo.  
 E uni mo a'di ki kar gu'ba'ku/ goma tente/ mmodi mo,  
 5 a'di jin sulki'd ka pije/ me'd wathinyaṅa'b jin dhalki gu'b jin isha a'di 'pen mo dhali wa e ki wathi/ jin 'bitha'bi'th jin guski'd mmo'baar bway piti ki moṅ'kuny bwa mo.  
 6 Mosul piti a'di 'peni 'pemen ma ris momis mo,  
 dhali mo ma kul is piti a'di taki'd gi 'pemen e uni mo,  
 dhali tor kamu/ yisa di'da jin mishu bag mo 'peni mo ma wur wur piti mo.  
 7 Gwonkan jin cinu gi Tapa mo tani a'di 'boro'd ki isi 'bor gana/ mo,  
 a'di jin warki'da kashira/ is mo,  
 dhali gwonyci gi Tapa a'di doshki'd mo, mmodhu uni gun 'ka'da mii 'ba/ ki moyuk mo,  
 8 gwonkan gi 'twa/ gi Tapa mo tani uni yisa shiyina,  
 hili uni 'kunykina du mo be.  
 Dhali gwonkan gi Tapa jin 'kwarikunu mo tani a'di dheleladhelel mo,  
 a'di jin kushki e gi 'kwani mo.  
 9 Moṅko/ jin kogu Tapa mo tani uni dheleladhelel mo,  
 kun minu 'dim 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.  
 Dhali gwonkan gi Tapa kun onu mo tani uni ta uniy gana/ mo  
 dhali tana kar/ e mmontal 'de/ mo be.  
 10 Kun minu o bwa ki nyanye/ mmobol 'dolkon gana/ e mo  
 isi kan si'dayi me'd 'dolkon gana/ jin tashkunu e ki o'd mo,  
 dhali a'di jin ca'bki dhel dhel si'da/ mmobola dham e mo  
 dhali jin yuki'd ki haw haw me'd mamana dham mo.  
 11 Bahili ki uni mo tani cin'kinam pini a'di rumkunu mo

dhali mmodhu uni mo tani adhan to jin ish kumma/ jin caaca mo tani a'di cikunu mo.  
 12 Hili aja a'di imidi theke'th tom piti kun thama a'di mii mo?  
 Dheleli / e aha/ 'peni mombag gi mii kun thamka/ mii mo.  
 13 'Tashi cin'kinam pini 'twa/ mo 'peni mi-inthus kun miina a'di ka daran du mo.  
 Dhali dhalku/ ki dhal uni bway mo mmota tapa apo/ aha/ mo.  
 Dhali yan'ko'd aha/ mina di ki dar gi mii 'ba/ mo  
 dhali di ka po/ 'pena dhan gwon dhanj mo.  
 14 Dhalki gwo gi 'twam pem dhali gwo kun kulum aha/ eya du mo mishu bu'th mo e jis/em pini mo, ayy Tapa jin ta wosh pem mo dhali aman-wan aha/ 'ba/ mo.

**20**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.*  
 1 Tapa midi tho'k / e 'twa/ mo ka tee jin toju / e bwa mo.  
 Dhali gway ma Arumgimis ma Yakuub mo tani a'di midi cesh / e ka po/ mo.  
 2 Dhalki a'di hashki / e mowoth 'peni mo jin kogu mo  
 dhali ci / e mo ma thip 'pena Sihyuun mo.  
 3 Dhalki a'di ka'da ris tom pini kun cina / e ki me'd e mo mmo'ci'ih 'kus mo,  
 dhali kar / e ki mo ma 'the mo gom to kun 'ci'ihkina / e 'kus mo mmomiya bas mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
 4 Dhalki a'di ci / e a'di jin gwon ma dum pini mo  
 dhali thima ris tom pini kun thosonkina / e is mo.  
 5 Dhalki aman wola cuuwa/ mo gom bwanj 'kunya/ apo/ mom pini jin pina / e mii e mo  
 dhali ki gway ma Arumgimis bana mo tani dhalki ana thuma berek bana mo.  
 Dhalki Tapa a'di thimi'da ris mo ma 'thom pini mo.  
 6 Dhali aha/ misha ki Tapa a'di midi woth jim piti jin 'koshkunu ki monyca mo. A'di midi tho'k a'di 'twa/ mo 'peni momis piti jin kogu mo  
 ki dhan mo ma dem dem jin pinu mii e mo ki me'da bim poros piti mo be.  
 7 Kun tiya dhu 'ba/ ki ca mo goma risa arabiyya kun dira shumarum mo, dhali goma ris shumarum mo.  
 Hili ana dhuna 'ba/ ki ca gom gway gi Tapa Arumgimis bana mo.  
 8 Uni mini 'tuk mo dhali ta'k mo

hili ana mina cu mis mo dhali dosh ki bim-bir mo.  
 9 Ciyi mo jin pinu mii e ka malik mo, ayy Tapa,  
 tho'ki aman 'twa/ mo ma ki aman yukkina yuk mo.

**21**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.*  
 1 E mom'bi'th is pini mo tani amalik a'di 'kunykina bwa mo, ayy Tapa,  
 dhali e mowoth pini mo tani adhan momanj mmoyuk gway wa'd e a'diya!  
 2 / E ciki a'di to jin gwon ma dum piti mo,  
 dhali / e diki non to jin 'the'ka a'di gwo ki 'twam piti mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
 3 Haali/ / e gamki a'di 'kup ki mom'bor miim 'borga/ mo,  
 dhali / e ki kar a'di ton'kup ki 'dolkon gana/ jin tashu e ki o'd i'kupi a'di mo.  
 4 A'di dot'ki mondiki/ e 'peni / e mo tani dhali / e ciki a'di a'di mo,  
 a'di jin ta'da luc ma tee gom ki sule/ dhali ki sule/ mo.  
 5 Monycam piti caaca gom mowoth pini mo,  
 dhali mo ma ra/ ra/ mo dhali mo/ek mo tani karkina / e apo/ a'di mo be.  
 6 Nye, / e karki a'di mmota a'di jin midi 'bora 'bor mii ki sule/ mo  
 dhali / e ki kar a'di mmota aman'bor bwa mo ki mon'kuny bwa gi buj'kus pini mo.  
 7 Haala malik gamki gwo is e Tapa mo  
 dhali e montel sho'k gi mo/en gi a'di jin Caa e ki Ca mo tani a'di midi diki jog sho'k mo.  
 8 Me'd pini a'di midi gama ris unim pini 'baar kun ta 'kup ki / e mo.  
 Me'da bim poros pini midi gam uni gwansan gun shi/ki / e i e mo.  
 9 / E mini dhu uni mmota 'cepesa 'cepes me'd to kun cesuwa gwa'a/ mo  
 ki / e mini pi is ka pije/ mo.  
 Tapa a'di midi los uni ki 'kolo'c ka nyor piti mo,  
 dhali o'd midi shwa uni ki 'ci'd'da/ mo.  
 10 / E mini 'ce'da 'pereny buni sho'k 'peni mony'cesh mo  
 dhali ucim buni 'peni bwaman iya/ gi 'kwani mo.  
 11 Wak'ki/ uni thoson tonthus apo/ / e mo,  
 dhali wak'ki/ uni mini mum tonthus mmota pibi icine/ mo tani uni mini mol a'di pi 'ba/ ka pije/ mo.  
 12 Haali/ / e mini dhu uni mmoso mo.  
 Haali/ / e mini tur uni jis/em buni ka bwam pini mo.  
 13 Dhalki / e karu ki ca mo, ayy Tapa, e mom'bi'th is pini mo.

Aman mina yuk gway mo dhali man  
mom'bi'th pini mo be.

**22**

*Eya manyuk gway mo, isi ki mii ma  
buyymo mo jin kala e kush mo. Gway ma  
Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Arungimis pem, Arungimis pem, atinta  
idhalkina /e aha/ 'pen kan mo?

Dhali ki ton ta'da ta isi'da/ /e ki si'd 'peni  
mowoth aha/ kan mo? 'peni gwo gi  
kom pem jin ohonkika/ mo?

<sup>2</sup> Ayy Arungimis pem aha/ gwokina montee  
ka yempa/ mo, dhali hili /e diki thok  
aha/ 'twa/ mo.

Dhali mon'thiny si'da/ aha/ gwokina mo,  
dhali hili mosi/isa kamu/ gamkaa/?

<sup>3</sup> Naskin mo tani /e dheleladhelel mo,  
/ e karuwa kursin tapa jin ta moman gi  
'Kwani ma Israyiil mo.

<sup>4</sup> E/e mo tani ibaba gamki gwo is mo.  
Uni gamki gwo is mo, dhali /e 'cukki uni mo.

<sup>5</sup> E/e mo tani uni gwokin mo dhali 'kokunu  
mo mmota is ki me'd mo.

E /e mo tani uni gamki gwo is mo, dhali uni  
'konuki this dhu mo.

<sup>6</sup> Hili aha/ tana yiish mo, dhali aha/ tana  
wathi/ yisa,

haali/ aha/ cinu gurra/ ki 'kwani mo, dhali  
jin wakunu ki 'kwani mo.

<sup>7</sup> Aris uni gwansan gun parki aha/ e mo tani  
uni miiki aha/ ka mak mo,

uni thuny aha/ 'twa/ i is mo, dhali uni pirki  
'kup buni mo be.

<sup>8</sup> A'di ciki miim piti jin raka'd e Tapa mo.  
Dhalki a'di 'cuk a'di mo.

Dhalki a'di 'cwam a'di mo, haali/ a'di 'kunya  
bwa e a'di mo.

<sup>9</sup> Hili /e ta a'di jin bu'thki aha/ 'peni bwa ma  
dho'th ma ta'da mo.

Dhali /e karki aha/ ki 'dantar mo abora ko  
ma ta'dam pem mo.

<sup>10</sup> Apo/ / e mo tani aha/ bitkunu 'peni  
mondho'th pem mo,

dhali me'd jin kal ma ta'dam pem aha/ e bwa  
mo tani /e tana Arungimis pem mo  
be.

<sup>11</sup> Dhalku/ ki si'd 'peni aha/ kan mo ma,  
haali/ monto'c bwa uni 'disha'dish mo  
dhali wathin kamu/ piyi'd mmowotha woth  
mo be.

<sup>12</sup> Aris gwathim bip uni 'kamki aha/ mo,  
gwathim bip gun 'bitha'bi'th 'peni Pam  
Bashan mo tani uni 'kamki aha/ mo.

<sup>13</sup> Uni ceeki aha/ 'twam buni i is mo  
mmowa e ka dhop kun pithilki to ki she/ mo  
dhali ko mo.

<sup>14</sup> Aha/ wana 'baar mo me'd yi'de/,

dhala risa simam pemi 'baar rakkin mo  
'peni gwocor mo.

Adum pem ta walmish ki walmish mo,  
a'di to'do'd mo eya bor pem mo.

<sup>15</sup> Mom'bi'th pem a'di ku'thki'd me'da 'pish  
mo,

dhala le'd pem a'di 'dapki'd e bwan ka'dkim  
pem mo.

/E 'thiki aha/ 'ko'd e bu'da 'cesh ki mowu mo.

<sup>16</sup> Nye, arisa 'ka uni 'kamki aha/ mo.

Imanjali 'pen kun mii tonthus mo tani uni  
hamki aha/ mo.

Uni su'kki me'd pem dhali sho'k pem mo.

<sup>17</sup> Aha/ misha deja risa simam pem e mo -  
Uni hilki aha/ ka 'thime/ mmoko'c e i is mo  
dhali pe'th ki kuss kuss apo/ aha/ mo.

<sup>18</sup> Uni pwa'kki burrinyem pem bwa mo e  
bwaman is buni mo,

dhali gom burrinyem bwaman pem mo tani  
uni bitki to gom aha/ mo.

<sup>19</sup> Hili /e, ayy Tapa, dhalku/ ki si'd mo ma.  
Ayy / e jin ta mowoth pem mo, huru/ ki  
jahanne/ gom mowoth pem mo.

<sup>20</sup> 'Cuka kashiram pem 'pena ris gandal gun  
kaaka mo ma,  
dhali mondiki/em pem 'peni mom'bi'th ma  
'ka mo.

<sup>21</sup> Tayi aha/ is ki me'd 'peni 'twa/ ma dhop  
mo ma,

akashiram pem wa'thkunu i e ki ce ma mor-  
bip gun shwana nyor ka nyor mo.

<sup>22</sup> Aha/ mina tor gway pini e iwak pem mo.  
E bwaman ma dhana tul 'kup 'kwani mo  
tani aha/ mina man /e mo be.

<sup>23</sup> Um gun ko/ki Tapa mo tani manji a'di mo  
ma,

aris um gun ta iya/ ma Yakuub mo tani kari  
a'di ki ca mo ma,

dhali doshi ki monko/ is gom a'di mo, aris  
um gun ta iya/ ma Israyiil mo.

<sup>24</sup> Haali/ a'di diki wa'ka wak mo dhali shi/a  
shi/ i e mo

gom monto'c bwa jin toci wathi/ bwa mo.  
Dhali a'di diki bag jis/ em piti 'peni wathi/  
mo,

hili a'di cikki ko mo me'd jin gwokina wathi/  
'twa/ i a'di mo.

<sup>25</sup> 'Peni /e mo tani a'di pu'dkina mom pem  
jin manka/ /e eya dhana tul 'kup ki  
'kwani mo,

aris gwom pem kun oka/ is mo tani aha/  
mina ci uni ibwambori uni gwansan  
kun ko/ki a'di mo.

<sup>26</sup> Wathi/ jin to'ckunu bwa mo tani a'di midi  
shwa tonte/ mo tani dhali minu kap  
mo,

Dhali uni gwansan kun simmki a'di e mo  
tani uni mini man Tapa mo.

Dhalka dum bum 'kon ki sule/ sule/ ya ye  
'ba/ mo.



<sup>27</sup> Aris uni kun 'kokin isi 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo tani uni a'di imini ka a'di e mo

dhali tu'k e Tapa mo,  
dhala risa wak gi kal gi 'kwaniny'cesh mini lunj ibwambori a'di mo.

<sup>28</sup> Haali/ mo jin tanu tapa a'di cila Tapa mo, dhali a'di ki jiya ris kal gi 'kwaniny'cesh mo.

<sup>29</sup> Nye, e a'di aris 'kwani kun dhu 'ba/ ki ca e mony'cesh mo tani mini dhu shush ka lunju' b mo.

Ibwambori a'di mo tani uni mini lunj mo, uni gun mini ii ka 'cesh mmowa e ki bu'da 'cesh mo,

dhali a'di jin mol is piti kar ki e mo.

<sup>30</sup> Aris uni gun mini iiyu/ i'ko'd mo tani uni a'di imini mii a'di to mo.

Dhali 'kwani mini tor gwo gom Tapa goma nyakum yil gi uci gun mini pu'du/ i'ko'd mo.

<sup>31</sup> dhali bah gwo gom mony'cuk piti mo gom uni gun 'konuki dho'th naskina/ mo, ki a'di a'di iwagaski a'di mo.

## 23

### *Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Tapa a'di ta'da Manhil aha/ mo.

Aha/ mina diki har to mo.

<sup>2</sup> A'di karki aha/ mmo/ish 'ko'da shon dhii/ i'd mo.

A'di suski aha/ e shemen yi'de/ jin doshki'd mo.

<sup>3</sup> A'di warki aha/ akashiram pem is mo.

A'di suski aha/ e bway mii ma kar/e mo gom gway gi gway piti mo.

<sup>4</sup> Ba isi wakki/ aha/ mina ya e embul wosh ma la gi mowu mo tani aha/ yisa mina ko/ tonthus yisa, haali/ e nyakki di ki aha/ mo. Ajappam pini dhali cwam pini uni malaski aha/ mo be.

<sup>5</sup> /E thosonki tonte/ ibwambori aha/ mo e bun'kus ma ris uni gun ta 'kup ki aha/ mo. /E 'koshki aha/ 'kup pem ka yin mo.

Akubbaayam pem a'di 'tu'dki'd iwol 'kupa sho mo.

<sup>6</sup> Ka jin gana/ miim 'boron dhali momiimii mo tani uni mini bath aha/ nsho'k mo ka teem pemi 'baar mo jin dika/ ki e mo, dhali aha/ mina ca'b e gu'b gi Tapa ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

## 24

### *Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Mony'cesh a'di ta jin Tapa mo dhali mon'tu'd piti mo, mony'cesh dhali uni gwansan gun 'koni bwaman a'di mo.

<sup>2</sup> Haali/ a'di nyanji a'diya powa ris kumma/ yi'de/ mo

dhali tel a'di sho'k mo apowa ris yi'de/ kun son mo.

<sup>3</sup> Kaja a'di imidi shin 'kuwosh gi Tapa mo? Dhali kaja a'di imidi doshi mom piti jin kogu mo?

<sup>4</sup> A'di ta a'di jin mina me'di dheleladhelel mo dhali adu jin dheleladhelel mo, a'di jin diki 'deka kashiram piti 'kup ki gwo jin 'ce'du/ 'te/ ka tor mo dhali jin diki thul gwo me'da po/ ka he'k e mo.

<sup>5</sup> A'di midu bu'th mom'bor mii 'peni Tapa mo,

dhali mo gi yeyunum piti 'peni Arungimis gi bway gi mowoth piti mo.

<sup>6</sup> Me'd uni ma nyakum yil gwansan kun simmki a'di e mo,

uni gun simmki jis/ e ma Arungimis ma Yakuub e mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>7</sup> 'Deki 'kup bum ki mis mo ma, ayy aris 'twanjala gor mo,

dhali um minu 'de'k mo, ayy arisa campur kun tana dhamo/ mo,

jin min ma Malik gi monyca yayu/ bway bwaman mo.

<sup>8</sup> Kaja a'di ita'da Malik gi monyca mo?

Tapa a'di jin ta gi mom'bi'th mo dhali mo ma dem dem mo.

Tapa a'di jin ta gi mo ma dem dem e mo ma mee mo.

<sup>9</sup> 'Deki 'kup bum ki mis mo ma, ayy aris 'twanjala gor mo

dhali um minu 'de'k mo, ayy arisa campur kun tana dhamo/ mo,

jin min ma Malik gi monyca yayu/ bway bwaman mo.

<sup>10</sup> Kaja a'di yansan ita'da Malik gi monyca mo?

Tapa gi momis mo,

a'di ita'da Malik gi monyca mo be.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

## 25

### *Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> E / e mo tani ayy Tapa, aha/ 'de'kkina kashiram pem mo.

<sup>2</sup> Ayy Arungimis pem e / e mo tani aha/ gamkina gwo is mo.

Dhalku/ ki dhal aha/ ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.

Dhalku/ ki dhal ris uni kun ta 'kup ki aha/ mmoyuk gway ki monj'kuny bwa apo/ aha/ mo.

<sup>3</sup> Nye, dhalki jan tal' de/ jin cor /e ki kar ki mo ma 'the is mo ma.

Dhalki uni dhuun ki mo ma 'the is mo, uni gwansan gun 'dapa e ki mii ma 'bar 'bar mo.

4 Kari aha/ mmomish bway pini mo ma, ayy Tapa.

Tori /e aha/ bway tur pini mo.

5 Shuyi aha/ bway e gwonj ganam pini mo, dhali tori aha/ gwo mo,

haali/ /e tana Arungimis gi bway gi mowoth pem mo,

haali/ aha/ corkina /e ka tee 'baar mo isa yempa/ mo.

6 Kayi momiimiim pini e mo, ayy Tapa, dhali mo/en pini jin telu sho'k mo,

haali/ uni 'kokin 'peni kadhamo/ mo.

7 Dhalku/ki ka miinthus pem e kun miiga/ki aha/ tana dhuru'c mo, walla ris gwon dhanj pem mo,

isi ki gwo ki mo/en pini jin telu sho'k mo tani kayi aha/ e mo,

gom gway gi miim 'borgam pini mo, ayy Tapa.

8 Tapa a'di 'boro'd dhali ta janj kar/e mo.

Dhali gom gwo gi wakan mo tani a'di ki ye'th imanmii miinthus sho'k e bway 'boro'd mo.

9 A'di ki shuwa shu/um bway gom uni gun dhu is ki gwa'd e a'di jin 'boro'd mo,

dhali tor imandhu is ki gwa'd bway piti mo.

10 Aris bway tur gi Tapa mo tani uni telu sho'k e mo/en mo dhala ris mii ma isinj gana/ mo,

gom uni gwansan gun dhu gwom piti kun gamu me'd mo dhali gwonycim piti gun cina a'di mo.

11 Gom gway gi gway pini mo tani ayy Tapa, dhalki miim pem jin dika/ i'ba/ 'pen mo ma, haali/ a'di caaca mo.

12 Ki wathi/ ja iko/ki Tapa mo?

A'di imina a'di ye'th sho'k mo i bway jin mina a'di ikwany mo.

13 A'di ki is piti midu ca'b e mo jin isha to ka enthus mo,

dhali ucim piti mini gam mal gi mony'cesh mo be.

14 Mo jin nyaku to mii ki Tapa mo tani a'di gom uni gwansan gun ko/ki a'di mo,

dhali a'di tor ki'd eya tente/ e uni gwom piti jin gamu me'd mo.

15 Em pem isa yempa/ cu'thki 'kupki Tapa mo,

haali/ a'di midu buk sho'k pem 'pena gume/ mo.

16 Tuki /e e aha/ mo dhali miyi mii ma 'the e aha/ mo,

haali/ aha/ dina aha/ 'de/ dhali tocu bwa mo.

17 Cuki aha/ 'peni mo ma to'c bwa ma dum pem mo ma,

dhali susi aha/ ka pije/ 'peni mo ma cis pem mo.

18 Hili isi gwo e gom monto'c bwam pem mo dhali gom mo ma du mur pem mo,

dhali gwami aha/ 'pena ris miinthus pemi 'baar mo.

19 Hili isi gwo e ma haali/ 'kup pem njala/ wana risa!

Dhali ki mombujur jin shinuwa shi/i e mo tani uni shi/ki aha/ i e mo be.

20 Ayy jiyi mondiki/em pem mo dhali 'cuki aha/ mo.

Dhalku/ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo, haali/ aha/ budha mo jin hurga/ jwa e/e mo.

21 Dhalki mii jin miinu ki dar gi njadhun dhali miinjkar/ e uni 'tash aha/ 'twa/ mo,

haali/ aha/ corkina cor gom /e mo.

22 Wani 'Kwani ma Israyiil 'ba/ mo ma, ayy Arungimis,

'pena ris monto'c bwam buni mo.

## 26

### *Gway ma Dawuu'd.*

1 Yeyi aha/ mo ma, ayy Tapa,

haali/ aha/ yana e yam pem ki ya jin dar gi njadhun mo,

dhali aha/ gamkina gwo is e Tapa ki dar gi bwa jin shinu 'kup mo.

2 Nyo/i aha/ mo ma, ayy Tapa dhali pali aha/ mo.

'Cunycuri adum pem mo dhali bwam pem mo.

3 Haali/ mo/en pini iteli sho'k ibwambori em pem mo.

Dhali aha/ yana e ya ma isinj gana/ e/e mo.

4 Aha/ dinaki nyak ca'b ki 'kwani kun ta iman'or gwonthus mo,

walla aha/ dinaki ce e ki 'kwani kun kal mii ka bor mo.

5 Aha/ shi/a mo jin cenu e ki imanmii tonthusi e mo,

dhali aha/ mina diki nyak ca'b ki a'di jin ta thus ki thus mo.

6 Aha/ mina 'thur me'd pem mo gom aha/ dina ka po/ mo,

dhali ya mo e mo ma gwa'am pini jin 'cithu/ to 'kus mo, ayy Tapa,

7 mmoyuk gway ki 'kall 'kall mo, gway jin 'boruwa 'bor bwa i is mo,

dhali mmo'tora ris miiny jarom pini kun miina /e mo.

8 Ayy Tapa, aha/ ena mo kun 'konu e gu'b pini mo,

dhali e mo jin dina monycam pini mo.

9 Dhalku/ki tor aha/ sho'k ka pupush nyakki imanmii miinthus mo,

walla mondiki/em pem nyakki 'kwani kun 'kosha te/ ma nyor mmowol 'kwani abasa 'cesh mo,

10 'kwani uni gun nyo/a me'd ki nyo/ gom tonthus kun pishinkina uni ki mii mo

dhali me'da bim poros buni uni 'tu'dkunu ki mowan 'kwani is mo.

11 Hili gom aha/ mo tani aha/ yana ki yam pem ki ya jin dar ki ṅadhum mo.  
 Wani aha/ 'ba/ mo dhali miyi mii ma 'the e aha/ mo.  
 12 Sho'k pem doshki'd e mo ma 'cesh jin ba'da/ ba'd mo.  
 Eya dhana buhany 'kwani mo tani aha/ mina 'bor Tapa mii mo be.

**27**

*Gway ma Dawuu'd.*

1 Tapa a'di ta monkush pem mo dhali bway gi mowoth pem mo,  
 kaja a'di imiga/ ko/ mo?  
 Tapa a'di ta'da cur jin telu gwo sho'k mo gom mondiki/em pem mo,  
 dhali kaja a'di imiga/ ko/ is mo?  
 2 Ki imanmii tonthus tikki aha/ e mo tani uni thu'thkina thu'th 'pen kagahara apo/ aha/ mo,  
 uni gun ta 'kup ki aha/ mo dhali kun 'kwark-ina 'kwar ka gwapi/ mo tani uni mini kal 'bar mo dhali ta'k mo be.  
 3 Ba aris uni kun 'kamkina 'kam apo/ aha/ mo tani adum pem yisa ko/ is yisa.  
 Ba ki mo ma mee cuu'da po/ aha/ mo tani hili aha/ mina wu is ka 'cesh mo.

4 Ton tal 'de/ dotkika/ 'peni Tapa mo, a'di jin miga/ simm e mo mmobathi 'ko'd mo,  
 ki aha/ mina ca'b e gu'b gi Tapa mo ka risa cim pemi 'baar mo ki mondiki/em pem mo,  
 mmohil monyaro/ gi Tapa mo, dhali mmohil isi gwo i e mo gom gu'b gi mondheleladhelel piti mo be.  
 5 Haali/ a'di mididi bag aha/ eya darha'dam piti mo ka tee jin tocu aha/ bwa mo.  
 A'di mididi bag aha/ e bwan'kwariny gi gu'b burrinyem piti mo.  
 Dhali a'di mididi kar aha/ i'kuwosh jin turatur mo.  
 6 Dhali shwane/ 'kup pem minu 'de'k ki mis mo apowa ris uni gun ta 'kup ki aha/ mo kun 'kamki aha/ is mo be.  
 Dhali aha/ mina ci to jin 'ciṅhu/ 'kus mmomi-ya bas e gu'b burrinyem piti mo ki cuuwa/ gi moṅ'kuny bwa mo.  
 Dhali aha/ mina yuk gway mo dhali mii ko gom Tapa mo.  
 7 Ciki ko mo ma, ayy Tapa, ki aha/ 'thera cuuwa/ kagahara mo.  
 Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo dhali thoḳi aha/ 'twa/ mo.  
 8 /E oki gwo mo ki: Simmi um bwam/ em pem e mo.  
 Adum pem o gwo gom /e mo ki:

Bwam/ em pini Tapa, a'di isimmkika/ e mo be.  
 9 Dhalku/ ki bag bwam/ em pini 'peni aha/ mo.  
 Dhalku/ ki tu'k ciṅkinam pini jin mii /e to ka nyor mo,  
 /e jin tana manwoth pem 'thissa/ mo.  
 Dhalku/ ki biṅ aha/ asho mo, dhali dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo,  
 ayy Arungimis gi mowoth pem mo.  
 10 Haala babam pem dhali ata'dam pem uni dhalki aha/ 'pen mo,  
 hili Tapa a'di imidi hil aha/ i e mo.  
 11 Tori aha/ bway pini mo ma, ayy Tapa, dhali susi aha/ e bway tur jin ba'da/ ba'd mo haali/ goma ris uni kun ta 'kup ki aha/ mo.  
 12 Dhalku/ ki ci aha/ ki bwa gi uni kun ta 'kup ki aha/ mo,  
 goma ris iman/o gwonthus cukina po/ aha/ mo  
 dhali uni wukina shure/ gom mombujur mo.  
 13 Aha/ gama gwo is ki aha/ mina par miim 'boro'd gi Tapa e mo  
 e mo jin 'kona 'kwani ki e mo.  
 14 Cori Tapa mo ma,  
 dhali 'bithi is mo dhali dhalka dum pini bu'th mo jin roḳu sho'k mo.  
 Nye, cori Tapa mo ma.

**28**

*Gway ma Dawuu'd.*

1 E /e mo tani, ayy Tapa, aha/ yukkina /e mo. /E jin ta wosh pem mo, dhalku/ ki ta a'diye/ gom aha/ mo,  
 isi ciki/ wakki/ /e mini 'taki ca'b ki shwamm gom aha/ mo tani aha/ mina e waki uni gwansan gun iin ka lunḡu'b e jisa 'kulga/ mo.  
 2 Ciki 'twam pem jin oka/ gwo gom mo ma di'b is pem jin di'bka/ mo ma,  
 me'd jin gwoka/ 'twa/ i /e gom mowoth mo, me'd jin 'de'kkika/ me'd pem ki mis mo 'kup ki mom pini jin miinu to jin koḡu mo jin bol tiya e mo.  
 3 Dhalku/ ki nu'th aha/ 'ban nyaḳki imanmii tonthus mo,  
 nyaḳki uni gwansan kun ta imanmii to kun ta thus ki thus mo,  
 uni gun torkina tor gom moṅku'th is nyaḳki imannyak 'kom buni mo,  
 ki mo ma pibi 'kokin eya dum buni mo.  
 4 Raḳi uni to ibway isi ki tom buni kun miina uni mo,  
 dhali isi ki tonthus buni kun miikina uni mo.  
 Raḳi uni to ibway isi ki miin to kun miina uni ki me'd buni mo.  
 Garki uni to 'kusi 'twa/ kun mina uni gam mo.  
 5 Haali/ uni 'koki dhu miin to gi Tapa mo,

walla miin to ki me'd piti mo.  
 A'di midu 'ce'd uni ka 'cesh mo dhali midu  
 diki nyan uni ki mis dok/e mo.  
 6 Mom'bor mii midu di gom Tapa mo!  
 Haali/ a'di cikki 'twam pem goma di'b is jin  
 di'bkika/ is mo.  
 7 Tapa a'di ita mom'bi'th pem mo dhali  
 agongorom pem mo.  
 E a'di mo tani adum pem gamki gwo is mo  
 be.  
 Wakan aha/ wothkunu mo dhali adum pem  
 midu ya i mis mo,  
 dhali ki gway pem jin miga/ yuk mo tani  
 aha/ mina ci a'di mo jin 'boruwa 'bor  
 bwa i is mo.  
 8 Tapa a'di ita mom'bi'th gom 'kwanim piti  
 mo.  
 A'di ta mo jin huru jwa jin tanu is ki me'd mo  
 gom a'dim piti jin 'koshu ki monyca  
 mo.  
 9 Ayy tayi 'kwanim pini is ki me'd mo ma,  
 dhali 'bori mal pini mii mo.  
 Tayi/e Amanhil uni mo dhali kali uni ki sule/  
 sule/ mo.

**29**

*Gway ma Dawuu'd.*

1 Ciyi Tapa monyca mo, ayy um gun 'koni  
 momis mo,  
 Ciyi Tapa monyca mo dhali mom'bi'th mo.  
 2 Ciyi Tapa monyca ki gway piti mo  
 dhali lunji Tapa e monyjarom piti jin kogu  
 mo.  
 3 'Twa/ gi Tapa a'di diki'da powa ris yi'de/  
 mo.  
 Dhali Arumgimis ki monyca a'di ta 'twan tor  
 ma sho'k mo,  
 Tapa jin di'da powa ris yi'de/ 'baar mo.  
 4 'Twa/ gi Tapa a'di ta gi mom'bi'th caaca mo,  
 dhali 'twa/ gi Tapa a'di 'tu'dkunu mo ki mo/  
 ek mo.  
 5 'Twa/ gi Tapa a'di 'ce'dki cwa kun wana e  
 ka bwanayaiis bwa mo,  
 Tapa a'di 'ce'dki cwa kun wana e ka  
 bwanayaiis bwa mo kun ta cwa gi  
 Pan Lubnaan bwa mo.  
 6 A'di ki kar cwa yan e Pan Lubnaan  
 mmopeya nalbothonj mo me'd ari bip  
 mo,  
 dhali 'Kuwosh Siryuun me'd dhuru'c ari  
 morbip mo jin shwa'da nyor ka nyor  
 mo.  
 7 'Twa/ gi Tapa a'di dhi'thki mo ka le'dan o'd  
 ki 'bala'c 'bala'c mo.  
 8 'Twa/ gi Tapa a'di yikinki mombwaasho is  
 mo,  
 Tapa a'di yikinki mombwaasho is ki Panj  
 Kaadish mo.  
 9 'Twa/ gi Tapa a'di ki dhu abuyymo  
 mmodho'th ushan mo  
 dhali mmo'cwar 'cemen gi bwanycwa mo.

Dhali e gu'b gi mondheleladhelel piti mo  
 tani aris 'kwani 'baar mo cuun ki:  
 Monyca mo.  
 10 Tapa a'di ca'bki'da powa kursi apowa  
 gannu/ yi'de/ mo,  
 Tapa a'di ca'bki'da powa kursi ma malik ki  
 sule/ sule/ mo.  
 11 Dhalki Tapa ci mom'bi'th piti ki 'kwanim  
 piti mo.  
 Dhalki Tapa 'bor 'kwanim piti mii ki  
 monjku'th is mo.

**30**

*Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku  
 mmo'ci gu'b gi mondheleladhelel ka  
 Arumgimis mo.*

1 Aha/ mina kar /e ki ca mo, ayy Tapa, haali/  
 /e 'de'kiki aha/ ki mis mo,  
 dhali/e diki dhal uni gwansan bway mo kun  
 ta 'kup ki aha/ mo mmo'kunyu bwa  
 apo/ aha/ mo.  
 2 Ayy Tapa Arumgimis pem, aha/ gwona  
 'twa/ e /e gom mowoth mo,  
 dhali/e wa'cki aha/ mo be.  
 3 Ayy Tapa, / e 'cwamkina akashiram pem  
 'pena Haawiya mo,  
 dhali war aha/ mondiki/em pem is mo 'peni  
 bwaman uni gwansan kun iikin ka  
 lungu'b e jisa 'kulga/ mo.  
 4 Yuki gway mmomanj Tapa mo, ayy um piti  
 kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel  
 mo,  
 dhali ciji a'borim bwa i is gom gway piti jin  
 kogu mo,  
 5 Haali/ anyor piti di'd mo hili jasi gom ari  
 mo mo,  
 dhali mii ma 'them piti a'di di'd ki sule/ sule/  
 mo.  
 Ko jin gwonu a'di midu di gom mon'thiny mo  
 tani  
 hili mon'kunyu bwa a'di pu'dki'd  
 mon'thamo/ mo be.  
 6 Haali/ me'd aha/ mo tani aha/ ona gwo e  
 mom pem jin isha to ka enthus mo ki:  
 Aha/ minu 'koki jo'c ki sule/ mo.  
 7 Ki mii ma 'them pini mo, ayy Tapa,  
 /e telki aha/ sho'k mo me'd 'kuwosha turga/  
 jin 'bitha'bi'th mo.  
 / E bagki jis/ em pini mo tani dhali aha/  
 merkina mo.  
 8 E/e mo tani ayy Tapa, aha/ gwokina mo  
 dhali e Tapa mo tani aha/ karkina mo jin  
 di'buwa di'b is mo.  
 9 To wakata midu 'dap e mowum pem mo  
 wakki/ aha/ yana ka 'cesh e jisa 'kulga/ mo?  
 A/dhali mina bu'da 'ceshi manj/eya?  
 A/dhali mina a'di itor mom pini jin tana /e a/  
 isin gana/ mowa?

<sup>10</sup> Ciƙi gwo mo ma, ayy Tapa, dhali miiyi mii ma 'the gom aha/ mo.

Ayy Tapa, wari /e ka manwoth aha/ mo ma.

<sup>11</sup> /E tu'kki moŋkom pem ki mo jin peka/ imis mo.

Dhali /e 'cuƙki aha/ burriyenyen shawaal mo dhali 'kam aha/ ki moŋ'kuny bwa mo,

<sup>12</sup> ka ƙashiram pem midi maŋ /e mo dhali diki di ki shwamm mo.

Ayy Tapa Arumgimis pem mo, aha/ mina ci /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki sule/ sule/ mo.

### 31

*Eya manyuƙ gway mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> /E /e mo tani ayy Tapa, aha/ simmkina mom pem jin huru jwa e mo.

Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.

E mo ma ƙar/em pini mo tani 'cuƙi aha/ mo.

<sup>2</sup> Kari 'cem pini gom aha/ mo ma.

'Cwami aha/ ki 'ta'b mo.

Wari /e ki wosh jin miga/ hur jwa mo,

dhali mmota acur jin 'bitha'bi'th jin midi ta aha/ is ki me'd mo.

<sup>3</sup> Nye, /e ta wosh pem mo dhali acur pem mo, gom gway gi gway pini mo tani susi aha/ mo

ma dhali shuyi aha/ bway mo.

<sup>4</sup> Susi aha/ ka piƙe/ 'pena gume/ jin bagkunu gom aha/ mo,

haali/ /e ta jim pem jin hurga/ jwa mo.

<sup>5</sup> E me'd pini mo tani aha/ ƙikina shi/in pem mo.

/E wanki aha/ 'ba/ mo, ayy Tapa, Arumgimis jin ta isiŋ gana/ mo.

<sup>6</sup> /E shi/ki uni gwansan i e mo uni gun ƙina hirdhe/ ki pe'th ki tompinycon kun luŋu mo.

Bahili aha/ gamkina gwo is e Tapa mo.

<sup>7</sup> Aha/ mina bwa 'kuny mo dhali 'bor mo gom mo/en pini jin telu sho'k mo,

haali/ /e hilki mom pem jin tocu aha/ bwa mo,

dhali /e yipki 'kup mo goma ris uni kun ta 'kup gi aha/ mo,

<sup>8</sup> dhali /e diki ci aha/ e me'd gi uni kun ta 'kup gi aha/ mo.

/E dhuki sho'k pem e mo ma 'cesh jin beeyabee mo.

<sup>9</sup> Miiyi mii ma 'the gom aha/ mo, ayy Tapa, haali/ aha/ dina e mo ma ƙis mo.

Em pem shi/ ki is mo gom jwakaŋ jin jwakaŋki'd mo,

eya ƙashiram pem mo dhali buŋwar is pem si'da/ mo.

<sup>10</sup> Haali/ mondiki/em pem 'baaru mo jasi ki monditi bwa mo,

dhali yil pem ki jasi mowuwa shure/ mo.

Mom'bi'th pem ushki me'd mo gom mondin pem jin 'bushura/ 'bushur mo,

dhala simam buŋwar is pem tana 'kala/ 'kala/ mo.

<sup>11</sup> Aha/ tana jin thuny/ 'twa/ i is ka ris uni kun ta 'kup ki aha/ mo,

dhali aha/ shi/u i e ki uni gun nyak'ko ki aha/ mo,

dhali aha/ tana to jin guna uni ki e mo ki moŋko/ is mo, unim pem kun mishi aha/ mo,

dhali uni gwansan kun parki aha/ e mo e bway tur mo tani uni 'cuƙki aha/ i 'kup mo.

<sup>12</sup> Aha/ ŋakunu me'd jan 'de/ jin wuki'd mo.

Dhali aha/ wakina e ki toŋ'kul bwa jin waki'd mo.

<sup>13</sup> Nye, aha/ cikina ris 'kwani 'baar mo shilki gwalish mo

mmo'dowa ŋur ŋur 'twaŋkal kuku/ mo,

me'd jin 'tuntulkina uni isi montal 'de/ apo/ aha/ mo,

me'd jin wu'thƙina uni awu'th mmobu'th mondiki/em pem mo.

<sup>14</sup> Hili aha/ gamkina gwo is e /e mo, ayy Tapa.

Aha/ ona gwo mo ki: /E tana Arumgimis pem mo.

<sup>15</sup> Mom pem uni 'kon e me'd pini mo.

'Cuƙi aha/ mo 'peni me'd ma ris uni gun ta 'kup ki aha/ mo dhali uni kun to'cki aha/ bwa mo.

<sup>16</sup> Dhalki bwam/em pini a'di kushu mo mo e ƙinƙinam pini mo.

Tayi aha/ is ki me'd mo e mo/en pini jin telu sho'k mo.

<sup>17</sup> Dhalku/ ki dhal aha/ mo mmodi ki mo ma 'the is mo, ayy Tapa mo,

haali/ aha/ yuƙkina /e mo.

Dhalki uni kun mii tonthus idhukunu 'te/ ki mo ma 'the is mo

dhali dhalki uni ii 'ce us kan e mo ma Haawiya mo.

<sup>18</sup> Dhalka le'd kun tana toŋ tana 'diye/ mo,

uni oki gwo sor apo/ uniŋ ƙar/e mo

e mo jin dhuna uni 'ba/ ki ca mo dhali mo ma bujur mo.

<sup>19</sup> Ayy mom'boro'd pini wa'di ish ka entusa!

A'di jin ƙarkina /e gom uni gwansan kun ƙo/ ki /e mo

dhali wagas mo gom uni gwansan kun bu'thki mo jin huru jwa e /e mo,

e jis/e gi iya/ gi 'kwani mo.

<sup>20</sup> Dhali buŋ'kus pini mo tani a'di ibagki uni mo

'pena risa wu'th gi 'kwani mo.

/E dhuki uni ki 'dantar e bwaŋ'kwariny ma darha'dam pini mo

'pena risa le'd jin biruwa bir mo.

- 21 Mom'bor mii midi di gom Tapa mo, haali/ a'di wa'di 'bora mmoṭor mo/en piti jin telu sho'k e aha/ mo  
 ki aha/ karu mo mmohem me'd 'penkuman bampa/ mo.
- 22 Aha/ okina gwo e mo ma ayy/ayy/ayy pem mo ki:  
 Aha/ borkunu ki 'bal 'bal itaga dhana/ mo 'peni jis/em pini mo.  
 Hili/e ciḱki mom pem jin di 'bkika/ di'b is mo ki aha/ gwokina 'twa/i/ e gom mowoth mo.
- 23 Eni Tapa mo, aris umi 'baar mo kun ta kum piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.  
 Arungimis dhuki uni kun ta ku isinj gana/ mo,  
 hili tom piti kun mina a'di irak 'kwani to ibway ishki'd ka enthus mo gom uni kun ḱalki mii mo mmo'thek 'ba/ imis mo.
- 24 'Bithi is mo dhali dhalka dum pini bu'th mo jin roḱu sho'k mo,  
 aris umi 'baar mo kun ḱorki Tapa mo.

**32**

- Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mo mmoyetha ye'th sho'k ki gwo mo.*
- 1 Mom'bor mii gom a'di jin gwamkunu gwon dhan piti mo,  
 a'di jin ta miinthus piti jin kumkunu 'kup mo.
- 2 Mom'bor mii gom wathi/ jin dina Tapa ki yer is ki gway gom miinthusa kamu/ mo,  
 dhali e shi/in piti mo tani mo ma he'k e piyi'd mo.
- 3 Ki aha/ dinaki tor gwo miinthus pem mo tani buṅgar is pem a'di muṭṭi'di 'baar mo  
 e mo/ohon pem ka tee 'baar mo.
- 4 Haali/ montee dhali mon'thiny mo tani me'd pini diṭadiṭ apo/ aha/ mo.  
 Mom'bi'th pem a'di ku'thki'd mo me'd mom'batha'd jin 'koshki to moyuran-tee mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 5 Aha/ nyithkina miinthus pem e/ e mo dhali aha/ dinaki bag miinthus pem mo.  
 Aha/ ona gwo mo ki: Aha/ mina pi gwon dhan pem ki Tapa mo.  
 Dhali yan'ko'd / e gwamki aha/ gom miinthus jin di aha/ i'ba/ mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 6 Wakan dhalka ris 'kwani 'baar mo kun tana gayiin 'thon e/ e mo.  
 Ka tee ma cis mo, dhali ka tente/ kun sona dhan yi'de/ mo tani uni mol a'di gam mo.
- 7/E ta mombag gom aha/ mo

- dhali /e 'tashki aha/ 'twa/ mo 'peni monto'c bwa mo.  
 Dhali /e 'kamki aha/ ki mony'cuḱ mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 8 Aha/ mina ye'th /e sho'k mo dhali tor /e bway jin mina /e iya mo be.  
 Aha/ mina logom /e ki gwo mo ki em pem jin midi di apo/ /e mo.
- 9 Dhalku/ ki wa e ki shumaram walla bagal kun mol 'twa/ wal mo,  
 uni kun minu 'kali'th is mo dhali 'kamu'th 'twa/ ka lijaam mo  
 isi ciki/ ki uni mini 'koki so 'peni /e mo.
- 10 To kun diṭ bwa gom 'kwani kun ta thus ki thus mo tani uni tana ris mo,  
 hili mo/en jin teli sho'k mo a'di 'kam a'di is mo a'di jin gamki gwo is e Tapa mo.
- 11 'Bori bwa e Tapa mo dhali 'kunyi bwa mo ayy um 'kwani kun tana ḱar/e mo,  
 dhali kumi cuuwa/ gom moṅ'kuny bwa mo, aris um kun dhelel ma du mo.

**33**

- 1 'Kunyi bwa mo ma e Tapa, ayy um 'kwani kun tana ḱar/e mo.  
 Maṅa maṅ jin 'dapa'd gom uni kun dhelel ma du mo.
- 2 Maṅi Tapa ka dhenḱdhenye/ jin buku/ mo,  
 dhali yuki gway gom a'di ka dhenḱdhenye/ jin 'kon ma shu/i 'kume'd mo.
- 3 Yuki gway gom a'di, gway jin ta jin this mo, buḱa shu/ ki me'd jin ta gwocon mo, ki 'kus jin caaca mo.
- 4 Haali/ gwo gi Tapa mo tani uni ha me'd mo.  
 Dhali aris miim piti uni miikunu ki mii ma isinj gana/ mo.
- 5 A'di enki momii ma ḱar/e mo dhali mo jin miinu ki dar gi mo ma gwar 'de/ mo.  
 Mony'cesh a'di 'tu'du/ mo ki mo/en gi Tapa jin teli sho'k mo.
- 6 Ki gwo gi Tapa mo tani momis ukunu mo dhali aris to kun 'koni bwaman uni ki shi/in jin shi/ini'd 'peni 'twam piti mo.
- 7 A'di ki tula ris yi'de/ is mo dhali kumma/ yi'de/ mo me'd jin 'thuthu/ uni ibwaman ma gasaas mo.  
 A'di ki dhu yi'den 'kulga/ e mo kun dhunu to mo.
- 8 Dhalki aris 'kwani 'baar kun 'kon e mony'cesh ḱo/ Tapa mo.  
 Dhalki aris 'kwani 'baar kun 'kon e mony'cesh doshon ki moṅḱo/ is gom a'di mo.
- 9 Haali/ a'di torḱi gwo mo tani dhali a'di pu'dki'd kan mo.  
 Dhali a'di kanki gwo mo tani dhali gwo doshki'd mo.
- 10 Tapa ki ḱal gwo kun logoma kal gi 'kwaniny'cesh mo mmota gwo jin di bwa 'te/ mo.

A'di ki non mo jin thosona 'kwani 'kup 'twa/ mo.  
 11 Gwo logom gi Tapa mo tani a'di doshki'd ki sule/ mo.  
 Gwoŋ kulum eya dum piti mo tani a'di diki'd ki sule/ goma risa nyaḱum yil gi 'kwani mo.  
 12 Mom'bor mii gom kal gi 'kwani jin tan ma Arungimis Tapa mo, 'kwani kun kwanykina a'di mo mmota mal piti mo.  
 13 Tapa hilki mo ka lunḱu'b 'peni momis mmopara ris iya/ gi 'kwaniny'cesh e mo.  
 14 'Peni mo jin ḱa'bkina a'di eya ḱursi ma maliḱ mo tani a'di ki hil mo mo apowa ris 'kwani gi mony'cesh mo.  
 15 A'di ta a'di jin aḱki'da dum buni e 'baar mo, dhali a'di ki hila ris miim buni kun miina uni mo.  
 16 Amaliḱ a'di 'konuki ta is ki me'd ki dhan 'kwani ma meem piti mo. Wathi/ gom mo ma mee mo tani a'di 'konuki 'cuḱ ki dhan mom'bi'th piti mo.  
 17 Shumarum gi mo ma mee mo tani a'di ta tom pe'th gi mo ma 'teŋ kape/ gi mo jin pinu mii e mo. Dhali ki dhan mo ma 'bi'th ma dem dem piti mo tani a'di molu ta is ki me'd mo.  
 18 Hili mo mo ma, e gi Tapa a'di di'd apo/ uni gwansan kun ḱo/ki a'di mo, apo/ uni gwansan kun takin gi mo ma 'teŋ kape/ gi mo/en piti jin telkunu sho'k mo,  
 19 ki a'di mididi 'cuḱa ḱashiram buni 'peni mowu mo, dhali dhu uni ki e mo e yil jin 'kosha te/ mo.  
 20 Aḱashiram bana a'di ḱorki Tapa mo. A'di ta'da Manwoth gom ana mo dhali agonḱorom bana mo.  
 21 Nye, adum bana 'kunykina bwa mo e a'di mo haali/ ana gamkina gwo is e gway piti jin kogu mo.  
 22 Dhalki mo/en pini jin telu sho'k, ayy Tapa, di'd eya po/ aman mo, isi kani, me'd jin tana aman ka 'teŋ kape/ e / e mo.

**34**

*Gway ma Dawuu'd, ki a'di ki mii me'd wathi/ jin gus ma du mo ibwambor ma Abi-maalik mo. Wakan a'di urki a'di ka pije/ mo dhali a'di ki 'kosh ya mo.*  
 1 Aha/ 'bora Tapa mii isa yempa/ mo. Momaj mididi isa yempa/ e 'twam pem mo.  
 2 Aḱashiram pem kar is ki ca e Tapa mo. Dhalki uni gwansan kun 'koshu ki isa nyor ciḱ a'di mo dhali 'bor bwa mo.  
 3 Ayy kari Tapa ki ca nyaḱki aha/ mo,

dhali dhalki ana kara gway piti ki ca imontaḱ 'de/ mo.  
 4 Aha/ ḱapkina Tapa mo dhali a'di thoḱki aha/ 'twa/ mo, dhali 'cuḱ aha/ mo 'pena ris monḱo/ is pem mo.  
 5 Hili 'kup ki a'di mo dhali kushi mo mo wakan ki bwam/em bum mini 'koki 'ko ki mo ma 'the is mo.  
 6 Wathi/ ha'th'ko'd yan gwoki'd mo dhali Tapa ciḱki a'di mo dhali ta a'di is ki me'd mo 'pena ris mont'o'c bwam piti mo.  
 7 Aman'doyu gwo gi Tapa 'kamki'da 'kam ka kul is gom uni gwansan kun ḱo/ki a'di mo, dhali 'cuḱ uni mo.  
 8 Ayy nyoḱi ma dhali par e ki Tapa 'boro'd mo. Mom'bor bwa gom wathi/ jin bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo.  
 9 Ayy koki Tapa mo um piti kun dhuuni ki she/ ki dhelel dhelel mo, haali/ uni gwansan kun ḱo/ki a'di mo tani 'kona ton tiya ki har mo.  
 10 Ushi dhuruca dhop uni hari to mo haali/ uni 'kosha te/ mo hili uni gwansan kun simmki Tapa e mo tani uni 'koki har tom 'boro'da kamu/ mo.  
 11 Iiyu/ ma, ayy iya/ mo, ciḱi gwo 'peni aha/ mo. Aha/ mina ḱor um gwo gom monḱo/ is gom Tapa mo.  
 12 Wathi/ jana i/ona bwa ki mondiki/e mo, dhali 'thoth bwa ka yempa/ ki a'di mina bwa 'kuny ka yempa/ gom tom 'boro'd mo?  
 13 Nona le'd pini 'twa/ 'peni gwon thus mo dhali 'twam pini mmo/o gwo ka he'k e mo.  
 14 ḱwa/ i bwa mo 'peni tonthus mo dhali miiyi ki 'bore/ mo. Simmi monḱu'th is e mo dhali uri a'di isho'k mo.  
 15 E gi Tapa a'di di'da po/ uni kun miin ka kar/e mo dhali 'cem piti 'kup ki kom buni mo.  
 16 Bwam/e gi Tapa di'da po/ imanmii tonthus mo, ki uni minu 'ciḱh 'twa/ mo ki uni minu 'koki dok/e ka e e mony'cesh mo.  
 17 Ki uni kun mii miiḱar/ e gwokin gom mowoth mo tani Tapa ciḱki uni mo dhali 'cuḱ uni mo 'peni aris mont'o'c bwam buni mo.  
 18 Tapa 'disha'dish ka yempa/ e uni kun 'ce'dkunuwa du mo dhali ta uni is ki me'd mo uni kun siri'ckunu shi/in ki sho'k mo.

19 Monto'c bwa tana ris gom a'di jin mii miinjkar/e mo,  
 hili Tapa 'cukki a'di 'peni uni 'baar mo.  
 20 A'di ki dhuwa risa simam piti 'baar mo.  
 Simam pitiŋ kamu/ yisa 'ce'dkunuwa.  
 21 Tonthus jin miinu midu 'kosha manmii tonthus mo,  
 dhali uni gwansan kun shi/ki 'kwani kun mii miinjkar/e i e mo tani minu waŋ mo be.  
 22 Tapa a'di wanki mondiki/e gi cinjkinam piti 'ba/ mo.  
 Jan tal 'den kamu/ 'peni uni gwansan kun bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo tani minu 'koki waŋ mo be.

**35**

*Gway ma Dawuu'd.*

1 Jemi ajem 'kup mo ma, ayy Tapa, nyakki uni gwansan kun jemki aha/ 'kup mo.  
 Asi apo/ uni gwansan kun askin apo/ aha/ mo ma.  
 2 Bu'thka goŋgoro/ ki me'd mo dhali to mmo- cesh is mo  
 dhali cuyi mis gom mowoth pem mo.  
 3 'Deka mee she mis mo dhali ameeny 'ciŋ is mo  
 apo/ uni kun urki aha/ isho'k mo.  
 Oyi gwo goma kashiram pem mo ki:  
 Aha/ tana man'cuk pini mo.  
 4 Dhalki uni dhukunu 'te/ ki mo ma 'the is mo dhali ush taŋ mo  
 uni gwansan kun simmki mondiki/em pem e mo.  
 Dhalki uni tu'kkunu ka nyan'ko'd mo dhali non 'twa/ mo  
 uni kun pishinki mo gi 'pen mo mmomii tonthus apo/ aha/ mo.  
 5 Dhalki uni wana e ka 'pi'b ibwambori 'tham mo  
 ka man'doyu gwo gi Tapa ki ur uni ki sule/ sule/ mo.  
 6 Dhalki bway buni ta'da 'tum mo dhali dheresa dheres mo,  
 ka man'doyu gwo gi Tapa ki ur uni isho'k mo.  
 7 Ki dar gi 'kup mii mo tani uni bagkina gumem buni gom aha/ mo.  
 Dhali ki dar gi 'kup mii mo tani uni cwanyki jis gom mondiki/em pem mo.  
 8 Dhalki mo kun toru sho'k ka pupush pu'du'd apo/ uni ki e ka wu mo.  
 Dhalka gumem buni kun бага uni mo tani bu'th uni mo.  
 Dhalki uni ta'kkin ibwaman uni mmo'ce'd sho'k ka pupush mo.  
 9 Dhali yan'ko'd akashiram pem 'kunya bwa e Tapa mo  
 mmoyuk gway mmomaŋa maŋ gom mony'cuŋ piti mo.  
 10 Arisa simam pem mini o gwo mo ki:

Ayy Tapa, kaja a'di jin waki /e mo,  
 /e jin 'cuk a'di jin 'ka'da is ki 'ka'd mo  
 'peni a'di jin 'bitha'bi'th gom a'di mo,  
 dhali a'di jin 'ka'da is dhali a'di jin midu mii ta gi to mo 'peni a'di jin shi/ki a'di is mo.  
 11 Iman/o gwo kun dupuna dupi e mo tani uni cuki mis apo/ aha/ mo.  
 Uni dotki aha/ to kun 'koka/ki mish 'ban mo.  
 12 Uni ki ci aha/ tonthus ka nyan'ko'd gom tom 'borga/ kun miiga/ gom uni mo.  
 Akashiram pem a'di 'bushura/ 'bushur mo.  
 13 Hili aha/, ki uni 'ba'thkin mo tani - aha/ hi'thkina burrinyen shawaal mo,  
 aha/ shi/kina is pem ki monga/ to mo.  
 Aha/ 'thokina ki 'kup pem jin karka/ ka lungu'b abor pem mo  
 14 me'd jin jwakaŋkunu aha/ adu goma mugum pem mo dhala kam pem mo.  
 Aha/ yakina ka kul is me'd jan tal 'de/ jin gwoki'd goma ta'dam piti mo,  
 mmobit 'kup ka lungu'b dhali ko ki gwony jabu'th mo.  
 15 Hili e mombit pem mo tani uni tulki is mo mmope'th ki kuss kuss mo,  
 uni tulki is mmontal 'de/ apo/ aha/ mo.  
 Uni kun ta njwol kun molka/ mo tani thu'thki aha/ 'pen ki dar gi mondaŋ mo.  
 16 Uni ci aha/ tinya/ ka mak mo ki nyanye/ dhali ki nyanye/ mo.  
 Uni 'pe'dki aha/ shem buni i is mo.  
 17 Kakasja, ayy Tapa, mina /e ca'bi gu is mo kan?  
 'Cwami aha/ mo 'peni mo ma bujur buni kun 'ce'du sho'k mo,  
 mondiki/em pem 'pena risa dhop mo.  
 18 Dhali yan'ko'd aha/ mina ci /e mom'bor bwa i is e bwaman ma waambuhany 'kwani mo.  
 Dhali e mom'bi'th ma waambuhany 'kwani mo tani aha/ mina maŋ /e mo.  
 19 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo mmo'kunya bwa apo/ aha/ mo  
 uni kun mii aha/ ki shi/ kun ta 'kup ki aha/ mo,  
 dhali dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo mmoshi'b e  
 kun shi/ aha/ i e ki dar gi miiŋ kamu/ mo.  
 20 Haali/ uni 'koki o gwo gom monku'th is mo,  
 hili apo/ uni gwansan kun 'kon ki biyuu e mony'cesh mo tani  
 uni bwaaki gwo kun hekuwa he'k e mo.  
 21 Uni ka'dki 'twam buni kun beeyabee apo/ aha/ mo.  
 Uni oki gwo mo ki: Soso soso.  
 Em bana parki a'di e mo.  
 22 /E mishkin mo, ayy Tapa. Dhalku/ ki ca'b ki shwamm mo ma,  
 ayy Tapa, dhalku/ ki si'd 'peni aha/ mo.



23 Muri is pini mo ma, dhali meri is gom tom pem jin rak aha/ mo, dhali tom pem jin pu'du'd mo. Arumgimis pem mo dhali Tapam pem mo.

24 Yeyaa/ mo, ayy Tapa, Arumgimis pem, isi ki mii ma kar/em pini mo, dhali dhalku/ ki dhal uni bway mo mmo'kuny bwa apo/ aha/ mo.

25 Dhalku/ uni ki dhal bway mo mmo/o gwo e is buni mo ki:  
Soo, ana tana gi to kun on ma dum bana mo. Dhalku/ uni ki dhal bway mo mmo/o gwo mo ki: Ana loskina a'di ki 'kolo'c mo.

26 Dhalki uni dhuuni ki mo ma 'the is mo dhali dunguru/ ka du isi montal 'de/ mo  
uni kun 'kunykina bwa mo apowa cis pem mo.  
Dhalki uni kumu is ki mo ma 'the is mo dhali ki mo jin ushuwa tak tak mo,  
uni kun dhu is buni ki ca apo/ aha/ mo.

27 Dhalki uni gwansan kun 'kona gwo i bwa gom moyem pem  
kum cuuwa/ mo gom moŋ'kuny bwa mo dhali mom'bor bwa mo,  
dhali o gwo ki sule/ sule/ mo ki:  
Tapa a'di caaca mo,  
a'di jin 'kunya bwa e miin to gi ciŋkinam piti jin gama a'di adu is mo.

28 Dhali yan'ko'd 'twa/ pem midi tor gwo gom mii ma kar/em pini mo  
dhali momaŋ pini isa yempa/ isa yempa/ mo.

**36**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd, a'di jin ta ciŋkina/ gi Tapa mo.*

1 Gwon dhaŋ oki a'di jin ta thus ki thus gwo mo ki 'kula'kul eya dum piti mo.  
Moŋko/ isa kamu/ yisa di'da goma Arumgimis e bwambor jis/ em piti mo.

2 Haali/ a'di o gwo maŋ ka maŋ gom is piti mo e em pitin gana/ mo  
ki miinthus piti minu 'koki gam mo dhali shi/i e mo.

3 Gwo 'peni twam piti mo tani uni tana pibi mo dhali mo jin hekuwa he'k e mo.  
A'di daki'd mo 'peni mo jin miina a'di ki yuk yuk mo dhali mii ki 'bore/ mo.

4 A'di ci is piti ki gwo ma pibi ma wu'th mo ki a'di di'd mmo/isha ankar piti mo.  
A'di ki kar is piti e bway jin diki 'bor mo.  
A'di diki ush tonthus mo.

5 Mo/en pini jin teli sho'k mo tani, ayy Tapa, a'di jithirki'd e momis mo,  
dhali mii gi isin ganam pini eya rak mo.

6 Mii ma kar/em pini a'di wana e ki wosh kun turatur kun ta ku ma Arumgimis mo,  
gwon dwall pini kun toru gwo 'twa/a 'cesh mo uni wana e ki dhan 'kul yi'de/ mo.

'Kwani dhali tombwaasho takina / e is ki me'd mo, ayy Tapa.

7 Mo/ en pini jin teli sho'k mo tani wa'di yinthowa, ayy Arumgimis.

Uci gi 'kwaniny'cesh uni bu'thki mo jin huru jwa eya kashira/ ma bim pini mo.

8 Uni yukkina yuk e gu'b pini jin isha to ka enthus mo,  
dhali /e ciki uni to mmopi mo 'peni yi'de/ jin 'kunykina /e bwa mo.

9 Haali/ e /e mo tani /e a'di ta mondiki/e jin kashki'd mo.  
E moŋkush pini mo tani am parkina moŋkush e mo.

10 Ayy tikiri mo/en pini jin teli sho'k ki sule/ gom uni gwansan kun mishki /e mo,  
dhali bway gi mowoth pini gom uni kun dhelel ma du ki dhelel mo.

11 Dhalku/ ki dhal sho'k gi a'di jin kar 'ba/ ki ca mmopu'da po/ aha/ mo,  
walla me'd gi a'di jin ta thus ki thus mmobor aha/ mmosi'da/ si'd mo.

12 'Kwani kun ta imanmii tonthus ishkin ki rap rap mo,  
uni kun torkunu 'ko'da 'cesh mo, mmomol cu mo.

**37**

*Gway ma Dawuu'd.*

1 Dhalku/ is pini ki anan mo goma manthu'th to mii mo,  
dhalku/ dhapan ki mii ta gom imanthu'th to mii mo.

2 Haali/ uni mini la us ki jog me'da sho mo,  
dhali ku'th mo me'da sho mo.

3 Gami gwo is e Tapa mo, dhali miiyi ki 'bore/ mo.  
Wakan ki /e mini ca'b eya 'cesh mo, dhali 'kuny bwa mo gom mo jin mina /e ca'b ki 'dantar mo.

4 Budhi mo jin 'kuny bwa e Tapa mo,  
dhali a'di midi ci /e to kun gwon ma dum pini mo.

5 Cuthi bway pini 'kup ki Tapa mo.  
Dhali gami gwo is e a'di mo, dhali a'di midi kal mii mo be.

6 Dhali a'di midi kal mom pini jin minu ye /e mo e moŋkush mo  
dhali tom 'boro'd pini mina e waki montee mo.

7 Doshi naskina/ e bwambor gi Tapa mo dhali coriya cor ki bwa jin 'kuçu/ ki 'kari'th goman a'di mo.  
Dhalku/ is ki anan apo/ a'di jin gam mii adu is e bway piti mo,  
apo/ wathi/ jin kali tonthus ka pije/ ki mii jin pishina a'di ki 'pen mo.

8 Daki 'pena nyor mo dhali dhalka nyor jin shwanu 'pen mo.

Dhalku/ is pini ki anan mo, a'di jin kuthi is jasi gom tonthus mo.

<sup>9</sup> Haali/ amanmii tonthus mo tani a'di minu la 'ciḥ mo,

hili uni gwansan kun ḥorki Tapa mo tani uni a'di imini gam mony'cesh mo.

<sup>10</sup> Ḥori naskina/ ari'ceenne/ mo dhali amanmii tonthus midi di dok/e yisa.

Ba me'd jin hila um a'di ki a'di di'd e mom piti ki 'bore/ mo tani a'di midi di yisa.

<sup>11</sup> Hili uni kun 'thup ma du mini gam mony'cesh mo

dhali 'kuny bwa e is buni mo e mo jin isha to ka enthus ki mii jin gama uni adu is mo.

<sup>12</sup> Amanmii tonthus a'di mii'da wu'th apo/ a'diḥ kar/e mo

dhali 'pe'd shem piti apo/ a'di mo,

<sup>13</sup> hili Tapa pe'thki a'di jin mii tonthus mo haali/ a'di mishki'd ka teem piti pu'dki'd mo be.

<sup>14</sup> Imanmii tonthus uni buki gandal buni mo dhali gwana'da bwam buni mo, mmokal ka 'cesh uni kun hatha'ko'd mo dhali kun mini mii ta gi to mo.

dhali 'kosh uni gwansan kun iin ki iin dhelelga/ mo.

<sup>15</sup> Gandal buni mini ciḥa dum buninḡ gana/ mo,

dhali abwam buni minu 'ce'd bwa mo be.

<sup>16</sup> To kun tana a'diḥ kar/e ush'ceenne/ mo tani a'di 'boro'd mo

mmobol to jin ishi'd ka enthus ma ris uni kun mii tonthus e mo.

<sup>17</sup> Haala bi gi imanmii tonthus mo tani uni minu 'ce'd mo,

hili Tapa a'di dhuki imanmii miinḡkar/e mo.

<sup>18</sup> Tapa a'di mishki'da tee gi uni kun 'kon ki dar gi mii 'ba/ mo,

dhali mal buni ḥa'bki'd ki sule/ sule/ mo.

<sup>19</sup> Uni minu 'koki dhu ki mo ma 'the is ka tee kun ta thus ki thus mo,

dhali ka tee jin mina ḡe/ 'kosh mo tani uni mini ta gi to jin ish ka enthus mo.

<sup>20</sup> Hili imanmii tonthus mo tani uni 'ce'dki sho'k mo.

Aris uni kun ta 'kup gi Tapa mo tani uni wana e ki monyca ma shon dhii/i'd mo,

uni kun la puu mo - dhali uni kun wana e ka ku'd kun la puu mo.

<sup>21</sup> Amanmii tonthus barki to kal 'peni 'kwani mo tani, dhali mol ciya murem piti ka nyanḡ'ko'd mo,

hili a'diḥ kar/e ta'da 'the mo dhali ci'da ci mo.

<sup>22</sup> Haali/ uni gwansan kun 'boru mii ki Tapa mo tani uni mini gam mony'cesh mo, hili uni gwansan kun jeenu ki a'di mo tani uni minu 'ciḥ 'twa/ mo be.

<sup>23</sup> Naḡgin jin tana wathi/ mo tani a'di 'peni Tapa mo,

dhali a'di telki a'di sho'k mo e bway jin mina bwa 'kuny a'di mo.

<sup>24</sup> Ba ki a'di midi biḡ mo tani a'di minu 'koki biḡa sho 'kup ka lungu'b mo,

haali/ Tapa a'di ta mondinḡ gom me'd piti mo.

<sup>25</sup> Aha/ tana dhuru'c 'thissa/ mo dhali shwane/ aha/ tana dhan mo.

Hili naskina/ aha/ dinaki par a'diḥ kar/ e e dhalkunu 'pen mo

walla uḡim piti mmo'tho tonḡe/ mo.

<sup>26</sup> A'di ciḡi to ka 'ka'd me'di is mo ka yempa/ mo dhali ci to mo,

dhali uḡim piti warkin ki uni kun 'bor mii mo.

<sup>27</sup> Kwa/ i bwa mo 'peni tonthus mo dhali miyi ki 'bore/ mo,

wakan ki /e mini di ki sule/ sule/ mo.

<sup>28</sup> Haali/ Tapa a'di enki mo jin 'konuki miya mii ka gwar 'de/ mo.

A'di midi diki dhal unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel 'pen mo.

Imanmii miinḡkar/ e minu dhu ki sule/ sule/ mo.

Hili uḡi gi imanmii tonthus mo tani uni minu 'ciḥ 'twa/ mo.

<sup>29</sup> Imanmii miinḡkar/ e mini gam mony'cesh mo

dhali ḥa'ba po/ a'di ki sule/ sule/ mo.

<sup>30</sup> 'Twa/ ma manmii miinḡkar/ e mo tani a'di bahki gwo gom moyuk mo

dhali ale'd oki gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.

<sup>31</sup> Dhali gwonḡkan ma Arungimis piti jin cinu mo tani a'di di'da dum piti mo.

Dhali naḡgin piti 'koki yeresa/ yeres mo.

<sup>32</sup> Amanmii tonthus a'di timki a'diḥ kar/ e mo

dhali simm a'di e mo mmo'kosh mo.

<sup>33</sup> Tapa a'di midi diki dhal a'di 'pen e mom'bi'th piti mo,

walla dhal a'di ki a'di minu waḡ mo me'd jin minu sus a'di e mondwall gwo mo.

<sup>34</sup> Ḥori Tapa mo dhali kari bway piti mo dhali a'di midi kar /e ki ca mo mmogam mal gi mony'cesh mo.

/ E mini hil mony'ce'd sho'k ma manmii tonthus mo.

<sup>35</sup> Aha/ hilkina manmii tonthus mo mmomii mii gi 'ba/ mo,

dhali mmotura tur me'da bwanyayiis gi Pan Lubnaan mo.

<sup>36</sup> Dok/ e aha/ yakina ki yam pe mo dhali hili a'di diki di dok/ e mo.

Ba aha/ naḡkina a'di mo tani a'di 'konuki gam mo be.

<sup>37</sup> 'Cunycuri wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo dhali hili mo mo ma a'di jin dhelel ma du mo,

haali/ emen 'kon gom wathi/ gi moŋku'th is mo.  
 38 Hili imandhan̄ gwo mo tani uni minu 'ce'd sho'k imonta' de/ mo.  
 Dhali emen gi imanmii tonthus mo tani uni minu 'ciṭh mo be.  
 39 Bway gi mowoth̄ gom wathin̄ kar/ e mo tani a'di 'peni Tapa mo be.  
 A'di ita jim buni jin hura uni jwa ka tee gi monto'c bwa mo.  
 40 Tapa woth̄ki uni mo dhali 'cukki uni mo.  
 A'di 'cukki uni mo 'peni imanmii tonthus mo dhali ta uni is ki me'd mo  
 haali/ uni bu'thki mo jin huru jwa e a'di mo be.

**38**

*Gway ma Dawuu'd mmoka to e jin cinuwa Arungimis ki me'd mo.*

1 Ayy Tapa, dhalku/ ki kucur aha/ ka nyor pini mo  
 walla dhalku/ ki dor aha/ ka nyor pini jin shwana /e mo!  
 2 Haala thopam pini karana dum 'per pem 'kup mo,  
 dhali me'd pini pu'dkina pom pem mo be.  
 3 Dhali moŋkamu/ mura shuman buŋgwar is pem is mowa?  
 haala nyor pini jin shwana /e caaca mo.  
 Dhali mowaça kamu/ di'd goma simam pema?  
 gom miinthus pem mo be.  
 4 Haali/ miinthus pem loski aha/ ki 'kupi lu/ mo,  
 dhali uni 'thiraa/ diṭ mmoka' mo be.  
 5 Jamam pem 'kakin mo dhali bulabul mo dhali taga 'bi/ nycine/ mo  
 gom miim pus pem mo.  
 6 Aha/ kumkunu 'twa/a 'cesh mo dhali 'daçal 'ko'da 'cesh mo.  
 Isa yempa/ yula tente/ mo tani aha/ yakina gwolu/ mo.  
 7 Haali/ empa'd pem a'di 'tu'dkunu ki mo jin 'batha'ba'th mo,  
 dhali moŋkamu/ mura shuman buŋgwar is pem is mowa?  
 8 Aha/ kumkunu 'twa/a 'ceshi 'baar mo dhali sirica po/ ki sho'k mo.  
 Aha/ ohonkina mo goma dulatt̄ ma nyor ma dum pem mo.  
 9 Tapa, aris mom pem kun gwon ma du mo tani mishu ki /e mo.  
 Dhali ashurem pem jin wuka/ mo tani 'konuki bag 'peni /e mo be.  
 10 Adum pem shwa'd ki ju'k ju'k mo dhali mom'bi'th pem ushi me'd mo e aha/ mo  
 dhali apinya/ em pem jin shwa'd ki o'd mo tani, uni si'da/ uskin 'peni aha/ mo be.  
 11 Imugum pem dhali uni gun nyak aha/ ii ka yempa/ mo tani uni doshkin ki

moŋko/ is 'peni isa nyor pem kun wo'cki aha/ she/ mo,  
 dhala bas pem si'da/ uni doshkin isa dhana/ mo.  
 12 Uni gwansan kun simmki mondiki/ em pem e mo tani 'thikina gumem buni mo.  
 Uni gwansan kun simmki mo e jin mina uni shi/ aha/ is mo tani oki gwo kun minu kup mo  
 dhali kulum gwo ibwa mmo'ce'da 'ce'd me'di isi yula tente/ mo.  
 13 Hili aha/ wana e ki wathin̄ 'diye/ mo, aha/ dinaki cik̄ toŋ kamu/ mo.  
 Aha/ wana e ki wathi/ jin mol 'twa/ wal mo jin mol 'twam piti ka'd mo.  
 14 Nye, aha/ wana e ki wathi/ jin mol gwo cik̄ mo,  
 dhali e 'twa/ mo tani aha/ dara gi gwoŋ kucur mo.  
 15 Hili e /e mo tani ayy Tapa, /e be içorkaa/ mo be.  
 A'di ta /e be, ayy Tapa Arungimis pem, /e jin mini thoŋa thoŋ 'twa/ mo be.  
 16 Haali/ aha/ 'thona mo ki: Uni mini dhalki bwa ki 'kuny apo/ aha/ mo.  
 uni gun dhu 'ba/ ki ca apo/ aha/ mo ki sho'k pem yereski'd mo.  
 17 Aha/ 'dishkina mmobit̄ mo,  
 dhali mo jin woca is aha/ she/ mo tani a'di di'da bori aha/ ki sule/ sule/ mo.  
 18 Aha/ pikina gwo gom tonthus pem jin miika/ mo,  
 aha/ kala bwan diṭi'd gom miinthus pem mo.  
 19 Uni gwansan kun ta 'kup pem mo tani dar gi 'ko mo uni 'bitha'bi'th mo,  
 dhali uni gwansan kun shi/i aha/ i e ki shi/ thus mo tani uni tana ris mo.  
 20 Dhali uni gwansan kun rakki aha/ tonthusi bway gom tom 'boro'd mo tani uni ita 'kup pem kun tana ris mo haali/ aha/ batha jasi tom 'boroni 'ko'd mo.  
 21 Dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo ma, ayy Tapa,  
 ayy Arungimis pem, dhalku/ ki si'd 'peni aha/ mo!  
 22 Huru/ ki jahanne/ mmowoth̄ aha/ mo,  
 ayy Tapa, gi bway mowoth̄ pem mo.

**39**

*Eya manyuk̄ gway mo: goma Yaduth̄uun. Gway ma Dawuu'd.*

1 Aha/ ona gwo mo ki: Aha/ mina ji bway pem ki e mo,  
 ki aha/ mina diki mii miinthus ka le'd pem mo.  
 Aha/ mina 'kali'th 'twam pem mo,  
 wakan me'd jin mina 'kwanin thusi 'kowa bori aha/ mo.

<sup>2</sup> Aha/ usha 'twa/ wal mo dhali ɔa'bki shwamm mo,  
aha/ bu'thkina monku'th is pem mo tani tonj kamu/ gamkaa/?  
mo ma ɔis pem thissi'di ca mo 'teki shi/ shi/ mo.

<sup>3</sup> Adum pem ɔa'bki 'ba'th 'ba'th e aha/ mo.  
Me'd jin tashu aha/ ki gwo kun kulumkaa/ e bwa mo tani o'd jin 'batha'ba'th shwaki'd mo,  
dhali yan'ko'd aha/ ki o gwo ka le'd pem mo ki:

<sup>4</sup> Tapa, dhalki aha/ misha 'pemen pem jin midi di 'kup mo  
dhali aatem bar pem wakata mo?  
Dhalki aha/ misha mo mo, ma mondiki/em pem midi gus kata mo?

<sup>5</sup> Hili /e ki kara teem pem mmokuta/ kut me'd bwam me'd ki daɔa/ mo  
dhali mondiki/em pem jin dika/ ki e mo tani ta tonj kamu/ ibwambori jis/em pini yisa.

Ka jin gana/ aris 'kwani 'baar mo 'kokin 'twa/i 'kup 'te/ mo.  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>6</sup> Ka jin gana/ 'kwani iikin ki jasa kashira/ ma la 'te/ mo.

Ka jin gana/ uni 'koshki jis mo ki dar gi mii kun kala uni mii 'kup pa ka pije/ mo.  
'Kwani sugki to mo dhali mol mo mo a'di jin midi tul a'di is mo.

<sup>7</sup> Dhali shwane/ Tapa, ki to jin ta'da ta iɔorkika/ mo?  
Mo ma 'tej kapem pem di'd e/ e mo.

<sup>8</sup> 'Cuɔi aha/ mo 'pena ris gwom pem kun dhanɔa/ mo.  
Dhalku/ ki kar aha/ jin mina imanmii miim pus iwaɔ aha/ mo.

<sup>9</sup> Aha/ usha 'twa/ wal mo, aha/ dinaki ɔa'di 'twam pem mo,  
haali/ a'di ta /e jin miiki a'di mo.

<sup>10</sup> Joɔki mondor pini 'peni aha/ mo.  
Aha/ 'baarkina mo ki mondor ki me'd pini mo.

<sup>11</sup> Ki /e ki dor wathi/ dhali kucur a'di gom miinthus mo tani  
/e ki 'cum to jin ena a'di me'da dhurany jin shwa to jin 'ka'd a'di 'twa/ ki 'ka'da bor mo.

Ka jin gana/ aris 'kwani 'baar mo 'ko ki e 'twa/i 'kup 'te/ mo.  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>12</sup> Ciɔi mon'thom pem mo ma, ayy Tapa, dhali ka'di 'cem pini gom monkom pem mo.  
Dhalku/ ki bu'th monku'th is pini 'peni jabu'th em pem mo.

Haali/ aha/ takina yilkinam pini jin yaki'd ki yam pe mo,

a'di jin tani pa mo, mmowa e ki ibabam pemi 'baar kadhamo/ mo.

<sup>13</sup> Hilki /e mo ka ɔin'ko'd mo 'peni aha/ mo, ki aha/ mina gam bwanj 'kunu'd mo nɔwa/ a/ ki aha/ mina ya mo dhali diki di doɔ/e mo.

## 40

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Aha/ ɔora/ ɔor ki bwa jin 'kuɔu/ ki 'kari'th gom Tapa mo.

A'di ka'dki 'cem piti mo dhali ciɔ aha/ kom pem mo.

<sup>2</sup> A'di dirki aha/ ka pije/ 'peni jis jin miga/ 'taki tor sho'k ka pupush mo,  
'peni boro'th jin ɔa'bki ɔo'do/ ɔo'do/ mo.

A'di ki dhu sho'k pem apo/ wosh mo dhali dhu ɔatgin pem mmo'ko ki 'dantar mo.

<sup>3</sup> A'di ki kar gway this e 'twam pem mo, gway jin manɔa/ Arungimis bana mo.  
'Kwani ka ris mini par e mo tani dhali ɔoka ɔo/ mo

dhali dhu mongam gwo is buni e Tapa mo.

<sup>4</sup> Mom'bor mii gom wathi/ jin kar Tapa ki jim piti jin gama a'di gwo is mo,

a'di jin diki tu'k mo e mo jin karu is ki ca mo, ki uni gwansan kun iikini per mo mmobath gwo ma rum pinyconi sho'k mo.

<sup>5</sup> /E marki momiin tom pini kun ta momer is mo

dhali gwom pini kun kulumkina /e ibwa 'kupki am mo, ayy Tapa Arungimis pem mo.

Jamu/ piyi'd jin minu kar ka par nyakki /e mo.

Wakki/ aha/ mina 'taki bah gwo mo dhali tor uni mo tani

uni mini 'taki bol uni kun minu 'taki den e e ka ris mo.

<sup>6</sup> To jin 'ciɔu/ 'kus mmomiya bas mo dhali to jin ɔinu ki me'd mo tani bwam pini diki o mo.

Hili /e ki tup aha/ 'cem pem mmoshuwa shu mo.

To jin ciɔu/ ki o'd jin ɔinu ki me'd mo dhali jin ɔinu gom miinthus mo tani /e yisa 'thekki gwo gom uni yisa.

<sup>7</sup> Yan'ko'd aha/ ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ pu'dkina mo.

Eya warka/ jin 'kuɔu/ is jin 'kwarkunu gwo apo/ gom aha/ mo.

<sup>8</sup> Aha/ 'kunya bwa mo mmomii bwam pini mo, ayy Arungimis pem.

Gwonɔan pini jin ɔinu mo a'di di'd eya dum pem mo.

<sup>9</sup> Aha/ torkina gwonj 'kunya/ jin ɔinu gom mo jin 'cuɔuwa 'cuɔ mo eya dhana tul 'kup mo.

Dhali hili mo mo ma, aha/ dinaki mu'th  
 'twam pem mo,  
 me'd jin mishkina /e aha/ mo, ayy Tapa.  
<sup>10</sup> Aha/ dinaki bag mom pini jin tana /e aha/  
 is ki me'd mmowoth aha/ eya dum  
 pem mo.  
 Aha/ torkina gwo mo goma isinj ganam pini  
 jin tana /e mo dhali gom bway gi  
 mowoth pini mo.  
 Aha/ dinaki us mo/en pini jin telu sho'k mo  
 dhali mo ma isinj ganam pini jin tana  
 /e mo.  
 'pena dhana tul 'kup 'kwani mo.  
<sup>11</sup> Dhalku/ ki bu'th momiimiim pini 'peni  
 aha/ mo, ayy Tapa.  
 Dhalki mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mo  
 ma isinj ganam pini jin tana /e mo tani  
 'tash aha/ 'twa/ ki sule/ sule/ mo.  
<sup>12</sup> Haali/ tonthus uni 'kamki aha/ mo dhali  
 uni molu deŋ e mo.  
 Miinthus pem uni kalki aha/ ka 'cesh mo  
 ntagi aha/ mola mo mo.  
 Uni tana ris ka ris kun bolina mur 'kup pem  
 e mo.  
 Adum pem ush aha/ me'di e mo.  
<sup>13</sup> Ba miyi ki 'bore/bala, ayy Tapa, mmo'cuŋ  
 aha/ mo.  
 Ayy Tapa, huru/ ki jahanne/ ma mmowoth  
 aha/ mo.  
<sup>14</sup> Dhalki uni dhunu mo ma ki mo ma 'the is  
 mo dhali dun'kuru/ 'kup isi montal 'de/  
 mo  
 uni gwansan kun simmki mii e mo tani  
 mmo/uth mondiki/em pem mo.  
 Dhalki uni tu'kkunu ka nyan'ko'd mo dhali  
 'doyu/ e mo jin ushuwa taŋ taŋ mo  
 uni gun ona bwa ki shi/ aha/ is mo.  
<sup>15</sup> Dhalki uni meren kagahara gom mon'the  
 is buni mo  
 uni gun o aha/ gwo mo ki: Soso, soso.  
<sup>16</sup> Hili dhalki uni gwansani 'baar mo kun  
 simmki /e e mo tani  
 'kunya bwa mo dhali 'bor bwa mo e /e mo.  
 Dhalki uni gwansan kun eni bway gi  
 mowoth pini mo tani  
 tikir gwo o mo ki: Tapa a'di i/eka/ ek mo.  
<sup>17</sup> Gom aha/ mo tani aha/ hatha'ko'd ki ha'th  
 mo dhali mina mii ta gi to mo,  
 hili Tapa a'di kulumki gwo ibwa gom aha/  
 mo.  
 /E ta a'dim pem jin wothki aha/ mo dhali  
 a'dim pem jin 'cuŋki aha/ mo.  
 Dhalku/ ki ta adiiŋe/, ayy Arumgimis pem!

**41**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Mom'bor mii gom a'di jin hili uni gun  
 hatha'ko'di e mo.  
 Tapa 'cuŋki a'di ka tee jin toju a'di aŋo'c bwa  
 mo.

<sup>2</sup> Tapa wothki a'di mo dhali kar a'di ki e mo.  
 A'di yuku gway ka man'boru mii e  
 mony'cesh mo.  
 /E diki ci a'di e bwa gi uni gun ta 'kup ki a'di  
 mo.  
<sup>3</sup> Tapa a'di thip a'di 'ko'da cim piti jin isha  
 a'di mmo'ba'th mo.  
 E mom'ba'th piti mo tani a'di ki waŋ a'di  
 'pena ris isa nyor kun 'koshki a'di mo.  
<sup>4</sup> Gom aha/ mo tani, aha/ ona gwo mo ki: Ayy  
 Tapa, miyi mii ma 'the gom aha/ mo  
 ma.  
 Dhali waŋi aha/ mo, haali/ aha/ miikina mi-  
 inthusa po/ /e mo be.  
<sup>5</sup> Uni gun ta 'kup ki aha/ mo o gwo e aha/ eya  
 adun dup buni mo ki:  
 Kakasja imina a'di iwu mo? dhali gway piti  
 ki 'ce'd sho'k mo?  
<sup>6</sup> Dhali ki jan tal 'deŋ kamu/ pu'dki'd  
 mmopar aha/ e mo tani a'di ki bah  
 gwo kun 'kon isi bwa 'te/ mo,  
 ka yiha/ ka dum piti tulu'da ris mii ma pibi  
 is mo.  
 Ki a'di ya'd ka piŋe/ mo tani a'di ki wagar  
 gwo mo.  
<sup>7</sup> Aris uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo  
 tani torkina tor ki kako/ mmontal 'de/  
 gom aha/ mo.  
 Uni ki gwalal buni mo tani uni kulumki gwo  
 shi/in ibwa gom aha/ mo, kun bol tiya  
 e mo.  
<sup>8</sup> Uni ki o gwo mo ki, To jin wunu kara biŋi'da  
 po/ a'di ba/.  
 A'di midi cu mis doŋ/eya? ma 'peni mo jin  
 isha a'di mo.  
<sup>9</sup> Isi kani amugum pem gana/ jin di'da bori  
 aha/ jin gamka/ gwo is mo tani  
 a'di jin shwaki tonŋem pem mo tani a'di  
 'de'kki 'penaŋkilam piti apo/ aha/  
 mo.  
<sup>10</sup> Hili /e ayy Tapa, miyi mii ma 'the apo/  
 aha/ mo,  
 dhali 'deki aha/ ki mis mo ki aha/ mina 'taki  
 mu'th uni 'twa/ mo.  
<sup>11</sup> Gom mii yansan mo tani aha/ misha ki /e  
 'bora bwa ki aha/ mo,  
 ki a'di jin ta 'kup ki aha/ mo tani diki pi aha/  
 e mo be.  
<sup>12</sup> Hili /e bu'thki aha/ mo gom miim pem jin  
 dar gi ŋadhun mo,  
 dhali /e ki kar aha/ e buŋ'kus pini ki sule/  
 sule/ mo.  
<sup>13</sup> Mom'bor mii midi di gom Tapa mo, a'di  
 jin ta Arumgimis gi 'Kwani ma Is-  
 rayiil mo,  
 'peni mo jin 'konuki/ e ki sule/ sule/ ya ye  
 'ba/ mo ntagi mo jin 'konuki/ e ki sule/  
 sule/ ya ye 'ba/ mo.  
 Amen dhali doŋ/ e Amen mo.

**AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI  
SU/ MO.**

**42**

*Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo jin yethu sho'k mo.*

<sup>1</sup> Me'da sheṭ jin kara ce jin ta yoll mo a'di jin ona bwa ki yi'de/ jin kasha e ki kash mo tani

wakan si'da/ akashiram pem çorki'da çor gom /e mo, ayy Tapa Arungimis.

<sup>2</sup> Akashiram pem budha te/ miinḱar/e goma Arungimis mo, goma Arungimis jin di ki e mo.

Ki aha/ mina pu'd kakasja dhali hil bwam/e ma Arungimis mo?

<sup>3</sup> Jabu'th em pem a'di warki'd ki tontem pem gi montee mo

dhali mon'thiny mo, ka yiha/ ki 'kwani 'kon mmorash aha/ gwo o mo ki:

Mane Arungimis pini mane?

<sup>4</sup> To gwansan mo tani uni kakika/ e mo, me'd jin wolkika/ kashiram pem ka piḱe/ mo: me'd jin yaka/ nyakka buhany 'kwani mo dhali shu uni bway ka jintura/ e gu'b ma Arungimis mo,

ki bwam 'boro'd kun kumu cuuwa/ mo dhali yuk gway kun 'boruwa 'bor bwa i is mo,

me'd jin dhukin ma waambuhany 'kwani kun kogu acim mo.

<sup>5</sup> Katinta ibiṭu/ / e eya 'cesh mo, ayy akashiram pem mo,

dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo? Tayi ka 'teṅ kape/eya Arungimis mo. Haali/ aha/ mina doḱ/e maṅ a'di mo,

a'di jin ta'da manwoṭh pem dhali Arungimis pem mo.

<sup>6</sup> Akashiram pem a'di biṭu/ 'ko'da 'cesh e aha/ mo.

Wakan aha/ kakina /e e mo 'pena 'cesh gi Pan Uurdun mo dhali gi Pan Harmuun mo

dhali 'peni 'Kuwosh ma Misar mo.

<sup>7</sup> Moṅ'kulga/ jin yuku ki moṅ'kulgaṅ kamu/ mo

me'd jin dora yi'deṅ kuku/ kukum pini mo. Aris yi'dem pini kun bir bakal mo dhali aris eṅ ḱuthar yi'dem pini

uni ḱalki aha/ ka 'cesh mo.

<sup>8</sup> Ki montee isa yempa/ mo tani Tapa a'di ḱanki mo/en piti jin telu sho'k mo

dhali mon'thiny mo tani gway piti di'd nyakki aha/ mo,

mmo'thowa Arungimis gi mondiki/em pem mo.

<sup>9</sup> Aha/ ona gwo eya Arungimis jin ta wosh pem mo ki:

Atinta inana /e aha/ kan mo?

Katinta gara/ imiga/ ça'b jasi gwolu/ kan mo gom mosiri'c gi uni kun ta 'kup ki aha/ kan mo.

<sup>10</sup> Me'd wathi/ jin 'disha 'twa/ mmowu mo 'peni jama/ jin doruwa dor e bungwar is pem mo tani

uni kun ta 'kup ki aha/ mo sorki aha/ mo, dhali ka yiha/ mo tani uni 'kon mmorash aha/ gwo o mo ki:

Mane Arungimis pini mane?

<sup>11</sup> Katinta ibiṭu/ / e eya 'cesh mo, ayy akashiram pem mo,

dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo? Tayi ka 'teṅ kape/eya Arungimis mo. Haali/ aha/ mina doḱ/e maṅ a'di mo,

a'di jin ta'da manwoṭh pem dhali Arungimis pem mo.

**43**

<sup>1</sup> Yeyi aha/ mo, ayy Arungimis dhali 'ce'di gwo she/ gom to jin raḱi aha/ mo apo/ 'kwani kun 'koki mii miinḱar/e mo,

dhali 'peni 'kwani kun ta imanhe'k e mo, dhali 'peni 'kwani kun 'konuki dhu ki mo ma ḱar/e mo tani 'cuḱi aha/ mo.

<sup>2</sup> Haali/ /e tana Arungimis a'di jin bu'thka/ mom pem jin hurga/ jwa mo be.

Katinta biṭa /e aha/ asho kan mo? Dhali tonta imiga/ ça'b jasi gwolu/ kan mo

gom uni kun siri'c aha/ ki sho'k mo kun ta 'kup pem mo?

<sup>3</sup> Ayy, hashi moṅkush pini mo dhali gwoṅ ganam pini mo.

Dhalki uni shu aha/ bway mo.

Dhalki uni sus aha/ mo e 'kuwosh pini jin kogu mo

dhali mom pini jin ça'ba /e mo.

<sup>4</sup> Dhali yan'ko'd aha/ mina ya mo e mo ma gwata/ jin 'ciṭhu/ to 'kus goma Arungimis mo,

eya Arungimis jin 'kunya/ bwa ki 'kuny icine/ kagahara mo.

Dhali aha/ mina maṅ /e ka dhenḱhene/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo,

ayy Arungimis jin ta Arungimis pem mo.

<sup>5</sup> Katinta ibiṭu/ / e eya 'cesh mo, ayy akashiram pem mo,

dhali atinta i/usha /e me'd kan e aha/ mo? Tayi ka 'teṅ kape/eya Arungimis mo. Haali/ aha/ mina doḱ/e maṅ a'di mo,

a'di jin ta'da manwoṭh pem dhali Arungimis pem mo.

**44**

*Eya Manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah jin yedhu sho'k mo.*

<sup>1</sup> Aman ciḱkina gwo ki 'cem bam mo, ayy Arungimis mo,

ibabam bam ṭorki aman gwo mo,

gom miim pini kun miikina /e mmothim ka teem buni mo,  
 ka tee 'peni kadhamo/ mo.  
 2 /E ki me'd piniḡ gana/ mo tani /e ki ura ris kala tiya ka piḡe/ mo  
 dhali hili uni mo tani /e ki cu'th uni mo.  
 /E ki dor 'kwani ka ris mo,  
 dhali hili uni mo tani /e ki dhu uni ki 'kus mo.  
 3 Haali/ a'di ki gandal buni yisa igamkina uniya 'cesh yan adu is mo yisa,  
 walla si'da/ abim buni diki ḡi uni mom'bi'th mo,  
 hili me'da bim poros pini mo dhali abim pini mo,  
 dhali moḡkush 'peni bwam/ em pini jin kushki mo mo,  
 haali/ /e 'kunyina bwa e uni mo be.  
 4 /E tana Malik pem mo dhali Arungimis pem mo,  
 a'di jin 'kawurki'da 'kawur mo gom mompinu mii e ma Yakuub mo.  
 5 Ki /e mo tani am ki tan uni kun ta 'kup bam ka bor mo.  
 Dhali ki gway pini mo tani am ki yap uni gwahan ki sho'k mo kun gam am 'kup mmo/as mo.  
 6 Haali/ bwam pem mo tani aha/ dinaki gam gwo is gom a'di mo,  
 walla gandal pem si'da/ diki ta aha/ is ki me'd mo.  
 7 Hili /e woḡhki aman mo 'peni uni kun ta 'kup ki am mo,  
 dhali kar to ibwaman uni kun shi/i aman i e mo jin midi duḡgur uni 'kup 'kup is mo.  
 8 Eya Arungimis mo tani aman dhukina 'ba/ ki ca ki ḡikir ḡikir mo,  
 dhali aman mina ḡi /e momaḡ gom gway pini ki sule/ sule/ mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
 9 Hili /e ki ta'k am ka piḡe/ mo dhali dhu am ki mondhu is ki gwa'd mo,  
 dhali /e diki ya ka piḡe/ nyaḡki 'kwani ma meem bam mo.  
 10 /E ki dhu am mmodok ka nyaḡ'ko'd mo 'peni uni gun 'kwar am ka gwapi/ mo.  
 Dhali uni kun ta 'kup ki am mo tani dilki aman to mo.  
 11 /E ki dhu am me'd ka'bal kun minu 'ciḡh 'kus mo,  
 dhali /e ki ceḡer aman bwa mo e bwaman kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo.  
 12 /E ki yol 'kwanim pini ka maliim gana/ mo,  
 /e ki kan gwo ki uni minu 'koki yol ka thaman kun caaca mo.  
 13 /E ki dhu am ki uni gun nyaḡ 'ko ki am mmoḡi aman gura/ mo,

dhali aman dupu i e dhali ḡhunḡ 'twa/ i is ki uni gwansan kun 'kamki am is mo.  
 14 Dhali / e ki dhu am ki ku gun miinu mii ka maḡ mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo.  
 dhali aman pe'thkuḡ mmpoir 'kupi is e bwaman 'kwaniny'cesh mo.  
 15 Ka cim 'baar mo mom pem jin darka/ ka 'the mo di'di bwambori aha/ mo,  
 dhali mon'the is a'di kumki aha/ bwam/em pem mo,  
 16 gom gwo gi uni kun ciḡi aman gura/ mo dhali imansor aman mo tani  
 dhali e bwambor uni gun ta 'kup mo dhali a'di jin ḡapa'd mmori/a ri'c mo.  
 17 Aris to gwansan pu'dki'd apo/ aman mo, ba aman 'konaki ḡa /e mo,  
 walla aman 'konaki ta thus gom gwom pini jin gamu me'd mo.  
 18 Adum bam 'koki dok ka nyaḡ'ko'd mo,  
 walla ḡaḡin bam 'koki dheres 'peni bway pini mo  
 19 ki /e mini 'taki 'ce'd am mo 'peni mo jin 'kon ma jala/ nycine/ mo,  
 dhali kum am 'kup ki mondhurumi'd jin 'kula'kul mo.  
 20 Wakki/ aman ḡakina gway ma Arungimis bam mo tani,  
 walla he'th me'd bam goma rum pinycon mo tani,  
 21 min ma Arungimis 'taki diki gam mii yansana?  
 Haali/ a'di mishki to kun 'kona duḡ 'kwani ka kwal is mo.  
 22 Yisa, gom gway pini mo tani aman 'koshkunu yula tente/ mo,  
 dhali aman dhukunu mo me'd ka'bal kun dhunu mmo'ciḡh 'kus mo be.  
 23 Muri is pini mo. Ata isha /e e kan mo, ayy Tapa?  
 Meri /e e mo. Dhalku/ ki ta'k am asho ki sule/ sule/ mo.  
 24 Katinta ibaga /e jis/em pini mo?  
 Katinta inḡana /e mom bam jin woja is am she/ mo dhali mo jin siri'ckunu am ki sho'k mo?  
 25 Haala kaḡshiram bam a'di kumkunu 'twa/a 'cesh e bwam bu'd mo,  
 dhali buḡḡar is bam ishkiḡa 'cesh ki rap rap mo.  
 26 Cuyi mis mo dhali yayu/ mmowoth aman mo.  
 'Cuki aman mo gom gway gi mo/en pini jin telu sho'k mo.

45

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo gi jandin to mo. Gway jin yuku mmoye'th iya/ ma Guurah sho'k mo. Gway gi mo/en mo.*

1 Adum pem a'di 'tu'du/ mo ki tom 'borga/ jin di'di bwaman mo mmo/o mo.  
 Aha/ bahkina gwom pem eya malik mo.  
 Ale'd pem a'di wana e ka galama riisha/ jin thoson ma man'kwar to is hila/ mo.  
 2/E ta a'di jin onu bwa ki nyanye/ ki iya/ gi 'kwani mo.  
 A'the a'di wolkunuwa powa le'd pini mo.  
 Wakan Arumgimis 'borki/e mii ki sule/ sule/ mo.  
 3 Deki gandal pini apowa wum pini mo, ayy /en 'de/ jin ca' bki dem dem mo  
 e monycam pini mo dhali e mo/ek pini mo.  
 4 E mo/ek pini mo tani meri mo e mo jin pinu mii e mo  
 gom gway gi gwoŋ gana/ mo dhali gom mo jin minu cesh she/ mo  
 gom mo jin minu dhu bwa ki gwa'd ki miin'kar/e mo.  
 Dhalki me'da bim poros pini torki / e gwo gom dhan mii jin caaca mo.  
 5 Athopam pini uni kaaka mo eya du uni kun ta 'kup ma malik mo.  
 Dhali 'kwani ta'kkin e bwan'kwariny pini mo.  
 6 Kursim pini a'di ta ji ma Arumgimis jin di'd ki sule/ sule/ mo.  
 Cwa ma malik pini a'di ta cwa jin 'konuki mii mii ka gwar 'de/ mo.  
 7/E eni mo jin miinu miin'kar/e mo dhali shi/ mo jin miinu to gun 'coka'cok i e mo.  
 Wakan Arumgimis jin ta'da Arumgimis pini mo tani a'di 'koshki /e ki monyca mo ka yin gi mom'bor bwa apo/ uni gun ta cim pini mo.  
 8 Burrinye/ ma pom pini a'di ter mo kagahara mo gom yiman cwan kuyu'd 'pena murr dhali yiman gi cwa jin wana e ka 'kwaŋan mo dhali yiman cwa jin yuku gway ka salii'ka mo.  
 'Peni mo ma malik pini jin ta sheny je mo tani ashun dhen'dhenye/ uni bukkunu mo mmo'kuny /e bwa mo.  
 9 I'bwa/ gi imalik mo uni 'koni bwaman up pini kun taku mo.  
 E me'da bim poros pini mo tani ayim jin ta asha malik a'di doshki'd ki 'dolkon 'peni Pa Upir jin hidhu i/ is ma yim mo.  
 10 Ciki gwo mo ma, ayy 'bwa/um, dhali mishii isi gwo dhali ka'di 'cem pini mo.  
 Dhalki 'kwanim pini 'pen mo dhali gu'b gi icim mo.  
 11 Dhala malik mina bwa o gom jarom pini mo.  
 Me'd jin tana a'di tapam pini mo tani lunj a'di mo.  
 12 'Kwani gi Pan Sur uni mini sus mo ma 'them pini ki to kun cinu ki me'd mo,

uni 'peni 'kwani kun ta pa ki pa mo, 13 'pena ris to gun 'kona e ki she/ ki she/ kun tanu mo.  
 'Bwa/ ma Malik a'di shumkunu ki burrinye/ jin shonu ka ce e ki 'dolkoni e mo.  
 14 Ka ris jama burrinye/ ki she/ ki she/ mo tani ayim suskunu amalik mo  
 nyakki nyaranyana'b ma yim jin suski a'di mo, uni gun iyyin nyakka yim mo.  
 15 Ki bwanj 'kunyud dhali ki bwanj 'kunya/ mo tani uni sus uni mmonta' 'de/ mo me'd jin cikina uni gu'b ma malik mo be.  
 16 Mmodhal mii yansan e i is gom ibabam bum mo tani a'di mido ta iya/m bum mo.  
 Dhali / e mini dhu uni mmota iya/ gi mony'ceshi 'baar mo be.  
 17 Aha/ mina kar gway pini ki a'di mido 'ciŋha cim bwa mo jin minu tak a'di mo eya risa nyakum yil gi 'kwani mo.  
 Wakan 'kwani 'baar mo mini maŋ /e mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo.

**46**

*Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo. Isi gi gwo gom a'di jin di'd ki nyaran'gana/ mo. Gway jin yuku mo.*  
 1 Arumgimis ta a'dim bana jin hura ana jwa icine/ mo dhali mom'bi'th mo,  
 a'di jin 'dishi'd ka yempa/ mmowotha woth 'peni mont'o'c bwa mo.  
 2 Wakan ana mina 'koki ko/ is mo, ma wakki/ mony'cesh mido ak jamas e mo,  
 ma dhali wakka ris wosh kun turatur si'da/ mini 'taki yikin is mo e bwaman ma dun kumma/ yi'de/ mo,  
 3 ba yi'de/ a'di gwokina is mo dhali seya gabusha/ mo,  
 ba dhan wosha turga/ uni deekin mo ka dulatt piti mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
 4 Yi'de/ jin kasha e jin gusu'd a'di jin kar 'penkuman Bampa/ ma Arumgimis ki bwanj 'kunya/ mo,  
 dhali mo jin kogu jin ta mo gi a'di jin Eka/ Ek mo.  
 5 Arumgimis a'di di'di bwaman ma yim mo. Ayim minu mol joç mo.  
 Arumgimis mido wotha yim ki 'dishe/ shun-san mo.  
 6 Kal gi 'kwaniny'cesh uni shwakina bum-burush mo. Dhala risa hakuuma kun 'kona 'cesh mo uni yaki yil mo mmokala mo uni mo.  
 A'di bahki gwo ki 'twam piti mo tani mony'cesh waki'd mo be.  
 7 Tapa gi momis mo tani a'di nyakki di ki ana mo.



Arumgimis ma Yakuub a'di ta jim bana jin hura ana jwa icine/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>8</sup> Iiyu/ ma, hili mo mo ma, mii kun miina Tapa mo,

a'di jin wagaski mo jin 'ce/du/ sho'k e mony'cesh mo.

<sup>9</sup> A'di doshki mo ma mee kun asu mo e 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo.

A'di 'ce'dki'da bwaa mo dhali tosha mee mo. A'di ki citha arabiyya kun dira shumarum ki o'd mo.

<sup>10</sup> Doshi ka ku'th is naskina/ mo dhali mishi gwo 'ban ki aha/ tana Arumgimis mo.

Aha/ karu ki ca e kal gi 'kwaniny'cesh mo.

Dhali aha/ karu ki ca e mony'cesh mo be.

<sup>11</sup> Tapa gi momis mo tani a'di nyakki di ki ana mo.

Arumgimis ma Yakuub a'di ta jim bana jin hura ana jwa icine/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

## 47

*Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo.*

<sup>1</sup> Tori me'd bum mo, aris 'kwani 'baar mo.

Kumi cuuwa/ mo goma Arumgimis mo ki gway jin eku/ ki nyanye/ gom bwanj 'kunyka/ mo.

<sup>2</sup> Haali/ Tapa, a'di jin Caa e ki Ca mo tani a'di ka/aka/ mo,

a'di jin ta dhana Malik apo/ mony'ceshi 'baar mo.

<sup>3</sup> A'di ki dhuwa ris 'kwani e bwanj'kwariny ana mo

dhali aris 'kwani e bwanj'kwariny sho'k bana mo.

<sup>4</sup> A'di ki kwany mal bana gom ana mo, 'ba/ jin kar ma Yakuub ki ca a'di jin ena a'di mo be.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>5</sup> Arumgimis shinki bway momis cuuwa/ ilu/ mo be,

dhali Tapa ki ko ma poome/ mo.

<sup>6</sup> Yu'ki gway mmomañ Arumgimis mo, yu'ki gway mmomaña mañ mo.

Yu'ki gway mmomaña Malik bana mo, yu'ki gway mmomaña mañ mo.

<sup>7</sup> Haali/ Arumgimis a'di ta'da Malik gom mony'ceshi 'baar mo.

Yu'ki gway mmomaña mañ gi gway jin yed-huwa ye'th sho'k mo.

<sup>8</sup> Arumgimis miiki miin tapa apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo.

Arumgimis ca'bki'da powa kursim piti jin kogu mo.

<sup>9</sup> Iya/ gi 'kwani mo tani uni tulki isi montal de/ mo

me'd 'kwani ma Arumgimis ma Ibrahiim mo.

Haala gon'goro/ jin ta ji gi mony'cesh mo tani a'di cil ma Arumgimis mo be.

A'di karu ki ca jin eka/ ek mo.

## 48

*Gway jin yuku gom iya/ ma Guurah mo.*

<sup>1</sup> Tapa a'di ta a'di jin ca'd mo dhali ta a'di jin ca'd jin minu mañ mo

e 'penkuman bampa/ ma Arumgimis bana mo.

<sup>2</sup> Dhali e 'kuwosha turgam piti jin turatur jin kogu mo, dhali jarom piti ki tur mo,

a'di ta monj'kunyka/ gom 'kwaniny'ceshi 'baar mo.

A'di jin ta Wosh ma Sihyuun mo jin di'd isa dhana/ ki 'ban ma bim poros mo,

a'di jin ta 'penkuman bampa/ ma dhana Malik mo.

<sup>3</sup> E bwaman gi gu'b mo gom montur piti mo tani

Arumgimis ki tor is piti eya tente/ ki a'di ta a'di jin 'ce'de'da 'ce'd she/ mo.

<sup>4</sup> Bahili, imalik uni tulki 'kup mo, uni pu'dkini montal 'de/ mo be.

<sup>5</sup> Isi me'd jin parkina uni a'di e mo tani uni merkin kagahara mo.

Uni 'kokunu mmodun'gur 'kup is mo dhali uni sokin mo be.

<sup>6</sup> Mo jin deenu is ki bir bir mo tani a'di bu'thki uni mo,

dhali uni 'pe'dki she/ me'da 'bom jin shwan ma 'ci mmomuri dho'th mo.

<sup>7</sup> Ki 'tham ki mom'pesho'k poshki'd mo tani /e ki por uni bwa mo

uni gun tana kur yi'de/ gi Pan Tarshiish mo.

<sup>8</sup> Me'd jin cikkina ana gwo mo tani wakan si'da/ parkina ana e mo,

e 'penkuman bampa/ gi Tapa gi momis mo, dhali e 'penkuman bampa/ ma Arumgimis bana mo,

a'di jin tel ma Arumgimis sho'k ki sule/ sule/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>9</sup> Aman kulumkina gwo ibwa gom mo/ en pini jin telu sho'k mo, ayy Arumgimis,

e bwaman gu'b gi mondheleladhelel pini mo.

<sup>10</sup> Me'd gway pini mo tani, ayy Arumgimis mo,

wakan momañ pini a'di jidhirki'd e 'pemen gi mony'cesh mo.

Me'da bim poros pini mo tani a'di 'tu'dkunu ki mompi mii e mo.

<sup>11</sup> Dhalki Wosh ma Sihyuun a'di 'kunya bwa mo.

Dhali dhalki i'bwa/ gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'kunya bwa mo gom mondwall gwom pini mo.

12 Iiyi mmo'kara Sihyuun mo, dhali iiyi ka kul is mmo'kama yim is mo,  
 denji aris gu'b ma yim kun turatur e mo,  
 13 hili isi gwo i e ki 'bore/ goma cur ma yim mo,  
 iiyi e bwaman mo ma, e mo ma yim kun turatur mo  
 ki um mini mii tora nyaꝓum yil 'kwani gwo i'ko'd mo,  
 14 ki a'di yansan ta'da Arumgimis mo,  
 a'di jin ta'da Arumgimis bana mo gom ki sule/ dhali ki sule/ mo.  
 A'di midi ta jim bana jin midi shu ana bway ki sule/ sule/ mo.

**49**

*Eya manyuꝓ gway mo. Gway jin yuꝓu gom iya/ ma Guurah mo.*

1 Ciꝓi gwo yansan mo ma, aris 'kwani 'baar mo.  
 Dhali ciꝓi 'cem bum mo, aris um gun 'kokin e mony'cesh mo,  
 2 um gun gwa'da is mo dhali um gun 'bapkin mo,  
 dhali kun ta pa ki pa mo dhali kun hatha'do'd si'da/ mmontal 'de/ mo.  
 3 'Twa/ pem midi tor gwo gom moyuꝓ mo.  
 Dhali gwom pem jin kulumka/ eya du mo tani minu mish 'ban mo be.  
 4 Aha/ mina ka'd 'cem pem ki gwom 'bi'th/e mo.  
 Aha/ mina gam gwom pem jin 'ce'dka/ agagala/ mo ki ko ma dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.  
 5 Ki gomatinta imiga/ ko/ is goma risa tente/ kun toju aha/ bwa mo,  
 ki imanmii tonthus kun toci aha/ 'kus mo tani 'kamki aha/ mo?  
 6 Uni gun ta 'kwaninꝓ gwaꝓh kun 'ko ki 'kus gom tom buni kun tana uni mo  
 dhali dhu 'ba/ ki ca gom tom buni kun tana uni kun ishkin ka enthus ki pa jin tana uni mo?  
 7 Ka jinꝓ gana/ wathinꝓ kamu/ piyi'd jin midi wan is piti 'ba/ mo,  
 walla ciya Arumgimis she/ yol gom mondiki/em piti mo,  
 8 haali/ mo jin wanu 'ba/ gom mondiki/em piti mo tani a'di 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo,  
 dhali midi mol gam ki sule/ sule/ mo,  
 9 ki a'di midi 'taki tikir di ki e ki sule/ sule/ mo,  
 dhali mol jisa 'kulga/ par e mo.  
 10 Nye, a'di midi par e ka jinꝓ gana/ ki isi 'kwani kun yuꝓayuꝓ wukin mo,  
 uni gun ta pus dhali uni gun dar gi bwanꝓkup mo tani uni mini mii inyaꝓ 'ce'd sho'k imontal 'de/ mo  
 dhali dhal tom buni kun tana uni pa ki pa ki unin tiya mo be.

11 Jis jwam buni mo tani a'di ta pam buni jin mina uni 'ko ki sule/ sule/ mo,  
 a'di jin ta mo jin mina uni i'ko nyaꝓka ris 'kwani ma nyaꝓum yil buni mo,  
 ba uni toshki yuꝓa 'cesh gway ki jim buni mo.  
 12 Wathi/ mol ca'b ki e e 'penkapan piti jin tana a'di mo,  
 a'di wana e ki tonyucuꝓ kun 'ce'dki sho'k mo.  
 13 A'di yansan ta 'pemen gi uni gwansan kun ta pus mo kun wuna wuny jwa i is mo,  
 a'di ta 'pemen gi uni gwansan kun 'bora bwa gom tom buni gun pwaꝓkunu uni mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

14 Me'd ka'bal mo tani uni dhukunu 'pen ka piye/ goma Haawiya mo.  
 Wu a'di midi ta amanhil uni mo,  
 ka ji sho'k gana/ bway jis jwa mo tani uni thulkunu mo be,  
 dhala yi'c buni midi shi/ is mo.  
 AHaawiya a'di midi ta pam buni mo be.  
 15 Hili Arumgimis midi wana kashiram pem 'ba/ mo 'peni mom'bi'th ma Haawiya mo,  
 haali/ a'di midi bu'th aha/ mo be.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

16 Dhalki is ki ko/ mo waꝓki/ jan tal 'denꝓ kamu/ ta pa ki pa mo,  
 ki monyca gi gu'b piti maru is mo.  
 17 Haali/ ki a'di midi wu mo tani tonꝓ kamu/ mina a'di kal ime'da?  
 Monyacam piti midi diki ya ka lunꝓu'b bath a'di nsho'k mo.  
 18 Ba, me'dyin dina a'di ki e mo tani a'di ki par is piti e ki a'di 'bora bwa ki 'bor mo,  
 dhali ba wathi/ manꝓ mo ki a'di ki mii to ki 'bore/ gom is piti mo tani  
 19 a'di midi ya nyaꝓki 'kwani ma nyaꝓum yil gi icom mo,  
 uni gun mini mol monꝓkush par e ki sule/ sule/ mo.  
 20 Wathi/ mol ca'bki e e 'penkapan piti jin tana a'di mo,  
 a'di wana e ki tonyucuꝓ kun 'ce'dki sho'k mo.

**50**

*Gway ma Asap.*

1 A'din 'De/ jin ca'bki dem dem mo,  
 Arumgimis jin ta Tapa mo,  
 ki a'di ki o gwo mo dhali mony'cesh yuꝓkunu mo  
 'peni mo jin sul ma tente/ mo ntagi mo jin yul ma tente/ mo be.  
 2 'Pena Sihyuun mo tani 'bor piti shina jaro/ ime'd mo,  
 Arumgimis 'twaꝓki mo mo.  
 3 Arumgimis bana pu'dki'd mo a'di diki ca'bki shwamm mo,

e bwambori a'di mo tani a'di ta o'd jin loski'da los mo,  
 dhali mo 'kam a'di is mo a'di jin ta'da dem dem mo tani a'di ta 'thama punthar mo.  
 4 A'di yukki'da yuk gom momis jin di'da po/ momis mo,  
 dhali mony'cesh mo, ki a'di midi dwall 'kwanim piti gwo mo be.  
 5 Tuli aha/ kum pem is mo kun ta ku isin gana/ mo,  
 uni gun gamki gwo me'd nyakki aha/ ki to kun 'ciṭhu/ 'kus mo.  
 6 Momis bahki gwo gom mo ma kar/em piti mo.  
 haali/ Arungimis ki is piti mo tani a'di ta'da mandwall gwo mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
 7 Ciki gwo, ayy 'kwanim pem mo, dhali aha/ mina tor gwo mo,  
 ayy Israyiila, aha/ mina te gwo apo/ um mo.  
 Aha/ tana Arungimis jin ta'da Arungimis bum mo.  
 8 Dhali aha/ dinaki kucur um gom tom bum gun 'ciṭha/ um 'kus mmomiya bas mo,  
 walla tom bum kun cina um ki me'd mo mmoči'th ki o'd mo ki tikir tikir ibwambori aha/ mo.  
 9 Aha/ mina mola rasim bip bu'th 'peni gu'b bum mo,  
 walla rasi mi 'peni kal bum mo.  
 10 Haala ris tonyucuk kun 'kon e bwaasho mo tani uni ta kum pem mo,  
 dhali bip kun 'koni 'kuwosha alip mo.  
 11 Aha/ misha ris 'dii kun pen e momisi 'baar mo,  
 dhali aris to gwansan kun jočkin e bwam bunto mo tani uni ta kum pem mo.  
 12 Wakki/ aha/ mina te/ 'taki 'kosh mo tani aha/ mina 'taki diki tor um gwoyi,  
 haali/ mony'cesh dhali aris to gwansan kun 'koni bwaman a'di mo tani uni ta kum pem mo be.  
 13 A/aha/ 'kana shum gi gwaṭhim bip mo?  
 walla a/aha/ pina bas mi mo?  
 14 Ciyi Arungimis to jin cinu ki me'd mmo'ciṭh 'kus ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo,  
 dhali ciyi gwom bum kun onu is ki a'di jin Eka/ Ek mo,  
 15 dhali yuki aha/ ka tee jin toju um bwa mo,  
 dhali aha/ mina 'cuk um mo dhali um mini kar aha/ ki ca mo be.  
 16 Hili gom a'di jin ta thus ki thus mo tani Arungimis ki o gwo mo ki:  
 Kaja ci /e shi/ mii mmorash gwonkan pem kun bahu e mo,  
 walla bu'th gwonkan pem jin gamu me'd eya le'd pini mo?

17 Haali/ /e shi/i mo jin dilu 'kwani abora 'ceshi e mo  
 dhali /e ki biṭ gwom pem ki nyanygon mo.  
 18 Wakki/ /e ki par wathin 'di/ e mo tani /e tana mugum piti mo be  
 dhali /e ki ta amanjali 'pen gom uni gun buthi miinyçal me'd mo.  
 19 /E ki ci 'twam pini bway ki kany mo gom tonthus mo,  
 dhali ale'd pini ki uk mo jin hekuwa he'k e mo.  
 20 /E ki ca'b dhali tor gwo apowa kam pini mo.  
 /E ki thutha 'ci ki kwan 'pen mo.  
 21 To gwansan miikina um mo dhali aha/ ca'ba ki shwamm mo.  
 Dhali /e toshkin ki aha/ nyaka is ki /e mo.  
 Dhali hili shwane/ aha/ kucurkina / e mo,  
 dhali kar gwonkan ibwambori /e mo.  
 22 Nyithi gwo yansan mo ma, um gun ṅakina Arungimis mo,  
 isi ciki/ ki aha/ mina bwa pu'd ka pije/ mo dhali yan'ko'd jan kamu/ midi diki di mmo'cuk um mo be.  
 23 A'di yansan jin 'doyu to ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo me'd to jin 'ciṭhu/ 'kus jin ta jim piti mo tani a'di tak aha/ mo be.  
 E a'di jin karki bway piti ki 'bore/ mo tani aha/ mina tor bway gi mowoth ma Arungimis mo be.

**51**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd, me'd jin pu'dkin ma Nathan jin ta'da manci gwo i a'di mo i'ko'di yam piti jin yakina a'di a Bathshaba/.*  
 1 Miiyi mii apo/ aha/ mo ma, ayy Arungimis, isi ki gwo gi mo/en pini jin telu sho'k mo,  
 isi ki gwo gi mii ma 'them pini jin ishki'd ka enthus mo tani 'koshi aris gwon dhan pem mo ma.  
 2 Lami aha/ 'pena tanjara/ 'peni miinthus pem mo,  
 dhali dheleli aha/ mo 'peni miinthus pem mo.  
 3 Haali/ aha/ misha gwon dhan pem mo,  
 dhali miinthus pem di'd ka yempa/ e bwambori aha/ mo.  
 4 Apo/ /e, /e 'de/ mo tani a'di imiikika/ miinthus mo,  
 dhali mii a'din thus yin jin shi/ a shi/ e bwambori jis/em pini mo,  
 wakan /e karu ki mo ma kar/e e gwom pini jin tora /e 'twa/a 'cesh mo,  
 dhali dar gi mii 'ba/ e gwon dwall pini mo.  
 5 Hili mo mo ma, aha/ kalunu ka pije/ e miinthus mo,  
 dhali e miinthus mo tani ata'dam pem bwaaki aha/ mo be.

6 Hili mo mo ma /e ona bwa ki gwoŋ gana/ e isi bwaman ma dum 'per mo.  
 Dhali gom gwo gi wakan mo tani tori aha/ gwo gom moyuk mo eya dum pem ki kup mo.  
 7 Dhagami aha/ mo ki cwa jin wana e ka 'tasha jalbip mo, dhali aha/ mina dheleladhelel mo.  
 Lami aha/ mo dhali aha/ mina ca'bki bany bany mmobola wasa/ e mo.  
 8 'Tu'di aha/ ki bwam 'borga/ mo dhali ki bwanj 'kunyga/ mo.  
 Dhalka sima/ jin 'ce'da /e mo 'kunya bwa mo si'da/.  
 9 Bagi jis/em pini 'peni miinthus pem mo dhali 'koshi aris miinthus pemi 'baar mo.  
 10 Uki e aha/ adun dhelelga/ mo, ayy Arumgimis,  
 dhali kar jin this dhali jin 'boro'd e bwaman shi/in pem mo.  
 11 Dhalku/ ki biṭ aha/ asho 'peni buŋ'kus pini mo,  
 dhali dhalku/ ki bu'th Shi/in dhelel dhelel pini 'peni aha/ mo.  
 12 Wari bwanj 'kunyga/ is e aha/ mo e bway gi mowoṭh pini mo,  
 dhali buthi aha/ me'd ki bwa gi shi/in mo.  
 13 Dhali yan'ko'd aha/ mina tor imandhan gwo bway pini mo,  
 dhali imanmii miinthus mo mini tu'k mo e / e mo be.  
 14 Cuki aha/ mo 'pena bas gi aha/ jin dina mii i'ba/ mo, ayy Arumgimis,  
 /e jin tana Arumgimis mo tani ita bway gi mowoṭh pem mo be,  
 dhali ale'd pem midi yuk gway ki 'kal 'kal gom mony'cuk pini mo be.  
 15 Ayy Tapa, ka'di /e 'twa/ pem mo ma,  
 dhali 'twa/ pem midi tor momaŋ pini mo.  
 16 Haali/ /e dina bwa ki 'kuny mo e mo jin 'ciṭhu/ to 'kus mmomiiya bas mo.  
 Wakki/ aha/ mina 'taki ci to ki me'd mmoçi'th ki o'd mo tani /e mini 'taki diki 'bor bwa mo be.  
 17 To jin 'ciṭhu/ 'kus mmomiiya bas jin mish ma Arumgimis bu'th mo tani a'di ta shi/in jin 'ce'dkunu mo.  
 Dhali mo ma du jin 'ce'du mo dhali adu jin waki'd mo tani, ayy Arumgimis, /e mini diki usha ush mo.  
 18 Miiyi ki 'bore/ gom Sihyuun mo e bwanj 'kunygam pini mo.  
 Nyarji dok/ e agon gi Pa Urushaliim mo.  
 19 Dhali yan'ko'd /e mina bwa 'kuny mo e to jin cinu ki me'd mo mmo'ciṭh 'kus jin 'boro'd mo,  
 dhali e to jin cinu ki me'd mo mmoçi'th ki o'd mo dhali kun ciṭhu/ ki o'd ka 'bimpil mo,  
 dhali yan'ko'd gwasimbip uni minu 'ciṭh 'kus eya gwaṭam pini mo.

52

*Eya manyuk gway mo. Gway jin yuk ma Dawuu'd mmoyetha ye'th sho'k mo me'd jin pu'dkin ma Duwaag jin ta Wathi/ gi Pan Aduum, dhali tora Shawuul gwo mo ka: Dawuu'd pu'dki'd mo e gu'b ma Akimaalik mo.*  
 1 Atinta kara /e 'ba/ ki ca mo, ayy wathi/ jin ca'bki dem dem mo?  
 mmota pibi apo/ 'kwani kun tana gayiin mo.  
 Isa yempa/ /e kar gwo shiyi'd e ilu/ mo mmo'ce'da 'ce'd sho'k mo.  
 2 'Twam pini kaaka me'da nyer mo, /e jin tana manmii mii jin hekuwa he'k e mo.  
 3 /E ki en tonthus mmobol jin 'boro'd e mo dhali /e ki o gwo ka tor mmobol gwoŋ gana/ e mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
 4 /E ki en aris gwo kun losina los mo, ayy /e jin tan ma le'd pini ahe'k e ka he'k e mo.  
 5 Hili Arumgimis midi 'ce'd /e bwa ka 'cesh ki sule/ mo.  
 A'di midi bor /e mo dhali dher /e bwa mo 'peni gu'b burrinyem pini mo.  
 Dhali /e minu yu'd mo 'peni mo jin 'kona 'kwani mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

6 Unin kar/ e mini par e mo dhali ko/ is mo dhali pe'th a'di mo mmo'o gwo mo ki:  
 7 Hili wathi/ yan jin 'tena bwa mmokara Arumgimis ki a'dim piti jin hura a'di jwa icine/ mo,  
 hili a'di ki gam gwo is e tom piti jin ishin ka enthus jin tana a'di pa ki pa mo,  
 dhali a'di ki ṇap mo jin huru jwa e 'penkapan piti jin tana a'di mo.  
 8 Hili aha/ wana e ki cwa seṭuun jin ca'bki go'd go'd  
 e gu'b ma Arumgimis mo.  
 Aha/ gamkina gwo is e mo/ en ma Arumgimis jin ṭelu sho'k  
 ki sule/ ki sule/ mo.  
 9 Aha/ mina ci /e bwam 'boro'di is ki sule/ ki sule/ mo,  
 haali/ /e miiki a'di mo.  
 Aha/ mina bah gway pini haali/ a'di 'boro'd mo be,  
 e buŋ'kus uni kun tana gayiin mo be.

53

*Eya manyuk gway mo, isi ki koŋ gway jin gwonu gom bwan di'ti'd mo. Gway jin yuk ma Dawuu'd mmoyetha ye'th sho'k mo.*  
 1 A'di jin ta pus mo tani o gwo eya dum piti mo ki: Arumgimis piyi'd mo.  
 Uni pu/kin mo, dhali uni mii mii kun bula-bul mo.  
 Janj kamu/ jin mii'd ka kar/ e yisa di'da.  
 2 Tapa hilki mo ka lunju'b 'peni mis

apo/ uci gi 'kwaniny' cesh mo  
 mmopar e mo wakki/ jan tal 'den kamu/ mii  
 mii ki yuk yuk mo,  
 mmosimm jasi Arungimis e mo.  
<sup>3</sup> Uni 'baar mo iikini dheres mo,  
 uni 'baar mo wakina e ki to kun pu/kin mo.  
 Jan tal 'den kamu/ yisa di'da jin mii mii jin  
 'boro'd mo,  
 tal 'de/ piyi'd mo be.  
<sup>4</sup> Kona uni ki nyiṭha, aris uni gwansan kun  
 mii tonthus mo,  
 uni kun shwa 'kwanim pem me'd tonte/ mo  
 dhali uni 'koki yuka Arungimis mo?  
<sup>5</sup> Uni nanni kun 'kon e dhan mo kun kogu is  
 mo,  
 mo jin kogu is wakan diki di 'peni kadhamo/  
 mo.  
 Haali/ Arungimis mididi rasa sima/ gi 'kwani  
 kun ushuna Arungimis mo.  
 Uni minu dhu ki mo ma 'the is mo haali/  
 Arungimis wakki uni mo be.  
<sup>6</sup> Ayy mo jin 'cuḱuwa 'cuḱ gom 'Kwani ma  
 Israyiil mo tani a'di mididi 'taki pu'du/  
 'pena Sihyuun moyi.  
 Ka Arungimis mididi wara shamanettan ki  
 'kwanim piti is mo tani  
 Yakuub mina bwa 'kunyo mo dhali Israyiil  
 mina bwa 'bor mo be.

**54**

*Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku  
 gway mo. Gway ma Dawuu'd jin yetha  
 a'diya ye'th sho'k mo me'd jin pu'dkina Kwani  
 gi Pan Siip mmotora Shawuul gwo mo ka  
 Dawuu'd bagki'd e bwam am mo.*  
<sup>1</sup> Tayi aha/ is ki me'd mo ma, ayy Arungimis  
 mo, ki gway pini mo,  
 dhali yeyi aha/ mo ki mo ma dem dem pini  
 mo.  
<sup>2</sup> Ciki mon'thom pem mo ma, ayy  
 Arungimis.  
 Ciyi 'cem pini ki gwo gi 'twa/ pem mo.  
<sup>3</sup> Haali/ iman/ush 'kwani ga/ mo tani uni cu  
 mis apo/ aha/ mo,  
 dhali imangora bwa ki gor mo tani uni njapki  
 mondiki/em pem mo.  
 Dhali uni 'koki kara Arungimis ibwambori  
 jis/em buni mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
<sup>4</sup> Hili mo mo ma, Arungimis ta'da manwoṭh  
 pem mo,  
 dhali Tapa a'di ta'da mantel aha/ mondiki/  
 em pem sho'k mo.  
<sup>5</sup> A'di mididi ri'c 'kwani kun ta 'kup ki aha/ ki  
 tonthus mo.  
 Dhali e mii ma isinj ganam pini mo tani /  
 e mini daḱ uni 'pemen buni 'kup mo  
 be.  
<sup>6</sup> Ki bwam pem jin di 'bakany mo tani aha/  
 cina to jin 'ciṭhu/ 'kus mmomiya bas  
 ki/e mo.

Dhali aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa  
 i is ki gway pini mo, ayy Tapa, haali/  
 mii yan a'di 'boro'd mo be.  
<sup>7</sup> Haali/ /e 'cuḱki aha/ mo 'pena ris mont'o'c  
 bwam pem mo,  
 dhali em pem hilki mo jin pinu mii e apo/  
 'kwani gun ta 'kup ki aha/ mo be.

**55**

*Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku  
 mo. Gway ma Dawuu'd jin yetha a'diya ye'th  
 sho'k mo.*  
<sup>1</sup> Ciyi 'cem pini ki mon'thom pem, ayy  
 Arungimis.  
 Dhali dhalki is pini ki ba'k mo 'peni tom pem  
 jin dotka/ ka di'b is mo.  
<sup>2</sup> Kuthi is gom aha/ mo, dhali thoḱi aha/ gwo  
 mo.  
 Aha/ kumu 'twa/ a 'cesh ki mont'o'c bwam  
 pem mo.  
<sup>3</sup> Dhali aha/ guskina du mo gom cuuwa/ gi  
 'kwani kun ta 'kup mo,  
 haali/ 'kwani kun ta thus ki thus mo tani uni  
 siri'ckina siri'c ki sho'k mo.  
 Haali/ uni ḱali mo jin toju bwa apo/ aha/ mo  
 dhali ka nyor mo tani uni ki thip mo ma  
 dupe/ apo/ aha/ mo.  
<sup>4</sup> Dhali adum pem 'pe'di she/ e bwaman is  
 pem mo,  
 dhala pure/ gom mowu bitki'da po/ aha/ mo.  
<sup>5</sup> Monḱo/ is dhali mondee is pu'dkina po/  
 aha/ mo,  
 dhali to jin ko/ki aha/ is mo tani uni kumki  
 aha/ 'twa/a 'cesh mo.  
<sup>6</sup> Dhali aha/ ona gwo mo ki: Ayy wakki/ aha/  
 mina 'taki ta ga bi me'd gurko/ mo  
 tani  
 aha/ mina 'taki pe mo dhali si/ is mo be.  
<sup>7</sup> Nye, aha/ mina ya si'dasi'd moyi  
 Aha/ mina ya ca'b e mombwaasho moyi.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
<sup>8</sup> Aha/ mina lala ki jahanneyi dhali gama  
 darha'dam pem  
 'peni mo ma bumburush 'tham mo dhali  
 'thama punthar mo.  
<sup>9</sup> Ce'di tom buni jin thosona uni sho'k sho'k  
 mo ma, ayy Tapa. Cumbulki uni ale'd  
 buni mo,  
 haali/ aha/ hilkina mo jin bujura bujur mo  
 dhali mo jin biruwa bir e 'perḱuman  
 bampa/ mo.  
<sup>10</sup> Montee dhali mon'thiny uni iikin ka kul is  
 e yana gangaram piti mo,  
 dhali mo jin tanuwa pibi dhali mo jin toju  
 bwa mo tani 'kon e uni mo.  
<sup>11</sup> Mo jin doru sho'k ka pupush mo tani a'di  
 di'd e bwaman a'di mo,  
 dhali mo jin sirijuwa siri'c ki sho'k mo dhali  
 mo jin hekuwa he'k e mo tani  
 uni 'koki ii mo 'peni mo ma suug piti mo.

12 A'di diki ta a'di jin ta 'kup ki aha/ jin 'bakaa e mo -

ki aha/ mina 'taki mish a'di kal mo.  
A'di diki ta a'di jin ta 'kup ki aha/ jin tu/ul mo  
jin gora bwa ki gor apo/ aha/ mo,  
ki aha/ mina 'taki bag 'peni a'di mo.

13 Hili /e be, jin wa e ki aha/ ki is pem mo,  
/e jin nyak ya ki aha/ mo, dhali /e jin tana waq pem mo.

14 Me'dyin mo ana nyaka tor tori montal 'de/ mo jin 'kunya'kuny mo.

E gu'b ma Arumgimis mo tani ana iina mmonyak to mii mo.

15 Dhalki mowu pu'du'd apo/ uni mo.  
Dhali dhalki uni 'donu ki e eya Haawiya mo.  
Dhali dhalki uni iin e bwaya pure/ gi moq'kupajem buni mo.

16 Hili aha/ yukkina Arumgimis mo.  
Dhali Tapa midi ta aha/ is is ki me'd mo.

17 Mom'pimpili/ dhali mon'thamo/ dhali montee mo tani

aha/ bahkina gwo ma 'thupin 'twam pem mo dhali ko mo,

dhali a'di midi cik 'twam pem mo.

18 A'di midi 'cuka kashiram pem ki 'dantar mo 'peni mo ma mee jin miga/ 'taki as mo, haali/ 'kwani tana ris miina bumburusha po/ aha/ mo.

19 Arumgimis midi ci 'cem piti mo dhali dhu uni ki gwa'd mo,

a'di jin diki'd eya kursi ma malik kadhamo/ mo.

Haali/ uni 'koki dhu gwonkan jin cinu mo dhali uni 'koki ko/ Arumgimis mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

20 Amannyak yam pem a'di he'thki'da bim piti mo apowa mugum piti mo,

a'di 'ce'dki gwom piti jin gama a'di me'd mo.

21 Gwom piti jin ona a'di mo tani a'di na'bulana'bul mmobola yina ko e mo,

hili anyor di'd eya dum piti mo.  
Dhali gwom piti 'caputa/ 'caput mmobola yin e mo,

hili uni wana e ki gandal kun 'de'kkunu she ki mis mo.

22 Taki to jin diti'd pini apo/ Tapa mo dhali a'di midi kal gom /e mo.

A'di midi diki dhal jan kamu/ jin ta'da kar/e mmojoç mo.

23 Hili /e ayy Arumgimis mini ta'k uni ka lungu'b mo

e jis jin 'kula'kul mo.  
'Kwani kun wol tiya bas mo dhali kun wa'thkina wathi/e mo tani

uni mini 'koki 'ko ki e mo ka teem bunin 'de/ i'tu'd mo.

Hili aha/ mina gam gwo is e /e mo be.

56

*Eya manyuk gway mo, isi ki kon gurko/ kun 'kon e cwa kun si'dasi'd kun wana e ka ciss mo. Gway jin karu ki kup jin ta jima Dawuu'd mo me'd jin bu'thkina 'Kwani Pilisthiin a'di mo e Panyjatt mo.*

<sup>1</sup> Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo ma, ayy Arumgimis, haali/ 'kwani yapki aha/ ki sho'k mo.

Yula tente/ mo 'kwani kun ta 'kup ki aha/ uni siri'cki aha/ apo/ ki sho'k mo.

<sup>2</sup> Uni gun ta 'kup ki aha/ mo tani uni yapki aha/ ki sho'k mo yula tente/ mo,

haali/ 'kwani tana ris kun askina po/ aha/ ki 'ba/ gun dhuna uni ki ca mo.

<sup>3</sup> Ki aha/ ko/kina is mo tani aha/ karkina mongam gwo is pem e /e mo be.

<sup>4</sup> Eya Arumgimis mo, a'di jin manka/ gwom piti mo,

eya Arumgimis mo tani aha/ gama gwo is ki dar gi monko/ is mo.

Bungwar is midi miya tinta ki aha/ mo?

<sup>5</sup> Yula tente/ mo tani uni simmki mii e mo mmotak aha/ jama/ gom tom pem jin rakki aha/ mo.

Aris gwom buni 'baar mo kun kulumkina uni ibwa apo/ aha/ mo tani uni ta thus ki thus mo.

<sup>6</sup> Uni 'tuntulki is buni imontal 'de/ mo, dhali uni wupkina 'cesh mo.

Uni çorki natgin pem mo.  
Me'd jin çorkina uni mondiki/em pem mo,

<sup>7</sup> wakan rakki uni to ibway mo gom tonthus buni mo kun miikina uni mo,

ka nyor pini mo tani Arumgimisa, taki 'kwani gwan ka 'cesh mo, ayy.

<sup>8</sup>/E denki yam pem jin wun'kulkika/ e mo.  
Te'di jabu'th em pem eya gasaas pini mo.

'Kona uni ki 'ko eya warkam pini mowa?

<sup>9</sup> Dhali yan'ko'd mo tani uni kun ta 'kup ki aha/ mo tani minu tu'k ka nyan'ko'd mo

ka tee jin miga/ yuka yuk mo.  
Dhali aha/ misha ka jin gana/ ka Arumgimis ta a'di gom aha/ mo be.

<sup>10</sup> Eya Arumgimis mo, a'di jin manka/ gwom piti mo,

e Tapa, a'di jin manka/ gwom piti mo,

<sup>11</sup> Eya Arumgimis mo tani aha/ gama gwo is ki dar gi monko/ is mo.

Ton tinta a'di imina 'kwani mii gom aha/ mo?

<sup>12</sup> Gwom pem kun oka/ is e /e mo tani aha/ mina thim uni mo, ayy Arumgimis.

Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki to jin cinu mmo'cih 'kus gom /e mo.

<sup>13</sup> Haali/ /e 'cukkina kashiram pem mo 'peni mowu mo,

nye, sho'k pem 'tasha /e 'twa/ 'peni mombit mo,

ki aha/ mina ya ibwambor ma Arumgimis mo,  
e monkush gi mondiki/e mo.

**57**

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin minu koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup jin ta jima Dawuu'd mo me'd jin guskina a'di mo pena Shawuul mo e jurun wosh mo.*

<sup>1</sup> Miiyi mii e aha/ mo, ayy Arumgimis, dhali miiyi mii e aha/ mo, haali/ e/ e mo tani akashiram pem bu'thki mo jin huru jwa mo.

Dhali eya la ma bim pini mo tani aha/ bu'thkina mo jin hurga/ jwa mo, ntagi 'thama punthar jin 'ce'di'da 'ce'd sho'k peki'd mo be.

<sup>2</sup> Aha/ gwokina 'twa/ Arumgimis jin Caa e ki Ca mo,

eya Arumgimis jin thimki 'kup miim 'boro'd piti gom aha/ mo.

<sup>3</sup> A'di mididi hash hash 'peni momis dhali ta aha/ is ki me'd mo,

dhali a'di mididi dhu uni gwansan ki mon'the is mo, uni gun yapki aha/ ki sho'k mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

Arumgimis mididi hashi mo/ en piti jin telu sho'k mo dhali mii ma isinj ganam piti mo.

<sup>4</sup> Aha/ isha e bwaman ma risa dhop mo uni gun pitilki iya/ gi 'kwani bwa ki she/ mo. Shem buni waka mee mo dhala thopa/ mo, dhali ale'd buni kaaka me'd gandal mo be.

<sup>5</sup> Dhalki /e karu ki ca mo, ayy Arumgimis, apowa ris momisi 'baar mo.

Dhalki monyacam pini a'di di'da po/ mony'ceshi 'baar mo.

<sup>6</sup> Uni karkina kume/ gom natgin sho'k pem kun dhuka/ mo, akashiram pem a'di di ki 'kup ka lun'gu'b mo. Dhali uni cwanyki jis e bway pem jin yaka/ mo, hili uni ki is buni uni ita'kkin e jis buni jin cwanya uni mo. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>7</sup> Adum pem telkunu sho'k mo, ayy Arumgimis, adum pem ka jin gana/ a'di telkunu sho'k mo. Aha/ mina yuk gway mo dhali nann gway mo.

<sup>8</sup> Meri e mo ma, akashiram pem. Meri e mo ma, ayy adhen'dhenye/ dhali adhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo. Aha/ mina mer mo gi mon'thamo/ e mo.

<sup>9</sup> Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo, ayy Tapa, e bwaman ma ris 'kwani mo.

Aha/ mina yuk gway mo dhali man/ e mo e bwaman ma ris kal gi 'kwani'ny'cesh mo.

<sup>10</sup> Haali/ mo/ en pini jin telu sho'k mo tani a'di caaca kagahara e momis mo, dhali mo ma isinj ganam pini jin tana /e mo e bwaman ma risa rak mo.

<sup>11</sup> Dhalki /e karu ki ca mo, ayy Arumgimis mo, apowa ris momisi 'baar mo.

Dhalki monyacam pini a'di di'da po/ mony'ceshi 'baar mo.

**58**

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin minu koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup jin ta jima Dawuu'd mo.*

<sup>1</sup> A/um ka jin gana/ kani gwo ki isi kan gana, um kun ta 'kwani ma tul 'kupa?

A/ um dwalli iya/ gi 'kwani gwo ki dwall gana/ mowa?

<sup>2</sup> Yisa, eya dum bum mo tani um usha 'ce 'kol mo eya dum bum gom tonthus mo.

Me'd bum tu/ ul mo jin bujura bujur e mony'cesh mo.

<sup>3</sup> Imanmii tonthus mo iikini dheres mo 'peni bwa gi ikum mo,

uni thamki mii 'pena cim gun dhodhu uni mo tani uni thamki gwo o ka tor mo.

<sup>4</sup> Uni tan ga ti'd me'da ti'd tasha/ mo, me'd tashan 'thi/ jin ta'da 'diye/ mo jin 'dapki bwany'cem piti 'twa/ mo,

<sup>5</sup> wakan jin mina a'di diki cik gwalish gi wathi/ mo

walla lat jin latu/ a'di mo.

<sup>6</sup> Ayy Arumgimis, 'ce'dki uni she/ e bwan 'twam buni mo.

Bu'kki uni shen gwolingwotha/ mo 'peni ushi dhuru'c ma dhop mo, ayy Tapa.

<sup>7</sup> Dhalki uni pikin ki jahanne/ me'd yi'de/ jin gusu'di 'cith 'pen mo,

dhali wa e ka sho si'da/ jin tora monkuthu'd 'ko'da 'cesh mo dhali ku'th mo.

<sup>8</sup> Dhalki uni wana e ka homo'th jin yu moros mo,

dhali me'da 'ci jin tagu ka dho'th piti jin molo'da tente/ par e mo be.

<sup>9</sup> Ki 'dishe/ tani anos bum mina 'ko'd gwari 'batha'ba'th me'da 'de/ jin shwana o'd mo,

wakki/ ta'da go'd go'd walla diki'd mo/ o'd mo tani dhalki a'di dhi'th uni sho'k ki jahanne/ mo.

<sup>10</sup> Amanmii miinjkar/ e mo tani a'di mina bwa 'kuny mo haali/ a'di mididi par mo jin ri/uwa ri'c e mo be.

Dhali a'di mididi lam sho'k piti ka bas gi 'kwani kun ta thus ki thus mo.

<sup>11</sup> 'Kwani mini o gwo mo ki: Ka jin gana/ to jin ish kumma/ mo tani di'd gom 'kwanij kar/ e mo.

Ka jin gana/ Arungimis di'd mmodwall gwo apo/ mony'cesh mo be.

**59**

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin minu 'koki 'ce'd sho'k mo. Gway jin karu ki kup jin ta jima Dawuu'd mo me'd jin hashkin ma Shawuul 'kwani mo mmotim gu'b piti mmo'taki 'kosh a'di jwa mo be.*

<sup>1</sup> Cuki aha/ mo ma 'peni 'kwaninj 'kup pem mo, ayy Arungimis pem, ceshi aha/ 'peni uni gwansan kun cuuna po/ aha/ mo.

<sup>2</sup> Cuki aha/ mo 'peni uni gwansan kun mii tonthus mo, dhali tayi aha/ is ki me'd mo 'peni 'kwani gwansan kun 'kosha te/ mmowol 'kwaniya bas mo.

<sup>3</sup> Haali/, hili mo mo ma, uni ishkin mmoçor mondiki/em pem mo, 'kwani kun 'cithira/ 'cithir mo tani uni 'tuntulki is buni imontal 'de/ apo/ aha/ mo. Gom gwon dhañ pem walla miinthus pem yisa, ayy Tapa,

<sup>4</sup> walla gom miim pem jin thamka/ yisa, uni urkina uri sho'k mo dhali thoson is mo.

Muri is pini mo, dhali pu'du/ mo dhali woth aha/ mo, dhali pari mii yan e mo.

<sup>5</sup> /E, jin ta Tapa Arungimis gi momis mo tani, /e tana Arungimis ma Israyiil mo be.

Meri is mo dhali çiya ris kal gi 'kwaniny'cesh to kun wana e ki miim buni mo.

Dhalku/ ki dhal jan tal 'denj kamu/ bway mo 'peni uni gwansan kun 'dapa e ki mii ma wu'th gi tonthus mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>6</sup> Mom'pimpili/ isa yempa/ mo tani uni pu'dkin ka nyanj 'ko'd mo mmobuk me'da 'ka ka ris mo dhali 'thil is buni e 'penkuman bampa/ mo.

<sup>7</sup> Uni anann be, gwona bombok ki 'twam buni mo,

dhali kaa 'twa/ i is ki 'twam buni mo - haali/ kaja ikuluma uni gwo ibwa mo mmo/ o gwo mo ki: Kaja imidi cik ana mo?

<sup>8</sup> Hili /e, ayy Tapa, /e pe'thki uni mo, dhali /e dhukina ris kal gi 'kwaniny'cesh mmota uni gun waçu mo.

<sup>9</sup> Ayy Mom'bi'th pem mo tani aha/ mina yuk gway mo mmomañ /e mo, haali/ /e, ayy Arungimis, tana cur pem jin tenu gwo mo.

<sup>10</sup> Arungimis pem jin di'd e mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di mididi gam aha/ 'kup mo.

Dhali Arungimis pem a'di mididi dhal aha/ bway mo mmopar mo jin pinu mii e mo apo/ uni gun ta 'kup ki aha/ mo.

<sup>11</sup> Dhalku/ uni ki 'kosh jwa mo, isi ciki/ tagi 'kwanim pem mini this uni e mo.

Dhuyi uni mmomol dosh shoka 'cesh mo ki mom'bi'th pini mo, dhali 'doku/ uni ka lunçu'b mo, ayy Tapa, jin ta jim bam jin ta'da gongoro/ mo.

<sup>12</sup> Haali/ gom miinthus kun miikina uni ki 'twam buni mo, dhali ki gwo ma le'd buni mo, dhalki uni bu'th ma kume/ gi 'bam buni kun dhuna uni ki ca mo.

Gom gwo ma jee dhali gwo ma tor kun baha uni mo tani

<sup>13</sup> shwayi uni ki 'ci'd'da/ ka nyor pini mo, shwayi uni ki 'ci'd'da/ ntagi uni mini 'koki 'ko dok/ e mo, ki 'kwani mini mish ki /e tana Arungimis jin ji 'kwani ma Yakuub mo

ntagi 'pemen gi mony'cesh mo be. Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>14</sup> Mom'pimpili/ isa yempa/ mo tani uni pu'dkin ka nyanj 'ko'd mo mmobuk me'da 'ka ka ris mo dhali 'thil is buni e 'penkuman bampa/ mo.

<sup>15</sup> Uni tani mo ki tantan gom tonte/ mo, dhali cesh mo ki narñash mo wakki/ uni 'koki kapa dum buni mo.

<sup>16</sup> Hili aha/ mina yuk gway gom mo ma dem dem pini mo.

Dhali aha/ mina yuk gway ki 'kal 'kal gom mo/en pini jin telu sho'k mo e mon'thamo/ mo.

Haali/ /e takina cur jin tenu gwo gom aha/ mo

dhali /e ta jim pem jin hurga/ jwa icine/ mo ka teem pem jin dika/ ka çis mo.

<sup>17</sup> Ayy Mom'bi'th pem mo tani aha/ mina yuk gway mo mmomañ /e mo, haali/ /e, ayy Arungimis, tana cur pem jin tenu gwo mo, /e jin tana Arungimis jin torki aha/ mo/en pini jin telu sho'k mo.

**60**

*Eya manyuk gway mo, isi ki konj gway jin yuku gom jandin to mo. Gway ma Dawuu'd jin yedhu sho'k mo dhali gwo ma ye'th sho'k jin yedhu me'd jin kalkina a'diya shir shir uni ka Araam Nahreen mo dhala Araam Suba mo dhali me'd jin pu'd ma Yuwab e kul piti jin dokkina a'di me'd jin 'koshkina a'di 'Kwani gi Pa Aduum kun 'koni alaapi 'kume'd ice'dka su/ mo e embul Wosh ma 'Dorñkoro/ mo.*

<sup>1</sup> Ayy Arungimis, /e wakki aman mo, dhali 'ce'd mo mom bam jin 'ce'du/ gwo she/ mo.

/E miikina nyor mo. Ayy, waru/ aman is mo ma.

<sup>2</sup> /E karki mony'cesh mmoyikin is mo. Dhali/ e ki 'twaça a'di bwa mmotheķ she/ mo.



Nyanji a'di ka nyanj'ko'd mo e mom piti jin shi/ki'd mo, haali/ a'di mol dosh shoka 'cesh mo.

<sup>3</sup> /E ki dhal 'kwanim pini mmo'kosh is ka nyor ki to kun 'batha'ba'th mo, /e ki dhu am me'd 'kwani kun sona du mo gom to kun di'tadi'ti kun 'kosh am mo.

<sup>4</sup> /E ki kar mom pini jin ta'da berag gom uni gwansan kun ko/ki /e mo, mmocuna uni ki bimbir 'peni a'di jin ta jin gana/ mo.  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>5</sup> Wakan ki unim pini gun ena /e mo minu 'cuk mo, ciyi mo jin pinu mii e ki me'da bim poros pini mo dhali tho' am gwo mo.

<sup>6</sup> Arungimis oki gwo e mom piti jin kogu mo. Nyak'ki gway jin yuku ki monj'kuny bwa mo tani aha/ mina kwa/ Pan Shakiim bwa mo  
dhali dhu uni ka bwanykin 'peni embul ma Sukkuut mo.

<sup>7</sup> Dhala jil/aad, a'di ta jim pem mo. Dhala Manassa a'di ta jim pem mo. Dhala Eprayim a'di ta tonj'kup pem mo. Dhala Yahuuda/ a'di ta cwa ma malik pem mo.

<sup>8</sup> Muwab a'di ta mom pem jin 'thurka/ me'd mo.  
Dhali apo/ Pan Aduum mo tani aha/ yipa ppam pema po/ mo.

Dhali apo/ Pam Palasthiin mo aha/ mina 'ther cuuwa/ gom mo jin pinu mii e mo be.

<sup>9</sup> Kaja a'di imidi sus aha/ e 'penkuman bampa/ jin tenu gwo mo?  
Dhali kaja a'di imidi shu aha/ bway mo e Pan Aduum mo?

<sup>10</sup> /E a'di idiki wak amana, ayy Arungimis? /E diki kal ya ka bor mo, ayy Arungimis, nyak'ki 'kwani ma meem bam mo.

<sup>11</sup> Ayy tuka bor ma, woth am mo 'pena po/ 'kwani kun ta 'kup ki am mo, haali/ mowoth jin ta gi wathi/ mo tani a'di ta jim pe'th mo be.

<sup>12</sup> Nyak'ka Arungimis mo tani ana pina mii e mo  
haali/ a'di ta a'di jin siri'cki uni gun ta 'kup bana ki sho'k mo.

**61**

*Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku mo. A'di jin ta gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Ciki gwom pem mo ma, ayy Arungimis, kari 'ce gom mon'thom pem mo,

<sup>2</sup> 'peni 'pemen gi mony'cesh mo tani aha/ yukkina /e mo me'd jin 'thin ma dum pem buye/ mo be.

Susi /e aha/ mo e wosh caan jin turatur mmobol aha/ e mo,

<sup>3</sup> haali/ /e ta jim pem jin hurga/ jwa mo,

/e ta a'di jin waki gu'ba turga/ jin 'bitha'bi'th apo/ 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo.

<sup>4</sup> Dhalki aha/ ca'ba e gu'b burrinyem pini ki sule/ sule/ mo.

Ayy mmodi ki 'dantar e bwanj'kwariny ma darha'dam pini jin ta'da bi mo.  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>5</sup> Haali/ /e, ayy Arungimis, cik'ki gwom pem jin oka/ is mo,  
/e ciki aha/ mal gi uni gwansan kun ko/ki gway pini mo.

<sup>6</sup> Galali mondiki/e ma malik mo.  
Dhali dhalki yil piti 'dim 'kup ntaga risa nya'kam yil gi 'kwaniny'cesh mo.

<sup>7</sup> Dhalki a'di karuwa kursi ma malik ki sule/ sule/ ibwambor ma Arungimis mo.

Dhalku/ ki non mo/en jin telu sho'k mo dhali mii ma isinj gana/ mmotim a'di apo/ mo.

<sup>8</sup> Dhali aha/ mina yuk gway mo mmomanj gway pini mo,  
me'd jin cikika/ gwom pem jin oka/ is 'ko'da tee 'ko'da tee mo.

**62**

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo ma Yaduthuun mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Goma Arungimis 'de/ mo tani a'di icor ma kashiram pem ki shwamm mo.

'Peni a'di mo tani mowoth pem pu'dki'd mo.

<sup>2</sup> A'din 'denj gana/ ita wosh pem mo dhali bway gi mowoth pem mo

dhali acur pem jin tenu gwo mo. Ki aha/ minu 'koki jo'c mo ki jo'c jin shiyi'd mo.

<sup>3</sup> Um mini dak mo kakasja mmo'ko apo/ 'kwani mo mmo'ce'd uni bwa mo, aris umi 'baar mo,

kun wana e ka gonj kun ishki gal mo, agonj jin dar gi mo jin kar shoka 'cesh mo?

<sup>4</sup> Uni i'kona gwo ibwa mo mmoyap a'di ki sho'k 'pena ris 'kup piti mo.

Uni 'kunyikina bwa ki 'kuny gom gwon thus mo.

Uni 'borki 'twam buni mii mo,  
dhali hili e bwaman ma dum buni mo tani uni jeekina jee mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>5</sup> Goma Arungimis a'di 'de/ mo tani a'di icor ma kashiram pem ki shwamm mo.

Haali/ mo ma 'tej kapem pem mo tani a'di 'peni a'di mo be.

<sup>6</sup> A'din 'denj gana/ ita wosh pem mo dhali bway gi mowoth pem mo

dhali acur pem jin tenu gwo mo. Aha/ minu mol yikin is mo be.

<sup>7</sup> Eya Arungimis mo tani mom pem jin sika/ is gom mony'cuk mo dhali montak mo tani 'kon e a'dim pem

jin ta wosh jin eka/ ek mo, dhali a'dim pem jin hurga/ jwa mo tani a'di ita'da Arungimis mo be.

<sup>8</sup> Gami gwo is e a'di ka tee i'baar mo, ayy 'kwani.

Woli adum bum ibwambori a'di mo.

Haali/ Arungimis ta a'di jin mina ana hur jwa icine/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>9</sup> Kwani kun hatha moŋ'ko 'ko'd ki ha'th mo tani hili 'kon jasi ari'ceenne/ mo.

'Kwani kun 'kon e mo jin kapa 'penkapan mo tani susunu this e mo eya dum buni mo.

Dhali mombar buni 'deke'thki'd isi mis mo. Uni tawasha tawash mo mmobola wulpe/ e mo.

<sup>10</sup> Dhalku/ ki dhu mo jin wunu awuny jwa i is e mo jin dilu to mo.

Dhalku/ki dhu mo ma 'te/ma kapem bum ki pe'th e mo jin kwalu to mo.

Wakki/ mo jin tanu pa ki pa mar is mo tani dhalku/ ki dhu adum bum 'ko'di uni mo.

<sup>11</sup> Me'd 'de/ Arungimis oki gwo mo.

Me'di su/ mo tani aha/ cikina gwo yansan mo

ki mom'bi'th ta jima Arungimis mo

<sup>12</sup> dhali e/e mo tani ayy Tapa, mo/en jin telu sho'k mo cila /e mo.

Haali/ /e ki rak wathi/ to ibway mo isi ki miin to jin miina a'di mo be.

### 63

*Gway ma Dawuu'd me'd jin dikina a'di e bwaasho gi 'Kwani Yahuuda/ mo.*

<sup>1</sup> Ayy Arungimis, /e tana Arungimis pem mo, dhali aha/ simmkina /e e mo.

Akashiram pem 'kosha te/ /e mo.

Bungwar is pem 'thina buye/ gom /e mo me'd mo jin kuthaku'th mo dhali mony'cesh jin ta tonkor jin dina yi'de/ ki di mo be.

<sup>2</sup> Wakan aha/ hilkina apo/ /e e mo jin kogu mo

mmohil mom'bi'th pini mo dhali monyca mo.

<sup>3</sup> Haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo tani a'di 'borki'd mo mmobol mondiki/e e mo, 'twa/ pem midi maŋ/ e mo be.

<sup>4</sup> Wakan aha/ mina 'bor /e mii mo isi me'd jin miga/ di ki e mo.

Aha/ mina 'de'k me'd pem 'kup ki mis mo dhali yuka yuk apo/ gway pini mo.

<sup>5</sup> Akashiram pem a'di 'kunykina bwa mo me'd ki monoro'd mo dhali ca'bki momoŋ momoŋ mo

dhali 'twa/ pem a'di maŋki /e ki moŋ'kuny bwa jin ta 'twa/ mo.

<sup>6</sup> Ki aha/ kulumkina gwo ibwa gom /e apowa cim pem jin ishka/ mo

dhali kulum gwo ibwa gom /e mon'thiny kun timka/ tim mo.

<sup>7</sup> Haali/ /e tana manwoth aha/ mo,

dhali eya la ma bim pini mo tani aha/ yukkina gway gom moŋ'kuny bwa mo be.

<sup>8</sup> Akashiram pem kothki /e me'd mo.

Dhali me'da bim poros pini bu'thki aha/ mo.

<sup>9</sup> Hili uni gwansan kun simmki mondiki/ em pem e mo mmo'ce'd a'di sho'k mo tani

uni mini ii ka lungu'b e mony'cesh jin 'kula'kul mo.

<sup>10</sup> Uni mini ciku/ e mom'bi'th gi gandal jin kaaka mo.

Uni min ma jala/ i'kwar ka gwapi/ mo.

<sup>11</sup> Hili amalik mina bwa 'kuny eya Arungimis mo.

Aris uni gun thulkunu me'da po/ ki a'di mo tani uni mini ca mo,

haali/ 'twa/ gi uni kun tana tor ka tor mo tani minu 'dap 'twa/ mo be.

### 64

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Ciki 'twa/ pem ma, ayy Arungimis, goma 'thupin 'twam pem mo.

'Tashi mondiki/em pem 'twa/ mo 'peni mo jin kar aha/ ki mo ma ko/ is gom uni kun ta 'kup gi aha/ mo.

<sup>2</sup> Bagi aha/ mo 'peni 'kwanin thus kun miina wu'th ka kwal is mo,

'peni mo jin 'konu gwo ibwa mo mmomii to jin ta thus ki thus mo.

<sup>3</sup> Uni gun cilkina le'd buni me'd gandal kun kaaka mo,

kun turki gwo kun kaaka me'da thopa/ kun turu/ to mo,

<sup>4</sup> mmo'kosha 'kosh 'peni mo jin isha uni ki jim bag apo/ wathi/ jin dar gi mii 'ba/ mo,

mmo'kosh a'di ki jahanne/ mo dhali dar gi moŋko/ is mo.

<sup>5</sup> Uni buthi tonthus buni me'd mo, dhali uni torkina tor goma gume/ kun 'thina uniya 'cesh ka kwal is mo

mmokulum gwo ibwa mo mmo/o ki: Kaja mini par ana e mo?

<sup>6</sup> Dhali kaja a'di imidi nɔp ana ki bur bur gom miim bana kun 'ko ana i'ba/ mo?

Ana kulumkina gwo ibwa ki e kun korakor mo mmobwaa wu'th mo.

Haali/ isi bwaman bwa wathi/ mo dhali adu mo tani a'di 'kula'kul mo.

<sup>7</sup> Hili Arungimis a'di midi shinka thopa/ ka lungu'b e uni imun mo,

uni mini ta jama/ ki jahanne/ mo.

8 Haali/ goma le'd buni mo tani a'di mididi  
 'doyi uni e mo jin kupu/ mo.  
 Aris 'kwani kun mini par uni e mo tani mini  
 bir 'kup buni mo be.  
 9 Dhali yan'ko'd aris 'kwani 'baar mo mini  
 ko/ is mo  
 dhali uni mini tor to jin wagaskin ma  
 Arumgimis mo,  
 dhali kulum gwo lbwa mo gom to kun miik-  
 ina a'di mo.  
 10 Dhalki a'di jin mii miin<sub>kar</sub>/e 'kunya bwa  
 mo e Tapa mo  
 dhali bu'th mo jin huru jwa e a'di mo.  
 Dhalki uni gwansan kun dhelel ma du mo  
 tani can mo.

**65**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma  
 Dawuu'd. Gway jin yuku mo.*

1 Moma<sub>n</sub> a'di 'dapa'd ki / e mo, ayy  
 Arumgimis, eya Sihyuun mo,  
 dhali e /e mo tani gwo jin onu is minu mii  
 thim mo,  
 2 ayy /e jin cikki mon'tho mo.  
 Haali/e i /e mo tani a'di ipiyina ris bungwar  
 is mo  
 3 haali/ gom gway gi miinthus mo.  
 Ki gwondhanj bana piki ana e mo,  
 /e gwamki uni mo.  
 4 Mom'bor mii gom a'di jin kwanykina /e mo  
 dhali guyu/ mmo' dish mo is mo,  
 dhali mmoça'b e bwaagonj pini mo.  
 Am minu kap mo ki miim 'borgam pini mo  
 e gu'b pini mo  
 jin ta gu'b pini gi mondheleladhelel mo be.

5 Ki dhan miim pini kun miikina / e  
 kun caaca mmothok am 'twa/ ki  
 mony'cuk mo,  
 ayy Arumgimis bam jin ta bway mowoth  
 mo,  
 /e jin ta mo ma 'tej kape/ goma ris 'kwani  
 kun 'kokin e 'pemen gi mony'ceshi  
 'baar mo,  
 dhali uni kun si'dkin mo e bwampowa ris  
 kumma/ yi'de/ mo.  
 6/E ki mom'bi'th is pini mo tani /e telki dhan  
 wosh kun turatur sho'k mo,  
 mmoçu'th gi mo ma dem dem mo.

7/E jin doshki yi'de/ jin mii'da kuku/ kuku/  
 mo,  
 dhala kuku/ kukum buni jin birkina uni  
 bakal mo,  
 dhala dulatt gi 'kwani mo,  
 8 wakan uni gwansan gun 'kokin e  
 mony'cesh jin si'dasi'd mo tani,  
 uni ko/ki is gom jamas miim pini mo.  
 /E ki dhal mo jin yana ya gi mon'thamo/  
 mo dhali mom'pimpili/ mo mmokum  
 cuuwa/  
 gom bwaj 'kunya/ mo.

9 /E butkin e mony'cesh mo dhali wol a'di  
 yi'de/ mo,  
 dhali /e 'kummki a'di ki 'kumm jin caaca  
 kagahara mo.  
 Yi'de/ ma Arumgimis kun son a'di 'tu'dki mo  
 mo.  
 /E ki 'twa<sub>k</sub> emen buni mo,  
 haali/ wakan /e thosonki a'di mo be.  
 10/E wolki a'di yi'de/ ka cenjal kun ishkin ka  
 enthus mo,  
 dhali thoson a'di jil piti mo,  
 mmodhal a'di ki co'do/ mo 'pena piriny ma  
 sho'k mo  
 dhali /e ki 'bor a'di mii mo gom ca jin cana  
 a'di mo.

11/E shumki yil gi mo jin isha to ka enthus  
 kun ta kum pini mo.  
 jil jin dir ma arabiyam pini mo tani uni  
 wolki 'twa/ mo ki momot jin mo-  
 motkina uni mo.  
 12 Mo ma shon dhii/i'd gi mombwaasho mo  
 tani wolki 'twa/ mo,  
 dhali aris woshi 'baar mo uni 'kamki is buni  
 ki mony'kunya bwa mo.  
 13 Ashom bip uni hi'thki is buni ki mo ma  
 ma'diny mo,  
 dhali embul wosh uni hi'thki is buni ki pos  
 mo,  
 uni kumki cuuwa/ mo dhali yuk gway  
 mmontal 'de/ ki mony'kunya bwa mo.

**66**

*Eya manyuk gway mo. Gway jin yuku jin  
 ta gway mo.*

1 Yuki gway ki mony'kunya bwa ki 'kal 'kal  
 goma Arumgimis  
 aris um kun 'koni mony'cesh mo.  
 2 Yuki gway ki monyca gom gway piti mo.  
 Dhali ci a'di monyca ki moma<sub>n</sub> mo.  
 3 Dhali oyi Arumgimis gwo mo ki: Dhan  
 miim pini 'ka'da mii ca kagahara.  
 Wakan dhan monycam pini 'ku<sub>ck</sub>i uni gun  
 ta 'kup ki /e ibwambori /e mo.  
 4 Aris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo lun<sub>ki</sub> /  
 e mo.  
 Uni yukki gway mmoma<sub>n</sub> /e mo,  
 uni yukki gway gom gway pini mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

5 Iiyu/ mo dhali par to jin miikin ma  
 Arumgimis e mo.  
 A'di miiki'da dhan to kun caaca kagahara e  
 bwan 'kwani gi mony'cesh mo.  
 6 A'di tu'kki kumma/ yi'de/ mo mmota a'cesh  
 jin kuthaku'th mo.  
 Dhali 'kwani iikin ki sho'k e bwam yi'de/ jin  
 ku'thki'd mo.  
 Dhali e mun mo tani aman 'kunyina bwa  
 mo e a'di mo,  
 7 a'di jin jiki'da ji ki mo ma dem dem piti ki  
 sule/ sule/ mo,

a'di jin timki kal gi mony'cesh gi 'kwani ki em piti mo,  
dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo uni kun pishi is buni ka le'd mo mmodhu is buni ki ca mo.  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>8</sup> Mom'bor mii goma Arumgimis bana mo, ayy 'kwani,  
dhalki cuuwa/ jin minu maŋ a'di dhalki a'di ciku mo,

<sup>9</sup> a'di jin dhuki ana e bwaman 'kwani kun 'kon ki e mo,  
dhali diki dhal sho'k bana bway mmoyeres mo.

<sup>10</sup> Haali/ /e, ayy Arumgimis, /e nyo/ki aman mo.

Dhali /e palki aman me'd 'dolkon kush jin palu ki o'd mo.

<sup>11</sup> /E ki sus am eya gume/ mo.

/E ki 'thi monto'c bwa e empa'd bam mo.

<sup>12</sup> / E ki dhal 'kwani bway mo mmomeri 'kupi aman mo.

Aman iikina e mo/o'd mo dhali e yi'de/ kun shwana nyor mo,

hili / e din mmosus am e embul mo kun beeyabee mo.

<sup>13</sup> Aha/ mina ya e gu'b pini mmoci to jin 'cithu/ 'kus mmo'tha ki o'd mo.

Aha/ mina ci /e gwo jin oka/ is mo,

<sup>14</sup> a'di jin bahkina 'twam pem mo

dhali 'twam pem oki gwo is mo me'd jin dika/ e monto'c bwa mo.

<sup>15</sup> Aha/ mina ci /e to jin cinu mmo'cith 'kus jin ta gun'kulus ka'bal mo,

nyakka ku'd ma rasiŋ ka'bal mo kun 'cithu/ 'kus mmo'tha ki o'd mo.

Aha/ mina ci to jin 'cithu/ 'kus kun ta gwa'him bip dhali mi mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>16</sup> Iiyu/ mo dhali cik gwo mo, aris umi 'baar mo kun ko/kina Arumgimis mo,

dhali aha/ mina tor a'di jin miikunu gom aha/ mo.

<sup>17</sup> Aha/ 'therkina cuuwa/ kagahara gom a'di mo,

dhali a'di karkunu ki ca ki 'twa/ pem mo.

<sup>18</sup> Waŋki/ aha/ mina 'taki thip tonthus eya dum pem mo tani

Tapa a'di midi 'taki diki cik aha/ 'twa/ mo.

<sup>19</sup> Hili ka jin gana/ Arumgimis a'di icik'ki'da cik mo.

A'di ciki'da hirdhe/ ki 'twa/ pem jin 'thoka/ mo.

<sup>20</sup> Mom'bor mii goma Arumgimis mo,

haali/ a'di diki waŋ mon'thom pem mo,

walla joŋ mo/en piti jin telu sho'k 'peni aha/ mo.

## 67

*Eya manyuk gway mo ka shu/ kun buku mo. Gway jin yuku mo jin ta gway mo.*

<sup>1</sup> Dhalka Arumgimis mii mii ma 'the gom am mo dhali 'bor am mii mo

dhali kar bwam/em piti mmokush mo apo/ aman mo,

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>2</sup> ki bway pini minu mish mo apo/ mony'cesh mo,

dhali mom'bi'th pini jin tana /e ata is ki me'd mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo.

<sup>3</sup> Dhalki 'kwani maŋ /e mo, ayy Arumgimis. Dhalka ris 'kwani 'baar mo maŋ /e mo.

<sup>4</sup> Dhalki kal gi 'kwaniny'cesh yuk gway ki mom'bor bwa mo dhali ki moŋ'kuny bwa mo,

haali/ /e dwalki 'kwani gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo,

dhali shu kal gi 'kwaniny'cesh bway apo/ mony'cesh mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>5</sup> Dhalki 'kwani maŋ /e mo, ayy Arumgimis. Dhalka ris 'kwani 'baar mo maŋ /e mo.

<sup>6</sup> Mony'cesh gwono'dki maman piti jin markina a'di is mo.

Arumgimis jin ta'da Arumgimis bam mo, a'di 'borki am mii mo.

<sup>7</sup> Arumgimis 'borki am mii mo.

Dhalka ris 'kwani kun 'kon e 'pemen gi mony'cesh mo ko/ a'di mo.

## 68

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd. Gway jin yuku mo.*

<sup>1</sup> Dhalka Arumgimis cu mis mo dhali dhalki uni kun ta 'kup ki a'di ce'kerkunu bwa mo.

Dhalki uni gwansan kun shi/ a'di i e mo tani son mo 'peni bwambori a'di mo.

<sup>2</sup> Dhalki uni wana e ka ku'd kun borkunu mo, wakan borki uni mo.

Dhali me'd mamana dham jin to'dki'd ib-wambori o'd mo tani

dhalki a'di jin ta thus 'ce'du/ sho'k mo si'da/ e bwambor ma Arumgimis mo.

<sup>3</sup> Hili dhalki a'di jin ta'da ka'kar/ e 'kunya bwa mo.

Dhalki uni yuk gway ki moŋ'kuny bwa mo ibwambor ma Arumgimis mo.

Dhalki uni tashu ki moŋ'kuny bwa mo.

<sup>4</sup> Yuki gway eya Arumgimis mo. Yuki gway jin maŋu gway piti mo.

'Deki gway isi mis apo/ a'di jin merki'da powa raŋ mo.

Gway piti ta Tapa mo. Yuḱi gway ki moŋ'kuny bwa mo ibwambori a'di mo.

<sup>5</sup> Ababa gi uni kun daran ki icom mo, dhali amanhil up gun wuna ikath mo tani, a'di ta'da Arumgimis jin di'd e mom piti jin ḱogu mo.

<sup>6</sup> Arumgimis ki ci uni kun dar gi gu'b mo mo mmo'ko icine/ mo.

A'di ki sus 'kwani gun dhunu eya sijin e mo jin rusa/ rus mo,

hili uni gun pish is ka le'd mo tani uni 'kokin e mo jin ta'da burṭa/ o'd ka burṭa/ o'd mo.

<sup>7</sup> Ayy Arumgimis, me'd jin yana /e ka pije/ nyakki 'kwanim pini mo tani

dhali me'd jin yana /eya ye'th ye'th nyakki 'kwanim pini mo e mombwaasho mo tani,

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>8</sup> mony'cesh yiḱinki is mo dhali momis wolki'da shoka 'cesh 'peni icine/ mo, e buŋ'kus ma Arumgimis mo.

Wosh Sinaa/ caan mo tani a'di yiḱinki is mo e buŋ'kus ma Arumgimis mo,

a'di jin ta'da Arumgimis ma Israyiil mo.

<sup>9</sup> Ayy Arumgimis, / e dhalkina sho'k mmohe'th kagahara mo,

/e jin wari mal pini is ka nyan'ko'd mo me'd jin wuyina is a'di e mo.

<sup>10</sup> Ama'diny ka'bal pini uni gamki mo jin 'konu icine/ mo.

E mo mii miiŋ ganam pini mo tani, ayy Arumgimis, / e ki thoson mii gom 'kwani kun dar gi to mo.

<sup>11</sup> Tapa ḱanki gwo mo.

Uni gwansan tana ris kagahara kun ḱalki gwom 'borga/ yan mo.

<sup>12</sup> Imaliḱ gi 'kwani ma mee mo tani uni son mo, hili uni sokin mo.

Up kun 'koni pa mo tani uni ḱwa/ki to jin dilu bwa mo,

<sup>13</sup> ba uni nyak'ko ki ka'bal e bwam ma goŋ mo,

dhala biŋ gurko/ uni 'koshkunu is ki 'dolkon kush mo

dhali jeshem piti ca'b ki go'd go'd me'd 'dolkona go'd go'd mo.

<sup>14</sup> Ki a'di jin ta gi Mom'bi'th ma Dem Dem cekerki imaliḱ bwa mo tani awasa/ pu'dki'd apo/ Wosha Salmuun mo.

<sup>15</sup> Ayy, wosh jin turatur jin ca'bki dem dem mo, jin ta wosha turga/ gi Pam Bashan mo.

Ayy wosha turga/ jin 'kana 'kup ki bidhi/ bidhi/ ka ris mo, jin ta wosha turga/ gi Pam Bashan mo.

<sup>16</sup> Ata hila /e mo ki en dhapan kan mo, ayy, wosha turga/ jin 'kana 'kup ki bidhi/ bidhi/ ka ris mo,

e 'kuwosh jin on ma Arumgimis bwa mo mmota mom piti mmoḱa'bi cine/ mo?

Nye, mo jin mina Tapa ca'b ki sule/ sule/ mo.

<sup>17</sup> Ki mom'bi'th ma ris shumarum kun tana dem dem mo kun ta iss 'kwanimpa ka iss 'de/ ka alip mo,

dhala alaapa powa alaap mo,

Tapa pu'dki'd 'peni 'kuwosha Sinaa/ e mo jin ḱogu mo.

<sup>18</sup> /E ki pok wosh jin turatur mo,

dhali /e ki shu uni bway uni gun bu'thkunu mo e bway pini jin yana /e mo,

dhali bu'th to kun cinu ki me'd e bwan 'kwani mo,

isi kan e bwan 'kwani kun pishi is ka le'd mo, wakan ki Tapa Arumgimis mididi e mo yan mo be.

<sup>19</sup> Mom'bor mii mididi gom Tapa mo,

a'di jin 'de'kki ana abor ki mis isa yempa/ mo.

Arumgimis a'di ta bway gi mowoth bana mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>20</sup> Arumgimis bana a'di ta'da Arumgimis gi bway gi mowoth mo.

Dhali eya Arumgimis mo tani, a'di ta Tapa jin cila mo jin yenu 'peni mowu mo.

<sup>21</sup> Hili Arumgimis mididi pwaṭh 'kup gi uni kun ta 'kup ki a'di mo,

dhali ayinyjwa gi 'kup gi a'di jin ya'd e bway piti jin dina mii a'di i'ba/ mo.

<sup>22</sup> Tapa o gwo mo ki:

Aha/ mina doḱ uni ka nyan'ko'd 'peni Pam Bashan mo,

dhali aha/ mina doḱ uni ka nyan'ko'd 'peni kumma/ yi'de/ jin 'kula'kul mo

<sup>23</sup> ki um mini lam sho'k bum ka bas mo,

dhali ka le'd ma 'kam bum mo tani uni mini ta gi tonte/ 'peni 'kwani gi 'kup bum mo.

<sup>24</sup> Yam pini kun ḱogu kun yana /e mo tani mishu mo, ayy Arumgimis,

a'di jin ta ya ma Arumgimis pem mo, a'di jin ta'da Maliḱ pem mo, e mo jin ḱogu mo,

<sup>25</sup> imanyuḱ gway kun iina bori a'di mo, dhali uni kun buḱina dhenḱhenye/ iini 'ko'd mo

dhali bwaman uni mo tani nyara/ pina dhenḱhenyem buni ki me'd mo.

<sup>26</sup> 'Bori Arumgimis mii e dhana tul 'kup gi 'kwani mo,

Tapa, ayy uni 'kwani kun ta uḱi ma Israyiil kun kasha e mo.

<sup>27</sup> 'Pena waḱ ma Benyamiin, a'di jin piski'd e bwaman uni, jin shu'da shu/ um bway mo,

e bwaman gi iya/ gi 'Kwani Yahuuda/ eya waambuhany buni mo,  
 dhali e iya/ gi 'Kwani gi Pan Sabulun mo,  
 dhali e iya/ gi 'Kwani gi Pa Naptaali mo.  
<sup>28</sup> Tilu mom'bi'th ma dem dem pini is mo, ayy Arumgimis.  
 Tori mom'bi'th pini mo, ayy Arumgimis, /e jin wagaski a'di gom am mo.  
<sup>29</sup> Gom gu'b gi mondheleladhelel pini jin di'd e Pa Urushaliim mo tani imalik kalki to kun cinu ki me'd mmoçi /e mo.  
<sup>30</sup> Kucuri to/e gwansan kun 'kon e bwaman ma pil mo,  
 dhali e bwaman ma ma'diny gwa<sup>h</sup>im bip nya<sup>h</sup>ki ushi bip gi 'kwani mo.  
 Yap uni ki sho'k uni gwansan kun 'dapkina e goma thulpa/ mo,  
 dhali ceckerki 'kwani bwa mo uni gun 'kunyi bwa e mo ma mee mo.  
<sup>31</sup> Dhalka korok kalu 'peni Pam Masir mo.  
 Dhalki 'Kwani<sup>h</sup> Gale/ soyin ki jahanne/ mo dhali he'th me'd buni goma Arumgimis mo.  
<sup>32</sup> Yu<sup>h</sup>ki gway eya Arumgimis mo, ayy aris 'pen<sup>h</sup>kuman bampa/ gi mony'cesh mo.  
 Yu<sup>h</sup>ki gway mmoma<sup>h</sup> Tapa mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
<sup>33</sup> E a'di jin merki'd eya powa ris momis mo, a'di jin ta gi momisa dhamo/ mo.  
 Hili mo mo ma, a'di hashki 'twam piti 'peni mun mo, 'twam piti jin ca'bki dem dem mo.  
<sup>34</sup> Çika Arumgimis mom'bi'th mo, mom'bi'th piti jin miikina a'di miin tapa apo/ 'kwani ma Israyiil mo,  
 dhali mom'bi'th piti a'di diki'd e bwaman momis mo.  
<sup>35</sup> Arumgimis a'di ka/ aka/ e mom piti jin kogu mo,  
 a'di jin ta'da Arumgimis gi 'Kwani ma Israyiil mo,  
 a'di ki çi mom'bi'th mo dhali 'bi'th 'kwanim piti is mo.  
 Mom'bor mii midi di goma Arumgimis mo.

**69**

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo gom jandin to mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Tayi aha/ is is ki me'd mo ma, ayy Arumgimis.  
 Haali/ yi'de/ loski aha/ ki 'ba/ ilu/ mo.  
<sup>2</sup> Aha/ ciçkina ka 'cesh e bwam boro'th jin 'kula'kul mo,  
 e mo jin dar gi mo jin miga/ jett shoki cine/ mo.  
 Aha/ pu'dkina e yi'de/ jin 'kula'kul mo,  
 dhali agannu/ yi'de/ a'di kaçki'da po/ aha/ mo.  
<sup>3</sup> Aha/ wukina is e gom kom pem mo,

dhali 'kus pem dhere'di 'baar mo.  
 Dhali em pem 'ce<sup>h</sup>hki'da 'tum kagahara mo mmowu e 'kup mmocora Arumgimis mo.  
<sup>4</sup> Mmobola mur 'kup pem e mo tani uni ta uni gwansan kun shi/ki aha/ e mo ki dar gi miin kamu/ mo.  
 Uni gwansan ca'bki dem dem mo kun mini 'ce'd aha/ sho'k moyi,  
 uni gwansan kun mini bu'th aha/ ki gwo ma tor mo.  
 A'di jin dika/ ki kwal naskina/ mo tani aha/ mina mii doç a'di ka nyan'ko'd mowa?  
<sup>5</sup> Ayy Arumgimis, /e mishki mii ma palim pem mo.  
 Mii gun thu'thka/ mii mo tani 'konuki bag 'peni /e mo be.  
<sup>6</sup> Dhalku/ki dhal uni gwansan bway kun tan gi mo ma 'te<sup>h</sup> kape/ e /e mo dhunu ki mo ma 'the is gom aha/ mo,  
 ayy Tapa Arumgimis gi momis mo.  
 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway kun simmki /e e mo jin minu 'doyu/ uni e mo jin minu this uni taç gom aha/ mo,  
 ayy Arumgimis ma Israyiil mo.  
<sup>7</sup> Haali/ a'di gom gway pini mo tani aha/ kalkina mo jin wa<sup>h</sup>kuwa waç mo,  
 dhali mon'the is a'di kumki aha/ bwam/em pem mo.  
<sup>8</sup> Aha/ wara ki wathi/ gi bampa<sup>h</sup> kamu/ e bwaman 'kwani ma waç pem mo,  
 mmota a'di gi pa<sup>h</sup> kamu/ e bwaman iya/ ma ta'da mo.  
<sup>9</sup> Haala nyor gom gu'b pini a'di shwaka<sup>h</sup> mo,  
 dhali asor gi uni gwansan kun sorki /e mo tani ta'kkina po/ aha/ mo.  
<sup>10</sup> Ki aha/ karkina is pem ki gwa'd mo eya ka<sup>h</sup>shiram pem ki mo<sup>h</sup>ga/ to mo tani a'di warki'd ki mowaç pem mo.  
<sup>11</sup> Ki aha/ hi'thkina burrinye/ ma shawaal e is mmota burrinye/ gom is pem mo tani,  
 aha/ warkina ki a'di jin miikina uni ka maç mo.  
<sup>12</sup> Aha/ tana a'di jin tora uni gwansana tor kun 'kon e 'twa<sup>h</sup>kala go<sup>h</sup> mo  
 dhali uni kun 'koshkin ma su mo tani yu<sup>h</sup>ki gway gom aha/ mo.  
<sup>13</sup> Hili gom aha/ mo a'thom pem jin 'thoka/ mo tani e /e mo be, ayy Tapa.  
 Eya tente/ jin mishuwa bu'th bu'th mo, ayy Arumgimis,  
 dhali e mo/ ish jin isha mo/en pini jin telu sho'k mo tani /e 'tho<sup>h</sup>ki aha/ 'twa/ mo.  
<sup>14</sup> Ki mowoth pini jin ta isirj gana/ mo tani 'cwami aha/ mo  
 'peni boro'th jin loski aha/ mo.  
 Dhalki aha/ 'cu<sup>h</sup>ku mo 'peni 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo  
 dhali 'peni yi'de/ kun 'kula'kul kun shwana nyor mo.

15 Dhalku/ ki dhala gannu/ yi'de/ bway mo mmodhi'th aha/ sho'k mo, walla morj'kul piti mmolos aha/ mo, walla jisa 'kulga/ mmomu'th 'twa/ apo/ aha/ mo.

16 'Thoki aha/ 'twa/ mo ma ayy Tapa, haali/ mo/ en pini jin telu sho'k mo a'di 'bora'bor mo be.

Isi ki gwo gi momiimiim pini jin ishki'd ka enthus mo tani tu'kki/ aha/ is mo.

17 Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni cinjkinam pini mo.

Haali/ aha/ dina e mo ma cis mo tani huru/ ki jahanne/ mo mmo'thok aha/ 'twa/ mo.

18 'Dishi aha/ is mo dhali wani aha/ 'ba/ mo, dhali kari aha/ ki 'kus 'peni 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo.

19/E mishi mowak pem jin waku aha/ mo, dhali mo ma 'the is pem mo dhali mo jin 'konuki tak aha/ mo.

Aris uni gun ta 'kup ki aha/ misha /e mo.

20 Asor 'ce'dkina dum pem bwa mo, wakan a'di itaka/ butkan ki butkan mo.

Aha/ njapa mo jin minu 'taki hil aha/ ki mo ma 'thime/ ki mo/en mo tani hili aha/ gama wathij kamu/ yisa.

Dhali aha/ njapa 'kwani mmo'taki malas aha/ mo tani, hili aha/ dinaki gam jan kamu/ mo.

21 Uni ciki aha/ ati'd tonthus e tonte/ mo, dhali gom yi'de/ jin bu'thki aha/ mo tani uni ciki aha/ yiman tom'paca'd mmopi mo be.

22 Dhalki tontem buni jin shwana uni atharabeesa mo warki'd ka gume/ ibwambori uni mo.

Dhalki tom buni kun 'ci'hu/ 'kus mmomiya bas goma yuk jin yuku ka tul 'kup mo warki'd ka gume/ mo.

23 Dhalki em buni a'di dhumkunu mo mo, wakan ki uni mini 'koki par mo e mo dhali dhu ki uni empa'd buni mmodee ki sule/ sule/ mo.

24 Woli anyor pini jin dekkina /e apo/ uni mo, dhali dhalka nyor buni jin pura /e ki o'd kumki uni 'twa/a' cesh mo.

25 Dhalki gu'ba'kum buni taki bwam ma'du/ mo.

Dhalku/ ki dhal jan tal 'denj kamu/ bway mo mmoça'b e gu'b burrinyem buni mo.

26 Haali/ uni to'cki a'di bwa mo a'di jin dorkina /e mo,

dhali a'di jin takkina /e jama/ mo tani uni 'kon naskina/ mmoto'c a'di bwa ki nyanye/ mo.

27 Dhuki uni ajisa i is mo.

Dhalku/ ki dhu uni mmodhu ka po/ 'peni /e mo.

28 Dhalki uni 'koshu gway buni 'pena warka/ gi mondiki/e mo,

dhali uni minu 'koki 'kwar gway buni e bwamana warka/ nyakki 'kwani kun tana kar/e mo.

29 Hili aha/ wo'ckunuwa du she/ mo dhali 'kaa du she/ mo,

Dhalki bwaya kar/ em pini, ayy Tapa Arungimis, kar aha/ e mo jin ka'dama/ ka'dam mo.

30 Aha/ mina man gway ma Arungimis ki gway jin yuku mo.

Aha/ mina ek a'di ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo.

31 Mii yansan a'di imidi 'bor Tapa bwa kagahara mmobola morbip e mo, walla rasim bip jin 'kana je mo dhala cuk mo.

32 Dhalki uni gwansan kun siriju/ ki sho'k par mii e mo dhali 'kuny bwa mo.

Dhali um gwansan gun simmkina Arungimis e mo tani dhalka dum bum tashu e mo dok/e.

33 Haali/ Tapa a'di cikki gwo mo 'peni uni gun mini mii ta gi to mo,

dhali a'di diki wak uni gun ta unim piti kun dekkunu mo.

34 Dhalki momis dhali mony'cesh man a'di mo,

dhali dhan kumma/ yi'de/ dhali aris to 'baar mo kun kalki ya e bwaman a'di mo.

35 Haali/ Arungimis mididi ta Sihyuun is is ki me'd mo

dhali nyan ka Yahuuda/ 'penkuman bampam piti dok/e mo.

Dhali uni gun ta cinjkinam piti mo tani mini 'ko e mo yan mo dhali bu'th a'di mo

36 dhali uci gi cinjkinam piti mo tani mididi ta mal piti mo,

dhali uni gwansan gun uni gway piti mo tani mini 'ko e bwaman a'di mo.

## 70

*Eya manyuk gway. Gway ma Dawuu'd, gom mo jin kanu to e jin cinu ki me'd mo.*

<sup>1</sup> Tayi ki bwam 'boro'd ma, ayy Arungimis mmo'cuk aha/ mo.

Ayy Tapa, huru/ ki jahanne/ mmowoth aha/ mo.

<sup>2</sup> Dhalki uni dhunu ki mon'the is mo dhali dunjurki 'kup is mo

uni gwansan kun njap mondiki/em pem mo. Dhalki uni dokkunu to ka nyan 'ko'da bor mo

dhali dhalki uni 'doyunu mo e mo jin ushu uni tak mo

uni gwansan kun ona bwa ki aha/ minu shi/ mo.

<sup>3</sup> Dhalki uni ko/ is ki ko/ jin shiyi'd mo gom mo ma 'the is buni mo

uni gun o gwo mo ki: 'Thor ki 'thor.

4 Dhalki aris uni 'baar kun simmi /e e mo tani  
 'bora bwa mo dhali 'kuny bwa mo e/e mo.  
 Dhalki uni gwansan kun en bway gi mowoth pini mo  
 o gwo mo kagahara mo ki: Arungimis a'di caaca mo.  
 5 Hili aha/ hatha'ko'd mo dhali aha/ mina mii ta gi to mo.  
 Huru/ ki jahanne/ gom aha/ mo, ayy Arungimis.  
 /E tana manwoth pem mo dhali aman'cuk pem mo.  
 Ayy Tapa, dhalku/ ki tayaa diite/ mo.

**71**

1 E/e mo tani, ayy Tapa, aha/ bu'thkina mom pem jin hurga/ jwa e/e mo.  
 Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.  
 2 E momii ma kar/em pini mo tani 'cuki aha/ mo dhali 'cwami aha/ mo.  
 Ka'di 'cem pini gom aha/ mo dhali tayi aha/ is is ki me'd mo.  
 3 Wari/e ki wosh jin miga/ hur jwa icine/ mo, mmota acur jin tenu gwo mo mmota aha/ is is ki me'd mo,  
 haali/ /e ta wosh pem mo dhali acur pem jin tenu gwo mo.  
 4 'Cwami aha/ mo, ayy Arungimis pem, 'peni me'd gi a'di jin ta thus ki thus mo,  
 dhali 'peni a'di jin bu'thki'da bu'th ki kwap mo, a'di jin diki ta kar/ e mo dhali wathi/ jin ta matt ki matt mo.  
 5 Haali/ /e, ayy Tapa, /e tana 'tej kapem pem mo,  
 dhali 'pena cim pem jin gamka/ /e gwo is mo, ayy Tapa, 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo.  
 6 Apo/ /e mo tani aha/ dikina ka linthith 'peni mondho'th pem mo.  
 /E ta a'di be jin bu'thki aha/ 'peni bwa ma dho'th ma ta'dam pem mo.  
 Momaj pem tikirki di gom /e mo.  
 7 Aha/ mera 'kwani ka ris ka yempa/ mo.  
 Hili /e ta jim pem jin 'bitha'bi'th jin hurga/ jwa icine/ mo.  
 8 'Twa/ pem a'di 'tu'du/ mo ki piny piny ki momaj /e mo  
 dhali ki monycam pini i'baara tee mo.  
 9 Dhalku/ ki bit aha/ asho ka tee jin miga/ ta adhan mo.  
 Dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo wakki/ aha/ mina mom'bi'th pemi 'baar mo.  
 10 Haali/ 'kwani tana ris kun ta 'kup ki aha/ mo kun oki isi gwo gom aha/ mo,  
 uni gwansan kun corki mondiki/ em pem mo tani uni logomki gwo mo mmontal 'de/ gom aha/ mo

11 dhali o gwo mo ki: Arungimis, mola /e, dhalki a'di 'pen mowa?  
 Uri a'di isho'k mo dhali bu'th a'di mo haali/ jan kamu/ di'da jin midi 'cuk a'di mo?  
 12 Ayy Arungimis, dhalku/ ki si'd 'peni aha/ kagahara mo.  
 Ayy Arungimis pem, huru/ ki jahanne/ dhali wo'th aha/ mo.  
 13 Dhalki unim pem gwahan kun yeri aha/ is ki gway dhunu ki mo ma 'the is mo dhali shwa ki o'd ki 'ci'd'da/ mo.  
 Dhalki uni tashu ki mo jin wakuwa wak mo dhali mo jin thisuwa tak tak mo, uni gwansan kun simmki mo e jin midi shi/ aha/ is mo.  
 14 Hili aha/ mina ta gi mo ma 'tej kape/ ki sule/ sule/ mo,  
 dhali aha/ mina man / e naskina/ ki sule/ dhali ki sule/ sule/ mo.  
 15 'Twam pem midi tor gwo gom mo ma kar/ em pini jin kalkina /e mo  
 dhali miim pini jin miina /e gom bway gi mowoth goma tee 'baar mo,  
 haali/ monde'j buni a'di peki monyith pem jin nyithka/ uni mo.  
 16 Ki dhan mii ma dem dem gi Tapa Arungimis mo tani aha/ mina pu'dku/ mo,  
 aha/ mina man mii ma kar/em pini mo, a'di jin ta jim pini /e 'de/ mo.  
 17 Ayy Arungimis, 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo tani /e tor ki aha/ gwo mo,  
 dhali aha/ mina bah dhan momer pini jin miina /e to mo.  
 18 Wakan, isi kani, e mo jin canu ki yil mo dhali mo jin 'kan ma wuu 'kwani mo ayy Arungimis, dhalku/ ki dhal aha/ 'pen mo,  
 ntagi aha/ mina bah mo ma dem dem pini mo  
 eya risa nya'kum yil gi 'kwani kun mini pu'du/ mo.  
 19 Mom'bi'th pini dhali mo ma kar/em pini mo tani, ayy Arungimis,  
 uni jidhirkin e momis jin ka'dama/ ka'dam mo.  
 /E jin miikina dhan to kun caaca mo,  
 ayy Arungimis, kaja a'di iwaki /e mo?  
 20 /E jin karki aha/ mo mmopara ris mont'o'c bwa e kun surkun mo tani  
 /e mini tash aha/ e mo dok/e.  
 'Peni mon'kul gi mony'cesh mo tani  
 /e mini 'de'k aha/ abor gi mis dok/e mo.  
 21 /E mini mar aha/ montak pem is is mo dhali malas aha/ dok/ e mo.  
 22 Dhali aha/ si'da/ mina man / e ka dhen'dhenyem pem jin bukka/ mo gom mo ma isin ganam pini jin tana /e mo tani, ayy Arungimis pem,



aha/ mina yuƙ gway mmomaŋ / e ka  
dhenɗhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/  
mo,  
ayy /En 'De/ jin ta jima Israyiil jin Kogu mo.  
23 'Twa/ pem midì 'ther cuuwa/ gom bwan  
'kunya/ mo,  
ma me'd jin miga/ yuƙ gway mmomaŋ / e  
mo,  
nyaƙka ƙashiram pem si'da/ ilu/ mo a'di jin  
'cwamkina /e mo.  
24 Dhali ale'd pem midì tor gwo gom mii ma  
kar/em pini jin wothƙina /eya woth  
ka tee 'baar mo  
haali/ uni dhukunu ki mo ma 'the is mo  
dhali mo jin thisuwa taƙ taƙ e mo,  
uni gwansan kun ɗapki bway ki bur bur mo  
mmo'taki shi/ aha/ is mo.

**72**

*Gway ma Sulemaan.*

1 Ƙiya malik mo ma ƙar/ em pini mo, Ayy  
Arumgimis,  
dhali mo ma ƙar/ em pini gom ya/ ma malik  
mo.  
2 Dhalki a'di dwall 'kwanim pini gwo ki mii  
ma ƙar/e mo  
dhali unim pini kun hatha'ko'd ki mo ma  
ƙar/e mo.  
3 Dhalki dhan wosha turga/ ƙali mo jin rusu  
ki rus gom 'kwani mo,  
dhali aris wosh si'da/ ƙali mo ma ƙar/e mo.  
4 Dhalki a'di 'ce'd gwo she/ gom to jin raƙi  
'kwani kun hatha'ko'd mo.  
Ƙiyi mo jin 'cuƙuwa 'cuƙ gom 'kwani kun  
mini mii ta gi to mo,  
dhali yapi uni gwansan kun siri'ckina siri'c  
ki sho'k mo.  
5 Dhalki a'di di'd ki e mo ka tente/ di'di  
motim 'kup naskina/ mo,  
dhali me'd jin din ma ppe naskina/ gara/ mo,  
eya risa nyaƙum yil gi 'kwani mo.  
6 Dhalki a'di wana e ka sho'k jin wolki  
yi'dem piti asho jin 'punyu/ mo,  
me'da sho'k jin mii yi'de/ ki puya/ puya/  
apowa 'cesh mo.  
7 Eya teem piti jin dina a'di ki e mo tani  
dhalki mo ma ƙar/e 'twaƙa'd mo,  
dhali monƙu'th is mmo/ ish mo ntaga ppe  
midì diki di dok/e mo.  
8 Dhalki a'di ta gi mom'bi'th 'peni ƙumma/  
yi'de/ mo ntagi ƙumma/ yi'den tiya  
mo,  
dhali 'peni yi'de/ kun sokin mo ita gi 'pemen  
gi mony'cesh mo.  
9 Dhalki uni gun ta 'kup ki a'di luƙkini  
bwambori a'di mo,  
dhali 'kwani kun ta 'kup ki a'di mini 'bitt  
bu'da'cesh mo.  
10 Dhalki imalik gi Pan Tarshiish dhali kum  
pa uƙa 'cesh mo

ci a'diya thulpa/ mo,  
dhali imalik gi Pan Shaba mo dhali Pan Saba  
mo  
kal to kun cinu ki me'd gom a'di mo.  
11 Dhalki aris imalik 'baar mo taƙkina 'cesh  
ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di  
mo,  
dhali dhalka ris kal gi 'kwaniny'cesh si'da/  
mii a'di to mo.  
12 Haali/ a'di 'cukki uni gun mini mii ta gi to  
mo, ki a'di yuƙki'da yuƙ mo,  
a'di jin hatha'ko'd mo dhali a'di jin dar gi  
wathi/ mmowoth a'di mo.  
13 A'di ki hila hil ki e ma 'thime/ ki mo/en  
apo/ uni gun 'ka'da is mo dhali apo/  
uni gun mini mii ta gi to mo,  
dhali ta mon'koki/ em buni is ki me'd mo  
gom uni gun mini mii ta gi to mo.  
14 'Peni mo jin sirijuwa siri'c ki sho'k mo  
dhali abujur jin bujuru mo tani a'di  
wanki mon'koki/ em buni 'ba/ mo,  
dhala bas buni ta yinthoŋ gana/ e jis/ em piti  
mo.  
15 Dhalki a'di di'd ki e ki sule/ sule/ mo.  
Dhalki 'dolkon gana/ jin ta gi Pan Shaba cinu  
a'di mo.  
Dhalki mon'tho minu tikir 'tho gom a'di ki  
tikir tikir mii  
dhali mom'bor mii minu 'tho gom a'di ka tee  
'baar mo.  
16 Dhalki emen tont'e/ ishin ka enthus e  
bampa/ mo,  
apowa ris 'kuwosha turga/ mo me'd jin  
yikinkina 'tham uni is mo.  
Dhalki maman cwam piti wana e ki ji gi Pan  
Lubnaan mo  
dhali dhalki 'kwani 'tu'dina 'tu'd mo 'peni  
aris 'penkuman bampa/ mo  
me'da sho gi bwam bunto mo.  
17 Dhalki gway piti 'dim 'kup ki sule/ sule/  
mo.  
Dhalki yir piti di'd ki sule/ sule/ me'da tente/  
mo.  
Dhalki 'kwani 'bori is buni mii ki a'di mo,  
dhali aris kal gi 'kwaniny'cesh yuƙi a'di mo  
ki a'di jin 'boru mii mo.  
18 Mom'bor mii midì di gom Tapa mo a'di  
jin ta'da Arumgimis gom 'Kwani ma  
Israyiil mo,  
A'din 'deŋ gana/ imii'da dhan to gi momer  
mo.  
19 Mom'bor mii midì di gom gway gi mony-  
cam piti ki sule/ sule/ mo.  
Dhalki monycam piti 'tu'd mony'ceshi 'baar  
mo. Amen dhali Amen.  
20 Mon'tho ma Dawuu'd mo a'di jin ta ya/ ma  
Yassa mo a'di 'baarkunu mo.

**AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI  
KWARA MO**

**73**

*Gway ma Asap mo.*

- 1 Ka jin gana/ Arumgimis ta a'di jin 'boro'd gom uni kun dhelekin eya du mo, gom uni gwansan kun dhelekin eya du mo.
- 2 Bahili gom aha/ mo tani sho'k pem 'dishi 'twa/ 'taki dheres mo, n̄atgin pem 'disha'dish 'taki yeres mo.
- 3 Haali/ aha/ tana dhapan gom uni kun dhu is ki ca mo, ki aha/ parkina mo jin rusa to ki rus gom uni kun ta thus ki thus e mo.
- 4 Haali/ uni dar gi mo jin su'k uniya du ka war mo. Buɗɗwar is buni ɕa'b ki ɕur ɕur mo dhali ɕa'b ki 'thikil 'thikil mo.
- 5 Uni ɕocu 'kus me'd 'kwanin tiyaa? Dhali uni doru ki to jin woci is she/ me'd 'kwanin tiyaa?
- 6 Wakan uni dhu is ki ca gom neram buni kun hitha uni i'ba/ mo, dhali mo ma bujur jin bujurkina uni mo tani a'di 'kamki uni is mo me'd bur-rinye/ mo.
- 7 Em buni dhethadhe'th gom momoɕ buni mo, adum buni a'di kumkunu 'twa/a 'cesh ki mii ma pali mo.
- 8 Uni 'theɕ shushi mis mo dhali o gwo ki mo jin dupuwa dup i e mo. Mmodhuna uni is buni eya tente/ ki ɕhorony mo tani uni ki ruma rum gom mo jin miinu sirica siri'c ki sho'k mo.
- 9 Uni ki ka'd 'twam buni mmosor momis mo dhala le'd buni a'di kalki 'pen kany e mony'cesh mo.
- 10 Dhali gom gwo gi wakan mo tani 'kwani ɕu'kkin mo dhali manj uni mo dhali gam to shiyi'da kamu/ e uni yisa.
- 11 Dhali uni o gwo mo ki: Ki tonta si'da/ imish ma Arumgimis mo? A/a'di jin Caa e ki Ca nyiɕhki toɗ kamuwa?
- 12 Hili mo mo ma, uni gwansan ita thus ki thus mo. Isa yempa/ uni 'koni mo jin 'ka'da mii 'ba/ ki 'ka'd mo dhali uni mara to kun tana uni pa ki pa is mo.
- 13 Dhali aha/ ki pe'th mo tani aha/ karkina dum pem ki dhelekin dhelekin mo dhali lam me'd pem e mo jin 'konu ka po/ mo.
- 14 Haali/ ka tee 'baar mo tani aha/ dherkunu is bwa mo, dhali dorkunu isa yempa/ mon'thamo/ mo.
- 15 Waɕki/ aha/ mina 'taki o gwo mo ki: Aha/ mina o gwo wakan mo tani

- aha/ mina 'taki diki ta a'dinɗ gana/ goma nyakum yil gi ucim pini mo.
- 16 Hili ki aha/ kulumkina gwo ibwa mmomish gwo yansan 'ban mo tani a'di mido 'taki wayaa/ e ki to jin mido wu is e mmomii mo,
  - 17 ntagi aha/ yakina e mo ma Arumgimis jin kogu mo, dhali yan'ko'd aha/ ki nyiɕh 'pemen gi 'ko'd 'buni mo.
  - 18 Ka jin gana/ e ki dhu uni e mo jin yeresa/ yeres mo. /E ki dhal uni bway mo mmoɕa'k e mo jin kupu/ mo.
  - 19 Uni 'ce'dki sho'k kadhamowa? Uni dhidhu sho'k ka pupush ka dhan mii jin ta'da pure/ ka pure/ mo.
  - 20 Uni wana e ki jan jin shu'bu/ mo me'd jin merkina jan 'deɗ kamu/ e mo. 'Peni momer e mo tani um ki waɕ to munn buni mo.
  - 21 Ka kashiram pem ka/ki'd ki ka/ mo tani dhali ki aha/ su'kkunu eya du mo,
  - 22 aha/ takina dholgon mo dhali ta pus mo tani aha/ wana e ki tombwaasho 'kup ki /e mo.
  - 23 Bahili aha/ dina mmoɕikir ɕa'b nyaɕki /e mo. /E bu 'thki me'da bim poros pem mo.
  - 24 /E ki shu aha/ bway ki gwom pini jin logomkina /e mo dhali yan'ko'd /e mini bu'th aha/ mmotaɕ mo.
  - 25 Kaja a'di itaka/ e momis mo? Hili diki ta jasi /eya? Dhali to piyi'd e mony'cesh yan mo mmo/ oka/ bwa mo mmodhal /e ka po/ mo.
  - 26 Buɗɗwar is pem dhala dum pem mini 'taki ush me'd mo tani hili Arumgimis a'di ta'da Man'bitha dum pem is mo dhali Amanpwaɕ ki aha/ to jin miga/ ta ki sule/ sule/ mo.
  - 27 Haali/ hili mo mo ma, uni gwansan kun si'dkin 'peni / e mo tani minu 'ce'd sho'k mo be. /E ki kar mo jin daku gwo 'kup mo gom uni gwansan kun ɕori gwon thus apo/ /e mo.
  - 28 Hili gom aha/ mo tani a'di 'boro'd jin miga/ 'disha Arumgimis is mo. Aha/ karkina Tapa Arumgimis mo mmota a'di jin hurga/ jwa icine/ mo, ki aha/ mina ɕora ris miim pini mo.

**74**

*Gway jin yedhu sho'k goma Asap mo.*

- 1 Ayy Arumgimis, ki to jin ta'da ta ita'kkina/ e amana sho ki sule/ sule/ kan mo? Ki to jin ta'da ta idhala /eya nyor pini i ya ku'd apo/ ka'bal pini kun tana shon dhii/i'd mo?

2 Kayi dhana tul 'kup 'kwanim pini e mo, uni gun takina /e 'peni kadhamo/ mo, uni kun wankina /e 'ba/ mo mmota waḡ gom mal pini mo.  
 Kayi 'Kuwosh ma Sihyuun e mo e mo yan jin ca'bkina /e mo.  
 3 Čuthi /e naḡgin pini e mo jin 'tuḡkunu ki sule/ sule/ mo.  
 Uni gun ta 'kup ki 'kup mo tani 'ce'dkina ris to sho'k mo e mo jin ḡogu mo.  
 4 Uni gun ta 'kup ki /e mo tani anḡarkin e bwaman mom pini jin ḡogu mo.  
 Uni thumkina bereḡ buninḡ gana/ mo mmota jamas mo.  
 5 Dhali e 'twaḡkal gu'b isi mis mo tani uni ki jep cwandher bwa ka thurmany mo.  
 6 Dhali yan'ko'd aris cwa kun 'cimudhu bwa mo tani uni 'ce'd uni ka 'cesh ka thurmanya ba'd'ban mo dhali ki 'dorro/ mo.  
 7 Uni ki ci'th mom pini jin ḡogu ki o'd mo. Uni ki shi/a 'cesh pini jin ca'ba /e ki gway pini mo.  
 8 Uni ki o gwo e is buni mo ki: Ana mina uḡh uni 'baar mo.  
 Uni ki ciḡha ris mo jin tulu is goma Arumgimis e mo yan mo.  
 9 Ana 'konaki par jamas bana e mo. Dhala manci gwoḡ kamu/ di'da? Dhali jaḡ kamu/ di'di bwam ana jin mishi gwo ki mii yan midi ta ata?  
 10 Ayy Arumgimisa, /e mini dhal 'kwani kun ta 'kup bway mo mmo'theḡ shushi mis ki rash rash kan ntagi mo gi wakata mo?  
 A/'kwani kun ta 'kup ki /e mini sor gway pini ki sule/ sule/ kan mo?  
 11 Ki to jin ta'da ta si'da/ igukina /e me'd pini ka nyan'ko'd mo?  
 Ki to jin ta'da ta ikarkina /e me'd pini e bwambor pini mo?  
 12 Hili Arumgimis jin ta'da malik pem mo a'di jin diki'd 'peni kadhamo/ mo, jin miiki bway gi mowoth e bwaman gi mony'cesh mo.  
 13 /E ki kwa/ dhan yi'de/ bwa ki mii ma dem dem pini mo.  
 /E ki 'ce'd 'kup ma dhan tasha/ ki bwam yi'de/ mo.  
 14 /E ki pwath 'kup gi dhan to yi'de/ mo, dhali /e ki ci a'di mmota tonḡe/ gom uni kun uḡu kun 'kon e bwaasho mo.  
 15 /E ki tirki wosh mo dhali ka'd a'di 'twa/ mo dhali du'd yi'de/ mo dhali yi'de/ ki 'thonthor mo.  
 /E ki ku'thki yi'de/ jin sokin e bwam ma gap mo.  
 16 Atee ta jim pini mo. Mon'thiny si'da/ ta jim pini mo.

/E telki monḡkush gi momis sho'k mo dhala tente/ mo.  
 17 /E thosonkina ris gwayu/ gi mony'cesh mo.  
 /E karki moyurantee mo dhali mondit mo.  
 18 Kayi gwo yan e mo ma, ayy Tapa, 'kwani kun ta 'kup 'theḡki shushi mis kata sa/ mo?  
 dhali 'kwani kun 'koki dhu mii gun ḡogu mo tani waḡki gway pini mo be.  
 19 Dhalku/ ki ciya kashira/ gi gurkom pini ki tom bwaasho mo.  
 Dhalku/ ki ḡa mondiki/ e gi a'dim pini jin hatha'ko'd ki sule/ sule/ mo.  
 20 Kari gwom pini jin gamu me'd mo. Haali/ mo gi mondhurumi'd gi mony'cesh mo tani a'di 'tu'dkunu mo ki 'kwani gwahan kun bujurkina bujur mo.  
 21 Dhalku/ ki dhal uni gwansan bway mo kun yapkunu ki sho'k mo mmodhu ki mo ma 'the is mo.  
 Dhalki uni kun hatha'ko'd dhali kun mini mii ta gi to mo maḡ gway pini mo.  
 22 Cuyi mis mo, ayy Arumgimis, dhali muri is mo gom mii jin midi raḡ /e mo.  
 Kayi gwo e ki uni gwahan kun ushi gwo kun ḡogu dhu 'theḡki /e shushi is ka tee 'baar mo.  
 23 Dhalku/ ki ḡa cuuwa/ jin cuuna 'kwani kun ta 'kup ki /e mo, abombok 'peni 'kwani kun ta 'kup ki /e ka ris mo, a'di jin yaki'd ka 'kulam 'pen mo.

**75**

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo jin onu ki: Dhalki sho'k ki 'ce'd mo. Gway ma Asap. A'di jin ta gway mo.*  
 1 Am cina /e mo jin 'boru /e bwa i is mo, ayy Arumgimis, bwa jin 'boruwa 'bor bwa i is cina aman /e mo.  
 Aman yukkina yuk apo/ gway pini mo dhali der dhan momer pini e mo kun miikina /e mo.  
 2 Ka tee jin karka/ 'pen ka pije/ mo tani aha/ mina dwall gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.  
 3 Ka 'cesh midi wunḡkul mo dhali aris 'kwani kun 'kon e a'di mo tani a'di ta aha/ be jin telki mom piti jin tana a'di akaḡ mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
 4 Aha/ mina o uni gwansan kun dhu 'ba/ ki ca gwo mo ki: Dhalku/ 'ba/ ki dhu ki ca mo dhali aha/ mina o a'di jin ta thus ki thus gwo mo ki: Dhalku/ cem pini ki 'de'k ki mis mo.

<sup>5</sup> Dhalku/ cem pini ki 'de'k 'kup ki mis jin  
ka'dama/ka'dam mo  
walla o gwo mmo'thek 'ba/ imis mmo/ush  
'kwani ga/ mo.

<sup>6</sup> Haali/ yisa 'peni mom'pesho'k walla bora  
lungu'b mo  
dhali yisa 'peni mombwaasho mo ipu'dkina  
mo jin 'deku is ki mis mo.

<sup>7</sup> Hili a'di ta'da Arumgimis jin torki gwon  
dwall 'twa/a 'cesh mo  
mmo'thi jan 'de/ 'ko'da 'cesh mo dhali cuwa  
kamuŋ kamu/ mis mo.

<sup>8</sup> Haali/ e me'd gi Tapa mo tani aqubbaaya  
diki'd mo  
jin sekina yimana mura'th jin ka/u ki nah  
nah ki 'tha'da/ 'tha'da/ mo, jin 'koshu  
is ki 'bore/ mo.

Dhali a'di midi wol a'di 'peni jin pinu mo,  
dhali aris 'kwani kun ta thus ki thus e  
mony'cesh mo

uni mini pi a'di ku'th mo ki ter ntaga 'cum-  
mam piti ilu/ mo.

<sup>9</sup> Hili aha/ mina bwa 'kuny ki sule/ sule/ mo.  
Aha/ mina yuk gway mmomaŋ Arumgimis  
ma Yakuub mo.

<sup>10</sup> Aris ce gi uni kun ta thus ki thus mo tani  
mina a'di wa'b bwa mo  
hili ce gi uni kun tana qar/e minu dhu ki ca  
mo.

**76**

*Eya manyuk gway ka shu/ jin buku mo.  
Gway ma Asap. A'di jin ta gway mo.*

<sup>1</sup> Eya Yahuuda/ mo tani a'di imish ma  
Arumgimis mo,  
gway piti jin eka/ ek mo e bwaman ma  
Israyiil mo.

<sup>2</sup> Monyca'b piti a'di telkunu sho'k mo e Pan  
Saliim mo,  
mo jin ca'ba a'di mo tani a'di di'd eya Si-  
hyuun mo.

<sup>3</sup> E mun mo tani a'di ki 'ce'da thopa/ kun  
shinunu ki o'd ki yuwar yuwar bwa  
mo,  
dhali agongoro/ gi mo/as mo dhali gandal gi  
mo/as mo dhali aris tonkan gi mo/as  
mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>4</sup> Monyca ta jim pini mo, dhali mo jin eku  
mmobol dhan wosha turga/ e kun 'kon ki  
sule/ sule/ mo.

<sup>5</sup> Kwani kun 'kon ma du ki dhethadhe'th mo  
tani uni dilkunu tom buni kun dilina  
uni mo.

Uni ciŋkin e mo jin ishu e mo.

Aris 'kwani gi mo/as mo tani  
uni mol me'd buni bu'th mmomii to mo.

<sup>6</sup> E mo ma kucur pini mo ayy Arumgimis ma  
Yakuub mo tani

a'di jin mer shumaruma po/ mo dhali shu-  
marum mo uni su/ miikina buye/ ka  
yinjira/ mo.

<sup>7</sup> Hili /e, /e tana pure/ mo.

Kaja a'di imidi mish doshi bwambori /e mo  
me'd jin min ma nyor pini 'tulu/ka pije/ mo?

<sup>8</sup> 'Peni momis mo tani /e ki bah gwo gom  
gwon dwall jin toru 'twa/a 'cesh mo.

Mony'cesh ko/ ki is mo dhali dosh shoka  
'cesh mo

<sup>9</sup> ka Arumgimis cuki mis mo dhali tel gwon  
dwall piti jin toru 'twa/a 'cesh mo

mmota ris 'kwani gwanan is ki me'd mo  
kun 'cwarkunu e mony'cesh mo.  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>10</sup> Ka jin gana/ anyor gi 'kwani midi maŋ /e  
mo.

Dhali anyor jin bocki'd mina /e non 'twa/  
'pena po/ /e mo.

<sup>11</sup> Oyi um gwo is e Tapa Arumgimis bum mo  
dhali thimi uni mo.

Dhalki aris uni 'baar mo kun 'kam a'di is mo  
tani 'doyu to kun cinu ki me'd mo

e a'di jin minu mi ko/ mo  
<sup>12</sup> dhali a'di jin 'cihki mondiki/e gi iya/ ma  
malik mo,

a'di jin taki'da pure/ ka pure/ apo/ imalik gi  
mony'cesh mo.

**77**

*Eya manyuk gway, isi ki gwo gi a'di jin  
'cemki gway jin yuku ka Yadu'thuun mo. Gway  
ma Asap.*

<sup>1</sup> Aha/ gwokina 'twa/ Arumgimis ki nyanye/  
mo,

mmoko 'twa/ Arumgimis ki nyanye/ ki a'di  
midi cik aha/ 'twa/ mo.

<sup>2</sup> Ka tee jin tocu aha/ bwa mo tani aha/  
simmkina Tapa e mo,

e mon'thiny me'd pem a'di he'thki'd mo ki  
dar gi mo jin wuna is a'di e mo.

Akashiram pem a'di ushki'd mo ki a'di minu  
malas mo.

<sup>3</sup> Aha/ kulumkina gwo ibwa goma  
Arumgimis mo, dhali aha/ gwokina  
mo mmo/anani is mo.

Dhali aha/ kulumkina gwo ibwa mo dhali  
shi/in pem 'thikina buye/ mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>4</sup> /E ki bu'th 'ko'd em pem me'd mo 'peni mo  
jin 'kamutha a'di e mo.

Aha/ tocu bwa kagahara mo dhali aha/ mola  
gwo o mo.

<sup>5</sup> Aha/ hila isi gwo i e goma teen dhamo/  
gunn mo,

dhali aha/ kakina yil gunn e kadhamo/ mo.

<sup>6</sup> Aha/ torkina tor eya dum pem mon'thiny ka  
kar/e mo.

Dhali aha/ kulumkina gwo ibwa mo dhali aha/ ṅapkina shi/in pem mo.

<sup>7</sup> Mina Tapa usha ush ki sule/ mo dhali diki mii mii ma 'the doḡ/e 'taa?

<sup>8</sup> Mo/en piti jin ṭelu sho'k dakki'd mo 'taa? Dhali aris gwom piti kun onu is 'kokin ntagi 'pemen ma risa tee 'baar mo 'taa?

<sup>9</sup> Arumgimis thiski mii ma 'them piti e mo 'taa?

Dhala nyor piti jin shwakina a'di mo tani a'di dakki'da hil hil ki e ma 'thime/ ki mo/en mo 'taa?  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>10</sup> Dhali aha/ ona gwo mo ki: A'di ta aha/ jin jwakaṭkunuwa du mo ki me'd gi a'di jin Caa e ki Ca aḡki mii e mo.

<sup>11</sup> Aha/ mina ka mii gi Tapa e mo. Nye, aha/ mina ka momer piti e 'peni kun dhamo/ mo.

<sup>12</sup> Aha/ mina kulum gwo ibwa goma ris miin tom pini mo dhali ṭikir gwo kulum ibwa gom mii ma dem dem pini mo.

<sup>13</sup> Bway pini, ayy Arumgimis, a'di ḡogu mo. Ka rum jana caaca me'da Arumgimis banan gana/ mo?

<sup>14</sup> /E tana Arumgimis jin miiki momer mo, /e jin piki mo ma dem dem pini ibwaman 'kwani mo.

<sup>15</sup> /E ki me'da bim pini mo tani /e ki wan 'kwanim pini 'ba/ mo, uni gun ta iya/ ma Yakuub mo dhali ku ma Yuusup mo.  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>16</sup> Ka ris yi'de/ parki / e e mo tani ayy Arumgimis, ka ris yi'de/ parki /e e mo tani uni ḡo/kina ḡo/ is mo, nye, uni gun 'kula'kul mo tani deekina is ki bir bir gom moṅḡo/ is mo.

<sup>17</sup> Dhali araḡ kun 'kani mis wolki yi'de/ mo, dhali momis si'da/ dhalki mondor ma sho'k me'd mo.

Dhali athopam pini a'di dhwa/ a'dki'd ki dhwa/ a'd dhwa/ a'd mo eya ris 'twanjal kuku/ mo.

<sup>18</sup> Dhali mom pini jin 'twaḡa mondor ma sho'k mo tani a'di diki'd e 'tham kun 'theḡkin mo.

Awara sho'k pini a'di kushki mony'cesh mo, dhali mony'cesh deeki'd ki bir bir mo dhali yḡkin is mo.

<sup>19</sup> Bway pini diki'd e bwam ḡumma/ yi'de/ mo dhali bway tur pini diki'd eya dhan yi'de/ mo.

Dhala dum bwam sho'k pini jin yana /e mo tani mishuwa?

<sup>20</sup> /E ki sus 'kwanim pini me'da ma'diny ka'bal mo, ki me'd ma Musa mo dhala Haruun mo.

## 78

*Gway jin yedhu sho'k goma Asap mo.*

<sup>1</sup> Dhuyi 'ce, ayy 'kwanim pem, ki gwo jin ṭorka/ mo.

Ḳa'di bwany'cem bum mo ki gwo ki 'twam pem mo.

<sup>2</sup> Haali/ aha/ mina ḡa'd 'twam pem ki gwom 'bi'th e mo.

Aha/ mina bah gwo mmo/ o gwo kun mini 'koki 'ko eya tente/ 'peni gwon dhamo/ mo,

<sup>3</sup> 'peni to gwansan kun ciḡkina ana gwo mo dhali mish mo, uni gun ṭorkina ibabam bana ana mo.

<sup>4</sup> Ki ana mina 'koki bag uni 'peni uḡim buni mo,

hili a'di minu ṭor ka nyaḡum yil jin mini yayu/ i'ko'd mo

mii gi monyca gi Tapa mo dhali mo ma dem dem piti mo dhali momer jin wagaskina a'di mo.

<sup>5</sup> A'di ṭelki gwonyci sho'k eya Yakuub mo, dhali kar gwonḡan 'pen ka piḡe/ jin cinu eya Israyiil mo,

a'di jin ḡankina a'di ibabam bana mo mmoṭor uḡim buni gwo mo

<sup>6</sup> ki uḡi ma nyaḡum yil kun min ma po/i 'ko isu/ ki uni mini mish uni mo

dhali uḡi kun 'konuki dho'th naskina/ mo, dhali cu mis mo dhali ṭor uḡi kun ta uḡim buni mo

<sup>7</sup> wakan ki uni mini dhu mo ma 'terḡ kapem buni eya Arumgimis mo

dhali 'koki this mii ma Arumgimis e mo, hili mmodhu gwonḡan piti kun 'kwarkunu mo

<sup>8</sup> dhali ki uni mini 'taki 'koki waki ibabam buni mo,

mmota ga du jin tana wa'ba/ mo dhali ta anyaḡum yil kun mini pish is ka le'd mo,

uni gun mini ta anyaḡum yil kun min ma du ṭel shoka 'cesh mo,

uni gun mini ta ga ḡashira/ kun mini 'koki ta ku isinḡ gana/ goma Arumgimis mo.

<sup>9</sup> 'Kwani ma Eprayim uni takin ka bwaa gi mo/as mo,

dhali uni doḡkin ka nyan'ko'd mo ka tee jin asuwa mee mo.

<sup>10</sup> Uni 'koki dhu Gwo ma Arumgimis jin gamu me'd mo,

hili uni ushkin ki 'tash mo mmo/ ii isi ki gwonḡan piti jin cinu mo.

<sup>11</sup> Uni ṅaki mii kun miikina Tapa mo dhali miimer jin ṭorkina a'di uni mo.

12 E jis/e gi ibabam buni mo tani a'di wa-  
gaski momer mo  
dhali e Pam Masir mo dhali e bwam bunto  
ma Suu/an mo.  
13 A'di ki k̄wa/ dhan k̄mma/ yi'de/ bwa mo  
dhali dhal uni bway mo mmo/i icine/  
mo  
dhali a'di ki kar yi'de/ mmodosh me'da gap  
mo.  
14 Dhali montee mo tani a'di ki shu uni bway  
ka rak mo,  
dhali mon'thiny isa yempa/ mo tani a'di ki  
shu uni bway ka dhan o'd jin kushi  
mo mo.  
15 A'di ki tawan wosh e ki cwa e momb-  
waasho mo  
dhali a'di ki ci uni yi'de/ jin kasha e ki kash  
mmopi mo me'd mo jin 'kula'kul mo.  
16 A'di ki dhal yi'de/ bway mmo'thonthoru/  
'peni 'kuwosh mo,  
dhali a'di ki rak yi'de/ mmogaçu/ ka 'cesh  
me'd a'di jin guski'd e bwaagap mo.  
17 Naskina/ uni 'kon mmomii miinthus apo/  
a'di mo,  
mmopish is ka le'd apo/ a'di jin Caa e ki Ca  
mo e bwam ma si'b mo.  
18 Uni ki pal Arumgimis ka dum buni mo  
ki gwom buni jin 'thekkina uni gom tonte/  
mo ka dum buni kun purki uni mo.  
19 Uni ki o gwo apowa Arumgimis mo mmo/  
o gwo mo ki: A/Arumgimis mishi ci  
ana tonte/ mmoshwa e bwaashowa?  
20 A'di ki mush wosh ki cwa mo, wakan  
yi'de/ kolki 'kush mo,  
dhali yi'de/ 'thonthorki'd kagahara mo.  
Gara/ mina a'di diki ci tonte/  
walla dina a'di gara/ ki ci shum ki 'kwanim  
piti mo?  
21 Wakan ki Tapa cikki gwo mo tani, a'di  
'tu'dkunu ka nyor mo.  
O'd a'di 'thakunu apowa Yakuub mo,  
anyor piti a'di caki'da powa Israyiil mo  
22 haali/ uni dar gi mongam gwo is eya  
Arumgimis mo  
dhali 'koki gam gwo is gom mom'bi'th piti  
jin tana a'di ata is ki me'd mo.  
23 Naskina/ a'di ki kan momis jin di'di mis  
mo,  
dhali a'di ki ka'c acampur gi momis mo  
24 dhali a'di ki hethu a'cesh apo/ uni amanna  
mmoshwa mo,  
dhali a'di ki ci uni pos 'peni momis mo.  
25 'Kwani shwaki tonte/ gi iman'doyu gwo  
mo.  
A'di hashki uni tonte/ ka enthus mo.  
26 A'di ki rak 'tham gi mom'pesho'k mmo-  
poshu e momis mo,  
dhali ki mom'bi'th piti mo tani a'di ki shu  
'tham ma biny cam bway mo.

27 A'di ki he'th shum apo/ uni me'd bu'da  
'cesh mo,  
dhali 'dii kun 'kan ma bi me'd emena si'b  
kun 'kon e bwaman ma gap mo.  
28 A'di ki dhal uni bway mo mmo'ta'k e bwa-  
man gu'b cinjam buni mo,  
mmo'kama ris mom buni kun 'kona uni is  
mo.  
29 Dhali uni 'kaki uni mo ntagi uni kapkin ki  
kap gana/ mo,  
haali/ a'di ciki uni to jin 'thona bwa uni ki  
gor gor mo.  
30 Hili ntwa/a/ ki uni dhu to kun gora bwa  
uni mo tani,  
ki tonte/ di'd e 'twam buni mo tani,  
31 anyor ma Arumgimis cuki mis apo/ uni  
mo  
dhali a'di ki 'kosh uni gun 'bitha'bi'th 'peni  
bwam uni mo  
dhali a'di ki 'thi uni gwahan a'cesh uni gun  
dhunu 'pen ka piye/ gom mom'bor  
buni 'peni 'Kwani ma Israyiil mo.  
32 Bahili apowa ris to gwansan kun miinu  
mo tani uni 'kon naskina/ mmomii  
miinthus mo.  
Dhali bahili ki a'di mii momer piti mo tani  
uni 'koki gam a'di gwo is mo.  
33 Wakan a'di dhalki'da teem buni mmopuu  
mo me'da wulpe/ mo  
dhali yil buni ta'da pure/ ka pure/ mo.  
34 Ki a'di 'koshki uni mo tani uni n̄apki a'di  
mo.  
Uni ri'ckina du is mo dhali n̄apa Arumgimis  
ka duj gana/ mo.  
35 Uni kaki gwo e ka Arumgimis a'di ta wosh  
buni mo,  
a'di jin ta'da Arumgimis buni jin Caa e ki Ca  
jin wanki'da wan 'ba/ mo.  
36 Hili uni torkina tor ki a'di ki 'twany jarom  
buni ka mak mo.  
Uni takina tor ka tor gom a'di ka le'd buni  
mo.  
37 Adum buni yisa telu shoka 'kup ki a'di mo.  
Uni 'koki ha me'd gom gwoj ganam piti jin  
gamu me'd mo.  
38 Hili a'di di'd naskina/ mmohila hil ki e ma  
'thime/ ki mo/en mo,  
dhali gwam uni 'peni tonthus buni kun mi-  
ikina uni mo,  
dhali diki 'ce'd uni sho'k mo.  
A'di 'tumki'da nyor piti is ka nyan'ko'd me'd  
ka ris mo,  
dhali a'di diki mura nyor piti 'baar mo  
mmoshwa a'cesh ki sho'k mo.  
39 A'di kaki gwo e mo ki uni ta jasi shuman  
is gi bungwar is mo,  
me'd 'tham yin jin poshki'd mo dhali diki  
wu'tulu/ ka nyan'ko'd mo.  
40 Me'd wana risa kun pisha uni is ka le'da  
po/ a'di e mombwaasho mo

dhali jwakaṭ a'di adum piti e bwam ma si' b mo.  
 41 Uni palki a'di dok/e dhali dok/e mo  
 dhali rukuny A'din 'De/ jin Kogu jin ta jima Israyiil mo.  
 42 Dhali uni yisa dhu mom'bi'th piti eya dum buni yisa,  
 walla atee yin si'da/ me'd jin wankina a'di uni 'ba/ 'peni 'kup buni mo,  
 43 me'd jin wagaskina a'di jamas miim piti e Pam Masir mo,  
 dhali miimer piti e bunto ma Suu/an mo.  
 44 A'di ki tu'k yi'dem buni mmota abas mo,  
 wakan ki uni mini 'koki pi yi'dem buni kun sokin mo.  
 45 A'di ki hash dhana buhanya kanthi/ e bwaman uni mo a'di jin loski uni mo,  
 dhali adhana buhanya 'dwa/ jin 'ce'dki uni sho'k mo.  
 46 A'di ki ci tonṭem buni kun sina uni ka jirsaj mmoshwa mo,  
 dhali maman buni jin miina uniya tu'c mo tani shwan ma kuyul/ mo.  
 47 Dhali a'di ki 'ce'd cwalman tom buni sho'k ka wasa/ mo  
 dhali cwampu/ buni ki jape/ jin wuna uni me'd manyandhe/ mo.  
 48 Dhali a'di ki ci bip buni cwa ki me'd ka wasa/ mo,  
 dhali ma'diny ka'bal buni uni dorkunu ki dhan o'd jin dhwa/ a'dki'd mo 'pena wara sho'k mo.  
 49 A'di ki 'cuḱa nyor piti jin ca'bki wur wur apo/ uni mo,  
 anyor jin ta'da nyor piti jin deḱ a'di mo dhali mo ma cis mo,  
 uni gun 'doyina iman'doyu gwo kun 'ce'dkina 'ce'd sho'k mo.  
 50 A'di ki kar bway tur goma nyor piti mo.  
 A'di 'tash uni 'twa/ 'peni mowuwa?  
 Hili a'di ki kar 'kupki ta'kki moṅ'koki/em buni ki mom'ba'th jin wo'cki uni is she/ mo.  
 51 A'di ki musha risa bwanyara/ gi 'Kwani gi Pam Masir ki cwa mo,  
 mom'bi'th jin ta jim buni jin gaḱki'd e gu'ba'ku/ ma Haam mo.  
 52 Dhali yan'ko'd a'di ki shu 'kwanim piti bway ka pije/ me'd ka'bal mo,  
 dhali a'di ki shu uni bway e mombwaasho me'da ma'diny ka'bal mo.  
 53 A'di ki sus uni ki 'dantar mo, wakan uni 'koki ko/ is mo.  
 Hili dhan kumma/ yi'de/ a'di 'ce'dki 'kup buni sho'k mo.  
 54 Dhali a'di ki sus uni ka pije/ e mony'cesh piti jin kogu mo,  
 dhali e 'kuwosha turga/ jin ta'da bim poros piti mo jin gamkina a'di adu is mo.  
 55 A'di ki ura ris kal gi 'kwani ka pije/ ibwam-bori uni mo.

A'di ki dhu mo ki she/ gom uni jin mina uni mii bu'th mo,  
 dhali thoson mo kun minu 'ko goma waḱ ma Israyiil e gu'ba'kum buni mo.  
 56 Naskina/ uni 'kon mmopal a'di mo dhali pish is ka le'da po/ a'di jin Caa e ki Ca jin ta'da Arungimimis mo,  
 dhali 'koki dhu gwonycim piti mo,  
 57 hili uni tu'kkin mo dhali 'dap e ki miiny daḱara/ mo me'd ibabam buni mo.  
 Uni toshkin me'da bwaa jin he'kki'da he'k e mo.  
 58 Haali/ uni rukunyki a'di mo mmomii anyor mo ki mom buni kun eḱa/ eḱ mo.  
 Uni ki raḱ a'di joḱu/ ki mo jin 'thoṭhu/ bwa ki miin dhapan mo gom tompinycon buni kun uka uni mmolur mo.  
 59 Ka Arungimimis cikki gwo mo tani a'di 'tu'du ka nyor mo,  
 dhali a'di ki waḱa Israyiil ka bor 'denḱ gana/ mo.  
 60 A'di ki dhal mom piti 'pen jin ca'bkina a'di jin ta Pan Shilu mo,  
 e gu'ba'ku/ jin ca'bkina a'di e bwanḱ 'kwani mo,  
 61 dhali a'di ki 'cuḱ mom'bi'th piti apo/ uni gun bu'thkunu mo mmota ciṅkina/ mo,  
 dhali monyca gi me'd piti apo/ 'kwani kun ta 'kup mo.  
 62 A'di ki ci 'kwanim piti e me'd gi uni kun kal gandal mo,  
 dhali kuma nyor piti mo apo/ uni kun ta mal piti mo.  
 63 O'd shwaki 'kwani kun ta dhuru'c buni mo,  
 dhali nyaram buni uni dar gi gway gi mo-mash mo.  
 64 Igasiis buni ta'kkina 'cesh gom shemen gandal mo,  
 dhali upa dhalla/ gi igasiis mo, moṅkamu/ gwona uniya?  
 65 Dhali yan'ko'd Tapa merki e mo 'peni mo jin wana e ki mo jin ishkina a'di e mo, me'd wathi/ jin 'biṭha'bi'th jin 'therki cu- uwa/ gom yimana mura'th jin pina a'di jin ka/u ki ṅah ṅah mo.  
 66 Dhali a'di ki dhu 'kup piti mmokwa/ bwa mo.  
 A'di ki dhu uni e mo ma 'the is ki sule/ sule/ mo.  
 67 A'di ki waḱ gu'ba'ku/ ma Yuusup mo,  
 dhali a'di diki kwanya waḱ ma Eprayim mo.  
 68 Hili a'di ki kwany awaḱ ma Yahuuda/ mo, a'di jin ta 'Kuwosha Sihyuun, a'di jin ena a'di mo.  
 69 A'di ki nyanḱ mom piti jin kogu mo me'd mo jin eḱa/ eḱ e momis mo,

dhali me'd mony'cesh jin telkina a'di sho'k ki sule/ sule/ mo.  
 70 Dhali a'di ki kwanya Dawuu'd jin ta cinjinam piti mo,  
 dhali sus a'di mo 'peni mo jin hila a'di ka'bal mo,  
 71 'peni mo jin hila a'di ushi nas ka'bal kun bwam mo tani  
 a'di ki sus a'di mo mmota amanhil ka'bal gom 'Kwani ma Yakuub mo,  
 a'di jin ta'da Israyiil jin ta mal piti mo.  
 72 Ka du jin ta a'di pa ki pa mo tani a'di ki hil uni mo,  
 dhali a'di ki shu uni bway ki me'd piti jin ta gwocon mo.

**79**

*Gway ma Asap.*

1 Ayy Arumgimis, 'kwani kun 'kon ki 'kus 'peni ji gi lunu mo tani uni pu'dkun e mo gi mal pini mo.  
 Uni ki shi/ gu'b gi mondheleladhelel pini mo.  
 Uni ki shi/ Pa Urushaliim mo mmokup a'di mo.  
 2 Uni ki ci bungwar is gi cinjinam pini ki 'dii kun pen e momis mmota tonte/ gom uni ki 'ka mo,  
 bungwar is gi unim pini kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel mo tani 'kakina tongwapi/ gi mony'cesh mo.  
 3 Uni wolkina bas buni me'd yi'de/ mo mmo'kam Pa Urushaliim is mo dhali jan'kamu/ di'd jin kan uniya?  
 4 Ana warkina ki uni gun cinu gura/ ki imannyak 'kom bana mo,  
 dhali miikunu ka mak mo dhali pe'th ki petha sor ki uni gwansan kun 'kamki ana is mo.  
 5 Ayy Tapa, kakasja imina /e di mo mmomi-ya nyor mo?  
 Min ma nyor pini 'peni bwam ta'c pini diki pur me'd o'da?  
 6 Woli / e anyor pini apo/ kal gi 'kwaniny'cesh mo  
 uni kun 'koki mish/e mo,  
 dhali eya dhan bampa/ mo  
 uni kun 'koki yuk gway pini mo.  
 7 Haali/ uni loskina Yakuub mo,  
 dhali shi/ mom piti is mo.  
 8 Dhalku/ ki dok/ e ka gwo e apo/ am gom miinthus kun miikina ibabam bam kadhama/ mo.  
 Dhalki mo ma 'thimem pini jin hilu ki mo/en pu'du'd ki jahanne/ gam am 'kup mo,  
 haali/ aman dhukunu e mo jin 'the am is ki 'the ka lun'gu'b mo.  
 9 Woth/ aman mo, ayy Arumgimis, jin ta bway mowoth bam mo,  
 ki gway gi mony'cam pini mo.

'Cuki aman mo dhali gwami aman 'peni miinthus bam mo,  
 gom gway gi gway pini mo.  
 10 Ki to jin ta'da ta imina kal gi 'kwaniny'cesh i/o gwo mo ki:  
 Mane Arumgimis buni mane?  
 Dhalki mori'c pini goma bas gi cinjinam pini jin gackunuwa 'cesh mo,  
 dhalki a'di mishu mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh e bwambori jis/ em bam mo.  
 11 Dhalki mo/ohon gi uni gun dhunuwa sijin pu'dkini bwambori /e mo,  
 ki isi ki dhan mom'bi'th pini mo ki /e mini 'tash uni 'twa/ mo uni gwansan kun 'disha 'twa/ mmowu mo.  
 12 'Tu'dki uni to me'di pesu/ ibwambor mo uni gwahan kun ta imannyak 'kom bam mo,  
 gom gura/ jin cikina uni /e mo, ayy Tapa.  
 13 Dhali yan'ko'd aman kun tana 'kwanim pini mo, uni gun tana ma'diny ka'bal pini goma shon dhii/i'd pini mo  
 aman mina ci /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki sule/ sule/ mo,  
 'pena nyakum yil jin tanu mo ntaga nyakum yil jin 'ko'd mo, aman mina pe'd mo-man pini mo be.

**80**

*Eya manyuk gway, isi ki gwo gom jandin to mo. Gom gwo jin cinu goma Asap mo. A'di jin ta gway mo.*

1 Ciyi 'ce mo ma, ayy Amanhil Ka'bal ma Israyiil mo, / e jin shukina Yuusup bway ka pije/ me'da ma'diny ka'bal mo.  
 / E jin karkunu mo mmo'ca'ba po/ kursi ma malik mo apowa carabiim kun 'thupa kursi is ka bim buni mo tani, kushi mo mo  
 2 ibwambor ma Eprayim mo dhali bwambor ma Benyamiin mo dhala Man-assa mo.  
 Piri mo ma dem dem pini is mo dhali yayu/ mo mmota am is ki me'd mo.  
 3 Waru/ am is mo, ayy Arumgimis.  
 Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.  
 4 Ayy Tapa Arumgimis gi momis mo, anyor pini midi di pu'd kakasja gom mon'tho gi 'kwanim pini mo?  
 5 / E ki ci uni tonte/ jin shwana uni jin ta jabu'th mo,  
 dhali /e ki ci uni jabu'th mmopi mo ki shen kwa jin 'tu'du'd mo.  
 6 / E ki dhu am ki imannyak 'kom bam mmo'ci am gura/ mo,  
 dhali uni gun ta 'kup ki am mmope'th e bwaman is buni mo.



7 Waru/ am is mo, ayy Arumgimis gi momis mo.  
 Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.  
 8/E ki kal cwalman ka pije/ 'peni Pam Masir mo,  
 dhali / e ki ura ris kal gi 'kwaniny'cesh ka pije/ mo dhali cu'th a'di mo.  
 9/E ki kara 'cesh eya tente/ gom a'di mo.  
 A'di ki guwa birman piti ka lun'gu'b e mo jin 'kula'kul mo dhali a'di ki 'tu'd mony'cesh mo.  
 10 Dhali 'kuwosha turga/ uni 'tu'dkunu mo ka lam piti mo,  
 cwa kun wana e ka bwanyayiis kun ca'bki dem dem nya'kka bim piti mo.  
 11 A'di ki hash ka bim piti ntagi kumma/ yi'de/ mo  
 dhala birman piti mmoya gam yi'de/ a'cesh mo.  
 12 Goma tinta sa/ i'ce'dkina /e agangaram piti ka 'cesh mo  
 wakan ka ris uni gun iikin ki iimpe e bway piti mo tani hoki maman piti mo?  
 13 Abogo'b gi bwaasho a'di ha'thki a'di ki 'twa/ mo,  
 dhali aris to gwansan kun 'kon mmo'kal ya e bwam bunto mo tani shwaki a'di mo.  
 14 Tuku mo dok/e, ayy Arumgimis gi momis mo.  
 Hili mo ka lun'gu'b 'peni momis mo dhali par mo e mo.  
 Hili cwalman ma mura'th yan mo ma,  
 15 a'di jin ko'thki'd jin sikina /e ka bim poros pini mo.  
 16 Uni ci'thki a'di ki o'd mo dhali uni ki jep uni ka 'cesh mo.  
 Dhalki uni 'ce'd sho'k mo e mo jin kucura kucur mo jin ta jis/em pini mo.  
 17 Hili dhalki me'd pini a'di di'da po/ wathi/ jin ta me'da bim poros pini mo,  
 a'di jin ta ya/ gi wathi/ jin karkina / e mmo'bitha'bi'th gom is pini mo.  
 18 Dhali yan'ko'd am mina mol dok ka nyan'ko'd 'peni /e ki sule/ mo.  
 Ci am mo'koki/e mo dhali am mina yer gway pini mo.  
 19 Waru/ am is mo, ayy Tapa Arumgimis gi momis mo.  
 Dhalki bwam/em pini kushu mo mo, ki am minu ta is ki me'd mo.

**81**

*Eya manyuk gway mo, isi ki gwo ma dhen'dhenye/ gi 'Kwani gi Pany Jatt mo. Gway ma Asaq.*

1 Yu'ki um gway ki 'kal 'kal eya Arumgimis jin ta mom'bi'th bana mo.  
 Kumi cuuwa/ mo gom bwan 'kunya/ eya Arumgimis ma Yakuub mo.  
 2 'Deki gway abor ki mis mo ki ko ma dhen'dhenye/ jin pinu ki me'd mo,

adhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo jin 'kunya'kunyo mo dhali adhen'dhenye/ mo.  
 3 Piyi apoome/ ka ppen this mo,  
 dhali ka ppe jin ta'da kunn is mo, ka cim jin yukuwa yuk ka tul 'kup bana mo.  
 4 Haali/ a'di ta gwo'kan jin bahu gom 'Kwani ma Israyiil mo,  
 dhali gwo'kan ma Arumgimis jin onu ki 'twa/ goma Yakuub mo.  
 5 A'di ki kar gwo'kan goma Yuusup mo,  
 me'd jin yakina a'di ka pije/ e Pam Masir mo.  
 Aha/ cikkina 'twa/ mo a'di jin molkika/ mo.  
 6 Aha/ sorothkina /e 'kupa bim pini 'peni ton di'ti'd mo.  
 Me'd pini karu ki 'kus 'pena nura/ mo.  
 7 E mo ma cis pini mo tani /e yukkina yuk mo dhali aha/ 'cukkina /e mo.  
 Aha/ thokkina /e 'twa/ ka kwal is e mo jin dor ma shoka dor mo.  
 Aha/ palkina /e mo e yi'de/ ma Mariiba mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
 8 Ciki gwo mo ma, ayy 'kwanim pem, dhali aha/ mina kucur um mo ki kucur pa mo.  
 Ayy Israyiil, wakki/ / e mina bwa 'taki oyi, hili dhali cik aha/ gwo mo.  
 9 Wakan ka rum pinycon kun luja 'kwanin tiya midi diki di e bwam um mo.  
 Wakan ki um mini 'koki lunj ka jin 'kupa'dupun gom tompinycon jin luja 'kwanin tiya mo.  
 10 Aha/ tana Tapa Arumgimis bum mo, a'di jin suski um ka pije/ 'peni Pam Masir mo.  
 Ka'di 'twam bum ki wanjal mo dhali aha/ mina 'tu'd a'di ki piny piny mo.  
 11 Hili 'kwanim pem 'koki cik 'twam pem mo,  
 Israyiil midi 'taki ta gi jim pema kamuwa?  
 12 Wakan aha/ cikina uni bway mo eya dum buni kun miin ki wa'th wa'th mo,  
 mmobath gwom buni kun logoma bwam buninj gana/ uni mo.  
 13 Ayy, ki 'kwanim pem mini 'taki 'koki cik aha/ gwo mo sa/?  
 Ka Israyiil midi 'taki ya e bway pem moyi.  
 14 Aha/ 'disha 'twa/ ba/ mmo'ce'd 'kup buni sho'k mo,  
 dhali tu'k me'd pem apo/ uni gun ta 'kup ki uni mo.  
 15 Uni gwansan kun shi/ki Tapa i e mo tani uni mini 'taki kocki til til 'kup ki a'di mo,  
 dhali tom buni jin 'baki uni e mo tani midi diyi bwambori uni ki sule/ sule/ mo.  
 16 Aha/ mina 'taki thip um ki pos bunyan gana/ mo  
 dhali ka dham 'peni wosh jin midi 'taki kap um moyi.

**82**

*Gway ma Asap.*

- 1 Arumgimis bu'thki mom piti e mo ma tul 'kup jin ta jim piti mo, eya ris bwaman gi 'kwani ma hakuumam piti a'di ki kar mo jin dwallu gwo jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo.
- 2/E mini daḡ gwo dwall ki shi/ shi/ kakasja mo dhali tor mo ma gwar 'de/ gom uni gun ta thus ki thus mo?  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 3 Ciyi mii ma kar/e ki uni gun 'ka'da is mo dhali uni gun daran gi icom mo. Hali mo ma kar/e gom uni gun dorkunuwa du mo dhali gom uni kun mini mii ta gi to mo.
- 4'CWamu/uni gun 'ka'da is mo dhali uni kun mini mii ta gi to mo. 'Cuḡi uni mo 'peni me'd gi uni gun ta thus ki thus mo.
- 5 Uni mish toḡ kamu/ nyith yisa walla gwoḡ kamu/ misha uni 'bana? Uni iikin e mondhurumi'd mo. Aris mo gun ka'bu mony'cesh mo tani uni yikinki is mo.
- 6 Aha/ ona gwo mo ki: Um a'di itana hakuuma mo, dhali um ta iya/ gi a'di jin Caa e ki Ca mo, aris umi 'baar mo.
- 7 Bahili um 'baar mo mini wu mo me'd 'kwani mo dhali ta'k 'ko'da 'cesh me'd iya/ ma malik mo.
- 8 Cuyi mis mo, ayy Arumgimis, dhali dwalli mony'cesh gwo mo haala ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo tani ta kum pini mo be.

**83**

*Gway jin yuḡu mo. A'di jin ta gway ma Asap.*

- 1 Ayy Arumgimis, dhalku/ ki ca'b ki shwamm mo. Dhalku/ ki ca'bi bu'th moḡku'th is pini mo walla di ki shwamm mo, ayy Arumgimis.
- 2 Haali/ hili mo mo ma, 'kwaninj 'kup pini uni miikina dulatt' mo. Uni gwansan kun shi/ki /e i e mo tani uni 'deki 'kup buni ki mis mo.
- 3 Uni 'thiki gwonthus 'cesh apo/ 'kwanim pini mmocesha uni mo. Uni torkina tor mmonḡal 'de/ apo/ unim pini gun ceshkina /e ka po/ mo.
- 4 Uni o gwo mo ki: Iiyu/ mo, dhalki ana dhidha uni sho'k ka pupush 'peni kal jin tana uni mo.

- Dhalku/ ki dhal gway ma Israyiil ki a'di minu ka e dok/e mo.
- 5 Nye, uni 'dapan ki me'd ki gwom buni ka rem 'kup mo. Apo/ /e mo tani uni ki gam gwo me'd mo.
- 6 Gu'ba'ku/ gi 'Kwani Pa Aduum dhali 'Kwani ma Isma/iil dhali 'Kwani gi Pa Muwab dhali 'Kwani gi Pa Haajar mo,
- 7 dhali 'Kwani gi Pany Jibaal dhali 'Kwani gi Pa Ammuun dhali 'Kwani gi Pa Amalik, dhali 'Kwani gi Pam Palasthiin nyakka ris 'Kwani gi Pan Sur mo.
- 8 Dhali 'Kwani gi Pan Ashshuur si'da/ uni gamki gwo me'd ki uni mo. Uni ta 'kwani kun 'bi'th ma bi ki 'bi'th kun ta uci ma Luuth mo.  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.
- 9 Wakan /e mini mii miim pini apo/ uni me'd jin miikina /e apoḡ 'Kwani gi Pam Midyaan mo, dhali me'da Sisara dhala Yabin mo e Yi'de/ ma Kishun mo,
- 10 uni gun 'ce'dkunu sho'k mo e Pan Endor mo, uni gun warkin ki gure/ gom mony'cesh mo.
- 11 Dhuyi mom buni kun tana uni 'penkapan mmowa e ka Guraab dhala Diib mo dhali aris iya/ ma malik buni mo me'da Sabah dhala Salmunnaa/ mo.
- 12 Uni gun o gwo mo ki: Dhalki ana budha to gom is bana mo 'pena shon dhii/i'd ma Arumgimis mo.
- 13 Ayy Arumgimis pem, dhuyi uni mmowa e ki 'tham jin 'theḡi bu'da'cesh ki ji wuḡul mo, me'da 'pi'b jin 'dashu ibwambori 'tham mo.
- 14 Me'd o'd jin shwaki bwanycwa mo, dhali me'da le'dan o'd jin shwaki'd ka le'd eya ris 'kuwosha turga/ mo tani
- 15 wakan /e mini ḡal uni ka cunthar pini mo, dhali por uni bwa ka punthar pini mo.
- 16 'Tu'dki uni bwam/em buni ki mo ma 'the is mo, ki uni mini 'taki ḡap gway pini mo, ayy Tapa.
- 17 Dhalki uni dhuun ki mo ma 'the is mo dhali 'koku ki 'ko ma cis ki sule/ sule/ mo. Dhalki uni 'ce'dki sho'k mo ki mii jin thiskunu mii 'ko'd e ki dar ka 'the mo.
- 18 Dhalki uni mish gwo 'ban mo ki /e a'di ital 'de/ mo jin tana gway pini Tapa mo, /e jin Caa e ki Ca apo/ mony'ceshi 'baar mo.

**84**

*Eya manyuḡ gway mo, isi ki gwo ma dhenḡdhenye/ gi 'Kwani gi Pany Jatt mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo.*

- 1 Mom pini jin ca'ba /e mo tani wanu ena, ayy Tapa gi momis mo.

<sup>2</sup> Akashiram pem corki'da cor mo, nye a'di  
 thikina buye/ mo  
 gom mo ki monyca'b gi Tapa mo.  
 Adum pem dhali bungwar is pem yuki gway  
 ki bwan' kunyga/  
 goma Arumgimis jin di ki e mo.  
<sup>3</sup> Isi kan si'da/ ara ganya/ a'di gamki gu'b mo  
 dhala gwajayilil taki'd gi gu'b gom is piti mo,  
 e mo jin mina a'di dho'th ushan piti mo,  
 e mo ma gwa'am pini jin miinu to mo, ayy  
 Tapa gi momis mo,  
 /e jin tana Malik pem mo dhali Arumgimis  
 pem mo.  
<sup>4</sup> Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'kokin  
 e gu'b pini mo,  
 uni gun yukki gway mmoma' / e ki sule/  
 sule/ mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
<sup>5</sup> Mom'bor mii gom 'kwani gwahan kun  
 'kona mom'bi'th is e /e mo,  
 dhali uni gun kwasharr ma du ki kwasharr e  
 bway ma Sihyuun mo.  
<sup>6</sup> Me'd jin iikina uni ka lungu'b e embul  
 wosh ma Buka mo tani  
 uni ki war a'di mmota mo jin kasha yi'de/ e  
 ki kash mo,  
 dhala shoka 'ce'dcipiny tashki a'di 'kup ki  
 usha al piti mo.  
<sup>7</sup> Uni iikin ki mo jin 'bithu is mo itagi mo jin  
 'bithu is mo.  
 Arumgimis jin bol tiya e ki 'bor mo tani a'di  
 iminu mish mo eya Sihyuun mo.  
<sup>8</sup> Ayy Tapa Arumgimis gi momis mo, ciki  
 mon'thom pem mo ma.  
 Dhali ciyi / e 'ce mo, ayy Arumgimis ma  
 Yakuub mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
<sup>9</sup> Hila gongoro/ me'd bam mo ma, ayy  
 Arumgimis.  
 Hili 'kup ki jis/ e gi a'dim pini jin 'koshu ki  
 monyca mo.  
<sup>10</sup> Haali/ atee gi mo ki monyca'b pini mo tani  
 a'di 'boro'd mo,  
 mmobola alip gi mo gunn e mo.  
 Aha/ mina 'taki dhal mii gunn e i is 'te/  
 sayi mmota manhil 'twan'kal gu'b ma  
 Arumgimis pem mo  
 mmobol mo jin 'konu e gu'ba'ku/ gi 'kwani  
 kun ta thus ki thus e mo.  
<sup>11</sup> Haali/ Tapa Arumgimis a'di ta'da tente/  
 dhali agongoro/ mo.  
 A'di ciki mo ma 'the dhali montak mo.  
 Tom 'boro'da kamu/ mina Tapa non yisa  
 'peni uni gwansan kun iikin ki iinj gana/ mo.  
<sup>12</sup> Ayy Tapa gi momis mo,  
 mom'bor mii gom wathi/ jin gamki gwo is e  
 /e mo.

85

*Eya manyuk gway mo. Gway gom iya/  
 ma Guurah mo.*

<sup>1</sup> Tapa, /e miiki isi mii gi bwa goma 'cesh pini  
 mo.  
 /E ki waru/ shamanettan ma Yakuub is mo.  
<sup>2</sup> /E ki gwamki miinthus gi 'kwanim pini mo.  
 /E ki dhal ka ris miinthus buni 'pen mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
<sup>3</sup> /E dokkina nyor pini bway bwa 'baar mo.  
 /E tu'kkin mo 'pena nyor pini jin 'batha'ba'th  
 mo.  
<sup>4</sup> Waru/ aman is ka nyan'ko'd mo dok/e ayy  
 Arumgimis jin ta bway mowoth bam  
 mo  
 dhali dhu ka nyor pini gunn 'pen ka pije/  
 kun dekkina /e apo/ aman mo.  
<sup>5</sup> A/ e mini miya nyor apo/ aman ki sule/  
 sule/ kan mo?  
 A/ e mini dhala nyor pini mmoya ki tur apo/  
 ma risa nya'kum yil gi 'kwani kana?  
<sup>6</sup> Mina /e bunya/ diki tash am e mo dok/e?  
 ki 'kwanim pini mina bwa 'kuny mo e /e?  
<sup>7</sup> Tori aman mo/en pini jin telu sho'k mo ma,  
 ayy Tapa,  
 dhali dhalki aman bway gi mowoth pini  
 me'd mo.  
<sup>8</sup> Dhalki aha/ cika gwo mo ma, gwo jin min  
 ma Arumgimis jin ta Tapa o mo,  
 haali/ a'di midi o gwo gom mon'ku'th is ki  
 'kwanim piti mo,  
 dhali unim piti gwansan kun dhunu mo ki  
 she/ ki dhelel dhelel mo, dhali uni  
 gwansan kun tu'kkun e a'di mo eya  
 dum buni mo.  
<sup>9</sup> Ka jin gana/ bway mowoth piti a'di diki'd e  
 me'd mo gom uni gwansan kun ko/ki  
 a'di mo  
 ki monyca midi di e bampam bana mo.  
<sup>10</sup> Mo/en jin telu sho'k mo dhali mii jin ta ji  
 ma isinj gana/ mo tani uni mini sho ki  
 me'd mo.  
 Mii ma kar/ e dhali mon'ku'th is uni mini pi  
 'twa/ ka rem 'kup mo.  
<sup>11</sup> Mo ma isinj gana/ midi kash e me'd yi'de/  
 'peni mony'cesh mo,  
 dhali mii ma kar/ e midi hil ka lungu'b 'peni  
 momis mo.  
<sup>12</sup> Nye, Tapa a'di midi ci a'di jin 'boro'd mo,  
 dhali bampam bana a'di midi gwono'd a'di  
 jin midi mara mar is mo.  
<sup>13</sup> Mii ma kar/ e midi ya ibwambori a'di mo  
 dhali kar njatgin piti mmota bway mo be.

86

*Mon'tho ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Ka'di 'cem pini mo, ayy Tapa, dhali cik'aha/  
 gwo mo,

haali/ aha/ hatha'ko'd mo dhali mina mii ta gi to mo.

<sup>2</sup> \*Tashi mondiki/ em pem 'twa/ mo, haali/ aha/ tana wathij gayiin mo.

Tayi cinjinam pini is ki me'd mo, a'di jin gami gwo is e/e mo.

<sup>3</sup>/E tana Arungimis pem mo.

Miiyi mii ka 'the gom aha/ mo, ayy Tapa, haali/ e /e mo tani aha/ gwokina 'twa/ i /e iyula tente/ mo.

<sup>4</sup>'Kunyi akashira/ gi cinjinam pini mo, haali/ e /e, ayy Tapa, akashiram pem 'de'kka/ 'kup 'kup ki mis mo.

<sup>5</sup> Haali/ /e, ayy Tapa, ta a'di jin 'boro'd mo dhali jin gwamki'da gwam mo, ki mo/ en pini jin telu sho'k mo jin ishki'd ka enthus mo gom uni 'baar mo kun mini yuk/ e mo be.

<sup>6</sup> Ciyi 'cem pini, ayy Tapa, ka 'thom pem mo. Ciki gwo gom ko jin gwoka/ ka di'b me'di is mo.

<sup>7</sup> Ka tee jin tocu aha/ bwa mo tani aha/ yukkina/ e mo, haali/ /e thokki aha/ 'twa/ mo.

<sup>8</sup> Jan'kamu/ yisa di'da e bwam ma rum thus gwahan jin waki/ e, ayy Tapa, walla jan' kamu/ yisa di'da jin mii to me'd /e mo.

<sup>9</sup> Aris kal ma ris 'kwaniny'ceshi 'baar mo kun uka/ e mo tani mini pu'du/ mo dhali lun' ki jin' 'kupa'dupuni bwambori /e mo, ayy Tapa, dhali kar gway pini ki ca mo.

<sup>10</sup> Haali/ /e caaca mo dhali miina dhan to gi momer mo,

dhali /e 'de/ itana Arungimis mo.

<sup>11</sup> Tori aha/ gwo gom bway pini mo, ayy Tapa, ki aha/ mina ya e bway ganam pini mo.

Kara dum pem mmo'tal' de/ mo ki aha/ mina ko/ gway pini mo.

<sup>12</sup> Aha/ cina mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo, ayy Tapa Arungimis pem mo, ka dum pemi 'baar mo, dhali aha/ mina kar gway pini ki ca ki sule/ sule/ mo.

<sup>13</sup> Haali/ mo/ en jin telu sho'k mo tani a'di caaca 'kup ki aha/ mo.

/E 'cukkina kashiram pem 'peni mon'kulga/ ma Haawiya mo.

<sup>14</sup> Ayy Arungimis, 'kwani kun ushi 'kwani ga/ uni cugin apo/ aha/ mo,

dhana tul 'kup 'kwani kun mathamath mo tani simmki mondiki/em pem e mo, dhali uni 'koki kar/ e ibwambori jis/em buni mo.

<sup>15</sup> Hili /e, ayy Tapa, /e tana Arungimis jin miimii mo dhali mii mii ka 'the mo, /e mangala she/ ki mangal goma nyor mo, dhali mo/en pini jin telu sho'k mo tani

ishki'd mo dhali mii ma isinj gana/ si'da/ mo.

<sup>16</sup> Tuku/ mo e aha/ mo dhali bu'th mo jin hiluwa hil ka 'thime/ ki mo/ en apo/ aha/ mo.

Ciyu/ mo jin 'bidhu/ e is pini ki cinjinam pini mo,

dhali tayi ya/ gi nyaranycinjinam pini is ki me'd mo.

<sup>17</sup> Tori aha/ jamas mii ma 'them pini mo, ki uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo mini par mii e mo tani dhali minu dhu ki mo ma 'the is mo

haali/ /e, Tapa, wothki aha/ mo dhali malas aha/ mo be.

## 87

*Gway gi iya/ ma Guurah. A'di ta gway jin yuku mo.*

<sup>1</sup> E 'kuwosha turga/ jin kogu mo jin doshki'd mo jin ta 'penkuman bampam piti jin ka'bki'd mo.

<sup>2</sup> Tapa a'di enki 'twan'kala gon' ma Sihyuun mo, mmobola ris mo jin 'konu e pa ma Yakuub e mo.

<sup>3</sup> To gi monyca a'di 'tor'konuwa 'tor gom /e mo, ayy 'penkuman bampa/ ma Arungimis mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>4</sup> E bwaman uni gwansan kun mishki aha/ mo tani aha/ 'orkina aRahab eya tente/ mo dhali Pam Baabil mo.

Hili mo mo ma, 'Kwani gi Pam Palasthiin dhali 'Kwani gi Pan Sur nyakki 'Kwani gi Pan Gale/ mo.

Uni o gwo mo ki: Jan 'de/ yan dho'thkunu e mun mo.

<sup>5</sup> Dhali goma Sihyuun mo tani a'di minu o gwo ciki:

Jan 'de/ yan dhali jan 'de/ caan dho'thkunu eya yim mo.

Haali/ a'di jin Caa e ki Ca ki is piti midi tela yim sho'k mo.

<sup>6</sup> Tapa midi de'ja de'j e mo me'd jin 'kwark-ina a'di gway gi 'kwani mo ki:

A'di 'de/ yan dho'thkunu imun mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

<sup>7</sup> Imanyuk gway dhali imansa gara/ o gwo mo ki:

Aris mo jin kasha yi'dem pem e mo tani uni 'kon e /e mo.

## 88

*Gway jin yuku mo. Gway gom iya/ ma Guurah mo. Eya manyuk gway mo, isi ki gway jin gwonu gom bwan dit'i'd mo. A'di ta gway mmo'yetha Hemaan jin ta Wathi/ ma Asraah sho'k mo.*

<sup>1</sup> Ayy Tapa, Arungimis pem, aha/ yukkina/ e mmowoth aha/ montee mo.

Aha/ gwokina mon'thiny ibwambori /e mo.

2 Dhalki mon'thom pem pu'dki'd ibwam-  
bori /e mo,  
ka'di 'cem pini mmocik kom pem mo.  
3 Haali/ akashiram pem a'di 'tu'du/ mo ki  
mont'o'c bwa mo,  
dhali mondiki/em pem a'di kalkina mo mo  
mmo'disha Haawiya is mo.  
4 Aha/ denju e nyakki uni gwansan kun iikin  
ka lunju'b e jisa 'kulga/ mo.  
Aha/ tana wathi/ jin dar gi mom'bi'th mo,  
5 dhali mmowa e ki a'di jin dhalkunu 'pen e  
bwaman jwa mo,  
dhali wa e ki wathi/ jin 'koshkunu mmo/ish  
e jis jwa mo,  
dhali wa e ki uni gwansan kun dina /e ki ka  
e dok/e mo,  
haali/ uni 'cithkunu 'twa/ mo 'peni me'd pini  
mo.  
6 /E karki aha/ e jisa 'kulga/ mo,  
dhali e pa gi mondhurumi'd dhali  
moj'kulga/ mo.  
7 Anyor pini ishki'da po/ aha/ ki dit dit mo,  
dhali /e kumki aha/ 'twa/a 'cesh ka ris mii gi  
lanthinem pini mo.  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
8 /E ki rak uni gun nyak ii ki aha/ mmogas  
aha/ mo.  
/E ki kar aha/ mmota to jin bulabul gom uni  
mo.  
Aha/ mu'thkunu 'twanjal e bwaman mo  
wakan ki aha/ mina mol ye mo.  
9 Em pem caki'd mo mmo'kala 'tum gom  
bwana dit'i'd mo.  
Isa yempa/ aha/ yukkina /e mo, ayy Tapa.  
Aha/ te'dkina me'd pem gom /e mo.  
10 A/e mii miimer gom uni gun wukina?  
A/dhali kun iikin mo mini cu mis mo mmo-  
manj/eya?  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
11 A/mo/en pini jin telu sho'k bahu e jis jwa  
mowa?  
Walla dhali mo ma isinj ganam pini e mo jin  
kupu mowa?  
12 A/ momer pini mishu e mondhurumi'd  
mowa?  
Walla a/mo jin tana /e is ki me'd mmowoth  
'kwani e mony'cesh jin dhaluwa dhal  
'pen mishu mowa?  
13 Hili aha/, ayy Tapa, gwokina 'twa/ e /e mo.  
E mon'thamo/ a'thom pem yaki'di bwam-  
bori /e mo.  
14 Ayy Tapa, atinta ibita /e aha/ asho kan mo?  
Atinta бага /e jis/em pini 'peni aha/ mo?  
15 Mo jin jwaka'kunuwa du mo dhali mowu  
'dishki aha/ is mo 'pena tee jin taka/  
dhuru'c mo,  
aha/ 'koshu is ka nyor goma purem pini mo.  
Aha/ dara gi mowoth mo.  
16 Anyor pini a'di dhi'thki aha/ sho'k mo.  
To jin ko/ka/ is 'peni /e uni bu'thkina bu'th  
mmo'ce'd aha/ sho'k mo.

17 Uni 'kamki aha/ is me'da gannu/ yi'de/ jin  
guski'd ka tee 'baar mo.  
Uni 'kamki aha/ 'kup ki deki montal 'de/ mo.  
18 /E ki rak uni gun eni aha/ dhali imugum  
pem mmogas aha/ mo.  
Imannyak 'kom pem uni 'kon e mondhu-  
rumi'd mo.

**89**

*Gway jin yedhu a/ Eṭṭhaan sho'k jin ta  
Wathi/ma Asraah mo.*

1 Aha/ mina yuk gway gom mo/en pini jin  
telu sho'k mo, ayy Tapa, ki sule/ sule/  
mo.  
Ki 'twa/ pem mo tani aha/ mina bah gwo  
gom mo ma isinj ganam pini eya risa  
nyakum yil gi 'kwaniny'cesh mo.  
2 Haali/ mo/en pini jin telu sho'k mo tani a'di  
telkunu ki sule/ sule/ mo.  
Mo ma isinj ganam pini a'di rwa'ckunu mo  
me'd momis mo.  
3 /E ki o gwo mo ki: Aha/ gamkina gwo me'd  
ki jin 'dem pem jin kwanyka/ mo.  
Aha/ thulkina gwo me'da po/ goma  
Dawuu'd jin ta cin'kinam pem mo.  
4 Aha/ mina tel emen pini sho'k ki sule/ sule/  
mo,  
dhali nyanja kursi ma malik pini goma risa  
nyakum yil gi 'kwani mo.  
Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
5 Dhalki momis manj momer pini mo, ayy  
Tapa,  
dhali mo ma isinj ganam pini e dhana tul  
'kup gi 'kwani kun kogu mo.  
6 Haali/ kaja a'di jin di'd e momis gunn kun  
uku jin minu kar ka par nyakki Tapa  
mo?  
Kaja ibwaman uni gi momis jin wakina e ki  
Tapa mo?  
7 Arungimis a'di jin ko/kunu eya dhana tul  
'kup gi 'kwanim piti kun kogu mo,  
a'di jin caaca mo dhali jin ta'da pure/ mo  
apowa ris uni 'baar mo kun 'kamki  
a'di is mo.  
8 Ayy Tapa Arungimis gi momis mo,  
kaja a'di jin ta jima dem dem me'd /e mo?  
ayy Tapa,  
nyakki mo ma isinj ganam pini jin 'kamki /e  
is mo.  
9 /E jikina ji apo/ yi'de/ jin birki bakal mo.  
Ki lanthinem pini jin cukina a'di mis mo  
tani /e doshki uni mo.  
10 /E siri'ckina Rahab apo/ ki sho'k mo me'd  
bungwar isa gonggoro/ mo.  
/E kwa/ki 'kwani kun ta 'kup ki /e 'twa/ mo  
ka bim pini jin ca'bki dem dem mo.  
11 Momis ta kum pini mo dhali mony'cesh  
si'da/ ta jim pini mo.  
Mony'cesh dhala ris to 'baar kun 'kon e a'di  
mo tani, /e ka'bki uni mo be.  
12 Abora bim poros dhali abora biny cam /e  
ukki uni mo.

Wosh ma Tabur dhali Wosh ma Harmuun uni 'kunykina bwa gom gway pini mo.

13 /E takin ga bim pini jin ɕa'bki dem dem mo.

Me'd pini 'bitha'bi'th mo, me'da bim poros pini turatur mo.

14 Mo ma ɕar/e dhali mo jin dhunuwa dhu ka po/ uni ɕa'bkina ɕursi ma malik pini mo

dhali mo/en jin ɕelu sho'k mo dhali mii ma isinj ganam pini mo uni iikini bwam-bori /e mo.

15 Mom'bor mii gom 'kwani kun mishi cuu mo e mo ma tul 'kup jin yukuwa yuk mo,

uni gun iikin mo, ayy Tapa, e moɕkush gi jis/em pini mo,

16 uni gun 'de'k gway isi mis gom gway pini ka tee 'baar mo,

dhali kar mo ma ɕar/em pini ki ca mo.

17 Haali/ /e ta monyca gom mom'bi'th is buni mo.

Ki mii ma 'them pini mo tani cem bam karkunu ki ca mo.

18 Haali/ agongoro/ gi me'd bana mo tani a'di ta ji gi Tapa mo,

amalik bana mo tani a'di ta ji gi A'din 'De/ jin Kogu jin ta jima Israyiil mo.

19 Haali/ 'pena dhamo/ mo tani /e ɕorki gwo ki tonyjan mo

ki a'dim pinin 'de/ jin ta isinj gana/ mo dhali o'a'di gwo mo ki:

Aha/ karkina toɕkup 'dolkon apo/ jan 'de/ a'di jin ɕa'bki dem dem mo,

dhali aha/ karkina a'di ki ca, a'din ɕal 'de/ yan jin kwanyu/ mo 'peni 'kwani mo.

20 Aha/ gamkina Dawuu'd mo a'di jin ta ɕinjinam pem mo.

Ka yin pem jin kogu mo tani aha/ ki 'koshki a'di mo.

21 Wakan me'd pem midi diya po/ a'di ki sule/ sule/ mo.

Abim pem si'da/ midi 'bi'th a'di is mo.

22 Uni gun ta 'kup ki a'di mo tani uni mini 'koki pi a'di e ki yuk mo.

Uni gun ta thus ki thus mini 'koki kar a'di mo mmokar is ki gwa'd mo.

23 Aha/ mina siri'c uni gun ta 'kup ki a'di ki sho'k ibwam-bori a'di mo.

dhali dher uni gwahan is bwa ka 'cesh mo uni gun shi/ki a'di i e mo.

24 Mii ma isinj ganam pem dhali mo/en pem jin ɕelu sho'k mo tani uni mini nyak 'ko ki a'di mo be,

dhali ki gway pem mo tani cem piti minu kar ki ca mo.

25 Aha/ mina kar me'd piti apo/ kumma/ yi'de/ mo

dhali me'da bim poros piti apo/ yi'de/ kun son mo.

26 A'di midi 'ther ko e aha/ mo dhali o gwo mo ki: /E tana Ababam pem mo, jin ta'da Arungimis pem mo, dhali Wosh jin ta bway mowoth pem mo.

27 Dhali aha/ mina kar a'di mmota abwan-yara/ mo,

a'di jin eka/ ek' mmobol imalik gi mony'cesh e mo.

28 Mo/ en pem jin ɕelu sho'k mo tani aha/ mina karki a'di gom a'di ki sule/ sule/ mo.

Dhali gwom pem jin gamka/ me'd mo midi dosh mmorwa'ckunu a'di gom a'di mo.

29 Aha/ mina ɕel jil piti sho'k ki sule/ sule/ mo dhali akursi ma malik piti mina e wa ka tee gi momis mo.

30 Wakki/ ucim piti mini dhal gwonɕan pem jin ɕinu 'pen mo

dhali 'koki ii isi me'd gwonɕan kun onu mo tani,

31 dhali wakki/ uni ki puu gwonɕan pem kun bahu mo

dhali 'koki dhu gwonɕan pem kun 'kwarkunu mo tani

32 yan'ko'd aha/ mina ɕi uni ajisa gom gwondhaɕ buni ki cwam pem mo

dhali miinthus buni ki gulu'c jin miga/ dor uni mo.

33 Hili aha/ mina joɕ mo/en pem jin ɕelu sho'k 'peni a'di yisa,

walla aha/ mina ta thus gom mii ma isinj ganam pem yisa.

34 Aha/ mina diki puu gwo jin gamka/ me'd mo

walla ak' gwo e mo jin piyi'd 'peni 'twam pem mo.

35 Me'd 'de/ ki sule/ aha/ okina gwo isi 'baar mo mmothul gwo me'da po/ gom mondhelel pem mo.

Dhali aha/ mina diki ta aɕor goma Dawuu'd mo.

36 Jil piti midi 'dim 'kup ki sule/ sule/ mo, dhali akursi ma malik piti midi di ki sule/ me'da tente/ ibwam-bori jis/em pem mo.

37 Me'da ppe mo tani a'di midi ɕel sho'k ki sule/ sule/ mo.

A'di midi dosh ki morwa'c is mo ki momis 'kon mmo'dim 'kup mo.

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

38 Hili shwane/ /e biɕkina biɕa sho mo dhali ruka/ ru'k mo.

/E 'tu'dkunu mo ka nyor apo/ a'dim pini jin 'koshkunu ki monyca mo.

39 /E waɕki gwom pini jin gamu me'd mo gi ɕinjinam pini mo.

/E ki shi/ toɕ'kup piti is e bu'da'cesh mo.

40 /E ki yu'd agon piti mo.

/E ki kar mom piti jin ɕenu gwo mmokup mo.

41 Aris uni gwansan kun pekin mo uni dilki a'di to mo.

A'di cikunu gura/ ki imannyak 'kom piti mo.  
 42/E ki kar me'da bim poros gi a'di jin ta 'kup  
 ki a'di ki ca mo.

/ E ki dhuwa ris uni gun ta 'kup ki a'di  
 mmo'kuny bwa mo.

43 Nye, / e ki dok shemen gandal piti jin  
 kaaka ka nyan'ko'd mo.

Dhali /e diki kar a'di mmodosh mo e mo ma  
 mee mo.

44/E ki joc cwa ma malik 'peni me'd piti mo  
 dhali /e ki bita kursi ma malik piti a'cesh mo.

45 /E ki kara teem piti ki kut kut mo ateem  
 piti jin tana a'di dhuru'c mo.

/E ki tash a'di is ki mo ma 'the is mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

46 Ki mo gi wakata, ayy Tapa, imina /e bag is  
 pini ki sule/ sule/ kan mo?

Ki mo gi wakata, imin ma nyor pini pur  
 me'd o'd kan mo?

47 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, mondiki/e  
 wana bar piti kata mo?

Dina /e ki par e mom pini jin uka /e to di bwa  
 'te/ goma ris iya/ gi 'kwani mo?

48 Wathi/ jana sa/ imidi di ki e mmodiki par  
 wu e mo?

Dhali kaja si'da/ imidi misha kashiram piti  
 woth 'peni mom'bi'th ma Haawiya  
 mo?

Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.

49 Tapa, mane mo/en pinin dhamo/ yin jin  
 telu sho'k mo,

a'di jin tana /e isinj gana/ a'di jin thulkina /e  
 aDawuu'd gwo me'da po/ mo?

50 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, cinjinam pini  
 cinu gura/ mo be.

Kayi gwo e mo ma, ki aha/ kalkina asor gi  
 'kwani gwansan eya bor pem mo,

51 a'di jin thunykina 'kwani kun ta 'kup ki /e  
 'twa/ is mo, ayy Tapa,

a'di jin miikina uni ka mak mo, natgin gi a'di  
 jin 'koshkina /e ki monyca mo.

52 Mom'bor mii gom Tapa ki sule/ sule/ mo.  
 Amen dhali Amen.

**AWARKA/ JIN 'KONA 'BANI  
 DONON MO**

**90**

*Mon'tho ma Musa, a'di jin ta Wathi/ ma  
 Arumgimis mo.*

1 Tapa, /e taki jim bam jin 'kona am 'twa/i  
 cine/ mo eya risa nyakum yil gi 'kwani  
 mo.

2 Ntwa/ a/ ka dhan wosha turga/ 'kokunu  
 mmo'doyu/ ka pije/ mo,

walla isi me'dyini jin uka / eya 'cesh dhali  
 mony'cesh mo,

'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/  
 mo itan mo jin 'konuki/ e ki sule/ sule/  
 ya ye 'ba/ mo tani /e tana Arumgimis  
 mo.

3 /E ki tu'k wathi/ mmowar ki bu'da'cesh ka  
 nyan'ko'd dok/ e mo

dhali /e ki o gwo mo ki: Dokku/ ka nyan'ko'd  
 mo, ayy uci gi 'kwaniny'cesh mo.

4 Haali/ yila alip e jis/em pini mo tani ta ton  
 kamuwa?

Hili a'di wana e katili/ jin peki'd mo,  
 walla a'di wana e ki mon'thiny jin timkunu  
 mo mo.

5 / E ki dhi'th 'kwani sho'k mo dhali uni  
 wakina e ki jan jin shu'bu/ mo,

dhali wa e ka sho jin lu/kin mon'thamo/ mo.

6 E mon'thamo/ me'd jin lu/a a'di ki tup tup  
 mo dhali a'di lu/u mo

dhali mom'pimpili/ mo tani a'di uski'd ki jog  
 mo dhali ku'th mo.

7 Haali/ aman kupkunu ki 'ci'd'da/ ka nyor  
 pini mo.

Ka nyor pini mo tani aman kumkunu 'twa/  
 a 'cesh ki kum jin 'boro'da?

8 /E ki kar tom bam jin 'coka'cok ibwambori  
 /e mo.

Miinthus bam kun miikina am ka kwal is mo  
 dhukina /e e mon'kush gi bwam/ em  
 pini mo.

9 Haala risa teem bami 'baar mo pekin mo e  
 bwan'kwariny ma nyor pini mo.

Yil bam pu'dkin itagi 'pemen mo me'da  
 shure/ jin dak 'kup mo.

10 Yil gi mon'koki/em bam a'di ta iss 'kwan-  
 impa kwara i'ce'dka 'kume'd apo/  
 mo,

walla isi kani wakki/ 'kup gwo gom  
 mom'bi'th is itagi iss 'kwanimpa  
 dojon mo tani

hili naskina/ sur buni a'di di'di mmo'kosha  
 'kosh ki mii mo dhali mont'o'c bwa  
 mo,

dhali ki 'dishe/ mo tani uni pekin mo dhali  
 aman pekina mo.

11 Kaja si'da/ imidi hil isi gwo i e goma nyor  
 pini mo,

dhali ka nyor pini isi ki gwo jin minu ko/ /e  
 mo?

12 Wakan tori aman gwo mo mmoderja teem  
 bam e mo

ki aman mina gama dum bam gi moyuk mo.

13 Doku/ mo, ayy Tapa! Ki mo jin wakata  
 imina /e idi mo?

Hili ahil ki e ma 'thime/ gom cinjinam pini  
 mo.

14 Kapi amana dum bam ki mon'thamo/ ki  
 mo/en pini jin telu sho'k mo

ki aman mina bwa 'kuny mo dhali 'bor bwa  
 mo ka teem bam 'baar mo.

15 Dhuyi aman mmo'kuny bwa mo me'da  
 tee ka ris mo me'da cim gunn kun  
 dorkina /e aman mo

dhali me'd yil ka ris me'd jin parkina aman  
tonthus e mo.  
16 Dhalka tu'c pini a'di toru eya tente/ e  
cinjinam pini mo,  
dhali monyca gi mom'bi'th pini e u'cim buni  
mo.  
17 Dhalki mii ma 'the gi Tapa Arungimis  
bam di'da po/ aman mo,  
dhali teli /e atu'c bam sho'k mo jin miina  
aman ki me'd bam mo,  
nye, atu'c jin miina aman ki me'd bam mo  
tani teli /e a'di sho'k mo.

**91**

1 A'di jin ca'bki'd eya darha'da/ gi a'di jin Caa  
e ki Ca mo,  
a'di jin ca'bki'd eya la gi a'di jin ca'bki dem  
dem mo,  
2 mido Tapa gwo mo ki: /E a'di ihurga/ jwa  
icine/ mo dhali /e tana cur pem jin  
tenu gwo mo,  
Arungimis pem, e/e mo tani aha/ gamkina  
gwo is mo.  
3 Haali/ a'di mido 'cu'k /e mo 'pena gume/ jin  
cesh ma mancesh to to mo  
dhali 'peni to jin wo'cki 'kwani is she/  
mmowu mo.  
4 A'di mido kum /e 'kup ki thulas piti mo,  
dhali e bwan'kwariny ma bim piti mo tani /  
e mini gam mo jin huru jwa mo.  
Mii ma isinj ganam piti a'di ta'da gongoro/  
mo dhali pa'dal mo.  
5 /E mini diki ko/ is gom mon'thiny jin mido  
miiya pure/ mo,  
walla athopa/ jin peki'd montee mo,  
6 walla to jin wo'cki is she/ jin parki'd  
mon'thiny mo,  
walla mo jin 'ce'du/ sho'k jin shi/ki'da shi/ is  
montee mo.  
7 Alip 'kwani mini rasu/ e 'ko'd gwar pini  
mo,  
dhali alaapi 'kume'd mini rasu/ ka bim  
poros pini mo,  
hili a'di mido diki pu'du/ mmo'dish /e is mo.  
8 /E mini hil ki jasi em pini mo  
dhali hil mo jin minu ri'c a'di jin ta thus ki  
thus mo.  
9 Haali/ /e ki kar Tapa mmota jim pini jin  
hura /e jwa mo,  
a'di jin Caa e ki Ca mo jin ta mom pini jin  
ca'ba /e icine/ mo tani  
10 tonthusa kamu/ mido diya mmopu'da po/  
/eya?  
walla mo jin doruwa dor mido 'dish /e is e  
gu'b burrinyem pini jin ca'ba /eya?  
11 Haali/ a'di mido hash iman'doyu gwom  
piti mo mmokan gwo gom /e mo  
dhali mmoji /e mo eya ris bway pini 'baar  
mo.  
12 E me'd buni mo tani uni mini 'de'k /e mo,  
isi ciki/ ki /e mina sho'k pini diki torosh apo/  
wosh mo be.

13 /E mini yapa dhopa po/ ki sho'k mo dhali  
tasha/ jin ta ga ti'di cine/ mo,  
dhali adhop jin ta dhuru'c mo dhali tasha/  
mo /e mini yap uni ki sho'k mo.  
14 Haali/ a'di kothki aha/ me'd ki mo/en mo  
tani aha/ mina 'cu'k a'di mo.  
Dhali aha/ mina cesh a'di ka po/ mo haali/  
a'di mishki gway pem mo be.  
15 Ki a'di mido yuk aha/ mo tani aha/ mina  
yuk a'di 'twa/ mo,  
aha/ mina nyak di ki a'di e mo jin toju a'di  
bwa mo.  
Aha/ mina 'cwam a'di mo dhali tak a'di mo.  
16 Ki mondiki/e jin tura 'ba/ ki tur mo tani  
aha/ mina kap a'diya du mo,  
dhali tor a'di bway gi mowoth pem mo.

**92**

*Gway. Gway jin yuku goma cim ma pesu/  
mo.*  
1 A'di 'boro'd mmo'ci mo jin 'boruwa 'bor  
bwa i is ki Tapa mo,  
mmoyuk gway mmoman gway pini mo, ayy  
/e jin Caa e ki Ca mo,  
2 mmobah gwo gom mo/en pini jin telu sho'k  
mo mon'thamo/ mo,  
dhali mo ma isinj ganam pini mon'thiny mo,  
3 dhali ki kon gway ma dhen'dhenye/ jin 'kon  
ma shu/i 'kume'd mo jin buku ki dar  
ga yi'c mo dhala dhen'dhenye/ mo,  
dhali ko jin lukum ma dhen'dhenye/ jin 'kon  
ma shu/i pesu/ mo be.  
4 Haali/ /e, ayy Tapa, /e karki aha/ mmo'kuny  
bwa ki 'kuny gom miim pini mo.  
Ki miin to ki me'd pini mo tani aha/ yukkina  
gway ki mon'kuny bwa mo.  
5 Dhan miim pini 'ka'da miiya, ayy Tapa.  
Gwom pini kun kuluma /e ibwa mo tani uni  
'kula'kul mo.  
6 Wathi/ jin ta dholgon mo tani mol a'di mish  
'ban mo,  
wathi/ jin 'kan ma 'kama janya/ mo tani a'di  
mol mish gwo yansan 'ban mo be.  
7 Ki ba a'di jin ta thus mo tani a'di 'ka'da le/  
me'da sho mo  
dhali imanmii tonthusi 'baar mo lugkin ki  
tup tup mo tani  
uni 'birki 'kup ki mo jin 'ce'du/ sho'k ki sule/  
sule/ mo,  
8 hili /e, ayy Tapa, /e a'di idikin e mo jin  
kapata/ kapat ki sule/ sule/ mo.  
9 Haali/, hili mo mo ma, 'kwani kun ta 'kup  
ki /e mo, ayy Tapa,  
haali/, hili mo mo ma, 'kwani kun ta 'kup ki  
/e mo tani uni minu 'ce'd sho'k mo.  
Aris imanmii tonthus mo tani minu ceker  
bwa mo be.  
10 Hili /e ekki cem pem mo mmowa e ki ce  
ma alma'ja'th mo.



/E ki wol aha/ ayin jin ta this ki this i is mo.  
 11 Em pem parki uni kun ta 'kup ki aha/ e mo mmota'k ka lur'gu'b mo.  
 'Cem pem cikki gwo gom mom'bir 'kup ki 'kwani kun ta thus ki thus kun tha'th aha/ ki is mo.

12 Unin kar/e uni lugkin me'd cwanyjethkum mo  
 dhali ca me'da bwanyayiis e Pan Lubnaan mo.

13 Uni cu'thkunu mo e gu'b gi Tapa mo.  
 Uni lugkin ki tup tup e gu'b ma pije/ jin di 'kup kany ma Arumgimis bana mo.

14 Uni 'kon naskina/ mmodho'th maman ka dhan buni kun tana uni mo.

Uni 'tu'du/ mo ki sule/ ki yiman ki is buni mo dhali ishki dhii/ mo

15 mmotor eya tente/ ki Tapa a'di ta a'di jin ta'da kar/e mo,  
 a'di jin ta wosh pem mo, dhali miinj kamu/ di'd e a'di yisa jin ush me'd mmonon a'di mmota kar/e mo.

**93**

1 Tapa a'di jiki'da ji mo. A'di hi'thkunu ki burrine/ ma malik mo.

Tapa a'di hi'thkunu is ki burrine/ mo. A'di 'kamkunu is ki mom'bi'th mo.

Nye, mony'cesh a'di telkunu sho'k mo. A'di molu joç ki sule/ sule/ mo be.

2 Kursi ma malik pini a'di telkunu sho'k mo 'peni kadhama/ mo.

/E idikin 'peni kadhama/ ki sule/ sule/ mo.

3 Agannu/ yi'de/ uni uluçkin ki mis mo, ayy Tapa,  
 agannu/ yi'de/ uni uluçkin ki mis ki 'twam buni mo,  
 agannu/ yi'de/ uni uluçkin ki mis ki 'twam buni jin gwokina uni akuku/ kuku/ mo.

4 Mo ta gi mom'bi'th kagahara mmobol yi'de/ e jin alki is is ka ris mo,  
 dhali mo ta gi mom'bi'th mmobol yi'de/ jin birki bakal e mo.

Tapa jin diki'd e mo jin ka'dama/ ka'dam mo tani a'di ca'bki dem dem mo.

5 Gwoŋkan pini kun 'kawurkunu mo tani uni 'kon eya tente/ ki 'kon gana/ mo.

Moŋko/ piti a'di gama gam gom gu'b pini mo,  
 ayy Tapa, gom ki sule/ sule/ mo.

**94**

1 Ayy Tapa, /e tana Arumgimis jin ri'cki'da ri'c mo.

/E tana Arumgimis jin ri'cki'da ri'c mo tani dhalki /e kushki mo mo.

2 Cuyi mis mo, ayy /e jin tana Amandwall mony'cesh gwo mo.

Ciki uni gwahan kun dhu is ki ca tom buni kun 'dapa uni ki 'dap mo.

3 Ayy Tapa, ki mo gi wakata imina uni kun ta thus ki thus i'ko mo?

Ki mo gi wakata imina uni kun ta thus ki thus 'ko mo mmope ki bwanj 'kunyud mo?

4 Uni wolki gwom pus buni kun dhunu uni 'ba/ ki ca ka pije/ mo,  
 uni dhu 'ba/ ki ca mo, aris uni 'baar mo kun miiki tonthus mo.

5 Uni siri'cki 'kwanim pini apo/ ki sho'k mo, ayy Tapa,  
 dhali wa'th mal pini i e mo.

6 Uni ki 'kosh upa dhalla/ mo dhali uni kun ii ii yilkina/ mo,

dhali ta iman 'kosh mee ki 'kwani kun dar gi icom mo.

7 Dhali uni ki o gwo mo ki: Tapa mishki ton kamu/ par eya?

Arumgimis ma Yakuub a'di mish ton kamu/ nyitha/?

8 Mishki gwo 'ban ma, ayy 'kwani kun ta dholgon ki dholgon mo.

Um kun tana rwa/e/, ki um mini yuç kakasja mo?

9 A'di jin ukki gu'ban'ce mo tani mina a'di diki cik gwo mowa?

A'di jin ukki e mo tani mina a'di diki par mo e mowa?

10 A'di jin dorki kal gi 'kwaniny'cesh mo tani mina a'di diki dora dor garaa?

A'di jin tori 'kwani gwo mmonyith to mo tani,

11 Tapa a'di mishki to kun kuluma 'kwani ibwa mo,

ki uni ta ton kamuwa? ayy jasa wulpe/ 'te/ mo.

12 Mom'bor mii gom wathi/ a'di jin dorkina /e mo, ayy Tapa,

dhali a'di jin torkina /e gwo 'peni gwoŋkan pini jin cinu mo,

13 mmoçi a'di isa haju/ 'pena teem piti jin toju a'di bwa mo,

ntagi jisa 'kulga/ minu cwany mo gom a'di jin ta thus ki thus mo.

14 Haali/ Tapa midi diki dhal 'kwanim piti 'pen mo.

A'di midi diki dhal mal piti 'pen mo.

15 Mo jin dhunuwa dhu ka po/ midi doku/ mo e mo jin ta'da kar/e mo,

dhali aris uni 'baar mo kun dhelel ma du mo tani uni mini bath a'di isho'k mo be.

16 Kaja a'di jin cu mis gom aha/ apo/ uni kun ta thus ki thus mo?

Kaja a'di jin doshki'd gom aha/ apo/ iman-mii tonthus mo?

17 Wakki/ Tapa midi diki ta manwoth pem mo tani

akashiram pem ishunsan gana/ moyi midi ca'b ki shwamm e mony'cesh jin 'konu ki shwamm mo.

18 Ki aha/ kulumkina gwo ibwa mo ki: Sho'k pem yereski'd mo tani mo/en pini jin telu sho'k mo, ayy Tapa, a'di ibu'thki aha/ mmodosh mo be.

19 Ki mo ma tete/ ma dum pem tana ris mo tani momalas pini uni 'kunyikina kashiram pem bwa mo be.

20 Mina itapa kun ta thus ki thus mish gwo gam me'd nyakki /e mo, uni kun thosonki gwonkan kun bahu kun tanuwa pibi ka pibi mo?

21 Uni 'tuntulki isi montal 'de/ apo/ mondiki/ e gi wathin kar/e mo, dhali wak a'di jin di'd ka po/ mmokar a'di mmowu mo.

22 Hili Tapa a'di warki'd ka cur pem jin tenu gwo mo, dhali Arungimis pem ta wosh pem jin hurga/ jwa mo.

23 A'di midi dokki uni to i is mo gom miiny 'cokgam buni mo dhali dhi'th uni sho'k ka pupush 'peni miim buni kun tana uni thus ki thus mo. Tapa Arungimis bana midi dhi'th uni sho'k ka je'desh mo.

**95**

1 Ayy iiyu/ mo, dhalki ana yuka gway gom Tapa mo. Dhalki ana 'kunya bwa kagahara mmowol cuuwa/ gom wosh jin ta bway mowoth bana mo.

2 Dhalki ana iiyina mo e bun'kus piti mo mmoçi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo. Dhalki ana 'kunya bwa kagahara mmowol cuuwa/ nyakki gway jin manuwa man mo.

3 Haali/ Tapa a'di ta'da Arungimis jin caaca mo, dhali a'di ita'da Malik jin caaca apowa risa rum pinycon mo.

4 E me'd piti mo tani mon'kulga/ gi mony'cesh 'kokin mo, dhali mo jin ka'dama/ ka'dam kun ta wosha turga/ si'da/ uni ta kum piti mo.

5 Kumma/ yi'de/ uni ta kum piti mo, haali/ a'di i/ukki uni mo, haali/ me'd piti a'di ukki mony'cesh jin kuthaku'th mo.

6 Ayy iiyu/ mo, dhalki ana luja lunj mo, dhali 'ko ki jin 'kupa'dupun mo, dhalki ana raka is ka 'cesh ibwambori Tapa jin ukki ana mo.

7 Haali/ a'di ta'da Arungimis bana mo, dhali ana tana 'kwani ma shon dhii/i'd piti mo, dhali ka'bal gi me'd piti mo.

Ayy ka tee yan shwane/ mo ki um mini 'taki cik 'twam piti moyi.

8 Dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mo jin yuku gway ka Mariiba\* mo me'da tee yan jin ta'da tee ma Massa e bwaasho mo,

9 ki ibabam bum palki aha/ mo dhali kar aha/ mmony/ mo, ba uni mishki miim pem mo be.

10 Ki yila issu/ mo tani aha/ jwokat kunuwa du mo gom 'kwani ma nyakum yil gwan mo, dhali o gwo mo ki: Uni 'kwani gwansan uni tan ma dum buni thuthu/ ki thuthu/ mo, dhali uni 'koki dhu gwo ki bway pem mo.

11 Wakan aha/ thulkina gwo me'da po/ ka nyor pem mo ki uni mini 'taki cik mo e mo jin sinu is mo be.

**96**

1 Ayy, yuki gway e Tapa gway jin ta jin this mo, yuki gway e Tapa mo aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo.

2 Yuki gway e Tapa mo, dhali 'bori gway piti mii mo, tori gwo gom bway mowoth piti 'pena tee itana tee mo.

3 Bahi monycam piti e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo, dhali miim piti kun miina a'di ki momer e bwaman ma ris 'kwani mo.

4 Haali/ Tapa a'di caaca mo, dhali ki nyanye/ mo tani a'di iminu tak mo. A'di iminu ko/ mo apowa risa rum pinyconi 'baar mo.

5 Haali/ arisa rum pinycon gi 'kwani mo tani uni ta tompinycon kun luja 'kwani mo. Hili Tapa a'di ukki momis mo.

6 Montak dhali mo jin eka/ ek uni 'koni bwambori a'di mo, mom'bi'th dhali monyjarom piti uni 'kon e mom piti jin kogu mo.

7 Ciki Tapa monyca mo, ayy um uci gi 'kwani mo, ciki Tapa monyca mo dhali mom'bi'th is mo.

8 Ciki Tapa monyca mo, a'di jin 'dapa gway piti ki 'dap mo. Guyi to jin cinu mmo'cith 'kus mo dhali iiyi e mom piti jin di 'kup kany mo.

9 Lunj Tapa ki burrine/ ma du jin hidhu ki hitha dhelega/ mo. Dhali deeyi ki bir bir ibwambori a'di mo, aris 'kwani 'baar gi mony'cesh mo.

10 Oyi gwo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo ki: Tapa a'di ijiki'da ji mo.

\* 95:8 Mo e mombwaasho jin doru wosh ki cwa gom yi'de/ mo.

Nye, mony'cesh a'di telkunu sho'k mo, dhali a'di molu joç ki sule/ sule/ mo be.  
A'di midi dwall 'kwani gwo ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo.

<sup>11</sup> Dhalki momis 'kunya bwa mo dhali dhalki mony'cesh si'da/ 'kunu bwa mo,

dhali dhalki kumma/ yi'de/ si'da/ bir bakal mo dhali aris to gwansani 'baar mo kun 'tu'd a'di bwaman mo.

<sup>12</sup> Dhalki bwam mondhe'd yuk gway ki monj'kuny bwa mo dhali aris to 'baar mo kun 'kon e bwaman a'di mo.

Yan'ko'd aris cwa 'baar mo gi bwanycwa mini yuk gway ki monj'kuny bwa mo

<sup>13</sup> ibwambor gi Tapa mo, haali/ a'di pu'dki'd mo,

haali/ a'di pu'dki'd mo mmodwall mony'cesh gwo mo.

A'di midi dwall mony'cesh gwo ki mii ma kar/e mo

dhali 'kwaniny'cesh ki gwon ganam piti mo.

**97**

<sup>1</sup> Tapa a'di ijiki'da ji mo. Dhalki mony'cesh 'kunya bwa mo.

Dhalka ris 'kwani kun 'kon e mony'cesh ki yanagap 'kunya bwa mo.

<sup>2</sup> Arak dhali arak kun 'cethina ku'dum ki mondhurumi'd mo tani a'di 'kamki a'di is mo.

Mo ma kar/e dhali mii ma kar/ e uni ita monjka'b ma kursi ma malik piti mo.

<sup>3</sup> O'd yayi'di bwambori a'di mo, dhali shwa jin minu shwa 'kup piti ki o'd mo tani 'kamki a'di is mo.

<sup>4</sup> Awara sho'k piti a'di kushki mony'cesh mo mo.

Mony'cesh parki a'di e mo dhali dee ki bir bir mo.

<sup>5</sup> Dhan wosha turga/ uni wakin me'd mandha/ dham mo ibwambori Tapa mo,

ibwambori Tapa gi mony'ceshi 'baar mo.

<sup>6</sup> Momis a'di bahki mo ma kar/em piti mo, dhali aris 'kwani 'baar mo parki monycam piti e mo be.

<sup>7</sup> Aris uni 'baar mo kun lunjki tompinycon mo tani uni dhunu ki mo ma 'the is mo,

uni kun dhu 'bam buni ki ca mo gom to jin mol ha me'd jin ta tompinycon mo.

Arisa rum pinycon mini lunj ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo.

<sup>8</sup> Sihyuun cikki gwo mo tani dhali a'di 'kunya bwa mo,

dhali i'bwa/ gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'kunya bwa mo,

haali/ gom gwon dwall pini jin toru gwo 'twa/a'cesh mo, ayy Arungimis.

<sup>9</sup> Haali/ / e, ayy Tapa, / e a'di icaaca apo/ mony'ceshi 'baar mo,  
/ e a'di ikarkunu ki ca apowa risa rum pinycon 'baar mo.

<sup>10</sup> Tapa a'di enki uni gwansan kun shi/ ki tonthusi e mo.

A'di 'tashki mondiki/ e gi unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel 'twa/ 'peni tonthus mo.

A'di 'cukki uni 'peni me'd gi uni kun ta thus ki thus mo.

<sup>11</sup> Monj'kush kushki mo mo gom uni kun miin ka kar/e mo,

dhali monj'kuny bwa gom uni kun dhelel ma du mo.

<sup>12</sup> 'Kunyi bwa e Tapa mo, ayy uma kar/e mo, dhali ci a'di mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom a'di jin kogu mo.

**98**

*Gway*

<sup>1</sup> Ayy, yuk gway e Tapa gway jin ta jin this mo, haali/ a'di miiki dhan to ki momer mo.

Me'da bim poros piti dhala bim piti jin kogu mo tani gamki a'di mo jin pinu mii e mo.

<sup>2</sup> Tapa a'di itorki mom piti jin pinu mii e eya tente/ mo,

a'di ki pi mom piti jin yenuwa ye mo e jis/ e gi kal gi 'kwaniny'cesh mo.

<sup>3</sup> A'di ki ka mo/ en piti jin telu sho'k e mo dhali mii ma isin ganam piti mo e gu'b ma Israyiil mo.

Aris 'pemen gi mony'ceshi 'baar mo tani parki a'di e mo,

a'di jin ta mo jin pinu mii e ma Arungimis bana mo.

<sup>4</sup> Kumi cuuwa/ gom bwaj 'kunya/ e Tapa mo, aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo.

Kwaku/ 'twanjal gom monj'kuny bwa ki gway mo dhali yuk gway jin manjwa manj mo.

<sup>5</sup> Yuki gway jin manjwa manj e Tapa ka dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo,

dhali ka dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo dhali ki kon gway jin lukumu mo.

<sup>6</sup> Ka risa poome/ jin pinu mo dhali ki kony ce jin pinu mo,

kumi cuuwa/ gom bwaj 'kunya/ ibwambor ma Malik mo, a'di jin ta Tapa mo.

<sup>7</sup> Dhalki kumma/ yi'de/ bir bakal mo, dhali aris to gwansan kun 'tu'dki a'di bwaman mo,

mony'cesh dhali uni gwansan kun 'kokin e a'di mo.

<sup>8</sup> Dhalka gannu/ yi'de/ tor me'd buni mo. Dhalka ris wosh yuk gway monj'kuny bwa imontal' de/ mo

<sup>9</sup> *ibwambori Tapa mo, haali/ a'di mididi pu'du/ mo mmoji mony'cesh mo be. A'di mididi dwall 'kwaniny'cesh gwo ki mii ma kar/e mo dhali 'kwani ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo be.*

**99**

<sup>1</sup> *Tapa a'di ijiki'da ji mo. Dhalki 'kwani deen ki bir bir mo.*

*A'di ca'bki'd eya kursi ma Malik' eya powa carabiim mo. Dhalki mony'cesh thek she/ mo.*

<sup>2</sup> *Tapa a'di caaca eya Sihyuun mo. A'di ikarkunu ki ca apowa ris 'kwani 'baar mo.*

<sup>3</sup> *Dhalki 'kwani manj gway pini mo jin caaca mo dhala purem pini mo.*

*A'di ikogu mo.*

<sup>4</sup> *Malik' a'di ca'bki dem dem mo, a'di jin enki mo ma kar/e mo.*

*/E telki mo jin daru gi mii ma dehe/ sho'k mo. /E ki tor gwowa bora 'cesh gom mii ma kar/ e mo*

*dhali mo ma kar/e goma Yakuub mo.*

<sup>5</sup> *Kari Tapa Arumgimis bana ki ca mo.*

*Lunji a'di e cwam piti jin dhuna a'di sho'k mo.*

*A'di ikogu mo.*

<sup>6</sup> *Musa dhala Haruun uni ita kum piti ibwaman ma gasiis mo.*

*Samu/iil si'da/ a'di ita jim piti e bwaman uni gwansan kun yukki gway piti mo.*

*Uni ki ko 'twa/ i Tapa mo tani dhali a'di ithokki uni gwo mo be.*

<sup>7</sup> *A'di tori uni gwo ka rak jin wana e ka ka'dum ki jamas piti mo.*

*Uni dhuki gwonyim piti mo, dhali gwonkan piti kun bahu mo kun cikina a'di uni mo.*

<sup>8</sup> *Ayy Tapa Arumgimis bam / e thokki uni 'twa/ mo.*

*/E tana Arumgimis jin gwamki uni mo, hili /e ki ri'c uni gom tonthus buni jin thama uni mii mo.*

<sup>9</sup> *Kari Tapa Arumgimis bana ki ca mo, dhali lunji a'di e 'kuwosha turgam piti jin kogu mo,*

*haali/ Tapa Arumgimis bana mo tani a'di kogu mo.*

**100**

*Gway jin yuku mo gom mo jin 'boruwa 'borim bwa i is gom to jin 'cihu/ 'kus mo.*

<sup>1</sup> *Kumi cuuwa/ ki monj'kuny bwa e Tapa mo, aris um 'kwaniny'cesh mo.*

<sup>2</sup> *Miyyi Tapa to ki bwanj'kunyka/ mo.*

*Iiyu/ i bunj'kusi a'di ki gway ilu/ mo.*

<sup>3</sup> *Mishi mo mo ki a'di ta Tapa jin ta'da Arumgimis mo.*

*A'di ta a'di jin ukki ana mo dhali ana tana kum piti mo be.*

*Ana tana 'kwanim piti mo dhali ana tana ka'bal ma shon dhii/i'd piti mo.*

<sup>4</sup> *Cici e 'twanjal ma gonj piti ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo,*

*dhali e mom piti jin di 'kup kany nyakki mo jin manjuwa manj mo.*

*Ciyi a'di mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo, dhali 'bori gway piti mii mo.*

<sup>5</sup> *Haali/ Tapa a'di 'bora'bor mo.*

*Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo,*

*dhali mo na isinj ganam piti eya risa nyakum yil ki 'kwani mo.*

**101**

*Gway ma Dawuu'd*

<sup>1</sup> *Aha/ mina yuk gway ki yuka gayiin mo dhali ki mo ma kar/e mo.*

*E /e mo tani ayy Tapa, aha/ mina yuk gway mo.*

<sup>2</sup> *Aha/ mina yip 'kup ki bway kun 'konu ki dar gi mii 'ba/ mo.*

*Ayy, kakasja imina /e pu'du/ i aha/ mo?*

*Aha/ mina ya ki dar gi njadhun eya dum pem e gu'b pem mo.*

<sup>3</sup> *Aha/ mina diki kar e bwambor jis/em pem mo,*

*ma tonj kamu/ jin 'coka'coj mo.*

*Aha/ shina mii gi uni gwansani e mo kun ta'kkin 'peni bway gana/ mo.*

*Uni mini 'koki thal aha/ mo.*

<sup>4</sup> *Mo jin iinu ki ca'ckon eya du mo tani mididi si'd 'peni aha/ mo.*

*Tonthus miga/ mol mo be.*

<sup>5</sup> *A'di jin thuthi'da mannyak 'dish gu'b piti 'pen ka kwal is mo tani*

*aha/ mina 'ce'd a'di sho'k mo.*

*Wathi/ jin 'thek 'ba/ mmis dhali jin kar 'ba/ ki ca mo eya dum piti mo tani*

*aha/ mina mish a'di 'dim' kup yisa.*

<sup>6</sup> *Aha/ mina hila hil ki mo/en apo/ uni kun ta ku isinj gana/ e mony'cesh mo,*

*ki uni mini nyak 'ko ki aha/ mo be.*

*A'di jin yaki'd e bway jin 'konu ki dar gi mii 'ba/ mo tani*

*a'di imidi mii aha/ to mo be.*

<sup>7</sup> *Wathinj kamu/ jin boto'd ki mo ma he'k e isa yempa/ mo tani*

*a'di mididi ca'bi gu'b pem yisa.*

*Wathinj kamu/ jin baha'da tor ka yempa/ mo tani*

*a'di mol tikir ca'b e bunj'kus pem mo be.*

<sup>8</sup> *Mon'thamo/ itan mon'thamo/ mo tani aha/ mina 'ce'd uni sho'k mo,*

*aris uni kun ta thus ki thus kun 'kon e mony'cesh mo,*

*mmo'ciha ris tonthusi 'baar mo kun miina imanmii uni mo*

*'peni 'penkuman bampa/ gi Tapa mo.*

**102**

*A'tho 'peni jan 'de/ jin jwakaṭkunuwa du mo, ki a'di 'thikina buye/ mo dhali wola gungum piti ibwambori Tapa mo.*

<sup>1</sup> Ciki mon'thom pem mo ma, ayy Tapa.

Dhalki kom pem pu'dki'di /e mo.

<sup>2</sup> Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni aha/ mo ka teem pem jin ta'da cis ki cis mo.

Ka'di 'cem pini ki aha/ mo.

Thoki aha/ 'twa/ ishunsan gana/ ka tee jin yukkika/ /e mo.

<sup>3</sup> Haala teem pem a'di peki'd mo me'da ku'd jin 'ciṭhki 'pen mo

dhala simam pem burkin mmowa e ki mo ma gwaṭa/ jin 'thanu o'd jin 'batha'ba'th mo.

<sup>4</sup> Adum pem dorkunu mmowa e ka sho mo dhali ku'thki'd mo.

Aha/ ṅakina tontem pem mmoshwa mo.

<sup>5</sup> Haali/ gom dhan mo/ohon pem caaca mo tani

asimam pem thalkina buṅwar is pem mo.

<sup>6</sup> Aha/ wakina e ki koro/ gi mombwaasho mo,

aha/ wana e ka kunu/ jin diki'd e bwam ma'du/ mo.

<sup>7</sup> Aha/ isha ki e i'kup ki walwal mo,

aha/wana e ki 'dii jin di a'din 'denj gana/ apo/ 'kuṅgu'b mo.

<sup>8</sup> Ka tee 'baar mo 'kwani kun ta 'kup ki aha/ ṭhunyi aha/ 'twa/ i is

ki uni gwansan kun pe'th aha/ ki petha sor mmokar gway pem ki mo jin jeenuwa jee mo.

<sup>9</sup> Aha/ shwakina jasi 'piny me'd tonte/ mo, dhali ce jabu'th pem e ki to jin pika/ mo

<sup>10</sup> goma nyor jin deḱkina /e mo dhala nyor pini mo.

Haali/ /e ḱalki aha/ imis mo dhali biṭ aha/ asho mo.

<sup>11</sup> Ateem pem wana e ka ḱashira/ ma tente/ gi mom'pimpili/ mo.

Aha/ ku'thikina me'da sho mo.

<sup>12</sup> Hili /e, ayy Tapa, dikin e ḱursi ma malik ki sule/ sule/ mo.

Gway pini a'di 'dim 'kup eya risa nyaḱum yil gi 'kwaniny'cesh mo.

<sup>13</sup> /E mini cu mis mo dhali tayi gi mo/en ma 'thime/ apowa Sihyuun mo.

A'di ta'da tente/ jin minu mii mii ka 'the goma yim mo.

Atente/ jin karu 'pen ka pije/ a'di pu'dki'd mo.

<sup>14</sup> Haali/ cinḱinam pini uni bu'thki wosh ma yim ji gi ṅa/u mo,

dhali hila hil ki mo/en apo/ bu'da'cesh ma yim mo.

<sup>15</sup> Kal gi 'kwaniny'cesh uni mini ko/ gway gi Tapa mo,

dhali aris imalik gi mony'cesh mo uni mini ko/ monyacam pini mo.

<sup>16</sup> Haali/ Tapa mididi nyanṅa Sihyuun ki mis ka nyanṅ'ko'd mo,

a'di mididi piyu/ ki monyacam piti mo.

<sup>17</sup> A'di mididi ciya hirdhe/ ki mon'tho gi uni kun dhalkunu 'pen mo,

dhali a'di mididi diki waḱ uni gom tom buni kun 'thona uni ka di'b is mo.

<sup>18</sup> Dhalki gwo yansan a'di 'kwarkunu isa 'cesh goma nyaḱum yil gi 'kwani kun mini iyyu/ i'ko'd mo,

wakan ki 'kwani kun 'konuki dho'th naskina/ mo uni a'di imini maṅ Tapa mo,

<sup>19</sup> haali/ a'di hilki mo ka luṅgu'b 'peni mom piti jin ḱogu mo jin ka'dama/ ka'dam mo,

'peni momis mo tani Tapa hilki mo apowa 'cesh mo

<sup>20</sup> mmocik ohon gi uni kun tana habuus mo, mmo'cuḱ uni gwansan kun 'birki 'kup ki jwa mo,

<sup>21</sup> ki 'kwani mini bah gwo eya tente/ eya Sihyuun mo a'di jin ta gway gi Tapa mo,

dhali e Pa Urushaliim mo tani uni mini bah gwo maṅ piti mo,

<sup>22</sup> ki 'kwani mini tul isi monṭal 'de/ mo

dhali aris 'penḱuman bampa/ mo mmoluṅ Tapa mo.

<sup>23</sup> A'di 'ce'dki mom'bi'th pem bwa mo e bwa-mam yam pem mo.

A'di karki'da teem pem mmokuṭa/ kuṭ mo.

<sup>24</sup> Ayy Arungimis pem, aha/ ona gwo mo ki: Dhalku/ ki bu'th aha/ 'peni mahan mo e bwaman ma teem pem mo,

/e jin 'dimkina yil 'kup mo eya risa nyaḱum yil gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo.

<sup>25</sup> 'Peni kadhamo/ mo tani /e 'thiki monḱa'b gi mony'cesh mo,

dhali momis a'di ta mii ki me'd pini mo.

<sup>26</sup> Uni mini 'ce'd sho'k mo tani hili /e a'di imini 'dim 'kup mo,

uni 'baar mo mini wuwa dhagale/ mo me'd burrinye/ jin hidhu i is mo.

/E aḱ uni e me'd burrinye/ jin hidhu i is mo dhali uni pekin mo,

<sup>27</sup> hili /e ta a'di ma 'de/ mo, dhali yil pini mol di 'kup mo.

<sup>28</sup> Uci gi cinḱinam pini uni mini 'ko ki 'dantar mo.

Nyemes gi uciṁ buni ki uni mini dho'th i'ko'd mo tani uni iminu tel shoki bwambori /e mo be.

**103**

*Gway ma Dawuu'd*

<sup>1</sup> Bori Tapa mii mo, ayy ḱashiram pem,

dhali aris to gwan 'baar mo kun 'kon e aha/ mo, 'bori gway piti mii jin kogu mo.

<sup>2</sup> 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo, dhali dhalku/ ki na a'dim piti jin 'dapa 'dap mo,

<sup>3</sup> a'di jin gwamki /e 'pena ris miim pini kun 'coka'cok mo,

a'di jin waçki /e 'pena ris 'ba'th pini mo,

<sup>4</sup> a'di jin wanki /e 'ba/ 'peni jisa 'kulga/ mo, a'di jin shumki /e ki ton' kup ki mo/en jin telu sho'k mo dhali ki momiimii mo,

<sup>5</sup> a'di jin kapki /eya du mo ki tom 'boron me'd jin dikina /e ki e mo,

wakan dhuru'c pini jin tana /e midi 'ka gura/ me'da biny jesh/ ma wulu/ mo.

<sup>6</sup> Tapa a'di miiki mii jin yenuwa ye mo dhali mo ma kar/ e goma ris uni gwansan kun siri'ckunu apo/ ki sho'k mo.

<sup>7</sup> Bway piti tora a'di eya tente/ ka Musa mo, dhali miim piti jin kala a'di e 'Kwani ma Israyiil mo.

<sup>8</sup> Tapa a'di ta'da manmiimii mo dhali mii jin miinu ka 'the mo,

anyor piti mangala she/ mo dhali mo/en jin telu sho'k ishki'd ka enthus mo.

<sup>9</sup> A'di isa yempa/ diki kucura kucur mo, walla a'di diki kara nyor piti ki sule/ sule/ mo.

<sup>10</sup> A'di diki tu/ul ana isi ki gwo gi miinthus bana mo,

walla ri'c ana isi ki gwo gom tony 'cokgam bana kun miina ana mo.

<sup>11</sup> Haali/ me'd momis jin ka'dama/ ka'dam apo/ mony'cesh mo tani

wakan dhan mo/en piti jin telu sho'k caaca mo 'kupki uni gwansan kun ko/ki a'di mo be.

<sup>12</sup> Me'd jin si'da mom'pesho'k ki si'd 'pena bora lungu'b mo tani

isa dhana/ kan si'da/ a'di ki joç gwondhan bana 'peni ana mo.

<sup>13</sup> Me'da baba jin hilki ya/ ki mo/en mo tani wakan si'da/ Tapa ki hil uni gwansan kun ko/ki a'di ki mo/en mo.

<sup>14</sup> Haali/ a'di mishki'da yi'c bana mo, dhali a'di kaki gwo e ki ana tana bu'da'cesh mo.

<sup>15</sup> Wathi/, ateem piti a'di wana e ka sho mo. A'di lugki'd ki tup tup mo me'd jandin to e bwam bunto mo,

<sup>16</sup> haali/ 'tham poshki'd apo/ a'di mo dhali a'di ki 'cwar a'di mo,

dhali mom piti mishi a'di dok/e yisa.

<sup>17</sup> Hili mo/en gi Tapa a'di telkunu sho'k mo 'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo itan mo jin 'konuki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo

apo/ uni gwansan kun ko/ki a'di mo, dhali mo ma kar/em piti e uçi gi uçim buni mo,

<sup>18</sup> e uni gwansan kun dhuki gwom piti jin gamu me'd mo,

dhali ka uni e mo mmomii gwonkan piti kun 'kwarkunu mo.

<sup>19</sup> Tapa a'di telki'da kursi ma malik piti sho'k e momis mo,

dhali 'penkuman bampam piti jiki'da ji apowa ris to 'baar mo.

<sup>20</sup> 'Bori Tapa mii mo, ayy um iman'doyu gwom piti mo,

um kun ca'bki dem dem mo kun mii gwom piti mo,

mmocik 'twa/ gi gwom piti mo.

<sup>21</sup> 'Bori Tapa mii mo, aris umi 'baar mo kun ta kum piti kun 'kon e momis mo,

imanmii tom piti mo kun mii bwam piti mo.

<sup>22</sup> 'Bori Tapa mii mo, aris to kun miina a'di mo,

eya ris mo 'baar mo kun ta mom piti kun tana a'di tapa mo. 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo.

**104**

<sup>1</sup> 'Bori Tapa mii mo, ayy kashiram pem mo, ayy Tapa Arungimis pem, / e a'di icaaca kagahara mo.

/E hi'thkunu ki montak mo dhali mo/ek mo,

<sup>2</sup> /e jin 'kamki is pini ki monjkush me'd bur-rinye/ jin 'kamu is mo,

/e jin bele'thki momis me'd gu'b burrinye/ mo,

<sup>3</sup> /e jin 'thikina ka'dum gi gu'b pini apowa ris yi'de/ 'baar mo,

/e jin dhukina rak me'd arabiyya jin dira shumaram pini mo,

/e jin merkina powa bi gi 'tham mo,

<sup>4</sup> /e jin dhuki 'tham ka ris mmota iman/ii gom /e mo,

o'd dhala le'dan o'd jin shwa'd ki bar bar mo tani uni mii /e to mo.

<sup>5</sup> /E ki kar mony'cesh e monka'b piti mo, wakan ki a'di minu 'koki yikin is ki sule/ sule/ mo.

<sup>6</sup> /E ki kum a'di 'kup ki mon'kulga/ me'd burrinye/ jin kumu to 'kup mo.

Dhali yi'de/ doshki'da powa ris wosha turga/ mo.

<sup>7</sup> Ki gwom pini jin kucurkina /e uni mo tani uni sokin mo.

Dhali ki kon dor ma sho'k pini mo tani uni yakina njawa/ mo.

<sup>8</sup> Aris wosha turga/ cuki mis mo, dhali embul wash mo tani uni ciçkin ka 'cesh mo

e mo jin karkina /e 'pen ka pije/ gom uni mo.

<sup>9</sup> /E ki kar gwayu/ mo ki uni mini 'koki pe mo, wakan ki uni mini 'taki 'koki halas mony'cesh dok/e mo.

<sup>10</sup> /E ki dhu yi'de/ kun 'du'dun mmogaç ka pije/ e embul wash mo.

Uni yakina njawa/ e embul ma ris wash mo.

11 Dhali uni 'baar mo pikina to/e 'baar mo kun 'kon e bwaasho mo.  
 Thuluny bwaasho si'da/ uni kapkin 'peni mo jin budha yi'de/ uni mo.  
 12 Ki uni mo tani 'dii kun peni momis mo tani gamki mon'kom buni mo.  
 Uni wolki gway e bwaman ma risa biny cwa mo.  
 13 'Peni monyca' b pini jin dina /eya 'ta'dama mo tani /e wolki yi'de/ apo/ wosha turga/ mo.  
 Mony'cesh a'di kapkunuwa du ki maman miin to ki me'd pini mo.  
 14 /E rakkina sho ca'd gom to/e mo, dhali dhu emen to jin mina 'kwani si mo, ki a'di midi dho'th maman ton'te/ 'peni mony'cesh mo,  
 15 dhali yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mmo'kunya dun 'kwani mo, dhala yin mmokar bwam/ em piti ki 'tikil 'tikil mo,  
 dhali ton'te/ mmo'bi'th 'kwani adu mo.  
 16 Aris cwa gi Tapa uni wolu yi'de/ ka entus mo,  
 dhali arisa bwanyayisi gi Pan Lubnaan jin sikina a'di mo.  
 17 E uni mo tani 'dii nyan'ki gu'b buni mo, dhala gwampi/ taki'd ki gu'b piti apo/ cwa jin wana e ka tup mo.  
 18 Dhali aris wosha turga/ mo tani uni gom mi kun 'koni bwaasho mo,  
 dhali wosh uni ta mo jin hur ma warriny jwa icine/ mo.  
 19 /E ki kara ppe mmoya yil mo, dhali atente/ mishi mom piti jin mina a'di iyul mo.  
 20 /E ki kar mondhurumi'd mo dhali a'di ta ji mon'thiny mo,  
 ka ris to/ e 'baar mo kun 'kon e mombwaasho mo tani parkina 'cesh mo.  
 21 Ushi dhuruca dhop uni an'karki ko mo gom tom buni kun 'kwarkina uni ka gwapi/ mo,  
 mmosimm ton'tem buni e mo 'peni Arungimis mo.  
 22 Ka tente/ sulki'd mo tani uni sokin 'pena tente/ mo  
 dhali bag is buni e jurum wosh mo.  
 23 Dhali wathi/ yaki'd mmomiiya tu'c mo dhali a'di ki miiya tu'c piti ntagi mom'pimpili/ mo.  
 24 Ayy Tapa, mii gi me'd pini wan ma po/ e dita/.  
 E moyuk mo tani /e ukki uni 'baar mo.  
 Aris mony'cesh 'tu'dkunu ki tom pini kun ukkina /e mo.  
 25 Bwampo/ kumma/ yi'den 'kulga/ mo kun caaca mo dhali kun beena bwa ki bee mo,  
 a'di jin ishkina to/e ki mus mus ibwaman kun uku mo kun molu den e mo,

kun 'kon ki e mo nya'ki kun gwa'da is mo dhali kun caaca mo.  
 26 Dhali arisa kur yi'de/ si'da/ hashkina po/ a'di mo  
 dhala dhan to yi'de/ a'di jin ukkina / e mmoguwa nahbothon ibwaman a'di mo.  
 27 Aris to gwansani 'baar mo hil 'kupki /e mo,  
 dhali /e ciki uni ton'tem buni mmoshwa ka tentem buni ki she/ ki she/ mo.  
 28 Ki /e ki ciki uni to mo tani uni tulki a'di isi montal 'de/ mo.  
 Ki /e ka'dki me'd pini mo tani uni 'tu'dkunu ki tom 'borga/ mo.  
 29 Ki /e bagki jis/em pini mo tani uni bitkina bwa ka lungu'b mo.  
 Ki /e ki bu'th shi/in buni mo tani uni wukin mo  
 dhali dok ka nyan'ko'd e bu'da'cesh buni mo.  
 30 Ki /e hashki Shi/in pini mo tani uni ukkunu mo be  
 dhali /e ki ta bwam/e gi mony'cesh this mo dok/e mo.  
 31 Dhalki monyca gi Tapa a'di i'dim 'kup ki sule/ sule/ mo.  
 Dhalki Tapa 'kunya bwa e miim piti mo,  
 32 a'di jin hilki mo apo/ mony'cesh mo dhali a'di deeki'd ki bir bir mo,  
 a'di jin taki wosha turga/ is ki me'd mo dhali uni yakina ku'd mo.  
 33 Aha/ mina yuk gway e Tapa mo me'd jin dika/ ki e mo.  
 Aha/ mina yuk gway mmoman'a Arungimis pem mo me'd jin kusha buye/ aha/ mo.  
 34 Dhalki gwom pem jin kulum aha/ ibwa mo tani 'bor a'di bwa mo,  
 haali/ aha/ 'kunya bwa e Tapa mo.  
 35 Dhalki imanmii miinthus tushunkunu ki o'd 'peni mony'cesh mo,  
 dhali dhalki imanmii to kun 'co'ka'co'k mini mii dhalku/ ki 'ko mo dok/e.  
 'Bori Tapa mii mo ma, ayy kashiram pem.  
 Manji Tapa mo.

**105**

1 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo, dhali yuki gway piti mo.  
 Kari eya tente/ mii gi tom piti e bwaman 'kwani mo.  
 2 Yuki gway e a'di mo, yuki gway mmoman' a'di mo,  
 tori aris to kun miina a'di ki momer mo.  
 3 Cayi mo e gway piti jin kogu mo.  
 Dhalka du gi uni gwansan kun simmki Tapa e mo tani 'kunya bwa mo.  
 4 Simmi Tapa e mo dhali mom'bi'th piti mo, simmi bur'kus piti e ki tikir tikir mo.  
 5 Kayi momer piti e jin miikina a'di mo,

a'di jin ta miimer piti mo dhali gwon dwall  
 kun toru 'twa/a 'cesh jin bahkina a'di  
 mo,  
 6 ayy emen ma Ibrahiim jin ta c̣in̄kinam piti  
 mo,  
 um kun ta iya/ ma Yakuub mo, kun ta kum  
 piti kun kwanykina a'di mo.  
 7 A'di ta Tapa ma Arumgimis bana mo.  
 Gwon dwall piti kun toru gwo 'twa/ a  
 'cesh mo tani a'di idiki'da powa ris  
 mony'ceshi 'baar mo.  
 8 A'di tana bwam piti pa ki pa gom gwom piti  
 jin gama a'di me'd ki sule/ sule/ mo,  
 gom gwom piti jin k̄ankina a'diya k̄an goma  
 alip ma risa nyaḱum yil 'kwani mo,  
 9 gwo jin gamkina a'di me'd nyaḱka  
 Ibrahiim mo,  
 dhali gwom piti jin thulkina a'di me'da po/  
 mmo/o is goma Is/hak mo,  
 10 a'di jin rwa'ckina a'di eya Yakuub mo  
 me'd gwoḱkan jin bahu mo,  
 dhali eya Israyiil me'd gwoḱkan yan jin  
 gamu me'd mo jin midi di ki sule/  
 sule/ mo,  
 11 mmo/o gwo mo ki: E um mo tani aha/  
 mina c̣i um mony'cesh gi Paḱ Kanaan  
 mo  
 mmota a'di jin mina umi 'tuntul bwa ime'd  
 mo mmota mal bum mo.  
 12 Ki uni 'kon ki daḱa/ ka ris buni mo,  
 ki uni ta jasi ara ushalaḱ gana/ mo, ki iim-  
 pem buni e a'di mo,  
 13 mmo/iikina uni ki ii ma c̣a/ 'peni kal  
 gi 'kwaniny'cesh mmotan kal gi  
 'kwaniny'cesh mo,  
 'peni bampa/ gi 'peḱkuman bampaḱ kamu/  
 itagi 'kwanin tiya mo,  
 14 a'di diki dhal jan 'deḱ kamu/ bway mo  
 mmosiri'c uni apo/ ki sho'k mo.  
 A'di kucurki imalik gom gway buni mo  
 15 mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ ki ta unim  
 pem kun kwanyka/ is ki me'd mo,  
 dhalku/ ki mii to shi/ka/ apo/ imanḱi gwom  
 pem mo.  
 16 Ki a'di yukki te/ apo/ mony'cesh mo,  
 dhali 'ce'da ris tonte/ 'baar mo kun miinu  
 ime'd mo,  
 17 a'di ki hash wathi/ mmoya itwa/a/ ki uni  
 mo,  
 a'di jin ta'da Yuusup mo, a'di jin yolku  
 mmota c̣in̄kina/ mo.  
 18 'Basho'k piti a'di shi/ kunu ka maḱḱiyya  
 mo,  
 dhali 'ba/ piti a'di re'dkunu ka dhan neran  
 toḱkuthu'd mo  
 19 ntagi gwo jin ona a'di mo pu'dki'd mo ki  
 jin pe mo  
 dhali gwo gi Tapa nyo/ki a'di mo.  
 20 Dhala malik hashki'da hash mo dhali 'cuk  
 a'di mo be,

dhali tapa gi 'kwani mo tani karki a'di ki  
 'kus mo,  
 21 dhali a'di ki kar a'di ki ari tapa apo/ gu'b  
 piti mo,  
 dhali kar a'di ki tapa apowa ris tom piti  
 'baar kun tana a'di mo,  
 22 mmoye'th uni kun ta iya/ ma malik piti  
 sho'k ki bwam 'boro'd piti mo,  
 dhali mmotor 'kwani gwanyjakam piti gwo  
 ki moyuḱ mo.  
 23 Dhali yan'ko'd Israyiil pu'dki'd e Pam  
 Masir mo,  
 dhala Yakuub pu'dki'd ki yan 'kus eya 'cesh  
 ma Haam mo.  
 24 Dhali Tapa ki dhu 'kwanim piti mmota  
 uni kun dho'th maman gi dho'th  
 gana/ mo,  
 dhali mmodhu uni mmota 'kwani kun  
 'bitha'bi'th mo mmobol 'kwaninḱ 'kup  
 buni e mo.  
 25 A'di ki tuka dum buni mmoshi/ 'kwanim  
 piti i e mo,  
 mmotu/ul nyakki uni mmoheka ris c̣in̄kinam  
 piti e mo.  
 26 A'di ki hasha Musa jin ta c̣in̄kinam piti mo,  
 dhala Haruun jin kwanykina a'di mo.  
 27 Uni wagaskunu jamas miim piti e bwam  
 uni mo,  
 dhali miimer kun miikunu e bampa/ ma  
 Haam mo.  
 28 A'di hashki mondhurumi'd mo, dhali  
 'ceth bampa/ 'tum mo.  
 Dhali uni pishki is ka le'da po/ gwom piti  
 mo.  
 29 A'di tu'kki kumma/ yi'dem buni mmota  
 bas mo,  
 dhali raḱ wa'c buni isi jwa mo.  
 30 Bampam buni tashkunu ka buhany ma  
 'dwa/ mo,  
 wakan si'da/ e gu'b gi imalik buni mo.  
 31 A'di oki gwo mo dhali abuhanya k̄an̄thi/  
 pu'dki'd mo,  
 dhali arisa shokom th̄a'thkin e bampam  
 buni 'baar mo.  
 32 A'di c̣i uni dhana wasa/ mmohe'th me'da  
 sho'k mo,  
 dhala wara/ sho'k yan jin dhwa/a'dki mo ki  
 dhwa/a'd dhwa/a'd e bampam buni  
 'baar mo.  
 33 A'di 'koshki cwalman ma mura'th buni  
 mo dhala ris cwam pu/ mo,  
 dhali a'di k̄wa/ki cwa gi bampam buni 'baar  
 mo.  
 34 A'di oki gwo mo dhala kuyu/ pu'dkin mo,  
 dhali ushi emena kuyu/ kun molu deḱ e mo,  
 35 uni kun loskina ris to kun sinu ki 'kolo'c e  
 bampam buni mo,  
 dhali uni ki shwa maman cwam buni 'pena  
 'cesh mo.  
 36 A'di ki 'kosha ris bwanyaram buni 'peni  
 bampam buni mo,



a'di jin gački'di twa/a/ 'peni mom'bi'th buni mo.  
 37 Yan'ko'd a'di ki shuwa Israyiil bway ki 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo,  
 dhali jan tal 'deŋ kamu/ piyi'd e bwaman ma waŋ piti mo jin kolkunu mo.  
 38 'Kwani gi Pam Masir 'bora bwa ki 'bor ki uni iikin mo,  
 haali/ dhan to jin ko/ uni is 'peni 'Kwani ma Israyiil mo tani pu'dki'da po/ uni mo.  
 39 A'di ki pa'da raŋ mmokuma kum 'kup mo, dhali o'd mmoci monkush mon'thiny mo.  
 40 Uni dotki to mo dhali Arumgimis ki ci uni aris kusskun mo,  
 dhali a'di ki ci uni tonte/ 'peni momis jin ishki'd ka enthus mo.  
 41 A'di ka'dki wosh 'twa/ mo dhali yi'de/ gački'd ka piye/ mo.  
 A'di guski'd e bwam ma si'b me'd yi'de/ jin guski'd e bwam wor mo.  
 42 Haali/ a'di kaki gwom piti e jin ona a'di is jin kogu mo,  
 dhala Ibrahiim jin ta ciŋkinam piti mo.  
 43 Wakan a'di suski 'kwanim piti ka piye/ ki mon'kuny bwa mo,  
 unim piti kun kwanykina a'di mmo/i gwayi lu/ mo.  
 44 A'di ki ci uni kal gi bampa/ gi 'kwanin tiya mo,  
 dhali uni bu'thki to gi 'kwanin tiya kun tana uni gi maman buni kun miikina uni to mo,  
 45 tagi 'kup gwo yan mo ki uni mini 'taki dhu gwonkan piti kun bahu mo,  
 dhali mii gwonkan piti kun cikunu mo.  
 Manji Tapa mo.

**106**

1 Manji Tapa mo.  
 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gi Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo,  
 haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.  
 2 Kaja a'di jin midi mish bah gwo gom miin to ma dem dem gi Tapa mo,  
 walla tora ris moman piti mo?  
 3 Mom'bor mii gom uni gwanan kun miiki mii ma kar/e mo,  
 uni kun mii miinjar/e isa yempa/ mo.  
 4 Kayi aha/ e mo, ayy Tapa, ki /e din mmotor mii ma 'them pini e 'kwanim pini mo.  
 Woŋhi/ aha/ mo me'd jin mina /e 'cuŋ uni mo,  
 5 ki aha/ mina par mo jin rusa/ rus gi unim pini kun kwanya /e e mo,  
 ki aha/ mina bwa 'kuny mo e mo jin 'kunya bwan 'kwani gi kal pini mo,  
 ki aha/ mina ca mo e mal pini mo.

6 Am dhali ibabam bam mo, 'thissa/ niin mo tani miikina miinthus mo.  
 Aman miikina mii kun 'coka'cok mo, am miikina to kun ta thus ki thus mo.  
 7 Ibabam bam, ki uni 'kokin e Pam Masir mo tani,  
 uni 'koki hil gwo i e gom tom pini kun miina /e ki momer mo.  
 Uni 'koki ka mo/en pini e jin telu sho'k jin ishki'd ka enthus mo,  
 hili uni pishki is ka le'd apo/ a'di jin Caa e ki Caa e Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo.  
 8 Naskina/ a'di ki ta uni is ki me'd gom gway gi gway piti mo,  
 ki a'di midi tor mom'bi'th ma dem dem piti mo.  
 9 A'di kucurki Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo dhali a'di warki'd ki mo jin kuthaku'th mo.  
 Dhali a'di suski uni e bwaman mon'kulga/ mo me'd jin miikina a'di e bwaman ma si'b mo.  
 10 Wakan a'di taki uni is ki me'd mo 'peni 'kwanin 'kup buni mo,  
 dhali 'cuŋ uni mo 'peni mom'bi'th gi 'kwanin 'kup buni mo.  
 11 Dhali yi'de/ kumki unin 'kup buni 'twa/a 'cesh mo.  
 Jan'kamu/ di'd jin boŋo'd 'peni uniya?  
 12 Dhali yan'ko'd uni gamki gwom piti is mo.  
 Uni yukki gway gom moman piti mo.  
 13 Hili ki jahanne/ uni naki miim piti mo.  
 Uni 'koki gor gwom piti jin logoma a'di mo.  
 14 Hili uni cana bwa en'dap mo mmogora bwa ki gor e mombwaasho mo,  
 dhali kara Arumgimis mo mmony/ a'di e bwam ma si'b mo.  
 15 A'di ci uni to jin dotkina uni mo,  
 hili a'di ki hash 'ba'th jin shi/ uni is e bwa-man uni mo.  
 16 Ki 'kwanin gwas kun 'kon e mo ma yuukam buni mmota'c bwa ki ta'c apowa Musa mo  
 dhala Haruun, a'di jin ta jan 'de/ gi Tapa jin kogu mo tani  
 17 mony'cesh ka'dki 'twa/ mo dhali losa waŋ ma Daŋhan mo  
 dhali kum 'kwani kun nyaŋ ii ka Abiram 'twa/a 'cesh mo.  
 18 O'd si'da/ du'dushki'da po/ imannyak iim buni mo  
 dhala le'dan o'd shwaki 'kwani kun ta thus ki thus mo.  
 19 Uni ukki ari bip e 'kuwosh ma Hurib mo dhali uni ki luŋ tompinycon jin to'du/ mmo/ uk a'di jin ta pinycon mo.  
 20 Uni akki monyca ma Arumgimis e mo gom jamas to jin uku mo me'da morbip jin shwa'da sho mo.

21 Uni ṅakina Arungimis mo, a'di jin ta'da Manwoṅh uni mo  
a'di jin miiki dhan to jin caaca e Pam Masir mo,  
22 ki mii gi momer mo e bampa/ ma Haam mo,  
dhali dhana puren to e Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo.  
23 Wakan a'di oki gwo mo ki: A'di mididi 'ce'd uni sho'k moyi,  
dhala Musan 'dem piti jin kwanya a'di mo tani  
dina a'di ki doshi bwambori a'di mo ntagi a'di dokki'da nyor piti jin mididi 'taki 'ce'd uni sho'k mowa?  
24 Yan'ko'd uni ki waḵ mony'cesh jin 'bora'bor mo,  
dhali dar gi mongam gwo is gom gwom piti jin ona a'di is mo.  
25 Uni miikina gumgum e bwanḡ gu'b bur-rinyem buni mo,  
dhali ush gwo gi 'twa/ gi Tapa ha e mo.  
26 Wakan a'di 'de'kki me'd piti mo dhali thul gwo me'da po/ gom uni mo  
mmo/o ki a'di mididi dhu uni mo mmoṭa'k mo e mombwaashoyi,  
27 dhali kwa/ emen gi u'cim buni bwa mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo,  
mmoḱekerki uni bwa mo e bampany 'ceshi 'baar mo.  
28 Wakan uni 'tampalki is buni ka rum ma Baal jin ta ji Pam Paḡaur mo,  
dhali 'ka to jin 'ciṅhu/ 'kus mmothe tompinycon gom jwa gi 'kwani kun wun mo.  
29 Uni rukunyi Tapa mmomiiya nyor mo gom miim buni mo,  
dhali 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/ du'dushki'd e bwaman uni mo.  
30 Dhali yan'ko'd Pinahaas doshki'd ki mis mo dhali woṅh gwo is mo,  
dhali 'ba'th jin wo'cki 'kwani is she/ ca'bki'd mo.  
31 Dhali a'di ikarkunu a'di ki mo ma ḱar/ e mo  
'pena nyakum yil jin tanu mo mmotana nyakum yil ki sule/ sule/ mo.  
32 Uni rak a'di isa nyor mo gom gwo yi'de/ e mo ma Mariiba mo,  
dhala Musa cinu isi jwa mo gom gway buni mo,  
33 haali/ uni ki rakā ḱashiram piti ca'bki ṅah ṅah mo,  
dhali a'di ki o gwo ki mony'cwar mo.  
34 Uni 'koki 'ce'd 'kwani sho'k mo me'd gwo jin ḱankina Tapa uni mo,  
35 hili uni ceki e ki kal gi 'kwanin tiya mo dhali da/ar mii kun miina uni mo.  
36 Uni ki mii to gom tompinycon buni mo, a'di jin warki'd ka gume/ gom uni mo.

37 Uni ki ci iya/ m buni mmo'ciṅh 'kus mmomiiya bas mo  
dhali i'bwaw/ buni si'da/ ka rum thus kun nyo/anyo/ mo.  
38 Uni ki wol tiya bas kun 'kon ma bas ka po/ mo,  
uni kun tana bas gi iya/ m buni mo dhali i'bwaw/ mo,  
uni kun cikina uni mmo'ciṅh 'kus gom tompinycon kun luṅu gi Paṅ Kanaan mo,  
dhali bampa/ shi/kunu is ka bas 'kwanimpa mo.  
39 Wakan uni taki 'kwani kun nyo/anyo/ ki miim buni mo,  
dhali lo'bi gwonyḱal ki miim buni mo.  
40 Dhali yan'ko'd anyor gi Tapa a'di 'thakunu ki ligi/ ligi/ apo/ 'kwanin piti mo  
dhali a'di ki shi/ mal piti i e mo.  
41 A'di ki ciki uni mo e me'd gi kal gi 'kwanin tiya mo,  
wakan ki uni gwansan kun shi/ki uni i e mo tani mii miin tapa apo/ uni mo.  
42 'Kwaninḡ 'kup buni siri'cki uni apo/ ki sho'k mo,  
dhali uni 'doyunu mo mmodila bora 'cesh e bwanḡ'kwariny mom'bi'th buni mo.  
43 Me'd ka ris a'di ki 'cuḱ uni mo,  
hili uni pishki is ka le'd ki ṱas ṱas gom 'kup gwom buni mo  
dhali uni 'doyunu ka luṅgu'b e miim buni kun 'coka'coḱ mo.  
44 Bahili a'di ki ciya hirdhe/ ki mo ma cis buni mo,  
ki a'di cikki kom buni mo.  
45 A'di ki ka gwo e gom gway buni gom gwom piti jin gama a'di me'd mo,  
dhali a'di ki biṱ bwam piti me'd mo isi ki gwo gi mo/en piti jin ṱelu sho'k mo jin ishki'd ka enthus mo.  
46 A'di ki rakḡ uni gwahan mmohila hil ki e ma 'thime/ ki mo/en mo  
ki uni gwansan kun bu'th uni mmota habuus mo.  
47 Tayi aman is ki me'd mo, ayy Tapa Arungimis bam mo,  
dhali tulu/ aman is mo 'pena ris bwaman gi kal gi 'kwaniny'cesh mo,  
ki am mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway pini jin ḱogu mo,  
dhali ca mo e momaṅ pini mo.  
48 Mom'bor mii gom Tapa mo, a'di jin ta'da Arungimis ma Israyiil mo,  
'peni mo jin 'konuki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo itan mo jin 'konuki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.  
Dhali dhalka ris 'kwani 'baar mo o gwo mo ki: Amen.  
Maṅji Tapa mo.

**AWARKA/JIN 'KONA 'BANI  
MUDHE'D MO**

**107**

1 Ayy, ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo, haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

2 Dhalki 'kwani gwahan kun wanu 'ba/ mo/i/ o gwo wakan mo, uni kun wankina a'di 'ba/ 'peni mo jin toju bwa mo,

3 dhali tul uni is 'peni mony'cesh mo 'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bora lun'gu'b mo, dhali 'peni mon'ko'd gwar ma bim poros mo dhali 'peni mon'ko'd gwar ma biny cam mo.

4 Unin tiya kun iikin ki iinya/ e bwam ma si'b mo jin shinu is mo, uni gam bwaya kamu/ e 'penkuman bampa/ mmo'ko icine/ mowa?

5 Uni 'kosha te/ mo dhali budha yi'de/ mo, dhali akashiram buni 'thikina buye/ e bwa-man uni mo.

6 Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom mont'o'c bwam buni mo, dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni mo,

7 dhali a'di ki shu uni bway ki bwaya ji sho'k mo, ntagi uni bumburkin mo e 'penkuman bampa/ mmo'ko icine/ mo.

8 Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo, gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.

9 Haali/ a'di ki kap a'diya du mo, a'di jin budha yi'de/ mo, dhali a'di jin 'kosha te/ mo tani a'di ki 'tu'd a'diya du ki tom 'borga/ mo.

10 Kun tiya 'kokin e mondthurumi'da 'tum mo dhali e mo jin molu pi 'kup ka pije/ mo kun tana habuus mo gom uni doru ki isa nyor mo dhali remu 'basha'k ki ton'kuthu'd mo,

11 haali/ uni pishki is ka le'da po/ gwo ma Arungimis mo, dhali bel gwo jin logoma a'di jin Caa e ki Ca mo.

12 Adum buni a'di lun'ku'd gom to jin ditadi't kun miina uni mo, dhali ki uni ta'kki 'ko'da 'cesh mo tani jan'kamu/ piyi'd mmowoth uni mo.

13 Yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom mont'o'c bwam buni mo dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni mo.

14 Dhali a'di ki 'doyu/ uni ka pije/ 'peni mondthurumi'd mo dhali mo jin molu pi 'kup ka pije/ mo dhali a'di ki 'ce'd mondek buni mmoshat uni ka 'ceshi 'baar mo.

15 Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo, gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.

16 Haali/ a'di shat'ki'da risa campur ma korok ka 'cesh mo, dhali a'di ki pwa'ath dhana bem'ban ton'kuthu'd bwa mo.

17 Kun tiya 'ba'thkin mo e bway miinthus buni mo, dhali gom miiny'co'kam buni mo tani uni 'koshkunu is ka nyor gom to jin wo'cki is she/ mo.

18 Uni ushki tonten tiya kun 'kona e ki she/ mo, uni 'dishki 'twa'kal gi mowu is mo.

19 Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom mont'o'c bwam buni mo dhali a'di 'cukki uni 'peni mo ma cis buni mo.

20 A'di hashki gwom piti mo dhali waç uni mo, dhali a'di 'cukki uni mo 'peni mo jin 'ce'du sho'k mo.

21 Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo, gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.

22 Dhali dhalki uni ci to jin cinu mmo'ci'ih 'kus ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo dhali tor miim piti ki gway mo ki bwanj 'kunyka/ mo.

23 Kun tiya iikin ka 'cesh e bwaman kumma/ yi'de/ e bwaa kur mo, mmomiya tu'c yol jin caaca e dhan yi'de/ mo.

24 Uni parki mii gi Tapa e mo, momer piti kun miikina a'di e mon'kulga/ mo.

25 Haali/ a'di kanki gwo mo dhali cu 'tham jin ta'da punthar mo, a'di jin 'de'kki yi'de/ abor ki mis mmobir bakal apo/ kumma/ yi'de/ mo.

26 Uni ulu'ki 'kupki mis mo tani dhali uni iikin ka 'cesh e mon'kulga/ mo. Mo ma dum buni jin 'bitha uni is waki'd mo gom mo ma cinthar buni kun ta thus ki thus mo.

27 Uni iikin ki dho'do/ dho'do/ mo dhali wun'gul ii mo me'd 'kwani kun 'koshkin ma su mo, dhali uni deekina miim buni ki tash tash mo.

- 28 Dhali yan'ko'd uni ki ko 'twa/i Tapa mo gom monto'c bwam buni mo  
dhali a'di 'cuḱki uni 'peni mo ma cis buni mo.
- 29 A'di karki'da punthar 'tham mmodi ka ku'th is mo,  
dhali bakal kumma/ yi'de/ a'di doshkunu ki biyuu mo.
- 30 Dhali yan'ko'd uni 'kunya bwa mo haali/ uni gam mo jin 'konu ki shwamm mo,  
dhali a'di ki sus uni e mom buni jin 'kana uni ki she/ jin ona bwa uni mo.
- 31 Dhalki uni ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo gom mo/en piti jin telu sho'k mo,  
gom miin to gi momer piti e iya/ gi 'kwani mo.
- 32 Dhalki uni kar a'di ki ca mo e bwaman ma tul 'kup 'kwani mo,  
dhali man a'di e bwaman ma tul 'kup gi 'kwanin gwanyjaka/ mo.
- 33 A'di ki tu'k yi'de/ e bwaman ma si'b mo, yi'de/ jin kasha e e mony'cesh jin budha yi'de/ 'kwani mo.
- 34 Mony'cesh jin dhotha to a'di ki tu'k a'di mo mmota a'cesh jin 'balatha'balath jin shiyi'd mo,  
gom miim buni kun ta thus ki thus kun 'kokin e a'di mo.
- 35 A'di ki tu'k bwaa si'b mmowar ka al yi'de/ mo,  
dhali mony'cesh jin ta'da burta/ o'd mo tani a'di ki kar a'di mmokash yi'de/ e mo.
- 36 Dhali imattaan a'di ki dhal uni kun 'kosha te/ mmo'ko mo,  
dhali uni telki 'penkuman bampa/ sho'k mo mmo'ko icine/ mo.
- 37 Uni siki bunto mo dhali nyanja gon mmosiya mura'th mo,  
dhali gam maman cwa kun gwono'dkin mo.
- 38 Ki mom'bor miim piti mo tani uni marka-ina mar is ki caaca mo,  
dhali a'di diki dhal bip buni bway mo mmo'koki 'ko mmodhodhi mar is mo.
- 39 Ki uni 'kon ki daka/ mo dhali warkunu ki 'kwani kun aḥa she/ ki aḥh mo  
e mo jin siri'ckunu uniya siri'c ki sho'k mo dhali monto'c bwa mo dhali bwan diṭi'd mo tani
- 40 a'di ki wol mowaḱa po/ iya/ gi imalik mo  
dhali a'di ki dhu uni mmo'ii ka ca/ e mo jin pina sho'k 'kwani mo dhali tonyucuk mo.
- 41 Hili a'di ki cu uni mis uni kun mini mii ta gi to 'peni mo jin tojuwa to'c bwa mo,  
dhali dhuwa waḱ buni mmowa e ka ma'diny ka'bal mo.
- 42 'Kwani kun dhelel ma du mo tani parki a'di e mo dhali 'kuny bwa mo  
dhali aris uni kun ta thus ki thus mo tani 'dapkunu 'twam buni mo.

- 43 A'diyin jin yuḱayuk mo tani dhalki a'di ciyi'da hirdhe/ ki to gwansan mo.  
Dhalki 'kwani hil isi gwo i e mo gom mo/en gi Tapa mo jin telu sho'k mo.

**108**

*Gway. Gway jin ta gway ma Dawuu'd.*

- 1 Adum pem thosonki is mo, ayy Arungimis. Adum pem thosonki is mo.  
Aha/ mina yuḱ gway mo, aha/ mina yuḱ gway mmomaṅa man mo.  
Meri e mo, akashiram pem.
- 2 Meri e mo, ayy adhenḱhenye/ dhala dhenḱhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.  
Aha/ mina mer mon'twash/e e mo.
- 3 Aha/ mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki /e mo, ayy Tapa, e bwaman ma ris 'kwani mo.  
Aha/ mina yuḱ gway mmomaṅ /e e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo.
- 4 Gom mo/en pini jin telu sho'k mo apowa dhan momis mo,  
mo ma isin ganam pini a'di jithirki'd e bwaman ma rak mo.
- 5 Kari is pini ki ca mo, ayy Arungimis, apo/ momisi 'baar mo.  
Dhalki monycam pini a'di di'da po/ mony'ceshi 'baar mo.
- 6 Ki a'dim pini jin enu minu 'cuḱ mo tani /e ki ci mowoth ka bim poros pini mo, dhali thoḱ aha/ 'twa/ mo.
- 7 Arungimis oki gwo is e mom piti jin kogu mo mmo/o gwo mo ki:  
Aha/ mina ya i mis ki moṅ'kuny bwa mo dhali kwa/ Pan Shakiim bwa mo  
dhali 'to/ to bwa ime'd mo e embul Wosh ma Sukkuut mo.
- 8 Jil/aad a'di ta jim pem mo, dhala Manassa a'di ta jim pem mo,  
dhala Eprayim a'di ta toṅ'kup pem mo.  
Yahuuda/ a'di ta cwa ma malik pem mo.
- 9 Muwab a'di ta'da kwalal pem jin 'thurka/ me'd mo  
dhali e Pan Aduum mo tani aha/ mina biṭa ppa/ pem mo,  
dhali apo/ e Pam Palasthiin mo tani aha/ mina 'ther cuuwa/ ki mo jin pinu mii e mo.
- 10 Kaja a'di imidi shu aha/ bway e 'penkuman bampa/ jin tenu gwo mo?  
Dhali kaja a'di jin midi shu aha/ bway e Pan Aduum mo?
- 11 Ki diki ta / e iwakki aman mo, ayy Arungimis?  
/E diki nyak ya ki aman mo, ayy Arungimis, nyakki 'kwani ma meem bam mo.
- 12 Ayy ciyi aman mowoth 'peni 'kup bam mo ma,

haali/ mowoth 'peni 'kwani mo tani ta jim pe'th mo.  
 13 Ka Arumgimis mo tani ana mina mii mii kun ca'bki koj koj mo.  
 Haali/ a'di ta a'di jin midi tan bway gom 'kwaniḡ 'kup bana mo be.

**109**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.*

1 Dhalku/ ki ca'b ki shwamm mo, ayy Arumgimis gom moman pem mo.  
 2 Haali/ 'twa/ gi 'kwani kun ta thus ki thus mo dhali kun he'kkina he'k e mo ka'dkina uni apo/ aha/ mo, mmo/o gwo apo/ aha/ ki 'twa/ ma tor mo.  
 3 Uni tu'bki aha/ ki gwo jin shinuwa shi/ i e mo dhali bu'th aha/ ki dar gi mii mo.  
 4 To kun dokkina uni aha/ 'peni mo/en pem mo tani uni ki thisi yer aha/ is ki gway mo, isi kani me'd jin dika/ mmo'tho gom uni mo.  
 5 Wakan uni ki ci aha/ to jin ta thus gom tom 'boro'd mo dhali mo jin shinuwa shi/ i e mo gom mo/en pem mo.  
 6 Kari wathi/ jin ta thus ki thus 'pen ka pije/ apo/ a'di mo dhali dhalka manyer a'di is ki gway susi a'di e mo jin dwallu gwo mo.  
 7 Ki a'di dwallkunu gwo mo tani dhalki a'di dikina mii i'ba/ mo. Dhalki mon'thom piti a'di denḡ e ki ta ji miinthus mo.  
 8 Dhalka teem piti karu ki kut kut mo. Dhalki wathiḡ kamu/ bu'th mal piti mo.  
 9 Dhalki uḡim piti 'kon ki dar gi com mo, dhali dhalki ashim piti ta'da dhalla/ mo.  
 10 Dhalki uḡim piti ii iinyca/ dhali 'tho to mo. Dhalki uni uru ka pije/ 'peni mo jin kupa uni kun 'kona uni mo.  
 11 Dhalki wathi/ jin dina a'di ka mure/ i'ba/ bu'th tom piti 'baar mo. Dhalki 'kwanin tiya si'da/ shi/ maman cwam piti is mo jin 'koshkina a'diya tu'c ki mii mo.  
 12 Dhali dhalki wathi/ piyi'd jin midi mii kar bwa jin kushakush gom a'di mo, walla hil uḡim piti jin dar gi com ki mii ma 'thime/ gi mo/en mo.  
 13 Dhalki emen piti kun mini yayu/ i'ko'd 'ciḡkunu 'twa/ mo. Dhalki gway piti si'da/ minu 'kosh 'peni 'kwani ma nyakum yil kun min ma po/i 'ko/i su/ mo.  
 14 Dhalki mii kun 'coḡa'coḡ gi icom kanu e ibwambori Tapa mo, dhali dhalki miinthus gi kum minu 'koki 'kosh ka pije/ mo.

15 Dhalki uni 'koni bwambori Tapa ki tikir tikir mo dhali dhalki a'di jin dhunu ibwa minu 'ciḡh 'twa/ 'peni mony'cesh mo.  
 16 Haali/ a'di diki ka mii e mo mmo'tor mii gi bwan kush mo hili a'di ki ur 'kwani kun hatha'ko'di sho'k mo dhali uni gun mini mii ta gi to mo dhali uni gun 'ce'dkin ma dum buni gom jwam buni mo.  
 17 A'di en mo jin jeenuwa jee kagahara mo, dhali dhalki mo ma jee pu'dki'da po/ a'di mo. A'di diki en mo jin 'boruwa 'bor mii mo, dhali dhalki a'di si'dasi'd 'peni a'di mo.  
 18 A'di shumki is piti ki mo ma jee me'd burrinyem pom piti jin hitha a'di mo. Dhalki a'di 'thok bungwar is piti me'd yi'de/ mo, dhali me'da yin eya simam piti mo.  
 19 Dhalki a'di wana e ki burrinye/ jin 'tampalkina a'di i is mo, dhali me'd waḡkan jin hi'thkina a'di e empa'd piti ka yempa/ mo.  
 20 Dhalki a'di yansan ita to jin gam ma manyer aha/ is ki gway 'peni Tapa mo gom uni gwansan kun oki tonthusa po/ mondiki/em pem mo.  
 21 Hili, /e, ayy Arumgimis jin ta Tapam pem mo, tu/ uli mii yan mo ma gom gway pem mo dhali gom gway gi gway pini mo haali/ mo/ en pini jin telu sho'k mo a'di 'boro'd mo mmo'cuḡ aha/ mo.  
 22 Haali/ aha/ hatha di 'ko'd ki ha'th mo dhali mina mii ta gi to mo, dhala dum pem a'di ta jama/ ki jama/ e isi aha/ mo.  
 23 Aha/ 'baara mo, dhali aha/ wana e ka kashira/ ma la gi mom'pimpili/ mo. Aha/ yiḡinkunu is me'da kuyu/ mo.  
 24 'Kupa'dupun pem 'ka'da'ka'd mo gom ga/ jin ga/ka/ to mo. Bungwar is pem lulki'd mo.  
 25 Aha/ tana kut jin ḡhunya imanyer aha/ is ki gway 'twa/i is mo. Ki uni parki aha/ e mo tani uni birki 'kup buni mo be.  
 26 Woth/ i/ aha/ mo ma, ayy Tapa Arumgimis pem mo. Tayi aha/ is is ki me'd mo isi ki mo/en pini jin telu sho'k mo.  
 27 Dhalki uni mishi mo mo ki mii yansan a'di ita mii gi me'd pini mo, ki /e, ayy Tapa, imiiki a'di mo be.  
 28 Dhalki uni jeena jee mo, hili /e mini mii mo jin 'boru mii mo.

Dhalki uni gwansan kun *ṭha*'th aha/ ki is dhunu ki mo ma 'the is mo. Dhalki *ciṅ*kinam pini 'kunya bwa mo.

<sup>29</sup> Dhalki imanyer aha/ is ki gway shumu ki mii jin thisuwa *taḵ* ush *taḵ* mo.

Dhalki uni i'tampalkina mo ma 'the is bunin gana/ e is mo me'd burrinye/ mo.

<sup>30</sup> Ki 'twam pem mo tani aha/ mina *ci* mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo.

Aha/ mina maṅ a'di e bwaman ma waambuhany 'kwani mo.

<sup>31</sup> Haali/ a'di doshki'd ki me'da bim poros mo gom a'di jin midii ta gi to mo, mmota a'di is ki me'd mo 'peni uni gwansan kun waḵki a'di mmowu mo be.

**110**

*Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Tapa ki o tapam pem gwo mo ki: *Ḷa*'bi /e aha/ ki me'da bim poros pem mo ma ntagi aha/ mina dhu uni gun ta 'kup ki /e mmota cwa jin mina /e dhu sho'k mo.

<sup>2</sup> Tapa ki hash 'pena Sihyuun cwa ma malik pini jin ta gi mo ma dem dem mo. Jiyyiya ji e bwaman 'kwani kun ta 'kup pini mo.

<sup>3</sup> Kwanim pini mini *ci* is buni 'baḵany mo ka tee jin mina /e susa waambuhany pini apo/ 'kuwosh kun turatur kun *ḵogu* mo. 'Peni bwa ma dho'th gi mon'thamo/ mo tani dhuru'c pini jin tana /e midii pu'du/ i /e me'd jape/ mo be.

<sup>4</sup> Tapa thulki gwo me'da po/ mo dhali a'di midii diki aḵ bwam piti e mo: /E tana gasiis ki sule/ sule/ mo mmobatha *cuḵ* ma Malkisaadag isho'k mo be.

<sup>5</sup> Tapa a'di diki'd ki me'da bim poros pini mo be. A'di midii shaṭ imalik ka 'cesh mo ka tee ma nyor piti mo.

<sup>6</sup> A'di midii tor gwon dwall 'twa/ a 'cesh e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo, mmo'tu'd uni ki buṅgwar is jwa mo. A'di midii shaṭ itapa ka 'cesh mo apo/ mony'cesh jin beeyabee mo.

<sup>7</sup> A'di midii pi 'peni jis yi'de/ jin kasha e jin di'di shemen bway mo. Wakan a'di midii 'de'k 'kup piti ki mis mo be.

**111**

<sup>1</sup> Maṅi Tapa mo. Aha/ mina *ci* mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo ka dum pemi 'baar mo, ki dhan ya ma tul 'kup gi kwani kun dhelel ma du mo e bwaman ma tul 'kup yan mo.

<sup>2</sup> Mii gi Tapa a'di caaca mo,

dhali a'di thuḵkin ma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki e mo, uni kun 'borkina bwa e uni mo.

<sup>3</sup> A'di 'tu'du/ ki montak mo dhali mo/eḵ mo e miin tom piti mo,

dhali miinḵar/ em piti 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

<sup>4</sup> A'di ki raḵ miin tom piti jin miina a'di ki momer kanu e mo.

Tapa a'di ta'da 'the ka 'the mo dhali amanmiimii mo.

<sup>5</sup> A'di ki thoson tonṭe/ gom uni gwansan kun *ḵo*/ki a'di mo.

A'di dina bwam piti ki ush mmota pa gom gwo jin gama a'di me'd mo.

<sup>6</sup> A'di ki ṭor 'kwanim piti mom'bi'th gi miin tom piti mo, dhali *ci* uni mal gi kal gi 'kwaniny'cesha tiya mo.

<sup>7</sup> Miin to gi me'd piti mo tani uni ta ku isinḵ gana/ mo dhali *kuṅ* *ḵar*/e mo.

Aris gwonḵan gi 'twam piti uni ta ku gun minu gam is mo.

<sup>8</sup> Uni *ṭel*kunu sho'k ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo, mmothim uni ki mii ma isinḵ gana/ mo dhali ki mii ma *ḵar*/e mo.

<sup>9</sup> A'di ki hash mo jin wanu 'ba/ ki 'kwanim piti mo. A'di ki *ḵan* gwonḵan piti jin gamu me'd mmodi ki sule/ sule/ mo.

Gway piti *ḵogu* mo dhali mii ma purem piti mo.

<sup>10</sup> Monḵo/ gom Tapa mo tani a'di ta montel 'pen gi moyuḵ mo.

Mo jin mishu gwo 'ban jin 'boro'd goma ris uni 'baar mo kun botkin ki a'di mo.

Momanḵ piti a'di i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

**112**

<sup>1</sup> Maṅi Tapa mo. Mom'bor mii gom wathi/ jin *ḵo*/ki Tapa mo, a'di jin 'kunykina bwa ki 'kuny kagahara e gwonḵan piti kun 'kwarkunu mo.

<sup>2</sup> Emen piti mini *Ḷa*'bki dem dem e mony'cesh mo, dhala nyaḵum yil gi 'kwani kun dhelel ma du mo tani uni minu 'bor mii mo.

<sup>3</sup> Pa jin tanu dhali pa jin tana a'di e gu'b piti mo dhali mo ma *ḵar*/em piti 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

<sup>4</sup> Monḵush *cu*ki mis e bwaman mondhurumi'd gom uni kun dhelel ma du mo. Tapa a'di ta'da 'the mo dhali ta'da manmiimii mo dhali ta'da *ḵar*/e mo.

<sup>5</sup> A'di 'boro'dḵ gom wathi/ jin *ṭu*/ulki mii ki mii ma 'the mo dhali *ci* to ka 'ka'd me'di is mo, a'di jin mishi is piti ninn gom tom piti ki mii ma *ḵar*/e mo.

6 Haali/ wathinj *kar/e* a'di molu joç ki sule/ sule/ mo.  
 A'di minu ka e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.  
 7 Dhali a'di mididi diki *ko/* is gom tonthus jin minu kal mo.  
 Adum piti rwa'ckunu mo, mmogamkina a'di gwo is e Tapa mo.  
 8 Adum piti shurki'd mo, a'di mididi diki *ko/* is mo  
 ntagi a'di mididi par to jin ona bwa a'di e apo/ uni kun ta 'kup ki a'di mo.  
 9 A'di ki pwaç to bwa 'bakany mo, a'di çiki to gom 'kwani kun hatha'ko'd mo,  
 mii ma *kar/em* piti a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.  
 Cem piti a'di karkunu ki ca ki montaç mo.  
 10 Wathi/ jin ta thus ki thus mo tani a'di parki a'di e mo dhali a'di shwa'da nyor mo.  
 A'di ki 'pe'd shem piti mo dhali wa mo.  
 To jin ona bwa wathi/ jin ta thus ki thus mo tani warki'd ka munyjal mo.

**113**

1 Manj Tapa mo.  
 Manj amañ mo, ayy um çinjina/ gi Tapa mo, manji gway gi Tapa mo.  
 2 Mom'bor mii mididi mo gom gway gi Tapa mo  
 'pena tee yansan mo dhali ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.  
 3 Peni mo jin sul ma tente/ mo tani dhali mo jin yula a'di mo tani  
 gway gi Tapa a'di iminu manj mo.  
 4 Tapa a'di *ika'dama'ka'dam* apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo,  
 dhali monycam piti a'di diki'da *po/* momis mo.  
 5 Kaja a'di iwakina e ki Tapa Arungimis bana mo,  
 a'di jin *ça'bki'd* e mo jin *ka'dama/ ka'dam* mo,  
 6 a'di jin hilki mo ka luŋgu'b  
 'pena *po/* momis mo dhali mony'cesh mo?  
 7 A'di ki 'de'k 'kwani kun hatha'ko'd ki ha'th 'peni bu'da'cesh mo  
 dhali a'di ki 'de'k uni kun mini mii ta gi to mo 'pena duhal 'piny mo,  
 8 mmodhu uni mmonyak 'ko ki iya/ gi imalik mo,  
 dhali nyakki iya/ gi imalik gi 'kwanim piti mo.  
 9 A'di ki çiya 'boma burum pa mo mmoça'b mo,  
 mmokara yim mmo'kuny bwa ki 'kuny jin shiyi'd mo me'd kum gi uçi mo.  
 Manj Tapa mo.

**114**

1 Me'd jin yakin ma Israyiil ka pije/ 'peni Pam Masir mo tani

gu'b ma Yakuub 'peni 'kwani kun wal 'twan tiya mo tani  
 2 Yahuuda/ warki'd ki mom piti jin *ko*gu mo, dhala Israyiil a'di ta mo jin tanu tapa ki sule/ sule/ mo.  
 3 Dhan kumma/ yi'de/ hilki mo mo dhali ya njwaça/ mo.  
 Dhali Kumma/ Yi'de/ Uurdun doçki'd ka nyan'ko'd mo.  
 4 Kuwosha turga/ pekina njalbothoç ki 'thir 'thir mo me'd gwasinj *ka'bal* mo,  
 dhali ushi wosha gwa'dga/ wana e ki ushi *ka'bal* mo.  
 5 Ata mii/eye, ayy kumma/ yi'de/, ki/e guskin kan mo?  
 Ayy Uurdun, katinta doçkina /e ka nyan'ko'd mo?  
 6 Ayy 'kuwosha turga/, ata pekina um ki 'thir 'thir me'd gwasinj *ka'bal* kan mo?  
 Dhali um ushi wosha gwa'dga/ kun wana e ki ushi *ka'bal* mo?  
 7 Deeyi ma ki bir bir mo, ayy mony'cesh, e buñ'kus gi Tapa mo,  
 e buñ'kus ma Arungimis ma Yakuub mo,  
 8 a'di jin tu'kki wosh mo mmota a/ al gom yi'de/ mo  
 dhali wosh jin bilitki o'd mo tani warki'd ki yi'de/ jin kasha e mo.

**115**

1 Yisa e am, ayy Tapa, yisa e am,  
 hili gom gway pini mo tani çiyi monyca mo, gom gway gi mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mii ma isinj ganam pini mo.  
 2 Ki ton ta'da tinta imina kal gi 'kwaniny'cesh i/o gwo mo ki:  
 Mane Arungimis buni mane?  
 3 Arungimis bana a'di diki'd e momis mo.  
 A'di ki mii a'diyin jin 'bora bwa a'di mo.  
 4 Tompinycon buni kun luña uni mo tani ta 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo  
 kun uçu ki me'd gi 'kwani mo be.  
 5 Uni ta gi 'twa/ mo, hili uni o gwoç ka-muwa?  
 Dhali uni ta gi e mo, hili uni parki toç kamu/ eya?  
 6 Uni ta gi 'ce mo, hili uni ciç toç kamuwa?  
 dhali uni ta gi shush mo, hili uni ciçkina shim toç kamuwa?  
 7 Uni tan gi me'd mo, hili uni ta toç kamu/ is ki me'da?  
 Uni tan gi sho'k mo, hili uni mishi ii ki shoka?  
 Dhali uni misha isa kamu/ mur e 'kus buniya?  
 8 Uni gwansan kun uçu uni mo tani uni wana e ki uni mo.  
 Wakan si'da/ aris uni gwahan kun gamki gwo is e tompinycon buni mo.  
 9 Ayy Israyiil, gami gwo is e Tapa mo.

Haali/ a'di ita mowoth buni mo dhali agongorom buni mo.  
<sup>10</sup> Ayy gu'b ma Haruun, kari mon'gam gwo is e Tapa mo.  
 Haali/ a'di ita mowoth buni mo dhali agongorom buni mo.  
<sup>11</sup> Um kun ko/ki Tapa mo tani gamki gwo is e Tapa mo.  
 Haali/ a'di ita mowoth buni mo dhali agongorom buni mo.  
<sup>12</sup> Tapa tana bwa pa ki pa gom ana mo. A'di midu 'bor ana mii mo.  
 A'di midu 'bor gu'b ma Israyil mii mo.  
 Dhali a'di midu 'bor gu'b ma Haruun mii mo.  
<sup>13</sup> A'di midu 'bor uni gwansan mii kun ko/ki Tapa mo  
 'peni uni kun gwa'da is mo dhali uni kun cakin mo.  
<sup>14</sup> Dhalki Tapa ci um mo jin maruwa mar is mo,  
 um dhali ucim bum mo.  
<sup>15</sup> Dhalki um 'boru mii ki Tapa mo,  
 a'di jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo.  
<sup>16</sup> Momis uni ta momis gi Tapa mo,  
 hili mony'cesh cikina a'di ki iya/ gi 'kwani mo.  
<sup>17</sup> Uni kun wukin mo tani mishi Tapa man yisa,  
 walla uni gwansan kun iikin ka lungu'b e mo ma shwamm mo.  
<sup>18</sup> Hili ana mina 'bor Tapa mii mo  
 'pena tee yansan shwane/ mo dhali ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.  
 Mani Tapa mo.

**116**

<sup>1</sup> Aha/ mina en Tapa mo haali/ a'di cikki ko gi  
 'twam pem mo jin 'thoka/ ka di'b me'di is mo.  
<sup>2</sup> Haali/ a'di ka'dki bwany'cem piti ki aha/ mo  
 wakan aha/ mina yuk a'di isi ki me'd jin dika/ ki e mo.  
<sup>3</sup> Agume/ gi mowu uni 'kamki aha/ is mo,  
 anyok ma Haawiya uni bu'thki aha/ mo.  
 Aha/ 'kosha is ka nyor mo eya cis pem mo dhali 'pe'd she/ mo.  
<sup>4</sup> Yan'ko'd aha/ ki yuk gway gi Tapa mo mmo/o gwo mo ki:  
 Ayy Tapa, aha/ yuka/ e mo, tayi mondiki/em pem is ki me'd mo.  
<sup>5</sup> Tapa a'di ta'da 'the ka 'the mo dhali ta'da kar/ e mo,  
 Arungimis bana jin miimii mo.  
<sup>6</sup> Tapa a'di 'tashki uni 'twa/ mo uni kun wana she/ is is kan mo,  
 ki aha/ gyyunu ka lungu'b e mon'gwa'dga/ mo tani a'di taki aha/ is ki me'd mo.  
<sup>7</sup> Doki ka nyan'ko'd, ayy kashiram pem, e mosi/ is pini mo,

haali/ Tapa a'di tu/ulki'd nyakki /e ki mii jin isha to ka enthus gom /e mo.  
<sup>8</sup> Haali/ /e 'cukkina kashiram pem 'peni mowu mo,  
 dhali em pem 'peni jabu'th jin wolki'd mo,  
 dhali sho'k pem 'peni mo jin gwoluwa gol mo.  
<sup>9</sup> Aha/ yakina e bwambori Tapa mo e mony'cesh jin 'konuki/e mo.  
<sup>10</sup> Aha/ karkina mon'gam gwo is pem mo, isi kani me'd jin okika/ gwo mo ki:  
 Aha/ tashu ka dhan mo jin jwaka'kunuwa jwaka'k jin shiyi'd mo.  
<sup>11</sup> Aha/ ona gwo e mom pem jin dumb-ulkika/ bway mo ki:  
 'Kwani 'baar mo tan ga 'tenj kape/ jin ta jim ma pe'th mo.  
<sup>12</sup> Ata a'di jin migu/ ci ki Tapa mo goma ris tom piti 'baar kun ishkin ka enthus gom aha/ mo?  
<sup>13</sup> Aha/ mina 'deka kubbaaya gi mowoth ma Arungimis ki mis mo  
 dhali yuk gway gi Tapa mo.  
<sup>14</sup> Aha/ mina ci gwom pem jin oka/ is ki Tapa mo  
 e bun'kus ma ris 'kwanim piti 'baar mo.  
<sup>15</sup> Yinthon gana/ e jis/e gi Tapa mo,  
 a'di ita wu ki unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.  
<sup>16</sup> Ayy Tapa, aha/ tana cin'kinam pini mo.  
 Aha/ tana cin'kinam pini mo, a'di jin ta ya/ gi nyaranycin'kinam pini mo be.  
 /E ki 'cuk mondek pem mo.  
<sup>17</sup> Aha/ mina ci to jin 'cihu/ 'kus ki bwa jin 'boruwa 'bor i is mo  
 dhali yuk gway gi Tapa mo.  
<sup>18</sup> Aha/ mina ci gwom pem jin oka/ is ki Tapa mo  
 e bun'kus ma ris 'kwanim piti 'baar mo,  
<sup>19</sup> eya piye/ gi gu'b gi 'kup kany gi Tapa mo,  
 e bwaman um mo tani, ayy Urushaliim.  
 Mani Tapa mo.

**117**

<sup>1</sup> Mani Tapa mo, aris um kal gi 'kwaniny'cesh mo.  
 Yuki gway ki mon'kun' bwa gom a'di mo, aris um 'kwani mo.  
<sup>2</sup> Haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di caaca 'kupki ana mo  
 dhali mo ma isin' gana/ gi Tapa mo a'di 'dimki 'kupki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.  
 Mani Tapa mo.

**118**

<sup>1</sup> Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa mo, haali/ a'di i'boro'd mo.  
 Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kupki sule/ sule/ mo.  
<sup>2</sup> Dhalka Israyil o gwo mo ki:  
 Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kupki sule/ sule/ mo be.



3 Dhalki gu'b ma Haruun o gwo mo ki:  
Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki  
kup ki sule/ sule/ mo be.

4 Dhalki uni gwansan kun ko/ Tapa mo tani  
o gwo mo ki:  
Mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki  
kup ki sule/ sule/ mo be.

5 Peni mo ma cis pem mo tani aha/ yuƙkina  
Tapa mo.  
Dhali Tapa thoƙki aha/ 'twa/ mo dhali kar  
aha/ ki 'kus mo.

6 Ki Tapa nyak di ki aha/ mo tani aha/ mina  
ko/ tonj kamu/ yisa.  
To gi wakatinta imina 'kwani imii aha/ mo?

7 Tapa a'di diki'd e 'ko'd gwar pem mo  
mmowoth aha/ mo.

Aha/ mina hil mo ki e jin pinu mii e mo apo/  
uni gwansan kun shi/ki aha/ i e mo.

8 A'di 'boro'd mmobu'th mo jin huru jwa e  
Tapa mo  
mmo'koki dhu mo jin wunuwa wuny jwa i  
is e 'kwani mo.

9 A'di 'boro'd mmobu'th mo jin huru jwa e  
Tapa mo  
mmo'koki dhu mo jin wunuwa wuny jwa i  
is e iya/ ma maliƙ mo.

10 Aris kal gi 'kwani'ny'cesh uni 'kamki aha/  
'kup ki deƙ mo.

Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'ciƙkina uni  
'twa/ mo.

11 Uni 'kamki aha/ 'kup ki deƙ mo, mmo'kam  
aha/ 'kup ka ris 'twaƙal kuku/ mo.

Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'ciƙkina uni  
'twa/ mo.

12 Uni 'kamki aha/ 'kup ki deƙ me'da dham  
mo.

Uni shwan ki bar bar me'd o'd cwan 'de/ mo.  
Ki gway gi Tapa mo tani aha/ 'ciƙkina uni  
'twa/ mo.

13 Aha/ gaƙu/ ki gaƙ jin shi/ashi/ mo. Wakan  
aha/ 'barkina mo  
hili Tapa wothki aha/ mo be.

14 Tapa a'di ta mom'bi'th pem dhali gway  
pem mo.

A'di warki'd ki bway gi mowoth pem mo.

15 Ciki gwo mo ma, gom gwaya 'kunya/ kun  
pinu mii e mo

e gu'b burriƙe/ gi 'kwani gi miinjkar/ e mo.  
Me'da bim poros gi Tapa a'di miiki mii ki dar  
gi monyju/ mo.

16 Me'da bim poros gi Tapa a'di karkunu ki  
ca mo.

Me'da bim poros gi Tapa a'di miiki mii ki dar  
gi monyju/ mo.

17 Aha/ mina wu yisa, hili aha/ mina di ki e  
mo,

dhali tash miin to den e kun miina Tapa mo.

18 Tapa a'di dorki aha/ ntagi aha/ bura is ki  
wap wap mo,

hili a'di yisa ciki aha/ mmowu mo yisa.

19 Ka'di aha/ 'twaƙal ma goj ki mii ma kar/  
e mo

ki aha/ mina ciƙ e uni mo  
dhali ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa  
mo.

20 Yansan a'di ta 'twaƙala goj gi Tapa mo  
jin mina 'kwaniƙ kar/ e ciƙi cine/ mo.

21 Aha/ 'borkina/ e bwa i is mo haali/ /e ciƙki  
aha/ 'twa/ mo

dhali war ki bway gi mowoth pem mo.

22 Wosh gana/ yansan jin waƙkina imannyan  
gu'b mo tani

a'di warki'd ka dhana 'kar'kup wosh gi  
'penabi mo.

23 Mii yansan a'di ita mii jin miikina Tapa  
mo,

dhali a'di ta mii jin meru em bana mo be.

24 Yansan a'di ita'da tee jin karkina Tapa mo.  
Dhalki ana 'kunya bwa mo dhali 'bor bwa e  
a'di mo.

25 Tayi am is ki me'd mo, am kun yuƙkina/ e  
mo, ayy Tapa.

Ayy Tapa, am yuƙkina/ e mo, ciyi aman mo  
jin diluwa bora 'cesh mo.

26 Mom'bor mii gom a'di jin ciƙi'd mo e  
gway gi Tapa mo.

Am 'bora /e mii mo 'peni gu'b gi Tapa mo.

27 Tapa a'di ita'da Arungimis mo,  
dhali a'di ciƙi ana monƙush mo.

Nyonj mo jin ƙalu ya goma yuƙ ma tul 'kup  
ka biny cwa mo

ntagi ce jin thumu e 'kupa gwaƙa/ jin miin-  
uwa bas mo.

28 /E tana Arungimis pem mo dhali aha/  
mina ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is  
ki /e mo.

/E tana Arungimis pem mo dhali aha/ mina  
kar /e ki ca mo.

29 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom  
Tapa mo, haali/ a'di i'boro'd mo,

haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di  
i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

## 119

1 Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'kona  
bway buni ki dar gi mii i'ba/ mo

uni kun iyyin e gwonƙan jin cinu gi Tapa mo.

2 Mom'bor mii gom uni gwansan kun dhuki  
gwonycim piti mo,

uni kun simmki a'di e ka dum buni 'baar  
mo,

3 uni si'da/ kun 'koki thu'th to mii mo,  
hili mmo/ii e bway piti mo be.

4 /E ƙanki gwonƙan gi 'twam pini mo  
ki uni minu dhu ka duƙ gana/ mo.

5 Ayy ki bway pem minu tel sho'k mo  
mmodhu gwonƙan pini kun bahu mo.

6 Wakan ki aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the  
is mo,

mmothoson em pem mmoko'c eya ris gwonkan pini 'baar mo kun 'kwarkunu mo.

7 Aha/ mina marj /e ka du jin dheleladhelel mo,

ki aha/ mina da/ar gwo gom mii ma kar/em pini 'peni gwonkan kun onu mo.

8 Aha/ mina mii gwonkan pini kun bahu mo. Ayy dhalki aha/ ki dhal 'pen mo ka dun thorony mo.

9 A'di jin ta dhuru'c midi kar bway piti ki dhelel dhelel kata mo?

mmoji a'di isi ki gwom pini mo.

10 Ka dum pemi 'baar mo tani aha/ simmkina /e e mo.

Dhalku/ ki dhal aha/ mmoçaca/ mo 'peni gwonkan pini kun 'kwarkunu mo.

11 Aha/ dhukina gwom pini eya dum pem mo,

ki aha/ mina diki mii miinthusapa /e mo.

12 Mom'bor mii gom /e mo, ayy Tapa.

Tori aha/ gwonkan pini kun bahu mo.

13 Ki 'twam pem mo tani aha/ bahkina aris gwonkan pini

kun onu ki 'twam pini mo.

14 E bway gi gwonycim pini mo tani aha/ 'kunya bwa mo

me'd jin miga/ 'kuny bwa eya ris mo jin tanu pa ki pa mo.

15 Aha/ mina kulum gwo ibwa gom gwonkan gi 'twam pini mo

dhali ko'c em pem e bway pini mo.

16 Aha/ mina bwa 'kuny mo e gwonkan pini kun bahu mo.

Aha/ mina diki ŋa gwom pini mo.

17 Tu/uli nyakki cinjinam pini ki mo jin isha to ka enthus mo,

ki aha/ mina di ki e mo dhali mii gwom pini mo be.

18 Ka'di em pem mo ma ki aha/ mina par momer e

kun 'kon e gwonkan pini jin cinu mo.

19 Aha/ tana yilkina/ ki yilkina/ e mony'cesh mo.

Dhalku/ ki bag gwonkan pini kun 'kwarkunu 'peni aha/ mo.

20 Akashiram pem a'di 'cumkunu ki mo jin cora/ cor mo

goma ris gwonkan pini 'baar kun onu ka yempa/ mo.

21 /E ki kucur uni gwansan kun ush 'kwani ga/ mo, dhali uni kun jeenu mo,

uni kun ca'ckin mo 'peni bway gi gwonkan pini kun 'kwarkunu mo.

22 Kali 'peni aha/ mon'twam buni kun thunya uni aha/ i is mo dhali mo ma wak' mo,

haali/ aha/ dhukina gwonycim pini mo.

23 Isi kani ba iya/ ma malik' uni 'kokin mo dhali miya wutha po/ aha/ mo tani cinjinam pini a'di midi kulum gwo ibwa gom gwonkan pini kun bahu mo.

24 Gwonycim pini uni a'di i'kunykika/ bwa mo

haali/ uni itana manlogom aha/ ki gwo mo.

25 Akashiram pem thalkina bu'da'cesh mo.

Tashi aha/ e mo isi ki gwom pini mo.

26 Ki aha/ torkina bway pem mo tani /e thoŋki aha/ 'twa/ mo.

Tori aha/ gwonkan pini kun bahu mo.

27 Kari aha/ mmomish gwo 'ban gom bway gi gwonkan gi 'twam pini mo,

dhali aha/ mina kulum gwo ibwa gom miim pini jin miina /e to ki momer mo.

28 Akashiram pem a'di waki'd gom bwan diŋ'd mo.

'Bithi aha/ is mo isi ki gwom pini mo.

29 Kari bway jin ta thus ki thus mmosi'd 'peni aha/ mo.

Dhali ka 'the mo tani tori /e aha/ gwonkan pini jin cinu mo.

30 Aha/ kwanykina bway gi mii ma isin ganam pini mo.

Aha/ karkina gwonkan pini kun onu ibwambori jis/em pem mo.

31 Aha/ thalkina gwonycim pini mo, ayy Tapa.

Dhalku/ ki dhal aha/ bway ki aha/ minu kar ki mo ma 'the is mo.

32 Aha/ mina gus e bway gi gwonkan pini kun 'kwarkunu mo

ki /e mini lala'th mom pem jin mishka/ gwo 'ban is mo.

33 Tori aha/ gwo mo ma, ayy Tapa, gom bway gi gwonkan pini kun bahu mo

dhali aha/ mina dhu uni ntagi 'pemen mo be.

34 Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki aha/ mina dhu gwonkan pini jin cinu mo

dhali mii a'di ka dum pemi 'baar mo.

35 Susi aha/ e bway gi gwonkan pini kun 'kwarkunu mo

haali/ aha/ 'kunya bwa e a'di mo.

36 Ka'da dum pem ki gwonycim pini mo

yisa mmota miya du is ki me'd mo.

37 Tuki em pem 'peni mo jin hiluwa hil kun 'kon bwa 'te/ mo

dhali ciyi aha/ mondiki/e e bway pini mo.

38 Rwaci gwom pini jin ona /e is e cinjinam pini mo,

a'di jin ona /e gom uni gwansan kun ko/ki /e mo.

39 Kali 'peni aha/ mowak' jin kalki aha/ 'ko'da 'cesh mo,

haali/ gwonkan pini kun onu mo tani uni 'bora'bor mo.

40 Hili mo mo ma, aha/ corkina gwonkan gi 'twam pini mo

e mii ma kar/em pini mo tani /e ciyi aha/ mondiki/e mo.

41 Dhalki mo/en pini jin telu sho'k pu'dki'd e aha/ mo, ayy Tapa,

isi ki bway gi mowoth pini jin ona /e gwo is mo.  
 42 Dhali yan'ko'd aha/ mina ta gi gwonthok gom uni gwansan kun thunyki aha/ 'twa/i is mo  
 haali/ aha/ gamkina gwo is e gwom pini mo.  
 43 Dhali dhalku/ ki bu'th gwoj gana/ 'peni 'twa/ pem ka dun thorony mo,  
 haali/ mo ma 'tej kapem pem a'di di'd e gwojkan pini kun onu mo.  
 44 Aha/ mina dhu gwojkan pini jin cinu ki tikir tikir mo  
 gom ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.  
 45 Dhali aha/ mina ya 'bakany gana/ mo haali/ aha/ njapkina gwojkan gi 'twam pini mo.  
 46 Aha/ si'da/ mina o gwo gom gwonycim pini ibwambori imalik mo  
 dhali aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo  
 47 haali/ aha/ gamkina mom pem jin 'kunya/ bwa mo e gwojkan pini kun 'kwarkunu mo,  
 a'di jin enka/ mo.  
 48 Aha/ taka gwojkan pini kun 'kwarkunu mo, a'di jin enka/ mo,  
 dhali aha/ mina kulum gwojkan pini kun bahu mo eya du mo.  
 49 Kayi gwom pini e e cinjinam pini mo,  
 e a'di jin karkina /e aha/ mmota ga 'tej kape/ mo.  
 50 Yansan ta momalas pem mo e monto'c bwa mo  
 ki gwom pini jin ona /e is ci aha/ mondiki/e mo.  
 51 'Kwani kun dar gi mii ma gayiin mo tani uni pe'th aha/ ki petha sor mo,  
 hili aha/ dinaki tu'k mo 'peni gwojkan pini jin cinu mo.  
 52 Ki aha/ kulumkina gwojkan pini kun onu mo ibwa mo 'peni kadhamo/ mo tani aha/ bu'thkina momalas mo, ayy Tapa.  
 53 Anyor jin deku jin 'batha'ba'th mo tani bu'thki aha/ mo gom 'kwani kun ta thus ki thus mo,  
 uni kun dhalki gwojkan pini jin cinu 'pen mo.  
 54 Gwojkan pini kun bahu mo tani uni warkin ki gway pem jin yukka/ mo e gu'b pem gi moyam pem jin yaka/ luŋ mo be.  
 55 Aha/ kakina gway pini e mon'thiny mo, ayy Tapa,  
 dhali dhu gwojkan pini jin cinu mo.  
 56 Mom'bor mii yansan a'di bitki'da po/ aha/ mo  
 ki aha/ dhukina gwojkan gi 'twam pini mo.  
 57 Tapa a'di ita tom pem jin 'tuntulka/ bwa ime'd mo.  
 Aha/ ona gwo is mmodhu gwom pini mo.

58 Aha/ 'thona mii ma 'them pini ka dum pemi 'baar mo.  
 Miiyi mii ka 'the gom aha/ isi gi gwom pini jin ona /e is mo.  
 59 Ki aha/ kulumkina gwo ibwa gom bway pini mo tani  
 aha/ wothkina sho'k pem 'ba/ e gwonycim pini mo.  
 60 Aha/ hurkina ki 'ta'b mo dhali diki ta adii'e/ mo  
 mmodhu gwojkan pini kun 'kwarkunu mo.  
 61 Ba anyok gi 'kwani kun ta thus ki thus mo tani uni bu'thki aha/ ka gume/ mo  
 dhali aha/ dinaki this gwojkan pini jin cinu e mo.  
 62 E mombwam/e mo tani aha/ cukina mis mmomaj /e mo,  
 haali/ gom mii ma kar/em pini gi gwojkan pini kun onu mo.  
 63 Aha/ nyakkina ya ka ris uni gwansan kun ko/ki /e mo,  
 uni gwansan kun dhuki gwojkan gi 'twam pini mo.  
 64 Mony'cesh, ayy Tapa, a'di 'tu'dkunu mo ki mo/en pini jin telu sho'k mo.  
 Tori aha/ gwojkan pini kun bahu mo.  
 65 /E tu/ulkina tu/ul ki 'bore/ gom cinjinam pini mo,  
 ayy Tapa, isi ki gwom pini mo.  
 66 Tori aha/ gwo isi ki tor gana/ mo mmonyith to mo dhali moyuk mo,  
 haali/ aha/ gamkina gwo is e gwojkan pini kun 'kwarkunu mo.  
 67 Ntwa/a/ ki aha/ wo'ckunu is she/ mo tani aha/ yakina yam per mo,  
 hili shwane/ aha/ dhukina gwom pini mo.  
 68 / E 'bora'bor mo dhali mii mii kun 'bora'bor mo.  
 Tori aha/ gwojkan pini kun bahu mo.  
 69 'Kwani kun ushina ga/ ga/ mo tani uni 'thokki aha/ ka tor mo,  
 hili ka dum pemi 'baar mo aha/ dhukina gwojkan gi 'twam pini mo.  
 70 Adum buni momata/ momat me'd kwalany mo,  
 hili aha/ 'kunykina bwa mo e gwojkan pini jin cinu mo.  
 71 A'di 'boro'd gom aha/ ki aha/ jwaka'kunuwa du mo  
 ki aha/ mina da/ar gwojkan pini kun bahu mo.  
 72 Gwojkan jin cinu ki 'twam pini mo tani a'di 'boro'd gom aha/ mo,  
 mmobol 'dolkon gana/ ma alip e mo dhali 'ku'kus 'dolkon kush mo.  
 73 Me'd pini a'di ukki'da uk mo dhali /e ciki aha/ jamas mo.  
 Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki aha/ mina da/ar gwojkan pini kun 'kwarkunu mo.

74 Uni gwansan kun ko/ki /e mo tani mini par aha/ e mo dhali 'kuny bwa mo haali/ aha/ tana gi mo ma 'tej kape/ e gwom pini mo.

75 Aha/ misha, ayy Tapa, /e gwom dwall pini kun toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo tani uni tana kar/e mo

dhali /e dorki aha/ ki isa nyor ki mii ma isin ganam pini mo.

76 Dhalki mo/en pini jin telu sho'k mo thoson is mo mmomas aha/ mo isi ki gwom pini jin ona /e is gom cinkinam pini mo.

77 Dhalki momiimiim pini pu'du'd e aha/ mo ki aha/ mina di ki e mo,

haali/ gwon<sup>kan</sup> pini jin cinu mo tani a'di ta jim pem jin 'kunya/ bwa mo.

78 Dhalki uni kun ushina ga/ ga/ mo tani idhunu ki mo ma 'the is mo

haali/ uni ceshki aha/ ki gwo ma ma<sup>g</sup> mo.

Gom aha/ mo tani aha/ mina kulum gwo ibwa gom gwon<sup>kan</sup> gi 'twam pini mo.

79 Dhalki uni gwansan kun ko/ /e mo tani tu'kkina bor ki aha/ mo,

ki uni mini mish gwony<sup>cin</sup>im pini mo.

80 Dhalka dum pem a'di dar gi mii 'ba/ e gwon<sup>kan</sup> pini kun bahu mo

ki aha/ minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo.

81 Akashiram pem a'di gananki 'ba/ mo gom bway gi mowoth pini mo.

Aha/ tana ga 'tej kape/ gom gwom pini mo.

82 Em pem ushi me'd mo mmocor /e gom gwom pini jin ona /e is mo.

Aha/ dot<sup>a</sup> gwo mo ki: Kakasja sa/ imina /e imalas aha/ mo?

83 Haali/ aha/ warkina ki kucaj gi yimana mura'th jin 'koshkin ma ku'd mo,

hili aha/ dinaki na gwon<sup>kan</sup> pini kun bahu mo.

84 Ki mo gi wakatinta imina cinkinam pini i'dim 'kup mo?

Kakasja imina /e idwall uni gwansan gwo mo uni kun to'c aha/ bwa mo?

85 'Kwani kun ushkina ga/ ga/ mo tani uni cwanyki jisa 'kulga/ gom aha/ mo jin miga/ bit<sup>i</sup> cine/ mo,

'kwani kun 'konuki dosh shoka 'cesh gom gwon<sup>kan</sup> pini jin cinu mo.

86 Aris gwon<sup>kan</sup> pini kun 'kwarkunu mo tani uni shurkin mo.

Uni to'cki aha/ bwa ki gwo ma tor mo. Woth<sup>i</sup>/ aha/ mo ma.

87 Uni 'dishi 'twa/ mo mmo'baar aha/ 'peni mony'cesh yan mo

hili aha/ dinaki na gwon<sup>kan</sup> gi 'twam pini mo.

88 E mo/en pini jin telu sho'k mo tani 'tashi mondiki/em pem 'twa/ mo

ki aha/ mina dhu gwony<sup>cin</sup>im pini gi 'twam pini mo.

89 Gom ki sule/ sule/ mo tani, ayy Tapa, gwom pini

a'di irwa'ckunu mo mmothosonkunu uni mo e momis mo.

90 Mii ma isin ganam pini i'dimki 'kup ki sule/ sule/ eya risa nya<sup>ku</sup>m yil gi 'kwani mo.

/ E telki mony'cesh sho'k mo dhali a'di doshki'd ki sho'k piti mo.

91 Ki miim pini kun dhukina /e uni 'pen ka pi<sup>je</sup>/ mo tani uni doshkin shwane/ mo.

Haali/ aris to 'baar mo tani uni ta cinkinam pini mo.

92 Wakki/ gwon<sup>kan</sup> pini jin cinu mid<sup>i</sup> 'taki diki ta jim pem jin 'kunya/ bwa mo tani,

aha/ minu 'taki 'ce'd sho'k e tom pem jin tocaa/ bwa mo.

93 Aha/ mina mol na gwon<sup>kan</sup> gi 'twam pini ki sule/ sule/ mo,

haali/ ki uni mo tani /e ciki aha/ mondiki/e mo.

94 Aha/ tana jim pini mo. Tayi aha/ is ki me'd mo

haali/ aha/ na<sup>pk</sup>ina gwon<sup>kan</sup> gi 'twam pini mo.

95 Imanmii tonthus ishkin mo dhali cora/ cor mmo'ce'd aha/ sho'k mo,

hili aha/ hila isi gwony<sup>cin</sup>im pini i e mo.

96 Aha/ hilkina gwayu/ gom a'di jin ha me'd ki isi han gana/ 'baar mo,

hili gwon<sup>kan</sup> pini jin 'kwarkunu mo tani a'di ibeeyabee kagahara mo.

97 Ayy, gwon<sup>kan</sup> pini jin cinu mo tani enka/ kata mo sa/.

A'di ta gwom pem jin kulumka/ ibwa isa yempa/ mo.

98 Gwon<sup>kan</sup> pini jin 'kwarkunu mo ikar aha/ mmoyukayuk kagahara mmobol 'kwani kun ta 'kup ki aha/ e mo,

haali/ a'di di'd nya<sup>kk</sup>i aha/ isa yempa/ mo be.

99 Aha/ misha gwo 'ban kagahara mmobola ris uni kun tor<sup>ki</sup> aha/ gwo e mo,

haali/ gwony<sup>cin</sup>im pini a'di ta jim pem jin kulumka/ ibwa mo.

100 Aha/ mishkina gwo 'ban mo mmobol 'kwani kun cakin e mo,

haali/ aha/ dhukina gwon<sup>kan</sup> gi 'twam pini mo.

101 Aha/ woth<sup>a</sup> sho'k pem 'ba/ mo 'pena ris bway thus mo,

gom mii gi wakan mo tani mmodhu gwom pini mo be.

102 Aha/ dinaki tu'k mo 'peni gwon<sup>kan</sup> pini kun onu mo,

haali/ /e tor<sup>ki</sup> aha/ gwo mo be.

103 Gwom pini wana 'kuny kata si'da/ mmonyokka/ a'di mo.

A'di ca'bki dhel dhel mmobola dham e e 'twam pem mo.

104 E gwoŋkan gi 'twam pini mo tani a'di  
ibu'thkika/ mo jin mishu gwo 'ban  
mo.  
A'di ishi/kika/ aris bway thusi e wakan mo.  
105 Gwom pini a'di ta'da lamba/ gom sho'k  
pem mo  
dhali monkush gom bway tur pem mo.  
106 Aha/ thulkina gwo me'da po/ mo dhali o  
gwo is mo dhali rwa'c a'di mo  
mmomii gwoŋkan pini kun onu mo kun  
tana kar/e mo be.  
107 Aha/ wo'ckunu is she/ mo mmobur is ki  
wap wap mo.  
Çiyi aha/ mondiki/ e mo, ayy Tapa, isi ki  
gwom pini mo.  
108 Budhi tom pem jin çika/ ki me'd ki mo-  
marj mo, ayy Tapa,  
dhali tori aha/ gwo gom gwoŋkan pini kun  
onu mo.  
109 Aha/ butha mondiki/em pem e me'd pem  
ki sule/ sule/ mo,  
hili aha/ dinaki ŋa gwoŋkan pini jin çinu mo.  
110 'Kwani kun ta thus ki thus mo tani uni  
'thikina gume/ gom aha/ mo.  
hili aha/ dinaki per mo 'peni gwoŋkan gi  
'twam pini mo.  
111 Gwonyçim pini uni ta mal pem ki sule/  
sule/ mo.  
Nye, uni ita mom'bor bwa goma dum pem  
mo.  
112 Aha/ ka'dkina dum pem mo mmothim  
gwoŋkan pini kun bahu  
ki sule/ sule/ mo ntagi 'pemen gi mony'cesh  
mo.  
113 Aha/ shi/kina 'kwani kun 'kona bwa ka  
susu/ i e mo,  
hili aha/ enkina gwoŋkan pini jin çinu mo.  
114 /E ta mo jin bagka/ mo dhali agonçorom  
pem mo.  
Aha/ takina ga 'teŋ kape/ e gwom pini mo.  
115 Iiku/ mo 'peni aha/ mo um kun mii to kun  
ta thus ki thus mo,  
ki aha/ mina 'taki dhu gwoŋkan ma  
Arumgimis pem kun 'kwarkunu mo.  
116 Budhi aha/ mo isi ki gwom pini jin ona /e  
is mo ki aha/ mina di ki e mo,  
dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo ki aha/  
minu kar ki mo ma 'the is mo gom  
mom pem jin taka/ ga 'teŋ kape/ mo.  
117 'Deki aha/ ki mis mo ki aha/ mina 'taki di  
ki 'dantar mo  
dhali mii gwoŋkan pini kun bahu ki sule/  
sule/ mo.  
118 /E wakina ris uni kun perkin mo 'peni  
gwoŋkan pini kun bahu mo,  
nye, mo jin laŋa/ uniya laŋ e mo tani a'di di  
bwa 'te/ mo.  
119 Aris imanmii tonthus gi mony'cesh mo  
tani /e ki derj uni e me'd wushulan to  
mo.  
Wakan aha/ ena gwonyçim pini mo.

120 Bungwar is dee'd ki bir bir gom moŋko/ is  
jin ko/ka/ /e mo,  
dhali aha/ ko/ kina is kagahara gom gwon  
dwall pini kun toru gwon dwall 'twa/  
a 'cesh mo.  
121 Aha/ miikina a'di jin ta'da kar/e mo dhali  
jin 'boro'd mo.  
Dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo jin mina  
uni gwansan kun siri'c aha/ apo/ ki  
sho'k mo 'koki siri'c aha/ apo/ ki sho'k  
mo.  
122 Tayi ki bwa ma 'dantar gom çinçinam pini  
mo, gom mom'bor piti mo.  
Dhalku/ ki dhal 'kwani kun molina gayiin  
ga/ bway mo mmosiri'c aha/ apo/ ki  
sho'k mo.  
123 Em pem ushki me'd mo mmotim bway  
mowoth pini mo,  
dhali gom gwom pini jin minu thim jin ona  
/e is ki o ma kar/e mo.  
124 Tu/uli nyakki çinçinam pini mo isi ki gwo  
gi mo/en pini jin telu sho'k mo,  
dhali tori aha/ gwo gom gwoŋkan pini kun  
bahu mo.  
125 Aha/ tana çinçinam pini mo. Çiyi aha/ mo  
jin mishu gwo 'ban mo  
ki aha/ mina 'taki mish gwonyçim pini mo.  
126 A'di ta'da tee gi Tapa jin mina a'di kal mii  
mo,  
haali/ gwoŋkan pini jin çinu mo tani a'di  
'ce'dkunu bwa mo.  
127 Wakan aha/ enkina gwoŋkan pini kun  
'kwarkunu mo  
mmobol 'dolkon e mo, dhali 'dolkon gana/  
jin tashu e ki o'd ki tash gana/ mo.  
128 Wakan aha/ çu'thkina bway pem 'twa/  
'kup ka ris gwoŋkan gi 'twam pini mo,  
dhali aha/ shi/kina ris bway thusi e mo.  
129 Gwonyçim pini uni ita jaro/ ki jaro/ mo.  
Wakan akashiram pem idhuki uni mo be.  
130 Gwom pini kun 'ceenu mo tani uni çiki  
moŋkush mo.  
A'di çiki mo jin mishu gwo 'ban ki 'kwani  
kun tekela/ tekela/ mo.  
131 Ki 'twa/ jin ka'du/ mo tani aha/ miikina  
shir shir mo,  
haali/ aha/ 'koshkina te/ gom gwoŋkan pini  
kun 'kwarkunu mo.  
132 Tuki /e 'kupki aha/ mo dhali miiyi mii ka  
'the gom aha/ mo,  
me'd jin boŋa /e ki miim pini 'kup ki uni  
gwansan kun enki gway pini mo be.  
133 Dhuyi sho'k pem dhali ŋaŋgin pem mmo-  
dosh ki seele/ mo isi ki gwom pini jin  
ona /e is mo,  
dhali dhalku/ ki dhal toŋ kamu/ jin 'coŋa'coŋ  
bway mo mmota tapa apo/ aha/ mo.  
134 Wani aha/ 'ba/ mo 'peni mo jin sirica  
'kwani aha/ apo/ ki sho'k mo,  
ki aha/ mina 'taki dhu gwoŋkan gi 'twam  
pini mo.

135 Kari bwam/em pini mmokush mo mo apo/ cinjkinam pini mo, dhali tori aha/ gwo gom gwonkan pini kun bahu mo.

136 Em pem yuki jabu'th ki haw haw mo haali/ 'kwani 'koki dhu gwonkan pini jin cinu mo be.

137 Akar/e itana /e mo, ayy Tapa, dhali /e tana kar/e ki gwon dwall pini jin toru gwon dwall 'twa/a 'cesh mo.

138 /E dhuki gwonycim pini 'pen ka pije/ mo e mii ma kar/e mo dhali eya ris mii ma isinj ganam pini mo.

139 Anyor pem shwaki aha/ mo haali/ uni kun ta 'kup ki aha/ mo tani uni njaki gwom pini mo.

140 Gwom pini jin ona /e is mo tani a'di nyo/ u ki nyo/ gana/ mo, dhali cinjkinam pini enki a'di mo be.

141 Aha/ gwa'da ki gwa'd mo dhali wakunu mo, hili aha/ dinaki na gwonkan gi 'twam pini mo.

142 Mii ma kar/em pini uni itana kar/e ki sule/ sule/ mo, dhali gwonkan pini jin cinu mo tani a'di ita jinj gana/ mo.

143 Monto'c bwa dhali mo jin 'pe'du/ she/ mo uni pu'dkina po/ aha/ mo, hili gwonkan pini kun 'kwarkunu mo tani uni ita kum pem kun 'kunyka/ bwa mo.

144 Gwonycim pini uni tana kar/ e ki sule/ sule/ mo. Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban mo ki aha/ mina di ki e mo.

145 Ka dum pem 'baar mo tani aha/ gwokina mo. Thoki aha/ 'twa/ mo ma, ayy Tapa mo. Aha/ mina dhu gwonkan pini kun bahu mo.

146 Aha/ gwona 'twa/ i /e mo. Tayi aha/ is ki me'd mo ki aha/ mina 'taki mii gwonycim pini mo.

147 Aha/ cukina mis mmosul mon'twash/ e bway mo dhali ko gom mowoth mo. Aha/ tana gi mo ma 'tej kape/ e gwom pini mo.

148 Em pem di'd ki e ki wal wal mo mmotim mo gi mon'thiny ki mombwam/e mo ki aha/ mina 'taki kulum gwo ibwa gom gwom pini jin ona /e is mo.

149 Ciki 'twa/ pem mo e mo/en pini jin telu sho'k mo, ayy Tapa, e mii ma kar/em pini mo tani 'tashi mondiki/em pem 'twa/ mo.

150 Uni pamki mo ki is ki 'dish 'dish mo uni gun to'cki aha/ bwa mo ki to kun ta thus ki thus 'te/ ka kar 'kup mo. Uni si'dasi'd 'peni gwonkan pini jin cinu mo.

151 Hili /e a'di i'disha'dish mo, ayy Tapa,

dhali aris gwonkan pini 'baar kun 'kwarkunu mo tani uni ta kuj gana/ mo be.

152 'Peni kadhmoonii mo tani aha/ mishkina gwonycim pini mo ki /e ka'bki uni ki sule/ sule/ mo.

153 Hili monto'c bwam pem mo dhali 'cuk aha/ mo haali/ aha/ dinaki na gwonkan pini jin cinu mo.

154 Wothi/ gwo is gom tom pem jin rakaa/ mo dhali wani aha/ 'ba/ mo. Ciyi aha/ mondiki/e isi ki gwom pini jin ona /e is mo.

155 Bway gi mowoth a'di si'dasi'd 'peni a'di jin ta thus ki thus mo be haali/ uni 'koki simm gwonkan pini kun bahu e mo.

156 Dhan momiimiim pini a'di caaca mo, ayy Tapa. Ciyi aha/ mondiki/e isi ki gwo gi mii ma kar/ em pini mo.

157 'Kwani tana ris ka ris kun ta imanto'c aha/ bwa mo dhali ta imanta 'kup ki aha/ mo, hili aha/ dinaki gu is mo 'peni gwonycim pini mo.

158 Aha/ hila mo ki hil apo/ uni kun dar gi gwo jin gamu is mo dhali o gwo wak mo, haali/ uni 'koki dhu gwonkan pini jin kana / eya kan mo.

159 Hili isi gwo i e mo ma. Gwonkan gi 'twam pini si'da/ enka/ kata mo. 'Tashi mondiki/em pem 'twa/ mo isi ki gwo gi mo/en pini jin telu sho'k mo.

160 Gumm gwom pini a'di ita gwon gana/ mo dhali aris gwonkan pini kun onu 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo tani uni ita kuj kar/e mo dhali uni 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

161 Iya/ ma malik uni to'cki aha/ bwa ka wuny is kan mo, hili adam pem doshki'd ki monko/ is gom gwom pini mo.

162 Aha/ 'kunykina bwa e gwom pini mo mmowa e ki jan 'de/ jin gamki dhan to jin caaca jin dilu mo.

163 Aha/ shina shi/ i e mo dhali 'te bwa ki gwon thus mo, hili aha/ ena gwonkan pini jin cinu mo.

164 Me'd pesu/ ka tee mo tani aha/ mankina /e mo goma kar/em pini jin tana /e gom gwonkan pini kun onu mo.

165 Dhan monku'th is jin caaca tana uni gwansan kun enki gwonkan pini jin cinu mo. To piyi'd jin midi kol uni mo.

166 Aha/ tana gi mo ma 'tej kape/ gom bway gi mowoth pini mo, ayy Tapa,

dhali aha/ miina gwoŋkan pini kun  
'kwarkunu mo.

<sup>167</sup> Akashiram pem dhu gwonycim pini mo.  
Aha/ ena uni ki en jin shi/ashi/ mo.

<sup>168</sup> Aha/ dhuna gwoŋkan gi 'twam pini mo  
dhali gwonycim pini mo,  
haali/ aris bway pemi 'baar mo tani uni  
'koni bwambori /e mo be.

<sup>169</sup> Dhalki gwom pem pu'dki'di bwambori /  
e mo, ayy Tapa.

Ciyi aha/ mo jin mishu gwo 'ban isi ki gwom  
pini mo.

<sup>170</sup> Dhalki tom pem jin 'thoka/ ka di'b is  
pu'dki'di bwambori /e mo.

'Cuŋki aha/ mo isi ki gwom pini mo.

<sup>171</sup> 'Twa/ pem midi wol mo jin maŋuwa maŋ  
mo

ki /e torŋki aha/ gwoŋkan pini kun baha /e mo.  
<sup>172</sup> Ale'd pem midi yuŋ gway gom gwom pini  
mo

haali/ aris gwoŋkan pini 'baar kun  
'kwarkunu mo tani uni ta kuŋ gana/  
mo.

<sup>173</sup> Dhalki me'd pini thoson is mo mmowoth  
aha/ mo

haali/ aha/ kwanykina gwoŋkan gi 'twam  
pini mo.

<sup>174</sup> Aha/ 'koshkina te/ gom bway gi mowoth  
pini mo, ayy Tapa,

dhali gwoŋkan pini jin cinu mo tani a'di ta  
jim pem jin 'kunya/ bwa mo.

<sup>175</sup> Dhalki aha/ dina ki e mo ki aha/ mina  
maŋ /e mo

dhali dhalki gwoŋkan pini kun onu woth  
aha/ mo.

<sup>176</sup> Aha/ yakina per mo me'd ka'bal jin thiski  
e mo. Simmi cinŋkinam pini e mo,

haali/ aha/ dinaki ŋa gwoŋkan pini kun  
'kwarkunu mo.

## 120

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

<sup>1</sup> E mo ma cis mo tani aha/ gwokina 'twa/i  
Tapa mo,

ki a'di midi 'taki thoŋ aha/ 'twa/ mo.

<sup>2</sup> 'Cuŋki aha/ mo, ayy Tapa,  
'peni 'twa/ pem jin ta'da tor mo,  
dhali 'pena le'd pem jin he'kki'da he'k e mo.

<sup>3</sup> Ata a'di iminu ci /e mo?  
Dhali tonta a'di iminu mii gom /e mo,  
/e jin tana le'd jin he'kki'da he'k e mo?

<sup>4</sup> Athopa/ jin kaaka jin kala wathi/ ma mee  
nyakka 'cila'th o'd jin shwa'd ki bar bar mo  
'peni cwa jin wana e ka shilgwalish  
mo.

<sup>5</sup> Wayyi e aha/ ki aha/ yakina yanyca/ e Pam  
Maashik mo,

ki aha/ ca'bkina e bwaman gu'b burryne/  
ma Gidar mo.

<sup>6</sup> Ki rash rash mo tani aha/ ca'bkina

e bwaman uni gwansan kun shi/ ki  
moŋku'th isi e mo.

<sup>7</sup> Aha/ tana gom moŋku'th is mo,  
hili ki aha/ okina gwo mo tani

uni ŋaŋkina nyor mo.

## 121

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

<sup>1</sup> Aha/ 'deka em pem 'kup ki wosh kun tu-  
ratur mo.

'Peni mana imina woth pem ipu'du/ mo?

<sup>2</sup> Mowoth pem pu'dki'd 'peni Tapa mo,  
a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

<sup>3</sup> A'di midi diki dhal sho'k pini bway ki a'di  
minu joŋ mo,

a'di yan jin kar /e mo tani mina e diki 'ce'd  
mo.

<sup>4</sup> Hili mo mo ma, a'di jin dhu 'Kwani ma  
Israyiil mo tani

a'di mina e diki 'ce'd mo walla midi diki ish  
e mo.

<sup>5</sup> Tapa a'di ita'da mankar /e mo.

Tapa a'di ita'da la goma bim poros pini mo.

<sup>6</sup> Atente/ midi diki 'kosh /e montee mo  
walla appe midi diki 'kosh /e mon'thiny mo.

<sup>7</sup> Tapa midi kar /e 'pena ris tonthusi 'baar  
mo.

A'di midi kar mondiki/em pini mo.

<sup>8</sup> Tapa a'di imidi kara kar mo gom yam pini  
jin mina /e ya ka piŋe/ mo dhali kul  
pini jin mina /e kulu/ ka nyan'ko'd  
mo,

'pena tee yansan mo dhali ki sule/ sule/ ya  
ye 'ba/ mo.

## 122

*Gway ma Dawuu'd jin ta gway jin yuku  
mmo/ii ka gagamis mo.*

<sup>1</sup> Aha/ 'bora bwa ki 'bor mo mmo/ona uni  
aha/ gwo mo ki:

Dhalki ana iina gu'b gi Tapa mo.

<sup>2</sup> Sho'k bam uni doshkin mo  
e bwaman ma goŋ pini mo, ayy Urushaliim.

<sup>3</sup> Urushaliim, a'di nyanŋkunu mo mmota  
'penkuman bampa/ mo

a'di jin shokunu ki me'di montal 'de/ mo,  
<sup>4</sup> e mo jin iikin ma waŋ gi 'kwani 'kup ki mis  
mo,

uni kun tana waŋ gi 'kwani gi Tapa mo,  
me'd gi gwoŋkan jin 'kawurkunu mo goma  
Israyiil mo

mmoci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway  
gi Tapa mo.

<sup>5</sup> Akursi ma malik gom gwon dwall jin  
toru gwo 'twa/ a 'cesh mo tani uni  
dhukunu imun mo,

akursi ma malik gom gu'b ma Dawuu'd mo.

<sup>6</sup> 'Thoyi gom moŋku'th is gi Pa Urushaliim  
mo.

Dhalki uni rusa/ rus mo, uni kun enki /e mo.

7 Dhalki mo ma ku'th is di'd eya goŋ ma ganƣaram pini mo  
dhali mo ma 'dantar e bwaman mom pini  
kun tura e ki tur mo.  
8 Gom gway gi iwak pem mo dhali uni kun  
nyak ii ki aha/ mo tani  
aha/ mina o gwo mo ki: Moŋku'th is mididi  
e bwam um mo.  
9 Gom gway gi gu'b gi Tapa Arungimis bana  
mo,  
aha/ mina simm tom 'boro'd pini e mo.

**123**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

1 E/e mo tani aha/ 'deka em pem 'kup ki mis  
mo,  
ayy /e jin diki eya kursori ma maliƣ e momis  
mo.  
2 Hili mo mo ma, me'd jin hila e gi ƣiŋkina/  
me'd gi tapam buni mo,  
dhali me'd jin hila e gi nyara/ me'd ma yim  
jin karu mmohil ƣiŋkina/ nyara/ mo  
tani  
wakan em bana si'da/ hil 'kup ki Tapa  
Arungimis bana mo,  
ntagi a'di mididi miimii apo/ ana mo.  
3 Miiyi mii apo/ aman mo ma, ayy Tapa,  
miiyi mii apo/ aman mo  
haali/ aman tana ga dhana wak jin uri 'kup  
mo ba/.  
4 Ki rash rash mo tani akashiram bam  
'tu'dkunu mo  
ki mo jin thunyu aman 'twa/ i is mo ki uni  
gwansan kun 'ko ki 'ko 'penkapan  
mo,  
ka wak buni uni gun dhu is buni ki ca mo.

**124**

*Gway ma Dawuu'd jin ta gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

1 Wakki/ a'di mididi diki 'taki ta Tapa jin di'di  
'ko'd gwar bana mo tani,  
dhalka Israyiil o gwo mo shwane/ -  
2 wakki/ a'di mididi diki 'taki ta Tapa jin di'di  
'ko'd gwar bana mo shwane/  
ki 'kwani 'kon mmocu mis apo/ ana mo,  
3 dhali yan'ko'd uni mini 'taki los ana ki  
'kolo'c ki e mo,  
ka nyor buni jin 'thakina uni apo/ ana mo.  
4 Dhali yan'ko'd agannu/ yi'de/ mididi 'taki  
dhi'th ana sho'k ka pupush mo,  
dhali yi'de/ jin mishi'da njwaca/ mididi 'taki  
kum ana 'twa/a 'cesh mo,  
5 dhali yan'ko'da po/ ana mo tani yi'de/ jin  
wuluski erj kuthar mo.  
6 Mom'bor mii gom Tapa mo,  
a'di jin diki ƣi ana  
ki shem buni mmo'kwar mo.  
7 Ana yekina me'd 'dii

'pena gume/ ma mancesh to jin cesha a'di to  
mo,  
dhala gume/ 'ce'dki bwa mo  
dhali ana yekina mo.  
8 Mowoth bana a'di diki'd e gway gi Tapa  
mo,  
a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

**125**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

1 Uni gwansan kun gami gwo is e Tapa mo  
tani uni wana e ki 'Kuwosh ma Si-  
hyuun mo,  
a'di jin molu joƣ mo, hili a'di ƣa'bki'd ki sule/  
sule/ ya ye 'ba/ mo.  
2 Me'da ris wosha turga/ kun 'kamki Pa  
Urushaliim is mo,  
wakan si'da/ Tapa mididi 'kam 'kwanim piti is  
mo,  
'pena tee yansan gana/ mo dhali ki sule/  
sule/ mo.  
3 Dhali cwa ma maliƣ gom uni kun ta thus ki  
thus mo tani mididi diki di mo  
apo/ mony'cesh jin karu gom 'kwani kun  
tana kar/e mo,  
isi ciki/ uni gun dhunu ka kar/e mini dhu  
me'd buni mmotham to mii mo.  
4 Miiyi ki 'bore/ mo, ayy Tapa, gom uni  
gwansan kun 'bora'bor mo,  
dhali gom uni gwansan kun dhelel ma dum  
buni ki dhelel mo.  
5 Hili uni gwansan kun tu'kkin mo e bway  
buni kun wanycara/ wanycar mo  
tani  
Tapa mididi shu uni bway nyakki uni gun mii  
to kun ta thus ki thus mo.  
Moŋku'th is mididi di goma Israyiil mo.

**126**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

1 Ki Tapa warki'da shamanettan ma Si-  
hyuun is mo tani  
ana wana e ki uni gwansan kun shu'bki jan  
mo.  
2 Yan'ko'd 'twam bana 'tu'dkunu ki piny  
piny ki mompe'th mo,  
dhali ale'd bana a'di kumki cuuwa/ gom  
moŋ'kuny bwa mo.  
Dhali yan'ko'd uni oki gwo e bwaman kal gi  
'kwanin tiya mo ki:  
Tapa miiki dhan to jin caaca gom uni mo be.  
3 Tapa miiki dhan to jin caaca gom ana mo  
be.  
Ana 'borkina bwa mo.  
4 Wara shamanettan bam is mo ma, ayy  
Tapa,  
mmowa e ki botan yi'de/ e mo ma Januub  
mo.  
5 Dhalki uni gwansan kun si to ki kony  
jabu'th mo tani



dhalki uni 'ciṭh to ki cuuwa/ jin kumu/ ki bwanj 'kunya/ mo.

<sup>6</sup> A'diyin jin yaki gwolu/ mmokali emen to mmosi mo tani mididi kulu/ bwanj pa ki cuuwa/ jin 'thera a'di ki bwanj 'kunya/ mo, mmokali cwalman maman to jin sina a'di mo.

**127**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo. Gway ma Sulemaan.*

<sup>1</sup> Isi ciki/ wakki/ Tapa mididi nyan gu'b yan mo tani uni gwansan kun nyan a'di mo tani uni miikina tu'c ki pe'th mo.

Isi ciki/ wakki/ Tapa ki tima po/ 'penkuman bampa/ mo tani

amantim mo mo tani diki'd ki e ki pe'th mo.

<sup>2</sup> A'di ta miim pe'th be ki /e mini cu mis ki jahanne/ mon'thamo/ mo, dhali ca'b mmota adiite/ mmosi/is mo,

dhali mmoshwa tonte/ mo 'peni mii jin minu a'di ki mo/anan is mo,

haal/ a'di ciki unim piti kun ena a'di mo tani mo/ish e mo.

<sup>3</sup> Hili mo mo ma, iya/ gi 'kwani uni ta mal 'peni Tapa mo,

maman 'peni bwa ma dho'th mo tani a'di / ishki kumma/ mo.

<sup>4</sup> Me'da thopa/ e me'd ma man/as mo tani a'di wana e ki iya/ gi uni gun ta dhuru'c ki dhuru'c mo.

<sup>5</sup> Mom'bor mii gom wathi/ jin 'tu'dki'da kulpem piti ki uni mo.

A'di minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo ki a'di mididi tora tor ka ris 'kwaninj 'kup piti mo e 'twanj kala goj mo.

**128**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

<sup>1</sup> Mom'bor mii goma ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun ko/ki Tapa mo,

a'di jin yaki'd e bwanj piti mo.

<sup>2</sup> /E mini shwa maman cwa ma tu'c ki me'd pini mo,

dhali /e mina bwa 'bor mo, dhali a'di mididi ha me'd gom /e mo.

<sup>3</sup> Ashim pini a'di mina e waki cwa jin dho'th maman mo

e bwanj gu'b pini mo. Ucim pini uni mina e waki cwa setuun kun

'kan ki biṭhi/ biṭhi/ mmo'kama tharabeesam pini is mo.

<sup>4</sup> Hili mo mo ma, wakan wathi/ minu 'bor mii mo,

a'di jin ko/ki Tapa mo.

<sup>5</sup> Tapa 'borki /e mii mo 'pena Sihyuun mo.

Dhalki /e pari mo jin mididi rusa/ rus e gom Pa Urushaliim mo

ka risa tee gi mondiki/em pini 'baar mo.

<sup>6</sup> Dhalki /e hili ugi gi ucim pini mo. Monju'th is mididi di apowa Israyiil mo.

**129**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

<sup>1</sup> Ka daran duj gana/ mo tani uni wo'cki aha/ is she/ mo 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo,

dhalka Israyiil o gwo wakan shwane/ mo -

<sup>2</sup> Ka daran duj gana/ mo tani uni wo'cki aha/ is she/ mo 'peni dhuru'c pem jin taka/ mo,

hili uni 'koki pi gwo jipi/ apo/ aha/ mo.

<sup>3</sup> Imangora 'cesh uni gorkina 'cesha powa pom pem mo.

Dhali uni dherki gwan'thim buni ki tur tur mo.

<sup>4</sup> Tapa a'di ta'da kar/ e mo.

A'di 'ciṭhi'da shi/ gi 'kwani kun ta thus ki thus bwa mo.

<sup>5</sup> Dhalki uni gwansan kun shi/kina Sihyuuni e mo tani

dhunu ki mo ma 'the is mo dhali dhuwa bor ki tar mo.

<sup>6</sup> Dhalki uni wana e ka shoj 'kunjgu'b mo kun ku'thkin mo itwa/a/ ki uni 'koki ca mo,

<sup>7</sup> a'di jin din ma man'ciṭh to ki 'tu'd me'd piti mo,

walla aman'de'k cwalman maman to ki kala bor piti mo,

<sup>8</sup> ki 'kwani gwansan kun iin mo mmope a'di mo tani 'koki o gwo mo ki:

Mom'bor mii gi Tapa mididi di apo/ e mo. Aman 'bora /e mii ki gway gi Tapa mo.

**130**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

<sup>1</sup> Peni mo jin 'kula'kul mo tani aha/ gwokina 'twa/ e /e mo, ayy Tapa.

<sup>2</sup> Tapa, ciki 'twa/ pem mo ma. Dhalki 'cem pini ci'da hirdhe/ mo

ki 'twa/ pem jin 'thoka/ to ka di'b me'di is mo.

<sup>3</sup> Ayy Tapa, wakki/ /e mini 'taki nyiṭha ris mony'coṭka/ mo tani

Tapa, kaja a'di imidi dosh mo?

<sup>4</sup> Hili mo jin gwamkina /eya gwam mo tani di'd e /e mo,

ki /e a'di minu 'taki ko/ moyi.

<sup>5</sup> Aha/ corkina Tapa mo, akashiram pem corki'da cor mo

dhali e gwom pini mo tani aha/ tana ga 'tenj kape/ mo.

<sup>6</sup> Akashiram pem corki Tapa mo mmobola ris 'kwani kun thimki mon'thamo/ e mo,

mmobola ris 'kwani kun thimki mon'thamo/ e mo.

<sup>7</sup> Ayy Israyiil, tayi gi mo ma 'tenj kape/ e Tapa mo.

Haali/gom Tapa mo tani mo/en jin telu sho'k diki'd mo  
 dhali e a'di mo tani mo ma enthus jin wanuwa wan 'ba/ ishki'd mo.  
 8 Dhali a'di midi wana Israyiil 'ba/ mo 'pena ris miim piti kun 'coḡa'coḡ mo.

**131**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo. Gway ma Dawuu'd.*

1 Ayy Tapa, adum pem 'konuki 'de'k ki mis mo dhali em pem 'konuki 'de'k 'kup ki mo jin ḡa'dama/ ḡa'dam gara/ be.  
 Buḡwar is pem diki jar e ki dhan to kun caaca gara/ mo  
 dhali ki to kun ta to mer gom aha/ gara/ mo.  
 2 Hili aha/ ḡa'bkina ki dwam mo dhali kara ḡashiram pem ki shwamm mo,  
 me'da 'ci jin karkina kum ki shwamm mmoḡiya ko eya bor piti mo.  
 Me'da 'ci jin karkunu ki shwamm mo tani aha/ kara ḡashiram pem ki shwamm mo be.  
 3 Ayy Israyiil, tayi gi mo ma 'teḡ kape/ e Tapa mo  
 'peni mo yansan shwane/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.

**132**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

1 Kayi gwo e mo ma, ayy Tapa, goma 'the goma Dawuu'd mo,  
 aris to 'baar mo kun 'batha'ba'th kun 'dimkina a'di 'kup mo,  
 2 ba a'di thulki gwo me'da po/ e Tapa mo dhali o gwo is ki A'di ma Dem Dem ma Yakuub mo, mmo/o gwo mo ki:  
 3 Aha/ mina mol ciḡ gu'b pem mo, walla ish eya powa cim pem mo,  
 4 dhali aha/ mina diki ḡi is pem ki e mmo/ish mo,  
 walla dhal moḡ'ko'd em pem bway mmo'ce'd e mo,  
 5 ntagi aha/ mina gam mo gom Tapa mo, mo jin mina A'di ma Dem Dem ma Yakuub iḡa'b mo.

6 Hili mo mo ma, aman cikina gwo mo 'pena Apraatah,  
 dhali aman gamkina a'di mo e bwam bunto ma Waar mo.  
 7 Dhalki ana iina mo e mom piti jin ḡa'ba a'di mo.  
 Dhalki ana luḡa a'di e cwam piti jin dhuna a'di sho'k mo.  
 8 Cuyi mis mo ma, ayy Tapa, dhali yayi mo e mom pini jin mina /e ishi/ is mo, /e dhali Sanduuk gi mo ma dem dem pini mo.  
 9 Dhalki igasiis pini uni shumkunu ki mo ma ḡar/e mo,

dhali dhalki unim pini kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel kum cuuwa/ gom bwanḡ 'kunyka/ mo.

10 Gom gway ma Dawuu'd jin ta ciḡkinam pini mo tani  
 dhalku/ ki tu'k bwam/ em pini 'peni a'dim pini jin 'koshkina /e ki monyca mo.

11 Tapa a'di thulki'da Dawuu'd gwo me'da po/ ki isi oḡ gana/ mo,  
 'peni gwo jin mina a'di diki doḡ ka nyar'ko'd mo, mmo/o gwo mo ki:  
 Jan tal 'de/ 'peni iya/m pini gi buḡwar is pini mo tani  
 a'di miga/ kara po/ ḡursi ma malik pini mo.  
 12 Waḡki/ iya/m pini mini dhu gwom pem jin gamu me'd mo  
 dhali gwonycim pem kun miga/ tor uni mo tani  
 iya/ m buni si'da/ ki sule/ sule/ mo mini 'kowa po/ ḡursi ma malik pini mo.

13 Haali/ Tapa a'di kwanyki'da Sihyuun mo. Dhali a'di ona bwa ki a'di ki o jin shiyi'd mo gom mom piti mo be.

14 Mo yansan a'di ta mom pem jin miga/ si/ is ki sule/ sule/ mo.  
 Mmahan imiga/ ḡa'b mo haali/ aha/ ona bwa ki a'di mo be.

15 Dhali aha/ mina 'bor mo ma yim mii ka enthus gom to kun minu ḡi a'di mo.  
 Aha/ mina kap 'kwani ma ha'th'ko'd ma yima du ki tonḡe/ mo.

16 Igasiis ma yim mo tani aha/ mina hi'th uni ki bway mowoḡh mo  
 dhali uni ma yim kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani mini kum cuuwa/ ki moḡ'kuny bwa mo.

17 Imun mo tani aha/ mina dhal ce ma Dawuu'd mmo'ka ale/ gom a'di mo.  
 Aha/ thosonkina lamba/ gom a'dim pem jin 'koshka/ ki monyca mo.

18 Kwaninḡ 'kup piti mo tani aha/ mina shum uni ki mo ma 'the is mo  
 hili apo/ is piti mo tani toḡ'kup piti a'di midi dhel mo ki ra/ ra/ mo.

**133**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

1 Hili mo mo ma, wa'di 'bora dhali bwanḡ 'kunyu'd wakata sa/  
 ki 'kwani kun ta ikam mmonyak 'ko ki isa tal 'de/ mo.

2 A'di wana e ka yin jin ta yinthoḡ gana/ jin wolu i'kup mo,  
 mmogus ka 'cesh mmothul ka halan'twa/ mo,  
 apowa halan'twa/ ma Haruun mo,  
 dhali mmogus ka 'cesh mmothul ka yupen 'twaman burrinyem pom piti mo.

3 Dhali a'di wana e ki jape/ gi Pan Harmuun mo,

a'di jin ta'kki'da po/ 'Kuwosha turga/ ma Sihyuun mo.  
Haali/ Tapa kanki mo jin 'boru mii e mattaan mo,  
gom mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

**134**

*Gway jin yuku mmo/ii ka gagamis mo.*

1 Iiyu/ mo, 'bori Tapa mii mo,  
aris um 'baar mo kun ta cinjina/ gi Tapa mo,  
um kun doshkin mon'thiny e gu'b gi Tapa mo.  
2 'Deki me'd bum 'kup ki mis ki mo jin kogu mo,  
dhali 'bori Tapa mii mo.  
3 Dhalki Tapa 'bor um mii 'pena Sihyuun mo,  
a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo.

**135**

1 Manji Tapa mo.  
Manji gway gi Tapa mo,  
ciyi moman mo, ayy um cinjina/ gi Tapa mo,  
2 um kun doshkin e gu'b gi Tapa mo,  
dhali e gu'b ma pije/ jin di 'kup kany ma Arumgimis bana mo.  
3 Manji Tapa mo, haali/ Tapa a'di i'bor a'bor mo.  
Yuki gway gom gway piti mo, haali/ a'di ita'da manmii mii ga 'the mo.  
4 Haali/ Tapa kwanyki'da Yakuub gom is piti mo,  
Israyiil ita jim pitin gana/ jin cila a'di mo.  
5 Haali/ aha/ misha Tapa ki a'di caaca mo dhali Tapam bana a'di di'da powa risa rumi 'baar mo.  
6 Aris to gunn kun 'bori Tapa bwa mo tani uni miina a'di mo,  
e momis mo dhali e mony'cesh mo,  
dhali eya ris kumma/ yi'de/ mo dhali aris mon'kulga/ mo.  
7 A'di jin dhuki'da rak mmocu mo e mo jin dina mony'cesh 'kup mo,  
a'di jin ukki'da wara sho'k goma sho'k mo dhali a'di jin kalki 'tham 'peni mon'gu'b piti jin dhuna a'di uni mo.  
8 A'di ta a'di jin 'koshki'da bwanyara/ gi 'Kwani gi Pam Masir mo,  
kun tana bwanyara/ gi 'kwaniny'cesh dhali to/e mo,  
9 a'di jin diki'di bwaman /e mo, ayy Masir, jin hashki jama mii mo dhali momer mo apowa Pirawn dhali aris cinjina/ piti mo,  
10 a'di jin 'koshki'da ris kal gi 'kwaniny'cesh mo,  
dhali 'kosh imalik kun ca'bki dem dem mo,  
11 Siihuun jin ta'da malik gi 'Kwani Amuur dhala Uuj jin ta'da malik gi Pam Bashan mo,  
dhala ris 'penjuman bampa/ gi Panj Kanaan mo,  
12 dhali ci mony'cesh buni mmota mal,

mmota mal gi 'kwanim piti kun ta ku ma Israyiil mo.

13 Gway pini, ayy Tapa i'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo,  
/e mishu man mo, ayy Tapa, ka ris 'kwani ma nyakum yil mo.  
14 Haali/ Tapa a'di midi ye 'kwanim piti mo dhali hila hil ki e ma 'thime/ ki mo/en apo/ cinjina/ piti mo.  
15 Tompinycon kun lunja kal gi 'kwanim tiya mo tani ta 'dolkon kush mo dhali 'dolkon gana/ mo,  
uni kun ta mii ki me'd gi 'kwani mo.  
16 Uni ta gi 'twa/ mo tani hili uni mol gwo o mo,  
uni ta gi e mo tani hili uni mol to par e mo,  
17 uni ta gi 'ce mo tani hili uni mol to cik mo, walla shi/ina kamu/ di'd e 'twam buniya?  
18 Uni wana e ki uni gwansan kun ukki uni mo -  
nye, aris uni gwansan kun gamki gwo is e uni mo.  
19 Ayy gu'b ma Israyiil, 'bori Tapa mii mo ma.  
Ayy gu'b ma Haruun, 'bori Tapa mii mo ma.  
20 Ayy, gu'b ma Lawi, 'bori Tapa mii mo ma.  
Um kun ko/ki Tapa mo tani 'bori Tapa mii mo ma.  
21 Mom'bor mii midi di gom Tapa 'pena Sihyuun mo,  
a'di jin ca'bki'd e Pa Urushaliim mo.  
Manji Tapa mo.

**136**

1 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki Tapa mo, haali/ a'di 'bora'bor mo,  
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.  
2 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka Arumgimis jin bolki'da risa rum e mo,  
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.  
3 Ayy ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is gom Tapa jin bolki'da ris tapa e mo,  
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.  
4 E a'di, a'din 'den gana/ mo jin miiki dhan momer kun caaca mo,  
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.  
5 E a'di jin ukki momis ki gwo jin mishu 'ban mo,  
haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.  
6 E a'di jin peperki mony'cesh apo/ yi'de/ mo, haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.  
7 E a'di jin ukki dhan mon'kush kun caaca mo, haali/ mo/en piti jin telu sho'k mo tani a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.

8 Atente/ mmoji apo/ montee mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo,*  
 9 Appe dhala risa cul mmojiya po/  
 mon'thiny mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 10 E a'di jin 'koshki'da bwanyara/ gi 'Kwani  
 Masir mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 11 Dhali suski'da Israyiil ka pije/ 'peni bwa-  
 man uni mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 12 Ki me'da bim 'bi'thgam piti mo dhali ki  
 me'd piti jin he'thkina a'di mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 13 E a'di jin *kwa/ki dhan Kumma/ Yi'de/ jin ta*  
*gi 'Per bwa ki buuw mo,*  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 14 Dhali a'di ki dhala Israyiil bway mo  
 mmoya bwaman a'di mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 15 Hili a'di ki kuma Pirawn 'twa/ a 'cesh e  
 bwam Kumma/ Yi'de/ jin ta gi 'Per mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 16 E a'di jin suski 'kwanim piti ka pije/ e  
 mombwaasho mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 17 E a'di jin 'koshki dhan imalik mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 18 Dhali a'di jin 'koshki imalik kun gwonu  
 'kus mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 19 Siihuun jin ta'da malik gi 'Kwani Amuur  
 mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 20 Dhali Malik Uuj gi Pam Bashan mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 21 Dhali a'di ki *çi mony'cesh buni mmota*  
 mal mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 22 Mmota mal goma Israyiil jin ta *çin*kinam  
 piti mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 23 A'diyi ita a'di jin kayi ana e mo e mom  
 bana jin 'koyina ana e mo jin hatha  
 'ko 'ko'd ki ha'th mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*

24 Dhali 'cwam ana mo 'peni 'kwaninj 'kup  
 bana mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 25 A'di jin *çiki tonte/ goma ris bungwar isi*  
 'baar mo,  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*  
 26 Ayy *çiyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka*  
*Arumgimis gi momis mo,*  
 haali/ mo/en piti jin *ṭelu sho'k* mo tani a'di  
 'dimki *'kup ki sule/ sule/ mo.*

**137**

1 E yana gap gi yi'derj *kumma/ gi Pam Baabil*  
 mo tani ana 'kokina a'cesh mo dhali  
 ko mo  
 ki ana kakina Sihyuun e mo.  
 2 E cwa jin wana e ka gwapindhoph mo tani  
 ana shirkina adhenjdhenyem bana kun 'kon  
 ma shu/i pesu/ mo.  
 3 Haali/ uni kun bu'thki ana mo tani  
 'thekki gwo mo ki ana mina yuḡ gway bana  
 mo,  
 dhali uni gun 'koshki ana is ka nyor kaga-  
 hara mo, uni 'thekki gwo mo ki ana  
 mina isi *ça'b* ki *çur çur* mo, mmo/o  
 gwo mo ki:  
 Yuḡi aman gwaya kamu/ 'de/ 'peni gway ma  
 Sihyuun mo.  
 4 A/ ana mina yuḡ gway gi Tapa kata mo e  
 bampa/  
 gi 'kwanin tiya mo?  
 5 Waḡki/ aha/ njana / e mo tani ayy  
 Urushaliim,  
 dhalki me'da bim poros pem ku'thki'd mo.  
 6 Dhalka le'd pem 'dapa'di bwanḡa'dki/ gi  
 'twam pem mo  
 waḡki/ aha/ dinaki ka /e e mo,  
 waḡki/ aha/ dinaki kar Pa Urushaliim  
 apo/ mom pem jin eka/ ek jin 'kunya/ bwa  
 mo.  
 7 Kayi gwo e mo, ayy Tapa, apo/ 'Kwani  
 Aduum  
 goma tee gi Pa Urushaliim mo,  
 me'd jin ona uni gwo mo ki: Ka 'cesh gana/  
 Ka 'cesh gana/  
 Ntagi monḡa'b piti mo.  
 8 Ayy 'bwa/ gi 'Kwani gi Pam Baabil, /e jin  
 'ce'd mo sho'k ki tash tash mo.  
 Mom'bor bwayi gom a'di jin mididi rak /e to  
 ibway mo  
 gom to jin miikina /e gom aman mo.  
 9 Mom'bor bwa gom a'di jin bu'thki ushi  
 uçim pini mo  
 dhali wa uni 'ko'di wosh mo.

**138**

*Gway ma Dawuu'd.*

1 Aha/ cina /e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo, ayy Tapa, ka dum pemi 'baar mo. Ibwambora risa rum pinycon mo tani aha/ yukkina gway mmoman/ /e mo.  
 2 Aha/ ca'bkina ka jin 'kupa' dupun mmolun' kupki gu'b gi mondheleladhelel pini mo  
 dhali ci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway pini mo  
 gom mo/en pini jin telu sho'k mo dhali mii ma isin ganam pini mo  
 haali/ /e a'di i/ekkin ki ek apowa ris to 'baar mo  
 ki gway pini mo dhali ki gwom pini mo.  
 3 Ka tee jin yukka/ /e mo tani /e thokki aha/ 'twa/ mo,  
 dhali mom'bi'th is ma kashiram pem mo tani markina /e is mo.  
 4 Aris imalik gi mony'cesh mo tani uni mini manj /e mo, ayy Tapa,  
 haali/ uni cikki gwo gi 'twam pini mo.  
 5 Dhali uni mini yuk gway ki bway gi Tapa mo,  
 haali/ monyca gi Tapa a'di icaaca mo.  
 6 Ba haali/ Tapa a'di i/eka/ ek mo tani a'di ki ciya hirdhe/ki uni kun hatha 'ko 'ko'd ki ha'th mo,  
 hili uni kun 'thek 'ba/ imis mo tani mishkina a'di 'pena dhana/ mo.  
 7 Ba aha/ yana e bwaman mo jin toju bwa mo tani  
 /e 'tashki aha/ mondiki/em pem 'twa/ mo.  
 /E ki he'th me'd pini apowa nyor gi 'kwani kun ta 'kup ki aha/ mo,  
 dhali me'da bim poros pini mo tani /e 'cu'kki aha/ mo.  
 8 Tapa a'di midi thim bwam piti yin jin 'boro'd gom aha/ mo.  
 Mo/en pini jin telu sho'k mo tani, ayy Tapa, a'di 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo.  
 Dhalku/ki dhal miin to ki me'd pini 'pen mo.

**139**

*Eya manyuk gway mo. Gway ma Dawuu'd.*

1 Ayy Tapa, /e napki aha/ ki bur bur mo dhali mish aha/ mo.  
 2 /E mishkina mish mo ki aha/ ca'bkina 'cesh mo dhali ki aha/ cuna mis mo.  
 /E nyithki gwom pem kun kulumka/ ibwa 'pena dhana/ mo.  
 3 /E napki bway pem ki bur bur mo jin yaka/ ka pije/ mo dhali mom pem jin ishka/ 'ko'da 'cesh mo,  
 dhali miim pem mishkina /e 'baar mo.  
 4 Isi kan si'dayi /e mishki gwo kun 'koni 'twam pemi twa/a/ mo,  
 hili mo mo ma, ayy Tapa, /e mishki uni 'baar mo imonta' /de/ mo.  
 5 /E tu'bki aha/ ibwampo/ mo dhali ibwambor mo,

dhali /e kari me'd pini apo/ aha/ mo.  
 6 Dhan mo jin mishu gwo 'ban a'di ita jaro/ gom aha/ mo.  
 A'di ka'dama/ ka'dam mo. Aha/ mola a'di gamm mo.  
 7 Ki mana imiga/ ya 'peni /e ki dar gi Shi/in pini mo?  
 Walla ki mana imiga/ gus 'peni /e ki dar gi bun'kus pini mo?  
 8 Wakki/ aha/ shinkunu bway momis mo tani /e dikin imun mo.  
 Wakki/ aha/ mina ta ga ci e mo jin 'kona 'kwani kun wun mo tani /e dikin imun mo.  
 9 Wakki/ aha/ mina bu'th ya ma bi ma tente/ mon'thamo/ mo  
 dhali e mo gi bwaagap gi kumma/ yi'de/ 'baar mo  
 10 isi kani me'd pini shuki aha/ bway mo dhali me'da bim poros pini bu'thki aha/ mo.  
 11 Wakki/ aha/ mina o gwo mo ki: Dhalki mondhurumi'd 'kam aha/ is mo  
 dhali dhalki mon'kush wara'd ki mon'thiny gom aha/ mo,  
 12 isi kan mondhurumi'd diki ta mondhurumi'd gom /e mo.  
 Mon'thiny a'di ca'bki bany bany me'd mon-tee mo  
 haali/ mondhurumi'd a'di wara'd ki mon'kush gom /e mo.  
 13 Haali/ /e ukkina aris to gi bwaman is pem mo,  
 /e shoki aha/ ki 'be'b 'be'b e bwama dho'th ma ta'dam pem mo.  
 14 Aha/ mankina /e mo haali/ /e a'di kogu mo dhali /e tana manmii to mer mo.  
 To mer uni ta miim pini mo.  
 /E mishki aha/ ki mish gana/ mo.  
 15 Ayica yir pem a'di molu bag 'peni /e mo, ki aha/ 'konu mmo/uk ki kup mo,  
 ki koth jin wagaskunu a'di e mony'cesha 'kulga/ mo.  
 16 Em pini mishki bul pem ntwa/a/ gom uk pem ki aha/ tana ari 'dii mo.  
 Ka tee kun 'kawurkunu gom aha/ mo tani a'di 'kwarkunu eya warkam pini mo, aris uni 'baar mo,  
 me'd jin 'kona uni ki 'ko mo naskina/ mo.  
 17 Gwom pini kun kuluma /e bwa gom aha/ mo wani yinthowa, ayy Arungimis.  
 Kwashar buni 'ka'da miia?  
 18 Wakki/ aha/ mina den uni e mo tani uni bolkina si'b gi bwaagap e ka ris mo.  
 Ki aha/ merkina e mo tani aha/ dina nyakki /e mo naskina/ mo.  
 19 Ayy /e jin mini 'taki 'kosh uni kun mii tonthus moyi, ayy Arungimis,

dhali ki 'kwani kun wol 'kwaniya bas mo  
 mini 'taki kwa/ is buni bwa 'peni aha/  
 mo,  
<sup>20</sup> ki 'kwani kun dupi /e i e mmo/ush /e gwo  
 ki 'tash mo,  
 uni kun cukin ki is buni imonṭal 'de/ apo/ /e  
 gom tonthus mo.  
<sup>21</sup> Dika/ ki shi/ uni i e uni gun shi/ki /e i e mo,  
 ayy Tapa?  
 Dhali dika/ ki 'te bwa ki uni gwansan kun  
 cukina apo/ /e mo?  
<sup>22</sup> Aha/ shi/ kina uni i e ki isi shi/ ma shin  
 gana/ i e mo.  
 Aha/ denḡina uni e moyi mmota 'kup ki aha/  
 mo.  
<sup>23</sup> Napi aha/ ki bur bur mo, ayy Arungimis,  
 dhali misha dum pem mo.  
 Nyo/i aha/ mo dhali mish gwom pem kun  
 kulumka/ ibwa mo.  
<sup>24</sup> Dhali pari mo e mo waḡki/ tonthusa  
 kamu/ di'd e aha/ mo,  
 dhali shuyi aha/ bway e bway jin 'konuki/e  
 ki sule/ sule/ mo.

**140**

*Eya manyuḡ gway mo. Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Cuki aha/ mo, ayy Tapa, 'peni 'kwani kun  
 ta thus ki thus mo.  
 'Tashi aha/ 'twa/ mo 'peni 'kwani kun bu-  
 jurkina bujur mo,  
<sup>2</sup> uni kun thosonki tonthus is eya dum buni  
 mo,  
 dhali bir 'kwani mmo/asa mee ka yempa/  
 yempa/ mo.  
<sup>3</sup> Uni dhuna le'd buni mmokaaka me'd  
 tasha/ mo,  
 dhali 'twa/ buni 'tu'dkin ka ti'd tashan 'thi/  
 mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
<sup>4</sup> Jiyi aha/ mo, ayy Tapa, 'peni me'd gi 'kwani  
 kun ta thus ki thus mo.  
 'Tashi aha/ 'twa/ mo 'peni 'kwani kun bu-  
 jurkina bujur mo,  
 uni kun thosonki is mo mmota'b aha/ ki  
 sho'k mo.  
<sup>5</sup> 'Kwani kun dhu is ki ca mo mmo/ush  
 gwonḡan mii mo tani uni bagkina  
 gume/ gom aha/ mo,  
 nyaḡka nyaḡka gume/ jin bere'thkina uni mo,  
 e 'ko'd gwar bway mo tani uni ka'bkina  
 gume/ gom aha/ mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
<sup>6</sup> Aha/ ona gwo e Tapa mo ki: / E tana  
 Arungimis pem mo.  
 Ciyi 'ce ki 'twa/ ki tom pem jin 'thoka/ ka di'b  
 me'di is mo, ayy Tapa.  
<sup>7</sup> Ayy Tapa, /e jin ta Tapam pem mo, dhali /e  
 jin ta jim pem jin 'bitha'bi'th jin 'cuḡki  
 aha/ mo,

/e kumki aha/ 'kup pem mo ka tee gi mo ma  
 mee mo.  
<sup>8</sup> Dhalku/ ki ḡi amanta thus ki thus to jin on  
 ma dum piti a'di mo, ayy Tapa.  
 Dhalku/ ki thoṭh tonthus piti jin miina  
 a'diya wu'th apo/ mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
<sup>9</sup> Uni gwansan kun 'kamki aha/ ki deḡ mo  
 tani uni 'de'kki 'kup buni mo.  
 Dhalki 'twa/ buni kun tana pibi kumki uni  
 'twa/a 'cesh mo.  
<sup>10</sup> Dhalki o'd jin 'thanu ka 'cila'th ta'kki'da  
 po/ uni mo.  
 Dhalki uni ta'kkunu e jis jin 'kula'kul mo jin  
 mina uni mol cuyu/ mis dok/ e mo.  
<sup>11</sup> Dhalku/ ki dhala manthutha thu'th  
 'pen bway mo mmoṭel mii sho'k e  
 mony'cesh mo.  
 Dhalki tonthus wa'di wathi/ jin bujurki'da  
 bujur ki jahanne/ mo.  
<sup>12</sup> Aha/ misha Tapa halki mo jin wo'cki is  
 she/ jin rakki'd mo,  
 dhali tor gwon dwall 'twa/a 'cesh ki mii ma  
 ḡar/ e gom uni gun mini mii ta gi to  
 mo.  
<sup>13</sup> Ka jin gana/ uni gun tana ḡar/ e mini ḡi mo  
 jin 'boruwa 'bor bwa i is ki gway pini  
 mo.  
 Dhali uni gun dhelel ma du mini 'ko e  
 buḡ'kus pini mo be.

**141**

*Gway ma Dawuu'd.*

<sup>1</sup> Aha/ yuḡkina /e mo, ayy Tapa. Layu/ ki  
 jahanne/ e aha/ mo.  
 Ciyi 'cem pini ki 'twam pem mo, ki aha/  
 yuḡkina /e mo.  
<sup>2</sup> Dhalki mon'thom pem a'di denḡu e me'da  
 ku'da 'bicajwahaḡ ibwambori /e mo,  
 dhali mo jin 'de'kka/ me'd pemi mis mo  
 me'd to jin 'ciṭhu/ 'kus mom'pimpili/  
 mmomiiya bas mo.  
<sup>3</sup> Kari mo jin jinuwa ji apo/ 'twam pem mo,  
 ayy Tapa,  
 doshi mmotima campur gi 'twam pem mo.  
<sup>4</sup> Dhalku/ ki ḡa'da dum pem ki ma tonthusa  
 kamu/ mo,  
 mmoshwa pibi/ anyor ki is pem gom ton-  
 thus mmomii mo  
 mmonyḡ ya ki 'kwani kun mii to kun  
 'coḡa'coḡ mo,  
 dhali dhalku/ ki dhal aha/ bway mo  
 mmoshwa tonṭem buni kun  
 ṭawusaṭawus mo.  
<sup>5</sup> Dhalki wathi/ jin 'boro'd idor aha/ mo  
 walla ḡucur aha/ ki bwanḡkush mo,  
 hili dhalku/ ki dhala yin gi 'kwanin thus ki  
 a'di minu 'kosh 'kup pem ki sule/ sule/  
 mo.  
 Haali/ mon'thom pem ṭikirkika/ apo/ tonthus  
 buni kun miina uni mo.

6 Me'd jin cikunu uni e me'd gi uni gwansan  
 kun mini waḡ uni mo tani  
 dhali yan'ko'd uni mini da/ar gwo ki gwon  
 Tapa a'di ita gwoḡ gana/ mo.  
 7 Me'd wosh jin koḡhkina jan ta' de/ me'd mo  
 dhali shaḡ uni apowa 'cesh mo tani  
 wakan asimam buni minu 'kwaḡar bwa mo  
 e 'twa/ ma Haawiya mo.  
 8 Hili em pem di'd 'kup ki /e mo, ayy Tapa  
 Arungimis.  
 E /e mo tani aha/ simmkina mo jin hurga/  
 jwa e mo.  
 Dhalku/ ki dhal aha/ me'd wathi/ jin dar gi  
 mo jin ceshuwa cesh ka po/ mo.  
 9 Noni aha/'twa/ mo 'pena gume/ jin 'thikina  
 uniya 'cesh gom aha/ mo,  
 dhali agume/ gi uni kun mii tonthus mo.  
 10 Dhalki imanmii tonthus ta'kkini montal  
 'de/ agumem buni mo  
 ki aha/ dina mmoye mo.

**142**

*Gway jin yedhuwa Dawuu'd sho'k mo ki  
 a'di diki'd e jurum wosh mo. Mon'tho mo.*  
 1 Aha/ gwokina ki 'twam pem e Tapa mo,  
 ki 'twam pem mo tani aha/ 'thokina to ka  
 di'b me'di is e Tapa mo.  
 2 Aha/ gaḡa mom pem jin walka/ a'thupuny  
 'twa/ e bwambori a'di mo.  
 Aha/ tora tom pem kun ḡoci aha/ bwa ibwam-  
 bori a'di mo.  
 3 Ki shi/in pem 'thikina buye/ mo tani  
 /e mishki bway pem mo.  
 E bway tur jin yaka/ mo tani  
 uni bagkina gume/ gom aha/ mo.  
 4 Aha/ hilkina mo ki 'bana bim poros mo  
 dhali tim mo mo,  
 hili jan'kamu/ yisa di'da jin tor aha/ ki e mo.  
 Mo jin huru jwa yisa di'd gom aha/ mo.  
 Wathi/ piyi'd jin hilki'da hil gom aha/ mo.  
 5 Aha/ gwona 'twa/ e /e mo, ayy Tapa.  
 Aha/ ona gwo mo ki: /E ta jim pem jin hurga/  
 jwa icine/ mo,  
 tom pem jin 'tuntulka/ bwa ime'd mo, a'di  
 jin di'd nyakki 'kwani kun 'kon ki e e  
 mony'cesh mo.  
 6 Ciyi ahirdhe/ ki gwom pem mo,  
 haali/ aha/ gunu ka lungu'b gana/ mo.  
 'Cuki aha/ mo 'peni imanto'c aha/ bwa mo,  
 haali/ uni 'bitha'bi'th gom aha/ mo mmobol  
 aha/ e mo.  
 7 Susi aha/ ka pije/ 'pena sijin mo,  
 ki aha/ mina 'taki ci mo jin 'boruwa 'bor bwa  
 i is ki gway pini mo.  
 'Kwani kun tana ḡar/e mini 'kam aha/ mo  
 haali/ /e mini tu/ul dhan mo jin isha to ka  
 enthus gom aha/ mo.

**143**

*Gway ma Dawuu'd.*

1 Ciki mon'thom pem mo, ayy Tapa.  
 Dhali ciyi 'cem pini ki tom pem kun 'thoka/  
 ka di'b me'di is mo.  
 E mii ma isij ganam pini mo tani thoḡi aha/  
 'twa/ mo, e mo ma ḡar/em pini mo.  
 2 Dhalku/ ki ciḡ mo e mo jin dwallu gwo  
 nyaḡki ciḡkinam pini mo  
 haali/ wathij kamu/ yisa di'da jin di'd ki e  
 jin ta'da ḡar/e ibwambori /e mo.  
 3 Haali/ wathi/ jin ta 'kup mo tani a'di urki  
 aha/ isho'k mo.  
 A'di yapki mondiki/em pem ki sho'k itaga  
 'cesh mo.  
 A'di ki kar aha/ mmoḡa'b e mondhurumi'd  
 mo me'd uni gwansan kun wukin ki  
 wuj gana/ mo.  
 4 Gom gwo gi wakan mo tani shi/in pem  
 'thikina buye/ e isi aha/ mo,  
 dhali adum pem e isi aha/ mo tani a'di tin-  
 tira/ tintir mo.  
 5 Aha/ kakina teen dhamo/ gunn e mo.  
 Aha/ kulumkina gwo ibwa goma ris to kun  
 miikina /e mo.  
 Dhali aha/ tikirk ina gwo kulumi bwa gom  
 miin to ki me'd pini kun wagaskina /  
 e mo.  
 6 Aha/ he'thkina me'd pem gom /e mo.  
 Aḡashiram pem ku'thkina 'kus gun'kuru/ mo  
 me'd mo ma burta/ o'd mo.  
 Doshi ma dhali 'cunycuri yan mo.  
 7 Huru/ ki jahanne/ mo dhali thoḡ aha/ 'twa/  
 mo, ayy Tapa.  
 Shi/in pem ushi me'd mo.  
 Dhalku/ ki bag jis/em pini 'peni aha/ mo,  
 isi ciki/ ki aha/ mina e wa ki uni gwansan  
 kun iikin ka lungu'b e jisa 'kulga/ mo.  
 8 Dhalki aha/ ciḡa gwo mon'thamo/ gom mo/  
 en pini jin telu sho'k mo,  
 haali/ e /e mo tani aha/ kara mom pem jin  
 gamka/ gwo is mo.  
 Tori aha/ bway jin migal/ 'taki ya mo,  
 haali/ e /e mo tani aha/ 'de'kkina aḡashiram  
 pem 'kup ki mis mo.  
 9 'Cuki aha/ mo, ayy Tapa, 'peni aris 'kwani  
 kun ta 'kup ki aha/ mo.  
 Aha/ guskina mmohur jwa e /e mo.  
 10 Tori aha/ gwo mmomii bwam pini mo,  
 haali/ /e tana Arungimis pem mo.  
 Dhalki shi/in pini jin 'boro'd shu aha/ bway  
 mo  
 e bway jin ba'daba'd mo.  
 11 Gom gway gi gway pini mo tani, ayy Tapa,  
 'tashi mondiki/em pem 'twa/ mo.  
 E mii ma ḡar/em pini mo tani susi aha/ ka  
 pije/ 'peni monto'c bwa mo.

12 Dhali e mo/en pini jin telu sho'k mo tani  
'cithi/ 'kwani kun ta 'kup ki aha/ 'twa/  
mo  
dhali 'ce'd uni kun ta 'kup ki aha/ shoki 'baar  
mo  
haali/ aha/ tana cingkinam pini mo.

**144**

*Gway ma Dawuu'd.*

1 Mom 'bor mii midi di gom Tapa mo, a'di jin  
ta wosh pem mo,  
a'di jin to'kki me'd pem gom mo ma mee mo,  
dhali njwal me'd pem mmo/asa as mo,  
2 a'di jin ta wosh pem dhali acur pem mo,  
dhali acur pem jin tengu gwo mo dhali  
aman'cu'k aha/ mo,  
dhala gongorom pem mo dhali a'di jin  
bu'thka/ mo jin hurga/ jwa mo,  
a'di jin 'dapki'da ris 'kwani e bwaj'kwariny  
piti mo.  
3 Ayy Tapa, ki wathiny'cesh jana sa/ imina  
bwa o /e ki a'di mo,  
walla ya/ gi wathiny'cesh jana imina /e kul-  
lum gwo ibwa gom a'di mo?  
4 Wathiny'cesh wana e ka wulpe/ mo,  
ateem piti wana e ka kashira la jin peki'd mo.  
5 Gonji momis pini is ka 'cesh mo, ayy Tapa,  
dhali pu'du/ ka 'cesh mo.  
Tayi wosha turga/ is ki me'd mo ki uni mini  
iyya ku'd mo.  
6 Biliti/ uni mmoshwayi mo mmomiiya war  
mo dhali ce'ker uni bwa mo.  
Dhali peper ka risa thopam pini bwa mo  
dhali miiya 'bala'c 'bala'c dhan mo  
yin mo.  
7 Hethi me'd pini 'peni mo jin ka'dama/  
ka'dam mo,  
'cwami aha/ mo dhali 'cu'ki aha/ mo 'pena ris  
yi'de/ mo,  
dhali 'peni me'd gi 'kwani gi bampan tiya  
mo,  
8 uni kun tana 'twa/ buni a'or ka 'or mmo/o  
gwo mo,  
dhali uni gun tana me'da bim poros buni  
abim poros jin ta thus ki thus mo.  
9 Aha/ mina yuk gway jin ta gway this gom /  
e mo, ayy Arungimis,  
apowa dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/ i  
'kume'd mo aha/ mina pi a'di gom /  
e mo,  
10 a'di jin ciki mo jin pinu mii e ki imalik mo,  
a'di jin 'cwamki cingkinam pini ka Dawuu'd  
mo.  
11 'Cwami aha/ 'peni gandal gi 'kwani kun ta  
matt ki matt mo  
dhali 'cu'ki aha/ mo 'peni me'd gi 'kwani kun  
ta 'kwani gi bampan tiya mo,  
uni kun tana 'twa/ buni a'or ka 'or mmo/o  
gwo mo,

dhali uni gun tana me'da bim poros buni  
abim poros jin ta thus ki thus mo.

12 Dhalki iya/m bam e dhuru'c buni mo  
wana e ki cwalman kun dhethadhe'th mo,  
walla i'bwaw/ m bam mmowa e ka ka'dum  
gu'b mo  
kun jepkunu mo mmonyaj gu'b ma malik  
mo.  
13 Dhalki themes bam 'tu'du/ ki piny piny  
mo  
mmo'tu'da risa lakan gu'b kun dhuna am to  
mo.  
Dhalki ka'bal bam dhodhon ka alip mo  
dhali ka alaapi 'kume'd mo e buntom bam  
mo.  
14 Dhalki bip bam 'tu'd mo ki ushan mo,  
jin mina is 'koki 'kosh uni ka nyor gom 'ba'th  
mo walla ta a/ ulul is mmodho'th  
ushan mo.  
Dhalku/ ki mii dhal ko jin gwonu ki ko ma  
cis bway mo mmodi e bway tur bam  
mo.  
15 'Kwani kun bita mo jin 'boru mii wakana  
po/ mo tani uni i'bora bwa mo.  
'Kwani kun tan ga Arungimis jin ta Tapa  
mo tani uni i'bora bwa mo.

**145**

*Gway jin yuk ma Dawuu'd mmomanja  
manj mo.*

1 Aha/ mina kar /e ki ca mo, /e jin tana  
Arungimis pem mo dhali aMalik  
pem mo,  
dhali 'bori gway pini mii ki sule/ sule/ mo  
dhali ki sule/ sule/ mo.  
2 Isa yempa/ aha/ mina 'bor /e mii mo,  
dhali manj gway pini ki sule/ sule/ mo dhali  
ki sule/ sule/ mo.  
3 Tapa a'di icaaca mo dhali a'di ica'd jin  
minu manj mo,  
dhali dhan cam piti minu 'koki gu'd 'kup  
mmodot mo.  
4 Anyakum yil gi 'kwanin 'denj kamu/ mini  
manj miim pini ka nyakum 'kwani yi-  
lan tiya mo,  
dhali uni mini bah dhan mii ma dem dem  
pini jin kala /e ki mii mo.  
5 Gom monyca ma ra/ ra/ pini mo dhali mo/  
ek pini mo  
dhali aris to kun miina /e ki momer mo tani  
aha/ mina kulum uni ibwa mo be.  
6 'Kwani mini bah dhan mo ma dem dem ma  
purem pini jin kala /e ki mii mo,  
dhali aha/ mina bah dhan monycam pini  
mo.  
7 Uni mini ga'c miin tom pini jin ishi'd ka  
enthus ki gway pini jin tor /e karash  
gom tom 'boron mo  
dhali yuk gway ki 'kal 'kal gom mo ma kar/  
em pini mo.



8 Tapa a'di ta'da manmii mii ka 'the mo dhali amanmiimii mo, anyor piti mangala she/ mo dhali mo/ en ishki'd jin telu sho'k mo.  
 9 Tapa a'di 'bora'bor gom 'kwani 'baar mo, dhali bwam ma 'thimem piti ki mo/ en diki'da powa ris 'kwani 'baar mo kun ukkina a'di mo.  
 10 Aris miin tom pini mini ci / e bwa jin 'boruwa 'bori is mo, ayy Tapa, dhali aris unim pini kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani uni mini 'bor / e mii mo.  
 11 Uni mini o gwo gom monyca gi bampam pini mo, dhali uni mini tor gwo gom mom'bi'th pini mo,  
 12 mmo tor eya tente/ e iya/ gi 'kwani mo miin to ma dem dem pini mo, dhali monyca jin miid ki ra/ ra/ jin ta ji gi bampam pini mo.  
 13 Bampam pini a'di ta bampa/ jin midi di ki sule/ sule/ mo dhali mo jin tanu tapam pini 'dimki 'kup ki sule/ sule/ mo eya risa nyaqum yil gi 'kwaniny'cesh mo.  
 Tapa a'di ita a'di ma isinj gana/ eya ris gwom piti mo, dhali ta 'the ka 'the eya ris miin tom piti mo.  
 14 Tapa a'di bu'thki uni gwansan kun ta'kkin mo, dhali 'deka ris uni imis mo uni gun 'kokin ki gonjo/ mo.  
 15 Aris e gi 'kwani 'baar mo hilki /e mo dhali /e ki ciki uni tontem buni ki yil ka kar/ e mo.  
 16 /E ka'dki me'd pini mo dhali /e kapkina ris to kun 'ko ki e adu mo ka ris to gun o uni bwa mo.  
 17 Tapa a'di ita'da kar/ e eya ris bway piti 'baar mo dhali kush bwa ki kush goma ris miim piti mo.  
 18 Tapa a'di 'disha'dish goma ris uni gwansan kun yukki a'di mo, eya ris uni gun yukki a'di gom miinj gana/ mo,  
 19 A'di ki thim to jin ona a'di bwa mo a'di jin ko/ki a'di mo.  
 A'di si'da/ cikki gwom buni mo dhali ta uni is ki me'd mo.  
 20 Tapa a'di ki 'tasha ris uni 'baar 'twa/ mo uni gun enki a'di mo, hili aris uni gun ta thus ki thus mo tani mina a'di i'ce'd sho'k mo.  
 21 'Twa/ pem midi o gwo mmomanj Tapa mo, dhali dhalka ris shuman isi 'baar mo 'bor gway piti jin kogu mii mo ki sule/ sule/ mo.

**146**

1 Manji Tapa mo.

Manji Tapa mo ma, ayy kashiram pem.  
 2 Aha/ mina manj Tapa ki aha/ dina mmodi ki e mo.  
 Aha/ mina yuk gway mmomanja Arumgimis pem mo ka yiha/ ki aha/ dina ki e mo.  
 3 Dhalku/ ki dhu mom bum jin gamu gwo is e iya/ gi imalik mo, e ya/ gi 'kwani mo, e a'di jin dar gi mowoth mo.  
 4 Ki shi/in piti 'baarki'd mo tani a'di dokki'd ki bu'da'cesh ka nyanj'ko'd mo, Dhali ka tenterj gana/ yan mo tani to jin thosona a'di mo tani nyaq sho'k 'ce'd ki a'di mo.  
 5 Bwam 'boro'd gom a'di jin ta gi mowoth 'pena Arumgimis ma Yakuub mo, a'di jin ta'd ga 'tenj kape/ e Tapa Arumgimis piti mo,  
 6 a'di jin ukki momis dhali mony'cesh mo, dhali kumma/ yi'de/ mo dhali aris to kun 'kon e bwaman uni mo, a'di jin dhu'da dhu ka dhu ma isinj gana/ ki sule/ sule/ mo,  
 7 a'di jin torki gwon dwell 'twa/a 'cesh ki tora kar/ e mo, gom uni gun siri'ckunuwa po/ ki sho'k mo, a'di jin ciki tonte/ ki 'kwani kun 'kosha te/ mo.

Tapa dhuki uni kun tana habuus ki 'kus mo.  
 8 Tapa ka'dki e gi 'kwani kun tana ja'da/ mo. Tapa 'de'kki uni gwansan kun 'kokin ki gonjo/ mo.  
 Tapa enki 'kwani kun miin ka kar/ e mo.  
 9 Tapa timki'da powa ris 'kwani kun iiki iinj 'kus mo.  
 A'di ki ta up kun wuna ikath is ki me'd mo dhali uni gun dar gi icom mo, hili bway jin iina 'kwani kun ta thus ki thus mo tani mina a'di guyu/ e mo jin mina uni kup mo.  
 10 Tapa a'di midi ta tapa ki sule/ sule/ mo, ayy Sihyuun, a'di jin ta'da Arumgimis pini mo, eya risa nyaqum yil gi 'kwani mo.  
 Manji Tapa mo.

**147**

1 Manji Tapa mo.  
 Haali/ a'di 'boro'd mmoyuk gway mmo-manja Arumgimis bana mo, haali/ a'di ta'da 'the mo dhali gway jin minu manj a'di mo a'di ha me'd mo.  
 2 Tapa nyanj Pa Urushaliim mo.  
 A'di ki tul uci ma Israyiil is kun ta'kkunuwa sho mo.  
 3 A'di ki wag uni gun 'ce'dkunuwa du mo dhali is jamam buni kun 'koshkunu uni mo.  
 4 A'di ki kar gwo mmota njalla/ mo gom gwo mmodenja cul e mo.  
 A'di ki ciya cul gway buni ki she/ ki she/ mo.

5 Tapam bana a'di icaaca mo dhali mom'bi'th piti ishi'd ka enthus mo.  
 Mo jin mishu gwo 'ban jin ta jim piti mo tani a'di idiki'd ibwampo/ mo jin molu bar a'di mo.  
 6 Tapa a'di ki 'de'k uni gun yapkunu ki sho'k mo.  
 A'di ki tor uni 'ko'da 'cesh uni gun ta thus ki thus mo.  
 7 Yu'ki gway e Tapa mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo.  
 Lugumi gway eya Arungimis bana ka dhen'dhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/ mo.  
 8 A'di ki kum momis ka rak mo, dhali a'di ki thosona sho'k mmohetha po/ mony'cesh mo,  
 dhali a'di ki raka sho mmoca mo apowa ris wosh mo.  
 9 A'di ki ci to/e ton'em buni mmoshwa mo dhali ki usha warangwak' kun gwokin mo.  
 10 Bwan' kunyu'd piti yisa di'd e shumarum kun 'bitha'bi'th mo,  
 walla bwan' kunyu'd piti yisa di'd e 'basho'k gi wathi/ mo.  
 11 Hili Tapa a'di ki bu'th mo jin 'boru bwa mo e uni gwansan kun ko/ki a'di mo,  
 dhali e uni gwansan kun tan ga 'tej kape/ e mo/en piti jin telu sho'k mo.  
 12 Manji Tapa mo, ayy Urushaliim.  
 Manji Arungimis pini mo, ayy Sihyuun.  
 13 Haali/ a'di 'bi'thki'da bem'ban gi ton'kuthu'd jin miinu 'twan'kala gonj pini mo.  
 A'di 'borki iya/m bum mii e bwaman um mo.  
 14 A'di karki mon'ku'th is e bwan'gwayum bum mo.  
 A'di 'tu'dki um bwa ka dipany pos bunyan jin thebera/ e ki theber mo.  
 15 A'di hashki gwo jin kana a'diya kan e mony'cesh mo.  
 Gwom piti guski'd ki shaw shaw mo.  
 16 A'di ki ciya wasa/ mmo/isha 'cesh me'da mur ka'bala bany bany mo.  
 A'di ki kwa/a wasanyjape/ bwa me'd 'piny mo.  
 17 A'di ki taka wasam piti ka 'cesh me'd ushi kuluny to mo.  
 Kaja a'di imidi doshi bwambor mon'thup piti jin 'thupa a'di mo?  
 18 A'di hashki gwom piti mo dhali wa uni mo.  
 A'di ki kar 'tham piti mo mmoposh mo dhali yi'de/ yakina njwaca/ mo.  
 19 A'di ki bah gwom piti eya Yakuub mo a'di jin ta gwon'kan piti kun bahu mo dhali gwon'kan kun onu eya Israyiil mo.  
 20 Kal gi 'kwanin tiya dina a'di ki tu/ul ki mii gi wakan mo.  
 Uni 'koki mish gwon'kan piti kun onu mo.  
 Manji Tapa mo.

148

1 Manji Tapa mo.  
 Manji Tapa mo 'peni momis mo.  
 Manji a'di e mo jin ka'dama/ ka'dam mo.  
 2 Manji a'di mo, aris iman'doyu gwom piti mo.  
 Manji a'di mo, aris unim piti kun 'kon e momis mo.  
 3 Atente/ dhala ppe, manji a'di mo, manji a'di mo, aris uma cul kun kushki mo mo.  
 4 Manji a'di mo, um momis kun ka'dama/ ka'dam mo,  
 dhali um yi'de/ kun 'kona po/ momis mo.  
 5 Dhalki uni bway mo mmoman' gway gi Tapa mo.  
 Haali/ a'di kanki'da kan mo dhali uni 'kokunu mo mmo/uk' mo.  
 6 Dhali a'di telki uni sho'k ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo.  
 A'di ki thoson gwayum buni jin mina uni mol pe mo.  
 7 Manji Tapa 'peni mony'cesh mo, um kun ta dhan to yi'de/ gi kumma/ yi'de/ mo dhali aris mon'kulga/ mo,  
 8 o'd dhala dhana wasa/ wosh dhala wasa/ kun telkin mo dhala wasanyjape/ mo, dhali 'tham jin mii'da punthar uni thinki gwom piti jin kana a'diya kan mo.  
 9 Kuwosha turga/ mo dhala ris wosh mo, cwa kun dho'th maman mo dhali arisa bwanyayii mo.  
 10 Aris tombwaasho dhali aris to/e mo, dhali to kun parana 'cesh mo dhali 'dii kun peni mis mo.  
 11 Imalik' kun 'kon e mony'cesh mo dhali aris 'kwani mo,  
 dhali iya/ gi imalik' mo dhali aris tapa gi mony'cesh mo.  
 12 'Kwani kun ta dhuru'c mo dhali aris nyara/ mmonta' de/ mo,  
 dhali 'kwani kun tana dhan mo dhali uci mo.  
 13 Dhalki uni man' gway gi Tapa mo, haali/ gway piti a'di 'de/ ikaru ki ca mo.  
 Monycam piti a'di idiki'da po/ mony'cesh mo dhali momis mo.  
 14 A'di ki 'de'k ce gi mowoth gom 'kwanim piti mo,  
 manja man' goma ris unim piti kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo,  
 haali/ 'Kwani ma Israyiil mo tani uni i' dishki a'di is mo.  
 Manji Tapa mo.

149

1 Manji Tapa mo.  
 Yu'ki gway gi Tapa mo gway jin ta gway this mo,  
 moman' piti eya dhana tul 'kup gom 'kwani kun ta ku isinj gana/ mo.

- <sup>2</sup> Dhalka Israyiil 'bora bwa mo eya Man/uk  
a'di mo,  
dhalki iya/ ma Sihyuun 'kunya bwa eya  
Malik buni mo.
- <sup>3</sup> Dhalki uni man gway piti ki pe jin pena uni  
imis mo,  
mmolugum gway gom a'di ka dhenjhenye/  
jin pinu ki me'd mo dhala  
dhenjhenye/ jin 'kon ma shu/i pesu/  
mo.
- <sup>4</sup> Haali/ Tapa bu'thki mo jin 'boru bwa e  
'kwanim piti mo.  
A'di nyonki a'di jin kar is ki gwa'd mo ki mo  
jin pinu mii e mo.
- <sup>5</sup> Dhalki uni gun ta ku isinj gana/ iini mis gom  
bwam 'boro'd e monyca mo.  
Dhalki uni yuki gway gom bwan 'kunyud  
eya cim buni mo.
- <sup>6</sup> Dhalki mo jin eka/ ek jin minu man Tapa  
di'd e 'kus buni mo,  
dhali dhan gandal kun kaaka ka 'ban su/  
'kon e me'd buni mo,
- <sup>7</sup> mmori/a ri'c jin ricu apo/ kal gi 'kwanin  
tiya mo  
dhali mmodora dora po/ 'kwani mo,
- <sup>8</sup> mmodek imalik buni ka jindhiir mo  
dhali unim buni kun sena 'penkapan ka  
makkiyyan tonkuthu'd mo,
- <sup>9</sup> mmotor uni gwon dwall 'twa/a 'cesh, gwon  
dwall jin 'kwarkunu mo.  
Yan ta monyca goma ris unim piti kun ta ku  
isinj gana/ mo.  
Manji Tapa mo.

## 150

- <sup>1</sup> Manji Tapa mo.  
Manji Arungimis e mom piti jin kogu mo.  
Manji a'di e mo ma balany piti mo jin ca'bki  
dem dem mo.
- <sup>2</sup> Manji a'di gom miin to ma dem dem piti mo.  
Manji a'di isi ki dhan miiny cam piti jin cana  
a'di mo.
- <sup>3</sup> Manji a'di ki ko ma poome/ jin dhalu me'd  
mo.  
Manji a'di ka dhenjhenye/ jin 'kon ma shu/i  
'kume'd mo jin buku ki dar ga yi'c mo  
dhala dhenjhenye/ mo.
- <sup>4</sup> Manji a'di ka dhenjhenye/ jin pinu ki me'd  
mo dhali iiyi imis mo.  
Manji a'di ka shun dhenjhenye/ mo dhala  
bargum mo.
- <sup>5</sup> Manji a'di ki ko ma sahana shu e mo.  
Manji a'di ki 'kal 'kal ki ko ma sahana shu e  
mo jin tirkunu mo.
- <sup>6</sup> Dhalka ris to 'baar mo kun shi/irkin mo  
manji Tapa mo.  
Manji Tapa mo.

## Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma MATTA mo

*Gwo jin Beledhu goma Yesus Kristhos mo*

<sup>1</sup> Gwo jin 'kwaru mo mmobele'th gwo mo goma Yesus Kristhos mo jin ta ya/ ma Dawuu'd mo dhali ya/ ma Ibrahiim mo.

<sup>2</sup> Ibrahiim ta'da baba ma Is/hak mo dhala Is/ hak ta'da baba ma Yakuub mo dhala Yakuub ta'da baba ma Yahuusa mo dhali ikam piti mo be. <sup>3</sup> Dhala Yahuusa ta'da baba ma Paaris mo dhala Saarah mo ka Thamar mo. Dhala Paaris ta'da baba ma Hasruun mo dhala Hasruun ta'da baba ma Araam mo. <sup>4</sup> Dhala Araam ta'da baba ma Aminadaab mo dhala Aminadaab ta'da baba ma Nahshuun mo dhala Nahshuun ta'da baba ma Salmuun mo be. <sup>5</sup> Dhala Salmuun ta'da baba ma Bu/as ka Rahab mo dhala Bu/as ta'da baba ma Ubiid ka Ra/uuth mo dhala Ubiid ta'da baba ma Yassa mo. <sup>6</sup> Dhala Yassa ta'da baba ma Dawuu'd jin ta'da maliik mo be.

Dhala Dawuu'd ta'da baba ma Sulemaan ki ash ma Uriyya mo <sup>7</sup> dhala Sulemaan ta'da baba ma Rahabaam mo dhala Rahabaam ta'da baba ma Abiyya mo dhala Abiyya ta'da baba ma Aasa mo. <sup>8</sup> Dhala Aasa ta'da baba ma Yahushapaath mo dhala Yahushapaath ta'da baba ma Yuram mo dhala Yuram ta'da baba ma Ussiyya mo <sup>9</sup> dhala Ussiyya ta'da baba ma Yutham mo dhala Yutham ta'da baba ma Ahaas mo dhala Ahaas ta'da baba ma Hiskiyya mo. <sup>10</sup> Dhala Hiskiyya ta'da baba ma Manassa mo dhala Manassa ta'da baba ma Aamuun mo dhala Aamuun ta'da baba ma Yushiyya mo <sup>11</sup> dhala Yushiyya ta'da baba ma Yakunya mo dhali ikam piti mo ka tee jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo be.

<sup>12</sup> Dhali 'ko'di mo jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo tani Yakunya ta'da baba ma Sha/alti/ iil mo dhala Sha/alti/ iil ta'da baba ma Sarubbaabil mo be. <sup>13</sup> Dhala Sarubbaabil ta'da baba ma Abihud mo dhala Abihud ta'da baba ma Aliyagiim mo dhala Aliyagiim ta'da baba ma Aasuur mo. <sup>14</sup> Dhala Aasuur ta'da baba ma Saaduug mo dhala Saaduug ta'da baba ma Akiim mo dhala Akiim ta'da baba ma Aliyuud mo <sup>15</sup> dhala Aliyuud ta'da baba ma Ali/aasar mo dhala Ali/aasar ta'da baba ma Mattaan mo dhala Mattaan ta'da baba ma Yakuub mo. <sup>16</sup> Dhala Yakuub ta'da baba ma Yuusup jin ta'da kaṭh ma Mariyam mo, Mariyam jin dho'thki'da Yesus mo, a'di jin yuṭkunu gway ka Kristhos mo be.

<sup>17</sup> Wakan 'pena risa nyakum yil 'pena Ibrahiim mo ntaga Dawuu'd mo tani uni

'koni 'kume'd i'ce'dka doṅon ka nyakum yil mo, dhali 'pena Dawuu'd mo tani ntagi mo jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo tani 'koni 'kume'd i'ce'dka doṅon ka nyakum yil mo, dhali 'peni mo jin bu'thkunu uni mo e Pam Baabil mo tani ntaga Kristhos mo tani 'koni 'kume'd i'ce'dka doṅon ka nyakum yil mo be.

*Mondho'th ma Yesus mo be*

<sup>18</sup> Dhali dho'th ma Yesus Kristhos a'di bu'thki mo yan kansan mo be. Ka ta'dam piti jin ta'da Mariyam karkunu mo goma Yuusup mo tani ntwa/ a/ ki uni 'konuki gam me'd mo tani ayim gamkunu mo ka 'ci mbwa ki Shi/ in Dheleladhelel mo be. <sup>19</sup> Dhala kaṭhim piti ka Yuusup mo mmotana a'di wathij kar/ e mo dhali mmo'tena a'di bwa mo mmokara yim ki mon'the is mo tani a'di dina gwo mbwa mo mmothoson gwo jin 'kwaru mo mmodhala yim 'pen ki kup mo be. <sup>20</sup> Hili ki a'di dina gwo yansan mbwa mo tani hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki a'di i is ki jan mo mmo/ o gwo mo ki: Yuusup ya/ ma Dawuu'd, dhalki is ki ko/ mo ma mmobudha Mariyam ki ashim pini mo haali/ a'di caan jin bwaakina a'di mo tani a'di 'peni Shi/ in Dheleladhelel mo be. <sup>21</sup> Ayim midi dho'th ya/ mo dhali / e mini yer a'di gway ka Yesus mo haali/ a'di midi woth 'kwanim piti 'peni münthus buni mo be. <sup>22</sup> Aris gwo gwansan bu'thki embul mo mo kun minu thim mo jin ona Tapa ka manci gwom piti kadhamo/ mo ki:

<sup>23</sup> Hili nyaranj gana/ midi bwaa mo dhali dho'th ya/ mo,

dhali gway piti minu yuṭ ka Imanu/iil mo ('pemen piti jin o'd ka Arungimis di'd e ana mo). <sup>24</sup> Ka Yuusup merki e mo 'peni mo/ ish e mo tani a'di miiki'd me'd jin kankin ma man'doyu gwo gi Tapa a'di gwo mo. A'di bu'thki a'di mo mmota ashim piti mo be. <sup>25</sup> Hili a'di diki misha yim mo naskina/ ntaga yim dho'thki ya/ mo. Dhali a'di ki yer a'di gway ka Yesu mo be.

## 2

*Mombut jin Buṭa 'Kwani kun Yukayuk mo*

<sup>1</sup> Dhali ka Yesus dho'thkunu mo e Pam Beetlaham gi Pa Yahuudiyya ka tee ma Hirodus jin ta'da maliik mo tani hili 'kwani kun yukayuk 'peni mom'pesho'k pu'dkin mo e Pa Urushaliim mo mmo/ o gwo mo ki: <sup>2</sup> Mane a'di jin dho'thkunu mo mmota maliik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? Haali/ aman parkina acul piti e mo e mom'pesho'k mo dhali aman iikina mo mmolunj a'di mo be. <sup>3</sup> Ka Hirodus jin ta'da maliik cikki gwo yansan mo tani a'di mur ma du mo dhali aris 'kwani gi Pa Urushaliimi 'baar mo nyakki a'di mo be. <sup>4</sup> Dhali a'di ki tul aris igasiis kun can is mo dhali iman'kwar to gi 'kwani mo.

A'di ki dot̄ uni gwo mo gom mo jin minu dhodha Kristhos nycine/ mo. <sup>5</sup> Dhali uni ki tor a'di gwo mo ki: E Pam Beetlaham e Pa Yahuudiyya mo, haali/ wakan a'di ta gwo jin 'kwarkin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

<sup>6</sup> Dhali /e, ayy Beetlaham, e bampa/ Yahuudiyya mo tani /e yisa pisina e bwaman 'kwani gi itapa gi 'Kwani Yahuudiyya mo, haali/ 'peni /e mo tani amanjiya ji midu pu'du/ mo, a'di jin midu hil 'kwanim pem ma Israyiil mo be.

<sup>7</sup> Yan'ko'd Hirodus ki yuk 'kwani kun yukayuk mo ka kwal is mo dhali dot̄ gwo 'peni uni goma tee jin pikin ma cul mo. <sup>8</sup> Dhali a'di ki hash uni e Pam Beetlaham mo mmo/o gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali n̄ap gwo ka kar/e goma 'ci mo, dhali ki um mini gam a'di mo tani guyaa/ gwo mo ki aha/ si'da/ mina yaku/ mo dhali luŋ a'di mo be. <sup>9</sup> Ki uni cikki gwo 'pena malik mo tani uni iikin e bway buni mo, dhali hili, acul jin parkina uni e mo e mom'peso'k mo tani yaki'di uni ibwambor mo ntagi a'di pu'dki'd mo mmodosh apo/ mo jin din ma 'ci nycine/ mo be. <sup>10</sup> Ki uni parkina acul e mo tani uni 'kunykina bwa mo ka daran du ki dhan bwanj 'kunyga/ mo. <sup>11</sup> Dhali ki uni iiki bway bwanj gu'b mo tani uni parkina 'ci e mo nyakka Mariyam jin ta kum mo dhali uni ta'kkina 'ches mo dhali luŋ a'di mo. Dhali yan'ko'd uni ki ka'd tom buni gun ish kumma/ 'twa/ mo tani uni ki ci a'di to kun cinu ki me'd mo, 'dolkon gana/ mo dhala 'bicajwaha mo dhala 'bi'c cwa jin yuku ka murr mo be. <sup>12</sup> Dhali uni rumkunu ki gwo ki jan mo mmo'koki doka Hirodus mo. Uni iikin ki bway bampam buninj gana/, mo ki bwaya kamu/ mo be.

*Hirodus Palki Mii mo Mmo'kosha Yesus mo*

<sup>13</sup> Dhali ki uni iikin mo tani hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki'da Yuusup i is mo ki jan mo dhali o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo ma, dhali susa 'ci dhali kum mo dhali soyi mo e Pam Masir mo dhali 'koyi mmun mo ntagi aha/ mina tor /e gwo mo, haala Hirodus muru'di n̄apa 'ci mmo'ce'd a'di sho'k mo be. <sup>14</sup> Dhali a'di cuki mis mo dhali susa 'ci mo dhali kum mon'thiny mo dhali ii Pam Masir mo. <sup>15</sup> Dhali uni 'kokin mo mmun ntagi jwa ma Hirodus mo. Yansan miikunu mo mmothim gwo jin ona Tapa ka manci gwom piti kadhamo/ mo ki: 'Peni Pam Masir mo tani aha/ yukkina ya/m pem mo be.

<sup>16</sup> Yan'ko'd ka Hirodus ki a'di parki mo e ki a'di he'kkunu e ki 'kwani kun yukayuk mo tani a'di dak ma nyor bwa me'd mo dhali

a'di ki hash gwo mo dhali 'kosh ucingwath jwa 'baar mo kun 'kon e Pam Beetlaham mo dhali e bampa/ kun 'kon ka kukul is mo kun 'kona yil susu/ mo dhali kun 'kona bor mo me'd gwo jin da/ arkina a'di 'peni 'kwani kun yukayuk mo. <sup>17</sup> Wakan a'di thimkunu mo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Irmiya mo ki:

<sup>18</sup> 'Twa/ cikku mo e Pa Rama mo mmomiya cinthar mo dhali kony jwa jin gwonu ki jabu'th mo, aRahiil gwoki'd mo gom uci ma yim mo. Ayim ushki'd mo ki a'di minu malas mo, haali/ uni mini 'koki 'ko dok/e mo be.

<sup>19</sup> Hili ka Hirodus wuki'd mo tani hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa piki'da Yuusup i is ki jan mo e Pam Masir mo mmo/o gwo mo ki: <sup>20</sup> Cuyi mis mo ma dhali susa 'ci dhali kum mo, dhali iiyi e bampa/ gi 'Kwani ma Israyiil mo haali/ uni gwansan kun n̄apkina 'ci mondiki/em piti mo mmo'kosh mo tani uni wukin mo be. <sup>21</sup> Dhali a'di cuki mis mo dhali susa 'ci dhali kum mo dhali ii mo e bampa/ gi 'Kwani ma Israyiil mo be. <sup>22</sup> Hili ki a'di cikki gwo ka Arkilaawus ta tapa apo/ Pa Yahuudiyya mo e mo gi com ka Hirodus mo tani a'di ko/ ki is mo mmoya mo dhali a'di rumkunu ki gwo ki jan mo tani a'di yaki'd mo e Pany Jahil mo be. <sup>23</sup> Dhali a'di yaki'd mo mmo'ca'b e 'penkuman bampa/ jin yuku ka Naasira mo. A'di jin ta gwo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki a'di minu thim mo ki: A'di minu yuk ki wathi/ gi Pa Naasira mo be.

### 3

*Gwo jin Cin ma Yohaana jin Ta'da Manmiya Mii ki Yi'de/ mo*

<sup>1</sup> Dhali ka tee gwansan Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ pu'dki'd mo mmo'ci gwo mo e bwaasho gi Pa Yahuudiyya mo mmo/o gwo mo ki: <sup>2</sup> Ricci adu is mo ma haali/ Bampa/ gi Momis midu pu'd ki 'dishe/ mo be. <sup>3</sup> Haali/ a'di yansan ta a'di jin okunu ka manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya ki a'di o gwo mo ki: 'Twa/ gi jan 'de/ mmocuu gwo em bwaasho ki:

Thosoni bway gi Tapa mo ma.

Kari bway piti ka kar/e mo.

<sup>4</sup> Dhala Yohaana a'di hi'thki'da mur kalman mo dhali waakan mo e empad piti mo, dhali ton'tem piti jin shwana a'di mo tani ta'da kuuyu/ dhala dham eya kur mo be. <sup>5</sup> Yan'ko'd aris 'kwani 'baar mo iikin ka piye/ mo e a'di mo 'peni Pa Urushaliim mo dhali 'peni bampa/ Yahuudiyya 'baar mo dhali e bampa/ 'baar mo kun 'kon ka kukul is mo e Yi'denj Kumma/ Uurdun mo be. <sup>6</sup> Dhali uni 'kokunu mo mmomii ki yi'de/ ki a'di mo e

Yi'deŋ K̄umma/ Uurdun mo mmopikina uni gwo gom miinthus buni mo be.

<sup>7</sup> Hili ki a'di parki 'Kwani Parisiyiin e mo dhali 'Kwani Sadukiyyiin pu'dkin mo e mo gi miinuwa mii ki yi'de/ mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um ucin tasha/. Aja rum um ki gwo mo mmoso mo 'pena nyor jin midu pu'du/ mo? <sup>8</sup> K̄ali maman gana/ adho'th mo ma jin midu ha me'd ki mo jin rijuwa du is mo <sup>9</sup> dhali dhalku/ ki tel gwo 'pen mo mmo/o gwo mo e is bum ki: Ana tana ga Ibrahiim jin ta'da ababam bana mo. Haali/ aha/ tora um gwo mo ka Arumgimis mishi war wosh gwansan mmo'de'k uni mmota uci ma Ibrahiim mo be. <sup>10</sup> Hili shwane/ athurmany a'di 'thikunu mo eya birman cwa mo. Wakan mo tani aris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun 'koki dho'th maman mo tani uni jepkunu ka 'cesh mo dhali minu t̄aki o'd mo be.

<sup>11</sup> Aha/ miikina um ki yi'de/ gom mo gi minu rica du is mo, hili a'di jin midu yayu/ i'ko'di aha/ mo tani a'di ca'd ki aha/ mo dhala ppam piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmoka uni mo. Hili a'di midu mii um ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki o'd mo be. <sup>12</sup> Dhali tonkar shem piti mmo'dash to mo tani di'di me'd piti mo dhali a'di midu dhelel ja'dam piti mo dhali a'di midu tul emen pos is mo e bwan themes mo, hila 'pi'b mina a'di ci'th ki o'd jin midu mol us mo be.

*Mo jin Miinuwa Yesus ki Yi'de/ mo*

<sup>13</sup> Yan'ko'd Yesus pu'dki'd mo 'peni Pany Jalil e Yi'deŋ K̄umma/ Uurdun eya Yohaana mo ki a'di minu mii ki yi'de/ ki a'di mo be. <sup>14</sup> Yohaana a'di ur a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ mina mii ta gi mo gi miinuwa mii ki yi'de/ ki / e mo dhali / e pu'dkini aha/ kan mo 'taa? <sup>15</sup> Hila Yesus thok a'di gwo mo ki: Dhalki a'di miinu mo wakan shwane/ haali/ a'di wakan jin midu ha me'd mo gom ana mmothima ris mo ma kar/ e mo. Dhali yan'ko'd a'di gamki gwo me'd mo be. <sup>16</sup> Dhali ka Yesus miikunu ki yi'de/ mo tani a'di cuki mis ki jahanne/ 'peni yi'de/ mo dhali hili, momis ka'dkunu mo dhali a'di parki Shi/in ma Arumgimis e mo mmothulu/ me'd gurko/ mo mmo'ca'ba po/ a'di mo be. <sup>17</sup> Dhali hili, 'twa/ 'peni momis o gwo mo ki: Yansan ta Ya/m pem jin enka/ mo dhali e a'di mo tani aha/ 'bora bwa mo be.

**4**

*Mo gi Paluwa Yesus mo*

<sup>1</sup> Yan'ko'd aYesus a'di urkina Shi/ in ka pije/ mo e mombwaasho mo dhali a'di palkina tapa ma ruma 'cesh mo be. <sup>2</sup> Dhali a'di ga/ ki to mo ka cim ma issu/ montee mo dhali ka cim ma issu/ mon'thiny mo dhali yan'ko'd mo tani a'di 'kosha te/ mo be.

<sup>3</sup> Dhali amanpal a'di pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Wakki/ / e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani kani wosh gwansan gwo mo ma mmowar ki tonte/ mo. <sup>4</sup> Hili a'di thok a'di gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki:

Wathi/ midu diki di ki e jasi gom tonte/ a'di 'de/ mo

hili ki gwo 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun piyin mo 'peni 'twa/ ma Arumgimis mo be.

<sup>5</sup> Yan'ko'd tapa ma rum a'cesh ki sus a'di mo e 'penkuman bampa/ jin kogu mo dhali a'di ki kar a'di eya liman gu'b gi mondheleladhelel mo <sup>6</sup> dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ / e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani bit̄i is pini ka 'cesh mo ma haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

A'di midu ci iman'doyu gwom piti mo mmoji / e mo,

dhali,

E me'd buni mo tani uni mini 'de'k / e mo, isi ciki/ ki / e mina sho'k pini diki torosha po/ wosh mo be.

<sup>7</sup> Yesus o a'di gwo mo ki: Dok/ e gwo 'kwarkunu mo ki: / E mini diki pal Tapa Arumgimis pini mo. <sup>8</sup> Dok/ e tapa ma ruma 'cesh ki sus a'di mo e 'kuwosh jin turatur kagahara mo dhali mmo'tor a'di aris bampa/ gi mony'ceshi 'baar mo dhali monycam buni mo be. <sup>9</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aris uni gwansani 'baar mo tani miga/ ci/ e mo be wakki/ / e mini bita 'cesh mo dhali luŋ aha/ mo be. <sup>10</sup> Yan'ko'd Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma, Se'taan, haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

/ E mini luŋ Tapa Arumgimis pini mo, dhali a'di 'de/ mo tani mmina / e mii to mo be.

<sup>11</sup> Yan'ko'd tapa ma ruma 'cesh ki dhal a'di 'pen mo dhali hili, iman'doyu gwo pu'dkin mo dhali mii a'di to mo be.

*Yesus Telki Mii ma Tu'c Piti 'Pen mo*

<sup>12</sup> Dhali ki a'di cikki gwo ka Yohaana karkunu eya sijn mo tani a'di pu'dki'd mo e Pany Jalil mo be. <sup>13</sup> Dhali a'di dhalki Pa Naasira 'pen mo dhali ya mo dhali ca'b mo e Pan Kapranahuum mo e shemen yi'de/ gi bampa/ gi Pan Sabuluun mo dhali Pan Naptaali mo be. <sup>14</sup> A'di ta gwo jin okunu ka manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya, a'di jin minu thim mo ki:

<sup>15</sup> E Pan Sabuluun mo dhali e Pan Naptaali mo tani

'kup ki shemena gap jin 'cithu/ Yi'deŋ K̄umma/ Uurdun mo,

e Pany Jalil gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani

<sup>16</sup> 'kwani kun 'kokin mo e bwaman mond-hurumi'd mo tani

uni parki dhan moykush e mo, dhali e uni gwansan kun 'kokin mo e bampa/ mo dhali eya la wu mo tani

monkush 'twaḱkunu mo mo be.

<sup>17</sup> Pena tee caan mo tani Yesus telki gwo 'pen mo mmoḱi gwo mo mmo/o gwo mo ki: Rici adu is mo ma haali/ Bampa/ gi Momis a'di pu'dki'd mo be.

*Yesus Yukki Imanciḱ A'di Gwo Itwa/a/ mo*

<sup>18</sup> Me'd jin yakina a'di e shemena gap ma al ma Jaliil mo tani a'di parki 'kwanin tiya e isu/ mo kun tana kam mo, Simaan jin yuku gway ka Buterus mo dhala Andaraawus jin ta'da kam piti mo mmobitkina uni a'thi/ a/ al mo, haali/ uni ta imancesh to yi'de/ mo be. <sup>19</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma dhali aha/ mina dhu um ki imanbu'th 'kwani ki gwo mo be. <sup>20</sup> Dhali ki jahanne/ uni dhalkina 'thim buni 'pen mo dhali bath a'di isho'k mo be. <sup>21</sup> Dhali ki a'di yaki'd mo 'peni mun mo tani a'di parki 'kwani su/ e mo kun ta ikam mo si'da/, Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo e bwam ma kur buni nyaḱ ka Sabadi jin ta'da ababam buni mo mmoshowa 'thim buni mo, dhali a'di ki yuk uni mo. <sup>22</sup> Dhali ki jahanne/ uni dhalkina kur buni 'pen mo dhali ababam buni mo, dhali bath a'di nsho'k mo be.

*Yesus Ciki Gwo mo dhali Waḱa/ Waḱ mo*

<sup>23</sup> Dhali a'di yaki'd mo e Pany Jaliili 'baar mo tani a'di tori gwo mo e gu'b gi montul is buni mo dhali mmoḱi gwom 'borga/ gom Bampa/ mo dhali mmowaḱa ris 'bathi 'baar mo dhali aris isa nyor kun 'koshi 'kwani mo be. <sup>24</sup> Wakan gwo gom a'di yaki'd ki lala'th ki tur mo e Pan Suriyya mo dhali uni suskina ris 'kwani e a'di kun 'bathan mo, uni gwansan kun doru ki isa nyor mo dhali ki isa nyor kun woci is she/ mo dhali kun bu'th ma rum thus mo dhali aris uni kun wu gampan mo dhali aris uni kun mutta/ is mo dhali a'di ki waḱ uni mo be. <sup>25</sup> Dhali awaambuhany 'kwani caaca 'peni Pany Jaliil bathki a'di m'pen mo dhali 'peni Pan Dekapolis mo dhali 'peni Pa Urushaliim mo dhali 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali 'peni bwampo/ Yi'den Kumma/ Uurdun mo be.

## 5

*Gwo jin Toru e 'Kuwosh mo*

<sup>1</sup> Mmohilkina a'di awaambuhany 'kwani mo tani a'di seki bway 'kuwosh jin turatur mo dhali ki a'di ca'bki'da 'cesh mo tani imanciḱ a'di gwo pu'dkini a'di mo be. <sup>2</sup> Dhali a'di ki ka'd 'twam piti mo dhali tor uni gwo mo mmo/o gwo mo ki:

*'Ban jin 'Boruwa 'Bor Mii mo*

<sup>3</sup> Mom'bor mii gom uni gun hatha'ko'd e shi/in mo, gom bampam buni ta ji gi momis mo be.

<sup>4</sup> Mom'bor mii gom uni gwansan kun gwokin mo, ki uni minu malas mo be.

<sup>5</sup> Mom'bor mii gom uni gun 'thup ma du mo ki uni mini gam mal ma 'cesh mo be.

<sup>6</sup> Mom'bor mii gom uni gwansan kun 'kosha te/ mo dhali kun butha te/ miinjkar/e mo ki uni minu kap mo be.

<sup>7</sup> Mom'bor mii gom uni gun miimii mo ki uni mini gam momiimii mo be.

<sup>8</sup> Mom'bor mii gom uni gun dhelel ma du mo ki uni mini para Arungimis e mo be.

<sup>9</sup> Mom'bor mii gom uni gun dhuna dhu ka ku'th is mo ki uni minu yuk ki iya/ ma Arungimis mo be.

<sup>10</sup> Mom'bor mii gom uni gwansan kun toju bwa mo gom gway gi miinjkar/e mo, gom bampam buni jin tana uni mo tani ta ji gi momis mo be.

<sup>11</sup> Mom'bor mii gom uni ki 'kwani mini sor um mo dhali to'c um bwa mo dhali wal gwo sora shigga/ apo/ um mo gom gway pem mo be. <sup>12</sup> Kunyi bwa mo ma dhali 'bori bwa mo, haali/ tom bum gun tana um gun ish kumma/ mo e momis mo tani uni ekkin mo, haali/ wakan 'kwani toci imanciḱ gwo ma Arungimis bwa kadhamo/ mo uni gun 'koni twa/a/ ki um mo be.

*'Donkoro/ dhali Monkush*

<sup>13</sup> Um tana 'donkoro/ gom mony'cesh mo. Hili waḱka 'donkoro/ midi this montanjar piti e mo tani a'di midi mish 'bala'th kata mo? A'di diki ha me'd mo dok/ e gom toj kamu/ mo, hili isi ciki a'di minu bita sho mo dhali minu yap ki sho'k gi 'kwani mo be.

<sup>14</sup> Um ta monkush gi 'kwaniny'cesh mo be. 'Penkuman bampa/ caan jin ka'bkunu mo e 'kuwosh mo tani a'di molu ba'k mo be. <sup>15</sup> Walla ki 'kwani ci'thkina lamba/ mo tani uni kum a'di 'kup ki toj'kul bwa mo 'taa? Hili uni ki kar a'di e tirkina/ mo dhali a'di ki ci monkush e gu'bi 'baar mo be. <sup>16</sup> Dhalki monkush bum kushi mo mo wakan mbwam-bori 'kwani mo, ki uni mini par miim 'boron bum e mo dhali ci monyca ka Babam bum jin di'd e momis mo be.

*Yesus Tori Gwo gom Gwonjan jin Cinu mo*

<sup>17</sup> Dhalku/ ki tosh ki aha/ pu'dkina mo mmopuu gwonjan jin cinu mo dhali imanciḱ gwo ma Arungimis kadhamo/ mo. Aha/ pu'dkina mo mmopuu uni mo yisa, hili mmothim uni mo be. <sup>18</sup> Haali/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: ntagi momis dhali mony'cesh uni mini pe mo tani walla ari businyan gwo walla 'pisiran gwo mo tani uni mini 'koki pe mo 'peni gwonjan jin cinu mo ntagi uni 'baar mo minu thim mo be. <sup>19</sup> A'diyin jin midi 'ce'd gwonkana 'de/ 'peni

uni gwansan kun 'kwarkunu mo kun pisin mo dhali tor 'kwani gwo wakan mo si'da/ tani a'di minu yuk ki a'di jin pisapis mo e Bampa/ gi Momis mo. Hili a'di jin mii uni mo dhali tor gwo ki uni mo tani a'di minu yuk gway ki a'di jin caaca mo e Bampa/ gi Momis mo be. <sup>20</sup> Haali/ aha/ tora um gwo mo ki isi ciki/ miinjkar/ em bum mo mini bol ku gi iman'kwar to e mo dhali 'Kwani Parisiyin mo tani um mini mol ci e Bampa/ gi Momis mo be.

*Yesus Torki Gwo mo gom Gwo ma Nyor mo*

<sup>21</sup> Um cikki gwo jin onu 'peni 'kwanin dhamo/ ki: /E mini mii dhalku/ ki 'kosha 'kosh mo, dhali a'di jin 'koshki'da 'kosh mo tani a'di mididi 'dapi gwon dwall mo be.

<sup>22</sup> Hili aha/ ona um gwo mo ki aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ ki ji gi mii'da nyor ka kam piti mo tani a'di mididi 'dapi gwon dwall mo be. A'diyin jin soro'da kam piti mo si'da/ mo tani mididi 'dapi gwon dwall e montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali a'diyin jin mididi /e gwo mo ki: /E ta pus mo tani, a'di mididi 'dapi mo ma al o'd mo be.

<sup>23</sup> Wakan wakki/ /e ki guyu/ tom pini jin cinu ki me'd mo apowa gwaṭa/ mo dhali /e ki ka gwo e ka kam pini dina toj kamu/ apo/ /e mo tani <sup>24</sup> dhalki tom pini jin cina /e ki me'd mo mbwambor ma gwaṭa/ mo dhali yaku/ mo, mmogwama gwam ntwa/a/ mo nyakka kam pini mo dhali yan'ko'd yayu/ mo dhali ci tom pini jin cinu ki me'd mo. <sup>25</sup> Miiyi amugu ki jahanne/ mo nyakki a'di jin yer / e is ki gway mo ki um 'kon mo mmo/ii ka yiha/ mo e bway mmodwall gwo mo nyakki a'di mo, isi ciki/ amanyer /e is ki gway mididi bitki /e mo e me'd ma mandwall gwo mo dhali amandwall gwo mo a'di mididi ciki /e ka manji mo mo dhali /e minu kar eya sijin mo be. <sup>26</sup> Ka jin gana/ aha/ ona /e gwo mo ki /e mini mol 'ba/ piyu/ ka piye/ ki sule/ mo ntagi /e mini ciya maliim jin 'ko'd mo be.

*Yesus Torki Gwo mo gom Mii jin Miinu Miinycal mo*

<sup>27</sup> Um cikki gwo jin onu ki: Dhalku/ cal ki mii mii mo ma. <sup>28</sup> Hili aha/ ona um gwo mo ki aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni gun hili 'kup ki up mo mmo'dap e mo tani ki jahanne/ uni miiki miinycal nyakki up mo eya dum buni mo be. <sup>29</sup> Wakki/ e ma bim poros pini tu'c /e mo mmomii miinthus mo tani buki a'di ka piye/ mo ma dhali biṭi a'di asho mo haali/ a'di 'boro'd gom /e mo mmothis bungwar is gi 'ban is piniṅ kamu/ e mo jin mina bungwar is pini ka 'bimpil diki ya mo e mo ma al o'd mo be. <sup>30</sup> Dhali wakki/ me'da bim poros pini mididi tu'c /e mo mmomii miinthus mo tani 'cithi/ a'di mo ma dhali yipi a'di asho mo haali/ a'di 'boro'd gom /e mo mmothis bungwar is gi 'ban is

piniṅ kamu/ e mo jin mina bungwar is pini ka 'bimpil diki ya mo e mo ma al o'd mo be.

*Yesus Torki Gwo mo gom Mii jin Dhaluwa Dhal 'Pen mo*

<sup>31</sup> A'di onu si'da/ ki: A'diyin jin mididi dhal ashim piti 'pen mo tani dhalki a'di thosoni'da warka/ jin dhaluwa dhal 'pen mo. <sup>32</sup> Hili aha/ ona um gwo mo ki aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ gun dhalki up buni 'pen mo hili isi ciki/ jasi gom gwo gi miinycal mo tani uni dhu uni ki imanmii miinycal mo dhali a'diyin jin mididi mash a'bom jin dhal ma kaṭhim piti 'pen mo tani a'di si'da/ miiki miinycal mo be.

*Yesus Torki Gwo mo gom Gwo jin Thulu Me'da Po/ mo*

<sup>33</sup> Dok/ e um cikki gwo jin onu mo ki 'kwanin dhamo/ ki: /E mini dhalku/ ki mii thul me'da po/ gwo mo mmo/ o is ka tor mo, hili thimi gwo e Tapa mo a'di jin thula /e gwo me'da po/ mo mmo/ o mo. <sup>34</sup> Hili aha/ ona um gwo mo ki: Dhalku/ gwo ki mii thul me'da po/ mo mmo/ o mo ki sule/ mo ma, walla gom momis mo haali/ a'di ta'da karsi ma Arumgimis mo be, <sup>35</sup> walla gom mony'cesh mo haali/ a'di ta mondhu sho'k piti mo, walla gom Pa Urushaliim mo haali/ a'di ta 'penkuman bampa/ ma Malik jin ca'd mo. <sup>36</sup> Dhali dhalku/ ki mii thul gwo me'da po/ mo mmo/ o mo gom 'kup pini mo haali/ /e molona mur'kup tal 'derj kamu/ war mo mmota gi kush mo walla mmota gi 'thi/ mo. <sup>37</sup> Dhalki gwom pini jin ona /e mo mididi ta jasi anynye mo walla yisa mo. Ma e toj kamu/ jin mar mii yan is mo tani uni pu'dkin 'peni tonthus mo be.

*Mo/en gom Uni gun Ta 'Kup mo*

<sup>38</sup> Um cikkin a'di jin onu ki: Ki e gom e mo dhali ki she/ gom she/ mo tani <sup>39</sup> hili aha/ ona um gwo mo ki: Dhalku/ ki roṭ a'di jin ta thus mo. Hili wakki/ jan 'derj kamu/ mididi dor /e e 'ban 'peshe/ ma bim poros mo tani tu'kki a'di 'bana kamu/ si'da/ mo ma. <sup>40</sup> Dhali wakki/ wathin 'derj kamu/ mididi su /e mo dhali bu'th burriyem bwaman pini mo tani dhalki a'di bu'th jam po/ si'da/ mo ma. <sup>41</sup> Dhali wakki/ wathin 'derj kamu/ kan /e gwo ki 'biṭh mo mmoya ki nṭagin 'de/ mo tani yayi nyakki a'di mo ki nṭagini su/ mo. <sup>42</sup> Ciki a'di jin dotki to 'peni /e mo dhali dhalku/ ki ush a'di jin mididi bar to kal 'peni /e mo.

<sup>43</sup> Um cikkin a'di jin onu ki: /E mini en amannyak ca'b pini mo dhali shi/ 'kup pini i e mo. <sup>44</sup> Hili aha/ tora um gwo mo ki: Eni uni gun ta 'kup ki um mo ma dhali 'thoyi gom uni gwansan kun toci um bwa mo. <sup>45</sup> Wakan ki um mini ta iya/ ma Ababam bum jin di'd e momis mo, haali/ a'di tu'cki'da tentem piti mmosul apo/ 'kwani kun to thus ki thus mo



dhali apo/ uni kun ta 'kwaniŋ gana/ mo, dhali a'di ki hashha sho'k apo/ 'kwani kun ta kunŋ kar/ e mo dhali apo/ uni gun 'koki ta kunŋ kar/ e mo be. <sup>46</sup> Haali/ wakki/ um ki en uni gwansan kun eni um mo tani tom bum kun mina um gam gom mii gi wakan mo tani mini wakata mo sa/? 'Kona imantera thulpa/ ki mii mii jin nyaka'd kan mo 'taa? <sup>47</sup> Dhali wakki/ um ki the jasi iwaŋ bum me'd mo tani mii jana imiina / e ki nyanye/ mmobol cin tiya e mo? 'Kona 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ki mii mii jin nyaka'd kan mo 'taa? <sup>48</sup> Wakan um mini mii ta unim 'borgaŋ gana/ mo me'da Ababam bum jin di'd e momis jin ta a'dim 'borgaŋ gana/ mo be.

**6**

*Yesus Torki Gwo gom To jin Minu Ci Kwani kun Hatha'ko'd mo*

<sup>1</sup> Jiyi miiny jarom bum jin mina umi boŋ mo mbwambori 'kwani mo mmomina uni mish um mo haali/ ŋ'ko'd mo tani um mini ta gi to jin ish kumma/ yisa 'pena Ababam bum jin di'd e momis mo.

<sup>2</sup> Wakan si'da/ ki / e mini ci to jin cinu gom 'kwani kun hatha'ko'd mo tani dhalku/ ki kowa poome/ mo mbwambori / e mo me'd 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo kun miiki to mo e gu'b gi montul is mo dhali e bway tur kun iinu mo ki uni mina 'kwani imañ mo. Ka jinŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki uni tan gi tom buni gun ish kumma/ mo be. <sup>3</sup> Hili ki / e mini ci to gom 'kwani kun hatha'ko'd mo tani dhalku/ ki dhal me'da cam pini mmomish me'da bim poros pini mmomiina a'di to mo <sup>4</sup> wakan ki tom pini kun cina / e gom 'kwani kun hatha'ko'd mo minu mii ki kup mo, dhala Ababam pini jin mishki'da ris to gun miinu ki kup mo tani mididi ci / e to kun mini ish kumma/ mo be.

*Yesus Torki Gwo mo gom Mon'tho mo*

<sup>5</sup> Dhali ki / e mini 'tho mo tani / e mini mii dhalku/ ki mii me'd 'kwani kun ta imanhe'k e mo haali/ uni eni mondosh mo dhali 'tho mo e gu'b gi montul is mo dhali e mo jin 'ciŋha/ bway tur mo ki uni mina 'kwani mish mo. Ka jinŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki uni tan gi tom buni kun ish kumma/ mo be. <sup>6</sup> Hili ki / e mini 'tho mo tani yayi gu'b pini mo dhali muthi acampur mo dhali 'thoyi Ababam pini mo, a'di jin 'konuki tor eya tente/ mo, dhali Ababam pini, a'di jin mishki to gun 'kon ki kup mo tani mididi ci / e to gun ish kumma/ mo be.

<sup>7</sup> Dhali eya 'thom bum mo tani dhalku/ ki roth gwo apo/ mo gun 'ko bwa 'te/ mo me'd 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ uni kulumki gwo mbwa mo ki uni minu cik' twam buni ki gwom buni kun ona uni ka ris mo be. <sup>8</sup> Dhalku/ ki wa e ki uni mo

ma haali/ Ababam bum mishki a'di jin mina um mii ta mo ntwa/a ki um doŋki a'di mo be.

<sup>9</sup> 'Thoyi wa cikise/ mo ma:

Ababam bam jin di'di momis, dhalki gway pini a'di koŋu mo ma.

<sup>10</sup> Dhalki bampam pini a'di yayi'da 'cesh.

Dhali dhalki bwam pini a'di miinu a'cesh mo ma

me'd yan a'di miinu e momis.

<sup>11</sup> Ka tee yansan ciyi am tontem bam jin ta ji gi isa yempa/ mo ma.

<sup>12</sup> Dhal am amure/ miinthus bam 'pen mo ma

me'd yan si'da/ dhala aman 'kwani 'pen gun 'kon ka mure/ miinthus bam m'ba/.

<sup>13</sup> Dhalku/ ki sus am e mo jin palu mo e miinthus.

Hili woŋhi/ aman 'peni wathin thus mo ma.

<sup>14</sup> Haali/ wakki/ um mini dhal 'kwani gwon dhaŋ buni 'pen mo tani Ababam bum si'da/ mididi dhal um gwon dhaŋ bum 'pen mo be. <sup>15</sup> Hili wakki/ um 'koki dhal 'kwani gwon dhaŋ buni 'pen mo tani wakan si'da/ Ababam bum mididi diki dhal um gwon dhaŋ bum 'pen mo be.

*Yesus Torki Gwo mo gom To jin Ga/u mo*

<sup>16</sup> Dhali ki um mini ga/ to mo tani dhalku/ ki hil mo ki enŋwamash mo me'd 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo haali/ uni warki jis/em buni mo ki moŋga/ tom buni minu mish ki 'kwani mo. Ka jinŋ gana/ aha/ ona um gwo mo ki uni tan gi tom buni kun ish kumma/ mo be. <sup>17</sup> Hili ki / e mini ga/ to mo tani shupuri 'kup pini ka yin mo ma dhali lami bwam/em pini mo <sup>18</sup> ki moŋga/ tom pini minu 'koki mish ki 'kwani mo hili ka Ababam pini, a'di jin dinuki tor mo eya tente/ mo, dhali Ababam pini jin mishi to jin di'd ki jinŋ kup mo tani a'di mididi ci/ e to jin ish kumma/ mo be.

*Mmo/ish Kumma/ e Momis mo*

<sup>19</sup> Dhalku/ ki sug to gom is pini mo ma mmo/ish kumma/ mo e mony'cesh yan mo, e mo gun 'kon ma dhurany mo dhali mo gun wuna to gure/ mo mmoshwa mo dhali mo gun 'kona 'kwanin 'di/ mo mmo'ce'd mo mo dhali mmoŋwal to mo be. <sup>20</sup> Hili suki is pini ki to kun ish kumma/ mo e momis mo e mo jin dar ga dhurany mo walla mo jin wuna to gure/ mo mmoshwa to mo dhali e mo jin daru gi 'kwanin 'di/ mo mmo'koki 'ce'd to mo dhali kwal to mo. <sup>21</sup> Haali/ mo jin isha tom pini kumma/ mo tani a'di ta mo jin min ma dum pini idi si'da/ mo be.

*Alamba/ gi Buŋgwar Is mo*

<sup>22</sup> E, a'di ta'da lamba/ gom buŋgwar is mo. Wakan wakki/ em pini mididi ca'bki kwany kwany mo tani buŋgwar is pini 'baar mo ka 'bimpil mo tani minu 'tu'd mo ki moŋkush mo be. <sup>23</sup> Hili wakki/ em pini diki ca'bki

kwany kwany mo tani bungwar is pini 'baar mo ka 'bimpil mo tani minu 'tu'd mo ki mondhurumi'd mo be. Wakki/ monjkush jin di'd e /e dhurumi'd mo kan tani dhan mondhurumi'd 'ka'da miia!

### *Mmo/anan Is mo*

<sup>24</sup> Wathin 'deŋ kamu/ yisa di'da jin midi mish miia tu'c gom tapa isu/ mo: haali/ a'di midi mii shi/ jan tal 'deŋ kamu/ i e mo dhali ena kamu/ mo walla ilu/ a'di midi bu'th jan 'deŋ kamu/ ka bor mo dhali wak jar kamu/ mo be. Um moli mii Arumgimis to mo dhali mii to gun tanu pa ki pa mo.

<sup>25</sup> Wakan aha/ tora um gwo mo ki dhalku/ is ki anan mo gom monj'koki/em bum mo ma walla gom tonŋe/ jin mina umi shwa mo walla gom to jin mina umi pi mo walla gom bungwar is bum mo gom to jin mina umi hiŋhi is mo. Dina mondiki/e ki bol tonŋe/ e mo 'taa? Dhali bungwar is ki bol burriŋye/ e mo 'taa? <sup>26</sup> Hili 'kup ki 'dii kun pen e mis mo ma. Uni 'koki si to mo walla 'koki 'ciŋh to mo walla 'koki tul to is mo e bwan themes mo tani dhali hili Ababam bum jin di'di momis mo tani a'di thiŋki uni mo be. 'Kona um ki ta 'kwani kun 'biŋha yol she/ ki 'bi'th mo mmobol uni e mo 'taa? <sup>27</sup> Dhali wathi/ jana di'di bwam um mo jin midi anan is mo dhali jin midi mish ganan mondiki/em piti 'ba/ mo? <sup>28</sup> Dhali atinta anana um is mo gom burriŋye/ mo? Kulumi gwo ibwa mo ma gom jandin to kun 'kona piŋe/ mo mmocakina uni mo. Uni 'koki miia tu'c mo walla sura thus mo be. <sup>29</sup> Hili aha/ tora um gwo mo, goma Sulemaan e monyacam piti 'baar mo tani a'di dinuki hi'th ki burriŋye/ jin waki jandin 'de/ 'peni uni gwansan mo be. <sup>30</sup> Hili wakki/ Arumgimis ki hiŋha sho ki burriŋye/ wakan mo e bwaasho mo tani uni gun 'kokin mo shwane/ dhali ka'thomo/ 'kwani ki ta'k uni e mo/o'd mo tani bakata 'te/ mmına a'di diki hi'th um ki burriŋye/ ki nyanye/ mo, ayy um 'kwani kun gwa'da mongam gwo is ki gwa'd mo kan? <sup>31</sup> Wakan dhalku/ is ki anan mo ma mmo/o gwo mo ki: Atinta mmına ana ishwa mo? walla, Atinta mmına ana ipi mo sa/? walla, Atinta mmına ana ihithi is mo sa/? <sup>32</sup> Haali/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ŋapkina ris to gwansani 'baar mo, dhali Ababam bum jin di'di momis mo tani a'di mishki a'di jin mina umi mii ta gi uni 'baar mo be. <sup>33</sup> Hili simmi bampam piti e ntwa/a/ mo ma dhali mo ma kar/em piti mo, dhali aris to gwansani 'baar mo tani mini ta kum bum si'da/ mo be.

<sup>34</sup> Wakan dhalku/ is ki anan mo gom ka'thomo/ mo haala 'thamo/ midi anan is mo gom is piti mo. Dhalka tee ki is pitin gana/ toci bwa mo mmoteŋya tee mo.

## 7

### *Mmodwall kun Tiya Gwo mo*

<sup>1</sup> Dhalku/ ki ciŋjitha ciŋi'th mo ki um minu 'koki ciŋi'th mo. <sup>2</sup> Haali/ ki gwo jin ciŋjitha um ki ciŋi'th mo mmopi mo tani um minu ciŋi'th mo dhali ki mii jin bara um mii mo tani um minu bar ka nyan'ko'd mo be. <sup>3</sup> Atinta mishkina /e businyan to i e ma kam pini mo hili diki mish adhana ka'dum jin di'd /e e em piniŋ gana/ mo? <sup>4</sup> Walla atinta mina /e i/owa kam pini gwo mo ki: Dhalki aha/ guna /e businyan to 'peni em pini mo ma dhali /e ki dhal adhana ka'dum /e i em piniŋ gana/ mo. <sup>5</sup> /E jin tana he'k e ka he'k e kan mo, buki aka'dum jin di'di em pini ntwa/ a/ mo ma dhali yan'ko'd /e mini mish mohil ki 'bore/ mo mmobuŋ businyan to jin di'da kam pini i e mo be.

<sup>6</sup> Dhalku/ ki ciya 'ka to jin kogu mo dhali dhalku/ ki biŋ dhemam bum mbwambori kuthar mo, hili isi ciki/ ki uni mini sa uni ki sho'k mo dhali tu'k mo mmo'kosh um mo be.

### *Doŋi ma, dhali Simmi Mii E mo, dhali Nagkani mo*

<sup>7</sup> Doŋi to mo ma dhali a'di minu ciki um mo be. Simmi mii e mo ma dhali um mini gam a'di mo be. Nagkani anagkan ki me'd mo ma dhali a'di minu ka'd ki um mo be. <sup>8</sup> Haali/ aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun doŋki to mo tani bu'thki uni mo dhali uni gun simmki mii e mo tani gamki to mo dhali a'di jin nagkanki a'di mo tani a'di ka'dkunu a'di mo be. <sup>9</sup> Walla wathi/ jana di'di bwam um mo wakki/ ya/m piti doŋ a'di gwo gom maanjkuthu'd mo tani mina a'di ci a'di wosh mo 'taa? <sup>10</sup> Walla wakki/ a'di ki doŋ a'di gwo gom wa'c mo tani mina a'di ci a'di tasha/ mo 'taa? <sup>11</sup> Wakki/ um si'da/ kun ta 'kwani kun ta thus ki thus kan mo mishi tom 'boron ci ki uŋim bum mo tani bakata bese/ mmin ma Babam bum jin di'di momis mo diki ci aris to gwansan kun 'boron ki uni gwansan kun doŋki a'di mo si'da/? <sup>12</sup> Wakan ma to yin jin ona um ki 'kwani mini mii mii gom um mo tani miia wakan si'da/ gom uni mo ma haali/ gwo yansan ta gwonkan jin cinu mo dhali gwo gi imanŋi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be.

### *Campur jin Nyuthanyu'th mo*

<sup>13</sup> Ciŋi um mo ma e bway jin nyutha 'twaman ki nyu'th mo haali/ acampur a'di wanŋala wanŋal mo dhali bway a'di 'disha mii mo e mo jin shunu mo e mo jin 'ce'du sho'k mo dhali uni gwansan kun ciŋkin e a'di mo tani tana ris ka ris mo be. <sup>14</sup> Haali/ acampura nyu'thga/ mo tani dhali bway mo tani a'di diŋa mii mo jin shunu mo e mondiki/ e mo dhali uni gwansan kun gamki a'di mo tani 'koni daŋa/ mo be.

*Aris Cwa Uni Mishu ki Maman Buni mo be*

<sup>15</sup> Jiya imançi gwonthus ki e ki 'bore/ mo ma uni gun pu'dkin mo e um mo mmohitha mur ka'bali is mo, hili e bwaman ma du mo tani uni tana wu gun pitili to ki she/ mo be. <sup>16</sup> Um mini mish uni ki maman buni mo. Amura'th minu ho mo 'pena 'de/ mo 'taa? walla pu/ 'pena liṭ mo 'taa? <sup>17</sup> Wakan aris cwa kun 'boron mo tani dho'th maman kun 'boron mo hili cwa kun shi/ashi/ mo tani dho'th maman kun ta thus ki thus si'da/ mo be. <sup>18</sup> Cwam 'borga/ mol dho'th maman kun shiyin mo walla cwa shigga/ si'da/ mol dho'th maman kun 'boron mo be. <sup>19</sup> Aris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun 'koki dho'th maman kun 'boron mo tani uni jepu ka 'cesh mo dhali ṭaki o'd mo be. <sup>20</sup> Wakan si'da/ um mini mish uni ki maman buni mo be.

<sup>21</sup> Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun o aha/ gwo mo ki: Tapa, Tapa mo tani mini 'koki ciç mo e Bampa/ gi Momis mo hili jasi a'di jin mii bwa ma Ababam pem jin di'd e momis mo be. <sup>22</sup> Dhali ka cim caan mo tani 'kwani mini ta aris ka ris mo kun mini o aha/ gwo mo ki: Tapa, Tapa, 'kona aman ki o gwo is ki gway pini mo 'taa? dhali ura rum thus ka piye/ ki gway pini mo? dhali miya ris dhan mii kun 'bitha'bi'th ki gway pini mo 'taa? <sup>23</sup> Dhali yan'ko'd aha/ mina ṭor uni gwo eya tente/ mo ki: Aha/ dinaki mish um ki sule/ mo be. Iiku/ mo 'peni aha/ mo ma, um gun ta imanmii tonthus mo.

*Moṅka'b jin Ka'bu Isu/ mo be*

<sup>24</sup> Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun cikki gwom pem gwansan mo dhali mii uni mo tani uni wana e ki wathi/ jin yuṅayuk mo mmonyan gu'b piti eya po/ wosh mo be. <sup>25</sup> Dhali ka sho'k wolki yi'de/ mo dhali dhana gannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali 'tham poshki'd mo dhali dor apo/ gu'b mo tani hili a'di diki 'tuḱ mo be haali/ a'di nḱa'bkunu apo/ wosh mo be. <sup>26</sup> Dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun cikki gwom pem mo dhali 'koki mii uni mo tani uni wana e ki wathim pus jin nyanḱi gu'b piti apowa si'b mo be. <sup>27</sup> Dhali ka sho'k wolki yi'de/ mo dhali agannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali 'tham poshki'd mo dhali dor apo/ gu'b caan mo tani dhali a'di kumki'da 'cesh mo be dhali adhana bar jin caaca shinu is e a'di mo be.

*Moshirr ma Yesus mo*

<sup>28</sup> Dhali ka Yesus 'baarki gwo gwansan mmo/ o mo tani awaambuhany 'kwani merkin mo gom gwontor piti mo be <sup>29</sup> haali/ a'di ṭorki uni gwo mo me'd wathi/ jin ta gi moshirr mo dhali yisa me'd iman'kwar tom buni mo be.

## 8

*Yesus Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo*

<sup>1</sup> Ki a'di thulki'd ka 'cesh mo 'peni 'kuwosha turga/ mo tani adhana waambuhany 'kwani kun caaca bathki a'di m'pen mo be. <sup>2</sup> Dhali hili wathi/ jin 'kosha monthus pu'dki'di a'di mo dhali ca'bki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e ona bwa mo tani /e mishi aha/ mmodhelel mo be. <sup>3</sup> Dhali a'di ki he'th me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo ma. Dhali ki jahanne/ monthus piti dhelelkunu mo be. <sup>4</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Hili /e mini dhalku/ ki o wathin kamu/ gwo mo gom ton ṭal 'de/ yan mo. Hili yaku/ mo dhali ṭor is pini ka gasiis mo dhali ci a'di to jin kan ma Musa gwo mo e gwonḱan mo haali/ a'di ta to jin nyo/i gwo gom 'kwani mo be.

*Cinḱina/ ma Mancil ma Askar Iss 'Kwanimpa Mmudhe'd jin Waḱkunu mo*

<sup>5</sup> Me'd jin ciḱina a'di mo e Paṅ Kapranahuum mo tani amancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd mo tani pu'dki'd 'kup ki a'di mo mmonḱap a'di mo, <sup>6</sup> dhali o gwo mo ki: Tapa, cinḱinam pem ishki 'ko'da 'cesh ki 'ba'th jin muṭt a'di is mo e pa mo dhali a'di shwan ma ciṣa nyor mo be. <sup>7</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ mina yaku/ mo dhali waç a'di mo be. <sup>8</sup> Hili amancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd thoḱ a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ dinaki ha me'd mo jin mina /e yayu/ mo eya galgin gu'b pem mo. Hili oyi jasi gwo mo 'te/ dhali cinḱinam pem minu waç mo be. <sup>9</sup> Haali/ aha/ tana wathi/ jin di 'ko'd e moshirr mo. A/ askar 'koni bwam me'd pem mo, dhali ki aha/ ona gwo e jan ṭal 'de/ mo ki: Yaku/ mo tani dhali a'di yaki'd mo. Dhali aha/ ki o gwo e jan ṭal 'deṅ kamu/ mo ki: Yayu/ mo tani a'di yayi'd mo be, dhali e cinḱinam pem ki: Miyyi yan mo ma tani dhali a'di miiki a'di mo be. <sup>10</sup> Ka Yesus cikki gwom piti mo tani a'di merki'd mo dhali o uni gwansan gwo kun bathi a'di nsho'k gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Jan 'deṅ kamu/ yisa di'da e 'Kwani ma Israyiil jin gamkika/ jin ta'd gi moṅgam gwo is gi wakansan mo be. <sup>11</sup> Aha/ ṭora um gwo mo ki: Ama'diny 'kwani ka ris mini pu'du/ mo 'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bora lungu' mo dhali 'ko atharabeesa nyakka Ibrahiim mo dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo e Bampa/ gi Momis mo be <sup>12</sup> ki iya/ gi Bampa/ gi Momis mo minu ṭa'k mo e mondhurumi'd jin ta'da 'tum ka 'tum mo tani e mun mo tani 'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be. <sup>13</sup> Dhali eya mancil ma askar iss 'kwanimpa mmudhe'd mo tani Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma.

Dhalki a'di miinu mo gom /e mo me'd jin gamkina /e gwo is mo be. Dhali cinjina/ a'di waçkunu mo eya tee caan ki e 'kamu'thki'd mo be.

*Yesus Waçki'da Mar ma Bu'terus jin Ta'da Bomi mo*

<sup>14</sup> Dhali ka Yesus ciçki gu'b ma Bu'terus mo tani a'di parki'da mar ma Bu'terus e mo jin ta'da 'bomi mo mmo/isha a'di mmo'batha a'di is ki 'ba'th mo. <sup>15</sup> A'di ki ta ayim is ki me'd mo dhali 'ba'th dhalki'da yim 'pen mo dhali ayim cuki mis mo dhali mii a'di to mo be. <sup>16</sup> Ki mom'pimpili/ mo tani uni kalki 'kwani i a'di mo aris uni gun bu'th ma ruma 'cesh mo dhali a'di ki ura rum thus kun nyo/on ka piye/ mo ki gwo mo dhali a'di ki waç uni 'baar mo kun 'kokin mo mmo'ba'th mo be. <sup>17</sup> Dhali a'di yan ta gwo jin minu thim mo me'd gwo jin okin ma mançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya mo ki: A'di kalki isa nyor bana mo dhali kalki aris 'ba'th jin 'koshki ana mo be.

*Uni kun Mini 'Taki Batha aYesus Nsho'k mo*

<sup>18</sup> Dhali ka Yesus parki'da waambuhany 'kwani e kun 'kamki a'di mo tani a'di kanki gwo mo mmoya mo mmo'ci'ha/ gap ki 'bana kamu/ mo be. <sup>19</sup> Dhala man'kwar to pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman'or Gwo, aha/ mina bath /e nsho'k mo e mo 'baar mo jin mina /e iya mo. <sup>20</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Amaç uni ta gi jis mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani uni ta gi gu'b mo. Hili, Ya/ gi 'Kwani mo tani a'di dar gi mo mo mmokar 'kup piti nycine/ mo be. <sup>21</sup> Dhala manciç gwo' kamu/ o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ yana ntwa/a/ mo mmokana babam pem mo. <sup>22</sup> Hila Yesus ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ m'pen mo ma dhali dhalki jwa kan çeny jwam bunin gana/ mo.

*Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo*

<sup>23</sup> Dhali ki a'di ciçki'd e bwaakur mo tani imanciç a'di gwo bathki a'di isho'k mo be. <sup>24</sup> Dhali hili adhana punthar 'tham caaca cuki mis mo e bwam yi'de/ mo, wakan dhala kur a'di borkunu mo ki yi'de/ jin bir bakal mo. Dhali hili a'di ishki e mo be. <sup>25</sup> Dhali uni iikin mo mmomer a'di e mo mmo/o gwo mo ki: Wo'hi/ awoth mo ma, Tapa. Ana 'ce'da sho'k mo be. <sup>26</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta ko/ka um is mo kan, ayy um 'kwani kun gwa'da mongam gwo is ki gwa'd kan mo? Dhali yan'ko'd a'di ki cu mis mo dhali kucur 'tham ki gwo mo dhali yi'de/ mo dhali adhan mo dosh ki biyuu mo be. <sup>27</sup> Dhali 'kwani merkin mo mmo/o gwo mo ki: Ki wathi/ jana a'danne, ki 'tham dhali yi'de/ ha a'di gwo e mo kan?

*'Kwani gi Pañ Gadara kun Bu'th ma Ruma 'Cesh mo*

<sup>28</sup> Dhali ki a'di pu'dki'd ki 'bana gapa kamu/ jin ta bampa/ gi Pañ Gadara mo tani 'kwani su/ 'kon kun takin ga rum thus kun nyo/on mo gamki a'di 'kup mo kun iyyin 'peni mo' kupaje mo. Uni shwana nyor kagahara ki jan tal 'deç kamu/ midi diki ya ki bway caan mo be. <sup>29</sup> Dhali hili uni cuun kagahara mo ki: /E mini miyya tinta e am mo ayy Ya/ ma Arungimis? /E pu'dkin mo mmahan mmodhu am ki isa nyor ntwa/a/ ki mo diki pu'd mo naskina/ 'taa? <sup>30</sup> Dhali ama'diny kuthar 'kokin mo mmoshwa mo isa dhana/ mo 'peni uni mo. <sup>31</sup> Dhali arum thus kun nyo/on ki dot a'di gwo mo ki: Waçki/ /e mini dhu am 'pen ka piye/ mo tani hashi aman mo e bwan' kuthar mo ma. <sup>32</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo. Wakan uni iikin mo ka piye/ mo dhali se mo e bwan' kuthar mo. Dhali hili ama'diny kuthar uni yakina waça/ ka lungu'b mo e bwaman ma gapa al mo dhali uni 'ce'dkunu sho'k ki yi'de/ mo be. <sup>33</sup> Dhali imanhil kuthar uni sokin mo dhali uni iikin mo e 'penkuman bampa/ mo dhali uni 'orkina ris to gwansan mo dhali gom to kun miikunu mo goma rum thus kun nyo/on mo. <sup>34</sup> Dhali hili aris 'kwani gi 'penkuman bampa/ uni pu'dkin mo mmogama Yesus 'kup mo. Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni dotki a'di mo mmodhal mom buni gun 'kokina uni 'pen mo be.

## 9

*Yesus Waçki Wathi/ jin Mutta/ Is mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di ciçki bwam ma kur mo mmo'ci'ha/ gap mo dhali a'di pu'dki'd mo e 'penkuman bampam piti mo be. <sup>2</sup> Dhali hili uni kalki a'di wathi/ jin mutta/ is mo mmo/ isha a'di eya cim piti mo. Dhali ka Yesus parki mongam gwo is buni e mo tani a'di ki o a'di jin mutta/ is gwo mo ki: Buthi adu mo ma, ya/m pem. Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo be. <sup>3</sup> Dhali hili iman'kwar ton tiya o gwo mo e is buni ki: Wathi/ yansan walki gwo sor mo be. <sup>4</sup> Hila Yesus mishki gwom buni jin kulumkina uni ibwa mo be mmo/ o gwo mo ki: Atinta kuluma um gwon thus eya dum bum kan mo? <sup>5</sup> Haali/ mii jana sa/? ñ'ka'da'd mo? Mmo/o wathimpa gwo mo ki: Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo? walla mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deki acim pini dhali ya mo? <sup>6</sup> Hili ki um mini mish ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e mony'cesh yan mo mmodhal miinthus gi 'kwaniny'cesh 'pen mo - yan'ko'd a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Cuyi mis mo, dhali 'deki acim pini mo dhali yayi bway pa mo ma. <sup>7</sup> Dhali yan'ko'd a'di cuki mis mo dhali ya bway pa mo be. <sup>8</sup> Ka waambuhany 'kwani parki a'di e mo tani uni 'kokin mo

mmo<sup>ko</sup>/ is mo dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo gom a'di jin ciki moshirr e 'kwani kan mo be.

*Ayuk jin Yukkunuwa Matta mo*

<sup>9</sup> Ka Yesus yaki'd ki yampe 'peni mattan mo tani a'di parki wathin<sup>g</sup> kamu/ e mo jin yuku gway ka Matta mo mmo<sup>ca</sup>'ba a'di mo e mo jin teruwa thulpa/ mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma. Dhali a'di cuki mis mo dhali bath<sup>g</sup> a'di nsho'k mo be.

<sup>10</sup> Dhali ki a'di ca' bki'd mo eya tharabeesa e gu'b mo tani hili imanter thulpa/ ka ris dhali imanmii miinthus mo pu'dkin mo dhali 'kowa 'cesh nyakka Yesus mo dhali imancik a'di gwo mo be. <sup>11</sup> Dhali ki 'Kwani Parisiyiin mishki mii yan mo tani uni ki o imancik a'di gwo mo ki: Atinta shwan ma mantor gwom bum to mo nyakki imanter thulpa/ mo dhali 'kwani kun mii miinthus kan mo? <sup>12</sup> Hili ki a'di cikki gwo yan mo tani a'di ki o gwo mo gom uni gwansan kun 'kon ki 'bore/ mo kun mini mii 'koki mii ta ga hakiim mo, hili jasi gom uni gwansan kun 'ba'thkin mo be. <sup>13</sup> Iiku/ mo ma dhali da/ari a'di yan jin ta 'pemen gwo mo ki: Aha/ napa momiimii moyi dhali yisa gom to jin minu 'cith 'kus mo. Haali/ aha/ pu'dkina mo yisa mmoyuk uni gun mii miin<sup>g</sup>kar/ e mo yisa hili gom uni gun ta imanmii miinthus mo be.

*Gwondot jin Dotu gom To jin Ga/u mo*

<sup>14</sup> Dhali yan'ko'd imanci<sup>g</sup>ka Yohaana gwo uni pu'dkini a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Atinta ga/ a aman to mo dhali 'Kwani Parisiyiin si'da/? hili imancik / e gwo 'koki ga/ to mo? <sup>15</sup> Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Mina 'kwani kun yuku mo e momiimash mo mmota yilkina/ mmoko mo e mo caan jin dina wathinyana'b nyakki uni mo 'taa? Atee mini pu'du/ mo ki wathinyana'b minu gu mo 'peni uni mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to mo be. <sup>16</sup> Wathin 'den kamu/ yisa di'da jin kar sharkin burrinye/ jin diki shum is apo/ burrinyen dhamo/ mo haali/ mo jin 'dapu mo tani midi dher bwa mo 'peni burrinye/ mo, dhali mondher piti midi shi/ mo kagahara. <sup>17</sup> Wakan si'da/ wathin kamu/ diki kar yimana mura'th jin this e bwan<sup>g</sup> kaca<sup>g</sup> yimana muratha dhamo/ mo. Wakki/ a'di midi mii kan mo tani kaca<sup>g</sup> midi twak mo dhali yimana mura'th midi gaca sho mo, dhali kaca<sup>g</sup> minu 'ce'd sho'k mo. Hili yimana mura'th minu kar e kaca<sup>g</sup> kun daka kaca<sup>g</sup>uru mo dhali wakan uni su/ mini 'ko ka 'dan'dap mo be.

*'Bwa/ gi Wathi/ jin Ta Tapa mo dhala 'Bom jin Ta'da Yesus 'Twaman Burrinyem Piti Is ki Me'd mo*

<sup>18</sup> Ki a'di di'd mmo/ o gwo mo wakan i uni mo tani hili tapan kamu/ pu'dki'd mo dhali ca'b ki jin 'kupa'dupun<sup>g</sup> bwambori a'di mo mmo/ o gwo mo ki: 'Bwa/um pem daka wu'd mo be. Hili yayu/ mo ma dhali kar me'd pini apowa yim mo ka yim midi di ki e mo. <sup>19</sup> Dhala Yesus cuki mis mo dhali bath<sup>g</sup> a'di nsho'k mo nyakki imancik a'di gwo mo be. <sup>20</sup> Dhali hili a'boma kamu/ diki'di mun jin 'kosha is ka nyor mo 'pena bas jin gus a'di ki yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo. Dhali a'di pu'dki'd mo n'ko'di a'di mo dhali ta 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo, <sup>21</sup> haala yim o gwo mo ki is piti mo ki: Wakki/ aha/ mina ta a'di jasi 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo tani aha/ mina isi 'bor mo be. <sup>22</sup> Yesus tu'kki'd mo dhali para yim e mo dhali o a'di gwo mo ki: Buthi adu mo ma, 'bwa/um, mongam gwo is pini wa<sup>g</sup>ki / e mo be. Dhali ki jahanne/ mo tani a'bom wa<sup>g</sup>ki'd mo be. <sup>23</sup> Dhali ka Yesus pu'dki'd mo e gu'b gi tapa mo tani a'di parki imanpiya thathar e mo dhala waambuhany 'kwani mo mmomiya dulatt mo <sup>24</sup> dhali a'di ki o gwo mo ki: Iiku/ mo ma haali/ ari nyara/ diki wu mo, hili a'di ishi e mo be. Dhali uni pe'th a'di mo be. <sup>25</sup> Hili ka waambuhany 'kwani urkunu ka pi<sup>g</sup>je/ 'baar mo tani a'di seki bway bwan<sup>g</sup> gu'b mo dhali butha yim mme'd mo be dhali ari nyara/ cuki mis mo. <sup>26</sup> Dhali gwo gom mii yan mo tani a'di yaki'd ki lala'th mo e bampa/ 'baar mo be.

*'Kwaniny Ja'da/ Isu/ kun Bu'thki Momish Mo mo*

<sup>27</sup> Dhali ka Yesus yaki'd ki yampe mo 'peni mun mo tani 'kwaniny ja'da/ isu/ bathki a'di nsho'k mo mmocuu ki 'twa/ kun caaca mo ki: Miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawuu'd mo. <sup>28</sup> Ki a'di cikki gu'b mo tani 'kwani kun tana ja'da/ pu'dkini a'di mo. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Um gamki gwo is mo ki aha/ misha to yan mii mo 'taa? Uni thok a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. <sup>29</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki ta uni em buni is ki me'd mo dhali o gwo mo ki: Isi me'd mongam gwo is bum mo tani a'di miikunu gom um mo be. <sup>30</sup> Dhali em buni ka'dkunu mo dhala Yesus ki la kan uni gwo ki 'bi'th mo mmo/ o gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal wathin kamu/ mmomish a'di yan mo. <sup>31</sup> Hili uni iikini bway mo dhali peper gwom piti ki lala'th mo e pa gwansani 'baar mo.

*Wathi/ jin Ta'da 'Diye/ Mishki 'Twa/ Wal mo*

<sup>32</sup> Me'd jin iikina uni mbway mo tani hili wathin 'diye/ jin bu'th ma rum thus mo suskunu i a'di mo be. <sup>33</sup> Dhali ka rum thus urkunu ka pi<sup>g</sup>je/ mo tani wathi/ jin ta'da 'diye/ oki gwo mo dhala waambuhany 'kwani merkin mo mmo/ o gwo mo ki: Tonj kamu/ yisa di'da jin paru e mo wakansan

'thissa/ mo e 'Kwani ma Israyiil ki sule/ mo be. <sup>34</sup> Hili 'Kwani Parisiyiin o gwo mo ki: A'di urki'da rum thus ka pije/ ki gway gi tapa ma ruma 'cesh mo be.

*Yesus Hilki'da Hil ka 'Thime/ gom 'Kwani mo*

<sup>35</sup> Dhala Yesus yaki'd e 'penkuman bampa/ 'baar mo dhali e bampa/ si'da/ mmotor gwo e gu'b gi montul is buni mo dhali mmoci gwom 'borga/ gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali mmowaça ris 'ba'th kun 'koshi 'kwani mo dhali aris isa nyor mo be. <sup>36</sup> Ki a'di parki'da waambuhany 'kwani e mo tani a'di hilki'da hil ka 'thime/ mo gom uni mo haali/ uni 'kokin mo ka ha'th'ko'd mo dhali dar gi mom'bi'th mo mmowa e ki ka'bal kun dar ga manhil uni mo be. <sup>37</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Bwaman mondhe'd iskina to mo tani hili imanmiiya tu'c uni 'koni daka/ mo be. <sup>38</sup> 'Thoyi wakansan mo ma, ki Tapa gi mondhe'd mididi hashki imanmiiya tu'c mo e bwam mondhe'd piti mo be.

## 10

*Yesus Kwanyki Uni N'kume'd I'ce'dka Su mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di yukki uni e a'di mo gun ta kum piti kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun ta imancik a'di gwo mo dhali ci uni moshirr mo apowa rum thus kun nyo/ on mo mmo/ur uni ka pije/ 'peni uni mo dhali mmowaça ris 'ba'th dhali aris isa nyor kun 'koshi 'kwani mo be. <sup>2</sup> Dhali gway gi uni kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun dhuu/ ki she/ mo tani wa cikise/ mo be: jin t'wa/ a/ ta'da Simaan, a'di jin yuku gway ka Buterus mo dhala Andaraawus jin ta'da kam piti mo, dhala Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi mo dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo be. <sup>3</sup> Dhala Pilibbus dhala Bartulamaawus, dhala Tuuma dhala Mat'ata jin ta'da mantera thulpa/ mo, dhala Yakuub jin ta ya/ ma Halpa mo, dhala Taddaawus mo, <sup>4</sup> dhala Simaan gi Pa Kaana mo dhala Yahuusa Iskariyuuti, a'di jin 'cithi/ a'di is ki gwo mo be.

*Uni kun Hashu ka 'Kume'd I'ce'dka Su mo*

<sup>5</sup> Unin 'kume'd i'ce'dka su/ gwansan hashkin ma Yesus ka pije/ mo mmokan uni gwo mo ki: Dhalku/ ki ii mo e bwaman mo kun 'kona 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ma dhali dhalku/ ki ciç mo e bampa/ gi Pa Saamira mo. <sup>6</sup> Hili iyyi mo ma mmodhal mii e i is mo mmorap ka'bal kun thisu e mo e gu'b ma Israyiil mo be. <sup>7</sup> Dhali ciyi gwo mo me'd jin mina umi ii mo mmo/ o ki: Bampa/ gi Momis pu'dki'd mo hila/ e me'd mo be. <sup>8</sup> Waçi uni gun 'ba'thkin mo, 'deki uni gun wukin mo, dhali dheleli uni gun 'kosha monthus mo, dhali uri aruma

'cesh ka pije/ mo. Um bu'thki a'di ki dar gi to jin cinu mo, ciyi a'di jin cinu ki dar ga kar 'kus mo. <sup>9</sup> Dhalku/ 'dolkon gana/ ki bu'th mo walla 'dolkon kush mo walla gurany 'per eya jisalaan bum mo, <sup>10</sup> walla kacañ mo gom iim bum mo, walla burriyem bwaman isu/ mo, walla appa/ nsho'k mo, walla to mme'd mo, haali/ amanmiiya tu'c a'di ha me'd gom ton'tem piti mo. <sup>11</sup> Dhali e mom bampa/ yin jin mina umi se mo walla pa mo tani gami a'di jin ha me'd mo e bwaman mo yan mo dhali 'koyi nyakki a'di mo ntagi um mini ii mo. <sup>12</sup> Me'd jin mina umi ciç gu'b mo tani theyi a'di me'd mo ma. <sup>13</sup> Dhali wakki/ gu'b ha me'd mo tani dhalki monku'th is bum pu'dki'da po/ a'di mo. Hili wakki/ a'di diki ha me'd mo tani dhalki monku'th is bum dokki'di um ka nyan'ko'd mo. <sup>14</sup> Dhali wakki/ a'din 'de/ yin mididi diki bu'th um mo walla diki ciç gwom bum mo tani biri abuhany 'peni sho'k bum mo ma me'd jin dhalkina um gu'b caan 'pen mo walla pa caan mo. <sup>15</sup> Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo yisa ka tee gi gwon dwall mo gom bampa/ gi Pan Saduum mo dhali Pañ Gamuura mo mmobol pa caan e mo yisa.

*Monto'c Kus Mini Pu'du/ mo*

<sup>16</sup> Hili mo mo ma, aha/ hashkina um mo ka pije/ mo me'd ka'bal mo e bwaman ma wu mo, wakan yuki ki yuk mo me'd tasha/ mo, dhali dari ga mak mo me'd gurko/ mo. <sup>17</sup> Jiyyi 'kwani ki e ki 'bore/ mo ma haali/ uni mini ci um mo e montul is jin dwallu gwo mo dhali dor um mo e gu'b gi montul is buni mo be. <sup>18</sup> Dhali um minu dir 'ko'da 'cesh mo mbwambori imudhiir mo dhali imalik mo gom gway pem mo mmoci gwo mbwambori uni mo dhali 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>19</sup> Ki uni mini ci um wakan mo tani dhalku/ is ki anan mo mmo/o gwo mo ki gwonta imina umi o mo walla um mini o ata mo. Haali/ a'di jin mina umi o mo tani minu ci um ki mo yansan mo be. <sup>20</sup> Haali/ a'di diki ta um kun mini o gwo mo, hili Shi/in 'pena Ababam bum oki gwo e um mo be. <sup>21</sup> Akama kamu/ mididi ciya kam piti mmowu mo, dhali ababa gi wathin 'deñ kamu/ mididi ci ya/ m piti mmowu mo dhali uçi mini cu mis apo/ ikum mo dhali uni mini dhu uni mmowu mo be. <sup>22</sup> Dhali um minu ishi/ i e mo gom gway pem mo be. Hili a'diyyin jin mididi 'dim 'kup ntagi 'pemen mo tani a'di minu woth mo be. <sup>23</sup> Ki uni mini to'c um bwa mo e bampam 'deñ kamu/ mo tani soyi mo e bampañ kamu/ mo. Haali/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki um mini 'koki ii e bampa/ gi 'Kwani ma Israyiili 'baar mo nt'wa/ a/ ki Ya/ gi 'Kwani mididi pu'du/ mo be.

<sup>24</sup> Amanciƙ gwo yisa ica'd ka manƙor a'di gwo mo yisa, walla ƙinƙina/ si'da/ yisa ica'd ki tapam piti mo yisa. <sup>25</sup> A'di 'koshi jwa mo goma manciƙ gwo mo mmowa e ka manƙor gwom piti mo be, dhali ƙinƙina/ si'da/ a'di 'koshi jwa mo mmowa e ki tapam piti mo be. Waƙƙi/ uni mini yuƙ tapa gi gu'b gway ka Baalsebuul mo tani bakata 'te/ beseene/ mina uni sor uni gwansan kun 'koni gu'b piti mo.

*A'di jin Minu Ƙo/ mo*

<sup>26</sup> Wakan dhalki uni ki ƙo/ mo haali/ toƙ kamu/ yisa di'da jin kumu 'kup mo ki a'di minu 'koki tor eya tente/ mo. Walla toƙ kamu/ yisa di'da jin bagkunu mo ki a'di minu 'koki mish eya tente/ mo. <sup>27</sup> A'di jin ƙorka/ um ka ƙwal is mo tani mina umi tor e moƙkush mo dhali a'di jin ciƙa um ki ƙako/ mo tani mina umi tor eya tente/ enj 'kuƙgu'b mo be. <sup>28</sup> Dhali dhalku/ ki ƙo/ uni gwansan kun 'koshi buƙgwar is mo hili uni 'koki misha ƙashira/ 'kosh mo. Hili dhali mii yan e i is mo mmoko/ a'di jin mishƙi'da ƙashira/ sho'k 'ce'd mo mmonta' 'de/ ki buƙgwar is ilu/ mo e mo ma al o'd mo be. <sup>29</sup> Konuki yol ushi 'dii su/ ka maliimi su/ mo 'taa? Dhali jaƙ kamu/ 'de/ 'peni uni gwansan mido diki bi'a 'cesh mo ki dar gi bwa ma Ababam bum mo be. <sup>30</sup> Hili amur 'kup bum gana/ uni 'baar mo deƙkunu e mo be. <sup>31</sup> Gom a'di gi wakan mo tani dhalku/ is ki ƙo/ mo ma haali/ um a'di i'bitha yol she/ ki 'bi'th mo mmobol ushi 'dii e mo be. <sup>32</sup> Wakan aris 'kwani 'baar mo ka 'deƙe/ 'deƙe/ uni gun mini ci gwo mbwambori 'kwani mo gom aha/ mo tani aha/ si'da/ mina ci gwo gom uni mbwambor ma Ababam pem mo, a'di jin di'd e momis mo be. <sup>33</sup> Hili a'diyin jin waƙƙi aha/ gway mo mbwambori 'kwani mo tani aha/ si'da/ mina waƙ a'di gway mo mbwambor ma Ababam pem jin di'd e momis mo be.

*Yisa Moƙƙu'th Isa, Hili Gandal jin Ka'd mo*

<sup>34</sup> Dhalku/ ki tosh ki aha/ pu'dkina mo mmokar moƙƙu'th is e mony'cesh mo. Aha/ dinaki pu'du/ mo mmokal moƙƙu'th is mo, hili gandala turga/ mo be. <sup>35</sup> Haali/ aha/ pu'dkina mo mmothum wathi/ apo/ com mo dhali a'di jin ta uni a'bwa/um mo tani apo/ kum mo be dhali a'di jin ta uni a'bwa/um eya mar piti mo tani apowa mar pitim 'bomi mo be. <sup>36</sup> Dhali 'kwani kun ta 'kup gom wathiƙ kamu/ mo tani mini ta uni gwansan gi gu'b pitin gana/ mo be. <sup>37</sup> A'di jin eni com kagahara mo walla kum mo mmobol aha/ e mo tani a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be. Dhali a'di jin eni ya/ mo walla 'bwa/ mo mmobol aha/ e mo tani a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be. <sup>38</sup> Dhali a'di jin diki ƙal cwany'ciƙhan dhul piti mo dhali diki

baƙh aha/ nsho'k mo tani a'di diki ha me'd mo gom aha/ mo be. <sup>39</sup> A'di jin mido gam mondiki/em piti mo tani a'di mido this a'di e mo be, dhali a'di jin mido this mondiki/em piti e mo gom gway pem mo tani a'di mido gam a'di mo be.

*To gi Ish Ƙumma/ mo*

<sup>40</sup> A'diyin jin bu'thki um mo tani a'di bu'thki aha/ mo dhali a'diyin jin bu'thki aha/ mo tani a'di bu'thki a'di jin hashki aha/ mo be. <sup>41</sup> A'diyin jin bu'thki'da manci gwo ma Arungimis ƙadhamo/ mo haali/ a'di ta'da manci gwo mo tani mido bu'th to jin ish ƙumma/ ma manci gwo ma Arungimis mo, dhali a'diyin jin bu'thki wathiƙ ƙar/ e mo haali/ a'di ta wathiƙ ƙar/ e mo tani a'di mido bu'th to jin ish ƙumma/ gi wathiƙ ƙar/ e mo be. <sup>42</sup> Dhali a'diyin jin mido pash ari jan tal 'de/ jin gwa'da'd 'peni uni gwansan yi'den 'thupga/ ki 'kwa mo haali/ a'di ta'da manciƙ gwo mo tani ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di mido diki this tom piti e jin ish ƙumma/ mo be.

**11**

<sup>1</sup> Dhali ka Yesu' baarki gwo yansan mmoye'thkina a'di kum piti kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ sho'k ki gwo mo kun ta imanciƙ a'di gwo mo tani a'di yaki'd mo 'peni mun mo dhali tor gwo mo dhali ci gwo mo e 'penkuman bampam buni mo be.

*Imanhashu mo 'Pena Yohaana jin Ta'da Manmiya Mii ki Yi'de/ mo*

<sup>2</sup> Dhali ka Yohaana ciƙki gwo mo ki a'di di'd eya sijin mo gom mii kun miikin ma Ƙristhos mo tani a'di hashki gwo mo ki imanciƙ a'di gwo mo <sup>3</sup> dhali o a'di gwo mo ki: A/e ta a'di jin mido pu'du/ mo 'taa? walla aman mina hil jaƙ kamu/ mo? <sup>4</sup> Dhala Yesu' ki thoƙ uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali tora Yohaana gwo mo gom to jin ciƙa um mo dhali jin parkina um e mo be <sup>5</sup> ki uni gun tana ja'da/ mo tani bu'thki momish mo mo dhali uni gun ta njwol mo tani iin ki sho'k mo, dhali uni gun 'kosha monthus mo tani dhelelkunu is mo dhali uni gun tana 'diye/ mo tani ciƙki gwo mo dhali uni gun wukin mo tani cukunu mis mo dhali uni gun hatha'ko'd mo tani uni cikunu gwom 'boro'd mo be. <sup>6</sup> Dhali mom'bor mii gom a'diyin, a'di jin mido diki bu'th moƙol e aha/ mo be.

<sup>7</sup> Me'd jin iikina uni e bway mo tani Yesu' telki mii 'pen mo mmotora waambuhany 'kwani gwo mo isi gwo goma Yohaana mo ki: Atinta iikina um ka piƙe/ mo mmopar e mo e mombwaasho mo? Apil jin yiƙinkina 'tham is mo 'taa? <sup>8</sup> Atinta iikina um ka piƙe/ mo mmopar e mo? Mmopar wathi/ jin hithi burrinyen na'bulka/ e mo 'taa? Hili uni gwansan kun hithi burrinyen na'bulka/ mo tani uni 'kon e gu'b gi imaliƙ mo be. <sup>9</sup> Dhali

atinta iikina um ka pije/ mo mmopar e mo? Amanci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo 'taa? Nye. Aha/ tora um gwo mo dhali a'di jin bolo'da manci gwo e mo. <sup>10</sup> A'di yansan ita a'di jin 'kwarkunu gwo mo ki:

Hili mo mo ma, aha/ mina hasha gum bway pem mbwambori jis /em pini mo, a'di jin midi thoson /e bway pini ntwa/a/ mo be.

<sup>11</sup> Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo e bwanan uni gwansan kun dhodha up mo tani jan kamu/ yisa di'da jin ca'd ka Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo. Hili a'di jin pisapis mo e Bampa/ gi Momis mo tani a'di nyc'a'd ki a'di mo be. <sup>12</sup> 'Pena tee ma Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ mo ntagi shwane/ mo tani Bampa/ gi Momis 'koshu ki mombujur mo dhali 'kwani kun bujurki a'di mo tani bu'thki a'di ki mom'bi'th mo be. <sup>13</sup> Haali/ aris imanci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo dhali gwonkan jin cinu mo tani di'd mo mmo/o gwo is mo ntaga Yohaana mo be. <sup>14</sup> Dhali wakki/ um ona bwa ki bu'th a'di mo tani a'di ta'da Iliyya jin midi pu'du/ mo be. <sup>15</sup> Dhali a'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di ci cik gwo ma.

<sup>16</sup> 'Kwani ma nyaƙum yil gwansan mo tani miga/ dhu uni ka par 'ban kata mo? Uni wana e ki uci kun 'kon mo e mo ma suug mo dhali mmoyuka yuk mo ki uni gun nyaƙ uniya lo'b buni mo ki:

<sup>17</sup> Aman pina athele/ mo gom um mo tani dhali um 'koki sa mo be.

Aman gwona mo mmomiiya cinthar mo tani dhali um 'koki ko mo ki kony jwa mo be.

<sup>18</sup> Haala Yohaana pu'dki'd mo dhali diki shwa to mo walla diki pi to mo dhali uni o gwo mo ki: A'di ta'd ga rum thus mo be. <sup>19</sup> Dhali Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo dhali shwa to mo dhali pi to mo dhali uni o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Amanshwana te/ anyor mo dhali aman'kosh ma su mo, a'di jin ta'da mugu gi imantera thulpa/ mo dhali 'kwani kun ta imanmii miinthus mo. Hili moyuk a'di karu ka kar/e e mo ki mii ma yimi 'baar mo be.

*Wayyi e 'Penkuman Bampa/ kun Ushkina Du Ri'c Is mo*

<sup>20</sup> Dhali yan'ko'd a'di telki mii 'pen mo mmoƙor 'kwani gi 'penkuman bampa/ gwo mo ki 'bi'th mo e mo jin miikunu miiny caagam piti nycine/ mo haali/ uni 'koki rica du is mo be. <sup>21</sup> Wayyi e um, 'Kwani gi Pa Kurasiin mo. Dhali wayyi e um, 'Kwani gi Pam Beetsayda mo. Haali/ wakki/ adhan miiny caaga/ kun miikunu mo e um mo tani minu 'taki mii mo e Pan Sur mo dhali e Pan Saydaa/ mo tani uni mini 'taki rica du is mo kadhama/ mo nni mmohi'th burriyeny shawaal mo dhali 'kosh 'piny mo be. <sup>22</sup> Hili aha/ tora um gwo mo ki a'di mina 'twa/

si'd mo yisa ka tee gi gwon dwall mo gom Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo mmobol um e mo yisa. <sup>23</sup> Dhali um 'Kwani gi Pan Kapranahuum mo a/ um minu 'de'k me'd momis mo 'taa? Um minu 'doyu/ ka 'cesh eya Haawiya mo. Haali/ wakka dhana tuca 'bi'thga/ kun miikunu mo e um mo tani minu 'taki mii mo gom Pan Saduum mo tani a'di midi 'taki di ntaga tee yansan mo be. <sup>24</sup> Hili aha/ tora um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo yisa goma tee gi gwon dwall mo gom Pan Saduum mo mmobol um e mo yisa.

*Iiyu/ I Aha/ mo ma, dhali Siyi Is mo*

<sup>25</sup> Dhali ki mo caan mo tani Yesus ki tor gwo mo eya tente/ mo ki: Aha/ 'bora /e bwa i is mo. Ababa jin ta Tapa gi momis mo dhali mony'cesh mo, ki /e bagki to gwansan 'peni 'kwani kun yukayuk mo dhali kun mishi gwo 'ban mo mmoƙor a'di eya tente/ ki uni gun tana 'pereny mo be. <sup>26</sup> Nye, Ababa, gom ku gi wakan mo tani a'them pini ona bwa mo be. <sup>27</sup> Aris to 'baar mo cikunu aha/ mo ka Ababam pem mo dhali jan 'deƙ kamu/ yisa di'da jin mishki Ya/ mo hili isi ciki/ Ababa mo, dhali jan 'deƙ kamu/ yisa di'da jin mishki'da Ababa mo hili isi ciki/ a'di jin ta Ya/ mo dhali ma a'din 'de/ yin jin mina Ya/ ikwany mo tani mina a'di ifor eya tente/ mo be. <sup>28</sup> Iiyu/ i aha/ mo ma, aris 'kwani 'baar mo kun miina tu'c mo dhali kun 'thira ton diti'd mo, dhali aha/ mina ci um mosi/is mo. <sup>29</sup> Buthi dhanƙa'b tom 'bam pem apo/ um mo ma dhali da/ari 'peni aha/ mo haali/ aha/ tana man'thup e mo dhali amankar is ki gwa'd eya du mo dhali um mini gam mosi/ is goma kashiram bum mo be. <sup>30</sup> Haali/ dhanƙa'b tom 'bam pem mo tani a'di 'disha'dish mo dhali tom pem jin kaka/ mo tani a'di po'dapo'd mo be.

## 12

*Imancik Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be*

<sup>1</sup> Dhali ka tee caan mo tani Yesus yaki'd mo e bwam bunto mo ka cim ma pesu/ mo dhali imancik a'di gwo uni 'koshkina te/ mo be dhali uni telki mii 'pen mo mmo'ce'd pos mo dhali mmo'ka a'di mo be. <sup>2</sup> Hili ki 'Kwani Parisiyyin parki a'di jin miikunu e mo tani uni oki a'di gwo mo ki: Hili imancik /e gwo uni miiki to jin dina gwonkan jin cinu ki dhal bway mo mmomii ka cim ma pesu/ mo be. <sup>3</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: 'Kona um ki deƙ Gwo ma Dawuu'd e mo 'taa? ki a'di 'kosha te/ mo tani dhali uni gwansan kun nyaƙki 'ko ki a'di mo tani <sup>4</sup> ba a'di cikki gu'b ma Arumgimis mo dhali shwa maanƙuthu'd jin di'di bun'kus mo, a'di jin dina gwonkan jin cinu ki dhal a'di bway mo mmoshwa mo walla uni gwansan kun nyaƙki 'ko ki a'di mo, hili gom igasiis uni 'cena mo be.



5 Walla 'kona um ki deŋ gwoŋkan jin cinu e mo goma cim ma pesu/ mo ki igasisi kun 'kon e gu'b gi mondheleladhelel mo tani uni 'koki kara cim ma pesu/ ki jin kogu mo dhali uni 'kon ka po/ mo? 6 Aha/ tora um gwo mo ki jan kamu/ jin ca'd jin bol gu'b gi mondheleladhelel e mo tani di'di mahan mo be. 7 Dhali wakki/ um mini mish 'pemen gwo yansan mo tani, aha/ ona bwa ki momiimii mo dhali yisa abas jin 'ciŋhu/ mo, um mini 'taki 'koki wak uni gun 'kon ka po/ mo be. 8 Haali/ Ya/ gi 'Kwani a'di ta tapa ga cim ma pesu/ mo be.

*Wathi/ jin Kutha Me'd Guŋkuru/ mo*

9 Dhali a'di yaki'd mo 'peni mun mo dhali cicki'd mo e gu'b gi montul is buni mo be. 10 Dhali hili wathiŋ kamu/ diki'd mmun mo jin kutha me'd guŋkuru/ mo dhali uni dotki a'di gwo mo ki: A'di ta gwo jin dhala gwoŋkan jin cinu bway mo mmowaça/ waç mo ka cim ma pesu/ mo 'taa? Wakan ki uni mini 'taki ta gi gwo mmoyer a'di is ki gway mo be. 11 Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wathi/ jana di'di bwam umme, a'di jin ta'd gi ka'bala 'de/ jin biŋki'd e bwam jis mo ka cim ma pesu/ mo, mina a'di diki ya mo mmobu'th a'di mo dhali mmokal a'di ka piŋe/ mo 'taa? 12 Bahili wathimpa a'di gama she/ yol ki gam mo mmobol ka'bal e mo. Wakan a'di ta gwo jin dhala gwoŋkan jin cinu bway mo mmomii miim 'boro'd ka cim ma pesu/ mo be. 13 Dhali yan'ko'd a'di ki o wathi/ gwo mo ki: Hethi me'd pini mo ma. Dhali wathi/ he'thki me'd piti mo dhali a'di waçkunu mo dhali a'di 'borinka me'd mo me'd jan kamu/ mo be. 14 Hili 'Kwani Parisiyiin iikin ka piŋe/ mo dhali bu'th gwo jin gamu me'd apo/ a'di mo gom mii jin mina uni 'ce'd a'di sho'k mo be.

*Gwo ma Ishaya jin Onu Is Thimkunu mo be*

15 Dhala Yesus a'di nyiŋhki mii yansan mo dhali yaki'd mo 'peni mun mo. Dhali 'kwani ka ris bathki a'di nsho'k mo dhali a'di ki waç uni 'baar mo be. 16 Dhali a'di ki kan uni gwo mo mmodhalku/ ki dhal a'di ki a'di minu mish mo. 17 Dhali mii yansan a'di ta gwo jin thimkunu mo jin okin ma amañci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya mo ki:

18 Hili mo mo ma, ciŋkinam pem a'di jin kwanyka/ mo tani jin ta a'di jin enka/ mo dhali a'di jin 'bor ma kashiram pem bwa i is mo tani aha/ mina ci Shi/in pem apo/ a'di mo, dhali a'di mididi tor gwo gom miinŋkar/ e gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be.

19 Dhali a'di mididi diki wal mo walla mididi diki ko kagahara mo

walla mina jan 'deŋ kamu/ diki cik 'twam piti mo e bway tur jin iinu mo be.

20 Dhali a'di mididi diki 'ce'd bwa mo me'd apil jin mu/u mo

walla mididi diki usa thus jin mura she/ ikup mo

ntagi a'di mididi kal mo ma kar/ e ki mo jin minu pi mii e mo be.

21 Dhali ki gway piti mo tani a'di mina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ita ga 'teŋ kape/ mo be.

*Gwo Sor jin Walu apo/ Shi/in Dheleladhelel mo*

22 Dhali yan'ko'd wathi/ jin ta'da ja'da/ mo dhali jin mol 'twa/ wal mo dhali jin bu'th ma rum thus mo tani kalkunu mo e a'di mo dhali a'di ki waç a'di mo. Wakan a'di jin mol 'twa/ wal mo tani a'di oki gwo mo dhali par to e mo be. 23 Dhali aris 'kwani 'baar mo merkin mo dhali o gwo mo ki: Dina yan ki ta Ya/ ma Dawuu'd mo 'taa? 24 Hili ki 'Kwani Parisiyiin cikki a'di mo tani uni o gwo mo ki: A'di ta jasi jim ma Baalsebuul mo jin ta tapa ma ruma 'cesh mo jin urkina wathi/ yansan arum thus ka piŋe/ mo. 25 Dhali a'di mishki gwom buni kun kuluma uni ibwa mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Aris 'penkuman bampa/ kun kwa/ u bwa mo e is buni mo tani uni shi/ ki is mo dhali 'penkuman bampaŋ kamu/ walla gu'b jin kwa/ u bwa mo e is piti mo tani mididi mol doŋ mo be. 26 Dhali wakka Seŋaan uru'da Seŋaan ka piŋe/ mo tani a'di kwa/ u bwa mo apo/ is piti mo. Ba bampam piti mididi mish doŋ kata mo? 27 Dhali wakki/ aha/ ura aruma 'cesh ka piŋe/ ki gway ma Baalsebuul mo tani a/ dhali iya/ m bum mini ur uni ka piŋe/ kaja mo? Wakan uni mini ta um imandwall gwo mo. 28 Hili wakki/ ki Shi/in ma Arumgimis jin urka/ aruma 'cesh ka piŋe/ mo tani dhali yan'ko'd Bampa/ ma Arumgimis mididi pu'du/ apo/ um mo be. 29 Walla ki wathi/ mididi ciç gu'b gi wathi/ jin 'biŋha'bi'th kata mo dhali kal tom piti mo hili isi ciki/ a'di mididi mii deŋ wathi/ jin 'biŋha'bi'th ka shi/ nŋwa/ a/ mo. Dhali yan'ko'd mo tani ka jin gana/ a'di mididi kwal gu'b piti to mo be. 30 A'di jin diki di nyakki aha/ mo tani a'di di'd apo/ aha/ mo dhali a'di jin diki nyak is tul ki aha/ mo tani a'di ta'da akwa/ um bwa ki aha/ mo be. 31 Wakan aha/ tora um gwo mo ki: Ka aris miinthus mo dhali gwo sor jin wala 'kwani mo tani uni dhalkunu 'kwani 'pen mo be. Hili a'di jin wal gwo sor apo/ Shi/in mo tani yisa minu dhal miinthus piti 'pen mo ki sule/ mo. 32 Dhali a'diyin jin mididi o gwo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo tani a'di minu dhal miinthus piti 'pen mo, hili a'diyin jin o gwo sor apo/ Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di minu 'koki dhal miinthus piti 'pen mo hili ki she/ yil yan mo walla ki yil jin mididi pu'du/ mo be.

<sup>33</sup> Hili kari cwa jin 'boro'd mo dhali manan piti jin 'boro'd mo, walla kari cwa jin shiyi'd mo dhali manan piti jin shiyi'd mo, haali/ cwa mishu ki manan piti mo be. <sup>34</sup> Um uci gi tasha/, um mishu gwo jin 'boro'd o kata mo? ki um ta kun ta thus ki thus kan mo? Haali/ 'peni mo jin isha to kumma/ eya du mo tani 'twa/ a'di ciki gwo mo be. <sup>35</sup> Dhali wathim 'boro'd jin isha tom 'boro'd kumma/ eya du mo tani a'di kalki miim 'boro'd mo dhali wathi/ jin ta thus jin isha tonthus kumma/ eya dum piti mo tani a'di kalki tonthus mo be. <sup>36</sup> Aha/ tora um gwo mo eya tee yan gi gwon dwall mo tani 'kwani minu kam 'kup ki gwo mo goma ris gwo 'baar mo ki 'beles kun thutha uni mii mo mmo/o mo be. <sup>37</sup> Haali/ ki gwom pini mo tani /e minu kar ka qar/e mo dhali ki gwom pini mo tani /e minu wak mo be.

*'Kwani kun Tana Nyakum Yil kun Ta Thus ki Thus mo Nyaki Jamas Mii mo*

<sup>38</sup> Dhali yan'ko'd iman'kwar ton tiya dhali 'Kwani Parisiyiin mo tani uni oki a'di gwo mo ki: Amanfor gwo, aman ona bwa ki par jamas mii e 'peni /e mo be. <sup>39</sup> Hili a'di thokki uni gwo mo ki: 'Kwani kun ta thus ki thus mo dhali kun ta imanmii miinyal ka nyakum yil buni mo tani simmki jamas mii e mo, hili jamas mii yisa minu ci gom uni mo hili isi ciki/ jamas mii jin ta'da amanci gwo ma Arungimis kadhama/ mo jin ta'da Yuunaan mo be. <sup>40</sup> Haali/ me'd jin dikin ma Yuunaan ka cim kwara mo dhali ka cim kwara ki mon'thiny ilu/ mo e bwan to yi'de/ mo tani wakan si'da/ mina Ya/ gi 'Kwani di ka cim kwara mo dhali ka cim kwara ki mon'thiny ilu/ mo eya du gi mony'cesh yansan mo be. <sup>41</sup> 'Kwani gi Pa Ninawa mini cu mis mo e gwon dwall mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo dhali uni mini wak uni mo, haali/ uni 'koki rica du is mo gom gwo jin cikin ma Yuunaan mo, dhali hili jan kamu/ di'di mahan mo jin ekki'd ka Yuunaan mo be. <sup>42</sup> Dhala yim jin ta'da malik 'peni 'ko'd gwar ma biny cam mo tani midi cuyu/ mis mo e gwon dwall mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo dhali wak uni mo be haala yim pu'dki'd mo 'peni mo jin dina mony'cesh 'kup mo mmocik yuk ma Sulemaan mo dhali hili mo mo ma, jan kamu/ di'di mahan mo jin ekki'd ka Sulemaan mo be.

*Mo jin Dokkin ma Rum Thus kun Nyo/on ka Nyar'ko'd mo*

<sup>43</sup> Ka rum thus kun nyo/on iikin ka pije/ 'peni wathi/ mo tani a'di yaki'd ki tur mo e mo jin dar gi yi'de/ mo mmoap mo mo mmosi/is mo hili a'di diki gam mo mo be. <sup>44</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina dok ka nyar'ko'd mo e gu'b pem mo 'peni mo jin yayika/ mo 'peni cine/. Dhali ki

a'di pu'dki'd mo tani a'di gamki a'di bwa 'te/ mo mmodhi'thkunu a'di mo dhali mmoth- osonkunu aris to 'baar mo ki 'bore/ mo be. <sup>45</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki ya mo dhali susa rum thus kun 'koni pesu/ nyakki a'di mo kun ta thus ki thus mo mmobol a'di e ki is piti mo dhali uni cikkin mo dhali nyakki 'ko mo. Dhali monyca'b gi wathi/ jin ta jin 'ko'd mo tani a'di warki'd ki shi/ mo mmobol jin twa/ a/ e mo be. Wakan si'da/ a'di gwo mina e waki 'kwani ma nyakum yil gwansan kun ta thus ki thus mo be.

*KoYesus dhali Ikam Piti mo*

<sup>46</sup> Dhali ki a'di di'd mmo/o 'kwani gwo mo tani hili kum dhali ikam doshkina pije/ mo mmodot gwo mo mmo'tora tor ki a'di mo be. <sup>47</sup> Wathin kamu/ tor ki a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ata'dam pini dhali ikam pini uni 'kokin mo mmodosha pije/ mo mmodot /e mo mmo'tora tor ki /e mo be. <sup>48</sup> Hili a'di thok wathi/ gwo mo dhali o a'di gwo mo ki: Aja a'di ita'da ata'dam pem mo dhali aja a'di ita ikam pem mo? <sup>49</sup> Dhali a'di ki he'th me'd piti mo 'kup ki imanci' a'di gwo mo dhali a'di ki o gwo mo ki: Ita'dam pem anan mo dhali ikam pem anan mo be. <sup>50</sup> Haali/ a'diyin jin mii bwa ma Ababam pem jin di'd e momis mo tani a'di ta'da akam pem mo dhali 'bwh pem mo dhali ata'dam pem mo be.

## 13

*Gwom 'Bi'th/e goma Ka'bany To jin Yeku mo*

<sup>1</sup> Dhali ka teen 'de/ caan mo tani Yesus yaki'd ka pije/ mo 'peni gu'b mo dhali ca'bki'd shemena al mo be. <sup>2</sup> Dhali adhana waambuhany 'kwani tulki is mo e a'di mo. Wakan a'di sekina a'di mo e bwam ma kur mo dhali ca'b nycine/ mo dhali awaambuhany 'kwani uni doshkini shemen ma gap mo be. <sup>3</sup> Dhali a'di ki tor uni gwo ka ris ki gwom 'bi'th/e mo ki: Amanyeka ka'bany yaki'd mo mmoyeka ka'bany mo be. <sup>4</sup> Dhali ki a'di yekki'd mo tani aka'banya tiya bitkin mo e bway tur kun iinu mo dhali 'dii pu'dkin mo dhali los uni mo be. <sup>5</sup> Dhali aka'banya tiya bitkin mo eya 'cesh gi embul wash mo, e mo jin dara uni ka 'cesh ki nyanye/ mo tani dhali ki jahanne/ uni 'kana le/ mo haali/ uni dar gi embul mo e mo ma 'cesh mo be. <sup>6</sup> Hili ka tente/ sulki'd mo tani uni shi'bilkunu mo dhali haali/ uni daran ga birman mo tani uni ku'thkin ka bush'ko'd mo be. <sup>7</sup> Aka'banya tiya uni bitkin mo e bwam ma 'de/ mo dhali ka 'de/ can mo tani uni cokotki uni mo be. <sup>8</sup> Aka'banya tiya uni bitkin mo eya 'cesh jin 'boro'd mo dhali uni dho'th manan mo, jan kamu/ dhotho'di iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo dhali jan kamu/ dhotho'di iss 'kwanimpa ka 'de/ i'ce'dka

'kume'd mo be. <sup>9</sup> A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

*'Kup Gwo gom Gwom 'Bi'th/e mo*

<sup>10</sup> Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Atinta tora /e uni gwo ki gwom 'bi'th/e mo sa/? <sup>11</sup> Dhali a'di ki thoꝝ uni gwo mo ki: E um mo tani um cinu gwo mo mmomish gwo jin cinu ki jin bag mo gom Bampa/ gi Momis mo, hili e uni mo tani uni 'konuki ci a'di mo be. <sup>12</sup> Haali/ e a'diyin jin ta'd gi nyanye/ mo tani minu ci a'di ki nyanye/ mo be dhali a'di midi ta gi a'di jin ishki'd ka enthus mo. Dhali hili 'peni a'diyin jin dara'd mo tani hili me'd jin tana a'di gi a'di mo tani minu bu'th 'peni a'di mo be. <sup>13</sup> A'di ta 'pemen gwo a'danni jin oka/ gwo e uni ki gwom 'bi'th/e mo haali/ uni hilki to gun 'kona uni ki mish mo dhali uni cikki gwo kun 'kona uni ki cik mo walla uni 'koki mish gwo 'ban mo be. <sup>14</sup> E uni ka jin gana/ mo tani gwo thimkunu mo jin onu is mo eya Ishaya jin o'd ki: Um ka jin gana/ mini cik gwo mo tani hili um mini 'koki mish gwo 'ban ki sule/ mo, dhali um ka jin gana/ mini par to e mo tani hili um mini 'koki nyith to ki sule/ mo be.

<sup>15</sup> Haala durj 'kwani gwansan uni warikin ka du kun dhethadhe'th mo dhali 'cem buni mo tani usa/us mo mmocik gwo mo, dhali em buni mo tani uni 'dapkin mo be. Hili isi ciki/ ki uni mini 'taki nyith to ki em buni mo dhali cik gwo ki 'cem buni mo dhali mish a'di 'ban ka dum buni mo dhali tu'k mo e aha/ mo jin miga/ 'taki wac uni mo be.

<sup>16</sup> Hili mom'bor mii gom em bum mo haali/ uni mishki to mo dhali 'cem bum mo haali/ uni cikki gwo mo be. <sup>17</sup> Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki imanci gwo ma Arungimis ka ris mo dhali 'kwani kun tana kar/ e mo tani uni 'koshkina te/ mo mmohil a'di jin misha um mo tani dhali uni 'koki par a'di e mo dhali mmocik a'di jin cikkina um mo dhali uni 'koki cik a'di mo be.

*Yesus A'di Torki 'Pemen Gwo gom Gwom 'Bi'th/e gom To jin Yeꝝu mo*

<sup>18</sup> Gom a'di gi wakan mo tani ciki gwo gom gwom 'bi'th/e goma manyeka ka'bany to mo ma. <sup>19</sup> Ki a'din 'de/ yin jin cikki gwo gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali diki mish a'di 'ban mo tani a'din thus 'de/ yin pu'dki'd mo dhali kwany gwo jin sinu eya dum piti mo be. A'di yansan ta a'di jin yeꝝu e bway tur jin iinu mo be. <sup>20</sup> Dhali me'd gom a'di jin yeꝝu e embula 'cesh wosh mo tani a'di ta a'di jin cikki gwo mo dhali ki jahanne/ a'di ki la bu'th a'di ki bwanj 'kunyga/ mo, <sup>21</sup> hili a'di dara'd ga birman e is piti mo hili a'di

di'd ari'ceenne/ mo dhali ki moꝛto'c bwa pu'dki'd mo walla ki moꝛ 'kosha 'kosh cuki'd mo gom gway gi gwo mo tani ki jahanne/ a'di bitki'd mo be. <sup>22</sup> Dhali wakan gom a'di jin yeꝝu mo e bwam ma 'de/ mo tani a'di yansan ita a'di jin cik gwo mo, dhali hili a'di bala to ga 'cesh is mo dhali 'penkapan piti jin tana a'di pa ki pa mo tani cokoꝛ a'di mo dhali a'di mol dho'th maman mo be. <sup>23</sup> Dhali gom gwo gi a'di jin yeꝝu mo eya 'cesh jin 'bora'bor mo tani a'di yansan nta a'di jin cik gwo mo dhali mish a'di 'ban mo dhali a'di ka jin gana/ dhodhi maman mo be, dhali adho'th piti jin dhodha a'di eya tora 'de/ mo tani ta iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali jan kamu/ ki iss 'kwanimpa ikwara mo, dhali jan kamu/ ki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be.

*Biriny e Bwam Pos jin Sinu mo*

<sup>24</sup> Dhali gwom 'bi'th/erj kamu/ kara a'di uni mbwambor mo mmo/ o gwo mo ki: Bampa/ gi Momis mo tani mishu kar ka par 'ban mo me'd wathi/ jin yeꝝki'da ka'bany tom 'boro'd e bwaman buntom piti mo be. <sup>25</sup> Hili ki 'kwani ishki e mo tani a'di jin ta 'kup gi a'di pu'dki'd mo dhali yek biriny e bwaman pos piti mo dhali a'di ki ya mo be. <sup>26</sup> Wakan ki to jin sinu mo 'kaki'da le/ mo tani dhali dho'th emen mo tani dhali yan'ko'd biriny pikin si'da/ mo be. <sup>27</sup> Dhali ki imanmiiya tu'c gi com gu'b pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa, dina /e ki yeꝝa ka'bany to jin 'boro'd e bwam buntom pini mo 'taa? Atinta winya biriny isi pi mo? <sup>28</sup> A'di ki o uni gwo mo ki: A'di jin ta 'kup, a'di mii mii yansan mo be. Dhali imanmiiya tu'c o a'di gwo mo ki: A/dhali /e nꝛapi aman mmo/ii mo mmotul uni is mo 'taa? <sup>29</sup> Hili a'di ki o gwo mo ki: Yisa. Hili isi ciki/ ki um mini tul biriny is mo tani um mini buk pos si'da/ mo mmonta' 'de/ nyakki uni mo be. <sup>30</sup> Dhalki uni cani monta' 'de/ mo ntagi bwam mondhe'd mo dhali bwam mondhe'd min ma teem piti 'baar mo jin minu 'ciꝝh a'di to mo tani aha/ mina tor iman'ciꝝh to gwo mo ki: 'Ciꝝhi/ to mo ma mmotul biriny is ntwa/a/ mo dhali dek uni ki deꝝken mo mmoci'th mo hili tuli pos is mo e bwan themes pem mo ma.

*Emen To jin Miinuwa 'Tash mo*

<sup>31</sup> Dhali gwom 'bi'th/erj kamu/ kara a'di uni mbwambor mo mmo/ o gwo mo ki: Bampa/ gi Momis a'di wana e ki emen to jin miinuwa 'tash mo, a'di jin kala wathi/ mo dhali yek mo e bwam buntom piti mo be. <sup>32</sup> Emen to a'di ta piri'th ki piri'th mo be hili ki a'di caki'd mo tani a'di wurupa wurup kagahara mo dhali warki'd ki cwa mo. Wakan 'dii kun pen e mis mo tani pu'dkin mo dhali nyanj gu'b buni eya bim piti mo be.

*Gwo goma Cumaṭ mo*

<sup>33</sup> A'di ki ṭor uni gwom 'bi'th/enj kamu/ mo mmo/o gwo mo ki: Bampa/ gi Momis wana e ka cumaṭ jin kaḷ ma 'bom mo dhali kum a'di 'kup mo eya dipany jin baru ka uṇaṇji kwara mo ntagi a'di sha 'bki'di 'baar mo be.

*Mo gi Bu'th ma Yesus Gwom 'Bi'th/ e Mmoṭor mo*

<sup>34</sup> Aris gwo gwansani 'baar mo okin ma Yesusa waambuhany 'kwani ki gwom 'bi'th/ e mo. Ka jinṅ gana/ a'di diki o gwoṅ kamu/ ki dar gi gwom 'bi'th/ e mo be. <sup>35</sup> A'di ta gwo jin minu thim mo jin okin ma amañci gwo ma Arungimis kadhamo/ ki:

Aha/ mina ka'd 'twam pem mo mmoṭor gwom 'bi'th/ e mo be.

Aha/ mina ṭor eya tente/ to jin bagu mo ki mony'cesh ka'bkunu mo be.

*Yesus A'di Ṭorki 'Pemen Gwom 'Bi'th/ e goma Biriny jin yeḷu e Bwam Pos mo*

<sup>36</sup> Dhali yan'ko'd a'di dhalki'da waambuhany 'kwani 'pen mo dhali a'di yaki bway gu'b mo. Dhali imanciḷ a'di gwo pu'dkini a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Ṭori aman 'pemen gwom 'bi'th/ e mo ma gom biriny jin yeḷu e bwam bunto mo. <sup>37</sup> Dhali a'di thok gwo mo ki: A'di jin yekki emen to jin 'boro'd mo tani ta Ya/ gi 'Kwani mo be.

<sup>38</sup> Dhali bwam mondhe'd mo tani a'di ta mony'cesh mo be. Dhali emen to tani a'di ta 'pemen gwo gom iya/ gi Bampa/ gi Momis mo. Dhali 'pemen gwo gom biriny mo tani a'di ta iya/ gi a'din thus 'de/ yin mo be.

<sup>39</sup> Dhali a'di jin ta 'kup jin si'da ka'bany to e uni mo tani ta tapa ma ruma 'cesh mo be. Dhali bwam mondhe'd mo tani a'di ta mo jin 'disha 'pemen mo mo mmodi 'kup mo be. Dhali iman'ciṭh to mo tani ta iman'doyu gwo mo be. <sup>40</sup> Jasi me'd biriny kun tulu is mo dhali ci'th ki o'd mo tani wakan a'di mina embul mo i'dish 'twa/ mo be. <sup>41</sup> Haali/ Ya/ gi 'Kwani midi hash iman'doyu gwom piti mo dhali uni mini tul uni gwansan is ka piye/ 'peni bampam piti mo aris uni gun rakki miiṅthus mo dhali aris uni gun miiki to kun ta thus ki thus mo. <sup>42</sup> Dhali uni mini ta'k uni e mo/o'd jin ca'bki wur wur mo. Dhali e mun mo tani 'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be. <sup>43</sup> Dhali uni gun miin ka kaṛ/ e mo tani mini 'twaḷ mo mo me'da tente/ 'peni Bampa/ ma Ababam buni mo be. A'di jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

*To jin Ish Kuma/ jin Bagu mo*

<sup>44</sup> Bampa/ gi Momis mo a'di wana e ki to jin ish kuma/ jin bagu mo e bwam bunto mo, jin gama wathi/ mo dhali kum 'kup mo. Yan'ko'd gom bwaṅ 'kunygam piti mo tani a'di ki ya mo dhali yol a'di 'baar mo, a'di jin

tana a'di mo jin mina a'di yol bunto caan mo be.

*Dhema/ jin 'Bitha Yol She/ ki 'Bi'th mo*

<sup>45</sup> Dok/ e Bampa/ gi Momis a'di wana e ki wathi/ jin miid dukkaan mo jin ṇapi dhema/ jin gama gam mo be. <sup>46</sup> A'di, ki a'di gamki a'din 'de/ jin caaca mo jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo tani a'di yaki'd mo dhali yol a'di 'baar mo, a'di jin tana a'di mo ki a'di midi yol a'di mo be.

*Gwo goma 'Thi mo*

<sup>47</sup> Dok/ e Bampa/ gi Momis a'di wana e ka 'thi/ mo, a'di jin yipu mo e bwam yi'de/ mo dhali mmomusha ris wa'c ka enthus ki e ki she/ ki she/ mo be. <sup>48</sup> Dhali ki a'di 'tu'dki'd mo tani 'kwani ki dir a'di ka ṇapi mo dhali 'ko 'pena 'cesh mo dhali laḷ uni gun 'boron mo e bwaman ton'kul bwa mo, hili kun shiyin mo tani ṭaguwa sho mo be.

<sup>49</sup> Wakan si'da/ a'di midi ta mo jin 'disha 'twa/ mo. Iman'doyu gwo mini pu'du/ mo dhali kwa/ 'kwanin thus bwa mo 'peni uni gun miin ka kaṛ/ e mo be. <sup>50</sup> Dhali ta'k uni e mo o'd jin ca'bki wur wur mo be. Dhali e mo yin mo tani 'kwani mini ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be.

*To kun Ish Kuma/ kun This dhali kun Dhamo/ mo*

<sup>51</sup> A/ um mishi gwo gwansan 'bani 'baar mo 'te/ sana? Uni thok a'di gwo mo ki: Nye. <sup>52</sup> Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Wakan si'da/ iman'kwar to 'baar mo uni gun ye'thkunu sho'k mo gom Bampa/ gi Momis mo tani uni wana e ki com gu'b jin kalki tom piti jin ish kuma/ mo ka piye/ mo a'di jin ta jin this mo dhali jin dhamo/ mo be.

*Yesus A'di Waḷkunu mo e Pa Naasira mo*

<sup>53</sup> Dhali ka Yesus 'baarki gwom 'bi'th/ e gwansan mo tani a'di yaki'd 'peni mun mo be. <sup>54</sup> Dhali a'di pu'dki'd mo e bampam pitin gana/ mo dhali ṭor uni gwo mo e gu'b gi montul is buni mo. Wakan uni merkin mo dhali o gwo mo ki: 'Peni mana gama wathi/ yansan yuk kan mo sa? Dhali mii mii gwansan kun eka/ ek mo? <sup>55</sup> Dina a'di ki ta ya/ ma manpa/ cwa mo 'taa? Dhali din ma kam piti ki ta Yakuub mo dhala Yuusup mo dhala Simaan mo dhala Yahuusa mo 'taa? <sup>56</sup> Dhali 'kona i'bwaham piti 'baar mo ki nyak 'ko ki ana mo 'taa? Dhali 'peni mana gama wathi/ yansan aris to gwansani 'baar mo kan? <sup>57</sup> Dhali uni kolu ki a'di mo be. Hila Yesus ki o uni gwo mo ki: Amañci gwo ma Arungimis yisa dar gi tak e mon tiya yisa, hili isi ciki/ e bampam piti mo dhali e gu'b pitin gana/ mo be. <sup>58</sup> Dhali a'di mol mii mii gun 'bitha'bi'th mo e mun gom uni dar gi gwo jin gamu is mo be.

## 14

*Mowu ma Yohaana jin Ta'da Manmiyya Mii ki Yi'de/mo*

<sup>1</sup> Dhali ka tee caan mo tani Hirodus jin ta'da rub ra/iis cikki gwo goma Yesus mo be. <sup>2</sup> Dhali a'di ki o cijnkinam piti gwo mo ki: A'di ta'da Yohaana jin ta'da manmiyya mii ki yi'de/mo be. A'di 'de'kkunu mo 'peni mowu mo. A'di miikina a'di aris to gwansan ki mom'bi'th mo. <sup>3</sup> Haala Hirodus bu'thki'da Yohaana mo dhali de'k a'di mo dhali kar a'di eya sijin mo gom gway ma Hirodiyya mo ash ma kam piti ka Pilibbus mo be. <sup>4</sup> Haala Yohaana o a'di gwo mo ki: Haali/ a'di dikki ta mii gi gwonkan mmokar ayim mo be. <sup>5</sup> Dhali hili a'di njap a'di mmo'kosh jwa mo tani a'di ko/ ki 'kwani mo haali/ uni karki a'di ka manci gwo ma Arungimis mo be. <sup>6</sup> Hili ka cim jin dhodhuwa Hirodus pu'dki'd mo tani 'bwa/ ma Hirodiyya saki'd mo mbwambori 'kwani mo dhali a'di 'boro'da Hirodus bwa mo be. <sup>7</sup> Wakan a'di ki o a'di gwo is mo ka ba/ gom to jin mina a'di ciya yim mo to yin jin mina a'di dot' a'di mo be. <sup>8</sup> Dhali ayim logomkina kum ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ciyya/ 'kup ma Yohaana jin ta'da manmii ki yi'de/ shwanesan mo e bwam ma sahan mo. <sup>9</sup> Dhala malik a'di shina bwa mo, hili haali/ gom gwo jin ona a'di is mo dhali yilkinam piti mo tani a'di kanki gwo mo ki a'di minu guyu/ mo be. <sup>10</sup> A'di hashki gwo mo dhala Yohaana 'ci'kkunu 'kup mo eya sijin mo be. <sup>11</sup> Dhali 'kup piti guyunu mo e bwam ma sahan mo dhali ciki nyara/ mo dhala yim ki kalki a'di ki kum mo be. <sup>12</sup> Dhali imancik a'di gwo pu'dkin mo dhali kal bungwar is piti mo dhali kan a'di mo, dhali uni iikin mo dhali tora Yesus gwo mo be.

*'Kwani Alaapi Mudhe'd kun Cikunu Tonte/mo*

<sup>13</sup> Ka Yesus cikki gwo yansan mo tani a'di yaki'd mo 'peni mun eya kur yi'de/ mo e mo jin dar gi 'kwani mo is 'ko'd mo be. Hili ka waambuhany 'kwani cikki gwo mo tani uni iikin mo mmobath a'di nsho'k mo ki sho'k 'peni bampa/ mo. <sup>14</sup> Ki a'di yaki'd e shemena gap mo tani a'di parki'da dhana waambuhany 'kwani e mo, dhali a'di ki ko'c uni e i is mo dhali wa' ba'th buni mo be. <sup>15</sup> Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Mo yansan dar gi 'kwani mo be dhali shwane/ atente/ yulu'd mo. Hashka waambuhany 'kwani bway pa mo ma mmoyol tonte/ gom is buni mo. <sup>16</sup> Yesus ki o uni gwo mo ki: Uni mini mii ta gi bway mmo/ii bway pa mo yisa. Um mini ci uni tonte/ mmoshwa mo be. <sup>17</sup> Uni ki tho'k a'di gwo mo ki: Am tana gi jasi maanjuthu'di mudhe'd mmahan mo dhali to yi'de/ isu/ mo be. <sup>18</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: 'Doyi uni mmahani aha/ mo ma.

<sup>19</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki kana waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko 'pena 'cesh apowa sho mo. Dhali a'di ki bu'th maanjuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ nsu/ mo tani a'di ki hil 'kup ki 'ce'd a'di mo dhali a'di ki ci maanjuthu'di imancik a'di gwo mo dhali imancik a'di gwo ki ciki uni ka waambuhany 'kwani mo be. <sup>20</sup> Dhali uni 'baar mo shwaki a'di mo dhali uni kapkunu mo. Dhali uni 'tu'dkina nura/ i'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa kun 'ce'dkunu mo gun uri 'kup mo be. <sup>21</sup> Dhali uni gwansan kun shwakin mo tani ta 'kwani' gwas alaapi mudhe'd mo mmodhal up ka po/ mo dhali uci mo be.

*Yesus Ya ki Sho'k e 'Kupa Al Yi'de/mo*

<sup>22</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki tor imancik a'di gwo gwo mo mmose bwaa kur mo dhali iyyi twa/ a/ ki a'di mo mmo'ci'ha/ gap gi 'bana kamu/ mo ki a'di di'd mmodhala waambuhany 'kwani bway mo mmo/ii bway pa mo. <sup>23</sup> Dhali yan'ko'd ki a'di dhalki'da waambuhany 'kwani 'pen mo tani a'di yaki bway 'kuwosha turga/ mo a'di 'de/ mo mmo'tho mo be. Ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani a'di dikki'd a'di 'de/ mmun mo. <sup>24</sup> Hila kur ka tente/ yan mo tani a'di si'da njatgin ka ris 'pena gap mo. A'di dorkina 'tham mo haali/ 'tham poshki'da po/ uni mo be. <sup>25</sup> Dhali ki mo ta mon'twash/e mo tani a'di pu'dki'd e uni mo mmoya ki sho'k e 'kup yi'de/ mo be. <sup>26</sup> Hili ki imancik a'di gwo parki a'di e mo mmoya ki sho'k e 'kup yi'de/ mo tani uni deekina is mo kagahara mo mmo/o gwo mo ki: A'di ta'da arum mo be. Dhali uni cuukin mo kagahara haali/ uni ko/ki is mo be. <sup>27</sup> Hili ki jahanne/ a'di tor'ki uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: 'Bithi adu is mo ma. Aha/ tana a'di mo be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma.

<sup>28</sup> Dhala Buterus ki tho'k a'di gwo mo ki: Tapa, wakki/ / e ta a'di mo tani yuki aha/ mmoyaku/ i/ e i'kuyi'de/ mo ma. <sup>29</sup> A'di ki o a'di gwo mo ki: Yayu/ mo ma. Wakan Buterus cuki mis 'pena kur mo dhali ya ki sho'k e 'kuyi'de/ mo dhali pu'da Yesus mo. <sup>30</sup> Hili ki a'di parki 'tham e mo tani a'di ko/ki is mo dhali telki mii 'pen mo mmoci'c yi'de/ mo. A'di gwoki'd mo ki: Tapa, wothi/ aha/ mo ma. <sup>31</sup> Dhala Yesus ki jahanne/ a'di jidhirki me'd piti mo dhali bu'th a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Ayy wathi/ jin gwa'da mongam gwo is ki gwa'd mo. Atinta shina /e bwa 'kup kan mo? <sup>32</sup> Dhali ki uni cikkin e bwam ma kur mo tani 'tham doshki'd mo be. <sup>33</sup> Dhali uni gwansan kun 'kon e bwam ma kur mo tani lun'ki a'di mo mmo/o gwo mo ki: Ka jin' gana/ /e ta Ya/ ma Arungimis mo be.

*Yesus Wa'cki 'Kwani kun 'Bathan e Pa Jannisaara' mo*

<sup>34</sup>Dhali ki uni 'cithkina gap gi 'bana kamu/ mo tani uni pu'dkin mo e Bampa/ gi Pa Jannisaarat mo be. <sup>35</sup>Dhali ki 'kwani gi mo caan nyithki a'di mo tani uni hashki gwo e bampa/ 'baar mo kun 'kon ka kukul is mo dhali kala ris 'kwani kun 'bathan e a'di mo be. <sup>36</sup>Dhali uni n̄apki a'di mo mmo'taki ta a'di 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo. Dhali aris uni gun taki a'di is ki me'd mo tani 'borkunu is mo be.

## 15

*Gwon Dhamo/ jin Luḵu 'Peni 'Kwani Gwanyjaka/ mo*

<sup>1</sup>Dhali yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin dhali iman'kwar to pu'dkina Yesus mo 'peni Pa Urushaliim mo dhali o a'di gwo mo ki: <sup>2</sup>Atinta dhaṅa imancik/ e gwo gwon dhamo/ jin luḵu 'peni 'kwani gwanyjaka/ mo? Haali/ uni 'koki 'thur me'd buni ki yi'de/ n̄twa/ a/ ki uni 'koki shwa to mo. <sup>3</sup>A'di ki thok uni gwo mo ki: Dhali atinta si'da/ idhaṅa um gwoṅkan ma Arungimis jin 'kwarkunu mo gom gway gi gwon dhamom bum jin luḵu mo? <sup>4</sup>Haali/ Arungimis kanki gwo mo ki: Taḵi cim dhali kwan mo, dhali, A'di jin midi o gwonthus apo/ com mo walla kum mo tani dhalki a'di ka jinṅ gana/ iwu'd mo. <sup>5</sup>Hili um o gwo mo ki: Wakki/ wathin 'de/ midi tor com gwo mo walla kum gwo mo ki: Ki a'di jin mina /e gam 'peni aha/ mo tani cikunu Arungimis mo tani a'di midi diki mii ta gi mo mmotaḵ com mo. <sup>6</sup>Wakan gom gway gi gwon dhamom bum jin luḵu mo tani um ki puu Gwo ma Arungimis mo be. <sup>7</sup>Um gun tana he'k e ka he'k e mo. Din ma Ishaya ki o um gwo is mowa ki a'di o gwo mo ki:

<sup>8</sup>'Kwani gwansan taḵ aha/ ki 'twam buni mo tani

hili adum buni si'dasi'd 'peni aha/ mo be.

<sup>9</sup>Uni lunḵi aha/ ki pe'th mo be.

Gwoṅkan gi 'twarṅ 'kwani tora uni me'd gwoṅ gana/ mo be.

*To gi Shi/i Wathi/ Is mo*

<sup>10</sup>Dhali a'di ki yuḵ 'kwani e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Ciki gwo mo ma dhali mish a'di 'ban mo. <sup>11</sup>A'di diki ta to jin yaki 'twa/ wathi/ jin midi shi/ a'di mo hili a'di jin piyi'd 'peni 'twa/ wathi/ mo tani to yansan a'di ishi/ki wathi/ is mo be. <sup>12</sup>Yan'ko'd imancik a'di gwo pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Dina /e ki mish 'Kwani Parisiyiin 'kokunu mo mmogol mo ki uni cikki gwo yansan mo 'taa? <sup>13</sup>Dhali a'di thoḵki uni gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Aris to gun sinu 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ jin din ma Ababam pem e momis ki si mo tani uni minu yu'd mo be. <sup>14</sup>Dhalki uni 'kon, uni 'cena mo ma. Uni ta uni gun tana ja'da/ ka ja'da/ mo kun toshki ta ashu/um bway mo be. Dhali wakki/ wathiny ja'da/ sus ceny ja'da/ mo tani uni

su/ mini taḵi jis mo be. <sup>15</sup>Hila Buṭerus ki thok a'di gwo mo ki: Tori aman 'pemen gwom 'bi'th/ e yansan mo ma. <sup>16</sup>Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A/um si'da/ 'kon naskina/ kan mo mmomol gwo 'ban mo 'taa? <sup>17</sup>Kona um ki misha, ki to yin jin ya 'twa/ wathi/ mo mmoya bwa mo tani dhali wakan a'di ki pe moyi? <sup>18</sup>Hili to jin piyi'd mo 'peni 'twa/ wathi/ mo tani a'di yayi'd 'pena du mo dhali to yansan a'di ishi/ki wathi/ is mo be. <sup>19</sup>Haali/ 'pena du mo tani gwonthus kun kulumu mbwa mo pu'dkin mo mmo'kosha mee mo dhali mmota ḵal mo dhali mmomii miinyal mo dhali mmokwal to mo dhali mmo/ o gwonthus apo/ wathinṅ kamu/ mo dhali mmothutha thu'th 'pen mo be. <sup>20</sup>To gwansan uni ita to gun shi/i wathi/ is mo, hili mmoshwa to ki me'd kun 'konuki 'thur ki yi'de/ mo tani a'di diki shi/ wathi/ is mo be.

*Mongam Gwo Is ma 'Bom gi Paṅ Kanaan mo*

<sup>21</sup>Dhali ka Yesus yaki'd mo 'peni mo yin mo tani a'di yaki'd mo e bampa/ gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo be. <sup>22</sup>Dhali hili a'bom gi Paṅ Kanaan 'peni bampa/ caan mo tani pu'dki'd mo dhali cuu gwo mo ki: Miiyi mii apo/ aha/ mo ma, ayy Tapa, Ya/ ma Dawuu'd mo. 'Bwa/ m pem bu'th ma ruma 'cesh kagahara mo. <sup>23</sup>Hili a'di diki thoḵa yim gwo mo. Dhali imancik a'di gwo pu'dkin mo dhali doṭ a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Urka yim mo ma haali/ ayim cuu'di bath ana n̄'ko'd mo be. <sup>24</sup>Dhali a'di ki thoḵ gwo mo ki: Aha/ hashkunu mo jasi gom ka'bal gi gu'b ma Israyiil kun thiskunu e mo uni 'cena mo be. <sup>25</sup>Hila yim pu'dki'd mo mmoga'b ki jin 'kupa'dupun bwambori a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, woṭhi/ aha/ mo ma. <sup>26</sup>Dhali a'di ki thoḵ a'di gwo mo ki: A'di yisa ta mii jin ha me'd mo mmobu'th maanḵuthu'd 'peni uḷi mo dhali ta'k a'di ka 'ka mo. <sup>27</sup>Ayim thoḵ a'di gwo mo ki: Nye, Tapa, hili, a'ka uni mini shwa kuluny maa kun ta'kkin mo 'pena tharabeesa gi tapam buni mo be. <sup>28</sup>Yan'ko'd Yesus ki thoḵa yim gwo mo ki: Ayy, a'bom, dhan mongam gwo is pini caaca mo. Dhalki a'di miinu mo gom /e mo me'd jin dina a'di /e e bwa mo. Dhali 'bwa/ m piti waḵkunu hila/ mo be.

*Yesus Waḵki 'Kwani ka Ris mo be*

<sup>29</sup>Dhala Yesus yaki'd 'peni mun mo dhali 'citha/ gap gi Al ma Jalil mo be. Dhali a'di seki'd e monṅ kuwosh mo dhali a'di ca'bki'da 'cesh mmun mo be. <sup>30</sup>Dhali aawaambuhany 'kwani pu'dkini a'di mo mmosuski 'kwani e a'di mo, uni gun ta njwol mo dhali uni gun ḵutha is gunḵuru/ mo dhali uni gun tana ja'da/ mo dhali uni gun mol 'twa/ wal mo dhali kun tiya ka ris mo dhali uni ki 'thi uni mo e sho'k piti mo dhali a'di ki waḵ uni mo

be. <sup>31</sup> Wakan awaambuhany 'kwani merkin mo be ki uni parki wathi/ e mo jin mol 'twa/ wal walki 'twa/ mo be, dhali uni gun kutha is gunkuru/ mo 'borkunu is mo dhali uni gun ta njwol mo iikin ki sho'k mo dhali uni gun tana ja'da/ mo mishki mo mo dhali uni karkina Arumgimis gi 'kwani ma Israyiil ki ca mo be.

*'Kwani Alaapi Dojon kun Cikunu Tonte/ mo*

<sup>32</sup> Dhali yan'ko'd Yesu ki yuk imancik a'di gwo e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ koca e eya waambuhany 'kwani mo be. Haali/ uni 'kon nyakki aha/ ka cim kwara shwane/ mo dhali uni dar gi tonte/ mmoshwa mo. Dhali aha/ 'tena bwa mmohash uni bway pa mo ki te/ mo isi ciki/ haali/ uni mina buye/ i'thi mo mbway mo be. <sup>33</sup> Dhali imancik a'di gwo ki dot a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: 'Peni mana mmina ana gam tonte/ jin midi 'kosh jwa mo e bwam ma si'b mmahan mo mmojiya waambuhany 'kwani kun caaca wakan mo? <sup>34</sup> Dhala Yesu ki o uni gwo mo ki: Um 'kona maanj'kuthu'd ekata mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Mpesuyi, dhali ushi to yi'de/ idaka/ mo be. <sup>35</sup> Dhali a'di ki kana waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko mo mmo'ko 'pena 'cesh mo be. <sup>36</sup> Dhali a'di ki bu'th maanj'kuthu'di pesu/ mo dhali to yi'de/ mo dhali a'di ki 'bora 'bor bwa i is mo dhali a'di ki 'ce'd uni mo dhali ci uni ki imancik a'di gwo mo mmojika waambuhany 'kwani mo be. <sup>37</sup> Dhali ki uni 'baar mo shwakin mo dhali 'kokunu mo mmokap mo tani uni ki tul maanj'kuthu'd is jin ta 'pisira/ jin 'ce'dkunu bwa mo mmo'tu'da nura/ pesu/ 'peni jin urkunu 'kup mo be. <sup>38</sup> Uni gwansan kun shwaki to mo tani tana alaapi dojon mo mmodhal up ka po/ mo dhali uci mo be. <sup>39</sup> Dhali a'di ki hasha waambuhany 'kwani mo dhali a'di cikki'd mo e bwam ma kur mo mmoya bampa/ gi Pa Majdal mo be.

## 16

*Mmo/o Bwa ki Par Jamas Mii E mo*

<sup>1</sup> Dhali 'Kwani Parisiyyin dhali 'Kwani Sadukiyyin pu'dkin mo dhali pal a'di ki gwo mo. Uni dotki a'di mo mmo'or uni jamas mii 'peni momis mo be. <sup>2</sup> A'di ki thok uni gwo mo ki: Ki mo ta mom'pimpili/ mo tani um ki o gwo mo ki: A'di midi ta a'di mompiriny mo shwane/ haali/ momis 'pera'per mo be. <sup>3</sup> Dhali ka'thamo/ tani a'di midi ta mon'thama punthar mo shwane/ mo haali/ momis 'pera'per mo dhali wuma wuma mo. Um mishina jo'da yir mii gi momis mo tani hili atinta 'kona um ki misha jo'd jamas mii ma tee mo? <sup>4</sup> Um 'kwani gun tana nyakum yil kun ta thus ki thus kan mo dhali imanmii miinyal mo tani njapki jamas

mii mo janta? bahili jamas mii minu ci um mo yisa hili isi ciki/ jamas mii ma Yuunaan mo. Wakan a'di ki dhal uni mo dhali ya mo be.

*Acumat gi 'Kwani Parisiyyin mo*

<sup>5</sup> Ki imancik a'di gwo merkin e 'bana gapa kamu/ mo tani uni njaki maanj'kuthu'd mo mmo'koki guyi jar kamu/ mo be. <sup>6</sup> Yesu ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ma dhali jiyyi acumat gi 'Kwani Parisiyyin mo dhali 'Kwani Sadukiyyin mo ma. <sup>7</sup> Dhali uni su'kkin ki gwo mo, uni 'cena cem buni mo mmo/ o gwo mo ki: Ana 'konaki guyu/ maa mo be. <sup>8</sup> Hila Yesu mishki gwo yansan mo dhali o uni gwo mo ki: Ayy um 'kwani kun gwa'da mongam gwo is ki gwa'd mo. Atinta suka um ki gwo cem bum kan mo? mmodara um ki tonte/ mo. <sup>9</sup> 'Kona um ki nyith mo 'taa? 'Kona um ki ka gwo e gom maanj'kuthu'd kun shwana 'kwani alaapi mudhe'd mo dhali anura/ ekata i'tu'dkina um mo mmo-tul is mo? <sup>10</sup> Walla maanj'kuthu'di pesu/ kun shwana 'kwani alaapi dojon mo dhali anura/ ekatinta i'tu'dkina um mmo-tul is mo? <sup>11</sup> Atinta 'kona um ki nyith mii mo ki aha/ dinaki o gwo mo gom tonte/ mo? Jiyyi acumat gi 'Kwani Parisiyyin mo dhali 'Kwani Sadukiyyin mo ma. <sup>12</sup> Dhali yan'ko'd uni mishki gwo 'ban mo ki a'di diki tor uni gwo mo mmojiya cumat gi tonte/ mo, hili gom gwontor gi 'Kwani Parisiyyin mo dhali 'Kwani Sadukiyyin mo be.

*Buterus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesu mo*

<sup>13</sup> Dhali ka Yesu pu'dki'd e bampa/ gi Pan Kaysariyya gi Pam Pilibbi mo tani a'di ki dot imancik a'di gwo gwo mo ki: Ki 'kwani oki Ya/ gi 'Kwani jana a'dan mo? <sup>14</sup> Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Kun tiya on ka Yohaana jin ta'da manmiya mii ki yi'de/ mo. Dhali kun tiya on ki Iliyya mo. Dhali kun tiya on ka Irmiya mo walla jan 'de/ 'peni imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. <sup>15</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili ba um on ki aha/ tana aja mo? <sup>16</sup> Simaan Buterus thok a'di gwo mo ki: /E tana Krithos mo, Ya/ ma Arumgimis jin di'd ki e mo be. <sup>17</sup> Dhala Yesu ki thok a'di gwo mo ki: Mom'bor mii gom /e mo, Simaan jin ta ya/ ma Yuuna mo. Haali/ bungwar is mo dhala bas mo tani uni 'koki tor a'di yan eya tente/ e /e mo, hili, Ababam pem a'di jin di'd e momis mo be. <sup>18</sup> Dhali aha/ tora /e gwo mo, /e jin tana Buterus mo, dhali eya po/ wosh yan mo tani aha/ mina nyaŋa kaniisam pem mo, dhali mom'bi'th gi mowu mo tani midi diki pi a'di jipi/ mo be. <sup>19</sup> Aha/ mina ci /e amuptha/ gi Bampa/ gi Momis mo, dhali ma to yin jin mina /e nnon mo e mony'cesh mo tani a'di minu non mo e momis mo dhali ma

to yin jin mina /e ndhal me'd e mony'cesh mo tani a'di minu dhal me'd e momis mo be. <sup>20</sup> Yan'ko'd a'di ki kan imancik a'di gwo gwo mo ki 'bi'th mo, mmodiki tor wathin tal 'denj kamu/ gwo mo ki a'di ta'da Kristhos mo be.

*Yesus Torki Wum Piti Itwa/a/ mo*

<sup>21</sup> Peni mo caan mo tani Yesus telki mii 'pen mo mmo'or imancik a'di gwo gwo mo ki a'di midi mii ya mo e Pa Urushaliim mo dhali 'kosh is ka nyor ki to ka ris mo 'peni 'kwani gwanyaka/ mo dhali 'peni igasis mo dhali iman'kwar to mo, dhali a'di minu 'kosh jwa mo, dhali ka cim kwara mo tani a'di minu 'de'k mo be. <sup>22</sup> Dhala Buterus ki bu'th a'di mo dhali tel mii 'pen mo mmokucur a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Arungimis diki tosh kan mo, Tapa. Mii yansan midi diki pu'di /e ki sule/ sule/ mo be. <sup>23</sup> Hili a'di ki tu'k mo dhali owa Buterus gwo mo ki: Setaan, yaku/i'ko'di aha/ mo ma. /E noni aha/ 'kup mo. Haali/ /e diki di ki 'ban ma Arungimis mo, hili /e din ka 'ban gi 'kwani mo be.

<sup>24</sup> Yan'ko'd Yesus ki tor imancik a'di gwo gwo mo ki: Wakki/ wathin kamu/ midi yayu/ ibath aha/ nsho'k mo tani dhalki a'di non is piti mo ma dhali 'de'k cwany'cithan dhul piti mo dhali bath aha/ nsho'k mo. <sup>25</sup> Haali/ a'diyin jin midi woth mondiki/em piti mo tani midi this a'di e mo dhali a'diyin jin midi this mondiki/em piti e mo gom gway pem mo tani midi gam a'di mo be.

<sup>26</sup> Haali/ mii jin nyo/a wathi/ mo wakata si'da/ wakki/ a'di gama'da ris to 'baar mo e mony'cesh yan mo dhali this mondiki/em piti e mo? Walla wathi/ midi wan mondiki/ em piti 'ba/ ka tinta mo? <sup>27</sup> Haali/ Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ mo nyakki iman'doyu gwom piti ilu/ mo ki monyca gi com mo dhali yan'ko'd a'di midi ci aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ to jin wana e ki mii kun miikina uni mo be. <sup>28</sup> Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki 'kwanin tiya 'kon kun doshkini mahan mo shwane/ mo tani uni mini 'koki nyok wu ntwa/a/ mo ki uni 'koki par Ya/ gi 'Kwani e mo mmopu'du/ mo nyakki Bampam piti mo be.

## 17

*Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo*

<sup>1</sup> Dhali 'ko'da cim pe'de/ mo tani Yesus ki susa Buterus nyakki a'di mo dhala Yakuub dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo, dhali sus uni bway 'kuwosh jin turatur uni 'cena mo. <sup>2</sup> Dhali a'di ki war is piti mbwambori uni mo, dhali bwam/ em piti 'twakki mo mo me'da tente/ mo dhali burinyem piti warki'd ki bany bany me'd monkush mo be. <sup>3</sup> Dhali hili aMusa dhali Iliyya piki uni i is mo mmo'tora/ tor nyakki a'di mo be. <sup>4</sup> Dhala Buterus ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa a'di

'boro'd gom aman mmo'kona aman mmahan mo. Wakki/ /e ona bwa mo tani aha/ mina nyanj cinja/ ikwara mmahan mo, jan tal 'de/ gom /e mo dhali jan kamu/ goma Musa mo dhali jan kamu/ gom Iliyya mo be. <sup>5</sup> Ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani hili arak'jin kushu mo mo 'kamki uni is mo dhali 'twa/ 'pena rak yan mo tani o gwo mo ki: Yansan ta Ya/m pem jin enka/ mo, a'di jin 'borka/ bwa i is mo. Ciki a'di gwo mo ma. <sup>6</sup> Ki imancik a'di gwo cikki gwo yan mo tani uni ta'kki bwam/em buni a'cesh mo dhali uni 'tu'dkunu mo ki monko/ is mo be. <sup>7</sup> Hila Yesus pu'dki'd mo dhali ta uni is ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo ma. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. <sup>8</sup> Dhali ki uni 'de'kki em buni ki mis mo tani uni 'koki par wathin kamu/ e mo, hili jasa Yesus a'di 'de/ mo be.

<sup>9</sup> Dhali me'd jin pu'dkina uni ka 'cesh 'peni 'kuwosh mo tani Yesus kan uni gwo mo ki: Dhalku/ wathin tal 'denj kamu/ ki tor tonyjan yan mo ntagi Ya/ gi 'Kwani minu 'de'k mo 'peni mowu mo be. <sup>10</sup> Dhali imancik a'di gwo dot a'di gwo mo ki: Atinta i/ ona iman'kwar to gwo mo ki Iliyya midi mii pu'du/ ntwa/a/ mo? <sup>11</sup> A'di ki tho'j uni gwo mo ki: Iliyya pu'dki'd mo dhali a'di midi thoson aris to 'baar mo be. <sup>12</sup> Hili aha/ tora um gwo mo ki Iliyya a'di pu'dki'd hila/ mo dhali uni 'koki mish a'di mo, hili uni ki mii a'diyin jin 'bor uni bwa mo. Wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani mina isi 'kosh ka nyor mo e me'd buni mo be. <sup>13</sup> Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo mishki gwo 'ban mo ki a'di tor'ki uni gwo mo goma Yohaana jin ta'da manmiyya mii ki yi'de/ mo be.

*Yesus Wa'cki'da 'Ci jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo*

<sup>14</sup> Dhali ki uni pu'dkin eya waambuhany 'kwani mo tani wathin kamu/ pu'dki'd e a'di mo dhali ca' bki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo dhali o gwo mo ki: <sup>15</sup> Tapa, miyyi mii apo/ ya/ m pem mo ma. Haali/ a'di wu gampan mo dhali a'di 'kosha is ka nyor kagahara mo. Haali/ me'd ka ris a'di bitki'd e bwam o'd mo dhali me'd ka ris a'di bitki'd e bwam yi'de/ mo be. <sup>16</sup> Dhali aha/ suskina a'di e imancik /e gwo mo tani dhali uni 'koki mish a'di wa'c mo be. <sup>17</sup> Dhala Yesus ki tho'j uni gwo mo ki: Ayy, um 'kwani kun a'ha mongam gwo is ki ath kan mo dhali kun caca ii ki caca mo eya nyakum yil bum mo, aha/ mina di i um ki mo gi wakata mo? Dhali ki mo gi wakata imiga/ i'dim 'kup e um mo sa/? Susi a'di mmahan i aha/ mo ma. <sup>18</sup> Dhala Yesus ki kucur a'di ki gwo mo dhali aruma 'cesh pu'dki'd ka piye/ 'peni a'di mo dhali a'ci a'di wa'ckunu ki jahanne/ mo be. <sup>19</sup> Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo pu'dkina Yesus mo uni 'cena mo dhali o a'di gwo mo ki: Atinta 'kona aman ki mish a'di ur ka



pije/ mo sa/? <sup>20</sup> A'di ki thoꝓ uni gwo mo ki: Haali/ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, wakki/ um mini ta gi mongam gwo is me'd emen to jin miinuwa 'tash mo tani um mini o wosha turga/ yansan gwo mo ki: Dhalki a'di joꝓu/ mo 'peni mo yansan is 'ko'di mun mo ma tani dhali a'di minu joꝓ mo dhali toꝓ kamu/ yisa di'da jin minu mol mii gom um mo be. <sup>21</sup> Hili mii yansan midi diki piyu/ 'kup ka pije/ mo hili isi ciki/ ki mon'tho mo dhali ki monga/ to mo be.

*Dok/ e aYesus Torki Mowum Piti Itwa/ a/ mo*

<sup>22</sup> Me'd jin tulkina uni is mo mmontał 'de/ mo e Pany Jaliil mo tani Yesu ki o uni gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani minu ci 'kwanin thusi me'd mo be. <sup>23</sup> Dhali uni mini 'kosh a'di jwa mo dhali a'di minu 'de'k ka cim kwara mo. Dhali uni butha 'tham kagahara mo be.

*Mmociya Guurush gom Gu'b gi Mondheleladhelel mo*

<sup>24</sup> Dhali ki uni pu'dkin e Paꝓ Kapranahuum mo tani imantera tulpa/ gom gu'b gi mondheleladhelel mo pu'dkina Buꝓeris mo dhali o a'di gwo mo ki: Din ma manꝓ gwom bum ki ciya thulpa/ mo 'taa? <sup>25</sup> A'di ki o a'di gwo mo ki: Nye. Dhali ki a'di pu'dki bway pa mo tani Yesu ki toꝓa tor ki a'di nꝓwa/ a/ mo mmo/ o gwo mo ki: Atinta kuluma /e mbwa mo, Simaan? 'Peni mana ikał ma malik kun 'kon e mony'cesha thulpa/ mo dhali to gun woꝓu/ 'kup mo? 'Peni iya/ m buni mo 'taa? Walla 'peni kun tiya mo? <sup>26</sup> Dhali a'di o a'di gwo mo ki: 'Peni kun tiya mo tani Yesu ki o a'di gwo mo ki: Wakan iya/ 'kon ki 'kus mo. <sup>27</sup> Bahili mmomina ana 'koki kol uni mo tani yaku/ mo e yi'de/ mo ma dhali biꝓa bi'c mo dhali bu'th wa'c jin yayi'di twa/ a/ ka pije/ mo dhali ki /e mini ka'd a'di 'twa/ mo tani /e mini gama guurush e 'twam piti mo. Buthi caan mo dhali ci a'di ki uni mo gom aha/ mo dhali gom is pini mo.

**18**

*Kaja A'di Cade?*

<sup>1</sup> Dhali ka tee caan mo tani imanciꝓ a'di gwo pu'dkina Yesu mo dhali o a'di gwo mo ki: Kaja a'di ica'd mo e Bampa/ gi Momis mo? <sup>2</sup> Dhali a'di ki yuꝓa 'ci mo dhali kar a'di e bwaman uni mo <sup>3</sup> dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki isi ciki/ wakki/ um 'koki tu'k mo dhali war ki uꝓi mo tani um mini 'koki se Bampa/ gi Momis ki sule/ mo be. <sup>4</sup> A'diyin jin kar is piti ki gwa'd mo mmowa e ka 'ci yansan mo tani a'di icaaca mo e Bampa/ gi Momis mo be.

<sup>5</sup> A'diyin jin mido budha 'ci gi wakansan ki gway pem mo tani a'di buthi aha/ mo be. <sup>6</sup> Hili a'diyin jin mido rak jan tal 'de/ 'peni

uni gwansan kun gwa'dan kun gam gwo is e aha/ mo mmomii miinthus mo tani a'di mido 'taki 'bor mo gom a'di ka dhan wosha caaga/ minu 'taki dek a'di e 'bam piti mo dhali bit a'di mo e kulkun yi'de/ mo be.

*Mompal gom Miinthus mo*

<sup>7</sup> Wayyi e 'kwaniny'cesh mo gom mompal gi miinthus mo. Haali/ a'di ta mii jin mido ta mii mo ki mompal mini pu'du/ mo. Dhali hili, wayyi e wathi/, a'di jin pu'dkina mompal 'peni cine/ mo be. <sup>8</sup> Dhali wakki/ me'd pini walla sho'k pini rak /e ki me'd su/ mo walla ki sho'k su/ mo e mo ma al o'd ki sule/ mo be. <sup>9</sup> Dhali wakki/ em pini rak /e mo mmomii miinthus mo tani buki a'di mo ma dhali bit a'di ka pije/ 'peni /e mo. A'di 'boro'd gom /e mo mmociꝓ mondiki/e ki en tal 'de/ mo jin minu 'koki bit /e ki e su/ mo e mo ma al o'd jin kaꝓakaꝓa'c mo be.

*Gwom Bi'th/e gom Ka'bal jin Thisi E mo*

<sup>10</sup> Hil ki 'bore/ ki um mini 'koki wak jan tal 'deꝓ kamu/ 'peni uni gwansan kun gwa'dan mo haali/ aha/ toꝓa /e gwo mo ki e momis mo tani iman'doyu gwom buni isa yempa/ uni hilki bwam/e ma Ababam pem jin di'd e momis mo be. <sup>11</sup> Haali/ Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo mmowoth uni gun thiskunu e mo be. <sup>12</sup> Um kulumi gwo mbwa jin wakata mo? Wakki/ wathi/ ta gi ka'bal iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali jan tal 'deꝓ kamu/ 'peni uni thiski e mo tani mina a'di diki dhal uni iss 'kwanimpa mmudhe'd aꝓka 'de/ mo e mon'kuwosh mo dhali ya mo mmontał jin tal 'de/ jin thiski e mo 'taa? <sup>13</sup> Dhali wakki/ a'di ki gam a'di mo tani ka jin gana/ aha/ toꝓa /e gwo mo ki a'di 'kunya bwa ki 'kuny kagahara mo gom a'di jin 'dap uni 'twa/ ka iss 'kwanimpa mmudhe'd aꝓka 'de/ mo kun 'koki this e mo ki sule/ mo. <sup>14</sup> Wakan a'di si'da/ diki ta bwa ma Ababam pem jin di'd e momis mo ki jan tal 'deꝓ kamu/ 'peni uni gwansan kun gwa'dan mo tani minu 'taki 'koki 'ce'd sho'k mo be.

*Akam gi Miiki Miinthus mo*

<sup>15</sup> Wakka kam pini mii miinthus apo/ /e mo tani yaku/ mo dhali toꝓ a'di miim piti mo ce um su/ mo, /e dhali a'di 'de/ mo. Wakki/ a'di cik /e gwo mo tani /e warana kan mo be. <sup>16</sup> Hili wakki/ a'di diki cik gwo mo tani susi jan tal 'deꝓ kamu/ mo walla su/ mo nyakki /e mo ki aris gwo 'baar mo ka 'deꝓe/ 'deꝓe/ kun onu mo minu 'da'b 'pen mo mmota du'd gwo gi 'twan 'kwani su/ mo walla kwara mo be. <sup>17</sup> Wakki/ a'di ki ush gwo cik 'peni uni mo tani toꝓi a'di ki 'kwaniꝓ kaniisa mo, dhali wakki/ a'di si'da/

ki ush gwo gi 'kwaniŋ kaniisa cik mo tani dhaliki a'di wara'd gom /e ki wathi/ jin diki ta Wathi/ Yahuuda/ mo dhali ka mantera thulpa/ mo be. <sup>18</sup> Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki ma to yin jin mina umi nnon mo e mony'cesh yansan mo tani a'di minun non mo e momis mo dhali ma to yin jin mina umi dhal me'd mo e mony'cesh mo tani a'di minu dhal me'd mo e momis mo be. <sup>19</sup> Dok/e aha/ ona um gwo mo ki wakki/ 'kwani 'koni su/ mbwam um kun gami gwo me'd mo e mony'cesh mo gom ma to yin jin mina uni dot mo tani a'di minu mii gom uni ki gway ma Ababam pem jin di'd e momis mo be. <sup>20</sup> Haali/ wakki/ 'kwani 'koni su/ mo walla kwara mo kun tuli is mo e gway pem mo tani aha/ dina e bwam uni mo be.

*Gwom 'Bi'th/e gom Ciŋkina/ jin Diki Dhala Kamu/ Amurem Piti 'Pen mo*

<sup>21</sup> Dhali yan'ko'd Buterus pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa, me'd ekata min ma kam pem mmii miinthus apo/ aha/ mo dhali aha/ ki dhal a'di miinthus piti 'pen mo? a/me'd kun 'koni saba kana? <sup>22</sup> Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Aha/ dinaki o/e gwo mo ki jasi me'di saba mo, hili me'd saba/iin pi saba mo.

<sup>23</sup> Wakan Bampa/ gi Momis minu kar ka par 'ban ka malik jin thosoni gwo nyakki ciŋkinam piti mo gom to gun denŋ e mo. <sup>24</sup> Ki a'di telki mii 'pen mo mmoden a'di e mo tani jan kamu/ suskunu mo e a'di mo jin din ma murem piti m'ba/ mo ki dhan\* kuluny 'dolkon alaapi 'kume'd mo. <sup>25</sup> Dhali ki a'di diki mish mmoŋi a'di to mo tani tapam piti kanki gwo mo ki a'di minu yol mo nyakki ashim piti mo dhali ki uŋim piti ilu/ mo dhali ka ris to 'baar mo kun tana a'di mo tani, dhali mii jin din ma mure/ a'di m'ba/ mo tani minu ci mo be. <sup>26</sup> Wakan ciŋkina/ a'di bitki'd ki jin 'kupa'dupuni sho'k piti mo mmowoth gwo is gom a'di mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, 'kuŋi bwa gom aha/ mo ma dhali aha/ mina ci /e aris to 'baar mo be. <sup>27</sup> Dhali gom miiny ciŋkina/ jin miikina a'di mo gom a'di mo tani tapa gi ciŋkina/ ki 'cuŋ a'di 'ba/ mo dhali dhal a'di amurem piti 'pen mo be. <sup>28</sup> Hili eny ciŋkinan 'de/ yan mo tani me'd jin yakina a'di ka pije/ mo tani a'di gamki 'kup ki ciŋkinan pitin kamu/ mo a'di jin din ma mure/ a'di m'ba/ mo ka riyaal iss 'kwanimpa ikwara mo. Dhali a'di ki jigiti a'di 'ba/ ki me'd mo dhali o gwo mo ki: Ciyaal/ to jin din ma mure/ /e m'ba/ mo ma. <sup>29</sup> Wakan agarr piti jin nyaŋa a'di aŋu'c mii mo tani bitki'da 'cesh mo dhali woth a'di gwo is mo mmo/o gwo mo ki: 'Kuŋi bwa gom aha/ mo ma dhali aha/ mina ci /e amurem pini mo be. <sup>30</sup> A'di ushu'd mo dhali ya mo

dhali kar a'di eya sijin mo ntagi a'di mididi 'taki ciya mure/ mo be. <sup>31</sup> Ki imannyaka tu'c mii ki a'di, ki uni parki a'di jin bu'thki embul mo mo tani uni butha 'tham kagahara mo dhali uni ki ii mo dhali ci gwo e tapam buni mo goma ris to gwansan kun bu'thki embul mo mo be. <sup>32</sup> Dhali yan'ko'd tapam piti ki dot a'di gwo mo dhali o a'di gwo mo ki: /E ta ciŋkina/ jin ta thus ki thus mo. Aha/ dhalkina /e arisa murem pini 'peni 'baar mo haali/ /e wuki aha/ jwa i is mo be. <sup>33</sup> Dhali /e mini 'taki diki ta gi momiimii apo/ amannyaka tu'c pini mii mo me'd jin miikika/ mii apo/ /e mo? <sup>34</sup> Dhali ka nyor mo tani tapam piti a'di ki ci a'di ki imanjiya sijin mo ntagi a'di mididi 'taki ci amurem piti 'baar mo be. <sup>35</sup> Wakan si'da/ Ababam pem jin di'd e momis mo mididi mii kan goma ris umi 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo wakki/ um 'koki dhal ikam bum amure/ miinthus buni 'pen 'pena dum bum gana/ mo be.

## 19

*Yesus Torki Gwo gom Mo jin Dhaluwa Dhal 'Pen mo*

<sup>1</sup> Dhali ka Yesus 'baarki'da ris gwo gwansan mo mmo/o mo tani a'di yaki'd mo 'peni Pany Jalil mo dhali ciŋ mo e Bampa/ Yahuudiyya mo e bwampo/ Yi'denŋ Kumma/ Uurdun mo be. <sup>2</sup> Dhali adhana waambuhany 'kwani caaca bathki a'di nsho'k mo dhali a'di ki waŋ uni mo be. <sup>3</sup> Dhali 'Kwani Parisiyyin pu'dkini a'di mo dhali pal a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: A'di ta mii jin dhala gwonŋan bway mo mmomina wathi/ thoson gwo mo mmodhal ashim piti 'pen mo goma ris miin tiya kun tocon mo 'taa? <sup>4</sup> A'di ki thoŋ gwo mo ki: 'Kona um ki denŋ gwo e mo ki a'di jin ukki uni 'peni ka mun'kup mo ukki uni mo mmota wathinŋ gwaŋ mo dhali wathim 'bomi mo 'taa? <sup>5</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Haali/ gom 'kup mii gi wakan mo tani wathi/ mididi mii dhal com 'pen mo dhali kum 'pen mo dhali gam is me'd ki ashim piti mo dhali uni su/ tala buŋwar isa tal 'de/ mo be. <sup>6</sup> Wakan uni dok/e 'koni su/ dok/e yisa. Hili uni tal 'de/ mo. Haali/ gwo gi wakan mo tani a'di jin gam ma Arungimis is mo mmota isa 'de/ mo tani dhalku/ ki dhal wathinŋ kamu/ bway mo mmoŋwa/ uni bwa mo. <sup>7</sup> Dhali uni ki thoŋ a'di gwo mo ki: Ba katinta iŋan ma Musa gwo mo ki wathin tal 'de/ mididi thosona warka/ jin dhaluwa dhal 'pen mo mmodhala yim 'pen mo? <sup>8</sup> Dhali a'di ki thoŋ uni gwo mo ki: Haali/ adum bum kun 'biitha'bi'th mo tani aMusa dhalki um bway mo ba/ mmodhal up bum 'pen mo, hili 'peni ka mun'kup mo tani a'di yisa wakana.

\* 18:24 Dhan kuluny 'dolkon 'de/ wana e ka jineeh iss 'kwanimpa ka iss 'de/ aŋa iss 'de/ apo/ mo.

<sup>9</sup> Dhali aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin midī dhal ashim piti 'pen mo gom ma to gunn kun tocon mo dhali mash jan kamu/ mo tani a'di miiki miinyɔal mo be. Mo ma dhal 'pen midī diki mii di mo gom ma to gunn kun tocon mo, hili isi ciki/ mo wakka 'bom mii miinyɔal ki wathin kamu/ mo be. Dhali a'diyin jin midī masha 'bom jin dhal ma katham piti 'pen mo tani a'di miiki miinyɔal mo.

<sup>10</sup> Dhali imanciɔk a'di gwo o a'di gwo mo ki: Wakki/ wakan gom wathin gwaθ mo gom gwo gi ash mo tani mane shi/ miim 'borod jin minu mash mo? <sup>11</sup> Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo yisa mini bu'th gwo yansan mo yisa, hili jasi uni gwansan kun cikunu a'di mo be. <sup>12</sup> Haali/ 'kwanin tiya 'kon ki mantil wakan mo 'peni mo jin dhodhu uni mo dhali 'kwanin tiya 'kon kun ta mantil 'peni mantil kun miina 'kwani uni mo dhali 'kwanin tiya 'kon kun mii is buni ki mantil mo uni 'cena mo gom gway gi Bampa/ gi Momis mo. A'di jin mishi gwo yansan bu'th mo tani dhalki a'di bu'th a'di mo ma.

*Yesus 'Borki Ushi Ucin Gwa'dga/ Mii mo*

<sup>13</sup> Dhali yan'ko'd 'kwani 'kon mmokali uci i a'di mo ki a'di midī kar me'd piti apo/ uni mo dhali 'tho mo. Dhali imanciɔk a'di gwo uni kucurki 'kwani ki gwo mo be. <sup>14</sup> Hila Yesus ki o gwo mo ki: Dhalki uci iiyini aha/ mo ma. Dhalki uni ki non mo haali/ e Bampa/ gi Momis mo tani a'di ta'd gi uni gi wakan mo be. <sup>15</sup> Dhali a'di ki kar me'd piti apo/ uni mo dhali ya mo be.

*Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo*

<sup>16</sup> Dhali hili, jan 'de/ pu'dki'di a'di mo mmo/o gwo mo ki: Man'or gwo, tom 'borod jin miga/ mii mii mo ta'da ta mo? mmogam mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. <sup>17</sup> Dhali a'di ki thoɔk a'di gwo mo ki: Atinta doɔa / e aha/ gwo mo gom a'di jin 'borod mo? Jan tal 'derj kamu/ di'd jin 'borod mo. Wakki/ / e mini 'taki ciɔ mondiki/ e mo tani dhuyi gwoŋkan kun 'kwarkunu mo ma. <sup>18</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Jana? Dhala Yesus ki thoɔk a'di gwo mo ki: /E mini mii dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo. /E mini mii dhalki ɔal ki mii mii mo. Dhali /e mini mii dhalku/ ki mii kwal to mo. Dhali /e mini mii dhalku/ ki aɔ wathin kamu/ gwo i is mo. <sup>19</sup> Taki cim dhali kwan mo dhali /e mini ena mannyak ɔa'b pini me'd is piniŋ gana/ mo be. <sup>20</sup> Dhali dhuru'c wathi/ ki thoɔk a'di gwo mo ki: Aris to gwansani 'baar mo tani miikika/ mo. Dhali to jin wakata i/athka/ mo? <sup>21</sup> Yesus ki thoɔk a'di gwo mo ki: Wakki/ / e mini 'taki ta wathim 'borgan gana/ mo tani yaku/ mo dhali yola ris to kun tana /e mo, dhali ciki uni ki 'kwani kun hatha'ko'd mo, dhali /e mini gam to kun ish kumma/ mo e

momis mo. Dhali yayu/ mo mmobath aha/ nsho'k mo. <sup>22</sup> Ki wathin dhuru'c cikki gwo yansan mo tani a'di yaki'd mo ki bwa jin diɔadiɔ mo, haali/ a'di ta wathi/ jin isha to ka enthus mo be.

<sup>23</sup> Dhala Yesus ki o imanciɔk a'di gwo gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'di diɔa mii ki diɔ mo gom wathi/ jin ta pa ki pa mo mmociɔ Bampa/ gi Momis mo be. <sup>24</sup> Dok/ e aha/ ɔora um gwo mo ki: A'di 'disha mii ki 'dish mo gom kalman mo mmoya ki solol e jisa 'dipira/ mo mmodhal wathimpa e i is mo, a'di jin ta pa ki pa mo mmociɔ Bampa/ ma Arungimis mo be. <sup>25</sup> Ki imanciɔk a'di gwo cikki gwo yansan mo tani uni 'kokin mo mmomer kagahara mo mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ a'di wakan mo tani ba jja a'di mminu iwoth mo? <sup>26</sup> Hila Yesus ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki: Ki miinj 'kwani mo tani a'di molu mii mo, hili ka Arungimis mo tani aris to 'baar mo mishu mii mo be. <sup>27</sup> Dhali yan'ko'd Buterus ki thoɔk a'di gwo mo ki: Hili, aman dhalkina aris to 'peni 'baar mo dhali bath /e nsho'k mo dhali aman mina ta ga ta mo? <sup>28</sup> Yesus ki thoɔk uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ɔora um gwo mo ki e momis jin this dhali e mony'cesh jin this mo tani ki Ya/ gi 'Kwani midī ɔa'ba po/ kursi gi monycam piti mo tani um kun bathi aha/ nsho'k mo tani mini 'ko si'da/ apowa kursi ma malik kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo mmodwall uci ma Israyiil gwo mo, uni kun 'kon ma waki 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. <sup>29</sup> Dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'deɔe/ 'deɔe/ uni gun dhalki gu'b buni 'pen mo walla ikam buni mo walla i'bwah buni mo walla icom mo walla ikum mo walla uciŋ buni mo walla mo gom gway pem mo tani uni mini bu'th to ki me'd iss 'kwanimpa mmudhe'd mo dhali ta gi mal gi monj'koki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. <sup>30</sup> Hili 'kwani ka ris kun 'koni twa/a/ mo tani uni minu dhu ŋ'ko'd mo be dhali uni gun 'koni 'ko'd mo tani minu dhu ntwa/a/ mo be.

## 20

*Imanmiya Tu'c e Bwam Monsinu mo*

<sup>1</sup> Haali/ Bampa/ gi Momis a'di wana e ki wathi/ jin cila gu' b mo, a'di jin ya'd mo mon'thamo/ ka'tum mo mmoŋaɔ imanmiya tu'c mo gom bwaman monsinum piti mo be. <sup>2</sup> 'Ko'di gwo jin gama a'di me'd nyaɔki imanmiya tu'c piti mo gom nasa guurush ka tee mo tani a'di ki hash uni e bwaman monsinum piti mo be. <sup>3</sup> Dhali a'di yaki'd mo dok/ e ka tente/ ta'da tente/ pedonon mo tani a'di parki 'kwanin tiya e mo mmodosh mo ka wuny is e mo ma suug mo be. <sup>4</sup> Dhali e uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um mini ii e bwaman monsinum pem mo si'da/ dhali a'diyin jin 'borod mo tani aha/ mina ci

um a'di mo. Wakan uni iikin mo be. <sup>5</sup> Gom ya jin yana a'di dok/e ka tente/ di'di bwanj 'kup mo dhali ka tente/ kwara mo tani a'di ki mii mii jin nyakka'd kan mo si'da/. <sup>6</sup> Dhali ka tente/ ta'da tente/ mudhe'd mo tani a'di yaki'd mo dhali gam kun tiya mmodosh mo dhali a'di ki o uni gwo ki: Atinta dosha um mmahan ka wuny is kan iyula tee mo? <sup>7</sup> Uni ki thoƙ a'di gwo mo ki: Haali/ wathin tal 'de/ yisa di'da jin nƙapi aman mo. A'di ki o uni gwo mo ki: Um mini iiku/ mo e bwaman monsinum pem mo si'da/. <sup>8</sup> Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani com gi monsinu o'da mandhu tom piti gwo mo ki: Yuƙi imanmiiya tu'c mo dhali ci uni tom buni gun miina uniya tu'c mo mmotel 'pen nyakki uni gun 'ko'd mo ntagi uni kun 'koni tƙwa/a/ mo be. <sup>9</sup> Dhali ki uni gwansan kun yuƙkunu mo ka tente/ mudhe'd pu'dkin mo tani uni ka 'dete/ 'dete/ bu'thki nasa guurush mo. <sup>10</sup> Dhali ki uni kun 'koni tƙwa/a/ pu'dkin mo tani uni kulumki gwo i bwa mo ki uni mini 'taki bu'th ki nyanye/ mo. Hili uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ si'da/ bu'thki nasa guurush si'da/ mo be. <sup>11</sup> Dhali ki uni bu'thki uni mo tani uni miikina gungum apo/ com gu'b mo <sup>12</sup> mmo/o gwo mo ki: Uni gwansan kun miikina tu'c n'ko'd mo ka jasa tenten 'de/ mo tani dhali /e ki dhu uni mmonyakki aman mana, aman kun miikina tu'c kun di'tadi'ti ka tente/ jin 'batha'ba'th kan mo. <sup>13</sup> Hili a'di thoƙ jan tal 'deŋ kamu/ gwo mo 'peni uni mo ki: Akam pema, aha/ dinaki mii /e ki shi/ mo. Dina /e ki gam gwo me'd ki aha/ mo gom nasa guurush mo 'taa? <sup>14</sup> Buthi a'di jin ta jim pini mo ma dhali yaku/ mo. Aha/ kwanykina a'di jin cika/ uni gwansan mo kun iiyini 'ko'd mo me'd jin cikika/ /e mo be. <sup>15</sup> Aha/ dina bway ki kany mo be mmomii to jin oyaa/ bwa mo gom a'di jin ta jim pem mo be. Walla mina /e ta ham 'kus mo gom aha/ mmomiga/ mii ka 'the mo ki 'bore/ mo 'taa? <sup>16</sup> Wakan uni gun 'koni 'ko'd mo tani minu dhu nƙwa/a/ mo dhali uni gun 'koni tƙwa/a/ mo tani minu dhu n'ko'd mo be.

*Yesus Torki Mowum Piti Itƙwa/ a/ Me'di Kwaramo*

<sup>17</sup> Dhali ka Yesus yaki'd ka gagamis e Pa Urushaliim mo tani a'di suski imancik a'di gwo i'kume'd i'ce'dka su/ mo uni 'cena mo dhali e bway mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: <sup>18</sup> Hili ana iina ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo, dhali Ya/ gi 'Kwani minu ci 'kwaniŋ gasiis kun cani me'd mo dhali iman'kwar to mo, dhali uni mini waƙ a'di mo mmo'kosh a'di jwa mo be. <sup>19</sup> Dhali uni mini ci a'di ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmomii a'di ka maƙ mo dhali mmodor a'di mo dhali 'kosh a'di mo ki cwany'cihan dhul mo, dhali a'di mido cu mis mo ka cim kwara mo be.

*Gwondoƙ ma Yakuub dhala Yohaana mo*

<sup>20</sup> Dhali yan'ko'd ata'da gi iya/ ma Sebadi pu'dkini a'di mo nyakki iya/m piti mo dhali 'ko ki jinj 'kupa'dupuni bwambori a'di mo, dhala yim ki doƙ a'di gwo mo gom to mo. <sup>21</sup> Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Atinta nƙapa /e mo? Ayim ki thoƙ a'di gwo mo ki: Kani iya/m pem su/ gwansan gwo mo ma mmo'ko mo, jan 'de/ mido ca'b /e ki me'da bim poros pini mo dhali jan 'de/ mido ca'b /e ki me'da biny cam pini mo e bampam pini mo be. <sup>22</sup> Hila Yesus ki thoƙ a'di gwo mo ki: Um 'koki mish to jin doƙkina um mo be. Um mini mish piya kubbaaya jin pikika/ mo 'taa? Uni ki thoƙ a'di gwo mo ki: Aman mina mish mii mo be. <sup>23</sup> A'di ki thoƙ uni gwo mo ki: Um mini piya kubbaayam pem mo. Hili mmo'ko aha/ ki me'da bim poros pem mo dhali ki me'da cam pem mo tani a'di diki ta miim pem mmodhal um bway mo, haali/ a'di ta mo gom uni gwansan kun thosonkin ma Ababam pem mo gom uni mo be. <sup>24</sup> Dhali ki uni gun 'koni 'kume'd cikki gwo yan mo tani uni 'kokin ka nyor mo apo/ uni su/ gwansan mo kun ta ikam mo be. <sup>25</sup> Hila Yesus yuƙki uni mo dhali o gwo mo ki: Um mishki mo mo ki tapa kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mii miin tapa apo/ uni mo dhali 'kwanim buni gun can mo miiki moshirr apo/ uni mo be. <sup>26</sup> Mii yansan minu 'koki mii wakan e bwam um mo. Hili a'diyin jin mido 'taki ca mo mbwam um mo tani a'di mido mii ta amanmiiya tu'c bum mo. <sup>27</sup> Dhali a'diyin jin mido 'taki di nƙwa/a/ mbwam um mo tani a'di mido mii ta cinƙinam bum mo be. <sup>28</sup> Wakansan me'd Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo ki a'di minu 'koki mii to mo tani hili ki a'di mido mii to gom 'kwani mo dhali mmoƙi mondiki/em piti mo mmota amangwam gom 'kwani ka ris mo be.

*'Kwani Su/ kun Bu'thki Momish Mo mo*

<sup>29</sup> Dhali me'd jin iikina uni ka piƙe/ mo 'peni Pa Ariiha mo tani adhana waambuhany 'kwani bathki a'di nsho'k mo be. <sup>30</sup> Dhali hili 'kwaniŋ ya'da/ isu/ 'kokin e shemen bway mo be. Ki uni cikki gwo ka Yesus yaki'd ki yampe mo tani uni cuu gwo kagahara ki: Miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawuu'd mo. <sup>31</sup> Dhali awaambuhany 'kwani kuƙurki uni ki gwo mo mmoƙor uni gwo mo mmo'ko ki shwam mo. Hili uni cuukin kagahara ki nyanye/ mo ki: Tapa, miiyi mii apo/ aman mo ma, Ya/ ma Dawuu'd mo. <sup>32</sup> Dhala Yesus doshki'd mo dhali yuƙ uni mo dhali o gwo mo ki: Atinta o um bwa jin miga/ mii gom um mo? <sup>33</sup> Uni thoƙ a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki em bam ƙa'du mo ma. <sup>34</sup> Dhala Yesus ki kwo'c uni e i is mo dhali ta uni em buni ki me'd mo, dhali

ki jahanne/ uni bu'thki momish mom buni mo dhali uni baṭṭhi a'di nsho'k mo be.

## 21

*Mo jin Pinu Mii E mo Mmociç Pa Urushaliim mo*

<sup>1</sup> Dhali ki uni 'dishkin e Pa Urushaliim mo dhali pu'd mo e Pam Beetpaji mo e 'Kuwosh Setuun mo tani yan'ko'd Yesus ki hash iman-ciḱ a'di gwo isu/ mo <sup>2</sup> mmo/o uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma e bampa/ jin di'd ka par 'bani um mo dhali ki jahanne/ um mini gam thuluny jin shi'du/ mo dhali aran nyak di ki a'di mo. 'Cuḱi uni mo dhali 'doyu/ uni i aha/ mo ma. <sup>3</sup> Waḱki/ wathin 'deḱ kamu/ midu 'taki o um gwo mo tani um mini o a'di gwo mo ki: Tapa a'di midu mii ta gi uni mo dhali a'di midu doḱu/ uni ki jahanne/ mo be.

<sup>4</sup> Mii yansan a'di bu'thki mo mo jin minu thim gwo mo, a'di jin okin ma mançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo mmo/o gwo mo ki:

<sup>5</sup> Tori 'bwa/ ma Sihyuun gwo mo ma, hili amaliki pini a'di pu'dki'd e/ e mo mmokar is ki gwa'd mo, dhali a'di merki thuluny apo/ mo, dhali eya po/ ari thuluny mo, a'di jin ta arin thuluny mo.

<sup>6</sup> Imanciḱ a'di gwo uni iikin mo dhali mii a'di me'd gwo ma Yesus jin kankina a'di uni mo be. <sup>7</sup> Uni suski thuluny dhali aran mo dhali pa'd burrinyem buni apo/ uni mo, dhali a'di merki a'di apo/ mo be. <sup>8</sup> Dhala waambuhany 'kwani 'dishkina 'twa/ m'baar mo uni kun pa'dki burrinyem buni mbway mo dhali kun tiya uni kwa/kina biny cwa mo dhali pa'd uni e bway mo be.

<sup>9</sup> Dhala waambuhany 'kwani iikini bwam-bori a'di mo dhali uni gun baṭṭhi a'di nsho'k mo tani kumki cuuwa/ mo ki: Hosanna e Ya/ ma Dawuu'd mo. Mom'bor mii gom a'di jin yayi'd ki gway gi Tapa mo. Hosanna a'di jin di'd e mo jin eḱa/ eḱ mo. <sup>10</sup> Dhali ki a'di ciḱki'd mo e Pa Urushaliim mo tani aris 'kwani gi 'penjkuman bampa/ uni ci'thkunu is ki mii mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a'danne? <sup>11</sup> Dhala waambuhany 'kwani o gwo mo ki: Yansan ta'da Mançi Gwo jin ta'da Yesus 'peni Pa Naasira gi Pany Jaliil mo be.

*Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo*

<sup>12</sup> Dhala Yesus ciḱki'd e gu'b gi mondheleladhelel ma Arungimis mo dhali urki'da ris uni ka piye/ mo uni gun yolki to mo dhali kun yoli to mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhali a'di ki 'danjala tharabeesa gi uni gun wani emena guurush mo dhali moḱo gi uni gwansan kun yoli gurko/ mo be. <sup>13</sup> A'di ki o uni gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki: Gu'b pem minu yuḱ ki gu'b gi mon'tho mo. Hili um ki mii a'di me'd gu'b gi 'kwanin 'di/ mo be.

<sup>14</sup> Dhali 'kwaniny ja'da/ dhali uni gun ta njwol pu'dkini a'di mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali a'di waḱki uni mo be.

<sup>15</sup> Dhali hili ki igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo parki miim 'borga/ kun miikina a'di e mo tani dhali uçi mmogwona uni mo e gu'b gi mondheleladhelel mo ki: Hosanna e Ya/ ma Dawuu'd mo tani, uni 'kokin ka nyora du mo be. <sup>16</sup> Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: A/e ciḱki gwo jin ona uni gwansan mo? Dhala Yesus ki thoḱ uni gwo mo ki: Nye. 'Kona um ki deḱ gwo e ki suny suny mo 'taa? jin o gwo mo ki:

'Peni 'twa/ uçi dhali uni gun pina ko mo tani /e kalki momaḱa 'borgan gana/ mo be.

<sup>17</sup> Dhali a'di ki dhal uni 'pen mo dhali ya mo e 'penjkuman bampa/ gi Pam Beetaniya mo dhali ca'b e mun mo be.

*Cwampu/ jin Jeekunu mo*

<sup>18</sup> Dhali ki mo ta mon'thamo/ mo tani me'd jin doḱkina a'di e 'penjkuman bampa/ mo tani a'di 'koshkina te/ mo be. <sup>19</sup> Dhali a'di yaki'd mo mmoḱapa pu/ mo jin di'd e shemen bway mo dhali ki a'di yaki'd mo dhali diki gam maman tal 'de/ 'peni a'di mo tani hili jasi 'cemen uni 'cena mo be. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Maman 'peni /e mo tani minu 'koki piyu/ shush ka piye/ ki sule/ sule/ mo doḱ/e. Dhali apu/ a'di ku'thki'd ki jahanne/ mo be. <sup>20</sup> Dhali ki imanciḱ a'di gwo parki a'di e mo tani merkin mo mmo/o gwo mo ki: Hili atinta lan ma pu/ ku'th hila/ ki jahanne/ kan mo? <sup>21</sup> Dhala Yesus ki thoḱ uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Waḱki/ um mini ta gi mongam gwo is mo dhali 'koki shi/ bwa 'kup mo tani um mini 'koki mii jasi a'di jin miikunu mo gom cwampu/ yan mo. Hili waḱki/ um mini owa dhan wosha turga/ yansan gwo mo ki: Dhalki a'di gunu mo dhali biṭ mo e bwam kumma/ yi'de/ mo tani, a'di minu mii mo be. <sup>22</sup> Dhali ma to yin jin mina uni dot ki mon'tho mo tani um mini bu'th a'di mo waḱki/ um ta gi mongam gwo is mo be.

*Moshirr ma Yesus Dotkunu Gwondot mo*

<sup>23</sup> Dhali ki a'di pu'dki'd mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani igasiis kun can dhali 'kwani gwanyjaka/ gi 'kwani mo, uni pu'dkini a'di mo me'd jin torkina a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Ki moshirr jana sa/ mmiikina /e aris to gwansani 'baar mo kan? Dhali aja a'di iḱi /e moshirr yansan mo?

<sup>24</sup> Yesus ki thoḱ uni gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina thoḱ um gwondot mo dhali waḱki/ um mini tor aha/ gwon thoḱ mo tani yan'ko'd aha/ si'da/ mina tor um gwo mo gom gwo gi moshirr yan jin miikika/ to gwansan mo be.

<sup>25</sup> Ki mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo tani 'peni mana moye? 'Peni momis mo 'taa? Walla 'peni 'kwani mo? Dhali uni walkin ka rem 'kup mo mmo/o gwo mo ki:

Wakki/ ana mina 'taki o ki 'peni momis mo tani a'di midu 'taki o ana gwo mo ki: Ba tinta 'kona um ki gam a'di gwo is mo? <sup>26</sup> Hili wakki/ ana ona ki, 'peni 'kwani mo tani, ana ko/kina waambuhany 'kwani mo. Haali/ uni 'baar mo karkina Yohaana ka manci gwo ma Arumgimis mo be. <sup>27</sup> Wakan uni thokkina Yesu gwo mo ki: Aman mola mo mo be. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakan si'da/ aha/ mina diki tor um gwo mo gom moshirr yan kun miikika/ aris to gwansan mo be.

*Gwom 'Bith/e gom Iya/ Isu/ mo*

<sup>28</sup> Dhali um kulumki gwo mbwa wakata mo? Gom wathi/ jin 'kona iya/ isu/ mo. Dhali a'di yaki'd mo e a'di jin ta'da bwanyara/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Ya/uma, yaku/ mo dhali miya tu'c e bwaman monsinu shwane/ mo. <sup>29</sup> Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina ya yisa. Hili n'ko'd mo tani a'di rici'da du is mo dhali ya mo be. <sup>30</sup> Dhali a'di yaki'd mo e a'di jin 'kon ma po/i su/ mo dhali o a'di gwon tal 'de/ mo. Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ mina ya mo gana. Hili a'di diki ya mo be. <sup>31</sup> Jana 'peni bwam uni su/ gwansan jin miiki bwa gi com mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Jin twa/a/ mo be. Dhala Yesu ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, imantera thulpa/ dhali uni gun mii miinyal mo tani mini ii ntwa/a/ ki um mo e Bampa/ ma Arumgimis mo be. <sup>32</sup> Haala Yohaana pu'dki'd mo e um mo ki bway gi miin'kar/ e mo. Dhali um 'koki gam a'di gwo is mo. Hili imantera thulpa/ dhali uni gun mii miinyal mo tani uni gamki a'di gwo is mo be. Dhali hili me'd jin hilkina um a'di mo tani n'ko'd um 'koki rica du is mo dhali gam a'di gwo is mo be.

*Gwom 'Bith/ e gom Bwaman mo ma Mura'th jin Sinu mo dhali Imanhil Mo mo*

<sup>33</sup> Ciki gwom 'bi'th/enj kamu/ mo. Wathi/ jin cila gu'b mo di'd mo a'di jin thosonki mo mo e monsinu mo dhali a'di ki nya'ja gonj mmo'kam a'di is mo. Dhali a'di ki cwany mo mo monyua/ a mura'th nycine/ mo dhali a'di ki nya'j gu'ba turga/ mo dhali a'di ki dhal a'di e uni gun miina tu'c mo dhali a'di ki ya bampa/ jin si'dasi'd mo be. <sup>34</sup> Dhali ki yil gi maman cwa 'dishi 'twa/ mo tani a'di hashki cin'kinam piti e uni gun miina tu'c mo mmo'kali maman cwam piti mo be. <sup>35</sup> Dhali imanmiya tu'c bu'thki cin'kinam piti mo dhali dor jan 'de/ mo dhali ja'j kamu/ 'koshkina uni jwa mo dhali ja'j kamu/ 'koshkina uni ki wosh mo be. <sup>36</sup> Dhali dok/ e a'di ki hash cin'kinam piti mo, a'di jin bol kun twa/a/ e ka ris mo, dhali uni mii uni ki miin tal 'de/ mo jin miina uni mo be. <sup>37</sup> Yan'ko'd a'di ki hash ya/ m piti'j gana/ e uni mo mmo/ o gwo mo ki: Uni mini tak ya/ m pem mo be. <sup>38</sup> Hilki imanmiya tu'c parki ya/ e mo tani uni o gwo mo cem buni

mo ki: Yan ti nta a'di jin midu kal mal mo. Iiyu/ mo ma, dhalki ana 'kosha a'di jwa mo dhali kal mal piti mo. <sup>39</sup> Dhali uni bu'thki a'di mo dhali bit a'di ka pije/ 'peni bwaman monsinu mo dhali 'kosh a'di jwa mo be. <sup>40</sup> Dhali wakan ki com jin cila monsinu mo midu pu'du/ mo tani a'di midu mii atinta mo gom imanmiya tu'c gwansan mo? <sup>41</sup> Uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di midu dhu uni gwansan kun ta 'kwanin thus mo e mowu jin ka/ aka/ mo, dhali dhal monsinu piti ki imanmiya tuca tiya mo, uni gun mini ci a'di maman cwa gi yil buni mo be.

<sup>42</sup> Yesu ki thok uni gwo mo ki: 'Kona um ki denj gwo e ki suny suny mo 'taa e Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki: Ki wosh gana/ yansan jin nya'j kamu gu'b mo tani wakina imannyaj gu'b mo dhali a'di warki'd mo ki dhan 'kupan wosh gi 'pena bi mo.

Mii yansan a'di ita mii jin miikina Tapa mo, dhali a'di ta mii jin meru em bana mo be.

<sup>43</sup> Wakan aha/ mina tor um gwo mo ki: Bampa/ ma Arumgimis mo minu bu'th 'peni um mo dhali ci a'di ki kala kamu/ mo jin midu dho'th maman e a'di mo be. <sup>44</sup> Dhali a'di jin midu 'bar apo/ 'kuwosh yansan mo tani midu 'ce'd bwa ka 'ci'cimi'th mo, hili ki a'di midu bit apo/ jan 'denj kamu/ mo tani midu yap a'di mo be.

<sup>45</sup> Dhali ki igasiis kun can dhali 'Kwani Parisiyyin cikki gwom 'bi'th/em piti mo tani uni nyithki gwo ki a'di oki gwo gom uni mo be. <sup>46</sup> Hili ki uni palki mii mmobu'th a'di mo tani uni ko/ kina waambuhany 'kwani mo haali/ uni karki a'di ka manci gwo ma Arumgimis mo be.

## 22

*Gwom 'Bi'th/e gom Miimash jin Yukuwa Yuk mo*

<sup>1</sup> Dhali dok/ e Yesu oki gwom 'bi'th/e e uni mo mmo/ o gwo mo ki: <sup>2</sup> Bampa/ gi Momis miga/ kar ka par 'ban ka malik mo, a'di jin yukki'da yuk mo gom miimash gi ya/ m piti mo be. <sup>3</sup> Dhali mmohasha a'di cin'kinam piti mo mmoyuk uni gwansan kun yukunu mo e momiimash jin yukuwa yuk mo tani hili uni 'koki iiyu/ mo be. <sup>4</sup> Dhali a'di ki hash cin'kinan tiya mo mmo/ o gwo mo ki: Yuki uni gwansan kun yuku mo ma. Hili aha/ thosonkina ton'em pem mo, dhali amor' bip pem mo dhali ushi bip pem mo uni 'koshkunu mo dhali aris to 'baar mo thosonkunu mo. Iiyu/ mo ma e mo ma yuk jin yuku mo e momiimash mo be. <sup>5</sup> Hili uni 'koki ciya hirdhe/ ki a'di mo dhali uni iikin mo dhali jan 'denj kamu/ e buntom piti mo dhali ja'j kamu/ e mo ma tu'c piti mo be. <sup>6</sup> Ki 'kwanin tiya 'kon mo mmo'jigit cin'kinam piti 'ba/ ki me'd mo tani kun tiya

miikina uni ki mon'the is mo dhali 'kosh uni jwa mo be. <sup>7</sup> Dhala malik shwa'da nyor ka nyor mo dhali a'di ki hash 'kwani ma meem piti mo dhali 'ce'di uni gwansan sho'k mo kun 'koshkina mee mo dhali ci'th bampam buni ki o'd mo be. <sup>8</sup> Dhali a'di ki o cin'kinam piti gwo mo ki: Ayuḡ jin yuḡu mo gom moshwa to mo e momiimash mo tani a'di thosonkunu mo, hili uni gwansan kun yukkunu mo tani uni ta 'kwani kun 'koki ha me'd mo. <sup>9</sup> Iiku/ mo wakan e bwaya beega/ mo dhali yuki 'kwani e momiimash ka ris mo me'd jin mina umi gam mo. <sup>10</sup> Dhali cin'kina/ gwansan uni iikin mo e bway tur mo dhali tula ris uni 'baar mo is kun gamkina uni mo nyakki uni kun shiyini lu/ mo dhali kun 'boron mo. Wakan momiimash jin yuka yuk mo tani a'di 'tu'dkunu mo ki yilkinan' 'kwani mo be.

<sup>11</sup> Hili ka malik pu'dki'd mo dhali hil 'kwani yilkina/ mo tani a'di parki wathin 'dej kamu/ e mo mmodara a'di gi burrinnye/ gi momiimash mo be. <sup>12</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Akam pema, atinta iyayina / e mmahan ki dar gi burrinnye/ gi momiimash kan mo? Dhali a'di diki thoḡ 'twaḡ kamu/ mo be. <sup>13</sup> Dhali yan'ko'd amalik ki o gwo mo e uni gun miina tu'c mo ki: Deḡi a'di ki me'di lu/ mo dhali ki shoki lu/ mo ma dhali biḡ a'di e jis jin ta'da 'tum ka 'tum mo, dhali e mun mo tani mo yan a'di ta mo jin mina 'kwani ko mo dhali 'pe'd shem buni mo be. <sup>14</sup> Haali/ 'kwani ka ris yukkunu mo tani hili uni 'kokini daḡa/ mo kun kwanykunu mo be.

#### *Mo gi Cinu Athulpa/ ka Kaysar mo*

<sup>15</sup> Yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin iikin mo dhali gam 'twa/ 'kup mo mmocesh a'di ki gwo jin ona a'di mo be. <sup>16</sup> Dhali uni ki hash imancik a'di gwo i a'di mo nyakki 'Kwani Hirodusiyyin mo mmo/o gwo mo ki: Mantor Gwo, am misha ki/e ta a'din gana/ mo dhali /e ki tor gwo gi bway ma Arumgimis gana/ mo dhali /e diki ḡo/ 'kwani mo haali/ /e diki mii mii ka gwar 'de/ gom buye/ jin nyitha /eya nyith mo walla gom 'kwani kun ta tapa mo. <sup>17</sup> Tori aman gwo mo ma, gwo kuluma /e mbwa katinta mo? A'di ta gwonḡan 'taa? jin minu ciya Kaysara thulpa/ mo walla minu dhalku/ mo? <sup>18</sup> Hila Yesus mmonyitha a'di tonthus buni mo tani a'di ki o gwo mo ki: Atinta pala um aha/ ki gwo kan mo, um 'kwani kun tana he'k e ka he'k e mo? <sup>19</sup> Tori aha/ nasa guurush jin cinuwa thulpa/ mo ma. Dhali uni ki guyu/ a'di nasa guurush mo be. <sup>20</sup> Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Jamas maja a'dan? dhali aja a'di i'kwara'di san mo? <sup>21</sup> Uni ki thoḡ a'di gwo mo ka Kaysar mo be. Dhali yan'ko'd a'di ki thoḡ uni gwo mo ki: Wakan cika Kaysar to jin ta jim ma Kaysar mo ma. Dhali cika Arumgimis to jin

ta ji ma Arumgimis mo ma. <sup>22</sup> Ki uni cikki gwo gwansan mo tani uni merkin mo, dhali uni dhal a'di 'pen mo dhali ii mo be.

#### *Mo gi Dotu Gwondot gom Mo gi Pinu mo*

<sup>23</sup> Dhali ka tente/ caan mo tani 'Kwani Sadukiyyin pu'dkini a'di mo mmo/o gwo mo ki: Mompinun' kamu/ yisa di'da. Dhali uni ki dot a'di gwondot mo <sup>24</sup> mmo/o gwo mo ki: Mantor Gwo, aMusa a'di oki gwo mo ki: Waḡki/ wathi/ midi wu mo ki dar gi uci mo tani akam piti midi mii masha 'bom jin dar ga kath mo dhali cis uci goma kam piti mo be. <sup>25</sup> Dhali uni ikam 'kokini pesu/ mo gun 'koni bwam am mo. Jin t'wa/ a/ mashki'd mo dhali a'di wuki'd mo ki dar gi uci mo, dhali a'di ki dhal ash ka kam piti mo be. <sup>26</sup> Wakan si'da/ a'di jin' 'ko'd mo dhali jin 'kon ma po/i kwara mo ntagi uni 'baar mo 'kokini pesu/ mo be. <sup>27</sup> Dhali 'ko'di uni 'baar mo tani a'bom wuki'd si'da/ mo be. <sup>28</sup> Dhali e mompinu mo tani wakan e uni gun 'koni pesu/ mo tani ayim midi ta asha ja mo? Haali/ uni 'baar mo mashkina yim mo be.

<sup>29</sup> Hila Yesus ki thoḡ uni gwo mo ki: Um thuthi mii mo haali/ um 'koki mish Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo walla mom'bi'th ma Arumgimis mo be. <sup>30</sup> Haali/ e mompinu mo tani uni mini mash mo yisa walla minu 'koki ci bway mo mmo-mash mo si'da/. Hili uni mina e waki iman'doyu gwo mo e momis mo be. <sup>31</sup> Dhali gom gwo jin pinu 'peni mowu mo tani 'kona um ki dej gwo e mo, a'di jin okin ma Arumgimis um mo mmo/ o gwo mo ki: <sup>32</sup> Aha/ tana Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali Arumgimis ma Is/hak mo dhali Arumgimis ma Yakuub mo. A'di diki ta Arumgimis gom uni gun wukin mo, hili gom uni gun 'kokin ki e mo be. <sup>33</sup> Dhali ka waambuhany 'kwani cikki gwo yan mo tani uni 'kokin mo mmomer mo gom gwom piti jin tora a'di mo be.

#### *Adhan Gwonḡan jin Ca'd jin 'Kwarkunu mo*

<sup>34</sup> Dhali ki 'Kwani Parisiyiin cikki gwo yan ki a'di 'teki 'Kwani Sadukiyyin 'twa/ mo tani uni tulki is mo mmontal' de/ mo be. <sup>35</sup> Dhali jan tal 'dej kamu/ 'peni uni mo tani jin ta'da manmisha jo'd gwonḡan mo dotki a'di gwondot mo mmopal a'di mo be mmo/ o gwo mo ki: <sup>36</sup> Mantor gwo, gwonḡan jana i/ eka/ ek mo mbwan' gwonḡan jin 'kwarkunu mo? <sup>37</sup> Dhali a'di ki thoḡ a'di gwo mo ki: / E mini mii en Tapa Arumgimis pini ka dum pini 'baar mo dhali ka kashiram pini 'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo be. <sup>38</sup> Gwo yansan a'di ita gwonḡan jin t'wa/ a/ jin eka/ ek mo e gwonḡan jin 'kwarkunu mo be. <sup>39</sup> Dhali jin' 'ko'd jin waki a'di mo tani a'dihe/ mo be. / E mini en amannyak ca'b pini me'd is piniḡ gana/ mo be. <sup>40</sup> Eya po/ gwonḡan

su/ gwansan kun 'kwarkunu mo tani uni i'dapkan ki gwonkan jin cinu 'baar mo dhali gwo jin cina imançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo be.

*Gwo gi Doṭu gom Ya/ ma Dawuu'd mo*

<sup>41</sup> Dhali ki 'Kwani Parisiyiin 'kokin mo mmutul is mo mmonṭal 'de/ mo tani Yesu ki doṭ uni gwondoṭ mo be <sup>42</sup>mmo/ o gwo mo ki: Atinta kuluma um gwo mbwa mo goma Kristhos mo? A'di ta ya/ maja mo? Uni thoḳ a'di gwo mo ki: Ya/ ma Dawuu'd mo be. <sup>43</sup>Dhali a'di ki thoḳ uni gwo mo ki: Dhali wakki/ a'di wakan mo tani atinta on ma Dawuu'd gwo ki Shi/in mo mmoyuḳ a'di ki Tapa mo mmo/o gwo mo ki:

<sup>44</sup>Tapa o'da Arungimis pem gwo mo ki: Ca'bi/e aha/ ki me'da bim poros pem mo ma, ntagi aha/ mina dhu uni gun ta 'kup ki/e mo e bwan'kwariny mom pini jin dhuna /e sho'k mo be.

<sup>45</sup>Dhali wakka Dawuu'd ki yuḳ a'di ki Tapa mo tani ba/ ata mmına a'di ita ya/ m piti moyi? <sup>46</sup>Dhali jan ṭal 'deṅ kamu/ yisa di'da jin mishi a'di gwo yansan thoḳ mo, walla 'pena tee caan mo tani jan kamu/ doḳ/e di'd 'de/ yisa jin doṭki a'di gwondoṭa kamu/ mo be.

## 23

*Yesu Be'dki Mii gi Iman'kwar To mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd Yesu ki owa waambuhany 'kwani gwo mo dhali imançiḳ a'di gwo mo be mmo/o gwo mo ki: <sup>2</sup>Iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin uni 'kokin mo e monyca'b ma Musa mo be. <sup>3</sup>Wakan boṭi ki mii gi ma to gunn iniin dhali ciya hirdhe/ ki gwo jin ṭora uni um mo hili dhalku/ ki mii to kun miina uni mo, haali/ uni ciki gwo mo tani hili uni 'koki boṭi a'di mo be. <sup>4</sup>Uni dekki to jin diṭadiṭ mo kun shina kaḳ ki shi/ mo dhali uni ki dhu uni e 'kupa biṅ 'kwani mo. Hili uni ki is buni mo tani uni 'koki joḳ uni ki me'd buni mo be. <sup>5</sup>Uni miina ris tom buni 'baar mo ki uni mina 'kwani mish mo. Pilakṭerim\* buni miina uni ki bee bee mo dhali burrinyen turgam buni nye'ba/ uni she/ ka yupen turga/ mo. <sup>6</sup>Dhali uni eni montak e mo jin yuḳkunuwa yuḳ mo dhali mom 'boron e gu'b gi montul is mo be <sup>7</sup>dhali en monthe me'd kagahara e mo ma suug mo dhali uni eni mii jin yuḳa 'kwani uni ki gum pem jin caa e ki ca mo. <sup>8</sup>Hili um mini 'koki ṅap 'kwani mmoyuḳ um ki gum bam kun caa e ki ca mo haali/ um tan ga mantor gwom bum jin ṭal 'de/ mo dhali um tana waka ṭal 'de/ mo be. <sup>9</sup>Dhali um mini 'koki yuḳ wathiṅ kamu/ ka babam bum e mony'cesh yan mo haali/ um tan ga Babam

bum jin ṭal 'de/ mo a'di jin di'd e momis mo be. <sup>10</sup>Walla um yisa minu yuḳ ki itapa mo haali/ um tan gi tapam bum ṭal 'de/ mo a'di jin ta'da Kristhos mo be. <sup>11</sup>A'di jin caaca e bwam um mo tani a'di midi ta cinjinam bum mo be. <sup>12</sup>A'diyin jin kar is piti ki ca mo tani minu kar ki gwa'd mo dhali a'diyin jin kar is piti ki gwa'd mo tani minu kar ki ca mo be.

<sup>13</sup>Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo kun tana he'k e ka he'k e mo. Haali/ um 'dapki bway gi Bampa/ gi Momis 'twa/ mo apo/ 'kwani mo. Haali/ um ki is bum 'koki ciḳ mo walla 'koki dhal uni gwansan bway mo kun mini 'taki ciḳ i a'di mo be. <sup>14</sup>Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo kun tana he'k e ka he'k e mo. Haali/ um loski gu'b gi up gun wuna ikath mo dhali eya por ma piḳe/ mo tani um ki mii mon'tho mo ki rash rash mo. Wakan um mini bu'th dhan miiwak gun caaca mo be. <sup>15</sup>Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo kun tana he'k e ka he'k e mo. Haali/ um tani mo mo dhali dhan yi'de/ mo dhali a'cesh mo mmogam jan ṭal 'deṅ kamu/ jin dina e ki she/ mo mmobu'th gwom bum mo, dhali ki a'di warki'd ka manbu'th gwom bum mo tani um ki mii a'di ka 'ci ma al o'd me'di su/ ki nyanye/ mo mmobol is bum gana/ e mo be.

<sup>16</sup>Wayyi e um, 'kwani kun tana ja'da/ ka ja'da/ mo kun toshki ta ashu/ um bway mo, kun o gwo mo ki: Wakki/ jan ṭal 'deṅ kamu/ midi thul me'da po/ gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di mii mii ki pe'th mo be. Hili wakki/ wathin kamu/ midi thul me'da po/ 'dolkon gana/ gi gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di deku ki gwom piti jin ona a'di is mo be. <sup>17</sup>Um 'kwani kun tana ja'da/ kun ta pus mo. Haali/ to jin ca'd ita'da ta mo, ta 'dolkon 'taa? walla gu'b gi mondheleladhelel jin kar 'dolkon ki a'di jin koḳu mo? <sup>18</sup>Dhali um kun o gwo mo ki: Wakki/ jan 'de/ midi thul me'da powa gwaṭa/ jin miinuwa bas mo tani a'di mii'd ki pe'th mo be. Hili wakki/ wathin 'deṅ kamu/ thul me'da po/ to jin cinu ki me'd mo apowa gwaṭa/ jin miinuwa bas mo tani a'di deka gwom piti jin ona a'di is mo be. <sup>19</sup>Um 'kwani kun tana ja'da/ mo. Haali/ to jana ica'd mo, to jin cinu ki me'd mo 'taa? walla gwaṭa/ jin miinuwa bas a'di kar to jin cinu ki me'd ki jin koḳu mo? <sup>20</sup>Wakan a'di jin thuli me'da apowa gwaṭa/ jin miinuwa bas mo tani a'di thulki me'di a'di mo dhali aris to 'baar kun 'koni a'di mo be. <sup>21</sup>Dhali a'di jin thuli me'da po/ gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di thulki me'di a'di mo dhali ki a'di jin ca'bki'd e a'di mo be. <sup>22</sup>Dhali a'di jin thuli me'da po/

\* **23:5** Pilakṭeri ta'da yi'c jin dhunu Gwo ma Arungimisa tiya kun 'kwarkunu mo apo/ mo mmohithi buye/ mo dhala biny cam mo e mon'tho mo.



momis mo tani thulki me'da powa kursa ma Arumgimis mo dhali ki a'di jin ca' bki'da po/ a'di mo be.

<sup>23</sup> Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana he'k e ka he'k e mo, haali/ um cina nana/ ki to jin cinu Arumgimis mo dhali anuŋkure/ mo dhali toŋ kuyga/ jin miinuwa 'tash jin ta'da akammun mo dhali um ki ta piny is e ton tiya kun 'bitha mii 'ba/ ki 'bi'th mo me'd gwonkan jin cinu mo dhali momii ma kar/e mo dhali momimii mo dhali mongam gwo is mo. Aris to gwansan ka ba/ mmina umi mii mii mo mmodar ga piny isi cine/ ki miin tiya mo. <sup>24</sup> Um kun toshki ta ashu/um bway kun tana ja'da/ mo, um ki dhim e ka pije/ mo dhali um ki los kalman ki 'kolo'c mo be.

<sup>25</sup> Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana he'k e ka he'k e mo, haali/ um lamki 'ko'd gwar ma kubbaaya mo dhali asahan mo, hili e bwaman mo tani uni 'tu'dkunu mo ki mondil to mo dhali ki mii kun 'coka'coŋ mo. <sup>26</sup> E Wathim Parisi jin ta'da ja'da/ mo. Lami bwamana kubbaayam pini nŋwa/ a/ mo ma dhali asahan mo, wakan ki 'ko'd gwar ma pije/ si'da/ midi dheleladhelel mo be.

<sup>27</sup> Wayyi e um 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana he'k e ka he'k e mo, haali/ um wana e ki mon'kupaje kun kushu mo ki bany bany mo e mis 'te/ mo. Dhali eya por ma pije/ mo tani uni ki piyu/ monyjaru/ mo, hili e bwaman uni mo tani uni 'tu'dkunu mo ka siman' kwani kun wukin mo dhali aris to mo kun nyo/ anyo/ mo. <sup>28</sup> Wakan um si'da/ eya por ma pije/ mo tani um ki pi mon'kar/e gom 'kwani mo, hili e bwam um mo tani um 'tu'dkunu mo ka he'k e mo dhali ki mii kun 'coka'coŋ mo be.

<sup>29</sup> Wayyi e um, 'kwani kun ta iman'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyyin mo kun tana he'k e ka he'k e mo, haali/ um nyan'ki mon'kupaje gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali um ki nyon to mo apo/ mon'kupajen 'kwaniŋ kar/e mo, <sup>30</sup> mmo/o gwo mo ki: Wakki/ ana mina 'taki 'ko ka tee gi ibabam bana mo tani ana mina 'taki 'koki nyak to mii ki uni mo e mo jin woluwa bas gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. <sup>31</sup> Wakan um o gwo apo/ is bum mo ki um ta iya/ gi uni gwansan kun 'koshkina mee gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo be. <sup>32</sup> 'Tu'di 'te/ ma ki piny piny mo ki mombar gi ibabam bum mo. <sup>33</sup> Um kun ta tasha/ mo, dhali um kun ta ushin tashan 'thi/ mo, um mini mish ye kata sa/, um kun 'dapa'dap ki bway gi mo ma al o'd kan mo. <sup>34</sup> Wakan aha/ hashkina um imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali 'kwani kun yukayuk mo dhali 'kwani kun ta iman'kwar to mo. Dhali kun tiya mina umi

'kosh mo dhali 'kosh ki cwany'cihan dhul mo dhali kun tiya mina umi dor mo e gu'b gi montul is bum mo dhali to'c 'kus e bampa/ ki she/ ki she/ mo. <sup>35</sup> Wakan eya po/ um mo tani arisa bas gi 'kwaniŋ kar/e wolkina po/ mony'cesh mo 'pena bas ma Habiil jin di'd ka po/ mo ntaga bas ma Sakariyya jin ta ya/ ma Barakiyya mo a'di jin 'koshkina um mo e bwaman ma gwaŋa/ jin karu mo ki jin kogu mo e mo jin miinuwa bas mo be. <sup>36</sup> Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki aris to gwansan mini pu'd apo/ 'kwani gwansan kun tana nyakum yil mo be.

#### *Yesus Gwoki'd Apo/ Pa Urushaliim mo*

<sup>37</sup> Ayy Urushaliim Urushaliim jin 'koshki imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ jwa mo dhali 'kosh uni gwansan ki wosh kun hashkunu e / e mo. Me'd wana risa kun oka/ ki tul ucim pini isi montal 'de/ mo me'd kumana nŋwa jin wupi ushan piti ka bi mo, dhali um ushkin mo be. <sup>38</sup> Hili mo mo ma, gu'b pini dhalkunu 'pen mo dhali ta ma'du/ ki ma'du/ mo. <sup>39</sup> Haali/ aha/ tora um gwo mo ki: Um mini 'koki par aha/ e dok/e mo ntagi um mini o gwo mo ki: Mom'bor mii gom a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo be.

## 24

### *Mo jin 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel Sho'k mo dhali Jamas Mi jin Toru Itwa/a/ gom 'Pemen jin 'Ko'd mo*

<sup>1</sup> Dhala Yesus dhalki gu'b gi mondheleladhelel 'pen mo dhali di'd mmoya ka pije/ mo ki imanci a'di gwo pu'dkin mo dhali tor a'di gu'b gi mondheleladhelel mo be. <sup>2</sup> Hili a'di ki thok uni gwo mo ki: Um mishina ris to gwansani 'baar mo 'taa? Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki wosha kamu/ yisa minu dhal ka makampo/ apowa kamu/ jin midi diki bita 'cesh mo.

<sup>3</sup> Me'd jin dikina a'di e 'Kuwoh Setuun mo tani imanci a'di gwo pu'dkini a'di mo mmo/o gwo mo ka kwal is ki: Tor am gwo mo ma, kakasja sa/ mmina to yansani di mo? dhali ki jamas mii gi wakata mmina / e mpu'du/ mo dhali ki mii jin mina yil gi mony'ceshi di 'kup mo? <sup>4</sup> Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ma, ki wathin 'deŋ kamu/ midi diki sus umi dheres mo. <sup>5</sup> Haali/ 'kwani tana ris kun mini iiyu/ ki gway pem mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ tana Kristhos mo dhali uni mini sus tiya ka ris mmodheres mo. <sup>6</sup> Dhali um mini cik gwo gom mo/as mo dhali gwo gom mo/as jin 'ce'du 'te/ mo. Hili mo mo ma ki um mini dhalki is ki ko/ mo haali/ mii yansan a'di midi bu'th embul mo mo dhali hili 'pemen diki pu'd naskina/ mo be. <sup>7</sup> Haali/ kala kamu/ midi cu mis apo/ kala kamu/ mo dhali 'penkuman bampaŋ kamu/ midi cu mis apo/ penkuman bampaŋ kamu/ mo, dhali te/

midi di mo dhali mony'cesh midi yikin is ki mo ka ris mo be. <sup>8</sup> Aris to gwansan uni ta jasi montel 'pen gi isa nyor mo be.

<sup>9</sup> Yan'ko'd uni mini ci um mo ki um minu to'c bwa mo dhali dhu um mmowu mo. Dhali um minu shi/ i e mo ka ris kal gi 'kwaniny'cesh mo gom gway pem mo be. <sup>10</sup> Dhali yan'ko'd 'kwanin tiya ka ris mini ye gwo is mo dhali waŋ tiya gway ka rem 'kup mo dhali shi/a ashim bwa i is ka rem 'kup mo be. <sup>11</sup> Dhali imanci gwonthus mini cu mis mo dhali sus 'kwani ka ris mmodheres mo be. <sup>12</sup> Dhali mo/ en gi 'kwani ka ris mo tani mina isi mii ki dhadharmu'th mo haali/ aris tonthus kun 'coka'coŋ mo tani markunu is kagahara mo be. <sup>13</sup> Hili a'di jin 'dimki 'kup mo ntagi 'pemen mo tani a'di iminu woŋh mo be. <sup>14</sup> Dhali gwom 'borga/ gi Bampa/ gi Momis mo tani minu mii cika pije/ e mony'ceshi 'baar mo me'd gwo jin cinu gom kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo, idhali yan'ko'd mo tani 'pemen midi pu'du/ mo be.

<sup>15</sup> Wakan ki um mini par a'di e mo mmodosha a'di e mo jin kogu mo a'di jin ta mii jin bulabal mo jin mina 'kwani ta'k is jwa mo tani a'di jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Dani/ aal mo (Dhalka mander' gwo e mishi gwo 'ban mo). <sup>16</sup> Dhali yan'ko'd dhalki uni gwansan kun 'kon e Pa Yahuudiyya mini so 'kuwosh mo. <sup>17</sup> Dhalki a'di jin di'd e 'kunju'b midi diki thul ka 'cesh mo mmogu toŋ kamu/ 'peni gu'b piti mo. <sup>18</sup> Dhali a'di jin di'd e bwam bunto mo midi diki doŋu/ ka nyan'ko'd mmobu'th burrinyem pom piti mo be. <sup>19</sup> Dhali ayy/ ayy/ ayy gom uni gwansan kun bwaa uci mo dhali gom uni gwansan kun ci uci ako mmopi ka tee gwansan mo. <sup>20</sup> 'Thoyi mo ma ki mosom bum mini 'taki 'koki ta mondiŋ mo walla ka cim ma pesu/ mo. <sup>21</sup> Haali/ yan'ko'd adhan monŋo'c bwa midi di mo, gi ji wakan yisa di'da 'peni ka mun'kup gi mony'cesh mo ntagi shwanesan mo, yisa, dhali midi diki di ki sule/ sule/ mo be. <sup>22</sup> Dhali wakki/ ka cim gwansan 'konuki 'taki 'koki 'ciŋh bwa mo tani wathimpar kamu/ si'da/ minu 'taki 'koki woŋh mo be. Hili haali/ gom gway gi uni gwansan kun kwanykunu mo ka tee gwansan mo tani a'di i'ciŋh kunuwa cim bwa mo be. <sup>23</sup> Yan'ko'd wakki/ jan 'derj kamu/ midi o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, aKriŋthos a'dan mo be tani walla, a'di acittaan mo tani dhalku/ gwom piti ki gam is mo ma. <sup>24</sup> Haali/ iKriŋthos kun 'koki ta kuj gana/ walla imanci gwo kun 'koki ta kuj gana/ mo tani mini cu mis mo dhali tora dhan jamas mii mo dhala dhan momer mo. Wakan uni mini susa susi dheres mo ntagi uni kun kwanyu ki she/ mo wakki/ a'di mishu mii mo be. <sup>25</sup> Hili mo mo ma, aha/ tora

um gwo nŋwa/a/ mo be. <sup>26</sup> Wakan wakki/ uni mini o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, a'di di'd e mombwaasho mo tani dhalku/ ki ii ka pije/ mo. Wakki/ uni o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, a'di di'd isi bwaman gu'b gana/ mo tani dhalku/ gwom piti ki gam is mo ma. <sup>27</sup> Haali/ me'da wara sho'k jin pu'dki'd 'peni mom'pesho'k mo dhali dhwa/ a'd mo mo ntaga bora lunju'b mo tani wakan a'di midi ta mo jin mina Ya/ gi 'Kwani ipu'du/ mo be. <sup>28</sup> E mo yin jin mina buŋgar isi di mo tani a'di mina korro/ itul 'kup mmontaŋ 'de/ mo be.

*Mo jin Mina Ya/ gi 'Kwani Doku/ mo*

<sup>29</sup> Dhali ki jahanne/ 'ko'di monŋo'c bwa ka tee gwansan mo tani atente/ midi dhurum mo mo dhali appe midi diki ci monkush piti mo dhali arisa cul mini ta'k 'peni momis mo dhali aris mom'bi'th kun 'kon e momis mo tani minu yikin is mo be. <sup>30</sup> Dhali yan'ko'd jamas mii gi Ya/ gi 'Kwani minu piyu/ mo 'peni momis mo, dhali yan'ko'd arisa waŋ gi 'kwaniny'cesh mini ko mo dhali uni mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmopu'du/ e bwaarak 'peni momis mo ki mom'bi'th mo dhali ki monyca ilu/ mo be. <sup>31</sup> Dhali a'di midi hash iman'doyu gwom piti ka dhana yuk gi cuuwa/ ma poome/ mo dhali uni mini tul unim piti is kun kwanykunu mo 'peni momis kun 'kona shem 'penabi idonjon mo 'peni montel 'pen gi momis mo ntagi 'bana kamu/ mo be.

<sup>32</sup> Mishi gwo 'ban mo ma 'peni cwampu/ mo. Ki jahanne/ me'd jin lu/kina a'di abiny-cwalman piti jin 'ta'dama'ta'dam mo tani dhali lu/ jipim piti mo tani um ki mish gwo 'ban mo ki moyurantee 'dishi'd mo be. <sup>33</sup> Wakan si'dayi, ki um ki para ris to gwansan e mo tani um ki mish mo mo ki a'di 'disha' dish mo dhali a'di 'dishki'd hila/ mo e 'twanjka mo be. <sup>34</sup> Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki 'kwani ma nyakum yil gwansan mini 'koki pe mo ntagi aris to gwansan mini bu'th mo mo be. <sup>35</sup> Momis dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom pem mini 'koki pe mo be.

*Wathin Kamu/ Yisa Mishi'da Tee mo dhali Mo mo*

<sup>36</sup> Hili ka tee caan mo dhali mo mo tani dina wathin 'de/ ki mish mo dhali iman'doyu gwo si'da/ kun 'kon e momis mo 'koki mish mo mo walla Ya/ si'da/, hili Ababa a'di 'de/ mo be. <sup>37</sup> Me'da tee ma Nuuh mo tani wakan si'da/ mina Ya/ gi 'Kwani pu'du/ mo be. <sup>38</sup> Haali/ ka tee gwansan itwa/ a/ ka gannu/ yi'de/ mo tani uni 'kokin mo mmoshwa to mo dhali mmopi to mo dhali mmomash mo dhali mmociya ci mmomash mo ntaga tee ma Nuuh jin jithirkina a'di mo e bwam ma kur mo be. <sup>39</sup> Dhali uni 'koki mish mo mo ntaga gannu/ yi'de/ pu'dki'd

mo dhali dhi'th uni 'baar sho'k mo. Dhali wakan mina Ya/ gi 'Kwani pu'du/ mo be. <sup>40</sup> Dhali yan'ko'd 'kwaniŋ gwasi su/ mini 'ko mo e bwam bunto mo. Dhali jan 'de/ minu bu'th mo be dhali jaŋ kamu/ minu dhalku/ mo be. <sup>41</sup> Up mini 'ko isu/ mo si'da/ kun mini yor to ayo mo. Dhali jan 'de/ minu bu'th mo be dhali jaŋ kamu/ minu dhalku/ mo be. <sup>42</sup> Timi mo mo ma wakan, haali/ um 'koki mish mo mo atee jin mina Tapam bumi yayu/ mo be. <sup>43</sup> Hili mishi yaase mo ma, wakki/ com gu'b midu 'taki misha cim jin mina wathin 'di/ 'taki yayu/ mon'thiny mo dhali kwal to mo tani a'di midu 'taki tim mo mo dhali midu 'taki diki dhal gu'b piti mo ki a'di minu 'taki 'koki 'ce'd mo be. <sup>44</sup> Wakan um si'da/ mini mii thoson is mo haali/ Ya/ gi 'Kwani midu pu'du/ ki mo jin mina umi 'taki 'koki tosh mo.

*Ciŋkina/ jin Ta jin Gana/ mo dhali Ciŋkina/ jin Diki Ta jin Gana/ mo*

<sup>45</sup> Kaja a'di jin ta isiŋ gana/ mo dhali jin ta ciŋkina/ jin yukayuk moye? A'di, jin mina tapam piti kar a'di tapa apo/ gu'b piti mo mmoçi unim piti tonte/ ka tenteŋ gana/ mo? <sup>46</sup> Mom'bor mii 'te/ ba/ gom ciŋkina/ caan, a'di jin mina tapam piti pu'du/ mo mmogam mo ki a'di di'd mmomii kan mo be. <sup>47</sup> Ka jin gana/ aha/ ona um aris mo ki a'di midu kar a'di ari tapa apo/ aris tom piti jin tana a'di mo be. <sup>48</sup> Hili wakki/ ciŋkina/ caan jin ta thus ki thus mo o gwo mo e is piti mo ki: Tapam pem tayi'da diite/ mo be <sup>49</sup> dhali yan'ko'd a'di ki tel mii 'pen mo mmodor igarr piti kun nyakka a'di atu'c mii mo dhali shwa to mo dhali pi to mo nyakki uni gun 'kosh ma su mo tani <sup>50</sup> dhali tapa gi ciŋkina/ midu pu'du/ mo ka tee jin dina a'di ki tosh ki a'di midu 'taki pu'du/ mo dhali ki mo jin dina a'di ki mish mo mo be. <sup>51</sup> Dhali a'di midu ci a'diya jisa mo dhali a'di midu kar a'di nyakki uni gun tana he'k e ka he'k e mo. Dhali e mun mo tani a'di ta mo jin mina 'kwani 'pe'd shem buni mo be.

**25**

*Gwom 'Bi'th/e gom Nyaraŋ 'Kume'd mo*

<sup>1</sup> Yan'ko'd Bampa/ gi Momis minu kar ka par 'ban ki nyara/ kun 'koni 'kume'd mo kun kalkina lambam buni mo dhali ii mo mmorak wathinyaŋa'b mbway mo be. <sup>2</sup> Dhali unun tiya kun 'koni mudhe'd mo tani uni ta pus mo dhali kun 'koni mudhe'd mo tani uni yukayuk mo be. <sup>3</sup> Haali/ uni gun ta pus ki pus mo kalkina lambam buni mo tani uni 'koki kala yini nyakki uni mo. <sup>4</sup> Hili uni gun yukayuk mo kalki tura/ yin nyakka lambam buni mo be. <sup>5</sup> Me'd jin tayina wathinyaŋa'ba diite/ mo tani uni 'baar mo to'da e is mo dhali ish e mo be. <sup>6</sup> Hili ki

mombwam/ eŋ gana/ mo tani cuuwa/ cuuyunu mo ki: Hili mo mo ma. Wathinyaŋa'b a'dan be. Iiyu/ ka piye/ mo mmorak a'di mbway mo. <sup>7</sup> Dhali yan'ko'd aris nyara/ gwansan uni cuki mis mo dhali dhitha lambam buni is mo be. <sup>8</sup> Dhali uni kun ta pus ki pus mo ki o uni gun yukayuk gwo mo ki: Ciyi aman ara yin bum mo ma haali/ alambam bam mur ma yini ku'th mo be. <sup>9</sup> Hili uni gun yukayuk thoŋ uni gwo mo ki: Wariba/ a'di si'da/ midu diki mii 'kosh jwa mo gom am mo dhali gom um mo. Ba dhali mii e i is mo dhali ii mo e imanyol to mo dhali yolu a'di gom is bum mo. <sup>10</sup> Dhali ki uni 'kokin mo mmo/ii mo mmoyol mo tani wathinyaŋa'b pu'dki'd mo dhali uni gwansan kun 'kokin mo mmothoson is mo tani uni iiki bway bwaŋ gi' mo nyakki a'di mo e mo ma yuk gi' momiimash mo. Dhali acampur mu'thku mo be. <sup>11</sup> Dhali yan'ko'd nyaran tiya uni pu'dkin mo si'da/ mmo/o gwo mo ki: Tapa Tapa, ka'dki aman gu'b mo ma. <sup>12</sup> Hili a'di thoŋ uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Aha/ mola um mo be. <sup>13</sup> Wakan timi mo mo ma haali/ um moli mo mo walla cim mo walla mo mo be.

*Gwom 'Bi'th/e gom Kuluny 'Dolkon mo*

<sup>14</sup> Haali/ a'di mina e waki wathi/ jin ya ya yilkina/ e bampaŋ kamu/ jin si'dasi'd mo dhali a'di ki yuk ciŋkinam piti mo dhali a'di ki ci uni tom piti mo be. <sup>15</sup> Dhali e jan 'de/ mo tani a'di ki ci a'di adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo dhali e jaŋ kamu/ tani a'di ki ci a'di adhan kuluny 'dolkoni su/ mo dhali e jaŋ kamu/ mo tani a'di ki ci a'di adhan kuluny 'dolkoni 'de/ mo, e uni ka 'dete/ 'dete/ mo me'd isi to kun misha uni mii mo be. Dhali yan'ko'd a'di ki ya mo be. <sup>16</sup> A'di jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo tani a'di yakid' mo ki jahanne/ mo dhali yol to ki uni mo dhali a'di ki ta/ a'di mo mmota adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd ki nyanye/ mo be. <sup>17</sup> Wakan si'da/ a'di jin ta'd gi dhan kuluny 'dolkoni su/ mo tani a'di ki ta/ a'di mo dok/ e mmota adhan kuluny 'dolkoni su/ ki nyanye/ mo be. <sup>18</sup> Hili a'di jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni 'de/ mo tani a'di yakid' mo dhali cwany jisa 'cesh mo dhali ba/ a guurush gi tapam piti mo be. <sup>19</sup> Dhali yan'ko'd mmosi'dkina tapam buni ca'b'ko'd ki si'd mo tani tapa gi ciŋkina/ gwansan a'di pu'dki'd mo dhali thoson gwo gom ton deŋ nyakki uni mo be. <sup>20</sup> Dhali a'di jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo tani pu'dki'd kadhoŋ mo mmoka' adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd ki nyanye/ mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, /e ciki aha/ adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd mo tani aha/ miikina to mmota/ uni mmota adhan kuluny 'dolkoni mudhe'd ki nyanye/ mmahan mo

be. <sup>21</sup> Dhali tapam piti ki o a'di gwo mo ki: Mba/ ca/. /E ta cɪŋkina/ jin 'boro'd mo dhali jin ta isiŋ gana/ mo be. /E ta a'di jin ta isiŋ gana/ apo/ ushi to kun gwa'dan mo. Aha/ mina kar /e apowa ris to ki nyanye/ mo. Huri /e mo 'te/ ma e moŋ'kuny bwa gi tapam pini mo. <sup>22</sup> Dhali a'di si'da/ jin ta'd gi dhan kuluny 'dolkoni su/ mo pu'dki'd kadhon mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, /e ciki aha/ adhan kuluny 'dolkoni su/ mo. Aha/ miikina to ki uni mo dhali ta/ adhan kuluny 'dolkoni su/ ki nyanye/ mmahan mo be. <sup>23</sup> Dhali tapam piti ki o a'di gwo mo ki: Mba/ ca/. /E ta cɪŋkina/ jin 'boro'd mo dhali jin ta isiŋ gana/ mo. /E ta a'di jin ta isiŋ gana/ apo/ ushi to kun gwa'dan mo. Aha/ mina kar /e apowa ris to ki nyanye/ mo. Huri /e mo 'te/ ma e moŋ'kuny bwa gi tapam pini mo. <sup>24</sup> A'di si'da/ jin bu'thki adhan kuluny 'dolkoni 'de/ mo pu'dki'd kadhon mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, aha/ misha ki /e ta wathi/ jin cɪnthira cɪnthir mo haali/ /e 'cihi to jin dina /e ki si mo dhali tul to is jin dina /e ki 'dash mo. <sup>25</sup> Wakan aha/ ko/ka is mo dhali aha/ yakina mo dhali ba'k adhan kuluny 'dolkon pini eya 'cesh mo. Dhali a'di a'dan be. Guyi a'di jin ta jim pini mo ma. <sup>26</sup> Hili tapam piti ki thoŋ a'di gwo mo ki: /E ta thus ki thus mo dhali /e ta cɪŋkina/ jin ta'da piny is ka piny is mo. /E mishkin ki aha/ tana man'cih to jin dika/ ki si mo? dhali tul a'di jin dika/ ki 'dash is mowa? <sup>27</sup> Dhali yan'ko'd /e ka ba/ mini 'taki dhuka guurush pem mo e imandhuwa guurush mo dhali ki yampu'd pem jin miga/ 'taki bu'th a'di jin ta jim pem gana/ mo dhali nyunycinam piti mo be. <sup>28</sup> Wakan buthi adhan kuluny 'dolkon 'peni a'di mo ma dhali ciki a'di jin ta'd gi dhan kuluny 'dolkoni 'kume'd mo. <sup>29</sup> Haali/ aris uni ka 'deŋe/ 'deŋe/ kun ta gi to mo tani minu ci to ki nyanye/ mo dhali uni mini ta gi to kun mini ur 'kup mo. Hili 'peni a'di jin dara'd mo tani hili a'di jin tana a'di mo tani minu bu'th 'peni a'di mo be. <sup>30</sup> Dhali bu'th cɪŋkina/ jin ush me'd ki 'tash mo dhali bi't a'di mo e mo jin ta'da 'tum ka 'tum mo. Dhali e mo yin mo tani a'di ita mo jin mina 'kwani 'pe'd shem buni mo be.

*Mom'bor Mii dhali 'Kwani kun Jeenu mo*

<sup>31</sup> Ki Ya/ gi 'Kwani midi pu'du/ mo e mony-cam piti mo tani dhali ka ris iman'doyu gwom piti ilu/ mo tani dhali yan'ko'd a'di midi ca'b apowa kursim piti gi monyca mo be. <sup>32</sup> Aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo minu tul isi bwambori a'di mo, dhali a'di midi kwa/ uni bwa mo 'peni tiyan tiya mo me'd jin kwa/ ma manhil ka'bal ka'bal bwa mo 'peni mi mo be. <sup>33</sup> Dhali a'di midi dhu ka'bal ki me'da bim poros piti mo, hili mi mina a'di dhu ki me'da cam piti mo be. <sup>34</sup> Dhali yan'ko'd aMalik midi o uni gwansan

kun 'kon ki me'da bim poros piti gwo mo ki: Iiyu/ mo ma, ayy um kun 'bor ma Ababa mii mo mmogam mal gi Bampa/ gi Momis jin thosonkunu mo gom um mo 'peni mo jin ka'bkonunu 'cesh sho'k mo be. <sup>35</sup> Haali/ me'd jin 'kosha te/ aha/ mo tani dhali um ki ci aha/ tonŋe/ mo. Dhali ki aha/ butha yi'de/ mo tani dhali um ki ci aha/ yi'de/ mmopi mo. Dhali ki aha/ yana ya yilkina/ mo tani dhali um hanki aha/ mo be. <sup>36</sup> Dhali ki aha/ dina is 'te/ mo tani dhali um hi'thki aha/ burrinye/ i is mo. Dhali ki aha/ 'ba'thki mo tani dhali um iiyini buti aha/ mo. Dhali ki aha/ dina eya sijin mo tani dhali um pu'dkini aha/ mo be. <sup>37</sup> Dhali yan'ko'd uni kun ta kunŋ kar/ e mini thoŋ a'di gwo mo ki: Tapa, kakasjana mparkina aman /e e mo mmo'kosha te/ /e mo dhali aman /e tonŋe/ mo? walla butha yi'de/ /e mo dhali aman ki ci /e a'di mmopi mo? <sup>38</sup> Dhali kakasja mparkina aman /e e mo mmoya ya yilkina/ mo dhali aman ki han /e mo? walla dina /e is 'te/ mo dhali aman ki hi'th /e burrinye/ i is mo? <sup>39</sup> Dhali kakasja mparkina aman /e e mo mmo'ba'th mo walla dina /e eya sijin mo dhali aman ki buti /e mo? <sup>40</sup> Dhali aMalik ki thoŋ uni gwo mo ki: Ka jinŋ gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Me'd jin miina um a'di gom a'din 'deŋ kamu/ jin pisi'd mo 'peni ushi uni gwansan kun tana waŋ pem mo tani um miiki a'di gom aha/ mo be. <sup>41</sup> Dhali yan'ko'd a'di midi o uni gwansan gwo mo kun 'kon ki me'da cam piti ki: Iiku/ 'peni aha/ mo ma, um kun jeekunu mo e mo ma al o'd jin midi diki uni ki sule/ sule/ mo, a'di jin thosonkunu mo gom tapa ma ruma 'cesh mo dhali iman'doyu gwon thus piti mo be. <sup>42</sup> Haali/ aha/ 'kosha te/ mo ka jinŋ gana/ dhali um 'koki ci aha/ tonŋe/ mo, dhali aha/ butha yi'de/ ka jinŋ gana/ mo dhali um 'koki ci aha/ yi'de/ mmopi mo be. <sup>43</sup> Dhali aha/ ka jinŋ gana/ yana ya yilkina/ mo tani dhali um 'koki han aha/ mo. Dhali aha/ dina is 'te/ mo tani um 'koki hi'th aha/ burrinye/ i is mo be. Dhali ki aha/ 'batha mo tani dhali di eya sijin mo tani um 'koki buti aha/ mo be. <sup>44</sup> Dhali yan'ko'd si'da/ uni mini thoŋ gwo mo ki: Tapa, kakasjana mparkina aman /e e mo mmo'kosha te/ /e mo walla butha yi'de/ /e mo walla ya ya yilkina/ mo walla di is 'te/ mo walla 'ba'th mo walla di eya sijin mo dhali 'kona aman ki mii to gom /e mo? <sup>45</sup> Dhali yan'ko'd a'di midi thoŋ uni gwo mo ki: Ka jinŋ gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Me'd jin 'kona um ki mi a'di gom jan tal 'deŋ kamu/ 'peni uni gwansan kun pisin mo tani um 'koki mii a'di gom aha/ mo be. <sup>46</sup> Dhali uni mini ii mo e mo jin 'konu ki mii 'ba/ ki sule/ mo, hili uni kun miin ka kar/ e mo tani mini ciŋ mo e moŋ'koki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

**26**

*Imanshu 'Kwani Bway Miikina Wu'th apowa Yesus mo*

<sup>1</sup> Ka Yesus 'baarki'da ris gwo gwansan mmo/ o mo tani a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: <sup>2</sup> Um mishi mo mo ki 'ko'da cim su/ mo tani a'di ta'da cim ki Mompe'kupanyolos midu pu'du/ mo dhali Ya/ gi 'Kwani minu ci mo mmo'kosh ki cwany'cithan dhul mo be.

<sup>3</sup> Dhali igasiis kun can dhali 'kwani gwanyjaka/ gi 'kwani mo uni mini tul is mo mmontal 'de/ mo e bwaagon ma gasiis jin ca'd mo a'di jin yukunu gway ka Kayaapa mo be. <sup>4</sup> Dhali uni gamki 'twa/ 'kup mo mmontal 'de/ mo mmobutha Yesus ki kup mo dhali mmo'kosh a'di jwa mo be. <sup>5</sup> Hili uni o gwo mo ki: Yisa ka cim jin yukuwa yuk mo yisa, hili isi ciki/ haali/ adulatt midu di mo e bwanj 'kwani mo be.

*Yesus A'di 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnan Gana/ mo e Pam Beetaniya mo be*

<sup>6</sup> Dhali ka Yesus di'd e Pam Beetaniya e gu'b ma Simaan jin ta gi monthus mo tani <sup>7</sup> a'boma kamu/ pu'dki'di a'di mo, a'di jin ta'd gi turanj gasaas jin ta gi kush mo, a'di jin din ma yina pi'dnanj gana/ nycine/ jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. Dhala yim ki wol a'di e 'kup piti mo me'd jin dikina a'di eya tharabeesa mo be. <sup>8</sup> Hili ki imancik a'di gwo parki a'di e mo tani uni dek ma nyor mo mmo/ o gwo mo ki: Atinta shinu yansan isa 'cesh kan mo? <sup>9</sup> Haali/ ayina pi'dna/ yansan minu 'taki yol ka guurush ki nyanye/ mo dhali ci 'kwani kun hatha'ko'd mo be. <sup>10</sup> Hila Yesus ki tor mii yansan ki e mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta toca uma 'bom 'kus kan mo? Haali/ ayim mii tony jaro/ gom aha/ mo be. <sup>11</sup> Haali/ um isa yempa/ tan gi 'kwani kun hatha'ko'd kun 'kon e um mo. Hili uni mini 'koki ta gi aha/ ki sule/ mo be. <sup>12</sup> Mmowoluwa yina pi'dna/ yansan e bungwar is pem mo tani ayim ki mii a'di mmothoson a'di gom aha/ gam kan jin minu kan aha/ mo be. <sup>13</sup> Ka jinj gana/ aha/ tora um gwo mo ki: E mo yin jin minu ci gwom 'borga/ yan e mony'ceshi 'baar mo tani a'di jin miin ma yim mo tani minu tor mo mmoyonj mo mo mmoka ayim e mo be.

*Yahuusa A'di Gamki Gwo Me'd mo Mmo'citha/ Yesus Is ki Gwo mo*

<sup>14</sup> Dhali yan'ko'd jan tal 'denj kamu/ 'peni uni jin 'dap uni 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo jin yuku gway ka Yahuusa Iskariyuuti mo tani a'di yaki'd mo e igasiis kun can mo be <sup>15</sup> dhali o gwo mo ki: Atinta mmuna umi ci aha/ mo wakki/ aha/ mina ci a'di ki um mo? Dhali uni ki ci a'di gabul 'dolkon kushi iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be. <sup>16</sup> Dhali 'peni mo caan ki jahanne/ mo tani a'di cor'ki'da

cor mo mmogam embul gana/ mo mmo'cith a'di is ki gwo mo be.

*Yesus Shwaki Tonte/ jinj 'Ko'd Nyakki Imancik A'di Gwo mo*

<sup>17</sup> Dhali ka cim jin twa/a/ gi Maanj'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo tani imancik gwo pu'dkina Yesus mo mmo/ o gwo mo ki: Mana o / e bwa jin mina amani thoson to mo gom / e mo mmoshwa ki Mompe'kupanyolos mo? <sup>18</sup> A'di ki o uni gwo mo ki: Liku/ mo e 'penkuman bampa/ mo dhali e jan 'denj kamu/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Amantor gwo o gwo mo ki: Mom pem 'dishi'd mo hila/. Aha/ mina mii rash di ki Mompe'kupanyolos yan e gu'b pini nyakki imancik aha/ gwo mo be. <sup>19</sup> Dhali imancik a'di gwo miikin mo me'd jin kankin ma Yesus uni gwo mo, dhali uni ki thoson to mo gom Mompe'kupanyolos mo be.

<sup>20</sup> Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani a'di ca'bki'da tharabeesa nyakki imancik a'di gwo mo kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. <sup>21</sup> Dhali ki uni 'kokin mo mmoshwa to mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jinj gana/ aha/ tora um gwo mo ki jan 'de/ 'peni um midu 'cith aha/ is ki gwo mo be. <sup>22</sup> Dhali uni 'kokina bwa mmodit mo kagahara, dhali uni ki tel mii 'pen mo mmo/ o a'di gwo mo ka rem 'kup ka bath 'pen mo ki: Aha/ 'taa? Tapa. <sup>23</sup> Dhali a'di ki thok gwo mo ki: A'di jin 'thupki me'd piti eya sahan nyakki aha/ mo tani a'di midu 'cith aha/ is ki gwo mo be. <sup>24</sup> Haali/ Ya/ gi 'Kwani yaki'd mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo, hili wayyi e wathi/ yan a'di jin midu 'cith Ya/ gi 'Kwani is ki gwo mo. A'di midu 'taki 'bor ki 'bor gana/ mo gom wathi/ yan wakki/ a'di minu 'taki 'koki dhodhu/ mo be. <sup>25</sup> Yahuusa be a'di jin 'cithki a'di is ki gwo mo a'di ki o a'di gwo mo ki: A/aha/ 'taa, Tapa? A'di ki thok a'di gwo mo ki: /E oki a'di wakan si'da/ mo be.

<sup>26</sup> Dhali me'd jin 'kokina uni mmoshwa tonte/ mo tani Yesus bu'thki maanj'kuthu'd mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo, dhali a'di ki 'ce'd a'di mo dhali ci a'di ki imancik a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Buthi a'di mo ma, dhali 'kayi mo ma. A'di yansan ita bungwar is pem mo be. <sup>27</sup> Dhali a'di bu'thki'da kubbaaya mo dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is mo tani a'di ki ci a'di ki uni mo mmo/ o gwo mo ki: Piyi a'di mo ma, aris umi 'baar mo, <sup>28</sup> haali/ a'di yansan ita'da bas pem ki gwo jin gamu me'd mo, a'di jin wolki'd ka pije/ mo gom 'kwani ka ris mo gom mogwama gwam gom miinthus mo be. <sup>29</sup> Aha/ tora um gwo mo ki aha/ mina diki dok/ e pi yiman maman cwa yansan ki sule/ ntaga tee jin miga/ pi a'di jin ta jin this nyakki um e Bampa/ ma Ababam pem jin di'd e momis mo be.

*Mo jin Waŋ ma Buterusa Yesus Gway A'di  
Torkunu Itwa/a/ mo*

<sup>30</sup> Dhali ki uni yuŋki gway mo tani uni iikin ka piŋe/ mo e 'Kuwosh Setuun mo be. <sup>31</sup> Yan'ko'd aYesus ki o uni gwo mo ki: Um i'baar mo mini ta'k mo gom aha/ mon'thiny yan shwane/ mo tani haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Aha/ mina 'kosha manhil ka'bal mo dhali ka'bal 'pena ma'diny piti mo tani uni minu ceŋer bwa mo be. <sup>32</sup> Hili ŋ'ko'd mo tani ki aha/ piyunu/ mo tani aha/ mina ya um itwa/ a/ e Pany Jaliil mo be. <sup>33</sup> Dhala Buterus ki tor a'di gwo mo eya tente/ ki: Ba uni gwansani 'baar mo mini ta'k mo gom /e mo tani aha/ mina diki biŋ ki sule/ mo be. <sup>34</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki mon'thiny yansan shwane/ mo ŋtwa/ a/ ka dhoŋgola ŋwa diki ko e naskina/ mo tani /e mini wataa/ gway me'di kwara mo be. <sup>35</sup> Dhala Buterus thok a'di gwo mo ki: Hili waŋki/ aha/ mina mii wu mo nyakki /e mo tani aha/ mina diki waŋ /e gway mo. Dhali imanciŋ a'di gwo 'baar mo o gwo wakansan mo be.

*Yesus Thoki'd e Monsinu jin Ta Bwaagon  
ma Jathsemaani mo*

<sup>36</sup> Dhali yan'ko'd aYesus yaki'd nyakki uni mo e mo jin yuŋu ka Jathsemaani mo dhali a'di ki o imanciŋ a'di gwo gwo mo ki: 'Koyi mmahan mo ma ki aha/ mina thoŋh is mo mmatŋaan dhali 'tho mo be. <sup>37</sup> Dhali a'di ki susa Buterus nyakki a'di mo dhali iya/ ma Sabadi isu/ mo, dhali a'di telki mii 'pen mo mmokal bwan diŋi'd mo dhali bwa jin toco'd mo be. <sup>38</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Akashiram pem a'di diŋa bwa ki diŋ kagahara mo gom mowu mo. 'Koyi mmahan mo ma, dhali timi nyakki aha/ mo ma. <sup>39</sup> Dhali mmothothkina a'di 'peny'ce ari'ceenne/ mo tani a'di biŋki bwam/em piti a'ceh mo dhali 'tho mo ki: Ababam pem, waŋki/ a'di yan mishu mii mo tani dhalka kubbaaya yan ya'di pe aha/ mo ma. Bahili a'di jin oyaa/ bwa mo yisa. Hili a'di jin ta bwam pini mo be. <sup>40</sup> Dhali a'di pu'dki'd e imanciŋ a'di gwo mo dhali gam uni ki uni ishki e mo. Dhali a'di ki owa Buterus gwo mo ki: A/um bunya/ mini 'koki tim nyakki aha/ ka tente/ 'de/ mo? <sup>41</sup> Timi mo mo ma, dhali 'thoyi mo ma, ki um mini 'taki 'koki ciŋ mo e mo jin palu mo, haali/ shi/in ka jin gana/ mo tani a'di ona bwa mo, hili bunŋwar is a'di ihatha'ko'd ki ha'th mo be. <sup>42</sup> Dok/e gom me'd jin 'ko a'di isu/ mo tani a'di yaki'd mo dhali 'tho mo ki: Ababam pem, wakki/ a'di yan mol pe mo tani hili isi ciki/ aha/ mina pi a'di mo, dhalki a'di jin ta bwam pini mo tani dhalki a'di miinu mo ma. <sup>43</sup> Dhali dok/e a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki e mo haali/ em buni to'dki uni is mo be. <sup>44</sup> Wakan a'di dhalki uni mo dok/e dhali

a'di ki ya mo dhali 'tho mo gom me'di kwara mo mmo/o jasi gwon ŋal 'de/ mo be. <sup>45</sup> Dhali yan'ko'd a'di pu'dki'd mo e imanciŋ a'di gwo mo dhali o uni gwo mo ki: A/um 'kon mmo/ ish e kan mo? dhali bu'th mosi/is bum mo? Hili mo mo ma, mo pu'dki'd mo hila/ mo dhali Ya/ gi 'Kwani 'ciŋhkunu is ki gwo mo e me'd gi 'kwani kun ta imanmii miinthus mo be. <sup>46</sup> Cuyi mis mo ma. Dhalki ana iina mo. Hili, a'di jin 'ciŋhki aha/ is ki gwo mo tani a'di pu'dki'd mo be.

*Mo jin 'Cithuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali  
Mo gi Budhu A'di mo*

<sup>47</sup> Ki a'di di'd mo mmo/o gwo naskina/ mo tani Yahuusa pu'dki'd mo, a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali nyakki a'di mo tani dhana waambuhany 'kwani pu'dkin ki gandala turga/ mme'd mo dhali cwa mo, 'peni igasiis kun can mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ gi 'kwani mo be. <sup>48</sup> Dhali a'di jin 'ciŋhki a'di is ki gwo mo ciki uni jamas mii mo mmo/o gwo mo ki: A'din 'de/ jin miga/ pi 'twa/ mo tani ta wathi/ mo. Buthi a'di mo ma. <sup>49</sup> Dhali a'di pu'dki'da Yesus ki jahanne/ mo dhali o gwo mo ki: Hayy, Tapa. Dhali a'di ki pi a'di 'twa/ mo be. <sup>50</sup> Yesus ki o a'di gwo mo ki: Akam pem, /e miina ta mmahan mo? Dhali yan'ko'd uni ki pu'du/ i a'di mo dhali dhu me'd buni apowa Yesus mo dhali bu'th a'di mo be. <sup>51</sup> Dhali hili jan 'de/ 'peni uni gwansan jin nyak di ka Yesus mo tani a'di he'thki me'd piti mo dhali buŋ gandala turgam piti mo dhali ruŋhun ciŋkina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'ciŋh 'cem piti mo be. <sup>52</sup> Dhali yan'ko'd Yesus ki o a'di gwo mo ki: Dwari gandala turgam pini ka nyan'ko'd e mom piti mo ma, haali/ aris uni gwansani 'baar mo kun kaŋki gandala turga/ mo tani minu 'ce'd sho'k ki gandala turga/ mo be. <sup>53</sup> A/tosha /e ki aha/ mina mol Ababam pem 'tho mo dhali a'di ki ci aha/ ki jahanne/ awaambuhany iman'doyu gwom piti ka ris mo mmo'koki 'ko jasi 'kume'd i'ce'dka su/ mo? <sup>54</sup> Hili bakataye ki Gwo ma Arumgimis minu 'taki thim mo ki a'di minu mii mii wakan mo be. <sup>55</sup> Dhali ki mo yan mo tani aYesus ki owa waambuhany 'kwani gwo mo ki: Um iyyin ka piŋe/ ki gandala turga/ mme'd mo dhali ki cwa mo mmobu'th aha/ mmohabus mo me'd wathin 'di/ mo. Ka tee kun bathani 'ko'd mo tani aha/ dikina mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmoŋor gwo mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo be. <sup>56</sup> Hili aris to gwansani 'baar mo tani uni bu'thki embul mo mo, ki Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkina imanciŋ gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo minu mii thim mo be. Dhali yan'ko'd aris imanciŋ a'di gwo uni dhalki a'di 'pen mo dhali so mo be.

*Yesus Doshki'd e Bwambor Montul Is gi  
'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>57</sup> Dhali yan'ko'd uni gwansan kun bu'thkina Yesus mo tani uni ki sus a'di eya Kayaapa jin ta'da gasiis jin ca'd mo e mo jin tulkina iman'kwar to is mo dhali 'kwani gwanyajaka/ si'da/ mo be. <sup>58</sup> Hila Buterus bathki a'di nsho'k isa dhana/ mo ntagi mo gi bwaagon ma gasiis jin ca'd mo. Dhali a'di ki seyu bwaman mo. Dhali a'di ki nyak ca'b ki uni kun hili mo mo mmopar 'pemen gwo e mo be. <sup>59</sup> Dhali igasiis kun can dhali aris uni 'baar mo gi montul is yan mo tani uni napki gwonthus mo mmo'ce'da Yesusa po/ mo, ki uni mini 'taki kar a'di mmowu mo be. <sup>60</sup> Hili uni 'koki gam tonthusa 'de/ mo, bahili aris iman/o gwonthus apo/ a'di mo tani uni pu'dkin kadhon mo. N'ko'd uni su/ pu'dkin kadhon mo <sup>61</sup> dhali o gwo mo ki: Agarr yansan o gwo mo ki: Aha/ misha mmo'ce'd gu'b gi mondheleladhelel ma Arungimis sho'k mo dhali nyan' a'di ka cim kwara mo be. <sup>62</sup> Dhala gasiis jin ca'd a'di doshki'd ki mis mo dhali o gwo mo ki: Ayy, /e moli 'twan' kamu/ 'de'k mo? Gwo wakata ona 'kwani gwansan apo/ /e mo? <sup>63</sup> Hila Yesus ca'bki'd ki shwam mo. Dhala gasiis jin ca'd ki o a'di gwo mo ki: Aha/ kana /e gwo ka Arungimis jin di ki e mo. Ba tor am gwo mo ma, wakki/ /e tana Kristhos mo, a'di jin ta Ya/ ma Arungimis mo. <sup>64</sup> AYesus ki o a'di gwo mo ki: A'di ta gwo jin ona /e si'da/ mo be. Hili aha/ mina tor /e a'di 'peni shwane/ mo, /e mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmo'ca'b ki me'da bim poros ki mom'bi'th mo dhali mmoyayu/ e bwaarak' 'peni momis mo be. <sup>65</sup> Dhali yan'ko'd agasiis jin ca'd dherki burriyem piti bwa mo dhali o gwo mo ki: A'di walki gwo sor jin shi/ashi/ mo. Atinta 'kokina ana mmo'nap gwo mo mmo/o apo/ a'di mo? Um cikki gwo sor 'peni 'twam piti shwane/ mo be. <sup>66</sup> Gwom bum jin tosha uni wakata mo? Uni thok gwo mo ki: A'di ha me'd mo mmowu mo be. <sup>67</sup> Dhali yan'ko'd uni ki 'tak a'di manya/ e bwam/em piti mo dhali dor a'di mo dhali kun tiya ki dor a'di ki cwa mo <sup>68</sup> mmo/o gwo mo ki: Oyi am gwo is mo ma, /e jin tana Kristhos mo. Kaja 'dunn idorki /e kan mo?

*Buterus Watki'da Yesus Gway mo*

<sup>69</sup> Dhala Buterus a'di ca'bki'da pije/ e bwa-man ma gon mo. Dhali ari nyarany cin'kina/ pu'dki'di a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: / E si'da/, /e nyakki di ka Yesus gi Pany Jaliil mo be. <sup>70</sup> Hili a'di watki gwo mo mbwam-bori uni 'baar mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish 'pemen gwom pini yan jin ona /e mo be. <sup>71</sup> Dhali ki a'di yaki'd mo ka pije/ eya lambalany gu'b mo tani ari cin'kina/ nyaran kamu/ parki a'di e mo dhala yim ki o uni gwansan gwo kun doshkina pije/ ki: Wathi/ yansan nyak di ka Yesus gi Pa Naasira mo be. <sup>72</sup> Dhali yan'ko'd dok/ e

a'di watki gwo mo ki gwo mmo'te gwo mo ki: Aha/ dinaki mish wathi/ yan mo be. <sup>73</sup> Yan'ko'd ari'ceenne/ uni kun doshkina pije/ mo tani pu'dkin mo dhali owa Buterus gwo mo ki: Ka jin gana/ /e ta jan tal 'de/ si'da/ 'peni uni mo haali/ 'twam pini tor /e eya tente/ mo be. <sup>74</sup> Yan'ko'd a'di telki mii 'pen mo mmojee is piti jwa ki is piti mo dhali mmothul gwo me'da po/ mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish wathi/ yan mo be. Dhali ki jahanne/ adhongola njwa gwoki'd mo. <sup>75</sup> Dhala Buterus ka gwo ma Yesus e mo jin ona a'di a'di ntwa/a/: Ka dhongola njwa diki ko e mo naskina/ tani /e mini wat aha/ gway me'di kwara mo. Dhali a'di yaki'd ka pije/ mo dhali ko ki jabu'th ki ku'bu/ ku'bu/ mo be.

**27**

*Yesus Suskunu mo Mbwambor ma Bilaatus mo be*

<sup>1</sup> Dhali ki mon'thamo/ pu'dki'd mo tani aris igasiis kun can dhali 'kwani' gwanyajaka/ gi 'kwani mo uni gamki 'twa/ 'kup apowa Yesus mo mmokar a'di mmowu mo be. <sup>2</sup> Dhali uni ki dek a'di mo dhali sus a'di mo dhali mmo'ci a'di ka Bilaatus jin ta'da mudhiir mo be.

*Jwa ma Yahuusa mo*

<sup>3</sup> Ka Yahuusa jin ta'da man'cith a'di is ki gwo parki a'di e mo ki a'di wak'kunu mo tani a'di rici'da du is mo dhali a'di ki 'doyu 'dolkon kush jin ta'da iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd ka nyan'ko'd mo e igasiis kun can mo dhali 'kwani' gwanyajaka/ mo <sup>4</sup> mmo/o gwo mo ki: Aha/ miikina miinthus mo mmo'cith a'di is ki gwo mo, a'di jin din ma bas ka po/ mo. Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di yan ta'da ta gom am mo? Hili is pini 'teyi e ma. <sup>5</sup> Dhali a'di ki ta'k 'dolkon kush e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali a'di ki pi ka pije/ mo dhali ya mo dhali shir is piti ka nyok mo be. <sup>6</sup> Hili igasiis kun can uni bu'thki 'dolkon kush mo mmo/o gwo mo ki: A'di diki ta mii jin dhala gwonkan bway mo mmodhu uni mo e mo jin dhunuwa guurush mo haali/ uni tana guurush ma bas mo be. <sup>7</sup> Wakan uni gamki 'twa/ 'kup mo mmobu'th uni mo dhali yol mo gi iman/ uka nos mo mmokan 'kwani kun ta yilkina/ nycine/ mo be. <sup>8</sup> Wakan mombunto yan yuk'kunu gway ki Mombunto ma Bas mo ntaga tee yansan mo be. <sup>9</sup> Wakan gwo thimkunu mo, a'di jin okin ma man'ci gwo ma Arungimis kadhomo/ mo jin ta'da Irmiya mo mmo/o gwo mo ki: Dhali uni bu'thki 'dolkon kush kun 'koni iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo jin ta she/ yol piti mo, a'di jin ta she/ yol jin karkina unin tiya kun ta iya/ gi uci ma Israyiil mo be. <sup>10</sup> Dhali uni ki ci uni gom uni kun cila mombunto ma

iman/uka nos mo be me'd gwo jin shukina tapa aha/ bway mo be.

*Bilaatus Doŋki'da Yesus Gwo mo be*

<sup>11</sup> Dhala Yesus doshki'd mbwambora mudhiir mo dhala mudhiir ki doŋ a'di gwo mo ki: Ki /e de /e tana Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? Dhala Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: A'di ta gwo jin ona /e si'da/ mo be. <sup>12</sup> Hili ki a'di yer kunu is ki gway mo ki igasiis kun can mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ mo tani a'di diki thoŋ 'twan kamu/ mo be. <sup>13</sup> Dhali yan'ko'da Bilaatus ki o a'di gwo mo ki: Dina /e ki cik gwo mo 'taa? ama'diny gwo kun ona uni apo/ /e mo? <sup>14</sup> Hili a'di diki ci a'di 'twan thoŋa 'de/ mo walla ari gwoŋ kamu/ jin yer kunu a'di is ki gway mo. Wakan ntaga mudhiir a'di merki'd kagahara mo be.

*Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo*

<sup>15</sup> Dhali ka yuŋ jin yuku mo tani mii ma mudhiir isa yempa/ mo mmo'cuŋka waambuhany jan tal 'de/ 'peni uni habuus mo a'di jin doŋkina uni mo be. <sup>16</sup> Dhali uni tan gi wathi/ eya sijin jin mishu 'baar mo eya tente/, a'di jin yuŋkunu gway ka Baraabas mo be. <sup>17</sup> Wakan uni tulki is mo mmonŋal 'de/ mo dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Kaja i/o um bwa jin miga/ 'cuŋki um mo, a/Baraabas 'taa? walla Yesus a'di jin yuku ka Kristhos mo? <sup>18</sup> Haali/ a'di mishki dhapan buni jin takina uni mo mmoŋi a'di mo be. <sup>19</sup> Isa dhamo/ 'teya ki a'di diki'd mmoŋa'ba kursi jin dwallu gwo jin ta jim piti mo tani ashim piti hashki a'di gwo mo mmodhalku/ toŋ kamu/ ki mii apo/ wathin kar/ e yan mo haali/ aha/ to'ckunu bwa kagahara shwane/ gom a'di mo ki gwony jan mo be. <sup>20</sup> Dhali igasiis kun can dhali 'kwanin gwanyjaka/ uni lalki 'kwani sho'k ki gwo mo mmodot gwo mo goma Baraabas mo dhali mmo'ce'da Yesus sho'k mo be. <sup>21</sup> Dhala mudhiir ki o uni gwo mo dok/e ki: Jana 'peni bwam uni su/ jin o um bwa mo jin miga/ 'cuŋki um mo? Dhali uni ki thoŋ gwo mo ki: aBaraabas be. <sup>22</sup> Dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Dhali aha/ mina miya tinta ka Yesus mo a'di jin yuku gway ka Kristhos mo? Uni 'baar mo thoŋ gwo mo ki: Dhalki a'di 'koshu ki cwany'ciŋhan dhul mo. <sup>23</sup> Dhali a'di ki thoŋ uni gwo mo ki: Gomata sa/? Tonthus gi wakatinta imiikina a'di mo? Hili uni cuukin kagahara mo mmonŋal 'de/ mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki a'di 'koshu ki cwany'ciŋhan dhul mo.

<sup>24</sup> Wakan ka Bilaatus parki a'di e mo ki a'di mol gwo pi jipi/ mo tani hili a'di ki dhal mii e i is mo goma dulatt jin telkunu 'pen mo tani a'di ki bu'th yi'de/ mo dhali 'thur me'd piti mo mbwambor ma waambuhany 'kwani mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ dina ka

po/ 'pena bas gi wathi/ yan mo. Hili a'di 'te/ ki is bumi niin ma. <sup>25</sup> Dhali aris 'kwani 'baar mo thoŋ a'di gwo mo ki: Abas piti midi di apo/ aman mo dhali apo/ uŋim bam mo be. <sup>26</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki 'cuŋki uni aBaraabas mo dhali ki a'di dorki'da Yesus ki yis bip mo tani a'di ki ci a'di mmo'kosh ki cwany'ciŋhan dhul mo be.

*I/askar Miiikina Yesus ka Maŋ mo*

<sup>27</sup> Dhali yan'ko'd i/askar ma mudhiir uni ki susa Yesus mo e bwaagon gi gu'b ma mudhiir mo dhali uni ki tula askar isi 'baar mo mmonŋal 'de/ mo ibwambori a'di mo be. <sup>28</sup> Dhali uni ki 'cuŋ a'di burrinye/ mo dhali hi'th a'di is ki burrinye/ jin ta'da duŋ is mo be. <sup>29</sup> Dhali uni ki thoson toŋ'kup 'pena 'de/ mo dhali uni ki hi'th a'di i'kup piti mo dhali uni ki kar a'di guluca cwahan e me'da bim poros piti mo dhali luŋ ki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di ka maŋ mo mmo/o gwo mo ki: Hayy, Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo. <sup>30</sup> Dhali uni ki 'tak a'di manya/ i is mo dhali uni ki bu'th gulu'c mo dhali dor a'di e 'kup piti mo be. <sup>31</sup> Dhali ki uni miiki a'di ka maŋ mo tani uni ki 'cuŋ a'di burrinyen duŋ is mo dhali uni ki hi'th a'di burrinyem piti i is mo dhali uni ki sus a'di ka pije/ mo mmo'kosh ki cwany'ciŋhan dhul mo be.

*Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'ciŋhan Dhul mo*

<sup>32</sup> Me'd jin 'kokina uni mmoya ka pije/ mo tani uni pu'dkin mo e wathi/ gi Pan Kerawaan jin yuku gway ka Simaan mo. Wathi/ yansan a'di tu'ckina uni mo mmoŋal cwany'ciŋhan dhul piti mo be. <sup>33</sup> Dhali ki uni pu'dkin mo e mo jin yuku ka Gulguŋha mo tani (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: Mo ma Siman 'Kup mo) <sup>34</sup> uni ki ci a'di yimana mura'th jin 'koshu e ki toŋ ka/ga/ mo. Hili ki a'di nyokki a'di mo tani a'di ushki a'di pi mo be. <sup>35</sup> Dhali ki uni 'koshki a'di ki cwany'ciŋhan dhul mo tani uni ki kwa/ burrinyem piti bwa mo e bwam uni 'cena mo mmo'ta'k to mo. <sup>36</sup> Yan'ko'd uni ki 'ko a'cesh mo dhali rash 'ko mo mmodim ki'di apo/ mo be. <sup>37</sup> Dhali apo/ 'kup piti mo tani uni ki 'kwar gwo apo/ a'di mo jin deru e mo ki: Yansan ta'da Yesus jin ta'da Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>38</sup> Dhali 'kwani su/ kun tana 'di/ nyak'kunu 'kosh ki a'di mo ki cwany'ciŋhan dhul mo, jan 'de/ ki me'da bim poros piti mo, dhali jan kamu/ ki me'da biny can piti mo be. <sup>39</sup> Dhali uni gwansan kun iikin ki iimpe e bway mo tani uni sorki a'di mo mmopir 'kup buni mo be, <sup>40</sup> dhali mmo/o gwo mo ki: /E jin mini 'taki 'kosh gu'b gi mondheleladhelele mo dhali nyan a'di ka cim kwara mo tani woŋhi is pini mo. Wakki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo, ba thulu ka 'cesh 'peni apo/ cwany'ciŋhan dhul mo. <sup>41</sup> Wakan si'da/ igasiis kun can dhali



iman'kwar to mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ mo tani uni miiki a'di ka maŋ mo mmo/o gwo mo ki: <sup>42</sup> A'di wothki tiya mo tani is piti mola a'di woth moyi. Dhalki a'di thulu'd ka 'cesh shwane/ 'peni apo/ cwany'ciŋhan dhul mo, dhali ana mina gam a'di gwo is mo be. <sup>43</sup> A'di gamki'da Arumgimis gwo is mo. Dhalka Arumgimis 'cuŋ a'di mo shwane/ waŋki/ a'di ona bwa ki a'di mo, haali/ a'di o gwo mo ki a'di ta Ya/ ma Arumgimis mo be. <sup>44</sup> Dhali unin 'di/ kun nyakku'kosh ki cwany'ciŋhan dhul nyakki a'di mo tani uni si'da/ waŋki a'di ki gwon 'de/ yan mo be.

### Mowu ma Yesus mo

<sup>45</sup> Dhali shwane/ ka tente/ ta'da tente/ mbwan'kup mo tani adhan mondhurumi'd pu'dki'da po/ mony'ceshi 'baar mo ntaga tente/ mbum 'ban mo be. <sup>46</sup> Dhali ka tente/ ta'da tente/ kwara mo tani Yesus gwoki'd ki 'twa/ jin caaca mo ki: Ili, Ili, lama sabaktani, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: Arumgimis pem, Arumgimis pem, atinta dhalkina / e aha/ 'pen kan mo? <sup>47</sup> Dhali unin tiya kun doshkin ki 'dishe/ cikki a'di mo dhali o gwo mo ki: Wathi/ yuŋki'd Iliya mo be. <sup>48</sup> Dhali jan tal 'de/ 'peni uni a'di guski'd ki jahanne/ mo dhali a'di ki kala lipa/ mo dhali 'tu'd a'di ki yiman tom 'paŋa'd mo dhali kar a'di eya cwahan mo dhali a'di ki ciki a'di mo mmopi mo be. <sup>49</sup> Hili kun tiya o gwo mo ki: Cori naskina/ bala/. Dhalki ana para mo e mo waŋki/ Iliya midi thulu/ mo mmowoth a'di mo. <sup>50</sup> Dhala Yesus cuu'd ki dhan 'twa/ jin caaca doŋ/e mo dhali a'di ki ci shi/in piti mo be.

<sup>51</sup> Dhali hili mo mo ma, burriyene/ gi gu'b gi mondheleladhelele mo a'di dherkunu bwa mo ka 'ban su/ mo 'peni bun'kup mo ntagi bum'pen mo, dhali mony'cesh yiŋkini is mo, dhali aris woshi 'baar mo pwaŋkunu bwa mo be. <sup>52</sup> Dhali moŋ'kupaje si'da/ uni ka'dkunu 'twa/ mo, dhali aris bungwar is gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelele dhelele mo uni gun ishki e mo e mowu mo tani uni cukunu mis mo be. <sup>53</sup> Dhali mmopikina uni ka piŋe/ 'peni jis jwa mo tani 'ko'di mompim piti mo tani uni iikin e 'penkuman bampa/ jin kogu mo dhali piki 'kwani i is ka ris mo be. <sup>54</sup> Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanim pa mmudhe'd dhali uni gwansan kun nyak'ko ki a'di mo tani uni rashkina Yesus tim mo mmopar mony'cesh e mo mmoyikin is mo dhali to gwansan kun bu'thki embul mo mo tani uni 'tu'dkunu mo ki moŋko/ is mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ yansan ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

<sup>55</sup> Wakan si'da/ up 'kokin ka ris mo mmun mmohil mo 'pena dhana/ mo, uni gun baŋhina Yesus nsho'k mo 'peni Pany Jaliil mo mmota imanmii a'di to mo be. <sup>56</sup> Dhali

e bwaman uni mo tani aMariyam Magdaliyya diki'd mo dhala Mariyam jin to Ko Yakuub mo dhala Yuusup mo dhali ko iya/ ma Sabadi mo be.

### Mo jin Kanuwa Yesus mo

<sup>57</sup> Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani wathi/ jin ta pa ki pa pu'dki'd mo 'peni Pa Arraama jin yuŋkunu gway ka Yuusup mo, a'di si'da/ jin ta'da mancika Yesus gwo mo be. <sup>58</sup> A'di yaki'd mo eya Bilaatus mo dhali doŋ a'di gwo mo gom bungwar is ma Yesus mo. Dhali yan'ko'd Bilaatus ki kan gwo mo ki a'di minu ci ki a'di mo be. <sup>59</sup> Dhala Yuusup ki bu'th bungwar is mo dhali 'tam a'di is ki burriyene dhelelga/ jin ta'da dhiny e mo be. <sup>60</sup> Dhali 'thi a'di e jis pitiŋ gana/ jin ta jis jwan this mo, a'di jin 'kolkina a'di wosh mo. Dhali a'di ki 'danŋal wosha caaga/ mo mmo'dap 'twaŋkal jis jwa 'twa/ mo, dhali a'di ki ya mo be. <sup>61</sup> Mariyam Magdaliyya dhali Mariyama kamu/ nyakki 'ko mmun mo mmo'ko ka par 'twa/ gi moŋ'kupaje mo be.

### Imanji Mo mo e Moŋ'kupaje mo

<sup>62</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo, a'di jin ta'da cim jin 'ko'd jin Thosonkunu to mo tani igasiis kun can dhali 'Kwani Parisiyin tulki isi bwambor ma Bilaatus mo be, <sup>63</sup> dhali o gwo mo ki: Tapa, an kakina gwo e jin okin ma manhe'k 'kwani e mo ki a'di di'd ki e mo naskina/ mmo/o gwo mo ki: 'Ko'da cim kwara mo tani aha/ mina cuyu mis doŋ/e mo be. <sup>64</sup> Wakan ki /e mini kan gwo mo ki moŋ'kupaje minu mii ji mo ki 'dantar mo ntaga cim kwara mo, isi ciki/ ki imancik a'di gwo mini 'koki ii mo dhali kwal is piti mo dhali tor 'kwani gwo mo ki: A'di piki'd 'peni mowu mo, dhali gwonthus jin ta jin 'ko'd jin minu o mo tani a'di midi war ki shi/ kagahara mo mmobol jin 'twa/ a/ e mo be. <sup>65</sup> Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Um tan ga askar kun ji mo mo. Iiku/ mo ma, mmoji a'di ki 'dantar mo me'd jin misha um a'di mii mo be. <sup>66</sup> Wakan uni iikin mo dhali ji moŋ'kupaje mo, dhali uni ki 'dap wosh 'twa/ ka 'diŋkila/ mo dhali dhu imanji mo mo be.

## 28

### Mompinu mo

<sup>1</sup> Dhali 'ko'da cim ma pesu/ mo tani ki mo kali kush mo ka cim jin 'twa/ a/ ka dhas mo tani aMariyam Magdaliyya dhala Mariyama kamu/ uni iikin mo mmopar moŋ'kupaje e mo be. <sup>2</sup> Dhali hili mo mo ma, adhan mony'cesh yiŋkiki is mo kagahara haala man'doyu gwo gi tapa thulki'd mo 'peni momis mo dhali pu'du/ mo dhali ka'c wosh ka nyan'ko'd mo dhali a'di ki ca'ba po/ a'di mo be. <sup>3</sup> Jamas piti jin piyina a'di mo tani a'di wana e ka wara sho'k mo dhali burriyem piti ca'bki bany bany mo me'da

wasanj gana/ mo be. <sup>4</sup> Dhali gom is jin kogu a'di mo tani imanji mo mo uni deekina is mo dhali uni wakina e gi 'kwani kun wukin mo be. <sup>5</sup> Hila man'doyu gwo ki o up gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, haali/ aha/ misha ki um ñapkina Yesu jin 'koshkunu jwa mo ki cwany'ciñhan dhul mo be. <sup>6</sup> A'di yisa di'di mahana, haali/ a'di cuki mis mo me'd gwo jin ona a'di mo. Iiyu/ mo ma, mmopar mo e mo jin ishkina a'di nycine/ mo. <sup>7</sup> Dhali yan'ko'd iyyi ki jahanne/ mo dhali tor imancik a'di gwo gwo mo ki a'di cuki mis mo 'peni mowu mo. Dhali hili mo mo ma, a'di midi ya ntwa/ a/ ki um mo e Pany Jaliil mo be. Dhali e mun mo tani um mini gam a'di mo. Hili aha/ torkina um gwo mo be. <sup>8</sup> Wakan uni iikin ki jahanne/ mo 'peni mony jis jwa mo ki monko/ is mo dhali ka dhan bwanj 'kunyga/ mo, dhali uni sokin mo mmotor imancik a'di gwo gwo mo be. <sup>9</sup> Dhali hili mo mo ma, aYesu gamki uni 'kup mo dhali o gwo mo ki: Hayy. Dhali uni pu'dkin mo dhali bu'th a'di i sho'k piti mo dhali luñ a'di mo be. <sup>10</sup> Dhali yan'ko'd Yesu ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Iiku/ mo ma, dhali tor iwañ pem gwo mo mmo/ii mo e Pany Jaliil mo dhali uni mini par aha/ e i mun mo be.

*Imanji Mo mo Wankunu Is mo be*

<sup>11</sup> Ki uni 'kokin mo mmo/ii mo tani hili mo mo ma, kun tiya 'peni uni gun ta imanji mo mo tani uni iikin mo e 'perkuman bampa/ mo dhali tor igasiis kun can gwo mo goma ris to gwansan kun bu'thki embul mo mo be. <sup>12</sup> Dhali ki uni tulki is mo mmonta' de/ mo nyakki 'kwaniñ gwanyjaka/ mo dhali gam 'twa/ 'kup mo tani uni ki ciya dhana guurush ki i/ askar mo be <sup>13</sup> mmo/ o gwo mo ki: Tori 'kwani gwo mo ki: Imancik a'di gwo pu'dkin mo mon'thiny mo dhali kwal a'di mo ki aman 'kokina mmo/ish e mo be. <sup>14</sup> Dhali wakki/ gwo yansan midi pu'du/ mo e bwany'ce ma mudhiir mo tani aman mina lal a'di sho'k ki gwo mo dhali buk um 'ba/ mo 'peni monto'c bwa mo be. <sup>15</sup> Wakan uni bu'thkina guurush mo dhali mii a'di me'd jin kankunu uni gwo mo. Dhali gwo lolop yansan a'di kalu ki lala'th mo e bwanj 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo ntaga tee yansan mo be.

*Yesu Hashki Uni kun 'Koni 'Kume'd I'ce'dka 'De/ mo*

<sup>16</sup> Dhali imancik a'di gwo kun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo tani uni iikin mo e Pany Jaliil mo e 'kuwosh jin kankin ma Yesu uni gwo mo. <sup>17</sup> Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni luñki a'di mo. Hili kun tiya 'koni modhanj gwo mo be. <sup>18</sup> Dhala Yesu pu'dki'd mo dhali o uni gwo mo ki: Aris moshirri 'baar mo e momis mo dhali apo/ mony'cesh mo tani uni cikunu aha/ mo be. <sup>19</sup> Wakan iku/ mo ma, dhali waraa ris kal

gi 'kwaniñ'cesh ki imancik aha/ gwo mo. Miiki uni ki yi'de/ ki gway ma Ababa mo dhali ki gway gi Ya/ mo dhali ki gway gi Shi/ in Dheleladhelel mo be. <sup>20</sup> Tori uni gwo mo ma, mmodhu aris gwo gwansan uni gun kankika/ um mo, dhali hili mo mo ma, aha/ mina nyak di e um isa yempa/ mo ntagi yil gi mony'cesh yan midi di 'kup mo be.

## Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma MARKUS mo

*Gwo jin Ćin ma Yohaana jin Ta'da Manmi-  
iya Mii ki Yi'de/ mo*

<sup>1</sup> Montel 'pen gi gwom 'borga/ ma Yesus Kristhos jin ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

<sup>2</sup> Me'd gwo jin 'kwarkunu eya Ishaya jin ta'da mançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

Hili mo mo ma. Aha/ hashkina agum bway pem ibwambori jis/em pini mo.

a'di jin midi thoson /e bway mo.

<sup>3</sup> 'Twa/ gi wathin 'de/ mmocuu gwo em bwaasho ki:

Thosoni bway gi Tapa mo ma,

kari bway piti ka ji sho'k mo.

<sup>4</sup> Yohaana jin ta'da manmii 'kwani ki yi'de/ a'di piki'd mo e mombwaasho mo mmoci gwo mo gom mo jin minu miya mii ki yi'de/ mo mmorica du is mo gom gwo gi miinthus kun minu gwam 'kwani mo. <sup>5</sup> Dhali aris 'kwani iikin ka piye/ e a'di mo 'peni aris bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo dhali 'peni aris 'kwani gi Pa Urushaliim mo. Dhali uni 'kokunu mo mmomii ki yi'de/ ki a'di mo e Yi'dej Kumma/ Uurdun mo mmopik-ina uni gwo gom miinthus buni mo be.

<sup>6</sup> Dhala Yohaana si'da/ hi'thki'da mur kalman e isi a'di mo dhali a'di ta'd gi waçkan jin hi'thkina a'di e empa'd piti mo dhali a'di 'ka'da kuuyu/ dhali shwa'da dham eya kur mo be. <sup>7</sup> Dhali a'di çiki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: N'ko'di aha/ mo tani jamu/ midi pu'du/ mo jin ca'd ki aha/ mo. Dhali waçkana ppm piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmoluj ki ji luj mo dhali 'cuç uni mo be. <sup>8</sup> Aha/ miikina um ki yi'de/ tani hili a'di midi mii um ki Shi/in Dheleladhelel mo be.

*Mo jin Miinuwa Yesus ki Yi'de/ mo*

<sup>9</sup> Dhali ka tee gwansan mo tani Yesus pu'dki'd mo 'peni Pa Naasira jin di'd e Pany Jaliil mo dhali a'di miikunu ki yi'de/ ka Yohaana mo e Yi'dej Kumma/ Uurdun mo be. <sup>10</sup> Dhali ki a'di piki'd ka piye/ 'peni yi'de/ mo tani ise/ ki jahanne/ a'di parki momis e mo mmodi ki kany dhali Shi/in di'd mmothulu/ i a'di mo me'd gurko/ mo be. <sup>11</sup> Dhali 'twa/ cikkuu 'peni momis mo ki: /E ta Ya/m pem jin enka/ mo, dhali aha/ 'bora bwa ki 'bor ki /e mo.

*Mo gi Paluwa Yesus mo*

<sup>12</sup> Dhali Shi/in Dheleladhelel a'di urki'da Yesus ka piye/ ise/ mo e mombwaasho mo. <sup>13</sup> Dhali a'di diki'd e mombwaasho mo ka cim ma issu/ mo, dhali a'di palkunu ka

Setaan mo. Dhali a'di nyaçki di ki tombwaasho mo. Dhali iman'doyu gwo pu'dkin mo dhali mii a'di to mo be.

*Yesus Telki Mii ma Tu'd Piti 'Pen mo*

<sup>14</sup> Dhali ka Yohaana karkunu eya sijin mo tani Yesus pu'dki'd mo e Pany Jaliil mo mmoci gwom 'borga/ ma Arumgimis mo <sup>15</sup> dhali mmo/ o gwo mo ki: Mo thimkunu mo, dhali Bampa/ ma Arumgimis pu'dki'd e me'd mo. Rici adu is mo ma dhali gam gwom 'borga/ is mo.

*Yesus Yuçki Imancesh To Yi'de/ Idojon mo*

<sup>16</sup> Dhali me'd jin yakina a'di ki yampe e shemen ma gap ma Al ma Jaliil mo tani a'di parki'da Simaan e mo dhala Andaraawus jin ta'da kam ma Simaan mo mmobitkina a'di a'thi/ eya al mo haali/ uni ta 'kwani kun ta imancesh to yi'de/ mo be. <sup>17</sup> Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma, dhali aha/ mina dhu um mmowar ki imanbu'th 'kwani ki gwo mo be. <sup>18</sup> Dhali ki jahanne/ uni dhalkina 'thim buni 'pen mo dhali uni ki bath a'di nsho'k mo be. <sup>19</sup> Dhali mmothothkina a'di is ari'ceenne/ mo tani a'di parki'da Yakuub e mo jin ta ya/ ma Sabadi dhala Yohaana jin ta'da kam piti mo uni kun 'kokin eya kur buni mo mmshowa 'thi/ mo be. <sup>20</sup> Dhali ki jahanne/ a'di ki yuk uni mo. Dhali uni dhalkina babam buni ka Sabadi eya kur mo nyaçki çinkina/ kun miina tu'c mo dhali bath a'di nsho'k mo be.

*Wathi/ jin Bu'th ma Arum Thus jin Nyo/ o'd mo*

<sup>21</sup> Dhali ki uni pu'dkin mo e Pan Kapranahuu mo tani dhali ki jahanne/ a'di seki gu'b gi montul is buni ka cim ma pesu/ mo dhali a'di torki gwo mo be. <sup>22</sup> Dhali uni merkin mo gom gwom piti jin torkina a'di mo haali/ a'di torki uni gwo mo me'd wathi/ jin ta gi moshirr mo dhali yisa me'd iman'kwar to mo. <sup>23</sup> Dhali ki jahanne/ wathin kamu/ diki'd e gu'b montul is buni mo a'di jin taki'd ga rum thus jin nyo/o'd mo be. <sup>24</sup> Dhali a'di cuuki'd ki dhan 'twa/ caaca mo mmo/ o gwo mo ki: Ki /e mini mii atinta ki aman mo, Yesus gi Pa Naasira mo? A/ e pu'dkin mo mmo'ce'd aman sho'k mo? /E mishka/ ki /e ta a'din tal 'de/ ma Arumgimis jin kogu mo. <sup>25</sup> Hila Yesus kucurki a'di ki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Ca'bi ki shwam. Piyu/ ka piye/ 'peni a'di mo. <sup>26</sup> Dhala rum thus jin nyo/ o'd ki tor a'di 'ko'da 'cesh mo dhali cuu gwo ki dhan 'twa/ jin caaca mo. Dhali a'di ki pi ka piye/ 'peni a'di mo. <sup>27</sup> Dhali uni 'baar mo merkin mo. Dhali wakan, uni dotki gwondot e bwam uni mo mmo/ o gwo mo ki: Mii yan ta'da taye? Gwon this jin toru de. Ki moshirr maja sa/ ikankina a'di arum thus kun nyo/on gwo mo dhali uni ha a'di

gwo e mo? <sup>28</sup> Dhali ki jahanne/ gwom piti yaki'd ki lala'th mo e mo 'baar mo ki tur mo eya ris bampa/ kun 'kon ki jin 'kam mo e bampa/ gi Pany Jaliil mo be.

*Yesus Waçki da Mar ma Simaan jin Ta'da 'Bomi mo*

<sup>29</sup> Dhali ki jahanne/ a'di dhalki gu'b gi montul is buni 'pen mo dhali a'di cicki'd mo e gu'b ma Simaan mo dhala Andaraawus mo nyakka Yakuub mo dhala Yohaana mo be. <sup>30</sup> Dhala mar ma Simaana 'bomi, a'di 'ba'thki'd mo mmo/ish 'ko'da 'cesh ki 'batha thunya/ mo dhali ki jahanne/ uni ki 'torki a'di ayim mo be. <sup>31</sup> Dhali a'di pu'dki'd mo mmobutha yim mme'd mo dhali 'deka yim ki mis mo dhala thunya/ dhalki'da yim 'pen mo, dhala yim miiki uni to mo be.

*Yesus Waçki 'Kwani ka Ris Mom'pimpili/ mo*

<sup>32</sup> Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo jin yulkin ma tente/ mo tani uni kalki 'kwani e a'di mo, aris uni gun 'ba'thkin mo dhali uni kun bu'thkin ma ruma 'cesh mo be. <sup>33</sup> Dhali aris 'kwani gi 'penkuman bampa/ 'baar mo tulki is mo mmontal 'de/ mo e shan'tamo/ mo be. <sup>34</sup> Dhali a'di ki waç uni ka ris mo, uni gun 'ba'thkin mo ki 'ba'th ki she/ ki she/ mo, dhali a'di ki ura ruma 'cesh ka pije/ mo, dhali a'di diki dhala ruma 'cesh bway mo mmowal 'twa/ mo haali/ uni nyithki a'di mo be.

*Yesus Yaki'd mo Mmoçi Gwom 'Borga/ mo*

<sup>35</sup> Dhali ki mo ta mon'thamo/ ka 'tum gana/ mo ki monkush n'twa/ a/ mo tani a'di cuki mis mo dhali ya mo e mo jin pina 'kwani mo, dhali a'di ki 'tho mo be. <sup>36</sup> Dhala Simaan dhali uni gwanan kun nyakki 'ko ki a'di mo tani bathki a'di nsho'k mo be. <sup>37</sup> Dhali uni gamki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo ñapki /e mo be. <sup>38</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana iina mo e bampa/ kun 'dish yan is mo, ki aha/ mina ci gwo mmun si'da/ mo. Haali/ gom mi gi wakan mo tani a'di ipu'dkika/ mo be. <sup>39</sup> Dhali a'di yaki'd ki tur mo e bampa/ gi Pany Jaliili 'baar mo mmoçi gwo mo e gu'b gi montul is buni mo dhali mmo/ura ruma 'cesh ka pije/ mo be.

*Yesus Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo*

<sup>40</sup> Dhali wathi/ jin 'kosha monthus pu'dki'di a'di mo mmonap mowoth 'peni a'di mo, dhali ca'bki jin 'kupa'dupun mo dhali o a'di gwo mo ki: Waçki/ / e ona bwa mo tani / e mishi aha/ dhelel mo. <sup>41</sup> Mmogukina a'di a'di ki e ma 'thime/ ki mo/en mo tani a'di ki he'th me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo

ma. <sup>42</sup> Dhali ki jahanne/ monthus dhalki a'di 'pen mo dhali a'di dhelelkina is mo be. <sup>43</sup> Dhali a'di ki kan a'di gwo ki 'bi'th mo dhali hash a'di mo mmoyaku/ mo ki jahanne/ mo <sup>44</sup> dhali tor a'di gwo mo ki: Hili miim pini i e ki 'bore/ mo ki /e mini diki tor jan tal 'derj kamu/ gwo mo. Hili yaku/ mo dhali tora gasiis is pini i e mo dhali ci a'di to gom is pini jin dhelelkunu mo me'd gwonkan jin kankin ma Musa mo haali/ a'di ta gwo jin nyo/a 'kwani mo. <sup>45</sup> Hili a'di yaki'd ka pije/ mo dhali tel mii 'pen mo mmobah gwo gom a'di 'bakany mo dhali mmoçal gwo ki lala'th mo. Wakan a'di mol ma Yesus ciç bampa/ dok/ e mo eya tente/, hili a'di di'd ka pije/ 'peni bampa/ mo, dhali 'kwani pu'dkini a'di mo 'peni aris shemen bampa/ mo be.

## 2

*Yesus Waçki Wathi/ jin Mutta/ Is Is mo*

<sup>1</sup> Dhali ki a'di dokki'd ka nyan'ko'd mo 'peni Pan Kapranahuum 'ko'da cim ka honye/ mo tani gwo toru mo ki a'di di'di pa mo be. <sup>2</sup> Dhali 'kwani ka ris tulki is mo mmontal 'de/ mo. Wakan, mo piyi'd gom uni mo. Monkamu/ yisa di'da shan'tamo/ si'da/ mo. Dhali a'di di'd mo mmoçi uni gwo mo be. <sup>3</sup> Dhali uni pu'dkin mo dhali kali wathi/ jin mutta/ is mo e a'di mo, jin kalkina 'kwanin gwası donon mo be. <sup>4</sup> Dhali ki uni mol a'di 'dish is mo goma waambuhany 'kwani mo tani uni ka'cki 'kugbu'b mo 'peni 'kupi a'di mo. Dhali ki uni tupki mo i e mo tani uni ki dhala ci me'd ki wathi/ i e jin mutta/ is mo be. <sup>5</sup> Dhali ka Yesus parki mongam gwo is buni e mo tani a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Ya/ m pem, miinthus pini gwamkunu /e mo be. <sup>6</sup> Dhali iman'kwar ton tiya, uni 'kokin mo mmodot gwo mo eya dum buni mo ki: <sup>7</sup> Katinta sa/ i/ ona wathi/ yansan gwo gi wakan mo? A'di walki gwo sor mo. Kaja a'di midı mish gwam 'kwani gom miinthus mo, hili jasa Arungimis a'di 'de/ mo be. <sup>8</sup> Dhali ki jahanne/ Yesus nyithki'd e is piti ki uni tan gi gwondot wakan e is buni mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta dotkina um gwondot eya dum bum kan mo? <sup>9</sup> Ki ji gi 'ka'da miı mane ti, mmo/o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Miinthus pini gwamkunu / e mowa? walla mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deka cim pini mo dhali yayi mo? <sup>10</sup> Hili ki um mini mish ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e mony'cesh yan mo mmogwam miinthus gi 'kwani mo, a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: <sup>11</sup> Aha/ ona / e gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali kala cim pini mo dhali yayi bway pa mo. <sup>12</sup> Dhali a'di cuki mis mo dhali ki jahanne/ a'di ki kala cim piti mo dhali ya ka pije/ mbwambori uni 'baar mo. Wakan aris uni 'baar mo merkin mo

dhali karkina Arumgimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki: Ana 'konaki par ji gi wakan e me'd 'de/ki sule/ mo be.

*Mo jin Yukkunuwa Lawi mo*

<sup>13</sup> A'di yayi'd ka pije/ mo dok/e e shemen ma gap ma al mo, dhala dhana buhany wathimpa tulki is i a'di mo, dhali a'di tor'ki uni gwo mo be. <sup>14</sup> Dhali ki a'di yaki'd ki yampe mo mbway mo tani a'di parki'da Lawi e mo a'di jin ta ya/ ma Halpa mo mmodikina a'di mo e mo jin teruwa thulpa/ mo, dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma. Dhali a'di cuki mis mo dhali bath' a'di nsho'k mo be.

<sup>15</sup> Dhali ki a'di ca' bki'da tharabeesa e gu'b piti mo tani imantera thulpa/ ka ris dhali imanmii miinthus 'kokin nya'kka Yesu mo dhali imancik a'di gwo mo, haali/ 'kwani tana ris ka ris kun bath'ki a'di nsho'k mo be. <sup>16</sup> Dhali iman'kwar mo dhali 'Kwani Parisiyiin ki uni parki a'di e ki a'di shwaki to nya'kki uni gun ta imanmii miinthus mo dhali imantera thulpa/ mo tani uni ki dot imancik a'di gwo gwo mo ki: Atinta ish-wana a'di to nya'kki imantera thulpa/ mo dhali nya'kki uni gun ta imanmii miinthus kanni? <sup>17</sup> Dhali ka Yesu cik'ki a'di yan mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: 'Kwani gwansan kun 'kon ki 'bore/ mo tani uni mini 'koki mii ta ga hakiim mo, hili uni gwansan kun 'ba' thkin mo be. Aha/ pu'dkina mo yisa mmoyuk 'kwani kun mii miin'kar/e hili gom imanmii miinthus mo be.

*Gwo jin Dotu mo gom To jin Ga/u mo*

<sup>18</sup> Dhali imancika Yohaana gwo dhali 'Kwani Parisiyiin uni ga/ ki to mo dhali 'kwani pu'dkini a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Katinta si'da/ imiina imancika Yohaana gwo mii mo dhali 'Kwani Parisiyiin mmoga/ to mo, hili imancik /e gwo uni 'koki ga/ to mo be. <sup>19</sup> Dhala Yesu ki tho'k uni gwo mo ki: Mina 'kwani yilkina/ gwansan, uni kun yuku mo e momiimash mo mish to ga/ mo ki wathinya'ba diki'd nya'kki uni naskina/ mo 'taa? Me'd jin dikina wathinya'ba e bwam uni mo tani uni moli to ga/ mo be. <sup>20</sup> Atee mididi pu'du/ mo ki wathinya'ba minu susu/ 'peni uni mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to ka tee caan mo be. <sup>21</sup> Wathij kamu/ yisa di'da jin sho burrinyen this apo/ sharkin burrinyen dhamo/ mo. Wa'k'ki/ a'di mididi mii kan mo tani mo jin 'dapu mididi dher bwa 'peni a'di jin ta jin this mo 'peni jin dhamo/ mo, dhali mondhere'd mididi war ki shi/ mo. <sup>22</sup> Dhali wathij kamu/ yisa di'da jin mididi kar yimana mura'th jin ta jin this mmowol a'di e kucan jin wolu yimana muratha dhamo/ mo. Wa'k'ki/ a'di mididi mii kan mo tani yimana mura'th mididi 'twak kucan mo dhali yimana mura'th mididi ga'ca sho mo. Dhali wakan kucan minu dher bwa

mo, hili yimana mura'th this minu mii wol mo e kucan this jin da'ka kucuru/ mo be.

*Imancik Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be*

<sup>23</sup> Ka cim ma pesu' kamu/ tani a'di yaki'd ki tur mo e bwam bunto mo. Dhali ki uni tanki bway buni mo tani imancik a'di gwo telki mii 'pen mo mmo'ce'd pos mo be. <sup>24</sup> Dhali 'Kwani Parisiyiin o a'di gwo mo ki: Hili ma, atinta imiina uni to jin dina gwonkan ma cim ma pesu/ ki dhal bway mo? <sup>25</sup> Dhali a'di ki tho'k uni gwo mo ki: 'Kona um ki den gwo e mo gom mii ma Dawuu'd mo 'taa? ki a'di mididi mii ta gi to mo dhali ki a'di 'kosha te/ mo tani a'di dhali uni gwansan kun nya'k'ki 'ko ki a'di mo. <sup>26</sup> A'di cik'ki gu'b ma Arumgimis mo ka Abi/a'haar di'd jin ta'da gasiis jin ca'd mo, dhali shwa tonte/ jin di'di buj'kus ma Arumgimis mo, a'di jin dina gwonkan ki dhal bway mo gom 'kwanin tiya mo, hili jasi gom igasiis uni 'cena mmoshwa mo be. Dhali a'di si'da/ ki cik'ki uni gwansan kun nya'k'ki 'ko ki a'di mo be. <sup>27</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Acim ma pesu/ karkunu mo gom wathi/ mo, yisa wathi/ goma cim ma pesu/ mo. <sup>28</sup> Wakan Ya/ gi 'Kwani si'da/ a'di ta tapa goma cim ma pesu/ mo be.

### 3

*Wathi/ jin Kutha Me'd Gun'kuru/ mo*

<sup>1</sup> Dok/ e a'di cik'ki gu'b gi montul is mo dhali wathi/ diki'd jin ku'thkina me'd gun'kuru/ mo be. <sup>2</sup> Dhali uni timki a'di mo mmopar a'di e mo wa'k'ki/ a'di mididi 'taki wa'c a'di ka cim ma pesu/ mo, wakan ki uni mini 'taki ta gi gwo mmoyer a'di is ki gway mo be. <sup>3</sup> Dhali a'di ki o wathi/ jin kutha me'd gun'kuru/ gwo mo ki: Yaya/ ise mo ma. <sup>4</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di ta mii jin dhala gwonkan bway mo mmomii mii jin 'boro'd ka cim ma pesu/ mo 'taa? walla mii jin ta jin thus minu mii mo? mmowotha/ woth' mo 'taa? walla mmo'kosha 'kosh mo? Hili uni 'kon ki shwam mo be. <sup>5</sup> Dhali a'di ki hil mo mo mmo'kar mo ki e mo ka nyor e uni mo mmokal bwa di't mo goma dum buni kun 'bitha'bi'th mo. Dhali a'di ki o wathi/ gwo mo ki: Hethi me'd pini mo ma. Dhali a'di he'thki a'di mo dhali me'd piti wa'kkunu mo be. <sup>6</sup> Dhali 'Kwani Parisiyiin iikin ka pije/ mo dhali ki jahanne/ uni ki gam 'twa/ 'kup nya'k'ki 'Kwani Hirodusiyyiin apo/ a'di mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be.

*Adhana Waambuhany 'Kwani 'Kokini Shemen ma Al mo*

<sup>7</sup> Yesu a'di yaki'd mo nya'k'ki imancik a'di gwo mo e shemen ma al mo dhala dhana buhany wathimpa 'peni Pany Jaliil bath'ki a'di nsho'k mo. Dhali 'peni Pa Yahuudiyya si'da/ mo be <sup>8</sup> dhali 'peni Pa Urushaliim

mo dhali 'peni Pa Adumiyya mo dhali 'peni bampa/ jin di'd e bwampo/ Yi'deñ Kumma/ Uurdun mo dhali 'peni Pan Sur mo dhali 'peni Pa Saydaa/ mo, dhana waambuhany 'kwani mmocika uni gwo mo goma ris mii kun miikina a'di mo tani, uni pu'dkini a'di mo be. <sup>9</sup> Dhali a'di torki imancik a'di gwo gwo mo mmothosona kur gom a'di mo goma waambuhany 'kwani mo, isi ciki/ ki uni mini 'koki 'taki yap a'di ki is mo. <sup>10</sup> Haali/ a'di waçki'da waç ka ris mo, wakan ki aris uni kun 'koshkina 'ba'th ka ris mo gaçkina gaç mo mmota a'di is ki me'd mo. <sup>11</sup> Dhali ka rum thus kun nyo/on parki a'di e mo tani uni ta'kkina 'cesh mbwambori a'di mo dhali cuu gwo ki dhan 'twa/ kun caaca ki: /E ta Ya/ ma Arungimis mo be. <sup>12</sup> Dhali a'di ki kan uni gwo ki 'bi'th mo mmodhaluku/ki dhal a'di ki a'di minu mish mo.

*Yesus Kwanyki Uni kun 'Koni 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo*

<sup>13</sup> Dhali a'di yaki'd ka gagamis e moñ'kuwosh mo dhali a'di ki yuk e gwansan nyakki a'di mo, uni kun ona bwa a'di ki sus mo. Dhali uni pu'dkini a'di mo be. <sup>14</sup> Dhali a'di ki dhu uni kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo mmonyak 'ko ki a'di mo dhali mmohash uni mmoci gwo mo <sup>15</sup> dhali mmota gi moshirr mo mmo/ura ruma 'cesh ka pije/ mo. <sup>16</sup> Simaan, a'di jin yukkunu gway ka Buterus mo, <sup>17</sup> dhala Yakuub jin ta ya/ ma Sabadi mo dhala Yohaana jin ta'da kam ma Yakuub mo, uni kun yukkina a'di gway ka Buwanarjis mo jin ta 'pemen gwo jin onu ki iya/ ma wara sho'k mo. <sup>18</sup> Dhala Andaraawus mo dhala Pilibbus mo dhala Bartulamaawus mo dhala Matta mo dhala Tuuma mo dhala Yakuub jin ta ya/ ma Halpa mo dhala Taddaawus mo dhala Simaan gi Panj Kaana mo, <sup>19</sup> dhala Yahuusa Iskariyuuti jin 'ci'hi/ a'di is ki gwo mo be.

*Gwo Sor jin Walu apo/ Shi/in Dheleladhelel mo*

Dhali yan'ko'd a'di yaki bway pa mo be. <sup>20</sup> Dhala waambuhany 'kwani pu'dkin mo dhali tuli isi montal 'de/ dok/e mo. Wakan uni 'koki ta gi mo mo mmoshwa to mo. <sup>21</sup> Dhali ki imugum piti cikki gwo gom a'di mo tani uni pu'dkin mo dhali ñap a'di mo mmobu'th mo haali/ uni o gwo mo ki: A'di guski'da du mo be. <sup>22</sup> Dhali iman'kwar to pu'dkin mo ka lun'gu'b 'peni Pa Urushaliim mo mmo/ o gwo mo ki: A'di bu'thkin ma Baalsebuul mo dhali ki gway gi tapa ma ruma 'cesh mo tani a'di urkina a'di aruma 'cesh ka pije/ mo be. <sup>23</sup> Dhali a'di ki yuk uni i a'di mo dhali tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo ki: A/ka Setaan mishi is piti ur ka pije/ ce Setaan mo 'taa? <sup>24</sup> Wakki/ 'penjkuman bampa/ kwa/ u bwa mo e is piti mo tani 'penjkuman bampa/ caan mido mol dosh mo

be. <sup>25</sup> Dhali wakki/ gu'b kwa/ u bwa mo apo/ is piti mo tani gu'b caan mido mol dosh mo be. <sup>26</sup> Dhali wakka Setaan mido cu mis apo/ is piti gana/ mo wakan dhali kwa/ bwa mo tani a'di mido mol dosh mo, hili a'di mido dak ka bwa i'ba/ mo be. <sup>27</sup> Hili wathin 'deñ kamu/ yisa di'da jin mido mish ciç gu'b gi wathi/ jin 'bitha'bi'th mo dhali shi/ tom piti is mo, hili isi ciki/ a'di mido mii deç wathi/ jin 'bitha'bi'th ka shi/ ntwa/ a/ mo. Dhali yan'ko'd ka jin gana/ mo tani a'di mido shi/ gu'b piti is mo be.

<sup>28</sup> Ka jin gana/ aha/ ona um ki, aris mi-inthusi 'baar mo minu gwam ki iya/ gi 'kwani mo, dhala ris gwo sor gunn kun wala uni mo. <sup>29</sup> Hili a'di jin wali gwo sor apo/ Shi/ in Dheleladhelel mo tani minu 'koki gwam miinthus piti ki sule/ mo, hili a'di dina mii m'ba/ ki sule/ sule/ e miinthus mo be. <sup>30</sup> Haali/ uni oki gwo mo ki: A'di ta'd ga rum thus jin nyo/o'd mo be.

*KoYesus dhali Ikam Piti mo*

<sup>31</sup> Dhali kum dhali ikam piti pu'dkin mo dhali dosha pije/ mo. Uni ki hash a'di gwo mo dhali yuk a'di mo be. <sup>32</sup> Dhala dhana waambuhany 'kwani 'kokini 'kam a'di is mo dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Kwan dhali ikam pini dhali i'bwahan uni 'kona pije/ mmahan mo mmodot / e mo be. <sup>33</sup> Dhali a'di ki thoç gwo mo ki: Aja sa/ nta'da ta'dam pem dhali ikam pem mo? <sup>34</sup> Dhali a'di ki hil mo mo mmo'kar mo ki e mo gom uni gwansan kun 'kon mmo'kam a'di is mo, dhali a'di ki o gwo mo ki: Ita'dam pem anan be dhali ikam pem anan mo be. <sup>35</sup> A'diyyin jin mii'd ki bwa ma Arungimis mo tani a'di ita'da kam pem mo dhali 'bwah pem mo dhali ata'dam pem mo be.

## 4

*Gwom 'Bi'th/e goma Ka'bany To jin Yeku mo*

<sup>1</sup> Dok/e a'di telki mii 'pen mo mmotor uni gwo e shemen ma gap mo. Dhala dhana waambuhany 'kwani caaca kagahara tulki isi a'di mo. Wakan a'di seki bwaa kur mo dhali ca'bi cine/ mo e bwaman ma al mo. Dhala dhana waambuhany 'kwani uni 'koni shemen ma gap ma al mo eya 'cesh mo. <sup>2</sup> Dhali a'di torki uni gwo ka ris mo ki gwom 'bi'th/e mo, dhali e gwom piti jin tora a'di uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: <sup>3</sup> Ba cikki gwo mo ma. Amanyeka ka'bany a'di ya'd ka pije/ mo mmoyek to mo. <sup>4</sup> Dhali ki a'di yeçki to mo tani aka'banya tiya ta'kkin mo e bway tur jin iinu mo. Dhali 'dii pu'dkin mo dhali los uni mo be. <sup>5</sup> Dhali aka'banya tiya uni ta'kkin mo e mo wosh mo dhali uni daran ga 'cesh e embul mo. Dhali ki jahanne/ ki uni 'kana le/ mo haali/ uni dar ga 'cesh mo tani, <sup>6</sup> dhali ka tente/ sulki'd ka

nyor piti jin 'batha'ba'th mo dhali mmodara uni ka birman mo tani uni la shi'bil mo be. <sup>7</sup> Dhali aka'banya tiya uni ta'kkin mo e bwam ma 'de/ mo dhali ka 'de/ can mo tani a'di cokoŋki uni mo dhali a'di moli maman dho'th mo be. <sup>8</sup> Dhali aka'banya tiya uni ta'kkin mo eya 'cesh jin 'bora'bor mo dhali uni ki kala dho'th kagahara mo mmocakina uni mo dhali mmomarkina uniya mar is mo, mmogwono'dkina uniya dho'th ki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd eya tora 'de/ mo dhali ki iss 'kwanimpa ikwara mo dhali ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo be. <sup>9</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di jin ta'd gi gu'ban'ce mo mmocikŋ gwo mo tani dhalki a'di cikŋ gwo mo ma.

<sup>10</sup> Dhali ki a'di di'd a'di 'de/ mo tani dhali uni gwansan kun tulki isi a'di kun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni dotki a'di gwo mo isi gom gwom 'bi'th/ e yan mo. <sup>11</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um cinu gwo jin cinu ki kup mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo, hili gom uni gwansan kun 'kona pije/ mo tani uni a'di iminu ŋorki gwo ki gwom 'bi'th/ e mo be. <sup>12</sup> Wakan ki uni mini mii mish ka jinŋ gana/ dhali 'koki nyiŋh a'di mo, dhali uni ka jinŋ gana/ mini cikŋ a'di mo tani dhali 'koki mish a'di 'ban mo be. Hili isi ciki/ ki uni mini 'taki tu'k mo dok/ e dhali uni minu 'taki gwamki miinthus buni mo be. <sup>13</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A/ um si'da/ 'koki mish gwom 'bi'th/ e yan 'ban mo? Um mini mish a'di 'ban kata aris gwom 'bi'th/ e gwansan mo? <sup>14</sup> Amanyeka ka'bany to mo tani a'di yeŋki gwo mo be. <sup>15</sup> Dhali uni gwansan uni ita uni kun ta'kkin mo e bwam tur mo e mo jin yeŋu gwo nycine/ mo. Dhali ki uni cikki gwo mo tani aSetaan ki jahanne/ pu'dki'd mo dhali kal gwo jin yeŋu e uni mo be. <sup>16</sup> Dhali uni gwansan si'da/ uni ita uni gun yeŋkunu mo e embula 'cesh wash mo. Uni, ki uni cikki gwo mo tani uni la bu'th a'di ki jahanne/ ki bwanŋ 'kunu'd mo be. <sup>17</sup> Dhali uni tan ga birman yisa e is buni mo, hili uni 'kon jasi ari'ceenne/ mo, dhali yan'ko'd ki monto'c bwa walla mo gi 'koshuwa 'kosh cuki mis mo gom gway yan mo tani ki jahanne/ uni ta'kkin mo be. <sup>18</sup> Dhali aka'banya tiya uni gun yeŋkunu mo e bwam ma 'de/ mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo be. <sup>19</sup> Hili uni bala to ga 'cesh is mo dhali 'penkapan buni jin el uni e ki el mo dhali bwam buni gun ona uni gom ton tiya mo tani cikkina uni nycine/ mo dhali cokoŋ gwo mo dhali a'di inyo/i uni mo ki uni moli dho'th mo be. <sup>20</sup> Hili uni gwansan kun yeŋu mo eya 'cesha 'borga/ mo tani uni ita uni gun cikki gwo mo dhali bu'th a'di mo dhali dho'th maman mo, eya tora 'de/ mo tani a'di dhotho'd ki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo, dhali eya tora 'de/ mo tani a'di dhotho'd ki iss 'kwanimpa ikwara mo, dhali

eya tora kamu/ mo tani a'di dhotho'd ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo be.

*Moŋkush jin Kumu 'Kup ki Toŋ'kul Bwa mo*

<sup>21</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Alamba/ ki a'di kalkunu bway gu'b mo tani a'di kunkunu 'kup ki toŋ'kul bwa mo 'taa? walla karkunu mo e bwan'kwariny ma anŋar mowa? dhali a'di dinuki kara po/ tirkina/ mo 'taa? <sup>22</sup> Haali/ toŋ kamu/ yisa di'da jin minu bag mo isi ciki/ a'di minu mish eya tente/ mo. Walla toŋ kamu/ yisa di'da jin minu mii ka 'di/ mo, hili isi ciki/ uni minu mish ki moŋkush mo be. <sup>23</sup> Wakki/ wathin 'deŋ kamu/ ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cikŋ gwo mo ma. <sup>24</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ a'di jin cikŋ um mo. A'di jin barkina um mo tani a'di minu barki um mo dhali to ki nyanye/ mo tani a'di minu ci ki um mo be. <sup>25</sup> Haali/ a'di jin ta'd gi to mo tani minu cikŋ/ ki nyanye/ mo. Dhali 'peni a'di jin dara'd mo tani, me'd jin tana a'di gi a'di mo tani a'di minu bu'th 'peni a'di mo be.

*Gwom 'Bi'th/ e goma Ka'bany To jin Caki'd mo*

<sup>26</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Bampa/ ma Arumgimis a'di wana e ki wathi/ jin mido 'taki pepera ka'bany bwa apo/ mony'cesh mo <sup>27</sup> dhali 'taki ish e mo dhali cu misi mon'thiny mo dhali montee mo, dhali aka'bany mido 'taki 'ka ale/ mo dhali ca mo ki a'di molo'd mo be. <sup>28</sup> A'cesh a'di dho'thki to ki is piti mo, ale/ a'di i'ka'di twa/a/ mo dhali yan'ko'd akulpe/ mo dhali yan'ko'd maman gana/ mo. <sup>29</sup> Hili ki maman iski'd mo tani a'di ki kar mo ma nyerŋha/ eya tente/ ki jahanne/ mo haali/ mo gi minu 'ciŋh to mo pu'dki'd mo be.

*Gwom 'Bi'th/ e gom Emen To jin Miinuwa 'Tash mo*

<sup>30</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Mina ana kar Bampa/ ma Arumgimis ka par 'ban kata moye? walla gwom 'bi'th/ e gi wakata imina ana i/ o mo gom a'di mo? <sup>31</sup> A'di wana e ki emena ka'bany to jin miinuwa 'tash mo, a'di jin yeŋkunu apowa 'cesh mo. A'di ta ara ka'bany to jin ca'ba e ki piri'th piri'th apowa 'cesh mo. <sup>32</sup> Hili ki a'di yeŋkunu mo tani a'di caki'd mo dhali a'di warki'd ki dhan wurup mo dhali a'di ki pepera adhana bi mo. Wakan 'dii kun pen e mis mo tani uni nyanŋi gu'b buni eya lam piti mo be.

*Mo gi Bu'th ma Yesus Gwom 'Bi'th/ e Mmoŋtor mo*

<sup>33</sup> Ka ris gwom 'bi'th/ e gi wakan mo tani a'di ki ŋor uni gwo mo me'd jin mina uni 'taki mish a'di mo be. <sup>34</sup> A'di diki ŋor uni gwo ki dar gi gwom 'bi'th/ e mo. Hili e imancikŋ

gwom pitij gana/ mo uni 'cena mo tani a'di ki be'd uni gwo 'baar mo be.

*Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo*

<sup>35</sup> Ka tee caan ki mo ta mom'pimpili/ mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana iina mo mmo'citha/ gap gi 'bana kamu/ mo. <sup>36</sup> Dhali mmodhalkina uni awaambuhany 'kwani 'pen mo tani uni suski a'di nyakki uni mo me'd jin ca'bkina a'di e bwam ma kur mo. Dhali akura tiya nyakki 'ko ki a'di mo be. <sup>37</sup> Dhali adhana punthar 'tham poshki'd mo dhali yi'de/ birki bakal mo mmodora kur mo. Wakan akur a'di 'tu'dkina yi'de/ hila/ mo be. <sup>38</sup> Hili a'di diki'd mo e bum 'pen ma kur mo mmo/ish e apo/ burriyey/ jin ishu 'ba/ mo. Dhali uni merki a'di e mo dhali o a'di gwo mo ki: Mantor gwo, ki /e bunya/ dina is ki mer mo ki ana mina 'ce'd sho'k mo? <sup>39</sup> Dhali a'di ki mer e mo dhali kucur 'tham ki gwo mo dhali o yi'de/ gwo mo ki: Roci sho'k mo dhali doshi mungun mo. Dhali 'tham doshki'd mo dhali adhan mo dosh ki biyuu mo be. <sup>40</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Katinta ko/ka uma ko/ ise? Um dar gi mongan gwo is mo 'taa? <sup>41</sup> Dhali uni 'kokunu mo mmo'tu'd ki mondee is mo dhali o gwo ka rem 'kup mo ki: Ki wathi/ jana a'dan sa/? ki 'tham dhali yi'de/ haki a'di gwo e mo?

## 5

*Wathi/ gi Pan Gadara jin Bu'thkin ma Ruma 'Cesh jin Waçkunu mo*

<sup>1</sup> Dhali uni pu'dkin ki 'ban ma gap ma ala kamu/ mo e bampa/ gi Pan Gadara mo be. <sup>2</sup> Dhali ki a'di piki'd ka pije/ 'peni bwam ma kur mo tani a'di gamki 'kup ki wathi/ jin piki'd mo 'peni mon'kupaje jin taki'd ga rum thus jin nyo/ o'd mo be. <sup>3</sup> A'di jin ca'bki'd e mon'kupaje mo dhali wathin 'deñ kamu/ yisa di'da jin mishki a'di deñ ki sule/ mo isi ka jindhiir ilu/ mo. <sup>4</sup> Haali/ a'di dekkunu me'd ka ris ka makkiya mo dhala jindhiir mo, hila jindhiir bene'dkina a'di bwa mo dhali makkiya si'da/ 'ce'dkina a'di ka 'ci'cimi'th mo. Dhali wathin kamu/ yisa ta gi 'bitha mmo'te a'di mii 'twa/ mo. <sup>5</sup> Mon'thiny dhali montee a'di diki'd mo e mon'kupaje mo dhali e mon'kuwosh si'da/ mo a'di cuuki gwo ki 'twa/ jin caaca mo dhali tha'th is piti ki wosh mo be. <sup>6</sup> Dhali ki a'di parki'da Yesus e mo 'pena dhana/ mo tani a'di guski'd mo dhali lunj a'di mo be <sup>7</sup> dhali a'di cuu gwo ki dhan 'twa/ jin caaca mo mmo/o gwo mo ki: Ki /e mini miya tinta ki aha/, Yesus, /e jin ta Ya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca jin ta'da Arungimis mo? Aha/ kana /e gwo mo ka Arungimis mo ki: Dhalku/ ki 'kosh aha/ is ka nyor mo. <sup>8</sup> Haali/ a'di ki o a'di gwo mo ki: Piyi ka pije/

'peni wathi/ mo, /e jin tana rum thus jin nyo/ o'd kan mo. <sup>9</sup> Dhala Yesus ki doñ a'di gway mo mmo/o gwo mo ki: /E yuku gway kaja mo? A'di ki thoñ gwo mo ki: Gway pem yuku Karis mo haali/ aman 'kona ka ris mo be. <sup>10</sup> Dhali a'di ki doñ a'di gwo ka garan du mo mmohash uni ka pije/ 'peni bampa/ mo be. <sup>11</sup> Dhala dhana waambuhany kuthar uni shwakin mo e 'bambala wosh mo be. <sup>12</sup> Dhali uni doñki a'di bway mo mmo/o gwo mo ki: Hashki aman mo e bwanj kuthar mo ma. Dhalki aman cika e uni mo. <sup>13</sup> Wakan a'di ki dhali uni bway mo mmo/ii mo be. Dhala rum thus kun nyo/on pu'dkin ka pije/ mo dhali ciç mo e bwanj kuthar mo. Dhala dhana buhany kuthar denjkuu e ka alaapi su/ mo, mmosokina uni ka lungu'b eya gap yi'deñ 'kulga/ mo e bwam yi'de/ mo dhali uni loskina yi'de/ mo be.

<sup>14</sup> Dhali imanhil kuthar uni sokin mo dhali tor gwo e 'penkuman bampa/ mo dhali e pa 'baar mo. Dhali 'kwani pu'dkin mo mmopar a'di e mo a'di jin miiki'd mo be. <sup>15</sup> Dhali uni pu'dkina Yesus mo dhali uni ki par wathi/ jin bu'thkin ma ruma 'cesh e mo mmoça'b mo ki burriyey/ i is mo dhali ka dum piti jin 'boro'd mo be dhali wathi/ jin taki'd ga ruma 'cesh ka ris mo tani dhali uni ko/ki a'di mo be. <sup>16</sup> Dhali uni gwansan kun mishki a'di mo tani uni tori gwo mo gom a'di jin miikunu mo gom wathi/ jin bu'th ma ruma 'cesh mo dhali gwo gom kuthar mo. <sup>17</sup> Dhali uni telki mii 'pen mo mmoyuka Yesus mo mmoya mo 'peni mom buni mo be. <sup>18</sup> Dhali me'd jin jithirkina a'di mo e bwam ma kur mo tani wathi/ jin bu'thkin ma ruma 'cesh a'di doñki a'di 'twa/ mo ki a'di mido 'taki nyak di ki a'di mo be. <sup>19</sup> Hila Yesus ushki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Yaku/ bway pa mo e imugum pini mo ma dhali tor uni gwo gom to jin miikina Tapa gom /e mo dhali gom momiimii jin miikunu apo/ /e mo be. <sup>20</sup> Dhali a'di yaki'd ka pije/ mo dhali tel mii 'pen mo mmotor gwo eya tente/ e Bampa/ gi Pan Dekapolis mo gom dhan to jin miikin ma Yesus gom a'di mo, dhali aris 'kwani 'baar mo merkin mo be.

*'Bwa/ ma Yaa/irus dhala 'Bom jin Taki'da Yesus 'Twaman Burriyem Piti Is ki Me'd mo*

<sup>21</sup> Dhali ka Yesus 'ciñki'da gap dok/ e eya kur ki 'bana kamu/ mo tani awaambuhany 'kwani caaca tulki isi a'di mo. Dhali a'di diki'd e shemen ma gap ma al mo. <sup>22</sup> Dhali yan'ko'd tapan kamu/ gi gu'b gi montul is pu'dki'd mo, a'di jin yukunu gway ka Yaa/irus mo. Dhali ki a'di parki a'di e mo tani a'di biñki'da 'ceshi sho'k piti mo be. <sup>23</sup> Dhali mmonap a'di mo mmo/o gwo mo ki: Ari 'bwa/ m pem a'di 'ba'thki'd mo mmomuri wu mo. Yayu/ mo ma dhali kar me'd pini apowa yim mo. Wakan ka yim mina isi 'bor



mo dhali di ki e mo be. <sup>24</sup> Dhali a'di yaki'd mo nyakki a'di mo.

Dhala dhana waambuhany 'kwani caaca bathki a'di mo dhali uni ki 'kam a'di ki dek mo. <sup>25</sup> Dhali a'boma kamu/ diki'd si'da/ mo, a'di jin guskin ma bas ki yil 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. <sup>26</sup> Dhali a'di 'koshkina is ka nyor kagahara mo gom mii jin yakina a'di i ihakiim ka ris mo. Dhali a'di ki 'baara ris to 'baar mo kun takina a'di mo be dhali isa kamu/ yisa 'borki'da, hili isa nyor 'curki 'pen ki shi/ mo kagahara mo be. <sup>27</sup> Dhali ayim cikki gwo kun okunu goma Yesus mo dhali a'di pu'dki'di 'ko'di a'di mo e bwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali ta a'di burrinyem piti is ki me'd mo. <sup>28</sup> Haali/ ayim ki o gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina 'taki ta isi burrinyem piti is ki me'd mo tani aha/ mina isi 'bor mo be. <sup>29</sup> Dhali ki jahanne/ abas jin guski a'di dakki'd mo, dhali ayim mishki'd ki is piti mo ka yim wačkunu mo 'peni 'ba'th jin 'koshki a'di mo be. <sup>30</sup> Dhala Yesus nyithki'd ki is piti ki mom'bi'th yaki'd 'peni a'di mo dhali ki jahanne/ a'di ki tuka bor mo e bwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali o gwo mo ki: Kaja ta aha/ burrinye/ is ki me'd mo? <sup>31</sup> Dhali imancič a'di gwo ki o a'di gwo mo ki: /E parkina waambuhany 'kwani e yapkina yap ki is mo mmo'kam/ e mo dhali ata ona/ e ki: Kaja ta aha/ is ki me'd mo? <sup>32</sup> Dhali a'di ki hil mo ki e mo mmopar a'di jin miiki'd kan e mo be. <sup>33</sup> Hila 'bom a'di mishki a'di jin miikunu mo gom a'di mo. A'di pu'dki'd ki moŋko/ is mo dhali mondee is mo dhali a'di ki bića 'cesh ibwambori a'di mo dhali a'di ki tor a'di gwoŋ gana/ 'baar mo. <sup>34</sup> Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: 'Bwa/ m pem, mongam gwo is pini a'di wacki/ e mo. Yaku/ mo ki moŋku'th is mo dhali wači mo 'peni 'ba'th pini jin 'koshki/ e mo.

<sup>35</sup> Dhali ki a'di di'd mmoťor gwo mo tani 'kwanin tiya pu'dkin mo 'peni gu'b gi tapa mo, uni gno o gwo mo ki: 'Bwa/ m pini wuki'd mo. Atinta tu/ ulkina/ e amantor gwo ki gwo ki rash rash kan mo? <sup>36</sup> Hili a'di toŋki'd mo gom gwo jin okina uni mo. Dhala Yesus ki o tapa gi gu'b gi montul is gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Hili gami jasi gwo is mo. <sup>37</sup> Dhali a'di diki dhal jan tal 'dej kamu/ bway mo mmobath a'di mo, hili isi ciki/ jasa Buterus mo dhala Yakuub mo dhala Yohaana jin ta'da kam ma Yakuub mo be. <sup>38</sup> Ki uni pu'dkin mo e gu'b gi tapa gi gu'b gi montul is mo tani a'di parki'da dulatt e mo jin miikunu mo dhali 'kwani mmoko mo dhali mmomiya cinthar kagahara mo. <sup>39</sup> Dhali ki a'di cikki gu'b mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta miikina uma dulatt mo dhali ko mo kan? A'ci a'di yisa wu'd mowa, hili a'di ishki e mo be. <sup>40</sup> Dhali uni ki pe'th a'di mo. Hili a'di ki dhu uni 'peni 'baar ka pije/ mo dhali a'di ki sus jasi com

ma 'ci mo dhali kum mo dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo dhali i bway bwaŋ gu'b e mo jin din ma 'ci mo. <sup>41</sup> Dhali a'di ki butha yim ki me'd mo dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Talića kumi, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ki: Ari nyara/, aha/ ona / e gwo mo ki: cuyi mis mo. <sup>42</sup> Dhali ki jahanne/ ari nyara/ cuki mis mo dhali ya ki sho'k mo. Haala yim 'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo. Dhali ki jahanne/ uni 'baar mo 'kokunu mo mmotash ki momer mo be. <sup>43</sup> Dhali a'di ki kan uni gwo ki 'bi'th mo ki wathin kamu/ midi 'taki diki mish mii yan mo. Dhali a'di ki tor uni gwo mo mmoči ka yim tonče/ mmoshwa mo be.

## 6

### *Yesus A'di Wakčunu mo e Pa Naasira mo*

<sup>1</sup> A'di yaki'd mo 'peni mun mo dhali pu'd mo e bampam piti mo dhali imancič a'di gwo bathki a'di nsho'k mo be. <sup>2</sup> Dhali ka cim ma pesu/ mo tani a'di ki tel mii 'pen mo mmoťor uni gwo mo e gu'b gi montul is mo. Dhali 'kwani ka ris kun cikki gwom piti mo tani uni 'kokin mo mmomer mo mmo/o gwo mo ki: 'Peni mana sa/ igamkina wathi/ yansan aris mii gwansan mo? Ki moyuk jin ta'da ta sa/ ičikunu a'di mo? Dhali adhan mom'bi'th maja sa/ imiikina a'di mii gwahan ki me'd piti mo? <sup>3</sup> Dina a'di ki ta amanpa/ cwa 'taa? Dhali dina a'di ki ta ya/ ma Mariyam 'taa? Dhali ikam piti 'koki ta iYakuub mo dhala Yusi mo dhali Yahu-uda/ mo dhala Simaan 'taa? Dhali 'kona i'bwaham piti ki nyak 'ko ki ana imahana? Dhali uni kolkunu ki a'di mo be. <sup>4</sup> Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Amanči gwo ma Arumgimis yisa dar gi tak e mon tiya hili isi ciki/ jasi e bampam pitin gana/ mo dhali e bwaman ma bas 'kwanim piti mo dhali e gu'b pitin gana/ mo be. <sup>5</sup> Dhali a'di mol dhan miiny caaga/ mii mo isi ciki/ a'di kar me'd piti apo/ 'kwani kun 'bathan ki daka/ mo dhali a'di ki wač uni mo be. <sup>6</sup> Dhali a'di merki'd kagahara mo haali/ gom 'kom buni jin 'kona uni ki dar gi mongam gwo is mo be.

Dhali a'di yaki'd mo e bwaman 'kwani e bampa/ 'baar mo mmoťor gwo mo be.

### *Mo/i jin Iina Uni 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo*

<sup>7</sup> Dhali a'di ki yuk 'kwani 'kume'd i'ce'dka su/ nyakki a'di mo, dhali a'di ki tel mii 'pen mo mmohash uni ka susu/ susu/ mo. Dhali či uni moshirr apowa rum thus kun nyo/on mo be. <sup>8</sup> A'di ki kan uni gwo mo mmo'koki 'do ton tiya gom iim buni i bway mo hili isi ciki/ jasi cwa mo, walla maa yisa, walla kuaŋ yisa, walla guurush yisa eya jisalaan buni mo. <sup>9</sup> Hili uni mini hi'th jasa ppa/ isho'k mo dhali mini 'koki hi'th burrinyem bwamani su/ mo. <sup>10</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: E gu'b yin jin mina umi cič mo tani

'koyi mo ntagi um mini dhal mo yan 'peni mo. <sup>11</sup> Dhali wakki/ 'kwani gi mo caan 'koki bu'th um mo, dhali ush gwo cik 'peni um mo tani dhali ki um mini dhal mo yin 'pen mo tani piri abuhany 'peni sho'k bum mo haali/ a'di midu ta gwo jin onu apo/ uni mo be. <sup>12</sup> Wakan uni iikin mo dhali ci gwo mo ki 'kwani mini 'taki rica du is mo be. <sup>13</sup> Dhali uni urkina ruma 'cesh ka pije/ ka ris mo dhali wol uni ayini 'kup ka ris mo, aris uni gun 'ba'thkin mo dhali waç uni mo be.

*Mowu ma Yohaana jin Ta'da Manmiyya Mii ki Yi'de/ mo*

<sup>14</sup> Dhala Malik Hirodus cikki gwo mo gom a'di mo, gom gway ma Yesu mishkunu e mo 'baar mo. Gom kun tiya o gwo mo ki: A'di ta'da Yohaana jin ta'da manmiyya mii ki yi'de/ mo jin cukunu mis mo 'peni mowu mo. A'di 'bitha wathi/ mii ki 'bi'th e a'di mo be. <sup>15</sup> Hili kun tiya o gwo mo ki: A'di ta'da lliyya mo. Dhali kun tiya o gwo mo ki: A'di ta'da mançi gwo ma Arungimis mo jin wana e gi jin tal 'deñ kamu/ 'peni imanci gwo ma Arungimis kadhama/ mo be. <sup>16</sup> Hili ka Hirodus cikki gwo mo gom a'di mo tani a'di ki o gwo mo ki: AYohaana jin 'ci'ha/ 'kup mo a'di cukunu mis mo 'te/ be. <sup>17</sup> Haala Hirodus a'di hashki gwo mo dhali butha Yohaana mo dhali dek a'di mo mmokara sijn mo gom gway ma Hirodiyya mo jin ta asha kam piti ka Pilibbus mo haali/ a'di mashki'da yim mo be. <sup>18</sup> Haala Yohaana ki owa Hirodus gwo mo ki: A'di diki ta mii jin dhala gwonkan /e bway mo mmomash asha kan mo be. <sup>19</sup> Dhala Hirodiyya a'di dikina gwo apo/ a'di mo mmoruk a'di mo dhali nap a'di mmo'taki 'kosh jwa mo tani hili ayim diki mish a'di mii mo. <sup>20</sup> Haala Hirodus a'di ko/ki'da Yohaana mo mmomishkina a'di a'di ki a'di ta wathin kar/ e mo dhali wathi/ jin kogu mo dhali kar a'di ki 'dantar mo. Ki a'di cikki gwo 'peni a'di mo tani a'di dunjurkina 'kup is kagahara mo dhali a'di di'd mmocik gwo 'peni a'di ki bwan 'kunya/ mo be. <sup>21</sup> Hili embula 'borga/ pu'dki'd mo ka Hirodus pu'dkin ma cim jin dhodhu a'di mo tani a'di miiki dhan maa gom 'kwani ma hakuuma gi gu'b piti mo dhali imanci ma askar alip mo dhali 'kwani gwanyjaka/ gi Pany Jaliil mo be. <sup>22</sup> Dhali ki 'bwa/ ma Hirodiyya pu'dki'd mo dhali sa mo tani ayim 'borki'da Hirodus bwa mo dhali yilkinam piti mo, dhali malik ki o nyara/ gwo mo ki: Do'i aha/ mo ma gom ma to yin jin o /e bwa mo dhali aha/ mina ci ki a'di / e mo be. <sup>23</sup> Dhali a'di ki owa yim gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Ma to yin jin mina /e idot aha/ mo tani aha/ mina ci ki a'di / e mo ntagi 'bwanu'b bampam pema kamu/ mo be. <sup>24</sup> Dhala yim yaki'd ka pije/ mo dhali

do'i kum gwo mo ki: Ata miga/ do'i a'di mo? Dhali kum ki o a'di gwo mo ki: 'Kup ma Yohaana jin ta'da manmiyya mii ki yi'de/ mo be. <sup>25</sup> Dhala yim yaki gu'b ki jahanne/ mo mmobumburku/ mo eya malik mo dhali do'i a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ napa / e mmoçi aha/ 'kup ma Yohaana shwane'dan e bwam ma sahan mo, a'di jin ta'da manmiyya mii ki yi'de/ mo be. <sup>26</sup> Dhala malik a'di bitkina bwa ka lungu'b kagahara mo ki bwan di'i'd mo. Hili haali/ gom gwo jin ona a'di is mo dhali yilkinam piti mo tani a'di 'tena bwa mmo'ce'd gwom piti goma yim mo be. <sup>27</sup> Dhali ki jahanne/ a'di hashki'da askar mo, a'di jin ta'da amanji mo mo, dhali kan gwo mo ki 'kup piti minu guyu/ mo. Dhali a'di yaki'd mo dhali 'ci'ha/ Yohaana 'kup mo eya sijn mo <sup>28</sup> dhali guyu/ 'kup piti mo e bwam ma sahan mo dhali ci ki a'di ki nyara/ mo, dhali nyara/ ki ci ki a'di ki kum mo be. <sup>29</sup> Dhali ki imanci a'di gwo cikki gwo mo gom a'di mo tani uni pu'dkin mo dhali kal bungwar is piti mo dhali 'thi a'di e jis wosh mo be.

*'Kwani Alaapi Mudhe'd kun Cikunu Tonte/ mo*

<sup>30</sup> Dhali imandhun ma Yesu si she/ mo uni dokkin mo ka nyan'ko'd eya Yesu mo dhali tor a'di aris gwo 'baar mo kun miikina uni mo dhali aris gwo kun torkina uni mo be. <sup>31</sup> Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki: Iiyi mo um 'cena mo e mo jin pina 'kwani mo dhali siyi is mo ari'ceenne/. Haali/ 'kwani tana ris ka ris pu'dkin mo dhali iikin mo, dhali uni 'koki butha tente/ mo mmokar ton kamu/ n'twa/ mo mmoshwa mo be. <sup>32</sup> Dhali uni iikin mo e bwam ma kur mo e mo jin dar gi 'kwani uni 'cena ki is buni mo be. <sup>33</sup> Dhali 'kwani ka ris parki uni e mo mmo/ ii mo dhali mish uni mo dhali uni sokin ki sho'k mo 'peni aris bampa/ 'baar mo dhali pu'di twa/a/ ki uni mo be. <sup>34</sup> Ki a'di thulki'd mo tani a'di parki'da dhana buhany wathimpa e mo dhali a'di ki ko'c uni e i is mo haali/ uni wakina e gi ka'bal kun dar ga manhil uni mo. Dhali a'di ki tel mii 'pen mo mmotor uni gwo ki to ka ris mo be. <sup>35</sup> Dhali ki mo taki'da babalalu/ mo tani imanci a'di gwo pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Mo yansan ta mo jin pina 'kwani mo, dhali mo ta'da 'thintha/ mo be. <sup>36</sup> Hashki uni mo ma ki uni mini ii bampa/ mo dhali pa kun 'kon gi jin 'kam mo dhali yol tonte/ gom is buni mo mmoshwa mo. <sup>37</sup> Hili a'di ki thok uni gwo mo ki: Um mini ci uni tonte/ mmoshwa mo. Dhali uni o a'di gwo mo ki: Mina aman ii mo 'te/ be dhali yol maanj'kuthu'd ka riyaa' iss 'kwanimpa ipe'de/ mo dhali ci uni mmoshwa mo 'taa? <sup>38</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'kon ma guraasa ekata mo? Iiku/ mo dhali

\* 6:37 miyya wa ishriin

par e mo ma. Dhali ki uni gamki a'di mo tani uni ki o a'di gwo mo ki: Imudhe'd mo dhali to yi'de/ 'koni su/ mo be. <sup>39</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki kan uni gwo 'baar mo mmo'ko 'pena 'cesh ka pwaḱ she/ mo apowa shon dhii/ i'd mo. <sup>40</sup> Wakan uni 'kokina 'cesh ka ḱul 'kup mo ki iss 'kwanimpa ka mummudhe'd mo dhali ki iss su/ i'ce'dka 'kume'd mo be. <sup>41</sup> Dhali a'di ki bu'th maanḱuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ isu/ mo tani dhali a'di ki hil 'kup ki momis mo dhali a'di ki 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd maanḱuthu'd bwa mo dhali a'di ki ḱi uni ki imancik' a'di gwo mo mmodhu ibwambori 'kwani mo. Dhali a'di ki pwaḱ to yi'de/ isu/ bwa mo mbwaman uni 'baar mo. <sup>42</sup> Dhali uni 'baar mo shwakin mo dhali kapkunu mo be. <sup>43</sup> Dhali uni 'tu'dkina nura/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa mo dhali to yi'de/ mo be. <sup>44</sup> Dhali uni gwansan kun shwaki maanḱuthu'd mo tani ta 'kwaninḱ gwasi alaapi mudhe'd mo be.

*Yesus Ya ki Sho'k e 'Kupa Al Yi'de/ mo*

<sup>45</sup> Ki jahanne/ a'di ki ṭor imancik' a'di gwo gwo mo mmose bwam ma ḱur mo mmo/ ii itwa/ a/ ki a'di mo e 'bana gapa kamu/ mo e Pam Beetsayda mo ki a'di midu 'cukka waambuhany 'kwani montul is mo be. <sup>46</sup> Dhali ḱ'ko'd ki a'di dhalki uni 'pen mo tani a'di seki monḱuwosh mo dhali 'tho mo be. <sup>47</sup> Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani aḱur a'di diki'd isi bwaman ma al mo dhali a'di di'd a'di 'de/ eya 'cesh mo be. <sup>48</sup> Dhali a'di di'd mmopar uni e ki uni 'kokin ka ḱis mo e monḱosh yi'de/ is ki cwa mo haala punthar 'tham poshki'da po/ uni mo be. Dhali ki mo ta mon'twash/e mo tani a'di pu'dki'di uni mo mmoya ki sho'k e 'kupa al yi'de/ mo. A'di ya'd 'taki ya pe uni mo be. <sup>49</sup> Hili ki uni parki a'di e mo mmoya ki sho'k apo/ 'kupa al yi'de/ mo tani uni toshkin ki a'di ta'da rum mo dhali uni kumki cuuwa/ mo be <sup>50</sup> haali/ uni 'baar mo parki a'di e mo dhali uni 'kokina isi modee mo. Hili ki jahanne/ a'di ṭorki uni gwo mo dhali o gwo mo ki: Budhi adu mo ma. Aha/ a'dan be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. <sup>51</sup> Dhali a'di seki'd e bwam ma ḱur mo nyakki uni mo dhali 'tham doshki'd mo be. Dhali uni 'kokini momer kagahara mo be. <sup>52</sup> Haali/ uni 'koki mish gwo 'ban mo gom maanḱuthu'd mo haali/ adum buni 'bitha'bi'th mo be.

*Yesus Waḱi 'Kwani kun 'Bathan e Pa Jannisaarat mo*

<sup>53</sup> Dhali ki uni 'ciḱhina gap mo tani uni pu'dkin mo e bampa/ gi Pa Jannisaarat mo dhali uni shi'dkina ḱur iyana gap mo be. <sup>54</sup> Dhali ki uni pikin ka piḱe/ mo 'peni bwam ma ḱur mo tani ki jahanne/ 'kwani nyithki a'di mo be <sup>55</sup> dhali uni sokin mo 'peni aris bampa/ 'baar mo mmokukul mo caan is mo dhali tel mii 'pen mo mmokal 'kwani kun

'bathan mo eya cim buni mo e mo 'baar mo jin cika uni gwo ki a'di di'di cine/ mo be. <sup>56</sup> Dhali e mo yin jin pu'da a'di mo eya ris bampa/ mo dhali e 'penḱuman bampa/ mo walla e bampa/ mo tani uni ki 'thi uni gun 'bathan e mo ma suug mo dhali o bwa ki a'di mo, ki uni mini 'taki ta a'di isi 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo. Dhali ka ris uni ka ris kun taki a'di is ki me'd mo tani uni 'kokunu mo mmowaḱ mo be.

## 7

*Mii gi 'Kwaninḱ Gwanyjaka/*

<sup>1</sup> Dhali ki 'Kwani Parisiyiin tulki is imonṭal 'de/ mo e a'di mo nyakki iman'kwar to mo uni gun pu'dkin mo 'peni Pa Urushaliim mo tani <sup>2</sup> uni parki imancik' a'di gwon tiya e mo mmoshwa to ki me'da nyo/ ga/ mo mmo'koki 'thur uni ki yi'de/ mo be. <sup>3</sup> (Haali/ 'Kwani Parisiyiin dhali aris 'Kwani Yahuda/ mo tani uni 'koki shwa to wakan mo, hili isi ciki/ uni mini 'thur me'd buni mo mmobotki mii gi 'kwani gwanyjakam buni kadhamo/ mo be. <sup>4</sup> Dhali ki uni pu'dkin 'peni mo ma suug mo tani uni si'da/ 'koki shwa to mo hili isi ciki/ uni mini mii nyon is buni mo dhali miin tiya ka ris si'da/ miikina uni mo gom miin dhamo/ kun ṭorkunu uni mo mmomii mii mo mmolama ḱubbaaya mo dhala nos mo dhali toḱ'kul bwa kun ta gurany kush mo.) <sup>5</sup> Dhali 'Kwani Parisiyiin dhali iman'kwar to mo dotki a'di gwo mo ki: Katintaye i'kona imancik' /e gwo ki bath mii gi gwonḱ gwanyjakan dhamo/ mo, hili uni shwa to ki me'd gwo nyo/ anyo/ kan mo. <sup>6</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Nye, din ma Ishaya ki o um gwo is ki um tana he'k e ka he'k e mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: 'Kwani gwansan uni taḱ aha/ ki 'twam buni mo tani

hili adum buni si'dasi'd 'peni aha/ mo be.

<sup>7</sup> Uni ki luḱ aha/ ki pe'th mo

gwonḱan 'peni 'kwani mo tani ṭora uni me'd gwonḱ gana/ mo be.

<sup>8</sup> Um dhalki gwonḱan ma Arumgimis mo dhali bu'th gwonḱ 'kwanin dhamo/ ki nyen ka bor mo.

<sup>9</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'dapa'dap kagahara mmo/ush gwonḱan ma Arumgimis mo jin mina um dhu gwonḱ 'kwanin dhamom bum mo. <sup>10</sup> Haala Musa o gwo mo ki: Taḱi icim dhali ikwan mo, dhali, A'di jin midu o gwon thas apo/ com mo walla kum mo tani dhalki a'di ka jinḱ gana/ iwu'd mo. <sup>11</sup> Hili um o gwo mo ki: Waḱki/ wathi/ midu ṭor com gwo mo walla kum ki a'di jin mina /e 'taki gam 'peni aha/ mo tani midu ta Kurbaan mo (a'di jin ta 'pemen jin onu ki: A'di jin ḱikunu Arumgimis mo be) – <sup>12</sup> dhali yan'ko'd um 'koki dhal a'di bway mo mmomii ari toḱ kamu/ tal 'de/ gom com

mo walla kum mo be. <sup>13</sup> Wakan um ki puu gwo ma Arungimis mo gom gwo gi gwoj 'kwanin dhamom bum mo a'di jin lu'ka um mo. Dhali um ki miyya ris ton tiya gi wakan mo be.

*To gi Shi/i Wathi/ Is mo*

<sup>14</sup> Dhali a'di ki yuk' kwani i a'di mo dok/ e dhali o uni gwo mo ki: Ciki gwo 'peni aha/ mo ma, aris umi 'baar mo dhali mishi gwo 'ban mo ma. <sup>15</sup> Tonj kamu/ yisa di'da jin di'd 'pena pije/ jin midi ya bwa wathi/ mo dhali shi/ a'di is mo, hili a'di jin piyi'd ka pije/ 'peni bwa wathi/ mo tani a'di shi/ki a'di is mo be. <sup>16</sup> Wakki/ wathiŋ kamu/ ta gi gu'ban'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di ciŋ gwo mo ma. <sup>17</sup> Dhali ki a'di ciŋki gu'b mo tani dhali dhal 'kwani mo tani imancik a'di gwo dotki a'di gwo mo gom gwom 'bi'th/ e yan mo be. <sup>18</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A/ki um si'da/ 'kokin kan mo mmo'koki mish gwo 'ban mowa? 'Kona um ki mish 'taa ki ma to yin jin yaki'd e bwa wathi/ 'pena pije/ mo tani midi mol shi/ a'di is mo be <sup>19</sup> haali/ a'di diki seya dum piti mo hili e bwam piti mo dhali wakan a'di ki ya ka pije/ mo. (Wakan a'di torki gwo eya tente/ ka ris tonŋe/ 'baar mo ta kun dhelelkin mo be.) <sup>20</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: To jin piyi'd ka pije/ 'peni 'twa/ wathi/ mo tani a'di ishi/ki a'di is mo be. <sup>21</sup> Haali/ 'peni bwaman mo, 'peni bwaman ma du wathi/ mo tani a'di pu'dkina gwon thus kun kulumu ibwa kun shi/ ashi/ mo, kun ta mii gun miinu miinycal mo, dhali mmota 'di/ mo dhali mmo'kosha mee mo dhali mmota cal mo <sup>22</sup> dhali mmo'thoth' bwa mo dhali mmomii mii kun 'coŋa'coŋ mo dhali mmota he'k e mo dhali mii kun 'kanuwa kanthi/ mo dhali miin dhapan mo dhali mmota imanthutha thu'th 'pen mo, mmodhu 'ba/ ki ca mo dhali mii jin miinu miim pus mo. <sup>23</sup> Aris tonthus gwansani 'baar mo kun pikin ka pije/ 'peni bwa wathi/ mo tani uni a'di ishi/ki wathi/ is mo be.

*Monjam Gwo Is ma 'Bom gi Pam Pinikiyya ma Suriyya mo*

<sup>24</sup> Dhali a'di cuki mis mo 'peni mun mo dhali ya mo e bampa/ gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo. Dhali a'di ciŋki gu'b mo dhali a'di diki dhal jan 'deŋ kamu/ bway mo mmomish a'di mo. Hili a'di molu bag mo be. <sup>25</sup> Hili ki jahanne/ a'boma kamu/ a'di jin bu'thkin ma rum thus jin nyo/o'd 'bwa/ mo ciŋki gwo mo gom a'di mo, dhali a'di pu'dki'd mo dhali ca'bki jin 'kupa'dupun shoki a'di mo be. <sup>26</sup> A'bom yansan ta'da 'bom gi Pan Griki mo be, a'di jin dho'thkunu mo e Pam Pinikiyya ma Suriyya mo. Dhala yim dotki a'di gwo mo mmo/ura ruma 'cesh ka pije/ 'peni 'bwa/ mo be. <sup>27</sup> Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Dhalki uci cinu

tonŋe/ mmoshwa ntwa/a/ mo, haali/ a'di diki 'bor mo mmokal tonŋe/ 'peni uci mo dhali ta'k a'di ka 'ka mo. <sup>28</sup> Hila yim thoŋki a'di gwo mo ki: Nye, Tapa, hili a'ka si'da/ uni mini shwa kuluny maa uci kun raskin 'pena tharabeesa mo be. <sup>29</sup> Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Gom gwo jin ona /e wakansan mo tani yaku/ /e mo. Aruma 'cesh dhalki 'bwa/um pini 'pen mo be. <sup>30</sup> Dhali ayim yaki pa mo dhali gama 'ci mmo/ish eya ci mo dhali aruma 'cesh dhalki a'di 'pen mo be.

*Yesus Waŋki Wathi/ jin Ta'da 'Diye/ mo dhali jin Moli 'Twa/ Wal mo*

<sup>31</sup> Dhali yan'ko'd a'di dokki'd ka nyan'ko'd mo e Pan Sur mo dhali yaki tur mo e Pan Saydaa/ mo eya Al ma Jaliil mo dhali ki tur mo e bampa/ gi Pan Deŋapolis mo be. <sup>32</sup> Dhali uni kalki a'di wathi/ jin ta'da 'diye/ mo dhali 'twam piti jin cumpulkina a'di wal mo. Dhali uni ŋapki a'di mo mmokar me'd piti apo/ a'di mo be. <sup>33</sup> Dhali uni ki kal a'di 'pen ka pije/ mo 'pena waambuhany 'kwani mo, a'di 'de/ mo. A'di ki kar me'd piti e bwany'cem piti mo, dhala Yesus ki taŋ manya/ mo dhali ta a'di ale'd piti is ki me'd mo be. <sup>34</sup> Dhali a'di ki hil mo 'kup ki momis mo dhali wuwa shure/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Ippatha, jin ta 'pemen jin onu gwo mo ki: Dhalki a'di ka'du mo ma. <sup>35</sup> Dhali 'cem piti ka'dkunu mo dhala le'd piti 'cukunu mo dhali a'di ki o 'twa/ eya tente/ mo be. <sup>36</sup> Dhali a'di ki kan uni gwo mo mmo'koki tor jan tal 'deŋ kamu/ gwo mo gom gwo yan mo. Dhali hili mmokankina a'di uni gwo ki 'bi'th ki nyanye/ mo tani wakan uni torki gwo ki bwa gom a'di ki nyanye/ eya tente/ mo be. <sup>37</sup> Dhali uni 'kokin mo mmomer ki mer jin shiyid mo mmo/o gwo mo ki: A'di miiki'da ris to gwansan ki 'bore/ mo. A'di ka'dki wathi/ jin ta'da nape/ 'ce mo mmocik gwo mo dhali uni gun mol 'twa/ wal mishki 'twa/ wal mo be.

**8**

*'Kwani Alaapi Doŋon kun Ci'kunu Tonŋe/ mo*

<sup>1</sup> Dhali ka tee gwansan ka dhana waambuhany 'kwani tulki is dok/e mo dhali uni dar gi tonŋe/ mo mmoshwa mo tani a'di ki yuk' imancik a'di gwo mo e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: <sup>2</sup> Aha/ ko'ckina adhana waambuhany 'kwanimpa e i is mo haali/ uni 'koni aha/ shwane/ ka cimi kwara mo dhali dar gi tonŋe/ mmoshwa mo be. <sup>3</sup> Dhali wakki/ aha/ mina hash uni bway pa ki te/ mo e bampam buni mo tani uni mina buye/ i'thi mo i bway mo. Haali/ kun tiya iiyin 'peni pa kun si'dasi'd mo be. <sup>4</sup> Dhali imancik a'di gwo thoŋki a'di gwo mo ki: Adhana waambuhany 'kwani minu ci tonŋe/ mmoshwa e bwam ma si'b imahan 'peni

mana mo? <sup>5</sup> Dhali a'di ki doṭ uni gwo mo ki: Um 'kona maanḵuthu'd ekata mo? Uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: Ipesu/ mo be. <sup>6</sup> Dhali a'di ki ḵana dhana waambuhany 'kwani gwo mo mmo'ko 'pena 'cesh mo. Dhali a'di ki bu'th maanḵuthu'd ipesu/ mo dhali ki a'di ḵiki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd uni mo dhali ḵi uni ki imancik a'di gwo mo mmodhu abori 'kwani mo. Dhali uni dhuki uni ibwambor ma waambuhany 'kwani mo be. <sup>7</sup> Dhali uni tan gi ushi to yi'de/ idaka/ mo. Dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di ḵanki uni gwo mo ki uni gwansan si'da/ minu 'taki dhu ibwambori uni mo be. <sup>8</sup> Dhali uni shwaki uni mo dhali uni 'kokunu mo mmokap mo. Dhali uni tulki kuluny maa is kun urki 'kup mo mmo'tu'da nura/ ipesu/ mo be. <sup>9</sup> Dhali uni gwansan kun 'kokin mo mmoshwa a'di mo tani wakina e gi 'kwani alaapi doṅon mo be. <sup>10</sup> Dhali a'di ki hash uni mo dhali ki jahanne/ a'di seki bwam ma ḵur mo nyakki imancik a'di gwo mo dhali uni iikin mo e bampa/ gi Pan Dalmanuṭha mo be.

*Mmo/o Bwa ki Par Jamas Mii E mo*

<sup>11</sup> Dhali 'Kwani Parisiyiin pu'dkini a'di mo dhali telki mii 'pen mo mmogar a'di gwo 'kusi 'twa/ mo mmoṅap jamas mii 'peni a'di 'peni momis mo mmopal a'di mo be. <sup>12</sup> Dhali a'di wuki'da shure/ kagahara mo e shi/in piti mo dhali o gwo mo ki: Atinta ṅap ma nyakum yil 'kwani gwansan jamas mii mo? Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Jamas miin kamu/ yisa minu ḵi um 'kwani ma nyakum yil gwansan mo. <sup>13</sup> Dhali a'di ki dhal uni 'pen mo dhali se i bwam ma ḵur dok/e mo. A'di ki 'ciṭha gap gi 'bana kamu/ mo be.

*Acumat gi Kwani Parisiyiin mo*

<sup>14</sup> Dhali uni ṅaki maanḵuthu'd mo mmo'koki guyu/ mo. Dhali uni tan gi jasi jin tal 'denj gana/ jin takina uni mo e bwam ma ḵur mo. <sup>15</sup> Dhali a'di ki rum uni ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: 'Cunycuri miim bum ki 'bore/ mo dhali jiyi acumat gi 'Kwani Parisiyiin ki e ki 'bore/ mo dhali acumat gi 'Kwani Hirodusiyyiin mo. <sup>16</sup> Dhali uni su'kkin ki gwo ka rem 'kup mo mmo/o gwo mo ki: Ana dara gi maanḵuthu'd mo be. <sup>17</sup> Dhala Yesus nyithki gwom buni mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta su'kkina um ki gwo mo gom maanḵuthu'd jin piyi'di um kan mo? 'Kona um ki nyith mo 'taa? Walla 'kona um ki mish gwo 'ban mo? Adum bum 'bitha'bi'th mo kana? <sup>18</sup> Um tan gi e mo dhali 'kona um ki mish mo mo? Dhali um tan gi 'ce mo dhali 'kona um ki cik gwo mowa? Dhali 'kona um ki ka gwo e mowa? <sup>19</sup> Ki aha/ 'ce'dkina maanḵuthu'di mudhe'd mo gom 'kwani alaapi mudhe'd mo dhala nura/ ekata i'tu'dkina um ki kuluny maa

kun uri 'kup mo? Uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: I'kume'd i'ce'dka su/ mo be. <sup>20</sup> Dhali maanḵuthu'di pesu/ gom 'kwani alaapi doṅon mo tani anura/ 'tu'dkina um ekata ki kuluny maa kun tulkina um is mo? Dhali uni ki thoḵ a'di gwo mo ki: Ipesu/ mo be. <sup>21</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhali 'kona um ki mish gwo 'ban naskina/ mowa?

*Wathiny Ja'da/ jin Waḵkunu mo e Pam Beetsayda mo*

<sup>22</sup> Dhali uni pu'dkini Pam Beetsayda mo. Dhali 'kwanin tiya suski wathi/ i a'di mo, a'di jin ta'da ja'da/ mo dhali ṅap a'di mo mmota a'di is ki me'd mo be. <sup>23</sup> Dhali a'di ki sus wathi/ jin ta'da ja'da/ ki me'd mo, dhali a'di ki sus a'di ka piye/ 'peni pa mo. Dhali ki a'di 'takki manya/ i em piti mo dhali sus a'di ki me'd piti mo tani a'di ki doṭ a'di gwo mo ki: /E mishi toṅ kamu/ par e mo 'taa? <sup>24</sup> Dhali a'di ki hil 'kup ki mis mo dhali o a'di gwo mo ki: Aha/ mishkina 'kwani mo. Hili uni wakina e gi cwa kun iikin mo 'te/. <sup>25</sup> Dhali yan'ko'd dok/ e a'di ki sus a'di ki me'd piti mo dhali kar me'd piti apo/ em piti mo. Dhali a'di hilki'da hil ki dha'k mo dhali waḵ mo dhali a'di mishki'da ris to 'baar mo eya tente/ mo be. <sup>26</sup> Dhala Yesus ki hash a'di bway gu'b piti mo mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ ki ciḵ bampa/ mo.

*Buterus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesus mo*

<sup>27</sup> Dhala Yesus nyak ya ki imancik a'di gwo mo e bampa/ gi Paṅ Kaysariyya mo e Pam Pilibbi mo. Dhali e bway tur jin iina uni mo tani a'di ki doṭ imancik a'di gwo gwo mo ki: Ki 'kwani on ki aha/ tana aja mo sa/? <sup>28</sup> Dhali kun tiya ki tor a'di gwo mo ki: Ka Yohaana jin ta'da manmiiya mii ki yi'de/ mo ti. Dhali kun tiya o ki: Iliyya mo, dhali kun tiya o ki: Jan tal 'de/ 'peni imanci gwo ma Arungimis kadhama/ mo be. <sup>29</sup> Dhali a'di ki thoḵ uni gwo mo ki: Hili idhali um onki aha/ tana aja mo sa/? Buterus ki thoḵ a'di gwo mo ki: /E tana Kristhos mo be. <sup>30</sup> Dhali a'di ki kan uni gwo mo mmodiki tor jan tal 'denj kamu/ gwo gom a'di mo be.

*Yesus Torki Wum Piti Itwa/a/ mo*

<sup>31</sup> Dhali a'di telki mii 'pen mo dhali tor uni gwo mo ki Ya/ gi 'Kwani mina isi 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali mina 'kwanin gwanyjaka/ iwaḵ mo dhali igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo, dhali a'di minu 'kosh jwa mo, dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di midi cuyi mis dok/e mo be. <sup>32</sup> Dhali a'di o gwo yansan eya thithin thith gana/ mo. Dhala Buterus ki bu'th a'di mo dhali tel mii 'pen mo mmokucur a'di ki gwo mo be. <sup>33</sup> Hili a'di tu'kki'da bor mo dhali hil imancik a'di gwo mo tani a'di ki ḵucura Buterus ki gwo mo dhali o gwo mo ki: Setaan,

yaku/ i'ko'di aha/ mmun mo ma. Haali/ /e diki di ki 'ban ma Arumgimis mo hili /e din ka 'ban gi 'kwani mo be.

<sup>34</sup> Dhali a'di ki yuk uni i a'di mo awaambuhany 'kwani nyakki imancik a'di gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Wakki/ wathinj kamu/ midiyay/ ibath aha/ nsho'k mo tani dhalki a'di non is pitinj gana/ mo dhali 'de'k cwany'cithan dhul piti mo dhali bath aha/ nsho'k mo. <sup>35</sup> Haali/ gom a'diyin jin midiyay 'taki woth mondiki/ em piti mo tani midiyay this a'di e mo. Dhali a'diyin jin midiyay this mondiki/ em piti e mo gom gway pem mo tani dhali gom gway gi gwom 'borga/ mo tani midiyay woth a'di mo be. <sup>36</sup> Haali/ gwo gi wakataye jin nyo/ a wathi/ mo wakki/ a'di midiyay gam to 'baar mo e mony'cesh mo dhali lo'b mondiki/ em piti mii nycine/ mo? <sup>37</sup> Haali/ wathi/ midiyay mish wan mondiki/ em piti 'ba/ kata mo? <sup>38</sup> Haali/ a'diyin jin minyay isi 'theya'the mo gom aha/ mo dhali gom gwom pem mo e bwaman uni gwansan kun tana nyakum yil kun ta imanmii miinyal mo dhali imanmii miinthus mo tani Ya/ gi 'Kwani si'da/ a'di minyay isi 'theya'the mo gom a'diyin mo ki a'di midiyay pu'du/ mo e monyay gi com mo dhali nyakki iman'doyu gwom piti kun kogu ilu/ mo be.

## 9

<sup>1</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Kun tiya 'kokin mo mmodoshi mahan mo kun mini 'koki nyok wu mo ntwa/a/ ki uni 'koki par Bampa/ ma Arumgimis e mo mmopu'du/ ki mom'bi'th mo be.

### *Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo*

<sup>2</sup> Dhali 'ko'da cim pe'de/ mo tani Yesus ki susa Buterus nyakki a'di mo dhala Yakuub mo dhala Yohaana mo, dhali sus uni bway 'kuwosh jin turatur uni 'cena mo. Dhali a'di ki war is piti ibwambori uni mo be. <sup>3</sup> Dhali burinyem piti ca'bki 'be'd 'be'd mo dhali ki bany bany kagahara mo. Tonj kamu/ yisa di'da e mony'cesh yan jin midiyay mish dhagam uni ki kush kush kan mo. <sup>4</sup> Dhali e mun mo tani Iliyya piki uni i is mo uni ka Musa mo, dhali uni torcina tor ka Yesus mo be. <sup>5</sup> Dhala Buterus ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa, a'di 'boro'd gom am ki aman 'kona imahan mo. Dhalki aman nyanja cina/ ikwara mo, jan tal 'de/ gom/ e mo dhali jan tal 'de/ goma Musa mo dhali jan tal 'de/ gin kamu/ gom Iliyya mo be. <sup>6</sup> Haali/ a'di diki mish gwo jin ona a'di mo haali/ uni ko/kina ko/ is kagahara mo be. <sup>7</sup> Dhali arak 'kamki uni is mo dhali 'twa/ pu'dki'd 'peni bwam ma rak yansan mo mmo/o gwo mo ki: Yansan ta Ya/ m pem jin enka/ mo. Ciki a'di gwo mo ma. <sup>8</sup> Dhali ki jahanne/ ki uni hilki mo mo mmo'kar mo ki e mo tani uni yisa mishki

wathinj kamu/ mo jin nyak di ki uni mo, hili jasa Yesus a'di 'de/ mo be.

<sup>9</sup> Dhali ki uni 'kokin mo mmothul ka 'cesh mo 'peni 'kuwosh mo tani a'di ki kan uni gwo ki 'bi'th mo mmo'koki tor wathinj kamu/ tal 'de/ gwo gom to jin parkina uni e mo ntaji Ya/ gi 'Kwani minyay 'de'k mo 'peni mowu mo be. <sup>10</sup> Wakan uni dhuki gwo mo mmokulum gwo ibwa mo uni 'cena mo mmodot'eya dum buni gom 'pemen gwo jin okina a'di ki a'di midiyay cuyu mis mo 'peni mowu mo. <sup>11</sup> Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki: Katinta sa/i/ona iman'kwar to gwo mo ki Iliyya midiyay mii pu'du/ itwa/a/ mo? <sup>12</sup> Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Iliyya pu'dki'di twa/a/a mo dhali tela ris to 'baar mo sho'k ka nyan'ko'd mo. Dhali ba ki gwo 'kwaru kataye ki Ya/ gi 'Kwani mina isi 'taki 'kosh ka nyor ki nyanye/ mo gom miin tiya ka ris mo dhali minyay mii ka jin thus mo dhali minyay wak mo be. <sup>13</sup> Hili aha/ tora um gwo mo ki Iliyya pu'dki'd mo dhali uni miiki a'diyin jin 'bori uni bwa mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo be.

### *Yesus Wacki'da 'Ci jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo*

<sup>14</sup> Dhali ki uni pu'dkin mo e imancik a'di gwo mo tani uni parkina dhana buhany wathimpa e mo kun 'kamki a'di mo dhali iman'kwar to garki uni gwo 'kusi 'twa/ mo. <sup>15</sup> Dhali ki jahanne/ adhana buhany wathimpa ki uni parki a'di e mo tani uni 'kokin momer kagahara mo dhali uni sokin 'kup ki a'di mo dhali the a'di me'd mo be. <sup>16</sup> Dhali a'di ki dot uni gwo mo ki: Gwonta su'kkina um nyakki uni mo? <sup>17</sup> Dhali jan tal 'de/ 'pena buhany wathimpa thokki a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, aha/ suskina ya/ m pem i /e mo haali/ a'di bu'thkin ma rum thus jin nyo/o'd jin mol a'di 'twa/ wal mo. <sup>18</sup> Dhali ki a'di bu'thki a'di mo tani a'di torki a'di 'ko'da 'cesh mo, dhali a'di shwaki'da gabusha/ mo dhali rem shem piti 'kup mo dhali a'di peshki'd mo. Dhali aha/ dotkina imancik / e gwo gwo mo mmo/ ur a'di ka piye/ mo tani dhali uni molki a'di mii mo be. <sup>19</sup> Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Ayy, um 'kwani kun tana nyakum yil kun atha mongam gwo is ki ath mo. Ki aha/ mina di i um ki mo gi wakata mo? Dhali ki mo gi wakata imiga/ i'dim 'kup e um mo sa/? Susi a'di i aha/ mo ma. <sup>20</sup> Dhali uni ki susa 'ci i a'di mo. Dhala ka rum thus jin nyo/o'd parki a'di e mo tani dhali ki jahanne/ a'di ki tora 'ci 'ko'da 'cesh mo dhali a'di ki bita 'cesh mo dhali 'danjal ka gabusha/ itwa/ mo be. <sup>21</sup> Dhala Yesus ki dot com gwo mo ki: Kakasja sa/ imiikina a'di mii gi wakan mo? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: 'Pena cim jin tana a'di a'ci mo be. <sup>22</sup> Dhali me'd ka ris a'di ki bit a'di e bwam o'd mo dhali e

bwam yi'de/ mo mmo'ce'd a'di sho'k mo tani hili wakki/ /e mini mish toj kamu/ mii mo mmomina /e hila ha'th'ko'd bam mo dhali woth am mo. <sup>23</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e ona bwa mo tani aris to mishu mii mo gom a'di jin gamki gwo is mo be. <sup>24</sup> Dhali ki jahanne/ com ma 'ci gwoki'd ki jabu'th mo dhali o gwo mo ki: Aha/ gamkina gwo is mo. Wothi/ aha/ mo mmodika/ ki dar gi gwo jin gamu is mo. <sup>25</sup> Dhali ka Yesus mishki'da dhana buhany wathimpa pu'dkin mo mmosoyu/ mo mmotal 'de/ mo tani a'di kucurki'da rum thus jin nyo/o'd ki gwo mo mmo/o a'di gwo mo ki: /E jin noni wathi/ twa/ wal mo dhali /e jin ta wathi/ 'ceya 'diye/ mo, dhali /e jin tana arum jin nyo/o'd mo tani aha/ kankina /e gwo mo ki: Piyi ka pije/ 'peni a'di mo dhali dhalku/ ki se i a'di ki sule/ sule/ mo dok/e. <sup>26</sup> Dhali 'ko'di cuuwam piti jin cuukina a'di mo tani a'di ki tor a'di 'ko'da 'cesh ki tor jin shiyi'd mo dhali a'di ki pi ka pije/ mo. Dhala 'ci a'di wakina e gi wathi/ jin wuki'd mo. Wakan aris uni 'baar mo oki gwo mo ki: A'di wuki'd mo be. <sup>27</sup> Hila Yesus bu'th a'di ki me'd mo dhali 'de'k a'di ki mis mo. Dhali a'di cuki mis mo be. <sup>28</sup> Dhali ki a'di cikki bwan gu'b mo tani imancik a'di gwo dotki a'di gwo mo ka kwal is mo mmo/o gwo mo ki: Atinta gara/ i'kona aman ki mish a'di ur ka pije/ mo? <sup>29</sup> Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Ji gi wakansan minu 'koki mish ur ka pije/ ki miinj kamu/ mo ba, hili ki mon'tho mo be.

*Dok/e aYesus Torki Mowum Piti Itwa/ a/ mo*

<sup>30</sup> Dhali uni iikin 'peni mun mo dhali ii ki tur mo e Pany Jaliil mo. Dhali a'di diki dhal wathin tal 'denj kamu/ bway mo mmomish a'di mo be. <sup>31</sup> Haali/ a'di torki imancik a'di gwo mo mmo/o uni gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani minu ci e me'd gi 'kwanin thus mo, dhali uni mini 'kosh a'di jwa mo. Dhali ki a'di minu 'kosh jwa mo tani 'ko'da cim kwara mo tani a'di midi cuni mis mo be. <sup>32</sup> Hili uni 'koki mish gwo 'ban jin ona a'di mo dhali uni ko/ki is mo mmodot a'di mo be.

*Kaja A'di Icade?*

<sup>33</sup> Dhali uni pu'dkin mo e Panj Kapranahuum mo. Dhali ki a'di diki'd e bwan gu'b mo tani a'di ki dot uni gwo mo ki: Gwonta sa/ isu'kkina um mmo/ iiyina um ibway mo? <sup>34</sup> Hili uni 'kokin ki shwam mo haali/ e bway jin iiyina uni mo tani uni su'kkin ki gwo ka rem 'kup mo gom gwo gi a'di jin cakid mo be. <sup>35</sup> Dhali a'di ca'bkid 'cesh mo dhali yuk unij 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakki/ wathin tal 'de/ jin ona bwa ki ta jin twa/ a/ mo tani a'di midi mii ta jin 'ko'd mo dhali ta amanmii to gom tiya 'baar mo be. <sup>36</sup> Dhali a'di ki budha 'ci mo dhali kar a'di ibwaman

uni mo. Dhali mmokara a'di a'di 'ko'da bim piti mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: <sup>37</sup> A'diyin jin midi budha 'ci gi wakansan ki gway pem mo tani a'di bu'thki aha/ mo, dhali a'diyin jin midi bu'th aha/ mo tani a'di diki bu'th aha/ jasi 'te/ mo, hili a'di bu'thki a'di jin tu'cki aha/ ki yayu/ mo be.

*A'di Caan jin Diki Di apo/ Ana mo tani A'di Ta A'di gom Ana mo*

<sup>38</sup> Yohaana ki o a'di gwo mo ki: Aman'tor Gwo, aman mishkina wathinj kamu/ jin urki'da rum thus ka pije/ ki gway pini mo dhali a'di diki bath ana nsho'k mo, dhali aman nonkina a'di mo haali/ a'di diki ta amanbath ana nsho'k mo be. <sup>39</sup> Hila Yesus ki o gwo mo ki: Dhalki a'di ki non mo ma haali/ a'di jin midi miyya tu'c jin eka/ ek ki gway pem mo tani a'di midi diki mish mmo/ o gwon thus apo/ aha/ mo ki jahanne/ n'ko'd mo. <sup>40</sup> Haali/ a'di jin diki se ana shoka po/ mo tani a'di ta a'di gom ana mo be. <sup>41</sup> Haali/ ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: A'diyin jin midi ci um yi'de/ ki 'kwa mmopi mo haali/ um yuku ki gway ma Kristhos mo tani a'di yisa midi this tom piti jin ish kumma/ e mo.

*Mompal gom Miinthus mo*

<sup>42</sup> A'diyin jin midi rak jan tal 'de/ 'peni uni gwansan kun gwa'dan kun gam gwo is e aha/ mo mmomii miinthus mo tani a'di midi 'taki 'bor ki 'bor gana/ mo wakka dhana yo minu dek a'di i'bam piti mo dhali a'di minu bit mo e kumma/ yi'de/ mo. <sup>43</sup> Dhali wakki/ me'd pini rak /e mo mmomii miinthus mo mmokol mo tani 'ci'hi/ a'di mo ma. A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom /e mo mmoci'c mondiki/e ki nul mo ki /e mini 'taki diki ya e mo ma al o'd ki me'd su/ mo be, e mo jin mola o'd us mo. <sup>44</sup> E mun mo tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/ diki us mo be. <sup>45</sup> Dhali wakki/ sho'k pini rak /e mo mmomii miinthus mo mmokol mo tani 'ci'hi/ a'di mo ma. A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom /e mo mmoci'c mondiki/e ki nul mo ki /e minu i'taki 'koki bit ki sho'k su/ e mo ma al o'd mo be. <sup>46</sup> E mun mo tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/ diki us mo be. <sup>47</sup> Dhali wakki/ em pini rak /e mo mmomii miinthus mo mmokol mo tani buki a'di ka pije/ mo. A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom /e mo mmoci'c Bampa/ ma Arumgimis ki en tal 'de/ mo ki /e minu i'taki 'koki bit ki e su/ mo e mo ma al o'd mo. <sup>48</sup> E mun mo tani ayish buni 'koki wu mo dhali o'd si'da/ diki us mo be. <sup>49</sup> Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani uni minu imii ka 'donkoro/ ki mo/o'd mo be. <sup>50</sup> A'donkoro/ a'di 'bora'bor mo. Hili wakka 'donkoro/ a'di ki this mom'bala'th piti e mo tani um mini gam mon'danjari'th gom a'di mmana? Tayi ka 'donkoro/ e is bum mo

ma dhali tayi ki monku'th is ka rem 'kup mo ma.

## 10

*Yesus Torki Gwo gom Mo jin Dhaluwa Dhal Pen mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di dhalki mo yan 'pen mo dhali yaki'd mo e Bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo dhali e bwampo/ Yi'den Kumba/ Uurdun mo, dhala dhana buhany wathimpa thulki is i a'di mo dok/e. Dhali dok/e me'd miim piti jin miina a'di isa yempa/ mo tani a'di ki tor uni gwo mo be.

<sup>2</sup> Dhali 'Kwani Parisiyin pu'dkin mo mmonap bway mo mmopal a'di ki gwondot mo mmo/o gwo mo ki: A'di ta gwonkan jin dhala'da dhal bway mo 'taa? gom wathi/ mmothoson gwo jin dhaluwa dhal 'pen mo mmodhal ash 'pen mo? <sup>3</sup> A'di ki thok uni gwo mo ki: Gwo gi wakatinta ikankin ma Musa um mo? <sup>4</sup> Uni thokki a'di gwo mo ki: AMusa a'di dhalki wathi/ bway mo mmo'kwara warka/ jin dhaluwa dhal 'pen mo dhali kara yim 'pen ka pije/ mo be. <sup>5</sup> Hila Yesus ki o uni gwo mo ki: Haali/ goma dum bum kun 'bitha'bi'th kan mo tani a'di 'kwarki um gwonkan gi wakansan mo be. <sup>6</sup> Hili 'peni ka mun'kup jin uku to mo tani Arungimis ki uk wathin gwaht mo dhali wathim 'bomi mo be. <sup>7</sup> Gom 'kup gwo gi wakan mo tani a'di imina wathi/ idhal com 'pen mo dhali kum mo dhali gam is ki ashim piti mo be. <sup>8</sup> Dhali uni su/ mina bungwar isi tal 'de/ mo be. Wakan uni dok/e yisa i'koni su/ dok/e yisa, hili uni tala bungwar isa 'de/ mo be. <sup>9</sup> Gom mii gi wakan mo tani uni gun gam ma Arungimis isi montal 'de/ mo tani dhalku/ ki dhal wathin kamu/ bway mo mmokwa/ uni bwa mo.

<sup>10</sup> Dhali e bwan gu'b mo tani imancik a'di gwo dotki a'di gwo mo gom gwo yansan dok/ e mo. <sup>11</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'diyin jin midi dhal ashim piti 'pen mo dhali mash jan kamu/ mo tani a'di miiki miinyal apowa yim mo be. <sup>12</sup> Dhali wakka yim si'da/ dhala'da kathim piti 'pen mo dhali mash jan kamu/ mo tani ayim si'da/ miiki miinyal mo be.

*Yesus Borki Ushi Ucin Gwa'dga/ Mii mo*

<sup>13</sup> Dhali uni 'kokin mo mmosusi uci i a'di mo ki a'di midi 'taki ta uni is ki me'd mo. Dhali imancik a'di gwo kucurki uni ki gwo mo be. <sup>14</sup> Hili ka Yesus mishki mii yan mo tani a'di dekin ma nyor mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalki uci iyini aha/ mo ma. Dhalki uni ki non mo. Haali/ ku gi wakansan mo tani uni 'kokin mo e Bampa/ ma Arungimis mo be. <sup>15</sup> Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki a'diyin jin midi diki bu'th Bampa/ ma Arungimis mo mmowa e ka 'ci yan mo tani a'di midi diki se a'di mo be. <sup>16</sup> Dhali a'di

ki sus uni mo mmodhu 'ko'da bim piti mo dhali a'di ki 'bor uni mii mo mmokarkina a'di me'd piti apo/ uni mo be.

*Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo*

<sup>17</sup> Dhali mmomurkina a'di mmoya mo e bway piti mo tani wathin tal 'den kamu/ guski'd mo dhali ca'bki jin 'kupa'dupuni bwambori a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Amantor Gwo jin 'boro'd mo, ki aha/ mina mii miiya taye mmogam mal gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo? <sup>18</sup> Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Atinta yuka /e aha/ ki jin 'boro'd mo? Jan tal 'den kamu/ yisa di'da jin 'boro'd mo, hili jasa Arungimis a'di 'de/ mo be. <sup>19</sup> /E mishki gwonkan kun 'kwarkunu mo 'taa? kun o gwo mo ki: Dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo, dhali, Dhalki cal ki mii mii mo, dhali, Dhalku/ to ki mii kwal mo. dhali, Dhalki gwon thus ki mii ak wathin kamu/ i is mo, dhali, Dhalki to ki mii dil mo, dhali, Taki cim dhali kwan mo? <sup>20</sup> A'di ki thok a'di gwo mo ki: Amantor Gwowa, aris to gwansani 'baar mo miikika/ mo ki aha/ tana dhuru'c mo be. <sup>21</sup> Dhala Yesus ki hil a'di ki e mo dhali en a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Ton tal 'de/ aha /e mo be. Yaku/ mo dhali yol aris tom pini 'baar mo kun tana /e mo dhali ciki uni ki 'kwani kun hatha'ko'd mo, dhali /e mini ta gi to kun mini ish kumba/ mo e momis mo, dhali yayu/ mo ma, mmobath aha/ nsho'k mo. <sup>22</sup> Gom gwo jin onu a'di kan mo tani a'di ki bit a'di bwa ka lungu'b mo dhali a'di ki ya bway pa mo ki bwa jin ditadit mo, haali/ a'di ta'd gi dhan to kun eka 'pen ki ek mo be.

<sup>23</sup> Dhala Yesus ki hil mo mo dhali 'kar mo ki e mo dhali o imancik a'di gwo gwo mo ki: Mii wa'di dita/ gom uni gwansan kun ta pa ki pa mo mmocic Bampa/ ma Arungimis mo be. <sup>24</sup> Dhali imancik a'di gwo merkin gom gwom piti yansan mo be. Hila Yesus ki o uni gwo mo dok/e ki: Uciya, a'di wana mii dita/ gom uni gun gamki gwo is gom pam buni kun tana uni mo mmocic Bampa/ ma Arungimis mo. <sup>25</sup> A'di 'disha mii ki 'dish gom kalman mo mmoya ki solol e jis ma 'dipira/ mo mmodhal wathimpa e i is mo, a'di jin ta pa ki pa mo mmocic Bampa/ ma Arungimis mo be. <sup>26</sup> Dhali uni 'kokin mo mmomer mo ka daran dun gana/ mo dhali o gwo ka rem 'kup mo ki: Ba wakki/ wakan mo tani ija a'di iminu iwoth moyi? <sup>27</sup> Yesus ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki: Ki 'kwani mo tani a'di molu mii mo, hili ka Arungimis mo tani aris to 'baar mo mishu mii ka Arungimis mo be. <sup>28</sup> Hila Buterus telki mii 'pen mo mmo/o a'di gwo mo ki: Hili, aman dhalkina aris to 'peni 'baar mo dhali bath /e nsho'k mo be. <sup>29</sup> Yesus ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: wathin kamu/ yisa di'da jin dhalki gu'b piti 'pen mo walla ikam piti mo walla i'bwah piti



mo walla kum mo walla com mo walla uci mo walla mo mo gom gway pem mo dhali gom gway gi gwom 'borga/ mo tani <sup>30</sup> a'di jin midi diki bu'th to ki me'd iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo shwane/ mo ki mo yansan mo, gu'b mina a'di gam mo dhali ikam piti mo dhali i'bwaham piti mo dhali ikum mo dhali uci mo dhali mo mo nyakki to kun mini to'c a'di 'kus mo, dhali ki she yil yan jin midi pu'du/ mo tani a'di midi gam mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. <sup>31</sup> Hili aris uni gun 'koni twa/a/ mo tani uni minu dhu n'ko'd mo dhali uni gun 'koni 'ko'd mo tani uni minu dhu itwa/a/ mo be.

*AYesus Torki Wum Piti Me'di Kwara Itwa/ a/ mo*

<sup>32</sup> Dhali uni 'kokin mo mmo/ii i bway mo mmo/ii ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo dhala Yesus yaki'di shu uni bway mo. Dhali uni 'kokin mo mmomer mo dhali uni gwansan kun bathki a'di nsho'k mo tani ko/ki is mo. Dhali a'di ki sus uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo dok/e dhali a'di ki tel mii 'pen mo dhali tor uni gwo mo gom to gun minu mii a'di mo be, <sup>33</sup> mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, ana iina ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo, dhali Ya/ gi 'Kwani minu ci mo e igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo, dhali uni mini wak a'di mo mmo'kosh a'di jwa mo, dhali a'di minu ciki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ime'd mo be. <sup>34</sup> Dhali uni mini mii a'di ka mak mo dhali tak a'di manya/ i is mo dhali dor a'di mo dhali 'kosh a'di jwa mo. Dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di midi piyu/ ka pije/ mo be.

*Gwondoŋ ma Yakuub mo dhala Yohaana mo*

<sup>35</sup> Dhala Yakuub dhala Yohaana uni gun ta iya/ ma Sabadi mo tani pu'dkin kadhon' kup ki a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Amanŋor Gwo, aman ona bwa ki /e mini dhal aman bway mo gom to jin mina amani doŋ 'peni /e mo be. <sup>36</sup> Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Atinta o um bwa mo jin miga/ mii gom um mo? <sup>37</sup> Dhali uni ki thoŋ a'di gwo mo ki: Dhas am bway mo ma mmo'ko mo. Jan 'de/ midi ca'b /e ki me'da bim poros pini mo dhali jan 'de/ midi ca'b /e ki me'da biny cam pini mo e monycam pini mo be. <sup>38</sup> Hila Yesus ki o uni gwo mo ki: Um 'koki mish to jin doŋa um mo. A/um mini piya kubbaaya jin pikika/ mo walla a/um minu cuŋ mo ki mii jin miinuwa mii ki yi'de/ mo jin miikunu aha/ mo? <sup>39</sup> Dhali uni ki thoŋ a'di gwo mo ki: Aman mina mish mii mo be. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Akubbaaya jin pika/ mo tani mina umi pi mo dhali mo jin miinu aha/ amii ki yi'de/ mo tani a'di imiinu mii um si'da/ mo be. <sup>40</sup> Hili mmo'ko aha/ ki me'da bim poros pem mo walla ki me'da biny cam pem mo tani a'di diki ta miim

pem mo mmodhas um bway mo, hili a'di gom uni gwansan kun thosonkunu uni mo be. <sup>41</sup> Dhali ki uni gun 'koni 'kume'd cikki gwo yansan mo tani uni telki mii 'pen mo mmodeka nyor mo goma Yakuub mo dhala Yohaana mo be. <sup>42</sup> Dhala Yesus ki yuŋ uni mo i a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Um mishki gwo mo gom uni gwansan kun o ki ta tapa apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani uni mii miin tapa apo/ uni mo dhali 'kwanim buni gun eka/ ek kun ta gi moshirr mo apo/ uni mo be. <sup>43</sup> Hili mii yansan minu 'koki mii wakan apo/ um mo. Hili a'diyin jin midi eka/ ek mo e bwam um mo tani a'di midi mii ta a'di jin midi mii um to mo be. <sup>44</sup> Haali/ a'diyin jin midi mii ta jin twa/a/ mbwaman um mo tani a'di midi mii ta cinjina/ gom umi 'baar mo be. <sup>45</sup> Haali/ Ya/ gi 'Kwani si'da/ pu'dki'd mo yisa ki a'di minu mii to mo, hili ki a'di midi mii 'kwani to mo dhali ci mondiki/em piti mo mmota Amanwan 'Kwani 'Ba/ ka ris mo be.

*Bartimawuus jin Ta Wathiny Ja'da/ Bu'thki Momish Mo mo*

<sup>46</sup> Dhali uni pu'dkin mo e Pa Ariiha mo. Dhali ki a'di di'd mmodhal Pa Ariiha 'pen mo nyakki iman'ciŋ a'di gwo mo tani adhana waambuhany wathimpa caaca kagahara mo. Dhali wathiny ja'daŋ kamu/ diki'd jin yuŋkunu gway ka Bartimawuus mo jin ta'da man'tho to mo, a'di jin ta ya/ ma Timawuus mo, a'di ca'bkid mo e shemen bway isa yempa/ mo. <sup>47</sup> Dhali ki a'di cikki gwo goma Yesus ki Pa Naasira mo tani a'di telki mii 'pen mo mmocuu gwo ki dhan 'twa/ jin caaca mo dhali o gwo mo ki: Yesus, jin ta Ya/ ma Dawuu'd. Miiyi mii apo/ aha/ mo ma. <sup>48</sup> Dhali 'kwani ka ris kucurki a'di ki gwo mo mmotor a'di gwo mo mmoca'b ki shwam mo. Hili a'di cuuki'd kagahara ki nyanye/ ki nyanye/ mo ki: Ya/ ma Dawuu'd. Miiyi mii apo/ aha/ mo ma. <sup>49</sup> Dhala Yesus doshki'd mo dhali o gwo mo ki: Yuŋi a'di mo ma. Dhali uni ki yuŋi wathiny ja'da/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Budhi adu mo ma. Cuyi mis mo. A'di yuŋi /e mo be. <sup>50</sup> Dhali a'di biŋki burrynye/ ma pom piti a'cesh mo dhali a'di ki pe imis mo dhali ya aYesus mo. <sup>51</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ata o /e bwa jin miga/ mii gom /e mo. Dhali wathiny ja'da/ ki o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ butha momish mom pem mo ma. <sup>52</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ i bway pini mo. Monŋam gwo is pini a'di woŋki /e mo. Dhali ki jahanne/ a'di ki bu'th momish mo mo dhali bath a'di nsho'k ibway mo be.

## 11

*Mo jin Pinu Mii E mo Mmociŋ Pa Urushaliim mo*

<sup>1</sup> Dhali ki uni 'dishki Pa Urushaliim is mo e Pam Beetpaji mo dhali e Pam Beetaniya mo e 'Kuwoosh Setuun mo tani a'di ki hash imancik a'di gwo isu/ mo be <sup>2</sup> dhali o uni gwo mo ki: liku/ i bampa/ jin di'd ka par 'twa/ i um mo, dhali ki jahanne/ ki um mini ciç a'di mo tani um mini gam ari thuluny jin shi'du/ mo. A'di yisa merkina wathin kamu/ apowa. 'Cuçi a'di mo dhali guyu/ a'di mo. <sup>3</sup> Wakki/ wathin 'deñ kamu/ mido o um gwo mo ki: Atinta mina um kan mo tani tori a'di gwo mo ki: Tapa a'di mido mii ta gi a'di mo dhali mido hashu/ a'di ka nyan'ko'd ki jahanne/ mo imahan mo. <sup>4</sup> Dhali uni iikin mo dhali gam ari thuluny jin shi'dkunu mo e 'twançal bway tura beega/ mo. Dhali uni 'cuçi a'di mo be. <sup>5</sup> Dhali uni gwansan kun doshkin mo tani o uni gwo mo ki: Atinta imina um kan mo sa/? Um 'cuçi ari thuluny gomata? <sup>6</sup> Dhali uni ki tor uni gwo mo gom gwo jin okin ma Yesu mo, dhali uni ki dhal uni bway mo mmo/ ii mo be. <sup>7</sup> Dhali uni ki susi ari thuluny Yesu mo dhali uni ki pa'd burrinem buni apo/ a'di mo dhali a'di ki mer a'di apo/ mo be. <sup>8</sup> Dhali 'kwani ka ris uni pa'dki burrinem buni e bway tur mo be. Dhali kun tiya pa'dkina biny cwa kun kwa/kina uni 'peni bwam bunto mo be. <sup>9</sup> Dhali uni gwansan kun iikini twa/ a/ mo dhali uni gwansan kun bathki uni nsho'k mo tani uni kumki cuuwa/ mo ki 'twa/ kun caaca mo ki: Hosanna. Mom'bor mii mido di mo gom a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo be. <sup>10</sup> Mom'bor mii mido di mo gom Bampa/ ma ababam bana ka Dawuu'd a'di jin pu'dki'd mo. Hosanna jin di'di mis mo.

<sup>11</sup> Dhali a'di ciçki'd mo e Pa Urushaliim mo dhali a'di seki gu'b gi mondheleladhelel mo be. Dhali ki a'di hilki mo mo dhali 'kara ris to 'baar mo ki e mo tani dhali n'ko'd a'di ki dok Pam Beetaniya nyakki uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo haala tente/ yulu'd mo be.

#### *Cwampu/jin Jeekunu mo*

<sup>12</sup> Dhali ka cim jin batha'di 'ko'd mo tani ki uni pu'dkin mo e Pam Beetaniya mo tani a'di 'koshkina te/ mo be. <sup>13</sup> Dhali a'di mishki'da pu/ 'pena dhana/ mo jin lu/u'd mo. A'di ki ya mo mmopar e mo wakki/ a'di mido 'taki gam maman 'peni a'di mo. Ki a'di pu'dki'di a'di mo tani a'di diki gam toñ kamu/ mo hili jasi 'cemen gana/ mo haali/ a'di diki ta yil ma pu/ mmोधo'th mo be. <sup>14</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Wathin tal 'deñ kamu/ mido diki shwa maman 'peni/e dok/e mo ki sule/. Dhali imancik a'di gwo ciçki gwo yansan mo be.

#### *Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo*

<sup>15</sup> Dhali uni pu'dkin mo e Pa Urushaliim mo. Dhali ki a'di ciçki gu'b gi mondheleladhelel mo tani dhali a'di telki mii 'pen mo

mmo/ur uni gwansan ka piye/ kun yoli to mo, dhali uni gwansan kun yolki to mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhali a'di ki kuma tharabeesa 'twa/ a'cesh mo gun ta ku gi uni gwansan kun wanki emena guurush mo dhali a'di ki kum to 'twa/ a'cesh mo kun 'kona imanyol gurko/ mo be. <sup>16</sup> Dhali a'di diki dhal uni bway mo mmo'do ton tiya mmo'cih ki tur mo e gu'b gi mondheleladhelel mo be. <sup>17</sup> Dhali a'di torki gwo mo dhali o uni gwo mo ki: A'di diki ta gwo jin 'kwarkunu mo 'taa? ki: Gu'b pem minu yu' ki gu'b jin minu 'tho goma ris kal gi 'kwani'ceshi 'baar mo? Hili mi mii a'di me'd gu'b gi 'kwani kun ta imandil to mo be. <sup>18</sup> Dhali igasiis kun can dhali iman'kwar to mo uni ciçki gwo yan mo dhali uni n'paki bway mo mmo'ce'd a'di sho'k mo haali/ uni ko/ki a'di mo haali/ awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo merkin mo gom gwom piti jin torkina a'di mo be. <sup>19</sup> Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani a'di dhali imancik a'di gwo uni iikin ka piye/ mo 'peni 'pen'kuman bampa/ mo.

#### *Gwo gom Cwampu/ jin Ku'thki Gun'kuru/ mo*

<sup>20</sup> Me'd jin iikina uni ki iimpe mo mon'thamo/ mo tani uni parkina pu/ e mo mmoku'thkina a'di hila/ ka birman ilu/ mo be. <sup>21</sup> Dhala Buterus kakina gwo e mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa. Hila pu/ mo ma, a'di jin jeekina /e mo tani a'di ku'thki'd mo be. <sup>22</sup> Dhala Yesu ki thoç uni gwo mo ki: Tayi gi mongam gwo is mo eya Arungimis mo. <sup>23</sup> Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin mido o wosh yansan gwo mo ki: Dhalki a'di gunu mo dhali biç mo e bwanj kumma/ yi'de/ mo dhali diki ta ga du jin shi/ i gwo 'kup mo tani, hili a'di gamki gwo is gom a'di jin okina a'di mo tani ki a'di mido pu'd mo tani a'di minu mii gom a'di mo be. <sup>24</sup> Wakan aha/ tora um gwo mo ki a'diyin jin mina umi doç ki mon'tho mo tani gami gwo is mo ma, ki a'di mina umi bu'th mo dhali um mini bu'th a'di mo be. <sup>25</sup> Dhali ma mo yin jin mina umi dosh mo mmo'tho mo tani dhalki a'di 'pen mo wakki/ um ta gi gwo jin ona um is apo/ cin tiya mo tani wakan si'da/ Ababam bum jin di'd e momis mo mido dhal um gwon dhan bum 'pen mo be. <sup>26</sup> Hili wakki/ um 'koki dhal 'kwani amure/ miinthus buni 'pen mo tani wakan si'da/ Ababam bum jin di'd e momis mo mido diki dhal um amure/ miinthus gi gwon dhan bum 'pen mo be.

#### *Moshirr ma Yesu jin Doçkunu Gwondoç mo*

<sup>27</sup> Dhali uni pu'dkin dok/ e mo e Pa Urushaliim mo. Dhali ki a'di diki'd mmoya e gu'b gi mondheleladhelel mo tani igasiis kun can dhali iman'kwar to mo dhali

'kwaniḡ gwanyjaka/ mo uni pu'dkini a'di mo be. <sup>28</sup> Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Ki moshirr jana sa/ imiikina / e aris to gwansani 'baar mo, walla kaja içiki / e moshirr yansan mo mmomii uni mo? <sup>29</sup> Yesus ki thoḡ uni gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina doḡ um gwondoḡ mo. Thoḡi aha/ gwo mo ma dhali aha/ mina ḡor um a'di jin çiki aha/ moshirr mmomii aris to gwansan mo be. <sup>30</sup> Mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo tani, a'di 'peni momis mo 'taa? walla 'peni 'kwani mo? Thoḡ aha/ gwo mo ma. <sup>31</sup> Dhali uni garki gwo 'kusi 'twa/ ka rem 'kup mo mmo/ o gwo mo ki: Wakki/ aman mina o gwo mo ki: 'Peni momis mo tani, a'di mididi o am gwo mo ki: Batinta 'kona um ki gam a'di gwo is mo? <sup>32</sup> Hili wakki/ aman mina o ki: 'Peni 'kwani mo tani uni ko/ki 'kwani mo haali/ aris 'kwani 'baar mo karkina Yohaana ka mançi gwo ma Arumgimis gana/ mo be. <sup>33</sup> Wakan uni thokkina Yesus gwo mo ki: Aman 'konaki mish mo mo. Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Wakan si'da/ aha/ mina diki ḡor um gwo mo gom a'di jin çiki aha/ moshirr mo mmomii to gwansan mo be.

## 12

*Gwom 'Bi'th/e gom Bwam Monsinu ma Mura'th dhali Uni gun Hil Mo mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di telki mii 'pen mo mmoḡor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo mmo/ o gwo mo ki: Wathi/ diki'd mo jin siki'da mura'th mo dhali a'di ki nyanja goḡ mo mmo'kam a'di is mo dhali a'di ki çwany jis gom yimana mura'th mo dhali a'di ki nyanj 'kukuma/ isi mis mo, dhali a'di ki dhal a'di e imanmii to ka guurush mo dhali a'di ki ya bampaḡ kamu/ jin si'dasi'd mo be. <sup>2</sup> Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di ki hash çinḡinaḡ kamu/ e imanmii to ka guurush mo mmo'taki kali maman cwan tiya 'peni monsinu mo be. <sup>3</sup> Dhali uni bu'thki a'di mo dhali dor a'di mo dhali uni ki hash a'di me'd 'te/ mo be. <sup>4</sup> Dok/e a'di ki hash ki uni çinḡinaḡ kamu/ i uni mo dhali uni waki a'di 'kup ki jama/ mo dhali uni ki mii a'di ka jin thus ki mon'the is mo be. <sup>5</sup> Dhali a'di ki hashki uni jaḡ kamu/ mo dhali a'di si'da/ 'koshkina uni jwa mo. Dhali wakan si'da/ kun tiya ka ris 'koshkina uni mo dhali kun tiya dorkina uni mo dhali kun tiya 'koshkina uni jwa mo be. <sup>6</sup> A'di ta'd gi jasi jin tal 'deḡ gana/ mo jin di'di a'di mo, a'di jin ta ya/m piti jin ena a'di ki en gana/ mo. N'ko'd a'di ki uḡki uni ya/ m piti mo mmohashki a'di e uni mo mmo/ o gwo mo ki: Uni mini taḡ ya/m pem mo be. <sup>7</sup> Hili uni gwansan kun miiki to ka guurush mo o gwo mo ka rem 'kup mo ki: Amankaḡ mala caan pu'dki'd mo. Dhalki ana 'kosha a'di jwa mo dhali mal mididi ta jim bana mo

be. <sup>8</sup> Dhali uni bu'thki a'di mo dhali 'kosh a'di mo dhali kar a'di 'pen ka piḡe/ mo 'peni bwam monsinu mo be. <sup>9</sup> Ata mina com gi mo ma mura'th i mii mo sa/? A'di mididi pu'du/ mo dhali 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun miiki to ka guurush mo dhali ç mo ma mura'th ki 'kwaniin tiya mo be. <sup>10</sup> 'Kona um ki deḡ Gwo e mo 'taa? Gwo jin 'kwarkunu mo.

Ka dhan wosha caaga/ yansan jin waḡkina imannyanḡu'b mo tani warki'd ki dhan wosh gi 'kupan ma rukun gu'b mo.

<sup>11</sup> Yansan ta mii gi Tapa mo be.

Dhali a'di ta dhan mii jin meru em bana mo be.

<sup>12</sup> Dhali uni palki mii mo mmo'taki cesh a'di mo tani hili uni ko/ kina waambuhany 'kwani mo haali/ uni nyiḡkin ki a'di ḡorki gwom 'bi'th/e yansan apo/ uni mo. Wakan uni dhalki a'di mo dhali ii mo be.

*Mmoçika Kaysara Thulpa/ mo*

<sup>13</sup> Dhali uni hashki a'di 'kwaniin tiya 'peni 'Kwani Parisiyiin mo dhali 'kwaniin tiya 'peni 'Kwani ma Hirodusiyiin mo mmo'taki cesh a'di ki gwo jin ona a'di mo. <sup>14</sup> Dhali uni pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Amanḡor Gwowa, aman misha ki / e ta a'diḡ gana/ mo dhali / e diki mii mii ka gwar 'de/ mo gom wathiḡ kamu/ mo, haali/ / e diki taḡ 'kwani gom monyanc buni mo hili ka jinḡ gana/ / e ḡori gwo gi bway ma Arumgimis mo be. A/ a'di ta gwoḡkan jin minu çika Kaysara thulpa/ mowa? walla minu dhalku/ mo? <sup>15</sup> Mina aman 'taki çiya thulpa/ mo 'taa? walla mina aman 'taki dhal 'pen mo? Hili mmonyitha a'di ahe'k em buni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta palkina um aha/ kan mo? Guyi aha/ nasa guurush mo ma dhali dhalki aha/ para a'di e mo. <sup>16</sup> Dhali uni ki guyi a'di jan 'de/ mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ki jamaḡ maja a'dan sa/? Dhali a'di 'kwar maja imahan mo? Dhali uni ki thoḡ a'di gwo mo ki: A'di ta jim ma Kaysar mo be. <sup>17</sup> Yesus ki o uni gwo mo ki: Çika Kaysar to jin ta jim ma Kaysar mo ma dhali çika Arumgimis to jin ta jim ma Arumgimis mo ma. Dhali uni merkin mo gom a'di mo be.

*Gwondoḡ jin Doḡu mo gom Mo jin Pinu mo*

<sup>18</sup> Dhali 'Kwani Sadukiyyiin pu'dkini a'di mo, uni gun o gwo mo ki mompinunḡ kamu/ yisa di'da. Dhali uni ki doḡ a'di gwondoḡ mo mmo/ o gwo mo ki: <sup>19</sup> Amanḡor Gwo, aMusa a'di 'kwarki aman gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Wakka kam gi wathi/ mididi wu mo dhali dhal ashim piti mo hili diki dhal a'di a'ci mme'd mo tani wathi/ mididi mii mash asha kam piti mo dhali çis uçi goma kam piti mo be. <sup>20</sup> Ikam uni 'kokini pesu/

mo be. Jin *twa/a/ bu'thki'da 'bom mo dhali* ki a'di wuki'd mo tani a'di diki dhal a'di a'ci mo be. <sup>21</sup> Dhali jin 'kon mo *po/i su/ mo bu'thki'da yim mo dhali wuki'd mo si'da/ mmodiki dhal a'di a'ci mo dhali jin 'kon ma po/i kwara mo nyakkina mii gi wakansan mo be.* <sup>22</sup> Dhali unim pesu/ 'koki dhal a'di a'ci mo. Yan'ko'd mo tani a'bom si'da/ wuki'd mo. <sup>23</sup> E mompinu mo tani a'bom midi ta asha ja mo? Haali/ gwa<sup>th</sup> 'kokini pesu/ kun bu'thki a'di mo mmota a'bom buni mo be.

<sup>24</sup> Yesus ki o uni gwo mo ki: A'di diki ta 'kup gwo jin *thu'thkina um mii mo ki um 'koki mish Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo walla mom'bi'th ma Arumgimis mo?* <sup>25</sup> Haali/ ki uni mini piyu/ mo 'peni mowu mo tani uni mini mash dok/ e yisa walla minu 'koki ci bway mo mmomash mo si'da/. Hili uni mina e waki iman'doyu gwo mo e momis mo be. <sup>26</sup> Dhali gom gwo gi uni gun minu cuyi mis mo 'peni mowu mo tani 'kona um ki de<sup>n</sup> gwo e mo e gwo jin 'kwarkin ma Musa mo 'taa? e gwo gi ari cwa me'd jin on ma Arumgimis a'di gwo mo ki: Aha/ tana Arumgimis ma Ibrahiim mo dhali aha/ tana Arumgimis ma Is/hak mo dhali aha/ tana Arumgimis ma Yakuub mo? <sup>27</sup> A'di diki ta Arumgimis gom uni gun wukin mo hili gom uni gun 'kon ki e mo. Um wani iman<sup>th</sup>u'th mii mana?

*Adhan Gwoŋkan jin Ca'd jin 'Kwarkunu mo*

<sup>28</sup> Dhali jan tal 'de<sup>n</sup> kamu/ 'peni iman'kwar to pu'dki'd mo dhali cik gwo jin su'kkina uni ka rem 'kup mo. Dhali mmonyitha a'di ki a'di tho<sup>kk</sup>i uni gwo ki 'bore/ mo tani a'di ki do<sup>t</sup> a'di gwo mo ki: Gwoŋkan jana jin 'kwaru si'da/ jin ta jin *twa/a/ ki tiya 'baar mo?* <sup>29</sup> Yesus ki tho<sup>k</sup> a'di gwo mo ki: Jin *twa/a/ a'dihe/ be jin o gwo mo ki: Ciki um gwo mo ma. Ayy, um 'Kwani ma Israyiil mo. Tapa Arumgimis bana a'di ta Tapa Arumgimis jin tal 'de/ mo be.* <sup>30</sup> Dhali /e mini en Tapa Arumgimis pini ka dum pini 'baar mo dhali ka kashiram pini 'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo dhali ki 'bi'th pini 'baar mo. <sup>31</sup> Dhali jin 'ko'da 'dihe/ mo be: /E mini en amannyak ca'b pini me'd is pini<sup>n</sup> gana/ mo ma. Gwoŋkana kamu/ jin 'kwarkunu mo yisa di'da jin ca'd mmobol yansan e mo. <sup>32</sup> Dhali aman'kwar to mo a'di ki o a'di gwo mo ki: /E o gwoŋ gana/ mo, Aman<sup>tor</sup> Gwo. /E tori gwo ki tor gana/ ki a'di tal 'de/ mo, haali/ jan kamu/ yisa di'da, hili a'di 'de/ mo be. <sup>33</sup> Mmo/en a'di ka du 'baar mo dhali ka du jin mishi gwo 'bani 'baar mo dhali ki mom'bi'thi 'baar mo dhali mmo/en amannyak ca'b pini me'd is pini<sup>n</sup> gana/ mo tani a'di boli to 'baar mo e gun cinu mo mmoci'th ki o'd mo dhali kun 'donu mo mmomiya bas mo be. <sup>34</sup> Dhali

ka Yesus mishki'd ki a'di tho<sup>kk</sup>i a'di gwo ki 'bore/ mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: /E yisa si'dkina 'peni Bampa/ ma Arumgimis mo. Dhali 'peni mo yan mo tani wathin 'de<sup>n</sup> kamu/ yisa di'da jin ro'dki mii mo mmodot a'di gwondota kamu/ mo be.

*Gwo gi Do<sup>t</sup>u gom Ya/ ma Dawuu'd mo*

<sup>35</sup> Dhali ka Yesus di'd mo mmotor uni gwo mo e gu'b gi mondheleladhele mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Kata i/ona iman'kwar to mo ka *Kristhos* ta Ya/ ma Dawuu'd moye?

<sup>36</sup> Haala Dawuu'd ki is piti mmoshi/irrkunu a'di ki Shi/in Dheleladhele mo tani a'di o gwo eya tente/ mo ki:

Tapa o Tapam pem gwo mo ki:

'Ca'bi/e aha/ ki me'da bim poros pem mo ntagi aha/ mina dhu 'kup pini mo e bwan 'kwariny cwa jin dhuna /e sho'k mo.

<sup>37</sup> Dawuu'd ki is piti ki yuk a'di ki Tapa mo. Wakan a'di midi ta ya/m piti kata mo dok/ e? Dhali adhana waambuhany 'kwani cikki gwo 'peni a'di ki bwan 'kunyga/ mo be.

*Yesus Be'dki Gwo gom Mii gi Iman'kwar To mo*

<sup>38</sup> Dhali e gwom piti jin tora a'di uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Jiyi iman'kwar to ki e ki 'bore/ mo uni gun eni momanas ki burrinyen turga/ i is mo dhali kun eni mo jin takuwa tak ka rem 'kup e mo ma suug mo <sup>39</sup> dhali mmobu'th mo kun 'boron e gu'b gi montul is mo dhali mo kun takuwa tak mo e mo jin yuk<sup>u</sup>wa yuk mo, <sup>40</sup> uni gun loski gu'b gi up gun wuna ikath ki 'kolo'c mo dhali uni gun miiki mon'tho mo eya por ma pije/ mo ki rash rash mo. Uni mini bu'th dhan miuwak jin bol kun tiya e mo be.

*A'bom jin Wun ma Kath jin Ci To mo*

<sup>41</sup> Dhali a'di ca'bki'da 'cesh ka par 'twa/ e mo jin dhunuwa guurush mo dhali a'di parki'da waambuhany 'kwani e mo mmodhuna uni aguurush e mo jin dhunuwa guurush mo. 'Kwani tana ris ka ris kun ta pa ki pa mo kun dhukina dhana guurush mo.

<sup>42</sup> Dhala 'bom jin wukin ma kathim piti mo pu'dki'd mo dhali a'di ki dhu ushi emena guurushu/ su/ mo kun ta gi 'per mo, uni gun wana e ka tariipan 'de/ mo be. <sup>43</sup> Dhali a'di ki yuk imancik a'di gwo e a'di mo dhali o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, a'boma ha'th'ko'd yansan jin wun ma kathim piti mo tani a'di dhuki'da ris tom piti 'baar mo mmobol uni gwansan e mo kun ta'kki to mo e mo jin dhunuwa guurush mo be. <sup>44</sup> Haali/ uni 'baar mo ta'kki to mo 'peni tom buni gun ishkin ka entus mo. Hili ayim 'pena ha'th'ko'd piti mo tani a'di dhuki'da ris to 'baar mo kun tana a'di mo gun mini 'taki kar a'di mo be.

## 13

*Mo gi 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel Sho'k mo dhali Jamas Mii jin Toru Itwa/a/ mo gom 'Pemen jin 'Ko'd mo*

<sup>1</sup> Dhali me'd jin yakina a'di ka pije/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo tani jan 'deŋ kamu/ 'peni imancik a'di gwo mo o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, Amantor Gwo. Wosh gwahan wani jaro/jarowa dhali monyangi gu'b gwahan wani jaro/jaro/ mo!  
<sup>2</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: / E mishi dhan mii gi gu'ba caaga/ gwansan kun nyan'kunu mo? Hili wosha tal 'deŋ kamu/ yisa mididi apowa kamu/ kamu/ mo jin minu 'koki ta'k a'cesh mo be.

<sup>3</sup> Dhali me'd jin ca'bkina a'di e 'kuwosh Setuun jin di'd ka par 'twa/ ki gu'b gi mondheleladhelel mo tani Buterus dhala Yakuub dhala Yohaana dhala Andaraawus dotki a'di gwo ka kwal is mo ki: <sup>4</sup> Tori aman gwo mo ma, ki mii gwansan mini pu'd kakasja mo? Dhali ki jamas mii kun wakatinta imina to gwansani 'baar mo mmothim mo mo? <sup>5</sup> Dhala Yesus ki tel mii 'pen mo dhali o uni gwo mo ki: 'Cunycuri mii ki is bum ki 'bore/ mo ma, ki jan tal 'deŋ kamu/ mididi diki sus um mmodheres mo. <sup>6</sup> 'Kwani tana ris ka ris mini iyyu/ ki gway pem mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo. Dhali uni mini sus tiya ka ris mmodheres mo be. <sup>7</sup> Dhali ki um mini cik gwo gom mo/ as mo dhali gom gwo jin 'ce'du 'te/ mo gom mo/ as mo tani dhalku/ is ki anan mo. Gom to gwansan mini mii pu'du/ mo. Hili 'pemen yisa minu thim naskina/ mo. <sup>8</sup> Haali/ kala kamu/ mididi cu mis apo/ kala kamu/ mo dhali 'penkuman bampaŋ kamu/ mididi cu mis apo/ 'penkuman bampaŋ kamu/ mo. Dhali adhan mony'cesh mididi yikin is ki mo ka ris mo dhali te/ mididi di mo si'da/. Hili mii gwansan uni ita jasi montel 'pen ki isa nyor mo be.

<sup>9</sup> Hili 'cunycuri mii ki is bum ki 'bore/ mo ma. Haali/ uni mini ci um mo e montul is mo dhali um minu dor mo e gu'b gi montul is mo dhali um mini doshi bwambor imudhiir mo dhali imalik mo gom gway pem mo mmoçi gwo ibwambori uni mo be. <sup>10</sup> Dhali gwom 'borga/ minu mii çiki kal gi 'kwaniy'ceshi 'baar mo ntwa/a/ mo be. <sup>11</sup> Dhali ki uni mini sus um mo e mo jin dwallu gwo mo dhali ci um wakan mo tani dhalku/ is ki anan mo ntwa/a/ mo gom gwo jin mina uni o mo. Hili oyi a'diyin jin minu ci um ki mo yansan mo haali/ a'di diki ta um kun mini o gwo mo, hili Shi/in Dheleladhelel mo be. <sup>12</sup> Dhala kama kamu/ mididi ci akam piti mmo'kosh jwa mo dhali com mididi ci ya/ ki 'bwa/ ilu/ mo mmo'kosh mo dhali uçi mini cu mis apo/ ikum mo dhali uni mini dhu uni mmowu mo be. <sup>13</sup> Dhali um minu shi/i e ki 'kwani ka ris mo gom

gway pem mo. Hili a'di jin mididi 'dim 'kup mo ntagi 'pemen mo tani a'di iminu iwoth mo be.

<sup>14</sup> Hili ki um mini par a'di jin ta mii jin bulabul e mo, a'di jin thumu mo e mo jin mina a'di ka 'taki diki di mo ba/ tani (dhalka mandeŋ gwo e mishi gwo 'ban mo) dhali yan'ko'd uni gwansan kun 'kon e Pa Yahu-udiyya mo tani dhalki uni soni 'kuwosh mo ma. <sup>15</sup> Dhali dhalki a'di jin di'di 'kungu'b mididi diki thul ka 'cesh mo walla ciç gu'b piti mo mmogu toŋ kamu/ mo. <sup>16</sup> Dhali dhalki a'di jin di'd e bwam bunto mididi diki doku/ ka nyan'ko'd mo mmogu burriyem pom piti mo be. <sup>17</sup> Dhali ayy/ ayy/ ayy gom uni gwansan kun bwaa uçi mo dhali gom uni gwansan kun ci uçi ako mmopi ka tee gwansan mo. <sup>18</sup> 'Thoyi mo ma ki a'di mididi diki pu'du/ monditi mo. <sup>19</sup> Haali/ ka cim gwansan mo tani monto'c bwa mididi di jin diki di wakan mo 'peni ka muŋ'kup mo me'd jin uk ma Arumgimis to mo ntagi shwane/ mo ba/, dhali mididi diki di ki sule/ sule/ mo be. <sup>20</sup> Dhali wakki/ Tapa mididi 'taki diki 'ciŋa/ cim gwansan bwa mo tani buye/ wathimpaŋ kamu/ minu 'taki 'koki woŋ mo be. Hili gom gway gi uni gun kwanykunu mo, uni gun kwanykina a'di mo tani a'di i'ciŋuwa cim bwa mo be. <sup>21</sup> Dhali wakki/ wathin 'deŋ kamu/ mididi o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, a'Kristhos a'dan mo, walla, Hili mo mo ma, a'di açiŋaan mo tani dhalki gwom piti ki gam is mo. <sup>22</sup> Haali/ i'kristhos kun 'koki ta kuŋ gana/ mo dhali imanci gwonthus mini cu mis mo dhali tor dhan jamas mii mo dhali dhan momer mo mmo-susa susi dheres mo, wakki/ a'di mishu mii si'da/ gom uni gun kwanykunu mo be. <sup>23</sup> Hili 'cunycuri is bum ki 'bore/ mo. Aha/ tor'kina um aris to gwansani 'baar mo ntwa/a/ mo be.

*Mo gi Mina Ya/ gi 'Kwani Pu'du/ mo*

<sup>24</sup> Hili ka tee gwansan mo 'ko'di monto'c bwa mo tani atente/ mididi dherum mo mo dhali appe mididi diki ci monkush piti mo be. <sup>25</sup> Dhali arisa culi 'baar mo mini ta'k mo 'peni momis mo dhali mom'bi'th kun 'kon e momis mo tani minu pir is mo be. <sup>26</sup> Dhali yan'ko'd uni mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmopu'du/ mo e bwaarak ka dhan mom'bi'th mo dhali ki monyca mo be. <sup>27</sup> Dhali yan'ko'd a'di mididi hash iman'doyu gwom piti mo dhali tul kum piti is kun kwanykunu mo 'peni mony'cesh kun 'kona shem 'pena bi idonon mo 'peni mo jin din ma 'cesh 'kup mo ntagi mo jin dina momis 'kup mo be.

<sup>28</sup> 'Peni gwo gi cwampu/ da/ ari a'di mo dhali mishi miim piti mo. Me'd jin lu/kina a'di abim piti mo mmo'ta'dama'ta'dam mo dhali dhu jipin this mo tani um ki mish mo

mo ki moyurantee 'dishi'd mo be. <sup>29</sup> Wakan si'da/ wakki/ um ki par aris to gwansan e mo mmobu'th mo mo tani um ki mish mo mo ki a'di 'dishki'd mo, e 'twanjal hila/ mo be. <sup>30</sup> Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki 'kwani ma nyakun yil gwansan mini 'koki pe mo ntwa/a/, ntwa/a/ ka ris to gwansan mini bu'th mo mo be. <sup>31</sup> Momis dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom pem midi diki pe mo be.

<sup>32</sup> Hili ka tente/ caan mo walla ki mo caan mo tani a'di dina wathin tal 'denj kamu/ ki mish mo walla iman'doyu gwo kun 'kon e momis mo walla Ya/ si'da/ mo, hili jasi Com a'di 'de/ mo be. <sup>33</sup> Cunycuri is bum ki 'bore/ mo ma dhali timi mo mo ma dhali 'thoyi mo ma, haali/ um 'koki mish mo mo atente/ jin mina mo pu'du/ mo be. <sup>34</sup> A'di mina e waki wathi/ jin ya yilkina/ mo. Me'd jin dhalkina a'di pam piti 'pen mo tani dhali a'di dhu cinjinam piti mo mmohil mo mo isi ka tu'c piti ka 'dete/ 'dete/ mo. Dhali a'di ki kan amantim 'twanjal gu'b gwo mo mmotim mo mo be. <sup>35</sup> Timi mo mo ma wakan - haali/ um 'koki mish mo mo jin mina com gu'bi pu'du/ mo. A'di wari midi ta mom'pimpili/ mo walla mombwam/e mo walla mo kun gwon ma dhongola nwa mo walla mon'thamo/ mo. <sup>36</sup> Hili isi ciki/ a'di midi pu'du/ ki jahanne/ mo dhali gam um ki um mala e mo be. <sup>37</sup> Dhali a'di jin toraka/ um mo tani miga/ tor ki 'kwani 'baar mo ki: Timi mo mo ma.

## 14

*Imanshu 'Kwani Bway Miikina Wu'th apowa Yesus mo*

<sup>1</sup> Dhali acim bockini su/ ntwa/a/ ka cim gi Mompe'kupanyolos mo dhali ayuk jin tulu 'kup mo gi maanj'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo. Dhali igasiis kun can dhali iman'kwar to mo uni n'apki bway mo mmobu'th a'di ki kup mo dhali 'kosh a'di jwa mo <sup>2</sup> haali/ uni o gwo mo ki: Yisa ka tul 'kup yan jin yukuwa yuk mo yisa hili isi ciki/ adulat' mina 'kwani ishwa mo be.

*Yesus A'di 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnanj Gana/ mo e Pam Beetaniya mo be*

<sup>3</sup> Dhali ki a'di diki'd e Pam Beetaniya e gu'b ma Simaan jin 'kosha monthus mo tani ki a'di ca'bki'da tharabeesa mo tani a'boma kamu/ pu'dki'd mo jin taki'd gi turanj gasaas jin ta gi kush mo jin din ma yina pi'dnanj gana/ nyincine/ mo, jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. Dhala yim ki 'ce'd tura mo dhali wol a'di e 'kup ma Yesus mo be. <sup>4</sup> Hili 'kwanin tiya 'kokini mun mo kun dekin ma nyor mo e is buni mo mmo/o gwo mo ki: Atinta shinu ayina pi'dnanj gana/ yan isa 'cesh kan mo? <sup>5</sup> Haali/ ayina pi'dna/ yan minu 'taki yol ka riyaal iss 'kwanimpa ka 'kume'd mo dhali

ciki 'kwani kun hatha'ko'd mo. Dhali uni ki ruka yim ki gwo mo be. <sup>6</sup> Hila Yesus o gwo mo ki: Dhalka yim mo ma. Atinta toca um ayim bwa mo? Ayim miiki tony jaro/ gom aha/ mo. <sup>7</sup> Haali/ um isa yempa/ um tan gi 'kwani kun hatha'ko'd kun nyak 'ko ki um mo, dhali ki yilan tiya jin ona bwa um mo tani um ki mish uni tom 'boron mii mo. Hili um mini 'koki ta gi aha/ isa yempa/ mo. <sup>8</sup> Ayim mii a'di jin misha a'di mii mo. Ayim 'koshki aha/ bungwar is pem ntwa/a/ mo gom kan jin minu kan aha/ mo be. <sup>9</sup> Dhali ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: E mo yin jin minu ci gwom 'borga/ e mony'ceshi 'baar mo tani a'di jin miikin ma yim mo tani minu tor mo mmokaa yim e mo be.

*Yahuusa A'di Ganki Gwo Me'd mo Mmo'citha/ Yesus Is ki Gwo mo*

<sup>10</sup> Dhali yan'ko'd Yahuusa Iskariyuuti a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani a'di yaki'd mo e igasiis kun can mo mmothoson gwo mo mmo'cith a'di is ki gwo mo e uni mo be. <sup>11</sup> Dhali ki uni cikki gwo mo tani uni 'kunya bwa ki 'kuny mo dhali o gwo is mo mmo'ciki a'di aguurush mo. Dhali a'di n'apki embula 'borganj gana/ mo mmo'cith a'di is ki gwo mo be.

*Yesus Shwaki Tonte/ jin 'Ko'd Nyakki Imancik A'di Gwo mo*

<sup>12</sup> Dhali ka cim jin twa/a/ gi maanj'kuthu'd jin miinu ki dar ga cumat mo ki uni 'cithki ari ka bal 'kus mo gom Mompe'kupanyolos mo tani imancik a'di gwo oki a'di gwo mo ki: Ki mana o /e bwa jin mina aman ii mo dhali thoson to mo gom /e mo mmoshwa ki Mompe'kupanyolos mo? <sup>13</sup> Dhali a'di hashki imancik a'di gwo isu/ mo dhali o uni gwo mo ki: Iiku/ i dhan 'penkuman bampa/ mo dhali wathi/ jin kali dhan dhur yi'de/ midi gam um 'kup mo. Bathi a'di nsho'k mo ma. <sup>14</sup> Dhali e mo yin jin mina a'di ciç mo tani oyi com gu'b gwo mo ki: Amantor Gwo o ki: Mane gu'b jin midi ta gu'b yilkina/ gom aha/ mo jin miga/ shwa to ka cim gi Mompe'kupanyolos nyakki imancik gwom pem mo? <sup>15</sup> Dhali a'di midi tor um adhan gu'ba beega/ mo jin nya'ru ka makampo/ apowa kamu/ mo, jin isha to ki korom korom mo dhali jin thosonkunu mo. E mun mo tani thosoni to mo ma gom ana mo. <sup>16</sup> Dhali imancik a'di gwo iikin mo dhali pu'd mo e 'penkuman bampa/ mo dhali gam a'di me'd e jin torkina a'di uni gwo mo. Dhali uni thosonki to mo gom Mompe'kupanyolos mo be.

<sup>17</sup> Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo tani a'di pu'dki'd nyakki kum piti kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo. <sup>18</sup> Dhali ki uni 'kokina tharabeesa mo mmoshwa to mo tani Yesus ki o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Jan tal 'de/ 'peni um

midi 'cith aha/ is ki gwo mo, a'din 'de/ jin nyakki to shwa ki aha/ mo be. <sup>19</sup> Dhali uni telki mii 'pen mo mmokal bwana ditid mo dhali o a'di gwo mo ka bath 'pen ka rem 'kup mo ki: A/aha/ 'taa? <sup>20</sup> A'di ki o uni gwo mo ki: A'di ta jin tal 'de/ 'peni um kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, a'di jin 'thupki maanjuthu'd nyakki aha/ eya sahana 'de/ mo be. <sup>21</sup> Haali/ Ya/ gi 'Kwani yaki'd mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo, hili wayyi e wathi/ jin 'cithki Ya/ gi 'Kwani is ki gwo mo. A'di midi 'taki 'bor ki isi 'bor gana/ mo gom wathi/ yansan mo wakki/ a'di minu 'taki 'koki dho'th mo be.

<sup>22</sup> Dhali ki uni 'kokin mo mmoshwa to mo tani a'di ki bu'th maanjuthu'd mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd a'di mo dhali ciki uni mo dhali o gwo mo ki: Budhi a'di yansan mo ma. A'di ta is pem mo be. <sup>23</sup> Dhali a'di ki budha kubbaaya mo, dhali ki a'di ciki mom'bora 'bor bwa i is mo tani a'di ki ciki uni mo dhali uni 'baar mo piki a'di mo be. <sup>24</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di yansan ta'da abas pem gi gwo jin gamu me'd jin ta jin this mo a'di jin wolki'd gom 'kwani ka ris mo be. <sup>25</sup> Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki aha/ mina diki pi yiman maman cwa dok/e mo ntaga tee jin miga/ pi a'di jin ta jin this e Bampa/ ma Arumginis mo be.

*Mo jin Wat ma Buterusa Yesus Gway A'di  
Torkunu Itwa/a/ mo*

<sup>26</sup> Dhali ki uni yukki gway mo tani uni iikin ka pije/ mo e 'kuwosh Setuun mo. <sup>27</sup> Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Umi 'baar mo mini ta'k mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Aha/ mina 'kosha manhil ka'bal mo dhali ka'bal minu ceker bwa mo be. <sup>28</sup> Hili n'ko'd mo tani ki aha/ minu cuyu mis mo dok/ e tani aha/ mina ya itwa/a/ ki um e Pany Jalil mo be. <sup>29</sup> Buterus ki o a'di gwo mo ki: Bahili wakki/ uni gwansani 'baar mo mini ta'k mo tani aha/ mina diki bit mo be. <sup>30</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora / e gwo mo ki mon'thiny yansan shwane/ mo ntwa/a/ ka dhongola nwa diki ko e me'di su/ mo naskina/ tani / e mini wat aha/ gway me'di kwara mo be. <sup>31</sup> Hili a'di oki gwo ka du jin daradar mo ki: Wakki/ aha/ mina mii wu mo nyakki / e mo tani aha/ mina diki wat / e gway mo. Dhali uni 'baar mo nyakki o 'twan tal 'de/ mo be.

*Yesus 'Thoki'd e Monsinu jin Ta Bwaagon  
ma Jathsemaani mo*

<sup>32</sup> Dhali uni iikin mo e mo jin yuku gway ka Jathsemaani mo. Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: 'Koyi imahan mo ma. Aha/ ki ya mo dhali 'tho mo. <sup>33</sup> Dhali a'di ki susa Buterus mo dhala Yakuub mo dhala Yohaana mo dhali mii ma cis telki a'di 'pen mo mmobu'th a'di kagahara mo dhali bwa jin

to'cu 'kus si'da/ mo be. <sup>34</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Akashiram pem dita bwa ki dit kagahara mo, ma isi kan mmowu moyi. 'Koyi imahan mo ma dhali timi mo mo mmo'ko ki e i'kup mo. <sup>35</sup> Dhali mmoyakina a'di mo mmothoth is ari'ceenne/ mo tani a'di bitki'da 'cesh mo dhali 'tho mo wakki/ a'di minu 'taki mish mii mo tani ki mo yan midi 'taki ya pe a'di mo. <sup>36</sup> Dhali a'di o gwo mo ki: Abba Ababa. Aris to 'baar mo mishu mii ki / e mo. Kalka kubbaaya yan 'peni aha/ mo ma. Hili a'di yisa jin oyaa/ bwa, hili a'di jin ta bwam pini mo be. <sup>37</sup> Dhali a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki e mo dhali a'di ki owa Buterus gwo mo ki: Simaan, A/ e ishki e kan mo? Bunya/ mina / e diki tim mo mo ka tenten 'de/ mmodi ki e i'kup mo? <sup>38</sup> Timi mo mo ma dhali 'koyi ki e i'kup mo dhali 'thoyi mo, ki um mini 'koki cig mo e mo jin palu mo. Shi/in ka jin gana/ a'di ona bwa mo tani hili bun'war is a'di ihatha'ko'd ki ha'th mo be. <sup>39</sup> Dhali dok/ e a'di yaki'd mo dhali 'tho mo mmorash jasi gwon tal 'de/ e mo. <sup>40</sup> Dhali dok/ e a'di pu'dki'd mo dhali gam uni ki uni ishki e mo haali/ em buni to'dki uni is mo dhali uni 'koki mish gwo jin mina uni thok/ a'di mo be. <sup>41</sup> Dhali me'di kwara mo dok/ e tani a'di pu'dki'di uni mo dhali o uni gwo mo ki: A/um 'kon mo mmo/ ish e kan mo dhali bu'th mosi/ is bum mo? A'di 'koshi jwa mo ba/. Mo pu'du'd mo. Ya/ gi 'Kwani a'di 'cithkunu is ki gwo mo e me'd gi 'kwani kun ta imanmii minthus mo be. <sup>42</sup> Cuyi mis mo. Dhalki ana iina mo. Hila uma? Aman'cithaa/ is ki gwo pu'dki'd hila/ mo be.

*Mo jin 'Cithuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali  
Mo gi Budhu A'di mo*

<sup>43</sup> Dhali ki jahanne/ ki a'di di'di mmo/ o gwo mo naskina/ mo tani Yahuusa pu'dki'd mo, a'di jin 'dap tiya 'kum/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di suski'da waambuhany 'kwani nyakki a'di mo ki gandala turga/ ime'd mo dhali cwa mo, 'peni igasiis kun can mo dhali iman'kwat to mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ mo be. <sup>44</sup> Dhali a'di jin 'cithki a'di is ki gwo mo ciki uni jamas mii mo mmo/ o gwo mo ki: Jan tal 'de/ jin miga/ pi 'twa/ mo tani a'di ta wathi/ mo. Budhi a'di mo dhali susi a'di ki 'dantar mo. <sup>45</sup> Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di ki ya a'di ki jahanne/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa. Dhali a'di ki pi a'di 'twa/ mo be. <sup>46</sup> Dhali uni 'baar mo ki dhu me'd buni apo/ a'di mo dhali bu'th a'di mo. <sup>47</sup> Hili jan tal 'dej kamu/ 'peni uni gwansan kun doshkin ki 'dishe/ mo tani a'di ki buk gandala turgam piti mo dhali ruthun cin'kina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'cith a'di 'cem piti mo be. <sup>48</sup> Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: A/um iyin ka pije/ mmobu'th aha/ ki gandala turga/ ime'd mo

dhali ki cwa mo, me'd mii jin miinu apo/wathin 'di/ mo? <sup>49</sup> Ka tee kun bathani 'ko'd mo tani aha/ dikina mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmoŋor um gwo mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo be. Hili dhalki Gwo jin 'kwarkunu mo thimu mo. <sup>50</sup> Dhali uni 'baar mo dhalki a'di me'd mo dhali so mo be.

*Wathin Dhuru'c jin Guskid mo*

<sup>51</sup> Dhali wathin dhuruca kamu/ bathki a'di nsho'k mo ki dar gi toŋ kamu/ i is mo, jasi burrinyen dhinye jin 'kamkina a'di i is mo, dhali uni ki bu'th a'di mo. <sup>52</sup> Hili a'di dhalki burrinyen dhinye mo dhali gus is 'te/ mo ki jasi burrinye/ jin hitha a'di i empa'd mo be.

*Yesus Doshki'd mo e Bwambor gi Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>53</sup> Dhali uni ki susa Yesus eya gasiis jin ca'd mo. Dhali igasiis kun cani 'baar mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ mo dhali iman'kwar to mo uni tulki is mo be. <sup>54</sup> Dhala Buterus bathki a'di nsho'k 'pena dhana/ mo. A'di ki ya ki sule/ e bwaagon ma gasiis jin ca'd mo. Dhali a'di ki nyaŋ ca'b ki imanji mo mo dhali sam is piti i o'd mo be. <sup>55</sup> Dhali igasiis kun can dhali 'kwani gi montul is buni 'baar mo uni ŋapki gwo mo mmo/ o apowa Yesus mo mmokar a'di mmowu mo tani hili uni 'koki gam ton tal 'deŋ kamu/ mo be. <sup>56</sup> Haali/ 'kwani tana ris ka ris kun 'ce'dki a'di gwo apo/ mo dhali gwom buni gun 'ce'dkina uni a'di i is mo tani uni 'konuki gam me'd mo be. <sup>57</sup> Dhali kun tiya doshkin ki mis mo dhali 'ce'd a'di gwo apo/ mo mmo/ o gwo mo ki: <sup>58</sup> Aman cikkina gwo jin ona a'di mo ki: Aha/ mina 'kosh gu'b gi mondheleladhelel yansan mo, a'di jin nyaŋkunu ki me'd mo, dhali ka cim kwara mo tani aha/ mina nyaŋ jaŋ kamu/ jin 'konuki nyaŋ ki me'd mo be. <sup>59</sup> Isi gwom buni jin 'ce'da uni kan mo tani yisa gamu me'd mowa. <sup>60</sup> Dhala gasiis jin ca'd doshki'd ki mis mo e bwaman uni mo dhali doŋa Yesus gwo mo ki: A/ e bunya/ diki 'de'k 'twaŋ kamu/ mo mmothok gwo kana? Gwo gi wakatinta i/ona 'kwani gwansan apo/ /e mo? <sup>61</sup> Hili a'di ca'bki'd ki shwam mo dhali yisa thok 'twaŋ kamuwa. Dhala gasiis jin ca'd dok/ e ki doŋ a'di gwo mo ki: A/ e tana Kristhos jin ta Ya/ gi A'di jin Maŋu mowa? <sup>62</sup> Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo, dhali /e mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmoča'b ka bim poros gi mom'bi'th mo dhali mmодоku/ ka nyaŋ'ko'd mo e bwaarak 'peni momis mo be. <sup>63</sup> Dhala gasiis jin ca'd dherki burrinyem pom piti bwa mo dhali o gwo mo ki: Katinta igorkina ana gwo mo jin minu mii o mo? <sup>64</sup> Um cikki a'di walki gwo sor mo. Gwo jin gama um me'd mo wakata mo? Dhali uni 'baar mo waŋki a'di mo mmo/ o ki a'di ha me'd mmowu mo be. <sup>65</sup> Dhali kun tiya

telki mii 'pen mo mmo'tak a'di manya/ i is mo dhali mmokum a'di bwam/em piti mo dhali dor a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Oyi gwo is mo ma. Dhali mmodora uniya dor ki me'd buni mo tani uni kun ta imanji mo mo bu'thki a'di mo be.

*Buterus Watki'da Yesus Gway mo*

<sup>66</sup> Dhala Buterus diki'd ka lungu'b mo e bwam ma goŋ mo, dhali nyarany cinŋinan 'deŋ kamu/ 'peni jim ma gasiis jin ca'd mo tani a'di pu'dki'd mo. <sup>67</sup> Dhali mmonyithkina a'diya Buterus mo mmosam is piti i o'd mo tani ayim ku'thki a'di ki e mo dhali o gwo mo ki: /E si'da/ nyaŋki di ki wathi/ gi Pa Naasira yan jin ta'da Yesus mo. <sup>68</sup> Hili a'di waŋki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ mola a'di mo walla 'pemen gwom pini jin ona / e mo tani a'di molka/ 'ban mo. Dhali a'di ki ya ka piŋe/ ki 'twaŋkala lambalany mo. Dhala dhongola ŋwa gwoki'd mo be. <sup>69</sup> Dhali nyarany cinŋina/ parki a'di e mo dhali tel mii 'pen mo mmo/ o a'di gwo mo dok/ e e uni gwansan kun doshkin ki 'dishe/ mo ki: Wathi/ yansan ta jan tal 'de/ 'peni uni mo be. <sup>70</sup> Dhali dok/ e a'di waŋki gwo mo. Dhali yan'ko'd dok/ e ari'ceenne/ mo tani uni gwansan kun doshkin ki 'dishe/ mo tani ona Buterus gwo mo ki: Ka jin gana/ /e ta jan tal 'de/ 'peni uni mo haali/ /e ta ji gi Pany Jalil mo be. <sup>71</sup> Hili a'di telki mii 'pen mo mmojee is piti jwa mo ki gwo jin thulkina a'di me'da po/ mo, mmo/ o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish wathi/ yan mo, a'di jin okina um mo. <sup>72</sup> Dhali ki jahanne/ adhoŋgola ŋwa gwoki e me'di su/ mo. Dhala Buterus kana gwo e mo, ma gwo yin jin on ma Yesus a'di mo ki: Ntwa/ a/ ka dhongola ŋwa diki ko e mo me'di su/ mo tani /e mini wat aha/ gway me'di kwara mo. Dhali ki a'di di'd mmoka gwo e 'baar mo ka bath 'pen mo tani a'di 'tul ma du mo dhali a'di gwoki'd ki jabu'th mo be.

## 15

*Yesus Doshki'd Ibwambor ma Bilaatus mo*

<sup>1</sup> Dhali ki jahanne/ ki mo ta mon'thamo/ mo tani igasiis kun can mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ mo dhali iman'kwar to mo dhali aris 'kwani gi montul is buni mo tani uni tulki is mo mmoganan gwo 'kup mo. Dhali uni ki deŋa Yesus mo dhali sus a'di mo mmočika Bilaatus mo be. <sup>2</sup> Dhala Bilaatus ki doŋ a'di gwo mo ki: Ki /e de itana maliŋ gi 'Kwani Yahuuda/ mo de? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: /E si'da/ on wakansan mo be. <sup>3</sup> Dhali igasiis kun can uni yerki a'di is ki gway ki to ka ris mo. <sup>4</sup> Dhala Bilaatus ki doŋ a'di mo dok/ e ki: /E bunya/ mini diki thok 'twaŋ kamu/ mo 'taa? Hili ma, ama' diny gwo wana risa kun okina uni apo/



/e mo. <sup>5</sup> Hila Yesus diki thoꝓ a'di gwon tal 'dej kamu/ mo. Gom mii gi wakan mo tani aBilaatus merki'd mo be.

*Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo*

<sup>6</sup> Dhali ki mii jin tuluwa tul 'kup mo tani miim piti isa yempa/ ta mii mmo'cukki uni jan 'de/ 'peni 'kwani habuus mo a'di jin doꝓkina uni mo be. <sup>7</sup> Dhali wathi/ di'd jin yukku gway ka Baraabas mo jin diki'di bwam uni eya sijin mo, a'di jin 'koshki'da mee mo e mii jin miinu gom gwo jin onuwa 'cesh gom bampa/ mo be. <sup>8</sup> Dhala waambuhany 'kwani pu'dkin mo dhali tel mii 'pen mo mmodota Bilaatus gwo mo mmomii to jin miina a'di isa yempa/ gom uni mo. <sup>9</sup> Dhali a'di ki thoꝓ uni gwo mo ki: Um napki aha/ mmo'cukki um aMalik gi 'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? <sup>10</sup> Haali/ a'di nyithki dhapan jin takina igasiis kun can mo gom a'di mo mmoꝓi a'di wakan mo. <sup>11</sup> Hili igasiis kun can ci'thkina waambuhany 'kwani is ki mii mo ki a'di midu 'cukki uni aBaraabas mo 'te/. <sup>12</sup> Dhala Bilaatus ki o uni gwo mo doꝓ/ e ki: Dhali aha/ mina miyya ta ki wathi/ jin yuꝓa um ka Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo? <sup>13</sup> Dhali uni cuukin kagahara mo doꝓ/ e ki: 'Koshi a'di ki cwany'ciṯhan dhul mo. <sup>14</sup> Dhala Bilaatus ki thoꝓ uni gwo mo ki: Gomatinta sa/? Tonthus gi wakatinta imiikina a'di mo? Hili uni 'baar mo kumki cuuwa/ mo ki nyanye/ mo mmo/o gwo mo ki: 'Koshi a'di ki cwany'ciṯhan dhul mo. <sup>15</sup> Wakan Bilaatus mmodikina a'di gwo ibwa mo mmoꝓeya waambuhany 'kwani ki gwo mo tani a'di ki 'cukki uni aBaraabas mo dhali ki a'di dorki'da Yesus ki yis bip mo tani a'di ki ciki a'di ki uni mo mmo'kosh ki cwany'ciṯhan dhul mo be.

*I/askar Miikina Yesus ka Maꝓ mo*

<sup>16</sup> Dhali i/askar ki sus a'di mo e bwam mo ma mudhiir mo, a'di jin ta gu'b jin ca'ba a'di nycine/ mo. Dhali uni ki yuꝓ i/askari 'baar mo ka tul 'kup mo. <sup>17</sup> Dhali uni ki hi'thki a'di burrinyen duk is mo jin ta jam po/ mo dhali uni ki to'd toꝓ 'kup 'pena 'de/ mo mmokar a'di i'kup mo be. <sup>18</sup> Dhali uni ki tel mii 'pen mo mmothe a'di me'd mo mmo/o gwo mo ki: Hayy Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo. <sup>19</sup> Dhali uni ki dor a'di 'kup ki cwa mo dhali 'tak a'di manya/ i is mo dhali uni ki luꝓ ki jin 'kupa 'dupuni bwambori a'di mo mmowu is ka 'cesh mo. <sup>20</sup> Dhali ki uni miiki a'di ka maꝓ mo tani uni ki 'cuk a'di burrinyen duk is jin ta jam po/ mo dhali uni ki hi'thki a'di burrinyem piti i is mo. Dhali uni ki sus a'di ka piꝓe/ mo mmo'kosh ki cwany'ciṯhan dhul mo be.

*Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'ciṯhan Dhul mo*

<sup>21</sup> Dhali uni ki budha Simaan gi Paꝓ Kerawaan ki 'bi'th mo a'di jin ta CoAlaksandar darus mo dhala Rupus mo, a'di jin yaki yampe mo, a'di jin yayi'd 'peni bampa/ mo, mmokal cwany'ciṯhan dhul piti mo. <sup>22</sup> Dhali uni suski a'di mo e mo jin yuꝓa gway ka Gulguṯha mo (jin ta 'pemen gwo jin onu mo ki: mo ma siman 'kup mo be.) <sup>23</sup> Dhali uni ciki a'di yimana mura'th jin 'koshu e ki yiman cwa jin ta'da murr mo be. Hili a'di diki bu'th a'di mo be. <sup>24</sup> Dhali uni 'koshki a'di ki cwany'ciṯhan dhul mo dhali uni ki kwa/ burrinyem piti bwa mo e bwam uni mo mmoꝓa'k to mo gom uni mo mmopi gwo 'pen ka piꝓe/ mo, gom to jin mina uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ 'taki bu'th mo be. <sup>25</sup> Dhali ki mo ta'da tente/ pedoꝓon mo tani uni 'koshki a'di ki cwany'ciṯhan dhul mo be. <sup>26</sup> Dhali gwo jin onu apo/ a'di jin 'kwarkunu mo, a'di jin denꝓunu e mo tani o'd ka: Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>27</sup> Dhali nyakki a'di mo tani uni ki 'kosh 'kwaniin 'di/ isu/ ki cwany'ciṯhan dhul mo, jan tal 'de/ ki me'da bim poros piti mo dhali jan kamu/ ki me'da biny cam piti mo be. <sup>28</sup> Dhali Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo thinkunu mo, a'di jin o gwo mo ki: A'di karkunu mo nyakki imandhan gwo mo. <sup>29</sup> Dhali uni gwansan kun iikin ki iimpe mo tani uni ciki a'di gura/ mo dhali pir 'kup buni mo dhali o gwo mo ki: Ayy. / E jin mini 'taki 'kosh gu'b gi mondheleladhelel mo dhali nyan a'di ka cim kwara mo tani <sup>30</sup> woth/ is pini mo ma, dhali thulu/ ka 'cesh 'pena po/ cwany'ciṯhan dhul mo. <sup>31</sup> Wakan si'da/ igasiis kun can miiki a'di ka maꝓ mo ka rem 'kup nyakki iman'kwar to mo mmo/o gwo mo ki: A'di mishi tiya woth mo tani hili a'di molki is piti woth moyi. <sup>32</sup> Dhalka Krithos jin ta'da Malik gi 'Kwani ma Israyil thulu'd ka 'cesh shwane'dan 'pena po/ cwany'ciṯhan dhul mo ki ana mina par e mo dhali gam gwo is mo. Dhali uni gwansan kun nyakkuu 'kosh ki a'di ki cwany'ciṯhan dhul mo tani uni si'da/ sorki a'di mo be.

*Mowu ma Yesus mo*

<sup>33</sup> Dhali ka tente/ pu'dki'di bwan 'kup mo tani adhan mondhurumi'd pu'dki'd apo/ mony'chesi 'baar mo ntaga tente/ ibum 'ban mo be. <sup>34</sup> Dhali ka tente/ 'koni kwara mo tani Yesus cuuki'd ki dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Iluwi, Iluwi, lama sabaktani, a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ka: Arungimis pem, Arungimis pem, atinta dhalkina / e aha/ 'pen kan mo? <sup>35</sup> Dhali unin tiya kun doshkin ki 'dishe/ cikki a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. A'di yukki'da Iliyya mo be. <sup>36</sup> Dhali jan tal 'denꝓ kamu/ guski'd mo dhali 'tu'da lipa/ ki yiman tom 'paꝓa'd mo mmokar a'di e cwa mo dhali ciki a'di mmopi mo mmo/o gwo mo ki: Ćora ma. Dhalki

ana para e mo waŋki/ Iliyya midu pu'du/ mo mmo'cuŋ a'di ka 'cesh mo. <sup>37</sup> Dhala Yesus cuuki'd kagahara mo dhali a'di ki ci shi/ in piti jin 'ko'd mo be. <sup>38</sup> Dhali bur-rinye/ jin di'd e gu'b gi mondeheleldehele mo tani a'di dherkunu bwa mo ka 'ban su/ mo 'peni bun'kup mo ntagi bum'pen mo be. <sup>39</sup> Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd, a'di jin doshki'd ka karambuye/ i a'di mo tani parki a'di e mo mmoko wakan mo dhali mmoçi shi/in piti jin 'ko'd mo tani a'di ki o gwo mo ki: Ka jin gana/ wathi/ yansan ta Ya/ ma Arungimis mo be.

<sup>40</sup> Dhali up 'kokin mo mmun si'da/ mo kun hilki mo mo 'pena dhana/ mo. Uni gun 'koni bwaman uni mo tani ta iMariyam Magdaliyya mo dhala Mariyam jin ta KoYakuub mo jin ta a'di jin ta dhuru'c mo dhala Yusi mo dhala Saluuma mo be. <sup>41</sup> Uni gun bathki a'di nsho'k mo me'd jin dikina a'di e Pany Jaliil mo dhali mii a'di to mo. Dhali up tana ris ka ris si'da/ kun pu'dkin mo kun nyaŋki ii ki a'di mo e Pa Urushaliim mo be.

#### *Mo jin Kanuwa Yesus mo*

<sup>42</sup> Dhali ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo me'd jin tana a'di atee jin Thosonkunu to mo tani a'di jin ta'da tee jin twa/a/ ka cim ma pesu/ mo tani <sup>43</sup> aYuusup gi Pa Arraama a'di jin taku mo jin ta jan tal 'de/ gi montul is buni mo, a'di ki is piti si'da/ jin çorki Bampa/ ma Arungimis mo, a'di bu'thki'da du mo dhali yaa Bilaatus mo dhali dot a'di gwo mo gom buŋwar is ma Yesus mo be. <sup>44</sup> Dhala Bilaatus merki'd mo waŋki/ a'di midu 'taki wu ki jahanne/ kan mo. Dhali a'di ki yuŋa mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo mmodot a'di gwo mo waŋki/ a'di wuki'd hila/ mo walla a'di kapki wu mo. <sup>45</sup> Dhali ki a'di da/arki gwo 'pena mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo gom jwa jin wukina a'di mo tani a'di ki dhala Yuusup bway mo mmokaŋ buŋwar is piti mo be. <sup>46</sup> Dhali a'di yolki burrinyen dhiny e jin kanuwa kan mo dhali a'di ki thul a'di ka 'cesh mo dhali 'tham a'di is ki burrinyen dhiny e jin kanuwa kan mo dhali 'thi a'di mo e jis wosh jin 'kolkunu mo dhali 'danjal dhan wosha caaga/ mo mmo'mu'th 'twaman jis jwa 'twa/ mo be. <sup>47</sup> Mariyam Magdaliyya dhala Mariyam jin ta KoYusi parki mo e mo, mo jin 'thikunu a'di nycine/ mo be.

## 16

#### *Mompinu mo*

<sup>1</sup> Dhali ka cima pesu/ peki'd mo tani aMariyam Magdaliyya dhala Mariyam jin ta KoYakuub mo dhala Saluuma mo uni yolki to kun kuyi mo ki kuy mo, wakan ki uni mini ii mo dhali 'koshki a'di i is mo be. <sup>2</sup> Dhali ki mo ta mon'thamo/ ka tee jin twa/ a/ ga dhas mo tani uni iikin mo

e mon'kupaje mo ka tente/ sulki'd mo be. <sup>3</sup> Dhali uni 'kokin mo mmo/o gwo ka rem 'kup mo ki: Kaja sa/ imidi ka'cki ana wosh 'peni 'twaman jis jwa mo? <sup>4</sup> Dhali uni hilki mo 'kup ki mis mo dhali uni parki wosh e mo mmo'danjkalkunu a'di ka nyan'ko'd mo haali/ a'di caaca mo be. <sup>5</sup> Dhali uni ciçki bwaman jis jwa mo dhali uni parki wathin dhuruca kamu/ e mo mmoça'bki me'da bim poros mo mmohi'th burrinye/ jin çabki bany bany mo dhali uni merkin mo. <sup>6</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ ki mer mo. Um nŋapkina Yesus gi Pa Naasira mo, a'di jin 'koshkunu jwa mo ki cwany'cithan dhul mo. A'di cuki mis mo be. A'di diki di imahan mo be. Hili mo mo ma, mo jin karkina uni a'di nycine/ mo. <sup>7</sup> Hili iiku/ mo dhali tor imanciŋ a'di gwo gwo mo dhala Buŋerus si'da/ ki a'di midu ya itwa/a/ ki um e Pany Jaliil mo. Dhali e mun mo tani um mini par a'di e mo me'd gwo jin torkina a'di um mo be. <sup>8</sup> Dhali uni iikin mo dhali so ka nwaça/ 'peni mon'kupaje mo haali/ mo jin deenu is mo dhali momer mo pu'dki'd apo/ uni mo be, dhali uni 'koki o gwoŋ kamu/ tal 'de/ mo ki wathin kamu/ mo haali/ uni ço/ki is mo be.

#### *Yesus Piki'da Mariyam Magdaliyya I/ is mo*

<sup>9</sup> Dhali ki a'di cukunu mis mo ka'tum ka cim jin twa/ a/ ka dhas yan mo tani a'di piki'da Mariyam Magdaliyya i is ntwa/a/ mo a'di jin urkina a'di aruma 'cesh thusi pesu/ ka piŋe/ mo be. <sup>10</sup> Ayim yaki'd mo dhali tor to gwansan ki uni gwansan kun nyaŋki 'ko ki a'di mo ki uni 'kokin mo mmo'ko ki bwan ditin mo dhali mmoko mo be. <sup>11</sup> Hili ki uni ciçki gwo ki a'di diki'd ki e mo dhali mish ma yim mo tani uni 'koki gam gwom piti is mo be.

#### *Yesus Piki Imanciŋ A'di Gwo Isu/ I/ is mo*

<sup>12</sup> Dhali yan'ko'd mo tani a'di piki unin sun tiya i is mo ki jamasa kamu/ mo me'd jin iikina uni ibway mo mmo/i bampa/ mo. <sup>13</sup> Dhali uni iikin ka nyan'ko'd mo dhali tor aris to gwansan ki 'kwani 'baar mo. Hili uni 'koki gam gwom buni is mo be.

#### *Yesus Hashki Uni kun 'Koni 'Kume'd I'ce'dka 'De/ mo*

<sup>14</sup> Dhali yan'ko'd mo tani a'di ki pi uni 'kume'd i'ce'dka 'de/ i is uni 'cena mo me'd jin 'kokina uni eya tharabeesa mo mmoshwa to mo. Dhali a'di ki kucur uni ki gwo mo gom gwom buni gun 'kona uni ki gam is mo dhali goma dum buni kun 'bihta'bi'th mo haali/ uni 'koki gam gwo gi uni gwansan is mo uni kun parki a'di e mo 'ko'di pim piti jin piyunu a'di mo be. <sup>15</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo e mony'ceshi 'baar mo dhali çi gwom 'borga/

eya ris 'kwani 'baar mo kun ukunu mo. <sup>16</sup>I/ a'di jin midi gam gwo is mo dhali minu mii ki yi'de/ mo tani a'di iminu iwoth mo be. Hili a'di jin diki gam gwo is mo tani a'di minu wak mo be. <sup>17</sup>Dhali jamas mii gwansan mini bath uni gwansan kun gam gwo is mo: Ki gway pem mo tani uni mini ura ruma 'cesh ka pije/ mo dhali uni mini wal 'twa/ ki 'twan thisa tiya mo be. <sup>18</sup>Uni mini bu'th tasha/ mo. Dhali wakki/ uni mini pi ton tiya kun 'kon ma ti'di cine/ mo tani a'di midi diki shi/ uni is mo be. Uni mini dhu me'd buni apo/ uni gun 'ba'thkin mo, dhali uni minu waç mo be.

*Yesus Shinkunu Bway Momis mo*

<sup>19</sup>Dhali yan'ko'd wakan Tapa Yesus 'ko'di a'di torki gwo e uni mo tani a'di bu'thkunu mo bway momis mo dhali di'd mo mmoça'b ka bim poros ma Arungimis mo. <sup>20</sup>Dhali uni iikin mo mmoçi gwo mo eya ris mo 'baar mo dhali Tapa diki'd mo mmonyakka tu'c mii ki uni mo dhali mmo'da/ki uni gwo kun çina uni sho'k mo ki jamas mii kun bathkunu mo be. Amen

## Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma LUUKA mo

*Gwo jin Yedhuwa Thawupiius Sho'k mo*

<sup>1</sup> Haali/ me'd 'kwani ka ris kun bu'thki gwo mo mmutol gwo 'kup mo ka bath 'pen mo, gwo jin thimkunu mo e bwam ana mo, <sup>2</sup> jasi me'd uni kun cikunu ana mo ki uni gwansan 'peni ka mun'kup mo kun ta iman/ o gwo ki e mo dhali imanmii gwo mo tani <sup>3</sup> a'di toshka/ ki a'di 'boro'd gom aha/ si'da/ mo mmobatha aris to gwansan ki 'dishe/ mo haali/ goma cim gunn isa gush mo mmo'kwar uni ka rotham po/ mo gom /e mo /e jin tana Thawupiius jin ta jim 'borga/ mo <sup>4</sup> ki /e mini mish gwonj gana/ mo gom gwo gi to gwansan kun torkunu /e mo be.

*Mondho'th ma Yohaana jin Mii'da Mii ki Yi'de/ Torkunu Ntwa/a/ mo*

<sup>5</sup> Dhali ka tee ma Hirodus jin ta'da malik gi Pa Yahuudiyya mo tani agasiisa kamu/ diki'd mo jin yuku gway ka Sakariyya mo. A'di ta'da awak 'peni 'kwani ma Abiyya mo. Dhali a'di ta'd gi ashim piti 'peni i'bwaa/ ma Haruun mo dhali gway ma yim yuku ka Ilisabaat mo be. <sup>6</sup> Dhali uni su/ mmontal 'de/ mo tani ta kunj kar/ e mo ibwambor ma Arumgimis mo mmomii gwonkan jin 'kwarkunu 'baar mo dhali a'di jin ona gwonkan gi Tapa mo ki dar gi miiwak mo be. <sup>7</sup> Hili uni dar ga 'ci mo haali/ Ilisabaat a'di ta'da burum mo dhali uni su/ cakin ki yil mo be.

<sup>8</sup> Dhali ki a'di di'd mo mmomiiya tu'c ma gasiis ibwambor ma Arumgimis mo ka wak piti 'kon atu'c mo tani <sup>9</sup> isi me'd mii ma gasiis mo tani to bitki'da po/ a'di mo, to jin bitu mo jin mina a'di ci'c e gu'b gi mondheleladhelel gi Tapa mo dhali duka 'bicajwahaar mo be. <sup>10</sup> Dhali awaambuhany 'kwani 'baar mo 'kokina pije/ mo mmo'tho mo ka tente/ jin dukuwa 'bicajwahaar mo be. <sup>11</sup> Dhali aman'doyu gwo gi Tapa piki a'di i is mo mmodosh ki 'bana bim poros ma gwata/ jin dukuwa 'bicajwahaar mo. <sup>12</sup> Dhala Sakariyya mur ma du mo mmoparkina a'di a'di e mo dhali monko/ is bitki'da po/ a'di mo be. <sup>13</sup> Hili aman'doyu gwo gi o a'di gwo mo ki: Dhalki is ki ko/ mo ma, Sakariyya, haala 'thom pini cikunu mo be dhali ashim pini ka Ilisabaat midi dho'th /e ya/in mo dhali gway piti mina /e iyuk ka Yohaana mo be.

<sup>14</sup> Dhali /e mina bwa 'kuny mo dhali 'bor bwa mo be,

dhali 'kwani ka ris mina bwa 'kuny mo gom mondho'th piti mo be.

<sup>15</sup> Haali/ a'di midi eka/ ek mo mbwambori Tapa mo,

dhali a'di midi diki pi yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo walla tompinum 'bi'thga/ mo,

dhali a'di minu 'tu'd mo ki Shi/in Dheleladhelel mo.

me'd jin dikina a'di 'peni bwanj kum mo be.

<sup>16</sup> Dhali a'di midi tu'k iya/ ma Israyiil ka ris mo e Tapa Arumgimis buni mo be,

<sup>17</sup> dhali a'di midi ya mbwambori a'di ki shi/ in mo dhali gi mom'bi'th ma Iliyya mo,

mmutuka du gi icom ki uci mo, dhali uni gun ushi gwo ha e mo e moyuk gi uni gun miin ka kar/e mo,

mmothoson 'kwani is mo gom Tapa mo, 'kwani kun thosonkunu mo be.

<sup>18</sup> Dhala Sakariyya thokki'da man'doyu gwo gwo mo ki: Yan miga/ mish kata mo? Haali/ aha/ si'da/ tana wathin dhan mo dhali ashim pem si'da/ a'di ca'd ki yil mo be. <sup>19</sup> Dhali aman'doyu gwo gi o a'di gwo mo ki: Aha/ tana Jibra/ iil, a'di jin doshki'd e buj'kus ma Arumgimis mo, dhali aha/ hashkunu mo mmo'ci / e gwo mo dhali mmokal /e gwom 'boro'd yansan mo.

<sup>20</sup> Dhali hili mo mo ma, /e mini ta a'diye/ mo dhali mo gwo o mo ntaga tee ki to gwansan minu pu'd mo haali/ /e diki gam gwom pem is mo, a'di jin minu thim ki mom buni mo be.

<sup>21</sup> Dhali 'kwani 'kokin mo mmo'gora Sakariyya mo dhali uni merkin mo mmotayina a'di adiite/ mo e gu'b gi mondheleladhelel mo be. <sup>22</sup> Dhali ki a'di yayi'd ka pije/ mo tani a'di diki mish 'twa/ walki uni mo dhali uni nyithkin ki a'di parki tonjanj e mo e gu'b gi mondheleladhelel mo, dhali a'di ki mii jamaas mii mmotor uni mo dhali a'di di'd ka 'diye/ mo naskina/. <sup>23</sup> Dhali ki mo ma cim piti jin miikina a'diya tu'c 'baarki'd mo tani a'di dokki bway pam piti mo be.

<sup>24</sup> Dhali 'ko'da tee gwansan mo tani ashim piti ka Ilisabaat bwaaki'd mo dhali ka ppe 'kona 'kupi mudhe'd mo tani ayim bagki is piti mo mmo/o gwo mo ki: <sup>25</sup> Tapa a'di mii'd kan e aha/ mo ka tee jin hila a'di apo/ aha/ mo mmo'kal mowak pem jin waku aha/ e bwaman 'kwani mo.

*Mondho'th ma Yesus Torkunu Ntwa/a/ mo*

<sup>26</sup> Dhali ka ppe 'kona 'kupi pe'de/ mo tani aman'doyu gwo jin ta'da Jibra/ iil mo a'di hashkunu mo 'peni Arumgimis mo e 'penkuman bampa/ gi Pany Jalil mo jin yuku gway ka Naasira mo be, <sup>27</sup> eny nyaranj gana/ jin karkunu mo gom wathi/ jin yuku gway ka Yuusup mo 'peni gu'b ma Dawuu'd mo, dhali nyaranj gana/ yan yuku gway ka Mariyam mo be. <sup>28</sup> Dhali a'di pu'dki'da yim mo dhali o gwo mo ki: Hayy, ayy, /en 'de/ jin gamkina 'the mo. Tapa a'di di'd e /e mo be. <sup>29</sup> Hili a'di yim mur ma du kagahara mo, gom gwo yan jin okunu mo, dhali kulum

a'di e bwam piti mo gom monthe me'd yan midi ta atinta mo. <sup>30</sup> Dhali aman'doyu gwo ki o a'di yim gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, Mariyam, haali/ /e gamkina 'the' peni Arumgimis mo be. <sup>31</sup> Dhali hili mo mo ma. /e mini bwaa e bwam pini mo dhali dho'th ya/in mo dhali/e mini yer a'di gway ka Yesus mo be.

<sup>32</sup> Dhali a'di midi ek mo dhali minu yuk ki Ya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo.

Dhali Tapa Arumgimis midi ci a'di akursi ma ababam piti ka Dawuu'd mo be.

<sup>33</sup> Dhali a'di midi ta tapa apo/ gu'b ma Yakuub ki sule/ mo,

dhali bampam piti midi di kan ki dar gi 'pemen mo be.

<sup>34</sup> Dhali aMariyam tho'ki'da aman'doyu gwo gwo mo ki: Yan minu mish mii kata mo ki aha/ mola wathij gwa'th kan mo? <sup>35</sup> Dhali aman'doyu gwo tho'ki'da yim gwo mo ki: Shi/in Dheleladhelel midi yayu/ apo/ /e mo, dhali mom'bi'th gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo midi 'kam/ e ka la mo be.

Wakan a'ci jin minu dho'th mo tani a'di minu yuk ki jin kogu mo,

a'di jin ta Ya/ ma Arumgimis mo be.

<sup>36</sup> Dhali hili mo mo ma, abas pini ka Ilisabaat si'da/ bwaaki'da 'ci ki yil jin can ma yim mo, dhali yansan ta'da ppe 'kupi pe'de/ mo ka yim jin yuku gway ka yima burum mo be. <sup>37</sup> Haali/ ka Arumgimis mo tani to piyi'd jin molu mii mo be. <sup>38</sup> Dhala Mariyam o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ tana cin'kina/ nyara/ gi Tapa mo. Dhalki a'di miinu mo gom aha/ mo isi ki gwom pini mo. Dhali aman'doyu gwo yaki'd mo 'pena yim mo be.

#### *Mariyam But'ki'd, Uni ka Ilisabaat mo*

<sup>39</sup> Dhali ka tee gwansan mo tani aMariyam cuki mis mo dhali ya mo ki jahanne/ mo e bampa/ gi pa'j 'kuwosh mo e 'pen'kuman bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo.

<sup>40</sup> Dhali ayim cikki gu'b ma Sakariyya mo dhali theka Ilisabaat me'd mo be. <sup>41</sup> Dhali ka Ilisabaat cikki monthe me'd ma Mariyam mo tani a'ci peki'd mo e bwa ma yim mo be.

Dhali Ilisabaat 'tu'dkunu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo be, <sup>42</sup> dhali ayim 'terki cuuwa/ mo ka dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Mom'bor mii gom /e e bwaman up mo dhali mom'bor mii gom maman gi bwam pini mo!

<sup>43</sup> Dhali a'di yan cikunu aha/ mo gomata mo? ka ta'da gi Tapam pem midi 'taki yayu/ i aha/ mo? <sup>44</sup> Haali/ hili mo mo ma. Ki 'twa/ jin thekina /e aha/ me'd mo pu'dki'd e bwany'cem pem mo tani a'ci peki'd mo e bwam pem mo gom mo'j'kuny bwa mo be. <sup>45</sup> Dhali mom'bor mii goma yim, a'di jin gamki gwo is mo ki a'di minu thim mo, a'di jin okunuwa yim mo 'peni Tapa mo.

*Gway ma Mariyam jin Ma'ra A'diya Mar mo*

<sup>46</sup> Dhala Mariyam o gwo mo ki:

Akashiram pem ekki Tapa mo,

<sup>47</sup> dhali shi/in pem 'kunykina bwa mo eya Arumgimis jin ta'da Amanwo'th pem mo,

<sup>48</sup> haali/ a'di ki hil monyca'b piti jin hatha nyarany cin'kinam piti 'ko'd mo.

Haali/ hili mo mo ma. 'Peni shwane/ mo tani aris 'kwani ma nyakum yil mo mini yuk aha/ gway ki a'di jin 'boru mii mo be.

<sup>49</sup> Haali/ a'di jin ta gi mom'bi'th mo tani miiki'da dhan to jin ekki'd e aha/ mo, dhali gway piti kogu mo be.

<sup>50</sup> Dhali momiimiim piti di'd apo/ uni gwansan kun ko/ a'di mo, 'peni uni gun tana nyakum yil ka nyakum yil mo be.

<sup>51</sup> A'di tor 'bi'th piti ka bim piti mo be.

A'di kwa/ki uni gun dhu is ki ca mo e gwalal buni kun kuluma uni eya dum buni mo be.

<sup>52</sup> A'di ki thul uni gun ta gi 'bi'th ka 'cesh mo 'pena kursin tapam buni mo.

Dhali a'di ki dhu uni gwansan ki ca mo kun hatha 'ko 'ko'd mo be.

<sup>53</sup> A'di ki 'tu'd uni gun 'kosha te/ mo ki tom 'boron mo,

dhali uni kun ta pa ki pa mo tani dhukina a'di 'pen bwa 'te/ mo be.

<sup>54</sup> A'di wo'thki cin'kinam piti ka Israyiil mo, mmoka momiimiim piti e mo be,

<sup>55</sup> me'd gwo jin okina a'di ibabam bana mo be,

eya Ibrahiim dhali iya/m piti ki sule/ mo.

<sup>56</sup> Dhala Mariyam ca'bki'd mo nyakki a'di me'da ppe 'kupi kwara mo dhali do'g pam piti ka nya'j'ko'd mo be.

*Mo jin Dhodhuwa Yohaana jin Mii'da Mii ki Yi'de/ mo*

<sup>57</sup> Dhali mo pu'dki'd mo goma Ilisabaat mmoho'th mo be dhali a'di ki dhodha 'ci jin ta ya/ mo. <sup>58</sup> Dhali imannya'k 'kom piti dhala bas piti cikki gwo ki Tapa tor'ki dhan miim piti e a'di yim mo dhali uni 'kunykina bwa mo nyakka yim mo be. <sup>59</sup> Dhali ka cim 'koni pekwaro mo tani uni pu'dkin mo mmo'ci'tha/ 'ciya munyjal yis mo, dhali uni mini 'taki yer a'di gway ka Sakariyya 'ko'di gway gi com mo, <sup>60</sup> hili kum piti o gwo mo ki: Yisa wakana. A'di minu yuk gway ka Yohaana mo be. <sup>61</sup> Dhali uni o a'di yim gwo mo ki: Abas pini'g kamu/ yisa yuku ki gway gi wakan mo be. <sup>62</sup> Dhali uni ci a'di jamas mii mo gom com mo mmo/o ki a'di minu yuk kata mo? <sup>63</sup> Dhali a'di dot'ki uni cwam ba'd is mo jin gwaju ka 'din'kilan dham mo mmo'kwar to mo dhali a'di 'kwarki'd ki: Gway piti ka Yohaana mo be. Dhali uni 'baar mo merkin mo be. <sup>64</sup> Dhali ki jahanne/ 'twam piti ka'dki'd mo dhala le'd piti

'cułki'd mo dhali a'di oki gwo mo mmo'bor  
Arungimis bwa i is mo be. <sup>65</sup> Dhali moŋko/  
is pu'dki'd apowa ris imannyak 'kom buni  
mo. Dhali aris to gwansan 'kokunu mo  
mmo/o ki lala'th mo e bampa/ 'baar mo  
gi paŋ 'kuwosh gi Pa Yahuudiyya mo be.  
<sup>66</sup> Dhali aris uni kun ciłki uni mo tani dhuki  
uni eya dum buni mo dhali o gwo mo ki: A'ci  
yan midi ta ata mo? Haali/ me'd gi Tapa di'd  
e a'di mo be.

*Gwo ma Sakariyya jin Ona A'di Is mo*

<sup>67</sup> Dhali ababam piti ka Sakariyya  
'tu'dkunu mo ki Shi/ in Dheleladhelel mo  
dhali o gwo is mo mmo/o ki:  
<sup>68</sup> Mom'bor mii e Tapa Arungimis gi 'Kwani  
ma Israyiil mo,  
haali/ a'di yayi'd mo mmobuť mo dhali  
mmowan 'kwanim piti 'ba/ mo be.  
<sup>69</sup> Dhali a'di ki 'de'k ce gi mowoth gom ana  
mo,  
e gu'b gi cinċinam piti ka Dawuu'd mo.  
<sup>70</sup> Me'd gwo jin okina a'di ki 'twa/ gi imanċi  
gwo ma Arungimis kadhamo/ mo  
kun kogu mo 'peni kadhamo/ mo,  
<sup>71</sup> ki ana minu woťh mo 'peni 'kup bana mo,  
dhali 'peni me'd ga ris uni gun shi/i ana i e  
mo,  
<sup>72</sup> mmo'baar momiimiim piti gun onu is mo  
gom ibabam bana mo,  
dhali mmoka gwom piti e jin gamu me'd jin  
kogu mo.  
<sup>73</sup> Gwo yan jin ona a'di is jin thula a'di  
ababam bana ka Ibrahiim me'da po/  
mo,  
<sup>74</sup> mmoċi ana mony'cuł mo 'peni me'd gi  
uni gun ta 'kup ki ana mo,  
ki ana mina mii a'di to mo ki dar gi moŋko/  
is mo be,  
<sup>75</sup> e mo gi ko/uwa ko/ mo dhali e mo ma kar/e  
mo ibwambori a'di mo ka cimi 'baar  
mo gi moŋ'koki/em bana mo.  
<sup>76</sup> Dhali /e jin tana 'ci mo, /e minu yuł ka  
manċi gwo ma Arungimis jin Cayaa/  
e ki Ca mo,  
haali/ /e mini ya ibwambori Tapa mo dhali  
thoson a'di bway mo be,  
<sup>77</sup> mmoċi mo jin mishu mowoth bana mo e  
'kwanim piti mo,  
dhali e modhal miinthus buni 'pen mo be.  
<sup>78</sup> Ka du gi momiimii ma Arungimis bana  
mo,  
ka tee mini kush mo mo apo/ ana 'peni  
momis mo,  
<sup>79</sup> mmoċi moŋkush e uni gwansan gun  
'kokin mo e mondhurumi'd mo dhali  
eya la gi mowu mo,  
mmoshu sho'k bana bway mo e bway gi  
moŋku'th is mo be.  
<sup>80</sup> Dhali a'ci ca'd mo dhali a'di 'bitha is mo  
e shi/in mo dhali a'di diki'd e mombwaasho

mo ntaga tee jin ŋoru a'di eya tente/ e 'Kwani  
ma Israyiil mo be.

## 2

*Mondho'th ma Yesus mo be*

<sup>1</sup> Dhali ka cim gwansan tani gwoŋkan  
hashu mo 'pena Ughustus Kaysar ki aris  
'kwaniny'ceshi 'baar mo minu mii 'kwar  
gway buni mo. <sup>2</sup> A'di ta mo gi 'kwaru gway  
jin twa/a/ jin miikunu ka Kiriniyuus ta'da  
mudhiir gi Pan Suriyya mo be. <sup>3</sup> Dhali uni  
'baar mo iiki bway pu bunin gana/ mo ki  
she/ ki she/ mo mmo'kwar gway buni mo  
be. <sup>4</sup> Dhala Yuusup yaki'd mo si'da/ 'peni  
Pany Jaliil mo. A'di yaki'd mo 'peni Pa  
Naasira em Bampa/ Yahuudiyya mo em Pan  
Dawuu'd jin yuł ka Beetlaham si'da/ haali/  
a'di ta 'kwani gi gu'b ma Dawuu'd mo dhali  
awał ma Dawuu'd mo be. <sup>5</sup> A'di yaki'd  
mo mmo'kwar gway ki is piti mo uni ka  
Mariyam jin ta a'di jin onu a'di ki bu'th mo,  
dhali a'di si'da/ cana bwa mo be. <sup>6</sup> Dhali ki  
uni 'kokin mo imun mo tani acim pu'dki'd  
mo jin mina a'di dho'th mo. <sup>7</sup> Dhali ayim  
dho'thki'da bwa nyaram piti jin ta ya/ mo.  
Dhali a'di ki 'tam a'di is ki burrinye/ dhali  
'thi a'di eya kał bip mo haali/ mo piyi'd gom  
uni e gu'b yilkina/ mo be.

*Imanhil Ka'bal dhali Iman'doyu Gwo mo*

<sup>8</sup> Dhali e bampa/ yansan ki mon'thiny  
mo tani imanhil ka'bal 'kona pije/ mmohil  
ka'bal buni mo be. <sup>9</sup> Dhala man'doyu gwo gi  
Tapa piki uni i is mo dhali monyca gi Tapa  
'twaki mo mo e isi uni mo dhali uni ko/kina  
ko/ is kagahara mo be. <sup>10</sup> Dhala man'doyu  
gwo ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ is ki  
ko/ mo ma, haali/ aha/ guyyina um gwom  
'boro'd dhali gwo mmo'bor um bwa kaga-  
hara mo jin midi di goma ris 'kwani 'baar  
mo. <sup>11</sup> Haali/ ka tee yansan mo tani Aman-  
woth jin ta Tapa Kriřthos a'di dho'thkunu  
mo gom um e Pan Dawuu'd mo be. <sup>12</sup> Dhali  
ki jamaš mii yan mo tani a'di mina uni ny-  
iřh a'di mo be. Um mini gama ŋa/ 'tamkunu  
is ki burrinye/ mo dhali mmo/isha kał bip  
mo be. <sup>13</sup> Dhali ise/ iman'doyu gwon tiya ka  
ris ris 'peni momis nyakki 'ko ka man'doyu  
gwo mo be. Uni manċana Arungimis mo  
dhali o gwo mo ki:  
<sup>14</sup> Monyca ma Arungimis isi momis mo,  
dhali moŋku'th is e mony'cesh e bwan  
'kwani gun 'bora a'di bwa i is mo.  
<sup>15</sup> Dhali ki iman'doyu gwo dokkin mo 'peni  
uni imomis ka nyar'ko'd mo tani imanhil  
ka'bal o gwo ka rem 'kup ki: Dhalki ana  
iina mo shwane/ e Pam Beetlaham dhali  
par to yan e jin yayi'd jin ŋora Tapa ana  
mo. <sup>16</sup> Dhali uni iikin mo ise/ tani gamk-  
ina Mariyam dhala Yuusup dhali ara ŋa/  
mmo/isha kał bip mo be. <sup>17</sup> Dhali ki uni  
parki a'di e mo tani uni ŋori gwo jin ciłkina

uni mo goma 'ci yan mo be. <sup>18</sup> Dhala ris 'kwani gun cikki a'di mo tani meren ki gwo gwansan gun ona imanhil ka'bal uni mo be. <sup>19</sup> Hila Mariyam a'di di'd mo mmodhu gwo gwansan mo mmokulum uni eya dum piti mo be. <sup>20</sup> Dhali imanhil ka'bal doŋkin ka nyan'ko'd mo mmokara Arungimis ki ca mo, dhali manji a'di mo goma ris to gun cikkina uni mo dhali kun mishkina uni mo me'd ji gi onu uni mo be.

*Mo jin Cinuwa Yesus ka Arungimis e Gu'bi gi Mondheleladhelel mo*

<sup>21</sup> Dhali ki mo thimi'd mo ka cim pekware mo tani ki a'di 'ciŋkunuwa munyal yis piti mo tani a'di yerkuu gway ka Yesus mo, gway jin cikin ma man'doyu gwo mo ntwa/a/ ki a'di 'kokunu mo mmobwaa mo e bwa mo be.

<sup>22</sup> Dhali ki mo pu'dki'd mo gom mondhelel is buni mo isi ki gwoŋkan ma Musa jin cinu mo tani uni suski a'di mo e Pa Urushaliim mo mmoŋi a'di ki Tapa mo <sup>23</sup> (me'd gwo jin 'kwaraku mo e gwoŋkan gi Tapa jin cinu mo ki: Aris unij gwaŋ ka 'deŋe/ 'deŋe/ kun ka'dki bwan dho'th mo tani uni minu yuŋ gway ki uni kun dhelelin mo gom Tapa mo.) <sup>24</sup> Dhali uni suski a'di mo si'da/ mmomii to mmo'ciŋha/ basa 'cesh mo isi me'd gwo jin okina gwoŋkan gi Tapa jin cinu mo ki bimbir gurko/ su/ walla gurko/ kun bapani su/ mo be. <sup>25</sup> Dhali wathi/ diki'd mo e Pa Urushaliim jin yuku gway ka Simaan dhali wathi/ yan ta a'din kar/ e mo dhali ta a'din gayiin mo a'di jin corki momalas gi 'Kwani ma Israyiil mo dhali Shi/in Dheleladhelel diki'da po/ a'di mo be. <sup>26</sup> Dhali a'di toraku a'di eya tente/ mo ki Shi/in Dheleladhelel mo ki a'di mido 'taki diki wu mo ntwa/a/ ki a'di diki par Tapa jin ta'da Kristhos e mo be. <sup>27</sup> Dhali a'di shi/ inkunu mo ki Shi/in mo tani a'di pu'dki'd mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Dhali ki com dhali kum suskina 'ci jin ta'da Yesus mo tani mmomii a'di me'd isi mii gi gwoŋkan jin cinu mo tani <sup>28</sup> a'di bu'th a'di mo 'ko'da bim piti mo dhali 'bora Arungimis bwa i is mo dhali o gwo mo ki:

<sup>29</sup> Tapa, dhalki cinjinam pini ya'd mo ki moŋku'th is mo ma, isi ki gwom pini mo,

<sup>30</sup> haali/ em pem parki bway gi mowoth pini e mo

<sup>31</sup> a'di jin thosonkina / e mo e bun'kus gi 'kwani 'baar mo,

<sup>32</sup> moŋkush yan mmo'cee eya tente/ gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo

dhali gom monyca gom 'Kwanim pini ma Israyiil mo.

<sup>33</sup> Dhali com dhali kum uni merkin mo gom gwo yan jin okina a'di gom a'di mo. <sup>34</sup> Dhala Simaan 'bor uni mii mo dhali owa Mariyam jin ta kum gwo mo ki:

Hili mo mo ma, a'ci yan karkunu mo gom ku gi ta'kkin mo dhali mmocu 'Kwani ma Israyiil ka ris mo,

dhali gom jamas mii caan jin okunu gwo mo apo/ a'di mo tani

<sup>35</sup> (dhali gandala turga/ mido suka kashiram pini mo si'da/)

ki gwo kun kulumu ka ris eya du mo minu tor eya tente/ mo.

<sup>36</sup> Dhali ayima 'bomin kamu/ diki'd mo jin ta'da Hanna mo. A'di ta 'bwa/ ma Panu/ iil mo 'pena waŋ ma Ashiir mo. Ayim a'di caki'd ki yil kagahara mo dhali a'di ca'bki'd mo nyaŋka kaŋhim piti mo ki yil pesu/ mo 'peni yil jin dina a'di ki nyaran gana/ mo <sup>37</sup> dhala yim wun ma kaŋhim piti mo dhali a'di di'd kan ntagi yil issi\* doŋon i'ce'dka doŋon apo/ mo be. Dhala yim diki ya mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo mmoluŋa luŋ mo ki moŋga/ to mo dhali mmo'tho mo ki mon'thiny mo dhali ki montee ilu/ mo be. <sup>38</sup> Dhali ki mo warki'd mo ka tente/ yan mo tani ayim pu'dki'd mo dhali 'bora Arungimis bwa i is mo dhali mmo/ o gwo mo gom a'di gom uni 'baar mo kun 'kokin mo mmohil gom mowan 'ba/ gi Pa Urushaliim mo.

*Mondoŋ jin Doka Uni ka Nyan'ko'd e Pa Naasira mo*

<sup>39</sup> Dhali ki uni 'baarkina ris to mii mo me'd isi ki gwoŋkan gi Tapa jin cinu mo tani uni doŋkin ka nyan'ko'd mo e Pany Jaliil mo e 'penkuman bampam bunij gana/ mo e Pa Naasira mo. <sup>40</sup> Dhali a'ci ca'd mo dhali 'bidhu is mo dhali 'tu'du mo ki moyuk mo. Dhala 'the ma Arungimis ca'bki'da po/ a'di mo be.

*Yesus jin Ta Ari Washan Diki'd e Gu'bi gi Mondheleladhelel mo be.*

<sup>41</sup> Dhali com dhali kum uni iikin isa yempa/ e Pa Urushaliim mo ki yil mo gom Mompe'kupanyolos mo be. <sup>42</sup> Dhali ki a'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni iikin mo me'd isi mii jin miinu mo be.

<sup>43</sup> Dhali ki Mompe'kupanyolos 'baarki'd mo tani me'd jin doŋkina uni bway pa mo tani a'Yesus jin ta'da 'ci a'di ca'bki'd mo ŋ'ko'di uni mo e Pa Urushaliim mo. Com dhali kum 'koki mish a'di mo, <sup>44</sup> hili uni toshkin ki a'di mido di i bwan 'kwani mo tani uni iikin ka tee iyan mo dhali uni ŋapki a'di mo e bwan 'kwani ma bas buni mo dhali 'kwani kun misha uni mo. <sup>45</sup> Dhali ki uni 'koki gam a'di mo tani uni doŋkin ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo dhali ŋap a'di mo.

\* 2:37 arba wa tamaniin

<sup>46</sup> 'Ko'da cim kwara mo tani uni gamki a'di mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmoça'b mo e bwam imantor gwo mo mmocik gwo 'peni uni mo dhali mmidot uni gwondot mo. <sup>47</sup> Dhali aris uni kun cik a'di mo tani uni merkin mo gom a'di mo mmomisha a'di gwo 'ban mo dhali gwonthok piti mo be. <sup>48</sup> Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni merkin mo dhali ata'dam piti ki o a'di gwo mo ki: Ya/um, atinta miina /e aman wakan mo? Hili mo mo ma. Babam pini dhali aha/, aman ñapkina /e ki mo/an an is mo be. <sup>49</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta ñapkina um aha/ mo? A/'kona um ki mish mo mowa ki aha/ mina mii di e gu'b ma Babam pem mo? <sup>50</sup> Dhali uni mol gwom piti 'ban jin ona a'di uni mo be. <sup>51</sup> Dhali a'di ya'd ka lungu'b nyakki uni mo dhali pu'd mo e Pa Naasira mo dhali a'di haki gwom buni e mo, dhali ata'dam piti a'di kulumki'da ris to gwansan eya dum piti mo be.

<sup>52</sup> Dhala Yesu maru moyuk is mo dhali a'di 'tuntilkina buɽɽwar is mo dhali ki yil mo, dhali ka 'the ma Arumgimis mo dhali ki jin 'kwani mo be.

### 3

*Gwo jin Cin ma Yohaana jin Ta'da Manmi-  
iya Mii ki Yi'de/ mo*

<sup>1</sup> Dhali ki yil ta'da karpa'c mo tani jin takin ma Thibariyuus Kaysar amalik mo tani Punthi Bilaatus ta'da mudhiir gi Pa Yahuudiyya mo dhala Hirodus ta'da ra/iis rub gi Pany Jaliil mo dhala akam piti ka Pilibbus jin ta'da ra/iis rub gi Pa Ithuriyya mo dhala aTarakuniit is mo dhali Lisaniyuus ta'da ra/iis rub gi Pa Abiliyya mo be. <sup>2</sup> Dhali ki mo jin tan ma Hannaan dhala Kayaapa igasiis kun can mo tani Gwo ma Arumgimis pu'dki'd mo eya Yohaana mo a'di jin ta ya/ ma Sakariyya em bwaasho mo be. <sup>3</sup> Dhali a'di ya'd mo e mo 'baar mo ka kukul is mo e Pa Uurdun mo mmoci gwo gom mo jin minu miya mii ki yi'de/ mo dhali mmorica du is mo gom gwo gi miinthus jin minu gwam 'kwani mo. <sup>4</sup> Me'd gwo jin 'kwarkunu mo e bwan gwo ma Ishaya jin ta'da manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

'Twa/ gi jan tal 'de/ mmocuu gwo em bwaasho ki:

Thosoni bway gi Tapa mo ma,

kari bway piti ka kar/e mo.

<sup>5</sup> Aris embul wosh mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani minu 'tu'd mo

dhali aris wosha turga/ ka 'dete/ 'dete/ mo dhali aris wosh minu dhu ki gwa'di 'baar mo,

dhali bwaya kolga/ minu dhu ka kar/e mo,

dhali bway kun kora'kora' mo tani mini 'tiçila/ 'tiçil mo be,

<sup>6</sup> dhali aris buɽɽwar isi 'baar mo mini par bway mowoth ma Arumgimis e mo be.

<sup>7</sup> Dhali a'di o gwo wakan si'da/ eya waambuhany 'kwani mo kun pu'dkin mo e mo jin minu miya mii ki yi'de/ ki a'di mo ki: Um ucin tasha/ mo. Kaja rum um ki gwo mo mmoso mo 'pena nyor jin midi pu'du/ mo? <sup>8</sup> Dhodhi maman gana/ mo ma, kun mini ha me'd ki mo jin rijuwa du is mo dhali dhalku/ ki tel gwo 'pen mo mmo/o e is bum ki: Aman tana ga Ibrahiim jin ta'da babam bam mo, haali/ aha/ tora um gwo mo ka: Arumgimis mishi wosh gwansan war mo ki uci goma Ibrahiim mo. <sup>9</sup> Me'd gi shwane/ athurmany a'di 'thikunu mo hila/ eya birman cwa mo, ka ris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ wakan kun 'koki dho'th mamana 'borga/ mo tani minu jep ka 'cesh mo dhali minu ta'k mo e o'd mo be.

<sup>10</sup> Dhala waambuhany 'kwani dotki a'di gwo mo ki: Haali/ a'di wakan mo tani aman mina miya tinta mo? <sup>11</sup> Dhali a'di tho'ki uni gwo mo ki: A'di jin ta gi burriyinen 'thami su/ mo tani dhalki a'di kwa/ a'di bwa mo ki a'di jin dara'd mo. Dhali a'di jin ta'd gi tonte/ mo tani dhalki a'di mii'd wakan si'da/ mo ma. <sup>12</sup> Dhali imantera thulpa/ si'da/ pu'dkin mo e mo jin miinuwa mii ki yi'de/ mo ki uni minu mii mo be dhali uni o a'di gwo mo ki: Mantor gwo, aman mina miya tinta mo? <sup>13</sup> Dhali a'di ki tho'k uni gwo mo ki: Dhalku/ to ki ter mmo'ce'da po/ mo dok/e, jasi a'di jin tor'kunu um mo. <sup>14</sup> Dhali i/askar si'da/ dotki a'di gwo mo si'da/ ki: Aman mina miya tinta mo? Dhali a'di ki tho'k uni gwo mo ki: Dhalku/ to ki dil 'peni jan kamun 'de/ ki mombujur mo walla ki gwonthus jin 'ce'du 'te/ apo/ mo dhali kapi mo ma ki to kun gama um ki ji miina mo to mo.

<sup>15</sup> Me'd jin 'kokina 'kwani mo mmocora cor mo dhali aris 'kwani dotki gwo mo eya dum buni mo isi gwo goma Yohaana mo wakki/ a'di wari ita'da Kristhos mo. <sup>16</sup> Yohaana tho'ki uni 'baar mo gwo mo ki: Aha/ miikina um ki yi'de/ mo tani hili a'di jin ca'd ki aha/ ki can gana/ mo midi yayu/ mo be. Dhali waçkana ppam piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmo'cu'k uni mo. A'di midi mii um ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki o'd mo be. <sup>17</sup> Dhali ton 'dash ton' kar shem piti di'd mme'd mo mmodhelel ja'dam piti mo dhali mmutol emen is mo e themes piti mo hila 'pi'b mina a'di ci'th ki o'd jin molu us mo be.

<sup>18</sup> Wakan a'di malaski'da malas ka ris mo mmoci gwom 'boro'd ki 'kwani mo be. <sup>19</sup> Hila Hirodus jin ta'da ra/iis rub mo tani a'di jin nyo/kina a'di ki gwo mo goma Hirodiyya, ash ma kam piti mo, dhali goma ris tonthus kun miikin ma Hirodus mo si'da/



<sup>20</sup> mmomarkina a'di uni isi 'baar mo tani a'di ki kara Yohaana sijin mo be.

*Mo jin Miinuwa Yesus ki Yi'de/ mo*

<sup>21</sup> Dhali ka ris 'kwani 'baar mo 'kokin mo mmomii ki yi'de/ mo tani dhala Yesus si'da/ ki a'di miikunu ki yi'de/ mo tani dhali di'd mmo'tho mo tani momis ka'dki'd mo be <sup>22</sup> dhali Shi/ in Dheleladhelel thulki'di a'di mo mmobu'th jamaas gi buɲɲwar mo mmowa e ki gurko/ mo, dhali 'twa/ yayi'd 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: /e ta Ya/ m pem jin enka/ mo. Ki /e mo tani aha/ 'bora bwa mo be.

*Mo jin Beledhu Gwo mo goma Yesus mo be*

<sup>23</sup> Dhala Yesus ki a'di telki mii ma tu'c piti 'pen mo tani a'di 'kona yili iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo. Mmotana a'di ya/ ma Yuusup mo (me'd jin toshu kan mo) jin ta ya/ ma Hali mo <sup>24</sup> dhali jin ta ya/ ma Matthaat mo dhali jin ta ya/ ma Lawi mo dhali jin ta ya/ ma Melki mo dhali jin ta ya/ ma Yanna mo dhali jin ta ya/ ma Yuusup mo, <sup>25</sup> dhali jin ta ya/ ma Mattaathiya mo dhali jin ta ya/ ma Aamu mo dhali jin ta ya/ ma Nahuum mo dhali jin ta ya/ ma Hasli mo dhali jin ta ya/ ma Najjaay mo, <sup>26</sup> dhali jin ta ya/ ma Ma/ aath mo dhali jin ta ya/ ma Mattaathiya mo dhali jin ta ya/ ma Shim/i mo dhali jin ta ya/ ma Yuusup mo dhali jin ta ya/ ma Yahuusa mo, <sup>27</sup> dhali jin ta ya/ ma Yuhanna mo dhali jin ta ya/ ma Risa mo, dhali jin ta ya/ ma Sarubbaabil mo dhali jin ta ya/ ma Sha/alti/ iil mo dhali jin ta ya/ ma Niri mo, <sup>28</sup> dhali jin ta ya/ ma Melki mo dhali jin ta ya/ ma Addi mo dhali jin ta ya/ ma Gusam mo dhali jin ta ya/ ma Elmudaam mo dhali jin ta ya/ ma lir mo, <sup>29</sup> dhali jin ta ya/ ma Yuusi mo dhali jin ta ya/ ma Eli/ aasar mo dhali jin ta ya/ ma Yuriim mo dhali jin ta ya/ ma Matthaat mo dhali jin ta ya/ ma Lawi mo, <sup>30</sup> dhali jin ta ya/ ma Shim/uun mo dhali jin ta ya/ ma Yahuusa mo dhali jin ta ya/ ma Yuusup mo dhali jin ta ya/ ma Yunaan mo dhali jin ta ya/ ma Eliyagiim mo, <sup>31</sup> dhali jin ta ya/ ma Malaya mo dhali jin ta ya/ ma Menaan mo dhali jin ta ya/ ma Mattatha mo dhali jin ta ya/ ma Nathaan mo dhali jin ta ya/ ma Dawuu'd mo, <sup>32</sup> dhali jin ta ya/ ma Yassa mo dhali jin ta ya/ ma Ubiid mo dhali jin ta ya/ ma Bu/as mo dhali jin ta ya/ ma Salmuun mo dhali jin ta ya/ ma Nahshuun mo, <sup>33</sup> dhali jin ta ya/ ma Aminadaab mo dhali jin ta ya/ ma Araam mo dhali jin ta ya/ ma Hasruun mo dhali jin ta ya/ ma Paaris mo dhali jin ta ya/ ma Yahuusa mo, <sup>34</sup> dhali jin ta ya/ ma Yakuub mo dhali jin ta ya/ ma Is/hak mo dhali jin ta ya/ ma Ibrahiim mo dhali jin ta ya/ ma Taarah mo dhali jin ta ya/ ma Nahur mo, <sup>35</sup> dhali jin ta ya/ ma Saruuj mo dhali jin ta ya/ ma Ra/u mo dhali jin ta ya/ ma Paalaj

mo dhali jin ta ya/ ma Aabir mo dhali jin ta ya/ ma Shaalah mo, <sup>36</sup> dhali jin ta ya/ ma Giinaan mo dhali jin ta ya/ ma Arpakshaad mo dhali jin ta ya/ ma Saam mo dhali jin ta ya/ ma Nuuh mo dhali jin ta ya/ ma Laamak mo, <sup>37</sup> dhali jin ta ya/ ma Matushaal mo dhali jin ta ya/ ma Aknuuk mo dhali jin ta ya/ ma Yaarid mo dhali jin ta ya/ ma Mahlal/iil mo dhali jin ta ya/ ma Giinaan mo, <sup>38</sup> dhali jin ta ya/ ma Anuush mo dhali jin ta ya/ ma Shiṭ mo dhali jin ta ya/ ma Aadam mo dhali jin ta ya/ ma Arumgimis mo be.

## 4

*Mo gi Paluwa Yesus mo*

<sup>1</sup> Dhala Yesus 'tu'dkunu mo ki Shi/ in Dheleladhelel mo dhali dokki'd ka nyan'ko'd mo 'peni Yi'den Kumma/ Uurdun mo dhali a'di ura Shi/ in mo ka piye/ mo. <sup>2</sup> Dhali a'di diki'd em bwaasho ka cim ma issu/ mo dhali palkina tapa ma ruma 'cesh mo be. Dhali a'di diki shwa toɲ kamu/ mo eya cim gwansan mo. Dhali ka cim 'baarkin mo tani a'di 'koshkina te/ mo be. <sup>3</sup> Dhali tapa ma ruma 'cesh ki o a'di gwo mo ki: Waḳki/ / e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani kani wosh yansan gwo mo ma, mmowar ki maa mo. <sup>4</sup> Dhala Yesus thoḳ a'di gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki: Wathi/ mididi diki ca'b mo ki e mo gom jasi tonte/ 'te/ mo. <sup>5</sup> Dhali tapa ma ruma 'cesh ki sus a'di ki mis mo dhali tor a'di aris 'penkuman bampa/ gi mony'cesh mo, ki e 'kamu'thki'd mo hila/ mo tani <sup>6</sup> dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: E /e mo tani aha/ mina ci /e aris moshirr gwansani 'baar mo dhali monygam buni mo. Haali/ uni cikunu aha/ mo dhali aha/ cikina uni gwansan kun oyaa/ bwa mo be. <sup>7</sup> Waḳki/ /e mini luɲ aha/ kan mo tani uni 'baar mo mini ta kum pini mo be. <sup>8</sup> Dhala Yesus thoḳ a'di gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo be ki: /E mini luɲ Tapa Arumgimis pini mo, dhali a'di a'di 'de/ mo tani a'di imina /e mmii to mo be. <sup>9</sup> Dhali a'di ki sus a'di mo e Pa Urushaliim mo dhali a'di ki kar a'di e 'kupan gu'b gi mondheleladhelel mo dhali o a'di gwo mo ki: Waḳki/ /e ta Ya/ ma Arumgimis mo tani biṭi is pini ka 'cesh mo ma 'peni mahan mo, <sup>10</sup> haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: A'di mididi hash iman'doyu gwom piti mo mmokan gwo gom /e mo dhali mmoji /e mo, <sup>11</sup> dhali, E me'd buni mo tani uni mini 'de'k /e mo, isi ciki/ ki /e mina sho'k pini diki torosh apo/ wosh mo be. <sup>12</sup> Dhala Yesus thoḳki a'di gwo mo ki: A'di okunu mo ki: /e mini dhalku/ ki pal Tapa Arumgimis pini mo. <sup>13</sup> Dhali ki tapa ma

ruma 'cesh 'baarki mompal piti mo tani a'di yaki'd mo 'peni a'di mo ntagi embula 'borga/ mo be.

*Yesus Telki Mii ma Tu'c Piti 'Pen mo*

<sup>14</sup> Dhala Yesus dokki'd mo ka nyan'ko'd ki mom'bi'th gi Shi/in mo e Pany Jaliil mo dhali gwo gom a'di yaki'd ki lala'th mo eya ris bampa/ 'baar mo kun 'kon ki jin' kam mo be. <sup>15</sup> Dhali a'di tor'ki gwo mo e gu'b gi montul is buni mo dhali a'di karkin ma ris 'kwani 'baar ki ca mo.

*Yesus A'di Wak'kunu mo e Pa Naasira mo*

<sup>16</sup> Dhali a'di pu'dki'd mo e Pa Naasira mo e mo jin thip'kunu a'di mo. Dhali a'di yaki'd mo e gu'b jin tulu is mo, me'd miim piti jin miikina a'di mo, ka cim ma pesu/ mo. Dhali a'di doshki'd ki mis mo dhali de'j gwo e mo. <sup>17</sup> Dhali a'di cikunu awarka/ gi gwo ma manci' gwo ma Arumgimis kadhamo/ jin ta'da Ishaya mo. A'di ka'dki'da warka/ mo dhali gam mo jin 'kwarkunu gwo nycine/ mo ki:

<sup>18</sup> Shi/in gi Tapa a'di diki'da po/ aha/ mo, haali/ a'di 'koshki aha/ is ki monyca mo mmo'ci gwom 'boro'd mo gom uni gun hatha'ko'd mo.

A'di hashki aha/ mo mmobah eya tente/ mo mo jin 'cuku uni gwansan kun tana habuus mo,

dhali mmoka'd uni e mo uni gun tana ja'da/ mo mmomish mo mo,

dhali mmodhu uni gwansan ki 'kus mo, uni gun 'cwarkunu mo be,

<sup>19</sup> mmobah eya tente/ yil jin kwanyu mo gom Tapa mo.

<sup>20</sup> Dhali a'di mu'thki'da warka/ mo dhali ci a'di ka nyan'ko'd mo e a'di jin doshki'd mo mmomii to mo dhali a'di ca'bk'i'da 'cesh mo. Dhali aris e gi 'kwani kun 'kon e gu'b gi montul is mo tani dhoro'thkina po/ a'di mo be. <sup>21</sup> Dhali a'di telki gwo 'pen mo dhali mmo/o uni gwo mo ki: Shwane/ Gwo ma Arumgimis yan jin 'kwarkunu mo tani a'di thim'kunu mo e bwany'cem bum mo mmo-cik mo be. <sup>22</sup> Dhali aris 'kwani 'baar mo o gwo ki 'bore/ gom a'di mo dhali mer mo gom gwo ma 'the kun pikin mo 'peni 'twam piti mo. Dhali uni o gwo mo ki: A'di diki ta Ya/ ma Yuusup mo 'taa? <sup>23</sup> Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Ka jin' gana/ um mini thok aha/ gwo mo 'peni gwo'j gwar ka 'bi'th/e ki: /e jin tana hakiim mo tani wa'ci is pini mo ma. Gwo jin cika aman mo gom miim pini jin miikina /e mo e Pan' Kapranahuum mo tani mi'yi a'di si'da/ mmahan mo e bampam pini'j gana/ mo ma. <sup>24</sup> Dhali a'di thok uni gwo mo ki: Ka jin' gana/ aha/ ona um gwo mo ki: aman'ci gwo ma Arumgimis kadhamo'j kamu/ yisa mishu bu'th mo e bampam pini'j gana/ mo. <sup>25</sup> Dhali hili e gwo'j gana/ mo tani aha/ 'tora um gwo mo ki up ka ris kun wuna

ikath' kokin mo ka ris e 'Kwani ma Israyiil mo ka tee ma Iliyya mo, ki momis dar ga sho'k mo ki yili kwara mo dhali ka ppe 'kupi pe'de/ mo dhali adhan te/ pu'dki'd mo apo/ mony'chesi 'baar mo. <sup>26</sup> Dhali Iliyya yisa hashkunu mo e jan 'tal 'de'j kamu/ 'peni uni mo yisa, hili jasi e a'di jin di'd e Pan Sarga mo e Bampa/ gi Pan Saydaa/ mo eya 'bom jin wun ma kath' mo be. <sup>27</sup> Dhali e mun mo tani 'kwani 'kon ka ris kun 'kosha monthus mo e 'Kwani ma Israyiil mo ka tee jin tan ma Aliisha aman'ci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali jan 'de'j kamu/ 'peni uni yisa dhelel'ki'd mo yisa, hili jasi Nimaan gi Pan Suriyya mo be. <sup>28</sup> Dhali ki uni cik'ki gwo yansan mo tani aris 'kwani gi gu'b gi montul isi 'baar mo 'tu'dkunu mo ka nyor mo be. <sup>29</sup> Dhali uni cuki mis mo dhali kar a'di 'pen ka pi'je/ mo 'peni 'pen'kuman bampa/ mo dhali sus a'di mo eya liman 'twa/ wosh e mo jin nyan'kunu 'pen'kuman pam buni mo, ki uni mini 'taki bel a'di ka 'cesh ka lungu'b mo be. <sup>30</sup> Hili mmoyakina a'di ki yampe mo e bwam uni mo tani a'di yaki'd mo.

*Wathi/jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/ o'd mo*

<sup>31</sup> Dhali a'di pu'dki'd ka lungu'b mo e Pan' Kapranahuum mo e 'pen'kuman pa gi Pany Jaliil mo. Dhali a'di ciki uni gwo mo ka cima pesu/ mo be. <sup>32</sup> Dhali uni merkin gom gwony cim piti jin cina a'di ki moshirr mo be. <sup>33</sup> Dhali e gu'b montul isi mun mo tani wathi/ diki'd jin ta'd ga rum thus jin nyo/ o'd mo. Dhali a'di cuu gwo ka dhan 'twa/ jin caaca ki: <sup>34</sup> Ahh. /e mini mii aman kata, Yesus gi Pa Naasira? /e pu'dkin mo mmo'ce'd am sho'k mo 'taa? Aha/ misha ki /e tana aja. /e ta jin 'de/ ma Arumgimis jin kogu mo. <sup>35</sup> Hila Yesus kucurki a'di ki gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ca'bi ki shwam mo, dhali piyi mo ma 'peni a'di mo. Dhali ka rum thus jin nyo/o'd bit'ki a'di a'cesh mo e bwam uni mo tani a'di piki'd ka pi'je/ mo 'peni bwam a'di mo. A'di diki mii to shiyi'da kamu/ gom a'di mo. <sup>36</sup> Dhali aris uni 'baar mo merkin mo dhali dot' gwo ka rem 'kup mo ki: Gwo yan ta'da atinta mo? Haali/ ki moshirr mo dhali ki mom'bi'th mo tani a'di kanki'da rum thus kun nyo/on gwo mo dhali uni iikin ka pi'je/ mo be. <sup>37</sup> Dhali gwo gom a'di yaki'd ka pi'je/ eya ris mo 'baar mo e bampa/ kun 'kon ki jin' kam mo be.

*Mo jin Wa'ç ma Yesus Amar ma Simaan jin Ta'da 'Bomi mo*

<sup>38</sup> Dhali a'di cuki mis mo dhali dhal gu'b gi montul is 'pen mo dhali ci'ç mo e gu'b ma Simaan mo. Dhali amar ma Simaan a'di 'ba'thki'd ki is jin 'batha'ba'th mo dhali uni napki a'di goma yim mo be. <sup>39</sup> Dhali a'di doshki'd e 'kup ma yim mo dhali kucur 'ba'th ki gwo mo, dhali 'ba'th dhalki'da yim 'pen

mo. Dhali ki jahanne/ ayim cuki mis mo dhali miiki uni to mo be.

*Mo jin Waç ma Yesus 'Kwani ka Ris Mom'pimpili/mo*

<sup>40</sup> Dhali ka tente/ yaki jis mo tani aris uni gwansan kun tan gi tiya kun 'bathan ki 'ba'th ki she/ ki she/ mo tani uni kalki uni mo e a'di mo dhali a'di karki me'd piti apowa ris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo dhali waç uni mo be. <sup>41</sup> Wakan si'da/ arum thus pikin ka pije/ mo 'peni bwam uni ka ris mo mmocuu gwo mo ki: /e ta Ya/ ma Arumgimis mo. Dhali hili a'di kucurki uni ki gwo mo dhali a'di diki dhal uni bway mo mmowal 'twa/ mo haali/ uni mishkin ki a'di ta'da Kristhos mo be.

*Yesus A'di Yaki'd mo Mmotan Bampa/mo Mmoci Gwo mo*

<sup>42</sup> Dhali ki mo ta montee mo tani a'di yaki'd mo dhali ya mo e mo jin dar ki 'kwani mo. Dhali 'kwani ñap a'di mo dhali pu'd mo e a'di mo dhali uni ki non a'di mmoya mo 'peni uni mo be. <sup>43</sup> Hili a'di o uni gwo mo ki: Aha/ mina mii çi gwom 'boro'd gom Bampa/ ma Arumgimis mo gom 'penkuman bampantiya mo si'da/ haali/ aha/ hashkunu mo gom 'pemen yan mo be. <sup>44</sup> Dhali a'di çiki gwo mo e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuudiyya mo be.

## 5

*Mo gi Budhu Dhan To Yi'de/ ka Ris mo*

<sup>1</sup> Ki 'kwani yan a'di ki is mo mmocik gwo ma Arumgimis mo tani a'di doshki'd ki mis mo eya al yi'de/ gi Pa Jannisaarat mo. <sup>2</sup> Dhali a'di parki'da kur yi'de/ e isu/ mo eya al mo. Hili imancesh to yi'de/ uni iikin ka pije/ mo 'peni uni mo dhali uni 'kokin mo mmolama 'thim buni mo be. <sup>3</sup> Dhali a'di seki'di bwam ma kur 'de/ mo a'di jin ta jim ma Simaan mo. A'di ki doç a'di mo mmokar a'di 'pen ka pije/ mo ari is 'pena gap mo. Dhali a'di ça'bki'da 'cesh mo dhali tor 'kwani gwo mo 'peni bwam ma kur mo be. <sup>4</sup> Dhali ki a'di daçki gwo tor mo tani a'di ki owa Simaan gwo mo ki: Shorka kur e moñ'kulu'd mo ma dhali dhala 'thim pini me'd ka 'cesh mo mmobu'th to mo. <sup>5</sup> Dhala Simaan thoç a'di gwo mo ki: Tapa, aman miikina tu'c ki moñ'thiny ilu/ 'baar mo tani dhali am 'konaki bu'th toñ kamu/ mo be. Dhali hili ki gwom pini mo tani aha/ mina dhala 'thi/ me'd ka 'cesh mo be. <sup>6</sup> Dhali ki uni miiki a'di yansan mo tani uni mushki to yi'de/ kun tana ris ka ris kagahara mo, dhali a'thim buni 'kokin mo mmodher bwa mo, <sup>7</sup> dhali uni wuçki uni e ki me'd mo uni gun miina tu'c eya kura kamu/ mo mmo/ iiyu/ mo dhali mmowoth uni mo. Dhali uni pu'dkin mo dhali uni 'tu'dkina kuri su/ mo. Wakan akur murkina yi'de/ ilos mo be. <sup>8</sup> Hili

ka Simaan Buterus parki a'di e mo tani a'di bitki'd e 'kupa'dupun ma Yesus mo mmo/ o gwo mo ki: Yaku/ mo 'peni aha/ mo ma haali/ aha/ tana wathi/ gi miinthus mo, ayy Tapa. <sup>9</sup> Haali/ a'di merki'd mo dhali aris uni gwahan kun nyaç 'ko ki a'di mo mmobu'th to yi'de/ kun kalkina uni mo. <sup>10</sup> Dhali wakan si'da/ aYakuub diki'd mo dhala Yohaam mo uni gun ta iya/ ma Sabadi uni gun nyaç to mii ka Simaan mo. Dhala Yesus ki owa Simaan gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. 'Peni shwane/ e mini ta amancesh 'kwani ki gwo mo be. <sup>11</sup> Dhali ki uni kalkina kur buni ka pije/ mo eya 'cesh mo tani uni dhalkina ris tom buni 'peni 'baar mo dhali bath a'di nsho'k mo be.

*Yesus A'di Dhelelki Wathi/ jin 'Kosha Monthus Is mo*

<sup>12</sup> Ki a'di diki'd mo e 'penkuman bampañ kamu/ mo tani wathin kamu/ diki'di mun jin tashkina monthus mo. Dhali ki a'di parki'da Yesus e mo tani a'di bitki bwam/em piti a'cesh mo dhali ñap a'di ki gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e ona bwa mo tani /e mishi aha/ dhelel mo be. <sup>13</sup> Dhali a'di he'thki me'd piti mo dhali ta a'di is ki me'd mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ ona bwa mo be. Dheleli mo ma. Dhali ki jahanne/ monthus dhalki a'di 'pen mo be. <sup>14</sup> Dhali a'di kanki a'di gwo mo ki dhalku/ ki tor wathin 'deñ kamu/ gwo mo. Hili yayi mo ma dhali tor is pini ka gasiis mo dhali çi to mo gom bunçwar is pini jin dhelelki'd mo me'd gwoñkan jin kankin ma Musa mo haali/ a'di ta gwo jin nyo/ a 'kwani mo be. <sup>15</sup> Dhali hili gwo yaki'd mo kagahara ka pije/ ki lala'th isi gom a'di mo, dhali awaambuhany 'kwani ka ris tulki is mo mmocik gwo 'peni a'di mo dhali ki uni minu waç mo 'peni 'ba'th buni ki she/ ki she/ mo. <sup>16</sup> Hili a'di sere'thki'd bway bwaasho mo dhali 'tho mo be.

*Yesus A'di Waçki Wathi/ jin Mutta/ Is Is mo*

<sup>17</sup> Dhali 'peni bwam ma cim 'de/ gwansan mo tani me'd jin çikina a'di gwo mo tani 'Kwani Parisiyyin 'kokin mo dhali imançor gwoñkan jin çinu mo 'kokin ki 'dishe/ mo, uni gun pu'dkin mo 'peni aris bampa/ 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo 'peni Pany Jaliil mo dhali 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali 'peni Pa Urushaliim mo dhali mom'bi'th gi Tapa diki'da po/ a'di mo mmowaça waç mo be. <sup>18</sup> Dhali hili mo mo ma, 'kwani 'kokin mo mmohan wathin kamu/ ka ci i e mo, a'di jin mutta/ is mo. Dhali uni ñapki bway mo mmokal a'di bway bway gu'b mo dhali mmo'thi a'di mbwambor ma Yesus mo tani <sup>19</sup> hili uni 'koki gam bway mo mmokal a'di mo haali/ abuhany 'kwani caaca mo tani uni seki 'kuñgu'b mo dhali uni ki thul a'di ka 'cesh ka cim piti i e mo ki embul shu'd e

'kunjgu'b mo eya galany 'kwani mbwambor ma Yesus mo. <sup>20</sup> Dhali ki a'di parki mongam gwo is buni e mo tani a'di o uni gwo mo ki: Wathi/, miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo be. <sup>21</sup> Dhali iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin telki gwo 'pen mo mmotod gwo mo ki: Wathi/ yan ta'da ja sa/ jin walki gwo sor kan mo? Kaja a'di mishi dhal 'kwani miinthus buni 'pen mo? Hili jasi Arungimis a'di 'de/ mo be. <sup>22</sup> Ka Yesus nyithki'd e gwondot buni mo tani a'di thokki uni gwo mo ki: Atinta idotkina um gwo eya dum bum kan mo? <sup>23</sup> Mii jana i'ka'da mii mo, mmo/o gwo mo ki: Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo, walla mmo/o ki: Cuyi mis mo dhali ya ki sho'k mo? <sup>24</sup> Hili ki um mini mish mo mo ki Ya/ gi 'Kwani ta gi moshirr mo e mony'cesh mo mmogwam miinthus gi 'kwani mo be - a'di ki o wathi/ jin mutta/ is gwo mo ki: Aha/ ona /e ki: Cuyi mis mo ma dhali 'deka cim pini dhali yayi bway pa mo. <sup>25</sup> Dhali ki jahanne/ a'di cuki mis mo mbwambori uni mo dhali a'di ki bu'th a'di jin ishkina a'di 'ko'di cine/ mo dhali ya bway pa mo mmokara Arungimis ki ca mo be. <sup>26</sup> Dhali momer bu'th uni 'baar mo dhali uni karkina Arungimis ki ca mo dhali uni 'tu'dkunu mo ki monko/ is mo mmo/o gwo mo ki: Ana mishkina to gun daka uli is mo shwane/.

#### *Yesus Yukki'da Lawi mo*

<sup>27</sup> 'Ko'di mii yansan mo tani a'di yaki'd ka pije/ mo dhali para mantera thulpa/ e mo. Gway piti yuku ka Lawi mo. A'di ca'bki'd mo e mo jin tera a'diya thulpa/ mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ m'pen mo ma. <sup>28</sup> Dhali a'di dhalki'da aris tom piti 'peni 'baar mo dhali cu mis mo dhali bath a'di isho'k mo be.

<sup>29</sup> Dhali Lawi ki miia dhana yuk caaca gom a'di e gu'b piti mo be. Dhali a'di nyakki ca'b ki imantera thulpa/ ka ris mo dhali kun tiya si'da/ kun nyakki 'kowa tharabeesa nyakki uni mo be. <sup>30</sup> Dhali 'Kwani Parisiyiin dhali iman'kwar tom buni miikina gungum apo/ imancik a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Atinta shwana /e to nyakki 'kwani gun ta mantera thulpa/ mo dhali nyakki 'kwani gun ta imanmii miinthus kan mo? <sup>31</sup> Dhala Yesus thokki uni gwo mo ki: Uni gwansan kun 'bora is mo tani uni mini mii 'koki mii ta ga hakiim mo, hili uni gwansan kun 'ba'thkin mo be. <sup>32</sup> Aha/ dinaki yayu/ mo mmoyuk 'kwani gun mii miin'kar/e mo hili mmoyuk uni gun mii miinthus mo mmorica du is mo be.

#### *Gwondot jin Dotu mo gom To jin Ga/umo*

<sup>33</sup> Dhali uni thok a'di gwo mo ki: Imancika Yohaana gwo uni ga/ i to mo me'd ka ris mo dhali uni 'thokin mo dhali wakan miina imancik 'Kwani Parisiyiin gwo mo si'da/. Hili kum pini uni shwaki to mo

dhali pi to mo. <sup>34</sup> Dhala Yesus ki thok uni gwo mo ki: Mina umi dhu yilkina/ kun yuku mo e momiimash ga/ to mo ka yiha/ ki wathinya'a'b di'd e bwam uni mo 'taa? <sup>35</sup> Atee midu pu'du/ mo ki wathinya'a'b susu mo ka pije/ 'peni mo mo tani dhali yan'ko'd uni ki ga/ to mo ka tee yansan mo be. <sup>36</sup> A'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e si'da/ ki: Wathin 'denj kamu/ diki dher burrinyen this mo dhali 'dap a'di apo/ burrinyen dhamo/ mo. Wakki/ a'di mii'd kan mo tani a'di midu dher jin this bwa mo dhali sharkin burrinyen this midu diki gam me'd ki jin dhamo/ mo be. <sup>37</sup> Dhali wathin 'denj kamu/ si'da/ diki kar yimana mura'th this apo/ yimana mura'th kaca'a dhamo/ mo. Wakki/ a'di mii'd kan mo tani yimana mura'th this midu 'twak kaca'a i e mo dhali a'di midu kaca sho mo dhali kaca'a minu 'ce'd sho'k mo be. <sup>38</sup> Hili yimana mura'th this minu mii kar mo e kaca'a this mo be. <sup>39</sup> Dhali wathin kamu/ yisa di'da jin ona bwa mmopi yimana mura'th this mo 'ko'di a'di ki pi jin dhamo/ mo, haali/ a'di o gwo mo ki: Jin dhamo/ a'di 'bora'bor mo be.

## 6

### *Imancik Gwo Uni 'Ce'dki Pos ka Cim ma Pesu/ mo be*

<sup>1</sup> Ka cim ma pesu/ mo tani ki a'di yaki'd ki tur mo e bwam bunto mo tani imancik a'di gwo uni 'ce'dki to mo dhali uni ki 'ka emen pos bunyana tiya mo mmomu/ uni ki me'd buni mo. <sup>2</sup> Hili 'Kwani Parisiyiina tiya o gwo mo ki: Atinta imiina um a'di jin nona gwonkan ma cim ma pesu/ kan mo? <sup>3</sup> Dhala Yesus thok uni gwo mo ki: 'Kona um ki denj gwo ma Dawuu'd e mo 'taa? Ki a'di 'kosha te/ mo tani a'di dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo tani <sup>4</sup> a'di ci'cki gu'b ma Arungimis mo dhali bu'th maa gi bun'kus ma Arungimis mo dhali shwa a'di mo, a'di jin diki ta gwonkan gom maa gom 'kwanin tiya mo hili jasi gom igasiis uni ishwa a'di uni 'cena mo be. Dhali a'di ki ci uni gwansan kun nyakki 'ko ki a'di mo be. <sup>5</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani a'di ta Tapa ka cim ma pesu/ mo be.

### *Wathi/ jin Kutha Me'd Gun'kuru/ mo be*

<sup>6</sup> Dhali ka cim ma pesu/ kamu/ mo tani ki a'di ci'cki gu'b gi montul is buni mo tani dhali tor gwo mo tani wathin kamu/ diki'd mmun jin kutha me'da bim poros piti gun'kuru/ mo. <sup>7</sup> Dhali iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin timki a'di mo mmopar e mo wakki/ a'di midu waca wac ka cim ma pesu/ mo. Wakan ki uni mini 'taki gam bway mo mmo'ce'd a'di gwo apo/ mo be. <sup>8</sup> Hili a'di mishki gwom buni kun kuluma uni ibwa mo dhali a'di ki o wathi/ jin kutha me'd gun'kuru/ gwo mo ki: Yayu/ mo ma,

dhali doshi imahan mo. Dhali a'di cu mis mo dhali dosh mmaṭṭaan mo be. <sup>9</sup> Dhali Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ doṭa um gwo mo, a'di diki ta gwonḡan ka cim ma pesu/ mmomii miim 'boro'd mo 'taa? walla mmowoṭha/ woṭhi kar ki e mo? walla mmo'ce'da 'ce'd sho'k mo? <sup>10</sup> Dhali a'di 'karki uni 'baar mo ki e mo dhali o a'di gwo mo ki: Hethi me'd pini mo ma. Dhali a'di miiki a'di mo wakan dhali me'd piti 'borki'd mo be. <sup>11</sup> Hili uni 'tu'dkunu mo ka cınthar mo dhali uni o gwo ka rem 'kup gom to jin mina uni 'taki miyi Yesus mo be.

*Yesus Kwanyki Unij 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo*

<sup>12</sup> Dhali ka tee gwansan mo tani a'di yak'i'd mo e mon'kuwosh mo dhali 'tho mo. Dhali ki mon'thinyi 'baar mo tani a'di rashki 'tho mo eya Arumgimis mo be. <sup>13</sup> Dhali ki mo ta montee mo tani a'di yuk'ki imancik a'di gwo mo dhali kwany uni 'peni bwam unij 'kume'd i'ce'dka su/ mo uni gun yuk'kina a'di gway ki uni gun dhunu ki she/ mo: <sup>14</sup> Simaan jin yuḡa a'di gway ka Buterus mo, dhala Andaraawus jin ta'da kam piti mo, dhala Yakuub mo dhala Yohaana mo dhala Pilibbus mo dhala Bartulamaawus mo <sup>15</sup> dhala Matṭa mo dhala Tuuma mo dhala Yakuub jin ta ya/ ma Halpa mo, dhala Simaan a'di jin yuḡu gway ka El Ghayuur mo, <sup>16</sup> dhala Yahuusa jin ta ya/ ma Yakuub mo dhala Yahuusa Iskariyuuti mo a'di jin warki'd ka man'ciṭṭa a'di is ki gwo mo be.

*Yesus Miiki Dhan To jin Caaca goma Waambuhany 'Kwani mo*

<sup>17</sup> Dhali a'di thulki'd ka luṅgu'b mo nyak'ki uni mo dhali dosh e momba'da'd mo nyak'ka waambuhany 'kwani kun ciḡ a'di gwo mo dhali abuhany 'kwani ka ris caaca 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali Pa Urushaliim mo dhali bampa/ kun 'kon e yana gap gi Pan Sur mo dhali e Pan Saydaa/ mo. Uni pu'dkin mo mmociḡ gwo 'peni a'di mo ki uni minu waḡ mo 'peni 'ba'th kun 'koshki uni mo be. <sup>18</sup> Dhali uni gwansan kun 'kokunu mo mmoṭo'c bwa ka rum thus kun nyo/on mo tani uni waḡkunu mo be. <sup>19</sup> Dhali awaambuhany 'kwani ṇap'ki a'di mo mmota a'di is ki me'd mo haali/ mom'bi'th yak'i'd mo 'peni a'di mo dhali a'di waḡki uni 'baar mo be.

*Mom'bor Mii dhala Wayyi mo*

<sup>20</sup> Dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo apo/ imancik a'di gwo mo dhali o gwo mo ki:

Mom'bor mii gom um gun hatha'ko'd mo haali/ 'perkuman bampam bum jin tana um mo tani a'di ta ji ma Arumgimis mo be.

<sup>21</sup> Mom'bor mii gom um gun 'kosha te/ shwane/ mo haali/ um minu kap mo be.

Mom'bor mii gom um gun gwokin mo shwane/ haali/ um mini pe'th mo be.

<sup>22</sup> Mom'bor mii gom um ki 'kwani shi/i um i e mo dhali ki uni mini kwa'th um mo dhali waḡ um mo dhali ta'k gway bum mo me'd tonthus gom gway gi Ya/ gi 'Kwani mo.

<sup>23</sup> 'Kunyi bwa mo ma ka tee caan mo dhali iyyi i mis mo gom bwam 'borga/ mo haali/ hili mo mo ma, adhan tom bum kun ish kumma/ mo tani uni 'kon mo e momis mo be, haali/ wakan miikina ibabam buni mo gom imanḡi gwo ma Arumgimis kadhama/ mo be.

<sup>24</sup> Hili wayyi e um mo kun ta pa ki pa mo haali/ um bu'thki momalas bum mo.

<sup>25</sup> Wayyi e um kun 'tu'du/ mo shwane/ haali/ um mina te/ i'kosh mo.

Wayyi e um mo kun pe'thkin mo shwane/ haali/ um mini ko mo ki kony jabu'th mo mmomiya cınthar mo.

<sup>26</sup> Wayyi e um mo, ka ris 'kwani 'baar mo mini o gwom 'boro'd gom um mo haali/ wakan miikina ibabam buni mo si'da/ gom imanḡi gwonthus mo be.

*Mo/en gom Uni gun Ta 'Kup mo*

<sup>27</sup> Hili aha/ ona um gwo mo um gun cik gwo mo ki: Eni uni gwansan kun ta 'kup ki um mo ma. Miyyi ki 'bore/ gom uni gwansan kun shi/i um i e mo. <sup>28</sup> 'Bori uni gwansan mii mo ma kun jee um mo. 'Thoyi gom uni gwansan kun sorki um mo ma. <sup>29</sup> E a'di jin dori /e mo e 'peshe/ mo tani tu'kki a'di 'pesheḡ kamu/ si'da/ mo, dhali 'peni a'di jin gu/e burriyem po/ mo tani dhalku/ ki non a'di ki burriyem bwaman si'da/ mo. <sup>30</sup> Cika ris 'kwani 'baar mo ka deṭe/ 'deṭe/ to mo ma kun doṭki to 'peni /e mo dhali 'peni a'di jin kalki tom pini mo tani dhalku/ ki doṭ uni ka nyan'ko'd mo doḡ/e. <sup>31</sup> Dhali me'd jin ona bwa um mo jin mina 'kwani mii to ki 'bore/ gom um mo tani, miyyi a'di wakan si'da/ mo ma gom uni mo.

<sup>32</sup> Waḡki/ um eni uni gwansan kun eni um mo tani um minu o gwo maḡ kata mo 'te/? Haali/ me'd uni gwansan kun miiki miinthus mo tani uni enki uni gwansan kun enki uni mo be. <sup>33</sup> Dhali waḡki/ um miin ki 'bore/ gom uni gwansan kun mii ki 'bore/ gom um mo tani um minu o gwo maḡ kata mo 'te/? Haali/ me'd imanmii miinthus mo uni mii a'di jin nyak'ka'd kan mo be. <sup>34</sup> Dhali waḡki/ um wan to e ki 'kwani gwansan mo tani 'peni uni kun tana uma 'teḡ kape/ mo mmobu'th to mo tani um minu o gwo maḡ kata mo 'te/? Me'd imanmii miinthus mo uni wanki to e ki imanmii miinthus mo tani

uni ki bu'th a'di jin nya<sup>ka</sup> she/ kan dok/ e mo. <sup>35</sup> Hili eni uni gwansan kun ta 'kup ki um mo ma dhali miyi ki 'bore/ gom uni mo dhali wani to e mo mmo'koki cor toŋ kamu/ mmodoku/ um ka nyan'ko'd mo, dhali tom bum kun ish kumma/ mini eka/ ek mo dhali um mini ta iya/ gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo, haali/ a'di mii'd ki mo/en gom uni gwansan kun dar ga nynyca/ mo dhali kun tana ham 'kus ka ham 'kus mo. <sup>36</sup> Wari ki imanmiimii mo ma, me'da Babam bum a'di ta'da manmiimii mo be.

*Mmodwall kun Tiya Gwo mo*

<sup>37</sup> Dhalku/ ki ciji'itha ciji'th mo ma dhali um minu 'koki ciji'th si'da/ mo. Dhalka wa<sup>k</sup> ki wa<sup>k</sup> mo ma dhali um minu 'koki wa<sup>k</sup> mo be. Dhalki markin 'kwani 'pen mo ma dhali um minu dhal markin 'pen mo be. <sup>38</sup> Ciyi to mo ma dhali a'di minu ci um mo be, tombar tom 'boro'd jin shomu is mo tani uni shekemkini montal 'de/ mo mmo'tu'd mo mmoga<sup>ca</sup> 'cesh mo dhali uni minu dhu 'ko'da 'dupun bum mo. Haali/ to jin bara um mmo<sup>gi</sup> to mo tani mini ta tom bum kun baru um ka nyan'ko'd mo be.

<sup>39</sup> A'di si'da/ ki tor uni gwo ki gwom 'bi'th/ e mo mmo/ o gwo mo ki: Mina wathiny ja'da/ mish sus wathiny ja'da/ mo 'taa? Mina uni su/ 'koki ta'k mo e bwany jis mo 'taa? <sup>40</sup> Amancik gwo yisa ica'd ka mantor a'di gwo mo yisa hili aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ ki uni bu'thki gwontori 'baar mo tani uni mina e wa ka mantor uni gwo mo be. <sup>41</sup> Atinta ihilkina /e businyan to i e ma kam pini mo, ihili /e diki hil aka'dum jin di'd / e i em piniŋ gana/ mo? <sup>42</sup> Walla atinta imina /e i/owa kan gwo mo ki: Akam pema, dhalki aha/ guna /e businyan to caan jin di / e i e mo? ki /e ki is pini diki hila ka'dum caan jin di /e i e em piniŋ gana/ mo. /e he'k e yan, /e mini mii bu<sup>ka</sup> ka'dum 'peni em piniŋ gana/ ntwa/a/ mo dhali yan'ko'd /e mini mish hil mo mo ki 'bore/, mmo<sup>gi</sup> businyan to caan jin di'da kam pini i e mo be.

*Aris Cwa Uni Mishu ki Maman Buni mo be*

<sup>43</sup> Haali/ cwam 'boro'da kamu/ yisa di'da jin dhothi maman kun shi/ashi/ mo, walla wakan si'da/ cwa shigga/ mol maman dho'th kun 'kunya'kuny mo be. <sup>44</sup> Haali/ aris cwa 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo uni mishu ki maman bunin gana/ mo. Haali/ mamana pu/ 'konuki ho mo 'pena 'de/ mo walla amura'th si'da/ 'konuki ho mo 'pena buyy mo be. <sup>45</sup> Wathim 'boro'd jin ish to kumma/ jin 'boro'd eya dum piti mo tani wagaski tom 'boro'd mo dhali wathin thus jin isha tonthus kumma/ mo eya du mo tani a'di wagaski tonthus mo, haali/ 'peni mo jin isha to ka enthush eya du mo tani 'twa/ a'di iciki gwo ka pi<sup>je</sup>/ mo be.

*Monka'b jin Ka'bu Isu/ mo be*

<sup>46</sup> Atinta yuka um aha/ ki Tapa, Tapa mo? dhali 'koki mii to gun tor<sup>ka</sup>/ um mo? <sup>47</sup> Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun iiyini aha/ mo dhali cik gwom pem mo dhali mii uni mo tani aha/ mina tor um gwo a'di jin wana e cikise/ mo be. <sup>48</sup> A'di wana e ki wathi/ jin nyan<sup>ki</sup> gu'b mo, a'di ki cwany jis mo dhali a'di ki kar monka'b apo/ wosh mo dhali ka dhana gan<sup>nu</sup>/ yi'de/ cuki mis mo tani dhali ki yi'de/ ga<sup>cki</sup>'da po/ gu'b mo tani dhali a'di mol a'di yi<sup>kin</sup> is mo haali/ a'di nyan<sup>kunu</sup> ki nyan gana/ mo be. <sup>49</sup> Hili a'di jin cik gwo mo dhali diki mii uni mo tani a'di wana e ki wathi/ jin nyan gu'ba 'cesh 'te/ ki dar gi monka'b mo dhali ki yi'de/ ga<sup>cki</sup>'d mo tani dhali ki jahanne/ a'di bit<sup>ki</sup>'d mo dhali dhana barr caan jin shinu is mo e gu'b caan mo tani caaca mo be.

**7**

*Cinjina/ ma Mancil ma Askar Iss Kwanim Pa Imudhe'd jin Wa<sup>ckunu</sup> mo*

<sup>1</sup> Ko'di a'di 'baarki'da ris gwom piti jin okina a'di mo e bwany'ceŋ 'kwani kun cik gwo mo tani a'di cik<sup>ki</sup>'d mo e Panj Kapranahuum mo. <sup>2</sup> Dhala mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo a'di ta'd gi cinjina/ jin kara a'di ki jin ŋa/ mo tani a'di 'ba'thki'd mo dhali 'disha t'wa/ mmo<sup>wu</sup> mo be. <sup>3</sup> Dhali ki a'di cik<sup>ki</sup> gwo goma Yesus mo tani a'di hashki a'di 'kwaniŋ gwanyaja<sup>ka</sup>/ gi 'Kwani Yahu-uda/ mo mmodot a'di mo mmoyayu/ mo dhali mmowac cinjinam piti mo be. <sup>4</sup> Dhali ki uni pu'dkina Yesus mo tani uni ŋapki a'di mo mmodi'b a'di is ki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: A'di ha me'd ki /e mini mii to yansan gom a'di mo be <sup>5</sup> haali/ a'di enki ka bana mo dhali a'di nyan<sup>ki</sup> ana gu'b gi montul is bana mo be. <sup>6</sup> Dhala Yesus yaki'd mo nyak<sup>ki</sup> uni mo. Ki a'di diki si'd pa is mo naskina/ tani amancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd hashki imugum piti e a'di mo mmo/ o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalku/ ki mur is pini mo ma haali/ aha/ tana ji gi ha me'd mo yisa jin mina /e yayu/ eya galgin gu'b pem mo. <sup>7</sup> Wakan aha/ dinaki tosh ki aha/ tana ji gi ha me'd mo mmoyayu/ i /e mo. Hili oyi gwo mo ma dhali dhalki cinjinam pem minu wa<sup>c</sup> mo. <sup>8</sup> Haali/ aha/ tana wathi/ jin karkunu 'ko'd e moshirr mo dhali i/ askar 'koni me'd pem mo dhali aha/ okina jan 'denj kamu/ gwo mo ki: Yaku/ mo ma tani, dhali a'di yaki'd mo be, dhali e jar kamu/ ki: Yayu/ mo ma tani, dhali a'di yaki'd mo be. Dhali e cinjinam pem mo tani ki: Miiyi to yansan mo ma tani, dhali a'di miiki a'di mo be. <sup>9</sup> Ka Yesus cik<sup>ki</sup> gwo yansan mo tani a'di merki'd mo gom a'di mo dhali a'di ki tu<sup>ka</sup> bor mo dhali owa waambuhany 'kwani gwo mo kun ba<sup>thi</sup> a'di nsho'k mo ki: Aha/ tora um gwo mo ki aha/ dinaki gam jan 'denj kamu/ e

'Kwani ma Israyiil jin ta'd gi mongam gwo is jin wakansan mo be. <sup>10</sup> Dhali uni gwansan kun hashkunu mo tani uni dokki bway pa mo ka nyan'ko'd mo tani uni gamki cinjina/'borkina is mo be.

*Yesus 'De'kki Ya/ ma 'Bom jin Wun ma Kathim Piti mo e Pa Nayiin mo*

<sup>11</sup> Yan'ko'd ki 'dishe/ mo tani a'di yaki'd mo e 'penkuman bampa/ jin yuku ka Naayiin mo dhali nya'kki imanci' a'di gwo mo dhali awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo nya'kki ii ki a'di mo be. <sup>12</sup> Ki a'di 'dishki 'twan'kala gon' 'penkuman bampa/ is mo tani hili mo mo ma, wathin kamu/ jin wuki'd mo a'di kalkunu ka pije/ mo a'di ta jasi ya/ tal 'dej gana/ jin di'di kum mo dhala yim a'di wun ma kath mo. Dhali adhana buhany 'kwani caaca mo 'peni 'penkuman bampa/ nya'kki 'ko ka yim mo be. <sup>13</sup> Dhali ki Tapa parki'da yim e mo tani a'di hilki'da hil ka 'thime/ apowa yim mo dhali owa yim gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma. <sup>14</sup> Dhali a'di pu'dki'd mo dhali ta aciny jwa is ki me'd mo dhali uni gun hankina ci mo tani doshkin naskina/ mo. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wathin dhuru'c, aha/ ona/ e gwo mo ki: Cuyi mis mo ma.

<sup>15</sup> Dhali wathi/ jin wuki'd mo tani ca' bki'd ki mis mo be dhali a'di telki gwo 'pen mo mmowal 'twa/ mo. Dhali a'di ki ci a'di ki kum mo be. <sup>16</sup> Dhali monko/ is bu'th uni 'baar mo dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo mmo/ o gwo mo ki: Adhana manci gwo ma Arumgimis a'di cukunu mo e bwam ana mo! Dhali, Arumgimis a'di butki'd e 'kwanim piti mo be! <sup>17</sup> Dhali gwo yansan gom a'di mo tani a'di yaki'd ki lala'th mo e bampa/ gi 'Kwani Yahuudiyya 'baar mo dhali eya ris bampa/ kun 'kon ka kukul is mo be.

*Imanhashu mo 'Pena Yohaana mo jin Ta'da Manmiya Mii ki Yi'de/ mo*

<sup>18</sup> Dhali imanci'a Yohaana gwo uni tor'ki a'di gwo mo goma ris to gwansan mo be. <sup>19</sup> Dhala Yohaana yu'kki imanci' gwom piti isu/ mo mmohash uni mo e Tapa mo mmo/ o gwo mo ki: A/ e ta a'di jin mido yayu/ mo 'taa? Walla aman mina hil jan kamu/ mo? <sup>20</sup> Dhali ki 'kwani pu'dkin mo e a'di mo tani uni o a'di gwo mo ki: Yohaana jin ta'da manmiya mii ki yi'de/ mo tani a'di hashki am i/ e mo mmo/ o gwo mo ki: A/ e ta a'di jin mido pu'du/ mo 'taa? walla aman mina hil jan kamu/ mo? <sup>21</sup> Dhali e mo caan mo tani a'di wacki 'kwani ka ris mo kun 'kosha 'ba'th mo dhali kun doru ki isa nyor mo dhali ka rum thus kun nyo/on mo dhali 'kwaniny ja'da/ ka ris wo' hkina a'di mo mmomish mo mo be. <sup>22</sup> Dhali a'di ki tho'k uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali tora Yohaana gwo mo gom to kun parkina um e mo dhali cik mo be ki

'kwani kun tana ja'da/ mo bu'thki momish mom buni mo dhali 'kwani kun ta njwol mo tani iin ki sho'k mo dhali uni gun 'kosha monthus mo tani dhelelkunu is mo be dhali uni kun tana 'diye/ mo tani cikki gwo mo dhali uni gun wukin mo tani cukunu mis mo dhali uni kun hatha'ko'd mo tani tanki gwom 'boro'd jin cikunu uni mo be. <sup>23</sup> Dhali mom'bor mii gom a'di jin diki gam to jin kol a'di mo e aha/ mo be.

<sup>24</sup> Ki 'kwani kun hash ma Yohaana iikin mo tani a'di telki gwo 'pen mo mmo/ owa waambuhany 'kwani gwo mo isi gwo goma Yohaana mo ki: Atinta i/iikina um ka pije/ mo e mombwaasho mo mmohil mo? Apil jin yikinkina 'tham is mo 'taa? <sup>25</sup> Atinta i/iikina um ka pije/ mo mmopar e mo? Wathi/ jin hithi burriinye/ jin na 'bula/ na'bul mo 'taa? Hili mo mo ma uni gwansan kun 'kokin mo mmohi'th burriinyeny jaro/ jaro/ mo dhali mmo'ko 'kom 'penkapan mo tani uni 'kon mo e gu'b ma malik mo be. <sup>26</sup> Atinta i/iikina um ka pije/ mo mmopar e mo? Amanci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo 'taa? Nye, aha/ tora um gwo mo dhali amanbola manci gwo ma Arumgimis kadhama/ e mo. <sup>27</sup> A'di yansan ta a'di jin 'kwarkunu gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ hashkina agum bway pem ntwa/a/ e jis/em pini mo, a'di jin mido thoson bway pini ntwa/a/ gom /e mo be.

<sup>28</sup> Aha/ tora um gwo mo ki: E bwama uni gwansan kun dhodhu mo e bwam up mo tani jan tal 'dej kamu/ yisa di'da jin ca'd jin bolki'da Yohaana e mo hili isi ciki/ a'di jin pisi'd mo e Bampa/ ma Arumgimis mo tani a'di i/ekki'd ki a'di mo be. <sup>29</sup> (Ki uni cikki gwo gwansan mo tani aris 'kwani 'baar mo dhali imantera thulpa/ karkina Arumgimis ki a'di jin ta jan kar/ e mo mmomiikunu uni ki yi'de/ mo ki mii yi'de/ jin miikin ma Yohaana mo be. <sup>30</sup> Hili 'Kwani Parisiyyin dhali imanmisha jo'd gwo mo tani uni ki puu gwo jin di'da Arumgimis mbwa mo gom is buni mo mmo'koki miya mii ki yi'de/ ki a'di mo be.)

<sup>31</sup> 'Kwani ma nyakum yil gwansan mo tani miga/ dhu uni ka par 'ban kata mo? Uni wana e kata mo? <sup>32</sup> Uni wana e ki uci gun 'kon mo e mo ma suug mo dhali yuka yuk' ka rem 'kup mo ki: Am pina athele/ gom um mo dhali um 'koki sa mo be.

Am gwona mo mmomiya cinthar mo tani dhali um 'koki ko ki kony jwa mo.

<sup>33</sup> Haala Yohaana jin ta'da manmi ki yi'de/ a'di pu'dki'd mo mmodiki shwa tonte/ mo dhali mmodiki pi yimana mura'th jin ka/ u ki njah njah mo dhali um o gwo mo ki: A'di ta'd ga ruma 'cesh mo be. <sup>34</sup> Ya/ gi 'Kwani a'di pu'dki'd mo dhali shwa to mo dhali pi to mo dhali um o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Amanshwana te/ anyor mo

dhali aman'kosh ma su mo. A'di jin ta'da mugu gi imantera thulpa/mo dhali imanmii miinthus mo. <sup>35</sup>Hili moyuk a'di karu ka kar/ e mo ki uci ma yimi 'baar mo be.

*Yesus A'di Di'd e Gu'b gi wathim Parisi jin Yuku ka Simaan mo*

<sup>36</sup> Wathi/ 'denj kamu/ 'peni 'Kwani Parisi'yiin a'di dotki a'di mo mmonyak to shwa ki a'di mo dhali a'di cicki gu'b gi Wathim Parisi mo dhali a'di ca'bki'da tharabeesa mo be. <sup>37</sup> Dhali hili mo mo ma, a'boma kamu/ 'peni 'penkuman bampa/ yan mo a'di ta'da manmii miinthus mo. Ka yim da/arki gwo ki a'di ca'bki'da tharabeesa gi gu'b gi Wathim Parisi mo tani a'di guyi'd turanj gasaas jin ta gi kush jin din ma yina 'borga/ mo. <sup>38</sup> Dhali a'di ki doshi bwampo/ a'di isho'k piti mo. A'di ki ko mo. A'di ki tel mii 'pen mo mmoli/ a'di sho'k ki jabu'th em piti mo dhali a'di ki shumut uni ka mur 'kup ma yim mo dhali a'di ki pi sho'k piti 'twa/ mo dhali a'di ki 'kosh uni ka yina 'borga/ mo be. <sup>39</sup> Dhali ki Wathim Parisi jin yukki a'di mo parki a'di e mo tani a'di o gwo e is piti mo ki: Wakki/ wathi/ yan ta'da amanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo tani a'di midi 'taki nyith mo mo ka 'bom yansan si'da/ ta'da 'bom jana mo jin taki a'di is is ki me'd mo haala yim ta'da manmii miinthus mo be. <sup>40</sup> Dhala Yesus tho'kki gwo mo dhali o a'di gwo mo ki: Simaan, aha/ tana gi gwoj kamu/ mo mmo/o /e mo. Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Katinta mo Man'or Gwo mo? <sup>41</sup> Wathin 'denj kamu/ ta'd gi 'kwani su/ mo kun 'kon ma mure/ m'ba/ mo. Jan 'de/ din ma mure/ ma riyaal\* iss 'kwanimpa ka karpaci 'ba/ mo dhali jamu/ ka riyaal† iss wathimpa mmota iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo. <sup>42</sup> Ki uni mol to ci ka nyan'ko'd mo tani a'di ki dhal uni su/ 'pen mo ka mure/ i'ba/ mo. Shwane/ jana 'peni bwam uni midi en a'di ki nyanye/ mo? <sup>43</sup> Simaan tho'k a'di gwo mo ki: Jan 'de/ jin toshka/ mo ki a'di jin dhalkunu amure/ 'pen mo ki nyanye/ mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: /e o gwo ki 'bore/ mo be. <sup>44</sup> Yan'ko'd a'di ki tu'k 'kup ka 'bom mo dhali owa Simaan gwo mo ki: /e mishkina 'bom yansan mo 'taa? Aha/ cickina gu'b pini mo tani dhali /e diki ci aha/ yi'denj kamu/ mo ki sule/ mo gom sho'k pem mo. Hila yim a'di ki li/ aha/ sho'k pem ki jabu'th em piti mo dhali shumut uni ka mur 'kup piti mo be. <sup>45</sup> /e diki ci aha/ mompi 'twa/ ki sule/ mo. Hili 'pena tee ki aha/ pu'dkina mo tani ayim diki dak mo mmopi sho'k pem ki 'twa/ mo be. <sup>46</sup> /e diki 'koshaa/ 'kup pem ka yin mo be. Hila yim a'di 'koshki aha/ sho'k pem ka yina 'borga/ mo be. <sup>47</sup> Wakan aha/ torkina /e gwo mo ki miinthus ma yim kun takina ris mo tani uni dhalkunuwa yim

'pen mo haala yim enki'da en ki nyanye/ mo. Hili a'di jin dhalkunu miinthus 'pen ki gwa'de/ mo tani a'di enki'da en ki gwa'd gwa'd mo be. <sup>48</sup> Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: Miinthus pini dhalkunu /e 'pen mo be. <sup>49</sup> Dhali yan'ko'd uni gwansan kun nyakki 'kowa tharabeesa nyakki a'di mo tani uni telki gwo 'pen mo mmo/o e bwam uni 'cena mo ki: Kaja yanne jin mishi dhal 'kwani miinthus buni 'pen mo? <sup>50</sup> Dhali a'di ki owa 'bom gwo mo ki: Mon'gam gwo is pini a'di wothki /e mo be. Yaku/ ki mon'ku'th is mo ma.

## 8

*Upa Tiya Bath'kina Yesus Isho'k mo*

<sup>1</sup> Yan'ko'd ki 'dishe/ mo tani a'di yaki'd mo eya ris 'penkuman bampa/ 'baar mo dhali bampa/ si'da/ mmoci gwo mo dhali mmokal gwom 'boro'd gom Bampa/ ma Arungimis mo. Dhali uni 'kume'd i'ce'dka su/ nyakki 'ko ki a'di mo. <sup>2</sup> Dhali upa tiya si'da/ kun wothu/ 'pena rum thus kun nyo/on mo dhali 'peni 'ba'th kun 'koshi uni mo: Mariyam jin yuku gway ka Magdaliyya 'peni a'di jin urkunuwa rum thus kun nyo/on pesu/ ka piye/ mo. <sup>3</sup> dhala Yuwanna jin ta ash ma Kusi jin ta'da mandhu to goma Hirodus mo dhala Susanna mo dhali unin tiya ka ris mo kun ci to 'peni tom buni kun mina uni mii ta mo.

*Gwom 'Bi'th/e jin Onu goma Ka'bany To jin Yeku mo*

<sup>4</sup> Dhali ka waambuhany 'kwani pu'dkin mo mmontal 'de/ mo dhali 'kwani 'peni bampa/ gi bampa/ mo pu'dkin mo e a'di mo tani a'di ki tor uni gwo ki gwom 'bi'th/ e mo ki: <sup>5</sup> Amanyeka ka'bany to a'di ya'd ka piye/ mo mmoyeka ka'bany tom piti mo. Dhali ki a'di yekki'd mo tani aka'banya tiya ta'kkini bway tur mo dhali uni yapkunu ki sho'k mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani loski uni mo be. <sup>6</sup> Dhali kun tiya bitkin mo e mowosh mo. Dhali ki uni can mo tani uni shi'bilin mo hila/ haali/ mo ta tor'kor gom uni mo be. <sup>7</sup> Dhali unin tiya bitkin mo e bwam ma 'de/ mo dhali a'de/ can mo nyakki uni mo tani dhali a'di ki koth uni 'kup mo be. <sup>8</sup> Dhali kun tiya uni bitkina 'cesh kun 'bora'bor mo dhali uni can mo dhali dho'thkin ki iss 'kwanimpa imudhe'd mo e emen gi cwalmana 'de/ mo. Ki a'di o gwo yansan mo tani a'di yukki'da yuk mo ki: A'di jin ta'd gi bwany'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo ma.

<sup>9</sup> Dhali ki imanci'k a'di gwo dotki a'di gwo mo gom 'pemen gi gwom 'bi'th/e yan ta'da ta mo tani <sup>10</sup> a'di ki o uni gwo mo ki: E um mo tani um cikunu gwo mo mmomish gwo jin cinu ki jim bag mo gom Bampa/ ma Arungimis mo, hili gom unin tiya mo

\* 7:41 (b) tultumiyya † 7:41 (c) talaatiin



tani uni toru ki jim 'bi'th/ e mo, wakan ki uni gwansan kun mishi mo mo tani mini 'koki mish mo mo dhali uni kun cikki gwo mo tani uni mini 'koki mish gwo 'ban mo be. <sup>11</sup> Gwom 'bi'th/ e a'di a'dihe/ mo be: Aka'banyo to a'di ta gwo ma Arungimis mo be. <sup>12</sup> Dhali unin tiya kun bitkin mo e bway tur mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo. Yan'ko'd tapa ma ruma 'cesh pu'dki'd mo dhali 'do gwo 'pena dum buni mo ki uni mini 'koki gam gwo is mo dhali ki uni minu 'koki woth mo be. <sup>13</sup> Dhali unin tiya kun bitkin mo e mowosh mo tani uni ita uni gwansan, ki uni cikki gwo mo tani bu'th a'di ki bwanj 'kunu'd mo hila/. Hili uni gwansan idar ga birman mo. Uni gam gwo is mo ari'ceenne/ mo dhali ki mo pu'dki'd jin paluwa pal mo tani uni ta'kkin mo be. <sup>14</sup> Dhali gom uni gun bitkin mo e bwam ma 'de/ mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo hili ki uni iikin mo e bway buni mo tani uni kotha to gun noni 'twa/ mo dhali mo jin tanu pa gi pa mo dhali to kun se 'kwani ki 'pen mo e moŋ'ko mo, dhali maman buni 'koki is mo be. <sup>15</sup> Dhali gwo gom uni gun ta'kkin mo eya 'cesh kun 'bora'bor mo tani uni ita uni gwansan kun cikki gwo mo mmodhu uni ki 'bore/ mo ka dunj gana/ mo dhali ka dum 'borga/ mo dhali uni ki dho'th maman ki mo jin 'kuçu/ bwa mo ki 'kari'th mo be.

*Moŋkush jin Kumu 'Kup ki Toŋ'kul Bwa mo*

<sup>16</sup> Wathiŋ kamu/ diki ciŋtha lamba/ mo mmokum a'di 'kup ki 'kwa mo walla mmokar a'di e bwanj 'kwariny ma ci mo, hili a'di ki kar a'di apo/ tirkina/ mo ki uni gwansan kun cikki gu'b mo tani mini par moŋkush e mo be. <sup>17</sup> Haali/ toŋ kamu/ yisa baguwa jin minu 'koki tor eya tente/ mo walla jin 'dapu 'kup mo jin minu 'koki mish mo dhali guyu/ ki moŋkush mo. <sup>18</sup> Hil ki 'bore/ mo ma, gwo jin ciŋa um mo. Haali/ a'di jin ta'd gi to mo tani a'di minu ci ki nyanye/ mo dhali 'peni a'di jin dara'd mo tani to jin tosha a'di jin tana a'di mo tani minu bu'th 'peni a'di mo be.

*KoYesus dhali Ikam Piti mo*

<sup>19</sup> Dhali yan'ko'd kum dhali ikam piti uni pu'dkin 'kup ki a'di mo dhali hili uni 'koki 'dish a'di is mo goma waambuhany 'kwani mo be. <sup>20</sup> Dhali a'di torunu gwo mo ki: Kwan dhali ikam pini uni doshkina piye/ mo, ona bwa mo mmopar /e e mo be. <sup>21</sup> Hili a'di o uni gwo mo ki: Ata'dam pem dhali ikam pem ta uni gwansan kun cik gwo ma Arungimis mo dhali mii uni mo be.

*Yesus Doshki'da Dhana Punthar 'Tham mo*

<sup>22</sup> Ka cima kamu/ mo tani a'di seki'da kur mo nyakki imancik a'di gwo mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalki ana 'ciŋha/ gap ki 'bana kamu/ ma al mo ma. Wakan uni karkina kur 'pen mo be. <sup>23</sup> Dhali me'd jin hashkina uni mo eya kur yi'de/ mo tani a'di ishki e mo. Dhala punthar 'tham pu'dki'd apo/ ma al yi'de/ mo dhali uni 'tu'dkina yi'de/ bwa kur mo dhali uni 'kokin mo e mo jin tagu wu mo be. <sup>24</sup> Dhali uni iikin mo mmomer a'di e mo mmo/o a'di gwo mo ki: Tapa, Tapa, ana 'ce'du/ sho'k mo. Dhali a'di merki e mo dhali kucur 'tham ki gwo mo dhali yi'de/ jin bir bakal mo. Dhali uni dakkan mo dhali mo dosh ki biyuu mo be. <sup>25</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Mane moŋgam gwo is bum mane? Dhali uni ko/ki is mo be dhali uni merkin mo mmo/o gwo ka rem 'kup mo ki: Wathi/ yan ta'da ja sa/ haali/ a'di kanki 'tham gwo mo dhali yi'de/ mo, dhali uni ha gwom piti e mo be.

*Wathi/ gi Paŋ Gadara jin Bu'thkin ma Ruma 'Cesh mo A'di Waçu/ mo*

<sup>26</sup> Dhali uni merkin mo e bampa/ gi Paŋ Gadara mo a'di jin di'd ka par 'twa/ ki Pany Jaliil mo be. <sup>27</sup> Dhali ki a'di thulki'd ka 'cesh mo tani wathiŋ kamu/ 'peni 'penkuman bampa/ jin ta'd ga ruma 'cesh mo gamki a'di 'kup mo. Haali/ isa gush mo tani a'di diki hi'th burrinyeŋ kamu/ i/is mo dhali a'di diki ca'b e gu'b mo, hili a'di ca'bki'd mo e bwaman moŋ'kupaje mo. <sup>28</sup> Ki a'di parki'da Yesus e mo tani a'di cuu'd ki 'twa/ jin caaca mo dhali biŋa 'cesh mo mbwambori a'di mo dhali o gwo mo ki dhan 'twa/ jin caaca ki: / e mini mii aha/ katinta mo, Yesus jin ta Ya/ ma Arungimis jin Cayaa/ e ki Ca mo? Aha/ 'thokina /e mo ki dhalku/ ki tocaaa/ 'kus mo. <sup>29</sup> Haali/ a'di kanki'da rum thus jin nyo/ o'd gwo mo mmoya ka piye/ mo 'peni wathi/ mo. (Haali/ me'd ka ris a'di bu'thki a'di mo dhali a'di karkunu mo mmoji mo dhali a'di dekkunu ka jindhiir mo dhala makkiya mo, hili a'di 'ce'dki mondek mo dhali a'di urkin ma ruma 'cesh ka piye/ mo e bwam ma si'b mo.) <sup>30</sup> Yan'ko'd Yesus ki doŋ a'di ki: Gway pini yuku kata mo? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Karis mo. Haali/ ama'dinya ruma 'cesh uni sekini a'di mo be. <sup>31</sup> Dhali uni 'thoki a'di mo mmodiki kan uni gwo mo mmo/ii mo e bwany jisa 'kulga/ mo. <sup>32</sup> Dhali hili ama'diny kuthar caaca shwani 'bambala wosh mo dhali uni 'tho a'di mo mmodhal uni bway mo mmose i uni gwansan mo be. Wakan a'di dhalki uni bway mo be. <sup>33</sup> Dhali yan'ko'd aruma 'cesh iikin ka piye/ 'peni wathi/ mo dhali ciç mo e bwam kuthar mo dhali ama'diny kuthar uni yakina njwaça/ mo ka lungu'b mo eya gapa al jin 'kula'kul mo mbwaman ma al mo dhali uni loskunu mo be.

<sup>34</sup> Ki imanhil kuthar parki a'di jin mikunu e mo tani uni son mo dhali tor a'di e 'penjkuman bampa/ mo dhali e pa 'baar mo. <sup>35</sup> Dhali yan'ko'd 'kwani iikin ka pije/ mo mmopar to jin miiki'd e mo dhali uni pu'dkina Yesus mo dhali uni ki gam wathi/ 'peni a'di jin pikin ma ruma 'cesh ka pije/ mo mmoça'b e sho'k ma Yesus mo mmodi ki burrinye/ i is mo dhali mmoça'b ka dum 'boro'd mo dhali uni 'kokin mo mmoço/ is mo be. <sup>36</sup> Dhali uni gwansan kun parki a'di e mo tani torki uni gwo mo gom a'di jin bu'thkin ma ruma 'cesh mo tani a'di waçunu mo be. <sup>37</sup> Dhali yan'ko'd aris 'kwani kun 'kona bampa/ ki jin 'kam mo e Pañ Gadara mo tani uni dotki a'di mo mmoya mo 'peni uni mo haali/ uni butha moñko/ is jin caaca kagahara mo. Wakan a'di seki'd mo e bwam ma kur mo dhali doç ka nyan'ko'd mo be. <sup>38</sup> Wathi/ jin yakin ma aruma 'cesh ka pije/ mo 'peni cine/ mo tani dotki a'di mo mmo'taki nyak ya ki a'di mo. Hili a'di hashki a'di mo mmo/o gwo mo ki: <sup>39</sup> Dokku/ bway pam pini mo ma dhali tora ris to jin miikin ma Arungimis i / e mo. Dhali a'di yaki'd mbway mo mmo'tora ris to gwansani 'baar mo eya ris 'penjkuman bampa/ gom tony caaga/ jin miikin ma Yesus gom a'di mo be.

*'Bwa/ ma Yaa/irus dhala 'Bom jin Ta'da Yesus 'Twaman Burrinyem Piti Is ki Me'd mo*

<sup>40</sup> Dhali ka Yesus dokki'd ka nyan'ko'd mo tani awambuhany 'kwani hanki a'di mo haali/ uni 'kokin mo mmoço a'di mo be. <sup>41</sup> Dhali wathin kamu/ pu'dki'd mo jin yuku gway ka Yaa/irus mo. A'di ta tapa gi gu'b gi montul is mo, dhali a'di ki biça 'cesh e sho'k ma Yesus mo mmoñap a'di mo mmoya bway gu'b piti mo be. <sup>42</sup> Haali/ a'di ta'd gi jasi 'bwa/ jin di'd 'deñ gana/ mo. A'di 'kona yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo ki cam piti mo dhali ayim muru'di wu mo be.

Ki a'di yaki'd mo tani 'kwani kalki a'di ka bor mo be. <sup>43</sup> Dhala 'boma kamu/ jin gus ma bas ki yili 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di molu waç mo ki miin kamu/ mo. <sup>44</sup> A'di pu'dki'di bwampo/ a'di mo dhali ta a'di 'twaman burrinyem piti is ki me'd mo, dhali ki jahanne/ abas ma yim jin guski'd mo tani dakki'd mo be. <sup>45</sup> Dhala Yesus ki o gwo mo ki: Kaja a'di jin tayaa/ is ki me'd mo? Ki uni 'baar mo urki gwo mo tani Buterus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, awambuhany 'kwani caaca kagahara kal / e ki is mo dhali yap / e mo. <sup>46</sup> Hila Yesus o gwo mo ki: Jin tal 'deñ kamu/ taki aha/ is ki me'd mo, haali/ aha/ nyiṭha ki mom'bi'th yaki'd mo 'peni aha/ mo be. <sup>47</sup> Dhali ka 'bom mishki'd ki a'di 'kokunu ki mol mo tani ayim pu'dki'd mo dhali deena is kagahara mo dhali biça 'cesh mo ibwambori a'di mo

dhali a'di ki tor gwo mo e bwambori 'kwani 'baar mo mmo'tana a'di a'di is ki me'd mo dhali mmowaçkunuwa yim ki jahanne/ mo be. <sup>48</sup> Dhali a'di ki owa yim gwo mo ki: 'Bwa/ um, moñgam gwo is pini waçi / e mo be. Yaku/ e ki moñku'th is mo ma.

<sup>49</sup> Ki a'di di'd mmo'tor gwo mo tani wathi/ 'peni gu'b gi tapa pu'dki'd mo dhali o gwo mo ki: 'Bwa/ um pini a'di wuki'd mo be. Dhalku/ ki mura amantor gwo adu is doç/ e mo. <sup>50</sup> Hila Yesus, mmociçkina a'di gwo yansan mo tani thoçki a'di gwo mo mmo/o ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Gami gwo is mo 'te/ dhala yim minu waç mo be. <sup>51</sup> Dhali ki a'di pu'dki'd mo e gu'b mo tani a'di diki dhal jan 'deñ kamu/ bway mo mmociç nyakki a'di mo, hili jasa Buterus dhala Yohaana dhala Yakuub mo dhali kom ma 'ci mo dhali kum ma 'ci mo be. <sup>52</sup> Dhali aris uni gun gwokin mo dhali kun miikina pure/ mo goma yim mo tani, hili a'di o gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma haala yim yisa wu'd mowa, hili a'di ishi e mo be. <sup>53</sup> Dhali uni ki pe'th a'di mo mmomisha uni ka yim a'di wuki'd mo be. <sup>54</sup> Hili a'di ki budha yim ki me'd mo. A'di ki yuça yuç mo mmo/o gwo mo ki: Ari nyara/, cuyi mis mo ma. <sup>55</sup> Dhali shi/ in ma yim dokki'd mo dhali ayim cuki mis ki jahanne/ mo dhali a'di kanki gwo mo ki to minu mii mii mo mmoçi ayim mmoshwa mo be. <sup>56</sup> Dhali icom ma yim uni 'kokin mo mmomer mo be. Hili a'di kanki uni gwo mo mmo'koki tor wathin kamu/ a'di jin miikunu mo be.

## 9

*Uni kun Hashu ka 'Kume'd I'ce'dka Su/ mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di ki yuç unij 'kume'd i'ce'dka su/ mmoñtal 'de/ mo dhali a'di ki ci uni mom'bi'th mo dhali moshirr mo apowa risa ruma 'cesh mo dhali mmowaça ris mom'ba'th mo. <sup>2</sup> Dhali a'di hashki uni mo ka pije/ mmoçi gwo mo gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali mmowaça waç mo be. <sup>3</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Dhalku/ ki kal to gom iim bum e bway mo ma, dhalku/ ki kal cwa mo walla kacañ mo walla maa mo mo walla guurush mo, dhali dhalku/ ki ta gi burrinyem bwamani su/ mo. <sup>4</sup> Dhali e gu'b yin jin mina uni ciç mo tani 'koyi mmattaan mo ma dhali 'peni mattaan mo tani iiku/ mo ma. <sup>5</sup> Dhali e mo yin jin mina 'kwani 'koki bu'th um mo tani ki um murini dhal pa caan 'pen mo tani piri abuhany 'peni sho'k bum mo ma. A'di ta gwo jin onu apo/ uni mo be. <sup>6</sup> Dhali uni iikin mo dhali ii mo e bampa/ 'baar mo mmoçi gwom 'borga/ mo dhali mmowaça waç mo e mo 'baar mo.

*Mowu ma Yohaana jin Ta'da Manmiiya Mii ki Yi'de/ mo*

<sup>7</sup> Dhali ka Hirodus jin ta'da ra/ iis rub cikki'da ris to gwansan kun miikunu mo tani a'di dumbulki mo mo haali/ gwo ona 'kwanin tiya mo ka Yoahaan a'di 'de'kkunu mo 'peni mowu mo. <sup>8</sup> Dhali kun tiya o gwo mo ki Iliyya a'di piki'd mo dhali 'kwanin tiya o gwo mo ki a'di ta jan 'de/ 'peni imanci gwo ma Arungimis ka dhamo/ mo a'di cukunu mis mo.

<sup>9</sup> Hirodus o gwo mo ki: AYohaana a'di i'cithka/ 'kup moyi. Hili wathi/ yansan ta'da ja mo jin cikikika/ aris to kun wakan mo? Dhali a'di n'apki'da n'ap mo mmpopar a'di e mo be.

*Mmoçi 'Kwani Alaapi Mudhe'd Tonte/ mo*

<sup>10</sup> Dhali e mondok jin dokkina imandhunu ki she/ mo tani uni torki a'di to kun miikina uni mo be. Dhali a'di ki sus uni mo dhali uni ki ii mo uni 'cena mo e 'penkuman bampa/ jin yuku ka Beetsayda mo be. <sup>11</sup> Dhali ka waambuhany 'kwani da/arki gwo mo tani uni bathki a'di isho'k mo dhali a'di hanki uni mo dhali tor uni gwo mo gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali waç uni gwansan kun mini mii ta gi mowac mo be. <sup>12</sup> Dhali ka tente/ di'd mo mmogala bi mo tani unin 'kume'd i'ce'dka su/ mo pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Hashka waambuhany 'kwani bway pa mo ma mmo/i bampa/ mo dhali pa kun 'kon ka kukul is mo mmo/ish mo dhali mmogam tonte/ gom bway mo haali/ ana 'kona mo mmahan mo e mo jin dar gi 'kwani mo be. <sup>13</sup> Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Um mini ci uni tonte/ mmoshwa mo. Dhali uni thok a'di gwo mo ki: Ana dara gi to ki nyanye/ mo jasi maan'kuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ isu/ mo isi ciki/ ana mina mii ii mo dhali yol tonte/ goma ris 'kwani kun wakansan mo be. <sup>14</sup> Haali/ uni wana e ki iss 'kwanimpa gwas alaapi mudhe'd mo. Dhali a'di ki o imanci a'di gwo gwo mo ki: Tuci uni mmo'ko 'pena 'cesh mo ma, e mon'kom buni ki iss su/ i'ce'dka 'kume'd mo ki she/ ki she/ mo be. <sup>15</sup> Dhali uni miiki a'di wakan mo dhali dhu uni 'baar mo mmo'ko 'pena 'cesh mo be. <sup>16</sup> Dhali a'di bu'thki maan'kuthu'di mudhe'd mo dhali to yi'de/ isu/ mo dhali a'di ki 'de'k e ki mis mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd uni mo dhali a'di di'd mmoçiki uni mo ki imanci a'di gwo mo mmodhu ibwambor ma waambuhany 'kwani mo be. <sup>17</sup> Dhali aris uni 'baar mo shwakin mo dhali 'kokunu mo mmokap mo be. Dhali uni ki tul uni is mo kun urki 'kup mo dhali uni 'tu'dkina nura/ i'kume'd i'ce'dka su/ mo ki 'pisira/ maa mo be.

*AButerus A'di Torki Mii eya Tente/ goma Yesus mo*

<sup>18</sup> Dhali a'di warki'd mo ki a'di di'd mo mmo'tho mo a'di 'de/ mo tani imanci a'di gwo nyak 'ko ki a'di mo dhali a'di ki dot uni gwo mo ki: Ki 'kwani o ki aha/ tana aja mo? <sup>19</sup> Dhali uni thok a'di gwo mo ki: Ka Yoahaan jin ta'da manmii ki yi'de/ mo ti. Kun tiya o gwo mo ki: Ki Iliyya mo, dhali kun tiya o gwo mo ki: Ki jan 'de/ 'peni imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo jin cukunu mo. <sup>20</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili um o ki aha/ tana aja mo si'da/? Dhala Buterus thok a'di gwo mo ki: AKristhos ma Arungimis mo be. <sup>21</sup> Hili a'di kanki uni gwo mo dhali kan uni gwo ki kan gana/ mo ki uni mini dhalku/ ki tor gwo yan ki wathin 'denj kamu/ mo <sup>22</sup> mmo/o gwo mo ki: Ya/ gi 'Kwani mina isi mii 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali minu waç mo ki 'kwanin gwanyjaka/ mo dhali ki igasiis mo dhali iman'kwar to mo dhali a'di minu 'kosh jwa mo dhali ka cim kwara mo tani a'di minu piyu/ mo be.

*Yesus Torki Wum Piti Ntwa/a/ mo*

<sup>23</sup> Dhali a'di ki owa ris 'kwani 'baar mo gwo mo ki: Waçki/ wathin kamu/ midi yayu/ mmobath aha/ isho'k mo tani dhalki a'di non is piti mo ma dhali 'de'k cwany'cithan dhul piti mo dhali bath aha/ m'pen mo be. <sup>24</sup> Haali/ a'di yin jin mididi woth mondiki/ em piti mo tani midi this a'di e mo dhali a'di yin jin mididi this mondiki/ em piti e mo gom gway pem mo tani a'di mididi woth a'di mo be. <sup>25</sup> Haali/ to jin nyo/ a wathi/ mo tani ta'da tinta mo waçki/ a'di mididi jar e to gi mony'ceshi 'baar mo dhali this e mo walla 'ce'd sho'k mo ki is piti mo. <sup>26</sup> Haali/ a'di yin jin 'thena is ki aha/ mo dhali ki gwom pem mo tani e a'di si'da/ Ya/ gi 'Kwani mina isi 'the mo ki a'di mididi pu'du/ mo e mony'cam piti mo dhali ki monyca ma Ababa mo dhali ki iman'doyu gwom piti kun kogu mo. <sup>27</sup> Hili aha/ tora um gwo ka jin gana/ mo ki 'kwanin tiya doshkini mahan mo kun mini 'koki mowu ntwa/a/ mo ki uni mini par Bampa/ ma Arungimis e mo be.

*Mmowarkin ma Yesus Jamas Piti mo*

<sup>28</sup> Dhali ki mo wana e ka cim pekwara nj'ko'di gwo gwansan kun okina a'di mo tani a'di ki susa Buterus nyakki a'di mo dhala Yoahaan dhala Yakuub mo, dhali sus uni bway 'kuwosh jin turatur mo mmo'tho mo. <sup>29</sup> Dhali ki a'di diki'd mo mmo'tho mo tani jamas gi jis/ em piti jin pikina a'di mo tani anjala/ anjal mo dhali burriyem piti warki'd ki ra/ ra/ mo dhali ki bany bany mo be. <sup>30</sup> Dhali hili ma, 'kwani su/ nyakkina tor tor ki a'di mo be, a'di jin ta'da Musa dhali Iliyya mo be. <sup>31</sup> Uni gun pikin mo e monyca mo dhali uni ki tor gwo mo gom yam piti jin mina a'di ya mo, a'di jin mina a'di ithim mo e Pa Urushaliim mo. <sup>32</sup> Buterus dhali uni

gwansan kun nyaḱki 'ko ki a'di mo tani uni 'ce'da e is mo hili uni 'kokin mo mmorash e mer mo dhali uni parki monycam piti e mo dhali 'kwani su/ gwansan kun doshkin mo nyaḱki a'di mo be. <sup>33</sup> Dhali ki 'kwani su/iikin mo 'peni a'di mo tani Buterus o'da Yesus gwo mo ki: Tapa, a'di 'boro'd gom aman mmo'kona aman mmahan mo be. Dhalki aman nyaḱa um ciḱa/ ikwara mo ma, 'de/ gom /e mo dhali 'de/ goma Musa mo, dhali jaḱ kamu/ 'de/ gom Iliyya mo, haali/ a'di mol gwo jin ona a'di mo. <sup>34</sup> Dhali ki a'di o gwo yansan mo tani arak pu'dki'd mo dhali 'kam uni is ka la mo. Dhali uni 'kokin mo mmo'ko/ is mo me'd jin ciḱkina uni e bwam ma rak mo. <sup>35</sup> Dhali 'twa/ pu'dki'd mo ka piḱe/ 'peni bwam ma rak mo mmo/o gwo mo ki: Yan ta Ya/m pem mo, jim pem jin kwanyka/ mo. Ciḱi a'di gwo mo ma. <sup>36</sup> Dhali ki 'twa/ okunu gwo mo tani Yesus gamkunu a'di 'de/ mo. Dhali uni 'kon ki shwam mo dhali tor wathin kamu/ 'de/ gwo mo ka cim gwansan yisa ma e to jin parkina uni e mo.

*Yesus A'di Waḱki'da 'Ci jin Bu'thkin ma Rum Thus jin Nyo/o'd mo*

<sup>37</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani ki uni thulkin ka 'cesh 'peni wosha turga/ mo tani awaambuhany 'kwani caaca kagahara mo gamki a'di 'kup mo be. <sup>38</sup> Dhali hili mo mo ma, wathin kamu/ 'peni bwam ma waambuhany 'kwani a'di cuuki'd mo ki: Manḱor Gwo, aha/ yuka /e mo mmohila hil apo/ ya/ m pem mo. Haali/ a'di ta ya/m pem jin di'd tal 'deḱ gana/ mo. <sup>39</sup> Dhali hili ma, arum thus bu'thki a'di mo dhali a'di ise/ ki cuu kagahara mo dhali a'di ki pesh mo ntagi a'di mi'i'da gabusha mo dhali a'di mompola is ki mombol mo dhali a'di diḱa mi'i mo mmodhal a'di 'pen mo. <sup>40</sup> Dhali aha/ yuḱkina imanciḱ /e gwo mo mmo/ur a'di ka piḱe/ mo tani hili uni mol a'di mi'i mo be. <sup>41</sup> Yesus thoḱ a'di gwo mo ki: Ayy um 'kwani kun aḱha moḱgam gwo is ki aḱh mo dhali kun caḱa/ ii ki caḱa/ mo eya nyaḱum yil bum mo tani aha/ mina di ka cim ekata mo e um mo dhali 'dim 'kup e um mo? Susi ya/m pini mmahan mo ma. <sup>42</sup> Ki a'di di'd mmooyay/ mo tani aruma 'cesh ki mombol a'di is mo dhali pesh a'di mo. Hila Yesus ki kuḱura rum thus jin nyo/ o'd ki gwo mo dhali a'di ki waḱa 'ci mo dhali a'di ki ci a'di ka nyaḱ'ko'd e com mo. <sup>43</sup> Dhali aris 'kwani 'baar mo 'kokin mo mmomer mo gom mo/eḱ ma Arumgimis mo be.

*Dok/ e aYesus A'di Torki Mowum Piti Nṱwa/a/ mo be*

Hili ki uni 'kokin mo mmomer mo goma ris to 'baar mo jin miikina a'di mo tani a'di ki o imanciḱ a'di gwo gwo mo ki: <sup>44</sup> Dhalki gwo gwansan hur bwany'cem bum mo ma, haali/ Ya/ gi 'Kwani minu ci mo e me'd gi

'kwaniny'cesh mo. <sup>45</sup> Hili uni 'koki mish gwo yansan 'ban mo jin okina a'di mo dhali gwo yan a'di bagkunu mo 'peni uni mo ki uni mini 'koki nyith a'di mo dhali uni ko/ a'di mo mmodot a'di gwo mo gom gwo yansan mo be.

*Kaja A'di Icade?*

<sup>46</sup> Dhali gwo jin wala uni cuki'd mo e bwam uni mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a'di ica'd ki tiya i bwam uni mo? <sup>47</sup> Hili ka Yesus nyithki a'di kun kuluma uni eya dum buni mo tani a'di ki bu'th ara 'ci mo dhali kar a'di e 'ko'd gwar piti mo <sup>48</sup> dhali o uni gwo mo ki: A'diyin jin midi bu'th ara 'ci yansan ki gway pem mo tani a'di bu'thki aha/ mo be dhali a'diyin jin midi bu'th aha/ mo tani bu'thki a'di a'di jin hashi aha/ mo haali/ a'di jin midi pis mo mbwam umi 'baar mo tani a'di ta jan tal 'de/ jin caaca mo be.

*A'di jin Diki Di Apo/ Um mo tani A'di Ta A'di gom Um mo be*

<sup>49</sup> Dhala Yohaana thoḱ a'di gwo mo ki: Tapa, am mishkina wathin kamu/ urki'da ruma 'cesh ka piḱe/ ki gway pini mo dhali aman nonkina a'di mo haali/ a'di diki baḱh ana isho'k mo be. <sup>50</sup> Hila Yesus thoḱ a'di gwo mo ki: Dhalku/ a'di ki non mo ma, haali/ a'di caan jin diki di apo/ um mo tani a'di ita a'di gom um mo be.

*Yesus Kuḱurki'da Yakuub dhala Yohaana mo be*

<sup>51</sup> Ki mom piti 'dishkina 'twa/ mo jin minu bu'th a'di mo tani a'di ki kar jis/ em piti mo mmoaya bway Pa Urushaliim mo. Dhali a'di ki hash iman/ ii nṱwa/ a/ ki a'di mo. <sup>52</sup> Dhali uni iikin mo dhali ciḱ mo e Bampa/ gi Pan Saamira mmothoson to gom a'di mo be. <sup>53</sup> Hili 'kwani 'koki bu'th a'di mo haali/ jis/em piti karkina a'di mo 'kup ki Pa Urushaliim mo be. <sup>54</sup> Dhali ki imanciḱ a'di gwo jin ta'da Yakuub dhala Yohaana parki a'di e mo tani uni o a'di gwo mo ki: Tapa, /e ḱapi aman mo mmokan o'd gwo mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo dhali shwa uni mo 'taa? <sup>55</sup> Hili a'di tu'kki'da bor mo dhali kuḱur uni ki gwo mo be. <sup>56</sup> Dhali uni iikin mo e bampaḱ kamu/ mo.

*Uni kun Mini Taki Baḱha aYesus Nsho'k mo*

<sup>57</sup> Me'd jin iikina uni e bway tur ki sule/ mo tani wathin kamu/ ki o a'di gwo mo ki: Aha/ mina baḱh /e m'pen mo e mo 'baar mo jin mina /e iya mo be. <sup>58</sup> Dhala Yesus ki thoḱ a'di gwo mo ki: Amaḱ uni ta gi jis mo dhali 'dii kun pen e momis mo tani ta gi gu'b mo. Hili Ya/ gi 'Kwani a'di dar gi mo mo mmokar 'kup piti nycine/ mo be. <sup>59</sup> Dhali e wathin kamu/ a'di ki o a'di gwo mo ki: Baḱhi aha/ m'pen mo ma. Hili a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ yana nṱwa/a/ mo dhali

kan ababam pem mo. <sup>60</sup> Hili a'di ki o a'di gwo mo ki: Dhalki jwa uni kan ceny jwam buninj gana/ mo ma. Hili gom /e mo tani yayi mo dhali tor Bampa/ ma Arungimis eya tente/ mo. <sup>61</sup> Dhali jan 'den kamu/ o a'di gwo mo si'da/ ki: Aha/ mina bath /e nsho'k mo Tapa. Hili dhalki aha/ ona gwo ntwa/a/ mo mmotak uni gwansan kun 'koni gu'b pem mo. <sup>62</sup> Yesus ki o a'di gwo mo ki: Jan kamu/ yisa di'd 'deya jin karki me'd piti apo/ to jin goru a'cesh mo dhali mmohil ka isan'ko'd mo a'di jin midi ha me'd mmo'kosh jwa ki Bampa/ ma Arungimis mo.

## 10

*Uni kun Hashu ki Issi Kwara I'ce'dka Kume'd mo*

<sup>1</sup> 'Ko'di to gwansan mo tani Tapa lakki 'kwanin tiya i/ issi kwara i'ce'dka 'kume'd mo dhali a'di hashki uni mo ntwa/a/ ki a'di mo ka susu/ susu/ mo e bampa/ 'baar mo dhali e mo 'baar mo jin mura a'di ki is piti mmoyaku/ mo. <sup>2</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Bwam mondhe'd ishki'd ka enthus mo, hili imanmiyya tu'c mo tani uni 'koni da'ka/ mo. Haali/ a'di wakan mo tani 'thoyi mo ma, ki Tapa gi bwam mondhe'd midi hash imanmiyya tu'c piti mo e bwam mondhe'd piti mo be. <sup>3</sup> Iiku/ i bway bum mo ma. Hili mo mo ma, aha/ mina hashki um mo me'd ushi ka'bal mo e bwam ma wu mo. <sup>4</sup> Dhalka jisilaan ki kal mme'd mo walla kucar/ mo, walla appa/ mo, dhali dhalki wathin 'den kamu/ ki the me'd mbway mo ma. <sup>5</sup> E gu'b yin jin mina umi ciç mo tani oyi gwo ntwa/a/ mo cikise/ ki: Monku'th is midi di e gu'b yansan mo. <sup>6</sup> Dhali wakki/ ya/ gi monku'th is di'd e mun mo tani monku'th is bum mini si/ is apo/ a'di mo, hili wakki/ a'di diki di mo tani a'di minu dokku/ um mo. <sup>7</sup> Dhali 'koyi e gu'ba tal 'de/ yan mo mmoshwa to mo dhali mmopi to mo a'di jin mina uni içi um mo, haali/ amanmiyya tu'c minu mii çi to jin ha me'd ka tu'c piti mo. Dhalku/ ki tan gu'b mo ma. <sup>8</sup> E bampa/ yin jin mina umi ciç mo tani dhali 'kwani ki bu'th um mo tani shwayi tonte/ jin minu kara bori um mo. <sup>9</sup> Waçi uni gun 'bathan e bampa/ yan mo dhali oyi uni gwo mo ki: Bampa/ ma Arungimis a'di pu'dki'd ki 'dishe/ e um mo. <sup>10</sup> Dhali e bampa/ yin jin cikina um mo dhali uni 'koki bu'th um mo tani iyyi i bway tur piti mo dhali oyi gwo mo ki: <sup>11</sup> Bu'da 'cesh gi bampam bum yansan mo tani jin mu'thkina aman ki sho'k bam mo tani aman dhi'thkina a'di apo/ um mo. Bahili mishi mo mo ma, ki Bampa/ ma Arungimis midi pu'du/ ki 'dishe/ mo be. <sup>12</sup> Aha/ tora um gwo mo ki a'di mina 'twa/ si'd mo yisa gom Pan Saduum mo ka tee caan mo me'd bampa/ caan mo be.

*Wayyi e 'Penjkuman Bampa/ kun Ushkina Du Ri'c Is mo*

<sup>13</sup> Wayyi e um gi Pan Kurasiin mo, wayyi e um gi Pam Beetsayda mo, haali/ wakka dhan miim 'bi'thga/ kun miikunu mo e um mo tani minu 'taki mii mo e Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo tani uni mini 'taki rica du is kadhamo/ mo mmo'ko e burrinyen shawaal mo dhali bwam 'piny mo. <sup>14</sup> Hili a'di mina 'twa/ 'dish mo gom gwon dwall gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo mmobol um e mo be. <sup>15</sup> Dhali um 'kwani gi Pan Kapranahuum mo minu 'de'k um me'd momis mo 'taa? Um minu 'doyu' 'taki mii mo e Haawiya mo be. <sup>16</sup> A'diyin jin cikki um gwo mo tani a'di cikki aha/ gwo mo be dhali a'di jin wakki um mo tani a'di wakki aha/ si'da/ mo be. Dhali a'di jin wakki aha/ mo tani a'di wakki a'di jin hashki aha/ mo be.

*Mondok kun Dokkina Uni Issi Kwara I'ce'dka Kume'd mo*

<sup>17</sup> 'Kwanimpa issi kwara i'ce'dka 'kume'd mo tani uni dokkina a'di mo ki bwan 'kunyga/ mo mmo'o gwo mo ki: Tapa, aruma 'cesh uni haki gwom bam e ki gway pini mo be. <sup>18</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ parkina Setaan e mo bitki'd mo me'da wara sho'k mo 'peni momis mo.

<sup>19</sup> Hili mo mo ma, aha/ cikina um moshirr mo mmose tasha/ shoka po/ mo dhali a'dak mo dhali apowa ris mom'bi'th gi uni gun ta 'kup mo, dhali ton kamu/ yisa di'da jin midi shi/ um is mo be. <sup>20</sup> Hili mo mo ma, dhalku/ bwa ki 'kuny mo gom mii yan mo, ka ruma 'cesh haki gwom bum e mo, hili 'kunya bwa mo ma, gom gway bum kun 'kwarkunu mo e momis mo.

*Yesus 'Kunykina Bwa mo*

<sup>21</sup> Dhali e mo yansan mo tani a'di 'kunykina bwa mo e Shi/in Dheleladhelel mo dhali o gwo mo ki: Aha/ 'bora /e bwa i is mo, Ababa, Tapa gi momis mo dhali mony'cesh mo, ki /e bagkina aris to gwansan 'peni uni gun yukayuk mo dhali kun mishi gwo 'ban mo dhali /e ki tor uni eya tente/ mo ki uni gun ta uçi mo be. Nye, Ababa, gom ku gi wakan mo tani bwam ma 'them pini a'di a'dan mo be. <sup>22</sup> Aris to 'baar mo cikunu aha/ mo ka Ababam pem mo, dhali wathij kamu/ yisa mishi mo mo ki Ya/ a'di ta'da aja mo, hili isi ciki/ Ababa mo be, walla Ababa a'di ta'da aja mo, hili isi ciki/ Ya/ mo dhali ma a'din 'de/ yin jin mina Ya/ ikwany mo tani mina a'di itor a'di i e mo be.

<sup>23</sup> Yan'ko'd a'di ki tu'k 'ban mo dhali o imancik a'di gwo gwo mo uni 'cena ki: Mom'bor mii gom e mo uni gun mishi to gun misha um mo. <sup>24</sup> Haali/ aha/ tora um gwo mo ki imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo kun tana ris mo dhali imalik si'da/ mo, uni ona bwa mo mmopar to e mo kun para

um e mo dhali uni 'koki mish a'di mo dhali mmocik a'di jin cikā um mo tani dhali uni 'koki cikā a'di mo be.

*Wathi/gi Pan Saamiram 'Borga/ mo*

<sup>25</sup> Dhali hili mo mo ma, amannisha jo'd gwoŋkan doşki'd ki mis mo mmokar a'di mo mmopal ki gwo mo ki: Manŋor Gwo, aha/ mina mii atinta mo mmota gi mal gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo? <sup>26</sup> Dhali a'di ki thoŋ a'di gwo mo ki: Gwo wakata 'kwarkunu mo e gwoŋkan jin cinu mo? Ji gi wakata idenŋina /e e mo? <sup>27</sup> Dhali a'di ki thoŋ a'di gwo mo ki: /e mini en Tapa Arungimis pini mo ka dum pini 'baar mo dhali 'ka kashiram pini 'baar mo dhali ki 'bi'th pini 'baar mo dhali ki bwam pini 'baar mo, dhali amannyak ca'b pini mina /e i/en me'd is piniŋ gana/ mo be. <sup>28</sup> Dhali a'di ki thoŋ a'di gwo mo ki: /e thoŋki gwo ki 'bore/ mo be. Rashi yansan mii mo ma, dhali /e mini di ki e mo be.

<sup>29</sup> Hili a'di dina gwo mbwa mo mmokar is piti me'd wathi/ jin ta janŋ kar/e ki is piti mo. A'di ki owa Yesus gwo mo ki: Dhali aja a'di ita'da amannyak ca'b pem mo? <sup>30</sup> Yesus thoŋ gwo mo ki: Wathiŋ kamu/ yaki'd ka luŋgu'b 'peni Pa Urushaliim mo e Pa Ariiha mo. Dhali a'di 'kamkina 'kwanin 'di/ 'kup mo. Uni ki bu'th tom piti 'baar mo dhali dor a'di mo, dhali uni ki ii mo dhali dhal a'di mo mmodikina a'di eny jwa mo. <sup>31</sup> Dhali e ya ma gasiis jin yana a'di iya ka luŋgu'b mo e bway tur mo tani dhali a'di ki par a'di e mo dhali a'di ki per bway tur ki 'bana kamu/ mo. <sup>32</sup> Wakan si'da/ Wathi/ Lawi ki a'di pu'dki'd mo e mo yan mo dhali par a'di e mo tani a'di ki per ki bway ki 'bana kamu/ mo. <sup>33</sup> Hili Wathi/ gi Pan Saamira a'di yaki'd ki yampe mo tani a'di pu'dki'd mo e mo jin dina a'di mo, dhali ki a'di parki a'di e mo tani a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo <sup>34</sup> dhali ya i a'di mo dhali a'di ki ya i'tam jamam piti mo dhali wol a'di ayin nycine/ mo dhali yimana mura'th jin ka/ u ki ŋah ŋah mo. Dhali yan'ko'd a'di ki kar a'di apo/ thuluny piti mo dhali a'di ki sus a'di e gu'b yilkina/ mo dhali a'di ki mii miim pa gom a'di mo be. <sup>35</sup> Dhali ka cim jinŋ 'ko'd mo tani a'di ki budha riyaa/ 'de/ mo dhali a'di ki ç'i a'di e com gu'b gi yilkina/ mo mmo/o gwo mo ki: Miiyi ki 'bore/ gom a'di mo ma, dhali a'diyin jin mina /e i'baar mo tani aha/ mina ç'i /e a'di mo ki aha/ mina doŋku/ ka nyanŋ'ko'd mo. <sup>36</sup> Jana 'peni bwam uniŋ kwara gwansan jin kuluma /e gwo mbwa mo jin nyonŋi mii mo me'da mannyak ca'b gi wathi/ yan jin biŋki'd e bwam me'd gi 'kwanin 'di/ mo? <sup>37</sup> A'di o a'di gwo mo ki: Jan 'de/ jin ŋor momiimii apo/ a'di mo be. Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma, dhali miiyi wakansan mo.

*Yesus A'di Ca'bkid e Gu'b ma Marŋha dhala Mariyam mo be.*

<sup>38</sup> Dhali ki uni iikin e bway buni mo tani a'di cicki'd e pa mo. Dhala 'bom jin yuku gway ka Marŋha bu'thki a'di e gu'b piti mo. <sup>39</sup> Dhali ayim ta'd gi 'bawaham jin yuku gway ka Mariyam mo, a'di jin ca'bkid e sho'k gi Tapa mo dhali cikā gwontor piti mo. <sup>40</sup> Hila Marŋha a'di tashu ka tu'c kagahara mo mmomii to mo. Dhali ayim yaki'd e a'di mo dhali o gwo mo ki: Tapa, dina bwa ki ta /e wathimpa mo ki 'bawah pem a'di dhalki aha/ mo mmomii to aha/ 'de/ mo? Tora yim gwo mo ma, mmowoth aha/ mo. <sup>41</sup> Hili Tapa thoŋ a'di gwo mo ki: Marŋha, Marŋha, /e tana man/ anan is mo dhali din ma du ki 'kus goma ris to 'baar mo. <sup>42</sup> Ton ŋal 'de/ di'd jin minu mii ta mo. Mariyam a'di kwanyki 'ban jin 'boro'd mo a'di jin minu 'koki bu'th mo 'pena yim mo be.

## 11

*Yesus ŋorki Gwo goma 'Tho jin Minu 'Tho mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di diki'd mo mmo'tho mo e moŋkamu/ mo dhali ki a'di dakki 'tho mo tani jan ŋal 'deŋ kamu/ 'peni imancik a'di gwo o a'di gwo mo ki: Tapa, ŋori aman gwo mo ma, mmo'tho mo me'da Yohaana mmotorkina a'di imancik a'di gwo gwo mo. <sup>2</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ki um mini 'tho mo tani oyi gwo cikise/ mo ma:

Ababa, dhalki gway pini a'di ŋogu mo ma. Dhalki bampam pini a'di yayi'd mo. <sup>3</sup> Çi am tonŋem bam jin ta ji gi isa yempa/ mo ma. <sup>4</sup> Dhali dhal am amure/ miinthus bam 'pen mo ma, haali/ am ki is bam dhalkina 'kwani 'baar 'pen ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun 'kon ma mure/ miinthus bam m'ba/ mo. Dhali dhalku/ ki sus am mo e mo jin palu mo.

<sup>5</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Jana 'peni um jin ta'd ka mugu mo jin midi ya i a'di mombwam/ e mo dhali o a'di gwo mo ki: Amuguwa, ç'i aha/ maanŋkuthu'di kwara mo ma <sup>6</sup> haala mugum pem pu'dki'd mo 'peni bway jin yayina a'di mo dhali aha/ dara ki to mmokar a'di mbwambor mo. <sup>7</sup> Dhali a'di midi thoŋ gwo mo 'peni gu'b ki: Dhalku/ ki tocaa/ 'kus mo. Acampur di'd ki mo'u'th mo shwane/ dhali ucin pem uni 'kona ci nyakki aha/ mo be. Aha/ mola cu mis mo dhali çiki /e toŋ kamu/ mo be. <sup>8</sup> Aha/ ŋora um gwo mo, ba a'di midi diki cu mis mo dhali ç'i a'di toŋ kamu/ mo haali/ a'di ta'da mugum piti mo, hili gom mmodina a'di ki 'the is mo tani a'di midi cu mis mo dhali ç'i a'di to yin jin mina a'di mii ta mo be. <sup>9</sup> Dhali aha/ ŋora um gwo mo ki: Doŋi to mo ma, dhali a'di minu ç'i um mo. Simmi mii e mo ma dhali um mini gam a'di mo. Nagkani acampur apo/ ki me'd mo ma, dhali a'di minu ŋa'dki

um mo be. <sup>10</sup> Haala ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ gun doṭki to mo tani bu'thki to mo dhali a'di jin simmki to e mo tani gamki a'di mo dhali a'di jin nagkanki'da campura po/ ki me'd mo tani a'di minu ka'dki a'di mo be. <sup>11</sup> Ababa jana di'di bwam um mo, wakki/ ya/ ki doṭ a'di gwo gom wa'c mo, dhali a'di mididi dhal wa'c e i is mo dhali ci a'di tasha/ mo 'taa? <sup>12</sup> walla wakki/ a'di doṭki a'di mo goma oma ṅwa mo tani mina a'di ci a'di a'daḳ mo 'taa? <sup>13</sup> Wakki/ um kun ta thus kan mo mish mmoçi tom 'boron ki me'd mo ki uçim bum mo tani bakata 'te/ imin ma Baba gi momis mo çi Shi/in Dheleladhelel mo ki uni gwansan kun doṭki a'di mo?

*Bampa/ jin Kwa/kunu Bwa mo gun Shi/ki Is mo*

<sup>14</sup> Dhali a'di di'd mmo/ ura ruma 'cesh ka pije/ mo 'peni wathi/ jin mol 'twa/ wal mo. Dhali ka ruma 'cesh yaki'd ka pije/ 'peni wathi/ jin mol 'twa/ wal mo tani a'di mishki gwo o mo dhali 'kwani merkin mo be. <sup>15</sup> Dhali 'kwanin tiya o gwo mo ki: A'di urki'da ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma Baalsebuul jin ta tapa ma ruma 'cesh mo. <sup>16</sup> Ka yiha/ 'kwanin tiya si'da/ palki a'di mo mmodoṭkina uni jamas mii 'peni momis mo. <sup>17</sup> Hili a'di mishki gwo jin kulumkina uni eya dum buni mo dhali o uni gwo mo ki: Aris bampa/ kun kwa/ kunu bwa e is buni mo tani uni shi/ kin mo dhali gu'b a'di bitki'da po/ gu'ba kamu/ mo. <sup>18</sup> Dhali wakka Seṭaan si'da/ kwa/ i bwa mo apo/ is piti mo tani ki bampam piti mididi dosh kata mo? Haali/ um o gwo mo ki aha/ urkina ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma Baalsebuul mo. <sup>19</sup> Dhali wakki/ aha/ ura ruma 'cesh ka pije/ ki gway ma Baalsebuul mo tani iya/ m bum ur uni ka pije/ katinta mo? Wakan uni mini ta imandwall gwo gom um mo be. <sup>20</sup> Hili wakki/ a'di ki me'd ma Arumgimis mo jin urkika/ aruma 'cesh ka pije/ mo tani yan'ko'd Bampa/ ma Arumgimis mididi pu'du/ apo/ um mo be. <sup>21</sup> Ki wathi/ jin 'bitha'bi'th mo hi'thki'da gongoro/ e is piti 'baar mo mmodi mo mmoçi gu'b pitin gana/ mo tani tom piti kun tana a'di mo tani dhuunu ki mo ma ku'th is mo be. <sup>22</sup> Hili wakki/ jan 'den kamu/ jin 'bitha'bi'th mo mmobol a'di e mo gam a'di 'kup mo dhali pi a'di e mo tani a'di ki budha gongorom piti jin gama a'di gwo is mo tani a'di mididi kwa/ tom piti jin budhu bwa mo be. <sup>23</sup> A'di jin diki ca'b nyakki aha/ mo tani a'di di'd apo/ aha/ mo dhali a'di jin diki nyak is tul ki aha/ mo tani a'di ta a'di jin kwa/ i bwa mo.

*Mo jin Doḳkin ma Rum Thus kun Nyo/on ka Nyar'ko'd mo*

<sup>24</sup> Ka rum thus kun nyo/on iikin ka pije/ 'peni wathi/ mo tani a'di yaki'd ki tur mo e mo jin dar gi yi'de/ mo mmonap mo mo

mmosi/is mo. Dhali a'di diki gam monkamu/ mo tani a'di o gwo mo ki: Aha/ mina doḳ e gu'b pem ka nyan'ko'd mo 'peni mo jin yayika/ mo 'peni cine/ mo. <sup>25</sup> Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di gamki a'di ki a'di dhi'thkunu mo dhali to thosonkunu ki 'bore/ mo be. <sup>26</sup> Yan'ko'd a'di ki ya mo dhali susa rum pesun tiya mo kun shi/ashi/ mo kun bol a'di ki is pitin gana/ e mo dhali uni cikkin mo dhali 'ko imun mo. Dhali mondin 'ko'd gi wathi/ yan mo tani a'di warki'd ki shi/ mo mmobol jin t̄wa/a/ e mo be.

*Mom'bor Miin Gana/ mo*

<sup>27</sup> Ki a'di oki gwo yansan mo tani a'boma kamu/ 'peni bwam ma waambuhany 'kwani mo tani a'di ekki cuuwa/ mo dhali o gwo mo ki: Mom'bor mii gom bwa gi a'di jin dhothi /e mo dhali ako yan jin pikina /e mo be. <sup>28</sup> Hili a'di ki o gwo mo ki: Mmodhal gwo yansan e i is mo mmo/o gwo mo ki: Mom'bor mii gom uni gwansan kun cikki Gwo ma Arumgimis mo dhali mmodhu uni mo be.

*Kwani kun Tana Nyakum Yil kun Ta Thus ki Thus mo N̄apki Jamas Mii mo*

<sup>29</sup> Ka waambuhany 'kwani marki is mo tani a'di telki gwo 'pen mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwani ma nyakum yil gwansan mo tana nyakum yil kun ta thus ki thus mo. Uni n̄apki jamas mii mo, hili jamas miin kamu/ yisa minu çi gom uni yisa hili isi ciki/ jamas mii ma Yuunaan mo be. <sup>30</sup> Haali/ me'da Yuunaan warki'd ki jamas mii gom 'kwani gi Pa Ninawa mo tani wakan mina Ya/ gi 'Kwani ita goma nyakum yil gi 'kwani gwansan mo be. <sup>31</sup> A'bom jin ta'da maliḳ 'peni 'ko'd gwar ma biny cam mo tani a'di mididi cuyi mis mo dhali dwall gwo mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo, dhali wak uni mo, haala yim a'di pu'dki'd mo 'peni 'pemen gi mony'cesh mo mmocik yuḳ ma Sulemaan mo, dhali hili mo mo ma, jan ṭal 'den kamu/ jin eka/ ek jin bolki'da Sulemaan e mo tani a'di di'd mmahan mo be. <sup>32</sup> 'Kwani gi Pa Ninawa mini cu mis mo e gwon dwall mo nyakki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo dhali wak uni mo, haali/ uni ri'ckina du is mo 'peni gwo jin cin ma Yuunaan uni mo, dhali hili mo mo ma, jan 'den kamu/ jin eka/ ek mo mmobola Yuunaan e mo tani a'di di'd mmahan mo be.

*Alamba/ gi Bunḡwar Is mo*

<sup>33</sup> Wathin kamu/ yisa di'da ki a'di ci'thki'da lamba/ mo dhali kar a'di e jis jin cwanu mo e bwan' gu'b mo walla mmokar a'di mo e bwan' kwariny ton'kul bwa mo hili a'di ki dhal a'di mo mmodi eya po/ tirkina/ mo ki uni gwansan kun cikki gu'b mo tani mini mish monkush mo be. <sup>34</sup> Em bum a'di ta'da lamba/ gom bunḡwar is bum mo be.

Wakki/ em bum tal 'de/ mo tani bunḡwar is bumi 'baar mo 'tu'du/ mo ki moṅkush mo be. Hili wakki/ a'di diki tal 'de/ mo tani bunḡwar is bum 'tu'dkunu mo ki mondhurumi'd mo be. <sup>35</sup> Wakan miyi ki 'bore/ mo ma, gom moṅkush jin di'd e /e mo jin mina a'di diki dhurum mo mo. <sup>36</sup> Yan'ko'd wakki/ bunḡwar is bum 'tu'du/ mo ki moṅkush mo tani mmodar gi mondhurumi'd e 'bana kamu/ mo tani a'di 'baar ka 'bimpil mo midi 'twak mo mo me'da bi ma lamba/ jin ci um moṅkush mo be.

*Yesus A'di Be'dki Mii gi 'Kwani Parisiyiin mo dhali Imanmisha Jo'd Gwo mo*

<sup>37</sup> Ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani Wathim Parisi dotki a'di mo mmohwa to nyaḡki a'di mo. Wakan a'di yaki'd nyaḡki a'di mo dhali ca'bki'da tharabeesa mmohwa to mo. <sup>38</sup> Dhali Wathim Parisi merki'd kagahara mo mmopar a'di e mo mmodina a'di ki 'thur me'd ki yi'de/ ntwa/a/ ki tonte/ gi montee mo. <sup>39</sup> Dhali Tapa o a'di gwo mo ki: Shwane/um 'Kwani Parisiyiin, um lamki 'ko'd gwar ma kubbaaya mo dhala sahan mo tani dhali hili e bwaman mo tani um 'tu'dkunu mo ki mondil to mo dhali ki mii kun 'coka'coḡ mo. <sup>40</sup> Um pus gwahan. Dina a'di jin ukki 'ko'd gwar ki uk bwaman mo si'da/ 'taa? <sup>41</sup> Hili ciyi to jin minu ci ki me'd mo gom 'kwani kun hatha'ko'd mo, to gwansan kun 'koni cine/ mo dhali hili mo mo ma, aris to 'baar mo ta kun dhelelkin mo gom um mo be.

<sup>42</sup> Hili wayyi e um 'Kwani Parisiyiin, haali/ um cina nana/ ki to jin cinu Arungimis mo dhali jipin to jin wana e ka guremu/ mo dhali aris jipi/ kun kuyi mo ki kuy mo dhali um ki ta piny is mo e momii miinḡkar/ e mo dhali mo/en ma Arungimis mo. To gwansan ka ba/ mina umi mii thim mo ba/ dhali mmo'koki ta piny is gom miin tiyan tiya mo. <sup>43</sup> Wayyi e um 'Kwani Parisiyiin haali/ um eni moṅ'kom 'borga/ mo e gu'b gi montul is mo dhali um eni monthe me'd e mo ma suug mo. <sup>44</sup> Wayyi e um haali/ um wana e ki moṅ'kupaje kun 'konuki mish mo dhali 'kwani ki ii i'kupi uni mo mmo'kona uni ki mish uni mo be.

<sup>45</sup> Amanmisha jo'd gwoṅkana kamu/ 'de/ thoḡ a'di gwo mo ki: Amanḡor Gwo, e gwo yan jin ona /e mo tani /e ki wak am si'da/ mo be. <sup>46</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wayyi e um kun ta imanmisha jo'd gwoṅkan mo si'da/ haali/ um ki dhu 'kwani to kun diḡa mii ki diḡ mo mmoḡal mo tani dhali um ki is bum 'koki ta tonḡi'd is ki me'd mo ki ari me'd buma tal 'dej kamu/ mo be. <sup>47</sup> Wayyi e um mo haali/ um nyanḡi moṅ'kupaje gi imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo, uni gun 'koshkina ibabam bum mo be. <sup>48</sup> Wakan um ta iman/o gwo apo/ mo dhali gam gwo

me'd mo gom mii gi ibabam bum mo haali/ uni 'koshki uni jwa mo dhali um nyanḡi moṅ'kupajem buni mo be. <sup>49</sup> Wakan si'da/ Moyuk ma Arungimis o gwo cikise/ mo ki: Aha/ mina hashki uni imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo dhali imandhunu ki she/ mo, dhali kun tiya i bwam uni mo mina uni i'kosh jwa mo dhali kun tiya mina uni iḡo'c bwa kagahara mo <sup>50</sup> ka bas gi imanci gwo ma Arungimis 'baar mo kadhamo/ mo jin wolkunu mo 'peni mo gi ka'bu mony'cesh mo tani minu dot to mo 'pena nyaḡum yil gi 'kwani gwansan mo be, <sup>51</sup> 'pena bas ma Habiil mo ntaga bas ma Sakariyya mo tani a'di jin 'ce'dkunu sho'k mo e bwaman ma gwata/ jin karu mo mmomiiya bas mo dhali e gu'b gi mondheleldehelel ma Arungimis mo. Nye, aha/ ḡorkina um gwo mo ki a'di minu dot mo 'peni 'kwani ma nyaḡum yil gwansan mo be. <sup>52</sup> Wayyi e um mo kun ta imanmisha jo'd gwoṅkan mo. Haali/ um bu'thkina muḡtha/ gi moyuk mo. Dhali um ki is bum 'koki ciḡ mo dhali um ki non uni gwansan kun ciḡkin mo be.

<sup>53</sup> Me'd jin yakina a'di mo 'peni mo caan mo tani iman'kwar to dhali 'Kwani Parisiyiin telki mii 'pen mo mmodhu gwo mbwa mo gom a'di kagahara mo dhali uni ki 'cwar a'di ki gwo mo jin mina a'di oya ris ton tiya mo <sup>54</sup> mmoḡimkina uni a'di mo mmoḡor mo gom a'di mo mmocesh a'di ki gwo jin mina a'di 'taki o gom toṅ kamu/ mo be.

## 12

*Gwo jin Rumu apo/ Imanheka He'k E mo*

<sup>1</sup> Dhali e mo caan ka waambuhanyi 'kwani tana ris ka ris mo tulki is mo mmonta' de/ mo dhali uni yapki unin tiya ki is mo tani dhali a'di telki gwo 'pen mo mmo/o imanciḡ a'di gwo gwo mo ntwa/a/ ki: Jiyyi acumaḡ gi 'Kwani Parisiyiin ki e ki 'bore/ mo ma, uni kun tana he'k e ka he'k e mo. <sup>2</sup> Toṅ kamu/ yisa di'da jin kumkunu 'kup mo jin minu 'koki ḡor eya tente/ mo walla toṅ kamu/ yisa di'da jin bagkunu mo jin minu 'koki mish mo yisa. <sup>3</sup> Wakki/ gwo jin ona um e mondhurumi'd mo tani a'di minu ciḡ mo e moṅkush mo dhali a'di jin ona um ki kako/ mo ka kwal is e gu'b mo tani a'di minu ci eya tente/ e 'kuṅgu'b mo be.

*A'di jin Minu Ko/ mo*

<sup>4</sup> Aha/ ḡora um gwo mo ikam pem mo ki: dhalku/ ki ko/ uni gwansan kun 'koshki bunḡwar is mo ma, dhali ḡ'ko'd uni dar ki miinḡ kamu/ mo jin misha uni mii mo. <sup>5</sup> Hili aha/ mina rum um ki gwo mo gom a'di jin mina umi ko/ mo: Koki a'di, a'di jin ta gi mom'bi'th mo mmoḡaka ḡa'k mo e mo ma al o'd mo 'ko'di a'di 'koshki'da 'kosh mo.



Nye, aha/ tora um gwo mo ki: Koki a'di mo ma. <sup>6</sup> 'Konuki yol ushi 'dii imudhe'd ka tariipa mowa? Dhali jan tal 'denj kamu/ 'peni uni yisa thiskunu e mo ibwambor ma Arungimis yisa. <sup>7</sup> E/ um hili amur'kup bum gana/ si'da/ uni 'baar mo denjunu e mo be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Haali/ um gama she/ yol ki gam mo mmobol ushi 'dii e mo be.

*Mmopiya Kristhos Gwo Mbwambori Kwani mo*

<sup>8</sup> Dhali aha/ tora um gwo mo, aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun mini pi gwo gom aha/ mbwambori 'kwani mo tani wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani mido pi a'di gwo mo ibwambori iman'doyu gwo ma Arungimis mo be. <sup>9</sup> Hili a'di jin watki aha/ gway mo mbwambori 'kwani mo tani a'di minu wat gway mo ibwambori iman'doyu gwo ma Arungimis mo be. <sup>10</sup> Dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni kun oki gwo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo tani uni minu dhal 'pen mo. Hili a'di jin wal gwo sor apo/ Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di minu dhal 'pen mo yisa. <sup>11</sup> Dhali ki uni mini sus um mo e bwambor gu'b gi montul is mo dhali e itapa mo dhali e uni gun ta gi moshirr mo tani dhalku/ is ki anan mo gom gwo gi wakata imina umi thoq mo walla gwonta imina umi o mo. <sup>12</sup> Haali/ Shi/in Dheleladhelel a'di mido tor um gwo ki mo yansan gana/ mo gwo jin mina um ka i/o mo ba/.

*Gwom 'Bi'th/e gom Wathi/ jin Ta Pa ki Pa jin Ta Pus mo*

<sup>13</sup> Jan 'denj kamu/ 'peni bwanj 'kwani ma waambuhany oki a'di gwo mo ki: Manor Gwo, kana kam pem gwo mo ma, mmopwak mal bwa mo nyakki aha/ mo. <sup>14</sup> Hili a'di o a'di gwo mo ki: Wathi/ kaja kar aha/ mo mmota mandwall gwo mo walla mmota manpwakki um to bwa mo? <sup>15</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ma, dhali jiyi aris mo jin 'thothu/ bwa ki e ki 'bore/ mo, haali/ mondiki/ e gi wathi/ a'di diki gamki mo jin isha tom piti jin gama a'di ka enthus mo. <sup>16</sup> Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/e mo mmo/o gwo mo ki: A'cesh jin tana wathi/ jin ta pa ki pa mo tani a'di pirki to me'd mo ka enthus mo be. <sup>17</sup> Dhali a'di ki kulum gwo ibwa ki is piti mo ki: Aha/ mina miya tinta mo haali/ aha/ dara ki mo mo mmodhu tom pem mo be. <sup>18</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: To yansan a'di imiga/ imii mo be. Aha/ mina 'kosh themes pem ka 'cesh mo dhali nyanj kuny caaga/ mo be. Dhali aha/ mina dhu tom pemi 'baar mo kun ta pos pem mo dhali tom pem kun taka/ mo be. <sup>19</sup> Dhali aha/ mina owa kashiram pem gwo mo ki: Kashiraa, / e ta gi to kun 'koshi jwa mo kun dhukunu mo gom yil ka ris mo be. Hili mo isunse/ mo ma, shwayi to mo,

dhali piyi to mo dhali 'kunyi bwa mo ma. <sup>20</sup> Hili Arungimis o a'di gwo mo ki: /em pus yan mo. Mon'thiny yan shwane/ mo tani akashiram pini miga/ dot 'peni / e mo, dhali to kun thosonkina / e is mo tani uni mini ta kum maja mo? <sup>21</sup> Wakan a'di jin isha to kumma/ gom is piti mo dhali diki ta pa ki pa mo 'kup ka Arungimis mo.

*Mmo/anan Is mo*

<sup>22</sup> Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Wakan aha/ tora um gwo mo ki dhalku/ is ki anan mo gom moq'koki/em bum mo, gom to kun mina umi shwa mo walla to gom bungwar is bum mo a'di jin mina umi hithi is mo. <sup>23</sup> Haali/ mondiki/ e a'di ica'd ki tonje/ mo dhali bungwar is a'di boli burrinnye/ e mo be. <sup>24</sup> Kulumi gwo ibwa gom 'dii mo ma. Uni 'koki si to mo walla 'koki 'cith to mo tani uni si'da/ dar gi gu'b jin dhuu to mo walla themes mo dhali hili Arungimis thipki uni mo be. Bakata 'te/ um a'di i'bitha yol she/ ki 'bi'th mo mmobol 'dii e mo be. <sup>25</sup> Dhali jan 'denj kamu/ 'peni bwam um di'da jin mido anan is mo jin mido mish mar gulan tur piti is mo? <sup>26</sup> Wakki/ um si'da/ 'koki mish ushi tonj gwa'dga/ mii mo kun wakan tan mo tani atinta anana um is mo gom miin tiya mo sa/? <sup>27</sup> Kulumi gwo ibwa mo ma, gom jandin to mo mmocakina uni mo. Uni 'koki miya tu'c mo walla sura thus mo. Hili aha/ tora um gwo mo goma Sulemaan eya aris monycam piti mo tani a'di dinuki hi'thki burrinnye/ jin waki jandi/ 'peni uni gwansan 'de/ mo be. <sup>28</sup> Hili wakki/ Arungimis ki hi'th asho ki burrinnye/ kun 'kon e bwaasho shwane/ mo dhali ka'thamo/ uni tagu i o'd mo tani bakata 'te/ imina a'di hi'th um ki burrinnye/, um 'kwani kun atha mongam gwo is ki ath kan mo? <sup>29</sup> Dhali dhalku/ ki simm to e jin mina umi shwa mo dhali gwo gom to jin mina umi pi mo walla dhalku/ ki ta iman/ anan is e bwam bum mo. <sup>30</sup> Haali/ aris 'kwani gi kal gi mony'ceshi 'baar mo tani uni simmki to gwansan e mo dhali Ababam bum mishki a'di caan jin mina umi mii ta gi uni mo be. <sup>31</sup> Ma mo simm jasi bampam piti e mo dhali aris to gwansan mini ta kum bum si'da/ mo be.

*Mmo/ish Kumma/ e Momis mo*

<sup>32</sup> Dhalku/ is ki ko/ mo ma, usha ma'diny mo, haali/ bwa ma Ababam bum mido 'bor mo mmoqi um bampa/ mo be. <sup>33</sup> Yoli tom bum kun tana um mo ma. Dhali ci to jin cinu ki me'd mo gom 'kwani kun hatha 'ko'd mo. Kucura jisilaan ki is bum mo ma, uni gun 'koki war ki kun dhamo/ mo, a'di jin ish to kumma/ mo e momis jin mido diki ush me'd ki sule/ mo, mo jin daru ka 'di/ mo mmo'dish mo is mo dhali adhurany mido diki 'ce'd uni sho'k mo be. <sup>34</sup> Haali/ mo jin isha tom bum

kumma/ mo tani a'di imin ma dum bumi 'ko si'da/ mo be.

*Imanmiiya Tu'c kun Timina Tim mo*

<sup>35</sup> Dhalki empa'd bum minu 'kam ki to mo dhali citha lambam bum mo <sup>36</sup> dhali wayi e ki 'kwani kun çorki tapam buni mo mmopu'du/ bway pa mo 'peni momimash jin yukuwa yu'k mo wakan ki uni mini mish ka'd ki a'di 'twan'kal ise/ ki a'di midu pu'du/ mo dhali nagkana campur mo be. <sup>37</sup> Mom'bor mii gom çinkina/ gwansan uni kun gama tapa ki e mo ki a'di pu'dki'd ka nyan'ko'd mo. Ka jin' gana/ aha/ ona um gwo mo ki a'di midu 'kam empa'd piti ki to mo dhali yu'k uni mo mmo'kowa tharabeesa mo dhali a'di midu yaku/ mo dhali mii uni to mo be. <sup>38</sup> Wakki/ a'di pu'dki'd mo ntwa/ a/ ki mombwam/ e mo tani walla 'ko'di mombwam/ e mo tani dhali a'di ki gam uni wakan mo tani mom'bor mii gom çinkina/ gwansan mo be. <sup>39</sup> Hili mishi yan mo ma, wakka mancila gu'b midu 'taki misha tente/ jin mina wathin 'di/ iyayu/ mo tani a'di midu 'taki di ki e mo dhali midu diki dhal gu'b piti 'pen mo wathin 'di/ ki 'ce'd mo. <sup>40</sup> Um si'da/ mini mii thoson is mo haali/ Ya/ gi 'Kwani midu pu'du/ mo ka tente/ jin mina um 'koki tosh ki a'di midu pu'du/ mo be.

*Çinkina/ jin Diki Ta Isin Gana/ mo*

<sup>41</sup> Bu'terus o a'di gwo mo ki: Tapa, a/e tori gwom 'bi'th/ e yan jasi gom am mo 'teya, walla gom 'kwani 'baar mo? <sup>42</sup> Dhali Tapa ki o a'di gwo mo ki: Kaja a'di jin ta wathi/ isin gana/ mo dhali yu'ka yu'k mo mmota mandhu to mo? a'di jin mina tapam piti kar ari tapa apo/ gu'b piti mo mmoçi uni tonte/ ki 'ban buni ka tente/ ka kar/ e mo? <sup>43</sup> Mom'bor mii gom çinkina/ çaan mo a'di jin mina tapam piti gam mo wakki/ a'di midu pu'du/ mo mmogam a'di mmomii kan mo be. <sup>44</sup> Ka jin' gana/ aha/ tora um gwo mo a'di midu kar a'di eya powa ris tom piti 'baar mo kun tana a'di mo be. <sup>45</sup> Hili wakki/ çinkina/ çaan o gwo e isi piti mo ki: Tapam pem tayi'da diite/ mo mmoyayu/ mo dhali a'di ki tel mii 'pen mo mmodor 'kwanin gwath kun ta çinkina/ mo dhali kun ta çinkina/ nyara/ si'da/ mo dhali a'di ki shwa to mo dhali pi to mo dhali 'kosh ma su mo tani <sup>46</sup> tapa gi çinkina/ yansan midu pu'du/ mo ka tee yan jin dina a'di ki tosh mo ki a'di midu yayu/ mo dhali ki mo jin dina a'di ki mish mo mo dhali a'di midu ç'i a'diya jisa mo dhali a'di midu kar a'di mo nyakki uni gun 'koki ta ku isin gana/ mo be. <sup>47</sup> Dhali çinkina/ çaan jin mishi bwan tapam piti mo tani dhali diki thoson is mo walla diki mii me'd isi bwam piti mo tani a'di midu bu'th mondor me'd ka ris mo be. <sup>48</sup> Hili a'di jin diki mish mo mo dhali mii to jin midu mii gam mondor mo tani a'di midu bu'th mondor jin gwa'dagwa'd mo.

Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni kun çikunu to ki nyanye/ mo tani 'peni uni mo to jin caaca mo tani minu do' mo. Dhali 'peni uni gun çina 'kwani to ki nyanye/ mo tani mina uni do' to ki nyanye/ si'da/ mo be.

*Yesus ki Ra'k mo gi Kwa/u Bwa mo*

<sup>49</sup> Aha/ pu'dkina mo mmokar o'd apo/ mony'cesh mo be. Dhali aha/ ona bwayi ki a'di minu 'tha mo hila/. <sup>50</sup> Aha/ tana gi mo jin minu mii ki yi'de/ mo mmomii nycine/ mo dhali aha/ miina is ki 'kasa/ 'kasa/ mo ntagi a'di minu thim mo be. <sup>51</sup> Um toshkin ki aha/ pu'dkina mo mmoci mon'ku'th is e mony'cesh mo 'taa? Yisa. Aha/ tora um gwo mo, hili, mmodhal mii e i is mo mmokwa/ bwa mo be. <sup>52</sup> Haali/ 'peni shwane/ mo gu'ba tal 'de/ jin mina 'kwani 'ko imudhe'd mo tani uni minu kwa/ bwa mo, kun 'koni kwara mo mini kwa/ bwa mo apo/ uni kun 'koni su/ mo dhali kun 'koni su/ mo tani mini kwa/ bwa mo apo/ unin kwara mo be. <sup>53</sup> Uni mini kwa/ bwa mo, ababa apo/ ya/ mo dhali ya/ apo/ com mo, dhali kum apo/ 'bwa/ mo dhali 'bwa/ apo/ kum mo dhali kumpa jin ta'da mare/ apo/ mar pitim 'bomi mo dhali a'bom mash jin ta'da mare/ apo/ mar piti mo be.

*Mo jin Nyithu Mo mo*

<sup>54</sup> A'di si'da/ ki owa waambuhany 'kwani gwo mo ki: Ki um parkina ra'k e mo mmocu mo 'pena bor ma lun'gu'b mo tani um ki o gwo ki jahanne/ ki: Ari piriny pu'dki'd mo be dhali wakan a'di miiki'd mo be. <sup>55</sup> Dhali ki um hilki 'tham 'peni 'ko'd gwar ma biny cam poshki'd mo tani um ki o gwo mo ki: Mo midu 'batha'ba'th mo. Dhali a'di miiki'd mo be. <sup>56</sup> Um 'kwani kun tana he'k e ka he'k e kan mo. Um mishki to nyith e mony'cesh kun pikin mo dhali momis mo tani hili, atinta 'kona um ki mish nyith mo gi bun'kus shwanesan mo?

*Mo jin Mina / e Thoson Gwo Nyakka Manyer/ e Is ki Gway mo*

<sup>57</sup> Dhali atinta 'kona um ki is bum ki theke'th gwo mo gom a'di jin 'boro'd mo? <sup>58</sup> Me'd jin mina / e ya mo nyakka manyer / e is ki gway mo ibwambor ma mandwall gwo mo tani pali gwo mo mmothoson nyakki a'di mbway mo hili isi ciki/ ki a'di midu diki dir / e eya dwallin gwo jin ca'd mo dhali adwallin gwo jin ca'd mo midu ç'i / e eya mantor tonthus 'twa/a 'cesh mo dhali amantor tonthus 'twa/a 'cesh mo midu kar / e eya sijn mo be. <sup>59</sup> Aha/ tora / e gwo mo ki / e mini diki pi ka pije/ ki sule/ mo ntagi / e mini ç'i ara maliim jin 'ko'd mo be.

**13**

*Mo gi Rijuwa Du Is mo walla Mony'ce'd Sho'k mo*

<sup>1</sup> Kwanin tiya 'kon ki mo caan mo uni kun torki a'di gwo mo gom 'Kwani gi Pany Jaliil kun 'kosh ma Bilaa'us abas buni e mo nyakki tom buni kun 'citha/ uni 'kus mo mmomiya basa 'cesh mo. <sup>2</sup> Dhali a'di ki tho'k uni gwo mo ki: A/ um kulumki gwo ibwa ki 'Kwani gi Pany Jaliil gwansan ta imanmii miinthus kun shi/ ashi/ mo mmobola ris 'Kwani gi Pany Jaliila tiya e mo 'taa? haali/ uni 'koshkunu ki isa nyor kan mo? <sup>3</sup> Aha/ tora um gwo mo ki: Yisa. Hili isi ciki/ um mini rica du is mo ki umi 'baar mo minu 'koki 'ce'd sho'k wakan mo be. <sup>4</sup> Walla uni gwansan kun 'koni 'kume'd i'ce'dka pekwaro mo uni gun bi'kina gu'ba turga/ apo/ mo e Pan Siluwaam mo dhali 'kosh uni jwa mo tani a/ um kulumki gwo ibwa mo ki uni ta imandhi' gwo kun shi/ ashi/ mo mmobola ris unin tiya kun 'kon e Pa Urushaliim e mo 'taa? <sup>5</sup> Aha/ tora um gwo mo ki: Yisa, hili isi ciki/ um mini rica du is mo ki umi 'baar mo minu 'koki 'ce'd sho'k wakan mo be.

*Gwom 'Bi'th/e gom Cwampu/ mo*

<sup>6</sup> Dhali a'di ki tor gwo gi gwom 'bi'th/e yan gom uni mo ki: Wathi/ jin ta'd gi cwampu/ jin sikina a'di e bwaagor piti mo dhali a'di pu'dki'd mo mmon'ap maman 'peni a'di mo tani dhali a'di diki gam jan 'de'j kamu/ mo be. <sup>7</sup> Dhali a'di ki owa manhil cwalman gwo mo ki: Hili mo mo ma. Yil 'koni kwara shwane/ jin yayika/ mo mmon'ap maman 'pena pu/ yan mo tani dhali aha/ dinaki gam jan 'de/ mo. Jepi a'di ka 'cesh mo ma. Atinta mina a'di bu'th mony'cesh yan kan mo? <sup>8</sup> Dhali a'di ki tho'k a'di gwo mo ki: Dhalki a'di di'd mo ma, tapa, yil yansan si'da/ ntagi aha/ mina gwanya a'di ka 'kawur is mo dhali wol guren to/eya po/ mo. <sup>9</sup> Dhali wakki/ a'di midi dho'th maman ki yil jin 'ko'd mo, 'boro'd be. Hili wakki/ a'di diki dho'th maman mo tani /e mini mish a'di jep ka 'cesh mo be.

*A' bom jin Ta Nywol jin Wa'ckunu ka Cim ma Pesu/ mo*

<sup>10</sup> Dhali a'di diki'd mo mmo'tor gwo mo e gu'b gi montul isa kamu/ ka cim ma pesu/ mo. <sup>11</sup> Dhala 'boma kamu/ diki'd jin ta'd ga rum thus jin 'batha a'di mo mmo/ ath mom'bi'th mo ki yili 'kume'd i'ce'dka pekwaro mo. Ayim di'd ki go'ngo/ mo dhali a'di mol is piti 'de'k ki 'bore/ mo. <sup>12</sup> Dhali ka Yesus parki'da yim e mo tani a'di yu'ki'da yim mo dhali owa yim gwo mo ki: A'boma, /e din ki 'kus mo 'peni 'ba'th pini mo be. <sup>13</sup> Dhali a'di ki dhu me'd piti apowa yim mo dhali ki jahanne/ ayim 'ka'dkina is mo dhala yim 'borki'da Arungimis bwa i is mo be. <sup>14</sup> Hili tapa gi gu'b gi montul is mo a'di shwaki'da nyor ka nyor mo haala Yesus wa'ki'da wa'c ka cim ma pesu/ mo be. A'di

ki o 'kwani gwo mo ki: Acim 'koni pe'de/ jin minu ka mii thima tu'c mo be. Iiyu/ ka cim gwansan mo ma ki um minu wa'c mo, yisa ka cim ma pesu/ mo. <sup>15</sup> Yan 'ko'd Tapa ki tho'k a'di gwo mo ki: Um 'kwani kun tana he'k e ka he'ke mo. 'Kona um ka 'de'te/ 'de'te/ ka cim ma pesu/ ki 'cu'k morbip bum mo walla thuluny bum 'peni gu'b buni mmosus uni mmopi yi'de/ mo 'taa? <sup>16</sup> Dhala 'bom yansan mo jin ta 'bwa/ ma Ibrahiim mo a'di jin de'kin ma Se'taan ki yili 'kume'd i'ce'dka pekwaro mo tani a'di ka ba/ mminu mii diki 'cu'k mo 'peni monde'k yan ka cim ma pesu/ mo? <sup>17</sup> Me'd jin okina a'di gwo gwansan mo tani aris uni kun ta 'kup ki a'di mo tani dhukunu ki mon'the is mo dhala ris 'kwani 'baar mo 'kunyikina bwa mo goma ris mii gi monya kun miikina a'di mo be.

*Gwom 'Bi'th/e gom Emen To jin Miinuwa Tash mo*

<sup>18</sup> Dhali wakan a'di ki o gwo mo ki: Bampa/ ma Arungimis wana e katinta mo sa/? Dhali aha/ mina kar a'di ka par 'ban katinta mo? <sup>19</sup> A'di wana e ki emen to jin miinuwa 'tash jin kala wathi/ mo dhali si e monsinum piti mo. Dhali a'di caki'd mo dhali a'di warki'd ki cwa mo dhali 'dii kun pen e mis mo tani nyan'ki gu'b buni eya bim piti mo be.

*Gwom 'Bi'th/e goma Cuma' mo*

<sup>20</sup> Dhali dok/ e a'di ki o gwo mo ki: Aha/ mina kar Bampa/ ma Arungimis ka par 'ban kata mo sa/? <sup>21</sup> A'di wana e ka cuma't jin kal ma 'bom mo mmo'tho'k mo mmoce e ka dipany ka u'ca'j bwamani kwara mo ntagi a'di seki'd mo be.

*Acampur jin Nyutha 'Twaman ki Nyu'th mo*

<sup>22</sup> A'di yaki'd mo e bway piti mo e bampa/ mo dhali e pa 'baar mo mmo'tor gwo mo dhali a'di ki ya mo 'kup ki Pa Urushaliim mo. <sup>23</sup> Dhali wathin 'de'j kamu/ o a'di gwo mo ki: Tapa, mina uni gwansan kun wothkunu mo 'ko i daka/ kan mo 'taa? Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: <sup>24</sup> U'thi/ mo ma mmoci'c mo eya campur jin nyuthanyu'th mo haali/ 'kwani tor'kika/ um gwo mo ki: Uni tana ris mo kun mini simm mo e mmoci'c mo tani dhali uni mini mol se mo be. <sup>25</sup> Ki e'j kamu/ ka mancila gu'b, ki a'di midi cu mis mo dhali mutha campur mo tani um mini tel mii 'pen mo mmodosha pije/ mo dhali nagkana campura po/ ki me'd mo mmo/o gwo mo ki: Tapa, ka'dki am gu'b mo ma. A'di midi tho'k um gwo mo ki: Aha/ mola mo jin iiyina um 'peni cine/ mo be. <sup>26</sup> Dhali yan'ko'd um mini tel mii 'pen mo mmo/o gwo mo ki: Aman shwana to mo dhali pi to mo e bu'j'kus pini mo dhali /e torki aman gwo mo e bway bam mo. <sup>27</sup> Hili a'di midi o

gwo mo ki: Aha/ tora um gwo mo ki: Aha/ dinaki mish mo mo jin iiyina um 'peni cine/ mo be. Iiku/ um mo 'peni aha/ mo aris umi 'baar mo kun miiki mii kun 'coka'cok mo. <sup>28</sup> Dhali yan'ko'd um mini ko mo dhali 'pe'd shem bum mo ki um mini para Ibrahim e mo dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo dhali aris imançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo e Bampa/ ma Arungimis mo dhali um ki is bum minu ta'k ka piye/ mo be. <sup>29</sup> Dhali 'kwani mini pu'du/ mo 'peni mom'pesho'k mo dhali 'pena bor ma lungu'b mo dhali 'peni mon'ko'd gwar ma bim poros mo dhali 'peni mon'ko'd gwar ma biny cam mo dhali uni mini 'ko mo atharabeesa gi Bampa/ ma Arungimis mo be. <sup>30</sup> Dhali hili mo mo ma, unin tiya kun 'koni 'ko'd mo tani minu dhu itwa/a/ mo dhali unin tiya kun 'koni twa/a/ mo tani minu dhu i'ko'd mo be.

*Yesus Gwoki'd Apo/ Pa Urushaliim mo*

<sup>31</sup> Dhali e mo caan gana/ mo tani 'Kwanim Parisiyiina tiya pu'dkin mo dhali o a'di gwo mo ki: Yayi mo 'peni mahan mo haala Hirodus nap/ e mmo'kosh jwa mo be.

<sup>32</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ um mo ma dhali tora mak caan gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ urkina ruma 'cesh ka piye/ mo dhali mii mowaç shwane/ mo dhali ka'thamo/ si'da/ mo, dhali ka cim kwara mo tani aha/ mina 'baar bway pem mmothim a'di mo be. <sup>33</sup> Bahili aha/ mina mii ya e bway pem shwane/ mo dhali ka'thamo/ dhali ka tee jin midi bathi 'ko'd mo haali/ a'di dinuki mish mii mo ka mançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo minu 'koki 'taki 'ce'd sho'k ka piye/ mo 'peni Pa Urushaliim mo be. <sup>34</sup> Ayy Urushaliim, Urushaliim, um kun 'koshki imançi gwo ma Arungimis kadhamo/ jwa mo dhali 'kosh uni gwansan ki wosh mo uni gun hashkunu mo e um mo. Me'd wana risa jin oka/ bwayi mmotul uçim bum is mo mmonta' de/ mo me'd kumana nwa jin wupi ushan piti ka bi mo dhali um ushkin mo be. <sup>35</sup> Hili mo mo ma. Gu'b bum dhalkunu um 'pen ki ma'du/ mo be. Dhali aha/ tora um gwo mo ki um mini 'koki par aha/ e mo ntagi um mini o gwo mo ki: Mom'bor mii ki a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo be.

## 14

*Yesus Waçki Wathi/ jin 'Kosha 'Batha Wasa/I/ is mo*

<sup>1</sup> Dhali ka cim ma pesun 'den kamu/ mo tani ki a'di yaki'd mo mmoshwa to mo e gu'b gi tapan kamu/ mo 'peni 'Kwani Parisiyiin mo tani uni timki a'di mo be. <sup>2</sup> Dhali hili mo mo ma, wathij kamu/ doshki'da bor a'di mo a'di jin ta'd gi 'batha wasa/ e is piti mo. <sup>3</sup> Dhala Yesus ki o imanmisha jo'd gwoñkan gwo mo dhali 'Kwani Parisiyiin gwo mo ki: A'di ta mii gi gwoñkan mo 'taa?

mmowaça waç ka cim ma pesu/ mo? walla minu dhalku/ mo? <sup>4</sup> Hili uni 'kon ki shwan mo. Yan'ko'd a'di ki sus a'di mo dhali waç a'di mo dhali mmodhal a'di mmoya mo be. <sup>5</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wathi/ jana 'peni bwam um ta'd gi thuluny mo walla morbip kun ta'kkin mo e bwany jis mo, mina a'di diki ya ki jahanne/ mo mmodir uni ka piye/ mo ka cim ma pesu/ mo 'taa? <sup>6</sup> Dhali uni mol thoğ gwo yansan mo be.

*Gwo gom Yilkina/ dhali Com Gu'b mo*

<sup>7</sup> Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/ e mo gom uni gwansan kun yuğkunu mo ki a'di nyi'thki uni mo mmokwanykina uni mon'kom 'borga/ mo mmo/ o gwo mo ki: <sup>8</sup> Ki / e yuğkunu mo, ma e momiimash ka tul 'kup mo tani dhalku/ ki ca'ba 'cesh e mom'borga/ mo, hili isi ciki/ wathi/ jin ekki'd ki / e mo yuğkina a'di mo be, <sup>9</sup> dhali a'di jin yuğki / e mo gara/ midi pu'du/ mo dhali o / e gwo mo ki: Çiyi mo yansan ki wathi/ yansan mo ma dhali yan'ko'd / e mini tel mii 'pen mo mmo'the is mo mmobu'th mo jin gwa'dagwa'd mo be. <sup>10</sup> Hili ki / e yuğkunu mo tani yaku/ mo dhali ca'b e mo jin gwa'dagwa'd wakan mo, ki a'dim bum jin ciki'da yuğ mo midi pu'du/ mo tani dhali a'di midi o / e gwo mo ki: Amugum pema, shoru/ mo ma, mmoça'bi mompoko'd yaase mo. Yan'ko'd / e minu tak mo e buñ'kus uni 'baar mo kun 'kona tharabeesa nyakki/ e mo be. <sup>11</sup> Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhu is buni ki ca mo tani minu dhu ki gwa'd mo, dhali a'di jin kar is piti ki gwa'd mo tani a'di minu kar ki ca mo be.

<sup>12</sup> Dhali a'di si'da/ o gwo mo e wathi/ jin yuğki a'di mo ki: Ki / e ki çiya yuğ jin yuğ mo gom tonte/ mo walla dhan tonte/ jin shwanu mo tani dhalku/ ki yuğ imugum pini mo walla ikam pini mo walla ibas pini mo walla imannyak 'kom pini kun ta pa ki pa mo hili isi ciki/ uni si'da/ mini yuğ / e mo mmodok mii mo dhali / e minu rak mii yani bway mo be. <sup>13</sup> Hili waçki/ / e mini çiya yuğ jin yuğ mo tani yuğki 'kwani kun hatha'ko'd mo ma, dhali uni gun kutha is gunkuru/ mo dhali uni kun ta nwo' mo dhali uni gun tana ja'da/ mo be <sup>14</sup> dhali / e minu 'bor mii mo haali/ uni mini mol / e to rakı bway mo be. Hili / e minu rak to ibway mo ki mompinu ki uni kun ta kuñ kar/ e mo be.

*Gwom 'Bi'th/ e gom Dhan Tonte/ jin Shwanu mo*

<sup>15</sup> Ki jan tal 'den kamu/ 'peni uni gwansan kun 'kokina tharabeesa nyakki a'di mo cikki gwo yansan mo tani a'di o a'di gwo mo ki: Mom'bor mii gom a'di jin midi shwa tonte/ e Bampa/ ma Arungimis mo be. <sup>16</sup> Hili a'di ki o a'di gwo mo ki: Wathi/ ki eñ kamu/ ciki'da yuğ mo gom dhan tonte/ jin shwanu mo tani a'di yuğki 'kwani ka ris mo be. <sup>17</sup> Dhali ka tee

pu'dki'd mo gom tonte/ mo tani a'di hashki çinjinam piti mo mmo/o uni gwansan gwo mo uni kun yukkunu mo ki: Iiyu/ mo ma, haali/ aris to 'baar mo thosonkunu mo be. <sup>18</sup> Hili uni 'baar mo telki mii 'pen mo mmoci gwo 'ko'd mo be. Wathi/ jin t'wa/a/ a'di oki a'di gwo mo ki: Aha/ daka yola bunto mo dhali aha/ mina mii ya mo mmopar a'di e mo. Aha/ dotkina/ e mo ki aha/ minu dhalku/ mo be. <sup>19</sup> Dhali jan kamu/ o gwo mo ki: Aha/ yolkina morbipi 'kume'd mo kun repu/ 'ba/ ki dhanja'b to ka susu/ susu/ mo dhali aha/ mina mii ya mo mmopal uni mo. Aha/ dotkina/ e mo ki aha/ minu dhalku/ mo be. <sup>20</sup> Dhali jan kamu/ o a'di gwo mo ki: Aha/ daka mashkina a'bom mo dhali gom gwo gi wakan mo tani aha/ mina molku/ yaku/ mo be. <sup>21</sup> Wakan çinjinam/ a'di pu'dki'd mo dhali tor gwo yansan ki tapam piti mo dhali com gu'b a'di shwa'da nyor kagahara mo dhali o çinjinam piti gwo mo ki: Yaku/ ka pije/ ki jahanne/ mo ma, e bwaya beega/ mo dhali bway tura nyu'thga/ mo gi 'penkuman bampa/ mo dhali susi uni gun hatha'ko'd mo dhali uni gun kutha is gunkuru/ mo dhali uni gun tana ja'da/ mo dhali uni kun ta njwol mo. <sup>22</sup> Dhali yan'ko'd çinjinam/ ki o gwo mo ki: Tapa, gwo gi kankina/ e akan mo tani miikunu mo be dhali embul di'd naskina/ mo. <sup>23</sup> Dhali tapa ki o çinjinam/ gwo mo ki: Yayi e bway tur ka pije/ mo kun 'kon is'ko'd mo dhali e bwaagon mo dhali malasi 'kwani ki gwo mo mmo/iyyu/ mo, ki gu'b pem minu 'tu'd mo be. <sup>24</sup> Haali/ aha/ tora um gwo mo ki jan tal 'denj kamu/ 'peni 'kwani gwansan kun yukkunu mo tani uni mini 'koki nyok tontem pem mo be.

*Mii jin Minu Mii Denj E Mmota Amancika Yesus Gwo mo*

<sup>25</sup> Dhali adhana waambuhany 'kwani nyakki ii ki a'di mo dhali a'di ki tuka bor mo dhali o uni gwo mo ki: <sup>26</sup> Wakki/ wathin kamu/ midi yayu/ i aha/ mo dhali diki shi/ ababam pitin gana/ i e mo dhali kum mo dhali ash mo dhali uci mo dhali ikam mo dhali i'bwaham mo, nye, dhali mondiki/em pitin gana/ si'da/ mo tani a'di mol ta amancik gwom pem mo be. <sup>27</sup> A'diyin jin diki kal cwany'cithan dhul pitin gana/ mo dhali bath aha/ isho'k mo tani a'di mol ta amancik gwom pem mo be.

<sup>28</sup> Haali/ wathi/ jana 'peni bwam um jin ona bwa ki nyanj gu'ba turga/ mo mina a'di diki di nt'wa/a/ mo mmoderj to e jin midi mii 'baar a'di mo 'taa? wakki/ a'di ta'd gi to jin 'kosh jwa mo mmothim a'di mo. <sup>29</sup> Hili isi ciki/ wakki/ a'di midi kar mo jin ka'bu mo tani dhali a'di mol a'di thim mo tani aris uni 'baar mo kun mishi a'di mo tani mini tel mii 'pen mo mmomii a'di ka mak mo be <sup>30</sup> mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan ti telki mii

'pen mo mmonyanj gu'b mo tani dhali mol a'di 'ka 'kup mo be. <sup>31</sup> Walla malik si'da/ jin yaki'd mo mmogam 'kup ka malika kamu/ mo mmo/as mo tani mina a'di diki di it'wa/a/ mo mmo'cuncur mii mo wakki/ a'di mish ta ga askar ka alaapi 'kume'd mo mmogam a'di 'kup mo a'di jin yayi'd mo apo/ a'di nyakka askar alipi iss 'kwanimpa 'de/ mo 'taa? <sup>32</sup> Dhali wakki/ a'di diki wakan mo tani ka malika kamu/ dina sho'k mmosi'du/ mbway mo tani a'di ki hash amanya mo dhali dot gwo mo gom morjku'th is mo be. <sup>33</sup> Gom gwo gi wakan mo tani a'diyin 'peni um mo jin diki dhal tom piti 'peni 'baar mo jin tana a'di mo tani a'di mol ta amancik gwom pem mo be.

*A'donjoro/ jin Thapathap mo*

<sup>34</sup> A'donjoro/ a'di 'bora'bor mo hili wakki/ a'di ki this mom'bala'th piti e mo tani a'di midi mish mom'bala'th piti ta kata ka nyanj'ko'd mo? <sup>35</sup> A'di diki ha me'd mo goma 'cesh mo walla goma duhal guren to/e mo. 'Kwani mini bit a'di ka pije/ mo. A'di jin ta gi bwany'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo be.

**15**

*Gwom 'Bi'th/e gom Ka'bal jin Thisi E mo*

<sup>1</sup> Dhali imantera thulpa/ dhali imanmii miinthus mo uni 'kokin mo mmo'dish a'di is mo mmocik a'di gwo mo be. <sup>2</sup> Dhali 'Kwani Parisiyyin dhali iman'kar to mo uni miina gumgum mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yansan a'di buthi imanmii miinthus mo dhali nyak to shwa ki uni mo be.

<sup>3</sup> Wakan a'di ki tor uni gwo gom gwom 'bi'th/e yansan mo be ki: <sup>4</sup> Ki wathi/ jana ibwam um ta'd gi ka'bal issi mudhe'd mo, wakki/ jan 'de/ this e mo 'peni uni mo tani a'di midi diki dhal uni ka iss 'kwanimpa imudhe'd mmo/ath 'de/ mo e bwaasho mo dhali ya mo mmonap a'di jin thiski e mo ntagi a'di ki gam a'di mo 'taa? <sup>5</sup> Dhali ki a'di gamki a'di mo tani a'di ki kar a'di mo e 'kupa bim piti mo dhali 'kuny bwa mo be. <sup>6</sup> Dhali ki a'di pu'dki bway pa mo tani a'di ki yuk imugum piti mo dhali imannyak 'kom piti mmontal 'de/ mo mmo/o uni gwo mo ki: 'Kunyi bwa mo ma, nyakki aha/ mo, haali/ aha/ gamkina ka'bal pem jin thiski e mo be. <sup>7</sup> Dhali wakan, aha/ tora um gwo mo ki mom'bor bwa midi caaca mo ki nyanye/ mo e momis mo apo/ jan 'de/ jin ta'da amanmii miinthus jin ri'cki'da du is mo mmobol uni gun ta iss 'kwanimpa imudhe'd athka 'de/ e mo kun tana gar/e mo uni gun mini mii 'koki ta gi mo ga rica du is mo be.

*Gwom 'Bi'th/e gom Emena Guurush jin Thisi E mo*

<sup>8</sup> Walla a'bom jana ta gi emena guurush 'dolkon kushi kume'd mo,\* waḱka yim this jan 'deḱ kamu/ e mo tani mina a'di diki ḱanya lamba/ mo dhali dhi'th gu'b mo dhali ḱap a'di ki burbur mo ntaga yim ki gam a'di mo 'taa? <sup>9</sup> Dhali ka yim gamki a'di mo tani ayim ki yuḱ iyim piti mo dhali imannyak 'kom piti mo mmontaḱ 'de/ mo mmo/o gwo mo ki: 'Kunyi bwa mo ma, nyakki aha/ mo, haali/ aha/ gamkina emena guurush pem jin thiskika/ e mo be. <sup>10</sup> Dhali wakan si'da/aha/ tora um gwo mo ki mon'kuny bwa midi di mo ibwambori iman'doyu gwo ma Arumgimis mo apo/ amanmii miinthus 'de/ jin ri'cki'da du is mo be.

*Gwom 'Bi'th/e gom Ya/ gi Wathi/ jin Thisi E mo*

<sup>11</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Wathi/ di'd jin ta gi iya/i su/ mo be. <sup>12</sup> Dhali a'di jin gwa'da'd ki uni mo, o com gwo mo ki: Ababa, ci aha/ to jin minu pwaḱ bwa mo gom aha/ mo. Dhali a'di ki pwaḱki uni to bwa mo be. <sup>13</sup> Dhali ka cim 'koki ta aris ḱ'ko'd mo tani a'di ya/ jin gwa'da'd mo tulki'da ris to isi 'baar mo dhali a'di ki bu'th moyam piti mo e bampa/ jin si'dasi'd mo, dhali e mun mo tani a'di ki la mii tom piti ka burbur mo dhali a'di diki butha shure/ mo. <sup>14</sup> Dhali ki a'di 'baarki tom piti 'baar mo tani adhan te/ cuki mis mo e bampa/ caan mo dhali a'di telki mii 'pen mo mmohar to mo be. <sup>15</sup> Wakan a'di yaki'd mo mmogam is piti gi wathin 'de/ gi 'penkuman bampa/ caan mo. A'di ki hash a'di mo e bwam buntom piti mo mmoci kuthar to mmoshwa mo. <sup>16</sup> Dhali a'di imina bwa 'bor mmoshwa ḱwarma'c maman cwa mo kun cinu kuthar mo mmoshwa mo be. Dhali jan 'deḱ kamu/ yisa di'da jin ci a'di to mo. <sup>17</sup> Hili ki a'di kulumki gwo ibwa mo ki is piti mo tani a'di o gwo mo ki: Hili ciḱkina/ ma baba wana risa kun ciḱkina a'di aguurush mo dhali kun ta gi tonte/ kun 'koshi jwa mo dhali kun uri 'kup mo, hili aha/ 'ce'dkunu sho'k ki te/ mmahan mo be. <sup>18</sup> Aha/ mina cu mis mo dhali ya ababam pem mo dhali aha/ mina o a'di gwo mo ki: Ababa, aha/ miikina miinthus apo/ momis mo dhali ibwambori / e mo be. <sup>19</sup> Aha/ mina mish ta ji gi ha me'd mo dok/ e yisa ki aha/ minu yuḱ ki ya/m pini mo. Kari aha/ ki ciḱkina/ jin midi mii to ka guurush mo ma. <sup>20</sup> Dhali a'di cuki mis mo dhali pu'd mo eya ababam piti mo. Dhali hili ki a'di si'dasi'd mo mbwaya naskina/ mo tani ababam piti mishki a'di mo dhali a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo dhali a'di ki gus mo dhali koth a'di me'd mo dhali pi a'di 'twa/ mo be. <sup>21</sup> Dhali ya/ ki o a'di gwo mo ki: Ababa, aha/ miikina miinthus apo/ momis

mo dhali ibwambori / e mo. Aha/ dinaki ta ji gi ha me'd mo jin minu yuḱ ki ya/m pini mo be. <sup>22</sup> Hili com ki o ciḱkinam piti gwo mo ki: Guyu/ burrinye/ jin 'boro'd ki jahanne/ mo ma dhali hi'th a'di mo, dhali hi'th a'di ki tome'd mo dhala ppa/ e sho'k piti mo. <sup>23</sup> Dhali guyu/ ara morbip mo jin 'thika'thiḱ mo dhali 'kosh a'di mo dhali dhalki ana 'kana a'di mo dhali 'bor bwa mo. <sup>24</sup> Haali/ ya/m pem yansan a'di wuki'd mo dhali a'di piki'd mo shwane/ dok/ e. A'di thiski e mo tani, dhali a'di gamkunu mo. Dhali uni telki mii 'pen mo mmo'bor bwa mo be.

<sup>25</sup> Dhali ya/ jin ta'da bwa nyara/ mo tani a'di di'd e bwam bunto mo. Dhali ki a'di pu'dki'd mo dhali 'dish gu'b is mo tani a'di ciḱki gway jin yuku mo dhali sa jin sana 'kwani mo be. <sup>26</sup> Dhali a'di ki yuḱ ciḱkinaḱ kamu/ 'de/ mo dhali a'di ki dot a'di gwo gom 'pemen mii yansan mo. <sup>27</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Akam pini pu'dki'd mo dhali ababam pini a'di 'koshki a'di ara morbipa 'thiḱga/ mo haali/ a'di bu'thki a'di ka nyar'ko'd ki 'dantar mo dhali ki 'bore/ mo. <sup>28</sup> Hili a'di shwaki'da nyor mo dhali ush waw bwaḱ gu'b ya mo be. Ababam piti yaki'd/ ka pije/ mo dhali malas a'di mo. <sup>29</sup> Hili a'di thoḱki com gwo mo ki: Hili mo mo ma, ka ris yili 'baar mo tani aha/ miikina / e to mo dhali aha/ dinaki ush gwonḱan pini e mo. Hili / e diki ci aha/ ari mi mo ki aha/ mina 'taki 'bor bwa mo nyakki imugum pem mo. <sup>30</sup> Hili ki ya/m pini yansan pu'dki'd mo tani a'di jin loski tom pini ki miinthus jin ta miinyal mo dhali / e ki 'koshki a'di amor bipa 'thiḱga/ mo. <sup>31</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ya/uma, / e nyak di ki aha/ isa yempa/ mo dhali aris to gwansani 'baar mo kun ta kum pem mo tani uni ta kum pini mo be. <sup>32</sup> A'di ha me'd ki harj gana/ mo mmo'bor bwa mo dhali mmo'kuny bwa mo goma kam pini yansan jin wuki'd mo dhali a'di di'd ki e mo, a'di jin thiskunu e mo dhali a'di gamkunu mo be.

## 16

*Gwom 'Bi'th/e gi Wathi/ jin Thisi To Dhu mo*

<sup>1</sup> A'di si'da/ ki o imanciḱ a'di gwo gwo mo ki: Wathin kamu/ diki'd jin ta pa ki pa mo, a'di jin ta'd ka mandhu to mo dhali gwo gi yeru a'di is ki gway pu'dki'di a'di mo ki wathi/ yansan miiki tom piti jin tana a'di ka burbur mo be. <sup>2</sup> Dhali a'di ki yuḱ a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Gwon tinta ciḱkika/ mo gom / e mo? Ciya/ montonden pini jin dhuna / e to e mo haali/ / e mini mish ta amandhu to mo dok/ e yisa. <sup>3</sup> Dhali amandhu to a'di o gwo mo e is piti ki: Aha/ mina mii katinta mo sa/? haali/ tapam pem

\* 15:8 Emena guurush 'dolkon kush 'de/ jin wana e ki nasa guurush mo.

a'di bu'thki mo jin dhuka/ to mo 'peni aha/ mo. Aha/ tana wathi/ jin 'bitha'bi'th jin 'kosh jwa mo mmogwany jis yisa dhali aha/ 'thena is mo mmo'tho to mo. <sup>4</sup> Aha/ misha to jin miga/ mii mo ki 'kwani mini mish aha/ bu'th mo e gu'b buni mo ki aha/ minu kar 'pen ka piye/ mo 'peni mo jin dhunu to mo. <sup>5</sup> Wakan a'di ki yuk 'kwani kun 'kon ma mure/ gi tapam piti m'ba/ ka 'dete/ 'dete/ mo dhali a'di ki o jin t'wa/ a/ gwo mo ki: /e din ma mure/ gi tapam pem i'ba/ ekata mo? <sup>6</sup> A'di ki tho'k a'di gwo mo ki: Ayin jin baru ki iss\* 'kwanimpa imudhe'd mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Budhi awarka/ jin 'kwar a/ e to mo dhali ca'bi a'cesh ki jahanne/ mo dhali 'kwari ki iss† 'kwanimpa su/ i'ce'dka 'kume'd mo. <sup>7</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki o jan kamu/ gwo mo ki: Dhali ekata si'da/ ndin ma mure/ /e m'ba/ mo? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Pos bunyan jin baru ki iss 'kwan-imp a mmudhe'd mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Budhi awarkan pini jin 'kwar a/ e to mo dhali 'kwari ki iss‡ 'kwanimpa idonjon mo. <sup>8</sup> Dhali tapa ki ma'ja mandhu to jin diki ta aka' /e mo goma gany piti mo, haali/ iya/ gi 'kwaniny'cesh gwansan mo tani uni yukayuk mo eya nyakum yil bunin' gana/ mo mmobol iya/ gi mo'jkush e mo be. <sup>9</sup> Dhali aha/ tora um gwo mo ki, miya mugu gom is bum mo ki to jin ta pa ki pa mo kun 'koki ta kun' kar/ e mo, wakan ki a'di midi ush me'd mo tani uni mini 'taki bu'th um mo e mo gi mo'jkoki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo.

<sup>10</sup> A'di jin ta isin' gana/ mo gom ari ton' gwa'dga/ mo tani a'di ta isin' gana/ mo si'da/ gom to jin ca'd mo. Dhali a'di jin thisi to kun gwa'dan mii mo tani ta a'di jin thisi to kun can mii si'da/ mo be. <sup>11</sup> Wa'kki/ um 'koki ta isin' gana/ mo gom to jin ta pa ki pa mo kun 'koki ta kun' kar/ e mo tani aja a'di jin midi ci um to jin ta pa ki pa' gana/ mo mmodhu mo? <sup>12</sup> Dhali wa'kki/ um 'koki ta ku isin' gana/ mo gom to ma cin kamu/ mo tani aja a'di jin midi ci um a'di jin midi ta jim bum gana/ mo? <sup>13</sup> Cin'kinan' kamu/ yisa di'da jin midi mish to mii gom tapa isu/ mo. Hili a'di midi mii shi/ jan tal' den' kamu/ i e mo dhali en jamu/ mo walla a'di midi bu'th jan 'de/ ka bor mo dhali wa'k jan kamu/ mo. Um moli mii Arungimis to mo dhali mii to gi ta pa ki pa mo.

<sup>14</sup> Dhali 'Kwani Parisiyyin uni gun ta iman/ ena guurush mo ki uni cik'kina ris to gwansani 'baar mo tani dhali uni 'the'kki a'di shushi mis mo be. <sup>15</sup> Hili a'di o uni gwo mo ki: Um ta uni gun dhu is bum ka kar/ e mo mbwambori 'kwani mo. Hili Arungimis mishki'da dum bum mo. Haali/ a'di jin ekki'd e bwaman 'kwani mo tani a'di ta tonthus ki thus mo e jis/ e ma Arungimis

mo be.

*Gwo'kan jin Cinu mo dhali Bampa/ ma Arungimis mo*

<sup>16</sup> Gwo'kan jin cinu mo dhali iman'ci gwo ma Arungimis kadhama/ mo uni 'kokin mo ntaga Yohaana mo. 'Peni mo yan mo tani gwom 'boro'd gi Bampa/ ma Arungimis a'di cikunu mo dhali aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ cik'kini a'di ki mombujur mo be. <sup>17</sup> A'di 'disha mii mo gom momis mo dhali mony'cesh mmopi mo mmobol ari businya/ gi gwo'kan jin cinu mo ki a'di minu kar ki mompuu mo be.

*Gwo jin Tor ma Yesus Apo/ Mo jin Dhaluwa Dhal'Pen mo*

<sup>18</sup> Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhal up buni 'pen mo dhali mash kun tiya mo tani uni miiki miiny'al mo be, dhali a'di jin mashki'da 'bom jin dhalu 'pen mo 'pena kathim piti mo tani a'di miiki miiny'al mo be.

*Wathi/ jin Ta Pa ki Pa dhala Li/aasar mo*

<sup>19</sup> Wathin' kamu/ diki'd jin ta pa ki pa mo, a'di jin hi'thki burri'nye/ jin ta'da buhe/ ka buhe/ mo dhali burri'nye/ jin na'bulana'bul mo dhali jin shwa to ki shwan pan' gana/ isa yempa/ mo. <sup>20</sup> Dhali e 'twan'kala gon piti mo tani wathi/ jin hatha'ko'd 'thikunu mo, a'di jin yuku gway ka Li/ aasar mo a'di jin tasha jama/ isi 'baar mo. <sup>21</sup> Dhali a'di dina gwo mbwa mo ki a'di minu thi'p mo ki to kun bit'kin 'pena tharabeesa gi wathi/ jin ta pa ki pa mo. Hila 'ka pu'dkin mo dhali 'te'd jamam piti mo be. <sup>22</sup> Wathi/ ha'th'ko'd yan a'di wuki'd mo dhali a'di kalkina iman'doyu gwo mo eya bor ma Ibrahiim mo. Dhali wathi/ jin ta pa ki pa si'da/ tani a'di wuki'd mo dhali kankunu mo be. <sup>23</sup> Dhali eya Haawiya mo tani a'di 'koshkunu is ka nyor mo dhali a'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali a'di ki para Ibrahiim e mo 'pena dhana/ mo dhala Li/ aasar eya bor piti mo be. <sup>24</sup> Dhali a'di ki yuka yuk mo ki: Ababa Ibrahiima, miyi mii apo/ aha/ mo ma dhali hash a Li/ aasar mo mmothul aliman me'd piti e yi'de/ mo dhali mmo'thupa le'd pem mo haali/ aha/ 'pe'dkina she/ mo eya le'dan o'd yansan mo be. <sup>25</sup> Hila Ibrahiim tho'k a'di gwo mo ki: Ya/ uma, kayi gwo e mo ma. Ki /e din ki e mo tani, /e buthi tom 'boron pini mo dhala Li/ aasar a'di buthi to kun shi'yan wakan mo. Dhali hili, shwane/ a'di malaskunu imahan mo dhali /e din e mo jin 'pe'du she/ mo be. <sup>26</sup> Dhali eya ris mii yan ka makamp/ mo tani dhan jisa caaga/ di'di bwaman am mo dhali um mo jin thosonkunu mo, ki uni gwansan kun mini 'taki 'cith' 'peni mahan e/ e mo mini mol mii mo, dhali jan 'den' kamu/ midi mo 'cith' 'peni mun ntagi am mo be. <sup>27</sup> Dhali

\* 16:6 miya † 16:6 kamsiin ‡ 16:7 tamaniin

a'di ki o gwo mo ki: Waḱki/ wakan mo tani aha/ dotkina/ e mo ababa, mmohash a'di mo e gu'b ma babam pem mo be.<sup>28</sup> haali/ aha/ tana gi ikam pemi mudhe'd mo, wakan ki a'di midi rum uni ki gwo mo, hili isi ciki/ ki uni si'da/ mini 'koki iyyu/ mo e mo/ isa nyor yansan mo be.<sup>29</sup> Hili a/ibrahiiim thoḱ a'di gwo mo ki: Uni tan ga Musa mo dhali imançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo. Dhalki uni ciḱ uni gwo mo ma.<sup>30</sup> Dhali a'di ki thoḱ gwo mo ki: Yisa, ababa Ibrahiim. Hili wakki/ jan 'deḱ kamu/ midi ya i uni 'peni mowu mo tani uni mini rica du is mo be.<sup>31</sup> A'di ki o a'di gwo mo ki: Waḱki/ uni 'koki ha gwo ma Musa e mo dhali gwo gi imançi gwo ma Arungimis kadhamo/ e mo tani wakan si'da/ uni mini 'koki ci bwam buni ka gam 'kup mo waḱki/ jan 'deḱ kamu/ midi 'taki cu mis 'peni mowu mo be.

## 17

### *Mompal gi Miinthus mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Mompalu gom miinthus ka jin gana/ mini pu'du/ mo. Hili wayyi e a'di jin mina uni ipu'du/ mo be.<sup>2</sup> A'di midi 'bor ki 'bor gana/ mo waḱka yo minu 'taki deḱ a'di m'bam piti mo dhali a'di minu biḱ mo e kumma/ yi'de/ mo jin mina a'di 'taki diki raḱ jan 'de/ 'peni uni gwansan is mo kun gwa'dan mo mmomii miinthus mo.<sup>3</sup> Yipi 'kup 'kup ki is bum ki 'bore/ mo ma. Waḱka kam pini mii miinthus mo tani kucuri a'di ki gwo mo ma, dhali waḱki/ a'di ri'cki'da du is mo tani dhalki a'di miinthus piti 'pen mo.<sup>4</sup> Dhali waḱki/ a'di mii miinthus apo/ e me'di pesu/ ka tee mo tani dhali a'di ki tu'k mo me'di pesu/ dhali o/ e gwo mo ki: aha/ ri'ckina adu is mo tani/ e mini mii dhal a'di miinthus piti 'pen mo be.

*Mari Aman Moḱgam Gwom Bam Is mo ma*

<sup>5</sup> Dhali uni gun dhunu ki she/ mo ki o Tapa gwo mo ki: Mari aman moḱgam gwo is bam is mo ma.<sup>6</sup> Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Waḱki/ um ta gi moḱgam gwo is mo me'd emen to jin miinuwa 'tash mo tani um mini mish o cwa yansan jin wana e ka 'kum'dii gwo mo ki: Dhalki a'di yu'du/ mo dhali dhalki a'di cuḱdu/ mo e yi'deḱ kumma/ mo dhali a'di midi ha um gwo e mo be.

### *Aḱu'c jin Miina Ciḱkina/ mo*

<sup>7</sup> Mina taḱ 'deḱ kamu/ 'peni um, a'di jin ta gi ciḱkina/ jin goro'da 'cesh walla jin ur ka'bal mo mmo/ o a'di gwo mo ki a'di pu'dki'd mo 'peni bwam bunto mo ki: Yayu/ ki jahanne/ mo dhali ca'ba 'cesha tharabeesa mowa? <sup>8</sup> Walla mina a'di diki dhal gwo e i is mo mmo/ o gwo mo ki: Thosonaa/ tonḱe/ mo ma dhali deḱi is pini ki burriḱnye/ mo dhali mii aha/ to mo ma, ntagi

aha/ mina shwa to mo dhali pi to mo dhali yan'ko'd/ e mini shwa to mo dhali pi to mo? <sup>9</sup> A'di 'bori ciḱkinam piti bwa i is mo 'taa? haali/ a'di miiki to jin kankina a'di a'di gwo mo mmomii mo 'taa? <sup>10</sup> Wakan um si'da/ ki um miiki to gwansani 'baar mo kun ḱankunu um mo tani oyi gwo mo ki: Am tana ciḱkina/ kun 'koki ha me'd mo. Aman miikina jasi a'din 'deḱ gana/ mo jin ta'da tu'c bam mo be.

*Yesus Dhelelki 'Kwani kun 'Kosha Monthusi 'Kume'd Is mo*

<sup>11</sup> E bway gi Pa Urushaliim mo tani a'di yaki'd e bway bampa/ gi bwaman gi Pan Saamira mo dhali Pany Jaliil mo be.<sup>12</sup> Dhali ki a'di ciḱki bampa/ mo tani a'di gamkina 'kwani kun 'kosha monthus 'kup mo uni kun 'koni 'kume'd mo, uni kun doshkin isa dhana/ mo.<sup>13</sup> Dhali uni ki 'de'k 'twam buni ki mis mo dhali o gwo mo ki: Yesus jin ta Tapa, miyyi mii apo/ aman mo ma.<sup>14</sup> Dhali ki a'di mishki uni mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Iiku/ mo ma, dhali tor is bum eya tente/ e igasiis mo. Dhali ki uni iikin mo tani uni dhelelkin is mo be.<sup>15</sup> Dhali yan'ko'd jan taḱ 'deḱ kamu/ 'peni uni mo tani ki a'di parki is piti e ki a'di waḱu/ mo tani doḱki'd ka nyan'ko'd mo mmomaḱa Arungimis mo ki dhan 'twa/ jin caaca mo be.<sup>16</sup> Dhali a'di ki biḱ bwam/ em piti a'cesh mo e sho'k ma Yesus mo mmoçi a'di mom'bor bwa i is mo be. Hili a'di ta wathi/ gi Pan Saamira mo be.<sup>17</sup> Yan'ko'd Yesus ki o a'di gwo mo ki: 'Kona uni ki 'ko 'kume'd uni kun dhelelkin mo 'taa? Mane uni gun 'koni pedoḱon mane? <sup>18</sup> Jin taḱ 'deḱ kamu/ bunya/ deḱi kamu mo mmodoku/ mo mmomaḱa Arungimis mo hili isi ciki/ a'di jin diki ta Wathi/ Yahuuda/ mo be.<sup>19</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo ma dhali yayi e bway pini mo. Moḱgam gwo is pini a'di wothki/ e mo be.

### *Mo gi Mina Bampa/ gi Momisi Pu'du/ mo*

<sup>20</sup> Dhali a'di dotkunu gwo mo ki 'Kwani Parisiyyin mo ki Bampa/ ma Arungimis midi pu'du/ kakasja mo sa? Dhali a'di ki thoḱ uni gwo mo ki: Bampa/ ma Arungimis midi diki yayu/ ki jamas mii jin minu tim ki ye'th ye'th mo.<sup>21</sup> Walla uni mini 'koki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, A'di a'dan be, walla, Imattaan mo, haali/ hili mo mo ma, Bampa/ ma Arungimis a'di di'di bwam um mo be.

<sup>22</sup> Dhali a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: Atee mini pu'du/ mo ki um mina bwa o mo mmopara tenter kamu/ e jin ta ji gi Ya/ gi 'Kwani mo dhali um mini 'koki par a'di e mo be.<sup>23</sup> Dhali uni mini o um gwo mo ki: Hili mo mo ma, mmattaan mo, walla, Hili mo mo ma, mmahan mo tani, dhalku/ ki ii mo ma. Dhalku/ ki bathi uni isho'k mo.<sup>24</sup> Haali/ me'da wara sho'k jin dhithi mo ka war mo dhali mmokush mo 'peni momis mo 'peni 'ko'd gwar gi 'bana



kamu/ mo tani wakan mina Ya/ gi 'Kwani di eya teem piti mo be. <sup>25</sup> Hili ntwa/a/ a'di mina isi 'kosh ka nyor mo gom to ka ris mo dhali a'di minu waƙ mo ki 'kwani ma nyaƙum yil gwansan mo be. <sup>26</sup> Me'da tee ma Nuuh mo tani wakan a'di mididi ta atee gi Ya/ gi 'Kwani mo be. <sup>27</sup> Uni shwaki to mo dhali uni piki to mo dhali uni mashkin mo dhali uni 'kokin mo mmoƙiya ƙi mmomash mo ntaga tee jin ƙiƙin ma Nuuh mo e bwaa ƙur mo dhali agannu/ yi'de/ pu'dki'd mo dhali 'ce'd uni 'baar mo sho'k mo be. <sup>28</sup> Wakan si'da/ a'di mina e waka tee ma Luuth mo - uni shwaki to mo dhali uni piki to mo dhali uni yolki to mo dhali uni yolkin mo dhali uni siki to mo dhali uni nyaƙi to mo <sup>29</sup> hili ka tee jin yakin ma Luuth ka pije/ mo 'peni Pan Saduum mo tani o'd dhali to jin si'du/ mo he'thki'd ka sho'k mo 'peni momis mo dhali 'ce'd uni 'baar mo sho'k mo be. <sup>30</sup> Wakan si'da/ a'di mididi ta atee gi Ya/ gi 'Kwani ki a'di minu ƙor eya tente/ mo be. <sup>31</sup> Ka tee ƙaan mo tani dhali a'di jin di'd e 'kuƙu' b mo nyaƙi tom piti jin tana a'di e gu'b mo tani mididi diki thulu/ ka 'cesh mo mmo'do uni mo dhali wakan si'da/ a'di jin di'd e bwam mombunto mo tani mididi diki dokku/ ka nyaƙ 'ko'd mo. <sup>32</sup> Kayi gwo gi asha Luuth e mo ma. <sup>33</sup> A'diyin jin mididi simm to e jin mina a'di ita e mondiki/em piti mo tani a'di mididi this a'di e mo be. Hili a'diyin jin mididi this mondiki/em piti e mo tani a'di mididi kar a'di mo be. <sup>34</sup> Aha/ ƙora um gwo mo, e mon'thiny ƙaan mo tani 'kwani su/ mini 'kowa cin ƙal 'de/ mo. Dhali jan ƙal 'de/ minu bu'th mo, dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. <sup>35</sup> Up mini 'ko isu/ mo kun mini yor to mo mmontal' de/ mo. Dhali jan ƙal 'de/ minu bu'th mo, dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. <sup>36</sup> Dhali 'kwani su/ si'da/ mini 'ko e bwam bunto mo. Dhali jan 'de/ minu bu'th mo, dhali jan kamu/ minu dhalku/ mo be. <sup>37</sup> Dhali uni o a'di gwo mo ki: Mmana, Tapa? A'di ki thoƙ uni gwo mo ki: I mo jin dina bunƙar is nycine/ mo tani e mo yan mo tani korro/ mini tul is mo mmontal' de/ mo be.

## 18

*Gwom 'Bi'th/e goma 'Bom jin Wun ma Ƙaƙh mo dhala Mandwall Gwo mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di ki ƙor uni gwo ki gwom 'bi'th/ e mo jin ta gi 'pemen jin mina uni ƙa mii 'tho mo isa yempa/ mo dhali mmo'koki dhothha du mo be. <sup>2</sup> A'di ki o gwo mo ki: E 'penƙuman bampaƙ kamu/ mo tani wathi/ diki'd mo jin ta'da mandwall gwo mo. A'di si'da/ jin diki ƙo/a Arumgimis mo walla diki tak 'kwani mo be. <sup>3</sup> Dhala 'boma kamu/ jin wun ma ƙaƙh si'da/ mo tani diki'd e 'penƙuman bampa/ ƙaan mo, a'di jin rashki ya ka yempa/ e a'di mo dhali o gwo mo

ki: Miiyi aha/ ka ƙar/ e mo ma apo/ a'di jin yeri aha/ is ki gway mo. <sup>4</sup> Dhali hili ki a'di di'd mmo/ush mo tani hili yan'ko'd a'di ki o gwo ki is piti mo ki: Ba aha/ yisa ƙo/ ka Arumgimis yisa walla taƙa 'kwani yisa <sup>5</sup> hili goma 'bom yansan jin wun ma ƙaƙh mo mmoƙu/ ulkina a'di aha/ ki mii mo tani aha/ mina mii ka ƙar/ e goma yim mo, wakan ka yim mididi diki wuyaa/ is e mo ki yam piti jin rashina a'di mo be. <sup>6</sup> Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Ciki gwo mo ma, jin on ma mandwall gwo jin diki ta amanmii ka ƙar/ e mo. <sup>7</sup> Dhali min ma Arumgimis diki mii ka ƙar/ e gom kum piti kun kwanykina a'di mo 'taa? uni gun gwoki 'twa/ i a'di ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny mo 'taa? Mina a'di itaya adiite/ apo/ uni mo 'taa? <sup>8</sup> Aha/ ƙora um gwo ki a'di mididi mii ka ƙar/ e gom uni ki jahanne/ mo. Bahili ki Ya/ gi 'Kwani mididi pu'du/ mo tani mina a'di gam monƙam gwo is e mony'cesh mo 'taa?

*Gwom 'Bi'th/e gom 'Kwani Parisiyiin mo dhali Mantera Thulpa/ mo*

<sup>9</sup> A'di si'da/ ki ƙor gwom 'bi'th/ e yansan ki uni gun gam 'twa/ 'kup ki is buni mo ki uni ta ƙuƙ ƙar/ e mo dhali waƙ kun tiya mo. <sup>10</sup> 'Kwani su/ iikin mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo'tho mo. Jan 'de/ ta Wathim Parisi mo. Dhali jamu/ ta'da mantera thulpa/ mo be. <sup>11</sup> Wathim Parisi doshki'd mo dhali 'tho kan ki is piti mo ki: Arumgimis, aha/ 'bora / e bwa i is mo ki aha/ dinaki waki 'kwanin tiya mo kun ta imanƙwal to mo dhali kun 'koki ta ƙuƙ ƙar/ e mo dhali imanmii miinƙal mo walla mmodiki wa e ka mantera thulpa/ yansan mo be. <sup>12</sup> Aha/ ga/a to mo me'di su/ ka dhas mo. Aha/ cina to mo jin taku Arumgimis 'peni to 'baar mo jin gamƙika/ mo be. <sup>13</sup> Hila mantera thulpa/ a'di doshki'd isa dhana/ mo, a'di diki 'de'k em piti 'kup ki momis mo, hili a'di dorki'da bor piti ki me'd mo mmo/ o gwo mo ki: Arumgimis, miiyi mii apo/ aha/ jin tana amanmii miinthus mo. <sup>14</sup> Aha/ ƙora um gwo mo ki: wathi/ yansan yaki'd ka luƙu' b bway gu'b piti mo ki mo ma ƙar/ e mo, ma mo dhalka kamu/ mo. Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo kun dhu is buni ki ca mo tani uni minu dhu ki gwa'd mo, hili a'di jin karki is piti ki gwa'd mo tani minu kar ki ca mo be.

*Yesus 'Borki Ushi Uci Mii mo*

<sup>15</sup> Dhali uni 'kokin mo si'da/ mmosusi usha 'pereny i a'di mo ki a'di mididi ta uni is ki me'd mo. Dhali ki imanƙƙi a'di gwo parki a'di e mo tani uni ƙucurki uni ki gwo mo be. <sup>16</sup> Hila Yesus yuƙki uni i a'di mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki ushi uci iiyini aha/ mo ma, dhalki uni ki non mo. Haali/ ku gi wakan mo tani 'kon e Bampa/ ma Arumgimis mo be. <sup>17</sup> Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo

ki: a'diyin jin midi diki bu'th Bampa/ ma Arungimis me'd ara 'ci mo tani midi diki cig a'di mo be.

*Wathin Dhuru'c jin Ta Pa ki Pa mo jin Ta Tapa mo*

<sup>18</sup> Dhali tapar kamu/ dot a'di gwo mo ki: Man'or Gwo jin 'boro'd. Aha/ mina mii kata mo mmogam mal gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo sa/? <sup>19</sup> Dhala Yesus ki tho'k a'di gwo mo ki: Atinta yuka / e aha/ ki jim 'boro'd mo? Wathin tal 'den kamu/ yisa di'da jin 'boro'd mo, hili Arungimis a'di 'de/ mo be. <sup>20</sup> / e mishi gwon'kan kun 'kwarkunu mo kun o gwo mo ki: Dhalku/ cal ki mii mii mo ma, dhali, Dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo ma, dhali, Dhalku/ to ki mii kwal mo ma, dhali, Dhalki gwonthus ki mii ak mo ma, dhali, Taki cim dhali kwan mo ma. <sup>21</sup> Dhali a'di ki tho'k a'di gwo mo ki: Aris to gwansan dhukika/ mo 'peni yil pem jin taka/ dhuru'c mo be. <sup>22</sup> Dhali ka Yesus cikki a'di mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Ton tal 'den kamu/ di'd jin a'ha / e mo be. Yoli aris to gwansan kun tana / e mo ma dhali ciki uni gwansan kun hatha'ko'd mo dhali / e mini gam mo jin isha to kumma/ e momis mo dhali yayu/ mo dhali bathaa/ isho'k mo. <sup>23</sup> Hili ki a'di cikki gwo gwansan mo tani a'di warkina bwa ki dit mo haali/ a'di ta wathi/ jin ta pa ki pa mo be. <sup>24</sup> Yesus hilki a'di mo dhali o gwo mo ki: Mii wa'di dita/ gom uni gwansan kun ta pa ki pa mo mmoci'g Bampa/ ma Arungimis mo be. <sup>25</sup> Haali/ a'di 'ka'da mii gom kalman mo mmoya ki solol e jisa 'dipira/ mo mmodhal wathi/ jin ta pa ki pa e i is mo mmoci'g Bampa/ ma Arungimis mo be. <sup>26</sup> Uni gwansan kun cikki a'di mo tani o gwo mo ki: Wakki/ wakan mo tani ija iminu iwoth mo sa/?

<sup>27</sup> Hili a'di o gwo mo ki: To jin molu mii ki 'kwani mo tani a'di mishu mii ka Arungimis mo be. <sup>28</sup> Dhala Buterus ki o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, am dhalkina gu'b bam 'pen mo dhali bath / e nsho'k mo be. <sup>29</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: wathin kamu/ yisa di'da jin dhalki gu'b piti 'pen mo walla ashim piti mo walla ikam piti mo walla icom mo walla ucim piti mo gom gway gi Bampa/ ma Arungimis mo <sup>30</sup> a'di jin midi diki gam to jin maru is ki nyanye/ ki mo yansan mo dhali ki she/ yil jin midi pu'du/ mo tani a'di midi gam mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo be.

*Yesus Torki Mowum Piti Ntwa/ a/ Me'di Kwara mo*

<sup>31</sup> Dhali a'di ki sus uninj 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma, ana iina ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo be dhali aris to kun 'kwarkunu mo gom Ya/ gi 'Kwani mo ki

iman'ci gwo ma Arungimis kadhama/ mo tani minu thim mo be. <sup>32</sup> Haali/ a'di minu ci 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni mini mii a'di ka mak mo dhali kar a'di ki mon'the is jin shi/ashi/ mo dhali 'tak a'di manya/ i is mo. <sup>33</sup> Dhali uni mini dor a'di mo dhali 'kosh a'di mo, dhali ka cim kwara mo tani a'di midi cuyi mis mo be. <sup>34</sup> Hili uni 'koki mish gwo 'ban gom gwo gwansan mo. Haali/ gwo yansan bagkunu mo 'peni uni mo dhali uni 'koki nyith gwo jin okina a'di mo be.

*Wathiny Ja'da/ jin Ta'da Man'tho To, A'di Wa'kunnu mo e Shemen Bway gi Pa Ariiha mo*

<sup>35</sup> Dhali ki a'di 'dishki Pa Ariiha is mo tani wathiny ja'dar kamu/ ca'bki'd e shemen bway tur mo mmo'tho to mo be. <sup>36</sup> Dhali a'di cikki'da waambuhany 'kwani mmo/ iikina uni ki iim pe mo. A'di ki dot gwo mo ki: Ii yan ta'da tinta mo? <sup>37</sup> Dhali uni ki tor a'di gwo mo ka: Yesus gi Pa Naasira a'di yaki'd ki yampe mo be. <sup>38</sup> Dhali a'di cuu'd ki: Yesus Ya/ ma Dawuu'd, miyi mii apo/ aha/ mo ma. <sup>39</sup> Dhali uni gwahan kun 'koni bun'kup mo tani kucurki a'di ki gwo mo mmo'tor a'di gwo mo mmo'ca'b ki shwam mo. Dhali hili a'di cuu'd kagahara dok/ e ki nyanye/ ki: Ya/ ma Dawuu'd, miyi mii apo/ aha/ mo ma. <sup>40</sup> Dhala Yesus doshki'd mo dhali kan a'di gwo mo ki a'di minu susu mo e a'di mo. Dhali ki a'di 'dishki a'di is mo tani a'di ki dot a'di gwo mo ki: <sup>41</sup> Atinta o / e bwa ki aha/ mina mii gom / e mo? A'di tho'k a'di gwo mo ki: Tapa, dhalki aha/ budha momish mo mo. <sup>42</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Budhi momish mom pini mo ma. Mon'gam gwo is pini a'di wothki / e mo be. <sup>43</sup> Dhali ki jahanne/ a'di bu'thki momish mo mo dhali a'di ki bath a'di nsho'k mo mmokara Arungimis ki ca mo dhali aris 'kwani, ki uni parki a'di e mo tani uni cina Arungimis moman mo be.

## 19

*Yesus dhala Sakka*

<sup>1</sup> A'di cikki'd mo e Pa Ariiha mo dhali a'di yaki'd ki tur mo be. <sup>2</sup> Dhali e mun mo tani wathin kamu/ diki'd jin yuku gway ka Sakka mo. A'di ta'da 'kan'kup gi imantera thulpa/ mo dhali a'di ta pa ki pa mo be. <sup>3</sup> Dhali a'di napki mo mo mmopara Yesus e mo ki a'di ta'da ata mo dhali hili a'di diki par a'di e mo goma risa waambuhany 'kwani shwa'da nyor mo haali/ a'di kutakut ki kut piti mo be. <sup>4</sup> Wakan a'di guski'd itwa/ a/ mo dhali se mis cwampu/ mo mmopar a'di e mo haali/ a'di yaki'd e bway caan mo be. <sup>5</sup> Dhali ka Yesus pu'dki'd mo e mo yan mo tani a'di ki hil 'kup ki mis mo dhali o gwo mo ki: Sakka, thulu/ ka 'cesh ki 'ta'b mo haali/ aha/ mina mii di e gu'b pini shwane/ mo be.

<sup>6</sup> Wakan a'di thulki'd mo ise/ dhali yayu/ ka 'cesh mo dhali bu'th a'di ki bwan 'kunya/ mo be. <sup>7</sup> Dhali ki uni parki a'di e mo tani uni 'baar mo miina gungum mo mmo/ o gwo mo ki: A'di yaki'd mo mmota yilkina/ e gu'b gi wathi/ jin ta'da manmii miinthus mo be. <sup>8</sup> Dhala Sakka doshki'd mo ki mis mo dhali o Tapa gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa, 'ban gi tom pem jin taka/ ka dehe/ mo tani miga/ ci 'kwani kun hatha'ko'd mo be. Dhali wa'ki/ aha/ shwana to ki kup 'peni jan ta' 'deñ kamu/ mo tani aha/ mina ci a'di ka nyan'ko'd me'di doñon apo/ mo. <sup>9</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Shwane/ mowoth a'di pu'dki'd mo e gu'b yansan mo me'd jin tana a'di ya/ ma Ibrahim si'da/ mo be. <sup>10</sup> Haali/ Ya/ gi 'Kwani pu'dki'd mo mmonapa ñap mo dhali mmowotha woth mo gom uni gun thiskunu e mo be.

*Gwom 'Bi'th/ e gom Kuluny 'Dolkoni 'Kume'd mo*

<sup>11</sup> Me'd jin ci'kina uni gwo gwansan mo tani a'di marki uni gwoñ kamu/ is mo mmotorki gwom 'bi'th/ e mo haali/ a'di 'dishki Pa Urushaliim is mo dhali haali/ uni toshkin ki Bampa/ ma Arungimis minu piyu/ ki jahanne/ mo be. <sup>12</sup> Gom gwo gi wakan mo tani a'di ki o gwo mo ki: Wathi/ jin mii'da tu'c e bampa/ ma malik tani a'di yaki'd mo e bampañ kamu/ jin si'dasi'd mo mmobu'th mom'bi'th ma malik mo dhali doku/ ka nyan'ko'd mo. <sup>13</sup> A'di ki yuk ciñkinam piti kun 'koni 'kume'd mo. A'di ki ci uni kuluny 'dolkoni 'kume'd\* mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Miiyi atu'c ki uni gwansan mo ma ntagi aha/ mina pu'du/ mo. <sup>14</sup> Hili 'kwani gi bampañ piti shi/ i a'di i e mo dhali hashki a'di 'kwani kun hashu mo mmobath a'di isho'k mo mmo/ o gwo mo ki: Am 'tena bwa jin mina wathi/ yansan ta tapa apo/ am mo be. <sup>15</sup> Ki a'di dokki'd ka nyan'ko'd mo mmobu'thkiina a'di mom'bi'th ma malik mo tani a'di kanki ciñkina/ gwansan gwo mo e uni kun ci'kina a'diya guurush mo ki uni minu yuku/ i a'di mo ki a'di midi mish to mo gom nyuncina/ to kun miikunu mo. <sup>16</sup> Jin t'wa/ a/ pu'dki'd ibwambori a'di mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon pini warki'd ki kuluny 'dolkoni 'kume'd mo be. <sup>17</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Mba/ / e ta ciñkina/ jin 'boro'd mo. Haali/ / e ta a'di jin ta isiñ gana/ mo eya po/ ushi to kun gwa'dan mo tani / e mini ta gi moshir apo/ 'penjkuman bampa/ kun 'koni 'kume'd mo be. <sup>18</sup> Dhali jin 'kon ma po/ i su/ pu'dki'd mo si'da/ mmo/ o gwo mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon pini warki'd ki kuluny 'dolkoni mudhe'd mo be. <sup>19</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: / e mini ta tapa

apo/ 'penjkuman bampa/ kun 'koni mudhe'd mo. <sup>20</sup> Dhali yan'ko'd jañ kamu/ pu'dki'd mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, kuluny 'dolkon pini a'dan be, a'di jin karkika/ mo eya mantiil mo. <sup>21</sup> Haali/ aha/ ko/ ka / e mo haali/ / e ta wathi/ jin ceshi mo mo ki thiñ mo. / e 'de'kki a'di jin dina / e ki kara 'cesh mo dhali / e 'ciñki a'di jin dina / e ki si mo be. <sup>22</sup> A'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ mina wa' / e mo 'peni gwo gi 'twam piniñ gana/ mo. / e ta ciñkina/ jin ta thus mo. / e mishin ki aha/ tana wathi/ jin ceshi mo mo ki thiñ, mmo'de'k a'di jin dika/ ki kara 'cesh mo dhali mmo'de'k a'di jin dika/ ki si mo tani <sup>23</sup> atinta dina / e ki dhuka guurush pem mo e mo jin dhuuwa guurush mo dhali ki yam pem jin miga/ pu'du/ mo tani aha/ mina 'taki tul uni is mo nyakki nyuncinam piti mo? <sup>24</sup> Dhali a'di ki o uni gwansan gwo mo uni kun doshkin mo ki: Budhi kuluny 'dolkon 'peni a'di mo ma, dhali ci a'di jin ta'd gi kuluny 'dolkoni 'kume'd mo. <sup>25</sup> (Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Tapa, a'di ta'd gi kuluny 'dolkoni 'kume'd mo be Ayy!) <sup>26</sup> Aha/ ñora um gwo mo ki, eya ris uni 'baar mo ka 'deñ/ 'deñ/ uni kun tan gi to mo tani minu ci ki nyanye/ mo be, hili 'peni a'di jin dara'd mo tani a'di si'da/ jin tana a'di mo tani a'di minu war a'di mo be. <sup>27</sup> Hili gom uni gwansan kun ta 'kup ki aha/ mo tani uni kun 'koki ñap aha/ mo mmota tapa apo/ uni mo tani susi uni mmahan mo ma dhali 'kosh uni jwa mo mbwambori aha/ mo.

*Mo jin Pinu Mii E Mmocic Pa Urushaliim mo*

<sup>28</sup> Dhali ki a'di oki gwo gwansan mo tani a'di yaki'd nt'wa/ a/ mo mmoya ka gagamis mo e Pa Urushaliim mo be. <sup>29</sup> Ki a'di 'dishki Pam Beet'paji is mo dhali Pam Beet'aniya mo tani e 'kuwosh caan jin yuku ka Setuun mo tani a'di ki hash uni su/ 'peni imancic a'di gwo mo <sup>30</sup> mmo/ o uni gwo mo ki: Iiku/ bampa/ mo ma jin di'd ka par 'twa/ mo. E mo jin ci'kina umi cine/ mo tani um mini gam ari thuluny jin shi'dkunu mo, a'di jin dina wathin 'deñ kamu/ ki mera po/ mo ki sule/ mo. 'Cu'ki a'di mo ma dhali susi a'di mmahan mo. <sup>31</sup> Wa'ki/ jan 'deñ kamu/ doñ um gwo mo ki: Atinta 'cu'ka um a'di mo tani um mini o gwo mo cikise/ ki: Tapa midi mii ta gi a'di mo be. <sup>32</sup> Wakan uni gwansan kun hashkunu mo tani iikin mo dhali gam a'di me'd jin to'kina a'di uni gwo mo be. <sup>33</sup> Dhali me'd jin 'cu'kina uni ari thuluny mo tani icom gi ari thuluny o uni gwo mo ki: Atinta 'cu'ka um ari thuluny mo? <sup>34</sup> Dhali uni tho'k uni gwo mo ki: Tapa midi mii ta gi a'di mo be. <sup>35</sup> Dhali ki uni suski a'di aYesus mo tani uni ta'kki burriyem buni apo/ ari thuluny mo dhali uni ki kara Yesus apo/ a'di mo be.

\* 19:13 Kuluny 'dolkon 'de/ wana e ka riyaal iss 'kwanimpa ikwara mo.

<sup>36</sup> Dhali ki a'di merki'd ki tur mo tani uni pa'dki burrinyem buni e bway tur mo be. <sup>37</sup> Dhali me'd jin 'dishkina a'di mo is mo tani e mo jin thulkina Wosh ma Setuun 'twa/ ka lungu'b mo tani awaambuhany 'kwani kun ta imancik a'di gwo mo tani uni telki mii 'pen mo mmo'kuny bwa mo dhali mmomaṅa Arungimis mo ki 'twa/ jin caaca mo gom miim 'bi'thga/kun parkina uni e mo <sup>38</sup> mmo/ o gwo mo ki: Mom'bor mii goma malik mo, a'di jin pu'dki'd mo ki gway gi Tapa mo. Moṅku'th is e momis mo, dhali monyca e mo jin ca e ki ca mo be. <sup>39</sup> Dhali 'Kwani Parisiyina tiya uni 'kokin mo e bwaman ma waambuhany 'kwani mo mmo/ o a'di gwo mo ki: Manṭor Gwo, kucuri imancik /e gwo gwo mo ma. <sup>40</sup> A'di thoḱ uni gwo mo ki: Aha/ tora um gwo mo waḱki/ uni mini 'ko ki shwam mo tani wosh gwahan uni mini 'taki 'ther cuuwa/ mo be.

<sup>41</sup> Dhali ki a'di 'dishki mo is mo dhali par 'penkuman bampa/ e mo tani a'di gwoki'd apo/ a'di mo be <sup>42</sup> mmo/ o gwo mo ki: Waḱki/ /e mini 'taki mish shwane/ to gi ta jim moṅku'th is mo tani hili shwane/ uni bagkunu mo 'peni em pini mo be. <sup>43</sup> Haali/ atee mini pu'du/ apo/ /e mo ki uni kun ta 'kup gi /e mini nyaṅa goṅ mo mmo'kam /e is mo dhali uni mini 'kam /e 'kup mo dhali /e minu hem mo ki 'twaṅkal kuku/ mo be <sup>44</sup> dhali /e minu mu/i 'baar mo eya 'cesh mo, /e dhali ucin pini kun 'koni bwam/e mo dhali uni mini 'koki dhal wosha kamu/ ka maḱampo/ e /e mo haali/ /e diki nyiṅh mo mo gom mowoth pini mo be.

#### *Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo*

<sup>45</sup> Dhali a'di cicki gu'b gi mondheleladhelel mo dhali telki mii 'pen mo mmo/ur 'kwani gwansan ka pije/ kun yoli to mo <sup>46</sup> mmo/ o uni gwo mo ki: A'di 'kwarkunu mo ki: Gu'b pem midi ta gu'b jin miinu 'tho mo. Hili um mii a'di me'd gu'b gi 'kwanin 'di/ mo be.

<sup>47</sup> Dhali a'di rashki uni gwo tor ka yempa/ mo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Igasiis kun can dhali iman'kwar to mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ uni ṅapki bway mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be. <sup>48</sup> Hili uni 'koki gam toṅ kamu/ jin mina uni mii mo be haali/ aris 'kwani 'baar mo uni laki gwom piti me'd ki kwap kwap mo be.

## 20

#### *Moshirr ma Yesus Dot'kunu Gwondoṭ mo*

<sup>1</sup> Ka cima kamu/ mo tani me'd jin tor'kina a'di 'kwani gwo mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali ci gwom 'borga/ mo tani igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo nyakki 'kwanin gwanyjaka/ ilu/ mo tani uni pu'dkin mo <sup>2</sup> dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Tori aman gwo mo ma, ki moshirr ja

imiikina /e to gwansan mo? walla aja ici /e moshirr yansan mo? <sup>3</sup> A'di ki thoḱ uni gwo mo ki: Aha/ si'da/ mina dot um gwondoṭ mo. Dhali um mini toraa/ gwo mo. <sup>4</sup> Mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ 'peni momis mo 'taa? walla 'peni 'kwani mo? <sup>5</sup> Dhali uni cuki gwo ka rem 'kup mo mmo/ o gwo mo ki: Waḱki/ ana mina o gwo mo ki: 'Peni momis mo tani a'di midi o ana gwo mo ki: Atinta 'kona um ki gam a'di gwo is mo? <sup>6</sup> Hili waḱki/ ana mina o gwo mo ki: 'Peni 'kwani mo tani aris 'kwani 'baar mo mini tugkun ana ki wosh mo, haali/ uni gamki gwo me'd mo ka Yohaana ta'da manci gwo ma Arungimis mo be. <sup>7</sup> Wakan uni thoḱki a'di gwo mo ki uni 'koki mish mo mo jin yayina a'di 'peni nycine/ mo be. <sup>8</sup> Dhala Yesus ki thoḱ uni gwo mo ki: Walla aha/ si'da/ yisa mina tor um gwo mo gom moshirr kun miikika/ to gwansan mo yisa.

#### *Gwom 'Bi'th/ e gom Bwaman mo ma Mura'th jin Sinu mo dhali Imanhil Mo mo*

<sup>9</sup> Dhali a'di telki mii 'pen mo mmo'tor 'kwani gwo ki gwom 'bi'th/e mo ki: Wathi/ di'd jin siki'da mura'th mo dhali a'di ki dhal a'di mo e uni gun miina tu'c mo dhali a'di ki ya mo e bampa/ jin si'dasi'd mo ka cim ka ris mo. <sup>10</sup> Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di hashki cinṅinaṅ kamu/ e imanhil mo mo ki uni mini 'taki ci a'di maman to 'peni bwam ma goṅ piti mo. Hili uni gun hili mo mo tani dorki a'di mo dhali uni ki hash a'di ka nyaṅ'ko'd me'd 'te/ mo be. <sup>11</sup> Dhali a'di ki hash cinṅinaṅ kamu/ mo. A'di si'da/ dorkina uni mo dhali uni ki kar a'di ki mon'the is ki shi/ shi/ mo dhali uni ki hash a'di ka nyaṅ'ko'd me'd 'te/ mo be. <sup>12</sup> Dhali a'di hashki jin 'kon ma po/i kwara dok/e mo. Jan 'de/ yansan uni ki kar a'di jama/ i is mo dhali biṭ a'di ka pije/ mo be. <sup>13</sup> Dhali yan'ko'd com gi monsinu o gwo mo ki: Aha/ mina miyya tinta mo? Aha/ mina hashki uni ya/m pem jin enka/ mo. A'di wari mmina uni itak mo. <sup>14</sup> Hili ki uni gun hilki mo mo parki a'di e mo tani uni o gwo e is buni mo ki: A'di jin midi kal mal a'dan ti. Dhalki ana 'kosha a'di jwa mo ki mal piti midi ta jim bana mo be. <sup>15</sup> Dhali uni ki biṭ a'di ka pije/ 'peni bwam monsinu mo dhali 'kosh a'di jwa mo. Dhali com monsinu midi miyya tinta ṅ'ko'd mo gom uni mo? <sup>16</sup> A'di midi pu'du/ mo dhali 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun hili mo mo dhali bwam monsinu minu ciki kun tiya mo. Ki uni cikki gwo gwansan mo tani uni oki gwo mo ki: Dhalku/ ki dhal a'di mmomii kan mo. <sup>17</sup> Hili a'di ki hil uni mo dhali o uni gwo mo ki: Gwo yansan wakatinta jin 'kwarkunu mo ki:

Wosh yan gana/ jin waḱkina imannyan gu'b mo tani

a'di warki'd ki 'kupan jin karu eya rukun mo.

<sup>18</sup> Aris 'kwani 'baar mo ka 'de/te/ 'de/te/ kun ta'kkin e 'kuwosh yansan mo tani minu 'ce'd bwa ka 'ci'cimi'th mo, hili wakki/ a'di bit'i'd apo/ jan kamu/ mo tani a'di mididi tushun a'di mo be.

*Mo gi Cinu Athulpa/ ka Kaysar mo*

<sup>19</sup> Dhali iman'kwar to dhali igasiis kun can uni palki mii mo mmodhu me'd buni apo/ a'di ki mo yan gana/ mo tani hili uni ko/ ki 'kwani mo, haali/ uni nyithkin ki a'di tor'ki gwom 'bi'th/e yan apo/ uni mo be. <sup>20</sup> Wakan uni timki a'di mo dhali hash iman'kar mo mo kun dhu is buni me'd 'kwanim pan gana/ mo ki uni mini 'taki bu'th gwo 'peni a'di jin okina a'di mo. Wakan ki uni mini ci' a'di mo e mo gi shirru mo dhali e mom'bi'th ma mudhiir mo be. <sup>21</sup> Uni dot'ki a'di mo ki: Mantor Gwo, am mishkina ki /e oki gwo mo dhali tor gwo ki 'bore/ mo dhali /e diki tor mii jin miinu ka gwar 'de/ mo hili ka jin gana/ / e tor'ki gwo gi bway ma Arungimis mo be. <sup>22</sup> A'di ta gwoŋkan mo 'taa ki am mina cika Kaysara thulpa/ mo? walla minu dhalku/ mo? <sup>23</sup> Hili a'di nyithki jin buni jin isha uni a'cesh mo dhali o uni gwo mo ki: <sup>24</sup> Tori aha/ emena guurush mo ma. Jamas maja a'dan mo dhali a'di 'kwar maja mmahan mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: A'di ta ji ma Kaysar mo be. <sup>25</sup> A'di ki o uni gwo mo ki: Gom a'di gi wakan mo tani cika Kaysar to jin ta ji ma Kaysar mo ma, dhali cika Arungimis to jin ta ji ma Arungimis mo ma. <sup>26</sup> Dhali uni mol a'di bu'th mo e bwambori 'kwani mo gom gwo jin okina a'di mo. Hili uni merkin mo gom gwom piti jin thokkina a'di uni mo tani uni 'kokin ki shwam mo be.

*Mo gi Dotu Gwondot gom Mo gi Pinu mo*

<sup>27</sup> Dhali 'Kwani Sadukiya tiya pu'dkini a'di mo, uni kun o gwo mo ki mompinuŋ kamu/ yisa di'da. <sup>28</sup> Dhali uni ki dot a'di gwondot mo mmo/ o gwo mo ki: Aman'or Gwo, aMusa a'di ki 'kwarki aman gwo mo ki wakka kam gi wathi/ wuki'd mo ki a'di ta'd ga 'bom mo hili a'ci piyi'd mo tani wathi/ mididi mii budha 'bom mo dhali cis uci mo goma kam mo. <sup>29</sup> Dhali ikam 'kokini pesu/ mo. Jin t'wa/ a/ mashki'da 'bom mo dhali a'di wuki'd mo ki dar gi uci mo be. <sup>30</sup> Dhali jin 'ko'd si'da/ mo be. <sup>31</sup> Dhali jin 'kon ma po/i kwara mashki'da yim mo, dhali wakan aris uni pesu/ 'baar mo uni 'koki dhal a'ciŋ kamu/ mo dhali uni wukin mo. <sup>32</sup> Yan'ko'd a'bom si'da/ wuki'd mo be. <sup>33</sup> E mompinu wakan mo tani a'bom mididi ta jim maja mo? Haali/ unim pesu/ mashki a'di ka 'bom buni mo be.

<sup>34</sup> Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Iya/ gi embul yil gwansan mo tani uni mashkin mo dhali uni cikunu bway mo mmomash mo be. <sup>35</sup> Hili uni gwansan kun dhunu ki ku gi ha me'd mo mmobumbur mo e she/ caan mo dhali e mompinu 'peni mowu mo walla mmomash di'd yisa walla mo jin cinuwa ci mmomash mo. <sup>36</sup> Haali/ uni moli wu mo dok/ e haali/ uni nyakkina nyak ki iman'doyu gwo mo dhali uni ta iya/ ma Arungimis mo mmodakina uni iya/ gi mompinu mo be. <sup>37</sup> Hili ki uni kun wukin mo minu cu mo tani a'di tor ma Musa gwo mo e gwo jin 'kwarkunu mo gom ari cwa mo, me'd jin yuŋkina a'di Tapa mo a'di jin ta'da Arungimis ma Ibrahim mo dhali Arungimis ma Is/hak mo dhali Arungimis ma Yakuub mo be. <sup>38</sup> Dhali hili a'di diki ta Arungimis gom uni gun wukin mo hili gom uni kun 'kokin mo, haali/ aris uni 'baar mo 'kokin e a'di mo be. <sup>39</sup> Dhali iman'kwar ton tiya thok a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, /e oki gwo ki 'bore/ mo be. <sup>40</sup> Haali/ uni ko/ ki a'di mo mmodot a'di gwon kamu/ mo be.

*Mo gi Dotu Gwondot gom Ya/ ma Dawuu'd mo*

<sup>41</sup> Hili a'di o uni gwo mo ki: A/ki uni o gwo ka Kristhos ta ya/ ma Dawuu'da? <sup>42</sup> Haala Dawuu'd ki is piti oki gwo eya warka/ ma Masamiir mo ki:

Tapa ki o Tapam pem gwo mo ki: Ca'bi aha/ ki me'da bim poros pem mo ma, <sup>43</sup> ntagi aha/ mina dhu 'kup pini mmota cwa jin dhuna /e sho'k pini mo.

<sup>44</sup> Dawuu'd wakan ki yuŋ a'di ki Tapa mo. Wakan kata yuŋa a'di a'di ki ya/m piti mo?

*Yesus Be'dki Gwo gom Iman'kwar To mo*

<sup>45</sup> Dhali e bwany'ce jin cikkin ma ris 'kwani gwo gwansani 'baar mo tani a'di ki o imancik a'di gwo gwo mo ki: <sup>46</sup> Jiyyi iman'kwar to ki e ki 'bore/ mo ma, uni gun eni monyjanŋal ki burriyeng turga/ i is mo dhali en monthe me'd kagahara mo e mo ma suug mo dhali kun eni mon'kom 'borga/ e gu'b gi montul is mo dhali mo gun takuwa tak mo e mo jin yuŋuwa yuŋ mo <sup>47</sup> uni gun loski gu'b gi up kun wuna ikath mo dhali uni gun mii mii eya por ma piye/ mo e en 'kwani mo mmomii mon'tho ki rash rash mo. Uni mini bu'th momiiwak kun eka/ ek mo be.

**21**

*A'bom jin Wun ma Kath jin Ci To mo*

<sup>1</sup> A'di 'de'kki em piti ki mis mo dhali par uni gun ta pa ki pa e mo mmodhu tom buni kun cina uni ki me'd mo e mo jin dhunuwa guurush mo. <sup>2</sup> Dhali a'di ki para 'boma ha'th'ko'd e mo jin wun ma kath mo mmodhu ushi emena guurush isu/ mo kun

\* 21:2 Kun wana e ka girish 'de/ mo be.

ta gi 'per mo.\* <sup>3</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ka 'boma ha'th'ko'd yan jin wun ma kathim piti mo tani a'di dhuki to jin boli'da ris uni gun tan e mo be. <sup>4</sup> Haali/ uni 'baar mo pashki to 'pen mo 'peni tom buni gun ishkin ka enthus mo, hili ayim 'pena ha'th'ko'd piti mo tani dhuki'da ris to 'baar mo kun mini kar a'di mo be.

*Mo jin 'Ce'du Gu'b gi Mondheleladhelel Sho'k mo dhali Jamas Mii jin Toru Ntwa/a/ gom 'Pemen jin 'Ko'd mo*

<sup>5</sup> Dhali me'd jin ona 'kwanin tiya gwo mo gom gu'b gi mondheleladhelel mo mmonyaju a'di ki wosha 'borga/ mo dhali to kun cinu mo dhali a'di ki o gwo mo ki: <sup>6</sup> Me'da ris to gwansan kun parkina um e mo tani atee mini pu'du/ mo ki wosha kamu/ yisa minu dhal ka makampo/ apowa kamu/ imahan yisa kun mini 'koki taka 'cesh mo. <sup>7</sup> Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki: Mantor Gwo, ki mii yan midi mii kakasja mo? Dhali jamas mii gi wakata minu mii mo? ki mii yansan jin mura 'twa/ mmobu'th mo mo. <sup>8</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: 'Cunycuri mii ki is bum ki 'bore/ mo ma ki um minu 'koki susi dheres mo. Haali/ 'kwani tana ris mini iyyu/ ki gway pem mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ tana a'di be, dhali, Mo a'di pu'dki'd hila/ mo tani, dhalku/ ki ii mmobath uni isho'k mo. <sup>9</sup> Dhali ki um mini cik gwo gom mo/as mo dhali adulatt jin miina 'kwani mo tani dhalka shi/inj jwa ki shwa mo ma haali/ mii yansan a'di midi mii bu'th mo mo ntwa/a/ mo, hili 'pemen midi diki pu'd naskina/ ki jahanne/ mo.

<sup>10</sup> Yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Kal gi kala kamu/ midi cu mis apo/ kala kamu/ mo dhali 'penkuman bampañ kamu/ midi cu mis apo/ 'penkuman bampañ kamu/ mo be. <sup>11</sup> Dhan mony'cesh midi yikin is ki mo ka ris mo dhali e mon tiya ka ris mo tani te/ midi 'kosha 'kosh mo dhali mo/isa nyor 'peni to kun woci 'kwani is mo, dhali to kun mini dher 'kwani is bwa mo dhali dhan momer 'peni momis mo be. <sup>12</sup> Hili ntwa/a/ ka ris to gwansan mo tani uni mini dhu me'd buni apo/ um mo dhali to'c um bwa mo mmoci um e gu'b gi montul is mo dhali eya sijin mo dhali um minu susu mo mbwambori imalik mo dhali e imudhiir mo gom gway pem mo be. <sup>13</sup> Yansan midi ta atente/ gom um mmota iman/o gwo mo be. <sup>14</sup> Thosoni adum bum ntwa/a/ mo ma dhali dhalku/ ki dhuwa du ki mur mo gom gwo jin mina umi tho'k mo, <sup>15</sup> haali/ aha/ mina ci um 'twa/ mo dhali moyuk mo a'di jin mina jan 'derj kamu/ 'peni uni kun ta 'kup ki um mol roç mo walla 'ce'd uma po/ mo be. <sup>16</sup> Um minu ci mo ki ikwan mo si'da/ dhali ikam bum mo dhali ibas bum mo dhali imugum bum mo,

dhali kun tiya 'peni bwam um mo tani mina uni i'kosh jwa mo be. <sup>17</sup> Um mina 'kwani 'baar mo ishi/i e mo gom gway pem mo be. <sup>18</sup> Hili amur 'kup 'derj kamum bum mo tani minu diki 'ce'd sho'k mo be. <sup>19</sup> Ki miim bum jin 'dima um 'kup mo tani um mini gam mon'kom bum mo be.

<sup>20</sup> Hili ki um mini par Pa Urushaliim e mo mmo'kamkunu a'di 'kup ki dek mo ki 'kwani ma mee mo tani yan'ko'd um ki mish mo mo ki a'di ta mony'ce'd sho'k jin pu'dki'd ki 'dishe/ mo be. <sup>21</sup> Yan'ko'd dhali uni gwansan kun 'kon e Pa Yahu-udiyya mo mini so 'kuwosha turga/ mo, dhali dhalki uni gwansan kun 'kon e bwaman 'penkuman bampa/ mo tani mini ii mo, dhali mmo'koki dhal uni gwansan kun 'kon ka pije/ e bampa/ mmoci e a'di mo. <sup>22</sup> Haali/ atee gwansan a'di ta mo gi toru gwo 'twa/a 'cesh ka qar/e mo mmothima ris to kun 'kwarkunu mo be. <sup>23</sup> Ayy/ ayy/ ayy gom uni gwansan kun bwaa uci mo dhali gom uni gwansan kun ci uci ako mmopi mo ka tee gwansan mo. Haali/ adhana wukura/ midi caaca mo jin midi pu'du/ apo/ mony'cesh mo dhali anyor midi di apo/ 'kwani gwansan mo. <sup>24</sup> Dhali uni minu tor 'ko'da 'cesh ki shej gandala turga/ mo, dhali uni minu sus mo mmota habuus mo e bwaman kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo. Dhali Pa Urushaliim minu shubur ki sho'k gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ntaga tee gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ minu thim mo be.

*Mo jin Mina Ya/ gi 'Kwani Do'ku/ mo*

<sup>25</sup> Dhali jamas mii midi di eya tente/ mo dhala ppe mo dhali acul mo. Dhali eya po/ mony'cesh mo tani awukura/ e kal gi 'kwaniny'cesh mo midi di mo eya dumbul bway mo goma kuku/ kuku/ kumma/ yi'de/ mo dhali mombir bakal mo. <sup>26</sup> 'Kwani mina shi/ini wu 'kup mo gom monko/ is mo gom to jin corkina uni mo, a'di jin midi pu'du/ apo/ mony'cesh mo. Haali/ mom'bi'th gi momis mo tani minu yikin is mo be. <sup>27</sup> Dhali yan'ko'd uni mini par Ya/ gi 'Kwani e mo mmoyayu/ e bwaarak mo ki mom'bi'th mo dhali ka dhan monyca jin ca'd ilu/ mo be. <sup>28</sup> Dhali ka ris to gwansan mini tel mii 'pen mo mmobu'th mo mo tani hili 'kup ki mis mo ma dhali 'deki 'kup bum mo haali/ mowan 'bam bum mo tani a'di 'disha'dish mo be.

<sup>29</sup> Dhali a'di ki tor uni gwo mo ki gwom 'bi'th/ e mo ki: Hili cwampu/ mo ma dhali aris cwa 'baar mo. <sup>30</sup> Me'd jin daka lu/ a uni jipiny this mo tani um ki par mo e gom is bum mo dhali um ki mish mo mo ki moyurantee a'di 'disha'dish hila/ mo be. <sup>31</sup> Wakan si'da/ ki um mini par aris to gwansan e mo mmobu'th mo mo tani um ki mish mo mo

ki Bampa/ ma Arumgimis 'disha'dish mo be. <sup>32</sup> Ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki, 'kwani ma nyakum yil gwansan mo tani mini 'koki pe mo ntagi to 'baar mo minu thim mo be. <sup>33</sup> Momis dhali mony'cesh mini pe mo tani hili gwom pem mini 'koki pe mo be.

<sup>34</sup> Hili 'cunycuri is bum ki 'bore/ mo ma hili isi ciki/ adum bum mina umi biṭ is jwa mo 'peni mo jin tanu adhora su mo dhali 'peni mo gi 'kosh ma su 'kwani mo dhali mii kun noni 'twa/ e mondiki/e yan mo, dhali atee yan midi pu'du/ apo/ um ise/ mo me'da gume/ mo be. <sup>35</sup> Haali/ a'di midi pu'du/ apo/ 'kwani 'baar mo uni gun 'kokin e jis/ e gi mony'cesh yansan mo be. <sup>36</sup> Hili timi mo mo ma ka tee 'baar mo, mmo'tho mo ki um mini ta gi mom'bi'th mo mmoye aris to gwansan mo kun mini bu'th mo mo, dhali mmodoshi bwambori Ya/ gi 'Kwani mo be.

<sup>37</sup> Dhali ka yempa/ mo tani a'di diki'd mo mmotor gwo e gu'b gi mondheleladhelel mo hili ki mon'thiny mo tani a'di yaki'd ka piye/ mo dhali ca'b mo e 'kuwosh jin yuku ka Setuun mo be. <sup>38</sup> Dhali ki mon'thamo/ ka'tum mo tani aris 'kwani 'baar mo pu'dkini a'di mo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmociḡ gwo 'peni a'di mo be.

## 22

### *Awu'th jin Wudhuwa powa Yesus mo*

<sup>1</sup> Dhali ka cim gi maan'kuthu'd jin miinu ki dar ka cumat' dishki'd mo tani a'di jin yuku ki Mompe'kupanyolos mo. <sup>2</sup> Dhali igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo uni 'kokin mo mmonap bway mo mmokar a'di mmowu mo haali/ uni ko/ki 'kwani mo be.

<sup>3</sup> Yan'ko'd Setaan ciḡki'd mo eya Yahuusa mo a'di jin yuku ka Iskariyuuti a'di jin 'dap tiya 'twa/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. <sup>4</sup> A'di yaki'd mo mmotor tor ki igasiis kun can mo dhali tapa kun can ki iman'hil gu'b gi mondheleladhelel gom bway jin mina a'di 'taki 'ciṭh a'di is ki gwo mo e uni mo be. <sup>5</sup> Dhali uni 'kunya bwa mo dhali gam gwo me'd mo mmoci a'di aguurush mo be. <sup>6</sup> Wakan a'di gamki gwo me'd mo dhali mmonapkina a'di embula 'borga/ mo mmo'ciṭh a'di is ki gwo mo e uni mo ki kup ki dar ga waambuhany 'kwani mo be.

### *Yesus A'di Shwa To gi Mompe'kupanyolos Nyakki Imanciḡ A'di Gwo mo be*

<sup>7</sup> Yan'ko'd atee pu'dki'd mo ki maan'kuthu'd jin miinu ki dar ka cumat' mo, ka tee gi ari ka'bal gi Mompe'kupanyolos minu mii 'ciṭha/ bas mo. <sup>8</sup> Wakan Yesus ki hasha Buterus dhala Yohaana mo mmo/ o gwo mo ki: Iiku/ mo ma dhali thosoni to mo gom Mompe'kupanyolos gom ana mo,

ki ana mina shwa a'di mo be. <sup>9</sup> Dhali uni ki thoḡ a'di gwo mo ki: Mana i/o /e bwa jin mina aman thoson a'di mo? <sup>10</sup> A'di ki o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma, ki um mini ciḡ 'pernkuman bampa/ mo tani wathi/ jin kali dhur yi'de/ midi gam um 'kup mo. Bathi a'di isho'k mo e gu'b jin ciḡa a'di mo. <sup>11</sup> Dhali tor com gu'b gwo mo ki: Amantor Gwo o / e gwo mo ki: Mane gu'b yilkina/ mane mo, a'di jin miga/ shwa to gi Mompe'kupanyolos nyakki imanciḡ gwom pem mo? <sup>12</sup> Dhali a'di midi tor um dhan bwaman gu'ba beega/ mo jin di'di mis apowa kamu/ mo jin isha to ki kokorom mo. E mun mo tani thosoni to mo ma. <sup>13</sup> Dhali uni iikin mo dhali gam a'di me'd jin tor'kina a'di uni gwo mo, dhali uni thosonki to mo gom Mompe'kupanyolos mo be.

<sup>14</sup> Dhali ki mo pu'dki'd mo tani a'di ca'bki'da tharabeesa mo dhali uni gun dhunu ki she/ mo nyakki a'di mo be. <sup>15</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ dina gwo i bwayi ki nyanye/ mo mmonyak to shwa ki Mompe'kupanyolos yan nyakki um mo ki aha/ dina is ki 'kosh ka nyor nṭwa/ a/ mo be. <sup>16</sup> Haali/ aha/ tora um dok/ e ntagi a'di minu thim mo e Bampa/ ma Arumgimis mo be. <sup>17</sup> Dhali a'di bu'thki'da kubbaaya mo dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is mo tani a'di o gwo mo ki: Budhi yansan mo ma dhali kwaki a'di bwa e bwam um ki is bum mo ma. <sup>18</sup> Haali/ aha/ tora um gwo mo ki 'peni shwane/ mo tani aha/ mina diki pi yiman maman cwa mo ntagi Bampa/ ma Arumgimis midi pu'du/ mo be.

<sup>19</sup> Dhali a'di bu'thki maan'kuthu'd mo si'da/ dhali ki a'di ciki mom'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd a'di mo dhali ci uni mo mmo/ o gwo mo ki: Yansan ta is pem mo be, a'di jin cikunu mo gom um mo. Miiyi yansan mmoka aha/ e mo. <sup>20</sup> Dhali wakan si'da/ 'ko'di tontē/ mo tani a'di bu'thki'da kubbaaya mo mmo/ o gwo mo ki: Kubbaaya yan ta ji gi wolo'd ka piye/ gom um mo a'di jin ta gwon this jin gamu me'd ka bas pem mo be. <sup>21</sup> Hili, hili mo mo ma, me'd gi a'di jin 'ciṭh/ aha/ is ki gwo mo a'di nyakki di ki aha/ eya tharabeesa mo be. <sup>22</sup> Haali/ Ya/ gi 'Kwani a'di yaki'd mo me'd jin karkunu gom a'di mo. Hili wayyi e wathi/ caan mo ki a'di jin 'ciṭhki a'di is ki gwo mo be. <sup>23</sup> Dhali uni telki mii 'pen mo mmodot gwondot ka rem 'kup mo ki jana 'peni bwam uni ta a'di jin midi 'taki mii to yansan mo.

### *Gwo gi Sugu/ mo gom A'di jin Midi Ca mo*

<sup>24</sup> Dhali gwo gi sugu/ si'da/ cuki'd mo e bwam uni mo gom a'dija iminu kar ki ca mo e bwam uni mo? <sup>25</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Imalik gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani mii mo gi tanu

tapa apo/ uni mo, dhali uni gwansan kun ta gi moshirr mo apo/ uni mo tani yukkuru gway ki imanmii ki 'bore/ gom uni mo. <sup>26</sup> Hili yansan mididi diki di wakan gom um mo. Hili dhalki a'di jin ca'd e bwam um mo dhal mii e i is mo mmowar ki gwa'd mo dhali a'di jin di'di t'wa/a/ mo ta a'di jin mididi ta amanmii to mo be. <sup>27</sup> Haali/ a'di jin ca'd mo tani ta a'din 'de/ jin di'da tharabeesa mo 'taa? walla a'di jin ta'da manmii to mo? A'di diki ta a'di jin di'da tharabeesa mo 'taa? Hili aha/ dina mbwam um mo mmota wathin 'de/ jin mii to mo be.

<sup>28</sup> Um ta uni gwansan kun rashi 'ko nyakki aha/ mo e mompal pem mo. <sup>29</sup> Me'da Ababa mmotorkina a'di aha/ bampa/ i e mo tani wakan si'da/ aha/ torkina um a'di i e mo, <sup>30</sup> ki um mini nyak to shwa mo dhali nyak to pi eya tharabeesam pem e bampam pem mo dhali mmo'ko 'pena kursin tapa mo mmod-wall 'Kwani ma Israyiil gwo mo uni kun 'kon ma waki 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.

*Mo jin Min ma Buterus Wat Gwo mo A'di Torkunu Nt'wa/a/ mo*

<sup>31</sup> Simaan, Simaan, hili mo mo ma, Setaan dina gwo mbwa mo mmobu'th um mo ki a'di mididi 'dash um me'd emen pos mo. <sup>32</sup> Hili aha/ 'thokina mo gom / e mo ki mongam gwo is pini mididi diki ush me'd mo. Dhali ki / e mini tu'k mo dok/ e tani 'bithi awak pini is mo ma. <sup>33</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ thosonkina is mo mmonyak ya ki / e mo eya sijin mo dhali mmowu mo be. <sup>34</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aha/ tora/ e gwo mo, Buterus, ka dhongola njwa mididi diki ko e ka tee yan mo tani ntagi/ e mini wat aha/ gway me'di kwara ki / e mishi aha/ kan mo be.

*Jisilaan, dhali Kucan, dhali Gandal*

<sup>35</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Me'd jin hashkika/ um ka pije/ mo ki dar ga jisilaan mo walla kucan mo walla ka ppa/ isho'k mo tani um harki tonj kamu/ mo 'taa? Uni thok a'di gwo mo ki: To piyi'd mo be. <sup>36</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Hili shwane/ mo ma. Dhalki a'di jin ta'd ga jisilaan bu'th a'di mo dhali wakan si'da/ a'di jin ta gi kucan mo. Dhali dhalki a'di jin dara'd gi gandala turga/ mo tani yol burrynem pom piti mo dhali yol gandala kamu/ mo.

<sup>37</sup> Haali/ aha/ tora um gwo mo ki Gwo ma Arungimis yansan jin 'kwarkunu mo ki: Dhali a'di karkunu nyakki imandhan gwo mo tani a'di naskina/ minu mii thim ki aha/ mo be. Haali/ a'di jin 'kwarkunu gom aha/ mo tani a'di ta mo gi thimkunu a'di mo be. <sup>38</sup> Dhali uni ki o gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa, gandala turga/ 'koni su/ imahan mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di 'kosh jwa mo.

*Yesus 'Thoki'd mo e Bwam Monsinu mo*

<sup>39</sup> Dhali a'di pu'dki'd ka pije/ mo dhali ya mo me'd mii jin miina a'di mo mmoya e 'Kuwosh ma Setuun mo. Dhali imancik a'di gwo bathki a'di isho'k mo be. <sup>40</sup> Dhali ki a'di pu'dki'd mo e mo caan mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: 'Thoyi mo ma, ki um mini 'koki ciç mo e mo jin palu mo. <sup>41</sup> Dhali ki a'di tho'thki is mo 'peni uni mo me'd ari wosh jin yipu kantaan mo tani dhali a'di ki ca'b ki jin 'kupa'dupun mo dhali 'tho mo be ki: <sup>42</sup> Ababa wakki/ / e ona bwa mo tani tho'thka kubbaaya yan 'peni aha/ mo ma, hili a'di jin oyaa/ bwa mo yisa hili a'di jin o / e bwa mo, ki a'di minu mii mo be. <sup>43</sup> Dhali a'di pikin ma man'doyu gwo i is mo 'peni momis mo mmo'bi'th a'di is mo be. <sup>44</sup> Dhali mmowoja is a'di she/ mo tani a'di 'thoki'd ka daran du mo. Dhali jitim piti warki'd ki dhan gunkulisa bas kun ta'kkina 'cesh apowa 'cesh mo be. <sup>45</sup> Dhali ki a'di cuki mis mo 'peni mon'tho mo tani a'di pu'dki'd mo e imancik a'di gwo mo dhali gam uni mo mmomalkina uni e mo ki bwan diti'd mo be. <sup>46</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta isha um e mo kan? Cuyi mis mo ma dhali 'thoyi mo, ki um mini 'koki 'taki ciç mo e mo jin palu mo be.

*Mo jin 'Cithuwa Yesus Is ki Gwo mo dhali Mo gi Budhu A'di mo*

<sup>47</sup> Ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani awaambuhany 'kwani pu'dkin mo dhali wathi/ jin yuku gway ka Yahuusa a'din 'de/ jin ta tiya a'kume'd i'ce'dka su/ mo tani a'di shuyi uni bway mo. A'di ki 'disha Yesus is mo dhali pi a'di 'twa/ mo be. <sup>48</sup> Hila Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yahuusa, mina/ eyi 'cith Ya/ gi 'Kwani is ki gwo ki 'twam pi kan mo 'taa? <sup>49</sup> Dhali ki uni gwansan kun 'kamki a'di mo tani parki mii e mo jin mididi 'taki mii i'ko'd mo tani uni o gwo mo ki: Tapa, mina aman dora/ dor ki gandal mo 'taa? <sup>50</sup> Dhali jan 'denj kamu/ 'peni uni mo tani a'di dorki cinjina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'cith a'di 'ce ma bim poros piti mo be. <sup>51</sup> Hila Yesus o gwo mo ki: Dhalku/ yan ki mii dok/ e mo. Dhali a'di ki ta 'cem piti is ki me'd mo dhali waç a'di mo be. <sup>52</sup> Yan'ko'd Yesus ki o igasiis kun can gwo mo dhali tapa kun can ki imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo dhali 'kwaninj gwanyjaka/ mo, uni gun iyyin ka pije/ apo/ a'di mo ki: Um iyyina po/ wathi/ me'd wathin 'di/ ki gandala turga/ dhali ki cwa kan mo 'taa? <sup>53</sup> Ki aha/ dikina ka tee jin batha'di 'ko'd isa yempa/ e gu'b gi mondheleladhelel mo tani um 'koki dhu me'd bum apo/ aha/ mo. Hili yaase ta mom bum mo be dhali mom'bi'th gi mondhurumi'd mo.

*Buterus Watki'da Yesus Gway mo*

<sup>54</sup> Dhali yan'ko'd uni ki bu'th a'di mo dhali uni ki shu a'di bway mo mmosusi a'di mo e gu'b ma gasiis jin ca'd mo. AButerus di'd



## 23

mmobath a'di isho'k isa dhana/ mo. <sup>55</sup> Dhali ki uni 'thaki o'da 'cila'th mo e bwaman mo gi dwallu gwo mo dhali 'kowa 'cesh mmon'tal 'de/ mo tani Bu'terus ca'bki'di bwam uni mo be. <sup>56</sup> Yan'ko'd ari nyara/ hilki a'di mo mmolina a'di mo mmo'ca'b ka le'dan o'd mo dhali tor a'di ki e mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yansan si'da/ nyaq di ki a'di mo be. <sup>57</sup> Hili a'di wa't a'di gwo mo mmo/o ki: A'boma, aha/ dinaki mish a'di mo be. <sup>58</sup> Dhali yan'ko'd ari'ceenne/ mo tani jan 'dej kamu/ si'da/ parki a'di e mo dhali o a'di gwo mo ki: /e si'da/ ta jan tal 'de/ 'peni uni mo be. Hila Bu'terus o gwo mo ki: Wathi/ aha/ tana a'di yisa. <sup>59</sup> Dhali yan'ko'd ki ari mo ta mo mo tani jan tal 'dej kamu/ di'd si'da/ mo mmo'cece'b gwo mo mmo/o ki: Ka jin gana/ wathi/ yansan si'da/ nyaq di ki a'di mo, haali/ a'di ta wathi/ gi Pany Jaliil mo. <sup>60</sup> Hila Bu'terus ki o a'di gwo mo ki: Wathi/ aha/ mola gwo 'ban jin ona /e mo. Dhali ki jahanne/ ki a'di di'd mmo/o gwo mo tani adhongola nwa gwo e mo be. <sup>61</sup> Dhali Tapa tu'kki'd mo dhali hila Bu'terus mo dhala Bu'terus kakina gwon Tapa e mo, gwo jin okina a'di a'di mo ki: N'wa/a/ ka dhongola nwa diki ko e shwane/ mo tani /e mini wa't aha/ gway me'di kwara mo be. <sup>62</sup> Dhali a'di yaki'd ka piye/ mo dhali ko ki jabu'th ki ku'bu/ ku'bu/ mo be.

*Yesus Miikunu ka Mak mo dhali Doru mo*

<sup>63</sup> Dhali 'kwani kun 'kokin mo mmobudha Yesus mo tani uni mii a'di ka mak mo dhali dor a'di mo be. <sup>64</sup> Uni si'da/ kum a'di e mo mmota ja'da/ mo dhali dot a'di gwo mo ki: Ciyi gwo mo ma. Kaja 'dunn idorki /e mo? <sup>65</sup> Dhali uni oki gwon tiya ka ris apo/ a'di mo mmosor a'di mo be.

*Yesus Diki'd Mbwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>66</sup> Dhali ka tee pu'dki'd mo tani 'kwanin gwanyjaka/ tulki is mo mmon'tal 'de/ mo nya'ki igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo. Dhali uni ki shu a'di bway ka piye/ e montul is buni mo, dhali uni ki o gwo mo ki: <sup>67</sup> Wakki/ /e tana Kristhos mo tani tori aman gwo mo ma. Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Wakki/ aha/ mina tor um gwo mo tani um mini 'koki gam gwo is mo be. <sup>68</sup> Dhali wakki/ aha/ mina dot um gwo mo tani um mini 'koki thok aha/ gwo mo be. <sup>69</sup> Hili 'peni mo yansan shwane/ mo tani Ya/ gi 'kwani minu kar mo mmo'ca'b ka bim poros gi mom'bi'th ma Arungimis mo be. <sup>70</sup> Dhali uni 'baar mo o gwo mo ki: /e ta Ya/ ma Arungimis de? Dhali a'di ki thok uni gwo mo ki: Um oki aha/ tana a'di mo be. <sup>71</sup> Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Gwonta mina ana imii ita ki nyanye/ mmo/o mo? Haali/ ana cika gwo ki is bana 'peni 'twam pitin gana/ mo be.

*Yesus Diki'd Ibwambor ma Bilaatus mo*

<sup>1</sup> Yan'ko'd aris uni 'baar mo kun tulki is mo uni cuki mis mo dhali susi a'di mo mbwambor ma Bilaatus mo. <sup>2</sup> Dhali uni telki mii 'pen mo mmoyer a'di is ki gway mo mmo/o gwo mo ki: Aman gamkina wathi/ yansan mmo/o gwo apo/ bampam bana mo dhali non am 'kup mo si'da/ mmo'ciya Kaysara thulpa/ mo dhali o gwo ki a'di ki is piti ta'da Kristhos jin ta'da Malik mo. <sup>3</sup> Dhala Bilaatus ki dot a'di gwo mo ki: Ki /e de ntana Malik gi 'kwani Yahuuda/ mo de? Dhali a'di ki thok a'di gwo mo ki: Ona /e wakan si'da/ mo be. <sup>4</sup> Dhala Bilaatus ki o igasiis kun can gwo mo dhala waambuhany 'kwani mo ki: Aha/ dinaki gam mii'n kamu/ e wathi/ yansan jin thutha a'di mii mo be. <sup>5</sup> Hili uni 'cece'bki gwo mo mmo/o ki: A'di cuki 'kwani is mo mmotor gwo ki tur mo e Bampa/ Yahuudiyya 'baar mo 'peni Pany Jaliil itagi mahansan mo be.

*Yesus Diki'd Ibwambor ma Hirodus mo*

<sup>6</sup> Ka Bilaatus cikki gwo yan mo tani a'di dotki gwo mo wakki/ a'di ta wathi/ gi Pany Jaliil mo. <sup>7</sup> Dhali ki a'di da/ arki gwo mo ki a'di cila mo ma Hirodus gi moshirr mo tani a'di hashki a'di ka Hirodus mo, a'di jin di'd ki is piti e Pa Urushaliim ki mo caan mo be. <sup>8</sup> Ka Hirodus parki'da Yesus e mo tani a'di 'kunya bwa kagahara mo haali/ a'di dina gwo ibwa mo isa gush mo mmopar a'di e mo, haali/ a'di cikki gwo mo gom a'di mo dhali a'di toshki par miimera kamu/ e mo jin miikina a'di mo. <sup>9</sup> Wakan a'di dotki a'di gwon tiya ka ris mo, hili a'di diki 'de'k 'twan kamu/ mo be. <sup>10</sup> Dhali igasiis kun can mo dhali iman'kwar to mo doshkin ki 'dishe/ mo mmo'cwara 'cwar mo mmoyer a'di is ki gway mo be. <sup>11</sup> Dhala Hirodus nya'ka askar piti mo tani uni kar a'di ki mon'the is mo dhali mmomii a'di ka mak mo. Yan'ko'd uni ki hi'th a'di burrinye/ jin ca'bki 'be'd 'be'di is mo dhali a'di ki hash a'di ka nyan'ko'd eya Bilaatus mo be. <sup>12</sup> Dhala Hirodus dhala Bilaatus uni warkin ka mugu ka rem 'kup mo ka teen gana/ caan mo haali/ ki mii yansan n'wa/a/ mo tani uni ta 'kup ka rem 'kup mo be.

*Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo*

<sup>13</sup> Yan'ko'd Bilaatus ki tul igasiis kun can is mo dhali 'kwani kun tana 'kan'kup pa mo dhali 'kwani mmon'tal 'de/ mo be. <sup>14</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um suski wathi/ yansan i aha/ mo me'd wathin 'de/ jin o gwo apo/ 'kwani mo. Dhali n'ko'd aha/ palkina a'di mo mbwambori um mo. Dhali hili mo mo ma aha/ dinaki gam wathi/ yansan 'peni ton tal 'dej kamu/ jin thutha a'di mii mo jin

ona um a'di gwo apo/ mo. <sup>15</sup> Walla Hirodus si'da/ haali/ a'di hashki a'di ka nyan'ko'd e ana mo. Dhali hili mo mo ma. Toj kamu/ yisa di'da jin ha me'd ki mowu mo jin miikina a'di mo be. <sup>16</sup> Dhali gom mii gi wakan mo tani aha/ mina ci a'di monto'k mo dhali 'cu'k a'di mo be. <sup>17</sup> Dhali a'di midi mii ta mii mo jin mina a'di mii 'cu'k wathin 'de/ gom uni ka cim gun 'boron mo be.

<sup>18</sup> Hili uni 'baar mo cuukin ki nyanye/ mo mmontal 'de/ mo ki: Ka bor 'de'j gana/ e wathi/ yansan mo, dhali 'cu'ki amana Baraabas mo - <sup>19</sup> wathi/ jin bit'kunu mo eya sijin mo gom gwo gi onuwa 'cesh e 'pen'kuman bampa/ mo dhali haali/ a'di ta'da man'kosha mee mo. <sup>20</sup> Dhala Bilaatus tor'ki uni gwo mo dok/ e mmodina gwo a'di i bwa mo mmo'cu'ka Yesus mo be. <sup>21</sup> Hili uni cuukin ki dhan 'twa/ kun caaca mo ki: 'Koshi a'di ki cwany'ci'han dhul mo ma. 'Koshi a'di ki cwany'ci'han dhul mo ma. <sup>22</sup> Me'di kwara a'di ki o uni gwo mo ki: Goma tinta? tonthush wakata imiikina a'di mo? Aha/ dinaki gam miinj kamu/ jin thutha a'di mii mo jin midi ha me'd ki mowu mo. Gom mii gi wakan mo tani aha/ mina ci a'di monto'k mo dhali 'cu'k a'di mo be. <sup>23</sup> Hili uni 'kokin mo mmo'cece'b gwo mo mmodot gwo ki cuuwa/ kun caaca mo ki a'di minu 'taki 'kosh ki cwany'ci'han dhul mo. Dhali 'twam buni piki gwo jipi/ mo be. <sup>24</sup> Wakan Bilaatus a'di dhalki gwon dwall me'd mo ki gwom buni kun dot'a uni minu mii mo be. <sup>25</sup> A'di 'cu'ki uni wathi/ jin bit'u eya sijin mo gom gwo gi onuwa 'cesh mo dhali goma mee jin 'kosha a'di mo, a'di jin dot'kina uni mo, hila Yesus a'di cikunu uni mo gom gwo gi bwam buni mo be.

*Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'ci'han Dhul mo*

<sup>26</sup> Dhali me'd jin suskina uni a'di i bway mo tani uni bu'thki wathin 'de/ jin ta'da Simaan gi Panj Kerawaan mo, a'di jin yayi'd 'peni pa mo dhali uni ki 'thi'k a'di cwany'ci'han dhul piti m'ba/ mo mmokal a'di n'ko'da Yesus mo be. <sup>27</sup> Dhali adhana waambuhany 'kwani bath'ki a'di isho'k mo dhali ki up ilu/ mo uni gun miikina cinthar mo dhali ko kagahara gom a'di mo be. <sup>28</sup> Hila Yesus tu'kki 'ban mo dhali o uni gwo mo ki: I'bwaa/ gi 'Kwani gi Pa Urushaliim, dhalku/ ki ko gom aha/ mo ma, hili koyi gom is bum mo dhali gom ucim bum mo. <sup>29</sup> Haali/ hili mo mo ma, atee mini pu'du/ mo jin mina uni o gwo mo ki: Mom 'bor mii gom uni gun tana burum mo dhali bwa kun molona dho'th ki sule/ mo dhala bor kun 'koki ciya ko mmopi ki sule/ mo. <sup>30</sup> Dhali yan'ko'd uni mini tel mii 'pen mo mmo/ o wosha turga/ gwo mo ki: Bit'i apo/ am mo ma, dhali e wosh kun bo'ca/ she/ ki: Kumi

aman is mo ma. <sup>31</sup> Haali/ wak'ki/ uni mii to yansan mo ki cwa yathaya'th mo tani atinta midi di mo n'ko'd ki a'di midi ku'th mo?

<sup>32</sup> 'Kwanin tiya 'koni su/ si'da/ uni kun thu'thki mii mo, uni suskunu ka pi'je/ mo mmo'kosh jwa mo nyak'ki a'di mo be. <sup>33</sup> Dhali ki uni pu'dkin mo e mo jin yuku ka Siman' Kup mo tani uni ki 'kosh a'di ki cwany'ci'han dhul mmun mo. Dhali uni gun thuthi mii mo, jan tal 'de/ ki 'bana bim poros piti mo dhali jan tal 'de/ ki 'bana biny cam piti mo be. <sup>34</sup> Dhala Yesus ki o gwo mo ki: Ababa, dhalki uni miinthus buni 'pen mo ma, haali/ uni 'koki mish to jin miina uni mo be. Dhali uni ta'kki to mo mmo'kwa/ burinyem piti bwa mo. <sup>35</sup> Dhali 'kwani doshkin ki 'dishe/ mo mmohil mo mo, hili 'kwani kun tana 'kan'kup pa mo wak'ki a'di mo mmo/ o gwo mo ki: A'di woth'ki kun tiya mo tani dhalki a'di woth' is piti'j gana/ mo ma, wak'ki/ a'di ta'da Kristhos 'peni Arungimis mo, a'di jin ta jim piti'j 'de/ jin kwany'kunu mo. <sup>36</sup> Dhali i/ askar si'da/ mii a'di ka mak' mo. Uni iikin mo dhali ci a'di tom'pa'ca'd mo, <sup>37</sup> dhali mmo/ o gwo mo ki: Wak'ki/ e tana Malik' gi 'Kwani Yahuuda/ mo tani woth'i/ is pini mo ma. <sup>38</sup> Dhali gwo si'da/ 'kwarkunu mo n'kupi a'di mo ki: Yansan ta'da Malik' gi 'Kwani Yahuuda/ mo be.

<sup>39</sup> Dhali jan 'de/ jin thuthi mii mo jin shirkunu apo/ cwany'ci'han dhul mo tani o a'di gwo mo mmo/ o ki: Dina / e ki ta Kristhos 'taa? Woth'i is pini mo ma dhali aman mo. <sup>40</sup> Hili jan kamu/ kur'ki a'di ki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Dina / e ki ko/ ka Arungimis mo 'taa? Haali/ e dikin 'ko'di me'd gi gwon dwall gi mi'wa'k jin nyaka'd mo. <sup>41</sup> Dhali ana ka jin gana/ miinu ka kar/ e kan mo. Haali/ ana bu'th'kina a'di jin minu mii ci ana mo gom mii gun miikina ana mo, hili wathi/ yansan diki thu'th toj kamu/ mii mo be. <sup>42</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Yesus, kayi aha/ e mo ma, ki / e mini pu'dku/ mo e mom'bi'th gi bampam pini mo. <sup>43</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ ona / e gwo mo ki: Shwane/ e mini nyak' di ki aha/ mo e mony'jaro/ e momis mo.

*Mowu ma Yesus mo*

<sup>44</sup> Dhali mo wana e ka tente/ bwaj 'kup mo tani dhali mondhurumi'd pu'dki'd mo apo/ mony'ceshi 'baar mo ntaga tente/ mbum 'ban mo be. <sup>45</sup> Ka tente/ uski mon'kush piti mo tani dhali burinye/ jin di'd e gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di dherkunu bwa mo ka 'ban su/ mo be. <sup>46</sup> Dhali yan'ko'd Yesus ki cuu ki dhan 'twa/ jin caaca mo mmo/ o gwo mo ki: Ababa, e me'd pini mo tani aha/ cikina / e shi/in pem mo be. Dhali ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di ki ci shi/ir piti jin 'ko'd mo. <sup>47</sup> Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd parki

a'di jin bu'thki mo e mo tani a'di man'ki'da Arumgimis mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ wathi/ yansan a'di di'd ka po/ mo be. <sup>48</sup> Dhali awaambuhany 'kwani 'baar mo kun tulki is mo mmpar mo e mo tani ki uni parki a'di jin bu'thki mo e mo tani uni do'ki bway pa mo mmodora bor buni ki me'd mo be. <sup>49</sup> Dhali aris 'kwani kun mishki a'di mo dhali up mo, uni gun bath'ki a'di nsho'k mo 'peni Pany Jaliil mo tani doshkin isa dhana/ mo dhali par to gwansan e mo be.

### *Mo gi Kanuwa Yesus mo*

<sup>50</sup> Dhali wathin kamu/ di'd jin yuku gway ka Yuusup mo, a'di 'peni pa gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin yuku ka Arraama mo. A'di ta jan 'de/ 'peni montul is gi 'kwani gwanyaka/ gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin ta wathim 'boro'd mo dhali wathin kar/e mo be. <sup>51</sup> A'di diki gam gwo me'd ki gwom buni gun 'ko uni mbwa mo dhali mii mo hili a'di corki'da cor mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo. <sup>52</sup> Wathi/ yansan yaki'd eya Bilaatus mo dhali do't a'di gwo mo gom is ma Yesus mo be. <sup>53</sup> Dhali yan'ko'd a'di bu'th a'di ka 'cesh mo dhali a'di ki 'tam a'di is ki burrinyen dhinye e mo dhali kar a'di e jis wosh jin cwanyu gom jis jwa mo jin dinuki kar jan tal 'dej kamu/ nycine/ naskina/ mo. <sup>54</sup> A'di ta'da tee jin Thosonkunu to mo dhali acim ma pesu/ telkunu 'pen mo be. <sup>55</sup> Dhali up kun nyak'ki ii ki a'di 'peni Pany Jaliil mo tani bath'kina bathi sho'k mo dhali uni parki mon'kupaje e mo dhali mo jin karkunu is piti nycine/ mo. <sup>56</sup> Dhali yan'ko'd uni ki do'k bway pa mo dhali uni ki thoson to kun kuyi mo mo dhala yina pi'dna mo.

Dhali ka cim ma pesu/ mo tani uni siki is mo isi ki gwon'kan jin 'kwarkunu mo be.

## 24

### *Mompinu mo*

<sup>1</sup> Hili ka tee jin t'wa/a/ ka dhas mon'thamo/ ka'tum mo tani uni iikin mo e mo mon'kupaje mo mmo'ka to kun kuyi/ mo mo kun thosonkina uni mo be. <sup>2</sup> Dhali uni gamki wosh ka'ckunu mo 'peni 'twaman jis jwa mo. <sup>3</sup> Hili ki uni iiki bwaman mo tani uni 'koki gam bungwar is gi Tapa Yesus mo be. <sup>4</sup> Ki uni 'kokin mo mmodumbul gom mii yansan mo tani hili mo mo ma, 'kwani su/ doshkin uni mo kun shwakina burrinye/ ka wara sho'k mo.

<sup>5</sup> Dhali me'd jin ko/ kina uni is mo tani uni lun'ki bwam/em buni a'cesh mo dhali 'kwani ki o uni gwo mo ki: Atinta n'apkina um a'di jin di'd ki e 'peni bwam mowu kan mo? A'di diki di mmahan mo. Hili a'di piki'd mo be. <sup>6</sup> Kayi gwo e mo ma, a'di jin torkina a'di um mo ki a'di di'd naskina/ e Pany Jaliil mo <sup>7</sup> ki Ya/ gi 'Kwani minu mii ci 'kwanin thusi me'd mo dhali minu mii 'kosh jwa mo

ki cwany'cithan dhul mo dhali ka cim kwara mo tani a'di midi cu mis mo be. <sup>8</sup> Dhali uni kaki gwom piti e mo be <sup>9</sup> dhali do'k ka nyan'ko'd 'peni mon'kupaje mo mmo'tor uni aris to gwansan ki uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali aris 'kwanin tiya si'da/ mo be. <sup>10</sup> Dhala Mariyam Magdaliyya dhala Yuwanna dhala Mariyam jin ta KoYakuub dhali upa tiya mo nyak'ki 'ko ki uni mo uni gun tori to gwansan e uni gun dhuu ki she/ mo. <sup>11</sup> Hili gwo gwansan kun onu mo tani wa uni e ki gwo gi 'kwani kun sona du mo dhali uni 'koki gam uni gwo is mo be. <sup>12</sup> Hila Buterus cuki mis mo dhali gus mo e mon'kupaje mo dhali tu mo mo dhali par bwaman e mo. Dhali a'di ki par burrinyen dhinye e e mo mmo'ko e mom buni mo dhali a'di do'k bway pa mo dhali a'di merki'd mo gom to gun miikin mo be.

### *Mo gi Iinu e Pa Imwaas mo*

<sup>13</sup> Dhali ka tee yansan gana/ mo tani 'kwani su/ 'peni bwam uni 'kokin mo mmo/ ii bway Pa jin yuku gway ka Imwaas mo, a'di jin wana e ki nat'gini pesu/ 'peni Pa Urushaliim mo be. <sup>14</sup> Dhali uni 'kokin mo mmo'tora tor ka rem 'kup mo goma ris to gwansan kun miikin mo be. <sup>15</sup> Ki uni 'kokin mo mmo'tora tor mo dhali mmodhar' gwo n'twa/ mmo'tal 'de/ mo tani Yesus ki is piti 'dishki uni is mo dhali nyak' ya ki uni mo be. <sup>16</sup> Hili em buni 'kokunu mo mmodik mo 'peni monyith a'di mo be. <sup>17</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Gwon tinta 'kona um mo mmo'burushi 'twa/ mo ka rem 'kup mo mmo/iina um kan mo? Dhali uni doshkin mo naskina/ mmo'hil mo ki bwan titi'd mo. <sup>18</sup> Dhali jan 'de/ 'peni uni mo tani yuk'kunu gway ka Kilyubaas mo, tho'ki a'di gwo mo ki: / e ta jasi wathi/ yilkinan 'de/ e Pa Urushaliim mo jin diki mish to gwansan kun miikin ka tee gwansan mo 'taa? <sup>19</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ton tinta mo? Dhali uni ki tho'k a'di gwo mo ki: Isi gwo goma Yesus gi Pa Naasira mo, a'di jin ta'da man'ji gwo mo, a'di jin ta gi mii gan 'bitha'bi'th mo dhali gwo ibwambor ma Arumgimis mo dhali eya ris 'kwani 'baar mo. <sup>20</sup> Dhali hili igasiis kun can bana mo dhali 'kwani' kan'kup pa mo tani uni ciki a'di mo ki a'di minu wak' mo mmowu mo dhali mmo'kosh a'di jwa mo ki cwany'cithan dhul mo. <sup>21</sup> Hili aman takina ga 'te'j kape/ ki a'di ta jan 'de/ mmowan 'Kwani ma Israyiil 'ba/ mo be. Nye, dhali ka ris to gwahan ka roth'am po/ mo tani a'di ta'da tee kun 'koni kwara mo shwane/ ki to gwansan miikin mo be. <sup>22</sup> Dhali upa tiya 'peni bampam bam mo tani merki aman e mo. Uni 'kokin e mon'kupaje mo e mon'thamo/ ka'tum mo <sup>23</sup> dhali uni 'koki gam is piti mo. Dhali uni do'k'kin ka nyan'ko'd mo mmo/ o gwo mo ki uni hilki

jasi tonyjan jin wana e ki iman'doyu gwo mo, a'di jin o gwo mo ki a'di di'd ki e mo be. <sup>24</sup> Kwanin tiya 'peni 'kwani gwansan, uni gun nyakki 'ko ki am mo tani uni iikin mo e mon'kupaje mo dhali gam a'di mo me'd jasi gwo jin ona up mo, hili a'di mo tani 'kona uni ki par e mo be. <sup>25</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Ayy um 'kwani kun ta pus mo dhali kun gwa'd ma du ki gwa'd mo mmo'koki gam aris gwo 'baar is mo kun okina imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo. <sup>26</sup> A'di diki ta mii jin minu mii mii mo ka Kristhos mina is 'taki diki mii 'kosh ka nyor gom to gwansan mo dhali ciç mo e monycam piti mo 'taa? <sup>27</sup> Dhali mmo'etel 'pen 'pena Musa mo dhali imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo tani a'di ki tor uni aris 'pemen gwo kun 'kwarkunu mo e Gwo ma Arungimis mo goma ris to gi isi gom is piti mo be.

<sup>28</sup> Wakan uni 'dishki pa is mo e mo jin iikina uni mo. A'di wana e ki a'di ya'di ya gi yam piti mo. <sup>29</sup> Hili uni wothki a'di 'kup mo mmo/ o gwo mo ki: Ca'bi nyakki am mo ma haali/ mo ta mom'pen'kaskum mo be haala tee 'baara 'pen mo be. Wakan a'di seki bwaman mo mmonyak ca'bki uni mo be. <sup>30</sup> Dhali ki a'di diki'da tharabeesa nyakki uni mo tani a'di bu'thki maanjuthu'd mo dhali 'bora 'bor bwa i is mo dhali 'ce'd a'di mo dhali ci a'di ki uni mo be. <sup>31</sup> Dhali em buni ka'dkunu mo dhali uni nyithki a'di mo dhali a'di piki'd mo 'peni bwam/em buni mo be. <sup>32</sup> Dhali uni o gwo ka rem 'kup mo ki: 'Kon ma dum bana ki su'kka war mo mmo'kona ana mmo'tora/ tor e bway tur mo? mmo'ka'dkina a'di ana Gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mowa? <sup>33</sup> Dhali uni cuki mis mo ka tenter gana/ yansan mo dhali dok ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo. Dhali uni ki gam unij 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo tulki is mo mmontal 'de/ mo dhali uni gwansan kun nyakki 'ko ki uni mo <sup>34</sup> dhali uni kun o gwo mo ki: Tapa, ka jin gana/ a'di cuki mis mo dhali a'di piki'da Simaani is mo. <sup>35</sup> Dhali yan'ko'd uni ki tor uni to kun miikin e bway tur mo dhali mmonyithkina uni a'di mo mmo'ce'd maanjuthu'd mo be.

*AYesus Piki Imancik A'di Gwo I/is mo*

<sup>36</sup> Dhali ki uni 'kon mo mmo/o gwo yansan mo tani Yesus ki is piti doshki'd mo mbwam uni mo dhali o uni gwo mo ki: Mon'ku'th is e um mo. <sup>37</sup> Hili uni dherkina is bwa mo mmo'ko/ is mo dhali toshki uni parkina arum e mo be. <sup>38</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Atinta murkina uma du kan mo? Dhali gwondota tinta cuki'd mo eya dum bum kan? <sup>39</sup> Hili me'd pem dhali sho'k pem mo ma. Aha/ ki is pem tana a'di mo be. Budhi aha/ is ki me'd mo ma dhali par e mo, haala rum diki ta gi bungwar is mo dhala

sima/ mo me'd jin parkina um e mo kun taka/ mo be. <sup>40</sup> Dhali ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di ki tor uni me'd piti i e mo dhali sho'k piti mo be. <sup>41</sup> Dhali ki uni 'kokin mo mmothis gwo 'koki gam is naskina/ mo gom mon'kunyu bwa mo dhali momer mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um tan gi ton kamu/ mmoshwa mmahan mo 'taa? <sup>42</sup> Dhali uni ki ci a'di ushi kuluny shum wa'c mo jin 'thosu mo <sup>43</sup> dhali a'di ki bu'th a'di mo dhali 'ka ibwambori uni mo be.

<sup>44</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki o uni gwo mo ki: Gwo gwansan ta gwom pem kun oka/ um mo ki aha/ dina um naskina/ mo, ka ris to gwansan kun 'kwarkunu mo gom aha/ mo e gwonkan ma Musa jin cinu mo dhali e gwo gi imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo dhali eya Masamiir mo tani minu mii thim mo be. <sup>45</sup> Yan'ko'd a'di ki ka'd uni adum buni e mo mmomish gwo 'ban mo gom Gwo kun 'kwarkunu mo be. <sup>46</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Wakan a'di 'kwarkunu mo ka Kristhos minu mii 'kosh is ka nyor mo dhali ka cim kwara mo tani a'di midi cu mis mo 'peni mowu mo. <sup>47</sup> Dhali ki gwo gom mo gi rijuwa du is mo dhali gom gwo gi minu dhal miinthus gi 'kwaniny'cesh 'pen mo tani minu mii ci ki gway piti mo e kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mmo'etel 'pen 'peni Pa Urushaliim mo be. <sup>48</sup> Um ta iman/o gwo gom to gwansan mo be. <sup>49</sup> Dhali hili mo mo ma aha/ mina hash gwo jin on ma Babam pem is mo apo/ um mo be. Hili 'koyi e 'penkuman bampa/ mo ntagi um minu shum mo ki mom'bi'th mo 'peni momis jin eka/ ek mo be.

*Mmoshinkunu A'di Bway Momis mo*

<sup>50</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki shu uni bway ka pije/ mo ntagi Pam Beetaniya mo. Dhali a'di ki 'de'k me'd piti ki mis mo dhali 'bor uni mii mo be. <sup>51</sup> Ki a'di di'd mmo'bor uni mii mo tani a'di ki kwa/ is piti 'peni uni mo dhali a'di bu'thkunu bway momis mo be. <sup>52</sup> Dhali uni lun'ki a'di mo mmodok ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo ka dhan bwan' kunyga/ mo be <sup>53</sup> dhali uni 'kokin mo mmorash 'ko mo e gu'b gi mondhelel adhelel mo mmo'bora Arungimis bwa i is mo be.

## Gwom 'Borga/ Isi ki Gwo ma YOHAAAN mo

### *Gwo Wara'd ki Bungwar mo*

<sup>1</sup> Ka muɲ'kup tani Gwo diki'd dhali Gwo di'd eya Arumgimis mo dhali Gwo ta'da Arumgimis mo be. <sup>2</sup> A'di diki'd 'peni ka muɲ'kup nyaƙka Arumgimis mo be. <sup>3</sup> Aris to 'baar mo 'kokunu mo mmo/ uƙ ki a'di mo dhali ton tal 'dej kamu/ yisa di'da jin uƙu ki dar gi a'di mo. <sup>4</sup> E a'di mo tani mondiki/e diki'd mo dhali mondiki/e a'di ta moɲkush gi 'kwani mo be. <sup>5</sup> Dhali moɲkush a'di 'twaƙki mondhurumi'd bwa mo dhali mondhurumi'd diki pi a'di e mo be.

<sup>6</sup> Wathi/ diki'd jin tu'ckin ma Arumgimis ki yaku/ mo, a'di jin yuku gway ka Yohaana mo be. <sup>7</sup> A'di pu'dki'd mo gom gwo mmoƙor mo, mmoƙor gwo mo gom moɲkush mo, ka ris 'kwani 'baar mo mini gam gwo is e a'di mo be. <sup>8</sup> A'di diki ta moɲkush ki is piti mo. Hili a'di pu'dki'd mo mmoƙor gwo gom moɲkush mo be.

<sup>9</sup> Dhali moɲkush gana/ a'di diki'd mmoyayu/ i 'kwaniny'cesh mo be, a'di jin ta moɲkush gana/ mmokusha ris 'kwaniny'ceshi 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo be. <sup>10</sup> A'di diki'd e mony'cesh mo dhali 'kwaniny'cesh uƙkunu ki a'di mo tani hili a'di 'kona 'kwaniny'cesh ki nyiɲh mo be. <sup>11</sup> A'di pu'dki'd e kum piti tani dhali 'kwanim piti 'koki bu'th a'di mo be. <sup>12</sup> Hili aris uni 'baar mo kun bu'thki a'di kun gam gway piti is mo tani a'di ƙiki uni mom'bi'th mo mmowar ki uƙi ma Arumgimis mo be. <sup>13</sup> Uni gun dhodhu 'pena bas yisa, walla 'peni bwa gi bungwar is yisa, walla 'peni bwa wathi/ yisa, hili 'peni Arumgimis mo be.

<sup>14</sup> Dhali Gwo warki'd ki bungwar mo dhali shurki ca'b mo e bwam ana mo, 'tu'du/ ka 'the dhali ki gwoɲ gana/ mo. Ana mishkina cam piti mo, monyca gi Ya/ jin di'd tal 'de/ 'peni Com mo be. <sup>15</sup> (Yohaana a'di ƙorki gwo gom a'di mo dhali cuu gwo mo ki: Wathi/ yansan a'di ta jin ƙorka/ um gwo mo ki: A'di jin midu pu'du/ i'ko'di aha/ mo tani a'di icaki'd ki aha/ mo haali/ a'di diki'di twa/a/ ki aha/ mo be.) <sup>16</sup> Dhali 'pena 'tu'd piti mo tani ana 'baar bu'thki na 'the mo mmomara 'the is mo be. <sup>17</sup> Haali/ gwoɲkan jin cinu mo tani a'di ƙikunu ka Musa mo. Hili a 'the dhali gwoɲ gana/ pu'dkin 'pena Yesu Kristhos mo be. <sup>18</sup> Wathin tal 'dej kamu/ yisa di'da jin parki'da Arumgimis e ki sule/ sule/ mo be, hili jasi Ya/m pitin tal 'de/ a'di jin diki'da bor gi com mo, a'di jin ƙorki a'di eya tente/ mo be.

*Gwo jin Ƙor ma Yohaana jin Mii'da Mii ki Yi'de/ mo*

<sup>19</sup> Dhali yansan ta gwo jin ƙor ma Yohaana mo ki 'Kwani Yahuuda/ hashki igasiis mo dhali 'Kwani Lawi 'peni Pa Urushaliim mo mmodot a'di gwo mo ki: Ki /e tana ajaye? <sup>20</sup> A'di ki pi gwo mo. A'di diki ur gwo mo. Hili a'di piki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ dinaki ta Kristhos mo be. <sup>21</sup> Dhali uni ki dot a'di gwo mo ki: Ba /e tana ja sa/? /E tana lliyya 'taa? A'di ki o gwo mo ki: Aha/ tana a'di yisa. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: I/e tana manci gwo de? Dhali a'di ki thoƙ uni gwo mo ki: Yisa. <sup>22</sup> Dhali yan'ko'd uni ki o a'di gwo mo ki: Ba ki /e tana jaye? Dhalki aman mina mii tagi gwon thoƙ gom uni gun hashki aman mo. Ata ona /e gwo gom is pini kan mo sa/? <sup>23</sup> A'di ki o gwo mo ki: Aha/ tana 'twa/ wathin tal 'de/ mo mmocuu gwo mo e mombwaasho ki: Kari bway Tapa ka ji sho'k mo ma, me'd gwo jin okin ma manci gwo ma Arumgimis kadhama/ mo jin yuku gway ka Ishaya mo.

<sup>24</sup> Dhali uni hashkunu mo 'peni 'Kwani Parisiyiin mo be. <sup>25</sup> Dhali uni dotki a'di gwo mo ki: Katinta imiikina /e 'kwani ki yi'de/ mo waƙki/ /e diki ta aƙristhos mo walla lliyya mo walla amanci gwo mo? <sup>26</sup> Dhala Yohaana ki thoƙ uni gwo mo ki: Aha/ miikina mii jin miikunu ki yi'de/ mo tani hili wathi/ doshki'di bwam um mo jin molkina um mo be. <sup>27</sup> Isi a'diyini jin midu yayu/ i'ko'di aha/ mo, dhali waƙkana pƙam piti mo tani aha/ dinaki ha me'd mo mmo'cuƙ uni mo be. <sup>28</sup> Mii yansan a'di bu'thki mo mo e Pam Beetaniya mo e bwampo/ Yi'deɲ Ƙumma/ Uurdun mo e mo jin miikin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo be.

### *Hili ma, Ari Ka'bal ma Arumgimis mo*

<sup>29</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di parki'da Yesu e mo mmoyayu/ 'kup kadhon mo i a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma, Ari Ka'bal ma Arumgimis a'di jin midu ƙal miinthus gi 'kwaniny'cesh mo be. <sup>30</sup> Wathi/ yansan a'di ta a'di jin ƙorka/ um gwo mo ki: 'Ko'di aha/ tani wathi/ midu pu'du/ mo a'di jin caki'd ki aha/ ntwa/ a/ mo haali/ a'di diki'di twa/ a/ ki aha/ mo be. <sup>31</sup> Aha/ ki is pem dinaki mish a'di mo. Hili gom mii yan mo tani aha/ pu'dkina mo mmomiya mii jin miinu ki yi'de/ mo ki a'di minu ƙor eya tente/ e 'Kwani ma Israyiil mo be. <sup>32</sup> Dhala Yohaana ƙorki gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ parkina Shi/ in Dheleladhele e mo mmothulu/ me'd gurko/ 'peni momis mo mmoƙa'ba po/ a'di mo be. <sup>33</sup> Aha/ ki is pem dinaki mish a'di mo. Hili a'di jin hashki aha/ mo mmomiya mii jin miinu ki yi'de/ mo tani a'di o aha/ gwo mo ki: A'di jin mina /e par Shi/ in e mmothulu/ mo dhali ca'ba po/ a'di mo tani a'di ta a'di yansan jin mii'da mii jin miinu ki Shi/ in Dheleladhele mo be. <sup>34</sup> Dhali aha/ mishkina mo mo dhali

ta aman/ o gwo ki a'di yansan ita Ya/ ma Arumgimis mo be.

*Imancik Gwo kun Twa/a/*

<sup>35</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani aYohaana a'di doshki'd mo nyakki imancik a'di gwo isu/ mo be. <sup>36</sup> Dhali a'di ki para Yesus e mo me'd jin yayina a'di mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. A'di ta Ari Ka'bal ma Arumgimis mo be. <sup>37</sup> Dhali imancik a'di gwo su/ cikki gwo mo mmo/ ona a'di gwo yansan mo dhali uni bathkina Yesus nsho'k mo be. <sup>38</sup> Yesus ki tuka bor mo dhali par uni e mo mmobathkina uni a'di nsho'k mo dhali o uni gwo mo ki: Atinta napa um mo? Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Rabbi, (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu ka Mantor Gwo mo) ki /e dini mana mo? <sup>39</sup> A'di ki thok uni gwo mo ki: Iiyu/ mo ma dhali par mo e mo. Uni pu'dkin mo dhali par mo e mo jin ca'bkina a'di mo dhali uni nyakki 'ko ki a'di ka tee caan mo haali/ atente/ ta'da tente/ idonon mo be. <sup>40</sup> Jan tal 'de/ 'peni uni su/ jin cik gwo ma Yohaana jin tora a'di mo dhali jin bath a'di nsho'k mo tani a'di ta'da Andaraawus mo, jin ta'da kam ma Simaan Buterus mo be. <sup>41</sup> A'di gamki'da kam piti ntwa/a/ mo jin ta'da Simaan mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman gamkina aMasiyya (jin ta 'pemen gwo jin onu ka Kristhos mo be). <sup>42</sup> A'di suski'da kam piti eya Yesus mo dhala Yesus parki a'di e mo dhali o a'di gwo mo ki: Hayyiye /e tana Simaan jin ta ya/ ma Yohaana mo. /E minu yuk gway ka Sapa mo (a'di jin ta 'pemen gwo ka Buterus mo).

*Yesus Yukki'da Pilibbus dhala Nathana/iil mo*

<sup>43</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani Yesus pu'da/ bwa ka pije/ mo mmoya Pany Jaliil mo. Dhali a'di gamki'da Pilibbus mo dhali o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma. <sup>44</sup> Dhala Pilibbus a'di ta wathi/ gi Pam Beetsayda mo jin ta 'penkuman bampa/ ma Andaraawus dhala Buterus mo be. <sup>45</sup> Dhala Pilibbus a'di gamki'da Nathana/iil mo dhali o a'di gwo mo ki: Aman gamkina wathi/ yin jin okin ma Musa mo e gwonkan jin cinu mo dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo, uni si'da/ 'kwarki gwo mo goma Yesus gi Pa Naasira mo, a'di jin ta Ya/ ma Yuusup mo. <sup>46</sup> Dhala Nathana/iil ki thok a'di gwo mo ki: A/mina tom 'boro'da kamu/ piyu/ mo 'peni Pa Naasira mowa? Pilibbus ki thok a'di gwo mo ki: Yayu/ mo ma dhali par e mo. <sup>47</sup> Dhala Yesus mishki'da Nathana/iil mo mmopu'du/ e a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma. Wathi/ 'peni 'Kwani ma Israyiil ka jin gana/ jin dar ga mak mo. <sup>48</sup> Dhala Nathana/iil ki thok a'di gwo mo ki: /E mishki aha/ kata moye? Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Ntwa/a/ ka Pilibbus diki yuk /e mo ki /e dina lampu/ mo tani aha/ parkina /e e mo be. <sup>49</sup> Dhala

Nathana/iil ki thok a'di gwo mo ki: Rabbi, / e ta Ya/ ma Arumgimis mo. /E tana Malik gi 'Kwani ma Israyiil mo be. <sup>50</sup> Dhala Yesus ki thok a'di gwo mo ki: Haali/ gom gwo jin oka/ /e ki aha/ parkina /e e eya lampu/ mo tani a'di igama /e gwo is mowa? /E mini par dhan to kun caaca e mo mmobol gwansan e mo. <sup>51</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki um mini par momis e mo mmodi ki kany mo, dhali iman'doyu gwo ma Arumgimis mo mmoseku/ mo dhali mmothulu/ mo apo/ Ya/ gi 'Kwani mo be.

## 2

*Momiimash e Panj Kaana mo*

<sup>1</sup> Dhali ka cim kwara mo tani momiimash diki'd e Panj Kaana gi Pany Jaliil mo. Dhali KoYesus diki'd imun mo be. <sup>2</sup> Dhala Yesus si'da/ yukunu mo e momiimash yan mo nyakki imancik a'di gwo mo be. <sup>3</sup> Ki yimana mura'th bolu ki is mo tani KoYesus pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Uni dar gi yimana mura'th mo be. <sup>4</sup> Dhala Yesus ki owa yim gwo mo ki: Ayy a'boma. A'di midi mii /e katinta dhali aha/ mo? Haali/ mom pem diki pu'd naskina/ mo be. <sup>5</sup> Dhali kum ki o imanmiiya tu'c gwo mo ki: Miiyi a'diyin jin mina a'di itor um mo. <sup>6</sup> Dhali dhur wosh 'kokini pe'de/ mo kun caaca mo kun dhukunu mo gom 'Kwani Yahuuda/ mo mmolam to mo me'd mii gi gwonkan jin cinu mo be. Jin tal 'de/ 'kalki'da jaluun bwamani iss 'de/ mo walla jaluun bwamani iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo be. <sup>7</sup> Yesus ki o uni gwo mo ki: 'Tu'di dhur gwansan ki yi'de/ mo ma. Dhali uni ki 'tu'di uni ki shengolu/ ilu/ mo be. <sup>8</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Pashi mo ma dhali ha'bki a'di eya mancila to gi mo jin yukuwa yuk mo. Wakan uni ha'bki a'di mo be. <sup>9</sup> Dhali ka mancila to gi mo jin yukuwa yuk mo nyokki yi'de/ jin warki'd ki yimana mura'th mo tani dhali a'di diki mish mo jin ha'bkunu a'di 'peni nycine/ mo (bahili jasi imanmiiya tu'c uni mishki mo jin ha'bkunu yi'de/ 'peni cine/ mo) dhala mancila to gi mo jin yukuwa yuk gom montul 'kup mo tani a'di ki yuk wathinyanja' b mo be. <sup>10</sup> Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ ciki 'kwani yimana mura'th jin 'boro'di twa/a/ mo, dhali ki 'kwani pikini kap mo tani yimana mura'th jin thapathap mo ciyunu 'kwani mo be. Hili /e karki yimana mura'th gana/ mo ntagi shwanesan mo be. <sup>11</sup> Mii yansan a'di ta miimer jin twa/a/ jin miikin ma Yesus e Panj Kaana gi Pany Jaliil mo dhali a'di ki tor monycam piti eya tente/ mo, dhali imancik a'di gwo gamki gwo is e a'di mo be.

<sup>12</sup> Dhali 'ko'di mii yan mo tani a'di yaki'd ka lungu' b e Panj Kapranahuum nyakki kum

mo dhali ikam piti mo dhali imancik a'di gwo mo dhali uni ki 'ko imun ka cim ka honye/e mo be.

*Mmodhelel Gu'b gi Mondheleladhelel mo*

<sup>13</sup> Dhali Mompe'kupanyolos gi 'Kwani Yahuuda/ dishki'd mo dhala Yesus yaki'd ka gagami e Pa Urushaliim mo be. <sup>14</sup> Dhali e gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di gamki uni gwansan kun 'kokin mo mmoyola morbip mo dhali ka'bal mo dhali gurko/ mo, dhali uni kun ta imanwan emena guurush mo eya tu'c buni mo be. <sup>15</sup> Dhali a'di ki to'd guluca 'ci'd mo dhali a'di ki ur uni 'baar ka piye/ mo ki ka'bal ilu/ mo dhali ka morbipi lu/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo, dhali a'di ki wol emena guurush 'pera 'cesh mo dhali a'di ki kuma tharabeesam buni 'twa/ a 'cesh mo. <sup>16</sup> Dhali a'di ki tor uni gwansan gwo mo, uni gun yolki gurko/ mo ki: 'Doyi to gwansan mo. Um mini 'koki mii gu'b ma Babam pem me'd gu'b gi moyol mo. <sup>17</sup> Imancik a'di gwo kakina gwo e mo jin 'kwarkunu mo jin o a'di mo ki: Anyor gom gu'b pini mo tani a'di miga/ shwa mo be. <sup>18</sup> Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: Jamas mii gi wakatinta imina / e imii mo mmoŋor am mmomina / e to gwansan mo. <sup>19</sup> Yesus ki thoŋ uni gwo mo ki: 'Koshi gu'b gi mondheleladhelel yansan mo dhali ka cim kwara mo tani aha/ mina 'de'k a'di imis mo be. <sup>20</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: Gu'b gi mondheleladhelel yansan a'di bu'thki yil issu/ i'ce'dka pe'de/ apo/ mmonyay a'di mo dhali / e mini 'de'k a'di imis ka cim kwara mmanakan? <sup>21</sup> Hili a'di oki gwo mo gom gu'b gi mondheleladhelel jin ta bungwar is piti mo be. <sup>22</sup> Dhali wakan ki a'di cuyunu mis mo 'peni mowu mo tani imancik a'di gwo kana gwo e mo jin okina a'di wakansan mo dhali uni gamki Gwo jin 'kwarkunu is mo dhali gwo jin okin ma Yesus mo be.

*Yesus Mishki 'Kwani 'Baar mo*

<sup>23</sup> Dhali ki a'di diki'd e Pa Urushaliim ka cim gi Mompe'kupanyolos jin yukuwa yuk mo tani 'kwani ka ris gamki gwo is e gway piti mo mmomishkina uni jamas miim piti kun miikina a'di mo. <sup>24</sup> Hila Yesus ki is piti diki'd naskina/ mmowo'd uni mo <sup>25</sup> haali/ a'di mishki'da ris 'kwani 'baar mo dhali mido mii diki ta gi jan tal 'denj kamu/ mmoŋor a'di gwo apo/ 'kwani mo haali/ a'di ki is piti mishki to kun 'kon e bwanj 'kwani mo be.

**3**

*Yesus dhala Nikudimus*

<sup>1</sup> Dhali wathinj kamu/ diki'd 'peni 'Kwani Parisiyiin jin yukunu gway ka Nikudimus mo a'di jin ta tapa gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>2</sup> Wathi/ yansan pu'dki'da Yesus mon'thiny mo dhali o a'di gwo mo ki: Rabbi,

aman misha ki / e tana Manŋor Gwo jin pu'dki'd 'peni Arumgimis mo. Haali/ jan tal 'denj kamu/ yisa di'da jin mido mish jamas mii gwansan mii mo kun miina / e mo, hili isi ciki/ Arumgimis mido nyak di i a'di mo be. <sup>3</sup> Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/, aha/ tora / e gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ jan tal 'denj kamu/ dinuki dho'th ki dho'th this 'peni momis mo tani a'di mido mol se Bampa/ ma Arumgimis mo be. <sup>4</sup> Nikudimus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Ki wathi/ jin ca'd minu mish dho'th kata mo? Mina a'di mish se bwanj kum dok/ e ki a'di minu dho'th mowa? <sup>5</sup> Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/, aha/ tora / e gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ jan tal 'denj kamu/ dinuki dho'th 'peni yi'de/ dhali 'peni Shi/in mo tani a'di mido mol ciŋ Bampa/ ma Arumgimis mo be. <sup>6</sup> Caan jin dhodhu 'peni bungwar is mo tani ta bungwar is mo dhali caan jin dhodhu 'peni Shi/in mo tani a'di ta shi/in mo be. <sup>7</sup> Dhalku/ ki mer mo gom gwo jin oka/ / e mo ki: Um minu mii dho'th ki dho'th this 'peni momis mo. <sup>8</sup> 'Tham poshki'd ki bwam piti mo dhali / e cikki is jin gwona a'di mo, hili / e diki mish mo jin yayina a'di mo walla mo jin yakina a'di mo. A'di ta mondho'th gi wakan be jin dhodhuwa ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhodhu ki Shi/in mo be. <sup>9</sup> Dhala Nikudimus ki thoŋ a'di gwo mo ki: Yan minu mish mii kataye? <sup>10</sup> Dhala Yesus ki thoŋ a'di gwo mo ki: / E tana manŋor 'Kwani ma Israyil gwo mo dhali / e din naskina/ mmodiki mish gwo yansan 'ban mowa? <sup>11</sup> Ka jin gana/, ka jin gana/, aha/ tora / e gwo mo ki: Haali/ aman tora gwo gi to jin misha aman mo dhali tor gwo gi to jin para aman e mo. Hili um 'koki bu'th gwo jin tora aman mo be. <sup>12</sup> Wakki/ aha/ tora um gwo gom to ga 'cesh mo dhali um 'koki gam gwo is mo tani ba um mini mish gwo gam is kata mo wakki/ aha/ tora um gwo gom to gi momis mo? <sup>13</sup> Wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin seki momis mo, hili a'di jin thulki'd 'peni momis mo, a'di jin ta Ya/ gi 'Kwani mo, a'di jin diki'd e momis mo be. <sup>14</sup> Dhali me'd jin 'de'k ma Musa tasha/ e mombwaasho mo tani wakan si'da/ Ya/ gi 'Kwani minu mii 'de'k mo be, <sup>15</sup> ki a'diyin jin mido gam a'di gwo is mo tani mido ta gi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

<sup>16</sup> Haali/ Arumgimis enki 'kwaniny'cesh kagahara tani a'di cikina a'di Ya/ m piti jin di'd tal 'de/ mo, ki a'diyin jin mido gam a'di gwo is mo tani mido 'taki diki this e mo hili mido ta gi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. <sup>17</sup> Haali/ Arumgimis hashki Ya/ m piti i mony'cesh yansan yisa mmowak 'kwaniny'cesh mo, hili ki 'kwaniny'cesh minu woth ki a'di mo be. <sup>18</sup> A'diyin jin gam a'di gwo is mo tani yisa wakuwa, hili a'diyin jin diki gam gwo is mo tani a'di

wakƙunu hila/ mo be haali/ a'di diki gam gway gi Ya/ ma Arungimis jin di'd tal 'de/ is mo. <sup>19</sup> Dhali miɓiwaƙ a'dan be ki moƙkush pu'dki'd e 'kwaniy'cesh mo tani dhali 'kwaniy'cesh enki mondhurumi'd mo, mmohal moƙkush e i is mo haali/ miim buni kun miikina uni mo tani ta thus ki thus mo be. <sup>20</sup> Haali/ aris uni 'baar mo kun miiki to kun ta thus ki thus mo tani shi/ki moƙkushi e mo dhali 'koki iyyu/ imoƙkush mo isi ciki/ ki miim buni minu 'taki be'd mo be. <sup>21</sup> Hili a'di jin botki'd mmomii gwoƙ gana/ mo tani a'di pu'dki'd mo e moƙkush mo, ki a'di minu tor eya tente/ mo ki miim piti kun miikina a'di mo tani uni wagaskin ma Arungimis mo be.

*A'di Midi Mii Eka/ Ek mo, Hili Aha/ Mina Mii Wa She/ Is Kan mo be.*

<sup>22</sup> Dhali yan'ko'd ki mii yansan mo tani Yesu dhali imancik a'di gwo uni iikin e Bampa/ Yahuudiyya mo, dhali nyakki ca'b ki uni imun mo dhali mmomiiya mii ki yi'de/ mo be. <sup>23</sup> Dhala Yoahan si'da/ a'di miiki'da mii ki yi'de/ e Pa Enuun jin 'dish Pa Saliim is mo haali/ yi'de/ caaca imun mo. Dhali 'kwani pu'dkin mo dhali 'kokunu mo mmomiiya mii ki yi'de/ mo be. <sup>24</sup> Haala Yoahan dinuki kara sijn naskina/ mo be.

<sup>25</sup> Dhali gwo jin sugu mo cuƙi'd mo ibwaman imancika Yoahan gwo mo dhali Wathi/ Yahuudaƙ kamu/ mo gom mii jin miinu mmolam to mo me'd mii gi gwoƙan jin cinu mo be. <sup>26</sup> Dhali uni pu'dkina Yoahan mo dhali o a'di gwo mo ki: Rabbi, a'di jin nyakki di ki / e e bwampo/ Yi'deƙ Kamma/ Uurdun mo tani a'di jin toƙkina / e gwo mo tani a'di a'dani, miiki'da mii jin miinu ki yi'de/ mo, dhali aris 'kwani 'baar mo iikini a'di mo be. <sup>27</sup> Yoahan ki thoƙ uni gwo mo ki: Wathin tal 'deƙ kamu/ yisa di'da jin midu bu'th toƙ kamu/ mo hili isi ciki/ a'di cikunu a'di 'peni momis mo be. <sup>28</sup> Um ki is bum ta iman/ o gwo gom aha/ mo, gwo jin oka/ um ki aha/ dinaki ta Kriſthos mo, hili aha/ hashkunu nƙwa/a/ mo gom a'di mo be. <sup>29</sup> A'diyin jin ta gi nyaranyaƙa'b mo tani a'di ta wathinyaƙa'b mo, dhali amugu gi wathinyaƙa'b jin doſhki'd mo dhali cik a'di 'twa/ mo tani a'di 'kunya bwa ki 'kuny kagahara mo mmocik 'twa/ gi wathinyaƙa'b mo. Dhali wakan si'dayi a'di 'kunya/ bwa ki 'kuny mo shwane/ jin ta bwaƙ 'kunyud pem mo. <sup>30</sup> A'di midu mii eka/ ek mo, hili aha/ mina mii wa she/ is kan mo be.

*A'di jin Pu'dki'd Peni Momis mo*

<sup>31</sup> A'di jin pu'dki'd 'peni momis kan mo tani a'di ta ji gi di'd apo/ 'kwani 'baar mo. A'di jin yayi'd 'peni mony'cesh mo tani ta ji jin cil ma 'cesh mo dhali ki 'twany 'cesh mo tani a'di ki o gwo mo. A'di jin pu'dki'd 'peni Momis mo tani a'di ta ji gi di'd apo/

'kwani 'baar mo be. <sup>32</sup> A'di toƙi gwo gom a'di jin parkina a'di e mo dhali gwo jin cikina a'di mo, dhali wathin kamu/ yisa di'da naskina/ jin bu'thki gwo jin tora a'di mo be. <sup>33</sup> A'diyin jin bu'thki gwo jin tora a'di mo tani 'dapka'd ki a'di yansan mo ka Arungimis ta jin gana/ mo be. <sup>34</sup> Haali/ a'di jin hashkin ma Arungimis mo tani a'di toƙi gwo ma Arungimis mo haali/ a'di diki ci a'di Shi/in me'd jin baru to mo. <sup>35</sup> Haali/ a'di jin ta Com enki Ya/m piti mo dhali ciya ris to 'baar mo e me'd piti mo be. <sup>36</sup> A'diyin jin gamki gwo is e Ya/m piti mo tani a'di ta'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. A'diyin jin diki ha gwo gi Ya/ e mo tani a'di midu diki par mondiki/e e mo, hili anyor ma Arungimis ca'bki'd apo/ a'di mo be.

## 4

*Yesu dhala 'Bom gi Pan Saamira mo*

<sup>1</sup> Dhali ki Tapa nyithki'd ki 'Kwani Parisiyyin cikki gwo ka Yesu diki'd mmomar imancik a'di gwo is mo dhali mmomiiya mii jin miinu uni ki yi'de/ si'da/ mmobol kum ma Yoahan e mo <sup>2</sup> (ba Yesu yisa imii uni ki yi'de/ ki is piti mo hili jasi imancik a'di gwo mo be). <sup>3</sup> Dhali a'di dhalki Pa Yahuudiyya 'pen mo dhali doƙki'd ka nyar'ko'd e Pany Jaliil mo be. <sup>4</sup> A'di midu mii ya ki tur mo e Pan Saamira mo be. <sup>5</sup> Wakan a'di pu'dki'd e 'penkuman Bampa/ gi Pan Saamira, a'di jin yuƙkunu gway ka Sukaar mo, a'di jin 'dishki mo ma 'cesh ma Yakuub is jin cikina a'di ya/m piti ka Yuusup mo be. <sup>6</sup> Dhali jis yi'de/ ma Yakuub si'da/ diki'di mun mo be. Dhali wakan a'Yesu si'da/ a'di wukina is e mo gom ya jin yayina a'di nyakki imancik a'di gwo mo. Dhali a'di ca'bki'da 'cesh nshemen jis yi'de/ mo. Haali/ mo ta'da tente/ mbwan 'kup mo be.

<sup>7</sup> Dhala 'bom gi Pan Saamira pu'dki'd mo mmomush yi'de/ mo. Yesu ki owa yim gwo mo ki: Ciyi aha/ mmopi mo ma. <sup>8</sup> Haali/ imancik a'di gwo mo uni iikin e 'penkuman bampa/ mo mmoyolu/ tonƙe/ mo be. <sup>9</sup> Dhala 'bom gi Pan Saamira ki thoƙ a'di gwo mo ki: Ki / e jin ta Wathi/ Yahuuda/ 'tho aha/ yi'de/ ipi manakan? aha/ jin tana 'bom gi Pan Saamira mo? Haali/ 'Kwani Yahuuda/ usha gwo me'd nyakki 'Kwani Samiriyyin mo be. <sup>10</sup> Dhala Yesu ki thoƙa yim gwo mo ki: Waƙki/ / e mini nyith to jin cin ma Arungimis ki me'd mo dhali gom gwo gi a'di yansan jin o / e gwo mo ki: Ciyi aha/ yi'de/ aha/ pina mo tani / e mini 'taki dot a'di mo dhali a'di midu 'taki ci / e yi'de/ jin di ki e mo be. <sup>11</sup> Dhala 'bom ki thoƙ a'di gwo mo ki: Tapa, / e dar gi to mmomush yi'de/ mo dhali jis yi'de/ 'kula'kul mo ba/. Yi'de/ jin di ki e mina / e igam 'peni mana mo? <sup>12</sup> A/ki/ e can ka babam bam ka Yakuub 'taa? a'di jin



çiki aman jis yi'de/ yansan mo? Dhali a'di ki is piti piki'd si'da/ mo 'peni jis yi'de/ yansan mo dhali iya/m piti mo dhali to/em piti mo be. <sup>13</sup> Yesus ki thoğa yim gwo mo ki: Aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun pi yi'de/ yansan mo tani mina yi'de/ doğ/ e bu'th mo be. <sup>14</sup> Hili a'diyin jin mididi pi yi'de/ jin miga/ çi a'di mo tani mina yi'de/ diki doğ/ e bu'th ki sule/ sule/ mo. Yi'de/ jin miga/ çi a'di mo tani mididi war mo e a'di mmokash mo dhali mmodu'd mo ntagi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. <sup>15</sup> Dhala 'bom ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, çiyi aha/ yi'de/ yansan mo ma, ki aha/ mina yi'de/ diki doğ/ e bu'th mo walla mmodiki yayu/ imahan mmoha'b yi'de/ mo be.

<sup>16</sup> Yesus ki owa yim gwo mo ki: Yaku/ mo ma. Yuğa kağim pini mo dhali yayu/ imahan mo. <sup>17</sup> Dhala 'bom ki thoğ a'di gwo mo ki: Aha/ dara ga kağim pem mo. Yesus ki thoğa yim gwo mo ki: Gwom pini 'boro'd mo jin ona / e gwo mo ki: Aha/ dara ga kağim pem mo be. <sup>18</sup> Haali/ / e 'dapkina gwağh 'twa/ ka mudhe'd mo dhali a'di jin di'di / e shwane/ mo tani yisa ta'da kağim piniya. Gwo yan ona / e ki oğ gana/ mo be. <sup>19</sup> Dhala 'bom ki o a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ nyiğhina ki / e tana mançi gwo ma Arumğimis mo be. <sup>20</sup> Haali/ ibabam bam uni ilunğin e 'kuwosh yansan mo be dhali um o gwo ki mo gi Pa Urushaliim a'di ta mo jin mina 'kwani ka mii ilunğ mo ba/. <sup>21</sup> Yesus ki thoğa yim gwo mo ki: A'boma, gami aha/ gwo is mo ma. Mo mididi pu'du/ mo ki um mini 'koki luğa Baba e 'kuwosh yan mo walla e Pa Urushaliim mo be. <sup>22</sup> Um luğki to jin 'kona um ki mish mo. Aman luğkina a'di jin misha aman mo haali/ mowoth piyi'd mo 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>23</sup> Hili, mo mididi pu'du/ mo dhali a'di a'dan shwane/ mo ki uni gun luğkina luğ ki bwanğ gana/ mo tani mini luğa Baba ki shi/in mo dhali ki gwoğ gana/ mo haala Baba ñapki ku gi wakansan mmoluğ a'di mo be. <sup>24</sup> Arumğimis ta shi/ in be dhali uni gwansan kun luğki a'di mo tani mini mii luğ a'di ki shi/in dhali ki gwoğ gana/ mo be. <sup>25</sup> Dhala 'bom ki thoğ a'di gwo mo ki: Aha/ misha ka Masiyya mididi pu'du/ mo (a'di jin yuku gway ka Kriřthos mo tani), dhali ki a'di mididi pu'du/ mo tani a'di mididi tor aman aris to 'baar mo be. <sup>26</sup> Yesus ki thoğa yim gwo mo ki: Aha/ jin tora / e gwo mo tani aha/ a'dan be jin tana a'di mo be.

<sup>27</sup> Dhali yan'ko'd ki 'ta'b mo tani imancik a'di gwo pu'dkin mo. Dhali uni merkin mo mmotorkina a'di ator ka 'bom mo. Hili jan tal 'derj kamu/ yisa ka'd 'twa/ mo mmo/o gwo mo ki: Atinta ñapa / e mo, walla, Atinta torkina / e ator nyakka yim mo? <sup>28</sup> Wakan a'bom dhalki dhur yi'dem piti 'pen mo dhali ya 'penğuman bampa/ mo dhali tor 'kwani gwo mo ki: <sup>29</sup> Iiyu/ mo ma dhali par wathin

kamu/ e mo jin torki aha/ aris tom peni 'baar mo kun miikika/ mo. Yansan diki ta Kriřthos 'teya? <sup>30</sup> Dhali uni iikin ka piye/ mo 'peni bampa/ mo dhali pu'dku/ i a'di mo be.

<sup>31</sup> Ki embul mo yan mo tani imancik a'di gwo ñapki a'di mo mmo/o a'di gwo mo ki: Rabbi, shwayi to mo ma. <sup>32</sup> Hili a'di ki thoğ uni gwo mo ki: Aha/ takina gi tonte/ mmoshwa mo a'di jin molkina um mo be. <sup>33</sup> Wakan imancik a'di gwo o gwo ka rem 'kup mo ki: Ki wathin kamu/ kalki a'di tonte/ mmoshwa mo 'taa? <sup>34</sup> Yesus ki thoğ uni gwo mo ki: Tontem pem jin shwaka/ mo tani ta bwa gi a'di jin hashki aha/ mo dhali mmothima tu'c piti mo be. <sup>35</sup> 'Kona um ki o gwo mo ki: Appe boça 'kupi doğon mo naskina/ dhali yan'ko'd mo gi 'ciğhu/ to mididi pu'du/ mo. Dhali aha/ tora um gwo mo ki: 'Deki em bumi mis mo dhali hili mombunto mo, a'di kusha to mo mo hila/ mmo/ is mo gom mo jin minu 'ciğh a'di to mo be. <sup>36</sup> A'di jin 'ciğhki to mo tani mididi bu'th jin mina a'di gam mo dhali tul maman is gom mondiki/ e ki sule/ mo. Wakan amanyeğa ka'bany to mo dhali aman'ciğh to mo uni 'kunyina bwa mo mmontal 'de/ mo be. <sup>37</sup> E mii yan mo tani gwo jin onu mo gama gam ki gwoğ gana/ mo jin o gwo mo ki: Wathin tal 'de/ ki si to mo dhali jar kamu/ ki 'ciğh to mo be. <sup>38</sup> Aha/ hashkina um mo mmo'ciğh a'di, a'di jin 'kokina um ki miiya tu'c mo. Kun tiya uni miikina tu'c mo dhali um ciğkin e mo ma tu'c buni mo be.

<sup>39</sup> 'Kwani Samiriyyin 'peni 'penğuman bampa/ caan mo tani gamki a'di gwo is mo haali/ gom gwo jin tor ma 'bom mo mmo/o gwo mo ki: A'di torki aha/ gwo mo goma ris to 'baar mo kun miikika/ mo be. <sup>40</sup> Wakan ki 'Kwani Samiriyyin pu'dkin e a'di mo tani uni dotki a'di mo mmonyak ça'b e uni mo, dhali a'di ça'bki'di mun ka cim su/ mo be. <sup>41</sup> Dhali uni ka ris ris gamki gwo is mo gom gwom piti mo be. <sup>42</sup> Dhali uni ki owa 'bom gwo mo ki: A'di yisa di'd mmota gwom pini jin gama aman gwo is mo yisa haali/ aman cikina gwo ki is bam mo, dhali aman misha a'di yansan ka jin gana/ a'di ita'da Manwoğh gi 'kwaniny' cesh mo be.

*Yesus Waçki Ya/ gi Wathi/ ma Hakuuma jin Ca'd mo*

<sup>43</sup> Dhali 'ko'da cim su/ mo tani a'di yaki'd e Pany Jaliil mo be. <sup>44</sup> Haala Yesus ki is piti torki gwo ka mançi gwoğ kamu/ yisa taku e bampam pitinğ ganaa. <sup>45</sup> Wakan ki a'di pu'dki'd e Pany Jaliil mo tani 'Kwani gi Pany Jaliil hanki a'di mo mmomishkina uniya ris to gun miikina a'di mo e Pa Urushaliim e mo ma yuk jin yuku mo haali/ uni si'da/ iikin e mo jin yukuwa yuk mo be.

<sup>46</sup> Wakan a'di pu'dki'd ka nyan'ko'd e Pan Kaana gi Pany Jaliil e mo jin warkina a'di

yi'de/ ki yimana mura'th mo. Dhali e Paṅ Kapranahuum mo tani wathi/ ma malika kamu/ diki'd jin 'ba'thkina ya/m piti mo be. <sup>47</sup> Ki a'di ciki gwo ka Yesus pu'dki'd 'peni Pa Yahuudiyya e Pany Jaliil mo tani a'di yaki'd mo dhali yuḷ a'di mo mmoyayu/ ka luṅgu'b mo dhali waç ya/m piti mo haali/ a'di 'disha 'twa/ mmowu mo be. <sup>48</sup> Dhali wakan aYesus ki o a'di gwo mo ki: Isi ciki/ ki um 'koki par jamas mii e mo dhali momer mo tani um mini 'koki gam gwo is mo be. <sup>49</sup> Dhali wathi/ ma malik ki o a'di gwo mo ki: Tapa, yayu/ ka luṅgu'b mo ma n'twa/a/ ka 'cim pem diki wu mo. <sup>50</sup> Yesus ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma. Ya/m pini mididi ki e mo. Dhali wathi/ gamki gwo is jin ṭorkin ma Yesus a'di mo dhali a'di yaki bway pa mo be. <sup>51</sup> Dhali ki a'di diki'd mmoyaku/ ka luṅgu'b mo tani imanmiiya tu'c piti gamki a'di 'kup mo dhali ṭor a'di gwo mo ki: Ya/m pini a'di di'd ki e mo be. <sup>52</sup> Wakan a'di ki doṭ uni atente/ mo jin telkina a'di mii 'pen mo mmowaç mo. Dhali uni ki thoḷ a'di gwo mo ki: Katili/ ka tente/ joç is 'peni bwaṅ 'kup mo mmota atenten 'de/ mo tani athunya/ ki dhal a'di 'pen mo be. <sup>53</sup> Dhali com ki misha tente/ jin okin ma Yesus a'di gwo mo ki: Ya/m pini mididi ki e mo. Dhali a'di ki is piti gamki gwo is mo dhali 'kwani gi gu'b piti 'baar mo be. <sup>54</sup> Dhali mii yansan a'di ta miimer kun 'kon ma po/ i su/ mo jin miikin ma Yesus mo me'd jin pu'dkina a'di 'peni Pa Yahuudiyya e Pany Jaliil mo be.

### 5

#### *Mowaç jin Waçu eya Al Yi'de/ mo*

<sup>1</sup> Dhali 'ko'di mii yan mo tani ayuḷ jin yuku mmotul 'kup gi 'Kwani Yahuuda/ 'dishki'd mo dhala Yesus ya'd ka gagamis e Pa Urushaliim mo be.

<sup>2</sup> Dhali ara al yi'de/ diki'd e Pa Urushaliim e 'twaṅkala goṅ ka'bal mo jin yuḷkunu ki 'twaṅ 'Kwani Ibraniyiin ka Beet/ hisda mo, a'di jin 'kokin ma lambalanyi mudhe'd mo be. <sup>3</sup> Dhali mo yansan a'di ta mo jin ishkin ma waambuhany 'kwani kun aṭha mom'bi'th mo dhali kun takina ja'da/ mo dhali kun ta ṅwol mo dhali kun ku'thkina is guṅkuru/ mo, mmočor yi'de/ mmobangal is mo, <sup>4</sup> haala man'doyu gwo gi Tapa thulki'd ki me'da tiya eya al mo dhali mmobangal yi'de/ is mo. Dhali a'diyin jin thulki yi'de/ n'twa/a/ 'ko'di yi'de/ bangalkunu is mo tani a'di waçki'd 'peni 'ba'th yin jin 'koshki a'di mo be. <sup>5</sup> Wathin ṭal 'de/ diki'd, a'di jin 'ba'thki'd ki yil iss 'de/ i'ce'dka 'kume'd mo dhali pekwaro mo. <sup>6</sup> Dhali ka Yesus parki a'di e mo mmo/isha a'di 'ko'da 'cesh ki rash rash mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: /E ṅapan ki /e minu waç mowa? <sup>7</sup> Dhali wathi/ jin 'batha'd a'di ki thoḷ a'di gwo mo ki: Tapa,

aha/ dara gi wathi/ mmokar aha/ eya al mo ki yi'de/ bangalki is mo, dhali ki aha/ dina mmoya mo tani jaṅ kamu/ thulki'di t'wa/a/ ki aha/ mo be. <sup>8</sup> Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali 'deka cim pini dhali yayi mo. <sup>9</sup> Dhali ki jahanne/ wathi/ waçkunu mo dhali a'di 'de'kki'da cim piti mo dhali ya bway pa mo be.

Dhali acim yansan a'di ta'da cim ma pesu/ mo be. <sup>10</sup> Dhali wakan 'Kwani Yahuuda/ ki o wathi/ jin waçkunu gwo mo ki: A'di ta'da cim ma pesu/ mo. A'di diki ta mii jin dhala gwoṅkan /e bway mo mmokala cim pini mo be. <sup>11</sup> Hili a'di ki thoḷ uni gwo mo ki: Wathi/ jin waçki aha/ mo tani a'di ki o aha/ gwo mo ki: 'Deki acim pini mo ma dhali yayi mo. <sup>12</sup> Dhali uni ki thoḷ a'di gwo mo ki: Ki wathi/ jana i/o /e gwo kan mo? mmo/o gwo mo ki: 'Deki acim pini dhali yayi mo? <sup>13</sup> Dhali wathi/ jin waçkunu mo tani a'di diki mish wathi/ mo haala Yesus borki is piti mo haala dhana waambuhany 'kwani caaca mo e mo caan mo be. <sup>14</sup> Dhali yan'ko'd Yesus ki gam a'di e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali o a'di gwo mo ki: Hili mo ma. /E 'borkina is mo. Dhalku/ miinthusa kamu/ ki mii mii doḷ/ e mo jin mina jin kamu/ jin shi/ ashi/ mmobol yansan e mo diki 'kosh /e mo. <sup>15</sup> Dhali wathi/ yaki'd mo dhali ṭor 'Kwani Yahuuda/ gwo mo ka Yesus a'di iwaçki a'di mo be. <sup>16</sup> Dhali gom mii yan kan mo tani a'di ṭoa 'Kwani Yahuuda/ aYesus 'kus mo haali/ a'di miiki mii yansan ka cim ma pesu/ mo be. <sup>17</sup> Hila Yesus thoḷ uni gwo mo ki: Ababam pem di'd naskina/ mmomiiya tu'c mo. Dhali aha/ si'da/ dina mmomiiya tu'c mo. <sup>18</sup> Dhali gom gwo yan kan mo tani 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo ṅapkina ṅap mo ka dun dara'd mo mmo'kosh a'di mo haali/ a'di ilu/ yisa 'ce'dki jasa cim ma pesu/ yisa, hili si'da/ a'di yuḷki'da Arungimis ki Com mo mmokar is piti mmonyaka nyak ka Arungimis mo be.

#### *Moshirr gom Ya/ mo*

<sup>19</sup> Dhali Yesus ki thoḷ uni gwo mo ki: Ka jinṅ gana/ ka jinṅ gana/ aha/ ṭora um gwo mo ki: Ya/ moli toṅ kamu/ mii ki bwam piti mo hili jasi a'di jin parkina a'di Com e mo mmomii mo. Haali/ to yin jin miikina a'di mo tani wakan si'da/ Ya/ a'di miiki uni mo be. <sup>20</sup> Haali/ Ababa a'di enki Ya/m piti mo dhali ṭor a'di aris to 'baar mo a'di jin miikina a'di ki is piti mo. Dhali adhan mii kun can kun boli gwansan e mo tani mina a'di iṭor a'di i e mo ki um mini mer mo be. <sup>21</sup> Haali/ me'd jin 'de'kkin ma Baba uni kun wukin mo dhali çi uni moṅ'koki/e mo tani wakan si'da/ Ya/ çiki uni moṅ'koki/e mo uni gun ona bwa a'di mo be. <sup>22</sup> Dhala Baba diki dwall jan ṭal 'derṅ kamu/ gwo mo, hili aris gwon dwalli 'baar mo tani çikina a'di Ya/

mo be ka ris 'kwani 'baar mo mini taḵ Ya/ mo, <sup>23</sup> ma me'dyin si'da/ taḵkina uniya Baba mo. A'di jin diki taḵ Ya/ mo tani diki taḵa Baba mo a'di jin hashki a'di mo be. <sup>24</sup> Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin cikki gwom pem mo dhali gam a'di is mo a'di jin hashki aha/ mo tani a'di ita'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. A'di mididi diki yayu/ e miwax gi gwon dwall mo hili a'di 'ciṭhki'd mo 'peni mowu mo ntagi moṅ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

<sup>25</sup> Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Mo mididi pu'du/ mo dhali a'di diki'd shwane/ mo, ki uni kun wukin mo mini cik 'twa/ gi Ya/ ma Arumgimis mo, dhali uni gwansan kun cikkin mo tani mini 'ko ki e mo be. <sup>26</sup> Haali/ me'd jin tan ma Baba gi mondiki/e e is piti mo tani wakan si'da/ a'di ciki a'di Ya/m piti mo mmota gi mondiki/e e is piti mo be. <sup>27</sup> Dhali a'di ciki a'di moshirri 'baar mo mmotor mii 'twa/ a 'cesh gi gwon dwall mo haali/ a'di ta Ya/ gi 'Kwani mo be. <sup>28</sup> Dhalku/ ki mer gom gwo yansan mo haali/ mo mididi pu'du/ mo ka ris 'kwani 'baar mo kun 'kokin mo e jis jwa mo tani mini cik 'twam piti mo be <sup>29</sup> dhali uni mini piyu/ ka piye/ mo uni gwansan kun miiki miim 'boron mo e mo jin pinu e moṅ'koki/e mo dhali uni gwansan kun miiki tonthus mo tani uni mini piyu/ e momiiwak mo be.

### *Iman/o Gwo goma Yesus mo*

<sup>30</sup> Aha/ mola toṅ kamu/ mii ki moshirr pem mo. Me'd gwo jin cikikika/ mo tani aha/ ki dwall gwo mo. Dhali gwon dwall pem kun dwallka/ mo tani ta kun kar/e mo haali/ aha/ dinaki napi mmomii ki bwam pem mo, hili jasi ki bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be. <sup>31</sup> Wakki/ aha/ ona gwo gom is pem mo tani gwo jin tora/ gom is pem mo tani diki ta jin gana/ mo be. <sup>32</sup> Jamu/ diki'd jin ta'da man/o gwo gom aha/ mo dhali aha/ misha ki gwo jin tora a'di mo gom aha/ mo tani ta gwoṅ gana/ mo be. <sup>33</sup> Um hashki 'kwani eya Yohaana mo dhali a'di ta'da man/o gwo mo gom gwoṅ gana/ mo be. <sup>34</sup> Hili aha/ dinaki bu'th gwo jin toru 'peni 'kwani mo, hili aha/ ona gwo yansan ki um minu woth mo be. <sup>35</sup> A'di ta o'd jin shwaki'd mo dhala lamba/ jin 'twakki mo mo, dhali um okina bwa mo mmo'kuny bwa mo mmo'ko ari'ceenne/ mo e moṅkush piti mo be. <sup>36</sup> Hili gwo jin okunu mo gom aha/ mo a'di ica'd mo mmobol gwo ma Yohaana e mo. Haali/ atu'c jin cikkin ma Baba aha/ mo mmothim a'di mo, atu'c gwansan gana/ kun dika/ mmomii mo tani uni ta iman/o gwo gom aha/ mo ka Baba a'di hashki aha/ mo be. <sup>37</sup> Dhali Ababa a'di jin hashki aha/ mo tani a'di ki is piti ta'da man/

o gwo gom aha/ mo. 'Twam piti 'kona um ki cik ki sule/ sule/ mo dhali ayir/em piti 'kona um ki par e ki sule/ sule/ mo be. <sup>38</sup> Dhali um 'kon kan ki dar gi gwom piti mmodi e um mo haali/ um 'koki gam a'di gwo is mo a'di jin hashkina a'di mo be. <sup>39</sup> Um napkin ki burbur e bwanj Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo haali/ um toshkin ki um ta gi moṅ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo e uni mo. Dhali uni itana man/o gwo gom aha/ mo be. <sup>40</sup> Dhali um 'kokin mo mmo/ush ki 'tash mo mmo/iiyu/ i aha/ mo ki um mini ta gi moṅ'koki/e mo. <sup>41</sup> Aha/ dinaki bu'th monyca 'peni 'kwani mo. <sup>42</sup> Hili aha/ misha ki mo/en jin mina umi 'taki ena Arumgimis mo tani piyi'd e um mo be. <sup>43</sup> Aha/ pu'dkina ki gway ma Babam pem mo dhali um 'koki bu'th aha/ mo. Wakki/ jan tal 'deṅ kamu/ mididi 'taki pu'du/ ki gway piti mo tani a'di imina umi se 'twa/ apo/ mo mmobu'th mo be. <sup>44</sup> Ba gwo mina umi mish gam is kata mo? um kun buthi monyca ka rem 'kup mo dhali 'koki nap monyca jin pu'dki'd 'peni Arumgimis jin di'd tal 'de/ mo? <sup>45</sup> Dhalku/ ki tosh ki aha/ mina yer um is ki gway eya Ababa mo. A'di ta'da Musa jin mididi yer um is ki gway mo a'di jin karkina um ka 'teṅ kapem bum mo be. <sup>46</sup> Wakki/ um mini 'taki gama Musa gwo is mo tani um si'da/ mini 'taki gam aha/ gwo is mo haali/ a'di 'kwarki gwo gom aha/ mo be. <sup>47</sup> Hili wakki/ um 'koki gam gwo jin 'kwarkina a'di is mo tani ba um mini mish gwom pem gam is kata moye?

## 6

### *'Kwani kun Cinu Tonte/ kun Tana Alaapi Mudhe'd mo*

<sup>1</sup> Dhali 'ko'di mii yansan mo tani Yesus yaki'd mo mmo'ciṭha/ gap ma Al ma Jaliil mo a'di jin ta'da Al ma Thabariyya mo be. <sup>2</sup> Dhala waambuhany 'kwani baṭhki a'di nsho'k mo haali/ uni mishki miimer kun miikina a'di gom uni gwansan kun 'koshkina 'ba'th mo be. <sup>3</sup> Dhala Yesus a'di yaki'd e 'kuwosh mo dhali a'di ki ca'ba 'cesh nyakki imanicos a'di gwo mo be. <sup>4</sup> Dhali Mompe'kupanyolos jin yukuwa yuk gi 'Kwani Yahuuda/ 'dishki'd mo be. <sup>5</sup> Dhali yan'ko'd mmo'deka a'di em piti ki mis mo dhali mmomisha a'diya waambuhany 'kwani mmopu'du/ i a'di mo tani Yesus ki owa Pilibbus gwo mo ki: 'Peni mana imina ana iyol maa mo jin mina 'kwani gwansan wakan i'taki shwa mo? <sup>6</sup> Gwo yansan okina a'di mo mmopal a'di mo haali/ a'di mishki'd ki is piti gom to jin mina a'di 'taki mii mo be. <sup>7</sup> Pilibbus ki thoḵ a'di gwo mo ki: Ariyaal iss\* 'kwanimpa ipe'de/ mididi 'taki diki yol maanjuthu'd mmo'kosh jwa mo gom uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mmo'ceṭh bwa

\* 6:7 miyya wa ishriin

ime'd ki gwa'd gwa'd mo. <sup>8</sup> Jan tal 'deŋ kamu/ 'peni imanciŋ a'di gwo jin yukunu gway ka Andaraawus mo jin ta'da kam ma Simaan Buterus mo o a'di gwo mo ki: <sup>9</sup> A'ciŋ kamu/ di'di mahan jin ta'd gi maanŋkuthu'di mudhe'd 'peni emen posa kamu/ mo dhali to yi'de/ isu/ mo. Hili uni gwansan minu mi-ya tinta ibwaman 'kwani ka ris kun wakan mo? <sup>10</sup> Yesus ki o gwo mo ki: Tu'ci 'kwani mmo'ko 'pena 'cesh mo. Dhali asho 'bina e ki 'bi mo. Wakan 'kwaniŋ gwas uni 'kokina 'cesh mo dhali mondeŋ jin denŋunu uni e mo tani wana e ka alaapi mudhe'd mo be. <sup>11</sup> Yan'ko'd Yesus ki bu'th maanŋkuthu'd mo dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di ki ci'ki uni gwansan kun 'kokina 'cesh mo. Dhali to yi'de/ si'da/ miikunu wakansan mo me'd jin ŋapkina uni a'di mo be. <sup>12</sup> Dhali ki shwam buni jin shwakina uni a'di ikap mo tani a'di ki tor imanciŋ a'di gwo gwo mo ki: Tuli kuluny maa kun uru 'kup is mo ki jan tal 'deŋ kamu/ minu 'taki diki this e mo be. <sup>13</sup> Wakan uni tulki uni is mo dhali 'tu'dkina nura/ ka 'kume'd i'ce'dka su/ ki kuluny maa 'peni maanŋkuthu'di mudhe'd 'peni emen posa kamu/ mo, kun dhalkina uni gwansan kun shwakin mo be. <sup>14</sup> Dhali ki 'kwani parki miimer e mo jin miikina a'di mo tani uni o gwo mo ki: Wathi/ yansan ka jin gana/ ta'da manci gwo mo a'di jin midi yayu/ i mony'cesh mo be.

<sup>15</sup> Dhali yan'ko'd mmonyithkina a'di uni mo ki uni muruni iiyu/ mo dhali bu'th a'di ki 'bi'th mo mmokar a'di ka maliŋ mo tani Yesus yaki'd mo doŋ/ e e 'kuwosh mo a'di 'de/ mo be.

#### *Yesus Yaki'd ki Sho'k e 'Kupa Al mo*

<sup>16</sup> Ki mom'pimpili/ pu'dki'd mo tani imanciŋ a'di gwo uni iikin ka luŋu'b eya al mo, <sup>17</sup> mmosekina uni e bwam ma kur mo dhali mmoŋel ii 'pen mo mmo'ciŋha/ gap ma al e Paŋ Kapranahuum mo. Dhali mo dhuruma/ dhurum mo be dhala Yesus diki yayu/ i uni naskina/ mo be. <sup>18</sup> Dhali yi'de/ birki bakal mo haali/ 'tham poshki'd kagahara mo be. <sup>19</sup> Dhali ki uni 'koshki cwa is me'd ŋatgini kwara mo walla idonon mo tani uni parkina Yesus e mo mmoya ki sho'k e 'kupa al mo dhali a'di 'dishki'da kur is mo be. Dhali uni ko/kina ko/ is kagahara mo. <sup>20</sup> Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ a'dan be. Dhalku/ is ki ko/ mo ma. <sup>21</sup> Dhali yan'ko'd uni 'kunykina bwa mo dhali bu'th a'di e bwam ma kur mo, dhali ki jahanne/ a'kur a'di pu'dki'd e mo jin 'kokina uni mmo'ii mo be.

#### *'Kwani Ŋapkina Yesus mo*

<sup>22</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani 'kwani kun 'kokina 'bana gapa kamu/ mo tani mishki mo mo ka kur diki'd jasi tal 'de/ imun mo, dhala Yesus diki se a'kur mo nyakki imanciŋ a'di gwo mo, hili imanciŋ a'di gwo

uni iikin uni 'cena mo be. <sup>23</sup> Bahili jasa kur 'peni Pan Thabariyya mo tani pu'dkin mo mmo'dish mo is mo e mo jin shwakina uni maanŋkuthu'd mo 'ko'di Tapa 'borki'da Arungimis bwa i is mo be. <sup>24</sup> Wakan ki 'kwani mishkin ka Yesus diki di imun mo tani walla imanciŋ a'di gwo mo tani uni ki is buni seki bwam ma kur mo dhali ii e Paŋ Kapranahuum mo mmoŋapa Yesus mo be.

#### *Yesus Ta Maa gi Mondiki/e ki Sule/ mo*

<sup>25</sup> Dhali ki uni gamki a'di e 'bana gapa ala kamu/ mo tani uni ki o a'di gwo mo ki: Rabbi, / e yayini mahan kakasja mo? <sup>26</sup> Dhala Yesus ki thoŋ uni gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Um ŋapi aha/, yisa mmoŋarkina um miimer e mo yisa, hili mmoŋwakina um maanŋkuthu'd ikap mo be. <sup>27</sup> Dhalku/ ki mi-ya tu'c gom tonte/ mo jin midi 'ce'd sho'k mo hili gom tonte/ jin midi 'dim 'kup ntagi moŋ'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo, a'di jin mina Ya/ gi 'Kwani i'ci um mo. Haali/ e a'di mo tani Arungimis jin ta Com mo a'di 'dapki gwom piti 'twa/ ki a'di mo be. <sup>28</sup> Dhali yan'ko'd uni ki o a'di gwo mo ki: Aman mina mii miiya ta mo mmomii mii ma tu'c ma Arungimis mo? <sup>29</sup> Yesus ki thoŋ uni gwo mo ki: Mii yaase a'di ta mii jin minu mii goma Arungimis mo ba/ ki um mini gam a'di gwo is mo, a'di jin hashkina a'di ki yayu/ mo be. <sup>30</sup> Wakan uni ki o a'di gwo mo ki: Ki miimer wakata imina / e imii mo jin mina aman i'taki par e mo dhali gam / e gwo is mo? Mii gi wakata imiikina / e mo? <sup>31</sup> Ibabam bam shwakina manna mo e mombwaasho mo me'd Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo jin o ki: A'di ci'ki uni maan gana/ 'peni momis mmoŋhwa mo be. <sup>32</sup> Dhali yan'ko'd Yesus ki o uni gwo mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki: AMusa, yisa a'di i'ci'ki um maa yan 'peni momis yisa. Ababam pem a'di ci'ki uni maan gana/ yan 'peni momis mo be. <sup>33</sup> Haali/ maa ma Arungimis a'di ta a'di jin pu'dki'da 'cesh 'peni momis mo dhali ci'ki mondiki/e e 'kwaniŋ'cesh mo. <sup>34</sup> Uni ki o a'di gwo mo ki: Tapa, ci am maa yansan isa yempa/ mo ma.

<sup>35</sup> Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ tana maa gi mondiki/e mo be. A'diyin jin yayi'di aha/ mo tani mina te/ diki bu'th mo, dhali a'di jin gam aha/ gwo is mo tani mina yi'de/ diki bu'th ki sule/ mo be. <sup>36</sup> Hili aha/ tora um gwo mo ki: Um parki aha/ e mo tani dhali um 'koki gam aha/ gwo is naskina/ mo be. <sup>37</sup> Aris uni 'baar mo kun ci'kin ma Baba aha/ mo tani uni mini iiyu/ i aha/ mo, dhali a'di jin midi yayu/ i aha/ mo tani aha/ mina diki ur a'di ka pi'je/ mo be. <sup>38</sup> Haali/ aha/ pu'dkina i mony'cesh yansan 'peni momis mo, yisa mmomii ki bwam pem yisa, hili ki

bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be. <sup>39</sup> Dhali a'di yansan ita bwam piti jin hashki aha/ mo, ki aha/ mina diki this jan tal 'denj kamu/ e mo 'pena ris uni gwansan kun cikina a'di aha/ mo, hili aha/ mina 'de'k uni ka cim jin 'ko'd mo be. <sup>40</sup> Haali/ a'di yansan ita bwa ma Babam pem mo, ki aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun parki Ya/ e mo dhali gam gwo is e a'di mo tani mini 'taki ta gi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Dhali aha/ mina 'de'k uni ka cim jin 'ko'd mo be.

<sup>41</sup> Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ uni mikina gungum apo/ a'di mo haali/ a'di oki gwo mo ki: Aha/ tana maa jin thulki'd 'peni momis mo be. <sup>42</sup> Uni o gwo mo ki: Wathi/ yan diki ta a'Yesus mo? a'di jin ta Ya/ ma Yu-usup mo. 'Kona ana ki mish com dhali kum mowa? Ba ata ona a'di gwo mo shwane/ ki: Aha/ thulkina 'peni momis mo? <sup>43</sup> Yesus ki thoḡ uni gwo mo ki: Dhalka gungum ki mii e bwam um um 'cena kan mo. <sup>44</sup> Wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin midi yayu/ i aha/ isi ciki/ Ababa jin hashki aha/, a'di dirki a'di mo. Dhali aha/ mina 'de'k a'di ka cim jin 'ko'd mo be. <sup>45</sup> A'di ta gwo jin 'kwarkina imançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo ki: Dhali uni 'baar mo min ma Arungimisi tor mo. Ki aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun mini cik gwo mo dhali da/ ar 'pena Baba mo tani uni mini i/iyyu/ i aha/ mo be. <sup>46</sup> Wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin parki'da Baba e mo, hili isi ciki/ jasi a'di jin ta ji 'peni Arungimis mo, a'di mishki'da Baba mo be. <sup>47</sup> Ka jinj gana/, ka jinj gana/ aha/ tora um gwo mo ki: A'diyin jin gamki gwo is mo tani ta'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba mo be. <sup>48</sup> Aha/ tana maa gi mondiki/ e mo be. <sup>49</sup> Ibabam bum shwakina manna e mombwaasho mo dhali uni wukin mo be. <sup>50</sup> A'di yansan ta maa jin thulki'd 'peni momis mo jin mina wathi/ 'taki shwa mo tani dhali a'di midi diki wu mo be. <sup>51</sup> Aha/ tana maa jin di'd ki e jin thulki'da 'cesh 'peni momis mo. Waḡki/ wathin tal 'denj kamu/ jin midi shwa maa yansan mo tani a'di midi di ki e ki sule/ sule/ mo. Dhali maa jin miga/ çi gom mon'koki/e gi 'kwaniny'cesh mo tani a'di ta buḡwar is pem mo be.

<sup>52</sup> Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ uni su'kkin ki gwo e bwaman cem buni mo mmo/ o gwo mo ki: Ki wathi/ yansan midi çi ana buḡwar is piti mmo'ka manakan? <sup>53</sup> Dhali wakan a'Yesus ki o uni gwo mo ki: Ka jinj gana/, ka jinj gana/ aha/ tora um gwo mo ki: Isi ciki/ waḡki/ um 'koki 'ka shuman is gi Ya/ gi 'Kwani mo dhali pi abas piti mo tani um mini 'koki ta gi mon'koki/e e is bum mo be. <sup>54</sup> A'diyin jin 'ka buḡwar is pem mo dhali piya bas pem mo tani a'di ta'd gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo dhali aha/ mina 'de'k a'di ka cim jin 'ko'd mo be. <sup>55</sup> Haali/ buḡwar is pem a'di ta tonḡen gana/

mo be dhali abas pem a'di ta to jin minu pi jin ta jinj gana/ mo be. <sup>56</sup> A'diyin jin 'ka buḡwar is pem mo dhali piya bas pem mo tani a'di nyakki ca'b e aha/ mo dhali aha/ e a'di mo be. <sup>57</sup> Dhali me'da Babam pem jin di'd ki e mo dhali hash aha/ mo tani dhali aha/ dina ki e mo goma Baba mo, wakan a'diyin jin midi 'ka aha/ mo tani midi di ki e mo gom aha/ mo be. <sup>58</sup> Yansan ta maa jin thulki'da 'cesh 'peni momis mo, yisa waki jin shwakina icim dhali wu mowa. A'di jin midi shwa maa yansan mo tani midi di ki e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. <sup>59</sup> Gwo yansan okina a'di e gu'b gi montul is 'buni mo me'd jin torkina a'di uni gwo mo e Pan Kapranahuum mo be.

### *Gwo gi Mondiki/e ki Sule/ Ya Ye 'Ba/ mo*

<sup>60</sup> Imanciḡ a'di gwo ka ris ki uni cikki gwo yansan mo tani uni o gwo mo ki: Gwo yansan 'bitha'bi'th mo be. Aja a'di imidi mish a'di cik mo? <sup>61</sup> Hila Yesus a'di nyithki'd ki is piti mo ki imanciḡ a'di gwo miiki'da gungum mo isi gom gwo yan mo tani dhali o uni gwo mo ki: Um si'da/ kolkunu mo gom gwo yansan mo de? <sup>62</sup> Waḡki/ wakan mo tani gwo midi wakataye waḡki/ um ki par Ya/ gi 'Kwani e mmoseku/ e mo jin dina a'di 'thissa/ mo? <sup>63</sup> A'di ta shi/ in jin çi mon'koki/ e mo. Buḡwar is a'di aḡha/ aḡ mo. Gwo jin torka/ um mo tani uni ta shi/ in dhali mon'koki/ e mo be. <sup>64</sup> Hili unin tiya 'kokini bwam um mo kun 'koki gam gwo is mo. Haala Yesus mishki'd 'peni ka muḡ'kup nḡwa/ a/ mo uni gwansan kun mini 'koki gam gwo is mo dhali a'diyin jin midi 'taki 'ciḡh a'di is ki gwo mo be. <sup>65</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Gom gwo gi wakan mo tani a'di itorka/ um gwo mo ki jan tal 'den kamu/ midi moli yayu/ i aha/ mo, hili isi ciki/ a'di imin ma Babam pemi çi a'di mo be.

<sup>66</sup> 'Ko'di mii yansan mo tani imanciḡ a'di gwo ka ris yeki gwo is mo dhali 'koki nyak ii ki a'di mo be. <sup>67</sup> Yesus ki o uni gun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ gwo mo ki: I/um si'da/ mini ii mo 'taa? <sup>68</sup> Simaan Buterus ki thoḡ a'di gwo mo ki: Tapa, ki am mina ii aja mo? Ki / e a'di ita gi gwo gi mondiki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. <sup>69</sup> Dhali aman gamkina gwo is mo dhali shorkina is mo dhali mish mo mo ki / e ta jan tal 'de/ jin ḡogu mo 'peni Arungimis mo be. <sup>70</sup> Dhala Yesus ki thoḡ uni gwo mo ki: Dika/ ki kwany umi 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali jan tal 'den kamu/ 'peni bwam um mo tani ta tapa ma ruma 'cesh mowa? <sup>71</sup> A'di oki gwo kan goma Yahuusa jin ta ya/ ma Simaan Iskariyuuti, haali/ a'di ta jan tal 'de/ 'peni unin 'kume'd i'ce'dka su/ mo jin midi 'ciḡh a'di is ki gwo mo.

## 7

*Ikam ma Yesus Daran gi Gwoŋ Gam Is mo*

<sup>1</sup> 'Ko'di mii yan mo tani Yesus yaki'd e Pany Jaliil mo. A'di ushki ya Pa Yahuudiyya mo haali/ 'Kwani Yahuuda/ uni ŋapki a'di mmo'kosh jwa mo be. <sup>2</sup> Dhali ayuk gi 'Kwani Yahuuda/ jin yukuwa yuk mo gom Gu'b Cija/ mo tani 'dishki'd mo be. <sup>3</sup> Wakan ikam piti o a'di gwo mo ki: Dhali mo yan mo dhali yayi e Pa Yahuudiyya mo ki imancik/ e gwo mini 'taki par miim pini e jin miikina/ e mo. <sup>4</sup> Haali/ wathin kamu/ yisa di'da jin miiki'da tu'c ka 'di/ mo wakki/ a'di ona bwa ki miim piti minu mish eya tente/ mo. Wakki/ e mii to gwansan mo tani tori is pini eya tente/ e 'kwaniny'cesh mo. <sup>5</sup> Haali/ ikam piti si'dayi 'koki gam a'di gwo is mo be. <sup>6</sup> Dhala Yesus ki o uni gwo mo ki: Mom pem diki pu'd naskina/ mo be, hili mom bum uni 'kokin isa yempa/ mo. <sup>7</sup> 'Kwaniny'cesh 'koki shi/ umi e mo, hili uni shi/ki aha/ i e mo haali/ aha/ torkina uni gwo ki miim buni kun miikina uni mo tani ta thus ki thus mo be. <sup>8</sup> Iku/ um mo ma eya yuk jin yuku ka tul 'kup ki is bum mo. Aha/ mina diki ya eya yuk jin yuku mo haali/ mom pem diki pu'd mo mmothim mo naskina/ mo. <sup>9</sup> Gom gwo jin ona a'di kan mo tani a'di ca'bki'd e Pany Jaliil mo be.

*Yesus Diki'd e Mo ma Yuk gi Gu'b Cija/ gi 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>10</sup> Hili ŋ'ko'd ki ikam piti iikin ka gagamis e mo ma yuk jin yuku mo tani yan'ko'd a'di si'da/ yaki'd ka gagamis mo, yisa ya'd eya tente/ yisa, hili ka kwal is mo be. <sup>11</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ 'kokin mo mmoŋap a'di ka cim jin yukuwa yuk mo dhali o gwo mo ki: Mane a'di sa/? <sup>12</sup> Dhala dhana gumgum miikin ma waambuhany 'kwani mo gom a'di mo. Kun tiya o gwo mo ki: A'di ta wathi/ jin 'boro'd mo be. Dhali kun tiya o gwo mo ki: Yisa. A'di suski 'kwani mmodheres mo be. <sup>13</sup> Bahili gom 'Kwani Yahuuda/ mo tani wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin oki gwo eya tente/ gom a'di mo be.

<sup>14</sup> Dhali ibwaman ma yuk jin yuku mo tani Yesus yaki'd ka gagamis mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali tor gwo mo be. <sup>15</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ merkin mo gom gwom piti mo dhali o gwo mo ki: Ki wathi/ yansan mishki gwo 'peni mana kan mo ki a'di diki di mo naskina/ mmoimish gwo denj e mo? <sup>16</sup> Wakan aYesus ki thok uni gwo mo ki: Gwom pem jin torka/ mo tani diki ta jim pem mo, hili ta ji gi a'di jin hashki aha/ mo be. <sup>17</sup> Wakki/ wathin kamu/ ona bwa ki mii bwam piti mo tani a'di midi mish mo mo wakki/ gwo jin toru ta jim ma Arungimis mo walla wakki/ aha/ tora gwo ki moshirr pem gana/ mo be. <sup>18</sup> A'diyin jin oki gwo ki moshirr pitin gana/ mo tani a'di ŋapki

monyca ki is piti mo. Hili a'diyin jin ŋapki monyca gi a'di jin hashki a'di mo tani ta jin gana/ mo dhali mii kun 'koki ta kunj kar/ e yisa 'kona e a'di mo be. <sup>19</sup> Din ma Musa ki ci um gwonkan jin cinu mowa? Dhali jan tal 'denj kamu/ 'peni um yisa di'da jin dhuki gwonkan jin cinu mo. Ata inapkina um aha/ mmo'kosh mo? <sup>20</sup> Dhali 'kwani ki thok a'di gwo mo ki: /E tan ga ruma 'cesh mo. Aja inapki / e mmo'kosh jwa mo? <sup>21</sup> Yesus ki thok uni gwo mo ki: Aha/ miikina jasi ton tal 'de/ mo dhali umi 'baar mo merkin mo gom a'di mo be. <sup>22</sup> AMusayi iciki um gwo mo gom mo jin minu 'ciha/ munyjal yis mo (dhali a'di yisa jasi 'pena Musa, hili 'peni ibabam bum mo) dhali um ki 'cih wathin gwaŋa munyjal yis piti ka cim ma pesu/ mo be. <sup>23</sup> Wakki/ ka cim ma pesu/ wathin gwaŋa ki bu'th mo jin 'cihuwa munyjal yis mo tani wakan gwonkan jin cin ma Musa mo tani minu 'koki 'taki 'ce'd mo. A/ um mii aha/ is ngor mmowacka/ bungwar is gi wathi/ ka 'bimpil mmo'bor mo ka cim ma pesu/ mowa? <sup>24</sup> Dhalku/ gwo ki dwall eya por ma pije/ kan mo, hili dwalli gwo ki dwall gana/ ka kar/ e mo.

*Yansan Ta'da Kristhos mowa?*

<sup>25</sup> 'Kwanin tiya 'peni Pa Urushaliim oki gwo wakan mo ki: Ki a'di diki ta wathi/ a'dana jin ŋapkina uni mmo'kosh mowa? <sup>26</sup> Dhali a'di di'di mahan shwane/ mmoŋor gwo eya tente/ mo dhali uni 'koki o gwon kamu/ e a'di mo. A/ mina uni gwansan kun ta gi moshirr imish ki a'di yansan ta'da Kristhos 'te/sana? <sup>27</sup> Bahili aman mishkina mo jin yayina wathi/ yansan 'peni cine/ mo dhali ka Kristhos minu piyu/ 'kwani i is mo tani wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin midi mish mo jin yayina a'di 'peni cine/ mo be. <sup>28</sup> Wakan Yesus ki tor uni gwo mo eya tente/ mo me'd jin torkina a'di gwo e gu'b gi mondheleladhelel mo mmo/o gwo mo ki: Um mishi aha/ mo dhali mo jin yayika/ 'peni cineyi? Hili aha/ dinaki yayu/ ki bwam pem mo. A'di jin hashki aha/ mo tani ta a'din gana mo, dhali a'di tani 'kona um ki mish mo be. <sup>29</sup> Aha/ misha a'di mo haali/ aha/ yayina 'peni a'di mo dhali a'diyi ihashki aha/ mo be. <sup>30</sup> Wakan uni ŋapki bway mo mmo'bu'th a'di mo, hili wathin tal 'denj kamu/ diki kar me'd piti apo/ a'di mo haali/ mom piti diki pu'd naskina/ mo be. <sup>31</sup> Dhali hili 'kwani ka ris gamki a'di gwo is mo dhali uni o gwo mo ki: A/ ki me'd jin minu piya Kristhos 'kwani i is mo tani a/ mina a'di mii miimer ki nyanye/ mmo'bol ku gi miina wathi/ yansan e mowa?

*Iboliish Hashkunu mo Mmobudha Yesus mo*

<sup>32</sup> Dhali 'Kwani Parisiyyin cikina waambuhany 'kwani mmo'kiikina uni agungum

kan mo gom a'di mo, dhali igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyiin hashka iboliish mo mmobu'th a'di mo be. <sup>33</sup> Dhali yan'ko'd Yesus ki o uni gwo mo ki: Aha/ mina di e um ari'ceenne/ mo dhali yan'ko'd aha/ mina ya e a'di jin hashki aha/ mo be. <sup>34</sup> Um mini n̄ap aha/ mo dhali um mini 'koki gam aha/ mo haali/ mo jin miga/ ya mo tani mina um moli iiyu/ mo be. <sup>35</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ oki gwo ka rem 'kup mo ki: Ki mana dina wathi/ yansan gwo ibwa mo mmoya mo jin mina ana 'koki gam a'di mo? A'di dina gwo ibwa mo mmoya mo e bwaman 'Kwani Yahuuda/ kun cekekunu bwa mo e bwan̄ 'Kwanin̄ Griki mo dhali tor 'Kwanin̄ Griki gwo mo 'taa? <sup>36</sup> Ki 'pemen gwo yan jin ona a'di ta'da taye? jin ona a'di ki: Um mini n̄ap aha/ mo tani dhali um mini 'koki gam aha/ mo, dhali, Mo jin dika/ nycine/ mo tani mina um mol iiyu/ icine/ mo be.

*Kumma/ Yi'de/ jin Di ki E mo*

<sup>37</sup> Dhali ka cim jin̄ 'ko'd ki mo ma yuk jin yuku ka tul 'kup mo tani a'di jin ta'da cim jin caaca mo tani Yesus doshki'd ki mis mo dhali tor gwo eya tente/ mo mmo/o gwo mo ki: Waŋki/ wathin tal 'den̄ kamu/ budha yi'de/ mo tani dhalki a'di yayi'di aha/ mo dhali pi mo. <sup>38</sup> A'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani dhalki a'di yayi'di aha/ mo, dhali dhalki a'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani pi a'di mo, me'd Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo jin o gwo mo ki: 'Peni bwam ma dum piti mo tani a'di mina yi'den̄ kumma/ jin di ki e igusu/ mo be. <sup>39</sup> Dhali gwo yansan jin okina a'di mo tani okina a'di gom Shi/in mo, jin mina a'di ci gom uni gwansan kun gamki a'di gwo is mo kun muruni bu'th a'di mo be. Haali/ Shi/in a'di dinuki ciyu/ naskina/ mo haala Yesus naskina/ dinuki kar cam piti eya tente/ mo be.

*Mon̄kwa/ Bwa e Bwan̄ 'Kwani mo*

<sup>40</sup> Ki uni cikki gwo gwansan mo tani 'kwanin̄ tiya o gwo mo ki: Wathi/ yansan ta'da manci gwo ma Arumgimis ka jin gana/ mo be. <sup>41</sup> Dhali kun tiya ki o gwo mo ki: Wathi/ yansan a'di ta'da Kristhos mo. Hili kun tiya o gwo mo ki: A/Kristhos mididi piyu/ mo 'peni Pany Jaliila? <sup>42</sup> Dina Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki o gwo mo ka Kristhos mididi pi 'peni emen ma Dawuu'd mo? dhali minu piyu/ 'peni Pam Beetlaham, a'di jin ta pa jin din ma Dawuu'd nycine/ mo? <sup>43</sup> Wakan mondher bwa di'di bwaman 'kwani gom a'di mo be. <sup>44</sup> Unin̄ tiya ona bwa ki bu'th a'di mo, hili wathin tal 'den̄ kamu/ yisa di'da jin karki me'd apo/ a'di mo be.

*Uni Gwansan kun Ta gi Moshirr kun Daran ki Mon̄gam Gwo Is mo*

<sup>45</sup> Dhali iboliish uni dokkin ka nyan'ko'd mo e igasiis kun can mo dhali 'Kwani

Parisiyiin mo, uni gun oki uni gwo mo ki: Atinta 'kona um ki guyu/ a'di mo? <sup>46</sup> Dhali iboliish ki thoŋ uni gwo mo ki: Wathin̄ kamu/ yisa di'da jin tor̄ki gwo me'd wathi/ yansan mo be. <sup>47</sup> Dhali 'Kwani Parisiyiin ki thoŋ uni gwo mo ki: A/ ki um si'da/ suskunu idheres mo de? <sup>48</sup> A/ kun tiya 'peni 'kwani kun ta gi moshirr walla 'Kwani Parisiyiin gamki a'di gwo is mowa? <sup>49</sup> Hili awaambuhany 'kwani gwahan uni molki gwoŋkan jin cinu mo dhali um jeekunu jwa mo be. <sup>50</sup> Dhala Nikudimus a'di jin yaki'di a'di mon'thiny ntwa/a/ mo tani dhali a'di jin ta jan tal 'de/ 'peni uni mo jin oki uni gwo mo ki: <sup>51</sup> A/gwoŋkan bana jin cinu mo mididi dwali wathi/ gwo ka wunyisa, ntwa/a/ mo ki uni 'koki dhu 'ce mo mmocik̄ a'di mo dhali da/ar a'di jin miikina a'di mowa? <sup>52</sup> Dhali uni ki thoŋ a'di gwo mo ki: /E si'da/ ta wathi/ 'peni Pany Jaliil 'taa? Aggi. N̄api mo ma dhali /e mini par e mo haala manci gwo ma Arumgimis kamu/ yisa di'da jin mididi piyu/ mo 'peni Pany Jaliil mo.

*A'bom jin Bu'thkunu mo e Mo jin Miina A'di Miinyal mo*

<sup>53</sup> Uni iikin e gu'b buni ki she/ ki she/ mo be.

## 8

<sup>1</sup> Hila Yesus yaki'd mo e 'Kuwosh Setuun mo be. <sup>2</sup> Dhali mon'thamo/ ka 'tum mo tani a'di pu'dki'd e gu'b gi mondheleladhele dok/ e mo. Aris 'kwani 'baar mo pu'dkini a'di mo. Dhali a'di ca'bki'da 'cesh mo dhali tor̄ uni gwo mo be. <sup>3</sup> Dhali iman 'kwar to mo dhali 'Kwani Parisiyiin uni suskina 'bomi a'di mo jin bu'thkunu mo e momii miinyal mo, dhali uni ki kara yimi bwaman mo be. <sup>4</sup> Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Man̄tor Gwowa, a'bom yansan a'di bu'thkunu mo e mo jin miina a'di miinyal mo be. <sup>5</sup> Dhali gwoŋkan jin cin ma Musa mo kanki aman gwo mo mmo'kosh wathi/ gi wakansan ki wosh mo be. Gwom pini wakatintaye jin mina /e i/o mo goma yim mo? <sup>6</sup> Mii yansan miikina uni mmopal a'di mo ki uni mini 'taki ta gi gwo mmo/o apo/ a'di mo. Dhala Yesus ca'bki'd ki ji luŋ mo dhali 'kwara 'cesh ki me'd piti mo be. <sup>7</sup> Dhali ki uni 'kon mo mmotirrish a'di ki gwondot mo tani a'di doshki'd ki mis mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalki a'di jin dara'd gi miinthus e bwam mo mo tani iyipi woshi t̄wa/a/ mo mmo'kosh yim mo. <sup>8</sup> Dhali ki jahanne/ a'di ca'bki'd ki ji luŋ mo dhali 'kwara 'cesh ki me'd piti mo be. <sup>9</sup> Hili ki uni cikki a'di mo tani uni iikin ka pije/ ka 'dete/ 'dete/ mo mmotel 'pen 'peni a'di jin ca'd mo, dhala Yesus dhalkunu a'di 'de/ mo nyakka 'bom jin doshki'di bwambori a'di mo be. <sup>10</sup> Dhala Yesus ki hil mo mo dhali owa yim gwo mo ki: A'boma, mane uni mane? Dina wathin tal

'denj kamu/ ki wak/eya? <sup>11</sup> Ayim ki thoꝝ gwo mo ki: Wathi/ yisa di'da Tapa. Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Wakan si'da/ aha/ dinaki wak/ e mo be. Yaku/ mo ma dhali dhalku/ miinthus ki mii dok/ e mo.

*Yesus Ta Moꝝkush gi 'Kwaniny'cesh mo*

<sup>12</sup> Dok/ e Yesus ki tor uni gwo mo mmo/ o ki: Aha/ tana moꝝkush gi 'kwaniny'cesh mo be. A'di jin midi bath aha/ nsho'k mo tani midi diki ya e mondthurumi'd mo. Hili a'di midi ta gi moꝝkush gi mondiki/e mo be. <sup>13</sup> Dhali yan'ko'd 'Kwani Parisiyyin ki o a'di gwo mo ki: /E tori gwo ki is pini ba/. Gwom pini jin tora /e mo tani diki ta gwoꝝ gana/ mo be. <sup>14</sup> Yesus ki thoꝝ uni gwo mo ki: Ba isi wakki/ gwo jin torka/ gom is pem mo tani gwom pem jin torka/ mo tani ta gwoꝝ gana/ mo haali/ aha/ misha mo jin yayika/ 'peni cine/ mo dhali mo jin yaka/ iya mo si'da/ hili um 'koki mish mo jin yayika/ 'peni cine/ mo walla mo jin yaka/ iya mo be. <sup>15</sup> Um dwalli gwo isi gom bungwar is mo. Aha/ dinaki dwall jan tal 'denj kamu/ gwo mo be. <sup>16</sup> Ba isi wakki/ gwo jin dwalka/ mo tani gwom dwall pem ta gwoꝝ gana/ mo haali/ aha/ yisa dina aha/ 'de/ mo jin dwalli gwo mo, hili aha/ dhali Ababam pem jin hashki aha/ mo be. <sup>17</sup> E gwoꝝkan bum jin cinu mo, a'di jin 'kwarkunu mo mmo/o gwo mo ki: Gwo jin cina 'kwani su/ mo tani ta gwoꝝ gana/ mo be. <sup>18</sup> Aha/ tora gwo gom is pem mo dhali Ababam pem a'di jin hashki aha/ mo tani a'di tori gwo gom aha/ mo be. <sup>19</sup> Wakan uni ki thoꝝ a'di gwo mo ki: Mane Cim mane? Yesus ki thoꝝ uni gwo mo ki: Um 'koki mish aha/ mo walla Ababam pem mo. Wakki/ um mishi aha/ mo tani um mini 'taki misha Babam pem si'da/ mo be. <sup>20</sup> Gwo gwansan okin ma Yesus e mo jin dhuuwa guurush mo me'd jin torkina a'di 'kwani gwo e gu'b gi mondheleladhelel mo. Hili wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin bu'thki a'di mo haali/ mom piti diki pu'd naskina/ mo be.

*Mo jin Yaka/ Ya Nycine/ tani Mina Um Mol'iyu/ mo*

<sup>21</sup> Dok/ e a'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ yana ya mo dhali um mini nap aha/ mo dhali um mini wu mo e miinthus bum mo. Dhali mo jin yaka/ iya icine/ mo tani um mini mol'iyu/ mo be. <sup>22</sup> Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ ki o gwo mo ki: Mina a'di 'kosh is piti jwa mo 'taa? me'd jin ona a'di gwo mo ki: Mo jin yaka/ iya mo tani mina um moli'iyu/ mo be. <sup>23</sup> Dhali a'di ki thoꝝ uni gwo mo ki: Um 'pena 'cesh yan mo. Aha/ 'peni momis mo. Um ita ku gi mony'cesh yan mo. Aha/ dinaki ta ji gi mony'cesh yan mo be. <sup>24</sup> Aha/ tora um gwo mo ki um mini wu mo e miinthus bum mo, haali/ um mini wu mo e miinthus bum mo isi ciki/ um mini 'taki gam aha/ gwo is mo ki aha/ tana a'di mo be.

<sup>25</sup> Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: /E sa/ tana ja mo? Yesus ki thoꝝ uni gwo mo ki: Ma isi gwo yin jin torka/ um mo 'peni ka mun'kup mo tani a'di itorkika/ umi 'baar mo be. <sup>26</sup> Aha/ tana gi gwon tiya ka ris mmo'taki o gom um mo dhali mmo'taki dwall si'da/ mo tani hili a'di jin hashki aha/ mo tani ta a'din' gana/ mo, dhali aha/ torkina a'di i'kwaniny'cesh mo gwo jin cikka/ 'peni a'di mo be. <sup>27</sup> Dhali uni 'koki mish gwom piti 'ban mo jin okina a'di uni mo gom gwony Com mo be. <sup>28</sup> Dhali wakan aYesus ki o uni gwo mo ki: Ki um mini 'de'k Ya/ gi 'Kwani mo tani yan'ko'd um mini mish mo mo ki aha/ tana a'di be dhali ki aha/ dinaki mii ton tal 'denj kamu/ ki moshirr pem ki is pem mo, hili jasi uni kun okika/ kun torkin ma Baba aha/ mo be. <sup>29</sup> Dhali a'di jin hashki aha/ mo tani a'di d' d e aha/ mo. A'di diki dhal aha/ 'pen mo haali/ aha/ miina to isa yempa/ kun 'borki a'di bwa mo be. <sup>30</sup> Me'd jin torkina a'di gwo wakan mo tani 'kwani ka ris gamki a'di gwo is mo be.

*Gwoꝝ Gana/ Midi Dhu Um ki 'Kus mo be*

<sup>31</sup> Dhali yan'ko'd Yesus ki o 'Kwani Yahuuda/ gwo mo, uni kun gamki a'di gwo is mo ki: Wakki/ um mini tikir 'ko mo e gwom pem mo tani um ka jin' gana/ mini ta imancik aha/ gwo mo be. <sup>32</sup> Dhali um mini mish gwon' gana/ mo. Dhali gwon' gana/ midi dhu um ki 'kus mo be. <sup>33</sup> Uni thoꝝki a'di gwo mo ki: Aman tana emen ma Ibrahiim mo dhali aman 'konaki ta cin'kina/ gi 'kwanin tiya mo. Ba ata i/ona /e gwo mo ki: Um minu dhu ki 'kus mo?

<sup>34</sup> Yesus ki thoꝝ uni gwo mo ki: Ka jin' gana/, ka jin' gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun miiki miinthus mo tani uni ta cin'kina/ gi miinthus mo be. <sup>35</sup> Dhali cin'kina/ yisa mishi tikir ca'b e gu'b ki sule/ ki sule/ mo, hili ya/ a'di tikiriki ca'b ki sule/ sule/ mo be. <sup>36</sup> Wakan wakki/ Ya/ dhu um ki 'kus mo tani um ka jin' gana/ mini 'ko ki 'kus mo be. <sup>37</sup> Aha/ misha ki um ta emen ma Ibrahiim mo. Bahili um napki aha/ mmo'kosh mo haali/ gwom pem diki gam monyca'b e um mo be. <sup>38</sup> Aha/ torkina gwo ki to jin mishkika/ 'pena Babam pem mo dhali um miiki to jin cika um 'pena babam bum mo be.

*Ababam Bum Ta'da Iblis mo*

<sup>39</sup> Uni ki thoꝝ a'di gwo mo ki: Ibrahiim ta'da babam bam mo. Dhala Yesus ki thoꝝ uni gwo mo ki: Wakki/ um mini 'taki ta uci ma Ibrahiim mo tani um mini 'taki mii mii kun miin ma Ibrahiim mo be. <sup>40</sup> Hili shwane/ um napki aha/ mmo'kosh mo, wathi/ jin tori um gwon' gana/ jin cikina a'di 'peni Arumgimis mo. Mii ma Ibrahiim yisa wakana. <sup>41</sup> Um mii to kun cika um 'pena babam bum mo. Uni ki thoꝝ a'di gwo mo ki: Aman 'konuki dho'th ki dho'th



çal mo be. Aman tana ga Baba jin di'd tal 'de/ mo a'di jin ta'da Arungimisi. <sup>42</sup> Yesu ki thoꝓ uni gwo mo ki: Waꝓki/ Arungimisi midu 'taki ta Ababam bum mo tani um mini 'taki en aha/ mo haali/ aha/ pikina 'peni Arungimisi mo dhali aha/ yayina 'peni a'di mo. Aha/ dinaki yayu/ ki bwam pem mo, hili ki bwa gi a'di jin hashki aha/ mo be. <sup>43</sup> Atinta 'kona um ki mish gwo jin oka/ 'ban mo? Haali/ a'di wakan mmomola um gwom pem ciꝓ mo be. <sup>44</sup> Um 'pena babam bum jin ta tapa ma ruma 'cesh mo dhali bwam bum o'd ki mii me'd bwa ma babam bum mo. A'di ta'da man 'kosha mee mo 'peni ka muꝓ 'kup mo dhali a'di dar gi toꝓ kamu/ mmomii gom gwoꝓ gana/ mo haali/ gwoꝓ ganaꝓ kamu/ yisa di'da e a'di mo. Ki a'di ki toꝓ gwo ka toꝓ mo tani a'di ki o gwo mo me'd isi jin di'di a'diyi haali/ a'di ta'da toꝓ mo dhali com jin cil ma toꝓ mo. <sup>45</sup> Hili haali/ gom gwoꝓ gana/ jin toꝓka/ um mo tani um 'koki gam aha/ gwo is mo be. <sup>46</sup> Wathi/ jana 'peni bwam um gamki aha/ ki aha/ dina mii m'ba/ gom miinthus mo? Waꝓki/ aha/ toꝓa gwoꝓ gana/ mo tani ata 'kona um ki gam aha/ gwo is mo si'da/? <sup>47</sup> A'diyin jin ta jim ma Arungimisi mo tani ciꝓki'da Arungimisi gwo mo. Dhali gom gwo jin 'kona um ki ciꝓ a'di mo tani um 'koki ta ku ma Arungimisi mo be.

*Ntwa/a/ ka Ibrahiim mo tani Aha/ Dikina mo be*

<sup>48</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ ki thoꝓ a'di gwo mo ki: Aman ona gwo ki oꝓ gana/ ba/ ki / e ta Wathi/ gi Pan Saamira jin taki'd ga ruma 'cesh moyi? <sup>49</sup> Yesu ki thoꝓ uni gwo mo ki: Aha/ dinaki ta aruma 'cesh mo, hili aha/ taꝓa Ababam pem mo dhali um 'koki taꝓ aha/ mo be. <sup>50</sup> Hili wakan si'da/ aha/ dinaki naꝓ monyca ki is pem mo. Jan tal 'denj kamu/ diki'd jin naꝓki a'di mo dhali a'di midu ta mandwall gwo mo be. <sup>51</sup> Ka jinj gana/, ka jinj gana/ aha/ toꝓa um gwo mo ki: Waꝓki/ wathin tal 'denj kamu/ midu dhu gwom pem mo tani a'di midu diki par wu e ki sule/ mo be. <sup>52</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: Shwane/ aman misha ki / e tana ga ruma 'cesh mo. Ibrahiim wuki'd mo ba/, me'd jin wukina imanci gwo ma Arungimisi kadhama/ mo dhali i/ e a'di i/ on ki: Waꝓki/ wathi/ midu dhu gwom pem mo tani a'di midu diki nyok wu ki sule/ mo be. <sup>53</sup> /E can mo mmobola babam bam ka Ibrahiim e jin wuki'd mo 'taa? Aggi. Dhali imanci gwo ma Arungimisi kadhama/ mo kun wukin mo. Ki /e si'da/ toshki /e tana ja mo? <sup>54</sup> Yesu ki thoꝓ uni gwo mo ki: Waꝓki/ aha/ kara monycam pem mo tani monycam pem di'd ki buthur mo. A'di ta'da Babam pem jin karki aha/ ca eya tente/ mo, a'di jin okina um ki a'di ta'da Arungimisi bum

mo be. <sup>55</sup> Hili um 'koki mish a'di mo. Aha/ misha a'di mo be. Waꝓki/ aha/ ona gwo ki aha/ mola a'di mo tani aha/ mina 'taki ta atoꝓ me'd um mo, hili aha/ misha a'di mo dhali aha/ dhuna gwom piti mo be. <sup>56</sup> Ababam bum ka Ibrahiim a'di 'kunyina bwa mo mmopina a'di acim pem e mo. A'di mishki a'di mo dhali 'borkina bwa mo be. <sup>57</sup> Dhali yan'ko'd 'Kwani Yahuuda/ ki o a'di gwo mo ki: /E dina yil ki 'ko/ issu/\* i'ce'dka 'kume'd naskina/ mo dhali /e parkina Ibrahiim eya? <sup>58</sup> Yesu ki thoꝓ uni gwo mo ki: Ka jinj gana/, ka jinj gana/ aha/ toꝓa um gwo mo ki: Ntwa/ a/ ka Ibrahiim diki di mo tani aha/ dikina mo be. <sup>59</sup> Dhali wakan uni 'de'kki wosh mo dhali 'taki 'kosh a'di mo. Hila Yesu bagki is piti mo dhali ya ka piꝓe/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo be.

**9**

*Yesu Waꝓki Wathi/ jin Dhodhu ka Ja'da/ mo*

<sup>1</sup> Me'd jin yakina a'di ki jampe mo tani a'di mishki wathin kamu/ jin taki'da ja'da/ 'pena dho'th piti jin dho'thkunu a'di kan mo be. <sup>2</sup> Dhali imanciꝓ a'di gwo doꝓki a'di gwo mo ki: Rabbi, kaja miiki miinthus mo, wathi/ yansan 'taa? walla icom mo, ki a'di dho'thkunu ka ja'da/ kan mo? <sup>3</sup> Yesu ki thoꝓ gwo mo ki: A'di yisa ita miinthus gi wathi/ yan mo walla icom mo, hili ki mii ma Arungimisi minu toꝓa eya tente/ e a'di mo be. <sup>4</sup> Ana tuꝓu ki mii mii gi a'di jin hashki aha/ mo, ki mo di'd ki montee naskina/ mo. Ki mo midu ta mon'thiny mo tani wathin tal 'denj kamu/ midu mola tu'c mii mo be. <sup>5</sup> Me'd jin dika/ e mony'cesh yan mo tani aha/ tana moꝓkush gi 'kwaniny'cesh mo be. <sup>6</sup> Me'd jin okina a'di gwo wakansan mo tani a'di ki 'taꝓ manya/ a'cesh mo dhali 'thoka je ki manya/ mo dhali gwa'c wathi/ e ka je mo be, <sup>7</sup> mmo/o a'di gwo mo ki: Yaku/ mo ma mmolam eya Al Yi'de/ Siluwaam mo (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu mo ki: a'di hashkunu mo). Wakan a'di yakid' mo dhali lamki'd mo dhali doꝓki'd ka nyan'ko'd mo mmomish mo mo be. <sup>8</sup> Dhali imanmiiya tu'c dhali uni gwansan kun mishki a'di ntwa/ a/ mo mmotana a'di aman'tho to mo tani uni o gwo mo ki: Dina a'di ki ta wathi/ yansan a'di jin ca'bki'd dhali 'tho to mo? <sup>9</sup> Kun tiya o gwo mo ki: A'di ta a'di be. Kun tiya o gwo mo ki: Yisa, hili a'di wana e ki a'di mo. A'di ki o uni gwo mo ki: Aha/ tana wathi/ mo be. <sup>10</sup> Uni ki o a'di gwo mo ki: Dhali em pini mishu ka'd kataye? <sup>11</sup> A'di ki thoꝓ gwo mo ki: Wathi/ jin yuku ka Yesu a'di 'thoꝓki'da je mo dhali gwa'c aha/ em pem mo dhali o aha/ gwo mo ki: Yaku/ mo eya Siluwaam mo dhali lam mo. Wakan aha/ yakina mo dhali

\* 8:57 kamsiin

lam mo dhali aha/ bu'thkina momish mom pem mo be. <sup>12</sup>Uni ki o a'di gwo mo ki: Mane a'di mane? A'di ki thok gwo mo ki: Aha/ mola a'di mo be.

*'Kwani Parisiyiin Uni Theke'thki Gwo mo Gom Mo jin Waçuwa Waç ki E mo*

<sup>13</sup> Dhali uni ki susi wathi/ e 'Kwani Parisiyiin mo, a'di jin taki'da ja'da/ 'thissa/ mo be. <sup>14</sup> Dhali a'di ta'da cim ma pesu/ jin miikin ma Yesusa je mo dhali ka'd a'di em piti mo be. <sup>15</sup> Dhali 'Kwani Parisiyiin dok/e ki dot a'di gwo mo ki a'di mishi bu'th momish mom piti kata mo. Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di karki'da je e em pem mo dhali aha/ lamkina mo tani aha/ mishkina mo mo be. <sup>16</sup> Dhali 'Kwani Parisiyiina tiya ki o gwo mo ki: Wathi/ yansan diki di 'peni Arungimis mo ba/ haali/ a'di diki kara cim ma pesu/ ki jin kogu mo. Hili kun tiya o gwo mo ki: A/ki wathi/ jin ta'da manmii miinthus mido mishi miimer gi wakansan mii mowa? Mondher bwa di'di bwaman uni mo be. <sup>17</sup> Wakan uni dok/e ki o wathiny ja'da/ gwo mo ki: Gwo gi wakata i/ona /e gom a'di mo me'd jin ka'dkina a'di /e e mo? A'di thok gwo mo ki: A'di ta'da mançi gwo ma Arungimis mo be.

<sup>18</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ 'koki gam gwo is ki a'di taki'da ja'da/ mo dhali ki a'di bu'thki momish mo mo ntagi uni ki yuk icom gi wathi/ jin bu'thki momish mom piti mo be. <sup>19</sup> Dhali uni ki dot uni gwo mo ki: A/ yan ta ya/ m buma, a'di jin ona um ki a'di dho'thkunu ka ja'da/ mo? Ba a'di mishi mo mo kata shwane/? <sup>20</sup> Icom thokki gwo mo ki: Aman misha ki a'di yansan ta ya/m bam mo dhali a'di dho'thkunu ka ja'da/ mo be. <sup>21</sup> Bahili a'di mishi mo kata shwane/ sa/? Aman mola mo walla aman 'konaki mish a'di jin ka'dki em piti mo. Doti a'di mo ma. A'di cana yil mo. A'di mido o gwo gom is piti mo be. <sup>22</sup> Icom oki gwo wakansan mo haali/ uni ko/ki 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ 'Kwani Yahuuda/ thosonki gwo mo jin gamu me'd mo wakki/ wathin tal 'denj kamu/ mido 'taki pi gwo gom a'di mo mmo/o ki a'di ta'da Kristhos mo tani a'di minu ur ka pije/ 'peni gu'b gi montul is buni mo be. <sup>23</sup> A'di ta gwo jin ona icom gwo mo wakan mo ki: A'di cana yil mo be. Doti a'di mo ma.

<sup>24</sup> Wakan dok/e me'di su/ mo tani uni ki yuk wathi/ jin taki'da ja'da/ mo dhali o a'di gwo mo ki: Ciya Arungimis mom'bor bwa i is mo ma. Aman misha ki wathi/ yansan ta'da manmii miinthus mo be. <sup>25</sup> A'di ki thok uni gwo mo ki: Wakki/ a'di ta'da manmii miinthus mo tani aha/ mola mo be. Jasi ton tal 'de/ a'di imishka/ mo ba/ me'd jin taka/ ja'da/ mo tani aha/ misha mo shwane/ mo be. <sup>26</sup> Uni ki thok a'di gwo mo ki: Ki a'di miid'a ta i /e mo? Ki e ka'da a'di /e kata mo?

<sup>27</sup> A'di ki thok uni gwo mo ki: Aha/ torkina um gwo mo hila/ dhali um ushki gwo cik moyl. Ba tinta injapa um a'di mmocik dok/ e sa/? Um si'da/ njapan mmowar ki imancik a'di gwo mo 'taa? <sup>28</sup> Dhali uni sorki a'di mo mmo/ o gwo mo ki: /E a'di itana mançi a'di gwo mo. Hili aman tana imancika Musa gwo mo be. <sup>29</sup> Aman misha ka Arungimis torki'da Musa gwo mo. Hili gom gwo gi wathi/ yan mo tani aman mola mo mo jin yayina a'di 'peni cine/ mo be. <sup>30</sup> Dhali wathi/ ki thok uni gwo mo ki: Ba mii yansan ta miimer mo be. Ki um 'koki mish mo jin yayina a'di 'peni cine/ mo dhali hili a'di ka'dki aha/ em pem mo be. <sup>31</sup> Ana misha mo mo ka Arungimis diki cik 'twa/ gi imanmii miinthus mo hili wakki/ jan 'de/ yin jin ta'da manluja Arungimis mo dhali mii bwam piti mo tani Arungimis cikki a'di 'twa/ mo be. <sup>32</sup> Hili 'pena dhamo/ ki suny suny mo me'd jin telkina mony'cesh 'pen mo tani gwo yisa cikunuwa ki jan tal 'denj kamu/ ka'dki da kamu/ e mo a'di jin dhodhu ka ja'da/ mo. <sup>33</sup> Wakki/ wathi/ yansan mido 'taki diki di 'peni Arungimis mo tani a'di mido 'taki mo tonj kamu/ mii mo be. <sup>34</sup> Dhali uni ki thok gwo mo ki: /E jin dho'thkunu e miinthus kan mo tani dhali mina /e imish am gwo tora? Dhali uni ki ur a'di ka pije/ mo be.

*Aja'da/ gom To gi Shi/in mo*

<sup>35</sup> Dhala Yesus cikki gwo ki uni urki a'di ka pije/ mo dhali a'di ki gam a'di 'kup mo, dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: /E gamki Ya/ ma Arungimis gwo is mo 'taa? <sup>36</sup> A'di ki thok a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: Ki a'di jaye, Tapa, ki aha/ mina gam a'di gwo is mo? <sup>37</sup> Yesus ki thok a'di gwo mo ki: /E mishki a'di mo dhali a'di a'dan be jin torki /e gwo mo be. <sup>38</sup> A'di ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, aha/ gamkina gwo is mo. Dhali a'di ki lunj a'di mo be. <sup>39</sup> Dhala Yesus ki o gwo mo ki: Gom gwon dwall mo tani aha/ pu'dkina i mony'cesh yansan mo, ki uni gwansan kun 'koki mish mo mo tani mini 'taki mish mo mo, dhali uni gwansan kun mishi mo mo tani mini war ka ja'da/ mo be. <sup>40</sup> 'Kwani Parisiyiina tiya 'dishkin mo mmocik gwo jin ona a'di mo dhali uni ki o a'di gwo mo ki: A/ am si'da/ de itana ja'da/ de? <sup>41</sup> Yesus ki thok uni gwo mo ki: Wakki/ um mini 'taki ta ja'da/ mo tani um mini 'taki dar gi mii 'ba/ mo, hili shwane/ um o gwo mo ki: Aman misha mo mo. Dhali mo kun 'konu ki mii 'ba/ mo tani ishkin e um mo be.

**10**

*Gwom 'Bi'th/e goma Goj Ka'bal mo*

<sup>1</sup> Ka jinj gana/ ka jinj gana/ aha/ ona um ki a'diyin jin diki se ki 'twan'kala goj ka'bal mo, hili ise ki bwaya kamu/ mo tani a'di ta wathin 'di/ mo dhali jin ta'da mandil to mo

be. <sup>2</sup> Hili a'diyin jin cikki'd ki 'twaŋkal mo tani a'di ta'da manhil ka'bal jin hili ka'bal mo be. <sup>3</sup> Dhali amançor 'twaŋkal mo tani ka'dki a'di 'twaŋkal mo, dhali ka'bal cikki 'twam piti mo, dhali a'di ki yuŋ ka'bal pitin gana/ ki gway buni mo dhali shu uni bway ka pije/ mo be. <sup>4</sup> Ki a'di suski kum pitin gana/ baar mo ka pije/ mo tani a'di ki ya nŋwa/ a/ ki uni mo dhali ka'bal baŋki a'di nsho'k mo haali/ uni mishki 'twam piti mo be. <sup>5</sup> Jan kamu/ jin di ki she/ mo tani mina uni 'koki baŋhi sho'k mo be, hili uni mini so mo 'peni a'di mo haali/ uni 'koki mish 'twa/ gi 'kwanin tiya mo be. <sup>6</sup> Gwom pok yansan tor ma Yesus uni mo, hili uni 'koki mish gwo 'ban mo, gwo jin okina a'di uni mo be.

*Yesus Ta'da Manhil Ka'bal jin 'Boro'd mo*

<sup>7</sup> Wakan Yesus ki o uni gwo dok/ e mo ki: Aha/ tora um gwo mo ki: Aha/ tana 'twaŋkal gom ka'bal mo be. <sup>8</sup> Aris uni 'baar mo kun iiyini twa/ a/ ki aha/ mo tani uni ta 'kwanin 'di/ mo dhali kun ta imandil to mo. Hili ka'bal 'koki ci bwa 'kup ki uni mo be. <sup>9</sup> Aha/ tana 'twaŋkal mo. Waŋki/ jan tal 'deŋ kamu/ mididi sey/ i aha/ mo tani a'di minu woth/ mo dhali mididi sey/ bwa-man mo dhali ya ka pije/ mo dhali gama shon dhii/ i'd mo be. <sup>10</sup> 'Kwanin 'di/ uni pu'dkin mo mmokwal to jasi 'te/ mo dhali mmo'kosha 'kosh mo dhali mmo'ce'da 'ce'd sho'k mo. Aha/ pu'dkina mo ki uni mini ta gi moŋ'koki/ e mo dhali mmota gi a'di ki nyanye/ mo be. <sup>11</sup> Aha/ tana manhil ka'bal jin 'boro'd mo. Amanhil ka'bal jin 'boro'd ki kar mondiki/ em piti a'cesh gom ka'bal mo be. <sup>12</sup> Hili a'di jin mii to ka guurush mo dhali diki ta manhil ka'bal mo tani dhali ka'bal 'koki ta kum piti mo tani ki a'di parki'da wu e mo mmoyayu/ mo tani a'di ki dhal ka'bal 'pen mo dhali gus mo be dhala wu ki bu'th uni mo dhali ceŋer uni bwa mo be. <sup>13</sup> A'di guski'd mo haali/ a'di ta'da manmii to ka guurush mo be dhali bwan kamu/ yisa ta a'di pa gom ka'bala. <sup>14</sup> Aha/ tana manhil ka'bal jin 'boro'd mo. Aha/ misha kum pem mo dhali kum pem mishi aha/ mo be. <sup>15</sup> Me'd jin mishkin ma Baba aha/ mo tani dhali aha/ misha Ababa mo. Dhali aha/ karkina mondiki/ em pema 'cesh gom ka'bal mo be. <sup>16</sup> Dhali aha/ tana gi ka'bala tiya kun 'koki 'ko eya goŋ yansan mo. Aha/ mina mii susi uni si'da/ mo, dhali uni mini ci bwa gom 'twam pem mo be. Wakan uni mini ta ama'dinya tal 'de/ mo be dhali amanhil ka'bal mididi 'de/ mo be. <sup>17</sup> Gom 'kup gwo gi wakan mo tani Ababa enki aha/ mo haali/ aha/ karkina mondiki/ em pema 'cesh mo ki aha/ mina 'taki bu'th a'di ka nyan'ko'd mo be. <sup>18</sup> Wathin tal deŋ kamu/ yisa di'da jin mididi bu'th a'di 'peni aha/ mo, hili aha/ karkina a'diya 'cesh ki bwam pem gana/ mo.

Aha/ tana gi mom'bi'th mo mmokar a'diya 'cesh mo dhali aha/ tana gi mom'bi'th mo mmobu'th a'di dok/ e mo be. Gwoŋkan yan bu'th'kika/ 'pena Babam pem mo be.

<sup>19</sup> Dhali gwo jin dheru 'kwani bwa mo dok/ e diki'd mo e bwan 'Kwani Yahu-uda/ mo haali/ gom gwo gwansan mo be. <sup>20</sup> 'Kwanin tiya ka ris o gwo mo ki: A'di ta'd ga ruma 'cesh mo dhali a'di guski'da du mo. Atinta ciŋa um gwom piti mo? <sup>21</sup> Kun tiya o gwo mo ki: Gwo gwansan 'koki ta gwo gi wathi/ jin taki'd ga ruma 'cesh mo. A/ min ma ruma 'cesh mish ka'd wathiny ja'da/ e mowa?

*Yesus Waŋkina 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>22</sup> A'di ta'da ayuŋ jin yuŋu ka tul 'kup mo mmokar gu'b gi mondheleladhele ki she/ mo (mmokar a'di ki she/ 'ko'di a'di nyoŋkunu dok/ e mo be) e Pa Urushaliim mo be. <sup>23</sup> A'di ta mondiŋ mo dhala Yesus yaki'd ki sho'k e gu'b gi mondheleladhele eya lambalany ma Sulemaan mo be. <sup>24</sup> Wakan 'Kwani Yahuuda/ tulki is i a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: /E mini dhu am ki mo gi wakata mmoshi bwa 'kup mo kan? Waŋki/ /e tana Kristhos mo tani tori aman gwo shoka 'cesh ka ji sho'k mo ma. <sup>25</sup> Yesus ki thoŋ uni gwo mo ki: Aha/ torikina um gwo mo tani dhali um 'koki gam gwo is mo. Gom mii kun miikika/ ki gway ma Babam pem mo tani uni tori gwo gom aha/ mo be. <sup>26</sup> Hili um 'koki gam gwo is mo haali/ um 'koki ta uni kun cilka/ ki ka'bal pem mo. <sup>27</sup> Ka'bal pem cikki 'twam pem mo dhali aha/ misha uni mo dhali uni baŋhi aha/ nsho'k mo be. <sup>28</sup> Dhali aha/ cina uni moŋ'koki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo be. Dhali uni mini 'koki 'ce'd sho'k ki sule/ mo. Dhali wathin tal 'deŋ kamu/ mididi diki sul uni mo 'peni me'd pem mo be. <sup>29</sup> Ababam pem a'di jin ciki uni aha/ mo tani a'di ica'd ki uni 'baar mo dhali wathin kamu/ yisa di'da jin mididi mish sul uni mo 'peni me'd ma Babam pem mo be. <sup>30</sup> Aha/ dhala Baba, aman tala 'de/ mo be.

<sup>31</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ uni 'de'kki wosh mo dok/ e mmo'taki 'kosh a'di mo. <sup>32</sup> Yesus thoŋ uni gwo mo ki: Aha/ torikina um miim 'borga/ i e ka ris 'pena Babam pem mo. Dhali gom mii kuna imina uni 'kosh aha/ ki wosh mo? <sup>33</sup> 'Kwani Yahuuda/ thoŋki a'di gwo mo ki: Aman mina 'kosh /e ki wosh gom miim 'boro'd yisa hili gom gwo sor jin walkina / e mo, haali/ /e jin ta wathiny'cesh kan mo kar is pini ka Arumgimis mo. <sup>34</sup> Yesus ki thoŋ uni gwo mo ki: A'di dinuki 'kwar mo e gwoŋkan bum jin cinu mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ ona gwo mo ki: Um a'di itana rumi? <sup>35</sup> Waŋki/ a'di ki yuŋ uni ka rum, uni kun pu'dkina Gwo ma Arumgimis mo (Dhali Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo tani minu mol 'ce'd mo be) tani <sup>36</sup> a/um

ki o gwo mo ki a'di jin karkina Com ki she/ ki jin kogu mo dhali hashu e mony'cesh mo ki: /E walki gwo sor mo, haali/ aha/ ona gwo mo ki: Aha/ tana Ya/ ma Arungimis mo. <sup>37</sup> Waƙƙi/ aha/ dinaki mii mii ma Babam pem mo tani dhalki gwom pem ki gam is mo ma. <sup>38</sup> Hili waƙƙi/ aha/ ki mii uni mo tani ba waƙƙi/ isi um 'koki gam aha/ gwo is mo tani gami aha/ gwo is gom mii mo ma, ki um mini mish mo mo dhali mish gwo 'ban mo ka Baba a'di diki'd e aha/ mo dhali aha/ eya Baba mo be. <sup>39</sup> Dok/e uni palki mii mo mmobu'th a'di mo, hili a'di yeki'd mo 'peni bwam me'd buni mo be.

<sup>40</sup> A'di yaki'd dok/ e mo mmo'citha/ Al Kumma/ Yi'de/ Uurdun mo e mo yin jin mi-ikin ma Yohaana mii ki yi'de/ nƙwa/a/ mo dhali a'di ki ca'bi mun mo be. <sup>41</sup> Dhali 'kwani ka ris pu'dkini a'di mo dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Yohaana diki mii miimer mo tani, hili aris gwo kun okin ma Yohaana gom wathi/ yansan mo tani ta gwoƙƙi gana/ mo be. <sup>42</sup> Dhali 'kwani ka ris gamki a'di gwo is imun mo be.

## 11

### *Mowu ma Li/aasar mo*

<sup>1</sup> Dhali wathin kamu/ diki'd jin 'ba'thki'd jin yuku gway ka Li/aasar gi Pam Beetaniya mo, a'di jin ta pa ma Mariyam dhali 'bwaham piti ka Marthā mo be. <sup>2</sup> A'di ta'da Mariyam jin 'koshki Tapa is ka yina pi'dnanj gana/ mo dhali shumuƙ a'di sho'k ka mur'kup ma yim mo, a'di jin 'ba'thkin ma kam piti ka Li/aasar mo. <sup>3</sup> Wakan i'bwaham hashki a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, a'di jin ena /e mo tani 'ba'thki'd mo be. <sup>4</sup> Hili ka Yesus cikki gwo yansan mo tani a'di ki o gwo mo ki: 'Pemen 'ba'th yansan yisa ta mowuwa. A'di ta mii gom monyca ma Arungimis mo, wakan ki Ya/ ma Arungimis minu kar ki ca gom a'di mo be.

<sup>5</sup> Dhala Yesus enki'da Marthā dhali 'bwaham mo be dhala Li/ aasar mo. <sup>6</sup> Wakan ki a'di cikki gwo gom a'di mmo'ba'thki'na a'di mo tani a'di ca'bki'd ka cim su/ naskina/ e mo yin jin dikina a'di nycine/ mo be. <sup>7</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki o gwo yansan e imancik a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Dhalki ana iina Pa Yahuudiyya mo dok/ e. <sup>8</sup> Dhali imancik a'di gwo ki thok a'di gwo mo ki: Rabbi, 'Kwani Yahuuda/ hila/ uni shwaneyin ƙapki /e mmo'kosh ki wosh mo dhali /e mini ya imun dok/ e mana sa/? <sup>9</sup> Yesus ki thok uni gwo mo ki: 'Kon ma tee ki 'ko 'kume'd i'ce'dka su/ ka tente/ mowa? Waƙƙi/ wathin kamu/ ki ya ki sho'k montee mo tani a'di diki kol mo haali/ a'di parki monƙush gi mony'cesh yan e mo be. <sup>10</sup> Hili waƙƙi/ wathin 'de/ ki ya ki sho'k mon'thiny mo tani a'di kolki'd mo haali/ monƙush diki

di e a'di mo be. <sup>11</sup> Wakansan a'di oki gwo mo dhali yan'ko'd tor uni gwo mo ki: Akam bana ka Li/aasar a'di ishki e mo, hili aha/ mina ya mo mmomer a'di e mo 'peni mo/ish e mo be. <sup>12</sup> Dhali imancik a'di gwo ki o a'di gwo mo ki: Tapa, waƙƙi/ a'di ishki e mo tani a'di mina isi 'bor mo be. <sup>13</sup> Dhala Yesus a'di oki gwo gom jwam piti mo, hili uni kulumki gwo ibwa mo ki a'di midi si a'di is 'peni mo/ ish e mo be. <sup>14</sup> Dhali yan'ko'd Yesus ki tor uni gwo ka ji sho'k mo mmo/ o gwo mo ki: ALi/ aasar, a'di wuki'd mo be. <sup>15</sup> Dhali gom gway bum mo tani aha/ 'kunyina bwa mo ki aha/ dinaki di imun mo, wakan ki um mini gam gwo is mo. Hili dhalki ana iina i/i i a'di mo. <sup>16</sup> Tuuma, a'di jin yuku gway ka 'ci jin dhodhu isu/ mo, a'di o gwo e igarr piti jin nyaƙa a'di gwo cik mo ki: Dhalki ana iina si'da/ ki ana mina nyaƙ wu ki a'di mo be.

### *Yesus Ta Mompni dhali Mondiki/e mo*

<sup>17</sup> Dhali ka Yesus pu'dki'd mo tani a'di gamki'da Li/aasar, a'di jin diki'di jis jwa ka cim doƙon hila/ mo be. <sup>18</sup> Pam Beetaniya a'di 'dishki Pa Urushalim is mo, dhali si'd piti wana e ki ƙatgini su/ mo be. <sup>19</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ tana ris ka ris uni iikina Marthā mo dhala Mariyam mo mmomalas uni mo isi goma kam buni mo be. <sup>20</sup> Ka Marthā cikki gwo ka Yesus pu'dki'd mo tani ayim yaki'd mo dhali rak a'di ibway mo, ka Mariyam diki'd e bwanj gu'b mo be. <sup>21</sup> Marthā ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa, waƙƙi/ /e mini 'taki di imahan mo tani akam pem midi 'taki diki wu mo be. <sup>22</sup> Dhali shwane/ isi me'd jin mishka/ ki to yin jin mina /e idot 'peni Arungimis mo tani Arungimis midi ci /e a'di mo be. <sup>23</sup> Yesus ki thoƙa yim gwo mo ki: Akam pini midi cu mis dok/ e mo be. <sup>24</sup> Marthā ki thoƙ a'di gwo mo ki: Aha/ mishayi ki a'di midi cu mis dok/ eyi e mompinu ka cim jinj 'ko'd mo be. <sup>25</sup> Yesus ki thoƙa yim gwo mo ki: Aha/ tana mompinu dhali mon'koki/e mo be. A'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani ba a'di jin wuki'd mo tani hili a'di midi di ki e mo be. <sup>26</sup> Dhali a'diyin jin di'd ki e dhali gam aha/ gwo is mo tani a'di midi diki wu ki sule/ mo. A/ gwo yansan gama /e is mo 'te/sana? <sup>27</sup> Ayim ki thoƙ a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. Aha/ gama gwo is ki /e tana Krithos mo jin ta Ya/ ma Arungimis mo, a'di jin midi yayu/ e mony'cesh yansan mo be.

### *Yesus Gwoki'd mo*

<sup>28</sup> Ka yim oki gwo yansan mo tani ayim yaki'd mo dhali yuk 'bwaham piti ka Mariyam mo mmo/ o a'di gwo ka ƙwal is mo ki: Amantor Gwo di'di mahan mo dhali a'di yukki /e mo be. <sup>29</sup> Dhali ka yim cikki gwo mo tani ayim cuki mis ki jahanne/ mo dhali ya i a'di mo be. <sup>30</sup> Dhala Yesus diki pu'du/ ipa naskina/ mo, hili a'di diki'd naskina/ e

mo yin jin gamkin ma Martha a'di 'kup mo be. <sup>31</sup> Ki 'Kwani Yahuuda/ kun 'kokin mo naskina/ e gu'b nyakka yim mo mmomalasa yim mo tani uni parkina Mariyam e mo mmocukina a'di mis ki jahanne/ mo dhali ya ka pije/ mo tani, uni bathkina yimi sho'k mo mmotosh ka yim yaki'd ka pije/ mo mmoko mo e mon'kupaje mo be. <sup>32</sup> Dhali yan'ko'd, aMariyam, ka yim pu'dki'd e mo jin din ma Yesus mo dhali par a'di e mo tani a'di bitki'di sho'k piti mo dhali o gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e mini 'taki di imahan mo tani akam pem midi 'taki diki wu mo be. <sup>33</sup> Ka Yesus parki'da gwo mo mo mmogwokina a'di mo tani dhali 'Kwani Yahuuda/ kun nyakki pu'd ka yim mo mmoko mo si'da/ tani a'di den ma du mo e shi/in piti mo dhali mur mo. <sup>34</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Mane mo jin karkina um a'di mo? Uni ki thok a'di gwo mo ki: Tapa, yayu/ mo ma dhali par e mo. <sup>35</sup> Yesus gwoki'd mo be. <sup>36</sup> Wakan 'Kwani Yahuuda/ oki gwo mo ki: Hili mo mo ma. A'di enki a'di ijasa/! <sup>37</sup> Hili kun tiya 'peni uni oki gwo mo ki: A/bunya/ mina a'di jin mishi wathiny ja'da/ ka'd e mo tani mina a'di 'taki diki mish wathi/ yansan non 'peni mowu mo?

*Li/aasar A'di Warkunu Is mo Mmodi ki E mo*

<sup>38</sup> Dhali yan'ko'd Yesus den ma du mo e shi/in piti dok/ e mo dhali a'di pu'dki'd e mon'kupaje mo. A'di ta jis wosh jin 'kolkunu mo dhali wosh karkunu mo mmo'dap a'di 'twa/ mo be. <sup>39</sup> Yesus ki o gwo mo ki: Kaci wosh mo ma. Dhala Martha jin ta 'bwaham gi wathi/ jin wu'd mo tani o a'di gwo mo ki: Tapa, ki mo yan shwanetan mo tani a'di min ma shimi bulabul mo haali/ a'di 'kokin ma cimi donon mo mmowu mo be. <sup>40</sup> Yesus ki owa yim gwo mo ki: Dika/ ki tor /e gwo mo wakki/ /e mini 'taki gam gwo is mo tani /e mini 'taki par monyca ma Arumgimis e mowa? <sup>41</sup> Wakan uni ka'cki wosh mo dhala Yesus 'deki em piti ki mis mo dhali o gwo mo ki: Ababa, aha/ 'borkina /e bwa i is mo ki /e cikki aha/ 'twa/ mo. <sup>42</sup> Aha/ mishkina ki /e cikki aha/ 'twa/ isa yempa/ mo, hili aha/ okina gwo yansan gom gway gi 'kwani kun doshkin ki 'dishe/ mo ki uni mini 'taki gam gwo is ki /e a'di ihashki aha/ mo be. <sup>43</sup> Ki a'di oki gwo wakansan mo tani a'di cuuki'd ki dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Li/aasar, piyu/ ka pije/ mo. <sup>44</sup> Wathi/ jin wuki'd mo piki'd ka pije/ mo, me'd piti dhali sho'k piti 'tamkunu is ki burrinyen dhiny e jin kanuwa kan mo dhali bwam/em piti a'di 'tamkunu mo ki burrinye/ si'da/ mo. Yesus ki o uni gwo mo ki: 'Cu'ki a'di mo ma dhali dhalki a'di ya'd mo.

*Awu'th jin Wudhu Apowa Yesus mo*

<sup>45</sup> Wakan 'Kwani Yahuuda/ ka ris ris uni kun iyyin nyakka Mariyam mo dhali kun parki to kun miikina a'di e mo tani uni gamki gwo is e a'di mo be. <sup>46</sup> Hili kun tiya 'peni uni, uni iikin mo e 'Kwani Parisiyiin mo dhali torki uni gwo mo gom to jin miikin ma Yesus mo be. <sup>47</sup> Wakan igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyiin uni tulki 'kwani gi montul is buni is mo dhali o gwo mo ki: Atinta i/a'di imina ana imii mo? Haali/ wathi/ yansan miiki'da ris miimer ka ris mo. <sup>48</sup> Wakki/ ana mina dhal a'di mmomii kansan san mo tani aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini gam a'di gwo is mo dhali 'Kwani Ruumaniyiin mini iiyu/ mo dhali 'ce'd mom bana jin kogu sho'k mo dhali kal bana mo be. <sup>49</sup> Hili jan tal 'den kamu/ 'peni uni mo tani a'di ta'da Kayaapa, a'di jin ta'da gasiis jin ca'd gi yil caan mo, jin oki uni gwo mo ki: Um moli to 'baar mo. <sup>50</sup> Um 'koki mish gwo 'ban mo ki a'di ta shi/ miim 'boro'd gom um mo ki wathin tal 'de/ midi 'taki wu mo gom 'kwani mo, dhali ki kal yan ka 'bimpil minu 'taki 'koki 'ce'd sho'k mo be. <sup>51</sup> A'di diki o gwo yansan 'peni bwam piti 'ye/ mo, hili mmotakina a'diya gasiis jin ca'd gi yil caan mo tani a'di oki gwo is mo ka Yesus midi 'taki wu mo gom kal yan mo be. <sup>52</sup> Dhali yisa jasi gom kal yan a'di 'cena hili mmotul uci ma Arumgimis isi montal 'de/ mo uni gun ce'kerkunu bwa mo is'ko'd mo be. <sup>53</sup> Wakan 'pena tee caan mo tani uni gamki 'twa/ 'kup mo gom bway jin mina uni 'taki kar a'di mmowu mo be.

<sup>54</sup> Wakan aYesus yisa di'd mmoya eya tente/ mo e bwaman 'Kwani Yahuuda/ mo hili a'di yaki'd 'peni mun mo e bampa/ jin 'dish mombwaasho is mo e bampa/ jin yukunu gway ka Eprayim mo. Dhali a'di ca'bki'di mun nyakki imancik a'di gwo mo be.

<sup>55</sup> Dhali Mompe'kupanyolos gi 'Kwani Yahuuda/ 'dishki'd mo dhali 'kwani ka ris iikin 'peni bampa/ e Pa Urushaliim ntwa/ a/ ki Mompe'kupanyolos mo mmonyon is buni mo be. <sup>56</sup> Uni 'kokin mo mmotima tim mo goma Yesus mo dhali mmo/o o gwo ka rem 'kup mo me'd jin doshkina uni e gu'b gi mondheleladhelel mo ki: Ki gwo gi wakatinta ikulumkina /e ibwa mo? Ki a'di midi diki yayu/ e montul is yan jin yukuwa yuk mo 'taa? <sup>57</sup> Dhali igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyiin uni kanki gwo mo mmo/o ki wakki/ wathin tal 'den kamu/ midi mish mom piti mo tani a'di midi 'taki tor uni gwo mo jin mina uni 'taki bu'th a'di mo be.

## 12

*Yesus 'Koshkunu Is ka Yina Pi'dnan Gana/ mo e Pam Be'etaniya mo*

<sup>1</sup> Acim 'koni pe'de/ ntwa/ a/ ki Mompe'kupanyolos mo dhala Yesus pu'dki'd e Pam Beetaniya mo e mo jin pikin ma Li/aasar mo a'di jin 'de'kkin ma Yesus 'peni mowu mo be. <sup>2</sup> Dhali uni miiki a'di tonte/ mo. Martha a'di miiki'da tu'c mo, hila Li/aasar a'di ta jan tal 'de/ e bwam uni gwansan kun 'kokina tharabeesa nyakki a'di mo be. <sup>3</sup> Mariyam bu'thki'da yina pi'dnan gana/ jin 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo jin din ma ratul 'de/ mo be. Dhali a'di ki 'kosh sho'k ma Yesus mo dhali shumut a'di sho'k ka mur'kup piti mo, dhali gu'b a'di 'tu'dkunu mo ka shim ma pi'dna/ mo be. <sup>4</sup> Hila Yahuusa Iskariyuuti a'din tal 'de/ 'peni imancik a'di gwo mo (a'di jin mididi 'cith a'di is ki gwo mo) o gwo mo ki: <sup>5</sup> Atinta 'konuki yola pi'dna/ yansan ka riyaal iss\* 'kwanimpa i'kume'd mo dhali ciki 'kwani kun hatha'ko'd mo? <sup>6</sup> Gwo yansan ona a'di, yisa mmotan ma du a'di pa yisa gom 'kwani kun hatha'ko'd mo, hili haali/ a'di ta'da 'di/ mo, dhali mmotana a'di ka jisilaan ma guurush mo tani a'di ki pil mo ki 'pen mo mmo'do uni mo. <sup>7</sup> Yesus ki o gwo mo ki: Dhalka yim mo ma. Dhalka yim kar a'di igama tee jin minu kan aha/ mo. <sup>8</sup> 'Kwani kun hatha'ko'd 'koni um isa yempa/ mo, hili um mini 'koki ta gi aha/ isa yempa/ mo.

*Awu'th jin Wudhu Apowa Li/aasar mo*

<sup>9</sup> Dhana waambuhany 'Kwani Yahuuda/ ka ris da/ arki gwo mo ki a'di di'di mun mo tani dhali uni pu'dkin mo, yisa jasi 'te/ gom gway ma Yesusa, hili si'da/ mmopara Li/aasar e mo a'di jin 'de'kkina a'di 'peni mowu mo be. <sup>10</sup> Wakan igasiis kun can mo thosonki gwo mo mmokara Li/aasar mmowu si'da/ mo be, <sup>11</sup> haali/ gom gway gi a'di mo tani 'Kwani Yahuuda/ ka ris 'kokini mo/ii mo dhali gama Yesus gwo is mo be.

*Mo jin Pinu Mii E mo Mmocic Pa Urushaliim mo*

<sup>12</sup> Dhali ka tee jin 'ko'd mo tani awaambuhany 'kwani uni pu'dkin e mo ma yuk jin yuku ka tul 'kup mo mmocikina uni gwo ka Yesus mididi pu'dku/ e Pa Urushaliim mo be. <sup>13</sup> Wakan uni kwa/kina biny jethkum mo dhali ii mo mmorak a'di ibway mo mmocuu gwo mo ka: Hosanna. Mom'bor mii gom a'di jin pu'dki'd ki gway gi Tapa mo, isa Malik gi 'Kwani ma Israyiili. <sup>14</sup> Dhala Yesus a'di gamki ari thuluny mo dhali mer a'di apo/ mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

<sup>15</sup> Dhalku/ is ki ko/ mo, 'bwa/ ma Sihyuun. Hili mo mo ma. Amalik pini a'di pu'dki'd mo mmomer ari thulunya po/ mo be.

<sup>16</sup> Imancik gwo 'koki mish gwo yansan 'bani twa/a/ mo be. Hili ka Yesus karkunu cam piti eya tente/ mo tani dhali yan'ko'd uni

kakina gwo yansan e mo jin 'kwarkunu mo gom a'di mo dhali jin miikunu mo gom a'di mo be. <sup>17</sup> Dhala waambuhany 'kwani 'kokin nyakki a'di mo me'd jin yukina a'di aLi/aasar 'peni jis jwa mo dhali 'de'k a'di 'peni mowu mo tani uni o gwo mo gom a'di mo be. <sup>18</sup> Dhali 'kup gwo a'dani, a'di iikin ma waambuhany 'kwani mo mmorak a'di ibway mo mmocikina uni gwo mo gom mimer yansan jin miikina a'di mo be. <sup>19</sup> Dhali yan'ko'd 'Kwani Parisiyiin oki gwo ka rem 'kup mo ki: Misha uma, um moli toj kamu/ mii mo, hili aris 'kwaniny'ceshi 'baar mo iikin mo mmobath a'di nsho'k mo be.

*Ya/ gi 'Kwani Minu Mii 'De'k mo*

<sup>20</sup> Dhali e bwaman uni gwansan kun iikin ka gagamis mo mmoluq ka cim jin yukuwa yuk mo tani unin tiya gwahan ita 'Kwanij Griki mo be. <sup>21</sup> Wakan uni gwansan pu'dkina Pilibbus mo, a'di jin ta wathi/ 'peni Pam Beetsayda e Pany Jaliil mo, dhali uni o a'di gwo mo ki: Tapa, aman ona bwayi mmopara Yesus e mo be. <sup>22</sup> Dhala Pilibbus yaki'd mo dhali torka Andaraawus gwo mo. Dhala Andaraawus yaki'd mo nyakka Pilibbus mo dhali uni torkina Yesus gwo mo be. <sup>23</sup> Dhala Yesus ki thoq uni gwo mo ki: Mo pu'dki'd mo gom Ya/ gi 'Kwani ki a'di minu kar ca eya tente/ mo be. <sup>24</sup> Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Isi ciki/ wakki/ emen pos diki bita 'cesh dhali wu mo tani a'di mididi a'di 'de/ mo. Hili wakki/ a'di ki wu mo tani a'di mididi dho'th maman kagahara mo be. <sup>25</sup> A'diyin jin enki mondiki/em piti mo tani mididi this a'di e mo, dhali a'diyin jin shi/ki mondiki/em piti i e mo e mony'cesh yansan mo tani a'di mididi kar a'di ntagi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo. <sup>26</sup> Wakki/ wathin tal 'der kamu/ mididi mii aha/ to mo tani a'di mididi mii bath aha/ nsho'k mo be. Dhali mo yin jin miga/ di mo tani a'di imina cinjinam pemi di si'da/ mo be. Wakki/ wathin tal 'der kamu/ mididi mii aha/ to mo tani Ababa mididi tak a'di mo be.

<sup>27</sup> Dhali shwane/ akashiram pem tocu bwa mo, dhali aha/ mina i/o kata mo? Ababa. /E ki wothi aha/ 'peni mo yansan mowa? Yisa. Haali/ gom 'kup mii yan mo tani aha/ pu'dkina mo e mo yansan mo be. <sup>28</sup> Ababa, kari /e gway pini ki ca mo. Dhali yan'ko'd 'twa/ pu'dki'd 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ karkina a'di ki ca mo dhali aha/ mina kar a'di ki ca dok/e mo be. <sup>29</sup> Dhala waambuhany 'kwani kun doshkin ki 'dishe/ cikki a'di mo dhali okin ki a'di ta'da sho'k jin dorki'd mo. Kun tiya o gwo mo ki: Aman'doyu gwo a'di toriki gwo e a'di mo be. <sup>30</sup> Dhala Yesus ki thoq gwo mo ki: 'Twa/ yansan pu'dki'd gom gway bum mo, yisa gom gway pema. <sup>31</sup> Dhali mo jin minu tor

\* 12:5 miyyateen

gwo 'twa/a 'cesh gi gwon dwall e mony'cesh yansan mo tani a'di pu'dki'd mo. Dhali tapa ma ruma 'cesh yansan minu biṭ ka pije/ mo be. <sup>32</sup> Dhali aha/, ki aha/ minu 'de'k mo 'peni mony'cesh yan mo tani aha/ mina dira ris 'kwani 'baar mo e is pem mo be. <sup>33</sup> A'di oki gwo yansan mo mmoṭor 'pemen jwa jin mina a'di wu mo be. <sup>34</sup> Dhala waambuhany 'kwani thoṭki a'di gwo mo ki: Aman cikina gwo mo 'peni gwonṭan jin cikunu mo ka Kristhos mido ca'b ki sule/ sule/ mo. Ba / e o gwo kan mana ki Ya/ gi 'Kwani minu mii 'de'k mo? Ki Ya/ gi 'Kwani jana a'dan? <sup>35</sup> Yesus ki thoṭ uni gwo mo ki: Moṅkush mido nyaṭ di e um ari'ceenne/ mo. Iiyi/ um mo ki moṅkush di'd naskina/ mo, isi ciki/ ki mondhurumi'd mido diki kum um mo. A'diyin jin yaki'd e bwam mondhurumi'd mo tani diki mish mo jin yakina a'di mo be. <sup>36</sup> Ki um ta gi moṅkush mo tani gami gwo is e moṅkush mo ki um mini 'taki war ki iya/ gi moṅkush mo be.

*'Kwani Yahuuda/ kun Dar gi Gwoṅ Gam Is mo*

Ka Yesus oki gwo yansan mo tani a'di yaki'd mo dhali bag is piti 'peni uni mo be. <sup>37</sup> Ba a'di miiki miimer ka ris iwambori uni mo tani hili uni 'koki gam a'di gwo is mo be. <sup>38</sup> A'di ta gwo jin okin ma manṭi gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin ta'da Ishaya mo jin minu thim moyi jin o gwo mo ki: Tapa, kaja gamki gwom bana jin cinu is mo dhali eya ja ṭorkunu abi gi Tapa i e mo? <sup>39</sup> Wakan uni mol a'di gwo gam is mo be. Haala Ishaya doḱ/e o gwo mo ki: <sup>40</sup> A'di 'dapki uni em buni mo mmota ja'da/ mo dhali 'bi'thki uniya dum buni mo, isi ciki/ ki uni mini 'taki par e ki em buni mo dhali nyiṭh ka dum buni mo, dhali tu'k mo gom aha/ mmowaḱ uni mo be. <sup>41</sup> Ishaya oki gwo yansan haali/ a'di mishki monycam piti mo dhali o gwo gom a'di mo be. <sup>42</sup> Bahili 'kwani ka ris isi uni gun ta gi moshirr mo tani gamki a'di gwo is mo, hili gom moṅko/ is gom 'Kwani Parisiyiin mo tani uni 'koki pi gwo mo be, isi ciki/ uni minu 'taki ur ka pije/ 'peni gu'b gi montul is buni mo be. <sup>43</sup> Haali/ uni enki montak 'peni 'kwani mo mmodhal montak 'peni Arumgimis e i is mo.

*Gwo ma Yesus jin Midi Ta Gwo gi Dwalli 'Kwani mo*

<sup>44</sup> Dhala Yesus cuuki'd kagahara dhali o gwo mo ki: A'diyin jin gamki aha/ gwo is mo tani diki gam aha/ gwo is jasi 'te/ mo, hili a'di gamki a'di jin hashki aha/ gwo is mo be. <sup>45</sup> Dhali a'di jin parki aha/ e mo tani parki a'di jin hashki aha/ e mo. <sup>46</sup> Aha/ pu'dkina mo mmota moṅkush ma 'cesh yan mo ki a'diyin jin mido gam gwo is e aha/ mo tani mido diki ṭikir di mo e mondhurumi'd

mo be. <sup>47</sup> Waḱki/ wathin ṭal 'deṅ kamu/ cik gwo jin oka/ mo dhali diki dhu uni mo tani aha/ dinaki dwall a'di gwo mo, haali/ aha/ dinaki pu'du/ mo mmodwall 'kwaniny'cesh gwo mo, hili mmowoth 'kwaniny'cesh mo be. <sup>48</sup> A'diyin jin ushki aha/ mo dhali diki bu'th gwom pem jin oka/ mo tani a'di ta gi jan ṭal 'deṅ kamu/ jin mido dwall a'di gwo mo. Gwo jin oka/ mo tani a'di mido ta gwon dwall piti ka cim jin 'ko'd mo. <sup>49</sup> Haali/ aha/ dinaki o gwo 'peni moshirr pem gana/ mo. Ababa jin hashki aha/ mo tani a'di ki is piti ciki aha/ gwonṭan jin 'kwarkunu mo gom gwo jin miga/ i/ o mo dhali gwo jin miga/ iṭor mo. <sup>50</sup> Dhali aha/ misha gwonṭan piti jin 'kwarkunu mo ki a'di ta gwo gi mondiki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. A'di jin oka/ mo tani okika/ me'd jin ḱankin ma Baba aha/ gwo mo be.

## 13

*Yesus Lamki Imancik A'di Gwo Sho'k mo*

<sup>1</sup> Dhali nṭwa/a/ ki mo jin yuḱuwa yuḱ ka tul 'kup ki Mompe'kupanyolos mo tani aYesus mishki'd ki mom piti pu'dki'd mo jin mina a'di ya mo 'peni mony'cesh yansan e com mo tani, a'di enki kum piti kun 'kokin e mony'cesh yansan mo, a'di enki uni ntagi 'pemen mo be. <sup>2</sup> Dhali ki tonṭe/ muru shwa mo tani ki tapa ma ruma 'cesh 'baarki gwo kar mo eya du ma Yahuusa Iskariyuuti mo, a'di jin ta ya/ ma Simaan mo mmo'ciṭh a'di is ki gwo mo tani, <sup>3</sup> Yesus mmomishkina a'di ki Com ciki'da ris to 'baar mo e me'd piti mo dhali mmopu'dkina a'di 'peni Arumgimis mo dhali mmomina a'di doḱa Arumgimis ka nyan'ko'd mo tani <sup>4</sup> a'di cuki mis mo 'peni tonṭe/ mo, dhali a'di 'cuḱki burriyem pom piti mo mmokara 'cesh mo dhali a'di ki deḱ burriyene/ gi imanmiya tu'c e empa'd piti mo. <sup>5</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki wol yi'de/ e bwam ma sahan mo dhali ṭel mii 'pen mo mmolam imancik a'di gwo sho'k mo dhali shumut uni sho'k ki burriyene/ gi imanmiya tu'c jin hitha a'di e empa'd mo be. <sup>6</sup> A'di pu'dki'da Simaan Buṭerus mo dhala Simaan Buṭerus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, /e mini lam aha/ sho'k pem 'taa? <sup>7</sup> Yesus ki thoṭ a'di gwo mo ki: To jin miiga/ shwane/ tani dina/ e ki mish mo, hili ṅ'ko'd mo tani /e mini mish gwo yan 'ban mo be. <sup>8</sup> Buṭerus ki thoṭ a'di gwo mo ki: /E mini diki lam aha/ sho'k pem ki sule/ sule/ mo ba/. Yesus ki thoṭ a'di gwo mo ki: Waḱki/ aha/ dinaki lam /e mo tani /e diki ta gi moṅkamu/ e aha/ mo be. <sup>9</sup> Simaan Buṭerus ki thoṭ a'di gwo mo ki: Tapa, jasi sho'k pem 'te/ yisa, hili me'd pem si'da/ mo dhali 'kup mo be. <sup>10</sup> Yesus ki thoṭ a'di gwo mo ki: Adiyin jin upkunu mo tani mido mii diki mii ta gi mo jin minu lam a'di mo isi ciki/ jasi sho'k piti mo, hili a'di dhelelki'd ka 'kup kulu/ mo be. Dhali um dhelelkin mo

tani, hili yisa umi 'baar mowa. <sup>11</sup> Haali/ a'di mishki a'di jin midi 'ciṭh a'di is ki gwo mo. A'di i/ ona a'di gwo gi wakan mo ki: Umi 'baar mo yisa idheleladhelel mo.

<sup>12</sup> Ki a'di lamki uni sho'k buni mo tani dhali a'di bu'thki burriyem piti ka nyan'ko'd mo dhali ca'b e mom piti mo, dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um mishi 'pemen miñj gwo yansan jin miiga/ gom um mowa? <sup>13</sup> Um yukki aha/ ka Manṭor Gwo dhali ki Tapa mo. Dhali miim bum 'boro'd be haali/ aha/ wana kan mo be. <sup>14</sup> Wakki/ aha/ wana kan mmota Tapa mo dhali Amantṭor Gwom bum mo lamki um sho'k mo tani um si'da/ ka ba/ imini lam sho'k ka gam 'kup mo be. <sup>15</sup> Haali/ aha/ cikina um she/um mii mo ki um si'da/ mini 'taki mii mii me'd aha/ mo me'd jin miika/ gom um mo be. <sup>16</sup> Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora um gwo mo ki ciñkina/ yisa ica'd ki tapam piti mo yisa, walla a'di jin hashu mo tani yisa ica'd ki a'di jin hashki a'di mowa. <sup>17</sup> Wakki/ um mini mish gwo gwansan mo tani mom'bor mii 'te/ba/ gom um mo wakki/ um mini mii uni mo be. <sup>18</sup> Aha/ dinaki ṭor gwo gom umi 'baar mo. Aha/ misha uni gun kwanyka/ mo, a'di jin mina Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu mo ki a'di minu thim moyi ki: A'di jin shwaki maam pem a'di 'de'kki 'penaṭiñkilan sho'k piti apo/ aha/ mo. <sup>19</sup> Aha/ tora um gwo shwane/ nṭwa/a/ mo ki mo diki bu'th mo mo, wakki/ a'di ki bu'th mo mo tani um ki gam gwo is ki aha/ tana a'di mo be. <sup>20</sup> Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: A'diyin jin midi bu'th jan ṭal 'deñ kamu/ 'peni bwam uni kun hashka/ mo tani a'di bu'thki aha/ mo, dhali a'di jin bu'thki aha/ mo tani a'di bu'thki a'di jin hashki aha/ mo be.

*Mo jin Minu 'Ciṭha/ Yesus Is ki Gwo mo Ṭorkina A'di Itwa/a/ mo*

<sup>21</sup> AYesus oki gwo wakansan mo tani a'di murkin ma du mo e shi/in mo dhali ṭe gwo shoka 'cesh mo ki: Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Jan ṭal 'deñ kamu/ 'peni um midi 'ciṭh aha/ is ki gwo mo be. <sup>22</sup> Dhali imancik gwo uni sugkin ki e ka rem 'kup mo mmomolkina uni wathi/ jin okina a'di mo be. <sup>23</sup> Jan ṭal 'de/ 'peni imancik a'di gwo mo a'di jin enkin ma Yesus mo mmo/ ishkina a'di ki 'dishe/ eya bor ma Yesus mo be. <sup>24</sup> Wakan Simaan Buṭerus wuṭki a'di ki 'kup mo dhali o gwo mo ki: Ṭori aman wathi/ jin okina /e mo ma. <sup>25</sup> Wakan mmo/ ishkina a'di abor ma Yesus ki 'dishe/ mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa kaja sa/? <sup>26</sup> Yesus ki thoḷ gwo mo ki: A'di ta a'di jin miga/ cika gabul maanḷkuthu'd yan mo ki aha/ mina 'thupki a'di mo be. Wakan ki a'di 'thupki a'di agabul maanḷkuthu'd mo tani a'di ki ciki a'di ka Yahuusa jin ta ya/ ma

Simaan Isḷariyuṭi mo be. <sup>27</sup> Dhali yan'ko'd ka gabul maanḷkuthu'd mo tani Seṭaan seki'da dum piti mo. Yesus ki o a'di gwo mo ki: A'di jin mura / e imii mo tani miyyi a'di ki jahanne/ mo ma. <sup>28</sup> Dhali jan ṭal 'deñ kamu/ jin di'da tharabeesa yisa mishki 'pemen gwowa, kata okina a'di a'di kan mo. <sup>29</sup> Kun tiya toshkin haali/ Yahuusa ta'd ga jisilaan ma guurush mo tani on ka Yesus ṭorki a'di gwo mo ki: Yoli tonte/ kun mina ana mii ta goma yuk jin yuku ka tul 'kup mo, walla ki a'di midi 'taki ci to gom 'kwani kun hatha'ko'd mo be. <sup>30</sup> Wakan 'ko'da gabul maanḷkuthu'd jin bu'thkina a'di mo tani a'di ki jahanne/ yaki'd ka piye/ mo, dhali mo ta mondhurumi'd mo be.

*Gwoñkan Ta jin This jin 'Kwarkunu mo*

<sup>31</sup> Ki a'di yaki'd ka piye/ mo tani Yesus ki o gwo mo ki: Shwane/ Ya/ gi 'Kwani karkunu ca eya tente/ mo, dhali e a'di mo tani Arumgimis karkunu ki ca mo be. <sup>32</sup> Wakki/ Arumgimis karkunu ki ca mo e a'di mo tani Arumgimis si'da/ minu kar ki ca mo e is piti mo dhali midi kar a'di ki ca hila/ mo be. <sup>33</sup> Ushi uciya, aha/ dina um jasi ari'ceenne/ mo. Um mini ṇap aha/ mo dhali me'd jin okika/ 'Kwada Yahuuda/ gwo mo, wakan si'da/ tani shwane/ aha/ ona um gwo mo ki: Mo yin jin miga/ ya icine/ mo tani mina um mol iiyu/ icine/ mo be. <sup>34</sup> Gwoñkan jin ta jin this jin 'kwarkunu mo tani a'di cikika/ um mo ki um mini en ka rem 'kup mo, isi me'd jin enka/ um moyi, ki um si'da/ mini en ka rem 'kup mo be. <sup>35</sup> Gom 'kup mii yansan kan mo tani aris 'kwani ka ris mini mish ki um ta imancik gwom pem mo wakki/ um enen ka rem 'kup mo be.

*Mo jin Waṭ ma Buṭerus Gwo mo Ṭorkunu Itwa/a/ mo*

<sup>36</sup> Simaan Buṭerus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, ki mana imina /e iya mo? Yesus ki thoḷ a'di gwo mo ki: Mo yin jin miga/ ya mo tani /e mini mol aha/ baṭhi sho'k shwane/ mo. Hili /e mini baṭh aha/ nsho'k ṇ'ko'd mo be. <sup>37</sup> Buṭerus ki o a'di gwo mo ki: Tapa, jan ta imiga/ mol /e baṭhi sho'k shwanetan mo? Aha/ mina kar mondiki/em pema 'cesh gom /e mo be. <sup>38</sup> Yesus ki thoḷ a'di gwo mo ki: A/e mini kar mondiki/em pini a'cesh gom aha/? Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ tora /e gwo mo ki: Ka dhongola ṇwa diki ko e mo tani ntagi / e mini waṭ aha/ gway me'di kwara mo be.

## 14

*Yesus Ta Bway Tagi Com mo*

<sup>1</sup> Dhalku/ ki dhu adum bum ki mur mo ma. Gami um gwo is eya Arumgimis mo dhali gami aha/ gwo is si'da/ mo. <sup>2</sup> E gu'b ma Babam pem mo tani mo jin minu 'ko tana ris mo. Wakki/ a'di midi 'taki diki wakan mo tani a/ miga/ 'taki ṭor um gwo ki aha/ yana



ya mo mmothoson mo gom uma? <sup>3</sup> Dhali ki aha/ mina ya mo dhali thoson um mo tani aha/ mina doku/ dok/e dhali 'do um nyakki aha/ mo ki mo yin jin miga/ di nycine/ mo tani a' di imina umi 'ko si'da/ mo be. <sup>4</sup> Dhali mo yin jin yakika/ iya mo tani misha um mo dhali bway misha um si'da/ mo be. <sup>5</sup> Tuuma ki o' a' di gwo mo ki: Tapa, aman 'konaki mish mo jin yana /e iya mo. I/aman misha bway imana? <sup>6</sup> Yesus ki thoq a' di gwo mo ki: Aha/ tana bway dhali gwon gana/ dhali mondiki/e mo. Wathin tal 'den kamu/ midiki diki yayu/ eya Baba, hili jasi e aha/ mo be. <sup>7</sup> Wakki/ um mini 'taki mish aha/ mo tani um mini 'taki misha Babam pem si'da/ mo be. 'Peni shwane/ um mishki a' di mo dhali um parki a' di e mo be.

<sup>8</sup> Pilibbus ki o' a' di gwo mo ki: Tapa, tor am Ababa i e mo ma, dhali aman minu te mo be. <sup>9</sup> Yesus ki o' a' di gwo mo ki: Aha/ dina i /e ki rash rash kan mo dhali dina /e ki mish aha/ naskina/ Pilibbus? A' di jin parki aha/ e mo tani parki'da Baba e mo. Ba kata ona /e ki: Tor am Ababa i e mo? <sup>10</sup> Dina /e ki gam gwo is ki aha/ dina eya Baba dhali Ababa di'd e aha/ 'taa? Gwo kun oka/ um mo tani aha/ dinaki o' a' di ki moshirr pem gana/ mo. Hili Ababa jin ca'bk'i'd e aha/ mo tani a' di miiki miim piti mo be. <sup>11</sup> Gami aha/ gwo is mo ki aha/ dina eya Baba mo dhala Ababa di'd e aha/ mo, walla gami aha/ gwo is gom gway gi mii mo 'te/.

<sup>12</sup> Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki a' di jin gamki aha/ gwo is mo tani midiki mii si'da/ kun miika/ mo, dhali mii kun can ki gwansan mo tani mina a' di imii mo haali/ aha/ yana ya Ababa mo be. <sup>13</sup> Ma to yin jin mina umi dot ki gway pem mo tani aha/ mina mii a' di mo, ka Baba minu kar ca eya tente/ e Ya/ mo be. <sup>14</sup> Wakki/ um mini dot aha/ ton tiya ki gway pem mo tani aha/ mina mii uni mo be.

*Gwo jin Onu Is gom Shi/in Dheleladhelel mo*

<sup>15</sup> Wakki/ um eni aha/ mo tani um mini dhu gwonkan pem kun 'kwarkunu mo be. <sup>16</sup> Dhali aha/ mina dota Baba mo dhali a' di midiki ci uma Manmalasa kamu/ mmodi e um ki sule/ sule/ mo be, <sup>17</sup> isi a' diyi jin ta Shi/ in gi gwon gana/ mo, a' di jin molkina 'kwaniny'cesh bu'th mo haali/ uni 'koki mish a' di mo walla 'koki nyith a' di mo. Um mishki a' di mo haali/ a' di ca'bk'i'd nyakki um mo dhali midiki di e um mo be.

<sup>18</sup> Aha/ mina diki dhal um ka dhipa mo. Aha/ mina yayu/ i um mo be. <sup>19</sup> Shini naskina/ dhali 'kwaniny'cesh mini 'koki par aha/ e doq/e mo. Hili um mishki aha/ mo. Haali/ aha/ dina ki e mo tani um si'da/ mini 'ko ki e mo be. <sup>20</sup> Ka cim caan tani um mini mish ki aha/ dina eya Babam pem mo dhali um e

aha/ mo dhali aha/ e um mo be. <sup>21</sup> A' di jin ta gi gwonkan pem kun 'kwarkunu mo dhali jin dhu uni mo tani a' di be ita ji gi eni aha/ mo be. Dhali a' di jin eni aha/ mo tani a' di min ma Babam pemi en mo dhali aha/ mina en a' di mo dhali tor a' di is pem i e eya tente/ mo be. <sup>22</sup> Yahuusa a' di jin ta'da Iskariyuuti yisa, a' di ki thoq a' di gwo mo ki: Tapa, kata a' di imina /e itor is pini eya tente/ e am mo dhali diki tor 'kwaniny'cesh mo? <sup>23</sup> Yesus ki thoq a' di gwo mo ki: Wakki/ wathi/ midiki en aha/ mo tani a' di midiki dhu gwom pem mo, dhali Ababam pem midiki en a' di mo, dhali aman mina iiyu/ mo i a' di mo dhali mii mon'kom bam nyakki a' di mo be. <sup>24</sup> A' diyin jin diki en aha/ mo tani diki dhu gwom pem mo. Dhali gwo yin jin cika um mo tani diki ta jim pem mo, hili ta jim ma Baba jin hashki aha/ mo be.

<sup>25</sup> Gwo gwansan torkika/ um mo ki aha/ dina e um naskina/ mo be. <sup>26</sup> Hili ka Manmalas jin ta Shi/ in Dheleladhelel mo, a' di jin min ma Babam pem hashu/ ki gway pem mo tani a' di midiki tor um gwo 'baar mo dhali midiki ka um gwo e 'baar mo kun torkika/ um mo be. <sup>27</sup> Monku'th is dhalkika/ um mo. Monku'th is pem cikika/ um mo. Yisa me'd jin cinu 'kwaniny'cesha, aha/ cikina um a' di mo. Dhalka dum bum ki dhu ki mur mo walla dhalku/ ki dhu uni ka ko/ is mo. <sup>28</sup> Um cikki gwo mo jin oka/ ki: Aha/ yana ya mo dhali aha/ mina idoku/ i um mo. Wakki/ um eni aha/ mo tani um mina bwa 'taki 'kuny mo haali/ aha/ yana Ababa mo, haala Baba a' di ekki'd mmobol aha/ e mo be. <sup>29</sup> Dhali shwane/ aha/ torkina um gwo ntwa/a/ mo ki mo diki bu'th mo mo naskina/ Wakan ki a' di midiki bu'th mo mo tani um mini gam gwo is mo be. <sup>30</sup> Aha/ mina diki ca' b mmotor um gwo ki rash rash mo haali/ tapa gi mony'cesh yan pu'dki'd mo. A' di dar gi mom'bi'th apo/ aha/ mo be. <sup>31</sup> Hili aha/ miikina to me'd jin kankin ma Baba aha/ gwo mo, wakan ki 'kwaniny'cesh mini 'taki nyith ki aha/ ena Ababam pem mo. Cuyi mis mo. Dhalki ana iina imun mo.

## 15

### *Yesus Ta Cwalman Gana/ mo*

<sup>1</sup> Aha/ tana cwalman gana/ mo dhali Ababam pem a' di ta'da mankor mo be. <sup>2</sup> Arisa bim pem kun daq dho'th mo tani uni 'citha/ a' di mo mmo'do ka pije/ mo, dhali arisa bi kun dho'th maman mo tani a' di ki thoson mo dhali 'cith mo ki uni mini dho'th maman ki nyanye/ mo be. <sup>3</sup> Um dhelelkin mo hila/ ki gwo jin torkika/ um mo be. <sup>4</sup> Koyi e aha/ mo ma dhali aha/ e um mo. Me'da biny cwa jin moli maman dho'th ki is piti mo isi ciki/ a' di midiki mii di e cwalman mo, wakan um si'da/ isi ciki/ um mini 'ko e aha/ mo be. <sup>5</sup> Aha/ tana cwalman gana/ mo, dhali

um a'di itana bi mo. A'diyin jin ca'bki'd e aha/ mo dhali aha/ e a'di mo tani a'di be jin dhothi maman kagahara mo, haali/ ki dar gi aha/ mo tani um moli toñ kamu/ mii mo be. <sup>6</sup> Waḳki/ wathi/ diki ca'b e aha/ mo tani a'di biṭu ka piḳe/ me'da biny cwa mo dhali a'di ki ku'th mo dhala binycwa tulkunu is mo mmota'k i o'd mo, dhali o'd ki shwa mo be. <sup>7</sup> Waḳki/ um 'kon e aha/ mo dhali gwom pem 'kon e um mo tani doṭi ma to yin jin ona bwa um mo dhali a'di minu mii gom um mo be. <sup>8</sup> Ki 'kup mii yan kan mo tani Ababam pem karkunu ki ca mo mmodho'thkina um maman kagahara mo, dhali wakan um ki nyo/ mii mo mmota imanciḳ aha/ gwo mo be. <sup>9</sup> Me'd jin enkin ma Baba aha/ mo tani wakan si'da/ aha/ enkina um mo. 'Koyi e mo/en pem mo ma. <sup>10</sup> Waḳki/ um dhu gwonḳan pem kun 'kwarkunu mo tani um mini 'ko e mo/en pem mo, me'd jin dhukika/ gwonḳan ma Babam pem mo kun 'kwarkunu mo dhali ca'b e mo/en piti mo be. <sup>11</sup> To gwansan ṭorkika/ um mo ki mon'kuny bwam pem midi di e um mo dhali ki bwaj 'kunygam bum minu 'tu'd mo be.

<sup>12</sup> Gwo yansan a'di ta gwonḳan pem jin 'kwarkunu mo ki um mini en ka rem 'kup mo me'd jin enkika/ um mo be. <sup>13</sup> Mo/en jin ca'da kamu/ yisa di'da e wathiny'cesha kamu/ jin wakansan mo jin mina wathi/ kar mondiki/em pitiya 'cesh gom ikam piti mo be. <sup>14</sup> Um ta ikam pem mo waḳki/ um ki mii gwo kun ḳankika/ um mo be. <sup>15</sup> Aha/ yisa dikina mmoyuḳ um ki ciṅkina/ haali/ ciṅkina/ diki mish to jin miina tapam piti mo be. Hili aha/ yuḳkina um ki ikam pem mo haali/ aris to kun ciḳkika/ 'pena Babam pem mo tani aha/ ṭorkina um uni eya tente/ mo be. <sup>16</sup> Um 'koki kwany aha/ mo tani hili aha/ ikwanykina um mo dhali dhu um mo ki um mini 'taki 'ko mo dhali dho'th maman mo dhali ki maman bum mini 'taki 'ko mo. Wakan ki ma to yin jin mina um doṭa Baba ki gway pem mo tani a'di midi ciḳi um uni mo be. <sup>17</sup> Gwo yansan ḳankika/ um mo ki um mini en ka rem 'kup mo be.

*'Kwaniny'cesh Shi/kina Shi/i E mo*

<sup>18</sup> Waḳki/ 'kwaniny'cesh shi/ i um i e mo tani um ki mish mo ki uni shi/ ki aha/ i e nṭwa/ a/ mo dhali uni mini shi/ um i e mo be. <sup>19</sup> Waḳki/ um mini 'taki ta ku gi 'kwaniny'cesh mo tani 'kwaniny'cesh mini 'taki ena en gom kum buni mo, hili haali/ um 'koki ta ku gi 'kwaniny'cesh mo haali/ aha/ kwanykina um mo 'peni 'kwaniny'cesh mo tani a'di ishi/ kina 'kwaniny'cesh umi e kan mo be. <sup>20</sup> Kayi gwo e jin ṭorka/ um mo ma ki ciṅkina/ yisa ica'd ki tapam pitiya. Waḳki/ uni ṭo'cki aha/ 'kus mo tani uni si'da/ mini ṭo'c um 'kus mo. Waḳki/ uni mini

dhu gwom pem mo tani uni si'da/ mini dhu gwom bum mo be. <sup>21</sup> Hili aris to gwansan mina uni mii mo gom gway pem mo haali/ uni 'koki mish a'di mo, a'di jin hashki aha/ mo be. <sup>22</sup> Waḳki/ aha/ mina 'taki diki pu'du/ mo dhali o uni gwo kan mo tani uni mini 'taki dar gi miinthus mo ba/. Hili shwane/ uni dar gi gwo mmocṳ miinthus buni 'ko'd mo be. <sup>23</sup> A'diyin jin shi/ ki aha/ i e mo tani shi/ ki'da Babam pemi e si'da/ mo be. <sup>24</sup> Waḳki/ aha/ mina 'taki diki mii to ibwam uni, mii jin dina jan ṭal 'deñ kamu/ ki mii mo tani uni mini 'taki dar gi miinthus mo. Hili shwane/ uni parki mo e mo dhali shi/ aha/ i e mmonṭal 'de/ nyaḳka Ababam pem mo be. <sup>25</sup> A'di ta gwo jin minu thim moyi jin 'kwarkunu mo e gwonḳan buni jin ciḳunu mo ki: Uni shi/ ki aha/ i e ka ḳar 'kup mo be. <sup>26</sup> Hili ka Manmalas midi pu'du/ mo a'di jin miga/ hashu/ i um 'pena Baba mo tani isi a'diyi jin ta Shi/in gi gwonḳana/ mo a'di jin piyi'd 'pena Baba mo, a'di midi ta Man/ o gwo gom aha/ mo be. <sup>27</sup> Dhali um si'da/ mini ta iman/o gwo mo haali/ um nyaḳki 'ko ki aha/ 'peni ka mun'kup mo be.

**16**

<sup>1</sup> Aha/ okina ris to 'baar mo e um mo mmonon um 'peni mo jin minu kol um mo be. <sup>2</sup> Uni mini ur um ka piḳe/ 'peni gu'b gi montul is mo. Ka jin gana/, mo midi pu'du/ mo ki a'diyin jin midi 'kosh um mo tani midi tosh ki a'di mii to mmoluṇa a'diya luṅ goma Arungimis mo. <sup>3</sup> Dhali uni mini mii mii yansan haali/ uni 'koki misha Baba mo walla aha/ mo be. <sup>4</sup> Hili aha/ okina to gwansan e um mo, ki mom buni mini pu'du/ mo tani um ki ka gwo e ki aha/ ṭorkina um uni mo be.

*Mii gi Shi/in Dheleladhehel mo*

Aha/ dinaki o gwo gwansan 'peni ka mun'kup mo haali/ aha/ dikina nyaḳki um mo be. <sup>5</sup> Hili shwane/ aha/ yana ya e a'di jin hashki aha/ mo. Hili jan ṭal 'deñ kamu/ 'peni um diki doṭ aha/ gwo mo ki: /E yani ya mana mo? <sup>6</sup> Hili haali/ aha/ ṭorkina um gwo gwansan mo tani bwam di'ti'd 'tu'dki uma dum bum mo be. <sup>7</sup> Bahili aha/ ṭorkina um gwonḳana/ mo. A'di ta shi/ miim 'boro'd bum mo jin miga/ ya mo haali/ waḳki/ aha/ dinaki ya mo tani Amanmalas midi diki yayu/ i um mo. Hili waḳki/ aha/ yana mo tani aha/ mina hashki a'di i um mo be. <sup>8</sup> Dhali ki a'di midi pu'du/ mo tani a'di midi pucur 'kwaniny'cesh ki gwo mo gom miinthus mo dhali gom mo ma ḳar/e mo dhali gom gwo jin minu dwall mo be. <sup>9</sup> Gom gwo gi miinthus mo haali/ uni 'koki gam gwo is e aha/ mo be. <sup>10</sup> Gom mii ma ḳar/e mo haali/ aha/ yana ya Ababa mo, dhali um mini 'koki par jis/ em pem e mo be. <sup>11</sup> Gom gwon

dwall mo haali/ tapa gi mony'cesh yansan a'di torkunu gwon dwall 'twa/a' cesh mo be.

<sup>12</sup> Hili aha/ tana gi gwon tiya ka ris mmo/ o um mo tani hili um mol uni bu'th shwane/ mo be. <sup>13</sup> Ki Shi/in gi gwon gana/ midu pu'du/ mo tani a'di midu shu um bway eya ris gwon gana/ 'baar mo. Haali/ a'di midu diki tor gwo gi moshirr ki is piti mo. Hili ma to yin jin mina a'di cik mo tani a'di mina a'di itor mo dhali a'di midu tor um eya tente/ to kun mini pu'du/ mo be. <sup>14</sup> A'di midu kar aha/ ki ca mo haali/ a'di midu bu'th jim pem mo dhali tor um a'di eya tente/ mo be. <sup>15</sup> Aris to 'baar mo kun ta ku ma Baba mo tani uni ta kum pem mo. A'di oka/ gwo mo wakan ki: A'di midu bu'th jim pem mo dhali tor um uni eya tente/ mo be.

### *Mondit Bwa Midi War ki Mon'kuny Bwa mo*

<sup>16</sup> Shini naskina/ dhali um mini 'koki par aha/ e dok/ e mo. Dok/ e shini naskina/ dhali um mini par aha/ e mo be. <sup>17</sup> Kun tiya 'peni imancik a'di gwo oki gwo ka rem 'kup mo ki: Gwonta okina a'di ana kan mo ki: Shini naskina/ dhali um mini 'koki par aha/ e mo dhali dok/ e, shini naskina/ dhali um mini par aha/ e mo, dhali, haali/ aha/ yana iya Ababa mo? <sup>18</sup> Uni oki gwo mo ki: 'Pemen gwo yansan wakata jin ona a'di ki: Shini naskina/. Aman 'konaki mish 'pemen gwo jin ona a'di mo. <sup>19</sup> Yesus nyithki'd ki uni ona bwa ki dot a'di mo tani a'di ona a'di uni gwo mo ki: A/gom gwo yan a'di idotkina um gwo ki is bum mo jin oka/ 'pemen piti ki: Shini naskina/ mo dhali um mini 'koki par aha/ e mo, dhali dok/ e, shini naskina/ mo dhali um mini par aha/ e mowa? <sup>20</sup> Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Um mini ko mo dhali ko ki kony jabu'th mo, hili 'kwaniny'cesh uni imina bwa i'kuny mo. Um a'di imina bwa iditadit mo, hili bwan ditid bum midu war ki mon'kuny bwa mo be. <sup>21</sup> Ka 'bom shwan ma 'ci mo tani ayim dita bwa mo haali/ ayim pu'dki'di mom piti mo. Hili ka yim ki dhotha 'ci mo tani ayim yisa di'di moka gwo e mo goma nyor pitiya, gom bwan 'kunyud mo ka 'ci dho'thkunu mo e mony'cesh mo be. <sup>22</sup> Wakan um ditkina bwa shwane/ mo, hili aha/ mina par um e dok/ e mo dhali adum bwan minu 'tu'd ki mon'kuny bwa mo dhali wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin midu bu'th mon'kuny bwa yan 'peni um mo be. <sup>23</sup> Dhali ka tee caan mo tani um mini 'koki dot aha/ gwondota kamu/ mo. Ka jin gana/, ka jin gana/ aha/ ona um gwo mo ki: Wakki/ um mini dot ton kamu/ 'pena Baba mo tani a'di midu ciki um uni ki gway pem mo be. <sup>24</sup> Ntagi shwanesan mo tani um 'koki dot ton kamu/ ki gway pem mo. Doti mo ma dhali um mini

bu'th to mo ki mon'kuny bwam bum minu 'tu'd mo be.

### *Aha/ Pikina Mony'cesh E ki Mii mo*

<sup>25</sup> Aha/ okina gwo yansan e um ki jim pok mo. Mo midu pu'du/ mo ki aha/ mina diki dok/ e tor um gwo ki jim pok mo, hili aha/ mina tor um gwo ka ji sho'k goma Baba mo be. <sup>26</sup> Dhali ka tee caan mo tani um mini dot ki gway pem mo. Dhali aha/ dinaki o um gwo mo ki aha/ mina dot Ababa gom um mo. <sup>27</sup> Haali/ Ababa ki is piti enki um mo haali/ um enki aha/ mo dhali gamki gwo is ki aha/ pu'dkina 'pena Baba mo be. <sup>28</sup> Aha/ pikina 'pena Baba mo dhali aha/ pu'dkina i 'kwaniny'cesh mo be. Dok/ e aha/ mura idhal 'kwaniny'cesh 'pen mo dhali ya Ababa mo be.

<sup>29</sup> Imancik a'di gwo o gwo mo ki: Ayy, shwane/ /e torki gwo shoka 'cesh mo, yisa ki ari gwon kamu/ jin poka /eya. <sup>30</sup> Shwane/ aman misha ki /e mishkina ris to 'baar mo dhali /e mini mii diki ta gi jan tal 'denj kamu/ mmodot /e gwo mo. Gom 'kup mii yan mo tani aman gamkina gwo is ki /e pu'dkin 'peni Arumginis mo be. <sup>31</sup> Yesus ki thok uni gwo mo ki: A/gwo gama um is shwane/ mowa? <sup>32</sup> Mo midu pu'du/ mo. Ka jin gana/ a'di pu'dki'd mo ki um minu ceke bwa mo, aris umi 'baar mo e gu'b bum ka 'dete/ 'dete/ mo dhali um mini dhal aha/, aha/ 'de/ mo. Hili aha/ dina aha/ 'de/ yisa, haali/ Ababa a'di nyakki di ki aha/ mo be. <sup>33</sup> Aha/ okina gwo yansan e um mo ki e aha/ mo tani um mini ta gi mon'ku'th is mo. E mony'cesh yan mo tani um mini gam montoc bwa mo, hili roci shoka 'cesh 'te/ ma, haali/ aha/ pikina mony'cesh yansan e ki mii mo be.

## 17

### *Yesus 'Thoki'd mo gom Imancik A'di Gwo mo*

<sup>1</sup> Ka Yesus 'baarki gwo gwansan mmo/o mo tani a'di 'de'kki em piti 'kup ki momis mo dhali o gwo mo ki: Ababa, mo pu'dki'd mo. Kari /e Ya/ m pini ki ca mo ki Ya/ m pini si'da/ midu kar /e ki ca mo be. <sup>2</sup> Me'dyin jin cikina /e a'di mom'bi'th apo/ bungwar is mo mmoci mon'koki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo e uni gun cikina /e a'di mo be. <sup>3</sup> Dhali mon'koki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo a'dan be, ki uni mini mish /e mo, ki /e tana Arumginis gana/ /e 'de/ ki lish mo, dhala Yesus Kristhos, a'di jin hashkina /e mo be. <sup>4</sup> Aha/ karkina /e ki ca mo e mony'cesh yansan mmothimkika/ atu'c jin cikina /e aha/ mmomii mo be. <sup>5</sup> Dhali shwane/ Ababa, kari /e aha/ ki ca e bun'kus pini mo ma, a'di jin ta monyca jin nyakka/ ki /e ntwa/a/ ki mony'cesh yansan dinuki uk mo be.

<sup>6</sup> Aha/ torkina gway pini eya tente/ e 'kwaniny'cesh mo, uni gun cikina /e aha/ 'peni 'kwaniny'cesh mo. Uni ta kum pini mo dhali /e ciki uni aha/ mo dhali uni dhuki gwom pini mo be. <sup>7</sup> Shwane/ uni mishkin ka ris to 'baar mo kun cikina /e aha/ mo tani uni 'peni /e mo be. <sup>8</sup> Haali/ aha/ cikina uni gwo kun cikina /e aha/ mo dhali uni bu'thki uni mo dhali mish ka jin gana/ ki aha/ pikina 'peni /e mo, dhali uni gamki gwo is ki /e a'di ihashki aha/ mo be. <sup>9</sup> Aha/ dikina mmo'tho mo gom uni mo. Aha/ yisa dina mmo'tho gom 'kwaniny'cesh gwansan mo, hili gom uni gwansan kun cikina /e aha/ mo haali/ uni ta kum pini mo be. <sup>10</sup> Aris kum pemi 'baar mo tani uni ta kum pini mo be. Dhali kum pini ta kum pem mo dhali aha/ karkunu ki ca e uni mo be. <sup>11</sup> Dhali shwane/ aha/ mina diki di i mony'cesh yan mo, hili uni a'di i'koni mony'cesh yan mo, dhali aha/ yakina iya i /e mo. Ababa, /e jin kogu mo, dhuyi uni ma e gway pini mo uni kun cikina /e aha/ mo, ki uni mini tal 'de/ mo isi me'd jin tala ana 'de/ mo be. <sup>12</sup> Ki aha/ dikina uni naskina/ mo tani aha/ dhukina uni ki gway pini mo, uni kun cikina /e aha/ mo. Aha/ jikina uni mo dhali jan tal 'derj kamu/ 'peni uni yisa thisu e mowa, hili jasi ya/ gi a'di jin daku gwo me'd mo, ki Gwo ma Arumgimis jin 'kwarunu minu thim moyi. <sup>13</sup> Hili shwane/ aha/ yakina iya i /e mo, dhali gwo gwansan torkika/ 'kwaniny'cesh mo ki uni mina bwa 'kuny mo mmo'tu'd uni ki is buni mo. <sup>14</sup> Aha/ cikina uni gwom pini mo dhali 'kwaniny'cesh shi/ki uni i e mo haali/ uni 'koki ta ku gi mony'cesh mo, isi me'dyin dika/ ki ta ji gi mony'cesh mo be. <sup>15</sup> Aha/ dinaki 'tho ki /e mini 'taki bu'th uni 'peni mony'cesh mo, hili ki /e mini 'taki dhu uni 'peni a'din thus 'deyin mo. <sup>16</sup> Uni 'koki ta ku gi mony'cesh mo, isi me'dyin dika/ ki ta ji gi mony'cesh mo be. <sup>17</sup> Dhagami uni ki gwoj gana/ mo. Gwom pini ita gwoj gana/ mo be. <sup>18</sup> Me'd jin hashkina /e aha/ i mony'cesh mo tani wakan si'da/ aha/ hashkina uni mo e mony'cesh mo be. <sup>19</sup> Dhali gom gway buni mo tani aha/ dhagamkina is pem mo, ki uni si'da/ minu dhagam e gwoj gana/ mo be. <sup>20</sup> Aha/ dinaki 'tho gom uni gwansan uni 'cena mo, hili si'da/ gom uni gwansan kun mini gam aha/ gwo is i'ko'd mo e gwom buni mo be, <sup>21</sup> ki uni 'baar mo mini tal 'de/ mo, isi me'dyin /e jin tana Baba dikin e aha/ mo, dhali aha/ e /e mo, ki uni si'da/ mini 'ko e ana mo, wakan ki 'kwaniny'cesh mini gam gwo is ki /e hashki aha/ mo be. <sup>22</sup> Dhali monyca yin jin cikina /e aha/ mo tani aha/ cikina uni a'di mo ki uni mini tal 'de/ mo isi me'd ana mmo'tala ana 'de/ mo be. <sup>23</sup> Aha/ e uni mo dhali /e e aha/ mo ki uni minu gam is ki gam gana/ mmo'tal 'de/ mo, wakan ki 'kwaniny'cesh mini mish ki /e

a'di ihashki aha/ mo dhali /e enki uni mo isi me'dyin jin enkina /e aha/ mo be. <sup>24</sup> Ababa, aha/ ona bwa si'dayi ki uni gwansan kun cikina /e aha/ mo mini nyak 'ko ki aha/ mo e mo yin jin miga/ di mo, mmojar monyca pem e mo, a'di jin cikina /e aha/ mo ki mo/ en pini gom aha/ mo ntwa/a/ ki mony'cesh yan dinuki ka'b mo be. <sup>25</sup> Ayy Ababa jin ta'da kar/e mo, 'kwaniny'cesh 'koki mish /e mo, hili aha/ mishkina /e mo, dhali uni gwansan imishkin ki /e a'di ihashki aha/ mo be. <sup>26</sup> Aha/ torkina uni gway pini i e mo dhali aha/ mina kar a'di eya tente/ mo, ki mo/en caan jin enkina /e aha/ mo tani mididi e uni mo dhali aha/ e uni mo be.

## 18

*Mo jin 'Cithuwa 'Cith Is ki Gwo mo dhali Mo jin Budhuwa Yesus mo*

<sup>1</sup> Ka Yesus dakki gwo gwansan o mo tani a'di yaki'd ka piye/ mo nyački imancik a'di gwo mo mmo'cih embul wosh ma Gidruun mo e mo yin jin dikina monsinu mo, a'di jin cikina a'di nyački imancik a'di gwo mo be. <sup>2</sup> Dhala Yahuusa a'di jin 'cihki a'di is ki gwo mo si'da/ mishki mo mo haala Yesus yaki'di mun me'd ka ris mo nyački imancik a'di gwo mo be. <sup>3</sup> Wakan Yahuusa a'di cikunu i/askar kun tulu 'kup mo, uni gun dhunu mo mmoji mo mo, dhali kun tiya kun tana imanji mo mo si'da/ 'peni igasiis kun can mo dhali 'Kwani Parisiyiin mo, dhali uni iikin mo ka lamba/ ime'd mo dhali dhantho/ mo dhali to kun asu mo. <sup>4</sup> Dhali yan'ko'd Yesus mishki'da ris to gwansan kun mini pu'du/ i a'di mo tani dhali a'di yaki'di ka karambuje/ mo dhali o uni gwo mo ki: Kaja njapa um mo? <sup>5</sup> Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Yesus gi Pa Naasira mo. Yesus ki thok uni gwo mo ki: Aha/ a'dan jin tana a'di mo. Dhala Yahuusa jin 'cihki a'di is ki gwo mo tani doshki'd nyački uni mo be. <sup>6</sup> Ki a'di oki uni gwo mo ki: Aha/ tana a'di mo tani, uni iikin ka cin'ko'd mo dhali tagkina 'cesh mo be. <sup>7</sup> Dok/e a'di ki dot uni gwo mo ki: Kaja a'di njapa um mo? Dhali uni ki thok a'di gwo mo ki: Yesus gi Pa Naasira mo. <sup>8</sup> Yesus ki thok gwo mo ki: Aha/ torkina um gwo mo ki: Aha/ a'dan jin tana a'di mo. Wakki/ um njapi aha/ kan mo tani dhalki 'kwani gwansan iin mo ma. <sup>9</sup> A'di ta gwo jin thinkunu moyi jin okina a'di mo ki: 'Peni uni gwansan kun cikina /e aha/ mo tani aha/ dinaki this jan tal 'derj kamu/ e mo be. <sup>10</sup> Dhali yan'ko'd Buterus ta'd gi dhan gandala turga/ mo dhali a'di ki buk a'di mo dhali ruthun cinjina/ ma gasiis jin ca'd mo dhali 'cih a'di 'ce ma bim poros piti mo. Dhali cinjina/ yan yuku gway ka Malkus mo be. <sup>11</sup> Yesus ki owa Buterus gwo mo ki: Dwari gandala turgam pini e 'kumpum pini

mo. Miga/ diki piya kubbaaya jin cikin ma Baba aha/ mo 'taa?

*Yesus Suskunu mo Ibwambor ma Gasiis jin Ca'd mo*

<sup>12</sup> Wakan i/askar dhala mancil ma askar alip buni mo dhali imanji mo mo 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo uni bu'thkina Yesus mo dhali deƙ a'di mo be. <sup>13</sup> Ntwa/a/ uni ki sus a'di eya Hannaan mo haali/ a'di ta'da mar ma Kayaapa mo, a'di jin ta'da gasiis jin ca'd gi yil caan mo be. <sup>14</sup> A'di ta'da Kayaapa jin logomki 'Kwani Yahuuda/ ki gwo mo ki a'di ta shi/ miim 'boro'd jin mina wathin tal 'deƙ kamu/ 'taki wu mo gom 'kwani mo be.

*Buterus Waƙki'da Yesus Gway mo be*

<sup>15</sup> Simaan Buterus baƙki'da Yesus nsho'k mo dhali amanciƙ a'di gwoƙ kamu/ si'da/ mo. Dhali amanciƙ gwo yan a'di mishkin ma gasiis jin ca'd mo dhali gom mii gi wakan mo tani a'di ciƙki bwaagoƙ ma gasiis jin ca'd mo nyaƙka Yesus mo be. <sup>16</sup> ka Buterus di'di modosh naskina/ e 'twaƙkala goƙ mo be. Wakan amanciƙ gwo yan jin mishkin ma gasiis jin ca'd mo yaƙi'd ka piƙe/ mo dhali tora toƙ ki nyarany ciƙkina/ jin hili 'twaƙkala goƙ mo dhali susa Buterus bwaman mo mo. <sup>17</sup> Dhali nyarany ciƙkina/ jin hili 'twaƙkala goƙ mo tani o'da Buterus gwo mo ki: /E si'da/ diki ta amanciƙ wathi/ yansan gwo mo 'taa? A'di ki o gwo mo ki: Aha/ yisa tana a'diya. <sup>18</sup> Dhali uni kun ta ciƙkina/ dhali imanji mo mo tani uni 'thaki o'da 'cila'th mo haali/ mo 'thupa'thup mo, dhali uni 'kokin mo mmosam is buni i o'd mo. Dhala Buterus si'da/ nyaƙki di ki uni mo mmodoshkina a'di mo dhali mmosam is piti i o'd mo be.

*Gasiis jin Ca'd Dotki'da Yesus Gwo mo*

<sup>19</sup> Dhali yan'ko'd agasiis jin ca'd dotki'da Yesus gwo mo gom imanciƙ a'di gwo mo dhali gom gwo jin tora a'di mo be. <sup>20</sup> Yesus ki thoƙ a'di gwo mo ki: Aha/ toƙkina 'kwaniny'cesh gwo eya tente/ isa yempa/ mo dhali aha/ toƙkina gwo isa yempa/ e gu'b gi montul is mo dhali e gu'b gi mondheleladhelel mo, e mo yin jin tulkina 'Kwani Yahuuda/ isi 'baar mo mmonal 'de/ mo. Aha/ dinaki toƙ gwoƙ kamu/ ka kwal is mo. <sup>21</sup> /E doƙi aha/ gwo janta mo? Doƙi uni gwansan kun ciƙ aha/ gwo mo ma, gwo jin okika/ uni mo. Uni mishi gwo kun oka/ mo be. <sup>22</sup> Ki a'di oki gwo gwansan mo tani jan tal 'de/ 'peni imanji mo mo jin doshki'd ki 'dishe/ mo tani dorki'da Yesus ki me'd piti mo dhali o gwo mo ki: Eeh. A/e thoƙkina gasiis jin ca'd gwo mo kana? <sup>23</sup> Yesus ki thoƙ a'di gwo mo ki: Waƙki/ aha/ thutha gwo o mo tani toƙi gwo jin thuthka/ mii mo. Hili waƙki/ aha/ ona gwo ka ƙar/e mo tani atinta dorkina /e aha/ mo? <sup>24</sup> Dhali yan'ko'd

Hannaan ki hash a'di eya gasiis jin ca'd ki mondeƙ is mo be.

*Buterus Waƙki'da Yesus Gway mo Dok/e*

<sup>25</sup> Dhala Simaan Buterus a'di diki'di modosh ki mis mo dhali mmosam is piti i o'd mo. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: /E si'da/ diki ta amanciƙ a'di gwo mo 'taa? A'di waƙki gwo mo dhali o gwo mo ki: Aha/ yisa tana a'diya. <sup>26</sup> Dhali ciƙkinan tal 'deƙ kamu/ 'peni uni ma gasiis jin ca'd jin ta'da abas gi wathi/ jin 'ciƙh ma Buterus 'cem piti mo tani doƙi a'di gwo mo ki: Dika/ ki par /e e mo nyaƙki a'di e bwam monsinu mowa? <sup>27</sup> Dok/ e Buterus waƙki gwo mo, dhali ki jahanne/ adhongola nwa gwoki e mo be.

*Yesus Diki'd Ibwambor ma Bilaatus mo*

<sup>28</sup> Yan'ko'd uni ki susa Yesus mo 'peni gu'b ma Kayaapa mo e mo jin ca'b ma mudhiir nycine/ mo. A'di ta mon'thamo/ ka 'tum mo. Uni ki is buni 'koki ciƙ mo jin din ma mudhiir nycine/ mo, wakan ki uni minu 'taki 'koki nyo/ is mo, hili jin mina uni 'taki shwa to gi Mompe'kupanyolos mo be. <sup>29</sup> Wakan aBilaatus yaƙi'd ka piƙe/ e uni mo dhali o gwo mo ki: Gom 'kup gwo gi wakatinata iyerkina um wathi/ yan is ki gway mo? <sup>30</sup> Uni ki thoƙ a'di gwo mo ki: Waƙki/ wathi/ yansan midu 'taki diki ta jin thus ki thus mo tani aman mina 'taki 'koki ci a'di wakan mo be. <sup>31</sup> Bilaatus ki thoƙ uni gwo mo dhali o gwo mo ki: Susi um a'di ki is bum mo dhali dwalli a'di gwo mo ki gwo jin ta jin ƙan bum mo. Dhali 'Kwani Yahuuda/ thoƙki a'di gwo mo ki: A'di diki ta mii jin dhala gwoƙkan am bway mo mmokar jan tal 'deƙ kamu/ 'kupa 'cesh mo mmowu mo ba/. <sup>32</sup> A'di yansan miikunu mo mmothim gwo moyi jin okin ma Yesus mmoƙor gwo mo gom wu jin mina a'di wu mo be.

<sup>33</sup> Bilaatus ciƙki'd e mo ma mudhiir ka nyan'ko'd mo dhali yuƙa Yesus mo dhali o a'di gwo mo ki: Ki/e de itana Malik' gi 'Kwani Yahuuda/ mo de? <sup>34</sup> Dhala Yesus ki thoƙ gwo mo ki: /E si'da/ on kan e bwam pini mo 'taa? walla 'kwanin tiya a'di itorki /e gwo gom aha/ mo? <sup>35</sup> Bilaatus ki thoƙ a'di gwo mo ki: Aha/ tana Wathi/ Yahuuda? 'Kwani gi kal pini dhali igasiis kun can mo uni ciƙi /e ki aha/ mo. Ki tonta imiikina / e mo sa/? <sup>36</sup> Yesus ki thoƙ a'di gwo mo ki: Bampam pem jin taka/ tapa mo tani diki ta ji gi mony'cesh yansan mo. Waƙki/ mom pem jin taka/ tapa mo midu 'taki di e mony'cesh yansan mo tani ciƙkinam pem mini 'taki as mo, ki aha/ minu 'taki 'koki ci 'Kwani Yahuuda/ mo. Hili mom pem jin taka/ tapa mo tani yisa 'peni mony'cesh yana. <sup>37</sup> Bilaatus ki thoƙ a'di gwo mo ki: Ba /e be itana malik' mo 'te/ ise be. Yesus ki thoƙ gwo mo ki: /E be i/on ki aha/ tana amalik' mo be. Haali/ gom 'kup mii yan mo tani aha/ dho'thkunu

mo dhali gom 'kup mii yan mo tani aha/ pu'dkina e 'kwaniny'cesh mo mmo'or gwo ki gwoŋ gana/ mo. Aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ uni gun ta 'kwani gi gwoŋ gana/ mo tani uni ciŋki 'twam pem mo be. <sup>38</sup> Bilaatus ki o a'di gwo mo ki: Ki gwoŋ gana/ atinta jan?

*Yesus Torkunu Gwo 'Twa/ a 'Cesh mo Mmowu mo*

'Ko'di a'di oki gwo gwansan mo tani a'di yaki'd ka pije/ e 'Kwani Yahuuda/ dok/ e mo dhali tor uni gwo mo ki: Toŋ kamu/ yisa gamkika/ e a'di jin miga/ yer a'di is ki gway mo. <sup>39</sup> Hili um tan gi mii mo ki aha/ mina 'taki 'cuŋ ki um wathin ta' 'de/ gom um ka cim gi Mompe'kupanyolos mo. Um ona bwa ki aha/ mina 'cuŋki uma Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? <sup>40</sup> Uni cuun kagahara dok/ e mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yansan yisa, hila Baraabas mo. Dhala Baraabas a'di ta wathi/ jin ta'da mandil to mo be.

## 19

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd Bilaatus ki budha Yesus mo dhali dor a'di ki yiship mo be. <sup>2</sup> Dhali i/ askar uni to'di toŋ'kup 'pena 'de/ mo dhali kar a'di i 'kup piti mo dhali uni ki hi'th a'di burrinyen duk is mo. <sup>3</sup> Uni pu'dkini a'di mo mmo/o gwo mo ki: Hayy, Malik gi 'Kwani Yahuuda/! Dhali uni ki dor a'di ki me'd buni mo be. <sup>4</sup> Bilaatus a'di yaki'd ka pije/ dok/ e mo dhali o uni gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ suskina um a'di ka pije/ mo ki um mini mish ki aha/ dinaki gam toŋ kamu/ e a'di jin miga/ yer a'di is ki gway mo be. <sup>5</sup> Wakan aYesus a'di yaki'd ka pije/ mo mmohi'th toŋ'kup ma 'de/ mo dhali burrinyen duk is mo, dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Wathi/ a'dahan mo be. <sup>6</sup> Ki igasiis kun can mo dhali imanji mo mo parki a'di e mo tani uni kumki cuuwa/ kagahara mo mmo/o gwo mo ki: 'Koshi a'di ki cwany'ciŋhan dhul mo. 'Koshi a'di ki cwany'ciŋhan dhul mo. Dhala Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Guyi um a'di ki is bum mo dhali 'koshi a'di ki cwany'ciŋhan dhul mo haali/ aha/ dinaki gam toŋ kamu/ e a'di jin miga/ yer a'di is ki gway mo be. <sup>7</sup> 'Kwani Yahuuda/ ki thoŋ a'di gwo mo ki: Aman tana gi gwoŋkan jin cikunu mo dhali ki gwoŋkan jin cikunu mo tani a'di ka ba/ imidi wu moyi, haali/ a'di kar is piti mmota Ya/ ma Arungimis mo be. <sup>8</sup> Ka Bilaatus ciŋki gwo gwansan mo tani a'di ko/ki is kagahara mo be. <sup>9</sup> A'di ciŋki mo ma mudhiir dok/ e mo dhali owa Yesus gwo mo ki: Ki/ e 'peni mana sa/? Hila Yesus ci a'di gwon thoŋa kamuwa? <sup>10</sup> Wakan Bilaatus ki o a'di gwo mo ki: /E mini diki thoŋ aha/ twaa? Dina /e ki mish ki aha/ tana gi mom'bi'th mo mmo'cuŋ /e mo dhali tana gi mom'bi'th mo mmo'kosh /e ki cwany'ciŋhan dhul mo? <sup>11</sup> Yesus thoŋ a'di

gwo mo ki: /E mini 'taki dar gi mom'bi'th apo/ aha/ mo, hili isi ciki/ a'di jin ciyunu /e 'peni momis mo. Wakan si'da/ a'di jin ciki/ e aha/ mo tani a'di cana minthus mo be.

<sup>12</sup> 'Peni mo yan mo tani Bilaatus ŋapki bway mo mmo'cuŋ a'di mo, hili 'Kwani Yahuuda/ kumki cuuwa/ mo mmo/o gwo mo ki: Waŋki/ /e mini dhal wathi/ yan me'd mo tani /e yisa tana mugu ma Kaysara. Haali/ aris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun dhu is buni ka malik mo tani uni dhu is buni apowa Kaysar mo be. <sup>13</sup> Ka Bilaatus ciŋki gwo yansan mo tani a'di suski'da Yesus ka pije/ mo dhali a'di ki ca'ba 'cesh apowa kursi jin dwallu gwo mo e mo ma 'cesh jin yuk'kunu gway ka A'cesh jin Rusu Mmoŋi James mo dhali jin ta 'twaŋ 'Kwani Ibraniyiin ka Jabba'atha mo be. <sup>14</sup> Dhali a'di ta'da tee jin Thosonkunu to mo gom Mompe'kupanyolos mo, dhali a'di ta'da tente/ ibwaŋ'kup mo be. A'di ki o 'Kwani Yahuuda/ gwo mo ki: Amaliŋ bum a'dan mo be. <sup>15</sup> Dhali uni kumki cuuwa/ mo mmo/o gwo mo ki: A'di ka bor 'de/ mo. A'di ka bor 'de/ mo. 'Koshi a'di ki cwany'ciŋhan dhul mo. Bilaatus ki o uni gwo mo ki: Miga/ 'kosha Malik bum ki cwany'ciŋhan dhula? Dhali igasiis kun can mo thoŋ a'di gwo mo ki: Aman 'konaki ta ga maliŋa kamu/ mo ba/, hila Kaysar a'di 'de/ mo be. <sup>16</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki ciki a'di ki uni mo mmo'kosh ki cwany'ciŋhan dhul mo be.

*Mo gi 'Koshuwa 'Kosh ki Cwany'ciŋhan Dhul mo*

<sup>17</sup> Wakan uni bu'thkina Yesus mo dhali a'di yaki'd ka pije/ mo mmo'kal cwany'ciŋhan dhul pitiŋ gana/ mo e mo jin yuk'kunu gway ki mo ma simaŋ 'kup mo, a'di jin yuk'kunu gway ki 'twaŋ 'Kwani Ibraniyiin mo ka: Gulgu'ha mo be. <sup>18</sup> Uni ki 'kosh a'di ki cwany'ciŋhan dhul imun mo dhali 'kwanin sun tiya si'da/ nyak'kunu 'kosh ki a'di mo, jan ta' 'deŋ kamu/ ki 'bana kamu/ mo, dhali jamu/ ki 'bana kamu/ mo dhala Yesus ibwamani uni mo be. <sup>19</sup> Bilaatus si'da/ a'di 'kwarki gwo mo dhali kari 'kup cwany'ciŋhan dhul mo, a'di jin deŋkunu e mo ka: Yesus gi Pa Naasira, jin ta'da Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo. <sup>20</sup> 'Kwani Yahuuda/ ka ris deŋki gwo yansan e mo jin 'kwarkunu mo haali/ mo jin 'koshkunuwa Yesus ki cwany'ciŋhan dhul mo tani a'di 'dishki 'penkuman bampa/ is mo dhali a'di 'kwarkunu ki 'twaŋ 'Kwani Ibraniyiin mo dhali ki 'twaŋ 'Kwani Ithaliyaan mo dhali ki 'twaŋ 'Kwanij Griki mo be. <sup>21</sup> Dhali yan'ko'd igasiis kun can gi 'Kwani Yahuuda/ mo okina Bilaatus gwo mo ki: Dhalku/ gwo ki 'kwar mo mmo/o ka: Malik gi 'Kwani Yahuuda/ mo, hili, 'kwari gwo mo mmo/o ki: Wathi/ yansan o'di ki: Aha/ tana aMalik

gi 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>22</sup> Bilaatus thokki gwo mo ki: A'di jin 'kwarka/ mo tani 'kwarkika/ mo be.

<sup>23</sup> Dhali ki i/ askar mmo'koshkina uniya Yesus ki cwany'ciṭhan dhul mo tani uni ki bu'th burrinyem piti mo dhali pwaḡ a'di bwa mo she doṅon mo, jan tal 'de/ goma askar ki she/ she/ mo. Hili burrinyem bwa-man piti jin uku ki dar gi mosh mo, mi-ikunu mo 'peni 'ba/ tagi bum'pen mo be. <sup>24</sup> Wakan uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Dhalkina ki dher a'di bwa mo, hili ana ki biṭ to mo gom a'di mo ki ana mina par e mo ki a'di mididi ta jim maja mo. A'di ta gwo jin thimkunu moyi me'd gwo jin 'kwarkunu mo e Gwo ma Arumgimis mo ki: Uni kḡa/ki burrinyem pem bwa mo e bwam uni mo,

dhali gom burrinyem pem mo tani to taḡkina uni mo be.

<sup>25</sup> Wakan i/ askar uni miiki to yansan mo. Hili uni kun doshkin ki 'dishe/ e cwany'ciṭhan dhul ma Yesus mo tani ta a'di jin ta kum mo dhali 'bwaham gi kum mo be, dhala Mariyam jin ta ash ma Kiluuba mo dhala Mariyam Magdaliyya mo. <sup>26</sup> Ka Yesus parki kum e mo dhali amanciḡ a'di gwo jin ena a'di kagahara jin doshki'd ki 'dishe/ mo tani a'di ki o kum gwo mo ki: A'boma, hili ya/ m pini mo ma. <sup>27</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki owa manciḡ a'di gwo gwo mo ki: Hili kwan mo ma. Dhali 'peni mo caan mo tani amanciḡ a'di gwo suski'da yim bway gu'b pitiṅ gana/ mo be.

#### *Jwa ma Yesus mo*

<sup>28</sup> 'Ko'di mo yansan mo tani Yesus mmomishkina a'di ka ris to 'baar mo ki uni 'baarkunu mo tani oki gwo mo (mmoithim Gwo moyi jin 'kwarkunu mo) ki: Aha/ butha yi'de/ mo be. <sup>29</sup> Dhali toṅ'kul bwaṅ kamu/ diki'd mo jin 'tu'dkunu mo ki yiman tom'paḡa'd mo. Wakan uni ki paca lipa/ mo mmo'tu'd a'di ki yiman tom'paḡa'd mo dhali kar a'di e cwa jin wana e ki cwa ma 'tasha jal bip mo dhali kar a'di e 'twam piti mo be. <sup>30</sup> Ka Yesus bu'thki yiman tom'paḡa'd mo tani a'di ki o gwo mo ki: A'di 'baarki'd mo, dhali a'di ki luṅ 'kup piti mo dhali ci shi/in piti mo be.

#### *Gwar ma Yesus Su'kkunu mo*

<sup>31</sup> Me'd jin tana a'di atee jin Thosonkunu to mo, ki buṅwar is mini 'taki 'koki 'ko apo/ cwany'ciṭhan dhul ka cim ma pesu/ mo (haali/ acim ma pesu/ caan ta'da cim jin eka/ ek mo) tani 'Kwani Yahuuda/ dotkina Bilaatus 'twa/ mo ka yorom buni minu 'taki 'ce'd mo dhali ki uni minu 'taki ka/ mo be. <sup>32</sup> Wakan i/askar uni pu'dkin mo dhali 'ce'da yoro gi a'di jin tḡa/a/ mo dhali ji gi a'diṅ kamu/ jin nyaḡkunu 'kosh ki cwany'ciṭhan dhul ki a'di mo. <sup>33</sup> Hili ki uni pu'dkina Yesus

mo dhali par a'di e mo ki a'di wuki'd hila/ mo tani uni 'koki 'ce'da yorom piti mo be. <sup>34</sup> Hila askara 'deṅ kamu/ su'kki a'di gwar ka mee mo dhali ki jahanne/ abas guski'd mo dhali yi'de/ mo be. <sup>35</sup> A'di parki a'di e mo tani a'di oki gwo mo be - gwoṅ piti jin toṅkina a'di mo tani ta gwoṅ gana/ mo dhali a'di mishki'd ki a'di toṅki gwoṅ gana/ - ki um si'da/ mini gam gwo is mo be. <sup>36</sup> Haali/ to gwansan uni bu'thki mo mo mmoithim Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu moyi ki: Asiman tal 'deṅ kamum piti minu 'koki 'ce'd mo be. <sup>37</sup> Dhali dok/e Gwo ma Arumgimisa kamu/ jin 'kwarkunu mo o gwo mo ki: Uni mini hil a'di mo a'di jin su'kkina uni mo be.

#### *Mo jin Kanuwa Yesus mo*

<sup>38</sup> 'Ko'di mii yansan mo tani Yuusup gi Pa Arraama, a'di jin ta'da manciḡa Yesus gwo mo, hili ki kup mo, haali/ a'di ko/ ki 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali a'di dotki'da Bilaatus 'twa/ mo ki a'di mididi 'taki ka/ buṅwar is ma Yesus mo dhala Bilaatus dhalki a'di bway mo be. Wakan a'di pu'dki'd mo dhali ka/ buṅwar is piti mo be. <sup>39</sup> Nikudimus si'da/ a'di jin yayi'di a'di nṅwa/a/ mon'thiny mo, a'di pu'dki'd mo mmoḡal yiman cwa jin yuku ka murr jin 'koshi e ki yiman cwaṅ kamu/ jin wana e ka 'kwaṭan mo, a'di jin kuyi mo ki kuy mo, dhali jin baru ka raṭul iss 'kwanimpa imudhe'd mo be. <sup>40</sup> Uni ki ka/ buṅwar is ma Yesus mo dhali 'tam a'di is ki burrinyem dhiny e mo dhali to kun kuyi mo ki kuy mo me'd mii jin mina 'Kwani Yahuuda/ mo mmokana kan mo be. <sup>41</sup> Dhali e mo jin 'koshkunu a'di ki cwany'ciṭhan dhul nycine/ mo tani bwam monsinu di'd mo dhali e monsinu mo tani jis jwa jin ta jin this diki'd mo jin dinuki kar wathiṅ kamu/ nycine/ naskina/ mo be. <sup>42</sup> Wakan haali/ a'di ta'da tee gi 'Kwani Yahuuda/ jin Thosonkunu to mo dhali gom jis jwa 'disha'dish mo tani uni ki kara Yesus imun mo be.

## 20

#### *Mompi jin Piyunu mo*

<sup>1</sup> Dhali ka cim jin tḡa/ a/ ka dhas mo tani Mariyam Magdaliyya pu'dki'd mo e moṅ'kupaje ka 'tum mo ki mo di'd ki mond-hurum naskina/ mo dhali a'di parki wosh e ki a'di ka'ckunu hila/ 'peni jis jwa mo be. <sup>2</sup> Wakan ayim guski'd mo dhali ya mo eya Simaan Buṭerus mo dhali amanciḡ a'di gwoṅ kamu/ mo, a'din 'de/ yin jin en ma Yesus mo, dhali o uni gwo mo ki: Uni kalki Tapa 'peni jis jwa mo dhali aman 'konaki mish mo jin karkina uni a'di nycine/ mo. <sup>3</sup> Dhali yan'ko'd Buṭerus pu'dki'd ka pije/ mo nyaḡka manciḡ a'di gwoṅ kamu/ mo dhali uni sokin ka karambuye/ 'kup ki jis jwa mo be. <sup>4</sup> Dhali uni sokin mo, hila manciḡ gwoṅ

kamu/ a'di bolki'da Buferus sho'k mo dhali jidhir e jis jwa ntwa/a/ mo be. <sup>5</sup> Dhali a'di tuki mo mo mmohil bwaman mo dhali a'di parki jasi burrinyen dhiny e e mo mmo/ ishi mom buni mo, hili a'di diki ya bwaman mo be. <sup>6</sup> Dhali yan'ko'd Simaan Buferus pu'dki'd mo mmobath/ a'di nsho'k mo dhali a'di yaki bwany jis jwa mo dhali a'di ki par burrinyen dhiny e e mo mmo/ish mo be, <sup>7</sup> dhali burrinye/ jin dekkunu a'di i'kup piti mo tani yisa nyakki ish ki burrinyen dhiny e mo, hili a'di 'kucki is mo e mom piti mo be. <sup>8</sup> Dhali yan'ko'd amancik gwon kamu/ a'di jin jidhirki'di jis jwa ntwa/a/ mo tani a'di si'da/ seki bwaman mo dhali a'di mishki mo mo dhali gam gwo is mo be. <sup>9</sup> Haali/ uni 'koki mish Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo naskina/ ki a'di mididi mii pi 'peni mowu mo be. <sup>10</sup> Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo uni dokki bway pam buni mo be.

*Yesus Piki'da Mariyam Magdaliyya I/ is mo*

<sup>11</sup> Hila Mariyam doshki'd mo mmoko mo apije/ 'peni jis jwa mo dhali me'd jin gwokin ma yim mo tani ayim ki tu mo mo dhali par jis jwa e mo be. <sup>12</sup> Dhali ayim parki iman'doyu gwo su/ e ki bany bany mo mmo'ko e mo yin jin 'thikunu bunjwar is ma Yesus mo, jan 'de/ diki'di bun'kup piti mo dhali jan kamu/ e busho'k piti mo be. <sup>13</sup> Uni ki owa yim gwo mo ki: A'boma, atinta gwokina /e kan mo? Ayim ki tho'k uni gwo mo ki: Haali/ uni kalki Tapam pem mo dhali aha/ mola mo jin karkina uni a'di nycine/ mo be. <sup>14</sup> Mmo/ona a'di gwo kan mo tani ayim ki tuga bor mo dhali para Yesus e mo mmodosh mo, hili ayim diki mish a'di ki a'di ta'da Yesus mo be. <sup>15</sup> Yesus ki owa yim gwo mo ki: A'boma, atinta gwokina /e kan mo? Dhali aja inapkina /e mo? Dhali a'di toshki'd ki a'di ta'da manhil bwaman monsinu mo. Ayim ki o a'di gwo mo ki: Tapa, wakki/ /e kalki a'di mo tani tori aha/ mo jin 'thikina /e a'di nycine/ mo dhali aha/ mina kal a'di mo be. <sup>16</sup> Yesus ki owa yim gwo mo ki: Mariyam. Ayim ki tu'k 'ban mo dhali o a'di gwo ki 'twan' Kwani Ibraniyiin ki: Rabbooni (a'di jin ta 'pemen gwo jin onu mo ka: Mantor Gwo mo be). <sup>17</sup> Yesus ki owa yim gwo mo ki: Dhalku/ ki peyaa/ i is mo haali/ aha/ dinaki seya Baba naskina/ mo. Hili yaku/ e iwak pem mo dhali o uni gwo mo ki: Aha/ sena se Ababam pem mo dhali Ababam bum mo, dhali eya Arungimis pem mo dhali eya Arungimis bum mo be. <sup>18</sup> Mariyam Magdaliyya yaki'd mo dhali o imancik a'di gwo gwo mo ki: Aha/ parkina Tapa e ka pinya/ em pem mo be. Dhali ayim torki uni gwo mo ki a'di torki'da ris to gwansan eya yim mo be.

*Yesus Piki Imancik A'di Gwo I/ is mo*

<sup>19</sup> Dhali ki mo ta mom'pimpili/ mo ka tee caan mo jin ta'da cim jin twa/ a/ ka dhas mo tani acampur gu'bi 'baar mo 'kokin ki mu'th mo e mo jin 'kokina imancik a'di gwo nycine/ mo haali/ uni ko/ ki 'Kwani Yahu-uda/ mo. Dhala Yesus pu'dki'd mo dhali doshi bwam uni mo dhali o uni gwo mo ki: Mon'ku'th is mididi e um mo. <sup>20</sup> Ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di ki tor uni me'd piti i e mo dhali gwar piti mo be. Dhali yan'ko'd imancik a'di gwo 'kunykina bwa mo mmoparkina uni Tapa e mo be. <sup>21</sup> Yesus ki o uni gwo dok/ e mo ki: Mon'ku'th is mididi e um mo. Me'd jin hashkin ma Baba aha/ mo tani isi kan si'da/ aha/ hashkina um mo be. <sup>22</sup> Dhali ki a'di oki gwo yansan mo tani a'di shi/inkida po/ uni mo dhali o uni gwo mo ki: Budhi Shi/ in Dheleladhelel mo ma. <sup>23</sup> Wakki/ um gwamki miinthus gi cin tiya mo tani uni gwamkunu mo, dhali wakki/ um 'koki gwam miinthus gi cin tiya mo tani uni 'konuki gwam mo be.

*ATuuma jin Dar gi Mon'gam Gwo Is mo*

<sup>24</sup> Dhala Tuuma a'di jin ta jan tal 'de/ 'peni uninj 'kume'd i'ce'dka su/ mo, a'di jin yukunu gway ka 'ci jin dhodhu isu/ mo tani a'di diki di i uni me'd jin pu'dkin ma Yesus mo be. <sup>25</sup> Wakan imancik a'di gwon tiya torki a'di gwo mo ki: Aman parkina Tapa e mo. Hili a'di ki o uni gwo mo ki: Isi ciki/ aha/ mina 'taki para du'd ma musmaar e mo e me'd piti mo dhali dwar me'd pem e jisan ma musmaar mo dhali dwar me'd pem e gwar piti mo tani aha/ mina diki gam gwo is mo be.

<sup>26</sup> Acim pekwaru n'ko'd mo tani imancik a'di gwo 'kokini bwaj gu'b dok/ e mo, dhala Tuuma nyakki di ki uni mo. Dhali acampur gu'bi 'baar mo 'ko ki mu'th mo. Hila Yesus pu'dki'd mo dhali doshi bwam uni mo dhali o gwo mo ki: Mon'ku'th is mididi e um mo be. <sup>27</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki owa Tuuma gwo mo ki: Kari me'd pini imahan mo dhali pari me'd pem e mo, dhali hethi me'd pini mo dhali dwari a'di e gwar pem mo. Dhalku/ ki di ki dar gi gwo jin gamu is kan mo, hili gami gwo is mo ma. <sup>28</sup> Tuuma tho'k a'di gwo mo ki: Tapam pem dhali Arungimis pem. <sup>29</sup> Yesus ki o a'di gwo mo ki: A/ gwo gama /e is mo haali/ e parki aha/ e mo? Mom'bor mii 'te/ be gom uni gwansan kun mini gam aha/ gwo is mo ki uni 'koki par aha/ e naskina/ mo be.

*Gwo jin Dapa'd ki 'Dap Gana/ mo*

<sup>30</sup> Dhala Yesus mi'da ris miimera tiya ka ris mo ibun'kusi imancik a'di gwo mo, uni kun 'konuki 'kwar eya warka/ yansan mo be. <sup>31</sup> Hili mii gwansan uni 'kwarkunu mo ki um mini gam gwo is ka Yesus ta'da Kristhos mo, a'di jin ta Ya/ ma Arungimis



mo, dhali ki um mini t̄ikir gwo gam is mo dhali t̄ikir mon'koki/e gam mo e gway piti mo be.

## 21

*Yesus Piki Imancik̄ A'di Gwo Pesu/I/is mo*

<sup>1</sup> Ko'di mii yansan mo tani aYesus a'di torki is piti eya tente/ dok/ e e imancik̄ a'di gwo e shemen ma Al ma Thabariyya mo, dhali a'di torki is piti wakansan mo be. <sup>2</sup> Simaan Buterus dhala Tuuma a'di jin yukunu ka A'ci jin dhodhu isu/ mo dhala Nathana/iil gi Panj Kaana e Pany Jalil mo, dhali iya/ ma Sabadi isu/ mo dhali imancik̄ a'di gwon tiya isu/ mo, uni 'kon mmon̄tal' de/ mo be. <sup>3</sup> Simaan Buterus ki o uni gwo mo ki: Aha/ yana ya mo mmocesh to yi'de/ mo. Dhali uni ki o a'di gwo mo ki: Aman mina ii nyaaki/e mo. Uni iikin mo dhali se bwaakur mo. Hili ki mon'thiny caan mo tani uni 'koki bu'th toj kamu/ mo be.

<sup>4</sup> Me'd jin kala mo kush mo tani Yesus doshki'd e shemen ma gwo gam mo. Hili imancik̄ a'di gwo 'koki mish ki a'di ta'da Yesus mo. <sup>5</sup> Yesus ki o uni gwo mo ki: Uciya, a/um ta gi to yi'den tiya 'te/ tana? Uni tho'k a'di gwo mo ki: Yisa. <sup>6</sup> A'di ki o uni gwo mo ki: Bi'ta 'thi/ ki 'bana bim poros ma kur mo dhali um mini gam kun tiya mo be. Wakan uni bitki a'di mo dhali shwane/ uni molona 'thi/ dir bway bwaakur mo haali/ to yi'de/ 'ka'da 'kupa! <sup>7</sup> Dhali amancik̄ a'di gwo jin en ma Yesus mo o'da Buterus gwo mo ki: A'di ta Tapa be. Ka Simaan Buterus cik̄ki gwo ki a'di ta Tapa mo tani a'di hi'thki burrinym bwaman piti i is mo haali/ a'di di'd ki burrinye/ i empa'd 'te/ goma tu'c mo dhali a'di poshki'da al mo be. <sup>8</sup> Hili imancik̄ a'di gwon tiya uni pu'dkin mo e bwaakur mo mmodira 'thi/ jin 'tu'da to yi'de/ mo haali/ uni yisa si'dkin 'pena gapa, hili uni athkina\* natgini 'de/ mo be.

<sup>9</sup> Ki uni pikin ka piye/ eya 'cesh mo tani uni parki o'd e jin 'thanu ka 'cila'th imun mo dhali to yi'de/ mmo'ko i o'd mo dhali maanjuthu'd mo be. <sup>10</sup> Yesus ki o uni gwo mo ki: Kali to yi'den tiya mo ma kun daka bu'thkina um mo. <sup>11</sup> Wakan Simaan Buterus a'di yaki'da kur mo dhali dira 'thiya gap mo a'di jin 'tu'dkina to yi'deny caaga/ mo kun 'koni iss† 'kwanimpa ipesu/ i'ce'dka 'kume'd i'ce'dka kwara apo/ mo be. Dhali baga ris jin takina uni wakan mo tani a'thi/ yisa 'ci'hi ki bwa mowa. <sup>12</sup> Yesus ki o uni gwo mo ki: Iiyu/ mo ma dhali shwa ton̄te/ gi mon'thamo/ mo. Hila mancik̄ a'di gwon kamu/ yisa di'd 'de/ jin ro'dki mii mo mmodot̄ a'di gwo mo ki: Ki / e tana ja sa/? Uni nyithkin ki a'di ta Tapa mo be. <sup>13</sup> Yesus pu'dki'd mo dhali bu'th maanjuthu'd mo dhali cik̄ki uni mo dhali to yi'de/ miikina a'di kan si'da/ mo be. <sup>14</sup> Mii

yansan a'di ta mii jin 'kon ma po/i kwara mo jin torkin ma Yesus imancik̄ a'di gwo is piti e eya tente/ mo 'ko'di a'di cukuno mis mo 'peni mowu mo be.

*Ciyi Ka'bal Pem Tonte/ mo ma*

<sup>15</sup> Ki uni 'baarki tonte/ gi mon'thamo/ mmoshwa mo tani Yesus ki owa Simaan Buterus gwo mo ki: Simaan, ya/ ma Yohaana, a/ e eni aha/ mmobol gwansan e mo 'taa? A'di ki tho'k a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. / E mishkin ki aha/ enkina / e mo. <sup>16</sup> A'di ki o a'di gwo mo ki: Ciyi ushi ka'bal pem to mmoshwa mo. Dok/e me'd jin 'kon ma apo/i su/ mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Simaan, ya/ ma Yohaana, a/ e eni aha/ mo 'taa? A'di ki o a'di gwo mo ki: Nye, Tapa. / E mishkin ki aha/ enkina / e mo. A'di ki o a'di gwo mo ki: Hili ka'bal pem mo ma. <sup>17</sup> A'di ki o a'di gwo mo me'di kwara ki: Simaan, ya/ ma Yohaana, a/ e eni aha/ mo? AButerus suguwa du tash mo haali/ a'di ki o a'di gwo me'di kwara mo ki: A/ e eni aha/ mowa? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Tapa, / e mishkina ris to 'baar mo dhali / e mishkin ki aha/ enkina / e mo. Dhala Yesus ki o a'di gwo mo ki: Ciyi ka'bal pem to mmoshwa mo. <sup>18</sup> Ka jin gana/ ka jin gana/ aha/ ona / e gwo mo, me'dyin jin dina / e ki gwa'd mo tani / e ki dek to i empa'd ki me'd pini mo dhali ya me'd jin ona bwa / e mo. Hili ki / e mini ta adhan mo tani / e mini he'th me'd pini mo dhali wathin kamu/ midi dek ki / e to mo dhali kal / e i mo jin mina bwa 'te/ e ki ya mo be. <sup>19</sup> (Gwo yansan ona a'di mmodot̄ a'di wu jin mina a'di wu mo mmokar monyca ma Arumgimis mo.) Dhali 'ko'di gwo yansan mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Bathi aha/ nsho'k mo ma.

*Amancik̄ Gwo jin Enu mo*

<sup>20</sup> Simaan Buterus tu'kki'd mo dhali par a'di jin bathki uni e mo a'di jin ta'da mancik̄ gwo jin en ma Yesus mo, a'di jin ishki'd eya bor piti mo e tonte/ jin shwakina uni mom'pimpili/ yin mo dhali o a'di gwo mo ki: Tapa, kaja a'di jin midi 'ci'hi / e is ki gwo mo? <sup>21</sup> Ka Buterus parki a'di e mo tani a'di ki owa Yesus gwo mo ki: Tapa, gwo gom wathi/ yan wakata mo? <sup>22</sup> Yesus ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ a'di ta bwam pem gom a'di jin mina a'di ca'b kan ntagi aha/ mina pu'du/ mo tani yan midi ta ata gom / e mo? Bathi / e aha/ nsho'k mo ma. <sup>23</sup> Gwo yansan a'di yaki'd ki lala'th mo e bwam uni kun tana a'di awak mo, ka mancik̄ a'di gwo yansan midi diki wu mo. Hila Yesus diki o gwo e a'di ki a'di midi diki wu mo, hili a'di o gwo mo ki: Wakki/ a'di ta bwam pem jin mina a'di ca'b kan ntagi aha/ mina pu'du/ mo tani yan midi ta ata gom / e mo?

\* 21:8 miyyateen duraa/ † 21:11 miyya talaata wa kamsiin

<sup>24</sup> A'di yansan ta'da mancik̄ gwo jin ta'da man/ o gwo gom to gwansan mo dhali a'di i'kwarki gwo gwansan mo. Dhali a'di mishki'd ki gwontor piti jin t̄ora a'di mo tani ta gwoŋ gana/ mo be.

<sup>25</sup> Hili ton tiya 'kokin ka ris si'da/ jin mi-ikin ma Yesus mo. Waḳki/ aris uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ minu 'taki 'kwar mo tani aha/ tosha ki isi mony'cesh ki is piti mo midi dar gi mo mo mmodhuwa warka/ kun 'kwarkunu gwo mo kun minu 'taki 'kwar mo be.

## Mii gi Imandhunu ki She/ mo

*Gwo jin Onu Is gom Shi/in Dheleladhelel mo*

<sup>1</sup> Gwo jin 'kwarka/ 'thissa/ 'Thawupilus goma ris mii kun tel ma Yesus 'pen mo dhala ris gwo kun tela a'di 'pen mo mmotor si'da/ <sup>2</sup> gama cim jin gunu a'di momis mo 'ko'di gwoŋkan jin čina a'di ki Shi/in Dheleladhelel ki imandhuna a'di ki she/ mo kun kwanykina a'di mo. <sup>3</sup> 'Ko'di isa nyor piti mo tani Yesus ki tor uni is piti jin di'd ki e eya tente/ ka du'd miin gana/ ka ris mo. A'di yayi'di pi uni i is ka cim ma issu/ mo be. A'di di'd mmotor gwo gom Bampa/ ma Arungimis mo. <sup>4</sup> A'di di'd mmonyak is tul ki uni mmonŋal 'de/ mo dhali a'di ki kan uni gwo mo ki uni mini 'koki ii mo 'peni Pa Urushaliim mo haali/ uni mini cor gwo jin ona Com is jin ona a'di jin ciŋa um 'peni aha/ mo. <sup>5</sup> Haala Yohaana ka jin gana/ mii'da mii ki yi'de/ mo tani um mina Shi/in Dheleladhelel mii si'da/ ki 'dishe/ mo be.

*Mmoshinkunuwa Yesus Bway Momis mo*

<sup>6</sup> Uni si'da/, ki uni nyakki is tuli monŋal 'de/ mo tani uni dotki a'di gwo mo mmo/ o gwo mo ki: Tapa, / e mini ci bampa/ gi 'Kwani ma Israyil ka nyan'ko'd ki mo yansan mo 'taa? <sup>7</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: A'di diki ta mom bum mmomish mo mo dhali yil mo uni kun dhun ma Baba a'di 'de/ mo mmoči gwo ki moshirr pitin gana/ mo be. <sup>8</sup> Hili um mini bu'th mom'bi'th gi Shi/in Dheleladhelel jin midi yayu/ apo/ um mo dhali um mini ta iman/ o gwom pem e Pa Urushaliim mo dhali e Bampa/ gi Pa Yahuudiyya 'baar mo dhali e Pan Saamira mo dhali ntagi mo e mony'cesh jin di'd isa dhana/ nnii mo be. <sup>9</sup> Dhali ki a'di oki gwo gwansan ki uni 'kon mmohil a'di mo tani a'di 'de'kkunu bway momis mo dhala rak ki bu'th a'di mo, mmotiŋ uni e mo be. <sup>10</sup> Ki uni 'kon mmohil momis ka 'thime/ mo tani hili ma, 'kwaniŋ gwasi su/ kun hi'thki burinyeŋ kush mo doshkin i'ko'd gwari uni mo be. <sup>11</sup> Uni si'da/ o gwo mo ki: Um 'Kwani gi Pany Jaliil. Ata hila um momis ka 'thime/ kan mo? Yesus yan jin budhu mo 'peni um mo e bwam momis mo tani a'di midi doŋ/ e yayu/ wakan me'dyan para um a'di e mo mmoya momis mo be.

*Amangarr Embul ma Yahuusa jin Kwanykunu mo*

<sup>12</sup> Yan'ko'd uni doŋkin e Pa Urushaliim ka nyan'ko'd mo 'peni Wosh jin yuŋu ka Setuun

jin 'dishi Pa Urushaliim is mo jin wana e ki mo jin mishu ii ka cim ma pesu/ mo be. <sup>13</sup> Ki uni sekin mo tani uni iikin 'kup ki mis e gu'b jin nyanu ka makampo/ apowa kamu/ mo, jin 'kona uni nycine/ mo, Buterus dhala Yohaana dhala Yakuub dhala Andaraawus dhala Pilibbus dhala Tuuma dhala Bartulamaawus dhala Matŋa dhala Yakuub ya/ ma Halpa dhala Simaan El Ghayuur dhala Yahuusa ya/ ma Yakuub mo. <sup>14</sup> Uni gwansani 'baar mo i'kon mo e gwon tal 'de/ mo mmoroč sho'k ki sule/ e mon'tho mo, uni ki up si'da/ mo dhala Mariyam jin ta KoYesus, uni ki ikam piti ilu/ mo be.

<sup>15</sup> Dhali ka cim gwansan mo tani Buterus doshki'd ki mis mo ibwaman ma waŋ buni mo dhali o gwo mo ki: (dhala waambuhany 'kwani tul isi monŋal 'de/ mo uni wana e ki issi\* pe'de/ mo be). <sup>16</sup> Awaŋ pema, a'di minu mii mii mo ki Gwo ma Arungimis midi pu'du/ mo jin okina Shi/in Dheleladhelel ntwa/ a/ ki 'twa/ ma Dawuu'd goma Yahuusa jin ta'da manshu uni bway kun bu'thkina Yesus mo. <sup>17</sup> Haali/ a'di mishu ki a'din tal 'deŋ kamu/ 'peni bwam ana mo dhali 'ban piti butha a'di si'da/ e mii yan mo. <sup>18</sup> (Dhali wathi/ yan gam mombunto ki to jin cinu a'di mo gom miinthus piti mo be. Dhali mmobiŋa a'di bwam/ em pitiya 'cesh kan mo tani bwam piti 'twaŋka'd mo dhala 'colem piti 'baar mo tha'thka'd ka piŋe/ mo be. <sup>19</sup> Dhali a'di warki'd ki mo jin mishkunu mo e bwan 'kwani gi Pa Urushaliim kagahara mo ki mombunto yan yuŋu ki 'twam buni ka Akeldama jin o ki: mombunto ma bas mo). <sup>20</sup> Haali/ a'di 'kwarkunu mo eya warka/ ma Masamiir mo ki:

Dhalki monyca'b piti warki'd ki mombwamma'du/ mo

dhali dhalki wathiŋ kamu/ ki mii dhal bway mo mmoča'bi mo yan mo.

dhali

Dhalki mom piti butha wathiŋ kamu/ mo.

<sup>21</sup> A'di mina tal 'deŋ kamu/ mii war ka man/ o gwo nyakki ana mo gom mompinum piti mo tani tal 'de/ 'peni bwan 'kwani kun nyak 'ko ki ana ka cimi 'baar mo ki Tapa Yesus yuthurki'd e bwam ana mo <sup>22</sup> mmotol 'pen ka cim jin miin ma Yohaana a'di ki yi'de/ mo ntaga cim jin budhu a'di mo 'peni bwam ana mo. <sup>23</sup> Dhali uni ki kwany 'kwani isu/ mmotor uni eya tente/ mo, Yuusup jin yuŋu ka Barsaaba jin yuŋu ki gwaya kamu/ ka Yustus si'da/ uni ka Mattiyas mo. <sup>24</sup> Dhali uni 'thon mo dhali o gwo mo ki: /En Tapa jin mishki'da duŋ 'kwani 'baar mo tani tori 'peni bwam uni su/ mo a'din tal 'de/ jin kwanykina /e mo <sup>25</sup> mmobu'th mo mii yan mo dhali mo ma mankar ma Yesus ki she/ yan jin this ma Yahuusa e mo gom a'din

\* 1:15 miyya wa ishrin

gwom piti ki a'di midi ya mo e mom piti mo be. <sup>26</sup> Dhali uni ki biṭ to gom uni mo tani to biṭki'da powa Mattiyaas mo dhali a'di nyaku gway deṅ e ki imandhun ma Yesus gwansan ki she/kun 'koni 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo be.

## 2

### *Mmopu'dkina Shi/in Dheleladhelel mo*

<sup>1</sup> Dhali ka cim Kamsiin pu'dki'd mo tani aris uni 'baar mo tulki is mo mmontal 'de/ mo. <sup>2</sup> Dhali ki jahanne/ ise/ to goyina is mo 'peni momis mo jin wana e ki 'tham jin guski'd mo dhali jin poshki'd kagahara mo. A'di 'tu'd gu'bi 'baar mo jin 'kona uni nycine/ mo. <sup>3</sup> Dhala le'd yayi'd pi uni i is mo mmowa e ki ji o'd mo mmokwa/ bwa mo dhali mmo'ko uni i'kup ka 'dete/ 'dete/ mo be. <sup>4</sup> Dhali uni 'baar mo 'tu'dkunu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali tel gwo 'pen mo mmawal 'twan tiya mo mmo'bita Shi/in uni is mo mmowal 'twa/ ki she/ ki she/ mo be.

<sup>5</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e Pa Urushaliim kun iyyin 'peni bampant tiya 'baar mo ki 'beles kun 'kon 'baame'da 'ceshi momis mo. Uni ta 'Kwani Yahuuda/ kun ko/kina Arungimis mo. <sup>6</sup> Ki to yan cikku mo tani awaambuhany 'kwani tulki isi montal 'de/ mo dhali dumbulkin kagahara mo haali/ aris 'kwani 'baar mo cikki uni 'twa/ mo mmowala uni 'twam buni ki she/ ki she/ ka 'dete/ 'dete/ mo. <sup>7</sup> Dhali uni 'baar merkin kagahara mo dhali kulum gwo ibwa mo dhali o gwo mo ki: Hili ma. 'Kona uni ki ta 'Kwani gi Pany Jaliil 'taa aris uni 'baar kun o gwo kana? <sup>8</sup> Dhali ana cika gwo, aris ana 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki 'twam bana ki she/ ki she/ uni kun dhotha ana manakan? <sup>9</sup> 'Kwani gi Pam Partiya mo dhali 'peni Pa Maadi mo dhali Pa Ilaam mo dhali 'kwani kun 'kon e pa ma uka 'cesh jin tana dhan yi'deya kara'b mo dhali Pa Yahuudiyya mo dhali Panj Kappadukiyya mo dhali Pam Puntus mo dhali Pan Asiyya mo. <sup>10</sup> dhali Pam Parijiyya mo dhali Pam Pampiliyya mo dhali Pam Masir mo dhali ushi bampa/ gi Pa Libiyya mo kun 'kon is 'ko'd 'peni Panj Kerawaan mo dhali yilkina/ 'peni Pa Ruumiya mo kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani hili gwo ma Arungimis butha uni mo. <sup>11</sup> 'Kwani gi Panj Kariit mo dhali 'Kwani gi Pa Arab mo. Ana cika gwo mmoṭora uni gwo ki 'twam bana ki dhan mii ma Arungimis kun caaca mo. <sup>12</sup> Dhali uni 'baar mo merkin dhali mol toṅ kamu/ mii mo dhali mmo'o gwo mo ka rem 'kup ki: Ata yan wakan mo? <sup>13</sup> Hili kun tiya miikin ka maḱ mo mmo/o gwo mo ki: Uni 'tu'du/ mo ki yimana mura'th jin ta jin this jin ka/u ki njah njah mo be.

### *Gwo ma Buterus jin Torkina A'di ka Cim Kamsiin mo*

<sup>14</sup> Hila Buterus doshki'd ki mis nyakki unin 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo dhali a'di 'de'k 'twa/ mo dhali ṭor uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Um 'Kwani gi Pa Yahuudiyya mo dhali um 'baar mo kun 'kon e Pa Urushaliim mo. Dhalki a'di yan mishu mo e bwam um mo dhali dhuyi 'cem bum mmocik gwom pem mo ma. <sup>15</sup> Haali/ gwahan 'kon ma su ki 'kosh mo me'd jin ṭosha um mo haali/ mo ta'da tente/ jin aṭha'd naskina/ mo. <sup>16</sup> Hili yan ta a'di jin okin ma mançi gwo ma Arungimis kadhama/ jin yuku ka Yu'il mo ki:

<sup>17</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd jin okin ma Arungimis mo tani aha/ mina gaç Shi/ in pem apowa ris 'kwaniny'ceshi 'baar mo.

Dhali iya/ m bum dhali i'bwa/ m bum uni mini o gwo is mo,

dhali washan bum mini par tonyjan e mo, dhali dhan 'kwanim bum mini shu'b jan mo,

<sup>18</sup> nye dhali apo/ cinḱinan 'kwani kun yolu/ mo dhali cinḱinan nyara/ ka cim gwansan mo tani

miga/ gaç Shi/in pem mo dhali uni mini o gwo is mo.

<sup>19</sup> Dhali aha/ mina ṭora dhan mii kun caaca e momis 'peni bwam momis mo dhali momer e mony'cesh 'pena 'cesh mo dhala bas dhali o'd dhala wulpe/ ma ku'd mo.

<sup>20</sup> Atente/ minu war mo ki mondhurumi'd mo

dhala ppe ka bas mo

ntwa/a/ ka cim gi Tapa midi pu'du/ mo dhana cim yan jin mishu kagahara mo

<sup>21</sup> dhali a'di midi war ki a'di yin jin midi yuk gway Tapa mo tani a'di iminu woth mo be.

<sup>22</sup> Um 'Kwani ma Israyiil, ciki gwo gwansan mo ma. Yesus gi Pa Naasira jin man ma Arungimis ibwam um ki mii kun 'bita' bi'th dhali ka dhan mii gun caaca mo dhali momer kun miikin ma Arungimis e a'di e bwam um me'd jin mishkina um mo. <sup>23</sup> Yesus yan mmocinu a'di ki bwa ma Arungimis ka kar/ enj gana/ mo dhali mmomishkin ma Arungimis ntw/ a/ mo tani um 'koshki a'di jwa mo ki cwany'ciṭhan dhul mo dhali a'di 'koshkina um jwa mo ka dun ṭorony ki jwam 'batha'd me'd 'kwani gun ush gwoṅkan jin cinu mii mo. <sup>24</sup> Hili Arungimis ki 'de'k a'di imis mo mmo'cuḱa a'di a'di 'pena nyor wu mo haali/ a'di molunku bu'th mo e mowu kan mo. Haala Dawuud o gwo gom a'di ki:

<sup>25</sup> Aha/ hilkina Tapa isa yempa/ ibwambori jis/em pem mo

haali/ a'di di'd e me'da bim poros pem ki aha/ yisa minu joç mo yisa.

<sup>26</sup> A'di 'borkika/ bwa mo dhali 'twam pem 'kunyki'd mo.

Bwam pem si'da/ mididi ca'ba ka 'terj kape/ mo, <sup>27</sup> haali/ /e mini diki dhala kashiram pem 'pen eya Haawiya mo

dhali / e si'da/ mini diki dhal Amankogum pini mmopar mompu/ e mo.

<sup>28</sup> Bway mondiki/ e tora/ e aha/ eya tente/ mo. /E mini 'tu'd mom'bor bwam pem si'da/ ki bwam/em pini mo.

<sup>29</sup> Awaḱ pema, aha/ mina 'taki o um gwo ki nyanye/ goma Dawuu'd jin ta'da dhana baban dhamo/ mo, a'di jin wuki'd mo dhali kankunu si'da/ mo dhali mon'kupajem piti di'di ana ntaga cim yan mo be. <sup>30</sup> Mmotana a'di amanḱi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo tani dhali mmomisha a'di gwo jin on ma Arungimis mmothul a'di me'da po/ ki a'di mididi kar emen pitiḱ kamu/ e ḱursin tapam piti mo tani <sup>31</sup> a'di mishki'd itwa/a/ mo dhali oki gwo si'da/ gom mompinu ma Kristhos ki a'di yisa dhalkunu 'pen mo eya Haawiya yisa dhali shuman is piti yisa parki mompu/ e yisa. <sup>32</sup> Yesus yan 'de'kkin ma Arungimis imis mo tani ana 'baar tana iman/ o gwo gom a'di mo be. <sup>33</sup> A'di mmokaru a'di ki ca e me'da bim poros ma Arungimis mo tani dhali mmobutha a'di gwo 'peni Com jin onu is gom Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di gaḱki'da piḱe/ mo a'di yan jin misha um mo dhali jin cika um si'da/ mo. <sup>34</sup> Haala Dawuu'd yisa seki momisa. Hili a'di o gwo mo ki is piti mo ki:

Tapā ki o gwo e Tapam pem mo ki: Ca'bi/ e aha/ ki me'da bim poros pem mo

<sup>35</sup> ntagi aha/ mina dhu 'kup pini e cwa gi monduhu sho'k pini mo be.

<sup>36</sup> Dhalka waḱ 'Kwani ma Israyiil 'baar mo mish mo mo ka jin gana/ ka Arungimis kar a'di ki Tapa mo dhali ka Kristhos si'da/ mo, a'di jin ta'da Yesus yan jin 'koshkina um ki cwany'ciḱhan dhuḱ mo.

<sup>37</sup> Dhali ki uni cikki gwo yan mo tani uni suka gwo adum buni mo dhali owa Buḱerus mo dhali imandhun ma Yesus ki shen tiya gwo mo ki: Ikam bamma, am mina miyya ta mo? <sup>38</sup> Dhala Buḱerus ki o uni gwo mo ki: Rici adu is mo ma dhali miyyi ki yi'de/ ki gway ma Yesus Kristhos mo, aris umi 'baar mo ki 'beles gom miinthus bum minu gwam um mo. Dhali um mini buḱh Shi/in Dheleladhelel jin ta a'di jin cinu ki me'd mo.

<sup>39</sup> Haali/ gwo jin onu is mo tani, a'di onu gom um mo dhali uḱim bum mo dhali goma ris uni 'baar mo kun si'dkin mo be, aris uni 'baar mo kun mina Tapa Arungimis bana iyuk i a'di mo be. <sup>40</sup> Dhali gwon tiya ka ris tora a'di uni mo dhali mmomalas uni mo mmo/ o gwo mo ki: Woḱhi/ is bum 'peni 'kwani kun tana nyaḱum yil bum kun ta thus ki thus mo. <sup>41</sup> Yan 'ko'd uni si'da/ kun bu'th gwom piti mo, uni miikunu ki yi'de/ mo

dhali uni maru is ka cim yin mo 'kwani ka ris wari wana e ka alaapi kwara mo. <sup>42</sup> Dhali uni 'kon mmoroḱ sho'k ki sule/ e gwo kun tora imandhun ma Yesus ki she/ mo dhali e mombuḱ si'da/ mo, mmo'ce'd maanjkuḱu'd mo be dhali e mon'tho si'da/ mo be.

*Mo gi 'Konu e Mo gi Gama Imangam Gwo Is mo*

<sup>43</sup> Dhali monḱogou di'da po/ aris uni 'baar ki 'beles mo. Dhali miimer dhali mii kun caaca kun tana ris mo tani miikina imandhun ma Yesus ki she/ mo be. <sup>44</sup> Dhali uni 'baar mo kun gam gwo is mo nyaḱki 'ko mo dhali nyaḱ to dhu 'baar mo. <sup>45</sup> Mom buni yola uni mo dhali tom buni yola uni si'da/ mo dhali kwa/ uni bwa mo ki uni 'baar mo me'd jin mina uni mii ta gi to ka 'dete/ 'dete/ mo be. <sup>46</sup> Dhali ka yempa/ yempa/ mo tani uni roḱki sho'k ki sule/ mo e gwon tal 'de/ mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali mmo'ce'd maanjkuḱu'd e gu'b buni si'da/ mo. Uni ki bu'th tonte/ ki bwam 'boron mo dhali ki bwam tal 'de/ mo <sup>47</sup> mmomaḱa Arungimis mo dhali 'kwaniḱ tiya 'baar maḱ uni si'da/ mo. Dhali ka yempa/ yempa/ mo tani Tapa mar uni is ki uni kun woḱhḱunu mo be.

### 3

*Wathi/ jin Ta Nwol Waḱkunu mo e 'Twanḱal Gu'b gi Mondheleladhelel mo*

<sup>1</sup> Dhala Buḱerus dhala Yohaana 'kon mmo/ ii ka gagamis e gu'b gi mondheleladhelel mo, ki mo jin 'thonu jin ta'da tente/ kwara mo. <sup>2</sup> Dhali wathiḱ kamu/ ta ḱwol 'peni bwan kum mo jin ḱalu mo dhali 'thinu mo e 'twanḱal gu'b gi mondheleladhelel jin yuku ki jiny Jaro/ mo mmo'tho to 'peni uni kun seki gu'b gi mondheleladhelel mo be. <sup>3</sup> Ki a'di parki'da Buḱerus e mo dhala Yohaana mmomura uni ise gu'b gi mondheleladhelel mo tani a'di ki doḱ to mmobu'th mo. <sup>4</sup> Dhala Buḱerus mmohila a'di a'di ka 'thime/ nyaḱ ka Yohaana si'da/ mo tani a'di o a'di gwo mo ki: Hili am mo ma. <sup>5</sup> Dhali a'di ki ha gwom buni e mo mmotoḱ ki a'di mididi 'taki bu'th toḱ kamu/ 'peni uni mo. <sup>6</sup> Hila Buḱerus o a'di gwo mo ki: 'Dolkon kush dhali 'dolkon gana/ piyini aha/ mo tani hili a'di jin taka/ mo tani a'di imiga/ iḱi / e mo. Ki gway ma Yesus Kristhos gi Pa Naasira mo tani yayi ki sho'k mo ma. <sup>7</sup> Dhali a'di ki bu'th a'di ime'da bim poros mo dhali 'de'k a'di ki mis mo dhali ise/ sho'k piti dhala simam bam sho'k piti bu'th 'bi'th mo. <sup>8</sup> Dhali mmopena a'di imis mo tani a'di doshki'd mo dhali tel moya 'pen mo dhali a'di seki'd nyaḱki uni e gu'b gi mondheleladhelel mo mmoya ki sho'k mo dhali mmope mo dhali mmomaḱa Arungimis mo be. <sup>9</sup> Dhala ris 'kwani 'baar mo mishki a'di mo mmoyana a'di ki sho'k mo dhali mmomaḱa a'di Arungimis

mo <sup>10</sup> dhali uni nyithkin ki a'di ta a'di jin ca'bki'd mmo'tho to i'Twaŋkal Jaro/gi gu'bi gi mondheleladhelel mo be. Dhali uni meren ki mer jin shiyi'd mo dhali mmoda/ar a'di kagahara gom a'diyin jin pu'dki'd e a'di mo be.

*Gwo ma Buŋerus jin Torkina A'di eya Lam-balany ma Sulemaan so*

<sup>11</sup> Hili ka Buterus uni ka Yohaana mmobutha a'di a'di ki me'd mo tani aris 'kwani 'baar mo nyakki so ki uni kun 'kona lambalany jin yuku ki ji ma Sulemaan mo mmomer kagahara mo. <sup>12</sup> Dhali ka Buterus ki par a'di e mo tani a'di ki thoŋ 'kwani gwo mo ki: 'Kwani ma Israyiil, ata mera um gom wathi/yan kan mo? walla ata hila um am ka 'thime/kan mo me'd mom'bi'th jin ta jim bam ki is bam mo dhali mmodhuna aman is bam ki she/ki dhelel dhelel mo tani am waŋa a'di mmomish ya ki shoka? <sup>13</sup> Arungimis ma Ibrahiim dhala Is/hak dhala Yakuub, Arungimis gi ibabam bana, karki ca gi ɕiŋkinam piti ka Yesus eya tente/jin ɕikina um mmowu mo dhali jin waŋkina um gway mo ibwambor ma Bilaaŋus mo ki a'di dina gwo ibwa mo mmo'cuŋ a'di mo be. <sup>14</sup> Hili um waŋki gway ma Amanŋogu yan dhali Amanmii ka ƙar/erj gana/yan mo dhali um dotkina man'kosh me mo jin minu ɕiki um mo be. <sup>15</sup> Dhali Amanŋel mondiki/e 'pen 'koshkina um jwa mo jin 'de'kkin ma Arungimis 'peni mowu mo tani ana 'baar mo tana iman/o gwo gom a'di mo. <sup>16</sup> Dhali ki moŋgam gway piti is mo tani gway piti ki 'bi'th wathi/yan is mo jin hila um mo dhali jin mishkina um mo. Nye, moŋgam gwo is jin di'd e a'di mo tani a'di ki ɕi a'di isa 'borganj gana/yansan ibwambori umi 'baar mo.

<sup>17</sup> Dhali shwane/, ikam pem, aha/ misha ki a'di miikina um mo mmomolkina um to mo, me'd jin miikina um tapam bum si'da/ mo. <sup>18</sup> Hili to gwansan kun ɬor ma Arungimis nŋwa/a/ ki 'twa/ gi imanci gwo ma Arungimis kadhama/ 'baar mo tani ka Ƙristhos piti mina isi mii 'kosh ka nyor mo tani a'di miikunu a'di wakan mo. <sup>19</sup> Rici uma du is mo ma dhali ɬuka bor dok/ e mo ki miinthus bum minu 'kosh mo, ki mii gi wakan mo ki mowaŋ midi pu'd mo 'peni bwambori Tapa mo be, <sup>20</sup> dhali ki a'di midi hasha Ƙristhos jin karkunu mo gom um mo, a'di jin ta'da Yesus mo, <sup>21</sup> a'di jin mina momisi mii bu'th mo ntagi mo jin minu tela ris to 'baar mo shoka 'cesh dok/ e mo, uni gun on ma Arungimis ki 'twa/ gi imanci gwo ma Arungimis kadhama/ mo kun dhunu ki she/ki dhelel dhelel mo kun 'kokin 'peni isa dhama/ innii mo. <sup>22</sup> Ka jin gana/ aMusa oki gwo mo ki: Amanŋi gwo ma Arungimis mina Tapa Arungimis piyu/

mo gom um 'peni bwam ikam bum mo jin midi wa e ki aha/ mo. A'di mina umi ɕiŋ to 'baar mo ki 'beles kun mina a'di o um mo. <sup>23</sup> Dhali a'di midi war ka ris 'kwani 'baar ki 'beles kun mini 'koki ɕiŋ gwo ma manŋi gwo ma Arungimis yan mo tani uni minu 'ce'd shoki 'baar mo ki 'bil 'bil 'peni bwana 'kwani mo. <sup>24</sup> Nye dhali aris imanci gwo ma Arungimis kadhama/ mo 'pena Samu/ iil mo dhali uni kun baŋhani 'ko'd tani aris uni 'baar mo kun oki gwo mo tani uni si'da/ ɬorki gwo mo goma cim gwansan mo be. <sup>25</sup> Um ta iya/ gi imanci gwo ma Arungimis kadhama/ mo dhali gwo jin gamu me'd jin on ma Arungimis is ki ibabam bum mo mmo/ owa Ibrahiim gwo 'bil 'penimo ki: Dhali e emen pini mo tani arisa waŋi 'baar mo kun 'kon e mony'cesh yansan mo tani uni minu 'bor mii mo be. <sup>26</sup> Mmo'de'kkin ma Arungimis ɕiŋkinam piti imis mo tani a'di ɕina a'di um itwa/a/ mo mmo'bor um mii mo mmotuka ris umi 'baar ka 'deŋe/ 'deŋe/ ki 'beles 'pena bor miiny 'coŋgam bum mo be.

## 4

*Buŋerus dhala Yohaana Uni Doshkini Bwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>1</sup> Dhali ki uni 'kokin mo mmo/ o gwo i 'kwani mo tani igasiis dhali tapa jin ca'd gi imanhil gu'bi gi mondheleladhelel mo dhali 'Kwani Sadukiyiin iiyini uni mo <sup>2</sup> mmo'kon ma du uni ki mur mo haali/ uni ɬor 'kwani gwo mo dhali uni o gwo eya tente/ si'da/ ki mompinu 'peni mowu di'd eya Yesus mo. <sup>3</sup> Dhali uni bu'thki uni dhali dhu uni mo mmoji uni ntaga cim jin 'ko'd mo haali/ mo ta mom'penjaskum mo. <sup>4</sup> Hili uni 'kon ka ris 'peni bwam uni kun ɕiŋ gwo mo uni kun gam gwo is mo dhali monderj gi gwas warki'd ki monderj jin wana e ka alaapi mudhe'd mo be.

<sup>5</sup> Dhali a'di warki'd ka cim jin 'ko'd mo, ki tapam buni dhali 'kwaniŋ gwanyjaka buni dhali iman'kwar tum buni nyaŋ is tuli montal 'de/ mo e Pa Urushalim mo. <sup>6</sup> Dhali Hanaan jin ta'da gasiis jin ca'd diki'd imun mo dhala Kayaapa mo dhala Yohaana mo dhala Iskandar mo dhali uni 'baar mo kun tana bas ma gasiis jin ca'd mo. <sup>7</sup> Dhali ki uni dhu uni ibwanj 'kwani mo tani uni ki dot gwo mo ki: Yan miikina um ki mom'bi'th jana mo walla ki gway maja mo? <sup>8</sup> Dhala Buterus mmo'tu'dkina Shi/in Dheleladhelel a'di mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um tapanj 'kwani mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ mo, <sup>9</sup> waŋki/ am ka cim yaese ɬirriŋiŋ ki gwo mo gom miim 'bor'o'd jin miikunu mo gom wathi/ jin dumpulki ya mo tani dhali ki mii ja nala/ waŋu/ wathi/ yan mo tani <sup>10</sup> dhalki a'di mishu mo ibwam umi 'baar mo dhala ris 'Kwani ma Israyiili 'baar si'da/ mo ki

gway ma Yesus Kristhos gi Pa Naasira mo tani jin 'kosha um ki cwany'ciñhan dhul mo dhali jin 'de'kkin ma Arumgimis mo 'peni mowu mo tani e a'di yan tani wathi/ yan doshki'di mahan ibwambori um ki mowaç is mo be. <sup>11</sup> A'di ta wosh jin karkunu ki dhan wosh gi 'pena bi mo wosh yan jin ushkina um ki 'tash mo, um kun ta iman-nyañ gu'b mo. <sup>12</sup> Dhali mowoth yisa di'da e wathij kamu/ yisa haali/ gwaya kamu/ yisa di'da i'bame'd momis jin çinu ibwanj 'kwaniny'cesh ki ana minu mii woth mo e a'di mo be.

<sup>13</sup> Hili ki uni parkina Buterus dhala Yohaana e mo ki uni 'koki ju/ 'kwani mo tani dhali gam gwo ki uni 'koki ta 'kwani kun 'kon mmohila warka/ mo dhali ki uni si'da/ ta 'kwani gun moli to tani uni merkin kagahara mo. Dhali uni nyithkin ki uni nyakki 'ko ka Yesus mo. <sup>14</sup> Dhali mmomisha uni wathi/ jin waçu/ mo mmodosh nyakki uni mo tani uni moli gwoñ kamu/ o apo/ a'di mo. <sup>15</sup> Hili ki uni kanki uni gwo mo mmo/ii ka pije/ 'peni montul is buni yan mo tani uni ki tora tor ka rem 'kup mo <sup>16</sup> mmo/ o gwo mo ki: Ana mina miya ta ki 'kwani gwansan sa/? Haali/ ka jin gana/ a'di toru eya tente/ ibwam uni 'baar kun 'kon e Pa Urushaliim mo ki miimer jin misha 'kwani 'baar mo miikunu mo e uni mo dhali ana mola a'di waç mo be. <sup>17</sup> Hili jin mina a'di diki pala ibwanj 'kwani naskina/ mo tani dhalki ana kana uni gwo ki 'bi'th mo ma, gom to kun mina ana 'taki mii apo/ uni mo jin mina uni 'koki tor wathij kamu/ tal 'de/ gwo mo e gway yan 'peni mo yan ki sule/ mo be. <sup>18</sup> Dhali uni yukki uni mo dhali kan uni gwo ki uni mini tuç gway ma Yesus yan ki sule/ ki sule/ mo mmo 'koki tor gwo mo walla çì gwo ki gway ma Yesus mo. <sup>19</sup> Buterus dhala Yohaana thoçki gwo mo dhali o uni gwo mo ki: Waçki/ a'di 'boro'd ibwambor ma Arumgimis mo mmoha gwom bum e mo dhali ush ji ma Arumgimis ha e mo tani 'cunycuri um mo ma, <sup>20</sup> haali/ am mina mol gwo ush mmo'tor gom to kun mishkina aman mo dhali kun cika aman mo. <sup>21</sup> Dhali uni, ki uni o uni ki 'bi'th dok/e gom to gun mina uni 'taki mii mo tani uni dhalki uni mo mmo/ii mo mmomola uni bway mmogam mo mmoçi uni ajisa gom 'kwani mo haala ris 'kwani 'baar mo karkina Arumgimis ki ca mo gom a'di jin miikunu mo be. <sup>22</sup> Haali/ wathi/ yan taki'd gi yili issu/ i/ur 'kup mo jin miikunu miimer i a'di mo be.

*Imangam Gwo Is Uni 'Thokin mo ki Dar gi Moryju/ mo*

<sup>23</sup> Dhali mmodhalu uni bway mo mmo/ ii mo tani uni iikin cem buni mo dhali lolopki gwo 'baar mo kun okina igasiis kun can dhali 'kwaninj gwanyjaka/ uni mo be.

<sup>24</sup> Dhali uni, ki uni ciçki a'di mo tani uni 'de'kki 'twam buniya Arumgimis ki bwam tal 'de/ mo dhali o gwo mo ki: Ayy Tapa, /e jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo dhali dhan kumma/ yi'de/ mo dhala ris to 'baar kun 'kon ibwaman uni mo, <sup>25</sup> /e jin o gwo ki Shi/in Dheleladhelel ki 'twa/ ma babam bam ka Dawuu'd jin ta çinjinam pini ki: Ata miina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahu-uda/ apure/ mo, dhala ris 'kwani kulum to ka wuny is ibwan kan mowa?

<sup>26</sup> Tapany can gi 'kwaniny'cesh doshkin ki is buni ki 'dishe/ mo dhali itapa tuli isi montal 'de/ apo/ Tapa mo dhali apo/ a'dim piti jin ta'da Kristhos si'da/ mo.

<sup>27</sup> Haali/ ki gwoñ gana/ e pa yan apo/ çinjinam pini jin ta'da Yesus a'di jin karu ki she/ gi dhelel dhelel jin kara /e Tapa tani Hirodus uni ka Punthi Bilaatus nyakki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwani ma Israyiil si'da/ mo tani uni 'baar mo nyak is tuli montal 'de/ mo <sup>28</sup> mmomii a'di yin ki me'd pini mo dhali ki bwam pini jin onu isi t'wa/a/ t'wa/a/ innii mo midu war kansan mo be. <sup>29</sup> Dhali shwane/ Tapa, hiliya po/ gwo gun ona uni ki 'bi'th gom to kun mina uni 'taki mii apo/ aman mo dhali çiki çinjinam pini 'bi'th mo ma mmo/ o gwom pini ki dar gi monyju/ 'kwani mo <sup>30</sup> me'dyin hedha /e abim pini mmomii miywaç mo dhali ki momer mo dhali dhan mii kun caaca kun minu mii ki gway gi Çinjinam pini jin ta'da Yesus jin karu ki she/ gi dhelel dhelel mo. <sup>31</sup> Dhali ki uni 'thon mo tani mo yikinki is mo e mo jin tula uni is nycine/ mo dhali uni 'baar mo 'tu'dkunu mo ki Shi/ in Dheleladhelel mo dhali uni oki gwo ma Arumgimis ki dar gi monyju/ 'kwani mo be.

*Aris To 'Baar mo Gamu Me'd mo*

<sup>32</sup> Dhala waambuhany 'kwani 'peni bwam uni kun gam gwo is mo 'kon ka dun tal 'de/ mo dhali ki bwam tal 'de/ si'da/ mo. Dhali jamu/ yisa di'da i bwam uni jin o ki toñ kamu/ tal 'de/ jin tana a'di mo tani ta jim piti ki is piti a'di 'de/ mo. Hili uni dhuna ris to 'baar mo imontal 'de/ mo. <sup>33</sup> Dhali gwo gi mom'bi'th caaca mo tani imandhun ma Yesus ki she/ çì gwontor buni gom mompina Tapa Yesus 'peni mowu mo dhala 'the caaca ca'bki'da po/ uni 'baar mo be. <sup>34</sup> Haali/ wathij kamu/ yisa di'da ibwam uni jin hara toñ kamu/ yisa haali/ uni kun ta imanta gi mo mo walla gu'b mo tani uni ki yol uni mo dhala guurush 'doyina uni ki she yol mo be <sup>35</sup> dhali dhu uni isho'k gi imandhunu ki she/ mo dhali to kwa/ u bwa mo ka 'dete/ 'dete/ me'd jin mina wathij kamu/ mii ta gi to mo be. <sup>36</sup> Dhala Yuusup jin yuka imandhun ma Yesus ki she/ ki gwaya kamu/

ka Barnaaba (ki 'twam buni jin onu ki: ya/ gi momalas mo) jin ta Wathi/ Lawi jin ta wathi/ gi Paṅ Kuprus mo tani <sup>37</sup> mmutana a'di gi mombunto mo tani a'di yolkina a'di mo dhala guurush 'doyina a'di mmodhu isho'k gi imandhunu ki she/ mo be.

## 5

### *Hananiyya dhala Sappiira mo*

<sup>1</sup> Hili wathiṅ kamu/ jin yuku gway ka Hananiyya uni ki ash jin yuku ka Sappiira mo tani uni yoli mo jin tana uni mo <sup>2</sup> dhali bočkina guurush 'pen 'pena guurush gi she yol piti mo, ashim piti si'da/ nyak mishki a'di mo. Dhali a'di 'doyi'da guurush gi 'bana kamu/ mo dhali dhu a'di isho'k gi imandhun ma Yesus ki she/ mo. <sup>3</sup> Hila Buṭerus ki o a'di gwo mo ki: Hananiyya, ata 'tu'd ma Setaan eya dum pini mmotham gwo o ki Shi/ in Dheleladhelel mo dhali boč 'bana kamu/ 'pen 'pena guurush jin yolu/ mo mo sa/? <sup>4</sup> Ki a'di dinuki yol naskina/ mo tani dina a'di ki ta jim pini/e 'deya? dhali 'ko'di a'di yolkinu mo tani dina /e ki ta gi 'bi'th apo/ a'diya? Mii yan di /e ibwam pini mana kan? Gwon thus thamkina /e ki 'kwaniny'cesh yisa, hili thama /e ka Arumgimis mo be. <sup>5</sup> Dhali mmociḱ ma Hananiyya gwo gwansan mo tani a'di biḱi'da 'cesh mo dhali či shi/in piti mo be. Dhali moṅḱogu caaca yayi'da po/ uni 'baar kun ciḱ a'di mo be. <sup>6</sup> Dhali 'kwanin dhuru'c cuki mis mo dhali 'tam a'di is mo dhali ka' a'di ka piḱe/ mo dhali kan a'di mo be.

<sup>7</sup> Dhali mo ta'da tente/ jin wana e ka tente/ kwara mo mmoshor ma tente/ is i'ko'd me'dyan yayina ashim piti si'da/ ka enthus mo mmomola a'di a'di jin miikunu mo be. <sup>8</sup> Dhala Buṭerus oki'da yim gwo mo ki: Tor aha/ gwo mo ma, mo yola um ka guurush wa cikise/ mo 'taa? Dhala yim ki thoḱ a'di gwo mo ki: Nye, ka guurush wakan mo be. <sup>9</sup> Hila Buṭerus oki'da yim gwo mo ki: Ata gama um gwo me'd mmontaḱ 'de/ mmopal Shi/in gi Tapa kan mo? Hili ma, sho'k gi uni gun kankina kaḱim mo tani uni 'koni shan'tamo/ mo dhali uni mini kaḱ /e ka piḱe/ gara/ mo be. <sup>10</sup> Dhali ise/ a'di biḱi'da 'ceshi sho'k piti mo dhali či shi/in piti mo dhali 'kwanin dhuru'c seyin mo dhali gama yim wuki'd mo be dhali uni kalki a'di ka piḱe/ mo dhali kan a'di ka remambor ka kaḱim piti mo be. <sup>11</sup> Dhali moṅḱogu caaca yayi'da po/ kaṅiisa 'baar mo dhali apo/ uni 'baar mo kun ciḱ to gwansan mo be.

*Aris Jamas Mii dhali Momer Uni Thinkunu mo*

<sup>12</sup> Dhali ki me'd gi imandhunu ki she/ mo tani momer ka ris dhali dhan mii caaca si'da/ miikunu mo ibwan 'kwani mo be, dhali uni 'baar mo 'kon ki bwan tal 'de/

eya lambalany ma Sulemaan mo. <sup>13</sup> Hili 'peni uni gun 'ko ki she/ mo tani wathiṅ kamu/ yisa di'da jin eni uni mmo'dish mo is mo. Hili 'kwani maṅ uni kagahara mo be. <sup>14</sup> Dhali imangam gwo is mo maru is ki nyanye/ e Tapa mo, awaambuhany 'kwani kun ta 'kwaniṅ gwas uni ki upi lu/ mo. <sup>15</sup> To miikunu ki nyanye/ mo tani uni si'da/ ki kaḱ kum 'bathan e bway mo dhali 'thi uni eya ci mo dhala birish si'da/ mo ka Buṭerus mmopena a'di uni mo tani akashiram piti midi 'taki wupa po/ unin tiya 'peni bwam uni mo be. <sup>16</sup> Dhala waambuhany 'kwani si'da/ iyyin mmontaḱ 'de/ mo 'peni pa kun 'kon is 'ko'd 'peni Pa Urushaliim mo mmo'doyu/ 'kwani kun 'bathan mo dhali uni gun toju bwa ka rum thus kun nyo/on mo dhali uni 'baar waḱkunu ki 'beles mo be.

### *Imandhunu ki She/Uni To'ckunu Bwa mo*

<sup>17</sup> Dhala gasiis jin ca'd doshki'd ki mis mo dhali uni 'baar mo kun nyak 'ko ki a'di mo (uni kun ta ceṅ 'Kwani Sadukiyyin) dhali uni 'tu'du/ mo ki mondeeya du mo <sup>18</sup> dhali uni ki bu'th imandhun ma Yesus ki she/ mo dhali dhu uni mo e mo jin jinu 'kwani mo. <sup>19</sup> Hila man'doyu gwo gi Tapa mon'thiny mo tani a'di ka'dki'da sijin 'twaṅkaḱ mo dhali sus uni ka piḱe/ mo dhali o gwo mo ki: <sup>20</sup> Iiyi um mo dhali doshi mo dhali tor 'kwani aris gwo 'baar mo gom mondiki/e yan e gu'b gi mondheleladhelel mo. <sup>21</sup> Dhali ki uni ciḱ yan mo tani uni sekin e gu'b gi mondheleladhelel ki mo kaḱi kush mo dhali uni ki tor gwo mo.

Hili agasiis jin ca'd yayi'd mo dhali uni kun nyak 'ko ki a'di mo dhali yuk uni mo imontul is buni yan imontaḱ 'de/ mo dhali montul isa kamu/ ki 'kwani gwanyjaḱa/ gi 'Kwani ma Israyiil mo dhali uni ki hash gwo i gu'ba sijin ki uni minu susu mo be. <sup>22</sup> Hili iboliish kun iikin mo tani uni 'koki gam uni eya sijin mo dhali uni doḱkin mo dhali tor gwo mo <sup>23</sup> mmo/o gwo mo ki: Gu'ba sijin gamkina am ki mu'th ki 'dantar mo dhali imanhil mo mo mmodosh ishan'tamo/ mo. Hili ki am ka'dkina a'di mo tani am 'konaki gam wathiṅ kamu/ nycine/ mo. <sup>24</sup> Dhali ki tapa jin ca'd ki imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo dhali igasiis kun can mo cik gwo gwansan mo tani uni dunḱurkin ma du is mo gom uni mo mmomina to yan ita ata mo. <sup>25</sup> Dhali jin tal 'de/ yayi'd mo dhali tor uni gwo ki: Hili mo mo ma, 'kwaniṅ gwas kun dhukina um eya sijin mo tani uni 'kon e gu'b gi mondheleladhelel mo mmodosh mo dhali mmotor 'kwani gwo mo. <sup>26</sup> N'ko'd Tapa jin ca'd gi imanhil gu'b gi mondheleladhelel mo uni ki iboliish mo tani uni iikin mo dhali sus uni ki dar gi mondor mo haali/ uni ki ko/ 'kwani mo gom uni minu 'taki 'kosh ki wosh mo.



<sup>27</sup> Dhali ki uni suski uni mo tani uni ki dhu uni ibwambor montul is buni yan mo. Dhala gasiis jin ca'd dotki uni gwo mo <sup>28</sup>mmo/o gwo mo ki: Am kankina um gwo ki 'bi'th mo mmo'koki tor gwo ki gway yansan mo, dhali hili ma, um 'tu'di Pa Urushaliim ki gwontor bum mo dhali um o ki guya bas wathi/ yan mmokara po/ am mo.

<sup>29</sup> Hila Buterus dhali imandhun ma Yesus ki she/ mo uni thok gwo mo dhali o gwo mo ki: Am mina mii mii gwo ma Arumgimis mo, yisa jin 'kwaniny' cesh yisa. <sup>30</sup> Arumgimis gi ibabam bana 'de'kki'da Yesus jin 'kosha um jwa mo mmohankina um a'di imis cwa mo. <sup>31</sup> A'di karkin ma Arumgimis ki ca ki me'da bim poros piti mo mmota Amantel Mondiki/ e 'Pen mo dhali ka Manwoth mmoçi mo jin rijuwa du is ki 'Kwani ma Israyiil mo dhali monjwam gom miinthus mo. <sup>32</sup> Dhali am tana iman/o gwo gom to gwansan am ki Shi/in Dheleladhelel si'da/ jin cin ma Arumgimis gom uni kun ha gwom piti e mo mmomii mo be.

<sup>33</sup> Hili ki uni cik gwo yansan mo tani uni cithirkin ma dum buni ka nyor mo dhali 'kona gwo bwa mo mmo'kosh uni jwa mo. <sup>34</sup> Hili jan tal 'de/ doshki'di bwam uni imontul is buni yan jin ta Wathim Parisi jin yuku ka Ghamala/ iil jin ta'da mantor gwo gom gwonkan jin cinu mo dhali a'di jin taku ki moman caaca ibwam ma ris 'kwani 'baar mo. Dhali a'di kanki gwo ki uni mini thothki imandhun ma Yesus ki she/ is 'ko'd naskina/ mo. <sup>35</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'Kwani ma Israyiil, 'cunycuri is bum mo ma gom 'Kwani gwansan mo gom to kun mura umi mii mo. <sup>36</sup> Haali/ ka cim jin twa/ a/ gwansan mo tani Thudaas doshki'd mo mmotor is piti ki a'di ita jan kamu/ jin ca'd mo. 'Kwanij gwasa tiya wana e ki iss\* 'kwanimpa i/ iss 'de/ mo gam is buni me'd ki a'di jin 'koshu jwa mo, dhali uni 'baar mo uni kun mii gwom piti mo tani uni ceckerkunu bwa mo dhali tonj kamu/ yisa gamu 'peni a'diya. <sup>37</sup> Ko'di wathi/ yan mo tani Yahuusa gi Pany Jaliil ka cim gi monjkwaru 'kwani gway mo a'di doshki'd si'da/ mo dhali a'di ki sus 'kwanin tiya per mo mmobath a'di mo. A'di si'da/ this e mo dhali uni 'baar mo, uni kun mii gwom piti mo tani uni si'da/ ceckerkunu bwa mo. <sup>38</sup> Dhali shwane/ aha/ ona um gwo mo ki: Kwa/i is bum bwa mo 'peni 'kwani gwansan mo dhali dhalki uni 'kon uni 'cena mo. Haali/ wakki/ gwo jin onu yan walla mii yan ta jin 'kwani mo tani a'di minu 'taki pi e mo be. <sup>39</sup> Hili wakki/ a'di ta ji ma Arumgimis mo tani um mini mol pi uni e mo be wakki/ um minu 'taki gam mo mmo'ko mmo/asa po/ Arumgimis kan mo.

<sup>40</sup> Dhali gwom piti gama uni me'd mo. Dhali ki uni yukki imandhun ma Yesus ki she/ i uni mo tani uni ki dor uni mo dhali kan uni gwo mo ki uni mini 'koki o gwo ki gway ma Yesus mo dhali uni ki dhal uni mo mmo/ ii mo be. <sup>41</sup> A'di iina uni mo 'peni bwambori montul is yan mo mmo'bora uni bwa mo ki uni dhunu ki montak wakan mmo'kosha uni is ka nyor kan ki mon'the is mo gom gway yan mo be. <sup>42</sup> Dhali isa yempa/ e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali e pa mo tani uni 'koki dak gwo mo mmotor mo dhali mmoçi si'da/ mo ka Yesus yan ita'da Kristhos mo be.

## 6

### *'Kwanij Gwasi Pesu/ kun Lakunu mo*

<sup>1</sup> Dhali ka cim gwansan ki monderu gi imancik gwo 'kokunu mo mmomar is mo tani 'Kwani Yahuuda/ 'peni Panj Griki mikina gungum apo/ 'Kwani Ibraniyiin mo haali/ up buni kun wuna ikathim buni mo tani miikunu ka piny is mo e mo jin miinu to ka yempa/ mo. <sup>2</sup> Dhali uninj 'kume'd i'ce'dka su/ yukkina waambuhany imancik gwo i uni mo dhali o gwo mo ki: A'di diki 'bor jin mina aman dhal gwo ma Arumgimis 'pen mo dhali miya tu'c ma tharabeesa mo. <sup>3</sup> A'di mina um, iwak pem, ilak 'peni bwam um 'kwanij gwas pesu/ kun manu mo dhali kun 'tu'du/ mo ki Shi/ in mo dhali ki yuk si'da/ mo uni kun mina ana mish dhu uni apowa tu'c yan mo. <sup>4</sup> Hili am mina roc sho'k mo mmo'tho ki sule/ mo dhali mmomii gwo mo. <sup>5</sup> Dhali gwo yan jin onu mo tani a'di 'borki'da waambuhany 'kwani 'baar mo bwa mo dhali uni kwanykina Istipanus mo, a'di jin ta wathi/ jin 'tu'du/ ki monjam gwo is mo dhali ki Shi/ in mo, dhala Pilibbus mo dhala Purukuurus mo dhala Nikanuur mo dhala Timuun mo dhala Parminaas mo dhala Nikula/ uus jin ta Wathi/ gi Pan Anthaakiya jin bu'th gwon 'Kwani Yahuuda/ mo. <sup>6</sup> Uni gwahan idhuna uni ibwambori imandhunu ki she/ dhali ki uni 'thokin mo tani uni dhuki me'd buni apo/ uni mo be.

<sup>7</sup> Dhali gwo ma Arumgimis caki'd mo dhali monderu gi imancik gwo markunu is mo e Pa Urushaliim kagahara mo dhala waambuhany igasiis caaca haki gwo yansan e jin gamu is mo.

### *Mo gi Bu'thkuwuwa Istipanus mo*

<sup>8</sup> Dhala Istipanus 'tu'du/ ka 'the mo dhali ki mom'bi'th mo tani a'di miiki dhan mii kun caaca mo dhali momer si'da/ ibwanj 'kwani mo. <sup>9</sup> Hili 'kwanin tiya doshkin 'peni uni kun ta uni gi gu'b gi montul is jin yuku ki gu'b gi montul is gi 'Kwani Libartiin mo, dhali 'Kwani gi Panj Kerawaan mo dhali 'Kwani gi Pa Iskandariyya mo dhali 'peni

uni gi Panj Kilikiyya mo dhali Pa Asiyya mo uni sugkin ki gwo mo uni ka Istipanus mo. <sup>10</sup> Dhali uni moli roç yuk yan mo dhali Shi/ in jin ona a'di gwo mo be. <sup>11</sup> Dhali uni wanki 'kwani is ka 'di/ mo dhali uni gun wanu is mo tani o gwo mo ki: Am cikkina a'di mmowal gwo sor apowa Musa dhali apowa Arungimis si'da/ mo. <sup>12</sup> Dhali uni ka/ 'kwani is mo dhali 'kwaniḡ gwanyaka/ si'da/ mo dhali iman'kwar to si'da/ mo dhali uni iyyina po/ a'di mo dhali bu'th a'di mo dhali sus a'di e montul is yan mo. <sup>13</sup> Dhali uni dhuki iman/ aḡ a'di gwo i is mo uni kun o gwo mo ki: Wathi/ yan diki daḡ gwo mo mmo/o apo/ mo yan jin kogu mo dhali gwonḡan jin cinu si'da/ mo. <sup>14</sup> Haali/ am cikkina a'di mo mmo/o gwo ka Yesu yan gi Pa Naasira midu 'ce'd mo yan sho'k mo dhali aḡ mii ma Musa e mo kun tora a'di ana mo. <sup>15</sup> Dhali uni 'baar mo kun 'kon e montul is yan mmohila uni a'di ka 'thime/ mo tani mishki bwam/em piti mo mmowakina e a'di ki bwam/e ma man'doyu gwo mo be.

## 7

### *Mo gi 'Ce'd ma Istipanus Gwo She/ mo*

<sup>1</sup> Dhala gasiis jin ca'd o gwo mo ki: To gwansan wakana? <sup>2</sup> Dhali a'di o gwo mo ki: Imudhum pem dhali ibaba kana! Arungimis jin ta gi monyca mo tani a'di pi'da babam bana ka Ibrahiim i is ki a'di diki'd e uka 'cesh jin tana dhan yi'deya kara'b nṡwa/ a/ me'd jin ca'ba a'di e Pan Haraan mo tani <sup>3</sup> dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Yaku/ ka piye/ mo 'peni bampam pini mo dhali 'pena bas pini mo dhali yayi i mo jin miga/ tor/ e mo. <sup>4</sup> N'ko'd a'di yaki'd ka piye/ 'peni Bampa/ gi 'Kwani Kaldaan mo dhali ca'b e Pan Haraan mo. Dhali 'peni mun mo tani ki com wuki'd mo tani Arungimis ki so'k a'di mo e bampa/ yan jin 'kokina um nycine/ shwane/ mo. <sup>5</sup> Dhali a'di diki ci a'di mala kamu/ nycine/ mo, wakan si'da/ ari 'bana kamu/ mmokar sho'k piti apo/ yisa. Dhali a'di ki o gwo is ki a'di midu ci a'di a'di mo mmota jim piti mo be dhali ki emen piti ḡ'ko'di a'di mo, ki a'di dar ga 'ci naskina/ mo. <sup>6</sup> Dhali Arungimis o gwo cikise/ mo be ki emen piti mini 'taki 'ko ki 'kus e bampaḡ kamu/ mo dhali ki uni mini 'taki sus uni mmota ciḡkina/ mo dhali mii uni ka ha'th'ko'd ki yil iss 'kwanimpa i/iss/ de/ mo. <sup>7</sup> Dhali 'kwani gwansan jin mina uni ta ciḡkinam buni mo tani uni miga/ mii miwḡ mo. A'di ta gwo jin on ma Arungimis kan mo. Dhali ḡ'ko'd mo tani uni mini pi ka piye/ mo dhali mii gwom pem e mo yan mo be. <sup>8</sup> Dhali a'di ki ci a'di gwo jin gamu me'd mo gom gwo ma munyal yis mo dhali wakan Ibrahiim ki dhodha Is/hak mo dhali ka cim

pekwaro mo tani a'di ki 'ciḡh a'diya munyal yis mo dhala Is/hak ki dhodha Yakuub mo dhala Yakuub ki dhodha waḡ gi idhan com kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo.

<sup>9</sup> Dhali idhan com gwansan uni tan ma du dhapana powa Yuusup mo uni ki yol a'di iPam Masir mo dhala Arungimis di'd e a'di mo <sup>10</sup> dhali woḡh a'di 'peni mo jin toju a'di bwa mo dhali ci a'di marḡ mo dhali moyuḡ mo ibwambor ma Pirawn jin ta'da malik gi Pam Masir mo dhali a'di ki kar a'di ka mudhiir gom Bampa/ Masir mo dhali gu'b piti 'baar mo. <sup>11</sup> Te/ pu'dki'da po/ Bampa/ Masiri 'baar mo dhali Pan Kanaan si'da/ mo dhali dhan montocu bwa di'd mo dhali ibabam bana gamki tonte/ yisa. <sup>12</sup> Hili ka Yakuub cikki gwo ki tonte/ di'd e Pam Masir mo tani a'di tu'cki ibabam bana ki ii me'd jin twa/a/ mo. <sup>13</sup> Dhali ki me'd jin 'kon ma po/i su/ mo tani a Yuusup tori is piti eya tente/ e ikam mo dhali 'kwani ma Yuusup toru eya tente/ aPirawn mo. <sup>14</sup> Dhala Yuusup ki hash gwo mo dhali yuka Yakuub jin ta com e a'di mo dhala risa bas piti kun ta 'kwani iss\* 'kwanimpa 'kwaro i'ce'dka karpa'c mo. <sup>15</sup> Dhala Yakuub yaki'd ka lungu' b mo e Pam Masir mo dhali a'di wuki'd ki is piti mo dhali ibabam bana si'da/ mo be. <sup>16</sup> Dhali uni kalu mo mmo'ciḡh Bampa/ gi Pan Shakiim mo dhali uni 'thinu mo e moḡ'kupaje jin yolkin ma Ibrahiim ki she yol gi 'dolkon kush 'peni iya/ ma Hamuur gi Pan Shakiim mo.

<sup>17</sup> Hili ki moḡ gwo jin onu is mo tani 'dishki'd mo jin gam ma Arungimis me'd ka Ibrahiim mo dhali 'kwani can mo dhali mari is mo e Pam Masir mo, <sup>18</sup> gama malika kamu/ jin piki'd apo/ Bampa/ Masir mo jin diki misha Yuusup mo. <sup>19</sup> A'di yan miiki 'kwanim bana ka maḡ mo dhali mii ibabam bana ka ha'th'ko'd mmota'k ushi ucim buni ka piye/ jin mina uni 'taki 'koki 'ko ki e mo be. <sup>20</sup> Ki yil yan mo tani aMusa dhodhu mo dhali a'di ta yinthoḡ gana/ mo dhali a'di thiḡu ka ppe 'kupi kwara e gu'b gi com mo. <sup>21</sup> Dhali ki a'di kalu ka piye/ mo tani 'bwa/ ma Pirawn taḡ a'di mo dhali thiḡ a'di ki ya/ m pitiḡ gana/ mo. <sup>22</sup> Dhali yuk gi 'Kwani Masiri 'baar mo tani a'di ye'thkunuwa Musa sho'k mo dhali a'di 'bitha'bi'th e gwom piti mo dhali miim piti si'da/ mo be.

<sup>23</sup> Hili ki a'di mura yila issu/ 'baar mo tani gwo pu'dki'da dum piti mo mmodoka waḡ 'kwanim piti kun ta iya/ ma Israyiil mo be. <sup>24</sup> Dhali mmopara a'di jan tal 'denḡ kamu/ e 'peni uni kun 'koshu ka wuny is mo tani a'di ki woḡh a'di mo dhali cesh a'di jin miinu ka ha'th'ko'd kan mo mmo'kosh Wathim Pam Masir jwa mo dhali rica ri'c gom a'di mo. <sup>25</sup> Dhali a'di toshki'd ka waḡ piti mish gwo 'ban ka Arungimis ki ci uni mo jin 'cuḡu ki

\* 7:14 kamsa wa saba/iin

me'd piti mo. Hili uni 'koki mish gwo 'ban mo be. <sup>26</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di pi uni i is mo uni kun 'koni mo/as mo dhali a'di mididi 'taki dhu uni mmogwam mo dok/ e mmo/o gwo mo ki: Kana, um ta ikan mo be. Ata miina um ki shi/ ka rem 'kup kan mo? <sup>27</sup> Hili a'di jin miiki'da mannyak ca'b piti ki shi/ mo tani a'di belki a'di mo mmoya mo mmo/o gwo mo ki: Kaja kar /e ki tapa mmodwall gwo apo/ aman mo? <sup>28</sup> /E mini 'taki 'kosh aha/ jwa mo me'd jin 'koshkina /e Wathim Pam Masir katiliya? <sup>29</sup> Dhala Musa guski'd mo gom gwo yan jin onu mo dhali a'di warki'd ka mandidi gi 'kus e Pam Madyaan mo e jin dhotha a'di iya/ isu/ mo.

<sup>30</sup> Dhali ki yila issu/ thinki'd mo tani aman'doyu gwo piki a'di i is em bwaasho e 'Kuwoh Sinaa/ eya le'dan o'd e ari cwa mo. <sup>31</sup> Dhali ka Musa parki a'di e mo tani a'di merki'd gom to jin mishkina a'di mo dhali ki a'di shor a'di is mo mmo'dish a'di is mo mmohil mo mo tani 'twa/ yayi'd 'peni Tapa ki: <sup>32</sup> Aha/ tana Arumgimis gi ibabam pini mo dhala Arumgimis ma Ibrahim mo dhala Is/hak mo dhala Yakuub mo. Dhala Musa deena is kagahara mo dhali ko/ki'da ko/ is mo mmohil a'di mo be. <sup>33</sup> Dhali Tapa ki o a'di gwo mo ki: 'CuKa ppa/ 'peni sho'k pini mo ma haali/ mo yan jin dosha / e apo/ mo tani a'di ta'da 'cesh jin kogoo mo be. <sup>34</sup> Mishga/ ka jin gana/ mont'o'c bwa di'd e 'kwanim pem kun 'kon e Pam Masir mo dhali aha/ cik'kina uni okonkin mo dhali aha/ dina mmoyaku/ ka 'cesh mo mmo'cu'k uni mo. Dhali yayu/ shwane/ mo ma. Aha/ mina hash /e e Pam Masir mo.

<sup>35</sup> Musa yan jin ushkina uni mo mmo/o gwo mo ki: Kaja kar /e ki tapa mmodwall gwo mo tani a'di ihashkin ma Arumgimis mo mmota tapa mo dhali mmota man'cu'k uni ki me'd ma man'doyu gwo jin pi a'di i is e ari cwa mo. <sup>36</sup> Wathi/ yan ishuni uni bway ka piye/ mo mmomiikina a'diya dhan mii kun caaca mo dhali momer si'da/ e Pam Masir mo dhali e bwaman dhan Yi'derj Kummam 'Per e mombwaasho ki yil issu/ mo. <sup>37</sup> Yan ta'da Musa caan jin o ki uci ma Israyiil gwo mo ki: Amanci gwo min ma Arumgimis ipiyu mo gom um 'peni bwaman ma wak bum mo mmowa e ki aha/ mo. <sup>38</sup> Yan ta a'di jin di'd e montul is e mombwaasho nyakka man'doyu gwo jin o a'di gwo e 'Kuwoh Sinaa/ mo dhali nyak ki ibabam bana kun bu'th gwo gi mondiki/ e mmoci ana mo. <sup>39</sup> Ibabam bana ush a'di gwo ha e mmomii mo. Hili uni ki bel a'di mo mmoya mo 'peni uni mo dhali uni dok ma dum buni ka nyan'ko'd iPam Masir mo mmo/ owa Haruun gwo mo ki: <sup>40</sup> Uk am to kun luju mo ma kun mini ii amani bwambor mo. Haala Musa yan jin susi ana ka piye/ 'peni Bampa/ Masir mo tani ana mola to jin

yayi'di a'di mo be. <sup>41</sup> Dhali uni uk ari bip ka cim gwansan mo dhali 'do to jin 'ci'hu/ 'kus mo e tompinycon mo dhali 'bor bwa mo gom mii jin ta ji gi me'd buni mo. <sup>42</sup> Hili Arumgimis tu'kki'd mo dhali ci uni bway mo mmolu' to kun 'kon e momis mo me'd jin 'kwarkunu e bwaman ma warka/ gi imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

Um ciyaa/ to/e jin 'ci'ha um 'kus mo dhali to jin 'ci'hu si'da/ mmomii abas

ki yil issu/ e mombwaasho mo, ayy 'kwani ma wak ma Israyiila?

<sup>43</sup> Dhali um buthi gu'b burrinye/ ma Muuluuk mo

dhali acul kun ta tompinycon jin yuku ka Rampaan mo

to gun uku kun uka um mmolu' uni mo.

Dhali aha/ mina so'k um mo ibwampo/ Pam Baabil mo.

<sup>44</sup> Ibabam bana takan gi gu'b burrinye/ gom gwontor e mombwaasho me'd jin kara a'di a'di jin o gwowa Musa ki a'di mididi uk me'd she/mm jin mishkina a'di mo <sup>45</sup> jin kala ibabam bana si'da/ ki mongarr buni ki she/ ki she/ mo nyakka Yashuu/ ki uni sekin mo e mo gi 'kwanin tiya kun bel ma Arumgimis ka piye/ ibwambori bwam/e gi ibabam bana mo ntaga cim ma Dawuu'd mo be. <sup>46</sup> A'di gam moman ibwambor ma Arumgimis mo dhali 'tho monyca'b goma Arumgimis ma Yakuub mo. <sup>47</sup> Hila Sulemaan nyan a'di gu'b mo. <sup>48</sup> Bahili A'di jin Cayaa/ e ki Ca mo dikki ca'b e gu'b kun nyanu ki me'd mo me'd jin on ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki:

<sup>49</sup> Momis ta'da kursin tapam pem mo

dhali mony'cesh ta cwa jin dhuka/ sho'k pem.

Gu'b gi wakata imina uni nyan'aa/ mo? Tapa i/o'd kan mo.

walla ma mom pem jin miga/ isi/ is mo?

<sup>50</sup> Dina me'd pem ki uk to gwansani 'baar mo 'taa?

<sup>51</sup> Um 'the'k 'bam bum imis mo dhali um 'konuki 'ci'ha/ munyjal ma du mo dhali 'ce si'da/ mo. Shi/ in Dheleladhelele ura um isa yempa/ mo. Me'd jin miikina ibabam bum mo tani wakan miikina um si'da/ mo. <sup>52</sup> Jana 'peni imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo kun 'kona ibabam bum ki to'c 'kus mo? dhali uni 'kosh uni jwa mo uni kun tor gwo n'wa/a/ mo gom mmomina jan tal 'de/ jin mii'd ka kar/ e iyayu/ mo. Um warkin ki iman'ci'ha a'di is ki gwo mo dhali iman'kosh a'di jwa mo, <sup>53</sup> um kun bu'th gwonkan jin cinu mo me'd jin kara iman'doyu gwo a'di mo dhali a'di karkina um yisa.

*Mo gi 'Koshkunuwa Istiganius ki Wosh mo*

<sup>54</sup> Ki uni cikki gwo gwansan mo tani uni cithirkin ma du mo dhali uni 'pe'dki she/ i a'di mo. <sup>55</sup> Hili a'di mmo'tu'du/ a'di mo ki Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di hilki momis ka 'thime/ mo dhali par monya ma Arungimis e mo dhala Yesus si'da/ mmodoshkina a'di ka bim poros ma Arungimis mo <sup>56</sup> dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ parkina momis ka'du/ mo dhali Ya/ gi 'Kwani mmodosh ka bim poros ma Arungimis mo. <sup>57</sup> Hili uni cuun ki dhan 'twa/ kun caaca mo dhali 'dap 'cem buni ki me'd mo dhali tha'th a'di ki is mo mmo'tal 'de/ mo <sup>58</sup> dhali uni ki bit a'di ka piye/ 'peni bampa/ mo dhali 'kosh a'di ki wosh mo be. Dhali iman/o gwo dhu burrinyem buni a'cesh isho'k gi dhuru'c washana kamu/ mo jin yuku ka Shawuul mo <sup>59</sup> dhali uni ki 'kosha Istipanus ki wosh mo mmoyuka a'di Tapa mmo/o gwo mo ki: Tapa Yesus, budhi shi/in pem mo. <sup>60</sup> Dhali a'di ca'bki'd ki jin 'kupa'dupun mo dhali cuu gwo ki dhan 'twa/ mo ki: Tapa, dhalku/ ki kar miinthus yan i'bam buni mo. Dhali ki a'di o gwo kan mo tani a'di ki ish e mo be.

## 8

<sup>1</sup> Dhala Shawuul di'd mmogam bwa me'd mo gom wum piti mo be.

### *Shawuul To'cki'da Kaniisa Bwa mo be*

Dhali ka cim yin tani monto'c 'kus caaca yayi'da po/ kaniisa jin di'di Pa Urushaliim mo dhali uni 'baar mo cekerki bwa mo i bampa/ 'baar mo e Pa Yahuudiyya mo dhali Pan Saamira mo, jasi imandhunu ki she/ uni i'kokin mo. <sup>2</sup> Dhali 'kwani gun tana gayiin mo tani uni ikankina Istipanus mo dhali gwon mo dhali ananki is kagahara gom a'di mo be. <sup>3</sup> Hila Shawuul miid'a nyor ka daran du kagahara mo mmoshi/a kaniisa is mo dhali mmoci'a a'di gu'bi 'baar ki 'beles mo tani a'di ki dir 'kwani' gwas mo dhali 'kwani up si'da/ 'ko'da 'cesh mo mmodhu uniya sijin mo.

### *Gwom 'Borga/ Cikunu mo e Pan Saamira mo*

<sup>4</sup> Uni si'da/ kun cekerki bwa mo tani uni iikin mo mmo'tor gwo ki lala'th mo be. <sup>5</sup> Dhala Pilibbus ya'd ka lun'gu'b mo e Pan Saamira mo be dhali ci uni gwo mo goma Kristhos yan mo. <sup>6</sup> Dhala waambuhany 'kwani cina dum buni ki bwan tal 'de/ ki gwo kun tor'kin ma Pilibbus mo me'd jin cika uni gwo mo dhali momer misha uni kun miikina a'di mo be. <sup>7</sup> 'Peni uni ka ris kun bu'th ma rum thus kun nyo/on mo tani arum thus pikin mo mmocuuna uni ki dhan 'twa/ kun caaca mo dhali uni tana ris kun mut'a/ is mo dhali kun ta 'jwol mo tani uni wa'kununu mo be. <sup>8</sup> Dhali mom'bor bwa caaca di'di pa caan mo be.

<sup>9</sup> Wathin kamu/ di'd jin yuku gway ka Simaan mo. Ntwa/ a/ mo tani a'di miid'a ruma tiya e pa caan mo dhali 'Kwani gi Pan Saamira meren gom gwo jin ona a'di uni ki a'di ki is piti ta a'di jin ca'd ki tiya mo. <sup>10</sup> Dhali uni 'baar ci is buni ki gwom piti 'peni a'di jin gwa'da'd ntagi a'di jin ca'd mo mmo/o gwo mo ki: Wathi/ yan ta ji gi mom'bi'th ma Arungimis jin yuku ki A'di jin ca'd mo be. <sup>11</sup> Dhali uni ci is buni ki gwom piti mo gom a'di mer uni is ki mii ma rum piti isa gush mo. <sup>12</sup> Hili ki uni gam gwo ma Pilibbus is jin tor'kina a'di gom gwom 'borga/ gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali gway ma Yesus Kristhos mo tani uni miikunu ki yi'de/ mo ki gwasi lu/ mo dhali ki upi lu/ si'da/ mo be. <sup>13</sup> Dhala Simaan ki is piti si'da/ a'di gam gwo is mo dhali miikunu ki yi'de/ mo. A'di nya'c ca'b ka Pilibbus mo mmohil momer mo dhali dhan miimer kun caaca kun miikunu mo tani a'di merki'd mo be.

<sup>14</sup> Hili ki imandhunu ki she/ mo kun 'koni Pa Urushaliim, ki uni cikki ki 'Kwani gi Pan Saamira bu'thki gwo ma Arungimis mo tani uni ki t'ca Buterus uni ka Yohaana ki iiku/ i uni mo. <sup>15</sup> Ki uni thulkin ka lun'gu'b mo tani uni 'thon gom uni ki uni mini 'taki bu'th Shi/in Dheleladhelel mo <sup>16</sup> haali/ a'di diki ya apo/ jamu/ i bwam uni naskina/ mo. Uni miikunu ki yi'de/ jasi ki gway gi Tapa Yesus 'te/ mo. <sup>17</sup> N'ko'd mo tani uni dhu uni me'd 'kup mo dhali uni bu'thki Shi/in Dheleladhelel mo be. <sup>18</sup> Dhali ka Simaan parki uni e mo mmodhuna imandhunu ki she/ uni me'di 'kup mo tani Shi/in Dheleladhelel cikunu mo a'di ki tor uni aguurush i e mo, <sup>19</sup> mmo/o gwo mo ki: Ciyaa/ mom'bi'th yan si'da/ mo ma, ki wathin kamu/ jin miga/ 'taki kar me'd pemi 'kup mo tani ki a'di si'da/ mididi 'taki bu'th Shi/in Dheleladhelel mo. <sup>20</sup> Hila Buterus ki tho'k a'di gwo mo ki: Aguurush pini dhalki a'di nya'c sho'k 'ce'd ki / e mo haali/ e toshki gam to jin cin ma Arungimis ki me'd ka guurush 'te/ mo. <sup>21</sup> /E dar gi to walla mii e gwo yan mo haali/ adum pini diki 'bor ibwambor ma Arungimis mo be. <sup>22</sup> Rici adu is mo gom miinthus pini yan mo dhali 'thoyi Tapa mo ma, ki gwo jin kuluma /e ibwa wakan mo minu 'taki gwam /e mo. <sup>23</sup> Haali/ mishga/ ki / e din e mo ma ci/ jin ka/aka/ mo dhali mondeku gi miinthus mo. <sup>24</sup> Dhala Simaan tho'k a'di gwo mo dhali o gwo mo ki: 'Thoyi Tapa gom aha/ mo ma ki to gwansan kun ona um mini 'koki 'taki pu'du/ apo/ aha/ mo.

<sup>25</sup> Dhali ki uni ci gwontor buni mo dhali tor gwon Tapa mo tani uni dok'kin ka nyan'ko'd mo mPa Urushaliim mo dhali tor gwom 'borga/ eya ris pa gi 'Kwani gi Pan Saamira mo be.

*Pilibbus dhali Wathi/ gi Paŋ Gale/ jin Ta Mantil mo*

<sup>26</sup> Hila man'doyu gwo gi Tapa ki owa Pilibbus gwo mo ki: Cuyi mis mo ma dhali yayi 'kup ki 'ko'd gwar ka biny cam ki bway jin ya'd ka lungu'b 'peni Pa Urushaliim mo ntagi Paŋ Ghassa jin ta mombwaasho mo. <sup>27</sup> Dhali a'di ki cu mis mo dhali ya mo. Dhali hili Wathi/ gi Paŋ Gale/ di'd jin ta mantil mo dhali jin ta tapa jin ca'd 'pena Kandaaka, a'bom jin ta'da malik gi 'Kwanin Gale/ mo. A'di ta'da mandhuwa guurush piti 'baar mo. A'di si'da/ yayi'di Pa Urushaliim mmoluj mo. <sup>28</sup> Dhali a'di di'd mmodok ka nyan'ko'd mo dhali a'di ca'bki'd i bwaman ma arabiya jin dira shumarum mo dhali di'd mmoden gwo jin 'kwarkin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ e mo jin yuku ka Ishaya mo be. <sup>29</sup> Dhali Shi/ in Dheleladhelel ki owa Pilibbus gwo mo ki: Shori is pini mo ma dhali 'dishi a/arabiya yan is mo. <sup>30</sup> Dhala Pilibbus guski'di a'di mo dhali cik gwo jin deŋa a'di gwo e mo jin 'kwarkin ma manci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo jin yuku ka Ishaya mo tani dhali o a'di gwo mo ki: Gwo jin deŋa /e e mo tani misha /e 'ban mo 'taa? <sup>31</sup> Dhali a'di ki o gwo mo ki: Miga/ mish 'peni mana ki dar gi wathi/ mmothuk aha/ gwo isi ciki/ mo. Dhali a'di yukki'da Pilibbus mo mmoseyu/ a/arabiya mo dhali nyak ca'b ki a'di mo. <sup>32</sup> Dhali gwo 'peni Gwo ma Arumgimis jin 'kwaru jin deŋa a'di e mo tani wa cikise/ mo be, jin o'd ki:

A'di susu me'd ka'bal mmo'cith 'kus mo dhali me'd ari ka'bal jin mol 'twa/ wal ibwambor ma man'cith a'di amur piti mo tani

wakan si'da/ a'di diki cee 'twam piti mo.

<sup>33</sup> Dhali mmokara a'di is piti ki gwa'd mo tani mondwall gwom piti kwa/ u mo 'peni a'di mo.

'Kwani kun tana anyakum yil ki a'di mo tani kaja a'di jin midi ci gwo ki lala'th mo? Haali/ mondiki/ em piti gunu 'peni mony'cesh yansan mo.

<sup>34</sup> Dhali a'di jin ta mantil oki'da Pilibbus gwo mo ki: Tor aha/ gwo mo ma, amanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ yin mo tani a'di tori gwo goma ja sa/? A'di tori gwo gom is piti mo 'taa? walla gom wathin kamu/ mo. <sup>35</sup> Dhala Pilibbus ka'd 'twam piti mo dhali tel a'di Gwo ma Arumgimis yin 'pen jin 'kwarkunu mo tani a'di ki ci a'di gwo goma Yesu mo be. <sup>36</sup> Dhali mmo/iina uni ibway mo tani uni pu'dkin mo e yi'den kamu/ mo dhali a'di jin ta mantil ki o gwo mo ki: Hili yi'de/ a'dan mo. Ata a'di jin midi non aha/ mmomii ki yi'de/ mo? <sup>37</sup> Dhala Pilibbus ki o a'di gwo mo ki: Wakki/ /e gam gwo is ka dum pini 'baar mo tani /e minu mish mii mo be. Dhali a'di ki thok gwo mo dhali o gwo mo ki:

Aha/ gama gwo is ka Yesu Kristhos ta Ya/ ma Arumgimis mo be. <sup>38</sup> Dhali a'di ki kan gwo mo ka arabiya jin dira shumarum minu dosh mo dhali uni su/ thulkin ka lungu'b i bwaman yi'de/ mo uni su/ ka Pilibbus uni ki a'di jin ta mantil mo, dhali a'di ki mii a'di ki yi'de/ mo be. <sup>39</sup> Dhali ki uni sen ka piŋe/ 'peni yi'de/ mo tani Shi/ in gi Tapa a'di borki'da Pilibbus mo be dhali a'di jin ta mantil par a'di e dok/ e yisa haali/ a'di ya'd mo i bway piti mmo'bora bwa a'di mo. <sup>40</sup> Hila Pilibbus gamkunu mo e Pa Ashduu'd mo dhali mmo'citha/ a'di pa yin mo tani a'di ki tor gwom 'borga/ e pa 'baar mo ntagi a'di pu'dki'd e Paŋ Kaysariyya mo be.

## 9

*Mo jin Tu'k ma Shawuula Du Is mo*

<sup>1</sup> Hila Shawuul dek ma nyor kagahara naskina/ mo tani a'di shwa'da 'cesh ki sho'k mo dhali 'kosha 'kosh apo/ imancik Tapa gwo mo dhali a'di yaki'da gasiis jin ca'd mo <sup>2</sup> dhali dot a'di awarka/ gi Pan Dimashk ki gu'b gi montul isi 'baar mo, wakki/ a'di midi 'taki gam kun tiya kun ta 'kwani gi Bway yan mo tani wakki/ uni mini 'taki ta gwas mo walla up mo tani a'di midi 'taki bu'th uni mmodek mo dhali susu mo e Pa Urushaliim mo be. <sup>3</sup> Dhali ki a'di di'd mmoya mo tani a'di 'dishki Pan Dimashk is mo dhali ki jahanne/ ise/ monkush 'peni momis 'twakki mo mo mmo'kam a'di is mo. <sup>4</sup> Dhali a'di bitki'da powa 'cesh mo dhali a'di cikki 'twa/ mmo/o a'di gwo mo ki: Shawuul, Shawuul. Ata toca /e aha/ 'kus kan mo. <sup>5</sup> Dhali a'di o gwo mo ki: /E tana ja Tapa mo? Dhali a'di o gwo mo ki: Aha/ tana Yesu jin toca /e 'kus mo. <sup>6</sup> Hili cuyi /e mis mo ma dhali yayi ciŋ bampa/ mo ma, dhali a'di minu tor /e mo a'di jin mina /e imii mo be. <sup>7</sup> Dhali 'kwaniŋ gwas kun nyakki ii ibway ki a'di mo tani doshkin mmomol gwo o mo mmocika uni gwo mo dhali mmo'kona uni ki par wathin kamu/ e mo. <sup>8</sup> Dhala Shawuul cu mis 'pena powa 'cesh mo dhali ki a'di ka'dki e mo tani a'di mol to par e mo dhali uni ki sus a'di ki me'd mo dhali sus a'di e Pan Dimashk mo be. <sup>9</sup> Dhali ka cim kwara mo tani a'di dar gi e mo dhali a'di shwa to yisa dhali a'di diki pi to si'da/ mo be.

<sup>10</sup> Dhali amancik gwoŋ kamu/ jin di'd e Pan Dimashk jin yuku ka Hananiyya mo dhali Tapa o a'di gwo ki tonyjan mo ki: Hananiyya. Dhali a'di ki o gwo mo ki: Hili ma. Aha/ dina imahan mo be Tapa mo. <sup>11</sup> Dhali Tapa ki o a'di gwo mo ki: Cuyi mis mo ma dhali yayi 'kup ki bway jin yuku ka Doshki Dhi'c mo dhali yayi igu'b ma Yahu- usa mo dhali ŋap wathi/ 'peni Pan Tharsuus jin yuku ka Shawuul mo haali/ a'di 'thoki'd mo. <sup>12</sup> Dhali wathi/ mishkina a'di jin yuku

ka Hananiyya mo mmoseyu/ bwaman mo mmodhu me'da po/ a'di mo ki a'di mididi taki mish mo mo. <sup>13</sup> Hila Hananiyya thok gwo mo ki: Tapa, aha/ cika gwo 'peni 'kwani ka ris gom wathi/ yan gom miim piti wa'di shi/ kagahara yisa kun miikina a'di ki 'kwanim pini kun dhuna /e ki she/ gi dhelel dhelel mo e Pa Urushaliim mo. <sup>14</sup> Dhali i mahan si'da/ a'di ta gi gwo 'peni igasiis kun can mo mmodek uni 'baar mo kun yer gway pini mo. <sup>15</sup> Hili Tapa o a'di gwo mo ki: Yayi i bway pini mo ma haali/ a'di ta ton'kul bwa jin kwanyaka/ gom aha/ mo mmo'kal gway pem ibwambori 'kwanin tiya kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali imalik si'da/ mo dhali uci ma Israyil mo be. <sup>16</sup> Haali/ aha/ mina tor a'di to kun wana risa kun mina isi mii 'kosh a'di ka nyor gom jin gway pem mo. <sup>17</sup> Dhala Hananiyya yaki'd mo dhali seki gu'b mo dhali mmodhu a'di me'di is mo tani a'di ki o a'di gwo mo ki: Akam pem ka Shawuula. Tapa jin ta'da Yesus jin piki /e isi bway jin yayina /e mo tani a'di tuci aha/ ki yayu/ mo, ki /e mini mish mo mo dhali ki /e minu 'tu'd mo ki Shi/in Dheleladhelel mo. <sup>18</sup> Dhali ise/ to jin wana e ka pampara/ bitkin 'peni em piti mo dhali a'di mishki mo mo be. Dhali a'di ki cu mis mo dhali a'di miikunu mo ki yi'de/ mo <sup>19</sup> dhali a'di bu'th ton'e/ mo dhali 'bidhu is mo be.

*Shawuul A'di Ciki Gwo e Pan Dimashk mo be*

Dhali a'di di'd ka cim ka honye/ e nya'kki imancik gwo kun 'kon e Pan Dimashk mo. <sup>20</sup> Dhali ise/ a'di ki ci gwo e gu'b gi montul is buni mo goma Yesus ki a'di ta Ya/ ma Arungimis mo be. <sup>21</sup> Dhali uni 'baar mo kun cik a'di gwo mo tani merkin kagahara mo dhali o gwo mo ki: A'di diki ta a'di jin di'd e Pa Urushaliim jin 'ce'd 'kwani kun yer gway yan sho'k mo 'taa? Dhali a'di yayi'di mahan si'da/ mmomii kan ki a'di mididi taki sus uni mmodek mo ibwambor gi igasiis kun can mo. <sup>22</sup> Hila Shawuul 'bitha is ki nyanye/ mo dhali a'di dumpulki 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e Pan Dimashk mo mmony/ gwo ka kar/ e ka Yesus yan ta'da Kristhos mo be.

*Shawuul A'di Yeki'd mo 'Peni 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>23</sup> Dhali ka cim tana ris thinkin mo tani 'Kwani Yahuuda/ gam gwo me'd ka rem 'kup mo mmo'kosh a'di jwa mo. <sup>24</sup> Hila wu'th buni pu'dki'da Shawuul mo. Dhali uni timki 'twan'kal pa si'da/ montee mo dhali mon'thiny ilu/ mo jin mina uni 'taki 'kosh a'di jwa mo be. <sup>25</sup> Hili imancik a'di gwo bu'th a'di mon'thiny mo dhali thul a'di ka 'cesh ka shi/ ki en' 'kupa gan'garan' gon' ka nura/ i e mo be.

*Shawuul A'di Diki'd mo e Pa Urushaliim mo*

<sup>26</sup> Dhali ki a'di pu'dki'd mo e Pa Urushaliim mo tani a'di palki is piti gam me'd nya'kki imancika Yesus gwo mo be. Dhali uni 'baar mo ko/ a'di mo, mmo'koki gam gwo is ki a'di ta'da mancik gwo mo be. <sup>27</sup> Hila Barnaaba bu'th a'di mo dhali sus a'di e imandhunu ki she/ mo dhali ci uni gwo mo mmomisha a'di Tapa ibway mo dhali a'di tor a'di gwo si'da/ mo, dhali a'di si'da/ ki a'di di'di Pan Dimashk mo tani a'di tor gwo e gway ma Yesus mo mmodiki ju/ mo be. <sup>28</sup> Dhali a'di diki'd nya'kki uni mmokul gu'b e Pa Urushaliim mo <sup>29</sup> mmo'tor gwo e gway gi Tapa mo mmodiki ju/ mo. Dhali a'di o gwo mo dhali su'k ki gwo apo/ 'Kwani Yahuuda/ kun ta 'Kwanij Griki mo. Hili uni njap a'di mmo'kosh jwa mo. <sup>30</sup> Dhali ka wak piti mishkin mo tani uni sus a'di ka lung'u'b mo e Pan Kaysariyya mo dhali tu'c a'di mmo'ya Pan Tharsuus mo be.

<sup>31</sup> A'di tan ma kaniisa gi mon'ku'th is e Pa Yahuudiyya 'baar mo dhali Pany Jaliil mo dhali Pan Saamira si'da/ mo mmony'nyu uni is mo dhali mmo'ii ki mon'ko/ gi Tapa dhali e momalas gi Shi/in Dheleladhelel mmomar is mo be.

*Iniyaas A'di Wackunu mo be*

<sup>32</sup> Dhali a'di warki'd ki ya ma Buterus e moyam piti 'baar mo ki 'beles mo tani a'di yaki'd ka lung'u'b si'da/ e uni kun dhunu ki she/ gi dhelel dhelel kun 'kon e Pan Ludda mo. <sup>33</sup> Dhali e mun mo tani a'di gamki wathin kamu/ jin yuku gway ka Iniyaas mo jin ish 'ko'da cim piti ki yil pekwarra mo haali/ a'di mutta/ is mo be. <sup>34</sup> Dhala Buterus ki o a'di gwo mo ki: Iniyaasa, Yesus Kristhos wacki /e mo. Cuyi mis mo dhali thosona cim pini mo ma. Dhali ise/ a'di cuki'd mo. <sup>35</sup> Dhali aris uni kun 'kon e Pan Ludda mo dhali Pan Saruun mo mishki a'di mo dhali uni tu'kkin ki Tapa mo be.

*Thabiitha A'di Tu'kkunu Is mo Mmodi ki Emo*

<sup>36</sup> Dhala mancik gwon' kamu/ diki'd e Pan Yaapa jin yuku ka Thabiitha jin ta gi 'pemen ki 'twam buni jin yuku ka Ghasaala mo. A'bom yan 'tu'du/ ka tuca 'borga/ mo dhali mii mii gom 'kwani gun hatha'ko'd mo kun miikina a'di to mo. <sup>37</sup> Dhali a'di warki'd ka cim gwansan ki a'di soka is mo dhala yim wuki'd mo. Dhali ki uni upki a'di is mo tani uni ki 'thi a'di e gu'b jin nyanu ka makampo/ mo. <sup>38</sup> Dhali gom Pan Ludda 'dish Pan Yaapa is mo tani imancik gwo mmocika uni gwo ka Buterus di'di mun mo tani uni ki hash 'kwanin su/ mmo'ii a'di mo mmodi'b a'di is ki gwo mo ki: Dhalku/ ki miya diite/ mo mmonyak ya ki am mo. <sup>39</sup> Dhala Buterus cuki'd mo dhali yayi'd nya'ki uni mo. Dhali

ki a'di pu'dki'd mo tani uni suski a'di e gu'b jin nyanu ka makampo/ mo dhala ris up kun wuna ikathim buni doshkin 'ko'd gwar piti mo mmoko mo dhali mmotor burrinyen tura bi mo dhali burrinye/ kun hidhuwa po/ tiya mo kun thosonkin ma Ghasaala ki a'di nyak di ki uni mo. <sup>40</sup> Hila Buterus thothki uni 'baar mo tani dhali a'di ca'bki'd ki jin 'kupa'dupun mo dhali 'tho mo dhali mmotu'k 'kup ki is piti mo tani a'di ki o gwo mo ki: Thabiitha, cuyi mis mo ma. Dhali a'di ka'dki em piti mo dhali ki a'di parki'da Buterus e mo tani a'di cu mis mo. <sup>41</sup> Dhali a'di ci a'di me'd piti mo dhali 'de'k a'di ki mis mo dhali mmoyuka a'di imandhunu ki she/ gi dhelel dhelel mo dhali up kun wuna ikathim buni mo tani a'di ki tor uni ayim mo ki a'di di'd ki e mo be. <sup>42</sup> Dhali a'di warki'd ki mo jin mishu ki lala'th e Pan Yaapa 'baar mo dhali 'kwani ka ris gamki Tapa gwo is mo. <sup>43</sup> Dhali a'di warki'd ki mo jin ca'bkina a'di mo ka cim ka ris e Pan Yaapa mo nyakka Simaana kamu/ jin ta'da man'kucur yi't mo be.

## 10

### *Buterus dhala Karniliyuus mo*

<sup>1</sup> Dhali wathin kamu/ diki'di Pan Kaysariyya jin yuku gway ka Karniliyuus mo jin ta'da mancil ma askar iss 'kwanim pa mudhe'd mo ki mo jin yuku ki mo jin jin ma askar aji eya Ithaliyaan mo be. <sup>2</sup> A'di ta wathin gayiin dhali a'di ta a'di jin ko/ ki'da Arungimis mo uni ki kun gu'b piti ilu/ i'baar mo dhali jin ci tom piti kagahara gom 'kwani kun hatha'ko'd mo dhali 'tho'da Arungimis isa yempa/ mo. <sup>3</sup> Ki mo wana e ka tente/ ikwara mmomodina a'di ibum 'ban mo tani ki tonyjan parkina a'di e eya tente/ mo tani aman'doyu gwo ma Arungimis pu'dki'di a'di mo dhali o a'di gwo mo ki: Karniliyuus. <sup>4</sup> Dhali a'di mmohila a'di a'di ka 'thime/ mo tani dhali mmoko/ is mo tani a'di ki o gwo mo ki: Ata Tapa? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Mon'thom pini dhali to kun cina/ e cuki'di mis mo gom mo jin minu ka/ e e mo ibwambor ma Arungimis mo. <sup>5</sup> Dhali shwane/ dhuyi 'kwani' gwas 'pen mo mmo/ ii Pan Yaapa mo dhali susa Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buterus mo. <sup>6</sup> A'di ca'bki'd nyakka Simaan jin ta'da man'kucur yi't mo. Gu'b piti di'di yana gap mo. <sup>7</sup> Dhali ka man'doyu gwo jin tor a'di gwo yaki'd 'peni a'di mo tani a'di yukki imanmiyya tu'c gi gu'b piti isu/ mo dhala askara kamu/ 'peni uni jin ta'da gayiin mo jin cor a'di ki sule/ mo tani <sup>8</sup> dhali mmorasha a'di gwo e 'baar mo gom uni mo tani a'di ki dhu uni 'pen mo mmo/ii Pan Yaapa mo be.

<sup>9</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani ki uni 'kon e mo/iim buni mo dhali ki uni 'dish pa is mo tani Buterus seki 'kun'gu'b mo mmo'tho

ki mo jin wana e ka tente/ ibwan'kup mo. <sup>10</sup> Dhali a'di 'kosha te/ mo dhali nap to mo mmoshwa mo. Hili ki uni 'kon mmothoson to mo tani a'di bita is jwa mo. <sup>11</sup> Dhali a'di hilki momis ka'du mo dhali ton'kul bwan kamu/ thulki mo jin wana e ka dhan burrinye/ jin dhaluwa 'cesh ki shem 'pena bi donjon apowa 'cesh mo <sup>12</sup> kun 'kona ris to 'baar mo kun 'kona jama ki she/ ki she/ nycine/ mo to/ e kun 'kona sho'k do donjon mo dhali tony'cesh kun paaran mo dhali 'dii kun peni mis mo. <sup>13</sup> Dhali 'twa/ pu'dki'di a'di ki: Cuyi mis mo ma, Buterus. 'Koshi ma dhali 'kayi mo. <sup>14</sup> Hila Buterus ki o gwo mo ki: Yisa wakana, Tapa, haali/ aha/ dinaki 'ka ton' kamu/ tal 'de/ ki sule/ jin ga/u mo walla jin 'konuki thoson me'd jin onu mmomii mo. <sup>15</sup> Dhali 'twa/ pu'dki'di a'di dok/ e me'di su/ ki: A'di jin thosonkin ma Arungimis ki dhelel dhelel mo tani dhalku/ ki kar a'di ki to jin ga/u mo ma. <sup>16</sup> Dhali yan miikunu me'di kwara mo. Dhali ise/ ton'kul bwa bu'thkunu e momis mo.

<sup>17</sup> Dhali ka Buterus dumpulki'd kagahara ki is piti mo gom tonyjan yan jin para a'di e mo tani dhali gom 'pemen piti midi 'taki ta ji gi wakata mo tani hili 'kwani' gwas kun tu'c ma Karniliyuus ki iiku/ mo tani mmopotkina uni gu'b ma Simaan mo tani uni doshkin ibwambor 'twa'kal gu'b mo, <sup>18</sup> dhali yukkina yuk mo mmopot gu' mo wakka Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buterus mo tani midi 'taki ca'bi mahan mo. <sup>19</sup> Dhali ka Buterus di'd mmokulum gwon tonyjani bwa mo tani Shi/ in o a'di gwo mo ki: Hili mo mo ma, 'kwani' gwas kwara napa / e mo. <sup>20</sup> Hili cuyi mis mo dhali thuli / e mo ma dhali yayi nyakki uni mmodik dhan gwo i she/ mo, gom aha/ tuca uni mo be. <sup>21</sup> Dhala Buterus thulki'd ka 'ceshi 'kwani mo dhali o gwo mo ki: Hili mo mo ma. Aha/ tana a'di jin napa um ti. Um iyyin kata? <sup>22</sup> Dhali uni o gwo mo ki: Karniliyuus jin ta'da mancil ma askar iss 'kwanimpa mudhe'd jin ta wathi/ jin mii'd ka kar/ e mo dhali ta a'di jin ko/ ki'da Arungimis si'da/ mo dhali jin marja 'kwani gi Bampa/ Yahuuda/ 'baar mo tani a'di cin ma Arungimis gwo n'wa/ a/ ka man'doyu gwo jin dheleladhelel mo mmohashi / e e gu'b piti mo dhali mmocik gwo 'peni / e mo. <sup>23</sup> A'di yukkina a'di uni bway bwan gu'b mo dhali dhu uni mmota yilkina/ mo be.

Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di cu mis mo dhali ya nyakki uni mo dhali kun tiya 'pena wak buni 'peni Pan Yaapa nyak ii ki uni si'da/ mo. <sup>24</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani uni seki Pan Kaysariyya mo. Dhala Karniliyuus di'd mmocor uni mo mmoyukkina a'di abas piti imontal 'de/ mo dhali imugun ganam piti kun ena a'di ki en gana/ mo. <sup>25</sup> Dhali a'di warki'd ki mo jin sen ma Buterus mo tani aKarniliyuus gam a'di

'kup mo dhali bitki'da 'ceshi sho'k piti mo dhali lunj a'di mo. <sup>26</sup> Hila Buterus 'de'kki a'di ki mis mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis mo ma. Aha/ ki is pem si'da/ tana wathi/ mo. <sup>27</sup> Dhali ki a'di tor'ki'da tor ki a'di mo tani a'di seki bway bwanj gu'b mo dhali gamki 'kwani ka ris tulki isi montal 'de/ mo. <sup>28</sup> Dhali a'di ki o uni gwo mo ki: Um ki is bum mishkin ki a'di nonu mo ki gwonkan jin cinu ki wathi/ jin ta Wathi/ Yahuuda/ mididi mol is piti gam me'd mo walla mididi diki ya e jan kamu/ 'de/ e bampanj kamu/ mo. Dhali hili Arungimis tor'ki aha/ ki aha/ mina diki 'taki yuk wathinj kamu/ tal 'de/ ki jin ga/u mo walla jin dinuki thoson me'd jin onu mmomii mo. <sup>29</sup> Haali/ a'di wakan mo tani aha/ si'da/ yayina um ki dar gi gwon dhanj mo haali/ aha/ hashkunu mo. A'di dotka/ um ki gwonta ihashkina um aha/ mo.

<sup>30</sup> Dhala Karniliyus o gwo mo ki: Acim donjon jin di'di twa/a/ ntagi mo yan shwane/ mo tani aha/ dina mmobu'th mon'tho ka tente/ kwara e gu'b pem mo. Dhali hili mo mo ma. Wathi/ doshki'd ibwambori aha/ ki burrine/ i is ki ra/ ra/ mo <sup>31</sup> dhali o gwo mo ki: Karniliyus, mon'thom pini ciku mo dhali to kun cina /e mo tani kakunu e mo eya Arungimis mo. <sup>32</sup> Haali/ a'di wakan mo tani hashki gwo mo e Pan Yaapa mo dhali yuka Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buterus mo. A'di ta yilkina/ e gu'b ma Simaan jin ta'da mankucur yit iyana gap mo. <sup>33</sup> A'di hashka/ /e gwo mo ise/ dhali /e miin ki 'bore/ mmoyayina /e kan mo. Shwane/ haali/ a'di wakan mo tani aman 'baar mo imahan 'kona e bun'kus ma Arungimis mo mmocika ris to 'baar mo kun kankina Tapa / e gwo mo.

*Buterus A'di Tor'ki Gwo e Gu'b ma Karniliyus mo*

<sup>34</sup> Dhala Buterus ka'd 'twam piti mo dhali o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ nyithkina ka Arungimis diki mii mii ka gwar 'de/ gom 'kwani mo. <sup>35</sup> Hili em bampanj 'ceshi 'baar mo ki 'beles mo tani a'di jin ko/ a'di mo dhali mii miinjkar/ e mo tani a'di misha a'di bu'th mo. <sup>36</sup> Gwo jin hashkina a'di uci ma Israyiil mo mmoci gwom 'boro'd ki monju'th is ma Yesus Kristhos mo (a'di jin ta Tapa gom 'kwani 'baar mo) - <sup>37</sup> Gwo caan jin onu misha um ki is bum mo a'di jin cinu ki lala'th e Bampa/ Yahuudiyya 'baar mo mmotelu a'di 'pen mo 'peni Pany Jalil mo 'ko'di gwo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ jin cinu mo be. <sup>38</sup> Yesus gi Pa Naasira mmo'kosh ma Arungimis a'di ki Shi/ in Dheleladhelel mo dhali mom'bi'th si'da/ i'kupi a'di mo, tani, a'di jin manaski'd ki mis mo mmomii mii kun 'boron mo dhali mmowotha ris 'kwani kun 'kosh ma ruma 'cesh mo be, haali/ Arungimis di'd e a'di mo.

<sup>39</sup> Dhali am tana iman/ o gwo goma ris to gwansan kun miina a'di e bampanj 'Kwani Yahuuda/ mo dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo. A'di si'da/ jin 'koshkina uni jwa mo mmohankina uni a'di apo/ cwa mo. <sup>40</sup> A'di 'de'k ma Arungimis mmis ka cim kwara mo dhali tor a'di eya tente/ mo <sup>41</sup> yisa ka ris 'kwani 'baar yisa, hili ki iman/ o gwo kun lak ma Arungimis 'thissa/ kun ta aman kun nyak to shwa ki a'di mo dhali mmonya'k to pi ki a'di mo 'ko'di a'di piki'd 'peni mowu mo be. <sup>42</sup> Dhali a'di kan am gwo mmoci 'kwani mo dhali te gwo mo ki a'di ita a'di jin kar ma Arungimis mmota adwallinj gwo gom uni gun 'kon ki e mo dhali uni gun wukin mo. <sup>43</sup> Gom a'di mo tani aris imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo uni te gwo mo ki ki gway piti mo tani aris 'kwani 'baar ki 'beles kun gam a'di gwo is mo tani mini bu'th mongwam gom miinthus mo be.

*'Kwani gun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ Bu'thki Shi/in Dheleladhelel mo*

<sup>44</sup> Hili ka Buterus di'd mmo/ o gwo gwansan mo tani Shi/ in Dheleladhelel yaki'da po/ aris uni 'baar mo kun cik gwo mo. <sup>45</sup> Dhali uni kun 'cithu/ amunyjal yis kun gam gwo is mo tani merkin kagahara mo, uni 'baar mo kun iina Buterus haali/ to jin cinu ki me'd jin ta Shi/ in Dheleladhelel mo gacki'da po/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ mo. <sup>46</sup> Haali/ uni cik uni mmo/ o gwo ki 'twan tiya dhali manja Arungimis mo. N'ko'd mo tani aButerus thok gwo mo ki: <sup>47</sup> Mina wathinj kamu/ mish non yi'de/ ki uni minu 'taki 'koki mii ki yi'deya, uni kun bu'th Shi/ in Dheleladhelel me'd ana mo 'taa? <sup>48</sup> Dhali a'di kan uni gwo mo ki uni minu mii ki yi'de/ ki gway ma Yesus Kristhos mo. Dhali uni dotki a'di mo mmoca'bi uni ka cim ush'ceenne/ mo be.

## 11

*Buterus A'di Lolopki'da Kaniisa Gwo e Pa Urushaliim mo*

<sup>1</sup> Dhali imandhunu ki she/ mo dhali kun tiya 'pena wak kun 'kon e Bampa/ Yahuudiyya mo cikki gwo ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ buthi gwo ma Arungimis mo. <sup>2</sup> Dhali ka Buterus yayi'd 'kup ki misi Pa Urushaliim mo tani uni kun 'cithuwa munyjal yis mo su'k a'di ki gwo mo <sup>3</sup> mmo/ o gwo mo ki: Katinta sa/? iyana / e i 'kwani gun 'konuki 'citha/ munyjal yis mo dhali nyak to shwa ki uni mo? <sup>4</sup> Hila Buterus tel gwo 'pen mo mmotor gwo i uni ka rotham po/ mo mmo/ o gwo mo ki: <sup>5</sup> Ki aha/ dina e Bampa/ Yaapa mo mmo'tho mo dhali aha/ bita is jwa mo mmopar tonyjan e mo. Ton'kul bwanj kamu/ thulki'd mo jin wana e ki dhan burrine/ jin dhaluwa 'cesh 'peni momis ki shem 'pena bi idonjon mo.



Dhali a'di yayi'di aha/ ciki/ mo be. <sup>6</sup> Dhali ki aha/ dina mmohil a'di ka 'thime/ mo tani dhali mmokulum gwo ibwa mo tani aha/ mishkina apo/ a'di mo to/e kun 'kona sho'k do donon kun ta kuny 'cesh mo dhali tomb-waasho mo dhali to kun paarana 'cesh mo dhali 'dii kun peni momis mo be. <sup>7</sup> Dhali aha/ ciƙa 'twa/ si'da/ jin o gwo i aha/ mo ki: Cuyi mis mo ma, Buƙerus, dhali 'koshi ma dhali 'kayi mo. <sup>8</sup> Hili aha/ ona gwo mo ki: Yisa wakana Tapa haali/ toŋ kamu/ jin ga/u walla toŋ kamu/ jin dinuki thoson me'd jin onu mmomii mo tani a'di yisa ya'di 'twam penu me'd 'deya. <sup>9</sup> Hili 'twa/ thoƙu mo me'di su/ 'peni momis mo ki: A'di jin thoson ma Arungimis ki dhelel dhelel mo tani dhalku/ ki kar a'di ki to jin ga/u mo ma. <sup>10</sup> Dhali a'di miinu me'di kwara mo. Dhala ris to budhu e momis dok/ e mo. <sup>11</sup> Dhali hili mo mo ma, 'kwaniŋ gwası kwara doshkin ibwambor gu'b jin 'kona aman nycine/ mo tani mmohashkunu uni 'peni Paŋ Kaysariyya i aha/ mo. <sup>12</sup> Dhali Shi/in tu'c aha/ mmonyak ya ki uni mo ki dar gi gwon dhaŋ mo. Dhali unim pe'de/ gwansan si'da/ 'pena waƙ mo tani nyaƙ ii ki aha/ mo. Dhali am sekina gu'b wathi/ mo be. <sup>13</sup> Dhali a'di ƙorki aman gwo mo mmopara a'diya man'doyu gwo e mo mmodosh iƙu'b piti mo dhali o gwo mo ki: Hashi gwo e Pan Yaapa mo ma mmoyuka Simaan jin yuku ki gwaya kamu/ ka Buƙerus mo <sup>14</sup> jin midı o /e gwo mo, gwo kun minu woth/ e mo ki kuŋ gu'b pini ilu/ mo. <sup>15</sup> Dhali me'd jin telka/ gwo 'pen mo mmo/ o mo tani Shi/in Dheleladhelel yayi'da po/ uni mo me'd jin yakina a'di apo/ ana ka muŋ'kup mo be. <sup>16</sup> Dhali aha/ kana gwon Tapa e mo mmo/ona a'di gwo mo ka: aYohaana ka jin gana/ mii'da mii ki yi'de/ mo tani hili um minu mii ki Shi/in Dheleladhelel mo be. <sup>17</sup> Waƙki/ Arungimis ki ci uni to jin cinu ki me'd kansan mo tani me'd jin miina a'di si'da/ gom ana ki ana gamkina Tapa Yesus jin ta'da Kristhos gwo is mo tani aha/ tana aja sa/ jin miga/ mish roca Arungimis mo? <sup>18</sup> Dhali ki uni cik to gwansani 'baar mo tani uni bu'th monƙu'th is mo dhali kara Arungimis ki ca mo mmo/o gwo mo ki: Hili 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ cin ma Arungimisa du mo mmori'c is mo ntagi monƙ'koki/e mo be.

### *Aƙaniisa e Pa Anthaakiya mo*

<sup>19</sup> Uni si'da/ kun ceƙerki bwa mo gom monto'c bwa jin piki'd mo goma Istipanuus mo tani iikin mo ntagi Pam Piniikiya mo dhali Paŋ Kuprus mo dhali Pa Anthaakiya mo mmo/ o gwo ki kun tiya yisa, hili ki jasi 'kwani kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo. <sup>20</sup> Hili kun tiya 'koni bwam uni kun ta 'Kwani gi Paŋ Kuprus mo dhali Paŋ Kerawaan kun o ki 'Kwaniŋ Griƙi si'da/ mmotor

gwon Tapa Yesus me'dyin iiyina uni e Pa Anthaakiya mo be. <sup>21</sup> Dhali me'd gi Tapa di'd e uni mo dhala waambuhany 'kwani caaca mo kun gam gwo is mo kun tu'kkin e Tapa mo. <sup>22</sup> Dhali gwontor yan yayi'di 'ceŋ 'kwaniŋ ƙaniisa jin di'd e Pa Urushaliim mo, dhali uni hashkina Barnaaba ntagi Pa Anthaakiya mo <sup>23</sup> jin 'bora bwa mo me'dyin pu'da/ a'di mo, dhali a'the ma Arungimis mishkina a'di mo be. Dhali a'di malaski uni 'baar mo ki gwo mo, ki gwo kun dhuna uni adu mo mina uni 'dim 'kup gom Tapa mo. <sup>24</sup> Haali/ a'di ta wathi/ jin 'boro'd mo dhali jin 'tu'du/ mo ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki monƙam gwo is mo dhali 'kwani ka ris maru is e Tapa mo. <sup>25</sup> Dhali a'di yaki'd mo e Pan Tharsuus mo mmonapa Shawuul mo <sup>26</sup> dhali ki a'di gamki a'di mo tani a'di ki sus a'di e Pa Anthaakiya mo. Dhali a'di warki'd ki mo jin 'baarkina uni yil 'de/ mo mmotul isi montal 'de/ nyaƙka ƙaniisa mo dhali tor gwo ki 'kwani ka ris ris mo, dhali imangam gwo is yuku gway ka Kristhiyan e Pa Anthaakiya mo be.

<sup>27</sup> Dhali ka cim gwansan tani imanci gwo iyyin ka lungu'b mo 'peni Pa Urushaliim e Pa Anthaakiya mo. <sup>28</sup> Dhali jamu/ tal 'de/ 'peni uni doshki'd ki mis mo jin yuku ka Aghabuus mo dhali tor gwo mo gom momer jin misha a'di ki Shi/in ki dhan te/ caaca midı di apo/ mony'ceshi 'baar mo jin bu'th mo mo ka tee ma Kuludiyuus mo. <sup>29</sup> Dhali imancik gwo uni 'baar mo ki 'beles me'd jin mishu a'di mii mo tani uni dhu bwa mo mmohash mowoth goma waƙ buni kun 'kon e Pa Yahuudiyya mo, <sup>30</sup> me'd jin miina uni si'da/ mmohash a'di e 'kwaniŋ gwanyjaka/ ki me'd ma Barnaaba dhala Shawuul mo be.

## 12

### *Yakuub A'di 'Koshkunu Jwa mo dhala Buƙerus Karkunu eya Sijin mo*

<sup>1</sup> Dhali mo 'dishki'd mo ka cim gwansan mo tani Hiroodun jin ta'da malik karki me'd piti mmobu'th 'kwaniŋ tiya 'pena ƙaniisa mo mmoto'c uni bwa mo. <sup>2</sup> Dhali a'di 'koshki'da Yakuub jwa mo jin ta'da kam ma Yohaana ki gandala turga/ mo. <sup>3</sup> Dhali ki a'di parki'd ki 'Kwani Yahuuda/ 'boru bwa mo gom a'di mo tani a'di diki daƙ mii mo hili bu'thki'da Buƙerus si'da/ mo. Dhala cim gwahan ta'da Cim gi Maanƙuthu'd kun miinu ki dar ga cumaƙ mo. <sup>4</sup> Dhali ki a'di bu'thki a'di mo tani a'di kar a'di eya sijn mo dhali ci a'di ka askar kun dhunu mo ka nyir me'di do donon mo mmoji a'di mo mmo/o gwo e bwa mmosus a'di mo ibwambori 'kwani 'ko'da cim gi Mompe'kupanyolos mo. <sup>5</sup> A'di karkunuwa Buƙerus eya sijn mo. Hili mon'tho miin ma ƙaniisa ki dar gi mondaƙ mo eya Arungimis gom a'di mo.

*Buterus A'di 'Cukunu Pena Sijin mo*

<sup>6</sup> Dhali ka Hirodus murki'di sus a'di ka pije/ mo tani mon'thiny yansan mo tani Buterus di'd mmo/ish e ibwaman ma askar su/ mo dhali deku ka jindhiiri su/ mo dhali imanji mo mo 'koni bwambor ma campur mo mmohila sijin mo. <sup>7</sup> Dhali hili mo mo ma, aman'doyu gwo gi Tapa doshki'd mo mmo'dish a'di is mo dhali monkush 'twakki mo mo e ari gu'ba sijin mo. Dhali a'di dorki'da Buterus 'ko'd gwar ki me'd mo dhali mer a'di e mo mmo/o gwo mo ki: Cuyi mis ise/ ki jahanne/ mo. Dhala jindhiir piti 'cukkin mo 'peni me'd piti mo. <sup>8</sup> Dhali aman'doyu gwo o a'di gwo mo ki: Deki waçkan e empa'd pini mo ma dhali deka ppam pini mo. Dhali a'di mii a'di mo. Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Kumi burrinyem pini i is pini mo dhali bathi aha/ m'pen mo. <sup>9</sup> Dhali a'di ya'd ka pije/ mo dhali batha'da bath mo dhali a'di molo'd ki a'di ta jin gana/ jin miikin ma man'doyu gwo mo tani hili a'di tosh ki a'di par tonyjan e mo. <sup>10</sup> Dhali ki uni pe uni mo kun ta imanji mo mo kun 'koni twa/a/ dhali imanji mo mo kun ta kur 'ko'd mo tani uni iiyini 'twañkal tonkuthu'd jin ka'du bway mo e 'pernkuman bampa/ jin ka'da'd gom uni ki is piti mo. Dhali uni iin ka pije/ mo dhali iin mo naskina/ mmo'baar bwaya 'de/ mo dhali ise/ aman'doyu gwo yaki'd 'peni a'di mo. <sup>11</sup> Dhali ka Buterus yaki'd ki is piti mo tani a'di o gwo mo ki: Shwane/ aha/ misha ka jin gana/ ki Tapa hashki'da man'doyu gwom piti mo dhali 'cuk aha/ ka pije/ mo 'peni me'd ma Hirodus mo dhali 'pena ris to kun çora 'Kwani Yahu-uda/ mo.

<sup>12</sup> Dhali ki a'di mishki to eya tente/ kan mo tani a'di yaki'd e gu'b ma Mariyam jin ta KoYohaana jin yuku ki gwaya kamu/ ka Markus mo i mo jin tula 'kwani is ka ris mmonta' de/ mo dhali uni 'kon mmo'tho mo be. <sup>13</sup> Dhali ki a'di dorki'da campur 'twañkal ki me'd mo tani ari nyara/ jin mii'da tu'c jin yuku gway ka Ruda mo tani a'di yayi'd mmoçik 'twa/ naskina/ 'te/ mo. <sup>14</sup> Dhali ki a'di nyithki'd ki a'di ta 'twa/ ma Buterus mo tani a'di diki ka'd 'twañkal mo hili gom mom'bor bwam piti mo tani a'di guski'd mo mmoçor gwo ka Buterus doshki'd ibwambor 'twañkal mo. <sup>15</sup> Dhali uni o a'di gwo mo ki: /E guskina du mo ba/. Hili a'di tor uni gwo dok/ e ki 'bi'th ki a'di wakan mo be. Dhali uni o ki a'di ta'da man'doyu gwom piti 'te/ mo. <sup>16</sup> Hila Buterus di'di modor 'twañkal naskina/ mo dhali ki uni ka'dkin mo tani uni par a'di e mo dhali merkin mo be. <sup>17</sup> Hili a'di mmowuçkina a'di uni e ki me'd mo mmo'ko ki shwam mo tani a'di çì uni gwo 'baar mo mmosusa Tapa a'di ka pije/ mo 'pena sijin mo. Dhali a'di o gwo mo ki: Tora ris to gwansan ka Yakuub mo dhala waç bana

mo. Dhali a'di ya'd mo 'peni uni mo dhali ya'd mo e monkamu/ mo.

<sup>18</sup> Dhali mmosul ma tente/ mo tani mii ibwaman ma askar yisa miinu ka sereç yisa, aButerus warki'd kata mo? <sup>19</sup> Dhali ka Hirodus ñapki'da ñap kagahara mo tani dhali diki gam a'di mo tani a'di ñapki gwo mo gom imanji mo mo dhali a'di kanki gwo mo ki uni minu 'kosh mo. Dhali a'di yaki'd ka lungu'b mo 'peni Bampa/ Yahuudiyya mo ntagi Pan Kaysariyya mo dhali ç'a'bi mun mo be.

*Jwa ma Hirodus mo*

<sup>20</sup> Dhali shwane/ Hirodus miiki'da nyor ki 'Kwani gi Pan Sur mo dhali Pan Saydaa/ mo dhali uni iiyin ki bwan tal 'de/ i a'di mo dhali mmomiina uni amugu aBalastus jin ta'da manmiiya tu'c gu'ba ci goma malik tani uni ki dot mongwam mo haali/ bampam buni thi pu 'peni bampa/ ma malik mo be. <sup>21</sup> Dhali apowa cim jin karu mo tani Hirodus mmohidha a'di burrinye/ ma malik mo tani dhali mmoça'ba a'di eya kursi ma malik mo tani dhali a'di ki çì uni gwo mo be. <sup>22</sup> Dhali 'kwani cuun kagahara mo mmo/o gwo mo ki: 'Twa/ ma rum 'te/ be yisa 'twa/ gi wathimpa mo. <sup>23</sup> Dhali ise/ aman'doyu gwo gi Tapa 'kosh a'di mo haali/ a'di diki kara Arungimis ki ca mo dhali a'di shwan ma yish mo dhali çì shi/in piti mo be.

*Barnaaba dhala Shawuul mo*

<sup>24</sup> Hili gwo ma Arungimis caki'd mo dhali markunu is mo be.

<sup>25</sup> Dhala Barnaaba dhala Shawuul doçkin 'peni Pa Urushaliim mo ki uni 'baarki mii jin iina uni mo mmomii mo tani uni suskina Yohaana nyakki uni mo, a'di jin yuçkunu ki gwaya kamu/ ka Markus mo.

**13**

<sup>1</sup> Dhali kun tiya 'kon e Pa Anthaakiya eya kaniisa jin di'd imun kun ta imançi gwo mo dhali imançor gwo mo: iBarnaaba dhala Simaan jin yuku ka Nijar mo dhala Luçiyus gi Pan Kerawaan mo dhala Manaayin jin ta'da amannyak ç'a'b ka Hirodus jin ta'da mudhiir dhala Shawuul mo. <sup>2</sup> Dhali ki uni tul is mmolur Tapa mo dhali ga/ to mo tani Shi/in Dheleladhelel oki gwo mo ki: Dhuyi iBarnaaba dhala Shawuul ki she/ gom aha/ mo goma tu'c jin yuçga/ uni mmomii mo. <sup>3</sup> Dhali ki uni ga/ to mo dhali 'tho mo dhali dhu me'd buni apo/ uni mo tani uni ki hash uni mo mmo/ii mo be.

*Imandhunu ki She/ Çiki Gwo e Pan Kuprus mo*

<sup>4</sup> Wakan be uni mmohasha Shi/in Dheleladhelel uni mo tani uni iikin ka lungu'b mo ntagi Pa Saluukiya mo dhali 'peni mun mo tani uni ki ii mo ka kur yi'de/ jin bela 'tham mo ntagi Pan Kuprus mo. <sup>5</sup> Dhali ki uni 'kon e Pan Salamiis mo tani uni çì gwo

ma Arumgimis e gu'b montul is gi 'Kwani Yahuuda/mo. Dhali uni tan ga Yohaana si'da/ jin woṭhi uni mo. <sup>6</sup> Dhali ki uni 'ciṭhkin isi bwaman ma 'cesha kunn is ki tur mo ntagi Pam Papuus mo tani uni gam wathiṅ kamu/ jin ta gi e ma rum jin shi/ashi/ mo dhali jin ta'da mançi gwonthus mo dhali jin ta Wathi/ Yahuuda/si'da/ jin yuḱu gway ka Baryashuu mo <sup>7</sup> jin nyaḱ ca'b ka waḱiila Sarjiyuus Buulus jin ta'da mishiṅ gwo wathi/ mo. A'di yan yuḱi'd iBarnaaba dhala Shawuul i a'di mo dhali ṅap gwo ma Arumgimis mmocik mo. <sup>8</sup> Hila Aliim (haali/ gway piti yuḱu kan ki 'twaṅ kamu/ mo) jin ta gi e ma rum jin shi/ashi/ mo tani a'di roḱki uni mo mmoṅapa waḱiil yan mmoṭu'k mo 'peni monḱam gwo is yan mo be. <sup>9</sup> Hila Shawuul jin yuḱu ka Buulus si'da/ mmo'tu'du/ a'di mo ki Shi/in Dheleladhelel mo tani a'di ki hil a'di ka 'thime/ mo <sup>10</sup> dhali o gwo mo ki: Ayy /e jin 'tu'du/ mo ka maḱi 'baar mo dhali /e jin ta thuthu/ ki thuthu/ mo dhali /e jin ta ya/ ma Iblis mo dhali /e jin ta 'kup ki a'di jin ta mo ma kar/e 'baar mo tani mina /e diki daḱ mo mmosusa sus jin ta jim per mo 'taa 'peni miṅṅ gana/ gi Tapa mowa? <sup>11</sup> Dhali shwane/ hili mo mo ma, me'd gi Tapa midi di apo/ / e mo dhali /e mini ta ja'da/ mo mmomola tente/ par e ki ari mo mo mmodiki ca'b ca'b 'pempa naskina/ mo. Dhali ise/ monduku'd bitḱi'da po/ a'di mo dhali mondhurumi'd si'da/ mo dhali a'di yuthurki'd mo mmoṅap 'kwani mo mmosus a'di me'da bi mo be. <sup>12</sup> Dhali ṅ'ko'd mo tani awaḱiil ki a'di parki to e jin miikunu mo tani a'di gamki gwo is mo mmomera a'di mo gom gwon Tapa jin toru mo be.

*ABuulus dhala Barnaaba 'Kokin mo e Pa Anthaakiya mo gi Pam Pisiidiyya mo*

<sup>13</sup> Dhala Buulus uni ki imannyak iim piti mo tani uni 'cuḱkina ḱur yi'de/ jin bela 'tham mo mmo/ ii 'peni Pam Papuus mo dhali uni pu'dkin mo e Pam Parja gi Bampa/ gi Pam Pampiliyya mo dhala Yohaana ya'd mo 'peni uni mo mmodok ka nyan'ko'd e Pa Urushaliim mo. <sup>14</sup> Hili uni mmo'ciṭhkina uni 'peni Pam Parja mo tani uni pu'dkin mo e Pa Anthaakiya gi Bampa/ gi Pam Pisiidiyya mo dhali uni iikini gu'b gi montul is ka cim ma pesu/ mmo'kowa 'cesh mo. <sup>15</sup> Dhali 'ko'di gwonḱan jin cinu deṅu e mo dhali gwo gi imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ si'da/ tani Tapa gi gu'b montul is hashki uni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ikam bamaa, waḱki/ um tan gi gwon tiya mo mmomalas 'kwani mo tani oyi mo ma. <sup>16</sup> Dhala Buulus doshki'd ki mis mo dhali mmowuḱkina a'di uni ki me'd mo tani a'di o gwo mo ki:

Um 'Kwani ma Israyiil mo dhali um kun ḱo/ kina Arumgimis mo tani kana:

<sup>17</sup> Arumgimis gi 'Kwani ma Israyiil gwan kwanyki ibabam bana mo dhali dhu 'kwani ki ca ki uni 'kon ki 'kus e Bampa/ Masir mo tani dhali ka bin tur mo tani a'di ki sus uni ka piḱe/ 'peni a'di mo be. <sup>18</sup> Dhali ki mo embul jin wana e ki yil issu/ mo tani a'di thipki'da thip gom uni mo e mombwaasho mo. <sup>19</sup> Dhali ki a'di 'ce'dki kal gi 'kwani kun 'kon ma po/ i pesu/ sho'k kun 'kon e Paṅ Kanaan mo tani a'di ki ci uni bampam buni ki mal ki mo embul yan jin wana e ki yil iss\* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa su/i'ce'dka 'kume'd apo/ mo. <sup>20</sup> Dhali ṅ'ko'di to gwansan mo tani a'di ki ci uni imandwall gwo gwo ntaga Samu'il jin ta'da mançi gwo mo. <sup>21</sup> Dhali ka nyan'ko'd dok/ e mo tani uni doṭkina malik mo dhala Arumgimis ki ci uni aShawuul jin ta ya/ ma Kish jin ta wathi/ gi 'kwani ma waḱ ma Benyamiin ki mo embul ki yil issu/ mo. <sup>22</sup> Dhali ki a'di ḱwa/ ki a'di mo tani a'di piki'da Dawuu'd mmoṭa amalik buni mo. Gom a'di si'da/ a'di ki te gwo mo dhali o gwo mo ki: Aha/ gamkina Dawuu'd jin ta ya/ ma Yassa jin ta wathi/ jin gam ma du ki aha/ jin midi mii bwam pemi 'baar mo. <sup>23</sup> 'Peni emen gi wathi/ yan mo tani Arumgimis me'd jin onu gwo is mo tani guyi'da Manwoṭh gom 'Kwani ma Israyiil mo jin ta'da Yesus mo <sup>24</sup> me'dyin tor ma Yohaana gwo ntwa/a/ mo mmodina a'di ki yayu/ naskina/ mo tani gwo mmomiyya mii ki yi'de/ gom mo jin minu rica du is goma ris 'Kwani ma Israyiili 'baar mo. <sup>25</sup> Dhali ka Yohaana di'd mmo'baar bway piti mo tani a'di o gwo mo ki: Um tosh ki aha/ tana aja mo? Aha/ dina ki ta a'di mo. Hili mo mo ma, jamu/ midi yayu/ i'ko'di aha/ mo, appa/ sho'k piti mo tani aha/ dinaki 'bor jin miga/ 'cuḱ a'di mo.

<sup>26</sup> Ikam pema um kun ta uci ma Ibrahiim kun iiyin 'pena tora 'de/ mo dhali um gwan ibwaman um kun ḱo/ kina Arumgimis mo tani gwo gom mowoṭh yan hashkunu mo gom ana mo be. <sup>27</sup> Haali/ uni kun 'koni Pa Urushaliim mo dhali tapam buni si'da/ haali/ uni 'koki mish a'di mo dhali 'koki mish gwo gi 'twa/ gi imançi gwo kun deṅu e mo ka cim ma pesu/ isa yempa/ mo tani uni miikina uni 'baar mo mmowaḱkina uni a'di mo be. <sup>28</sup> Dhali uni bala gamana ta i a'di mo mmoçi a'di mmowu mo hili uni doṭkina Bilaatus gwo mo ki a'di minu mii 'kosh mo be. <sup>29</sup> Dhali ki uni 'baarkina ris to 'baar mo mmomii kun 'kwarkunu mo gom a'di mo tani uni bu'thki a'di ka 'cesh 'peni cwa mo dhali 'thi a'di e mon'kupaje mo be. <sup>30</sup> Hili Arumgimis 'de'k a'di 'peni mowu mo. <sup>31</sup> Dhali a'di mishu ka cim ka ris mo 'peni uni kun nyaḱ ii ki a'di 'peni Pany Jaliil 'kup ki Pa Urushaliim mo tani uni shwane/ ita iman/o

\* 13:19 urbumiyya wa kamsiin

gwo gom a'di ibwanj 'kwani mo be. <sup>32</sup> Dhali am guynina um gwom 'borga/ 'peni jin onu is me'd jin toru ibaba mo <sup>33</sup> ka Arungimis 'baar ki mii yansan e ana gom u'cim bana mmo'de'kkina a'di aYesus mo be. Me'd jin 'karkunu mo si'da/ ka Masmuuri su/ mo ki:

/E ta Ya/m pem mo.

Ka cim yansan jin karka/ /e mmodi e aha/ mmotaya/ Ya/um mo.

<sup>34</sup> Dhali mmotana a'di gi wakan mo tani a'di 'de'kkina a'di a'di 'peni mowu shwane/ mo ki a'di mididi diki tu'k ki sule/ mo e momp/ mo, dhali a'di oki gwo cikise/ mo be ki:

Aha/ mina ci um mom'bor mii ma Dawuu'd kun ta kuñ kogu mo dhali kun ta ku isinj gana/ si'da/ mo.

<sup>35</sup> Haali/ a'di si'da/ o'd kan eya masmuura kamu/ ki:

/E mini diki ci aman'kogum pini mmomish momp/ mo.

<sup>36</sup> Haala Dawuu'd, 'ko'di a'di mii to gom 'kwani kun tana anyakum yil ki a'di ki bwa ma Arungimis mo tani a'di ish e mo dhali 'thinu mo e mo gi icom mo dhali mishki momp/ mo be. <sup>37</sup> Hili a'di jin 'de'kkin ma Arungimis mo tani a'di mol momp/ mo.

<sup>38</sup> Haali/ a'di wakan mo tani dhalki a'di mishu mo ibwam um mo, ikam pem, ki wathi/ yan mo tani gwo gom miinthus mmogwam mo tani a'di cinu um mo be.

<sup>39</sup> Dhali 'pena ris to 'baar mo 'peni kun mola gwoñkan ma Musa jin cinu mo um dhu ki mo ma kar/e mo tani e a'di mo tani aris uni 'baar mo ki 'beles kun gam gwo is mo tani uni dhunu ki mo ma kar/e mo be. <sup>40</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani hili mo mo ma gom a'di mididi 'taki pu'du/ apo/ um jin ona imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo ki:

<sup>41</sup> Hili mo mo ma, um kun ta iman'ahuny 'twa/ mo tani meri mo ma dhali thisi e mo.

Haali/ aha/ miina mii ka cim bum mo,

mii jin mina umi ush ki 'tash mo mmogam is mo wakki/ jan tal 'de/ mididi 'taki tor a'di um mo be.

<sup>42</sup> Dhali ki uni iikin ka pije/ mo tani uni dotki gwo mo ki gwo gwansan minu 'taki o gom uni ka cim ma pesuñ kamu/ jin 'ko'd mo. <sup>43</sup> Dhali ki montul is 'koshu jwa mo tani uni ka ris 'peni 'Kwani Yahuuda/ dhali 'peni uni kun tana gayiin kun ta 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun bu'th gwo ma Arungimis mo tani uni bath'kina Buulus mo dhala Barnaaba mo kun o uni gwo mo mmomalas uni mo mmo'ko ki sule/ eya 'the ma Arungimis mo.

<sup>44</sup> Dhali ka cim ma pesuñ kamu/ jin 'ko'd mo tani 'kwani murkini 'taki ta 'kwani gi bampa/ 'baar mo kun iyyin mmotul is imon'tal 'de/ mo mmocik gwo ma Arungimis mo. <sup>45</sup> Hili ki 'Kwani Yahuuda/

mishkina waambuhany 'kwani mo tani uni 'tu'du/ ki mondeeya du mo dhali uni dhan'ki to kun on ma Buulus mo dhali wal gwo sor si'da/ mo be. <sup>46</sup> Dhala Buulus dhala Barnaaba o gwo eya tente/ mmo'koki ju/ mo dhali o gwo mo ki: A'di minu mii mii mo ki gwo ma Arungimis minu mii o i/um ntwa/ a/ mo be. Haali/ um bel a'di 'peni um mo dhali um 'cunycurki is bum mmo/o ki um 'koki 'bor mmota gi mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo tani hili ma, aman tuka mo ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. <sup>47</sup> Haali/ wakan si'da/ Tapa kanki am gwo mo mmo/o gwo mo ki:

Aha/ karkina / e mo mmota mon'kush gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo,

ki /e mini 'taki di gom mowoth mo ntagi mo e mony'cesh jin di'd isa dhana/ nniin mo.

<sup>48</sup> Dhali me'dyin cika 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ gwo yan mo tani uni 'borkina bwa mo dhali kar gwo ma Arungimis ki ca eya tente/ mo. Dhala ris uni gun dhunu mo mmota gi mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo tani uni gamki gwo is mo be. <sup>49</sup> Dhali gwo gi Tapa kalu ki lala'th isi bampa/ yani 'baar mo ki 'beles mo. <sup>50</sup> Hili 'Kwani Yahuuda/ lali upa gayiin kun manju sho'k mo dhali 'kwani kun tana 'kan'kup pa sho'k mo dhali uni cuuna po/ uni mmotoca Buulus dhala Barnaaba bwa mo dhali ta'k uni ka pije/ 'peni bwaman mompam buni mo be. <sup>51</sup> Hili uni pirkina buhany 'peni sho'k buni apo/ uni mo dhali pu'dkin mo e Pa Ikuuniya mo. <sup>52</sup> Dhali imancik gwo 'tu'dkin mo ki mom'bor bwa mo dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo be.

## 14

*ABuulus dhala Barnaaba 'Kokin e Pa Ikuuniya mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di warki'd ki mo jin 'kona uni e Pa Ikuuniya mo tani uni sekini montal 'de/ mo e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali mmo/ ona uni gwo mo tani adhana waambuhany 'kwani caaca gi 'Kwani Yahuuda/ dhali 'Kwani Griki ilu/ mo tani gamki gwo is mo be. <sup>2</sup> Hili 'Kwani Yahuuda/ kun ush gwo gam is mo tani uni cuuna po/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni dhu uni gwo ibwa mo mmomii mii ha'th'ko'd apo/ awağ yan mo. <sup>3</sup> A'di 'kona uni mmun ki rash rash mo mmo/o gwo ki dar gi monyju/ e Tapa mo jin ci gwo jin tenu mo gom gwo goma 'them piti mo mmoci momer mo dhala dhan mii caaca kun miinu mo ki me'd buni mo. <sup>4</sup> Hila waambuhany 'kwanimpa kwa/kunu bwa mo dhali kun tiya gamu me'd ki 'Kwani Yahuuda/ mo dhali kun tiya gam me'd ki imandhun ma Yesus ki

she/ mo. <sup>5</sup> Dhali ki montha'th jin tha'thkina uni 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani dhali 'peni 'Kwani Yahuuda/ ilu/ nyakki tapam buni mo mmosor uni ki shi/ kagahara mo dhali mmo'kosh uni ki wosh mo tani <sup>6</sup> uni mishki gwo 'ban mo dhali son mo tagi Pa Lika/uniyya mo dhali Pan Listra mo dhali Pan Darba mo dhali kukul mo is mo. <sup>7</sup> Dhali e mun mo tani uni torki gwom 'borga/ mo be.

*ABuulus 'Koshkunu ki Wosh e Pan Listra mo*

<sup>8</sup> Dhali e Pan Listra mo tani wathinj kamu/ ca' bki'd jin dumpulki ya ki sho'k piti ki njwol 'peni bwanj kum jin diki ya ki sho'k me'd 'de/ ki sule/ mo. <sup>9</sup> A'di yan cikki'da Buulus mmo/o gwo mo tani mmohila a'di a'di ka 'thime/ mo dhali mmomisha a'di ki a'di ta gi mongam gwo is mo mmowaçu a'di mo tani <sup>10</sup> a'di o gwo ki dhan 'twa/ ki: Doshi ki mis ki sho'k pini mo ma. Dhali a'di pe'di mis mo dhali yaki'd mo be. <sup>11</sup> Dhali ka waambuhany 'kwani parki mii yan e mo jin miikin ma Buulus mo tani uni 'de'kki 'twam buni mo mmo/o gwo ki 'twanj 'Kwani gi Pa Lika/uniyya ki: Arum iyyini bwam ana ki jamas gi 'kwaniny'cesh mo. <sup>12</sup> Dhali uni yukkina Barnaaba gway ka Saps\* mo dhala Buulus yuka uni ka Hermas† mo haali/ a'di ta tapa jin tori gwo mo. <sup>13</sup> Dhala gasiis ma Saps jin ta gi gu'b jin lunu to jin di'di 'twaman bampa/ mo tani a'di 'doyi'da morbip mo dhali jisarro/ mo e 'twan'kala goj mo dhali a'di mid'i 'taki miya basa 'cesh nyakka waambuhany 'kwani mo. <sup>14</sup> Hili ki imand-hunu ki she/ mo kun ta iBarnaaba dhala Buulus mo, cikki gwo gom a'di mo tani uni dherki burriyem buni bwa mo dhali peni bwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali cuu ki dhan 'twa/ kun caaca mo <sup>15</sup> dhali o gwo mo ki: Kana 'kwani, ata miina um to gwahan kan mo. Am si'da/ tana 'kwanim 'ba'ban du me'd um dhali am guyina um gwom 'borga/ ki um mini 'taki tu'k mo 'peni tompinycon gwahan kun lunja um mo eya Arumgimis jin di ki e mo, jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo dhali yi'de/ mo dhala ris to 'baar mo kun 'koni bwaman uni mo be, <sup>16</sup> a'di jin dhalki'da ris 'kwanim bampany 'cesh bwayi 'baar mo mmo/i ki bwam buni mo e mo ma nyakum yil kun pekin mo be. <sup>17</sup> Dhali hili a'di diki dhal is piti ki dar gi gwontor mo haali/ a'di miiki miim 'boron mo dhali ci uma sho'k 'peni momis mo dhali yil mo kun dhotha tonte/ mo mmo'tu'da uma du ki tonte/ mo dhali monj'kuny bwa mo. <sup>18</sup> Dhali ki gwo gwansan kun enu mo tani uni miiki mii kun ditadi

mmonona waambuhany 'kwani 'peni mo ma basa 'cesh gom uni mo be.

<sup>19</sup> Dhali 'Kwani Yahuudan tiya iyyini uni i mo yan mo 'peni Pa Anthaakiya mo dhali Pa Ikuuniya mo dhali mmolala uni awaambuhany 'kwani sho'k ki gwo mo tani uni 'koshkina Buulus ki wosh mo dhali dirki a'di ka pije/ 'peni bampa/ mo mmosotshkina uni ki a'di wuki'd mo be. <sup>20</sup> Hili ki imancik gwo doshkin ki jin 'kam a'di mo tani a'di cu mis mo dhali cikki'd e bampa/ mo dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di yaki'd mo be. <sup>21</sup> Dhali ki uni torki gwom 'borga/ e bampa/ caan mo dhali imancik gwo ka ris 'kokin mo tani uni dokkin ka nyan'ko'd mo e Pan Listra mo dhali e Pa Ikuuniya mo dhali e Pa Anthaakiya mo <sup>22</sup> mmo'tel bwa gi imancik gwo sho'k mo mmomalas uni ki gwo mo ki uni mini 'ko ki sule/ e mongam gwo is mo dhali ki monto'c bwa kun mini mii ta aris mo tani ana mina se Bampa/ ma Arumgimis mo be. <sup>23</sup> Dhali ki uni dhuki uni ki 'kwani gwanyjaka/ eya risa kaniisa 'baar ki 'beles mo dhali 'tho ki monga/ to mo tani uni dhuki uni e me'd gi Tapa jin gamkina uni gwo is mo be.

*Mondok jin Dokkina Uni ka Nyan'ko'd e Pa Anthaakiya gi Pan Suriyya mo*

<sup>24</sup> Dhali uni 'cithkin ki tur mo e Pam Pisidiyya mo dhali pu'dkin mo e Pam Pampiliyya mo be. <sup>25</sup> Dhali ki uni oki gwo e Pam Parja mo tani uni iikin ka lunju'b e Pa Attaaliya mo be. <sup>26</sup> Dhali 'peni mo caan mo tani uni ki ii mo ka kur yi'de/ jin bela 'tham mo ntagi Pa Anthaakiya mo 'peni mo jin dhukunu uni eya 'the ma Arumgimis mo goma tu'c jin 'baarkina uni mo mmomii mo be. <sup>27</sup> Dhali mmopu'dkina uni mo tani uni tulkina kaniisa is mo imonta' de/ mo dhali uni lolopki uni gwo mo gom to 'baar mo kun miikin ma Arumgimis i uni mo dhali mmoka'dkina a'di acampur gi mongam gwo is gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. <sup>28</sup> Dhali uni 'kokin ka cim ush'ceenne/ yisa nyakki imancik gwo mo.

**15**

*Montul Is gi 'Kwani gwanyjaka/ ma Kaniisa e Pa Urushaliim mo*

<sup>1</sup> Dhali 'kwani gwasu tiya iyyin ka lunju'b 'peni Pa Yahuudiyya mo dhali torkina waç buni gwo mo mmo/o gwo mo ki: Isi ciki/ ki um 'konuki 'citha/ munyal yis mo me'd mii jin miikin ma Musa mo tani um molu woth mo be. <sup>2</sup> Dhali ki iBuulus dhala Barnaaba uni walkina wal jin gwa'da'd yisa tani uni tirrishki uni ki gwo kagahara mo dhali awaç buni ki dhu iBuulus mo dhala

\* 14:12 Saps ta com to jin lunja 'Kwani Grikki mo. † 14:12 Hermas ta 'da manya gom to kun lunja 'Kwani Grikki mo.

Barnaaba mo dhali kun tiya si'da/ 'peni bwam uni ki uni mini 'taki ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo e imandhunu ki she/ mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ si'da/ mo gom gwo yansan jin doṭu/ mo. <sup>3</sup> Wakan mmosuskina 'kwanin kaniisa uni ibway mo tani uni 'ciṭṭkin ki tur mo e Pam Piniikiya mo dhali e Pan Saamira mo mmoṭor gwo eya tente/ gom mo gi ṭuka 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ adu is mo dhali a'di pina dhan bwam 'boro'd eya waḵ buni 'baar mo. <sup>4</sup> Dhali ki uni pu'dkin e Pa Urushaliim mo tani uni butha 'kwanin kaniisa mo dhali imandhunu ki she/ mo ki 'kwanin gwanyjaka/ ilu/ mo dhali gwo lolopkina uni uni mo goma ris to 'baar mo kun miikin ma Arumgimis e uni mo. <sup>5</sup> Hili 'kwanin tiya 'pena waḵa kamu/ 'peni bwaj 'Kwanim Parisiyyin kun gam gwo is mo tani doshkin 'peni bwam uni mo mmo/o gwo mo ki: A'di minu mii mii mo mmo'ciṭṭ uni amunyjal yis buni mo dhali mmokan uni gwo mo ki uni mini ha gwoṅkan ma Musa jin ḱinu e mo.

<sup>6</sup> Dhali imandhunu ki she/ mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ nyaḱki is tul mo imontal 'de/ mo mmoṭora ṭor gom gwo yan mo be. <sup>7</sup> 'Ko'di gwo kun sugu ki rash rash mo tani aBuṭerus cuki mis mo dhali o uni gwo mo ki:

Iwak pema, um mishkin ka Arumgimis kwanyki'd 'peni um kagush ki 'twam pem mo tani 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mini cik gwom 'borga/ yan mo dhali gam gwo is mo. <sup>8</sup> Dhala Arumgimis jin mishki'da du mo tani a'di ṭorki gwontor gom uni mmoṭi uni Shi/ in Dheleladhelel mo me'd jin ḱikina a'di ana mo. <sup>9</sup> Dhali a'di diki mii mii ka gwar 'de/ gom ana mo dhali gom uni si'da/ kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo haali/ a'di ki lam uni adum buni ki dhelel dhelel ki moṅgam gwo is mo be. <sup>10</sup> Haali/ a'di wakan mo tani ata pala uma Arumgimis kan mo ki um mini 'taki dhu dhanḱa'b tom'ba/ i'ba/i imancik gwo kun molkina ibabam bana ḱal mo dhali ana si'da/ mo. <sup>11</sup> Hili ana gama gwo is ki ana minu woṭṭ mo ka 'the gi Tapa Yesus mo me'd mii jin mina uni mii kan si'da/ mo be.

<sup>12</sup> Dhali arisa waambuhany 'kwani 'baar mo 'kon ki shwam mo, dhali uni cikki gwo ma Barnaaba mo dhala Buulus mo mmololopa uni gwo mo gom momer mo dhala dhan mii kun caaca kun miikin ma Arumgimis i bwaj 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ e uni mo be. <sup>13</sup> Dhali 'ko'di uni 'kokin ki shwam mo tani aYakuub thoḱ uni gwo mo mmo/o gwo mo ki:

Iwak pema kana, ciki gwom pem mo ma. <sup>14</sup> Simaan lolopki gwo gom monthip jin thipkin ma Arumgimis 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmobuḱ 'kwani ka piḱe/ 'peni bwam uni gom gway piti

mo. <sup>15</sup> Dhali gwo yan gama imanḱi gwo ma Arumgimis is kadhama/ mo me'd jin 'kwarkunu mo ki:

<sup>16</sup> 'Ko'di to gwansan mo tani aha/ mina doku/ mo

dhali aha/ mina doḱ/ e nyan gu'ba burrine/ ma Dawuu'd jin 'tuḱu/ mo.

Dhali aha/ mina doḱ/ e nyan gu'b jin shi/ u mo mo,

dhali aha/ mina thum a'di ki mis mo,

<sup>17</sup> ki 'kwani kun ta nyenthe/ mo tani mini mish ṅap Tapa Arumgimis mo

dhali aris 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun 'tho gway ma Arumgimis mo.

<sup>18</sup> A'di ona Tapa jin ṭorki to gwansan eya tente/ 'peni kadhama/ mo.

<sup>19</sup> Haali/ a'di wakan mo tani gwo e bwam pem wa cikise/ mo be ki ana mina 'koki ṭo'c uni gwansan bwa mo, uni kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun ṭu'ḱkin mo ka Arumgimis mo. <sup>20</sup> Hili ana mina 'kwar uni gwo mo ki uni mini dhal mii 'pen mo kun miina uni mo mmolun tompinycon mo dhali 'peni mo kun miinu miinyal si'da/ mo dhali 'peni to gun minyiciru 'kus dhali 'peni miin to ma bas si'da/ mo. <sup>21</sup> Haali/ 'peni yil kadhama/ mo tani aMusa ta gi uni eya ris bampa/ 'baar mo kun ḱi gwom piti mmoder a'di e gu'b gi montul is ka risa cim ma pesu/ i 'baar mo ki 'beles mo.

*Gwo gi Thoḱu mo e Montul Is gi 'Kwani Gwanyjaka/ ma Kaniisa Yan mo*

<sup>22</sup> N'ko'd mo tani uni toshkin ki a'di 'boro'd mo gom imandhunu ki she/ mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ gi 'kwanin kaniisa 'baar ilu/ mo mmokwany 'kwani 'peni bwaman uni mo dhali mmoṭu'c uni mmo/ii Pa Anthaakiya nyaḱki iBuulus mo dhala Barnaaba mo. Gway yerku mo ka Yahuusa mo jin yuḱu ki gwaya kamu/ ka Barsaaba mo dhala Sila kun ta tapa ibwaman ma waḱ buni mo. <sup>23</sup> Dhali uni 'kwarki gwo cikise/ e uni mo ki: Imandhunu ki she/ mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ ma waḱ buni eya waḱ kun 'koni bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo e Pa Anthaakiya mo dhali Pan Suriyya mo dhali Pan Kilikiyya mo tani theki uni me'd mo ma. <sup>24</sup> Haali/ ka jin gana/ aman cikkina gwo ki unin tiya kun iikin ka piḱe/ 'peni bwam am mo tani uni ṭo'c um 'kus ki gwo mo mmo'kosh uma dum bum is mo uni kun 'kona aman ki ye'th sho'k ki gwo mo be. <sup>25</sup> A'di toshkina aman ki a'di 'boro'd mo mmogama aman bwa me'd ki bwan tal 'de/ tani mmokwany 'kwani mo dhali mmoṭu'c uni ki ii i um mo nyaḱki iBarnaabam bam mo dhala Buulus kun ena aman kagahara mo be. <sup>26</sup> Uni ta 'kwani kun cikki is buni ki 'kwanin tiya ki moṅ'koki/ e gom gway gi

Tapa Yesus *Kristhos* mo be. <sup>27</sup> A'di hashkina amana Yahuusa mo dhala Sila mo. Uni ki is buni mini *tor* um gwo nyakki gwo kun *toru* ki *'twa/* mo. <sup>28</sup> A'di *toshkina* Shi/ in Dheleladhelel ki a'di *'boro'd* mo dhali am si'da/ mmo'koki dhu um towa po/ kun *ditadi't* mo kun mini bol to gwansan gun minu mii mii mo e ki *di't* mo: <sup>29</sup> ki um mini dhal mii 'pen mo 'peni to kun *'cithu/* mo mmomiiya basa 'cesh mo mmolun tompinycon dhali 'peni miin to ma bas mo dhali 'peni to kun minyciru 'kus mo dhali 'peni mo jin miinu miinyca' si'da/ mo be. Wakki/ um mini non is bum 'peni to gwansan mo tani a'di *midi bor* mo gom um mo. 'Koyi ki mom'bi'th is mo ma.

<sup>30</sup> Wakan ki uni 'cu'kkunu mo tani uni pu'dkin ka lungu'b mo e Pa Anthaakiya mo dhali mmotula uni awambuhany 'kwani is mo mmotal 'de/ mo tani uni ki *ci* uni gwo kun 'kwarkunu mo be. <sup>31</sup> Dhali ki uni den'ki a'di e mo tani uni 'kunykina bwa mo gom gwo malas yan mo be. <sup>32</sup> Dhala Yahuusa dhala Sila mmotana uni imanci' gwo si'da/ mo tani uni malaskina wak yan ki gwo ka ris mo dhali *tel* uni sho'k mo be. <sup>33</sup> Dhali 'ko'di uni 'kokin ki rash rash ari'ceenne/ mo tani uni 'cu'kkunu mo ki mon'ku'th is 'pena wak yan e uni gun tu'cki uni ki ii mo be. <sup>34</sup> Hili a'di *toshkin* ma Sila ki a'di 'boro'd' mo jin mina a'di *ca'b* imun mo. <sup>35</sup> Hila Buulus dhala Barnaaba 'kokin mo e Pa Anthaakiya mo mmotor gwo mo dhali mmoci' gwon Tapa nyakki aris kun tiya si'da/ mo be.

*ABuulus A'di Kwa/ki Bwa mo 'Pena Bar-naaba mo*

<sup>36</sup> Dhali 'ko'da cim ka hony/ e mo tani aBuulus oki'da Barnaaba gwo mo ki: Dhalki ana do'ka shwane/ mo dhali ii yilkina/ awak bana eya ris bampa/ 'baar ki 'beles mo kun cikina ana gwon Tapa mo mmopar uni e mo ki uni wakata mo? <sup>37</sup> Dhala Barnaaba e bwam piti mo tani a'di o'd ki susa Yohaana si'da/ jin yuku ki gwaya kamu/ ka Markus mo. <sup>38</sup> Hila Buulus a'di ikulumki gwo iwba mo ki a'di diki 'bor mo mmosus a'di jin ya'd mo 'peni uni 'peni Pam Pampiliyya mo mmonyak ya ki uni mo a'di jin diki nyak ya ki uni eya tu'c mo. <sup>39</sup> Dhali gwo jin kaaka jin wala uni piki'd mo tani a'di kwa/ uni bwa gem buni mo dhala Barnaaba suski'da Markus nyakki a'di mo dhali uni iikin mo eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pan Kuprus mo be. <sup>40</sup> Hila Buulus kwanyki'da Sila mo dhali uni iikin mo mmodhun ma wak yan uni eya 'the gi Tapa mo be. <sup>41</sup> Dhali a'di yaki'd ki tur mo e Pan Suriyya mo dhali Pan Kilikiyya mo mmotel 'kwani' kaniisa sho'k mo be.

## 16

*Timuthawuus Bath'ki'da Buulus mo dhala Sila mo be.*

<sup>1</sup> Dhali a'di pu'dki'd si'da/ mo e Pan Darba mo dhali e Pan Listra mo dhali hili ma, amanci' gwon kamu/ diki'di mun jin yukunu ka Timuthawuus mo jin ta ya/ ma 'bom gi 'Kwani Yahuuda/ mo jin gamki gwo is mo hili com ta Wathin Griki mo be. <sup>2</sup> A'di yansan man'kunu mo e bwam ma wak jin di'd e Pan Listra mo dhali e Pa Ikuuniya mo be. <sup>3</sup> A'di min ma Buulus i'taki' nap mo mmosus nyakki a'di mo dhali a'di bu'thki a'di mo dhali 'cithki a'di amunyjal yis piti mo gom 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e pa gwattan mo haali/ uni 'baar mo mishkin ki com ta Wathin Griki mo be. <sup>4</sup> Dhali mmo/ iina uni mo ki bway buni ki tur mo mmo'cith bampa/ mo tani uni ciki uni gwonkan yan mo mmodhu kun gama imandhunu ki she/ me'd mo dhali 'kwani' gwanyjaka/ si'da/ kun 'kon e Pa Urushaliim mo be. <sup>5</sup> Wakan si'da/ 'kwani' kaniisa 'bi'thkunu is mo e mon'gam gwo is mo dhali markunu is ka yempa/ mo be.

*Dhan Tonyjan gi Wathi/ gi Pa Makiduniyya jin Parkin ma Buulus e mo*

<sup>6</sup> Dhali uni iikin ki tur mo e mo ka kukul is mo e Pam Parijiyya mo dhali Pan Ghalthiyya mo mmononkina Shi/ in Dheleladhelel uni 'kup mo mmo/ o gwo yan e Pa Asiyya mo be. <sup>7</sup> Dhali ki uni iin ka karambuye/ i Pam Misiyya mo tani uni palki mii mo mmo/ ii ntagi Pam Bi'hiniyya mo dhali Shi/in ma Yesus diki dhal uni bway mo be. <sup>8</sup> Dhali mmokalkina uni Pam Misiyya mo tani uni iikin ka lungu'b mo e Pan Taruwaas mo be. <sup>9</sup> Dhali tonyjan piki'da Buulusi is mon'thiny mo a'di jin ta wathi/ gi Pam Makiduniyya mo jin diki'd mmodosh mo mmoyuk a'di mo dhali o gwo mo ki: Yayu/ ma mmo'citha/ gapa e Pam Makiduniyya dhali woth' aman mo ma. <sup>10</sup> Dhali ki a'di parki tonyjan e mo tani ise/ am palkina mii mo mmo/ ii e Pam Makiduniyya mo mmopu'da aman e gwontal 'de/ mo ka Arungimis yukki aman mo mmoci' gwom 'borga/ e uni mo be.

*Mii jin Tu'kkin ma Lidiyya Is mo*

<sup>11</sup> Kan mo tani a'di i'cu'kkina amana kur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni Pan Taruwaas mo be. Am iikina ka ji sho'k ki bway 'tham ntagi Pan Samuthraaki mo dhali ka cim jin 'ko'd mo tani ntagi Pa Niyapullis mo. <sup>12</sup> Dhali 'peni mo caan mo tani ntagi Pam Pilibbi jin ta bampa/ gi 'Kwani gi Pam Makiduniyya jin ta'da 'kan' kup pa e mo yan jin ta 'pen'kuman bampa/ gi 'Kwani gi Pa Ruumiya mo dhali aman 'kokina naskina/ ka cim ka hony/ e mo. <sup>13</sup> Dhali ka cim

ma pesu/ mo tani aman iikina ka pije/ ki 'wanj'kala goŋ bampa/ mo e yana gap mo e mo jin 'toškina aman ki mo jin 'thonu di'd mo. Dhali am 'kokina 'cesh mo dhali okina upgun iiyini montal' de/ mo. <sup>14</sup> Dhala 'boma kamu/ jin yuku gway ka Lidiyya jin ta'da manyol burrinnye/ jin gwaju mo ki tom buhe/ gi Pa Thiyatira jin luŋki'da Arumgimis mo tani a'di cikki am gwo mo haala adum piti ka'dkina a'di ki Tapa mo mmoçi is piti ki to kun okin ma Buulus mo be. <sup>15</sup> Dhali a'di miikunu ki yi'de/ mo dhali ki kuŋ gu'b piti ilu/ mo tani a'di yuŋki am mo mmo/o gwo mo ki: Wakki/ um nyiŋhkin ki aha/ tana a'di jin ta isin gana/ gom Tapa mo tani iiyu/ i gu'b pem mo ma dhali 'ko ise/ mo. Dhali a'di tu'cki am mo be.

*Mo jin Dhukuny Uni eya Sijin e Pam Pilibbi mo*

<sup>16</sup> Dhali a'di warki'd ki mo jin 'kokina aman mmo/ ii mo e mo jin 'thonu tani nyaraŋ kamu/ jin ta ga rum mmomish to tor gom mo jin midi yayu/ mo tani a'di gam aman 'kup mo jin kalki'da tu'c kagahara gom itapam piti mmoŋora a'di gwo wakan mo. <sup>17</sup> A'di yan mmobath'kina a'diya Buulus mo dhali aman si'da/ mo tani a'di cuuki gwo kagahara mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwani gwansan ta ciŋkina/ ma Arumgimis jin Cayaa/ e ki Ca mo kun ci um gwo gom bway ki mowoth mo. <sup>18</sup> Dhali yan miikina a'di ka cim ka ris mo. Hila Buulus mmodiŋa bwa a'di mo tani tu'kki'd mo dhali owa rum gwo mo ki: Aha/ kana /e gwo ki gway ma Yesus Kristhos mo mmoyayu/ ka pije/ 'peni a'di mo. Dhali a'di piki'd ka pije/ mo ki mo yansan mo.

<sup>19</sup> Hili ki tapam piti mishkin ki to kun mina uni 'taki gam 'peni a'di pilkin mo tani uni bu'ŋhina Buulus mo dhala Sila mo dhali dir uni ki 'bi'th mo e mo ma suug mo ibwambori tapa mo. <sup>20</sup> Dhali ki uni suski uni e imandwall gwo mo tani uni o gwo mo ki: 'Kwani gwansan mmoŋtana uni 'Kwani Yahuuda/ tani uni miiki mii kagahara mo mmoŋo'c 'kwani gi bampam bana bwa mo, <sup>21</sup> dhali tor mii kun nona gwoŋkan bam am bway mo mmobu'th mo walla mmobotki mii mo mmoŋtana aman 'Kwani gi Pa Ru-umiya mo. <sup>22</sup> Dhala waambuhany 'kwani gam gwo me'da po/ uni imontal' de/ mo dhali imandwall gwo dher burrinnyem buni bwa mo 'peni is buni mo dhali kan gwo mmodor uni ki cwa mo. <sup>23</sup> Dhali ki uni dhuki mondoruka risa po/ uni mo tani uni ta'kki uni eya sijin mo mmokana mançora sijin gwo mo ki: Dhuyi uni ki 'dantar mo. <sup>24</sup> Dhali mmobutha a'di gwoŋkan gi wakan mo tani a'di ta'kki uni e bwaman ma sijin gana/ mo dhali repli uni sho'k ki cwa mo.

<sup>25</sup> Hili ki mo wana e ki mombwam/ e mon'thiny mo tani aBuulus dhala Sila uni 'kon mo mmo'tho mo dhali mmoyuŋ gway goma Arumgimis mo dhali 'kwani kun tana habuus 'kon si'da/ mmociŋ uni mo be. <sup>26</sup> Dhali ise/ adhan mony'cesh yiŋinki is kagahara mo tani a'di yiŋinkina mo jin ka'bu gu'ba sijin is mo. Dhali ise/ arisa campuri 'baar mo tani ka'dkunu mo dhala ris mon-deŋ gi uni 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ mo tani sulkunu mo be. <sup>27</sup> Dhala mançora sijin mmomeru a'di e mo 'peni mo/ish e mo tani dhali mmoparkina a'di acampura sijin e mmo'ko ki kany mo tani a'di bukki gandala turgam piti mo dhali murki'di 'taki 'kosh is piti jwa mo mmoŋoshkina a'di ki 'kwani habuus yekin mo be. <sup>28</sup> Hila Buulus cuuki'd ki dhan 'twa/ mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ to shiyi'da kamu/ ki mii gom is pini mo ma. Haali/ aman 'baar mo 'kona imahan mo. <sup>29</sup> Dhali a'di yuŋki'da yuŋ gom o'd mo dhali pe'di bwaman mo dhali mmodeena a'di is mo gom moŋko/ is mo tani a'di biŋki'da 'cesh ibwambor ma Buulus mo dhala Sila mo <sup>30</sup> dhali a'di suski uni ka pije/ mo dhali o gwo mo ki: Kana, aha/ mina miyya ta mmowoth is pem mo? <sup>31</sup> Dhali uni oki a'di gwo mo ki: Gami Tapa Yesus is mo ma dhali /e minu woth mo dhali ki kuŋ gu'b pini ilu/ mo. <sup>32</sup> Dhali uni oki gwon Tapa e a'di ki uni 'baar mo kun 'kon e gu'b piti ilu/ mo. <sup>33</sup> Dhali a'di bu'thki uni ki mo yansan jin ta mon'thiny mo dhali upki uni mondorom buni mo dhali ise/ a'di miikunu ki yi'de/ mo, a'di dhala ris unim piti 'baar mo be. <sup>34</sup> Dhali a'di suski uni ki mis e gu'b piti mo dhali dhuki tonŋe/ ibwambori uni mo dhali uni 'borkina bwa kagahara mo inyakki kuŋ gu'b piti mo mmogamkina uniya Arumgimis gwo is mo be.

<sup>35</sup> Hili ki mo kali kush mo tani imand-wall gwo hashki iman'doyi to kun doruwa dor mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki 'kwani gwansan iin mo ma. <sup>36</sup> Dhala mançora sijin guki'da Buulus gwo mo mmo/o gwo mo ki: Imandwall gwo hashki um gwo mo mmodhal um bway mo mmo/ii mo ti. Haali/ a'di wakan mo tani a'di mina uni iiyu/ mo shwanetan mo dhali iiyi ki moŋku'th is mo. <sup>37</sup> Hila Buulus oki uni gwo mo ki: Uni dorki am ibwambori 'kwani ki dar gi miiwaŋ mo, 'kwani kun ta ku gi Pa Ruumiya mo dhali ta'kki aman eya sijin mo dhali shwane/ uni mini ta'k am ka pije/ ka 'diya? Yisa ka jin gana/. Hili dhalki uni iiyin ki is buni mo dhali sus am ka pije/ mo. <sup>38</sup> Dhali iman'doyi to kun doruwa dor mo guki gwo yansan e imandwall gwo mo dhali uni ko/ ki is mo haali/ uni cikkin ki uni ta 'Kwani gi Pa Ru-umiya mo be. <sup>39</sup> Dhali uni pu'dkin mo dhali yuŋ uni mo, dhali ki uni suski uni ka pije/ mo tani uni doŋki uni mmo/ii 'peni bampa/



mo be. <sup>40</sup> Dhali uni iikin ka pije/ mo 'pena sijin mo dhali ciċkin mo e gu'b ma Lidiyya, dhali ki uni mishkina waċ buni mo tani uni malaski uni ki gwo mo dhali ii mo be.

## 17

### *Mo gi Ekċunu Mii e Pan Tasaluniiki mo*

<sup>1</sup> Dhali ki uni pekin ki tur mo e Pa Ampipuliis mo dhali Pa Apuluniyya mo tani uni pu'dkin e Pan Tasaluniiki mo jin dina gu'b montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo. <sup>2</sup> Dhala Buulus me'd miim piti jin miina a'di mo tani a'di yaki'd e bwam uni mo dhali ka cim ma pesu/ ikwara mo tani a'di torċi'da tor ki uni ka ċarambuye/ 'peni Gwo ma Arumgimis kun 'kwarċunu mo <sup>3</sup> mmoċa'd gwo mo dhali mmodhu eya tente/ ka Kristhos mina isi mii 'kosh ka nyor mo dhali midu mii piyu/ mo dok/ e 'peni mowu mo, dhali ka Yesus yan jin ciċa/ um gwo mo tani a'di ta'da Kristhos mo be. <sup>4</sup> Dhali kun tiya e uni lalkunu gwo sho'k mo tani dhali uni wanki 'kwani is ki gwo mo nyaċka Buulus dhala Sila mo. Dhali 'peni 'kwaninġ gayiin kun ta 'Kwaninġ Griċi mo adhana waambuhany 'kwani si'da/ mo dhali 'peni up kun tana 'kan'kup pa yisa pelena. <sup>5</sup> Hili 'Kwani Yahuuda/ mmo'kon ma du uni ki joċon mo mmodee mo tani uni bu'thki uni ki me'd 'kup ki uni kun ta cin tiya kun ta gi mii kun bulabul 'peni uni gun 'kon ka piiny is e mo ma suug mo, dhali mmotula uni awaambuhany 'kwani is mo tani uni tu'ċki 'kwanim bampa/ mmo/ek mii kagahara mo dhali mmotha'th 'kup ki gu'b ma Yasuun mo tani uni palki mii mo mmoċag uni mmoċor uni ka pije/ i 'kwani mo. <sup>6</sup> Dhali ki uni 'koki gam uni mo tani uni dirkina Yasuun dhala waċa tiya e bwambori tapam bampa/ mo mmocuu gwo mo ki: Gwahan kun wuluski mony'ceh mo tani uni iiyini mahan si'da/ mo, <sup>7</sup> kun bu'thkin ma Yasuun mo dhali uni 'baar mo mii to ki ċa'ċkon apo/ gwoċkan ma Kaysar mo mmo/o gwo mo ki: aMalika kamu/ di'd jin ta'da Yesus mo be. <sup>8</sup> Dhali uni ċina waambuhany 'kwani bwa shi/ ki me'd mo dhali tapam bampa/ ilu/ mo ki uni ciċki to gwansan mo be. <sup>9</sup> Dhali ki uni dilki to 'pena Yasuun mo dhali kun tiya mo tani uni ki dhal uni bway mo mmo/ii mo be.

### *Imandhunu ki She/ 'Kokin mo e Pam Biriyya mo*

<sup>10</sup> Dhala waċ buni ise/ uni ki tuċa Buulus dhala Sila ki ii mo mon'thiny mo ntagi Pam Biriyya mo dhali uni iikin e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ me'd jin pu'dkina uni imun mo. <sup>11</sup> Hili uni gwansan bol uni gi Pan Tasaluniiki e ki yuċ mo mmobu'thkina uni gwo mo ki mo/o bwa kagahara mmo'cunycur Gwo ma Arumgimis kun 'kwarċunu mo ka yempa/ mo wakki/

to gwansan mini wakansan mo. <sup>12</sup> A'di gamkina uni gwo is ka ris 'peni uni mo dhali 'peni up Griċi si'da/ kun manju mo dhali kun ta 'kwaninġ gwas yisa pelena. <sup>13</sup> Hili ki 'Kwani Yahuuda/ kun 'kon e Pan Tasaluniiki mishkin ki gwo ma Arumgimis ċin ma Buulus e Pam Biriyya si'da/ mo tani uni pu'dkin imun si'da/ mo mmoċiya waambuhany 'kwani bwa shi/ ki me'd mo dhali mmo'tu'c uni adu mmomur mo. <sup>14</sup> Dhali ise/ ki jahanne/ mo tani awaċ buni tu'ċkina Buulus mmo/ii ka pije/ ntaga dhan yi'de/ mo dhala Sila dhala Timuthawuus 'kokin naskina/ imun mo. <sup>15</sup> Hili uni kun suskina Buulus mo tani uni gu a'di ntagi Pa Athiina mo dhali mmobutha uni gwoċkan goma Sila mo dhali Timuthawuus jin mina uni 'taki ii i a'di ki jahanne/ e me'd mo tani uni iikin mo be.

### *ABuulus Diki'd e Pa Athiina mo*

<sup>16</sup> Dhali ka Buulus ċorki uni e Pa Athiina mo tani shi/ in piti de'da dum piti ki birbir mo mmohila a'di bampa/ jin 'tu'du/ ki tompinycon mo. <sup>17</sup> A'di torċina a'diya tor ka ċarambuye/ e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali nyaċka gayiin 'kwani mo dhali e mo ma suug si'da/ isa yempa/ mo nyaċki uni kun gam a'di 'kup mo. <sup>18</sup> Dhali 'kwaninġ gangashan tiya si'da/ 'peni 'Kwani ma Apikuur mo dhali 'Kwani Ruwaak gam 'kup ki a'di mo. Dhali kun tiya o gwo mo ki: Aman'ta'b mo ki 'twa/ yan mo midu 'taki o katinta sa/ ise/? Kun tiya o gwo mo ki: A'di wana e ka manċor gwo goma rum kun molu mo haali/ a'di ciċi gwo ma Yesus mo dhali gwo gom mompinu mo be. <sup>19</sup> Dhali uni bu'thki a'di mo dhali sus a'di mo e mo jin yuku ka Ariyuus Baghuus mo mmo/o gwo mo ki: Mina amani mish gwo yan ki gwo ta'da tinta jin toru ki a'di jin ta jin this jin okina /e mo? <sup>20</sup> Haali/ /e 'doyi ton tiya eyi 'cem bam kun meru mo. A'di mina amani 'taki mish ki 'pemen to gwansan mo tani itana tinta mo? <sup>21</sup> Hila ris 'Kwani gi Pa Athiina dhali 'kwani gi kala tiya kun 'kon ki 'kus e mun mo tani uni 'baarana tentem buni mo mmomii tonġ kamu/ yisa hili jasi mmotora tor mo dhali mmocik gwo gom jasi ton thisa tiya mo.

<sup>22</sup> Dhala Buulus doshki'd mo ibwaman ma Ariyuus Baghuus mo dhali o gwo mo ki:

Um 'Kwani gi Pa Athiina mo. Eya ris to 'baar mo tani aha/ nyitha ki um tana shi/in-yjwa kagahara mo. <sup>23</sup> Haali/ ki aha/ yakina ki yam pe mo tani dhali hila to gun luċa um mo tani aha/ gamkina si'da/ to jin thenuwa rum apo/ jin ta gi gwo kun 'kwarċunu mo cikise/ ki: Gom tonġ kamu/ jin luċu mo ki ji mol mo. A'di si'da/ jin luċa um ki ji mol mo tani a'di torċa/ eya tente/ gom um mo. <sup>24</sup> Arumgimis yan jin uċki mony'ceh mo dhala ris to kun 'koni bwaman a'di mo

tani a'di mmotana a'di Tapa gi momis mo dhali ji gi mony'cesh mo tani a'di diki ca'b e moŋ'ko kun kogu mo kun uku ki me'd mo be. <sup>25</sup> A'di si'da/ idinuki mii to ki me'd gi 'kwani en'thi/ mo, ma me'd jin mina a'di mii diki ta gi toŋ kamu/ haali/ a'di ki is piti ci'da ris moŋ'koki/e dhali shi/in dhala ris to 'baar mo be. <sup>26</sup> Dhali 'peni jan tal 'de/ mo tani a'di ukki'da ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar ki 'beles mo mmo'ko eya ris bwam/e gi mony'cesh mo mmo'kawurkina a'di yil mom buni kun dhunu mo dhali ki mom bwaŋgwayu/ gi moŋ'kom buni si'da/ mo, <sup>27</sup> ki uni mini 'taki ŋapa Arumgimis mo wakki/ uni si'da/ mini 'taki topu i a'di mo dhali gam a'di mo. Dhali a'di bala yisa isi'dki'd 'pena ris ana 'baar ka 'dete/ 'dete/ yisa. <sup>28</sup> Haali/

E a'di mo tani ana 'kona ki e mo dhali mmothoŋ mo dhali mmota gi moŋ'kom bana si'da/ me'd jin okina kun tiya ibwam iman'cem gway bum si'da/ mo ki:

Haali/ ana si'da/ tana bwambirman piti mo be.

<sup>29</sup> Mmotana ana bwambirman ma Arumgimis kantan mo tani ana mina mii 'koki tosh ki a'di jin ta ji ma Arumgimis jin piyi'd 'peni a'di wana e ki 'dolkon gana/ mo walla 'dolkon kush mo walla wosh gun cinuwa waro/ ki gwocon mo dhali ki gwalal gi wathi/ mo. <sup>30</sup> A'di hilkin ma Arumgimis ki jim pe yil mo ki ji mol mo mo. Hili shwane/ a'di kanki 'kwaniny'cesh gwo mo ki uni 'baar mo e mo 'baar mo tani mini 'taki rica da is mo <sup>31</sup> haali/ a'di karki'da cim jin mina a'di mii miiwak gom 'kwaniny'cesh mo e mo ma kar/e gi wathi/ jin 'kawurkina a'di ntwa/a/ mo. Gom a'di mo tani a'di ciki'da ris 'kwani 'baar mo mmomish mo ki isa duŋ gana/ mo mmo'de'kkina a'di a'di 'peni mowu mo be.

<sup>32</sup> Dhali ki uni cikki gwo gom mompinu 'peni mowum piti mo tani kun tiya mii a'di ka mak mo. Hili kun tiya oki gwo mo ki: Am mina cik 'peni /e gom gwo yan dok/e naskina/ mo. <sup>33</sup> A'di gi wakan be tani a'di yakin ma Buulus ka pije/ mo 'peni bwam uni mo be. <sup>34</sup> Hili 'kwanin tiya 'dim 'kup e a'di mo dhali gamki gwo is mo. Ibwam uni mo tani Diyunisiyuus diki'd si'da/ mo jin ta wathi/ gi mo ma Ariyuus Baghuus mo dhala 'boma kamu/ jin yuku ka Damaris mo dhali kun tiya si'da/ nyakki 'ko ki uni mo be.

## 18

### *ABuulus Diki'd e Paŋ Kurinŋhuus mo*

<sup>1</sup> N'ko'di to gwansan mo tani a'di yaki'd 'peni Pa Athiina mo dhali a'di pu'dki'd e Paŋ Kurinŋhuus mo. <sup>2</sup> Dhali a'di gamki Wathi/ Yahuudaŋ kamu/ jin yuku gway ka Akiila jin ta wathi/ gi Pam Puntus jin dhodhu mo jin daŋa pu'dki'd mo 'peni Pa Ithaaliya ki

'dishe/ nyakki ashim piti jin ta'da Piriskilla mo, haala Kuludiyuus kanki'da ris 'Kwani Yahuuda/ gwo mo mmo/ii 'peni Pa Ruumiya mo dhali a'di pu'dki'd e uni mo. <sup>3</sup> Dhali haali/ a'di ta'da mannyak to mii ki uni mo tani a'di nyak ca'b ki uni mo dhali uni miiki to mo haala tu'c buni ta'da tu'c mmota imansho gu'b burrinye/ mo be. <sup>4</sup> Dhali a'di torki'da tor ka karambuye/ e gu'b gi montul is gi 'Kwani Yahuuda/ ka risa cim ma pesu/ mo dhali a'di mala 'Kwani Yahuuda/ ki gwo mo dhali 'Kwanin Griki mo be.

<sup>5</sup> Hili ki isila dhala Timuthawuus pu'dkin ka lungu'b mo 'peni Pam Makiduniya mo tani aBuulus doshki'da po/ gwo mo mmoŋor gwo eya tente/ gom 'Kwani Yahuuda/ mo ka Yesu yan ta'da Kristhos mo be. <sup>6</sup> Dhali ki uni roŋki gwo ki is buni mo dhali walki gwo sor mo tani a'di pirki burrinyem piti mo dhali o uni gwo mo ki: Dhalka bas bum di'di 'bam bum mo ma, um 'cena ki is bum mo. Haali/ aha/ tana jin dheleli'd mo. 'Pena cim yansan ki sule/ mo tani aha/ mina ya mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>7</sup> Dhali a'di yaki'd 'peni mo yan mo mmoyaku/ e gu'b gi wathin kamu/ jin yuku gway ka Tiŋhiyus Yustus mo. A'din 'de/ yan lunŋi'da Arumgimis mo jin ta gi gu'b jin 'dishi gu'b gi montulu is is mo be. <sup>8</sup> Dhala Kirispus jin ta tapa gom gu'b gi montul is mo tani a'di gamki gwo is e Tapa nyakka ris kun gu'b piti mo dhali 'Kwani gi Paŋ Kurinŋhuus ka ris mo mmocika uni gwo mo tani uni gamki gwo is mo be dhali uni miikunu ki yi'de/ mo. <sup>9</sup> Dhali Tapa oki'da Buulus gwo mo mon'thiny ki tonyjan ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma. Hili oyi gwo mo, dhali dhalku/ ki ca'b ki shwam mo ma, <sup>10</sup> haali/ aha/ dina e /e mo dhali wathin kamu/ midi mol /e seya po/ mo mmomii /e ki shi/ mo, haali/ aha/ tana gi 'kwani ka ris e bampa/ yansan mo be. <sup>11</sup> Dhali a'di ca'bki'd imun ki yil mo dhali ka ppe 'kupi pe'de/ mo mmoŋor gwo ma Arumgimis e bwam uni mo be.

<sup>12</sup> Hili ka Ghaliyuun ta'da mudhiir gi Pa Akaa/ iya mo tani 'Kwani Yahuuda/ ki bwan tal 'de/ mo tani uni tha'thkin mowa po/ Buulus mo dhali sus a'di ibwambor ma kursi jin dwallu gwo mo <sup>13</sup> mmo/ o gwo mo ki: Wathi/ yansan lalki 'kwani sho'k ki gwo mmoluŋa Arumgimis ki mii kun ta kuny ca'ckon apo/ gwoŋkan jin cinu mo. <sup>14</sup> Hili ka Buulus murki'di cee 'twam piti mo tani aGhaliyuun ki o 'Kwani Yahuuda/ gwo mo ki: Wakki/ ka jin gana/ a'di midi 'taki ta mii shi/i'd mo walla mii jin ta jin thus mo dhali jin ta ji ma maka/ gany mo tani ayy um 'Kwani Yahuuda/ mo, adu midi 'taki tucaa/ mmo'taki gu is 'peni um mo. <sup>15</sup> Hili wakki/ um ta gi gwondot gom gwon tiya mo dhali gwaya tiya mo dhali gom gwoŋkan bum jin cinu mo tani hili gwo gom a'di um ki is

bum mo ma. Aha/ dinaki ta gi bwa mmota amandwall gwo gom gwo gwansan mo be. <sup>16</sup> Dhali a'di urki uni 'pena kursi jin dwallu gwo mo. <sup>17</sup> Dhali uni 'baar mo 'ce'dkina Sustaniis me'di is mo a'di jin ta tapa gom gu'b gi montul is mo dhali uni ki dor a'di mo dhali sus a'di e bwambor ma kursi jin dwallu gwo mo. Dhala Ghaliyuun dina gwo ki di ibwa gom ton tal 'denj kamu/ gwansan mo be.

*Abuulus Dokki'd ka Nyan'ko'd e Pa Anthaakiya mo*

<sup>18</sup> Dhala Buulus mmoça'bkina a'di ka cim ka ris naskina/ mo tani a'di bu'thki moyam piti 'pena wak yan mo dhali yaki'd eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pan Suriyya mo dhala Piriskilla dhala Akiila nya'k ii ki a'di mo mmo'ci'ha/ a'di amur'kup piti e Pan Kankariya mo haali/ a'di ta gi gwo jin okina a'di is mo be. <sup>19</sup> Dhali ki uni pu'dkin e Pan Epasus mo tani a'di ki dhal uni imun mo. Hili a'di a'di ki is piti seki'd e gu'b gi montul is mo dhali tor'ki'da tor ka karambuye/ ki 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>20</sup> Dhali ki uni dot'ki a'di mo mmoça'bi uni naskina/ mo tani a'di ha gwo e yisa. <sup>21</sup> Hili mmobu'thkina a'di moyam piti 'peni uni mo dhali mmo/o uni gwo mo ki: Aha/ mina do'ku/ mo i um dok/e mo wak'ki/ Arumgimis mid'i 'taki o bwa mo. Dhali a'di 'cukki'da kur yi'de/ jin bela 'tham 'peni Pan Epasus mo be.

<sup>22</sup> Dhali ki a'di thulki'da 'cesh e Pan Kaysariyya mo tani a'di merki'da gap mo dhali theki 'kwani'j kaniisa me'd mo dhali yaki'd ka lungu'b mo e Pa Anthaakiya mo be. <sup>23</sup> Dhali mmoça'bkina a'di imun ki rash rash mo tani a'di yaki'd mo dhali yaki'd ki tur mo e bampa/ kukul is mo ntagi Pan Galathiyya mo dhali Pam Parijiyya ka ton'ton mo mmotela ris imancik gwo sho'k mo be.

*Abulluus Ciki Gwo e Pan Epasus mo*

<sup>24</sup> Dhali Wathi/ Yahuudan kamu/ diki'd jin yuku gway ka Abulluus jin ta Wathi/ gi Pa Iskandariyya ka dho'th piti mo jin yukayuk mmota gi 'twan' gwocon mo jin pu'dki'd e Pan Epasus mo dhali a'di ta gi mom'bi'th e Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo be. <sup>25</sup> Wathi/ yan tor'kunu gwo mo e bway gi Tapa mo dhali mmoça/a a'di ki ka/ e shi/ in mo tani a'di o gwo mo dhali tor'ki gwon to ka kar/e goma Yesus mo mmomisha a'di jasi mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo <sup>26</sup> dhali a'di tel'ki gwo 'pen mo mmoçi gwo ki dar gi monyju/ mo e gu'b gi montul is mo be. Hili ka Piriskilla dhala Akiila cik'ki a'di mo tani uni bu'thki a'di 'kup ki is buni mo dhali tor'ki a'di gwo eya tente/ gom bway ma Arumgimis ka kar/ e ki nyanye/ mo. <sup>27</sup> Dhali ki a'di dina gwo ibwa mmo'ci'ha/ gap mmopu'd mo e Pa

Akaa/ iya mo tani awak yan malaski a'di mo mmoya mo dhali uni 'kwarki imancik gwo gwo mo mmobu'th a'di mo be. Dhali ki a'di pu'dki'd mo tani a'di woth'ki uni ki nyanye/ mo uni kun gamki gwo is eya 'the mo, <sup>28</sup> haali/ ki mom'bi'th mo tani a'di pu-curki 'Kwani Yahuuda/ ki gwo ibwambori 'kwani mo mmotor eya tente/ 'peni Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo ka Yesus yan ta'da Kristhos mo be.

**19**

*Abuulus Diki'd e Pan Epasus mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di warki'd mo ki mo jin dikin ma Abulluus mo e Pan Kurint'huus naskina/ mo aBuulus mmopena a'di ki tur mo e bampa/ jin di'd 'kup ki mis mo tani a'di pu'dki'd e Pan Epasus mo dhali gamki imancik gwon tiya mo. <sup>2</sup> Dhali a'di oki uni gwo mo ki: Shi/ in Dheleladhelel bu'thkina um mo me'dyin jin gamkina um gwo is mo 'taa? Dhali uni oki a'di gwo mo ki: Yisa. Am 'konaki cik' gwo ki sule/ wak'ki/ Shi/in Dheleladhelel cikunu mo be. <sup>3</sup> Dhali a'di o gwo mo ki: Um iikunu ki mo jin miinuwa mii ki yi'de/ katinta kan si'da/ mo? Dhali uni ki o gwo mo ki: Ki mo jin miin ma Yohaana mii ki yi'de/ mo be. <sup>4</sup> Dhala Buulus ki o gwo mo ki: aYohaana miiki'da mii jin miinuwa mii ki yi'de/ ki mo jin minu rica du is mo mmo/o 'kwani gwo jin mina uni 'taki gam a'di gwo is jin mid'i 'taki yayu i'ko'di a'di mo a'di yan jin ta'da Yesus mo. <sup>5</sup> Dhali ki uni cik'ki gwo yan mo tani uni miikunu ki yi'de/ e gway gi Tapa Yesus mo. <sup>6</sup> Dhali ka Buulus dhuki me'd piti apo/ uni mo tani Shi/in Dheleladhelel yayi'di uni mo dhali uni wal 'twan tiya mo dhali ci gwo is mo be. <sup>7</sup> Dhali uni 'baar kun 'kon mo tani uni wana e ki 'kwani kun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.

<sup>8</sup> Dhali a'di seki'd e gu'b gi montul is mo dhali ci gwo ki dar gi monyju/ mo ka ppe 'kupi kwara mo mmotora tor ka karambuye/ mo dhali mmomalasa malak gi gwo mo gom to gi Bampa/ ma Arumgimis mo. <sup>9</sup> Hili ki kun tiya 'bi'th'kunuwa du is mo dhali ushki gwo gam is mo dhali mmo/okina uni gwon thus gom gwo gi Bway yan ibwambor ma waambuhany 'kwani mo tani a'dim Buulus yaki'd 'peni uni mo dhali a'di kwa/ ki imancik gwo mo mmodhu uni ki she/ mo mmotora tor ka karambuye/ ka yempa/ e mombut e Pan Tiraannus mo be. <sup>10</sup> Dhali mii yan miikunu ki sule/ ki sule/ mo jin ta yil su/ mo be. Gom a'di ki mii yan kan mo tani a'di cik'kin ma ris uni kun 'koni Pa Asiyya gwon Tapa mo dhali kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwani'j Gri'ki si'da/ mo be.

*Iya/ ma Sakaawa mo*

<sup>11</sup> Dhali Arumgimis miiki miimer jin ta ji mum ki me'd ma Buulus mo. <sup>12</sup> Gom a'di

ki mii yan kan mo tani a'di 'dona uni burrinyeni jiti/ mo walla burrinyen tu'c 'peni is piti e uni kun 'bathan mo dhali mom'ba'th iikin mo 'peni uni mo dhala rum thus kun nyo/on iikin ka piye/ mo be. <sup>13</sup> Hili si'da/ kun tiya 'peni 'Kwani Yahuuda/ kun tani pa mo kun ta imandwa'ka rum thus mo tani uni palki mii mo mmoyer gway gi Tapa Yesus apo/ uni gun takin ga rum thus mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ kana um gwo mo ki gway ma Yesus yan jin cin ma Buulus gwo mo. <sup>14</sup> Dhali a'din 'de'j kamu/ jin 'kona iya/i pesu/ jin yuku gway ka Sakaawa jin ta Wathi/ Yahuuda/ mo dhali jin ta 'da gasiis jin ca'd si'da/ kun miiki mii yan mo. <sup>15</sup> Dhala rum thus thokki 'twa/ mo dhali o uni gwo mo ki: Yesus yan nyithka/ mo dhala Buulus yan mishga/ mo. Hili um ta ija sa/? <sup>16</sup> Dhali wathi/ yan jin din ma rum thus icine/ mo tani a'di pe'da po/ uni mo dhali pi uni 'baar mo e ki mii mo dhali bol uni 'kup ki mom'bi'th apo/ uni mo. Gom a'di ki mii yan kan mo tani uni son ka piye/ mmoye mo 'peni gu'b caan ki ushi burrinye/ kun 'koni bwamani is 'te/ mo dhali ki jama/ i is si'da/ mo. <sup>17</sup> Dhali yan warki'd mo jin mishu mo e uni 'baar mo kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali kun ta 'Kwani' Griki si'da/ kun 'kokin e Pan Epasus mo, dhali mo'ko/ bi'tki'da po/ uni 'baar mo dhali gway gi Tapa Yesus ekki'd mo be. <sup>18</sup> Uni tana ris si'da/ 'peni uni kun gamki gwo is mo tani uni iikin mo mmotor gwo gom miinthus mo dhali mmoci gwo gom miim buni kun 'kokina uni mmomii mo. <sup>19</sup> Dhali uni yisa pelena 'peni uni kun mala mii ka daran du mo uni 'doyina risa warkam buni mo imontal 'de/ mo dhali ci'th uni mo ibwambori uni 'baar mo. Dhali mo gi she yol buni denjina uni e mo dhali uni ki gam a'di mo ka 'ci'cimi'th kun ta 'dolkon kush kun 'koni alaapi iss\* 'kwanimpa i/iss su/i'ce'dka 'kume'd mo. <sup>20</sup> Dhali gwo gi Tapa caki'd mo dhali pi'da ris mom'bi'th e 'baar mo be.

*Amamanthar jin Diki'd e Pan Epasus mo*

<sup>21</sup> Dhali 'ko'da ris to gwansan 'baarkunu mii mo tani aBuulus dina gwo ibwa ki shi/ in piti jin minu diki dhal 'pen mo me'd jin pekina a'di ki tur mo e Pam Makiduniyya mo dhali Pa Akaa/iya mo mmoya mo ntagi Pa Urushaliim mo mmo/o gwo mo ki: 'Ko'di mo jin miga/ ca'bi mun mo tani aha/ mina mii par bway Pa Ruumiya e si'da/ mo. <sup>22</sup> Dhali mmohashkina a'di uni su/ ibway gi Pam Makiduniyya uni kun mii a'di to mo kun ta iTimuthawuus mo dhala Arasthuus tani a'di ki is piti ca'bk'i'd mo e Pa Asiyya naskina/ mo be.

<sup>23</sup> Dhali ka cim caan mo tani mii piki'd mo, mii jin miinu ka sere'c yisa gom gwo gi Bway yan mo. <sup>24</sup> Haali/ wathin kamu/ jin yuku gway ka Dimitriyuuus jin ta'da mantor 'dolkon kush mo dhali jin ta'da man/uk ushi to 'peni 'dolkon kush kun wana e ki dhan gu'b jin ca'd jin lu'uwa Arthamiis nycine/ mo dhali a'di kalki'da tu'c jin 'ka'da mii yisa gom itapa kun ta gi 'kwani'j gwocon mo. <sup>25</sup> Uni tulkina uni is mo imontal 'de/ mo nya'ki uni kun miina tu'c ka kwam bwa ki ji nya'k mo dhali o gwo mo ki: Kana ba/. Um mishkin ki tom bana kun tana ana mo tani 'pena tu'c yan mo. <sup>26</sup> Dhali um mishkin mo dhali um cikki gwo ka Buulus yan malaski 'kwani ki gwo mo dhali tu'k uni ka ris mo, yisa jasi e Pan Epasus a'di 'de/yisa hili si'da/ mo muru/ 'baar mo is mo imontan gi Pa Asiyya 'baar mo mmo/o gwo mo ki: To gun uku ki me'd mo tani yisa ta to kun lu'u mo yisa <sup>27</sup> dhali yisa jasi mo di'd e mo jin tagu wu mo jin min ma tu'c bana yan ta thuthu/ ki thuthu/ mo a'di 'de/ yisa, hili si'da/ gu'b gi lu'uwa dhan tony caaga/ yan jin yuku gway ka Arthamiis si'da/ minu 'taki war ka ha'th'ko'd mo dhali ki a'di si'da/ minu 'taki ga'c 'peni mo/ek piti mo jin lu'ja 'Kwani gi Pa Asiyya 'baar mo dhali ku ji mony'ceshi 'baar mo si'da/.

<sup>28</sup> Dhali ki uni cikki gwo yan mo tani uni 'tu'du/ ka nyor mo dhali cuukin kagahara mmo/o gwo mo ki: A'di jin ta jin eka/ ek tani a'di ita'da Arthamiis gi Pan Epasus mo. <sup>29</sup> Dhali kum bampa/ yansan 'tu'du/ ki mo ma culma'th mo dhali uni thathkin ki bwana tal 'de/ e dhan mo jin ta montul is jin biruwa bir mo mmobu'thkina uniya Ghayuus mo dhala Aristarkus kun ta 'Kwani gi Pam Makiduniyya kun ta imannyak ii ka Buulus mo. <sup>30</sup> Dhali ka Buulus dina gwo ibwa mmose i bwaj 'kwani mo tani imancik gwo nonki a'di 'kup mo be. <sup>31</sup> Dhali kun tiya si'da/ 'peni 'kwani kun tana 'kan'kup ki mo gi Pa Asiyya mo† tani mnotana uni imugum piti tani uni hashki a'di gwo mo dhali malas a'di mo jin mina a'di diki ci is piti ki ya mo e mo jin ta montul is yan jin biruwa bir mo. <sup>32</sup> Dhali kun tiya si'da/ cuuni ton 'de/ mo dhali kun tiya si'da/ i tiyan tiya mo. Haali/ montul is yan ta'da culma'th mo be dhali uni 'kon ka ris kun molki to jin tulkina uni is kan mo be. <sup>33</sup> Dhali uni suskina Iskandar ka piye/ 'pena waambuhany 'kwani mo mmokarkina 'Kwani Yahuuda/ a'di eya tente/ ki thorony mo. Dhala Iskandar wukki uni ki me'd mo dhali midi 'taki woth gwo is gom 'kwani mo. <sup>34</sup> Hili ki uni nyithkin ki a'di ta Wathi/ Yahuuda/ mo tani uni 'baar cuukin ki 'twan tal 'de/ mo ki mo jin wana e

\* 19:19 A'di jin wana e ka alpeen jineeh ma Injiliis mo.

† 19:31 Uni kun ta 'kwani kun kwanykunu mo gom montul is yan mo mmota uni kun mina montul is yani cil mo gom tak jin minu taka mali'k mo.

ka tente/su/ mo ki: A'di jin ta jin eka/ ek mo tani a'di ita'da Arthamiis gi Pan Epasus mo. <sup>35</sup> Dhali ka hilingwonkan gom pa mu'thki'da waambuhany 'kwani 'twa/ mo tani a'di ki o uni gwo mo ki: Um 'Kwani gi Pan Epasus. Ki wathi/ jana si'da/ idi'd jin diki mish ki 'Kwani gi Pan Epasus ta imanhil gu'b jin lujuwa dhan tony caaga/ yan jin yuku gway ka Arthamiis mo dhali jamaš gi to yan jin bitki'd 'pena Saps mo? <sup>36</sup> Haali/ a'di gi wakan tani ki to gwansan minu mol wat mo dhali um mini mii ta gi mo mo mmo'ko ki shwam mo dhali 'koki mii toj kamu/ ki ji ram mo. <sup>37</sup> Haali/ um suski 'kwani gwansan imahan mo kun 'koki ta 'kwani kun kwali to 'peni gu'b kun luju to mo dhali uni si'da/ 'koki ta 'kwani gun wali gwo sor apowa dhan tony caagam bana yan jin luju mo be. <sup>38</sup> Wakka Dimitriyuuš si'da/ dhali tapan 'kwani kun ta gi gwocon kun nyak 'ko ki a'di mo ta gi gwo apo/ wathin kamu/ mo tani acim dhunu mo gom gwon dwall mo dhali iwaškiil 'kon si'da/ mo. Dhalki uni yer is buni gway ka rem 'kup mo ma. <sup>39</sup> Hili wakki/ um npan toj kamu/ gom gwon tiya kun doŋu/ mo tani a'di minu thoson mo e montul is yan jin yukuwa yuk mo. <sup>40</sup> Haali/ ka jin gana/ ana 'kona e mo jin tagu wu mo e mo jin yeru is ki gway mo gom mo jin doshu ka nyora tal 'de/ ki bimbir ka cim yansan mo dhali mmomiinu a'di mo ka wuny is 'te/ mo. Dhali gom a'di yan mo tani ana mina mol gwo thok goma nyor yan jin deku/ mo. <sup>41</sup> Dhali ki a'di daški gwo o kan tan mo tani a'di si'da/ 'cukki montul is mo be.

## 20

*Ya ma Buulus e Pam Makiduniyya dhali Pan Griki mo be*

<sup>1</sup> Dhali 'ko'di mo jin doshu ka nyora tal 'de/ ki bimbir daŋu/ mo tani aBuulus mmo-hashkina a'di imanciŋ gwo mo dhali mmo-malaskina a'di uni ki gwo mo tani a'di ki bu'th moyam piti 'peni uni mo dhali a'di yaki'd mo e Pam Makiduniyya mo be. <sup>2</sup> Dhali ki a'di yaki'd ki tur mo mmo'ciŋ 'ban gwansan mo tani a'di ciki uni gwo gom momalas ki nyanye/ mo dhali a'di pu'dki'd mo e Pan Griki mo be. <sup>3</sup> Dhali ki a'di ca'bki'd ka ppe 'kupi kwara imun mo tani awu'th karkina 'Kwani Yahuuda/ mo apo/ a'di mo. Ki a'di murki'di ya eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pan Suriyya mo tani a'di dina gwo mbwa mmodok ki tur ka nyan'ko'd mo e Pam Makiduniyya mo be. <sup>4</sup> Dhali a'di suskunu m'pen mo itagi Pa Asiyya mo be. Uni gun sus a'di mo tani ta iSupaatarus gi Pam Biriyya jin ta ya/ ma Purrus mo dhali 'peni 'Kwani gi Pan Tasaluniiki mo tani ta iAristarkus mo dhala Sakun-tus mo dhala Ghayuus gi Pan Darba mo

dhala Timuthawuus mo dhali 'peni 'Kwani gi Pa Asiyya mo tani ta iTikiikus mo dhala Turugiimus mo. <sup>5</sup> Hili uni gwansan iikin ntwa/a/ dhali uni 'kokin mmoŋor aman mo e Pan Taruwaas mo be. <sup>6</sup> Dhali aman iikina eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni Pam Pilibbi 'ko'da cim gi Maanŋkuthu'd kun miinu ki dar ga cumat mo dhali aman pu'dkina e uni e Pan Taruwaas ka cimi mudhe'd mo be. E mo yan mo tani aman 'kokina ka cim pesu/ mo be.

*ABuulus A'di Takkuu e Pan Taruwaas mo*

<sup>7</sup> Dhali apowa cim yan jin twa/a/ ka dhas mo tani aman 'kokina mmoŋor is mo imontaŋ 'de/ mo mmo'ce'd maanŋkuthu'd mo tani aBuulus ŋorki'da ŋor ki uni ka karambuye/ mo mmoŋor mo gom ya jin mina a'di mii ya mo ka cim jin 'ko'd mo dhali gwom piti bulkina a'di uni mo ntagi mombwam/e mo be. <sup>8</sup> Dhala lamba/ 'kokin ka ris e gu'b jin nyanu ka makampo/ mo e mo jin 'kokina aman mo mmoŋor is imontaŋ 'de/ mo. <sup>9</sup> Dhali wathin dhuruca kamu/ jin yuku gway ka Apitkuus ca'bki'd e ari embul gu'b jin tupu i e mo dhali a'di to'da e is mo mmo/ish e kagahara mo. Dhali ka Buulus ŋorki'da ŋor ka karambuye/ ki uni ki rash rash naskina/ mo tani mmoŋo'da e a'di is mo ki mo/ish/ em piti mo tani a'di bitki'd ka lunju'b 'peni gu'b jin 'kon ma po/i kwara mo dhali a'di 'de'kkunu monyja i is mo. <sup>10</sup> Dhala Buulus thulki'd ka lunju'b mo dhali a'di bitki'da po/ a'di mo dhali mmokoŋhina a'di a'di me'd mo tani a'di o gwo mo ki: Dhalka du ki mii mo ma haali/ a'di shi/irki'd mo be. <sup>11</sup> Dhali ki a'di seki mo mis mo dhali mmo'ce'dkina a'di maanŋkuthu'd yan mo dhali mmoshwa mo tani a'di si'da/ butki'd nyakki uni ki rash rash mo ntagi mo jin sul ma tente/ mo be. Wakan a'di yaki'd mo be. <sup>12</sup> Dhali uni suskina 'cingwath jin di ki e mo dhali uni malaskunu ki jasa/?

*Mo gi 'Cukkina Uni Aŋur Yi'de/ 'Peni Pan Taruwaas e Pa Miliitius mo*

<sup>13</sup> Hili mmo/iikina aman ntwa/a/ mo eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo tani aman 'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham ki bway gi Pa Assuus mo mmoŋor ka Buulus mina amani bu'th imun mo haali/ gwo ŋankina a'di wakan mo mmoŋor ki is piti mmoya ki sho'k mo. <sup>14</sup> Dhali ki a'di gamki am 'kup e Pa Assuus mo tani aman bu'thkina a'di bway bwaman mo dhali mmoŋu'd mo e Pam Miŋiliini mo be. <sup>15</sup> Dhali mmo/iikina aman eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo 'peni mo yan mo tani aman pu'dkina ka cim jin batha'd ka karambuye/ gi pa gi Pan Kiyuuš mo. Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani aman takina Pa Samuus ki me'd mo dhali ka cim ki jim bath mo tani aman pu'dkina e Pam Miliitius mo be. <sup>16</sup> Haala Buulus dina gwo ibwa

mo mmoya eya *kur yi'de/ jin bela 'tham* mo mmope Pan Epasus mo jin mina a'di 'taki diki mii *ca'b ka ara cim e Pa Asiyya* mo haali/ a'di miikina is ki 'kasa/ 'kasa/ mo jin mina a'di mii di e Pa Urushaliim goma Cim *Kamsiin* yan mo waḳḳa/ a'di mididi 'taki ta isi mii gom a'di mo be.

*ABuulus A'di Torki Gwo e 'Kwanin Gwanyjaka/ e Pan Epasus mo*

<sup>17</sup> Dhali 'peni Pam Miliitūs mo tani a'di hashki gwo mo e Pan Epasus mo dhali yuk 'kwanin gwanyjaka/ 'pena kaniisa mo e a'di mo. <sup>18</sup> Dhali ki uni pu'dkin e a'di mo tani a'di ki o uni gwo mo ki:

Um ki is bum mishki mo mo 'pena cim jin *twa/a/ jin karkika/ sho'k pem e Pa Asiyya* mo mmoyakika/ mo kan e um mo mmoga'b e um ki sule/ mo <sup>19</sup> mmomiya tu'c gi Tapa ki bwa jin karu ki jin gwa'd mo dhali ki jabuthi e mo dhali ki mompal kun *tha'thkina po/ aha/ mo 'pena wu'th gi 'Kwani Yahuuda/ mo.* <sup>20</sup> Dhali mmodika/ ki gu is pem 'peni gwoḅ kamu/ tal 'de/ jin ta jim 'borga/ mo mmoḅi um mo dhali mmoḅor um gwo mo ibwaman 'kwani mo dhali mmoya gu'b ki jin kul mo <sup>21</sup> mmoḅor gwo e uni kun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni kun ta 'Kwanin Griḳi si'da/ mo ki mo jin rijuwa du is 'kup ka Arumgimis mo dhali mongam gwo is e Tapa Yesus *Kristhos* bana mo be. <sup>22</sup> Dhali shwane/ hili mo mo ma aha/ yana ya ki mondeḳ is ki Shi/ in e Pa Urushaliim mo dhali aha/ mola to gun mini *thathi aha/ imun mo* <sup>23</sup> jasi ki Shi/ in Dheleladhelel tani a'di *tori aha/ gwo e bampa/ 'baar mo mmo/o gwo mo ki mondeḳ dhali monto'c bwa ḅorki aha/ imun mo.* <sup>24</sup> Hili aha/ mina diki bu'th mondiki/ em pem mmokar a'di ki is pem ki jin *ḅa/ mo mmomiga/ mish 'baar bway tur gi mondiki/ em pem mo dhala tu'c jin bu'thkika/ 'peni Tapa Yesus mmoḅi gwom 'borga/ mo goma 'the ma Arumgimis mo.* <sup>25</sup> Dhali shwane/ mishi mo mo ma. Aha/ misha ki um 'baar mo um kun yaka/ ibwaman mo mmoḅi gwo gom Bampa/ ma Arumgimis mo tani um mini 'koki par bwam/ em pem e dok/ e ki sule/ mo. <sup>26</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ *cina um gwo ka cim yansan ki aha/ tana jin dhelelki'd 'pena bas bumi 'baar mo.* <sup>27</sup> Haali/ aha/ dikina ki bu'th is pem mo 'peni moḅi um gwo mo jin ta isi bwa ma Arumgimisi 'baar mo. <sup>28</sup> 'Cunycuri miim bum ki is bum mo ma dhala risa ma'diny gwan kun dhuna Shi/ in Dheleladhelel um mo mmota icom kun mini hil mo mo dhali mmomiya tu'c mo mmohila kaniisa gi Tapa jin yolkina a'di ka bas jin ta jim pitin gana/ mo. <sup>29</sup> Aha/ misha ki 'ko'di mo jin miga/ ya mo tani awu kun *ciḅiraḅiḅiḅir mo tani mini sey/ i bwam um mo mmomii mii kun miinu ka sereḅ yisa goma ma'diny yan*

mo. <sup>30</sup> Dhali 'peni bwam um ki is bum um 'cena mo tani 'kwani mini piyu/ mo gun mini o gwon tiya kun mini ta kun ther mo mmokwa/ imancik gwo bwa mo mmobaḅh uni mo be. <sup>31</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani 'dimi um 'kup mo ma, mmoka mii e mo me'd jin 'kona yili kwara mo tani aha/ *dinaki daḳ gwo mo mmomalas umi 'baar ki 'beles mo ki jabu'th mon'thiny mo dhali montee mo be.* <sup>32</sup> Dhali shwane/ aha/ dhuna um eya Arumgimis mo dhali ki gwo ma 'them piti jin mishi um nyan mo dhali ci um mal mo e bwam uni 'baar mo kun dhunu ki she/ mo ki dhelel dhelel mo. <sup>33</sup> Aha/ dina bwa ki 'thoḅo/ gom 'dolkon kush gi wathin kamu/ mo walla 'dolkon ganam piti mo walla bur-rinyem piti si'da/ mo. <sup>34</sup> Um ki is bum mishi mo ki me'd gwansan miiki to mo kun miga/ mii ta mo dhali gom uni gun nyak 'ko ki aha/ si'da/ mo. <sup>35</sup> Eya ris to 'baar mo tani aha/ *ciḅikina um isi she/mm mo ki um mmomiina uma tu'c wakan mo tani um si'da/ mini mii woth uni kun 'ka'da is mo dhali mmoka gwon Tapa Yesus e mo kun okina a'di ki is piti mo ki: Mmoḅi to a'di ta mo gi 'boru mii jin boli mmoḅu'th to e ki 'bor mo be.*

<sup>36</sup> Dhali ki a'di oki gwo kan tan mo tani a'di *ca'bki'd ki jin 'kupa'dupun mo dhali a'di 'thoki'd nyakki uni 'baar mo.* <sup>37</sup> Dhali uni 'baar mo kumki ko mo dhali tagkini 'ba/ ma Buulus mo dhali pi a'di *twa/ mo be.* <sup>38</sup> Bwan diḅi'd buni di'd ki nyanye/ gom gwo yan jin okina a'di uni ki uni mini 'koki par a'di bwam/ em piti e dok/ e ki sule/ mo be. Dhali uni suski a'di m'pen ibway piti mo ntaga *kur yi'de/ jin bela 'tham mo be.*

## 21

*Ya ma Buulus jin Yakina A'di e Pa Urushaliim mo*

<sup>1</sup> Dhali ki aman 'kokina mmo/ii mo 'peni uni mo dhali *cuḳa kur yi'de/ jin bela 'tham mo tani aman iikina ka ji sho'k ki bway gi 'tham mo ntagi Paḅ Kus mo dhali ka cim jin 'ko'd ntagi Pa Rudus mo dhali 'peni mo yansan mo tani ntagi Pam Paḅara mo be.* <sup>2</sup> Dhali mmogamkina amana *kur jin bela 'tham mo mmo'ciḅha/ gap ntagi Pam Pini-ikiya mo tani aman iikina apoḅ kur yi'de/ mo dhali 'cuḳ jin bela 'tham mo.* <sup>3</sup> Dhali ki aman pu'dkina eya tente/ e Paḅ Kuprus mo tani mmodhalkina aman a'di ka biny cam mo tani aman iikina eya *kur yi'de/ jin bela 'tham mo ntagi Pan Suriyya mo dhali aman thulkina 'cesh mo e Pan Sur mo be, haali/ e mun mo tani aḅur yi'de/ minu kal ton diḅin piti mo be.* <sup>4</sup> Dhali mmogamkina am imancik gwo mo tani am 'kokina ka cim pesu/ imun mo dhali uni gwansan okina Buulus ki Shi/ in ki a'di mididi 'taki diki kar sho'k piti e Pa Urushaliim mo. <sup>5</sup> Dhali ki

a'di warki'd ka cim jin 'baarkina aman mo tani aman iikina mo dhali ii mo ki mo/iim bam mo. Dhali uni 'baar ki upi lu/ mo dhali uci si'da/ mo tani uni suski am e bway bam mo gam am 'kokina mo mmo/ ii ka pije/ mo 'peni 'penkuman bampa/ mo dhali mmo'kokina aman ki jin 'kupa'dupun e mo ma dihal yi'de/ mo tani aman 'thokina mo be dhali aman cikina uni gwo mo mmothe me'd ka rem 'kup mmo/ii mo. <sup>6</sup> Dhali aman iikina apon kur yi'de/ jin bela 'tham mo hili uni dokki bway pa ka nyan'ko'd mo be.

<sup>7</sup> Dhali ki aman 'baarkina mo/iim bam mo e yi'de/ 'peni Pan Sur mo tani aman merkina e Pam Pu'ulimaayis mo dhali am thekina wak me'd mo dhali 'ko nyakki uni ka cim 'de/ mo. <sup>8</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani am iikina mo dhali pu'd mo e Pan Kaysariyya mo dhali mmocika aman gu'b ma Pilibbus jin ta'da manci gwom 'borga/ jin ta jan 'de/ 'peni unim pesu/ mo tani am 'kona nyakki a'di mo. <sup>9</sup> Dhali wathi/ yan ta'd gi i'bwai/ i do'non kun ta nyaran gana/ naskina/ kun ciki gwo is mo. <sup>10</sup> Dhali mmo'kokina aman imun ka cim ka hony/ e mo tani amanci gwon kamu/ jin yuku gway ka Aghabuus yayi'd ka lungu'b 'peni Pa Yahuudiyya mo. <sup>11</sup> Dhali mmoyakina a'di i am mo dhali mmobu'thkina a'di wa'kan ma Buulus mo tani a'di dekki sho'k pitin gana/ mo dhali me'd piti si'da/ mo dhali oki gwo mo ki: Wakansan okina Shi/in Dheleladhelel mo ki: Wakan si'da/ mina 'Kwani Yahuuda/ gi Pa Urushaliim dek wathi/ yan jin ta com wa'kan yan mo dhali ci a'di e me'd gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>12</sup> Dhali ki aman cikina to gwansan mo tani am inyakki uni gi pa yan mo tani aman malaskina a'di mo mmodiki ya ka gagamis e Pa Urushaliim mo. <sup>13</sup> Dhali n'ko'd mo tani aBuulus tho'ki gwo mo ki: Ata gwokina mo mo mmo'koshaa/ du mo? Haali/ aha/ thosonkina is mo jasi ki mondek 'te/ yisa hili si'da/ mmowu mo e Pa Urushaliim gom gway gi Tapa Yesu mo be. <sup>14</sup> Dhali ki a'di ushki gwo gi lala a'di sho'k mo tani am dakina gwo o mo mmo/o gwo mo ki: Dhalki bwan Tapa a'di miinu mo ma.

<sup>15</sup> Dhali 'ko'da cim gwansan mo tani am deka tom bam is mo dhali ii ka gagamis e Pa Urushaliim mo. <sup>16</sup> Dhali imancik gwon tiya si'da/ nyakki ii ki am 'peni Pan Kaysariyya mo. Uni suski jan tal 'de/ nyakki uni jin yuku gway ka Manasuun gi Pan Kuprus jin ta'da mancik gwo jin t'wa/ a/ jin mina am 'taki nyak ish ki a'di mo.

#### *ABuulus Butki'd, Uni ka Yakuub mo*

<sup>17</sup> Dhali ki am merkina e Pa Urushaliim mo tani awak bu'thki am mo ki bwan 'kunya/ mo. <sup>18</sup> Dhali ka cim ki jim bath/ mo tani aBuulus ya'di bwam am eya Yakuub

mo dhala ris 'kwanin gwanyjaka/ 'kon mo. <sup>19</sup> Dhali ki a'di theki uni me'd mo tani a'di tor'ki uni gwo mo ka 'dete/ 'dete/ gom to kun miikin ma Arungimis ibwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ eya tu'c piti mo be. <sup>20</sup> Dhali ki uni cikki a'di mo tani uni karkina Arungimis ki ca mo dhali uni oki a'di gwo mo ki: Misha /eya mudhu, 'kwani wakina risa e bwan 'Kwani Yahuuda/ 'peni uni gun gamki gwo is mo dhali uni 'baar mo shwana nyor mo gom gwonkan jin cinu mo. <sup>21</sup> Dhali uni tor'kunu gwo mo gom /e ki /e din mo mmo'tora ris 'Kwani Yahuuda/ gwo kun 'kon ibwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmodhal gwo ma Musa 'pen mo mmo/o uni ki uni mini dhalku/ ucim buni ki 'citha/ munyal yis buni mo dhali mmodhalku/ ki ciya hirdhe/ si'da/ ki mii kun non mmomii mo. <sup>22</sup> Ata mina ana mii mo sa/ gom a'di mo? Uni mini cik gwo ka jin gana/ ki /e pu'dkin mo. <sup>23</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani miyi a'di jin mina amani 'taki o /e mo. Aman tana gi 'kwanin gwasi do'non kun 'kona to i'bam buni mo be. <sup>24</sup> Budhi gwan mo ma dhali thosoni is pini ki dhelel dhelel nyakki uni mo dhali ca'bi /e mo ma gom to gun minu dot mo gom uni ki uni mini mish 'kup buni 'thi mo be. Dhala ris 'kwani 'baar mo mini mish ki a'di diki ta gwon gana/ gom to kun tor'kunu uni gom /e mo hili /e ki is pini si'da/ iyan mo mmodiki tor ci 'twa/ mo mmodhu gwonkan jin cinu mo. <sup>25</sup> Hili gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun gamki gwo is mo tani am 'karkina gwo mo mmoci gwo jin gamkunu me'd mo ki uni mini non is buni mo 'peni to gun 'cithu/ mo mmomiiya basa 'cesh mmolun tompinyon mo dhali 'peni miin to ma bas mo dhali 'peni to gun minyiciru 'kus mo dhali 'peni mo jin miinu miinyal si'da/ mo. <sup>26</sup> Dhali n'ko'd mo tani aBuulus ki bu'th 'kwani mo dhali ka cim jin 'ko'd mo tani mmothosonkina a'di is piti ki dhelel dhelel nyakki uni mo tani a'di yaki'd e gu'b gi mondheleladhelel mo mmoci gwo mmo'baara cim gi mo jin thosonkunu is ki dhelel dhelel mo ntagi to minu ci mo a'di jin cikunu eya tente/ mo gom uni gwansani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo.

#### *ABuulus A'di Bu'thkunu e Gu'b gi Mondheleladhelel mo*

<sup>27</sup> Dhali ka cim ma pesu/ 'dishki'di 'baar mo tani 'Kwani Yahuuda/ 'peni Pa Asiyya ki uni parki a'di e e gu'b gi mondheleladhelel mo tani uni ci'thkina waambuhany 'kwani is ki mii mo dhali uni tha'thki a'di me'di is mo be <sup>28</sup> mmocuu gwo mo ki: 'Kwani ma Is-rayiil, wothi/ aman mo ma. Wathi/ yansan ta a'di jin tor'ki'da ris 'kwani 'baar mo gwo mo e mo 'baar mo apo/ 'kwani dhali apo/ gwonkan jin cinu mo dhali apo/ mo yansan mo. Dhali a'di si'da/ suski 'Kwanin Griki

si'da/ e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali mo yan jin kogu mo karkina a'di mo me'd mo jin dinuki ko/ mo be. <sup>29</sup> Haali/ uni n̄twa/ a/ mishki a'di e bampa/ nyakka Turupiimus jin ta Wathi/ gi Pan Epasus jin toshkina uni ka Buulus nsuski a'di e gu'b gi mondheleladhelel mo. <sup>30</sup> Dhala ris 'kwanim bampa/ cuki mis mo dhali 'kwani sokin mo imonta/ 'de/ mo dhali uni ki budha Buulus mo dhali dir a'di ka pije/ 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo dhali ki jahanne/ acampur mu'thkunu mo be. <sup>31</sup> Dhali ki uni 'kon mmon̄ap a'di mo mmo'kosh mo tani gwo pu'dki'd e mis eya mancil ma askar alip ki mo jin jin ma askara ji ka ris mo e Pa Urushaliimi 'baar mo 'kokin mo ka çulma'th mo be. <sup>32</sup> Dhali ki jahanne/ a'di bu'thki i/ askar mo dhali imancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo dhali thulkin mo ka n̄waca/ a'cesha po/ uni mo dhali uni, ki uni mishki imancil ma askar alip mo dhali mishki i/ askar mo tani uni dakana Buulus 'kosh mo. <sup>33</sup> Dhali yan'ko'd mo amancil ma askar alip pu'dki'd mo ki 'dishe/ mo dhali bu'th a'di mo dhali kan gwo mo ki a'di minu dek mo ka jindhiiri su/ mo. Dhali a'di dotki gwo mo ki a'di ta'da ja sa/ mo dhala ta miikina a'di mo. <sup>34</sup> Dhali kun tiya cuun mo nton 'de/ mo dhali kun tiyan tiya ibwaman ma waambuhany 'kwani mo dhali ki a'di moli gwoj ka'b yan jin ka'bu mo ka çulma'th mo tani a'di kanki gwo mo ki a'di minu sus mo e gu'b gi i/ askar mo. <sup>35</sup> Dhali ki a'di pu'dki'd apo/ mo jin senu mis mo tani a'di warki'd ki mo jin kalkan ma askar a'di ime'd mo gom mii yan jin kal ma waambuhany 'kwani mo be. <sup>36</sup> Haala waambuhany 'kwani bathani bathi 'ko'd mmocuu gwo mo ki: Guyi a'di mo ma.

*ABuulus 'Ce'dki Gwo She/ gom Is Piti mo*

<sup>37</sup> Dhali ka Buulus muru susu gu'b gi i/ askar mo tani a'di oki'da mancil ma askar alip gwo mo ki: Miga/ o gwoj kamu/ e /e mo 'taa? Dhali a'di o gwo mo ki: 'Twanj Griki wala /e 'taa? <sup>38</sup> /E diki ta Wathi/ gi Pam Masir yan si'da/ jin dhuiki 'kwani alaapi donjon kun ta iman 'kosh tiya jwa mo mmo/ ek mii kagahara mo dhali jin suski uni ka pije/ mombwaasho ka cim kagush yin mo 'taa? <sup>39</sup> Hila Buulus a'di oki gwo mo ki: Aha/ tana ji Yahuuda/ mo 'peni Pan Tharsuus gi Panj Kilikiyya jany 'cesh gi bampa/ jin molu mo yisa. Dhali aha/ 'thona /e mo mmodhalaa/ bway mo mmotor 'kwani gwo mo be. <sup>40</sup> Dhali ki a'di ciki a'di bway mo tani aBuulus mmodoshkina a'di mo eya po/ mo jin senu mis mo tani a'di ki wuk 'kwani e ki me'd mo dhali ki mo doshki'd ki biyuu mo tani a'di torki uni gwo ki 'twanj 'Kwani Yahuuda/ mo mmo/o gwo mo ki:

## 22

<sup>1</sup> Imudhum pem dhali ibaba, kana, ciki um gwo jin miga/ 'ce'd um she/ shwane/ mo.

<sup>2</sup> Dhali ki uni cikki gwo ki a'di oki uni gwo ki 'twanj 'Kwani Yahuuda/ mo tani uni 'kokin ki shwam ki mutt mo dhali a'di ki o uni gwo mo ki:

<sup>3</sup> Aha/ tana ji Yahuuda/ jin dhodhu mo e Pan Tharsuus gi Panj Kilikiyya mo dhali hili aha/ thipkunu e bampa/ yan em bwam sho'k ma Ghamala/ iil mo be. Dhali aha/ ye'thkunu sho'k ki gwo mo gom mii gi gwojkan jin cinu mo kun ta kuny ji sho'k mo 'peni ibabam bana mo be dhali aha/ shwanaa nyor mo goma Arunggimis si'da/ me'd umi 'baar mo kun 'kokin shwane-tan mo. <sup>4</sup> Dhali aha/ to'ckina uni kun ta kum Bway yan 'kus mo igam uni wun mo mmodek uni mo dhali mmoci uni eya sijn mo uni kun ta kunj gwas mo dhali upi lu/ mo. <sup>5</sup> Wakan si'da/ agasis jin ca'd dak gwo me'd ki aha/ mo dhala ris 'kwanin gwanyjaka/ 'baar mo ka n̄ul 'kup mo. 'Peni uni si'da/ kun bu'thkika/ warka/ eya wak yan mo dhali mmoya mo e Pan Dimashk mo mmosus uni si'da/ kun 'kon mo mmun mmosus ki mondek is mmori'c mo e Pa Urushaliim mo be.

*ABuulus Torki Mii jin Tu'k A'di Is mo*

<sup>6</sup> Dhali a'di wara'd mo me'd jin dika/ mo e moyam pem mo dhali 'dish Pan Dimashk is mo ka tente/ muru'di di ibwanj 'kup mo tani ki jahanne/ adhan monkush caaca 'twakki mo mo 'peni momis mo mmo'kam aha/ is mo be. <sup>7</sup> Dhali aha/ bitkina powa 'cesh mo dhali cik 'twa/ jin o aha/ gwo mo ki: Shawuul Shawuul. Ata toca /e aha/ 'kus kan mo? <sup>8</sup> Dhali aha/ thokkina gwo mo ki: /E tana ja Tapa? Dhali a'di oki aha/ gwo mo ki: Aha/ tana Yesus gi Pa Naasira jin toca /e 'kus mo be. <sup>9</sup> Dhali uni gun 'kokin nyakki aha/ mo tani uni mishki monkush ka jin gana/ mo tani hili uni 'koki cik 'twa/ gi a'di jin oki aha/ gwo mo be. <sup>10</sup> Dhali aha/ ona gwo mo ki: Ata miga/ mii mo Tapa? Dhali Tapa oki aha/ gwo mo ki: Cuyi /e mis mo dhali yayi e Pan Dimashk mo dhali e mun mo tani a'di minu tor /e mo goma ris to 'baar mo kun thosonkunu gom /e mo mmomii mo be. <sup>11</sup> Dhali ki aha/ mola mo hil gom mondhel gi monkush caan mo tani aha/ merkina mo e Pan Dimashk mo mmosuskina uni kun nyakki 'ko ki aha/ me'da bi mo.

<sup>12</sup> Dhali jan tal 'de/ jin ta a Hananiyya jin ta wathin gayiin gom gwojkan jin cinu mo dhali jin man ma ris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo kun 'koni mun mo tani <sup>13</sup> pu'dki'di aha/ mo dhali mmodosha a'di mmo'dish aha/ is mo tani a'di oki aha/ gwo mo ki: Akam pem ka Shawuula, budhi momish mo mo ma. Dhali ki mo yansan mo tani aha/ bu'thkina momish mom pem mo dhali aha/ misha a'di



mo be. <sup>14</sup> Dhali a'di o'd ka Arumgimis gi ibabam bana iski /e mo mmomish bwam piti mo dhali mmopar mo ma *kar/e* gi jan 'de/ e mo dhali mmociḡ cuuwa/ 'peni 'twam piti mo be. <sup>15</sup> Haali/ /e mini ta aman/o gwo gom a'di eya ris 'kwani gom a'di jin misha /e mo dhali jin ciḡa /e mo si'da/. <sup>16</sup> Dhali shwane/ ata ḡa'ba /e mmomii mo? Cuyi /e mis mo ma dhali miyi is pini ki yi'de/ mo mmolam miinthus pini mo mmoyer gway piti mo.

*ABuulus A'di Yuḡkunu mo gom 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>17</sup> Dhali me'd jin doḡkika/ ka nyan'ko'd mo e Pa Urushaliim mo dhali ki aha/ dikina mmo'tho mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani aha/ biḡkina is jwa mo be. <sup>18</sup> Dhali aha/ parkina a'di e mo mmo/o gwo i aha/ki: Meri is mo dhali yayi mo ise/ ki jahanne/ 'peni Pa Urushaliim mo haali/ uni mini 'koki bu'th gwontor 'peni /e gom aha/ mo be. <sup>19</sup> Dhali aha/ okina gwo mo ki: Tapa, uni ki is buni mishkin ki aha/ dhukina uni gun gamki /e gwo is eya sijn mo dhali aha/ dorkina uni eya ris gu'b gi montul isi 'baar mo ki 'beles mo. <sup>20</sup> Dhali ka bas ma Istipanuus jin ta'da man/ o gwom pini diki'd mmoowl mo tani aha/ si'da/ doshkina ki 'dishe/ mo dhali gam bwa me'd mo dhali mmodhu burrinye/ gi uni gun 'koshki a'di mo. <sup>21</sup> Dhali a'di oki aha/ gwo mo ki: Yaku/ mo ma haali/ aha/ mina hash /e mo e mo jin si'dasi'd isa dhana/ mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be.

*ABuulus A'di Jikunu mo*

<sup>22</sup> Dhali uni ḡi a'di 'cem buni ki gwo yan mo. Dhali uni 'de'kki 'twam buni mo dhali o gwo mo ki: Guyi ji wakan mo 'peni mony'cesh mo haali/ a'di diki ha me'd jin mina a'di 'taki di ki e mo be. <sup>23</sup> Dhali ki uni cuukin mo dhali ta'kki burrinyem buni mo dhali yeḡki bu'da 'ceshi momis mo tani <sup>24</sup> amancil ma askar alip ḡanki gwo ki a'di minu sus mo e gu'b gi i/askar mo mmokan gwo ki a'di minu mi iḡirish ki mondor ki yis bip mo jin mina a'di 'taki mish ki kata yan a'di jin cuuna uni apo/ a'di kan mo. <sup>25</sup> Dhali ki uni deḡki a'di mo ki waḡkan mo tani aBuulus oki gwo eya mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd jin doshki'd ki 'dishe/ mo ki: A'di ta gwoḡkan 'taa jin mina umi dor wathi/ jin ta ji Pa Ruumiya ki yis bip ki dar gi miwaḡkan mo 'taa? <sup>26</sup> Dhali ka mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd ciḡki a'di mo tani a'di yaki'd eya mancil ma askar alip mo dhali ḡorki a'di gwo mo mmo/o gwo mo ki: Ata mura /e imii mo? Haali/ wathi/ yan ta ji gi Pa Ruumiya mo be. <sup>27</sup> Dhala mancil ma askar alip pu'dki'd mo dhali o a'di gwo mo ki: Toraa/ gwo mo ma, /e ta jim Pa Ruumiya 'taa? Dhali a'di ki o a'di gwo mo ki: Nye.

<sup>28</sup> Dhala mancil ma askar alip thoḡki gwo mo ki: Ki dhan to gun tulu 'kup mo tani bu'thkika/ mo mmota jany 'cesh gi bampa/ yan mo. Dhala Buulus o gwo mo ki: Hili aha/ tana jim Pa Ruumiya jin dhodhu mo be. <sup>29</sup> Dhali uni gun 'kokin mmomuri ḡirish a'di mo tani ise/ uni iikin 'peni a'di mo. Dhala mancil ma askar alip si'da/ ḡo/ki is mo haali/ a'di mishki'd ki a'di ta ji Pa Ruumiya mo haali/ a'di deḡki a'di mo be.

*ABuulus Doshki'di Bwambor Montul Is gi 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>30</sup> Hili ka cim jin 'ko'd mo tani mmoḡapa a'di gwo mmomish gwonḡ ka'b yan jin ka'bu mo mmoyera 'Kwani Yahuuda/ a'di is ki gway mo tani a'di 'cuḡki a'di mo dhali ḡanki'da gasiis kun can gwo mo dhali 'kwani gi montul is buni yani 'baar mo mmoḡul isi montal 'de/ mo dhali a'di suski'da Buulus ka 'cesh mo dhali kar a'di ibwambori uni mo be.

## 23

<sup>1</sup> Dhala Buulus mmohilkina a'di apo/ montul is yan ka 'thime/ mo tani a'di o gwo mo ki: Iwaḡ pema aha/ tana jany 'cesh gi bampa/ ibwambor ma Arumgimis mo e mi 'baar mo kun ta isi bwanḡ gana/ ntaga tee yan mo be. <sup>2</sup> Dhala gasiis jin ca'd jin ta'da Hananiyya ḡanki uni kun doshkin ki 'dishe/ i a'di gwo mo mmodor a'di 'twa/ ki me'd mo. <sup>3</sup> N'ko'd aBuulus oki a'di gwo mo ki: Arumgimis midi dor /e mo, /e jin tana gaḡgara/, jin kushu mo e mis 'te/ kan mo dhali /e ki ḡa'b mmodwall aha/ gwo mowa gom gwonḡkan jin cinu mo dhali /e ki ḡan gwo ki aha/ minu dor mo ki gwonḡkan jin cinu mo jin 'ce'du 'pen 'te/ mo? <sup>4</sup> Dhali uni gun doshkin ki 'dishe/ mo tani oki a'di gwo mo ki: /E sorkina gasiis jin ca'd ma Arumgimis mo kana? <sup>5</sup> Dhala Buulus ki o gwo mo ki: Aha/ dinaki mish, iwaḡ pem mo, ki a'di ta'da gasiis jin ca'd mo be, haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: /E mini dhalku/ ki o gwon thus gom tapanḡ 'kwanim pini mo.

<sup>6</sup> Hili ka Buulus niyithki'd ki 'bana 'de/ ta ji gi 'Kwani Sadukiyyin mo dhali 'bana kamu/ ta ji gi 'Kwani Parisiyyin mo tani a'di cuuki'd mo e montul is yan mo ki: Iwaḡ pema aha/ tana Wathim Parisi mo jin ta ya/ gi 'Kwani Parisiyyin mo be dhali gom mo jin tanu ga 'teḡ kape/ mo dhali gom mompinu 'peni mowu mo tani aha/ yuḡkunu mo gom gwondot yan mo. <sup>7</sup> Dhali ki a'di oki gwo kan mo tani mo jin walkunuwa wal piki'd e bwanḡ 'Kwani Parisiyyin mo dhali 'Kwani Sadukiyyin mo dhali montul is yan ḡwa/ kunu bwa mo be. <sup>8</sup> Haali/ 'Kwani Sadukiyyin oki gwo mo ki mo jin pinu yisa di'da walla man'doyu gwo mo walla shi/ in mo, hili 'Kwani Parisiyyin si'da/ ḡor gwo gom mompinu mo dhala man'doyu gwo mo dhali shi/

in mo. <sup>9</sup> Dhala dhan cuuwa/ piki'd mo dhali iman'kwar ton tiya kun ta kum 'ban gi 'Kwani Parisiyyin doshkin ki mis mo dhali di'arki gwo is mo mmo/o gwo mo ki: Am yisa gama tonthusa kamu/ e wathi/ yansan yisa. Atinta wakki/ shi/in oki gwo e a'di mo walla man'doyu gwo mo? <sup>10</sup> Dhali ki mo jin walkunuwa wal jin caaca piki'd mo tani amancil ma askar alip mmo'ko/ kina a'di is goma Buulus jin mina uni 'taki kwa/ a'di is bwa ka 'ci'cimi'th mo tani a'di kanki'da askar gwo mo mmo/ii ka 'cesh mo dhali bu'th a'di 'peni bwam uni ki kwap mo dhali mmosus a'di e gu'b gi i/askar mo be.

<sup>11</sup> Dhali ki mon'thiny jin bathki'd mo tani Tapa doshki'd ki 'dishe/ i a'di mo dhali oki gwo mo ki: Budhi adun' gana/ mo ma haali/ me'd jin torkina /e gwontor gom aha/ e Pa Urushaliim mo tani wakan si'da/ /e mini mii ci gwontor gom aha/ si'da/ e Pa Ruumiya mo.

*Awu'th jin Wu'thkunu Apo/ Mondiki/ e ma Buulus mo*

<sup>12</sup> Dhali ki mo ta montee mo tani 'Kwani Yahuuda/ gamki bwa me'd mo imontal' de/ mo dhali dekki is buni ki gwo jin gama uni me'd mo mmo/o gwo mo ki uni mini 'koki shwa to mo walla 'koki pi to mo ntagi uni mini 'taki 'kosha Buulus jwa mo be. <sup>13</sup> Dhali uni 'kokin ki nyanye/ ki issu/ mo kun miikina wu'th yan mo. <sup>14</sup> Dhali uni pu'dkin e igasiis kun can mo dhali 'kwanin gwanyajaka/ mo dhali o gwo mo ki: Aman dekkina is bam ki gwo jin gamu me'd mo jin onu is mo mmo'koki nyok toj kamu/ mo ntagi aman mina 'kosha Buulus jwa mo. <sup>15</sup> Dhali shwane/ miyyi um gwo eya tente/ ka mancil ma askar alip ki a'di mido susi a'di ka 'ceshi uni mo me'd jin mina uni dwall gwo gom a'di ka ji sho'k ki nyanye/ mo. Dhali aman ntwa/ a/ ki a'di mido 'dishu mo tani aman mina thoson is mo mmo'kosh a'di mo.

<sup>16</sup> Hili ya/ gi 'bwah ma Buulus cikki gwo ki uni ishkin ki jim bag mo mmo'cor a'di mo tani a'di guski ce mo dhali ci' mo e gu'b gi i/askar mo dhali torka Buulus gwo mo be. <sup>17</sup> Dhala Buulus yukki jan tal' de/ e a'di mo 'peni imancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo dhali oki gwo mo ki: Susi washan dhuru'c yan eya mancil ma askar alip mo ma haali/ a'di ta gi toj kamu/ mmo'cor a'di mo. <sup>18</sup> Wakan a'di bu'th a'di mo dhali sus a'di eya mancil ma askar alip mo dhali o gwo mo ki: ABuulus jin ta'da habuus yukki aha/ i a'di mo dhali dotki aha/ gwo mo mmosus wathin dhuru'c yan i/e mo jin ta gi toj kamu/ mmo/o /e mo. <sup>19</sup> Dhala mancil ma askar alip bu'th a'di ki me'd mo dhali thoth mo mmodot a'di gwo mo ka 'di/ mo ki: Atinta a'di jin mina /e itor aha/ gwo mo? <sup>20</sup> Dhali a'di o gwo mo ki: 'Kwani

Yahuuda/ gamki gwo me'd mo mmodot /e mmosusa Buulus ka 'cesh ka'thamo/ e montul is yan me'd jin mina /e 'taki t'irrish gwo ka ji sho'k ki nyanye/ ari'ceenne/ gom a'di mo. <sup>21</sup> A'di mina /e dhalku/ ki ha gwom buni e mo. Haali/ 'kwanin gwas 'kon ki nyanye/ ki issu/ mo kun ishkin ki jim bag mo mmo'cor a'di 'peni uni gun dekki is buni mo ki gwo jin gamu me'd mo jin onu is mo mmo'koki shwa to mo walla mmo'koki pi to si'da/ mo ntagi uni mini 'kosh a'di jwa mo dhali shwane/ uni 'kon mmothoson is mo mmohil 'kup ki gwo jin mina /e o is gom a'di mo. <sup>22</sup> Wakan amancil ma askar alip dhal dhuru'c wathi/ bway mo mmoya mo mmokan a'di gwo mo ki: Dhalki wathin kamu/ gwo ki tor ki /e mii to gwansan eya tente/ gom aha/ mo.

*ABuulus A'di Hashkunu mo eya Piliks jin Ta'da Mudhiir mo*

<sup>23</sup> Dhali a'di yukki uni su/ i a'di kun tana imancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo dhali o uni gwo mo ki: Thosoni i/askar iss\* 'kwanimpa i'kume'd is mo ma mmo/ ii ntagi Pañ Kaysariyya mo dhali 'kwani gun ta ku gi shumaram issi' kwara i'ce'dka 'kume'd mo dhali 'kwani kun ta ku ma mee iss 'kwanimpa i'kume'd mo ka tente/ pedonon jin ta mon'thiny mo <sup>24</sup> dhali a'di kanki uni gwo mo mmothoson to/ e kun meruwa po/ mo jin mina uni 'taki kara Buulus a po/ a'di mo dhali mmosus a'di ki 'dantar eya Piliks jin ta'da mudhiir mo. <sup>25</sup> Dhali a'di 'kwarki gwowa warka/ jin wana she/ mm cikise/ mo ki:

<sup>26</sup> Kuludiyuus Lisiyaas eya mudhiir jin ta jim 'borga/ jin ta'da Piliks ki gwon the me'd mo. <sup>27</sup> Wathi/ yan bu'thkina 'Kwani Yahuuda/ mo dhali murkina uni 'taki 'kosh jwa mo me'd jin pu'dkika/ apo/ uni mo dhali aha/ wothkina a'di mo nyakki i/askar mo mmoda/ arka/ gwo mo ki a'di ta jim Pa Ruumiya mo. <sup>28</sup> Dhali mmonajpa/ gwo mmomish 'ban mo gom mo jin yera uni a'di is ki gway mo tani aha/ suskina a'di ka 'ceshi montul is buni yan mo. <sup>29</sup> Dhali aha/ gamkina gwo mo mmoyeru a'di is ki gway mo gom gwondot gom gwonkan buni jin cinu mo hili mmodara a'di ki toj kamu/ jin yera a'di is ki gway jin mina a'di gam 'pemen jin ta ji gi wu mo walla jin ta ji gi mondek si'da/ mo. <sup>30</sup> Dhali ki a'di torkunu aha/ mo ka wu'th di'da po/ wathi/ yan mo tani aha/ hashkina a'di i/e ise/ mo mmokanki uni gwo mo uni kun yer a'di is ki gway si'da/ mo mmo/o gwowa po/ a'di ibwambori /e mo.

<sup>31</sup> Wakan si'da/ i/askar me'd jin kankunu uni gwo mo tani uni bu'thkina Buulus mo dhali sus a'di ki mo ta mon'thiny mo e

\* 23:23 miyyateen † 23:23 saba/iin

Pa Antibatris mo. <sup>32</sup> Hili ka cim jin 'ko'd mo tani uni dhalki 'kwani gun ta ku shumarum bway mo mmo/ii mo nyakki a'di mo dhali mmodok ka nyan'ko'd e gu'b gi i/askar mo. <sup>33</sup> Dhali uni, ki uni pu'dkin mo e Panj Kaysariyya mo dhali cika waraka/eya mudhiir mo tani uni torkina Buulus si'da/ e bwambori a'di mo be. <sup>34</sup> Dhali ki a'di denki gwo e mo tani a'di dotki a'di gwo mo ki /e ta jany cur jana mo, dhali ki a'di mishki gwo 'ban ki a'di ta ji Panj Kilikiyya mo tani <sup>35</sup> a'di o gwo mo ki: Aha/ mina cik gwo 'peni /e ki dhegem mo ki uni gwansan gun yer /e is ki gway si'da/ mini pu'du/ mo. Dhali a'di kanki gwo ki a'di minu kar e gu'b ma mudhiir jin ta ji ma Hirodus mo.

## 24

*Gwon Dwall jin Dwallkunu Apowa Buulus mo*

<sup>1</sup> Dhali 'ko'da cim mudhe'd mo tani agasiis jin ca'd jin ta'da Hananiyya pu'dki'd ka 'cesh mo nyakki 'kwani gwanjyakan tiya mo dhali nyakka wa/in gwon kamu/ mo jan tal 'de/ jin ta'da Tartullus mo dhali uni torkina mudhiir gwo eya tente/ apowa Buulus mo be. <sup>2</sup> Dhali ki a'di yukkunu mo tani aTartullus telki gwo 'pen mo mmoyer a'di is ki gway mo mmo/o gwo mo ki:

Haali/ gom / e mo tani aman 'kunykina bwa mo ki monku'th is ki nyanye/ mo dhali gom monthoson pini mo tani tonthus thumu ki 'bore/ gom kal yan mo <sup>3</sup> aman butha a'di em bwayi 'baar mo dhali e mo 'baar mo /e jin ta jim 'borga/ jin tana Piliiks ki bwa 'baar ki 'bore/ mo. <sup>4</sup> Hili ki aha/ mina diki bul /e ki gwo naskina/ mo tani aha/ 'thona /e ki ji nan pini gom bwa jin tana /e pa mo mmocik am gwo ki e 'pe'pere/ mo. <sup>5</sup> Haali/ aman gamkina wathi/ yan jin shwan ma pibi anyor mo dhali aman kala wal jin walkunu mo ibwanj 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo isi mony'ceshi 'baar mo dhala manshu tiya bway gom cenj 'kwani kun lun ji gi Pa Naasira mo.

<sup>6</sup> Dhali a'di si'da/ pali mii mo mmodiki kar gu'b gi mondheleladhelel ki jin kogu mo dhali a'di si'da/ bu'thkina aman mo dhali aman mina 'taki dwall a'di gwo ki gwonkan bam jin cinu mo. <sup>7</sup> Hili amancil ma askar alip jin ta'da Lisiyaas pu'dki'd mo dhali ki dhan miim 'bi'th kun caaca mo tani a'di bu'thki a'di mo 'peni bwam me'd bam mo <sup>8</sup> mmoakan imanyer a'di is ki gway gwo mo mmo/ii bwambori /e mo, dhali 'peni a'di si'da/ mo tani /e mini mish a'di mo mmo'irrish a'di ki gwo ki is pini mo mmonyith goma ris to gwansani 'baar mo kun yera aman a'di is ki gway mo.

<sup>9</sup> Dhali 'Kwani Yahuuda/ si'da/ 'dapkin ki gwo ki mo jin yeru a'di is ki gway mo

mmogam gwo me'd ki to gwansan ta kun gana/ mo be.

*ABuulus 'Ce'dki Gwo She/ Ibwambor ma Piliiks mo*

<sup>10</sup> Dhali ka mudhiir wukka a'di ki 'kup mo mmo/o gwo mo tani aBuulus thokki gwo mo ki:

Haali/ aha/ misha ki /e din ki yil ka ris mmota mandwall gwo gom kal yan mo tani aha/ ki bwam 'boro'd mo tani aha/ mina 'ce'd /e she/ ki gwo mo, <sup>11</sup> haali/ /e mini mish nyith ki a'di diki ta acim 'kume'd i'ce'dka su/ ki nyanye/ me'd jin yakika/ ka gagamis mmoluj e Pa Urushaliim mo. <sup>12</sup> Dhali uni si'da/ 'koki gam aha/ e gu'b gi mondheleladhelel mmosu'k ki gwo ki wathin tal 'dej kamu/ walla mmocitha waambuhany 'kwani is ki mii mo si'da/ e gu'b gi montul is buni mo gi mo walla e bampa/ si'da/ mo. <sup>13</sup> Dhali uni si'da/ moli gwo kar ki ji ma du'd e /e gom to gun yera uni aha/ is ki gway mo. <sup>14</sup> Hili yan miga/ tor /e mo ki 'ko'di Bway jin yukkina uni ki jiny cem buni mo tani wakan aha/ miina to goma Arungimis gi ibabam bam mmogama ris gwo 'baar mo is kun waki gwonkan jin cinu mo dhali kun 'kwarkunu e imanci gwo ma Arungimis kadhama/ mo <sup>15</sup> mmota ga 'tej kape/ eya Arungimis mo dhali gwohe si'da/ ki is buni hili 'kup ki yan mo, ki mompinu jin midi di mo gom uni kun mii jasi miinkar/ e mo dhali uni si'da/ kun 'koki mii miinkar/ e mo be. <sup>16</sup> E mii yansan si'da/ mo tani aha/ pira is pem mo mmota gi isi bwanj gana/ mmodiki kol ibwambor ma Arungimis mo dhali ibwambor gi 'kwani isa yempa/ mo. <sup>17</sup> Dhali 'ko'di yil ka ris mo tani aha/ pu'dkina mo mmo'do to kun cinu gom 'kwani kun hatha'ko'd e kal pem mo dhali to kun cinu ki me'd si'da/ mo. <sup>18</sup> E mii gwansan mo tani uni gamki aha/ mo mmothoson is ki dhelel dhelel e gu'b gi mondheleladhelel mo ki dar ga waambuhany 'kwani mo dhali ki dar gi mo ma dulatt naskina/ mo. Hili 'Kwani Yahuudan tiya kun 'kon 'peni Pa Asiyya mo <sup>19</sup> kun mini 'taki mii 'ko imahan ibwambori /e mo dhali mmomii mo yan jin yeru is ki gway mo wakki/ uni ta gi tonj kamu/ apo/ aha/ mo. <sup>20</sup> Walla si'da/ dhalki 'kwani gwansan ki is buni o gwo gom miinthus jana jin gamkina uni mo me'd jin doshka/ ibwambor montul is yan mo, <sup>21</sup> walla isi kan mo gom 'twan tal 'de/ yan jin cuuka/ mo mmodoshi bwaman uni mo ki: Gwo gom mompinu 'peni mowu mo tani aha/ yukkunu mo gom gwondot ibwambori /e ka tee yan mo.

*ABuulus A'di Bu'thkunu e Mo jin Jinuwa Ji mo*

<sup>22</sup> Hila Piliiks ki dhal mii e i is mo mmonyitha a'di ka ji sho'k ki nyanye/ gom Bway yan mo tani a'di si'd uni gwo 'ko'd mo mmo/

o gwo mo ki: Ka Lisiyaas jin ta'da mancil ma askar alip midi yayu/ ka 'cesh mo tani aha/ mina mish gwo ki dhegem gom /e mo. <sup>23</sup> Dhali a'di ki ci gwoŋkan eya mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd ki a'di minu mii kari mohil mo dhali a'di midi ta gi mo mmoya gi 'kus si'da/ mo dhali minu 'koki non si'da/ 'peni kum pitin tiya mo kun mini iiyu/ i a'di mo.

<sup>24</sup> Hili 'ko'da tee gwansan tani Piliks pu'dki'd nyakka Durusilla jin ta ashim piti jin ta'da 'Bom Yahuuda/ mo, dhali hashki'da Buulus mo dhali cik gwo 'peni a'di mo gom gwo jin gamu is eya Yesu Kristhos mo. <sup>25</sup> Dhali me'dyin torkina a'diya tor ka rem 'kup gom mo ma kar/ e mo dhali mo jin 'timuwa du mo dhali gom gwo miiwaŋ jin midi yayu/ yilan kamu/ mo tani Piliks ko/ki is mo dhali thoŋki gwo mo ki: Yayi ibway pini shwanetan mo ma dhali ki aha/ mina ta gi embul jin 'boro'd mo tani aha/ mina yuk/ e i aha/ mo. <sup>26</sup> A'di toshki'd si'da/ ka guurush min ma Buulusi 'taki ci a'di mo. Gom a'di gi wakan si'da/ mo tani a'di hashki a'di gwo ki ye'th ye'th mo dhali mmobu'ti nyakki a'di mo. <sup>27</sup> Hili ki yila su/ kun thimkin mo tani Piliks garr ma Purkiyuus Paŋtuus i embul piti mo dhali mmo/ o bwa mmogam mo-man 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo tani Piliks dhalki'da Buulus ki mondek is mo be.

## 25

### *ABuulus Yipki 'Kup 'Kup ka Kaysar mo*

<sup>1</sup> Mmopu'dkin ma Paŋtuus eya cur yan mo tani a'di yakina a'di 'ko'da cim kwara ka gagamis e Pa Urushaliim 'peni Paŋ Kaysariyya mo be. <sup>2</sup> Dhali igasiis kun can dhali 'kwani gun tana 'kan'kup 'peni 'Kwani Yahuuda/ ciki a'di gwo mo apowa Buulus mo. Dhali uni doŋki a'di mo <sup>3</sup> mmodota 'them piti apo/ a'di mo ki a'di midi hash a'di e Pa Urushaliim mo mmomiiya wu'th mmo'kosh a'di jwa mo eyan bway mo. <sup>4</sup> Bahili aPaŋtuus thoŋki gwo ka Buulus karkunu mo mmohil mo e Paŋ Kaysariyya mo dhali a'di ki is piti murki'di ya imun ki 'dishe/ mo. <sup>5</sup> Dhali a'di oki gwo mo ki: A'di mina um dhalki uni kun ta gi mom'bi'th ibwam um mmo/ii ka 'ceshi nyakki aha/ mo dhali wakki/ tonthusu kamu/ di'd e wathi/ yan mo tani dhalki uni yer a'di is ki gway mo.

<sup>6</sup> Dhali ki a'di 'baarki'da cim naskina/ ibwam uni ka cim diki ta pekwara mo walla 'kume'd ki nyanye/ mo tani a'di yaki'd ka lunŋu'b e Paŋ Kaysariyya mo be. Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani a'di ca'bki'd mo eya kursi jin dwallu gwo mo dhali kanki gwo mo ka Buulus minu susu mo be. <sup>7</sup> Dhali mmopu'dkina a'di mo tani 'Kwani Yahuuda/ kun pu'dkin ka lunŋu'b 'peni Pa

Urushaliim mo tani doshkin ka kul isi a'di mo mmo'doyu gwowa po/ a'di kun tana ris mo dhali kun ta gi dhan gwony caaga/ kun mola uni dhu ki ji ma du'd mo. <sup>8</sup> N'ko'd mo tani aBuulus oki gwo ki jiny 'ce'd shem piti ki: Aha/ dinaki mii miinthusu kamu/ tal 'de/ ki lish apo/ gwoŋkan gi 'Kwani Yahuuda/ mo walla apo/ gu'b gi mondheleladhelel mo walla apowa Kaysar mo. <sup>9</sup> Hila Paŋtuus mmo/ ona, a'di bwa ki mii to mmo'bor 'Kwani Yahuuda/ bwa mo tani a'di thoŋki'da Buulus gwo mo dhali o gwo mo ki: /E ona bwa ki ya ka gagamis e Pa Urushaliim mo dhali /e minu dwall gwo gom to gwansan ibwambori aha/ imun no 'taa? <sup>10</sup> Hila Buulus o gwo mo ki: Aha/ doshkina ibwambor ma kursi ma Kaysar jin dwallu gwo mo jin ta mo jin minu mii dwall gwo gom aha/ mo be. Aha/ miikina toŋ kamu/ jin shi/ ahi/ apo/ 'Kwani Yahuuda/ yisa me'd jin mishu /e si'da/ ki 'bore/ be. <sup>11</sup> Wakki/ aha/ si'da/ tana amandiki mii miinŋar/e mo dhali wakki/ aha/ miikina toŋ kamu/ jin midi gam 'pemen jin ta ji gi wu mo tani aha/ dinaki ush mmowu mo. Hili wakki/ toŋ kamu/ tal 'de/ 'peni to gwahan kun yera gwahan aha/ is ki gway mo diki ta gwoŋ gana/ tani wathiŋ kamu/ yisa di'da jin midi mish ci aha/ e uni mo be. Aha/ mina yip 'kup pem 'kup ka Kaysar mo be. <sup>12</sup> N'ko'd mo tani Paŋtuus ki a'di nyakki'da tor tor ki 'kwani gi montul is buni mo tani a'di thoŋki a'di gwo mo ki: /E o ki yip 'kup gi Kaysaro. /E mini ya eya Kaysar beseene/ mo.

### *ABuulus A'di Susunu mo Ibwambor ma Aghripaas dhala Barniiki mo*

<sup>13</sup> Dhali ka cim ka honye/ e pekin mo tani amalik jin ta'da Aghripaas dhala Barniiki merkin mo e Paŋ Kaysariyya mo dhali uni thekina Paŋtuus me'd mo be. <sup>14</sup> Dhali ki uni 'baarkina cim ka ris mo e mun mo tani aPaŋtuus ciki gwo goma Buulus eya tente/ ibwambor ma malik mo mmo/ o gwo mo ki: Wathiŋ kamu/ di'di mahan jin dhalkin ma Piliks ki mondek is mo. <sup>15</sup> Dhali ki aha/ dikina e Pa Urushaliim mo tani igasiis kun can mo dhali 'kwaniŋ gwanyjaka/ gi 'Kwani Yahuuda/ ciki aha/ gwo mo gom a'di mmodot aha/ gwo gom miiwaŋ po/ a'di mo. <sup>16</sup> Uni thoŋkika/ gwo mo ki a'di diki ta mii gi 'Kwani gi Pa Ruumiya mo mmoŋi wathiŋ kamu/ tal 'de/ ntwa/a/ ki a'di jin yeru is ki gway diki doki ka karambor i uni gun yer a'di is ki gway mo dhali mmota gi mo mmo/ o gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti gom gwo jin karu apo/ a'di mo. <sup>17</sup> Dhali ki uni 'kokin si'da/ i montul is buni imontal 'de/ imahan mo tani aha/ dinaki miiya diite/ mo. Hili ka cim jin 'ko'd mo tani aha/ ca'bkina eya kursi jin dwallu gwo mo dhali aha/ kankina gwo mo ki wathi/ minu mii susu

mo be. <sup>18</sup> Dhali ki uni gun yer a'di is ki gway doshkin ki mis mo tani uni 'koki ci gwo gom to gun ta thus ki thus me'd jin toshkika/ mo be. <sup>19</sup> Hili uni ta gi gwondota tiya apo/ a'di gom gwo gi luɽum buni uni 'cena mo dhali gom jan tal 'de/ yan jin ta'da Yesus jin wuki'd mo jin on ma Buulus ki a'di di'd ki e mo be. <sup>20</sup> Dhali aha/ mmod-umpulkika/ gwondot gom to gwansan mo tani aha/ dotkina a'di mo wakki/ a'di mididi 'taki ya e Pa Urushaliim mo dhali a'di minu dwall gwo i mun gom gwo gwansan mo. <sup>21</sup> Hili ka Buulus yipki 'kup mo jin minu kar a'di mmohil mo mmotagi gwon dwall 'pena Ughusthus yan mo tani aha/ kankina gwo mo ki a'di minu kar mmohil mo ntagi aha/ mina 'taki hash a'di eya Kaysar mo be. <sup>22</sup> Dhala Aghripaas oki'da Paštuus gwo mo ki: Aha/ si'da/ mura bwa o mo mmociɽ gwo 'peni wathi/ ki is pem mo. A'di o gwo mo ki: Ka'thamo/ /e mini ciɽ gwo mo 'peni a'di mo.

<sup>23</sup> Wakan ka cim jin 'ko'd mo tani Aghripaas pu'dki'd mo dhala Barniiki ka dhan mii jin nyoru mo dhali uni 'kokin mo mmociɽ mo e mo jin ciɽu gwo nyaɽki imancil ma askar alip mo dhali 'kwani gun tana 'kan'kup pa mo tani ki gwo jin kankin ma Paštuus mo tani aBuulus suskunu ibwaman 'kwani mo. <sup>24</sup> Dhala Paštuus o gwo mo ki: AMaliɽ Aghripaas dhala ris 'kwani 'baar mo kun nyaɽ 'ko imahan ibuɽ'kus bana mo. Um 'kon mmohil wathi/ yan jin toɽkin ma risa waambuhany 'Kwani Yahuuda/ aha/ gwo apo/ e Pa Urushaliim mo dhali imahan si'da/ uni cuun mo ki a'di mididi mii diki di ki en kamu/ ki sule/ mo be. <sup>25</sup> Hili aha/ gamkina a'di mo ki a'di yisa mii toɽ kamu/ jin mididi gam mo jin ta ji gi mowu yisa. Dhali mmoyipkina a'di 'kup ki is piti ka Ughusthus mo tani aha/ dina gwo ibwa mo mmohash a'di i a'di mo. <sup>26</sup> Gom a'di mo tani aha/ dara ki gwon kamu/ jin ka'bu mo jin miga/ 'kwar ki tapam pem gwo mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ suskina a'di ibwambori um mo dhali ki ji mumi bwambori / e jin tana maliɽ Aghripaas ki aha/ mina 'taki ta gi gwo mmo'kwari 'ko'di mo jin theke'thkunu gwo mo ki theke'th theke'th mo. <sup>27</sup> Haali/ aha/ tosha ki a'di diki ta 'kup gwo mmohash wathi/ habuus mo dhali mmodiki ci gwo eya tente/ imontaɽ 'de/ mo, gwo jin onu apo/ a'di mo be.

## 26

*ABuulus A'di 'Ce'dki Gwo She/ Ibwambor ma Aghripaas mo*

<sup>1</sup> Dhala Aghripaas oki'da Buulus gwo mo ki: /E dhalkunu bway mo mmo/o gwo gom is pini mo. Dhala Buulus he'thki me'd piti mo dhali o gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti mo ki:

<sup>2</sup> Aha/ 'bora bwa ki is pem mo aMaliɽ Aghripaas ki aha/ mina o gwo jin ta jiny

'ce'd shem pem ibwambori /e ka tee yan mo goma ris to gun yera 'Kwani Yahuuda/ aha/ is ki gway mo be. <sup>3</sup> Haali/ /e tana amannish mii 'baar mo dhali gwo kun dotu/ mo si'da/ kagahara kun 'koni bwan 'Kwani Yahuuda/ mo be. Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ yuɽa /e mmociɽ aha/ gwo mo ki bwa jin 'kuɽu mo ki 'kari'th mo be.

<sup>4</sup> Aris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo mishi miim pem ki yil gi mondiki/em pem 'peni yil pem kun twa/a/ kun 'kon ka muɽ'kup e bwam unim pem kun ta kal pem mo dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo. <sup>5</sup> Uni mishki aha/ 'peni twa/a/ mo, wakki/ uni ta gi bwa mmotoɽ gwo mo, ki aha/ dina ki ji Wathim Parisi mmota jim buni kun miin ka ji sho'k ki nyanye/ mii gun onu gom ji gi luɽum bam mo. <sup>6</sup> Dhali shwane/ aha/ dosha mahhan mmominu dwall gwo goma 'teɽ kape/ gom gwo jin onu is 'peni Arungimis gi ibabam bam mo be. <sup>7</sup> Iwaɽ bam kun 'koni 'kume'd i 'ce'dka su/ mo koci e mo mmomii to goma Arungimis ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee mmohil 'kup ki gwo jin onu is mo mmopu'du/ mo. Dhali goma 'teɽ kape/ yan mo tani aha/ yer ma ris 'Kwani Yahuuda/ 'baar mo is ki gway mo, ayy maliɽ. <sup>8</sup> Ata tosha /e ki a'di ta gwo jin molu gam is mo wakka Arungimis mididi 'taki 'de'k jin wu'd mo?

<sup>9</sup> Aha/ ka jin gana/ kulumkina gwo ibwa ki is pem mo ki aha/ mina mii mii to ka ris kun ta kuny ɽa'ckona po/ gway ma Yesus gi Pa Naasira mo. <sup>10</sup> Dhali yan si'da/ miikika/ e Pa Urushaliim mo dhali uni ka ris mu'thkika/ eya sijn mo 'peni imandhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo mmobu'thkika/ gwo ki mom'bi'th 'peni igasiis kun can mo dhali ki uni 'kokunu mo mmo'kosh jwa mo tani aha/ si'da/ cikina 'twam pem apo/ uni mo be. <sup>11</sup> Dhali mmori'cka/ uni me'd ka ris eya ris gu'b gi montul isi 'baar mo tani aha/ tu'ckina uni mo mmowal gwo sor mo, dhali mmoshwakika/ anyor mo isi, ki bar bar apo/ uni mo tani aha/ pu'dkina ka piɽe/ mmotagi isi pan tiya si'da/ mo mmo'c uni bwa mo be.

*ABuulus Toɽki Mii jin Tu'k A'di Is mo*

<sup>12</sup> E moyam pem yan mo tani ki aha/ dikina mmoya e Pan Dimashk mo mmokaru aha/ 'pen mo ki mom'bi'th 'peni igasiis kun can mo tani <sup>13</sup> ka tente/ di'di bwan 'kup mo tani, ayy maliɽ, aha/ mishkina e bway moɽkush jin boli'da tente/ e ki mon'twaɽ mo mo mmo'twaɽ mo mmo'kamaa/ is mo dhali uni gun nyaɽki ii ki aha/ mo be. <sup>14</sup> Dhali ki aman 'baar mo 'kokina mo mmobita powa 'cesh mo tani aha/ ciɽkina 'twa/ jin o gwo i aha/ ki 'twar 'Kwani Yahuuda/ mo ki: Shawuul Shawuul, ata toca /e aha/ 'kus kan mo? A'di diɽa mii gom /e mmoruɽa / eya

ruk ki si mo mmoṭi'k a'di 'peni mo. <sup>15</sup> Dhali aha/ thoḳa gwo mo ki: / E tana ja Tapa? Dhali Tapa ki o gwo mo ki: Aha/ tana aYesus jin ṭoca / e 'kus mo be. <sup>16</sup> Hili cuyi / e mis mo dhali doshi ki sho'k pini mo haali/ gom 'pemen yan kan tan mo tani aha/ pina / e i is mo ymothoson / e mo mmota amanmii to mo dhali mmota aman/ o gwo gom to gun mishkina / e aha/ mo dhali gom to gun miga/ pi / e i is mo <sup>17</sup> mmo'cuḳ / e 'peni 'kwani mo dhali 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ e uni gun miga/ tu'c / e mmoya mo be. <sup>18</sup> Mmoḳa'd uni em buni mo ki uni mini tu'k mo 'peni mondhurumi'd 'kup ki moṅkush mo dhali 'peni mom'bi'th ma Seṭaan eya Arungimis mo, ki uni mini bu'th moṅgwam gom miinthus mo dhali mal ibwaman uni gun dhuṇu ki she/ ki dhelel dhelel ki moṅgam gwo is e aha/ mo be.

*Gwo ma Buulus jin Cikina A'di gom 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>19</sup> Wakan si'da, ayy Malik Aghripaas, aha/ dinaki usha ush e tony jan jin piyaa/ i is 'peni momis mo. <sup>20</sup> Hili aha/ cikina uni gwo eya tente/ mo nṭwa/ a/ uni gun 'koni Pan Dimashk mo dhali e Pa Urushaliim si'da/ mo dhali isi bwamana ris bampa/ gi Pa Yahuudiyya mo dhali e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ ki uni mini 'taki rica du is mo dhali mmoṭu'k 'kup ka Arungimis mo mmomii mii gun minu gam mo jin rijuwa du is mo. <sup>21</sup> Gom gwo yan mo tani 'Kwani Yahuuda/ tulki aha/ me'di is mo mmobu'th mo e gu'b gi mondheleladhelel mo dhali uni murkini 'kosh aha/ jwa mo be. <sup>22</sup> Mmobu'thka/ mowoth jin di'd 'peni Arungimis mo tani a'di doshka/ gama tee yan mmoṭi gwo gom uni gun gwa'dkin mo dhali uni kun cakin mo mmo/o gwoṅ kamu/ ṭal 'de/ yisa, jasi a'di jin ona imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ mo dhala Musa jin mido 'taki pu'du/ mo, <sup>23</sup> ka Kristhos yan mina isi mii 'kosh ka nyor mo dhali a'di jin mido ta amanpiya pi nṭwa/ a/ jin wuki'd mo mido 'taki ci moṅkush ki 'kwani mo dhali ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ si'da/ mo.

*ABuulus A'di Yipki 'Kup 'Kup ka Aghripaas mo Mmo'taki Gam Gwo Is mo*

<sup>24</sup> Dhali ki a'di ciki gwo jin ta jiny 'ce'd shem piti kan mo tani Paṣtuus oki gwo ki dhan 'twa/ mo ki: Buulus / e guskina du mo ba/. Mmomisha / e to deṅ e kagahara mo a'di tu'k / eya du mo mmogus mo. <sup>25</sup> Hila Buulus oki gwo mo ki: Aha/ dinaki gusa du mo ba/ Paṣtuus / e jin ta jim 'borga/ mo hili aha/ ona gwoṅ gana/ mo dhali ka du jin kuthi/ is ki 'cese/ 'cese/ mo be. <sup>26</sup> Haala malik mishki to gwansan mo. E a'di si'da/ aha/ ona gwo ki dar gi monyju/ mo gom aha/ laluwa du

sho'k gom toṅ kamu/ ṭal 'de/ 'peni 'kwani gwansan yisa di'da jin bagu mo 'peni a'di mo haali/ mii yansan yisa miikunu ki tar mo. <sup>27</sup> Malik Aghripaas, gwo 'peni imanci gwo ma Arungimis kadhamo/ gamkina / e is mowa? A'di mishga/ ki / e gami gwo is mo. <sup>28</sup> Dhala Aghripaas oki'da Buulus gwo mo ki: A/ e palaa/ ki ari mompal mmolal aha/ sho'k ki gwo mo jin miga/ war ka Kristhiyan mo? <sup>29</sup> Dhala Buulus oki gwo mo ki: Aha/ mishayi ka Arungimis ki ari pal walla ki dhan mompala caaga/ mo, yisa / e 'deya, hili si'da/ uni 'baar mo gun ciḳki aha/ ka tee yan mini 'taki war mo mmowa e ki aha/ isi ciki/ ki dar gi mondeḳ gwansan mo be.

<sup>30</sup> Dhala malik cu mis mo dhala mudhiir dhala Barniiki mo dhali uni gun nyaḳki 'ko ki uni mo. <sup>31</sup> Dhali ki uni thoṭhkin ka pije/ mo tani uni ciki gwo ka rem 'kup mo mmo/ o gwo mo ki: Wathi/ yan diki mii toṅ kamu/ jin mido gam 'pemen jin ta ji gi wu mo walla jin mido ta jin minu deka deḳ mo be. <sup>32</sup> Dhala Aghripaas oki'da Paṣtuus gwo mo ki: Wathi/ yan minu 'taki kar ki 'kus mo wakki/ a'di mido 'taki diki yip 'kup 'kup ka Kaysar mo be.

## 27

*ABuulus 'Cuḳki'da Kur Yi'de/ jin Bela 'Tham e Pa Ruumiya mo*

<sup>1</sup> Dhali ki gwo gamu me'd mo jin mina amani 'taki ii eya kur yi'de/ jin bela 'tham ki bway gi Pa Ithaaliya mo tani uni cikina Buulus mo dhali uni ahabuusa tiya e me'd ma mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo jin yukunu gway ka Yuliyuus mo 'peni mo jin jin ma askara ji eya Ughusthus mo. <sup>2</sup> Dhali mmomerkina aman apoṅ kur gi Pa Adramiṭiniyya jin bela 'tham mo jin muru 'cuḳ mo mmo/ii iyi'de/ e mon tiya eya gap gi Pa Asiyya mo tani aman 'cuḳkina aḳur yi'de/ e yi'de/ mo dhali jan ṭal 'de/ jin ta'da Aristarkus gi Pa Makiduniyya mo 'peni Pan Tasaluniiki mo tani a'di nyaḳ di ki aman mo. <sup>3</sup> Dhali ka cim jin 'ko'd mo tani am takina Pan Saydaa/ ki me'd mo. Dhala Yuliyuus mii'da Buulus me'd wathimpa mo dhali mmodhal a'di bway mo mmoya mo e ikam piti mo dhali a'di ta wathimpa ki is piti mo be. <sup>4</sup> Dhali mmo'cuḳkina amana kur yi'de/ jin bela 'tham 'peni mun mo tani aman iikina eya kur jin bela 'tham mo mmosheshela gap gi Pan Kuprus mo gom 'tham 'kon ki 'ca'kon mo. <sup>5</sup> Dhali ki aman iikina eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmo'ciṭh dhan yi'de/ jin di'd 'twa/ ki mis gi Pan Kilikiyya mo dhali Pam Pampiliyya mo tani aman pu'dkina e Pam Mira gi Bampa/ gi Pa Likiiyya mo. <sup>6</sup> Dhali imun mo tani amancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo gamki'da kur yi'de/ jin bela 'tham mo ki bway gi Pa Iskandariyya mo mmoya iyi'de/ ki bway gi Pa

Ithaaliya mo dhali a'di tu'cki am mmomer a'di apo/ mo. <sup>7</sup>Dhali aman iikina i yi'de/ ka serec, ka serec mo ka cim ka ris mo dhali ki aman pu'dkina mo ki mii kun di'adi' mo apo/ Panj Kiniidus mo mmonona 'tham am ki bway naskina/ mo tani aman iikina eya kur jin bela 'tham mo mmosheshela gap gi Panj Kariit apo/ Pan Salmuuni mo be. <sup>8</sup>Dhali ki mii kun di'adi' mmota agap ki me'd mo ki sule/ tani aman pu'dkina mo e monkamu/ jin yu'kkunu ki Mo jin Dhunuwa Kur Yi'de/ ki Jaro/ mmo'dish Pa Lasaa/iya is mo be.

<sup>9</sup>Dhali ka cim 'baarkunu ki nyanye/ mo dhali ki mo/ii jin ta jin tagu wu hila/ mo tani haali/ monga/ to pekunu hila/ mo tani aBuulus kucurki uni ki gwom 'borga/ <sup>10</sup>dhali oki uni gwo mo ki: Kana, aha/ nyitha ki mo/ ii midu washi/ a dhali mo jin minu this to e midu caaca mo, yisa jasi to kun kalu yisa dhala kur jin bela 'tham mo yisa hili si'da/ mon'koki/ em bana mo. <sup>11</sup>Hila mancil ma askar iss 'kwanim pa imudhe'd mo ciki'da dum piti ki nyanye/ ki gwo gi tapa ma kur yi'de/ jin bela 'tham mo dhali com ma kur yi'de/ si'da/ mo, yisa ki gwon to gwansan kun okin ma Buulus mo. <sup>12</sup>Dhali haali/ mo yan jin dhunuwa kur yi'de/ mo diki ta a'di jin karu ki 'bore/ mo mmo'baara ppe gi mondit mo tani a'bana tiya o gwo mo mmo'cu'ka kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmo/ii mo 'peni mun, wakki/ a'di midu 'taki ta isi mii gom uni mmomish pu'd e Pam Piniks mo dhali 'baara ppe gi mondit mo imun mo jin ta mo jin dhunuwa kur yi'de/ gi Panj Kariit jin hili 'kup ki mom'pesho'k gi 'ko'd gwar ma bim poros mo dhali ki mom'pesho'k gi 'ko'd gwar ma biny cam mo.

*Adhan 'Thama Punthar Poshki'd e Kumma/ Yi'de/ mo*

<sup>13</sup>Dhali ki 'tham gi 'ban ma biny cam poshki'd ki puyii puyii mo tani uni toshkin ki uni gamki to jin di uni ibwa mo tani uni bu'kina kar 'kup tonjuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo dhali uni iikin mo eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo mmota ga gap gi Panj Kariit ki me'd mo ki sule/ sule/ ki 'dish 'dish mo. <sup>14</sup>Hili n'ko'di mo jin 'konu ki rash rash mo tani 'tham bit'kunu 'peni a'di jin mii'd ki ji wu'ul mo jin yuku ka Urukliidun mo. <sup>15</sup>Dhali ka kur bu'th'kunu mo tani a'di moli ya ibwambor 'tham mo tani am cikina a'di bway mo dhali am borkunu mo be. <sup>16</sup>Dhali mmosona aman mo mmosheshela gap ma ara uk ma 'cesh jin yu'kkunu gway ka Kalawdi mo tani aman misha kur bu'th ki mom'bi'th ki mii jin di'adi' mo. <sup>17</sup>Dhali ki uni yu'dki a'di ki mis mo tani uni miiki to woth mo mmohakam is ma kur mo ki ton dek mo dhali mmo'ko/ ka uni is mo ki uni minu 'taki bit' apo/ mo ma Sirtis\* mo tani uni

'cu'kki burrinye/ ma kur jin bela 'tham mo dhali wakan uni 'kokunu mo mmobor mo be. <sup>18</sup>Dhali ki aman 'kokina mo mmo'kosha tu'c ki mii ki nyanye/ gom dhan 'thama punthar mo tani ka cim jin 'ko'd uni telki mii 'pen mo mmo'kal to kun kalu mmo'ta'ka ka piye/ 'pena kur yi'de/ mo. <sup>19</sup>Dhali ka cim kwara mo tani uni ki me'd buni uni 'cena ita'kki cwam burrinyen 'tham ma kur yi'de/ ka piye/ mo. <sup>20</sup>Dhali ki dar ga tente/ mo walla acul mo mmokusha po/ aman ka cim ka ris mo dhali ki dhan 'thama punthar jin wa'da iyayi'da po/ aman mo dhali arisa 'terj kapem bam jin minu 'taki woth am mo tani thisu e 'baar ki 'bil 'bil mo.

<sup>21</sup>Dhali ki uni 'kokin ki rash rash ki dar gi tonte/ mo tani aBuulus doshki'd ki mis mo 'peni bwam uni mo dhali o gwo mo ki: Kana, um mini 'taki ha isi gwom pem e mo mmo'taki 'koki 'cu'ka kur yi'de/ jin bela 'tham 'peni Panj Kariit mo dhali um mini 'taki ye mon tonthun yan mo dhali to gwansan kun thisu e si'da/ mo. <sup>22</sup>Dhali shwane/ aha/ malasa um ki gwo mo. Tayi gi bwam 'boro'd mo ma haali/ jamu/ tal 'de/ midu diki this mondiki/ em piti e 'peni bwam um mo hili jasa kur yi'de/ 'te/ mo. <sup>23</sup>Haala man'doyu gwoj kamu/ 'peni Arungimis doshki'd e aha/ mon'thiny yan mo aha/ jin tana jim piti mo, a'di jin miiga/ to si'da/ mo <sup>24</sup>mmo'o gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo ma, Buulus. / E mini mii doshi bwambor ma Kaysar mo dhali hili, Arungimis midu ci ki / eya ris uni gun nyak ii ki / e eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo. <sup>25</sup>Haali/ a'di gi wakan mo tani kana, tayi gi bwam 'boro'd mo ma haali/ aha/ gama Arungimis gwo is ki a'di midu mii mii wakan me'd jin okunu aha/ gwo mo be. <sup>26</sup>Hili ana minu mii taka po/ monj kamu/ jin ta ara uka 'cesh mo be.

<sup>27</sup>Hili ki mon'thiny jin ta'da 'kume'd i'ce'dka dojon pu'dki'd mo tani aman 'kokunu mmobor ki yi'dem babangal eya dhan yi'de/ ma Adriya ki mo murki'di ta mombwam/ e mo tani imanmiiya kur yi'de/ toshkin ki uni 'kokin mo mmo'dish bampar kamu/ is mo be. <sup>28</sup>Dhali uni bitki to mo mmopal 'kul gi dhan yi'de/ mo dhali uni gamki a'di mo mmota engula/ iss 'kwanimpa ipe'de/ mo dhali 'ko'di ari mo jin tho'ha uni is mo tani uni bitki to dok/ e mo mmopal 'kul piti mo dhali uni gamki a'di mo mmota engula/ iss 'kwanimpa idonon i'ce'dka 'kume'd mo be. <sup>29</sup>Dhali mmo'ko/ kina aman is mo wakki/ aman minu 'taki ta'k mo a'cesh apo/ 'kuwosh 'kwakala/ mo tani uni ta'kkina kar 'kup tonjuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo idonon 'peni bum 'pen jin 'ko'd mo dhali 'tho mon'kush ki a'di bala midu di kakasjaji. <sup>30</sup>Dhali ki imanmiiya kur

\* 27:17 Sirtis a'di ta mo jin hapuc ma si'b ki hapuc mo.

'kokin mo mmonjapki mo mo mmoso ka piye/ 'peni bwam ma kur yi'de/ mo dhali thulka kur yi'de/ eya dhan yi'de/ e mii jin diki ta jamas mii me'd jin mina uni 'taki beredha kar 'kup tonjuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo 'peni bum 'pen ma kamu/ jin twa/a/ mo tani <sup>31</sup> aBuulus oki gwo eya mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo dhali i/ askar si'da/ mo ki: Isi ciki/ mmo'kokina gwansan ki 'koki 'ko eya kur yi'de/ mo tani um minu mol woth mo be. <sup>32</sup> N'ko'd i/ askar 'cithkina shi/ ma kur yi'de/ 'pen mo dhali mmodhal a'di mmobitku mo be.

<sup>33</sup> Dhali ki monjush ma tente/ di'd mmoy- ayu/ mo tani aBuulus njapki uni 'baar mo mmoshwa tonjen tiya mo mmo/o gwo mo ki: Atee yan ta'da cim ma 'kume'd i'ce'dka donjon mo jin cora um mo dhali 'kona um mmoga/ to mo dhali um 'koki bu'th tonj kamu/ mo be. <sup>34</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ yukkina um mo mmobu'th tonjen tiya mo haali/ a'di ta mo jin ta mom bum ki 'dantar mo. Haali/ ara mur'kup tal 'denj kamu/ midi diki 'ce'd sho'k 'peni 'kup bum ki jin 'denj kamu/. <sup>35</sup> Dhali ki a'di oki gwo yan kan tan mo tani dhali a'di bu'thki maanjuthu'd mo dhali a'di 'borki'da Arungimis bwa i is e bunj'kusi uni 'baar mo. Dhali a'di 'ce'dki a'di mo dhali tel a'di 'pen mo mmoshwa mo be. <sup>36</sup> Dhali mmo'borkina uni bwa mo tani uni ki is buni si'da/ bu'thki tonje/ mo be. <sup>37</sup> Dhali aman 'baar mo kun 'kona eya kur yi'de/ mo tani aman 'kwanimpa tana iss† 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dka kwara apo/ i'ce'dka karpa'c i'ce'di 'de/ mo be. <sup>38</sup> Dhali ki uni shwakini kap mo tani uni pashkina kur yi'de/ to is mo mmo'tagku ka piye/ mo pos bunyan eya dhan yi'de/ mo.

#### *Akur Pwathki Bwa mo*

<sup>39</sup> Dhali ki mo ta montee mo tani uni 'koki nyith mony'cesh mo hili uni thiskina bem bwan gapa 'kulganj kamu/ i is mo jin ta'da gap mo dhali uni 'torkina tor wakki/ uni mini 'taki misha kur yi'de/ bor apowa gap mo. <sup>40</sup> Dhali mmobitkina uniya kar 'kup tonjuthu'd jin telki'da kur yi'de/ mo tani uni dhalki uni mo eya dhan yi'de/ mo mmo'cu'k to kun dekki cwa jin shu'da kur yi'de/ bway ka yiha/ mo. Dhali mmoyu'dkina uni bur-rinyen 'tham ma kur jin twa/ a/ mo 'kup ki 'tham tani uni bu'thkina kur yi'de/ mo mmoya 'kup ka gap mo. <sup>41</sup> Hili mmobitkina uni apo/ mo jin gama dhan yi'de/ sunj 'kup mo tani uni tu'ckina kur yi'de/ mo mmopeya 'cesh mo. Dhali bum 'pen ma kur yi'de/ jin twa/ a/ jimki'da 'cesh mo dhali molu jo'c mo dhali di'd kan mo. Hili bum 'pen ma kur yi'de/ jin ta jinj 'ko'd mo tel 'pen mo mmo'cu'k is piti mo gom mom'bi'th gi yi'de/ mmobir bakal mo be. <sup>42</sup> Dhali gwo

jin 'koni bwa gi i/ askar mo tani ta gwo mmo'kosh 'kwani habuus mo jin mina unin tiya 'peni uni 'taki 'koki kanj ka piye/ mo dhali ye mo be. <sup>43</sup> Hila mancil ma askar iss 'kwanimpa imudhe'd mo tani a'di dina gwo ibwa mmokara Buulus ki 'dantar mo tani a'di nonki uni mo 'peni gwo kun 'ko uni ibwa mo dhali kanki gwo mo ki uni gun mishi yi'de/ kanj mo mini posh is buni eya dhan yi'de/ mo dhali pu'di mony'ceshi twa/ a/ mo. <sup>44</sup> Dhali 'peni kun tiya mo tani uni 'kokin eya kur yi'de/ jin pwathki bwa mo dhali kun tiya e ton tiya 'pena kur yi'de/ mo. Dhali wakan a'di warki'd ki mo jin yekina uni 'baar mo mmopu'da po/ mony'cesh ki 'dantar mo be.

## 28

### *ABuulus Diki'd eya Uka 'Cesh gi Pam Maliitha mo*

<sup>1</sup> Dhali ki aman yekina mo tani n'ko'd aman nyithkina a/ uka 'cesh yin jin ta a'di jin yuku ka Maliitha mo. <sup>2</sup> Dhali 'kwani gun 'koki wal 'twanj Griki mo 'torki aman mii kun muma uni mo haali/ uni 'thaki o'd mo dhali bu'thki amani 'baar mo 'kup ki is buni mo haala sho'k di'd mmowol yi'de/ mo dhali haali/ mo 'thupa'thup mo be. <sup>3</sup> Hili ka Buulus tulki cinjira/ is imontal 'de/ mo dhali dhu uni e o'd jin shwa'd mo tani tashan 'thi pu'dki'd ka piye/ gom mom 'batha'd mo dhali 'tampal a'di i'bame'd piti mo. <sup>4</sup> Dhali ki 'kwani gun 'koki wal 'twanj Griki parki ari to/e jin ta ga aci/i cine/ mmoshir ka 'cajala/ 'peni me'd piti mo tani uni oki gwo ka rem 'kup mo ki: Wathi/ yan de ita'da man'kosha mee mo be. A'di bala yeki'd mana 'pena dhan yi'de/ mo tani mo jin miinu ka kar/e non a'di mmodi ki e mo be. <sup>5</sup> Bahili a'di bitki to/e isi o'd jin shwa'd mo dhali a'di diki bu'th mo/isa nyor mo. <sup>6</sup> Hili uni 'corki a'di ki a'di mina isi 'taki dhe'th mo walla mmomina jwa 'taki kal a'di mmobit e me'd mo. Dhali ki uni 'kokin ki rash rash mo mmogor a'di mo dhali mmohila uni ki tonthusu kamu/ diki pu'du/ i a'di mo tani uni wo'tha bwam buni 'kup mo dhali o gwo mo ki a'di ta'da rum mo be.

<sup>7</sup> Dhali e monj gu'b kun tulu 'kup e mo yan mo tani mo 'kon gun ta ji gi wathi/ ma 'kanj'kup ma uka 'cesh yan jin yukunu gway ka Publiyuus mo. A'di bu'thki aman mo dhali dhu am mmo/ ish mo ka cimi kwara mmota yilkina/ mo. <sup>8</sup> Dhali a'di wakan si'da/ ki CoPubliyuus ishki 'ko'da 'cesh mmo'batha a'di is ki 'ba'th dhali mmo'thi mo. A'di jin yan ma Buulus nycine/ mo dhali mmo'tho mo dhali mmodhu me'd piti apo/ a'di mo mmowac a'di mo. <sup>9</sup> Dhali ki mii yan miikunu mo tani kun tiya si'da/ kun



'kosha 'batha tiya eya uka 'cesh yan mo tani pu'dkin mo dhali uni 'kokunu mo mmowac si'da/ mo be. <sup>10</sup> Uni si'da/ takki aman gi montak ka ris mo dhali ki aman 'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham mo tani uni dhu to gun mina am mii 'taki mii ta eya kur yi'de/ jin bela 'tham mo.

*Buulus Merki'd e Pa Ruumiya mo*

<sup>11</sup> Dhali 'ko'da ppe 'kupi kwara mo tani am 'cukkina kur yi'de/ jin bela 'tham mo jin ta ji gi Pa Iskandariyya mo jin 'baarki'da ppe gi mondit eya uka 'cesh yan jin ta gi jamasa 'de/ jin ta isa kam su/ mo. (Ikam gi uni su/ gwansan ta iya/ ma Saps jin ta com to gun lunja 'Kwaninj Griki mo dhali iya/ gwansan iyuku gway ka Kastuur mo dhala Polok mo dhali imanmiiya kur yi'de/ ki lunj uni me'd imanshu uni bway e bway yi'de/ mo.) <sup>12</sup> Dhali mnotakina aman Pan Sirakusa gi me'd mo tani aman 'kokina mo imun ka cimi kwara mo. <sup>13</sup> Dhali 'peni mo yan mo tani aman kukulkina bway mo dhali aman merkina e Pa Righiyun mo dhali 'ko'da cim 'de/ mo tani 'tham gi 'bana biny cam poshki'd mo, dhali 'ko'da cim jin 'ko'd mo tani aman pu'dkina e Pam Puthiyuuli mo <sup>14</sup> e mo jin gamkina amana wak bam mo dhali aman tu'ckunu mo mmo' ko nyakki uni ka cim pesu/ mo. Dhali wakan mo tani am pu'dkina e Pa Ruumiya mo be. <sup>15</sup> Dhali 'peni mo yan tani awak bam, ki uni cikki gwo gom aman mo tani, uni iyyin mo mmorak am ibway mo ntagi Mo ma Suug gi Pa Appiyuus mo dhali Mo gi Gu'b Yilkina/ Ikwara mo be. Dhali ka Buulus mishki uni mo tani a'di manki'da Arungimis mo dhali bwa ta a'di wathimpa mo be. <sup>16</sup> Dhali ki aman cikina e Pa Ruumiya mo tani Buulus dhalkunu bway mo mmoqa'b a'di 'de/ nyakka askar jin ji a'di mo be.

*ABuulus A'di Ciki Gwo e Pa Ruumiya mo*

<sup>17</sup> Dhali 'ko'da cim kwara mo tani a'di yukki uni mo mnotul is imontal 'de/ mo uni gun tana 'kan'kup gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali ki uni 'kokin mnotul isi montal 'de/ mo tani a'di oki gwo i uni mo ki: Aha/ ma wak bum, aha/ bala miikina tonj kamu/ apon 'kwani yisa walla apo/ mii gi ibabam bana bala aha/ cikunu 'peni Pa Urushaliim mo mmota habuus e me'd gi 'Kwani gi Pa Ruumiya mo. <sup>18</sup> Dhali ki uni tirrishi aha/ ki gwo mo tani uni ona bwa ki kar aha/ ki 'kus mo haali/ mo jin yeru aha/ is ki gway mo diki ta 'pemen jin midi ta ji gi mowu mo. <sup>19</sup> Hili ki 'Kwani Yahuuda/ oki gwo apo/ a'di mo tani aha/ tu'ckunu mo mmoyip 'kup 'kup ka Kaysar mo, yisa mnotaka/ gi tonj kamu/ jin miga/ yer 'kwani gi kal pem is ki gway mo yisa. <sup>20</sup> Haali/ gom moyer is ki gway yan tan a'di iyukkika/ um mmoparaa/ e mo dhali mnotora tor nyakki aha/ mo haali/ goma 'ten

kape/ gi 'Kwani ma Israyiil mo tani aha/ dekkunu ka jindhiiir yan mo. <sup>21</sup> Dhali uni oki gwo i a'di mo ki: Aman 'kokina ki bu'th gwo jin 'kwarkunu 'peni Pa Yahuudiyya gom / e walla tal 'den kamu/ 'pena wak pini yisa di'da jin pu'dki'd imahan mo dhali mmoçi gwo walla mmo/o gwon tonthusu kamu/ 'de/ gom / e mo. <sup>22</sup> Hili aman ona ki a'di 'boro'd mmocik gwo 'peni / e a'di jin di / e i bwa wakan mo. Haali/ gom gwo gi ce yan mo tani a'di mishu mo ibwam aman ki gwo jin onu apo/ a'di e mo 'baar mo.

<sup>23</sup> Dhali ki uni karkina cim gom a'di mo tani uni tha'thkin i a'di mo e mo jin ca'bkina a'di mo. Dhali a'di tori uni gwo eya tente/ mo mmoçi gwo gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali mmolal uni sho'k ki gwo mo goma Yesus mo 'peni gwoŋkan ma Musa jin cinu mo dhali gwo gi imançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo si'da/ 'peni mon'thamo/ ntagi mom'penkaskum mo be. <sup>24</sup> Dhali kun tiya gamki to wan is mo kun 'kokunu mo mmo/ oku mo dhali gun tiya 'koki gam gwo is mo be. <sup>25</sup> Dhali ki uni 'koki gam bwa me'd mo e bwam uni 'cena mo tani uni iikin mo, 'ko'da Buulus oki jasi gwoŋ kamu/ tal 'de/ mo ki: Gwo ona Shi/in Dheleladhelel ki 'bore/ eya Ishaya ka ji sho'k jin ta'da mançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo ibabam bum mo <sup>26</sup> mmo/o gwo mo ki:

Yayi / e mo ma e 'kwani gwansan mo dhali oyi gwo mo ki:

Mmocika um a'di ki cik gana/ mo tani um mini mol a'di 'ban ki tash tash mo dhali um mini par a'di e ka jin gana/ mo tani um mini mol a'di nyiṭh ki 'bil 'bil mo.

<sup>27</sup> Haala duj 'kwani gwansan dhethadhe'th mo

dhali 'cem buni usa us ki pintir mo mmocik gwo mo

dhali em buni mu'thkina uni mo isi ciki/ ki uni mini 'taki nyiṭh ki em buni mo dhali cik ki 'cem buni mo

dhali mish gwo 'ban eya dum buni mo dhali 'taki tu'k 'kup ki aha/ mo jin miga/ 'taki waç uni mo be.

<sup>28</sup> Dhalki a'di mishu si'da/ mo e um ki mowoth yan 'peni Arungimis hashkunu mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Ki uni mini cik si'da/. <sup>29</sup> Dhali ki a'di oki gwo gwansan mo tani 'Kwani Yahuuda/ iikin mo mmosu'kkina uni ki gwo ki nyanye/ e bwam uni 'cena mo be.

<sup>30</sup> Dhali a'di ca'bkid' mmo'baar yil su/ mo e gu'b pitinj gana/ jin cikina a'di aguurush mo mmoça'bi cine/ mo dhali a'di bu'thki uni 'baar kun iyyini a'di mo be, <sup>31</sup> mmoçi gwo gom Bampa/ ma Arungimis mo dhali mmoŋor to gom Tapa Yesus Krithos ki dar gi monyju/i 'baar mo dhali wathi/ piyi'd jin 'tashki a'di 'twa/ mo be.

## Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pa RUUMIYA mo

### *Mo jin Thenu Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuulus jin ta çinƙina/ ma Yesus Kristhos jin yuƙkunu mo mmota amankaru ki she/ mo, dhali a'di ki is piti ta jin karu ki she/ 'peni bwan tiya mo gom gwom 'borga/ ma Arungimis mo, <sup>2</sup> 'peni gwo jin okina a'di is ki imangi gwom piti kadhamo/ mo jin ta gwo jin 'kwarkunu jin ƙogu mo be. <sup>3</sup> Isi/ ki gwo gom Ya/ m piti mo jin ta'da Yesus Kristhos Tapam bana mo, a'di jin dho'thkunu mo 'peni emen ma Dawuu'd mo isi/ ka yi'c buɗɗwar is mo. <sup>4</sup> Dhali a'di toru eya tente/ ki a'di ta Ya/ ma Arungimis mo ki mom'bi'th mo ki gwo gi Shi/in jin ƙogu mo mmopinu a'di mo 'peni mowu mo be. <sup>5</sup> Dhali ki a'di mo tani am bu'thkina 'the mo dhali am takina imandhunu ki she/ mo imontaɓ 'de/ mo e mmoha gwom piti e mo ki moɗgam gwo is mo em bwaman kal gi 'kwani e mony'ceshi 'baar mo gom gwaypiti mo be. <sup>6</sup> Dhali nyakki uni mo tani um si'da/ um ta uni gun yuƙkunu ki kum ma Yesus Kristhos mo be.

<sup>7</sup> E uni 'baar mo kun 'kokin mo e Pa Ruumiya mo, uni gun en ma Arungimis mo dhali kun yuƙkunu mo mmodhu ki she/ ki dhelel dhelel mo.

A'the e um mo dhali moɗku'th is 'peni Arungimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

### *ABuulus Dina Gwo Ibwa mo Mmobuƙi Pa Ruumiya mo*

<sup>8</sup> Ntwa/a/ aha/ 'bora Arungimis pem bwa i is mo eya Yesus Kristhos gom uni 'baar mo haali/ moɗgam gwo is bum torunu ki tur ka pije/ e mony'ceshi 'baar mo. <sup>9</sup> Haali/ Arungimis ta'da aman/ o gwom pem mo a'di jin miiga/ to ki shi/in pem mo e gwom 'borga/ gi Ya/m piti mo, haali/ aha/ yera um gway ka yempa/ mo e mon'thom pem ki dar gi mondaƙ mo be. <sup>10</sup> Dhali aha/ doƙa Arungimis mo wakki/ a'di midu 'taki ta isi mii mo ki bwam piti mo tani ki aha/ mina gam a'di jin tupaa/ bwa mo isi/ isa gush mo mmoyaku/ i um mo be. <sup>11</sup> Haali/ aha/ 'kosha te/ um kagahara mo ki aha/ mina 'taki çu um to gi shi/in mo, mmominu 'taki 'bi'th um is mo. <sup>12</sup> Dhali a'di be nta gwo be ki ana minu nyakka du roƙ mo ki moɗgam gwo is bana ka rem 'kup mo, a'di jin di'd e um mo dhali e aha/ mo be. <sup>13</sup> Dhali shwane/ aha/ yisa mina dhal um mmota pus mo yisa, iwaƙ pem, haali/ aha/ dina gwo mbwa me'd ka ris mo mmoyaku/ i um mo (dhali hili aha/

nonkunu 'kup mo be) ki aha/ mina nyak maman gana/ dho'th e um mo si'da/ me'd e unin tiya kun 'kokin mo e bwan 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>14</sup> Aha/ din ma mure/ m'ba/ gom 'Kwaniɗ Griƙi mo dhali gom 'kwani kun 'koki wal 'twan Griƙi mo dhali gom uni gun ta gi yuƙ mo dhali gom uni gun ta pus mo. <sup>15</sup> Dhali wakan me'd jin mishga/ mii mo e is pem mo tani aha/ thosonkina is pem mo mmoci gwom 'borga/ e um mo si'da/ gun 'kon e Pa Ruumiya mo be.

### *Mom'bi'th gi Gwom 'Borga/ mo*

<sup>16</sup> Haali/ aha/ dina is ki 'the mo gom gwom 'borga/ mo haali/ a'di ta mom'bi'th ma Arungimis mo e bway mowoth mo, e uni 'baar mo ki 'beles kun gam a'di gwo is mo. Ntwa/a/ e 'Kwani Yahuuda/ mo dhali e 'Kwaniɗ Griƙi si'da/ mo be. <sup>17</sup> Haali/ e a'di mo tani mo ma ƙar/e ma Arungimis torunu eya tente/ ki moɗgam gwo is mo. Me'd jin 'kwarkunu mo ki: A'di jin ta jin ƙar/ e ki moɗgam gwo is mo tani a'di midu di ki e mo be.

### *Mii jin 'Kona 'Kwani ki Mii 'Ba/ mo*

<sup>18</sup> Haala nyor ma Arungimis torunu eya tente/ 'peni momis apowa ris mii gun ta ku gi ushu Arungimis mo dhali mii gun 'koki ta ƙar/ e kun miina 'kwani mo mmoyap gwoɗ gana/ ki miim buni kun 'koki ta ƙar/ e mo. <sup>19</sup> Haali/ mo jin mishuwa mish 'ban goma Arungimis mo tani a'di toru eya tente/ gom uni mo be. Haali/ a'di torƙin ma Arungimis uni mo be. <sup>20</sup> Gom to gun molu par e 'peni a'di me'd jin uƙkunu mony'cesh mo tani uni mishu eya tente/ mo be haali/ uni mishu e to gun uƙu mo be, uni gun mishu kun ta mom'bi'th piti jin di'd 'peni ka muɗ'kup ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo ntagi yilaɗ kamu/ ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ si'da/ mo dhali mmotana a'di Arungimis kan si'da/ mo tani, wakan mo tani uni dar ki gwo mo mmoci 'ko'd mo be. <sup>21</sup> Haali/ ba ki uni mishkina Arungimis mo tani uni ƙar a'di ki ka me'da Arungimis gana/ yisa, dhali uni si'da/ 'koki maɗ a'di mo. Hili uni warkin ki iman'kosh mo ki mii mo e gwom buni kun kulumkina uni ibwa mo dhali adum buni jin ta pus mo tani uni dhuruma/ dhurum mo be. <sup>22</sup> Dhali ki uni toshkin ki is buni ki uni yukayuk mo tani hili uni warkin ki pus mo be. <sup>23</sup> Dhali uni akki monyca ma Arungimis e mo jin moli wu mo me'd jamas to kun uƙu mo kun wana e ki wathiny'cesh jin mishi wu mo walla 'dii mo walla to/ e mo walla to kun parana 'cesh mo be.

<sup>24</sup> Dhali ki mii gi wakan mo tani Arungimis çiki uni bway mo ki mon'thoth bwa mo eya dum buni mo e to gun nyo/ anyo/ mo, ki buɗɗwar is buni mini 'theya' the mo e bwam uni ki is buni mo be. <sup>25</sup> Haali/

uni akki gwoŋ gana/ goma Arumgimis e mo ki gwo ma tor mo dhali luŋ to mo dhali mii to gom to jin uku mo, yisa goma Man/uk to mo jin ta jin 'boru mii ki sule/ sule/ mo be. Amen.

<sup>26</sup> Haali/ gom 'kup mii yan kantan mo tani Arumgimis ciki uni bway ki mon'dap e kun ta kun shigga/ mo. Up buni akki jamas buyem pam buni e mo mmobu'th jamas kun 'koki ta jamas buyem pa mo. <sup>27</sup> Dhali wakan si'da/ tani 'kwaniŋ gwaŋh uni dhalki jamas buyem pam buni ki up 'pen mo dhali uni bur ma dum buni mo mmo'dap e apon tiyan tiya gwaŋh mo. 'Kwaniŋ gwaŋh ha'k 'pen ceŋ 'kwaniŋ gwaŋh mo, dhali bu'th tonthus ki is buni uni 'cena mo, wakan ki miim buni kun thamkina uni mii mo be.

<sup>28</sup> Dhali haali/ Arumgimis usha uni mmonyith mo tani Arumgimis si'da/ ciki uni bway mo mmota gi bwa kun mini ta aye/in gwo mo dhali ki mii kun shi/ashi/ mo be. <sup>29</sup> Uni 'tu'dkunu mo ki piny piny ka ris mii gun ta mii gun 'koki ta miin'kar/ e mo dhali mii kun ta tonthus mo dhali mii mmota a'thothum bwa mo dhali mii kun ta kun dupa dupi e mo be. Dhali uni 'tu'du/ mo ki miin dhapan mo dhali mmo'kosha mee mo dhali mmota ibirin gwo mo dhali mmota imanheka he'k e mo dhali mmota iman'do tiya ki e mo. Uni si'da/ tana le'd ka le'd apo/ 'kwanin tiya mo <sup>30</sup> dhali ta imanthutha thu'th 'pen mo dhali ta imanshi/a Arumgimis i e mo dhali ta iman'ush 'kwani ga/ kun can mo dhali ta iman'thek 'ba/ mmis mo dhali ta imandhu is ki ca mo dhali mmota imanmum miin tonthus tiya kun ta kun this mo dhali mmota iman'ush gwo gi icom dhali ikum mo be, <sup>31</sup> dhali ta pus mo dhali ta uni gun tana akum bwa ka akum bwa mo dhali ta imandar ga dum pa mo dhali ta imangora bwa ki gor mo. <sup>32</sup> Bala ki uni mishki gwoŋkan ma Arumgimis mo ki uni gun miiki to gwansan mini gam 'pemen jin ta ku gi mowu mo tani uni yisa mii uni jasi uni 'cena ki is buni yisa, hili uni teski mii mo ki unin tiya kun botkin ki mii si'da/ mo be.

## 2

*Mo jin Dwall ma Arumgimis Gwo ka Kar/ e mo*

<sup>1</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani/ e dar gi gwo mmoçi 'ko'd mo, ayy ki /e wathi/ ki /e jana dwalli ci gwo mo. Haali/ ki /e dwalli gwo apo/ a'di mo tani/ e wakki is pini mo haali/ / e jin tana mandwall gwo mo tani/ e miiki isi to kun nyakkin mo be. <sup>2</sup> Ana misha ki gwon dwall ma Arumgimis pu'dki'd ki shem'bor mo apo/ uni gun miiki to gwansan mo be. <sup>3</sup> Aki tosha /e, /e wathi/ ki gwo jin dwalla / e apo/ uni gun miiki to gwansan mo dhali

/ e bala mii uni ki is pini mo tani a/ e mini ye mo 'peni mondwall gwo ma Arumgimis 'taa? <sup>4</sup> A/ e bolockina ris mii kun ta kum pa ma Arumgimis gi mo/ en gun ishin ka enthus ki bwa mo 'taa? Dhali mmoguna a'di bwa a'kany'cesh mo dhali mmo'kuça a'di bwa ki 'kari'th mowa? 'Kona um ki misha ki momiin ma Arumgimis ki mo/ en mo tani ta 'pemen mmosus um mmorica du is mowa? <sup>5</sup> Hili adum bum kun 'bi'thkin mo dhali kun tana ushiŋ gwo mo tani um tulkina nyor is is mo gom is bum mo ka cim ma nyor mo ki gwon dwall ma Arumgimis jin ta jin kar/ e minu tor eya tente/ mo be. <sup>6</sup> Haali/ a'di mididi ciya ris 'kwani to ka 'dete/ 'dete/ isi ki mii gun miikina uni mo be. <sup>7</sup> A'di mididi ci moŋ'koki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo ki uni gwansan kun miiki mii gun 'boron ki bwa gun 'kuçu mo ki 'kari'th mmosimm monyca e mo dhali montak mo dhali mo gi molu wu mo be. <sup>8</sup> Hili anyor mididi mo dhali mo jin ka/ aka/ si'da/ mo gom uni gwansan kun ta ibirin gwo mo dhali kun ush gwoŋ gana/ ha e mo mmomii mo hili uni ha gwon tonthus e mo mmomii mo be. <sup>9</sup> Mon'to'c bwa mididi mo dhali wukura/ si'da/ goma ris 'kwaniŋ'cesh 'baar mo ki 'beles kun miiki miinthus mo. 'Kwani Yahuuda/ n'twa/ a/ mo dhali 'Kwaniŋ Griki si'da/ mo be. <sup>10</sup> Hili monyca dhali montak dhali monku'th is goma ris uni gun mii miin gwaŋ/ mo, 'Kwani Yahuuda/ n'twa/ a/ mo dhali 'Kwaniŋ Griki si'da/ mo be. <sup>11</sup> Haali/ Arumgimis diki mii mii ka gwar 'de/ mo be.

<sup>12</sup> Aris uni gun miiki miinthus ki dar gi gwoŋkan jin cinu mo tani minu 'ce'd sho'k si'da/ ki dar gi gwoŋkan jin cinu mo be. Dhali aris uni gun miiki miinthus 'ko'di gwoŋkan jin cinu mo tani uni minu dwall gwo ki gwoŋkan jin cinu mo be. <sup>13</sup> Haali/ uni gwansan gun shirki gwoŋkan jin cinu ki 'ce mo tani uni yisa nta unin kar/ e ibwambor ma Arumgimis yisa. Hili uni gwansan gun miiki a'di mo tani uni idhunu ki mo ma kar/ e mo be. <sup>14</sup> Dhali ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun dar gi gwoŋkan jin cinu mo mii ki buyem pa ki is buni a'di jin kana gwoŋkan jin cinu mo tani uni ta gwoŋkan ki is buni mo be. Hili ba uni idaran gi gwoŋkan jin cinu mo. <sup>15</sup> I/ uni itori a'di mo ki a'di jin kana gwoŋkan jin cinu mo tani a'di 'kwarkunu eya dum buni mo. Dhali kan si'da/ 'twa/ ma dum buni ta'da man/ o gwo mo dhali gwo kun kuluma uni i bwa ki ji wushur mo tani yer uni is ki gway mo walla tor gwo 'twa/ mo sayii <sup>16</sup> ka tee gwansan ka Arumgimis mididi dwall 'kwani gwo kun kuma uni e bwa mo isi ki gwom 'borgam pem ka Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

*'Kwani Yahuuda/ dhali Gwoŋkan jin Cinu mo*

<sup>17</sup> Hili waƙƙi/ / e yuƙƙi is pini ki Wathi/ Yahuuda/ mo dhali ca' b 'ko'd e gwoŋƙan jin cinu mo tani dhali kar 'bam pini ki ca mo ki/ e ta jim pa goma Arumgimis mo tani <sup>18</sup> dhali mish bwam piti mo dhali tes a'di jin ta isa 'borƙan gana/ mo haali/ / e ye'thƙunu sho'k mo e gwoŋƙan jin cinu mo be tani <sup>19</sup> dhali waƙƙi/ / e mishƙin ka jin gana/ ki / e tana manshu 'kwani kun tana ja'da/ bway mo tani dhali ki / e ta moŋƙush gom uni gun 'kon mo e mondhurumi'd mo tani <sup>20</sup> dhali / e tana manto'k gom 'kwani kun ta pus mo dhali amantor 'kwanim 'pereny gwo mo tani mmotana / e gi gwoŋƙan jin cinu mo tani arisa yuƙ gun pe'dƙunu mo mmomish to mo, <sup>21</sup> dhali / e si'da/ jin wakan si'da/ mo tani / e jin tori ci gwo mo tani mina / e diki tor is pini gwo mo 'taa? Dhali ki / e din mo mmotor gwo apo/ mo gi kwalu to mo tani / e si'da/ kwalki to mo 'taa? <sup>22</sup> / E jin o gwo ki jaŋ kamu/ midu mii dhalku/ cal ki mii mii mo tani / e si'da/ din mo 'taa? mmomii miinyal mo. / E jin shi/i tompinyconi e mo tani / e si'da/ kwalki to mo 'peni gu'b jin luƙu to mo 'taa? <sup>23</sup> / E jin kar 'bam pini ki ca mo gom gwoŋƙan jin cinu mo tani / e ushƙina Arumgimis taƙ mo 'taa? mmo'ce'd gwoŋƙan jin cinu mo. <sup>24</sup> Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Gway ma Arumgimis walu gwo sora po/ mo e bwanj 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo gom / e mo be.

<sup>25</sup> Haali/ ka jin gana/ mo tani mo jin 'cihuwa munyal yis ta jim 'borga/ mo waƙƙi/ / e ha gwoŋƙan e mo mmomii mo, hili waƙƙi/ / e 'ce'dki gwoŋƙan mo tani mo ma munyal yis pini jin 'cihu/ mo tani a'di warki'd ka munyal yis jin dinuki 'cihu mo be. <sup>26</sup> Dhali wakan si'da/ waƙƙi/ wathi/ jin di'd ka munyal yis i e mo dhuki gwoŋƙan jin cinu mo ka kar/ e mo tani mina mo ma munyal yis piti jin dina a'di ki 'cihu mo tani kar a'di ka munyal yis jin 'cihu/ mo 'taa? <sup>27</sup> Dhali wakan si'da/ 'kwani kun 'kon ka munyal yis i e kankan mo tani hili i/ uni idhuki gwoŋƙan jin cinu mo tani uni ka jin gana/ mini waƙ / e jin ta gi gwoŋƙan jin 'kwarkunu mo dhali mo ma munyal yis jin 'cihu/ kan mo tani hili / e i'ce'd gwoŋƙan jin cinu mo be. <sup>28</sup> Haali/ a'di diki ta Wathi/ Yahuuda/ jin ta jim bwaman mo dhali mo ma munyal yis jin 'cihu/ gana/ mo diki ta jim por ma pije/ mo dhali jim bungwar is mo be. <sup>29</sup> A'di ta Wathi/ Yahuuda/ jin ta jim bwaman mo dhali mo ma munyal yis jin 'cihu/ gana/ mo tani a'di ta jim ma du mo be, jin ta to gi shi/in mo, yisa jin 'kwarkunu / te/ mo. Montak piti diki di 'peni 'kwani mo tani hili a'di 'peni Arumgimis mo be.

### 3

<sup>1</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani shi/ miim

'boro'da ta itana 'Kwani Yahuuda/ mo sa/? Walla tonta igama she/ mo mmo'cihuwa munyal yis mo sa/? <sup>2</sup> Shi/ miim 'boro'd 'teki nyanye/ mo be. To jin telkika/ 'pen a'dan be ki 'Kwani Yahuuda/ cinu gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo. <sup>3</sup> Dhali gwo wakata waƙƙi/ kun tiya dar gi gwo jin gamu is mo? Mmo'kona uni ki dar gi gwo jin gamu is mo tani a/a'di imina gwo jin gamu is ma Arumgimis i/ush me'd mowa? <sup>4</sup> Dhalku/ ki tosh kan. Waƙƙa ris 'kwani 'baar ki 'beles ta kun 'koki ta kuŋ gana/ mo tani dhalka Arumgimis ta a'diŋ gana/ mo. Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Ki / e mini 'taki ta jim ma kar/ e ki gwom pini mo

dhali 'taki pi gwo kun dwallu / e e mo.

<sup>5</sup> Hili waƙƙi/ mii kun 'koki ta kuŋ kar/ em bana miina ana mo mmotor mo ma kar/ e ma Arumgimis mo tani i/ana mina o katinta mo? Ka Arumgimis diki ta a'diŋ kar/ e mo 'taa mmoga'a a'di anyora po/ ana. (Aha/ ona gwo me'd wathim pa ba./) <sup>6</sup> Dhalku/ ki tosh kan. Waƙƙi/ gwo midu 'taki diki wakan mo tani Arumgimis midu 'taki mish 'kwaniny' cesh gwo dwall 'taa? <sup>7</sup> Hili waƙƙi/ gwoŋƙan/ ma Arumgimis ishƙina mony-cam piti mo goma tor pem mo tani atinta iwakƙunu aha/ mo me'd wathi/ jin miiki mi-inthus mo si'da/? <sup>8</sup> Dhali tonthus 'konuki 'taki mii mo gomata mmomina tom 'boro'di 'taki pu'du/ mo sa/? - me'd 'kwanin tiya kun rukunyki ana ki gwo mo mmo/o ki ana i/ona gwo kan mo. Ki mo gi miiwaƙ buni tana kar/ e mo be.

#### *Jaŋ Kamu/ jin Mii'd ka Kar/ e Yisa Di'da*

<sup>9</sup> Dhali katinta si'da/? A/ ki ana gwo tana 'Kwani Yahuuda/ mo bola bol e ki 'bor mo 'taa? Yisa ki sule/ mo be. Haali/ aha/ hila yer ma ris 'kwani 'baar mo is ki gway mo imonta' / de/ mo, 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwanin Griki mo, ka ris 'kwani 'baar mo 'kokin mo 'ko'd e mom'bi'th gi miinthus mo be. <sup>10</sup> Me'd gwo kun 'kwarkunu mo cikise/ mo ki:

Jaŋ kamu/ jin mii'd ka kar/ e yisa di'da. Tal 'de/ piyi'd mo be.

<sup>11</sup> Jaŋ kamu/ yisa di'da jin mishi gwo 'ban mo.

Dhali jaŋ kamu/ yisa di'da jin ŋapki'da Arumgimis mo.

<sup>12</sup> Aris uni 'baar mo dhereskin ki 'beles mo, aris 'kwani 'baar mo iiki iin thus mo.

Jaŋ kamu/ yisa di'da jin mii miim 'boro'da, tal 'de/ piyi'd mo be.

<sup>13</sup> 'Kus buni wana e ki moŋ'kupaje jin ka'du 'twa/ mo.

Uni tan ka le'd buni kun he'kkina he'k e mo. Aƙin tasha/ ca' bki'd 'ko'da le'd buni mo be.

- 14 Dhali 'twam buni 'tu'dkunu mo ki mony-  
jeya je mo dhali ka/ ma du ki ka/ mo  
be.
- 15 Sho'k buni dherkin mo mmowola bas mo  
be.
- 16 E bway buni jin iikina uni mo tani rakka'di  
'baar mo dhali mii jin miinu miiny  
ciŋkina/ mo be.
- 17 Dhali bway gi mo ma ku'th is mo tani  
molkina uni mo be.
- 18 Monko/ isa kamu/ yisa di'd goma  
Arungimis e bwambor jis/em buni  
yisa.
- 19 Dhali ana misha shwane/ ki a'di yin  
jin ona gwoŋkan jin cinu mo tani a'di onu  
gom uni gwansan kun 'ko 'ko'd e gwoŋkan  
jin cinu mo. Wakan mo tani ka ris 'twa/  
'baar mo minu 'dap 'twa/ mo gom gwo mo  
dhala ris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo  
mini dosh shoka 'cesh goma Arungimis mo  
be. 20 Haali/ wathim paŋ kamu/ yisa di'da  
jin minu kar ki mo ma ka/ e mo e jis/em  
piti mo goma tu'c gi gwoŋkan jin cinu mo  
yisa haali/ gom gwoŋkan jin cinu mo tani  
a'di nyithu/ miinthus mo be.

*Mo ma Ka/ e ki Mongam Gwo Is mo*

21 Hili shwane/ tani mo ma ka/ e ma  
Arungimis a'di toŋkunu eya tente/ ki dar gi  
gwoŋkan mo be. Ba gwoŋkan jin cinu mo  
dhali gwo gi imançi gwo ma Arungimis  
kadhamo/ mo jin 'kwarkunu si'da/ mo uni  
ta iman/o gwo gom a'di mo be. 22 A'di ta mo  
ma ka/ e ma Arungimis ki mongam gwo is  
eya Yesu Kriŋthos gom uni 'baar kun gam  
gwo is mo be. Haali/ toŋ kamu/ di'd ka  
kwa/um bwa yisa. 23 Haala ris 'kwani 'baar  
mo miiki miinthus mo dhali athki monyca  
ma Arungimis mo be. 24 Uni dhukunu  
ki mo ma ka/ e ka 'them piti me'd to jin  
cinu ki me'd mo ki mowan 'ba/ jin di'd eya  
Kriŋthos jin ta'da Yesu mo be. 25 A'di jin  
karkin ma Arungimis ka the/ m me'd ka  
bas piti mo mmobudha bu'th ki mongam  
gwo is mo be. Yan miikunu mo mmoŋor  
mo ma ka/ e ma Arungimis mo haali/  
gom bwa ma 'kany'cesh piti mo mmotana  
a'di Arungimis mo tani a'di peki miinthus  
dhamo/ 'kup mo be. 26 A'di miikunu mo  
mmoŋor e buŋ'kus shwane/ ki a'di ki is piti  
ta jaŋ ka/ e mo dhali ki a'di karki a'di ki mo  
ma ka/ e mo a'di jin gami gwo is eya Yesu  
mo be.

27 Dhali yan'ko'd mom bana jin dhukina  
ana 'ba/ ki ca mo tani a'di warki'd kata  
mo? A'di dhalkunu mo. Gom gwoŋkan  
jana? Gom gwoŋkan jin miinu mo 'taa?  
Yisa. Hili gom gwoŋkan gi mongam gwo is  
mo be. 28 Haali/ ana koca e mo mmo/ o  
ki wathi/ karu ki mo ma ka/ e ki mongam  
gwo is ki dar gi mii gi gwoŋkan jin cinu  
mo. 29 Walla Arungimis ta'da Arungimis

gi 'Kwani Yahuuda/ uni 'cena? A'di si'da/  
diki ta Arungimis gom 'kwani kun 'koki  
ta 'Kwani Yahuuda/ mo 'taa? Nye, a'di ta  
ji gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/  
si'da/ mo be 30 haali/ Arungimis a'di tal 'de/  
mo dhali a'di midi kar ki mo ma ka/ e uni  
gun 'ciŋhuwa munyjal yis mo gom mongam  
gwo is buni mo dhali uni gun 'konuki 'ciŋha/  
munyjal yis mo gom mongam gwo is buni  
si'da/ mo. 31 A/ki ana mina puu gwoŋkan jin  
cinu mo jin gamu is yansan mowa? Dhalku/  
ki tosh kan. Nye, gwo jin bath a'di is mo tani  
ana tela gwoŋkan jin cinu sho'k mo be.

**4**

*A/Ibrahiim Ta She/mm mo*

1 Dhali ki gwonta imina ana i/o mo goma  
Ibrahiim mo, jin ta'da babam bana jin di'di  
twa/ a/ mo isi ka yi'c ki buŋwar is mo?  
2 Haali/ wakka Ibrahiim karu ki mo ma ka/ e  
gom 'kup gwo jin miinu to mo tani a'di ta toŋ  
kamu/ jin kara a'di is ki ca mo gom a'di mo,  
dhali hili yisa ibwambor ma Arungimis  
mo. 3 Haali/ gwo wakata jin 'kwarkunu  
mo e Gwo ma Arungimis mo mmo/ o ka:  
Ibrahiim gamki'da Arungimis gwo is mo,  
dhali a'di kar a'di ki mo ma ka/ e mo be.  
4 Hili a'din 'de/ jin miiki mii mo tani tom piti  
jin gama a'di mo gom mii mo yisa karu ki  
to jin cinu ki me'd mo yisa. Hili a'di karu ki  
to jin mina a'di mii gam mo gom miim piti  
jin miikina a'di mo be. 5 Hili a'din 'de/ jin  
diki mii mii mo tani hili a'di gamki a'di gwo  
is mo jin karki a'di ki mo ma ka/ e mo, a'di  
jin ta'da Arungimis a/ uŋhiŋ gwo mo tani,  
mongam gwo is piti karu ki mo ma ka/ e  
mo be. 6 Wakan si'da/ aDawuu'd ciki 'twa/  
maŋ ki mom'bor mii apo/ wathi/ jin kar ma  
Arungimis ki mo ma ka/ e mo ki dar gi mii  
mo be 7 mmo/ o gwo mo ki:

Mom'bor mii gom uni gwansan uni gun  
dhalkunu adhiŋ gwom buni 'pen mo,  
dhali miinthus buni si'da/ kumkunu  
'kup mo be.

8 Mom'bor mii apo/ wathi/ jin mina Tapa  
Arungimis diki kar miinthus piti mo  
be.

9 Mom'bor mii yan a'di cinu 'twa/ maŋ  
apo/ uni 'cena gun 'ciŋhuwa munyjal yis  
mowa? walla apo/ uni si'da/ kun 'konuki  
'ciŋha/ munyjal yis mo. Haali/ ana ona gwo  
ki mongam gwo is karki'da Ibrahiim ki mo  
ma ka/ e mo be. 10 Dhali a'di kar a'di kata  
mo? A'di karkunu n'twa/ a/ mowa? walla  
ŋ'ko'd ki a'di 'ciŋhuwa munyjal yis mo. A'di  
yisa ŋ'ko'da, hili n'twa/ a/ ki a'di 'ciŋhuwa  
munyjal yis mo be. 11 Dhali a'di bu'thki mo  
jin 'ciŋhuwa munyjal yis mo me'd jamas mii  
mo walla to jin 'dapa'd ki mo ma ka/ e gi  
mongam gwo is jin takina a'di ki a'di di'd  
ka munyjal yis i e naskina/ mo be. Ki a'di

midi 'taki ta adhana baba ka ris 'kwani 'baar mo kun gamki gwo is mo be, uni gwansan kun darkin ki mo ma munyjal yis jin 'ciṭhu naskina/ mo, ki mo ma kar/e minu 'taki kar gom uni mo be. <sup>12</sup> Dhali ki a'di midi 'taki ta adhana baba gom 'kwani kun 'ciṭhuwa munyjal yis mo jasi 'te/ yisa, hili gom uni gun ta ku gi 'ciṭhuwa munyjal yis mo si'da/ dhali kun bathi she/mm mii gi mongam gwo is jin ta jim ma babam bana ka Ibrahiim jin takina a'di ntwa/a/ ki a'di 'ciṭhuwa munyjal yis mo be.

*Gwo jin Onu Is Yayi'd ki Mongam Gwo Is mo*

<sup>13</sup> Dhali gwo jin onu is goma Ibrahiim mo dhali emen piti jin mina uni 'taki ta gi mal mo e mony'cesh mo tani, diki yayu/ gom gwonkan jin cinu mo, hili gom mo ma kar/e gi mongam gwo is mo be. <sup>14</sup> Haali/ wakki/ uni gun ta gi gwonkan jin cinu mo mini ta gi mal mo tani mongam gwo jin gamu gwo is mo tani minu war ki jin onu ka wuny is mo dhali gwo jin onu is mo si'da/ minu war mo ki gwo jin minu puu mo be. <sup>15</sup> Haali/ gwonkan jin cinu mo a'di kalki'da nyor mo be. Hili ki gwonkan piyi'd mo tani gwo molu dhij si'da/ mo.

<sup>16</sup> Haali/ gom gwo gi wakan mo tani a'di ta ji gi gamu gwo is mo, ki gwo jin onu is min ma 'the cil mo dhali ki a'di minu tel sho'k mo gom emen piti 'baar mo, yisa gom jasi uni gun ha gwonkan jin cinu e mo, uni 'cena yisa, hili gom uni si'da/ kun nyak gwo gam is ka Ibrahiim mo be. Haali/ a'di ta'da adhana baba gom ana 'baar mo be. <sup>17</sup> Me'd Gwo jin 'kwarkunu mo mmo/o gwo mo ki: /E karkika/ mo mmota adhana baba gi kal gi 'kwaniny'cesh ka ris mo - e bun'kus ma Arumgimis mo, a'di jin gama a'di gwo is mo jin ciki mon'koki/e mo gom uni gun wukin mo dhali yuka yuk ki to gun 'koki 'ko mo me'd to gun 'kokin mo be. <sup>18</sup> Dhali ki mo ma 'tej kape/ jin peki'd mo tani a'di gamki gwo is naskina/ mo ka 'tej kape/ mo ki a'di midi 'taki ta adhana baba gom kal gi 'kwaniny'cesh ka ris mo me'd gwo jin tor'kunu a'di mo ki: Wakan be emen pini mini 'ko mo be. <sup>19</sup> A'di diki 'ka'd mo e mongam gwo is mo ki a'di kulumki gwo ibwa mo gom bun'gwar is pitij gana/ jin wana e ki jin wu'd mo haali/ a'di ta'd gi yil jin wana e ki issi mudhe'd mo ka dhan piti mo walla ki a'di kulumki gwo ibwa mo si'da/ goma Saarah jin dina bwan dho'th piti jin taki'da burum naskina/ mo be. <sup>20</sup> A'di diki ath mo jin gamu gwo is ki sule/ mo be. A'di dina a'di ki dumbul mo gom gwo jin okin ma Arumgimis is mo. Hili a'di 'bi'thkunu is mo e mongam gwo is mo me'd jin karkina a'di Arumgimis ki ca mo be. <sup>21</sup> Dhali a'di telu sho'k mo ki gwo eya du mo ka Arumgimis

mishi mii a'di jin okina a'di is mo be. <sup>22</sup> Dhali wakan mo tani mongam gwo is piti karki a'di ki mo ma kar/e mo be. <sup>23</sup> Dhali hili, gwo jin okunu mo ki: a'di karki a'di mo tani, gwo gwansan uni 'kwarkunu mo gom jasi a'di a'di 'de/ yisa, <sup>24</sup> hili gom ana si'da/ mo. A'di minu kar ka kar/e gom ana kun gama gwo is e a'di mo jin piki a'di 'peni mowu mo jin ta'da Yesus Tapam bana mo be. <sup>25</sup> A'di jin karkunu mo mmowu mo goma adhiñ gwom bana 'baar mo dhali jin pikunu mo ki ana minu dhu ki mo ma kar/e mo be.

## 5

*Kup Gwo jin Dhunuwa Dhu ka Kar/e mo*

<sup>1</sup> Dhali gom mii gi wakan mo tani ana dhunu mo ki mo ma kar/e ki mongam gwo is mo. Haali/ a'di gi wakan mo tani ana tana gi mon'ku'th is eya Arumgimis mo eya Yesus Kristhos Tapam bana mo be. <sup>2</sup> Dhali e a'di si'da/ ana takina ki bway mo eya 'the yansan mo jin doshkina ana nycine/ mo be. Dhali ana 'kunya bwa mo e mo ma 'tej kapem bana gi monyca ma Arumgimis jin pwakkunu ana bwa mo be. <sup>3</sup> Dhali ki nyanye/ kan tan mo tani ana 'kunya bwa mo e mon'kosh is ka nyor bana mo dhali mmomisha ana ki mo/ isa nyor pucurki'd mo mmogam 'pemen ki mo jin minu 'dim 'kup mo be. <sup>4</sup> Dhali mo jin minu 'dim 'kup mo pucurki'd mo mmogam 'pemen ki mo jin wanu gwo kan ibwa mo be dhali mo jin wanu gwo kan ibwa mo tani pucurki'd mo mmogam 'pemen ki mo ma 'tej kape/ mo be. <sup>5</sup> Dhali mo ma 'tej kape/ midi diki bit ana bwa ka lungu'b mo haali/ mo/en ma Arumgimis gackunu eya dum bana ki Shi/ in Dheleladhelel mo, a'di jin cikunu ana mo be.

<sup>6</sup> Dhali ki ana 'kokina ki dar gi 'bi'th mo tani ki embula 'borga/ yansan mo tani aKristhos wuki'd mo gom ku gi ushuna ush goma Arumgimis mo be. <sup>7</sup> Hili a'di dita mii gom jan tal 'de/ mo mmo'taki wu mo gom a'di jin ta wathij kar/e mo - bahili gom wathim 'boro'd mo tani jan tal 'de/ midi 'taki budha du mo mmowu mo be. <sup>8</sup> Hili Arumgimis tor'ki mo/en piti gom ana mo haali/ ki ana 'kokina mo mmota imanmii miinthus naskina/ mo tani aKristhos wuki'd gom ana mo be. <sup>9</sup> Dhali haali/ a'di wakan mo tani mmodhukunu ana ki mo ma kar/ e shwane/ ka bas piti mo tani bakata 'te/ beseene/ ana minu ta is ki me'd mo ki a'di 'pena nyor ma Arumgimis mo be. <sup>10</sup> Haali/ wakki/ ana gwamkunu ka Arumgimis mo mmota isa 'de/ mo ki mowu gi Ya/m piti mo tani ki ana 'kokina mo mmota 'kup gom a'di mo tani bakata 'te/ beseene/ ana gwamkunu mo mmota isa 'de/ mo shwane/ tani ana minu ta is ki me'd ki mondiki/em piti mo be.

<sup>11</sup> Dhali a'di diki wakan jasi 'te/ mo hili ana si'da/ mina bwa 'kuny mo eya Arungimis mo ka Kristhos jin ta Tapa Yesus bana mo. E a'di mo tani ana bu'thkina mongwam bana mo mmota isa 'de/ mo be.

*Adam dhala Kristhos mo*

<sup>12</sup> Dhali me'd jin pu'dkina miinthus eya 'cesh ki wathim pan 'de/ mo tani dhali wu mo gom miinthus mo tani dhali wakan mo tani miinthus peperki'd eya ris 'kwani 'baar mo haala ris 'kwani 'baar mo miiki miinthus mo be. <sup>13</sup> Dhali ka jin gana/ miinthus ishki'd e mony'cesh yansan ntwa/ a/ ki gwonkan jin cinu mo 'konuki ci mo be. Dhali hili miinthusa kamu/ yisa karuwa wakki/ gwonkan piyi'd mo be. <sup>14</sup> Dhali hili wu seki'da Aadama po/ ntaga Musa mo, apo/ uni gwansan si'da/ kun takin gi miinthus kun waki gwom dhan ma Adam yisa. Adam ta'da shimpira/ mii gom a'di jin midi yayu/ mo be.

<sup>15</sup> Dhali hili, to jin cinu ki me'd mo tani diki waki gwon dhij mo. Haali/ wakki/ 'kwani ka ris wukin mo goma dhij gwo gi wathin 'de/ mo tani bakata beseene/ a'the ma Arungimis dhali to jin cinu ki me'd eya 'the gi wathin 'de/ caan jin ta'da Yesus Kristhos mo tani ishki'd mo gom 'kwani ka ris mo be. <sup>16</sup> Dhali to jin cinu ki me'd mo tani diki waka du'd mii 'peni miinthus wathin 'de/ caan si'da/ mo. Haali/ mii jin cinu isa nyok jin bathki gwon dhij 'de/ mo tani a'di ikalki miywa' mo. Hili, to jin cinu ki me'd mo jin bathki gwon dhij ka ris mo tani kalki mo jin dhuuwa dhu ka kar/e mo be. <sup>17</sup> Wakki/ gwon dhij gi wathin 'de/ kalki wu mo jin seki'd apo/ mo gom wathin 'de/ yan tani bakata beseene/ mmina uni se apo/ mo e mony'koki/e mo ki wathin 'de/ yan jin ta'da Yesus Kristhos mo, uni gun bu'thkina 'the jin ishki'd ka enthus mo dhali to jin cinu ki me'd ki mo ma kar/e mo.

<sup>18</sup> Dhali wakan si'da/ gom gwon dhan gi wathin 'de/ mo tani gwon dwall pu'dki'd apo/ aris 'kwani 'baar mo e miywa' mo be. Dhali wakan si'da/ gom jan tal 'de/ jin mii'd ki mii ma kar/e mo tani mo jin dhuuwa dhu ka po/ ki mony'koki/e mo pu'dki'd mo eya ris 'kwani 'baar mo be. <sup>19</sup> Haali/ gom jan 'de/ jin ta'da a/ ushingwo mii mo tani 'kwani ka ris warkin ki imanmii miinthus mo be. Dhali wakan si'da/ gom jan tal 'de/ jin ta'da manha gwo e mo mmomii mo tani 'kwani ka ris si'da/ minu warku/ ki imanmii miinthus/ e mo be. <sup>20</sup> Dhali yan'ko'd gwonkan jin cinu mo a'di pu'dki'd mo jin mina gwon dhan imar is mo. Dhali hili me'd jin markina miinthus is mo tani a'the ishki'd ki nyanye/ mo be. <sup>21</sup> Dhali wakan si'da/ me'd jin sekina miinthus apo/ mo gi wunu mo tani a'the si'da/ midi se apo/ mo

ma kar/e ki mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo eya Yesus Kristhos Tapam bana mo be.

## 6

*Mo jin Wunu e Miinthus, Hili Mmo'ko ki E eya Kristhos mo*

<sup>1</sup> Dhali gwo gi wakata imina ana i/o mo sa/? Mina ana rash 'ko e miinthus ki sule/ mo 'taa? jin min ma 'the i/ ish mowa? <sup>2</sup> Dhalku/ ki tosh kan. Ana gun wukina mo e miinthus mo tani ana mina 'ko ki e a'di mmana? <sup>3</sup> Ki 'kona um ki misha ki ana 'baar gun cu'kunyu eya Kristhos jin ta'da Yesus mo 'kokunu mo mmocu' mo nyakki jwam piti mo 'taa? <sup>4</sup> Ana 'kokunu mo mmokan mo kan nyakki a'di mo e jwam piti mo. Dhali wakan si'da/ me'da Kristhos mmocukunu a'di mis mo 'peni mowu ki monyca ma Baba mo tani ana si'da/ mina nyak mondiki/en this yan mo be.

<sup>5</sup> Haali/ wakki/ ana tana imanwar ki isa 'de/ nyakki a'di e jwa jin waki jim piti mo tani ana minu warku/ ki isa 'de/ nyakki a'di e mompinum piti jin waki jim piti mo be. <sup>6</sup> Haali/ ana misha ki bwam dhamom bana 'koshkunu jwa mo nyakki a'di mo, ki bungwar is gi miinthus yan minu 'ce'd sho'k mo ki ana mina 'taki 'koki 'ko mo mmota cin'kina/ gi miinthus mo be. <sup>7</sup> Haali/ a'di jin wuki'd mo tani a'di di'd ka po/ 'peni miinthus mo be. <sup>8</sup> Dhali hili wakki/ ana wuna mo nyakka Kristhos mo tani ana gama gwo is ki ana mina 'ko nyakki a'di mo be. <sup>9</sup> Haali/ ana misha ka Kristhos a'di jin 'de'kkunu 'peni mowu midi diki wu dok/e ki sule/ mo. Mowu ta gi mom'bi'th apo/ a'di dok/e yisa. <sup>10</sup> Jwa jin wukina a'di mo tani a'di wuki'd gom miinthus mo be me'd 'de/ ki sule/ mo. Hili mondiki/e jin dina a'di ki e mo tani a'di diki'd ki e eya Arungimis mo be. <sup>11</sup> Dhali wakan si'da/ um mini mii dhu is bum ki ku gun wukin mo gom miinthus mo dhali 'ko ki e eya Arungimis mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

<sup>12</sup> Dhalku/ ki dhal miinthus wakan mmose apo/ bungwar is ga 'cesh bum mo ma mmotu'c um mmocik' gwo 'peni bwam bum mo. <sup>13</sup> Walla dhalku/ ki ci tom bungwar is bum ki miinthus mmota to mmomii mii kun 'co'ka'co'k mo ma. Hili ciyi is bum ka Arungimis mo ma, me'd 'kwani kun cuyunu mo 'peni mowu e mondiki/ e mo dhali tom bungwar is bum si'da/ mmota ton kar/e goma Arungimis mo. <sup>14</sup> Haali/ miinthus midi diki ta gi 'bi'th apo/ um mo, haali/ um ta 'kwani kun wana e ki cin'kina/ gi gwonkan jin cinu yisa. Hili um wana e ki cin'kina/ ma 'the ma Arungimis mo be.

*Mmota Cin'kina/ gi Miin'kar/e mo*

<sup>15</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani ana mina imii miinthus mo 'taa? Gom ana 'kon-aki ta ciŋkina/ gi gwoŋkan jin cinu mo 'taa? Mmotana ana ciŋkina/ ma 'the ma Arungimis mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. <sup>16</sup> Ki 'kona um ki misha wakki/ um ci is bum ki wathin kamu/ mmota ciŋkina/ mmociŋ gwom piti mo tani um ta ciŋkina/ gi wathi/ jin ciŋka um gwo mo ba/. Wakki/ a'di mididi 'taki ta miinthus mmogam mowu mo, walla wakki/ a'di mididi 'taki ta mmociŋ gwo mo tani a'di nta mii ma kar/ e mo be. <sup>17</sup> Hili 'bora' bor ka Arungimis mo haali/ um gun 'thissa/ ta ciŋkina/ gi miinthus mo tani shwane/ um warkin ki imanha gwo e 'pena dur gan/ gom gwoŋ kar/ e yan jin cinu um mmomii mo. <sup>18</sup> Dhali mmo'cuŋkunu um 'peni miinthus mo tani um warkin ki ciŋkina/ ki mii ma kar/ e mo be. <sup>19</sup> Aha/ ona gwo ki 'twa/ ga 'cesh mo, gom buŋgwar is ga 'cesh bum aŋan mo. Haali/ 'thissa/ um ci tom buŋgwar is bum ki jiny ciŋkina/ 'peni miin 'dap e mo dhali ki miinthus kun eka/ ek mo tani wakan shwane/ ciyi tom buŋgwar is bum ki jiny ciŋkina/ ki mii ma kar/ e mo ma mmodhu gi she/ ki dhelel dhelel mo. <sup>20</sup> Ki um ta ciŋkina/ gi miinthus mo tani um 'kon ki 'kus mo 'peni miin'kar/ e mo. <sup>21</sup> Hili maman kuna gamkina um 'thissa/ me'dyin 'kona um e mii gun 'the um is shwane/ mo? Haali/ 'pemen gi to gwansan mo tani uni ta mowu mo be. <sup>22</sup> Hili shwane/ mmo'cuŋkunu um mo 'peni miinthus mo dhali mmowara um ki ciŋkina/ ma Arungimis mo tani um ta gi maman bum mmodhu gi she/ ki dhelel dhelel mo dhali 'pemen piti ta ji gi mon'koki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo. <sup>23</sup> Haali/ to jin gamu ki mii jin miinu miinthus mo tani ta mowu mo. Hili a'di jin cin ma Arungimis ki me'd mo tani a'di ta mondiki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ eya Yesu Kristos Tapam bana mo be.

## 7

### *Suura 'Peni Gwo Miimash mo*

<sup>1</sup> Dhali 'kona um ki misha, iwaka? (haali/ aha/ ona gwo e 'kwani kun mishi gwoŋkan jin cinu mo) ki gwoŋkan a'di dekki wathi/ ki yil gi mondiki/ em piti 'te/ mo be. <sup>2</sup> Me'da 'bom jin mashkin ma kath mo tani a'di dekkina gwoŋkan ma kath ki a'di di'd ki e mo. Hili wakka akathim piti wuki'd mo tani ayim karu ki 'kus 'peni isi gwoŋkan ma kath mo be. <sup>3</sup> Wakan mo tani wakki/ a'di mididi gam is piti ki wathin gwaŋha kamu/ mo ka katham piti di'd ki e mo tani a'di minu yuk ka manmii miinyal mo. Dhali hili wakki/ a'di yim min ma katham piti wu mo tani ayim di'd ki 'kus 'peni gwoŋkan yan mo dhali wakki/ a'di masha'di wathin gwaŋha kamu/ mo tani a'di ta'da manmii miinyal yisa.

<sup>4</sup> Dhali ki mii gi wakan si'da/ mo tani iwak pem, um wukin mo gom gwoŋkan jin cinu ki buŋgwar is ma Kristos mo be. Haali/ a'di wakan mo tani shwane/ um ta uni goma ciŋ kamu/ mo a'di jin 'de'kkunu 'peni mowu ki ana mina dho'th maman goma Arungimis mo be. <sup>5</sup> Ki ana 'kona ki e mo e buŋgwar is mo tani mon'dap e gi miinthus bana gun 'mera gwoŋkan jin cinu e mo tani 'kon mmowagas e tom buŋgwar is bana mo mmodho'th maman gom mowu mo. <sup>6</sup> Hili shwane/ ana 'cukkunu mo 'peni gwoŋkan jin cinu mo. Ana wukina mo gom a'di caan jin bu'thki ana ki ciŋkina/ mo, ki ana mina 'koki mii to ki gwoŋkana dhamo/ jin 'kwarkunu mo, hili ki ana mina mii to ki mondiki/ en this gi Shi/ in mo be.

### *Gwo gi Toju Bwa jin Dina Miinthus e Bwa-man mo*

<sup>7</sup> Ata mina ana i/ o mo sa/? A/ ana mina o ki gwoŋkan jin cinu mo tani ta miinthus mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Hili wakki/ gwoŋkan jin cinu mo mididi 'taki pi mo tani aha/ mina 'taki mol miinthus nyith mo be. Aha/ mina 'taki mol 'ban a'di jin ta mon'thoth bwa wakki/ gwoŋkan jin cinu diki o gwo mo ki: Dhalki/ e bwa ki mii i'thoth mo ma. <sup>8</sup> Hili miinthus mo tani mmogama a'di bway e gwoŋkan jin 'kwarkunu mo tani a'di wagaski'da ris to gun 'thothu bwa e aha/ mo. Ki dar gi gwoŋkan jin cinu mo tani miinthus wuki'd ka mak mo. <sup>9</sup> Ntwa/ a/ mo tani aha/ ca'bkina ki e mo ki dar gi gwoŋkan jin cinu mo. Hili ki gwoŋkan jin 'kwarkunu pu'dki'd mo tani miinthus waga'd mo dhali aha/ wukina mo be. <sup>10</sup> Gwoŋkan a'di yin jin oki gwo is gom mondiki/ e mo tani a'di gamkika/ wu nycine/ mo. <sup>11</sup> Haali/ miinthus mmogamkina a'di gway e gwoŋkan jin 'kwarkunu mo tani a'di he'kiki aha/ e mo dhali ki a'di mo tani a'di 'koshki aha/ jwa mo be. <sup>12</sup> Wakan be gwoŋkan jin cinu mo a'di kogu mo. Dhali gwoŋkan jin 'kwarkunu mo a'di kogu mo dhali ta jin kar/ e mo dhali ta jin 'boro'd mo be.

<sup>13</sup> Mina a'di jin ta jin 'boro'd kal mowu gom aha/ mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Miinthus a'di be a'di miiki mo jin wunu e aha/ mo e a'di jin 'boro'd ki miinthus minu 'taki tor ki a'di nta miinthus mo be dhali ki gwoŋkan jin 'kwarkunu mo a'di mididi 'taki war ki miinthus jin shi/ashi/ mo be. <sup>14</sup> Ana misha gwo ki gwoŋkan jin cinu mo a'di ta to gi shi/ in mo. Hili aha/ tana to gi shuman is mo jin yokunu mo e bwamme'd gi miinthus mo. <sup>15</sup> Aha/ dinaki mish gwo 'ban gom miim pem gana/ mo. Haali/ aha/ dinaki mii a'di jin oyaa/ bwa mo. Hili aha/ miikina a'di yin jin shi/ kika/ i e mo. <sup>16</sup> Hili wakki/ aha/ mina to jin dika/ ki o bwa mo tani aha/ gamkina gwo me'd mo ki gwoŋkan jin cinu ta jin



'borga/ mo be. <sup>17</sup>Haali/ kan mo tani a'di diki ta aha/ jin miiki a'di mo, hili miinthus jin ca'arki'd e aha/ mo be. <sup>18</sup>Haali/ aha/ misha ki tom 'borgaŋ kamu/ yisa ca'arki'd e aha/ mo, a'di jin ta buŋwar is gi shuman is pem mo. Aha/ misha bwa o gom a'di jin 'boro'd mo, hili aha/ mola a'di mii mo be. <sup>19</sup>Haali/ aha/ dinaki mii tom 'boro'd jin oyaa/ bwa mo, hili tonthus jin 'teka/ bwa mo tani a'di imiikika/ mo be. <sup>20</sup>Hili waŋki/ aha/ miina to jin diki oyaa/ bwa mo tani a'di diki ta aha/ jin miikina a'di mo, hili miinthus jin ca'arki'd e aha/ mo be.

<sup>21</sup>Wakan mo tani aha/ gamkina gwoŋkan bwa kan me'd jin oka/ bwa mmomii ki 'bore/ mo tani hili tonthus a'di ishki'd ki 'dish 'dish hila/ mo. <sup>22</sup>Haali/ aha/ 'bora bwa ki 'bor mo e gwoŋkan ma Arumgimis jin cinu mo e isi bwaman is pem mo be. <sup>23</sup>Hili aha/ mishkina e tom buŋwar is pem mo gwoŋkan gi bwaŋ kamu/ aski'd mo ki gwoŋkan ma dum pem mmokar aha/ mmota cinkina/ gi gwoŋkan gi miinthus jin ca'arki'd e tom buŋwar is pem mo be. <sup>24</sup>Ayy aha/ jin dinaki ta buye/ wathim pa mo. Kaja mididi 'cuŋ aha/ mo 'peni buŋwar is gi mowu yan mo? <sup>25</sup>'Bora'bor ka Arumgimis eya Yesus Kristhos Tapam bana mo. Dhali wakan mo tani aha/ ki is pem miikina gwoŋkan ma Arumgimis jin cinu ka dum pem mo dhali hili ki shuman is pem mo tani aha/ miikina gwoŋkan gi miinthus mo be.

## 8

### *Mondiki/e e Shi/in mo*

<sup>1</sup>Gom a'di gi wakan mo tani miywaŋ diki di mo shwane/ gom uni gwansan kun 'kokin eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. <sup>2</sup>Haali/ gwoŋkan gi Shi/in gi mondiki/e eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani a'di karki aha/ ki 'kus 'peni gwoŋkan gi miinthus mo dhali mowu mo be. <sup>3</sup>Haali/ Arumgimis 'baarki a'di jin mola gwoŋkan jin cinu mii mo haali/ a'di 'ka'da'd mo e buŋwar is mo mmohashkina a'di Ya/m pitin gana/ mo e jamas gi buŋwar is gi miinthus jin shi/ashi/ mo dhali gom miinthus si'da/ tani a'di waŋki miinthus e buŋwar is mo be. <sup>4</sup>A'di mii'd kan ki mo ma kar/e gi to jin dota gwoŋkan jin cinu mo minu thim e ana mo kun 'koki bath buŋwar is mo hili mmobaŋ Shi/in mo be. <sup>5</sup>Haali/ uni gwansan kun 'ko 'ko'd e buŋwar is mo tani dhuna dum buni ki to gi buŋwar is mo. Hili uni gwansan kun 'ko 'ko'd e Shi/in mo tani dhuna dum buni ki to gi Shi/in mo be. <sup>6</sup>Mmodhuwa du 'ko'di buŋwar is mo tani ta mowu mo be. Hili mmodhuwa du 'ko'di Shi/in mo tani a'di ita mondiki/e mo dhali moŋku'th is mo be. <sup>7</sup>Haala du caan jin karu 'ko'd e buŋwar is mo tani a'di ta 'kup ka Arumgimis mo. A'di diki gam me'd

ki gwoŋkan ma Arumgimis jin cinu mo. Ka jin gana/ a'di moli mii mo be. <sup>8</sup>Dhali uni gwansan kun 'kon e buŋwar is mo tani uni molona Arumgimis 'bor bwa i is mo be.

<sup>9</sup>Hili um 'koki 'ko e shuman gi buŋwar is mo. Um 'kon e Shi/in mo be waŋki/ Shi/in ma Arumgimis ka jin gana/ di'd e um mo. Wathi/ jin dara'd gi Shi/in ma Kristhos mo tani a'di diki ta jim piti mo be. <sup>10</sup>Hili waŋka Kristhos di'd e um mo tani ba buŋwar is bum wukin mo gom miinthus mo tani shi/in bum 'kon ki e gom mo ma kar/e mo be. <sup>11</sup>Waŋki/ Shi/in gi a'di jin 'de'kki'da Yesus 'peni mowu di'd e um mo tani a'di jin 'de'kki'da Kristhos jin ta'da Yesus 'peni mowu mo tani mididi ci mondiki/e mo ki buŋwar is bum kun mishi wu si'da/ mo ki Shi/in piti jin di'd e um mo be.

<sup>12</sup>Dhali wakan mo, iwaŋka, ana 'kon ma mure/ m'ba/ mo, yisa gom buŋwar is yisa mmobaŋ ana buŋwar is yan mo be. <sup>13</sup>Haali/ waŋki/ um 'ko 'ko'd e buŋwar is mo tani um mini wu mo be. Dhali hili waŋki/ ki Shi/in mo tani um ki 'kosh mii gi buŋwar is jwa mo a'di imina umi 'ko e mo. <sup>14</sup>Haala ris uni gun shuna Shi/in ma Arumgimis bway mo tani uni ita iya/ ma Arumgimis mo be. <sup>15</sup>Haali/ um 'koki bu'th shi/in mmota cinkina/ dok/ e mmobaŋ mo e mo ma ko/ is mo. Hili um bu'thki shi/in mmota iya/ mo. Me'd jin gwokina ana mo ki: Abba Ababa. <sup>16</sup>A'di ta Shi/in ki is piti jin oki gwo nyakki shi/in bana ki ana tana uci ma Arumgimis mo be. <sup>17</sup>Dhali waŋki/ ana tana uci kan mo tani ana tana imankal mal mo, imankal mal ma Arumgimis mo dhali imannyaŋ mal ka Kristhos waŋki/ ana mina isi 'kosh ka nyor nyakki a'di mo ki ana minu nyak dhu ki ca ki a'di mo.

<sup>18</sup>Aha/ tosha ki mo gi isa nyor jin di'd shwane/ diki ha me'd mmodhu ka par 'ban ki monyca jin minu tor ana eya tente/ yilaŋ kamu/ mo. <sup>19</sup>Haali/ to kun uku mo tani uni corkina cor ki mo/o bwa ki 'bi'th gom mo jin minu tor uci ma Arumgimis eya tente/ mo be. <sup>20</sup>Haala ris to kun uku 'kon mmogam me'd mo mmowar mmopu/ mo be. Uni yisa ki bwam buniŋ gana/ yisa, hili ki bwa gi a'di jin dhu uni ki mo ma 'terj kape/ mo. <sup>21</sup>Haali/ to gun uku uni, ki is buni minu 'cuŋ mo 'peni mondek buni gi mompu/ mo dhali bu'th mo jin dhunuwa dhu ki 'kus mo gi monyca gi uci ma Arumgimis mo be. <sup>22</sup>Ana misha ki aris to gun uku okonkin mo ki isa nyor ma dho'th imontaŋ 'de/ mo ntagi shwane/ mo be. <sup>23</sup>Dhali yisa jasi to gun uku uni 'cena, hili ana ki is bana mo, ana gun takina maman gi Shi/in ntwaa/a/ mo okonkina isi bwaman mo me'd jin corkina ana acor gom mo jin budhuwa bu'th ka bas gi iya/ mo jin ta mo gi wanu buŋwar is bana 'ba/ mo be. <sup>24</sup>Haali/ e mo ma 'terj kape/ yan mo tani ana takunu

is ki me'd mo be. Hili mo ma 'teñ kape/ jin mishu mo tani a'di diki ta a'teñ kape/ 'te/ mo. Haali/ a'dija jin ta'd ga 'teñ kape/ gom to jin misha a'di mo? <sup>25</sup> Hili wakki/ ana tana ga 'teñ kape/ ki to gun 'kona ana ki mish mo tani ana çorkina açor gom a'di ki bwa jin 'kuju mo ki 'kari'th mo be.

<sup>26</sup> Wakan si'da/ Shi/ in wothki ana e moñ'ka'd is bana mo be. Haali/ ana 'konaki mish to 'tho mo me'd jin mina ana mii 'tho mo ka ba/. Hili Shi/in ki is piti a'di woth gwo is gom ana mmowuwa shure/ ki nyanye/ ki gwo mo. <sup>27</sup> Dhali a'di jin ñapki'da duñ 'kwani mo tani a'di mishki a'di jin ta'da duñ gi Shi/in mo haali/ Shi/in a'di wothki gwo is gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel isi ki bwa ma Arumgimis mo be.

#### *Mmopi Mii E ki Nyanye/ mo*

<sup>28</sup> Haali/ ana misha mo ka ris to nyaçu/ mii ki 'bore/ gom uni gun enena Arumgimis mo, gom uni gun yuƙkunu mo mmomii waki bwam piti mo be. <sup>29</sup> Haali/ uni gun mishkina a'di nŋwa/ a/ mo tani uni i'kawurkina a'di mo mmonyakɔ jamaŋ ki Ya/ m piti jin mina a'di ta abwa nyara/ ibwam ikam ka ris mo. <sup>30</sup> Dhali uni gun 'kawurkina a'di mo tani uni iyukkina a'di si'da/ mo dhali uni gun yuƙkina a'di mo tani uni idhukina a'di ki mo ma kar/e mo dhali uni gun dhukina a'di ki mo ma kar/e mo tani uni idhukina a'di ki monyca si'da/ mo be.

<sup>31</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani ana mina i/ o kata gom gwo gwansan mo? Wakki/ Arumgimis ta a'di gom ana mo tani aja a'di jin mido ta 'kup ki ana mo sa/? <sup>32</sup> A'di jin diki non Ya/ m pitinj gana/ mo hili a'di çiki a'di mmowu mo goma ris ana 'baar mo tani mina a'di diki çì ana aris to ki nyanye/ ka 'the si'da/ nyakki a'di mo 'taa? <sup>33</sup> Kaja a'di jin mido kar toñ kamu/ tal 'de/ m'ba/ uni gun kwanykin ma Arumgimis mo? A'di ta'da Arumgimis jin kar wathi/ ki mo ma kar/ e mo be. <sup>34</sup> Kaja a'di jin mido waka waƙ mo? A'di ta'da Yesuŋ Kristhos 'taa? jin wuki'd mo. Nye, a'di 'teyi jin 'de'kkunu 'peni mowu mo, a'di jin di'd ka bim poros ma Arumgimis mo, a'di ka jin gana/ jin woth gwo is gom ana mo. <sup>35</sup> Kaja a'di jin mido kɔwa/ ana bwa 'peni mo/en ma Kristhos mo? Mmomina to to'c 'kus 'taa? Mmo'ko ka çis 'taa? Mmo'kosha 'kwaniya 'kosh 'taa? Mmomina te/ 'kosh 'taa? Mmo'ko ki dar gi burrineye/ 'taa? Walla mmo'ko e mo jin taçu wu mo 'taa? Walla gandala turga/ 'taa? <sup>36</sup> Wakan be a'di 'kwarkunu mo ki:

Aman 'koshkunu jwa iyula tente/ gom gway pini.

Aman 'kokunu mmodhu mo me'd ka'bal gun susu mmo'ciñ 'kus mo be.

<sup>37</sup> Yisa. Ka ris to gwansani 'baar mo tani ana tana imanpi mii e ki nyanye/ e a'di jin enki

ana mo be. <sup>38</sup> Haali/ aha/ misha mo ki isa duñ gana/ ki mowu walla miodiki/e walla iman 'doyu gwo walla mom'bi'th kun molu gadhir walla to gun 'kon shwane/ walla to gun mini 'ko yilañ kamu/ walla mom'bi'th <sup>39</sup> walla montur walla moñ'kul walla toñ kamu/ tal 'de/ jin uçu mo tani mido mol ana bwa kɔwa/ 'peni mo/en ma Arumgimis jin di'd eya Kristhos jin ta'da Yesuŋ Tapam bana mo be.

## 9

### *Mmokwanykin ma Arumgimis 'Kwani ma Israyiil mo*

<sup>1</sup> Aha/ ona gwoñ gana/ eya Kristhos mo. Aha/ dinaki ta tor mo. 'Twa/ ma dum pem ƙalki aha/ gwo o e Shi/in Dheleladhelel mo <sup>2</sup> ki aha/ takina gi bwan diñ' d jin caaca mo dhali aha/ dinaki daƙ she/ 'pe'd eya dum pem mo. <sup>3</sup> Haali/ aha/ mina 'taki toshi ki aha/ ki is pem minu jee is jwa mo dhali 'ciñ 'twa/ 'pena Kristhos gom gway gi ikam pem gun tana bas pem ka yi'c mo. <sup>4</sup> Uni gun ta 'Kwani ma Israyiil mo dhali uni gun ta iya/ kun cila to mii mo dhali uni gun cila monyca mo dhali gwo jin gamu me'd mo dhali gwoñkan jin çikunu mo dhali gwo gi luñu mo dhali gwo jin onu is mo be. <sup>5</sup> E uni a'di icil ma idhana baba mo dhali 'pena yi'c buni isi ki buñgwar is mo tani a'di nta'da Kristhos jin diki'da po/ aris to 'baar mo, a'di jin ta'da Arumgimis jin 'boru mii ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ nniil mo. Amen.

<sup>6</sup> Hili a'di yisa ta gwo ma Arumgimis jin ushki me'd mo yisa. Haali/ uni 'baar gun piyin 'peni uçi ma Israyiil mo tani ta uniñ gana/ ma Israyiil yisa. <sup>7</sup> Dhali uni 'baar mo 'koki ta uçiñ gana/ ma Ibrahim mo haali/ uni ita kun piyin mo 'peni a'di. Dhali hili uni gun pikin 'pena Is/ hak mo tani uni ita emen kun yerunku gway ñ'ko'd mo be. <sup>8</sup> 'Pemen gwo yan diki ta jasi gwo gi tana uni uçi gi buñgwar is mo 'te/ uni kun ta uçi ma Arumgimis mo. Hili uni ta uçi gi gwo jin onu is mo kun ta emen kun yerunku gway ñ'ko'd mo be. <sup>9</sup> Haali/ gwo jin onu is yansan mo o' gwo mo ki: Ki mo caan mo tani aha/ mina dok ka nyañ'ko'd mo dhala Saarah mido ta gi ya/ mo be. <sup>10</sup> Dhali a'di ta jasi kan yisa. Hili si'da/ me'd jin bwaakin ma Ripka uçi ki wathinj gwaña 'de/ mo tani ababam bana jin ta'da Is/hak mo tani <sup>11</sup> bala ki uni 'konuki dho'th naskina/ mo tani dhali 'koki mii toñ kamu/ jin 'boro'd mo walla jin shiyi'd mo mo tani ki bwa ma Arumgimis jin 'kawurkina a'di nŋwa/a/ ki mo jin kwanya a'diya kwany mido di ki sule/ mo tani yisa jasi gom mii yisa, hili goma yuƙ piti mo tani <sup>12</sup> a'diyim torunu gwo ki a'diñ gwanyjaƙa/ imido mii to gom a'di jin ta dhuru'c mo be. <sup>13</sup> Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ka: Yakuub a'di enka/ mo be. Hili Iisu a'di i'teka/ bwa mo be.

<sup>14</sup> Ana mina i/o kata si'da/? Arumgimis thu'thki mii mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan mo ma. <sup>15</sup> Haali/ a'di oki'da Musa gwo mo ki: Aha/ mina miimiya po/ uni gun miga/ miimii mo dhali aha/ mina ko'c eya po/ uni gun miga/ ko'c e nycine/ mo. <sup>16</sup> Haali/ a'di diki ta to jin 'dapa'd e bwa wathi/ mo walla to jin palkunu mii mo hili a'di 'dapa'd ki momiimii ma Arumgimis mo. <sup>17</sup> Haali/ Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo oki'da Pirawn gwo mo ki: Aha/ cukina / e mis mo gom 'kup mii yaasenj gana/ mo mmotor mom'bi'th pem e/e mo. Wakan ki gway pem minu ki ki lala'th e mony'ceshi 'baar mo. <sup>18</sup> Dhali kan mo tani a'di miiki mii apo/ unin tiyan tiya mo kun ona bwa a'di mo dhali a'di 'bi'thki'da du unin tiyan tiya kun ona bwa a'di mo be.

<sup>19</sup> A'di mina umi oyaa/ gwo cikise/ mo ki: Atinta karkina a'di gwo apo/ naskina/ mo? Haali/ kaja mididi mish bwam piti roç mo? <sup>20</sup> Hili ki /e wathi/ ja mididi thoka Arumgimis gwo ka nyan'ko'd mo? Mina to jin uku o a'di jin uk a'diya ki: Atinta uka /e aha/ kan mo?

<sup>21</sup> Aman/uka je dina a'di ki ta gi 'bi'th apowa je mmo/uk 'pena jeng gabula 'de/ yan ton'kul bwanj kamu/ ki jaro/ mo dhali jan kamu/ jin dinu ki ga/ to mmomiya? <sup>22</sup> Atinta wakki/ Arumgimis dina gwo ibwa mmotor anyor piti mo dhali mmotor mom'bi'th piti mo tani a'di kalki bwan dit'i'd ki bwa jin 'kuçu/ ki 'kari'th mo dhali ton'kul bwa ma nyor gun ukkunu mo tani a'di ita gom mo gi 'ce'duwa 'ce'd sho'k mo be. <sup>23</sup> mmothosonkina a'di momish mo jin tanu pa gi monycam piti gom ton'kul bwa gi momii miim piti mo be. A'di jin thosonkina a'di ntwa/ a/ gom monyca mo <sup>24</sup> me'd isi anayi kun yulkina a'di mo, yisa jasi 'peni 'Kwani Yahuuda/ uni 'cena yisa si'da/, hili 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>25</sup> Me'd ka jin gana/ jin okina a'di gwo eya Huusha mo ki: Uni gwansan kun 'koki ta 'kwanim pem mo tani

miga/ yuk ki 'kwanim pem mo. Dhala yim jin dinuki en mo tani aha/ mina yuk a'di ki jim pem jin enka/ mo be.

<sup>26</sup> Dhali e mo yan gana/ mo, e mo jin onu gom uni mo ki: Um 'koki ta 'kwanim pem mo tani uni minu yuk ki iya/ ma Arumgimis mo, jin di'd ki e mo be.

<sup>27</sup> Dhali Ishaya a'di cuuki'd mo gom 'Kwani ma Israyiil mo ki: Bala wakki/ aris iya/ ma Israyiil mina e 'taksi wa ki emena si'b gi bwam ma gap mo tani hili jasi unin tiya ki daça/ iminu woth mo be. <sup>28</sup> Haali/ Tapa mididi dak bwan dwall gwom piti 'kup mo e mony'cesh ki 'bi'th dhali ki 'ta'b mo. <sup>29</sup> Dhali me'd jin torkin ma Ishaya gwo ntwa/ a/ mo tani ki:

Wakki/ Tapa Arumgimis gi momis mididi diki dhal ana uci mo tani ana mina e 'taksi wa ki 'Kwani gi Pan Saduum mo dhali mmowar mo me'd 'Kwani gi Pan Gamuura mo be.

'Kwani ma Israyiil dhali Gwom 'Borga/ mo

<sup>30</sup> Dhali ana mina i/o kata? Ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun 'koki ur mo ma kar/e isho'k mo dhali bu'th a'di mo, a'di a'di jin ta mo ma kar/e yan gi mongam gwo is mo, <sup>31</sup> hili ki 'Kwani ma Israyiil kun urki mo ma kar/e isho'k jin 'dapa'd ki gwonkan jin cinu mo tani uni 'koki ha me'd mo mmothim gwonkan caan jin cinu mo be. <sup>32</sup> Gomata? Haali/ uni 'koki ur a'di isho'k ki mongam gwo is mo hili me'd jin 'dapa a'di ki mii mo be. Uni golkina wosh jin golki'da gol mo be. <sup>33</sup> Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Hili aha/ 'thikina Sihyuun wosh caan mo jin mididi gol 'kwani mo, wosh caan jin mina uni ita'k mo. Dhali a'di jin mididi gam a'di gwo is mo tani minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo be.

## 10

<sup>1</sup> Iwaka, adum pem oyaa/ dhali a'thom pem eya Arumgimis mo gom 'Kwani ma Israyiil ki uni minu 'taksi ta is ki me'd mo be. <sup>2</sup> Aha/ kalkina gwo o gom uni mo, ki uni shwakina nyor goma Arumgimis mo, hili a'di mishkina uni 'ban mo yisa. <sup>3</sup> Haali/ mmo'kona uni ki ji mol mo gom mo ma kar/e yan jin pu'dki'd mo 'peni Arumgimis mo dhali mmosimma uni mii e mo mmoget mo ma kar/em buni sho'k mo tani uni 'koki dhu is buni 'ko'di me'd mo ma kar/ e ma Arumgimis mo be. <sup>4</sup> Haala Kristhos a'di tajin 'ko'd gi gwonkan jin cinu mo, ka ris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ kun tan gi mongam gwo is mo minu dhu ki mo ma kar/e mo be.

<sup>5</sup> AMusa 'kwarki gwo mo ki, wathi/ jin bofo'd ki mo ma kar/e jin 'dapa'd ki gwonkan jin cinu mo tani mididi ca'b e a'di mo be.

<sup>6</sup> Dhali hili, mo ma kar/ e jin 'dapa'd ki gwo jin gamu is mo tani a'di o gwo mo ki: Dhalku/ ki o gwo eya dum pini mo ki: Kaja a'di jin mididi se momis mo? (ki a'di mididi thula Kristhos ka 'cesh mo) <sup>7</sup> walla, Kaja a'di jin mididi thul jis jwa mo? (ki a'di mididi guya Kristhos ka pije/ 'peni mowu mo.) <sup>8</sup> Hili gwo wakata okunu mo? Gwo 'dishki /e is mo, eya le'd pini mo dhali eya dum pini mo (a'di jin ta gwo gi mongam is jin cikina aman mo be). <sup>9</sup> Haali/ wakki/ /e mini pi gwo ki 'twam pini ka Yesus ta Tapa mo dhali gam gwo is ka dum pini ka Arumgimis 'de'kki a'di 'peni mowu mo tani /e minu woth mo be. <sup>10</sup> Haali/ wathi/ jin gam gwo is ka dum piti mo tani wakan a'di karu ki mo ma kar/ e mo be. Dhali a'di jin piki gwo ki 'twam piti mo tani dhali kan, a'di wothkunu mo be.

<sup>11</sup> Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu o gwo mo ki: Wathij kamu/ 'de/ jin gamki a'di gwo is mo tani yisa minu kar ki mo ma 'the is yisa. <sup>12</sup> Haali/ mo ma gwar 'de/ diki di e bwaman Wathi/ Yahuuda/ mo dhali Wathij Griki mo. Tapa a'di ta Tapan 'de/ goma ris 'kwani 'baar mo dhali ta a'di jin ci mom piti jin tanu pa mo apowa aris uni kun yuk a'di mo be. <sup>13</sup> Haali/ aris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ kun mini yer gway gi Tapa mo tani uni iminu ta is ki me'd mo be.

<sup>14</sup> Hili 'kwani mini yuk a'di kata mo, uni kun 'koki gam a'di gwo is mo? Dhali uni mini gam a'di gwo is kata mo, uni gun 'koki cik gwo ki sule/ sule/ mo? Dhali uni mini cik gwo kata ki dar ga manci gwo mo? <sup>15</sup> Dhali 'kwani mini mish gwo ci kata mo? hili isi ciki/ uni minu 'taki mii hash mo ba/. Me'd gwo kun 'kwarkunu mo ki: Sho'k gi uni gwansan kun ciki gwom 'borga/ mo tani wani jarowa? <sup>16</sup> Hili uni 'baar 'koki ci is ki gwom 'borga/ yan mo. Haali/ a/Ishaya o gwo mo ki: Tapa gamkin maja gwo is jin cika a'di 'peni aman mo? <sup>17</sup> Wakan mongam gwo is pu'dki'd 'peni a'di jin cikunu mo dhali a'di jin cikunu mo tani pu'dki'd 'peni gwo jin cikunu mo goma *Kristhos* mo be.

<sup>18</sup> Dhali hili aha/ dotkina gwo mo ki: A/ki 'kona uni ki cika? Ka jin gana/ uni cikkin mo be. Haali/ 'Twam buni yaki'd ki lala'th isi mony'ceshi 'baar mo.

Dhali gwom buni taki'd ki 'pemen gi mony'cesh mo be.

<sup>19</sup> Dok/e aha/ doṭa gwo mo ki: A/ki 'Kwani ma Israyiil 'koki mish gwo 'bana? Ntwa/a/ Musa o gwo mo ki:

Aha/ mina kar /e mmoṭa'c bwa gom uni gun 'koki ta kal mo.

E kal jin ta pus mo tani aha/ mina kar /e mmoshwaa nyor mo.

<sup>20</sup> Dhala Ishaya o gwo wakan ka daran du mo ki:

Aha/ gamkunu ki uni gwansan kun 'koki ṅap aha/ mo.

Aha/ ṭorkina is pem eya tente/ gom uni gwansan gun 'koki dot aha/ mo be.

<sup>21</sup> Hili gom 'Kwani ma Israyiil mo tani a'di ki o gwo mo ki: Ka tee 'peni mon'thamo/ aha/ he'thkina me'd pem e 'kwani kun tana iman/ush gwo ha e mo dhali kun ta 'kwani kun ta ca'ckon ki ca'ckon mo be.

## 11

*'Kwani ma Israyiil kun 'Kokini Daḳa/ mo*

<sup>1</sup> A'di dotka/ gwo dok/e mo ki: Arungimis wakki 'kwanim piti mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Aha/ ki is pem tana Wathi/ ma Israyiil mo, emen ma Ibrahim mo, dhali aha/ tana jim ma wak ma Benyamiin mo be. <sup>2</sup> Arungimis diki wak 'kwanim piti

mo, uni gun 'kawurkina a'di mo. Dhali 'kona um ki misha, Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo o gwo ki Iliyya a'di jin wothki'da Arungimis gwo is apo/ 'Kwani ma Israyiil mo 'taa? Mmo/ o gwo mo ki: <sup>3</sup> Tapa uni 'koshki / e imanci gwom pini mo. Uni 'ce'dki mo jin karu mmomiiya basa 'cesh gom /e sho'k mo dhali aha/ dhalkunu, aha/ 'de/ mo. Dhali uni ṅapki mondiki/em pem mo. <sup>4</sup> Hili Arungimis thoḳ a'di gwo kata mo sa/? A'di thoḳ a'di gwo mo ki: Aha/ dhukina 'kwani ki is pem kun tana alaapi pesu/ mo kun 'koki luṅ ki jin 'kupa'dupun goma Baal mo. <sup>5</sup> Dhali wakan si'da/ ki mo yan mo tani 'kwani 'kokini daḳa/ kun kwanykunu ka 'the mo be. <sup>6</sup> Hili wakki/ a'di ka 'the mo tani a'di diki ta to mmo'dap ki mii mo. Wakki/ a'di diki wakan mo tani a'the midi diki ta a'the mo be.

<sup>7</sup> Dhali ki gwonta si'da/? 'Kona 'Kwani ma Israyiil ki bu'th mo a'di jin ṅapkina uni mo. Uni gun kwanykunu mo tani uni bu'thki a'di mo. Hili unin tiya 'bi'thkunuwa du mo be. <sup>8</sup> Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Arungimis ki ci bwa eny'ce'd mo, ki em buni mini 'taki 'koki mish mo mo dhali 'ce si'da/ mini 'taki 'koki cik gwo mo, ntaga teen gana/ yansan mo.

<sup>9</sup> Dhala Dawuu'd o gwo mo ki:

Dhalka ayuk jin yuka uniya yuk mmotul 'kup mo tani warki'd ki mo jin ceshuwa cesh mo dhali ka gume/ si'da/ mo

dhali wosh jin gol uni mo dhali jin garr uni 'kus mo.

<sup>10</sup> Dhalki em buni warkin ki mondhurumi'd mo ki uni mini 'koki mish mo mo, dhali dhalka apom buni mmogomki'd ki sule/ sule/ mo.

*Bway Mowoṭh gom 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>11</sup> Wakan aha/ doṭa gwo mo ki: A/ ki uni golkunu jin mina uni 'taki biṭ mo 'taa? Dhalku/ ki tosh kan. Hili gom gwon dhaṅ buni mo tani a'di ipu'dkina mowoṭh e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. A'di gi wakan mo tani a'di idhu 'Kwani ma Israyiil mmota aṭacum bwa mo. <sup>12</sup> Dhali wakki/ gwon dhaṅ buni ta 'pemen pa mo gom 'kwaniny'cesh mo tani dhali wakki/ miim buni kun ush me'd mo ta tom pa mo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani bakata 'te/ 'peni 'tu'd buni mo?

<sup>13</sup> Hili aha/ ṭorkina um gwo mo um kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Ma isi me'd jin taka/ amankaru ki she/ gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo tani miim pem mmomii to mo tani ekkika/ mo be <sup>14</sup> jin minu dhu gwasi 'Kwani Yahuuda/ mmoṭa'c bwa mo dhali ki mii gi wakan mo tani unin tiya takunu is ki me'd mo be.

<sup>15</sup> Dhali waḱki/ gwo waḱ buni ta 'pemen jin wanuwa wan 'ba/ mo mmotal isa 'de/ mo gom 'kwaniny' cesh mo tani mombu'th buni midu ta 'pemen wakata mo? Hili mondiki/ e 'peni mowu 'te/ mo. <sup>16</sup> Dhali waḱki/ ara gana'th 'peni maman to jin ta jin t'wa/a/ jin cinu mo ta jin ḱogu mo tani wakan si'da/ min ma gabul piti ka 'duntula/ ta jin 'ḱogu mo. Dhali waḱka birman ta jin ḱogu mo tani wakan si'da/ abim piti mo be.

<sup>17</sup> Dhali hili wakka bin tiya kwa/kunu mo tani dhali /e jin tana ale/ 'te/ 'pena setuun jin 'kaki is piti 'te/ kamkunu mo e embul buni mo tani mmonyak pa ta ki cwa setuun 'te/ mo tani <sup>18</sup> dhalku/ ki kar 'ba/ ki ca eya bi 'te/ mo. Dhali waḱki/ /e kar 'ba/ ki ca mo 'te/ tani kayi gwo e ki /e a'di idiki tela birman sho'k mo, hili abirman caan jin telki /e sho'k mo be. <sup>19</sup> /E mini o gwo mo ki, abi 'ce'dkunu wakan jin miga/ 'taki ta kamkin ki a'di mo. <sup>20</sup> A'di ta gwoḱ ganayi. Uni 'ce'dkunu mo haali/ uni dar gi mongam gwo is mo. Hili /e ntelki mo gi gamu gwo is sho'k mo 'te/. Wakan dhalku/ 'ba/ ki kar ki ca mo hili doshi ki jin ko/ mo ma. <sup>21</sup> Haali/ waḱki/ Arumgimis diki tor momiiim piti apo/ abiny cwa ka 'kup 'de/ mo tani wakan si'da/ a'di midu diki tor a'di ki /e mo be. <sup>22</sup> Hili a'di mo ma, mo jin min ma Arumgimis ki bwanḱush mo dhali mo jin miinuwa jisa ki 'bi'th ka kar/e 'peni Arumgimis mo. Jisan kar/e yan 'kup ki uni gwansan kun bitkin mo, hili Arumgimis midu mii ki bwanḱush gom /e mo waḱki/ /e mini ca'b ki sule/ e mo gi bwanḱush piti mo. Waḱki/ a'di diki wakan mo tani /e si'da/ minu 'ci'th mo be. <sup>23</sup> Dhali kan si'da/ gom kun tiya mo tani waḱki/ uni mini 'taki buḱ 'twa/ 'peni mo jin ushu gwo gam is mo tani uni minu kam mo be. Haali/ Arumgimis ta gi mom'bi'th mmokam uni dok/e mo be. <sup>24</sup> Haali/ waḱki/ /e 'ci'thkunu 'peni cwa setuun jin 'kaki 'pen piti ka 'kup 'de/ mo dhali /e kamkunu ki ca'ckon mo /e jin diki di ka 'kup 'de/ e cwa setuun jin cu'thkunu mo tani bakata imin ma biny cwa ka 'kup 'de/ kam ka nyan'ko'd dok/e e cwa setuun buninḱ gana/ mo.

### *Mo gi Tuku 'Kwani ma Israyiil Is mo*

<sup>25</sup> Ki um mini 'koki 'ko ki ji mol mo mo e mohe'k em bum mo tani aha/ napa um mmomish gwo 'ban mo, a'di jin ta gwo jin bagu mo, iwaḱa. A/ usiny'ce pu'dki'd e 'ban gi 'Kwani ma Israyiila tiya mo ntaga waambuhany 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ 'tu'dkunu mo mmopud' mo be. <sup>26</sup> Dhali wakan si'da/ aris 'Kwani ma Israyiil iminu ta is ki me'd mo be. Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Ka man'cuḱa 'cuḱ 'ba/ mo midu pu'du/ 'pena Sihuun mo tani

a'di midu dhi'th mo gi ushuwa ush gom Arumgimis sho'k mo 'pena Yakuub mo be.

<sup>27</sup> Dhali a'di yansan midu ta gwom pem jin gamu me'd nyakki uni mo,

ki aha/ mina kal miinthis buni mo be.

<sup>28</sup> Isi gom gwom 'borga/ mo tani uni ta 'kup ka Arumgimis mo gom gway bum mo. Hili isi gom unim piti kun kwanykina a'di mo tani uni a'di ita ku gi ena a'di gom gway gi ibabam buni kun 'kokin mo nt'wa/a/ mo be. <sup>29</sup> Haali/ to kun cinu ki me'd mo dhali ayuḱ ma Arumgimis uni 'kon ka kenne/ mo. <sup>30</sup> Jasi me'd jin 'kokina um mo mmo/ usha Arumgimis gwo ha e mo tani hili shwane/ um bu'thki momiiim piti mo gom mo jin usha uni gwo mmoha e mo be. <sup>31</sup> Wakan uni ushki gwo ha e mo jin mina uni 'taki gam momiiimii si'da/ gom momiiimii jin tor'kunu um mo be. <sup>32</sup> Haali/ Arumgimis tulki'da aris 'kwani 'baar 'twa/ mo mmo/ ush gwo ha e jin mina a'di miimii apo/ uni 'baar mo be.

<sup>33</sup> Ayy mmo'kula mo jin tan ma Arumgimis pa ki 'kul mo dhali ayuḱ piti mo dhali momish gwo 'ban ma Arumgimis mo. Mmotheke'th gwon dwal piti wanu imola dhali mmothuk' bway piti ki e mo tani wanu imola.

<sup>34</sup> Haali/ kaja mishki'da adun Tapa Arumgimis mo

walla aja ita'da manlogom a'di gwo mo?

<sup>35</sup> Walla aja a'di jin ciki a'di to jin cinu ki me'd mo

ki a'di midu 'taki ci to ka garr 'kus mo?

<sup>36</sup> Haali/ 'peni a'di mo dhali ki a'di mo dhali e a'di mo tani aris to 'baar 'kokin mo. Dhali e a'di mo tani dhalki monyca di'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

## 12

### *Mmota To jin 'Ci'thu/ 'Kus jin Di ki E mo*

<sup>1</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwaḱ, gom momiiimii ma Arumgimis jin mina umi ci is bum ka Arumgimis mo mmota to jin 'ci'thu/ 'kus jin di ki e mo, jin ḱogu mo, jin mish ma Arumgimis bu'th mo, jin ta to gi shi/in bum jin luḱa uma luḱ mo be. <sup>2</sup> Dhalku/ mii ki tash me'd 'kwani kun 'koni mony'cesh yan mo ma. Hili aki a/aḱ mo mmota ga dun this mo ki um mini pal a'di jin ta bwa ma Arumgimis mo jin ta a'dim 'boro'd mo dhali jin mishu bu'th mo dhali jin 'borgaḱ gana/ mo be.

<sup>3</sup> Haali/ ka 'the jin cikunu aha/ mo tani aha/ ona um gwo ka 'dete/ 'dete/ ibwam um ki a'din 'de/ midu diki kar is piti mmoboloca boloc ki bwa mo jin mina a'di mii diki ka kar is kan mo ba/. Hili mmokulum bwa gi talu 'de/ mo aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ isi ki sheḱ gwo ma Arumgimis jin gamu is mo jin cinu a'di mo be. <sup>4</sup> Haali/ me'd jin

ṭala bungwar isa 'de/ mo tani ana tana gi tom bungwar is ka ris mo. Dhala ris tom bungwar is uni 'koki ta jasi en 'de/ mo. <sup>5</sup> Wakan ana bala wana risa e bungwar is ma *Kristhos* mo dhali ka 'dete/ 'dete/ mo tani tom bungwar is ta anan tiya mo. <sup>6</sup> Ana ṅinu to jin ṅinu ki me'd mo ki she/ ki she/ mo isi ka 'the jin ṅikunu ana mo. Dhalki ana miina to ki uni mo ma. Waḳki/ gwo jin ṅinu ki 'twa/, ka para po/ gom mongam gwo is bana mo tani <sup>7</sup> waḳki/ ta momii to, e momii tom bana mo dhali a'di jin ṭori gwo mo e gwontor piti mo <sup>8</sup> dhali a'di jin malaski'da malas, e malas piti mo dhali a'di jin ci to, ka 'ka'd me'di is mo dhali a'di jin wothki'da woth, ka nyor gana/ mo dhali a'di jin miimii jin miinuwa mii mo ki bwan 'kunu'd mo be.

*Mo gi 'Dapu 'Twa/ mo e Miij 'Kwani ma Yesus mo Mmo'ko mo*

<sup>9</sup> Dhalki mo/en wara'd ki jin gana/ mo. Shi/i a'di i e mo tani jin ta jin thus mo. 'Dapi 'twa/ mo e a'di jin 'boro'd mo. <sup>10</sup> Eni ka rem 'kup mo mmota ikam gana/ mo dhali tayi ashu/um bway mo mmotaka taḳ ka rem 'kup mo mmoṭor montak mo. <sup>11</sup> Dhalku/ ki ta ṭumu'c eya nyor ki sule/ mo ma. Tayi awa'bpa/ e Shi/in mo mmomii to gom Tapa mo. <sup>12</sup> 'Kunyi bwa mo ma e mo ma 'tej kapem bum mo. 'Kuči bwa mo ma ki 'kari'th e monṭo'c bwa mo. 'Dimi 'kup ki sule/ e mon'tho mo ma. <sup>13</sup> Nyaki to kun minu ta mo gom imandhunu ki she/ mo. Boti ki mii jin mina ci ta gu'b bum ṅal mo ma.

<sup>14</sup> 'Bori uni gwansan mii mo ma kun ṭo'c um bwa mo. 'Bori a'bor bwa i is mo ma. Dhali dhalki uni ki jee mo. <sup>15</sup> 'Kunyi bwa mo ma nyakki uni gwansan kun 'kunya bwa mo. Koyi mo ma nyakki uni gwansan kun gwokin mo. <sup>16</sup> 'Ka'di bwa ki 'ka'd mo ka rem 'kup mo ma. Dhalku/ is ki kar ki ca mo, hili wuyi is ka 'cesh nyakki 'kwani en'thi/ mo ma. Dhalka boloḳ ki boloḳ ki sule/ mo. <sup>17</sup> Dhalki tonthus ki raki bway mo a'di jin ta jin thus mo mmokulum gwo ibwa nṭwa/ a/ mo a'di jin 'boro'd e bwambor jis/ enj 'kwani 'baar mo. <sup>18</sup> Waḳki/ mishu mii isi mmomisha/ e a'di mii mo tani ca'bi mo ki mo ma ku'th is nyakka ris 'kwani 'baar mo. <sup>19</sup> Um gun enka/ dhalka ri'c ki ri'c ki is bum mo ki sule/. Hili dhalki a'di ka nyor ma Arumgimis mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Mo ma ri'c mo tani ta jim pem mo be. Aha/ mina rak to ibway mo. A'di ta gwon Tapa mo be. <sup>20</sup> Hili waḳki/ a'di jin ta 'kup pini 'kosha te/ mo tani ciyi a'di tonte/ mo ma. Dhali waḳki/ a'di budha yi'de/ mo tani ciki a'di mmopi mo ma. Haali/ gom mii gi wakan mo tani /e ki wola kapany o'di 'kup piti mo be. <sup>21</sup> Dhalku/ ki war ki uni gun pinu e ki tonthus mo ma. Hili piya ris tonthus e mo ki miim 'borga/ mo.

## 13

<sup>1</sup> Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ dhu is 'ko'di me'd ma hakuuma jin ta gi 'bi'th mo. Haali/ mom'bi'tha kamu/ yisa di'da. Hili isi ciki/ 'peni Arumgimis mo be. Dhali uni gwansan kun 'kokin mo tani uni dhukin ma Arumgimis mo be. <sup>2</sup> Dhali wakan mo tani uni gun roḳkin ki mom'bi'th mo tani roḳkin ki a'di jin ṭorkin ma Arumgimis uni mo. Dhali uni gwansan kun roḳkin mo tani uni mini 'dap uni ka nyok gi gwon dwall ki is buni mo. <sup>3</sup> Haali/ imanjiya ji 'koki ta ku gi minu ko/ mo gom miim 'borga/ mo, hili gom mii shigga/ 'te/ mo. /E mini 'taki diki ko/ a'di jin ta gi mom'bi'th 'taa? Dhali waḳki/ wakan mo tani miyi a'di jin 'boro'd mo ma dhali /e mini bu'th moman piti mo be. <sup>4</sup> Haali/ a'di ta ciṅkina/ ma Arumgimis gom mom'boro'd pini mo be. Hili waḳki/ /e thamo to mii mo tani ko/ ki is mo ma. Haali/ a'di diki kal gandala turgam piti ka kar 'kup 'te/ mo. A'di ta ciṅkina/ ma Arumgimis mo haali/ a'di ta'da mandak bwan dwall gwom piti 'kup ka nyor piti mo goma mantham mii mo be. <sup>5</sup> Haali/ a'di wakan mo tani dhalki a'din 'de/ midi mii kar is piti 'ko'di me'd mo, yisa jasi gom mmothera nyor ma Arumgimis 'te/ yisa, hili si'da/ gom 'twa/ ma du mo be. <sup>6</sup> Haali/ gom 'kup gwo jin nyakki'd kan mo tani um mini ciya thulpa/ mo haali/ uni gun ta gi mom'bi'th mo kuthi is mo imanmii to goma Arumgimis mo, kuthi is mo ki sule/ e to yan ka jin gana/ mo. <sup>7</sup> Ciḳa ris uni to kun ta kun cila uni mo. Ciḳa thulpa/ e uni gun cil ma thulpa/ mo, dhali ciki uni to gun wothi/ to 'kup mo dhali koki uni gun minu ko/ mo dhali taki uni gun minu taḳ mo.

<sup>8</sup> Dhalku/ ki di ka mure/ i'ba/ gom to gi wathij kamu/ mo, hili isi ciki/ mmo/ ena en ka rem 'kup mo. Haali/ a'di jin ene'da manyyak ca'b piti mo tani thimki gwonkan jin ṅinu mo be. <sup>9</sup> Gwonkan kun 'kwarkunu mo kun o gwo mo: /E mini dhalku/ cal ki mii mii mo. /E mini dhalku/ ki mii 'kosha 'kosh mo. /E mini dhalku/ ki mii kwal to mo. /E mini dhalki bwa ki mii 'thoth mo. Dhali gwonkana kamu/ ma jin 'dapa'd ki gwon tul 'kup yan mo tani o gwo mo ki: /E mini mii ena manyyak ca'b pini me'd is piniṅ gana/ mo be. <sup>10</sup> Mo/en diki ta to jin ṭudhu mii mo goma manyyak ca'b mo. Dhali wakan mo tani mo/en ki thim gwonkan jin ṅinu mo be.

<sup>11</sup> Goma 'ban yansan mo tani /e ki mish mo mo. Ka tente/ pu'dki'd mo hila/ jin mina /e mer e mo 'peni mo/ish e mo. Haali/ woth 'disha'dish mo e ana shwane/ ki ana gamkina gwo is nṭwa/a/ mo be. <sup>12</sup> Mon'thiny a'di 'baarki'd mo dhali montee a'di pu'dki'd hila/ mo. Wakan dhalki ana taga miḳ gi mondhurumi'd ka piye/ mo dhali hitha gongoro/ gi monkush mo. <sup>13</sup> Dhalki ana miina ki is bana

ki dher mo ma, me'd jin miinu e montee mo. Yisa mmomii ki ra'b e monj'kupa su mo dhali e mo jin 'kosh ma suwa 'kosh mo. Yisa e mo jin tanu dhora su dhali e mo jin kanuwa kanthi/ mo. Yisa e mo jin waluwa wal mo dhali e mo jin tanuwa tacum bwa su mo. <sup>14</sup> Hili hithi Tapa Yesus Kristhos i is mo ma dhali dhalki gwo ki mii kulum ibwa ntwa/a/ gom bunjwar is mmote a'di e mon'dap e mo.

## 14

### *Dhalka Kam Bum ki Waƙ mo*

<sup>1</sup> Hili gom wathi/ jin 'ka'da is mo e mon'gam gwo is mo tani hani a'di mo ma. Hili yisa mmosu'k ki gwo kun 'kon ka k̄wa/ m bwa mo. <sup>2</sup> Wathin 'de/ gam gwo is ki a'di mishi shwa aris to mo. Dhali wathi/ jin 'ka'da is a'di shwa jasi ton dhii/ i'd mo. <sup>3</sup> Dhalku/ ki dhal a'di jin shwa to ki waƙ a'di jin ga/ i to mo. Dhali dhalku/ ki dhal a'di jin ga/ i to ki ta ashi/ m bwa gom a'di jin shwaki to mo haali/ Arumgimis han a'di mo be. <sup>4</sup> E ja jin midi waƙ cin̄kina/ gi wathin̄ kamu/ mo? A'di ta mii ibwambor tapam piti jin doshkina a'di mo dhali biƙ mo. Dhali a'di minu kar mmodosh mo haali/ Tapa mish a'di kar mmodosh kan mo be.

<sup>5</sup> Wathin 'de/ karki'da cim 'de/ mmobola kamu/ e ki 'bor mo, ka kamu/ si'da/ kara'da tee 'baar mo ki jiny nyak mo. Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mishin ka daran du eya dum bunin gana/ mo. <sup>6</sup> A'di jin karki'da cim mo tani kar a'di mmotak Tapa mo be. A'di si'da/ jin shwaki to mo tani shwa a'di mo mmotak Tapa mo be, haali/ a'di 'borki'da Arumgimis bwa i is mo, me'd a'di jin ga/ ki to mo tani ga/ ki a'di mo mmotak Tapa mo dhali mmo'bora Arumgimis bwa i is mo be. <sup>7</sup> Wathin 'de/ 'peni bwam ana yisa di'da jin ca'bk'i'd gom is piti mo. Dhali jan kamu/ 'peni bwam ana yisa wuki'd gom is piti mo yisa. <sup>8</sup> Waƙki/ ana 'kona ki e mo tani ana 'kokina ki e gom Tapa mo. Dhali waƙki/ ana wuna mo tani ana wukina e Tapa mo. Dhali wakan mo, waƙki/ ana 'kona ki e mo walla waƙki/ ana wukina mo tani ana tana ku gi Tapa mo be. <sup>9</sup> Haali/ gom 'pemen yan kan mo tani a Kristhos wuki'd mo dhali diki'd ki e mo dok/ e ki a'di midi ta Tapa gi uni kun wukin mo dhali gi uni kun 'kon ki e mo be.

<sup>10</sup> Atinta iwaƙkina / e akam pini kan mo? Walla / e si'da/ atinta shi/ kina / e akam pini mo kan? Haali/ ana 'baar mo mina doshi bwambor ma Kursi ma Arumgimis jin dwall gwo mo be. <sup>11</sup> Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

Me'd jin dika/ ki e mo tani a'di ta gwo jin ona Tapa mo, aris 'kupa'dupun̄i 'baar mo mini luƙ aha/ mo

dhali arisa le'di 'baar mo mini ci' twa/ man̄ goma Arumgimis mo be.

<sup>12</sup> Wakan ana ka 'dete/ 'dete/ mina mii ci is banaj gana/ mo ka 'dete/ 'dete/ ka Arumgimis mo.

### *Dhalku/ ki Dhala Kam Bum Golu mo*

<sup>13</sup> Dhali wakan dhalkina dok/ e ki waka waƙ ka rem 'kup mo. Hili yisa si'da/ mmogam gwo me'd ki sule/ sule/ mo mmokar to jin golo'da gol mo walla mmonona kan ki bway mo. <sup>14</sup> Aha/ misha dhali lalu sho'k ki gwo e Tapa Yesus Kristhos ki ton̄ kamu/ jin ga/ u ki is piti yisa di'da. Hili a'di ta to jin ga/ u gom macin tiya, uni kun kulum a'di ibwa ki a'di ta to jin ga/ u mo be. <sup>15</sup> Waƙka kam pini rak̄u mo goma shwantom pini mo tani / e dok/ e bathi mo/ en yisa. Dhalku/ ki dhal ton̄te/ jin shwana/ e ki ci a'din tal' deƙ kamu/ jin wun ma Kristhos sho'k mmo'ce'd mo. <sup>16</sup> Wakan dhalku/ ki dhal to jin 'boro'd gom / e mo tani soru ki a'di ta tonthus mo. <sup>17</sup> Haali/ Bampa/ ma Arumgimis diki ta 'pemen gwo gom ton̄te/ mo dhali tompi mo 'te/. Hili gom mo ma kar/ e mo dhali mo ma ku'th is mo dhali mon'kun̄y bwa e Shi/ in Dheleladhelel mo be. <sup>18</sup> A'di jin miiki to wakan goma Kristhos mo tani mish ma Arumgimis bu'th mo dhali ta a'din̄ gana/ jin man̄a 'kwani mo be. <sup>19</sup> Haali/ a'di gi wakan mo tani dhalki ana ura to jin midi dhuwa dhu ki mo ma ku'th is mo dhali mmotel sho'k ka gam 'kup mo. <sup>20</sup> Dhalku/ ki dhal gwon ton̄te/ ki 'ce'da tu'c ma Arumgimis sho'k mo. Aris to 'baar mo ka jin̄ gana/ dhelelkin mo. Hili a'di ta to jin tham̄u mii mo gom macin tiya kun dhu tiya mmota'k mo gom to jin shwakina uni mo be. <sup>21</sup> A'di ta miim 'borga/ mmo'koki 'ka shum walla mmopi yimana mura'th jin ka/ u ki njah njah mo walla mmo'koki mii ton tiya ki suny suny kun mini dhala kan mmokol mo. <sup>22</sup> Mon'gam gwo is jin takina / e mo tani kari a'di ki is pini um ka Arumgimis mo ma. Bwam 'boro'd gom wathi/ jin diki cu gwon dwall ki is piti mo gom to jin gwona a'di 'kus mo. <sup>23</sup> Dhali hili a'di jin shi/i bwa 'kup mo tani waƙu mo be, waƙki/ a'di shwaki to mo haali/ a'di yisa mii'd me'd mii 'peni mo gi gamu gwo is yisa. Haali/ aris to gun miinu ki dar gi mon'gam gwo is ki suny suny mo tani ta miinthus mo be.

## 15

### *Man̄i Amannyak̄ Ca'b Pini mo, Yisa Is Piniƙ Ganaa*

<sup>1</sup> Ana uni gun 'bitha is mo tani mina mii kal to gi uni gun 'ka'da is kun atha/ ath mo dhali mmo'koki man̄ is bana mo be. <sup>2</sup> Dhalki ana ka 'dete/ 'dete/ man̄a amannyak̄ ca'b bana mo gom tom 'borgam piti mmotel a'di sho'k mo. <sup>3</sup> Haala Kristhos diki man̄ is pitiƙ gana/ mo, hili me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Awaƙ jin waƙkina uni gwan̄san / e mo

tani uni biṭkina po/ aha/ mo be. <sup>4</sup>Haali/me'd gwo yin jin 'kwarkunu kadhamo/ mo ka tee yin mo tani 'kwarkunu mo mmoye'th ana gwo sho'k mo mmoṭela tel sho'k mo dhali mmoroṇa roṇ gom gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo tani ana mina ta gi mo ma 'teṇ kape/ mo be. <sup>5</sup>Dhalka Arumgimis jin ta jin tele'da tel sho'k mo dhali mmoroṇa roṇ gom tani ci um bwa mo mmo'ko ki bwana tal 'de/ ka rem 'kup isi ki bwa ma Kristhos jin ta'da Yesus mo be. <sup>6</sup>Ki umi moṇtal 'de/ mo dhali ki 'twan tal 'de/ mmokar a'di jin ta'da Arumgimis mo dhali jin ta'da Baba gi Tapa Yesus Kristhos bana ki ca mo.

*Gwom 'Borga/ e 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>7</sup>Hayi ci ka rem 'kup mo ma. Wakan me'da Kristhos a'di hay ki um mo gom monyca ma Arumgimis mo be. <sup>8</sup>Haali/ aha/ ṭora um gwo ka Kristhos warkid' ki cṇkina/ e mo jin 'ciṭhuwa munyjal yis mo mmoṭora Arumgimis gwoṇ gana/ mo mmothim gwo jin onu is yan jin cikunu idhan ibaba mo be. <sup>9</sup>Dhali ki mii yan ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mini kar Arumgimis ki ca mo gom momiimiim piti mo be. Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Wakan aha/ mina maṇ / e mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo,

dhali yuk' gway gom gway pini mo be.

<sup>10</sup>Dhali dok/e a'di onu mo ki:

'Kunyi bwa mo ma, ayy 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ nyakki 'kwanim piti mo.

<sup>11</sup>Dhali dok/e:

Maṇji um Tapa mo, um 'kwani 'baar mo kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo,

dhali dhalka ris 'kwani 'baar ki 'beles maṇ a'di mo.

<sup>12</sup>Dhali dok/e Ishaya o gwo mo ki:

Abirman ma Yassa midu pu'du/ mo, a'di jin midu cu mo mmota tapa apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo,

dhali e a'di mo tani mmuna 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ nta ga 'teṇ kape/ mo be.

<sup>13</sup>Dhalka Arumgimis jin ta ji gi mo ma 'teṇ kape/ 'tu'd um ka ris bwaṇ 'kunya/ dhali moṇku'th is e moṇgam gwo is mo, wakan ki mom'bi'th gi Shi/in Dheleladhelel ki um mini ish ka enthus e mo ma 'teṇ kape/ mo be.

<sup>14</sup>Aha/ ki is pem kapu/ gom um iwak' pem mo, ki um ki is bum 'tu'dkunu ki piny piny ki miim 'borgaṇ gana/ mo dhali mmo'tu'd ka risa yuk' mo dhali mmomish cin tiya sho'k ye'th ka rem 'kup mo. <sup>15</sup>Hili ka 'ban kuku/ mo tani aha/ 'kwarkina um gwo ki dar gi monyju/ gana/ mo mmorogom um gwo mo haali/ goma 'the jin cikin ma Arumgimis

aha/ mo be. <sup>16</sup>Mmota amanmii to goma Kristhos jin ta'da Yesus mo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmota gasiis ma aṭu'c gi gwom 'borga/ ma Arumgimis mo. Wakan ki to jin isi'd gi 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ minu mish bu'th mo a'di jin dhagamkunu ki Shi/in Dheleladhelel mo be. <sup>17</sup>Wakan eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani aha/ tana gi 'kup gwo mo mmokar is ki ca mo goma tu'c pem goma Arumgimis mo be. <sup>18</sup>Haali/ aha/ dinaki mii ka gungundhi/ mo mmoṇci gwo gom toṇ kamu/ 'de/ hili isi ciki/ a'di jin wagaskin ma Kristhos ki aha/ mo mmodhu 'kwani 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mmoha gwo e mo ki gwo mo dhali ki mii mo be. <sup>19</sup>Ki mom'bi'th gi jama mii mo dhali momer dhali ki mom'bi'th gi Shi/in Dheleladhelel mo. Gom mii gi wakan 'peni Pa Urushaliim mo dhali ntagi mo is 'ko'd e Pa Illirikuun mo tani aha/ thimkina gwom 'borga/ ma Kristhos mmoṇci mo be. <sup>20</sup>Wakan mmokar a'di ki tom pem jin guka/ ki e mo mmoṇci gwom 'borga/ mo e mo jin dinuki mish gway ma Kristhos naskina/ mo ki aha/ mina diki nyan to e mo jin ka'ba wathuṇ kamu/ mo be. <sup>21</sup>Hili me'd a'di jin 'kwarkunu mo ki:

Uni mini hili a'di mo, uni kun 'konuki ṭor a'di ki sule/ mo,

dhali uni mini mish gwo 'ban mo, uni kun 'koki cik' gwo gom a'di ki sule/ mo be.

*ABuulus Dina Gwo Mbwa mo Mmobuṭ e 'Kwani gi Pa Ruumiya mo*

<sup>22</sup>Yan a'di ta 'kup gwo mmononkunu aha/ bway mo me'd ka hony/ e mo mmoyaku/ i um mo be. <sup>23</sup>Dhali hili shwane/ haali/ aha/ dara ki mo mo goma tu'c e bampa/ gwansan ka kukul is mo dhali haali/ aha/ dina gwo ibwa kagahara yil ka ris mmoyaku/ i um mo be. <sup>24</sup>Aha/ ṭora ki ya par um e mo mmomiga/ pe ki tur mo me'd jin miga/ ya Pa Ispaaniya mo dhali mmomina umi sus aha/ m'pen mo e moyam pem imun mo wakki/ ntwa/ a/ mo tani aha/ mina 'taki kap buṭi um ari'ceenne/ mo. <sup>25</sup>Hili shwane/ aha/ yakina ya Pa Urushaliim ki to ime'd mo mmowoth' uni gun dhuun ki she/ ki dhelel dhelel mo be.

<sup>26</sup>Haali/ 'peni Pam Makiduniya mo dhali Pa Akaa/ iya mo tani uni 'borkina bwa mo mmoṇci ton tiya gom unin tiya kun aṭha to mo e bwam uni gun dhuun ki she/ ki dhelel dhelel e Pa Urushaliim mo be. <sup>27</sup>Uni 'kokina bwa mmo'bor mo mmomii a'di mo dhali ka jinṇ gana/ uni 'kon ma mure/ m'ba/ mo gom uni mo, haali/ wakki/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ daka pu'dkin mmopwak' to gi shi/in buni bwa mo e mom'bor mii mo tani uni ka si'da/ ba/ mini ta imanmii uni to ki mom'bor mii ki to gun isha e uni mo be. <sup>28</sup>Gom a'di gi wakan mo tani me'd jin miga/ 'baar mii yan mo tani dhali cik' uni



to ki 'dantar mo gun tulu is mo tani aha/ mina yaki bway bum e Pa Ispaanaya mo be. <sup>29</sup> Dhali a'di mishga/ ki aha/ mina yaku/ i um mo tani aha/ mina yaku/ ki mon'tu'd gi mom'bor mii ma Kristhos mo be.

<sup>30</sup> Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwak, gom Tapa Yesus Kristhos bana mo dhali gom mo/en gi Shi/in, ki um mini uḥ mo mmontal 'de/ nyakki aha/ mo e mon'thom bum eya Arumgimis mo gom aha/ mo be. <sup>31</sup> Ki aha/ minu 'cuk mo 'peni uni gun 'koki gam gwo is e Pa Yahuudiyaya mo dhali ka tu'c pem jin miiga/ gom Pa Urushaliim mo tani minu mish bu'th mo e uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be. <sup>32</sup> Wakan ki bwa ma Arumgimis mo tani aha/ mina yaku/ i um ki bwan 'kunya/ mo dhali aha/ minu waç mo e bampam bum mo be. <sup>33</sup> Arumgimis gi moṅku'th is midi di e umi 'baar mo. Amen.

## 16

*Monthe Me'd jin Thenu ka Karembye/ mo*

<sup>1</sup> Aha/ kana um gwo mo gom 'bwah bana ka Pibi jin ta'da mancila to hil goma kaniisa gi Paṅ Kankariya mo be. <sup>2</sup> Ki um mini bu'th a'diyim mo e Tapa me'd mii jin ha a'di me'd me'd kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali woḥi a'diyim mo ma e ton tiya jin min ma yimi mii ta 'peni um mo haala yim a'di woḥki'da woḥ ka ris mo dhali buṅwar is pem gana/ si'da/ mo be.

<sup>3</sup> Theka Piriskilla me'd mo ma dhali Aki-ila, unim pem kun nyakkaa/ atu'c mii eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. <sup>4</sup> Uni gun çì 'bam buni ki to gom mondiki/em pem mo. E uni mo tani jasi aha/ 'de/ yisa, hili si'da/ eya risa kaniisa 'baar mo kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo çì mom'bor bwa i is mo be.

<sup>5</sup> Theka kaniisa me'd mo si'da/ kun 'kon e gu'b buni mo. Theka Abaynitus me'd mo a'di jin enka/ mo ma. A'di ta jan 'de/ jin twa/ a/ jin tu'kki'da bor mo e Pa Akaa/ iya goma Kristhos mo be. <sup>6</sup> Theka Mariyam me'd mo ma a'di jin miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th e bwam um mo. <sup>7</sup> Theka Andaruunikus me'd mo ma dhali Yuniyas jin ta'da bas pem dhali agarr pem jin nyakkaa/ ca'ba sijin mo. Uni ita uni ibwan 'kwani kun dhunu ki she/ mo dhali uni 'kokin mo eya Kristhos nṯwa/ a/ ki aha/ mo be. <sup>8</sup> Theka Ambiliyas me'd mo ma a'di jin enka/ e Tapa mo be. <sup>9</sup> Theka Urbanus me'd mo ma a'di jin ta'da mannyak to mii jin ta jim bana eya Kristhos mo. Dhali a'dim pem jin enka/ jin ta'da Ista'kis mo.

<sup>10</sup> Theka Aballis me'd mo ma a'di jin manju eya Kristhos mo. Theki uni gwansan me'd mo ma uni gun tana waç ma Aristubulus mo. <sup>11</sup> Theka bas pem me'd mo ma jin ta'da Hirudiyuun mo. Theki uni gwansan me'd mo uni kun 'kon e Tapa mo, uni gun tana waç ma Narkissus mo. <sup>12</sup> Theki uni

gwansan me'd mo kun miikina tu'c e Tapa mo uni kun ta iTaripeena dhala Taripuusa mo. Theka Barsiis me'd mo ma jin enu mo, a'diyim jin miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th e Tapa mo. <sup>13</sup> Theka Rupus me'd mo ma, a'di jin leke'thkunu e Tapa mo dhali kun si'da/ jin ta'da ata'dam pem mo. <sup>14</sup> Theka Asin'kiriitus me'd mo dhala Piliguun mo dhala Harmaas mo dhala Bäterubaas mo dhala Harmiis mo dhali awaç kun nyak 'ko ki uni mo be. <sup>15</sup> Theka Piluluugus me'd mo ma dhala Juliya mo dhala Niriyyus mo dhali 'bwaham piti mo dhala Ulumbaas mo dhali aris uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo kun nyak 'ko ki uni mo be. <sup>16</sup> Theka the me'd ka rem 'kup mo ma ki mo gi gamu 'twa/ 'kup ki 'bore/ mo. Arisa kaniisa ma Kristhos theki um me'd mo be.

<sup>17</sup> Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo iwak ki um mini hil uni gwansan kun dhu bwa ka cem bwa mo dhali kun ta imanra'ka rak kun kolu kun se gwo i is mo, a'di jin torunu um mo. 'Cuki uni i'kup mo ma. <sup>18</sup> Haali/ 'kwani kun ta thus kan mo tani 'koki mii to gom Tapam bana ka Kristhos mo hili uni mii to gom bwam buninj gana/ mo. Dhali ki gwom 'borga/ mo dhali ki gwo manj mo tani uni he'kki tiya adu e kun aḥa/ aḥ mo. <sup>19</sup> Haali/ ki um 'kon mmoha gwo e mo tani a'di mishkunu e mo 'baar mo dhali gom a'di gi wakan mo tani aha/ 'kunykina bwa gom um mo. Hili aha/ ona ki um mini yukayuk mo mmomish a'di jin 'boro'd mo dhali ki um mini dar ga ma'ki cine/ gom a'di jin ta thus mo. <sup>20</sup> Dhali yan'ko'd Arumgimis jin ta gi moṅku'th is midi pucura Seṯaan eya 'cesh 'peni bwam sho'k bum ki 'dishe/ mo. A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana dhalki a'di di'd e um mo ma.

<sup>21</sup> Timuḥawuus a'di jin nyakki'da tu'c mii ki aha/ mo tani theki um me'd mo, wakan si'da/ miikina ma Lukiyus mo dhala Yasuun mo dhali Susibaṭrus kun tana bas pem mo be.

<sup>22</sup> Aha/ jin tana Tartiyuus jin 'kwarki gwo yansan mo tani aha/ thekina um me'd e Tapa mo be.

<sup>23</sup> Gayus a'di jin ta'da 'borim bwa gom aha/ mo dhali goma kaniisa 'baar mo tani theki um me'd mo. Arastus jin cila 'pem pan ton dhu mo dhali akam bana ka Kawartus theki um me'd mo be. <sup>24</sup> A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana dhalki a'di di'd e umi 'baar mo. Amen.

*Mmoṯe Gwo mo ki Montak mo*

<sup>25</sup> Dhali shwane/ e a'di jin mish um 'bi'th is mo isi ki gwom 'borgam pem mo dhali ki gwo jin çinu goma Yesus Kristhos mo isi ki gwo jin 'ceenu 'peni gwom bag yan mo tani a'di jin karu ki 'twan 'dap ki yil ka ris 'peni kadhamo/ innii mo. <sup>26</sup> Hili shwane/

a'di toru eya tente/ mo dhali ki gwo gi  
imançi gwo ma Arungimis kadhama/ kun  
'kwarkunu a'di mishu eya tente/ eya ris kal  
gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo isi ki gwoŋkan  
ma Arungimis jin di ki e ki sule/ ya ye 'ba/  
mo mmoƙal mo gi hanu gwo e ki moŋgam  
gwo is mo be. <sup>27</sup> Dhalki monyca di'd eya  
Arungimis mo, a'di jin yuki'd a'din 'deŋ  
gana/ ki sule/ ki sule/ ya ye 'ba/ eya Yesus  
Kristhos mo. Amen.

## Gwo jin T̩wa/a/ jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paŋ KURINT̩HUUS mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuulus, a'di jin yuk̩kunu ki bwa ma Arumgimis mo mmota a'di jin karu ki she/ goma Krist̩hos jin ta'da Yesus mo dhala kam bana ka Sustanis mo be.

<sup>2</sup> A'di 'kwarkunu goma kaniisa ma Arumgimis jin di'd e Paŋ Kurin̩huus mo, e uni gwansan kun dhukunu ki she/ mo eya Krist̩hos jin ta'da Yesus mo, uni gun yuk̩kunu mo mmodhu ki she/ ki dhelel dhelel mo imontal 'de/ nyak̩ka ris uni gwansan kun 'kokin mo e mo 'baar mo kun yuk̩ki gway gi Tapam bana jin ta'da Yesus Krist̩hos mo, a'di jin ta Tapam buni mo dhali Tapam bana mo be.

<sup>3</sup> A'the e um mo dhali mon̩ku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Krist̩hos mo be.

### *Mo jin 'Boruwa 'Bor Bwa i Is mo gom To gi Shi/in jin Cinu ki Me'd mo*

<sup>4</sup> Aha/ 'bora Arumgimis bwa i is isa yempa/ mo gom um mo haali/ goma 'the ma Arumgimis jin cikunu um eya Krist̩hos jin ta'da Yesus mo be, <sup>5</sup> haali/ eya ris to 'baar mo tani um saka'thkunu e a'di mo ka ris gwo kun toru mo dhali ka risa nyith̩ jin nyith̩ to mo. <sup>6</sup> Isi kani gwo jin toru goma Krist̩hos mo tani tel̩kunu sho'k e bwam um mo be. <sup>7</sup> Wakan um yisa hari ton̩ kamu/ e to gi shi/in jin cinu ki me'd mo yisa, me'd jin corkina um gom mo jin minu piyu/ Tapa Yesus Krist̩hos bana mo be. <sup>8</sup> A'di jin mid̩i tel̩ um sho'k mo ntagi 'pemen mo mmomina umi dar gi mii 'ba/ mo ka tee gi Tapa Yesus Krist̩hos bana mo be. <sup>9</sup> Arumgimis ta a'di jin ta isinj̩ gana/ mo. Ki a'di mo tani um yuk̩kunu mmonyak̩ to mii ki Ya/ m piti mo, a'di jin ta'da Yesus Krist̩hos Tapam bana mo be.

### *Akwa/um Bwa jin Kwa/ u mo eya Kaniisa mo*

<sup>10</sup> Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo, iwak̩ mo, ki gway gi Tapam bana jin ta'da Yesus Krist̩hos mo tani ki umi 'baar mo mini gam gwo me'd ki mo jin mina um i'taki 'ko ka kwam bwa mo tani mid̩i 'taki diki di e bwaman um mo. Hili um mini gam 'twa/ 'kup mo e bwam tal̩ 'de/ mo dhali eya yisanya 'de/ mo be. <sup>11</sup> Haali/ gwo tor̩kunu aha/ mo ki 'kwani ma Kuluwi ki mowal di'd e bwam um mo, um kun tana wak̩ pem mo. <sup>12</sup> 'Pemen gwom pem jin oka/ mo a'dihe/ be, ki um ka 'dete/ 'dete/ o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Buulus mo, dhali, Aha/ tana ji ma Abulluus mo, dhali, Aha/ tana ji ma Sapa mo, dhali, Aha/ tana ji ma Krist̩hos mo.

<sup>13</sup> Krist̩hos kwa/ u bwa mowa? ABuulus, a'di 'koshkunu ki cwany'cith̩an dhul mo gom um mowa? Walla um 'kokunu mmornii ki yi'de/ ki gway ma Buulus mo 'taa? <sup>14</sup> Aha/ 'borkina Arumgimis pem bwa i is mo ki aha/ dinaki mii jin tal̩ 'deŋ kamu/ 'peni um ki yi'de/ mo, hili isi ciki/ jasa Kirispus dhala Gayus mo be, <sup>15</sup> isi kan ki jan tal̩ 'deŋ kamu/ mid̩i 'taki diki o ki um miinu ki yi'de/ ki gway pem mo be. <sup>16</sup> (Aha/ miikina amii ki yi'de/ si'da/ mo gom 'kwani ma Istipanus mo be. Sa kan mo tani aha/ dinaki mish ki aha/ miikina jin tal̩ 'deŋ kamu/ ki yi'de/ mo si'da/.) <sup>17</sup> Haala Krist̩hos diki hash aha/ mo mmomiya mii jin miinu ki yi'de/ mo, hili mmoci gwom 'borga/ mo, yisa ki yuk̩ jin mid̩i ter 'kwani e mo isi ciki/ ki cwany'cith̩an dhul ma Krist̩hos minu kar ki jim puu mo ki dar gi mom'bi'th mo.

### *Krist̩hos jin Taki Mom'bi'th mo dhali Moyuk ma Arumgimis mo*

<sup>18</sup> Haali/ gwo gi cwany'cith̩an dhul mo tani a'di ta gwom pus gom uni gwansan kun 'kon ki jiny 'ce'd sho'k mo, hili gom ana kun 'kokunu mo mmota is ki me'd mo tani a'di ta mom'bi'th ma Arumgimis mo be. <sup>19</sup> Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki:

Aha/ mina 'ce'd yuk̩ gi 'kwani kun yuk̩ayuk̩ sho'k mo,

dhali mo jin korkunu e gi 'kwani gwansan kun kora e ki kor mo tani aha/ mina tor̩ uni sho'k ka pupush mo be.

<sup>20</sup> Mane wathi/ jin yuk̩ayuk̩ mo? Mane wathi/ jin ta'da man'kwar to mo? Mane amandot̩ gwo gom yil gwansan mo? Din ma Arumgimis ki kar yuk̩ gi mony'cesh yansan ki pus mowa? <sup>21</sup> Haali/ me'd jin tana yuk̩ ji ma Arumgimis mo tani 'kwaniny'cesh 'koki nyith̩a Arumgimis ki yuk̩ yan 'te/ mo tani a'di 'borki'da Arumgimis bwa mo mmota uni gwansan is ki me'd mo kun gamki gwo is mo eya pali/ gi gwo jin cikina ana uni mo be. <sup>22</sup> Haali/ 'Kwani Yahuuda/ dot̩ki gwo ki jin 'theŋ gom jama mii mo dhali 'Kwanin̩ Griki simmki moyuk̩ e mo. <sup>23</sup> Hili ana cikina gwo goma Krist̩hos jin 'koshkunu jwa mo ki cwany'cith̩an dhul mo, a'di jin golki 'Kwani Yahuuda/ mo dhali warki'd ki gwo ma pali/ gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo be. <sup>24</sup> Hili gom uni gwansan kun yuk̩kunu uni gun ta 'Kwani Yahuuda/ mo dhali 'Kwanin̩ Griki si'da/ mo tani aKrist̩hos ta mom'bi'th ma Arumgimis mo dhali moyuk̩ ma Arumgimis mo be. <sup>25</sup> Haali/ gwom pus ma Arumgimis mo tani a'di yuk̩ki'd 'teki yuk̩ mo mmobol 'kwani e mo dhali mon̩ka'd is ma Arumgimis mo tani a'di 'bi'thki'd 'teki 'bi'th mo mmobol 'kwani e mo be.

<sup>26</sup> Hili isi gwo goma yuk̩ bum mo, iwak̩ mo. Aris um ka ris mo yisa yuk̩ayuk̩ mo me'd jin tana mo ma yuk̩ gi mony'cesh yan

mo. Dhali um tana ris mo yisa kun ta gi moshirr mo. Dhali um tana ris mo yisa kun dhodhu e mo jin tanu 'penkapan mo. <sup>27</sup> Hili Arungimis ki kwany to yan jin ta pus mo e mony'cesh mo mmo'the 'kwani kun yukayuk is mo. Dhali Arungimis ki kwany to yansan jin 'ka'da is e mony'cesh yan mo mmo'the uni kun 'bitha is is mo be. <sup>28</sup> Dhali Arungimis ki kwany to yansan jin hatha ca'b 'ko'do mo dhali to yansan jin waqu e mony'cesh mo, isi kan mo to kun 'koki 'ko mo si'da/ mo tani jin mina a'di dhu to kun 'kokin si'da/ mo me'd to kun puukin mo be. <sup>29</sup> Wakan wathim pa en'thiŋ kamu/ midi kar 'ba/ ki ca mo e bun'kus ma Arungimis yisa. <sup>30</sup> A'di ta 'kus gi mondiki/ em pini eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, a'di jin kar ma Arungimis mmota yuk bana mo dhali mmota mo ma kar/ em bana mo dhali mmota mo jin dhunuwa dhu ki she/ ki dhelel dhelel gom ana mo dhali mmota mo jin wanu ana 'ba/ mo. <sup>31</sup> Wakan me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Dhalki a'di jin kar 'ba/ ki ca mo tani kar 'ba/ ki ca e Tapa mo.

## 2

*Mmabah Gwo goma Kristhos jin 'Koshu/ ki Cwany'ciŋhan Dhul mo*

<sup>1</sup> Ki aha/ pu'dkina e um iwak mo tani aha/ dinaki pu'dku/ mmabah um gwo jin toru goma Arungimis mo ki gwo jin molu piyu/ 'kup ka piŋe/ mo walla ki yuk mo. <sup>2</sup> Haali/ aha/ tana ki 'kup gwo mmomish ton kamu/ yisa e bwam um mo hili isi ciki/ jasa Yesus Kristhos mo dhali a'di jin 'koshkunu ki cwany'ciŋhan dhul mo be. <sup>3</sup> Dhali aha/ dikina e um mo e mo jin 'ka'du is mo dhali e mo jin ko/ kunu is kagahara mo dhali e mo jin deenuwa de e mo be. <sup>4</sup> Dhali gwom pem jin torka/ mo dhali gwom pem jin cika/ mo tani 'koki ta gwo kun mini el 'kwani e mo gom moyuk mo hili mmony/ Shi/in mo dhali mom'bi'th mo be. <sup>5</sup> Wakan ki mongam gwo is bum minu 'koki thuma po/ moyuk gi 'kwani mo, hili e mom'bi'th ma Arungimis mo be.

*Gwo jin 'Ceenu/ ki Shi/in ma Arungimis mo*

<sup>6</sup> Bahili e bwaman uni gun iskin mo tani ana tora gwo yuk mo. Ba a'di yisa ta moyuk gi mony'cesh yan mo walla yisa ta moyuk gi tapa gi mony'cesh gwan mo, kun mini puu mo. <sup>7</sup> Hili ana torkina gwo gom yuk jin cinu ki jin kup mo dhali yuk jin ta jim ma Arungimis jin bagu mo, a'di jin 'kawurkin ma Arungimis nŋwa/a/ mo ki yil gi mony'cesh yan mo gom mo jin dhunu ana ki ca mo. <sup>8</sup> Itapa kun 'koni mony'cesh yan mo tani mishi gwo 'ban gom a'di yan yisa. Wakki/ uni mini 'taki mish mo tani uni mini 'taki 'koki 'kosh Tapa gi monyca ki

cwany'ciŋhan dhul mo be. <sup>9</sup> Hili me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

A'di jin dina e ki mish mo walla jin dina 'ce ki cik mo

walla jin diki dwar e gwalal gi wathi/ mo tani

a'di jin thosonkin ma Arungimis mo gom uni gwansan kun enki a'di mo tani,

<sup>10</sup> Arungimis torki a'di eya tente/ e ana ki Shi/in mo. Haali/ Shi/in a'di theke'thki'da ris to 'baar mo, isi kani mon'kul ma Arungimis mo. <sup>11</sup> Haali/ wathi/ jana mishki to jin kulum ma kamu/ ibwa mo? isi ciki/ shi/ in gi wathi/ jin diki'd e a'di mo. Wakan si'da/ wathin tal 'denj kamu/ yisa mishki gwo jin kulum ma Arungimis ibwa yisa hili isi ciki/ Shi/in ma Arungimis mo be. <sup>12</sup> Dhali ana 'kokina ki bu'th moyuk gi mony'cesh mo, hili ana bu'thkina Shi/in jin piki'd 'peni Arungimis mo ki ana mina mish gwo 'ban gom to kun cinu ki me'd mo kun cin ma Arungimis ana 'bakany mo. <sup>13</sup> Dhali ana tora gwo yansan yisa ki gwo gi yuk jin kuluma 'kwani en'thi/ ibwa mo yisa hili gwo jin torkina Shi/in ana mo, mmopok gwo gom to gi shi/in mo gom uni gwansan kun bu'thki Shi/in mo be.

<sup>14</sup> Wathi/ jin dar gi to gi shi/ in mo tani diki bu'th to jin cinu ki me'd 'peni Shi/in ma Arungimis mo. Haali/ uni tana pali/ e a'di mo dhali a'di mol uni gwo mish 'ban mo haali/ uni nyithu/ ki to gi shi/ in mo be. <sup>15</sup> Wathi/ jin ta gi to gi shi/ in mo tani nyithki'da ris to 'baar mo dhali hili a'di ki is piti mo tani a'di minu 'koki nyith ki jan tal 'denj kamu/ mo be. <sup>16</sup> Haali/ aja a'di imishki bwa gi Tapa mo, wakan mmoye'th a'di sho'k ki gwo mo? Hili ana takina gi bwa ma Kristhos mo be.

## 3

*Imannyaka Tu'c Mii goma Arungimis mo*

<sup>1</sup> Hili iwak mo, aha/ mola gwo o e um mo me'd 'kwani kun ta gi to gi shi/ in mo, hili me'd 'kwani kun ta ku gi bunjwar is mo, me'd usha ŋa/ eya Kristhos mo be. <sup>2</sup> Aha/ cina uma ko mo mmopi mo, yisa tonŋe/ jin ta jin ka'c mo. Haali/ um 'koki thoson is gom a'di mo. Dhali isi kani um naskina/ 'koki thoson is gom a'di mo be. <sup>3</sup> Haali/ um 'kon mmo'ko mo naskina/ gom bunjwar is mo. Haali/ kan mo, mo jin tana dhapan di'd naskina/ e um mo dhali mo jin biruwa bir e bwaman um mo tani 'kona um ki ta ku gi bunjwar is mo 'taa? dhali mmomii to me'd 'kwani kun 'konuki ak mii e mowa? <sup>4</sup> Haali/ wathin kamu/ ki o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Buulus mo, dhali jan kamu/ ki o gwo mo ki: Aha/ tana ji ma Abulluus mo be, 'kona um ki ta 'kwani gi mony'cesh mo 'teya?

<sup>5</sup> Ka Abulluus ta'da ta mo? Dhali aBuulus ta'da ta mo? Uni ta c̣iŋkina/ kun gamkina um gwo is nycine/ mo me'd mii gi Tapa mo mmodhukina a'di uni ka 'dete/ 'dete/ mo. <sup>6</sup> Aha/ sikina to mo tani, Abulluus a'di wolki to yi'de/ mo, hili Arungimis a'di c̣iki mo jin 'twaŋa to mo be. <sup>7</sup> Wakan si'da/ a'di jin siki to mo walla a'di jin wolki to yi'de/ mo tani uni ta toŋ kamuwa? hili Arungimis a'di 'de/ mo a'di c̣iki mo jin 'twaŋa to mo be. <sup>8</sup> A'di jin siki to mo dhali a'di jin wolki to yi'de/ mo tani uni nyakkin mo be, dhali uni ka 'dete/ 'dete/ mini bu'th to jin miikina uni to mo isi me'd shemen miim buni mo be. <sup>9</sup> Haali/ ana tana ci kun nyak to mii goma Arungimis mo be. Uyar ta mondhe'd ma Arungimis mo, mo jin nyar ma Arungimis mo be.

<sup>10</sup> Isi ki gwo ma 'the ma Arungimis jin c̣ikunu aha/ mo tani me'da man'kawur gu'b mo jin tana me'd piti gwocon mo tani aha/ 'thikina mo jin ka'bu/ mo dhali wathin kamu/ nyarŋki to apo/ a'di mo. Dhalki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ hilin ki 'bore/ mo, a'di jin minu nyar apo/ a'di mo be. <sup>11</sup> Haali/ monka'buŋ kamu/ yisa di'da jin mina wathin 'deŋ kamu/ i'thi to kan apo/ mo jin 'thikunu mo, a'di jin ta'da Yesu Kristhos mo be. <sup>12</sup> Dhali wakki/ wathin kamu/ midi nyar to apo/ monka'b ki 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo dhali wosh kun ta kun dhel mo dhali cwa mo dhali kun'tush mo dhala wusha mo tani <sup>13</sup> arisa tu'c gi 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo tani uni minu tor eya tente/ mo. Haala tee midi thi a'di tor mo haali/ a'di minu tor eya tente/ ki o'd mo, dhali o'd a'di midi pala ris e ma tu'c kun miina 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo be. <sup>14</sup> Wakki/ atu'c jin miina wathi/ mmonyar to apo/ mo jin ka'bu/ mo midi tel mo tani a'di midi bu'th to jin ishki kumma/ mo be. <sup>15</sup> Waka tu'c gi wathin kamu/ cithu/ ki o'd mo tani a'di midi thi tom piti e mo. Bahili a'di ki is piti mo tani a'di iminu ta is ki me'd mo, hili a'di mina e wa gi mo jin boruwa bor mo 'peni 'twa/ o'd gana/ mo be.

<sup>16</sup> Kona um ki misha ki um ta monya'b ma Arungimis mowa? dhali Shi/ in Dheleladhelel ma Arungimis di'd e umi. <sup>17</sup> Wakki/ wathin 'deŋ kamu/ midi shi/ monya'b ma Arungimis mo tani Arungimis midi 'ce'd a'di sho'k mo be. Haali/ monya'b ma Arungimis mo tani a'di kogu mo dhali monya'b caan jin ca'ba a'di mo tani a'di ita um mo be.

<sup>18</sup> Wathin 'deŋ kamu/ midi mii dhalku/ ki he'k is piti e mo. Wakki/ wathin 'deŋ kamu/ e bwaman um toshki'd ki a'di yukayuk mo e embul yil yansan mo tani dhalki a'di wara'd ki pus mo ki a'di midi 'taki war ki wathi/ jin yukayuk mo be. <sup>19</sup> Haali/ moyuk gi mony'cesh yansan mo tani uni ta e ma pali/ mo goma Arungimis mo be. Haali/ a'di

'kwarkunu mo ki: A'di bu'thki uni gwansan kun yukayuk mo eya mak buni jin ishkina uni agany mo be. <sup>20</sup> Dhali dok/ e a'di 'kwarkunu mo ki: Tapa a'di mishki gwo kun kuluma 'kwani kun yukayuk ibwa mo kun ta gwo kun ta pe'th mo. <sup>21</sup> Wakan wathin tal 'deŋ kamu/ midi mii dhalku/ 'ba/ ki kar ki ca mo gom 'kwani mo be. Haali/ aris to 'baar mo ta kum bum mo be <sup>22</sup> wakki/ ta ji ma Buulus mo walla ji ma Abulluus mo walla Sapa mo walla mony'cesh mo walla mondiki/ e mo walla mowu mo walla mo kun 'kon shwane/ mo walla mo kun mini 'ko yilarŋ kamu/ mo tani aris to gwansani 'baar mo tani uni ta kum bum mo be. <sup>23</sup> Dhali um ta ku ma Kristhos mo dhali Kristhos ta ji ma Arungimis mo be.

## 4

### *Mii jin Miina Imandhunu ki She/ mo*

<sup>1</sup> Dhalka aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo ibukana ka piye/ mo ki ana itana c̣iŋkina/ ma Kristhos mo dhali imandhu to mo gom gwo ma Arungimis jin c̣inu mo ki jim bag mo. <sup>2</sup> Bakata 'te/ a'di itheke'thkuu gwo mo gom imandhu to mo ki uni minu gam mo ki uni mini ta uni kun ta isin gana/ mo. <sup>3</sup> Hili, ki aha/ mo tani a'di ta ari to jin gwa'da'd mo ki aha/ minu 'taki 'koki pal mo ki um mo walla ki gwon dwall gi wathi/ en'thiŋ kamu/ mo. Aha/ dinaki dwall isi is pem gwo mo si'dayi. <sup>4</sup> Haali/ aha/ mola toŋ kamu/ nyith apo/ is pem mo. Hili ki a'di wakan mo tani aha/ dinaki di ki dar gi mii 'ba/ mo. A'di ta Tapa jin nyithki aha/ mo be. <sup>5</sup> Wakan dhalku/ ki c̣i 'twa/ gwon dwall ntwa/a/ ka tee mo, ntwa/a/ ki Tapa diki pu'd mo, a'di jin midi dhu aris to 'baar mo e monkush mo, aris to kun diku 'kup shwane/ mo e mondhurumi'd mo. Dhali a'di midi thiisa dum pa tor mo. Dhali yan'ko'd aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini bu'th 'twa/ maŋ 'peni Arungimis mo be.

<sup>6</sup> Aha/ dhukina ris gwo gwansan gom is pem si'da/ mo dhala Abulluus si'da/ gom gway bum mo kun tana wak mo ki um si'da/ mini da/ar 'peni aman mo mmo'ko mo me'd isi gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo, ki jan tal 'deŋ kamu/ 'peni um mo midi diki pe mii i is mo apowa kamuŋ kamu/ mo. <sup>7</sup> Haali/ aja a'di jin hilki to gunn kun 'ko ki she/ e um mo? Ata tana um mo wakki/ um 'konuki c̣i to mo? Dhali yan'ko'd wakki/ a'di bu'thkina um mo tani atinta dhuna um 'ba/ ki ca mo me'd wakki/ a'di diki ta to jin c̣inu ki me'd mo?

<sup>8</sup> Um 'tu'dkunu mo hila/ mo be. Um ta 'kwani kun ta pa ki pa mo hila/ mo be. Ki dar gi aman mo tani um waran ki imalik mo. Dhali aha/ onayi ki um mini jiya ji moyi. Wakan ki aman mina 'taki nyak tapa ta ki

um mo. <sup>9</sup> Haali/ aha/ tosha ka Arungimis a'di dhuki aman mo ki uni kun dhunu ki she/ mo mmota kunj 'ko'd mo me'd 'kwani kun toru gwo 'twa/ a 'cesh mo mmowu mo. Haali/ aman takina businye/ gom 'kwaniny'cesh mo dhali gom iman'doyu gwo mo dhali gom 'kwani mo be. <sup>10</sup> Aman takina pus mo gom gway ma Kristĥos mo be, hili um a'di iyukayuk eya Kristĥos mo. Aman 'ka'dkina is mo. Hili um a'di i'bi'thkina is mo. Um a'di ishunkunu mo ki montak mo. Hili aman iwakkunu mo be. <sup>11</sup> E mo yansan shwane/ mo tani aman 'koshkina te/ mo dhali bu'thkina yi'de/ mo. Aman hatha to hi'th 'ko'd mo dhali kaŋkamkina is ki kaŋkam mo gom mondor mo dhali aman dara gi gu'b mo be. <sup>12</sup> Dhali aman miikina atu'c mo mmomiya tu'c ki me'd bam gana/ mo. Ki aman sorkunu mo tani aman 'bora 'bor mii mo. Ki aman to'ckunu bwa mo tani aman 'dimkina 'kup mo be. <sup>13</sup> Ki aman yerkunu is ki gway ki gwonthus mo tani aman malaskina gwo mo. Aman warkina mo dhali shwane/ wa e ka duhal gi 'kwaniny'cesh mo dhali aman wana e ki to jin dhi'thkunu aris to nyo'o'di 'baar mo be.

<sup>14</sup> Aha/ dinaki 'kwar gwo yansan mmodhu um ki mon'the is mo, hili mmorum um ki gwo mo me'd u'cim pem kun enka/ ki mo/en gana/ mo be. <sup>15</sup> Haali/ um bala tanki imanshu um bway ki gwo mo kun wana risa eya Kristĥos mo. Dhali um yisa tanki ibabam bum ka ris yisa. Haali/ aha/ wara ka babam bum eya Kristĥos jin ta'da Yesus mo ki gwom 'borga/ mo be. <sup>16</sup> Aha/ yipa 'kup 'kup ki um mo wakan ki um mini ta imanthok aha/ mii mo be. <sup>17</sup> Wakan a'di ihashkika/ uma Timu'thawuus mo, ya/m pem jin enka/ ki en gana/ mo dhali a'di jin ta'da a'cim pem jin ta isinj gana/ e Tapa mo, a'di jin midi rogom um ki gwo mo gom miim pem eya Kristĥos mo me'd jin torka/ uni gwo mo eya ris mo 'baar mo eya kaniisa ki she/ ki she/ mo be. <sup>18</sup> Kun tiya dhu 'ba/ ki ca mo me'd jin oka/ ki aha/ mina diki yaku/ i um mo. <sup>19</sup> Hili aha/ mina yaku/ i um ki 'dishe/ mo wakki/ a'di ta bwa gi Tapa mo dhali aha/ mina nyith mom'bi'th gi 'kwani gwansan kun dhu 'ba/ ki ca mo, yisa gom gwom buni 'te/. <sup>20</sup> Haali/ Bampa/ ma Arungimis mo tani diki ta gom gwo mo hili gom mom'bi'th mo be. <sup>21</sup> Um 'kona gwonta ibwaye? Miga/ yaku/ i um ki cwa jin doruwa dor mowa? Walla ki mo/en e shi/in gi monkar bwa ki gwa'd mo?

## 5

### *Gwon Dwall Apo/ Mii jin Miinu Cal mo*

<sup>1</sup> Gwo be'dkunu ki mo jin miinu miinyal mo ishki'd mo e bwaman um mo dhali ji gi wakansan gamkunu mo yisa isi bwaman

'kwani kun 'kon ka po/ ki dar gi ji gi lunju mo. Haali/ wathinj kamu/ ishki'd e ash gi com mo. <sup>2</sup> Dhali um dhu 'ba/ ki ca mo. Um ka ba/ imini 'taki dhal mii yan e i is mo mmoko mo. Dhalki a'di jin miiki mii yansan kan san mo tani uru ka pije/ 'peni bwaman um mo.

<sup>3</sup> Bahili ki aha/ pina e bungwar is tani aha/ nyakkina di ki um mo e shi/ in mo. Dhali me'd jin dika/ e bun'kus bum mo tani aha/ cikina 'twan' gwon dwall mo hila/ <sup>4</sup> e gway gi Tapa Yesus apo/ wathi/, a'di jin miiki ji gi ta thus kansan mo be. Ki um tul is mo tani dhali shi/in pem nyak di ki um mo tani nyakki mom'bi'th gi Tapa Yesus bana mo be tani <sup>5</sup> um mini mii ciki wathi/ yansan mo ka Setaan mo gom mo jin minu 'ce'd a'di sho'k mo e bungwar is mo, ki shi/in piti minu woth mo ka tee gi Tapa Yesus mo be.

<sup>6</sup> 'Bam bum kun dhuna um ki ca mo tani yisa 'borona. 'Kona um ki misha ki ara cumata gwa'dga/ seki'da ga'bula gana'th ki 'twan'dap mowa? <sup>7</sup> Dhagami acumata dhamo/ mo ki um mini ta agana'th kun ta kun this mo me'd jin 'kona um ka jin gana/ ki dar ga cumat mo. Haali/ aKristĥos jin ta ari ka'bal bana gi mompe'kupanyolos mo tani a'di miikunuwa bas mo be. <sup>8</sup> Gom a'di gi wakan mo tani dhalki ana nyoŋa montul is jin yukuwa yuk mo, yisa ka cumata dhamo/ mo, a'di jin ta'da cumat gi mii kun dupa dupi e mo dhali mii kun 'koki ta miinjkar/ e mo yisa, hili ki maanjuthu'd jin dar ga cumati e mo, a'di jin dar ki washila/ mo dhali jin ta gwon' gana/ mo be.

<sup>9</sup> Aha/ 'kwarkina um gwo e gwom pem mo ki um mini 'koki ce e ki imanmii miinyal mo. <sup>10</sup> A'di yisa ta 'pemen gwo mo gom imanmii miinyal gi mony'cesh yan mo walla imanta a'tho'thum bwa mo walla imandil to mo walla imanluŋ tompinycon mo, haali/ wakki/ a'di wakan mo tani ki ton ta'da ta imina /e diki ya ka pije/ 'peni mony'cesh mo, eee. <sup>11</sup> Hili aha/ dhala mii yan e i is mo mmo'kwar gwo mo e um mo ki um mini dhalku/ ki ce e nyakki a'din 'de/ yin jin ta'd gi gway ma kam piti mo wakki/ a'di dina mii m'ba/ mo gom miinyal mo walla mmota a'tho'thum bwa mo walla mmota amanluŋ tompinycon mo walla mmota amansora sor mo walla mmota aman'kosh ma su mo walla mmota amandil to mo hili isi kan mo um mini dhalki to ki nyak shwa ki a'dinthus 'de/ yan mo be. <sup>12</sup> Haali/ a'di diki ta miim pem mmodwall gwo gom uni kun 'kona pije/ mo. A'di diki ta uni gwansan kun 'kon eya kaniisa kun mina um idwall gwo mowa? <sup>13</sup> Arungimis a'di dwalli uni gwansan gwo mo kun 'kona pije/ mo be. Uri a'di jin ta thus ki thus kan 'peni bwam um ka pije/ mo ma.

## 6

*Mmo'koki So Ce Ibwambori 'Kwani kun Dar gi Gwo jin Gamu Is mo*

<sup>1</sup> Wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ 'peni um taki'd gi gwo jin 'konuki baḥ mo apowa kam piti mo tani a/mina a'di iya mo e bwambor ma hakuuma mo, uni gun 'konuki dhu ki she/ mo goma Arungimis mo mmodhal uni kun dhunu ki she/ e i is mowa? <sup>2</sup> 'Kona um ki misha, ki uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani mini dwall 'kwaniny'cesh gwo mowa? Dhali wakki/ 'kwaniny'cesh minu dwall gwo ki um mo tani a/um bunya/ 'koki ha me'd mo mmodwall ushi gwoŋ gwa'dгаа? <sup>3</sup> 'Kona um ki misha ki ana mina dwall iman'doyu gwo gwo mowa? Bakatayee baḥu mii gi mondiki/e yan mo? <sup>4</sup> Wakki/ um ta gi gwon dwall mo tani atinta dhuna um uni mo ibwambori uni gun piŋkin mo eya kaniisa mo? <sup>5</sup> Aha/ ona gwo yansan mo mmo'the um is mo. A/wathiŋ kamu/ bunya/ diki yukayuk mo ibwam um mo jin midi 'kosh jwa mo mmoniyiḥ gwo mbwaman ma waḥ piti gom ikam mowa? <sup>6</sup> Haali/ akama kamu/ yaki'di bwambor ma hakuuma mo mmo/o gwo apowa kam mo dhali a'di ibwambori uni gun dar gi gwo jin gamu is mo.

<sup>7</sup> Mmota gi shi/ ushi gwon dwall mo ka rem 'kup mo tani a'di ta mii jin pinu um e mo. Ata 'kona um ki dhal mii e i is mo mmo'kosh is ka nyor mo gom tonthusa tiya mo? Ata 'kona um ki dhal mii e i is mo ki um minu dil mo? <sup>8</sup> Hili um ki is bum mii tonthus mo dhali dila dil mo dhali isi kan iwaḥ bum gana/ dilkina um mo be.

<sup>9</sup> 'Kona um ki misha ki uni gun 'koki mii mii kun ta kuŋ kar/e mo tani mini 'koki ta gi mal gi Bampa/ ma Arungimis mo? Dhalku/ ki ta ku gi hegu e mo. Walla uni gun ta iman-mii miinyal mo walla uni gun ta imanluŋ tompinycon mo walla uni gun ta ɕal ki ɕal mo walla uni gun ceḥ ma du mo walla uni gun ha'k 'pen ceŋ gwas mo <sup>10</sup> walla 'kwanin 'di/ mo walla iman'thoḥ bwa mo walla iman'kosh ma su mo walla imansora sor mo walla imandil to mo tani uni mini 'koki ta gi mal gi Bampa/ ma Arungimis mo be. <sup>11</sup> Dhali kun tiya ta ku gi wakan e um mo. Hili um lamkunu mo, um dhukunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, dhali um dhukunu mo ki mo ma kar/ e mo ki gway gi Tapa Yesus Kristhos mo dhali ki gway gi Shi/ in Dheleladhelel ma Arungimis bana mo be.

*Kari Arungimis ki Ca mo e Buŋgwar Is Bum mo*

<sup>12</sup> Aris to 'baar mo tani dhala gwoŋkan aha/ bway mo, hili aris to 'baar mo yisa ta gi shi/ miim 'boro'd gom aha/ mo be. Aris to 'baar mo dhala gwoŋkan aha/ bway mo, hili aha/ mina diki dhal is pem bway

mo mmota ɕiŋkina/ gom to gunni 'baar mo. <sup>13</sup> Tonteyi gom bwa mo dhali bwayi gom tonte/ mo. Dhali Arungimis midi 'ce'd jin tal 'deŋ kamu/ sho'k mo dhali jan kamu/ mo. Buŋgwar is yisa uku gom mii jin miinu miinyal mo. hili gom Tapa mo dhali Tapa gom buŋgwar is mo be. <sup>14</sup> Dhali Arungimis 'de'kki Tapa mo dhali a'di si'da/ midi 'de'k ana mo e mom'bi'th piti mo be. <sup>15</sup> 'Kona um ki misha ki buŋgwar is bum ta to is goma Kristhos mowa? Gom a'di gi wakan mo tani a/aha/ mina gu tom buŋgwar is ma Kristhos mo dhali mii uni ki to is jin miinu miinyal mowa? Aggi. <sup>16</sup> 'Kona um ki misha ki a'di jin gamki is piti is mo ki a'di jin miiki miinyal mo tani talki isa 'de/ mo uni ka yima? Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Uni su/ mini tal buŋgwar isa 'de/ mo be. <sup>17</sup> Hili a'di jin gamki is piti me'd ki Tapa mo tani wara'd gi shi/ina 'de/ e a'di mo be. <sup>18</sup> Shipiti/a jwaɕa/ mo 'peni mo jin miinu miinyal mo. Aris miinthusu tiya 'baar mo gun miina wathiŋ kamu/ mo tani a'di ta jim por ma pije/ gi buŋgwar is mo, hili miinyal jin miina wathi/ miinthus mo tani a'di miiki miinthus apo/ buŋgwar is pitij gana/ mo be. <sup>19</sup> 'Kona um ki misha ki buŋgwar is bum ta monyɕa'b gi Shi/ in Dheleladhelel jin di e uma? a'di jin takina um 'peni Arungimisa? Um yisa ta uni gun ta ku gi is bum yisa. <sup>20</sup> Um yolokunu ki she/ yol jin 'bitha'bi'th mo. Wakan kari Arungimis ki ca mo e buŋgwar is bum mo.

## 7

*Gwo jin Toco'd Isi gom Gwo gi Miimash mo*

<sup>1</sup> Dhali isi gom gwo gun baḥu mo gom gwo kun 'kwarkina um mo tani a'di ta shi/ miim 'boro'd mo jin mina wathi/ diki 'disha 'bom is mo ba/. <sup>2</sup> Hili gom mompal gi mo jin miinu miinyal mo tani 'kwaninŋ gwaḥ ka 'dete/ 'dete/ mini mii ta gi up buninŋ gana/ mo dhali up ka 'dete/ 'dete/ mo tani mini mii ta gi ikathim buninŋ gana/ mo. <sup>3</sup> Wathiŋ gwaḥ midi mii kar ashim piti ki kar 'pempaŋ gana/ mo dhali wakan si'da/ ashim piti midi kara katham piti ki kar 'pempaŋ gana/ mo be. <sup>4</sup> Haala 'bom midi mol ta tapa gom buŋgwar is pitij gana/ mo, hili wathiŋ gwaḥ a'di ita'd mo. Wakan si'da/ wathiŋ gwaḥ midi mol ta tapa gom is pitij gana/ mo, hili a'bom a'di ita'd mo be. <sup>5</sup> Dhalku/ ki ush ka rem 'kup mo, isi ciki/ wari ki gwo jin gamu me'd mo gom ari mo mo, ki um mini mii ga/ is bum mo mmo'tho mo. Dhali hili gam is mmonta' 'de/ ŋ'ko'd mo isi ciki/ ka Setaan midi diki pal um mo mmo/atha um mo jin 'timuwa du mo. <sup>6</sup> Aha/ ona gwo yansan ki sheshkon mo, yisa mmo'kan gwowa. <sup>7</sup> Aha/ onayi ka ris 'kwani 'baar mo mini 'taki wa e ki aha/ ki is pem mo. Hili aris 'kwani 'baar

ka 'dete/ 'dete/ mo uni takin gi to gun cikunu ki me'd mo ki ji mum mo ki is buni mo 'peni Arungimis mo, jan tal 'denj kamu/ ki ji en 'denj kamu/ mo dhali jan kamu/ ki ji en 'denj kamu/ mo.

<sup>8</sup> E 'kwani kun 'koki mash mo dhali up kun wuna ikathim buni mo tani aha/ ona ki a'di ta shi/ miim 'boro'd gom uni mmo'ko kan ki laça/ mo me'd aha/ mo be. <sup>9</sup> Hili wakki/ uni molona du bu'th mo mmo'tim mo tani uni mini mii mash mo. Haali/ a'di 'boro'd mmomash mo mmodhal mii e i is mo mmodhu e ki 'thir 'thir gom mon'dap e mo be.

<sup>10</sup> Gom uni gun mashkin mo tani aha/ kãana gwo mo, dhali hili aha/ yisa, Tapa mo, ka 'bom midi diki mii kwa/ bwa 'pena katham piti mo <sup>11</sup> (hili wakka yim midi mii kan mo tani dhalka yim di'd ki laça/ mo mmodiki mash mo walla si'da/ dhalka yim o gwoḡ gwam mo uni ka katham piti mo) – dhali ka kath si'da/ midi diki mii thoson gwo mo mmodhal ashim piti 'pen mo.

<sup>12</sup> Gom um gun boçkin mo si'da/ tani aha/ ona gwo mo, Tapa yisa, ki wakki/ akam ta gi ash mo jin diki gam gwo is mo dhala yim gam gwo me'd mo mmonyak çab ki a'di mo tani a'di midi mii diki thoson gwo mo mmodhala yim 'pen mo. <sup>13</sup> Wakka 'boma kamu/ si'da/ ta ga katham piti jin dar gi gwo jin gamu is mo tani dhali a'di ki gam gwo me'd mo mmonyak çab ka yim mo tani ayim midi mii diki mii thoson gwo mo mmodhal a'di 'pen mo. <sup>14</sup> Haali/ wathin gwath jin dar gi gwo jin gamu is mo tani a'di karu ki she/ gi jin kogu mo gom gwo gi ash mo be. Dhali a'bom jin dar gi gwo jin gamu is mo tani a'di karu ki she/ gi jin kogu mo gom gwo ma katham mo. Wakki/ a'di diki wakan mo tani uçim bum si'da/ minu dhu gi ku gun 'koki dhelel mo. Hili me'd jin oka/ mo tani uni dhunu me'd ku gun dhelelin moyi. <sup>15</sup> Hili wakki/ amannyak çab jin dar gi gwo jin gamu is mo ona bwa mmokwa/ bwa mo tani dhalki a'di minu wakan mo ma. Ki mo gi wakan mo tani akama kamu/ walla 'bwahama kamu/ minu 'koki dek mo ki gwo yansan mo. Haali/ Arungimis yuk ana mo gom moḡku'th is mo be. <sup>16</sup> A'boma, /e mini diki mish bunya/ wakki/ /e mini wotha katham pini mowa? Wathin gwatha, mina /e diki mish bunya/ wakki/ /e mini woth ashin mowa?

*Mii gi Mondiki/e jin Karkina Tapa mo*

<sup>17</sup> Hili dhalki 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo shuna shu/um bway mo e mii gun tora Tapa uni mo mmomii mo dhali e a'di jin yukkin ma Arungimis uni mo mmomii mo. A'di ta gwoḡkan pem goma kaniisa 'baar mo be. <sup>18</sup> Wathin kamu/ di'da ki a'di 'ciḡkunuwa munyal yis mo hila/ me'd jin yukkuu a'di

mowa? Dhalku/ ki mii dhal a'di bway mo mmoḡap mo mo mmowar mo gi a'di jin dinuki 'ciḡha/ munyal yis mo. Wathin kamu/ di'da jin yukkuu mo ki a'di dinuki 'ciḡha/ munyal yis mowa? Dhalku/ ki mii dhal a'di bway mo mmoḡap mo mo jin minu 'ciḡha/ munyal yis mo. <sup>19</sup> Haali/ mo ma munyal yis jin 'ciḡhu/ mo tani walla mo ma munyal yis jin dinuki 'ciḡh mo tani mii toḡ kamu/ yisa, hili mmodhu gwoḡkan ma Arungimis kun 'kwarkunu mo be. <sup>20</sup> Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini mii 'ko kan mo e mom buni ki she/ ki she/ mo e mo kun yukkuu uni mo be. <sup>21</sup> /E ta ciḡkina/ jin yolu mo ki /e yukkuu mo 'taa? Dhalku/ di'd kan mo. Hili wakki/ /e mini 'taki mish gam mom pini jin dina /e ki 'kus mo tani miyi /e 'te/ ki is pini 'bakany mo ma. <sup>22</sup> Haali/ a'di jin yukkuu mo e Tapa mo tani me'd jin tana a'di ciḡkina/ jin yolu mo tani a'di ta wathi/ jin di'd ki 'kus mo e Tapa mo. Wakan si'da/ a'di jin di'd ki 'kus mo me'd jin yukkuu a'di mo tani a'di ta ciḡkina/ jin yolu mo jin ta ji ma Kristhos mo be. <sup>23</sup> Um yokkuu mo ki she/ yol jin 'bitha'bi'th mo. Dhalku/ ki mii dok/ e ta ciḡkina/ gi 'kwani kun mini yol um mo. <sup>24</sup> Wakan iwaka, aris mo gunn kun yukkuuwa yuk ka 'dete/ 'dete/ mo tani dhalki a'di çab'a'd mo nycine/ mo nyakka Arungimis mo.

*Ku gi 'Koki Mash mo dhali ku gi Wuna Ikath mo*

<sup>25</sup> Dhali isi gwo gom uni kun 'koki mash mo tani aha/ dara ki gwoḡkan 'peni Tapa mo. Hili aha/ cikina um ayisany pem mo me'd wathin 'de/ jin ta a'di jin taki'd gi momiimii gi Tapa jin minu gam is ki isin gana/ mo. <sup>26</sup> Aha/ tosha gom mo jin 'konu ka cis e buḡ'kus bana shwane/ mo tani a'di ta shi/ miim 'boro'd gom wathi/ mmoça'b mo kan me'd jin çab'a a'di mo be. <sup>27</sup> A/ e dekkunu ki ashin mowa? Dhalku/ ki ḡap bway mo mmodi ki 'kus mo. A/e din ki 'kus mo 'pena 'boma? Dhalku/ mii ki tash mo mmoḡap momash mo. <sup>28</sup> Hili wakki/ /e ki mash mo tani /e mii miinthus yisa. Dhali wakki/ nyara/ masha'd mo tani ayim mii miinthus yisa. Hili uni gwansan kun mashkin mo tani uni mina gwo gi mony'cesh ibal is mo mmoḡo'c bwa mo be dhali aha/ ona bwayi mmo'tash a'di 'twa/ 'peni um mo. <sup>29</sup> Hili 'pemen gwo yan jin oka/ mo tani iwaka, atee jin karu mo tani a'di kuḡakuḡ mo be. 'Peni shwane/ mo tani dhalki uni gwansan kun ta gi up mo tani 'kon mo kan mo me'd uni gun daran mo, <sup>30</sup> dhali uni gwansan kun gwokin mo tani me'd jin 'kona uni ki ko mo, dhali uni gwansan kun 'kunyina bwa mo tani me'd jin 'kona bwa uni ki 'kuny mo, dhali uni gwansan kun yolki to mo tani me'd jin 'kona uni ki dar gi to mo, <sup>31</sup> dhali



uni gwansan kun usi mony'cesh is mo tani me'd jin 'kona uni ki us mony'cesh is ki sule/ mo. Haali/ yir gi mony'cesh yansan di'd mo mmope mo be.

<sup>32</sup> Aha/ ṅapa um mmo'ko ki 'kus 'peni mo jin ananu is mo. Dhali wathi/ jin diki mash mo tani a'di ananki is piti mo gom to gi Tapa mo, ki a'di mididi mii mii gun 'bor Tapa bwa mo be. <sup>33</sup> Hili wathi/ jin mashki'd mo tani a'di ananki is mo gom to gi mony'cesh mo jin mina a'di mii to mo jin mididi 'bor ash bwa mo. <sup>34</sup> Dhali wakan mo tani to gun ḳoca a'di e nycine/ mo tani uni ḳwa/ u bwa mo. Dhali a'bom jin diki mash mo walla nyara/ si'da/ mo tani uni ananki is mo gom to gi Tapa mo jin mina uni dhu buṅwar is buni ki she/ mo ki jin ḳogu/ mo dhali shi/in buni si'da/ mo. Hili a'bom jin mashki'd mo tani a'di ananki is mo gom to gi mony'cesh mo jin mina a'di mii to mo jin mididi 'bora kaṅhim piti bwa mo. <sup>35</sup> Aha/ ona gwo yansan gom shi/ miim 'boro'd gom mowoth bum mo, yisa mmodhu uma nyoki 'ba/ mo, hili mmoshush uma du mo ki shush gana/ mo jin mina umi ḳu'th is mo gom Tapa mo ki dar gi miinj kamu/ mo be.

<sup>36</sup> Waḳki/ wathin ṭal 'deṅ kamu/ mididi ḳulum gwo ibwa mo ki a'di diki mii mii kun mini ha me'd mo gom mondosha piti mo tani waḳki/ bwa en'dap piti 'bitha'bi'th mo tani dhali waḳki/ a'di minu mii mii mo tani dhalki a'di mii a'diyi jin o a'di bwa mo. Dhalki uni mashan mo. A'di ta miinthus yisa. <sup>37</sup> Hili ma, a'diyin jin ṭelu sho'k mo mmodosh mo eya dum piti mo tani dhali dar gi mo jin 'deke'thki a'di mo tani, hili si'da/ a'di ta gi bwa mo mmo'tima du mo dhali ta gi gwo ibwa eya dum piti mo gom mii yansan mo tani mmokara yim mo me'd jim piti jin dosha a'di mo tani a'di mii miim 'boro'd mo be. <sup>38</sup> Wakan be, a'di jin mashki'da yim jin dosha a'di mo tani miid ki 'bore/ mo ba/. Dhali a'di jin tuḳki mii mash is mo tani a'di mididi bol mii e mo.

<sup>39</sup> A'bom a'di deḳa gwonḳan ma kaṅh mo me'd jin din ma kaṅh ki e mo. Ayim di'd ki 'kus mo mmomash mo 'ko'di jwa ma kaṅh mo e a'di jin o'da yim bwa moyi, hili e Tapa mo be. <sup>40</sup> Hili eya yisany pem mo tani ayim a'di mina bwa 'bor ki nyanye/ mo waḳka yim mididi ḳa'b kan me'd jin ḳa'b ma yim mo. Dhali aha/ tosha si'da/ ki aha/ tana gi Shi/in Dheleladhelel ma Arumgimis mo be.

## 8

### *Tonte/ jin Thenu Tompinycon mo*

<sup>1</sup> Dhali isi gwo gom tonte/ jin thenu tompinycon mo tani ana misha ki ana 'baar mo tana gi monyith yani 'baar mo. Monyith jin pe'di mis mo hili mo/en a'di nyanḳi'da nyan mo be. <sup>2</sup> Waḳki/ jan ṭal 'deṅ kamu/ ta'd

gi gwalal mo mmo/o ki a'di mishi toṅ kamu/ mo tani a'di yisa mishki'd naskina/ to jin mina a'di 'taki mish mo ḳa ba/. <sup>3</sup> Hili waḳki/ jan ṭal 'deṅ kamu/ enki'da Arumgimis mo tani a'di ta jan ṭal 'de/ jin mishu ki a'di mo be.

<sup>4</sup> Isi gwo gom tonte/ jin shwanu jin thenu tompinycon mo tani ana misha ki aris tompinyconi 'baar mo 'koki ta to gun 'ko ki 'ko 'koṅ gana/ mo, dhali kan mo tani Arumgimisa kamu/ yisa di'da jasi a'di 'deṅ gana/ mo be. <sup>5</sup> Haali/ bala arisa rum kun yuku gway kan ka wuny is mo tani uni ṅala/ pelena kun 'kon e momis mo dhali e mony'cesh mo. Isi kan ka jin ganayi arisa rum ṅala/ pelena dhali amariny tapa mo tani <sup>6</sup> hili gom ana mo tani Arumgimis ṭal 'de/ mo a'di jin ta'da Baba mo dhali 'peni a'di mo tani aris to 'baar mo 'kokin mo dhali gom a'di mo tani ana 'kokina mo, dhali Tapan 'de/ mo jin ta'da Yesuṣ Kriṣṭhos mo dhali e a'di mo tani aris to 'baar mo 'kokin mo dhali e a'di mo tani ana 'kokina mo be.

<sup>7</sup> Bahili, aris 'kwani 'baar mo yisa tan gi monyith yan mowa. Hili kun tiya mmo'kokina uni isa dhamo/ mo ntagi shwanesan mo mmobotki mii mo mmoluṅ tompinycon mo tani uni shwaki tonte/ mo me'd a'diṅ gana/ jin thenu tompinycon mo, dhali 'twa/ ma dum buni mmo'ka'dkunu uni is mo tani shi/kunu mo be. <sup>8</sup> Tonte/ mididi diki mish ana sus eya Arumgimis mo. Ana minu mii ki shi/ yisa waḳki/ ana 'konaki shwa a'di mo dhali ana minu 'bor mo yisa waḳki/ ana ki shwa a'di mo. <sup>9</sup> Hili miim pini i e ki 'bore/ 'te/ mo isi ciki/ mom pini jin dina / e ki 'kus kan mo mididi 'taki war ki mo jin gola / e agol mo gom a'diṅ kamu/ jin 'ka'da is mo. <sup>10</sup> Haali/ waḳki/ wathin kamu/ ki par / e e mo, / e jin ta wathi/ jin nyithki to mo, mmoḳa'ba / e eya tharabeesa e gu'b gi luṅu tompinycon mo tani mina a'di mii diki raḳ is piti mo waḳki/ bwan 'twam piti 'ka'da is mo mmoshwa tonte/ jin thenu tompinycon mowa? <sup>11</sup> Dhali wakan gom monyith pini mo tani wathi/ yansan jin 'ka'da is mo tani a'di 'ce'dkunu sho'k mo be, a'di jin ta'da akan jin wun ma Kriṣṭhos mo be. <sup>12</sup> Wakan miinthus jin miikina / e apo/ iwaḳ pini mo dhali mmodhuna / e jama/ e 'twa/ ma dum buni mo ki uni 'ka'da is mo tani / e miiki miinthus apowa Kriṣṭhos mo be. <sup>13</sup> Wakan waḳki/ tonte/ rakki'da kam pem mmobit mo tani aha/ mina diki shwa a'di mo isi ciki/ ki aha/ mina diki raḳa kam pem mmobit mo be.

## 9

### *Mii gun Dhalu Imandhunu ki She/ Bway mo Mmomii mo*

<sup>1</sup> Dika/ ki di ki 'kus mowa? Dika/ ki ta a'di jin karu ki she/ mowa? Dika/ ki par Tapa

Yesus bana e mowa? 'Kona um ki ta uni gun ta kuma tu'c pem e Tapa mowa? <sup>2</sup> Wakki/ gom kun tiya mo tani aha/ dinaki ta a'di jin karu ki she/ mo, hili isi kan um ta kum pem kun cilka/ mo haali/ um ta to jin 'dapuwa 'dap goma tu'c pem mo mmotaka/ a'di jin karu ki she/ mo gom Tapa mo be.

<sup>3</sup> Gwo yansan ta gwom pem jin 'ce'dka/ she/ mo gom uni gwansan kun mini dot aha/ mo be. <sup>4</sup> 'Konuki dhal am bway mo mmoshwa tonte/ mo dhali mmopi to mowa? <sup>5</sup> 'Konuki dhal am bway mo mmota gi up mo me'd jin tana unin tiya gun dhu nu ki she/ mo dhali ikam gi Tapa mo dhala Sapa mowa? <sup>6</sup> Walla aBarnaaba a'di 'deya dhali aha/ am 'cena inonu mo mmomisha tu'c mii gom mo jin 'konu mowa? <sup>7</sup> Kaja a'di jin mid i miya tuca askar ka guurush pitij gana/ mo? Kaja a'di jin mid i si amura'th mo mmodiki shwa maman 'peni a'di mo? Kaja a'di jin ta'd gi tonjal mo jin mid i diki uma ko 'peni unin tiya mo?

<sup>8</sup> Gwo yansan oka/ ki moshirr gi wathi/ mowa? Dina gwoŋkan jin cinu ki o gwo mo jin nya'ka'd kan mowa? <sup>9</sup> Haali/ a'di 'kwarkunu mo e gwoŋkan ma Musa jin cinu mo ki: /E mini dhalka morbip ki 'kamu'th 'twa/ mo ki a'di di'd mmotor pos ki sho'k mo. Arungimis kulumki gwo ibwa mo goma morbip mowa? <sup>10</sup> Dina a'di ki o gwo gom gway bana 'baar mo ki 'bil 'bila? A'di 'kwarkunu mo gom gway bana mo haali/ amangora 'cesh mo tani mid i 'taki gora 'cesh ki mo ma 'tej kape/ mo dhali amantor to mo tani mid i tor to ki mo ma 'tej kape/ mo mmogamkina a'di emen to en tiya mo. <sup>11</sup> Wakki/ aman sina to gi shi/in gun 'boron mo e bwaman um mo tani a'di cana mii kagahara gara/ wakki/ aman mina gam to 'peni um gom buŋwar is mowa? <sup>12</sup> Wakki/ kun tiya uni tan gi to gwansan 'peni um mo tani mina am 'koki ta ki nyanye/ si'da/ 'peni uma?

Hili aman 'konaki bu'th bway jin dhalu aman mo mmomii kan mo. Hili aman 'dimkina 'kup mo e to gunn mo mmodhal mii e i is mo mmokar to jin gol 'kwani mo e bway gi gwom 'borga/ ma Kristhos mo be. <sup>13</sup> 'Kona um ki misha ki uni gwansan kun miiki to mo e gu'b gi mondheleladhelel mo tani gamki tontem buni mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo dhali uni gwansan kun miiki to mo eya gwa'a/ jin miinuwa bas mo tani gamki to 'peni to jin 'ci'thu/ 'kus mo mmomiiya bas mowa? <sup>14</sup> E bway jin nya'ka'd kan mo tani Tapa a'di kanki gwo mo ki uni gwansan kun ciki gwom 'borga/ mo mini 'taki gam moŋ'kom buni jin mina uni 'ko ki 'kom pa mo ki gwom 'borga/ mo.

<sup>15</sup> Hili aha/ dinaki bu'th bway tal 'deŋ kamu/ mo jin dhalu aha/ mo mmomii wakan mo walla aha/ dinaki 'kwar gwo

yansan mo mmogam ari toŋ kamu/ gi wakan mo. Haali/ aha/ wari mina dhal mii e i is mo mmowu moyi mmodiki dhal aha/ bway mo mmoçi aha/ a'di jin mid i dhal aha/ mmokar 'ba/ ki ca mo be. <sup>16</sup> Haali/ wakki/ aha/ çina gwom 'borga/ mo tani a'di mid i diki dhal aha/ bway mo mmokar 'ba/ ki ca mo. Haala tu'c jin tu'cu mo tani a'di 'thinu apo/ aha/ mo. Wayyi e aha/ mo wakki/ aha/ dinaki gi gwom 'borga/ mo. <sup>17</sup> Haali/ wakki/ aha/ mina mii yansan ki bwam pem gana/ mo tani aha/ tana gi to jin ish kumma/ mo. Hili wakki/ aha/ dinaki mii mii yansan mo ki bwam pem gana/ mo tani aha/ 'dapkina ki a'di jin ta'da mandhu to mo. <sup>18</sup> Wakki/ a'di wakan mo tani tom pem kun taka/ mo mmo/ish kumma/ mo tani ta'da ta mo? Jasi a'di 'de/ jin wa cikise/ mo be: Ki gwom pem jin çika/ mo tani aha/ mina ç i gwom 'borga/ ki me'd mo ki dar gi ton dot mo, mmodiki bu'th bway mo jin dhalu aha/ mo mmomii mo e gwom 'borga/ mo be.

<sup>19</sup> Haali/ aha/ ka ba/ dina ki 'kus 'pena ris 'kwani 'baar mo. Aha/ kara is pem mmota çin'kina/ goma ris 'kwani 'baar mo ki aha/ mina 'taki gam 'kwani ki nyanye/ adu is mo. <sup>20</sup> Gom 'Kwani Yahuuda/ mo tani aha/ warkina ki Wathi/ Yahuuda/ mo mmomiga/ mish gam 'Kwani Yahuuda/ adu is mo. Gom uni gwansan kun 'ko 'ko'd e gwoŋkan jin cinu mo tani aha/ warkina ki a'di jin di'd e bwan'kwariny gwoŋkan jin cinu mo - aha/ bala dinaki di e bwan'kwariny gwoŋkan jin cinu mo - ki aha/ mina 'taki gam uni gwansan kun 'koni bwan'kwariny gwoŋkan jin cinu adu is mo be. <sup>21</sup> Gom uni gwansan kun 'kon ka pije/ 'peni gwoŋkan jin cinu mo tani aha/ warkina mo ki a'di jin di'd ka pije/ 'peni gwoŋkan jin cinu mo - yisa mmodarka/ gi gwoŋkan jin cinu ka karambuye/ 'kup ka Arungimis mo yisa hili ibwan'kwariny gwoŋkan ma Kristhos mo be - ki aha/ mina 'taki gam uni gwansan adu is mo kun 'kon ka pije/ 'peni gwoŋkan jin cinu mo be. <sup>22</sup> Gom uni gwansan kun 'ka'da is mo tani aha/ warkina mo ki a'di jin 'ka'da is mo ki aha/ mina gam uni gwansan adu is mo kun 'ka'da is mo. Aha/ warkina ka mandhas is pem bway mo gom 'kwani 'baar mo tani ki aha/ mina 'taki ta kun tiya is ki me'd mo, ma ki 'pemen yan kan mo be. <sup>23</sup> Aha/ miikina a'di 'baar mo gom gway gi gwom 'borga/ mo ki aha/ minu 'taki pwa'kom'bor miim piti mo be.

<sup>24</sup> 'Kona um ki misha ki e mo jin paru sho'k mo tani aris uni gun dhu nu mo mmopar sho'k mo tani uni parki sho'k mowa? Hili jasi a'din 'de/ a'di ibu'thki ton-taki. Wakan soyi mo ki um mini bu'th a'di mo. <sup>25</sup> Aris 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo kun ta imanlo'ba lo'b mo kun birina bir mo tani uni 'timkina adum buni mo goma ris en ton

tiya mo be. Uni miiki a'di mo mmobu'th toŋ'kup jin midi pu/ mo. Hili ana miikina a'di mo mmobu'th toŋ'kup jin midi mol pu/ mo be. <sup>26</sup> Nye, aha/ dinaki gus ka kar 'kup mo. Aha/ dinaki hi'th toŋ'kulush ime'd mo mmomiya bumbum 'te/ mo. <sup>27</sup> Hili aha/ tuŋkinkina is pem ki me'd mo dhali aha/ dilkina is pem ki me'd si'da/ mo tani isi ciki/ 'ko'di gwom pem jin cika/ kun tiya mo tani aha/ ki is pem mo mina 'taki ta a'di jin minu this waŋ mo be.

## 10

### *Gwo jin Rumu Apo/ Mii jin Luju Tompinyon mo*

<sup>1</sup> Aha/ ŋapa um mo mmomish mo mo iwak mo, ki ibabam bana 'baar mo 'kokin mo e bwan'kwariŋ ma raŋ mo dhali uni 'baar mo pekin isi bwaman yi'deŋ kumma/ mo. <sup>2</sup> Dhali uni 'baar mo 'kokunu mo mmocuc mo ki mii ma Musa mo eya raŋ mo dhali ki kumma/ yi'de/ mo be. <sup>3</sup> Dhali uni 'baar mo shwaki tonten tal 'de/ mo jin ta to gi shi/ in mo <sup>4</sup> dhali uni 'baar mo piki tompin tal 'de/ mo jin ta ki ji gi shi/ in mo. Haali/ uni pikin 'peni to gi shi/ in yan jin ta wosh mo jin baŋki uni nsho'k mo dhali Wosh yan mo tani a'di ta'da Kristhos mo be. <sup>5</sup> Bahili unin tiya ka woho/ mo tani Arumgimis dina bwa ki 'bor mo gom uni mo haali/ uni ta'kkunu mo e bwam ma sho mo be.

<sup>6</sup> Dhali to gwansan uni ta gwo kun rumu gom ana mo ki ana mina bwa 'koki o mo mmomii tonthus mo me'd uni mo be. <sup>7</sup> Dhalku/ ki luŋ tompinyon mo me'd unin tiya mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: 'Kwani gwansan uni 'koki 'pena 'cesh mo mmoshwa to mo dhali mmopi to mo dhali mmocu mis mo mmosa mo be. <sup>8</sup> Ana mina mii 'koki dhal is bana bway mo e mo jin miinu miinyal mo me'd kun tiya mo kun miikin kan mo dhali 'kwani kun tana alaapi iss\* 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka kwara mo kun ta'kki jwa mo me'd kurkun ka tente/ mo. <sup>9</sup> Ana mina mii dhalku/ Tapa ki mii pal mo me'd jin miikina kun tiya mo dhali uni 'ce'dkunu sho'k mo ki tasha/ kun shi/ ma ti'd ki shi/ mo. <sup>10</sup> Walla ana mina mii dhalku/ ki miya gumgum mo me'd kun tiya kun miikin mo dhali uni 'ce'dkunu sho'k ka Man'ce'd uni Sho'k mo be. <sup>11</sup> Dhali mii gwansan miiki uni mo mmota to kun rumu uni mo. Hili uni 'kwarkunu mo gom mo jin minu ye'th sho'k bana mo, apo/ ana kun 'kona ki she/ yil yan jin midi di 'kup jin midi pu'du/ mo be. <sup>12</sup> Wakan ba/ dhalki a'din 'de/ yin jin kulum gwo ibwa mo ki a'di mishi dosh mo tani dhalki a'di hil miim piti i e ki 'bore/ mo isi ciki/ a'di midi la kum 'twa/ a 'cesh mo. <sup>13</sup> Mompalunŋ kamu/ yisa di'da jin

midi bu'th /e mo jin diki pal wathi/ en'thin kamu/ mo. Hili Arumgimis a'di ta ji gi isinŋ gana/ mo dhali a'di midi diki dhal /e ki /e minu pal mo mmo'ce'd mom'bi'th pini apo/ mo. Hili ki mompal mo tani a'di si'da/ midi kwa/ /e bway mo mmoye mo jin mina /e mish a'di 'dim 'kup ki sule/ mo be.

<sup>14</sup> Wakan mo um pem gun enka/ mo shipiti/ a ŋwaca/ mo 'peni mo jin luju tompinyon mo. <sup>15</sup> Aha/ ona gwo e um mo me'd 'kwani kun ta gi yuk mo. Nyithi a'di ki is bum mo ma, a'di jin oka/ mo. <sup>16</sup> Akubbaaya gi mom'boru mii mo a'di jin 'bora ana a'bor mii mo tani a/a'di diki ta mii jin nyaŋu to bu'th mo goma bas ma Kristhos mo 'taa? Dhali maan'kuthu'd jin 'ce'dkina ana mo tani a/a'di diki ta mii jin nyaŋu buŋwar is ma Kristhos bu'th mo. <sup>17</sup> Haala guraasa maan'kuthu'd tal 'de/ mo, ba ana kun tana ris mo tani ana tala 'de/ e buŋwar isa 'de/ mo be. Haali/ ana 'baar mo nyaŋkina guraasa maan'kuthu'd yan mo be. <sup>18</sup> Hili mii jin bota 'Kwani ma Israyiil mo. 'Kona uni gwansan kun 'ka to jin 'ci'hu/ 'kus mo mmomiya bas mo e shemena gwa'a/ jin miinuwa bas mowa? <sup>19</sup> Ki gwo jin oka/ ta'da ta saye? Ki tonte/ gun thenu tompinyon mo tani ta toŋ kamuwa? Walla ki ji gi ta pinyon mo tani ta toŋ kamuwa? <sup>20</sup> Yisa. Gwo jin oka/ mo tani oka/ gom uni gun dar ki ji gi luŋuŋ gana/ mo tani uni 'ci'hi/ to/e 'kus mo mmotheya ruma 'cesh mo, yisa Arumgimis gana/ mo. Aha/ dinaki ŋap um mo mmoyaŋ to mii ka ruma 'cesh mo. <sup>21</sup> Um mini mola kubbaaya gi Tapa pi mo dhali piya kubbaaya ma ruma 'cesh ka yiha/ mo. Um moli 'kowa tharabeesa gi Tapa mo dhali 'kowa tharabeesa ma ruma 'cesh ka yiha/ mo. <sup>22</sup> A/ mina ana rukuny Tapa mmo'ta'c bwa mowa? A/ ana tana gi 'bi'th mmobol a'di e mowa?

### *Miyyi Aris To 'Baar mo gom Monyca ma Arumgimis mo*

<sup>23</sup> Aris to 'baar mo dhala gwoŋkan aha/ bway mo. Hili, aris to 'baar mo 'koki ta to gun wo'hiŋa wo'hiŋ mo. Aris to 'baar mo dhala gwoŋkan aha/ bway mo. Hili aris to 'baar mo yisa nyaŋi is mo yisa. <sup>24</sup> Wathin 'deŋ kamu/ midi mii dhalku/ ki ŋap tom 'boron gom is piti mo. Hili a'di midi ŋap tom 'boron goma man'dish gu'b is ki a'di mo. <sup>25</sup> Shwayi ma to gunn gun yolu mo e mo ma suug mo ki dar gi 'twanŋ kamu/ jin minu 'de'k mo mmodot' gwo mo gom gway gi 'twa/ ma du mo. <sup>26</sup> Haali/ mony'cesh yansan mo tani ta ji gi Tapa mo dhala ris to 'baar mo gun 'kon e a'di mo be. <sup>27</sup> Waŋki/ jan tal 'deŋ kamu/ 'peni uni gun daran gi gwo jin gamu is mo tani ci uma yuk mo mmoshwa tonte/ mo dhali um 'kona bwa mo mmo/ii mo tani shwayi ma, ma a'diyin jin minu kara bori

\* 10:8 talaata wa ishriin alip

um mo ki dar gi 'twaŋ kamu/ jin minu 'de'k mo mmodot̄ gwo mo gom gway gi 'twa/ ma du mo be. <sup>28</sup> Hili waŋki/ jan ta' 'derŋ kamu/ o um gwo mo ki: To yansan mo tani a'di thekunuwa rum mo tani dhalki a'di ki shwa mo. A'di oka/ mo gom gway piti jin torki um a'di mo dhali gom gway gi 'twa/ ma du mo tani <sup>29</sup> 'pemen gwom pem jin oka/ mo gom 'twa/ ma dum piti mo tani diki ta jim bum mo be. Haali/ ata mina mom pem jin dika/ ki 'kus mo ta a'di jin minu waŋ mo ki 'twa/ ma du gi wathin kamu/ mo? <sup>30</sup> Wakki/ aha/ nyaka to bu'th ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo tani kataye cinu 'twa/ waŋ apo/ aha/ mo gom to caan jin cika/ mo ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo?

<sup>31</sup> Wakan waŋki/ um ki shwa to mo walla pi to mo walla a'diyin jin miina um mo tani miyi a'di 'baar mo gom monyca ma Arumgimis mo. <sup>32</sup> Dhalku/ 'Kwani Yahuuda/ ki ci e mo mmokol mo walla 'Kwaniŋ Griki mo walla 'kwaniŋ kaniisa ma Arumgimis mo be. <sup>33</sup> Jasi gom miim pem jin palka/ mo mmo' bora ris 'kwani bwa 'baar mo tani e to 'baar mo kun miika/ mo, yisa mmosimmka/ shi/ miim 'boron pem gana/ e mo hili gom 'kwani ka ris mo ki uni minu ta is ki me'd mo be.

## 11

<sup>1</sup> Tayi imanthok aha/ mii mo ma, me'd jin taka/ amanthoka Kristhos mii mo be.

*Mii jin Mina Upi Kum 'Kup ki Burrinye/ mo*

<sup>2</sup> Aha/ maŋa um mo haali/ um kayaa/ e mo eya ris to 'baar mo dhali mmodhu gwo jin luŋu um mo isi me'd jin cikika/ uni um mo be. <sup>3</sup> Hili aha/ ŋapa mo mo mmomish gwo 'ban mo ki a'di jin ta'da 'kaŋ'kup gom 'kwani 'baar mo tani ta'da Kristhos mo be. Dhali a'di jin ta'da 'kaŋ'kup goma 'bom mo tani ta wathin gwaŋh ma yim mo dhali a'di jin ta'da 'kaŋ'kup goma Kristhos mo tani ta'da Arumgimis mo be. <sup>4</sup> Ma 'kwani gunn kun 'thon mo walla o gwo jin onu is mo ki 'kup buni kumu ki to mo tani uni mii miin 'thalkina/ gom 'kup buni mo be. <sup>5</sup> Hili ma up gunn kun 'thon mo walla o gwo is mo ki 'kup buni 'konuki kum ki to mo tani uni mii miin 'thalkina/ mo - a'di ta mii jin nyaka'd si'da/ gi mii jin 'thin ma yima mur mo. <sup>6</sup> Haali/ waŋka 'bom midi diki hi'th to i'kup gom is piti mo tani ayim midi 'taki 'ciŋa/ mur'kup piti mo be. Hili waŋki/ a'di ta miin 'thalkina/ mo goma 'bom mo mmo'ciŋa/ mur'kup mo walla mmo'thiya mur'kup mo tani dhalka yim hithi burrinyen 'kup mo ma. <sup>7</sup> Haali/ wathin gwaŋh ka ba/ midi diki kum 'kup piti ki to mo haali/ a'di ta jamas ma Arumgimis mo dhali monyca piti mo be. Hili ayima 'bomi a'di ta monyca gom wathin gwaŋh mo be. <sup>8</sup> (Haali/ wathin

gwaŋh yisa uku 'pena 'bom mowa, hili a'bom 'peni wathin gwaŋh mo be. <sup>9</sup> Wakan si'da/ wathin gwaŋh dinuki uk goma 'bom mo, ayima 'bomi gom wathin gwaŋh mo be.) <sup>10</sup> Ki a'di gi wakan mo tani a'bom ka ba/ midi mii ta gi burrinyen 'kup mo gom gway gi iman'doyu gwo mo. <sup>11</sup> Bahili e Tapa mo tani a'bom mol is piti yip mo ki dar gi wathin gwaŋh mo dhali wathin gwaŋh mol is piti yip mo ki dar ga yima 'bomi mo be. <sup>12</sup> Haali/ me'd jin ukuwa yima 'bomi mo 'peni wathin gwaŋh mo tani wakan si'da/ wathin gwaŋh shwane/ dhodhu mo 'pena yima 'bomi mo be. Dhali aris to 'baar mo 'kon mo 'peni Arumgimis mo be. <sup>13</sup> Nyithi mii ki is bum mo ma. A'di ha me'd mo goma 'bom mo mmo'tho Arumgimis mo ki dar gi 'kup ma yim jin kumu mo ki burrinye/ mo 'taa? <sup>14</sup> Dina to gi mony'cesh ki is piti ki tor um gwo mo jin mina wathin gwaŋh kala mura 'calalga/ e 'kup piti mo tani a'di ta mii jin 'the a'di is mowa? <sup>15</sup> Hili wakka 'bom ta'd ga mura 'calalga/ mo tani a'di ta to jin min ma yimi kar is ki ca moyi. Haala mur'kup ma yim cikunu a'di mo mmodik 'kup e mo be. <sup>16</sup> Wakki/ wathin ta' 'derŋ kamu/ dina gwo mbwa mo mmorukuny mii mo tani ana mina ush ki 'tash mo haali/ miin kamu/ yisa di'da jin botkunu mo, walla mii jin miina 'kwaniŋ kaniisa ma Arumgimis mo.

*Mii jin Miinuwa Tharabeesa gi Tapa ki Shi/ mo*

<sup>17</sup> Hili e gwom pem jin baŋh a'di i'ko'd jin miga/ ye'th um sho'k mo tani aha/ dinaki maŋ um mo haali/ ki um tuli is mo mmontal 'de/ mo tani a'di yisa gom shi/ miim 'boro'da, hili gom mii jin shi/a um 'teki shi/ mo be. <sup>18</sup> Haali/ gwom pem jin ta jin twa/ a/ mo a'dihe/ ba/. Ki um tulki is mo mmontal 'de/ mo eya kaniisa mo tani aha/ cika gwo ki mo ma kwam bwa di'd e bwam um mo be. Dhali aha/ meta/ mo me'd mo mmogam a'di is mo be. <sup>19</sup> Haali/ mo ma kwam bwa midi mii di mo e bwam um mo, kan ki unin tiya kun ta 'kwaniŋ gana/ mo e bwam um mo tani uni minu nyith mo be. <sup>20</sup> Ki um tulki is mo mmontal 'de/ mo tani a'di yisa ta tonte/ gi Tapa jin shwakina um mowa. <sup>21</sup> Haali/ e mo jin shwanu to mo tani kun tiya ka 'dete/ 'dete/ mo tani shwaki tiya to i e mo jin ta tontem buni mo dhali jan 'derŋ kamu/ mo tani 'koshkina te/ mo dhali jaŋ kamu/ mo tani 'koshkin ma su mo be. <sup>22</sup> Aggi. Ki um 'koki ta gi gu'b mo mmoshwayi to nycine/ mo dhali piyi to mowa? Walla kaniisa ma Arumgimis thu'thkina um mii mbwaman kan mo dhali 'the uni gwansan is kun dar gi to mo kana? Ki gwo gi wakatinta mmiga/ i/o gom umi? A/ miga/ maŋ um gom gwo gi wakansana? Cawwo/. Aha/ mina ush ki 'tash mo be.

*Mo jin Karu Mii mo goma Tharabeesa gi Tapa mo*

<sup>23</sup> Haali/ aha/ bu'thkina gwo 'peni Tapa mo, a'di si'da/ jin cikika/ um mo, ki Tapa Yesus ki mon'thiny yan ki a'di 'ci'ṭh'kunu is ki gwo mo tani a'di bu'thki maan'kuthu'd mo <sup>24</sup> dhali ki a'di 'borki'da 'bor bwa i is mo tani a'di ki 'ce'd a'di mo dhali o gwo mo ki: Yansan ta is pem jin 'ce'dki'd gom um mo. Miiyi mii yansan mo ma mmoka aha/ e mo. <sup>25</sup> E mii yan jin nyak'ki'd si'da/ mo tani a'di bu'thki'da kubbaaya mo i'ko'di tonṭe/ mo mmo/o gwo mo ki: Akubbaaya yan a'di ta gwon this jin gamu me'd goma bas pem mo. Miiyi mii yansan mo ma me'd gunn kun pina um a'di mo tani e mii jin mina umi kayaa/ e mo be. <sup>26</sup> Haala risa cim gunni 'baar mo kun 'kana um maan'kuthu'd yan mo dhali kun pina uma kubbaaya yan mo tani um ki ci mii eya tente/ wu gi Tapam bum mo ntaga tee jin mina a'di pu'du/ mo be.

*Mii jin Budhu To Atharabeesa gi Tapa ki Mii kun 'Koki Ha Me'd mo*

<sup>27</sup> Wakan a'diyin jin midu 'ka maan'kuthu'd yan mo walla piya kubbaaya gi Tapa mo ki mii jin ush me'd mo tani a'di mina mii di m'ba/ mo mmomii bungwar is gi Tapa ki shi/ kan mo dhala bas piti mo be. <sup>28</sup> Dhalki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo nyith is buni mo dhali ki mii gi wakan mo dhalki uni 'ka maan'kuthu'd mo dhali piya kubbaaya mo. <sup>29</sup> Haali/ wathin 'de/ yin jin midu shwa to mo dhali pi to mo jin dar gi mo jin nyitha a'di bungwar yan mo tani a'di ki shwa mii mo dhali piya nyor ma Arungimis jin toru gwon dwall 'twa/ a'cesh apo/ is pitin gana/ mo be. <sup>30</sup> Ba gi mii yansan kan mo tani a'di i'ka'da uma tiya is ka ris mo dhali 'ba'th mo dhali kun tiya wukin mo be. <sup>31</sup> Hili wakki/ ana nyitha is banan' gana/ mo ka jin' gana/ mo tani ana yisa minu 'taki dwall gwo mo yisa. <sup>32</sup> Hili ki ana dwallkina Tapa gwo mo tani ana dorkunuo mo, wakan ki ana minu 'taki 'koki mii miiwak apo/ mo nyak'ki 'kwaniny'cesh mo be.

<sup>33</sup> Wakan iwak pem mo ki um mini tul is mo mmonta' 'de/ mo mmoshwa to mo tani cori aḡor ka rem 'kup mo ma. <sup>34</sup> Wakki/ wathin tal 'den' kamu/ 'kosha te/ mo tani ba dhalki a'di ishwayi'd 'peni gu'b piti mo, isi ciki/ ki um mini 'koki pu'du/ mo dhali tul is mo mmonta' 'de/ mo gom mo jin minu waka wak mo. Gwo gom ton tiya mo tani aha/ mina yip um 'ban mo ki gwo mo me'd jin miga/ pu'dku/ mo be.

## 12

*To gi Shi/in jin Cinu ki Me'd mo*

<sup>1</sup> Shwane/ isi gwo gom to gi shi/ in kun cinu ki me'd mo iwak mo, aha/ dinaki ṅap um mmota pus mo. <sup>2</sup> Um mishin me'd jin

'kona um ki dar ki ji gi lun'ṅan' gana/ mo tani um suskunu this e mo mmolun' tompinycon mo kun 'kon ki mutt' mo, ma e bway gunn kun joḡkunu um mo. <sup>3</sup> Wakan aha/ ṅapa um mo mmomish gwo 'ban mo ki wathin tal 'den' kamu/ yisa a'di jin oki gwo ki Shi/ in Dheleladhelel ma Arungimis mo ki sule/ mo mmo/o gwo mo ki: Dhalka Kristhos a'di jeenu mo. Dhali jan tal 'den' kamu/ yisa midu mish gwo o mo mmo/o ka: Yesus ta Tapa mo isi ciki/ ki Shi/in Dheleladhelel mo be.

<sup>4</sup> Hili to gun cinu ki me'd mo tani tana e kuku/ mo, hili 'peni Shi/ina 'de/ mo be. <sup>5</sup> Dhali hili mii ma tu'c tana e kuku/ mo, hili Tapa tal 'de/ mo be. <sup>6</sup> Dhali hili mo jin miinuwa tu'c tana e kuku/ mo, hili a'di ta'da Arungimis 'de/ mo jin umki uni eya ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be. <sup>7</sup> E uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo tani mo jin toru ki Shi/in mo tani a'di cinu mo gom mo jin woṭhuwa woṭh mo gom 'kwani 'baar mo. <sup>8</sup> E wathin kamu/ 'de/ mo tani a'di cinu Shi/in mo jin ta moyuk gi gwo mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin ta monyith gi gwo mo isi me'd gwo gi tala Shi/ina 'de/ mo be. <sup>9</sup> E jan kamu/ mo tani mo jin gamu gwo is mo tani ki jasi Shi/ina 'de/ mo. E jan kamu/ mo tani to gun cinu ki me'd mo mmowaḡa waḡ mo tani ta ji gi Shi/ina 'de/ mo be. <sup>10</sup> E jan kamu/ mo tani mo jin miinu miimer mo dhali e jan kamu/ mo tani mmo/o gwo jin onu is mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin mishu shi/in mo mmodhu ka kwa/um bwa mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin mishu 'twan tiya wal mo e kuku/ mo dhali e jan kamu/ mo tani mo jin mishu 'twa/ luḡ ki 'twan tiya mo be. <sup>11</sup> Aris uni gwansani 'baar mo umu mo 'peni a'din 'de/ mo dhali Shi/in tal 'de/ mo mmopwak bwa mo e uni ka 'dete/ 'dete/ mo me'd jin ona a'di bwa mo be.

*Aris Tom Bungwar Isi 'Baar mo Tala Isa 'De/ mo*

<sup>12</sup> Haali/ me'd jin tala bungwar isa 'de/ mo tani dhali tom bungwar is ṅala/ wana risa dhali to gi bungwar is mo tani bala 'ka'da miiya ma e bungwara 'de/ mo tani wakani a'di ta'da Kristhos mo be. <sup>13</sup> Haali/ ki Shi/ina 'de/ mo tani ana 'baar mo 'kokunu mo mmocuc mo ki yi'de/ mo e bungwar isa 'de/ mo - ku Yahuuda/ dhali kun Griki mo, walla uni gun ta cin'kina/ kun yolu mo walla kun 'kon ki 'kus mo - aris uni 'baar mo 'kokunu mo mmodhu mo mmonyaḡ pi 'peni Shi/ina 'de/ mo be.

<sup>14</sup> Haali/ bungwar is mo tani a'di diki ta jasi gom en torj kamu/ mo hili gom mmota aris mo be. <sup>15</sup> Wakki/ sho'k midu 'taki o gwo mo ki: Haali/ aha/ ṅala/ tana me'd mo tani aha/ yisa icila bungwar is mowa, itani a/a'di midu 'taki 'cwap a'di ari'ceenne/ 'peni bungwar is mowa? <sup>16</sup> Dhali wakki/ 'ce midu 'taki o gwo

mo ki: Haali/ aha/ ṅala/ tana e mo tani aha/ yisa cila buṅwar is mowa, itani a/a'di mididi 'taki 'cwap a'di ari'ceenne/ 'peni buṅwar is mowa? <sup>17</sup> Wakki/ buṅwar is ka 'bimpil mo mididi 'taki ta e mo tani mane mo jin minu 'taki cik gwo mo? Wakki/ buṅwar is ka 'bimpil mo mididi 'taki ta 'ce mo tani mane mo jin minu 'taki jik'a shim to mo? <sup>18</sup> Hili me'd jin wana a'di kan mo tani Arungimis a'di thumki hilsan e buṅwar is mo uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo me'd jin kwanykina a'di uni mo be. <sup>19</sup> Wakki/ hilsanji 'baar mo mini 'koki laṅa/ mo tani mane mo jin mina buṅwar isi 'taki di mo? <sup>20</sup> Me'd jin wana a'di kan mo tani mo ma 'ci'cimi'th ṅala/ wana risa, ba buṅwar is ṅal 'de/ naskina/ mo be. <sup>21</sup> E mididi mol gwo o gom me'd mo ki: Aha/ mina mii ta gi /eya? walla dok/ e 'kup mididi o sho'k kan mo ki: Aha/ mina mii diki ta gi / e mo. <sup>22</sup> E gwo jin ta ca'ckon mo tani 'ban gi buṅwar is mo kun simmi mii e mo mmo'ka'd is mo tani uni ta uni gom a'di mo be. <sup>23</sup> Dhali 'ban gi buṅwar is gwansan gun tosha ana gun aṅhi montak mo tani ana tashu ki montak jin caaca mo, dhali 'ban gi buṅwar is bana gun aṅha she/ ki aṅh mo tani dhuna ana ki yos mo, <sup>24</sup> a'di jin minu mii 'koki mii ta mo gom 'ban gi buṅwar is gun 'koki aṅh she/ kan mo. Hili Arungimis a'di su'kki buṅwar is kan mo mmo'cikina a'di montak jin caaca e 'ban gi buṅwar is jin aṅhi'd mo be <sup>25</sup> ki moṅkamu/ mididi 'taki diki di ki shu mo e buṅwar is mo, hili ki to gi buṅwar is mo mini nyak hili e ka rem 'kup mo be. <sup>26</sup> Wakki/ tom buṅwar isa 'deṅ kamu/ 'koshu ki isa nyor mo tani aris uni 'baar mo 'koshu ki isa nyori montal 'de/ mo. Wakki/ tom buṅwar isa 'deṅ kamu/ taku mo tani aris uni 'baar mo 'kunya bwa mo imontal 'de/ mo be.

<sup>27</sup> Shwane/ um ta buṅwar is ma Kriṅthos mo dhali uni 'baar mo ta tom buṅwar is piti ki she/ ki she/ mo be. <sup>28</sup> Dhali Arungimis a'di ki lege'th kun tiya eya kaniisa mo: Uni gunn kun ta kun t'wa/ a/ mo ta uni gun dhunu ki she/ mo, dhali kun 'ko'd mmo'ta imanṅi gwo kun onu is mo dhali kun 'kon ma po/ i kwara mmo'ta imanṅor gwo mo, dhali kun ta imanmii miimer mo dhali kun ta imanwaṅa waṅ mo dhali kun ta imanwoṅha/ woṅh mo dhali kun ta imanjiya ji mo dhali kun ta imanwal 'twan tiya ki she/ ki she/ mo be. <sup>29</sup> A/ aris uni 'baar mo ta uni gun dhunu ki sheya? A/ aris uni 'baar mo ta uni gun ta iman/ o gwo isa? A/ aris uni 'baar mo ta imanṅor gwowa? A/ aris uni 'baar mo mii miimera? <sup>30</sup> A/ aris uni 'baar mo bu'th to gun cinu ki me'd mo mmo'waṅa waṅ mowa? A/ aris uni 'baar mo mishki 'twan tiya wal mowa? A/ aris uni 'baar mo ta imanluṅ 'twaa? <sup>31</sup> Hili tayi ki bwa jin onu ka daran du mo gom to gun cinu ki me'd mo kun yipu

mii is mo.

### Mo/en

Dhali aha/ mina tor a'di um jin 'ce'de'da po/ mo a'di jin 'boro'd ki isi 'bor gana/ mo be.

## 13

<sup>1</sup> Wakki/ aha/ mina o gwo ki 'twa/ gi 'kwani mo dhali ki 'twa/ gi iman'doyu gwo mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ gwona is 'te/ me'da sahan gurany 'per mo walla me'da sahana shu e mo jin tiri'd ki nyanye/ mo. <sup>2</sup> Wakki/ aha/ tana gi mom'bi'th mo mmo'o gwo is mo dhali mmomisha ris gwo 'baar mo kun ta gwo kun baku 'ban mo dhali aris yuṅ mo si'da, dhali wakki/ aha/ tana gi moṅgam gwo isi 'baar mo, wakan mmomish joṅ wosh kun turatur mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ tana toṅ kamuwa? <sup>3</sup> Wakki/ aha/ cina tom pemi 'baar mo kun taka/ mo dhali wakki/ aha/ pisha is pem ki o'd mo mmopur mo tani ihili aha/ dara gi mo/en mo tani aha/ kala toṅ kamu/ 'kup paa?

<sup>4</sup> Mo/ en a'di ta moṅ'kuṅ bwa mo dhali momii ki bwanṅkush mo. Mo/ en ta mii mmo'ta'c bwa mo yisa walla mmokar 'ba/ ki ca mo yisa. <sup>5</sup> A'di yisa kar is ki ji gi mish to mo yisa walla mii mii jin mantharamandhar yisa. Mo/en diki ses mo mmomii a'di jin o a'di bwa mo. A'di diki shwa mii ki o'd mo walla push gwo shi/i'd eya du mo. <sup>6</sup> A'di yisa 'kunya bwa mo gom tonthus gun thamu mii mo yisa, hili a'di 'kunya bwa mo gom mii kun miinu ki miinj gana/ mo be. <sup>7</sup> Mo/ en a'di dinink'i'da ris to 'baar mo she/ mo, a'di gama'da ris gwo 'baar mo is mo, a'di ta'd ga 'teṅ kape/ gom to 'baar mo, a'di 'dim 'kup gom to 'baar mo.

<sup>8</sup> Mo/ en mididi diki wu 'kup mo. Me'd gwo jin onu is mo tani a'di mididi pe mo. Me'd gwo jin onu ki 'twan 'kwani mo tani uni mini dak mo. Me'd gwo gi yuṅ mo tani a'di mididi pe mo. <sup>9</sup> Haali/ monyitha bana mo tani a'di aṅha 'ban mo dhali gwom bana jin ona ana is mo tani a'di aṅha 'ban mo be. <sup>10</sup> Hili ki a'dim 'borgaṅ gana/ mididi pu'du/ mo tani a'di jin aṅha 'ban mo tani mididi pe mo be. <sup>11</sup> Ki aha/ tana a'ci mo tani aha/ ona gwo mo me'da 'ci mo, aha/ kulumkina gwo ibwa mo me'da 'ci mo, aha/ miina mii me'da 'ci mo. Ki aha/ wara ki wathi/ mo tani aha/ dhalkina mii ma 'ci 'pen mo. <sup>12</sup> Haali/ shwane/ to parkina ana e eya hiljaro/ jin dukaduk mo tani, hili yilaṅ kamu/ ka karambor mo. Shwane/ 'bana kamu/ mishka/ mo. Hili yilaṅ kamu/ mo tani aha/ mina mish 'bani 'baar mo, isi kani me'd jin mishkunu aha/ 'bani 'baar mo be. <sup>13</sup> Wakan moṅgam gwo is mo dhali mo ma 'teṅ kape/ 'dapan ki me'd mo ki mo/en mo, uni kwara gwansan mo. Hili a'di jin ca'd ki

caŋ gana/ mo mmobol gwoho e mo tani a'di ita mo/en mo be.

## 14

*'Twan Tiya dhali Mo jin Onu Gwo Is mo*

<sup>1</sup> Kari mo/en mmota tom bum jin mina umi gu ki e mo dhali oyi bwa ka daran du mo gom to gi shi/in gun cinu ki me'd mo isi ki ji mum mo ki um mini o gwo kun onu is mo. <sup>2</sup> Haali/ wathin 'de/ jin midi o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo tani diki o gwo gom 'kwani 'te/ mo, hili goma Arumgimis mo. Haali/ jan tal 'deŋ kamu/ diki mish a'di gwo 'ban mo, hili a'di oki gwo jin baku ki Shi/in mo be. <sup>3</sup> Hili 'bwanu'b gwoŋ kamu/ a'dihe/ be, gom a'di jin oki gwo is mo tani a'di tor ki 'kwani gwo mo gom monyaŋ is buni mo dhali mmo'bi'th uni adu is mo dhali mmomalasa dum buni mo be. <sup>4</sup> A'di jin oki gwo mo ki 'twaŋ kamu/ mo tani a'di nyanŋi is pitinŋ gana mo, hili a'di jin oki gwo is mo tani a'di nyanŋi da kaniisa is mo be. <sup>5</sup> Hili aha/ ŋapa umi 'baar mo mmo/ o gwo ki 'twan tiya mo, hili isi kani aha/ ona bwa ki um mini o gwo is mo. A'di jin o gwo is mo tani a'di ekki'd ki a'di jin o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo isi ciki/ jan tal 'deŋ kamu/ midi luŋ 'twa/ mo, wakan ka kaniisa minu 'taki nyanŋ is mo be.

<sup>6</sup> Shwane/ iwaŋ mo, waŋki/ aha/ mina pu'dku/ i um mo mmo/ o gwo ki 'twan tiya mo tani aha/ mina 'taki mii shi/ miim 'boro'd wakata mo gom um mo? hili isi ciki/ mo aha/ mina be'd ki um gwoŋ kamu/ jin ta ji gi miinu 'cee mo walla moyuŋ mo walla gwo jin onu is mo walla gwo jin toru mo. <sup>7</sup> Hili isi kan waŋki/ to gun miinu to mme'd mo kun dar ki mondiki/ e mo me'da thathar mo walla adhenŋdhenye/ mo tani 'koki lugum ko mo ka 'dete/ 'dete/ tani ki 'kwani mini mish ki ja pinu mo? <sup>8</sup> Dhali waŋka puluŋ diki ko mo mmo/aŋ 'kus e mo tani aja a'di midi thoson is mo gom mmo/ as mo? <sup>9</sup> Wakan waŋki/ um ki is bum mo o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo jin molu cik mo tani 'kwani mini mish gwo 'ban kata a'di jin onu mo? Haali/ um tor ki gwo ki buthur gana/ mo be. <sup>10</sup> Gwoŋ kamu/ maŋa/ minu dhaŋa? Aris 'twa/ tana ris ka ris kun 'kokin ki she/ ki she/ mo e mony'cesh mo dhali jan kamu/ yisa dar gi 'pemena. <sup>11</sup> Hili waŋki/ aha/ dinaki mish 'pemen gwo ki 'twa/ yan mo tani aha/ mina ta amanmol 'twa/ yan cik mo goma mantor gwo mo dhali amanŋor gwo yan mo midi ta amanmol 'twa/ yan tor gom aha/ mo be. <sup>12</sup> Wakan, um ki is bum mo tani me'd jin ganankina um 'ba/ mo gom mo jin minu tor mii gi Shi/in eya tente/ mo tani shwayi ki o'd mo mmobol mii e mo mmonyana kaniisa is mo.

<sup>13</sup> Wakan a'di jin o gwo ki 'twaŋ kamu/ mo midi mii 'tho mo gom mom'bi'th mo gom 'twa/ jin minu luŋ mo be. <sup>14</sup> Haali/

waŋki/ aha/ 'thona ki 'twaŋ kamu/ mo tani shi/in pem 'tho'd mo, hili adum pem mol maman dho'th mo be. <sup>15</sup> Dhali aha/ mina miiya ta mo? Aha/ mina 'tho mo ki shi/ in mo dhali aha/ mina 'tho mo ka du si'da/ mo. Dhali aha/ mina yuŋ gway ki shi/ in mo dhali aha/ mina yuŋ gway ka du si'da/ mo be. <sup>16</sup> Wanya/ 'te/ ba/, waŋki/ / e 'bori mii ki shi/in mo tani ka cinŋ kamu/ jin mol 'twa/ yan wal mo tani midi mish gwo o mo ki: Amen, kata mo gom mo ma 'bor bwam pini jin 'bora / e a'bor bwa i is mo ki a'di diki mish gwo jin ona / e moyi? <sup>17</sup> Haali/ / e mini ci mom'bor bwa i is jin ha me'd mo, hili wathinŋ kamu/ yisa minu nyanŋ is mowa. <sup>18</sup> Aha/ 'borkina Arumgimis bwa i is mo ki aha/ okina gwo ki 'twan tiya mo mmobol um 'baar mo e mo. <sup>19</sup> Bahili eya kaniisa mo tani aha/ mina dhal mii e i is mo mmo'tor um gwo mo jasi mudhe'd ka dum pem mo, ma kan mo mmoye'th kun tiya sho'k mo, ki gwo gun 'koni alaapi 'kume'd mo jin miga/ tor ki 'twaŋ kamu/ mo be.

<sup>20</sup> Iwaŋa, dhalku/ ki 'ko mo mmota uci mo e gwom bum kun kuluma umi bwa mo. Gom gwon thus mo tani wari ki usha ŋa/ mo hili e gwo gun kuluma umi bwa mo tani tayi ku gun isin mo. <sup>21</sup> E gwoŋkan jin cikunu mo tani a'di 'kwarkunu mo ki: Ki 'twa/ gi 'kwanin tiya mo dhali ka le'd gi 'kwani ki she/ mo tani miga/ tor gwo ki 'kwani gwansan mo, dhali isi kani uni si'da/ mini 'koki dhu 'ce gom aha/ mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo. <sup>22</sup> Wakan 'twan tiya uni ta jama mii mo, yisa gom uni gun gam gwo is mo hili gom uni gun dar gi gwo jin gamu is mo. Nye, gwo jin onu is mo tani a'di yisa gom uni gun 'kon ki dar gi gwo jin gamu is mo, hili gom uni gun gami gwo is mo be. <sup>23</sup> Waŋki/ wakan mo tani aŋaniisa 'baar mo ka tul 'kup mo dhali uni 'baar mo o gwo ki 'twan tiya mo tani dhali 'kwani gun 'kon ka piye/ walla gun daran ki gwo jin gamu is mo tani waŋki/ uni ciŋin mo tani mina uni 'koki o gwo ki um sona du mowa? <sup>24</sup> Hili waŋki/ uni 'baar mo o gwo is mo dhali a'di jin dara'd gi gwo jin gamu is mo walla akamu/ jin di'd ka piye/ cikki'd mo tani a'di sugu adu mo ki uni 'baar mo dhali a'di dotu gwo gom miim piti mo ki uni 'baar mo si'da/. <sup>25</sup> Adum piti jin di'd ki kup mo tani thisu tor mo be. Dhali wakan mmobitkina a'di bwam/em piti a'cesh mo tani a'di midi luŋa Arumgimis mo dhali tor eya tente/ ka Arumgimis ka jinŋ gana/ a'di di'd e bwam um mo be.

*Aris To 'Baar mo Minu Mii ka Para Po/ mo*

<sup>26</sup> Kataye si'da/, iwaŋ mo? Ki um tulki is mo mmonta' de/ mo um ka 'dete/ 'dete/ yuŋki gway mo dhali ta gi gwo jin toru mo

dhali gwo jin 'ceenu mo dhali 'twaŋ kamu/ jin toru mo walla gwo jin lukuwa luk mo. Dhalka ris to 'baar mo miinu mo mmonyarja nyan mo. <sup>27</sup>Wakki/ wathin kamu/ wal 'twaŋ kamu/ mo tani dhalki uni mini mii 'ko jasi su/ mo walla mididi mii ta jasi kwara mo dhali uni gwan ka 'dete/ 'dete/ ki jin garr mo dhali dhalki jan kamu/ iluki 'twa/ mo. <sup>28</sup>Hili wakki/ jan kamu/ mididi diki di mo mmoluk 'twa/ mo tani dhalki uni ka 'dete/ 'dete/ 'peni uni mo 'kon ki shwam mo eya kaniisa mo dhali o gwo ki is buni mo dhali eya Arungimis mo be. <sup>29</sup>Dhalki uni su/ walla kwara gun ta iman/o gwo jin onu is mo mmotor gwo mo tani dhali dhalki kun tiya uni nyith a'di jin onu mo. <sup>30</sup>Wakki/ gwo jin 'ceenu onu gom a'din kamu/ jin di'd ki she/ mo tani dhalki a'di jin twa/ a/ ca'ba'd ki shwam mo. <sup>31</sup>Haali/ umi 'baar mo mini mish gwo o jin onu is mo ka 'dete/ 'dete/ mo. Wakan ki umi 'baar mo mini mish gwo 'ban mo dhali umi 'baar mo minu 'bitha du is mo be. <sup>32</sup>Dhali shi/in gi iman/o gwo jin onu is mo tani uni 'dapan ki gwo jin onu is mo be. <sup>33</sup>Haali/ Arungimis yisa ta'da Arungimis jin dunjurki mii mo, hili a'di ta ji gi mo ma ku'th is mo be.

Me'da risa kaniisa 'baar mo gi imandhunu ki she/ ki dhele dhele mo tani <sup>34</sup>up mini mii 'ko ki shwam mo eya kaniisa mo. Haali/ uni 'konuki dhal bway mo mmo/o gwo mo, hili uni mini mii 'ko ki 'ko'd me'd mo me'd isi gwoŋkan jin cikunu mo jin o gwo kan si'da/ mo. <sup>35</sup>Wakki/ toŋ kamu/ di'd jin ona bwa uni mmomish mo tani dhalki uni idot ikathim buni e gu'b buni mo. Haali/ a'di ta mii jin 'the is ki 'the mo goma 'bom mmotor gwo eya kaniisa mo be. <sup>36</sup>Katintaye? Ki gwo ma Arungimis piyi'd 'peni uma? Walla a/ um a'di um 'cena ijidhirkina a'di mowa?

<sup>37</sup>Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ mididi kulum gwo ibwa mo ki a'di ta a'di jin mididi o gwo is mo walla gom to gi shi/in mo tani a'di mididi 'taki nyith gwo gom gwom pem jin 'kwarka/ mo gom um mo ta gwonkan gi Tapa mo be. <sup>38</sup>Wakki/ wathin tal 'deŋ kamu/ diki mish a'di yan mo tani a'di minu mish 'ban mo yisa. <sup>39</sup>Wakan iwaŋ pem mo, oyi bwa ka daran du mo mmo/o gwo jin onu is mo dhali dhalku/ ki nona non ki bway mo mmotor gwo ki 'twan tiya mo. <sup>40</sup>Hili aris to 'baar mo minu 'taki mii mo ki mii jin thuŋu mo dhali ka para po/ mo be.

## 15

### *Mompi jin Piyin ma Kristhos mo*

<sup>1</sup> Dhali shwane/ aha/ mina ka um gwo e mo, iwaŋ mo, e gwom 'borga/ jin cikika/ um mo, a'di jin bu'thkina um mo dhali a'di jin doshkina um apo/ mo be. <sup>2</sup> Gwo jin

wothkunu um mo wakki/ um mini bu'th a'di mmotel shoki cine/ mo, - isi ciki/ um gamki a'di is ki pe'th mo.

<sup>3</sup> Haali/ aha/ cikina a'di um a'di jin mididi mii ta to jin mididi mii ta jin twa/a/ mo a'di jin bu'thkika/ mo si'da/ ka Kristhos wuki'd mo gom miinthus bana mo isi me'd gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo be. <sup>4</sup> Dhali a'di kankunu mo dhali a'di cuki mis mo ka cim kwara isi me'd Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo be. <sup>5</sup> Dhali a'di piki'da Sapa i is mo dhali yan'ko'd e uni gun tana 'kume'd i'ce'dka su/ mo be. <sup>6</sup> Dhali yan'ko'd a'di piki 'kwani gun bol 'kwani e mo kun 'koni iss\* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd apo/ mo ki me'd 'deŋ gana/ mo. Kun tiya ka woho/ mo tani uni 'kon ki e mo naskina/, ba kun tiya uni i/ishki e mo be. <sup>7</sup> Yan'ko'd a'di piki'da Yakuubi is mo, dhali yan'ko'd a'di piki uni 'baar mo i is mo kun dhunu ki she/ mo. <sup>8</sup> Dhali 'ko'di uni 'baar mo tani a'di piki aha/ i is si'da/ mo me'd ara ŋan 'de/ jin daka sulu adho'th mo be. <sup>9</sup> Haali/ aha/ tana a'di jin pisi'd ki uni gun dhunu ki she/ mo, mmodika/ ki ha me'd mo jin minu yuŋ aha/ ki a'di jin karu ki she/ mo haali/ aha/ to'ckina akanisa ma Arungimis bwa mo be. <sup>10</sup> Hili ka 'the ma Arungimis mo tani aha/ be itana aha/ mo, dhali ka 'them piti 'kup ki aha/ mo tani a'di yisa ki petha. E gwo gi ca'ckon mo tani aha/ miikina tu'c jin 'batha'ba'th mmobol unin tiya e mo gun miikin mo. Ba a'di yisa ta aha/ mo, hili a'the ma Arungimis mo, a'di jin diki'd e aha/ mo be. <sup>11</sup> Wakki/ a'di ta aha/ walla uni mo tani wakan aman cikina um gwo mo dhali wakan um gamki gwo is mo be.

### *Mompi jin Pikina ku gun Wukin mo*

<sup>12</sup> Dhali wakka Kristhos cinu gwo mo me'd jin pikina a'di mo 'peni mowu mo tani kata ona uma tiya gwo mo ki mo jin piyunu/ mo 'peni mowu mo piyi'd mo? <sup>13</sup> Hili wakki/ mo jin piyunu/ mo 'peni mowu mo piyi'd mo tani aKristhos si'da/ yisa 'de'kkunuwa. <sup>14</sup> Wakka Kristhos minu 'taki 'koki 'de'k mo tani gwo jin cina aman mo tani mididi ta jim pe'th mo dhali mongam gwo is bum mo si'da/ mididi ta jim pe'th mo be. <sup>15</sup> Isi kan aman mina ta ku gi minu gam mo gun thisu hash mo goma Arungimis mo haali/ aman tena gwo mo goma Arungimis mo ki a'di 'de'kki'da Kristhos mo 'peni mowu mo a'di jin dina a'di ki 'de'k mo wakki/ a'di ta gwon gana/ mo wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'de'k mo be. <sup>16</sup> Haali/ wakki/ uni gun wukin mo 'konuki 'de'k mo tani wakan si'da/ Kristhos dinuki 'deku/ mo be. <sup>17</sup> Wakka Kristhos 'konuki 'deku/ mo tani mongam gwo is bum di'd ki pe'th mo dhali uni 'kon mo naskina/ e miinthus mo be. <sup>18</sup> Dhali uni



gwansan si'da/ gun ishki e mo eya K̪rist̪hos mo tani minu 'ce'd sho'k mo be. <sup>19</sup> Waḱki/ e moŋ'koki/e yan jasi kan mo tani ana gun 'kona eya K̪rist̪hos mo tana gi mo ma 'teŋ kape/ mo tani ana 'baar mo tana 'kwani gun bofa ki shi/ gana/ mo mmobol 'kwanin tiya 'baar mo e mo be.

<sup>20</sup> Hili shoka 'cesh gana/ mo tani aK̪rist̪hos 'de'kkunu mo 'peni mowu mo, a'di yansan jin ta maman jin t̪wa/a/ ki uni gwansan kun ishki e mo be. <sup>21</sup> Haali/ ki wathimpa mo tani a'di pu'dkina wu mo dhali ki wathimpa mo tani a'di pu'dkina mo jin piyunu/ mo si'da/ 'peni mowu mo be. <sup>22</sup> Haali/ me'd jin wukina 'kwani 'baar mo eya Aadam mo tani wakan si'da/ eya K̪rist̪hos mo tani aris uni 'baar mo minu dhu ki e mo be. <sup>23</sup> Hili aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo e mo ma para pom buni mo tani aK̪rist̪hos ta maman ma 'kaŋ 'kup jin t̪wa/a/ mo dhali yan'ko'd e yam piti jin mina a'di pu'du/ mo tani uni gwansan kun ta ku ma K̪rist̪hos mo be. <sup>24</sup> Yan'ko'd 'pemen midi pu'du/ mo ki a'di midi ḱi bampa/ ka Arungimis mo a'di jin ta Com mo i'ko'd a'di midi 'ce'da ris mo gun tanu tapa sho'k mo dhali aris mo gun tanu ki moshirr mo dhali aris mom'bi'th mo be. <sup>25</sup> Haali/ a'di midi mii ta Tapa mo ntagi a'di midi dhu aris uni 'baar mo kun ta 'kup gi a'di mo e bwan'kwariny sho'k piti mo be. <sup>26</sup> Dhali 'kup jin ta jin 'ko'd jin minu 'ce'd sho'k mo tani ta wu mo be. <sup>27</sup> Haali/ Arungimis dhuki'da ris to 'baar mo 'ko'di me'd piti mo e bwan'kwariny sho'k piti mo be. Hili ki a'di o gwo mo ki: Aris to 'baar mo dhukunu mo 'ko'di me'd piti mo e bwan'kwariny a'di mo tani a'di di'da tente/ ba/ ki a'di jin dhuki'da ris to 'baar mo e bwan'kwariny me'd piti kan mo tani a'di di'd ka po/ mo be. <sup>28</sup> Ki aris to 'baar dhukunu mo 'ko'di me'd piti mo tani Ya/ si'da/ ki is piti mo minu kar 'ko'di me'd a'di mo a'di jin dhuki'da ris to 'baar mo e bwan'kwariny me'd piti mo, ka Arungimis midi ta aris to 'baar mo goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be.

<sup>29</sup> Maḱa/ 'te/ ba/. Ki gwonta ona 'kwani gwo mo gom gwo jin miinuwa mii ki yi'de/ mo gom gway gi uni kun wukin mo? Waḱki/ uni kun wukin mo 'konuki 'deku/ 'baar mo tani atinta miinu 'kwani ki yi'de/ gom gway buni mo? <sup>30</sup> Kata si'da/ dikika/ e mo jin 'dishi 'twa/ aha/ wu mo? <sup>31</sup> Aha/ usha mo, iwak mo, gom miim pem jin karka/ is ki ca mo e um mo a'di jin taka/ eya K̪rist̪hos jin ta'da Yesu Tapam bana mo tani aha/ wukina isa yempa/ mo be. <sup>32</sup> Dhali to jin ta shi/ miim 'boro'd gom aha/ mo tani ta'da ta mo waḱki/ aha/ ona gwo me'd wathi/ en'thi/ mo, waḱki/ aha/ askina ki to/e gi Pan Epasus mo? Waḱki/ uni gun wukin mo 'konuki 'deku/ mo tani: Dhalki ana shwana to mo dhali pi

to mo haali/ ka'thamo/ mo tani ana ki wu mo be. <sup>33</sup> Dhalku/ ki ta ku gun minu he'k e mo. Mii jin cenu e ki tonthus mo tani uni shi/i miim 'boron kun botu mo be. <sup>34</sup> Kulumi gwo ibwa mo ki kulum gana/ mo ma. Dhali dhalku/ miinthus ki mii mo doḱ/e haali/ kun tiya 'koki misha Arungimis mo. Aha/ ona gwo yansan mmo'the um is mo be.

#### *Mompi jin Piyunu ki Buŋgwar Is mo*

<sup>35</sup> Hili 'kwanin tiya ka 'dete/ 'dete/ mini doḱ gwo mo ki: Ki ku gun wukin minu 'deku kataye? Dhali ki buŋgwar is jin wakata imina uni pu'du/ mo? <sup>36</sup> /E wathim pus yan mo! To jin sina /e mo tani a/a'di midi di ki e iḱwa/a/ mowa hili isi ciki/ a'di midi wu mo be. <sup>37</sup> Dhali a'di jin sina /e mo tani diki ta buŋgwar is mo jin mina a'di di mo tani, hili jasi emena 'de/ mo, wariba/ midi ta pos bunyan mo walla emen posa kamu/ mo. <sup>38</sup> Hili Arungimis ki ḱi a'di buŋgwar is me'd jin kwanykina a'di a'di mo. Dhali arisa ka'bany to ki she/ ki she/ mo tani ḱina a'di buŋgwar is bunin gana/ mo be. <sup>39</sup> Haali/ aris shuman is yisa nyaḱkana, hili buŋgwar is ḱal 'de/ gom 'kwani en'thi/ mo, dhali buŋgwar kamu/ goma ris tonycuḱ mo, dhali buŋgwar kamu/ goma ris tonyjeshe/ mo dhali buŋgwar kamu/ goma ris to yi'de/ mo. <sup>40</sup> Wakan si'da/ aris buŋgwar isa tiya ta ku gi momis mo dhali wakan si'da/ aris buŋgwar isa tiya ta ku ga 'cesh mo. Hili monyca gi buŋgwar is gi momis mo tani a'di ḱal 'de/ mo dhali monyca gi buŋgwar is ga 'cesh mo tani a'di ta jaŋ kamu/ mo be. <sup>41</sup> Dhali monycaŋ kamu/ 'de/ goma tente/ mo dhali monycaŋ kamu/ goma ppe mo dhali monycaŋ kamu/ goma risa cul mo. Haala cula kamu/ dina ca ki she/ 'pena cula kamu/ mo be.

<sup>42</sup> Wakan si'da/ a'di nyaḱka'd ki mo jin pinu 'peni mowu mo be. A'di jin sikunu mo tani a'di mishi pu/ mo, dhali a'di jin 'de'kkunu mo tani a'di moli pu/ mo be. <sup>43</sup> A'di sikunu mo ki dar gi montak mo, dhali a'di 'de'kkunu mo e monyca mo. Dhali a'di sikunu mo ki is jin 'ka'da'd mo, dhali a'di 'de'kkunu mo ki mom'bi'th mo be. <sup>44</sup> A'di sikunu mo ki is buŋgwar jin ta shuman is mo dhali a'di 'de'kkunu mo ki buŋgwar is jin ta ji gi to gi shi/in mo. Waḱki/ buŋgwar is jin ta ji gi shuman is di'd mo tani wakan si'da/ buŋgwar is gi to gi shi/in di'd mo be. <sup>45</sup> A'di i'kwarkunu gwo gi wakan mo be ki: Dhala Aadam yan jin ta jin t̪wa/a/ mo tani warki'd ki to jin di ki e mo, dhala Aadam jin ta jin 'ko'd mo tani warki'd ki shi/in jin ḱi mondiki/ e mo be. <sup>46</sup> Hili a'di yisa ta to gi shi/in jin ta jin t̪wa/a/ mo, hili a'di jin ta ji gi shuman is mo dhali yan'ko'd ji gi to gi shi/in mo be. <sup>47</sup> Wathi/ jin ta jin t̪wa/a/ mo tani a'di ta jany 'cesh mo, wathi/ jin cila

bu'd mo. Dhali wathi/ jin ta jin 'ko'd mo tani a'di 'peni momis mo be. <sup>48</sup> Me'd jin tana wathi/ jim bu'da 'cesh mo tani wakan si'da/ aris uni gwansan ta ku gi bu'da 'cesh mo. Dhali me'd jin tana wathi/ ji gi momis mo tani wakan si'da/ uni gwansan kun 'kon e momis mo. <sup>49</sup> Me'd jin kalkina ana jamas gi wathi/ gi bu'da 'cesh mo tani ana si'da/ mina kal jamas gi wathi/ jin ta ji gi momis mo be. <sup>50</sup> Aha/ tora um gwo yansan mo, iwak mo, shuman is dhala bas mo tani uni mol mal gi Bampa/ ma Arungimis gam mo walla si'da/ to jin mishi pu/ mo tani mol gam mal gi a'di jin moli pu/ mo be.

<sup>51</sup> Hili, aha/ tora um gwo jin ta jim bag mo. Ki ana 'baar mo mina 'koki ish e mo be, hili aris ana 'baar mo minu ak e mo be, <sup>52</sup> e mo jin ta ari mo mo, dhali e mo jin 'kamu'thkunu e mo tani ka poome/ jin ta jin 'ko'd dhalkunu me'd mo be. Haala poome/ midi koyu/ mo dhali uni gun wun mo tani minu 'deku/ mo e bungwar kun moli pu/ mo dhali ana minu ak mo be. <sup>53</sup> Haali/ bungwar is yan jin mishi pu/ mo tani midi mii war gi bungwar is jin moli pu/ mo dhali bungwar shuman is yan jin mishi wu mo tani midi mii shum mo ki mo jin moli wu mo be. <sup>54</sup> Ki a'di jin mishi pu/ mo midi shum mo ki a'di jin moli pu/ mo tani dhali a'di jin mishi wu mo tani midi shum mo ki a'di jin moli wu mo tani yan'ko'd a'di mina gwo pu'du/ mo jin onu jin 'kwarkunu mo cikise/ mo be ki: Mowu a'di loskunu mo e mo jin pinu mii e mo be.

<sup>55</sup> Ayy wuwa, mane miim pini jin pina /e mii eye?

Ayy wuwa, mane mom pini jin woja /eya wojje?

<sup>56</sup> Mowoj jin woja wu mo tani a'di ta minthus mo dhali mom'bi'th gi minthus mo tani a'di ta gwoŋkan jin cinu mo be. <sup>57</sup> Hili mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo midi di mo goma Arungimis mo a'di jin ciki ana mompi mii e e Tapam bana jin ta'da Yesus Kristhos mo be.

<sup>58</sup> Wakan um pem gun enka/ mo, kun tana wak mo tani teli mo dhali tayi ku gi minu mol joç mo dhali 'dapi 'twa/ mo isa yempa/ eya tu'c gi Tapa mo mmomisha um ki um 'koki miya tu'c gi Tapa ki pe'th mo be.

## 16

*Mo jin Cinu To gom Uni kun Dhunu mo ki She/ki Dhelel Dhelel mo*

<sup>1</sup> Dhali isi gwo gom to jin cinu mo gom uni kun dhunu mo ki she/ ki dhelel dhelel mo. Me'd jin kankika/ 'kwaniŋ kaniisa gi Paŋ Galathiyya gwo mo tani wakan si'da/ miyi um a'di mo ma. <sup>2</sup> Ka cim jin twa/a/ ka dhas mo isa yempa/ mo tani aris um ka 'dete/ 'dete/ mo mini dhu to 'pen ka piye/ mo dhali

dhu a'di e mo jin dhunu to mo, ma to yin jin gamkina um mo, wakan ki to gun cinu mo tani minu 'koki mii tul is mo me'd jin miga/ pu'dku/ mo be. <sup>3</sup> Dhali ki aha/ mina bumburku/ mo tani aha/ mina hashki uni gwansan gun mina umi mish 'ban ki gwo jin 'kwara um mo mmoŋal tom bum jin cinu um ki me'd mo e Pa Urushaliim mo be. <sup>4</sup> Wakki/ a'di midi 'taki ta shi/ miim 'boro'd gom aha/ mmoyaku/ mo si'da/ tani uni mini ta kum pem kun mini sus aha/ mo be.

*Mo jin 'Kawurkunu mo gom Ii jin Iinu mo*

<sup>5</sup> Aha/ mina buti um mo 'ko'di mom pem jin miga/ pe Pam Makiduniyya mo haali/ aha/ dina gwo ibwa mo mmoya pe Pam Makiduniyya mo be. <sup>6</sup> Dhali wari aha/ mina ca'b nyakki um mo walla isi kan aha/ mina 'baar mondit mo nyakki um mo, wakan ki um mini sus aha/ e yam pem jin yaka/ mo e mo gunn kun miga/ ya mo be. <sup>7</sup> Haali/ aha/ ona bwa mmopar um e shwane/ mo, yisa jasi e yampe yisa. Aha/ tana gi mo ma 'terj kape/ mo mmo'baar yila tiya mo nyakki um mo wakki/ Tapa midi dhal aha/ bway mo be. <sup>8</sup> Hili aha/ mina ca'b mo e Pan Epasus mo ntaga Acim Kamsin mo be. <sup>9</sup> Haala campur wangala wangal mo dhali mo jin midi uma tu'c mo tani a'di ka'dkunu aha/ mo dhali 'kwani kun ta 'kup mo tani tana ris ka ris mo be.

<sup>10</sup> Ka Timuthawuus midi pu'dku/ mo tani hili a'di i e ki 'bore/ mo ma mmokar a'di ki kar 'pempa mo e bwam um mo haali/ a'di miiki'da tu'c gi Tapa mo me'd aha/ mo be. <sup>11</sup> Wakan dhalku/ ki dhal wathin 'deŋ kamu/ bway mo mmowaç a'di mo. Susu/ a'di e bway piti ki moŋku'th is mo ki a'di midi 'taki doku/ i aha/ mo, haali/ aha/ timkina a'di mo nyakka waç mo be.

*Kwalany 'Te/ be. Gwondoŋ kun Doŋu mo dhali Monthe Me'd mo be*

<sup>12</sup> Haali/ goma kam bana ka Abulluus mo tani aha/ okina bwa ka daran du mo gom a'di mmobutu um mo nyakka waça tiya mo, hili a'di yisa ta bwa ma Arungimis mo gom a'di mmoyaku/ shwane/ mo. A'di midi yaku/ mo wakki/ a'di ta'd gi embula 'borga/ mo be.

<sup>13</sup> 'Koyi ki montim mo mo ma. Doshi mmotel shoka 'cesh e moŋgam gwo is bum mo. 'Bithi adu is mo dhali 'bithi ki 'bi'th mo. <sup>14</sup> Dhalka ris to gwansan gun miina um mo tani miinu ki mo/en mo.

<sup>15</sup> Shwane/ iwak mo, um mishin ki kuŋ gu'b ma Istipanuus uni ta ku gi twa/a/ kun gamki gwo is mo e Pa Akaa/ iya mo dhali uni dhuki is buninŋ gana/ ki 'kwaniŋ gayiin mo goma tu'c gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo be. <sup>16</sup> Aha/ yuça um mo ki bwa jin o'd ka daran du mo jin mina umi ha gwo gi 'kwani kun wakan e mo dhali ka ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo,

kun ta kun nyakkana tu'c mii mo dhali kun mii to mo. <sup>17</sup> Aha/ 'kunya bwa mo gom pu'd jin pu'dkin ma Istipanus mo dhala Purtunatus mo dhala Akaa/ ikus mo haali/ uni 'tu'dki embul bum gun pina um mo ba/. <sup>18</sup> Haali/ uni yeeyaa/ shi/ in pem mo ki jim bum gana/ ilu/ mo. Hayyi 'kwani gi wakansan mo ma.

<sup>19</sup> Arisa kaniisa gun 'kon e Pa Asiyya mo tani hashki um monthe me'd mo. Akiila dhala Piriskilla mo nyakki 'kwaniḡ kaniisa gi gu'b buni mo tani hashki uma du gi monthe me'd e Tapa mo be. <sup>20</sup> Arisa waki 'baar mo hashki um monthe me'd mo be. Theka the me'd ka rem 'kup ki 'twan gana/ jin pinu mo ma.

<sup>21</sup> Aha/ jin tana Buulus 'kwarkina monthe me'd yansan ki me'd pem gana/ mo be. <sup>22</sup> Wakka cin 'deḡ kamu/ dara'd gi mo/en gi Tapa mo tani dhalki a'di jeenu mo. Tapam bam, pu'du/ ma. <sup>23</sup> A'the gi Tapa Yesus midi di e um mo. <sup>24</sup> Mo/en pem midi di gom umi 'baar mo eya Kriṡthos jin ta'da Yesus mo be. Amen.

## Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paŋ KURINT̩H̩UUS mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuulus a'di jin karu ki she/ mo goma Krist̩hos jin ta'da Yesus mo ki bwa ma Arumgimis mo, dhala Timuth̩hawuus jin ta'da kam bana mo.

Eya kaniisa ma Arumgimis mo jin di'd e Paŋ Kurin̩th̩uus mo nyakkaa ris uni kun dhunu ki she/ki dhelel dhelel mo, uni 'baar mo kun 'koki mo e Pa Akaa/iya mo.

<sup>2</sup> A 'the e um mo dhali mon̩ku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Krist̩hos mo be.

### *Mii jin 'Bor ma Buulusa 'Bor Bwa I Is mo 'Ko'di Monto'c Bwa mo*

<sup>3</sup> Mom'bor mii midi di mo goma Arumgimis mo dhali Ababa gi Tapam bana ka Yesus Krist̩hos mo, a'di jin ta'da Baba jin cila momiimii mo dhali Arumgimis jin ta ji gi momalasi 'baar mo tani <sup>4</sup> a'di jin malaski ana mo eya ris monto'c bwam bana mo, wakan ki ana mina mish malas uni gwansan kun 'kon si'da/ e monto'c bwa mo ki malas jin malaskunu ana ki is bana mo 'peni Arumgimis mo be. <sup>5</sup> Haali/ me'd jin pwakkunu ana isa nyor ma Krist̩hos ki nyanye/ mo jin 'koshki a'di mo tani wakan si'da/ eya Krist̩hos mo tani ana minu pwak momalas si'da/ ki nyanye/ mo be. <sup>6</sup> Wakki/ aman toju bwa mo tani a'di ta mii gom momalas bum mo dhali bway mowoth mo. Dhali wakki/ aman malaskunu mo tani a'di si'da/ ta mii gom momalas bum mo jin wana gwo um kani bwa mo ki um 'kučki bwa mo ki 'kari'th mmo'dim 'kup mo e mo gi isa nyor yan jin nyakka'd ki kun 'koshki am mo be. <sup>7</sup> Mo ma 'tenj kapem bam mo gom um mo tani a'di molu ykin is mo haali/ aman misha ki um pwakki mo gi isa nyor baman bwa mo tani um si'da/ minu nyak momalas baman pwak mo be.

<sup>8</sup> Haali/ aman 'tena bwa jin mina umi ta pus mo, iwak mo, gom monto'c bwa jin wa aman kan e bwa mo e Pa Asiyya mo haali/ aman 'kokina mo wakan ki ji uth mo mmomol to kal kun 'thir aman mo haali/ mon̩'koki/em bam muru'di us kan mo be. <sup>9</sup> Hili aman toshkina ki aman bu'thkina gwon dwell jin toru 'twa/a 'cesh mmowu mo. Hili a'di yansan mmodhu aman mo mmo'koki cesh mo ki is bam mo, hili eya Arumgimis mo a'di jin 'de'kki ku gi wukin mo be. <sup>10</sup> Hili a'di 'cučki aman mo 'peni mowu yan jin caaca kagahara mo dhali a'di midi 'cučki

aman mo. Eya po/ a'di mo tani aman dhukina mo ma 'tenj kapem bam mo ki a'di midi 'cučki am dok/e mo be. <sup>11</sup> Um si'da/ mini mii woth am ki mon'tho mo, wakan ki 'kwani ka ris mini mii gi mom'bor bwa i is mo apo/ gway bam mo gom mom'bor mii mo jin cikunu aman mo gom gwo ka ris jin thoku mo goma 'tho ka ris kun 'thonu mo.

### *Mombuŋ ma Buulus jin Dhalkunu 'Pen mo*

<sup>12</sup> Haali/ 'bam bam kun dhunu aman ki ca mo tani ta cikise/ mo be jin ta gwo jin cinu mo gom 'twa/ ma dum bam mo ki aman botkina ki mii e mony'cesh mo dhali ki nyanye/ mo tani aman miikina a'di 'kup ki um mo ki mii jin kogu mo dhali ki mii ma gayiin mo dhali ki mii jin daru gi washila/ mo, yisa ki moyuk gi mony'cesh yan mo, hili ka 'the ma Arumgimis mo be. <sup>13</sup> Haali/ am 'kwara um gwon kamu/ka wuny is yisa, hili ki gwo jin mina umi mish dej e mo dhali mish 'ban mo. Aha/ tosha ki um mini mish a'di 'bani 'baar mo ki dhegem mo. <sup>14</sup> Me'd jin mishkina um a'di 'ban ki 'bana kamu/ mo tani ki um mini mish dhu 'ba/ ki ca mo gom aman mo me'd jin misha aman 'ba/ dhu gom um mo ka tee gi Tapa Yesus mo be.

<sup>15</sup> Haali/ aha/ misha ki isi mish gana/ mo gom a'di yan mo, ki aha/ okina bwa mo mmoyaku/ i um itwa/a/ mo, wakan ki um mini ta gi bwam 'boro'd ka 'bukum 'ban mo be. <sup>16</sup> Aha/ okina bwa mo mmobuŋi um mo e bway pem jin yaka/ mo e Pam Makiduniyya mo dhali kulu/ i um ka nyar'ko'd mo 'peni Pam Makiduniyya mo dhali jin mina umi sus aha/ mo e bway pem mo e Pa Yahudiyya mo be. <sup>17</sup> A/aha/ tana aman/ak bwa e mo mmo/o gwo mo ki mii to yansana? Dhali aha/ thosonkina miim pem mo me'd wathi/ gi mony'cesha jin nyon̩ is mo mmo/o gwo mo ki Nye dhali Yisa, ki kupa? <sup>18</sup> Haali/ ka jin gana/ me'd jin tan ma Arumgimis a'di isin gana/ mo tani gwom bam e um mo diki ta gwo ma Nye mo dhala Yisa mo be. <sup>19</sup> Haali/ Ya/ ma Arumgimis mo jin ta'da Yesus Krist̩hos mo tani a'di jin cikina aman gwo e bwam um mo tani dhali iSilwaanus dhala Timuth̩hawuus mo dhali aha/ mo tani yisa ta gwo ma Nye mo dhala Yisa mo, hili eya Yesus mo tani isa yempa/ mo tani a'di ta gwo ma Nye mo be. <sup>20</sup> Haali/ aris gwo kun on ma Arumgimis is mo tani gamki gwom buni jin onu ki Nye e a'di mo be. A'di be ta 'pemen gwo jin ona ana gwo ki Amen e a'di mo gom monyca ma Arumgimis mo be. <sup>21</sup> Hili a'di ta'da Arumgimis be jin telki aman sho'k mo nyakki um eya Krist̩hos mo dhali gwom piti jin kankina a'di am mo be. <sup>22</sup> A'di karki mon'dap piti apo/ am mo dhali ciki aman Shi/in piti eya dum bam mo me'd to jin wothu/ 'twa/ mo be.

<sup>23</sup>Hili aha/ yukkina Arungimis mo mmota aman/ o gwo apo/ aha/ mo. A'di ta gwo mmo'tash um 'twa/ mo ki aha/ tukkina is pem mo 'peni mo jin miga/ 'taki yaku/ e Pan Kurintĥuus mo be. <sup>24</sup>Yisa mmomiina aman miin tapa apo/ mongam gwo is bum mo yisa. Aman miikina atu'c nyakki um mo gom bwan 'kunygam bum mo haali/ um doshkin mo mmo'tel sho'k mo e mongam gwo is bum mo be.

## 2

<sup>1</sup>Haali/ aha/ dina gwo ibwa mo yisa mmoyaku/ ibutu/ um mo ki gwo jin mididi ci'th uma du mo. <sup>2</sup>Haali/ wakki/ aha/ raka um cidhuwa du mo tani aja a'di mididi mii aha/ ki bwam 'boro'd mo, hili a'din 'de/ jin ci'thka/ adu mowa? <sup>3</sup>Dhali aha/ 'kwarkina a'di me'd jin miikika/ mo, wakan ki me'd jin pu'dkika/ mo tani aha/ minu 'koki citha du ki uni gwansan kun mini 'taki 'koki mii aha/ ki bwan 'kunyga/ mo. Haali/ aha/ misha ki isa duj gana/ gom umi 'baar mo ki moj'kuny bwam pem mo tani mididi 'taki ta moj'kuny bwa gom umi 'baar mo be. <sup>4</sup>Haali/ aha/ 'kwarkina a'di i um mo 'peni bwa jin toco'd mo dhali ka du jin 'pe'd she/ mo dhali ki jabu'th jin upka/ mo e em pem mo, yisa mmoraq um cidhuwa dum bum mo yisa, hili mmodhal um bway mo mmomish mo/ en jin ishki'd ka enthus mo, a'di jin takika/ mo gom um mo be.

*Mo ma Mure/ Miinthus jin Dhalkunu 'Pen mo gom A'di jin Dhan'ki Gwo mo*

<sup>5</sup>Hili wakki/ jan tal 'de/ kam/ rakki mo jin cidhuwa du mo tani a'di rakki a'di mo yisa gom aha/ mo, hili ki shem boq mo, - a'di yisa ta gwo jin onu ki 'bitha - gom umi 'baar mo. <sup>6</sup>Haali/ gom wathin 'de/ wakan mo tani ajisa yansan jin dhukina 'kwani ka woho/ mo tani a'di 'kosh jwa mo be. <sup>7</sup>Wakan um mini 'taki mii dhal mii e i is mo mmo'tu'k mo mmodhal a'di amure/ miinthus piti 'pen mo dhali malas a'di mo, walla a'di minu kumki 'twa/ a' cesh mo ki bwa jin ditadi't ki nyanye/ mo. <sup>8</sup>Wakan aha/ yuka um mo mmo'deki a'di mo ki mo/ en bum mo gom a'di mo be. <sup>9</sup>Haali/ gom mii gi wakan mo tani a'di 'kwarkika/ gwo yan mo ki aha/ mina nyo/ um mo dhali mish gwo 'ban mo wakki/ um ta imanha gwo e mo gom to 'baar mo be. <sup>10</sup>A'din 'de/ yin jin mina umi dhal miinthus piti 'pen mo tani aha/ si'da/ mina dhal a'di miinthus piti 'pen mo be. A'di jin dhalkika/ miinthus piti 'pen mo tani wakki/ aha/ dhalkina miinthus ma ci'j kamu/ 'pen mo tani a'di dhalkika/ mo gom gway bum mo e buj'kus ma Kristĥos mo be, <sup>11</sup>mmonona Setaan 'twa/ mo 'peni mmogam uma du is ki me'd mo gom shi/ miim 'boro'd apo/ ana mo. Haali/ ana yisa tana pus mo goma maq piti yisa.

*Mo/ is jin Anankin ma Buulus mo Me'd jin Dina A'di e Pan Taruwaas mo*

<sup>12</sup>Ki aha/ pu'dkina mo e Pan Taruwaas mo mmo'ci gwom 'borga/ ma Kristĥos mo tani acampur a'di ka'dkunu aha/ mo e Tapa mo be. <sup>13</sup>Dhali hili adum pem yisa mish ta gi mosi/ is yisa haali/ aha/ dinaki gam akam pem ka Tiithus imun mo. Wakan aha/ bu'thkina moyam pem mo mmoya mo 'peni uni mo mmoya ki sule/ e Pam Makiduniyya mo be.

*Mo jin Pinu Mii E eya Kristĥos mo*

<sup>14</sup>Hili mom'bor bwa i is mo mididi di mo goma Arungimis mo a'di jin di'd eya Kristĥos mo jin di'd mo mmoshu ana bway mo isa yempa/ mo e mmpi mii e mo dhali e ana mo tani mo jin teru/ mo eya ris mo 'baar mo goma shima kuyga/ gi moyuk piti mo be. <sup>15</sup>Haali/ ana tana ashima kuyga/ jin cii mo eya Kristĥos mo goma Arungimis mo e bwaman uni gwansan kun takunu is ki me'd mo dhali e bwaman uni gwansan kun 'ce'dki sho'k mo be. <sup>16</sup>E jan 'de/ kam/ mo tani ashima kuyga/ jin kuyi mo 'peni wu, itan wu mo dhali e jan kamu/ mo ashima kuyga/ 'peni mondiki/ e, itan mondiki/ e mo. Kaja a'di i'koshki jwa mo gom to gwansan mo? <sup>17</sup>Haali/ aman yisa wana e ki 'kwani ka risa, uni gun lat'kwani e gi gwo ma Arungimis mo. Hili mmota 'kwani kun daran ki washila/ mo ki gwon'kan ma Arungimis mo dhali e jis/ e ma Arungimis mo tani aman torkina gwo mo goma Kristĥos mo be.

## 3

*Imanmii Mii gom Gwon This jin Gamu Me'd mo*

<sup>1</sup>A/aman telkina mii 'pen mo mmoha me'd dok/ e ibwambori uma? Walla aman mina mii ta gi gwo jin 'kwarkunu mo gom miim 'boron bam mo me'd unin tiya gun miin kan mowa? Walla gwo wakan 'peni uma? <sup>2</sup>Um ki is bum ta gwo jin 'kwarkunu mo mmo'tor miim 'boron bam mo kun 'kwarkunu mo eya dum bum mo kun minu mish mo dhali kun minu de/ e mo ki 'kwani 'baar mo be. <sup>3</sup>Dhali um toru mo ki um ta gwon 'kwar 'pena Kristĥos mo a'di jin cikina aman um mo. A'di yisa jin 'kwarkunu mo ka galama risha, hili ki Shi/ in Dheleladhelel ma Arungimis jin di ki e mo, yisa apo/ wosha pa'dga/ mo hili adum pa'dga/ gi wathimpa en'thi/ mo be.

<sup>4</sup>Jwa jin wuna amana wu i is mo tani eya Kristĥos mo 'kup ka Arungimis mo be. <sup>5</sup>Yisa mmotana aman uni kun mini 'kosh jwa mo ki is bama mmose gwon kamu/ i is yisa me'd jin yayi'd 'peni aman mowa. Mom bam jin 'kosha aman jwa mo tani 'peni Arungimis mo be, <sup>6</sup>a'di jin thumki aman mo mmota ku

gi mini mii to mo gom gwon this jin gamu me'd mo, yisa e gwonkan jin 'kwarkunu mo, hili e Shi/in mo be. Haali/ gwonkan jin 'kwarkunu mo tani a'di 'koshki'da 'kosh mo, hili Shi/in a'di ciki mondiki/e mo be.

<sup>7</sup> Dhali wakki/ mo jin 'dapu/ isi jwa mo, a'di jin cikunu jamas mo apo/ wosha pa'dga/ mo pu'dki'd mo ki mo jin mii ki ra/ ra/ mo, ki 'Kwani ma Israyiil mol bwam/e ma Musa par e mo kan gom mondhel piti mo, mmothiskina a'di e ki liw liw kansan mo tani <sup>8</sup> ata gara/ imina mo jin 'dapu/ isi jwa mo jin ta gi Shi/in mo 'taki ku'th is mo ki mii jin miinu ki ra/ra/ kagahara ki nyanye/ mo? <sup>9</sup> Haali/ wakki/ mo jin miinu ki ra/ra/ di'd mo gom mo jin 'dapu/ isi jwa mo gom miiwak mo tani mo jin 'dapu/ isi jwa mo gi mii ma kar/e mo midi mii se ka piye/ ki ra/ra/ mo mmobol jin twa/a/ e kagahara mo be. <sup>10</sup> Dhali ka jin gana/ e shushan mii yansan mo tani mo jin mii ki ra/ra/ mo tani wara'd ki mo ma ra/ra/ jin diki pi ari shusha kamu/ mo haali/ mo ma ra/ra/ jin ta jin 'ko'd jin bol a'di e mo be. <sup>11</sup> Haali/ wakki/ a'di jin 'baarkunu mo pu'dki'd mo ki mo ma ra/ra/ mo tani a'di jin midi di kan ka go/ mo midi mii ta gi mo ma ra/ra/ kagahara ki nyanye/ mo be.

<sup>12</sup> Me'd jin tana aman gi mo ma 'tej kape/ gi wakan mo tani aman tana ku gi 'koki ju/ kagahara mo be. <sup>13</sup> Yisa me'da Musa a'di jin kumki bwam/ em piti ki burriyne/ mo, wakan jin mina 'Kwani ma Israyiil 'koki hil mo ma ra/ra/ jin midi 'baar mo me'd jin sula a'di mo. <sup>14</sup> Hili adum buni 'bi'thkin ki 'bi'th mo. Haali/ ntaga tee yansan mo tani ki uni denki gwon dhamo/ jin gamu me'd e mo tani burriyne/ bwam/ em buni yansan di'd naskina/ kan ki dar gi mompe'd mo haali/ jasi eya Kristhos mo tani a'di kalki a'di mo be. <sup>15</sup> Nye, ntaga tee yansan mo me'dyin denkina uni Gwo ma Musa e mo tani burriyne/ ki kum uni adum buni 'kup mo be. <sup>16</sup> Hili wakki/ wathi/ ki tu'k mo e Tapa mo tani burriyne/ a'di pe'dkunu mo be. <sup>17</sup> Dhali shwane/ Tapa a'di ta Shi/in mo dhali mo jin dina Shi/in gi Tapa mo tani a'di idina mo kun 'konu ki 'kus mo be. <sup>18</sup> Dhali ana 'baar mo dara gi bwam/e kun kumu mo mmohilkina ana monyca gi Tapa mo dhali mondhel jin dhelu/ mo mo tani ana 'kokunu mo mmo/ ak e mo e jamas piti mo 'peni monyan 'denj kamu/ itan monyan kamu/ mo. Haali/ monyca yansan pu'dki'd 'peni Tapa mo, a'di jin ta Shi/in mo be.

#### 4

*Kumman To e Ton'kul Bwa mo jin Ta'da Je mo*

<sup>1</sup> Wakan, mmošana aman gi mii yansan mmomii mo ki momiimii ma Arungimis

mo tani aman yisa min ma dum bami ta'k ka lunju'b mo yisa. <sup>2</sup> Aman dhankina to shigga/ mo dhali mii gun ishuwa 'cesh mo. Dhali aman ushkina mo mmobotki mii ma mak mo walla mmolat gwo ma Arungimis e mo, hili mmotor gwo eya tente/ gom gwon gana/ mo tani aman mina dhu is bam ki ku gi ha me'd mo gom 'twa/ ma du ma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ e jis/e ma Arungimis mo be. <sup>3</sup> Dhali isi kan wakki/ gwom 'borgam bam kumu 'kup mo tani a'di kumu 'kup jasi gom uni gwansan bun 'koni mothis e mo be. <sup>4</sup> E 'kup miim buni yan mo tani arum gi mony'cesh yan jin luja uni mo tani dha'bki uni adum buni e mo uni gun daran gi gwo jin gamu is mo, mmonon uni 'peni mmopar monkush gi gwom 'borga/ e mo jin ta monyca ma Kristhos mo, a'di jin nyakki'da nyak ka Arungimis mo be. <sup>5</sup> Haali/ gwo yan jin cina aman mo tani ta gwom bam ki is bam mo yisa, hili aYesus Kristhos jin ta Tapa mo, dhali gom miiny cinjina/ jin tana aman ki is bam mo gom um mo tani a'di gom gway ma Yesus mo be. <sup>6</sup> Haali/ a'di ta'da Arungimis jin o gwo mo ki: Dhalki monkush a'di 'twakki mondhurumi'd bwa mo, a'di jin kushki mo mo eya dum bana mo mmoçi monkush gi moyuk gi monyca ma Arungimis e jis/e ma Kristhos mo be.

<sup>7</sup> Hili aman tana gi kumman to yan e ton'kul bwa mo jin ta'da je mo mmotor gwo ki mom'bi'th yan ta gummpa/ gi monyca ma Arungimis mo dhali a'di ta jim bam yisa. <sup>8</sup> Aman to'ckunu bwa mo ka ris 'twanjak kuku/ mo tani hili mmotha'th 'pena 'cesh yisa, am dunjurkunu adu is mo tani hili mmodirunku aman e mo ma cis yisa, <sup>9</sup> aman 'koshkunu mo tani hili aman 'konuki dhal 'pen mo, aman dorkunu kal 'ko'da 'cesh mo tani hili aman yisa 'ce'dkunu sho'k mowa. <sup>10</sup> Isa yempa/ aman kalkina e bungwar is bam mowu ma Yesus mo, wakan ki mondiki/ e ma Yesus si'da/ minu tor eya tente/ e bungwar is bam mo be. <sup>11</sup> Haali/ ki aman 'kona ki e mo isa yempa/ mo tani aman cikunu mo mmowu mo gom gway ma Yesus mo, wakan ki mondiki/ e ma Yesus mo minu tor mo eya tente/ mo e bungwar gi shuman is bam mo jin mishi wu mo be. <sup>12</sup> Wakan ba/ mowu miiki'da tu'c e am mo, hili mondiki/ e um mo be.

<sup>13</sup> Me'd jin tana aman gi Shi/ina 'de/ gi mongam gwo is mo me'd a'di jin di'd e a'di jin 'kwarki gwo ki: Aha/ gamkina gwo is mo dhali wakan aha/ torkina gwo mo tani, aman gara/ gama gwo is mo dhali wakan aman torkina gwo mo, <sup>14</sup> mmomish ki a'di jin 'de'kki Tapa Yesus 'peni mowu mo midi 'de'k aman si'da/ mo nyakka Yesus mo dhali sus am nyakki um mo e bur'kus piti mo be. <sup>15</sup> Haali/ a'di 'baar mo gom gway bum mo, wakan me'da 'the mmopeperkina a'di

e 'kwani ki nyanye/ ki nyanye/ mo tani mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo minu mar is ki nyanye/ gom monyca ma Arumgimis mo be.

*Moŋ'ko ki Moŋgam Gwo Is mo*

<sup>16</sup> Wakan aman mina 'koki biŋ bwa ka luŋgu'b mo. Ba buŋwar isa dhamom bam a'di shigkunu is mo, hili isi bwamana dum bam mo tani a'di jin yosu ki yos yos isa yempa/ mo be. <sup>17</sup> Haali/ mo jin toju bwa yansan mo jin tawasha tawash jin di'd jasi ki ari mo mo tani a'di thosonki'd mo gom aman mo mondit̩ ki monyca jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo jin molu kar ka par mo. <sup>18</sup> Haali/ aman 'konaki hil 'kup ki to kun mishu mo, hili 'kup ki to kun 'konuki mish mo. Haali/ to gun mishu mo tani 'kon eya tente/ ki laŋ laŋ mo, hili to gun 'konuki mish mo tani uni ta to gun mini 'ko ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

## 5

<sup>1</sup> Haali/ aman misha ki waŋki/ gu'ba'ku/ gi mony'cesh yan mo jin 'kona aman nycine/ 'ce'dkunu sho'k mo tani aman tana gi monyaŋ 'peni Arumgimis mo, gu'b jin nyanu ki me'd yisa, a'di jin midi di ki sule/ sule/ e momis mo be. <sup>2</sup> E mahan ka jin gana/ mo aman ohonkina mo dhali 'kosh kwa/ a/ mo mmoshum mo ki moŋ'kom bam e momis mo. <sup>3</sup> Wakan ki mo jin mina amani shum ki a'di mo tani aman minu 'koki gam is 'te/ mo be. <sup>4</sup> Haali/ me'd jin 'kona aman mo naskina/ e gu'ba'ku/ yan mo tani aman wukina shure/ ki mo/ anan is mo, yisa ki aman minu 'koki hi'th is ki to mo, hili ki aman minu hi'th is ki to ki nyanye/ mo, wakan ki buŋwar is yan jin mish wu mo tani minu los mo ki mondiki/ e yan mo be. <sup>5</sup> A'di jin thosonki aman is mo gom to yan gana/ mo tani a'di ta'da Arumgimis mo, a'di jin ŋiki aman Shi/in mo me'd to jin woŋu/ 'twa/ mo be.

<sup>6</sup> Wakan aman isa yempa/ mo tani tana gi mo ma duŋ gana/ jin 'bidhu is mo. Dhali aman misha ki me'd jin 'kona aman e moŋ'kom bam e buŋwar is mo tani aman si'da ki si'd 'peni Tapa mo be. <sup>7</sup> Haali/ aman iina ki moŋgam gwo is mo, yisa ka shureya. <sup>8</sup> Aman tana ga duŋ gana/ jin 'bidhu is mo, dhali amani imina dhal mii e i is mo mmosi'd mo 'peni buŋwar is mo dhali nyak 'ko ki Tapa mo be. <sup>9</sup> Wakan waŋki/ aman nyaka 'ko mo walla si'd mo tani aman karkina a'di ki tom bam jin guna aman ki e mo mmo'bor a'di bwa mo be. <sup>10</sup> Haali/ ana 'baar mo mina mii pi mo e bwambor ma kursi ma Kristhos gi gwon dwall mo, wakan ki 'kwani ka 'dete/ 'dete/ mo mini 'taki bu'th to kun 'boron mo walla kun shiyin mo be isi me'd mii kun miikina uni ki buŋwar is mo be.

*Mii jin Miinu To mo goma Gwam jin Gwamkunu mo*

<sup>11</sup> Gom mii gi wakan mo tani mmomisha aman mii jin minu ko/ Tapa mo tani aman lalkina 'kwani sho'k ki gwo mo. Hili a'di jin tana aman mo tani a'di mish ma Arumgimis mo dhali aha/ tana ga 'teŋ kape/ mo ki a'di si'da/ mishu ki 'twa/ ma dum bum mo be. <sup>12</sup> Aman yisa dhuna is bam ki ku gi ha me'd mo e um mo dok/ e, hili mmoŋi um mo jin raŋu mo mmodhu is ki ca mo gom am mo be. Wakan ki um mini mish thoŋ uni gwansan gwo mo kun dhu 'bam buni ki ca mo gom is buni mo gom monyca jin dina wathi/ nycine/ mo dhali yisa goma dum piti mo. <sup>13</sup> Haali/ waŋki/ aman sona du ki is bam mo tani a'di goma Arumgimis mo be. Waŋki/ aman kutha is mo ki 'cese/ 'cese/ eya dum bam mo tani a'di gom um mo be. <sup>14</sup> Haali/ mo/ en ma Kristhos mo tani a'di 'timkina amana du mo haali/ aman su'kkunuwa du mo ki tal 'deŋ kamu/ wu'd mo gom 'kwani 'baar mo. Wakan aris 'kwani 'baar mo wukin mo be. <sup>15</sup> Dhali a'di wuki'd mo gom 'kwani 'baar mo ki uni gwansan kun 'kon mo mini dok/ e 'koki 'ko mo gom buŋwar is buni mo hili gom a'di mo jin wuki'd mo gom gway buni mo dhali jin 'de'kkunu mo be.

<sup>16</sup> 'Peni mo yan shwane/ mo, ki mii gi wakan mo tani aman 'konaki nyith wathin 'deŋ kamu/ 'peni ji en'thi/ mo. Isi kani ba am isa gush nyitha Kristhos mo 'peni ji wathimpa en'thi/ mo tani aman nyitha a'di wakan dok/ e yisa. <sup>17</sup> Wakan be waŋki/ wathin 'deŋ kamu/ di'd mo eya Kristhos mo tani a'di ta jin this jin uku mo. Miin dhamo/ pekin mo tani dhali hili miin this uni pu'dkin mo be. <sup>18</sup> Aris uni gwansani 'baar mo 'peni Arumgimis mo be, a'di jin gwamki ana mo eya Kristhos mo ki is piti mo dhali ŋi ana mii ki mo gi gwo jin gwamkunuwa gwam mo be. <sup>19</sup> Gwo a'dan be. Arumgimis diki'd eya Kristhos mo mmogwamkina a'di 'kwaniny'cesh mo ki is piti mo, yisa mmodhu gwon dhaŋ buni apo/ uni mo, dhali dhu gwo e me'd bana mmoŋor mo, gwo gi mo jin gwamkunuwa gwam mo be. <sup>20</sup> Wakan ana tana iman/ ii goma Kristhos mo, haali/ mo ma Arumgimis jin yipkina a'di 'kup mo tani e ana mo be. Dhali aman yukina um mo gom gway ma Kristhos mo be: Wari um ki ku gun gwamkin ma Arumgimis mo ma. <sup>21</sup> Gom gway bana mo tani a'di ki kar a'di mo mmoa ji gi miinthus mo, a'di jin molki miinthus mo. Wakan e a'di mo tani ana minu dhuku/ mo ki ku ma kar/ e mo goma Arumgimis mo be.

## 6

<sup>1</sup> Mmonyaka um to mii ki a'di mo tani aman malaskina um mo mmo'koki budha

'the ma Arungimis ki pe'th mo. <sup>2</sup> Haali/ a'di oki gwo mo ki:

Ka tee jin budhuwa bu'th mo tani aha/ cik̥kina /e gwo mo

dhali woth /e mo ka tee gi mowoth mo be.

Dhali hili mo mo ma. Shwane/ a'di ta'da tee jin budhuwa bu'th shwane/ mo. Hili mo mo ma. Shwane/ a'di ta'da tee gi mowoth mo be. <sup>3</sup> Aman 'konaki kar toj kola kamu/ e bway gi jan tal 'deŋ kamu/ mo, wakan ki gwon thutha kamu/ minu 'koki gam mo apo/ miim bam jin miina am to mo be. <sup>4</sup> Hili me'd cik̥kina/ ma Arungimis mo tani am dhuna is bam mo ki ku gun ha me'd mo

eya ris 'twaŋkal kuku/ mo. E dhan mon'dim 'kup mo, e mont'o'c bwa mo, e miinj kaŋga/ mo, e mii gun shi/ashi/ mo, <sup>5</sup> e mondor mo, eya sijn mo, e mo ma dulatt mo, e mo ma tu'c jin caaca mo, e montima tim mo, e te/ mo, <sup>6</sup> ki mii gun dheleladhelel mo, ki moyuk mo, ki mo jin 'kucu bwa ki 'kari'th mo e mo gi isa nyor mo, ki mii jin miinu ki bwaŋkush mo, dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo, ki mo/en gana/ mo, <sup>7</sup> ki gwon gana/ jin onu mo, dhali ki mom'bi'th ma Arungimis mo, ki to/as gi mii ma kar/e mo gom me'da bim poros mo dhali me'da cam mo be, <sup>8</sup> e montak mo dhali mo jin ushuwa tak tak mo, e gwonthus jin toruwa po/ mo dhali e gwo 'boro'd jin toruwa po/ mo. Aman miinu me'd 'kwani gun he'kkina he'k e mo tani hili aman tana kuŋ gana/ mo, <sup>9</sup> me'd uni gun 'konuki mish mo tani hili aman mishu mo ki 'bore/, dhali me'd kun 'kon mo e mowu mo tani dhali hili mo mo ma, aman 'kona ki e mo, me'd uni gun cik̥kunuwa jisa mo tani hili aman 'konuki 'kosh jwa mo be, <sup>10</sup> me'd kun 'kon ki bwan di'tadi't mo tani hili isa yempa/ mmo'kunyu bwa mo, me'd uni kun hatha'ko'd ki ha'th mo tani hili aman miikina mii ka ris kun ta pa ki pa mo, me'd uni gun dar gi to mo tani hili aman tana ga ris to 'baar mo be.

Yan'ko'd aha/ mina hayy um mo be,

<sup>18</sup> dhali aha/ mina ta um Ababa mo, dhali um mini ta iya/m pem mo dhali i'bwa/ m pem mo.

A'di ta gwo jin ona Tapa mo, a'di jin ta a'di jin Ek̥a/ Ek̥ mo be.

## 7

<sup>1</sup> Me'd jin takina ana gi gwo gwansan gun onu is mo tani um gun enu mo tani dhalki ana dhelela is bana mo 'pena ris mii gun nyo/i bungwar isi 'baar mo dhali shi/in mo mmosus mo jin kogu ki jaro/ jaro/ mo e monko/ goma Arungimis mo.

*ABUulus 'Kunyina Bwa mo gom 'Kwanij Kaniisa kun Ri'ckina Du Is mo*

<sup>2</sup> Ka'di adum bum gom aman mo. Aman 'konaki thu'th to mii e jan tal 'deŋ kamu/ mo. Aman 'konaki pu/ jan tal 'deŋ kamu/ mo. Aman 'konaki bu'th shi/ miim 'boro'da kamu/ gom jan tal 'deŋ kamu/ mo. <sup>3</sup> Aha/ dinaki o gwo yansan mo mmowaŋ um mo haali/ aha/ ona gwo yansan ntwa/ a/ mo ki um dhuna aman mo eya dum bam mo, mmowu mmontal 'de/ mo dhali mmo'ko ki e e montal 'de/ mo be. <sup>4</sup> Aha/ tana gi dhan mo jin wuka/ um jwa i is mo. Aha/ tana gi dhan mo jin karka/ is ki ca mo gom um mo. Aha/ tu'dkunu mo ki momalas mo. Ki mom bami 'baar mo jin toju aman bwa mo tani mon'kunyu bwam pem guski'd ki sho'k piti mo be.

<sup>5</sup> Haali/ isi kani ki aman pu'dkina mo e Pam Makiduniyya mo tani bungwar is bam yisa gamki mo ma si/isa kamuwa, hili aman to'ckunu bwa mo ka ris mo jin tuku mo, mo/as ki us mo dhali ki monko/ is e bwa-man mo. <sup>6</sup> Hili Arungimis a'di jin malaski a'di jin bitkunu bwa ka lungu'b mo tani malaski aman mo gom pu'd jin pu'dkin ma Tiithus mo be. <sup>7</sup> Dhali yisa jasi gom pu'd jin pu'dkina a'di 'te/ mo, hili si'da/ ki momalas jin malaskina a'di um mo ki gwo jin torkina a'di aman mo gom kwa/am bum jin 'koshki um mo, dhali gom kom bum jin gwokina um

<sup>11</sup> Twam bam ka'dkunu mo gom um gi Paŋ Kurin̥huus mo. Adum bam waŋgala waŋgal mo be. <sup>12</sup> Um yisa 'tashu 'twa/ ki aman mo yisa hili um i'tashu 'twa/ ka dum bum kun sicasic mo be. <sup>13</sup> E miim pem jin miga/ kul 'kup ki um mo tani - aha/ mina o um gwo mo me'd um ta uci mo - Waŋgali adum bum si'da/ mo ma.

*Um Ta Monyca'b ma Arungimis jin Di ki E mo*

<sup>14</sup> Dhalku/ ki mash ki uni kun daran gi gwo jin gamu is mo ma. Haali/ mii ma kar/ e midi nyak to mii ki to shigga/ kata mo? Walla monkush midi nyak to mii ki mond-hurumi'd kata mo? <sup>15</sup> Bwa ma Kristhos midi gam me'd ki bwa ma Bali/aal mmana mo? Walla wathi/ jin gam gwo is taki'd gi to jin nyakka'd mo ki a'di jin dara'd gi gwo jin



mo, dhali gom mii jin shwa uma nyor ka nyor mo gom aha/ mo, wakan ki aha/ mina bwa 'kuny kagahara mo be. <sup>8</sup> Haali/ isi kani wakki/ aha/ raka um mmoƙal bwan diƙi'd mo gom gwom pem jin 'kwarkika/ um mo tani aha/ yisa guna is mo gom a'di mo (ba aha/ gukina isi t̪wa/a/ mo be) haali/ aha/ nyiƙina ki gwo yansan jin 'kwarkika/ um mo tani jwakaƙi um mo be, bahili jasi gom ari mo mo. <sup>9</sup> Ki a'di gi wakan mo tani aha/ 'kuny kina bwa mo, yisa haali/ um jwakaƙkunu mowa, hili haali/ um jwakaƙkunu mo e mo jin susu mmoreca du is mo. Haali/ um suruna ki monyjwakaƙ mo jin ta a'di 'peni Arungimis mo, wakan ki um mina isi 'koki 'kosh ka nyor gom toƙ kamu/ jin thisu e mo gom aman mo be. <sup>10</sup> Haali/ monyjwakaƙ 'peni Arungimis mo a'di ki wagas mo jin rijuwa du is mo jin shu'di tagi bway mo jin tanuwa ta is ki me'd jin diki sus e mo jin 'donu is mo, hili monyjwakaƙ jin ta ji gi 'kwaniny'cesh mo tani a'di wagaski mowu mo be. <sup>11</sup> Haali/ hili ma, mo jin gwona bwa ka daran du mo monyjwakaƙ yan jin ta ji 'peni Arungimis mo tani a'di wagaskunu mo e um mo, mom'ba/ jin ganankina um mo mmoƙor markin bum mo ki is bum mo, mo ma nyor jin dekki um mo, dhali mo ma ayy/ayy/ayy/am bum mo, dhali monj̪kwa/am bum jin 'koshki um mo, dhali mii jin shwa uma nyor ki thiƙ dhali ajisa jin gamkunu mo be. Eya ris mii jin su'kkina um mo tani um ki is bum nyo/kunu mo ki ku gun 'kona mii ki 'ko 'ba/ mo goma ris mii kun 'konu ki baƙ mo be. <sup>12</sup> Wakan, aha/ bala 'kwarkina gwo e um mo tani hili yisa gom a'din 'de/ yin jin ƙu'ƙhi to mii mo walla gom a'din 'de/ yin jin 'koshkina is ka nyor mo gom mii jin ƙu'ƙha a'di mii mo yisa, hili ki mo jin shwa uma nyor ki thiƙ mo gom aman mo jin minu 'taki ƙor mo eya tente/ gom um e jis/e ma Arungimis mo be. <sup>13</sup> Wakan aman malaskunu mo be.

Dhali ki momalas ganam bam jin 'ce'du 'ba/ mo tani aman 'kunykina bwa kagahara mo e monj̪kuny bwa ma Tiithus mo haali/ adum piti a'di sikunu is mo gom umi 'baar mo be. <sup>14</sup> Haali/ wakki/ aha/ ƙorkina a'di gwoƙ kamu/ mo gom mmoƙarka/ is ki ca mo gom um mo tani aha/ yisa karu ki mon'the is yisa. Hili jasi me'da ris gwo 'baar mo kun okina aman e um mo tani ta gwoƙ gana/ mo tani wakan 'bam bam jin dhuna am ki ca mo e bwambor ma Tiithus mo tani a'di nyo/ kunu ki nyo/ gana/ mo be. <sup>15</sup> Dhala dum piti pu'dki'd ka pije/ 'baar mo kagahara gom um mo me'd jin kakina a'di gwom bum e jin hakina um e 'baar mo dhali monj̪ko/ jin ƙoka/ um mo dhali adee jin deekina um mo a'di jin bu'ƙkina um a'di mo be. <sup>16</sup> Aha/ 'kunykina bwa mo haali/ aha/ takina gi mo jin wuka/ um jwa i is mo jin 'boro'd ki 'bor

gana/ mo be.

## 8

### *Mii jin Ćinu To ka 'Ka'd Me'di Is mo*

<sup>1</sup> Aman ƙpa um mmomish mo mo iwak mo gom gwo ma 'the ma Arungimis mo jin ƙorkunu mo eya ƙaniisa 'baar mo e Pam Makiduniyya mo be. <sup>2</sup> Haali/ e mompal gi mo jin ƙocu bwa mo jin eka/ eƙ mo tani monj̪kuny bwam buni jin eƙki'd ki eƙ mo dhali moha'th'ko'd buni jin shwa'da nyor mo tani a'di guski'd ki sho'k piti mo ki pa jin tana uni ki to jin 'ka'da uni me'di is mo ki miim buni mo be. <sup>3</sup> Haali/ uni ƙiki to mo isi ki jim buni jin tana uni mo, me'd gwo jin mishka/ ƙor mo dhali ki tom buni jin 'ce'de'da po/ jin ƙina uni mo tani a'di 'peni bwam bunin gana/ mo be. <sup>4</sup> Uni 'thoki am mo ka dun dara'd mo gom mii ma 'the yan mmonyaƙ to mii mo mmowoth uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhele mo. <sup>5</sup> Dhali yansan miikina uni mo, yisa me'd jin ƙoshkina aman mo, hili n̪twa/a/ mo tani uni ƙiki is buni ki Tapa mo dhali ki aman mo ki bwa ma Arungimis mo be. <sup>6</sup> Isi ki gwo gi wakan mo tani aman ƙirishkina aTiithus ki gwo mo haali/ a'di telki mii 'pen mo hila/ mo tani a'di midu 'taki mii thim mii ma 'the yan e bwam um mo be. <sup>7</sup> Dhali me'd jin 'kokina um imis eya ris to 'baar mo e monj̪gam gwo is mo, e mo jin onu gwo mo, e moyuƙ mo, eya risa du gun darkin gi dar mo, dhali e mo/en bum gom am mo tani hili si'da/ ki um mini 'ko imis gom mii ma 'the yansan si'da/ mo be.

<sup>8</sup> Gwo yansan oka/ yisa mmoƙana ƙan mo, hili mmonyo/ mii mo ki mii gi cin tiya kun miina uni ka daran du mo ki mo/en bum si'da/ mini ta ƙunj gana/ kun dar ki washila/ mo be. <sup>9</sup> Haali/ um mishkina 'the gi Tapa Yesu Krist̪hos bana mo, ba ki a'di ta pa ki pa mo tani a'di warki'd ka ha'th'ko'd gom gway bum mo. Wakan ki mo ma ha'th'ko'd piti mo tani um mini war ki uni gun ta pa ki pa mo be. <sup>10</sup> Dhali e mii yansan mo jin 'konu ki baƙ mo tani aha/ ƙikina uma yuƙ mo. A'di jin 'boro'd gom um mo mmothim a'di shwane/ mo tani a'di jin telkina um 'pen ki yil 'de/ yin ƙagush mo, yisa jasi mmomii to 'te/ mo, hili mmo/o bwa mo be. <sup>11</sup> Wakan ki mo/is bum e bwa jin ona um ki mii a'di mo tani mini 'taki ta par mo ki miim bum jin thimkina um a'di mo 'peni to gun takina um mo be. <sup>12</sup> Haali/ wakki/ mo jin isu di'd mo tani a'di mishkunu bu'th mo me'd isi to gun takina wathi/ mo, yisa me'd isi to jin darkina a'di yisaa. <sup>13</sup> Aha/ dinaki o gwo yansan ki kun tiya mini 'taki ta gi mii gun 'disha'dish abor mo dhali uma tiya mmoƙal to kun diƙadiƙ mo. <sup>14</sup> Hili mmonyaƙa nyaƙ to mo, gom tom bum gom ishkin ka enthus mo

shwane/ e mo yan mo tani mini 'taki thipa thip mo gom tom buni gun hara uni mo, wakan ki tom buni gun ishkin ka enthus mo tani mina uni 'taki thip um ki to gun hara um mo, wakan ki mo jin nyaku to midi di mo be. <sup>15</sup> Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: A'di jin kwanyki to ki nyanye/ mo tani dara'd ki ji gi uri 'kup mo dhali a'di jin kwanyki'd ari'ceenne/ mo tani yisa hara tonj kamuwa.

*Tiithus dhali Kum Piti kun Nyak A'di Ii mo*

<sup>16</sup> Hili ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo eya Arumgimis mo a'di jin karki bwa jin onu ka daran du mo mmohila hil mo gom um eya du ma Tiithus mo be. <sup>17</sup> Haali/ a'di yisa ibu'thki miinj 'kup bam jin yipa amana, hili a'di ki is piti ka daran du mo tani a'di midi yaku/ i um mo ki bwam pitinj gana/ mo be. <sup>18</sup> Ki a'di mo tani aman hashkina akam bana a'di jin torkina gway piti karash eya risa kaniisa 'baar mo gom gwony cim piti jin cina a'di mo gom gwom 'borga/ mo be. <sup>19</sup> Dhali hili jasi gom a'di jan yisa, hili a'di karkunu 'pen ka piije/ mo ka risa kaniisa 'baar mo mmonyak ya ki am mo gom mii ma 'the yan mo jin 'kokina aman mmokal ki mii mo gom monyca gi Tapa mo dhali mmotor bwam bam jin o'd ka daran du mo mmo/ is mo be. <sup>20</sup> Am 'kona e ki mii ki 'kahar mo ki wathin tal 'denj kamu/ midi diki 'taki 'tak manya/ apo/ am mo gom to jin ciyunu ki me'd jin 'ka'du i is mo a'di jin miikina aman to mo be. <sup>21</sup> Haali/ aman gukina a'di ki e mo a'di jin ta montak mo, yisa jasi e jis/e gi Tapa mo yisa, hili si'da/ e jis/e gi 'kwani mo be. <sup>22</sup> Dhali ki uni mo tani aman hashkina akam bam a'di jin nyo/kina aman mo me'd ka ris mo dhali gamkina aman mo ki a'di i/ ona bwa ki onj gana/ goma ris to 'baar mo. Dhali hili a'di shwane/ a'di ona bwa ki dhan o jin shi/ashi/ mo gom dhan miim piti jin wukina a'di um jwa i is mo be. <sup>23</sup> Haali/ me'da Tiithus mo tani a'di ita'da manpwak to bwa nyakki aha/ mo dhali agarr pem jin miiki to nyakki aha/ gom um mo. Dhali gom iwak bana mo tani uni ita imandhunu ki she/ mo eya risa kaniisa mo gom monyca ma Kristhos mo be. <sup>24</sup> Wakan nyo/i mii mo ibwambora risa kaniisa mo gom mo/en bum mo dhali gom 'bam bam kun dhunu aman ki ca mo gom um mo ibwambori 'kwani gwansan mo be.

## 9

*To jin Cinu mo gom Imandhunu ki She/ ki Dhelel Dhelel mo*

<sup>1</sup> A'di yisa ta gwo jin miga/ mii i'kwar mo gom um mo gom to jin cinu ki me'd mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. <sup>2</sup> Haali/ aha/ mishkina miim bum jin iskina um mo, a'di jin karkika/ 'ba/ ki ca

mo gom um mo ibwambori 'Kwani gi Pam Makiduniyya mo mmo/o gwo mo ki 'Kwani gi Pa Akaa/iya uni 'kokin mo mmothoson is buni mo 'peni yil kagush mo. Dhali miim bum jin shwa uma nyor ki thith tani a'di merki unin tiya is ka woho/ mo be. <sup>3</sup> Hili aha/ hashkina iwak mo, wakan ki 'bam bam gun dhuna aman ki ca mo gom um mo tani minu 'koki nyo/ ki pe'th eya yir yansan mo be, wakan ki um mini thoson is mo me'd gwo jin okika/ gom um mo jin midi 'taki di moyi. <sup>4</sup> Isi ciki/ wakki/ 'kwanin tiya 'peni Pam Makiduniyya mini pu'dku/ mo nyakki/ aha/ mo dhali gam um ki um 'koki thoson is mo tani aman minu dhu ki mon'the is mo, mmomol 'twarj kamu/ o mo gom um mo, gom mo jin wuna aman um jwa i is kan mo be. <sup>5</sup> Wakan aha/ toshkina ki a'di ta mii jin minu mii mii mo mmodhuki iwak 'pen mo mmo/ii mo e um mo ntwa/ a/ ki aha/ mo dhali thoson ntwa/ a/ mo gom to jin cinu ki me'd mo jin ona um gwo is mo, wakan ki a'di minu thoson is mo, yisa mmokana kan ki 'bi'th mo gom a'di mo hili ki bwa jin ciki to ki me'd mo be.

<sup>6</sup> Kup gwo a'dihe/ be. A'di jin siki to ki gwa'd gwa'd mo tani a'di si'da/ midi 'cith to jin gwa'dagwa'd mo dhali a'di jin siki to ka enthus mo tani a'di si'da/ midi 'cith to ka enthus mo be. <sup>7</sup> Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo mini mii to gun dhukina uni eya dum buni mo, yisa ki is jin irinjunu mo walla ki mo jin rukunyunuwa rukuny mo haali/ Arumgimis enki uni gun ci to ka 'ka'd me'di is mo be. <sup>8</sup> Dhali Arumgimis mishi um te mo ka ris mom'bor mii e mo jin isha to ka enthus mo be. Wakan ki um isa yempa/ takin gi to jin 'koshi jwa mo 'pena ris to 'baar mo dhali wakan si'da/ um mini te aris mii gun ishin ka enthus goma ris miim 'borga/ mo be. <sup>9</sup> Me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

A'di yekki to mo isa dhana/ mo, a'di ciki to mo gom uni gun hatha'ko'd mo.

Momii ma kar/em piti a'di 'dimki 'kup mo gom mii jin 'konu ki sule/ mo be.

<sup>10</sup> A'di jin ciki'da ka'bany to ka mansi to mo dhali tonte/ goma manshwa to mo tani a'di midi thipa thip mo dhali mara ka'bany bum is mo dhali ganan mondhe'd bum jin ta mii ma kar/e mo be. <sup>11</sup> Dhali um minu saka'th mo eya ris bwayi 'baar mo ki 'twarjkal kuku/ mo gom dhan tony caaga/ kun cina um ki me'd mo, a'di jin minu wagas ki am mo gom jin cinu a'bor bwa i is mo goma Arumgimis mo be. <sup>12</sup> Haali/ gom mii yansan jin miikunu mo tani yisa jasi goma thip kun thipu ki to gom uni gun dhunu ki she/ gom to gun hara uni mo yisa hili si'da/ gom mo ka ris kun cinu a'bor bwa i is mo goma Arumgimis mo kun sokin ki sho'k buni mo be. <sup>13</sup> E bwanj'kwariny mo yansan jin nyo/ u mo gom mo jin miinu to mo tani um

mini kara Arumgimis ki ca mo gom gwo jin hana um e mo mmomii mo gom monyith jin nyithkina um gwom 'borga/ ma Kristhos mo dhali gom to jin cina um ka 'ka'd me'di is mo gom uni mo dhali gom cin tiya 'baar mo si'da/.<sup>14</sup> Dhali me'd jin 'koshā kwa/a/ uni gom um mo dhali 'tho gom um mo haali/ goma 'the ma Arumgimis jin bononi mii mo jin di e um mo.<sup>15</sup> Mom'borā 'bor bwa i is mo eya Arumgimis mo gom to jin ciyunu ki me'd mo jin cina a'di mo a'di jin molu kolol mo be.

## 10

*Mii ma Buulus jin 'Ce'dkina A'di Gwo She/ mo gom Mii jin Miina A'di To mo*

<sup>1</sup> Aha/ Buulus ki is pem lalkina um sho'k ki gwo mo ki mii ma 'thup e mo dhali mii ma du jin 'thupki'd eya Kristhos mo - Aha/ jin kara is ki gwa'd mo ki ana 'kona ka karambor mo, hili aha/ dara gi monyju/ mo ki aha/ pikina 'peni um mo - <sup>2</sup> Aha/ 'thokina um ki aha/ dikina e bun'kus bum mo ki aha/ mina 'taki diki tor mom pem jin dika/ ki ju/ mo gom miiny jwa jin wunu i is mo me'd jin miga/ tora po/ kun tiya mo kun 'bapaski aman is ki mii mo kun 'dapi e ki bungwar is ga 'cesh mo. <sup>3</sup> Haali/ ba aman 'kona e mony'cesh mo tani aman yisa kalkina mo/ as gi mony'cesh mo. <sup>4</sup> Haali/ to gi mo/ as bana 'koki ta mo ma mee gi mony'cesh jin asa ana mo, hili uni ta ku gi mom'bi'th jin piyi'd 'peni Arumgimis mo mmo'ce'da cur gi mo jin tenu mom'bi'th sho'k mo be. <sup>5</sup> Ana 'ce'dkina gwo jin garu 'kusi 'twa/ sho'k mo dhala ris mo jin dhunu is ki ca mo mmo'tasha 'tash 'twa/ mo gom mo jin minu nyitha Arumgimis mo dhali budha ris gwo kun kulunkina ana i bwa mo mmodhu mo mmoha gwo ma Kristhos e mo be. <sup>6</sup> Mmonyon is mo mmorica ris gwo gun ushu ha e mo ki gwom bum gun hakina um e kun thimkunu mo be.

<sup>7</sup> Hili a'di jin di'd e bwambori jis/em bum mo. Wakki/ jan tal 'denj kamu/ wu'da wuny jwa i is mo ki a'di ta jim ma Kristhos mo tani dhalki a'di ka is piti e mo ki a'di ta ji ma Kristhos mo be. Wakani am si'da/ mo be. <sup>8</sup> Haali/ isi kan wakki/ aha/ kara 'ba/ ki ca mo 'teki shi/ ari nyanye/ mo gom moshirr bam mo jin cikina Tapa am mo gom mo jin nyanju um is mo dhali yisa gom mmo'ce'd um sho'k mo tani aha/ yisa minu kar ki mo ma 'the is mo. <sup>9</sup> Aha/ mina 'taki diki su'k uma du ka war moyi ki gwom pem jin 'kwarkika/ um mo be. <sup>10</sup> Haali/ uni o gwo mo ki: Gwom piti kun 'kwarkina a'di mo tani di'adit mo dhali 'bita'bi'th mo, hili mo jin dina a'di e bun'kus is mo tani 'ka'da'ka'd mo dhali gwom piti jin ona a'di mo tani wa'ku mo be. <sup>11</sup> Dhalki 'kwani gi wakan mish gwo 'ban mo ki gwo gun ona aman e gwo kun 'kwaru mo

me'd jin pina aman mo tani aman miikina a'di me'd jin 'kokina aman mo be. <sup>12</sup> Yisa mmomiina aman ka gugundhi/ mmodhu is bam ka par nyakki unin tiya gwansan kun dhuki is buni ki ku gun ha me'd mo. Hili ki uni barki is bunij gana/ ki tiyan tiya mo tani dhali dhu is buni ka par mo ka rem 'kup mo tani uni dar gi gwo jin mishu 'ban mo be.

<sup>13</sup> Hili aman mina 'koki dhu is ki ca mo mmo'ce'd gwayu/ mii apo/ mo, hili aman mina dhu gwayu/ ma Arumgimis mo a'di jin dherkina a'di aman mo mmojidhir mo isi kan e umi. <sup>14</sup> Haali/ aman ki is bam yisa 'ce'dkina agagala/ mo, ma me'd jin dina aman ki jithirku/ i um mo. Aman takina uni kun t'wa/a/ mo kun pu'dkin 'peni bway jin si'dasi'd e um mo gom gwom 'borga/ ma Kristhos mo be. <sup>15</sup> Aman 'konaki dhu 'bam bam ki ca mo mmo'ce'd gwayu/ mii apo/ mo e mii jin miina 'kwaniin tiya to mo. Hili mo ma 'tej kapem bam a'dan be. Ki mongam gwo is bum minu ek mo tani bwam mondhe'd bam e bwam um mo minu galal ki galal jin caaca mo be. <sup>16</sup> Wakan ki am mina 'taki ci gwom 'borga/ eya ris bampa/ 'baar mo mmo'ce'd uma po/ mo ki dar gi mii jin dhunu 'ba/ ki ca mo gom mii jin iskin hila/ mo e bwam mondhe'd gi cin tiya mo be. <sup>17</sup> Dhalki a'di jin kar 'ba/ ki ca mo tani kar 'ba/ ki ca mo e Tapa mo be. <sup>18</sup> Haali/ a'di yisa ta wathi/ jin midi kar is piti ki ji gi ha me'd mo jin minu bu'th mo, hili wathi/ a'di imina Tapa kar ki ji gi ha me'd mo be.

## 11

*ABuulus dhali ku gi Ta Thus ki Thus mo kun Dhunu ki She/ mo*

<sup>1</sup> Aha/ onayi ki um mini dhal aha/ ari bway mo mmo'o ari gwom pus mo. 'Kuci bwa mo ma ki 'kari'th gom aha/ mo. <sup>2</sup> Aha/ sura i mom'thoth bwa gom um mo jin piyi'd 'peni Arumgimis mo haali/ aha/ doshkina um eya Kristhos mo mmocj um me'd nyaranyanja'b this jin dheleladhelel mo goma kath ma yim mo be. <sup>3</sup> Hili aha/ ko/kina is mo, me'd mii jin miina tasha/ mo mmoheka Hawwa e mo ka mak piti mo tani ki gwom bum kun kulunkina umi bwa mo tani mini sus um mmoper mo 'peni mii gun daru gi washila/ mo dhali miin dhelelga/ kun ta mii ma gayiin eya Kristhos mo be. <sup>4</sup> Haali/ wakki/ jan tal 'denj kamu/ midi pu'dku/ mo dhali ci gwo goma Yesusa kamu/ mo jin diki ta a'din 'de/ jin cina aman um gwo mo tani walla wakki/ um bu'th shi/in kun 'ko ki she/ mo 'peni a'din 'de/ jin butha um mo walla wakki/ um bu'th gwom 'borga/ jin di ki she/ mo 'peni a'di jin bu'thkina um mo tani um komki 'peni a'di ki jahanne/ mo be. <sup>5</sup> Aha/ tosha ki aha/ dinaki kar ari shen kamu/ mo gom uni gwansan kun dhunu ki

she/ mo kun bolona bol e mo be. <sup>6</sup> Isi kani wakki/ aha/ dina 'twam pem ki ta gwocon mmo<sup>o</sup>tor gwo mo tani aha/ dara gi mo jin nyithuwa nyith mo yisa. Hili eya ris bwayi 'baar mo ki 'twaŋkal kuku/ mo tani aman torkina um a'di yansan eya tente/ eya ris to 'baar mo be.

<sup>7</sup> A/ ki aha/ miikina miinthus mo mmokarka/ is pem ki gwa'd wakana ki um minu 'taki dhu ki ca mo haali/ aha/ cikina um gwo ma Arungimis jin ta gwom 'borga/ mo ki dar gi mii jin 'thonu to 'peni um mo be. <sup>8</sup> Aha/ 'tulkina to 'pena kaniisan tiya mo mmobu'thkika/ to gun cinu 'peni uni mo goma thip jin miinuwa thip mo, ki mii gi wakan mo mmomii um to mo be. <sup>9</sup> Dhali ki aha/ nya<sup>o</sup>ka di ki um mo dhali aha/ hara to mo tani aha/ dinaki kar jan tal 'deŋ kamu/ ton di'ti'd ibwa mo haali/ tom pem jin taka/ mo tani 'kokunu mo mmothip aha/ 'pena wa<sup>o</sup>k mo uni gun pu'dkin mo 'peni Pam Makiduniyya mo be. Wakan aha/ tukkina is mo dhali aha/ mina isi tuk mo 'peni mo si'da/ jin 'konu ki ton di'tin ibwa mo e um mo eya ris 'twaŋkal kuku/ mo. <sup>10</sup> Me'd gwon gana/ ma Kristhos jin di'ki'd e aha/ mo tani 'bam pem jin karka/ ki ca mo tani aha/ mina 'twa/ di'ki 'dap mo e bampa/ gi Pa Akaa/ iya mo be. <sup>11</sup> Dhali kataye? Haali/ aha/ dinaki en uma? Arungimis mishki'd ki aha/ ena um mo be.

<sup>12</sup> Dhali a'di jin miikika/ mo tani aha/ mina tikir a'di mii mo jin miga/ non uni gwansan kun se gwo i is mo, uni gun dhuki 'bam buni ki ca mo gom gwo jin hashu uni mo ki uni gun mini 'taki se gwo i is mo mmo/ o ki uni i miiki mii mo ki mii ma garnre/ mo me'd aman mo be. <sup>13</sup> Haali/ 'kwani gi wakan ta uni gun dhunu ki she/ mo gun ta thus mo dhali imanmiyya tu'c gun he'kkina he'k e mo, kun warki is bunin gana/ ki uni ma Kristhos kun dhunu ki she/ mo. <sup>14</sup> Dhali mo jin meru di'da? Haali/ isi kani aSetaan warki is pitin gana/ ka man'doyu gwo gi monkush mo be. <sup>15</sup> Wakan a'di yisa ta to jin meru wakki/ cinjinam piti si'da/ warki is buni me'd is gi cinjina/ gi mo ma kar/e mo be. Hili 'pemen buni mini 'ko isi ki miim buni gun miikina uni mo be.

*Mo jin 'Kosh ma Buulus Is ka Nyor mo Me'd jin Tana A'di Amankaru ki She/ mo*

<sup>16</sup> Aha/ rasha gwo e mo ba/. Dhalki wathin tal 'deŋ kamu/ midi mii di'ki tosh ki aha/ tana pus mo. Hili isi kani wakki/ um toshkin kan mo tani budhi aha/ mo ma me'd wathim pus mo, wakan ki aha/ gara/ mina 'taki kar ari 'ba/ ki ca mo. <sup>17</sup> (A'di jin oka/ mo tani a'di oka/ mo yisa ki moshirr gi Tapa mo, hili me'd wathim pus mo mmokarkika/ 'ba/ ki ca mo mmowuwa wuny jwa i is mo be. <sup>18</sup> Me'd jin tana 'kwani aris ka ris kun dhu

'ba/ ki ca mo gom to ga 'cesh mo tani aha/ gara/ mina kar 'ba/ ki ca mo be.) <sup>19</sup> Haali/ um 'kunykina bwa mo mmo'ku<sup>o</sup>ç bwa mo gom uni gun ta pus mo me'd jin yu<sup>o</sup>ka um ki yuk ki is bum mo. <sup>20</sup> Haali/ um 'ku<sup>o</sup>çi bwa mo wakki/ wathi/ dhu um ki cinjinam piti mo, walla 'kwar um ka gwapi/ mo, walla bu'th shi/ miim 'boron bum mo, walla 'the<sup>o</sup>ç thini mis mo, walla dor um e jis/ em bum mo. <sup>21</sup> E mon'the is pem mo tani aha/ mina mii o gwo mo ki am 'kokina mo ki is jin 'ka'da'ka'd kagahara mo gom mii jan mo be.

Hili ma a'diyyin jin mina jan tal 'de/ ibu'th ki monkar 'ba/ nycine/ mo tani - aha/ okina gwo me'd wathim pus mo - aha/ si'da/ bu'thkina mo mmokar 'ba/ ki ca mo ki a'di jan mo be. <sup>22</sup> A/ uni ta 'Kwani Ibraniyyina? Wakan aha/ garayi. A/ uni ta 'Kwani ma Israyiila? Wakan aha/ garayi. A/ uni ta emen ma Ibrahiima? Wakan aha/ garayi. <sup>23</sup> A/ uni ta cinjina/ ma Kristhos? Aha/ tana jan 'de/ jin 'boro'di. - Aha/ ona gwo mo me'd wathi/ jin gusi'da du mo. Aha/ tana a'di jin 'boro'd ki 'bor gana/ kagahara goma tu'c jin caaca kagahara mo dhali gom mmodi eya sijin kagahara mo dhali gom mondor jin molu deŋ e mo dhali gom mmo'dish 'twa/ isa yempa/ mmowu mo. <sup>24</sup> Me'di mudhe'd mo aha/ bu'thkina mondor 'peni me'd gi 'Kwani Yahuuda/ mo ki mondor jin 'kona issu/ i/ath 'de/ mo. <sup>25</sup> Me'di kwara mo aha/ dorkunu mo ki cwa mo. Ki eŋ kamu/ mo tani aha/ 'koshkunu ki wosh mo. Me'di kwara mo tani aha/ dikina e bwam ma kur yi'de/ jin pwa<sup>o</sup>thki bwa mo. Ki mon'thiny ilu/ mo dhali ki montee ilu/ mo tani aha/ hashkina e 'ku<sup>o</sup>çumma/ yi'de/ mo be. <sup>26</sup> E ya jin yaka/ me'd ka ris mo, aha/ 'dapa 'kup e mo jin tagu wu mo 'peni yi'de/ kun son mo, e mo jin tagu wu mo 'peni imandil to mo, e mo jin tagu wu mo 'peni 'kwanim pem mo, e mo jin tagu wu mo 'peni 'kwani gun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, e mo jin tagu wu mo e 'penkuman bampa/ mo, e mo jin tagu wu mo e mombwaasho mo, e mo jin tagu wu mo e kumma/ yi'de/ mo, e mo jin tagu wu mo 'peni iwa<sup>o</sup>ç pem gun ta thus ki thus mo, <sup>27</sup> e mii ma tu'c jin 'batha'ba'th mo, e miiny cinjina/ jin shwa'da nyor ki thith mo, e mon'thiny ka ris ki dar gi e ki ish mo, e te/ jin 'kosh'o'da 'kosh mo dhali e yi'de/ jin bu'thki'da bu'th mo, me'd ka ris ki dar gi tonte/ mo, dhali e mon'thupga/ mo dhali ki is gana/ 'te/ mo. <sup>28</sup> Dhali ki dar gi mii gwansani 'baar mo ka po/ mo tani to di'd jin yap aha/ mo isa yempa/ mo, a'di jin ta mo/anan is pem goma risa kaniisa 'baar mo be. <sup>29</sup> Kaja a'di 'ka'da ise idhali aha/ idina is ki 'ka'd mo? Kaja a'di jin karu mmobi<sup>o</sup>t moye idhali aha/ idin ma nyor ki de<sup>o</sup>ç mo?

<sup>30</sup> Wa<sup>o</sup>çki/ aha/ mina mii kar 'ba/ ki ca mo tani aha/ mina kar 'ba/ ki ca mo gom

to gun toru aha/ e monj'ka'd is pem mo be. <sup>31</sup> Arungimis dhali Ababa gi Tapa Yesus mo tani a'di jin 'boru mii mo gom mii ma sule/ mo tani a'di mishki'd ki aha/ dinaki ta tor mo be. <sup>32</sup> E Pan Dimashk mo tani amudhiir jin diki'd e bwar'kwariny ma Malij'jin ta'da Areta mo, jin jiki 'penjkuman Bampa/ gi Pan Dimashk mo jin mina a'di bu'th aha/ mo be. <sup>33</sup> Hili aha/ thulkunu ka 'cesh mo e bwam ma nura/ mo gi ej 'kup gi embul shu'd ma gonj mo dhali ye 'peni me'd piti mo be.

## 12

### *Tonyjan ma Buulus mo dhali Gwo jin 'Ceenu mo*

<sup>1</sup> Aha/ mina mii kar 'ba/ ki ca mo. Tonj kamu/ yisa di'd jin midi ta shi/ miim 'boro'd gom a'di mo tani hili aha/ mina yip 'kup e tonyjan mo dhali gwo jin 'ceenu jin ta ji gi Tapa mo be. <sup>2</sup> Aha/ misha wathi/ jin diki'd eya Kristhos mo, a'di jin diki'd ki yil karpa'c ath 'de/ mo 'thissa/, a'di jin bu'thkunu mo e bwam momis jin 'kon ma po/i kwara mo - wakki/ ki bungwar is mo walla ki dar gi bungwar is mo tani aha/ dinaki mish mo mo. Arungimis a'di mishki mo mo be. <sup>3</sup> Dhali aha/ misha ki wathi/ yansan a'di bu'thkunu mo e bwam monyaro/ ma Arungimis mo - wakki/ a'di e bungwar is mo walla ki dar gi bungwar is mo tani aha/ dinaki mish mo mo. Arungimis a'di mishki mo mo be. <sup>4</sup> Dhali a'di cikki gwo ki to gun minu mol tor mo, jin mina wathi/ mol bah mo be. <sup>5</sup> Gom gway gi wathi/ yansan mo tani aha/ mina kar 'ba/ ki ca mo, hili eya po/ gway gi is pem gana/ mo tani aha/ mina diki kar 'ba/ ki ca mo isi ciki/ jasi monj'ka'd is pem mo be. <sup>6</sup> Ba wakki/ aha/ onayi ki kar 'ba/ ki ca mo tani aha/ mina diki ta pus mo haali/ gwo jin miga/ tor mo tani midi ta gwonj gana/ mo be. Hili aha/ tu'kkina is mo 'peni a'di mo, wakan ki jan tal 'derj kamu/ midi 'taki diki kulum gwo apo/ aha/ ki nyanye/ 'peni a'di jin parkina a'di e e aha/ mo walla cik 'peni aha/ mo be. <sup>7</sup> Dhali mmonon aha/ 'peni mo jin miga/ kar 'ba/ ki ca mo goma ris gwony 'cee gwansan kun ishkin ka enthus mo tani a'de/ a'di cikunu aha/ mo e bungwar is pem mo a'di jin ta'da gumbway ma Setaan mo mmo'tukun aha/ mo, mmonon aha/ mo 'peni mo jin miga/ 'taki kar 'ba/ ki ca ki nyanye/ mo. <sup>8</sup> Me'di kwara mo tani aha/ yukkina Tapa mo mmo'tho mo gom a'di yan mo ki a'di midi 'taki dhal aha/ mo. <sup>9</sup> Hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: A'them pem a'di 'koshi jwa mo gom /e mo haali/ mom'bi'th pem a'di nyo/ u mo ki nyo/ gana/ e mo is jin 'ka'da'ka'd mo. Aha/ mina bwa 'kuny ki nyanye/ kagahara 'baar mo mmokar 'ba/ ki ca mo e mom pem kun 'ka'dka/ is mo ki mom'bi'th ma Kristhos midi ca'ba po/ aha/

mo be. <sup>10</sup> Gom gway ma Kristhos kan mo tani aha/ ca'bkina ka this mo i e mo e is jin 'ka'da'ka'd mo, eya wakj jin waku mo, e miiny cinjina/ jin shwa'da nyor ki thith mo, e mo gun tojuwa to'c bwa mo, dhali e mii ma cis mo. Haali/ ki aha/ 'ka'da is kan mo tani aha/ 'bi'thkina is ki 'bi'th mo be.

### *Mo jin Anankin ma Buulus Is mo goma Kaniisa gi Panj KurintĤuus mo*

<sup>11</sup> Aha/ takina pus mo. Um kankaa/ ki 'bi'th mo gom a'di mo haali/ aha/ ka ba/ imina 'taki ha me'd ki hanj gana/ ki um mo. Haali/ aha/ dinaki kar ari shej kamu/ mo gom uni gwansan kun dhunu ki she/ mo kun bolona bol e mo, isi kani ba aha/ tana tonj kamuwa. <sup>12</sup> Jamas mii goma mankaru ki she/ jin ta jinj gana/ mo tani uni thimkunu mo e bwam um mo eya ris bwa 'baar mo kun 'kuckunu mo ki 'kari'th mo dhali ki jamas mii mo dhali ki momer mo dhali ki miiny caaga/ mo. <sup>13</sup> Haali/ 'peni shi/ miim 'boro'd jana nonu um mo jin tan ma kaniisan tiya mo, isi ciki/ aha/ ki is pem dinaki kar tonditi'da po/ um mo. Dhali aha/ 'peni mii yan jin thu'thka/ mo mo.

<sup>14</sup> Mmahan gom me'd kun 'koni kwara mo tani aha/ thosonkina is pem mo mmoyaku/ i um mo. Dhali aha/ mina di't um mii ki di't yisa, haali/ aha/ dinaki simm to gun tana um e mo, hili aha/ simma jasi um e mo. Haali/ ushi uci ka ba/ imini 'koki mii dhu to mo gom icom buni mo, hili icom gom ucim buni mo be. <sup>15</sup> Aha/ mina bwa 'kuny mo ki 'kuny gana/ mo mmo'baar tom pem mo dhali mmo'baaru is pem mo gom gway ma kashiram bum mo. Wakki/ aha/ ena um kagahara mo tani a/dhali aha/ minu en ki gwa'd gwa'd mowa? <sup>16</sup> Hili 'boro'd be ki aha/ ki is pem dinaki di't um mii ki di't mo. Dhali um o gwo mo ki aha/ miikina ka mak mo dhali aha/ he'kkina um e mo ka gany pem mo. <sup>17</sup> A/aha/ bu'thkina shi/ miim 'boro'd 'peni um ki unin tiya gwan gun hashkika/ e um mowa? <sup>18</sup> Aha/ kankina Tiithus gwo mo mmoyaku/ mo dhali mmohasha kam mmonyak ya ki a'di mo. A/ dhala Tiithus bu'thki shi/ miim 'boro'd 'peni um mowa? A/'kona am ki mii jin nyaka'd e shi/ina 'de/ mowa? A/'kona aman ki nyak njatgin gun nyakkan mowa?

<sup>19</sup> A/um 'kon mmo'tosh isa yempa/ ki aman 'ce'dkina gwo she/ mo gom bungwar is bam mo ibwambori um mowa? A'di ibwambori jis/e ma Arungimis mo ba/ ki aman torkina gwo goma Kristhos mo dhali a'di 'baar mo gom mmonyarj bum kun minu nyarj um is mo, um gun enu mo be. <sup>20</sup> Haali/ aha/ ko/ kina is mo ki aha/ wari mina 'taki pu'dku/ mo dhali gam um me'd jin dika/ ki o bwai, dhali ki um mini 'taki gam aha/ me'd jin mina um i'koki o bwa moyi. Wakan wari

ki mo jin waluwa wal midi di mo walla bwān dhapan mo walla mo ma nyor mo walla mii jin miinu ka ham 'kus mo walla mo jin thudhuwa thu'th 'pen mo walla mo ma le'd jin tanu mo walla mo jin 'theku 'ba/ mmis mo walla mo ma dulatt̩ jin miinu mo. <sup>21</sup> Aha/ k̩o/kina is mo ki me'd jin miga/ pu'dku/ mo dok/e mo tani Arungimis pem a'di midi 'taki kar aha/ ki is jin gwa'da'd mo ibwambori um mo dhali aha/ mina 'taki mii ko mo goma ris uni gwansan kun miiki miinthus it̩wa/ a/ mo dhali 'koki rica du is mo 'peni mon'dap em buni mo dhali mii gun miinu miinyal mo dhali mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, a'di jin bot̩kina uni mo mmomii mo be.

### 13

*Kwalany 'Te/ be. Gwo jin Rumkunuwa Rum mo dhali Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> Yansan ta me'di kwara mo jin murka/ pu'dku/ i um mo. E mii gunn kun yera yer is ki gway mo tani minu mii te mo ki te'b ki 'twaŋ 'kwani su/ mo walla ki 'twaŋ 'kwani ikwara mo kun mini mii ta iman/o gwo mo. <sup>2</sup> Aha/ rumkina uni gwansan kun mii miinthus nt̩wa/ a/ ki gwo mo dhali aris unin tiya si'da/ mo, dhali aha/ rumkina uni ki gwo mo shwane/ me'd jin pikika/ mo me'd jin miikika/ mo ki aha/ dikina i bun'kus mo eya pom but̩ pem jin 'kon ma po/i su/ mo ki aha/ mina diki 'tash uni 'twa/ mo wak̩ki/ aha/ mina pu'dku/ dok/e mo <sup>3</sup> haali/ um 'kokina gwo ibwa mo mmony/ mii mo ka Krist̩hos a'di torki gwo e aha/ mo. A'di yisa 'ka'da is ki 'ka'da e mo jin tu'ba a'di um mo, hili a'di ta gi mom'bi'th e um mo be. <sup>4</sup> Haali/ a'di 'koshkunu jwa mo ki cwany'ciṭhan dhul mo e mo jin 'ka'da a'di is ki 'ka'd mo, hili a'di di'd ki e mo dok/e ki mom'bi'th ma Arungimis mo. Haali/ aman 'ka'da is e a'di mo, hili mo jin tu'bu/ um mo tani aman mina nyak̩ 'ko ki a'di mo ki mom 'bi'th ma Arungimis mo be.

<sup>5</sup> Nyiṭhi/ is bum mo ma, mmopar e wak̩ki/ um shurkin mo e mongam gwo is bum mo. Pali is bum mo ma. 'Kona um ki nyiṭha ka Yesus Krist̩hos a'di diki'd e um mo - isi ciki/ ka jin̩ gana/ um ushki me'd mo mmogam mompal 'kup mo be. <sup>6</sup> Aha/ ona bwayi ki um mini gam gwo ki aman 'konaki ta ku gun ush me'd mo be. <sup>7</sup> Hili aman 'thokina Arungimis mo ki um mini 'koki mii a'di jin ta thus ki thus mo - yisa ki aman wana e gi uni gun gam mompal 'kup mo 'te/, hili ki um mini mii a'di jin ta jin̩ kar/e mo, ba am a'di iwana e ki uni gun ushi me'd mo be. <sup>8</sup> Haali/ aman mina mol toŋ kamu/ mii apo/ gwon̩ gana/ mo, hili jasi gom gwon̩ gana/ mo be. <sup>9</sup> Haali/ aman 'kunykina bwa mo ki aman 'ka'dkina is mo dhali um a'di i'bi'thkin ki 'bi'th mo. A'di jin 'thokina am mo tani ta

gom miim bum jin minu nyo/ shoka 'cesh mo be. <sup>10</sup> Aha/ 'kwarkina gwo yansan ki aha/ si'da 'peni um mo, ki mii gi wakan ki aha/ mina pu'dku/ mo tani aha/ mina diki mii o gwo jin 'bitha'bi'th mo mmobu'thka/ moshirr mo a'di jin cikina Tapa aha/ mo gom mo jin nyan̩uwa nyan̩ is mo dhali yisa mmopar to bwa mo.

<sup>11</sup> Kwalany 'te/ ba/, iwaḡ mo. 'Koku/ ma. Toki miim bum ma. Ciya hirdhe/ ki gwom pem mo ma. Gami gwo me'd ka rem 'kup mo ma. 'Koyi e mon̩ku'th is mo ma. Dhali Arungimis gi mo/en dhali ji gi mon̩ku'th is mo a'di midi di e um mo be. <sup>12</sup> Theka the me'd ka rem 'kup mo ma ki 'twa/ jin k̩ogu jin pinu mo. <sup>13</sup> Aris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo tani theki um me'd mo be.

<sup>14</sup> A'the gi Tapa Yesus Krist̩hos mo dhali mo/en ma Arungimis mo dhali anyak̩ jin nyak̩ku to mii gi Shi/ in Dheeladheel mo tani mini 'ko e uni 'baar mo be.

## Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paŋ GALATHIYYA mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuulus jin ta a'di jin karu ki she/ mo - yisa 'peni 'kwani mo walla ki wathin kamu/ mo, hili ka Yesus Kristhos mo dhali Arumgimis jin ta'da Baba mo, a'di jin 'de'kki a'di mo 'peni mowu mo be - <sup>2</sup> dhali arisa waŋ pemi 'baar mo, uni kun nyaŋki 'ko ki aha/ mo.

Eya risa kaniisa gi Paŋ Galathiiya mo be.

<sup>3</sup> A'the e um mo dhali moŋku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali Tapa Yesus Kristhos bana mo be, <sup>4</sup> a'di jin ciki is piti mo gom miinthus bana mo mmo'cuŋ ana mo 'peni she/ yil jin ta jin thus yan mo isi ki bwa ma Arumgimis bana mo dhali a'di jin ta Com mo. <sup>5</sup> E a'di mo tani imina monyca icil mo gom mo jin minu 'ko ki sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo be. Amen.

### *Gwom 'Borgaŋ Kamu/ Yisa Di'da*

<sup>6</sup> Aha/ merkina mo ki um ki jahanne/ kan akki a'di e mo a'di jin yuŋki um mo eya 'the ma Kristhos mo dhali tu'k mo e gwom 'borgaŋ kamu/ mo - <sup>7</sup> yisa e gwom 'borga/ jin ta jin kamuwa, hili haali/ kun tiya 'kokin mo kun to'cki um bwa mo dhali kun ona bwa ki aŋ gwom 'borga/ ma Kristhos e mo be.

<sup>8</sup> Hili isi kani waŋki/ aman walla aman'doyu gwo 'peni momis mo mini 'taki ci um gwom 'borgaŋ kamu/ ki ca'ckon mo ki a'di jin cikina aman e um mo tani dhalki a'di jeenu mo. <sup>9</sup> Me'd gwo jin okina aman itwa/a/ mo wakan shwane/ mo tani aha/ ona gwo dok/e mo ki: Waŋki/ a'din 'deŋ kamu/ ci um gwom 'borga/ ki ca'ckon mo ki a'di jin bu'thkina um mo tani dhalki a'di jeenu mo ma.

<sup>10</sup> A/aha/ shwane/ simmkina 'the gi 'kwani eya, walla 'the ma Arumgimis mo? Walla aha/ palkina mii mo mmo'bor 'kwani bwa mowa? Waŋki/ aha/ dina mo naskina/ mo mmo'bor 'kwani bwa mo tani aha/ mina 'taki diki ta cin'kina/ ma Kristhos mo be.

### *Mo jin Warkin ma Buulus ki A'di jin Karu ki She/ mo*

<sup>11</sup> Haali/ aha/ mina 'taki dhal um imish mo moyi, iwaŋ mo, ki gwom 'borga/ a'di jin cinu ki aha/ mo tani diki ta gwo 'peni isi gwo gi wathi/ en'thi/ mo. <sup>12</sup> Haali/ aha/ dinaki bu'th a'di 'peni wathi/ en'thiŋ kamu/ mo, walla si'da/ aha/ dinuki tor a'di mo, hili a'di pu'dki'd mo ki gwo jin 'ceen ma Yesus Kristhos mo be. <sup>13</sup> Haali/ um cikki gwo mo gom mondiki/ em pem jin ta jin dhamo/ jin ta ji gi mii gi 'Kwani Yahuuda/ mo, a'di ito'ckika/ kaniisa ma Arumgimis bwa mo ki

mombujur mo dhali pal mii mo mmo'ce'd a'di sho'k mo be. <sup>14</sup> Dhali aha/ bolkina uni e mo ki miiŋ 'Kwani Yahuuda/ mo, mmo'ce'd uni ka ris apo/ mo uni gun ta ku gi yil pem gana/ mo e bwaman 'kwanim pem mo haali/ aha/ shwaka nyor ki thiŋh mo gom gwon dhamo/ gun luŋu 'peni 'kwani gwanyjaŋam pem mo be. <sup>15</sup> Hili ki a'di jin karki aha/ ki she/ mo ntwa/a/ ki aha/ dinuki dho'th mo dhali yuŋ aha/ mo goma 'them piti mo tani, <sup>16</sup> a'di 'borkina bwa mo mmo'tor Ya/m piti eya tente/ e aha/ mo. Ki mii gi wakan mo tani ki aha/ mina ci gwo gom a'di e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Ki a'di wakan mo tani aha/ dinaki tora tor ki a'din kamu/ jin ta bungwar is mo walla abas mo, <sup>17</sup> walla aha/ si'da/ dinaki ya ka gagamis e Pa Urushaliim mo e uni gwansan kun 'kokunu mo mmodhu ki she/ mo ntwa/a/ ki aha/ mo, hili aha/ yakina mo e Bampa/ gi Pa Arabiyya mo be dhali dok/e aha/ dokkina ka nyan'ko'd mo e Pan Dimashk mo be.

<sup>18</sup> Dhali yan'ko'd 'ko'di yili kwara mo tani aha/ yakina ka gagamis e Pa Urushaliim mo mmobuŋa Sapa mo dhali nyak ca'b ki a'di ka cim ma karpa'c mo be. <sup>19</sup> Hili aha/ dinaki par unin tiya e kun dhunu ki she/ mo isi ciki/ jasa Yakuub jin ta'da kam gi Tapa mo be. <sup>20</sup> (Dhali gwo jin 'kwarkika/ e um mo tani ibwambor ma Arumgimis mo aha/ dinaki ta ator mo be.) <sup>21</sup> Dhali yan'ko'd aha/ yakina e Bampa/ gi Pan Suriyya mo dhali Paŋ Kilikiyya mo be. <sup>22</sup> Dhali aha/ 'konu mo mmomol mo nasikinayi ki jis/e ma risa kaniisa ma Kristhos e Bampa/ Yahuudiyya mo be. <sup>23</sup> Uni cikki jasi gwo jin onu mo ki: A'di jin to'cki ana bwa mo 'thissa/ a'di di'd shwane/ mmo'ci gwo gi moŋgam gwo is mo, a'di jin palkina a'di mmo'ce'd sho'k mo be. <sup>24</sup> Dhali uni karkina Arumgimis ki ca mo gom aha/ mo be.

## 2

### *ABuulus A'di Bu'thkunu mo ki Unin Tiya kun Dhunu ki She/ mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd 'ko'di yili 'kume'di'ce'dka doŋon mo tani aha/ yakina ka gagamis mo dok/e e Pa Urushaliim mo nyaŋka Barnaaba mo mmosusa Tiithus nyaŋki aha/ mo be. <sup>2</sup> Aha/ yakina mo ki gwo jin 'ceenu mo, dhali aha/ karkina a'di ibwambori uni mo (hili ki kup mo e bwambori uni gwansan kun dhunu ki uni gun tana shu/ um bway mo) gom gwom 'borga/ mo a'di jin cika/ mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, isi ciki/ ki aha/ mina 'taki gus mo walla ki aha/ guskina 'te/ ki pe'th mo. <sup>3</sup> Hili isi kani a'Tiithus a'di jin nyaŋki ya ki aha/ mo, a'di yisa tucu mo mmo'ci'tha/ munyjal yis piti mo, ba a'di ta Wathin Griki mo be.

4 Hili haali/ gom iwaḵ kun ta thus mo kun susu mo ibwaman mo ki kup mo tani uni kun hurki bwaman mo mmo'kar mom bam jin 'kona am ki 'kus e mo, a'di jin takina aman eya *Kristhos* jin ta'da Yesu mo, ki uni mini 'taki sus am e mo jin deḵuwa deḵ mo be. 5 E uni mo tani aman 'konaki dhas is bam bway mo isi kan gom ari mo mo, ki gwoṅ gana/ gi gwom 'borga/ minu dhu mo gom um mo be. 6 Dhali 'peni uni gwansan si'da/ kun onu ki uni tana shu/ um bway mo gom toṅ kamu/ mo (A'di jin tana uni mo tani mididi diki mii toṅ kamu/ gom aha/ mo. Arumgimis diki toṅ mii ma gwar 'de/ mo). Uni gwansan, aha/ ona gwo mo, e uni kun onu ki uni tana shu/ um bway mo tani mini 'koki mar toṅ kamu/ is gom aha/ mo be. 7 Hili ki gwony ḵa'ckon mo, ki uni parki mii e mo ki aha/ karkunu mo mmocḵ gwom 'borga/ ki 'kwani kun 'kon ka munyal yisi e mo me'd jin karkunu aButerus mo mmota amanci gwom 'borga/ gom uni gun 'ciṱhuwa munyal yis mo be. 8 (Haali/ a'di jin miiki'da tu'c mo ka Buterus mo gom gwo gi hashu mo e uni gun 'ciṱhuwa munyal yis mo tani miiki'da tu'c mo e aha/ si'da/ mo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo.) 9 Dhali ki uni nyiṱhina 'the jin cikunu aha/ mo tani aYakuub dhala Sapa dhala Yohaana uni gun onu ki uni tana atinḵilij mo tani ciki aha/ bway mo dhala Barnaaba mo abim poros gi mmonyak to mii mo, ki aman mina 'taki ii mo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, dhali uni e 'kwani kun 'ciṱhuwa munyal yis mo be. 10 Jasi uni ona bwayi ki aman mina ka uni gun hatha'ko'd e mo, a'di jin ta to yan gana/ jin gananka/ 'ba/ mo ka daran du mo mmomii mo be.

*ABuulus Kucurki'da Buterus mo e Pa Anthaakiya mo*

11 Hili ka Sapa pu'dki'd mo e Pa Anthaakiya mo tani aha/ ceshkina a'di mo ka karambuye/ mo ki jis/ em piti mo haali/ a'di doshki'd mo mmowaḵkunu a'di mo be. 12 Haali/ ntwa/a/ mo, ki 'kwanin tiya pu'dkin mo 'pena Yakuub mo tani a'di nyaḵki to shwa ki 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. Hili ki uni pu'dkin mo tani a'di guki is piti ka nyan'ko'd mo dhali kwa/ is piti bwa mo mmoko/ kina a'di 'kwani kun 'ciṱhuwa munyal yis mo be. 13 Dhali nyaḵki a'di mo tani 'Kwani Yahuudan tiya kun bockin mo tani nyaḵki mii yan mii mo ki mii washila/ mo. Wakan ka Barnaaba si'da/ a'di kalkunu shoki mis ki miim buni jin mikina uni ki washila/ mo be. 14 Hili ki aha/ mishkina ki uni 'konuki dosh ka ji sho'k mo gom gwoṅ gana/ gi gwom 'borga/ yan mo tani aha/ okina Sapa ibwambori uni 'baar mo ki: Waḵki/ /e ba ta ji Yahuuda/ mo tani dhali diki mii me'd wathi/ jin diki ta Wathi/

Yahuuda/ mo tani dhali diki mii me'd Wathi/ Yahuuda/ mo tani /e mini mish 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ dhu me'd 'Kwani Yahuuda/ kata mo?

*'Kwani Yahuuda/ Nyakan ki 'Kwani kun 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo kun Woṱhu/ ki Monḡam Gwo Is mo*

15 Ana ki is bana ana kun tana 'Kwani Yahuuda/ ka dho'th mo dhali yisa 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ kun ta imanmii miinthus mo, 16 dhali ana gun misha mo mo ki wathi/ dinuki kar ki mo ma ḵar/ e ki mii gi gwoṅkan jin cinu mo, hili ki monḡam gwo is eya Yesu *Kristhos* mo, isi kani ana gamkina gwo is eya *Kristhos* jin ta'da Yesu mo. Ki mii gi wakan mo mmodhuwa dhu ki mo ma ḵar/ e mo ki monḡam gwo is eya *Kristhos* mo dhali yisa ki mii gi gwoṅkan jin cinu mo haali/ ki mii gi gwoṅkan jin cinu mo tani jan tal 'deṅ kamu/ yisa di'da jin minu kar ki mo ma ḵar/ e mo be. 17 Hili wakki/ miim bana jin pala ana ki ana minu dhu ki mo ma ḵar/ e eya *Kristhos* mo tani ana ki is bana minu gam mo ki ana tana imanmii miinthus mo a/a*Kristhos* a'di karu mo mmomii miinthus? Dhalku/ ki tosh kan mo. 18 Hili wakki/ aha/ ki nyan to gwansan is dok/ e mo, uni gun 'tukka/ mo tani yan'ko'd aha/ nyo/a is pem mo ka mandhar gwo mo be. 19 Haali/ ki gwoṅkan jin cinu mo tani aha/ wuna mo e gwoṅkan jin cinu mo ki aha/ mina di mo goma Arumgimis mo be. 20 Aha/ nyaḵkunu 'kosh ki cwany' ciṱhan dhul nyaḵka *Kristhos* mo. Dhali a'di yisa ta aha/ jin dina ki eya, hili a*Kristhos* a'di jin diki'd ki e e aha/ mo. Dhali mondiki/ e jin dika/ ki e e bungwar is mo shwane/ tani aha/ dina ki e ki mongam gwo is mo e Ya/ ma Arumgimis mo, a'di jin enki aha/ mo dhali ci is piti mo gom aha/ mo be. 21 Aha/ dinaki puuwa 'the ma Arumgimis mo. Haali/ wakki/ mo jin dhunuwa dhu ka ḵar/ e diki'd mo e gwoṅkan jin cinu mo tani, kan, *Kristhos* wuki'd mo ki dar gi 'kup miinj gana/ mo be.

### 3

*Gwoṅkan jin Cinu mo walla Gwo jin Gamu Is mo*

1 Ayy um 'Kwani gi Paṅ Galathiyaa kun ta pus mo. Um gun toṅkunuwa Yesu *Kristhos* eya tente/ mo ibwambori jis/ em bum mo a'di jin 'koshkunu ki cwany' ciṱhan dhul mo tani aja iceshku um ki en dhathu/ mo? 2 Dhalki aha/ doṱa um jasi gwo gom gway yansan mo. A/ki um bu'thki Shi/ in ki mii gi gwoṅkan jin cinu mowa? Walla ki gwo jin cikkina um ki mongam gwo is mo? 3 Ayy, um 'kona isi pusi mana? Mmotelkina um mii 'pen mo ki Shi/ in mo, a/ dhali um shwane/ daḵki 'kup mo ki bungwar is mowa? 4 A/ki gwo gi wana um kani bwa imiikina um aris



to ki pe'th mo kana? – ba a'di 'te/ wari ka jin gana/ ita jim pe'th mo. <sup>5</sup> Dhali a'di si'da/ jin thipki'da thip ki Shi/in e um mo dhali mii miimer e bwam um mo tani a/a'di ki mii a'di ki gwonkan jin cinu mo walla ki gwo jin ciƙu ki mongam gwo is mo?

<sup>6</sup> Wakan a/Ibrahiim gamki'da Arumgimis gwo is mo, dhali a'di karkunu mo gom a'di ki mo ma ƙar/ e mo. <sup>7</sup> Wakan um mini hil mii i e ki a'di ta mii gi 'kwani gi mongam gwo is mo kun ta iya/ ma Ibrahiim mo be. <sup>8</sup> Dhali Gwo ma Arumgimis kun 'kwarkunu mo, mmonyithkina a'di ntwa/a/ mo ka Arumgimis midu dhu 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ ki mo ma ƙar/ e ki mongam gwo is mo tani a'di ciƙi gwo ki gwom 'borga/ ntwa/ a/ ka Ibrahiim mo mmo/o gwo mo ki: E /e mo tani aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo tani minu 'bor mii mo be. <sup>9</sup> Wakan mo, 'kwani gwansan kun ta ku gi gami gwo is mo tani uni 'boru mii mo nyakka Ibrahiim mo a'di jin ta'd gi mongam gwo is mo be.

<sup>10</sup> Haali/ aris uni 'baar mo kun 'ko 'ko'd e mii gi gwonkan jin cinu mo tani uni 'kon e bwan'kwariny monyjee mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Monyjee midu di mo goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun 'koki 'ko 'ko'd eya ris to 'baar mo kun 'kwarkunu mo e gwonkan jin cinu mo dhali mii uni mo be. <sup>11</sup> Dhali a'di di'd eya tente/ be ki wathi/ en'thiƙ kamu/ yisa di'da jin minu kar ki mo ma ƙar/ e mo ibwambor ma Arumgimis ki gwonkan jin cinu mo. Haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: A'di jin karu ki mo ma ƙar/ e ki mongam gwo is mo tani a'di midu di ki e mo be. <sup>12</sup> Hili gwonkan jin cinu mo tani diki di apo/ mo jin gamu gwo is mo, haali/ gwo 'kwarkunu mo ki: A'di jin mii uni mo tani a'di midu di 'ko'di uni mo be. <sup>13</sup> AƘristhos a'di wanki ana 'ba/ mo 'peni monyjee gi gwonkan jin cinu mo mmowarkina a'di ki monyjee gom ana mo – haali/ a'di 'kwarkunu mo ki: Monyjee midu di goma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun shirki is buni apo/ cwa mo – <sup>14</sup> Ki eya Ƙristhos jin ta'da Yesu mo tani mo jin 'boruwa Ibrahiim mii mo midu 'taki pu'du/ apo/ 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki ana mina 'taki bu'th gwo jin onu is mo gom Shi/in e mongam gwo is mo be.

*Gwonkan jin Cinu mo dhali Gwo jin Onu Is mo*

<sup>15</sup> Aha/ mina ci um mii gi wathi/ en'thi/ gom she/ mm mii mo, iwaƙ mo. Wathiƙ kamu/ yisa di'da jin midu puu gwo gom mal gi wathi/ mo walla mar gwom piti is mo 'ko'di a'di tekunu shoka 'cesh mo. <sup>16</sup> Dhali gwo kun okunu is mo dhukunu mo goma Ibrahiim mo dhali gom emen piti mo. A'di

diki o gwo mo ki: Dhali e emen piti mo, mmo/o gwo goma ris mo. Hili mmo/o gwo mo gom a'din 'de/ mo ki: Dhali gom emen pini mo, a'di jin ta'da Ƙristhos mo be. <sup>17</sup> A'di ta 'pemen gwo jin oka/ mo. Ki gwonkan jin cinu mo jin pu'dki'd ki yil kun 'koni iss\* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'de/ i'ce'dka 'kume'da po/ mo n'ko'd mo tani a'di diki kar gwo mmopuu mo, gwo jin gamu me'd mo 'thissa/, a'di jin ten ma Arumgimis shoka 'cesh mo. Wakan ki gwo jin onu is mo minu kar ki jim puu mo be. <sup>18</sup> Haali/ waƙki/ mal ta ji gi gwonkan jin cinu mo tani a'di yisa di mo 'ko'di gwo jin onu is mo, hili Arumgimis ki ci a'di ka Ibrahiim ki gwo jin onu is mo be.

<sup>19</sup> Kata cinu gwonkan jin cinuye? A'di karkunuwa po/ mo gom gwon dhan mo ntagi emen midu 'taki pu'du/ mo e a'di jin okunu gwo is mo. Dhali a'di karkunu 'pen ka pije/ mo ki iman'doyu gwo mo ki a'di jin doshki'di bwaman mo mmowotha/ woth mo. <sup>20</sup> Dhali a'di jin doshki'd e bwaman mo mmowotha/ woth mo tani a'di diki ta 'pemen mmodi jasi 'de/ mo. Hili Arumgimis a'di tal 'de/ mo be.

*'Kup Gwon Gana/ gom Gwonkan jin Cinu mo*

<sup>21</sup> A/dhali gwonkan jin cinu mo a'di di'da po/ gwo jin on ma Arumgimis is mowa? Dhalku/ ki tosh kan mo. Haali/ waƙki/ gwonkan jin cinu mo minu 'taki ci mo mmokar mo jin 'konu ki e mo tani yan'ko'd mo ma ƙar/ e midu 'taki di mo ka jin ganayi ki gwonkan jin cinu mo be. <sup>22</sup> Hili Gwo jin 'kwarkunu mo tani tulki'da ris to 'baar mo 'twa/ mo e miinthus mo, ki gwo jin onu is mo e mongam gwo is eya Yesu Ƙristhos mo tani minu 'taki ciƙi uni gwansan kun gami gwo is mo be.

<sup>23</sup> Dhali ntwa/ a/ ki mongam gwo is diki pu'd mo tani ana 'kokunu mo mmohem mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo, mmodhukunu ana e bwan'kwariny mo jin 'tashuwa 'tash 'twa/ mo ntagi mongam gwo is minu tor eya tente/ mo be. <sup>24</sup> Wakan gwonkan jin cinu mo tani a'di ta'da mansu bana mo ntaga Ƙristhos pu'dki'd mo, ki ana minu dhu ki mo ma ƙar/ e ki mongam gwo is mo be. <sup>25</sup> Hili shwane/ mongam gwo is a'di pu'dki'd mo, i/ana dok/ e yisa i'kona mmo'ko mo e bwan'kwariny a'di jin suski'da sus mo <sup>26</sup> haali/ eya Ƙristhos jin ta'da Yesu mo tani umi 'baar mo ta iya/ ma Arumgimis mo ki mongam gwo is mo be. <sup>27</sup> Haali/ aris umi 'baar mo kun miikunu ki yi'de/ mo eya Ƙristhos mo tani hi'thkina Ƙristhos i'ba/ mo be. <sup>28</sup> Wakan walla Wathi/ Yahuuda/ yisa di'da walla Wathiƙ Griƙi mo, walla wathi/ jin ta cinƙina/ jin yolu mo yisa di'da walla mon'ko ki 'kus mo, walla kun tana gwath

\* 3:17 urbumiyya wa talaƙiin

yisa di'da walla iyima 'bomi mo. Haali/ umi 'baar mo tal 'de/ mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. <sup>29</sup> Dhali wakki/ um ta ku ma Kristhos mo tani um ta emen ma Ibrahiim mo, mmota gi mal isi ki gwo jin onu is mo be.

#### 4

<sup>1</sup> Gwo jin oka/ mo gom mal mo a'dihe/ be. Me'd jin tana a'di a'ci mo tani a'di jin midu kal mal mo diki bol mii jin tanu cinjina/ e ki 'bor mo, ba a'di ita a'di jin cila mali 'baar mo. <sup>2</sup> Hili a'di diki'd mo e bwan'kwariny imanhil a'di jin a<sup>h</sup>a she/ mo dhali imandhu tom piti mo ntaga tee jin karkina com a'di mo be. <sup>3</sup> Wakan gom ana mo. Ki ana takina uci mo tani ana takina cinjina/ gi gwo ma bwa nyara/ gom gwonkan gi mony'cesh yan mo. <sup>4</sup> Hili ka tee pu'dki'd mo mmothinkunu a'di mo tani Arungimis hashki Ya/ m piti mo, a'di jin dhodhu 'pena 'bom mo dhali a'di jin dho'thkunu mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo be, mmowan uni gwansan 'ba/ mo, uni kun 'kokin mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo, <sup>5</sup> wakan ki ana mina bu'th mo jin thipuwa thip me'd iya/ mo be. <sup>6</sup> Dhali haali/ um ta iya/ mo tani Arungimis hashki Shi/ in gi Ya/ m piti eya dum bana mo mmocuu gwo mo ki: Abba. Ababa. <sup>7</sup> Wakan eya Arungimis mo tani um yisa 'koni mmo'ko mo mmota cinjina/ mo, hili um ta iya/ mo, dhali wakki/ um ta iya/ mo tani um ta gi mal mo be.

*ABuulus Dina Isi Gwo Ibwa mo gom Uni kun Gami Gwo Is mo*

<sup>8</sup> Kadhamo/ ki um 'koki mish Arungimis mo tani um 'kokin mo ki mondek is mo e mon'ko gi uni gun 'koki ta gi buyempa ma run kun lunu mo. <sup>9</sup> Hili shwane/ mmopu'dkina um mo mmomisha Arungimis mo tani, walla ki mii jin dhalu e i is mo ki um mishu ka Arungimis mo tani um mini mish dok ka nyan'ko'd kata mo e gwo ma bwa nyara/ gom gwonkan gi mony'cesh gwansan kun 'ka'da is ki 'ka'd mo dhali kun hatha'ko'd ki ha'th kan mo? Um ona bwa mmota cinjina<sup>m</sup> buni mo dok/ eya? <sup>10</sup> Um 'kon mmodhuwa tee mo dhala ppe mo dhali yir jin akka'da ak mo dhali yil mo be. <sup>11</sup> Aha/ ko/ka is mo ki aha/ miikina tu'c apo/ um ki pe'th mo.

<sup>12</sup> Iwaka, aha/ yuka um mo, wayi e ki aha/ mo ma haali/ aha/ si'da/ wana e ki um mo. Um 'koki thuthaa/ mii mo be. <sup>13</sup> Haali/ um mishkin mo ki mo jin 'ba'thka/ mo e bunjwar is pem mo tani a'di cikika/ um gwo gom gwom 'borga/ yani t<sup>w</sup>a/a/ mo be. <sup>14</sup> Dhali ba mondin pem yin a'di ta mompal gom um mo tani um yisa ushi aha/ mo walla wak aha/ mo, hili um bu'thki aha/ mo me'da man'doyu gwo ma Arungimis mo dhali me'da Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

<sup>15</sup> Mane montem bum jin surki'd ki um mo be 'te/? Haali/ aha/ tana man/o gwo gom um mo ki um mini 'taki buk aha/ em bum ka pije/ mo dhali ciyu/ uni ki aha/ mo wakki/ a'di mishu mii mo be. <sup>16</sup> A/ki aha/ wara ka manta 'kup gi um mmotorka/ um gwonkana/ mo? <sup>17</sup> Uni ta malgin ki malgin gom um mo, dhali hili yisa gom 'kup miin gana/ mo. Uni ona bwa mmomu'th um 'twa/ mo 'peni aha/ mo ki um mini 'taki ta malgin gom uni mo be. <sup>18</sup> Haali/ gom 'kup miim 'borga/ mo tani a'di 'boro'd mmoci gwo man ki shem 'boro'd mo isa yempa/ mo dhali yisa ki aha/ dikina nyakki um mo 'te/. <sup>19</sup> Ushi uci pema, aha/ shwana bwan dho'th mo dok/e ntaga Kristhos minu uk mo e um mo be. <sup>20</sup> Aha/ ona bwayi mmo'taki di nyakki um mo ishunsan dhali ak 'twam pem e jin torka/ gwo mo haali/ aha/ dunjkurkunuwa du is mo gom um mo be.

*Gwo jin Be'dkunu ka Par mo goma Haagar mo dhala Saarah mo be*

<sup>21</sup> Tori aha/ gwo mo ma, um gun ona bwa mmo'ko mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo. A/'kona um ki cik gwonkan jin cinu mowa? <sup>22</sup> Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ka: Ibrahiim ta gi iya/i su/ mo, jan 'de/ ta ji gi cinjina/ mo dhali jan 'de/ ta ji ma 'bom jin di'd ki 'kus mo be. <sup>23</sup> Hili ya/ ma 'bom jin ta cinjina/ mo tani a'di dho'thkunu mo me'd isi gwo gom bunjwar is mo dhali ya/ 'pena 'bom jin di ki 'kus mo tani a'di e gwo jin onu is mo be. <sup>24</sup> Dhali a'di yansan ibe'dki gwo gi 'pemena kamu/ mo. Ki up su/ gwansan ita gwo gun gamu me'd mo. Jan 'de/ 'peni Wosh Sinaa/ mo mmodho'th uci gom miiny cinjina/ mo. Ayim jin ta'da Haagar mo be. <sup>25</sup> Dhala Haagar a'di ta Wosh Sinaa/ e Pa Arabiyya mo. Ayim a'di nyakka'd ki Pa Urushaliim jin di'd shwane/ mo, haali/ a'di ta cinjina/ jin yolu nyakki uci ma yim mo be. <sup>26</sup> Dhali hili Urushaliim jin di'di momis mo tani a'di di ki 'kus mo dhala yim a'di ta'da ata'dam bana mo be. <sup>27</sup> Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

'Kunyi bwa mo ma, ayy/ en 'de/ yin jin tana burum mo jin diki dho'th mo.

Ceyi 'twa/ mo ma dhali cuuyi mo, /e jin dina bwa ma dho'th ki shwa mo.

Haali/ ayim ma'du/ a'di ta'd gi uci ki nyanye/ mo

mmobola yim e, a'di jin ta'd ga kath mo be.

<sup>28</sup> Dhali ana iwak mo, wana e ga Is/hak mo mmota uci gi gwo jin onu is mo be. <sup>29</sup> Hili ki me'd caan a'di jin dho'thkunu isi ki gwo gi bunjwar is mo tani to'cki a'di bwa mo a'di jin dho'thkunu mo isi ki gwo gi Shi/in mo. Dhali a'di wakan shwane/ mo be. <sup>30</sup> Hili Gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo o gwo kataye? O ki ura yim cinjina/ ka pije/ mo dhali ya/ ma yim mo haali/ ya/ 'pena yim

jin ta cɪŋkina/ jin yolu mo tani a'di midi diki gam mal mo nyakki ya/ ma 'bom jin di ki 'kus mo be. <sup>31</sup> Wakan iwaka, ana 'konaki ta uci gi cɪŋkina/ jin yolu mo, hili ana tana uci ma 'bom jin di ki 'kus mo be.

## 5

*Doshi ma ki Mo jin Telu Sho'k mo e Mo jin Konu ki 'Kus mo*

<sup>1</sup> Haali/ gom mo jin 'konu ki 'kus mo tani aKristhos a'di dhu ana ki 'kus mo. Gom gwo gi wakan mo tani doshi ma dhali teli sho'k mo. Dhali dhalku/ 'ba/ ki mii 'ce'd mo dok/e mmonyak dhan'ka'b 'ba/ bu'th ki mii jin tanu cɪŋkina/ mo.

<sup>2</sup> Aha/ jin tana Buulus ona gwo yan e um mo. Wakki/ um bu'thki mo ma munyal yis jin 'cihu/ mo tani aKristhos midi mii diki mii ta gi shi/ miim 'boro'd gom um mo. <sup>3</sup> Aha/ baha gwo mo dok/e eya ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo uni gun bu'thki mo ma munyal yis jin 'cihu/ mo ki a'di minu dek mo mmodhu gwonkan jin cinu mo ka 'bimpil mo be. <sup>4</sup> Um kun minu dhu ki mo ma kar/ e gi gwonkan jin cinu mo tani um minu 'cih' t'wa/ 'pena Kristhos mo be. Um ta'kkin mo 'peni bway ma 'the mo be. <sup>5</sup> Haali/ ki Shi/in mo tani dhali ki mongam gwo is mo tani ana corkina cor mo gom mo ma 'teŋ kape/ gi mo ma kar/ e mo be. <sup>6</sup> Haali/ eya Kristhos jin ta'da Yesus mo walla e mo ma munyal yis jin 'cihu/ mo walla e mo ma munyal yis jin 'konuki 'cih' mo tani a'di midi mii torŋ kamuwa? Hili mongam gwo is mmomiina a'di to mo ki mii gi mo/en mo be. <sup>7</sup> Um 'kokin mo mmoso ki 'bore/ mo. Kaja nonki um 'kup mo 'peni moha gwon gana/ e mo? <sup>8</sup> Mii yansan jin laluwa lal sho'k mo tani a'di diki di 'peni a'di jin yukki um mo. <sup>9</sup> Ara cumata' gwa'dga/ tani a'di seki'da gana'th jin ta'da gabul ka 'bimpil mo. <sup>10</sup> Aha/ wukina Tapa jwa i is mo ki um mini 'koki budha yisaŋa kamu/ mmodhal jin pem mo. Dhali a'di jin to'c um bwa mo tani a'di midi mii bu'th gwon dwall jin minu mii tor 'twa/a 'cesh gom a'di mo, ma a'di yin jin tana a'di mo. <sup>11</sup> Hili wakki/ aha/ iwak mo, dina mmoci gwo mo gom mo jin 'cihuwa munyal yis mo tani atinta ito'ckunu aha/ bwa mo naskina/? E mii yan mo tani mo jin goluwa gol mo jin ta cwany'cihan dhul mo tani a'di jockunu mo be. <sup>12</sup> Aha/ onayi ki uni gun 'kon mmodun'kur um mii is mo mini uth is bunin gana/ ki tollo'k mo.

<sup>13</sup> Haali/ um yuk'kunu mo mmo'ko ki 'kus mo iwak mo. Dhali dhalku/ ki bu'th mom bum jin 'kona um ki 'kus mo mmota shi/ embula 'borga/ mo gom bungwar is mo. Hili e mo/en mo tani tayi imanmii to ka rem 'kup mo ma. <sup>14</sup> Haali/ gwonkan jin cinu ka 'dan'dap mo tani a'di thimkunu mo e

gwon 'de/ mo, jin o gwo mo ki: /E mini en amannyak ca'b pini jin 'dish /e is mo me'd is piniŋ gana/ mo be. <sup>15</sup> Wakki/ um ki shila shil ki she/ mo dhali losa los ka rem 'kup mo tani hil ki 'bore/ ki um minu 'koki 'ce'd sho'k ka rem 'kup mo be.

*Maman gi Shi/in mo dhali Mii jin Miinu ki Shuman Is mo*

<sup>16</sup> Hili aha/ ona gwo mo ki: Iiyi mo e Shi/ in mo dhali dhalku/ ki te bwa en'dap kun o um ki bungwar is mo. <sup>17</sup> Haali/ bwa en'dap kun onki bungwar is mo tani a'di miinu apo/ Shi/ in mo, dhali bwa jin o'dki Shi/ in mo tani apo/ bungwar is mo, haali/ uni gwansan ita gwo kun thanyi 'twa/ ka rem 'kup mo mmonon um 'peni mii gun o um bwa moyi. <sup>18</sup> Hili wakki/ um shuna Shi/ in bway mo tani um yisa i'kokin mo e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo. <sup>19</sup> Dhali hili mii gi bungwar is mo tani uni 'kon eya tente/ ki thorony mo: mo jin miinu miinycal mo, dhali mo jin 'dapuwa 'dap e mo, dhali mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, <sup>20</sup> dhali mo jin luŋu tompinycon mo, dhali mii kun miinu mii ŋaari/ mo, dhali mii kun tanu 'kup ki 'kup mo, dhali mii kun biruwa bir mo, dhali mii kun tanuwa tacum bwa mo, dhali mii kun miinuwa nyor mo, dhali mii kun tanuwa ham 'kus ka ham 'kus mo, dhali mii kun ushu gwo gam me'd mo, dhali mii kun 'konu ka non she/ mo <sup>21</sup> dhali mii kun tanu dhapan mo dhali mii kun 'kosh ma suwa 'kosh mo, dhali mii kun waluwa wal e moŋ'kupa su mo, dhali mii gi wakansan mo. Aha/ ruma um ki gwo mo, me'd jin rumkika/ um itwa/a/ mo, ki uni gwansan kun miiki to gi wakansan mo tani mini 'koki gam mal gi Bampa/ ma Arungimis mo. <sup>22</sup> Hili maman gi Shi/in a'di ta mo/en mo dhali moŋ'kunyu bwa mo dhali mo ma ku'th is mo dhali mombwa jin 'kuçu ki 'kari'th mo dhali mii jin tanu ki bwan'kush mo, dhali mombwam 'borga/ mo dhali mombwa kun tanu ku isiŋ gana/ mo, <sup>23</sup> dhali mombwa kun 'thupu e ki 'thup mo dhali mombwa ma du jin 'timu/ mo. Apo/ mii gi wakan mo tani gwonkana kamu/ jin cinu mo yisa di'da. <sup>24</sup> Dhali uni gwansan kun ta ku ma Kristhos jin ta'da Yesus mo tani uni 'koshki bungwar is buni mo nyakki e kun dhuna uni ki 'thir 'thir mo dhali bwa en'dap buni mo be.

<sup>25</sup> Wakki/ ana 'kona e Shi/ in mo tani dhalki ana si'da/ iina e Shi/in mo. <sup>26</sup> Dhalki ana nona is bana mo ka cot cot mo walla rukunya rukuny 'kup ka rem 'kup mo walla ta dhapan ka rem 'kup mo.

## 6

*Kali To kun Di'tadi't I'ba/ ka Rem 'Kup mo*

<sup>1</sup> Iwaka, wakki/ wathin kamu/ bulu 'twa/ a 'cesh e gwon dhanja kamu/ mo tani um

gun ta gi to gi shi/in mo mini mii wari a'di is ka nyan'ko'd mo e shi/in jin 'thupu e ki 'thup mo. Hili 'kup, 'kupki is pini mo isi ciki/ki /e minu pal mo gara/.<sup>2</sup> Kali ton di'in ka rem 'kup mo, dhali ki mii gi wakan mo tani um mini thim gwoŋkan ma Kristhos mo be.<sup>3</sup> Haali/ wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ midu kulum gwo ibwa mo ki a'di ta a'di mo tani ki a'di diki ta toŋ kamu/ mo tani a'di he'kki isi is pitin gana/ e mo be.<sup>4</sup> Hili dhalki 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ pali miim bunin gana/ mo, dhali gwo jin di a'di a'din kamu/ ibwa mo mmokar 'ba/ki ca mo tani midu di gom is piti a'di 'de/ mo dhali yisa eya mannyak ca'b jin 'dish a'di is mo be.<sup>5</sup> Haali/ 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mini kal is kom mo gom tom bunin gana/ jin kala uni mo be.

<sup>6</sup> Dhalki a'di jin toru gwo mo nyakka'da ris tom 'boron pwaŋ bwa mo ki a'di jin tori gwo mo.

<sup>7</sup> Dhalku/ ki ta ku gi hegu e mo. Arumgimis yisa ta ji gi minu mii ka maka. Haali/ ma to yin jin mina wathi/ si mo tani a'di si'da/ imina a'di i'cih mo be.<sup>8</sup> Haali/ a'di jin siki to gom buŋwar is piti mo tani a'di midu 'cih to 'peni buŋwar is jin midu pu/ mo. Dhali hili a'di jin midu si to gom Shi/in mo tani a'di midu 'cih mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo 'peni Shi/in mo be.<sup>9</sup> Dhali dhalki ana daka mii is jin wu e mo mmomii miim 'borga/ mo, haali/ ki she/ yil mo mo tani ana mina 'cih to mo wakki/ ana 'kona bwa ki biŋ ka luŋgu'b mo be.<sup>10</sup> Dhali wakan mo tani me'd jin takina ana ki embula 'borga/ mo tani dhalki ana miina miim 'boron e 'kwani 'baar mo dhali isi kan ki jim mum mo gom uni gwansan kun 'kokin eya ta/ gi mongam gwo is mo be.

*Mo jin Daka Gwo Me'd mo jin Rumuwa Rum mo dhali Monthe Me'd mo*

<sup>11</sup> Misha uma adhan toŋ gwo gun 'kwarkika/ um ki me'd pem gana/ mowa?<sup>12</sup> A'di ta uni gwansan kun ona bwa ki tor eya tente/ eya por ma piŋe/ 'te/ gom buŋwar is mo kun mini tu'c um ki um minu 'ciha/ munyal yis mo, dhali ki jasi mii gi wakan mo tani uni ti, iminu 'koki to'c bwa mo gom cwany'cihan dhul ma Kristhos mo be.<sup>13</sup> Haali/ isi kani uni gwansan kun bu'thki mo ma munyal yis jin 'cihu/ mo tani uni yisa ki is buni idhuki gwoŋkan jin cinuwa. Hili uni ona bwa mo ki ta gi mo ma munyal yis jin 'cihu/ mo ki uni mini 'tash miinyca mo 'te/ e buŋwar is bum mo.<sup>14</sup> Hili mii gi wakan midu diki tho'haa/ is mo mmokar 'ba/ki ca mo isi ciki/ e cwany'cihan dhul gi Tapa Yesus Kristhos bana mo. Ki a'di mo tani mony'cesh 'koshkunu jwa mo gom aha/ mo dhali aha/ gom mony'cesh mo be.<sup>15</sup> Haali/ walla mo ma munyal yis jin 'cihu/ mo tani yisa 'dapa'dap ki toŋ kamuwa walla

mo ma munyal yis kun 'konu i e mo si'da/ hili a'di jin minu uk jin midu ta jin this mo be.<sup>16</sup> Monku'th is dhali momiimii mini 'ko apo/ umi 'baar mo, um gun iikin mo e gwoŋkan yansan mo, apo/ um gun ta 'Kwani ma Israyil kun ta ku ma Arumgimis mo be.

<sup>17</sup> 'Peni shwane/ mo tani dhalku/ ki dhal wathin tal 'deŋ kamu/ bway mo mmoto'c aha/ bwa mo, haali/ aha/ kalkina adu'd gi doru aha/ goma Yesus e buŋwar is pem mo be.

<sup>18</sup> A'the gi Tapa Yesus Kristhos bana mo midu di e shi/in bum mo, iwak pem mo. Amen.

## Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan EPASUS mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuulus jin ta a'di jin karu ki she/ mo goma *Kristhos* jin ta'da Yesu ki bwa ma Arumgimis mo be.

E uni gwansan gun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo, uni si'da/ kun ta ku isin/ gana/ eya *Kristhos* jin ta'da Yesu mo be.

<sup>2</sup> A'the e um mo dhali monku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesu *Kristhos* mo be.

### *Mom'bor Mii gi Shi/in eya Kristhos mo*

<sup>3</sup> Mom'bor mii midi di mo goma Arumgimis mo dhali Ababa gi Tapa Yesu *Kristhos* bana mo, a'di jin 'borki ana mii mo eya *Kristhos* ka ris mii kun 'boruwa 'bor mii mo e to gi shi/in mo e mo kun 'kon e momis mo be. <sup>4</sup> Isi kani me'd jin kwanykina a'di ana mo e a'di mo ntwa/a/ ki mony'cesh yan 'konuki ka'b mo, ki ana mina ta ku gun kogu mo dhali ta ku gun mini ta kun dar gi thalkin ibwambori a'di mo be. <sup>5</sup> A'di 'kawurki ana mo e mo/en mo mmota iya/m piti mo eya Yesu *Kristhos* mo isi ki gwon 'kup bwam 'borgam piti mo <sup>6</sup> gom moman/ ma 'the gi monycam piti mo a'di jin cikina a'di ana ki me'd mo e A'di jin Enu mo be. <sup>7</sup> E a'di mo tani ana tana gi mo jin wanuwa wan 'ba/ ka bas piti mo dhali amure/ gi gwon dhan bana kun dhalkunu ana 'pen mo, isi ka 'them piti jin tana a'di pa ki pa mo <sup>8</sup> a'di jin karkina a'di mmogus apo/ ana mo be. <sup>9</sup> Haali/ a'di torki ana a'di i e eya tente/ mo eya ris moyuk mo dhali mmonyith gwo jin cinu mo ki jim bag mo jin ta bwam piti mo, isi ki gwon 'kup bwam 'borgam piti mo, a'di jin karkina a'di eya *Kristhos* mo be <sup>10</sup> me'd gwo jin 'kawurkina a'di mo gom mo jin minu thim mo, mmogama ris to 'baar mo me'd e a'di mo, to gun 'kon e momis mo dhali to gun 'kon e mony'cesh mo be.

<sup>11</sup> E a'di mo isi ki gwon 'kup bwam 'borgam piti mo a'di jin thinki'da ris to 'baar mo isi ki bwan gwom piti jin 'kawurkina a'di mo be. <sup>12</sup> Ana kun takina gi mo ma 'tenj kape/ eya *Kristhos* ntwa/a/ mo tani ana 'kawurkunu mo dhali dhu 'pen ka pije/ mo mmo'ko mo gom montak mo gom monycam piti mo be. <sup>13</sup> E a'di mo um si'da/ kun cikki gwon/ gana/ mo dhali gwom 'borga/ mo gom bway gi mowoth bum mo dhali gam gwo is mo e a'di mo tani um 'kokunu mo mmo'dap 'twa/ ki a'di jin okunu is mo a'di jin ta Shi/in Dheeladheel mo be. <sup>14</sup> A'di jin ta to jin wothu/ 'twa/ mo gom mal bana mo

ntagi ana mina bu'th a'di mo e montak gi monycam piti mo be.

### *Mo jin 'Thonuwa 'Tho mo gom Moyuk mo dhali Monyith To mo*

<sup>15</sup> Gom 'kup gwo yan mo tani haali/ aha/ cikkina gwo mo gom mongam gwo is bum mo e Tapa Yesu mo dhali mo/ en bum 'kup ki uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo tani <sup>16</sup> aha/ yisa daka mo mmoçi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo gom um mo mmoka um e mo e mon'thom pem mo <sup>17</sup> ka Arumgimis jin ta a'di gom Tapa Yesu *Kristhos* bana mo dhali Ababa gi Monyca mo midi çi um shi/in gi moyuk mo dhali gwo jin 'ceenu e monyith jin nyitha um a'di mo, <sup>18</sup> mmotana um gi e ma du kun 'twakki mo ki 'twak jin shi/i'd mo, ki um mini mish mo ma 'tenj kape/ yan mo jin yukkina a'di um icine/ mo dhali mom piti jin tana a'di pa ki pa mo gi mal gi monycam piti e uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo, <sup>19</sup> dhali mom'bi'th piti yan jin ekki'd ki ek jin shi/i'd jin molu bar mo e ana kun gama gwo is mo isi me'd miim piti jin miina a'di ka dhan 'bi'th jin ta'da dem dem mo, <sup>20</sup> a'di jin thinkina a'di eya *Kristhos* mo me'd jin 'de'kkina a'di a'di mo 'peni mowu mo dhali kar a'di mmoça'b ki me'da bim poros piti mo e mo kun 'kon e momis mo be, <sup>21</sup> isi mis gana/ mo apowa ris gwonkan kun cinu ki 'bi'th mo dhali moshirr mo dhali mom'bi'th mo dhali mo jin tanu tapa mo, dhali apowa ris gwayi 'baar mo kun yerkuu mo, yisa jasi e she/ yil yana, hili si'da/ e yil jin midi pu'du/ mo be. <sup>22</sup> Dhali a'di dhuki'da ris to 'baar mo e bwan'kwariny sho'k piti mo dhali a'di karki a'di ki a'di jin ta'da 'kan'kup apowa ris to 'baar mo goma kaniisa mo, <sup>23</sup> a'di jin ta bunjwar is piti mo, gom mon'tu'd piti jin 'tu'dkina a'di a'tu'di 'baar mo be.

## 2

### *Peni Mowu Ntagi Mondiki/e mo*

<sup>1</sup> Dhali a'di dhuki um ki e mo, ki um kun 'kokin mo mmowu mo gom gwon dhan mo dhali miinthus mo, <sup>2</sup> e uni kun iikina um 'thissa/ mo mmobathkina um ya gi mony'cesh yan mo dhali mmobathkina um miin tapa gi mom'bi'th kun pwanu/ e mis mo, jin ta shi/in caan jin di'd mmo/um mo e iya/ gi iman/ush gwo ha e mo be. <sup>3</sup> Ibwanan uni gwansan mo tani ana 'baar mo 'kokina mo ntwa/a/ mo e em bana mo kun dhuna ana ki 'thir 'thir mo gom bunjwar is bana mo, mmobath bwa en'dap mo gom bunjwar is mo dhali bwa mo, dhali wakan ana 'kokina mo ki buyem pa mmota uçi ma nyor mo me'd 'kwanin tiya kun ta 'kwani en'thi/ mo be. <sup>4</sup> Hili Arumgimis a'di jin ta pa ki pa e momimii mo, 'peni dhan mo/en jin enkina a'di ana mo tani <sup>5</sup> isi kani ki ana

'kokina mo mmowu mo e gwon dhanj bana mo tani a'di ki dhu ana mo mmo'ko ki e mo mmontal 'de/ mo nyakka Kristhos mo (Ka 'the mo tani um wothkunu mo be), <sup>6</sup> dhali a'di ki cu ana mis mo nyakki a'di mo dhali a'di ki dhu ana mmonyak 'ko ki a'di mo e mo kun 'kon e momis mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be <sup>7</sup> ki she/ yil gunn kun mini pu'du/ mo tani a'di mididi tor dhan pam piti jin tana a'di ka 'them piti jin molu bar mo e bwanjush piti mo 'kup ki ana mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. <sup>8</sup> Haali/ ka 'the mo tani um wothkunu mo ki mongam gwo is mo be. Dhali yansan ta mii jin miina um ki is bum mo yisa. A'di ta to jin cin ma Arumgimis ki me'd mo be. <sup>9</sup> Yisa, haali/ gom to jin miinu mowa, isi ciki/ jin mina wathin 'denj kamu/ diki kar 'ba/ ki ca mo. <sup>10</sup> Haali/ ana tana kuma tu'c piti mo kun ukkunu mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo gom mii ma tuca 'borga/ mo, uni gun thosonkin ma Arumgimis ntwa/a/ mo ki ana mina 'taki ii e uni mo be.

*Mo jin Talu Isa 'De/ mo eya Kristhos mo*

<sup>11</sup> Wakan kayi gwo e mo ki um 'thissa/ ta 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ e bujwar is mo kun yukkunu gway ki ku gi 'kon ka munyal yis i e mo ki uni gun yukkunu ki uni gun 'cithuwa munyal yis mo, a'di jin miikunu e bujwar is ki me'd gi 'kwani mo be. <sup>12</sup> Kayi gwo e mo ki um 'thissa/ me'dyin um kwa/ kunu bwa mo 'pena Kristhos mo, dhali um ta ku gi 'kon ka pije/ 'peni 'penkuman bampa/ ma Israyiil mo dhali um ta 'kwani kun moli gwo jin gamu me'd mo jin onu is mo. Um daran gi mo ma 'tenj kape/ mo dhali um daran ga Arumgimis gana/ mo e mony'cesh mo be. <sup>13</sup> Hili shwane/ eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani um kun 'thissa/ si'dkin mo kagahara mo tani um suskunu mo mmo'dish mii is mo ka bas ma Kristhos mo be. <sup>14</sup> Haali/ a'di ta monju'th is bana mo, a'di jin dhuki ana mmontal 'de/ mo dhali jin 'tukki mo ma goj jin kwa/ u bwa mo 'peni mo jin tanu 'kup mo <sup>15</sup> mmopuukina a'di e bujwar is piti mo gwonkan jin cinu mo dhali jin 'kwarkunu mo, dhali jin onu mo ki a'di mididi 'taki uka uk e is pitinj gana/ mo wathin tal 'de/ jin ta jin this mo e mo gi unin su/ mo, wakan a'di karki mo ma ku'th is mo. <sup>16</sup> Dhali wakan si'da/ a'di mididi 'taki mii mii jin gwamkunuwa gwam mo gom am mo dhali um mo eya Arumgimis mo e bujwar isa 'de/ mo ki cwany'cithan dhul mo. Wakan a'di ki dil mo jin tanu 'kup sho'k mo ntagi 'pemen mo be. <sup>17</sup> Dhali a'di pu'dki'd mo dhali ci gwo gom monju'th is e um mo, um gun 'thissa/ si'dkin mo ki si'd thus mo dhali monju'th is e uni gwansan kun 'dishkina 'dish is mo be. <sup>18</sup> Haali/ e a'di mo tani aman

dhali um takina gi bway mo e Shi/ina 'de/ mo eya Baba mo be. <sup>19</sup> Wakan um dok/ e yisa 'kokin mo mmota 'kwani kun 'kon ka pije/ mo walla 'kwani kun 'kon ki 'kus mo 'peni bampa/ mo, hili um ta ku gi 'penkuman bampa/ mo nyakki uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali um tal ma waka 'de/ mo eya ta/ ma Arumgimis mo <sup>20</sup> jin nyankunu mo apo/ mo jin ka'bkunu mo jin ta uni kun dhunu ki she/ mo dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo. AKristhos jin ta'da Yesus mo, a'di ki is pitinj gana/ a'di ta'da 'karj'kup gi dhan wosh gi 'penabi mo be. <sup>21</sup> E a'di mo tani aris mo 'baar mo kun re'du mo tani gam me'd imontal 'de/ mo dhali cu mo mmota gu'b gi mondheleladhelel e Tapa mo be. <sup>22</sup> E a'di mo tani um si'da/ inyanjunu mo e a'di jin ta monyca'b ma Arumgimis e Shi/in mo be.

### 3

*Mii jin Miina 'Kwani To mo gom ku gi 'Koki Ta 'Kwani Yahuuda/ mo*

<sup>1</sup> Gom 'kup mii yansan mo aha/ jin tana aBuul mo, aha/ jin tana habuus goma Kristhos jin ta'da Yesus mo gom gway bum mo um kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. <sup>2</sup> Toshka/ ki um cik gwo mo gom mo jin dhunuwa 'the ma Arumgimis mo a'di jin cikunu aha/ mo gom um mo, <sup>3</sup> mmo'torkunu aha/ gwo mo jin cinu ki jim bag mo mmomish mo ki gwo jin 'ceenu mo, me'd gwo jin 'kwarkika/ ki e 'pe'pere/ mo. <sup>4</sup> Ki um mini denj yansan e mo tani um mini nyith a'di jin nyithka/ mo e gwo ma Kristhos jin cinu ki jim bag mo, <sup>5</sup> a'di jin dinuki tor iya/ gi 'kwanin tiya ka nyakum yil buni mo me'd jin torkunu a'di mo shwane/ e unim piti kun dhunu ki she/ ki jinj kogu mo dhali imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo ki Shi/in mo. <sup>6</sup> Ba kani a'di ita gwo gom 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmonyak mal mo, mmota waka 'de/ mo e bujwar is mo dhali mmonyak gwo pwak bwa jin onu is eya Kristhos jin ta'da Yesus ki gwom 'borga/ mo be.

<sup>7</sup> Gom gwom 'borga/ yan mo tani aha/ karu ka manmii to mo isi ki to jin cin ma Arumgimis ki me'd ka 'the mo, a'di jin cikunu aha/ mo ki mo/um ki mom'bi'th piti mo be. <sup>8</sup> E aha/ mo tani ba aha/ itana a'di jin pisapis mo eya ris uni kun dhunu ki she/ mo tani a'the yansan cikunu aha/ mo mmo'ci gwo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, mo jin tan ma Kristhos pa ki pa mo jin molu denj e mo <sup>9</sup> dhali mmodhala ris 'kwani 'baar mo mmopar e mo a'di yan jin ti'thkunu mo ki jim bag mo mmoba'kkunu a'di ki yil ka ris mo eya Arumgimis jin ukki'da ris to 'baar mo be. <sup>10</sup> Dhali wakan mo ka kaniisa mo tani 'ban

ka ris gi moyuk ma Arungimis mo minu 'taki tor mo e mom'bi'th kun molu gadhir mo dhali mom'bi'th mo kun 'kon e mo kun 'kon e momis mo be. <sup>11</sup> A'di yansan ta isi 'kup gwo ibwanj gwom piti ki mo jin ta ji ma sule/ mo a'di jin tor'kina a'di 'twa/a 'cesh mo eya Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo be. <sup>12</sup> E a'di mo tani ana dara gi monyju/ mo dhali wu a'di jwa i is mo gom bway yan e monjam gwo is bana e a'di mo be. <sup>13</sup> Wakan aha/ yuk'kina um mo mmodhalka du ki bit'ka lungu'b mo apo/ is pem jin 'koshki aha/ ka nyor mo gom um mo, a'di jin ta montak bum mo be.

#### *Momish Mo/en ma Kristhos mo*

<sup>14</sup> Gom 'kup mii yansan mo tani aha/ bit'kina ki jin 'kupa'dupuni bwambor ma Baba mo. <sup>15</sup> 'Peni a'di mo tani arisa wak kun 'kon e momis mo dhali kun 'kon e mony'cesh mo tani yer'kunu gway mo, <sup>16</sup> ki isi pam piti jin tana a'di mo gom monycam piti mo tani a'di mididi 'taki ci um mom'bi'th is ki dem dem ki Shi/in piti jin di isi bwaman wathi/ mo. <sup>17</sup> Dhali ka Kristhos mididi 'taki di eya dum bum mo ki monjam gwo is mo dhali ki um mnotakina um ka birman mo dhali mo jin ka'bu/ mo e mo/en mo <sup>18</sup> mini 'taki ta gi mom'bi'th mo mmobu'th nyakka ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo a'di jin ta mombeega/ mo dhali mo kun tana luc mo dhali monturga/ mo dhali mon'kulga/ mo <sup>19</sup> dhali mmomish mo/en ma Kristhos mo, a'di jin bolki mo jin nyithuwa nyith e mo ki um minu 'taki 'tu'd mo ka ris mo ma Arungimis jin 'tu'da a'di a'tu'd mo be.

<sup>20</sup> Dhali e a'di mo, a'di jin ta gi mom'bi'th mo mmo/um mo e bwam ana mo, a'di jin mishki to mii mo ki nyanye/ mmobola ris to 'baar mo e kun dot'kina ana mo walla kun toshkina ana mo, <sup>21</sup> e a'di mo tani monyca mididi mo eya kaniisa mo dhali eya Kristhos jin ta'da Yesus mo ntaga risa nyakum yil gi 'kwani mo gom mii ki sule/ mo dhali ki sule/ mo. Amen.

## 4

#### *Mo jin Gamu Gwo Me'd ki Shi/in mo*

<sup>1</sup> Wakan aha/ jin tana habuus gom Tapa mo yuk'kina um mo mmoshuwa shum bway ki mii kun ha me'd mo ka yuk jin yuk'kunu um mo be <sup>2</sup> ka ris mii kun dhunu is ki gwa'd mo dhali ki mii ma 'thup e mo, ki bwa jin 'ku'cu ki 'kari'th mo, mmothonkina uma thon me'di 'ko'd ka rem 'kup mo e mo/en mo <sup>3</sup> mmoganankina um 'ba/ mo mmohal mo jin gamu gwo me'd e Shi/in mo eya dek jin deku/ gi mo ma ku'th is mo. <sup>4</sup> Bungwar isi tal 'de/ mo dhali Shi/in tal 'de/ mo jasi me'd jin 'kokunu mo mmoyuk um mo e mo ma 'ten kapen 'de/ mo, a'di jin ta'da yuk bum

jin yuk'kunu mo, <sup>5</sup> ki Tapan tal 'de/ mo dhali monjam gwo isa 'de/ mo dhali montal 'de/ jin cu'cuwa cu'cu mo, <sup>6</sup> ka Arungimis 'de/ mo dhali Ababa gi ana 'baar mo, a'di jin diki'da powa ris mo 'baar mo dhali eya ris to 'baar mo dhali e bwaman ana 'baar mo. <sup>7</sup> Hili a'the cikunu ana ka 'dete/ 'dete/ mo isi ki mombar to jin cin ma Kristhos ki me'd mo. <sup>8</sup> Wakan a'di okunu gwo mo ki:

Ki a'di shinki bway momis mo tani a'di suski'da risa buhany uni gun bu'thkunu mo

dhali a'di ciki to kun cinu ki me'd mo e 'kwani mo.

<sup>9</sup> (E gwo jin onu mo ki: A'di shinki bway momis mo, a'di ta 'pemen gwo gi wakata moye? Jasi ki a'di si'da/ thulki'd mo ka lungu'b isi mon'kulga/ gi mony'cesh mo.

<sup>10</sup> A'di jin thulki'd mo tani ta a'di si'da/ jin shinki bway momis mo apowa ris mo gun si'dasi'd mo ki a'di mididi 'taki 'tu'da ris to 'baar mo.) <sup>11</sup> Dhali tom piti kun cina a'di ki me'd mo annihe/ be. Ki kun tiya mini 'taki ta uni kun dhunu ki she/ mo dhali kun tiya mmota imanci gwo ma Arungimis jin onu is mo dhali kun tiya mmota imanci gwom 'borga/ mo dhali kun tiya mmota imanbila hil eya kaniisa mo dhali kun tiya mmota imantor gwo mo <sup>12</sup> gom to gun 'tumu 'pen mo gom 'kwani kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo goma tu'c jin minu mii mo, dhali goma nyan jin minu nyan bungwar is ma Kristhos mo, <sup>13</sup> ntagi ana 'baar mo mina ku'th is mo e mo jin gamu is me'd mo gi monjam gwo is mo dhali monyith Ya/ ma Arungimis mo eya 'bap jin 'bapu/ mo ntagi mom bar gi tur piti jin 'tu'dkunuwa Kristhos mo. <sup>14</sup> Wakan ki ana mina 'taki 'koki 'ko mo mmota uci naskina/ mo ki ana minu 'koki 'dash mo dhali wutul mo dhali kal mo ka ris 'tham gi gwon thus ki en 'kwani kun korakor mo ka mak buni kun takina uni mo eya he'k e jin he'kkina uni ka gany mo.

<sup>15</sup> Dhali mii gwan e i is mo mmo'or gwon gana/ e mo/en mo ki ana mina mii ca mo eya ris 'twanjal kuku/ mo e a'di mo, a'di jin ta'da 'kan'kup mo, a'di jin ta'da Kristhos mo be. <sup>16</sup> 'Peni a'di mo tani bungwar ka 'bimpil gamki is mo dhali cu'th 'kupi montal 'de/ mo ka ris gwocor mo, uni kun thipkina thip gom a'di mo, ka ris yilsan gi bungwar is ka 'dete/ 'dete/ mo 'kon mo mmomiiya tu'c ki 'dantar mo mmoca bungwar is mo dhali mmonya'na nyan ki is piti e mo/en mo be.

#### *Mondiki/en This eya Kristhos mo*

<sup>17</sup> Shwane/ aha/ karkina gwom pem mo dhali bah gwom pem mo e Tapa mo ki um mini mii 'koki 'ko mo me'd jin 'kona 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo e mii ma dum buni gun 'kona uni ki pe'th mo. <sup>18</sup> Uni tan ma dum buni a'tum ka 'tum mo mmo'ko

ki dar gi momish gwo 'ban mo, mmo'ko ka piye/ 'peni mondiki/e ma Arungimis mo haali/ gom miim pus buni kun 'kokin e uni mo goma dum buni gun 'bi'thkin ki 'bi'th mo. <sup>19</sup> Uni warkin ki enthus mo dhali uni ciki is bunin gana/ mo e mii kun 'kanuwa kanthi/ mo, mmopur bwa mo mmobotka ris mii gun 'dapu/ e ki she/ ki she/ mo be. <sup>20</sup> Wakan um 'koki da/ ara Kristhos mo be. <sup>21</sup> Toshka/ ki um cik'gwo gom a'di mo dhali ki um tor'kunu gwo mo gom a'di mo me'd gwoj gana/ jin di'd eya Yesu mo. <sup>22</sup> Dhuyi aris miin dhamom bum 'pen ka piye/ mo, uni gun cila miim bum kun miina um kadhamo/ mo dhali kun pu/kin mo e mo ma he'k e ki e kun 'dapu/ mo <sup>23</sup> dhali tayi this mo e shi/in gi bwam bum mo <sup>24</sup> dhali hithi miin this mo, a'di jin uk'kunu mo mmowa e ka Arungimis e mo ma kar/enj gana/ mo dhali mon'kogu mo be.

<sup>25</sup> Wakan dhalki ana dhuna ris gwon thus 'pen ka piye/ mo, dhali dhalka ris 'kwani 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ o gwoj gana/ e uni gun nya'ka uni 'ko mo haali/ ana tana to isa 'de/ ka rem 'kup mo be. <sup>26</sup> Ka nyor di'd mo tani hili dhalku/ miinthus ki mii mo. Dhalku/ ki dhala tente/ iya jis mo ka nyor buma du mo. <sup>27</sup> Dhali dhalku/ embula 'borga/ ki ci mo gom tapa ma ruma 'cesh mo. <sup>28</sup> Dhalku/ ki dhal a'din 'di/ bway mo mmodi mo mmokwal to mo, hili dhalki a'di dhal mii e i is mo mmomiya tu'c mo, mmomiya tu'c ki isi miim pa ki me'd piti mo, wakan ki a'di midi 'taki mish to ci mo gom uni gwansan kun mini mii ta gi to mo. <sup>29</sup> Dhalku/ ki dhal gwon thus bway mo mmopu'du/ 'peni 'twam bum mo, hili jasi a'di jin 'boro'd gom gwo jin yedhuwa ye'th sho'k mo, a'di jin midi ha me'd ki embul yan mo ki a'di midi 'taki ciya 'the ki uni gwansan kun cikki gwo mo be. <sup>30</sup> Dhali dhalku/ ki jwaka' Shi/ in Dheleladhelel ma Arungimis mo e a'di jin 'dap'kunu um 'twa/ mo goma tee gi wanuwa wan 'ba/ mo be. <sup>31</sup> Dhalka ris mii kun ka/ aka/ 'pen mo dhala nyor jin dekki'da dek mo dhala nyor jin miinu mo dhali cuuwa/ jin 'theru/ mo dhali mo ma thu'th 'pen jin thudhu mo mmodhu 'pen ka piye/ mo 'peni um mo nya'ka ris mii kun dupa dupi e mo, <sup>32</sup> dhali tayi gi bwaj'kush ka rem 'kup mo ka du kun 'ka'da'ka'd mo mmodhala mure/ gi miinthus 'pen ka rem 'kup mo me'd mii jin dhalkin ma Arungimis uma mure/ miinthus bum 'pen mo eya Kristhos mo be.

## 5

### *Iyi Me'd Uci gi Mon'kush mo*

<sup>1</sup> Wakan tayi iman'ho'ka Arungimis mii mo me'd uci gun enu mo be. <sup>2</sup> Dhali iyyi e mo/en mo me'da Kristhos enki ana mo dhali ci is pitin gana/ mo gom ana mo mmota to

jin kuyakuy mo jin cinu mo dhali jin 'ci'hu/ 'kus mo goma Arungimis mo.

<sup>3</sup> Hili mo jin miinu miinyal mo dhala ris mii kun ta en'dap mo walla mo jin tanuwa 'tho'hum bwa mo minu 'koki mii yer gway mo isi bwaman um kani me'd jin hana mii me'd mo e bwaman uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. <sup>4</sup> Dhalku/ ki dhal miin kamu/ jin nyo/ anyo/ bway mo mmodi mo, walla gwom pus jin onu mo walla miin salkin mo, uni gun 'koki ha me'd mo. Hili mmodhal mii gwansan e i is mo mmoci mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo. <sup>5</sup> Mishi ki 'bore/ gom gwo yan mo ma. Wathin 'de'j kamu/ jin mii miinyal jin haku 'pen ce'j gwas mo walla jin 'dapa'da 'dap e mo walla jan 'de'j kamu/ jin ta'da 'tho'hum bwa mo (a'di jin ta mii jin lunu to mo) mididi diki gam ari mal e Bampa/ ma Kristhos mo dhali Arungimis mo be. <sup>6</sup> Dhalku/ ki dhal wathin 'de'j kamu/ bway mo mmohe'k um e mo ki gwo kun 'ko bwa 'te/ mo haali/ gom to gi wakansan mo tani a'di ipu'dkin ma nyor ma Arungimis apo/ iya/ gi uni gun ush gwo ha e mo. <sup>7</sup> Wakan dhalku/ ki ce e ki uni mo <sup>8</sup> haali/ 'thissa/ um 'kokin mo e mondhurumi'd mo, hili shwane/ um ta ku gi mon'kush e Tapa mo. Iiyi um mo me'd uci gi mon'kush mo <sup>9</sup> (haali/ maman 'peni mon'kush mo a'di gam'kunu mo eya ris miim 'borga/ mo dhali mii kun tana kar/e mo dhali mii gi gwoj gana/ mo). <sup>10</sup> Dhali pali mii mo mmoda/ ar a'di jin mididi 'bor Tapa bwa mo. <sup>11</sup> Dhalku/ mii ki nyak mii ki mondhurumi'd mo jin moli maman dho'th mo, hili dhali mii e i is mo mmodhu uni eya tente/ mo. <sup>12</sup> Haali/ a'di ta mii jin 'thenu is mo isi kani mmo/o gwo gom to gwansan kun miina uni ka kwal is mo. <sup>13</sup> Hili wakki/ ton kamu/ tal 'de/ toru eya tente/ ki mon'kush mo tani a'di wara'd ki to jin mishu mo haali/ ton 'de'j kamu/ jin wara'd ki to jin mishu mo tani a'di ta mon'kush mo be. <sup>14</sup> Wakan a'di okunu gwo mo ki:

Meri is mo, ayy /e jin ishki e mo, dhali cuyi mis mo 'peni mowu mo dhala Kristhos mididi ci /e mon'kush mo be.

<sup>15</sup> Hili ki thoson mo gom ii jin mina uni ii mo, yisa me'd 'kwani kun dar gi moyuk mo, hili me'd 'kwani kun ta gi moyuk mo, <sup>16</sup> mmowar mo is mo haala tee ta thus ki thus mo be. <sup>17</sup> Wakan dhalku/ ki ta pus mo, hili mishi gwo 'ban mo gom bwa gi Tapa jin wa cikise/ mo be. <sup>18</sup> Dhali dhalku/ ki ta uni kun 'kosh ma su mo, gom mii ma dhor piti mo. Hili 'tu'di mo ki Shi/in mo <sup>19</sup> mmotora tor ka rem 'kup mo e gway kun yuku mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo dhali e gway jin manjuwa manj mo dhali e gway jin yuku mo gom to gi shi/in mo mmoyuk gway mo dhali mmomii ko 'pena dum bumi 'baar mo gom Tapa mo, <sup>20</sup> isa yempa/ mo dhali



goma ris to 'baar mo mmoçi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ki gway gi Tapam bana ka Yesus Kristhos mo eya Arungimis jin ta'da Baba mo be.

### *Ikath dhali I/ash mo*

<sup>21</sup> 'Dapi ki me'd ka rem 'kup mo ki moŋko/ ma Kristhos mo. <sup>22</sup> Up, 'dapi ki me'd ki gwo gi ikathim bum mo me'd mii jin miina um e Tapa mo be. <sup>23</sup> Haali/ wathin gwath a'di ta'da 'kan'kup gom ash mo me'da Kristhos mmotana a'di a'kan'kup goma kaniisa mo, a'di jin ta bungwar is piti mo dhali mmotana a'di a'di ki is piti Amanwoth a'di mo be. <sup>24</sup> Me'd jin 'dap ma kaniisa ki me'd ka Kristhos mo tani wakan dhalka ris up si'da/ 'dapan ki me'd ka ris to gi ikathim buni mo. <sup>25</sup> Kwaniŋ gwatha, eni up bum mo ma me'da Kristhos mmo/ enkina a'diya kaniisa mo dhali ci is pitiŋ gana/ mo goma yim mo <sup>26</sup> ki a'di mididhagama yim mo ki mo jin dheelkina a'di ayim mo ki gwo mo me'd mo jin lamu ki yi'de/ mo <sup>27</sup> ka kaniisa minu kari bwambori a'di mo ki ra/ ra/ mo ki dar gi monyo/o'd mo walla mo jin dudupa dudup mo walla ma to gi wakan mo, ka yim mididhelel adhelel mo dhali dar gi monthalkin mo. <sup>28</sup> Isi kani gwath si'da/ mini mii en up buni mo me'd is bunin gana/ mo. A'di jin eni ashim piti mo tani eni is pitiŋ gana/ mo be. <sup>29</sup> Haali/ wathin kamu/ yisa di'da jin shi/i bungwar is piti i e mo, hili a'di ki thip a'di mo dhali ŋa/ a'di mo me'd mii jin miikin ma Kristhos goma kaniisa mo, <sup>30</sup> haali/ ana tana tom bungwar is piti mo be. <sup>31</sup> Haali/ gom 'kup gwo gi wakan mo tani wathi/ midid mii kwa/ bwa mo 'peni com mo dhali kum mo dhali gam is ki ashim piti mo dhali uni su/ mo tani mini tal 'de/ mo be. <sup>32</sup> Gwo yansan ta dhan gwo jin bagu mo dhali aha/ butha 'pemen yan kan mo mmotana a'diya Kristhos mo dhala kaniisa mo be. <sup>33</sup> Bahili dhalka ris umi 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo eni up bum mo me'd is bum gana/ mo, dhali dhalki up si'da/ hilin ki 'bore/ mo ki uni mini tak ikathim buni mo be.

## 6

### *Gwo jin Hanu E mo dhali Mo/en mo*

<sup>1</sup> Uçiya, hayi gwo gi ibabam bum e mo dhali ikwan mo e Tapa mo, haali/ a'di yansan ta miim 'boro'd mo be. <sup>2</sup> Taki ibabam bum mo dhali ikwan mo (Gwo yansan ta gwoŋkan jin 'kwarkunu mo jin ta jin twa/ a/ mo jin ta gi gwo jin onu is mo.), <sup>3</sup> ki a'di midid 'taki 'bor mo gom um mo dhali ki um mini 'taki 'ko ki 'kom 'pempaŋ gana/ e mony'cesh mo. <sup>4</sup> Ibaba, dhalku/ ki rukuny uçi ka nyor mo, hili thipi uni mo e mo jin 'dapuwa bora 'cesh mo dhali e mo jin yedhuwa ye'th sho'k ki gwon Tapa mo.

<sup>5</sup> Um ciŋkina/ gun yolu mo, hayi gwo gi uni gwansan e mo kun ta tapam bum e mony'cesh mo ki moŋko/ is mo dhali ki mondee mo ka dun tal 'de/ mo me'd mii jin miina um goma Kristhos mo, <sup>6</sup> yisa e bway gi jis/ e jin miina 'kwani to mo, mmo'bor 'kwani bwa mo 'te/ yisa, hili me'd uni kun ta ciŋkina/ kun mii to goma Kristhos mo mmomii bwa ma Arungimis 'pena du mo, <sup>7</sup> mmomii to ki bwaŋ gana/ mo me'd mii jin miina um gom Tapa mo, dhali yisa gom 'kwaniya, <sup>8</sup> mmomisha um ki ma to gunn kun miina kun tiya ki 'bore/ mo tani a'di midid bu'th to jin nyaka'd kan dok/e mo 'peni Tapa mo wakki/ a'di ta ciŋkina/ jin yolu mo walla ta a'di jin di ki 'kus mo be. <sup>9</sup> Itapa, miiyi to kun nyakan gom uni mo ma, dhali 'doyi bwa ka 'kany'cesh mo 'peni mo jin shwanuwa 'cesh ki sho'k mo, mmomisha um ki a'di jin ta Tapam buni dhali Tapam bum mo tani a'di di'd e momis mo, dhali mo jin miinuwa mii ka gwar 'de/ yisa di'da e a'di mo be.

### *Agongoro/ ma Arungimis ka 'Bimpil mo*

<sup>10</sup> Kwalany 'te/ be. 'Bithi um is mo e Tapa mo dhali e mom'bi'th ma dem dem piti mo. <sup>11</sup> Hithi agongoro/ ma Arungimis ka 'bimpil mo ki um mini mish dosh mo apowa 'kanyco/ gi tapa ma ruma 'cesh mo. <sup>12</sup> Haali/ ana 'konaki 'thir mo apo/ bungwar is mo dhala bas mo, hili apo/ mom'bi'th kun molu gadhir mo dhali apo/ mom'bi'th mo, dhali apo/ itapa kun ji mony'cesh yan mo jin ta mondhurumi'd mo shwane/, dhali apowa risa buhany shi/in thus kun 'koki ta gi bungwar is ga 'cesh mo e mo kun 'kon e momis mo. <sup>13</sup> Wakan budhi agongoro/ ma Arungimis ka 'bimpil mo ki um mini mish dosh mo mmoroç mo ka tee jin ta thus mo dhali mmothimkina um a'di mo tani mmodosh mo be. <sup>14</sup> Doshi um wakan mo mmodek waçkan gi gwoŋ gana/ mo e empa'd bum mo dhali hithi araçpa/ gi mii ma kar/ e mo <sup>15</sup> dhali mmo'kamu'thkina um sho'k bum ki mo jin thosokunu mo ki gwom 'borga/ mo gi mo ma ku'th is mo be. <sup>16</sup> Apowa ris mii gwansani 'baar mo tani budhi agongoro/ me'd bum mo, a'di jin ta monggan gwo is mo, haali/ e a'di mo tani um mini mish usa ris shemen toŋ kan kun 'bathan kun shina a'dinthus 'de/ yin mo. <sup>17</sup> Dhali budhi toŋ'kup ki bway mowoth mo dhali gandala turga/ gi Shi/in mo, a'di jin ta gwo ma Arungimis mo be. <sup>18</sup> Thoyi isa yempa/ e Shi/in ka risa 'tho mo dhali ka di'b is jin di'bu/ mo, ki um mini 'dim 'kup mo ki montim mo mo mmodi'ba di'b is goma ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo be. <sup>19</sup> Dhali gom aha/ si'da/ ki mo jin bahkunu gwo mo minu 'taki ci aha/ mo e 'twam pem jin migal/ cee mo

ki dar gi monyju/ mo mmobah gwo jin cinu  
 ki jim bag mo, a'di jin ta gwom 'borga/ mo.  
<sup>20</sup> Haali/ aha/ tana amanya eya jindhiir mo  
 gom a'di mo jin miga/ 'taki bah a'di eya  
 tente/ ki dar gi monyju/ mo me'd jin miga/  
 ka 'taki tor gwo mo ba/.

*Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo*

<sup>21</sup> Dhali ki um si'da/ mini 'taki mish mo mo  
 gom mondin pem mo dhali mii jin miga/  
 mo tani Tikikus, a'di jin ta'da kam bana jin  
 enu mo dhali a'di jin ta isin gana/ mo e miin  
 to gi Tapa mo tani midi tor um gwo mo goma  
 risto 'baar mo be. <sup>22</sup> Aha/ hashkina a'di i um  
 mo gom 'kup gwom bwam 'boro'd yan mo,  
 ki um mini 'taki mish mo mo ki aman anann  
 be, dhali ki a'di midi 'taki 'bitha dum bum is  
 mo be.

<sup>23</sup> Monku'th is midi di mo gom iwak mo  
 dhali mo/en nyakki mongam gwo is mo 'peni  
 Arungimis jin ta'da Baba mo dhali Tapa  
 Yesus Kristhos mo be. <sup>24</sup> A'the midi di mo  
 gom umi 'baar mo, um gun enki Tapa Yesus  
 Kristhos bana mo ki mo/ en jin midi diki  
 wuwa mashira/ mo be.

## Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pam PILIBBI mo

### *Monthe Me'd*

<sup>1</sup> ABuulus dhala Timuthawuus kun ta cinjina/ goma Kristhos jin ta'da Yesus mo.

E uni 'baar mo kun dhunu mo ki she/ ki dheel dheel eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, e uni gun 'kon mo e Pam Pilibbi nyakki 'kwaniḡ gwanyaja/ ma kaniisa dhali uni gun cila to hil mo.

<sup>2</sup> A'the e um mo dhali monḡku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana dhali Tapa Yesus Kristhos mo.

### *Mon'tho ma Buulus gom 'Kwani gi Pam Pilibbi kun Ta Imangam Gwo Is mo*

<sup>3</sup> Aha/ 'bora Arumgimis pem bwa i is mo apowa ris mom pem jin kaka/ um e mo be. <sup>4</sup> Isa yampa/ eya 'thom pem mo gom umi 'baar mo mmomii mon'thom pem ki bwanḡ 'kunyga/ mo. <sup>5</sup> Mmo'bora 'bor bwa i is mo gom gwom 'borga/ jin nyaku um pwak ki aha/ 'pena tee jin twa/ a/ ntagi shwane/ mo be. <sup>6</sup> Dhali aha/ misha ka jin gana/ ki a'di jin telki'da tu'c jin 'boro'd 'pen e um mo tani midi 'baar a'di mo ka tee ma Yesus Kristhos mo be. <sup>7</sup> A'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom aha/ mmokulum gwo i bwa mo gom umi 'baar mo kansan mo haali/ aha/ dhuna um eya dum pem mo haali/ aris umi 'baar mo nyaku/ a'the pwak ki aha/ mo me'd jin dika/ eya sijn mo dhali mmo'ce'd gwo she/ mo dhali mmoḡel gwom 'borga/ sho'k mo. <sup>8</sup> Haali/ Arumgimis ta'da man/ o gwo gom aha/ mo mmo'kosha te/ aha/ mo gom umi 'baar mo ka du ma Kristhos jin gama gam mo jin ta'da Yesus mo. <sup>9</sup> Dhali a'di ita mon'thom pem ki mo/en bum mini ish ki nyanye/ ki nyanye/ mo nyakki yuk ilu/ mo dhali mmonyitha ris to 'baar mo. <sup>10</sup> Wakan ki um mini tes to kun 'boron ki 'bor gana/ mo dhali mmota kun dheelin mo dhali kun dar gi mii m'ba/ mo goma tee ma Kristhos mo be. <sup>11</sup> Mmo'tu'd mo ki maman gi mo ma kar/ e jin pu'du'd 'pena Yesus Kristhos mo mmota monyca mo dhali momarḡ ma Arumgimis mo be.

### *Gom Aha/ Mmodi mo tani A'di Ta'da Kristhos mo*

<sup>12</sup> Aha/ ḡapa um mmomish mo mo, iwak, gom to gun mii aha/ mo ka jin gana/ tani a'di ta 'pemen mmopal gwom 'borga/ mo be. <sup>13</sup> Dhali wakan mondeḡ pem goma Kristhos a'di wara'd ki mo jin mishu mo isi ki tur mo e uni gun dhunu mo mmohil gu'b ma mudhiir e mo jin jin ma askar ma Ithaaliya aji mo dhala ris unin tiya si'da/ mo. <sup>14</sup> Dhali

awaḡa tiya ka ris bu'thkina du mo e Tapa gom mondin pem eya sijn mo dhali uni dar ma du mo ki nyanye/ mmoḡor gwo ma Arumgimis ki dar gi monḡko/ is mo be.

<sup>15</sup> Kun tiya ka jin gana/ ci gwo goma Kristhos 'peni bwa shigga/ mo dhali mmobira bir si'da/ mo hili kun tiya si'da/ ki bwanḡ gana mo be. <sup>16</sup> Ku gi 'ban yansan mii a'di ki mo/en mmomisha uni ki aha/ karkunu mo gom gwo mmo'ce'd she/ mo gom gwom 'borga/ mo. <sup>17</sup> Ku gi twa/ a/ ci gwo goma Kristhos 'peni bwa jin kwa/ u mo tani yisa ki bwanḡ gana/ mo hili uni kulumki gwo ibwa mo mmoḡo'c aha/ 'kus mo e mondin pem eya sijn mo be. <sup>18</sup> Gomata 'te/. Jasi eya ris mii 'baar mo wakki/ mii jin pwanu/ 'te/ mo walla e gwonḡ gana/ mo tani aKristhos cikunu 'twa/ manḡ mo dhali e a'di yan kantan mo tani aha/ 'kunykina bwa mo be.

<sup>19</sup> Nye, dhali aha/ mina bwa 'kuny mo. Haali/ aha/ misha ka 'thom bum jin 'thokina um mo dhali mowoth gi Shi/ in ma Yesus Kristhos kan mo tani a'di tu'kki mii is mo mmo'cuḡ aha/ mo be. <sup>20</sup> Me'd jin tana a'di monḡanan 'bam pem mo dhali mo ma 'teḡ kape/ mo ki aha/ mina isi diki 'theya 'the ki sule/ mo tani hili ka du jin roḡu sho'k isi bwaman mo shwane/ me'd isa yempa/ mo tani aKristhos minu eh mo e buḡwar is pem mo wakki/ a'di ta mondiki/ e walla mowu mo. <sup>21</sup> Haali/ gom aha/ mmodi mo tani a'di ta'da Kristhos mo dhali mmowu mo tani a'di ta nyunyina/ mo be. <sup>22</sup> Wakki/ a'di ta mo gi 'konu ki e e buḡwar is mo tani a'di ta 'pemen mmokal maman goma tu'c pem mo. Hili aha/ mola tor naskina/ a'di jin miga/ kwany mo. <sup>23</sup> Aha/ budha bwa ka yissa/ mo. Bwa oyaa/ ki kwa/ is mo dhali mmonyak di eya Kristhos mo haali/ a'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo be. <sup>24</sup> Hili mmodi mo ki buḡwar is mo tani a'di minu mii mii mo gom gway bum mo be. <sup>25</sup> Dhali mmomishga/ yan ki isa duḡ gana/ mo tani aha/ misha ki aha/ mina di mo dhali rash ca'b mo e umi 'baar mo gom monḡal iim bum mo dhali bwanḡ 'kunygam bum mo e monḡgam gwo is mo. <sup>26</sup> Wakan e aha/ mo tani ki um mini ta gi 'kup mii mo kun mini ish ka enthus mo mmodhu 'ba/ eya Kristhos jin ta'da Yesus mo gom mmomiga/ pu'dku/ dok/ e e um mo be.

<sup>27</sup> Jasi a'di imina umi mii mo: Dhali dhalki um ta kum paḡ gana/ mo kun mini ha me'd mo gom gwom 'borga/ ma Kristhos mo. Wakan wakki/ aha/ mina yaku/ mo dhali par um e mo walla aha/ mina pi mo tani aha/ mina 'taki cikḡ gwo gom um mo ki um telki sho'k mo e shi/ ina 'de/ mo ka dun tal 'de/ mo mmobira bir ki 'ban kuku/ mo gom monḡgam gwo is gi gwom 'borga/ mo be. <sup>28</sup> Dhali mmo'koki ko/ is gom tonḡ kamu/ tal 'de/ mo 'peni uni gun asa uma po/ mo. A'di ta to jin

toru eya tente/ mo gom uni mo mmo'kol e ki me'd mo gom mony'ce'd sho'k buni mo hili gom bway mowoth bum mo tani dhali a'di yan 'peni Arungimis mo be. <sup>29</sup> Haali/ a'di cikunu um mo gom gway ma Kristhos mo tani ki um mini 'taki 'koki gam a'di gwo is jasi 'te/ mo hili um si'da/ mina isi 'kosh ka nyor gom gway piti mo be. <sup>30</sup> Mmomal e e mon'kosh mii yan a'di jin parkina um e mo dhali jin cikina um jin di'd e aha/ shwane/ mo be.

## 2

*Kristhos Mmokarka A'di Is ki Gwa'd mo tani A'di Karkunu ki Ca mo*

<sup>1</sup> Wakan wakki/ mo jin rocuwa du sho'k mo eya Kristhos di'd mo dhali mo gi lalu sho'k mo ki gwo gi mo/ en mo dhali mo gi nyaku to mii ka dun 'de/ gi Shi/ in mo dhali wakki/ adu jin gama gam mo dhali mii jin miinu ki mo/ en mo tani <sup>2</sup> 'tu'daa/ mo ki mom'bor bwa mo mmota ga du jin nyakka'd mo mmo'tu'd ki mo/ en 'de/ mo dhali mmo'tu'd ki bwana 'de/ mo dhali ka dun 'de/ mo be. <sup>3</sup> Dhalka ankirre/ ki mii mo mmota ham 'kus mo walla mmodhu is ki 'kwanim pa mo. Hili mmodhu is ki gwa'd mo mmohil ci i e ki 'bore/ mmobol is bumi e mo. <sup>4</sup> Dhalka ris um ka 'dete/ 'dete/ hil to gi cin tiya i e mo mmo'koki hil jasi tom bum gana/ i e mo. <sup>5</sup> Tayi gi bwa yan e bwaman is bum um 'cena mo ma, a'di jin takina um eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, <sup>6</sup> a'di ba/ a'di jin ta jama ma Arungimis mo tani a'di diki o ki mo gi nyaka nyak ka Arungimis midi ta to jin minu bu'th ki wup mo. <sup>7</sup> Hili a'di karki is piti bwa 'te/ mo mmobu'th jama gi cikina/ mo mmodhodhu a'di ki dho'th jin dho'thkuu 'kwani kansan mo be. <sup>8</sup> Dhali mmogamu a'di kan ki is gi wathiny' cesh mo tani a'di karki isi is piti ki gwa'd mo dhali mmowar ka manha gwo e mo mmowu mo isi wu gi cwany'ci'than dhul mo be. <sup>9</sup> Wakan Arungimis karki a'di ki canj gana/ mo dhali ci a'di gway jin di'd eya powa ris gwayi 'baar mo. <sup>10</sup> Dhali ki gway ma Yesus mo tani aris 'kupa'dupuni 'baar mo mini mii lunj mo ki 'beles e momis mo dhali e mony' cesh mo dhali e bwan'kwariny mony' cesh mo <sup>11</sup> dhala risa le'di 'baar mo mini pi gwo mo ka Yesus Kristhos ta Tapa mo gom monyca ma Arungimis jin ta Com mo be.

*Kushi Um Mo mo Me'd Monkush e Mony' cesh mo*

<sup>12</sup> Dhali wakan, um pem gun enka/ mo, me'd jin hana um gwo e isa yempa/ mo tani wakan shwane/, yisa jasi mmodika/ um e bun'kus mo hili ki nyanye/ mmopika/ mo, miyi mowoth bum gana/ mo ki monko/ is mo dhali ki mondee mo. <sup>13</sup> Haali/ Arungimis umki mii mo e um mo dhali ki

bwa jin ta bwa mo dhali ki bwa ma tu'c jin ta bwam piti'j gana/ mo be.

<sup>14</sup> Miyyi aris to 'baar mo ki dar ga gumgum mo ma walla ki gwo jin dotuwa dot mo. <sup>15</sup> Ki um mini dar gi mii 'ba/ mo dhali dar ga mak mo mmota uci ma Arungimis mo mmodar gi thalkin mo e bwaman 'kwani ma nyakum yil mo kun burusha ii ki burush mo dhali kun caca ii ki caca mo e bwam uni mo, uni kun kusha um mo me'd monkush eya 'cesh mo. <sup>16</sup> Mmolana um gwo gi mondiki/ e bu'th mo wakan ka tee ma Kristhos mo tani aha/ mina kar is ki ca mo ki aha/ dinaki gus mo ka wuny is walla miyya tu'c ka wuny is mo be. <sup>17</sup> Me'd wakki/ aha/ 'thinu mo e mo jin miinuwa basa 'cesh mo gom mongam gwo is bum mo tani aha/ 'bora bwa mo dhali 'kunya bwa mo nyakki umi 'baar mo be. <sup>18</sup> Wakan si'da/ um mina bwa 'bor mo dhali 'kunya bwa mo nyakki aha/ mo be.

*Timuthawuus dhala Abapruditus mo*

<sup>19</sup> Aha/ tosha e Tapa Yesus mo mmo-hashka/ Timuthawuus e um mo ki 'dishe/ mo. Wakan ki aha/ minu malas mo ki gwo 'peni um mo. <sup>20</sup> Aha/ dara gi jan 'de/ jin waki a'di mo jin midi ta gi bwanj gana/ mo mmo/ anan is gom mmo'kona um ki 'kom pa mo. <sup>21</sup> Uni 'baar mo hili jasi 'kupki tom buni mo, yisa gom to ma Yesus Kristhos mo. <sup>22</sup> Hili Timuthawuus ta a'dim pa jin misha um mo mmomii to me'd ya/ jin mii to gom com mo tani a'di miiki to nyakki aha/ mo gom gwom 'borga/ mo be. <sup>23</sup> Aha/ tosha wakan mmohashki a'di i um mo ki 'dishe/ me'd jin miga/ mish ki a'di midi ya kata gom aha/ mo. <sup>24</sup> Dhali aha/ gama gwo is e Tapa mo ki aha/ ki 'dishe/ ki is pem mina yaku/ si'da/ mo be.

<sup>25</sup> Aha/ kuluma gwo ibwa ki kulum gana/ mo ki a'di minu mii mii mmohash ki uma Abapruditus a'di jin ta'da kam pem mo dhali agarr jin nyaka'da tu'c mii mo dhali agarr jin ta'da askar mo dhali amanyam bum mo dhali amanmii to jin miga/ mii ta mo. <sup>26</sup> Haali/ a'di 'kosha te/ umi 'baar kagahara mo dhali a'di butha 'tham mo haali/ um cik gwo mo gom a'di ki a'di 'ba'thki'd mo be. <sup>27</sup> Ka jinj gana/ a'di 'ba'thki'd mo mmo'dish 'twa/ mmowu mo be. Hili Arungimis mi-imii apo/ a'di mo dhali yisa jasi e a'di, hili apo/ aha/ si'da/ isi ciki/ aha/ mina 'taki ta gi bwana diti'd jin ta jin diti'd mo. <sup>28</sup> Aha/ tupa bwa kagahara mo mmohash ki um a'di wakan mo ki um mina bwa 'kunya mo mmopar a'di e mo dok/ e dhali kan mo ki aha/ mina mo/ anan is pem idinin is mo be. <sup>29</sup> Wakan buthi a'di e Tapa ki bwanj 'kunya/ 'baar mo ma dhali taki 'kwani kun wakan mo. <sup>30</sup> Haali/ a'di muru'di wu mo goma tu'c ma Kristhos mo, a'di ci mondiki/ em piti mmothina tu'c bum gom aha/ mo be.

## 3

*Gwoŋ Gana/ gi Mii ma Ƙar/ e mo*

<sup>1</sup> Gom gwo jin boƙo'd mo gom um, iwak pem mo. <sup>2</sup> Bori bwa mo ma, e Tapa mo. Mmo'kwar um gwo kun nyakkan mo tani a'di diki tocaa/ bwa mo haali/ a'di ta'da tete/ gom um mo be.

<sup>2</sup> Jiya a'ka ki e ki 'bore/ mo ma. Dhali jiyi uni gun mii tonthus ki e ki 'bore/ mo ma. Jiya uni gwansan ki e ki 'bore/ mo ma kun 'cithi/ bungwar is is mo. <sup>3</sup> Haali/ ana tana uni gun 'cithuwa munyal yis gana/ mo ana gun luɗa Arungimis ki shi/in mo dhali monyca eya Ƙristhos jin ta'da Yesu mo dhali mmo'koki dhu bungwar is e bungwar is mo. <sup>4</sup> Ba aha/ ki is pem tana gi 'kup gwo mo gom bungwar is jin ta bungwar is mo si'da/. Waƙki/ wathin kamu/ midu kulum gwo iwa ki a'di ta gi 'kup gwo e bungwar is mo tani aha/ tana ki nyanye/ ki nyanye/ mo be. <sup>5</sup> Aha/ 'cithkunuwa munyal yis mo ka cim pekwaro mo dhali aha/ tana wathi/ 'peni 'Kwani ma Israyil mo dhali aha/ tana ja waƙ ma Benyamun mo, dhali aha/ tana ji Ibraniyiin mo jin dhodhu e 'Kwani ma Ibraniyiin mo be. Me'd gwo gi gwoŋkan jin cinu ki 'Kwani Parisiyin mo tani <sup>6</sup> aha/ shwakina anyor mo mmotoca kaniisa bwa mo, me'd gwo gi mo ma ƙar/ e jin bath gwoŋkan jin cinu i'ko'd mo tani aha/ dina ka po/ mo be. <sup>7</sup> Hili waƙki/ nyunyinaɗ kamu/ di'd jin taka/ mo tani a'di karka/ me'd to jin thisu e mo gom gway ma Ƙristhos mo be.

<sup>8</sup> Ka jin gana/ aha/ dhuna ris to me'd to kun thisu e mo gom to jin bolo'da ris to 'baar mo e ki 'bor mo jin ta mmomisha Ƙristhos jin ta'da Yesu Tapam pem mo be. Dhali gom gway piti mo tani aha/ wana gwo kan e bwa mo mmodhala ris to 'peni 'baar mo dhali aha/ dhuna uni me'd to gun pishu mo ki mii gi wakan ki aha/ mina gama Ƙristhosa du is mo be. <sup>9</sup> Dhali ki aha/ minu this mo i is e a'di mo, yisa mmota gi mo ma ƙar/ e ki is pem mo yisa, mmo'dap 'ko'di gwoŋkan jin cinu mo. Hili a'di jin ta mo gi gamu gwo is eya Ƙristhos mo. Mo ma ƙar/ e yan 'peni Arungimis mo a'di jin di 'ko'd e mo jin gamu gwo is mo be. <sup>10</sup> Ki aha/ mina mish a'di mo dhali mom'bi'th gi mompim piti mo dhali aha/ mina pash mo gi isa nyor piti mo mmowar waki a'di e jwam piti mo be. <sup>11</sup> Wakan waƙki/ a'di mishu mii mo gom aha/ ki aha/ mina bumbur mo e mo jin pinu mo 'peni mowu mo be.

*Yana Ƙup ki Ƙupa Nwa mo*

<sup>12</sup> Yisa mmobu'thika/ to yansan mo hila/ walla mmowarki jim 'borgaɗ gana/ mo hila/, hili aha/ dina mmo/ ur a'di mo mmomiga/ bu'th a'di jin bu'thkin ma Ƙristhos jin ta'da Yesu aha/ mo, mmokar aha/ mo mmota jim piti mo be. <sup>13</sup> Iwaƙa,

aha/ dinaki kar is pem ki jim bu'th to mo hila/. Hili ton tal 'de/ miiga/ mo mmodhalka ris to gunn n'ko'd mo dhali mmogon is ka karambuye/ ki to gun 'koni bun'kup mo tani <sup>14</sup> aha/ gusa ur to i'ko'd mo e mo jin tanu gi 'kup to mo mmogam 'kupa nwa 'pena yuƙ ma Arungimis 'peni momis mo eya Ƙristhos jin ta'da Yesu mo be. <sup>15</sup> Dhalki ana gwansan gun isa mo tani tana gi bwa ki wakan mo ma. Dhali waƙki/ um 'kona bwa ka bwanycin mo, ma e ton tiya mo tani Arungimis midu tor a'di yan eya tente/ e um si'da/ mo be. <sup>16</sup> Isi kan dhalki ana iina iin gana/ mo e mo jin bumburkina ana mo.

<sup>17</sup> Iwaƙa, 'thokaa/ mii mo ma dhali kuthi uni gwansan ki e mo ma uni gun 'kokin mo mmomii kan me'd jin para um she/mm e e aman mo. <sup>18</sup> Haali/ uni ka ris torkika/ um mo me'd ka ris mo dhali shwane/ aha/ tora um gwo ki jabu'th mo uni gun 'kokin mo mmomii waki uni gun ta 'kup gi cwany'cithan dhul ma Ƙristhos mo be. <sup>19</sup> 'Pemen buni ta mony'ce'd sho'k mo dhali arum buni jin luɗa uni mo tani ta bwa mo dhali uni caki can thus e mon'the is buni mo ki bwa jin dhuna uni ki to ga 'cesh mo be. <sup>20</sup> Hili 'penkuman pam bana a'di ta momis mo be dhali 'peni a'di mo tani ana corkina Amanwoth mo jin ta Tapa Yesu Ƙristhos mo be, <sup>21</sup> a'di jin midu ak bungwara ha'th'ko'd bana yan e mo mmowa e ki bungwar is piti mo e monyca mo ki mom'bi'th jin 'bitha a'di e mo mmomisha ris to dhu 'baar mo mmobath a'di i'ko'd me'd is pitin gana/ mo be.

## 4

*'Kunyi Bwa mo ma e Tapa mo*

<sup>1</sup> Wakan iwak pem, um gun enka/ mo dhali kun 'kosha te/ aha/ mo dhali kun ta bwan' kunygam pem mo dhali kun ta ton'kup pem mo tani teli sho'k wakan e Tapa mo ma um gun enka/ ki mo/en gana/ mo.

<sup>2</sup> Aha/ malaskina Apuudiya mo dhali aha/ malaskina Sintiki mo mmogam gwo me'd mo e Tapa. <sup>3</sup> Dhali aha/ dotkina / e si'da/ amannyak dhanƙa'b ganam pem bu'th mo ki wothi/ up gwansan mo ma, haali/ uni nyakina tu'c mii ki 'ban kuku/ nyakki aha/ mo e gwom 'borga/ nyakka Aklimandus mo dhali kun tiya kun nyakkana tu'c mii ki aha/ mo uni gun 'kona gway eya warka/ gi mondiki/e mo be.

<sup>4</sup> 'Kunyi bwa mo ma, e Tapa, isa yempa/ mo. Dok/ e aha/ mina o um gwo mo ki: 'Kunyi bwa mo ma. <sup>5</sup> Dhalka ris 'kwani 'baar mo mishi mo mo ma, mo ma dum bum jin 'tima um mo. Haali/ Tapa a'di 'disha 'twa/ mo hila/. <sup>6</sup> Dhalka anan ki anan mo gom ton 'deɗ kamu/ mo ma hili eya ris to 'baar mo ki mon'tho mo dhali ka thip jin thipu mo ki mom'bor bwa i is mo tani dhalki ton

dot bum minu mish mo eya Arumgimis mo.  
<sup>7</sup> Dhali monku'th is ma Arumgimis a'di jin peki'd eya ris mo jin mishu gwo 'ban mo tani a'di midi jiya dum bum mo dhali bwam bum eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

*Kulumi Gwo gi To Gwansani Bwa mo*

<sup>8</sup> Gom gwo jin bogo'd mo gom um, iwak mo tani aris to gun ta kunj gana/ mo, aris to gun ta kun taku mo, aris to gun ta kunj kar/ e mo, aris to gun ta kun dhelelin mo, aris to gun ta kun nja/u mo, aris to gun ta kuny jaro/ mo, wakki/ akamu/ midi 'taki di jin bol tiya e ki 'bor gana/ mo tani wakki/ tal 'derj kamu/ midi 'taki di jin ta jin ha me'd mo ki momarj mo tani kulumi gwo gwansani bwa mo ma.  
<sup>9</sup> To gun da/ara um mo dhali kun budha um mo dhali kun cika um mo dhali kun parkina um e mo e aha/ mo tani to gwansan miyyi uni mo ma dhali Arumgimis gi monku'th is midi di e um mo be.

*Gwo Toru gom To jin Cina 'Kwani gi Pam Pilibbi ki Me'd mo*

<sup>10</sup> Hili aha/ 'bora bwa mo e Tapa ki canye haali/ me'd dok/e hila/ um tuju bwam bum ki cu mo mmokayaa/ e mo. Ka jin gana/ um kaka/ e mo hili um dar gi bway 'boro'd mo mmomii to mo. <sup>11</sup> Yisa mmo/oka/ gwo gom mo gi hara to mo haali/ aha/ mishkina mo ki is pem mo ki mo yin jin dika/ nycine/ mo tani aha/ ca'bkina mo ka this mo i e mo be. <sup>12</sup> Aha/ misha mmokar is ki jin gwa'd mo dhali aha/ misha si'da/ mmo/ isha to ka enthus mo. Eya ris to 'baar mo dhali gom to 'baar mo tani aha/ mishkina ka malimbu'da/ mmokap mo dhali mmo'kosha te/ mo, mmo/ isha to ka enthus mo dhali mmohara to mo. <sup>13</sup> Aha/ misha aris to 'baar mo mii mo e a'di jin 'bi'thki aha/ is mo be.

<sup>14</sup> Bahili um miikin ki 'bore/ mo mmogina um to gom aha/ gom monto'c is pem mo be.

<sup>15</sup> Dhali um ki is bum si'da/ mishin um gi Pam Pilibbi ki me'd ka mun'kup 'peni gwom 'borga/ ki aha/ dhalkina Pam Makiduniyya 'pen mo tani akaniisan kamu/ yisa nyak to mii ki aha/ yisa e momii jin cinu to ki me'd mo dhali e mo jin budhu to mo hili isi ciki/ um 'cena mo be. <sup>16</sup> Gom me'dyin e Pan Tasaluniiki tani um hashki jan 'de/ mo dhali dok/ e gom to jin miga/ mii ta mo. <sup>17</sup> Yisa mmosimmka/ to jin cinu ki me'd e mo yisa, hili aha/ simma maman e mo ki a'di midi mar is mo mmokam gom um mo be. <sup>18</sup> Hili aha/ bu'thkina to 'baar mo ki nyanye/ mo. Aha/ 'tu'dkunu mo mmobu'thkika/ to mo 'pena Abapruditus mo, to gun pu'dkin mo 'peni um jin ta'da shim jin cinu jin kuyi mo ki kuy jin ta mo jin miikunuwa bas mo jin mishu bu'th mo mmo'bora Arumgimis bwa i is mo be. <sup>19</sup> Dhali Arumgimis pem midi thip um ka ris to gun mina umi mii ta mo isi to gun waki kun tana a'di pam piti mo

e monyca eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. <sup>20</sup> Shwane/ dhalki monyca a'di di'd eya Arumgimis bana jin ta'da Babam bana ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonnii. Amen.

*Kwalany Monthe Me'd jin 'Ko'd mo*

<sup>21</sup> Theka ris uni 'baar mo me'd kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel eya Kristhos jin ta'da Yesus mo ma. Dhala wak kunj 'kon nyakki aha/ mo tani theki um me'd mo si'da/. <sup>22</sup> Aris uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo tani theki um me'd mo uni gun mumki 'ko mo e gu'b ma Kaysar mo be.

<sup>23</sup> A'the 'peni Tapa Yesus Kristhos midi di e shi/in bum mo be.

## Gwo jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Paŋ KULUUSI mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuulus, a'di jin karu ki she/ mo goma *Kristhos* jin ta'da Yesus mo ki bwa ma Arungimis mo dhala *Timuḥawuus* jin ta'da kam bana mo.

<sup>2</sup> E uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo dhali iwaḥ kun ta ku isiŋ gana/ mo eya *Kristhos* mo, uni kun 'kokin mo e Paŋ Kuluusi mo.

A'the e um mo dhali moŋku'th is 'peni Arungimis jin ta'da Babam bana mo be.

### *Mon'tho ma Buulus mo gom 'Kwani kun Gami Gwo Is mo e Paŋ Kuluusi mo*

<sup>3</sup> Aman isa yempa/ 'bora Arungimis bwa i is mo, a'di jin ta'da Baba gi Tapa Yesus *Kristhos* bana mo, me'd jin 'thokina aman mo gom um mo, <sup>4</sup> haali/ aman cikkina gwo gom moŋgam gwo is bum eya *Kristhos* jin ta'da Yesus mo dhali mo/ en jin takina um mo goma ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo, <sup>5</sup> haali/ mo ma 'teŋ kape/ a'di karkunu mo gom um e momis mo. Gom a'di yansan mo tani um cikki gwo *ntwa/ a/* mo e gwo jin ta gwoŋ gana/ mo, a'di jin ta gwom 'borga/ mo, <sup>6</sup> a'di jin pu'dki'd e um mo, me'd a'di ka jin gana/ diki'd e mony'ceshi 'baar mo mmodho'thkina a'di maman mo dhali mmo'twakkina a'diya 'twak mo - wakan e bwam um ki is bum mo 'pena tee jin cikkina um a'di mo dhali mish a'di 'ban mo, a'di jin ta'da 'the ma Arungimis mo e gwoŋ gana/ mo, <sup>7</sup> me'd jin da/ arkina um a'di mo 'pena Abapraas mo, a'di jin ta'da garr bam jin enu jin mii to mo. A'di ta a'di isiŋ gana/ mo jin mii to goma *Kristhos* mo gom gway bam mo <sup>8</sup> dhali a'di 'torki a'di aman mo gom mo/ en bum e Shi/in mo be.

<sup>9</sup> Dhali wakan 'pena tee jin cikkina aman a'di mo tani aman yisa dakkina 'tho mo mmo'tho mo gom um mo, mmodota/ dot' mo ki um minu 'taki 'tu'd mo ki monyith' bwam piti mo eya ris miin to gi shi/in gi moyuḥ mo dhali momish gwo 'ban mo, <sup>10</sup> mmosusa sus e bway mii kun mini ha me'd gom Tapa mo, mmo'tu'd mo ki mii kun mini 'bor a'di bwa i is mo mmoḥal mamana dho'th mo goma ris miim 'borga/ mo dhali mmodora mar is mo ki monyitha/ Arungimis mo be. <sup>11</sup> Dhalki um 'bitha is mo eya ris mom'bithi 'baar mo isi ki monycam piti jin ḥa'bki dem dem mo goma ris mo jin 'dimuwa 'dim 'kup mo dhali bwa jin 'kuḥu ki 'kari'th mo ki moŋkuny bwa mo, <sup>12</sup> mmoḥiya Baba bwam 'boro'di is

mo, a'di jin thunki ana mo mmonyak mal pwak ki uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo e moŋkush mo be. <sup>13</sup> A'di 'cuḥki ana mo 'peni mom'bi'th gi mondhurumi'd mo, mmo'ciḥ ana agap mo e bampa/ gi Ya/ m piti jin ena a'di mo, <sup>14</sup> e a'di jin takina ana mo jin wanuwa wan 'ba/ mo dhali amure/ gi miinthus jin dhalkunu ana 'pen mo be.

### *Mon'tu'd ma Arungimis jin 'Tu'dki'd mo*

<sup>15</sup> A'di jin bu'thki jama ma Arungimis mo, a'di jin molu mish ki e ga 'cesh mo, a'di jin ta'da bwa nyara/ jin twa/a/ ka ris to 'baar mo kun uḥu mo be. <sup>16</sup> Haali/ e a'di mo tani aris to 'baar mo 'kokunu mo mmo/uk mo e momis mo dhali e mony'cesh mo, uni gun mishu ki e ga 'cesh mo, dhali uni kun molu par e ki e ga 'cesh mo, waḥki/ adhana *kursi* ma malik mo walla mo jin tanu tapa mo, walla mom'bi'th kun molu gadhir mo walla moshir mo tani - aris to 'baar mo 'kokunu mo mmo/uk mo e a'di mo dhali gom a'di mo be. <sup>17</sup> A'di diki'di twa/a/ ka ris to 'baar mo, dhali e a'di mo tani aris to 'baar mo tulunu 'twa/ 'kup mo e a'di mo mmoḥal 'de/ mo be. <sup>18</sup> A'di ta'da 'karj'kup gom buŋgwar is mo a'di jin ta'da kaniisa mo. A'di ta montel 'pen mo, a'di ta'da bwa nyara/ 'peni mowu mo, ki a'di eya ris to 'baar mo tani midu 'taki ta isa 'cilman gana/ mo be. <sup>19</sup> Haali/ e a'di mo tani arisa 'tu'd kun ta ku ma Arungimis mo tani 'borkina bwa mo mmota gi moŋ'ko mo be. <sup>20</sup> Dhali e a'di mo tani a'di gwamki'da gwam ki is pitiŋ gana/ mo eya ris to 'baar mo, waḥki/ to gun 'kon e mony'cesh mo walla e momis mo tani a'di karki mo ma ku'th is ka bas piti ki cwany'ciḥan dhul mo be.

<sup>21</sup> Dhali um kun 'thissa/ 'kokin ka pije/ 'peni a'di mo dhali kun ta 'kup ki 'kup eya dum bum mo mmomii to kun ta thus ki thus mo tani <sup>22</sup> a'di shwane/ gwamki'da gwam mo ki is piti mo jin ta shuman is ki jwam piti mo, ki mii gi wakan mo tani a'di midu tor um eya tente/ mo me'd ku gun dheelkin mo dhali kun dar gi thalkin mo dhali ku gun mini dar gi mo ma waḥ ibwambori a'di mo, <sup>23</sup> ba shi/ mii a'dan 'te/ ba/, waḥki/ um mini tikir 'ko mo e moŋgam gwo is mo, ki moŋka'b mo dhali tel sho'k mo, yisa mmoḥi'k mo 'peni mo ma 'teŋ kape/ gi gwom 'borga/ jin cikkina um mo, a'di jin cikunu aris 'kwani 'baar mo kun ukunu mo e bwaŋ'kwariny momis mo, dhali gom a'di mo tani aha/ jin tana Buulus warkina ka manmii a'di mo be.

### *ABuulus Miiki To mo goma Kaniisa mo*

<sup>24</sup> Dhali shwane/ aha/ 'kunykina bwa mo e is pem mo jin 'koshki aha/ ka nyor mo gom gway bum mo, dhali e shuman is pem mo tani aha/ thimkina a'di jin harkunu mo e mo jin tocuwa *Kristhos* bwa mo gom gway gi buŋgwar is piti mo, a'di jin ta'da kaniisa mo. <sup>25</sup> A'di jin warkika/ ka manmii to mo

isi ki gwo jin piyi'd 'peni Arumgimis mo gom mo jin taka/ amandhu gwo mo, a'di jin cikunu aha/ mo gom um mo mmokar gwo ma Arumgimis ki a'di minu mish eya tente/ mo, <sup>26</sup> a'di jin ta gwo ma Arumgimis jin bagu mo, a'di jin ba'kkunu ki she/ yil ka ris mo dhali mo ma nya<sup>q</sup>um yil gun tanu mo, dhali hili shwane/ a'di torkunu eya tente/ ki kum piti kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo. <sup>27</sup> E uni mo tani Arumgimis ki kar bwa mo mmo<sup>t</sup>or eya tente/ mo ka dhan mii kun wani caa e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki monyca jin ta pa ki pa mo e gwo yansan jin cinu ki jim bag mo, a'di jin ta'da Kristhos jin di'd e um mo, jin ta mo ma 'te<sup>j</sup> kape/ gi monyca mo be. <sup>28</sup> A'di jin bahkina aman gwo mo mmoruma ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki gwo mo dhali tora ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ gwo mo eya ris moyuk mo ki aman mina 'taki dhuwa ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo ki ku gun isin mo eya Kristhos mo be. <sup>29</sup> Haali/ gom mii yan mo tani aha/ miikina mii jin 'batha'ba'th mo, mmo/uth mo ki is jin umu'di 'baar mo, a'di jin thi'thki'da thi'th mo e aha/ mo.

## 2

<sup>1</sup> Haali/ aha/ ona bwa ki um mini mish mo mo ka dhan mii jin picirkika/ mo gom um mo dhali uni gwansan kun 'kon mo e Pa Lawudikiyya mo dhali goma ris uni 'baar mo kun 'koki par jis/ em pem e mo <sup>2</sup> ka dum buni minu 'taki 'bi'th is mo me'd jin re'dkunu uni mo mmo<sup>n</sup>tal 'de/ mo e mo/en mo, mmota ga ris mo kun tanu pa ki pa mo gi momish mo mo 'pena duj gana/ mo dhali monyitha/ Arumgimis gwom bag yan mo a'di jin ta'da Kristhos mo. <sup>3</sup> E a'di mo tani aris moyuk kun ishki kumma/ mo dhali mo jin nyithuwa nyith mo be. <sup>4</sup> Aha/ ona gwo yansan mo wakan ki wathin tal 'den kamu/ mididi 'taki diki he'k um e mo ki gwo ma mak jin onu mo. <sup>5</sup> Ba aha/ pina e bungwar is mo tani hili aha/ dina e um ki shi/in mo, mmo'kunyu bwa mo mmopar miim 'boron bum kun miina um ka para po/ e mo dhali mom bum jin tela um sho'k mo ki mongam gwo is bum eya Kristhos mo be.

<sup>6</sup> Wakan, me'd jin bu'thkina uma Kristhos jin ta'da Yesu jin ta Tapa mo tani wakan 'koyi e a'di mo, <sup>7</sup> mmo<sup>t</sup>ana um ka birman mo e a'di mo dhali monyanya um is mo e a'di mo dhali mmo<sup>t</sup>ela um sho'k mo e mongam gwo is mo, jasi me'd gwo jin torkunu um mo, mmoso ki sho'k bum e mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo be.

*Mon'tu'd jin 'Tu'dki'd jin Ta Mondiki/ e eya Kristhos mo*

<sup>8</sup> Jiyyi mo ki e ki 'bore/ mo ki wathin tal 'den kamu/ mididi diki 'kwar um ka gwapi/

mo ki gwoj 'kwani<sup>n</sup> gangasha/ mo dhali ki gwo kun hekuwa he'k e kun 'ko bwa 'te/ mo, isi ki gwoj 'kwani en'thin dhamo/ mo kun luku mo, isi ki gwo ma bwa nyara/ gom gwo<sup>n</sup>kan gi mony'cesh yan mo, dhali yisa isi ki gwo ma Kristhos mo. <sup>9</sup> Haali/ e a'di mo tani mon'tu'd ka 'bimpil mo jin ta ji ma Arumgimis mo mmo<sup>t</sup>ana a'di Arumgimis mo tani ca'bki'd e bungwar is piti mo. <sup>10</sup> Dhali um pu'dkin mo mmo'tu'da/ 'tu'd mo e mondiki/em piti mo, a'di jin ta'da 'kan'kup goma ris montapa kun tanu mo dhala ris moshirr mo be. <sup>11</sup> Dhali e a'di mo si'da/ um 'kokunu mo mmo'ci<sup>h</sup>a/ munyjal yis mo ka munyjal yis jin 'ci<sup>h</sup>u/ ki dar gi me'd mo, ki mii jin dhalu bungwar is gi shuman is 'pen mo e mo ma munyjal yis jin 'ci<sup>h</sup>u/ jin ta ji ma Kristhos mo. <sup>12</sup> Dhali um 'kokunu mo mmokan mo nya<sup>q</sup>ki a'di mo e mo jin cucuwa cuc mo dhali e mii jin 'kokunu mmocu um mis mo si'da/ nya<sup>q</sup>ki a'di e mongam gwo is mo e mo/ um ma Arumgimis mo, a'di jin 'de'kki a'di mo 'peni mowu mo be. <sup>13</sup> Dhali um, um kun 'kokin mo mmowu mo e gwon dhan mo dhali e mo ma munyjal yis bum jin 'konuki 'ci<sup>h</sup>u um mo e shuman is bum mo tani Arumgimis a'di ki dhu ki e mmo<sup>n</sup>tal 'de/ nya<sup>q</sup>ki a'di mo, mmodhalkina a'di ana aris gwon dhan bana 'pen mo, <sup>14</sup> mmo'koshkina a'di gwo jin 'kwarkunu mo jin diki'da po/ ana mo, a'di jin theke'thki'da theke'th mo gom gwo<sup>n</sup>kan mo be. A'di yansan idhalkina a'di ka po/ mo, mmo<sup>t</sup>elkina a'di a'di ka musmaar mo apo/ cwany'ci<sup>h</sup>an dhul mo. <sup>15</sup> A'di dininki mom'bi'th kun molu gadhir she/ mo dhali mom'bi'th mo, dhali a'di ki tor uni eya tente/ mo jin mina uni ta she/mm mo mmo<sup>p</sup>ikina a'di uni e ki mii mo be.

*Simmi To E mo kun Ta ku gi Momis mo*

<sup>16</sup> Wakan dhalki wathin tal 'den kamu/ ki dhal bway mo mmokar gwo wak apo/ um mo e gwo jin do<sup>t</sup>uwa dot mo gom tonte/ mo dhali tungi mo walla gom mo ma yuk jin yuku ka tol 'kup mo walla goma appen this mo walla goma cim ma pesu/ mo. <sup>17</sup> Uni gwansan ta jasa kashira/ gom to kun mini pu'du/ mo, hili bungwar is gi mii mo tani uni ta ku ma Kristhos mo be. <sup>18</sup> Dhalku/ ki dhal wathin 'den kamu/ bway mo mmo<sup>t</sup>hu'th um thum mo, mmodi'b um is mo mmowu is ka 'cesh mo dhali lun iman'doyu gwo mo, mmodoshkina a'di apo/ tonyjan piti mo, mmose mo ki 'pura/ 'pura/ ki dar gi 'kup mii mo ki bwa gi bungwar is 'te/ mo. <sup>19</sup> Dhali yisa mmo<sup>t</sup>ela a'di e a'di jin ta'da 'Kan'kup mo. 'Peni a'di mo tani bungwar is ka 'bimpil thipki'da thip mo dhali re'di mmo<sup>n</sup>tal 'de/ ki mom piti gun gamu is mo dhala billa/ mo mmo'twak mo ki mon'twak jin di'd 'peni Arumgimis mo be.



<sup>20</sup> Waḱki/ um wukin mo nyaḱka Ḵriṣṭhos mo gom gwo ma bwa nyara/ gom gwoṅkan gi mony'cesh yan mo tani gomatinta 'kokina um ki moṅ'ko mo jin cila 'kwaniny'cesh mo? Atinta 'dapkina um 'twa/ mo ki gwoṅkan jin 'tashuwa 'tash bway mo? <sup>21</sup> Uni gun o gwo mo ki: Dhalku/ to ki bu'th is ki me'd mo. Dhali, Dhalku/ to ki nyok mo. Dhali, Dhalku/ to ki ta is ki me'd mo. <sup>22</sup> (Uni ta to gwansani 'baar mo kun minu 'ce'd sho'k mo mmomii uni mo), isi ki gwoṅkan gi 'kwani en'thi/ mo dhali gwo kun toru mo? <sup>23</sup> Uni gwansan ka jinḱ gana/ miikunu 'pena por ma pije/ mo mmoshusha du mo gom mii ma gayuṅ jin ta'da teṅḱ gana/ mo dhali mo jin wunu is ka 'cesh mo dhali diki 'tash buṅwar is 'twa/ mo, hili uni 'koki ta to gun 'bitha she/ ki 'bi'th mo mmonona non mo 'peni mii gi buṅwar is jin din ma du ki 'thup mo.

### 3

<sup>1</sup> Waḱki/ um 'deku mo nyaḱka Ḵriṣṭhos mo tani simmi mii e mo gom to gun ta ku gi momis mo, e mo jin din ma Ḵriṣṭhos mo, e mo jin ḱa'bkina a'di ka bim poros ma Arumgimis mo be. <sup>2</sup> Dhuyi adum bum gom to gun 'kon e momis mo, yisa gom to gun 'kon e mony'cesh mo. <sup>3</sup> Haali/ um wukin mo dhali moṅ'koki/ em bum a'di bagkunu mo nyaḱka Ḵriṣṭhos eya Arumgimis mo be. <sup>4</sup> Ka Ḵriṣṭhos, a'di jin ta moṅ'koki/ em bana minu piyu/ mo tani um si'da/ minu piyu/ mo nyaḱki a'di mo e monyca mo be.

#### *Miin Dhamo/ mo dhali Miin This mo*

<sup>5</sup> Wakan, 'koshi mii ga 'cesh jwa mo kun 'kon e um mo, kun ta mo gun miinu mi-nyal mo dhali mo gun 'dapu e mo dhali e kun dhunu ki 'thir 'thir mo dhali bwan thus kun pishu is mo dhali mo jin 'thoṭhu/ bwa mo, a'di jin ta mii jin luṅu tompinycon mo be. <sup>6</sup> Gom mii gwansan mo tani a'di ipu'dkin ma nyor ma Arumgimis apo/ iya/ gi 'kwani kun ushi gwo ha e mo. <sup>7</sup> E mii gwansan 'thissa/ mo tani um iikin e uni mo me'd jin 'kokina um mo e bwam uni mo be. <sup>8</sup> Hili shwane/ dhuyi uni 'baar mo 'pen ka pije/ mo, mii ma nyor mo, dhali anyor jin deḱki'da deḱ mo, dhali mii gun dupa dupi e mo dhali mo ma thu'th 'pen jin thudhu ka sor gun walu mo dhali gwo nyogga/ 'peni 'twam bum mo. <sup>9</sup> Dhalku/ ki ta aṭor ka rem 'kup mo, mmomisha um ki um dhalki mii gi buyempan dhamo/ 'pen mo ki miim piti kun boṭkina um mo. <sup>10</sup> Dhali um ki hi'th miim buyempan this mo, a'di jin ukkunu mo dok/ e e monyitha/ nyith mo 'ko'di jamas gi a'di jin ukki'da uk mo. <sup>11</sup> Mmahan mo tani Wathij Griki dhali Wathi/ Yahuuda/ mini mol 'ko ki she/ mo, dhali mo ma munyal yis jin 'ciṭhu/ mo dhali mo ma munyal yis jin 'konuki 'ciṭh mo, dhali wathi/ jin diki wal 'twanḱ Griki

mo dhali jin mii mii kun ḱanḱama ḱanḱam mo, dhali ciṅkina/ jin yolu mo dhali wathi/ jin di ki 'kus mo, hili aḴriṣṭhos a'di ta to 'baar mo dhali e ana 'baar mo be.

<sup>12</sup> Wakan, hithi ma mii gwansan mo, me'd uninḱ gana/ kun kwanyikin ma Arumgimis mo, um kun dheelikin mo dhali kun enu mo, mii gi wakansan mo kun ta mii kun ḱwojuwa ḱwo'c e i is mo dhali mii kun miinu ki bwanḱush mo dhali mii gun dhunu is ki gwa'd mo dhali mii kun miinu ka 'thup e mo dhali mii kun 'kuḱu bwa ki 'kari'th mo, <sup>13</sup> mmothona thon me'di 'ko'd ka rem 'kup mo dhali, waḱki/ wathin 'deṅ kamu/ ta gi gwo walla/ apowa kamuṅ kamu/ mo tani dhali adhal gi miinthus 'pen ka rem 'kup mo ma. Me'd mii jin dhalkina Tapa uma mure/ miinthus bum 'pen mo tani um si'da/ mini mii dhalka mure/ miinthus 'pen mo. <sup>14</sup> Dhali apowa ris mii gwansani 'baar mo tani hithi mo/en mo, a'di jin deḱki'da ris to 'baar mo mmotal 'de/ mo ki 'bor gana/ mo ki dar gi mo ma dhadharmu'th mo. <sup>15</sup> Dhali dhalki moṅku'th is ma Ḵriṣṭhos bway mo mmojiya dum bum mo e a'di ka jinḱ gana/ jin yukkunu um mo e buṅwar isa 'de/ mo, dhali mmoḱi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo. <sup>16</sup> Dhalki gwo ma Ḵriṣṭhos ḱa'ba'd e um ki ḱa'b 'pempaṅ gana/ mo me'd mii jin torkina um gwo mo dhali mmorogom gwo ka rem 'kup mo ka ris moyuk mo, dhali me'd jin yukkina um gway mo mmoka mo jin miinuwa mii e mo dhali gway jin maṅuwa maṅ mo dhali gway jin yukḱ mo to gi shi/in mo ki mii jin 'boruwa 'bor bwa i is eya dum bum goma Arumgimis mo be. <sup>17</sup> Dhali ma eya ris to gunn kun mina um imii mo tani e gwo gun ona um mo walla mii gun miina um mo tani miyi aris to 'baar mo ki gway gi Tapa Yesu mo mmoḱi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is ka Arumgimis mo, a'di jin ta'da Baba e a'di mo be.

#### *Mo jin Nyaku To Mii mo e Moṅ'ko 'Kwani gi Moṅ'koki/en This mo*

<sup>18</sup> Up 'dapi ki me'd ki gwo gi ikathim bum mo me'd gwo jin ha me'd e Tapa mo. <sup>19</sup> 'Kwaniṅ gwas, eni up bum mo ma, dhali dhalki uni ki 'cwar mo. <sup>20</sup> Uciya, hayi gwo gi icim e mo dhali gwo gi ikwan e mo goma ris to 'baar mo, haali/ mii yansan mo tani a'di ki 'bor Tapa bwa mo. <sup>21</sup> Ibaba, dhalku/ ki rukuny uḱim bum ka nyor mo, isi ciki/ uni mini 'koki 'bitha du is mo. <sup>22</sup> Ciṅkina/ kun yoluwa, hayi gwo e eya ris to 'baar mo gi uni gwansan kun ta tapam bum mo e mony'cesh mo, yisa ki mii kun miinu e jis/ enḱ 'kwani mo mmo'bor 'kwani bwa mo 'te/ yisa, hili ka dun ṭal 'de/ mo mmoḱo/ Tapa mo be. <sup>23</sup> Ma eya risa ṭu'c bum gunn kun miina um mo tani miyi a'di ki bwanḱ gana/ mo me'd jin miina um Tapa to mo, dhali yisa

gom 'kwaniya, <sup>24</sup> mmomishkina um 'peni Tapa mo ki um mini bu'th mal mo me'd tom bum jin ish kumma/ mo. Um miiki Tapa Kristhos to mo be. <sup>25</sup> Haali/ amanthu'th to mii mo tani a'di minu doku/ tonthus apo/ a'di jin miikina a'di mo dhali mii jin miinu ka gwar 'de/ yisa di'da.

#### 4

<sup>1</sup> Itapa, miyi cinjinam bum kun yola um ki mii ma kar/ e mo dhali ki dar gi mii ma gwar 'de/ mo, mmomisha um si'da/ ki um ta gi Tapam bum e momis mo.

<sup>2</sup> Tikiri moshok'tel mo e mon'tho mo mmo-timkina uma tim mo gom a'di ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo <sup>3</sup> dhali 'thoyi mo gom am si'da/ ka Arumgimis mido 'taki ka'd amana campur gom gwo mo, mmobah gwo ma Kristhos jin cinu ki jim bag mo gom gway gi a'di jin dikika/ eya sijin mo <sup>4</sup> ki aha/ mina 'taki tor a'di eya tente/ me'd jin miga/ 'taki tor a'di ka ba/.

<sup>5</sup> Boti ki mii ki is bum gana/ ki yuk yuk mo 'kupki uni gwansan kun 'kona pije/ mo mmowara tee is mo. <sup>6</sup> Dhalki gwom bum kun ona um isa yempa/ mo ta gwo ma 'the mo dhali kun cemesa cemes ka 'donkoro/ mo, wakan ki um mini mish mo mo gwo kun mina um ka ba/ ithok 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo.

#### *Kwalary 'Te/ Ba/ Monthe Me'd mo*

<sup>7</sup> Tikikus a'di mido tor uma ris to 'baar mo kun miika/ mo. A'di ta'da kam bana jin enu mo dhali ta a'di isinj gana/ mmomii to mo dhali agarr jin ta'da manmii to e Tapa mo be. <sup>8</sup> Aha/ hashkina a'di i um mo gom isi gwoj 'kup gwo yan gana/ mo ki um mini mish mo mo gom 'kom bam jin 'kona am mo dhali ki a'di mido 'taki 'bi'th uma dum bum is mo, <sup>9</sup> dhali nyakki a'di mo si'da/ a'di jin ta'da Unisiimus mo, a'di jin ta isinj gana/ mo, dhali jin ta'da kam bana jin enu mo, a'di jin ta jan 'de/ gi is bum gana/ mo. Uni mini tor uma ris to 'baar mo kun buthi mo mo e mo yan mo.

<sup>10</sup> Aristarkus jin ta'da agarr pem jin nyakkaa/ ca'b eya sijin mo tani theki um me'd mo dhala Markus jin ta nam ma Barnaaba mo (isi gwo gom a'di jin bu'thkina um mmoye'thkunu um sho'k ki gwo mo - wakki/ a'di mido pu'dku/ i um mo tani buthi a'di mo ma), <sup>11</sup> dhala Yesuu/ a'di jin yukunu gway ka Yusthus mo. 'Kwani gwansan uni ta jasi uni kun 'ci'ihkunuwa munyjal yis mo e bwaman uni kun nyakkaa/ tu'c mii mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo, dhali uni ita momalas pem mo be. <sup>12</sup> Abapraas, a'di jin ta jan tal 'de/ ki is bum mo, jin ta'da manmii to goma Kristhos jin ta'da Yesus mo tani theki um me'd mo, isa yempa/ mmoka um e mo ka dun dara'd mo e mon'thom piti mo, ki

um mini 'taki dosh mo me'd ku gi isin mo dhali mmomish mo ki isi mish gana/ 'baar mo a'di jin ta bwa ma Arumgimis mo be. <sup>13</sup> Haali/ aha/ tana aman/ o gwo gom a'di mo haali/ a'di miiki'da tu'c jin 'batha'ba'th mo gom um mo dhali gom uni gwansan kun 'kon e Pa Lawudikiyya mo dhali e Pa Hiyarabulis mo be. <sup>14</sup> ALuuka, a'di jin ta'da hakiim jin enu mo dhala Dimas mo theki um me'd mo. <sup>15</sup> Ciki monthe me'd pem eya wak kun 'kon e Pa Lawudikiyya mo dhali eya Nimpaas mo dhala kaniisa jin di'd e gu'b ma yim mo. <sup>16</sup> Dhali ki gwo yansan denkunu e mo e bwam um mo tani dhalki a'di si'da/ denju e mo eya kaniisa gi Pa Lawudikiyya mo be dhali hili ki 'bore/ ki um ki denj gwo yan e si'da/ gwo 'peni Pa Lawudikiyya mo. <sup>17</sup> Dhali oya Arkibbus gwo mo ki: Hili ki 'bore/ ki / e mini thim to mii mo a'di jin bu'thkina / e 'peni Tapa mo.

<sup>18</sup> Aha/ Buulus i'kwarkina gwo monthe me'd yan ki me'd pem gana/ mo. Kayi amakk'iyam pem e jin dekkunu aha/ mo. A'the mido di gom um mo.

## Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan TASALUNIIKI mo

*Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuulus dhala Silwaanus dhala Timuthawuus.

Eya kaniisa gi Pan Tasaluniiki mo eya Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo.

A'the e um mo dhali moŋku'th is mo be.

*Moŋgam Gwo Is gi 'Kwani gi Pan Tasaluniiki mo dhali She/mm kun Tana Uni mo*

<sup>2</sup> Aman cikina mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo eya Arumgimis isa yempa/ mo gom umi 'baar mo mmoŋkir gway bum mmoka e eya 'thom bam mo, <sup>3</sup> mmoka e ibwambor ma Arumgimis bana mo dhali Ababa mo gom miim bum gi moŋgam gwo is mo dhali miin to kun miina um ki mo/en mo dhali mmoŋel sho'k mo e mo ma 'tej kape/ e Tapa Yesus Kristhos bana mo be. <sup>4</sup> Haali/ aman misha mo iwaŋ mo, um kun enu ka Arumgimis mo, me'd jin kwanykina a'di um mo <sup>5</sup> haali/ gwom 'borgam bam pu'dki' e um mo jasi ki gwo yisa, hili si'da/ ki mom'bi'th mo dhali ki Shi/in Dheleladhelel mo dhali ki gwo jin 'tu'du'd mo ki mo jin suguwa du mo. Um mishkin ki aman tana 'kwani kun wakata kun nyo/kunu mo e bwam um mo gom gway bum mo. <sup>6</sup> Dhali um warkin ki imanthok aman mii mo dhali gom Tapa mo haali/ um bu'thki gwo mo ki mo gi isa nyor jin 'kosho'd kagahara mo ki moŋ'kuny bwa mo jin ta moshi/irr ki Shi/in Dheleladhelel mo. <sup>7</sup> Wakan ki um warkin ki uni gun ta she/ mm goma ris uni kun gamki gwo is mo e Pam Makiduniyya mo dhali e Pa Akaa/ iya mo be. <sup>8</sup> Haali/ gwo gi Tapa yisa igwoki'd mo jasi 'peni um e Pam Makiduniyya mo dhali Pa Akaa/ iya mo hili si'da/ moŋgam gwo is bum si'da/ eya Arumgimis mo a'di yaki'd ka piye/ eya ris mo 'baar mo. Wakan ki aman yisa mina ta gi toŋ kamu/ mmo/o mo. <sup>9</sup> Haali/ uni ki is buni be'dki isi gwo mo gom aman mo gom han jin hankunu aman mo e bwaman um mo dhali gom mom bum jin tu'kkina um mo eya Arumgimis mo 'peni aris tompinycon mo mmomii to gom a'di jin di ki e mo, a'di jin ta'da Arumgimis gana/ mo be, <sup>10</sup> dhali mmoŋor Ya/m piti 'peni momis mo, a'di jin cukina a'di mis mo 'peni mowu mo, a'di jin ta'da Yesus jin midu 'cuŋ ana mo 'pena nyor jin midu pu'du/ mo be.

## 2

*Miin To ma Buulus jin Miina A'di e Pan Tasaluniiki mo*

<sup>1</sup> Haali/ um ki is bum mishki mo mo iwaŋ mo, ki buŋ jin buŋa aman e um mo tani diki ta jim pe'th mo. <sup>2</sup> Hili ba aman hila/ i'koshkina is ka nyor mo dhali miinu ki mon'the is kun shi/ashi/ mo e Pam Pilibbi mo me'd jin mishkina um mo dhali aman takina gi mo ma dum bam jin 'bi'thkina aman is mo eya Arumgimis mo mmobah um gwom 'borga/ ma Arumgimis mo e jis/ e ka dhan mo jin tanu 'kup ki 'kup mo be. <sup>3</sup> Haali/ momalas bam mo diki pi 'peni mo ma he'k e mo walla mii kun nyo/anyo/ mo walla a'di jin miinu ka maŋ mo. <sup>4</sup> Hili jasi me'd jin teskunu aman ka Arumgimis mo mmota imandhu to mo gom gwom 'borga/ mo tani wakan aman torkina gwo mo, yisa mmomii mii mmo'bor 'kwani bwa mo yisa, hili mmo'bor Arumgimis bwa i is mo, a'di jin nyo/ki'da dum bam mo be. <sup>5</sup> Haali/ aman 'konaki bu'th gwo kun onu kun ta ku ma rakakokosh mo, me'd jin misha um mo, walla mii jin dik mii e mo gom bwa jin puru'd mo me'd jin tan ma Arumgimis aman/ o gwo mo. <sup>6</sup> Wakan si'da/ aman 'konaki simm monyca e mo 'peni 'kwani mo walla 'peni um mo walla 'peni 'kwanin tiya mo, ba aman mina 'taki ta ku gun 'theŋki gwo mo gom to mo me'd uni kun dhuu ki she/ mo goma Kristhos mo. <sup>7</sup> Hili aman takina 'kwani kun 'thup ma du mo e bwaman um mo me'da yim jin hilki'da hil mo gom uŋim piti mo be. <sup>8</sup> Wakan aman usha e joŋo/ mo gom bwa jin o am ki um mo. Aman thosonkina is mo mmonyaka nyak ki um mo, yisa jasi gwo gom gwom 'borga/ ma Arumgimis mo, hili si'da/ is bam gana/ mo haali/ um warkin ki uni kun ena am ki en gana/ mo be.

<sup>9</sup> Haali/ um kaki miim bam jin miina aman to e mo dhali mii gun 'batha'ba'th mo, iwaŋ mo. Aman miikina mii mon'thiny mo dhali ki montee ilu/ mo ki aman mina 'taki diki dhu ton diŋin e 'ba/ apo/ jaŋ kamu/ mo me'd jin 'kokina am mmoci gwom 'borga/ ma Arumgimis e um mo be. <sup>10</sup> Um ta iman/ o gwo mo dhali Arumgimis si'da/ mo gom mii ma gayiin bam mo dhali mii kun ta ku ma kar/ e mo dhali mii kun daru/ ki thalkin mo ibwambori um kun ta imangam gwo is mo be. <sup>11</sup> Haali/ um mishki mo mo me'd mii kun miina com mo gom uŋim piti mo tani aman malaskina um ka 'dete/ 'dete/ mo dhali 'bi'th uma du is mo dhali kan um gwo mo <sup>12</sup> mmo'ko 'ko jin ha me'd mo goma Arumgimis mo, a'di jin yukki um mo e bampam pitiŋ gana/ mo dhali monyca mo be.

<sup>13</sup> Dhali aman si'da/ 'bora Arumgimis bwa i is mo ki tikir tikir mo gom mii yan mo haali/ ki um bu'thki gwo ma Arumgimis mo jin cikina um 'peni aman mo tani um bu'thki a'di mo me'd gwoŋ 'kwani yisa, hili me'd a'di jin ta a'di mo, a'di jin ta gwo ma Arumgimis mo, a'di jin diki'd mo mmo/ um

mo e um kun gamki gwo is mo be. <sup>14</sup> Haali/ um, iwaḵ mo, um warkin ki imanhoḵ mii mo ka ḵaniisa ka ris mo kun ta ku ma Arumgimis mo eya Ḵriṡthos jin ta'da Yesus mo, uni kun 'kokin mo e Pa Yahuudiyya mo. Haali/ um 'koshkina is ka nyor mo ki ton ṭal 'de/ mo 'peni 'kwani gi bampam bum mo me'd mii kun miikunu uni mo 'peni 'Kwani Yahuuda/ mo, <sup>15</sup> uni kun 'koshki Tapa Yesus jwa mo nyakki imanci gwo ma Arumgimis kadhamo/ mo dhali ur am ka piḵe/ gara/ mo dhali mii gi wakan diki 'bora Arumgimis bwa mo dhali uni ta 'kup ki 'kup mo gom 'kwani 'baar mo <sup>16</sup> mmononkina uni aman bway mo 'peni moṭor gwo e 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo ki uni minu 'taki woḥ mo. - Wakan me'd isa yempa/ mo uni 'tu'dki miinthus buni ki piny piny mo. Hili anyor ma Arumgimis pu'dki'd apo/ uni ki ta'b mo.

*ABuulus Dina Gwo Ibwa mo Mmobuṭi 'Kwanij Ḵaniisa Dok/ e mo*

<sup>17</sup> Hili me'd jin 'thissa/ ḵwa/ kunu aman bwa mo 'peni um iwaḵ mo, ki ari mo mo e buḡwar is mo tani, yisa eya du mo tani aman palkina mii mo ka daran du kagahara mo dhali o bwa ki o shiyi'd mo mmoṭora ṭor ki um ka ḵarambuye/ mo. <sup>18</sup> Haali/ aman ṛapa mmopu'dku/ i um mo - aha/ Buulus dok/ e dhali dok/ e mo - hila Seṭaan nonki aman 'kup mo. <sup>19</sup> Haali/ mo ma 'teṛ kapem bam walla moṛ'kuny bwam bam walla toṛ'kup jin dhuna aman 'ba/ ki ca mo ibwambori Tapa Yesus bana mo gom pu'd piti jin mina a'di pu'du/ mo tani a'di ta'da ta mo? A'di diki ta uma? <sup>20</sup> Haali/ um ta tontak bam mo dhali moṛ'kuny bwam bam mo be.

### 3

<sup>1</sup> Wakan ki aman mola 'dim 'kup naskina/ mo tani aman okina bwa mo ki aman minu dhalku/ mo ṛ'ko'd mo e Pa Athiina mo aman 'cena mo <sup>2</sup> dhali aman hashkina aTimuḥawuus mo, a'di jin ta'da kam bana mo dhali a'di jin ta'da manmii to mo goma Arumgimis mo gom gwom 'borga/ ma Ḵriṡthos mo, mmoṭel um sho'k mo e moṅgam gwo is bum mo dhali mmoṃalas um mo, <sup>3</sup> ki wathin ṭal 'deḡ kamu/ minu 'koki joḵ mo ki moṃṭo'c bwa gwansan mo. Um ki is bum mishki mo mo ki a'di yansan ta tom bana jin midī 'bag ana e mo be. <sup>4</sup> Haali/ me'd jin 'kona aman nyakki um mo tani aman ṭorkina um gwo gwansani ṭwa/a/ mo ki ana mina isi 'kosh ka nyor mo e moṃṭo'c bwa mo, me'd jin pu'dkina a'di kan mo me'd jin mishkina um mo be. <sup>5</sup> Gom 'kup mii yansan mo ki aha/ mola a'di 'dim 'kup mo naskina/ mo tani aha/ hashkina gwo mo ki aha/ mina 'taki mish moṅgam gwo is bum mo, gom moṅko/ is mo ka manpal 'kwani mo gamki bwaya

kamu/ mmopal um mo, ki miin tom bam midī 'taki ta jim pe'th mo be.

<sup>6</sup> Hili shwane/ me'd jin pu'dkin ma Timuḥawuus mo e am mo 'peni um mo tani dhali ḵalki aman gwom 'boron mo gom moṅgam gwo is bum mo dhali mo/en bum mo dhali be'd gwo mo ki um isa yempa/ kaki aman e mo ki bwanḵush mo dhali ḵwa/a/ ki 'kosh um mo mmopar am e mo, me'd jin 'koshkina ḵwa/ a/ aman si'da/ mo mmopar um e mo - <sup>7</sup> haali/ gom 'kup mii yan mo tani iwaḵ mo eya ris mo ma ḵis bam mo dhali moṃṭo'c bwa mo tani aman 'kokunu mo mmoṃalas mo ki um mo e moṅgam gwo is bum mo be. <sup>8</sup> Haali/ shwane/ aman 'kokina mo waḵki/ um mini tel sho'k e Tapa mo be. <sup>9</sup> Haali/ mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ki mii gi wakata imina aman iḵi eya Arumgimis mo gom um mo goma ris bwanḵ 'kunyga/ suru'dki amana a'di jin takina aman gom gway bum ibwambor ma Arumgimis mo <sup>10</sup> mmo'tho mo ka daran du mo ki moṃ'thiny ilu/ mo dhali montee mo ki aman mina ṭora ṭor ki um ka ḵarambuye/ mo dhali thipa thip mo a'di jin hara um mo e moṅgam gwo is bum mo be.

<sup>11</sup> Dhali shwane/ dhalki Arumgimis bana dhali Ababa ki is piti dhali Tapa Yesus Ḵriṡthos cu'thki aman bway bam e um mo <sup>12</sup> dhali dhalki Tapa a'di dhu um mmomar mo/en is mo ka rem 'kup mo dhali ci um mo/en jin ishki'd ka enthus ka rem 'kup mo, dhali goma ris 'kwani 'baar mo, me'd mii jin miikina aman mo gom um mo. <sup>13</sup> Wakan ki a'di midī ṭela dum bum sho'k mo ki dar gi mii kun 'koni 'ba/ mo e mii gun koḡu mo ibwambor ma Arumgimis bana mo dhali Ababa mo ki pu'd jin mina Tapa Yesus bana pu'du/ mo nyakka ris unim piti kun dheelkin mo be.

### 4

*Mii kun Miina Wathi/ Mii Mii mo Mmo'bora Arumgimis Bwa mo*

<sup>1</sup> Ḵwalany 'te/ ba/ iwaḵa, aman yuḵkina um mo dhali malas um mo e Tapa Yesus mo ki um me'd jin da/ arkina um gwo mo 'peni aman mo gom gwo jin mina um ka 'ko mo ba/ dhali 'bora Arumgimis bwa mo jasi me'd mii jin miikina um mo tani miyi wakan ki nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo. <sup>2</sup> Haali/ um mishki gwo jin ye'thkina aman um sho'k mo e Tapa Yesus mo be. <sup>3</sup> Haali/ a'di yansan ta bwa ma Arumgimis mo, ki um minu dhagam mo, ki um mini 'do is mo 'peni mo jin miinu miinyal mo, <sup>4</sup> ki um ka 'dete/ 'dete/ mo mini mish mo mo mmobu'th up gom is bum gana/ mo e mii jin koḡu mo dhali montak mo, <sup>5</sup> yisa e mii jin dhunu e ki 'thir 'thir mo mmo'dap e mo me'd mii kun miina 'kwani kun daran ki ji gi luḡu mo, uni kun 'koki misha Arumgimis mo,

<sup>6</sup>dhali ki wathin 'deŋ kamu/ mididi diki dhanŋ gwo mo dhali mii akam piti ki shi/ e mii yan mo, haali/ Tapa a'di ta'da manrica ris to gwansani 'baar mo me'd gwo jin rumkina aman um iŋwa/a/ ki 'bi'th 'bi'th mo. <sup>7</sup>Haali/ Arumgimis diki yuŋ ana mo gom mii en'dap mo, hili e miin dheelga/ mo. <sup>8</sup>Hili a'diyin jin mididi ush gwo yansan mo tani a'di ushki gwo gi wathi/ yisa, hili Arumgimis mo, a'di jin ŋiki Shi/in piti jin Dheeladheel e um mo be.

<sup>9</sup>Hili isi gwo gom mo/eni e mo iwak mo um yisa mini mii ta gi jan 'deŋ kamu/ jin mididi 'kwar um to mo, haali/ um ki is bum ŋorkunu gwo ka Arumgimis mo ki um mini ena en ka rem 'kup mo <sup>10</sup>dhali ka jin gana/ umi 'baar mo enki iwak mo kun 'kokin mo e Pam Makiduniyya mo. Hili aman malaskina um mo iwak mo mmomii uni ki nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo, <sup>11</sup>mmogu a'di ki e mo mmo'ko ki 'dantar mo, mmohil isi miim bumi e mo, dhali mmomiya tu'c ki me'd bum mo me'd gwo jin kankina aman um mo. <sup>12</sup>Wakan ki miim bum mini yuŋ montak 'peni 'kwani kun 'kon ka piŋe/ mo dhali mmo'koki 'tho to 'peni cin tiya mo.

*Ku gun Wukin mo dhali kun 'Ko ki E mo ka Tee jin Mina Tapa Pu'du/ mo*

<sup>13</sup>Hili aman mina 'koki dhal um bway mo mmota pus moyi, iwak mo, isi gwo gom uni gwansan kun ishki e mo ki um minu 'koki jwakat mo me'd mii kun miina kun tiya kun daran gi mo ma 'teŋ kape/ mo. <sup>14</sup>Haali/ me'd jin gamkina ana gwo is ka Yesus wuki'd mo dhali cu mo dok/e, isi kan si'da/ wakan eya Yesus mo tani Arumgimis mididi 'doyu/ nyakki a'di si'da/ uni gwansan kun ishki e mo be. <sup>15</sup>Haali/ a'di yansan ibahkina aman e um mo ki gwon Tapa mo ki ana kun 'kona ki e mo dhali kun boŋkin mo ntagi pu'd jin mina Tapa pu'du/ mo tani ana mina 'koki sul uni gwansan bway mo kun ishki e mo be. <sup>16</sup>Haali/ Tapa ki is piti a'di mididi thulu/ 'peni momis ki cuuwa/ jin kanu mo, nyakka yuŋ ma man'doyu gwo jin ca'd mo, dhali nyakki ko ma poome/ ma Arumgimis mo. Dhali uni gun wukin eya Kristhos mo tani mini cu misi twa/ a/ mo be. <sup>17</sup>Dhali yan'ko'd ana kun 'kona ki e mo dhali kun boŋkin mo minu nyak bu'th mo nyakki uni mo mmontal 'de/ mo mmogam Tapa 'kup mo e bwaŋ rak mo e momis mo. Dhali wakan ana mina nyak 'ko ki Tapa ki sule/ mo. <sup>18</sup>Dhali ki mii gi wakan mo tani malasiya malas ka rem 'kup e gwo gwansan mo ma.

## 5

*Thosoni Is mo gom Pu'd jin Mina Tapa Pu'du/ mo*

<sup>1</sup>Hili isi me'd gwo goma tee mo dhali yir mo mo iwak mo, um mini mii 'koki ta

gi gwon 'deŋ kamu/ jin minu 'kwarku/ e um mo. <sup>2</sup>Haali/ um ki is bum mishki mo ki 'bore/ mo ka tee jin mina Tapa pu'du/ mo tani a'di wana e ki wathin 'di/ jin mididi yayu/ mon'thiny mo. <sup>3</sup>Ki 'kwani mini o gwo mo ki: Moŋku'th is a'diheyey dhali mo jin 'konu 'kom 'pempa mo tani yan'ko'd ki jahanne/ mony'ce'd sho'k mididi pu'd apo/ uni mo me'da nyor ma 'ci jin shwa'da 'bom mo. Dhali moŋkamu/ minu yeya? <sup>4</sup>Hili um yisa 'kon e mondhurumi'd mo iwak mo, haala tee yansan mididi diki wuny um is mo me'd mii jin miina wathin 'diyi. <sup>5</sup>Haali/ umi 'baar mo ta iya/ gi moŋkush mo dhali iya/ ma tee mo. Ana 'konaki ta uni gi mon'thiny mo walla gom mondhurumi'd mo. <sup>6</sup>Wakan dhalki ana ki ish e mo me'd mii kun miina 'kwanin tiya mo, hili dhalki ana 'kona ki e i'kup mo dhali tim mo mo ki 'cese/ 'cese/ mo. <sup>7</sup>Haali/ uni gwansan kun ishki e mo tani ishki e mo e mon'thiny mo dhali uni gwansan kun 'koshkin ma su mo tani 'koshkin ma su mo mon'thiny mo be. <sup>8</sup>Hili me'd jin takina ana uni ma tee mo tani dhalki ana tima mo mo dhali hita raŋpa/ gi moŋgam gwo is mo dhali mo/en mo dhali gom toŋ'kup mo tani a'di ta mo ma 'teŋ kapem bana gi bway mowoth mo be. <sup>9</sup>Haali/ Arumgimis diki 'kawur ana mo goma nyor mo hili ki ana mina bu'th bway mowoth mo e Tapa Yesus Kristhos bana mo, <sup>10</sup>a'di jin wuki'd mo gom ana mo, wakan wakki/ ana 'kona ki e mo walla isha e mo tani ana mina 'taki 'ko nyakki a'di mo be. <sup>11</sup>Wakan 'bithi ci adu is ka rem 'kup mo dhali nyari anyari ka rem 'kup mo jasi me'd mii jin miikina um mo be.

*Kwalany 'Te/ Ba/ Momalas mo dhali Mon-the Me'd mo*

<sup>12</sup>Hili aman yuŋkina um mo iwak mo, mmotaŋ uni gwansan kun miiki mii e bwam um mo dhali uni gun can ki um e Tapa mo dhali uni gun logomki um ki gwo mo, <sup>13</sup>dhali takki uni mo ki tak jin caaca mo e mo/en mo goma tu'c buni mo be. Hili tayi gi mo ma ku'th is e bwaman is bum gana/ mo. <sup>14</sup>Dhali aman malaskina um mo, iwak mo, ki um mini to'k uni gwahan kun tana piny is mo, dhali 'bithi uni gwansan adu is mo kun 'thina buye/ ki miin to mo, dhali woŋhi/ uni kun 'ka'da is mo, 'kuŋi bwa ki 'kari'th mo gom uni 'baar mo. <sup>15</sup>Hili ki 'bore/ ki jan tal 'deŋ kamu/ 'peni bwam um mididi diki rak tonthusi bway mo gom tonthus jin miinu mo, hili isa yempa/ simmi mii e mo mmomii miim 'boro'd ka rem 'kup mo dhali gom 'kwani 'baar mo. <sup>16</sup>Kunyi bwa mo isa yempa/ mo. <sup>17</sup>Thoyi ki tikir tikir mo. <sup>18</sup>Ciyi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo goma ris mii 'baar mo kun tu'k 'ban mo. Haali/ a'di yansan ta bwa ma Arumgimis eya Kristhos

jin ta'da Yesus mo gom um mo be. <sup>19</sup>Dhalku/ Shi/in ki us mo. <sup>20</sup>Dhalku/ gwo jin onu is ki waƙ mo. <sup>21</sup>Hili nyo/i aris to 'baar mo. Teli mo e a'di jin 'boro'd mo. <sup>22</sup>'Doyi is mo 'peni aris e 'baar mo kun ta tonthus mo.

<sup>23</sup>Dhalka Arungimis jin ta monku'th is ki is piti mo dhagam um ka 'bimpil mo, dhali dhalki shi/in bum dhala ƙashiram bum dhali buɗɗwar is bum minu dhu ki 'dantar mo dhali dar gi monthalkin mo gom pu'd jin mina Tapa Yesus Ƙristhos bana pu'du/ mo be. <sup>24</sup>A'di jin yukki um mo tani ta a'di jin ta isinɗ gana/ mo dhali a'di midi mii a'di mo.

<sup>25</sup>Iwaka, 'thoyi gom aman mo ma.

<sup>26</sup>Theyi arisa waƙ me'd mo ki 'twa/ jin pinu ki jin ko/ mo.

<sup>27</sup>Aha/ ƙankina um gwo mo ki gwon Tapa mo ki gwo yansan minu deɗ e mo goma risa waki 'baar mo be.

<sup>28</sup>A'the gi Tapa Yesus Ƙristhos bana mo midi di e um mo be.

## Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma Buulus gom 'Kwani gi Pan TASALUNIIKI mo

*Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuulus dhala Silwaanus dhala Timuthawuus mo.

Eya kaniisa gi Pan Tasaluniiki mo eya Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

<sup>2</sup> A'the e um mo dhali monku'th is eya Arumgimis a'di jin ta'da Baba mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

*Gwon Dwall ka Tee jin Min ma Kristhosi Pu'du/mo*

<sup>3</sup> Am kara ba/ mina ci mo jin 'boruwa Arumgimis bwa i is mo isa yempa/ mo gom um mo iwaq mo, me'd jin gama a'di ki gam mo, haali/ mongam gwo is bum 'twaqki'd ka enthus mo dhali mo/en bum ka 'dete/ 'dete/ mo gom mo/en jin ena um ka rem 'kup mo a'di markunu is mo be. <sup>4</sup> Wakan aman ki is bam dhuna 'ba/ ki ca mo gom um mo eya risa kaniisa ma Arumgimis mo gom sho'k bum jin telkina um mo dhali mongam gwo is bum eya ris mom bum jin 'koshu um mo dhali e monto'c bwa jin 'kokina umi mo'dim 'kup mo be.

<sup>5</sup> Mii yansan a'di mishu mo eya tente/ mo ki gwon dwall ma Arumgimis jin ta'da kar/ e mo ki um minu 'taki dhu ki uni gun ha me'd mo gom Bampa/ ma Arumgimis mo gom a'di jin 'koshkina um is ka nyor mo be.

<sup>6</sup> Haali/ Arumgimis ka jin gana/ karki a'di ki miinjkar/e mo mmorak monto'c bwa ibway mo ki uni gwansan kun to'cki um bwa mo be

<sup>7</sup> dhali mmoçi um mo ma si/is mo, um kun tashkunu ki bwan dijin mo nyakki am mo me'd jin mina Tapa Yesus 'ceeyu mo 'peni momis mo nyakki iman'doyu gwom piti kun 'bitha'bi'th mo e o'd jin shwa'd ka le'dan mo, <sup>8</sup> mmorica ri'c apo/ uni gwansan kun 'koki misha Arumgimis mo dhali apo/ uni gwansan kun 'koki ha gwom 'borga/ gi Tapa Yesus bana e mo mmomii mo. <sup>9</sup> Uni mina isi 'kosh ka nyor mo gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo gom mii ma kar/e mo, a'di jin ta mo jin minu 'ce'd sho'k ki sule/ ya ye 'ba/ mo dhali mo jin dheru bwa ki sule/ mo 'peni bun'kus gi Tapa mo dhali 'peni monycam piti gi mom'bi'th mo <sup>10</sup> me'd jin mina a'di pu'du/ ka tee caan mo ki a'di minu kar ki ca mo e gum piti kun dheleladhelel mo dhali a'di min ma ris 'kwani 'baar mo mer mo, uni kun gamki a'di gwo is mo, haali/ gwo jin toru e um mo tani gamkunu is mo be. <sup>11</sup> Itagi 'pemen yan mo isa yempa/ mo tani aman 'thokina mo gom um mo ka

Arumgimis bana midi dhu um ki uni kun ha me'd mo ka yuk piti mo dhali thima ris 'kup mii 'baar mo kun 'boron mo dhali mii kun piyin mo 'peni mo jin gamu gwo is mo ki mom'bi'th piti mo. <sup>12</sup> Wakan ki gway gi Tapa Yesus bana mo minu kar ki ca mo e um mo dhali um e a'di mo isi me'd gwo ma 'the ma Arumgimis bana mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

## 2

*Wathin 'De/ Yin jin Ush Gwonkan mo*

<sup>1</sup> Dhali shwane/ isi gom gwo jin mina Tapa Yesus Kristhos bana pu'du/ mo dhali goma dhana tul 'kup bana jin mina ana gam a'di 'kup mo tani aman yukkina um mo iwaq mo.

<sup>2</sup> Dhalku/ ki ta uni gun mina isi la yikin ki jahanne/ mo eya du mo walla la dhal cuuwa/ me'd mo walla ki shi/in mo walla ki gwo mo, walla ki gwo jin 'kwarkunu mo mmo/ o ki a'di ta jim bam mo mmites gwo mo ka tee gi Tapa pu'dki'd mo. <sup>3</sup> Dhalku/ ki dhal wathin 'dej kamu/ bway mo mmomu'th um e ki bwaya kamu/ mo. Haala tee caantan midi diki pu'du/ ciki/ mo isi ciki/ mo, mo jin dhalu gwo 'pen mo midi pu'du/ ntwa/a/ mo dhali wathin 'de/ yin jin ush gwonkan mo minu tor eya tente/ mo, a'di jin ta ya/ gi mo jin daku gwo me'd mo <sup>4</sup> a'di jin ceshki mo ki nar mo dhali kar is piti ki ca mo apowa risa rum kun yuku gway kan ka wuny is mo walla to jin luju mo, wakan a'di ki bu'th monyca'b piti e gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis mo mmobah gwo mo ki a'di ki is piti ta'da Arumgimis mo be. <sup>5</sup> Kona um ki ka gwo eya, ki me'd jin dikika/ e um naskina/ mo tani aha/ torkina um gwo yansan mowa? <sup>6</sup> Dhali um mishki mo mo ki a'di jin 'tashki a'di 'twa/ mo shwane/ wakan mo ki a'di minu tor eya tente/ ka teem piti mo. <sup>7</sup> Haali/ mom'bi'th jin ta jin kup 'peni mo jin ushu gwonkan mo di'd mo hila/ mmo/um mii mo. Hili jasi a'di jin 'tashi a'di 'twa/ mo shwane/ midi mii wakan ntaga tee jin minu bu'th a'di 'peni bway piti mo be. <sup>8</sup> Dhali yan'ko'd a'din 'de/ yin jin ush gwonkan mo tani minu tor eya tente/ mo, dhali Tapa Yesus midi 'kosh a'di jwa mo ki shi/ irr ki 'twam piti mo dhali 'ce'd a'di sho'k mo ki is piti mo jin mina a'di piyu/ mo dhali ki pu'd piti jin mina a'di pu'du/ mo be. <sup>9</sup> Mompud jin mina a'din 'de/ yin jin ushi gwonkan ipu'du/ mo ki mo jin um ma Setaan mii mo tani midi di ka ris mom'bithi 'baar mo dhali ki jamas mii ma mak mo dhali momer kun ta ku ma mak mo, <sup>10</sup> dhali nyakka ris mo jin hekuwa he'k e mo kun ta kun thus mo gom uni gwansan kun 'kokini mo'ce'd sho'k mo haali/ uni ushki gwon gana/ en mo dhali wakan ki uni minu 'taki woth mo. <sup>11</sup> Wakan Arumgimis a'di hashki'da po/ uni adhan mo jin susuwa sus

mmoper mo 'peni gwoŋ gana/ mo mmodhu uni mmogam a'di jin ta thus ki thus is mo. <sup>12</sup>Wakan ki uni 'baar mo minu waŋ mo, uni kun 'koki gam gwoŋ gana/ is mo, hili uni 'kola 'ce mo e momii mii kun 'koki ta kuŋ ka/ e mo.

*Mo jin Kwanykunuwa Kwany mo gom Bway Mowoth mo*

<sup>13</sup>Hili am kara ba/ imina ci mo jin 'boruwa Arungimis bwa i is mo isa yempa/ mo gom um mo iwak mo, um gun enu ki Tapa mo, haali/ Arungimis kwanyki um 'peni ka muŋ'kup mo mmota ku gi minu woŋ mo e mii kun dhagamkunuwa dhagam ki Shi/ in mo dhali mo jin gamkunu gwo is e gwoŋ gana/ mo. <sup>14</sup>E mii yan mo a'di yuŋkina a'di um mo e gwom 'borgam bam mo, wakan ki um mini bu'th monyca gi Tapa Yesus Kristhos bana mo be. <sup>15</sup>Wakan mo tani iwak mo, doshi mo dhali teli sho'k mo dhali budhi gwo kun luŋu um mo, a'di jin tor'kunu um ki aman mo, wakan, ki gwo jin onu ki 'twa/ mo walla ki gwo jin 'kwaru mo be.

<sup>16</sup>Dhali shwane/ dhalki Tapa Yesus Kristhos bana ki is piti mo dhali Arungimis jin ta'da Babam bana mo, a'di jin enki ana mo dhali ci ana momalas jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo dhali mo ma 'teŋ kaperj gana/ ka 'the mo. <sup>17</sup>dhalki a'di malaski'da dum bum mo dhali tel uni sho'k mo eya risa tuca 'borga/ mo dhali gwo mo be.

### 3

*'Thoyi gom Aman mo*

<sup>1</sup>Kwalany 'te/ be, iwak mo, 'thoyi gom am mo, ki gwo gi Tapa midi pala/ ki lala'th mo dhali pi mii e mo me'd mii jin miikina a'di e bwam um mo <sup>2</sup>dhali ki aman minu 'cuŋ mo 'peni 'kwani kun daran gi 'ce mo dhali kun ta thus ki thus mo. Haali/ 'kwani 'baar mo yisa ta gi gwo jin gamu is mo yisa. <sup>3</sup>Hili Tapa a'di ta a'di isiŋ gana/ mo. A'di midi 'bi'th um is mo dhali ji um 'peni a'dinthus 'de/ yin mo. <sup>4</sup>Dhali aman takina gi mo jin wukina aman Tapa jwa i is mo gom um mo ki um 'kon mmomii to shwanetan mo dhali ki um mini mii to kun kankina aman um gwo mo be. <sup>5</sup>Dhalki Tapa a'di cu'thki'da dum bum mo e mo/en mo goma Arungimis mo dhali e sho'k jin telu mo eya Kristhos mo be.

*Mii ma Mure/jin 'Ko 'Kwani T'ba/ mo gom Mii jin Minu Imiyya T'u'c mo*

<sup>6</sup>Dhali shwane/ aman kankina um gwo mo iwak mo, e gway gi Tapa Yesus Kristhos bana mo ki um mini non is bum mo 'peni ikana tiya mo, uni kun 'kokin mo e mo ma piny is mo dhali yisa isi e gwo jin luŋu mo jin bu'thki'na um 'peni aman mo. <sup>7</sup>Haali/ um ki is bum mishki mo mo gom um ka ba/ imini ta imanthok aman mii mo. Aman 'konaki ta apiny is mo me'd jin 'kokina aman e um

mo. <sup>8</sup>Aman 'konaki shwa tonte/ gi wathin tal 'dej kamu/ mo ki dar gi to jin ro'du mo. Hili ka tu'c bam jin 'batha'ba'th mo dhali ki miin to jin miikina aman ki mon'thiny ilu/ mo dhali ki montee mo tani ki aman mina 'taki 'koki dhu ton diŋini 'ba/ aciŋkamu/ 'peni um mo. <sup>9</sup>A'di yisa wakana haali/ aman 'konuki dhal bway mo mmomii kan mo, hili mmoŋi um e miim bam kun boŋa am mo mmota she/mm mo ki um mini ta imanthok aman mii mo be. <sup>10</sup>Haali/ isi kani me'd jin 'kokina aman e um mo tani aman cikina um gwoŋkan yansan mo ki: Wakki/ wathin tal 'dej kamu/ midi diki miyya tu'c mo tani dhalku/ ki dhal a'di bway mo mmoshwa tonte/ mo. <sup>11</sup>Haali/ aman ciŋkina gwo mo ki uma tiya 'kokin mo e mo ma piny is mo, dhali ta imankul gu'b 'te/ mo, mmo'koki miyya tuca tiya mo 'te/. <sup>12</sup>Dhali 'kwani gi wakansan mo tani kankina aman um gwo mo dhali malas mo e Tapa Yesus Kristhos mo mmomii to ki me'd buni ki shwam mo dhali mmogam to ka tu'c buni jin mina uni mii ta mo. <sup>13</sup>Iwaka, dhalku/ is ki wu e mo mmomii miim 'borga/ mo.

<sup>14</sup>Wakki/ wathin tal 'dej kamu/ midi uŋh gwo ha e mo jin ona aman mo eya warka/ yansan mo tani buki wathi/ yan ka piye/ mo dhali dhalku/ a'di ki 'dish is mo mmonyak to mii ki a'di mo ki a'di mina isi 'theya 'the mo. <sup>15</sup>Dhali dhalku/ ki hil a'di me'd a'di jin ta 'kup ki um mo, hili rumi a'di ki gwo mo me'da kam bum mo.

*Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Po/ 'Kwani mo*

<sup>16</sup>Dhali shwane/ dhalki Tapa gi moŋku'th is ki is piti mo ci um moŋku'th is mo eya ris mo 'baar mo dhali ka ris 'twaŋkal kuku/ mo. Tapa midi di nyakki umi 'baar mo.

<sup>17</sup>Aha/ Buulus 'kwarkina monthe me'd yansan ki me'd pem gana/ mo. A'di ta'da du'd mii kun 'kwarkika/ eya ris gwom pem mo. A'di ta miim pem jin 'kwarkika/ gwo mo. <sup>18</sup>Dhali a'the gi Tapa Yesus Kristhos bana midi di e umi 'baar mo be.



## Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma Buulus goma TIMUTHAWUUS mo

### Monthe Me'd mo

<sup>1</sup> ABuulus a'di jin karu ki she/ mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo ki gwonkan ma Arumgimis mo jin ta'da Manwoth bana mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus jin ta mo ma tej kapem bana mo be.

<sup>2</sup> Eya Timuthawuus mo, a'di jin ta'da 'cim pem gana/ e mongam gwo is mo.

A'the dhali momimii dhali monku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus Tapam bana mo be.

### Arum jin Rumuwa Po/ Gwon Thus jin Toru mo

<sup>3</sup> Me'd jin tirrshkika/ / e ki gwo mo me'd jin yakika/ ya mo e Pam Makiduniyya mo mmoça'b mo e Pan Epasus mo ki / e mini 'taki kan 'kwanin tiya gwo mo mmo'koki tor gwontora kamu/ jin diki she/ mo <sup>4</sup> walla si'da/ mmo'koki ciya hirdhe/ ki is buni mo gom gwo lolop jin ta ja maḵ buni mo dhali mo jin beledhu gwo mo jin dar ki 'pemen mo, a'di jin shushki'da du mo mmodot gwo mo 'te/ mmodhal mii e i is mo gom gwo jin yedhu sho'k jin piyi'd 'peni Arumgimis mo, a'di jin ta gwo e mongam gwo is mo.

<sup>5</sup> Hili tom bam jin 'dona am ki e mo mmokankina aman gwo mo tani ta mo/ en be, a'di jin piyi'd 'pena du jin dheleli'd mo dhali 'peni 'twa/ ma dum 'borga/ mo dhali 'peni mongam gwo is jin dar ki washila/ mo. <sup>6</sup> 'Kwanin tiya mmogaskina uni mo 'peni to gwansan mo tani uni wanykin ki wanya/ wanya/ mo e gwo kun 'ko bwa 'te/ mo kun 'kokina uni mmotora tor mo, <sup>7</sup> mmo'kona uni gwo ibwa mo mmota uni kun ta imantor gwo mo gom gwonkan jin cinu mo. Uni dar ki mo jin mishu gwo 'ban mo gom gwo kun ona uni mo walla gom to kun ona uni gwo mo ki gwo jin gwona uni 'kus mo be.

<sup>8</sup> Dhali ana misha mo mo ki gwonkan jin cinu mo, a'di 'boro'd mo, wakki/ wathin 'dej kamu/ midi mii a'di mo me'd jin dhala gwonkan a'di bway mo mmomii mo. <sup>9</sup> A'di midi mii mish gwo yansan 'ban mo, ki gwonkan jin cinu mo yisa 'thikunuwa 'cesh mo gom uni kun ta kun ḵar/ e mo, hili gom iman/ush gwonkan mii mo dhali iman/ush gwo ha e mo, dhali gom ku gi ushuna ush goma Arumgimis mo dhali imanmii miinthus mo, dhali gom ku gi 'koki dhelel mo dhali gom ku gi 'koki dhu mii kun kogu mo dhali gom iman'kosha mee mo ki icom mo dhali iman'kosha mee mo ki ikum mo dhali iman'kosha mee mo ki 'kwani mo, <sup>10</sup> dhali

'kwani kun mii miinçal mo dhali imanha'k 'pen ceḵ gwas mo dhali imankwal 'kwani mo dhali imanta tor mo dhali imanthal me'da po/ gwo ka maḵ mo dhali ma to gunn kun miinu ki ca'ckon mo e gwon gana/ jin toru mo, <sup>11</sup> isi ki gwo gi monyca gi gwom 'borga/ mo jin ta ji ma Arumgimis jin 'boru mii mo, a'di jin cikunu aha/ mo mmodhu mo be.

### Mii ma Buulus jin 'Bora A'di A'bor Bwa i Is mo gom Mo jin Miinuwa Mii mo

<sup>12</sup> Aha/ 'borkina a'di bwa i is mo a'di jin ciki aha/ mom'bi'th mo gom a'di yan mo, a'di jin ta'da Kristhos jin ta'da Yesus mo jin ta Tapam bana mo, haali/ a'di mishki aha/ mo ki aha/ tana ji isin gana/ mo mmokarkina a'di aha/ 'pen ka pije/ mo mmomii to mo gom a'di mo, <sup>13</sup> ba aha/ 'thissa/ walkina gwo sor mo dhali aha/ 'koshkina 'kwani mo dhali aha/ sorkina a'di mo. Hili aha/ bu'thkina momimii mo haali/ aha/ miikina miim pus mo mmodika/ e mo jin daru ki gwo jin gamu is mo. <sup>14</sup> Dhali a'the gi Tapam bana guski'd ki sho'k piti gom aha/ mo nyakki mongam gwo is mo dhali mo/ en mo kun 'kon eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be. <sup>15</sup> Gwo yan jin onu mo ta gwon gana/ mo dhali a'di ha me'd ki han gana/ mo mmobu'th a'di 'baar mo ka Kristhos jin ta'da Yesus pu'dki'd mo e mony'cesh yan mo mmowoth uni kun miiki miinthus mo. Dhali aha/ tana 'karḵkup jin ta'da manmii miinthus mo. <sup>16</sup> Hili aha/ bu'thkina momimii mo gom 'kup mii yan mo, ki, e aha/ mo tani me'd jin taka/ 'karḵkup mo tani Yesus Kristhos midi 'taki tor eya tente/ bwa ma dum pitin gana/ mo jin 'kuça a'di ki 'kari'th mo mmota she/ mm mo gom uni gwansan kun mini 'ko mo mmogam gwo is mo e a'di mo gom mon'koki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. <sup>17</sup> Eya Malik jin di'd ki she/ yil mo, jin midi mol wu mo, dhali jin molu mish ki e ga 'cesh mo, a'di jin ta'da Arumgimis mo jin di'd 'den gana/ mo, a'di minu taḵ mo dhali kar ki ca mo goma sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

<sup>18</sup> Gwonkan yansan kankika/ / e mo, Timuthawuus, / e jin ta ya/ m pem mo, isi ki gwo kun onu is mo kun bagu mo, uni kun torkunu mo gom / e mo, ki / e mmoshi/ irrkunu ki uni mo tani mini 'taki asa asa 'borga/ mo <sup>19</sup> mmotel mongam gwo is sho'k mo dhali 'twa/ ma dun gana/ mo. Mmo/ ush gwo 'peni 'twa/ ma du mo tani 'kwanin tiya pwaḥki mongam gwo is buni mo. <sup>20</sup> E bwaman uni gwan mo tani ta iHiminayus mo dhala Iskandar mo, uni 'kon mo, uni kun cikika/ ka Setaan mo ki uni mini da/ ar mii mo mmo'koki wal gwo sor mo be.

## 2

Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k mo gom Isi  
Gwo Goma Tho mo jin Minu Tho mo

<sup>1</sup> Gwo jin ta jin t̄wa/a/ ki gwo 'baar mo tani a'dihe/ be. Aha/ t̄irishkina a't̄irish ki gwo mo ki mo jin di'buwa di'b is mo dhali mo ma 'tho mo jin 'thonu mo dhali gwo jin woṭhu/ is mo dhali mo jin çinuwa 'borim bwa i is mo minu mii mo gom 'kwani 'baar mo, <sup>2</sup> gom imalik mo dhali gom 'kwani 'baar mo kun 'ko 'kom 'penkapan mo, ki ana mina 'kowa lam bana ki shwam mo dhali ki moṅku'th is mo dhali ki mii ma gayiin mo dhali ki ana minu tul 'twa/ 'kup mo ki momaṅ mo ka ris 'twaṅkal kuku/ mo be. <sup>3</sup> Mii yansan a'di 'boro'd mo dhali a'di mishkunu bu'th mo e jis/e ma Arumgimis jin ta'da Manwoṭh bana mo, <sup>4</sup> a'di jin dina gwo ibwa mo goma ris 'kwani 'baar mo ki uni minu woṭh mo dhali mmogu'du/ mo mmonyith gwoṅ gana/ mo be. <sup>5</sup> Haali/ Arumgimis tal 'de/ mo be dhali jan 'de/ di'd si'da/ jin doshki'd e bwaman ma Arumgimis mo dhali 'kwani mo, a'di jin ta wathi/ jin ta'da Kr̄isthos jin ta'da Yesus mo, <sup>6</sup> a'di jin çiki is piti mo mmota to jin wani 'kwani 'baar mo 'ba/ mo. Gwontor gom a'di mo tani a'di tor̄kunu mo ki embul ma teem piti mo. <sup>7</sup> Gom a'di yan mo tani aha/ karkunu 'pen ka piye/ mo mmota amañçi gwo mo dhali mmota a'di jin karu ki she/ mo (Aha/ tora gwo ki tor̄ gana/ mo. Aha/ dinaki ta a'tor mo). Aha/ tana amantor 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ gwo mo e moṅgam gwo is mo dhali e gwoṅ gana/ mo be.

<sup>8</sup> Aha/ dina gwo ibwa mo si'da/ eya ris mo 'baar mo ki 'kwani mini mii 'tho mo, mmo'de'k me'd kun dhelelini mis mo ki dar ka nyor mo walla dar gi wala jin walu mo ki tas tas mo. <sup>9</sup> Wakan si'da/ up mini nyon is bunin gana/ mo ki dar gi mo jin minu tera ter mo dhali mmohi'th burrinye/ i is mo kun gamana gam mo kun diṭ ma po/ e mo, yisa mmoṭo'da mur kagahara mo walla mmohi'th 'dolkon gana/ i is mo walla mmohi'th dhema/ i is mo walla mmohi'th burrinye/ kun 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo. <sup>10</sup> hili uni mini nyon is ki miim 'borga/ mo me'd jin mina a'di ha me'd mo gom up kun o gwo ki 'twa/ mo ki uni tana gayiin mo gom ji gi luṅu mo. <sup>11</sup> Dhalka 'bom da/ar mii mo mmoça'b ki shwam mo dhali ca'b ki ca'b 'ko'd me'di 'baar mo. <sup>12</sup> Aha/ dinaki dhala 'boma kamu/ bway mo mmota amantor gom mo walla mmota gi moshirr apo/ 'kwaniṅ gwas mo. Ayim midii mii ca'b ki shwam mo. <sup>13</sup> Haala Aadam a'di ta a'di jin uku n̄twa/ a/ mo dhala Hawwa n̄ko'd mo. <sup>14</sup> Dhala Aadam yisa ihe'kkunu eya, hila 'bom a'di ihe'kkunu e mo dhala yim warki'd ka mand-haṅ gwo mo be. <sup>15</sup> Hila 'bom minu woṭh mo ki mo jin dhodhu uçi mo waṅki/ ayim midii rash di mo e moṅgam gwo is mo dhali e mo/ ena ena mo dhali mii kun dheleladhelel mo dhali mii kun miinu ki dar gi mii ma ter mo.

## 3

*Monthum jin Thumkunu mo gom Jwa-haṅ 'Kwaniṅ Kaniisa mo*

<sup>1</sup> A'di ta gwo jin ta isin gana/ be jin onu ki: Waṅki/ wathin 'deṅ kamu/ dina gwo ibwa mo mmomiya tu'c jin miina jwahan 'kwani mo tani a'di ona bwa ka tuca 'borga/ mo be. <sup>2</sup> Wathi/ gwanyjaka/ midii mii diki mii ta gi mii 'ba/ mo, dhali a'di midii mii ta ga 'bom jasi 'de/ mo, dhali a'di midii mii ta wathi/ jin min ma du 'tim mo, dhali a'di midii mii ku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo dhali a'di midii mii diki lo'b is piti nycine/ mo, dhali a'di minu mii ta gu'b piti ṅal mo, dhali a'di midii mii ta gwocon ki gwocon mo mmoṭor gwo mo, <sup>3</sup> dhali a'di midii mii diki 'dish mo ma su is mo, dhali a'di midii mii diki mii mii ki ra'b mo hili a'di mina e mii 'thupa'thup mo, dhali a'di midii mii diki wala le'd ki tas tas mo, dhali a'di midii mii diki ta aman/ena guurush mo si'da/. <sup>4</sup> A'di midii mii mish kun gu'b piti dhu ki 'bore/ mo, mmodhu uçiṅ piti mmo'dapa bora 'cesh mo mmociṅ gwo mo dhali mmoṭaka taṅ mo ka ris 'twaṅkal kuku/ mo. <sup>5</sup> Haali/ waṅki/ wathi/ diki mish kun gu'b piti dhu ki 'bore/ mo tani ba ki jin ta'da ta mmina a'di mish 'kwaniṅ kaniisa ma Arumgimis dhu mo? <sup>6</sup> A'di midii mii diki ta wathi/ jin ta jin this mo jin daṅa bu'th gwo jin gamu is mo haali/ a'di midii 'taki se ki 'pura/ 'pura/ mo ki 'ba/ jin kara a'di ki ca mo, dhali biṭ mo e mo jin waku tapa ma ruma 'cesh mo. <sup>7</sup> Bahili a'di minu mii maṅ mo ki 'kwani kun 'kon ka piye/ mo haali/ a'di midii 'taki biṭ mo e mo jin waṅuwa waṅ mo dhali eya gume/ gi tapa ma ruma 'cesh mo.

*Monthum jin Thumkunu mo gom Iman-hila Hil mo goma Kaniisa mo*

<sup>8</sup> Wakan si'da/ 'kwani kun dhunu mo mmohil to ma kaniisa i e mo tani uni mini mii ka/aṅa/ mo, mmo'koki ta gi 'twa/ jin onu gwo isu/ mo, dhali mmo'koki jima su i 'twa/ mo, dhali mmo'koki pur bwa mo goma guurush mo. <sup>9</sup> Uni mini mii bu'th gwo jin çinu ki jim bag mo jin gamu is mo ki 'twa/ ma dun dhelelgam buni mo. <sup>10</sup> Dhali uni si'da/ minu mii nyo/i t̄wa/a/ mo. Dhali yan'ko'd waṅki/ uni nyo/u ki is buni mo ki uni ta uni kun dar gi mii 'ba/ mo tani dhalki uni mii to mo me'd uni kun cila to hil mo goma kaniisa mo. <sup>11</sup> Wakan si'da/ up mini mii ka/aṅa/ mo, mmo'koki thutha thu'th 'pen mo, hili uni mini ta uni kun mini 'tima du mo, mmota uni isin gana/ mo eya ris to 'baar mo be. <sup>12</sup> Dhalki uni kun cila to hil goma kaniisa mo ta gi up jasi 'dete/ 'dete/ mo dhali dhalki uni mish uçiṅ buni dhu mo dhali kun gu'b buni ki 'bore/ mo. <sup>13</sup> Haali/ uni gwansan kun miiki to ki 'bore/ mo me'd uni gun cila to hil mo goma kaniisa mo tani uni gam 'twa/ maṅ mo gom miin gana/ jin gama uniya du

is mo gom is buni mo dhali si'da/ adhan mo jin wunu jwa i is mo e mongam gwo is mo, a'di jin diki'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

*Gwo jin Cinu ki jim Bag mo gom ji Luṅ Bana mo*

<sup>14</sup> Aha/ tosha mmopu'dku/ i um ki 'dishe/ mo, hili aha/ 'kwarkina um gwo gwansan mo mmoye'th um sho'k mo. <sup>15</sup> Wakan, waḱki/ aha/ takina diite/ mo tani um mini 'taki mish mo mo ki um ka ba/ mini 'taki mii mii ki is bum mo me'd uni kun ta kuṅ gu'b ma Arumgimis mo, a'di jin ta'da kaṅiisa jin ta ji ma Arumgimis jin di ki e mo, a'di jin ta'da atinḱilij mo dhala cur gi gwoṅ gana/ mo be. <sup>16</sup> Ka jinḱ gana/ ana pikina gwo mo gom a'di yansan jin ta dhan gwo jin cinu ki jim bag mo jin ta jim bana jin luṅ ana aluṅ mo:

A'di jin toṅkunu eya tente/ mo e shuman is mo,

dhali a'di jin karkunu ki mo ma kar/e e Shi/ in mo

dhali a'di jin parkina iman'doyu gwo e mo dhali a'di jin cikunu gwo mo e bwaman kal gi 'kwaniny'cesh mo

dhali a'di jin gamkina 'kwani gwo is mo e mony'cesh mo

dhali a'di jin bu'thkunu bway momis mo e monyca mo.

#### 4

*Gwo jin Toru Itwa/a/ mo gom Mo jin Minu Dhal Gwo jin Gamu Is 'Pen mo*

<sup>1</sup> Dhali Shi/ in a'di toṅki gwo ki ji lugum mo mmo/ o gwo mo ki, ka cim kuṅ 'ko'd mo tani kun tiya mini per mo 'peni moṅgam gwo is mo mmociya hirdhe/ ki gwo gi shi/ in kun he'kkunuwa he'k e mo dhali ki gwo kun toru goma ruma 'cesh mo <sup>2</sup> e gwo ma por ma piḱe/ mo kun tanuwa toṅ ka toṅ mo ki 'kwani gwansan mo kun sula 'twa/ ma dum buni mo, <sup>3</sup> uni gun nonki mash jin mashu mo dhali uni kun shush mii mo mmoga/ tonṅen tiya mo, uni kun uḱ ma Arumgimis mo mmota to gun minu bu'th ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo ki uni gwansan kun gamki gwo is mo dhali mish gwoṅ gana/ mo be. <sup>4</sup> Haali/ aris to 'baar mo kun uḱ ma Arumgimis mo tani uni ta tom 'boron mo, dhali toṅ kamu/ minu waḱ mo gomata? waḱki/ a'di budhu ki mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo, <sup>5</sup> haali/ a'di karu ki she/ mo wakan ki gwo ma Arumgimis mo dhali ka 'tho jin 'thonu mo be.

*Amanmii To jin Ha Me'd mo goma Yesus Kristhos mo be.*

<sup>6</sup> Waḱki/ / e mini dhu gwo gwansan kun yedhuwa ye'th sho'k mo ibwambora waḱ mo tani / e mini ta a'dim 'borga/ mo mmomii to mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo, gom gura/ jin 'kana / e mo e gwo jin gamu is mo

dhali gom gwom 'boro'd jin toru / e mo a'di jin baṭhḱina / e mo be. <sup>7</sup> Dhalka hirdhe/ ki ci mo gom gwo lolop jin ta ji ma maḱ mo jin diki ta ji ma gayiin mo dhali jin ta ji ma pali/ mo. Nyoṅji is piniṅ gana/ mo e mii ma gayiin mo, <sup>8</sup> haali/ me'd jin hana a'di ari me'd mo mmonyṅ buṅgwar is mo 'te/ mo tani mii ma gayiin a'di ha me'd mo eya ris 'twaṅkal kuku/ mo haali/ a'di gam mii adu is mo gom mondiki/ e jin di'd shwane/ mo dhali si'da/ gom mondiki/ e jin midi pu'du/ yilaṅ kamu/ mo be. <sup>9</sup> Gwo jin onu mo ta a'diṅ gana/ mo dhali ta a'di jin ha me'd mo mmobu'th ka 'bimpil mo. <sup>10</sup> Haali/ gom 'pemen yansan mo tani ana 'kona mo mmomiiya tu'c kun 'batha'ba'th mo dhali mmopicira picir mo haali/ ana takina ga 'teṅ kapem bana mo jin karkunuwa po/ ma Arumgimis jin di ki e mo, a'di jin ta'da Amanwoṭh gom 'kwani 'baar mo, dhali ki ji mum mo gom uni gwansan kun gamki gwo is mo be.

<sup>11</sup> Kani gwo gwansan mo ma dhali toṅi uni mo. <sup>12</sup> Dhalku/ ki dhal jan 'deṅ kamu/ bway mo mmowak / e mo gom dhuru'c pini jin tana / e mo. Hili tayi she/ mm mo gom uni mo uni kun gamki gwo is mo e gwom pini jin toṅa / e mo dhali e is pini jin thosona / e mo dhali e mo/en mo dhali e moṅam gwo is mo, dhali e miin dhelelga/ mo. <sup>13</sup> Ntagi aha/ mina pu'dku/ mo tani kuṭhi is mo mmoder Gwo ma Arumgimis jin 'kwarkunu e mo e bwaṅ 'kwani mo, dhali ciyi gwo mo dhali toṅi gwo mo. <sup>14</sup> Dhalku/ ki ta piny is mo gom to jin cinu ki me'd mo jin tana / e mo, a'di jin cikunu / e mo ki gwo jin onu is mo jin bahu mo me'd jin dhukina jwahaṅ 'kwani me'd buni apo/ / e mo be. <sup>15</sup> Boti ki mii gwansan kun minu mii mii mo. / E ki is pini imini ta agayiin gom uni mo. Wakan uni 'baar mo mini par yam pini jin yana / e mo. <sup>16</sup> Hili is piniṅ gana/ i e ki 'bore/ mo dhali gwom pini jin toṅa / e mo. Noni is pini ki 'koho/ 'koho/ mo. Ki miim pini jin mina / e mii kan mo tani / e mini woṭh is pini mo dhali uni kun mini cik gwom pini mo be.

#### 5

*Mii kun Minu Mii Mii mo ka Karambuye/ mo gom cin Tiya mo*

<sup>1</sup> Dhalku/ wathiny ca'd ki kuḱur mo, hili malasi a'di mo me'd mii jin mina / e mii cim mo. Usi 'kwanin dhuru'c is mo me'd ikam pini mo. <sup>2</sup> Wakan si'da/ up kun tana ti/ mo me'd ita'dam pini mo, dhali up kun ta dhuru'c mo me'd i'bwahan mo, eya ris mii 'baar mo kun dheleladhelel mo.

<sup>3</sup> Taki up kun wuna ikath ki wuṅ gana/ mo. <sup>4</sup> Waḱka 'boma kamu/ jin wun ma kaṭh mo ta'd gi uḱi mo walla uḱi gi uḱim piti mo tani dhalki uni nṅwa/a/ da/ar gwo mo gom ji gi luṅum buni mo gom mii jin minu mii mii

mo goma waḵ bunij gana/ mo mmoci ton tiya ka nyan'ko'd mo gom ita'dam buni mo dhali icom mo. Haali/ mii yansan a'di mishu bu'th mo e jis/e ma Arungimis mo. <sup>5</sup> Ayim jin wun ma kaḥ ki wuḡ gana/ mo dhali jin dhalu a'di 'de/ mo tani ayim karki mo ma 'terj kapem piti apowa Arungimis mo dhali tikirki mii mo mmodi'ba di'b is mo dhali 'tho mo ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee mo. <sup>6</sup> Ayim jin momotki'da dum piti mo tani a'di di'di mowu mo isi kani me'd jin din ma yim ki e mo. <sup>7</sup> Kani gwo yansan mo wakan ki uni mini 'ko ki dar gi mii jin wakuwa waḵ mo. <sup>8</sup> Wakki/ jan ṭal 'deḡ kamu/ diki thiḡa waḵ pitij gana/ mo tani a'di waṭki gwo jin gamu is mo, dhali a'di boli wathi/ jin diki gam gwo is e ki shi/ mo.

<sup>9</sup> Dhalku/ ki dhal jan 'deḡ kamu/ bway mo mmonyak' gway 'kwar ki uni kun wuna ikath mo kun aṭha yili issi\* kwaro mo walla kun mashkunu mo 'thissa/ kagusha niin mo. <sup>10</sup> Dhala yim minu mii o gwo maḡ mo gom miim 'borga/ ma yim mo me'd jan 'de/ jin thiḡki uci mo mmotor mii jin minu ta gu'b piti ṅal mo, mmolam uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel sho'k mo, mmowotha/ woṭh mo gom uni kun toju 'kus mo, dhali is ma yim jin kara a'di ka gayiin mo mmomii mii kun 'boron eya ris 'twaḡkal kuku/ mo. <sup>11</sup> Hili ushi uni gwansan gway 'kwar mo, uni kun ta dhuru'c kun wuna ikath mo. Haali/ ki uni cana bwa en'dap buni mo apowa Kristhos mo tani uni ona bwa ki mash mo <sup>12</sup> dhali wakan uni tulki miwax is mo mmo'ce'dkina uni gwom buni kun t'wa/ a/ kun ona uni is mo. <sup>13</sup> Ki mii yan jin 'ce'de'da po/ mo tani uni da/arki mii mo mmota piny is mo dhali ta imanṭap gu'b ki sho'k mo dhali yisa mmodana uni jasa piny is 'te/ yisa hili si'da/ uni tana le'd ka le'd mo dhali ta imankul gu'b ki kul kul mo mmoham gwo mo, mmo/o gwo mo kun mina uni 'taki 'koki o mo. <sup>14</sup> Wakan ba/ aha/ ona ki uni gun ta dhuru'c kun wuna ikathim buni mo tani dhalki uni mashan mo mmodho'th uci mo, mmoji gu'b buni mo, dhali mmo'koki ci a'di jin ta 'kup embula kamu/ mo mmosor ana mo. <sup>15</sup> Haali/ kun tiya uni hila/ perkin mo mmobaṭha Seṭaani sho'k mo be. <sup>16</sup> Wakka 'boma kamu/ jin gami gwo is mo ta'd ga waḵ piti kun wuna ikathim buni mo tani dhalka yim woṭh uni mo jin mina 'kwaniḡ ḡaniisa 'koki ḡal mii kun diṭadiṭ mo, wakan ki uni mini woṭh uni gwansan kun wuna ikath ki wuḡ gana/ mo.

<sup>17</sup> Dhalki jwahan 'kwaniḡ ḡaniisa uni kun ji mo ki 'bore/ mo, dhunu ki uni gun ha me'd mo ki montax ka 'bukum 'ban mo, ki nyanye/ gom uni gwansan kun mii to mo mmoci gwo mo dhali mmotor gwo mo.

<sup>18</sup> Haali/ Gwo ma Arungimis jin kwarkunu mo o gwo mo ki: /E mini dhalka morbip ki 'kamu'th t'wa/ mo ki a'di di'd mmotor pos ki sho'k mo, dhali, Amanmiya tu'c minu mii ci to jin ha me'd ka tu'c piti mo. <sup>19</sup> Dhalku/ ki gam gwo me'd apo/ wathiny jwahan 'deḡ kamu/ ki sule/ sule/ mo isi ciki/ mo gwo jin mishu eya tente/ mo ki 'twaḡ 'kwani su/ mo walla ki 'twaḡ 'kwaniḡ kwara mo be. <sup>20</sup> Gom uni gwansan kun ush miinthus daḡ mii mo tani ku'cuni uni mo ibwambora ris 'kwani 'baar mo, wakan ki unin tiya si'da/ mini ko/ is mo mmodosh mo. <sup>21</sup> E buḡkus ma Arungimis mo dhali eya Kristhos jin ta'da Yesu mo dhali e iman'doyu gwom piti mo kun kwanykunu mo tani aha/ kana /e gwo mo mmodhuwa ris gwonḡan gwansan mo ki dar gi mii jin miinu 'peni gwo jin di'di bwa nt'wa/a/ mo walla 'peni mii jin miinu ka gwar 'de/ mo. <sup>22</sup> Dhalku/ ki la la mo e mo jin dhuna 'kwani me'da po/ 'kup wathi/ mo, walla mmonyak' miinthus mii jin miina wathij kamu/ mo. Kari is pini ki dhelel dhelel mo.

<sup>23</sup> Dhalku/ ki pi jasi yi'de/ mo naskina/ hili piyi ari yiman amura'th mo gom gway gi bwam pini mo dhali gom 'ba'th pini jin 'kosh /e ki jahanne/ jahanne/ mo.

<sup>24</sup> Miinthus gi 'kwaniḡ tiya mo tani uni mishu eya tente/ mo, dhali uni dhunu eya tente/ mo gom gwon dwall mo, hili miinthus gi 'kwaniḡ tiya mo tani uni minu piyu/ i'ko'd mo be. <sup>25</sup> Wakan si'da/ miim 'borga/ uni toru eya tente/ mo, dhali isi kani me'd jin 'kona uni ki 'ko eya tente/ mo tani uni molu dhu ki ku gun bagu mo be.

## 6

<sup>1</sup> Dhalka ris uni 'baar mo kun 'kon mo e bwan'kwariny dhanḡa'b 'bam buni kun tana uni ciḡkina/ kun yolu mo mmodhu uni kun ta tapam buni ki uni gun ha me'd mo eya ris montax mo, wakan ki gway ma Arungimis mo dhali gwo jin toru mo minu 'koki wal gwo sora po/ mo be. <sup>2</sup> Uni gwansan kun takin gi itapa kun gamki gwo is mo tani uni mini mii 'koki dhu uni ki mon'the is mo mmo/o gwo mo ki uni ta ikam mo 'te/. Hili uni mini mii dhal mii yan e i is mo mmomii aris to 'baar mo ki 'bore/ ki nyanye/ mo haali/ uni gwansan kun miina ciḡkinam buni to mo tani ta uni kun gamki gwo is mo dhali uni gun enu mo be.

*Mo jin Miinu Mii ma Gayiin mo Nyakki Mo jin 'Konu ka This Mo i E mo*

Tori gwo mo dhali tirriishi gwo mo goma ris to gwansan kun minu mii mii mo. <sup>3</sup> Wakki/ wathin ṭal 'deḡ kamu/ mididi tor gwoḡ kamu/ jin di ki she/ mo dhali diki gam gwo me'd mo ki gwom 'borga/ gi Tapa Yesu Kristhos

bana mo tani dhali gwo jin toru jin gamu me'd mo ki mii ma gayiin mo tani <sup>4</sup> a'di yin seki'd ki 'pura/ 'pura/ mo, ki 'ba/ jin karu ki ca mo. A'di diki mish toj kamu/ mo. A'di ta'd gi 'ba'th jin 'kosh a'di mo mmo'kosh 'daŋ gwo mo mmodota/ dot mo dhali gom gwo jin sugu ki gwo mo, a'di jin wagaski miin dhapan mo, dhali mii kun biruwa bir mo, dhali mii kun thudhuwa thu'th 'pen mo dhali mmo'tosh gwon thus eya du apo/ 'kwanin tiya mo <sup>5</sup> dhali mii gi gwo kun sugu e bwaman 'kwani mo 'peni bwambuni kun bulabul mo dhali kun dheru bwa mo 'peni gwoŋ gana/ mo, mmo'toshkina uni ki mii ma gayiin jin luŋuwa luŋ mo ta 'pemen mmogam mii adu is mo. <sup>6</sup> Dhan mii 'kon kun gamuwa du is ki mii ma gayiin jin luŋuwa luŋ mo wakki/ mo jin thisu is e di'd si'da/ mo, <sup>7</sup> haali/ ana 'konaki 'do miin tiya 'kup pa mo e mony'cesh yan mo dhali a'di mishu ka jin gana/ mo ki ana mola toj kamu/ bu'th mmokal 'peni mony'cesh mo. <sup>8</sup> Hili wakki/ ana tana gi tonte/ mo dhali burrine/ mo mmohi'th mo tani ana mina 'ko ka this mo i e mo gom uni gwansan mo. <sup>9</sup> Hili uni gwansan kun 'kona gwo iwba mo mmota pa ki pa mo tani uni ta'kkin mo e mo jin paluwa pal mo dhali e mo ma gume/ jin bu'thki'da bu'th mo dhali eya ris miim pus mo dhali bwa jin onu gwo jin ta jama/ ki jama/ mo mmobul 'kwani 'kup e mo jin daku gwo me'd mo dhali mo jin 'ce'duwa 'ce'd sho'k mo. <sup>10</sup> Haali/ mo jin enuwa guurush mo tani a'di ta'da birman goma ris tonthusi 'baar mo. Gom 'daŋ gwo yan jin 'kosho'd mo tani kun tiya perkin mo 'peni bway gi mongam gwo is mo dhali uni su'kkin ma dum buni ki la/a'd la/a'd ka ris mo.

*Mo/as Gana/ jin Asu ki Mongam Gwo Is mo*

<sup>11</sup> Hili gom /e jin ta wathi/ ma Arumgimis mo tani shipiti/ a nŋaça/ mo 'pena ris to gwansan mo. Guyi a'di ki e mo a'di jin ta mo ma kar/e mo dhali mii ma gayiin mo dhali mongam gwo is mo dhali mo/en mo dhali sho'k mmotel mo dhali mon'thup e mo. <sup>12</sup> Asi ki as gana/ mo gom mongam gwo is mo. Budhi a'di ki nyen mo, a'di jin ta mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo, a'di jin yuŋkunu /e nycine/ mo me'd jin pikina /e gwom 'boro'd mo gom a'di mo e buŋ'kusi iman/o gwo ka ris mo. <sup>13</sup> Dhali e buŋ'kus ma Arumgimis mo, a'di jin ciki mon'koki/ e mo goma ris to 'baar mo dhala Kristhos jin ta'da Yesu mo, a'di jin ciki gwom piti ibwambor ma Punthi Bilaatus mo, gwo jin pikina a'di ki piŋ gana/ mo tani <sup>14</sup> aha/ kana/ e gwo mo mmodhu gwoŋkan jin 'kwarkunu mo ki dar gi monyo/o'd mo dhali ki dar gi mo jin waŋuwa waŋ mo ntaga tee jin mina Tapa Yesu Kristhos bana piyu/ mo be. <sup>15</sup> Dhali

a'di yansan minu tor eya tente/ mo, ka tente/ jin ta'da kar/e mo jin ta Litgany gana/ 'de/ ki lish mo, jin 'boru mii mo, dhali a'di jin ta'da Malik jin doshki'da po/ imaliki 'baar mo dhali a'di jin ta Tapa jin doshki'da po/ itapa 'baar mo, <sup>16</sup> a'di jin ta a'di ki is piti a'di 'de/ mo jin dar gi mo jin wunu mo dhali jin ca'bki'd mo e mon'kush jin molu ii 'kupki cine/ mo, jin dina wathiŋ kamu/ tal 'de/ ki par e mo ki sule/ sule/ mo walla jin mola wathiŋ kamu/ par e ki sule/ mo be. E a'di mo tani montak midi di mo dhali mo jin tanu tapa midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonni. Amen.

<sup>17</sup> Dhali gom uni kun ta pa ki pa mo e mony'cesh yan mo tani kani uni gwo mo mmo'koki 'do bwam buni isi mis mo walla mmodhu mo ma 'teŋ kapem buni apo/ pa jin tana uni jin mii uni e ki 'kala/ kala/ mo, hili apowa Arumgimis mo jin ciki ana aris to 'baar mo ki mon'ka'd me'di is mo mmo'kuny bwa mo. <sup>18</sup> Uni mini mii to ki 'bore/ mo mmota pa ki pa mo ki miim 'borga/ mo dhali mmoci to ki nyanye/ ka 'ka'd me'di is mo. <sup>19</sup> Wakan mmodhuna uni to mmo/ish kumma/ mo gom is buni mo mmota monka'b jin 'bora'bor mo gom yilaŋ kamu/ mo tani wakan ki uni mini bu'th mondiki/e ki nyen mo, a'di jin ta mondiki/en gana/ mo be.

<sup>20</sup> Ayy Timuthawuus, kari a'di jin kankunu / e mo mmodhu mo. Thethi/ mo 'peni gwo jin waluwa tor ka wuny is mo ki dar gi mii ma gayiin mo dhali ayisen gwo kun 'kon ki ca'ckon mo gom gwom pus jin yuku ki gwo gi moyuŋ mo. <sup>21</sup> Haali/ ki mo jin baŋhu/ a'di i'ko'd mo tani kun tiya nana/ du'd mii mo isi gwo jin gamu is mo be. A'the midi di e /e mo.

## Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma Buulus goma TIMUTHAWUUS mo

### Monthe Me'd mo

<sup>1</sup> ABuulus, a'di jin karu ki she/ mo goma Kristhos jin ta'da Yesus mo ki bwa ma Arumgimis mo isi ki gwo jin onu is mo gom mondiki/e jin di'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo be.

<sup>2</sup> Eya Timuthawuus jin ta ya/ m pem jin enka/ mo.

A'the dhali momiimii dhali monjku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus mo jin ta Tapam bana mo.

### Dhalku/ Is ki 'The mo

<sup>3</sup> Aha/ 'bora Arumgimis bwa i is mo, a'di jin miiga/ to mo ki 'twa/ ma dum pem jin dheleladhelel mo, me'd mii jin miikina ibabam pem mo, ki aha/ kakina /e e ki tikir tikir mo e mon'thom pem mo. <sup>4</sup> Me'd jin kakika/ jabu'th pini e mo tani aha/ 'koshkina te/ /e ki mon'thiny ilu/ mo dhali montee ilu/ mo mmopar /e e mo, ki aha/ minu 'taki 'tud mo ki mon'kuny bwa mo be. <sup>5</sup> Aha/ rogomkunu ki gwo mo gom mongam gwo is pini mo jin dar ki washila/ mo, mongam gwo is yan jin ca'bki'di twa/ a/ mo eya tinjwan pini jin ta'da Lo/iis mo dhali ata'dam pini jin ta'da Apniiki mo, dhali shwane/ aha/ misha ki isa duj gana/ mo ki a'di ca'bki'd e /e mo. <sup>6</sup> Me'd jin rogomkika/ /e ki gwo mo mmo'ti'k to jin cin ma Arumgimis ki me'd mo, a'di jin di'd e /e mo ki mo jin thulka/ /e me'd pema po/ mo. <sup>7</sup> Haali/ Arumgimis diki ci ana shi/ in ma shi/inj jwa mo, hili a'di ki ci ana shi/ in gi mom'bi'th mo dhali mo/en mo dhali mmomisha du 'tim mo.

<sup>8</sup> Dhalku/ ki mii 'the is mo mmo'ci gwo mo gom Tapam bana mo, walla gom aha/ mmotaka/ habuus mo, hili budhi isa nyor pini jin pwaku /e mo gom gwom 'borga/ mo e mom'bi'th ma Arumgimis mo, <sup>9</sup> a'di jin wothki ana mo dhali yuk ana mo ka yuk jin kogu mo, yisa gom miim bana jin ha me'd mo, hili ki miim piti kun ha me'd mo e 'kup miim piti gan/ yan mo dhali a'the jin cikina a'di ana mo tani eya Kristhos jin ta'da Yesus mo ki yil ka risi twa/ a/ mo, <sup>10</sup> dhali shwane/ a'di toru eya tente/ mo gom is jin piyin ma Manwoth bana ka piye/ mo a'di jin ta'da Kristhos jin ta'da Yesus mo, a'di jin puuki wu mo dhali kalu mondiki/e mo dhali mo jin molu wu mo e monjku'th mo ki gwom 'borga/ mo be. <sup>11</sup> Haali/ gom gwom 'borga/ yansan mo tani aha/ karkunu 'pen ka piye/ mo mmo'ta amanci gwo mo dhali ta a'di jin

karu ki she/ mo dhali ta a'di jin ta'da man'or gwo mo. <sup>12</sup> Dhali wakan aha/ 'koshkina is ka nyor mo me'd jin 'kosha is aha/ ka nyor mo. Hili aha/ dina is ki 'the mo haali/ aha/ misha a'di jin gamka/ gwo is mo dhali aha/ misha ki isa duj gana/ ki a'di mishi ji ki 'bore/ ntaga Tee caan mo a'di jin cikika/ a'di mmodhu mo be. <sup>13</sup> Bathi bway pem mo gom gwo ganam pem kun torka/ mo, uni kun cikina /e 'peni aha/ mo e mongam gwo is mo dhali e mo/en mo, uni gun 'kon eya Kristhos jin ta'da Yesus mo. <sup>14</sup> Jiyi gwo gan/ mo a'di jin cikunu /e mo mmodhu mo ki Shi/in Dheleladhelel mo a'di jin ca'bki'd e bwaman ana mo.

<sup>15</sup> / E mishki gwo hila/ mo ka ris uni gwansan kun 'kokin mo e Pa Asiyya mo tani tu'kkin mo 'peni aha/ mo dhali e bwam uni gwansan mo tani ta i Pijallus mo dhala Harmujanis mo, uni 'kokin mo. <sup>16</sup> Dhalki Tapa a'di ci momiimii gom kuj gu'b ma Unisipurus mo haali/ a'di me'd ka ris yeki aha/ 'ba/ mo. A'di yisa 'thena is mo gom mondek pem jin deku aha/ ka jindhiir mo, <sup>17</sup> hili ki a'di merki'd mo e Pa Ruumiya mo tani a'di napki'da nap mo gom aha/ ki bur bur ka daran du mo dhali a'di gamki aha/ mo be. <sup>18</sup> Dhalki Tapa ci a'di mo jin mina a'di gam momiimii mo 'peni Tapa mo 'pena Tee caan mo - dhali /e mishkin ki 'bore/ mo aris to kun kalkina a'di ki mii mo e Pan Epasus mo be.

## 2

### Athuruk Gana/ ma Yesus Kristhos mo

<sup>1</sup> / E si'da/ jin ta ya/ m pem mo, 'bithi /e is mo eya 'the jin di'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo, <sup>2</sup> dhali a'di jin cikina /e 'peni aha/ ntwa/ a/ mo ka ma'diny iman/ o gwo mo tani ciki uni 'kwani kun ta ku isin gana/ mo mmodhu mo, uni kun mini mish tiyan tiya gwo tor si'da/ mo be. <sup>3</sup> Budhi isa nyor pini jin pwaku /e mo me'da thuruk gana/ ma Kristhos jin ta'da Yesus mo be. <sup>4</sup> Athuruka kamu/ yisa di'da jin midi re'd is piti ki to gi monyca'b piti mo me'd jin dina a'di mmomii to ma thuruk mo, haali/ tom piti jin guna a'di ki e mo tani ta mii jin mina a'di mii mo mmokap a'di adu mo, a'di jin kar a'di atu'c ma thuruk mo be. <sup>5</sup> Wathij kamu/ jin ishki'da bor ka 'cesh mo e mo ma lo'b mo tani minu 'koki shum ki ton'kup mo isi ciki/ a'di midi mii thim isi gwo jin kanuwa kan mo gom mo ma lo'b yansan mo be. <sup>6</sup> A'di ta'da mansi to jin mii'da tu'c jin 'batha'ba'th mo, a'di ka ba/ iminu pwakki 'kup to jin 'cithu/ ntwa/ a/ mo. <sup>7</sup> Kulumi gwo ibwa mo gom gwo kun oka/ mo haali/ Tapa a'di midi ci /e mo jin mishu gwo 'ban mo goma ris to 'baar mo be.

<sup>8</sup> Kayi aYesus Kristhos e mo a'di jin pikunu mo 'peni mowu mo, a'di jin ta emen 'pena Dawuu'd mo, me'd gwom pem jin cikika/ e gwom 'borga/ mo, <sup>9</sup> a'di jin ta gwom 'borga/ a'di jin 'koshka/ is ka nyor mo dhali rash mo ka makkiya m'bame'd mo me'da manṭhu'th to mii mo. Hili Gwo ma Arungimis mo tani a'di yisa ta gwo jin deku mowa. <sup>10</sup> Wakan aha/ 'dimkina 'kup mo eya ris to 'baar mo gom gway gi uni kun kwanykunu mo, ki uni si'da/ mini 'taki bu'th bway mowoth yan jin diki'd eya Kristhos jin ta'da Yesus mo jin midi nyak ya ki monyca ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. <sup>11</sup> Gwo yan jin onu mo tani ta gwo jin ta isinṭ gana/ mo be ki:

Wakki/ ana wuna mo nyakki a'di mo tani ana si'da/ mina 'ko ki e nyakki a'di mo be.

<sup>12</sup> Wakki/ ana 'dima 'kup mo tani ana si'da/ mina nyak tapa ta ki a'di mo be.

Wakki/ ana mina waṭ a'di gway mo tani a'di si'da/ midi waṭ ana gway mo be.

<sup>13</sup> Wakki/ ana dara gi mongam gwo is mo tani a'di di'd kan mmota ji gi isinṭ gana/ mo be -

haali/ a'di midi mol is piti waṭ mo be.

*Wathi/ jin Mii To jin Nyu/ u ki Nyu/ Gana/ mo*

<sup>14</sup> Rogomi uni ki gwo yan mo dhali kan uni gwo mo ibwambori Tapa mo mmotheth gwo jin sugu mo gom gwo mo, a'di jin diki kal miinṭ kamu/ 'kup pa mo, hili a'di jasi 'ce'd uni sho'k mo, uni kun cik a'di mo. <sup>15</sup> Miiyi miim pini ki dher mo mmoçi buṅgwar is pini ka Arungimis mo me'd a'din 'de/ jin tesu mo, mmota wathi/ ma tu'c mo, a'di jin mina isi mii diki 'the mo, a'di jin midi dher bway ka kar/e mo e gwoṅ gana/ mo, mmoṭor a'di ki 'twaṅ gwocon mo. <sup>16</sup> Thethi/ mo 'peni gwo kun 'kon ki pe'th mo haali/ a'di midi sus 'kwani ka ris mo e mo jin ushuwa Arungimis ki nyanye/ mo dhali ki nyanye/ mo <sup>17</sup> dhali gwom buni mini shwa bway mo me'd jama/ mo. E bwam uni gwansan mo tani ta iHiminayus mo dhala Pilitus mo, <sup>18</sup> uni kun wanykin mo 'peni gwoṅ gana/ mo mmobu'th gwo ki wup mo mmo/ o ki mompinu a'di peki'd mo hila/. Uni ki kum mongam gwo is gi 'kwanin tiya 'twa/a 'cesh mo. <sup>19</sup> Hili monka'b ma Arungimis telkunu sho'k mo mmodosh mo, mmoṭal mo jin dina gwo yan ka 'dan'dap mo ki: Tapa mishi uni gwansan kun ta kum piti mo, dhali, Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo uni kun yeri gway gi Tapa mo, kwa/ is buni bwa mo 'peni miinthus kun shi/ashi/ mo.

<sup>20</sup> Dhali eya dhan gu'ba caaga/ mo tani ton'kul bwa 'kon si'da/ mo, kun 'koki ta jasi 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo, hili si'da/ ton'kul bwany cwa si'da/ mo dhali ton'kul bwa ma je kun 'thosu mo si'da/ dhali

kun tiya kun tana aji kun dhunu ki she/ ki dhuṅ gana/ mo dhali kun tiya si'da/ kun dhunu mmota abar mo. <sup>21</sup> Wakki/ wathin tal 'denṭ kamu/ midi dhelel is piti mo 'peni mii kun waku mo tani a'di midi ta ton'kul bwa mo jin karu ki she/ ki kar gana/ mo goma tu'c gi montak mo, mmota ji gi karu ki she/ mo dhali mishi to mii mo gom tapa gi gu'b mo, mmonyonkina a'di is mo goma risa tuca 'borga/ gunn mo. <sup>22</sup> Wakan shipiti/a jwaca/ mo 'peni miin dhuru'c pini jin karkina /e e ki 'thir 'thir mo dhali guyi mo ma kar/e ki e mo, dhali mongam gwo is mo, dhali mo/en mo dhali monku'th is mo nyakki uni gwansan kun yukki gway gi Tapa 'pena dum buni kun dheleladhelel mo. <sup>23</sup> Dhalka hirdhe/ ki ci mo gom mo jin doṭu/ gwowa doṭ mo kun ta gwom pus mo dhali gwo kun 'konuki ye'th sho'k mo. /E mishin ki uni cisina le'd jin walu ki tas tas mo. <sup>24</sup> Dhali amanmii to gom Tapa mo tani a'di midi mii diki mii ta amanwala le'd ki tas tas mo, hili a'di mina bwa mii ta gi kush gom 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, dhali jin midi mish ta amanṭor gwo ki 'twaṅ gwocon mo, mmothona thon me'di 'ko'd mo, <sup>25</sup> mmokucur unim piti gwansan gwo mo kun cesh a'di mo ki thith mo, ki mii jin 'thupu e ki 'thup mo. Arungimis wari midi 'taki ci uni mo jin rijuwa du is mo dhali pu'du/ mo mmomish gwoṅ gana/ mo, <sup>26</sup> dhali uni mini 'taki ye mo 'pena gume/ gi tapa ma ruma 'cesh mo 'ko'di mom piti jin bu'thkina a'di uni mo mmomii bwam piti mo be.

### 3

*Buye/ Mii jin Mina 'Kwani Ta mo ka Tee jin 'Ko'd mo*

<sup>1</sup> Hili mishi gwo yansan 'ban mo, ki, ka tee kun 'ko'd mo tani mo midi pu'du/ mo jin min ma wukura/ di mo. <sup>2</sup> Haali/ 'kwani mini en is buni mo dhali ena guurush mo dhali dhu 'ba/ ki ca mo dhali 'theṭ 'bam buni imis mo, dhali wal gwo sor mo, dhali ush gwo gi icom buni ha e mo dhali ikum mo, dhali uni mini ta iman/usha 'borim bwa ci mo, dhali uni mini ta uni gun 'koki dhelel mo, <sup>3</sup> dhali uni mini dar gi mo/en jin di'd eya du wathi/ en'thi/ mo, dhali uni mini ta iman/ush gwo gwam mo, dhali uni mini ta imanthutha thu'th 'pen mo, dhali uni mini ta imandar ga du kun 'timu mo gom e kun dhuna uni ki 'thir 'thir mo, dhali uni mini ta imanmii mii kun kaṅkama kaṅkam mo, dhali uni mini ta imanshi/ miim 'boro'di e mo, <sup>4</sup> dhali uni mini ta iman'ciṭh is ki gwo mo, dhali uni mini ta imanbujura bujur mo, dhali uni mini se ki 'pura/ 'pura/ mo mmodhu 'ba/ oki uni imishi mo mo, dhali uni mini ta iman/en 'kom 'penkapan buni mo mmodhal mo/en ma Arungimis e i is mo, <sup>5</sup> mmodhal jasa warma'c mii gom ji gi

luṅu mo, hili uni ki waṭ gway gi mom'bi'th piti mo. Thethi/ mo 'peni 'kwani kun wakan mo. <sup>6</sup> Haali/ ibwaman uni gwansan mo tani uni ta uni kun kuli bway buni mo e gu'b gi 'kwanin tiya mo mmobu'th up kun ta 'thalkina/ ki 'thalkina/ mo kun bur ma du mo ki wap wap ki miinthus mo dhali thap miinthus kun 'kona e ki she/ ki she/ mo, <sup>7</sup> uni kun ta imanha 'kwani gunn gwo e mo, dhali yisa bumburkin ki sule/ e mo jin nyithu/ gwon gana/ mo. <sup>8</sup> Me'da Yanniis dhala Yambiriis, uni ceshkina Musa mo mo, wakan si'da/ 'kwani gwansan uni ceshki mo mo gom gwon gana/ mo, uni kun ta 'kwani kun pu/kin mo e bwam buni mo dhali kun ta gi monḡam gwo is kun waḡu mo. <sup>9</sup> Hili uni mini thoṭh isa dhanaa? Haali/ mii ma palim buni midi di eya tenta/ mo gom 'kwani 'baar mo, me'd mii gi 'kwani su/ gwansan mo be.

*Gwo ma Buulus jin Ta jinj 'Ko'd mo jin Kankina A'diya Timuṭhawuus mo*

<sup>10</sup> Shwane/ / e mishki gwom pem kun torka/ mo dhali miim pem kun miika/ mo dhali tom pem jin guka/ ki e mo e mondiki/ e mo dhali monḡam gwo is pem mo, dhali bwam pem jin 'kucka/ ki 'kari'th mo, dhali mo/en pem mo, dhali sho'k pem jin telka/ mo, <sup>11</sup> dhali monto'c bwam pem mo, dhali isa nyor pem jin 'koshki aha/ mo, dhali a'di jin pu'dki'di aha/ e Pa Anthaakiya mo, dhali e Pa lkuniyya mo, dhali e Pa Listra mo, dhali monto'c bwa wana, kun 'dimka/ 'kup mo. Hili 'peni uni gwansani 'baar mo tani Tapa a'di ye'ki aha/ 'ba/ mo be. <sup>12</sup> Ka jin gana/ aris uni gwansan kun 'kona gwo ibwa mo mmo'ko isi 'ko ma gayiin mo e monḡ'koki/e mo eya Kristhos jin ta'da Yesus mo tani uni minu to'c bwa mo be, <sup>13</sup> ki 'kwani gun mii tonthus mo dhali imanheka he'k e mo mini thi'th mii gun shiyin mo ntagi mii shigga/ kagahara mo, uni kun ta imanheka he'k e mo dhali uni kun he'kkunu e mo be. <sup>14</sup> Hili gom /e mo tani tikiri / e di mo e gwo jin da/ arkina /e mo dhali e gwo jin gamkina /e is ki gam gana/ eya du mo, mmomishkina /e 'peni a'di jin da/arkina /e a'di mo <sup>15</sup> dhali mish 'ban 'peni mo jin tana/eya 'ci mo tani / e mishki gwo gwansan kun 'kwarkunu mo dhali kun kogu mo, uni gun mini mish / e sho'k ye'th mo gom bway gi mowoth ki monḡam gwo is eya Kristhos jin ta'da Yesus mo. <sup>16</sup> Aris Gwo ma Arungimisi 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'kwarkunu mo tani uni shi/irrkun ma Arungimis mo dhali ha me'd mo gom gwo mmoṭor mo dhali gom kucur jin minu kucura kucur mo dhali gom to'k jin minu toka to'k mo dhali goma nyon is jin minu nyon mo gom mii ma kar/e mo <sup>17</sup> ki wathi/ ma Arungimis minu 'taki thim mo, mmota ka ris to 'baar mo kun minu mii ta

mo goma risa tuca 'borga/ 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo be.

#### 4

<sup>1</sup> Aha/ kana / e gwo mo ibuṅ'kus ma Arungimis mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus mo, a'di jin midi dwall gwo mo gom uni kun 'kon ki e mo dhali kun wukin mo, dhali ki pim piti jin mina a'di piyu/ is ka piye/ mo dhali bampam piti mo be. <sup>2</sup> Ciyi gwo mo, hayi me'd ki embul mo mo, dhali hayi me'd ki embul mo jin diki 'bor mo, dhali tokiya to'k mo dhali kucuriya kucur mo, dhali malasiya malas mo, dhali dhalku/ buye/ ki 'thi mo e bwa jin 'kucu ki 'kari'th mo dhali e gwo jin toru mo. <sup>3</sup> Haali/ mo midi pu'du/ mo ki 'kwani mini 'koki 'dim 'kup mo e gwom 'borga/ jin toru mo, hili mmotana uni gi bwany'ce kun kasakas mo tani uni mini tul imanṭor gwo 'kup mo gom is buni mo mmogam bwam buni kun ona uni 'kup mo, <sup>4</sup> dhali uni mini tu'k mo 'peni gway gi gwon gana/ jin ciḡu mo dhali ta ca/ ka ca/ e gwo lolop jin ta ja maḡ mo. <sup>5</sup> Dhali gom /e mo tani isa yempa/ teli /e sho'k mo, dhali 'dimi 'kup mo e mo jin 'koshu is ka nyor mo, dhali miyya tu'c gi imanṭor gwom 'borga/ mo, dhali thimi miin tom pini mo.

<sup>6</sup> Haali/ aha/ hila/ dikina e shushan mo jin minu mii aha/ abas mo. Dhali mom pem jin miga/ kwa/ is pem bwa mo tani a'di pu'dki'd mo be. <sup>7</sup> Aha/ askina ki as gana/ mo. Aha/ 'baarkina bway tur gi miin gana/ mo. Aha/ karkina monḡam gwo is mo. <sup>8</sup> 'Peni shwane/ mo to karkunu mo gom aha/ mo, a'di jin ta tonḡkup gi mo ma kar/e mo, a'di jin mina Tapa, jin ta'da amandwall gwo mo jin ta'da kar/e mo ci aha/ mo ka Tee caan mo. Dhali yisa jasi e aha/ 'de/ mowa, hili si'da/ gom uni 'baar mo kun enki miim piti jin minu piyu/ a'di is ka piye/ mo be.

*Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k gom 'Kwani ka 'Dete/ 'Dete/ mo*

<sup>9</sup> Miyyi ki is pini ki dher mo mmoyayu/ i aha/ ki jahanne/ mo. <sup>10</sup> Haala Dimas, a'di jin enki mony'cesh yan jin di'd shwane/ mo tani, a'di dhalki aha/ 'pen mo dhali yaki'd mo e Pan Tasaluniiki mo, dhala Kiriskis a'di yaki'd mo e Pan Galathiyya mo dhala Tiithus e Pan Dalmathiyya mo. <sup>11</sup> Luuka a'di di'd a'di 'de/ nyakki aha/ mo. Gama Markus mo dhali susi a'di mo nyakki /e mo, haali/ a'di ta a'dim pan gana/ jin mii to gom aha/ mo. <sup>12</sup> Tikikus, aha/ hashkina a'di e Pan Epasus mo be. <sup>13</sup> Ki /e mini pu'du/ mo tani guyu/ burriyem pom pem mo, a'di jin dhalkika/ nyakka Karbus mo e Pan Taruwaas mo, dhala warka/ si'da/ mo, dhali isi ki ji mum mo ayi'c kun 'kwaru gwo apo/ mo. <sup>14</sup> Iskandar jin ta'da mantor to mo tani a'di miiki aha/ dhan to jin shi/ashi/ mo, dhali



Tapa midī rak a'di to ibway mo gom miim piti jin miina a'di mo. <sup>15</sup> Jjiyi a'di ki e mo, /e ki is pini mo, haali/ a'di 'biṭha'bi'th mo mmo-cesh mo mo gom gwom bam jin tōra aman mo be. <sup>16</sup> E gwom pem jin ta jin twa/a/ jin 'ce'dka/ she/ mo tani wathin ṭal 'deṅ kamu/ yisa di'da jin bu'thki 'ban gwom pem mo. Uni 'baar mo dhalki aha/ 'pen mo. Hili mii yan a'di minu mii dhalku/ ki dhu apo/ uni mo. <sup>17</sup> Hili Tapa a'di doṣhki'd nyaḱki aha/ mo dhali ci aha/ mom'bi'th is mo mmobah gwo ki bah gana/ 'baar mo, ki aris 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mini 'taki cik a'di mo be. Wakan aha/ yekunu mo 'peni 'twa/ ma dhop mo be. <sup>18</sup> Tapa a'di midī ye aha/ 'ba/ mo 'pena ris tonthus mo dhali ta aha/ is ki me'd mo gom bampa/ jin ta ji momis piti mo be. E a'di mo tani monyca midī di mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo be. Amen.

*Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo*

<sup>19</sup> Theka Piriska me'd mo dhala Akiila mo, dhali kun gu'b ma Unisipuris mo be. <sup>20</sup> Araastus diki'd mo e Pan Kurinṭhuus mo. Dhala Turupimū a'di dhalkika/ mo e Pam Miliitū mo haali/ a'di 'ba'thki'd mo be. <sup>21</sup> Miiyi is pini ki dher mo mmoyayu/ nṭwa/ a/ ki mo diki ta mondiṭ mo. Abuulus hashki monthe me'd gom /e mo. Kan si'da/ mi-ikin ma Budis mo dhala Linus mo dhala Kalapidiyya mo dhala risa waki 'baar mo be.

<sup>22</sup> Tapa midī di e shi/in pini mo. A'the midī di gom /e mo.

## Gwo jin 'Kwar ma Buulus goma TIITHUS mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuulus jin ta cɪŋkina/ ma Arungimis mo dhali a'di jin karu ki she/ mo goma Yesus Kristhos mo mmopal mongam gwo is ma Arungimis mo gom uni kun kwanykunu mo dhali gom monyith buni jin nyithkina uni gwoŋ gana/ mo, a'di jin tekunu mo ki mii ma gayiin mo, <sup>2</sup> e mo ma 'teŋ kape/ mo gom mo gi 'konu ki e ya ye 'ba/ mo, a'di jin okin ma Arungimis gwo is 'peni kadhamo/ dhamo/ nni mo, a'di jin diki ta aŋor ki sule/ mo be. <sup>3</sup> Dhali ki mo ma teen gana/ mo tani a'di ki tor a'di eya tente/ ki gwom piti mo ki gwo jin cikunu mo, a'di jin cikunu aha/ mo mmodu mo ki gwo jin ka ma Arungimis mo jin ta'da Manwoth bana mo be.

<sup>4</sup> Eya Tiithus jin ta'da 'cim pem gana/ mo e mongam gwo is jin nyakka'd mo.

A'the dhali monku'th is 'peni Arungimis jin ta'da Baba mo dhala Kristhos jin ta'da Yesus Amanwoth bana mo be.

### *Mii ma Tiithus e Paŋ Kariit mo*

<sup>5</sup> Gwo a'dihe/ be jin dhalkika/ /e mo e Paŋ Kariit mo, ki/e mini 'taki thoson ki 'bore/ mo to kun aŋhkin mo dhali dhu jwahan 'kwani 'pen ka piŋe/ mo eya ris 'penkuman bampa/ ka 'dete/ 'dete/ mo, me'd gwo jin cikika/ /e ka karambuye/ mo, <sup>6</sup> 'kwani uni kun daran ki mii 'ba/ mo, uni kun mashi jasi me'd 'de/ ki lish mo, uni kun tana ucin buni imangam gwo is mo dhali yisa uni kun mishu yer is ki gway mo gom mo jin dara uni ka du kun 'timu mo gom e gun dhuna uni ki 'thir 'thir mo walla gom mo jin usha uni gwo ha e mo. <sup>7</sup> Haali/ jwaha/ wathi/, me'd wathi/ jin ta'da mandhu to goma Arungimis mo ba/, a'di midi mii dar gi mii 'ba/ mo, dhali a'di midi mii diki 'theŋ 'ba/ imis mo, walla ta amanwar ki jahanne/ mo, walla ta a'di jin min ma su 'kosh mo, walla ta amanbujura bujur mo, walla ta amanpur bwa ki pur mo gom nyunycina/ mo. <sup>8</sup> Hili a'di minu mii ta gu'b piti ŋal mo, dhali a'di midi mii ta aman/en miim 'borga/ mo, dhali ta amanji is piti mo, dhali ta a'di jin kusha buye/ mo, dhali ta a'di jin dheleladhelel mo, dhali ta a'di jin mishi'da du 'tim ki is piti mo. <sup>9</sup> A'di midi mii bu'th gwoŋ gana/ ki nyer mo mmotel shoki cine/ mo me'd jin tor'kunu a'di a'di mo, wakan ki a'di midi 'taki mish ci gwo jin yedhuwa ye'th sho'k mo e gwoŋ gana/ jin toru mo dhali si'da/ mmokucur uni gwansan ki gwo mo, uni kun dhanŋi a'di gwo i'twa/ mo. <sup>10</sup> Haali/ 'kwani tana ris kagahara mo ushki gwo ha e mo, uni kun ta iman/o gwo kun 'ko bwa 'te/ mo dhali kun

ta imanheka he'k e mo, isi ki ji mum mo gom uni gwansan kun 'cithkunuwa munyal yis mo. <sup>11</sup> Uni minu mii dhu ki shwam mo, haali/ uni kumkina waka tiya 'twa/ a 'cesh mo ka 'bimpil mo mmotor gwo mo gom to jin mina uni gam ki nyunycinan thus mo, a'di jin dara uni ki bway ka ba/ mmotor mo. <sup>12</sup> Jan tal 'deŋ kamu/ di'd 'peni bwam uni mo jin kar is piti ka manci gwo mo jin ta jim bunij gana/ mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwani gi Paŋ Kariit isa yempa/ tana tor mo dhali uni ta tombwaasho kun shi/ashi/ mo dhali kun shwan ma piny isa nyor mo dhali kun shwana te/a nyor mo be. <sup>13</sup> Gwontor yansan ta gwoŋ gana/ mo. Wakan kucuri uni ki gwo jin kaaka ki uni mini 'taki ta kuŋ gana/ mo e mongam gwo is mo, <sup>14</sup> mmodhal mii e i is mo mmo'koki ciya hirdhe/ gom gwo lolop jin ta ja maŋ gi 'Kwani Yahuuda/ mo walla gwoŋkan gi 'kwani kun waŋki gwoŋ gana/ mo. <sup>15</sup> E uni kun dhelelkin mo tani aris to ta kun dhelelkin mo, hili e uni gun pu/kin mo tani dhali kun dar gi gwo jin gamu is mo tani toŋ kamu/ piyi'd jin dhelelki'd mo. Bwam bunij gana/ mo dhali 'twa/ ma dum buni mo tani, uni pu/kin mo be. <sup>16</sup> Uni tor'ki gwo ki 'twa/ ki uni mishkina Arungimis mo tani uni waŋki a'di gway ki miim buni mo be. Uni waŋkunu ki waŋ jin shi/ashi/ mo gom bul buni mo dhali uni ta iman/ush gwo ha e mo dhali uni ha me'd gom ari tom 'boro'da kamuwa?

## 2

### *Gwo jin Toru jin Ta jin Gana/ mo*

<sup>1</sup> Hili gom /e mo tani tori gwo mo a'di jin midi ha me'd mo gom gwontor gana/ mo. <sup>2</sup> Kani 'kwani kun can gwo mo mmo'tima du mo, dhali mmo'ka/aka/ mo dhali ku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo, mmota kuŋ gana/ mo e mongam gwo is mo dhali e mo/en mo dhali mmotel sho'k ki tel gana/ mo. <sup>3</sup> Kani up gun tana ti/ gwo mo wakan ki uni mini ka/aka/ mo gom gway miim buni mo, mmo'koki ta imanthutha thu'th 'pen mo walla mmota cɪŋkina/ ma su mo mmopi mo. Uni ka ba/ imini mii tor gwo mo gom a'di jin 'boro'd mo ba/. <sup>4</sup> Dhali wakan yethi up kun ta dhuru'c sho'k mo mmo/en ikathim buni mo dhali ucin buni mo, <sup>5</sup> dhali mmota uni kun mini ku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo, dhali mmota uni gun mini ga/ gwasa tiya mo, dhali ta imandhu gu'b buni ki 'bore/ mo, dhali ta imanta gi bwan'kush mo, dhali ta uni kun mini 'dap 'twa/ mo e mo gi ikathim buni mo, ki gwo ma Arungimis minu 'taki 'koki waŋ mo be. <sup>6</sup> Wakan kani 'kwani kun ta dhuru'c gwo mo ka daran du mo mmo'tima du ki is buni mo. <sup>7</sup> Tori is pini eya ris 'twan'kal kuku/ mo mmota she/mm ki miim 'borga/ mo, dhali e gwom pini jin tora /e mo tani tori a'di jin dara'd ki jin thusi cine/ mo, dhali a'di

jin ka/aka/ mo, <sup>8</sup> dhali gwom 'borga/ jin tora /e jin minu mol waḵ mo, wakan ki wathi/ jin ceshki mo mo tani minu kar ki mo ma 'the is mo mmodar gi tonthusa 'denj kamu/ mo mmo/ o gom ana mo be. <sup>9</sup> Kani uniny cinjina/ gun yolu gwo mo mmo'dap 'twa/ mo e itapam buni mo dhali ci uni monḵap mo eya ris 'twaḵkal kuku/ mo. Uni mini mii 'koki burush uni gwo i'twa/ mo, <sup>10</sup> walla mmokaḵ to ki bwam buni mo, hili mmoḵor a'di jin di'd isi bwaman mo ki a'di jin ta jinj gana/ mo, wakan ki eya ris to 'baar mo tani uni mini mii 'taki nyonj gwontor ma Arumgimis is mo, a'di jin ta'da Manwoḵ bana mo be.

<sup>11</sup> Haali/ a'the ma Arumgimis mo, a'di piki'd mo gom bway mowoth mo goma ris 'kwani 'baar mo be, <sup>12</sup> mmoye'th ana sho'k mo mmowaḵ gwo mo jin ushuwa Arumgimis luḵ mo dhali mii gun dhuu e ki 'thir 'thir mo e mony'cesh yan mo dhali mmo'ko mmoku'th is ki 'cese/ 'cese/ mo dhali mmota gi buyeḵ kush gana/ mo dhali mmomii mii ma gayiin mo e mony'cesh mo be, <sup>13</sup> mmogora cor mo gom mo ma 'teḵ kapem bana jin 'boru mii mo, a'di jin ta momp gi monyca ma Arumgimis bana mo jin caaca mo dhali Amanwoḵ bana jin ta'da Yesus Kristhos mo be. <sup>14</sup> A'di jin ciki is piti mo gom ana mo mmowan ana 'ba/ mo 'peni aris miinthus mo dhali mmodhelel 'kwanim pitinj gana/ mo gom is piti mo, uni kun shwana mii anyor ki thiḵ mo gom miim 'boron mo be.

<sup>15</sup> Bahi aris to gwansan mo dhali malasiya malas mo dhali kucuriya kucur ki moshirri 'baar mo. Dhalku/ ki dhal wathin 'denj kamu/ bway mo mmowaḵ /e mo.

### 3

*Tikiri Miim 'Borga/ mo kun Miinu mo*

<sup>1</sup> Rogomi uni ki gwo mo mmo'dap 'twa/ mo e uni kun ta itapa mo dhali uni kun ta gi moshirr mo, mmota imanha gwo e mo, dhali mmota uni kun mini thoson is mo gom ma gom miinj gana/ mo, <sup>2</sup> mmo'koki o gwon thusa po/ wathin 'denj kamu/ mo, mmotheth mo 'peni 'kwani kun walana le'd ki tas tas mo, mmota uni gun min ma du 'thup mo dhali mmoḵora dum paḵ gana/ mo e miin tak goma ris 'kwani 'baar mo. <sup>3</sup> Haali/ ana ki is bana 'thissa/ ntwa/a/ mooniin tani takina pus mo mmo/ ush gwo ha e mo dhali ana suskunu per mo dhali ana takina cinjina/ ka ris mii kun dhukunu e ki 'thir 'thir mo, haali/ ana 'kona 'ce ki 'kol mo, mmo'baara teem bana mo jin dupuwa dup i e mo dhali ki miin dhapan mo, dhali ana shinu i e ki 'kwani mo dhali ana shina shi/ i e ka rem 'kup mo. <sup>4</sup> Hili ki miim 'borga/ mo dhali mii kun miinu ki mo/en ki bwanjush mo jin ta ji

ma Arumgimis mo, a'di jin ta'da Amanwoḵ bana mo, piyin mo tani <sup>5</sup> a'di taki ana is ki me'd mo, yisa gom miim 'boro'da kamu/ jin miikina ana ki mii ma kar/ e mowa, hili ki momiimiin pitinj gana/ jin ha me'd mo, ki mii jin lamkunu mo ka dho'th jin dhodhu dok/ e mo dhali ki mii jin tanu this e Shi/ in Dheleladhelel mo tani <sup>6</sup> a'di jin wolcina a'di apo/ ana mo ki ehe/ ka Yesus Kristhos jin ta'da Amanwoḵ bana mo be. <sup>7</sup> Wakan ki ana minu 'taki dhu ki mo ma kar/ e mo ka 'them piti mo dhali ta imanbu'th mal e mo ma 'teḵ kape/ gi mon'koki/ e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. <sup>8</sup> Gwo jin onu mo be ta isi gwoḵ gana/ be.

Aha/ ona bwa ki /e mini tirrish gwo mo gom to gwansan mo ba/. Wakan ki uni gwansan kun gamki gwo is eya Arumgimis mo tani mini mii mii ka sereḵ mo mmoḵi is buni mo ki miinj gana/ mo. Mii gwansan uni kun ta kum 'borganj gana/ mo dhali ta ku kun mini ha me'd mo gom 'kwani mo be. <sup>9</sup> Hili theḵi/ mo 'peni mo jin dotu/ gwowa dot mo kun ta gwom pus mo, dhali mo jin beledhu gwo mo, dhali mo jin biruwa bir mo dhali mo jin tanuwa le'd ki tas tas mo apo/ gwoḵkan jin cinu mo, haali/ uni dar gi shi/ miim 'boro'd mo dhali kun ta kum pe'th mo. <sup>10</sup> Haali/ gom wathi/ jin kali gwon thus jin ta'da he'k e mo tani 'ko'di a'di rumkunu ki gwo mo me'd 'de/ mo walla me'di su/ mo tani dhalku/ miinj kamu/ ki 'dish is mo nyakki a'di mo <sup>11</sup> mmomisha /e ki wathi/ gi wakan a'di wuḵalkunu mo dhali ta'da manmii miinthus mo. A'di waḵkunu ki is piti mo be.

*Gwo jin Yedhuwa Ye'th Sho'k mo gom 'Kwani ka 'Dete/ 'Dete/ mo*

<sup>12</sup> Me'd jin miga/ hashka Artimas mo walla Tikikus mo e /e mo tani miyi ki is pini ki dher mo mmoyayu/ i aha/ mo e Pa Nikubulis mo, haali/ aha/ dikina gwo ibwa mo mmo'baar mondit immun mo be. <sup>13</sup> Miyi ki miim pini ki dher mo mmoḵora Sinas gwo mo, a'di jin ta'da manmisha jo'd gwoḵkan mo, dhala Abulluus mo mmo/iuyu/ e bway buni ki jahanne/ mo. Hili uni i e ki 'bore/ mo ki uni mina toḵ kamu/ diki har mo. <sup>14</sup> Dhali dhalki 'kwanim bana da/ ar mii mo si'da/ mmoḵi is buni ki miim 'boro'd mo, wakan ki uni mini woḵ miin tiya 'twa/ mo kun mini mii ta gi to mo dhali yisa mmomol maman gana/ dho'th mo.

*Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Po/ Kwani mo*

<sup>15</sup> Aris uni 'baar mo kun nyakki 'ko ki aha/ mo tani hashki /e monthe me'd mo. Theki uni gwansan me'd mo kun enki aman mo e moḵgam gwo is mo be.

A'the midi di e uni 'baar mo.

## Gwo jin 'Kwar ma Buulus goma PILIMUUN mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuulus jin ta'da habuus goma Kristhos jin ta'da Yesus mo dhala Timuthawuus jin ta'da kam bana mo,

Eya Pilimuun jin enu mo, a'di jin ta'da manyaka tu'c bana mii mo. <sup>2</sup> Dhala Abpiyya mo jin ta 'bwah bana mo dhala Arkibbus mo jin ta'da garr bana jin ta'da thuruk mo, dhala kaniisa e kun gu'b pini mo.

<sup>3</sup> A'the e /e mo dhali mon'ku'th is 'peni Arumgimis jin ta'da Babam bana mo dhali Tapa Yesu Kristhos mo be.

### *Mo/en ma Pilimuun dhali Mon'gam Gwo Is Piti mo*

<sup>4</sup> Aha/ 'bora Arumgimis pem bwa i is isa yempa/ mo ki aha/ kakina /e e mo eya 'thom pem mo be, <sup>5</sup> haali/ aha/ cik'kina gwo mo gom mo/en pini mo dhali gom mon'gam gwo is pini jin karkina /e ka karambuye/ ki Tapa Yesus mo dhali goma ris uni 'baar mo kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo, <sup>6</sup> dhali aha/ 'thokina ki mon'gam gwo is pini jin pwakkunu /e mo midi um mo mmonyitha ris to kun 'boron mo kun ta kum bana mo eya Kristhos mo be. <sup>7</sup> Haali/ aha/ tana gi mon'kun'ny bwa kagahara mo dhali momalas 'peni mo/en pini mo, /e jin tana kam pem mo, haali/ adu gi 'kwani kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo tani uni yenu 'ba/ mo e /e mo be.

### *ABuulus Wo'thki Gwo Is goma Unisiimus mo*

<sup>8</sup> Isi kan mo tani ba aha/ dara gi monyju/ mo ki nyanye/ eya Kristhos mo mmokan /e gwo mo mmomii to kun 'thekkunu gwo mo tani <sup>9</sup> hili gom gway gi mo/en mo tani aha/ ona bwa mo mmoyip 'kup 'kupki /e mo - aha/ jin tana Buulus mo, aha/ jin tana amanya goma Kristhos mo dhali shwane/ aha/ tana habuus mo si'da/ goma Kristhos jin ta'da Yesus mo be - <sup>10</sup> Aha/ yipa 'kup 'kupki /e mo, goma 'cim pem jin ta'da Unisiimus mo, aha/ jin warkina a'di ki com mo me'd jin dikika/ mo eya sijin mo. <sup>11</sup> (Kadhamo/ niin mo 'thissa/ tani a'di diki ha me'd gom /e mo, hili shwane/ mo tani a'di ta a'din' gana/ jin ha me'd mo gom /e mo dhali gom aha/ mo be.) <sup>12</sup> Aha/ hashkina a'di ka nyan'ko'di /e mo, isa dum pem gana/ a'di ihashkika/ mo niin. <sup>13</sup> Aha/ onayi ki aha/ mina bwa 'taki 'kun'ny mo mmokar a'di nyakki aha/ mo, ki mii gi wakan mo tani ki a'di midi 'taki mii aha/ to mo gom gway pini mo me'd jin tikirkika/ di mo eya sijin mo gom gwom 'barga/ mo. <sup>14</sup> Hili aha/ 'tena bwa ki mii ton

kamu/ ki dar gi gwom pini jin gama /e me'd mo, ki mii gi wakan mo tani ki tom pini kun 'boron minu 'taki 'koki mii ki mii kun tu'cu /e mo, hili ki bwam pini' gana/ jin di ki kany mo be.

<sup>15</sup> Wariba/ a'di ta mii yansan jin kwa/kunu a'di is mo 'peni /e mo gom ari mo mo ki /e mini 'taki ta gi a'di ka nyan'ko'd mo ki sule/ sule/ mo, <sup>16</sup> mmodok/ e kar a'di me'd cin'kina/ jin yolu yisa, hili mmothis a'di mii 'ko'd e mo me'd cin'kina/ jin 'konuki yol mo, mmokar a'di ka kam pini jin enu mo, dhali isi ki ji mum si'da/ mo gom aha/ mo, hili a'di 'teki nyanye/ gom /e ba/, gom mii kun 'konu ki shuman is mo dhali e Tapa mo be. <sup>17</sup> Wakan wakki/ /e mini o bwa ki aha/ mo mmota agarr pini mo tani budhi a'di mo ma me'd mii jin mina /e 'taki bu'th aha/yi. <sup>18</sup> Wakki/ a'di thu'thki /e ton kamu/ mii mo tani walla di ka murem pini 'ba/ mo gom ton kamu/ mo tani 'kwari a'di gom gway pem mo ma. <sup>19</sup> Aha/ jin tana Buulus mo, i'kwarkina gwo yansan ki me'd pem gana/ mo. Aha/ mina ci /e to mo gom a'di mo - ki aha/ mina diki o gwo'ny kamu/ mo goma murem pini jin dina /e aha/ i'ba/ mo, isi kani jin ta bu'ngwar is pini' gana/ mo. <sup>20</sup> Nye, akam pem, aha/ nyapa shi/ miim 'boro'd 'peni /e mo e Tapa mo. Yeyi aha/ adum pem eya Kristhos mo ma.

<sup>21</sup> Gom gwam pem jin wuka/ /e i is mo gom gwom pini jin hana /e e mo tani aha/ 'kwarkina /e gwo yan mo, mmomishkika/ ki /e mini mii uni kan ki nyanye/ mo mmobol gwom pem jin oka/ /e e mo. <sup>22</sup> Ki mii yan jin miina /e e me'd mo tani thosoni gu'b yilkina/ si'da/ mo gom aha/ mo haali/ aha/ tosha e mon'thom pini mo ki aha/ minu ci ki /e mo be.

### *Kwalany 'Te/ Ba. Monthe Me'd mo*

<sup>23</sup> Abapraas, a'di jin ta'da garr pem jin nyak aha/ ca'b eya sijin mo gom gway ma Kristhos jin ta'da Yesus mo tani hashki /e monthe me'd mo, <sup>24</sup> dhala Markus si'da/ mii'd wakan mo dhala Aristarkus mo dhala Dimas mo dhala Luuka mo, uni kun tana garr pem kun nyak aha/ atu'c mii mo.

<sup>25</sup> A'the gi Tapa Yesu Kristhos midi nyak di ki /e e shi/in pini mo be.

## Gwo jin 'Kwaru gom 'Kwani IBRANIYIIN mo

*Arumgimis Torki Gwo ki Ya/m Piti mo*

<sup>1</sup> Eya ris bway kun 'ko ki she/ ki she/ mo tani Arumgimis torki gwo e ibabam bana kadhamo/ mo ki imançi gwom piti kadhamo/ mo. <sup>2</sup> Hili ka tee kuj 'ko'd gwansan mo tani a'di torki gwo e ana ki a'di jin ta Ya/ mo be, a'di jin karkina a'di 'pen ka pije/ mo mmota amanbu'th mal gom to 'baar mo. Dhali e a'di mo tani mony'cesh si'da/ ukkina a'di mo be. <sup>3</sup> A'di dhelki monyca ma Arumgimis mo mo dhali kal isi jamas jin takina a'di buyempam pitij gana/ mo, mmojetkina a'di aris to kun uku mo ki gwo gi mom'bi'th piti mo be. Ki a'di diki'd mmodhelela dhelel mo gom miinthus mo tani a'di ca'bki'd ki me'da bim poros gi a'di jin Eka/ Ek e momis mo, <sup>4</sup> mmowarkina a'di ki a'di jin telki gantha/ mo mmope iman'doyu gwo 'kup mo, ma gom gway piti jin bu'thkina a'di mo jin 'boro'd ki isi 'bor gana/ mo mmobol kum buni e mo be.

*Ya/ A'di Itelki Gantha/ ki Iman'doyu Gwo mo*

<sup>5</sup> Haali/ eya man'doyu gwo jana sa/ i/on ma Arumgimis gwo mo me'd 'de/ mo ki:

/E ta Ya/m pem mo,  
shwane/ aha/ dho'thkina /e mo?  
walla dok/e,

Aha/ mina ta a'di com mo,  
dhali a'di midi ta aha/ ya/um mo?

<sup>6</sup> Dhali dok/e, ki a'di kalki mo ma dho'th jin ta ji ma bwanyara/ e mony'cesh mo tani a'di oki gwo mo ki:

Dhalki aris iman'doyu gwo ma Arumgimis lunji a'di mo.

<sup>7</sup> Gom iman'doyu gwo mo tani a'di ki o gwo mo ki:

A'di jin dhuki iman'doyu gwom piti mmota 'tham mo,  
dhali cinjinam piti mmota akapany o'd ma le'dan mo.

<sup>8</sup> Hili gom Ya/ mo tani a'di ki o gwo mo ki:  
Akursin tapam pini, ayy Arumgimis, ta a'di jin midi di goma sule/ mo dhali ki sule/ mo.

Cwa ma kar/ e mo ta cwa gi bampam pini mo.

<sup>9</sup> /E enki mii ma kar/ e mo dhali shi/ mo i e mo, mo jin ushu gwonkan mii mo.

Wakan Arumgimis, jin ta'da Arumgimis pini mo, a'di 'koshki/ e is mo

ka yin gi bwanj 'kunyga/ mo mmo'ce'd cin tiyam pini apo/ mo.

<sup>10</sup> Dhali,  
/E jin ta Tapa mo, /e ka'bki mony'cesh sho'k mo 'peni ka munj'kup mo,

dhali aris momis uni ta mii kun miina /e ki me'd pini mo be.

<sup>11</sup> Uni minu 'ce'd sho'k mo tani, hili /e mini di mo be.

Uni mini wuwa dhan mo me'd burrinye/ jin shi/i isi 'baar mo.

<sup>12</sup> Me'd burrinye/ jin kumu bwam/e mo tani /e mini 'kuç uni is mo

dhali uni minu aq e mo me'd burrinye/ mo be.

Hili /e din naskina/ ki jamas jin tana /e/ e mo, dhali yil pini mini 'koki ush me'd mo be.

<sup>13</sup> Hili eya man'doyu gwo jana sa/ i/ona a'di gwo mo me'd 'de/ mo ki:

Ca'bi/ e aha/ ki me'da bim poros pem mo ntagi aha/ mina dhu 'kup pini mmota cwam pini jin mina /e idhu sho'k mo?

<sup>14</sup> 'Kona ris uni ki ta shi/ in kun mii to mo, kun hashkunu mo mmomii to mo, gom gway gi uni gwansan kun mini bu'th bway gi mowoth mowa?

## 2

*Gum Dhan Mowoth mo*

<sup>1</sup> Wakan ana mina mii ciya hirdhe/ki 'dish 'dish mo ki gwo jin cikina ana mo, isi ciki/ ki ana minu 'koki bor 'peni a'di mo. <sup>2</sup> Haali/ wakki/ gwo jin bahu ki iman'doyu gwo mo tani doshki'd ki sho'k mo dhali aris mo jin dhanu gwo mo walla mo jin ushu gwo ha e mo bu'thki mo jin rakwa raki bway jin ta jin kar/ e mo tani <sup>3</sup> i/ana mina ye kata mo, wakki/ ana pinykina is mo gom dhan gumbway mowoth yan mo? A'di bakunu itwa/a/ mo ki Tapa mo, dhali a'di telkunu sho'k mo e ana mo ki uni gwansan kun cikki a'di mo be, <sup>4</sup> ka Arumgimis di'd si'da/ mmokal gwo o ki jamas mii mo kun miikina a'di mo dhali aris momer mo dhali aris miimer kun 'kona e ki she/ ki she/ mo dhali ki to kun cinu ki me'd ki Shi/in Dheleladhelel mo, kun pwaqkunu bwa mo isi ki bwam pitij gana/ mo be.

*A/'kar'kup gi Mowoth mo*

<sup>5</sup> Haali/ Arumgimis diki kar gwo gi moshirr mo apo/ iman'doyu gwo mo gom to gun ta kun this kun minu mii e mony'cesh yan mo, a'di jin 'kokina ana mo mmo/ o mo. <sup>6</sup> A'di pikunu mo e monkamu/ e gwo ma Arumgimis mo ki:

Wathi/ gi wakata mo, jin mina /e i/o bwa ki a'di mo,

walla ya/ gi wathi/ mo ki /e mini hil a'di i e mo?

<sup>7</sup> /E karki a'di gom aris mo mo mmota jin gwa'da'd ki iman'doyu gwo mo.

Dhali /e shumki a'di ki monyca mo dhali ki montak mo,

<sup>8</sup> mmodhukina /e aris to 'baar mo e moshirr piti e bwanj'kwariny sho'k piti mo be.

Dhali goma ris to gun dhukunu mo e moshirr gi 'kwaniny'cesh mo tani a'di diki dhal torj kamu/ ka pije/ mo 'peni moshirr piti mo. Me'd jin dina a'di kan mo tani, ana 'konaki para ris to e naskina/ mo e moshirr piti mo. <sup>9</sup> Hili ana parkina Yesus e mo, a'di jin diki'd ki ari mo mo mmokarkunu a'di ki gwa'd mo ki iman'doyu gwo mo tani a'di shumkunu mo ki monyca mo dhali montak mo gom isa nyor jin wukina a'di mo. Wakan ka 'the ma Arungimis mo tani a'di mididi 'taki nyok wu mo goma ris 'kwani 'baar mo be.

<sup>10</sup> Haali/ a'di gama'd ki isi gam gana/ mo ki a'di, a'di jin uku to 'baar mo gom gway piti mo dhali a'di jin 'kon ma ris to 'baar mo mmo/ uka uk ki a'di mo, mmosuskina a'di iya/ gi 'kwani ka ris mo e monyca mo, a'di jin ta'da shu/ um bway gom gway gi mowoth buni mo tani ki a'di minu 'taki kar ji gi isi 'borgan gana/ mo ki mo jin 'koshu is ka nyor mo be. <sup>11</sup> Haali/ a'di jin dhagamki'da dhagam mo dhali uni gwansan kun dhagamkunu mo tani uni takin gi mo ma tel 'pen jin ta'da 'kan'kup mo. A'di ka ba/ idina is ki 'the a'di mo mmoyuk uni ki iwaq piti mo, <sup>12</sup> mmo/o gwo mo ki:

Aha/ mina bah /e gway pini e iwaq pem mo dhali e bwaman ma waambuhany 'kwani kun tuli is mo tani aha/ mina marj /e mo be.

<sup>13</sup> Dhali dok/e,

Aha/ mina kar mongam gwo is pem e a'di mo,

Dhali dok/e,

Aha/ a'dihe/ mo, dhali uci kun cin ma Arungimis aha/ mo be.

<sup>14</sup> Me'd jin wakina a'di kan mo mmobu'thkina uci bunjar is mo dhala bas mo tani a'di ki is piti si'da/ bu'thki buyempa jin nyaqka'd kan mo, ki, ki e mowu mo tani a'di mididi 'taki 'ce'd a'di sho'k mo, a'di jin ta gi mom'bi'th gi mowu mo, a'di jin ta tapa ma ruma 'cesh mo <sup>15</sup> dhali 'cuk uni gwansani 'baar mo, uni kun 'kokin e mo jin ko/kina uni wu mo e moshirr gi mondek mo mmo'baar mon'koki/em buni mo. <sup>16</sup> Haali/ ka jin gana/ a'di diki ta gwo gom iman'doyu gwo mo a'di jin shwakina a'di jwa mo, hili gom emen ma Ibrahiim mo be. <sup>17</sup> Wakan a'di ka ba/ ituju mmowa e ki iwaq piti mo eya ris 'twanjal kuku/ mo, wakan ki a'di mididi 'taki war ka gasiis jin ca'd mo jin ta'da manmiimii mo dhali jin ta isinj gana/ mo, e mo jin miinu to goma Arungimis mo, mmomii mii jin ta ji ma the/m me'd gom miinthus gi 'kwani mo be. <sup>18</sup> Haali/ gom a'di ki is piti mo tani, a'di 'koshkina is ka nyor mo dhali a'di palkunu mo, a'di misha a'di uni gwansan woth mo kun palkunu mo be.

### 3

*Yesus A'di Itelki Gantha/ ka Musa mo*

<sup>1</sup> Wakan iwaq kun kogu mo, um gun pwaqkunu to gi momis mo ka yuk jin yuku mo, mmo'kwo'c jasi eya Yesus mo, a'di jin karkunu ki she/ mo dhali ta'da gasiis jin ca'd mo gom gwom bana jin pikina ana mo. <sup>2</sup> A'di ta a'di jin ta a'di isinj gana/ mo gom a'di jin karki a'di 'pen ka pije/ mo, me'da Musa mo mmotakina a'di isinj gana/ mo si'da/ e gu'b ma Arungimis mo. <sup>3</sup> Hila Yesus a'di karkunu ki a'di jin haki me'd ki harj gana/ mo e monyca mo mmobola Musa e mo, me'da mannyan gu'b jin takkunu kagahara mo mmobol gu'b e mo be. <sup>4</sup> (Haali/ aris gu'b ki she/ ki she/ nyan'kunu ki 'kwani mo, hili amannya'ra ris to 'baar mo tani a'di ta'da Arungimis mo be.) <sup>5</sup> Dhala Musa a'di ta a'di jin ta isinj gana/ mo mmomiya ris to 'baar mo e gu'b ma Arungimis mo me'da manmii to mo, mmo'tesa ris gwo gom to 'baar mo kun minu mii tori 'ko'd mo be. <sup>6</sup> Hila Kristhos a'di ta a'di jin ta isinj gana/ mo apo/ gu'b ma Arungimis mo me'd ya/ mo. Dhali ana tana kun gu'b piti mo wakki/ ana mina bu'th gwo ki nyey mo, gwo gom mom bana jin wukina ana a'di jwa i is mo dhali dhu 'ba/ ki ca mo e mo ma 'tej kapem bana mo be.

*Asi/is gom 'Kwani ma Arungimis mo*

<sup>7</sup> Wakan, me'd gwo jin okina Shi/in Dheleladhelel mo ki:

Shwane/, ki um mini cik 'twam piti mo tani <sup>8</sup> dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mii jin ushkuunuwa ush mo

eya tee jin palkunu um mo e mombwaasho mo

<sup>9</sup> e mo yin jin palkina ibabam bum aha/ mo dhali mish miim pem ki yila issu/ mo.

<sup>10</sup> Wakan aha/ ci'thkuunuwa du mo ki 'kwani ma nyakum yil gwansan mo,

dhali o gwo mo ki: Uni isa yempa/ iikini dheres mo eya dum buni mo

dhali uni 'koki mish bway pem mo.

<sup>11</sup> Me'd jin thulka/ me'da po/ gwo mo goma nyor pem jin dekga/ mo tani

uni mini 'koki cik mo e mo ma si/is pem ki sule/ sule/ mo be.

<sup>12</sup> Hili ki 'bore/ iwaq mo isi ciki/ ki jin tal 'dej kamu/ 'peni bwam um mo mididi diki 'taki ta ga du jin ta thus ki thus mo mmo/ ush gwo gam is mo, mmosus um mmo'ta'k mo 'peni bway ma Arungimis jin di ki e mo be. <sup>13</sup> Malasiya malas ka rem 'kup isa yempa/ mo isi me'd jin tana a'di atee jin yuku ka Tee Yan mo, jin mina miinthus diki he'k jan tal 'dej kamu/ e mo ki mo ma he'k em piti mo mmo'bi'th uma du mo. <sup>14</sup> Haali/ ana pwaqkunu to eya Kristhos mo wakki/ ana jasi 'te/ mo mina bu'th monyjam bana jin

wuna ana a'di i isi twa/a/ mo mmotel sho'k

mo ntagi 'pemen mo, <sup>15</sup> ki a'di 'konu mo mmo/o si'da/ mo ki:

Shwane/, ki um cikki 'twam piti mo tani dhalka dum bum ki 'bi'th mo me'd mii jin ushkunuwa ush mo.

<sup>16</sup> Ki ija si'da/ uni i'kokin mo mmocik a'di mo dhali 'ko mo mmo/ usha ush mo naskina/? 'Kona uni ki ta uni gwansani 'baar mo kun dhalki Pam Masir 'pen mo e bwan'kwariny mii jin shun ma Musa ashu/ um bway mowa? <sup>17</sup> Dhali ki ija a'di ici'thki a'di adu ki yila issu/ mo? A'di diki ta uni gwansan kun miiki miinthus mowa, kun ishkina bungwar is buni e bwam ma sho mowa? <sup>18</sup> Dhali ki ija si'da/ ithulkina a'di me'da po/ gwo mo mmo/ o ki uni mini 'koki 'taki ciç mo e mo ma si/ is piti ki sule/ sule/ mo, hili a'di diki ta uni gwansan kun ushki gwo ha e mo mmomii mowa? <sup>19</sup> Wakan ana parkina uni e mo ki uni molki ciç mo haali/ uni ushki gwo gam is mo be.

#### 4

<sup>1</sup> Wakan, ki gwom piti jin okunu is mo gom ciç jin minu ciç mo e mo ma si/is piti diki'd mo tani dhalki ana ko/ka is mo isi ciki/ mo ki jan tal 'deñ kamu/ 'peni um midi 'taki aṭha/aṭh mo mmojidhir a'di mo be. <sup>2</sup> Haali/ gwom 'boro'd pu'dki'di ana mo jasi me'd jin pu'dki'd e uni mo. Hili gwo jin cikkina uni mo tani diki war ki ji gi ha me'd gom uni mo, haali/ a'di diki 'dap ki me'd mo ki mongam gwo is mo e uni gon cikki a'di mo be. <sup>3</sup> Haali/ ana kun gamkina gwo is mo tani ciçkina mo e mo ma si/is yan mo, me'd gwo jin okina a'di mo ki:

Me'd jin thulka/ me'da po/ gwo mo goma nyor pem jin dekga/ mo tani

Uni mini 'koki ciç mo e mo ma si/is pem ki sule/ sule/ mo be,

ba miim piti 'baarkunu mo 'peni monka'b jin ka'bkina a'di mony'cesh mo be. <sup>4</sup> Haali/ a'di torki gwo mo e monkamu/ mo goma cim ma pesu/ mo e bway ki wa cikise/ ki: Dhali Arumgimis siki is mo ka cim ma pesu/ mo 'pena ris to kun ukkina a'di mo be. <sup>5</sup> Dhali dok/e e mo yansan mo tani a'di o gwo mo ki:

Uni mini 'koki ciç mo e mo ma si/is pem ki sule/ sule/ mo be.

<sup>6</sup> Me'dyin ki mii gi wakan mo tani kun tiya 'kon mmociç mo e a'di ki a'di diki'd naskina/ mo. Dhali uni gwansan kadhamo/ kun bu'thki gwom 'boro'd mo dhali ush me'd mo mmo'koki ciç a'di mo tani haali/ uni warkin ki iman/ ush gwo ha e mo be. <sup>7</sup> Dok/e a'di karki'da teen kamu/ mo mmo/o gwo mo ki: Shwane/, mmo/o gwo mo eya Dawuu'd mo, ma isi 'ko'di nnii mo, e gwo kun 'tulkunu mo hila/ ki:

Shwane/ ki um cikki 'twam piti mo tani dhalka dum bum ki 'bi'th mo.

<sup>8</sup> Haali/ waḳka Yashuu/ midi 'taki ci ki uni mo ma si/ is mo tani Arumgimis midi diki 'taki o gwo goma teen kamu/ jin midi di i'ko'd mo be. <sup>9</sup> Wakan a'di iça'bkın ma cim ma pesu/ mo jin mina 'kwani ma Arumgimis si/ is mo be. <sup>10</sup> Haali/ a'diyin jin midi ciç mo eya tee jin min ma Arumgimis si/ is mo tani a'di si'da/ midi daḳ miim piti mo me'd jin daḳ ma Arumgimis miim piti mo be.

<sup>11</sup> Wakan dhalki ana bira bir mo mmociç mo e mo ma si/ is yan mo, wakan ki jan tal 'deñ kamu/ midi diki biṭ mo e 'kusan gwon 'de/ yan jin ushu gwo ha e mo. <sup>12</sup> Haali/ gwo ma Arumgimis ta gwo jin di ki e mo dhali umi is mo dhali kaaka ki n̄ar̄ar̄ mo mmobol gandala turga/ jin ka'd ka 'ban su/ e ki ka mo mmosuka su'k mo mmokwa/ a ḳashira/ bwa mo dhali shi/in mo, dhali gwocor mo dhali noro'd mo, dhali mmonyith gwo kun kulumu ibwa mo dhali ayiseñ gwo gi 'twa/ ma du mo. <sup>13</sup> Dhali ibwambori a'di mo tani to jin ukur̄ kamu/ yisa di'da jin bagkunu 'peni a'di mo, hili aris uni 'baar mo dhunu eya tente/ mo dhali 'kon ki lañ lañ mo e bwambori em piti mo, a'di jin mina ana mii us is mo mmomii to mo.

#### *Yesus Ta Dhana Gasiis jin Caaca mo*

<sup>14</sup> Me'd jin takina ana ka dhana gasiis jin caaca mo, a'di jin peki'd ki tur mo eya ris momis mo, a'di jin ta'da Yesus mo, jin ta Ya/ ma Arumgimis mo tani, dhalki ana budha a'di ki ri'd mo mmote! sho'k mo e gwom bana jin pina ana mo be. <sup>15</sup> Haali/ ana tana ka gasiis jin ca'd mo, a'di jin misha isa nyor 'ciñ mo nyaḳki mon'ka'd is bana mo, a'di jin ta jan tal 'de/ jin palkunu mo ki 'twanḳal kuku/ mo me'd ana mo tani hili a'di diki mii miinthus mo be. <sup>16</sup> Wakan dhalki mom bana jin wuna ana a'di jwa i is mo 'dish ana abor mo ki 'dish 'dish mo eya kursi ma malik̄ jin ta ji ma 'the mo, ki ana mina 'taki bu'th momii mo dhali gama 'the mo mmowotha/ woth mo ka tee jin minu mii ta gi a'di mo be.

#### 5

<sup>1</sup> Haali/ iris igasiis kun can ka 'dete/ 'dete/ mo kun kwanykunu mo 'peni bwan' kwani mo tani uni dhukunu 'pen ka pije/ mo gom mii mo gom gway gi 'kwani mo mmo'disha uni Arumgimis is ki mii mo, mmoci to gun cinu ki me'd mo dhali to kun 'ciṭhuwa basa 'cesh mo gom miinthus gi 'kwani mo. <sup>2</sup> A'di mishi mii us is ka daran du mo gom 'kwani kun ta pus mo dhali kun tham̄i mii mo, haali/ a'di ki is piti 'kamu ki mo jin 'ka'du is mo. <sup>3</sup> Haali/ gom mii yansan mo tani a'di ka ba/ imidi mii ci to jin cinu mmo'ciṭha/ basa 'cesh mo gom miinthus pitiñ gana/ mo me'd mii jin nyaḳka'd ki isi nyaḳ gana/ mo

me'd jin miina 'kwani gwansan mo gom miinthus buni mo be. <sup>4</sup> Dhali wathin tal 'denj kamu/ yisa di'da jin midi kar is piti ki montak yan apo/ is piti mo, hili a'di yukkuu ka Arungimis mo, jasi me'da yuk jin yukkuuwa Haruun wakan mo be.

<sup>5</sup> Wakan si'da/ aKristhos diki kar is piting gana/ ki ca mo mmominu kar a'di ka gasiis jin ca'd mo, hili a'di karkunu 'pen ka piye/ mo ki a'di jin oki gwo e a'di mo ki: /E ta Ya/m pem mo.

Shwane/ aha/ dhootha /e mo.

<sup>6</sup> Me'd gwo jin ona a'di si'da/ e monkamu/ mo ki:

/E tana gasiis jin midi di ki sule/ sule/ mo mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo.

<sup>7</sup> Dhali ka tee jin bu'thkina a'di bungwar is gi 'kwani ki is piti mo tani, aYesus ciki mo ma 'tho jin 'thonu mo dhali di'ba di'b is mo ki 'twa/ jin caaca ki monko mo dhali ki jabu'th mo, e a'di jin mishi a'di is ta ki me'd mo 'peni mowu mo, dhali a'di cikkuu ko mo gom mii ma gayiin piti jin kogu mo. <sup>8</sup> Ba a'di ita Ya/ mo tani a'di da/arki gwo jin hanu gwo e mo gom to jin 'koshki a'di is ka nyor mo. <sup>9</sup> Dhali mmo'borkunu a'di ki 'bor gana/ mo tani a'di warki'd ki 'kusan gi bway gi mowoth ki sule/ sule/ mo e uni 'baar mo kun haki a'di gwo e mo be, <sup>10</sup> mmo'cemkin ma Arungimis a'di gway mo mmota agasiis jin ca'd mo mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo be.

*Arum jin Rumu Apo/ Mo jin Dhalu Gwonj Gana/ Pen mo*

<sup>11</sup> Gom gwo yansan mo tani ana takina gi gwo kagahara mo mmo/o mo, a'di jin 'bitha'bi'th mo mmobe'd 'pen ka piye/ mo, haali/ um ushkina 'ce ki us mo mmocik a'di mo be. <sup>12</sup> Haali/ ba um ka tee yansan mo tani um ka ba/ imini 'taki ta imantor gwo mo, hili um mini mii ta gi jan 'denj kamu/ mmo'tor um gwo mo dok/ e isi ki gwo ma bwa nyara/ jin twa/a/ gi gwo ma Arungimis mo. Um mini mii ta ga ko mo mmopi mo, yisa mmoshwa maa ki ka'c yisa. <sup>13</sup> Haali/ aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'ko 'ko'd eya ko mo tani uni daran gi 'twarj gwocon mo e gwo jin ta da kar/ e mo, haali/ uni ta uci mo be. <sup>14</sup> Haali/ maa jin shwanu ki ka'c mo tani a'di gom 'kwani kun iskin mo be, a'di gom uni gwansan kun ye'thkunu sho'k mo ki gwonj gwocon gi bwan buni mo mmobotkina uni ki miim 'boro'd mmo'kwa'th mo 'peni a'di jin ta thus ki thus mo.

## 6

<sup>1</sup> Wakan, dhalki ana dhala gwo ma bwa nyara/ kun toru 'pen mo goma Kristhos mo dhali yip 'kupki isi yip gana/ mo e mo jin isuwa is mo, yisa mmomina ana n'thi tonj kamu/ dok/ e apo/ mo jin ka'bu/ e mo jin

rijuwa du is mo 'peni mii kun wukin mo, dhali mongam gwo is 'kup ka Arungimis mo yisa, <sup>2</sup> ki gwo jin yedhu sho'k mo gom gwo gi mo jin lamuwa lam is mo ki miin dhamo/ mo, dhali mo jin 'thikunu mii 'ko'di me'd mo, dhali mompj 'peni mowu mo, dhali mo jin toru gwonj dwall twa/ a 'cesh ki sule/ mo. <sup>3</sup> Dhali mii yansan a'di imina ana imii mo wakki/ Arungimis midi dhal ana bway mo be. <sup>4</sup> Haali/ a'di molu mii mo mmotash mii e mo dok/ e gom mo jin rijuwa du is mo gom uni gwansan kun takin gi e ma du kun 'twakki mo ki 'twak jin shi/ i'd 'thissa/ mo, uni gun nyokki to gi momis jin cinu ki me'd mo dhali war ki uni gun pwakkunu Shi/in Dheleladhelel mo be, <sup>5</sup> dhali uni kun nyokki mo jin 'kunya gwo ma Arungimis mo dhali aris mom'bi'th kun mini pu'du/ ki she/ yil mo, <sup>6</sup> wakki/ uni mini ci mii jin dhalu gwo 'pen mo, me'd jin 'koshkina uni Ya/ ma Arungimis jwa mo ki cwany'cithan dhul mo gom gwo ki bwam buni mo dhali 'de'k a'di imis mo ki a'di midi bu'th mo jin wakuwa wak mo be. <sup>7</sup> Haali/ mony'cesh jin piki yi'den sho'k mo jin ta'kki twa/ me'd ka ris apo/ a'di mo dhali a'di ki dho'th 'cemen to kun ha me'd mo gom gway gi uni gwansan kun korki a'di mo tani mony'cesh bu'thki mom'bor mii 'peni Arungimis mo be. <sup>8</sup> Hili wakki/ a'di dho'thki'da risa 'de/ mo dhali arisa lit mo tani a'di ushki me'd mo dhali 'dishkina twa/ mo ki a'di minu jee mo. Dhali 'pemen piti mo tani a'di minu pur ki o'd mo be.

*Momish ki Isa Duw Gana/ mo. Mo ma Tenj Kape/ mo*

<sup>9</sup> Hili um gun enu mo, aman lalkunu sho'k ki gwo mo eya dum bam mo gom um mo, mmomisha aman tom 'borga/ 'peni um mo kun ta kum bway gi mowoth mo, ba gwo gi wakan mo tani a'di i/ okina aman gwo mo be. <sup>10</sup> Haali/ Arungimis diki mola kar/ e ta mo wakan mmoshampar miin tom bum ki e mo dhali mo/ en jin torkina um gom gway piti mo e miin to gun miikina um mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo, me'd mii gun 'kokina um mmomii a'di shwanasan mo. <sup>11</sup> Dhali aman ona bwa ki isi onj gana/ ki um ka 'dete/ 'dete/ mo mini tor mii yan ka daran du mo mmonyitha/ nyith ki mii jin shi/ i'd mo mmomish ki isa duw gana/ gom mo ma 'tenj kape/ jin midi di ntagi 'pemen mo be, <sup>12</sup> wakan, ki um minu 'taki 'koki soro'th mo, hili tho'ki uni gwansan mii mo uni gun takin gi mal mo e gwo kun onu is mo ki monjam gwo is mo dhali ki bwa jin 'kuwu ki 'kari'th mo be.

<sup>13</sup> Haali/ ka Arungimis oki gwo is goma Ibrahim mo me'd jin dara a'di gi jin tal 'denj kamu/ jin eka/ ek/ ki a'di jin thulkina a'di gwo me'da po/ mo tani a'di ki is piti a'di



ki thul a'di gwo me'da po/ ki is pitin gana/ mo <sup>14</sup>mmo/o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ mina 'bor /e mii mo dhali mar /e is mo be. <sup>15</sup>Dhali wakan a/Ibrahiim taki'd gi bwa jin 'kuçkina a'di ki 'kari'th mo mmobu'th gwo jin onu is mo. <sup>16</sup>'Kwani ka jin gana/ thulki gwo me'da po/ ki a'di jin caaca mmobol uni e ki is bunin gana/ mo, dhali eya ris gwom buni kun suka uni mo tani gwo jin thulu me'da po/ mo a'di ta gwo jin 'ko'd jin toruwa bora 'cesh mo. <sup>17</sup>Wakan ka Arumgimis dina gwo ibwa mo mmotor mo jin pina a'di gwo jipi e ki nyanye/ mo gom uni gun mini kal mal gi gwo jin onu is mo tani a'di diki ak buyempam pitin gana/ e mo gom 'kup bwan ganam piti mo tani a'di hurki 'pen bway bwaman mo ki gwo jin thulkina a'di me'da po/ mo be. <sup>18</sup>Wakan ki gwo kun 'koni su/ kun 'konuki ak e mo tani e mo jin moluwa Arumgimis nyo/ mo ki a'di ta thus mo tani ana kun takina gi mo jin sokina ana mo gom jwam bana jin sokina ana mo mmohur mo e a'di mo tani minu 'taki 'bitha du is mo mmobu'th mo ma 'tej kape/ jin karkunuwa bori ana mo be. <sup>19</sup>Ana takina gi a'di yansan mo mmomish mo ki isa duj gana/ mo dhali telu sho'k mo ka kar 'kup tonkuthu'd goma kashira/ mo dhali mo ma 'tej kape/ caan jin jidhirki'd mo dhali ciç mo e mo yan jin kogu mo ibwampo/ burrine/ jin karu ka yolol mo mmodik mo e mo, <sup>20</sup>mo caan jin yakin ma Yesus ntwa/ a/ mo gom gway bana mo mmotakina a'di agasiis jin ca'd mo ki sule/ sule/ mo mmothuk mii ma Malkisaadag mo be.

## 7

### *Igasiis Thukki Mii ma Malkisaadag mo*

<sup>1</sup>Haala Malkisaadag yan jin ta'da malik gi Pan Saliim mo dhali a'di si'da/ ta'da gasiis gi a'di jin Cayaa/ e ki Ca mo jin ta'da Arumgimis mo tani a'di malik gi Ibrahiim 'kup mo mmodokkina a'di ka nyan'ko'd mo 'peni mo jin 'koshkina a'di imalik mo dhali 'bor a'di mii mo be. <sup>2</sup>Dhali e a'di mo tani a/ Ibrahiim ki kwa/ a'di to bwa mo jin 'dapki'da 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo 'peni aris to 'baar mo. A'di ta a'di jin twa/ a/ mo ki mo jin luku gway piti mo jin ta'da malik jin ta'da kar/ e mo dhali a'di si'da/ ta'da malik gi Pan Saliim mo, a'di jin onu ki, amalik gi mo ma ku'th is mo be. <sup>3</sup>A'di di'd ki dar gi gom mo, walla kum si'da/ mo, walla dar gi gwo jin beledhu gom emen piti mo, dhali a'di si'da/ dara'd gi mo 'pena tee ga mun'kup mo walla 'pemen gi mondiki/em piti mo, hili a'di wana e ki Ya/ ma Arumgimis mo mmotikirina a'di di mo mmota agasiis ki sule/ sule/ mo be.

<sup>4</sup>Bahili ma. Cam piti wa'da/ A/Ibrahiim jin ta'da dhana baba gi 'Kwani ma Israyiil mo ciki a'di to jin 'dapki'da 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo 'peni to kun dilunu mo. <sup>5</sup>Dhali

uni gwansan kun ta emen gi 'Kwani Lawi mo kun bu'thki mo jin tanuwa gasiis mo tani uni ta gi gwojin jin 'kwarkunu mo e gwojin jin cinu mo mmobu'th to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd 'peni 'kwani mo, uni gun ta ikam buni mo, ba uni gwansan si'da/ ita emen 'pena Ibrahiim mo be. <sup>6</sup>Hili wathi/ yansan jin dara'd gi gwo jin beledhu 'peni emen buni mo tani bu'thki to jin 'dap 'twa/ ka 'kume'd 'pena Ibrahiim mo dhali 'bor a'di mii mo, a'di jin ta gi gwo jin onu is mo be. <sup>7</sup>A'di ta gwo jin 'ce'dki'da gagala/ isi nnii mo ki gwo jin sugu ki a'di jin gwa'da'd mo tani 'borkunu mii ki a'di jin telki gantha/ mo be. <sup>8</sup>Mmahan mo tani to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo bu'thkunu mo ki 'kwani kun mishi wu mo. Mmun mo tani ki jan tal 'de/ mo jin teskunu gwo mo ki a'di di'd mo be. <sup>9</sup>Jan tal 'derj kamu/ mido 'taki o isi gwo ka Lawi ki is piti jin bu'thki to jin 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo tani ciki to kun 'dap 'twa/ ka 'kume'd mo Ibrahiim mo, <sup>10</sup>haal/ a'di diki'd naskina/ e 'penth'i'th gi com mo ka Malkisaadag gamki a'di 'kup mo be.

<sup>11</sup>Wakki/ mo jin tanu gu ki 'boron ki isi 'bor gana/ mo mishu jidhir mo ki mii gi 'Kwani Lawi ki mo jin tanuwa gasiis mo tani (Haali/ e bwan'kwariny a'di mo tani 'kwani bu'thki gwojin jin cinu mo) gwo ki wakata iminu dok/ e mii ta mo mmodok sho'k mo goma gasiisa kamu/ mo mmocu mis mo mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo, mmodhal jan 'derj kamu/ gway piti e i is mo, mmothuk mii ma Haruun i'ko'd mo? <sup>12</sup>Haali/ wakki/ mo di'd mo mmo/ak mo jin tanuwa gasiis e mo tani a'di mido mii ta mii jin napa'wa napa mo jin minu mii aka/ ak e mo e gwojin jin cinu mo si'da/. <sup>13</sup>Haali/ a'din 'de/ yin jin okunu gwo gwansan mo tani a'di cila mo jin tana a'di ja waça kamu/ mo, 'peni a'di jin dina 'din 'derj kamu/ ki mii to mo eya gwata/ jin miinu to goma basa 'cesh ki sule/ sule/ mo. <sup>14</sup>Haali/ a'di mishu eya tente/ ki Tapam bana a'di ta emen 'pena Yahuuda/ mo dhala Musa si'da/ diki o gwojin kamkina kamu/ goma waç yansan gom mo jin tanu igasiis mo.

<sup>15</sup>Gwo yansan a'di warki'd ki isi gwo jin mishu eya tente/ ki mish gana/ mo ka gasiisa kamu/ mido cuyi mis jin mina e waka Malkisaadag mo be, <sup>16</sup>a'di jin warki'd ka gasiis mo, yisa ki isi gwo jin 'thekkina gwojin 'thek mo isi gwo gom bungwar is mo 'peni emen kun tanu mo, hili ki mom'bi'th gi mondiki/ e jin molu dhi'th sho'k mo. <sup>17</sup>Haali/ gwo onu mo gom a'di mo ki:

/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo, mmothuk mii ma Malkisaadag i'ko'd mo be. <sup>18</sup>Dhali ki me'da kamu/ mo tani gwojin dhama/ jin 'kwarkunu mo a'di puunu/ mo haali/ a'di 'ka'dkina is ki 'ka'd mo dhali a'di

ta dholgwon mo be. <sup>19</sup> (Haali/ gwoŋkan jin çinu mo tani yisa piyi miin kamu/jin 'boro'd ki 'bor gana/ 'kup ka pije/ yisa.) Dhali ki me'da kamu/ dok/ e mo tani mo ma 'teŋ kapem 'borga/ mo mo tani a'di waru/ is mo, a'di jin 'dishkina ana Arungimis is ki a'di mo be.

<sup>20</sup> Dhali a'di si'da/ diki di mo ki dar gi gwo jin thulu me'da po/ mo. <sup>21</sup> Haali/ unin dhamo/ gwansan kun warkin ki igasiis mo tani uni bu'thki mom buni kun tana uni igasiis mo ki dar gi gwo kun thula uni me'da po/ mo. Dhali hili jan tal 'de/ yansan mo tani a'di bahu gwo mo ki gwo jin thulu me'da po/ mo ki:

Tapa a'di thulki gwo me'da po/ mo  
dhali a'di mididi diki aḱ bwam piti e ki sule/  
mo.

/E tana gasiis ki sule/ sule/ mo be.

<sup>22</sup> Mii yansan a'di ki çiya Yesus mo mmota to jin 'tashu 'twa/ mo gom gwom 'borga/ jin gamu me'd mo jin bolo'da kamu/ e mo.

<sup>23</sup> Haali/ igasiisa dhamo/ tana ris ka ris ki em buni kun deru uni mo, haali/ uni dilu isa bora 'cesh ki wu mo 'peni miim buni jin tikirkina uni mii ma gasiis mo. <sup>24</sup> Hili a'di bu'thki mii, mii jin tana a'di agasiis mo mmoṭel ki sule/ mo, haali/ a'di tikirki di mo ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. <sup>25</sup> Gom 'kup gwo yan mo tani a'di mishki mii mo isa yempa/ mo mmota uni gwansan is ki me'd mo, uni kun 'dishkina Arungimis is mo ki a'di mo, haali/ a'di isa yempa/ diki'd mo mmota amanwoth gwo is gom uni mo be.

<sup>26</sup> Haali/ a'di ha me'd ki hanj gana/ mo ki ana mina 'taki ta ga gasiis jin ca'd gi wakan mo, a'di jin kogu mo dhali a'di jin dar gi mii 'ba/ mo dhali a'di jin dar gi mo jin nyo/o'd mo, dhali a'di jin kwa/i is mo 'peni imanmii miinthus mo, dhali a'di jin karu ki ca mo apo/ momisi 'baar mo. <sup>27</sup> A'di mididi mii diki ta gi jamu/ mo me'd igasiis gwanhan kun cakin mo mmo'ciṭh to/e 'kus mo goma bas jin miinuwa 'cesh isa yempa/ mo, mmo'ciṭhi twa/ a/ mo gom miinthus pitin gana/ mo dhali yan'ko'd gom miinthus gi 'kwani gwansan mo. A'di miiki mii yansan me'd 'de/ki sule/ mo ki a'di çiki is pitin gana/ mo. <sup>28</sup> Ka jin gana/ gwoŋkan jin çinu mo dhuki 'kwani 'pen ka pije/ mo e moŋ'ka'd is buni mo mmota igasiis kun can mo, hili gwo jin thulu me'da po/ mo jin pu'dki'di 'ko'd mo 'ko'di gwoŋkan jin çinu mo tani, a'di karki Ya/ ka pije/ mo, a'di jin karu mmota a'di jin 'boro'd ki 'bor gana/ ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo.

## 8

*Adhana Gasiis jin Ca'd ki Gwon This jin Gamu Me'd mo*

<sup>1</sup> Dhali shushan gwo yan jin 'kona ana mmo/o mo tani ta gwo jin wa cikise/ mo be. Ana tana ka gasiis jin ca'd gi wakan mo, a'di

jin ta jan tal 'de/ jin ca'bki'd ki me'da bim poros ma kursi ma malik mo jin ta ji gi a'di jin Eka/ Ek e momis mo, <sup>2</sup> amanmii to mo e mo jin kogu mo dhali e gu'b çinṇan gana/ mo, a'di jin telu ki me'd gi wathi/ yisa, hili ki Tapa mo be. <sup>3</sup> Haali/ iris igasiis kun can uni dhukunu 'pen ka pije/ mo mmoçi to gun çinu ki me'd mo dhali mmo'ciṭh to/e 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo. A'di gara/ iminu mii ṇapa ṇap goma gasiis yansan mmomii ta gi toŋ kamu/ si'da/ jin mina a'di mii ç mo mmomiiya bas mo be. <sup>4</sup> Dhali wakki/ a'di mididi 'taki di e mony'cesh yan mo tani a'di mididi 'taki diki ta agasiis moyi, haali/ igasiis uni 'kokin mo mmoçi to gun çinu ki me'd mo isi ki gwoŋkan jin çinu mo. <sup>5</sup> Uni bu'thki mii me'd mo mmota ayinyjwa mo dhali a'thiintha/ mii mo gom to jin kogu mo jin di'di momis mo. Haali/ ka Musa murki'di nyan gu'b burriinye/ mo tani a'di ye'thkuunu sho'k ka Arungimis mo mmo/o gwo mo ki: Hili ki 'bore/ mo ki /e mini nyanṇa ris to 'baar mo isi ki she/ mm jin torokunu /e mo 'peni 'kuwosha turga/ mo be. <sup>6</sup> Hili me'd jin wana a'di kan mo tani aKristhos a'di bu'thki mo jin miinu to mo, a'di jin 'boro'd ki isi 'bor jin shi/ i'd mo mmobol jin dhamo/ e mo, me'd gwo jin gamu me'd mo jin doshkina a'di agalany mo mmomii mo jin bolki'da kamu/ e mo, haali/ a'di ruu'kkunu mo ki gwo kun onu is mo kun bolki tiyan dhamo/ e mo be. <sup>7</sup> Haali/ wakki/ gwo jin gamu me'd mo jin ta jin twa/ a/ mo mididi 'taki ta a'di jin dar gi mii 'ba/ mo tani moŋkamu/ mididi 'taki di yisa goma kamu/ jin 'ko'd mo.

<sup>8</sup> Haali/ a'di gamki mii jin 'ko uni 'ba/ mo ki a'di oki gwo mo ki:

Atee mini pu'du/ mo. A'di ta gwo jin ona  
Tapa mo.

Ki aha/ mina tel gwo jin gamu me'd jin ta jin  
this mo nyaḱki kuṇ Gu'b ma Israyiil  
mo

dhali nyaḱki kuṇ Gu'b ma Yahuuda/ mo tani  
<sup>9</sup> yisa mmowa e ki gwo jin gamka/ me'd  
nyaḱki ibabam buni mo

ka tee jin suska/ uni ka pije/ ki me'd pem mo  
mmoshuyu/ uni bway ka pije/ 'peni Pam  
Masir mo,

haali/ uni 'koki tikir 'ko mo e gwom pem jin  
gamu me'd mo,

dhali wakan aha/ dinaki çiya hirdheŋ  
kamu/ e uni mo. A'di ta gwo jin ona  
Tapa mo be.

<sup>10</sup> Gwo yansan a'di imiga/ gam me'd ki kuṇ  
Gu'b ma Israyiil mo

'ko'da tee gwansan mo. A'di ta gwo jin ona  
Tapa mo.

Dhali aha/ mina kar gwoŋkan pem jin çinu  
mo eya dum buni mo

dhali 'kwar uni eya dum ba'dgam buni mo  
dhali aha/ mina ta Arungimis buni mo,  
dhali uni mini ta 'kwanim pem mo be.

11 Dhali uni yisa mini mii tor 'kwani gwo ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun ta cim buni mo, walla ris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo e ikam buni mo, mmo/o gwo mo ki: Mishi Tapa mo ma, haali/ uni 'baar mo mini mish aha/ mo be, 'peni uni kun pisapis mo ntagi uni gun 'bapa' bap mo be.

12 Haali/ aha/ mina miimii 'kup ki miinthus buni kun miikina uni mo be, dhali aha/ mina ka miinthus buni e dok/ e yisa.

13 Mmo/ona a'di gwo mo gom gwo jin gamu me'd mo jin ta jin this mo tani mmotu/ulkina a'di mo a'di jin ta jin twa/ a/ mo me'd jin dhamo/ jin puu'd mo be. Dhali a'di jin ta jin dhamo/ jin warki'd ki jin puuki'd mo dhali wuwa mashira/ mo tani a'di hila/ midi us ki jog mo be.

## 9

*Mo jin Kogu jin Ta ji gi Mony'cesh mo dhali ji gi Momis mo*

1 Dhali isi gwo jin gamu me'd mo jin ta jin twa/a/ mo taki'd gi gwoŋkan gom mo jin luŋuwa luŋ mo dhali mo jin ko mo jin ta ji gi mony'cesh mo. 2 Haali/ gu'b burrinye/, a'di thosonkunu mo, a'di jin ta jan 'de/ jin di'd ka piye/ mo. E a'di mo tani a'di ita mo jin karkunu tirkina/ ma lamba/ mo, dhala tharabeesa mo, dhali maan'kuthu'd jin karu i Bun'kus mo, a'di jin yukunu ki Mo jin Kogu mo be. 3 Dhali ibwampo/ mo jin dhuu burrinye/ mmoshir ka makampo/ mo tani gu'b burrinye/ kamu/ doshki'd mo jin yukunu ki Mo jin Koguwa Kogi 'baar mo, 4 mmotana a'di ka gwata/ gi 'dolkon gana/ mo gom mo jin dukuwa 'bicajwahar mo dhala Sanduuk jin 'koshu is ki 'dolkon gana/ mo i'ko'd gwar piti 'baar mo, a'di jin dhuu gwo jin gamu me'd mo, a'di jin taki'da jji mo jin ta 'dolkon gana/ mo jin dhuuwa manna ibwaman mo, dhali cwa ma Haruun mo jin lu'kki'd mo dhali wosha ba'dga/ ki gwoŋkan jin gamu me'd mo. 5 Dhali apo/ a'di mo tani carabiim\* 'kon mmohetha bi apo/ mo jin miinu mii ka the/m me'd mo. Gom to gwansan mo tani ana mola gwo o shwane/ e busho'k mo.

6 Mmomiikunuwa ris to gwansan kun nyoŋkunu mo wakansan mo tani igasiis 'kon mmotikir ii mo e gu'b burrinye/ jin di'd ka piye/ mo, mmothim miim buni kun bota uni mii mo kun thidu mo. 7 Hili ki mo jin 'kon ma po/i su/ mo tani a'di ta jasi mo jin min ma gasiis jin ca'di ya mo, dhali hili a'di midi yaki jasi me'd 'de/ ki yil mo, dhali a'di midi ya ki dar ga bas yisa, jin mina a'di 'cith' kus

gom is piti mo dhali gom mii kun thama 'kwani mii mo be. 8 Dhali ki mii gi wakan mo si'da/ tani Shi/in Dheleladhelel a'di torki bway e mo jin koguwa ko/ mo, ki a'di dinuki 'ka'd 'twa/ naskina/ mo me'd mii gi gu'b burrinye/ ma piye/ jin doshki'd naskina/ mo 9 (a'di jin ta'da shimpira/ mii gom she/ yil yan mo). Isi ki gwo yansan jin miinu ki jin garr mo tani to gun cinu ki me'd mo dhali to gun cinu mo mmo'cith 'kus mo mmomiya basa 'cesh mo, a'di jin mol 'bor 'twa/ ma du 'bor ki 'bor gana/ mo goma luŋ jin luŋu mo, 10 hili uni ki us mii is mo jasi gom tonte/ mo dhali gom tompi mo dhali aris miin tiya kun lamu is ki she/ ki she/ mo gom gwon dhamo/ mo, uni kun ta mii gun kankunu mo gom buŋgwar is mo, mmo'dap uni 'twa/a 'cesh mo ntagi mo jin min ma tee irica ri'c is mo.

11 Hili ka Kristhos piki'd mo mmota gasiis jin ca'd mo gom tom 'boron mo kun pu'dkin mo tani yan'ko'd e a'di jin ta gu'b burrinye/ jin bol a'di e ki ca mo dhali jin bol a'di e ki 'bor mo (a'di jin 'konuki uŋ ki me'd gi 'kwani mo, a'di jin diki ta mo jin ukuwa uŋ mo e mony'cesh yansan mo) 12 a'di cicki'd me'd 'deŋ gana/ mo gom mmoteya te/ mo e Mo jin Kogu mo, dhali a'di diki budha bas mi mo dhala bas gi ushi bip mo, hili abas pitin gana/ mo, wakan a'di ki bu'th mo jin wanuwa wan 'ba/ ki sule/ sule/ mo. 13 Haali/ wakki/ buŋgwar is gi 'kwani kun bulabul mo kukuskunu ka bas mi mo dhala bas ma morbip mo dhali ki 'piny gi nas bip mo dhagamki'da dhagam mo gom mo jin minu dhelel buŋgwar is mo tani 14 bakata 'te/ imin ma bas ma Kristhos, a'di jin ci is piti ka Arungimis mo ki Shi/in gi mo ma sule/ ya ye 'ba/ mo, a'di jin dara'd gi thalkin mo mmodiki dhelel un 'twa/ ma dum bum 'peni mii kun wukin mo mmomii to goma Arungimis jin di ki e mo.

15 Wakan a'di ta a'di jin doshki'da galany mo mmota gwon this jin gamu me'd mo. Wakan, ki uni gwansan kun yukunu mo mini 'taki bu'th mal gi mo ma sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo jin onu gwo is mo, haali/ mowuŋ kamu/ bu'thki mo mo, a'di jin wanki uni 'ba/ mo 'peni gwon dhan mo e bwan'kwariny gwo jin twa/a/ jin gamu me'd mo. 16 Haali/ wakki/ gwo gi mal jin gamu me'd mo di'd mo tani jwa gi a'din 'de/ yan jin kar a'di mo tani a'di minu mii nyo/ mo be. 17 Haali/ gwo gi mal jin gamu me'd mo tani a'di bu'thki mo jasi 'ko'di mowu mo, haali/ a'di yisa minu bu'th ki 'bidha, ki com pitin 'de/ yan jin kar a'di mo tani di'd ki e mo naskina/. 18 Me'd isi kani gwo jin gamu me'd jin ta jin twa/a/ 'konuki te shoka 'cesh ki dar ga bas mo be. 19 Haali/ ka ris gwoŋkan kun

\* 9:5 Carabiim, a'di jin ta to/e jin uŋu mo jin 'thupki'da kursi ma Arungimis is ka bim piti mo, mmoluŋ a'di mo gom monycam piti mo.

'kwarkunu mo gi gwonkan jin cinu ka 'dete/ 'dete/ mo bakkin ma Musa gwo e 'kwani 'baar mo tani a'di ki budha bas gi ushi bip mo dhali mi mo, nyakki yi'de/ mo dhala mur ka'bal jin ta'da duk is mo dhali cwa ma 'tasha jal bip mo dhali a'di ki kukusa bas apowa warka/ ki is piti mo dhali aris 'kwani 'baar mo, <sup>20</sup>mmo/o gwo mo ki: Abas yansan a'di ta gwo jin gamu me'd mo jin kan ma Arungimis um gwo mo be. <sup>21</sup>Dhali a'di si'da/ ki bway jin nyakka'd kan mo tani a'di kukuski'da bas apo/ gu'b burrinye/ mo dhali eya aris ton'kul bwa mo jin mishu to mii nycine/ mo goma luj jin luj mo be. <sup>22</sup>Ka jin gana/ e bwan'kwariny gwonkan jin cinu mo tani aris to 'baar ka woho/ mo tani uni dheelkunu ka bas mo, dhali ki dar gi mo jin woluwa basa 'cesh mo tani mo jin minu 'taki dhala mure/ gi miinthus gi 'kwani 'pen mo tani mini 'taki di yisa.

*Miinthus Karkunu 'Pen ka Pije/ ka Kristhos mo MmomiiKunu A'diya Bas mo*

<sup>23</sup>Wakan a'di ta mii jin minu mii napa nap mo goma yinyjwa gi to gi momis mo mmodhelel mo ki mii gwansan kun botu mmothi'th mo, hili to gi momis ki is buni mo tani mmodhelel mo ki mii kun 'cithuwa basa 'cesh kun bol gwansan e mo be. <sup>24</sup>Haala Kristhos a'di cikki'd mo, yisa e mo jin kogu mo jin uku ki me'd gi 'kwani mo, a'di jin ta'da yinyjwa gi a'din 'dey gana/ mo, hili e momis ki is pitin gana/ mo tani, hili a'di piki'd mo ibun'kus ma Arungimis mo gom gway bana mo be. <sup>25</sup>Walla yisa mmoçi is piti mo mmorash me'd ka ris mo me'd mii jin miin ma gasiis jin ca'd mo mmociç mo e Mo jin Kogu mo me'd 'de/ ki yil mo ka basi me'd mo jin diki ta jim piti mo. <sup>26</sup>Haali/ wakan mo tani a'di mina isi 'taki 'kosh ka nyor mo mmorash me'd ka ris mo 'peni mo jin ka'bkunu mony'cesh sho'k mo. Hili ki mii gi wakan mo tani, a'di piki'd jasi me'd 'dey gana/ mo e 'pemen jin 'ko'd mo gi she/ yil mo mmoçal miinthus sho'k ka pije/ mo mmoçikina a'di is piti mo mmota to jin 'cithu/ 'kus mo be. <sup>27</sup>Dhali jasi me'd jin karkunu wu gom 'kwani mo mmowu mo me'd 'de/ mo tani dhali yan'ko'd mo jin toru gwon dwall 'twa/a 'cesh pu'dki'd mo tani <sup>28</sup>wakan aKristhos, a'di jin çikunu mo mmoçal miinthus gi 'kwani ka ris me'd 'de/ mo tani a'di midu piyu/ dok/e me'di su/ mo tani yisa mmo/us mii is mo gom miinthus mo, hili mmota uni gwansan is ki me'd mo, uni gun gananki 'ba/ ki ganan jin shi/i'd mo mmoçor a'di mo be.

## 10

<sup>1</sup>Haali/ me'd jin dina gwonkan jin cinu mo mmota a'thintha/ gom tom 'boron kun mini pu'du/ mo, mmodhal mii yansan e

i is mo gom jamas gana/ gi to gwansan kun piyi mo ki mii mo tani a'di midu mol mii ki sule/ sule/ mo nyakki mii jin 'cithu/ to/e 'kus mo mmomiiya basa 'cesh mo jin tikirkunu mii mo mmoçi mo ki yil 'ko'di yil mo mmodhu uni gwansan ki kum 'boron mo mmo'dish mo is mo be. <sup>2</sup>Gwo jin ta jiny ca'ckon mo, a/mina uni dak mo mmoçi to jin 'cithu/ 'kus mowa? Wakki/ imanlunja luj uni dheelkunu mo hila/ tani uni yisa mini dok/e 'ko mo mmota gi 'twa/ ma du gom miinthusa kamu/ mo. <sup>3</sup>Hili e to gwansan kun 'cithu/ 'kus mo mmomiiya bas mo tani gwo diki'd jin kakunuwa ka e mo gom miinthus mo 'ko'di yil 'ko'di yil mo be. <sup>4</sup>Haali/ a'di molu mii mo ka bas ma morbip mo dhali mi mo mini 'taki kal miinthus gi 'kwani mo be.

<sup>5</sup>Haali/ a'di gi wakan mo tani, ka Kristhos pu'dki'd e mony'cesh yan mo tani a'di ki o gwo mo ki:

To kun 'cithu/ 'kus mo mmomiiya bas mo dhali to gun cinu mo tani /e dina bwa ki o ki a'di mo,

hili bungwar is mo tani /e thosonki a'di gom aha/ mo be.

<sup>6</sup>E mo jin purkunu to jin cinu mo dhali to kun cinu gom miinthus mo tani /e diki bu'th mo jin dina 'ce ki 'kol/e mo be.

<sup>7</sup>Dhali yan'ko'd aha/ ona gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ pu'dkina mo mmomii bwam pini mo, ayy Arungimis mo, me'd gwo jin 'kwarkunu gom aha/ mo e ari gwo ma warka/ mo.

<sup>8</sup>Ki a'di o gwo e ibun'kup imattaan mo ki: /E walla dina bwa ki o mo, walla /e yisa ta gi 'cey kamu/ jin 'kol /e mo gom to gun 'cithu/ 'kus mo dhali to gun cinu mo dhali to kun cinu mmopur ki o'd mo dhali to gun cinu gom miinthus mo tani (Uni gwansan, uni cinu mo me'd isi gwo gi gwonkan jin cinu mo be), <sup>9</sup>yan'ko'd dok/e a'di ki mar a'di is mo mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ pu'dkina mo mmomii bwam pini mo. A'di puuki mii jin 'twa/a/ yan mo tani ki mii gi wakan ki a'di midu tel jin 'ko'd sho'k mo be.

<sup>10</sup>Dhali ki bwa ma Arungimis yan mo tani ana dhagamkunu mo ki to jin cinu jin ta bungwar is ma Yesus Kristhos mo me'd 'de/ ki sule/ mo.

<sup>11</sup>Dhali igasiis kun cani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo doshkin isa yempa/ apo/ momiin to mo, mmoçi to kun rashu mii ki rash rash mo mmo'citha/ basa 'cesh mo kun nyakkin kan mo, uni kun moli miinthus gi 'kwaniny'cesh kal ki sule/ sule/ mo. <sup>12</sup>Hili ka Kristhos a'di jin çiki is piti mo mmota to jin 'cithu/ 'kus mo tani me'd 'dey gana/ gom ki sule/ mo gom miinthus gi 'kwani mo tani a'di ca'bki'd ki me'da bim poros ma Arungimis mo be. <sup>13</sup>Dhali yan'ko'd a'di çorki mo no ntagi 'kup piti minu 'taki dhu

mo mmota cwa gom sho'k piti jin mina a'di idhu mo be. <sup>14</sup> Haali/ gom me'd 'deŋ gana/ mo tani a'di ċiki is piti mo mmodhu aris uni gwansani 'baar mo kun dhagamkunu mo ki kum 'borgaŋ gana/ mo gom ki sule/ mo. <sup>15</sup> Dhali Shi/in Dheleladhelel si'da/ a'di ki o gwo mo gom ana mo. Haali/ 'ko'di gwo jin onu is mo ki:

<sup>16</sup> Yansan ta gwo jin miga/ gam me'd nyaŋki uni mo

'ko'da tee gwansan mo. A'di ta gwo jin ona Tapa mo ki:

Aha/ mina dhu gwoŋkan pem jin ċinu eya dum buni mo,

dhali 'kwar uni e bwam buni mo be.

<sup>17</sup> Dhali yan'ko'd a'di ki mar a'di is mo mmo/ o gwo mo ki:

Aha/ mina diki ka miinthus buni e mo dhali miim buni kun shina uni mii ki sule/ sule/ mo.

<sup>18</sup> E mo jin dhaluwa mure/ gi miinthus gwansan 'pen mo tani moŋkamu/ yisa di'da dok/e jin minu mii ċi to gom miinthus mo be.

*Dhalki Ana 'Disha Mo Is mo dhali Tel Sho'k mo*

<sup>19</sup> Wakan iwak mo, me'd jin takina ana ki mo jin wuna ana a'di jwa i is mo mmociċ mo e mo jin kogu mo ka bas ma Yesus mo <sup>20</sup> ki miin this mo dhali ki bway gi mii kun 'konu ki e mo jin ka'dkina a'di ki burriŋye/ yan jin shiru ka yolol mo, a'di jin ta buŋgar is piti mo be, <sup>21</sup> dhali me'd jin takina ana ka dhana gasiis jin caaca mo e gu'b ma Arungimis mo tani <sup>22</sup> dhalki ana 'disha mii is mo ka duŋ gana/ mo mmo'tu'd mo mmomish mo ki isa duŋ gana/ ki moŋgam gwo is mo, ka dum bana kun kukuskunu ana ki dhelel dhelel mo 'peni tonthus gi 'twa/ ma dum bana mo dhali buŋgar is bana kun lamkunu ki yi'de/ jin ċa'bki yidhiŋ yidhiŋ mo be. <sup>23</sup> Dhalki ana budha ki ri'd mo ma 'teŋ kapem bana jin mina ana pi ki dar gi moŋtoŋ mo, haali/ a'di jin oki gwo is mo tani a'di ta a'diŋ gana/ mo be. <sup>24</sup> Dhali dhalki ana si'da/ 'kona isi gwo i bwa mo, ma mo ċi'th ci is ki mii ka rem 'kup mo mmo/ena en mo dhali mmomii miim 'boron mo, <sup>25</sup> yisa mmopinykin is gom mo jin tulu is mmonta'l 'de/ mo, me'd jin bota kun tiya ki mii mo, hili mmo'bi'th ci adu is ka rem 'kup mo, dhali isa yempa/ mo ki nyanye/ mo me'd jin parkina uma Tee e mo mmo'dishkina a'di ki 'dish 'dish mo be.

<sup>26</sup> Haali/ wakki/ ana miina miinthus mo mmokal mii ki is mo 'ko'di ana bu'thkina mii jin nyithkina ana gwoŋ gana/ mo tani moŋkamu/ yisa di'da dok/e jin minu mii 'ci'th to/e 'kus mo gom miinthus mo be. <sup>27</sup> Hili mii jin kogu is mo tani a'di 'thoyi mo gi gwon dwall mo dhali o'd jin ċa'b ki wur wur mo, a'di jin midhi shwa uni kun ta 'kupi 'baar

mo be. <sup>28</sup> Wathi/ a'di jin 'ce'dki gwoŋkan jin ċinu ka Musa mo tani a'di wuki'd mo ki dar gi momiimii mo ki 'twa/ gi iman/ o gwo kun 'koni su/ mo walla ikwara mo be. <sup>29</sup> Ba shi/ ma jisa bala wakata mo a/ um kulum gwo ibwa mo ki a'di mididi cil she/ mo gom wathi/ jin saki Ya/ ma Arungimis ki sho'k mo, dhali jin sorki'da bas gi gwo jin gamu me'd mo, a'di jin dhagamkunu a'di mo dhali wak Shi/in ma 'the mo? <sup>30</sup> Haali/ ana misha a'di mo, a'di jin oki gwo mo ki: Mo jin minu tor gwon dwall 'twa/a 'cesh mo tani a'di ta jim pem mo. Aha/ mina gar to 'kusi bway mo. Dhali dok/e, Tapa a'di mididi dwall 'kwanim piti gwo mo. <sup>31</sup> A'di ta to jin kogu is mo mmomina 'kwani ta'k mo e me'd ma Arungimis jin di ki e mo be.

<sup>32</sup> Hili yuŋa teen dhamo/ gwansan mo ki 'ko'di um 'kokina e ma du kun 'twaŋki mo mo tani um 'dim 'kup mo e mii jin 'batha'ba'th jin jwakaŋki'd ki mo/ isa nyor mo <sup>33</sup> dhali ka cima tiya mo mmotor ibwam-bori 'kwani mo mmota businye/ goma sor mo dhali moŋto'c bwa mo dhali ka cima kamu/ mmogam mii me'd ki uni gwansan kun miinu mii ki shi/ mo wakan. <sup>34</sup> Haali/ um ko'cki e gom 'kwani habuus mo dhali um bu'thki mo jin dilkunu um to mo kun tana um mo ki bwar 'kunyga/ mo me'd jin misha um ki um ki is bum tan gi tom bum kun 'boron ki 'bor gana/ mo dhali kun mini 'ko ki sule/ mo. <sup>35</sup> Wakan dhalku/ ki buŋ is bum mo 'peni mom bum jin wuna uma wuny jwa i is mo, a'di jin ta gi dhan mo jin isha to kumma/ mo. <sup>36</sup> Haali/ um mini mii ta gi mo jin 'dimuwa 'dim 'kup mo wakan ki um mini 'taki mii bwa ma Arungimis mo dhali bu'th a'di jin okunu is mo.

<sup>37</sup> Haali/ um ċorkina ċor mo ari'ceenne/ naskina/ mo

dhali a'din 'deŋ kamu/ jin mididi pu'du/ mo dhali mididi diki ta adiiŋe/ mo.

<sup>38</sup> Hili a'dim pem jin ta'da kar/e mo tani mididi ki e e moŋgam gwo is mo,

dhali wakki/ a'di mididi guwa 'kany'cesh ka nyan'ko'd mo tani

aŋashiram pem mididi dar gi mo jin mididi 'kol 'ce mo e a'di mo be.

<sup>39</sup> Hili ana 'konaki ta uni gwansan kun mini 'dowa 'kany'cesh ka nyan'ko'd mo dhali kun 'ce'du sho'k mo, hili ana tana uni gwansan kun ta gi moŋgam gwo is mo dhali mmodhuwa kaŋashiram bana mo be.

## 11

### *Moŋgam Gwo Is mo*

<sup>1</sup> Moŋgam gwo is a'di imishu ki isa duŋ gana/ ki a'di ta to gom mo ma 'teŋ kape/ mo, mmosuka du mo gom to kun 'konuki par e mo. <sup>2</sup> Haali/ ki a'di mo tani jwahan 'kwanin dhamo/ uni bu'thki mo jin nyo/uwa

nyo/ mo be. <sup>3</sup> Ki monḡam gwo is mo tani ana mishkina gwo 'ban mo ki mony'cesh ukkunu ki gwo ma Arumgimis mo, wakan ki a'di jin parkunu e mo tani ukkunu ki to kun 'koki piyu/ is ka piye/ mo be.

<sup>4</sup> Ki monḡam gwo is mo tani aHabiil a'di miiki'da Arumgimisa bas mo jin mishu bu'th mo mmobol ji ma Kayiin e mo ki mii jin bu'thkina a'di mo jin nyo/uwa nyo/ mo me'd wathin kar/ e mo. Haali/ Arumgimis kalki gwo o mo gom tom piti jin cina a'di ki me'd mo jin bu'thkunu mo. A'di wuki'd mo, hili ki monḡam gwo is piti mo tani a'di di'd ki e mo naskina/ mmo/ o gwo mo be. <sup>5</sup> Ki monḡam gwo is mo tani a/Aknuuk a'di bu'thkunu bway momis mo, wakan ki a'di mididi 'taki diki par wa e mo. Dhali a'di yisa gankunuwa, haali/ Arumgimis bu'thki a'di bway momis mo. Dhali nṭwa/ a/ ki a'di dinuki bu'th bway momis mo tani a'di kalkunu gwo o mo ki a'di miiki to jin 'borki'da Arumgimis bwa mo be. <sup>6</sup> Ki dar gi monḡam gwo is mo tani a'di molu mii mo mmo'bora Arumgimis bwa i is mo be. Haali/ a'diyin jin mididi 'taki 'disha Arumgimis is mo tani mididi mii gam gwo is ki a'di diki'd mo, dhali ki a'di mididi ci uni gwansan to kun ish kumma/ mo kun ṅapi a'di mo be. <sup>7</sup> Ki monḡam gwo is mo tani aNuuh, a'di rumkunu ka Arumgimis mo isi goma yirto jin dina a'di ki mish naskina/ mo tani a'di yipi unu 'kup mo ki monḡo/ is jin ta'da gayiin mo, a'di ki dhera kur mo gom kun gu'b piti jin minu ta is ki me'd mo be. Ki mii yan mo tani a'di ki mii miiwak gom gwon dwall jin toru gwo 'twa/ a 'cesh mo gom 'kwaniny'cesh mo dhali a'di warki'd ka mankal mal gom mo ma kar/ e mo jin pu'dki'd ki monḡam gwo is mo be.

<sup>8</sup> Ki monḡam gwo is mo tani a/Ibrahiim haki gwo e mo ki a'di yukkunu mo mmoya ka piye/ mo e mo jin mina a'di bu'th mal mo. Dhali ki a'di yaki'd ka piye/ mo tani, mo misha a'diya jin yana a'di ya mo? <sup>9</sup> Ki monḡam gwo is mo tani a'di warki'd ki yilkina/ e mony'cesh jin onu gwo is mo, e mony'cesh jin diki ta jim pitin gana/ mo, mmoḡa'b e gu'b burriinye/ jin nyanu mo nyaḡka Is/hak mo dhala Yakuub mo, uni gun ta imankal mal mo nyakki a'di mo ki gwon 'de/ jin onu is mo be. <sup>10</sup> Haali/ a'di hilki'd gom 'penkuman bampa/ jin mididi pu'du/ yilan kamu/ mo, a'di jin ka'bu/ mo, a'di jin nyanḡkin ma Arumgimis mo dhali a'di jin ukkina a'di mo be. <sup>11</sup> Ki monḡam gwo is mo tani aSaarah, ayim ki is piti bu'thki mom'bi'th mo mmobwaa mo, isi kani ka yim 'baarkina yila dho'th piti mo, haala yim nyithki a'di ki a'di jin ta isin gana/ mo, a'di jin oki gwo is mo be. <sup>12</sup> Wakan, 'peni wathin 'de/ mo tani, dhali a'di wana e ki wathiny jwa mo tani, emen tana ris ka ris dho'thkunu mo me'da

cul gi momis mo dhali wa e ki emen ma si'b kun ishkin e bwaman ma gap mo kun molu den e mo be.

<sup>13</sup> Aris uni gwansani 'baar mo wukin mo e monḡam gwo is mo dhali yisa bu'th to jin onu gwo isa. Hili uni parki a'di e mo dhali the a'di me'd 'pena dhana/ mo, dhali uni 'kokin mo me'd 'kwani kun 'kon ka piye/ mo 'peni bampaḡ kamu/ mo dhali me'd uni gun 'kon e bwaman 'kwanin tiya mo e mony'cesh mo be. <sup>14</sup> Haali/ 'kwani kun o gwo kan mo tani kar a'di eya tente/ mo ki uni ṅapki mo mo jin minu nyanḡ gu'b buni nycine/ mo be. <sup>15</sup> Waḡki/ uni mini kulum gwo ibwa mo gom mony'cesh caan jin iikina uni ka piye/ 'peni cine/ mo tani uni mini 'taki ta gi embula 'borga/ yi mmodoḡ ka nyanḡ'ko'd i a'di mo be. <sup>16</sup> Hili, gom a'di gi wakan mo tani uni 'kokina gwo ibwa mo gom bampa/ jin dina jaro/ ki she/ mo, a'di yansan jin ta bampaḡ tal 'de/ jin ta ji gi momis mo be. Ki mii gi wakan mo tani Arumgimis dina is ki 'the mo ki a'di minu yuk ka Arumgimis buni mo haali/ a'di thosonki uni 'penkuman bampa/ mo be.

<sup>17</sup> Ki monḡam gwo is mo tani a/Ibrahiim ki a'di palkunu mo tani ciki'da Is/hak mo, dhali a'di jin bu'thki gwo jin onu is mo tani thosonki is mo mmoḡi ya/ m pitin tal 'denj gana/ mo be, <sup>18</sup> ma e a'di jin onu gwo is mo ki: Eya Is/ hak mo tani emen pini minu 'cem gway mo be. <sup>19</sup> A'di nyithki'd ka Arumgimis mishki 'kwani 'de'k mo isi kani 'peni mowu mo. Wakan, ki gwo jin wayina e kan jin okunu mo ki a'di bu'thki a'di ka nyanḡ'ko'd mo be. <sup>20</sup> Ki monḡam gwo is mo tani a/Is/hak 'thoki'd gom mom'bor mii yilan kamu/ apowa Yakuub mo dhala Iisu mo be. <sup>21</sup> Ki monḡam gwo is mo tani a/Yakuub ki a'di murki'di wu mo tani a'di 'borki iya/ ma Yuusup mii ka 'dete/ 'dete/ mo, mmoḡanḡkina a'di is ka 'cesh mo mmoluḡa luḡ mo apo/ 'kucwa jin guna a'di ime'd mo. <sup>22</sup> Ki monḡam gwo is mo tani a/Yuusup ki a'di dina mondiki/em piti 'kup mo tani a'di torḡi gwo eya tente/ mo gom ya ma piye/ gi Uci ma Israyiil mo dhali a'di ki kan gwo mo gom isi kan piti jin minu kan a'di mo be.

<sup>23</sup> Ki monḡam gwo is mo tani aMusa ki a'di dho'thkunu mo tani a'di bagkunu ka ppe 'kupi kwara mo ki icom mo haali/ uni mishkin ka 'ci shina jaro/ ime'd mo. Dhali uni 'koki ko/ is mo gom gwonḡan ma malik mo. <sup>24</sup> Ki monḡam gwo is mo tani aMusa ki a'di caki'd mo tani ushki'd mo mmoyukkunu a'di ki ya/ gi 'bwa/ ma Pirawn mo. <sup>25</sup> A'di ki dhal mii e i is mo mmokwany mo gi mii ma ha'th'ko'd mo nyakki 'kwani ma Arumgimis mo, ma mmodiki 'kuny bwa mo nyaḡki uni gwansan e mo jin 'konu ki 'kol 'ce e miinthus mo ki mo jin minu tor sho'k ka pupush mo be. <sup>26</sup> A'di nyithki'd mo ma sor jin 'koshu

is ka nyor goma *Kristhos* mo mmota pa ki pa mo mmobol dhan to gi Pam Masir kun ish *kumma/* e mo, haali/ a'di hilki'd gom to jin ish *kumma/* jin minu *ci* mo be. <sup>27</sup> Ki mongam gwo is mo tani a'di dhalki Pam Masir 'pen mo, yisa mmoko/kina a'di anyor ma malika, haali/ a'di 'dimki 'kup mo mmo-hilkina a'di a'di jin molu mish mo be. <sup>28</sup> Ki mongam gwo is mo tani a'di karki mo jin penuwa Pe'kupanyolos mo dhali kukusa bas mo, wakan ka Man'ce'da bwanyara/ sho'k mo midi 'taki diki ta uni is ki me'd mo be.

<sup>29</sup> Ki mongam gwo is mo tani 'kwani 'cithki *kumma/ Yi'de/* jin ta gi 'Per mo me'd mony'cesh jin *kuthaku'th* mo. Hili 'Kwani gi Pam Masir, ki uni palki mii mo mmomii mii jin *nyakki'd* kan mo tani uni loskina *yi'de/* mo be. <sup>30</sup> Ki mongam gwo is mo tani adhana gangara/ gi Pa Ariiha *bitki'da* 'cesh mo 'ko'di uni kukullki a'di is mo ka cim pesu/ mo. <sup>31</sup> Ki mongam gwo is mo tani aRahab, a'di jin ta'da yim *cal* mo, diki 'ce'd sho'k mo *nyakki* uni gwansan mo, uni gun ush gwo ha e mo, haala yim a'di miiki mii mo mmohan 'kwani kun dhuyunu 'pen mo mmo'kar mo mo be.

<sup>32</sup> Dhali ki gwo gi wakatinta imiga/ o moye? Haali/ mo midi har moyi gom aha/ mo mmotor gwo mo goma Gidyuun mo dhala Barag mo dhala Shamshuun mo dhala Yaptaah mo dhala Dawuu'd mo dhala Samu/iil mo dhali imançi Gwo ma Arungimis kadhamo/ mo - <sup>33</sup> uni ki mongam gwo is mo tani piki bampant tiya e mo mmobu'th mo, dhali mmotor gwowa 'bora 'cesh mo gom mo jin dhunuwa dhu ka *kar/e* mo, dhali bu'th gwo kun onu is mo, dhali mu'th aris 'twa/ ma dhop mo, <sup>34</sup> dhali mmo/us o'd jin *bilitki'd* ka le'd mo, dhali ye shemen gandala turga/ mo, dhali mmogam mii adu is ki mom'bi'th mo 'peni mo'ka'd is mo dhali war ki a'di jin 'bitha'bi'th mo e mo ma mee mo, dhali dhu 'kwanin tiya kun tana thuruğ ma mee mo mmoso mo. <sup>35</sup> Up bu'thki kum buni kun wukin mo ki mompji jin piyunu/ mo. Kun tiya 'koshkunu is ka nyor ka 'cem 'cem mo, mmo/ush mo bu'th mo, mo jin 'cukuwa 'cuğ mo, ki uni mini 'taki piyu mo dok/e e mondiki/e jin dina jaro/ ki she/ mo. <sup>36</sup> Kun tiya 'koshha is ka nyor ki mii jin miinu uni ka mak mo dhali kun tiya dorkunu ki yis bip mo dhali isi kani kun tiya dekkunu mo ka makkiya mo dhali kun tiya takina habuus mo. <sup>37</sup> Uni 'koshkunu ki wosh mo. Dhali kun tiya 'cithu/ is bwa ka 'co'colo'c mo. Dhali uni palkunu mo. Dhali uni 'koshkunu jwa mo ki gandala turga/ mo. Uni iikin ki iiny *ca/* mo mmo'tamkina uni ayi'c *ka'bal* i is mo dhali ayi'c mi mo, mmo/ii is 'tej gana/ mo, dhali mmoto'ckunu uni bwa ki mii ma ha'th'ko'd mo - <sup>38</sup> Gom uni mo tani mony'cesh diki ha me'd mo. Uni

takina *ca/* mo e bwam ma si'b mo dhali e mo'kuwosha turga/ mo dhali eya risa jurum wosh mo dhali e jis ga/ gi mony'cesh mo be.

<sup>39</sup> Dhali aris uni gwansan mo, ba uni nyo/ u ki nyo/ jin 'boro'd gom mongam gwo is buni mo tani uni 'koki bu'th to kun onu gwo is mo be. <sup>40</sup> Haali/ Arungimis parki to e *nɔwa/a/* mo jin 'boro'd ki 'bor gana/ mo gom ana mo ki uni minu 'taki 'koki dhu ki uni kun isin mo ki dar gi ana mo be.

## 12

*Ajisa gi Tapa jin Yedha A'di 'Kwani Sho'k mo*

<sup>1</sup> Wakan, me'd jin 'kamkunu ana ki değ ka dhana rak gi iman/o gwo mo tani dhalki ana si'da/ *thadha* aris tom bana 'baar mo kun di'adit ka 'dete/ 'dete/ mo dhali miinthus kun tana junyu/ ki ana ki 'dish 'dish mo dhali dhalki ana sona ki bwa jin 'kuğu ki 'kari'th mo mmopar sho'k mo gom to jin di'da bori ana mo be, <sup>2</sup> mmohil 'kup ka Yesus mo a'di jin ta'da 'kan'kup mo dhali a'di jin midi thim mongam gwo is bana mo, ma a'di gom mo'kunyu bwa jin diki'da bori a'di mo tani a'di 'dimki 'kup mo gom wany'cithan dhul mo mmorukkina a'di mo jin 'thenu is mo dhali a'di ca'bki'd ki me'da bim poros ma kursi ma Arungimis mo be.

<sup>3</sup> Nyithi/ a'di mo, a'di jin 'dimki 'kup mo 'peni imanmii miinthus mo kun ta 'kup ki 'kup ki a'di kan apo/ a'di mo, wakan ki um mini 'koki ca mo e mo jin wunu is e mo walla eya dum bum jin mina buye/ i'thi mo. <sup>4</sup> E mom bum jin askina uma shir shir apo/ miinthus mo tani um 'koki ro'c a'di naskina/ mo mmopu'd mo e shushan mii jin mina umi wola bas buma 'cesh mo be. <sup>5</sup> A/dhali um naki mo jin malasu um mo jin yukunu um ki iya/ mowa? mmo/o gwo mo ki:

Ya/m pem dhalku/ ki halipa jisa jin yedha Tapa/ e sho'k mo  
walla dhalku/ ki sul mo jin 'bidhu/ e adu is mo ki/ e cinuwa jisa ki a'di mo.

<sup>6</sup> Haali/ Tapa a'di ki *ciya* jisa jin yedhu wathi/ sho'k mo a'di jin ena a'di mo be.

dhali dor aris iya/ ka 'dete/ 'dete/ mo, uni gun bu'thkina a'di mo be.

<sup>7</sup> A'di ta'da jisa jin yedhu wathi/ sho'k mo jin mina umi mii 'dim 'kupi cine/ mo be. Arungimis miiki um mo me'd iya/ mo. Haali/ ya/ jana njala/ di'd jin dina com ki *ciya* jisa mo? <sup>8</sup> Wakki/ um dhalu ki dar ga jisa jin cinu mmoye'th um sho'k mo tani, a'di jin pwačkunu mo gom 'kwani 'baar mo tani, wakan um ta uci kun 'kon ki laça/ mo dhali um 'koki ta iya/ mo be. <sup>9</sup> Ki gwo yansan jin 'ce'de'd apo/ mo tani ana takina gi ibabam bana mo e mony'cesh mo mmoci ana ajisa

mmoye'th ana sho'k mo dhali ana taḵkina uni mo be. Dhali bunya/mina ana 'koki 'dap 'twa/ mo eya Babam bana gi ku gi shi/in mo dhali 'ko mowa? <sup>10</sup> Haali/ uni ḱiki ana ajisa jin yedhu ana sho'k mo ki ari mo mo me'd jin ona bwa uni mo. Hili Arumgimis ḱiki ana ajisa jin yedhu ana sho'k mo gom mom'boro'd bana mo, ki ana mina pwaḱ mondhelel piti mo be. <sup>11</sup> Gom ari mo mo tani arisa jisa kun ḱinu mmoyetha ye'th sho'k mo tani wana e ki jin 'koshu ka nyor mo, ma mmodhal bwan 'kunya/ e i is mo. Yan'ko'd mo tani a'di ki gwono'd maman gi mo ma ḱar/e mo jin ta mo ma ḱu'th is mo e uni gwansan kun ye'thkina a'di sho'k mo be.

*Arum jin Rumu Apo/ 'Kwani kun Waḱkina  
The ma Arumgimis mo*

<sup>12</sup> Wakan 'deki me'd bum kun 'kon ki polkon mo dhali 'bithi 'kupa'dupun bum kun miin ki 'ka'da/ 'ka'da/ mo <sup>13</sup> dhali dhuyi bway tur ka ji sho'k gom sho'k bum mo, wakan ki a'di jin ta ḱwol mo tani minu 'taki 'koki kar ka piye/ 'peni gwocor mo, hili mmodhal mii e i is mo mmowaḱa/ waḱ mo be. <sup>14</sup> Biriya bir mo gom moḱu'th is mo nyaḱka ris 'kwani 'baar mo dhali gom mo ma dhelel mo, a'di jin mola wathin kamu/ par Tapa e ki sule/ mo ki dar gi a'di mo be. <sup>15</sup> Mishi gwo 'ban mo ki wathin tal 'derj kamu/ midi diki ush me'd mo mmobudha 'the ma Arumgimis mo, dhali dar gi mo ma birman jin ḱa/aḱa/ mo mmo'ka ale/ mo dhali raḱ moḱo'c bwa mo dhali ki a'di mo tani aris 'kwani ka ris warkin ki uni kun shi/u is mo be, <sup>16</sup> dhali ki wathin tal 'derj kamu/ midi diki mii mii jin miinu miinyal mo walla diki dhu mii kun ḱogu mo, me'da Iisu mo, a'di jin yolki mo ma bwanyaram piti ki tonte/ jin shwanu 'te/ mo be. <sup>17</sup> Haali/ um mishkin ḱ'ko'd ki a'di ona bwa ki mal gi mom'bor mii mo tani a'di waḱkunu mo haali/ a'di diki gam bula kamu/ mmorica du is mo, ba a'di ḱapki a'di ki bur bur ki jabu'th mo be.

<sup>18</sup> Haali/ um 'koki pu'd mo e wosh jin minu ta is ki me'd mo, a'di jin ta o'd jin shwa'd ka le'd mo, dhali mondthurumi'd mo dhali mondthurumi'd jin 'cethki'da 'tum mo dhali apunthar jin 'theki'd mo <sup>19</sup> dhali ko ma poome/ mo dhali 'twa/ jin ta gi gwo kun tu'c imanciḱ uni mo mmodot gwo mo ki gwo gwansan minu 'koki oku/ ki thatha/ thatha/ mo gom uni mo be. <sup>20</sup> Haali/ uni moli 'dim 'kup moyi gom gwonḱan yan jin ḱikunu mo jin o gwo mo ki: Waḱki/ isi kani tombwaasho midi mumber wosh yan ki is mo tani a'di minu 'kosh ki wosh mo be. <sup>21</sup> Ka jin gana/ nyaḱa/, wakan mo, mo jin ḱoguwa ḱo/ is diki'd mo e bwambori jis/em piti mo ka Musa o gwo mo ki: Aha/ deekina is mo ki moḱo/ is kagahara mo be. <sup>22</sup> Hili um

pu'dkin mo e 'Kuwoh ma Sihyuun mo dhali e 'penḱuman Bampa/ ma Arumgimis jin di ki e mo, a'di jin ta bampa/ gi momis jin ta Pa Urushaliim mo, dhali eya ris iman'doyu gwom piti kun molu derj e mo eya dhana tul 'kup kun tula uni is mo be, <sup>23</sup> dhali eya dhana tul isa kamu/ gom uni kun tana bwanyara/ mo, uni gun 'kwarkunu gway mo eya waraka/ gi momis mo, dhali eya Mandwall gwo mo a'di jin ta'da Arumgimis gom 'kwani 'baar mo, dhali eya ris shi/in gi 'kwani kun tana ḱar/ e mo kun dhuun ki ku gun iskin mo, <sup>24</sup> dhali eya Yesu mo, a'di jin doshki'da galany mo gom gwo jin ta jin this jin gamu me'd mo, dhali e mo jin kukuskunuwa bas mo jin onu gwo ki o ma aane/ mo ka bas yan bol ji ma Habiil e mo be.

<sup>25</sup> Hili um ki 'bore/ mo. Dhalki a'di ki ush mo, a'di jin torki um gwo mo. Haali/ wakki/ uni 'koki ye mo ki uni ushki a'di gwo mo, a'di jin rumki uni ki gwo mo e mony'cesh yan mo tani ba ana bala mina ye kata mo waḱki/ ana mina waḱ a'di mo, a'di jin rumki ana ki gwo mo 'peni momis mo? <sup>26</sup> 'Twan piti a'di yiḱinki mony'cesh is mo mony'dyin mo. Dhali hili shwane/ a'di oki gwo is mo mmo/ o gwo mo ki: Aha/ dok/ e mina yiḱin jasi mony'cesh is mo yisa, hili si'da/ momis mo be. <sup>27</sup> Gwo gwansan kun on ki: Aha/ dok/ e mina, ba/ tani uni 'kayi gwo 'kus mo goma joḱ jin joḱu/ mo gom is jin yiḱinkunu mo, me'd gwo jin onu gom to kun ukḱunu mo, ki mii gi wakan mo tani ki to kun molu yiḱin is mo tani mini 'taki 'ko mo be. <sup>28</sup> Wakan mo, dhalki ana tana gi mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo gom mmobu'th 'penḱuman bampa/ jin molu yiḱin is mo dhali wakan dhalki ana ḱina Arumgimis mo jin luḱuwa luḱ mo jin mishu bu'th mo ki mo jin tukuwa tuḱ mo dhali ki moḱo/ is mo. <sup>29</sup> Haali/ Arumgimis bana a'di shwa'd ki o'd ki bar bar mo be.

## 13

*Miin To kun Miinu ki 'Bore/ mo 'Borki'da  
Arumgimis Bwa mo*

<sup>1</sup> Dhalki mo/en jin en ma waḱ ka rem 'kup mo tikir di mo. <sup>2</sup> Dhalku/ ki mii mii ma pinykin is mo mmotor yil jin minu ta gu'b bum ḱal mo goma ris yilkina/ mo, haali/ gom mii gi wakan mo tani kun tiya suski iman'doyu gwo gu'b buni mo ki mii jin molkina uni uni mo be. <sup>3</sup> Kayi uni gwansan e mo kun 'kokin eya sijin mo, ma me'd jin nyaḱkina um 'ko eya sijin nyaḱki uni mo. Dhali nyaḱki uni gwansan kun miinu ka jin thus e mo, haali/ um si'da/ nyaḱki 'ko e burgwar is mo be. <sup>4</sup> Dhalki mash jin mashu ki mash gana/ mo karu ki montaki bwaman umi 'baar mo dhali dhalki mo gi miinu miimash karu ki jin ḱogu mo haali/ Arumgimis midi dwall gwo mo gom uni gun ha'ḱ pen



'ceŋ gwaṭh mo dhali up kun ta kumana 'ka mo dhali uni gun mii miinycal mo. <sup>5</sup> Dhuyi moŋ'koki/em bum ki 'kus mo 'peni mo jin enuwa guurush mo dhali kapi um mo ki to jin tana um mo, haali/ a'di oki gwo mo ki: Aha/ mina diki ush me'd ki sule/ sule/ mo gom um mo walla aha/ mina diki dhal um 'pen mo be. <sup>6</sup> Wakan, ana mina kar dhan mo jin wuna ana a'di jwa i is mo mmo/o gwo mo ki:

Tapa a'di ta'da Manwoṭh pem mo be.

Dhali aha/ mina diki ta ko/is mo.

Ki to gi wakata imina 'kwani mii aha/ mo?

<sup>7</sup> Kayi imanshu/ um bway e mo, uni gwansan kun oki um gwo ma Arumgimis mo dhali nyithi/ adu'd mii mo gom moŋ'koki/em buni mo dhali thoŋiya thoŋ mo gom moŋgam gwo is buni mo. <sup>8</sup> Yesus Kristhos ta a'di ma tili/ mo dhali ji gi shwane/ mo dhali gom ki sule/ sule/ mo, a'di jin diki war mo. <sup>9</sup> Dhalku/ ki ta uni kun minu susi per mo ki gwo kun ṭoru kun 'kona e ki she/ ki she/ mo dhali kun molu mo naskina/. Haali/ a'di 'boro'd mo ka du minu 'bi'th is ka 'the mo, yisa ki tonte/ mo, a'di jin mididi diki ha me'd mo gom uni gun shwaki uni mo. <sup>10</sup> Ana tana ga gwaṭa/ jin miinuwa basa 'cesh mo, dhali 'peni a'di mo tani uni gun miiki to mo gom gu'b burriney/ mo tani 'konuki dhal bway mo mmoshwa to mo be. <sup>11</sup> Haali/ buŋgar is gi to/e gwansan kun wolkunuwa bas buni kun kalkanu mo e mo jin kogu mo ka gasiis jin ca'd mo gom mii kun 'ciṭhu/ a'di a'cesh mo gom miinthus mo tani uni ci'thkunu ki o'd mo ka pije/ 'peni gu'ba'ku/ mo be. <sup>12</sup> Wakan Yesus si'da/ 'koshkina is ka nyor mo ka pije/ mo 'peni 'twanŋala goŋ mo, ki mii gi wakan mo tani ki a'di mididi dhagam 'kwani ka bas pitinŋ gana/ mo be. <sup>13</sup> Wakan, dhalki ana kala ya ka bor mo e a'di ka pije/ mo 'peni gu'ba'ku/ mo, mmokala sor jin minu sor ana gom a'di mo be. <sup>14</sup> Haali/ mmahan mo tani ana dara gi 'penkuman bampa/ jin ta a'di jin mididi ki sule/ sule/ mo, hili ana simma 'penkuman bampa/ e mo jin mididi pu'du/ mo be. <sup>15</sup> E a'di mo tani dhalki ana si'da/ ṭikira 'ko mo mmoci mo jin miinuwa basa 'cesh mo mmomaŋa Arumgimis mo, a'di jin ta gwo mo kun mini pi 'peni 'twam bana kun ta maman mo 'peni mo jin nyithu/ gway piti mo be. <sup>16</sup> Dhalku/ ki mii mii ma pinykin is mo mmomii mii kun 'boron mo dhali mmopwaŋ to bwa mo a'di jin tana um mo, haali/ ki to gi wakan kun 'ciṭhuwa basa 'cesh mo tani a'di 'borki'da Arumgimis bwa mo be.

<sup>17</sup> Hayi uni gwo e mo uni kun tana shu/ um bway gom um mo dhali 'dapi 'twa/ a 'cesh e uni mo. Haali/ uni 'kon mo mmotima kaŋshiram bum mo me'd 'kwani kun 'kokin mo kun mini mii ci gwo mo. Dhalki uni mii a'di yansan ki bwanŋ 'kunya/ mo, dhali yisa

ki bwa kun biṭu ka luŋgu'b yisa, haali/ a'di mididi 'taki diki ta shi/ miim 'boro'd gom umi.

<sup>18</sup> 'Thoyi gom aman mo, haali/ aman misha ki isa duŋ gana/ mo ki aman dhelelkina 'twa/ ma dum bam ki dhelel mo mmo/ o bwa mo mmomii mii kun minu taŋa taŋ mo eya ris to 'baar mo be. <sup>19</sup> Aha/ tirriŋshkina gwo ka daran du kagahara mo ki um mini mii to gwansan mo, ki mii gi wakan mo tani ki aha/ minu 'taki waru/ mii is ka nyanŋ'ko'd mo e um mo ki 'dishe/ mo be.

*Mom'bor Mii jin Dhalu Me'da Po/ Kwani mo dhali Monthe Me'd ki Kwanya mo*

<sup>20</sup> Shwane/ dhalka Arumgimis gi moŋku'th is, a'di jin guyi Tapa Yesus bana 'peni mowu mo dok/e, a'di jin ta'da Amanhil ka'bal, ka bas gi gwo jin gamu me'd jin mididi ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo <sup>21</sup> mmote um ka ris to kun 'boroni 'baar mo ki um mini mii bwam piti mo, mmo/umkina a'di e um mo a'di jin 'bor a'di bwa mo e bwambori jis/ em piti mo, eya Yesus Kristhos mo, e a'di jin mina monyca icil ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ sule/ mo. Amen.

<sup>22</sup> Aha/ yipa 'kup 'kupki um iwaŋ mo. Thonaa/ me'di 'ko'd mo ki gwom pem jin malaskika/ um mo haali/ aha/ 'kwarkina um gwo ki e 'pe'pere/ mo. <sup>23</sup> Um mini 'taki mish gwo 'ban mo goma kam bana ka Timuthawuus mo gom 'cuŋ jin cuŋkunu a'di mo. Ki a'di mo tani aha/ mina par um e mo waŋki/ a'di mididi pu'du/ ki 'dishe/ mo be. <sup>24</sup> Theki aris imanshu/ um bway me'd mo dhali aris uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. Uni gwansan kun pu'dkin mo 'peni Pa Ithaaliya mo hashki um monthe me'd mo be. <sup>25</sup> A'the mididi gom umi 'baar mo. Amen.

## Gwo jin 'Kwar ma YAKUUB mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> AYakuub jin ta cɛŋkina/ ma Arumgimis mo dhali Tapa Yesus Kristhos mo be.

E uni kun 'kon ma waƙi 'kume'd i'ce'dka su/ mo uni kun ceker kunu bwa mo.

Monthe me'd mo.

### *Mongam Gwo Is dhali Mo jin Dhunu Is ki Gwa'd mo*

<sup>2</sup> Kari bwan 'kunyga/ mo ma, iwaƙ pem, ki um jemki 'kup ki mompal ki she/ ki she/ mo.

<sup>3</sup> Haali/ um mishkin ki mompal gi mongam gwo is bum pucurki'd mo mmo'tel sho'k mo be. <sup>4</sup> Dhali dhalki mo jin telu sho'k mo 'tu'da/ mo jin pucuru mo ki um mini ta kum 'borgaŋ gana/ mo dhali ta kun thimin mo mmo'koki har toŋ kamu/ mo.

<sup>5</sup> Waƙki/ jan tal 'deŋ kamu/ 'peni bwam um hara moyuƙ mo tani dhalki a'di do'to'da Arumgimis mo a'di jin ciki'da ris 'kwani ka duŋ gana/ mo ki dar gi nɔdhum mo dhali a'di minu ci a'di mo be. <sup>6</sup> Hili dhalki a'di do't a'di ki mongam gwo is mo ki dar gi bwa jin shinu 'kup mo haali/ a'di jin shina bwa 'kup mo tani wana e ki yi'deŋ kumma/ jin bir bakal mo jin boru mo dhali jin 'dasha 'tham mo be. <sup>7</sup> Haali/ wathi/ caan midi mii diki mii tosh ki a'di midi bu'th toŋ kamu/ 'peni Tapa mo. <sup>8</sup> A'di jin 'kona bwa isu/ mo dhali a'di jin gwakalki ya mo e bway piti 'baar mo.

<sup>9</sup> Hili dhalka kana ha'th'ko'd ki kar mo mmokar 'bam piti ki ca mo e mo jin karu a'di ki ca mo <sup>10</sup> dhali a'di jin ta pa ki pa mo e mo jin karu a'di ki gwa'd mo haali/ me'd jandi/ ma sho mo tani a'di midi la pe mo be. <sup>11</sup> Haala tente/ sulu'd mo ki mom'ba'th piti jin shi'bili to mo dhali a'di ki kutha sho mo dhali jandim piti raskin mo dhali jarom piti 'ce'dkunu sho'k mo. Wakan si'da/ wathi/ jin ta pa ki pa mo midi us mo ki jog e bway piti jin ura a'di to isho'k mo be.

### *Mo jin Paluwa Pal mo*

<sup>12</sup> Mom'bor mii gom wathi/ jin 'dimki 'kup mo e mompal mo haali/ ki a'di mishki mompal mo tani a'di midi bu'th toŋ'kup gi mondiki/ e mo a'di jin on ma Arumgimis gwo is gom uni gwansan kun eni a'di mo be. <sup>13</sup> Dhalku/ wathiŋ kamu/ ki dhal bway mo ki a'di palu mo mmo/o gwo mo ki: Aha/ pal ma Arumgimis mo. Haali/ Arumgimis molu pal ki tonthus mo dhali a'di ki is piti si'da/ diki pal jan tal 'de/ mo be. <sup>14</sup> Hila ris 'kwani ka 'de'te/ 'de'te/ palkunu mo ki a'di jin diri'da dir mo dhali cessa bwa en'dap buni mo be. <sup>15</sup> Dhali yan'ko'd mon'dap e ki a'di bwaakunu mo tani a'di dho'thki miinthus

mo dhali miinthus ki a'di caki'd mo tani ƙalki mowu mo be.

<sup>16</sup> Dhalku/ ki ta uni gun hegu e mo ma, iwaƙ pem kun enka/ mo. <sup>17</sup> Aris tom 'boron gun cinu ki me'd mo kun ta kum 'borgaŋ gana/ mo tani uni 'peni momis mo mmoth-ulu/ mo 'pena Baba gi mon'kush mo. E a'di mo tani mo jin akuwa aƙ yisa di'da walla ala piyi'd si'da/ 'peni mo jin tu'kuwa tu'k mo. <sup>18</sup> 'Peni bwam pitiŋ gana/ mo tani a'di ki dho'th ana mo ki gwoŋ gana/ mo ki ana mina ta maman kun t'wa/a/ 'peni mo/ uƙ piti mo be.

### *Gwo jin Ciku dhali Mii Gwo mo*

<sup>19</sup> Mishi gwo yan mo ma, um iwaƙ pem kun enka/ mo. Dhalka ris 'kwani 'baar ka 'de'te/ 'de'te/ mer is mo ki jahanne/ mmocik gwo mo dhali cori naskina/ mo dhali o gwo mo dhali cori naskina/ mo dhali miya nyor mo. <sup>20</sup> Haala nyor jin miina wathi/ mo tani a'di diki ta to jin mii mo ma ƙar/ e goma Arumgimis mo. <sup>21</sup> Dhali ki mii gi wakan mo tani dhuyi aris tony nyogga/ 'pen ka pije/ mo dhali mii kun 'coƙa'coƙ kun ishin ka enthus mo dhali bu'thki mo jin dhunu is ki gwa'd mo gwo jin sinu mo a'di jin mishki'da ƙashiram bum wo'th mo.

<sup>22</sup> Hili tayi imanmii gwo mo ma dhali dhalku/ ki cik gwo jasi 'te/ mo mmohe'k is bum e mo. <sup>23</sup> Haali/ waƙki/ wathiŋ 'de/ jin cik jasi gwo 'te/ mo dhali diki mii a'di mo tani a'di wana e ki wathi/ jin hili jis/em piti jin dhodhu a'di mo eya hiljaro/ mo. <sup>24</sup> Haali/ ki a'di hilki is piti mo dhali ya mo tani dhali ki jahanne/ a'di ki this mohil jin wana a'di kan e mo be. <sup>25</sup> Hili a'di jin tu gwoŋkan jin cinum 'borgaŋ gana/ mo tani a'di jin ta ji gi kara'da kar ki 'kus mo dhali a'di jin 'dim 'kup mo mmodiki cik jasi gwo 'te/ mo mmothis a'di e mo tani hili mii a'di yan jin miinu mo tani a'di iminu 'bor mii mo e a'di jin miikina a'di mo be.

<sup>26</sup> Waƙki/ wathiŋ kamu/ kulum gwo ibwa ki a'di ta'da manluŋ to mo dhali diki 'kalitha le'd piti mo tani hili a'di he'kki'da dum piti e mo, mo jin luŋa wathi/ yan mo tani a'di ta mii jin miinu ki pe'th mo be. <sup>27</sup> Mo jin luŋa aluŋ jin dheleli'd mo dhali jin dinuki shi/ ki mii gi wakan mo ibwambor ma Arumgimis mo dhali Ababa a'di wa cikise/ mo be: mmo-hil gom uni gun tana thipa/ i e mo dhali uni gun wuna ikath mo e monto'c bwam buni mo dhali mmokar is pitiŋ gana/ mo ki dar gi monyogga/ mo 'peni mony'cesh mo be.

## 2

### *Gwo jin Rumu Apo/ Mii gi Miinuwa Mii ka Gwar 'De/ mo*

<sup>1</sup> Iwaƙ pem, dhalku/ mii ki mii ka gwar 'de/ mo me'd jin bu'thkina um mongam gwo is mo e Tapa Yesus Kristhos bana mo, a'di

jin ta Tapa gi monyca mo. <sup>2</sup> Haali/ wakki/ wathin kamu/ ta gi 'dolkon to me'd mo dhali hi'th burrine/ jin bol tiya e ki 'bor i is mo mmoyayu/ e gu'b gi montul is bum mo tani dhali wathin kamu/ jin hatha'ko'd hi'th burrine/ yon porkin pu'dki'd mo si'da/ tani <sup>3</sup> dhali um ci a'di jin hithi burrine/ jin bol tiya e ki 'bor ahirdhe/ mo dhali o gwo mo ki: Ca'bi imahan mo ma gana, dhali um ka yiha/ ki o wathi/ jin hatha'ko'd gwo mo ki: Doshi mmattaan, walla, Ca'bi e sho'k pem mmahan mo ma tani <sup>4</sup> 'kona um ki mii to ka kwam bwa wakan e bwam is bum mo dhali ta imandwall gwo gom gwonthus kun kulumkina um ibwa mo 'taa? <sup>5</sup> Dhuyi 'ce mo ma, uma wak pem gun enka/ mo. Din ma Arungimis ki kwany uni gwansan kun hatha'ko'd e mony'cesh mo mmota pa ki pa mo e monggam gwo is mo dhali mmota imankal mal gi bampa/ gi momis jin okina a'di gwo is gom uni gwansan kun eni a'di mo 'taa? <sup>6</sup> Hili um this wathi/ jin hatha'ko'd mii mo. A'di diki ta unim pa kun 'cwar umma? A'di diki ta uni gun dir um e mo jin dwallu gwo mo 'taa? <sup>7</sup> A'di diki ta uni gun wal gwo sora po/ gway yan ki a'di jin taku mo jin yuku um mo 'taa?

<sup>8</sup> Wakki/ um ka jin gana/ thimki gwonkan ma malik mo isi me'd Gwo ma Arungimis kun 'kwarkunu mo ki: /E mini en amanyak ca'b pini me'd is pini/ gana/ mo tani um miin ki 'bore/ mo be. <sup>9</sup> Hili wakki/ um mii mii ka gwar 'de/ mo tani um miiki miinthus mo dhali um waka gwonkan jin cinu mo me'd 'kwani gun dhan/ki gwo mo be. <sup>10</sup> Haali/ a'di jin jin dhuki gwonkan jin cinu mo ka 'dan'dap mo hili i/ush me'd mo gom jan tal 'de/ mo tani a'di wara'd ki wathi/ jin dina mii i'ba/ mo gom uni 'baar mo be. <sup>11</sup> Haali/ a'di jin o gwo mo ki: Dhalku/ cal ki mii mii mo ma, a'di si'da/ o gwo dok/e mo ki: Dhalka 'kosh ki mii 'kosh mo ma. Wakki/ /e diki mii miinyal mo hili i'kosha 'kosh mo tani/e waran ka mandhan gwonkan jin cinu mo be. <sup>12</sup> Wakan oyi um gwo mo dhali miinyi to mo wakan me'd uni gwansan gun minu dwall gwo mo 'ko'di gwonkan jin dhu'da dhu ki 'kus mo. <sup>13</sup> Haali/ gwon dwall a'di dar gi mo jin minu miimii mo e a'di jin diki tor momiimii mo. Hili momiimii ta mo jin pinu mii e apo/ gwon dwall mo be.

*Mongam Gwo Is ki Dar gi Mii mo tani A'di Wu'd mo be*

<sup>14</sup> Dhali gwo bala nyo/ u kata mo, iwak pem mo, wakki/ wathi/ o gwo ki a'di ta'd gi monggam gwo is mo hili idiki mii to mo tani a/mina monggam gwo is piti ita a'di is ki me'd mo 'taa? <sup>15</sup> Wakka kan walla 'bwahan hatha to hi'th 'ko'd mo dhali dar gi ton/te/ mmoshwa mo tani <sup>16</sup> dhali jan 'de/ peni um o uni gwo mo ki: Iiku/ ki monju'th is mo

ma, dhali, 'Bathi is ki 'ba'th mo, dhali, 'Tu'di/ mo, ki dar gi to jin cina um uni mo mmota mo gom bungwar is buni mo tani a/dhali mii yan a'di nyo/ u ki 'bore/ 'taa? <sup>17</sup> Wakan si'da/ monggam gwo is ki is piti mo wakki/ a'di dinuki mii to mo tani a'di wu'd mo be.

<sup>18</sup> Hili wathin 'den/ kamu/ midi o gwo mo ki: /E tan gi monggam gwo is mo dhali aha/ tana gi mii mo. Tor aha/ monggam gwo is pini ki dar gi miim pini mo ma dhali aha/ ki miim pem mo tani mina tor /e monggam gwo is pem mo be. <sup>19</sup> /E gami gwo is ka Arungimis tal 'de/ mo. /E miin ki 'bore/ mo be. Me'da rum thus kun nyo/on si'da/ gam gwo is mo dhali cuna is ki thunthur mo. <sup>20</sup> /E ona bwa ki to minu tora, /e cim pus yan, ki monggam gwo is ki dar gi mii mo tani a'di ta'da bush 'ko'd mo be. <sup>21</sup> Ibrahiim jin ta'da babam bana dinuki kar ki mo ma kar/e ki mii mo ki a'di ci ya/m piti ka Is/hak apowa gwata/ jin miinuwa basa 'cesh mo? <sup>22</sup> /E mishin ki monggam gwo is nyak ya ki miim piti mo dhali monggam gwo is a'di thimkunu ki mii mo be. <sup>23</sup> Dhali Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo thimki gwo jin onu mo ka: Ibrahiim gamki'da Arungimis gwo is mo dhali a'di karu a'di ki mo ma kar/e mo, dhali a'di yuku ka mugu ma Arungimis mo be. <sup>24</sup> /E mishin ki wathi/ a'di karu ka kar/ e ki mii mo dhali yisa ki monggam gwo is a'di 'de/ yisa. <sup>25</sup> Dhali ki mii jin nyaka'd kan mo tani dinuki kara Rahab si'da/ jin mii miinyal mo, ki mo ma kar/e ki mii mo me'd jin bu'thkina a'di igumbway mo dhali tu'c uni ki ii ka pije/ ki bwaya kamu/ mowa? <sup>26</sup> Haali/ me'd bungwar jin dar gi shi/in mo tani a'di wuki'd mo, wakan si'da/ monggam gwo is jin dar gi mii mo tani a'di wuki'd mo be.

### 3

#### *Ale'd*

<sup>1</sup> Um mini mii dhalku/ ki ta aris ka aris mo mmota imantor gwo mo, iwak pem, haali/ um mishin ki ana gun tora gwo mo tani minu dwall gwo ki miitwak jin 'bitha'bi'th ki nyanye/ mo be. <sup>2</sup> Haali/ ana 'baar mo tana iman'ci'th mii ka ris e i'pen mo dhali wakka cin 'den/ kamu/ jin diki 'ci'th mii e i'pen e gwo jin ona a'di mo tani a'di ta wathim 'borga/ gana/ mo jin mish 'kali'th bungwar isi 'baar mo si'da/. <sup>3</sup> Wakki/ ana dhuna tor 'kali'th e 'twa/ shumaram mo jin mina uni ha ana gwo e mo tani ana susa bungwar is buni 'baar mo be. <sup>4</sup> Hili gwo goma kur yi'de/ mo ma si'da/, ba uni gun caaca kagahara mo tani dhali borkina 'tham kun 'bitha'bi'th mo tani uni shunu bway ki ushi cwam bum 'pen mo e mo yin jin ta bwa ma manbora kur mo be. <sup>5</sup> Wakan ale'd a'di ta ari tom bungwar is mo dhali kar 'ba/ ki ca mo gom to gun caaca mo. Bwany cwa wa'di caa jin

karkunu mmoshwa ka le'd ga ara kapany o'd mo.

<sup>6</sup> Dhali ale'd a'di ta o'd mo be. Ale'd a'di ta to gi 'kwaniny'cesh jin diki ta *kar/e* ibwaman tom bungwar is bana mo mmonyobungwar isi 'baar mo mmoci'th ki o'd 'peni buyem pa jin dhodhuwa dho'th jin dosh 'peni o'd mo dhali jin cidhu ki o'd ki mo/o'd mo. <sup>7</sup> Haali/ aris to gun 'kona sho'k do donjon e ki she/ki she/ mo tani dhali 'dii dhali to gun paarana 'cesh mo dhali to yi'de/ mo tani uni mishu non 'kup mo mmo'te 'twa/ mo dhali uni nonu 'kup mo mmo'te 'twa/ mo ki wathimpa en'thi/ mo be. <sup>8</sup> Hili wathimpa en'thiy kamu/ yisa mishuwa le'd non 'kup mo mmo'te 'twa/ mo ki sule/ sule/ jin bir bakal ka yempa/ gom tonthus jin 'tu'du/ mo ka ati'd gi mowu mo be. <sup>9</sup> Ki a'di mo tani ana 'bora Tapa mii mo dhali Ababa mo dhali ki a'di mo tani ana jeekina 'kwani mo ana gun ukkunu mo mmowa e ka Arungimis mo. <sup>10</sup> 'Peni 'twa/ yan mo tani mom'bor mii pu'dki'd mo dhali monyjee mo. Iwak pem, gwo yansan ka ba/ imidi 'taki diki di wakan mo. <sup>11</sup> A/yi'de/ yidhi'thga/ dhali jin *ka/aka/du'dun* mo 'peni 'twan 'deya? <sup>12</sup> Cwampu/ midi mish dho'th mamana setuuna, iwak pem, walla cwalmana mura'th midi dhodha pu/ 'taa? Wakan si'da/ yi'dem 'bala'thga/ mol war ki yi'de/ jin yidhi'th'd mo be.

#### *Moyuk 'Peni Momis mo*

<sup>13</sup> Kaja a'di iyukayuk mo dhali mish gwo 'ban mo ibwam um mo? Ki miim 'borgam piti mo tani dhalki a'di tor a'di ki miim piti jin kara a'di is ki gwa'd mo ki moyuk mo. <sup>14</sup> Hili wakki/ um *ka/* ma du ki *ka/* mo mmoshi/ bwa mo dhali ta ham 'kus mo mmo'tula dum bum nycine/ mo tani dhalku/ ki dhu 'ba/ ki ca mo dhali mmota ator mo gom gwoj gana/ mo. <sup>15</sup> Moyuk yansan diki waki jin yayi'd ka 'cesh 'peni momis mo hili a'di ta jany 'cesh mo, dar gi to gi shi/in mo, ta ji ma rum thus kun nyo/on mo be. <sup>16</sup> Haali/ ki mo gi shinu bwa mo dhali mmota ham 'kus mo mmo'tula du mo 'kon mo tani a'di mina mo jin dun'kuru mii mo dhali mo jin botu ki miim bulga/ 'baar mo 'ko mo be. <sup>17</sup> Hili moyuk 'peni momis mo tani ta jin *twa/a/* jin dheleli'd mo, yan'ko'd mmota gi mon'ku'th is mo dhali mmo'thup e mo dhali mmoka'd bwa mo dhali mmo'tu'd ki momiimii mo dhali ki maman gana/ mo dhali mmodar gi mii ma gwar 'de/ mo walla mmodar ki washila/ mo be. <sup>18</sup> Dhali maman gi mo ma *kar/e* mo tani a'di sinu ki mon'ku'th is mo ki uni gwansan kun dhukina dhu ki mon'ku'th is mo be.

## 4

*Mmo'koki Ta Mugu gi 'Kwaniny'cesh mo*

<sup>1</sup> 'Peni mana yayin ma nyor mo dhali 'peni mana askina um ibwam um mo? A'di diki ta en'dap bum 'taa? kun askin e tom bungwar is bum mo? <sup>2</sup> Um 'kona gwo ibwa mo tani dhali um 'koki gam a'di mo. Wakan um ki 'koshu 'kosh mo. Dhali um 'tho'tha bwa mo tani dhali um mol a'di bu'th mo. Wakan um askin mo dhali gama nyor mo. Um 'koki gam to mo haali/ um 'koki dot to mo be. <sup>3</sup> Um dotki to mo tani dhali um 'koki bu'th a'di mo haali/ um dotki to ki dot thus mo mmo'baar a'di jin 'dapa um e mo be. <sup>4</sup> Um 'kwaniny cal, 'kona um ki mish mo mo ki mmonyak to mii ki 'kwaniny'cesh mo tani a'di ta 'kup ka Arungimis mo? Haali/ a'di wakan mo tani a'di yin jin ona bwa ki ta mugu gi 'kwaniny'cesh mo tani kar is piti mo mmota 'kup ka Arungimis mo be. <sup>5</sup> Walla a/tosha um ki Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo o gwo ka wuny is mo mmo/o gwo mo ki: A'di jin shwana dhapana nyor apo/shi/in jin kara a'di mo mmoga'b e ana mo? <sup>6</sup> Hili a'di ciki'da 'the ki nyanye/ mo be. Dhali wakan a'di o gwo mo ki: Arungimis ceshki mo mo gom uni gun dhu 'ba/ ki ca mo hili a'di ki ciya 'the gom uni gun dhu is buni ki gwa'd mo be. <sup>7</sup> Ci is bum wakan ka Arungimis mo ma. Roci tapa ma ruma 'cesh mo ma dhali a'di midi gus mo 'peni um mo be. <sup>8</sup> 'Dishi Arungimis is mo ma dhali a'di midi 'dish um is mo be. Lami me'd bum mo ma, um 'kwani kun ta imanmii münthus mo dhali dheleli adum bum mo ma, um 'kwani kun 'kona bwa ka susu/ mo. <sup>9</sup> Tayi buyem pa mo ma dhali koyi mo dhali ki kony jabu'th mo. Dhalki mompe'th bum wara'd ki mon'ko mo dhali dhalki bwaj 'kunyud bum wara'd ki mondit' bwa mo. <sup>10</sup> Dhuyi is bum ki gwa'd mo ibwambori Tapa Arungimis mo ma dhali a'di midi dhu um ki ca mo be.

#### *Mmodwalla Kan Gwo mo*

<sup>11</sup> Dhalku/ gwonthus ki o ka rem 'kup mo ma, iwak pem. Haali/ a'di jin oki gwonthus apowa kam piti mo walla dwalla kam piti gwo mo tani a'di oki gwo apo/ gwojkan jin cinu mo dhali dwall gwojkan jin cinu gwo mo. Hili wakki/ / e ki dwall gwojkan jin cinu gwo mo tani / e tana manmii gwojkan jin cinu mo yisa hili / e tana mandwall gwo mo be. <sup>12</sup> Amanci gwojkan jin cinu mo tani di'd 'de/ mo dhali amandwall gwo di'd 'de/ si'da/ mo, a'di jin mishi'da mish woth mo dhali mmo'ce'da/ 'ce'd sho'k mo. Hili ki / e ja dwallkina mannyak ca'b pini gwo mo?

#### *Dhalku/ 'Baki 'Theki Mis goma 'Thamo/ mo*

<sup>13</sup> Jiyu/ shwane/ mo ma, um uni gun o gwo mo ki: Shwane/ walla ka'thamo/ ana mina ii mo e mo ciki/ dhali ciki/ e bampa/ mo dhali 'baar yil mo imun mo dhali yol to mo dhali gam nyunycina/ mo. <sup>14</sup> Hili um 'koki mish

to gun mini mii ka'thamo/ mo. Monj'koki/ em bum wakata mo? Haali/ um tana wulpe/ kun piyin ki ari mo mo dhali la pi mo be. <sup>15</sup> Gom kan ka ba/ gun o gwo mo ki: Wakki/ Tapa ona bwa mo tani ana mina 'ko ki e mo dhali ana ki mii to yansan mo walla to caan mo. <sup>16</sup> A'di ta a'di, um dhuki 'bam bum ki gwo jin baha um mo. Aris mo jin dhunu is ki ca mo tani uni ta tonthus mo. <sup>17</sup> A'di yin jin mish jim 'boro'd mo mmomii mo dhali diki mii a'di mo tani gom a'di mo a'di ita miinthus mo be.

## 5

*Gwo jin Rumu gom Uni gun Ta Pa ki Pa mo*

<sup>1</sup> Iiyu/ shwane/ um gun ta pa ki pa mo mmoko mo dhali mmowol cuuwa/ mo gom monto'c bwa gun pu'dkina po/ um mo. <sup>2</sup> Tom bum kun tana um pa ki pa mo tani pu/kin mo dhali burriyem bum shwan ma dhurany mo. <sup>3</sup> 'Dolkon ganam bum dhali 'dolkon kush bum wu gure/ mo dhali gurem buni kun wuna uni mo tani mini ta gwontor apo/ um mo dhali a'di midi shwa bungwar is bum mo me'd o'd mo be. Um tul to gun ish kumma/ is mo goma cim kun 'koni 'ko'd mo be. <sup>4</sup> Hili to gi gama uni gun miina tu'c mo, uni gun 'cithi/ to mo e bwam buntom bum mo kun baga um ka wun mo tani gwokin kagahara mo. Dhali ko jin gwona iman'cith to mo tani a'di jidhirki'd mo e bwany'ce gi Tapa Arungimis gi momis mo be. <sup>5</sup> Um 'koni mony'cesh ki 'kom bum mo dhali ki bwam bum mo. Um momotkina dum bum mo eya tee jin 'cithu/ to 'kus mo. <sup>6</sup> Um ta imanwaqa waq mo. Um 'koshki wathin kar/ e jwa mo. A'di diki roc um mo be.

*'Kuci Bwa mo dhali Mojin Paluwa Palmo*

<sup>7</sup> 'Kuci bwa mo ma ki 'kari'th wakan, iwaq pem, ntaga cim jin mina Tapa pu'du/ mo. Hili mo mo ma, amankor to corki maman to jin tana aane/ e mony'cesh mo mmo'kuca a'di bwa mo ki 'kari'th apo/ a'di ntagi a'di bu'thki'da sho'k jin twa/a/ dhala sho'k jin 'ko'd mo be. <sup>8</sup> Um si'da/ 'kuci bwa mo ma ki 'kari'th mo dhali tela dum bum sho'k mo gom ya gi mina Tapa pu'du/ e me'd hila/ mo. <sup>9</sup> Dhalku/ ki miyiya gumgum mo, iwaq pem, apo/ ka rem 'kup mo ma, ki um minu 'koki dwall gwo mo. Hili mo mo ma, amandwall gwo a'di doshki'da po/ campur mo be. <sup>10</sup> Me'd gi she/ mm gi isa nyor mo dhali bwa jin 'kuçu mo ki 'kari'th mo tani iwaq pem, budhi imançi gwo ma Arungimis mo, uni gun ciki gwo gom gway gi Tapa Arungimis mo. <sup>11</sup> Hili mo mo ma, ana yuka uni gwansan ki ku gi 'bora bwa mo, uni gun 'kokunu mo mmoṭel sho'k mo. Um cikki gwo mo goma Ayuub telki sho'k mo dhali um parki 'pemen jin di'di bwan Tapa e

mo, bahili Tapa Arungimis a'di jin hilki'da hil mo dhali mmomiimii mo be.

<sup>12</sup> Hili apowa ris to 'baar mo tani iwaq pem, dhalku/ ki o gwo is mmothul me'd mo walla gom momis mo walla gom mony'cesh mo walla ma e gwo jin onu isa tiya mo, hili dhalka nyem bum ta'da nye mo dhali hili dhalka yisam bum ta'da yisa mo, ki um mini 'koki ta'k mo e miywaq mo be.

<sup>13</sup> A/ wathin kamu/ ibwam um 'kosha is ka nyor mo 'taa? Dhalki a'di 'tho'd mo. Dhali a/wathin kamu/ di'd jin 'bora bwa mo 'taa? Dhalki a'di yuk gway gi moman mo. <sup>14</sup> A/wathin kamu/ ibwam um 'ba'thki'd mo 'taa? Dhalki a'di yuk 'kwani gwanyjaka/ ma kaniisa mo dhali dhalki uni 'thon mo gom a'di mo dhali wol a'di ayini 'kup ki gway gi Tapa mo <sup>15</sup> dhali ki mon'tho gi mongam gwo is mo tani a'di midi woth wathi/ jin 'batha'd mo dhali Tapa a'di midi cu a'di mis mo dhali wakki/ a'di miiki miinthus mo tani a'di minu gwam mo be. <sup>16</sup> Dhali ki mii gi wakan mo tani piyi gwo miinthus bum ka rem 'kup mo ma dhali 'thoyi ka rem 'kup mo ma, ki um minu waç mo be. Haali/ mon'tho gi wathin kar/ e mo tani ta gi mom'bi'th e a'di mmowagas mo be. <sup>17</sup> Iliyya a'di ta wathi/ jin nyaka e 'dap ki ana mo dhali a'di 'thoki'd ka daran du mo jin min ma shoki diki he'th mo, dhali ki yili kwara mo tani dhali ka appe 'kona 'kupi pe'de/ mo tani asho'k diki he'th apo/ mony'cesh mo be. <sup>18</sup> Dhali yan'ko'd a'di 'thoki'd mo dok/e dhali momis ciki'da sho'k mo dhali mony'cesh dho'thki maman tom piti mo be.

<sup>19</sup> Iwaq pem, wakki/ jan tal 'den kamu/ 'peni bwam um dhereski'd mo 'peni gwon gana/ mo tani dhali jamu/ ki sus a'di ka nyan'ko'd mo tani <sup>20</sup> dhalki a'di mishi'd ki a'di yin jin susu'da manmii miinthus ka nyan'ko'd 'peni bway dheres piti mo tani midi woth a'di akashiram piti 'peni mowu mo dhali midi kuma ma'diny miinthus 'kup mo be.

## Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma BUṬERUS mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ABuṭerus, a'di jin karu ki she/ mo goma Yesus Kriṣthos mo.

E uni gun 'kokin mo e bwaman 'kwanin tiya mo kun cekerkunu bwa mo e Pam Buntus mo dhali e Pañ Galathiyya mo dhali e Pañ Kabbadukiyya mo dhali e Pa Asiyya mo dhali e Pam Biṭhiniyya mo <sup>2</sup> uni kun kwanykunu mo dhali kun 'kawurkin ma Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali kun dhagamkunu mo ki Shi/in mo gom gwo jin hana uni e mo eya Yesus Kriṣthos mo dhali goma bas piti jin kukuski'd mo.

Dhalka 'the dhali moñku'th is minu mar is gom um mo.

### *Mo ma Teñ Kape/ jin Di ki E mo*

<sup>3</sup> Mom'bor mīi midi di mo goma Arumgimis mo dhali Ababa gi Tapa Yesus Kriṣthos bana mo. Ka dhan momiimīi piti mo tani ana 'kokunu mo mmodho'th mo dok/ e e mo ma 'teñ kape/ jin di ki e mo ki mompi ma Yesus Kriṣthos 'peni mowu mo, <sup>4</sup> dhali e mo mal jin budhu mo a'di jin moli pu/ mo, dhali jin dinuki shi/ ki mīi mo, dhali jin midi diki us mo ki jog mo, dhali jin karkunu mo gom um mo e momis mo. <sup>5</sup> Um gun jinu ki mom'bi'th ma Arumgimis mo ki mo ki moñgam gwo is ki bway mowoth mo, a'di jin thosonkunu mo mmoṭor eya tente/ ka tee jin 'ko'd mo. <sup>6</sup> E mīi yansan mo tani 'kunyi um bwa mo ma, ba shwane/ ki ari mo yansan mo tani um mina isi 'kosh ka nyor mo ki mompal ki she/ ki she/ mo. <sup>7</sup> Wakan ki moñgam gwo is bum gana/ mo, jin ta yintho/ ki yintho/ mo mmobol 'dolkon gana/ e mo, a'di, ba a'di jin mishi pu/ mo tani a'di nyo/ u ki mo/ o'd mo tani minu 'taki gam mo mmoçi momar mo dhali monyca mo dhali montak mo e mony'cee jin minu 'ceeya Yesus Kriṣthos mo be. <sup>8</sup> Ki dar gi mmoṭar a'di e mo tani um enki a'di mo. Ba um bala kun 'koki par a'di e mo shwane/ mo tani um gamki gwo is e a'di mo dhali 'kunyina bwa mo ki gwo jin molu bah mo dhali jin eka/ ek mo. <sup>9</sup> Me'd gwo jin thimkunu mo gom moñgam gwo is bum mo tani um bu'thki bway mowoth bum goma kashiram bum mo be.

<sup>10</sup> Imançi gwo ma Arumgimis kadhamo/ kun oki gwo kun onu is mo goma 'the yan mo jin midi ta jim bum mo tani uni simmki mīi e mo dhali dota/ doṭ mo gom bway mowoth yansan mo be. <sup>11</sup> Uni doṭkina doṭ mo goma ci en'thiñ kamu/ mo walla mo mo jin ṭorkina Shi/in ma Kriṣthos jin di'd e uni mo me'd jin ṭorkunu gwo ṅwa/ a/ mo gom

isa nyor ma Kriṣthos mo dhali monyca jin midi di ṅ'ko'd mo be. <sup>12</sup> A'di ṭorkunu uni eya tente/ mo ki uni 'koki mīi to mo gom is buni mo, hili gom um mo, eya ris to gun baṅkunu um shwane/ mo ki uni gwansan kun ta imançi gwom 'borod e um mo ki Shi/in Dheleladhelel mo, a'di jin hashkunu 'peni momis mo, uni kun ta to jin 'koshkina iman'doyu gwo te/ mo mmoṭar e mo be.

### *Ayuk jin Yuṅu mo Mmo'ko 'Ko jin Kogu mo*

<sup>13</sup> Wakan deki adum bum mo dhali kuthi is ki 'cese/ 'cese/ mo, dhali dhuyi a'teñ kapem bum ki mon'tu'd mo apowa 'the mo, a'di jin pu'dki'di um mo 'peni mony'cee jin 'ceekunuwa Yesus Kriṣthos mo be. <sup>14</sup> Me'd uçi gun ha gwo e mo tani dhalku/ mīi ki tash mo mmodhu e ki 'thir 'thir mo me'd jin mīikina um 'thissa/ e mīin dhamom pus bum mo. <sup>15</sup> Hili me'd jin tana a'di jin yuki um, a'di jin kogu mo tani tayi um uni gun kogu mo ki is bum mo eya ris mīim bum kun nyoña um is mo. <sup>16</sup> Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki: Um mini mīi ta kun kogu mo haali/ aha/ tana a'di jin kogu mo be. <sup>17</sup> Waṅki/ um mini yuṅa yuṅ apowa Baba mo, a'di jin dwallki 'kwani gwo ka 'dete/ 'dete/ ki dar gi mīi ma gwar 'de/ mo isi ki mīim buni kun mīina uni mo tani nyoñi is bum ki moñko/ is mo ka teem bumi 'baar mo jin 'kona um mo e bwañ 'kwanin tiya mo. <sup>18</sup> Um mishki mo ki um wankunu 'ba/ mo 'peni mīim pe'th kun luṅu 'peni ibabam bum mo tani yisa ki to kun mini pu/ mo me'd 'dolkon kush mo walla 'dolkon gana/ mo, <sup>19</sup> hili um wankunu 'ba/ mo ka bas ma Kriṣthos jin ta yintho/ mo me'd ji gi ari ka'bal jin dar gi thalkin mo dhali jin ta jim 'borgar gana/ mo. <sup>20</sup> A'di 'kawurkunu ṅwa/ a/ mo ki mony'cesh yan 'konuki ka'b mo, hili a'di ṭorkunu eya tente/ e 'ko'd mo gom mo gi gway bum mo be. <sup>21</sup> E a'di mo tani um takin gi mo jin wunuwa Arumgimis jwa i is mo, a'di jin cuki a'di mis 'peni mowu mo, dhali ci a'di monyca mo, wakan ki moñgam gwo is bum mo dhali mo ma 'teñ kapem bum mo mini 'ko eya Arumgimis mo be.

<sup>22</sup> Mmodhelelkina um aḱashiram bum mo ki gwom bum jin hana um e mo e gwon gana/ mo gom washila/ jin piyi'd e um mo e mo/en mo gom iwaḱ mo, mmo/ enkina uma en mo ki bwan dara'd mo 'pena duñ gana/ mo. <sup>23</sup> Um dho'thkunu mo dok/ e ki dho'th this mo, yisa 'peni emen to jin midi pu/ mowa, hili 'peni emen to jin midi mol pu/ mo, e a'di jin ta gwo ma Arumgimis jin di'd ki e mo dhali jin midi di ki sule/ mo. <sup>24</sup> Haali/

Aris shuman isi 'baar mo uni wana e ka sho mo.

Dhala ris jarom buni mo tani uni wana e ki jandi/ ma sho mo.

Asho ku'thkin mo dhali jandim buni raskin mo

<sup>25</sup> hili gwo gi Tapa mo tani a'di ca'bki'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

Gwo yansan a'di ta gwom 'boro'd mo, a'di jin cikunu um mo be.

## 2

*Wosh jin Di ki E mo jin Ta'da 'Duntula/ mo dhali Kal jin Kogu mo*

<sup>1</sup> Wakan dhuyi aris mii kun dupuwa dupi e 'pen ka pije/ mo dhali arisa mak mo dhali mii kun ta washila/ mo dhali miin dhapan mo dhali arisa thu'th 'pen kun thudhu mo.

<sup>2</sup> Me'd usha nam 'pereny kun daka dhodhu mo tani oyi bwa mo goma ko mo jin ta to gi shi/in jin dheleli'd mo. Ki a'di mo tani um mini ca mo e bway gi mowoth mo. <sup>3</sup> Haali/ um nyokki bwanjush gi Tapa mo be.

<sup>4</sup> Iiyu/i a'di mo, a'di jin ta wosh yin jin di ki e mo, a'di jin wakina 'kwani mo, hili e jis/e ma Arungimis mo tani a'di kwanykunu mo dhali a'di ta yintho/ ki yintho/ mo. <sup>5</sup> Dhali me'd wosh kun 'ko ki e mo tani tayi um ki is bum kun minu nyan mo mmota gu'b gi to gi shi/in mo, mmota uni gun mii mii ma gasiis kun kogu mo, mmoci to kun 'cithu/ 'kus mo kun ta gi shi/in mo kun mishu bu'th ka Arungimis eya Yesus Kristhos mo be. <sup>6</sup> Haali/ a'di telki'd mo e Gwo ma Arungimis jin 'kwarkunu mo ki:

Hili mo mo ma, aha/ 'thikina aSihyuun wosh mo, a'di jin ta wosh 'penabi jin kwanyu mo dhali jin ta yintho/ mo.

Dhali a'di jin gam gwo is e a'di mo tani minu 'koki kar ki mo ma 'the is mo be.

<sup>7</sup> Wakan e um mo um gun gamki gwo is mo tani a'di ta yintho/ mo, dhali hili gom uni gwansan kun 'koki gam gwo is mo tani:

Wosh gana/ yansan jin wakina imannyan gu'b mo tani

a'di warki'd ka dhana 'kan'kup wosh gi 'penabi mo,

<sup>8</sup> dhali

Wosh jin midi dhu 'kwani mmokol mo, dhali wosh jin midi dhu uni mmota'k mo, haali/ uni golkunu mo haali/ uni 'koki ha gwo e mo me'd jin 'kawurkunu uni mo mmomi mo.

<sup>9</sup> Hili um ta emen kun kwanykunu mo dhali imanmii mii ma gasiis jin waki ji ma malik mo, dhali um ta kal gi 'kwani kun kogu mo, dhali um ta 'kwani ma Arungimis ki is pitin gana/ mo, ki um mini bah eya tente/ mo miim 'borgam piti mo, a'di jin yukki um mo 'peni bwam mondhurum'd mo e mojkush piti jin ta momer mo. <sup>10</sup> Ntwa/a/ mo tani um 'koki ta 'kwani mo, hili shwane/ um ta 'kwani ma Arungimis mo. Ntwa/a/ mo tani um 'koki bu'th mo jin miinu mii mo, hili shwane/ um bu'thki momimii mo be.

*'Koyi Me'd Imanmii To goma Arungimis mo*

<sup>11</sup> Um gun enu mo, aha/ yuka um mo me'd 'kwani kun 'kon ka pije/ mo 'peni bampaj kamu/ mo dhali me'd uni kun 'kon e bwaman 'kwaniin tiya mo, mmoga/ mii kun dhunu e ki 'thir 'thir mo gi shuman is mo jin ta to jin aski'da asa powa kashiram bum mo. <sup>12</sup> Hali miim 'borga/ mo mmonyon is mo e bwaman 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo, wakan wakki/ uni mini 'taki o gwo apo/ um mo me'd imanthu'th to mii mo tani uni mini 'taki par miim 'borgam bum e mo dhali kara Arungimis ki ca mo eya tee gi mowoth mo be.

<sup>13</sup> Dapi 'twa/ mo gom gway gi Tapa mo eya ris mii kun telkina 'kwani en'thi/ 'pen mo gom 'kom buni mo, wakki/ a'di midi ta malik mo jin ta tapa apo/ tiyan tiya mo <sup>14</sup> walla imudhiir mo kun hashu ki a'di mo mmoci uni gwansana jisa mo kun thu'th to mii mo dhali man uni gwansan kun miin ki 'bore/ mo. <sup>15</sup> Haali/ a'di ta bwa ma Arungimis mo ki um ki miim 'borgam bum mo kun miina um mo tani mini mu'th 'twa/ gi 'kwanim pali/ mo dhali miim pus buni mo. <sup>16</sup> Tayi 'kwani kun 'kon ki 'kus mo, hili ki dar gi mii jin mina umi bu'th mom bum jin 'kona um ki 'kus mo mmota mii jin dik mii gun miina um kun ta thus mo. Hili 'koyi me'd uni kun ta imanmii to goma Arungimis mo. <sup>17</sup> Taki aris 'kwani 'baar mo. Eni iwak bumi 'baar mo. Koki Arungimis mo. Taki imalik mo.

*She/mm Mii ma Kristhos jin 'Kosha Is A'di ka Nyor mo*

<sup>18</sup> Imanmii towa, 'dapi 'twa/ mo e tapam bum mo ka ris montak mo, hili yisa jasi e uni gun mii mii ki bwanjush mo dhali mii ma 'thup e mo, hili si'da/ e uni gun 'cwarina 'cwar mo be. <sup>19</sup> Haali/ wathi/ a'di tesu mo wakki/ a'di ta'd gi 'twa/ ma du 'kup ka Arungimis mo mmo'dim 'kup mo e isa nyor mo me'd jin tana a'di isa nyor jin diki ta kar/ e mo. <sup>20</sup> Haali/ to jin gama um a'di ta'da taye, wakki/ um ki thu'th to mii mo dhali gam mondor mo gom a'di mo tani dhali um mini bu'th a'di ki bwa jin 'kuçu ki 'kari'th mowa? Hili wakki/ um ki mii miim 'boron mo dhali 'kosh is ka nyor mo gom a'di mo tani um bu'thki a'di ki bwa jin 'kuçu ki 'kari'th mo dhali um tan gi mo jin tes ma Arungimis mo be. <sup>21</sup> Haali/ gom a'di yan mo tani um yukkunu mo, haala Kristhos si'da/ 'koshu is ka nyor mo gom um mo, mmodhalkina a'di um she/mm piti mo ki um mini 'taki batha cuç piti mo be. <sup>22</sup> A'di diki mii miinthusu 'denj kamu/ mo. Dhali gwo maka 'denj kamu/ si'da/ dinuki gam 'pena le'd piti mo be. <sup>23</sup> Ki a'di sorkunu mo tani a'di diki raça sori bway mo. Ki a'di 'koshkina is ka

nyor mo tani a'di diki shwaa 'cesh ki sho'k mo. Hili a'di gamki a'di gwo is mo, a'di jin ta'da mandwall gwo mo jin ta'da *kar/e* mo. <sup>24</sup> A'di a'di ki is piti *kalki* miinthus bana e is piti mo apo/ cwa mo, ki ana mina 'taki wu miinthus mo dhali 'ko ki e mo e mo ma *kar/e* mo. Ki jamam piti jin dorkunu a'di mo tani um wačkunu mo be. <sup>25</sup> Haali/ um iikini per mo me'd *ka'bal* mo, hili shwane/ um dokkin ka nyan'ko'd mo eya Manhil Ka'bal mo dhali Amanjiya *kashiram* bum mo be.

### 3

*Shush Mii jin Miina Up kun Mashu mo dhali Ikath mo*

<sup>1</sup> Wakan si'da/ um upa, 'dapi 'twa/ mo e ikathim bum mo, wakan ki kun tiya mo, ba kun tiya yisa ha gwo eya, uni minu 'taki gama du is ki dar gi gwo mo goma nyoñ is gi i/ashim buni mo <sup>2</sup> ki uni mini par miim bum jin tuka ama tu'k is e mo dhali miin dhelelga/ mo gom mii kun nyoñuwa nyoñ mo. <sup>3</sup> Hili dhalku/ ki dhal miim bum mmota ji ma por ma pije/ mo gom tom bum kun hidha um i is mo ka mur jin to'du mo, dhali mmonyoy 'dolkon gana/ mo dhali hi'th burrinyem po/ mo, <sup>4</sup> Dhali hili dhalki a'di ta'da cinj kamu/ jin bagu mo jin ta'da du mo ki wosh dhel jin moli pu/ mo jin ta shi/in jin 'thupa e mo dhali jin di'd ki shwam mo, a'di jin ta yintho/ ki yintho/ mo e bwambori jis/e ma Arungimis mo. <sup>5</sup> Wakan 'thissa/ up kun dhelelin mo, uni kun tan ga 'tej kape/ eya Arungimis mo tani nyoñki is buni mo dhali 'dap 'twa/ mo e gwo gi ikathim buni mo, <sup>6</sup> me'da Saarah mmohakina a'di gwo ma Ibrahim e mo dhali yu'k a'di ki tapa mo. Dhali um shwane/ mo ta uci ma yim mo wakki/ um mini mii mii ki 'bore/ mo dhali mmodiki dhal toj kamu/ bway mo mmodee um is mo be.

<sup>7</sup> Wakan si'da/ um gwaṭha, 'koyi ki isi 'kom pa mo nyakki up bum mo, mmoçi montak goma 'bom mo me'd jin 'ka'da isa yim mo ki bungwar ma yim mo, haali/ um nyakki mal buthi mon'de/ mo ka 'the ki mondiki/e mo, ki mii gi wakan mo tani ka 'thom bum kun 'thona um mo tani minu 'koki 'taki non 'kup mo be.

*'Koshi Is ka Nyor ma gom Gway Mii ma Kar/e mo*

<sup>8</sup> Kwality 'te/ be. Aris umi 'baar mo, tayi gi mo jin gamu gwo me'd e shi/in mo, dhali koci e mo, dhali eni iwačk bum mo, dhali tayi ka duj 'ka'dga/ mo dhali bwa kun dhunu ki gwa'd mo. <sup>9</sup> Dhalku/ ki rak tonthus bway mo gom tonthus mo walla dhalka sor ki raki bway mo goma sor jin soru mo. Hili apo/ mii yan ki ca'ckon mo tani 'boriya 'bor mii mo haali/ gom mii yan mo tani um yučkunu mo ki um mini 'taki bu'th mo jin 'boruwa 'bor

mii mo be. <sup>10</sup> Haali/ me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

A'di jin mido 'taki en mondiki/e mo dhali par ateem 'borga/ e mo tani dhalki a'di noni'da le'd piti 'peni tonthus mo dhali 'twam piti 'peni mo jin onu gwo ma mak mo.

<sup>11</sup> Dhalki a'di tu'kki'd mo 'peni tonthus mo dhali mii miim 'boro'd mo dhali dhalki a'di simm monku'th is e mo dhali ur a'di isho'k mo.

<sup>12</sup> Haali/ e gi Tapa a'di di'd apo/ uni gun mii miin'kar/e mo

dhali 'cem piti ka'dkina a'di mo gom mon'thom buni mo be.

Hili bwam/ e gi Tapa diki'da po/ uni gun miiki tonthus mo.

<sup>13</sup> Dhali kaja di'di mmoshi/ um mo wakki/ um shwana miin gana/ anyor ki thith mo?

<sup>14</sup> Hili isi kani wakki/ um 'kosha is ka nyor mo gom gway gi mii ma *kar/e* mo tani um minu 'bor mii mo be. Dhalku/ uni ki ko/ mo walla dhalka du ki mur mo, <sup>15</sup> hili eya dum bum mo tani tuki aKristhos me'd Tapa mo. Isa yempa/ mo tani um mini thoson is mo mmota iman'ce'd gwo she/ mo gom ma gom 'kwani gunn kun yučki um mo mmoçi gwo goma 'tej kape/ jin di'd e um mo, hili miyi a'di ka du jin 'thupu e mo dhali ka tučk jin tuču/ mo. <sup>16</sup> Dhali dhuyi 'twa/ ma dum bum ki dhelel dhelel mo, wakan wakki/ um minu 'taki sor mo tani uni gwansan kun sorki um mo goma nyoñ bum jin nyoña um is ki 'bore/ mo eya Kristhos mo tani uni minu dhu ki mo ma 'the is mo be. <sup>17</sup> Haali/ a'di 'boro'd ki 'bor gana/ mo mmo'kosh is ka nyor mo gom miin gana/ mo wakki/ a'di mido 'taki ta bwa ma Arungimis mo mmobol mii jin thudhu mii e mo. <sup>18</sup> Haala Kristhos a'di wuki'd mo si'da/ gom miinthus mo me'd 'de/ mo gom 'kwani 'baar mo, a'di jin ta'da *kar/e* mo wuki'd mo gom uni kun 'koki ta *kar/e* mo, ki a'di mido 'taki sus ana eya Arungimis mo. A'di karkunu mo mmowu mo ki bungwar is gi shuman is mo, hili a'di karkunu ki e mo e shi/in mo. <sup>19</sup> E a'di jin yakina a'di mo dhali ci gwo e shi/in kun 'kon eya sijn mo, <sup>20</sup> uni gun 'koki ha gwo e 'thissa/ mo, me'd jin 'kuçkin ma Arungimis bwa ki 'kari'th mo mmoçora çor ka tee ma Nuuh mo, me'd jin dikina a'di mmonyana dhana kur mo, a'di jin 'kokina 'kwani ki daça/ icine/ mo, uni gun 'koni jasi pekwara mo, uni a'di itakunu is ki me'd 'peni yi'de/ mo be. <sup>21</sup> Mo ma cuç jin cuçu/ jin 'dapa'd ki gwo yan mo tani a'di wothki um shwane/ mo, yisa me'd mii jin kalkunuwa dihar ka pije/ 'peni bungwar is mo, hili me'd isi 'kup jin yipkunu eya Arungimis mo gom 'twa/ ma dun dhelelga/ mo ki mompi ma Yesus Kristhos mo, <sup>22</sup> a'di jin ciçki bway momis mo dhali a'di jin diki'd ka bim poros ma Arungimis mo nyakki aris



iman'doyu gwo mo dhali ki moshirr mo dhali mom'bi'th kun 'dapki 'twa/ ki a'di mo be.

#### 4

*Imandhuwa 'The ma Arungimis Gana/ mo*

<sup>1</sup> Haali/ me'd mii gi wakan mo tani aKristhos 'koshkina is ka nyor e shuman is mo tani thosoni is bum mo ki gwon 'de/ mo mmokulumi bwa mo, haali/ a'diyin jin 'kosha is ka nyor mo e shuman is mo tani a'di dakki miinthus mii mo, <sup>2</sup> wakan mmo'ko mo gom mo jin bogo'd mo naskina/ e shuman is mo yisa mmomodok/ e dhu e ki 'thir 'thir ki e gi 'kwani en'thi/ mo, hili ki bwa ma Arungimis mo be. <sup>3</sup> Hili dhalka tee yin jin yaki'd ki jim pe mo 'kosh jwa mo mmomii me'd mii kun miikina 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo mmo'kokina uni e mii kun 'kanuwa kanthi/ mo dhali e mii gun dhuu e ki 'thir 'thir mo dhali e mo jin 'kosh ma suwa 'kosh mo dhali e mii kun waluwa wal e mo'j'kupa su mo, dhali mmomii ki ra'b mo e mo ma su mo dhali e mii kun luju tompinyon mo kun 'kona gwonkan ki dhal bway mo. <sup>4</sup> Uni wunyu/ is shwane/ mo ki um 'koki gam mii me'd ki uni mo e miin 'de/ jin 'baara uni mo ki 'twa/ mo e mii gun miina uni ki ra'b mo, dhali uni sorki um mo. <sup>5</sup> Hili uni mini ci gwo e a'di mo, a'di jin thosonki is mo mmotwall gwo mo gom uni kun 'kon ki e mo dhali kun wukin mo be. <sup>6</sup> Haali/ gom gwo gi wakan mo tani a'di cinu gwom 'borga/ yan mo isi kani gom uni gun wukin mo, ba ki uni dwallkunu gwo mo e shuman is mo me'd 'kwani mo tani uni mini 'taki 'ko ki e mo e shi/in mo me'da Arungimis mo be.

<sup>7</sup> 'Pemen ma ris to gwansani 'baar mo tani pu'dkin hila/ mo be. Wakan dhuyi adum bum ki 'bore/ mo dhali kuthi is ki 'cese/ 'cese/ mo goma 'thom bum jin mina umi 'tho mo. <sup>8</sup> Apowa ris mii gwansani 'baar mo tani buthi/ mii ki ri'd mo mmo/ena en ka rem 'kup mo jin diki ush me'd mo, haali/ mo/en a'di kumki'da ris miinthus kun dhukunu ka makampo/ 'twa/a 'cesh mo. <sup>9</sup> Boti ki mii jin minu ta gu'b bum nja mo ki dar ga gumgum ka rem 'kup mo. <sup>10</sup> Me'd 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun bu'thki to kun cinu ki me'd mo tani bu'thki a'di mo mmomii to mo gom tiya ka rem 'kup mo me'd imandhuwa 'the ma Arungimis ki she/ ki she/ mo kun ta kum 'boron mo. <sup>11</sup> A'diyin jin oki gwo mo tani me'd a'din 'de/ yin jin bakki gwonkan ma Arungimis mo. Dhali a'diyin jin mii to e mo jin miinu to mo tani me'd a'din 'de/ yin jin mii to mo ki mom'bi'th jin thip ma Arungimisa thip mo. Ki mii gi wakan mo tani eya ris to 'baar mo Arungimis minu kar ki ca mo eya Yesu Kristhos mo be. E

a'di mo tani monyca cila a'di mo dhali mo jin tanu tapa mo gom 'pemen ki sule/ dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

*Mo jin 'Koshu Is ka Nyor mo Me'd Uni kun Ta Uni ma Kristhos Gana/ mo*

<sup>12</sup> Um gun enu mo, dhalku/ ki ta ku gun minu wuny is mo e mii kun 'batha'ba'th mo me'd o'd mo jin pu'dki'da po/ um mo mmonyoy/ um mo, me'd torj kamu/ jin molu mo jin mii um mo be. <sup>13</sup> 'Kunyi bwa mo isi me'd jin pwakkina um isa nyor ma Kristhos mo tani ki um si'da/ mina bwa 'taki 'kuny mo dhali 'bor mo, ki monycam piti minu tor eya tente/ mo be. <sup>14</sup> Wakki/ um waku mo gom gway ma Kristhos mo tani um 'borkunu mii mo, haali/ Shi/in gi monyca mo dhali ji ma Arungimis ca'bki'da po/ um mo be. <sup>15</sup> Hili dhalku/ ki dhal jan tal 'den kamu/ 'peni bwam um mo mmo'kosh is ka nyor mo me'd a'di jin 'koshki'da mee mo, walla me'd a'di jin kwalki'da 'di/ mo walla me'd a'di jin thu'th to mii mo walla me'd a'di jin shwan ma pipi anyor mo. <sup>16</sup> Hili wakki/ jan tal 'den kamu/ 'kosha is ka nyor mo me'd a'di jin ta'da Kristhiyan mo tani a'di mina is diki mii 'theya 'the mo, hili e bwan'kwariny gway yan mo tani dhalki a'di kara'da Arungimis ki ca mo. <sup>17</sup> Haali/ mo pu'dki'd mo gom gwon dwall mo mmotel 'pen 'peni uni gun tana ta/ ma Arungimis mo. Dhali wakki/ a'di telu 'pen ki ana mo tani 'pemen midi ta ata mo gom uni gwansan kun 'koki ha gwom 'borga/ ma Arungimis e mo? <sup>18</sup> Dhali me'd gwo jin 'kwarkunu mo ki:

Wakki/ a'di ta to jin dita mii mo gom wathin kar/ e mo mmowoth mo tani mane mo jin mina uni gun ushuna ush mo dhali imanmii miinthus piyu 'ba/ ka pije/ mo?

<sup>19</sup> Wakan dhalki uni gwansan kun 'kosha is ka nyor mo isi ki bwa ma Arungimis mo mmomii miim 'boron mo tani dhalki uni miin mo dhali ciya kashiram buni eya Man/ uk to jin ta isin gana/ mo.

#### 5

*Hili Ama'diny ma Arungimis mo ma*

<sup>1</sup> Wakan aha/ malaskina jwahan 'kwanin kaniisa mo e bwam um mo, me'd jin taka/ garr jin ta jwaha/ si'da/ mo dhali ta aman/o gwo mo gom isa nyor ma Kristhos mo dhali me'd jin bu'thki/ monycam piti si'da/ jin minu tor eya tente/ mo be. <sup>2</sup> Ciyi ama'diny ma Arungimis tonte/ mo, a'di jin kanu um gwo mo mmomii mo, yisa ki mii jin minu tu'c uma, hili ki bwa jin onu mo, yisa gom mii jin minu gama du is ki mon'the is mo, hili ki 'ba/ jin ganankunu mo, <sup>3</sup> yisa ki mii jin mina umi 'cwara 'cwar apo/ uni gwansan kun kanu um gwo mo mmomii to mo, hili tayi she/mn goma ma'diny ma Arungimis

mo. <sup>4</sup>Dhali ki a'di jin ta'da Manhil Ka'bal jin ta'da 'kan'kup minu tor eya tente/ mo tani um mini bu'th tor'kup jin moli us ki jog mo jin ta monyca mo be. <sup>5</sup>Wakan si'da/ um gun ta dhuru'c mo 'dapi um 'twa/ mo e 'kwani kun ta gwanyjaka/ mo. Shumi is bum mo, aris umi 'baar mo, ki mo jin dhunu is ki gwa'd ka karambuye/ ka rem 'kup mo, haali/ Arungimis ceshki mo mo gom uni gun dhu 'ba/ ki ca mo, hili a'di ki ciya 'the gom uni gun dhu is buni ki gwa'd mo be.

<sup>6</sup>Wakan dhuyi is bum ki gwa'd mo e bwan'kwariny me'd ma Arungimis jin ta gi mom'bi'th mo, ki ka teen gana/ yan mo tani a'di midi dhu um ki ca mo be. <sup>7</sup>Ta'kka ris mo/anani is bumi 'baar mo apo/ a'di mo haali/ a'di mishi'da hil hil mo gom um mo be. <sup>8</sup>Kuthi is ki 'cese/ 'cese/ mo dhali timi mo mo. Haali/ a'di jin ta 'kupki um jin ta tapa ma ruma 'cesh mo tani a'di an'kaski'd ki mis me'da dhop jin an'karki ko mo, mmosimm jan tal 'deñ kamu/ e mo mmolos ki 'kolo'c ka kuluny mo. <sup>9</sup>Roci a'di mo, dhali teli sho'k mo e mon'gam gwo is bum mo, mmomisha um ki gwo jin wanu kani bwa gom isa nyor jin 'kosh'o'd mo tani a'di 'the'kkunu mo 'peni iwa'k bum mo kun 'kon e mony'ceshi 'baar mo. <sup>10</sup>Dhali 'ko'di mo jin 'koshkina um is ka nyor ki ari mo mo tani Arungimis jin ta'd ga 'the 'baar mo dhali a'di jin yukki um mo e mony'cam piti jin di'd ki sule/ sule/ mo eya Kristhos mo tani a'di ki is piti midi thoson um ki 'dantar mo, dhali tel um sho'k mo dhali 'bi'th um is mo be. <sup>11</sup>E a'di mo tani mo jin tanu tapa mo midi di goma sule/ mo dhali ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

*Kwalany 'Te/ Ba/. Monthe Me'd mo*

<sup>12</sup>Ka Silwaanus, a'di jin ta'da kam bana jin ta isin gana/ mo me'd jin oka/ gwo mo gom a'di mo tani aha/ 'kwarkina gwo ki e 'pe'pere/ mo gom um mo, mmomala-malas mo dhali mmobah gwo mo ki a'di yansan ta'da 'the ma Arungimis gana/ mo. Doshi ki sho'k jin telu mo e a'di mo. <sup>13</sup>Ayim jin diki'd e Pam Baabil mo, a'di jin kwanykunu wakan mo tani hashki um monthe me'd mo. Dhali ya/ m pem ka Markus miiki'd kan si'da/ mo. <sup>14</sup>Theka the me'd ka rem 'kup mo ki 'twa/ jin pinu ki mo/ en mo.

Mon'ku'th is midi di gom umi 'baar mo, um kun 'kokin eya Kristhos mo be.

## Gwo jin 'Ko'd jin 'Kwar ma BUTERUS mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> ASimaan jin ta'da Buterus mo, a'di jin ta cinjina/ mo dhali a'di jin karu ki she/ mo goma Yesus Kristhos mo.

E uni gwansan kun bu'thki mongam gwo is jin nyakka'd ki ji yinthom bana mo e mo ma kar/ e ma Arumgimis bana mo dhali Amanwoth bana jin ta'da Yesus Kristhos mo be.

<sup>2</sup> Dhalka 'the dhali monku'th is minu mar is mo gom um mo e monyith jin nyithkina uma Arumgimis mo dhali Tapa Yesus bana mo.

### *Ayuk Bum jin Yuku Um mo dhali Kwany jin Kwanykunu Um mo*

<sup>3</sup> Mom'bi'th piti jin piyi'd 'peni Arumgimis mo tani a'di ciki'da ris to 'baar mo e ana mo kun minu mii ta mo gom mondiki/ e mo dhali mii ma gayiin mo e mo ma nyith piti jin nyithkina ana a'di mo jin yukkina a'di ana mo e monyca jin ta jim pitin gana/ mo dhali e miim 'borgam pitin gana/ mo be.

<sup>4</sup> E uni mo tani a'di ciki ana gwom piti kun onu is mo kun ta yintho/ ki yintho/ mo dhali kun eka/ ek kagahara mo, dhali ki uni gwansan mo tani ki um mini 'taki ye mo 'peni mo jin pu/ uwa pu/ mo, a'di jin di'd e mony'cesh yan mo gom mo jin dhunu e ki 'thir 'thir mo, dhali ki um mini war ki imanpwak buyempa jin piyi'd 'peni Arumgimis mo. <sup>5</sup> Haali/ gom 'kup mii yan gana/ mo tani pali aris mii ki 'twanjal kuku/ mo mmogalal mongam gwo is bum is mo ki miim 'borga/ mo, dhali miim 'borga/ ki mii jin nyithuwa nyith mo, <sup>6</sup> dhali mii jin nyithuwa nyith mo ki mii ma du jin 'timu mo, dhali ki mii ma du jin 'timu mo ki mii sho'k jin telu mo, dhali mii sho'k jin telu mo ki mii ma gayiin mo, <sup>7</sup> dhali mii ma gayiin mo ki momish jin mishu ikam ka rem 'kup mo, dhali mii jin mishu ikam ka rem 'kup mo ki mo/en mo. <sup>8</sup> Haali/ wakki/ to gwansan ta kum bum mo dhali ish ka enthus mo tani uni mini non um 'peni mii kun ushi me'd mo walla 'peni mo jin molu maman dho'th mo e monyith jin mina umi nyith Tapa Yesus Kristhos bana mo be. <sup>9</sup> Haali/ a'diyin jin midi har to gwansan mo tani a'di ta'da ja'da/ mo dhali hili'd isi shunse/ mo dhali a'di naki mo mo ki a'di lamkunu mo 'peni miinthusa dhamom piti mo be.

<sup>10</sup> Wakan iwaka, shwayi uma nyor ki thith mo mmo'e mo ma yuk jin yuku um mo dhala kwany jin kwanykunu um shoka 'cesh mo. Wakki/ um mini mii to yan mo tani um mini 'koki ta'k ki sule/ sule/ mo. <sup>11</sup> Wakan, mo jin

tanu pa ki pa mo minu ci um mo, a'di jin ta mo jin ci'u mo e bampa/ gi Tapam bana mo dhali Amanwoth bana mo jin ta'da Yesus Kristhos mo, jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

<sup>12</sup> Wakan aha/ dina gwo ibwa isa yempa/ mo mmoka um gwo e mo gom to gwansan mo, ba um mishki uni mo dhali um telkunu sho'k mo e gwon gana/ mo jin takina um mo be. <sup>13</sup> Aha/ tosha ki a'di 'boro'd mo me'd jin ca'bka/ ki ca'b bungwar is yan mo mmopir um is mo ki bway jin kaka/ um gwo e mo, <sup>14</sup> me'd jin mishka/ ki mo jin miga/ kar bungwar is pem 'pen ka piye/ mo ki 'dishe/ mo me'd gwo jin tora Tapa Yesus Kristhos bana aha/ mo be. <sup>15</sup> Dhali aha/ mina hil a'di i e mo, ki 'ko'di yam pem jin miga/ kwa/ is bwa mo tani um mini 'taki mish to gwansan ka e mo, ma ka tee caan mo be.

### *Uni gun Ta Iman/ o Gwo ki E mo gom Monyca ma Kristhos mo*

<sup>16</sup> Haali/ aman 'konaki batha gany gi gwo lolop kun ta ku ma maki sho'k mo kun lolopu ki lolop gwocon mo, me'd jin tora aman um eya tente/ mo mom'bi'th mo dhali mompu'd jin mina Tapa Yesus Kristhos bana pu'du/ mo, hili aman 'kokina mmo'ta iman/o gwo ki e mo gom mo/ek piti mo. <sup>17</sup> Haali/ ki a'di bu'thki montak mo dhali monyca 'peni Arumgimis jin ta'da Baba mo dhali 'twa/ gwoyi'd gom a'di mo ki Monyca jin Eka/ Ek mo ki: Yansan ta Ya/m pem jin enu mo. Ki a'di mo tani aha/ 'bora bwa mo. <sup>18</sup> Aman cikkina 'twa/ yansan jin gwoyi'd 'peni momis mo haali/ aman nyakkina 'ko ki a'di mo e wosh jin kogu mo. <sup>19</sup> Dhali ana takina gi gwo jin onu is mo jin tenu ki nyanye/ mo be. A'di midi 'bor gom um mo wakki/ um mini ciya hirdhe/ mo gom a'di yan mo me'da lamba/ mo mmo'twakkina a'di mo mo e bwam mondhurumi'd mo ntaga tee midi 'twak mo mo dhala cul e gi mon'thamo/ ki cu mo eya dum bum mo. <sup>20</sup> Um mini mii mish to yan 'ban mo n'twa/a/ mo, ki gwon kamu/ jin onu isa kamu/ yisa di'da e bwan Gwo ma Arumgimis jin 'kwarokun mo jin mina wathin tal' den kamu/ mish 'pemen piti tor ki is piti a'di 'de/ mo. <sup>21</sup> Haali/ gwon kamu/ jin onu isa kamu/ yisa di'da jin pu'dki'd ki bwa gi wathi/ mo, hili 'kwani mmojockina Shi/in Dheleladhelel uni mo tani uni oki gwo 'peni Arumgimis mo be.

## 2

### *Imanci Gwo kun Ta Thus ki Thus mo dhali Imantor Gwonthus mo*

<sup>1</sup> Hili imanci gwonthus si'da/ cuki mis mo e bwan 'kwani mo jasi me'd jin mina imantor gwonthus 'ko i bwam um mo, uni gun mini kal gwonthusa tiya kun 'ce'du/ sho'k ka kwal is mo, isi kani mmowat Tapa

gwo mo, a'di jin yolki uni mo, mmokal mo jin mina uni tor sho'k ka pupush ki is buni e mony'ce'd sho'k mo. <sup>2</sup> Dhali 'kwani ka ris mini bath miim buni kun 'kanuwa kanthi/ isho'k mo, dhali gom miim buni mo tani bway gi gwoŋ gana/ minu sor mo be. <sup>3</sup> Dhali e bwam buni kun purapur mo tani uni mini nyuny um mo mmota nyuncina/ ki gwonthus buni mo. 'Peni kadhamo/ miiwaŋ buni jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo tani diki ta nyon'kor mo dhali mony'ce'd sho'k buni si'da/ mo tani diki ish e mo be.

<sup>4</sup> Haali/ waŋki/ Arumgimis diki 'tash iman'doyu gwo 'twa/ mo me'd jin miina uni miinthus mo tani, hili a'di ki ta'k uni e mo/ o'd mo dhali a'di ki dhu uni e jisa 'kulga/ mo kun ta mondhurumi'd jin 'ceŋki'da 'tum mo mmodhu uni ntagi gwo jin minu dwall mo be. <sup>5</sup> Waŋki/ a'di diki 'tash mony'cesha dhamo/ 'twa/ mo tani, hili a'di ki kara Nuuh ki 'dantar mo, a'di jin ta'da amanci gwo mo gom mo ma kar/e mo nyakki 'kwani pesun tiya mo me'd jin kalkina a'di agannu/ yi'de/ apo/ mony'cesh mo jin 'kona iman/usha ush mo. <sup>6</sup> Waŋki/ mii jin tuŋu 'penkuman bampa/ gi Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo ki burta/ o'd mo tani a'di ki waŋ uni mo ki mo jin toru gwo 'twa/a 'cesh ki mony'ce'd sho'k mo dhali dhu uni mo mmota she/mmm mo gom uni kun mini ta uni gun ushuna ush mo. <sup>7</sup> Dhali waŋki/ a'di ye'da Luuth jin ta'da kar/e 'ba/ mo, a'di jin di'd ki dhan mo ma cis ki mii kun 'kanuwa kanthi/ mo gi 'kwanin thus gwansan mo <sup>8</sup> (Haali/ a'di jin misha wathiŋ kar/e yan mo dhali ciŋ mo me'd jin ca'ba a'di e bwam uni mo tani a'di tu/ulkunu mo ki isa nyor eya kashiram piti jin ta'da kar/ e ka yempa/ mo ka tee kun bathani 'ko'd mo ki miim buni kun ushkina uni gwoŋkan mii mo). <sup>9</sup> Wakan Tapa mishki ye uni 'ba/ mo, uni kun tana gayiin 'peni mompal mo, dhali dhu uni gwansan kun 'koki ta kun kar/e mo e bwan'kwariny mo jin 'konu ka jisa apo/ mo ntaga tee gi gwon dwall jin minu tor gwo 'twa/a 'cesh mo, <sup>10</sup> dhali isi ki ji mum mo gom uni gwansan kun ci is buni ki bwa en'dap mo mmoshi/ is buni ki e gun dhuna uni ki 'thir 'thir mo dhali waŋ mo jin tanu ki moshirr mo.

Dhali dar gi monyju/ mo dhali ki bwam buni mo tani uni 'koki ko/ a ko/ is mo mmosor uni kun ta gi monyca mo. <sup>11</sup> Bahili iman'doyu gwo mo, ba uni bol tiya e mo ki mo/ eŋ jin caaca kagahara mo dhali mom'bi'th mo tani uni 'koki bah gwo sor jin ta gwon dwall apo/ uni mo mmosul Tapa bway mo. <sup>12</sup> Hili uni gwansan wana e ki to/ e gun 'kon ka miiny mo, kun ta to gun uku mo ki buyem buni mo, uni gun dho'thkunu mo mmobu'th mo dhali mmo'kosh mo tani sorkina sor mo e mii kun 'kokina uni mmota pus mo tani uni minu

'ce'd sho'k mo nyakki uni ki mony'ce'd sho'k jin tal 'de/ mo, <sup>13</sup> mmo'kosh is ka nyor e miin thu'th buni jin thu'thkina uni to mii mo. Uni tulki a'di 'kup mo gom 'cem buni kun 'ko ki 'kol uni mo mmomiina uni ki ra'b mo e montee mo. Uni ta monyo/on mo dhali monthalkin mo mmomia ki ra'b mo e miim buni kun 'curkina uni e mo e mii 'baar mo dhali mmoko cuuwa/ ki kawwu mo e mo kun yukuwa yuk ka tul 'kup mo tani uni iiki iim per mo. <sup>14</sup> Uni takin gi em buni kun 'tu'dkunu ki piny piny ki miinyal mo, a'di jin moli dak mo gom miinthus mo. Uni ellkina ell e mo gom 'kwanin tiya kun 'konuki tela kashiram buni sho'k mo. Uni takin ga dum buni kun yedhu sho'k mo e bwa jin purapur mo. Uni ta uci kun jeekunu mo. <sup>15</sup> Mmodhalkina uni bwaya kar/ e 'pen mo tani uni iiki iim per mo. Uni bathki bway ma Balaam mo, a'di jin ta ya/ ma Basuur mo, a'di jin enki mo jin gamu nyuncina/ 'peni mii kun thudhu mo <sup>16</sup> hili a'di kucurkunu mo gom gwondhan pitiŋ gana/ mo. Ntagi thuluny jin mol 'twa/ wal mo, ki wal a'di ki 'twa/ gi wathimpa en'thi/ mo dhali nona manci gwo 'kup 'pena du ma nyonkom piti jin gusa a'di mo be.

<sup>17</sup> Uni gwansan ta jis yi'de/ kun du'dun kun kutha e ki ku'th mo dhali kun tana shile/ kun borkin ma punthar mo. Gom uni mo tani mondhurumi'da 'tum a'di karkunu mo be. <sup>18</sup> Haali/ 'twam buni kun baha uni mmodhu 'ba/ ki ca mo eya palim buni mo tani uni ellkina ell e ki mii kun 'kanuwa kanthi/ mo ki e kun dhunu ki 'thir 'thir ki buŋwar is mo, mmo/ell 'kwani e mo, uni gun yekin mo 'peni yokkam gi uni kun 'kon e mii gun thudhu mo be. <sup>19</sup> Uni oki uni gwo is mo gom mo jin mina uni 'ko ki 'kus mo, hili uni ki is buni mo tani ta ciŋkina/ kun yolu mo e mo jin pu/u mo. Haali/ ma a'diyin jin midi pi wathi/ e mo tani a'di ta ciŋkinam piti mo be. <sup>20</sup> Haali/ waŋki/ 'ko'di uni yekin mo 'peni mo jin shi/u buŋwar is mo 'peni mony'cesh mo ki monyith Tapam bana mo dhali Amanwoth jin ta'da Yesus Kristhos mo tani uni dok/ e ko'thkunu mo e uni mo dhali pinu e mo tani moŋ'kom buni jin ta jin 'ko'd mo tani warki'd ki shi/ kagahara mo gom uni mo mmobol jin twa/a/ e mo be. <sup>21</sup> Haali/ a'di midi 'taki 'bor ki isi 'bor gana/ mo gom uni mo ki uni mini 'taki 'koki mish bwaya kar/ e yansan ki sule/ sule/ mo dhali 'ko'di uni mmomishkina uni a'di mo tani uni ki tu'k ka nyan'ko'd 'peni gwoŋkan jin kogu mo jin cikunu uni mo. <sup>22</sup> A'di pu'dki'di uni mo isi ki gwoŋ gana/ mo jin onu 'pena dhamo/ mo ki: A'ka lakki ya/ piti ka nyan'ko'd jin ya/ kina a'di mo, dhali kuman kuthar upkunu yi'de/ mo jasi mmo'dan'kali bwam boro'th jin 'dorotha'doro'th mo be.

*Gwo jin Onu Is mo gom Pu'd jin Mina Tapa Pu'du/ mo*

<sup>1</sup>Gwo yansan shwane/ a'di ta gwo jin 'kon ma po/i su/ mo jin 'kwarkika/ um mo, um gun enu mo, dhali e uni su/kan mo tani aha/ yiḱinkina uma du is mo e bwam bum kun dar ki washila/ mo e bway yan mo mmoka um gwo e mo, <sup>2</sup> ki um mini 'taki ka gwo e mo ki gwo kun onu itwa/ a/ mo ki 'twa/ gi imançi gwo ma Arungimis kadhamo/ mo kun kogu mo dhali ki gwonkan gi Tapa mo dhali Amanwoth mo e unim bum kun dhunu ki she/ mo. <sup>3</sup> Ntwa/ a/ ka ris to 'baar mo tani um mini mii mish gwo yansan 'ban mo ki uni kun tana maḱ ka maḱ mo mini pu'du/ ka tee kun 'ko'd mo ka maḱ buni mo mmobath en'dap gana/ kun dhuna uni e ki 'thir 'thir mo <sup>4</sup> dhali o gwo mo ki: Mane gwom piti jin onu is ki a'di midu pu'du/ mo? Haali/ 'peni me'd jin wukina ibabam bana mo tani aris to 'baar mo 'kon mmoṱikiri 'ko mo me'd mii kun 'kokina uni mo 'peni ka mun'kup ki mo jin ukkunu to mo. <sup>5</sup> Uni çi mii 'ko'd mo ki bwam buni mo, ki, ki gwo ma Arungimis mo tani aris momis 'kokin kadhamo/ innii mo ba/ dhali mony'cesh ukkunu 'peni yi'de/ mo dhali ki yi'de/ jin ta yi'de/ yi <sup>6</sup> dhali ki a'di mo tani mony'cesh jin diki'd mo me'dyin, a'di halaskunu a'di ki yi'de/ mo dhali 'ce'd sho'k mo. <sup>7</sup> Hili ki gwon 'de/ mo tani aris momis dhali mony'cesh kun 'kokin mo shwane/ mo tani uni dhunu mo mmo/ish kumma/ mo gom mo/ o'd mo, mmo'kokunu mmodhu uni mo ntaga tee jin minu tor gwon dwall 'twa/ a 'cesh mo dhali 'ce'd 'kwani sho'k mo uni gun ushuna ush mo be.

<sup>8</sup> Hili dhalku/ ki çi miin 'de/ yan 'ko'd mo, um gun enu mo, ki, ki Tapa mo tani ateen 'de/ yan wana e ki yil alip mo dhali yil alip mo tani a'di wana e ka teen 'de/ mo be. <sup>9</sup> Tapa a'di midu diki miiya diiṱe/ mo gom gwom piti jin ona a'di is mo me'd jin ona kun tiya ki a'di midu taya diiṱe/ mo, hili a'di thonki'da thon me'di 'ko'd mo 'kupki um mo. A'di yisa ona bwa ki ṱal 'deṱ kamu/ midu 'taki this e mo, hili ka ris 'kwani 'baar mo mini 'taki jidhir mo e mo jin rijuwa du is mo be. <sup>10</sup> Hila tee gi Tapa mo tani a'di midu pu'du/ mo me'd wathin 'di/ mo dhali yan'ko'd aris momis mini pe mo ki dhan cuuwa/ jin minu rayu/ mo, dhali to kun 'kon e mo ma tor piti mo tani mini wa ki o'd jin ḱa'b ki wur wur mo, dhali mony'cesh yan mo dhali miim piti mo kun 'kona po/ a'di mo tani minu puri 'baar mo be.

<sup>11</sup> Haali/ me'd jin mina ris to gwansani 'baar mo wa mo wakan mo tani um mini ta 'kwani kun mini wakata ka ba/ mo mmomii mii kun kogu mo dhali mii mii ma gayiin mo <sup>12</sup> mmoḱora ḱor mo dhali gom bwa jin onu ka daran du mo goma tee ma Arungimis

mmopu'du/ mo, haali/ gom a'di mo tani momis minu tushun ki o'd mo dhali minu wa mo dhali to kun 'kon e mo ma tor piti mo tani uni minu to'd ki o'd mo be. <sup>13</sup> Hili ki isi gwom piti jin onu is mo tani ana ḱora momis kun ta kun this mo dhali mony'cesh jin ta jin this mo, a'di jin mina mo ma ḱar/ e nyḱa'bi cine/ mo be.

<sup>14</sup> Wakan, um gun enu mo, me'd jin ḱorkina um gom to gwansan mo tani shwayi anyor ki thith mo ki um minu gam e a'di mo ki dar gi monyo/ o'd mo walla thalkin mo dhali um minu gam mo ki mo ma ku'th is mo. <sup>15</sup> Dhali kar mo ma thon jin thonkina Tapam bana ana me'di 'ko'd mo gom bway mowoth mo. Wakan si'da/ akam bana jin enu jin ta'da Buulus mo 'kwarki um gwo mo isi ki gwo ki moyuḱ jin ḱikunu a'di mo <sup>16</sup> mmoṱor a'di yansan mo me'd miim piti jin miikina a'di eya ris gwom piti jin 'kwarkina a'di mo. Dhali gwon tiya kun 'kokin e uni mo tani 'bitha'bi'th mo mmomish 'ban mo, ki uni kun ta pus mo dhali uni kun 'konuki ṱel sho'k mo tani uni wuṱulki uni mii mo ntagi mo jin minu 'ce'd sho'k buninḱ gana/ mo be me'd jin miikina uni gom gwo ma Arungimisa tiya kun 'kwarkunu mo. <sup>17</sup> Wakan um gun enu mo mmomisha um a'di ntwa/ a/ mo tani jiyi mo ki e mo isi ciki/ mo ki um minu 'koki 'de'k shoki mis mo ki gwo jin thamu mo 'peni 'kwani kun ush gwonkan mii mo dhali this mom bum gana/ jin ṱela um sho'k e mo. <sup>18</sup> Hili 'bapi um mo eya 'the mo dhali e monyith Tapam bana mo dhali Amanwoth jin ta'da Yesus Kristhos mo. E a'di mo tani monyca midu di mo 'peni shwane/ mo dhali ntaga tee jin midu di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen.

## Gwo jin Twa/a/ jin 'Kwar ma YOHAAN mo

### *Gwo gi Mondiki/e mo*

<sup>1</sup> A'di caan jin diki'd 'peni ka mun'kup mo dhali a'di caan jin cika aman mo dhali a'di caan jin misha aman mo ki em bam mo dhali a'di caan jin hila aman mo dhali jin tana aman is ki me'd bam mo isi gwo gi mondiki/e mo be, <sup>2</sup> dhali mondiki/e yan toru eya tente/ mo dhali a'di hilkina aman mo dhali aman itana iman/o gwo gom a'di mo dhali mondiki/e yan tora aman um eya tente/ mo, mondiki/e yan jin di'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo, jin di'd eya Baba mo tani dhali a'di torokunu aman eya tente/ mo be, <sup>3</sup> a'di caan jin misha aman mo dhali cik mo tani tora aman um eya tente/ si'da/ mo ki um si'da/ mini nyak to mii ki aman mo dhali tom bana jin nyaka ana mii mo tani nyakka Baba mo dhali nyakki Ya/ m piti jin ta'da Yesus Kristhos mo be. <sup>4</sup> Dhali to gwansan 'kwarkina aman mo, ki mon'kuny bwam bana minu thim mo be.

### *Arungimis Ta Monkush mo be*

<sup>5</sup> Yan ta gwo be jin cika aman 'peni a'di mo dhali jin cina aman e um mo, ka Arungimis ta monkush mo dhali e a'di mo tani mondhurumi'd piyi'di 'baar mo be. <sup>6</sup> Wakki/ ana ona gwo ki ana nyaka to mii ki a'di mo dhali ii ka yiha/ mo e mondhurumi'd mo tani ana tana tor mo dhali gwon gana/ 'kona ana ki mii mo be. <sup>7</sup> Hili wakki/ ana iina mo e monkush mo tani me'd a'di jin di'd e monkush mo tani ana nyaka to mii ka rem 'kup mo dhali abas ma Yesus jin ta Ya/ m piti mo tani a'di pucumki ana aris miinthusi 'baar mo be. <sup>8</sup> Wakki/ ana ona gwo ki ana dara gi miinthus mo tani ana heka is banan gana/ e mo dhali gwon gana/ yisa di'd e ana mo. <sup>9</sup> Wakki/ ana pina gwo miinthus bana mo tani a'di ta a'din gana/ mo jin mii'd ka kar/e mo jin midhi dhal ana miinthus bana 'pen mo dhali pucum ana 'pena ris mii kun 'koki ta kun kar/e mo be. <sup>10</sup> Wakki/ ana ona gwo ki ana dara gi miinthus mo tani ana kara a'di mo mmota ator mo dhali gwom piti diki di e ana mo be.

## 2

### *AKristhos Ta'da Manmalas Bana mo*

<sup>1</sup> Ushi ucim pema, aha/ 'kwarkina um gwo yansan mo ki um mini 'koki mii miinthus mo be. Hili wakki/ wathin kamu/ mii miinthus mo tani ana tana ka Manmalas mo nyakka Baba mo, aYesus Kristhos jin ta'da kar/e mo, <sup>2</sup> dhali a'di ita mongwam gom miinthus bana mo, dhali yisa jasi gom kum bana yisa, hili si'da/ gom miinthus gi

'kwaniny'ceshi 'baar mo be. <sup>3</sup> Dhali gom a'di yan kan mo tani ana mina mish mo mo ki ana misha a'di mo wakki/ ana dhuna gwonkan piti kun 'kwarkunu mo be. <sup>4</sup> A'di caan jin o gwo mo ki: Aha/ misha a'di mo, ihili ush gwonkan piti kun 'kwarkunu ha e mo tani a'di ta'da tor mo be dhali gwon gana/ yisa di'da e a'di mo. <sup>5</sup> Hili a'diyin jin dhu gwom piti mo tani e a'di mo ka jin gana/ mo/en goma Arungimis thimu ki 'bore/ mo be. Ki a'di gi wakan mo tani ana mina mish mo mo ki ana 'kona e a'di mo be. <sup>6</sup> A'di jin o gwo mo ki a'di ca' bki'd e a'di mo tani ka ya'd e bwaya 'de/ jin yana a'di mo ba/.

### *Gwonkan jin 'Kwaru jin Ta jin This mo*

<sup>7</sup> Um gun enu mo, aha/ dinaki 'kwar um gwonkan jin 'kwarkunu mo jin ta jin this mo hili gwonkana dhamo/ jin 'kwarkunu mo a'di jin takina um 'peni ka mun'kup mo, gwonkana dhamo/ jin 'kwarkunu mo jin ta gwo jin cikkina um mo be. <sup>8</sup> Dok/ e aha/ 'kwarkina um gwonkan jin ta jin this jin 'kwarkunu mo, a'di jin ta jin gana/ e a'di mo dhali e um mo, haali/ mondhurumi'd peki'd mo dhali monkush gana/ a'di 'twakki mo mo hila/ mo be. <sup>9</sup> A'di jin o gwo ki a'di di'd e monkush mo dhali shi/a kam piti i e mo tani a'di di'd e mondhurumi'd naskina/ mo be. <sup>10</sup> A'di jin ene'da kam piti mo tani ca' bki'd e monkush mo be dhali e a'di mo tani mo jin gwoluwa gol piyi'd mo be. <sup>11</sup> Hili a'di jin shi/ ki'da kam piti i e mo tani a'di di'd e mondhurumi'd mo dhali ya e mondhurumi'd mo be dhali diki mish mo mo, mo jin yakina a'di iya mo haali/ mondhurumi'd dha' bki a'di em piti mo be.

<sup>12</sup> Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, ushi uci, haali/ miinthus bum dhalkunu um 'pen mo gom gway piti mo be. <sup>13</sup> Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, ibaba, haali/ um mishi a'di mo, a'di jin di'd 'peni ka mun'kup mo. Dhali aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta 'kwanin dhuru'c mo, haali/ um piki a'dinthus 'de/ yin e mo. Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta uci mo, haali/ um mishkina Baba mo be. <sup>14</sup> Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, ibaba, haali/ um mishi a'di jin diki'd 'peni ka mun'kup mo. Dhali aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, um kun ta 'kwanin dhuru'c mo, haali/ um 'bitha'bi'th mo dhali gwo ma Arungimis ca' bki'd e um mo dhali um piki a'dinthus 'de/ yin e mo be.

<sup>15</sup> Dhalku/ ki en mony'cesh mo ma walla to kun 'kon e mony'cesh mo. Wakki/ wathin kamu/ eni mony'cesh mo tani mo/en goma Baba diki di e a'di mo be. <sup>16</sup> Haali/ aris to 'baar mo kun 'kon e mony'cesh mo kun ta mon'dap e gi bungwar is mo dhali mon'dap e gi e mo dhali mii mmodhu is ki ca mo tani a'di diki di 'pena Baba mo hili a'di ta jany 'cesh mo be. <sup>17</sup> Dhali mony'cesh peki'd mo

dhali mon'dap em piti mo, hili a'di jin mii'd ki bwa ma Arumgimis mo tani a'di ca'bki'd ki sule/sule/ya ye 'ba/ mo be.

*AKristhos jin Diki Ta jinj Gana/*

<sup>18</sup> Uciya, a'di ta mo jinj 'ko'd mo dhali me'd jin ciKa um gwo ka kristhosthus pu'dki'd mo tani wakan shwane/ arisa kristhos kun 'koki ta kunj gana/ pu'dkin mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani ana ki mish mo mo ki a'di ta'da cim jinj 'ko'd mo be. <sup>19</sup> Uni iikin ka pije/ 'peni ana mo hili uni 'koki 'ko 'peni ana mo haali/ wakki/ uni mini 'taki ta kum bana mo tani uni mini 'taki rash 'ko e ana mo. Hili uni iikin ka pije/ mo ki a'di minu tor eya tente/ mo ki uni 'baar mo 'koki 'ko 'peni ana mo be. <sup>20</sup> Hili um 'koshu ki a'din 'de/ jin kogu mo dhali umi 'baar mo mishi a'di mo be. <sup>21</sup> Aha/ 'kwarkina um gwo yan mo, yisa haali/ um 'koki mish gwonj gana/ mo yisa, hili haali/ um mishi a'di mo dhali mish yan mo ka tora kamu/ yisa di'd e gwonj gana/ yan mo be. <sup>22</sup> Kaja a'di jin ta'da tor mo hili a'di jin watki gwo mo ka Yesu ta'da Kristhos mo. Yan ta'da kristhos jin diki ta jin gana/ mo a'di jin watki'da Baba gwo mo dhali Ya/ mo. <sup>23</sup> A'din 'de/ jin kamu/ jin watki Ya/ mo tani a'di diki ta ga Ababa mo. A'di jin piki gwo gom Ya/ mo tani a'di ta'd ga Ababa mo si'da/. <sup>24</sup> Dhalki a'di jin ciKa um 'peni ka mun'kup mo ca'ba'd e um mo. Wakki/ a'di jin ciKa um 'peni ka mun'kup mo ca'ba'd e um mo tani yan'ko'd um mini 'ko e Ya/ mo dhali eya Baba mo be. <sup>25</sup> Dhali a'di ta gwo yansan jin okina a'di ana is mo jin ta mondiki/e ki sule/sule/ya ye 'ba/ mo.

<sup>26</sup> Aha/ 'kwarkina um gwo yansan mo gom uni gwansan kun mini 'taki he'k um e mo be. <sup>27</sup> Hili mon'kosh jin bu'thkina um mo 'peni a'di mo tani ca'bki'd e um mo dhali um mini mii 'koki mii ta gi jan 'de/ jin kamu/ jin midu 'taki tor um gwo mo, haali/ me'd mon'kosh piti torki um gwo mo goma ris to 'baar mo dhali a'di ta gwonj gana/ mo dhali ator piyi'd e a'di mo be. Me'd jin tora a'di um gwo mo tani wakan 'koyi e a'di mo ma.

<sup>28</sup> Dhali shwane/ ushi uciya, 'koyi e a'di mo ma, wakan ki a'di midu piyu/ mo tani ana mina 'taki 'koki ju/ mo dhali 'koki ko/ is ki mon'the is mo ibwambori a'di mo ki mom piti jin mina a'di pu'du/ mo be. <sup>29</sup> Wakki/ um mishi mo mo ki a'di ta'da kar/ e mo tani um mini mish mo mo ka ris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun miin ki 'bore/ mo tani dho'thkunu 'peni a'di mo be.

### 3

*Uci ma Arumgimis mo*

<sup>1</sup> Hili mo/ en ma Baba jin cikunu ana mo ki ana minu yuk ki uci ma Arumgimis mo. Dhali wakan ana tana uni mo be. A'di ta 'kup gwo jin 'kona 'kwaniny'cesh ki

mish ana mo haali/ uni 'koki mish a'di mo be. <sup>2</sup> Um gun enu mo, ana tana uci ma Arumgimis shwane/ mo, a'di dinuki tor eya tente/ naskina/ mo a'di jin mina ana wa e mo, hili ana misha a'di ki a'di midu piyu mo tani ana mina e waki a'di mo haali/ ana mina par a'di e ki a'di wakan mo be. <sup>3</sup> Dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun 'kon ka 'terj kape/ e a'di mo tani dhelelki is buni mo me'd a'di mmodhelelkina a'di mo be.

<sup>4</sup> Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun miiki miinthus mo tani uni 'kona mii i'ba/ mo mmo'ce'd gwonjan jin cinu mo. Miinthus a'di ita to jin 'ce'd gwonjan jin cinu mo be. <sup>5</sup> Um mishin ki a'di toru eya tente/ mo mmo'kal miinthus mo be dhali e a'di mo tani miinthus piyi'd mo be. <sup>6</sup> Wathin 'de/ jin ca'bki'd e a'di mo tani a'di diki di mo mmomii miinthus mo. Dhali wathin 'de/ jin di'd mo mmomii miinthus mo tani a'di diki par a'di e mo walla diki mish a'di mo be. <sup>7</sup> Ushi uciya, dhalku/ ki dhal wathin 'de/ bway mo mmohe'k um e mo. A'di jin mii'd ki 'bore/ mo tani ta'da kar/ e mo me'd a'di mmo'tana a'diya kar/ e mo be. <sup>8</sup> A'di jin di'd mo mmomii miinthus mo tani a'di ta ji gi tapa ma ruma 'cesh mo, haali/ tapa ma ruma 'cesh a'di miiki miinthus 'peni ka mun'kup mo. A'di ta 'kup gwo jin toru Ya/ ma Arumgimis eya tente/ mo mmo'ce'd mii gi tapa ma ruma 'cesh sho'k mo be. <sup>9</sup> Wathin 'de/ jin dhodhu 'peni Arumgimis mo tani a'di diki di mo mmomii miinthus mo, haali/ buyempa ma Arumgimis ca'bki'd e a'di mo, dhali a'di mol di mo mmomii miinthus mo haali/ a'di dho'thkunu 'peni Arumgimis mo be. <sup>10</sup> Gom mii yan kan mo tani a'di iminu mish mo mo eya tente/ mo gom uni gun ta uci ma Arumgimis mo be dhali gom uni gun ta uci gi Tapa ma ruma 'cesh mo: A'diyin jin diki di mo mmomii miim 'boro'd mo tani a'di 'peni Arumgimis yisa walla a'di jin diki ena kam piti mo.

*Eni ka Rem 'Kup mo*

<sup>11</sup> Haali/ a'di yansan ita gwo jin cikkina um 'peni ka mun'kup mo ki ana mina en ka rem 'kup mo be <sup>12</sup> dhali yisa mmowa e ka Kayiin mo a'di jin ta a'di 'peni a'dinthus 'de/ yin mo dhali 'kosha kam piti jwa mo. Dhali kata 'koshkina a'di a'di mo? Haali/ miim pitij gana/ mo tani ta jin thus mo dhali mii ma kam piti ta janj kar/ e mo be. <sup>13</sup> Dhalku/ ki mer mo ma, iwaq pem, ki um shina 'kwaniny'ceshi e mo. <sup>14</sup> Ana misha ki ana pekina mo 'peni mowu mo e mon'koki/ e mo haali/ ana ena awaq mo. A'di jin diki ena en mo tani a'di ca'bki'd e mowu mo be. <sup>15</sup> Macin 'de/ yin jin shi/ki'da kam piti i e mo tani ta'da man'kosha mee mo be dhali um mishin ki wathi/ jin 'koshki'da mee mo tani diki ta gi mondiki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo

jin ɕa'bki'd e a'di mo. <sup>16</sup> Gom a'di yan kan mo tani ana misha mo/en mo ki a'di karki mondiki/ em piti a'cesh mo gom ana mo dhali ana ɕa ba/ imina mii dhu moŋ'koki/em bana mo gom iwak' mo ba/. <sup>17</sup> Hili waŋki/ macin 'de/ yin jin ta gi to ga 'cesh mo dhali hila kam piti ki e mo e to jin mina a'di mii ta mo tani hili a'di ki mutha dum piti apo/ a'di mo tani mo/ en ma Arungimis mididi ɕa'bi a'di kata mo? <sup>18</sup> Ushi uciya, dhalkina ki en ki gwo mo walla ka le'd mo hili ki mii mo dhali ki gwoŋ gana/ mo be.

*Ana Dara ki Monyju/ Ibwambor ma Arungimis mo*

<sup>19</sup> Gom gwo gi wakan mo tani ana mina mish mo mo ki ana tana 'kwani 'peni gwoŋ gana/ mo dhali mmomisha dum bana ibwambori a'di mo be <sup>20</sup> waŋka dum bana waŋ ana mo. Haali/ Arungimis a'di ca'd ka dum bana mo dhali a'di mishki'da ris to 'baar mo be. <sup>21</sup> Um gun enu mo, waŋka dum bana diki waŋ ana mo tani ana dara gi monyju/ mo ibwambor ma Arungimis mo be. <sup>22</sup> Dhali ana bu'thkina 'peni a'di mo, ma to yin jin doŋkina ana a'di mo, haali/ ana 'kokina mo mmodu gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo dhali mmomii to jin 'bor a'di bwa mo be. <sup>23</sup> Dhali yan ta gwoŋkan piti jin 'kwarkunu mo ki ana mina gam gway gi Ya/ is mo jin ta'da Yesus Kristhos mo dhali mmo/ en ka rem 'kup mo me'd jin ɕankina a'di ana gwo mo be. <sup>24</sup> Dhali aris uni gun dhu gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo tani 'ko e a'di mo dhali a'di e uni mo. Dhali gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki a'di ɕa'bki'd e ana mo ki Shi/in piti jin ɕikina a'di ana mo be.

**4**

*Shi/in ma Arungimis dhali Shi/in ma Kristhos jin Diki Ta jin Gana/ mo*

<sup>1</sup> Um gun enu mo tani dhalku/ ki gam gwo is eya ris shi/ in mo hili nyo/ i aris shi/ in mo mmopar e waŋki/ uni ta ku ma Arungimis mo, haali/ imanɕi gwoŋthus uni iikin ka piye/ e mony'cesh mo. <sup>2</sup> Gom gwo gi wakan mo tani um mini mish mo mo ki Shi/in ma Arungimis mo: Aris shi/in 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun pi gwo ka Yesus Kristhos pu'dki'd mo ki buŋgar is mo tani uni 'peni Arungimis mo be, <sup>3</sup> dhali aris shi/ in 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun 'koki pi gwo ka Yesus mo tani uni 'peni Arungimis yisa. A'di yan ta shi/in ma kristhos jin diki ta jin gana/ mo, a'di jin ɕikina um gwo mo ki a'di mididi pu'du/ mo dhali shwane/ a'di diki'd e mony'cesh hila/ mo be. <sup>4</sup> Ushi uciya, um 'peni Arungimis mo dhali um piki uni e ki mii mo. Haali/ a'di jin di'd e um mo tani a'di ekki'd mo mmobol a'di jin di'd e mony'cesh yan e mo be. <sup>5</sup> Uni ta ku ga 'cesh mo, dhali

kan mo tani gwo jin ona uni mo tani ta ku ga 'cesh mo dhali 'kwaniny'cesh ɕikki uni gwo mo be. <sup>6</sup> Ana tana ku ma Arungimis mo. A'diyin jin mishki'da Arungimis mo tani ɕikki ana gwo mo dhali a'di jin diki di 'peni Arungimis mo tani diki ɕik ana gwo mo be. Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo gom shi/in gana/ mo dhali gom shi/in jin thamu o mo be.

*Arungimis Ta Mo/en be*

<sup>7</sup> Um gun enu mo, dhalki ana ena ka rem 'kup mo ma, haali/ mo/ ena ta ji ma Arungimis mo dhali a'di jin ene'da en mo tani dho'thkunu 'peni Arungimis mo dhali a'di mishki'da Arungimis mo be. <sup>8</sup> Dhali a'di jin diki di mo mmo/ena en mo tani a'di molki'da Arungimis mo haali/ Arungimis ta mo/ en mo be. <sup>9</sup> Dhali e mii yan kan mo tani mo/en ma Arungimis a'di torunu eya tente/ e bwam ana mo, ka Arungimis hashki Ya/m piti 'de/ mo e mony'cesh mo, wakan ki ana mina 'ko e a'di mo be. <sup>10</sup> Dhali mo/ en a'dan be, yisa mmo/ enkina ana Arungimis mo hili mmo/ enkina a'di ana mo dhali mmohashkina a'di Ya/m piti mo mmota mo jin gwamuwa gwam mo gom miinthus bana mo be. <sup>11</sup> Um gun enu mo tani waŋki/ Arungimis ki en ana wakan mo tani ana ɕa ba/ imina mii en ka rem 'kup si'da/ mo. <sup>12</sup> Wathimpan 'deŋ kamu/ yisa parki'da Arungimis e mo yisa. Waŋki/ ana ena ka rem 'kup mo tani Arungimis ɕa'bki'd e ana mo dhali mo/en piti thimkunu e ana mo be.

<sup>13</sup> Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki ana 'kona e a'di mo dhali a'di e ana mo haali/ a'di ɕiki ana Shi/in pitiŋ gana/ mo be. <sup>14</sup> Dhali ana mishkina mo mo dhali ta iman/ o gwo mo goma Baba mo mmohashkina a'di Ya/m piti mo mmota Amanwoŋ gom 'kwaniny'cesh mo be. <sup>15</sup> A'diyin jin pi gwo ka Yesus ta Ya/ ma Arungimis mo tani Arungimis ɕa'bki'd e a'di mo dhali a'di eya Arungimis mo be. <sup>16</sup> Wakan ana misha mo mo dhali gam gwo is mo gom mo/ en jin takin ma Arungimis gom ana mo. Arungimis ta ji gi mo/en mo dhali a'di jin ɕa'bki'd e mo/ en mo tani ɕa'bki'd eya Arungimis mo dhali Arungimis ɕa'bki'd e a'di mo be. <sup>17</sup> Dhali mo/ en a'dan be jin thimkunu e ana mo ki ana mina 'koki ta gi monyju/ mo goma cim jin dwallu gwo mo haali/ me'd jin wana a'di kan mo tani ana 'kokina mo e mony'cesh yansan mo be. <sup>18</sup> Moŋko/ isa kamu/ yisa di'da e mo/en mo hili mo/ ena 'borgaŋ gana/ mo a'di ta'kki moŋko/ is ka piye/ mo. Haali/ moŋko/ is a'di gamkunuwa jisa mo dhali a'di jin ko/ki'da ɕo/ is mo tani diki thim mo/en mo be. <sup>19</sup> Ana ena en mo haali/ a'di nŋwa/ a/ enki ana mo be. <sup>20</sup> Waŋka cinj kamu/ jin mididi o gwo mo



ki: Aha/ena Arungimis mo, dhali shi/a kam piti i e mo tani a'di ta'da tor mo, haali/ a'di jin diki ena kam piti mo tani a'di jin parkina a'di e mo tani a'di mol ena Arungimis mo ki a'di jin dina a'di ki par e mo be. <sup>21</sup> Dhali gwoŋkan jin 'kwaru a'dan be jin takina ana 'peni a'di mo, ki a'di jin enki'da Arungimis mo tani mididi mii ena kam piti si'da/ mo be.

**5**

*Mongam Gwo Is A'di Ipiki Mii E mo e Mony'cesh mo*

<sup>1</sup> Aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun gamki gwo is mo ka Yesus ta'da Kristhos mo tani uni ita uci ma Arungimis mo dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun enki a'di jin dho'thki'd mo tani enki a'di jin dho'thkuu si'da/ mo be. <sup>2</sup> Gom gwo gi wakan mo tani ana misha mo mo ki ana ena uci ma Arungimis mo, ki ana ena Arungimis mo dhali mmoha gwoŋkan piti e kun 'kwarkunu mo be. <sup>3</sup> Haali/ mo/ en ma Arungimis a'dan be ki ana mina dhu gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo. Gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo diki ta ton di'ti'd mo. <sup>4</sup> Haali/ a'diyin jin dho'thkuu 'peni Arungimis mo tani piki mony'cesh e ki mii mo. Dhali mompi mii e a'dan be jin pi mony'cesh e ki mii mo jin ta mongam gwo is bana mo be. <sup>5</sup> Kaja a'di ipiki mony'cesh e ki mii mo hili a'di jin gamki gwo is ka Yesus ta Ya/ ma Arungimis mo be.

*Gwo jin Onu Isi gom Ya/ mo*

<sup>6</sup> Dhali yan ta a'di jin pu'dki'd ki yi'de/ mo dhali ka bas mo jin ta'da Yesus Kristhos mo, yisa jasi ki yi'de/ 'taya, hili ki yi'de/ mo dhali ka bas mo be. <sup>7</sup> Dhali Shi/in a'di ta'da aman/ o gwo mo haali/ Shi/in a'di ta gwoŋ gana/ mo be. <sup>8</sup> Gwo kun onu mo tani uni 'koni kwara mo, Shi/ in, dhali yi'de/, dhala bas. Uni kwara gwansan igami me'd mo be. <sup>9</sup> Waŋki/ ana budha gwo kun ona 'kwani mo tani gwo jin on ma Arungimis mo tani a'di ekki'd mo be. Haali/ gwo jin on ma Arungimis a'dan be, ki a'di ta'da aman/o gwo gom Ya/m piti mo be. <sup>10</sup> A'di jin gamki gwo is e Ya/ ma Arungimis mo tani a'di ta'da aman/o gwo e is piti mo. A'di jin diki gam Arungimis gwo is mo tani kar a'di mo mmota ator mo haali/ a'di diki gam gwo jin on ma Arungimis is mo gom gwo gi Ya/m piti mo be. <sup>11</sup> Dhali gwo jin onu a'dan be, ka Arungimis ciki ana mon'koki/e ki sule/ ya ye 'ba/ mo dhali mon'koki/e yan e Ya/m piti mo be. <sup>12</sup> A'di jin ta gi Ya/ mo tani a'di ta gi mondiki/e mo be, dhali a'di jin diki ta gi Ya/ mo tani a'di dar gi mondiki/e mo be.

*Mishi Gwo ki Um Ta gi Mon'koki/ e ki Sule/ Ya Ye 'Ba/ mo*

<sup>13</sup> Aha/ 'kwarkina um gwo yansan e um kun gam gwo is e gway gi Ya/ ma Arungimis

mo, ki um mini mish mo mo ki um ta gi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be. <sup>14</sup> Dhali yan ta mo jin 'kona ana ki ju/ mo jin takina ana e a'di mo, waŋki/ ana mina doŋ toŋ kamu/ isi ki bwam piti mo tani a'di cikki ana gwo mo be. <sup>15</sup> Dhali waŋki/ ana misha mo mo ki a'di cikki ana gwo mo e to yin jin doŋkina ana a'di mo tani ana misha mo mo ki ana mina bu'th a'di yin jin doŋkina ana a'di mo be. <sup>16</sup> Waŋki/ wathin 'deŋ kamu/ parki'da kam piti e mo mmomii miinthus jin diki ta ji gi wunu mo tani a'di mididi doŋa/ doŋ mo dhali Arungimis mididi a'di mondiki/e mo gom uni gwansan kun ta gi miinthus kun 'koki ta ku gi wunu mo. Miinthus 'kon kun gamu mo kun wunu mo. Aha/ dinaki o ki jan kamu/ mididi 'tho mo gom gwo yansan mo. <sup>17</sup> Aris mii kun thamu mii mo tani ta miinthus mo hili miinthus di'd jin diki ta ji gi wunu mo be.

<sup>18</sup> Ana misha mo mo ki a'din 'de/ jin dhodhu 'peni Arungimis mo tani diki di mo mmomii miinthus mo, hili a'di jin dho'thkuu 'peni Arungimis mo tani karki a'di mo, dhali a'dinthus 'de/ yin diki ta a'di is ki me'd mo be.

<sup>19</sup> Ana misha mo mo ki ana tana ku ma Arungimis mo, dhali aris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo uni 'kon e mom'bi'th gi a'dinthus 'de/ yin mo be.

<sup>20</sup> Dhali ana misha mo mo ki Ya/ ma Arungimis pu'dki'd mo dhali ciki ana gwo mo mmomish 'ban mo, mmomish a'di jin ta jin gana/ mo. Dhali ana e a'di mo a'di jin ta jin gana/ mo, e Ya/m piti jin ta'da Yesus Kristhos mo. Yan a'di ita'da Arungimis gana/ mo dhali mon'koki/ e ki sule/ ya ye 'ba/ mo. <sup>21</sup> Ushi uciya, dhuyi is bum 'peni tompinycon mo ma.

## Gwo jin 'Kon ma Po/i Su/ jin Kwar ma YOHAAN mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> Wathin gwanyjaka/ eya yim jin kwanyu mo dhali ucin piti mo, uni gun enka/ e gwoŋ gana/ mo, dhali yisa jasi aha/ 'de/ mo hili aris uni 'baar mo kun mishi gwoŋ gana/ si'da/ mo <sup>2</sup> haali/ gom gwoŋ gana/ jin ca'bki'd e ana mo dhali jin midi di e ana ki sule/ sule/ mo.

<sup>3</sup> A'the dhali momiimii mo dhali moŋku'th is mini 'ko e ana mo 'peni Arungimis jin ta'da Baba mo dhali 'pena Yesu Kristhos jin ta Ya/ gi Com mo, e gwoŋ gana/ mo dhali e mo/en mo be.

### *Koyi e Gwo ma Kristhos mo ma*

<sup>4</sup> Aha/ 'kunya bwa kagahara mo mmogam ucin pinin tiya mmobaŋ gwoŋ gana/ mo, me'd jin kankin ma Baba ana gwo mo. <sup>5</sup> Dhali shwane/ aha/ yuka/ e jin tana yim mo, yisa me'd jin miga/ 'taki 'kwarki /e gwoŋkan jin 'kwarkunu jin ta jin this mo, hili a'din 'de/ jin takina ana 'peni ka muŋkup mo, ki ana mina en ka rem 'kup mo be. <sup>6</sup> Dhali mo/en a'dan be ki ana mina baŋ gwoŋkan piti kun 'kwarkunu mo. Gwoŋkan jin 'kwarkunu mo a'dan be, me'd jin cikina um 'peni ka muŋkup mo ki um mini baŋ mo/en mo be. <sup>7</sup> Haali/ 'kwani ka ris kun he'kkina he'k e mo tani iikin ka pije/ mo e mony'cesh mo, 'kwani kun 'koki pi gwo mo gom mo jin yayin ma Yesu Kristhos ki buŋgar is mo. A'din 'de/ gi wakan mo tani ita'da he'k e mo dhala Kristhos jin diki ta jin gana/ mo. <sup>8</sup> Hili is bum ki 'bore/ mo ma ki um mini 'koki this a'di e mo a'di jin miikina um mii mo gom a'di mo hili ki um mini gam to jin cinu jin waki mii jin miinu mo mmo'koki ta bade/ mo. <sup>9</sup> Macin 'de/ jin ya'di twa/a/ mo dhali diki ca'b e gwo ma Kristhos mo tani a'di diki ta ga Arungimis mo. A'di jin ca'bki'd e gwo ma Kristhos mo tani a'di ta'd ga Baba mo dhali Ya/ mo be. <sup>10</sup> Waŋka cin 'deŋ kamu/ pu'dki'd e um mo dhali diki guyu/ gwo yan mo tani dhalku/ ki bu'th a'di bway gu'b mo walla dhalku/ ki ci a'di monthe me'd mo, <sup>11</sup> haali/ a'di jin theki a'di me'd mo tani nyakki miin tonthus piti bu'th mo be.

### *Kwalary Monthe Me'd jin Ko'd mo*

<sup>12</sup> Ba aha/ tana gi gwo ka ris mmo'kwarki um mo tani aha/ ona bwa yisa mmo'kwarki um to ka galama risha mo, hili aha/ tosha mmopar um e ki 'dishe/ mo dhali mmotora tor ki um ka karambuye/ mo, wakan ki mom'bor bwam bana minu thim mo be.

<sup>13</sup> Uci gi 'bwah pini jin kwanyu mo tani uni theki /e me'd mo be.

## Gwo jin 'Kon ma Po/i Kwara jin 'Kwar ma YOHAAN mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> Wathij gwanyjaka/ eya Gayus jin enu mo, a'di jin enka/ e gwoj gana/ mo.

<sup>2</sup> /E jin enu mo, aha/ 'thona ka ris to 'baar mo mini ii ki 'bore/ gom /e mo dhali ki /e mina isi 'bor mo. Aha/ misha mo mo ki a'di 'boro'd goma kashiram pini mo be. <sup>3</sup> Haali/ aha/ 'bora bwa kagahara mo ki 'kwani ma waka tiya bumburkin mo dhali ci gwo gom miij ganam pini mo ka jin gana/ me'd jin bathkina / e gwoj gana/ mo. <sup>4</sup> Mon'kuny bwanj kamu/ yisa di'da jin ca'd ki a'di yan jin miga/ mish ta mo, mmocik gwo ki ucim pem bathi gwoj gana/ mo.

### *Mii ma Gayus jin Tanu Gu'b Piti Njal mo A'di Manu mo*

<sup>5</sup> /E jin enu mo, a'di ta'da tu'c isinj gana/ mo jin miikina /e ki /e mii to mo ma wak mo isi ki ji mum mo eya ris yilkina/ mo <sup>6</sup> uni gun ciki gwo gom mo/en pini ibwambor ma kaniisa mo. /E mini mii ki 'bore/ mmohashki uni e bway buni gun iina uni mo me'd jin hana to me'd mo goma tu'c ma Arumgimis mo be. <sup>7</sup> Haali/ uni cuki mis mo gom gway piti mo dhali uni 'koki bu'th tonj kamu/ 'peni 'kwani kun 'koki ta 'Kwani Yahuuda/ mo. <sup>8</sup> Wakan ana ka ba/ imina han 'kwani kun wakan mo ki ana mina ta imannyaq to mii e gwoj gana/ mo be.

### *Mii ma Diyutriipis jin Miina A'di ki Ca'ckon mo*

<sup>9</sup> Aha/ 'kwarkina gwoj kamu/ goma kaniisa mo. Hili Diyutriipis a'di jin ona bwa ki kar is piti ntwa/a/ mo tani diki pi gwo gom moshir pem mo. <sup>10</sup> Wakan wakki/ aha/ mina pu'dku/ mo tani aha/ mina kal gwo ka pije/ mo gom to jin miina a'di mo mmoyer aha/ is ki gway ka wuny is ki gwonthus mo. Dhali a'di diki 'kosh jwa kan tan mo tani a'di ushki'd ki is piti mo mmohana wak mo, dhali a'di si'da/ ki non uni gwansan 'kup mo kun ona bwa ki han uni mo dhali a'di ki ur uni ka pije/ 'pena kaniisa mo.

### *Gwom 'Borga/ jin Cinu Isi goma Dimitriyuus mo be*

<sup>11</sup> /E jin enu mo, dhalku/ ki bath tonthus mmomii mo ma, hili bathi a'di jin 'boro'd mmomii mo. A'di jin mii tom 'boro'd mo tani a'di 'peni Arumgimis mo. A'di jin mii tonthus mo tani diki par Arumgimis e mo be. <sup>12</sup> Dimitriyuus a'di ta gi gwo jin cina 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo dhali 'peni gwoj gana/ ki is piti mo. Aha/ cina gwo

gom a'di si'da/ mo dhali un mishi mo mo ki gwony cim pem ta kuj gana/ mo be.

### *Kwalany Monthe Me'd jin 'Ko'd mo*

<sup>13</sup> Aha/ tana gi gwo kagahara mo mmo'kwarki /e mo tani hili aha/ dina bwa ki o mmo'kwarki /e a'di ka galama risha mo. <sup>14</sup> Aha/ tosha mmopar /e e ki 'dishe/ mo dhali ana mina tora mmontal 'de/ ka karambuye/ mo.

<sup>15</sup> Mon'ku'th is midi di e /e mo. Ikam theki / e me'd mo. Theki ikam me'd mo ma, aris uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo.

## Gwo jin 'Kwar ma YAHUUSA mo

### *Monthe Me'd mo*

<sup>1</sup> Yahuusa jin ta ciŋkina/ ma Yesu Kriŋthos mo dhali jin ta 'da kam ma Yakuub mo.

E uni gwansan kun yuƙkunu mo ki ku gi en ma Arumgimis jin ta 'da Baba mo dhali kun dhunu goma Yesu Kriŋthos mo be.

<sup>2</sup> Dhalki momiimii mo dhali monƙu'th is mo dhali mo/en minu mar is gom un mo.

### *Gwon Dwall gom Imantor Gwonthus mo*

<sup>3</sup> Um gun enka/ mo tani dhali mmo'oka/ bwa kagahara mo mmo'kwarki um gwo mo gom mowoth bana jin nyakki'd mo tani aha/ gamkina a'di jin ta jin minu mii mii ta mo mmo'kwar mo mmoyip 'kup 'kupki um mo mmosu'k ki gwo mo gom monƙam gwo is mo, a'di jin cinu mo me'd 'de/ ki sule/ mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. <sup>4</sup> Haali/ 'kwanin tiya 'kokin ka kwal is mo kun gam bway mo mmose mo, uni gun 'kokin kadhama/ mo kun 'kawurkunu mo gom miuwaƙ yansan mo be, uni gun ta 'kwani gun ushkina Arumgimis mo, uni gun tu'kkina 'the ma Arumgimis bana mo mmota mii gun 'kanuwa kanthi/ mo dhali mmowaf gway gi Tapa jin di'd 'de/ mo, a'di jin ta Tapa Yesu bana mo be.

<sup>5</sup> Dhali aha/ dina gwo ibwa mo mmorogom um ki gwo mo, ba um me'd 'de/ ki sule/ torunu to 'baar mo ki a'di jin wothki 'kwani 'peni Bampa/ Masir mo tani yan'ko'd a'di ki 'ce'd uni gwansan sho'k mo kun 'koki gam a'di gwo is mo be. <sup>6</sup> Dhali iman'doyu gwo, uni gun 'koki dhu mom bunin gana/ mo kun 'kona uni mo tani hili uni dhalki mon'kom pam buni 'pen mo tani uni bu'thkina a'di ka jindhiir ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo e mond-hurumi'da 'tum mo ntaga tee gi gwon dwall jin eka/ ek mo be. <sup>7</sup> Jasi me'd gi Bampa/ gi Pan Saduum mo dhali Pan Gamuura mo dhali bampa/ kun 'kon ki jin 'kom mo tani dhali ki mii jin nyaka'd mo tani uni ci is buni ki miinyal mo dhali mii mon'dap e kun 'koki ta buyempa mo tani uni dhunu mo mmota she/mm mmothima jisa gi mo/ o'd ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo be.

<sup>8</sup> Dhali e bway jin nyakki'd kan mo tani 'kwani gwansan e jan buni kun shu'bkina uni mo tani uni nyo/ ki buŋgwar is mo mmowaf moshirr mo dhali mmowal gwo sor apo/ uni kun caaca mo be. <sup>9</sup> Hili ka man'doyu gwo jin ca'd jin ta'da Miƙa/ iil su'kkin ki gwo mo uni ki tapa ma ruma 'cesh mo tani uni walkin mo gom buŋgwar is ma Musa mo a'di bu'thki'da du mo mmodiki yer a'di is ki gway ki gwo sor mo, hili a'di oki gwo mo ki: Tapa Arumgimis ƙucurki /e mo

be. <sup>10</sup> Hili 'kwani gwansan walkina sor apo/ to kun 'kona uni ki mish 'ban mo dhali ki to gwansan kun misha uni en tom bwa mo me'd to/e gun dar gi bwan 'twa/ wal mo tani uni 'ce'dkunu sho'k mo be. <sup>11</sup> Wayyi e uni mo. Haali/ uni iikin e bway ma Kayiin mo dhali uni pura bwa mo mmobath mii jin tham ma Balaam mii mo dhali uni 'ce'du/ sho'k mo e gwon dhan ma Kuurah mo be. <sup>12</sup> Uni gwansan ta thalkin apo/ moyuƙ bum gun ena um mo me'd jin 'kona uni ki ju/ mo mmo'kona uni i'kupa su mo mmowal mo mmonfal 'de/ mo tani uni hilki is buni mo. Uni tana raf kun kutha e ki ku'th mo, kun ƙalkina 'tham ki sule/ mo, dhali uni ta cwa gi moyurun kun ku'th gunkuru/ mo kun dar gi maman mo, me'di su/ mo tani uni wukin mo mmoyu'dkunu uni mo be. <sup>13</sup> Anyor yi'deny caaga/ jin bir bakal mo tani uni sekina gabusha/ mo gi mon'the is bunin gana/ mo, acul kun tana ca/ mo tani mondhurumi'da 'tum karkunu mo gom uni ki sule/ sule/ mo be.

<sup>14</sup> Gom uni gwansan si'da/ mo tani Aknuuk a'di jin ta'da Aadama nyakum yili pesu/ mo tani ciki gwo is mo mmo'o gwo mo ki: Hili mo mo ma, Tapa a'di pu'dki'd mo nyakki kun dhelelin piti ka ris ris mo <sup>15</sup> mmotor gwon dwall 'twa/a apo/ 'kwani 'baar mo dhali mmodhu uni ki ku gi 'kona mii i'ba/ mo aris uni gun ushuna ush mo ka ris miim buni kun miikina uni mo, mmota a/ ushin gwo mo kun miikina uni ciki/ mo tani e gwo gi uni gun ushi gwo mo dhali ka ris gwo kun 'bitha'bi'th mo kun okina imanmii miinthus mo kun ushuna ush apo/ a'di mo. <sup>16</sup> Uni gwansan ita imaniya gungum mo, dhali waƙa waƙ mo mmobath mon'dap em bunin gana/ mo, dhali mmoƙe 'twa/ mo mmodhu 'ba/ ki ca mo mmomaj 'kwani ka maƙ mo mmogam nyunycina/ gi shi/ miim 'boro'd mo.

### *Gwo jin Rumuwa Rum mo dhali Mo jin Malasuwa Malas mo*

<sup>17</sup> Hili um mini mii ka gwo e mo, um gun enu mo, gwo jin ona uni gun dhuna Tapa Yesu Kriŋthos bana is mo. <sup>18</sup> Uni o um gwo mo ki: Ki mo jin 'ko'd mo tani uni gun miin ka maƙ mo tani mini bath mon'dap em bunin gana/ mo kun usha uni a/ush mo be. <sup>19</sup> Uni ta uni gwansan gun dhu gwo kun ƙwa/ u bwa mo, kun ta 'kwani tony 'cesh mo, uni dar gi Shi/in mo be. <sup>20</sup> Hili um gun enu mo tani nyanj is bum apo/ monƙam gwo is jin koguwa ko/ mo dhali 'thoyi e Shi/in Dheleladhelel mo ma. <sup>21</sup> Dhuyi is bum e mo/en ma Arumgimis mo. Cori momiimii gi Tapa Yesu Kriŋthos bana mo ntagi mon'koki/e ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo. <sup>22</sup> Dhali miyi mii apo/ unin tiya mo ma kun shina bwa 'kup mo. <sup>23</sup> Wothhi/ kun tiya mo ma, mmobor uni

ka piye/ mo 'peni mo/o'd mo. Miiyi mii ki jin  
ko/ mo ma, apo/ kun tiya me'd jin shi/a um  
burrinye/ i e jin nyo/ki'd e bunḡwar is mo.

*Mmo'bora 'Bor Mii mo*

<sup>24</sup> Dhali e a'di jin mish um dhu mo 'peni  
montag mo tani dhali mmoçi um ki dar  
gi mii kun nyo/on mo ibwambori bunḡkus  
monycam piti ki moḡ'kuny bwa mo tani <sup>25</sup> e  
a'di jin ta'da Arumgimis 'de/ mo tani Aman-  
woth bana e a'di jin ta'da Yesus Kristhos  
Tapam bana mo tani dhalki a'di a'di idi'd  
ki monyca mo dhali mmo/eka/ ek mo dhali  
mom'bi'th mo dhali moshirr jin di'di twa/  
a/ 'baar mo dhali jin di'd shwane/ mo dhali  
jin midi di ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ moonni.  
Amen.

## Gwo jin 'Ceenu eya Yohaana mo

*Gwo jin 'Ceenu goma Yesus Kristhos mo*

<sup>1</sup> Gwo jin 'ceenu goma Yesus Kristhos mo, a'di jin cikin ma Arumgimis a'di mo mmoṭor unim piti kun ta imanmii to mo gom to kun mini mii la bu'th embul mo mo. Dhali a'di karki a'di eya tente/ mo mmohashkina a'di aman'doyu gwom piti mo eya manmii tom piti jin ta'da Yohaana mo, <sup>2</sup> a'di jin ta'da mankaḷ gwo o mo gom gwo ma Arumgimis mo dhali gwontor jin tora a'di goma Yesus Kristhos mo, isi kani ma eya ris to 'baar mo kun parkina a'di e mo be. <sup>3</sup> Mom'bor mii gom a'di jin denki gwo yansan e mo jin onu is ki 'twa/ jin caaca mo dhali mom'bor mii gom uni gwansan kun cikki a'di mo dhali uni gun dhuki a'di jin 'kwarkunu nycine/ mo haali/ mo 'disha'dish mo be.

*Monthe Me'd goma Kaniisa kun 'Koni Pesu/ mo*

<sup>4</sup> Yohaana eya kaniisa kun 'koni pesu/ mo e Pa Asiyya mo:

A'the e um mo dhali moṅku'th is 'peni a'di jin di'd mo dhali a'di jin diki'd mo dhali a'di jin midi pu'du/ mo dhali 'peni shi/ in kun 'koni pesu/ mo, uni gun doshkini bwam-bor ma kursu ma malik piti mo be. <sup>5</sup> Dhali 'pena Yesus Kristhos, a'di jin ta isin gana/ gi gwo jin onu mo, a'di jin ta'da bwanyara/ gi mowu mo dhali ta tapa apo/ imalik kun 'koni mony' cesh mo.

E a'di, a'di jin enki ana mo dhali dhu ana ki 'kus mo 'peni miinthus bana mo ka bas piti mo, <sup>6</sup> dhali a'di ki nyon' ana ki 'penkuman pa mo, mmota igasiis goma Arumgimis piti mo dhali Ababa mo. Dhali e a'di mo tani monyca midi di mo dhali mo jin tanu tapa mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ ya ye 'ba/ mo. Amen. <sup>7</sup> Hili mo mo ma. A'di midi pu'du/ mo e bwaaraḷ mo dhali aris en 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mini par a'di e mo, dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ kun su'k a'di mo tani, dhali arisa waḷ gi 'kwaniny' cesh mini wol ko mo gom gway piti mo. Isi kan si'dayi. Amen.

<sup>8</sup> Aha/ tana ja Muṅ'kup mo dhali jin 'Ko'd mo. A'di ta gwo jin ona Tapa Arumgimis mo, a'di jin di'd mo dhali a'di jin diki'd mo dhali a'di jin midi pu'du/ mo, a'di jin ta a'di jin Eka/ Ek mo be.

*Tonyjan gi Ya/ gi 'Kwani mo*

<sup>9</sup> Aha/ jin tana Yohaana jin tana kam bum mo, aha/ jin pwakkina isa nyor nyakki um eya Yesus ki monto'c bwa mo dhali gom 'penkuman bampa/ mo dhali ki mo jin 'kuḷu bwa ki 'kari'th mo mmo'dim 'kup

mo tani aha/ dikina eya uḷa 'cesh jin yuḷu gway ka Bathmus mo gom gway gi gwo ma Arumgimis mo dhali gom gwontor jin torkika/ mo goma Yesus mo be. <sup>10</sup> Aha/ dikina e Shi/ in mo ka tee gi Tapa mo dhali aha/ cikkina dhan 'twa/ apo/ aha/ mmun me'd ko ma poome/ mo <sup>11</sup> mmo/o gwo mo ki: 'Kwari ma a'di jin parkina /e e mo eya warka/ mo dhali hashki a'di ka kaniisa gun 'koni pesu/ mo e Pan Epasus mo dhali e Pan Simirna mo dhali e Pam Bargaamus mo dhali e Pan Thiyatira mo dhali e Pan Sardis mo dhali e Pam Piladalpiya mo dhali e Pa Lawudikiyya mo.

<sup>12</sup> Dhali yan'ko'd aha/ tu'kkina 'ban mo mmo'par 'twa/ yan jin oki aha/ gwo e mo, dhali ki aha/ tu'kkina mo tani aha/ parkina tirkina/ ma lamba/ e mo kun ta 'dolkon gana/ mo kun 'koni pesu/ mo. <sup>13</sup> Dhali e bwa-man gi tirkina/ ma lamba/ mo tani jan tal 'derj kamu/ wakina e ki Ya/ gi 'Kwani mo jin hi'thki burrinye/ jin ta gi tur mo dhali waḷkan 'dolkon gana/ mo eya bor a'di mo. <sup>14</sup> 'Kup piti dhala mur'kup piti ca'b ki bany bany me'da mur ka'bal mo jin ta gi kush mo dhali ta gi kush me'da wasa/ mo. Dhali em piti wana e ka le'dan o'd mo. <sup>15</sup> Dhali sho'k piti wana e ka koroḷ jin kushi mo mo dhali dhel mo mo me'd mii jin to'du a'di mo e shemen o'd jin toru a'di mo, dhali 'twam piti wana e ka dhan yi'de/ kun gwona is ka ris mo. <sup>16</sup> Dhali e me'da bim poros piti mo tani a'di bu'thki'da cul kun 'koni pesu/ mo. Dhali 'peni 'twam piti mo tani a'di gaḷki gandala turga/ jin ka'd ka 'ban su/ mo dhali bwam/em piti 'twaḷki mo mo me'da tente/ mo mmo'tu'd mo ki mom'bi'th is mo be.

<sup>17</sup> Ki aha/ parkina a'di e mo tani aha/ bitkina mo e sho'k piti mo, ma mmowa e ki wathi/ jin wuki'd mo. Hili a'di karki me'da bim poros piti apo/ aha/ mo mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ is ki ko/ mo. Aha/ tana ja muṅ'kup mo dhali jin 'ko'd mo be, <sup>18</sup> dhali aha/ tana jan tal 'de/ jin di'd ki e mo. Aha/ wukina mo dhali hili mo mo ma, aha/ dikina ki e mo gom ki sule/ sule/ ya ye 'ba/ mo dhali aha/ takina ga muṅtha/ gi Mowu mo dhali Mo ma Haawiya mo be. <sup>19</sup> Shwane/ 'kwari a'di jin parkina /e e mo, a'di jin di'd shwane/ mo dhali a'di jin midi bu'th mo mo i'ko'd mo be. <sup>20</sup> Gom gwo yansan jin cinu ki jim bag mo goma cul kun 'koni pesu/ mo jin parkina /e e mo e me'da bim poros pem mo dhali tirkina/ ma lamba/ kun 'koni pesu/ mo kun ta 'dolkon gana/ mo dhali acul kun 'koni pesu/ mo tani uni ta iman'doyu gwo mo kun 'kona kaniisa kun 'koni pesu/ mo dhali gom tirkina/ ma lamba/ kun 'koni pesu/ mo goma kaniisa kun 'koni pesu/ mo be.

*Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Ephasus mo*

<sup>1</sup> Eya man'doyu gwo ma kaniisa jin di'd e Pan Ephasus mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo 'peni a'di, a'di jin bu'thki'da cul kun 'koni pesu/ mo e me'da bim poros piti mo, a'di jin yak'i'd e bwaman tirkina/ ma lamba/ kun ta 'dolkon gana/ mo kun 'koni pesu/ mo, mmo/ o gwo mo ki:

<sup>2</sup> Aha/ misha miim pini mo, dhali atu'c pini jin miina /e ki miu jin 'batha'ba'th mo dhali mo jin 'kuca /e bwa ki 'kari'th mo mmo'dim 'kup mo dhali mo jin mola /e bu'th 'kwani kun mi ton thus mo hili /e nyo/ki uni gwansan kun yukki is buni ki uni kun dhunu ki she/ mo tani hili uni yisa ta uniya, dhali gam uni ki uni ta thus ki thus mo. <sup>3</sup> Aha/ misha ki /e 'dimki 'kup mo ki bwa jin 'kuca /e ki 'kari'th mo dhali kal mo jin 'koshu is ka nyor mo gom gway pem mo dhali /e yisa cakin mo e mowu is eya. <sup>4</sup> Hili aha/ tana gi gwo yaase apo/ /e mo haali/ /e dhalki mo/en jin ta jin t'wa/a/ jin di'di /e 'pen mo. <sup>5</sup> Kayi gwo e mo 'peni a'diyin jin bitkina /e mo dhali rici /e adu is mo dhali miyi to jin miina /e nt'wa/a/ mo. Wakki/ /e diki mi mo tani heeyi, aha/ mina pu'dku/i /e mo dhali jo'c tirkina/ ma lambam pini mo 'peni mom piti mo, isi ciki/ wakki/ /e diki rica du is mo be. <sup>6</sup> Naskina/ ton kamu/ jin tana /e a'dihe/. /E shi/ki mi jin miina 'Kwani Nugulawiyiin i e mo, miu jin shi/ kika/ i e si'da/ mo. <sup>7</sup> A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo. E a'di jin piki mi e mo tani aha/ mina ci a'di ton'e/ mmoshwa mo 'peni cwa gi mondiki/e mo, a'di jin diki'd e monyjaru/ ma Arumgimis mo be.

*Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Simirna mo*

<sup>8</sup> Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pan Simirna mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gwansan ta ku gi a'di jin t'wa/a/ mo dhali jin 'ko'd mo gom a'di jin wuki'd mo dhali a'di jin pu'dki'd mo mmodi ki e mo, mmo/o gwo mo ki:

<sup>9</sup> Aha/ misha monto'c bwam pini mo dhali aha'th'ko'd pini mo tani (hili /e ta pa ki pa mo) dhali uni gwansan kun tu'thkina thu'th 'pen mo kun oki uni ta 'Kwani Yahu-uda/ mo tani dhali uni yisa ta uniya, hili uni tan gi gu'b gi montul is ma Setaan mo be. <sup>10</sup> Dhalku/ is ki ko/ mo gom to kun mura /e i'kosh is ka nyor nycine/ mo. Hili mo mo ma, tapa ma ruma 'cesh ona bwa ki ta'k uma tiya eya sijin mo ki um minu 'taki nyo/ mo dhali ka tee kun 'koni 'kume'd mo tani um mini gam monto'c bwa mo. Tayi /e a'di jin ta/a isin gana/ mo mmowu mo dhali aha/ mina ci /e ton'kup gi mondiki/e mo be. <sup>11</sup> A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik

gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo. A'di jin piki mi e mo tani a'di iminu 'koki shi/ki wu jin 'kon ma po/i su/ mo be.

*Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pam Bargaamus mo*

<sup>12</sup> Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pam Bargaamus mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'di jin ta'd gi gandala turga/ jin ka'd ka 'ban su/ mo, mmo/o gwo mo ki:

<sup>13</sup> Aha/ misha mom pini jin ca'ba /e mo, e mo jin ca'b ma kursu ma Setaan mo. / E telki sho'k mo e gway pem mo dhali /e diki wat' gwom pem jin gamu is mo isi kani ka tee ma Antibas mo, a'di jin ta'da man/ o gwom pem mo, a'dim pem jin di'd 'de/ mo jin ta isin gana/ mo, a'di jin 'koshkunu mo mbwam um mo, e mo jin ca'bkun ma Setaan mo be. <sup>14</sup> Hili aha/ tana gi ushi gwon tiya idaka/ mmo/ o apo/ /e mo. / E tan gi 'kwanin tiya imun, uni kun bu'th gwo jin tor ma Balaam mo jin tor'ki'da Baalaag gwo mo mmokar mo jin koluwa kol mo mbwambori iya/ gi 'Kwani ma Israyil mo, ki uni mini 'taki shwa to jin 'cithu/ 'kus mo gom tompinycon mo dhali mmobotki miu jin miinu miinycal mo. <sup>15</sup> Wakan si'da/ /e tan gi 'kwanin tiya kun bu'thki gwo jin tora 'Kwani Nugulawiyiin mo. <sup>16</sup> Kan mo tani rici /e adu is mo. Wakki/ /e diki rica du is mo tani heeyi, aha/ mina yaku/ i /e ki jahanne/ mo dhali mi mo/as apo/ uni ki gandala turga/ jin ta 'twam pem mo. <sup>17</sup> A'di yin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo. E a'di jin piki mi e mo tani aha/ mina ci a'di amanna jin bagu mo, dhali aha/ mina ci a'di wosh dhel jin ta jin kush mo ki gway this nycine/ mo jin 'kwaru apo/ wosh mo, a'di jin mola jan tal 'denj kamu/ mo, isi ciki/ jasi a'di jin bu'thki a'di mo.

*Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Thiyatira mo*

<sup>18</sup> Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pan Thiyatira mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo jin ta ji gi Ya/ ma Arumgimis mo, a'di jin ta gi e jin shwa'd ka le'dan o'd ki bar bar mo dhali a'di jin wana 'basho'k ka korok mo.

<sup>19</sup> Aha/ misha miim pini mo dhali mo/en pini mo dhali mongam gwo is pini mo dhali miin tom pini kun miina /e mo dhali bwam pini jin 'kuca /e ki 'kari'th mo mmo'dim 'kup mo dhali miin tom pini kun ta kuj 'ko'd mo mmobol kun t'wa/a/ /e mo. <sup>20</sup> Hili aha/ tana gi to yaase apo/ /e mo ki /e dhalkina 'bom jin ta'da Isabal mmodi e /e mo, ayim jin yukki is piti ka manci gwo mo dhali a'di tor'ki gwo mo dhali mmosus cin'kinam pem mmoper mo mmobotki miu jin miinu miinycal mo dhali mmoshwa to jin 'cithu/ 'kus mo mmothe tompinycon mo. <sup>21</sup> Aha/ cikina yima tee mo mmorica du is mo tani

hili ayim ushki'd mo mmorica du is 'peni miinyal ma yim mo. <sup>22</sup> Hili mo mo ma, aha/ mina 'daɲkala yim 'ko'da ci mo, aci jin isha a'di ki 'ba'th mo dhali uni gwansan kun mii miinyal nyakka yim mo tani aha/ mina biɲ uni e monto'c bwa jin caaca mo, isi ciki/waɲki/ uni 'koki rica du is 'peni mii ma yim mo. <sup>23</sup> Dhali aha/ mina 'kosh uci ma yim jwa mo. Dhali arisa kaniisa gwansan mini mish mo mo ki aha/ tana a'di jin ɲapki bwaɲ 'kwani ki bur bur mo dhali adunɲ 'kwani mo, dhali aha/ mina ci aris umi 'baar mo to ka 'dete/ 'dete/ mo, to kun wana e ki miin to kun miina um mo. <sup>24</sup> Hili gom uma tiya kun 'kon e Pan Thiyaɲira mo kun 'koki bu'th gwo yansan jin toru mo, um kun 'koki da/ar gwo mo kun yuka 'kwanin tiya ki toɲ kulga/ ma Seɲaan mo, e um mo tani aha/ mina o um gwo mo ki aha/ dinaki 'thi toɲ kamu/ jin ditadit apo/ um mo a'di jin dina e ki she/ jin mina umi kal mo. <sup>25</sup> Hili teli sho'k mo e a'di jin tana um mo ntagi aha/ mina pu'dku/ mo. <sup>26</sup> A'di jin piki mii e mo tani dhali dhu miin tom pem mo ntagi 'pemen mo tani aha/ mina ci a'di mom'bi'th mo apowa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo <sup>27</sup> dhali a'di midi ji uni ki cwaɲ kol 'kus jin ta toɲkuthu'd mo, me'd jin 'kon ma anos kun uku 'pena je mo tani uni 'ce'dki bwa mo ki 'ci'cimi'th mo, wakan isi kani aha/ ki is pem si'da/ bu'thkina mom'bi'th mo 'peni Ababam pem mo <sup>28</sup> dhali aha/ mina ci a'di acul gi mon'thamo/ mo. <sup>29</sup> A'di yin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di ciɲ gwo jin ona Shi/in eya kaniisa gwansan mo.

### 3

*Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pan Sardis mo*

<sup>1</sup> Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pan Sardis mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'di jin ta'd gi shi/in ma Arungimis kun 'koni pesu/ mo dhali acul kun 'koni pesu/ mo be, mmo/o gwo mo ki:

Aha/ misha miin tom pini mo. /E takin gi gway gi a'di jin di ki e mo dhali /e ki is pini a'di iwuni. <sup>2</sup> Meri e mo, dhali 'bithi is mo, a'di jin bocki'd e /e mo dhali a'di jin 'dishkina 'twa/ mmowu mo, haali/ aha/ dinaki gam miin kamu/ jin 'boro'd e miim pini jin 'boro'd jin ha me'd mo ibwambori jis/e ma Arungimis pem mo. <sup>3</sup> Kayi gwo e mo ma, a'di jin bu'thkina /e mo dhali a'di jin cikkina /e mo. Kari a'di jan ma dhali rici /e adu is mo ma. Waɲki/ /e mini diki mer e mo tani aha/ mina yaku/ me'd wathin 'di/ mo dhali /e mini mol mo mo, mo jin miga/ pu'dku/ apo/ /e mo be. <sup>4</sup> /E takin ush'ceenne/ naskina/ mo kun ta 'kwani gi Pan Sardis mo, uni kun 'koki nyo/ burriyem buni mo. Dhali uni mini nyak ii ki aha/ e burriyey kush mo

haali/ uni ha me'd mo be. <sup>5</sup> A'di jin piki mii e mo tani a'di minu shum isi kan ki burriyey kush mo, dhali aha/ mina diki 'kosh gway piti mo 'pena warka/ gi mondiki/e mo. Aha/ mina pi gway piti ibwambor ma Babam pem mo dhali ibwambori iman'doyu gwom piti mo. <sup>6</sup> A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di ciɲ gwo jin ona Shi/in goma kaniisa gwansan mo.

*Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pam Piladalpiya mo*

<sup>7</sup> Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pam Piladalpiya mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'din 'de/ jin kogu mo, a'din 'de/ jin ta jin gana/ mo, dhali a'di jin ta'd ga muptha/ ma Dawuu'd mo, a'di jin midi ka'd 'twaɲkal mo dhali jan tal 'deɲ kamu/ piyi'd jin midi mu'th a'di mo, a'di jin mu'thki a'di mo tani dhali jan tal 'deɲ kamu/ mol a'di ka'd mo be, mmo/o gwo mo ki:

<sup>8</sup> Aha/ misha miin tom pini mo. Hili mo mo ma, aha/ karkina acampur ki kany ibwambori /e mo, a'di jin mola jan tal 'deɲ kamu/ mu'th mo. Aha/ misha ki /e tan gi jasi ari mom'bi'th jin gwa'dagwa'd mo dhali /e dini mmodhu gwom pem naskina/ mo dhali /e diki waɲ gway pem mo be. <sup>9</sup> Hili mo mo ma, aha/ mina dhu uni gwansan kun ta ku gi montul is ma Seɲaan mo, uni gun oki uni ta ku gi 'Kwani Yahuuda/ mo dhali uni ta uni yisa, hili uni tana tor mo - hili mo mo ma, aha/ mina dhu uni mmopu'dku/ mo dhali luɲ ki jin 'kupa'dupuni bwambori sho'k pini mo, dhali da/ar gwo mo ki aha/ enkina /e mo be. <sup>10</sup> Haali/ /e dhuki gwom pem mo ki bwa jin 'kuca /e ki 'kari'th mo ki mon'dim 'kup mo tani aha/ mina non /e 'peni mompal mo, a'di jin midi pu'du/ apo/ mony'ceshi 'baar mo, mmopal uni gwansan kun 'kokin mo e mony'cesh mo be. <sup>11</sup> Aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo. Teli sho'k mo e a'di jin tana /e mo, wakan ki jan tal 'deɲ kamu/ midi 'taki diki bu'th toɲ 'kup pini mo be. <sup>12</sup> A'di jin piki mii e mo tani aha/ mina kar a'di mmota akaɲ gi gu'b gi mondheleladhele ma Arungimis pem mo. A'di midi mol ya ka piye/ ki sule/ sule/ 'peni a'di mo, dhali aha/ mina 'kwar gwo apo/ a'di jin ta gway ma Arungimis pem mo, dhali gway gi 'perkuman Bampa/ ma Arungimis pem mo, a'di jin ta Pa Urushaliim jin ta jin this mo jin midi pu'dku/ ka 'cesh mo 'peni Arungimis pem mo 'peni momis mo, dhali gway this pem gana/ mo be. <sup>13</sup> A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di ciɲ gwo jin ona Shi/in mo goma kaniisa gwansan mo.

*Gwo jin Hashu goma Kaniisa gi Pa Lawudikiyya mo*

<sup>14</sup> Dhali eya man'doyu gwo ma kaniisa gi Pa Lawudikiyya mo tani 'kwari gwo mo ki: Gwo gi a'di ma Amen mo, a'di jin ta isin



gana/ mo dhali jin ta'da man/ o gwo jin ta jin/ gana/ mo, jin ta mo ma mun'kup me'd jin ukkin ma Arungimis aris to mo be, mmo/ o gwo mo ki:

<sup>15</sup> Aha/ misha miin tom pini mo. /E njala/ wani 'thupa walla monkamu/ njala/ 'batha /eya. Ki /e kara ba/ imini 'taki 'thupa' thup mo walla 'batha' ba' th moyi. <sup>16</sup> Wakan, haali/ /e mangalamangal mo dhali /e njala/ wani 'thupa walla monkamu/ 'batha /eya, aha/ mina ya/ /e ka pije/ 'peni 'twam pem mo be. <sup>17</sup> Haali/ /e o gwo ki, aha/ tana pa ki pa mo dhali aha/ wara ki pa mo dhali aha/ mina mii ta gi tonj kamu/ yisa, mmomola /e mo mo ki /e tocu 'kus mo dhali koju e i is mo dhali hatha'ko'd ki ha' th mo dhali ta ja'da/ mo dhali di is 'te/ mo. <sup>18</sup> Wakan aha/ malaskina /e mo mmoyol 'dolkon gana/ 'peni aha/ mo, a'di jin minu tash e ki o'd mo, ki /e mini 'taki ta pa ki pa mo dhali ta gi burrinyen kush mo mmohi' th /e i is mo dhali 'taki kar /e 'peni mo ma 'the is pini jin yana /e is 'te/ mo, 'peni mo jin mishu /e mo dhali /e mini 'taki ta gi kwalany mmogwa'c em pini mo, ki /e mini 'taki mish mo mo. <sup>19</sup> Uni gwansan kun enka/ mo tani aha/ to'kkina uni mo dhali aha/ dorkina uni mo. Wakan shwayi miyya nyor mo ki thi' th mo dhali rici /e adu is mo. <sup>20</sup> Hili mo mo ma, aha/ doshkina ishan 'tamo/ mo dhali nagkana campura po/ ki me'd mo. Wa'kki/ jan tal 'denj kamu/ midi cik 'twam pem mo dhali ka'dki aha/ acampur mo tani aha/ mina seku/ ibwamani a'di mo dhali nya'k to shwa ki a'di mo dhali a'di nya'kki aha/ mo be. <sup>21</sup> A'di jin midi pi mii e mo tani aha/ mina ci a'di 'ban mo jin mina a'di ca'b nya'kki aha/ ka kursi ma malik pem mo, me'd aha/ ki is pem mo mmopikika/ mii e mo dhali aha/ ca'bkina nya'kka Babam pem eya kursim piti mo be. <sup>22</sup> A'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo tani dhalki a'di cik gwo jin ona Shi/in goma kaniisa gwansan mo.

## 4

### *Mo ma Luñ jin Ta ji gi Momis mo*

<sup>1</sup> 'Ko'di mii gwansan mo tani aha/ hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, e momis mo tani acampur ka'dkunu mo. Dhali 'twa/ jin twa/ a/ gwoyi'd mo. A'di jin cikka/ jin oki gwo mo e aha/ mo jin wana e ka poome/ jin o gwo mo ki: Yayu/ 'kup ki moho/ mo dhali aha/ mina tor /e to mo, a'di jin midi ba' th mo mo i'ko'di mii yaase mo be. <sup>2</sup> Dhali ki jahanne/ aha/ dikina e Shi/in mo dhali hili mo mo ma, akursi ma malik doshki'd mo e momis mo nya'kki a'din 'de/ jin ca'bki'da po/ kursi ma malik mo. <sup>3</sup> Dhali a'di jin ca'bki'di mattaan mo tani jamas piti jin piyina a'di mo tani wana e ki wosha wasin dhela/ ki e ka ris mo dhali wosha wasin dhela/ jin ta

jim 'per mo dhali ape'do/ mo a'di 'kamki'da kursi ma malik is mo jin wana e ki wosha wasin dhela/ jin ta jin dhii/ mo. <sup>4</sup> Dhali akursi ma malik 'kokini iss\* 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka donjon kun 'kamkina kursi ma malik is mo dhali uni gun 'kokina powa kursi ma malik gwansan mo tani ta 'kwaniñ gwanyjaka/ kun 'kon ka iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka donjon mo kun shumkin ki burrinyen kush mo nya'kki ton'kup 'dolkon gana/ e 'kupi uni mo be. <sup>5</sup> 'Pena kursi ma malik mo tani mon'kush 'pena wara sho'k a'di dhwa/ a'dki mo mo dhali 'twa/ mo dhali mondor ma sho'k gwoki'da gur gur mo, dhali e bun'kus ma kursi ma malik mo tani dhantho/ 'koni pesu/ kun kanykunu o'd mo, uni kun 'koni pesu/ mo tani uni kun ta shi/in ma Arungimis mo. <sup>6</sup> Dhali mbwambor ma kursi ma malik mo tani kumma/ yi'de/ diki'd jin wana e ka gasaas jin miiki'd ki 'bera/ 'bera/ mo.

Dhali to/e kun 'kon ki e kun 'koni donjon mo, uni 'kamkina kursi ma malik is mo mmo'kama kursi ma malik 'kup ki engwari lu/ mo, dhali mmosulkina e uni ka pije/ e ki bwambor mo dhali e kun 'ka uni ka bisan'ko'd mo. <sup>7</sup> To/e jin twa/ a/ jin di'd ki e mo tani wana e ka dhop mo dhali to/e jin ta jin 'ko'd mo jin di'd ki e mo tani wana e ka morbip mo dhali to/e jin 'kon ma po/ i kwara mo jin di'd ki e mo tani wana jis/em piti ki wathi/ mo dhali to/e jin 'kon ma po/ i donjon mo jin di'd ki e mo tani a'di wana e ka wulu/ jin pe'di mis mo. <sup>8</sup> Dhali to/e kun 'kon ma po/ i donjon mo kun 'kon ki e mo, uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo tani 'kan ma biny jeshem buni ipe'de/ mo dhali uni gun sula e ka pije/ ki thorony thorony mo, aris uni 'baar mo kun 'kon ki jin 'kam mo dhali e bwaman mo dhali montee dhali mon'thiny mo tani uni 'koki da'k mo mmoyuk gway mo mmo/ o gwo mo ki:

A'di jin kogu mo, a'di jin kogu mo, a'di jin kogu mo, a'di jin kogu mo, a'di jin ta Tapa Arungimis jin ta a'di jin Eka/ Ek mo,

a'di jin diki'd mo dhali a'di jin di'd mo dhali a'di jin midi yayu/ mo be.

<sup>9</sup> Dhali ma me'd jin 'kona to/e gwahan kun 'kon ki e mo mmoci monyca ka Arungimis mo dhali montak mo dhali mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo e a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik mo, a'di jin ca'bki'd ki sule/ ki sule/ mo dhali ki sule/ mo tani <sup>10</sup> jwahan 'kwani kun 'kon iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka donjon mo tani ta'kkina 'ceshi bwambori a'di mo, e a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik mo dhali luñ a'di jin ca'bki'd ki e ki sule/ mo dhali ki sule/ mo tani uni ta'kki ton'kup buni me'd mo mbwambor ma kursi ma malik mo mmoyuk gway mo ki:

\* 4:4 arba wa ishriin

11/E a'di ha me'd mo, Tapam bam mo dhali Arumgimis bam mo mmobu'th monyca mo dhali montak mo dhali mom'bi'th mo haali/ /e ukkina ris to 'baar mo dhali ki bwam pini mo tani uni 'kokin mo dhali uni 'konu mmo/uk mo be.

## 5

### *Yit jin 'Kuçu Is mo dhali Ari Ka'bal mo*

<sup>1</sup> Dhali aha/ mishkina ki me'da bim poros gi a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik mo tani a'di ta'd gi yit jin 'kuçkunu is mo jin 'kwarkunu gwo nycine/ mo dhali apom piti mo si'da/, a'di jin 'dapkunu 'twa/ka 'diŋkila/ kun 'dap a'di 'twa/ kun 'koni pesu/ mo. <sup>2</sup> Dhali aha/ parkina man'doyu gwo e mo jin 'bitha'bi'th mo jin bahki gwo mo ki 'twa/ jin caaca mo jin o gwo mo ki: Aja a'di jin ha me'd ki har gana/ mo mmobene'd gwo jin 'kwaru apo/ yit yansan mo dhali kaca 'diŋkilam piti mo? <sup>3</sup> Dhali jan tal 'deŋ kamu/ yisa di'di momis mo walla apo/ mony'cesh mo walla e bwan'kwariny mony'cesh mo jin midi mish a'di ka'd mo, yit yansan jin 'kuçu is mo walla mmohil gwo jin 'kwaru e bwaman a'di mo be. <sup>4</sup> Dhali aha/ gwokina kagahara mo haali/ tal 'deŋ kamu/ yisa gamkunu mo jin ha me'd mo mmoka'd gwo yansan jin 'kuçkunu is mo walla mmohil gwo kun 'kwarkunu ibwaman a'di mo be. <sup>5</sup> Dhali yan'ko'd wathin tal 'de/ 'peni 'kwanin gwanyjaka/ oki aha/ gwo mo ki: Dhalku/ ki ko mo ma. Hili mo mo ma, Adhop ma waŋ ma Yahuuda/ dhali Abirman ma Dawuu'd, a'di piki mii e mo be. Wakan a'di, a'di imidi mish yit yansan jin 'kuçu is ka'd 'twa/ mo dhala 'diŋkila/ kun 'koni pesu/ kun 'dapkunu a'di 'twa/ mo.

<sup>6</sup> Dhali mbwaman ma kursi ma malik mo dhali to/ e kun 'koni doŋon kun 'kon ki e mo dhali ibwaman 'kwanin gwanyjaka/ mo tani aha/ parkina Ari Ka'bal e mo mmodosh mo. A'di wana e ki a'di jin 'koshkunu mo, ki ce kun 'koni pesu/ ime'd mo dhali ka pinya/ e kun 'koni pesu/ mo, uni gun ta shi/ in ma Arumgimis kun 'koni pesu/ mo, uni gun hashkunu mo eya ris mony'ceshi 'baar mo. <sup>7</sup> Dhali a'di yaki'd mo dhali bu'thki yit yansan jin 'kuçkunu is mo 'peni me'da bim poros gi a'di jin ca'bki'd eya kursi ma malik mo. <sup>8</sup> Dhali ki a'di bu'thki yit yansan jin 'kuçu is mo tani to/ e kun 'kon ma po/i doŋon kun 'kon ki e mo dhali 'kwanin gwanyjaka/ kun 'koni iss 'kwanimpa 'de/ i'ce'dka doŋon mo tani ta'kkina 'ceshi bwambori Ari Ka'bal mo. Uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ bu'thkina dhenhene/ mo dhali toŋ'kul bwa kun tana sahan 'dolkon gana/ mo kun 'tu'dkunu mo ka 'bicajwahar mo jin ta mon'tho gi uni kun

dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo. <sup>9</sup> Dhali uni yukki gway this mo mmo/o gwo mo ki: / E a'di ta a'di jin ha me'd mo mmobu'th yit yansan jin 'kuçu is mo dhali mmoka'da 'diŋkilam piti jin 'dapu a'di 'twa/ mo,

haali/ /e 'koshkunu jwa mo, dhali ka bas pini mo tani/ e wanki 'kwani 'ba/ mo goma Arumgimis mo

'peni arisa waŋ kun 'ko 'kwani e ki she/ ki she/ mo dhali 'peni aris 'twa/ kun wala 'kwani ki she/ ki she/ mo dhali 'peni 'kwani kun 'kona e ki she/ 'peni tiya mo dhali 'peni kal gi 'kwaniny'cesh/ mo

<sup>10</sup> dhali /e ki nyon uni ki 'penkuman bampa/ mo dhali /e ki dhu uni ki igasiis goma Arumgimis bana mo

dhali uni mini ta tapa mo e mony'cesh yansan mo.

<sup>11</sup> Yan'ko'd aha/ ki hil mo mo dhali aha/ cikkina rakin jin rayunu/ mo ka kul is 'pena kursi ma malik mo dhali to/ e kun 'kon ki e mo dhali gwanyjakaŋ 'kwani mo tani 'twa/ gi iman'doyu gwo ka ris dhali ka ris uni ka ris kun molu deŋ e mo dhali 'twarj 'kwani alip alip mo, <sup>12</sup> mmo/o gwo ka dhan 'twa/ kun caaca mo ki: A'di ta a'di jin ha me'd mo. A'di jin ta Ari Ka'bal jin 'koshkunu mo mmobu'th mom'bi'th mo dhali pa mo dhali moyuk mo dhali mo jin eka/ ek mo dhali montak mo dhali monyca mo dhali mom'bor mii mo. <sup>13</sup> Dhali aha/ cikkina ris to 'baar mo ka 'dete/ 'dete/ kun ukkunu mo kun 'kon e momis mo dhali kun 'kon e mony'cesh mo dhali kun 'kon e bwan'kwariny mony'cesh mo dhali e bwan kumma/ yi'de/ mo dhali aris uni 'baar mo kun 'koni bwaman mo tani o gwo mo ki: E a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik mo dhali e Ari Ka'bal mo ki mom'bor mii midi di mo dhali montak mo dhali monyca mo dhali mo/ ek mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo. <sup>14</sup> Dhali to/ e kun 'kon ma po/i doŋon mo kun 'kon ki e mo tani o gwo mo ki: Amen, dhali 'kwanin gwanyjaka/ ta'kkin mo dhali luŋ a'di mo be.

## 6

### *Arisa 'Diŋkila/ mo*

<sup>1</sup> Dhali aha/ mishkina mo ki Ari Ka'bal 'ceeki yit yansan jin 'kuçu is 'twa/ mo a'di jin ta jin 'de/ 'peni tiyan pesu/ mo kun 'dapkunu 'twa/ mo ka 'diŋkila/ mo, dhali aha/ cikkina 'twan 'de/ 'peni to/ e kun 'kon ma po/i doŋon kun 'kon ki e mo, mmo/o gwo mo me'd 'twa/ ma sho'kjin dorki'd mo ki: Yayu/ mo. <sup>2</sup> Dhali aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, shumaram kush mo dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani ta'd ga abwa mme'd mo. Dhali toŋ'kup cikunu a'di mo, dhali a'di yaki'd ka

pije/ mo mmopi mii e mo dhali di gwo ibwa mo mmopi mii e mo be.

<sup>3</sup> Dhali ki a'di 'ceeki'da 'dinjkila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i su/ mo tani aha/ cikkina 'twa/ 'peni to/e kun 'kon ki e mo kun 'kon ma po/ i su/ mo jin o gwo mo ki: Yayu/ mo. <sup>4</sup> Dhali shumaruma kamu/ pu'dki'd ka pije/ mo jin ca'bki 'tikil 'tikil mo dhali dhir dhir mo. Dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani a'di dhalkunu bway mo mmobu'th monku'th is 'peni 'kwaniny'cesh mo, wakan ki 'kwani mini 'kosh jwa ka rem 'kup mo, dhali a'di cikunu dhan gandala turga/ jin caaca mo.

<sup>5</sup> Ki a'di 'ceeki'da 'dinjkila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/i kwara mo tani aha/ cikkina to/er kamu/ jin 'kon ma po/i kwara jin di ki e mo jin o gwo mo ki: Yayu/ mo. Dhali aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, shumaruma kamu/ pu'dki'd mo jin ta'da dhisal mo, dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani ta'd gi to jin baru to mo mme'd piti mo be. <sup>6</sup> Dhali aha/ cikkina 'twa/ jin wana e ki a'di jin doshki'di bwaman to/e kun 'koni dojon kun 'kon ki e mo mmo/o gwo mo ki: Pos bunyan jin baru ka gada mo ki nasa guurush mo dhali pos bunyana kamu/ jin baru ka gada karka ba'de/ apo/ mo ki nasa guurush mo. Hili dhalku/ ki shi/a yin is mo dhali yimana mura'th jin ka/u ki jah jah mo.

<sup>7</sup> Ki a'di 'ceeki'da 'dinjkila/ jin 'kon ma po/i dojon 'twa/ mo tani aha/ cikkina 'twa/ 'peni to/e kun 'kon ki e mo kun 'kon ma po/i dojon mo kun o gwo mo ki: Yayu/ mo. <sup>8</sup> Dhali aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, shumaruma kamu/ jin ta'da mandupany pu'dki'd mo, dhali a'di jin merki a'di apo/ mo tani gway piti yuku ki Mowu mo, dhali Mo ma Haawiya mo, a'di bathki a'di isho'k mo. Dhali uni cikunu mom'bi'th mo apo/ mony'cesh mo ntagi bwanu'ba kamu/ gi mony'cesh mo mmo'kosh uni ki gandala turga/ mo dhali ki te/ mo dhali ki mo/isa nyor 'peni to kun shi/kin mo dhali ki tomb-waasho kun 'kokin e mony'cesh mo.

<sup>9</sup> Dhali ki a'di 'ceeki'da 'dinjkila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/ i mudhe'd mo tani aha/ parkina mo e mo e bwan'kwariny mo ma gwata/ jin miikunuwa basa 'cesh mo akashira/ gi uni gwansan kun 'koshkunu jwa mo gom gwo ma Arungimis mo dhali gom gwo jin kala uni mmo'or mo. <sup>10</sup> Uni cuukin ki dhan 'twa/ kun caaca mo mmo/ o gwo mo ki: Ayy, Tapa jin di'da Litgany mo, /e kogu mo dhali /e ta 'din' gana/ mo. Kakasja sa? imina /e dwall gwo mo dhali ri/ a ri'c mo goma bas bam mo apo/ uni gwansan kun 'kokin apo/ mony'cesh mo? <sup>11</sup> Yan'ko'd uni 'baar ka 'dete/ 'dete/ cikunu burrinye' kush mo dhali tor'kunu gwo mo mmosi/ is ari'ceenne/ mo ntagi monder gi

igarr buni kun nyakkina tu'c mii mo dhali iwa'k buni mo minu 'taki thim mo, uni gun minu 'taki 'kosh jwa mo me'd uni, uni ki is buni mmomiikunu uni kan mo.

<sup>12</sup> Dhali ki a'di 'ceeki'da 'dinjkila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/ i pe'de/ mo tani aha/ hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, adhan mony'cesh yikinki is mo dhali atente/ warki'd ki 'thi/ mo me'da shawaal 'thi/ mo dhali appe jin ta'da kunn is mo tani warki'd ka bas mo <sup>13</sup> dhala risa cul 'peni momis uni ta'kkina 'cesh mo me'd cwampu/ mo me'd jin raskina a'di maman kun 'koki is mo e monditi mo ki a'di yikinkin ma punthar 'tham is mo. <sup>14</sup> Momis a'di puuki'd mo mmowa e ki yit jin ku'ckunu is mo, dhala ris wosha turga/ mo dhali a/u'ka 'cesh mo uni jo'ckunu mo 'peni mom buni mo be. <sup>15</sup> Dhali yan'ko'd imalik' kun 'kon e mony'cesh mo dhali 'kwani kun caaca mo dhali uni gun ta gummpa/ gom 'kwani ma mee mo dhali uni gun ta pa ki pa mo dhali uni kun 'bi'tha'bi'th mo dhali 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo dhali uni gun ta cinjkina/ kun yolu mo dhali uni kun 'kon ki 'kus mo tani uni bagkin e jurum wosh mo dhali e bwamana ris wosh mo e 'kuwosha turga/ mo tani <sup>16</sup> uni yu'kki wosha turga/ mo dhali aris wosh mo mmo/ o gwo mo ki: Taki apo/ aman mo dhali bagi aman mo 'peni jis/ e gi a'di jin ca'bki'd eya kursi ma malik' mo dhali 'pena nyor gi Ari Ka'bal mo <sup>17</sup> haali/ adhana tee ma nyor buni jin caaca a'di pu'dki'd mo dhali kaja a'di imidi mish doshi bwambori a'di mo?

## 7

*U'ci ma Israyiil kun 'Koni Alaapi Iss 'Kwanimpa Ipesu/ mo I'ce'dka Dojon Apo/ mo kun 'Dapu ka 'Dinjila/ mo*

<sup>1</sup> 'Ko'di mii yansan mo tani aha/ parkina iman'doyu gwo e mo kun 'koni dojon mo mmodosh eya rukun gi mony'cesh kun 'koni dojon mo mmobu'th 'tham kun poshkin me'd mo 'peni mony'cesh kun 'kona shem 'pena bi idonjon mo, ki 'thama kamu/ mid' taki diki poshu apo/ mony'cesh mo, walla e kumma/ yi'de/ mo walla apo/ cwan kamu/ mo. <sup>2</sup> Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon kamu/ e mo jin shinkunu mo 'peni mo jin sul ma tente/ mo ka 'dinjkila/ ma Arungimis jin di ki e mme'd mo, dhali a'di yu'kki'da yu'k ki dhan 'twa/ jin caaca kagahara mo e iman'doyu gwo kun 'koni dojon mo, uni kun cikunu mom'bi'th mo mmoshi/ mony'cesh mo dhali kumma/ yi'de/ mo <sup>3</sup> mmo/o gwo mo ki: Dhalku/ mony'cesh ki shi/ is mo walla kumma/ yi'de/ mo walla aris cwa mo, ntagi ana mina 'dapa' 'dinjkila/ apo/ imanmii to ma Arungimis bana mo e buyem buni mo. <sup>4</sup> Dhali aha/ cikkina

\* 7:4 miyya wa arba wa arba/iin alip

dhan monderj gi uni gun 'dapkunuwa 'dinjkila/ mo mmota alaapi\* iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka dojon apo/ mo, uni gun 'dapkunuwa 'dinjkila/ mo 'peni arisa wak kun 'kona e ki she/ ki she/ mo 'peni iya/ ma Israyiil mo, <sup>5</sup> alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, uni gun 'dapkunuwa 'dinjkila/ 'pena wak ma Yahuuda/ mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Ra/ ubiin mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Jaad mo, <sup>6</sup> dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Ashiir mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Naptaali mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Manassa mo, <sup>7</sup> dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Shamuun mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Lawi mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Yassaakar mo, <sup>8</sup> dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Sabuluun mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, 'pena wak ma Yuusup mo, dhali alaapi 'kume'd i'ce'dka su/ apo/ mo, gun 'dapkunu 'twa/ ka 'dinjkila/ 'pena wak ma Benyamiin mo.

*Abuhany 'Kwani 'Pena Ris Kal gi Kwaniny'cesh mo*

<sup>9</sup> Ko'di mii yansan mo tani aha/ hilkina mo mo dhali hili mo mo ma, adhana buhany wathimpa caaca mo jin mina wathin tal 'derj kamu/ mol derj e mo, 'peni aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo, dhali 'peni arisa wak gi 'kwani ki she/ ki she/ mo, dhali 'peni 'kwani kun 'kona e ki she/ ki she/ mo, dhali 'peni 'kwanin tiya kun wal 'twa/ ki she/ mo, mmodoshkina uni mbwambor ma kursi ma malik mo dhali mbwambori Ari Ka'bal mo, mmohi'th burrinyen turga/ kun ta kunj kush mo, dhali abiny jethkam e me'd buni mo be. <sup>10</sup> Dhali uni cuun ki dhan 'twa/ kun caaca mo mmo/ o gwo mo ki: Mowoṭṭ ta ji ma Arungimis bana mo, a'di jin ca'bki'd eya po/ kursi ma malik mo dhali e Ari Ka'bal mo. <sup>11</sup> Dhali aris iman'doyu gwo 'baar mo doshkin ki mis mo mmo'kam a'di is mo, kursi ma malik mo, dhali mmo'kam 'kwaninj gwanyjaka/ is mo dhali to'e kun 'koni dojon kun 'kon ki e mo, dhali uni ta'kki bwam/ em buni ibwambor ma kursi ma malik mo dhali luṇa Arungimis mo <sup>12</sup> mmo/ o gwo mo ki: Amen. Mom'bor mii mo dhali monyca mo dhali moyuk mo dhali mo jin 'boruwa 'bor bwa i is mo dhali montak mo dhali mom'bi'th mo dhali mo/ ek mo eya Arungimis bana mo gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo. Amen.

<sup>13</sup> Dhali yan'ko'd jan tal 'derj kamu/ 'peni 'kwaninj gwanyjaka/ 'ka'daa/ gwo me'di is mo, mmo/ o gwo mo ki: Ki ija anahannee

kun shumkunu ki burrinyen turga/ kun ta kunj kush mo dhali 'peni mana ipu'dkina uni mo? <sup>14</sup> Aha/ ki o a'di gwo mo ki: Gana, /e a'di imishki uni mo be. Dhali a'di ki oyaa/ gwo mo ki: Uni gwansani, ita uni gun piyin mo 'pena dhan mont'o'c bwa mo. Uni lamki burrinyen tur buni mo dhali mii uni ki bany bany ka bas gi Ari Ka'bal mo.

<sup>15</sup> Wakan uni 'kokini bwambor ma kursi ma malik ma Arungimis mo

dhali mii a'di to ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny ilu/ mo e gu'b gi mond-heleladhelel piti mo be,

dhali a'di jin ca'bki'da po/ kursi ma malik mo tani a'di mididi diki 'kosh uni mo, walla jin ta burj'kus piti mo be.

<sup>16</sup> Uni mina te/ mol 'kosh ki sule/ mo, walla mina yi'de/ 'koki bu'th ki sule/ mo.

Atente/ si'da/ mididi diki 'kosh uni mo, walla mididi diki ci'th uni is ki mom'batha'd piti mo.

<sup>17</sup> Haali/ Ari Ka'bal, a'di doshki'di bwaman ma kursi ma malik mo, a'di jin ta'da Amanhil uni mo,

dhali a'di mididi shu uni bway mo e mo jin kasha yi'de/ jin di ki e mo

dhali Arungimis mididi shumuta ris jabudhi 'baar mo 'peni em buni mo be.

## 8

*A'dinjila/ jin 'Kon ma Po/i Pesu/ mo dhali Toj'kul Bwa jin Ta 'Dolkon Gana/ mo jin Dukkunuwa 'Bicajwahaar mo*

<sup>1</sup> Ki Ari Ka'bal 'ceeki'da 'dinjkila/ 'twa/ mo jin 'kon ma po/ i pesu/ mo tani mo doshki'd ki biyuu e momis mo ki ari mo mo jin wana e ka nusa saa mo. <sup>2</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ e mo, uni gun doshkini bwambor ma Arungimis mo, dhali apoome/ 'koni pesu/ cikunu uni mo. <sup>3</sup> Dhala man'doyu gwoj kamu/ pu'dki'd mo dhali doshki'd mo e mo ma gwata/ jin dukkunuwa 'bicajwahaar mo ki toj'kul bwa jin ta 'dolkon gana/ mo jin dukkunuwa 'bicajwahaar ime'd mo. Dhali a'di cikunuwa 'bicajwahaar kagahara mo mmoce e ki mon'tho ma ris uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo apo/ mo ma gwatan to jin ta toj'kul bwa mo jin ta 'dolkon gana/ mo mbwambor ma kursi ma malik mo, <sup>4</sup> dhali aku'd ma 'bicajwahaar a'di cuki mis mo nyakki mon'tho gi uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo 'peni me'd ma man'doyu gwo jin doshki'di bwambor ma Arungimis mo be. <sup>5</sup> Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo bu'thki toj'kul bwa jin dukkunuwa 'bicajwahaar mo dhali a'di ki 'tu'd a'di ka kapany o'd mo 'peni mo ma gwata/ mo dhali a'di ki yek a'di apo/ mony'cesh mo, dhali kontor ma sho'k gwoki'd ki gur gur mo dhali dhan rakin caaca mo dhali

awar dhwa/a'dki'd ki dhwa/a'd dhwa/a'd mo dhali adhan mony'cesh yikini is mo be.

### *Arisa Poome/mo*

<sup>6</sup> Dhali iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ kun tan ga poome/ kun 'koni pesu/ mo tani uni thosonki is mo mmodhal uni me'd mo be.

<sup>7</sup> Dhala man'doyu gwo jin twa/ a/ a'di dhalki'da poomem piti me'd mo dhala wasa/ dhali o'd bathki a'di isho'k mo mmo'cur e ka bas mo, uni kun ta'kkina po/ mony'cesh mo be. Dhali 'ban gi mony'cesh jin 'kon ma po/i kwara mo tani a'di kopkunu ki o'd mo be dhali 'ban gi bwany'cwan kamu/ jin 'kon ma po/i kwara mo tani a'di kopkunu ki o'd mo be dhali arisa shon dhii/ ini 'baar mo tani uni celkunu ki o'd mo.

<sup>8</sup> Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/ i su/ mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo be dhali dhan ton kamu/ caaca kagahara mo, wana e ka dhan wosha turga/ mo jin ci'thkunu ki o'd mo, dhali a'di bitkunu e wban kumma/ yi'de/ mo <sup>9</sup> dhali 'ban gi kumma/ yi'de/ jin 'kon ma po/i kwara mo tani warki'd ka bas mo dhali 'ban gi to/ e kun 'kon ma po/i kwara kun 'kon ki e mo tani uni wukin mo e yi'de/ mo dhali 'ban ma kur kun 'kona 'bani kwara mo tani uni 'ce'dkunu sho'k mo be.

<sup>10</sup> Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/i kwara mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo dhali adhana cul bitki'd 'peni momis mo mmodhel mo mo me'd dhantho/ mo be dhali a'di bitki'd eya 'ban yi'de/ kun 'kon ma po/i kwara mo dhali apo/ yi'de/ jin kasha e ki kash mo be. <sup>11</sup> Dhali gway ma cul yansan mo tani a'di yukunu gway ka tap mo. Dhali 'ban gi yi'de/ jin 'kon ma po/i kwara mo tani warki'd ka tap mo dhali 'kwani ka ris wukin mo 'peni yi'de/ yan mo be haali/ yi'de/ ca' bki ka/ ka/ mo.

<sup>12</sup> Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/i donon mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo, dhali 'ban ma tente/ jin 'koni kwara mo tani a'di pwa'kkunu 'ban mo dhali 'ban ma ppe jin 'kon ma po/i kwara mo dhali 'ban ma cul jin 'kon ma po/i kwara mo, wakan ki 'ban gi monkush buni jin 'kon ma po/i kwara mo tani warki'd ki mondhurumi'd mo. Dhali 'ban gi montee jin 'kon ma po/ i kwara mo tani a'di nonu mo 'peni mo jin 'twakki mo mo dhali wakan si'da/ 'ban gi mon'thiny jin 'kon ma po/i kwara mo be.

<sup>13</sup> Dhali yan'ko'd aha/ hilkina mo mo dhali aha/ cikkina wulu/ jin 'therki ko mo ka dhan 'twa/ jin caaca kagahara mo me'd jin pekina a'di isi bwaman momis mo ki: Wayyi, wayyi, wayyi e uni gwansan kun 'koni mony'cesh mo ka poomen tiya 'konu mo mmodhal me'd mo, a'di jin mura iman'doyu gwo kun 'koni kwara mmopi mo be.

## 9

<sup>1</sup> Dhala man'doyu gwo jin 'kon ma po/ i mudhe'd mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo, dhali aha/ parkina cul e mo mmo-bitu/ 'peni momis a'cesh mo, dhali a'di cikunuwa muptha/ ki jis jin shu'd jin dar gi 'pemen mo. <sup>2</sup> Dhali a'di ki ka'd moshu'd gi jis jin dar gi 'pemen mo, dhali 'peni moshu'd gi jis yan mo tani aku'd cuki mis mo me'd dhana ku'd jin caaca 'peni mo jin 'thanu o'd ki wur wur mo, dhali atente/ dhali bul mis 'kokin mo mmodhuruma dhumur mo ka ku'd 'peni jis shu'd yan mo be. <sup>3</sup> Dhali 'pena ku'd yan mo tani ameenkuuyu/ pu'dkin apo/ mony'cesh mo dhali uni cikunu mom'bi'th mo mmowa e ki mom'bi'th ma 'dak mo e mony'cesh mo. <sup>4</sup> Uni 'orkunu gwo mo mmo'koki shi/ asho e mony'cesh mo, walla aris mo gunn kun dhii/ in mo, walla cwa gunn mo, hili jasi 'kwani gwansan kun 'koki ta ga 'dirikila/ ma Arungimis e buyem buni mo tani <sup>5</sup> uni idhalkunu uni bway mo mmo'ci isa nyor ki me'd mo ka ppe 'kupi mudhe'd mo, hili yisa mmo'kosh uni jwa mo, dhali thulany buni wana e ki thulany ma 'dak mo ki a'di wo'cki 'kwani mo be. <sup>6</sup> Dhali ka cim gwansan mo tani 'kwani mini njap wu mo tani dhali uni yisa mini gam a'diya. Uni mina bwa o kagahara mmowu mo dhali wu midi gus 'peni uni mo be.

<sup>7</sup> Dhali jamas ma kuuyu/ gwansan mo tani uni wana e ki shumarum kun thosonkunu is mo gom mo ma mee mo. E 'kup buni mo tani uni takin gi ton'kup kun wana e ki ton'kup 'dolkon gana/ mo. Jis/ em buni wana e ki jis/ ej 'kwanim pa mo, <sup>8</sup> amur is buni wana e ka amur'kup gi up mo dhali shem buni wana e ki she/ ma dhop mo. <sup>9</sup> Uni takin gi nyahara/ kun wana e ka rapa/ kun ta ton'kuthu'd mo, dhali is ma bim buni alki is mo me'da risa arabiya kun dirkina shumarum mo mmoya njwaca/ e mo ma mee mo be. <sup>10</sup> Uni takin gi thin kun wana e ka 'dak mo dhali wo'c buni mo, dhali mom'bi'th buni mmoshi/ 'kwani mo ka ppe 'kupi mudhe'd mo ishki'd e thin buni mo be. <sup>11</sup> Uni takin ga malik apo/ uni mo a'di jin ta'da man'doyu gwo gi jis jin dar gi 'pemen mo. Gway piti yuku ki 'twanj 'Kwani Ibraniyiin ka Abadduun mo, dhali ki 'twanj 'Kwanin Griki a'di yuku ka Abulliyuun mo.

<sup>12</sup> Dhali awayyi jin ta jin twa/a/ peki'd mo. Hili mo mo ma, awayyi jin 'kon ma po/ i su/ mo a'di diyid' mmomii pu'du/ mo.

<sup>13</sup> Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i pe'de/ mo dhalki'da poomem piti me'd mo, dhali aha/ cikkina 'twa/ 'peni ce kun 'koni donon 'pena gwa'a/ jin ta 'dolkon gana/ jin di'di bwambor ma Arungimis mo <sup>14</sup> mmo/o gwo mo eya man'doyu gwo jin 'kon ma po/ i pe'de/ mo, a'di jin ta'd ga poome/ mo ki: 'Cuki iman'doyu gwo

kun 'koni doṅon mo, uni gun deḱkunu mo eya dhan kumma/ yi'de/ jin yuḱu gway ka Elpuraat mo. <sup>15</sup> Wakan iman'doyu gwo kun 'koni doṅon mo tani uni 'cuḱkunu mo, uni gun bu'thkuu me'd mo mmothoson is mo goma saa mo dhali goma tee mo dhali goma ppe mo, dhali gom yil mo, mmo'kosh 'ban gi 'kwani kun 'kon ma po/i kwara a'cesh mo. <sup>16</sup> Dhan mondeṅ ma thuruḱ ma mee kun mer shumaru apo/ mo tani 'koni alaapi 'kume'd mar is dok/ e ka alaapi 'kume'd mo dhali dok/ e mar is ka alaapi 'kume'd mo. Dhali aha/ ciḱkina dhan mondeṅ buni e mo. <sup>17</sup> Dhali tonyjan pem jin parkika/ e mo tani shumaru wana e ciki/ mo. Dhali uni gun mer shumaru apo/ mo tani uni hi'thkina raḱpa/ mo ki jama gi mo/o'd mo dhali jama gi wosh jin ta 'pinyamaḱ mo dhali jama gi wosh jin si'da 'kwani mo jin ḱa'bki go'd go'd mo, dhali 'kup shumaru wana e gi 'kup ma dhop mo, dhali o'd dhali aku'd dhali wosh jin si'da 'kwani mo gaḱki'd 'peni 'twam buni mo be. <sup>18</sup> Ki to gwansani kwara kun 'koshi 'kwani is ka nyor mo tani 'ban gi 'kwani kun 'kon ma po/i kwara kun 'kon e mony'cesh mo tani uni 'koshkunu ki o'd mo dhali ka ku'd mo dhali ki wosh jin si'da 'kwani mo jin gaḱki'd 'peni 'twam buni mo be. <sup>19</sup> Haali/ mom'bi'th gi shumaru mo a'di diki'd e 'twam buni mo dhali e thin buni mo. Thin buni waki tasha/ mo kun takin gi 'kup mo, dhali ki uni mo tani uni ki dhu 'kwani jama/ i is mo.

<sup>20</sup> Dhali 'ban gi 'kwaniṅ kamu/ mo, uni gun 'konuki 'kosh mo naskina/ ki isa nyor yan jin woci 'kwani is she/ mo tani uni 'koki rica du is mo 'peni mii gi me'd buni mo walla dhala ruma 'cesh luṅ 'pen mo dhali tompinycon kun uḱu 'peni 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo dhali akoroḱ mo dhali wosh dhel mo dhali cwa mo, uni kun mol mo par e mo walla ciḱ gwo mo walla ii ki sho'k mo. <sup>21</sup> Walla uni si'da/ 'koki rica du is mo 'peni mo ma meem buni kun 'kosha uni mo walla mii ma rum buni kun miina uni mo walla miinyal buni kun miina uni mo walla mii ma 'dim buni kun miina uni mo.

## 10

*Aman'doyu Gwo dhali Ari Yi't jin 'Kuḱu Is mo*

<sup>1</sup> Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon kamu/ e mo a'di jin ta gi mom'bi'th mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo, koḱḱu is ka raḱ mo dhali ka pe'do/ i'kupi a'di mo, dhali bwam/ em piti wana e ka tente/ mo dhali 'basho'k piti wana e ka kaḱ o'd mo. <sup>2</sup> A'di ta'd gi ari yi't jin 'kuḱu is mo mmodi 'twa/ kany mo e me'd piti mo. Dhali a'di ki kar shoka bim poros piti apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali shoka biny cam piti apo/

mony'cesh mo, <sup>3</sup> dhali a'di ki yuḱa yuḱ ki dhan 'twa/ jin caaca mo, mmowa e ka dhop jin anḱarki ko mo. Ki a'di yuḱki'da yuḱ mo tani mondor ma sho'k kun 'koni pesu/ mo tani alki is mo. <sup>4</sup> Dhali ki mondor ma sho'k kun 'koni pesu/ mo alki is mo tani aha/ 'disha 'twa/ mo mmo'kwar a'di mo, hili aha/ ciḱkina 'twa/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: 'Dapi a'di ka 'diṅkila/ mo, a'di jin ona montor ma sho'k kun 'koni pesu/ mo, dhali dhalku/ a'di ki 'kwar mo ka jes is mo. <sup>5</sup> Dhali aman'doyu gwo, a'di jin parkika/ e mo tani doshki'da po/ kumma/ yi'de/ mo dhali mony'cesh mo mmo'de'k me'da bim poros piti 'kup ki momis mo <sup>6</sup> mmothul gwo me'da po/ mo ki a'di jin diki'd goma sule/ mo dhali ki sule/ mo, a'di jin uḱki momis mo dhali to kun 'koni bwaman a'di mo dhali mony'cesh mo dhali to kun 'koni bwaman a'di mo dhali kumma/ yi'de/ mo dhali to kun 'koni bwaman a'di mo ki miin kamu/ minu 'taki 'koki mii miyu/ ka diite/ mo, <sup>7</sup> hili ka tee gi ko ma poome/ jin yuḱuwa yuḱ mo jin minu kum cuuwa/ ka man'doyu gwo jin 'kon ma po/i pesu/ mo gom gwo ma Arumgimis jin cinu ki jim bag mo me'd jin mina a'di baḱ a'di e ciṅḱinam piti mo, uni gun ta imanci gwom piti mo, ki a'di minu 'taki thim mo be.

<sup>8</sup> Dhali yan'ko'd 'twa/ jin ciḱka/ 'peni momis o aha/ gwo mo dok/ e ki: Yaku/ mo, dhali budhi yi't jin 'kuḱu is mo, a'di jin di 'twa/ kany mo e me'd ma man'doyu gwo mo, a'di jin doshki'da po/ kumma/ yi'de/ mo dhali apo/ mony'cesh mo be. <sup>9</sup> Wakan aha/ yakina mo eya man'doyu gwo mo dhali tor a'di gwo mo mmoḱi aha/ ari yi't jin 'kuḱu is mo. Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Budhi a'di ma dhali 'kayi a'di ma. A'di mido ka/ aka/ gom bwam pini mo, hili a'di mido ḱa'bki dhel dhel me'da dham mo e 'twam pini mo be. <sup>10</sup> Dhali aha/ bu'thkina ari yi't jin 'kuḱu is mo 'peni me'd ma man'doyu gwo mo dhali 'ka a'di mo. A'di ḱa'bki'd ki dhel dhel me'da dham mo e 'twam pem mo. Hili ki aha/ 'kakina a'di mo tani bwam pem ḱa'bki'd ki ṅah ṅah mo. <sup>11</sup> Dhali aha/ torḱunu gwo mo ki: /E mini mii ci gwo is mo gom 'kwani ka ris mo dhali gom kal gi 'kwani'cesh mo dhali gom 'kwani kun 'kona 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali gom imalik mo be.

## 11

*'Kwani Su/ kun Ta Iman/o Gwo mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd aha/ ciḱkunuwa cwahan mo jin wana e ki cwan kol 'kus mo mmobar to mo, dhali aha/ torḱunu gwo mo ki: Cuyi mis mo dhali bari gu'b gi mondheleladhelel ma Arumgimis mo dhali mo ma gwaṱa/ jin miinuwa basa 'cesh mo dhali uni gwansan kun luṅḱini cine/ mo. <sup>2</sup> Hili dhalku/ ki bar mo ma goṅ jin di'd ka piḱe/ mo 'peni gu'b gi

mondheleladhelel mo. Dhalki a'di 'pen mo, haali/ a'di cikunu 'kwanin kal gi mony'cesh mo, dhali uni mini yap mom'penkuman bampa/ yan jin kogu mo ki sho'k mo ka ppe iss\* 'kwanimpa su/ i'ce'dka su/ mo. <sup>3</sup> Dhali aha/ mina ci uni kun 'koni su/, uni gun ta iman/o gwom pem, mom'bi'th mo mmoci gwo is mo goma tee kun 'kon ma alipi† 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa ka 'kume'd 'dap 'twa/ ka kwara mo, mmohi'th burrinye/ ma shawaal kun ta kun 'thi/ mo.

<sup>4</sup> Uni gwansan ta cwa setuun isu/ mo dhali alamba/ kun ta tirkina/ isu/ mo, uni gun doshkini bwambori Tapa gi mony'cesh mo. <sup>5</sup> Dhali wakki/ jan tal 'dej kamu/ midi 'taki shi/ uni mo tani o'd minu wolu/ 'peni 'twam buni mo dhali shwa uni gun ta 'kup buni ki 'ci'd'da/ mo. Wakki/ jan tal 'dej kamu/ midi shi/ uni is mo tani a'di 'dapa'dap kan ki a'di minu 'kosh mo. <sup>6</sup> Uni ta gi mom'bi'th mmomu'th momis 'twa/ mo ka shoka kamu/ midi diki pir ari yi'de/ a'cesh ki me'da tee gwansan jin 'kona uni mmoci gwom buni is mo, dhali uni ta gi mom'bi'th apo/ yi'de/ mo mmowar uni mmota abas mo dhali mmodor mony'cesh mo ka ris isa nyor kun woci 'kwani is she/ mo me'd ka ris me'd jin mina bwa o uni mo mmomii kan mo.

<sup>7</sup> Dhali ki uni mini 'baar gwom buni jin ona uni is mo tani adhan to/e yan jin midi shinu 'peni jis jin dar gi 'pemen mo tani midi mii mo/as apo/ uni mo dhali pi uni e mo dhali 'kosh uni mo be. <sup>8</sup> Dhali bungwar is buni kun wukin mo tani mini ishi bway tur kun iinu mo e dhan 'penkuman bampa/ mo a'di jin yuku gway ki, a'di jin 'be'dki gwo ki 'pemen kamu/ mo, ki a'di jin ta Pan Saduum mo dhali Pam Masir mo e mo jin 'koshkunu Tapam buni ki cwany'cithan dhul mo. <sup>9</sup> Haali/ ka cim kwara dhali ka nusa po/ mo tani 'kwanin gwas 'peni 'kwanin tiya mo dhali 'peni awaka tiya mo dhali 'peni 'kwani kun 'kona 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali 'peni kala tiya mo uni hilkina hil ka 'thime/ mo gom bungwar is buni kun wukin mo dhali ush ki 'tash mo mmोधhal uni bway mo ki uni minu kan jjis jwa mo. <sup>10</sup> Dhali uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo tani uni mina bwa i'kunya'kunyo apo/ uni mo dhali mii miim 'penkapan mo dhali ci to ki me'd ka rem 'kup mo haali/ imanci gwo su/ gwansan, uni 'koshki 'kwani is ka nyor ki to jin wo'cki 'kwani is she/ mo, uni kun 'kon e mony'cesh mo. <sup>11</sup> Hili 'ko'da cim kwara dhali ka nus mo tani shi'ir jin di ki e 'peni Arungimis cik'i'd e uni mo dhali uni doshkin ki sho'k buni mo, dhali adhan monko/ is bitkin apo/ uni gwansan kun parki uni e mo be. <sup>12</sup> Dhali yan'ko'd uni cik'i dhan 'twa/ jin caaca 'peni momis mo mmo/

o uni gwo mo ki: Iiyu/ ise mo. Dhali e jis/e gi unim buni kun ta 'kup gi uni mo tani uni iiki bway momis mo e bwaarak mo. <sup>13</sup> Dhali ka tente/ caan mo tani adhan mony'cesh yikinki is mo dhali 'ban gi 'penkuman bampa/ jin 'kon ma po/ i 'kume'd mo tani ta'kkin mo be. Dhali 'kwani alaapi pesu/ mo uni 'koshkunu ki mony'cesh jin yikinki is mo, dhali kun tiya uni deekin ki dee jin shiyi'd mo dhali ci monyca ka Arungimis jin ta ji gi momis mo be.

<sup>14</sup> Dhali awayyi jin 'kon ma po/ i su/ mo tani peki'd mo be. Dhali hili mo mo ma, awayyi jin 'kon ma po/ i kwara mo tani 'dishkina 'twa/ mmopu'du/ mo be.

*Apoome/jin Kon ma Po/i Pesu/ mo*

<sup>15</sup> Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i pesu/ mo tani dhalki'da poomem piti me'd mo be, dhala dhan 'twa/ kun caaca gwoyunu/ mo 'peni momis mo mmo/oyu/ gwo mo ki: 'Penkuman bampa/ gi mony'cesh mo tani a'di warki'd ki 'penkuman bampa/ gi Tapam bana mo dhala Kristhos jin ta jim piti mo, dhali a'di midi ta Tapa gom ki sule/ mo dhali ki sule/ mo be. <sup>16</sup> Dhali 'kwanin gwanyjaka/ kun 'koni iss 'de/ mo mmo'ce'dka dojon mo uni kun 'koki 'pena kursim buni ibwambor ma Arungimis mo tani ta'kki jis/em buni a'cesh mo dhali lunja Arungimis mo <sup>17</sup> mmo/o gwo mo ki:

Aman cikina /e mom'bor bwa i is mo, Tapa Arungimis jin Eka/ Ek mo, /e jin din mo dhali /e jin dikan mo

haali/ /e bu'thki dhan mom'bi'th pini mo dhali tel mii 'pen mo mmota tapa mo.

<sup>18</sup> Dhan kal gi 'kwaniny'cesh burushkina mo isho'k mo, hili anyor pini jin toru gwon dwall 'twa/a' cesh mo tani a'di pu'dki'd mo

dhali mo gom uni kun wukin mo ki uni minu dwall gwo mo

dhali mo jin mina /e ci cinjinam pini to mo kun ish kumma/ mo, uni gun ta imanci

gwo mo dhali uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo,

dhali uni gwansan kun ko/ki gway pini mo, nya'kki uni kun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo,

dhali mo jin 'ce'duwa 'ce'd sho'k gom uni kun ta iman'ce'd mony'cesh sho'k mo be.

<sup>19</sup> Dhali yan'ko'd gu'b gi mondheleladhelel ma Arungimis e momis mo tani a'di ka'dkunu 'twa/ mo dhala Sanduuk jin karu gwom piti jin gamu me'd mo tani a'di parkunu e mo e gu'b gi mondheleladhelel piti mo. Dhali awara sho'k su'kki'd ki dhwa/ a'd dhwa/a'd mo dhali mo alki is mo dhali agur gur ma sho'k mo dhali mony'cesh

\* 11:2 itneen wa arba/iin † 11:3 alip wa miyyateen wa sittiiin

yikinki is mo dhali adhan kuluny ma wasa/ ta'kkin mo.

## 12

### *A'bom dhali Tasha/ mo*

<sup>1</sup> Dhali adhan tonj kamu/ jin ta to mer piki'd mo e momis mo jin ta jamas ma 'bom jin hi'thki'da tente/ mo dhali appe e 'basha'k ma yim mo dhali e 'kup ma yim mo tani tonj'kup hi'thkin ma yim jin 'kon ma culi 'kume'd i'ce'dka su/ mo. <sup>2</sup> Dhali ayim bwaaki'da 'ci mo dhali ayim ki 'ther cuuwa/ mo gom isa nyora dho'th ma yim mo mmo'pe'dkina a'di she/ mo goma dho'th jin mina a'di idho'th mo. <sup>3</sup> Dhali adhan to mera kamu/ dok/ e piki'd mo e momis mo. Hili mo mo ma, adhan tasham 'per taki'd gi 'kupi pesu/ mo dhali jin kalki ce 'kupi 'kume'd mo dhali tonj'kup ma malik kun 'koni pesu/ kun 'tamkunu mo e 'kup piti mo. <sup>4</sup> Dhali thin piti 'cwarki 'ban ma cul jin 'kon ma po/ i kwara mo 'peni momis mo dhali ras uni ka 'cesh mo. Dhali tasha/ doshki'di bwambor ma 'bom mo a'di jin 'disha 'twa/ mo mmodhodha 'ci mo ki a'di mididi 'taki losa 'ci ma yim mo ka yim mididi 'taki dho'th a'di mo. <sup>5</sup> Dhali ayim dho'thki'da 'ci jin ta'da gwas mo, a'din 'de/ yan jin mididi ta tapa apo/ aris kal gi 'kwaniny'cesh mo ki cwanj kol 'kus jin ta tonj'kuthu'd mo, hili a'ci ma yim a'di bu'thkunu mo eya Arungimis mo dhali eya kursim piti mo. <sup>6</sup> Dhali a'bom yaki'da nwaqa/ mo e mombwaasho mo, e mo jin thosonkin ma Arungimis goma yim mo, e mo jin minu thip a'di goma tee ma alipi 'de/ mo jin 'ce'dki'da ka iss 'kwanimpa ka 'kume'd mo ny'ce'dka kwara mo.

<sup>7</sup> Dhali mo/as cuki mis mo e momis mo. Mika/ iil dhali iman'doyu gwom piti askin apo/ tasha/ mo dhali tasha/ si'da/ nyakki/ iman'doyu gwonthus piti mo askina as mo. <sup>8</sup> Hili uni pikunu e mo dhali monj'kamu/ di'd gom uni e momisa? <sup>9</sup> Dhali adhan tasha/ a'di bitkunu ka 'cesh mo, dhan tashan dhamo/ yin mo, a'di jin yukunu gway ki Tapa ma Ruma 'Cesh mo dhali ka Setaan mo, a'di jin ta'da manhe'k 'kwaniny'cesh e 'baar mo - a'di bitkunu mo ka 'cesh mo dhali iman'doyu gwonthus piti si'da/ mo, uni ta'kkunu ka 'cesh nyakki a'di mo. <sup>10</sup> Dhali aha/ cikina dhan 'twa/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: Shwane/ mowoth dhali mom'bi'th dhali 'penkuman bampa/ ma Arungimis bana mo dhali moshirr jin ta ji ma Kristhos piti mo tani pu'dkin mo, haali/ amanyera wak bana is ki gway mo, a'di bitkunu ka 'cesh mo, a'di jin yerki uni is ki gway mo isa yempa/ ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny ilu/ mo ibwambor ma Arungimis bana mo. <sup>11</sup> Dhali uni piki a'di e mo ka bas gi Ari Ka'bal mo dhali ki gwontor buni kun tora uni mo,

haali/ uni yisa enki monj'koki/em buniya. Isi kani uni ci uni mmowu mo. <sup>12</sup> 'Kunyi bwa mo ma, ayy um 'kwani kun 'koni momis mo dhali um gwa'ttan kun 'kokin e a'di mo. Hili wayyi e um mo, ayy mony'cesh dhali kumma/ yi'de/ mo haali/ tapa ma ruma 'cesh pu'dki'd e um mo ka dhana nyor jin shi/ ashi/ mo haali/ a'di mishki'da tentem piti 'disha'dish mo.

<sup>13</sup> Dhali ki tasha/ parki mii yan e mo ki a'di bitkunu ka 'cesh mo tani a'di njalki'da 'bom mo, a'di jin dho'thki'da 'cingwath mo be. <sup>14</sup> Hili a'bom cikunuwa biny jeshe/ isu/ mo, uni kun ta ku ma dhana wulu/ mo ka yim mididi 'taki pe mo 'peni tasha/ mo e mombwaasho mo e mo jin minu thipa yim mo ki mo mo dhali ki mo me'd ka ris mo dhali ki mo ka nus mo. <sup>15</sup> Dhali tasha/ ga'cki yi'de/ 'peni 'twam piti me'd kumma/ yi'de/ mo 'ko'da 'bom mo mmodhidha yim sho'k ka dhana gannu/ yi'de/ mo. <sup>16</sup> Hili mony'cesh pu'dki'd mo dhali wo'tha yim mo dhali mony'cesh ka'dki 'twam piti mo dhali los yi'de/ jin gackina tasha/ 'peni 'twam piti mo be. <sup>17</sup> Yan'ko'd dok/ e tasha/ shin ma nyori me'd mo goma 'bom mo dhali yaki'd mo mmomii mo/as apo/ ushi uci ma yim mo kun 'kokin mo, uni gwansan kun dhuki gwonkan ma Arungimis kun 'kwarkunu mo dhali kun ta iman/ o gwo goma Yesus mo. Dhali a'di doshki'd apowa si'b gi kumma/ yi'de/ mo be.

## 13

### *To/e kun 'Koni Su/ mo*

<sup>1</sup> Dhali aha/ parkina to/e e mo jin cuki'd 'peni kumma/ yi'de/ mo jin 'kana ce 'kupi 'kume'd mo dhali ta gi 'kupi pesu/ mo dhali hi'th tonj'kup ma malik kun 'koni 'kume'd kun 'tamkunuwa po/ cem piti mo dhali gway jin ta gi 'pemen jin walu gwo sor mo karkunu mo apo/ 'kup piti mo. <sup>2</sup> Dhali to/ e caan jin parkika/ e mo tani a'di wana e ka kwa mo, dhali sho'k piti wana e ki jin tombwaasho mo jin waka mann mo, dhali 'twam piti waki 'twa/ ma dhop mo. Dhali e a'di mo tani tasha/ ciki mom'bi'th ki a'di mo dhali akursim piti mo dhali adhan moshirr mo be. <sup>3</sup> 'Kup pitij kamu/ 'de/ wana e ki 'kup jin ta'da wambor mo jin ta jama/ mo, hili 'kup piti jin ta'da wambor jin ta jama/ mo tani wakunu mo dhali aris 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo bathki dhan to/e yan isho'k mo mmomer mo. <sup>4</sup> 'Kwaniny'cesh lunji tasha/ mo haali/ a'di ciki moshirr piti e to/e mo dhali uni lunji to/e mo mmo/o gwo mo ki: Kaja a'di iwaki/ Eeyyee, /e jin ta to/ e mo, dhali aja a'di imidi mish asa po/ a'di mo?

<sup>5</sup> Dhali to/e a'di cikunu 'twa/ mo mmobah dhan gwo jin eka/ ek mo dhali gwo jin



waluwa sor mo, dhali a'di dhalkunu bway mo mmopi moshirr piti ka ppe 'kupi issu/ i'ce'dka su/ mo. <sup>6</sup> A'di ka'dki 'twam piti mo mmobah gwo sora powa Arungimis mo dhali mmowal gwo sor mo gom gway piti mo dhali gom monya' b piti mo, a'di jin ta uni gwansan kun 'kokin e momis mo. <sup>7</sup> A'di si'da/ dhalkunu bway mo mmomii mo/as apo/ uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali pi uni e mo. Dhali moshirr cikunu a'di apo/ 'kwani kun 'kon ma wak e ki she/ ki she/ mo dhali apo/ 'kwani mo dhali 'kwani kun wal 'twa/ ki she/ ki she/ mo dhali kal gi 'kwaniny'cesh mo, <sup>8</sup> dhali aris uni gun 'koni mony'cesh yan mo tani uni mini luj a'di mo, aris uni ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'konuki 'kwar gway buni n'twa/ a/ ki mony'cesh yansan 'konuki ka' b mo eya warka/ gi mondiki/e gi Ari Ka'bal jin 'koshkunu mo. <sup>9</sup> Wakki/ a'diyin jin ta'd gi gu'ban'ce mo mmocik gwo mo tani dhalki a'di cik gwo mo:

<sup>10</sup> Wakki/ jan tal 'denj kamu/ minu bu'th mmota cinjina/ mo tani e mo jin budhu a'di mo mmota cinjina/ mo tani a'di iyakina a'di nycine/ mo be.

Wakki/ jan tal 'denj kamu/ 'koshki'da 'kosh ki gandala turga/ mo tani ki gandala turga/ mo tani a'di iminu mii 'kosh ki a'di mo be.

Hili ayuk jin yuku mmo'dim 'kup a'dihe/ mo dhali mongam gwo is mo jin ta ji gi uni gun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo.

<sup>11</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina to/ enj kamu/ e mo, a'di jin cuki mis mo 'peni mony'cesh mo. A'di ta'd gi ce isu/ mo jin wana e ki ji ari ka'bal mo dhali a'di oki gwo me'd tasha/ mo. <sup>12</sup> A'di piki mii gi moshirri 'baar mo jin ta jin to/en t'wa/a/ mo e bun'kus piti mo, dhali a'di ki tu'c mony'cesh mo dhali 'kwani kun 'koni a'di mo mmolun to/ e jin t'wa/ a/ mo, a'di jin takina 'kupa wambor gom jama/ jin wa'kununu a'di mo. <sup>13</sup> A'di miiki dhan jama mii mo, isi kani a'di ukki o'd mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo apo/ mony'cesh mo e bwambori jis/enj 'kwani mo be. <sup>14</sup> Dhali ki dhan jama mii jin dhalkunu a'di bway mo mmomii mo e bun'kus to/ e yansan mo tani a'di he'kki 'kwani gwansan e mo, uni kun 'kokin apo/ mony'cesh mo. A'di ki us uni is ki mii mo mmo/uk jama gi to/ e mo, a'di jin takina 'kupa wambor ki gandala turga/ mo jin 'koshki a'di mo dhali a'di di'd ki e mo naskina/. <sup>15</sup> Dhali a'di dhalkunu bway mo mmoci shi/ ir ki jama gi to/ e jin uku mo, wakan ki jama to/ e jin uku mo midi 'taki mish isi 'twa/ wali, dhali mmorak uni gwansan kun 'koki luj jama to/ e jin uku mo ki uni minu 'kosh mo be. <sup>16</sup> A'di si'da/ rakki'da ris

'kwani 'baar mo 'peni uni gun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo, 'peni uni gun ta pa ki pa mo dhali uni kun hatha'ko'd ki ha'th mo, 'peni uni kun 'kon ki 'kus mo dhali uni gun yolu mo ki yol cinjina/ mo, mmo'kwar jama buni e me'da bim poros mo walla e buyem buni mo, <sup>17</sup> wakan ki wathin tal 'denj kamu/ midi mol yol mo walla yol to mo isi ciki/ a'di midi mii ta gi jama mo, a'di jin ta gway gi to/ e mo walla mondenj gi gway piti e mo be. <sup>18</sup> Mii yansan a'di 'the'ku gwo mo gom moyuk mo. Dhali dhalki a'di jin mishi gwo 'ban mo tani nyith mondenj gi gway gi to/ e yan mo haali/ a'di ta mondenj gi gway gi wathi/ en'thi/ mo. Mondenj piti ta'da iss\* 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa i'kume'd i'ce'dki issi kwara i'ce'dka pe'de/ apo/ mo.

## 14

*Gway jin Yuka 'Kwani kun 'Koni Alaapi Iss 'Kwanimpa Ipesu/ mo I'ce'dka Dojon Apo/ mo*

<sup>1</sup> Yan'ko'd aha/ parkina mo e mo dhali hili mo mo ma, e 'Kuwoosh ma Sihyuun mo tani Ari Ka'bal doshki'd mo dhali nya'kki a'di mo ka alaapi iss 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka dojon mo, uni gun tan gi gway piti mo dhali gway ma Babam piti jin 'kwarkunu e buyem buni mo be. <sup>2</sup> Dhali aha/ cikina 'twa/ 'peni momis mo mmowa e ka dhan yi'de/ jin gwokina is ka ris mo dhali mmowa e ki montor ma sho'k jin alki is mo. Dhali 'twa/ jin cikka/ mo tani wana e ki ko ma dhen'dhenye/ mo kun pikina imanpi uni mo. <sup>3</sup> Dhali uni yukki gway jin ta gway this mo ibwambor ma kursi ma Babam piti jin 'kwarkunu e buyem buni mo be. <sup>4</sup> A'di ta mii a'dihe/ mo uni gun 'koki nyo/ bu'ngwar is buni ki up mo, haali/ uni 'kokin kan 'pena bwanyara/ ma dho'th jin dhodhu uni mo. A'di ta mii a'dihe/ mo uni gun bath'ki Ari Ka'bal mo e mo yin jin yakina a'di mo. Uni gwansan iwankunu 'ba/ mo 'peni aris mii kun miina 'kwaniny'cesh mo mmota mamman kun t'wa/a/ goma Arungimis mo dhali gom Ari Ka'bal mo. <sup>5</sup> Dhali e 'twam buni mo tani gwo ma tora kamu/ 'konuki gam mo haali/ uni dar gi monyo/o'd mo be.

*Gwo jin Hashina Iman'doyu Gwo kun 'Koni Kwara mo*

<sup>6</sup> Yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwoj kamu/ e mo, a'di jin peki'd isi bwaman

\* 13:18 sut'tumiyya wa sitt'a wa sitt'in

momis mo, a'di jin ta gi gwom 'borga/ jin di'd ki e ki sule/ mo mmobah a'di mo e uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo, eya ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo dhali e 'kwani kun 'kon ma waḱ e ki she/ mo dhali e 'kwani kun wal 'twan tiya mo dhali e 'kwani kun ta 'kwanin tiya mo. <sup>7</sup> Dhali a'di ki o gwo ka dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Koki Arungimis mo dhali ci a'di monyca mo haali/ mo pu'dki'd mo gom gwon dwall piti jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo, dhali luṅṅi a'di mo, a'di jin ukki momis mo dhali mony'cesh mo dhali kumma/ yi'de/ mo dhali yi'de/ kun kasha e ki kash mo.

<sup>8</sup> Dhali aman'doyu gwon kamu/ mo, a'di jin 'kon ma po/i su/ mo, bathki a'di isho'k mo mmo/o gwo mo ki: Pam Baabil biṭi'doo. Pam Baabil biṭi'doo. A'di jin caaca mo. Ayim a'di jin rakki aris kal gi 'kwaniny'cesh mmopi yimana mura'th jin ka/u ki ṅah ṅah mo jin ta e ma yim jin karkina a'di ki 'thir 'thir mo goma kanthi/ jin 'kakin ma yim mo.

<sup>9</sup> Dhali aman'doyu gwon kamu/ mo, a'di jin 'kon ma po/i kwara mo, bathki a'di isho'k mo mmo/ o gwo ka dhan 'twa/ jin caaca mo ki: Wakki/ wathin tal 'denj kamu/ midi luṅ to/ e yan mo dhali jamaṣ piti jin uku mo, dhali bu'th moṅ'kwar jin cinu jamaṣ e buyem piti mo walla e me'd piti mo tani <sup>10</sup> a'di si'da/ midi pi yimana mura'th jin ka/u ki ṅah ṅah jin ta'da nyor ma Arungimis mo jin minu wolu/ jin 'konuki ce e ka kubbaya ma nyor piti mo, dhali a'di minu ci isa nyor ki me'd mo jin midi wo'c a'di is she/ mo ki o'd mo dhali to jin si'du mo si'da/, a'di jin di'di buṅ'kus gi iman'doyu gwom piti kun kogu mo dhali e buṅ'kus gi Ari Ka'bal mo. <sup>11</sup> Dhali aku'd gi moṅ'kosh is buni ka nyor jin midi wo'c is she/ mo tani uluḱi'd ki uluḱ uluḱ mo ki sule/ sule/ mo dhali ki sule/ mo, dhali kun mini dar gi mosi/ is mo ki montee ilu/ mo dhali ki mon'thiny ilu/ mo, uni gwansan uni ta uni gun luṅki to/ e yan mo dhali jamaṣ piti jin uku mo dhali a'diyin jin midi bu'th moṅ'kwar gi gway piti mo.

<sup>12</sup> Hili ayuḱ jin yuku mmo'dim 'kup a'dihe/ mo gom uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo, uni gwansan kun dhuki gwonkan ma Arungimis jin 'kwarkunu mo dhali moṅgam gwo is ma Yesus mo.

<sup>13</sup> Dhali aha/ cikina 'twa/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki: 'Kwari gwo yansan mo ma. Mom'bor mii gom uni kun wukin mo, uni gun wun e Tapa mo 'peni shwane/ ki sule/ mo. Mom'bor mii ka jin gana/ mo, me'd gwo jin ona Shi/in mo, ki uni mini 'taki si/ is mo 'peni mii ma tu'c buni mo haali/ miin tom buni bathki uni isho'k mo be.

*Bwam Mondhe'd gi Mony'cesh mo*

<sup>14</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina mo e mo, dhali hili mo ma ma, araḱ jin ta gi kush

ki bany bany mo dhali a'di jin ca'bki'da powa raḱ mo tani wana e ki ya/ gi 'kwani mo, mmota gi toṅ'kup 'dolkon gana/ mo e 'kup piti mo dhali anyertha/ jin ca'bki ṅar ṅar e me'd piti mo. <sup>15</sup> Dhali aman'doyu gwon kamu/ pu'dki'd ka piḱe/ dok/ e mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo mmoyuka yuḱ ki dhan 'twa/ jin caaca e a'di jin ca'bki'da powa raḱ mo mmo/ o gwo mo ki: Kari anyertham pini mme'd mo dhali 'cithi/ to mo haali/ mo pu'dki'd jin minu 'cith to mo, haali/ bwam mondhe'd gi 'kwaniny'cesh yansan mo tani a'di iski'd mo ki is gana/ mo. <sup>16</sup> Wakan a'di jin ca'bki'd eya powa raḱ mo tani a'di ishki'da bor ga 'cesh ka nyertham piti apo/ mony'cesh mo dhali mony'cesh a'di 'cithkunu to mo be.

<sup>17</sup> Dhali aman'doyu gwon kamu/ pu'dki'd ka piḱe/ mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel e momis mo, dhali a'di si'da/ ta'd ga nyertha/ jin ca'bki ṅar ṅar mo. <sup>18</sup> Dhali yan'ko'd aman'doyu gwon kamu/ pu'dki'd ka piḱe/ mo 'peni mo ma gwaṭa/ jin miin-uwa bas mo, a'di jin ta'da man'doyu gwo jin ta gi mom'bi'th apo/ o'd mo, dhali a'di yuḱki'da yuḱ ki dhan 'twa/ jin caaca mo e a'di jin ta'd ga nyertha/ jin ca'bki ṅar ṅar mo mmo/ o gwo mo ki: Kari anyertham pini mo dhali gori maman 'peni cwalmam gi mony'cesh mo haali/ amura'th piti iskin ki is gana/ mo. <sup>19</sup> Wakan aman'doyu gwo a'di ishki'da bor ga 'cesh ka nyertham piti mo apo/ mony'cesh mo dhali gor maman to ma 'cesh mo dhali ta'k a'di eya dhan to jin nyu/ u yimana mura'th mo, a'di jin ta'da nyor ma Arungimis jin 'batha'ba'th mo. <sup>20</sup> Dhali mo jin nyu/ u amurathi cine/ mo tani yapkunu ki sho'k mo ka piḱe/ 'peni 'penkuman bampa/ mo dhali abas guski'd 'peni mo jin nyu/ u yimana mura'th mo dhali 'kul ma bas caki'd mo mmogama lijaam gi 'twa/ gi shumarum mo, gom 'kus piti jin karkina a'di mo mmogus mo ta'da amyaal iss 'kwanimpa i'kume'd mo be.

## 15

*Iman'doyu Gwo kun Ta gi Mo gi Isa Nyor kun Wo'cki 'Kwani Is She/ mo kun Ta kun Ko'd mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina to mera kamu/ e mo e momis mo, dhan to mer jin caaca mo, iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ mo nyakki isa nyor jin woci 'kwani is she/ mo kun 'koni pesu/ mo, uni kun ta kun 'ko'd mo, haali/ ki uni mo tani anyor ma Arungimis jin 'batha'ba'th mo tani a'di dakkunu 'kup mo be.

<sup>2</sup> Dhali aha/ parkina toṅ kamu/ e mo jin piki'd e kumma/ yi'de/ mo jin mi'd ki 'bera/ 'bera/ mo me'da gasaas mo jin cenu e ki o'd mo, dhali uni gwansan kun piki to/ e mo jin

uku mo dhali jamas piti mo dhali monder gi gway piti mo tani doshkin i'ko'd gwar gi kumma/ yi'de/ jin miid' ki 'bera/ 'bera/ mo me'da gasaas mo ka dhen'dhenye/ ma Arumgimis ime'd buni mo be. <sup>3</sup> Dhali uni yukki gway ma Musa mo, a'di jin ta cingina/ ma Arumgimis mo, dhali gway gi Ari Ka'bal mo mmo/o gwo mo ki:

Miin tom pini uni caaca mo dhali to mer mo, ayy, Tapa Arumgimis jin Eka/ Ek mo.

Miim pini ta kuj kar/e mo dhali kuj gana/ mo,

ayy, Malik jin ta ji gi she/ yil mo.

<sup>4</sup> Kaja a'di imidi diki ko/ /e mo dhali kar gway pini ki ca mo, ayy Tapa?

Haali/ /e 'denj gana/ mo tani ita a'di jin kogu mo.

Aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo mini iyyu/ mo dhali luj/ e mo

haali/ gwon dwall pini jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo tani a'di torkunu eya tente/ mo.

<sup>5</sup> 'Ko'di mii yansan mo tani aha/ hilkina mo mo dhali gu'b gi mondheleladhelel jin ta gu'b burryne/ jin onu gwo mo e momis mo tani a'di ka'dkunu 'twa/ mo, <sup>6</sup> dhali 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo tani iman'doyu gwo 'koni pesu/ mo, uni pu'dkin mo ki 'ba'th kun 'koni pesu/ ime'd mo kun wo'cki 'kwani is she/ mo mmoshumki burrynen tur kun dheleladhelel mo, kun kushakush kun dhinya/ e ki dhiny mo dhali uni ki hi'th waçkan 'dolkon gana/ mo e empa'd buni mo. <sup>7</sup> Dhali to/e kun 'ko ki e mo, jan 'de/ 'peni tiyan dojon gwansan mo tani ciki iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ ton'kul bwan 'dolkon gana/ mo kun 'tu'dkunu mo ki piny piny ka nyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th mo, a'di jin di'd ki e ki sule/ mo dhali ki sule/ mo <sup>8</sup> dhali gu'b gi mondheleladhelel mo a'di 'tu'dkunu mo ki piny piny ka ku'd gi monyca 'peni Arumgimis mo dhali 'peni mom'bi'th piti mo, dhali jan tal 'denj kamu/ yisa mishi ciç gu'b gi mondheleladhelel mo ntagi 'ba'th kun 'kon ma po/i pesu/ kun woci 'kwani is she/ mo mina iman'doyu gwo gwansan kun 'koni pesu/ idak'kup mo be.

## 16

*Aris Ton'kul Bwa ma Nyor mo kun Batha'ba'th mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd aha/ cikina dhan 'twa/ jin caaca mo 'peni gu'b gi mondheleladhelel mo mmotor iman'doyu gwo kun 'koni pesu/ gwo mo ki: Iiku/ mo dhali gaça nyor ma Arumgimis jin 'batha'ba'th ki shej 'kup mo e mony'cesh mo 'peni ton'kul bwa kun 'koni pesu/ mo.

<sup>2</sup> Wakan aman'doyu gwo jin di'di twa/a/ mo tani a'di yaki'd mo dhali gaça nyor piti

'peni ton'kul bwa mo apo/ mony'cesh mo, dhali jama/ kun 'then mo ki 'then mo dhali kun bulabul mo pu'dkina po/ 'kwani mo uni gun kalki gway gi to/e yan mo dhali kun lunji jamas piti jin uku mo be.

<sup>3</sup> Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/i su/ mo gaçki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apo/ kumma/ yi'de/ mo dhali mo wakina e ka bas gi wathi/ jin wuki'd mo, dhali aris to 'baar mo kun 'kon ki e mo tani wukin mo, uni gun 'kokin e kumma/ yi'de/ mo be.

<sup>4</sup> Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i kwara mo tani gaçki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apo/ yi'de/ kun sokin mo dhali apo/ yi'de/ kun kasha e ki kash mo, dhali uni warkin ka bas mo be. <sup>5</sup> Dhali aha/ cikina man'doyu gwo gi yi'de/ mmo/o gwo mo ki:

Gwon dwall pini gwansan kun torkina /e gwo 'twa/a 'cesh mo tani uni ta kuj kar/e mo,

/e jin ta a'di jin din mo dhali jin diki'd mo, ayy /En 'De/ jin Kogu mo.

<sup>6</sup> Haali/ 'kwani gaçkina bas gi unim pini kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali imañçi gwo mo,

dhali /e ciki uni abas mmopi mo.

A'di ta tom buni jin 'dapa' dap mo be.

<sup>7</sup> Dhali aha/ cikina gwaça/ gi mo ma bas 'therki ko mo mmo/o gwo mo ki:

Nye, Tapa Arumgimis jin Eka/ Ek mo, gwon dwall pini kun torkina /e gwo 'twa/ a 'cesh mo tani uni ta unij gana/ mo dhali kuj kar/e mo.

<sup>8</sup> Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i dojon mo tani gaçki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apowa tente/ mo dhali a'di dhalkunu bway mo mmoshil 'kwani is ki o'd jin 'batha'ba'th mo. <sup>9</sup> 'Kwani uni shilkunu is ki mom'ba'th' d'jin ca' bki wur wur mo dhali uni jeeki gway ma Arumgimis mo, a'di jin ta gi mom'bi'th mo apo/ mom'ba'th gwansan kun wo'cki 'kwani is she/ mo, dhali uni 'koki rica du is mo dhali ci a'di monyca mo.

<sup>10</sup> Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i mudhe'd mo tani gaçki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apowa kursi gi to/ e mo dhali 'penjuman bampam piti taki mondhurumi'd mo. Dhali 'kwani 'kali'thkina le'd buni ki she/ mo e isa nyor buni jin 'pe'dkina uni she/ mo, <sup>11</sup> dhali jee Arumgimis jin ta ji gi momis mo gom isa nyor buni mo dhali jamam buni mo dhali uni 'koki rica du is 'peni miim buni mo be.

<sup>12</sup> Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i pe'de/ mo tani gaçki'da nyor piti 'peni ton'kul bwa mo apo/ dhan kumma/ yi'de/ jin yuku gway ka Elpuraat mo, dhali yi'dem piti ku'thkunu mo mmothoson bway mo goma ris imalik kun 'koni mom'pesho'k mo. <sup>13</sup> Dhali aha/ parkina to jin gaçki'd 'peni 'twan tasha/ e mo dhali 'peni 'twa/ gi to/e mo

dhali 'peni 'twa/ ma mançi gwonthus mo, to kun 'kona e ikwara mo kun 'thena'then mo dhali kun bulabul mo 'peni shi/in piti jin wana e ki ji ma 'dwa/ mo <sup>14</sup> haali/ uni tan ga ruma 'cesh mo, mmo'kup momer mo, uni gun hakaski mo ka bor mo e imalik mo kun 'koni mony'ceshi 'baar mo, mmo'tul uni 'kup mo goma dhana mee ka tee jin caaca ma Arungimis jin Eka/ Ek mo. <sup>15</sup> (Hili mo mo ma. Aha/ mina pu'dku/ mo mmowa e ki wathin 'di/ mo. Mom'bor mii gom a'di jin di'd ki e i'kup mo mmokar burrinyem piti mo ki a'di mididi 'taki diki ya is 'te/ mo dhali ki a'di minu 'koki hil ki laj laj mo.) <sup>16</sup> Dhali uni tulki uni is mo mmo'tal 'de/ mo e mo jin yuku gway ki 'twan 'Kwani lbraniyiin ka Harmajadduun mo.

<sup>17</sup> Dhali aman'doyu gwo jin 'kon ma po/ i pesu/ mo tani gaçki'da nyor piti mo 'peni toj'kul bwa mo e embul gi momis mo, dhali adhan 'twa/pu'dki'd ka piye/ mo 'peni gu'b gi mondhelel adhelel mo dhali 'pena korsi ma malik mo mmo/o gwo mo ki: A'di miikunu mo be. <sup>18</sup> Dhali awara sho'k su'kki'd ki dhwa/a'd dhwa/a'd mo dhali dhan mo alki is mo dhali kontor ma sho'k miiki'da gur gur mo dhali adhan mony'cesh yi'inki is mo, ji gi wakansan yisa mishkunu yisa 'thissa/ me'd jin 'kokina 'kwani e mony'cesh mo. Dhan mony'cesh caan jin yi'inki is mo tani wa'di caa. <sup>19</sup> Adhan 'penkuman bampa/ a'di dherki bwa mo ki she/i kwara mo dhali aris 'penkuman bampa/ gi kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo tani ta'kkin mo, dhali Arungimis kaki dhan Pam Baabil e mo mmo'tuca yim mmopiya kubbaaya iku'th mo, a'di jin ta ji ma nyor piti jin 'batha'ba'th ki wap wap mo. <sup>20</sup> Dhali arisa uka 'ceshi 'baar mo sokin mo dhali dhan wosha turga/ yisa gamkunuwa. <sup>21</sup> Dhali adhan kuluny ma wasa/ ta'kkin mo. Di't buni ka 'dete/ 'dete/ kalki'da ratul iss 'kwanimpa ka mudhe'd mo kun ta'kkin mo po/ 'kwani 'peni momis mo ntagi 'kwani jeekina Arungimis mo gom isa nyor kun wo'cki uni is she/ mo goma wasa/ mo, haali/ gom isa nyor jin wo'c uni is she/ kagahara kan mo.

## 17

*Gwo jin Toru Gwo 'Twa/a 'Cesh goma Dhana 'Bom Çal mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd jan tal 'derj kamu/ 'peni iman'doyu gwo jin 'kon ma po/i pesu/ mo, a'di jin taki'd gi toj'kul bwa kun 'kon ma po/i pesu/ mo tani pu'dki'di aha/ mo dhali o aha/ gwo mo ki: Yayu/ mo. Aha/ mina tor /e adhan gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh jin caaca mo goma dhana 'bom jin mii miinyçal mo, a'di jin ca'bk'i'da po/ yi'de/ ka ris mo. <sup>2</sup> A'di jin miikina imalik kun 'kon e mony'cesh gwansan miinyçala po/ mo dhali uni ki pi yimana mura'th jin ka/u ki nah nah

mo ki uni gwansan kun mii miinyçal kun 'kokina po/ mony'cesh mo, dhali uni warkin ki uni gun 'koshkin ma su mo. <sup>3</sup> Dhali a'di ki sus aha/ ki Shi/in mo e mombwaasho mo dhali aha/ parkina 'bom e mo mmoça'b apo/ to'ej kamu/ jin ta'da duk is mo, a'di jin 'tu'du/ is ki gway jin walu gwo sor mo, dhali a'di ta gi 'kupi pesu/ mo dhali ce i'kume'd mo be. <sup>4</sup> Dhali a'bom a'di hi'thkunu is ki burrinyem buhe/ mo dhali jin ta'da duk is mo dhali ayim nyonkunu is ki 'dolkon gana/ mo dhali wosh kun ta kun dhel mo dhali dhema/ mo, dhali ayim bu'thki'da kubbaaya jin ta 'dolkon gana/ mo e me'd piti mo, a'di jin 'tu'dkunu ki mii kun bulabul mo dhali mii kun 'kan ma yima kanthi/ mo gom mo jin miin ma yim miinyçal mo. <sup>5</sup> Dhali e buye/ ma yim mo tani a'di 'kwarkunu gway ki gwo jin bagu mo ki: Pam Baabil jin caaca mo, a'di jin ta'da ata'da gi uni kun cila çal mo dhali uni kun cila mii kun bulabul mo e mony'cesh mo. <sup>6</sup> Dhali aha/ parkina 'bom e mo mmo'koshkin ma bas gi uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali abas gi uni kun 'ci'hu/ 'kup mo goma Yesus mo be.

Ki aha/ hilkina yim mo tani aha/ merkina ki dhan mer jin shiyi'd mo. <sup>7</sup> Hili aman'doyu gwo ki o aha/ gwo mo ki: Katinta mera eye? Aha/ mina tor /e gwo jin çinu ki jim bag mo goma 'bom yan mo dhali gom to/e jin 'kona 'kupi pesu/ mo dhali jin 'kona ce i'kume'd mo jin kalki'da yim ka piye/ mo. <sup>8</sup> Dhali to/e caan jin parkina /e e jin piki'd mo tani a'di diki di mo dhali a'di minu shinu/ 'peni jis jin dar gi 'pemen mo dhali ya mo e mo jin minu dak gwo me'd mo. Dhali uni gwansan kun 'kon e mony'cesh mo uni kun 'konuki 'kwar gway buni eya warka/ gi mondiki/ e mo 'peni mo ma mun'kup ki mony'cesh yansan 'konuki ka'b mo tani uni mini mer ki mer jin shiyi'd mo mmohil to/e mo haali/ a'di diki'd mo dhali mididi di mo dhali a'di mididi pu'du/ mo. <sup>9</sup> Mii yaase a'di minu mii kor e ki kor nycine/ mo ki moyuk mo. 'Kup kun 'koni pesu/ mo tani a'di ta dhan 'kuwosh kun turatur mo kun 'koni pesu/ mo, e mo jin ca'b ma 'bom mo. <sup>10</sup> Dhali uni si'da/ ita imalik kun 'koni pesu/ mo dhali kun 'koni mudhe'd mo tani ta'kkin mo, jan tal 'de/ a'di doshki'd mo, dhali jan kamu/ yisa pu'dki'da naskina/ mo, dhali ki a'di mididi pu'du/ mo tani a'di mididi mii ca'b mo ki jasi ari mo mo. <sup>11</sup> Dhali gom to/e yansan jin diki'd mo dhali diki di mo tani a'di i'kon ma po/i pekwara mo, hili a'di icila uni gun 'koni pesu/ mo dhali a'di yaki'd mo e mo jin daku gwo me'd mo be. <sup>12</sup> Dhali ce gwansan kun 'koni 'kume'd kun parkina /e e mo tani uni ita imalik kun 'koni 'kume'd mo, uni gun 'koki bu'th mom'bi'th gi miin tapa naskina/ mo, hili uni mini bu'th moshirr mo me'd imalik ka tenten 'de/ mo, mmonyaki to/e

mo. <sup>13</sup> Uni gwansan mina bwa ʔal 'de/ mo dhali ʔi mom'bi'th buni mo dhali moshirr buni ki to/ e mo. <sup>14</sup> Uni mini mii mo/ as apo/ Ari Ka'bal mo, dhali Ari Ka'bal midi ʔi uni e mo haali/ a'di ta Tapa jin di'da powa ris itapa mo dhali a'di ta'da Malik jin di'da powa ris imalik mo dhali uni gwansan kun nyaʔ 'ko ki a'di mo tani uni yuk'kunu mo dhali kwany'kunu mo dhali ta uni kun ta isinj gana/ mo.

<sup>15</sup> Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Yi'de/ kun parkina /e e mo e mo jin ʔa'b ma 'bom ʔal mo tani uni tana ris 'kwani mo dhali adhana buhany wathimpa mo dhali aris kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali 'kwani kun wal 'twa/ ki she/ ki she/ mo. <sup>16</sup> Dhali ce gwansan kun 'koni 'kume'd kun parkina /e e mo tani uni dhali to/e mo tani uni mini shi/a 'bom ʔali e mo. Uni mini ʔiya 'bom ʔinya/ mo dhali mii a'di mmodi is 'te/ mo dhali los bun'gar is ma yim ki 'kolo'c mo dhali ʔitha yim ki o'd mo, <sup>17</sup> haali/ Arumgimis ki kar a'di eya dum buni mo mmomii bwam piti jin dina a'di gwo ibwa mo gom bwam ʔal 'de/ jin tana uni mo dhali ʔi mom'bi'th buni jin miina uni miin tapa ki to/e mo ntagi gwo ma Arumgimis minu thim mo be. <sup>18</sup> Dhali a'bom ʔaan jin parkina /e e mo tani a'di ta'da dhan 'pen'kuman bampa/ jin caaca mo, a'di ita gi mo yan jin miinu tapa mo apo/ imalik jun 'koni mony'cesh mo be.

## 18

### *Pam Baabil jin Bit'ki'doo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon' kamu/ e mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo. A'di ta gi dhan moshirr mo dhali mony'cesh 'twakki mo mo ki mo ma ra/ ra/ piti mo be. <sup>2</sup> Dhali a'di yuk'ki'da yuk'ki 'twa/ jin eka/ ek mo mmo/o gwo mo ki:

Pam Baabil bit'i'doo. Pam Baabil bit'i'doo.

A'di jin caaca mo.

A'di jin warki'd ki mo jin 'kon ma ruma 'cesh nycine/ mo,

mo ma alanyjoro'c gom shi/ ini 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo kun 'thena'then mo,

mo ma alanyjoro'c gom 'dii 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, kun 'thena'then mo dhali kun bulabul mo.

<sup>3</sup> Haali/ aris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo ʔiki yimana mura'th jin ka/u mo ki n'ah n'ah mo 'peni e ma yim jin karkina a'di ki 'thir 'thir mo goma kanthi/ jin 'kan ma yim mo.

Dhali aris imalik kun 'koni mony'cesh mo tani uni miiki miiny'cal apowa yim mo

dhali aris uni gun yoli to e mony'cesh mo tani uni sekina 'pen ka pi'e/ mo gom pam buni jin tana uni mo 'peni mii ma yim kun cana bwa en'dap a'di mo.

<sup>4</sup> Yan'ko'd aha/ cik'kina 'twan' kamu/ 'peni momis mo mmo/o gwo mo ki:

liyu/ ka pi'e/ 'pena yim mo, um gun ta 'kwanim pem mo,

isi ciki/ ki um mini 'koki bu'th miinthus ma yim mo,

isi ciki/ ki um mini 'koki pwa'k isa nyor ma yim kun mini wo'c 'kwani is she/ mo.

<sup>5</sup> Haali/ miinthus ma yim uni su'kkin ka ma'kamp/ ntagi momis mo,

dhali Arumgimis kaki mii ma yim kun 'koki ta kun' kar/ e e mo.

<sup>6</sup> Ra'ka yim to ibway mo me'da yim ki is piti rak'ki to ibway mo

dhali ra'ka yim to ibway mo ka 'bu'kum 'ban mo gom miin to ma yim mo.

Poka yim to jin cena a'di e ka 'bu'kum 'ban n'twa/ a/ mo ka ʔubbaaya jin cen ma yim to e mo.

<sup>7</sup> Me'da yim mmokarkina a'di 'baki ca ki is piti mo dhali lo'b e mii gi bwa en'dap mo tani

wakan ʔika yim isa nyor jin midi wo'c a'di is she/ mo dhali koki kony jabu'th mo ki mii jin nya'ka e ki ji gi bar ma yim mii mo.

Haali/ eya du ma yim mo tani ayim o gwo ki is piti mo ki: Ahayi itana malik jin ta'da yim mo,

aha/ yisa tana adhalla, dhali ko jin gwonu ki jabu'th mo tani miga/ ʔar eya?

<sup>8</sup> Wakan to ma yim jin midi wo'c a'di is she/ mo tani midi pu'du/ ka tenten' gana/ mo,

mo/isa nyor 'peni to kun shi/kin mo, dhali ko jin gwonu ki kony jabu'th mo dhali

te/ jin midi 'kosha 'kosh mo,

dhali ayim minu ʔi'th ki o'd mo

haali/ Tapa Arumgimis jin dorki'da yim gwon dwall 'twa/a 'cesh mo tani a'di eka/ ek mo be.

<sup>9</sup> Dhali aris imalik kun 'koni mony'cesh mo, uni gun miiki miiny'cal apo/ a'di mo dhali uni gun mii mii kun ta bwa en'dap nya'ka yim mo tani uni mini ko mo dhali wol kony jwa mo goma yim mo ki uni mini para ku'd e mo mmo'ku'ʔa powa yim mo be.

<sup>10</sup> Uni mini dosh isa dhana/ nnii mo mmoko/ isa nyor ma yim jin midi wo'c a'di is she/ mo dhali o gwo mo ki:

Ayy/ ayy/ ayy, ayy/ ayy/ ayy. / E jin ta dhan 'pen'kuman bampa/ mo,

/ e jin ta dhan 'pen'kuman bampa/ gi Pam Baabil jin eka/ ek mo.

Ka tenten 'de/ mo tani gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh apo/ /e pu'dki'd mo.

<sup>11</sup> Dhali uni kun yoli to e mony'cesh mo gwokin mo dhali koki kony jabu'th goma yim mo, haali/ wathin ʔal 'den' kamu/ yisa di'da jin midi yol tom buni kun suka uni ki sule/ sule/ mo. <sup>12</sup> To kun suka uni mo kun ta 'dolkon gana/ mo dhali 'dolkon kush mo,

dhali wosh dhel mo dhali dhema/ mo, dhali burrinyem dhiny e mo dhali burrinyem buhe/ mo dhali burrinye/ jin na'bulana'bul mo dhali burrinyen duk is mo dhali aris cwa kun 'kona e ki she/ ki she/ mo kun 'kon ma kulus nycine/ mo dhali aris to kun uku 'peni sheny je kun 'kona e ki she/ ki she/ mo, dhali aris to kun pa/u 'peni cwa kun 'bitha yol she/ ki 'bi'th mo, dhala korok mo dhali tonkuthu'da 'bi'thga/ mo dhali dhan wosh jaro/ jin miina e ki wa'c wa'c mo, <sup>13</sup> dhali akur cwa jin wana e ka kwattan jin kuyi mo mo, dhali cwa jin ukuwa pi'dna/ 'peni cine/ mo dhali a'bicajwahar mo dhali cwa jin yuku gway ka murr mo dhali a'bicajwahar jin cenu e ki to jin kuyi mo mo, dhali yimana mura'th jin ka/u ki nah nah mo dhali ayin mo dhali adipanya 'tiga/ mo dhali pos bunyan mo dhali bip mo dhali ka'bal mo, dhali aris shumarum mo dhali arisa arabiya kun dira shumarum mo dhali 'kwani kun ta cin'kina/ kun yolu mo, uni gwansan kun tana kashira/ gi 'kwanimpa en'thi/ mo.

<sup>14</sup> Dhali maman to jin 'kosh ma kashiram pini te/ mo tani a'di yakid 'peni /e mo,

dhali aris tom pini kun tawusa'awus mo dhali mo ma wa'c wa'c pini mo, uni thiski / e mo, dhali minu gam dok/eya?

<sup>15</sup> Dhali uni gun yolki to gwansan kun sugu mo, uni gun gamki mii adu is ki pa jin tana uni 'pena yim mo tani, uni mini dosh isa dhana/ mo e monko/ is mo gom isa nyor ma yim mo jin midi wo'c a'di is she/ mo, dhali wol ko mo dhali koki kony jabu'th kagahara mo, mmo/o gwo mo ki:

<sup>16</sup> Ayy/ ayy/ ayy, ayy/ ayy/ ayy, gom dhan 'penkuman bampa/ mo

a'di caan jin hi'thkunu is ki burrinyem dhiny e mo dhali burrinyem buhe/ mo dhali burrinyen duk is mo,

dhali nyonkunu is ki 'dolkon gana/ mo dhali ki wosh dhel mo dhali ki dhema/ mo.

<sup>17</sup> Ka tenten 'denj gana/ mo tani aris to gwansan kun ta pa ki pa mo tani shi/ kunu is mo be.

Dhali aris uni gwahan kun ta tapa ma kur yi'de/ mo dhali aris 'kwani kun 'cethkina kur yi'de/ mo dhali uni kun ta imanbora kur mo dhali aris uni gwansan kun yolki to mo apo/ kumma/ yi'de/ mo tani, uni doshkin isa dhana/ mo <sup>18</sup> dhali kum cuuwa/ mo me'd jin parkina uni aku'd e mo mmo'ku'ta powa yim mo, mmo/o gwo mo ki:

Ki 'penkuman bampa/ jana sa/ wana e gi dhan 'penkuman bampa/ yan mo?

<sup>19</sup> Dhali uni yekki bu'da 'ceshi 'kup buni mo me'd jin gwokina uni mo, dhali koki kony jabu'th mo, mmo'kum cuuwa/ mo ki:

Ayy/ ayy/ ayy, ayy/ ayy/ ayy, gom dhan 'penkuman bampa/ mo,

e mo jin 'kona uni 'baar kun tan ga kur mo kun ishkin ki kana'd kana'd mo gom pa jin tan ma yim mo.

Ka tenten 'denj gana/ mo tani ayim shi/kunu is mo be.

<sup>20</sup> 'Kunyi bwa mo ma, apowa yim mo, ayy um 'kwani kun 'koni momis mo,

ayy um kun dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali um kun dhunu ki she/ mo dhali iman'ci gwo mo,

haali/ Arungimis ciki um gwon dwall jin minu tor gwo 'twa/a 'cesha powa yim mo.

<sup>21</sup> Dhali yan'ko'd aman'doyu gwo jin eka/ ek mo bu'thki wosh jin wana e ki dhan wosh jin yoru to mo dhali bit a'di e kumma/ yi'de/ mo mmo/o gwo mo ki:

Wakan Pam Baabil jin ta dhan 'penkuman bampa/ mo tani minu bit ka 'cesh ki mombujur mo,

dhali a'di minu gam dok/e yisa.

<sup>22</sup> Dhali ko ma dhen'dhenye/ jin buka iman-bu' mo dhali uni kun tana 'twa/ gwocon ki gwocon gom gway jin yuku mo dhali uni kun mishkina thathar pi mo dhali uni kun mishkina apoome/ pi mo tani uni minu cik dok/e yisa e / e ki sule/ sule/ mo.

Dhali 'kwani kun ta iman/ uk to 'peni ton tiya gunn kun uku mo tani uni minu gam dok/e yisa e / e ki sule/ sule/ mo.

Dhali ko ma yo jin yoru to mo tani minu cik dok/e yisa e / e ki sule/ sule/ mo.

<sup>23</sup> Dhali monkush ma lamba/ mo tani midi diki dok/e kush mo mo e / e ki sule/ sule/ mo.

Dhali 'twa/ gi wathinya'ab dhali nyaranya'ab mo tani minu cik dok/ e yisa e / e ki sule/ sule/ mo.

Haali/ 'kwani kun yoli to e / e mo tani uni ta 'kwani kun caaca e mony'cesh mo

dhali aris kal gi 'kwani gi mony'ceshi 'baar mo tani uni he'kkunu e mo ki mii ma rum pini kun miina /e mo.

<sup>24</sup> Dhali eya yim mo tani abas gamkunu mo, a'di jin ta'da bas gi iman'ci gwo mo dhali imandhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali aris uni gwansan gun 'koshkunu apo/ mony'cesh mo be.

## 19

<sup>1</sup> Yan'ko'd aha/ cik'kina 'twa/ jin waki dhan 'twa/ ma waambuhany 'kwani kun eka/ ek e momis mo mmo'kum cuuwa/ mo ki:

Halleluya. Mowoth dhali monyca dhali mom'bi'th cil ma Arungimis bana mo be,

<sup>2</sup> haali/ gwom piti jin toru gwon dwall 'twa/ a 'cesh mo tani uni ta kunj gana/ mo dhali kunj kar/e mo.

Haali/ a'di dwallki'da dhana yim jin ta çal gwo mo, a'di jin pu/ki 'kwaniny'cesh ki miinyçal ma yim mo.

Dhali a'di ri'cki'da yim mo goma bas gi unim piti kun ta çinjinam piti mo.

<sup>3</sup> Dhali dok/e uni kumki cuuwa/ mo ki:

Halleluya. Dhala ku'd 'pena yim yaki mis mo ki sule/ dhali ki sule/ mo.

<sup>4</sup> Dhali 'kwanin gwanyjaka/ kun 'koni iss 'de/ i'ce'dka dojon mo dhali to/e kun 'koni dojon kun 'kon ki e mo tani uni ta'kkina 'cesh mo dhali luja Arungimis mo, a'di jin ca'bki'da powa kursi ma malik piti mo mmo/ o gwo mo ki: Amen, dhali Halleluya. <sup>5</sup> Dhali 'pena kursi ma malik mo tani 'twa/ pu'dki'd jin gwoyi'd mo ki:

Mani Arungimis bana mo, aris umi 'baar mo kun ta çinjinam piti mo,

um kun ko/ki a'di mo, 'peni uni gun gwa'dan mo dhali uni kun cakin mo.

*Tonte/ ma Yuk gi Momiimash gi Ari Ka'bal mo*

<sup>6</sup> Dhali yan'ko'd aha/ cikina 'twa/ jin waki dhan 'twa/ ma waambuhany 'kwani mo, dhali jin wana e ki dhan yi'de/ jin gwona is ka ris mo dhali jin wana e ka dhan montor ma sho'k jin eka/ ek mo jin mii'da gur gur mo, mmokum cuuwa/ mo ki:

Halleluya. Haali/ Tapa Arungimis gana mo, a'di jin ta a'di jin Eka/ Ek mo tani a'di ta Tapa mo.

<sup>7</sup> Dhalki ana 'kunya bwa mo dhali kar a'di ki ca mo dhali ci a'di monyca mo,

haali/ momiimash gi Ari Ka'bal a'di pu'dki'd mo,

dhali Nyaranyaja'b piti mo, ayim ki is piti a'di thosonki is mo.

<sup>8</sup> Ayim takkunu ki burrinye/ jin dhinya/ e ki dhiny mo dhali jin ca'bki çaw çaw mo dhali jin dheeladhelel mo -

haali/ burrinyen dhiny e yansan mo tani a'di ta mii ma kar/e gi uni kun dhunu ki she/ ki dheel dheel mo be.

<sup>9</sup> Dhala man'doyu gwo ki o aha/ gwo mo ki: 'Kwari gwo yansan mo ma: Mom'bor mii gom uni gwansan kun cinu ayuk mo mmo/ iyyu/ mo mmoshwa tonte/ gi momiimash gi Ari Ka'bal mo. Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Gwo gwansan uni ta gwojon gana/ ma Arungimis mo. <sup>10</sup> Dhali yan'ko'd aha/ bitkina 'cesh e sho'k piti mo dhali luja a'di mo, hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: /E yisa mini mii mii kana. Aha/ tana garr jin nya'ki'da tu'c mii ki /e mo dhali awak pini mo, uni gun telki gwontor goma Yesus mo. Luji /e Arungimis mo. Haali/ gwontor ma Yesus mo tani a'di ta shi/in gi gwo jin cinu is mo be.

*Amanmer Shumarum jin Ta jin Kusha Po/mo*

<sup>11</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina momis e mo mmoka'dkunu a'di 'twa/ mo, dhali hili mo mo ma, aha/ mishkina shumarum kush mo. Dhali a'di yansan jin ca'bki'da po/ a'di mo tani gway piti yuku ki: A'di jin ta Isirj Gana/ mo dhali a'din Gana/ mo, dhali e momii mii ma kar/ e mo tani a'di dwallki gwo mo dhali kar mo/as mo be. <sup>12</sup> Em piti wana e ka le'dan o'd mo dhali e 'kup piti mo tani aris ton'kup ma malik 'tamkunu e 'kup piti mo. Dhali a'di yukkunu gway ka nyi'da/ nyi'da/ mo, a'di jin mola wathin tal 'denj kamu/ mo, hili a'di ki is piti imishki'd mo be. <sup>13</sup> A'di hi'thkunu is ki burrinyen turga/ mo jin 'thupkunu is ka bas mo dhali gway gi a'di jin yukkunu a'di mo tani a'di ita Gwo ma Arungimis mo be. <sup>14</sup> Dhali aris 'kwani ma mee gi momis mo tani uni thosonku is ki burrinyen dhiny e mo dhali kun ta kuj kush mo dhali kun dheeladhelel mo, mmobath a'di isho'k mo ki shumaru buni kun ta gi kush mo. <sup>15</sup> Dhali 'peni 'twam piti mo tani a'di gacki gandala turga/ jin kaaka mo, a'di jin mina a'di 'kosh aris kal gi 'kwaniny'cesh mo dhali a'di midi ta tapa apo/ uni ki cwa jin ta tonjuthu'd mo. Dhali a'di midi yap mo jin nyu/u yimana mura'th ki sho'k mo, a'di jin ta'da nyor ma Arungimis jin Eka/ Ek mo, anyor jin 'batha'ba'th mo. <sup>16</sup> E burrinyen turgam piti mo dhali e wum piti mo tani a'di cinu gway ka nyi'da/ nyi'da/ mo jin o ki: Amalik jin ta tapa apo/ imalik mo dhali Tapa jin ta tapa apo/ itapa mo.

<sup>17</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwon kamu/ e mo mmodosh atente/ jin shwa'd mo dhali ki dhan 'twa/ jin caaca mo tani a'di yu'ki'da yuk mo goma ris 'dii 'baar mo kun pen isi bwaman momis mo ki: Peyu/ mo, dhali tulu/ is mo goma dhan tonte/ ma Arungimis mo, <sup>18</sup> mmo'ka bungwar is gi imalik mo, dhali bungwar is gi uni gun ta gummpa/ ki gummpa/ mo gom 'kwani ma mee mo, dhali bungwar is gi 'kwani kun eka/ ek mo, dhali bungwar is ma ris shumarum mo dhali imanmer uni apo/ mo, dhali bungwar is ma ris 'kwani 'baar mo, uni gun 'kon ki 'kus mo dhali uni gun yolu ki yol cinjina/ mo, 'peni uni gun gwa'da is mo dhali uni kun cakin mo. <sup>19</sup> Dhali aha/ parkina to/e e mo dhali imalik gi mony'cesh mo nya'ki 'kwani ma meem buni mo mmo-tul is mmon'al 'de/ mo mmomii mo/as apo/ a'di jin ca'bki'da po/ shumarum mo dhali apo/ 'kwani ma meem piti mo. <sup>20</sup> Dhali to/ e a'di bu'thkunu mo dhali nya'ka manci gwonthus piti mo, a'di jin diki'd e bu'kus a'di mo dhali mmomii dhan jamas mii mo ki mii jin he'kkina a'di uni gwansan e mo, uni gun bu'thki jamas gi to/e mo dhali uni gwansan kun lu'ki jamas piti jin uku mo. Dhali uni su/ gwansan mo tani uni ita'kkunu eya al o'd ki e mo, e mo jin mina isi pur

uni ki to jin si'du ilu/ mo. <sup>21</sup> Dhali kun tiya 'kokunu mo mmo'kosh ki gandala turga/ mo ki a'di jin ca'bki'da po/ shumaram mo, gandala turga/ jin gacki'd 'peni 'twam piti mo, dhali aris 'dii 'baar mo komki 'pen mo gom bunjwar is buni mo be.

## 20

### *Yil jin 'Koni Alipi 'De/ mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina man'doyu gwo e mo mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis mo, mmoa ga muptha/ e me'da bim poros piti mo gom dhan jis jin dar gi 'pemen mo dhala jindhiir mo. <sup>2</sup> Dhali a'di ki 'dap dhan tasha/ yan ka nyok mo, dhan tashan dhama/ yin, jin yukunu gway ki Tapa ma Ruma 'Cesh mo dhali ka Setaan mo dhali a'di ki dek a'di mo gom yil alip mo. <sup>3</sup> Dhali a'di ki bit a'di mo e mo jin 'kula'kul mo, dhali a'di ki mu'th a'di 'twa/ mo dhali a'di ki 'dap a'di ka 'dinkila/ apo/ mo ki a'di mididi 'taki diki heka ris kal gi 'kwaniny'cesh e dok/e mo ntagi yil alip mididi di 'kup mo. Dhali 'ko'di mii caan mo tani a'di minu mii dhalu me'd mo gom ari mo mo.

<sup>4</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina risa kursi ma malik e mo, dhali uni gun 'kokina po/ uni mo tani uni ta uni gun cikunu gwon dwall jin toru gwo 'twa/a 'cesh mo. Dhali aha/ si'da/ parkina kashira/ gi uni gwansan kun 'cihkunu 'kup mo gom gwom buni kun tora uni goma Yesus mo dhali gom gwo ma Arungimis mo, dhali uni gun 'koki lun to/ e yan mo walla jamas piti jin uku mo, dhali uni gun 'koki bu'th jamas piti e buyem buni mo walla e me'd buni mo. Uni pu'dkin ki e mo dok/e dhali nyak tapa ta ka Kristhos ki yil alip mo be. <sup>5</sup> Dhali unin tiya kun wukin mo tani 'koki pu'du/ mmo'ko ki e mo naskina/ mo tani ntagi yil alip mididi di 'kup mo. A'di yansan ita mo jin pinu jin ta jin twa/a/ mo be. <sup>6</sup> Mom'bor mii mo dhali a'di jin kogu mo tani ta a'di mo a'di jin pwa'kki mompinu jin ta jin twa/a/ mo. Apo/ uni kun wakan mo tani mowu jin 'kon ma po/i su/ mo tani a'di dar gi mom'bi'th apo/ uni mo, hili uni mini ta igasis ma Arungimis mo dhali goma Kristhos mo, dhali uni mini nyak tapa ta ki a'di ki yil alip mo be.

<sup>7</sup> Dhali ki yil alip mididi di 'kup mo tani aSetaan a'di minu dhalu me'd mo 'pena sijin piti mo <sup>8</sup> dhali a'di mididi pu'du/ ka pije/ mo mmoheka ris kal gi 'kwaniny'cesh e mo, uni gun 'kon ki 'ban gi mony'cesh kun 'kona shem 'penabi idonon mo, a'di jin ta Pany Juuj mo dhali Pam Majuuj mo, mmo'kul uni is mo gom mo ma mee mo. Mondey buni uni wana e ka si'b gi bwam ma gap gi kumma/ yi'de/ mo. <sup>9</sup> Dhali uni yakina ye'th ye'th mo mmohakar mony'cesh ka bor mo dhali mmo'kama ris gu'ba'ku/ gi uni kun

dhunu ki she/ ki dhelel dhelel mo dhali 'penkuman bampam buni jin enu mo. Hili o'd pu'dki'da ka 'cesh 'peni momis mo dhali shwa uni ki 'ci'd'da/ mo. <sup>10</sup> dhali tapa ma ruma 'cesh jin he'k uni e mo tani a'di bitkunu mo eya al o'd mo dhali e bwam to jin si'du mo, e mo jin dina to/ e mo dhali amanci gwonthus mo, dhali uni minu 'kosh ki isa nyor jin mididi wo'c is she/ mo montee dhali ki mon'thiny ilu/ mo ki sule/ dhali ki sule/ mo.

### *Gwo jin Toru Gwo 'Twa/a 'Cesh 'Pena Dhana Kursi ma Malik jin Ta jin Kush mo*

<sup>11</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina dhana kursi ma malik jin ta gi kush e mo dhali a'di jin ca'bki'da po/ a'di mo. 'Peni bun'kus piti mo tani mony'cesh dhali momis uni yakina nyaca/ mo, dhali mo yisa gamu gom uniya. <sup>12</sup> Dhali aha/ parkina uni gun wukin e mo, uni kun cakin mo dhali kun gwa'dkin mo, mmodosh mo mbwambor ma kursi ma malik mo, dhali arisa warka/ ka'dkunu mo be. Dhali awarkan kamu/ si'da/ ka'dkunu mo, a'di jin ta'da warka/ gi mondiki/ e mo. Dhali uni gun wukin mo tani uni dwallkunu gwo mo me'd gwo jin 'kwarkunu mo e bwam ma risa warka/ mo ki mii kun mikina uni mo be. <sup>13</sup> Dhali kumma/ yi'de/ ciyi 'kwani ka nyan'ko'd kun wukin e a'di mo. Mowu dhali Mo ma Haawiya ciyi 'kwani kun wukin e uni mo, dhali aris uni 'baar mo dwallkunu gwo mo ki mii kun miikina uni mo be. <sup>14</sup> Dhali yan'ko'd Mowu dhali Mo ma Haawiya uni ta'kkunu mo eya al o'd mo. A'di yansan ita wu jin 'kon ma po/i su/ mo, a'di jin ta'da al o'd mo. <sup>15</sup> Dhali wakki/ jan tal 'denj kamu/ 'konuki gam gway piti jin 'kwarkunu mo eya warka/ gi mondiki/ e yan mo tani a'di si'da/ minu bit mo eya al o'd mo be.

## 21

### *Momis jin Ta jin This mo dhali Mony'cesh jin Ta jin This mo*

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd aha/ parkina momis jin ta jin this e mo dhali mony'cesh jin ta jin this mo. Haali/ momis jin ta jin twa/a/ mo dhali mony'cesh jin ta jin twa/a/ mo tani uni pekin mo be, dhali kumma/ yi'de/ yisa di'd dok/ e. <sup>2</sup> Dhali aha/ parkina 'penkuman bampa/ jin kogu e mo, a'di jin ta Pa Urushaliim jin ta jin this mo, mmothulu/ ka 'cesh 'peni momis 'peni Arungimis mo, mmothosonkunu a'di is mo me'd nyaranyanja'b jin nyonkunu is ki to mo goma kathim piti mo be. <sup>3</sup> Dhali aha/ cikina dhan 'twa/ 'pena kursi ma malik mo mmo/o gwo mo ki: Hili mo mo ma, monyca'b ma Arungimis diki'd nyakki 'kwani mo. A'di mididi nyak ca'b ki uni mo dhali uni mini ta 'kwanim piti mo, dhali Arungimis ki is piti, a'di mididi nyak di



e uni mo dhali a'di midi ta uni Arumgimis buni mo. <sup>4</sup> Dhali a'di midi shumut jabu'th 'pena ris em buni ka 'dete/ 'dete/ mo, dhali wuŋ kamu/ midi dok/ e diya, walla kony jabudha kamu/ minu kowa, walla cuuwaŋ kamu/ minu cuuwa, walla isa nyora kamu/ midi diya? haali/ aris ton dhamo/ gwansan mo tani uni pekin mo be.

<sup>5</sup> Dhali a'di jin ɕa'bk'i'da powa kursi mo tani oki gwo mo ki: Hili mo mo ma, aha/ miikina ris to mmota kun this mo. A'di si'da/ ki o gwo mo ki: 'Kwari a'di yansan mo ma, haali/ gwo gwansan mo tani uni ta ku isiŋ gana/ mo dhali kuŋ gana/ mo. <sup>6</sup> Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: A'di miikunu mo. Aha/ tana ji ma Muŋ'kup mo dhali jin 'Ko'd mo, aha/ tana ji gi mo jin telkunu 'pen mo dhali mo jin midi di 'kup mo be. E uni kun butha yi'de/ gom miin'kar/ e mo tani aha/ mina ɕi uni yi'de/ ki dar gi yol mo 'peni yi'de/ jin kashkina e ki kash mo jin ta mondiki/e mo be. <sup>7</sup> A'di jin piki mi i mo tani a'di midi ta gi mal yansan mo, dhali aha/ mina ta Arumgimis piti mo dhali a'di midi ta aha/ ya/um mo. <sup>8</sup> Hili gom uni gun tana shi/in y jwa mo dhali uni gun dar gi mon'gam gwo is mo, dhali uni gun wali gwo sor mo, dhali uni gun ta iman'kosha mee mo, dhali uni gun ta iman'ha'k 'pen ɕeŋ gwas mo, dhali uni gun ta imanmii mi ma rum mo, dhali imanluŋ tompinycon mo, dhali aris uni gun tana ɕor mo tani tom buni di'd jin midi 'bag uni e mo eya al o'd mo jin purki'd ki o'd mo dhali to jin si'du mo si'da, a'di jin ta wu jin 'kon ma po/i su/ mo be.

*Pa Urushaliim jin Ta jin This mo*

<sup>9</sup> Dhali yan'ko'd aman'doyu gwoŋ kamu/ 'de/ 'peni bwam uni gun 'koni pesu/ mo, a'di jin ta'd gi toŋ'kul bwa mo jin 'tu'dkunu ki mom'ba'th kun 'koni pesu/ kun woci 'kwani is she/ mo kun ta kuŋ 'ko'd mo tani pu'dki'd mo dhali o aha/ gwo mo ki: Yayu/ mo. Aha/ mina ɕor /e Nyaranyana'b mo, a'di jin ta'da 'bom gi Ari Ka'bal mo. <sup>10</sup> Dhali e Shi/ in mo tani a'di ɕalki aha/ mo eya dhan wosh jin turatur mo, dhali ɕor aha/ 'penkuman bampa/ jin kogu mo jin ta Pa Urushaliim mo, mmothulu/ ka 'cesh mo 'peni momis mo 'peni Arumgimis mo, <sup>11</sup> mmotakina a'di gi monyca ma Arumgimis mo, dhali dhel piti bolki wosh dhel jin ta'da aane/ e mo, mmowa e ki wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo jin di'd eya tente/ jin mi'i'd ki wa'c wa'c mo. <sup>12</sup> A'di ta'd ga dhana goŋ jin turatur mo jin 'kona 'twaŋkali 'kume'd i'ce'dka su/ mo dhali iman'doyu gwo 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo e 'twaŋkal piti mo, dhali e 'twaŋkal piti mo tani gway 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo kun tana waŋ gi iya/ ma Israyil mo kun ɕikunuwa nyi'da/ nyi'da/

mo. <sup>13</sup> E mom'pesho'k mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo dhali e moŋ'ko'd gwar ma bim poros mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo, dhali e moŋ'ko'd gwar ma biny cam mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo, dhali eya bora lun'gu'b mo tani 'twaŋkal 'koni kwara mo. <sup>14</sup> Dhali agoŋ gi 'penkuman bampa/ mo tani ta'd gi moŋka'b kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali apo/ uni mo tani gway 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo uni gun ta gway gi imandhunu ki she/ gi Ari Ka'bal mo kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo be.

<sup>15</sup> Dhali a'di jin ɕorki'da ɕor ki aha/ mo tani ta'd gi cwan 'dolkon gana/ mo jin baru to mo mmobar 'penkuman bampa/ mo dhali 'twaŋkal piti mo dhali agangaram piti mo. <sup>16</sup> Dhali 'penkuman bampa/ mo nyakkina isi bwa mo dhali aluɕ piti nyakki'd ki bem piti mo. Dhali a'di barki 'penkuman bampa/ ki cwam piti mo, ka amyaal alipi\* 'de/ mo jin 'ce'dki'd ka iss 'kwanimpa i/iss 'de/ i'ce'dki iss 'kwanimpa imudhe'd mo. Aluɕ piti dhali bem piti dhali tur piti, uni nyakkan ki 'doko/ 'doko/ mo. <sup>17</sup> Dhali a'di si'da/ barki'da agangaram piti mo, ki gula/ iss\* 'kwanimpa ipesu/ mo i'ce'dka doŋon mo. A'di ta mombar jin baru 'kwani mo, a'di jin ta ji gi iman'doyu gwo mo. <sup>18</sup> Agoŋ a'di inyan'kunu ki wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo, dhali 'penkuman bampa/ miiki'd ki 'be'd 'be'd mo gom 'dolkon gana/ mo dhali di eya tente/ me'da gasaas mo. <sup>19</sup> Dhali moŋka'b ma gangara/ gi 'penkuman bampa/ mo tani a'di nyon'kunu ka ris wosh dheli 'baar mo ki she/ ki she/ mo. A'di jin ta jin t'wa/a/ mo ta wosh dhel jin ta'da wasin dhela/ mo ki e ka ris mo, dhali jin 'ko'd mo a'di ta wosh dhel jin ta 'pinyamath mo, dhali a'di jin 'kon ma po/ i kwara mo a'di jin ta wosh dhel jin ta jin dhii/ mo, dhali jin 'kon ma po/ i doŋon mo a'di jin ta wosh wasin dhela/ jin ta jin dhii/ mo, <sup>20</sup> dhali jin 'kon ma po/ i mudhe'd mo a'di jin ta wosh dhel jin ta gi kush mo, dhali jin 'kon ma po/ i pe'de/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta jim 'per mo, dhali jin 'kon ma po/ i pesu/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta'da go'd go'd mo, dhali jin 'kon ma po/ i pekware mo a'di jin ta wosh dhel jin miina is ki go'de/ go'de/ mo, dhali jin 'kon ma po/ i pedoŋon mo a'di jin ta wosh dhel jin miina is ki dhii/ e dhii/ e mo dhali jin 'kon ma po/ i 'kume'd mo a'di jin ta wosh dhel jin tana jamasa tortukul mo, dhali jin 'kon ma po/ i 'kume'd i'ce'dka 'de/ mo a'di jin ta wosh dhel jin tana isa mandupany mo, dhali jin 'kon ma po/ i 'kume'd i'ce'dka su/ mo a'di jin ta wosh dhel jin ta'da duk is mo. <sup>21</sup> Dhali 'twaŋkal kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo tani uni ta dhema/ kun 'koni 'kume'd i'ce'dka su/ mo, dhali 'twaŋkala goŋ ka 'dete/ 'dete/ mo uni

\* 21:16 alip wa ɕumsumiyiya † 21:17 miyya wa arba wa arba/iin

uƙkunu ki dhema/ en 'de/ mo, dhali bway tur jin iinu ii 'penƙuman bampa/ mo tani ta jasi 'dolƙon gana/ 'baar mo, jin minu hil 'pena piƙe/ itor ƙarash me'da gasaas mo.

<sup>22</sup> Dhali aha/ parkina gu'b gi mondhele-ladhelela kamu/ e yisa e 'penƙuman bampa/ mo, haali/ gu'b gi mondheleladhelel piti mo tani a'di ta Tapa Arumgimis mo, a'di jin Eƙa/ Eƙ mo dhali Ari Ƙa'bal mo be. <sup>23</sup> Dhali 'penƙuman bampa/ yansan yisa midu mii ta ga tente/ mo walla appe mo mmo'twaƙ mo apo/ a'di mo, haali/ monyca ma Arumgimis mo tani a'di ta monƙush piti mo dhali alam-bam piti mo tani a'di ta Ari Ƙa'bal mo. <sup>24</sup> Ki monƙush piti mo tani a'di min ma ris kal gi 'kwaniny'ceshi ii mo dhali aris imalik kun 'koni mony'cesh mo tani mini ci monyca buni mo gom a'di mo be, <sup>25</sup> dhali 'twaƙal piti mo tani mini 'ko kan ki ƙany ki sule/ montee mo – dhali mon'thinya kamu/ midu diya e mun mowa? <sup>26</sup> Uni mini ciƙi a'di monyca mo dhali montak mo goma ris kal gi 'kwaniny'ceshi 'baar mo. <sup>27</sup> Hili to nyo/o'da kamu/ yisa midu diya jin midu ciƙe e a'di mo, walla jan tal 'de/ jin midu botƙi miinthus jin shi/ashi/ mo walla ta manci gwonthus mo, hili jasi uni gwansan kun 'kwarkunu gway eya warka/ gi Ari Ƙa'bal gi mondiki/ e mo tani, uni a'di imini 'ko mo be.

## 22

<sup>1</sup> Dhali yan'ko'd a'di torki aha/ yi'de/ jin guski'd mo jin ta yi'de/ jin di ki e mo, jin kushakush jin mii'd ki wa'c wa'c mo, mmoy-ayaa nwaƙa/ mo 'pena ƙursi ma Arumgimis mo dhali Ari Ƙa'bal mo, <sup>2</sup> ki tur mo isi bwaman bway tur gi 'penƙuman bampa/ mo. Dhali si'da/ e 'ban kuku/ mo gi yi'de/ jin guski'd mo tani cwa gi mondiki/ e mo nyakki maman pitin gana/ kun 'kona e i'kume'd i'ce'dka su/ mo gwono'dki maman piti mo ka ppe ki she/ ki she/ mo. Dhali 'cemen gi cwa a'di karkunu mo mmowaƙa ris kal gi 'kwaniny'cesh mo. <sup>3</sup> Monƙamu/ midu di yisa jin min ma manjeeya jee idi mo, hili jasi ƙursi ma malik ma Arumgimis mo dhali gi Ari Ƙa'bal mo a'di midu di nycine/ mo, dhali cinƙinam piti mo uni imini luƙ a'di mo. <sup>4</sup> Dhali uni mini par jis/em piti e mo dhali gway piti midu ca'ba po/ buyem buni mo. <sup>5</sup> Dhali mon'thiny midu di yisa. Uni mini mii ta gi monƙush ma lamba/ mo yisa walla atente/ mo yisa haali/ Tapa Arumgimis a'di midu ta monƙush buni mo, dhali uni mini nyak tapa ta ki a'di ki sule/ mo dhali ki sule/ mo be.

*Yesus Midu Pu'du/ ki 'Dishe/ mo*

<sup>6</sup> Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Gwo gwansan uni ta ku isin gana/ mo dhali ƙunƙu gana/ mo. Dhali Tapa, jin ta'da Arumgimis mo gom shi/in gi imanci gwo mo tani a'di

hashki'da man'doyu gwom piti mo mmotor cinƙinam piti to mo kun mini bu'th mo ki 'dishe/ mo. <sup>7</sup> Dhali hili mo mo ma, aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo.

Mom'bor mii gom a'di jin dhuki gwo kun onu is eya warka/ yansan mo.

<sup>8</sup> Aha/ jin tana Yoahan mo tani aha/ tana a'di jin ciƙki to gwansan mo dhali par to gwansan e mo be. Dhali ki aha/ ciƙkina uni mo dhali par uni e mo tani aha/ bitƙina 'cesh mo mmoluƙ e sho'k ma man'doyu gwo mo, a'di jin torki aha/ to gwansan mo. <sup>9</sup> Hili a'di ki o aha/ gwo mo ki: /E mini diki mii mii kan mo. Aha/ tana garr jin nyakki'da tu'c mii nyakki/ e mo dhali awak pini mo uni kun ta imanci gwo mo, dhali nyakki uni gwansan kun dhuki gwo kun 'kwarkunu mo eya warka/ yansan mo. Luƙi /e Arumgimis mo.

<sup>10</sup> Dhali a'di ki o aha/ gwo mo ki: Dhalku/ gwo ki 'dap 'twa/ ka 'dinƙila/ mo, gwo yansan jin onu is eya warka/ yansan mo, haali/ mo 'disha'dish mo be. <sup>11</sup> Dhalki a'dinthus yin di'd naskina/ mo mmomii tonthus mo dhali dhalki a'di jin mii mii kun nyo/ anyo/ mo di'd naskina/ mo mmomii mii kun nyo/ anyo/ mo, dhali uni kun mii miinƙar/ e mo tani dhalki uni 'kon naskina/ mo mmomii miinƙar/ e mo dhali uni kun tana gayiin mo tani dhalki uni 'kon naskina/ mo mmomii mii ma gayiin mo.

<sup>12</sup> Hili mo mo ma, aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo, mmokalku/ tom pem mme'd mo, mmoraka ris 'kwani 'baar mo to mbway mo ka 'dete/ 'dete/ mo me'd mii jin miikina uni mo. <sup>13</sup> Aha/ tana ja Muƙ'kup mo dhali jin 'Ko'd mo, aha/ cila mo jin twa/a/ mo dhali mo jin 'ko'd mo, dhali aha/ ciƙkina mo jin telkunu 'pen mo dhali mo jin di 'kup mo.

<sup>14</sup> Mom'bor mii gom uni gwansan kun wuski burrinyen tur buni mo dhali kun mii gwonƙan piti mo, ki uni mini ta gi moshir mo gom cwa gi mondiki/ e mo, dhali ki uni mini 'taki ciƙe 'penƙuman bampa/ ki 'twaƙal ma goƙ mo be. <sup>15</sup> Apije/ mo tani arisa 'ka 'kokin mo dhali uni kun mii mii ma rum mo dhali uni gun ha'k 'pen ceƙ gwaw mo dhali iman'kosh me mo dhali imanluƙ tompinycon mo dhali aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ mo, uni kun enina en thus mo dhali botƙi mii gi imanci gwonthus mo.

<sup>16</sup> Aha/ jin tana Yesus hashkina man'doyu gwom pem e/ e mo ki gwo yansan jin onu mo goma risa ƙaniisa mo. Aha/ tana birman mo dhali emen ma Dawuu'd mo, jin ta'da cul gi mon'thamo/ mo jin 'twaƙki mo mo.

<sup>17</sup> Shi/in dhali Nyaranyan'a'b o gwo mo ki: Iiyu/ mo. Dhali dhalki a'di jin ciƙ a'di mo o gwo mo ki: Iiyu/ mo. Dhali dhalki a'di jin budha yi'de/ gom miinƙar/ e mo yayi'd mo. Dhali dhalki a'di jin ona bwa ki bu'th yi'de/

gi mondiki/e ki dar gi moyol mo tani iyayi'd si'da/ mo.

<sup>18</sup> Aha/ rumkina aris 'kwani 'baar ka 'dete/ 'dete/ ki gwo mo uni kun cikki gwo gwansan jin onu is eya warka/ yansan mo. Dhali wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ midi mar uni is mo tani Arungimis si'da/ midi mar a'di mo/ isa nyor is mo jin midi wo'c a'di is she/ mo, uni kun torkunu mo eya warka/ yansan mo. <sup>19</sup> Dhali wakki/ jan tal 'deŋ kamu/ midi bu'th gwo 'pena warka/ yansan jin onu gwo is mo tani Arungimis si'da/

midi bu'th miim piti jin pwaƙkina a'di cwa gi mondiki/e mo dhali e 'perkuman bampa/ jin kogu mo, uni kun torkunu eya warka/ yansan mo.

<sup>20</sup> A'di jin teki gwo gwansan mo mmo/o mo tani o gwo mo ki: Ka jin gana/ aha/ mina pu'dku/ ki 'dishe/ mo be. Amen. Yayu/ ma, Tapa Yesus mo.

<sup>21</sup> A'the gi Tapa Yesus midi di e uni kun dhunu ki she/ ki dhelel dheleli 'baar mo. Amen.